ശബ്ദതാരാവലി.

വ്യുൽപത്തി ചരിത്രപ്രയോഗങ്ങൾ മുതലായവ അടങ്ങിയ ഒരു

മലയാളനിഘണ്ടു.

കൂടുതൽ വാക്കുകളും വിവരണങ്ങളും ചിത്രങ്ങളും

മറ്റും ചേർത്തു പരിഷ്കരിച്ച

രണ്ടാം പതിപ്പു്.

രണ്ടാം വാല്യം.

ധ മുതൽ ഴ വരെ

ഗ്രന്ഥകർത്താവു്

ശ്രീകണ്ഠേശ്വരം ജി. പദ്മനാഭപിള്ള.

പ്രകാശകൻ

പി. ചന്ദ്രശേഖരൻനായർ.

—:o:—

പ്രതി ൨൦൦൦.

"ഭാസ്കര" പ്രസ്സ്—തിരുവനന്തപുരം.

൧൯൨൯.

വില ബ്രി. രൂപ 7.

(പകുപ്പുവകാശം പ്രകാശകനിലും മറ്റും)

☞ ഒന്നാംവാല്യത്തിന്റെ ആദ്യവും രണ്ടാംവാല്യത്തിന്റെ ഒടുവിലും പ്രസാധകന്റെ മുദ്രയില്ലാത്ത പുസ്തകം വ്യാജനിർമ്മിതമാകുന്നു.

ധ

ധ-ഹല്ലുകളിൽ പത്തൊൻപതാം അക്ഷരം. ദന്ത്യങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഒരു ഘോഷാക്ഷരം. സപ്തസ്വരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ധടം-തുലാസ്സ്, ത്രാസ്സ്.

ധടി, ധടികാ-പഴയ വസ്ത്രം (ഉടുപ്പ്)

ധത്തൂരം-ഒരു ചെടി, ഉമ്മത്ത്. രസാദി സപ്തധാതുക്കളെ ക്ഷയിപ്പിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

ധൻ-൧. ബ്രഹ്മാവ്. ൨. കുബേരൻ.

ധനകേളി-കുബേരൻ.

ധനക്ഷയം-ദ്രവ്യനാശം.

ധനച്ഛത്ര-വരണ്ട.

ധനഞ്ജയൻ-൧. അഗ്നി. ധനത്തെ ജയിക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം. യാഗം മുതലായവകൊണ്ടു ധനവാന്മാർക്കു ധനവ്യയമുണ്ടാക്കിത്തീർക്കുന്നവൻ എന്നു താൽപര്യം. ൨. അർജ്ജുനൻ. രാജസൂയയാഗത്തിനുവേണ്ടി അനേകം ധനം സമ്പാദിക്കയാലും ധനത്തിങ്കൽ ആഗ്രഹമില്ലായ്കയാലും അർജ്ജുനന് ഈ പേർ വന്നു എന്നും കാണുന്നു. ൩. പ്രാണാദിവായുക്കളുടെ അവാന്തരഭേദങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ധനഞ്ജയൻ എന്ന വായു സർവ്വവ്യാപിയാണ് മരിച്ചാൽപോലും ദേഹത്തെ വിട്ടുപിരികയില്ല. ശരീരം മണ്ണോടു ചേർന്നോ അഗ്നിയിൽ ദഹിച്ചോ മറ്റോ നശിക്കുന്നതായാൽ അതിനും നാശം വരും.

൪. നീർമരുത്. ൫ കൊടുവേലി. ൬. വിഷ്ണു.

ധനഞ്ജയവിജയ-ഒരു ചെറിയ നാടകം.

വിരാടദേശത്തുവച്ച് അർജ്ജുനൻ ചെയ്ത പ്രവൃത്തികൾ ഇതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

ധനദ-വി. ദ്രവ്യത്തെ കൊടുക്കുന്ന.

ധനദൻ-വൈശ്രവണൻ. ധനത്തെ രക്ഷിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (ദേങ്പാലനേ)

ധനത്തെ ദാനംചെയ്യുന്നവൻ എന്നുള്ള വാസ്തവവിരുദ്ധമായ വ്യാഖ്യാനത്തെ ഞാൻ സ്വീകരിക്കുന്നില്ല.

ധനദം-നീർക്കടമ്പ്.

ധനധാനി-ഖജനാവ്, ഭണ്ഡാരപ്പുര.

ധനനാശചതുഷ്ടയം-ദേവന്മാർക്കും ബ്രാഹ്മണർക്കും ബന്ധുക്കൾക്കും തനിക്കും വേണ്ടി ചെലവാക്കാതെ നേടിവച്ച ധനത്തെ ജലവും ശത്രുവും രാജാവും കള്ളനും കൊണ്ടുപോവുക.

ധനപതി-൧ വൈശ്രവണൻ. ൨. സ്രാപ്പ്, ഖജാൻജി, ഭണ്ഡാരവിചാരകൻ.

ധനപ്രിയ-വി. ധനത്തിൽ ആഗ്രഹമുള്ള

ധനപ്രിയ-ഒരുവക ചീര.

ധനം-ദ്രവ്യം, സമ്പത്ത്. പര്യായങ്ങൾ-ദ്രവ്യം, വിത്തം, സ്വാപതേയം, രിക്ഥം, ധനം, വസു, ഋക്ഥം, ഹിരണ്യം, ദ്രവിണം, ദ്യുമ്നം, അർത്ഥം, വിഭവം.

ധനം എന്നു സാധാരണ പറയുന്നതിന്റെ അർത്ഥം അനുഭവത്തിനു സ്വാധീനമുള്ള മുതൽ, നിത്യോപയോഗത്തിനു സൌകര്യപ്പെടുന്ന സാധനം, പണം ഉണ്ടാക്കുന്നതിന് ഉപകരിക്കുന്ന സാധനം എന്നൊക്കെയാകുന്നു. ധനാദിസമൃദ്ധിയുടെ പേർ=സംപത്, സംപത്തി, ശ്രീ, ലക്ഷ്മി. ദാനംചെയ്യാതിരിക്ക, അനുഭവിക്കാതിരിക്ക ഇവ രണ്ടുമാത്രം ധനനാശകാരണദ്വയം.

ധനവൽ-വി. സമ്പത്തുള്ള.

ധനവാൻ-വളരെ ധനമുള്ളവൻ. പൎയ്യായങ്ങൾ-ഇഭ്യൻ, ആഢ്യൻ, ധനി.
ധനവൃദ്ധി-ദ്രവ്യപുഷ്ടി.
ധനസ്ഥാനം-ഹ. രണ്ടാമിടം. ഉ. ഖജനാവ്, ഭണ്ഡാരപ്പുര.
ധനസ്യകം-ചെറിയ ഞെരിഞ്ഞിൽ.
ധനഹര-വി. മോഷ്ടിക്കുന്ന.
ധനഹരൻ-കള്ളൻ.
ധനഹരം-അടവിക്കച്ചോലം.
ധനഹരി-ഒരു തൈ, കാട്ടുകച്ചോലം. തമിഴിൽ-കരുങ്കച്ചോലം, ചെറുകച്ചോലം എന്നും പറയുന്നുണ്ട്. അധികം വിലയുള്ളതിനാൽ ധനത്തെ ഹരിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം.
ധനഹാരി, ധനഹരി-വി. കൈക്കലാക്കുന്ന ധനത്തിന്നവകാശമുള്ള.
ധനഹൃൽ-പറയൻകിഴങ്ങ്.
ധനാഗമം-ദ്രവ്യലാഭം.
ധനാഢ്യൻ-ഹ ധനവാൻ. ഉ. വൈശ്രവണൻ.
ധനാധാരം-ഖജനാവ്, ഭണ്ഡാരപ്പുര.
ധനാധിപൻ-വൈശ്രവണൻ.
ധനാശി-ഒരു രാഗം.
ധനാശിപാടുക-അവസാനിക്ക. (ശൈലി).
ധനി-വി. ധനമുള്ള, സമ്പത്തുള്ള.
ധനിക-വി. ധനമുള്ള.
ധനികൻ-ഹ. ധനവാൻ. ഉ. ഒരു സംസ്കൃതകവി, വിഷ്ണുപുത്രൻ, കാവ്യനിൎണ്ണയം, ദശരൂപാവലോകം ഇവ നിൎമ്മിച്ചു.
ധനികം-കൊത്തമ്പാലയരി.
ധനികാ-ഹ. യൌവ്വനമുള്ളവൾ ഉ. ഞാഴൽ.
ധനിഷ്ഠ-അവിട്ടം. ഈ നക്ഷത്രത്തിൽ ജനിച്ചവർ ധനവാന്മാരായിത്തീരുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. ഇതിനെ സേവിക്കുന്നവർ ധനവാന്മാരും പ്രസിദ്ധന്മാരുമായിത്തീരും എന്നുമാവാം.
ധനിഷ്ഠ-വി. വളരെ ധനമുള്ള.
ധനീ-ഹ. ധനവാൻ, ധാരാളം ധനമുള്ളവൻ. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-ഇഭ്യൻ, ആഢ്യൻ. ഉ. കൊത്തമ്പാലയരി.
ധനീ, ധനീകാ-ചെറുപ്പക്കാരി.
ധനീയകം-കൊത്തമ്പാലരി.
ധനു-ഹ. ധനുരാശി. ഉ. ധനുമാസം. ന. മുരൾമരം. ൪. മണൽക്കര.
ധനുക്കൂറ്-മൂലവും പൂരാടവും ഉത്രാടത്തിൽ കാലും.
ധനുഗ്രഹൻ, ധനുഗ്രാഹൻ-വില്ലാളി
ധനുഞായർ-ധനുമാസം.
ധനുദ്രുമം-മുള.
ധനുധരൻ-വില്ലാളി.
ധനുമാസം-മാർകഴിമാസം.
ധനുരാശി-ഒൻപതാമത്തെ രാശി.
ധനുൎമ്മ്ലാഷം-ചെറുഞാണൊലി.
ധനുൎദ്ധരൻ, ധനുഭൃത്ത്-വില്ലെടുത്തവൻ, വില്ലാളി.
ധനുൎയ്യാസം-കൊടുത്തുവ.
ധനുർവൃക്ഷം-മുള.
ധനുൎവ്വേദം-വില്ലഭ്യാസത്തിനുള്ള വിദ്യ, ആയുധശാസ്ത്രം, യജുൎവ്വേദത്തിന്റെ ഉപവേദം.
ധനുൎവ്വേദി-ഹ ധനുൎവ്വേദം അറിയാവുന്ന ആൾ. ഉ. ശിവൻ.
ധനുഷ്കൻ-വില്ലാളി. ധനുസ്സു പ്രഹരണമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നൎത്ഥം.
ധനുഷ്പടം-മുരൾവൃക്ഷം. ഒരു വില്പാടു വിസ്താരമുള്ളതെന്നൎത്ഥം.
ധനുഷ്പാണി-കൈയിൽ വില്ലു ധരിച്ചവൻ.
ധനുഷ്മാൻ-വില്ലാളി. ധനുസ്സുള്ളവനെന്നൎത്ഥം.
ധനുസ്സ്-ഹ. വില്ല്. ഉ. ധനുരാശി.
ധനൂ-വില്ല്.
ധനേയകം-കൊത്തമ്പാലയരി.

ധനേശൻ-വൈശ്രവണൻ.

ധന്യ-വി. ൧. ഭാഗ്യമുള്ള. ൨. ധനമുള്ള. ൩. മഹത്വമുള്ള.

ധന്യൻ-൧. സുകൃതമുള്ളവൻ. ൨. ഭാഗ്യവാൻ. ൩. ഉത്തമൻ. ൪. അനുഗ്രഹീതൻ (ധനം ലഭിച്ചവൻ).

ധന്യം-൧. കൊത്തമ്പാലയരി. ൨. പെരുമരുതു്.

ധന്യശീല-വി. സുകൃതമുള്ള, നല്ല ശീലമുള്ള.

ധന്യാ-൧. കൊത്തമ്പാലയരി. ൨. നെല്ലി. ൩. തുവരമ്പയറു്.

ധന്യാകം-കൊത്തമ്പാലയരി. ഭക്ഷ്യാർത്ഥികൾ നല്ലതെന്നു പറയുന്നതെന്നർത്ഥം

ധന്വന്തരി-൧. വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരവതാരസ്വരൂപം, സ്വർഗ്ഗത്തിലെ വൈദ്യൻ. പാലാഴിയിൽ നിന്നുണ്ടായി.

പാലാഴി കടഞ്ഞപ്പോൾ ധന്വന്തരി കൈയിൽ അമൃതവുംകൊണ്ടു ജലത്തിൽ നിന്നു കയറി. അതിനാലാണു 'സുധാപാണി' എന്ന പേരുണ്ടായതു്. 'അമൃതൻ' എന്ന പേരും കാണുന്നുണ്ടു്.

൨. വിക്രമാദിത്യസദസ്സിലെ നവരത്നങ്ങളിൽ ഒരാളായ ഒരു വൈദ്യൻ.

ധന്വന്തരം-തൊണ്ണൂററാറംഗുലം നീളം.

ധന്വനം-ഒരു വൃക്ഷം.

ഈ വൃക്ഷം ഏറെ വലുതും നീളമുള്ളതുമാണു്. ഇലന്തയിലപോലെ കുറച്ചു വലുതായിരിക്കും. തടി വീടുപണിക്കുനന്നു്. ഇതിന്റെ പഴുത്ത കായ് മലത്തെ തടുക്കും. കഫവാതങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കും.

ധന്വം-വില്ലു്. ശബ്ദിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

ധന്വയാഷം, ധന്വയാസം-ഒരു മരുന്നു്, കൊടുത്തൂവ.

ധന്വാവു്-൧. മരുഭൂമി, നിർജ്ജലഭൂമി. പിപാസമൂലം ഇതിൽനിന്നു് ഓടുന്നു എന്നർത്ഥം. ൨. വില്ലു്.

ധന്വിനം-പന്നി.

ധന്വീ-൧. വില്ലാളി. വില്ലുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ചെങ്കൊടിത്തൂവ. ൩. ഇലഞ്ഞി. ൪. നീർമരുതു്. ൫. ശിവൻ. ൬. വിഷ്ണു. ൭. അർജ്ജുനൻ.

ധം-ധനം.

ധമകൻ-കൊല്ലൻ.

ധമൻ-൧. ചന്ദ്രൻ. ൨. കൃഷ്ണൻ. ൩. യമൻ. ൪. ബ്രഹ്മാവു്.

ധമന-വി. ൧. ഊതുന്ന, വീർക്കുന്ന. ൨. ക്രൂരമായ.

ധമനം-൧. വേഴം, വേഴൽപുല്ലു്. ശബ്ദിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. ഊതുക, ഊത്തു്.

ധമനി-൧. ഞരമ്പു്. കുഴൽപോലെയുള്ളതെന്നർത്ഥം.

'ധമനീസമുദായസതതഗാത്രന്മാരായ്'
(ഭാരതം)

൨. കുഴൽ. ൩. പവിഴക്കൊടി. സുഷിരങ്ങൾ ഉള്ളതിനാൽ കാററു തട്ടുന്ന സമയം ഊതുന്നതു് (ശബ്ദിക്കുന്നതു്) എന്നർത്ഥം. ൪. നളി എന്ന ഗന്ധദ്രവ്യം ൫. മഞ്ഞൾ. ൬. ഓരില. ൭. തൊണ്ട. ൮. കഴുത്തു്.

ധമിക്കുന്നു-ഊതുന്നു.

ധമ്മില്ലം-കൊണ്ടകെട്ടു്, കെട്ടിവച്ച തലമുടി, മുത്തുമാല മുതലായതുകൊണ്ടു കൂട്ടിക്കെട്ടിയ തലമുടി. മാല മുതലായവയുടെ സംയോജനത്തിലുണ്ടാകുന്ന ശബ്ദത്തോടേ കൂടിച്ചേരുന്നതെന്നർത്ഥം. ധമ്മലം, ധമ്മിലം എന്ന പാഠങ്ങളും കാണുന്നു

'മുല്ലായുധൻ തഴയ്ക്കുല്ലൽനൽകുന്ന ധമ്മില്ലവുംചന്ദ്രനേവെല്ലും മുഖാബ്ജവും'
(കല്യാണസൌഗന്ധികം തുള്ളൽ)

ധയ-(പദാന്തത്തിൽ) കുടിക്കുന്ന, വലിച്ചു കുടിക്കുന്ന. ഉ-ം, സ്തനംധയ.

ധര-വി. ധരിച്ച.

ധരണ-വി. വഹിക്കുന്ന, എടുക്കുന്ന.

ധരണൻ-സൂൎയ്യൻ.

ധരണം-൧. എടുക്കുക. ൨. എരിക്ക്. ൩. പൎവ്വതത്തിന്റെ അരിക്. ൪ ഭൂമി. ൫. സ്ത്രീകളുടെ നെഞ്ച്. ൬. അരി, ധാന്യം. ൭ ഹിമാലയപൎവ്വതം.

ധരണി, ധരണീ-൧. ഭൂമി. വിശ്വത്തെ ധരിക്കുന്നതു്, പൎവ്വതങ്ങൾ ഉള്ളതു്, അനന്താദി കൂൎമ്മാദികളാൽ ധരിക്കപ്പെടുന്നതു് ഇങ്ങിനെ അൎത്ഥം. ൨. നിലം. ൩. ഇലവു്. ൪. പരശുരാമന്റെ ഭാൎയ്യ.

ധരണിജൻ-൧. ചൊവ്വാഗ്രഹം. ൨. നരകാസുരൻ.

ധരണിജാ-സീത.

ധരണിധരൻ-൧. വിഷ്ണു. ൨. ശേഷൻ.

ധരണിധരം-൧. പൎവ്വതം. ൨. ആമ.

ധരണിസുതൻ-൧. നരകാസുരൻ. ൨. ചൊവ്വാഗ്രഹം.

ധരണിസുതാ-സീതാ.

ധരണീകന്ദം-വെങ്കായം, നിലക്കിഴങ്ങു്

ധരണീകീലകം-൧. പൎവ്വതം. ൨. ആമ.

ധരണീതലം-ഭൂമി.

ധരണീധരൻ-൧. ശേഷൻ. ൨. വിഷ്ണു. ൩. രാജാവു്.

ധരണീധരം-൧. പൎവ്വതം. ൨. ആമ.

ധരണീനിൎജ്ജരൻ-ബ്രാഹ്മണൻ.

ഭൂമി എന്നതിന്റെ പൎയ്യായപദങ്ങളോടു് ദേവൻ എന്നൎത്ഥം വരുന്ന ശബ്ദങ്ങൾ ചേൎത്താൽ ബ്രാഹ്മണൻ എന്ന അൎത്ഥമുണ്ടാകും.

ധരണീപതി-൧. രാജാവു്. ൨. വിഷ്ണു

ധരണീപൂരം-സമുദ്രം.

ധരണീപ്ലവം-കടൽ.

ധരണീഭൃത്ത്-൧. പൎവ്വതം. ൨. രാജാവു് ൩. വിഷ്ണു. ൪. ശേഷൻ.

ധരണീമണ്ഡലം-ഭൂഗോളം.

ധരണീയ-വി. ൧. ധരിക്കത്തക്ക. ൨. വഹിക്കത്തക്ക. ൩. രക്ഷിക്കത്തക്ക.

ധരണീരമണൻ-രാജാവു്.

ഭൂമിയുടെ പൎയ്യായങ്ങളിൽ ഏതിലെങ്കിലും ഭൎത്താവു് എന്നുള്ള പദംകൂടി (പിന്നാലെ) ചേൎത്താൽ രാജാവു് എന്നുള്ള അൎത്ഥം വരും.

ധരണീശ്വരൻ-൧. രാജാവു്. ൨. വിഷ്ണു

ധരണീസുത-സീത.

ധരണീസുതൻ-൧. നരകാസുരൻ. ൨. ചൊവ്വാഗ്രഹം.

ധരം-പൎവ്വതം. ഭൂമിയെ ധരിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം.

ധരാ-൧. ഭൂമി. (ശബ്ദാൎത്ഥത്തിനു ധരണി എന്നതു നോക്കുക). ൨. മജ്ജ. ൩. ഗൎഭപാത്രം. ൪. മേദാ.

ധരാതലം-ഭൂമി.

ധരാത്മജാ-സീത.

ധരാത്മജൻ-൧. നരകാസുരൻ. ൨. ചൊവ്വാഗ്രഹം.

ധരാദേവൻ-ബ്രാഹ്മണൻ.

ധരാധരൻ-൧. വിഷ്ണു, കൃഷ്ണൻ ൨. ശേഷൻ.

ധരാധരം-പൎവ്വതം.

'അയിശൃണുധരാധരാധീശ! രാമാജ്ഞയാ'

(ലങ്കാമൎദ്ദനം തുള്ളൽ)

ധരാപതി-൧. രാജാവു്. ൨. വിഷ്ണു.

ധരാപുത്രൻ-൧. ചൊവ്വാ. ൨. നരകാസുരൻ.

ധരാഭൃത്ത്-൧. രാജാവു്. ൨. പൎവ്വതം.

ധരാമരൻ-ബ്രാഹ്മണൻ.

ധരാസുതൻ-൧ നരകാസുരൻ. ൨. ചൊവ്വാഗ്രഹം.

ധരാസുരൻ-ബ്രാഹ്മണൻ.

ധരാസൂനു-൧. നരകാസുരൻ. ൨. ചൊവ്വാഗ്രഹം.

ധരിക്കുന്നു-൧. വഹിക്കുന്നു, എടുക്കുന്നു. ൨. അറിയുന്നു. (കാ. ക്രി. ധരിപ്പിക്കുന്നു).

ധരിത്രി-ഭൂമി. (ശബ്ദാർത്ഥത്തിനു ധരണി എന്നതു നോക്കുക)

ധരിമ-ആകൃതി.

ധരേന്ദ്രൻ-ഹിമവാൻ, പർവതശ്രേഷ്ഠൻ.

ധർത്തൂരം-ഉമ്മത്തു്.

ധർമ്മകർത്താവു്-ധർമ്മംചെയ്യുന്നവൻ.

ധർമ്മകാര്യം-ഗുണത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള പ്രവൃത്തി.

ധർമ്മകീലം-ഒരു ധർമ്മാസനത്തിനു കീഴുള്ള രാജ്യം, ഒരു ന്യായവിചാരസ്ഥലത്തിന്റെ കീഴിലുള്ള ദിക്കു്.

ധർമ്മകൃത്തു്-ധർമ്മം ചെയ്യുന്നവൻ.

ധർമ്മകെഞ്ഞി-കഞ്ഞിവച്ചു ധർമ്മമായിട്ടു കൊടുക്കുക.

ധർമ്മക്കാരൻ-ഭിക്ഷാടനം നടക്കുന്നവൻ.

ധർമ്മക്കാരി-ഭിക്ഷാടനം നടക്കുന്നവൾ.

ധർമ്മക്കൊള്ളി—ശേഷക്കാരില്ലാത്തവൻ മരിച്ചാൽ മറ്റു വല്ലവരും ശവത്തെ ദഹിപ്പിക്കുക.

ധർമ്മക്ഷേത്രം-പ. ഭാരതഭൂമി. ര. പുണ്യസ്ഥലം.

ധർമ്മഗുപ്തൻ-വിഷ്ണു.

ധർമ്മഗ്ലു-തന്നി.

ധർമ്മചാരി-വി. ധർമ്മത്തെ ചെയ്യുന്ന.

ധർമ്മചാരിണി-പ നല്ല മര്യാദപ്രകാരം ഇരിക്കുന്നവൾ. ര. ഭാര്യ, പതിവ്രതയായ ഭാര്യ.

ധർമ്മചിന്ത, ധർമ്മചിന്തനം-ധർമ്മത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വിചാരം മറ്റൊരു പര്യായം-ഉപാധി.

ദുഃഖമുള്ളവനേ വാസ്തവമായി ധർമ്മചിന്ത ഉണ്ടാവുകയുള്ളു.

ധർമ്മജ്ഞ-വി. ധർമ്മത്തെ അറിയുന്ന.

ധർമ്മണം-പാമ്പു്.

ധർമ്മതത്വം-ആചാരാദികളുടെ പരമാർത്ഥം.

ധർമ്മതോണി-പരോപകാരത്തിനായിട്ടു് ഇട്ടിരിക്കുന്ന കടവുവള്ളം.

ധർമ്മദാരങ്ങൾ - വിവാഹംചെയ്തുണ്ടായ ഭാര്യ

ധർമ്മദൈവം - വംശപാരമ്പര്യമായിട്ടു സേവിക്കപ്പെട്ടുവരുന്ന ഈശ്വരൻ.

ധർമ്മദ്രോഹി-പ ധർമ്മത്തെ ദ്രോഹിക്കുന്നവൻ. ര. അസുരൻ. ന. രാക്ഷസൻ.

ധർമ്മദ്വയം-പ്രവൃത്തി, നിവൃത്തി ഇവ രണ്ടും.

ധർമ്മദ്വേഷം-ആചാരം മുതലായ ധർമ്മങ്ങളെ നിന്ദിക്കുക.

ധർമ്മദ്വേഷി-തന്നി.

ധർമ്മധ്വജൻ-സൂര്യൻ.

ധർമ്മധ്വജി-കപടഭക്തിക്കാരൻ. ധർമ്മചിഹ്നം മാത്രമുള്ളവനെന്നർത്ഥം.

ധർമ്മൻ-പ. യമൻ, ധർമ്മരാജാവു്. ര. സോമയാഗം ചെയ്തവൻ (ചോമതിരി). ന. ഒരു ഋഷി.

ഈ ഋഷി പ്രജാപതികളിൽ ഒരുവനാണെന്നു് അഭിപ്രായം കാണുന്നു. ദക്ഷന്റെ പുത്രിമാരെ വേളികഴിച്ചു. അവരിൽ അനേകം മക്കളുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്.

ര ധർമ്മപുത്രൻ.

ധർമ്മനന്ദനൻ-ധർമ്മരാജാവിന്റെ മകൻ.

ധർമ്മനിഷ്ഠ-ധർമ്മത്തിങ്കലേ ഉറപ്പു്, ധർമ്മത്തിലുള്ള താൽപര്യം.

ധർമ്മനേത്രൻ-ഹേഹയരാജാവു്.

ധർമ്മന്യായം-ധർമ്മാചാരത്തോടു ക്ലേശിയുള്ള മര്യാദ.

ധർമ്മപത്നി - പ്രധാനഭാര്യ, അഗ്നിസാക്ഷികമായു് വേൾക്കപ്പെട്ട ഭാര്യ, ഭാര്യ.

അഗ്നിസാക്ഷിയായി വിവാഹം ചെയ്ത ഭാര്യയുടെ പേർ = പത്നി, പാണിഗ്രഹീതി, ദ്വിതീയ, സഹധർമ്മിണി, ഭാര്യ, ജായ, ദാരങ്ങൾ.

ധമ്മപത്തനം-പ്ര. യമന്റെ ഗൃഹം. ഉ. കരുമുക്. ധമ്മപത്തന (മലയാളദേശ) ത്തിലുണ്ടായതെന്നർത്ഥം.

ധമ്മപഥം-സദാചാരത്തോടുകൂടിയ ജീവിതമാർഗ്ഗം.

ധമ്മപാലനം-ആചാരമര്യാദകളെ രക്ഷിക്കുക.

ധമ്മപുത്രൻ-പ്ര. ധമ്മരാജാവിന്റെ മകൻ, യുധിഷ്ഠിരൻ.

ധമ്മപുത്രർ-ശ്രീമഹാഭാരതത്തിലെ കഥാനായകനാണ്. പാണ്ഡുവായ അച്ഛൻ മരിച്ചതിന്റെശേഷം ശതശൃംഗപർവ്വതത്തിൽനിന്നു ഇദ്ദേഹം ഹസ്തിനാപുരിയിലെത്തി. അനന്തരം വലിയച്ഛനായ ധൃതരാഷ്ട്രർ തന്റെ പുത്രരോടൊന്നിച്ചു ധമ്മപുത്രാദികളേയും കൃപാചാര്യരുടെ അടുക്കൽ വിദ്യാഭ്യാസംചെയ്യിച്ചു. മാതുലപുത്രനായ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സഹായത്തോടുകൂടി രാജസൂയയാഗം ചെയ്തു. ചൂതുകളിയിൽ ഇദ്ദേഹം തന്റെ സർവ്വസ്വവും അനുജന്മാരേയും താനെയും ഭാര്യയേയും കൂടി പണയംവച്ചു കാട്ടുകേറി. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ക്ഷമ, ധമ്മബുദ്ധി, നീതി, ധൈര്യം, സത്യനിഷ്ഠ, വാഗ്മിത്വം, ഔദാര്യം, ദയാലുത്വം, മരണശക്തി, പ്രജാവാത്സല്യം, വംശസ്നേഹം, ലോകമര്യാദ മുതലായവ ഓരോന്നും ഓരോ പ്രവൃത്തികൾകൊണ്ടു വെളിപ്പെടുന്നുണ്ട്. വസ്ത്രാക്ഷേപസന്ദർഭത്തിൽ മൌനംഭീക്ഷിച്ചതിനെക്കാളും കീചകൻ ഹേതുവായിട്ടു പാഞ്ചാലി സങ്കടം അനുഭവിച്ച അവസരത്തിൽ ഇദ്ദേഹം ക്ഷമിച്ചതു നോക്കുമ്പോൾ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹനശക്തി വെളിപ്പെടുന്നു. ധമ്മവിരോധങ്ങളായ ആലോചനകൾ കൊണ്ടു താൻ വരുത്തിക്കൂട്ടിയ ഏതാനും സംഗതികൾ മഹാപാപകരങ്ങളെന്നു ഒരിയ്ക്കൽ ധമ്മപുത്രർ തന്നെ പശ്ചാത്തപിച്ചിട്ടുണ്ട്. അശ്വമേധയാഗം സംബന്ധിച്ചു അസിധാരാവ്രതാനുഷ്ഠാനം മൂലം ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹം, ധൈര്യം, കർമ്മത്തിലുള്ള ശ്രദ്ധ ഇവ സ്പഷ്ടമാകുന്നു. ഇദ്ദേഹം മുപ്പത്താറുവർഷം രാജ്യം ഭരിച്ചു. ഭീമസേനന്റെ മുള്ളുവാക്കു നിമിത്തം താൻ വാനപ്രസ്ഥവൃത്തിയിൽ ഇരുന്നു. വീണ്ടും ഹസ്തിനാപുരിയിൽ വന്നു. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞു പരീക്ഷിത്തിനെ രാജാവാക്കീട്ടു അനുജന്മാരോടും പാഞ്ചാലിയോടും മഹാപ്രസ്ഥാനം ചെയ്തു. ഇവിടെ മറവുള്ളവർ ഓരോരുത്തരായി മരിച്ചുവീണു. ധമ്മപുത്രർ ദേവദൂതൻ കൊണ്ടുവന്ന വിമാനത്തിൽ കയറി. ഉടലോടെ സ്വർഗ്ഗം പ്രാപിച്ചു.

ഉ. ജ്ഞാനശീലമുള്ളവൻ. (ശൈലി).

ധമ്മഫലം-പുണ്യം ചെയ്യുമ്പോളുണ്ടാകുന്ന ഫലം.

ധമ്മബുദ്ധി-പ്ര. ധമ്മത്തിങ്കലേ മനസ്സ്. ഉ. ധമ്മത്തിൽ മനസ്സുള്ളവൻ.

ധമ്മഭഗിനി-നേരെയുള്ള സഹോദരി.

ധമ്മഭണകൻ-ഭാരതം ഭാഗവതം മുതലായ വിശുദ്ധ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിക്കയോ അവ സംബന്ധിച്ചു പ്രസംഗം ചെയ്കയോ ചെയ്യുന്നവൻ.

ധമ്മഭാഗിനി-സൽഗുണമുള്ള മനുഷ്യ

ധമ്മം-പ്ര പുണ്യം. മറവ പശ്ചായങ്ങൾ-പുണ്യം, ശ്രേയസ്സ്, സുകൃതം, പുണ്യം. ഉ. ന്യായം, സ. ആചാരം. ര. നീതി. ള. സദ്ഭാവം. ന ക്ഷേമം. ഴ. വേദത്താൽ വിധിക്കപ്പെട്ട യാഗാദികർമ്മം. വ ജ്ഞാനം. ൻ. ചെയ്യേണ്ടും മുറ. പ്ര. കല്പങ്ങളിൽ മൂന്നുഭാഗങ്ങൾ ഉള്ളതിൽ ഒന്ന്. ഇതിൽ ലോകനീതികളെപ്പറ്റി പറയുന്നു. മറ്റേവ-ശ്രുതം, ഗുഹ്യം.

ധമ്മയുഗം-കൃതയുഗം.

ധർമ്മയുദ്ധം–ചതിവുകൂടാതെ പറഞ്ഞു സമ്മതിച്ചു നേരെ ചെന്നു യുദ്ധംചെയ്ക.

ധർമ്മയൂപൻ–വിഷ്ണു.

ധർമ്മരഹസ്യം–ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങളുടെ സാരമായ അർത്ഥം.

ധർമ്മരാജൻ–പ. യമൻ. ഉ. ബുദ്ധമുനി. ന. ജിനദേവൻ. ര യുധിഷ്ഠിരൻ. ധർമ്മംകൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്നവൻ, ധർമ്മിഷ്ഠരല്ലാത്തവരെ ശാസിച്ചു ധർമ്മസംരക്ഷണം ചെയ്യുന്നവൻ ഇങ്ങനെ ശബ്ദാർത്ഥം.

ധർമ്മലക്ഷണം – നാലുവിധം. വേദം, സ്മൃതി, സദാചാരം, ആത്മഹിതം.

'വേദഃസ്മൃതിസ്സദാചാരഃ
സ്വസ്യച പ്രിയമാത്മനഃ'

ധർമ്മവൽ–വി. ധർമ്മമുള്ള.

ധർമ്മവാസരം–വെള്ളത്തവാവ്.

ധർമ്മവാഹനൻ–ശിവൻ.

ധർമ്മവാഹനം–പോത്ത്. (യമന്റെ വാഹനം.)

ധർമ്മവിചാരം– ഗുണമായുള്ളതിനെ കുറിച്ചുള്ള വിചാരം.

ധർമ്മവിൽ–ധർമ്മത്തെ അറിയുന്നവൻ.

ധർമ്മവിരുദ്ധ–വി. ന്യായമല്ലാതുള്ള.

ധർമ്മവൃക്ഷം–അരയാൽ.

ധർമ്മവ്യാധൻ–പന്നിയുടെയും പോത്തിന്റെയും മാംസം വിറ്റുനടന്ന ഒരു വേടൻ.

ബ്രാഹ്മണന്ന് ആവശ്യമുള്ള ജ്ഞാനവും വേദത്തിൽ നല്ല പരിജ്ഞാനവും ഉണ്ടായിരുന്നു. കാരണം കഴിഞ്ഞ ജന്മത്തിൽ ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നതാണത്രേ.

ധർമ്മശാല–വഴിയാട്ടുപുര, വഴിയമ്പലം.

ധർമ്മശാലി–വി. ധർമ്മമുള്ള.

ധർമ്മശാസ്ത്രം, ധർമ്മശാസനം–മര്യാദയും ആചാരവും മറ്റും അറിയുന്നതിനുള്ള ശാസ്ത്രം. (രാജനീതി.)

മനുഷ്യരുടെ നടത്തയുടെ ഗുണദോഷങ്ങളെക്കുറിച്ചു വിവരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രമാകുന്നു. ചിലതെല്ലാം നല്ലതു് മറ്റു ചിലതെല്ലാം ചീത്ത എന്നുമാത്രം പറഞ്ഞാൽ അതു ശാസ്ത്രമായില്ല. സൽപ്രവൃത്തികളിൽ അന്തർഭവിച്ചിരിക്കുന്ന നിയമങ്ങളെ വിശദീകരിക്കയാണു് ധർമ്മശാസ്ത്രത്തിന്റെ കൃത്യം.

ധർമ്മശീല–വി. ധർമ്മമാകുന്നു പതിവായിച്ചിട്ടുള്ള, ധർമ്മംകൊണ്ടുകൂടുന്ന സ്വഭാവമുള്ള.

ധർമ്മശീലം–ധർമ്മസ്വഭാവം.

ധർമ്മസഭ–ആസ്ഥാനമണ്ഡപം, രാജാവിന്റെ ന്യായം വിചാരിക്കുന്ന സ്ഥലം.

ധർമ്മസംഗീതി–ആലോചനസഭ.

ധർമ്മസംസ്കാരം–ശേഷക്രിയാരില്ലാത്തവരുടെ ശവം ദഹിപ്പിക്കുക.

ധർമ്മസംഹിത–മനു പരാശരൻ മുതലായവർ ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ള സ്മൃതിഗ്രന്ഥങ്ങളും പതിനെട്ടും, മനുസ്മൃതി മുതലായ ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങളും ധർമ്മോപദേശാർത്ഥം രചിക്കപ്പെട്ട സംഹിത എന്നർത്ഥം.

ധർമ്മസാക്ഷി–വിസ്താരങ്ങളിൽ നേരുള്ള സാക്ഷിക്കാരൻ.

ധർമ്മസാവർണ്ണി–പതിനാലാമന്വന്തരമായ മനു

ധർമ്മസുതൻ–ധർമ്മപുത്രൻ.

ധർമ്മസൂ–കുടുമച്ചുരത്തൻ.

ധർമ്മസൂക്ഷ്മം–ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പറയുന്നതിന്റെ ചുരുക്കമായിട്ടുള്ള സാരം.

ധർമ്മസ്ഥൻ–പ. ധർമ്മമുള്ളവൻ. ഉ. ന്യായാധിപതി.

ധർമ്മസ്ഥാപനം–ധർമ്മത്തെ ഉറപ്പിക്കുക.

ധർമ്മസ്ഥിതി–ധർമ്മത്തിന്റെ ഉറപ്പ്.

ധർമ്മാത്മജൻ–ധർമ്മപുത്രൻ.

ധർമ്മാത്മാവ്–പ. ധർമ്മബുദ്ധിയുള്ളവൻ. ഉ. ധർമ്മസ്വഭാവം.

ധൎമ്മാദ്ധ്യക്ഷൻ-ന്യായാധിപതി, ജഡ്ജി.

ധൎമ്മാധൎമ്മങ്ങൾ-ധൎമ്മവും അധൎമ്മവും

ധൎമ്മാധികരണം-നീതിന്യായക്കോടതി.

ധൎമ്മാധികരണികൻ-ഹ. ജഡ്ജി. ൨. മജിസ്ട്രേട്ട്.

ധൎമ്മാധികാരി- ധൎമ്മം നടത്തേണ്ടവൻ, ന്യായാധിപതി, ജഡ്ജി, മജിസ്ട്രേട്ട്.

ധൎമ്മാധിഷ്ഠാനം- ന്യായം കേൾക്കുന്ന സ്ഥലം, കോടതി.

ധൎമ്മാംഗം-കൊക്ക്.

ധൎമ്മാസനം-ന്യായസ്ഥലം.

ധൎമ്മാനുഷ്ഠാനം-ധൎമ്മത്തെ ചെയ്യുക.

ധൎമ്മി-വി. ധൎമ്മത്തെ അറിയുന്ന, ധൎമ്മം ചെയ്യുന്ന.

ധൎമ്മിണി-ഹ. ധൎമ്മം ചെയ്യുന്നവൾ ൨. അരേണുകം.

ധൎമ്മിഷ്ഠ-വി. ധൎമ്മമുള്ള, സുകൃതവും മററുമുള്ള.

ധൎമ്മിഷ്ഠ-ധൎമ്മമുള്ളവൾ, സുകൃതവും മററുമുള്ളവൾ.

ധൎമ്മേശൻ-യമൻ.

ധൎമ്മോപദേശകൻ, ധൎമ്മോപദേഷ്ടാവ്-ആചാരാദികളെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നവൻ.

ധൎമ്മോൽപ്രേക്ഷ - ഉൽപ്രേക്ഷാലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒരിനം.

ധൎമ്മ്യ-വി. ധൎമ്മസംബന്ധമായുള്ള, ധൎമ്മമായുള്ള, ഉത്തമമായുള്ള.

ധൎമ്മ്യൂൽപ്രേക്ഷ- ഉൽപ്രേക്ഷാലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒരിനം.

ധൎഷ-വി. നിഗളമുള്ള, അഹംഭാവമുള്ള.

ധൎഷകൻ-ഹ. വശീകരക്കാരൻ. ൨. പരസ്ത്രീസംഗക്കാരൻ. ൩. ആട്ടക്കാരൻ.

ധൎഷണം, ധൎഷണാ-ഹ. പരിഭവം. ൨. അഹങ്കാരം. ൩. വിരോധം. ൪. അതിക്രമം. ൫. ധൈൎയ്യം.

ധൎഷണീ-കാമചാരിണി, ദുൎന്നടത്തക്കാരി, വ്യഭിചാരിണി.

ധൎഷൻ-ഹ. നപുംസകൻ. ൨. അഹമ്മതിക്കാരൻ.

ധൎഷം-ഹ. ഡംഭം. ൨. പരിഭവം. ൩. ധൈൎയ്യം. ൪. അധിക്ഷേപം. ൫. വശീകരണം. ൬. ഉപദ്രവം. ൭. നിരോധം.

ധൎഷിക്കുന്നു-തന്റെ ധൈൎയ്യമോ ബുദ്ധിയോ കൊണ്ടു അന്യന്റെ ധൈൎയ്യത്തെ അല്പമാക്കുന്നു, തന്റെ ധൈൎയ്യംകൊണ്ടു ഒരു അതി ഗംഭീരനെ സമീപിക്കയൊ വല്ലതും ചെയ്കയൊ സ്വാധീനമാക്കുകയൊ ചെയ്യുന്നു.

ധൎഷിണി-വ്യഭിചാരിണി. സാമൎത്ഥ്യമുള്ളവൾ, പുരുഷന്റെ മൎയ്യാദയെ കളയിക്കുന്നവൾ എന്നൎത്ഥം.

ധൎഷിത-വി. ധൎഷിക്കപ്പെട്ട.

ധവൻ-ഹ. ഭൎത്താവ്. സ്ത്രീയെ ഇളക്കിത്തീൎക്കുന്നവൻ. സ്ത്രീകൾക്കു ഭൎത്താവു വന്നുകഴിഞ്ഞാൽ അതുവരെയുള്ള നിലയിൽ നിന്നു ഒരിളക്കമുണ്ടാകുന്നതു പതിവാണല്ലൊ. ൨. മനുഷ്യൻ. ൩. വഞ്ചകൻ, കള്ളൻ.

ധവം-ഹ. വൃക്ഷവിശേഷം, ഞമ. ൨. ഇളക്കം, ചലനം.

ധവള-വി. വെളുത്ത.

ധവള-വെളുത്ത നിറമുള്ളവൾ. ൨. വെളുത്ത നിറമുള്ള പശു.

ധവളഗിരി-ഹിമവാന്റെ ഒരു കൊടുമുടി

ധവളപക്ഷം-അരയന്നം.

ധവളം-ഹ. വെളുപ്പുനിറം. ശുദ്ധമാക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ധവത്തെ (ഇളക്കത്തെ-ചലനത്തെ) ദാനം ചെയ്യുന്നതു എന്നുമാവാം. ൨. ചീനക്കൎപ്പൂരം. ൩. ൩. വെളുത്തമുളകു. ൪. ശംഖ്. ൫. നീർമരുതു്. ൬. ഞമ.

ധവളാപാംഗി-പെണ്മയിൽ. മയിലിന്റെ കണ്ണിന്റെ അററം വെളുത്തിരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

'കാട്ടിൽപ്പോകുന്നളവുധവളാ-
പാംഗിമാർ കണ്ടുകൂടി'
(മയൂരസന്ദേശം)

ധവളി-൧. വെളുത്ത പശു. ൨. വെളുത്തവൾ.

ധവളിമ-വെണ്മ.

ധവാണകൻ-വായു.

ധവിത്രം-൧. വിശറി, ആലവട്ടം. ൨. യാഗത്തിൽ അഗ്നിയെ വീശിക്കത്തിക്കുന്നതിനു മാൻതോലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കി മുളകൊണ്ടു തണ്ടിട്ട വിശറി. ഇതുകൊണ്ടു വീശുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

ധാ

ധാകം-൧. കാള. ൨. കലവറ. ൩. ചോറ. ൪. തൂണ്.

ധാടി-൧. ഭയംകൂടാതെ ശത്രുവിന്റെ നേരെ ചെല്ലുക. ൨. പ്രൌഢി. ൩. സാമൎത്ഥ്യം.

ധാതകം-ഒരു മരുന്നു.

ധാതകി-ഒരു മരുന്ന്, താതിരി. പുഷ്പങ്ങളെ ധരിക്കുന്നതു എന്നൎത്ഥം.

ധാതാവ്-൧. ബ്രഹ്മാവ്. സകലത്തേയും ധരിക്കുന്നവൻ, പോഷിപ്പിക്കുന്നവൻ, ലോകസൃഷ്ടാവ് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥം. ൨. ദൈവം.

ധാതു-൧. മനോല മുതലായി പൎവ്വതത്തിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്നവ.

'സുവൎണ്ണരൌപ്യതാമ്രാണി
ഹരിതാലം മനശ്ശിലാ
ഗൈരികാഞ്ജനകാസീസ
സീസലോഹാസ്സഹിംഗുളാഃ
ഗന്ധകോഭ്രകഇത്യാദ്യാ
ധാതവോഗിരിസംഭവാഃ'

സ്വൎണ്ണം, വെള്ളി, ചെമ്പ്, അരിതാരം, മനോല, കാവിമണ്ണു, അഞ്ജനം, കാരിയ്യം, ഇയ്യം, ഇരിമ്പ്, ചായില്യം, ഗന്ധകം, അഭ്രം മുതലായവ പൎവ്വതത്തിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന ധാതുക്കളാകുന്നു. ൨. ധാതുദ്രവ്യങ്ങൾ വിളയുന്ന സ്ഥലം. ൩. ക്രിയാപദങ്ങളുടെ മൂലം. ധാതു എന്നാൽ ക്രിയയെ കുറിക്കുന്ന ശബ്ദം അല്ലെങ്കിൽ പ്രകൃതി. ൪. ത്രിദോഷങ്ങൾ (വാതം, പിത്തം, കഫം) ൫. സപ്തധാതുക്കൾ (രസം, രക്തം, മാംസം, മേദസ്സ്, അസ്ഥി, മജ്ജ, ശുക്ലം). ൬. പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ (ഭൂമി, ജലം, അഗ്നി, വായു, ആകാശം). ൭. കൎമ്മേന്ദ്രിയങ്ങളും ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളും (ശബ്ദം, രസം, രൂപം, സ്പൎശം, ഗന്ധം, കണ്ണു, മൂക്കു, ചെവി, നാവു, തൊലി). ൮. കാവിമണ്ണ്. ൯. സ്വൎണ്ണം. ൧൦. ഇരിമ്പ്. ൧൧. ചെമ്പ്. ൧൨. ഉത്ഭവസ്വഭാവം (മൂലം).

ധാതുകാസീസം-കാതീതം, അന്നവേതി, അന്നഭേദി.

വാതം, കഫം, ചൊറി, അശ്മരി, മൂത്രകൃച്ഛ്റം, നേത്രരോഗം, ശ്വിത്രം മുതലായവക്കു നന്നു. ക്ഷയത്തെ ശമിപ്പിക്കും. വ്രണത്തെ വറട്ടും. ദേഹകാന്തിയെ ഉണ്ടാക്കും. ജോനകനാരങ്ങനീരിൽ സ്വേദനയന്ത്രത്തിൽ പചിച്ചു ചൂടുവെള്ളത്തിൽ കഴുകി ഉണക്കിയാൽ ശുദ്ധമാകും. സം കാസീസം ഇം. Sulphate of iron, Green vitriol സൽഫേററ് ആഫ് അയേൺ, ഗ്രീൻവിട്രിയൽ.

ധാതുഘ്നം-കാടി.

ധാതുജം-൧. ധാതുവിൽ ജനിക്കുന്നത്. ൨. വ്യാകരണപ്രകാരം അവ്യയങ്ങളെ ഉല്പത്തി പ്രമാണിച്ചു നാലായി പിരിച്ചതിൽ ഒന്ന്. ഉ-ം, 'ഉറച്ചു' സംസാരിക്കുന്നു.

ധാതുദ്രവ്യം-സ്വർണ്ണം മുതലായതു്.

ധാതുപുഷ്പിക-താതിരിമരം. കാവിമണ്ണിനോടു തുല്യനിറമുള്ള പൂവുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

ധാതുമലം-കാരീയം.

ധാതുമാരിണി-പൊൻകാരം.

ധാതുവാദി-രസവാദി.

ധാതുവൈരി-ഗന്ധകം.

ധാതൃപുഷ്പികാ-താതിരി. ശോഭയെ ധരിക്കുന്നതായ പൂവുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

ധാത്രികാ-നെല്ലി.

ധാത്രീ-ഹ ഭൂമി. ഉ. വളർത്തമ്മ.

'എൻബാഹുക്കൾക്കു ധാത്രീഗളതലമതു'

(അമരുകശതകം)

ന. നെല്ലി, നെല്ലിക്ക. പാനംചെയ്യപ്പെടുന്നവൾ, അനുഭവിക്കപ്പെടുന്നതു ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം.

ധാത്രീകഥ-അതിബാല്യത്തിൽ ശിശുക്കൾക്കു കേട്ടു രസിക്കാനുള്ള കഥ.

ധാത്രീദേവൻ-ബ്രാഹ്മണൻ,

ധാത്രീപതി-രാജാവു്.

ധാത്രീപത്രം-താലീസപത്രം.

ധാത്രീഫലം-നെല്ലി.

ധാത്രേയിക-വളർത്തമ്മയുടെ പുത്രി.

'ഓർത്തുധാത്രേയികയാംശൂദ്രയുമതുനേരം'

(ഭാരതം)

ധാത്വക്ഷരങ്ങൾ—യ, ര, ല, വ ശ, ഷ, സ, ഹ.

ധാന-ഹ ഊമൻ മലർ. ഉ. യവം വറുത്തുപൊടിച്ചതു്. ന. അരി മുതലായതു വറുത്തു പൊടിച്ചതു്. ര കൊത്തമ്പാലയരി. ധനധാന്യങ്ങളെ പോഷിപ്പിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

ധാനകം-കൊത്തമ്പാലയരി.

ധാനി-ഇരിപ്പിടം.

ധാനുഷ്കനു-വില്ലാളി. ധനുസ്സുപ്രഹരണമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

ധാനുഷ്യം-മുള.

ധാന്യകം-കൊത്തമ്പാലയരി.

ധാന്യകോഷ്ഠം-ഹ. കളപ്പുര. ഉ. വല്ലം

ധാന്യത്വക്കു്-ധാന്യങ്ങളുടെ തൊലി, ഉമി.

ധാന്യം-ഹ. നെല്ലു് ചാമ പയറു മുതലായവ. ഉ. കൊത്തമ്പാലയരി. ധനത്തിൽ സാധു എന്നർത്ഥം.

[നെല്ലു് യവം മുതലായ ധാന്യസാമാന്യത്തിന്റെ പേർ=ധാന്യം, വ്രീഹി, സ്തംബകരി]

ധാന്യരാജൻ-യവം.

ധാന്യവർദ്ധനം-പൊലികടം.

ധാന്യവീരം-ഉഴുന്നു്.

ധാന്യവൃത്തി-ഹ. നിറം. ഉ. പൊലികടം.

ധാന്യശൂകം-നെല്ലിന്റെ ഓക്.

ധാന്യസാരം-മെതിച്ചെടുത്ത നെല്ലു്.

ധാന്യാകം-കൊത്തമ്പാലയരി.

ധാന്യാമ്ലം-വെപ്പുകാടി, ചെന്നെല്ലും മററും കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കാടി.

ധാന്യാരി-എലി.

ധാന്യാർത്ഥം-ധാന്യസമ്പത്തു്.

ധാന്യോൽക്ഷേപണം- നെല്ലു കാററത്തിടുക.

ധാന്യോത്തമം-ചെന്നെല്ലു്.

ധാമനിധി-സൂര്യൻ. തേജസ്സിന്നിരിപ്പിടം എന്നർത്ഥം.

ധാമം-ഹ ഗൃഹം, ഇരിപ്പിടം; വാസസ്ഥാനം. ഉ. ദേഹം. ന. ശോഭ, തേജസ്സു്. ര. പ്രഭാവം, കീർത്തി.

'സമമുടനൽഗിരന്തിപരധാമസമാക്രമണേ'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

ഇ സ്ഥലം. ന ജനനം. ധരിക്കുന്നതു്, ധരിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം.

ധാമാർഗ്ഗവം-ഹ. വലിയ കടലാടി, ഗൃഹത്തെ ശുദ്ധിവരുത്തുന്നത്. (ഇതുകൊണ്ടു ചൂൽ കെട്ടിയുണ്ടാക്കി ഭവനം അടിച്ചുനന്നാക്കുന്നു) ൨. പീരകം. ൩. വരിപ്പീച്ചിൽ. ൪. ആനപ്പീച്ചിൽ. വഴിയിൽ ചുററിപ്പിണഞ്ഞു കിടക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. തേജസ്സുള്ളത് എന്നുമാവാം. ൫. ചെറിയ കടലാടി. ൬. ദേവതാളി.

ധായ്-വി. തനിക്കുള്ള, അവകാശമുള്ള.

ധാര്യാ-അഗ്നിയെ പ്രജ്വലിപ്പിക്കുവാനുള്ള ഋക്കുമന്ത്രം. അഗ്നി ഇതുകൊണ്ടു പുഷ്ടിയെ പ്രാപിക്കുന്നു എന്നർത്ഥം.

'ഉൽബുധ്യസ്വാഗ്നേ.....' ഇത്യാദിയത്രേ മന്ത്രം.

ധാര-ഹ ഇടവിടാതെയുള്ള മഴ. ൨. ഒരു ദ്വാരത്തിലോ മറെറാ കൂടി വണ്ണംകുറഞ്ഞു ഇടവിടാതെ ചോരുക. ൩. ചില ദീനക്കാർക്കു എണ്ണ മുതലായതുകൊണ്ടു ധാരചെയ്ക. ൪. വാളിന്റെ മൂർച്ച. ൫. കുതിരയുടെ നടപ്പ്. ആസ്കന്ദിതാദികളായ അഞ്ചു അശ്വഗതി വിശേഷങ്ങൾക്കു പൊതുവിലുള്ള പേർ. ൬. കടം. ൭. ജലം. ൮. ജലധാര, അവിച്ഛിന്നമായ ജലപ്രവാഹം.

ധാരകം-ഹ പാത്രം. ൨. പെട്ടി. ൩. ജലപാത്രം.

ധാരക്കിടാരം-ധാരചെയ്യുന്നതിനുള്ള ചെമ്പുപാത്രം

ധാരച്ചട്ടി-ധാരവീഴ്ത്തുന്നതിനുള്ള പാത്രം, ധാരക്കിടാരം.

ധാരണ-ഹ. നിലനില്പ്, മര്യാദ, ന്യായമാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു തെററായ്ക. ധർമ്മത്തെ ധരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. ധാരണാശക്തി, ധീരത. ൩. യോഗവിദ്യയുടെ ഒരു സമ്പ്രദായഭേദം. അഷ്ടാംഗയോഗത്തിൽ ഒന്ന്. നാഭിചക്രം, നാസാഗ്രം മുതലായ ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ മനസ്സിനെ നിറുത്തുന്നതാകുന്നു ധാരണ. ധേയവസ്തുവിൽതന്നെ ചിത്തത്തെ സ്ഥിരമായി ബന്ധിച്ചുവെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവസ്ഥ. ൪. ഓർമ്മ. ൫. കടം.

ബുദ്ധിക്കു മൂന്നു ശക്തികൾ ഉണ്ട്. അവ താഴെ വിവരിക്കുന്നു. ഹ. ഗ്രഹണം-പറയുന്നതു കേട്ടമാത്രയിൽ മനസ്സിലാക്കുന്നത്. ൨. ധാരണ-മനസ്സിലാക്കിയതിനെ ഉറപ്പായി വച്ച് ആവശ്യംപോലെ അനുമാനാദികളെ ഉപയോഗിച്ചു കാര്യങ്ങളെ അറിയുന്നത്. ൩. സ്മരണ-പഠിച്ചതുമാത്രം ഓർമ്മിക്കുന്നത്.

ധാരണകൻ-കടക്കാരൻ, കടമുള്ളവൻ.

ധാരണത്തോണി - ധാരചെയ്യുന്നതിനു കിടപ്പാനുള്ള തോണി.

ധാരണം-ധരിക്കുക, എടുക്കുക.

ധാരണാവൽ-വി. ധാരണയുള്ള.

ധാരണാവതി-ബുദ്ധി.

ധാരണാശക്തി - മനസ്സിലാക്കിയതൊന്നും മറക്കാതിരിക്കുന്ന ശക്തി.

ധാരൻ-വിഷ്ണു.

ധാരപ്പാത്തി-ധാരത്തോണി.

ധാരം-ഹ മഴവെള്ളം. ൨. താണ സ്ഥലം. ൩. അതിരു്. ൪ ഒരുവക കല്ല്. ൫. ആലിപ്പഴം.

ധാരയിടുന്നു - ധാരകോരുന്നു, ധാരവീഴ്ത്തുന്നു.

ധാരയിത്രീ-ഭൂമി.

ധാരാ-ക്ഷീരകാകോളി.

ധാരാടം-കുതിര.

ധാരാധരം-ഹ. മേഘം. ജലധാരയെ ധരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. വാൾ.

'ധാരാധാരാസിമേഘയോഃ'

(മേദിനി)

ധാരാങ്കുരം-ഹ. ആലിപ്പഴം, കരകം. ൨. ചാററുമഴ.

ധാരായന്ത്രം-ജലം മുകളിൽ കൊണ്ടുവന്നു കീഴ്പ്പൊട്ടു ചൊരിയിക്കുന്ന യന്ത്രം.

ധാരാവാഹി-രീതികളിൽ ഒന്ന്.

നിരർഗ്ഗളമായ ധാടിയോടു കൂടെ ഗംഗാപ്രവാഹം പോലെ ഝളഝളായമാനമായി പറയുന്ന വാഗ്ഭോരണിയത്രേ ധാരാവാഹി. വാസനയുള്ളവന്റെ വൃക്ക ധാരാവാഹിയായിരിക്കും. ഇതിന്നു വിപരീതം - ക്ലിഷ്ടം. (സാഹിത്യസാഹ്യം.)

ധാരാസമ്പാതം-പെരുമഴ, ധാരമുറിയാതെയുള്ള മഴ. ജലധാരകൾ ഒരുമിച്ചു കൂടി ഇടയില്ലാതെ വീഴുക എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പർയ്യായം-ആസാരം.

ധാരാള-വി. വെള്ളത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന

ധാരാളം- ലോഭം കൂടാതെയുള്ളത്, ഔദാര്യം.

'ധാരാളമാർക്കുമുളവാംതണലത്തുറക്കും'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

ധാരാളംവെക്കുന്നു- മടികൂടാതെ മുതൽ ചെലവിടുന്നു.

ധാരി-ഉകമരം.

ധാരി-വി. ധരിക്കുന്ന.

ധാരിണി-അഗ്നിമിത്രന്റെ മഹിഷി.

ധാരിണി-ഹ. ഇലവ്. ൨. ഭൂമി.

ധാർത്തരാഷ്ട്രം-ഹ കറുത്ത കൊക്കും ചുണ്ടുമുള്ള അരയന്നം. ധൃതരാഷ്ട്രദേശത്തിലുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. പാമ്പ്.

ധാർമ്മപത്തനം- നല്ലമുളക്, കൊടിമുളക്.

ധാർമ്മിക-വി. ധർമ്മമുള്ള.

ധാര്യ-വി ധരിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യമായ

'അനഘാവക്ഷസി ധാര്യമായരത്നം'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

ധാർഷ്ട്യക്കാരൻ-ധാർഷ്ട്യം (ധൃഷ്ടത) യുള്ളവൻ.

ധാർഷ്ട്യം-ഹ. കുറച്ചു അറിവോ ബലമോ ഉള്ളതിനെ അധികം തോന്നിക്ക, അറിവില്ലാത്തവൻ അറിവുണ്ടെന്നു ഭാവിക്ക, ലജ്ജയില്ലായ്ക, വലിപ്പം ഭാവിക്ക. ൨. സാഹസം, കൂസൽകൂടാതെയുള്ള പ്രവൃത്തി.

'ദുർബ്ബല! നിന്നുടെധാർഷ്ട്യമിതെല്ലാ-
മെന്നുടെനേരേകൊണ്ടുവരേണ്ടാ'

(ലങ്കാമർദ്ദനം തുള്ളൽ)

ധാവക-വി. ഹ. ഓടുന്ന. ൨. ഒലിക്കുന്ന. ൩. വേഗമുള്ള. ൪. കഴുകുന്ന.

ധാവകൻ-ഹ. ഓടുന്നവൻ. ൨. വൃത്തിയാക്കുന്നവൻ. ൩. അലക്കുകാരൻ ൪. ശ്രീഹർഷരാജാവിനുവേണ്ടി 'രത്നാവലി' എന്ന ഗ്രന്ഥം രചിച്ച ഒരു കവി.

ധാവതിചെയ്യുന്നു,ധാവതിവയ്ക്കുന്നു -പോകുന്നു, ഓടുന്നു. [ധാ'

'ധാവതിപ്പിച്ചുമങ്ങോടിങ്ങോടുംപലവി

(ഭാഗവതം)

'എന്തുഘോഷമിതെന്നുഗോപിക-
ളന്തികത്തിൽവരുംവിധൌ
ഹന്തചാടിനടന്നുധാവതിവയ്ക്കുയും'

(ഭാഗവതംഇരുപത്തുനാലുവൃത്തം)

ധാവനം-ഹ. ഓട്ടം. ൨. ശുദ്ധിവരുത്തുക ൩. കഴുകിനന്നാക്കുക.

ധാവനി-ഹ. ഒരു ചെടി, മുവ്വില. വ്യാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ശുദ്ധിയെ ചെയ്യുന്നത് എന്നുമാവാം. ൨. ഓരില ൩. പെരുമല്ലി. ൪. കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട. ൫ കിലുകിലുപ്പ്.

ധാവനിക-ഒരു ചെടി, ചെറുവഴുതിന.

ധാവള്യം-വെളുപ്പ്.

ധാവിത-വി. ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട.

ധി

ധിക്-അ. നിന്ദിക്കുക, കഷ്ടം, അപകാരശബ്ദങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഭയമുണ്ടാക്കുക.

ധിക്കധിക്ക-അ. കഷ്ടം കഷ്ടം.

ധിക്കരിക്കുന്നു-നിന്ദിക്കുന്നു.

ധിക്കാരം-നിന്ദ.

ധിക്കാരി-നിന്ദകാട്ടുന്നവൻ

ധിക്കൃത-വി നിന്ദിക്കപ്പെട്ട.

ധിക്കൃതൻ ധിക്കരിക്കപ്പെട്ടവൻ. ധിക്ക എന്നു പറഞ്ഞു നിന്ദിക്കപ്പെട്ടവൻ എന്നർത്ഥം. (ധിക്കരിക്കുക=നിന്ദിക്കുക) മറെറാരു പര്യായം-അപദ്ധ്വസ്തൻ.

ധിക്കൃതി-നിന്ദ.

ധിഷണ-ഉ. ബുദ്ധി. അർത്ഥംധരിക്കുന്നതിനുള്ളതു്, ജനങ്ങളെ പ്രഗൽഭന്മാരാക്കിത്തീർക്കുന്നതു് ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം ൨. ഭൂമി.

ധിഷണൻ-ഉ. വ്യാഴം, ബൃഹസ്പതി. ൨. പ്രഗൽഭൻ, പ്രശസ്തമായ ബുദ്ധിയുള്ളവൻ.

'അയിപട്ടു ധിഷണാ നിന്നാശയം
[നൈവജാനെ'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

ധിഷണം-ഭവനം.

ധിഷ്ണ്യൻ-അസുരഗുരുവായ ശുക്രൻ.

ധിഷ്ണ്യം-ഉ. ഭവനം. ൨. സ്ഥാനം. ൩. അഗ്നി പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടതെന്നർത്ഥം. ൪. നക്ഷത്രം. ൫. ശക്തി.

ധീ

ധീ-ബുദ്ധി. ധ്യാനിക്കുന്നതിനുള്ളതെന്നർത്ഥം. ധ്യാനിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം (ധ്യൈ ചിന്തായാം).

ധീഗുണങ്ങൾ-ബുദ്ധിഗുണങ്ങൾ.

'ശുശ്രൂഷാ ശ്രവണംചൈവ
ഗ്രഹണം ധാരണംതഥാ
ഊഹാപോഹോർത്ഥവിജ്ഞാനം
തത്വജ്ഞാനഞ്ച ധീഗുണാഃ'

ധീന്ദ്രിയം-മനസ്സ് കണ്ണു മുതലായതു്. (ധീ=ജ്ഞാനം. ജ്ഞാനേന്ദ്രിയം)

'മനഃകർണ്ണൗ തഥാനേത്രം
രസനാ ചത്വചാസഹ
നാസികാ ചേതി ഷൾതാനി
ധീന്ദ്രിയാണി പ്രചക്ഷതേ'

മനസ്സ്, ചെവി, കണ്ണ്, രസന, ത്വക്, നാസിക ഇവ ആറും ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങൾ. കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങളും ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളും അയ്യഞ്ചാണെന്നും കാണുന്നുണ്ട്. അവിടെ മനസ്സിനെ ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഗണിക്കുന്നില്ല. ഇതു സംബന്ധിച്ചു യോഗശാസ്ത്രാദികളിൽ നിന്നും കൂടുതൽ വിവരം ഗ്രഹിക്കാം.

ധീമൽ-വി ബുദ്ധിയുള്ള.

ധീമതി-ബുദ്ധിയുള്ളവൾ, ബുദ്ധിമതി; അലൌകികങ്ങളായ വസ്തുക്കളിൽ കൂടി അറിവുള്ളവൾ.

ധീമാൻ-വിദ്വാൻ. ബുദ്ധിയുള്ളവനെന്നർത്ഥം

ധീര-വി മനസ്സിനുറപ്പുള്ള, ബുദ്ധിയുള്ള.

ധീരൻ-ധൈര്യമുള്ളവൻ. ൨. വിദ്വാൻ. ബുദ്ധിയെ ദാനംചെയ്യുന്നവനെന്നർത്ഥം. എല്ലാക്കാര്യത്തിലും മനസ്സിരുത്തി പ്രവർത്തിക്കുന്നവനെന്നുമാവാം.

ധീരപ്രസന്നൻ-നാടകത്തിലെ ഒരു നായകൻ.

ധീരം-ഉ. കങ്കുമം. ശോഭയെ ധരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. ഇടവകം. ൩. കടൽ.

ധീരപ്രശാന്തൻ-നാടകത്തിലെ നാലുവിധം നായകന്മാരിൽ ഒരുവൻ.

'സാമാന്യഗുണൈർഭൂയാൻ
ദ്വിജാദികോധീരശാന്തഃസ്യാൽ'
(സാഹിത്യദർപ്പണം)

ഉ-ം മാലതീമാധവത്തിലെ മാധവൻ മുതലായവർ.

ധീരലളിതൻ-നാടകത്തിലേ നാലുവിധം നായകന്മാരിൽ ഒരുവൻ.

'നിശ്ചിതോമൃദുരനിശം
കലാപരോധീരലളിതഃ സ്യാൽ'
(സാഹിത്യദർപ്പണം)

ഉ-ം, രത്നാവലിയിലെ വത്സരാജൻ മുതലായവർ.

ധീരസ്കന്ദം-പോത്തു്

ധീരാ-ഹ. ചിററമൃതു്. ൨. കാകോളി. ൩. വലിയ വാലുഴവം ൪. ഇരിവൂൾമരം.

ധീരോദാത്ത-വി. ധൈര്യം ഉന്മേഷം മുതലായ സൽഗുണങ്ങൾ തികഞ്ഞിട്ടുള്ള, നായകഗുണത്തോടുകൂടിയ.

ധീരോദാത്തൻ-നാടകത്തിലേ നാലുവിധം നായകന്മാരിൽ ഒരുവൻ.

'അവികത്ഥനഃക്ഷമാവാ-
നതിഗംഭീരോമഹാസത്വഃ
സ്ഥേയാന്നിഗൂഢമാനോ
ധീരോദാത്തോ ദൃഢവ്രതഃ കഥിതഃ'
(സാഹിത്യദർപ്പണം)

ഉ-ം രാമൻ യുധിഷ്ഠിരൻ മുതലായവർ.

ധീരോദ്ധതൻ—നാടകത്തിലേ നാലുവിധം നായകന്മാരിൽ ഒരുവൻ.

'മായാപരഃ പ്രചണ്ഡ-
ശ്ചപലോഹംകാരദർപ്പഭൂയിഷ്ഠഃ
ആപ്തശ്ശാഘാനിരതോ
ധീരൈർധീരോദ്ധതഃ കഥിതഃ'
(സാഹിത്യദർപ്പണം)

ഉ-ം ഭീമസേനൻ മുതലായവർ.

ധീവരകൻ-മുക്കുവൻ.

ധീവരൻ-ഹ. മുക്കുവൻ. മത്സ്യത്തെ പിടിക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം. ൨. ബുദ്ധിമാൻ

കൌശലംകൊണ്ടു മത്സ്യത്തെ പിടിക്കുന്നവനാകയാൽ ബുദ്ധികൊണ്ടു ശ്രേഷ്ഠൻ എന്ന അർത്ഥവും വന്നു.

ധീവാ-കന്നാൻ.

ധീശക്തി—ബുദ്ധിശക്തി, ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം.

ധീസഖൻ-മന്ത്രി.

ധീസചിവൻ-പ്രധാന മന്ത്രി. ബുദ്ധികൊണ്ടു സഹായിക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം. ബുദ്ധിയുള്ള മന്ത്രി എന്നുമാവാം.

ധു

ധുത-വി ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട ൨. കുറഞ്ഞോന്നു ഇളക്കപ്പെട്ട

ധൂത്തൂരം-ഉമ്മത്തു്.

ധുനി-നദി, പുഴ. സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

'അമൃതകരകരോടീസ്വർദ്ധുനീബദ്ധ
ചൂഡം'
(ഉണ്ണുനീലീസന്ദേശം)

ധുന്ധു-ഒരസുരൻ.

ഇയാൾ മണലിൽ ഒളിച്ചിരുന്നു. കുവലയാശ്വരാജാവു തന്റെ ൨൧൦൦൦ മക്കൾ ഒന്നിച്ചു് അയാളെ കുഴിച്ചെടുപ്പാൻ നന്നേ ശ്രമിച്ചു മൂന്നുപേരൊഴിച്ചു ശേഷം എല്ലാവരും ഇതുമൂലം ദഹിച്ചു വല്ല വിധവും ഒടുവിൽ കുവലയാശ്വൻ അയാളെ പുറത്താക്കി വധിച്ചു]

ധുന്ധുമാരൻ-കുവലയാശ്വരാജാവു്.

ധുംധുമാരം-ഹ. ഒരുവക പുഴു (കൃമി), ഇന്ദ്രഗോപം ൨. ഗൃഹത്തിലുള്ള പുക.

ധുരന്ധരൻ-ഭാരത്തെ വഹിക്കുന്ന കാള. ഉപചാരാൽ മററു ഭാരവാഹികൾക്കും പറയാം.

ധുരന്ധര-വി. ഭാരത്തെ വഹിക്കുന്ന, ഒരു കാര്യത്തെ തനിച്ചു ഭരിക്കുന്ന.

ധുരന്ധരം-തെമ.

ധുര -ഹ. ഭാരം, ചുമടു്. ൨. വിചാരം. ൩. രഥത്തിന്റെ മുൻ തണ്ടു്.

ധുരാ-ചുമടു്.

ധുരീണ-വി. ഭാരത്തെ വഹിക്കുന്ന

ധുരീണൻ-ഭാരത്തെ വഹിക്കുന്ന കാള, പൊതിക്കാള. (ഉപചാരാൽ മററു ഭാര വാഹികൾക്കും പറയാം.)

ധുരീയം-കാള.

ധുർത്തൂരാ-ഉമ്മത്ത്.

ധുദ്ധൂരം-ഉമ്മത്ത്.

ധുര്യ-വി. ഭാരത്തെ വഹിക്കുന്ന.

ധുര്യൻ-ഭാരത്തെ വഹിക്കുന്ന കാള, പൊതിക്കാള. (ഉപചാരാൽ മററു ഭാര വാഹികൾക്കും പറയാം) കുതിര എന്നു അർത്ഥവും കാണുന്നു.

'അഥയന്താരമാദിശ്യ
ധുര്യാൻവിശ്രാമയേതിസഃ'
(രഘുവംശം)

ഇവിടെ ധുര്യാൻ എന്നതിന്നു കുതിര കളെ എന്നർത്ഥം.

ധുര്യം-ഹ. കാള. ൨. ഇടവകം.

ധുർവ്വഹ-വി. ഭാരത്തെ വഹിക്കുന്ന.

ധുർവ്വഹൻ-ഭാരം വഹിക്കുന്നവൻ, പൊതിക്കാള.

ധുവനം-അഗ്നി.

ധുവിത്രം-വിശറി, ആലവട്ടം. (ധവിത്രത്തിന്റെ പാഠം)

ധുസ്തൂരം-ഉമ്മത്ത്.

ധുസ്തൂരാ-ഉമ്മത്ത്.

ധൂ

ധൂകം-ഹ. വായു. ൨. വഞ്ചകൻ.

ധൂത-വി. ഹ. ഇളക്കപ്പെട്ട. ൨. നിന്ദിക്കപ്പെട്ട, ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

ധൂനനം-ഇളക്കം, ഇളക്കുക.

ധൂനികം-ചെഞ്ചല്യം.

ധൂപക്കാൽ-ധൂപക്കുററി.

ധൂപക്കുററി-ധൂപിക്കുന്നതിനുള്ള പാത്രം.

ധൂപനം-കുന്തുരുക്കം.

ധൂപഭൃരുഹം-ഗുഗ്ഗുലു.

ധൂപം-ഹ. സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളിട്ടു പുകക്കുക. ൨. ധൂമം, പുക.

ധൂപവർഗ്ഗം-ധൂപിപ്പാനുള്ള വസ്തുക്കൾ.

ധൂപവൃക്ഷം-ചരളം.

ധൂപാംഗം-തിരുവട്ടപ്പശ.

ധൂപായിത-വി. ചൂടു പിടിപ്പിക്കപ്പെട്ട, സന്തപിപ്പിക്കപ്പെട്ട, ഉഷ്ണിച്ച.

ധൂപാരാധന-ധൂപംകൊണ്ടു പൂജിക്ക.

ധൂപിക്കുന്നു-പുകക്കുന്നു.

ധൂപിത-വി. ധൂപിക്കപ്പെട്ട. ചൂടുപിടിപ്പിക്കപ്പെട്ട, സന്തപിപ്പിക്കപ്പെട്ട, ഉഷ്ണിച്ച.

ധൂമകേതു-ഹ. ദുർന്നിമിത്തസൂചകമായ വാൽനക്ഷത്രം. ൨. അഗ്നി. ൩. അഗ്നിയാലുണ്ടാക്കപ്പെട്ട ഉപദ്രവം. (ആപത്ത്) ൪ ഗ്രഹണസന്ദർഭത്തിൽ അഗ്നി മണ്ഡലത്തിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന ഉൽപാത സൂചകമായ തേജസ്സ്. പര്യായങ്ങൾ-അഗ്ന്യുൽപാതം, ഉപാഹിതം. ധൂമമാകുന്ന ചിഹ്നത്തോടുകൂടിയതു എന്നർത്ഥം.

ചില ഗോളങ്ങൾ സൂര്യന്റെ ചുററും വൃത്തത്തിൽ ചുററുന്നവയും, ചിലതു അണ്ഡാകൃതിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവയും മററുചിലതു് ഇരിമ്പുകുടിലിന്റെ ആകൃതിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവയും ആയിട്ടുണ്ട്. ധൂമകേതുവർഗ്ഗം മേല്പറഞ്ഞ ആകൃതികളിലെല്ലാം ഗതിചെയ്യുന്ന വകക്കാരാണ്. ഈ ധൂമകേതുക്കളെല്ലാം സൂര്യനെ വളഞ്ഞു ചുററുന്നു. ഇപ്പോൾ ഏകദേശം ഇരുന്നൂററിൽ ചില്വാനം ധൂമകേതുക്കളുടെ ഗമനമാർഗ്ഗങ്ങൾ കണ്ടുകിട്ടീട്ടുണ്ട്. ഈ ധൂമകേതുക്കൾ മണിക്കൂറിൽ മൂന്നുകോടി ഇരുപതുലക്ഷം നാഴികവരെ ഗതി വേഗത്തോടുകൂടിയവയാകുന്നു. ഒന്നുമുതൽ

എഴുപത്തഞ്ചുവരെ കൊല്ലങ്ങളെക്കൊണ്ടു സൂൎയ്യനെ ഒരു വട്ടം ചുററിമറിഞ്ഞു മറയുന്നു. ഭൂമിയുടെയും ധൂമകേതുവിന്റെയും ഗമനമാൎഗ്ഗങ്ങൾ ഇടയുന്ന ദിക്കിൽവച്ചു ധൂമകേതുവും ഭൂമിയും തമ്മിൽ കൂട്ടി മുട്ടുന്നതായാൽ ഭൂമി നശിച്ചു വെണ്ണീരായി എന്നുകൂടെ വന്നേക്കാം.

ധൂമജം-ഹ. മുത്തങ്ങ. ൨. മേഘം.

ധൂമദ്ധ്വജൻ-അഗ്നി.

ധൂമപത്രം-പുകയില.

ധൂമപത്രാ-പുകയില.

ധൂമം-പുക.

ധൂമയോനി- മേഘം. ധൂമത്തിൽനിന്നുണ്ടായതു് എന്നൎത്ഥം.

ധൂമവൎണ്ണൻ-ഒരു നാഗരാജാവു്.

യദുവിനെ ബലാൽ പിടിച്ചു തലസ്ഥാനത്തു കൊണ്ടുചെന്നു തന്റെ അഞ്ചു പുത്രിമാരേയും അയാളെക്കൊണ്ടു വിവാഹം ചെയ്യിച്ചു.

ധൂമള-വി. കരിച്ചെമപ്പുനിറമുള്ള.

ധൂമളം-കറുപ്പും ചെമപ്പും കൂടിയ നിറം, ധൂമ്രവൎണ്ണം. പുകയുടെ നിറത്തെ ആദാനംചെയ്യുന്ന എന്നൎത്ഥം. പുകയുടെ നിറത്തോടുതുല്യം.

ധൂമാഭ-വി. പുകയുടെ നിറംപോലെ നിറമുള്ള.

ധൂമാഭം-പുകനിറം.

ധൂമാവലി-പുകക്കൂട്ടം.

ധൂമിക-ഹ. ആവി. ൨. മഞ്ഞു്, മൂടൽ മഞ്ഞു്. ൩. പുക.

ധൂമൊൎണ്ണാ-യമന്റെ ഭാൎയ്യ.

ധൂമ്യ-പുകക്കൂട്ടം.

ധൂമ്യാടം-ചെറുകരികിൽപക്ഷി, കുടുമച്ചാത്തൻ. പുകപോലെ സഞ്ചരിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

ധൂമ്ര-വി. ധൂമ്രവൎണ്ണമുള്ള.

ധൂമ്ര(ക)ം-ഒട്ടകം.

ധൂമ്രൻ-ശിവൻ.

ധൂമ്രം-ഹ. കറുപ്പും ചെമപ്പും കൂടിയനിറം. പുകയുടെ നിറത്തെ ആദാനം ചെയ്യുന്നതു് എന്നൎത്ഥം പുകയുടെ നിറത്തോടു സദൃശം. ൨. അറബിക്കുന്തുരുക്കം. ൩. പാപം. ൪. ദൌഷ്ട്യം.

ധൂമ്രവൎണ്ണ-വി. കറുപ്പും ചെമപ്പും കൂടിയ നിറമുള്ള.

ധൂമ്രവൎണ്ണം-കറുപ്പും ചെമപ്പും കൂടിയ നിറം. പൎയ്യായങ്ങൾ-ധൂമ്രം, ധൂമളം, കൃഷ്ണലോഹിതം.

ധൂമ്രശ്ശുകം-ഒട്ടകം.

ധൂമ്രാ-ദുൎഗ്ഗാ.

ധൂർ-ചുമടു്.

ധൂൎജ്ജടി-ശിവൻ. ചുമടായ ജടയുള്ളവൻ, വളരെ വലിപ്പമുള്ള ജടയുള്ളവൻ എന്നൎത്ഥം.

ധൂൎത്ത-വി. ചതിവുള്ള.

ധൂൎത്തകൻ-ഹ. കുറുക്കൻ. ൨. കള്ളൻ.

ധൂൎത്തനൎത്തകം - ശൈവസന്യാസികളെ പരിഹസിച്ചു സാമരാജദീക്ഷിതർ ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു നാടകം.

ധൂൎത്തൻ-ഹ. ചതിയൻ. ൨. ചൂതുകളിക്കുന്നവൻ. ഹിംസിക്കുന്നവൻ, മുതൽ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. ൩. കള്ളൻ. ൪. താന്തോന്നി.

ധൂൎത്തം- ഹ. ഉമ്മത്തു്. ഹിംസിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം ൨. വിളയുപ്പു്. ൩. ഇരിമ്പിൻകിട്ടം, ൪. അടവിക്കച്ചോലം. ൫. ഗുഗ്ഗുലു.

ധൂൎത്തത-ചതിവു്, താന്തോന്നിത്തം

ധൂൎത്തസമാഗമം-ഒരു നാടകം.

ഹാസ്യരസപ്രധാനമാണു്. വിശേഷഗുണമൊന്നുമില്ല. കൎത്താവു് ജോതിരീശ്വരനാകുന്നു.

ധൂൎവഹ-വി. ചുമടിനെ വഹിക്കുന്ന.

ധൂർവ്വഹൻ-ഭാരത്തെ വഹിക്കുന്ന കാള. (ഉപചാരത്താൽ മറ്റു ഭാരവാഹികൾക്കും പറയാം)

ധൂലകം-വിഷം.

ധൂലികാ-മഞ്ഞുകട്ടി.

ധൂലിജംഘം-കാക്ക.

ധൂസര-വി. ക. ഒട്ടവെളുത്തനിറമുള്ള, മഞ്ഞകലർന്നനിറത്തോടുകൂടിയ. ഖ. പൂഴിപോലെ നിറമുള്ള. ഗ. കാന്തിയോടുകൂടിയ.

'മമത്തുംവൃഥാചീരജോധൂസരസുരഭിലമോരന്തരാളം'

(ഉത്തരരാമായണം ചമ്പു)

'പാംസുക്കളെറിട്ടുധൂസരമായുള്ള'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

ധൂസരാ-ക. കഴുത. ഖ. ഒട്ടകം. ഗ. പ്രാവ്. ഘ. കുട്ടകരിക്കിൽ.

ധൂസരം- ഒട്ടവെളുത്തനിറം, ചാരനിറം. മഞ്ഞകലർന്നതോടുകൂടിയവെളുപ്പ് (അല്പമായ വെളുപ്പ്), അല്പം മഞ്ഞകൂടിച്ചേർന്ന വെളുപ്പ്. ചിത്തത്തെ ഇളക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം, കാന്തിയെ കൊടുക്കുന്നത് എന്നുമാവാം.

ഈ നിറം ബകപുഷ്പത്തിന്റെ നിറത്തോടു തുല്യമാണെന്നു കൂടി പറയുന്നു. ധൂസരസ്സുസിതഃ പീതലേശവാൻ ബകപുഷ്പവിഭ എന്ന ശബ്ദാർണ്ണവം.

ധൂസരി-കിന്നരസ്ത്രീ.

ധൂസരിത-വി ധൂസരമാക്കപ്പെട്ട, മലിനമാക്കപ്പെട്ട.

ധൂസ്തൂരം-ഉമ്മത്ത്.

ധൂർ-പൊടി, ധൂളി. നേരിയപൊടി.

ധൂളി-ക. പൊടി. നേരിയപൊടി. ഇളക്കിത്തീർക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

'തുരഗഖുരപുടത്താഡ്യമാനം ധൂളിജാലം'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

ഘ. വ്യഭിചാരമുള്ള സ്ത്രീ.

'അഹോകഷ്ടമിന്നുധൂളി
നമ്മുടെ നാട്ടിലും വന്നു'

(നാളായണീചരിതം തുള്ളൽ)

ങ. കാന്തിയെ കൊടുക്കുന്ന. ച. ഒരു മന്ത്രി പട്ടണം ഭരിക്കുവാനുള്ള പഞ്ചി. ഛ. ഒരു വലിയ സംഖ്യ.

'ലക്ഷകോട്യർബുദധൂളീപരാർദ്ധവും'

(കല്യാണസൗഗന്ധികം തുള്ളൽ)

ധൂളിക-മഞ്ഞു്.

ധൂളികുട്ടിമം-വാടം.

ധൂളിക്കുന്നു-ക. പറപ്പിക്കുന്നു. ഖ. പൊടിക്കുന്നു. ങ. തൂവുന്നു ച. തുള്ളിയായി വീഴ്ത്തുന്നു.

ധൂളിത്വം-വ്യഭിചാരസ്വഭാവം.

ധൂളിപ്പിക്കുക-പറപ്പിക്കുക (പാറ്റിക്കുക)

ധൂളിപ്പെണ്ണു്-വ്യഭിചാരംചെയ്യുന്നസ്ത്രീ.

ധൂളിമാനം-പൊടി.

ധൂളിമെത്ത-അധികം മാർദ്ദവമുള്ള മെത്ത

ധൂളിയാക്കുന്നു-പൊടിയാക്കുന്നു.

ധൂളുന്നു പറപ്പിക്കുന്നു.

ധൃ

ധൃത-വി. ക. ധരിക്കപ്പെട്ട ഖ. പിടിക്കപ്പെട്ട. ങ അറിയപ്പെട്ട.

ധൃതഗതി അവിവേകമായ രീതി, ആലോചിക്കുവാനിടയാക്കാതെയുള്ള പോക്ക്, കുരുക്ക്.

ധൃതഗതിക്കാരൻ-ധൃതഗതിയുള്ളവൻ.

ധൃതദീധിതി-അഗ്നി

ധൃതദോഷൻ-ദോഷത്തെ കൊടുക്കുന്നവൻ

'വിധിതാനെന്നിൽ ധൃതദോഷനായ'

(അമരുകശതകം)

ധൃതരാഷ്ട്രൻ-പ. ചന്ദ്രവംശത്തിൽ ജനിച്ച കുരുടനായ ഒരു രാജാവു്.

'കൃഷ്ണദ്വൈപായനനാം മാമുനി വേദവ്യാസൻ വിഷ്ണുതാൻ തന്നെനന്നു ചിന്നഭിവ്യക്തി*സേജേരൻ മുമ്പിൽ വേട്ടോരമ്പികാ ഗൃഹന്തന്നിൽ ആദരവോടുചെന്നാനാകുന്തവേഷത്തോടു* വേഷഭേദവൈരൂപ്യമൊന്നു ഗന്ധവും സഹിയാഞ്ഞു യോക്ഷമാർ മണിയാകുമംബികയ്ക്കുന്നേരം*കണ്ണുകൾ മ്മിപ്പുണ്ടാളുകാരണമായിക്കണ്ണുകുടാതെ പിറന്നീടിനാൻ കുമാരനാം'. (ഭാരതം)

വിചിത്രവീര്യന്റെ ഭാര്യയായ അംബികയിൽ വ്യാസനുണ്ടായവൻ. പാണ്ഡുവിന്റെ സഹോദരൻ. ഗാന്ധാരിയുടെ ഭർത്താവു്. ഗാന്ധാരിയിൽ ധൃതരാഷ്ട്രനു ദുര്യോധനൻ മുതലായി നൂറു പുത്രന്മാരും, ദുശ്ശള എന്ന ഒരു പുത്രിയുമുണ്ടായി. ധൃതരാഷ്ട്രർ കുരുടനും പാണ്ഡു പാണ്ഡുനിറത്തോടുകൂടിയവനും ആയിരുന്നു പാണ്ഡു ഭാര്യമാരൊന്നിച്ചു വനത്തിൽ പോയി. ധൃതരാഷ്ട്രർ രാജ്യം ഭരിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ പുത്രരായ കൌരവരും പാണ്ഡുവിന്റെ പുത്രരായ പാണ്ഡവരും ക്രമേണയിരുന്ന മഹാഭാരതയുദ്ധം നടത്തിയതു. പാണ്ഡവർ വിജയം പ്രാപിച്ചു ധൃതരാഷ്ട്രർ ഭാര്യയുന്നിച്ചു കാട്ടുതീയിൽ നശിച്ചു

ധൃതരാഷ്ട്രൻ-കവരുന്ന കൊടുക്കുന്ന ശക്തിയുള്ള ഒരു മഹാസർപ്പം. പ. പാത്ത.

തനയനും* അർജ്ജുനൻ തനിക്കു നൽകീടു വാനൊരു പെണ്ണും ഇജ്ജനത്തിനു ലഭിച്ചീടുവാൻ തക്കതൊരു* യജ്ഞം ചെയ്യേണമെന്നുമാമുനിമാരെനോക്കി വിജ്ഞാനമുള്ളനൃപൻ പറഞ്ഞോരനന്തരം* യാഗവും തുടങ്ങിനാരാഗമമറിഞ്ഞവരാഗമിച്ചിതു വിണ്ണോരാഹുതിഭുജിപ്പാനായ്* കണ്ഡത്തിൽനിന്നുനേരേ പൊങ്ങിനാനൊരുപുമാൻ ചണ്ഡഭാനുവിനു നേരാകിയ കാന്തിയോടും* ഖഡ്ഗചാപേഷു കിരീടാദിവർമ്മങ്ങളോടു മുൽഗമിച്ചതു കണ്ടു തെളിഞ്ഞാരെല്ലാവരും രണ്ടാമതൊരുപെണ്ണുമുണ്ടായിതവൾകണ്ടാൽ തണ്ടാർ മാനിനിയെന്നുകൊണ്ടാടിപ്പറഞ്ഞീടാം* പിന്നെയുമാണും പെണ്ണുമല്ലാതെയൊന്നുണ്ടായി മുന്നമർണ്ണവംതന്നിൽ ജ്യേഷ്ഠയുണ്ടായപോലെ* ധൃഷ്ടദ്യുമ്നനും നല്ല കൃഷ്ണയും ശിഖണ്ഡിയും പുഷ്ടകൌതുകത്തോടും വളർന്നുതുടങ്ങിനാർ'.

(ഭാരതം)

ധൃഷ്ടൻ-ഹ. ധൈര്യമുള്ളവൻ. ഉ. ലജ്ജയില്ലാത്തവൻ. ന. വിശ്വാസമില്ലാത്ത ഭർത്താവ്. പ്രഗൽഭൻ എന്നർത്ഥം. നവരസങ്ങളിൽ സർവ്വാർത്ഥനാ പ്രാഥമ്യം വഹിക്കുന്ന ശൃംഗാരത്തിനു വിഷയീഭൂതനായ നാലുവക നായകന്മാരിൽ ഒരാൾ.

ധൃഷ്ടാ-ഹ. ധൈര്യമുള്ളവൾ. ഉ. വിശ്വാസമില്ലാത്ത ഭാര്യ.

ധൃഷ്ണുക്-ലജ്ജയില്ലാത്തവൻ.

ധൃഷ്ണി-രശ്മി, പ്രഭ.

ധൃഷ്ണു-വി. ധൈര്യമുള്ള, ലജ്ജയില്ലാത്ത

ധേ

ധേനം-കടൽ.

ധേനാ-നദി.

ധേനി-ഹ കൊത്തമ്പാലരി. ഉ. നദി.

ധേനു-ഹ. പശു. ഉ. കറക്കുന്ന പശു, അടുത്ത കാലത്തു പ്രസവിച്ച പശു. ജലം കുടിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-നവസൂതികാ.

ധേനുക-ഹ. പിടിയാന. ധേനുതുല്യ എന്നർത്ഥം. ഉ. കറക്കുന്ന പശു, പശു. ന. ചുരിക. ർ. സമ്മാനം.

ധേനുകൻ-ഒരു അസുരൻ. (ബലരാമനാൽ വധിക്കപ്പെട്ടു).

[ബാലരായ രാമകൃഷ്ണന്മാർ കൂട്ടരൊന്നിച്ചു ധേനുകന്റെ താലവനത്തിൽ കരിമ്പനനിറഞ്ഞ കാവിൽനിന്നു പഴങ്ങൾ പറിക്കുവ അവൻ ഒരു കഴുതയുടെ ആകൃതിയിൽ വന്നു ബലരാമനെ ചവിട്ടുന്നതിനു ആരംഭിച്ചു. ഉടൻ അദ്ദേഹം കാലിനു പിടികൂടി ചുഴററി എറിഞ്ഞു. മൃതനായി അവൻ ഒരു പനയുടെ മുകളിൽ പതിച്ചു. അവന്റെ സഹായികളെയും ബലരാമൻ അപ്രകാരം തന്നെ ചെയ്തു.

ധേനുകസൂദനൻ-ബലരാമൻ.

ധേനുജിഹ്വാ-കൊഴുപ്പ.

ധേനുമൽ-വി. പശുവുള്ള.

ധേനുഷ്യ-കെട്ടിനിൽക്കുന്ന പശു, കറവിലയ്ക്കു കൊടുത്ത പശു.

കടം തീരുന്നതുവരെ കുറന്നെടുക്കുവാനുള്ള അനുവാദത്തോടുകൂടെ ഉത്തമർണ്ണന്റെ ഗൃഹത്തിൽ നിറുത്തിയ പശു.

ധേയ-വി. ഹ വഹിക്കുന്ന, എടുക്കുന്ന. ഉ. വഹിക്കത്തക്ക. ന. വളർത്തത്തക്ക.

ധൈനുകം-പശുവിനെ സംബന്ധിച്ച

ധൈനുകം-പശുക്കൂട്ടം.

ധൈര്യപ്പെടുത്തുന്നു ഉറപ്പു വരുത്തുന്നു

ധൈര്യം-ഹ ധീരത, ഉറപ്പ്. ഉ. നായികാശ്രിതങ്ങളായ ഉവ്വ അലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ആത്മപ്രശംസകൂടാതെയും ഒരു

പ്രകാരത്തിലും ഇളകാതെയുമുള്ള മനോവൃത്തിയത്രേ ധൈര്യം. ശീലഗുണാദികളെ ലംഘിക്കാതിരിക്കുക (വിചാരം നോക്കുക)

ധൈര്യവൽ-വി. ധീരതയുള്ള.

ധൈര്യവതി-ധീരതയുള്ളവൾ.

ധൈര്യവാൻ-ധീരതയുള്ളവൻ.

ധൈര്യശാലി-ധൈര്യമുള്ളവൻ.

ധൈര്യശാലിനി-ധൈര്യമുള്ളവൾ

ധൈവതം-ആറാമത്തെ സ്വരം, വീണയുടെ കമ്പികളിൽ നിന്നും കണ്ണത്തിൽ നിന്നും പുറപ്പെടുന്ന സപ്തസ്വരങ്ങളിൽ ഒന്ന്. നാഭ്യാദിസ്ഥാനങ്ങളിൽ നില്ക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ധീമന്മാരാൽ-ബുദ്ധിമന്മാരാൽ-ഗാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതു 'ധൈവതം'. ആറാമത്തേതായ അജ്ഞാചക്രത്തിൽ-ഭ്രൂമദ്ധ്യത്തിൽ ധരിക്കപ്പെടുന്നതാകയാൽ 'ധൈവതം' എന്നുമാവാം.

അശ്വം ധൈവതസ്വരത്തെ അനുസരിച്ചു ശബ്ദിക്കുന്നു-അശ്വസ്യധൈവതംരൈതി.

ധൈവത്യാ-സാമർത്ഥ്യം.

ധോയ്കവിരാജൻ-ജയദേവരുടെ കാലികന്മാരായ കവികളിൽ ഒരാൾ.

ധോരണം-ഫ. വാഹനം, പരമ്പരയാ വഹിക്കപ്പെടുന്ന വാഹനം. ഭംഗിയായി ഗമിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. തേരിനു കെട്ടുന്ന കാള മുതലായതു ക. കുതിരയുടെ നടപ്പിൽ കരുമാതിരി ഭേദം (യാത്രക്കാൾനട. Trot)

ധോരണി-ഫ പാരമ്പര്യന്യായം, പാരമ്പര്യം ക. പരിചയം ന. ന്ര ര. വഴി @ ആരെയും ശങ്കയ്ക്കായ്ക. ന. ഒഴുക്ക്. തടവില്ലായ്ക. ഒ. ഡംഭ്.

ധോരണിക്കാരൻ-ധോരണിയുള്ളവൻ, ആരെയും ക്ലിക്കാതെ ഡംഭുകാട്ടി നടക്കുന്നവൻ.

ധോരിതകം — അശ്വഗതിവിശേഷം. (ധൌരിതകം എന്നതിന്റെ പാഠം)

ധൌ

ധൌത-വി. കഴുകപ്പെട്ട, ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട. നിർമ്മലമായ.

ധൌതകൌശേയം-വെള്ളപ്പട്ടു, അലക്കിയ പട്ടു്, അഴുക്കുകളഞ്ഞ പട്ടു്.

ധൌതം-വെള്ളി.

ധൌതശിലം-സ്ഫടികം.

ധൌതേയം-ഇന്തുപ്പു്.

ധൌമ്യൻ-പാണ്ഡവരുടെ കുലഗുരു.

ഉപമന്യു, ആരുണി, പാഞ്ചാലൻ, വൈദൻ എന്നവർ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യന്മാരാകുന്നു.

ധൌരിതകഗതി-ചാട്ടുകൊണ്ടു കുടിയ നേരത്തുള്ള (കുതിരയുടെ) നടപ്പു്.

ധൌരിതകം-കുതിരയുടെ ഒരുമാതിരി നടപ്പു്.

കീരി, കഴു, മയിൽ, പന്നി എന്നവയുടെ ഗതിപോലെ ഭംഗിയുള്ള അശ്വഗതി വിശേഷം.

ധൌരേയ-വി. ചുമടെടുക്കുന്ന, ഭാരം വഹിക്കുന്ന

ധൌരേയൻ-ഭാരത്തെ വഹിക്കുന്ന കാള, പോതിക്കാള. (ഉപചാരത്തിൽ മറ്റു ഭാരവാഹികൾക്കും പറയാം.)

ധ്മാകാരൻ-കൊല്ലൻ.

ധ്മാത-വി. ഊതപ്പെട്ട.

ധ്മാങ്ക്ഷ-ഫ. കാക്ക. ക. കൊക്കു്.

ധ്മാങ്ക്ഷപുഷ്പാ-കയിൽ

ധ്മാനം-ഊത്തു്.

ധ്മാങ്ക്ഷാരാതി-ഗൂമൻ.

ധ്യ

ധ്യാത-വി. ധ്യാനിക്കപ്പെട്ട.

ധ്യാതം-ധ്യാനം.

ധ്യാനനിഷ്ഠ-വി. വിചാരത്തിൽ നല്ല ഉറപ്പുള്ള.

ധ്യാനം-പ്ര. വിചാരം. ഉ. മനസ്സുകൊണ്ടുള്ള ആരാധനം, മനസ്സു മറെറാരിടത്തു പോകാതെ ഈശ്വരന്റെ സ്വരൂപത്തെ തന്നെ വിചാരിക്കു, നിരന്തരസ്മരണം.

ധ്യാനം-അഷ്ടാംഗയോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. നാഭിചക്രം നാസാഗ്രം മുതലായ ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ മനസ്സിനെ നിറുത്തുന്നതു ധാരണ. അങ്ങിനെയുള്ള ധാരണ നിരന്തരമായി നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു ധ്യാനം.

ധ്യാനമൂകൻ-ഏകചിന്തയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുക നിമിത്തം ഒന്നും മിണ്ടാതെ നാക്കില്ലാത്തവനെപ്പോലെയിരിക്കുന്നവൻ

ധ്യാനശക്തി-ഓരോ സങ്കല്പങ്ങളെ മനസ്സിൽ ഉറപ്പിക്കുവാനുള്ള കഴിവു്.

ധ്യാനിക്കുന്നു-പ്ര. ഈശ്വരസ്വരൂപത്തെ മനസ്സുകൊണ്ടു കാണുന്നു. ഉ. വിചാരിക്കുന്നു.

ധ്യാനം-നാവുകൊപ്പുല്ല്. പശുക്കളാൽ ധ്യാനിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം.

ധ്യായമാനം-വി. ധ്യാനിക്കുന്ന.

ധ്യേയ-വി. ധ്യാനിക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന, വിചാരിക്കപ്പെടുവാനുള്ള

—:o:—

ധ്രു

ധ്രീചി-സഖി.

ധ്രുവ-വി. പ്ര നിത്യമായുള്ള. ഉ. ഇളക്കമില്ലാത്ത

ധ്രുവ-പ്ര. വയ്യങ്കരകൊണ്ടുള്ള ഹോമപാത്രം. ഉ ഓരില. നു. മൂവില,

ധ്രുവദീപ്തി-ധ്രുവങ്ങം സംബന്ധിച്ച ദീപ്തി.

ഭൂഗോളത്തിന്റെ ഉത്തരദക്ഷിണധ്രുവങ്ങളിലും അയൽ രാജ്യങ്ങളിലുമുള്ള വായുമണ്ഡലത്തിൽ സാധാരണ കണ്ടു വരുന്ന ഒരുമാതിരി പ്രഭാപൂരത്തിനു ധ്രുവദീപ്തി എന്നു പേർ.

ധ്രുവൻ-പ്ര. സ്വായംഭുവമനുവിനു പിറന്ന ഉത്താനപാദന്റെ പുത്രനായ ഒരു രാജാവു്.

ഉത്താനപാദനു രണ്ടു ഭാര്യമാർ. ഒരുവൾ സുനീതി. മറെറാരുവൾ സുരുചി. സുനീതിയുടെ മകനത്രേ ധ്രുവൻ. സുരുചിയുടെ മകൻ ഉത്തമൻ. ഉത്താനപാദൻ സുരുചിയിൽ വശനായി. ധ്രുവനും തന്റെ അമ്മയും സുരുചിയുടെ ക്രൂരകൃത്യങ്ങളാൽ സന്തപിച്ചു കാലയാപനം ചെയ്തുവരുമ്പോൾ നാരദമുനിയുടെ ഉപദേശപ്രകാരം ധ്രുവൻ വിഷ്ണുവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു തപസ്സു ചെയ്തു വിഷ്ണുപ്രീതിയെ സമ്പാദിച്ചു. വിഷ്ണു അദ്ദേഹത്തെ ധ്രുവനക്ഷത്രമായി ആകാശത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചു. ധ്രുവനു ഉത്താനപാദി, ഗ്രഹാധാരൻ ഈ നാമങ്ങളും കാണുന്നുണ്ടു്.

ഉ. ഇളക്കമില്ലാത്തതായിട്ടു വടക്കു കാണുന്ന ഒരു നക്ഷത്രം. എന്നും സ്ഥിരമായി നില്ക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം. മറെറാരുപേരു്-ഔത്താനപാദി.

ഉത്താനപാദൻ എന്ന രാജാവിന്റെ പുത്രനായ ധ്രുവൻ ദേവൽകൃപ ഹേതുവായിട്ടു കല്പാന്തകാലത്തിലും നാശമില്ലാത്ത വിധത്തിൽ ജ്യോതിശ്ചക്രത്തിനും മേൽഭാഗത്തു നക്ഷത്രരൂപത്തിൽ നില്ക്കുന്ന ഏന്നും പുരാണം.

നു. വിഷ്ണു. ര. ശിവൻ. ഇ. ബ്രഹ്മാവു്.

ധ്രുവങ്ങം-ഭൂഗോളത്തിന്റെ തെക്കേ അററവും വടക്കേ അററവും.

ധ്രുവം-ഹ. നിശ്ചയം. ൨. കററി ഇലയും കൊമ്പും കവരവും ഇല്ലാത്ത മരം, മരക്കററി. ഇളക്കമില്ലാത്തമട്ടിൽ ഉറച്ചുനില്ക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. ൩. ഒരു താളം. ൪. രാഗം. ൫. നിത്യമായുള്ളതു്. ൬ നക്ഷത്രവിശേഷം. ൭. പേരാൽ. ൮. താറാവു്. ൯. ആകാശം. ൧൦. സ്വൎഗ്ഗം.

ധ്രുവാ-മഹത്വമുള്ള സ്ത്രീ.

ധ്രുവാ-ഹ. മൂവില. ൨. ഹോമപാത്രം. ൩. പെരുങ്കുരുമ്പ.

ധ്രുവാക്ഷരൻ-വിഷ്ണു.

ധ്രുവാവൃക്ഷം- വയ്യങ്കതമരം. സ്രുവാവൃക്ഷം എന്നതിന്റെ പാഠാന്തരം.

—:o:—

ധ്വ

ധ്വജദ്രുമം-പന.

ധ്വജൻ-ഹ. പ്രസിദ്ധൻ, പ്രധാനി. ഉ-ം, കലദ്ധ്വജൻ. ൨. മദ്യവും മററും ഉണ്ടാക്കി വില്ക്കുന്നവൻ.

ധ്വജപടം-കൊടി.

ധ്വജപ്രതിഷ്ഠ-കൊടിമരം നിറുത്തുക.

ധ്വജപ്രഹരണൻ-വായു.

ധ്വജം-ഹ. കൊടി. ൨. കൊടിമരത്തിന്റെ മുകളിലുള്ള അടയാളം, കൊടിക്കൂറ. ഗമിക്കുന്നതു്-പറക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൩. അടയാളം. ൪. ശിശ്നം. ൫. കരിമ്പന.

ധ്വജമണ്ഡപം-കൊടിമരത്തറ.

ധ്വജവൽ-വി. ധ്വജമുള്ള, അടയാളമുള്ള

ധ്വജവതി-ധ്വജമുള്ളവൾ, അടയാളമുള്ളവൾ.

ധ്വജവാൻ-ഹ. ധ്വജമുള്ളവൻ, അടയാളമുള്ളവൻ. ൨. കൊടിക്കാരൻ.

ധ്വജി-വി. ധ്വജമുള്ള.

ധ്വജിനി-സേന. ധ്വജങ്ങൾ ഉള്ളതു് എന്നൎത്ഥം.

ധ്വജീ-ഹ. കുതിര. ൨. പാമ്പു്. ൩. മയിൽ ൪. പൎവ്വതം ൫. വണ്ടി.

ധ്വജീ-ഹ ബ്രാഹ്മണൻ. ൨. തൈരുവില്ക്കുന്നവൻ. ൩. മദ്യം വില്ക്കുന്നവൻ

ധ്വനം-ഹ. ശബ്ദം. ൨. ഝംകാരം.

ധ്വനി-ഹ. ശബ്ദം. ൨. കവിതകളിലെ ഒരു അൎത്ഥവിശേഷം. ൩. ഉത്തമകാവ്യം.

ധ്വനിക്കുന്നു-ഹ. ശബ്ദിക്കുന്നു. ൨. ഒരു കാൎയ്യം പറയുമ്പോൾ ഗൂഢവും സാരവുമായിരിക്കുന്ന വേറെ ഒരൎത്ഥംകൂടി പൂൎണ്ണമായി തോന്നുന്നു. (സ. ക്രി. ധ്വനിപ്പിക്കുന്നു)

ധ്വനിത-വി. ശബ്ദിക്കപ്പെട്ട, ശബ്ദിച്ച.

ധ്വനിതം-ഹ. ഒച്ചപ്പെടുത്തപ്പെട്ടതു്. ൨. ശബ്ദിച്ചതു്.

ധ്വന്യാലോകം-ഒരു ഗ്രന്ഥം.

ൻ-ാം നൂററാണ്ടിന്റെ അവസാനം കാശ്മീരരാജ്യം പരിപാലിച്ചിരുന്ന അവന്തിവൎമ്മരാജാവിന്റെ സമാനകാലീനനെന്നു രാജതരംഗിണിമൂലം വിചാരിക്കപ്പെട്ടുവരുന്ന ആനന്ദവൎദ്ധനാചാൎയ്യർ ഉണ്ടാക്കിയതാണു് ഈ ഗ്രന്ഥം.

ധ്വംസന്ദ്രം-നാശം, മുടിവു്.

ധ്വംസിക്കുന്നു-നശിപ്പിക്കുന്നു, കൊല്ലുന്നു

ധ്വസ്ത-വി. നശിപ്പിക്കപ്പെട്ട, നശിച്ച, വീണുപോയ.

ധ്വാന്തം-ഇരുട്ടു്. ശബ്ദിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

ഇതുണ്ടായിരുന്നാൽ ജനങ്ങൾ വഴികാണായ്കനിമിത്തവും സൎപ്പങ്ങളുടേയും മററും ഭീതികൊണ്ടും കൈ മുഖം ഇവകൊണ്ടു ശബ്ദത്തെചെയ്യുന്നതു പതിവാണു്.

ധ്വാനധാടി-ശബ്ദഘോഷം

ധ്വാനം-ഒച്ച, ശബ്ദം.

ധ്വാംക്ഷം-ഹ. കാക്ക. ഘോരമായി ശബ്ദിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. ൨. നീൎക്കാക്ക. ൩. കൊക്കി. ൪. കയിൽ.

ധ്വാംക്ഷൻ-ഹ. ധിക്കാരി, ഉ. ആശാരി.
ധ്വാങ്ക്ഷപുഷ്ടം-കയിൽ.
ധ്വാങ്ക്ഷാരാതി-ഊമൻ.

ന

ന-ഹല്ലുകളിൽ ഇരുപതാം അക്ഷരം. ഒരു ദന്ത്യം, ചില്ലുകളിൽ ഒന്ന്, ഒരു വ്യഞ്ജനം.
ന-അ. ഇല്ല, അല്ല.
നഃ-ഹ. ഗണേശൻ. ഉ. ബുദ്ധൻ.
നഃ-ഹ. മുത്ത്. ഉ. ധനം. ന. യുദ്ധം. ര. സമ്മാനം.
നക-ഹ. രത്നം. ഉ. ആഭരണം. (നക = ചിരിക്ക, പ്രകാശിക്ക. തമിഴ് കണ്ണാടകം മുതലായതിൽ.)
നകട്ടുന്നു-ഇളക്കിമറിക്കുന്നു. (പ-മ.)
നകതു-രൊക്കം. (അറബിഭാഷ.)
നകർ-നഗരം.
നകാരം-ഹ. ന എന്നുള്ള അക്ഷരം. ഉ. പെരുമ്പറ.
നകുചം-അയിനി.
നകുടം-മൂക്ക്.
നകുല-വി. കുലത്തിൽ നിന്നു തള്ളപ്പെട്ട.
നകുലൻ-ഹ. പാണ്ഡവന്മാരിൽ നാലാമൻ.

മാദ്രിയുടെ ഒരു പുത്രൻ. അജ്ഞാതവാസത്തിൽ 'ദാമഗ്രന്ഥി' എന്ന പേരോടുകൂടി വിരാടരാജാവിന്റെ കുതിരകളെ പാലിച്ചുവന്നു. നകുലൻ ദ്രോണനിൽ നിന്നു അശ്വശാസ്ത്രം പഠിച്ചു. ഭാര്യ-കരേണു (ചേദിരാജകുമാരി.). പുത്രൻ- നിരമിത്രൻ. അജ്ഞാതവാസത്തിൽ നകുലനു 'ജയസേനൻ' എന്ന പേർ കൂടിയുള്ള പ്രകാരം കാണുന്നു.

ഉ. പുത്രൻ. ന. ശിവൻ.

നകുലപ്രിയ-പേരരത്ത.
നകുലം-ഹ. കീരി. ഉ. കങ്കുമം.
നകുലി-ഹ. ഒരു വൃക്ഷം. ഉ. പട്ടുപഞ്ഞിമരം. ന. ഇലവ്. ര. മാഞ്ചി. ഇ. കീരിവള്ളി.
നകുലേഷ്ടാ-അരത്ത, ചിററരത്ത. കീരി കഠംക്ക ഇഷ്ടമായിട്ടുള്ളത് എന്നർത്ഥം.
നക്കൽ-ഹ. നക്കുക. ഉ. ആദ്യം ആലോചിച്ചു ചുരുക്കമായിട്ടോ പിഴ തീരാത്തതായിട്ടോ എഴുതിയ വാചകം. (അറബിഭാഷ.)
നക്കി-ഹ. തെണ്ടുന്നവൻ, ഇരപ്പാളി. ഉ. നക്കുന്നവൻ. (സ്ത്രീലിംഗം-നക്കിച്ചി.)
നക്കുന്നു-നാക്കുകൊണ്ടു നക്കി തുടച്ചെടുക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. നക്കിക്കുന്നു.) തെലുങ്കിൽ നാക് = നക്കുക.
നക്തകം-ഹ. വിയർപ്പു തുടയ്ക്കുന്നതിനും മററുമായി കൈയിൽ വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വസ്ത്രഖണ്ഡം (ടവൽ). ലജ്ജിപ്പിക്കുന്നത്, രാത്രിയിൽ സുഖമുള്ളത് ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം. പകൽ കൊണ്ടുനടപ്പാൻ കൊള്ളരുതാത്തത് എന്നു താൽപര്യം. ഉ. പഴയ വസ്ത്രം.

ലക്തകം എന്നും പാഠം കാണുന്നു.

നക്തചരൻ-ഊമൻ.
നക്തചരം-പൂച്ച.
നക്തഞ്ചര-വി. രാത്രിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന.
നക്തഞ്ചരൻ-ഹ. രാക്ഷസൻ. ഉ. കള്ളൻ. ന. മൂങ്ങ. ര. ഗുഗ്ഗുലു.
നക്തഞ്ചരി-രാക്ഷസി.
നക്തന്ദിവം-രാപ്പകൽ.

'നക്തന്ദിവംജീവിതാവധികേഠംക്കിലും'
(രാമായണം)

നക്തഭോജനം-അത്താഴം.
നക്തഭോജി-വാവൽ.

നക്തം-അ. രാത്രിയിൽ. മറെറാരുപൎയ്യായം-ദോഷാ.

നക്തമാലം - ഉങ്ങുമരം. രാത്രികാലത്തു ശോഭിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. രക്തമാലം എന്ന പാഠവും കാണുന്നു.

നക്തമുഖ-മഞ്ഞൾ.

നക്താ-മേത്തോന്നി.

നക്താന്ധ്യം-മാലക്കണ്ണ്.

നക്രദംഷ്ട്രികാ-തേക്കിട.

നക്രം-൧. മുതല. ഭൂമിയിൽ പാദവിക്ഷേപംചെയ്യാത്തതു്. കാലുകൊണ്ടു നടന്നു അധികം ദൂരത്തേയ്ക്കു പോകാത്തതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. ചീങ്കണ്ണി. ൩. ഒരു വാദ്യം, നകരാവു്.

നക്രമദ്ദളം-നകരാവു് (ഒരുമാതിരി കൊട്ടുന്ന വാദ്യം). (അറബിഭാഷ)

നക്രഹാരകം-മുതല.

നക്രാ-മൂക്ക്.

നക്ഷത്രദൎശകൻ-ജ്യോതിഷക്കാരൻ, ഗണിതക്കാരൻ.

നക്ഷത്രനാഥൻ-ചന്ദ്രൻ.

നക്ഷത്രനേമി-ചന്ദ്രൻ.

നക്ഷത്രപതി-ചന്ദ്രൻ.

നക്ഷത്രപഥം-ആകാശം.

നക്ഷത്രപൻ-ചന്ദ്രൻ.

നക്ഷത്രപാഠകൻ-ജ്യോതിഷക്കാരൻ.

നക്ഷത്രം-൧. അശ്വതി മുതലായ ഇരുപത്തേഴു നാൾ ക്ഷയമില്ലാത്തതെന്നൎത്ഥം. പൎയ്യായങ്ങൾ-ഋക്ഷം, ഭം, താരം, താരകാ, ഉഡു (നക്ഷത്രം=ഗമനശീലം, ഹിംസാശീലമല്ലാത്തതു്) തന്നെ സേവിപ്പവൎക്കു ഗുണം ചെയ്യുന്നതു് എന്നു താൽപൎയ്യം.

നക്ഷത്രങ്ങൾ ഇരുപത്തേഴുള്ളതിൽ ഒന്നുകൂടി ചേൎത്തിട്ടുണ്ടു്. അതത്രേ 'അഭിജിത്തു്'.

നക്ഷത്രങ്ങളുടെ പേർ.

൧. അശ്വിനി-അശ്വതി. ൨. ഭരണി. ൩. കൃത്തിക-കാൎത്തിക. ൪. രോഹിണി. ൫. മൃഗശിരസ്സു്-മകയിരം. ൬. ആൎദ്ര-തിരുവാതിര. ൭. പുനൎവസു-പുണൎതം. ൮. പുഷ്യം-പൂയം. ൯. ആശ്ലേഷം-ആയില്യം. ൧൦. മഘം-മകം. ൧൧. പൂവം-പൂരം. ൧൨. ഉത്ര-ഉത്തര. ൧൩. ഹസ്തം-അത്തം. ൧൪. ചിത്ര-ചിത്തിര. ൧൫. സ്വാതി-ചോതി. ൧൬. വിശാഖം. ൧൭. അനിരുദ്ധം-അനിഴം. ൧൮. ജ്യേഷ്ഠ-കേട്ട. ൧൯. മൂലം. ൨൦. പൂൎവാഷാടം-പൂരാടം. ൨൧. ഉത്തരാഷാടം-ഉത്രാടം. ൨൨. ശ്രാവണം-തിരുവോണം. ൨൩. ധനിഷ്ഠ-ഔട്ടം. ൨൪. ശതഭിഷക്-ചതയം. ൨൫. പൂൎവാഭദ്രം-പൂരുട്ടാതി. ൨൬. ഉത്തരാഭദ്രം-ഉത്തരട്ടാതി. ൨൭ രേവതി. (൨൮-ാമതു് അഭിജിത്തു്)

നമ്പർ.	പേർ.	ആകൃതി.	എണ്ണം.
൧.	അശ്വതി	അശ്വമുഖം	൩
൨.	ഭരണി	അടുപ്പു്	൩
൩.	കാൎത്തിക	കൈവട്ടക	൬
൪.	രോഹിണി	ഒററാൽ	൬
൫.	മകയിരം	തേങ്ങാക്കണ്ണു	൩
൬	തിരുവാതിര	തീക്കനൽ	൧
൭.	പുണൎതം	പുഴത്തോണി	൬
൮	പൂയം	വാൽക്കണ്ണാടി	൮
൯.	ആയില്യം	അമ്മി	൪
൧൦.	മകം	നകം	൪
൧൧	പൂരം	തൊട്ടിൽകാൽ	൨
൧൨.	ഉത്രം	ടി	൨
൧൩.	അത്തം	ആവനാഴി	൫
൧൪.	ചിത്തിര	ചിരവ	൬
൧൫.	ചോതി	പൊൻകട്ട	൧
൧൬.	വിശാഖം	വക്കിടിഞ്ഞ വട്ടക്കിണറു്	൯

൧൭.	അനിഴം	വില്ല്	ൻ
൧൮.	കേട്ട	കന്തം	൩
൧൯.	മൂലം	കാഹളം	൪
൨൦.	പൂരാടം	മുറം	൪
൨൧.	ഉത്രാടം	മുറം	൪
൨൨.	തിരുവോണം	മുഴക്കോൽ	൩
൨൩.	അവിട്ടം	ആട്ടിൻതല	൩
൨൪.	ചതയം	വട്ടത്തിൽ	൩
൨൫.	പൂരുരുട്ടാതി	കട്ടിൽക്കാൽ	൨
൨൬.	ഉത്രട്ടാതി	ടി	൨
൨൭.	രേവതി	മിഴാവു	൩

൨. മുത്ത്.

നക്ഷത്രം എണ്ണിക്ക - ബുദ്ധിമുട്ടിക്കം (ശൈലി.)

നക്ഷത്രമണ്ഡലം - ൧. നക്ഷത്രബിംബം. ൨. നക്ഷത്രമാർഗ്ഗം. ൩. നക്ഷത്രക്കൂട്ടം.

നക്ഷത്രമാല- ൧. ഇരുപത്തേഴു മുത്തുകോർത്ത മാല. നക്ഷത്രസംഖ്യമായ കരുവുള്ള മാലയെന്നർത്ഥം. ൨. നക്ഷത്രക്കൂട്ടം.

നക്ഷത്രരാജൻ-ചന്ദ്രൻ.

നക്ഷത്രവിദ്യ-ജ്യൌതിഷം, ഗണിതം.

നക്ഷത്രവീഥി- നക്ഷത്രഗമനത്തിന്റെ വഴി.

നക്ഷത്രേശൻ-൧. ചന്ദ്രൻ. നക്ഷത്രങ്ങളുടെ നാഥനെന്നർത്ഥം. ൨. കർപ്പൂരം.

നക്ഷത്രേശ്വരൻ-ചന്ദ്രൻ.

നഖച്ചുററ്-നഖത്തിനു ചുററിവരുന്ന ദീനം, വിരൽച്ചുററ്.

നഖം-൧. വിരലിന്റെ അററത്തു നീണ്ടു നില്ക്കുന്നത്. സുഷിരമില്ലാത്തത് എന്നർത്ഥം. മററു പര്യായങ്ങൾ-പുനർഭവം (പുനർന്നവം), കരരുഹം, നഖരം. ൨. നാഗുണം. ൩. പുലിച്ചുവടി.

നഖരന്ധ്രം-നഖത്തിന്റെ വിടവ്.

നഖരം-൧. വിരലിന്റെ അററത്തു നീണ്ടു നില്ക്കുന്നത്, നഖം. ൨. നാഗുണം.

നഖരായുധം-൧. പൂച്ച. ൨. വ്യാഘ്രം. ൩. സിംഹം. ൪. കോഴി. ൫. കടുവ.

നഖരീ-൧. നാഗുണം. ൨. പുലിച്ചുവടി.

നഖരേഖ-നഖംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വര.

നഖായുധൻ-൧. വ്യാഘ്രം. ൨. സിംഹം ൩. പൂവൻകോഴി.

നഖവ്രണം-നഖംകൊണ്ടുണ്ടായ വ്രണം.

നഖശാഖ(ക)ം-ഞവഞ്ഞ്.

നഖക്ഷതം- നഖംകൊണ്ടു മുറിഞ്ഞത്, പോറൽ.

നഖാങ്കം-പുലിച്ചുവടി.

നഖാംഗം-നാഗുണം.

നഖാശീ-ഊമൻ.

നഖി-വി. നഖമുള്ള.

നഖി-൧. നഖം നീണ്ടുള്ളവൻ. ൨. മുരൾ. ൩. കടുവാ. ൪. നാഗുണം ൫. സിംഹം. ൬ പെരുച്ചാഴി.

നഗജം-ആന

നഗജാ-പാർവ്വതി

നഗജാനാഥൻ-ശിവൻ. (നഗം=പർവ്വതം. നഗജാ=പർവ്വതപുത്രി. നാഥൻ=ഭർത്താവ്.)

നഗണം-൧. വൃത്തശാസ്ത്രപ്രകാരം എട്ടു ഗണങ്ങൾ ഉള്ളതിൽ ഒന്ന്. ൨. ഒരു നേത്രരോഗം.

നഗണം എന്ന രോഗം ഇമയിന്മേൽ ഉണ്ടാകുന്നതാകുന്നു. പോളയിൽ തടിച്ചിട്ടും വേദനയില്ലാതെയും പഴുക്കാതെയും കടുപ്പമായിട്ടും ഉണ്ടാകുന്ന മുഴയാണ്.

നഗൻ-സൂര്യൻ.

നഗഭൂഷണാ-കയിൽപേട.

നഗം-൧. പർവ്വതം. ൨ വൃക്ഷം. ൩. സർപ്പം. ൪. ഏഴ് എന്ന അക്കം.

നഗരഘാതം-ആന.

നഗരം–പട്ടണം.

മോക്ഷപ്രദങ്ങളായ ഏഴ് നഗരങ്ങൾ–അയോദ്ധ്യാ, മഥുരാ, ഹരിദ്വാരം (മായാ), കാശി, കാഞ്ചി, അവന്തികാ, ദ്വാരകാ.

നഗരവാസി–നഗരത്തിൽ വസിക്കുന്ന (പാർക്കുന്ന).

നഗരശോധന–വല്ലതും അറിയുന്നതിനു പട്ടണത്തിൽ ശോധന കഴിക്കുക.

നഗരാവു്–പടഹം, ഒരുമാതിരി പറ.

ഇതു ഹിന്ദുസ്ഥാനി പദമാണ്–നകരാ.

നഗരി–സ്ത്രീ. പട്ടണം. പ. രാജധാനിയുള്ള നഗരം, മൂലനഗരം, തലസ്ഥാനം. ക്രീഡാർത്ഥകങ്ങളായ നഗങ്ങളും (വൃക്ഷങ്ങളും, പർവ്വതങ്ങളും) പർവ്വതസദൃശങ്ങളായ പ്രാസാദങ്ങളും ഇവയുള്ളതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. നഗരം എന്നുമാവാം. ന. ശരീരം. വൃക്ഷം വാസസ്ഥാനമായിട്ടുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ര. കാക്ക.

നഗരീകാകം–കൊക്ക്.

നഗരോത്ഥം–പെരുമുത്തങ്ങ.

നഗരൗഷധി–വയഴ.

നഗാടനം–കുരങ്ങു്.

നഗാധിപൻ, നഗാധിരാജൻ, നഗേന്ദ്രൻ–സ്ത്രീ. ഹിമാലയപർവ്വതം, പ. സുമേരു.

നഗാരി–ഇന്ദ്രൻ.

നഗാവാസം–മയിൽ

നഗൗകം–സ്ത്രീ, പക്ഷി. പ. സിംഹം. ന. ശരീരം.

നഗ്ന–വി. വസ്ത്രമില്ലാത്ത.

നഗ്നത–വസ്ത്രമില്ലായ്മ.

നഗ്നൻ–സ്ത്രീ. വസ്ത്രം ഉടുക്കാത്തവൻ, ലജ്ജിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മറ്റു പര്യായങ്ങൾ–അവാസസ്സു, ദിഗംബരൻ. പ. അർഹതൻ.

നഗ്നയായി നടക്കുന്നവൾ = നഗ്നികാ, കോടി (ട്ട) വി.

നഗ്നാഹ്വ–സ്ത്രീ വറുത്ത എള്ളും യവവും പൊടിച്ചു തൈർ ചേർത്തുണ്ടാക്കുന്ന മദ്യം. അനേക ദ്രവ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ സുരാബീജം. നഗ്നന്മാരാൽ (മദ്യപാനമദോന്മത്തന്മാരാൽ) ആഹ്വാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. പ. കള്ളുകുടിച്ചു മദിച്ചവർ നഗ്നരായി ക്രീഡിക്കുക. 'നഗ്നഹു' എന്നുമാവാം.

ഏതു ദ്രവ്യം കൊണ്ടാണോ മദ്യം ഉണ്ടാക്കുന്നതു അതത്രേ 'സുരാബീജം'.

നഗ്നികാ–സ്ത്രീ. വസ്ത്രം ഉടുക്കാത്ത സ്ത്രീ. കാണുന്നവർക്കു ലജ്ജയുണ്ടാക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. പ. പത്തു വയസ്സിനു താഴെയുള്ള സ്ത്രീ, തിരളാത്തവൾ. ലജ്ജയില്ലാത്തവൾ എന്നർത്ഥം.

നങ്കു–ഒരുവക മീൻ. (തമിഴിൽ–നൻകു = അഴകു്.)

നങ്കൂരം–കപ്പലിന്റെ ചീനി.

നങ്ങു–ഒരുവക പുല്ലു്. (നങ്കു–തമിഴിൽ ഭംഗി എന്നർത്ഥം.

നങ്ങച്ചിപ്പുല്ലു്–ഒരുമാതിരി പുല്ലു്.

നങ്ങപ്പിള്ള–കല്യാണം കഴിയാത്ത ബ്രാഹ്മണകന്യക.

നങ്ങിയാരു്, നങ്ങ്യാർ–നമ്പ്യാർ ജാതിയിലുള്ള സ്ത്രീ. നമ്പ്യാർ > < നങ്ങ്യാർ.

നങ്ങീച്ച–കണ്ണീച്ച. (an eye fly).

നചികേതസ്സ്–സ്ത്രീ. അഗ്നി. പ. വാജശ്രവസ്സിന്റെ പുത്രൻ.

മോക്ഷലാഭത്തിനായി വാജശ്രവസ്സു വളരെ യാഗങ്ങൾ കഴിക്കയും ബ്രാഹ്മണർക്കു വേണ്ടുവോളം ദാനങ്ങൾ ചെയ്കയും ചെയ്തപ്പോൾ പുത്രൻ അച്ഛനോടു 'എല്ലാം കൊടുത്തില്ല, ഞാനൊരുവൻ ശേഷിച്ചിട്ടുണ്ടു; എന്നെ ആർക്കു

കൊടുപ്പാനാണ് നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളതു്' എന്നു ചോദിച്ചു ഇതിനുത്തരമായി വാജസ്രവസ്സ് കോപാന്ധനായിട്ടു 'യമന്' എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. അതനുസരിച്ച് അയാൾ യമനെ പ്രാപിച്ചു യമനിൽ നിന്നു ആത്മജ്ഞാനം ലഭിച്ചതിൽ പിന്നീടു യമൻ നൽകിയ വരം കൊണ്ട് തിരിയെ ഭൂമിയിലേക്കു വന്നു പിതാവൊന്നിച്ചു സ്നേഹപുരസ്സരം സൌഖ്യമായി പാൎത്തു.

നച്ചക്കുഴൽ, നച്ചക്കോൽ-കളിമണ്ണുണ്ട മുതലായതു വച്ചു പക്ഷികളേയും മററും തെററുന്നതിനുള്ള സാധനം.

നച്ചാ-പറയർ പശുവിനെ കൊല്ലുന്നതിനു ചാണ്ടുന്ന വിഷമുള്ള ഒരു സൂചി.

നച്ചെലി-ഒരുമാതിരി ചെറിയ എലി.

ഇതിന്റെ മാംസം എലിമാംസത്തിനൊത്തതാണ്. തമിഴിൽ മൂഞ്ചൂറ് (ര്) ഇം-(musk-rat) മസ്ക്റാററ്.

നഞ്ചു്-വിഷം. (നഞ്ചുക എന്നാൽ തെലുങ്കിലും കൎണ്ണാടകത്തിലും രുചിയോടെ തിന്നുക എന്നൎത്ഥം) തമിഴിൽ-നഞ്ഞു.

നഞ്ചക്കല്ലു്-കണ്ണെഴുതുന്നതിനു കൊള്ളുന്ന ഒരു നീലക്കല്ലു്.

നഞ്ചുവൃക്ഷം-ഒരുവക വിഷവൃക്ഷം.

നഞ്ചറപ്പച്ച-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

നഞ്ചറമൂൎച്ചം-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

നജർ- കാഴ്ചദ്രവ്യം, ഇനാം. (അറബി ഭാഷ.)

നഞ്ഞു്-ഹ. വിഷം, നഞ്ചു് ഉ. ചുറുക്കുള്ള വേല.

നഞ്ഞൻ-ദുൎഗ്ഗുണമുള്ള മനുഷ്യൻ.

നഞ്ഞനാടി-നിലം കുഴിച്ചു ചുററും കല്ലുകൊണ്ടു കെട്ടി മണ്ണുകൊണ്ടു മൂടുക.

നട-ഹ. ഗൃഹത്തിൽ കേറുന്നതിനുള്ള കല്പട, വാതിൽ. ഉ ക്ഷേത്രം ന കാലുകൊണ്ടു പോകയും വരികയും ചെയ്ക. ൪. ആററിലോ കുളത്തിലോ ഇറങ്ങുന്നതിനു കല്ലുകൊണ്ടു പണിതതു്. ൫. പലകപ്പയ്യാന. കാററടിക്കുമ്പോൾ ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം ന്യ. വേഴൽ. ൬. മലങ്കാര. വൃ അശോകം.

നടകൻ-നടൻ.

നടകാവൽ-ഹ. ക്ഷേത്രത്തിന്റെ നടയിൽ കാത്തുനിൽക്കുന്ന ജോലി. ഉ. നടയിൽ കാത്തുനിൽക്കുക

നടകൊൾക-പോവുക.

നടക്കല്ലു്-ഗൃഹവാതിലിൽ ചവിട്ടിക്കയറുന്നതിനുള്ള കല്ലു്.

നടക്കല്ലുപറിക്ക-ദരിദ്രനാവുക (ശൈലി.)

നടക്കാവു്-വഴിക്കു രണ്ടുഭാഗത്തും വച്ചു പിടിപ്പിക്കുന്ന വൃക്ഷക്കൂട്ടം.

നടക്കുന്നു-ഹ. നടന്നുപോകുന്നു ഉ. കാൎയ്യങ്ങൾ വീഴ്ചകൂടാതെ ആകുന്നു. ന. കപ്പൽ, വള്ളം, വണ്ടി മുതലായതു സഞ്ചരിക്കുന്നു. ൪. നാണിഭം എല്ലാവരും പെരുമാറുന്നു. (സ. ക്രി. നടത്തുന്നു. കാ. ക്രി. നടത്തിക്കുന്നു) ൫. ഇളക്കുന്നു.

നടതള-ആനയുടെ ചമയക്കോപ്പുകളിൽ ഒന്നു്.

നടത്ത-ഹ. നടപടി. ഉ. നടപ്പു്, ഗതി.

നടത്താ-ഹ. നടപ്പു്. ഉ. കാൎയ്യവിചാരം.

നടത്തൽ-ഹ. കാൎയ്യം വിചാരിക്കുക. ഉ. നടത്തുക.

നടത്തുക-ഹ. പായിക്കുക. ഉ. സാധിക്കുക.

നടത്തുചൊല്ലുന്നു-യാത്രയുടെ ഘോഷത്തിനായിട്ടു നടനടയോ എന്നു ഉറക്കെ ശബ്ദിക്കുന്നു.

നടനടേ, നടാടെ-അ. മുമ്പേ. ഉ. ആദിയിൽ

നടൻ-ഹ. (നാടകത്തിലെ) വേഷക്കാരൻ പൎയ്യായങ്ങൾ-ശൈലാലിനൻ, ശൈലൂഷൻ, ജായാജീവൻ, കൃശാശ്വീ, ഭരതൻ.

'രംഗാവതാരീശൈലൂഷോ
നടോഭരതഭാരതൌ'

(വാചസ്പതി)

ക. ചാക്യാത്ത്. ന. ആട്ടക്കാരൻ, നാട്ടുവിദ്യക്കാരൻ

നടനം-ആട്ടം, കൂത്ത്, തുള്ളൽ, നാട്യം. നടിക്കുക എന്നർത്ഥം.

നടനാഥം-ഒരുവർഷം തീണ്ടാരി കഴിഞ്ഞു തിരിയെ വേലയിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന ദിവസം.

നടപടി-നടപ്പ്, അവസ്ഥ, പെരുമാറ്റം, കഴിച്ചിലിന്റെ ഭാവം. (നടവടി എന്നതു നന്ന്.)

നടപ്പ്-ക്രി. നടക്കുക. ക. സ്വഭാവം. ന. യാത്ര. ര പ്രവൃത്തി. ങ. നാണിഭ നടപ്പ്. ന കൃഷിനടപ്പ്. ഒ. സമ്മതം. വ. വിചാരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ മനോഭിലാഷം പോലെ വേണ്ടുവോളം സാധിക്കുന്ന സ്ഥിതി.

നടപ്പന്തൽ-നടയിലുള്ള പന്തൽ, നടപ്പുര.

നടപ്പാക്കുന്നു-പ്രസിദ്ധമാക്കുന്നു, സമ്മതമാക്കുന്നു. (സ. ക്രി. നടപ്പാക്കുന്നു.)

നടപ്പുകാരൻ-ക്രി. എല്ലാവക്കും അറിവുള്ളവൻ. ക. വളരെ നടക്കുന്നവൻ. ന. അന്വേഷക്കാരൻ. ര. ജയം കൊള്ളുന്നവൻ. ങ. കൃഷിക്കാരൻ

നടപ്പുകേട്-ദുർനടപ്പ്, പ്രവൃത്തിദോഷം.

നടപ്പുദീനം-സാംക്രമികരോഗം, വിഷൂചിക മുതലായത്, പകരുന്ന വ്യാധി.

നടപ്പുദോഷം-ചെയ്യാക്രമത്തിലുള്ള ദോഷം.

നടപ്പുനിലം— കൃഷിയിറക്കിയിരിക്കുന്ന വയൽ.

നടപ്പുഭാഷ-അന്യാനുഭവിക്കിൽ എല്ലാവരും അറിയുന്ന വാക്ക്.

നടപ്പുര-നടപ്പന്തൽ.

നടപ്പുവഴി-നാട്ടുവഴി, എല്ലാവരും അധികം നടക്കുന്ന വഴി.

നടഭ്രഷ്ടണം-അതിതാരം.

നടം-ക്രി. പലകപ്പെയ്യുന്നി. ക. ആട്ടം. ന. വേഴൽ. ര. മലങ്കാര. ങ. അശോകം.

നടമടക്കുന്നു-ആനയും മറ്റും കാൽ മടക്കി നിലത്തു ചേരുന്നു.

നടമണ്ഡനം- പൊന്നരിതാരം, അരിതാരം.

നടമാടം-നടപ്പ്, സഞ്ചാരം.

നടമാടുന്നു-ക്രി. സഞ്ചരിക്കുന്നു. ക. നൃത്തംചെയ്യുന്നു.

നടമാളി-തെരുവ്.

നടമിട്ട്-നൃത്തമാടിയാലും.

നടമിഴാവ്-ഒരുവക വാദ്യം.

നടമുഖം-ക്ഷേത്രത്തിലും മറ്റും കേറുവാനുള്ള പ്രധാന വാതിൽ.

നടയൻ-നടപ്പിനു വിശേഷമുള്ള കുതിര

നടയിട-അ. കാലുകളുടെ നടുവിലെ ഭാഗം.

നടയുമ്മരം-നടവാതിൽ.

നടയ്ക്കുവയ്ക്കുന്നു-ക്ഷേത്രത്തിലോ പള്ളിയിലോ നേർച്ചവയ്ക്കുന്നു.

നടരാജൻ-ശിവൻ (പ്രദോഷകാലത്തിലുള്ള ശിവന്റെ അവതാരം).

'നൃത്തവസാനേനടരാജരാജഃ'

നടവടി-നടപടി. (നടപടി എന്നതു നോക്കുക)

നടവരമ്പ്-കെട്ടുവരമ്പ്, നടപ്പാൻതക്ക വരമ്പ്.

നടവരവ്-നേർച്ചവകയായിട്ടു ക്ഷേത്രത്തിന്റെ നടയിൽ വരുന്ന പണം മുതലായത്.

നടവാതിൽ-പുരയുടെ നേരെയുള്ള വാതിൽ.

നടവാഴി-സാമൂതിരിയുടെ കീഴിലുള്ള ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ.

നടവെടി-രാജയാത്രയിലും മറ്റുമുള്ള പീരങ്കിവെടി.

നടസംജ്ഞകം-അതിതാരം.

നടാന്തടേ-അ. ഒന്നിനു പുറകേ ഒന്നായിട്ട
നടി-ഫ. നാട്യവിദ്യക്കാരി, ആട്ടക്കാരി, നാടകത്തിലേ വേഷക്കാരി. ഉ. നങ്ങിയാത്ത്. ന. പവിഴക്കൊടി. കാറ്റിനു സ്വരൂപം നൃത്തംചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം. ര. നവനീതം.
നടിക്കുന്ന-ഭാവിക്കുന്ന, നട്യം കാട്ടുന്ന. (കാ. ക്രി. നടിപ്പിക്കുന്ന)
നടിച്ചിൽ-ഫ. നടുക ഉ. നടിക്കുക.
നടിപ്പ്-ഫ. ഭാവം. ഉ. നാട്യം.
നടീലു-നടുക.
നടു-ഫ. നടുവ്, മദ്ധ്യം. ഉ. ഇട, അര. ന. നടുക. ര. മുതുകു, കവക്കു. ങ. പക്ഷഭേദമില്ലായ്ക.
നടുക്കുറ്റ്-വൃക്ഷം നട്ടുണ്ടാക്കിയവന്നുള്ള ഒരു അവകാശം
നടുക്കടൽ-സമുദ്രത്തിന്റെ മദ്ധ്യം.
നടുക്കം-ഞെട്ടൽ, ചഞ്ചലഭാവം.
നടുക്കാണി-വസ്തു കൈമാറുമ്പോൾ ജന്മിയുടെ അവകാശിക്കും സാക്ഷികൾക്കും കൊടുക്കുന്ന ഫീസു. (അതിൽ പകുതിയോളം ജന്മിക്കും എഴുത്തുകാരനും കിട്ടണം).
നടുക്കാരൻ-പഞ്ചായക്കാരൻ, മദ്ധ്യസ്ഥൻ.
നടുക്കുട്ടം-പഞ്ചായത്തു്.
നടുക്കെട്ട്-ഫ. അരയിലേ ഒരുമാതിരി കെട്ട്. ഉ. ഭവനത്തിന്റെ നടുവിലേ ഒരു പണി. ന. വില്ലയുള്ളവർ ര. മൂന്നാമനേ എഴുന്നിക്കുക.
നടുങ്ങൽ-ഞെട്ടൽ, പേടി.
നടുങ്ങുന്ന-ഞെട്ടുന്ന, പേടിക്കുന്ന. (സ. ക്രി. നടുക്കുന്ന).
നടുതല-ഫ. നടുന്നവസ്തു, ചേനകിഴങ്ങു മുതലായ കറിസ്സാമാനം, ആണ്ടിലൊരിക്കൽ ഫലമെടുക്കാവുന്ന കാപ്പിൽ മുതലായവ. ഉ. ഒരു ദേശത്തിലേ നടന്നതേഞ്ഞ വഴി.
നടുതലപ്പണി-നടുതല നടുന്നതിനു വേണ്ടിയുള്ള വേല
നടുത്തരം-വി. നടുവിലത്തേ.
നടുത്തരം-ഏടത്തരം, രണ്ടാംതരം.
നടുത്തല-ഉച്ചി, നിറുകൻതല, നെറുക, മൂർദ്ധാവു്.
നടുത്തുണ്ടം-മദ്ധ്യത്തുള്ള തുണ്ടം.
നടുന്തുണ്ട്-നടുവിലത്തേ തുണ്ട്.
നടുനടേ-അ. നടുനടേ, മധ്യേ, ആദിയിൽ, പണ്ടുപണ്ടേ.
നടുനന-നട്ടുനനച്ചു വളർത്തേണ്ടതു്.
നടുനായകം-ആഭരണത്തിന്റെ നടുവിൽ ചേർക്കുന്ന രത്നം.
നടുനിവിർത്തുക-വിശ്രമിക്കുക.
നടുന്ന-മുളച്ചുവരുന്നതിന്നായി കഴിച്ചുവയ്ക്കുന്ന. (സ. ക്രി. നടുവിക്കുന്ന, നടിയിക്കുന്ന)
നടുപ്പടവ്-ഫ. പുഴയിന്റെ നടുഭാഗം. ഉ. കണ്ടത്തിന്റെ നടുഭാഗം.
നടുപ്പന്ത്-നടുക്കുള്ള വരി.
നടുപ്പാട്ടം-നിലം പുരയിടങ്ങൾക്കു അവകാശത്തർക്കം വന്നാൽ തർക്കം തീരുന്നതുവരെ മൂന്നാമനെ ഏല്പിക്കുക.
നടുപ്പാതി-നേർപാതി.
നടുപ്പെട്ടസ്ഥലം-നടുമദ്ധ്യം.
നടുമദ്ധ്യം-ഒത്ത നടു, മദ്ധ്യഭാഗം.
നടുമുറ്റം-ഫ. നാലുകെട്ടു പുരയുടെ നടുവിലേ മുറ്റം, ഭവനത്തിന്റെ നടുവിലേ മുറ്റം.
നടുയാമം-അർദ്ധരാത്രി.
നടുവു-മദ്ധ്യപ്രദേശം.
നടുവൻ-ഫ. പ്രധാനമായി മധ്യത്തിൽ നില്ക്കുന്നവൻ, മധ്യസ്ഥൻ. ഉ. ന്യായാധിപതി. ന. ചിട്ടിമുമ്പൻ, ചിട്ടി കൂടുന്നതിന്റെ മുന്നാമൻ.
നടുവൽ-നടുക, നടൽ.
നടുവാക-ജന്മം കൊടുക്കുക.

നടുവാടി-പുറന്തിണ്ണ, വീട്ടിൻതളം.

നടുവിരൽ-നടുവിലുള്ള വിരൽ. കഴുവിരൽ പൎയ്യായം-മധ്യമം.

നടുവിരിക്കുന്നു-പ്രസവിക്കുന്നവൾക്കു സഹായിച്ചു പുറകിൽ ചാരിയിരിക്കുന്നു

നടുവിൽ-അ മദ്ധ്യേ.

നടുവീഥി-ഗ്രാമമദ്ധ്യത്തിലുള്ള പ്രധാന വീഥി. പൎയ്യായങ്ങൾ-രഥ്യാ, പ്രതോളി, വിശിഖ.

നടുവുകഴയ്പ്-അരയ്ക്കുമേൽ അടുത്തു പിൻഭാഗത്തുണ്ടാകുന്ന ഒരു വേദന.

നടുവെഴുത്തു്-ഊൎക്കണക്ക്, ദേശത്തെ ആധാരമെഴുത്തുകാരന്റെ വേല.

നടുവേ-അ. നടുവിൽക്കൂടെ.

നടുസ്ഥാനം-മദ്ധ്യസ്ഥലം, മദ്ധ്യസ്ഥം, പഞ്ചായത്തു്.

നടേ-അ. മുമ്പേ,

'നടേതാനൊരുനാളുമേ കേളാത
(സന്താനഗോപാലം പാന)

പണ്ടേ, ഇനിയും ഇനിയും

നടേതിലും-അ. മുന്നിലേക്കാൾ.

നടേനടേ-അ. മുമ്പേമുമ്പേ.

നടേശൻ-നടരാജൻ.

നടുപ്പാതിരാ-അൎദ്ധരാത്രി.

നട്ടം-ഹ നാശം (നഷ്ടം എന്നതിന്റെ തത്ഭവം). ഉ. തലകുത്തിയുള്ള നില

നട്ടംകുത്തുന്നു-തലകുത്തിനില്ക്കുന്നു.

നട്ടംതിരിച്ചിൽ-ഹ. ബുദ്ധിമുട്ടു്, കഷ്ടപ്പാടു്. (ശൈലി). ഉ. ചുററൽ.

നട്ടംതിരിയുന്നു-ഹ. ബുദ്ധിമുട്ടുന്നു. ഉ. അലഞ്ഞുനടക്കുന്നു, ഉഴലുന്നു.

നട്ടാണി-തലയുടെ നടുവു്.

നട്ടാമുട്ടി-ഊഹിച്ചു ലക്ഷണം പറക.

നട്ടുച്ച-പകലിന്റെ മദ്ധ്യം, ഉച്ചനേരം.

നട്ടുവൻ-തേവിടിശ്ശി ആട്ടത്തിന്റെ ആശാൻ.

നട്ടെരിയാനഉച്ച-മദ്ധ്യാഹ്നം. (പ.മ)

നഡപ്രായ-വി. വേഴൽ എന്ന ഒരുവക വലിയ പുല്ലുകൊണ്ടു നിറഞ്ഞ.

നഡം-വേഴൽപുല്ലു്.

നഡമീനം-ചെമ്മീൻ.

നഡഹ-വി. ഹ. സൌന്ദൎയ്യമുള്ള, സ്നേഹമുള്ള.

നാഡിനി-താമരപ്പൊയ്ക.

നഡ്യ-വേഴൽ എന്ന ഒരുമാതിരി പുല്ലിന്റെ കൂട്ടം.

നഡ്വൽ-വി. വേഴൽ എന്ന ഒരുമാതിരി പുല്ലുകൊണ്ടു നിറഞ്ഞ.

നഡ്വലം-വേഴൽ എന്ന ഒരുമാതിരി പുല്ലുള്ള സ്ഥലം.

നണിച്ച-അ ഹ ഇപ്പോൾ ഉ. മുമ്പേ.

നണ്ണുന്നു-ഹ വിചാരിക്കുന്നു, ധ്യാനിക്കുന്നു ഉ. വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഈ ശബ്ദം ആധുനികമലയാളത്തിൽ നടപ്പില്ല.

നണ്ടു്-ഞണ്ടു്.

നത-വി. നമസ്കരിച്ച, വളഞ്ഞ, കുനിഞ്ഞ.

നതനാസിക-വി. പതിമൂക്കുള്ള.

നതനാസികൻ-പതിമൂക്കൻ.

നതനാസികം-പതിമൂക്ക്.

നതം-ഹ വളഞ്ഞതു്, നമിച്ചതു്. ഉ. തകരം (ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്)

നതാംഗി-ഹ സുന്ദരി. ഉ. കൎക്കടശൃംഗി.

നതി-വണക്കം, കമ്പിടൽ, കുനിച്ചിൽ, വളച്ചിൽ.

നതോന്നത-വി. താണും ഉയൎന്നുമുള്ള.

നതോന്നതാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ (വഞ്ചിപ്പാട്ടുവൃത്തം).

നത്തു്-ഹ. ഒരുവക പക്ഷി. പൎയ്യായങ്ങൾ-ദാത്യൂഹം, കാളകണ്ഠം.

തമിഴിൽ-നച്ചുക്കരുവി. ഇം-Gallinule ഗാലിനൽ

൨. ചിലജാതിസ്ത്രീകൾ മൂക്കിലിടുന്ന ഒരാഭരണം.

ഈ ആഭരണം വള്ളിക്കടുക്കൻ പോലെയിരിക്കും. അലുക്കത്തുപോലെയും തോന്നും.

നത്ത-ജലത്തിൽ ജീവിക്കുന്ന ഒരു ജന്തു.

നത്തക്കക്കാ-വെള്ളത്തിൽ ജീവിക്കുന്ന ഒരു ജന്തുവായ നത്തയുടെ പുറത്തേ കട്ടിത്തോട്.

നത്തുക-ഇഴയുക.

നദൻ-ഋഷി.

നദനു-൧. സിംഹം. ൨. യുദ്ധം. ൩. മേഘം.

നദപതി-കടൽ.

നദം-൧. വലിയ ആറ് (സിന്ധുവും മററുംപോലെ).

പശ്ചിമാഭിമുഖമായി ഒഴുകുന്നതിനു നദമെന്നും പൂർവാഭിമുഖമായി ഒഴുകുന്നതിനു നദി എന്നും പേർ.

൨. ഒഴുക്ക, പ്രവാഹം. ൩. കടൽ. ൪. കുതിര (വേദത്തിൽ പ്രയോഗം). ൫. മേഘം. ൬. ആണാറ്.

നദരാജൻ-കടൽ.

നദി-ആറ്, പുഴ. അവ്യക്തമായി ശബ്ദിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. മററു പർയ്യായങ്ങൾ സരിത്ത്, തരിംഗിണി, ശൈവലിനി, തട്ടിനി, ഹ്രദിനി, ധുനി, സ്രോതസ്വിനീ, ദീപവതീ, സ്രവന്തീ, നിമ്നഗാ, ആപഗാ.

നദിക്കുന്നു-ശബ്ദിക്കുന്നു.

നദിജാ-ആററമര.

നദീകാന്തൻ-കടൽ.

നദീകാന്തം-൧. നീർക്കടമ്പ്. ൨. നൊച്ചി

നദീകാന്താ-ആററുഞാവൽ.

നദീജൻ-ഭീഷ്മൻ.

നദീജം-൧. നീർക്കടമ്പ്. ൨. നീർമരുത്. ൩. സ്രോതോഞ്ജനം. ൪. ആററമര,

നദീതീരം-ആററിൻകര, ആററുവക്ക്.

നദീതീർത്ഥം-ആററുവെള്ളം.

നദീതോയം-ആററുവെള്ളം.

നദീനം-കടൽ.

നദീപതി-കടൽ.

നദീപുഷ്ടി-നദിയുടെ പ്രവാഹം, പ്രളയം.

നദീഭവം-ഇന്തുപ്പു.

നദീമാതൃക-വി. ആററുവെള്ളംകൊണ്ടു നിറയുന്ന.

ഓരോദേശത്തു രണ്ടുവിധം കൃഷിസ്ഥലങ്ങൾ കാണപ്പെടുന്നു. കൈത്തോടു വഴിയായും മററും പുഴവെള്ളം തിരിച്ചുവിട്ടു കൃഷി നടത്തുന്നേടം 'നദീമാതൃകം'. മഴവെള്ളം തന്നെ കൃഷിക്കു ആശ്രയമായി വരുന്നേടം-'ദേവമാതൃകം'.

നദീമുഖസ്ഥലം—നദി ചെന്നുവീഴുന്ന സ്ഥലം. Delta.

നദീശ്വരൻ-കടൽ.

നദീസർജ്ജം-നീർമരുത്, പുഴയെ ആശ്രയിച്ചു നിൽക്കുന്ന മരുത്.

നദ്യംബു-ആററുവെള്ളം.

നദ്ധ-വി. കെട്ടപ്പെട്ട.

നദ്ധി-തോൽവാർ. ഇതുകൊണ്ടു ബന്ധിക്കപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. മററു പർയ്യായങ്ങൾ-വധ്രി, വരത്രാ. കയറ് എന്നും കാണുന്നുണ്ട്.

നൽ-(പദങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ വരുമ്പോൾ) നല്ല. ഉ-ം, നൽപാത്രം; നന്മുഖം, നന്മധുരം ഇത്യാദി. (ൽ + മ = ന്മ.)

നൻ-നാല്.

നന-നനക്ക, വെള്ളംപിരട്ടുക, ജലംപിരട്ടുക.

നനച്ചിൽ-ജലം പിരട്ടൽ, നനക്ക, നനക.

നനഞ്ഞത്ത് എന്നതിനു പര്യായങ്ങളും -ആർദ്രം, സദ്രം, ക്ലിന്നം, തിമിതം, സ്തിമിതം, സമുന്നം, ഉന്ന.

നനന്ദാ-നാത്തൂൻ, തോഴിയിന്റെ സഹോദരി. സന്തോഷമില്ലാത്തവൾ, മറ്റുള്ളവരുടെ സന്തോഷത്തിനു വിഘ്നം ചെയ്യുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. 'ന.നന്ദാ' എന്നും പാഠം.

നനന്ദാതുസ്വസാപത്യ
ന്നനന്ദാനന്ദിനീചസം'

(രഭസൻ)

നനപ്പുമുണ്ട്, നനമുണ്ട് — കുളിക്കുമ്പോൾ തോർത്തുന്നമുണ്ട്.

നനയ്ക്ക-ജലം പിരട്ടുക.

നനയാശീല-നനപ്പാൻ ആവശ്യമില്ലാത്ത വസ്തു, ചായം കേറിയ പട്ടുമുതലായത്.

നനയുന്ന-പ. മഴവെള്ളം മേൽവീഴുന്ന. ഉ. ഈറനാകുന്ന. ന. കുളിക്കുന്ന. (സകർ. നനക്കുന്ന.)

നനവ്-നനച്ചിൽ.

നനാന്ദാ-തോഴിയിന്റെ പെങ്ങൾ, നാത്തൂൻ. ('നനന്ദാ' എന്നതു നോക്കുക.)

നന്ത-നരക്ക്, തകരപ്പു, ചെമ്പു.

നന്ത-അ. വിരോധത്തിലും ചോദ്യത്തിലും എങ്ങിനെ, എന്തു് എന്നുള്ള അർത്ഥങ്ങൾ വരും.

നന്ത-പ്രസ്തം മുതലായ അർത്ഥങ്ങളിൽ വർത്തിക്കുന്നു. അതായതു് ആക്ഷേപം. പരിപ്രശ്നം, പ്രത്യക്ഷത, അവധാരണം ഇവയിൽ.

നന്തനേ-അ. കൊച്ചുകുഞ്ഞായി, നേമ്മയായി.

'കന്തുകനെച്ചിന്തുംകുനിരന്തുന്മൽ
നന്തനപൊപ്പൊടിഞ്ഞൊരുപൊടിപറ്റി'

(മാഘം)

നന്തുണി-ഒരുമാതിരി വീണ.

'സാരംഗം, നന്തുണി, നിറമെഴുന്തണ്ണി വീണാപിനാകം'

(ഉണ്ണുനീലീസന്ദേശം)

നന്ത്യാർവട്ടം-ഒരുമാതിരി പൂച്ചെടി.

നന്ദ-പ്രഥമ, ക്ഷയി, ഏകാദശി.

നന്ദകം-പ. വിഷ്ണുവിന്റെ വാൾ. ബന്ധുക്കളെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ദേവന്മാരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം. ഉ. തവള.

നന്ദകി-തിപ്പലി.

നന്ദഗോപർ - ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വളർത്തച്ഛൻ.

നന്ദഗോപിതാ-അരത്ത.

നന്ദൻ-പ. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ വളർത്തച്ഛനായ നന്ദഗോപർ എന്ന രാജാവു്. ഉ. മഗധരാജാവു്. (ചന്ദ്രഗുപ്തനാൽ തോല്പിക്കപ്പെട്ട.) ന. വിഷ്ണു.

നന്ദനജം-ഹരിചന്ദനം.

നന്ദനൻ-പ. പുത്രൻ. ഉ. വിഷ്ണു. ന. ശിവൻ.

നന്ദനം-പ. ഇന്ദ്രന്റെ പൂന്തോട്ടം, സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. തവള. ന. ചന്ദനം.

നന്ദനവനം-ഇന്ദ്രന്റെ പൂന്തോട്ടം.

നന്ദനാ-പ. മകൾ. ഉ. അറുപതിൽ ഒരു വർഷം.

നന്ദനീ-ഞാഴൽ.

നന്ദനോദ്യാനം-ഇന്ദ്രന്റെ ഉദ്യാനം.

നന്ദി-പ ഉപകാരസ്മരണ ഉ. സന്തോഷം. ന. ശിവന്റെ കാള. ര. ഭൂതങ്ങളുടെ പ്രധാനി.

വായുപുരാണപ്രകാരം സുരഭിയിൽ കശ്യപന്റെ പുത്രൻ. നാദിദേഹൻ എന്നും താണ്ഡവതാലികൻ എന്നും കൂടി പേരുണ്ട്.

ഇ. കാള. ന. മംഗലപാഠകൻ. ഭ. പ്രിയം. വ. വിഷ്ണു. ൻ. ശിവൻ.

നന്ദികൻ-ശിവന്റെ ഒരു പാർഷദൻ.

നന്ദികം-ഹ പടുകരണ. ൨. ഒരു ചെറിയ ജലപാത്രം. ൩. സന്തോഷം.

നന്ദികെട്ടവൻ-ഉപകാരം ചെയ്തതിനെക്കുറിച്ചു സന്തോഷമില്ലാത്തവൻ.

നന്ദികേട്ട്-ഉപകാരസ്മരണ ഇല്ലായ്ക.

നന്ദികേശ്വരൻ-ഹ. ശിവന്റെ പാരിഷദന്മാരിൽ ഒരു പ്രധാനി. ൨. കാളശ്രേഷ്ഠൻ.

നന്ദിഗ്രാമം-രാമചന്ദ്രന്റെ വനവാസകാലത്തു ഭരതൻ താമസിച്ച ഗ്രാമം.

നന്ദിഘോഷം-അർജ്ജുനന്റെ രഥം.

നന്ദിത-വി. ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ട, കൈക്കൊള്ളപ്പെട്ട.

നന്ദിതരു-ഞമ.

നന്ദിനി-ഹ. പുത്രി. ൨. കാമധേനുവിന്റെ പുത്രിയായ ഒരു പശു, ചോദിക്കുന്നതെല്ലാം കൊടുക്കുന്ന വസിഷ്ഠന്റെ പശു. ൩. കടുക്ക. ൪. അരേണുകം. ൫. ഗംഗാനദി.

നന്ദി(ന്ദീ)പാദപം-പടുകരണ.

നന്ദിപാരലകം-ഒരു മത്സ്യം (സമുദ്ര മത്സ്യമാണു).

നന്ദിപുരാണം—അഷ്ടാദശോപപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്നു.

നന്ദി(ന്ദീ)മുഖം-പാത്ത.

നന്ദിക്കുന്നു-സന്തോഷിക്കുന്നു. (സ ക്രി നന്ദിപ്പിക്കുന്നു)

നന്ദിവർദ്ധനൻ-ശിവൻ.

നന്ദീ-ഹ പടുകരണ. ൨. കല്ലാൽ. ൩ പേരാൽ. ൪. ഉഴുന്ന്.

നന്ദീകം-കോഴി.

നന്ദീകാരൻ-മംഗലപാഠകൻ.

നന്ദീമാഷകം-കുളിച്ചിരിച്ചേമ്പ്.

നന്ദീവൃക്ഷം-ഹ. പടുകരണ. (ഇകണ). ആനകൾക്കു സൂഭിക്ഷത്തെ ചെയ്യുന്ന വൃക്ഷം എന്നർത്ഥം നന്ദിവൃക്ഷം എന്നുമാവാം. 'പൂവരശു' എന്നും കാണുന്നു. ൨. ചിററരയാൽ. ൩. ആട്ടുകൊട്ടപ്പാല.

നന്ദീശൻ,നന്ദീശ്വരൻ-ശിവൻ.

പാർവ്വതിയും പരമേശ്വരനുംകൂടി കൈലാസത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന കാലത്തു ഒരിക്കൽ രാവണൻ ശരവണത്തിലേക്ക് യാത്രതുടങ്ങി. അപ്പോൾ വാനരരൂപം ധരിച്ചു അവിടെ കാവൽ നിന്നിരുന്ന ശിവൻ (നന്ദീശ്വരൻ) രാവണനെത്തടുത്തു. ഭഗവാനും ദേവിയും എഴുന്നെള്ളിയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു അങ്ങോട്ടു പോകാൻ പാടില്ലെന്നു പറഞ്ഞു. എന്നിട്ടു രാവണൻ അതു വകവയ്ക്കാതെ അതിലേ തന്നെ പോകാൻ ഉറച്ചു നന്ദീശനെ പരിഹസിച്ചു. ഉടൻ നിന്നെ കൊല്ലുന്നതിനു എന്നെപ്പോലെയുള്ള വാനരന്മാർ തന്നെ ഉണ്ടാകുമെന്നു നന്ദീശ്വരൻ പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ രാവണൻ കോപാന്ധനായി ശിവൻ എന്നവൻ ആരു എന്നു പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു പർവ്വതത്തെ പറിച്ചെറിഞ്ഞുകളയുന്നതിനായി എടുത്തുയർത്തി. പെട്ടെന്ന് പാർവ്വതി ഭയപ്പെട്ട് ഭർത്താവിനെച്ചെന്നു ആലിംഗനംചെയ്തു. ഉടൻ മഹാദേവൻ പെരുവിരൽകൊണ്ടു പർവ്വതത്തെ ചവിട്ടിത്താഴ്ത്തി രാവണന്റെ കരത്തിൽവെച്ചമർത്തി. വേദന സഹിക്കാഞ്ഞു ദശവക്ത്രൻ കരഞ്ഞുകൊണ്ടു ആയിരം വർഷം ശിവസ്തോത്രം ചെയ്തുവാണു അനന്തരം ശിവൻ കാലെടുത്തു. രാക്ഷസാധിപതി കരയുകകൊണ്ട് രാവണൻ എന്നു പേരുണ്ടായി.

നന്ദ്യ—വി. ബഹുമാനിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

നന്ദ്യാവർത്തം-ഹ ഒരുമാതിരി ഭവനപ്പണി. ൨. ക്രീഡാഭൂമി. ൩. ഒരുവക വലിയ കടൽമീൻ ൪. നന്ത്യാർവട്ടം.

ഉ. ദേവാലയവക ഭേദങ്ങളുടെ പ്രത്യേകപ്പേർ, വട്ടശ്രീകോവിൽ (വട്ടത്തിലുള്ള ശ്രീകോവിൽ). കണ്ടാൽ സന്തോഷത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്ന വട്ടത്തോടുകൂടിയതെന്നർത്ഥം.

നൻപ്പ്, നമ്പ്-ഫ. തുഴ. ൨. വീണുകിളുക്കുന്ന നെല്ല്. ൩. മുള, പൊടിപ്പ്. ൪. കൂമ്പ്.

നന്മ-ഫ. ഗുണഭാവം. ൨. വിശേഷം.

നന്മകൾ-ഫ. പരിഷ്കാരങ്ങൾ. ൨. നല്ല മകൾ.

നന്ന്-വി. നല്ല, കൊള്ളാവുന്ന.

നന്നം-നാററം, ഗന്ധം, ഉ-ം, നന്നം 'അറിയുന്നനായ്'

നന്നാ-അ അധികം, വളരെ.

നന്നാകുന്നു-നല്ലതാകുന്നു, കുററംതീരുന്നു. (കാ. ക്രി. നന്നാക്കുന്നു).

നന്നാറി-നർനീണ്ടി.

നന്നി-നന്മ.

നന്നി-ചെറുപേൻ

നന്നിമികാ-നന്മ അധികമുള്ള (പഴയ മലയാളം).

'രഥമപ്പൊഴുതു നിറുത്തീരുമലൻ
നന്നിമികം ഭീഷ്മദ്രോണാദികൾ'
(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

നന്നിലം-നല്ലനിലം.

നന്നേ-അ വളരെ.

നപുംസകം-ആണും പെണ്ണും അല്ലാത്തത്, വിശേഷബുദ്ധിയില്ലാത്ത സ്ഥാവരങ്ങളേ കുറിക്കുന്നത്. ശബ്ദങ്ങളിൽ സ്ത്രീലിംഗവും പുല്ലിംഗവും അല്ലാത്തത്. മററു പത്തായങ്ങൾ തൃതീയപ്രകൃതി, ഷണ്ഡൻ, ക്ലീബൻ, പണ്ഡൻ

[നപുംസകം രണ്ടുവിധം. ൧ പൂന്നപുംസകം=പുരുഷലക്ഷണങ്ങൾ അധികവും സ്ത്രീലക്ഷണങ്ങൾ കുറച്ചുമുള്ളതു. ൨. സ്ത്രീനപുംസകം=സ്ത്രീലക്ഷണങ്ങൾ അധികവും പുരുഷലക്ഷണങ്ങൾ കുറച്ചുമുള്ളത്]

നപ്പ്-ഫ. ഗന്ധം, നാററം. ൨. കള്ളന്റെ ചുവട്ടടിനോക്കി പിൻതുടരുക.

നപ്താവ്-പൌത്രൻ, മകന്റെയോ മകളുടേയോ മകൻ. ഇവനുണ്ടായാൽ പിന്നെ പിതൃക്കൾ നരകത്തിൽ വീഴുന്നില്ലായ്കയാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

നപ്ത്രി-പൌത്രി, മകന്റെയോ മകളുടേയോ മകൾ.

മകളുടെ മകളെമാത്രം പറകയാണെങ്കിൽ 'ദൌഹിത്രീ'.

നഭഃക്രാന്തി-സിംഹം.

നഭം-ആകാശം.

നഭശ്ചര-വി. ആകാശത്തുകൂടി സഞ്ചരിക്കുന്ന.

നഭശ്ചരൻ-ഫ. ദേവതം. ൨. പക്ഷിമുതലായവ. ൩. മേഘം. ൪. കാററ്.

നഭസം-ആകാശം(നഭസ്സ് എന്നതിന്റെ പാഠം)

നഭസം-ഫ. ആകാശം. ൨. കടൽ.

നഭസംഗമം-പക്ഷി. ആകാശത്തെ ഗമിക്കശീലമായിട്ടുള്ളതു എന്നർത്ഥം.

നഭസ്ഥലം-ആകാശപ്രദേശം.

നഭസ്യം-പ്രോഷ്ഠപദമാസം (കന്നിമാസം). വർഷകാലമാകയാൽ മേഘങ്ങളോടുകൂടിയതു എന്നർത്ഥം.

നഭസ്വാൻ-വായു. ആകാശം ആശ്രയമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

നഭസ്സ്-ഫ ആകാശം മേഘങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രകാശിക്കാതിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. മേഘങ്ങളാൽ മറയ്ക്കപ്പെട്ടത്. ൨. ശ്രാവണമാസം, ചിങ്ങമാസം. വിരഹികളെ ഹിംസിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൩. മേഘം. ൪. ജലം. ൫. വയസ്സ്. ൬. മഴ.

നഭാ - തുപ്പപ്പടിക്കം, തുപ്പുന്നതിനുള്ള പാത്രം.

നഭാകൻ-രാഹു.

നഭോകം-ഇരട്ട്.
നഭോവു-നവാബ്. (Nawab)
നഭോചക്ഷുസ്സ്-സൂര്യൻ.
നഭോചന്ദ്രൻ-ചന്ദ്രൻ.
നഭോദീപം-ചന്ദ്രൻ.
നഭോപാന്ഥൻ-സൂര്യൻ.
നഭോമണി-ഫ. ആദിത്യൻ. ഉ. ഏരിക്ക്
നഭോംബുപം-വേഴാമ്പൽപക്ഷി.
നഭോരജസ്സ്-ഇരട്ട്.
നഭോരേണു-മഞ്ഞുകട്ടി.
നഭോലയം-പുക.
നഭോവാക്ക്-അശരീരിവാക്ക്.
നഭോശ്വാസം-കാറ്റ്.
നമത-വി. വളഞ്ഞ.
നമതൻ-ഫ. നടൻ. ഉ: യമധർമനൻ.
നമഞ്ഞി-ഞമഞ്ഞി.
നമനം-ഫ. നമസ്കാരം. കുമ്പിടുക. ഉ. മുങ്ങൽ
നമൻ-യമൻ (പ. മ.)
നമസ്സ്-നമസ്കാരം.
നമസ്സുബ്ബയോഗത്തിൽ ചതുത്ഥിവരം. ഉം, നമോനമഃകംസനിഷ്ക്രമനായ.
നമസിത-വി. പൂജിക്കപ്പെട്ട, നമസ്കരിക്കപ്പെട്ട.
നമസ്കരിക്കുന്ന-വന്ദിക്കുന്ന.
നമസ്കാരം-വന്ദനം.
നമസ്കാരി-ഫ. മുക്കറി, തൊട്ടുവാട്ടി. താണനിലക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ഉ. പടർച്ചുണ്ട.
(കറിച്ചുണ്ട, വാളച്ചുണ്ട് എന്ന പേരുകളും കാണുന്നുണ്ട്)
നമസ്കൃതി, നമസ്കരണം-നമസ്കാരം.
നമസ്തന്ന്-അ. ആദ്യമായി (ശൈലി).
നമസ്യ-നമസ്കാരം, പൂജ.
നമസ്യ-വി. ഫ. ബഹുമാനമുള്ള. ഉ. വിനയമുള്ള.
നമിക്കുന്ന-നമസ്കരിക്കുന്ന, കുനിയുന്ന.
നമിത-വി. നമസ്കരിക്കപ്പെട്ട, നമസ്കരിച്ച. ഉ. കുനിപ്പിക്കപ്പെട്ട, വളയ്ക്കപ്പെട്ട.
നമുചി-ഒരു അസുരൻ.

ഇന്ദ്രൻ അസുരന്മാരെ ജയിച്ചപ്പോൾ നമുചി ഒരേഴ്ച്ചുണ്ടാക്കി എതിർത്തു ഇന്ദ്രനെ പിടിച്ചുവെച്ചു. തക്കം നോക്കിയതുകൊണ്ടോ ഉണങ്ങിയതുകൊണ്ടോ രാത്രിയോ പകലോ കൊല്ലുകയില്ലെന്നു വാക്കു ചെയ്താൽ വിട്ടയക്കാമെന്നു നമുചി ഇന്ദ്രനോടു പറഞ്ഞു ഇന്ദ്രൻ അതു സമ്മതിച്ചു് വാക്കുചെയ്തു ഉടൻ ഇന്ദ്രനെ വിട്ടയച്ചു. എന്നാൽ ഇന്ദ്രൻ സന്ധ്യാസമയത്തു് ജലത്തിന്റെ പതകൊണ്ടു-ഉണങ്ങിയതും നനഞ്ഞതുമല്ലല്ലോ-നമുചിയുടെ തല ഖണ്ഡിച്ചു. നമുചിയുടെ തല 'ഇന്ദ്രന്റെ ദുഷ്ടനായ ഘാതകാ!' എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു ഇന്ദ്രനെ പിന്തുടർന്നു എന്നുകൂടി മഹാഭാരതത്തിൽ കാണുന്നുണ്ടു്.

നമുചിസൂദനൻ - ദേവേന്ദ്രൻ. നമുചി എന്ന അസുരനെ കൊന്നവൻ എന്നർത്ഥം
നമേരു ഫ. സുമേരുപർവ്വതം. ഉ. ചരളം.
നംകുലം-നമ്മുടെ കുലം.
നമ്പർ-ഫ. എണ്ണം. ഉ. കോടതിയിലെ കേസ്.
നമ്പഷ്യാതിരി-ക്ഷത്രിയരിൽ ഒരു ജാതിക്കാരുടെ സ്ത്രീ.
നമ്പി-ഫ. വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടവൻ. ഉ. വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടവൻ യേശുവിൽ. നു. ഈശ്വരനിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവൻ ര. ബ്രാഹ്മണരിൽ താണ ഒരു ജാതി. അമ്പലവാസി, ഇളയതു്. @ വൈഷ്ണവാചാര്യൻ (തമിഴ്, തെലുങ്ക്, കന്നഡം ഈ ഭാഷകളിൽ). നു. നടൻ. സ്ത്രീ-നമ്പിച്ചി
നമ്പിടി-അമ്പലവാസികളിൽ ഒരു ജാതി
നമ്പിയച്ഛൻ, നമ്പ്യച്ഛൻ-നമ്പിയുടെ ബഹുമാനപ്പേർ.

നമ്പിയാർ-പ. നമ്പ്യാർ. ൨. ഏവനാട്ടിലെ രാജാക്കന്മാർക്കുള്ള ബഹുമാനപ്പേർ ന. ക്ഷേത്രത്തിലേ ഒരു വിചാരിപ്പുകാരൻ. രാജാക്കന്മാർ കല്പിച്ചുകൊടുക്കുന്ന ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ. ഒരു ജാതിയിൽപെട്ട പുരുഷൻ.

നമ്പുക-വിശ്വസിക്കുക.

നമ്പുന്ന-ആശ്രയിക്കുന്ന, വിശ്വസിക്കുന്ന

നമ്പുവേട്ടുവർ-വടക്കേ കണ്ണാടകത്തിലേ ഒരു കള്ളർക്കൂട്ടം.

നമ്പൂതിരി, നമ്പിതിരി-മലയാളബ്രാഹ്മണരിൽ ഒരു ജാതി.

നമ്പി, തിരി എന്ന ഈ രണ്ടുവാക്കുകളും കൂടിയതാകുന്നു നംപൂതിരി. നാം-പൂ-തിരി ഇങ്ങിനെ മൂന്നുവാക്കുകളും കൂടിയതാണെന്നു മറെറാരഭിപ്രായവും കാണുന്നു. 'തിരി' എന്നതു ബഹുമാനസൂചകമാണു്. സംസ്കൃതത്തിൽ പൂ=പുരം, നഗരം = നാംപുരം പൂ = രക്ഷാധികാരി എന്നു തല്പര്യം = 'നാം കൂടിയേറിപ്പാർക്കുന്ന പ്രദേശത്തിന്റെ ആധിപത്യം നമുക്കു കിട്ടണം' എന്ന ആശയത്തോടുകൂടി കേരളത്തിലേക്കു വന്നവർ നംപൂരിമാർ. സ്ത്രീലിംഗം-അത്തൊല്ലു].

നംപൂതിരിപ്പട്ടു്-നംപൂതിരിയിൽ പ്രധാനി, നംപൂതിരി.

നമ്പൂരി-നമ്പൂതിരി.

നമ്പ്യാതിരി-നമ്പൂരിയിൽ ഒരു വിശേഷപ്പേർ.

നമ്പ്യാൻ-ഒരു ജാതിക്കാരൻ, നമ്പ്യാർ. സ്ത്രീലിംഗം-നങ്ങ്യാർ.

നമ്പ്യാരു-പ നാട്ടുഭാഷയിൽ ഏർപ്പെട്ടുവന്ന ഒരു ജാതിക്കാർ. ൨. പുഷ്പകജാതിക്കാരുടെ സ്ഥാനപ്പേർ. നമ്പ്യാർ > <നങ്ങ്യാർ.

നമ്മടം-ഞാനും നീയും അല്ലെങ്കിൽ നിങ്ങളും.

നമ്മ്യ-വി. പ. നമസ്കരിപ്പാൻ തക്ക. ൨. വണക്കുള്ള.

നമ്ര-വി. പ. വണഞ്ഞ. ൨. വണക്കമുള്ള. ന. നമസ്കരിക്കുന്ന.

നമ്രത, നമ്രതാ-വണക്കം.

നമ്ര(ക)ം-വഞ്ചി, ഒരു വന്യവൃക്ഷം.

നയ-വി. ചേർച്ചയുള്ള.

നയ-മുതലയേയും മറ്റും പിടിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരുമാതിരി ചൂണ്ടലോടുകൂടിയ ഇര.

നയകൻ-ഒരു സമർത്ഥനായ കാര്യസ്ഥൻ

നയകോവിദ-വി. നീതിയിൽ സമർത്ഥതയുള്ള.

നയക്കാരൻ-ഒരു കാര്യത്തെ പരിഷ്കരിക്കുന്നവൻ.

നയജ്ഞ-വി. നീതി അറിഞ്ഞ.

നയനം-കണ്ണ്. പദാർത്ഥങ്ങളെ അറിവിൽ പെടുത്തുന്നതു എന്നർത്ഥം.

നയനഗോചര-വി. കാണ്മാൻതക്കവണ്ണമുള്ള.

നയനാ(നയനീ)-കണ്ണിന്റെ കൃഷ്ണമണി

നയനാനന്ദം-കണ്ണിന്റെ സന്തോഷം.

നയനാമൃത-വി. കണ്ണിനു സന്തോഷമുണ്ടാക്കുന്ന.

നയനൌഷധം-പുഷ്പകാസീസം.

നയഭയം-മാർദ്ദവവും കർക്കശവുമായ വഴി (കഴിവു്) ഉം നയഭേദമായിട്ടു പറഞ്ഞു ബോധിപ്പിച്ചു.

നയം-വി പ. വിലകുറഞ്ഞ. ൨. പ്രയോജനമുള്ള. ന. സാവധാനമുള്ള.

നയം-പ. നടത്തൽ. ൨. യോഗ്യം. ന. നീതി, ന്യായം ർ. ഭയ. ൪. ഉപായം ന. കർത്തവ്യം.

നയവു്-പ. കൊള്ളാകുന്നതു. ൨. പ്രയോജനം. ലാഭം. ന. ദയിക്ക. ർ. നയം.

നയവാക്കു്-നല്ലവാക്കു്, മൃദുവായ വാക്കു്

നയവിദൻ-നയജ്ഞൻ.

നയശീല-വി, ക്ര സാവധാനശീലമുള്ള. ഉ. നീതിയുള്ള.

നയശീലം-കഠിനമില്ലാത്ത സ്വഭാവം.

നയാണ്ടാ-മുഖം വീർപ്പിക്കുക, മുഖക്കോട്ടം.

നയാണ്ടിക്ക-പരിഹസിക്കുക.

നയിക്കുന്ന-ക്ര. കഴിച്ചുകൂട്ടുന്ന. ഉ. പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന. ന. കൊണ്ടുനടത്തുന്ന. (കാം ക്രി. നയിപ്പിക്കുന്ന.)

നയുക്കി-ഞെക്കി, ഞെരുക്കി. (പ-മ.)

നയോപായം-ക്ര. നീതി, ന്യായം ഉ. ഒരു കക്ഷായയോഗം.

നയ്യാണ്ടി-നിസ്സാരമായ ഉപദ്രവം (പ-മ)

നര-രോമം വെളുക്കുക, നരയ്ക്കുക. വാർദ്ധക്യം നിമിത്തം തലമുടി മീശരോമം ഇവയിലുണ്ടാകുന്ന വെളുപ്പ് (പലിതം)

നരകക്കുഴി-ക്ര. പാപികളെ ഇട്ടുന്ന സ്ഥലം. ഉ. വീണുകിടക്കുന്ന സ്ഥലം.

നരകദേവത-നിർൃതി എന്നുള്ള ഒരു ദേവത.

നരകൻ-നരകാസുരൻ, നരകൻ എന്ന അസുരൻ.

മഹാഭാരതവും വിഷ്ണുപുരാണവും അനുസരിച്ചു നരകൻ പ്രാഗ്ജ്യോതിഷത്തിലെ രാജാവായിരുന്നു. ഭൂമിദേവിയുടെ കുണ്ഡലങ്ങളെയും മറ്റും മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടു നരകൻ പ്രാഗ്ജ്യോതിഷം എന്ന കോട്ടയിൽ ചെന്നിരുന്നപ്പോൾ ദേവന്മാരുടെ പ്രാർത്ഥനാഹേതുവായിട്ടു കൃഷ്ണൻ അവനെയുദ്ധംചെയ്തു ആഭരണങ്ങളെ തിരിയെ കൊണ്ടുവന്നു. (മഹാഭാരതപ്രകാരം നരകൻ ഒരു അനുയുടെ വക്ഷത്തിൽ വിശ്വകർമ്മാവിന്റെ പുത്രിയെ അപഹരിച്ചു മാനഭംഗംചെയ്തു. ഇതുകൂടാതെ ഗന്ധർവ്വർ, ദേവകന്യ, മനുഷ്യർ മുതലായവരുടെ സ്ത്രീകളെയും ഹനുമാൻ പോലെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി കോട്ടയിൽ പാർപ്പിച്ചു. വളരെ വിലപിടിച്ച ആഭരണങ്ങളും മറ്റും കൂടി പലരിൽ നിന്നും കൈക്കലാക്കി. അതിക്രൂരനായ ഇവനെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ വധിച്ചു. സ്ത്രീകളെ നരകന്റെ അന്തഃപുരത്തിൽനിന്നു താൻ മോചിപ്പിച്ചു ദ്വാരകയിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി. നരകാസുരന്റെ ഒരു ഇരട്ടപേരു മുരൻ.

നരകം-പാപികളെ ഇട്ടുന്ന ഒരു ലോകം. പാപികളെ സ്വസമീപത്തേക്കു വരുത്തുന്നതു എന്നർത്ഥം. പാപംചെയ്ത മനുഷ്യർ ദുഃഖത്തോടെ ശബ്ദിക്കുന്നേടം എന്നുമാവാം. പര്യായങ്ങൾ നാരകം, നരകം, നിരയം, ദുർഗ്ഗതി.

നരകഭേദങ്ങൾ=തപനം, അവീചി, മഹാരൌരവം, രൌരവം, സംഘാതം, കാലസൂത്രം മുതലായവ. നരകത്തിലെ നദി-വൈതരണി. നരകദേവത=നിർൃതി. നരകങ്ങൾ ഉ.ക്ര എന്നും ഓരോന്നിൽ ഓരോമാതിരി ശിക്ഷയുണ്ടെന്നും പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

നരകഭേദം.

'കരതലോക്യത്തിനു തരക്കേഴ് ഭൂമിക്കുതാഴെ സരോജാലയാണ്ഡംമോനിധിതന്മീതേനരകങ്ങൾ* ഇരുപത്തൊന്നാകുന്നിതെന്നു ചൊല്ലുന്നചിലർ ഇരുപത്തെട്ടുണ്ടെന്നു ചൊല്ലുന്നചിലരെല്ലാം*താമിസ്രമെന്നു ചൊല്ലും മുമ്പിലേതുനേന്ധതാമിസ്രം രണ്ടാമതും രൌരവം മൂന്നാമതും* നാലാമതല്ലോ മഹാരൌരവം കാളീപാകം കാലസൂത്രവുമസിപത്രാരണ്യവും പിന്നെ*സൂകരമുഖമന്ധകൂപവും പത്താമതു അകൃഷ്ണതരം കൃമിഭോജനം സന്ദംശവും*ദുർജ്ജനമനസ്താപവുമോദം സപ്തസൂചീമുഖകണ്ടകമായ ശാല്മലി രൌതരണി*പൂയോദം സപ്തശ്ലോഹം മാലോഹം പ്രതോദവും മായാമന്നിരയ വിശസനവും ലാലഭക്ഷം*സാരമേയാദനവുമിത

പത്തൊന്നാമതു മാരഴൽ തേടുമവീചിരയഃ പാനമെന്നും ക്ഷാരകർദ്ദമം രക്ഷോഗണഭോജനം മഹാക്രൂരമാം ശൂലപ്രോതം ദന്ദശൂകവുംപിന്നെ അവിടെ നിരോധനം പർയ്യാവർത്തവും കേളവധിസൂചീമുഖമേഴാമതറിഞ്ഞാലും ഇരുപത്തെട്ടാകുന്നിതിങ്ങിനെ പാപികൾക്കു നരകജാലമനുഭവിപ്പാനനുദിനം'.

(ഭാഗവതം)

നരകമഥനൻ-വിഷ്ണു.

നരകഹതൻ-പാപി.

നരകാന്തകൻ-വിഷ്ണു. നരകാസുരനേ കൊന്നവനെന്നർത്ഥം.

നരകാരി-വിഷ്ണു. നരകാസുരന്റെ ശത്രു എന്നർത്ഥം.

നരകാസുരൻ-നരകൻ എന്ന അസുരൻ. (നരകൻ എന്നതു നോക്കുക.)

നരകി-വി. നരകത്തിനു യോഗ്യതയുള്ള.

'നരകികളായുള്ളോരിവരെല്ലാം
ചത്തുവീഴുംനരകത്തിൽ'

(കേരളവർമ്മ രാമായണം)

നരകിക്കുന്നു-അതിവേദന അനുഭവിക്കുന്നു.

നരകു-നരകം. (നരകത്തിന്റെ തത്ഭവമാണ് നരകു പഴയമലയാളം)

'പോയെക്കമഹാനരകെയ്തുവർ'

(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

നരച്ച-വി. നരയുള്ള.

നരജന്മം-മനുഷ്യജന്മം

നരദേവൻ രാജാവ്.

നരധി-ഭൂലോകം.

നരന്ത-ഒരുമാതിരി മരുന്നുവള്ളി.

നരൻ-൧. മാനുഷൻ. മറ്റെല്ലാറ്റിനേയും തന്റെ വശത്താക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. നരമഹർഷി. ൩. അർജ്ജുനൻ. ൪. ദൈവം, നിത്യൻ. ൫. കുതിര.

'നര' എന്ന ശബ്ദത്തോടു പതി, അധിപൻ, നാഥൻ, ഇന്ദ്രൻ മുതലായവ ചേർത്താൽ 'രാജാവ്' എന്നർത്ഥമുണ്ടാകും.

നരനാരായണന്മാർ-വിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരമൂർത്തികളായ രണ്ടു മഹർഷിമാർ.

ആദ്യം ഒരാളായിരുന്നു. പുരാണകാലങ്ങളിൽ അർജ്ജുനകൃഷ്ണന്മാരുടെ പേരായി ഗണിച്ചുവന്നു. ഇവർ രണ്ടുപേരും (നരനാരായണന്മാർ) ഒരിക്കൽ ഹിമാലയത്തിൽ അതികഠിനമായ തപസ്സു ചെയ്യുമ്പോൾ ഇന്ദ്രൻ പേടിച്ചു തപോവിഘ്നത്തിന്ന് അനേകം ദേവസ്ത്രീകളെ പറഞ്ഞയച്ചു. എന്നാൽ നാരായണൻ അതിസൌന്ദര്യവതിയായ ഉർവ്വശിയെ സൃഷ്ടിച്ച് മറ്റുസ്ത്രീകളെ ലജ്ജിപ്പിച്ച് മടക്കിഅയച്ചു. നാരായണന്റെ തുടയിൽ ഇരുന്നിരുന്ന ഒരു പുഷ്പത്തിൽനിന്നാണ് ഉർവ്വശിയുണ്ടായതെന്നും കാണുന്നുണ്ട്.

'പേരായിരമുള്ളരവിന്ദാക്ഷൻ
നാരായണനുംനരനുമതായി
രണ്ടായവനിയിലവതാരംപുന-
രുണ്ടായവനെവധിപ്പാനപ്പോൾ'

(കൃഷ്ണാർജ്ജുനവിജയം തുള്ളക്കഥ)

നരപതി-രാജാവ്.

നരപശു-മനുഷ്യനെപ്പോലെയുള്ള ഒരു മൃഗം.

നരപാലൻ-രാജാവ്.

നരപ്രിയം-കരിമരം

നരപുംഗവൻ-നരശ്രേഷ്ഠൻ.

നരബലി-മനുഷ്യനെ വെട്ടിക്കൊന്നുള്ള ഒരു ബലിക്രിയ.

നരം-൧. പച്ചക്കർപ്പൂരം. ൨. കുതിര.

നരമൃഗം-നരസിംഹം.

നരമേധം-നരബലി.

നരയൻ-നരച്ചവൻ.

നരയാത്തതാച്ചി-സ്ത്രീകളുടെ മുറിയിൽ വേലചെയ്യുന്നവൾ

നരയ്ക്കുന്നു-തലയിലും മററും രോമംവെളുക്കുന്നു.

നരൽ,നരർ-കൂട്ടം.

നരവരൻ-രാജാവ്.

നരവാഹന-വി. മനുഷ്യരാൽ എടുക്കപ്പെടുന്ന.

നരവാഹനൻ-വൈശ്രവണൻ. മനുഷ്യൻവാഹനമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

നരവാഹ്യം-വി. മനുഷ്യരാൽ വഹിപ്പാൻതക്ക.

നരവീരൻ-രാജാവ്.

നരസഖൻ-നാരായണൻ.

നരസിംഹപുരാണം- അഷ്ടാദശോപപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

നരസിംഹം-ഉ. വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരു അവതാരം. (അവതാരം എന്ന ശബ്ദത്തിൽ ദശാവതാരം (ർ) നോക്കുക). ൨. മനുഷ്യശ്രേഷ്ഠൻ.

നരസ്തുതി-മനുഷ്യനെ സ്തോത്രംചെയ്ക.

നരഹരി-നരസിംഹമൂർത്തി.

നരഹരി-ഒരു സംസ്കൃതകവി ശൃംഗാരശതകമുണ്ടാക്കി. എല്ലാ പദ്യങ്ങളിലും സ്വനാമമുദ്രയുണ്ട്. ബാണാദികൾക്കുശേഷം ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണം.

നരാധമൻ-മനുഷ്യരിൽ നിന്ദ്യൻ, ചീത്തമനുഷ്യൻ.

നരാധാര-ഭൂമി.

നരാധിപൻ-രാജാവ്.

നരാധീശൻ-രാജാവ്.

നരായണൻ-വിഷ്ണു നരന്മാർക്ക് സായൂജ്യാവസ്ഥയിൽ പ്രാപ്തിസ്ഥാനം എന്നർത്ഥം.

'അഥനാരായണോവിഷ്ണു
രൂദ്ധ്വകർമ്മാനരായണഃ'

(ശബ്ദാർണ്ണവം)

നരാവതാരം-മനുഷ്യനായി ജനിക്കുക.

നരാശൻ-രാക്ഷസൻ

നരി-ഉ. കുറുക്കൻ. കർണ്ണാടകം തമിഴ് തുളു ഈ ഭാഷകളിൽ 'നരങ്ങ'-നെടുവിർപ്പിടുക. ൨. കടുവാ. ൩. സ്ത്രീ.

നരിക്കെന്നു-അ. വേഗത്തിൽ, പെട്ടെന്ന്

നരിച്ചീറ്(ര്) - ഒരുമാതിരി പക്ഷി, ചെറിയ വാവൽ. പര്യായങ്ങൾ-പരോഷ്ണി, തൈലപായികാ.

നരിച്ചീറിന്റെ മാംസം-വാതം, ക്ഷയം, നേത്രരോഗം, ഗുഹ്യരോഗം ഇവയ്ക്കു നന്ന്. തമീഴിൽ-കരപ്പു. നരിച്ചീർ. വാവലിന്റെ ജാതിയിൽ ഒരുവക ഭേദമാണ്. നരിച്ചീറിനും വാവലിനുമായി അഹോവൃത്തിയുടെ ഭേദമേയുള്ളു. ഈ ജാതിയിലുള്ള ചില പ്രാണികൾ കാകനികൾ തിന്നു കാലക്ഷേപം ചെയ്യുന്നു. ചിലതു മാംസം തിന്നു ഉപജീവനം കഴിക്കുന്നു. നാം കാണുന്ന വാവൽ ആദ്യം പറഞ്ഞശേഖരത്തിലും നരിച്ചീർ രണ്ടാമതു പറഞ്ഞശേഖരത്തിലുമാകുന്നു. വാവൽവർഗ്ഗത്തിലുള്ള എല്ലാപ്രാണികളും രാത്രിയിൽ സഞ്ചരിച്ചു ഇരതേടുന്നു. സൂര്യരശ്മിയുള്ളപ്പോൾ അവയുടെ കണ്ണുകൾക്കു കാഴ്ചയില്ലാ. അതിനാൽ പകൽസമയം അവ ഇരുട്ടുള്ള ഗുഹകളിലും തട്ടിൻപുറത്തും മററും തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്നു.

നരിത്തല, നരിത്തലവാതം- കാലിന്റെ മുട്ടിൽവരുന്ന ഒരു നീര്.

നരിപ്പച്ച-ഒരുമാതിരി തൈ (കഞ്ചാവുപോലെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.)

നരിമീൻ-ഒരുവക മത്സ്യം. കോര എന്നു ചിലർ പറയുന്നു.

നരിമീനും കോരയും രണ്ടിനംതന്നെയാണ്.

നരിമൂളി-ശബ്ദംകൊണ്ടു ഭയപ്പെടുത്തി മൃഗങ്ങളെ ഓടിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു സൂത്രം.

നരിയടിയൻ-വൈദ്യൻകമ്പളങ്ങ, ചൂരിക്കമ്പളങ്ങ.

നരിയാണി-കാലിന്റെ കണ്ണ്.

നരിവെങ്കായം-കാട്ടുവെങ്കായം.

നരേന്ദ്രൻ-ഹ. രാജാവ്. ഉ. വിഷവൈദ്യൻ.

നരേന്ദ്രമാതാ-പുളിയാരൽ.

നരേശൻ-രാജാവ്.

നരോത്തമൻ-മനുഷ്യരിൽ നല്ലവൻ.

നരോൽക്കരം-മനുഷ്യരുടെ കൂട്ടം.

നൎത്തകൻ-ഹ. നൃത്തംചെയ്യുന്നവൻ, ആട്ടക്കാരൻ, ചാക്യാർ. ഉ. രാജാവ്. ൩. ശിവൻ. ൪. സ്തുതിപാഠകൻ.

നൎത്തകം-ഹ. വേഴൽപ്പുല്ല്. ഉ. ആന. ൩. മയിൽ.

നൎത്തകി-ഹ. ആട്ടക്കാരി. നൃത്തംചെയ്യുന്നവൾ എന്നൎത്ഥം. ഉ. പവിഴക്കൊടി. ൩. പിടിയാന. ൪. പെൺമയിൽ.

നൎത്തനപ്രിയൻ-ശിവൻ.

നൎത്തനം-ആട്ടം, കൂത്ത്. ചാടിക്കളിക്കുക എന്നൎത്ഥം.

നൎദ്ദനം-അലൎച്ച.

നൎമ്മഠൻ-ഹ നേരമ്പോക്കുകാരൻ, കളിവാക്കുപറയുന്നവൻ. ഉ. താന്തോന്നി. ൩. സ്ത്രീലോലൻ.

നൎമ്മഠം-ഹ. താടി. ഉ. മുലക്കണ്ണ്. ൩. ക്രീഡ, സംഗം, സംയോഗം.

നൎമ്മദ-വി. ഹ. നൎമ്മത്തെ കൊടുക്കുന്ന. ഉ. ഉല്ലസിപ്പിക്കുന്ന, സുഖത്തെ കൊടുക്കുന്ന.

നൎമ്മദാ-ഹ. രേവാനദി. പൎയ്യായങ്ങൾ-രേവാ, നൎമ്മദാ, സോമോത്ഭവാ, മേഖലകന്യകാ. കേളിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം.

നൎമ്മദാനദി മേഖലപൎവ്വതത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു കലിംഗദേശത്തിൽ അമരകണ്ടകം എന്ന പൎവ്വതത്തിന്റെ സമീപത്തുകൂടിയൊഴുകി പടിഞ്ഞാറെ സമുദ്രത്തിൽ വീഴുന്നു. ജലം എല്ലാ രോഗങ്ങൾക്കും നന്ന്.

'കലിംഗദേശേപശ്ചാൽ
പൎവ്വതേമരകണ്ടകേ
പുണ്യേ ച ത്രിഷുലോകേഷു
രമണീയാമനോരമാ
നൎമ്മദാസരിതാംശ്രേഷ്ഠാ
സൎവ്വപാപപ്രണാശനീ
താരയേൽസൎവ്വഭൂതാനി
സ്ഥാവരാണിചരാണി ച'
(മത്സ്യപുരാണം)

ഉ. ചോനകപ്പുല്ല്.

നൎമ്മം-ഹ. നേരമ്പോക്ക്, വിനോദം, കളിവചനം, ക്രീഡ. ഉ. സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ പരസ്പരം പ്രേമാതിശയം ഹേതുവായിട്ടു ചെയ്യുന്ന പരിഹാസം. ൩. സുഖം.

നൎമ്മസചിവൻ- രാജാവിനോടു നേരമ്പോക്കു പറയുന്ന ഒരു സേവകൻ.

നൎമ്മസുഹൃത്ത്-വളരെ അടുൎപ്പമുള്ള ഇഷ്ടൻ.

നലകം-മലങ്കടല.

നല-നല്ല.

നലനല-നല്ലനല്ല. (പഴയ മലയാളം.)

'ല്ല' എന്ന വൎണ്ണത്തിന്റെ ദിത്വം പലപ്പോഴും നിരണകവികൾ തമിഴ് സമ്പ്രദായത്തെ അനുസരിച്ചു ലോപിപ്പിക്കാറുണ്ട്.

'സംസ്കൃതപദ്യങ്ങളിനാൽനലനല
ഞാനാൎത്ഥങ്ങളുരത്തതു'
(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

നലം-അ. വേഗം.

നലം-ഹ. വേഴൽ. ഉ. മംഗളാശംസ, നന്മ, ഗുണം, നല്ലത്.

നലമീനം-ചെമ്മീൻ.

നല്ക, നൽക-കൊടുക്കുക. (നൽ=നല്ലത്.) നല്ലതായിരിക്ക അല്ലെങ്കിൽ നല്ലതു കൊടുക്കുക എന്നൎത്ഥം. ഇപ്പോൾ 'കൊടുക്കുക' എന്ന അൎത്ഥം മാത്രമേയുള്ളു.

നല്കുന്നു-കൊടുക്കുന്നു.

നൽകേൻ-തരികയില്ല, നൽകയില്ല.

നല്കരിമ്പ്-കരിമ്പിൻഭേദം.

കരിമ്പിന്റെ ഗുണംതന്നെ ഇതിനുമുള്ളത്. മൃദുത്വമാണ് ഒരു വിശേഷത പിത്തത്തിനും ചുട്ടുനീറലിനും നന്ന്. രുചികരമാകുന്നു.

നല്പ്-നന്ന്. (നല്പ് > < തില്പ്.)

നല്ല്-നന്ന്. (നല്ല് > < ഒല്ലാ.)

നല്ല-വി. നന്മയുള്ള.

നല്ലജാതി-നല്ലവക.

നല്ലൻ-നല്ലവൻ, ഗുണവാൻ, സമർത്ഥൻ.

നല്ലപ്പോൾ-അ ൧. നല്ല സമയത്ത്. ൨. ഒന്നാമത്, മുമ്പേ.

നല്ലം-നലം, നല്ലതായ.

'നല്ലമുടയകുലം'

(വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം)

നല്ലമുളക്-കൊടിമുളക്.

നല്ലവണ്ണം-അ. ശുഭമായിട്ട്, ഉപേക്ഷ കൂടാതെ

നല്ലവൻ-സ്വഭാവഗുണമുള്ളവൻ.

നല്ലവഴി-ഗുണമായി വരുവാനുള്ള ഒരു ആരംഭം, നല്ലനടപ്പ്.

നല്ലാർ-സ്ത്രീകൾ, നല്ലസ്ത്രീകൾ.

നല്ലി-നെയിത്തുകാരി.

നല്ലിരിക്ക-ഔഷധം സേവിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നീടു പഥ്യമായിരിക്ക

നല്ലുവാതിൽ-കല്യാണംകഴിച്ചു വന്നാൽ ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാർ ഭാര്യയുടെ ശേഷക്കാർ പാർക്കുന്ന വീട്ടിൽ മുമ്പേ ചെല്ലുന്നത്.

നല്ലെണ്ണ-എള്ളാട്ടി എടുക്കുന്ന തൈലം, എള്ളെണ്ണ.

നല്ലെണ്ണ കുടിച്ചാൽ വാതം, കഫം, ചിരങ്ങ്, ചൊറി, വ്രണം, കൃമി ഇവക്കു നന്ന്. ത്വശോഷത്തെ ചെയ്യും. കണ്ണിനു ഹിതമല്ല. രക്തദോഷത്തെ ഉണ്ടാക്കും. മലമൂത്രങ്ങളെ തടുക്കും. ഏററവും ചെറിയ നാഡികളിൽ പ്രവേശിച്ചു ദോഷങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കും. മെലിഞ്ഞവരെ തടിപ്പിക്കും. തടിച്ചവരെ മെലിയിക്കും. ബലത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കും ഗർഭാശയശുദ്ധിയെ ചെയ്യും. തേച്ചാൽ-കർണ്ണരോഗം, ശിരോരോഗം, പ്രമേഹം, യോനിരോഗം ഇവക്കു നന്ന്. വ്രണത്തെ വറട്ടും. അഗ്നിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കും ഓർമ്മയെ നൽകും. തോലിനു മിനുസം വരുത്തും. കണ്ണിനു നന്ന്. മുടിയെ നന്നാക്കും വേറെയും പല ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ട്. എണ്ണ സേവിച്ചുണ്ടാകുന്ന അജീർണ്ണത്തിൽ പിണ്ണാക്കുഭക്ഷിക്കുക തമിഴിൽ-എള്ളിൻ നെയ്. ഇംഗ്ലീഷിൽ Sesamum-oil സിസമം ഓയിൽ.

നല്ലോർ-നല്ല ആളുകൾ.

നൽവിന-ധർമ്മം, സുകൃതം. (നൽവിന തീവിന = ധർമ്മാധർമ്മരൂപമായ കർമ്മബന്ധം. തീവിന = അധർമ്മം, പാപം.)

നല്വം-നാനൂറുമുഴം.

'കേരത്തോട്ടംപനസവനവും
പൂക്കു നാലഞ്ചുനല്വം'

(മയൂരസന്ദേശം)

നല്വം-നൂറുമുഴം കൂടിയതാണ് എന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നുണ്ട്.

'നല്വംഹസ്തശത' എന്നു (കാത്യൻ)

നവ-വി. പുതിയ.

നവ-വി. ഒൻപത്.

നവകം-വി ഒൻപതുസംഖ്യയുടെ ഒരു കൂട്ടം

നവകർമ്മങ്ങൾ-ശമം, ദമം, ക്ഷമ, അവകൃത, തപം, ശൌചം, ആസ്തിക്യം, അജ്ഞാനം, വിജ്ഞാനം.

നവകർമ്മസാക്ഷികൾ-സൂര്യൻ, ചന്ദ്രൻ, ആകാശം, വായു, യമൻ, കാലം, ജലം, ഭൂമി, അഗ്നി. ഈ ൻ-ം.

നവകാരികാ, നവകാലികാ, നവഹവികാ–പുത്രനായി വിവാഹംകഴിച്ച സ്ത്രീ, തീണ്ടാരി ആരംഭിച്ചുവരം.

നവകീർത്താ–ഒരു മന്ത്രം.

നവഖണ്ഡപതികാം–പൂർവ്വചിത്തി എന്ന അപ്സരസ്സിയുടെ പുത്രന്മാർ.

നവഖണ്ഡാ– ഒൻപതുഖണ്ഡം, ജംബൂദ്വീപിലുള്ള ഭൂഖണ്ഡം ഒൻപതും. (ഭാരതകൂടം എന്നതു നോക്കുക)

നവഗ്രഹങ്ങാം–സൂര്യൻ മുതലായ ഗ്രഹങ്ങാം ഒൻപതും. ആദിത്യൻ, ചന്ദ്രൻ, ചൊവ്വാ, ബുധൻ, വ്യാഴം, ശുക്രൻ, ശനി, രാഹു, കേതു–ഇങ്ങിനെ ൻ. (ഗ്രഹചാരം എന്നതു നോക്കുക.)

'സൂര്യശ്ചന്ദ്രാമംഗശ്ച
ബുധശ്ചാപിബൃഹസ്പതിഃ
ശുക്രഃശനൈശ്ചരോരാഹുഃ
കേതുശ്ചേതിഗ്രഹാനവ'

നവചതാരിംശ–നാല്പത്തിൻപതു്.

നവചതാരിംശത്തു്–നാല്പത്തിരണ്ടു്

നവചന്ദ്രൻ–കറുത്തവാവു കഴിഞ്ഞു് ഒട്ടുത്തദിവസങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്ന ചന്ദ്രൻ, ചന്ദ്രകല

നവജ്വരാ–പനി തുടങ്ങിയാൽ പത്തുദിവസത്തോളം പറയുന്ന ഒരു പേർ.

നവഞ്ഞു–കുശുക്കി, വിരകി. (പ–മ)

നവടി–കുശുക്കി, മർച്ചു (പ–മ.)

നവത–രണ്ടു സംഖ്യയെ ഒട്ടുകൂടിയ ഒരു കൂട്ടം

നവതാരുണ്യ–ഒരു വൃക്ഷത്തിന്റെ പേർ.

നവതി–തൊണ്ണൂറ്.

നവത്രിംശ–വി. മുപ്പത്തിരണ്ടു.

നവത്രിംശത്തു്–മുപ്പത്തിരണ്ടു്.

നവദളം–താമരപ്പൂവിന്റെ അകത്തെ ഇതളം, താമരപ്പൂ മുതലായതിന്റെ പൂതിയ ഇതളം.

നവദുർഗ്ഗാ–രണ്ടുതുരുപത്തിലുമുള്ള ദുർഗ്ഗാം.

നവദോഷാം–ഗ്രന്ഥികൻ, വിഷ്ടി, ശണ്ഡാന്തം, വിഷാം, മുഷ്ടാം, ഏകാർത്ഥാം, സപ്തശിരസ്സു, ലാടാം, വൈഘ്നാം.

നവദ്രവ്യങ്ങാം–ഭൂമി, ജലം, തേജസ്സു, വായു, വ്യോമം, കാലം, ദിക്ക്, ആത്മാവു്, മനസ്സു് ഇവ–ൻ–ം.

നവദ്വാര–വി. ഒൻപതു ദ്വാരങ്ങാമുള്ള.

നവദ്വാരം–ചെവി മുതലായ ശരീരസുഷിരങ്ങാം ഒൻപതും.

ശ്രോത്രങ്ങാം (ചെവികാം), ലോചനങ്ങാം (കണ്ണുകാം), ഘ്രാണങ്ങാം (മൂക്കിൻദ്വാരങ്ങാം), വായ്, ഗുദം, ഗുഹ്യം ഇങ്ങിനെ ൻ

നവധാ–അ. ഒൻപതുവിധം.

നവധാതുക്കാം–ഒമ്പതുധാതുക്കാം (ധാതു എന്നതു നോക്കുക.)

'ഹേമതാരരനാഗാശ്ച
താമ്രവംഗൌചതിക്ഷ്ണകം
കാംസ്യകംകന്തലോഹശ്ച
ധാതവോനവകീർത്തിതാഃ'

നവധാന്യാം–യവം മുതലായ ഒൻപതുവിത്തുകാം (ധാന്യങ്ങാം).

യവം, ഗോതമ്പു്, കടല, എള്ളു്, തുവരൻപരിപ്പു്, പയർ, ഉഴുന്നു്, കാണം (മുതിര) മെച്ചക്കൊട്ട ഇവ ൻ–ം.

നവനദികാം – സരസ്വതി, വൈതരണി, മധുസ്രവ, അമ്പുനദി, ആപഗാ, മന്ദാകിനി, കൌശികി, ഹിരണ്വതി, ഋക്ഷവതി.

നവനിധി–മഹാപത്മം മുതലായ കുബേരന്റെ നിക്ഷേപം ഒൻപതും.

നവനിധികാം = മഹാപത്മം, പത്മം, ശംഖം, മകരം, കച്ഛപം, മുകുന്ദം, കുന്ദം, നീലം, ചർമ്മം ഇവ ൻ–ം.

ക. മഹാപത്മം–മഹത്തായ പത്മം.

ഖ. പത്മം– എല്ലാവരാലും സേവിക്കപ്പെടുന്നതു്.

ന. ശംഖം-വ്യസനത്തെ കളയുന്നതു്.
ര. മകരം- മുതലയെപ്പോലെ പിടിക്കാൻ പ്രയാസമുള്ളതു്.
ഇ. കച്ഛപം-ആമയെപ്പോലെയിരിക്കുന്നതു്.
ന്ന. മുകുന്ദം-മനോഹരമായിരിക്കുന്നതു്
ഉ. കുന്ദം- ടി
വ. നീലം-ഏററവുംസ്തുതിക്കപ്പെടുന്നതു
ൻ. ചർച്ചം-സ്മരിക്കപ്പെടുന്നതു്.

നവനീ-വെണ്ണ.

നവനീതം-ഹ. പുതിയ വെണ്ണ, വെണ്ണ നെയ്യു്, പുതുതായി കടഞ്ഞെടുത്തതും ഉരുക്കാത്തതുമായ നെയ്യു്. പുതുതായി എടുക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം.

നവപാഠകൻ-പുതിയ അദ്ധ്യാപകൻ.

നവഫലിക-കല്യാണപ്പെണ്ണു്.

നവം-ഹ. നൂതനം, പുതിയതു്. ഉ. ചെമന്നതഴുതാമ.

നവംനവം-അ. പുത്തൻപുത്തനായി.

നവമ-വി. ഒൻപതാമത്തേ.

നവമല്ലിക, നവമാലിക-ഹ. ചെറുപിച്ചകം. സ്തുതിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക മാലയുണ്ടാക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ഇതു തൂശിമുല്ലയാണെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു. ഉ. കാമദേവന്റെ ബാണങ്ങളിൽഒന്നു്.

നവമാലിക- ഹ. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. ഉ. നവമല്ലിക.

നവമാലിനീ-തൂശിമുല്ല.

നവമി-ഒൻപതാംതിഥി.

നവയോഗികൾ-ഭരതഭ്രാതാക്കന്മാർ.

നവയോഗികൾ-കവി, ഹരി, അന്തരിക്ഷൻ, പ്രബുദ്ധൻ, പിപ്പലായനൻ, ആവിഹോത്രൻ, ദ്രമിഡൻ, ചമസൻ, കരഭാജനൻ ഇവരാണെന്നും, ഇവർ മിഥിലാരാജ്യാധിപനായ നിമിരാജാവിനു ഭാഗവതധർമ്മത്തെയും മററും പററി ഉപദേശിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും ഭാഗവതം ഏകാദശസ്കന്ധത്തിൽ കാണുന്നു

നവയൌവ്വനം — യൌവ്വനകാലത്തന്റെ ആദി.

നവയൌവ്വനാ- യൌവ്വനം തുടങ്ങിയ സ്ത്രീ.

നവര-ഒരുമാതിരി നെല്ല്.

നവര മുതലായ നെല്ല് = ആശു, വ്രീഹി, പാടലം.

നവരക്കിഴി-വാതചികിത്സയ്ക്കു വേണ്ടുന്ന ഒരുമാതിരി ചോററുകിഴി.

നവരങ്ങം-അനേകം. ഉ-ം, നവരങ്ങസലാം.

നവരത്നങ്ങൾ-ഹ. പവിഴം മുതലായ ഒൻപതുതരം കല്ലുകൾ.

'മുക്താമാണിക്യവൈഡൂര്യ
ഗോമേദംവജ്രവിദ്രുമൌ
പദ്മരാഗോമരതകം
നീലശ്ചേതിയഥാക്രമം'

മുത്തു്, മാണിക്യം, വൈഡൂര്യം, ഗോമേദകം, വജ്രം, പവിഴം, പദ്മരാഗം, മരതകം, നീലം.

ഉ. വിക്രമാദിത്യസദസ്സിലെ നവരത്നങ്ങൾ.

'ധന്വന്തരിക്ഷപണകാമരസിംഹശങ്കു
വേതാളഭട്ടഘടകർപ്പരകാളിദാസാഃ [യാം
ഖ്യാതോവരാഹമിഹിരോനൃപതേസ്സഭാ
രത്നാനിവൈവരരുചിർന്നവവിക്രമസ്യ'

ധന്വന്തരി, ക്ഷപണകൻ, അമരസിംഹൻ, ശങ്കു, വേതാളഭട്ടൻ, ഘടകർപ്പരൻ, കാളിദാസൻ, വരാഹമിഹിരൻ, വരരുചി ഇവർ വിക്രമാദിത്യസഭയിലെ ഒൻപതു ഗ്രന്ഥകർത്താക്കന്മാരാകുന്നു.

നവരത്നങ്ങളും, സ്ഫടികം, പല്ലവരാഗം, ചന്ദ്രകാന്തം ഇവയും കൂടിയതത്രേ ദ്വാദശരത്നങ്ങൾ

നവരനെല്ല്-ഒരുവക നെല്ല്.

വാതം, പിത്തം, ജ്വരം, കഫം ഇവയ്ക്കു നന്ന്. രുചിയെ ഉണ്ടാക്കും. മലം പിടിക്കും. ചെന്നെല്ലിന്റെ ഗുണങ്ങൾ കൂടെയുണ്ടെന്നും അഭിപ്രായമുണ്ട്. ഈ പറഞ്ഞതു വെളുത്തതിന്റെ ഗുണമാണ്. കറുത്തനിറത്തിലുമുണ്ട്. അതിനു ഗുണം അതുതന്നെ. പക്ഷെ കുറച്ചു കുറയും. സം-ഷഷ്ടികം.

നവരസം-ഹ. ശൃംഗാരാദിരസങ്ങൾ ഒൻപതും.

ശൃംഗാരം, ഹാസ്യം, കരുണം, രൌദ്രം, വീരം, ഭയാനകം, ബീഭത്സം, അത്ഭുതം, ശാന്തം ഇവ ഒൻപതും.

('വാത്സല്യം' എന്നു ഒന്നുകൂടിയുണ്ടെന്നു പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.)

നവരസങ്ങളുടെ സ്ഥായീഭാവങ്ങളും യോജിക്കുന്ന രാഗങ്ങളും.

രസങ്ങൾ.	സ്ഥായീഭാവങ്ങൾ.	ചേർന്ന രാഗങ്ങൾ.
൧. ശൃംഗാരം	രതി	തോടി, കാമോദരി മുതലായവ
൨. കരുണം	ശോകം	ആനന്ദഭൈരവിയും മററും
൩. ഹാസ്യം	ഹാസം	പന്തുവരാളിയും മററും
൪. ഭയാനകം	ഭയം	നാഥനാമക്രിയയും മററും.
൫. ബീഭത്സം	ജുഗുപ്സാ (അറപ്പ്)	അഠാണയും മററും
൬. രൌദ്രം	ക്രോധം	ആഹരിയും മററും
൭. വീരം	ഉത്സാഹം	ഭൈരവിയും മററും
൮. അത്ഭുതം	വിസ്മയം	നവരസവും മററും
൯. ശാന്തം	ശമം (നിരഹങ്കാരത്വം)	മോഹനവും മററും

൨ ഒരു രാഗം.

നവരാത്രം, നവരാത്രി - ആശ്വയുജ (കന്നി) മാസത്തിൽ ശുക്ലപ്രതിപദം മുതൽ ഒൻപതുദിവസം.

നവരി-മാന്തി. (പ-മ.)

നവലക്ഷ്മി-പുതിയ ഐശ്വര്യം, സമ്പത്ത്.

നവവല്ലഭം-എണ്ണയകിൽ.

നവവ്യാകരണജ്ഞന്മാർ - ഒൻപതു വ്യാകരണം പഠിച്ചിട്ടുള്ളവർ. ആദിത്യൻ, ഹനുമാൻ, വ്യാസൻ ഈ മൂന്നുപേരും

നവവ്യൂഹൻ-വിഷ്ണു.

നവശായകർ-ഒൻപതു അധമജാതികൾ

'ഗോപോമാലീതഥാതൈലീ
തന്ത്രീമോദകവാരുജീ
കലാലഃ കർമ്മകാരശ്ച
നാപിതോനവശായകാഃ'

നവസാരം- വാർപ്പുപണിക്കാർക്കും മററും വേണ്ടുന്ന ഒരുവക ക്ഷാരം, നവക്ഷാരം

നവസൂതികാ-ഹ. കടിഞ്ഞൂൽ പ്രസവിച്ചവൾ. ൨. പ്രസവിച്ചിട്ട് ഏറെനാൾ കഴിയാത്ത പശു. പുതുതായി പെററവൾ എന്നർത്ഥം.

നവാന്നം-ഹ. പുത്തരി. ൨. പുതിയ ഭക്ഷണവസ്തു. ൩ ചോറുണ്ടിയന്ത്രം.

നവാബ് - മഹമ്മദീയരാജാക്കന്മാരുടെ സ്ഥാനപ്പേർ. ഉ-ം, ആർക്കാട്ടിലെ നവാബ്.

നവാംഗി-സ്ത്രീ.

നവാംബരം- കോടിവസ്ത്രം. നെയിത്തുതറിയിൽ നിന്നു അടുത്തകാലത്തെടുത്തതും മുറിക്കാത്തതും അലക്കാത്തതുമായ വസ്ത്രം. പുതിയ വസ്ത്രം എന്നർത്ഥം.

നവാംശകം-(ജ്യൌതിഷത്തിൽ) ഒരു രാശിയെ ഒൻപതായി ഭാഗിച്ചത്.

നവാലി-ഹ. ക്ഷൌരക്കത്തി. (നാവാലി എന്നും കാണുന്നു) ൨. മടക്കുകത്തി.

നവാശീതി-എൺപത്തിഒൻപതു്.

നവിപുലാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

നവീകരണം പുതുതാക്കുക.

നവീന-വി. പുതിയ.

നവോഢ-വിവാഹം കഴിഞ്ഞിട്ടു ഏറേ നാൾ കഴിയാത്തവൾ.

നവോദ്ധൃതം-വെണ്ണനെയ്, വെണ്ണ. (നവനീതം എന്നതു നോക്കുക.)

നവ്യ-വി. ൧. പുതിയ. ൨. ഇളയ.

നവ്യം-൧. സ്തുതി. ൨. പുതിയതു്, നൂതനം. ൩. ചെമന്ന തഴുതാമ.

നശിക്കുന്നു-ക്ഷയിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. നശിപ്പിക്കുന്നു.)

നശിപ്പു്-നാശം, ക്ഷയം.

നശീകരണം- നാശകരം, നശിപ്പിക്കുന്നതു്.

നശീകരം-നശിപ്പാൻ കാരണമായതു്, നശീകരണം.

നശീകരിക്കുന്നു-നാശം വരുത്തുന്നു.

നശീകൃതം-നശിപ്പിക്കപ്പെട്ടതു്.

നശുവലു്-ചപ്പു്, ചവറു്. (പ-മ.)

നശ്യ-വി. നശിപ്പാൻതക്ക.

നശ്യൽ-വി. ക്രമേണ നശിക്കുന്ന.

നശ്വര-വി. നാശമുള്ള.

നശ്വരം-നശിച്ചുപോകുന്നതു്.

നഷ്ട-വി. ൧. മറഞ്ഞു. ൨. നശിച്ച.

നഷ്ടക്കാരൻ-൧. അഴിമതിക്കാരൻ, ധാരാളക്കാരൻ. ൨. ഭാഗ്യക്കുറിപറയുന്നവൻ, വരുംഫലം പറയുന്നവൻ.

നഷ്ടചതുഷ്ടയം-

'അസന്തുഷ്ടോദ്വിജോനഷ്ട
സ്സന്തുഷ്ടഃക്ഷത്രിയസ്തഥാ,
സലജ്ജാഗണികാനഷ്ടാ
നില്ലജ്ജാതുകുലാംഗനാ'

അസന്തുഷ്ടനായ ദ്വിജനും സന്തുഷ്ടനായ ക്ഷത്രിയനും, ലജ്ജയുള്ള ഗണികയും ലജ്ജയില്ലാത്ത കുലാംഗനയും കീഴ്പോട്ടു പതിക്കും.

നഷ്ടചേഷ്ട-വി. ചേഷ്ടയില്ലാത്ത, മോഹാലസ്യമുള്ള.

നഷ്ടചേഷ്ടിത-മോഹാലസ്യം. ചേഷ്ടയില്ലാത്തവന്റെ ഭാവം എന്നർത്ഥം. മൂർഛകൊണ്ടു ഇളക്കമില്ലാതെയുള്ള കിടപ്പു്.

ഹർഷശോകാദിഭേദങ്ങൾ അധികപ്പെടുക കൊണ്ടു ഹൃദയം പർയ്യാകുലമാകുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന അവസ്ഥ.

നഷ്ടജാതകം-മതിയായ പഠിപ്പുള്ള ജ്യോത്സ്യനോടു ഒരാളുടെ ജാതകം എഴുതി കിട്ടണമെന്നുമാത്രം പറഞ്ഞാൽ ജനനത്തിന്റെ തീയതിമുതലായ വിവരം ഒന്നും കൊടുത്തില്ലെങ്കിലും അയാളുടെ പഠിപ്പിന്റെ ഗുണംകൊണ്ടു ജനിച്ച ആണ്ടു മാസം തീയതി ആഴ്ച പക്കം രാശി മുതലായതും ജനനം മുതൽ മരണം വരേയുള്ള അനുഭവസ്ഥിതികളും വിവരിച്ചെഴുതിയുണ്ടാക്കിയതു്.

നഷ്ടത-നാശം.

നഷ്ടദാരിദ്ര്യം-അധികമായ ദാരിദ്ര്യം.

നഷ്ടദൃഷ്ടി-പൊട്ടക്കണ്ണു്.

നഷ്ടൻ-൧ ഒളിച്ചവൻ. കാണാതായവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. നശിച്ചവൻ. ൩. ലക്ഷണംപറയുന്നവൻ, ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രക്കാരൻ.

നഷ്ടപ്രശ്നം-മറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനെ ലക്ഷണംനോക്കിപ്പറക.

നഷ്ടപ്രായ-വി നശിച്ചതിനു തുല്യമായി.

നഷ്ടമാകുന്നു-നശിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. നശിപ്പിക്കുന്നു).

നഷ്ടം-൧ ചേതം. ൨. നശിച്ചതു്, പൊയ്പ്പോയതു്.

നഷ്ടംതിരിച്ചിൽ, നട്ടംതിരിച്ചിൽ-നിത്യവൃത്തിയില്ലാതെയുള്ള വലച്ചിൽ.

നഷ്ടശത്രു-ശത്രു നശിച്ചവൻ.

നഷ്ടസംഗ-വി. ലോകസംബന്ധമായുള്ള തൊക്കെയും ഉപേക്ഷിച്ച.

നഷ്ടാഗ്നി-ഏതൊരഗ്നിഹോത്രിയുടെ അഗ്നിയാണൊ പ്രമാദം ഹേതുവായിട്ടു നശിച്ചുപോയതു ആയാൾ. അഗ്നികർമ്മം ഉപേക്ഷിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ എന്നും കാണുന്നു.

അഗ്നിഹോത്രിക്കും പത്നിക്കും കൂടെ ഒരേ അവസരത്തിൽ ഔപാസനാഗ്നിയുള്ള ദേശംവിട്ടു പോകുന്നതിനു പാടില്ലെന്നുള്ള നിയമം ഈവിധം അഗ്നി നശിച്ചുപോയെങ്കിലോ എന്നുള്ള പേടികൊണ്ടായിരിക്കണം.

നഷ്ടാപ്തിസൂതം-കവർച്ച.

നഷ്ടാമുട്ടി, നട്ടാമുട്ടി-ഊഹിച്ചു ലക്ഷണം പറയുക.

നഷ്ടി-ഹ. നഷ്ടം, നാശം. ഉ. ചേതം.

നസാ-മൂക്ക്, നാസാ എന്നതിന്റെ പാഠം

നസ്തം-ഹ. മൂക്ക്. ഉ. മൂക്കിപ്പൊടി, തുമ്മുന്ന ഒരു മരുന്ന്.

നസ്തിതൻ-മൂക്കു തുളച്ചു കയറിട്ട കാള, നസ്തം (കടിലത) ഇവന്നു ചെയ്യപ്പെട്ടതുകൊണ്ടു ഈ പേർ തന്നു.

നസ്യം-കണ്ണിലോ മൂക്കിലോ ചെയ്യുന്ന ഒരു ചികിത്സ.

നസ്യാ-മൂക്ക് നാസാ എന്നതിന്റെ പാഠം

നസ്യോതൻ-മൂക്കു തുളച്ചു കയറിട്ടകാള

നസ്യോതൻ എന്നുമാവാം കയറുകൊണ്ടു കോർക്കപ്പെട്ട മൂക്കുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. നസ്ത=നാസാരന്ത്രം

നസ്രാണി-മലയാളത്തിലുള്ള സുറിയാനിക്കാരുടെ ഒരു പേർ.

നഹി-അ. ഇല്ല, അല്ല.

നഹുഷൻ-ആയുവിന്റെ (ആയുസ്സിന്റെ എന്നും പറയുന്നുണ്ട്) പുത്രനും യയാതിയുടെ പിതാവുമാകുന്നു.

ആയു പുരൂരവസ്സിന്റെ പുത്രനാണ്. ബ്രഹ്മഹത്ത്യാ ഭയത്താൽ ഇന്ദ്രൻ അദൃശ്യനായപ്പോൾ നഹുഷന്നു ഇന്ദ്രപദം ലഭിച്ചു. ഇന്ദ്രാണീകാമുകനായിട്ട് ഇദ്ദേഹം അഗസ്ത്യാദി വാഹ്യമായ വാഹനത്തിൽ കയറിപ്പോയപ്പോൾ മന്ദഗാമിയായ അഗസ്ത്യനോടു 'സർപ്പസർപ്പ' എന്നു പറഞ്ഞു. അഗസ്ത്യൻ ശപിക്കയാൽ നഹുഷൻ സർപ്പമായിത്തീർന്നു. ഒടുവിൽ യുധിഷ്ഠിരനാണു നഹുഷനെ ശാപത്തിൽ നിന്നു മോചനം ചെയ്തതു് ഭക്തി, ഔദാര്യം, വീര്യം മുതലായ ഗുണങ്ങളെക്കൊണ്ടു ത്രിലോകാധിപനായിരുന്നു.

നഹുഷം-ഹ. തകരം. ഉ. പാമ്പ്.

നളകം-മുഴങ്കാലെല്ല്.

നളകൂബരൻ-വൈശ്രവണന്റെ മകൻ, നളന്റെ കൂബരംപോലെ കൂബരത്തോടു (രഥാവയവത്തോടു) കൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം. ലക്ഷ്മിയാൽ ഇച്ഛിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നുമാവാം. നളം (തൃണവിശേഷം) കൂബരം (നുകംകെട്ടുവാനായി തേരിന്മേൽ കെട്ടുന്നതു്) ആയിട്ടുള്ളവൻ, നളകൂ=ലക്ഷ്മി=സമ്പത്തു്. സമ്പത്തിനാൽ വരിക്കപ്പെടുന്നവൻ, ധനവാൻ ഇങ്ങിനെയും അർത്ഥം കാണുന്നു.

വൈശ്രവണന്നു 'നളൻ' എന്നും 'കൂബരൻ' എന്നും രണ്ടു പുത്രന്മാരുണ്ടെന്നു കാണുന്നു. 'പുത്രൌ തു നളകൂബരൌ' എന്നു ത്രികാണ്ഡശേഷം. വൈശ്രവണന്നു 'നളകൂബരൻ' എന്നും 'മണിഗ്രീവൻ' എന്നും രണ്ടു പുത്രന്മാരുണ്ടെന്നു ഭാഗവതത്തിലും കാണുന്നു—

'നളകൂബരമണിഗ്രീവാവിതിഖ്യാതൌ
ശ്രിയാന്വിതൌ'

നളചരിതം—നിഷധരാജാവായിരുന്ന നളന്റെ കഥ

ഇതു ഭാരതത്തിൽ വനപർവ്വത്തിൽ നിന്നെടുത്തതാണു ഈ കഥ ചൂതിൽ തോററു കാട്ടിൽ താമസിക്കുന്ന പാണ്ഡവന്മാരെ ഓരോ കഥ പറഞ്ഞു പലേ മഹർഷിമാരും ആശ്വസിപ്പിപ്പാൻ ഉദ്യമിച്ചകൂട്ടത്തിൽ 'ബൃഹദശ്വൻ' എന്ന മുനി അവരെ കേൾപ്പിച്ചതാകുന്നു. അതായതു്—. 'പണ്ടു നിഷധരാജ്യത്തു വീരസേനന്റെ പുത്രനായിട്ടു നളൻ എന്നൊരു രാജാവുണ്ടായി. അക്കാലത്തു വിദർഭരാജാവായ ഭീമന്റെ മകളായ ദമയന്തി രൂപലാവണ്യംകൊണ്ടു ലോകപ്രസിദ്ധി നേടി. ദമയന്തീനളന്മാർക്കു പരസ്പരഗുണശ്രവണം നിമിത്തം ബാല്യത്തിൽ തന്നെ പരോക്ഷമായ അനുരാഗം ഭവിച്ചു. അക്കാലത്തു ഒരിക്കൽ ഉദ്യാനത്തിൽ വെച്ചു നളൻ ഒരു ഹംസത്തെ പിടികൂടി. അതിനെ അദ്ദേഹം കൊല്ലാതെ വിടുകയാൽ അന്നം ഒരു പ്രത്യുപകാരം ചെയ്യാമെന്നു രാജാവിനോടു പറഞ്ഞു. അതു ദമയന്തിയോടു ദൂതു പറയാമെന്നു കയ്യേററതായിരുന്നു അതിൻവണ്ണം അരയന്നം കണ്ഡിനപുരിയിൽചെന്നു നളനെ പുകഴ്ത്തി. അവൾ മനസ്സുകൊണ്ടു നളനെ വരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന വിവരം നളനോടു വന്നുപറഞ്ഞു. പിന്നീടു ഭീമരാജാവു് ദമയന്തിക്കു സ്വയംവരം നിശ്ചയിച്ചു രാജാക്കന്മാരെ ക്ഷണിപ്പാൻ ദൂതന്മാരെ അയച്ചു. ഈ അവസരത്തിൽ ഇന്ദ്രൻ, അഗ്നി, യമൻ, വരുണൻ ഇവരും സ്വയംവരത്തിന്നായി പുറപ്പെട്ടു. വഴിയിൽ വെച്ചു നളനെ കണ്ടെത്തി നളനെത്തന്നെ അവർ ദൂതനായി ദമയന്തിയുടെ സമീപത്തയച്ചു. അദ്ദേഹം ദമയന്തിയെ വിവരംധരിപ്പിച്ചു തന്റെ വരനായ നളൻ അന്യന്റെ ദൂതനായി വരികയാൽ ദമയന്തി വ്യസനിക്കയുണ്ടായി എന്നാൽ നളൻ സമാധാനപ്പെടുത്തി. ഒടുവിൽ ദമയന്തി 'എന്നാൽ ഇന്ദ്രാദികളും സ്വയംവരസമയത്തിൽ വരട്ടെ; അവരുടെ സമക്ഷം തന്നെ ഞാൻ അങ്ങയെ വരിച്ചുകൊള്ളാം' എന്നു തീർച്ച പറഞ്ഞു. ഈ വിവരം നളൻ തിരിയെ വന്നു് ഇന്ദ്രാദികളെ ധരിപ്പിച്ചു. അനന്തരം സ്വയംവരമണ്ഡപത്തിൽ ദമയന്തി നളാകൃതിയിൽ അഞ്ചുപേരെ കണ്ടു വിഷമിച്ചു ദേവന്മാരെ മനസ്സിൽ ധ്യാനിച്ചു. അവരുടെ കൃപകൊണ്ടു നളനെ തിരിച്ചറിഞ്ഞു മാലയിട്ടു. ദേവന്മാർ പ്രസാദിച്ചു നളനു് ഓരോരുത്തരും ഈരണ്ടു വരംവീതം നൽകി മറഞ്ഞു. നളൻ ദമയന്തിയൊന്നിച്ചു സ്വരാജ്യത്തു പോയി സുഖമായി പാർത്തു. അക്കാലത്തു് അവർക്കു് ഇന്ദ്രസേനൻ എന്നൊരു പുത്രനും ഇന്ദ്രസേന എന്നൊരു പുത്രിയും ഉണ്ടായി.

ഇന്ദ്രാദികൾ സ്വയംവരംകഴിഞ്ഞു സ്വർഗ്ഗത്തേക്കു മടങ്ങുമ്പോൾ വഴിക്കു ദ്വാപരനേയും കലിയേയും കണ്ടു വിവരം പറഞ്ഞു. അവർ വിവാഹത്തിനായി വരികയായിരുന്നു. അവർക്കു് ഇച്ഛാഭംഗമാണു് അപ്പോളുണ്ടായതു്. ധാർമ്മികനായ നളനെ ദ്രോഹിക്കുന്നവർക്കു അധഃപതനം ഉണ്ടാകുമെന്നും ദേവന്മാർ പറഞ്ഞു കലിയെ വിലക്കി. അതും അവർ വകവെച്ചില്ല. നളനെ ദമയന്തയിൽ നിന്നു പിരിക്കണമെന്നു തീർച്ചയാക്കി കലി കൂട്ടുകാരനൊന്നിച്ചു നിഷധപുരിക്കു പുറപ്പെട്ടു. ൧൨ വർഷം കാത്തിരുന്നു കലി നളനെ ബാധിച്ചു അനന്തരം അനുജനായ പുഷ്കരനുമായി നളൻ ചൂതുകളിച്ചു സർവ്വം പണയം കൊടുത്തു് ഒടുവിൽ ഭാര്യയൊന്നിച്ചു വനാന്തരം പ്രാ

പിച്ചു. കുഞ്ഞുങ്ങളെ കുണ്ഡിനപുരത്തിലേക്കായയക്കയുണ്ടായി. ഏകവസ്ത്രനായിട്ടാണു നളൻ രാജധാനിക്കു പുറത്തിറങ്ങിയതു. വനത്തിൽ ഭൈമി തളർച്ചനിമിത്തം ഉറങ്ങിയ അവസരത്തിൽ നളൻ ഉപേക്ഷിച്ചു കടന്നു ദമയന്തി ഉണർന്നപ്പോൾ ഭർത്താവിനെ കണ്ടില്ല വളരെ വ്യസനിച്ചു. ഒരു പെരുമ്പാമ്പു കാലിൽ പിടികൂടി. ഉടൻ നളനെ വിളിച്ചു കരഞ്ഞു. അതുകേട്ടു ഒരു കാട്ടാളൻ വന്നു പാമ്പിനെ കൊന്നു ദമയന്തിയെ രക്ഷിച്ചു. അവൻെറ ന്യായരഹിതമായ ആഗ്രഹം ഹേതുവായിട്ടു ദമയന്തി ശപിച്ചു ഭസ്മമാക്കി. പിന്നീടു ചില കച്ചവടക്കാരൊന്നിച്ചു ചേദിരാജ്യം പ്രാപിച്ച് രാജധാനീയിൽപാർത്തു അക്കാലത്തു കാട്ടിൽ വെച്ചു നളൻ ഒരു കാർക്കോടകനെ അഗ്നിയിൽ നിന്നു രക്ഷിച്ചു. നളൻെറ ഗുണത്തിനായി കാർക്കോടകൻ കടിച്ചു. ഉടൻ നളൻ വിരൂപനായി. കടിച്ചതു കലിബാധയൊഴിയുന്നതിനാണെന്നും രൂപം മാററിയതു തല്ക്കാലം ആരും അറിയാതെയിരിപ്പാനാണെന്നും നളനോടു കാർക്കോടകൻ പറഞ്ഞു. കൊടുത്ത വസ്ത്രയുഗ്മത്തിൽ, തന്നെ സ്മരിച്ചുംകൊണ്ടു ഒന്നുടുത്താൽ സ്വന്തരൂപം വീണ്ടും പ്രാപിക്കുമെന്നുകൂടി നളനോടു പറകയുണ്ടായി. ബാഹുകനാമവാനായ സൂതൻ എന്നു പറഞ്ഞു ഋതുപർണ്ണനെ സേവിച്ചാൽ അക്ഷഹൃദയ വിദ്യയറിയുന്നതിനും തന്നിമിത്തം ഭൂതാവെശം നീങ്ങി ദമയന്തീ സംഗമം ലഭിപ്പാനും ഇടയാകുമെന്നുള്ള കാർക്കോടകൻെറ ഉപദേശപ്രകാരം നളൻ ഋതുപർണ്ണനെ പ്രാപിച്ച് അവിടെ താമസിച്ചു. പിന്നീടു രാജകല്പന നിമിത്തം സുദേവൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണൻ വന്നു ദമയന്തിയെ ചേദിപുരിയിൽ നിന്നും സ്വരാജ്യത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയി. നളനെതിരയുന്നതിനു ഉടനെ ബ്രാഹ്മണരെ കല്പിച്ചയച്ചു. പർണ്ണാദൻ എന്ന ബ്രാഹ്മണൻ ഋതുപർണ്ണനെ പ്രാപിച്ചു. ദമയന്തിയുടെ സ്വയം വരഭ്രമംകൊണ്ടു ഋതുപർണ്ണൻ രഥം കയറി തേർ തെളിച്ചതു ബാഹുകനായിരുന്നു. കുണ്ഡിനത്തിൽ ചെല്ലുന്നതു നളനും വളരെ സന്തോഷമായിരുന്നു. വഴിമധ്യേ അക്ഷഹൃദയവും ഋതുപർണ്ണൻ നളനുപദേശിച്ചു. അസ്തമനത്തിനു മുമ്പു രഥം കുണ്ഡിനപുരിയിൽ എത്തി. രാജാവു ഋതുപർണ്ണനെ സല്ക്കരിച്ചു. വിവാഹവട്ടങ്ങൾ ഒന്നും അവിടെ കാണാഞ്ഞു സൌഹാർദ്ദംകൊണ്ടു സന്ദർശിപ്പാൻ വന്നു എന്നു ഋതുപർണ്ണൻ പറഞ്ഞു. അനന്തരം നളനെ ആളയച്ചു വരുത്തി ദമയന്തി വേണ്ട പരിശോധന ചെയ്തു. ബാഹുകൻ ആ വസ്ത്രം ഉടുത്തപ്പോൾ നളനായിത്തീന്നു. എല്ലാവർക്കും ആൾ മനസ്സിലായി. ഋതുപർണ്ണൻ നളനോടു മാപ്പുചോദിച്ചു. നളൻ ഋതുപർണ്ണനു അശ്വഹൃദയം ഉപദേശിച്ച് അദ്ദേഹത്തിൻെറ പുരത്തിലേക്കയച്ചു. നളൻ പുഷ്കരനെ ചൂതിൽ തോല്പിച്ചു മാപ്പുകൊടുത്തു. അദ്ദേഹം സ്വപുരത്തെ പ്രാപിച്ചു ഭാര്യയോടും കുഞ്ഞുങ്ങളോടും കൂടി പൂർവ്വാധികപ്രൌഢിയോടെ സുഖമായി പാർത്തു.

നളദപങ്കിലം രാമച്ചം, അരച്ചുതേച്ചിട്ടുള്ളതു്.

'കൊങ്കയിൽ നളദപങ്കിലം'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

നളദ -൧ രാമച്ചവേർ. ഗന്ധത്തെ ദാനം ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു പൂന്തേൻ. ൩. മാഞ്ചി. ൪ ലാമജ്ജകം

നളൻ-൧ ഒരു കീർത്തിപ്പെട്ട രാജാവു്, നിഷധാധിപതി (നളചരിതം എന്നതു നോക്കുക). ൨. വിശ്വകർമ്മാവിൻെറ പുത്രനായ ഒരു വാനരൻ.

ഈ നളൻ എന്ന വാനരനാണു നള സേതു-ലങ്കയിലേക്കുള്ള പാലം-പണിയിച്ചതു്. കല്ലുകളെ ജലത്തിൽ പൊക്കിക്കിടത്തുന്നതിനുള്ള ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നു

നളപാകം-കറിവകകളും മററും പാകം ചെയ്തതു വളരെ നന്നായിരുന്നാൽ 'നളപാകമായി' എന്നും പറയും.

അന്യസാദൃശ്യമില്ലാത്ത ചേർച്ചയോടു കൂടിയതു് എന്നും അർത്ഥം കാണുന്നു.

നളം-ഹ. വേഴൽപ്പുല്ലു്. ഉ. ആമ്പൽ. ന. മുഴങ്കാലെല്ലു്. ർ. പത്മം.

നളമീനം-ചെമ്മീൻ. വേഴൽപുല്ലിൽ കളിക്കുന്ന മത്സ്യം എന്നർത്ഥം. വേഴൽപുല്ലിനോടു തുല്യമായ മത്സ്യം എന്നുമാവാം.

നളി-അഹമ്മതി.

നളികഗുളിക-വലിയ തോക്കിലേ ഉണ്ട.

നളികം-വലിയതോക്കു്, തോക്കു്.

നളികരന്ധ്രങ്ങൾ-വലിയ തോക്കു വയ്ക്കുന്നതിനു കോട്ടയിൽ ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ള ദ്വാരങ്ങൾ.

നളികാ-ഹ. വേലിപ്പരുത്തി. ഉ. വേഴമ്പുല്ലു്.

നളിനബന്ധു-ആദിത്യൻ.

നളിനം-ഹ. താമരപ്പൂവു്. സുഗന്ധമുള്ളതു എന്നർത്ഥം. ഉ. അമരി. ന. ജലം, ർ. വണ്ടാരം കോഴി ഇ. പെരും ക്ലാവു്.

നളിനശരൻ-കാമദേവൻ.

നളിനാക്ഷ-വി. താമരപ്പൂപോലെ കണ്ണുള്ള.

നളിനാക്ഷൻ-വിഷ്ണു.

നളിനാക്ഷി-സുന്ദരി.

നളിനായുധൻ-കാമദേവൻ.

നളിനാസനൻ-ബ്രഹ്മാവു്.

നളിനീ-ഹ. താമരക്കൂട്ടം. ഉ. താമരപ്പൊയ്ക നളങ്ങൾ (പത്മങ്ങൾ) ഉള്ളതു എന്നർത്ഥം, നളിനങ്ങൾ ഉള്ളതു എന്നുമാവാം. ന. പവിഴക്കൊടി. ർ. തെങ്ങു്.

നളിനീരുഹം-താമരവളയം.

നളിനോത്ഭവൻ-ബ്രഹ്മാവു്.

നളിർ-ജ്വരംകൊണ്ടുള്ള മയക്കം.

നളീ-മനയോല.

നളീ-ഹ. പവിഴക്കൊടി. ഗന്ധമുള്ളതു എന്നർത്ഥം. ഉ. എട്ടുകാലി. ന. മനയോല.

നളോത്തമം-വലിയവേഴൽ.

നളോദയം-നളനു വീണ്ടും രാജ്യം ലഭിച്ചതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു കാവ്യം.

നളോദയത്തിന്റെ കർത്താവു കാളിദാസൻ എന്നു കാണുന്നു. ശാകുന്തളം മുതലായവ നിർമ്മിച്ച വിശ്വവിശ്രുതനായ കാളിദാസൻ അല്ല.

നളോപാഖ്യാനം-നളന്റെ കഥ ഭാരതത്തിൽ ഒരുഭാഗം.

നറണ്ടു-മുറണ്ടു, വളർച്ചയില്ലാതെയായി.

നറു-വി ഹ. സൌരഭ്യമുള്ള (പദാരംഭത്തിൽ ചേർന്നു വരുമ്പോൾ) ഉ. മായമില്ലാത്ത ഉ-ം, 'നറുനെയ്യ്'. ന. മാധുര്യമുള്ള. ർ ഭംഗിയുള്ള ഇ. പുതിയ.

നറുക്കു്-ഹ. വല്ലതും വെട്ടി എടുത്തതിന്റെ നറുക്കു് ഉ. എഴുതീട്ടുള്ള ചെറിയ ഓലയും മററും ന. കുരുത്തോലത്തുണ്ടു്. ർ. ചിട്ടിക്കുള്ള ചീട്ടു.

നറുങ്ങാണിത്തം-തണ്ടുതപ്പിത്തം, അഹമ്മതി.

നറുക്കില ചെറുതായി മുറിച്ച ഇല.

നറുങ്ങാണി-ഹ. തെറിപറക. ഉ. പുഴുക്കടി.

നറുക്കുന്നു ചെറുതാക്കി നറുക്കുന്നു, കത്രികകൊണ്ടും മററും കണ്ടിക്കുന്നു.

നറുഞ്ചോര-കൂടുകലരാത്ത ചോര, പുതുച്ചോര.

നറുഞ്ചണ്ണ-ഒരുമാതിരി കൂവ.

നറുഞ്ഞെന്നല്ല്-ഒരുവക നെല്ല്.

നറുഞ്ഞെന്നല്ലിനും സാമാന്യം ശാലിയുടെ ഗുണങ്ങളും ഉണ്ട്. സംസ്കൃതത്തിൽ-സുഗന്ധികം.

നറുന്തൊലം-ചടാമാഞ്ചിയെയണ്ണ.

നറുനീണ്ടി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, നന്നാറി. പര്യായങ്ങൾ-ശേഫീ, ശ്യാമാ, ശാരിബാ, അനന്താ, ഉപ്പലശാരിബാ.

(ആദ്യത്തെ ന-ം, വെളുത്തതിന്റെയും പിന്നത്തെ രണ്ടും കറുത്തതിന്റെയും പേരാണെന്നും കാണുന്നുണ്ട്.)

നറുനീണ്ടി കറുത്തതും വെളുത്തതും ഉണ്ട് കറുത്തതിനു സൌരഭ്യം കൂടുതൽ കാണും. ചന്ദനത്തിന്റെ ഗന്ധം ഉണ്ട്. കറുത്തത് എന്നാൽ കറുത്ത പൂവുള്ളത് എന്നു താൽപര്യം. സം-ഉൽപലശാരിബാ. തമി-ഉത്തമാകാളി. ഇംഗ്ലീ-Indian Sarsaparilla ഇൻഡ്യൻ സാർസപാരിലാ. വെളുത്ത നറുനീണ്ടി എന്നത് വെളുത്ത പൂവുള്ളതാകുന്നു. ഈ ദേശങ്ങളിലുള്ളത് മഞ്ഞപ്പൂവുള്ളതാണ്. സം-സാരിബാ. ത-നന്നാരി.

നറുനെല്ല്-ഒരുവക നെല്ല്.

ഇതിനു നവരയോടടുത്ത ഗുണമുണ്ട്. സം-മുദ്ഗരം.

നറുനൈ-പശുവിന്റെ തെരട് കലക്കി എടുക്കുന്ന നെയ്

നറുന്തെളി-അമൃതം, പീയൂഷം.

'നറുന്തെളിയൊത്തചൊല്ലാൾ'.

(രാമചരിതം)

നറുന്തൻ നല്ല ചെറുതൻ.

നറുപീലി-തേങ്ങിയുള്ള മയിൽത്തൂവൽ.

നറുമ്പശ-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, പഞ്ചമംപഴുക്ക, മീറ. പര്യായങ്ങൾ-ബോലം, ഗന്ധരസം, ഗന്ധപ്രാണം, പിണ്ഡം, ഗോപം, രസം.

നറുവരി എന്ന വൃക്ഷത്തിന്റെ കായിൽ നിന്നെടുക്കുന്നതായിരിക്കണം ഇതു പശ. കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം, കഷ്ടം മുതലായവയ്ക്ക നന്ന്. മീറതന്നെ കറക്കിയെടുക്കുന്നതിനു 'പഞ്ചമംപഴുക്ക' എന്നു പേർ. സം-പോളം. ത-രത്തപോളം.

നറുമ്പാണൽ-ഒരു കാട്ടുചെടി.

നറും-നല്ല.

നറുംപാണ്ടിനെല്ല്-ഒരുവക നെല്ല്.

ഇതിനു നവരയോടടുത്ത ഗുണമുണ്ട്.

നറുമ്പാൽ-പശുവിന്റെ പാൽ.

നറുംചോര-കൂട്ടുകലരാത്ത ചോര.

നറുംപിച്ചകം-ചെറുപിച്ചകം.

നറുമഞ്ഞൾ-നല്ലകുവ.

ഇതിനു ചെറുകച്ചോലത്തിന്റെ ഗുണമുണ്ട്. വാതം, പിത്തം, കൃമി, ചർദ്ദി മുതലായവയ്ക്ക നന്ന്. സം-ഗന്ധപത്രം.

നറുമലർ-വാസനയുള്ള പൂവ്.

നറുമാഞ്ചി-മഞ്ചിയുടെ വകഭേദം.

കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം മുതലായവയ്ക്ക നന്ന്. മഞ്ചിയെക്കാൾ ചെറുതാണ്. ഗന്ധം ഏറും. സംസ്കൃ-ഗന്ധമാംസീ. തമി-ചടാമഞ്ചിൽ.

നറുമിണി-പൊടി, നറുക്ക്. (പ-മ)

നറുവയമ്പ്-നല്ല ഗന്ധമുള്ള വയമ്പ്, കോലിഞ്ചി.

സ്വരത്തെ നന്നാക്കും. വാതം, കഫം, കൃമി, മുഖരോഗം ഇവയ്ക്കു നന്ന്.

നറുവരി-ഒരുമാതിരി ചെടി പര്യായങ്ങൾ-ശേലു, ശ്ലേഷ്മാതകം, ശീതം, ഉദ്ദാലം, ബഹുവാരകം.

ഈ വൃക്ഷത്തിന്റെ കായിൽനിന്നെടുക്കുന്നതായിരിക്കണം നറുമ്പശ. നറുവരിയുടെ തൊലി മുതലായവ കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം മുതലായവയ്ക്ക

നന്ന്. ഇതിന്റെ തൊലികൊണ്ടു മൈസൂർമുതലായ ദേശങ്ങളിൽ കയറുണ്ടാക്കുന്നു. തമി-നറുപുളി.

നറുവിട്ടാണം-പൊടിയായ (ചെറുതായ) വസ്തു. (പ-മ.)

നററുണ-നൽത്തുണ. (പ-മ.)

നാ

നാ-നരൻ, മനുഷ്യൻ.

നാ, നായ്-ഹ. പട്ടി. ഉ. കഴുനാ, കടൽനാ.

നാകദന്തി-ഹ. ഒരു പച്ചമരുന്ന്. ഉ. സ്വർഗ്ഗത്തിലുള്ള ആന. (ഐരാവതം.)

നാകനാഥൻ-ഇന്ദ്രൻ.

നാകനായകൻ-ഇന്ദ്രൻ.

നാകപ്പൂവ്-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന് (നാകമരത്തിന്റെ പൂവ്).

നാകമരത്തിന്റെ പര്യായങ്ങൾ-ചാമ്പേയം, കേസരം, നാഗകേസരം, കാഞ്ചനാഹ്വയം. നാഗപ്പൂവ് പുന്നാഗവൃക്ഷത്തിന്റെ പുഷ്പമെന്നും നാഗചെമ്പകത്തിന്റെ പുഷ്പമെന്നും കറുവായുടെ പുഷ്പമെന്നും പലേ അഭിപ്രായങ്ങൾ കാണുന്നു. ഇതു കിട്ടാതെവന്നാൽ പകരം താമരയല്ലി ചേർക്കാം. ഇ ഗ്ലീ-Mesua Roxburghii മെസ്വാറോക്സ്ബർഘീ

നാകം-ഹ. സ്വർഗ്ഗം. (ന=ഇല്ല: അകം =ദുഃഖം.)=ഉഷ്ണം. ശീതം, വിശപ്പ്, ക്ഷീണം ഈ ദുഃഖങ്ങൾ ഇല്ലാത്ത സ്ഥലം. കം=സുഖം. അകം=ദുഃഖം. ദുഃഖമില്ലാത്തേടം. കഃ ബ്രഹ്മാ. ബ്രഹ്മാവിനോടു വേർപെടാത്തത്. ഉ. ആകാശം. നാകസ്തുത്രിദിവേംബരേ. ന. ഒരു ലോഹം.

നാകം എന്ന ലോഹം കഫം പിത്തം പ്രമേഹം വായുമുട്ടൽ പാണ്ഡു ഇവയ്ക്കു നന്ന്. കണ്ണിനു അത്യുത്തമം. തകിട്ടു നാകമെന്നും കട്ടിനാകമെന്നും രണ്ടുവിധമുണ്ട്. മലയിൽ ഉണ്ടാകുന്നു. ശുദ്ധിയും മാരണവും ശരിയാകാതെ ഇരിക്കുന്ന നാകം അറിയാതെ ഭക്ഷിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിങ്കൽ ഏഴുദിവസം പ്രഭാതത്തിൽ ത്രിഫലാചൂർണ്ണം സേവിക്കു.

നാകമണ്ണപ്പറവ-ഒരുവക പക്ഷി.

നാകലോകം-സ്വർഗ്ഗലോകം.

നാകവനിത-ദേവസ്ത്രീ, അപ്സരസ്ത്രീ.

നാകവാസി-വി. ഹ. നാകത്തിൽ വസിക്കുന്ന, സ്വർഗ്ഗത്തിൽ പാർക്കുന്ന. ഉ. ആകാശത്തു പാർക്കുന്ന.

നാകവാഹിനി-ഗംഗ.

നാകാപഗാ-ദേവഗംഗ.

നാകികൾ-ദേവകൾ.

'നാകികളോടുപൊരുതാനുരുതരം'
(ഭാഗവതം)

നാകു-പുററ്, പാമ്പിന്റെ ഇരിപ്പിടം. നേരേ വളരുന്നതെന്നർത്ഥം

'നിർഗ്ഗമിച്ചീടിനേനാശുനാകൃദരാൽ'
(രാമായണം)

നാകുണം-ഒരു മരുന്ന്. പര്യായങ്ങൾ-ഹനു, ഹട്ടവിലാസിനി, ശുക്തി, ശംഖം, ഖുരം, കോലദളം, നഖം.

നാകുലി-ഹ. അരത്ത. കീരികൾക്കു പ്രിയം, ആകുലഭാവത്തെ കളയുന്നത് ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം. ഉ. ചെമന്ന അമൽപ്പൊരി. ന. കീരിവള്ളി.

നാകൃദരം-പുററിന്റെ അന്തർഭാഗം.

നാകേശൻ, നാകേശ്വരൻ-ദേവേന്ദ്രൻ.

നാകൌകസ്സ്-ദേവൻ.

നാക്ക്-ഹ. നാവ്. ഉ. ത്രാസിന്റെ മേലത്തെ സൂചിയും മണിനാക്കും മററും.

നാക്കടുപ്പം-കരിനാക്ക്.

നാക്കില-തുശനില. നാക്കില > < മുതുവില.

നാക്കുപാമ്പ്-ഞാഞ്ഞൂൽ.

നാക്കുമീൻ-ഒരുവക മത്സ്യം, കരിമീൻ.

നാക്ഷത്ര- വി. നക്ഷത്രങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച.

നാക്ഷത്രം-ഇരുപത്തെഴു ദിവസമായിട്ടു പറഞ്ഞുവരുന്ന ഒരു മാസം.

നാഗകന്ദം-മാറാമ്പ്.

നാഗകിഞ്ജില്ക്കാ-നാഗപ്പൂവ്.

നാഗകുമാരികാ-ഹ. നാഗകന്യ. ൨. മഞ്ചട്ടി. ൩. ചിററമൃത്.

നാഗകേസരം-നാഗപ്പൂമരം. സർപ്പത്തിന്റെ പര്യായങ്ങളെക്കൊണ്ടു പറയപ്പെടുന്ന കേസരം ഉള്ളതെന്നർത്ഥം. നാഗങ്ങൾക്കു (ഗജങ്ങൾക്ക്, സർപ്പങ്ങൾക്ക്) ഇഷ്ടമായ കേസരമുള്ളത് എന്നുമാവാം.

സർപ്പത്തിന്റെ പര്യായങ്ങളെല്ലാം നാഗപ്പൂവിന്റേയും പര്യായമാകുന്നു.

നാഗഗന്ധാ-ചിററരത്ത.

നാഗഗർഭം-സിന്ദൂരം.

നാഗങ്ങൾ-ഒരുവക സർപ്പപ്രധാനികൾ. മറെറാരു പര്യായം-കാദ്രവേയന്മാർ.

വാസുകി, തക്ഷകൻ, കാർക്കോടകൻ, ശംഖൻ, ഗുളികൻ, പത്മൻ, മഹാപത്മൻ, അനന്തൻ-ഇവരത്രെ അഷ്ടനാഗങ്ങൾ.

ഈ സർപ്പശ്രേഷ്ഠന്മാർ വാലും ഫണവുമുള്ളവരും ബാക്കി മനുഷ്യാകൃതികളും ദേവയോനികളും നിഗ്രഹാനുഗ്രഹശക്തിയുള്ളവരുമാകുന്നു. നഗത്തിങ്കൽ (ചന്ദനവൃക്ഷത്തിങ്കൽ-പർവ്വതത്തിങ്കൽ) ഭവിച്ചവർ എന്നർത്ഥം. നാഗസ്ത്രീകൾ സുന്ദരികളായിരുന്നതിനാൽ മനുഷ്യർ അവരെ പരിഗ്രഹിക്കു പതിവുണ്ടായിരുന്നു. അർജ്ജുനന്റെ ഭാര്യയായ ഉലൂപി ഒരു നാഗസ്ത്രീയായിരുന്നു. നാഗങ്ങൾ പാതാളത്തിൽ വസിക്കുന്നതിനായി കദ്രുവിനു കശ്യപനിലുണ്ടായവരാകുന്നു.

നാഗചൂഡൻ-ശിവൻ.

നാഗച്ചെമ്പ്-പൊന്നും ചെമ്പും കൂടിയുരുക്കിയത്, തമ്പാക്ക്.

നാഗജം-ഹ. സിന്ദൂരം. ൨. വെളുത്തീയം.

നാഗജിഹ്വാ-മനയോല.

നാഗജിഹ്വികാ-മനയോല. നാഗങ്ങളുടെ ജിഹ്വയെപ്പോലെയുള്ളതെന്നർത്ഥം

നാഗജീവനം-വെളുത്തീയം.

നാഗതാളി-വിഷത്തിനുള്ള ഒരു മരുന്ന്.

നാഗതാളി-വിഷത്തെ നശിപ്പിക്കും. ചുരുങ്ങിയ മുലയെ തടിപ്പിക്കും. സം-സർപ്പിണി.

നാഗത്താൻ-സർപ്പത്താൻ, സർപ്പം.

'നാഗത്താന്മാർവലിയവടമൂലത്തിൽ'
(മയൂരസന്ദേശം)

നാഗദന്തം, നാഗദന്തകം-ഹ. (ആന) ദന്തം. ൨. തടങ്ങുപലക, വല്ലതും തൂക്കുന്നവകയ്ക്കു ചുവരിൽ നിന്നു തള്ളിനില്ക്കുന്ന മരയാണി അല്ലെങ്കിൽ കററി.

നാഗദന്തി-ഹ. ഒരു മരുന്ന്, നാകദന്തി. പര്യായങ്ങൾ-മകൂലകം, നികംഭം, ദന്തികാ, പ്രത്യക്ശ്രേണി, ഉദുംബരപർണ്ണി

ഇതു കഫവാതരോഗങ്ങൾ, മൂലക്കുരു, മഹോദരം, വ്രണങ്ങൾ, വിഷം, ശൂലം, ഛർദ്ദി, ഗുല്മം, കൃമി, അശ്മരി, വയററിൽ വേദന, ആമദോഷം, ത്വക്ദോഷം, അഗ്നിമാന്ദ്യം ഇവക്കു നന്ന്. ശല്യവിശോധനത്തെ ചെയ്യും. അത്യധികം വിരേചനകരമാണ്. പൂവ് വെളുത്തിരിക്കും. നാഗദന്തിതന്നെ ദന്തി (ചെറിയത്) എന്നും ദ്രവന്തി (വലിയത്) എന്നും രണ്ടുതരം ഉള്ളതിനാൽ ഭാഷയിൽ തിരിച്ചു പറയുന്നതു വളരെ നന്ന്. ദ്രവന്തി എന്നതു 'നീർവ്വാളം' ആണെന്നും അഭിപ്രായമുണ്ട്.

൨. വലിയ കാട്ടുവെള്ളരി. ൩. വേലിപ്പരുത്തി.

നാഗദമനി-൧. കാട്ടുപാവൽ. ൨. സർപ്പപ്പോള.

നാഗദമനി (സർപ്പപ്പോള)- ത്രിദോഷം, മൂത്രകൃച്ശ്രം, വ്രണം മുതലായവക്കു നന്ന്. സർപ്പവിഷത്തിനു വിശേഷം. മൂത്രവിരേചനീയദ്രവ്യമാണ്. കിഴങ്ങുള്ള ചെറിയ ചോളയാകുന്നു. ഇല വളരെ കറുത്തിരിക്കും. വെളുത്ത പുള്ളി കാണും. പൂവ് ചെമന്നു വൃത്തമായിരിക്കും.

നാഗദ്രു-ചതുരക്കള്ളി.

നാഗൻ-പ്രാണാദിവായുക്കളുടെ അവാന്തരഭേദങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഇതു വാക്കു പുറപ്പെടുന്നേടത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

നാഗന്മാർ-സർപ്പാരാധനം മുഖ്യമെന്നു വിചാരിച്ചുവന്ന ഒരുകൂട്ടം മലവാസികൾ.

പരശുരാമൻ ബ്രാഹ്മണരെ കേരളത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ നാഗന്മാരെ പേടിച്ച് ഓടിപ്പോകുന്നതിനു ശ്രമിച്ചു. അനന്തരം പരശുരാമൻ രഞ്ജിപ്പിച്ചു നാഗന്മാർക്ക് ഏതാനും ഭൂമി കൊടുത്തു നാഗന്മാരുടെ പിൻഗാമികൾ 'കിരിയത്തുനായന്മാർ' 'ഇല്ലക്കാർ' ഇവരാകുന്നു

നാഗനാമകം-കാരീയം.

നാഗനാമാ-തുളസി.

നാഗപടം-൧. പാമ്പിന്റെ പത്തി. ൨. ഒരുമാതിരി ആഭരണം.

നാഗപട്ടണം-കിഴക്കേ സമുദ്രതീരത്തുള്ള ഒരു പട്ടണം.

നാഗപത്നി-തിരുതാളി.

നാഗപതി-ശേഷൻ.

നാഗപാശം-൧. വരുണന്റെ ഒരു ആയുധം. ൨. നാഗാസ്ത്രം.

നാഗപുരം-ഒരു നഗരം, ഹസ്തിനാപുരം.

നാഗപുഷ്പം- ൧. ചായമിടുന്നതിനുള്ള ഒരു വൃക്ഷം. ൨. നാഗപ്പൂവ്. ൩. പുന്ന. ൪. ചമ്പകം.

നാഗപ്പച്ച - വിലയേറിയ ഒരുമാതിരി രത്നം.

നാഗപ്പുററ്-പാമ്പിരിക്കുന്ന പുററ്.

നാഗപ്പൂവ്-ഒരു അങ്ങാടിമരുന്ന്, നാഗമരത്തിന്റെ പൂവ്.

നാഗപ്രതിഷ്ഠ-സർപ്പത്തിന്റെ രൂപമുണ്ടാക്കിയിരുത്തുക.

നാഗബന്ധം-ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്

നാഗബന്ധു-അരയാൽ.

നാഗബല-ആനക്കുറുന്തോട്ടി. ആനക്കു ബലത്തെ കൊടുക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

നാഗബലൻ-ഭീമൻ.

നാഗഭസ്മം-നാഗം പുടംവച്ചുള്ള ഭസ്മം.

നാഗഭൂഷണൻ-ശിവൻ.

നാഗം-൧. പാമ്പ്. (നാഗം, നാഗത്താൻ, നാഗത്തി) ൨. ആന. ന+അഗ= പർവ്വതമല്ലാത്തതു്; അത്രയും വലിപ്പമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. നഗത്തിൽ (പർവ്വതത്തിൽ) ഉണ്ടായതു് എന്നുമാവാം. ൩. നാഗവൃക്ഷം. ൪. ഒരു ലോഹം, കാരീയം. ൫. വെളുത്തീയം. ൬. മുത്തങ്ങ. ൭. പുന്ന. ൮ സിന്ദൂരം. പർവ്വതത്തിൽ ഉണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം. ൯. നാകപ്പൂവ്. ൧൦. വെററിലക്കൊടി. ൧൧. കുറിയാട്. ൧൨. വത്സനാഭം. ൧൩. ഏഴു എന്ന അക്കം.

നാഗഃ എന്ന ശബ്ദം ഉത്തരപദത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുമ്പോൾ ശ്രേഷ്ഠാർത്ഥം വരും. ഉ-ം, മനുഷ്യനാഗഃ

നാഗമാതാ-൧. കദ്രു. ൨. മനയോല.

നാഗമുത്തങ്ങാ-ഒരുവക മുത്തങ്ങ. പർയ്യായങ്ങൾ-ഭദ്രമുസ്തകം, ഗുന്ദ്രാ.

നാഗര-വി. മിടുക്കുള്ള.

നാഗരക്തം-സിന്ദൂരം.

നാഗരത്നം-വിലയേറിയ ഒരു കല്ല്.

നാഗരൻ-പ. നഗരത്തിലുള്ളവൻ, പരിഷ്കൃതൻ. ഉ. ഭർത്താവിന്റെ അനുജൻ. ന. പ്രാസംഗികൻ.

നാഗരം-പ. ചുക്ക്. നഗരത്തിൽ ഭവിച്ചത് എന്നർത്ഥം, ഉ. നഗരമഴത്ത്. ന. പെരുമുത്തങ്ങ. ര. ഇന്ത്രി. ള. നാരകം, നാരങ്ങ. ന. ക്ഷീണം.

നാഗരംഗം-നാരകം. ആനക്കിഷ്ടമായിട്ടുള്ളത്. നാഗം (സിന്ദൂരം) പോലെ രക്തവർണ്ണം. നാരംഗം എന്നും പറയും. 'നാഗരംഗേതുനാരംഗഃ' (വാചസ്പതി). മറെറാരുപേയ്യായം-'ഐരാവതം'. ആനവണക്കി, ആനവളർ ഇങ്ങനെയും അർത്ഥം കാണുന്നു.

നാഗരാജൻ-ശേഷൻ. ഉ. ഒരു വലിയ ആന.

നാഗരാഷ്ടം-ചുക്ക്.

നാഗരിക-വി. പ. നഗരത്ത സംബന്ധിച്ച. ഉ. നഗരത്തിൽ പാർക്കുന്ന.

'കാനോനാഗരികാംഗനാരസികനാ-
മെന്നെഭ്രമിപ്പിക്കുവാൻ'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

നാഗരി-ചതുരക്കള്ളി.

നാഗരികൻ-പ. നഗരപ്രമാണി. ഉ. നഗരത്തിൽ പാർക്കുന്നവൻ.

നാഗരികം-പ. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. ഉ. മേടി. ന. വിവേകം. (ഗ്ര-ന. നാഗരികത്വം, നാഗരീകത്വം)

നാഗരമാർ-പ. നഗരത്തിലുള്ള സ്ത്രീകൾ. ഉ. പരിഷ്കൃതകൾ.

നാഗരു-പ. സപ്തധാതുവിൽ കല്ലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കി വയ്ക്കുന്ന ബിംബം. ഉ. ചില ജാതി സ്ത്രീകൾ തലയിൽ ചൂടുന്ന ഒരു ആഭരണം. (പാമ്പുപോലെയിരിക്കും.)

നാഗരുകം-നാരകം.

നാഗരേണു-സിന്ദൂരം.

നാഗലതാ-വെറ്റിലക്കൊടി.

നാഗലോകം-പാതാളം, സപ്തങ്ങളുടെ ലോകം എന്നർത്ഥം.

ഇവിടെ പാതാളം എന്നു പറഞ്ഞതു ഭൂമിയുടെ ചുവട്ടിലുള്ള അതലം മുതലായ ഏഴു ലോകങ്ങളുടേയും ഉപലക്ഷണമാണെന്നറിക.

നാഗവല്ലി-വെറ്റിലക്കൊടി. നാഗലോകത്തിൽ നിന്നു കൊണ്ടുവന്ന വള്ളി എന്നർത്ഥം.

ഐരാവതത്തിന്റെ ബന്ധനസ്തംഭത്തിലുണ്ടായിരുന്ന വള്ളിയാകയാലാണ് ഈ പേരുണ്ടായതെന്നു സ്കാന്ദപുരാണത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

നാഗവാരികം-പ. മയിൽ. ഉ. ഗരുഡൻ.

നാഗവായി-ഒരുവക മുള്ള്.

നാഗശായി-വിഷ്ണു.

നാഗസംഭവം-സിന്ദൂരം (ചിന്തൂരം). ഇയ്യത്തിൽ നിന്നുണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം.

നാഗസംഭൃതാ-സിന്ദൂരം.

നാഗസിന്ദൂരാ-നാഗപുടംചെയ്തുള്ള ഒരു ഭസ്മം.

നാഗസുഗന്ധാ-ചിറ്റരത്ത.

നാഗസ്വരം-ഒരുമാതിരി ഊതുന്ന വാദ്യം

'നാഗസ്വരവിസ്മരകാകളീകേകിരുതേ!
(മയൂരസന്ദേശം)

നാഗാഖ്യം-നാകപ്പൂവ്.

നാഗാധിപൻ-ശേഷൻ.

നാഗാന്തകൻ-ഗരുഡൻ. സർപ്പങ്ങളുടെ ശത്രു എന്നർത്ഥം.

നാഗാന്തകം-പ. മയിൽ. ഉ. സിംഹം.

നാഗാനന്ദം-ശ്രീഹർഷദേവന്റെ നാടകത്രയത്തിൽ ഒന്ന്.

കരുണരസം പ്രധാനം. കഥാവസ്തു നിസർഗ്ഗമധുരമാണ്. കഥാവസ്തുസംക്ഷേപം-ജീമൂതവാഹനൻ എന്ന വിദ്യാധരരാജാവ് രാജ്യഭോഗം തന്റെ പുത്രനായ ജീമൂതവാഹനനെ ഏൽപ്പിച്ചിട്ട് തപസ്സു ചെയ്യാൻ മലയപർവ്വതത്തെ പ്രാപിച്ചു. പുത്രൻ ആ ഭാരം മന്ത്രിപുംഗവന്മാരെ ഏൽപ്പിച്ച് അച്ഛന്റെ പിറകെ തിരിച്ചു. ഇതിനു കാരണം പിതൃശുശ്രൂഷാതൽപരതയാകുന്നു. പിതൃശുശ്രൂഷ ചെയ്തു വനത്തിൽ പാർക്കുന്ന കാലത്തു യദൃച്ഛയാ ഒരിക്കൽ മലയവതിയെ കണ്ടു. അവളുടെ സൌന്ദര്യം ഹേതുവായിട്ടു മോഹപരവശനായിത്തീർന്ന ജീമൂതവാഹനൻ അവളെ വിവാഹം കഴിച്ചു. തന്റെ പത്നിയുടെ സഹോദരനായ മിത്രാവസു ഒന്നിച്ചു ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം മലയപർവ്വതത്തിൽ നടക്കാനായി ഗമിച്ചു. അനന്തരം അവിടെ ഒരു വലുതായ അസ്ഥിക്കൂട്ടം കാണുകയും അതു ഗരുഡന്റെ ക്രൂരകർമ്മഫലമാണെന്നു ഗ്രഹിക്കയും ചെയ്തു. ഇതു അദ്ദേഹത്തിനു വളരെ വ്യസനത്തെയും കരുണയേയും ജനിപ്പിച്ചു. അവിടെ തനിച്ചു നടക്കവെ ഒരു സർപ്പത്തെ കാണ്മാനിടയായി. ഇതു ഗരുഡനു ശരീരത്തെ ഭക്ഷണാർത്ഥം കൊടുപ്പാൻ വന്നതായിരുന്നു. തന്നെത്താൻ ഗരുഡനു ആഹാരമായിത്തീരാൻ അദ്ദേഹം ഗരുഡന്റെ വരവിനെ കാത്തു ഇരിപ്പായി. പതിവനുസരിച്ചു ഗരുഡൻ വന്നു തിന്നുതുടങ്ങി. അല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഗരുഡൻ വസ്തുവും മനസ്സിലാക്കി പശ്ചാത്തപിച്ചു. പിന്നെ ദേവലോകത്തുചെന്ന് അമൃതു കൊണ്ടുവന്നു ജീമൂതവാഹനനെയും മറ്റു സർപ്പങ്ങളെയും ജീവിപ്പിച്ചു. അനന്തരം ഇനിമേൽ സർപ്പഹിംസ ചെയ്കയില്ലെന്നു ഗരുഡൻ സത്യംചെയ്തു. ഇതുനിമിത്തം കീർത്തിമാനായ ചക്രവർത്തി രാജ്യത്തുചെന്നു സുഖമായി വളരെക്കാലം വാണരുളി. നാഗങ്ങൾക്ക് ആനന്ദം നൽകുകയാൽ നാഗാനന്ദം എന്ന പേരുണ്ടായി.

നാഗാഹ്വം-ഹസ്തിനാപുരം.

നാഗാഭരണൻ-ശിവൻ.

നാഗാരാതി-പ്ര. മയിൽ. ഉ. സിംഹം. ന. കാട്ടുപാവൽ. ഭ. ഗരുഡൻ.

നാഗാരി-പ്ര. ഗരുഡൻ. ഉ. കീരിയും മയിലും മറ്റും. ന. കാട്ടുപാവൽ.

നാഗാശനൻ-ഗരുഡൻ.

നാഗേന്ദ്രൻ-പ്ര. ഐരാവതം, ഉ. ശേഷൻ.

നാഗേശൻ-പ്ര. ശേഷൻ. ഉ. പരിഭാഷേന്ദുശേഖരം മുതലായ പുസ്തകങ്ങളുടെ കർത്താവ്. ന. പതഞ്ജലി.

നാഗിനി-കാമശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന ലക്ഷണത്തിൽ ഒരു ലക്ഷണമുള്ള സ്ത്രീ.

നാഗ്നം-ഒരു ഗന്ധദ്രവ്യം.

വാതം, കഫം, രക്തദോഷം മുതലായതിനു നന്ന്. പുകയ്ക്കുന്നതിനും അരച്ചു പൂശുന്നതിനും കൊള്ളാം. ആകൃതി ചന്തയിലപോലെയിരിക്കും. ഇതു ഉള്ളിൽ കൊടുക്കരുതു്. ഇതു കിട്ടുഞ്ഞാൽ പകരം കരയാംപൂവു ചേർക്കാം. തമിഴ്-ശംഖനഖമെൻകിറ ഗന്ധദ്രവ്യം.

നാങ്ങ്-വി. നാലു്.

നാങ്ങു-ഒരു മരം.

നാജർ-പരിശോധകൻ, കോടതിയിലെ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ.

നാഞ്ചരപ്പുല്ല്, നാഞ്ചരമുച്ച്-ഒരു വിഷമുള്ള മരുന്നു്.

നാഞ്ചി-നാഞ്ചിക്കാരവൻ.

നാഞ്ചിനാട്-നാഞ്ഞനാട്ടുദേശം. തോവാള, അഗസ്തീശ്വരം ഈ രണ്ടു താലൂക്കുകൾക്കും കൂടിയുള്ള പേർ.

നാഞ്ചിൽ-ഒരുവക മത്സ്യം.

നാഞ്ഞൂൽ-൧. ഞാഞ്ഞൂൽ. ൨. നായുണ്ണി.

നാട്ട്-രാജ്യം, ദിക്ക്.

നാട-കച്ച, ആട്ടക്കാരുടെ തലയിൽ കെട്ടുന്ന ഒരു സാധനം.

നാടക-വി. നടിക്കുന്ന, നൃത്തംചെയ്യുന്ന.

നാടകത്രയം - അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം, വിക്രമോൎവ്വശീയം, മാളവികാഗ്നിമിത്രം. (ഇവ ൩-ം-കാളിദാസകൃതികളാണ്.)

നാടകമാടുന്നു-നൃത്തംചെയ്യുന്നു.

നാടകൻ-ആട്ടക്കാരൻ.

നാടകം-ശാകുന്തളം മുതലായ കവിതകൾ, രൂപകങ്ങൾ പത്തുള്ളതിൽ ഒന്ന്. (ദരൂപകങ്ങൾ കൂടി നോക്കുക.)

നാടകം-ദൃശ്യകാവ്യങ്ങളിൽ നാട്യം, നൃത്യം, നൃത്തം ഇങ്ങനെ മൂന്നുവിധമുണ്ട്. അവയിൽ ആദ്യത്തേതിൽ ഉൾപ്പെട്ടതാണ് നാടകം. ഇതു പത്തുവിധം രൂപകങ്ങളിൽ ചേൎന്നതാകുന്നു. നാടകത്തിൽ ൫ മുതൽ ൧൦ വരെ അങ്കങ്ങൾ ഉണ്ടാകാം. അങ്കങ്ങൾ പരസ്പരം കൂട്ടിച്ചേൎക്കുന്നതിനു വിഷ്കംഭം, പ്രവേശകം, ചൂളിക, അങ്കാസ്യം, അങ്കാവതാരം എന്നിപ്രകാരം അഞ്ചു അൎത്ഥോപക്ഷേപകങ്ങളും കല്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. കഴിഞ്ഞതും വരാൻപോകുന്നതുമായ കഥാംശങ്ങളെ വിവരിച്ചു പൂൎവ്വങ്കത്തോടു ഉത്തരാങ്കത്തെ സംയോജിപ്പിക്കുന്നവയത്രേ അൎത്ഥോപക്ഷേപകങ്ങൾ. കഥ പ്രസിദ്ധിയുള്ളതായിരിക്കണം. മുഖം, പ്രതിമുഖം മുതലായ പഞ്ചസന്ധികളും വിലാസം മുതലായ നായകഗുണങ്ങളും അനുസ്യൂതങ്ങളായിരിക്കണം. നിൎവ്വഹണസന്ധിയിൽ അത്ഭുതരസം കൂടിയേ കഴിയൂ. കുലീനനും പ്രതാപിയും ധീരോദാത്തനുമായ രാജൎഷിയോ മറ്റൊ നായകനായിരിക്കണം. നായകൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പോലെ ദിവ്യനോ ദുഷ്ഷന്തനെപ്പോലെ അദിവ്യനോ ശ്രീരാമനെപ്പോലെ ദിവ്യാദിവ്യനോ ആയ മൂന്നിനങ്ങളിൽ ഒന്നിൽ പെട്ടിരിക്കണം. രസങ്ങളിൽ ശൃംഗാരമോ വീരമോ പ്രധാനമായിരിക്കണം. ഉദാഹരണം-ശാകുന്തളം. നാടകങ്ങൾക്കു പൊതുവെ 'രൂപകങ്ങൾ' എന്ന പേർ പറയാവുന്നതാണ്. നാടകം പ്രൌഢന്മാൎക്കു ആലോചിച്ചു രസിക്കത്തക്കതായ ഒരു മിശ്രകൃതിയാകുന്നു. പദ്യങ്ങൾ ചുരുങ്ങിയിരിക്കണം. ദൂരാഹ്വാനം, വധം, യുദ്ധം, വിപ്ലവം, വിവാഹം, ഭോജനം, ശാപം, മൃത്യു, സുരതം മുതലായ ലജ്ജാവഹകൃത്യങ്ങളൊന്നും രംഗത്തു പാടില്ല.

നാടകലക്ഷണം.

'ശൃംഗാരവീരയോരേക
പ്രധാനംയത്രവണ്യതേ,
പ്രഖ്യാതനായകോപേതം
നാടകംതദുദാഹൃതം'

നാടകപൂൎവ്വാംഗങ്ങൾ ൫ വിധം.

൧. വിഷ്കംഭം. ൨. പ്രവേശകം. ൩. ചൂളിക. ൪ അങ്കാസ്യം (അങ്കത്തിലെ അവസാനപാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു തന്നെ വരുന്ന അങ്കത്തിലെ കഥ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്). ൫. അങ്കാവതാരം. (അൎത്ഥവിവരണം ചെയ്തിട്ടില്ലാത്ത പദത്തിനു ആയതു നോൎക്കിക്കൊള്ളുക.)

നാട്യോക്തികൾ ൫ വിധം.

ആത്മഗതം, പ്രകാശം, ജനാന്തികം (സ്വകാൎയ്യം പറയുക), അപവാൎയ്യ (പ്രത്യേകിച്ച് അഭിപ്രായം പറയുക), ആകാശഭാഷിതം.

നാടകത്തിലെ അഞ്ചു സന്ധികൾ.

മുഖം, പ്രതിമുഖം, ഗൎഭം, വിമൎശം, നിൎവ്വഹണം.

'നാനാർത്ഥരസമാർന്നുള്ള
ബീജോല്പത്തിയതാംമുഖം
കാണിച്ചുംകാട്ടിടാതെയും
ബീജത്തെവെളിവാക്കുകിൽ
രണ്ടാമതായ് പ്രതിമുഖ
മെന്നോതുംസന്ധിയായിടും
ബീജത്തിന്റെസമുത്ഭേദം
ലാഭവുംപിന്നെനഷ്ടവും
പിന്നീടുമന്വേഷണവും
ചൊല്ലുംഗർഭാഖ്യസന്ധിയിൽ
ബീജാദിയിൽകോപദുഃഖ
പ്രലോഭനമിവററിനാൽ
ഗർഭനിർഭിന്നമാംസന്ധി
നാലാമതുവിമർശമാം
ബീജത്തോടൊത്തങ്ങുമിങ്ങും
ചൊന്നതാംനാലുസന്ധിയും
പൂർണ്ണമായഫലംചേരും
സന്ധിനിർവഹണാഖ്യമാം'

സന്ധിയുടെ അഞ്ചു് അവസ്ഥകൾ.

൧ ആരംഭം (മഹത്തായ ഫലപ്രാപ്തിക്കുള്ള ആശമാത്രം). ൨. യത്നം (തൽപ്രയത്നം). ൩ പ്രത്യാശ (പ്രയത്നിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കവേ ഫലം വരുമോ എന്നുള്ള സന്ദേഹം) ൪. നിയതാപ്തി (വിഘ്നങ്ങൾ തീർന്നു സന്ദേഹനിവൃത്തിക്കുണ്ടാകുന്നതു്) ൫ ഫലാഗമം (ഒടുക്കത്തെ ഉദ്ദിഷ്ടകാര്യസിദ്ധി).

അഞ്ചുവിധം അർത്ഥപ്രകൃതികൾ.

ബീജം, ബിന്ദു, പതാക, പ്രകരി, കാര്യം.

'ആദ്യത്തിലല്പമായാലും
പിന്നെനന്നായ്പരന്നുടൻ
കാവ്യപ്രധാനഹേതുത്വ
മുദ്വഹിപ്പതുബീജമാം
കഥാഗതിക്കുമദ്ധ്യത്തിൽ
തടസ്സംനേരിടുംവിധം
അതുകൂടിയിണക്കുന്ന
ബന്ധചാതുരിബിന്ദുവാം
പ്രസംഗാൽവന്നതായാലും
നീണ്ടുനിന്നൊടുവോളവും
പ്രകൃതത്തിന്നുതകീടും
കഥാഭാഗംപതാകയാം.
പ്രസ്തുതത്തിൽകാര്യവശാ-
ലൊരിടത്തന്യവാർത്തകൾ
പെട്ടെന്നുരയ്ക്കുണ്ടിവരും
ഭാഗംപ്രകരിയാസ്പരും.
നായകോല്ക്കൃഷ്ടമാതുന്നൊ
രുപസംഹൃതിസന്ധിയിൽ
ചൊല്ലുമുദ്ദിഷ്ടകാര്യത്തിൽ
സിദ്ധിതാൻകാര്യമായതു'.

അങ്കലക്ഷണം.

ഇതിൽ കഥാനായകന്റെ ഒരു ദിവസത്തെ ചരിത്രത്തെ പ്രതിപാദിക്കണം. പ്രയോജനത്തെ ആശ്രയിച്ചു വിദൂഷകൻ മുതലായി മൂന്നു നാലു പാത്രങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കണം. അങ്കത്തിൽ പ്രവേശിച്ചിട്ടുള്ള പാത്രങ്ങളുടെ നിഷ്കാമകർമ്മത്തെ പറയണം.

(പ്രസ്താവന, നാന്ദി, സൂത്രധാരൻ, വിദൂഷകൻ മുതലായ നാടകസംബന്ധമായ പദങ്ങൾക്കുള്ള അർത്ഥവിവരണത്തിന്നു അതാതു ശബ്ദങ്ങളെ നോക്കിക്കൊള്ളുക.)

നാടകശാല നാട്യപ്രയോഗസ്ഥലം.

നാടകശാലക്കാരി- ഒരുമാതിരി തേവിടിശ്ശി.

നാടകീയ-വി നാടകത്തെ സംബന്ധിച്ച

നാടൻ-നാട്ടുനടപ്പായിട്ടുള്ള. അതാതു നാട്ടിലുണ്ടായ.

നാടൻപുഴ-മെരുവിൻപുഴ.

നാടൻമട്ട്-പഴയ സമ്പ്രദായത്തിലുള്ളത്

നാടം-ഹ. ആട്ടം, നടിക്കുക, അഭിനയിക്കുക. ഉ. കർണ്ണാടകദേശം.

നാടാൻ-ചാന്നാന്മാരിലുള്ള ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ.

നാടാല-ശ്രോതാക്കളുടെ മുറി (പൂര).

നാടി-ഹ. ഒരുവക കാട്ടാളൻ, നായാടി. ഉ. നാഡി.

നാടിക-ഉപരൂപകങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

നാടിക്കരണം-കുഴിക്കാണത്തിലേ മൂലധനം.

നാടിപ്പറയുന്നു-കൈകാണിച്ചുപറയുന്നു, സംശയിച്ചുപറയുന്നു.

നാടിഹേമം-നാഭിക്കടുത്തുള്ള ഒരു മർമ്മം.

നാടുക-തേടുക, തുടരുക, വിചാരിക്കുക.

നാടുകാണി-മലയുടെ മുകളിലുള്ളതും സഞ്ചരിക്കാവുന്നതും താഴ്ന്നദേശം കാണാവുന്നതുമായ സ്ഥലം.

നാടുകിൽ-വിചാരിക്കുമ്പോൾ.

'ഞാനൊരുകാലവുമഴിയാവടിവായ്
നാടുകിലരിയചരാചരഗുരു'
(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

നാടുനീങ്ങുന്നു. മരിക്കുന്നു. (രാജാക്കന്മാരുടേയും മററും കാര്യത്തിൽ ഉപയോഗിക്കേണ്ട ഒരു ആചാരവാക്ക്.)

നാടുവാഴി-ഹ. രാജാവ്. ഉ. ഇടപ്രഭു.

നാടുവാഴുന്നു-രാജ്യം ഭരിക്കുന്നു.

നാടുവാഴ്ച-രാജ്യഭരണം.

നാടേയൻ, നാടേരൻ-നടിപുത്രൻ, ദേവദാസിയുടെ പുത്രൻ.

നാടോടി-വി. നാട്ടിൽ നടപ്പായുള്ള.

നാടോടിഭാഷ-അതാതു ദിക്കിലേ സംസാരം

നാടോടെ-അ. ദിക്കോടെ, രാജ്യത്തോടെ.

നാട്ട-ഹ. ഒരു രാഗം. ഉ. കുററി, കാൽ, തൂണ്.

നാട്ടകുത്തിനില്ക്കുന്നു-കുമ്പിട്ടുനില്ക്കുന്നു.

നാട്ടക്കല്ല്-ഓർമ്മയ്ക്കു നാട്ടീട്ടുള്ള കല്ല്.

നാട്ടക്കുറിഞ്ഞി-ഒരു രാഗം.

നാട്ടക്കോൽ-സസ്യങ്ങൾക്കു സഹായമായിട്ടു നാട്ടുന്ന തൂണ്, ഉൾന്ന്.

നാട്ടം-ഹ. അന്വേഷണം, വിചാരണ, പരിശോധന. ഉ. ആഗ്രഹം.

'നാട്ടമററന്തസ്ഫടികംപോലെ'
(കൈവല്യനവനീതം)

നാട്ടൽ-വല്ലതും കുഴിച്ചു നാട്ടിനിറുത്തുക.

നാട്ടാചാരം-നാട്ടിലേ നടപ്പ്, നാട്ടിലേ മര്യാദ.

നാട്ടാണ്മ-പ്രഭുത്വം.

നാട്ടാണ്മക്കാരൻ-പ്രഭു.

നാട്ടാന-പിടിച്ചിണക്കിയ ആന.

നാട്ടാനടുതല-ഭക്ഷണസാധനകൃഷി.

നാട്ടാർ-ലോകർ, ദിഗ്വാസികൾ, നാട്ടുകാർ

നാട്ടി-ഹ. നാട്ട. ഉ. വിത, നാട്ടിപ്പണി.

നാട്ടുകാരൻ-നാട്ടിലുള്ളവൻ.

നാട്ടുകൂട്ടം-ജനങ്ങളുടെ കൂട്ടം.

നാട്ടുനടപ്പ്-രാജ്യത്തെ മര്യാദ, ദേശമര്യാദ.

നാട്ടുന്നു-കുഴിച്ചു നിറുത്തുന്നു.

നാട്ടുപടവലം-ഒരു കൈപ്പുള്ള ഔഷധവള്ളി.

നാട്ടുപട്ടര്-അമ്പലവാസികളിൽ ഒരു ജാതി.

നാട്ടുപന്നി-പോർക്ക്.

നാട്ടുപുറം, നാട്ടിമ്പുറം-ഹ. നാട്ടിന്നുള്ളിലേ ദേശം. ഉ. ദേശത്തിനുപുറം, അന്യദിക്ക്.

നാട്ടുപോത്ത്-നാട്ടിലുള്ള കന്ന്.

നാട്ടുഭാഷ-അതാതു ദേശത്തെ ഭാഷ.

നാട്ടുമാവ്-സാമാന്യം മാവ്.

നാട്ടുമുട്ടം-ഒരുമാതിരി കുതിര.

നാട്ടുവഴി-നിരത്തി ഉറപ്പിച്ച വഴി.

നാട്ടുവാലായ്മ, നാട്ടുബാലായ്മ—രാജാവുമരിച്ചാൽ പ്രജകളുടെ ഒരു ആചാരദുഃഖം.

നാട്ടുവെളിച്ചം—സൂൎയ്യപ്രകാശം ഇല്ലാത്തപ്പോൾ ഉള്ള മങ്ങിയ വെളിച്ചം (നക്ഷത്രത്തിന്റെ വെളിച്ചം).

നാട്യകൃതി—രൂപകങ്ങളുടെ അവാന്തരവിഭാഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

രസംസൎവ്വപ്രധാനവും അതാതു ഭാവരസത്തിനനുസരണങ്ങളായ അഭിനയം ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കായും ഉള്ള നാടകം മുതലായ കൃതികൾ.

നാട്യക്കാരൻ—ചാക്യാരും ആട്ടക്കാരും മററും.

നാട്യപ്രിയ—വി. നാട്യത്തിൽ താൽപൎയ്യമുള്ളം.

നാട്യം—നൃത്തം. നടന്റെ കൎമ്മം എന്നൎത്ഥം.

നാട്യം—ആട്ടം പാട്ട് കൊട്ട് ഇവമൂന്നും കൂടി കൂടിയതു്. (കഥകളി, നാടകം മുതലായവയിൽ ചേരുവാനുള്ളതെല്ലാം ചേൎന്നുകളിക്കുന്ന കളി).

നാഡി—ഹ. ഞരമ്പ്. ചിലപ്പോൾ നിലയിൽ നിന്നു തെററിപ്പോകുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. നാഡികൾ ൨൦൦൦. ൨. കുഴൽ ൩. നാഴിക. (ആറുക്ഷണം കൂടിയ കാലം.) ഗമിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൪. നാഡിവ്രണം. ൫. മീൻകണ്ണിക്കറുക. ൬. തണ്ട്, തൃണാദികളുടെ കാമ്പ്. ഗന്ധമുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ—നാളം, കാണ്ഡം.

നാഡിക—നാഴിക.

വ്യാകരണപ്രകാരം 'ഡ' 'ശ' ഈ അക്ഷരങ്ങൾക്കു ക്രമമായി ഴ, ച, ഈ അക്ഷരങ്ങൾ ആദേശം വരും. ഉ-ം—നാഡികാ—നാഴിക. ഈശ്വരൻ—ഈച്ചരൻ.

നാഡികേരം—നാളികേരം.

നാഡിത്രയം—ഇഡ, പിംഗല, സുഷുമ്നാ.

നാഡിന്ധമൻ—തട്ടാൻ. മുളങ്കുഴലുകൊണ്ടു് ഊതുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

നാഡീപരീക്ഷ—രോഗികളുടെ നാഡി പിടിച്ചു നോക്കുക.

നാഡീശാകം—തണ്ടൻചീര.

നാഡീവ്രണം—ഹ. എപ്പോഴും ചലം ഒലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു രോഗം. ൨. ദ്വാരം കുറഞ്ഞുണ്ടാകുന്ന പുണ്ണ്.

നാഡിവ്രണം വാതംകൊണ്ടും പിത്തംകൊണ്ടും കഫംകൊണ്ടും സന്നിപാതംകൊണ്ടും ശല്യംകൊണ്ടും ഉണ്ടാകുന്നതാകയാൽ അഞ്ചുവിധം എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

നാഡീസൂത്രം—ഹ. നാഴിക അറിവാനുള്ള യന്ത്രം. ൨. ഞരമ്പ്.

നാണകം—നാണയം.

നാണക്കേട്—ലജ്ജയില്ലായ്ക.

നാണപ്പെടുത്തുക—ഹ. കിക്കിളിയാക്കുക. ൨. ലജ്ജിപ്പിക്കു

നാണം—ലജ്ജ.

നാണംകുണുങ്ങി—സഭാകമ്പമുള്ളവൻ, ലജ്ജാശീലൻ.

നാണയം, നാണിയം—ഹ. രൂപാ, പണം മുതലായതു്. ൨. നടപ്പ്, സമ്മതം. ൩. ബഹുമാനം. ൪ പ്രസിദ്ധം. ൫. നേത്.

നാണിക്കുന്നു—ശങ്കിക്കുന്നു, ലജ്ജിക്കുന്നു. (സ ക്രി. നാണിപ്പിക്കുന്നു)

നാണിയക്കാരൻ—പരമാൎത്ഥി, വിശ്വസിക്കപ്പെടുവാൻ തക്കവൻ

നാണിയക്കേട്—മൎയ്യാദയല്ലാത്ത പ്രവൃത്തി.

നാണിയമാകുന്നു—നടപ്പാകുന്നു, പ്രസിദ്ധമാകുന്നു. (സ. ക്രി. നാണയമാകുന്നു)

നാണീയസ്സ്-വി. വലുത്, ഒട്ടും ചെറുതല്ലാത്തത്.

ന + അണീയസ്സ് =അല്പമല്ലാത്ത, അണു =ചെറുത്. അണീയസ്സ് = വളരെ ചെറുത്. അണിഷ്ഠം=ഏറ്റവും ചെറുത്. രണ്ടു വസ്തുക്കളെ ഒത്തുനോക്കുമ്പോൾ ഒന്നിനെ മേന്മ പറയുന്നതിനായി പദത്തോടു 'ഈയസ്സ്' 'തര' ഈ പ്രത്യയങ്ങളും ചേർക്കും. അനേകവസ്തുക്കളെ ഒത്തുനോക്കി അവയിൽ ഒന്നിനെ മേന്മകല്പിക്കുന്നതിനെ 'ഇഷ്ഠം, തമ' എന്നീ പ്രത്യയങ്ങളെ ചേർക്കും.

നാണു-ഒരു പേർ.

നാരായണൻ എന്നതു ചുരുങ്ങി 'നാണു' എന്നും നാരായണി എന്നത് ചുരുങ്ങി 'നാണി' എന്നുമായി.

നാണെന്നു-ലജ്ജിക്കുന്നു, നാണിക്കുന്നു.

'നാണി അകത്തു പുക്കാൾ'
(രാമചരിതം)

നാണുവം-ഒരു പക്ഷി, നാരാണപ്പക്ഷി.

നാണ്യം-നാണയം, കള്ളനാണ്യം.

നാതിചിര-വി. അധികം നീളത്തിൽ അല്ലാത്ത.

നാതിദൂര-വി. അധികം ദൂരെ അല്ലാത്ത.

നാത്തൂൻ-ഭർത്താവിന്റെ മൂടപ്പിറന്നവൾ.

നാത്രൻ-പ്ര. ശിവൻ. പു. മുനി.

നാത്രീ-പ്ര സ്തുതി. പു. ആശ്ചര്യം.

നാഥ-പ്ര. രക്ഷിക്കുന്നവൾ പു. ഭാര്യ.

നാഥൻ-പ്ര. രക്ഷിക്കുന്നവൻ. പു. ഭർത്താവ്. നു. രാജാവ്.

നാഥരാമാക്രി-ഒരു രാഗം.

നാഥവൽ-വി. നാഥനുള്ള, ആശ്രയിച്ചു പാർക്കുന്ന (പും-നാഥവാൻ. സ്ത്രീ-നാഥവതി).

നാഥവാൻ-അന്യന്റെ ചൊല്പടിക്കു നടക്കുന്നവൻ. നാഥനുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

നാദം-ശബ്ദം.

നാദേയ-വി. നദിയിലുണ്ടായ.

നാദേയം-പ്ര. ഉപ്പ്. പു. അഞ്ജനം. നു. ആറാവഞ്ഞി. ര. വഞ്ഞി. ള. കരിക്കരിമ്പു. ന പുഴമുഞ്ഞ.

നാദേയീ-പ്ര. നീർവഞ്ഞി. നദിയിലുണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം. പു. നിലഞാവൽ. നു. മധുരനാരകം. ര. പുഴമുഞ്ഞ, തഴുതാവൽ. ള. ആറ്റുഞാവൽ. ന. (ഒരുകപ്പുകറഞ്ഞ) പടവലം. റ. ചെമ്പരത്തി.

നാദലക്ഷ്യം-നാദം കൊണ്ടു ലക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതു്. (ശബ്ദഗ്രഹണകമകോശം എന്ന പ്രസിദ്ധം).

നാദവിദ്യാത്മകൻ-നാദബ്രഹ്മമെന്നും ശബ്ദബ്രഹ്മമെന്നും മുള്ള രൂപത്തോടു കൂടിയവൻ.

നാനലം-നായിന്റെ നലം (നന്മ, ഗുണം).

നാനാ-അ. പ്ര. അനേകം. പു. വേറെ. നു. ക്രൂരതെ, ര. ഇരട്ട.

നാനാധ്വനി-പലമാതിരി ശബ്ദം.

നാനാനം-അ. വെവ്വേറെ.

നാനാപ്രകാരം-വി. പലവിധത്തിലുള്ള.

നാനാരൂപ-വി. പല സ്വരൂപമുള്ള, ബഹുവിധമായ.

നാനാർത്ഥം-വി. പ്ര. പല അർത്ഥമുള്ള. പു. അനേകം പ്രയോജനമുള്ള. നു അസംഖ്യം സമ്പത്തുള്ള. ര പല വസ്തുവുള്ള.

നാനാവർണ്ണ-വി. പല നിറമുള്ള.

നാനാവിധ വി. പ്ര. പലവിധമുള്ള. പു. ഉസ്സാമർത്ഥ്യമുള്ള നു വെടിപ്പില്ലാത്ത

നാനാവിധക്കാരൻ-പ്ര. പലമാതിരിക്കാരൻ. പു. ഉണ്ണിലക്കാരൻ.

നാനാഴി-ഒരിടങ്ങഴി.

നാനാഷ്ടേയ-വി, ചെയ്യരുതാത്ത, മര്യാദയല്ലാത്ത.

നാന്തല-ഹ. നാക്കിന്റെ തുമ്പ് (മുന). ഉ. തയാറുള്ള നാവ്.

നാന്തുക-നനയുക.

'നാന്തുകപ്പൊഴുതാറും'

(രാമചരിതം)

നാന്ദകം-വിഷ്ണുവിന്റെ വാൾ.

നാന്ദി-നാടകത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലുള്ള പദ്യം, ആരംഭം. (നന്ദിപ്പിക്കുന്നതുനിമിത്തം ഈ പേർ വന്നു).

നാടകം ആരംഭിക്കുന്നതിനു രംഗവിഘ്നശമനത്തിന്നായി നടന്മാർ അണിയറയിൽവെച്ചു ചിലതൊക്കെ നടത്തുക പതിവുണ്ട്. നാടകത്തിന്നു പൂർവമായി പ്രയോഗിക്കാറുള്ള രംഗമാകയാൽ നാട്യശാസ്ത്രകാരകന്മാർ അതിന്നു 'പൂർവരംഗം' എന്നു അഭിധാനംചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഈ പൂർവരംഗത്തിന്നു പ്രത്യേകാരംഭം മുതലായ പല അംശങ്ങളും നാട്യശാസ്ത്രത്തിൽ വിധിച്ചിട്ടുണ്ട്. നാന്ദി അതിൽ പ്രധാനവും അപരിത്യാജ്യവുമാണത്രേ. ഒരിക്കൽ നന്ദി എന്ന കാള ആകാശത്തിൽ പരമേശ്വരന്റെ നടനരംഗമായി തീർന്നു. ആ രംഗത്തെ ഉദ്ദേശിച്ചു ചെയ്യുന്ന പൂജയത്രേ നാന്ദി എന്നും കാണുന്നു.

'ആശീർന്നമസ്ക്രിയാരൂപഃ
ശ്ലോകഃ കാവ്യാർത്ഥസൂചകഃ'

നാന്ദീതികഥ്യതേ-എന്നുള്ള പ്രമാണവാക്യമനുസരിച്ചു ആശീസ്സുരൂപമായൊ നമസ്ക്രിയാരൂപമായോ ഉള്ളതും കാവ്യാർത്ഥത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതുമായ ശ്ലോകമാണ് നാന്ദി എന്നും പറയുന്നുണ്ട്. നാന്ദി ശ്ലോകത്തിൽ മംഗളസൂചകങ്ങളും താഴെ പ്രസ്താവിക്കുന്നവയുമായ ഏതെങ്കിലും ഒരുപദം കൂടിയേകഴിയൂ- 'ശംഖം, ചന്ദ്രൻ, അബ്ജം, കോകം, കൈരവം'.

നാന്ദീകരൻ, നാന്ദീവാദി-നാടകത്തിന്റെയും മററും ആദിയിൽ കഥയുടെ ആരംഭമിടുന്നവൻ, നാന്ദിയെ ചെയ്യുന്നവൻ.

നാന്നാങ്ക്-പതിനാറ്.

നാപ്പുൺ, നാപ്പൂക്കൽ-നാവിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു രോഗം (പത).

നാന്മ-അഞ്ചിൽനാലു്.

നാന്മടങ്ങ്-നാലിരട്ടി.

നാന്മറ-നാലുവേദം. (ഋക്, യജുസ്സ്, സാമം, അഥർവണം)

നാന്മുകപ്പുല്ല്-സംഭാരപ്പുല്ല്, ചെങ്കണ, കൊതിപ്പുല്ല്, കാവട്ടംപുല്ല്. പർയ്യായങ്ങൾ-കത്തൃണം, പൌരം, സൌഗന്ധികം, ധ്യാമം, ദേവജഗ്ദ്ധകം, രൌഹിഷം.

കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം മുതലായവക്കു നന്ന്. വലുതും ചെറുതും രണ്ടു തരമുണ്ട്. രണ്ടിൽ നിന്നും തൈലം എടുക്കുന്നു. തമി-മാന്തപ്പുൽ. ഇം-Lemon-grass ലെമൺഗ്രാസ്സ്.

നാന്മുഖൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

നാന്മൂന്നു-പന്ത്രണ്ട്. (4×3=12).

നാപിതൻ-ക്ഷൌരക്കാരൻ, അസ്പൃശ്യനാകയാൽ അടുത്തുവരാത്തവൻ എന്നർത്ഥം.

നാപിതശാല-ക്ഷൌരപ്പുര.

നാപിതായനി-ക്ഷൌരകന്റെ പുത്രൻ.

നാപിയത്തി-ക്ഷൌരക്കാരി.

നാഭകൻ-വൈവസ്വതമനുവിന്റെ ഒരു പുത്രൻ

നാഭാഗൻ-ഒരു സൂർയ്യവംശരാജാവ്, ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനത്രേ അംബരീഷൻ.

നാഭി-ഹ. പൊക്കിൾ. ഉ. കസ്തൂരി. ഹിം സ്ചെടുക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ന. തേർവണ്ടിയുടെ നടുഭാഗം, ചക്രകൂടം, (ചക്രത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ അല്ലികളെല്ലാം

ചെന്നു ചേരുന്നതായ ഉരുണ്ട ഒരു സാധനം). ൪. ഒരു രാജാവ്. ൫. ക്ഷത്രിയൻ. ഹിംസിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

നാഭികമലം-പൊക്കിൾ.

നാഭിജൻ, നാഭിജന്മാ, നാഭിഭൂ-ബ്രഹ്മാവ്.

നാഭിനാളം, നാഭിസൂത്രം-പൊക്കിൾ കൊടി.

നാഭിസ്ഥാനം-നാഭിപ്രദേശം.

നാം-ഞങ്ങൾ എന്നതിന്റെ പൎയ്യായം.

നാമ-അ. നിശ്ചയത്തിലും കോപത്തിലും, നിന്ദ, പ്രതിജ്ഞ, ഓൎമ്മ, ആശ്ചൎയ്യം, പ്രകാശ്യം, സംഭാവ്യം, ഉപഗമം ഇത്യാദികളിലും സംബന്ധിച്ചു വരും.

നാമകരണം-പേരിടുക.

ഇതിനു ജന്മനാൾ വൎജ്ജിക്കണം.

നാമകീൎത്തനം-നാമം ചൊല്ലുക.

നാമജപം-ഈശ്വരനാമങ്ങളെ പതുക്കെപ്പറക.

നാമധാതുക്കൾ-(വ്യാകരണത്തിൽ) സ്വതേയുള്ള ധാതുക്കൾ കൂടാതെ മററു ശബ്ദങ്ങളിൽ നിന്നും ധാതുക്കളെ സൃഷ്ടിക്കുമാറുണ്ട്. ഈ വക ധാതുക്കളിൽ മിക്കവയും നാമജങ്ങളാകയാൽ ഇവക്കു നാമധാതുവെന്നു പേർ.

നാമധാരണം-വിഷ്ണുവിന്റെ ചില അടയാളങ്ങളെ ധരിക്കു.

നാമധാരീ-വിഷ്ണുവിന്റെ ചില അടയാളങ്ങളെ ധരിക്കുന്നവൻ

നാമധേയം-പേർ.

നാമനിൎമ്മായി-(വ്യാകരണത്തിൽ) തദ്ധിതത്തിലെ ഒരു പിരിവ്.

നാമഭാഷ-പേരുകൊണ്ടുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള ഒരു ഭാഷ.

നാമം-൧. പേർ. പൎയ്യായങ്ങൾ-ആഹ്വയം, ആഖ്യാ, ആഹ്വാ, അഭിധാനം, നാമധേയം. ൨. വിഷ്ണുവന്ദനക്കാരുടെ അടയാളം. ൩. (വ്യാകരണത്തിൽ) ദ്രവ്യത്തിന്റെയോ ഗുണത്തിന്റെയോ ക്രിയയുടേയോ പേരിനെ കുറിക്കുന്ന ശബ്ദം.

നാമമാല-അക്ഷരമാലപ്പുസ്തകം, നിഘണ്ടു.

നാമവാക്യം-(വ്യാകരണത്തിൽ) നാമത്തിനു തുല്യമായ വാക്യം.

നാമവാൻ-പേരോടുകൂടിയവൻ.

നാമശേഷ-വി. മരിച്ച.

നാമാങ്കിത-വി. പേരുകൊണ്ടു അടയാളമിട്ടിട്ടുള്ള.

നാമാന്തരകരണം-വേറെ പേരിടുക.

നാമാംഗജം-(വ്യാകരണത്തിൽ) നാമാംഗം എന്നു പറയുന്ന പേരെച്ചംതന്നെ ഭേദകമായിത്തീൎന്നതു്.

നാമാവ്-ഇതു് ഓരോ നാമങ്ങൾക്കു പിൻ ചേൎക്കുമ്പോൾ അതാതു പേരുള്ള എന്നു അൎത്ഥം വരും.

നാമാവശേഷം-പേരുമാത്രം ശേഷിച്ചിട്ടുള്ളതു്, വാസ്തവത്തിൽ നശിച്ചതു്.

നാമ്പ്-൧. തളിർ, കൂമ്പ്. ൨. തീജ്ജ്വാലയും മററും. ൩. അഗ്രം.

നാമ്പില-തളിരിനോടടുത്തുള്ള ഇല.

നായ്-പട്ടി.

ഇതിന്റെ മാംസത്തിനു ചെന്നായുടെ മാംസത്തോടടുത്ത ഗുണമുണ്ട്. പട്ടി കടിച്ചു് മുറിപ്പെട്ടാൽ കോഴിക്കാഷ്ടം ശൎക്കരയും എണ്ണയും എരിക്കിൻപാലും കൂട്ടി മൎദ്ദിച്ചു ലേപനംചെയ്ക. പേപ്പട്ടി കടിച്ചുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിങ്കൽ കററവാഴനീരിൽ ഇന്തുപ്പു ചേൎത്തു് മന്ദോഷ്ണമാക്കി മൂന്നുദിവസം കുടിക്ക. അല്ലെങ്കിൽ ചെറിയ കമ്പളത്തിൻവേരും മുളകും കൂടി ചൂടുവെള്ളത്തിൽ അരച്ചു കലക്കി സേവിക്ക. കടിപെട്ടാൽ അപ്പോൾ

തന്നെ കോൾവായ് ലോഹശലാകകൊണ്ട് ദഹിപ്പിക്കുക അധികം നന്ന്.

നായകക്കല്ല്-മാലയ്ക്കും മററും ചേതുന്ന പ്രധാനക്കല്ല്.

നായകചതുഷ്ടയം-൧. ധീരോദാത്തൻ, ധീരോദ്ധതൻ, ധീരലളിതൻ, ധീരശാന്തൻ ഇവർ സർവ്വരസസാധാരണന്മാരായ നാടകനായകന്മാരാകുന്നു.

ധീരോദാത്തൻ-ആത്മപ്രശംസ ചെയ്യാതേയും, സുഖദുഃഖങ്ങളെക്കൊണ്ടു ഇളക്കമില്ലാതേയും ക്ഷമ, ഗാംഭീര്യം, സ്ഥിരത ഇതുകളോടുകൂടിയും തന്റെ അഭിമാനത്തെ പുറത്തുകാട്ടാതേയും ദൃഢവ്രതനായും ഇരിക്കുന്ന നായകനാകുന്നു.

ധീരോദ്ധതൻ - ചതി, ചാപല്യം, കോപം, അഹംഭാവം, ആത്മപ്രശംസ മുതലായതുകളോടു കൂടിയവനാകുന്നു.

ധീരലളിതൻ-നിശ്ചിന്തനും മൃദുശീലനും കലാവിദ്യകളിൽ തൽപരനുമായ നായകനാകുന്നു.

ധീരപ്രശാന്തൻ-നായകന്റെ സാമാന്യ ഗുണങ്ങളോടുകൂടിയ ബ്രാഹ്മണനാകുന്നു.

൨. ദക്ഷിണൻ, ധൃഷ്ടൻ, അനുകൂലൻ, ശഠൻ.

ദക്ഷിണനായകൻ-സ്ത്രീകളിൽ ഒരുപോലെ ആസക്തിയോടു പെരുമാറുന്ന രസികൻ.

ധൃഷ്ടൻ-വകതിരിവ്, മാനം, നാണം ഇവ തീരെയില്ലാത്തവൻ.

അനുകൂലൻ-ഒരെ നായികയിൽ ആഗ്രഹത്തോടു കൂടിയവൻ.

ശഠൻ-ഒരു സ്ത്രീയെ ഉള്ളുകൊണ്ടു സ്നേഹിച്ചിട്ടു മറെറാരുവളിൽ പുറമേ സ്നേഹംഭാവിച്ച് അവളെ ദ്രോഹിക്കുന്നവൻ.

പൂർവ്വരാഗാവസ്ഥയിൽ അഭിലാഷം സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലാത്ത നായികാനായകന്മാർക്കുണ്ടാകാവുന്ന പത്തു അവസ്ഥകൾ.

൧. അഭിലാഷം-അഭീഷ്ടം സാധിപ്പാനുള്ള ആഗ്രഹം.

൨. ചിന്തനം- പ്രാപ്ത്യുപായം മുതലായ മനോരാജ്യം.

൩. സ്മൃതി-മനസ്സിനെ മന്മഥവിഷയത്തിൽ മാത്രം ഏകാഗ്രമാക്കി ചിന്തയോടു ദീർഘനിശ്വാസം ചെയ്തു.

൪. ഗുണകഥനം- സൌന്ദര്യാദി ഗുണപ്രശംസ.

൫. ഉദ്വേഗം-തനിക്കു വേണ്ടവരെ കൂടി വെറുത്തിരിക്കു.

൬. (സം) പ്രലാപം-മനം വട്ടംചുററുകകൊണ്ടു ആളെക്കാണാതെ മുറുമുറുക്കുക.

൭. ഉന്മാദം- ചേതനാചേതനവിവേചനരാഹിത്യം നിമിത്തവും മററും ഭ്രാന്തു കാണിക്കുക.

൮. വ്യാധി- നെടുവീർപ്പ്, വിളർച്ച, ദേഹകാർശ്യം മുതലായതു്.

൯. ജഡത-ജളത.

൧൦. മരണം-(രസവിച്ഛേദംകൊണ്ടു നാടകങ്ങളിലും മററും നല്ലവണ്ണം വിവരിച്ചു കാണുന്നില്ല)

'അഭിലാഷശ്ചിന്താസ്മൃതി
ഗുണകഥനോദ്വേഗസമ്പ്രലാപാശ്ച
ഉന്മാദോഥവ്യാധി
ർജ്ജഡതാമൃതിരിതി ദശാത്രകാമദശാഃ'

നായകസാഹായികചതുഷ്ടയം-പീഠമർദ്ദനൻ (പ്രധാനനായകന്റെ ഭക്തനും അനുചരനും സമർത്ഥനുമായിരിക്കും. പ്രധാനനായകന്റെ ഗുണങ്ങൾ തികച്ചുകാണുകയില്ല) വിടൻ, ചേടൻ, വിദൂഷകൻ.

നായകൻ-൧. പ്രഭുത്വമുള്ളവൻ. നയിക്കുന്നവൻ, കൊണ്ടുനടക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം. ൨. ഭർത്താവ്. ൩. സൈന്യാധിപൻ. ൪. നാടകങ്ങളിലേയും കാവ്യങ്ങളിലേയും പ്രധാന പുരുഷൻ. (സ്ത്രീ-നായിക.)

നായകന്മാർ മൂന്നുവിധം-പ്രധാനനായകൻ, പതാകാനായകൻ, പ്രതിനായകൻ.

നായകം-മാലയുടേയും മററും നടുവിൽ വയ്ക്കുന്ന കല്ല്.

നായകമണി-൧. നടുനായകം. (സം-തരളം.) ൨. മുത്തുമാലയുടെ നടുവിലുള്ളതും മററു മണികളെക്കാൾ വലിപ്പമുള്ളതുമായ രത്നം.

നായൻ-നായകൻ. (ബഹുവചനം-നായർ)

നായനാർ-൧. യജമാനൻ, നാഥൻ. ൨. ക്ഷേത്രത്തിലേ പ്രധാന ഉടമസ്ഥൻ.

നായം-൧. വഴികാണിക്ക. ൨. നീതി.

നായർ- ദ്രാവിഡവർഗ്ഗക്കാരിൽപ്പെട്ട ഒരു പ്രത്യേക ജാതിക്കാർ.

നായർവെണ്ണ-ഒരു മരുന്നുതൈ, ആട്ടുനാറിവേള. പർയ്യായങ്ങൾ-ബർബരാ, കബരീ, തുംഗീ, ഖരപുഷ്പാ, അജഗന്ധിക.

വാതരോഗം, കഫം, കൃമി, ഗുല്മം, അഷ്ഠീല, ശൂലം, ആനാഹം, അഗ്നിമാന്ദ്യം, ചെവിക്കുത്ത്, ജ്വരം, വ്രണം ഇവക്കു നന്ന്. മഞ്ഞപ്പൂവുള്ളത് നേത്രരോഗത്തിനുംകൂടി കൊള്ളാം. അഗ്നിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. മലത്തെ തടുക്കും. കറികളിൽ ചേർത്താൽ നല്ല ഗന്ധംകാണും. രുചികരമാണ്. ഫലവും ബീജവും കരിങ്കടുകിന്റെ എന്നപോലെയിരിക്കും. തമിഴിൽ-നായർവേളൈ.

നായർവേള-നായർവെണ്ണ, ആട്ടുനാറിവേള.

നായാടി-൧. ഒരുവക കാട്ടാളജാതി. ൨. നായാട്ടുകാരൻ.

നായാടുന്നു-വേട്ടചെയ്യുന്നു, കാട്ടുമൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നു.

നായാട്ട്-വേട്ട, കാട്ടുമൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുക. പർയ്യായങ്ങൾ-ആച്ഛോദനം, മൃഗവ്യം, ആഖേടം, മൃഗയാ.

നായാട്ടുനായ് = വിശ്വകദ്രു. നായാട്ടു നാലുപ്രകാരമെന്നും ആറുപ്രകാരമെന്നും രണ്ടുപക്ഷമുണ്ട്. ൧ അയ്യൻപടികുറിച്ചു നായാട്ട്. ൨. അർജ്ജുനൻപടിവിളിച്ചു നായാട്ട്. ൩. വേടൻവഴി കുരൻ നോക്കുക. ൪. കാട്ടാളൻവഴി കൂട്ടിൽ പന്നികൊല്ലുക. ഇങ്ങിനെ നാലെന്നും; ൧. കുറിനായാട്ട്. ൨. വിളിനായാട്ട്. ൩. പള്ളിവേട്ടനായാട്ട്. ൪. കൂട്ടിയതും വെറുമ്പുറം. ൫. കണ്ടതും ഓർമ്മിക്ക. ൬. എളകിയതും. ഇങ്ങിനെ ആറെന്നും രണ്ടുവിധം പറയുന്നു.

നായാട്ടുനാ(യ്)-നായാട്ടിനു സഹായിപ്പാൻ സാമർത്ഥ്യമുള്ള പട്ടി.

നായാട്ടുപട്ടി-വേട്ടപ്പട്ടി.

നായാട്ടുവല-വേട്ടയിൽ മൃഗങ്ങളെ ചാടിപ്പാനുള്ള വല.

നായാട്ടുവിളി-നായാട്ടുകാരുടെ വിളിച്ചുകൂകൽ.

നായാണ്ടിക്ക-പരിഹസിക്ക.

നായിക-൧ ഭാര്യ. ൨. രക്ഷിക്കുന്നവൾ, പ്രമാണമായുള്ളവൾ.

നായികാഭേദങ്ങൾ

൧ സ്വാധീനഭർത്തൃക-ഭർത്താവു രതിഗുണാകൃഷ്ടനായിട്ടു യാതൊരുവളെ വേർപിരിയുന്നില്ലയോ വിചിത്രവിഭ്രമാസക്തയായ അവളത്രേ സ്വാധീനഭർത്തൃക.

൨. ഖണ്ഡിത-ഭർത്താവ് അന്യസംയോഗ ചിഹ്നിതനായി യാതൊരുത്തി

തുടെ പാശ്ചത്തിലേക്ക വരുന്നവോ ഈ ഷ്ട്രകേക്ഷയിതയായ അവം ഖണ്ഡിത.

൨. അഭിസാരിക-മന്മഥ വശംവദ യായി യാതൊരുത്തിയാണ് കാന്തനെ അഭിസരണസ്ഥാനത്തേക്ക വരുത്തുക യൊ താൻ നേരിട്ട് ആ സ്ഥാനത്തേക്ക ചെല്ലുകയൊ ചെയ്യുന്ന അവം അഭി സാരിക.

൩. കലഹാന്തരിത-ചാടുകാരൻ (ന ല്ലവാക്ക പറയുന്നവൻ) ആണെങ്കിലും യാതൊരുത്തി രോഷംകൊണ്ട് അപ്രകാ രമുള്ള ഭർത്താവിനെ ധിക്കരിച്ചു പറഞ്ഞ തിൽ പിന്നീട പശ്ചാത്താപത്തെ പ്രാ പിക്കുന്നവൊ അവം കലഹാന്തരിത

൪. വിപ്രലബ്ധ-കരിസ്ഥലം മുൻകൂട്ടി ഉറപ്പിച്ചതിന്റെ ശേഷം ആ നിശ്ചയ പ്രകാരം പ്രിയതമൻ അവിടെ എത്തി ച്ചേരാതെ യാതൊരുത്തിയെ ചതിച്ചു വൊ അത്യന്തം അവമാനിതയായ അ വം വിപ്രലബ്ധ.

൫ പ്രോഷിതഭർതൃക-കാന്തൻ ദൂര ദേശത്തേക്ക പോയ സമയം യാതൊരു ത്തി വിവർണ്ണയും മലിനയും കൃശയുമായി ട്ട ഭർത്താവിന്റെ വരവിനെത്തന്നെ കാ ത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവൊ അവം പ്രോ ഷിതഭർതൃക.

൬. വാസകസജ്ജ-ഉറക്കറയിൽ തല്പം തട്ടിക്കൂടഞ്ഞുവിരിച്ചു സുഗന്ധമാക്കി പി ന്നേയും ഭർത്താവു വന്നാൽ ചെയ്യാനുള്ള വിധികളെ ശരിയാക്കിട്ടു പ്രിയസമാഗമ ത്തെത്തന്നെ കാത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവം വാസകസജ്ജ (വാത്സ്യായനമഹർഷി യുടെ അഭിപ്രായം.)

൭. വിരഹോൽകണ്ഠിത-വരുമെന്നതന്നെ കൃതനിശ്ചയമാണെങ്കിലും കാ ര്യാന്തരവ്യഗ്രത ഹേതുവായിട്ട ഭർത്താവി ന വരുന്നതിന സൌകര്യം ലഭിക്കാതി രിക്കുന്നസമയം അയാം വരായ്കകൊ ണ്ടുള്ള ദുഃഖംകൊണ്ട പരവശയായിരി ക്കുന്നവം വിരഹോൽകണ്ഠിത.

(നായികാസഹായിനികാം ൻ വി ധം-ദൂതി, ഭാസി, സഖി, ചേടി, ധാ ത്രേയി, പ്രാതിവേശിനി, ലിംഗിനി, ശില്പിനി, സന്ന്യാസിനി.)

നായികാജാതിചതുഷ്ടയം-(സ്ത്രീ എ ന്നതു നോക്കുക.)

നായികാനായകന്മാർ-നായികയും നാ യകനും.

സംസ്കൃതമനുസരിച്ചു സാധുവല്ല. ഏ കവചനം എന്ന സമ്പ്രദായം മാക്ഷയിലി ല്ലാത്തതുകൊണ്ട ഭാഷയിൽ ഈ പ്രയോ ഗം സാധുവാണെത്രെ.

നായിക്കൊരുണ-നായ്ക്കരണ.

നായിക്കുണ-നായ്ക്കരിയ്ക്ക.

നായിച്ചീര-ഒരു പത്രശാകം.

ചൊറിക്കും പ്രണ്ണത്തിനും നന്ന്. സംസ്കൃതം-ശുനകചില്ലീ.

നായിട്ടുക നായാട്ടുക.

നായിനാർ-പു. യജമാനൻ, നാഥൻ. ൨. ക്ഷേത്രത്തിലെ പ്രധാനമുടമസ്ഥൻ.

നായിബ് (പ്പ്)-പകരക്കാരൻ. (അറ ബിഭാഷ)

നായ്കൻ-പു. കാരാഗൃഹത്തിൽപ്രമാണി. ൨ ഒരു ജാതിക്കാരൻ. ൩. പാട്ടാളത്തിൽ പത്തുപേർക്ക നായകൻ.

നായ്ക്കുൻ നായുടെ വേലക്കാരൻ. (ഒ രു ശകാരവാക്ക്)

നായ്ക്കരിനിവ്-നായ്ക്കണ

നായ്ക്കല്ല-കല്ല.

നായ്ക്കാപ്പു, നായ്ക്കാട്ടം-പട്ടിയുടെതീട്ടം

നായ്ക്കുരണ-ഒരു ഔഷധവള്ളി. പാമ്പായ ങ്ങൾ-അതിമധുരം, ഇഡാം, അവ്യണ്ഡാം

കന്ദുരാ, പ്രാവുക്കായണീ, ഉക്ഷ്യാപ്രാക്തോ, ശ്രുകശിംബി, കപികച്ഛു, മക്കടി.

ഇതു വൃക്ഷ്യമാണ്. വാതം, ചുമ, പിത്തം, കഫ, വായുഗുല്മ, രക്തപിത്തം, ദുഷ്ടവ്രണം, ക്ഷയരോഗം ഇവക്കു നന്ന്. ദേഹത്തെ തടിപ്പിക്കും. ഇതിന്റെ ചെറിയുന്ന ഉപാടി ശർക്കരയിൽ പൊതിഞ്ഞു സേവിച്ചാൽ കൃമിഹരമാകുന്നു തമിഴിൽ -പൂനൈക്കാലി.

നായ്ക്കുട്ടി-ഒരുതരം പുല്ലു പുട്ടി.

നായ്കുണ-നായ്ക്കുരിയു്.

നായ്പുട-പുട്ടികളുടെ ശബ്ദം.

നായ്പുള്ള-പ്രാ. പുട്ടിക്കുട്ടി. പു. ഒരുമാതിരി ഒരുതരം.

നായ്മ-യജമാനത്വം, നാഥത്വം.

നായ്വെണ്ണ-നായ്വെണ്ണ.

നായ്വെള്ള-കന്നുകാലികൾക്കുള്ള ഒരുമാതിരി നിറം. (വെളുത്ത മുടിയും തൊലിയും കാണും.)

നാരു്-പനയുടെയോവാഴയുടെയോ നാരു്.

നാർ-വി. മനുഷ്യരെ സംബന്ധിച്ചു.

നാരക-വി. നരകത്തെ സംബന്ധിച്ചു.

നാരകൻ മഹാപാപി.

നാരകം-നരകം പാപികളെ സ്വസമീപത്തിലേയ്ക്കു വരുത്തുന്നതെന്നർത്ഥം.

നാരകം-നാരങ്ങയുണ്ടാകുന്ന ചെറിയ വൃക്ഷം. പ്രാ. ജ്ഞാനകനാരകം. പു. മാതളനാരകം. നപു. വാളിനാരകം. ര. നിലനാരകം ഇ. വട്ടകപ്പുളിനാരകം ന. മധുരനാരകം. ഒ. കൈപ്പൻനാരകം. വൃ. പാമ്പിളിനാരകം. ൻ ചെറുനാരകം. പ്രാ. ഇരുമ്പിനാരകം.

വട്ടകപ്പുളിനാരങ്ങ-വാതം, ആമദോഷം, കൃമി, ശൂലം, തലപ്പു, അരോചകം ഇവയെ കളയും. വിശദവും ദുർജ്ജരവുമാകുന്നു. പത്യായങ്ങളും - ഒറ്റരാവതും, നാരങ്ങാരംഗം (നാരംഗം)

നാരകീയ-വി. നരകത്തെ സംബന്ധിച്ചു, നരകത്തിലുള്ള, ദുരിതകരമായ.

നാരങ്ങമുറി-ഉത്തമി, കുട്ടകം, കിടാരം.

ഇതിന്റെ ആകൃതി ഒരു നാരങ്ങയുടെ പാതിപോലെയിരിക്കും. ഇതിൽ നാലിടങ്ങഴി അരിയോളം വേവിക്കാം.

നാരങ്ങാ-നാരകത്തിന്റെ കായ്. (നാരകം എന്നതു നോക്കുക.)

നാരഞ്ഞപ്പുല്ല്-ഒരുമാതിരി പുല്ല്.

ഇതു മലബാറിലും കൊച്ചിയിലും ബർമ്മയിലും കണ്ടുവരുന്നു. ഇതിൽ നിന്നു തൈലമെടുത്തു ലണ്ടനിൽ വിറ്റുവരുന്നു. ഇം-Lemon grass.

നാരദൻ-ഏഷണിക്കാരൻ. (ശൈലി.)

നാരദൻ- ഒരു മഹർഷി, ദേവമുനി. കലഹപ്രിയനാകയാൽ മനുഷ്യക്കുട്ടത്തെ ഭേദിക്കുന്നവൻ, മനുഷ്യധർമ്മത്തെ ഉപദേശിക്കുന്നവൻ, പിതൃകർമ്മം മുതലായ ദാനംചെയ്യുന്നവൻ ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം.

സംഗീതവിദ്വാനും സ്മൃതികാരനുമാണ്. നാരദന്റെ വീണ = മഹതി. നാരദൻ കശ്യപന്റെ പുത്രനെന്നും കണ്വകലത്തിൽ ജനിച്ചവനെന്നും മറ്റും പലവിധം പറയുന്നുണ്ട്. ലോകത്തിൽ ജനങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുവാൻ ബ്രഹ്മൻ ചെയ്ത ശ്രമത്തിനു ഹാനിവരുത്തി, അതിനാൽ രണ്ടു പ്രാവശ്യം നാരദൻ സ്രീയിൽ നിന്നു ജനിക്കണമെന്നു ബ്രഹ്മൻ ശപിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു മധ്യസ്ഥതയേറ്റ ബ്രഹ്മന്റെ ഒരു പുത്രിയിൽ ബ്രഹ്മപുത്രനായി ജനിച്ചു. ഇതിനാലത്രേ ബ്രാഹ്മൻ, ദേവബ്രഹ്മാവു് എന്ന പേരുകളും ലഭിച്ചിട്ടുള്ളത്. നാരദൻ സ്രീജിതനായി വിഷയാസക്തനായി ഭവിക്കരുതെന്നു ബ്രഹ്മാവു് ഒരിക്കൽ നാര

മനെ ശപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിനു കാരണം ഒരിക്കൽ ബ്രഹ്മാവ് നാരദനോടു അയാൾ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നു പറഞ്ഞപ്പോൾ ഭാര്യത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗം കൃഷ്ണന്റെ സേവയാകയാൽ ബ്രഹ്മാവ് ഒരു കള്ളസ്ത്രീവാണെന്നു പറഞ്ഞു നിന്ദിച്ചതാകുന്നു. ബ്രഹ്മാവ് സപത്നിയിൽ ആശവച്ചു പുത്രനെ അനഹ്നായിത്തീരട്ടെന്നു നാരദൻ ബ്രഹ്മാവിനേയും ശപിച്ചിട്ടുണ്ട്. (നാരദപഞ്ചരാത്രം നോക്കുക). അന്യോന്യം ദ്വേഷപ്പെടുത്തുന്നതിനു അതിസമർത്ഥനാകയാൽ കലികാരകൻ എന്ന പേരുണ്ടായി. കവിവക്ത്രൻ, പിത്രനൻ ഇങ്ങനെയും വിളിക്കും. നാരദൻ നിർമ്മിച്ചതത്രേ നാരദീയപുരാണം. നാരദൻ കൃഷ്ണന്റെ അവതാരത്തെക്കുറിച്ചു കംസനു മുന്നറിവു കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രമാനസികപുത്രന്മാരിൽ ഒരാളാണ്. ബ്രഹ്മാവിന്റെ തുടയിൽ (തൊറിയിൽ) നിന്നു പുറപ്പെട്ടു എന്നു കാണുന്നു. ഇദ്ദേഹം ദേവന്മാരുടേയും മറവും ഇടയിൽ ദൂതവൃത്തിയെ കൈക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം വീണയെ കണ്ടുപിടിച്ചു ഗന്ധർവന്മാരുടെ ഗുരുവായി. ഗന്ധർവന്മാർസ്വർഗ്ഗത്തിലെ സംഗീതക്കാരാണ്. ഒരിക്കൽ പാതാളത്തിൽ ചെന്നു എല്ലാം കണ്ടു സന്തോഷത്തിൽ മുഴുകി.

'ഞാനൊരു ശൂദ്രൻ പണ്ടു ബ്രഹ്മവേഷമായ ഞാനും മാനസകന്യാ സന്യാസികളെ സ്പൃഹിക്കയാൽ * കാരുണ്യം വളർന്നഗ്രഹിച്ചാരവരുടെ കാരണമാത്മജ്ഞാനതല്പരനായോരെന്റെ * മാതാവു മരിച്ചതു ദൈവാനുഗ്രഹമെന്നോർത്തുമേ മനസ്സാപമതികലുണ്ടാകാതെ * കേവലം ശേഷക്രിയ ചെയ്തടൻ പുറപ്പെട്ട ഭാവനവശാൽ സർവ്വം ജയിച്ചു ജിതേന്ദ്രിയ * ഗോവത്സ്യനാത്താട്ടുകുടീവവനം പുക്ക ഗോവത്സനാരുതനായ് വാഴുംകാലം * ധ്യാനവിസ്മൃതിനാമീശ്വരഗ്രഹണത്രുപം കാണാഞ്ഞു പരിഭ്രമിച്ചീടിനോരനിക്കൊരു * വാണിചെഞ്ചമേ കേൾക്കുന്നിതു നിനക്കെന്നെ കാണണമെങ്കിലവകാശമില്ലിഴജന്മത്തിൽ * താനേ വരുന്നതുമേലിലെന്നതു കേട്ടനേരം ആനന്ദസമുദ്രത്തിൽ വീണടൻ മുഴുകി ഞാൻ * മനസക്ഷ്യാഗോവത്സ്യശസ്സുകളേയും ഗാനം ചെയ്തെങ്ങും നടന്നായുസ്സക്ഷത്താലുള്ള * കാലങ്ങളും കഴിച്ചേഴാംബ്രഹ്മനന്ദനനിപ്പോൾ കാലാത്മാകാലംകൊണ്ടു സർവ്വം സാധിപ്പിക്കും'.

(ഭാഗവതം)

നാരദപുരാണം-വിഷ്ണുവിൽഭക്തിയുണ്ടാവുന്നതിനു പുത്രനായുണ്ടാക്കിയ ഒരു പുസ്തകം.

(ഇതു സാക്ഷാൽ പുരാണമല്ല-നാമമാത്രം).

നാരദീയം-പതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

നാരൻ-വി. നരനുള്ള.

നാരൻവട്ട-ഒരുമാതിരി പട്ടവസ്ത്രം.

നാരദം-മേഘം.

നാരം-പ്ര. ജനക്കൂട്ടം. ഉ. വെള്ളം നു. കൂട്ടം.

നാരംഗം-പ്ര നാരങ്ങ, നാരകം. ഉ. മഞ്ഞമുള്ളുള്ളതു.

നാരസിംഹൻ-വിഷ്ണു.

നാരസിംഹം-പ്ര നരസിംഹത്തെ സംബന്ധിച്ചതു. ഉ. ഒരു അസുരനാമം. നു. പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഘ. ഉപനിഷത്തുക്കളിൽ ഒന്ന്.

നാരാചം-പ്ര കോൽക്കൂടെ ഇരുമ്പായുള്ള അസ്ത്രം. (നാരം=നരസമൂഹം). നരസമൂഹത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ഉ. നീരാന.

നാരാചികാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

നാരാചീ-പ. ഒരുതരം തുരുമ്പ. ഉ. നാരായുക്കൾ. ന. തുരുമ്പിന്റെ നാരായം. ചെറിയ നാരായം (ഖണ്ഡത്തുല്യമായ തുരി) ഉള്ളതെന്നർത്ഥം. മറ്റൊരുപേർ-ഏക്ഷണികാ.

നാരായക്കൊമ്പു്-പ്രധാനമായകൊമ്പു്

നാരായക്കോൽ-തുരുമ്പുകോൽ.

നാരായണകവചം-ഒരു മന്ത്രം.

ഇന്ദ്രനെ പുരോഹിതനായ വിശ്വരൂപൻ കൊടുത്തതാണ്. ഇന്ദ്രനേയും ഐരാവതത്തേയും വൃത്രാസുരൻ വിഴുങ്ങിയപ്പോൾ ഇതുകൊണ്ടാണു രക്ഷപ്പെട്ടതു്.

നാരായണപണ്ഡിതാചാര്യൻ-ഒരു സംസ്കൃതകവി. ലിംഗചലസൂരിയുടെ പുത്രൻ. ശിവസ്തുതിയുടെ കർത്താവു്.

നാരായണൻ(ഭട്ട) — വേണീസംഹാരത്തിന്റെ കർത്താവു്.

ക്രിസ്താബ്ദം ൯-൦നൂറാണ്ടിനു മുമ്പായി ജീവിച്ചിരുന്നു.

നാരായണൻ-പ. വിഷ്ണു. ശബ്ദശാസ്ത്രൻ, അവതാരങ്ങളിൽ മനുഷ്യശരീരത്തെ കൈക്കൊള്ളുന്നവൻ; നരം=ജനസമൂഹം. മനുഷ്യരുടെ ഇരിപ്പിടമായവൻ; നാരത്തിൽ (വെള്ളത്തിൽ) ശയിക്കുന്നവൻ; ജീവാത്മസമൂഹത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവൻ; അന്തരാത്മാക്കളായ അകാശാദികളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവൻ; നരഃ=ശബ്ദാ അയന്തേ=നിശ്ചയന്തേ യസ്മാൽ സ നരായണഃ. നരായണനല്ലാത്തവൻ അനരായണൻ അനായണോ ന ഭവതീതി നാരായണഃ അതിശബ്ദമായ വേദത്തിനുല്പത്തിസ്ഥാനമെന്നർത്ഥം. നരകൃതമായ ശ്രുതിശാസ്ത്രത്തെ അറിയുന്നവൻ എന്നുമാവാം. നരായണൻ എന്നും പാഠമുണ്ട്. നരന്മാർക്കു സംസ്കൃതാവസ്ഥയിൽ പ്രാപ്തിസ്ഥാനം എന്നർത്ഥം.

'അഥനാരായണോ വിഷ്ണു
ർശുകർമ്മാനരായണഃ'

(ശബ്ദാർണ്ണവം)

ഉ. പ്രസിദ്ധനായ ഒരു മുനി.

ഉർവ്വശിയുടെ ജനനം നാരായണമഹർഷിയുടെ തുടയിൽ നിന്നാണ്.

നാരാ(യ)ണപ്പക്ഷി — മീവൽപക്ഷി, നീലനിറമുള്ള ഞാറപ്പക്ഷി.

നാരായണപ്രിയം-പീതചന്ദനം.

നാരായണമംഗലത്തടി-നാരായണമംഗലത്തു ഭൂതന്റെ, നാരായണഭൂതന്റെ.

നാരായണി-പ. ദുർഗ്ഗാഭഗവതി. ഉ. ശതാവരി. നാരായണങ്കൽ നിന്നുണ്ടായതു എന്നർത്ഥം. ന. ലക്ഷ്മി. ഭ. മഞ്ഞച്ചന്ദനം.

നാരായണീയം-പ. നാരായണനെ സംബന്ധിച്ചതു്. ഉ. ഒരു ഗ്രന്ഥം.

നാരായപ്പടി-നാരായത്തിന്റെ മൂർച്ച വരുത്തുവാനുള്ള മുഖവാരി മുറി.

നാരായം-പ. എഴുത്താണി. ഉ. ഒരുവക അളവു സാധനം. ന. തലനാരുപോലെയുള്ള സൂചി, ഭ. തേനീച്ചയുടെ കൊമ്പു്. (കുത്തുന്ന സാധനം).

നാരായവേർ-പ. അങ്ങേ അറത്തുള്ള മൂർച്ച വേർ. ഉ. തലമുടിയോളമുള്ള വേർ, പ്രധാന വേർ, തായ്വേർ.

നാരി-പ സ്ത്രീ. ഗർഭകാലങ്ങളെ കൊണ്ടു നടത്തുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

നാരിക-വി. ജലത്തെ സംബന്ധിച്ച.

നാരികേരം-നാളികേരം, തെങ്ങു്.

നാരികേളം-നാളികേരം, തെങ്ങു്.

നാരികേളി-നാളികേരം, തെങ്ങു്.

നാരിതപം-സ്ത്രീതപം.

നാരിയാൾ-സ്ത്രീ

നാരീകേളം-നാളികേരം, തെങ്ങ്.

നാരീകേളീ-നാളികേരം, തെങ്ങ്.

നാരീക്ഷീരം-മുലപ്പാൽ.

നാരീതരംഗകൻ-ഹ. ജാരൻ. ഉ. സ്ത്രീ ലോലൻ.

നാരീമണി-സൌന്ദര്യമുള്ള സ്ത്രീ.

നാരീഷ്ടാ-വള്ളിമുല്ല.

നാര്യംഗം-നാരകം.

നാലംഗപ്പട-ചതുരംഗപ്പട. ആന, കുതിര, തേർ, കാലാൾ ഇവ ൪-ം കൂടിയ സൈന്യം.

നാലമ്പലം-ശ്രീകോവിലിനു ചുററുമുള്ള അമ്പലം

നാലർ, നാലവർ-നാലുപേർ

നാലവംശം-വേഴൽ.

നാലാങ്കുളി-ഹ കല്യാണം കഴിഞ്ഞ ദിവസംമുതൽ നാലാംദിവസമുള്ള കുളി. ഉ തീണ്ടാരി നാലിന്റെ അന്നത്തേ കുളി, നാലുകുളിക്ക

നാലാംനാൾ-വരുവാനുള്ളതെങ്കിലും കഴിഞ്ഞതെങ്കിലുമായ നാലാമത്തേ ദിവസം.

നാലാംനീർ-നാലുകുളി, നാലാങ്കുളി.

നാലാമ്പനി-നാലാമ്മുറപ്പനി, നന്നാലു ദിവസം കഴിയുമ്പോൾ വരുന്ന പനി.

നാലാമ്പാട്ട്-നാലാമിടം.

നാലാമത്ത്-അ. മൂന്നുകഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം.

നാലാമത്തേ-വി. മൂന്നിന്റെ ശേഷമുണ്ടായ.

നാലാമൻ-നാലാമത്തേ ആൾ

നാലാമിടം-ഹ ഉദയരാശിയുടെ നാലാമത്തേ രാശി ഉ. ഭവനം ൩. ഭരദേവത, ഭവനദേവത.

നാലാശ്രമം-ബ്രഹ്മചാരി, ഗൃഹസ്ഥൻ, വാനപ്രസ്ഥൻ, സന്യാസി ഇവരുടെ ആശ്രമം ൪-ം.

നാലാശ്രമി-ബ്രാഹ്മണൻ.

നാലിലക്കടങ്ങൽ-ഒരു തൈ.

നാലുകറി-എരിശേരി, പുളിശേരി, മധുരക്കറി, ഉപ്പേരി ഇവ ൪-ം.

നാലുകുളി-നാലാങ്കുളി.

നാലുകെട്ട്-നാലുപുര കൂട്ടിക്കെട്ടി നടുവിൽ മുററമുള്ള ഒരു ഭവനം.

നാലുജാതി-ബ്രാഹ്മണൻ, ക്ഷത്രിയൻ, വൈശ്യൻ, ശൂദ്രൻ ഈ നാലും.

നാലുദിക്ക്-കിഴക്ക്, തെക്ക്, പടിഞ്ഞാറ്, വടക്ക് ഇവ ൪-ം.

നാലുപന്തി-ശൂദ്രസ്ത്രീകളും മററും കഴുത്തിൽ കെട്ടുന്ന ഒരാഭരണം.

നാലുപാടും-അ. നാലുവശവും.

നാലുപാദം-ഹ. ദീപപ്രദക്ഷിണം. ഉ. നാലു കാല്.

നാലുപായം-സാമം, ദാനം, ഭേദം, ഭണ്ഡം ഇവ നാലും.

നാലുപുര-നാലുപുര കൂടിയത്, നാലുകെട്ട്. പര്യായങ്ങൾ-സഞ്ജവനം, ചതുശ്ശാലം.

നാലുവർണ്ണം-നാലു ജാതി.

നാലുവേദം-ഋക്, യജുസ്സ്, സാമം, അഥർവണം ഇവ നാലും.

നാല്യണം-നാലുവിധമുള്ള ഋണം.

'നാല്യണത്തോടുകൂടി മാനവൻ ജനിക്കുന്നു നാലും വീട്ടിയേ ഗതി വന്നീടു ഭൂവി നൃണാം * ആസ്തിക്യത്തോടു യജ്ഞം കൊണ്ടു ദേവകൾ കടം സ്വാദ്ധ്യായത പസ്സുകൊണ്ടൃഷികൾക്കുള്ളകടം * ശ്രാദ്ധാദിപുത്രോല്പത്ത്യാ പിതൃക്കൾക്കുള്ളകടം മാനുഷർക്കുള്ളകടമാനൃശംസേനവീട്ടി * വേണം മാനുഷന്മാർക്കു സൽഗതി വന്നീടുവാൻ'. (ഭാരതം)

നാല്ക്കവലവഴി-നാലു വഴികൾ ഒരുമിച്ചുകൂടുന്ന സ്ഥലം.

നാല്ക്കാലി-പശുക്കൾ മുതലായ മൃഗജാതി.

നാല്ക്കൂട്ടരെ രുവഴി-നാലു വഴികൾ കൂടിയ സ്ഥലം. പൎയ്യായങ്ങൾ-ശൃംഗാടകം, ചതുഷ്പഥം.

നാല്ക്കൊമ്പനാന-നാലു കൊമ്പുള്ള ആന, ഐരാവതം.

നാല്ക്കോല്പക്കൊന്ന-കറുത്ത കൊന്ന, ഒരങ്ങ്ാടിമരുന്ന്. പൎയ്യായങ്ങൾ-ശ്യാമാ, പാളിന്ദീ, സുഷേണികാ, കാളാ, മസൂരവിദളാ, അൎദ്ധചന്ദ്രാ, കാളമേഷിക.

ഇതു കൃമി, കഫരോഗം, മഹോദരം, ജ്വരം, കുഷ്ഠം, ചൊറി, വ്രണം, പാണ്ഡുരോഗം ഇവയ്ക്കു നന്ന്. വിരേചനത്തിനു ഉത്തമം. ത്രികോല്പക്കൊന്നയിൽ കറുത്ത ഗുണമേ ഇതിനുള്ളു. ഗ്രഹണിയെ ശമിപ്പിക്കും. സം-കൃഷ്ണത്രിവൃതാ. തമി-കരിഞ്ചിവതൈ.

നാല്ക്കോലപ്പെരുവഴി-നാല്ക്കവല വഴി

നാല്ക്കോണ്-നാലുകോണ്.

നാല്പാ(ൽ)മരം-അരയാൽ, പേരാൽ, അത്തി, ഇത്തി ഇവ ൪-ം.

നാല്പാടി-കൃൎവ്വാഴ്ചക്കാരൻ, റൊമാ അധികാരി. (പാടു=വശം).

നാല്പുര-നാലുകെട്ട്, നാലാമ്പാട്.

നാവടക്കം-൧. ഒരു ക്ഷുദ്രം ൨. മൌനം.

നാവനം-നസ്യം.

നാവൽഗുണചതുഷ്ടയം-കഥാബന്ധം, പാത്രപ്രകടനം, രസപുഷ്ടി, ഗദ്യരീതി.

നാവാലി-ക്ഷൌരക്കത്തി, മടക്കുകത്തി.

നാവി-അണ്ണാക്ക്, തൊണ്ട. (പ-മ).

നാവിക-വി. വള്ളത്തെ സംബന്ധിച്ച.

നാവികക്കയ്യർ-ദുഷ്ടരായ വള്ളക്കാർ.

'വഞ്ചിത്തഭ്രാന്തെഴുമരയരാം
നാവികക്കയ്യരേനീ'
(മയൂരസന്ദേശം)

നാവികൻ-തോണിയിൽ കടത്തുന്നവൻ, ഊന്നുകാരൻ, അമരക്കാരൻ, ചുക്കാൻ പിടിക്കുന്നവൻ. തോണികൊണ്ടു നടത്തുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

നാവികബലം, നാവികസൈന്യം-കപ്പൽപട.

നാവിൻദോഷം-നാക്കിന്റെ ദോഷം, വാക്കുനിമിത്തമുണ്ടാകുന്ന ദീനമോ കുററമോ.

നാവിൻപാഠം-കാണാപ്പാഠം.

നാവ്-നാക്ക്. പൎയ്യായങ്ങൾ-രസജ്ഞാ, രസനാ, ജിഹ്വാ.

നാവുക-അരിയിലേ കല്ലുകളഞ്ഞു നന്നാക്കുക.

നാവുക്കാരം, നവുക്ഷാരം - കഠിനഭാഷ.

നാവുക്കിടാവ്-മുലകുടിക്കുന്ന ശിശു.

നാവേറ്-കൊതി, നാവിൻദോഷം.

നാവ്യ-വി. വള്ളത്തെസംബന്ധിച്ച.

നാവ്യം-൧. പുതുമ. ൨. തൊണികൊണ്ടു കടപ്പാൻ യോഗ്യമായ പ്രദേശം.

നാശക-വി. നാശം വരുത്തുന്ന.

നാശകര-വി. നശിപ്പിക്കുന്ന.

നാശകാരണചതുഷ്ടയം - യൌവ്വനം, ധനസമ്പത്തി, പ്രഭുത്വം, അവിവേകത ഇവ ൪-ം.

'പ്രഭുത്വമറിവില്ലായ്മ
യൌവ്വനം ധനമെന്നതിൽ
ഒന്നുപോരുമനൎത്ഥത്തി-
ന്നൊന്നിച്ചാൽ പറയേണമോ'

നാശചതുഷ്ടയം-മടികൊണ്ടു കാൎയ്യങ്ങൾക്ക്, ധനക്ഷയംകൊണ്ടു ബുദ്ധിയ്ക്ക്, യാചനകൊണ്ടു അഭിമാനത്തിന്, അത്യാൎത്തികൊണ്ട് കുലത്തിന് ഈ നാലും

നാശന-വി നശിപ്പിക്കുന്ന

നാശമാർഗ്ഗചതുഷ്ടയം-ഹ. അനുചിതകർമ്മം, സംഘവിരോധം, ബലവാനോടെതിർക്ക, സ്ത്രീകളെ വിശ്വസിക്ക ഇവ നാലും.

ഉ. പ്രഭുത്വം, അറിവില്ലായ്മ, യൌവ്വനം, ധനം ഇവ നാലും.

'യൌവ്വനം ധനസമ്പത്തിഃ
പ്രഭുത്വമവിവേകിതാ
ഏകൈകമപ്യനർത്ഥായ
കിമു യത്ര ചതുഷ്ടയം'

നാശം-ഹ. നശിപ്പ്, ക്ഷയം, ഇല്ലാതെയാക. ഉ. മരണം. കാണാതാവുക എന്നർത്ഥം.

നാശരഹിത-വി. ക്ഷയമില്ലാത്ത, മരിക്കാത്ത.

നാസത്യന്മാർ-അശ്വിനീദേവന്മാർ, ദേവവൈദ്യന്മാർ അസത്യമില്ലാത്തവർ, കപടമില്ലാത്തവർ എന്നർത്ഥം.

നാസാ-ഹ മൂക്ക്. ശബ്ദിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ഉ. പുരയുടെ ഒരു മേൽപടി, കട്ടിളയുടെ മുകളിലുള്ള കുറുമ്പടിയുടെ, വാതലിന്റെ മുകളിലേ ആറങ്ങാൽ തിരിയുന്നതിന്നു തുളച്ചുണ്ടാക്കി കുറുമ്പടിയോടു ചേർത്ത ഉടമതിയന്റെ, മുകളിലെ ഭിത്തിയെ താങ്ങുന്ന കവുത്തിയുടെ പേർ. ശബ്ദിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം

നാസാദാരു-കതകിന്റെ കട്ടളയുടെ മുകളിലേ പലക.

നാസാദ്വാരം-മൂക്കിന്റെ ഓട്ടേ.

നാസാപതി-ഫലവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു ദ്രവ്യം

നാസാപതി മൂന്നുദോഷങ്ങളെയും ശമിപ്പിക്കും. ഈ പേർ കാബൂൾ മുതലായ ദേശങ്ങളിൽ നടപ്പുള്ളതാണ്. ക്രുവളക്കായുടെയും ചെറിയ ചുരക്കയുടെയും ആകൃതികളിൽ രണ്ടുതരമുണ്ട്.

നാസാപരിശോഷം-ഒരു രോഗം.

ഈ രോഗത്തിൽ മേല്പെട്ടും കീഴ്പെട്ടും പ്രയാസപ്പെട്ട് ശ്വാസംവിടേണ്ടതായിവരും.

നാസാപാകം-ഒരു രോഗം.

പിത്തം മൂക്കിൽനിന്നിട്ടു അവിടെ വ്രണവും പഴുപ്പുമുണ്ടാക്കും. ആ പഴുപ്പ് ദുർഗ്ഗന്ധത്തോടു ഒലിക്കും.

നാസാപുടം-മൂക്കിന്റെ ദ്വാരം.

നാസാമണി-മൂക്കുത്തി.

നാസാമലം-കർണ്ണമലം, ചെവിപ്പീ.

നാസാരന്ധ്രം-മൂക്കിന്റെ ദ്വാരം.

നാസാസംവേദനം-ചങ്ങലംപരണ്ട.

നാസാസ്രാവം-ഒരു രോഗം.

കഫം മൂക്കിൽനിന്നു കട്ടയായിട്ടോ മഞ്ഞളിച്ചിട്ടോ വെളുത്തിട്ടോ നേർത്തിട്ടോ സ്രവിക്കും.

നാസി, നാസിക-ഹ. മൂക്ക്. ഉ. തുമ്പിക്കൈ ൩. അശ്വിനീദേവി. ൪. പുറത്തോട്ടുള്ള തള്ളൽ.

നാസികാചൂർണ്ണം - മൂക്കിൽ ഇടാനുള്ള പൊടി.

നാസികാദ്വാരം-മൂക്കിന്റെ തുള.

നാസികാമലം-മൂക്കീര, മൂക്കിട്ട.

നാസിക്യം-നാസിക് എന്ന സ്ഥലം.

നാസീരം-സേനയുടെമുൻഭാഗം, മുന്നണി.

നാസ്തി-അ. ഇല്ല.

നാസ്തികത-കാണപ്പെടാത്തതൊന്നും ഇല്ലെന്നുള്ള ഭാവം, നാസ്തികന്റെ ഭാവം, പരലോകാദികളില്ലെന്നുള്ള ബുദ്ധി. മറെറാരു പര്യായം-മിത്ഥ്യാദൃഷ്ടി.

നാസ്തികൻ-കാണപ്പെടാത്തതിൽ വിശ്വസിക്കാത്ത ഒരു മതക്കാരൻ, വാസ്തവത്തിൽ ഉള്ളതായ പരലോകം, ഈശ്വരൻ മുതലായവയൊന്നും ഇല്ലെന്നു വാദിക്കുന്നവൻ.

നാസ്തിക്യം-നാസ്തികമതം, കാണപ്പെടാത്തതൊന്നും ഇല്ലെന്നുള്ള ഭാവം.

നാസ്തിചതുഷ്ടയം-ഫ. രോഗസമംശത്രു, വിദ്യാഭ്യാസസമം മിത്രം, പുത്രനിലുള്ള പോലെ അൻപു, ദൈവത്തിനേക്കാൾ ബലം. ൨. സമർത്ഥന്റെ ഭാരം, വണിക്കിന്റെ ദൂരം, വിദ്വാന്റെ വിദേശം, പ്രിയവുദിക്കു ശത്രു. ൩. ക്ഷമയ്ക്കു തുല്യം തപസ്സ്, സന്തോഷത്തിന്റെ തുല്യം സുഖം, തൃഷ്ണയ്ക്കു തുല്യം രോഗം, ദയയ്ക്കു തുല്യം ധർമ്മം. ൪. വിദ്യയ്ക്കു തുല്യം നേത്രം, സത്യത്തിന്റെ തുല്യം തപസ്സ്, രാഗത്തിന്റെ തുല്യം ദുഃഖം, ദാനത്തിന്റെ തുല്യം സുഖം.

നാസ്തിദം-മാവ് (വൃക്ഷം).

നാഹം-ഫ. കണി, കുടുക്ക്. ൨. മലബന്ധം.

നാഹുഷൻ, നാഹുഷി-യയാതി. നഹുഷന്റെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം

നാള-നാമ്പ്.

നാളകം-തെങ്ങ്.

നാളകിനീ-താമരപ്പൊയ്ക.

നാളത്ത്-അ. മുമ്പിൽ പറഞ്ഞ ദിവസം, അന്ന്, അദ്ദിവസം.

നാളതാർ-നാളത്തോട് (തണ്ടോടു) കൂടിയ പൂവ്, താമര.

നാളം-ഫ. തണ്ട്. 'പങ്കജനാളസൂത്രം' ൨. തണ്ടൻചീര. ൩. വേഴൽ. ൪. താമരവളയം

നാളവതി-തെങ്ങ്.

നാളാഗമം-ഓരോരോ കാലത്തിലെ ചരിത്രം, ഗ്രന്ഥവരി.

നാളായണി-പാഞ്ചാലിയുടെ പൂർവ്വജന്മത്തിലെ പേർ. ഇന്ദ്രസേനാ എന്നും ഉണ്ട്

നാളി-ഫ. തണ്ട്. ൨. തണ്ടൻചീര.

നാളികം-ഫ. പോത്ത്. ൨. താമര.

നാളികാ-ഫ. അകത്തു ദ്വാരമുള്ള തണ്ട്. ൨. ആനക്കുന്തം. ൩. തണ്ടൻചീര.

നാളികേരപാകം-"അകമേകടന്നു സാരാംശങ്ങളെ ഗ്രഹിപ്പാൻ ക്ലേശമുയിഷ്ടമായ പദകാഠിന്യത്തോടുകൂടിയ ഭാഷയെ പ്രയോഗിക്കുന്നത്."

നാളികേരം-തെങ്ങ്, തേങ്ങാ. ഗന്ധമുള്ളതും വായുവിനാൽ പ്രേരിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതും എന്നർത്ഥം.

നാളികേരവെള്ളം-ലഘുവാണ്. ബലത്തെ ഉണ്ടാക്കും. ശീതളവും മധുരവും ഗുരുവുമാകുന്നു. പിത്തം, പീനസം, തണ്ണീർദാഹം, ശ്രമം, ചുട്ടുനീറൽ, ഭ്രാന്തി, ശോഷം ഇവയ്ക്കു നന്ന്. സുഖത്തെ ദാനംചെയ്യും.

നാളീ-ഫ. താമര. ൨. മീൻകണ്ണിക്കുറുക.

നാളീകനേത്രൻ-വിഷ്ണു.

നാളീകബാണൻ-കാമൻ.

നാളീകബാന്ധവൻ-സൂർയ്യൻ.

നാളീകം-ഫ. താമരപ്പൂവ്. ൨. അമ്പ്. ൩. കുന്തം

നാളീകളായം-കരിഞ്ചണ്ണ.

നാളീകാസനൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

നാളീവ്രണം-വട്ടം കുറഞ്ഞ് കുഴിയേറിയ പുണ്ണ്.

നാളേ, നാളേയ്ക്കു്-അ ഫ. അടുത്ത ദിവസം. ൨. പിന്നെ.

നാളേയ്ക്കുനാളെ-അ. മറെറന്നാൾ.

നാളോക്കം-നാളും പക്കവും അറിവാനുള്ള കവിടിക്രിയ.

നാൾ-ഫ. അശ്വതി മുതലായവ. ൨. ദിവസം.

നാൾക്കട-ഫ ഒടുവിലത്തെ ദിവസം. ൨. ദിവസത്തിന്റെ ഒടുവിലത്തെ ഭാഗം

നാൾക്കുനാൾ-വി. ദിവസംതോറും.

നാൾതോറും-അ. ദിവസംപ്രതി.

നാൾനീക്കം-അശ്വതി മുതലായ ദിവസങ്ങളുടെ ഏററക്കുറച്ചിൽ.

നാൾവഴി-വരവിന്നും ചെലവിന്നും മററും ദിവസംപ്രതി എഴുതുന്ന കണക്ക്.

നാഴി-ഇടങ്ങഴിയിൽ നാലിലൊന്നു്. പ
ര്യായം-കുഡുപം (കുഡവം).

നാഴിക-അറുപതു വിനാഴിക കൂടിയതു്.

നാഴി(ക)ക്കിടം-താഴികക്കുടം.

'നാഴികക്കുടങ്ങൾകാണായി'
(കുമാരാഹരണം കഥ)

നാഴികവച്ചിരട്ട-നാഴികവട്ട(ക).

നാഴികമണി-നേരം അറിവാനുള്ള ഒരു
സൂത്രം.

നാഴികവട്ട(ക)-നടുവിലുള്ള ചെറിയ
ഭാരത്തിൽ കൂടെ വെള്ളം കേറി ഒരു
നാഴികകൊണ്ടു മുങ്ങുന്ന ഒരു പാത്രം
(സമയം അറിയാനുള്ളതു്.)

നാറാണക്കല്ലുവയ്ക്കുക—ന ശി ക്ക ക.
(ശൈലി.)

നാറാവുള്ളി ക്ര. മണമില്ലാത്ത ഒരുമാതി
രി ഉള്ളി. ഉ. വെള്ളുള്ളി.

നാറുന്നു-നാറ്റം വരുന്നു. ദുർഗ്ഗന്ധം ഉണ്ടാ
കുന്നു. (സ ക്രി. നാറനം. കാ. ക്രി.
നാറിക്കുന്നു.)

നാറ്റം-ക്ര. ദുർഗ്ഗന്ധം ഉ. ഗന്ധം, മണം.

നി

നിഃ-അ ഇതു പദങ്ങളിൽ ചേരുമ്പോൾ
നിശ്ചയമായിട്ടു് എങ്കിലും നിഷേധമായി
ട്ടെങ്കിലുമുള്ള അർത്ഥത്തോടുകൂടി വരും.

നികക്കുന്നു, നികരുന്നു-ക്ര. വെള്ളത്തി
ന്റെ മീതെ വന്നുപൊങ്ങുന്നു. ഉ. നിറയു
ന്നു, നിറഞ്ഞുതീരുന്നു, നിവിരുന്നു, നീ
ന്തിസ്സഞ്ചരിക്കുന്നു. (സ ക്രി. നിക
ത്തുന്നു.)

നികട-വി. സമീപത്തുള്ള.

നികടം-സമീപം.

നികട്ടുന്നു, നകട്ടുന്നു-വമൂപറയുന്നു.

നികപ്പു്-നിറവു്, നിരപ്പായിത്തീരുക.

നികർ, നികരു-തുല്യത, പോരെ. ഉ-ം
'ഇടിനികർ'.

നികർ-തുല്യൻ.

'അവനുനികർമന്നിലിനിയാരേ'
(ശിവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

നികഷ്ണം-ക്ര. നഗരത്തോടടുത്തു കളി
ക്കുന്നതിനുള്ള വെളിമ്പ്രദേശം (കളിത്തട്ട
കം). ഉ. ഗൃഹത്തിനു നല്ല സ്ഥലം.
ന. പട്ടണങ്ങികളിൽ ഗൃഹനിർമ്മാണത്തി
നു വേറെ വച്ചുകെട്ടുന്ന വരപ്പു്. കൃ
ഷിക്കുപയോഗപ്പെടുത്താത്ത സ്ഥലം എ
ന്നർത്ഥം. ര. ഉഴവു്.

നികരം-ക്ര. കൂട്ടം, നാലുഭാഗത്തും വ്യാ
പിച്ചതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. സാരം, ന.
തുല്യത.

നികഷഃ-ക്ര. ഉരക്കല്ലു്, സ്വർണ്ണം മാറ്റു
നോക്കുന്നതിനുള്ള ഉരക്കല്ലു്. ഉ. കണ്ടി
കടയുന്ന ചാണ, ഉരയ്ക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

നികഷാ-ഒരു രാക്ഷസസ്ത്രീ, രാക്ഷസ
രിൽ ഒരുകൂട്ടക്കാരുടെ അമ്മ, രാവണ
ന്റെ അമ്മ എന്നും കാണുന്നു.

നികഷാ-അ. ക്ര. സമീപത്തു്. ഉ. മ
ദ്ധ്യത്തു്.

നികഷാത്മജൻ-നികഷയുടെ പുത്രൻ.
രാക്ഷസൻ.

നികഷിക്കുന്നു-ഉരയ്ക്കുന്നു.

നികഷോപലം-സ്വർണ്ണം മാറ്റുനോക്കു
നുള്ള ഉരക്കല്ലു്.

നികളിക്കുന്നു-അഹങ്കരിക്കുന്നു. ആത്മ
പ്രശംസയാൽ ഉയരുന്നു.

നികളം-അഹംഭാവം, ഞെളിയുക.

നികളിക-ഞെളിയുക.

നികാമം-അ. ക്ര. ഏറവും. ഉ. മന
സ്സോടെ.

നികാമം എന്നതു 'യഥേഷ്ടം' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ ക്രിയാവിശേഷണമായി പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നു.

നികായം-പ്ര. സമൂഹം

"ചോളപോലെചിതറിവിതറീ
താരകാണാംനികായം'
(ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം)

നികായം എന്നതു സമാനമായ ധർമ്മത്തോടുകൂടിയവരുടെ സമൂഹത്തിന്റെ പേരെന്നും അർത്ഥം കാണുന്നു.

യോഗം, സമാനധർമ്മികളായ പ്രാണികളുടെ സമൂഹം; നല്ലവണ്ണം പുഴുങ്ങിപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം. പ. ഭവനം. നു. ലാക്ക്, ലക്ഷ്യം.

നികായ്യം-ഭവനം. നെല്ലും വിത്തും മറ്റു സാധനങ്ങളും ധാരാളമായി വഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നോടം എന്നർത്ഥം.

നികാരം-പ്ര. പൊഴി, പതിരുപിടിക്കുക. പ. അപകാരം നികൃഷ്ടമായ് ചെയ്യുക എന്നർത്ഥം. നു. ചതിവു്. ര. ഉപദ്രവം, വിരോധം, ദോഷം. ള. കൊല. ന. ശകാരം, ശണ്ഠ. ഫ. അപമാനം. വ. എതിർക്കുക. ൻ. നെല്ലുകാറ്റത്തിടുക (ചെറുക). ഉൽക്ഷേപിക്കുക എന്നർത്ഥം. ക്ര. പതി.

നികാരണം-കൊല, വധം.

നികാശ-വി. തുല്യമായുള്ള

നികാശ്യം-പ്ര. കാഴ്ച. പ്രകാശം. പ. സന്നിധാനം, സമീപത. നു. തുല്യത.

നികിതി-നികുതി.

നികുതിവിത്തു-ഒരു വയലിലെക്കുറവു ശ്യമുള്ള വിത്തിന്റെ വരി.

നികുമ്പ-അയനി.

നികുഞ്ചകം-പ്ര മുഴക്കു്, വളരെ ചെറിയതു എന്നർത്ഥം. (നികുഞ്ചനം എന്നും പാഠം)

നാഴിയുടെ നാലിൽ ഒന്നു്. ഒരു ഫലത്തോടു തുല്യം.

പ. അറുപതു്.

നികുഞ്ജം-പ്ര ലതാഗൃഹം, വള്ളിക്കുടിൽ. ഭൂമിയിൽ ജനിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-കുഞ്ജം.

നികുഞ്ജം എന്നതു ഉള്ളിലുള്ള സ്ഥലത്തിനു പുറമേ വള്ളിച്ചുറ്റിപ്പിണഞ്ഞു മറച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വള്ളിക്കുടിൽ ആകുന്നു.

പ. മലയിലേ ഗ്രഹ. നു. കല്ലറ, നിലവറ.

നികുഞ്ജികാ-ഇഞ്ച.

നികുംഭൻ-പ്ര. കുംഭകർണ്ണന്റെ പുത്രൻ, ഒരു രാക്ഷസൻ. പ. ശിവന്റെ ഒരു ഭൃത്യൻ. നു. സുന്ദോപസുന്ദന്മാരുടെ പിതാവായ ഒരു അസുരൻ.

കുംഭകർണ്ണന്റെ പുത്രനായ നികുംഭൻ ശ്രീരാമനോടു യുദ്ധംചെയ്തു മരിച്ചു.

കുംഭൻ എന്ന അസുരൻ വിഷ്ണുവല്ലാതെ തന്നെ ആരും കൊല്ലുകില്ലാഎന്നു ബ്രഹ്മാവിൽ നിന്നു വരംവാങ്ങി. ഇയാൾ ഒരേസമയം തന്നെ പലേ രൂപങ്ങൾ ധരിച്ചുവന്നു. ഇതു മന്ത്രശക്തികൊണ്ടായിരുന്നു ബ്രഹ്മദത്തന്റെ പുത്രിമാരെ മോഹിച്ചു. ഇതു ഓരോ രൂപത്തിലായിരുന്നു. അപ്പോഴൊക്കെയും കൊല്ലപ്പെട്ടു. അവസാനത്തിൽ കൃഷ്ണൻ ആകപ്പാടെ വധിച്ചു.

നികുംഭം-നാശമെന്തി. ഭൂമിയെ ഏറ്റവും ഭരിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ചെറിയ മന്തി എന്നും കാണുന്നു.

വജ്രമന്തിയുടെ പേരെന്നും അഭിപ്രായം ഉണ്ടു്.

നികുംഭില-പ്ര. രാവണന്റെ പുത്രനായ ഇന്ദ്രജിത്തു് എന്ന രാക്ഷസൻ യാഗം കഴിച്ച ഗ്രഹസ്ഥലം

'ശംഭോപ്രസാദം വരുത്തുവാനായ്ചെന്നു
ജംഭാരിയിത്തും നികുംബില പൂക്കിതു'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

ര. ലംകയുടെ പടിഞ്ഞാറുവശമുള്ള ഒരു ഭദ്രകാളിരൂപം.

നികുരുംബാ, നികുരംബം-ക്രൂട്ടം, സമൂഹം. ഏറവും ശബ്ദിക്കുന്നതു എന്നത്ഥം.

'സുപ്രസൂനനികുരുംബവും'
(അന്യാപദേശശതകം)

നികൃതീനികാ- ജാതിക്ക് ഉചിതമായ വിദ്യ, അല്ലെങ്കിൽ തൊഴിൽ.

നികൃത-വി. ക. ശഠതയുള്ള. ര. നീക്കപ്പെട്ട. ന. വഞ്ചിക്കപ്പെട്ട. ര. നിന്ദ്യമായ. ങ. വിരോധം ചെയ്യപ്പെട്ട.

നികൃതൻ-ക. ഉപദ്രവിക്കപ്പെട്ടവൻ. നികാരണംചെയ്യപ്പെട്ടവൻ എന്നത്ഥം. മറെറാരു പയ്യായം-വിപ്രകൃതൻ. ര. മനസ്സിനു കടിലതയുള്ളവൻ. നികൃന്തനംചെയ്യുന്നവൻ, അന്യനെ കെടുക്കുന്നവൻ എന്നത്ഥം. മറവു പയ്യായങ്ങൾ-അനുജ്ഞ, ശഠൻ.

നികൃതി-ക. ശാഠ്യം. ര. നീക്കം. ന. നിന്ദ. ര. ചതിവു്.

നികൃത്ത- വി. ഛേദിക്കപ്പെട്ട, മുറിക്കപ്പെട്ട.

നികൃന്തനം-ക. ഛേദനം.

'ദന്തിവരാസുരകൃന്തനംചെയ്തതും'
(ഭക്ഷയാഗം കഥകൾ)

ര. മുറിയ്ക്കുന്നതിനുള്ള ഒരായുധം.

നികൃഷ്ട-വി. ഹീനമായ, ജാത്യാചാരകുലാദികളെക്കൊണ്ടു നിന്ദിക്കപ്പെട്ട. നികൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട (നീക്കംചെയ്യപ്പെട്ട) എന്നത്ഥം.

നികൃഷ്ടകർമ്മം-ദുഷ്പ്രവൃത്തി.

നികൃഷ്ടത-ഹീനത.

നികൃഷ്ടം- ക. ജാത്യാചാരകുലാദികളെക്കൊണ്ടു നിന്ദിക്കപ്പെട്ടതു്. നികൃഷ്ടം > <ഉൽകൃഷ്ടം. ര. അടുപ്പം, സന്നിധാനം.

നികേതായം-തുരുതുരെ കൂട്ടമായി കൂട്ടുക.

നികേതനം-ഭവനം. വിശേഷമായ പാർപ്പിടം എന്നത്ഥം.

നികേത(ക)ം-ക. ഭവനം. ര. കടലാസിന്റെ അടിയിൽക്കൂടെ കൈയെഴുതീട്ടു ഉറപ്പുവരുത്തുക.

നികോചകം-ക. അങ്കോലമരം. അത്യുച്ചമായി ശബ്ദിക്കുന്നതു് അല്ലെങ്കിൽ തൊടുന്നവരെ മുള്ളുകുത്തി നിലവിളിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നത്ഥം. ര. വാർമുഖിൻ കായ്.

നികോചനം-ക. ചുരുങ്ങൽ, കോച്ചൽ, ചുളുക്കം. ര. അമുക്കൽ, ഞെരുക്കൽ, മുറുക്കം.

നികോഠകം-അഴിഞ്ഞിൽ.

നിക്കണ്ടം - നിഷ്പന്ദം, സിദ്ധാന്തം. (പ-മ.)

നികൃണം, നികൃാണം-ക. വീണാദി സകല വാദ്യധ്വനികളുടെയും പേർ. ഏറവും ശബ്ദിക്കുന്നതു എന്നത്ഥം. ര. ശബ്ദം.

ഭിക്ഷണാധ്വനിയുടെ പേരെന്തും അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

നിക്ഷണം-ചുംബനം.

നിക്ഷിപ്ത-വി. ക. വയ്ക്കപ്പെട്ട. ര. ഇടപ്പെട്ട. ന. ത്യജിക്കപ്പെട്ട ര. പണയംവെക്കപ്പെട്ട. ങ നിക്ഷേപിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള, സൂക്ഷിച്ചുവെക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള.

നിക്ഷുഭ-ക. സൂര്യന്റെ പത്നി. ര. ബ്രാഹ്മണി.

നിക്ഷേപണം-ക. വയ്ക്കുക, വെപ്പു്. ര. എറിയുക.

നിക്ഷേപം-പ. ധനം, ഭൂമിയിൽ കഴിച്ചുവെച്ചത്. ഉ. സൂക്ഷിച്ചുവെപ്പ്. ന. പണയം. ര ത്യാഗം.

നിക്ഷേപിക്കുന്നു-പ. ധനം സൂക്ഷിച്ചുവയ്ക്കുന്നു. ഉ. ഇടുന്നു.

നിഖനനം-പ. കഴിക്കുക ഉ. നാട്ടുക, അറക്കുക.

നിഖർവ്വ് വി. നീളംകുറഞ്ഞത.

നിഖർവ്വം-ഖർവ്വം പത്തുകുടിയത്, പന്ത്രണ്ടാംസ്ഥാനം.

നിഖാതം-വി. പ. കഴിക്കപ്പെട്ട. ഉ. നാട്ടിയ. ന. കഴിച്ചിടപ്പെട്ട.

നിഖില-വി. മുഴുവനായ, എല്ലാം, സകലം.

നിഗഡ(ള)ം-പ. ആനത്തുടൽ, മരമുലത്താൽ നനക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ചങ്ങല, വിലങ്ങ്.

നിഗഡനം- വിലങ്ങിടുക, ചങ്ങലയിടുക.

നിഗഡിത-വി. വിലങ്ങിട്ട, ചങ്ങലയിട്ട

നിഗണം-യാഗധൂമം.

നിഗദം-പ. വാക്ക്, പറക. ഉ. ഏറവും വ്യക്തമായി പറയുക. മറെറാരു പയ്യായം-നിഗാദം. ന. ഉറക്കെ ഉച്ചരിച്ച പ്രാർത്ഥന. ര. പ്രസംഗം. @ അർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാതെ പഠിക്കുക.

നിഗദിക്കുന്നു-പറയുന്നു.

നിഗമൻ-കച്ചവടക്കാരൻ. (നൈഗമൻ എന്നതിൻെറ പാഠം.)

നിഗമനം-യാത്ര.

നിഗമം-പ. വേദം, ഉ. ചന്ദ്രൻ. ന. നഗരം, രാജധാനി. ര. കച്ചവടം. @. പെരുവഴി. ന നിശ്ചയം. ൈ. തർക്കശാസ്ത്രം. വ. യാത്രപോകുന്ന വ്യാപാരികളുടെ കൂട്ടം. ൻ. മുഖ്യനഗരം. രാജധാനിയുള്ള നഗരം, തലസ്ഥാനം. ജനങ്ങൾ ഇവിടെ വേണ്ടുവോളം ശമിക്കുന്നു എന്നർത്ഥം.

നിഗമീ-വി. വേദത്തെ അറിയുന്ന.

നിഗരണം-പ. വിഴുങ്ങൽ. ഉ. തൊണ്ട.

നിഗരണംചെയ്ക-വിഴുങ്ങുക.

നിഗരം-വിഴുങ്ങൽ.

നിഗള(ഡ)ം-പ. അഹംഭാവം. ഉ. വിലങ്ങ്, ചങ്ങല. ന. ആനച്ചങ്ങല. അയയുന്നത് അല്ലെങ്കിൽ അയയാത്തത് എന്നർത്ഥം.

നിഗളിക്കുന്നു-അഹങ്കരിക്കുന്നു.

നിഗാദം-പറയുക, സംസാരം.

നിഗാരം-മിഴുങ്ങൽ. നിഗരണം ചെയ്യുക എന്നർത്ഥം.

നിഗാര(ല)കം-വി. വിഴുങ്ങുന്ന, തിന്നുന്ന

നിഗ്രാളം-പ. കുതിരയുടെ കഴുത്തിൻെറയും ജത്രുവിൻെറയും സന്ധിഭാഗത്തിൻെറയും പേർ. ഇതിൻെറ ഉള്ളിലൂടെ ശ്വാസം കഴിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി ഉ. മിഴുങ്ങൽ.

നിഗീർണ്ണം-വി. പ. വിഴുങ്ങിയ. ഉ. മറയ്ക്കപ്പെട്ട.

നിഗ്രുഢ-വി. പ. മറയ്ക്കപ്പെട്ട. ഉ. ഒളിയ്ക്കപ്പെട്ട

നിഗ്രുഢം-മറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്.

'ശമധനരായമാമുനിജനേഷു
നിഗ്രുഢമഹോ'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

നിഗ്രുഢാ-അ. രഹസ്യമായിട്ട്.

നിഗ്രഹനം-ഒളിപ്പ്.

നിഗൃഹീത-വി. പ. പിടിക്കപ്പെട്ട. ഉ തടുക്കപ്പെട്ട. ന. യുദ്ധത്തിൽ തോൽപ്പിക്കപ്പെട്ട ര. എതിർക്കപ്പെട്ട.

നിഗ്രന്ഥനം-കൊല.

നിഗ്രഹണം-പ കീഴടക്കുക, അമർത്തുക. ഉ. ശിക്ഷ. ന. തോൽവി.

നിഗ്രഹം-ഹ. കൊല ൨. ശിക്ഷ. ൩. അനിഷ്ടം. ൪. നിരോധം. ൫ തടവിലാക്കൽ, കാരാഗൃഹത്തിലാക്കുക. ൬ നാശം ൭ ഭീനം, വാശിയാക്കൽ. ൮ അതിർത്തി.

നിഗ്രഹിക്കുന്നു-ഹ. കൊല്ലുന്നു. ൨. ശിക്ഷിക്കുന്നു.

നിഗ്രാഹം-ഹ ശിക്ഷ. ൨. ശപഥം.

നിഘ-വി. വീതിക്കു തക്കപൊക്കമുള്ള.

നിഘണ്ടു-അഭിധാനഗ്രന്ഥം.

നിഘം-ഹ. ഉണ്ട. ൨. വട്ടം. ൩. സമചതുരമായും കത്തുന്നതിനുള്ളതുമായ ഒരായുധം. ഇതുകൊണ്ടു നിയതമായി ഹനിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൪. പാപം.

നിഘർഷ(ണ)ം-ഹ. ഉരച്ചിൽ. ൨. തിരുമ്മൽ,

നിഘസ - ഭക്ഷണം, ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ, ഭക്ഷിക്കുക, ആഹാരം.

നിഘാതം-ഇടി, അടി.

നിഘാതി-ഇരിമ്പുഗദ.

നിഘുഷ്ടം-ശബ്ദം.

നിഘൃഷ്ട-വി. ഹ. കീഴടക്കപ്പെട്ട. ൨. ഉരക്കപ്പെട്ട. ൩. തിരുമ്മപ്പെട്ട.

നിഘ്ന-വി. അധീനമായുള്ള.

നിങ്ങൾ-ഹ. ആരോടു പറയുന്നുവോ അയാൾ. ൨ ഒരാൾ തനിച്ചേഉള്ളു എന്നു വരികിൽ അയാളെ ബഹുമാനപൂർവം നിർദ്ദേശിക്കുന്ന സർവനാമം. ൩ പറയുന്നതു പലരോടുമാണെങ്കിൽ അവരെല്ലാം.

നിചയം-ഹ. കൂട്ടം. ൨. ശേഖരിപ്പുസ്ഥലം. ൩. നിശ്ചയം.

നിചായം-കൂട്ടം.

നിചികി-ഒരു നല്ല ഇനത്തിലുള്ള പശു

നിചിത-വി. ഹ പൂരിക്കപ്പെട്ട ൨. മൂടപ്പെട്ട

നിചുംപണം-കടൽ.

നിചുളകം മാർക്കവചം, ഉരസ്ത്രാണം.

നിചുളൻ-കാളിദാസന്റെ സമാനകാലീനനും ബന്ധുവുമായ ഒരു കവി.

നിചുളം-ഹ നീർക്കടമ്പ്, നീർപ്പരുത്തി. ജലത്തിൽനിന്നു പൊങ്ങിനില്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. മൂടുവസ്ത്രം. ൩. വഞ്ചി, ആററുവഞ്ചി.

നിചോള(ക)ം- മൂടുവസ്ത്രം, മുഴുക്കുപ്പായം. ഏററവും പൊങ്ങിനില്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. നീചോളി എന്നും കാണുന്നു. മറെറാരു പര്യായം-പ്രച്ഛദപടം.

മെത്തവിരിപ്പിനും വീണമുതലായതിന്റെ ഉറയ്ക്കും ഈ പേർ പറയാമെന്നു കാണുന്നു.

നിചോളം-ഹ. മൂടുപടം, മൂടുവസ്ത്രം.

'ധ്വാന്തംനീലനിചോളചാരു'
(ഗീതാഗോവിന്ദം)

'നീലനിചോളേനനിഹ്നുതമെങ്കിലും'
(രാവണവിജയം കഥകളി)

൨. മെത്തവിരിപ്പ് (ഉറ). ൩. പല്ലക്കു മൂടുന്ന വസ്ത്രം (ദോളികാവരണം).

നിച്ചം-അ. നിത്യം, ദിവസംപ്രതി.

നിച്ചലും-നിത്യവും (പഴയപ്രയോഗം.)

'നിച്ചലത്തേപ്പോലെനന്നായ്
ച്ചെലുത്തിനാൻ'
(കൃഷ്ണലീല തുള്ളൽ)

നിച്ചാത്തം-ദിവസംപ്രതിയുള്ള ശ്രാദ്ധം.

നിച്ഛിവി-ക്ഷത്രിയരിൽനിന്നു കീഴ്പതിച്ച ഒരു ജാതി.

നിജ-വി. ഹ. തന്നെസംബന്ധിച്ച. ൨. നിശ്ചയമായുള്ള. ൩. നിത്യമായുള്ള. നിയതമായി ജനിക്കുന്ന എന്നർത്ഥം. ൪. വിശേഷമായ. ൫. തുടർച്ചയായ.

നിജം-ഉ. തന്നെ സംബന്ധിച്ചത്. ൨. വെള്ളോട്.

നിജാധീന-വി സ്വാധീനമായുള്ള.

നിജാവന്തി-ഒരു രാഗം.

നിടലക്കുഴി-തൊണ്ടക്കുഴി.

നിടലം-നെററി.

നിടലാക്ഷൻ-ശിവൻ.

നിടിയ-വി. വലിയ.

നിടിയോൻ-ഒരു വള്ളി (നരന്ത)

നിടിലതടം-നെററി.

നിടിലം-നെററി.

നിടിലാക്ഷൻ-ശിവൻ.

നിടു-വി. നീളമുള്ള.

നിടുങ്കൺ-വലിയ കണ്ണ്.

നിഡീനം-പക്ഷികളുടെ കീഴ്പെട്ടുള്ള പറപ്പ്.

നിണപ്പുഴ-രക്തപ്പുഴ.

നിണം-ഉ. ചോര. ൨. മഞ്ഞളും അരിയും കൂടി അരച്ചുകലക്കി ചുണ്ണാമ്പും കൂട്ടിക്കുറുക്കി ചോരപോലെ ഉണ്ടാക്കിയത്. കരുതി. ൩. ചോരക്കട്ട.

നിണമണിയുന്നു-നിണം കൊണ്ടലങ്കരിക്കുന്നു.

നിണ്യ-വി. ഒളിച്ച, രഹസ്യമായുള്ള

നിണ്യം-രഹസ്യം.

നിതംബം-ഉ. കടിപ്രദേശം. ൨. സ്ത്രീകളുടെ അരക്കെട്ടിന്റെ പിൻഭാഗം സുരതസമ്മർദ്ദം കൊണ്ടു ക്ഷീണിക്കുന്നത് പുരുഷന്മാരാൽ അത്യന്തം ആഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്നത് ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം.

'സോല്ലാസംശനകൈർന്നിതംബഗുരുതി'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

൩. മലച്ചരിവിന്റെ നടുപ്രദേശം, പർവ്വതത്തിന്റെ മദ്ധ്യപ്രദേശത്തിന്റെ പേർ.

നിതംബവതി-സ്ത്രീ.

നിതംബിനി-ഉ സുന്ദരി. നല്ല നിതംബത്തോടു കൂടിയവൾ എന്നർത്ഥം. ൨. സ്ത്രീ.

നിതരാം-അ. ഏററവും, നിശ്ചയമായിട്ട്, മുഴുവനും, തുടർച്ചയായി.

നിതലം-കീഴ്ലോകങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

നിതാന്തം-വി. പെരുകിയ, ഏററവും.

നിത്തം-നില. (തമിഴിൽ-നിററൽ)

'എനിക്കു നിന്നേടത്തു നിത്തവും, ഇരുന്നേടത്തു ഇരുത്തവും, കിടന്നേടത്തു കിടത്തവും കൊള്ളുന്നില്ല'

നിത്യ-വി ഉ എപ്പോഴുമുള്ള, നിത്യമായുള്ള ൨. സ്ഥിരതയുള്ള.

നിത്യകർമ്മം-ദിവസംപ്രതി ചെയ്യേണ്ടുന്ന കർമ്മം.

നിത്യകല്യാണൻ-ദൈവം.

നിത്യകൃത്യം-നിത്യകർമ്മം.

നിത്യച്ചാത്തം-ദിവസംപ്രതിയുള്ള ശ്രാദ്ധം.

നിത്യച്ചെലവ്-ദിവസംപ്രതിയുള്ളചെലവ്.

നിത്യത, നിത്യത്വം-ഉ. കാലക്ഷേപം. ൨. ആവശ്യം. ൩. ദൈവത്വം, ശാശ്വതത്വം.

നിത്യദാ-അ. എന്നും

നിത്യദാനം-ദിവസവും ചെയ്യുന്ന ദാനം.

നിത്യൻ-ഉ എപ്പോഴുമുള്ളവൻ, ഈശ്വരൻ ൨. സമുദ്രം.

നിത്യനിദാനം-നിത്യവൃത്തി.

നിത്യപൂജ്യചതുഷ്ടയം-ഭൃത്യർ, സന്യാസികൾ, ദേവകൾ, അതിഥികൾ.

നിത്യപ്രളയം-നിദ്ര.

നിത്യം-അ. ഉ. എന്നും. ൨. ദിവസംപ്രതി. ൩ എപ്പൊഴും. ൪ കടൽ.

നിത്യമുക്ത-വി. എന്നും മുക്തിയുള്ള

നിത്യയോഗം-ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന വിഷ്കംഭാദിയോഗങ്ങൾ.

നിത്യയൌവ്വനാ-ദുർഗ്ഗം.

നിത്യരക്ഷ്യചതുഷ്ടയം-മാതാവ്, പിതാവ്, ആചാര്യൻ, അഗ്നി. (സ്വഗൃഹത്തിൽവച്ചു എന്നും രക്ഷിക്കണം.)

നിത്യവഴുതിന-എന്നും കായ്ക്കുന്ന ഒരു മാതിരി വഴുതിന, ചുണ്ടവഴുതിന.

നിത്യവും-അ. ദിവസംപ്രതി.

നിത്യവൃത്തി-ദിവസവൃത്തി, കഴിച്ചിൽ.

നിത്യശ്രാദ്ധം-നിച്ചാത്തം.

നിത്യസാന്നിദ്ധ്യം-ഉ. എപ്പോഴുമുള്ള അടുപ്പം. ൨. ദൈവത്തിന്റെ ഇരിപ്പ്.

നിത്യസ്വരൂപ, നിത്യസ്വരൂപി-വി. സ്ഥിരരൂപമുള്ള.

നിത്യാ-ദുർഗ്ഗാ.

നിത്യാനന്ദ-വി എന്നും സന്തോഷമുള്ള.

നിത്യാനന്ദം-നിത്യസന്തോഷം.

നിത്യാനിത്യം-നിത്യവും അനിത്യവും.

നിത്യാനിത്യവിവേകം - നിത്യത്തിന്റെയും അനിത്യത്തിന്റെയും തിരിച്ചറിവ്.

നിദം-വിഷം.

നിദർശക-വി. കാണിച്ചുകൊടുക്കുന്ന.

നിദർശന-സാഹിത്യശാസ്ത്രത്തിൽ ഒരു അലങ്കാരത്തിന്റെ പേർ.

'വാക്യാർത്ഥയോസ്സദൃശയോരൈക്യാരോപോനിദർശനാ'

(കുവലയാനന്ദം)

ഏതാൻധർമ്മങ്ങളുള്ള ഒരു പ്രകൃതമായ ധർമ്മിക്കും ആ ധർമ്മങ്ങൾക്കു പ്രതിബിംബഭൂതങ്ങളായ മററു ധർമ്മങ്ങളുള്ള ഒരു അപ്രകൃതധർമ്മിക്കും അഭേദം കല്പിച്ചു ഒന്നിനെ മററതാക്കുന്നത്.

'വിശിഷ്ടധർമ്മികൾക്കൈക്യ-
മാരോപിച്ചാൽനിദർശന
ദാനശീലന്നുസൌമ്യത്വം
തങ്കത്തിന്നുസുഗന്ധമാം'

(ഭാഷാഭൂഷണം)

നിദർശനം-ഉ. കാണിച്ചുകൊടുക്കുക എന്നുള്ളത്. ൨. കാഴ്ച. ൩. തെളിവ്. ൪. ഉദാഹരണം ൫. വിവരണം ൬. രീതി, ക്രമം.

നിദാഘകരൻ-സൂര്യൻ.

നിദാഘൻ-പുലസ്ത്യന്റെ പുത്രനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ, ഋഭുവിന്റെ ശിഷ്യൻ.

നിദാഘം-ഉ. ഉഷ്ണം. ൨. വിയർപ്പ്. ൩. വേനൽ, ഗ്രീഷ്മകാലം. ഏററവും ദഹിപ്പിക്കുന്ന കാലം എന്നർത്ഥം.

നിദാനം-ഉ ആദ്യമുള്ള കാരണം, മുഖ്യകാരണം. ൨. വൈദ്യശാസ്ത്രത്തിൽ ഒരു ഭാഗം. ൩. കയറ്. ൪. അവസാനം. ൫. ശുദ്ധത.

നിദാനമാകുന്നു-ഉ. കാരണമാക്കുന്നു. ൨. തീർച്ചവരുത്തുന്നു.

നിദാനവൃത്തി-നിത്യവൃത്തി, ദിവസംപ്രതിയുള്ള കഴിച്ചിൽ.

നിദാനിക്കുന്നു-തീർച്ചയാക്കുന്നു.

നിദിഗ്ധ-വി. ഉ. പൂശപ്പെട്ട, തേയ്ക്കപ്പെട്ട. ൨. ഒന്നിച്ചുകൂട്ടിയ. ൩. ഉരുട്ടപ്പെട്ട.

നിദിഗ്ധം-പുഷ്ടിയെ പ്രാപിപ്പിച്ചത്. പുഷ്ടിയെ പ്രാപിച്ചതു എന്ന അർത്ഥത്തിലും പ്രയോഗം കാണുന്നുണ്ട്.

(പുഷ്ടിയെ പ്രാപിച്ചത് എന്നതിനു ഉദാഹരണം.)

'ഉപചിതമിവഭാഗധേയമക്ഷ്ണോ-
രുരസിജഭാരമുദാരമുദ്വഹന്തീ'

(മഴമംഗലം)

നിദിഗ്ധാ-ഉ. ചിറേറലം. ൨. കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട.

നിദിഗ്ധിക-ചെറുവഴുതിന, കണ്ടകാരി

ച്ചുണ്ട, പുത്തരിച്ചുണ്ട കൊയ്യും മുള്ളിയുമായി പടൻപിടിച്ചു വരുന്നത് എന്നർത്ഥം.

നിദിധ്യാസനം-ഉന്നിധ്യാചാരം.

നിദേശം-പ. കല്പന, ശാസന, ആജ്ഞ ക. പുത്തുറന്തം, വർത്തമാനം. ന. അയൽ, സമീപസ്ഥലം ര. പാത്രം.

നിദേശിക്കുന്നു-കല്പിക്കുന്നു, ആജ്ഞാപിക്കുന്നു.

നിദേശിനി-പ. ദിക്ക്, രാജ്യം, നാട്ട്. ക. ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നത്.

നിദ്ര-ഉറക്കം. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ഇതിൽ കസ്തികമായി ഗമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

നിദ്ര ബ്രഹ്മാവിന്റെ സ്ത്രീരൂപമെന്നു ചിലതും, പാലാഴിമഥനത്തിൽ ഉണ്ടായതെന്നു വേറെ ചിലതും പറയുന്നു.

നിദ്ര വരാത്തവർ ഇ വിധം-പ. ബലവാൻ എതിർത്ത ബലഹീനൻ, ക. യുക്തിസാധനവിഹീനൻ, ന. ഏതുദ്രവ്യൻ, ര. അതികാമി, ങ. തസ്കരൻ.

(ഉറക്കത്തിൽ ൭ പേരെ ഉണർത്തണം -വിദ്യാർത്ഥി, ക്ഷുധാർത്തൻ, പാന്ഥൻ, ഭീതൻ, മാണ്ഡക്കെട്ടുകാരൻ, രാജസേവകൻ, കാവൽക്കാരൻ ഇങ്ങിനെ ൭.)

നിദ്രാഗൃഹം-ഉറങ്ങുവാനുള്ള പുര, കിടക്കപ്പുര.

നിദ്രാണ-വി. ഉറങ്ങുന്ന, ഉറങ്ങിയ.

നിദ്രാമയക്കം-ഉറക്കം.

നിദ്രാമാന്ദ്യം-നിദ്രാമയക്കം.

നിദ്രാരി-ഉത്തരകിരിയാത്ത്.

നിദ്രാവതാ-ഉറക്കം.

നിദ്രാവൃക്ഷം-ഇരട്ട്.

നിദ്രാശീലൻ-നിദ്രചെയ്യ ശീലമായിട്ടുള്ളവൻ. പര്യായങ്ങൾ-സപ്തകൻ, ശയാളു, നിദ്രാളു.

നിദ്രാലു-വി. അധികം ഉറക്കമുള്ള.

നിദ്രാ(ലു)ളു-പ. നിദ്രാശീലൻ. ക. വിഷ്ണു. ന. തക്കരേവഴുതിന. ര. കാട്ടു ചെറുതുളസി.

നിദ്രിക്കു-ഉറങ്ങുക

നിദ്രിത-വി. ഉറങ്ങിയ.

നിധനത-ദാരിദ്ര്യം.

നിധനൻ-ബ്രഹ്മാവു്.

'നാഭിജന്മാണ്ഡജഃ പൂർവ്വം-
നിധനഃ കമലോത്ഭവഃ'
(മഹേശ്വരടീക)

നിധനം-പ. നാശം. ക. മരണം. ധനസംബന്ധത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ന. വംശം. ര. ജാതി.

നിധാ-പ. വലം. ക. കണ്ണി, കൂടുക്ക്. (വേദത്തിൽ പ്രയോഗം).

നിധാനം-പ. നിക്ഷേപം. ക. രഹസ്യം. ന. ആശ്രയം.

നിധി-പ. നിക്ഷേപം. ഏറ്റവും രക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-ശേവധി. ക. ഇരിപ്പിടം. ന. വസ്തുക്കളെ സൂക്ഷിച്ചുവയ്ക്കുന്ന സ്ഥലം. ര. യജ്ഞമാവു്. ങ. നവനിധി. ഏം സമുദ്രം. ൭. വിഷ്ണു. ൮ സുശീലൻ. (നവനിധി എന്നതു നോക്കുക).

നിധിനാഥൻ-കുബേരൻ.

നിധിപതി-പ. നിക്ഷേപം രക്ഷിക്കുന്നവൻ, ധനവാൻ. ക. കുബേരൻ.

നിധിവച്ചു പിച്ചയിരക്കുക-വല്ലതും ധാരാളമുള്ളവൻ ഒരു ചെലവാക്കാതെ സൂക്ഷിച്ചുവച്ചു പരാപേക്ഷയിൽ കാലം കഴിക്കുന്നതിനു ശ്രമിക്കുക. (ശൈലി).

നിധീശൻ-വൈശ്രവണൻ.

നിധുവനം-പ. സ്ത്രീസംഗം. ഹസ്തം പാദം മുതലായ അവയവങ്ങളെ ഏറ്റവും

ഇളക്കിത്തീർക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. ഇളക്കം. നു. സന്തോഷം. ർ. ഉല്ലാസം. ഇ. വിനോദം. ന്യ. ക്രീഡ.

നിധ്യാത-വി. നിധ്യാനംചെയ്യപ്പെട്ട, വിചാരിച്ച.

നിധ്യാനം-കാഴ്ച, മൽനം. ആലോചിച്ചു നോക്കുക എന്നർത്ഥം

നിധ്യാനം-ഒച്ച, ശബ്ദം.

നിൻ—മദ്ധ്യമപുരുഷനിലുള്ള. സർവ്വനാമശബ്ദം, (പദാരംഭത്തിൽ) നിന്റെ എന്നർത്ഥം. ഉ-ം, നിന്നടി, നിന്നങ്കം, നിൻകൈ ഇത്യാദി.

നിനച്ചിരിയാതെ-അ. നിരൂപിച്ചിരിക്കാതെ

നിനദം-പ. ശബ്ദം. അക്ഷരവ്യക്തിയില്ലാത്തതു എന്നർത്ഥം. ഉ. വണ്ടിയുടെയോ രഥത്തിന്റേയോ ഒച്ചപോലെയുള്ള ഒച്ച. നു. ഈമ്മകളുടെ ശബ്ദംപോലെയുള്ള ശബ്ദം. നിനാദം എന്നുമാവാം.

നിനദിക്കുന്നു-ശബ്ദിക്കുന്നു.

നിനംക്ഷു-വി. പ. മരിപ്പാനാഗ്രഹിക്കുന്ന. ഉ. തപ്പിപ്പിഴപ്പാൻആഗ്രഹിക്കുന്ന.

നിനയ്ക്കാതെ-അ. വിചാരിക്കാതെ, ഓർക്കാതെ.

നിനയ്ക്കുന്നു-വിചാരിക്കുന്നു, ഓർക്കുന്നു.

നിനയനം-പ. അനുഷ്ഠാനം, നടത്തൽ. ഉ. ഒഴിക്കുക.

നിനയുക-വിചാരിക്കുക.

നിനവ്-ഓർമ്മ, വിചാരം, അഭിപ്രായം, ഓർമ്മയുള്ള ഒരെഴുത്തു്.

നിനവുകേട്-ഓർമ്മക്കുറവു്, വിചാരക്കേടു്, മറവി.

നിനവുകൊടുക്കുന്നു-പ. ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. ഉ. ഓർമ്മയ്ക്കായിട്ടു ഒരെഴുത്തുകൊടുക്കുന്നു.

നിനാദം-ശബ്ദം. (നിനദം എന്നതു നോക്കുക.)

നിന്നത്ത-വി. ആവർത്തിച്ച.

നിന്നത്തി-ആവർത്തനം.

നിന്ദ, നിന്ദനം-പ. അപമാനിക്കുക. ഉ. നിന്ദിച്ചുപറക പദ്ധ്യായങ്ങൾ-അവർണ്ണം, ആക്ഷേപം, നിർവ്വാദം, പരിവാദം, അപവാദം, ഉപക്രോശം, ജുഗുപ്സാ, കുത്സാ, നിന്ദാ, ഗർഹണം.

നാട്യവഴിപ്പകാരം പദ്ധ്യായങ്ങൾ-അനാദരം, പരിഭവം, പരിഭവം, തിരസ്ക്രിയാ, ലീഡാ, അവമാനനാ, അവജ്ഞാ, അവഹേളനം, അസൂക്ഷണം.

നിന്ദനം-നിന്ദിക്കുക, ആക്ഷേപിക്കുക. വന്ദനം> <നിന്ദനം.

നിന്ദാവചനം-ധിക്കാരവാക്കു്.

നിന്ദാവാക്കു്-നിന്ദിച്ചുള്ള വചനം.

നിന്ദാശീല-വി. ധിക്കാരസ്വഭാവമുള്ള.

നിന്ദാസ്തുതി-നിന്ദയിൽ പര്യവസാനിക്കുന്ന സ്തുതി, കൊള്ളിവാക്കു്.

കേൾക്കുമ്പോൾ നിന്ദിച്ചും, വിചാരിച്ചാൽ ബഹുമാനിച്ചും പറഞ്ഞതായിട്ടുള്ള അർത്ഥം തോന്നുന്ന വാക്കു്.

നിന്ദിക്കപ്പെട്ടതു്-അവമാനിക്കപ്പെട്ടതു്

ജാത്യാചാരകുലാദികളുള്ളൊരുണ്ടു നിന്ദിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നതിന്റെ പര്യായങ്ങൾ-നികൃഷ്ടം, പ്രതികൃഷ്ടം, രേഫം, യാപ്യം, അവമാ, അധമം, കുപ്യം, കുത്സിതം, അവദ്യം, ഖേടം, ഗർഹ്യം, അണകം.

നിന്ദിക്കുന്നു-അവമാനിക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. നിന്ദിപ്പിക്കുന്നു.)

നിന്ദിത-വി. ധിക്കരിക്കപ്പെട്ട.

നിന്ദു-ചന്ദ്രകലയെ വഹിക്കുന്ന സ്ത്രീ.

നിന്ദ്യ-വി. നിന്ദിക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന.

നിന്നിമികം-നന്മയധികമുള്ള. (പ-മ.)

നിന്നീടിയ-നിന്ന.

ഇക്കാലത്തു 'നിന്നീടിന' എന്നല്ലാതെ കവികൾ 'നിന്നീടിയ' എന്നു എഴുതാറില്ല.

'സച്ചിൽസുഖമായ് നിന്നീടിയ
പരമാത്മാനംതൊഴുന്നേൻ'
(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

നിപഠം-പാഠം, വായന, പഠനം.

നിപതനം-ഹ. വീഴ്ച. ൨. ഇറക്കം.

നിപതിക്കുന്നു-ഹ. വീഴുന്നു. ൨. ഇറങ്ങുന്നു.

നിപതിപ്പിക്കുന്നു-താഴ്ത്തുന്നു.

നിപത്യാ-ഹ. വഴുക്കുന്നനിലം (തറ) ൨. രണാങ്കണം.

നിപം-ഹ. കടം. ഏററവും ജലം കുടിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കടമ്പുവൃക്ഷം.

നിപാകം-പാകംവരിക, പഴുക്കുക.

നിപാഠം-വായന, പാഠം.

നിപാതകം-ഹ. പാപം. ൨. ദുർവൃത്തി.

നിപാതജം-(വ്യാകരണത്തിൽ) അവ്യയാധികാരത്തിലെ ഒരു പിരിവു്. ഉം, പെട്ടെന്നു, പിന്നെ, വേറെ ഇത്യാദി.

നിപാതനം-ഹ. വീഴിപ്പിക്കുക. ൨. വീഴ്ച. ൩. താഴ്ത്തുക. കീഴ്പ്പെട്ടു കൊണ്ടുവരിക എന്നർത്ഥം. നിയാതനം എന്നും പാഠം കാണുന്നു. ൪. അടി. ൫. നാശം വരുത്തുക, കൊല്ലുക.

നിപാതം-ഹ. വീഴ്ച. ൨. മരണം. ൩. യാദൃച്ഛികസംഭവം. ൪. (വ്യാകരണത്തിൽ) സ്വയം ഒരർത്ഥത്തേയും കുറിക്കാതെ ഓരോരോ അർത്ഥത്തിന്റെ തോന്നൽ ഉണ്ടാക്കുന്ന ശബ്ദം. 'കല്യാണിയും പാർവ്വതിയും വിദ്യാർത്ഥിനികളാകുന്നു'. ഇതിൽ 'ഉം' നിപാതമാണ്.

നിപാനം-ഹ. കിണററുകരെയുള്ള കൽത്തൊട്ടി. നിയതമായി ഇതിൽ ജലം പാനംചെയ്യപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

പശുക്കൾക്കു കുടിപ്പാനായി കിണറ്കുളം മുതലായതിനരികെ കല്ലുതൊട്ടി വയ്ക്കുക പതിവാണല്ലോ.

൨. കുടിക്കുക. ൩. കിണറ്. ൪. പാൽ കറക്കുന്ന പാത്രം.

നിപീഡന(ം)-ഹ. ഞെക്കുക, പിഴിയുക. ൨. ഉപദ്രവിക്കുക.

നിപീഡിത-വി. ഹ. ഞെക്കപ്പെട്ട. ൨. പിഴിയപ്പെട്ട. ൩. ഉപദ്രവിക്കപ്പെട്ട. ൪. ആലിംഗനം ചെയ്യപ്പെട്ട.

നിപീത-വി. നിപാനം ചെയ്യപ്പെട്ട, കുടിച്ച.

നിപീതി-കുടിക്കുക.

നിപുണ-വി. സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

നിപുണത, നിപുണത്വം-സാമർത്ഥ്യം, സമർത്ഥത.

നിപുണൻ- സമർത്ഥൻ. ശുഭകർമ്മത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

നിബദ്ധ-വി. ഹ. കെട്ടിമുറുക്കിയ. ൨. കെട്ടപ്പെട്ട, കവിതകെട്ടപ്പെട്ട.

നിബന്ധനം-ഹ. കെട്ട്. ൨. കവിത. ൩. ചേർത്തുണ്ടാക്കുക. ൪. പണിയുക. ൫. നിരോധം. ൬. ഊന്ന്, താങ്ങ്. ൭. സംബന്ധം, ചേർച്ച. ൮. ആദിമൂലം, കാരണം. ൯. യാദൃച്ഛികം. ൧൦. ഇരിപ്പിടം. ൧൧. ചട്ടം. ൧൨. ഗ്രന്ഥമെഴുതുകാരുകളുടെ പ്രയോഗരീതി. ൧൩. വീണയുടെ ആപ്പ്. വീണയുടെ കമ്പി കെട്ടിമുറുക്കുവാനുള്ള പ്രദേശം എന്നർത്ഥം. ൧൪. ഭാഷ്യം. ൧൫. വിലങ്ങ്, ചങ്ങല. ൧൬. വസ്തുദാനം.

നിബന്ധനി-ഹ. ചട്ടം. ൨. കെട്ട്, വിലങ്ങ്.

നിബന്ധം-ഹ. കെട്ട്, ഉറപ്പിപ്പ്. ൨. മഹോത്സാഹം. ൩. കവിതകെട്ടുക, ഗ്രന്ഥമെഴുതുക. ൪. നിരോധം. ൫. മൂത്രം അടയ്പ്പ്. ൬. വിലങ്ങ്, ചങ്ങല. ൭. ആദിമൂലം, കാരണം. ൮. പാട്ട്, പാടുക. ൯. സംക്ഷേപം, സംഗ്രഹം. ൧൦. വസ്തുദാനം. ൧൧. മലമൂത്രനിരോധം. ൧൨. മേൽവയർ വീർപ്പ്.

നിബന്ധിക്കുന്നു-ഹ. കെട്ടുന്നു. ൨. കവിതയുണ്ടാക്കുന്നു.

നിബർഹണം-കൊല, വധം, നാശം.

നിബിഡ, നിബിഡീശ, നിബിഡീസ-വി. ഹ. ഇടതിങ്ങിയ. ൨. കടുപ്പമുള്ള. ൩. പ്രയാസമുള്ള.

നിബിഡിത-വി. ഇടതിങ്ങപ്പെട്ട.

നിബിരം-പടകുടി.

നിബിരീസം-തിങ്ങിയതു്.

നിഭ-വി. തുല്യമായ.

നിഭം-ഹ. വ്യാജം. ൨. തുല്യം. ൩. പ്രകാശം, പ്രത്യക്ഷത. ൪. നടിപ്പ്. ൫. ചതിവ്.

നിഭശബ്ദം ഉത്തരപദത്തിൽ സ്ഥിതചെയ്തു തുല്യവാചകമാകും. സമാസത്തിനു ശേഷമേ പ്രയോഗിക്കാവൂ. ഒററയായി പ്രയോഗം കാണുന്നില്ല. 'ജനകനിഭഃ തനയഃ' (പിതൃതുല്യൻ). മാതൃനിഭാസുതാ, ദേവനിഭമപത്യം-ഇപ്രകാരം മൂന്നു ലിംഗങ്ങളിലും വരും.

നിഭാലനം-ഹ. ആത്മജ്ഞാനം. ൨. മനോഭാവം. ൩. ഉണർവ്. ൪. കാഴ്ച.

നിഭൃത-വി. ഹ. അത്യന്തം ഭയപ്പെട്ട. ൨. കഴിഞ്ഞ.

നിഭൃത-വി. ഹ. ശബ്ദമില്ലാത്ത, അടക്കമുള്ള ൨. വിനയം (താഴ്ച) ഉള്ള ൩. ഇട്ട, വെച്ച. ൪. മന്ദമായ. ൫. പണയംവെച്ച. ൬. ഒളിച്ച, കാണാതായ. ൭. ശാന്തതയുള്ള. ൮. ഉറപ്പുള്ള. ൯. നന്ദിയുള്ള. ൧൦. സത്യമുള്ള. ൧൧. (വാതിൽപോലെ) അടയ്ക്കപ്പെട്ട.

നിഭൃതഗതി-ഹ. മന്ദഗതി. ൨. ഒളിച്ച സ്ഥിതി.

നിഭൃതൻ-വിനയം (താഴ്ച) ഉള്ളവൻ. നിശ്ചയമായും ഭരിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മററുപര്യായങ്ങൾ-വിനീതൻ, പ്രശ്രിതൻ

നിഭൃതം-അ. ഹ. രഹസ്യമായിട്ട്. ൨. സാവധാനത്തിൽ.

നിഭൃതം-വിനയം.

നിമഗ്ന-വി. മുങ്ങിയ

നിമജ്ജനം-ഹ. മുങ്ങൽ. ൨. കുളി.

നിമഥനം-ഹ. കൊല്ലുക. ൨. കലക്കുക.

നിമന്ത്രണം-ഹ. ക്ഷണിക്കു. ൨. ആജ്ഞാപിച്ചു വരുത്തുക.

നിമം-ആണി, കററി.

നിമയം-ഒന്നു കൊടുത്തു മറെറാന്നു വാങ്ങുക, മാററം. 'വിമയം' എന്നുമാവാം

നിമാനം-ഹ. വില. ൨. അളവ്.

നിമി-ഇക്ഷ്വാകുരാജാവിന്റെ ഒരുപുത്രൻ.

ഇദ്ദേഹം മിഥില അല്ലെങ്കിൽ വിദേഹവംശസ്ഥാപകനാണ്. ൧൦൦൦ വർഷം വേണ്ടിവരുന്ന ഒരു യാഗം ചെയ്യാൻ നിമി നിശ്ചയിച്ച് വസിഷ്ഠനെ ഹോതാവായി വരിച്ചു. ൫൦൦ വർഷം വേണ്ടിവരുന്ന ഒരു യാഗത്തിലേക്കു ഇന്ദ്രൻ തന്നെ മുമ്പേതന്നെ വരിച്ചുപോയി. അതുകഴിഞ്ഞുവന്ന് ആവാം എന്നു വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞുംവെച്ചു പോയി. നിമി അതിനാൽ ഗൌതമമഹർഷിയെക്കൊണ്ടു യാഗം തുടങ്ങി നടത്തിവരാവ വസിഷ്ഠൻ ചെന്നുചേർന്നു. യാഗം ഗൌതമനെക്കൊണ്ടു നടത്തിക്കുന്നതു കണ്ട് വസിഷ്ഠൻ

വിദേഹനായിപ്പോകെന്നു ശപിച്ചു. യാഗാവസാനത്തിൽ ദേവന്മാർ വന്നു ദേഹം കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു. ദേഹം വേണ്ടാ എന്നു നിമി ശഠിച്ചു. ഒടുവിൽ ജീവജാലങ്ങളുടെ നേത്രങ്ങളിൽ കുടികൊള്ളുവാൻ അനുഗ്രഹിക്കണമെന്നു നിമി അപേക്ഷിച്ചു. ദേവന്മാർ നിമിയുടെ അപേക്ഷപ്രകാരം നേത്രങ്ങളിൽ ഇരുന്നുകൊള്ളുവാൻ അനുഗ്രഹിച്ചു. നിമി ഇരിക്കുന്നതിനാലാണ് ജീവജാലങ്ങൾ ഇന്നും ഇമകൾ അടയ്ക്കുയും തുറക്കയും ചെയ്യുന്നത്.

നിമിത്തകാരണം, നിമിത്തഹേതു—കാര്യങ്ങൾക്കു മൂന്നു കാരണങ്ങൾ ഉള്ളതിൽ ഒന്ന്.

നിമിത്തകൃത്ത്—കാക്ക.

നിമിത്തജ്ഞ—വി. കാരണത്തെ അറിയുന്ന.

നിമിത്തജ്ഞാനം—കാരണത്തെ അറിയുക.

നിമിത്തം—ഹ. കാരണം. ഉ. ലക്ഷ്യം, അടയാളം. കൂടിച്ചേർന്നിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ന. ലാക്ക്. ർ. ലക്ഷണം, ശകുനം.

നിമിത്തമായിട്ട്—വി. കാരണമായിട്ട്.

നിമിഷൻ—വിഷ്ണു.

നിമിഷം—ഹ. കണ്ണിമപ്പ്. ഉ. മാത്ര, കണ്ണുചിമ്മി മിഴിപ്പാൻ സാധിക്കുന്ന സമയം. ന. പുഷ്പങ്ങൾ കൂമ്പുക.

നിമീല, നിമീലിക—ഹ. കണ്ണിമയ്ക്കുക. ഉ. കണ്ണടയ്പ്പ്. ന. ചതിവ്.

നിമീലനം—ഹ. മരണം. ഉ. കണ്ണിമയ്പ്പ്, കണ്ണടയ്പ്പ്. ന. മരണസമയം ഉള്ള കണ്ണടയ്പ്പ്. ർ. ഗ്രഹണകാലം.

നിമീലിക—ഹ. കണ്ണിമ. ഉ. വ്യാജം.

നിമീലിത—വി. ഹ. നിമീലനംചെയ്ത, അടച്ച. ഉ. ഇരുട്ടിയ. ന. കാണാതായ. ർ. അസ്തമിച്ച.

നിമീലിതാക്ഷ—വി. അടഞ്ഞകണ്ണുള്ള.

നിമൂലം—അ. വേരോളം.

നിമേയം—കൈമാററം, ഒന്നുകൊടുത്തു മറെറാന്നു വാങ്ങിക്കു.

നിമേഷകൃത്ത്—മിന്നൽ.

നിമേഷം—ഹ. കണ്ണിമയ്ക്കുക. ഉ. കണ്ണിമയ്ക്കുന്നേടത്തോളം സമയം, മാത്ര, ക്ഷണനേരം.

അ, ഇ, ഉ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ലഘ്വക്ഷരം ഉച്ചരിപ്പാൻ വേണ്ടി വരുന്ന സമയത്തിനു 'മാത്ര' എന്നു പേർ. ഇതേ സമയംകൊണ്ടു കണ്ണു ചിമ്മിമിഴിപ്പാൻ സാധിക്കുന്നതിനാൽ 'നിമേഷം' എന്നു പേരുണ്ടായി.

ന. കണ്ണടച്ചാൽ തുറക്കാൻ കഴിയാതെ വരുന്ന ഒരു നേത്രരോഗം.

നിമ്ന—വി. ആഴമുള്ള, താഴ്ചയുള്ളം. നിമ്നം > < ഉന്നതം.

നിമ്നഗ—വി. ആഴത്തിലേക്കു പോകുന്ന

നിമ്നഗ—നദി, ആറ്. ചാലെടുത്തൊഴുകുന്നത് എന്നർത്ഥം.

നിമ്നത—ആഴം, താഴ്ച.

നിമ്നം—താഴ്ചയുള്ള പ്രദേശം. മററു പര്യായങ്ങൾ—ഗഭീരം, ഗംഭീരം, താഴ്ചയെ അഭ്യസിക്കുന്നത് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

നിമ്നാ—താണനിലം.

നിമ്നോന്നത—വി. ഉയർന്നു താണുമുള്ള.

നിമ്ലോചനി—വരുണന്റെ രാജധാനി.

നിംബതരു—മുരിക്ക്. നനയ്ക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. (മുൾമുരിക്ക്.)

പവിഴമല്ലി എന്നും കാണുന്നുണ്ട്. എന്റെ പരിശോധനയിൽ ഞാൻ അതോടു യോജിക്കുന്നില്ല.

നിംബപഞ്ചാംഗം-പഞ്ചനിംബം, വേപ്പിന്റെ സമൂലം.

'നിംബസ്യപത്രത്വക്പുഷ്പ
ഫലമൂലൈർവിമിശ്രിതൈഃ
പഞ്ചനിംബമിതിഖ്യാതം
സർവ്വകുഷ്ഠഹരംപരം'
(അപിച)

'നിംബവൃക്ഷസ്യപഞ്ചാംഗം
രക്തദോഷഹരംപരം
പിത്തംകണ്ഡുംവ്രണംകുഷ്ഠം
ദാഹഞ്ചൈവവിനാശയേൽ'

നിംബബീജം-വേപ്പിൻകുരു.

നിംബം-വേപ്പുവൃക്ഷം. രോഗികൾക്കു സ്വസ്ഥതയെ നൽകുന്നതു എന്നർത്ഥം.

നിം(ബൂ)ബൂകം-ജോനകനാരകം, വടകപ്പുളിനാരകം.

നിമ്മളം-സംശയം. (പ-മ)

നിമ്മിൽ-നിങ്ങൾ (രണ്ടുപേരും) തമ്മിൽ.

നിയത-വി. ൧. കീഴാക്കപ്പെട്ട. ൨. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട. ൩. ഭരിക്കപ്പെട്ട ൪. ശ്രദ്ധയുള്ള. ൫ സ്ഥിരപ്പെടുത്തിയ.

നിയതം-ക്ഞപ്തം.

നിയതം-അ. ൧. ഇടവിടാതെ, സദാ, എല്ലാപ്പോഴും. ൨. നിശ്ചയമായിട്ടു.

നിയതി-൧. ദൈവം, ഈശ്വരൻ.

'മുട്ടാതെല്ലാം നിയതി മുറപോൽ'
(മയൂരസന്ദേശം)

൨. ഭാഗ്യം. ൩. പൂർവ്വജന്മങ്ങളിൽ ചെയ്ത ശുഭാശുഭകർമ്മം. ൪ ശുഭകർമ്മം. അവരവർക്കു അതാതു ഫലങ്ങളെ കൃത്യപ്പെടുത്തുന്നതു് എന്നർത്ഥം. അതിനാലെ നിയമിക്കപ്പെടുന്നു എന്നുമാവാം. ൫. പൂർവ്വജന്മകൃതമായ പുണ്യം. ൬. ദൈവഭക്തിയുള്ള പ്രവൃത്തി. ൭. തലയിലെഴുത്തു്. ൮. നിയമം.

നിയതീച്ഛ-ദൈവമതം.

നിയംതൃ-വി. നടത്തുന്ന.

നിയന്താവു്-൧. നടത്തുന്നവൻ. ൨. രക്ഷിതാവു്, നാഥൻ. ൩. തേർ തെളിക്കുന്ന സൂതൻ. രഥത്തെ വേണ്ടപ്പോൾ നിറുത്തുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൪. ദൈവം. ൫. ശിക്ഷിക്കുന്നവൻ.

നിയന്ത്രണം-൧. നിയമംകൊണ്ടു തടുക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു. ൨. ബന്ധനം. ൩. പഥ്യമിരിപ്പു്.

നിയന്ത്രിക്ക-അടക്കുക.

നിയന്ത്രിത-വി. അടക്കപ്പെട്ട, ഭരിക്കപ്പെട്ട, കെട്ടപ്പെട്ട, നിയമിക്കപ്പെട്ട.

നിയമം-൧. അംഗീകാരം. ഇന്നപ്രകാരം എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തൽ എന്നർത്ഥം. ൨. വ്രതം. ശാസ്ത്രത്താൽ ഇന്നയിന്ന വിധമെന്നു നിയമിക്കപ്പെട്ടതെന്നർത്ഥം. ൩. പതിവായിട്ടുള്ളതു്. ൪. അനിത്യമായി ആഗന്തുകങ്ങളായ വസ്തുക്കളെക്കൊണ്ടു സാധിക്കേണ്ടതായിട്ടുള്ള കർമ്മം. പുരുഷനെ നിയമിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൫. സന്തോഷം, ശൌചം, തപസ്സ്, നിത്യകർമ്മം, ഈശ്വരസേവ ഇവ അഞ്ചും. ൬. കീഴടക്കുക. ൭. തടസ്സം ൮. ചട്ടം. ൯ ക്രമം ൧൦. നിശ്ചയം. ൧൧. ഏർപ്പാടു്, വാഗ്ദാനം. ൧൨. ആവശ്യം. ൧൩. കർത്തവ്യകർമ്മം. ൧൪. മനസ്സടക്കം. ൧൫. അഷ്ടാംഗയോഗത്തിലെ രണ്ടാമത്തേതു്. ൧൬. പ്രതിജ്ഞ.

'ശൌചമിജ്യാതപോദാനം
സ്വാദ്ധ്യായോപസ്ഥനിഗ്രഹഃ
വ്രതമൌനോപവാസംച
സ്നാനം ചേതിയമോദശ'.

(മോക്ഷകാരണത്തിൽ നിയമിക്കുന്നതു (ഏർപ്പെടുത്തുന്നതു) നിയമം).

നിയമങ്ങൾ-ദിവസേന ചെയ്യേണ്ടുന്ന സന്ധ്യാവന്ദനാദികൾ.

(ശൌചം, ജയം, തീർത്ഥാദിസ്നാനം, തപം, ഹോമം, ആതിഥ്യം, ശ്രദ്ധ, പരോപകാരകാംക്ഷ, സന്തോഷം, ഹരിപൂജ, ഗുരുസേവ, ദാനം ഇങ്ങിനെ നിയമങ്ങൾ ൧൨ വിധം).

നിയമനം-൧. ഏർപ്പെടുത്തൽ, ഏർപ്പാട്, ക്രമമാക്കൽ. ൨. വേപ്പ്. ൩. കീഴടക്കം, വണക്കം ൪. ഭരണം. ൫. ക്രമം. ൬. കെട്ടുക.

നിയമനിഷ്ഠ-നിയമങ്ങളിലെ ഉറപ്പ്.

നിയമപഞ്ചകം-ശൌചം, സന്തോഷം, തപസ്സ്, സ്വാദ്ധ്യായം, ഈശ്വരപ്രണിധാനം.

നിയമവതി-തീണ്ടായിരിക്കുന്ന സ്ത്രീ, രജസ്വലാ.

നിയമവിധി-നിയമങ്ങളുടെ മുറ.

നിയമവെടി-പതിവായിട്ടുള്ള വെടി.

നിയമവ്രതം-എഴുതിയ ഉടമ്പടി.

നിയമി-യോഗി, തപസ്വി.

നിയമിയ്ക്കാകിൽ-തടുക്കാഞ്ഞാൽ.

'സപദിനിയമിയ്ക്കായ്കിലെന്നാപ്തവാക്യം' (മയൂരസന്ദേശം).

നിയമിക്കുന്നു-൧. ഏർപ്പെടുത്തുന്നു, ആക്കുന്നു. ൨. നടത്തുന്നു. ൩. ഭരിക്കുന്നു.

നിയമിത-വി. നിയമിക്കപ്പെട്ട, ക്രമമാക്കപ്പെട്ട, അടയ്ക്കപ്പെട്ട, ഭരിക്കപ്പെട്ട, കെട്ടപ്പെട്ട.

നിയാതനം-താഴ്ത്തുക (നിപാതനം എന്നതു നോക്കുക.)

നിയാമക-വി. ൧. നടത്തുന്ന, ഭരിക്കുന്ന, കീഴടക്കുന്ന. ൨. വഴികാണിക്കുന്ന.

നിയാമകൻ- ൧. നടത്തുന്നവൻ. ൨. തോണിയും കപ്പലും മററും നടത്തുന്നവൻ, ഭരണകർത്താവ്. പോതത്തെക്കൊണ്ടു നടക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം. ൩. തേർ തെളിക്കുന്നവൻ.

(ജലയാനത്തിന്റെ നടുവിലുള്ള പാമരത്തിലും മററ് ഉയർന്ന ഇടങ്ങളിലും സ്ഥിതിചെയ്ത് എതിരാളികളുടേയും ദുഷ്ടജന്തുക്കളുടേയും വരവിനെ നോക്കിയറിയുന്നവൻ എന്നും അർത്ഥം കാണുന്നു)

നിയാമൻ-വള്ളക്കാരൻ.

നിയാമം-൧. അടക്കം. ൨. വ്രതം.

നിയുക്ത-വി. നിയോഗിക്കപ്പെട്ട, പറഞ്ഞയക്കപ്പെട്ട.

നിയുതം-൧. നൂറായിരം, ലക്ഷം.

'ശതംസഹസ്രമയുതം
നിയുതം പ്രയുതം മതം'
സ്ത്രീ കോടിരർബുദമിതി-
ക്രമാദ്ദശഗുണോത്തരം.
(രത്നകോശം)

൨. പത്തുലക്ഷം. ൩. പതിനായിരം കോടി.

നിയുദ്ധം-ബാഹുയുദ്ധം, കൈകൊണ്ടുള്ള യുദ്ധം. തമ്മിൽ പിടികൂടിയയുദ്ധം എന്നർത്ഥം.

നിയോഗം-൧. കല്പന. ൨. ഭ്രാതാവിന്റെ കളത്രത്തിൽ ഭ്രാതാവിന്റെ മരണശേഷം സന്തതിയുണ്ടാക്കാമെന്നു മനു മുതലായ സ്മൃതികാരന്മാർ തന്നെ പ്രമാണമാണ്. ആ ക്രിയയ്ക്കു 'നിയോഗം' എന്നും ഇപ്രകാരം ജനിക്കുന്ന കുട്ടിക്കു 'ക്ഷേത്രജ'നെന്നും പേർ.

'ദേവരാദ്വാസപിണ്ഡാദ്വാസ്ത്രിയാ സമ്യങ്നിയുക്തയാ പ്രജേപ്സിതാധിഗന്തവ്യാസന്താനസ്യപരിക്ഷയേ' (മനു)

നിയോഗിക്കുന്നു-കല്പിക്കുന്നു, കല്പിച്ചയക്കുന്നു

നിയോജകം-(വ്യാകരണത്തിൽ) 'പ്രകാരം' എന്നതിലെ ഒരുവിധം

നിയോജനം-കല്പന.

നിയോജ്യ-വി. പറഞ്ഞയക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന.

നിയോജ്യൻ-ഹ. ദാസൻ. പ്രവൃത്തികളിൽ നിയോഗിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഭൃത്യൻ. ഉ. ശിഷ്യൻ.

നിയോദ്ധാ-കോഴി.

നിയോധകൻ-പോരാളി.

നിർ,നിഃ-അ. ഹ. നിശ്ചയം. ഉ. നിഷേധം.

നിര-ഹ. പന്തി, വരി. ഉ. പുരയ്ക്കു പലകകൊണ്ടുള്ള ഭിത്തി, സൈന്യങ്ങളുടെ അണി. ന്ന. കൂട്ടം.

നിരക്ക്-ചില ചരക്കുകൾക്കു നടപ്പായിട്ടുള്ള വില.

നിരക്കണ്ണ്-കണ്ണിൻകൂട്ടം.

നിരക്കം-ഇരിക്കുന്ന സ്ഥിതിയിൽ മാറുക, ചന്തി കുത്തിയിരുന്നു നീങ്ങുക, നിരങ്ങുക.

നിരക്കവേ-അ. ഹ. അണിയായി, വരയായി. ഉ. നേരെ.

നിരക്കുന്നു-ഹ. നിരന്നു നില്ക്കുയും മററും ചെയ്യുന്നു. ഉ. സമ്മതമാകുന്നു, ഇണങ്ങുന്നു, സന്ധിക്കുന്നു. ന്ന. സമമാകുന്നു. (സ. ക്രി. നിരത്തുന്നു).

നിരക്കുവരിയോല-ചരക്കുകളുടെ അന്നന്നു വില്ക്കുന്ന വിലയ്ക്കു വിവരം എഴുതിയ കണക്ക്.

നിരക്കെ-അ. പരക്കെ.

നിരക്ഷദേശം-സൂര്യരശ്മി സദാ തുല്യമായും രായും പകലും മിക്കവാറും തുല്യ ദീർഘങ്ങളായുമിരിക്കുന്നതായി ഭൂമധ്യരേഖക്കടുത്ത ഭൂഭാഗം

നിരക്ഷരകുക്ഷി-ഒട്ടും വിദ്യാഭ്യാസമില്ലാത്തവൻ, എഴുത്തു പഠിച്ചിട്ടില്ലാത്തവൻ.

നിരങ്കുശ-വി. തടവില്ലാത്ത, സ്വാതന്ത്ര്യമുള്ള, സ്വയമേവ.

നിരങ്കുശത്വം-തടവില്ലായ്ക.

നിരഘ-വി. ഹ. പാപമില്ലാത്ത. ഉ. കുററമില്ലാത്ത.

നിരങ്ങൽ-ചന്തികുത്തിയിരുന്നു നീങ്ങുക.

നിരങ്ങുന്നു-ഇരിക്കുന്ന സ്ഥിതിയിൽ മാറുന്നു, ഇരുന്നു നിരങ്ങുന്നു. (സ. ക്രി-നിരക്കുന്നു.)

നിരച്ചിൽ-പുരയുടെ നിര തൊടുക്കുക, നിരയ്ക്കൂ.

നിരജിന-വി. തോലിയില്ലാത്ത.

നിരഞ്ജന-വി. നിർമ്മലതയുള്ള. തെളിവുള്ള.

നിരഞ്ജനൻ-ദൈവം.

നിഃ + അഞ്ജനൻ, അഞ്ജനം=(താൽപര്യംകൊണ്ട്. മഷി=കളങ്കം) നിർമ്മലൻ എന്നു സാരം.

രഞ്ജനയില്ലാത്തവൻ എന്നു വ്യാഖ്യാനിക്കുമ്പോൾ 'നിർ' എന്നതു ഉപസർഗ്ഗയോഗത്തിൽ നിരഞ്ജനൻ എന്നു വന്നേക്കും. നിക്ക അഭാവാർത്ഥം താൽപര്യം കൊണ്ടു കല്പിച്ചു ക്ലേശിക്കുന്നതായാൽ ആ അർത്ഥവും ഗ്രാഹ്യംതന്നെ.

നിരഞ്ജനാ-ഹ. പൌർണ്ണിമ. ഉ. ദുർഗ്ഗ.

നിരട്-ഹ. കെട്ട്. ഉ. വസ്ത്രത്തിന്റെ ഞൊട്ട് നൂലേച്ചു കെട്ടുകൾ വളരെയുള്ള തുണി.

നിരത-വി. താൽപര്യമുള്ള.

നിരതി-അധികമായ താൽപര്യം, ആസ്ഥ.

നിരതിശയ-വി. എതിരില്ലാത്ത.

നിരത്തൽ-ഹ. സമമാക്കുക. ഉ. ഇണക്കുക.

നിരത്ത്-രാജവീഥി, നടക്കാവ്.

നിരദ്ധ്വ-വി. വഴി തെററിയ.

നിരനിരപ്പ്-തുല്യത.

നിരന്ത, നിരന്തക-വി. അന്തകനില്ലാത്ത, നാശമില്ലാത്ത.

നിരന്തണൻ-രാക്ഷസൻ.

നിരന്തര-വി. ൧. നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന, ഇടകൂടാതെ തിങ്ങിയ, ഇടതൂർന്ന ൨. ഇടവിടാതെ, എപ്പോഴുമുള്ള. ൩ മറവില്ലാത്ത. ൪. ഭേദമില്ലാത്ത.

നിരന്തരം-ഇടതൂർന്നതു.

നിരന്തരാളം-ഇടതൂർന്നതു.

നിരപത്രപ-വി. ൧. ലജ്ജയില്ലാത്ത. ൨. ധൈര്യമുള്ള.

നിരപരാധൻ-കുററം ചെയ്യാത്തവൻ.

'നിരപരാധനായരാമൻ'

(കേരളവർമ്മരാമായണം)

നിരപരാധം-കുററമില്ലായ്ക.

നിരപലക-പുരയ്ക്കുംമററും നിരപണിയുന്നതിനായിട്ടും പണിതതായിട്ടുമുള്ള മരപ്പലക.

നിരപ്പ്-സമം, ഒപ്പം, ചേർച്ച.

നിരപ്പൻ-ചീപ്പ്.

നിരപ്പാകുന്നു-൧. സമമാകുന്നു. ൨. തമ്മിൽ ചേർച്ചയാകുന്നു. ൩. മിനുസമാകുന്നു. (സ. ക്രി. നിരപ്പാക്കുന്നു.)

നിരപ്പുകേട്-നീരസം, യോജിപ്പില്ലായ്ക, തമ്മിൽ സമ്മതമില്ലായ്ക.

നിരപ്പെ-അ. നടപ്പായിട്ട്, എല്ലാടവും.

നിരംബര-വി. നഗ്നമായ.

നിരയം-നരകം, ശുഭാവഹവിധിയില്ലാത്തത്.

നിരയുന്നു-നിരതൊടുക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. നിരയ്ക്കുന്നു, നിരപ്പിക്കുന്നു.)

നിരർഗ്ഗള-വി. ൧. തടവില്ലാത്ത. അർഗ്ഗള (പ്രതിബന്ധം) ഇല്ലാത്തത് എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പര്യായം=അബാധം. ൨. സാക്ഷ്യയില്ലാത്ത.

നിരർത്ഥ(ക)-വി. അർത്ഥമില്ലാത്ത, പ്രയോജനമില്ലാത്ത.

നിരർത്ഥകൻ-വിഡ്ഢി.

നിരവ്-നേർവര.

നിരവഗ്രഹ-വി. ൧. തന്നിഷ്ടമായുള്ള. ൨. സുഭിക്ഷമായുള്ള. ൩. പ്രതിബന്ധമില്ലാത്ത.

നിരവഗ്രഹൻ-സ്വതന്ത്രൻ. പ്രതിബന്ധമില്ലാത്തവൻ എന്നർത്ഥം.

നിരവദ്യ-വി. നിർദ്ദോഷമായ.

നിരവധി-വി. അവധിയില്ലാത്ത.

നിരവധികം-അസംഖ്യം.

നിരവയവം-൧. രൂപകം എന്ന അലങ്കാരത്തിൽ ഒരു വിധം. ൨. അവയവമില്ലാത്തത്.

നിരവശേഷം-വി. ശേഷിപ്പില്ലാതെ, ഒട്ടുക്ക്, മുഴുവനും, പൂർണ്ണമായ.

നിരവഹാനി(ലി)കാ-വേലി, വെളിയിലേ ചുവത്.

നിരവ്യയ-വി. നിത്യമായ പശു.

നിരഷ്ട-വി. ൧. ചിതറിപ്പോയ. ൨. ആട്ടിക്കളഞ്ഞ.

നിരഷ്ടം- വി. ഇരുപത്തുനാലുവയസ്സായ കുതിര.

നിരസന-വി. നിരസിക്കുന്ന, തള്ളിക്കളയുന്ന, ഇടിച്ചുപറയുന്ന.

നിരസനം-നിഷേധം, തള്ളൽ, നിന്ദ, ഇടിച്ചുപറക. നിരസിക്കുക എന്നർത്ഥം.

നിരസം-രസമില്ലായ്ക.

നിരസിക്കുന്നു-നിഷേധിക്കുന്നു, നിന്ദിക്കുന്നു, തള്ളുന്നു.

നിരസ്ത-വി. ൧. നിരസിക്കപ്പെട്ട, നിഷേധിക്കപ്പെട്ട. ൨. ഏറിയപ്പെട്ട. ൩. എയ്യപ്പെട്ട. ൪. ഉഴറിപ്പാടപ്പെട്ട.

നിരസ്തം-ഹ. ബദ്ധപ്പെട്ടു പറയുന്നവാക്ക്. മറെറാരു പര്യായം- 'ത്വരിതോദിതം'. നിരസ്തം എന്നാൽ ബദ്ധപ്പാടുകൊണ്ടു ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട അക്ഷരപദങ്ങളോടു കൂടിയതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. തൊടുത്തുവിട്ട അമ്പു്. അയയ്ക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

നിരഹംകാരം-അഹങ്കാരമില്ലായ്ക.

നിരാകരണം-ധിക്കാരം, ഉപേക്ഷ.

നിരാകരിക്കുന്നു-ഉപേക്ഷിക്കുന്നു, നിരസിക്കുന്നു.

നിരാകരിഷ്ണു-വി. നിരാകരിക്കുന്ന.

നിരാകരിഷ്ണു-ഉപേക്ഷിക്കു ശീലമായിട്ടുള്ളവൻ. മറെറാരു പര്യായം-ക്ഷിപ്നു (ക്ഷിപ്ണു).

നിരാകാര-വി. ആകൃതിയില്ലാത്ത.

നിരാകാരൻ-ദൈവം.

നിരാകാരം-തള്ളൽ, ആക്ഷേപം.

നിരാകാശ-ഹ. സ്ഥലം നിറഞ്ഞ. ഉ. മതിയായ സ്ഥലം (ഇടം) ഇല്ലാത്ത.

നിരാകുല-വി. ആകുലംകൂടാത്ത.

നിരാകൃത-വി. ഹ. നിരാകരിക്കപ്പെട്ട, തള്ളപ്പെട്ട. ഉ. നിന്ദിക്കപ്പെട്ട. ന. കളയപ്പെട്ട.

നിരാകൃതി-വി. ഹ. ആകൃതിയില്ലാത്ത, രൂപമില്ലാത്ത. ഉ. വേദം നല്ലവണ്ണം പഠിച്ചിട്ടില്ലാത്ത, വേദാദ്ധ്യയനമില്ലാത്ത.

നിരാകൃതി-ഹ. ഉപേക്ഷ. ഉ. നിന്ദ.

നിരാക്രന്ദ-വി. കരയാത്ത.

നിരാഗ-വി. രാഗമില്ലാത്ത, വികാരശൂന്യമായ.

നിരാഘാട-വി. അതിർത്തിയില്ലാത്ത.

നിരാചാര-വി. ആചാരമില്ലാത്ത.

നിരാതങ്ക-വി. ഹ. ഭയമില്ലാത്ത. ഉ. രോഗമില്ലാത്ത.

നിരാതപ-വി. ഹ. ചൂടില്ലാത്ത. ഉ. വെയിലില്ലാത്ത.

നിരാദര-വി. ആദരവില്ലാത്ത.

നിരാദിക-വി. ആദിയില്ലാത്ത, ഇശ്വരത്വമുള്ള.

നിരാദേശം-കടം മുഴുവൻ വീടുക.

നിരാധാര-വി. ആധാരമില്ലാത്ത, അടിയിൽ താങ്ങില്ലാത്ത.

നിരാനന്ദ-വി. ആനന്ദം (സന്തോഷം) ഇല്ലാത്ത.

നിരാമം-ഹ. ഒരു നേത്രരോഗം.

ചൊറിച്ചിൽ, കണ്ണുകൾക്കു മന്ദമായ വേദന മുതലായതുണ്ടായിരിക്കും.

ഉ. ഒരുവക ജ്വരം.

ജ്വരം തുടങ്ങി ഏഴു കഴിഞ്ഞാൽ അതിനു നിരാമജ്വരമെന്നു പേർ.

നിരാമയ-വി. ഹ. ദുഃഖമില്ലാത്ത, പരിശുദ്ധമായ. ഉ. രോഗം മാറി സുഖപ്പെട്ട.

നിരാമാലു-വ്ളാർമരം.

നിരാലംബ-വി. ആശ്രയമില്ലാത്ത.

നിരാലംബാ-ആകാശമാഞ്ചി.

നിരാശ-വി. ആശയില്ലാത്ത, ആഗ്രഹമില്ലാത്ത.

നിരാശ്രയ-വി. സഹായമില്ലാത്ത.

നിരാസം-നിരസനം, നിഷ്കാസനം.

നിരാഹാര-വി. ഭക്ഷിക്കാത്ത.

നിരിംഗിണീ (നീ)-മൂടുപടം.

നിരീക്ഷണം-നല്ലവണ്ണമുള്ള നോട്ടം.

നിരീക്ഷിക്കുന്നു-നല്ലവണ്ണം നോക്കുന്നു.

നിരീക്ഷിത-വി. നോക്കപ്പെട്ട, കാണപ്പെട്ട.

നിരീശം, നിരീഷം-കൊഴു. (കരിയറ യുടെ പേരെന്നും അഭിപ്രായമുണ്ട്.)

നിരീശ്വര-വി. ഈശ്വരൻ ഇല്ലെന്നുള്ള, നാസ്തികമായ.

നിരീഹ-വി. ഒന്നിലും ഇച്ഛയില്ലാത്ത, ആഗ്രഹമില്ലാത്ത.

നിരീഹത, നിരീഹതാ-ആഗ്രഹമില്ലായ്മ.

നിരുക്ത-വി. പറയപ്പെട്ട, വിസ്തരിച്ചു പറയപ്പെട്ട.

നിരുക്തം-പ. ആറംഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ര. വിവരണം.

നിരുക്തം എന്ന വേദാംഗം വേദത്തിലെ കഠിനപദങ്ങളുടെ വ്യാഖ്യാനം കൊടുക്കുന്ന ഒരു നിഘണ്ടു ആകുന്നു.

നിരുക്തി-വേദാംഗം.

നിരുച്ഛ്വാസ-വി. ശ്വാസമില്ലാത്ത.

നിരുത്സവ-വി. ഉത്സവമില്ലാത്ത.

നിരുൽസാഹ-വി. ഉൽസാഹമില്ലാത്ത.

നിരുൽസുക-വി. പ്രതിപത്തിയില്ലാത്ത.

നിരുതി-നിർഋതി.

നിരുത്തര-വി. ഉത്തരമില്ലാത്ത.

നിരുദക-വി. ജലമില്ലാത്ത.

നിരുദ്ധ-വി. പ. തടുക്കപ്പെട്ട. ര. പാരവിലാക്കപ്പെട്ട.

നിരുദ്ധഗുദാ-ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം.

ഈ രോഗത്തിൽ മലം വളരെ പണിപ്പെട്ടു പോകും.

നിരുദ്ധപ്രകാശം-ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം.

ഈ രോഗത്തിൽ മൂത്രം വേദനയോടുകൂടി തുള്ളിതുള്ളിയായി വീഴും.

നിരുദ്ധി-നിരോധം.

നിരുദ്യോഗ-വി. കാരണമില്ലാത്ത.

നിരുപദ്രവ-വി. ഉപദ്രവമില്ലാത്ത

നിരുപധി-വി. ചതിവില്ലാത്ത, കപടമില്ലാത്ത, നേരുമാർഗ്ഗമുള്ള.

നിരുപപ്ലവ-വി. നാശമില്ലാത്ത.

നിരുപമ-വി. തുല്യമില്ലാത്ത.

നിരുപേക്ഷ-ഉപേക്ഷയില്ലായ്മ.

നിരുദ്ധ-വി. സഹായത്തമായുള്ള, അന്യത്രവിച്ചു നിൽക്കുന്ന.

നിരൂപണം-പ. വിചാരം. ര. നിശ്ചയം. ന. കാഴ്ച.

നിരൂപിക്കുന്നു-വിചാരിക്കുന്നു.

നിരൂപിത-വി. വിചാരിക്കപ്പെട്ട.

നിരൂഹണം-പ. നിർണ്ണയം. ര. എണ്ണക്കുടാത്ത വസ്തിപ്രയോഗം.

നിരൃണാ-അവകാശപ്പെടുത്തത്.

നിരൃതി-പ. ലോകത്തിന്റെ തെക്കുപടിഞ്ഞാറെ കോണിലുള്ള ദിക്പാലകൻ. രാക്ഷസന്മാരുടെ പതി. ര. ജീർണ്ണത, നാശം. ന. ആപത്ത്, ശാപം. ർ. നരകദേവത, ജ്യേഷ്ഠാദേവതി, അലക്ഷ്മി. കൃപയില്ലാത്തത്, ശുഭമില്ലാത്തത്, സന്മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നു ഒഴിഞ്ഞത് ഇങ്ങനെ ശബ്ദാർത്ഥം.

നിരൃതി എന്നതിനു മരണം എന്നർത്ഥം കാണുന്നു. അധർമ്മത്തിന്റെ ഭാര്യയാണെന്നും പുത്രിയാണെന്നും കൂടി പറയപ്പെട്ടുന്നുണ്ട്.

നിരൃതികോണ്-തെക്കുപടിഞ്ഞാറേ ദിക്ക്.

നിരോധാ, നിരോധനം-പ. തടവ്. ര. വിരോധം. ന. അറപ്പ്. ർ. ഉപദ്രവം. ൽ. വിനാശം ന അപ്രിയം. ൾ. ഇച്ഛാഭംഗം.

നിരോധിക്കുന്നു-തടുക്കുന്നു, നഗരത്തിനു മാറും ചുറ്റും സൈന്യങ്ങൾ വളയുന്നു.

നിർഗ്ഗത-വി. പുറപ്പെട്ട.

നിർഗ്ഗതി-വി. ഗതിയില്ലാത്ത.

നിർഗ്ഗതി-ദാരിദ്ര്യം, ഗതികേട്.

നിൎഗ്ഗന്ധ-വി. മണമില്ലാത്ത.

നിൎഗ്ഗന്ധനം-കൊല, ഹിംസ.

നിൎഗ്ഗന്ധപുഷ്പി-ഇലവ്.

നിൎഗ്ഗന്ധം-വെൺചന്ദനം.

നിൎഗ്ഗമ(ന)ം-പുറപ്പാട്.

നിൎഗ്ഗമിക്കുന്നു-പുറപ്പെടുന്നു, പോകുന്നു.

നിൎഗ്ഗൎവ-വി. ഗൎവമില്ലാത്ത.

നിൎഗ്ഗവാക്ഷ-വി. ജനലില്ലാത്ത.

നിൎഗ്ഗുണ്ടീ(ണ്ഡീ)- ൧. കരിനൊച്ചി. ൨. നൊച്ചി.

നിൎഗ്ഗുണ-വി. ഗുണമില്ലാത്ത

നിൎഗ്ഗുണത്വം-ഗുണമില്ലായ്ക.

നിൎഗ്ഗുണൻ-ദൈവം. മായാസംബന്ധമായ ഗുണമില്ലാത്തവൻ എന്നൎത്ഥം.

നിൎഗ്ഗുണി-൧. കരിനൊച്ചി. ൨. ചേമന്തി

നിൎഗ്ഗുണ്ഡീ-൧. വെളുത്ത നൊച്ചി. ൨. താമരക്കിഴങ്ങ്. ൩. ചേമന്തി.

നിൎഗ്ഗൌരവ-വി. ഗൌരവമില്ലാത്ത.

നിൎഗ്രഥൻ-ബുദ്ധിശൂന്യൻ.

നിൎഗ്രന്ഥ-വി. കെട്ടഴിഞ്ഞ.

നിൎഗ്രന്ഥകൻ-സമൎത്ഥൻ.

നിൎഗ്രന്ഥനം-കൊല, ഹിംസ.

നിൎഗ്ഘടം-൧. കൂട്ടം. ൨. സൂചീപത്രം. ൩. ജനക്കൂട്ടമുള്ള ചന്ത.

നിൎഗ്ഘാതം-ഇടിമുഴക്കം.

നിൎഗ്ഘൃണ-വി. ൧. ദയയില്ലാത്ത. ൨. സ്മരണയില്ലാത്ത, നന്ദികെട്ട.

നിൎഗ്ഘൃണത-൧. ദയയില്ലായ്ക. ൨. സ്മരണയില്ലായ്ക, നന്ദികെട്ട്.

നിൎഗ്ഘോഷം-൧. ഒച്ച. ൨. ഒച്ചയില്ലായ്ക. ൩. ശാന്തമായ.

നിൎജ്ജനദേശം-മനുഷ്യരില്ലാത്ത ദിക്ക്.

നിൎജ്ജനം-വി. ജനമില്ലാത്ത.

നിൎജ്ജയം-തോൽവി.

നിൎജ്ജര-വി. ൧. ജരയില്ലാത്ത. ൨. ഒരണമില്ലാത്ത, നാശമില്ലാത്ത.

നിൎജ്ജരദീൎഘികാ-ആകാശഗംഗ.

നിൎജ്ജരൻ-ദേവൻ. വാൎദ്ധക്യമില്ലാത്തവനെന്നൎത്ഥം.

നിൎജ്ജരാ-൧ ചിററൂത്. ൨. നിലപ്പന.

നിൎജ്ജരാരി-അസുരൻ

നിൎജ്ജരേന്ദ്രൻ-ദേവേന്ദ്രൻ.

നിൎജ്ജരൌഘം-ദേവക്കൂട്ടം.

നിൎജ്ജലം-വി. വെള്ളമില്ലാത്ത.

നിൎജ്ജാതം-വി. കാണപ്പെട്ട, വന്ന.

നിൎജ്ജിത-വി. ജയിക്കപ്പെട്ട.

നിൎജ്ജിതേന്ദ്രിയ-വി. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ജയിച്ച.

നിൎജ്ജിഹ്വം-തവള.

നിൎജ്ജീവ-വി. ചത്ത, മോഹാലസ്യമോ ഭയമോ നിമിത്തം ചത്തപോലെ കിടക്കുന്ന.

നിൎജ്ജ്വര-വി. പനിയില്ലാത്ത.

നിൎഝരം-൧. അരിവിയാറ്, പൊയ്ക, ഉറവ്. ൨. ഊററുകുഴി. ക്രമത്തിൽ കുറഞ്ഞു കുറഞ്ഞു വരുന്നതെന്നൎത്ഥം.

നിൎഝരി, നിൎഝരിണി-അരിവിയാറ്, നദി.

നിൎണ്ണയപാദം-തീൎപ്പ്, വിധി.

നിൎണ്ണയ(ന)ം-നിശ്ചയം, നിശ്ചയജ്ഞാനം (നിൎ+നയം) ബുദ്ധിയുടെ മറുകരയെ നല്ലവണ്ണം നയിക്കുന്നത് എന്നൎത്ഥം.

നിശ്ചയമുണ്ടാകണമെങ്കിൽ ബുദ്ധിയുടെ പരമകാഷ്ഠയിൽ പ്രവേശം സിദ്ധിക്കണമല്ലൊ.

നിൎണ്ണയിക്കുന്നു-നിശ്ചയിക്കുന്നു.

നിൎണ്ണായനം-നിശ്ചയം.

നിൎണ്ണികതം-വി. തെളിയിക്കപ്പെട്ട, ചളികളഞ്ഞു ശുദ്ധിവരുത്തിയ.

നിൎണ്ണിത-വി. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട.

നിൎണ്ണേകം-ഹ. കഴുകുക, ശുദ്ധിയാക്കുക. ൨. സ്നാനം.

നിൎണ്ണേജകൻ- അലക്കുകാരൻ. വസ്ത്രങ്ങൾക്കു ശുദ്ധിവരുത്തുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. മറെറാരു പൎയ്യായം-രജകൻ.

നിൎണ്ണേജനം-ഹ. അലക്ക്, കഴുകൽ ൨. പാപനിവൃത്തി, പ്രായശ്ചിത്തം.

നിൎദ്ദഗ്ദ്ധ-വി. ഹ. എരിച്ച. ൨. എരിക്കാത്ത. ൩. ദഹിച്ച, ദഹിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

നിൎദ്ദട(ഡ)-വി. ഹ. ദയയില്ലാത്ത. ൨. അസൂയയുള്ള ൩. തലക്കു ലഹരിയുള്ള ൪. പ്രയോജനമില്ലാത്ത.

നിൎദ്ദയ-വി. കരുണയില്ലാത്ത.

നിൎദ്ദര-വി. ഹ. കടുപ്പമുള്ള. ൨. ലജ്ജയില്ലാത്ത. ൩. കനിവില്ലാത്ത

നിൎദ്ദരി-ഹ. ഗുഹ. ൨. വെള്ളച്ചാട്ടം.

നിൎദ്ദലനം-ഹ. പിളൎക്കുക, ഉടയ്ക്കുക. ൨. നശിപ്പിക്കുക.

നിൎദ്ദശ-വി. പത്തുനാൾചെന്ന.

നിൎദ്ദാരിത-വി. ഹ. കീറിയ. ൨. പിളൎന്ന. ൩. ചീന്തപ്പെട്ട. ൪. പിളൎക്കപ്പെട്ട.

നിൎദ്ദിഗ്ദ്ധ-വി. ഹ. പുഷ്ടിയുള്ള. ൨. പൂശിയ, പുരട്ടിയ.

നിൎദ്ദിഷ്ട-വി. ഹ. കല്പിച്ചയക്കപ്പെട്ട, അയക്കപ്പെട്ട. ൨. ചൂണ്ടിക്കാണിക്കപ്പെട്ട. ൩. വിശേഷാൽ ചൊല്ലപ്പെട്ട, വകതിരിക്കപ്പെട്ട. ൪. വിവരിക്കപ്പെട്ട. ൫. സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട.

നിൎദ്ദേവത്വം-ദേവന്മാർ ഇല്ലാതുള്ള സ്ഥിതി.

നിൎദ്ദേശകം-(വ്യാകരണത്തിൽ) 'പ്രകാരം' എന്നതിൽ ഒരുവിധം.

നിൎദ്ദേശം-ഹ. ആജ്ഞ, കല്പന ഇന്നിന്ന പ്രകാരമെന്നു ഉപദേശിക്കപ്പെടുന്നതെന്നൎത്ഥം. ൨. ചൂണ്ടിക്കാണിക്ക. ൩. ഉപദേശം. ൪. വ്യവസ്ഥിതി. ൫ അന്തികം, സമീപസ്ഥലം. ൬. വകതിരിവ്. ൭. വിവരണം. ൮. സ്ഥാപനം.

നിൎദ്ദേശികവിഭക്തി-പ്രഥമവിഭക്തി.

നിൎദ്ദേശിക്കുന്നു-കല്പിക്കുന്നു, പ്രത്യേകമായിട്ടു ചൂണ്ടിക്കാണിക്കയോ പറകയോ ചെയ്യുന്നു.

നിൎദ്ദേഷ്ടാവ്-കാണിക്കുന്നവൻ, നിൎദ്ദേശിക്കുന്നവൻ.

നിൎദ്ദോഷ-വി. ദോഷമില്ലാത്ത, കുററമില്ലാത്ത.

നിൎദ്ദോഷി-ദോഷമില്ലാത്തവൻ.

നിൎദ്ദോഷിണി-ദോഷമില്ലാത്തവൾ.

നിൎദ്ധന-വി ധനമില്ലാത്ത.

നിൎദ്ധാര(ണ)ം-ഹ നിശ്ചയം. ൨. വകതിരിപ്പ്(വ്).

നിൎദ്ധാരിത-വി. തിരിച്ചറിയപ്പെട്ട.

നിൎദ്ധാൎയ്യ-വി. ഹ. ധീരതയുള്ള. ൨. ഉത്സാഹമുള്ള.

നിൎദ്ധാൎയ്യൻ-ദുഃഖാദികളിൽ യാതൊരു ഭാവഭേദവുമുണ്ടാകാത്ത ഹൃദയത്തോടെ കൎത്തവ്യകൎമ്മങ്ങളെ യഥാവസരം ചെയ്യുന്നവൻ. നിൎവ്വാൎയ്യൻ എന്നതിന്റെ പാഠം.

നിൎദ്ധാലു-വി. ഹ. ധീരതയുള്ള ൨. ഉത്സാഹമുള്ള.

നിൎദ്ധൂത-വി. ഹ. ത്യജിക്കപ്പെട്ട. ൨. കുടയപ്പെട്ട, ഇളക്കപ്പെട്ട ൩. ഉടയ്ക്കപ്പെട്ട. ൪. എറിയപ്പെട്ട.

നിൎദ്ധൂതൻ-മിത്രങ്ങളും ബന്ധുക്കളും ഉപേക്ഷിച്ച ഒരുവൻ.

നിഷ്ക്രമം-വി. പുകയില്ലാത്ത.
നിഷ്ക്രിയ-തീരെ (നന്നായി) പൊടിയായ
നിർഘൃത-വി. ക. നന്നായി വെളുപ്പിക്കപ്പെട്ട. ഖ. കഴുകപ്പെട്ട.
നിർദ്വന്ദ്വൻ-ഈശ്വരൻ, രണ്ടെന്നില്ലാത്തവൻ (പരമാത്മാവൊന്നല്ലാതെ ലോകത്തിൽ രണ്ടുമായി ഒന്നുംതന്നെ ഇല്ലെന്നുള്ളവൻ).
നിർന്നിമേഷം-മീൻ. കണ്ണടയ്ക്കാത്തത് എന്നു വ്യുൽപ്പത്തി.
നിർബന്ധം-ക. ക്രൂടിയേ കഴിയൂ എന്നു തീർത്തുപിടിക്കുക. ഖ. വഴക്ക്. ന. ശാഠ്യം. ര. അലട്ട്, മുട്ടിപ്പ്.
നിർബന്ധിക്കുന്നു - തീർത്തുപിടിക്കുന്നു, സ്വാധീനിക്കുന്നു.
നിർബന്ധിതം-നിർബന്ധിക്കപ്പെട്ടത്.
നിർബാധ-വി. ഉപദ്രവം ക്രൂടാത്ത.
നിർഭഗ-വി. ഒടിച്ചു, തകർത്ത.
നിർഭര-വി. മുഴുപ്പുള്ള.
നിർഭർത്സനം(നാ)-ക. ചീത്തവാക്ക്, അപകാരശബ്ദങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള ഭയപ്പെടുത്തൽ, നിന്ദിച്ചു പറക, നിന്ദ. ഖ. കഠിനമായ അരാക്ക്.
നിർഭർത്സിക്കുന്നു-ശകാരിക്കുന്നു, നിന്ദിക്കുന്നു
നിർഭർത്സിത-വി നിന്ദിക്കപ്പെട്ട.
നിർഭയ-വി. ഭയമില്ലാത്ത.
നിർഭര-വി. അധികമായ, പൊതുകിയ.
നിർഭരം-അ. ഏറ്റവും.
നിർഭാഗ്യ-വി ഭാഗ്യമില്ലാത്ത.
നിർഭാസൻ-ശോഭിക്കുന്നവൻ.
നിർഭിന്ന-വി. ഒടിക്കപ്പെട്ട, നാശമാക്കപ്പെട്ട, ഉടയ്ക്കപ്പെട്ട.
നിർമ്മഗ്ന-വി. ക. വളയ്ക്കപ്പെട്ട. ഖ. വിശ്വാസമാക്കപ്പെട്ട ന. നേരുള്ള
നിർഭേദം-വി. ഭേദമില്ലാതെ, നിഷ്പക്ഷപാതമായി.
നിർമ്മഗ്നൻ-നിശ്ലേഷം മുങ്ങിയവൻ.
'നിർമ്മഗ്നനായ്ക്കണ്ടു വിസ്മയം തേടിനാൻ'. (രാമായണം)
നിർമ്മത്സരത-തമ്മിൽ മത്സരമില്ലായ്മ,
നിർമ്മത്സരൻ-മത്സരമില്ലാത്തവൻ.
നിർമ്മത്സരം-തമ്മിൽ മത്സരമില്ലാതെ.
നിർമ്മദ-വി. അഹംകാരമില്ലാത്ത.
നിർമ്മദൻ-ക. മദമില്ലാത്തവൻ, ഖ. മദം അടങ്ങിയ ആന.
നിർമ്മക്ഷ്യാ-പഴഞ്ചൊല്ലാടി.
നിർമ്മന്ഥദാരു-അരണി.
നിർമ്മമ-വി. ക. ഒന്നിലും അഭിമാനമില്ലാത്ത, ഖ. സ്നേഹമില്ലാത്ത.
നിർമ്മുദ, നിർമ്മുദം-വി. അപമുദ, ക്രമക്കേട്.
നിർമ്മല-വി. ക ദോഷമില്ലാത്ത ഖ. അഴുക്കില്ലാത്ത, ചെളിയില്ലാത്ത ന പാപമില്ലാത്ത. ര. തെളിഞ്ഞ.
നിർമ്മലത-ക. ദോഷമില്ലായ്മ. ഖ. പാപമില്ലായ്മ. ന തെളിവ്, അഴുക്കില്ലായ്മ.
നിർമ്മഥൻ-ക പരിത്രാണൻ. ഖ അലക്കുന്നവൻ.
നിർമ്മലം-ക. പരിത്രാണം. ഖ. നിർമ്മാല്യം.
നിർമ്മലോപലം-സ്ഫടികം.
നിർമ്മാണം-ക. സൃഷ്ടി, ഉണ്ടാക്കുക. ഖ. നഗ്നഭാവം (നിർമ്മാനം) ന. മുണ്ടുടുക്കുട്ടുവുതൽ.
നിർമ്മാണി-വി ദരിദ്രതയുള്ള.
നിർമ്മാതാവു്-ഉണ്ടാക്കുന്നവൻ, നിർമ്മിക്കുന്നവൻ.
നിർമ്മാർജ്ജനം തുത്തും തുടച്ചും വൃത്തിയാക്കുക
നിർമ്മായ-വി. വ്യാജമില്ലാത്ത.

നിർമ്മാല്യം-തലേദിവസം പൂജിച്ച പൂവും മററും.

നിർമ്മാല്യാ-ജോനകപ്പുല്ല്.

നിർമ്മിക്കുന്നു-ഉണ്ടാക്കുന്നു.

നിർമ്മിത-വി. ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട, നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട.

നിർമ്മിതി-ഉണ്ടാക്കുക, സൃഷ്ടി.

നിർമ്മുക്ത-വി. ൧. വിടുവിക്കപ്പെട്ട ൨. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

നിർമ്മുക്തൻ-൧. വിടുവിക്കപ്പെട്ടവൻ. ൨. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടവൻ. ൩. പടം കഴിച്ച പാമ്പ്, വളയഴിച്ച പാമ്പ്. നിശ്ചയമായും മോചിക്കപ്പെട്ട (കഞ്ചുകത്തോടു കൂടിയ)വൻ എന്നർത്ഥം.

നിർമ്മുക്തം-൧. വിടുവിക്കപ്പെട്ടതു്. ൨ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടതു്. ൩. വളയഴിച്ച പാമ്പ്.

നിർമ്മുക്തി-൧. സ്വാതന്ത്ര്യം. ൨. മോചനം.

നിർമ്മൂല-വി ചുവടില്ലാത്ത, കാരണമില്ലാത്ത.

നിർമ്മൂലനം-വേരോടെ പറിച്ചുകളക, നശിപ്പിക്കുക.

നിർമ്മൂലനാശം-വംശഛേദം, ചുവടേ നശിക്കുക.

നിർമ്മൂലം-അ. അശേഷം, ഒന്നൊഴിയാതെ.

നിർമ്മോകം-പാമ്പിൻപടം, പാമ്പിൻവള (ചട്ട). നിശ്ചയമായും മോചിക്കപ്പെടുന്നതു് (വിടപ്പെടുന്നതു്) എന്നർത്ഥം.

നിർയ്യാണം-൧. മരണം. ൨. മോക്ഷം. ൩. ആനയുടെ കണ്ണിനടുത്ത ഒരു മർമ്മം (കടക്കൺ പ്രദേശം) ൪. ഗമനം.

നിർയ്യാതനം-൧. പകവീട്ടുക, വൈരശുദ്ധി (ഇങ്ങോട്ടു ചെയ്ത ഉപദ്രവത്തിന്നു തക്കവിധം അങ്ങോട്ടു പകരം വീട്ടുക). ൨. ദാനം. ൩. കൊല്ലുക. ൪. നിക്ഷേപം കൊടുക്കുക. ൫. കടം വീട്ടുക. ൬. സൂക്ഷിപ്പാൻ തന്ന സാധനം ഉടമസ്ഥന്നു മടക്കിക്കൊടുക്കുക. പകരം വീട്ടുക എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. ൭. കന്നുകാലികളെ കെട്ടുന്ന കയറ്. ൮. ഇരിമ്പ്.

നിർയ്യാതം-നിർഗ്ഗതം, പോയതു്.

'വളകളിടവിടാതശ്രുനിർയ്യാതമായി'
(അമരുകശതകം)

നിർയ്യാതി-നിർഗ്ഗമനം, ഒരു സ്ഥലത്തുനിന്നുള്ള പുറപ്പാടു്.

നിർയ്യാപണം-പുറത്താക്കുക, ആട്ടിക്കളക.

നിർയ്യാമൻ-തോണിക്കാരൻ.

നിർയ്യാസം-൧. കഷായം. ൨. വല്ല വൃക്ഷത്തിന്റെയും പശ. ൩. കറ. ൪ നീര് (ചാറ്). ഒരു ഔഷധത്തിനും ഈ പേർ പറയുന്നു.

നിർയ്യഹം-൧. മുടി, കിരീടം, ശിരോഭൂഷണം. ൨. കഷായം. ൩. ഉമ്മറവാതിൽ. ൪. (വല്ലതും തൂക്കിയിടുന്നതിനു) ചുമരിന്മേൽ തറയ്ക്കുന്ന ആണി. ഇതിലൂടെ ഗമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൫. മത്തവാരണങ്ങൾ (ചാരിയിരിപ്പാനായി തറയ്ക്കുന്ന പലകകൾക്കു ആധാരങ്ങളായ ചരിഞ്ഞ കാലുകൾ)

നിർല്ലക്ഷണ-വി. ലക്ഷണമില്ലാത്ത.

നിർല്ലജ്ജ-വി. ലജ്ജയില്ലാത്ത.

നിർല്ലീന-വി. ഒന്നായിച്ചേർന്ന.

നിർല്ലീനത-ചേർച്ച.

നിർല്ലൂന-വി. മുറിക്കപ്പെട്ട.

നിർല്ലേപ-വി. ൧. പൂശിയ. ൨. രാഗാദിദോഷമില്ലാത്ത.

നിർല്ലോഹം-നറുംപശ.

നിർവ്വചനം-൧. പഴഞ്ചൊല്ല്. ൨. സൂചീപത്രം. ൩. ഉച്ചാരണം ൪. ഏററക്കുറവില്ലാത്ത വിവരണം.

നിവ്ചിക്ക-നന്നായി വിചാരിച്ചു പറക.

നിവ്ചിക്കുന്നു-പറയുന്നു, ഏററക്കുറവില്ലാതെ വിവരിക്കുന്നു.

നിവ്പണം, നിവ്പാണം, നിവ്പാപം- ദാനം. സുകൃതത്തിന്റെ വിത്തു വിതയ്ക്കുക എന്നൎത്ഥം.

നിവ്ണ്ണനം-ദൎശനം, കാഴ്ച. സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുക എന്നൎത്ഥം.

നിവ്ഹണം-ഹ. സമാപ്തി. ൨. വഹിക്കുക.

നാടകത്തിന്നു 'മുഖം പ്രതിമുഖം ഗൎഭോ വിമൎശ ഉപസംഹൃതിഃ' എന്നു അഞ്ചു സന്ധികൾ ഉള്ളതിൽ അഞ്ചാമത്തേതായ ഉപസംഹൃതിയത്രേ നിവ്ഹണം.

നിവ്ഹിക്കുന്നു-സാധിക്കുന്നു, നിവൎത്തിക്കുന്നു.

നിവ്ാണ-വി. ൧. മരിച്ച. ൨. കെട്ട. ൩. പോയ. ൪. അസ്തമിച്ച.

നിവ്ാണൻ-ശാന്തനായ മുനി.

നിവ്ാണം-ഹ. മോക്ഷം. സകല ദുഃഖങ്ങളും ശോഷിക്കുന്ന സ്ഥിതി എന്നൎത്ഥം. താപത്രയം ഇതിൽനിന്നു നിൎഗ്ഗമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചു എന്നുമാവാം. ൨. ആനയുടെ കുളി. ൩. കാണാതാവുക. ൪. മരണം. ൫. ഒതുമ, യോജിപ്പ്. ൬. ശാന്തമായ അഗ്നി.

നിവ്ാത-വി. കാററില്ലാത്ത.

നിവ്ാതം-ഹ. ശാന്തത. ൨. കാററില്ലാത്തേടം.

നിവ്ാദൻ-മൂകൻ, സംസാരിക്കാത്തവൻ.

നിവ്ാദം-ഹ. നിന്ദ. ചീത്തയായ വചനം എന്നൎത്ഥം. ൨. അപവാദം, ഇല്ലാത്ത ദോഷത്തെ പറക. ൩. തൎക്കമില്ലായ്മ.

നിവ്ാനംചെയ്ക-ശമിക്കുക.

നിവ്ാപണം-ഹ. കെടുത്തുക, ശമിപ്പിക്കൽ.

'നിവ്ാപണേ ന ഖലു യസ്യ പരം സമൎത്ഥാഃ' (കിൎമ്മീരവധം)

൨. കൊല, ഹിംസ. ൩. വിതക്കുക, ചിതറുക.

നിവ്ാപം-ഹ. പിതൃപൂജ. ൨. കെടുത്തുക, കെടുക്കുക (തീയെപ്പോലെ). ൩. ഭിക്ഷ, ധൎമ്മം, ദാനം.

നിവ്ാൎയ്യ-വി. തടുത്തുകൂടാത്ത.

നിവ്ാൎയ്യൻ-ദുഃഖാദികളിൽ യാതൊരു ഭാവഭേദവും സംഭവിക്കാത്ത ഹൃദയത്തോടു കൂടിയവനായി കൎത്തവ്യകൎമ്മങ്ങളെ യഥാവസരം നടത്തുന്നവൻ.

നിവ്ാസം-അന്യദേശവാസം.

നിവ്ാസനം-കൊല, വധം.

നിവ്ാഹം-ഒഴിച്ചിൽ, സാധിപ്പാനുള്ളവഴി

നിവ്ികല്പ-വി. ഒരിക്കലും ഭേദം വന്നുപോകാത്ത, സംശയമററ.

നിവ്ികല്പൻ-ഭേദമില്ലാത്തവൻ.

നിവ്ികാര-വി. മാററമില്ലാത്ത, സനാതനമായുള്ള.

നിവ്ിഘ്നം-വി. തടസ്സമില്ലാത്ത; തടസ്സമില്ലാതെ.

നിവ്ിചാരം-വി. വിചാരമില്ലാത്ത; വിചാരമില്ലാതെ.

നിവ്ിണ്ണ-വി. ബുദ്ധിമടിച്ച, ബുദ്ധി ക്ഷയിച്ച, വിരക്തിയുള്ള.

നിവ്ിണ്ണൻ-ഹ ബുദ്ധി മടിച്ചവൻ.

'കാന്തൻ നിവ്ിണ്ണനായ് സാന്ത്വന സരണിയുപേക്ഷിച്ചുദാസീനനാകം' (അമരുകശതകം)

൨. മുഷിഞ്ഞവൻ, വൈരാഗ്യബുദ്ധിയോടുകൂടിയവൻ.

നിവ്ിവാദം-വി. തൎക്കമില്ലാത്ത.

നിവ്ിശങ്കം-(ക്രി-വി.) വിശങ്ക (സംശയം) കൂടാതെ.

നിവ്ിശേഷം-അ. വിശേഷഗതിയില്ലാതെ, ഒരുപോലെ. ഉ-ം, പുത്രനിവ്ിശേഷം (പുത്രനെപ്പോലെ തന്നെ).

നിവ്ിഷ-മഞ്ഞക്കൂവ, കസ്തൂരിമഞ്ഞൾ.

നിവ്വിഷാ എന്നതിനു നിവ്വേശിയെന്നു ഭാഷ കാണുന്നു. നിവ്വേശി-വാതം കഫം, വ്രണം, രക്തദോഷം, നാനാപ്രകാരമുള്ള വിഷം ഇവയ്ക്കു നന്ന്. ഇല മുത്തങ്ങയുടെതുപോലെയും കിഴങ്ങ് അതിവിടയംപോലെയുമിരിക്കും. വെളുത്ത കിഴങ്ങുള്ളതിനു പാൽനിവ്വേശിയെന്നും കറുത്ത കിഴങ്ങുള്ളതിനു നീലനിവ്വേശി എന്നും പറയുന്നു.

നിവ്വിഷ്ടാ-വി. ൧. അനുഭവിച്ച, പ്രാപിച്ച, പരിചയിച്ച. ൨. കൂലിയായിട്ടു ലഭിച്ച. ൩. വിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ട.

നിവ്വീൎയ്യ-വി. വീൎയ്യമില്ലാത്ത.

നിർവൃത-വി. സുഖമുള്ള, തൃപ്തിപ്പെട്ട.

നിർവൃതൻ-൧. ആനന്ദമയൻ. ൨. തൃപ്തൻ.

'പരമാനന്ദസുനിർവൃതോ നളോയം'
(നളചരിതം കഥകളി)

നിർവൃതി-൧ ആനന്ദം, സുഖം. ൨. മരണം. ൩. പുറപ്പാട്.

നിർവൃത്ത-വി. ൧. അവസാനിച്ച, സാധിക്കപ്പെട്ട, ചമയ്ക്കപ്പെട്ട. ൨. സംസാരകാൎയ്യത്തിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞ,

നിർവൃത്തം-നിവൎത്തിക്കപ്പെട്ടതു്, സാധിക്കപ്പെട്ടതു്, അവസാനിക്കപ്പെട്ടതു്.

നിർവൃത്തി-൧. സിദ്ധി, പൂൎത്തീകരണം. ൨. അവസാനം.

നിവ്വേദം-൧. വിനയം. ൨. ആലസ്യം ൩. വെറുപ്പ്, സുഖക്കേട്.

നിവ്വേശം-൧. അനുഭവം. ൨. അലങ്കാരം ൩. ശമ്പളം. ഇതുനിമിത്തം ഭൃത്യന്മാർ ഉറച്ചു നില്ക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൪. മോഹാലസ്യം.

നിവ്വേശി-ഒരു ഔഷധി. നിവ്വിഷ എന്നതു നോക്കുക.

നിവ്യഗ്ര-വി ദുഃഖമൊഴിഞ്ഞ.

നിവ്യഥനം-൧. ദ്വാരം, സുഷിരം. വളരെദുഃഖിപ്പിക്കുന്നസ്ഥലം, ഭയം ഭവിക്കുന്നതു് ഇങ്ങിനെ അൎത്ഥം. ൨. നൊമ്പരമില്ലായ്ക. ൩. വലിയദുഃഖം.

നിവ്യസനം-വി. ദുഃഖംകൂടാത്ത.

നിവ്യളീക-അവ്യാജ, ചതിവില്ലാത്ത

നിവ്യാജ-വി. വ്യാജം കൂടാത്ത.

നിവ്യാജം-പരമാൎത്ഥം.

നിവ്യൂഢ-വി. ൧. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട ൨. നിവ്ഹിക്കപ്പെട്ട. ൩. വൎദ്ധിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ൪. പൂൎത്തിയാക്കപ്പെട്ട.

നിൎഹരിക്കുന്നു-൧. പുറത്തുകളയുന്നു. ൨. മലമൂത്രാദികളെ കളയുന്നു.

നിൎഹാദം-ഒഴിവാക്കുക, വയറിളക്കുക.

നിൎഹാരം-൧. മലമൂത്രാദികളെ കളയുക, പുറത്താക്കുക. ൨. അസ്ത്രം മുതലായവ തറച്ചാൽ അവയെ ഉപായത്തിൽ പുറത്തെയ്ക്കെടുക്കുക, പുറത്തേയ്ക്കെടുക്കുക.

നിൎഹാരി-വി. ൧. നിൎഹരിക്കുന്ന ൨. പലവകമണമുള്ള.

നിൎഹാരി-ദൂരവ്യാപിയായ ഗന്ധത്തോടു കൂടിയവസ്തു. ഹൃദയത്തെ തുലോം ഹരിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

നിൎഹ്രാദം-ശബ്ദം.

നില-(ധാതു) വ്യവസ്ഥിതമാക്കുക, അവസാനിക്കുക.

നില-൧. നില്പ്, നില്ക്കുക. ൨. അടക്കം. ൩ സ്ഥിരത. ൪. മൎയ്യാദ ൫. മാളികയുടെ തട്ട്, മാളിക ൬ ആററിലോ കളത്തിലോ മററോ ഒരാൾ ഇറങ്ങിനിന്നാൽ അയാളെ മൂടുന്നതിനു മാത്രം ജലമില്ലാതിരിക്കുന്ന സ്ഥിതി. ൭. ആയുധാഭ്യാസികളുടെ നില്പിന്റെ ഭാവം. ൮ വഴിയിൽ ഏളപ്പിന്റെ സ്ഥലം ൯. കാൎയ്യസ്ഥത. ൧൦ പ്രമാണം ൧൧ തമ്മിൽ ഏകമനസ്സ്. ൧൨. നില്ക്കുന്ന സ്ഥലം.

൧൩. പാൎക്കുന്ന സ്ഥലം. ൧൪ കട്ടിളക്കാൽ. ൧൫ ഒരാളും കൈയും കൂടിയ പൊക്കം. 'നിലതെററുക=ഭ്രേഷം'. ൧൬. മുറ. ൧൭. വേണ്ടതു്.

നിലകട-നിലനില്പു്.

നിലകെട്ടവൻ-അസ്ഥിരൻ, ഓടിനടക്കുന്നവൻ, ധൈൎയ്യമില്ലാത്തവൻ, നിലയില്ലാത്തവൻ.

നിലകേടു്-സ്ഥിരക്കേടു്, ക്ഷമയില്ലായ്ക, ചാപല്യം, പരിഭ്രമം.

നിലക്കടമ്പു്-ചെറുകടമ്പു്.

കടമ്പിനുള്ള ഗുണമുണ്ടു്. വിശേഷിച്ചു പ്രമേഹത്തിനു നന്നു്. ചെറിയ വൃക്ഷമാണു്. ചെറിയ പൂവും കാണും. സം-ഭൂമികദംബം.

നിലക്കടല-ഒരുമാതിരി എണ്ണക്കുരു. ഇതിന്റെ എണ്ണയെ പാണ്ടിയിൽ നല്ലെണ്ണപോലെ ഉപയോഗിക്കുന്നു. വറുത്താൽ പരിപ്പു്തിന്മാൻ വളരെ സ്വാദുള്ളതാണു്.

നിലക്കരി ഒരുതരം കല്ക്കരി.

നിലക്കുഴി-൧. നിലത്തുള്ള കുഴി, കണ്ടത്തിലെ കുഴി, ഉരലും മററും ഇടുകനിമിത്തം ഉണ്ടാകുന്ന കുഴി.

നിലക്കൂറു്-൧. നില്ക്കുന്ന സ്ഥലം. ൨. നിലത്തിന്റെ സ്വഭാവം.

നിലച്ചീര-ഒരുമാതിരി ഇലക്കറി സാധനം

നിലച്ചുര-ഒരു ഫലശാകം.

ഇതു വയലിലും മററുമുണ്ടാകുന്നു. സന്നിപാതം, ദന്തരോഗം മുതലായവക്കു നന്നു്. ചുരക്കപോലെ ചെറുതായിരിക്കും. സം-ഭൂതുംബി.

നിലഞാവൽ-ഒരു പച്ചമരുന്നു്. നിലത്തോടു പററിക്കിടക്കുന്ന ഞാവൽ. പൎയ്യായങ്ങൾ-നാദേയീ, ഭൂമിജംബുകാ.

നിലത്താമര-ഓരിലത്താമര.

നിലത്തെഴുത്തു്-എഴുത്തു പഠിപ്പാനായിട്ടു മണലിൽ എഴുതുക.

നിലനാരകം-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

നിലനിരപ്പു്-നിലത്തോടു സമം, സമഭൂമി, തറയുടെ നിരപ്പു്.

നിലനില്ക്കുന്നു-൧. ഉറപ്പായി നില്ക്കുന്നു, ഇളകാതെ നില്ക്കുന്നു. ൨. ഏറെക്കാലം നില്ക്കുന്നു, സ്ഥിരമായി നില്ക്കുന്നു.

നിലനില്പു്-സ്ഥിരമായി നില്ക്കുക, ഉറച്ചു നില്ക്കുക.

നിലനിറുത്തുന്നു, നിലനിൎത്തുന്നു-അടക്കം വരുത്തുന്നു.

നിലനോക്കുന്നു-൧. നദിയിലും മററും ഇറങ്ങിക്കയറുന്നതിനു ജലം എത്രയുണ്ടെന്നു നോക്കുന്നു. ൨. വല്ലതിന്റെയും ഭാവവും മററും നോക്കുന്നു.

നിലന്തല്ലി-പുരത്തറയും മററും അടിച്ചുറപ്പിക്കുന്നതിനായിട്ടു മരംകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന സാധനം.

നിലപാടു്-൧. നില്ക്കുന്ന സ്ഥലം.

'അൎജ്ജുനന്റെ നിലപാടും കാണായി'
(കുമാരാഹരണം പാന)

൨. നടപടി. ൩. നില്പു്.

നിലപാടുനില്ക്കുക-മാമങ്കത്തിൽ പെരുമാക്കന്മാർ സ്ഥാനാരോഹണംചെയ്തു നില്ക്കുന്നതിനു പറയുന്ന പേർ.

ആ സ്ഥലത്തിനു 'നിലപാട്ടുതറ' എന്നു പേർ.

നിലപുല്ലു്-ഒരുമാതിരി തൈ.

നിലപ്പന-ഒരു പച്ചമരുന്നു്. പൎയ്യായങ്ങൾ-മുസലീ, താലമൂലികാ.

ഇതു് മധുരവും ശീതവും ശുക്ലവൃദ്ധികരവുമാണു്. പുഷ്ടിയേയും ബലത്തേയും ഉണ്ടാക്കും. കഫകരവുമാകുന്നു. വാതം, പിത്തരോഗങ്ങൾ, ചുട്ടുനീറൽ, തളൎച്ച മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. വെളുപ്പു് ചെമപ്പു് ഇത്യാദി പലമാതിരിയിലുണ്ടു്. അതുകളെ പൂവിന്റെ നിറഭേദംകൊണ്ട

റിയാം. വെളുത്തും കറുത്തും രണ്ടുതരമേയുള്ളു എന്നു മറ്റൊരഭിപ്രായം.

നിലപ്പുഴ-ഭവനത്തിന്റെ തറയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരുവക ചെറിയ പ്രാണി.

നിലമ-സ്വഭാവം, സ്ഥിതി.

നിലമരം-നില്ക്കുന്ന മരം.

നിലമരി-വയറിളക്കുന്ന ഒരു മരുന്ന്.

നിലമാങ്ങ-ആണ്ടിലൊരിക്കൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരുവക സസ്യം (ഔഷധം).

നിലമാടം-കൃഷിസ്ഥലങ്ങളിൽ കാവൽ കാക്കുന്നതിനായി ഉണ്ടാക്കുന്ന ചെറിയ കുടിൽ.

നിലമാളി-ഒരു ജാതിക്കാർക്കുള്ള ഭഗവതി, ദേവി.

നിലമാറാൻ-ഒരുവക ചൊറിയുന്ന കിഴങ്ങുള്ള തൈ.

നിലം-൧. ഭവനത്തിന്റെ അകത്തും മറ്റും തല്ലി നിരപ്പാക്കി നന്നാക്കീട്ടുള്ള സ്ഥലം. ൨. കണ്ടം. ൩. ഭൂമി.

നിലംകൃഷി-കണ്ടത്തിൽ ഉഴുതു വിത്തു വിതയ്ക്കുയും മറ്റും ചെയ്യുന്നതു്.

നിലംപണ-നെല്ലുകുത്തുന്നതിനും ഉരലിടുന്നതിനുമായിട്ടു് ഉറപ്പിച്ചുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള സ്ഥലം.

നിലംപരിച്ചു്-വി. ഭൂമിയോടു ചേർന്ന, നിലനിരപ്പുള്ള.

നിലംപരണ്ട-൧ നിലത്തു പറ്റിയുണ്ടാകുന്ന ഒരു പച്ചമരുന്ന് ൨. നിലമ്പാല. ൩. മക്കിപ്പൂ.

നിലംപാതിരി-ഒരു തൈ.

ഇതിന്റെ പൂവു ചെമന്നിരിക്കും. സം-ഭൂപാടലി.

നിലമ്പാല-൧. മക്കിപ്പൂ ൨. ഒരു തൈ.

നിലംപൂച്ച-മണ്ണിന്റെ അടിവഴി തുരന്നു സഞ്ചരിക്കുന്ന ഒരു ചെറിയ പ്രാണി.

നിലംപൊത്തുന്നു-താണ ജാതിക്കാർ ഉയർന്ന ജാതിക്കാരോടു 'കിടക്കുന്നു' എന്നും 'ഇരിക്കുന്നു' എന്നും പറയുന്ന ഒരാചാരവാക്ക്.

നിലയകം-അകത്തെ മുറി, വാസസ്ഥാനം.

നിലയങ്കി-കാലിന്റെ അടിവരെയും എത്തുന്ന മുഴുക്കുപ്പായം.

നിലയ(ന)ം-ഭവനം. സ്വകാര്യമായി ഇരിപ്പാനുള്ള സ്ഥലം എന്നർത്ഥം.

'നിശിപോയ് നിലയേവാഴ്കഭവാൻ'

(നളചരിതം കഥകളി)

നിലയം-൧. ഭവനം. ൨. പ്രളയം, നാശം. ൩. അസ്തമനം. ൪. ഒളിക്കുന്ന സ്ഥലം. ൫. ഒളിപ്പു്.

നിലയഴിവു്-തോലി.

നിലയറ-നിലവറ. തട്ടുപുരയ്ക്കു കീഴിലുള്ള അറ (മുറി).

നിലയാകുന്നു-൧. വരവുനില്ക്കുന്നു. ൨. അവസാനിക്കുന്നു.

നിലയാവര-ചെറിയ അവര.

കൃമി, ജ്വരം, കുഷ്ഠം, ചുമ, വിഷം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. മലത്തെ ഇളക്കും.

നിലയ്ക്കുന്നു-൧. ഇല്ലാതെയാകുന്നു. ൨. അവസാനിക്കുന്നു, നില്ക്കുമാറാകുന്നു.

നിലയ്പു്-നില, അവസാനം.

നിലവരം-൧. വ്യവസ്ഥ. ൨. ഉറപ്പു്. ൩. തീർച്ച.

നിലവരുത്തുക-തീർച്ച ഉണ്ടാക്കുക.

നിലവറ-പുരമുറിയിൽ താഴെ തട്ടുള്ളതിന്റെ അടിയിലുള്ളസ്ഥലം. (സം-ഗുപ്തി)

നിലവാക-൧. ഒരുമാതിരി താളി. ൨. ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

നിലവാട്ട്-൧. തറവാട്ട്. ൨. നിലപാട്ട്

നിലവാട്ടുതറ-ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ബിബം ആനപ്പുറത്തെഴുന്നെള്ളിച്ചു നിറുത്തുവാനുള്ള സ്ഥലം.

നിലവിടുന്നു-അവനവൻ നില്ക്കുണ്ട നിലയിൽ നിന്നും മാറുന്നു, വിവേകശക്തിയില്ലാതെ തെററിപ്പോകുന്നു.

നിലവിതാനം-നിരപ്പ്, തറനിരപ്പ്.

നിലവിളക്ക്-തറയിൽ വയ്ക്കുന്നതിനുള്ള ഓട്ടുവിളക്ക്.

നിലവിളി-വലിയ വേദനയോ ഭയമോ ഉണ്ടാകുമ്പോൾ ഉറച്ചു പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ശബ്ദം.

നിലവിളിക്കുന്നു-ഹ. ഉറക്കെ കരയുന്നു. ഉ. കരയുന്നു. ന. ആർവ്വായിടുന്നു (സ. ക്രി.) നിലവിളിപ്പിക്കുന്നു.

നിലവ്-ബാക്കി, കടിശ്ശിക, ചെലവുമിച്ചം.

നിലവെപ്പ്-ചട്ടം നിശ്ചയിക്ക.

നിലവേപ്പ്-ഹ. ഒരു പച്ചമരുന്ന്. ഉ. പുത്തരിച്ചുണ്ട. കിരിയാത്ത് എന്നും പറയുന്നു.

കഫം, പിത്തം രക്തദോഷം മുതലായവക്കു നന്ന്. സം-ഭൂനിംബം. തമി-നിലവേമ്പ്. ഇം-Chirata 'ചിരെട'

നിലാത്തിരി-തീകൊളുത്തുമ്പോൾ നിലാവുപോലെ പ്രകാശിക്കുന്ന വെടിമരുന്നുകൊണ്ടുള്ള ഒരുമാതിരി തിരി.

നിലാമതി-ചന്ദ്രൻ.

നിലാമുററം-വെങ്കളിമാടം.

നിലാവ്-ചന്ദ്രന്റെ പ്രഭ. പര്യായങ്ങൾ-ചന്ദ്രികാ, കൌമുദി, ജ്യൊൽസ്നാ.

[നിലാവുമാളിക=ചന്ദ്രശാല, ശിരോഗൃഹം. നിലാവോടുകൂടിയ രാത്രി=ജ്യൊൽസ്നീ. പദ്യങ്ങളിൽ ന്ലാവ് എന്നുപയോഗിക്കാറുണ്ട്.]

'ന്ലാവെൻ കണ്ണിന്നുന്നീതാൻ'
(ഉത്തരരാമചരിതം)

നിലാവെളിച്ചം-ചന്ദ്രപ്രഭകൊണ്ടുള്ള ദിക്ക് തെളിവ്, നിലാവിന്റെ വെളിച്ചം.

നിലിമ്പർ-ദേവകൾ.

നിലിമ്പാ,നിലിമ്പിക-പത്തു.

നിലീന-വി. ഹ. ലയിച്ചിരിക്കുന്ന, അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന, ചേർന്നുപററിയ. ഉ. മറഞ്ഞ. ന. ഒളിച്ച.

നിലോടി, നിലവടി-നെയ്ത്തുകാർ തിരിക്കുന്ന യന്ത്രത്തിന്റെ അടി.

നില്ക്കവേ,നില്ക്കെ-അ. നില്ക്കുന്ന സമയത്ത്.

നില്ക്കുന്ന-വി. ഹ. എഴുന്നേററ. ഉ. ഇളകാത്ത. ന. പാർക്കുന്ന, സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന. ര. ഉള്ള. ഇ. അവസാനിക്കുന്ന.

നില്ക്കുന്നു-ഹ. പാർക്കുന്നു, സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ഉ. ഇളകാതെയാകുന്നു. ന. നടക്കാതെ താമസിക്കുന്നു. ര. അവസാനിക്കുന്നു. ഇ. താമസിക്കുന്നു.

നില്പ്-നില, അവസാനം, പാർപ്പ്, താമസം.

നില്പിക്കുന്നു-നിറുത്തുന്നു. (പ്രയോഗമില്ല)

നില്ലാ-വി. നില്ക്കുയില്ലാത്ത, മാററമുള്ള.

നില്ലാ-നില്ക്കുന്നതല്ലാ, സഹിക്കുന്നില്ല.

'കേവലം പ്രിയനെവേർപിരിഞ്ഞാധിനില്ലാ'
(നളചരിതം കഥകളി)

നില്ലാത-വി. നില്ക്കാത്ത, അവസാനിക്കാത്ത, വർദ്ധിച്ച.

'നല്ലാരിൽ മൌലിയുഷനില്ലാ തരാഗമൊട്ട്'
(സംഗീതസദാരാമാനാടകം)

നിവപനം-ഹ. ചിതറൽ, ഏറിയുക. ഉ. വിതയ്ക്കുക. ന. പിതൃതർപ്പണം. ര. ഉദകക്രിയ.

നിവർത്തനം-ഹ. തിരിയെപ്പോരിക, ചിന്തിരിച്ചിൽ. ഉ. നിവൃത്തി.

നിവർത്തിക്കുന്നു-ഹ. തിരിയെപ്പോരുന്നു, മടങ്ങിപ്പോരുന്നു. ഉ. നിവൃത്തിവരുത്തു

ന്നു, തീൎച്ചവരുത്തുന്നു. ൩. അവസാനിപ്പിക്കുന്നു. ൪. സാധിക്കുന്നു.

നിവൎന്ന-വി. നേരെയായ, വളവുതീൎന്ന.

നിവൎഹണം-കൊല, നാശം.

നിവസതി-ഭവനം.

നിവസഥം-൧. ഗ്രാമം. ൨. ഭവനം.

നിവസനം-൧. ഭവനം. ൨. വസ്ത്രം.

'നീരാടമ്മേ! നിവസനമിദം ചാൎത്തു'

നിവസിക്കുന്നു-പാൎക്കുന്നു.

നിവഹൻ-൧ ഏഴു വായുക്കളിൽ ഒന്നു്. ൨. അഗ്നിയുടെ ഏഴു നാവുകളിൽ ഒന്നു്.

നിവഹം-കൂട്ടം. സ്വസംബന്ധികളെ ഒന്നിച്ചു ചേൎക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം.

നിവറു്-തിങ്ങൽ, ഞെരുക്കം.

നിവാകം-ധനധാന്യാദികൾക്കു ക്ഷാമം വരുമെന്നു തോന്നുന്ന സമയം അവയിൽ ജനങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന ആദരാതിശയം. (നീവാകം എന്നതിന്റെ പാഠം).

നിവാകു-വി. സംസാരിക്കാത്ത, നിശ്ശബ്ദമായ.

നിവാത-വി. ൧. കാററുകേറാത്ത. ൨. ഉപദ്രവം തട്ടാത്ത.

നിവാതകവചർ-സമുദ്രത്തിൽ ജീവിക്കുന്ന ഒരുകൂട്ടം ദൈത്യർ. ൩൦,൦൦൦,൦൦൦ പേർ ഉണ്ടായിരുന്നു. അൎജ്ജുനനാൽ നശിപ്പിക്കപ്പെട്ടു.

നിവാതം-൧. വാതം (കാററു) കടക്കാത്ത അല്ലെങ്കിൽ ഇല്ലാത്ത സ്ഥലം. ൨. വാസസ്ഥാനം. ൩. ആയുധം ഏല്ക്കാത്ത ചട്ട.

നിവാപകൻ-൧. വിതയ്ക്കുന്നവൻ. ൨. ചിതറുന്നവൻ.

നിവാപം-൧. പിതൃപൂജ. പിതൃക്കളെ ഉദ്ദേശിച്ചു ചെയ്യപ്പെടുന്ന ദാനം, സപിണ്ഡിക്കു ശേഷം പിതൃക്കളെ ഉദ്ദേശിച്ചു ചെയ്യുന്ന ദാനം. തിലോദകം മുതലായതു്.

'ഇക്കാലമെന്നുടെ പിതൃക്കൾ നിവാപമേററാൽ'

(മലയാള ശാകുന്തളം)

൨. ജലംകൊണ്ടുള്ള കൎമ്മം. ൩. വിത്തു്, ധാന്യം.

നിവാരണം-തടുക്കുക, തടവു്.

നിവാരം-൧. വരിനെല്ലു്. ൨. തടുക്കുക, തടവു്.

നിവാരിത-വി. തടുക്കപ്പെട്ട.

'വിനയനിവാരിത പ്രസരനായൊരെനിക്കുധുനാ'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

നിവാസം-൧. ഭവനം. ൨ പാൎപ്പു്. ൩. രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടുക. ൪. ഉടുപ്പു്. ൫. കലവറ.

നിവി(ബി)രീശം, നിവിരീസം-വി. ഇടതിങ്ങിയതു്, നിബിഡം.

നിവിദ്ധം മുറിവുണ്ടാക്കപ്പെട്ടതു്.

നിവിര-കൈകൾ പൊക്കി (പ-മ.)

നിവിരുന്നു-൧. നേരെ ആകുന്നു. ൨. മേൽപെട്ടു നിൽക്കുന്നു. നിവിൎത്തുന്നു, നിവിൎക്കുന്നു.

'നിവിൎന്നനങ്ങാതഥതോൾകുനിച്ചും'

(ഭാഷാകുമാരസംഭവം)

നിവിരേ-അ. നേരെ.

നിവിൎച്ച-നിവിരുക.

നിവിഷ്ട-വി. ൧. വെക്കപ്പെട്ട, വെച്ച. ൨. നിവേശിപ്പിക്കപ്പെട്ട, ചേൎക്കപ്പെട്ട. ൩. ഇരുന്ന.

നിവീതം-൧ രണ്ടു കക്ഷത്തിലും തട്ടാതെ കഴുത്തിൽനിന്നു നേരെ കീഴ്പെട്ടു തൂക്കിയിട്ട പൂണൂൽ. കീഴ്പോട്ടിടുന്നതെന്നൎത്ഥം.

ശവം എടുക്കുമ്പോഴും മററും പൂണൂൽ ധരിക്കുന്നതു് ഇപ്രകാരമാണു്. 'നിവീതീപ്രേതമുദ്വഹേൽ' (ലഘുധർമ്മപ്രകാശിക.)

ഉ. ഉടുത്ത വസ്ത്രം. മറയ്ക്കുന്നതെന്നർത്ഥം മറെറാരുപര്യായം—പ്രാവൃതം.

നിവൃത-വി. ചുററപ്പെട്ട.

നിവൃതം-ഹ. മൂടുപുടവ, മറശ്ശീല. ഉ. കുട മുതലായതിനാൽ മറയ്ക്കപ്പെട്ടതു്, മതിൽ കിടങ്ങു മുതലായതിനാൽ ചുററപ്പെട്ടതു്. മറെറാരുപര്യായം-പരിക്ഷിപ്തം

നിവൃത്ത-വി. നിവർത്തിച്ച. ഉ. തിരിച്ചു പോന്ന. ന. മതിയാക്കിയ, നിർത്തിയ. ർ. ഒന്നിലും സംഗം ഇല്ലാത്ത. നിവൃത്തൻ> <പ്രവൃത്തൻ.

നിവൃത്തി-ഹ. തീർച്ച. ഉ. അവസാനം ന. സാധിപ്പു്. ർ. പിന്തിരിവു്.

നിവേദനൻ-ശിവൻ.

നിവേദനം-ഹ. അറിയിപ്പു്. ഉ. ഏല്പിപ്പു്. ന. ഭക്ഷണവസ്തുക്കളെ ദൈവത്തിന്റെ മുമ്പിൽ വച്ചു കൈകൊണ്ടു കാട്ടുക

നിവേദിക്കുന്നു-ഹ. അറിയിക്കുന്നു ഉ ഏല്പിക്കുന്നു. ന. ഭക്ഷണവസ്തുക്കൾ ദൈവത്തിന്റെ മുമ്പിൽവച്ചു കൈകാട്ടുന്നു.

നിവേദിത-വി. ഹ. അറിയിക്കപ്പെട്ട, പറയപ്പെട്ട. ഉ. ഏല്പിക്കപ്പെട്ട. ന. ഈശ്വരന്നു് അർപ്പിക്കപ്പെട്ട.

നിവേദ്യം-ദൈവത്തിനായിട്ടുള്ള ഭക്ഷണവസ്തു. നിവേദിക്കത്തക്കതു്, പൂജയ്ക്കുള്ള സാധനം.

നിവേശനം-ഹ. ഭവനം. സുഖമായിക്കിടന്നുറങ്ങുവാനുള്ള സ്ഥലം എന്നർത്ഥം. ഉ. വെപ്പു്, ചെലുത്തുക. ന വിവാഹം. ർ. പടകുടി, പാളയ. ഭവശനം.

നിവേശം-ഹ. പടകുടി, സൈന്യങ്ങളുടെ വാസസ്ഥലം. ഉ. ഭവനം. ന. പ്രവേശനം. ർ. വെക്കുക, ചെല്ലുക.

യുദ്ധത്തിനായി പോകുമ്പോഴും മററും സൈന്യങ്ങൾക്കു താമസിക്കുന്നതിനുണ്ടാക്കുന്ന പടകുടി മുതലായ പാർപ്പിടമാണു് നിവേശം.

നിവേശിക്കുന്നു-ഹ. വയ്ക്കുന്നു. ഉ. പ്രവേശിക്കുന്നു, കേറുന്നു.

നിവേശിത-വി. ഹ. വയ്ക്കപ്പെട്ട. ഉ. പ്രവേശിക്കപ്പെട്ട.

നിവേശിനീ-ഭൂമി.

നിവേഷ്ടം-മൂടി, ഉറ, ഏഴുത്തടക്കംചെയ്യുന്ന കൂടു് (കവർ). [Envelope]

നിവേഷ്ടിത-വി. ചുററപ്പെട്ട.

നിശ-ഹ. രാത്രി. സകല വ്യാപാരങ്ങളേയും ചുരുക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. മഞ്ഞൾ. ന. മരമഞ്ഞൾ. ർ. സ്വപ്നം.

നിശഠ-വി. യോഗ്യതയുള്ള, കപടമില്ലാത്ത.

നിശമനം-കേൾക്കുക.

നിശമ്യ-അ. കേട്ടിട്ടു്.

നിശരണം-കൊല. (നിശാരണമെന്നതിന്റെ പാഠം).

നിശാകരൻ-ഹ. ചന്ദ്രൻ. ഉ. പൂവൻ കോഴി, കോഴി.

നിശാകരം-കർപ്പൂരം.

നിശാഖ്യ-ഹ. മഞ്ഞൾ. ഉ. മരമഞ്ഞൾ.

നിശാചര-വി. രാത്രിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന

നിശാചരൻ-ഹ. രാക്ഷസൻ ഉ. മൂങ്ങ. ന. കള്ളൻ. ർ. കുറുക്കൻ. ഇ. അടവിക്കുച്ചോലം. ന. പാമ്പു്.

നിശാചരം-മൂങ്ങ.

നിശാചരി-ഹ. രാക്ഷസി. ഉ. മലാപുള്ളു് ന. ടിട്ടിഭപ്പക്ഷി, കുളക്കോഴി. ർ. മാഞ്ചി.

നിശാജലം-മഞ്ഞുവെള്ളം.

നിശാടകം-ഗുഗ്ഗുലു.

നിശാടനൻ-൧. രാക്ഷസൻ. ൨. മൂങ്ങ.

നിശാത-വി. ൧. മൂർച്ചകൂട്ടപ്പെട്ട. ൨. മിനുക്കപ്പെട്ട.

നിശാദർശി-ഊമൻ, കുമൻ, മൂങ്ങ.

നിശാധീശൻ-ചന്ദ്രൻ.

നിശാനം-മൂർച്ചകൂട്ടുക.

നിശാനാഥൻ-ചന്ദ്രൻ.

നിശാനി-കൊടി.

നിശാന്ത-വി. ശാന്തമായ.

നിശാന്തനാരീ-കുടുംബിനി.

നിശാന്തം-൧. രാത്രിയുടെ അവസാനസമയം. ൨. ഭവനം. രാത്രിയിൽ ഗമിക്കുന്നേടം എന്നർത്ഥം. പകൽ പല കാര്യങ്ങൾക്കുമായിട്ടു പുറത്തു പോയിരുന്നാലും രാത്രി ഭവനത്തിൽ വരിക തീർച്ചയാണല്ലോ; അതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി എന്നു താൽപര്യം.

നിശാന്ധ-വി. രാത്രി കണ്ണുകാണാത്ത.

നിശാന്ധ-കരിങ്കച്ചോലം.

നിശാപതി-൧. ചന്ദ്രൻ. ൨. കർപ്പൂരം.

നിശാപുഷ്പം-ആമ്പൽ.

നിശാബലം-(ജ്യോതിഷത്തിൽ) ഇടവം, മേടം, ധനു, കർക്കടകം, മിഥുനം, മകരം. ഈ ആറു രാശികളുടെ പേർ. (മിഥുനത്തെ ഒഴിച്ചു ശിഷ്ടങ്ങൾ പൃഷ്ഠോദയങ്ങൾ).

നിശാമണി-൧. ചന്ദ്രൻ. ൨. കർപ്പൂരം

നിശാമനം-൧. കാഴ്ച. ൨. കേൾപ്പിക്കുക. ൩. നിഴൽ.

'ശ്രുതിർദൃഷ്ട്യോർന്നിശാമനം' എന്നുള്ളതുകൊണ്ടു 'കാണുക' എന്നതിനും 'കേൾപ്പിക്കുക' എന്നതിനും 'നിശാമനം' എന്ന വാക്കുപയോഗിക്കാം. 'നിശമനം' എന്നാൽ 'കേൾക്കുക' എന്നേ അർത്ഥമുള്ളു.

നിശാമം-കാഴ്ച.

നിശാമുഖം-രാത്രിയുടെ ആരംഭം.

നിശാമൃഗം-ഊളൻ, കുറുക്കൻ.

നിശാരണൻ-കൊലപാതകൻ

നിശാരണം-൧. കൊല. ൨. രാത്രിയിലെ യുദ്ധം.

നിശാരത്നം-൧. ചന്ദ്രൻ. ൨. കർപ്പൂരം.

നിശാരാശികൾ-(ജ്യോതിഷത്തിൽ) മേടം, ഇടവം, മിഥുനം, കർക്കടകം, ധനു, മകരം.

നിശാവനം-ചണ, ചണനാരു്, വക്കനാരു്.

നിശാവിഹാരൻ-രാക്ഷസൻ

നിശാവേദീ-പൂവൻകോഴി, കോഴി.

നിശാഹസം-൧. വെളുത്ത ചെങ്ങഴിനീർപൂവ്. (രാത്രി വിടിരുന്നു.) ൨. ആമ്പൽ.

നിശാഹ്വാ-മഞ്ഞൾ രാത്രിയുടെ പേരോടു കൂടിയതു് എന്നർത്ഥം.

നിശിചര-വി. രാത്രിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന.

നിശിചരൻ-രാക്ഷസൻ.

നിശിചരീ-രാക്ഷസി.

നിശിത-വി. മൂർച്ചകൂട്ടപ്പെട്ട

നിശിതം-൧. ഇരിമ്പു്, ഉരുക്കു്. ൨. ചാണയ്ക്കുവച്ചും മററും മൂർച്ചകൂട്ടപ്പെട്ടതു്. ൩. മൂർച്ചകൂടിയ ശസ്ത്രം മുതലായതു്. മുനകനം കുറച്ചതു് എന്നർത്ഥം ൪ സൂക്ഷ്മം.

നിശിതാ-രാത്രി.

നിശീഥം-൧. അർദ്ധരാത്രി ഇതിങ്കൽ നിയതമായി ശയിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. നിശ്ചയമായും ശയിക്കുന്ന സമയം എന്നുമാവാം. ൨. ഉറക്കത്തിനുള്ള സമയം.

നിശീഥിനി-൧. രാത്രി, നിശീഥം (അർദ്ധരാത്രം) ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം ൨. മഞ്ഞൾ,

നിശുംഭൻ-ഒരസുരൻ (ദുർഗ്ഗയാൽ വധിക്കപ്പെട്ടു).

നിശുംഭനം-കൊല.

നിശുംഭമർദ്ദിനീ, നിശുംഭമഥനീ—ദുർഗ്ഗാ.

നിശേശൻ-ചന്ദ്രൻ.

നിശോത്സർഗ്ഗം-രാത്രിയുടെ അവസാനം, പ്രഭാതം.

നിശ്ചഞ്ചല-വി. ഇളക്കമില്ലാത്ത.

നിശ്ചഞ്ചലത-ഇളക്കമില്ലായ്മ.

നിശ്ചയം-ഉറപ്പ്, നിശ്ചയജ്ഞാനം. ബുദ്ധിയെ തുറന്നു വിടാതെ ഏകാഗ്രമായി ചേർത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-നിർണ്ണയം.

നിശ്ചയിക്കുന്നു-വിചാരിച്ചുറപ്പിക്കുന്നു.

നിശ്ചല-വി. ഇളക്കമില്ലാത്ത.

നിശ്ചലത, നിശ്ചലത്വം — ഇളക്കമില്ലായ്മ.

നിശ്ചലതത്വം-ആത്മജ്ഞാനം.

നിശ്ചലാ-ഹ. ഭൂമി. ഉ. മൂവില.

നിശ്ചലാംഗം-കൊക്ക്. ദേഹം ചലിപ്പിക്കാത്തത് എന്നർത്ഥം.

നിശ്ചാരകം-ഹ. കാററ്, വായു. ഉ. ദുശ്ശഠത, മുരട്ടുശീലം, വാശി.

നിശ്ചിത-വി. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട.

നിശ്ചിതം- നിശ്ചയം, നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടത്.

നിശ്ചിതി-നിശ്ചയം, തീർച്ചയാക്കൽ.

നിശ്ചിന്ത-വി. വിചാരമില്ലാത്ത.

നിശ്ചേഷ്ട-വി. പ്രവൃത്തിയില്ലാത്ത, ബോധക്കേടുള്ള.

നിശ്രയണി-കോണി.

നിശ്രീകൻ-ഹ. ഭാഗ്യഹീനൻ. ഉ. സൌന്ദര്യമില്ലാത്തവൻ.

നിശ്രേണി-ഹ. കോവണി, കോണി. നിയതയായ ശ്രേണിയോടു കൂടിയത് ശ്രേണി=പംക്തി. കോണിയുടെ ഓരോ കവിയ്ക്കും (പടിക്കും) പന്തിയകലം സമമാകയാൽ ഈ പേർ വന്നു. മറ്റൊരു പര്യായം-അധിരോഹണി. ഉ. ഈത്ത.

നിഃശ്രേണി എന്നും നിശ്രേണി എന്നും നിശ്രേണീ എന്നും നിശ്രയണി എന്നും കാണുന്നുണ്ട്.

നിശ്രേയസം-മോക്ഷം, സൌഖ്യം. ഇളക്കമില്ലാത്ത ശ്രേയസ്സ് എന്നർത്ഥം.

നിശ്വസനം — ശ്വാസംവിടുക, നെടുവീർപ്പ്.

നിശ്വസിക്കുന്നു-ശ്വാസം വിടുന്നു.

നിശ്വസിത-വി. ശ്വാസംവിട്ട, നെടുവീർപ്പിട്ട.

നിശ്വാസം-ദീർഘശ്വാസം, നെടുവീർപ്പ്. ശ്രമപ്പെട്ടു ജോലിചെയ്താലുണ്ടാകുന്ന ശ്വാസോച്ഛ്വാസം.

നിശ്ശങ്കം-അ. സംശയംകൂടാതെ.

നിശ്ശലാകം-വിജനപ്രദേശം. ശാരികകൾ കൂടിയില്ലാത്ത സ്ഥലം. അത്രപോലും വിജനമെന്നർത്ഥം.

നിശ്ശേഷം-അ. അശേഷം, മുഴുവനും, സർവം, ഒട്ടൊഴിയാതെ.

നിശ്ശോധ്യ-വി. ശോധനചെയ്യപ്പെടേണ്ടാത്ത.

നിശ്ശോധ്യം-ചളികളഞ്ഞു ശുദ്ധിവരുത്തിയത്.

നിഷണ്ണ-വി. ഇരുന്ന. ഉ. സങ്കടപ്പെട്ട.

നിഷണ്ണകം-ഇരിപ്പ്.

നിഷദിക്കുന്നു-ഹ ഉരുണ്ടു കളിക്കുന്നു. ഉ. ഉറച്ചിരിക്കുന്നു, ഇരിക്കുന്നു.

നിഷദ്യ-ഹ. ചന്ത, പീടിക, തെരുവ്. കച്ചവടക്കാർ വില്പാനുള്ള സാമാനങ്ങളെ നിരത്തി ഇരിക്കുന്നേടം എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-ആപണം ഉ. മെത്ത

നിഷദ്വരൻ-കാമദേവൻ.

നിഷദചരം–ചളി. സുകരം മുതലായ മൃഗങ്ങൾ ഇതിൽ ഉരുണ്ടു കളിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

നിഷദചരീ–പ്ര. രാത്രി. പ. മഞ്ഞൾ.

നിഷധൻ–ഒരു രാജാവ്.

നിഷധാ–പ്ര. ഹിമാലയത്തിനു വടക്കുള്ള ഒരു പർവ്വതം. ദേവന്മാർ ഇതിൽ നിഷേധിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. പ. ഇപ്പോഴത്തെ ഗ്വാളിയറിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു പുരാതനദേശം, നളന്റെ രാജ്യം, ഗുജറാറിനു വടക്കുഭാഗത്തുള്ള ബിൽജാതിക്കാരുടെ ദേശം. ന. നിഷാദസ്വരം.

നിഷംഗാ–പ്ര. ആവനാഴി, ശരങ്ങൾ ഇതിൽ ഏറ്റവും സജ്ജീകരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർവന്നു. പ. ചേമ്പ്. ന. വാരം

നിഷംഗി–പ്ര. വില്ലാളി, ആവനാഴിയെ ധരിച്ചവൻ. പ. ഖഡ്ഗപാണി.

നിഷാണം–ഒരു വാദ്യം, ഡക്ക.

നിഷാദൻ–പ്ര. ചണ്ഡാലൻ. ഇവർകൾ പാപം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതുകൊണ്ട് ഈ പേർ വന്നു. പ. മുക്കോൻ.

നിഷാദൻ–വേനന്റെ തുടയിൽ നിന്നുൽഭവിച്ച ഒരു ഹീനജാതി. ബ്രാഹ്മണരാൽ ശൂദ്രസ്ത്രീകളുടെ മക്കൾ എന്നും അർത്ഥം കാണുന്നു.

ന. കാട്ടാളൻ.

നിഷാദം–സപ്തസ്വരങ്ങളിൽ ഒന്ന്. രാഗങ്ങൾ (സ്വരങ്ങൾ) അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം, മനസ്സ് ഇതിൽ ശമിക്കുന്നു എന്നുമാവാം. അന്ത്യസ്വരമായതുകൊണ്ട് മറ്റു സ്വരങ്ങളെല്ലാം ഇതിൽ വന്നു ലയിക്കുന്നു എന്നുള്ള അർത്ഥവുമുണ്ട്.

ഗജം നിഷാദസ്വരത്തെ അനുസരിച്ചു ശബ്ദിക്കുന്നു.

'നിഷാദം രൗതി കുഞ്ജരഃ' എന്നു പ്രമാണം.

നിഷാദിത–വി. ഇരുത്തപ്പെട്ട.

നിഷാദീ–അനുകാരൻ. അനുപ്രയോഗിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

നിഷിക്ത–വി. നനക്കപ്പെട്ട.

നിഷിദ്ധ–വി. വിരോധിക്കപ്പെട്ട, വിലക്കപ്പെട്ട.

നിഷൂദന–വി. കൊന്ന, കൊല്ലുന്ന.

നിഷൂദനം–കൊല, വധം.

നിഷേകം–ഒഴിക്കുക. പ. തളിക്കുക. ന. ഇറിഞ്ഞുവീഴുക. ശ. ശബ്ദാരണം സംബന്ധിച്ച ഒരടിയന്തരം, വിവാഹത്തിന്റെ പുത്തിവരുത്തുന്ന ഒരു കർമ്മം. ഇ. നനയ്ക്കുക. നു. അഴുക്കുവെള്ളം, ചീത്തജലം.

നിഷേചനം–നനയ്ക്കൽ.

നിഷേധനാമാംശം–മറുപേരെച്ചം.

നിഷേധനാമാംശം അല്ലുകിൽ മറുപേരെച്ചം എന്നു വ്യാകരണത്തിൽ പറയുന്ന 'വരാത്ത' 'പോകാത്ത' ഇത്യാദി രൂപങ്ങളെ എഴുത്തച്ഛൻ 'ത'കാരത്തിനു ദ്വിത്വം കൂടാതെ 'വരാത' 'പോകാത' എന്നു പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നു.

നിഷേധം–വിരോധം, ധിക്കാരം. പ. (വ്യാകരണത്തിൽ) ഉണ്ടായിരിക്കലിനു വിപരീതമായി ഇല്ലായ്മയെ പറയുന്നതിനു 'നിഷേധ' എന്നു പേർ. ഇതു വാക്യങ്ങൾ രണ്ടുവിധമുള്ളതിൽ ഒന്നാകുന്നു.

നിഷേധി–ധിക്കാരി.

നിഷേധിക്കപ്പെട്ടവൻ–ധിക്കരിക്കപ്പെട്ടവൻ, വിരോധിക്കപ്പെട്ടവൻ. പര്യായങ്ങൾ–പ്രത്യാഖ്യാനൻ, നിരസ്തൻ, പ്രത്യാഖ്യാതൻ, നിരാകൃതൻ.

നിഷേധിക്കുന്നു–ധിക്കരിക്കുന്നു, വിലക്കുന്നു

നിഷേവണം–സേവ

നിഷേവിത–വി. സേവിക്കപ്പെട്ട.

നിഷേവ്യ–വി. സേവിക്കപ്പെടത്തക്ക.

നിഷ്കണ്ടക-വി. ൧. ശത്രുവില്ലാത്ത. ൨. മുള്ളില്ലാത്ത. ൩. രോമാഞ്ചമുണ്ടാകാത്ത. ൪. ഭയവില്ലാത്ത.

നിഷ്കണ്ടകൻ-അതിക്രൂരൻ. തന്റെ പ്രവൃത്തിഫലത്തെ ആലോചിച്ചു രോമാഞ്ചംപോലും ഉണ്ടാകാത്തവൻ എന്നു വ്യൽപ്പത്തി.

നിഷ്കണ്ടം-നീർമാതളം.

നിഷ്കപട-വി. കാപട്യമില്ലാത്ത.

നിഷ്കം-൧. കഴുത്തിൽ കെട്ടുന്ന (മാറിൽ ധരിക്കുന്ന) ആഭരണം, മാല ൨. പലം, കഴഞ്ച് മുതലായ തൂക്കങ്ങൾക്കു പറയുന്ന പേർ ൧൦വു പൊൻതൂക്കം. (൨൦ പണമിട ഒരു പൊൻതൂക്കം എന്നു പക്ഷം). ൩. സ്വർണ്ണം ൪. ദീനാരം എന്ന നാണ്യം. ഏററവും സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നതു എന്നർത്ഥം ൫. സ്വർണ്ണപാത്രം.

നിഷ്കരിക്ക-നശിപ്പിക്ക.

നിഷ്കർഷ-ശ്രദ്ധ, ജാഗ്രത.

നിഷ്കർഷം-നിശ്ചയം, നിർബന്ധം.

നിഷ്കർഷിക്കുന്നു-ശ്രദ്ധിക്കുന്നു, കഴിയുന്നിടത്തോളം ഓർമ്മയോടും താൽപര്യത്തോടും പ്രവർത്തിക്കുന്നു. ൨. നിർബന്ധിക്കുന്നു.

നിഷ്കല്മഷ-വി പാപരഹിതമായ, കറയില്ലാത്ത.

നിഷ്കള-വി. ൧. വിഭജിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത. ൨ കുറഞ്ഞ. ൩ വിത്തില്ലാത്ത

നിഷ്കളങ്ക-വി ൧. കളങ്കമില്ലാത്ത ൨ കറയില്ലാത്ത. ൩. അപവാദമില്ലാത്ത ൪. ചതിവില്ലാത്ത.

നിഷ്കളങ്കം-നിർദ്ദോഷം.

നിഷ്കളൻ-ദൈവം. കലകൾ (അംശങ്ങൾ) ഇല്ലാത്തവൻ, പരിപൂർണ്ണൻ.

നിഷ്കളാ-ആർത്തവം മാറിയ സ്ത്രീ, തീണ്ടാരി മാറിയവൾ. മറെറാരു പര്യായം 'വിഗതാർത്തവാ'

(കളശബ്ദത്തിനു ശുക്ലം എന്നർത്ഥം. ഇവിടെ ലക്ഷണയാ രജസ്സ് എന്നർത്ഥം. രജസ്സില്ലാത്തവൾ എന്നു താൽപര്യം).

നിഷ്കാതൻ-സമർത്ഥൻ.

നിഷ്കാമ-വി. കാമമില്ലാത്ത, ഫലേച്ഛയില്ലാത്ത.

നിഷ്കാമം-അ. ഇച്ഛകേടായി.

നിഷ്കാമ്യം-ആഗ്രഹിക്കത്തക്കതല്ലാത്തതു

നിഷ്കാരണ-വി. കാരണമില്ലാത്ത.

നിഷ്കാരുണ്യം-നിർദ്ദയം.

നിഷ്കാലനം-൧ കൊല. ൨. കന്നുകാലികളെ അടിച്ചോടിക്ക.

നിഷ്കാസനം-ഓട്ടം.

നിഷ്കാസിക്കുന്നു-ഓടിക്കുന്നു, പിടിച്ചു തള്ളിപ്പുറത്താക്കുന്നു.

'നിഷ്കാസിച്ചാലകലെയൊഴിയാ
തുഗ്രനാശങ്ങളേറും'

(മയൂരസന്ദേശം)

നിഷ്കാസിത - വി. ആട്ടിക്കളയപ്പെട്ട, നിന്ദിക്കപ്പെട്ട. പിടിച്ചു തള്ളി പുറത്താക്കപ്പെട്ട. നിർഗ്ഗമിപ്പിക്കപ്പെട്ട എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

നിഷ്കിഞ്ചന-വി. ഒന്നുമില്ലാത്ത.

നിഷ്കിഞ്ചനത്വം-ദാരിദ്ര്യം.

നിഷ്കിഞ്ചനം-ദാരിദ്ര്യം.

നിഷ്കുടം-൧ ഗൃഹാരാമം, ഭവനത്തോടു ചേർന്നുള്ള പൂന്തോട്ടം, ഉമ്മരപ്പൂങ്കാവ്, അടുക്കളപ്പൂങ്കാവ്, കുടത്തിൽ (ഗൃഹത്തിൽ) നിന്നു നിഷ്ക്രാന്തം (പുറത്തുള്ളതു്) എന്നർത്ഥം. ൨. വയൽ ൩. വാതിൽ ൪. അന്തഃപുരം. ൫. വൃക്ഷത്തിന്റെ പൊള്ള

നിഷ്കുടി-൧ പേരേലം, കുടിയിൽ നിന്നു (കോശത്തിൽ, ഉറയിൽ നിന്നു) നിഷ്ക്രമിച്ചതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ചിറേറലം.

നിഷ്കുംഭം-ചെറിയ ദന്തി.

നിഷ്കുഷിത-വി. ൧. പുറത്താക്കപ്പെട്ട, വലിച്ചെടുക്കപ്പെട്ട. ൨. കീറിക്കളഞ്ഞ, ചീന്തിയ.

നിഷ്കുഹം-മരപ്പൊത്ത്. നിശ്ചയേന അത്ഭുതപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

നിഷ്കൃത-വി. ൧. ഉദാസീനതയുള്ള, കൂട്ടാക്കാത്ത. ൨. ക്ഷമിക്കപ്പെട്ട.

നിഷ്കൃതി-൧. പ്രത്യുപകാരം, പകരം ചെയ്ക.

'ദാതുംനിഷ്കൃതിമുന്നതോപിതനയഃ'

൨. പ്രായശ്ചിത്തം. ൩. ക്ഷമ. ൪ ദുസ്സ്വഭാവം. ൫. വ്യാജഫലം. ൬. ശാഠ്യം.

നിഷ്കൃഷ്ടം-വി. ൧. വലിച്ചെടുക്കപ്പെട്ട. ൨. ആകത്തുകയാക്കപ്പെട്ട.

നിഷ്കൈതവം-കളവില്ലാതെ, വാസ്തവമായി.

നിഷ്ക്രമണം-പുറത്തുപോക.

നിഷ്ക്രമിക്കുന്നു-പുറപ്പെടുന്നു, പുറത്തു പോവുന്നു, വെളിയിൽ വരുന്നു.

'നിഷ്ക്രമിച്ചീടെന്നു
ചൊന്നതുകേട്ടുഞാൻ
നിഷ്ക്രമിച്ചീടിനേ-
നാശുനാകൃദരാൽ'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

നിഷ്ക്രമം-൧. ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം. പുതുതായി ഓരോന്നിൽ പ്രവേശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. പുറപ്പാട്.

ഇവിടെ സാമർത്ഥ്യം എന്നതു ബുദ്ധിയുടെ പരിപൂർണ്ണാവസ്ഥയാകുന്നു.

നിഷ്ക്രയം-കൂലി, ശമ്പളം.

നിഷ്ക്രാന്ത-വി. പുറപ്പെട്ട, പോയ, പുറത്തായ.

നിഷ്ക്രാമണം-പുറത്തു കൊണ്ടുപോക.

നിഷ്ക്രിയ-വി. ൧. ക്രിയയില്ലാത്ത. ൨. വേലയില്ലാത്ത.

നിഷ്ക്രിയൻ-ബ്രഹ്മം. പ്രവൃത്തിയില്ലാത്തവൻ എന്നർത്ഥം.

നിഷ്ഠ-വി. സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന.

നിഷ്ഠ-൧. വ്രതങ്ങളുടെ ഉറപ്പ്. ൨. നിശ്ചയം. ൩. നാടകങ്ങളുടെ അവസാനം, നാടകത്തിൽ അഞ്ചു സന്ധികൾ ഉള്ളതിൽ അഞ്ചാമത്തേതായ 'നിർവഹണം.' നിയതമായ സ്ഥാനം എന്നർത്ഥം. ൪. അവസാനം. ൫. തൊഴിൽ. ൬. ഉത്ഭവം. ൭. കാണാതാവുക.

നിഷ്ഠാചതുഷ്ടയം-യജ്ഞം, ദാനം, അധ്യയനം, തപസ്സ്.

നിഷ്ഠാദ്വയം-സാധ്യം (ജ്ഞാനം), സാധനം (കർമ്മം).

നിഷ്ഠാനക-അലർച്ച. ൨. മുറുമുറുക്കുക.

നിഷ്ഠാനം-കറി, രസം, തൈരു മുതലായി ചോററിൽ കൂട്ടുന്ന ഉപദംശപദാർത്ഥങ്ങൾ. രസങ്ങൾ ഇതിൽ ഇരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

നിഷ്ഠീവനം-തുപ്പുക.

നിഷ്ഠീവം-തുപ്പൽ.

നിഷ്ഠുര-വി ക്രൂരമായ, പരുഷമായ.

നിഷ്ഠുരത-കഠിനത. ൨. വാക്കിന്റെ കടുപ്പം.

നിഷ്ഠേവനം-തുപ്പുക.

നിഷ്ഠേവം-തുപ്പൽ

നിഷ്ഠ്യൂത-വി. ൧. ഇടപെട്ട, അയക്കപ്പെട്ട, പ്രേരിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ൨. തുപ്പിയ.

നിഷ്ഠ്യൂതി-തുപ്പുക

നിഷ്ണാത-വി. സാമർത്ഥ്യമുള്ള, പഠിത്തമുള്ള.

നിഷ്ണാതൻ-സമർത്ഥൻ. കാര്യസാധനോപായങ്ങളിൽ സ്നാനം ചെയ്തവൻ, അതിന്റെ മർമ്മങ്ങളെ നല്ലവണ്ണം ഗ്രഹിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

നിഷ്പക്വ-വി. ൧. പാകംവന്ന ൨ വെന്ത, തിളച്ചു കുറുകിയ.

നിഷ്പക്വം-ശരിയായ വേവുചെന്ന കഷായം മുതലായതു്. നിശ്ചയേനപക്വം (വെന്തതു) എന്നർത്ഥം

നിഷ്പക്ഷപാതിത്വം-രണ്ടു കക്ഷിക്കാരോടും ഒരുപോലെയുള്ള പെരുമാററം, സമഭാവന.

നിഷ്പതിസുതാ-ഭർത്താവും പുത്രനുമില്ലാത്ത സ്ത്രീ.

നിഷ്പത്തി-ഹ. അവസാനം. ഉ. ഉത്ഭവം, ജനനം.

നിഷ്പദീ-കുടപ്പായൽ.

നിഷ്പന്ദ, നിസ്പന്ദ-വി ഇളക്കമില്ലാത്ത, നിശ്ചലമായ.

'നിഷ്പന്ദമായ് പ്രാണനടക്കിവച്ചും'
(ഭാഷാകുമാരസംഭവം)

നിഷ്പന്ന-വി. ഹ. സാധിക്കപ്പെട്ട. ഉ. സ്വതഃ സാധിച്ച. നു. തീർന്ന. ർ. ഉണ്ടായ, ജനിച്ച ഇ തയാറായ.

നിഷ്പവനം-നെല്ലു മുതലായതു ചേറുക, കൊഴിക്കുക.

നിഷ്പാദ-വി. അനക്കമില്ലാത്ത, ഇളക്കമില്ലാത്ത.

നിഷ്പാദനം-സാധിക്കുക, സഫലമാക്കുക.

നിഷ്പാദിക്കുന്നു-സാധിക്കുന്നു.

നിഷ്പാദിതം-സമ്പാദിതം.

നിഷ്പാവ-വി നിശ്ചയമുള്ള.

നിഷ്പാവം-ഹ. നെല്ലു മുതലായതു ചേറുക. ഏററവും ശുദ്ധിവരുത്തുക എന്നർത്ഥം. പർയ്യായങ്ങൾ-പവനം, പാവം, പതിർ പിടിത്തം എന്നും അർത്ഥം കാണുന്നു. ഉ. ധാന്യപ്പുട്ടിൽ. നു. ചെറിയ അമര. ർ. വലിയ ഉഴുന്നു്.

നിഷ്പിഷ്ട-വി ഹ. അരയ്ക്കപ്പെട്ട. ഉ. ഞെക്കപ്പെട്ട. നു. പൊടിക്കപ്പെട്ട.

നിഷ്പീഡിത-വി. ഹ. പിഴിയപ്പെട്ട, ഞെക്കപ്പെട്ട. ഉ. പീഡിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

നിഷ്പൃഹാ-മേത്തോന്നി.

നിഷ്പേഷണം-ഹ. അരയ്പ്. ഉ. ഞെക്കൽ. നു. പൊടിപ്പ്, (പൊടിക്കുക).

നിഷ്പ്രകാരത്വം-ഉള്ളിലുള്ളവയെ തിരിച്ചറിവാൻ വയ്യാത്ത സ്ഥിതി, നിർവ്വികല്പ സ്ഥിതി.

നിഷ്പ്രകാശം-അ. പ്രകാശമില്ലാതെ.

നിഷ്പ്രഭ-വി. ശോഭയില്ലാത്ത, പ്രഭയില്ലാത്ത.

നിഷ്പ്രയത്നം-അ. പ്രയാസംകൂടാതെ.

നിഷ്പ്രയോജന-വി. പ്രയോജനമില്ലാത്ത.

നിഷ്പ്രവാണി-അലക്കാത്ത വസ്ത്രം, കോടിവസ്ത്രം, പുതിയവസ്ത്രം, നവാംബരം. പ്രവാണിയിൽ (നെയ്യുന്നകോലിൽ) നിന്നു നിർഗ്ഗതം എന്നർത്ഥം.

നിഷ്പ്രവാണി എന്നതു നെയ്ത്തു തറിയിൽനിന്നുഅടുത്തകാലത്തെടുത്തതും മുറിക്കാത്തതും അലക്കാത്തതുമായ വസ്ത്രമാകുന്നു.

നിഷ്ഫല-വി. ഹ. കായില്ലാത്ത. ഉ. പ്രയോജനമില്ലാത്ത.

നിഷ്യന്ദി-ഒലിക്കുന്നതു്, ഒഴുകുന്നതു്.

നിഷ്യന്ദം-ഒലിപ്പ്, ഒഴുക്ക.

നിഷ്ഷമ-വി. നിന്ദ്യമായ.

നിഷ്ഷമം-അ. നിന്ദ്യം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗം. മറെറാരു പർയ്യായം-ദുഷ്ഷമം.

നിസർഗ്ഗ-വി. സ്വഭാവേനയുള്ള.

നിസർഗ്ഗം-സ്വഭാവം. പിറവിയിലുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

നിസർജ്ജിക്കുന്നു-വെക്കുന്നു.

നിസിന്ധു-കരിനൊച്ചി.

നിസുംഭനം-കൊല.

നിസൂദനം-കൊല.

നിസൃതാ-ത്രികോല്പക്കൊന്ന.

നിസൃതി-ഒഴുക്ക്.

നിസൃഷ്ട-വി. വയ്ക്കപ്പെട്ട, നിസൎജ്ജിക്കപ്പെട്ട.

നിസ്തന്ദ്ര-വി മടിയില്ലാത്ത, പ്രസരിപ്പോടുകൂടിയ.

നിസ്തന്ദ്രത മടിയില്ലായ്മ, ഉത്സാഹം.

നിസ്തരണം-ഹ. പുറപ്പാട്. ൨. വിടുവിപ്പ്, മോചനം. ൩. ഉപായം, ഒഴികഴിവ്.

നിസ്തൎക്കം-തൎക്കം അററ്, നിസ്സംശയമായി.

നിസ്തൎഹണം-കൊല്ലുക, കൊല.

നിസ്തല-വി. ഉതണ്ട, വട്ടത്തിലുള്ള. തല് ഇല്ലാത്ത എന്നൎത്ഥം.

'നിസ്തലം വൎത്തുളേചലേ'

എന്നു വിശ്വം.

നിസ്തലീ-ഗുളിക.

നിസ്താരണം-ഹ. ജയം. ൨. മോചനം. ൩. കടക്കുക.

നിസ്തുല-വി. തുല്യമില്ലാത്ത.

നിസ്തുല്യ-വി. തുല്യമില്ലാത്ത.

നിസ്തുഷക്ഷീരം-ഗോതമ്പ്.

നിസ്തുഷരത്നം-സ്ഫടികം.

നിസ്തേജൻ-തേജം ഇല്ലാത്തവൻ. തേജം =ശോഭ. മൂൎച്ച എന്നും അൎത്ഥമുണ്ട്. 'നിസ്തേജൻ' എന്നതിനെ 'നിസ്തേജസ്സ്' എന്നു ഭ്രമിക്കരുത്. തേജശബ്ദവും തേജശ്ശബ്ദവും 'തിജ്' എന്ന ധാതുവിൽനിന്നു രണ്ടു പ്രത്യയങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തികൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ളതാണ്.

നിസ്തേജസ്സ്-വി. തേജസ്സില്ലാത്ത.

നിസ്തോദം-കുത്തുക, വേദനപ്പെടുത്തൽ.

നിസ്ത്രപൻ-ലജ്ജയില്ലാത്തവൻ. (ത്രപ =ലജ്ജ).

നിസ്ത്രിംശപത്രികാ-ചതുരക്കള്ളി.

നിസ്ത്രിംശൻ-ഹിംസിക്കുന്നവൻ.

നിസ്ത്രിംശം-ഹ. മുപ്പതിലധികമുള്ള. ൨. ദുഷ്ടം.

നിസ്ത്രിംശം-വാൾ. മുപ്പതംഗുലത്തിലധികം നീളമുള്ളത് എന്നൎത്ഥം.

നിസ്ത്രൈണപുഷ്പകം-പേരുമത്ത്.

നിസ്നാവം-വിററതു പോകെയുള്ള സാമാനങ്ങൾ.

നിസ്നേഹഫലാ-വെളുത്ത കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട.

നിസ്പന്ദം-വിറയൽ.

നിസ്പൃശ-ഒരു വ്രതം. വിഷ്ണുപ്രീതികരമാണ്. ഏകാദശിയും, ദ്വാദശിയും, ബാക്കിരാത്രിയിൽ ത്രയോദശിയും കൂടിയത്.

നിസ്പൃഹ-വി. ഒന്നിലും അതിമോഹമില്ലാത്ത, ഇച്ഛയില്ലാത്ത.

നിസ്പൃഹാ-മേത്തോന്നി.

നിസ്യന്ദം, നിഷ്യന്ദം-വി. ഹ. ഒലിപ്പ്. ൨. ഒഴുക്ക്, ഊറുക. ൩. ഇററിററുള്ള വീഴൽ. ൪. ഫലം, സിദ്ധി.

നിസ്രാവം, നിസ്രവം-ഹ. വാൎത്തകഞ്ഞി. (വിസ്രാവം എന്ന പാഠവും കാണുന്നു) ൨. ഒലിപ്പ്, വേഗത്തിലുള്ള ഒഴുക്ക്.

നിസ്വൻ- ദരിദ്രൻ. ധനമില്ലാത്തവൻ എന്നൎത്ഥം.

നിസ്വനം, നിസ്വാനം, നിസ്വനിതം-ഹ. ശബ്ദം, ഒച്ച. ൨. അമ്പിന്റെ ശബ്ദം. ഏററവും ശബ്ദിക്കു എന്നൎത്ഥം.

അമ്പിന്റെ ശബ്ദം എന്ന അൎത്ഥത്തിൽ 'നിസ്വാനം' എന്ന ശബ്ദമാണ് അധികം കാണുക.

നിസ്സംഗ-വി. ഒന്നിനോടും സംബന്ധമില്ലാത്ത, ഒന്നിനോടും ചേരാത്ത.

നിസ്സംജ്ഞൻ- ബോധരഹിതൻ (ഓൎമ്മ പൊയ്പ്പോയവൻ).

നിസ്സംശയം-അ. സംശയംകൂടാതെ.

നിസ്സരണം-ഹ. പൂമുഖം. ഇതിലൂടെ ഗൃഹത്തിലുള്ളവർ പുറത്തേക്കു പോകുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. പുരയുടെ മുഖപ്പ്. ൨. ഗൃഹത്തിലേക്കു വരുവാനും പോകുവാനുമുള്ള മാർഗ്ഗം (വാതൽ). ൩. പുറപ്പാട്. ൪. വെളിയിലോട്ടുള്ള ഒഴുക്ക്

നിസ്സരിക്കുന്നു-വെളിയിലോട്ടു ഒഴുകുന്നു.

നിസ്സഹകരണം-ഒത്തു പ്രവർത്തിക്കയോ പിന്തുടരുകയോ ചെയ്യാതിരിക്കുന്നത്.

നിസ്സഹകരിക്കുന്നു - ഒത്തു പ്രവർത്തിക്കയോ പിന്തുടരുകയോ ചെയ്യാതിരിക്കുന്നു.

നിസ്സഹകാരി-സഹകരിക്കാത്തവൻ.

നിസ്സഹകൃതി-(നിസ്സഹകരണംതന്നെ).

നിസ്സഹം-വി. ഹ. സഹിപ്പാൻവയ്യാത്ത, വഹിപ്പാൻവയ്യാത്ത. ൨. തടുപ്പാൻവയ്യാത്ത.

നിസ്സഹായ-സഹായമില്ലാത്ത.

നിസ്സഹായകം-സഹായിക്കുന്നതല്ലാത്ത

നിസ്സഹായത, നിസ്സഹായത്വം-സഹായമില്ലാത്ത സ്ഥിതി.

നിസ്സഹായൻ- സഹായമില്ലാത്തവൻ.

നിസ്സഹായി-സഹായികൾ ആരുമില്ലാത്തവൻ.

നിസ്സാര-വാഴ.

നിസ്സാര-വി. ഹ. സാരമില്ലാത്ത, ഉറപ്പില്ലാത്ത. ൨. കാതലില്ലാത്ത. ൩. ഉപകാരമില്ലാത്ത ൪. ബഹുമാനമില്ലാത്ത ൫. ബലമില്ലാത്ത. ൬. പ്രധാനമല്ലാത്ത

നിസ്സാരം-ഹ. സാരമില്ലാത്തത്, പ്രധാന്യമില്ലാത്തത്. ൨. ശാഖോടവൃക്ഷം. ൩. വലിയ പലകപ്പയ്യാനി.

നിസ്സീമ-വി. അതിരില്ലാത്ത, വളരെ അധികമായ.

നിസ്സൃത-വി. ഒഴുകിയ, പോയ.

നിസ്സൃതം-ഹ. കരിമ്പ്. ൨. ഒഴുകിയത്

നിസ്സൃതി-ഹ. ഒഴുക്ക്. ൨. യാത്ര.

നിസ്സ്യന്ദനം-പനച്ചി.

നിഹത-വി. ഹ. നിഹനിക്കപ്പെട്ട, അടിക്കപ്പെട്ട. ൨. കൊല്ലപ്പെട്ട.

നിഹനനം-അടി. ൨. കൊല, വധം.

നിഹനിക്കുന്നു-ഹ. അടിക്കുന്നു. ൨. കൊല്ലുന്നു. ൩. ഇല്ലാതെയാക്കുന്നു.

നിഹന്താവ്-കൊല്ലുന്നവൻ.

നിഹന്തൃ-വി. ഹ. കൊല്ലുന്ന. ൨. ഇല്ലാതെയാക്കുന്ന.

നിഹവം-വിളി.

നിഹാക-ഉടുമ്പ്. കരയെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നത്. മിക്കസമയത്തും വെള്ളത്തിൽ തന്നെ കിടക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

നിഹാരം-മഞ്ഞ്, മഞ്ഞുകട്ടി.

നിഹിത-വി. വയ്ക്കപ്പെട്ട. ൨. ഏൾപ്പിക്കപ്പെട്ട. ൩. നൽകപ്പെട്ട ൪ (ഉള്ളിൽ) പതിപ്പിക്കപ്പെട്ട, ൫. രക്ഷക്കായി ഇടപ്പെട്ട, കരുതൽ ചെയ്യപ്പെട്ട.

നിഹിംസനം കൊല, വധം.

നിഹീന-വി. നീചമായ, നികൃഷ്ടമായ.

നിഹീനൻ- നീചൻ. നിശ്ചയേനഹീനൻ എന്നർത്ഥം.

നിഹ്നവം-ഹ. ഉള്ളതിനെ മറച്ചുപറക, മറയ്ക്കുക. [ഭാരതീ'

'ലോലാക്ഷീനിഹ്നവാൽകം പ്രഹരതി

(അമരുകശതകം)

൨. വ്യാജം. ൩. പതിവ്. കാര്യത്തെ ഭൂരെ മറച്ചുകളയുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൪. വിശ്വാസം ഇല്ലായ്മ. ൫. ശാഠ്യം. ൬. രഹസ്യം ൭. സാന്ദഹം. ൮. ദൌഷ്ട്യം.

നിഹ്നുതി-ഹ. മറച്ചുവയ്ക്കുക, വ്യാജം ൨. ചതിവ്. ൩. രഹസ്യം.

നിഹ്നുതം മറയ്ക്കപ്പെട്ടതു്.

'നീലനിചോളേന നിഹ്നുതമതെങ്കിലും
ചാലവേകാണുന്നു ചാരുതരമംഗം'
(രാവണവിജയം കഥകളി)

നിഹ്രാദം-ശബ്ദം.

നിഴയ്ക്കുന്നു-അണയ്ക്കുന്നു, കതയ്ക്കുന്നു.

നിഴലാടുന്നു-ഛായ വല്ലേടത്തും പതിയുന്നു.

നിഴലാട്ടം-ഛായകാണുക, നിഴലിപ്പ്, മങ്ങിയകാഴ്ച.

നിഴലിക്കുന്നു-പ്രതിബിംബിക്കുന്നു, പ്രത്യക്ഷത്തിൽ കാണത്തക്കവണ്ണം ലക്ഷ്യം തരുന്നു.

നിഴലിടുന്നു-ശരീരത്തിന്റെ ഛായ മറ്റൊന്നിൽ തട്ടിക്കുന്നു. അടുക്കുന്നു, തീണ്ടുന്നു.

നിഴലുണക്ക്-തണലുള്ള സ്ഥലത്തുവച്ച് ഉണക്കുക.

നിഴലുണക്കുന്നു-തണലത്തുവച്ചുണക്കുന്നു

നിഴൽ-ഛായ, പ്രതിരൂപം, തണൽ.

നിഴൽക്രൂടുക-ക്ഷേത്രങ്ങളിലും ഗ്രാമങ്ങളിലും ഉള്ള സമൂഹക്കാരുടെ സമാജം.

നിഴൽക്കത്തിപ്പാട്ട്-വേലന്മാർ ചാറ്റുന്നതിനുപയോഗിക്കുന്നപാട്ട്.

കൊല്ലവർഷം ൩൦൦ മുതൽ ദക്ഷിണകേരളത്തിൽ ഇതു നടപ്പായി. ആദ്യം പാടിത്തുടങ്ങിയതു വേലന്മാരാണ് ഇതിനെ ചിലർ തോറ്റമ്പാട്ടെന്നു പറയുന്നു. പാണ്ഡവരെ കൊല്ലുന്നതിനു ദുര്യോധനൻ ഒരു വേലനെക്കൊണ്ടു ആഭിചാരം ചെയ്യിച്ച് പാണ്ഡവരുടെ നിഴൽനോക്കി അയ്യ് ഏയ്യിച്ചു കൊന്നു എന്നും, വേലത്തി വിവരം അറിഞ്ഞുവന്ന് അവരെ ജീവിപ്പിച്ചു എന്നും മറ്റും പറയുന്നുണ്ട്. കരുണരസപ്രധാനമാണ് ശത്രുവെട്ടിനും ഇതു പാടും.

ഭൂഷണങ്ങളെ എന്തുചെയ്യുതി
തെന്നുടൻ ദുര്യോധനൻ
ദൂരെനിന്നൊരു ശകുനിയോടു
വിളിച്ചുമെല്ലെ പറഞ്ഞുടൻ
നാടുപാതിയടക്കി പാണ്ഡവർ
വാണിടുന്നതു കാരണം
നാവുമിന്നതിനെന്തു വേണ്ട-
തെന്നു ചൊല്ലു നീ എന്നൊട്"
ഇത്യാദി.

നിഴൽക്കൊട്ടിൽ-(രാജാവിന്റെ) കൊട്ടാരം.

നിറ-ഹ. കൊയ്ത്തിനു മുമ്പ് നല്ല സമയത്ത് നെൽക്കതിർ കൊണ്ടുവന്നു പൂജിച്ച് വീട്ടിൽ കെട്ടിത്തൂക്കുകയോ അറയിൽ വെക്കുകയോ ചെയ്ക. ൨. തോക്കിൽ മരുന്നു മുതലായതു് ഇടുക. ൩. വല്ലതും പാത്രങ്ങളിലും മറ്റും ഇട്ടു മുഴുപ്പിക്കുക, സ്ഥലമുള്ളെടത്തോളം കൊള്ളിക്കുക. ൪. അയുതൊടുക്ക. ൫ ഒരു തുലാം.

നിറകുടം-ഹ. ജലംനിറച്ച കുടം. ൨. രാജാവിനെ ബഹുമാനിച്ചു കാഴ്ചയായിട്ടു കൊണ്ടുപോകുന്ന കുടം. ൩. നൃത്തക്കാരുടെ തലയിൽ വയ്ക്കുന്ന കുടം.

നിറകൊൾക-ഹ. നിറയുക. ൨. ശോഭിക്ക.

നിറകോൽ-ത്രാസ്സ്.

നിറകോൽച്ചരട്-ത്രാസിന്റെ കയറ്.

നിറക്കുന്നു-ഹ. പ്രകാശിക്കുന്നു. ൨. മുഴുപ്പിക്കുന്നു.

നിറക്കേട്-ഹ നിറപ്പിഴ. ൨. അഴുക്കാവുക, മുഷിച്ചിൽ. ൩. അപമാനം. ൪. പ്രകാശക്കുറവ്.

ഉ-ം 'ഹേമത്തിനുണ്ടോ നിറക്കേട്.

നിറച്ചളവ്-വടിക്കാതെ അളക്കുക.

നിറച്ച്-അ. ഹ. സംപൂർണ്ണമായി. ൨. വിശപ്പു മാറുവോളം.

നിറഞ്ഞ-വി. അതാതിൽ കൊള്ളുന്നിടത്തോളം കൊണ്ട.

നിറതിങ്കൾ-പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ.

നിറത്തുക-പ്രകാശിപ്പിക്കുക. ഉ-ം, തിരി നിറത്തുക. 'വിളക്കു നിറത്തിക്കത്തിച്ചു'. (തച്ചൊള്ളിപ്പാട്ടു്)

നിറനാഴി-നിറഞ്ഞനാഴി.

നിറന്ത-നിറഞ്ഞ (പ. മ)

നിറന്ന-വി. ൧. പ്രകാശിച്ച.

'വക്ഷസിനിറന്നശ്രീവത്സം'

(വൈരാഗ്യചന്ദ്രോദയം)

൨. പാകംവന്ന, തികവായ. ൩. പ്രകാശമുള്ളതായ.

നിറപടലങ്ങൾ-ഇല്ലം നിറയ്ക്കുള്ള പുതിയ നെൽക്കതിർ മുതലായവ.

നിറപടി-തികവു്.

നിറപറ-൧. നെല്ലോ അരിയോ പറയിൽ നിറച്ചിട്ടു് കല്യാണത്തിനും മററും വയ്ക്കുന്നതു്. ൨. ആണ്ടുതോറും മുതലുള്ളു പാട്ടക്കാരൻ കൊടുക്കുന്ന ഒരവകാശം.

നിറപ്പാത്രം-നിറഞ്ഞ പാത്രം, നിറകടം.

നിറപ്പു്-നിറയ്ക്കുക.

നിറപ്പൊലിമ-ധാരാളത്വംകൊണ്ടുള്ള ഉല്ലാസം

നിറപ്പിഴ-൧. നിറം (വർണ്ണം) മാറുക. ൨. അഴുക്കാവുക. ൩. അപമാനം. ൪. സംഗീതത്തിലേ ശബ്ദവ്യത്യാസം.

നിറപ്പെടുക-തൃപ്തിപ്പെടുക.

നിറമാല-വളരെ മാലകെട്ടി ക്ഷേത്രത്തിൽ അലംകരിക്കുന്നതു്.

നിറം-൧. വർണ്ണം. ൨. ശോഭ. ൩. ചായം. ൪. ബഹുമാനം. ൫. തെളിവു്. ൬. പാട്ടിന്റെ ഓരോ സ്വരഭേദം ൭. നന്മ.

നിറംപൊറുക്കായ്ക-കണ്ടുകൂടായ്ക.

നിറയിടുന്നു-തോക്കിൽ മരുന്നുംമററും ഇടുന്നു, തോക്കു നിറയ്ക്കുന്നു

നിറയുന്നു-പൂർണ്ണമാകുന്നു, മതിയാകുന്നു, തിങ്ങുന്നു.

നിറയെ-അ വേണ്ടുവോളം; പൂർണ്ണമാകത്തക്കവണ്ണം.

നിറയ്ക്കുന്നു-നിറയെ ഇടുന്നു (കൊടുക്കുന്നു).

നിറവയറു്-വയറു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന സ്ഥിതി. ൨. പൂർണ്ണ ഗർഭിണി.

നിറവില്ലു്-വളച്ച വില്ലു്, കുഴിയെക്കുലച്ച വില്ലു്.

നിറവു്-൧. പൂർണ്ണമാക്കൽ. ൨. തൃപ്തി.

നിറവെയ്ക്കു-നിറനാഴിവയ്ക്കു.

നിറുത്തുന്നു-൧. അവസാനിപ്പിക്കുന്നു. ൨. നില്ക്കാനിടയാക്കുന്നു. ൩. വാക്യങ്ങളുടെ ഇടയ്ക്കുള്ള വിരാമം ഇടുന്നു ൪. കൂടെ വേലയ്ക്കു താമസിപ്പിക്കുന്നു ൫. എന്തെങ്കിലും നിലയ്ക്കു നാട്ടുന്നു. (നാമം-നിറുത്തൽ, നിറുത്തു്, നിർത്തൽ, നിർത്തു്).

മലയാളഭാഷയിൽ നിർത്തൽ, നിർത്തുന്നു എന്നെല്ലാം എഴുതുന്നതിനെക്കാൾ നിറുത്തൽ, നിറുത്തുന്നു എന്നുംമററും എഴുതുന്നതാണു് ഭംഗി. 'ർത്ത' എന്നതു സംസ്കൃതവും 'റുത്ത' എന്നതു മലയാളവും ആണല്ലൊ. ഇതുകൊണ്ടു് കർത്തവ്യം എന്നതിനെ കറുത്തവ്യം എന്നാക്കാൻ പാടില്ല. 'കർത്തവ്യം' എന്നതു സംസ്കൃതവും, 'നിറുത്തുക' എന്നതു മലയാളവുമാണത്രെ.

—o:—

നീ

നീ-താൻ, അങ്ങു്. (ഇതു് കേട്ടുനില്ക്കുന്ന ആളിനെ കുറിക്കുന്നു)

നീകസാത്മജൻ-രാക്ഷസൻ.

നീകാശ-വി. തുല്യമായ.

നീകാശം-൧. സദൃശം. ൨. ഛായ.

നിഭം, സങ്കാശം, നീകാശം, പ്രതീകാശം, ഉപമാ ഈ ശബ്ദങ്ങൾ അധികമായി സമാസത്തിനു ശേഷമേ പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നുള്ളു.

നീക്കത്തുക്കം-മാററം. വ്യത്യാസം.

നീക്കം-ഉ. മാററം. ൨. തള്ളുകം ൩. വ്യത്യാസം, ഭേദം.

നീക്കൽ-ഉ. മാററുക. ൨. വ്യത്യാസം വരുത്തുക ൩. ഭ്രഷ്ടനാക്കുക.

നീക്കുനിര-വാതലിന്നു പകരം മാററുവാൻ തക്കതായ ഒരുമാതിരി പലകപ്പണി.

നീക്കുന്നു-മാററുന്നു, തള്ളുന്നു.

നീക്കുപോക്കു-ഒഴികഴിവ്, ഉപശാന്തി.

നീക്ഷണം-പാകപരീക്ഷാസാധനം, അരിവെന്തോ എന്നു ഇളക്കി നോക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു വടി.

നീങ്ങൽ-ഉ. മാററം. ൨. ഒഴിവ്.

നീങ്ങുന്നു-ഉ. മാറുന്നു. ൨. ഒഴിയുന്നു. ൩. പോകുന്നു. (സ. ക്രി. നീക്കുന്നു.

നീച-വി. ഉ. താണ. ൨. കുറിയ. ൩. ചെറിയ, ൪. സാരമില്ലാത്ത. ൫. പ്രയോജനമില്ലാത്ത. ൬. നീളമില്ലാത്ത.

നീചക-വി. ഉ. താണ ൨. കുറിയ. ൩. നിന്ദ്യമായ.

നീചകദംബം-മഹാശ്രാവണി.

ഇതു നിലത്തു പടരുന്നതാണ്. പൂവും കായും കടമ്പിന്റെ എന്നപോലെ ചെറുതായിരിക്കും.

നീചകൎമ്മം-ഉ. ദുഷ്പ്രവൃത്തി. ൨. താണ വേല.

നീചകാ,നീചികാ-ഉത്തമയായ പശു.

നീചകീ-ഉ. വല്ലതിന്റെയും അഗ്രഭാഗം ൨. കാളകളുടെ തല. ൩. നല്ല പശുവിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ.

നീചകൈഃ-അ. ഉ. ഹീനമായി. ൨. അല്പമായി. ൩. പതുക്കെ.

നീചഗം-ജലം. താണ സ്ഥലത്തേക്കു ഗമിക്കുന്നതു് എന്നു വ്യുൽപ്പത്തി.

നീചഗാ-നദി.

നീചഗ്രഹം-ചീത്ത ഗ്രഹങ്ങൾ (ഗോളങ്ങൾ). അവ. ഉ. ശനി. ൨. ചൊവ്വം. ൩. രാഹു. ൪. കേതു.

നീചജാതി-ഹീനജാതി, ദുഷ്ടജാതി.

നീചത്വം-ഹീനത, ദുഷ്ടത.

നീചധൎമ്മം-ഹീനമൎയ്യാദ. ചീത്ത നടപടി, നീചന്മാരുടെ നടപടി.

നീചൻ-ഹീനൻ, താണവൻ. അശ്രീകരക്കാരൻ എന്നൎത്ഥം. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-വിവൎണ്ണൻ, പാമരൻ, പ്രാകൃതൻ, പൃഥഗ്ജനൻ, നിഹീനൻ, അപസദൻ, ജാല്മൻ, ക്ഷുല്ലകൻ, ഇതരൻ.

നീചപ്രവൃത്തി - നീചന്റെ പ്രവൃത്തി. ചീത്ത പ്രവൃത്തി.

നീചബുദ്ധി-അല്പബുദ്ധി, ദുർബുദ്ധി.

നീചഭോജ്യം-വലിയ വെളുത്തുള്ളി.

നീചം-ഉ. കുറിയതു്. നീചത്വം (താഴ്ച(ഉള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-ഖൎവ്വം, ഹ്രസ്വം. ൨. ഗൃഹത്തിന്റെ തുലൊം താണ ഭാഗം. ൩. അടവിക്കച്ചോലം.

നീചവജ്രം-വൈക്രാന്തം, (പൊടിവൈരം).

നീചവൃത്തി-ഉ. നിന്ദ്യമായ സ്ഥിതി. ൨. നിന്ദ്യമായ കഴിച്ചിൽ. ൩. ദുഷ്ടത.

നീചരാശി-ഉച്ചരാശിയുടെ ഏഴാംരാശി.

നീചാശ്രയം-ഹീനജാതിയേയൊ ദുഷ്ടനെയൊ സേവിക്കുക. ൨. താഴ്ചയുള്ള സ്ഥലത്തേക്കു ചെല്ലുക.

നീചികാ, നീചികി പശുക്കളിൽ വച്ചു ഉത്തമമായ പശു.

നീചൈഃ-അ. ഉ. ഹീനമായി. ൨. അല്പമായി. ൩. പതുക്കെ.

നീച്യന്മാർ-ഉ നീചജാതിയിൽ ജനിച്ചിട്ടുള്ളവർ. ൨. ഹിന്തുക്കൾ ആദിനിവാസികളെ വിളിച്ചു വന്നിരുന്ന പേർ.

നീടാൎന്ന-അ. നീളമായി.

നീടാൎന്ന-വി. നീളമുള്ള, മഹിമയുള്ള.

നീടിയ-തഴച്ച, വളൎന്ന.

'നീടിയഗുണമിവയൊക്കയകന്നതി'
(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

നീട്ട്-വി. ദീൎഘമായ.

നീട്ട്-ഹ. നീളം. ൨. ശാശ്വതമായ പ്രഭ.

നീടുക-നീളുക.

നീടുററ-വലിയ, മഹിമയേറിയ, നീളമുള്ള. 'നീടുററകൈ' (ഭാരതം)

'പാടിത്തുടങ്ങുമ്പോൾ നീടുററ താളത്തിൽ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

നീടെഴുന്ന, നീടെഴും-വിസ്താരമുള്ള.

നീട്ട്-ഹ. തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ തിരുവെഴുത്ത്, തീട്ട്, ചീട്ട്, തിരുവെഴുത്ത്. ൨. നീളമാക്കുക ൩. കൈ ചുരുട്ടിയുള്ള ഒരു കുത്ത്. ൪. കോണി, ഏണി. ൫. അടി, കുത്ത്.

നീട്ടൽ-നീട്ടുക.

നീട്ടം-ഹ. കൊടുപ്പാനായിട്ടോ മറെറാ കൈനിവിൎക്കുക. ൨. താമസം. ൩. നീളത്തിൽ ആക്കുക. ൪. നീളം.

നീട്ടിക്ക-നീളത്തിലാക്കുക, കൈയോ മറെറാ നീട്ടുവാനിടയാക്കുക.

നീട്ടിക്കെട്ട് - കൂടുതൽ സ്ഥലത്തിനായി വീട്ടിൽനിന്നും ഏതു വശത്തേക്കെങ്കിലും ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ള കെട്ടിടം.

നീട്ടിക്കെട്ടുക - നീളം കിട്ടത്തക്കവണ്ണം കെട്ടുക.

നീട്ടുന്നു-ഹ. അടിച്ചോ വലിച്ചോ നീളം വരുത്തുന്നു. ൨. കൊടുപ്പാനായിട്ടു വല്ലതും എടുത്തു നേരെ കാണിക്കുന്നു. ൩. വളരെ സാവധാനത്തിൽ വായിക്കയോ പറകയോ ചെയ്യുന്നു. ൪. കൈകാലുകളുടെ മടക്കുകൾ നിവിൎക്കുന്നു. ൫. കാലതാമസം വരുത്തുന്നു. ൬. വാങ്ങിപ്പാൻ കൈനിവിൎത്തി നേരെകാട്ടുന്നു. ൭. തിരിയും മററും പുറത്തോട്ടു നീക്കുന്നു. (നാമം-നീട്ടൽ)

നീഡകം-ഹ. പക്ഷി. ൨. പക്ഷിക്കൂട്.

നീഡജം-പക്ഷി. കൂട്ടിൽ പിറന്നുണ്ടായതു് എന്നൎത്ഥം.

നീഡം-ഹ പക്ഷിക്കൂട്. പക്ഷികളാൽ ഏററവും സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. സുഖമായി ഉറങ്ങുന്നേടം എന്നുമാവാം. മറെറാരു പൎയ്യായം-കുലായം. ൨. ഇടം, സ്ഥലം. ൩. ഇരിക്കക്കട്ടിൽ. ൪. ഗൃഹ, ൫ വണ്ടിയുടെ അകം.

നീഡോത്ഭവം-പക്ഷി. കൂട്ടിൽ പിറന്നുണ്ടായതു് എന്നൎത്ഥം.

നീൺ, നീൾ-നീളമുള്ള ഉ-ം, നീണയനൻ. (രാമചരിതം).

നീണയന-നീണ്ടകണ്ണുള്ളവൾ. (നീൾ+നയന)=സുന്ദരി.

നീണാൾ- വളരെ നാൾ, ദീൎഘകാലം, അധികം കാലം, എല്ലാക്കാലവും.

'പൂമാലക്കഴലുണ്ണനീലിതിരുനാൾ-
നീണാൾ വിളങ്ങീടുക'
(ഉണ്ണനീലീസന്ദേശം)

നീണുട്ടി-നേർവാളം.

നീണ്ട-വി. നീളമുള്ള.

നീണ്ടി- ഹ. നീളത്തിൽ വളരുന്ന കാച്ചിൽ ൨. നറുനീണ്ടിക്കിഴങ്ങ്.

നീണ്ടിക്ക-സമാധാനമാക്കുക, ശാന്തമാക്കുക. (പ-മ.)

നീത-വി. ഹ. നയിക്കപ്പെട്ട, കൊണ്ടുപോകപ്പെട്ട. ൨. പ്രാപിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

നീതം-ഹ സമ്പത്ത്. ൨. ധാന്യം. ൩. കൊണ്ടുപോകപ്പെട്ടതു്.

നീതി-ഹ. മൎയ്യാദ. ൨. നേരു് ൩. നല്ല നടപ്പ്. ൪. എല്ലാവൎക്കും സമ്മതംവരുത്തി സ്വന്തകാൎയ്യം ഇഷ്ടത്തിനു തക്കവണ്ണം സാധിക്കുന്നതിനുള്ളഒരു കൌശലം.

ഇ. നീതിശാസ്ത്രം.

നീതി-ഇതു ആറുവിധം. സന്ധി, വിഗ്രഹം, യാനം, ആസനം, ദ്വൈധീഭാവം, സമാശ്രയം. ഈ ആറുവിധം നീതി വിവേകപൂർവ്വം വേണ്ടപോലെ ഭംഗംകൂടാതെ പ്രയോഗിച്ചാൽ ഐശ്വർയ്യം ലഭിക്കും.

നീതിന്യായം-ഇതു എപ്പോഴും സത്യത്തെ സമ്മതിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. പർയ്യായങ്ങൾ-അഭ്രേഷം, ന്യായം, കല്പം, ദേശരൂപം, സമഞ്ജസം.

നീതികഥ-പക്ഷിമൃഗാദിതിർയ്യക്ക ജന്തുക്കളിൽ മനുഷ്യധർമ്മമാരോപിച്ച് അവയെ പാത്രങ്ങളാക്കി കെട്ടിച്ചമയ്ക്കുന്ന കഥ. ഉ-ം, ചാണക്യസൂത്രം മുതലായവ.

നീതികേട്-ഹ. മർയ്യാദയില്ലായ്ക. ഉ. അക്രമം. ന. നേരില്ലായ്ക. ൪ ദുർന്നടത്ത

നീതിജ്ഞ-വി. നീതിയെ അറിഞ്ഞ.

നീതിതന്ത്രം-നയം, നീതി, ധർമ്മം, മുറ.

നീതിന്യായം-നീതിയും ന്യായവും ചേർന്നത്.

നീതിപര-വി നീതികളിൽ താൽപർയ്യമുള്ള

നീതിപ്പണം സർക്കാരിലേക്കു കൊടുക്കേണ്ടുന്ന പാട്ടം.

നീതിമൽ-വി. നീതിയുള്ള. (പു-നീതിമാൻ. സ്ത്രീ-നീതിമതി.)

നീതിമാർഗ്ഗം-നീതിയുടെ വഴി.

നീതിശാസ്ത്രം-നല്ല നടപടിയെപ്പററി വിവരിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥം.

നീതിസാരം-ഹ. നീതികളുടെ മുഖ്യമായ അർത്ഥം. ഉ. നീതിശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഒരു ഗ്രന്ഥം.

നീതിഹീന-വി. നീതിയില്ലാത്ത, അപമർയ്യാദയുള്ള.

നീതീകരണം-മർയ്യാദപ്രകാരമാക്കുക.

നീതീകരിക്കുന്നു - മർയ്യാദപ്രകാരമാക്കുന്നു, നല്ലവണ്ണം നടത്തുന്നു.

നീധ്രൻ-ചന്ദ്രൻ.

നീധ്രം, നീവ്രം-ഹ. വാമടയുടെ താഴെ തറയ്ക്കുന്ന തുവ്വാൽപലക. ഏററവും ധരിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. മേല്പുരയുടെ വക്ക്, ഏറമ്പ്, വാരി. ന. വണ്ടിച്ചക്രത്തിന്റെ വലയം. ൪ രേവതി നക്ഷത്രം.

നീന്തൽ-ഹ. ജലത്തിന്മീതെ കൈകാലുകൾ കൊണ്ടുതുഴഞ്ഞു സഞ്ചരിക്കുക. ഉ. കുഞ്ഞുങ്ങൾ നടപ്പാറാകുന്നതിനുമുമ്പ് ഇഴഞ്ഞുസഞ്ചരിക്കുക. ന. ജലമുള്ള പ്രദേശത്തുകൂടി നടക്കുക.

നീന്തം-നീന്തൽ.

നീന്തുന്നു-ജലത്തിന്മീതെ കൈകാലുകൾ കൊണ്ടു തുഴഞ്ഞു സഞ്ചരിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. നീന്തിക്കുന്നു.)

നീപ-വി. കീഴോട്ടുചെന്ന, ആഴമുള്ള.

നീപം-ഹ. നീർക്കടമ്പ്. ഉ. കടമ്പുമരം. പ്രാണികൾക്കു സുഖത്തെചെയ്യുന്നത് എന്നർത്ഥം. ന. പർവ്വതത്തിന്റെ അടി. ൪. കടമ്പിൻപുഷ്പം. ഇ. പൊടിക്കടമ്പ്. ന. ഉച്ചമലരി. ൭. നീലപ്പൂവുള്ള അശോകം. പൂവരശ്ശ് എന്നു ചിലർ പറയുന്നു.

നീയമാനം-നയിക്കപ്പെടേണ്ടുന്നത്, കൊണ്ടുപോകപ്പെടേണ്ടുന്നത്.

'വാതസ്യവേഗംപ്രതിനീയമാനം'
(അഭിജ്ഞ നാരാകന്തളം)

നീരക്ഷീരന്യായം-പാലും വെള്ളവും ചേർന്നപോലെ ഉള്ള സ്ഥിതി.

നീരജ-വി. ജലത്തിലുണ്ടാകുന്ന.

നീരജം-ഹ. താമര. ഉ. കഴുനായ്. ന. രാമച്ചം. ൪. മുത്ത്. ഇ. കൊട്ടം. ന.

നീർപ്പൂച്ച. ൭. ചെറിയ കരുവിക്കരിമ്പ്.

നീരജസംഭവൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

നീരജാതം-താമര.

നീരജാസ്ത്രൻ-കാമദേവൻ.

നീരജിനി-താമരപ്പൊയ്ക.

നീരജോത്ഭവൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

നീരടയ്പ്-ഒരു ദീനം, മൂത്രമടയ്പ്.

നീരട്ട-വെള്ളത്തിലെ അട്ട. ഇതിനെക്കൊണ്ടു കടിപ്പിച്ച് ദുർന്നീരുകളെ എടുപ്പിക്കുന്നു.

നീരട്ടി-നേർവാളം.

നീരട്ടിപ്പേർ-ഒരുമാതിരി വിലയാധാരം, നിലം പുരയിടങ്ങൾ ജന്മമായിട്ട് എഴുതിക്കൊടുക്കുന്ന ഒരു മുറ.

നീരട്ടിവിത്ത്-നേർവാളം.

നീരണ്ണാൻ-ഒരു ജന്തു. (അണ്ണാനെപ്പോലെയിരിക്കും)

നീരത്തി-ചെറിയ അത്തി.

ഇതിന് അത്തിയിൽ കുറഞ്ഞ ഗുണമാണുള്ളത്. മിക്കവാറും ജലസമീപത്തിലുണ്ടാകുന്നു.

നീരദ-വി. പല്ലില്ലാത്ത.

നീരദം-൧ മേഘം. ൨. മുത്തങ്ങ.

നീരധരം-മേഘം.

നീരധി, നീരനിധി-സമുദ്രം.

നീരന്ധ്ര-വി. ഇടയില്ലാത്ത, ഓട്ടയില്ലാത്ത, ഇടതിങ്ങിയ.

'നീരന്ധ്രാംഭോധരനിര'

(മയൂരസന്ദേശം)

നീരപ്രിയം-ആററുവഞ്ചി.

നീരം-൧. ജലം. നയിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം അഗ്നിയിൽനിന്നുണ്ടായത് എന്നുമാവാം. ൨. പിഴിഞ്ഞും മററും എടുക്കുന്ന ചാറ്.

നീരരുഹം-താമര.

നീരസ-വി. ൧ വെള്ളമില്ലാത്ത. ൨. രുചിയില്ലാത്ത. ൩. ഉണങ്ങിയ.

നീരസഭാവം-ഇഷ്ടമില്ലാത്ത നോട്ടം, ദുർമ്മുഖം.

നീരസം-൧. മുഷിച്ചിൽ, വിരോധം, തമ്മിൽ സ്നേഹവിരോധം. ൨. മാതളനാരകം, താളിമാതളം.

നീരസികൻ-മടയൻ, ദുർമ്മുഖൻ, രസമില്ലാത്തവൻ, നീരസംതോന്നിക്കുന്നവൻ.

നീരളം-നേർവാളം.

നീരഴിവ്-നീരൊഴിവ് (ഒരു രോഗം).

നീരാക-നീരാവുക.

നീരാജനാവിധി-ഉഴിച്ചിലിന്റെ മുറ.

നീരാജനം-൧. ദേവന്മാർ മുതലായവർക്കു ചെയ്യുന്ന ഒരുമാതിരി ഉഴിച്ചിൽ. ൨. വിഗ്രഹങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ ആരാധനയായിട്ടു ദീപംകൊണ്ടു വീശുക. ൩. യുദ്ധത്തിനു പുറപ്പെടുന്നതിനുമുമ്പ് ആശ്വിനമാസത്തിൽ ചെയ്യപ്പെടുന്ന പൂജ.

നീരാജം-൧. നീർപ്പൂച്ച. ൨. കൊട്ടം.

നീരാടുന്നു-കുളിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. നീരാടിക്കുന്നു.)

നീരാട്ട്, നീരാട്ടം-അഭിഷേകം, കുളി.

നീരാട്ടുകുളി-രാജാക്കന്മാരുടേയും മററുമാനമുള്ളവരുടേയും കുളി.

നീരാട്ടുപള്ളി-രാജാക്കന്മാരുടെ കുളി.

നീരാട്ടുവള്ളി-ഒരു ചെടി.

നീരാൻ-നീരാളി, നീർപിശാച്.

നീരാന-മത്സ്യവർഗ്ഗത്തിലെട്ട ഒരു ജന്തു.

ഇതിന്റെ മാംസത്തിനു മിക്കവാറും സാധാരണമത്സ്യത്തിന്റെ ഗുണംതന്നെ.

നീരാപ്പൊററ-വെള്ളത്തിലുള്ള ഒരുമാതിരി ഞെ.

നീരാമ്പൽ-൧. വെള്ളത്തിലുള്ള ഒരുമാതിരിപൂവ്. ൨. ഒരു ദീനം.

നീരായം-നീരാഴം, ജലത്തിലെ താഴ്ച.

'നീരായമുള്ളൊരു ക്ഷീരാബ്ധി'

(സന്താനഗോപാലം)

നീരാരൽ—വെള്ളത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു പച്ചമരുന്ന്. പുളിയാരൽ എന്നു ചിലർ.

ത്രിദോഷം, ജ്വരം, പ്രമേഹം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. രുചികരമാണ്. മലം പിടിക്കും. സം-സുനിഷണ്ണകം. തമി-അരൈക്കീരൈ.

നീരാവി-വായുരൂപത്തിലുള്ള വെള്ളത്തിന്റെ സ്ഥിതി.

നീരാളം-ഹ. പൊൻകമ്പികൊണ്ടോ വെള്ളിക്കമ്പികൊണ്ടോ ഉണ്ടാക്കുന്നവസ്ത്രം. ൨. പൊൻപൂചിയത്ത് (പൂശിയത്).

നീരാളി-ഹ. നീർമനുഷ്യൻ. (സംസ്കൃതത്തിൽ-സാമുദ്രികൻ). ൨. നീർപിശാച്ച്. ൩. കട്ടിച്ചാത്തൻ. ൪. ലതാകാരമായി ചുററിക്കൊണ്ട് പ്രാണിഹിംസചെയ്യുന്ന മത്സ്യവിശേഷം. ൫. ചീങ്കണ്ണി.

നീരാളിക്കുന്നു-പൊന്നു പൂശുന്നു. ൨. പൊൻതകിടുകൊണ്ടു പൊതിയുന്നു.

നീരാളിപ്പ് - ഹ. പൊൻപൂച്ച്. ൨. പൊൻപൊതിച്ചിൽ.

നീരാഴം-അധികം താഴ്ചയുള്ള വെള്ളം, കയം.

നീരാഴാന്ത-നീർക്കോലി, പുളവൻ.

നീരാഴി-ഹ. രാജാക്കന്മാരുടേയും മററും ഭവനത്തിനകത്തുള്ള കുളം. ൨. കുളം. ൩. സമുദ്രം.

'ഇഹ സംസാരനീരാഴി ദേഹികൾ
ക്കതിവിസ്മയം'
(ഭാഷാഭൂഷണം)

നീരാഴിക്കെട്ട്-നീരാഴിയുള്ള ഭവനം.

നീരിത്താർ-താമര.

നീരിരിപ്പ-വെള്ളത്തിലുള്ള ഇരിപ്പ, ആററിരിപ്പ പൎയ്യായം-മധൂലകം.

ഇരിപ്പയുടെ ഗുണം തന്നെ ഇതിനും. വിശേഷിച്ചും ഛർദ്ദിക്കു നന്ന്.

നീരിളക്കം-ഹ. ജലദോഷം എന്ന രോഗം. മൂക്കിൽകൂടി സദാ വെള്ളം വരുകയും തുമ്മുകയും മററുമാണ് ലക്ഷണം. ഇതിനെ ചിലർ പനി എന്നും പറയുന്നു. ൨. ദേഹത്ത് ചൊറിച്ചിലുണ്ടാകയും, ചൊറിയുമ്പോൾ ദേഹം ചെമന്നു തടിക്കയും, കുരുകുരെ ചൊറികൾ ഉണ്ടാകയും ചെയ്യുന്നതിനും നീരിളക്കമെന്നു പറയുന്നു.

നീരിറക്കം-ഹ. വെള്ളംതാഴ്ച. ൨. തലയിലെ നീർ അവയവങ്ങളിൽ ഇറങ്ങുക ൩. വേലിയിറക്കം.

നീരിറങ്ങുന്നു-ഹ. നീർവീക്കം ഉണ്ടാകുന്നു. ൨. വെള്ളംതാഴുന്നു.

നീരു്-ഹ. വെള്ളം. ൨. അവയവങ്ങളിലുണ്ടാകുന്ന വീക്കം. ൩. ചാറു്.

നീരുജൻ-ഹ. രോഗമില്ലാത്തവൻ. ൨. രോഗം മാറിയവൻ.

നീരുജസ്ഥലം- യാതൊരുപദ്രവവുമില്ലാത്ത സ്ഥലം. [ന്നെ'

'നീരുജസ്ഥലവിനോദിപ്പിച്ചുദേവിത
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

നീരുടുമ്പ്-ഹ. ഒരുവക ചെറിയ ജലപ്രാണി. പൎയ്യായങ്ങൾ-നീഹാകാ, ഗോധികാ. ൨. വലിയ മുതല.

നീരുള്ളി-ഈരുള്ളി (ചെമന്നുള്ളി).

നീരുറയ്ക്കുന്നു-വെള്ളം ഇളകാതെ ആകുന്നു. വെള്ളം തുള്ളിത്തുള്ളിയായിട്ടു ഒഴിക്കുന്നു. വീക്കം കട്ടിയായിത്തീരുന്നു.

നീരുറവ്-കുളം മുതലായതിലേക്കു ദ്വാരങ്ങളിൽ കൂടി പുറപ്പെടുന്ന വെള്ളം, ഊററ്.

നീരൂരി - വീക്കം ശമിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പച്ചമരുന്ന്.

നീരെട്ടി-നേർവാളം.

നീരേററം-വെള്ളപ്പൊക്കം.

നീരൊട്ടിക്കൊടുക്കുന്നു - ഒരുത്തന്റെ വസ്തു മറെറാരുത്തന്നു വിലതീൎത്തു കൊടുക്കുന്നു.

നീരൊഴിവ്-പ്രമേഹം എന്ന ദീനം.

നീരൊഴുക്ക്, നീരോട്ടം-ഹ. വെള്ളത്തിന്റെ ഒഴുക്ക്. ൨. ഉറവ്.

നീരോക്ക്-വെള്ളംഒഴുകുന്നതിനുള്ളഭാരം

നീരോട്ടി-ഒരുമാതിരി വൃക്ഷം.

നീരോമ-വി. രോമമില്ലാത്ത.

നീരോമോരു-രോമമില്ലാത്തതുടയുള്ളവൾ

നീരോശ-പാഞ്ഞുവരുന്ന വെള്ളത്തിന്റെ ശബ്ദം.

നീർ-ഹ. ജലം. ൨. ചാർ. ൩. ശരീരത്തിലെ വീക്കം. (ശരീരത്തിലെ വീക്കം എന്ന അൎത്ഥത്തിൽ) പൎയ്യായങ്ങൾ-ശോഫം, ശ്വയഥു, ശോഥം.

നീൎക്കടമ്പ്-ഒരു വൃക്ഷം. പൎയ്യായങ്ങൾ-നിചുളം, ഹിജ്ജലം, അംബുജം.

ഇതു് ആററുവഞ്ഞിയുടെ വകഭേദമാണെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു. കടുഷ്ണവും വാതരോഗഹരവുമാണ്. ഇതു് ഭൂതബാധാനിവൎത്തകമാകുന്നു. ഇതുള്ള സ്ഥലത്തു് ദുർഗ്രഹങ്ങളുടെ തേരോട്ടം തന്നെ ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. ഇം-Hijjal ഹിജ്ജൽ.

നീൎക്കട്ട-മഞ്ഞുകട്ട.

നീൎക്കണം-വെള്ളത്തുള്ളി.

നീൎക്കണ്ടിശൎക്കര- കട്ടശ്ശൎക്കര, വെല്ലം. പൎയ്യായങ്ങൾ- തിലകം, മത്സ്യണ്ഡി, ഫാണിതം.

(ചിലർ കല്ക്കുണ്ടം എന്നു പറയുന്നു)

നീൎക്കരപ്പൻ-ഹ. വസൂരി പതിനെട്ടിൽ ഒന്ന് ൨. ഒരുവക കരപ്പൻ

ഈ കരപ്പന്റെ ലക്ഷണം- ചെവിയടയ്ക്കും, സൎവ്വാംഗം തണുക്കും, കൈകാൽ തളരും, അരനേൎക്കും, വട്ടക്കണ്ണിടും, കുനിഞ്ഞു താഴും, വിശേഷിച്ചു നീർ ഭാഹിക്കും, തലയും ചെവിയും കുത്തും, നാഭി വീങ്ങും, കണ്ണിനും പോളയ്ക്കും സൎവ്വാംഗത്തിലും വിളൎച്ചയുണ്ടാകും. ൧൮-ാം ദിവസം കളിപ്പിക്കാം.

നീൎക്കരയാമ്പൂ-ഒരു മരുന്ന്.

നീൎക്കാക്ക-വെള്ളത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന ഒരു പക്ഷി. (പൎയ്യായം-മദ്ഗു).

നീൎക്കാക്കയുടെ മാംസം പിത്തത്തിനും വാതത്തിനും രക്തദോഷത്തിനും നന്ന്. സം-ജലകാകം. ഇം-Diver-bird ഡൈവർ ബേർഡ്.

നീൎക്കാങ്കുഴി-വെള്ളത്തിൻ ചുവട്ടിൽകൂടി സഞ്ചരിക്കുക.

നീൎക്കാപ്പ്-രാജാക്കന്മാരും മററും കുളിപ്പാനുള്ള വെള്ളം.

നീൎക്കാപ്പുപുര-രാജാക്കന്മാൎക്കും മററും കുളിക്കുന്നതിനുള്ള പുര.

നീൎക്കിഴങ്ങ്-വെള്ളത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു തൈയുടെ കിഴങ്ങ്.

നീൎക്കുന്നു-ഹ. അലിയുന്നു ൨. നെടുവീൎപ്പിടുന്നു.

നീൎക്കുമള-വെള്ളത്തിലുണ്ടാകുന്ന കുമള.

നീൎക്കുരുവി-ജലത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന ഒരുവക ചെറിയ പക്ഷി.

മാംസഗുണം നീൎക്കാക്കയുടെതുപോലെ തന്നെ. ഇതിന്റെ പുറം കറുപ്പാണ്. വയറു വെളുത്തിരിക്കും. സം-കോനാലകം.

നീൎക്കുഴി-ഹ. ജലനിരപ്പിൽ നിന്നു താണ് അടിയിൽ കൂടി പോയി മറെറാരു ഭാഗത്തു പൊങ്ങുന്നതു്. ൨. വെള്ളം കെട്ടി നിൽക്കുന്ന കുഴി.

നീൎക്കെട്ട്-നെഞ്ചിൽ നീരുകൊണ്ടിട്ടുണ്ടാകുന്ന ഒരു സുഖക്കേട്.

നീൎക്കൊത്തൻപാൽ-ഒരുവക വൃക്ഷം.

നീൎക്കൊമ്പൻ-നടപ്പുദീനം, പെടലി തട്ടൻ.

നീൎക്കൊള്ളുന്നു-ഹ. വസൂരിക്കും മററും

അകത്തുള്ള വെള്ളംവയ്ക്കുന്ന. ക. നീർകൊണ്ടു പീക്കുന്ന. ന. ആനയ്ക്കു മദം പൊടുറാകുന്ന.

നീക്കൊള്ളുവാൻ–പിത്ത മസൂരി, പൊങ്ങൻ പനി.

നീക്കോലി–വെള്ളത്തിലേ പാമ്പ്. പര്യായങ്ങൾ–അലഗർദ്ദം, ജലവ്യാളം.

നീക്കൊള്ളി–ഉത്തരി, മൂത്രാശയം.

നീക്കൊള്ള്–ക ശരീരത്തിലുണ്ടാകുന്ന വീക്കം. ഖ. ഒഴുക്കിന്റെ പോക്ക്. ന. സമുദ്രത്തിലെ പൊങ്ങൽ.

നീക്കോഴി–ജലത്തിലേ ഒരു പക്ഷി. സം–കോയഷ്ടി(കം) ജലത്തിലേ കോഴി

മംസത്തിന കൊക്കിന്റെ മംസം ഗുണംതന്നെ. ദേഹം തടിപ്പിക്കും. സം–ജലകുക്കുടം.

നീച്ചാല്–വെള്ളം പോകുവാനുള്ള വഴി, ചാൽ.

നീച്ചിലന്തി–വസൂരി പതിനെട്ടിൽ ഒന്ന് കവ, ഖ, ഘ, ങ ഇങ്ങിനെ മൂന്നവധി. നല്ലവണ്ണം രക്ഷിക്കണം. അസാദ്ധ്യമെന്ന ശംസ്യം.

നീച്ചീര–ഒരുമാതിരി ചീര. പര്യായങ്ങൾ വാരപണ്ണി, കുഞ്ചികാ.

നീർച്ചീരയെ 'കടചണ്ടി' എന്നും പറയുന്നുണ്ട് ഇതു മഹോദരം, അർശ്ശസ്സ് മുതലായവയ്ക്കു നന്ന് രുചികരമാണ പൂവ് മഞ്ഞനിറമായിരിക്കും. സം–ചഞ്ചു–ഇം–Water cress വാട്ടർ ക്രെസ്സ്.

നീർച്ചുള്ളി–മുള്ളുള്ള ഒരുമാതിരി തൈ.

ചിലേടങ്ങളിൽ വയൽച്ചുള്ളി എന്നും പറയുന്നു.

നീച്ചുഴി–വെള്ളത്തിലേ ഒഴുക്കിലുണ്ടാകുന്ന ചുറാൽ.

നീച്ചെരുപീര–ഒരുവക കുന്നശാകം.

വാതം, പിത്തം, രക്തദോഷം ഇവയ്ക്കു നന്ന്. മലം പിടിക്കും. സം–കഞ്ചടം.

നീച്ചേമ്പ്–നനചേമ്പ്, കുളത്തിൽ ചേമ്പ്.

മൂന്നു ദോഷങ്ങൾക്കും നന്ന്. സം–പാനീയാലു.

നീച്ചോറ്–തലനാൾ വെള്ളത്തിലിട്ടു വച്ചിരിക്കുന്ന ചോറ്, പഴഞ്ചോറ്.

നീർതിരിയുക–കുതിരാത്ത കിണറകളിലേ ഉറവിന്റെ പിൻമാറ്റം.

നീത്തിപ്പുലി–ഒരുങ്ങാടിമരുന്ന്.

കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. മലം പിടിക്കും. കണ്ണിന നന്ന. രുചികരമാണ്. രസം സേവിച്ചുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിന്ന ശമനമുണ്ടാക്കും. സം–ജലപിപ്പലി.

നീത്തിരിപ്പ് – നടപ്പുദീനംപോലെയുള്ള ഒരു ദീനം.

നീത്തുള്ളി–വെള്ളത്തുള്ളി.

നീദ്വേഷം–ജലദോഷം എന്ന സുഖക്കേട്.

നീർനാ(യ്)–വെള്ളത്തിലെ പട്ടി, കഴുനാ. പര്യായം–ഉദ്രം.

നീർനെല്ലി–ഒരു വൃക്ഷം.

മൂന്നു ദോഷങ്ങൾക്കും ജ്വരത്തിനും നന്ന്. മുള്ളുള്ള വൃക്ഷമാണ്. ജലാശയത്തിന്നരികെ ഉണ്ടാകുന്നു. ഇല നീണ്ടിരിക്കും.

നീർനൊച്ചി–വെള്ളം സമീപിച്ചുണ്ടാകുന്ന ഒരുവക വൃക്ഷം.

നീപ്പഞ്ഞി–ഒരുമാതിരി മാർദ്ദവമുള്ള വസ്തു, നീരാപ്പി.

നീപ്പന്നി–ഒരു ജലജന്തു പര്യായം–ശംകു

നീപ്പുള്ളി–ക രാജാവിന്റെ മറപ്പുര. ഖ. രാജാക്കന്മാരുടെ മൃതവിസർജ്ജനം.

നീപ്പാട്ട്–നീക്കൊമ്പൻ.

നീൎപ്പുക-ആവി.

നീൎപ്പുല്ല്-വെള്ളത്തിലേ പുല്ല്.

നീൎപ്പുള്ളടി-ഒരു തൈ.

നീൎപ്പൂച്ച-ഒരുവക ജലജന്തു, നീർനായ്, കഴുനായ്. പൎയ്യായം-ഉദ്രം.

ഇതിന്റെ മാംസത്തിന് സാമാന്യം മത്സ്യത്തിനുള്ള ഗുണംതന്നെ. [തമി-നീൎപ്പൂനൈ. ഇം- Otter ഒട്ടർ].

നീൎപ്പൊങ്ങല്യം-വെള്ളത്തിന്നു സമീപിച്ചുള്ള ഒരുവക വൃക്ഷം.

നീൎപ്പൊന്മ-ഒരു ജന്തു. (കരരാഭദമെന്നും പറയാം.)

മാംസത്തിനു കൊക്കിന്റെ മാംസഗുണമാണുള്ളത്. സം-ഉത് ക്രോശം ഇം Osprey ആസ്പ്രേ.

നീൎപ്പോള-വെള്ളത്തിലേ കമള.

നീർമനുഷ്യൻ-കടൽമനുഷ്യൻ, നീരാളി. പൎയ്യായം-സാമുദ്രികൻ.

'സ്ഥലേ കരിനരാശ്വാദ്യാ
യാവന്തസ്സന്തി ജന്തവഃ;
തേ ജലേപി തദാഖ്യാഃ
സ്യുൎജ്ജലപൎയ്യായപൂൎവ്വകാഃ'

ആന, മനുഷ്യൻ, കുതിരതുടങ്ങി എന്തെല്ലാം ജന്തുക്കൾ കരയിലുണ്ടോ അവയെല്ലാം ജലത്തിലുമുണ്ട്. അതുകൾക്കുള്ള പേരുകളിൽ ഒരു ജലപൎയ്യായം കൂടി ചേൎത്താൽ അങ്ങിനെയുള്ള ജലജന്തുക്കളുടെ പേരാകും. നീർകുതിര, നീർനായ് ഇത്യാദി കാണുക.

നീർമണ്ഡലി-മുഴുവൻവളൎന്ന നീൎക്കോലി

നീൎമ്മരുത്-ഒരു വൃക്ഷം. പൎയ്യായങ്ങൾ-നദീസൎജ്ജം, വീരതരു, ഇന്ദ്രദ്രു, കകുഭം, അൎജ്ജുനം.

അൎജ്ജുനന്റെ എല്ലാ നാമങ്ങളും കകുഭവൃക്ഷത്തിന്റെ പൎയ്യായങ്ങളാകുന്നു.

നീൎമ്മാതളം-വെള്ളം സമീപിച്ചുണ്ടാകുന്ന ഒരുവക മരം.

നീൎമ്മാമ്പഴം-ഉപ്പുവെള്ളത്തിലിട്ട മാമ്പഴം

നീർമുതൽ-അട്ടിപ്പെർ.

നീർമുള്ളി-വെള്ളത്തിലുണ്ടാകുന്ന മുള്ളുള്ള ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

നീൎമ്മോരു്-സംഭാരം, മോരുവെള്ളം.

നീർവഞ്ചി, നീൎവ്വഞ്ഞി- ആററുവഞ്ചി മരം.

നീൎവ്വട്ടി-നേർവാളം.

നീൎവ്വലു-ജലത്തിലേ ഒഴുക്ക്.

നീൎവ്വാൎച്ച-ഹ. വെള്ളം വാലുക. ഉ. മൂത്രം ഒഴിവ്.

നീൎവ്വാൽ-നീർമാതളം.

നീൎവ്വാളം-നഞ്ചുവൃക്ഷം. (നാഗദന്തി എന്നതു നോക്കുക)

നീൎവ്വീഴ്ച-ജലദോഷവും മററും.

നീല-വി. നീലവൎണ്ണമുള്ള

നീലകം-ഹ. പഞ്ചലോഹം. ഉ. വേങ്ങ. ന. നീലക്കയ്യോന്നി. ൪. കരിമാൻ.

നീല(ക)ം-കാരുപ്പ്.

നീലകണാ-കരിഞ്ചീരകം.

നീലകണ്ഠൻ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. മയിൽ. ന. ഊൎക്കരികിൽ ൪. നത്ത്.

നീലകണ്ഠം-ഹ. മയിൽ. കാളകണ്ഠം എന്നും പാഠമുണ്ട്. ഉ. ഊൎക്കരികിൽ. ന. നത്ത്. ൪. മുള്ളങ്കി. ൫. വണ്ടാരംകോഴി. ന. തത്ത. ൬ കരിങ്കുരികിൽ. വൃ. വേങ്ങ. ൻ. കാട്ടുകാക്ക

നീലകണ്ഠശിഖാ-മൈലോശിക.

നീലകണ്ഠാക്ഷം-ഹ. രുദ്രാക്ഷം. ഉ. ഭദ്രാക്ഷം.

നീലകേശി-ഒരു ദുൎദ്ദേവത.

നീലക്കടമ്പ്-ഒരു കാട്ടുമരം.

നീലക്കണ്ണാൾ—കറുത്ത കണ്ണുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

നീലക്കയ്യോന്നി-കയ്യോന്നിയിൽ ഒരു വക ഭേദം. ഗുണം കയ്യോന്നിയുടെ പോലെതന്നെ.

നീലക്കരിമ്പ്-വണ്ണം കറുത്ത ഒരുമാതിരി കരിമ്പ്.

നീലക്കല്ല്-നീലരത്നം, ഇന്ദ്രനീലം.

നീലക്കറുഞ്ഞി-കരിംകറുഞ്ഞി.

നീലക്കൊട്ടവേലി—കൊട്ടവേലിപ്പച്ച തന്നെ മൂന്നുതരമുള്ളതിൽ കറുത്തവക.

നീലക്രാന്താ-വിഷ്ണുക്രാന്തി.

നീലഗിരി-പ്രസിദ്ധമായ ഒരു മല.

നീലച്ചായം-കറുപ്പുനിറം.

നീലച്ചുണ്ട-കറുത്ത ചുണ്ട.

നീലച്ചേന ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങ്.

നീലച്ചേമ്പ്-ഫ. വെട്ടുചേമ്പ്. ര. കറുത്തകണ്ണൻ.

നീലച്ചൂടൻ-ശത്രുഡൻ.

നീലജം-പങ്കജലോഹം.

നീലതാലം-ഫ. പച്ചിലമരം. ര. ഈന്തപ്പന.

നീലൻ-ഫ. സുഗ്രീവന്റെ വാനരസൈന്യത്തിലെ ഒരു പ്രധാനി. രാമന്റെ സൈന്യത്തിലുണ്ടായിരുന്ന വാനരയോദ്ധാവു്. ര. കരിംകരങ്ങ്. ന. ഒരു രാക്ഷസൻ. ര. അഹംകാരമുള്ളവൻ.

നീലനിശ്വാസം-ദണ്ഡം.

നീലനിറം-കറുത്തവർണ്ണം, കറുപ്പുനിറം.

നീലപത്രം-ഫ. കറുത്ത ആമ്പൽ. ര. മുളം പ്ലാശ്. ന. കരിവേങ്ങ. ര. താളിതാമരം.

നീലപുഷ്പം-ഫ. കായാവു്. ര. കറുത്തപൂവു്. ന. കരിഞ്ഞണ്ണ. ര. നീലക്കയ്യോന്നി. ഭ. കരിങ്കറുഞ്ഞി.

നീലപുഷ്പാ-ഫ അമരി. ര. വിഷ്ണുക്രാന്തി. ന. കരിംകറുഞ്ഞി.

നീലപുഷ്പി-ഫ. വിഷ്ണുക്രാന്തി. ര. അമരി. ന. കറുത്ത മലയുമുക്കി. ര. വട്ടപ്പൂന്താളി.

നീലപ്പുടവ-കുങ്കി, ഒരുവക നീലവസ്ത്രം

നീലഫലാ-ഫ. ഞാവൽ. ര. തക്കാരിവഴുതിന.

നീലം-ഫ. നവനിധികളിൽ ഒന്നു്. ഏറ്റവും സ്തുതിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം. ര. കറുപ്പു്. അന്യവസ്തുവിനെ കറുപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം ന. താലീസപത്രം. ര. കാട്ടുകാക്ക. ഭ. സൗവീരാഞ്ജനം. ന. കരിമരം. ര. തുത്ഥാഞ്ജനം. വ. പേരാലു്. ൻ. ഇന്ദ്രനീലക്കല്ലു്. ഫം. മരതകം ഫഫ. നീലപർവ്വതം. ഫന. ഒരു പക്ഷി (മൈന) ഫന. അടയാളം. ഫർ. കാരുപ്പു്. ഫള. നീലതുത്ഥം. ഫന ഇരുട്ടു്. ഫര. വിഷം ഫവ. നീലനിറം. ഫൻ. ഒരു കറുത്ത ചായം.

നീലംഗ-ഫ. ഒരു പ്രാണി, കണിയട്ട. ര. കറുക്കൻ.

നീലംഗു, നീലാംഗു-ഫ പുഴുജാതി. ര. മരത്തിന്മേലിരിക്കുന്ന കറുപ്പുപുഴു. ശമനസാമർത്ഥ്യമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

നീലംബാ-കൈപ്പച്ചീര.

നീലമക്ഷിക-മണിയനീച്ച.

നീലമണി-നീലരത്നം, ഇന്ദ്രനീലരത്നം.

നീലമഞ്ജരി-കരിനൊച്ചി.

നീലമല്ലികാ-കുവളം. ര. വിളാമരം.

നീലമഹാമല, നീലമാമല-നീലഗിരി, അഞ്ജനപർവ്വതം.

നീലമാഷം-വലിയ ഉഴുന്നു്.

നീലമേഘാ-കാർമേഘം, മഴക്കാർ.

നീലയുമ്മന്നു്-കറുത്ത ഉമ്മം.

നീലരത്നം-ഇന്ദ്രനീലക്കല്ലു്.

നീലവർ-കറുത്ത രാക്ഷസന്മാർ.

നീലവാർ-വി. വളരെ കറുപ്പായ.

നീലവാർകുഴലി, നീലവാർകേശി-കറുത്ത നീണ്ട തലമുടിയുള്ളവൾ.

നീലലോഹം-ഹ. ഉരുക്ക്. ൨. പഞ്ചലോഹം.

നീലലോഹിതൻ-ശിവൻ. കഴുത്തിൽ നീലവും തലമുടിയിൽ രക്തവും വർണ്ണമുള്ളവൻ. (ബ്രഹ്മാവു ഹോമം ചെയ്യുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നെററിയിൽ നിന്നു അഗ്നിയിൽ പതിച്ച വിയർപ്പുവെള്ളത്തിൽ നിന്നുത്ഭവിച്ച തേജസ്സ് ആദ്യം നീലവർണ്ണമായി പിന്നീടു രക്തവർണ്ണമായി അതിൽനിന്നുണ്ടാകയാൽ ഈ പേർ പറയപ്പെടുന്നു.

ഹോമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഫാലത്തിൽ നിന്ന് നീലനിറമായ സ്വേദകണം അഗ്നിയിൽ പതിച്ച് രക്തവർണ്ണമായി ഭവിച്ചു എന്നും അതാണു പിന്നെ രുദ്രനായി തീർന്നതു് എന്നും അതിനാൽ നീലലോഹിതൻ എന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചു എന്നും മറെറാരഭിപ്രായം.

'നീലലോഹിതം നിജഭർത്താരം'
(അധ്യാത്മരാമായണം)

നീലലോഹിതാ-അകിൽ.

നീലലോഹിതാ-നിലഞാവൽ.

നീലവർണ്ണ-വി. നീലനിറമുള്ള.

നീലവർണ്ണം-കറുത്ത നിറം, നീലനിറം.

നീലവല്ക്കലം-കവുങ്ങ്.

നീലവസ്ത്ര-വി. നീലവസ്ത്രമുള്ള.

നീലവസ്ത്രൻ-ഹ. ബലഭദ്രൻ ൨ ശനി.

നീലവസ്ത്രം-കറുത്ത വസ്ത്രം.

നീലവഴുതിന - നീലനിറത്തിൽ കായുണ്ടാകുന്ന വഴുതിന.

നീലവൃക്ഷ -ഹ കരിവേങ്ങ. ൨. കരിമരം.

നീലവേണി-ഹ കറുത്ത തലമുടി. ൨. കറുത്ത തലമുടിയുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

നീലസാര(ക)ം-പനച്ചി.

നീലാ-ഹ. നീലവർണ്ണമായ വസ്ത്രം. ൨. ഈച്ച. കറുത്തതു് എന്നർത്ഥം. ൩. നീലക്കുറുഞ്ഞി, കരിംകുറുഞ്ഞി. ൪. കരിഞ്ചീരകം. ൫. അമരി. ൬. അരക്ക്.

നീലാക്ഷം-പിടപ്പാത്ത.

നീലാഭം-വി. നീലനിറമായ.

നീലാംഗം-ഹ. വണ്ടാരം കോഴി. ൨. കരിഞ്ഞാവൽപക്ഷി. ൩. കാട്ടുകാക്ക.

നീലാഞ്ജനം-തുരിശു, സൌവീരാഞ്ജനം

നീലാഞ്ജനാ, നീലാഞ്ജസാ-മിന്നൽ.

നീലാമ്പാല - പാലമരം പലതരമുള്ളതിൽ ഒരുവക കറുത്ത പാല.

നീലാംബര-വി. നീലവസ്ത്രം ധരിച്ച.

നീലാംബരൻ-ഹ. ബലഭദ്രൻ. നീലവസ്ത്രം ഉടുത്തവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ശനി. ൩. ഒരു അസുരൻ.

നീലാംബരം-താലീസപത്രം.

നീലാംബരി-ഒരു രാഗം.

നീലാംബുജന്മാ-കരിംകൂവളം, കരിങ്കുവലയപ്പൂവ്, കറുത്ത ആമ്പൽ.

നീലാംബുജം-കരിങ്കൂവളം.

നീലാരവിന്ദം-കരിങ്കൂവളം.

നീലാരുണം-ചാഷം എന്ന പക്ഷിയുടെ ചിറകിന്റെ നിറംപോലെയിരിക്കുന്ന നിറം.

നീലാശ്മം-ഇന്ദ്രനീലക്കല്ല്.

നീലാളി-കറുത്ത വണ്ട്.

നീലാളിവർണൻ-കരിവണ്ടിൻ നിറമുള്ളവൻ, വിഷ്ണു, ശ്രീകൃഷ്ണൻ.

നീലി-ഹ. നീലനിറമുള്ളവൾ. ൨. അമരി ൩. പാർവതി. ൪. ഒരു പിശാച്, യക്ഷി.

ഇതിൽ നിന്ന് നീലു, നീലി എന്ന സ്ത്രീകളുടെ പേരുണ്ടായി. കുഞ്ഞു + നീലി = കുഞ്ഞുനീലി, കുഞ്ഞീലി.

നീലിക-ഹ. അമരി. ൨. കറുത്തചേമന്തി ൩. കരിനൊച്ചി. ൪. പഞ്ചലോഹം. ൫. ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം. (കറുത്തിരിക്കുന്ന മണ്ഡലമാകുന്നു. നീലികശരീരത്തിലല്ലാതെ മുഖത്തു വരികയില്ല)

നീലിനി-ഹ. അമരി. നീലവർണ്ണമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ൨. വട്ടപ്പൂന്താളി, കാക്കത്തിരുതാളി. ൩. ശരീരത്തിലെ ദുഷിച്ച രക്തത്തെ ശേഖരിച്ചു ഹൃദയത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോകുന്ന കുഴലുകൾ.

നീലിമ-കറുപ്പുനിറം.

നീലീ-ഹ. കറുത്ത ഈച്ച, ഈച്ച (നീലാ എന്നതിന്റെ പാഠം) ൨. നീലക്കുറുഞ്ഞി, കരിങ്കുറുഞ്ഞി. ൩. അമരി. ൪. കരിമ്പായൽ.

നീലേശ്വരം-കോലത്തു നാട്ടിന്റെ വടക്കേഭാഗമായ ഒരു ദേശം.

മംഗലപുരം ജില്ലയുടെ തെക്കേ ഭാഗമാണ് നീലേശ്വരം. ഇവിടെ നീലേശ്വരം എന്ന ഒരു ശിവക്ഷേത്രമുണ്ട്.

നീലോപലം - നീലരത്നം, ഇന്ദ്രനീലക്കല്ല്.

നീലോല്പലം-ഹ. കരിംകൂവളപ്പൂവ്. ൨. കാമദേവന്റെ ഒരു അസ്ത്രം. ൩ കറുത്ത ആമ്പൽ. ൪. നീലത്താമര.

നീവരൻ-ഹ. കച്ചവടക്കാരൻ. ൨. തപസ്വീ.

നീവരം-ഹ. കച്ചവടം ൨. വാസസ്ഥാനം ൩. ജലം. ൪. ചളി.

നീവാകം-ഹ. കച്ചവടത്തിൽ ഏററക്കുറച്ചിലില്ലാത്ത നില; കച്ചവടത്തിലുള്ള ആദരാതിശയം എന്നുമാവാം; ധനധാന്യാദികൾക്കു ക്ഷാമം വന്നേയ്ക്കുമെന്നു തോന്നുന്ന സമയം അവ പിന്നെയും പിന്നെയും ശേഖരിച്ചു വയ്ക്കുണമെന്നുള്ള ത്വരാവിശേഷം എന്നും പറയുന്നു. നിവാകം എന്നും പറയാം നിവാകം എന്നാൽ നിവചിക്കുക എന്നർത്ഥം. ൨. ക്ഷാമം, ദുർഭിക്ഷം.

നീവാരങ്ങൾ-തൃണധാന്യങ്ങൾ. 'നീവാരാസ്തൃണധാന്യാനി'.

(നീവാരങ്ങൾ—ശ്യാമാകാദികൾ)

നീവാരം-വരിനെല്ല്. കൃഷിചെയ്യാതെയുണ്ടാകുന്ന നെല്ല്.

നീവി-ഹ. വസ്ത്രത്തിന്റെ കണക്കുത്ത്, സ്ത്രീകൾ ഉടുക്കുന്ന വസ്ത്രം അഴിയാതിരിപ്പാനായി അകത്തോട്ടു തിരുകുമ്പോൾ ആ തിരുകൽകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന മുഴ.

'ഭൂജക്ഷേപം ചെയ്തഥ നീവിയേററവും'

(അമരുകശതകം)

൨. മൂലധനം. വളരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. പണയം വയ്ക്കുന്ന സാധനം, പന്തയം.

നീവീബന്ധം-വസ്ത്രത്തിന്റെ കുത്ത്.

'നീലവേണിയെന്നുടെ നീവിതന്നുടെ
ബന്ധചാലനം തുടർന്നപ്പോൾ'

(ബാണയുദ്ധം കഥകളി)

നീവൃൽ-രാജ്യം. ഇടവിടാതെ ജനങ്ങൾ പാർത്തുവരുന്ന സ്ഥലം എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പർയ്യായം=ജനപദം.

'നാകോപാമ നിഷ്ഠ നീവൃതി നീതി
ശാലി' (നളചരിതം കഥകളി)

നീവ്രം-ഹ. പുരയുടെ ഇറമ്പ്. ൨. വാമടയുടെ താഴെ തറയ്ക്കുന്ന തൂവ്വാൽ പലക. (നീധ്രം എന്നതു നോക്കുക).

നീശാരം-ഹ. മഞ്ഞും കാററും തടുപ്പാനുള്ള വസ്ത്രം (പുതപ്പ്), ഒരു മാതിരി കമ്പിളി. കാററ് മഞ്ഞ് ഇവയെ വേണ്ടും വണ്ണം തടുക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കൊതുകുവല. ൩ വെളിയിലെ മറ (തിര). ൪ കപ്പായം.

നീഹാരപർവ്വതം-ഹിമവാൻ. മഞ്ഞുള്ള മല എന്നർത്ഥം.

നീഹാരം-ഹ. മഞ്ഞ്. ചൂടിനെ കളയുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഹിമം, ഉറച്ച മഞ്ഞ്. ൨. വിസർജ്ജനം, ഒഴിച്ചിൽ, മലം.

നീളത്തിൽ-അ. ദീർഘമായി.

നീളം-ദീർഘം. പര്യായങ്ങൾ-ദൈർഘ്യം ആയാമം, ആനാഹം

നീളൽ-നീളുക.

നീളവേ-അ. പരക്കെ, എല്ലാ ദിക്കിലും.

നീളാ-നീളുകയില്ലാ.

നീളാ-ഭൂമി.

നീളുന്നു-നീളത്തിലാകുന്നു. (സ. ക്രി. നീട്ടുന്നു).

നീളേ,നീളവേ-അ. നീളത്തിൽ, എല്ലാ ദവും പ്രസിദ്ധമായി.

നീൾ,നീഴ്-നീട്ട്, നീളം. ഉ-ം, നീൾക്കണ്ണാർ.

നീൾ-നീളമുള്ള.

നീറൽ,നീററൽ-ഹ. വേദന, കാന്തൽ. ൨. എരിവ്, ചൂട്. ൩. ദുഃഖം. ൪. വേവ്. ൫. നീററുക.

നീറാലി-അരിവെപ്പിനും മററുമുള്ള കൂടുതൽ പുര.

നീറ്-ഹ. ഒരുവക വലിയ ഉറുമ്പ്, മീറ്. ൨. ചാമ്പൽ (വെണ്ണീറ്, തിരുനീറ്.) ൩. നീർ.

നീറുന്നു-ഹ. കാന്തുന്നു, വ്രണങ്ങളിലും മററും ഒരുമാതിരി വേദനയുണ്ടാകുന്നു. ൨. എരിവു തോന്നുന്നു. ൩. മനസ്സിൽ വലിയ ദുഃഖമുണ്ടാകുന്നു. ൪. കക്കായും മററും വെന്തു ചാരമാകുന്നു. (സ. ക്രി. നീററുന്നു)

നീറുറുമ്പ്-മീറ്.

നീററാളി-നീരാളി.

നീററിരിപ്പ്-ഒരുമാതിരി നടപ്പുദീനം.

നീററുക-ചാമ്പലാക്കുക.

നീററുശരക്കോൽ-ഒരു തൈ.

ഇതു ചെറിയ ചോളംപോലെയിരിക്കും. പിത്തത്തിനും തണ്ണീർ ദാഹത്തിനും നന്നു്. ഇല തിന്നാൽ പന്തുക്കൾക്കു ബലം കുറയും. തണ്ടിന്റെ പുറം എഴുത്തുകോലിനു കൊള്ളാം.

നീറെറടുപ്പ്-ഒരുവക ദീനം (നീർത്തിരിപ്പ്).

നീറെറലി-ജലത്തിലേ എലി.

നീറെറാലി-വെള്ളപ്പാച്ചിൽ, ഒഴുക്ക്.

—:0:—

നു

നു-അ. ഹ. ചോദ്യം. ൨. വികല്പം.

നു-ഹ. സ്തുതി. ൨. ആയുധം. ൩. സമയം.

നുകക്കഴി-നുകത്തിൽ കെട്ടുന്ന ജന്തുക്കളുടെ കഴുത്തിൽ നിന്നും അതു മാറാതിരിക്കുന്നതിന് നുകം തുളച്ച് ഇട്ടിരിക്കുന്ന കമ്പ് (ആണി). നുകത്തടി മേൽ കൊള്ളിച്ചു പിടിക്കുന്ന പിടി എന്നു കൊളിൻസ്.

നുകത്തടി-നുകം.

നുകത്തുള-നുകക്കഴി ഇടുന്നതിന് നുകത്തിലുണ്ടാക്കുന്ന തുള.

നുകപ്പാട്-നുകത്തിന്റെ നീളം.

നുകം-ഉഴുവാനായിട്ടു രണ്ടു കാളയുടെ കഴുത്തിൽ കൂടെ വെച്ചു കെട്ടുന്നതു്. (സം-യുഗം)

നുകം കെട്ടുവാനുള്ള തണ്ട്=കൂബരം, യുഗന്ധരം. നുകക്കയറ്-ആബന്ധം, യോത്രം, യോക്ത്രം. നുകത്തിന്മേൽ നുകം പ്രാസംഗം

നുകരുന്നു-ഹ. തിന്നുന്നു. ൨. കുടിക്കുന്നു. ൩. സന്തോഷത്തോടെ അനുഭവിക്കുന്നു, ആസ്വദിക്കുന്നു.

നുകർച്ച-നുകരുന്ന പ്രവൃത്തി.

നുച്ച്-നുറുക്കിയതു്.

നുച്ചുപുഴ-ധാന്യങ്ങളിലും തുണികളിലുമുള്ള ചെറിയ പുഴ.

നണ-ഹ. ഏഷണി, കള്ളം, ഉ. കരള, ഇഷ്ടത്തിന്നായിട്ടു വ്യാജം പറക. ന. നണയ്ക്കുന്നതിനു കൊടുക്കുന്ന സാധനം.

ഉ-ം, നക്കം നണയും കൊടുത്തു വശത്താക്കി.

നണച്ചൽ-പല്ലുകൂടാതെ ചുണ്ടും നാവും കൊണ്ടു ഭക്ഷിക്ക.

നണച്ചി-വ്യാജം പറയുന്നവൾ.

നണത്ത(ര)ം-വ്യാജംപറയുന്ന സ്വഭാവം, ഏഷണി.

നണയൻ-വ്യാജം പറയുന്നവൻ.

നണയുന്നു-നണഞ്ഞു തിന്നുന്നു, അത്യാശയോടു തിന്നുന്നു.

നണയ്ക്കുന്നു-ഹ. പല്ലുകൂടാതെ ചുണ്ടും നാവുംകൊണ്ടു ഭക്ഷിക്കുന്നു. ഉ. നണപറയുന്നു.

നണിൽ-ചെറിയമാതിരി ചിരങ്ങ്, ചൊറി, ഞൊണൽ.

നണ്ണിറച്ചി-ഗുഗ്ഗുലു.

നൺ-സൂക്ഷ്മം, കൃശത.

'മെയ് നണ്മണലായ് വീഴ്ത്തി'
(രാമചരിതം)

നത-വി. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

നതൽ-നെററി.

'തിരുനതൽ മേൽ' (രാമചരിതം)

'പിറനതലാൾ' = ബാലചന്ദ്രനെപ്പോലെയുള്ള നെററിയോടുകൂടിയവൾ, സുന്ദരി.

നതലി-നതലോടു (നെററിയോടു) കൂടിയവൾ

നതി-സ്തുതി.

നതിക്ക-സ്തുതിക്ക.

'മെച്ചമെഴുമിച്ഛയൊടുമച്ഛനെ
നതിച്ചുടൻ'
(ലങ്കാമർദ്ദനം തുള്ളൽ)

നത്ത-വിടവ്, ദ്വാരം, ഇടുക്കുവഴി.

നത്ത-വി. ഹ. അയക്കപ്പെട്ട, ഉ. നീക്കപ്പെട്ട, തള്ളപ്പെട്ട. ന. പ്രേരിപ്പിക്കപ്പെട്ട

നന്ന-വി. ഹ. അയക്കപ്പെട്ട. ഉ. നീക്കപ്പെട്ട. ന. പ്രേരിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

നര-വെള്ളത്തിലെ പത, ചെറിയ കുമളകൾ. വായിൽ നിന്നു വരുന്ന പത.

നരച്ചൽ-പതയുടെ വരവ്.

നരയുന്നു, നറയ്ക്കുന്നു-പതയുന്നു, നര വരുന്നു.

നരി-ചെറിയ വെള്ളക്കുമള. ഉ. ഒന്നിലധികം നെന്മണികളെ ഉഴവുചാലിൽ ഒരേ അകലത്തിൽ നീളെ നള്ളിയിടുന്ന കൃഷി സമ്പ്രദായം.

നരിക്കുന്നു-ചെറിയ കുമള വരുന്നു, പത വരുന്നു. (നല്ല പ്രയോഗമല്ല)
(നരിയിടൽ നോക്കുക.)

നരിയിടൽ, നരിയിടുക-ചെറിയ കുമള വരുക, പത വരുക.

നരുമ്പ്-ഹ. പ്രാണികൾ മരം തുളച്ചും മററും ഉണ്ടായ പൊടി. ഉ. ഇരുമ്പിന്റെ തുരുമ്പ്.

നരുമ്പൽ-ഹ. പഴകീട്ടുള്ള പൊടിവ്. ഉ. തുരുമ്പുപിടിത്തം.

നരുമ്പിക്കുന്നു-പഴകിപ്പൊടിയുന്നു.

നരുമ്പുന്നു-പഴകിപ്പൊടിയുന്നു, കശിമ്പിക്കുന്നു.

നലച്ചൽ-അലിച്ചൽ, പശിമവരുത്തൽ.

നലയ്ക്കുന്നു-ഉദുത്വമുള്ളതായിത്തീരുന്നു.(സ. ക്രി. നലയ്ക്കുന്നു)

നള്ള്, നള്ളൽ-ഹ. രണ്ടു വിരൽകൊണ്ടു പിടിച്ച് നഖംകൊണ്ട് വേദനപ്പെടുത്തുക. ഉ. രണ്ടു വിരലുകൾകൊണ്ടു എടുത്ത വസ്തു.

നള്ളുന്നു-ഹ. നഖംകൊണ്ടു നോവിക്കുന്നു. ഉ. നഖംകൊണ്ടു വെററിലയും മററും

പറിച്ചെടുക്കുന്നു. ന. രണ്ടോ മൂന്നോ വിരൽ കൂട്ടി കുറച്ചെടുക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. നുള്ളിക്കുന്നു.)

നഴയുന്നു-അറിയാതെ അകത്തു കേറുന്നു.

നഴവാതിൽ-ചെറിയ വാതിൽ

നറുക്ക്-ഹ. കഷണം. ഉ. കഷണം ആക്കുക.

നറുക്കലരി-താവലരി.

നറുങ്ങ്-ശകലം, നറുക്ക്, അല്പം. (പഴയ മലയാളം.) ഇപ്പോൾ നറുക്ക് എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു.

'ചിന്തയിൽ മറന്നൊരു നറുങ്ങുമുറങ്ങാനും'

(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ.)

[ഇതു പ്രാചീനമലയാളത്തിലുള്ള ഒരു നല്ല പദമാണ്]

'എന്തിനി നല്ലതെന്നിങ്ങിനെ തന്നിലേ ചിന്തിച്ചുനിന്നു നറുങ്ങുനേരം'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

നറുങ്ങരി-പൊടിയരി.

നറുങ്ങൽ-പൊട്ടിത്തകരുക.

നറുങ്ങുന്നു-കഷണങ്ങളായിത്തീരുന്നു (സ. ക്രി. നറുക്കുന്നു.)

നൂ

നൂഞ്ഞി-ഊററുള്ള നിലം.

നൂട്ട-വിടവ്, ദ്വാരം, ഇടുക്കുവഴി.

നൂണാമരം-കടപ്പിലാവ്.

നൂതന-വി. ഹ. പുതിയ ഉ. ഇളയ.

നൂതനൻ-പുതിയവൻ. ഉ. ഇളയവൻ.

നൂതനം-പുതിയതു്. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-പ്രത്യഗ്രം, അഭിനവം, നവ്യം, നവീനം, നവം, നൂത്നം.

നൂത്തു-ഇടുക്കുവഴി.

നൂത്ന-വി. പുതിയ.

നൂദാ-കാട്ടരയാൽ. പാപത്തെ കളയുന്നതെന്നൎത്ഥം. (ചെറുകവുങ്ങ എന്നും അൎത്ഥം കാണുന്നു).

നൂനാ-അ. ഊഹിക്കുക, ഉൽപ്രേക്ഷിക്കുക, നിശ്ചയിക്കുക (തീൎച്ചയാക്കുക) ഇങ്ങിനെയുള്ള അൎത്ഥങ്ങൾ വരും, മറെറാരു പൎയ്യായം-അവശ്യം.

നൂപുരം-കാൽച്ചിലമ്പ്. സ്തുതിക്കപ്പെടത്തക്കവയിൽവെച്ചു ശ്രേഷ്ഠം.

നൂലാചാരം-ഭാൎയ്യാഭൎത്താക്കന്മാർ തമ്മിലുള്ള സംബന്ധം ഒഴിപ്പിൽ ഭാൎയ്യയ്ക്കു നൽകുന്ന ഉപേക്ഷച്ചീട്ട്.

നൂലാമാല-ഹ. എട്ടുകാലിവല. ഉ. കുടുക്കുനൂൽ. ന. ഉപായം. ര. കുഴപ്പം.

നൂലിതാളി-ഒരു വൃക്ഷം. (പട്ട കയറിനു നന്ന്)

നൂൽ-ഹ. പഞ്ഞി നൂററി നീളത്തിൽ ഉണ്ടാക്കുന്ന വസ്തു. പൎയ്യായങ്ങൾ-സൂത്രം, തന്തു. ഉ. ചട്ടം (നന്നൂൽ). നൂൽ=ചുരുട്ടുക.

നൂൽക്കതിരു-നൂൽ ചുററുന്ന കതിര്. പൎയ്യായങ്ങൾ-ത്രസരം, സൂത്രവേഷ്ടനം.

നൂൽക്കൽ, നൂററൽ-നൂലുണ്ടാക്കുക. (പ്രയോഗം ചുരുക്കം)

നൂൽക്കുന്നു-നൂലുണ്ടാക്കുന്നു.

നൂൽക്കൊടി-കഴുത്തിലെ ഒരു ആഭരണം

നൂൽത്താര-അറുക്കുന്നതിനും മററും ചൊവ്വറിയുന്നതിനായിട്ട് ഇടുന്ന അടയാളം, വര.

നൂൽത്താരു്-റാട്ടിൽ ചുററിയ നൂൽ.

നൂൽത്തുണി-പഞ്ഞിനൂൽകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വസ്ത്രം.

നൂൽപ്പരുത്തി-നൂൽപഞ്ഞിയുണ്ടാകുന്ന മരം.

നൂൽപ്പശ-നൂലിനു കട്ടിവരുത്തുവാനുള്ള കഞ്ഞിയും മററും.

നൂല്പെട്ടി-ചാലിയൻ.

നൂൽവള്ളി-നൂൽ എടുക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു മാതിരി പടർ.

നൂഴൽ. വല്ലതിന്റെയും അടിയിൽ കൂടെ കുനിഞ്ഞുപോകു.

നൂഴുന്നു. നൂഴയുന്നു-ഹ. അടിയിൽകൂടി കുനിഞ്ഞു പോകുന്നു, സഞ്ചരിക്കുന്നു, ഇഴയുന്നു. (സ. ക്രി. നൂഴിക്കുന്നു, നൂഴയിക്കുന്നു).

'കേസരിവീരൻ തന്നാനനംതന്നിലേ
കേവലം നൂഴുന്നോരേണംപോലെ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

നൂഴുവഴി-സമ്പ്രദായത്തിൽ കടന്നു പോകാനുള്ള മാർഗ്ഗം.

നൂറ്-ഹ. പത്തു പത്തു കൂടിയ ഒരു തുക. തൊണ്ണൂററിയൊൻപതു കഴിഞ്ഞാൽ ഉടനുള്ള തുക. ൨. ചുണ്ണാമ്പ്. ൩. കൂവയുടേയും മററും സാരാംശം. (മാവ്).

നൂറൻകിഴങ്ങ്-ശാകവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്ന മഹാകന്ദം, ഒരുമാതിരി കാട്ടുകാച്ചിൽ.

പിത്തം, വിഷം, വ്രണം, വായുമുട്ടൽ, ചുമ ഇവയ്ക്കു നന്ന്. വള്ളിയിൽ മുള്ളുകാണും.

നൂറാം-വി. നൂറാമത്തെ.

നൂറാമത്ത്-ഒ. തൊണ്ണൂറെറാൻപതു കഴിഞ്ഞുള്ളത്.

നൂറാമത്തേ-വി. തൊണ്ണൂറെറാൻപതു കഴിഞ്ഞാൽ വരുന്ന.

നൂറായിരം-ലക്ഷം.

നൂറിത്ത്-നൂറുവീതം.

നൂറുക-നീറുക. (പ്രയോഗം ചുരുക്കം.)

നൂറോൻ ഒരുമാതിരി കാട്ടുകാച്ചിൽവള്ളി, നൂറൻകിഴങ്ങ്.

നൂററ-നൂറോൻ.

നൂററൽ-നൂൽക്കുക.

നൂററവർ, നൂററുവർ, നൂററുപേർ- ദുർയ്യോധനാദികൾ.

നൂററാണ്ട്-വളരെക്കാലം, നൂറുവർഷം.

നൂററിക്കൊല്ലി-ഒരായുധം, വാൾ, ശതഘ്നി.

നൂററുകുടം-ചുണ്ണാമ്പ് സൂക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരുതരം പാത്രം.

നൂററുപേർ-ദുർയ്യോധനൻ മുതലായവർ, കൌരവർ.

'നൂററുപേർ നിങ്ങടെ നാടും നഗരവും
കൂററുകാരേയുമടക്കിവെച്ചീലയോ?'
(കല്യാണസൌഗന്ധികം തുള്ളൽ)

'ഓരോരോ ദിനംതോറുമോരോരോ കുംഭം ഭേദിച്ചോരോരോതനയന്മാർ ഗാന്ധാരിക്കുണ്ടായ്വന്നു * ദുരിയോധനൻ ജ്യേഷ്ഠനനുജൻ ദുശ്ശാസനൻ ദുർദ്ധർഷൻ ദുർമ്മുഖനും ജലസന്ധനും സഹൻ * സാംബനും വിന്ദനനും വിന്ദനും ദുഷ്പ്രസഹൻ ചൊല്ലേഴും സുബാഹുവും ദുഷ്പ്രധർഷണന്താനും * ദുർമ്മദൻ ചിത്രയോധി ദുഷ്കർണ്ണൻ കർണ്ണൻ പിന്നെ കട്ടുകൊണ്ടാലും വിവിംശതിയും വികർണ്ണനും * ജലസന്ധനും സുലോചനനും ചിത്രാഖ്യനും വിചിത്രൻ ചിത്രാക്ഷനും പിന്നേവനായീടുന്ന * ചാരുചിത്രശരാസനന്താനും ദുർദ്ധർഷണൻ ദുഷ്പ്രധർഷാഖ്യന്താനും വിവിത്സു വികടനും * ശമനമൂർണ്ണനാഭൻ പിന്നേവൻ സുനാഭനും നന്ദനാമാവുമുപനന്ദനും സേനാപതി * കേട്ടാലും സുഷേണനും പിന്നെ കുണ്ഡോദരനും ചൊല്ലുവെൻ മഹോദരൻ പിന്നേവൻ ചിത്രദ്ധ്വജൻ * ചിത്രരഥാഖ്യൻ ചിത്രബാഹുവുമമിത്രജിൽ ഛത്രബാഹുവും ചിത്രവർമ്മാവും സുവർമ്മാവും * ദർവിമോചനൻ ചിത്രസേനനും സുചിത്രനും ചിത്രധർമ്മധൃക് പരാജിതനും പണ്ഡിതകൻ * പിന്നേവൻ വിശാലാക്ഷനപരൻ ദുരാവരൻ അജിതൻ ജയന്തനും ജയത്സേനനും പിന്നെ * ദുർജ്ജയൻ ദൃഢഹസ്തൻസുഹ

സ്തൻ വാതവേഗൻ സുവർച്ചസ്സാദിത്യകേതു വും ബഹ്വാശിതാനും* നാഗദത്തനുമഗ്രയായിയും കവചിയും നിഷംഗീപാശിദണ്ഡധാരനും ധനുഗ്രഹൻ* ചൊല്ലീടാമുഗ്രൻ ഭീമരഥനും ഭീമാഖ്യനും വീരബാഹുവുമലോലുപനും ഭീമകർമ്മാ* പിന്നേവൻ സുബാഹുവും ഭീമവിക്രമന്താനുമഭയൻ ദൃഢകർമ്മാവെന്നപരനു നാമം* മൂവരെ ച്ചൊല്ലും ദൃഢരഥന്മാരെന്നുതന്നെ പിന്നേ വനനാധൃഷ്യനപരൻ കുണ്ഡഭേദീ* ചൊല്ലെഴുംവിരോധിയും ദീർഘലോചനന്താനും പിന്നേവൻ ദീർഘദ്വജൻ പിന്നേവൻ ദീർഘഭുജൻ* പിന്നേവനുദീർഘനും ദീർഘനും ദീർഘബാഹു പിന്നേവൻ മഹാബാഹു വ്യൂഢോരസ്കനും പിന്നെ* കനകദ്വജൻ മഹാകുണ്ഡനും കുണ്ഡന്താനും കുണ്ഡജൻ ചിത്രജനും മനസ്വാഞ്ചിത്രകനും* നൂറെറാന്നാമതുപിന്നെ ദുശ്ശളയെന്നു പേരായാററലോടൊരുമകൾ താനുമുണ്ടായിവന്നു'* (ഭാരതം)

"ദുർയ്യോധനൻ.	സത്വൻ.
ദുശ്ശാസനൻ.	സുലോചനൻ.
ദുസ്സഹൻ.	ചിത്രൻ.
ദുശ്ശളൻ.	ഉപചിത്രൻ.
ജലഗന്ധൻ.	ചിത്രാക്ഷൻ.
സമൻ.	ചാരുചിത്രൻ.
സഹൻ.	ശരാസനൻ.
വിന്ദൻ.	ദുർമ്മദൻ.
അനുവിന്ദൻ.	ദുർവ്വിഗാഹൻ.
ദുർദ്ധർഷൻ.	വിവിത്സു.
സുബാഹു.	വികടാനനൻ.
ദുഷ്പ്രധർഷണൻ.	ഊർണ്ണനാഭൻ.
ദുർമ്മർഷണൻ.	സുനാഭൻ.
ദുർമ്മുഖൻ.	നന്ദൻ.
ദുഷ്കർണ്ണൻ.	ഉപനന്ദൻ.
കർണ്ണൻ.	ചിത്രബാണൻ.
വികർണ്ണൻ.	ചിത്രവർമ്മൻ.
ശളൻ.	സുവർമ്മൻ.
ദുർവ്വിമോചനൻ.	ദുരാധരൻ.
അയോബാഹു.	ദൃഢഹസ്തൻ.
മഹാബാഹു.	സുഹസ്തൻ.
ചിത്രാംഗൻ.	വാതവേഗൻ
ചിത്രകുണ്ഡലൻ	സുവർമ്മൻ.
ഭീമവേഗൻ.	ആദിത്യകേതു.
ഭീമബലൻ.	ബഹ്വാശി.
വലാഗി.	നാഗദത്തൻ.
ബലവർദ്ധനൻ.	ഉഗ്രശായി.
ഉഗ്രായുധൻ.	കവചീക്രഥനൻ.
സുഷേണൻ.	കുണ്ഡി.
കുണ്ഠതാരൻ.	കുണ്ഡധാരൻ
മഹോദരൻ.	ധനുർദ്ധരൻ
ചിത്രായുധൻ.	വീരബാഹു
നിഷംഗി.	അലോലുപൻ.
പാശി.	അഭയൻ.
വൃന്ദാരകൻ.	ദൃഢകർമ്മാവ്.
ദൃഢവർമ്മൻ.	ദൃഢരഥാശ്രയൻ.
ദൃഢക്ഷത്രൻ.	അനാധൃഷ്യൻ.
സോമകീർത്തി.	കുണ്ഡഭേദി.
അനൂദരൻ.	വിരാവി.
ദൃഢസന്ധൻ.	ചിത്രകുണ്ഡലൻ.
ജരാസന്ധൻ.	പ്രമഥൻ.
സത്യസന്ധൻ.	അപ്രമാഥി.
സദസ്സുവാക്.	ദീർഘരോമൻ.
ഉഗ്രശ്രവസ്സ്.	സുവീർയ്യവാൻ.
ഉഗ്രസേനൻ.	ദീർഘബാഹു.
സേനാനി.	മഹാബാഹു.
ദുഷ്പരാജയൻ.	വ്യൂഢോരസ്സ്.
അപരാജിതൻ.	കാഞ്ചനധ്വജൻ.
കുണ്ഡശായി.	കുണ്ഡാശി.
വിശാലാക്ഷൻ.	വിരജസ്സ്—

ഇവരാണ് ജ്യേഷ്ഠനേജക്രമത്തിൽ ധൃതരാഷ്ട്രന്നു ഗാന്ധാരിയിലുണ്ടായ നൂറു പുത്രന്മാർ.

ഏകപുത്രി-ദുശ്ശള.

തന്നെ ശുശ്രൂഷിച്ച വൈശ്യസ്ത്രീയിൽ ധൃതരാഷ്ട്രന്നു ഒരു പുത്രനുണ്ടായി-പേർ യുയുത്സു".

(മഹാഭാരതം മൂലം)

നൂറ്റുതൊണ്ടു്-കള്ളെടുക്കുന്നവരുടെ ചുണ്ണായുപാത്രം, ചുണ്ണായുചിരട്ട.

—:0:—

നൃ

നൃ-മനുഷ്യൻ. ഇതു് സമാസത്തിലേ വരൂ.

നൃഗൻ-സൂൎയ്യവംശസ്ഥാപകനായ ഇക്ഷ്വാകരാജാവിന്റെ അനുജൻ.

മൂന്നു ലോകത്തും മഹാദാനശീലരിൽ മുമ്പൻ. ഭൂമിയെ നന്നായി പാലിച്ചുവന്നവൻ. അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ പശുക്കളെ ദാനംചെയ്തവർ ആരുംതന്നെയില്ലാ. ഒരു ബ്രാഹ്മണനു ദാനംചെയ്ത ഒരു പശുവിനെത്തന്നെ അതു് ദാനംചെയ്ത പശുവാണെന്നറിയാതെ വീണ്ടും മറ്റൊരു ബ്രാഹ്മണനു ദാനംചെയ്തു. അതിൽവെച്ചുണ്ടായ ബ്രാഹ്മണശാപംനിമിത്തം കൃകലാസമായി(ഓന്തായി)ത്തീൎന്നു. ഒടുവിൽ ശ്രീകൃഷ്ണസ്പൎശം കൊണ്ടു് പൂൎവ്വരൂപം നൃഗന്നു ലഭിച്ചു. (ഭാഗവതം ദശമസ്കന്ധം നോക്കുക.)

നൃജന്മാവു്-മനുഷ്യജന്മമുള്ളവൻ.

നൃജലം-മൂത്രം.

നൃതി-നൃത്തം.

നൃത്തകൃതികൾ-രൂപകങ്ങളുടെ അവാന്തരവിഭാഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

താളലയം സൎവ്വപ്രധാനമായും, ഇതിനനുസരണമായ ഗാനനൎത്തനാഭിനയങ്ങളിൽ പ്രയോഗചാതുൎയ്യം വേണ്ടതായും ഇരിക്കുന്ന കൃതികൾ.

നൃത്തപ്രിയം-മയിൽ.

നൃത്തം-കൂത്തു്, ആട്ടം, തുള്ളൽ മുതലായവ. മറ്റുപൎയ്യായങ്ങൾ-താണ്ഡവം, നടനം, നാട്യം, ലാസ്യം, നൎത്തനം. ചാടിക്കളിക്കുക എന്നൎത്ഥം.

നൃത്യകൃതികൾ-രൂപകങ്ങളുടെ അവാന്തര വിഭാഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

ഭാവചേഷ്ടകൾ സൎവ്വപ്രധാനവും, നടൻ ഉച്ചരിക്കുന്ന ഓരോ വാക്കിനനുസരണമായുള്ള അഭിനയം അത്യാവശ്യവും ആയ ഭാണം മുതലായ കൃതികൾ.

നൃത്യൽ-തുള്ളുന്നതു്.

നൃത്യപ്രിയം-മയിൽ.

നൃത്യം-നൃത്തം.

നൃപകന്ദം-വലിയ ചെമന്നുള്ളി.

നൃപകുലം-൧. രാജവംശം. ൨. രാജാക്കന്മാരുടെകൂട്ടം.

നൃപചിഹ്നം-രാജാവിനുള്ള അടയാളം.

നൃപതി-രാജാവു്. മനുഷ്യരെ ഭരിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

നൃപതിലലാമം-൧. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. ൨. രാജശ്രേഷ്ഠൻ.

നൃപദ്രുമം-൧. വൻകൊന്ന. ൨. പഴമുൺപാല

നൃപൻ-൧. രാജാവു്. മനുഷ്യരെ രക്ഷിക്കുന്നവനെന്നൎത്ഥം. ൨. ചന്ദ്രവംശത്തിലേ ദേവാതിഥിനൃപനു മൎയ്യാദയിലുണ്ടായ പുത്രൻ.

നൃപനാപിതപുത്രന്യായം-"എത്രലക്ഷണം കെട്ടതായിരുന്നാലും അവനവന്റെ കുഞ്ഞുങ്ങൾ അവനവനു നയനാനന്ദകരമായി കാണപ്പെടുന്നു എന്നുള്ള ലോകപ്രകൃതി".

നൃപപ്രിയ-൧. മാവു്. ൨. പൂക്കൈത. ൩. കാട്ടുപേരീത്ത.

നൃപം-൧. തകരം. ൨. പഴമുൺപാല

നൃപലക്ഷണം-രാജാവിനുള്ള അടയാളം

നൃപലക്ഷ്മാവു്-രാജാവിനുള്ള ചിഹ്നം.

നൃപലക്ഷ്മം- രാജാവിനുള്ള വെൺകൊറ്റക്കുട.

നൃപസദനം-കൊട്ടാരം.

നൃപസഭ-രാജസഭ, ആസ്ഥാനമണ്ഡപം.

നൃപസദം-പ. രാജാക്കന്മാരുടെ ഗൃഹം. ക. രാജാക്കന്മാരുടെ സമൂഹം.

നൃപസുത-പ. രാജപുത്രി. ക. നരച്ചുവി.

നൃപസ്ത്രീ-രാജസ്ത്രീ.

നൃപാത്മജ-പ. രാജപുത്രി. ക. പേച്ചുര

നൃപാത്മജം- വലിയ ഞെട്ടികഴിയൻ മരവ്.

നൃപാർച്ചനം-രാജസേവ.

നൃപാലൻ-രാജാവ്. മനുഷ്യരെ രക്ഷിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

നൃപാലയം-കൊട്ടാരം.

നൃപാസനം-രത്നങ്ങളും പതിച്ചു വിശേഷമായി പണി ചെയ്തതും രാജാവിരിക്കുന്നതുമായ ആസനം. രാജാർഹമായ ആസനം എന്നർത്ഥം. മകരാസനപര്യായം-ഭദ്രാസനം.

നൃപോചിത-വി. രാജാവിനു ചേരുന്ന.

നൃപോചിതം-പ. രാജാവിനു ചേരുന്നതു്. ക. വലിയ ഉഴുന്നു്.

നൃമാനം-കരാളം കൈയപ്പവും മുള്ളുതു്.

നൃമേധം-നരമേധം എന്ന യാഗം.

നൃവരൻ-രാജാവു്.

നൃവാഹനൻ-വൈശ്രവണൻ.

നൃശംസ-വി. മനുഷ്യരെ കൊല്ലുന്ന സ്വഭാവമുള്ള, ക്രൂരതയുള്ള.

നൃശംസൻ-പരദ്രോഹം ചെയ്യുന്നവൻ. മനുഷ്യരെ കൊല്ലുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

'അരേ! ദുരാചാര! നൃശംസ! കംസ!'
(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം)

നൃശംസത്വം-ക്രൂരത.

നൃശംസ്യം-വി. ക്രൂരസ്വഭാവമുള്ള.

നൃസേനം-പഞ്ജനം (നൃസേനാ എന്നു മരവാം).

'ക്ഷത്രിയപ്രാകൃപദാം സേനാമ്ലായേ ശാലാസുരാനിശാ' (അമരം). ക്ഷത്രിയനാമമായ ഒരുപദം മുമ്പിലുണ്ടായിരിക്കെ, സേനാ, ചര്യാ, ശാലാ, സുരാ, നിശാ ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു പദം അന്ത്യത്തിലുണ്ടായിരിക്കുക ഇവ്വിധമുള്ള രണ്ടു പുരുഷസമാസത്തിലേ സമസ്തപദം സ്ത്രീലിംഗവും നപുംസകലിംഗവുമായി ഭവിക്കും.

നെ

നെച്ചി-നൊച്ചി. പര്യായങ്ങൾ-സിന്ദുകം, സിന്ദുവാരം, ഇന്ദുസുരസം, നിർഗ്ഗുണ്ഡീ, ഇന്ദുഗണികം.

നെഞ്ചു്, നെഞ്ഞു്-പ. മാറിടം. ക. ഹൃദയം.

നെഞ്ചകം-ഹൃദയം.

നെഞ്ചടക്കം-പ. മനസ്സടക്കം. ക. മനസ്സുമുഴുവൻ അടങ്ങിയിരിക്കത്തക്കവണ്ണം

നെഞ്ചടയ്ക്കുന്നു-ശ്വാസംമുട്ടുന്നു.

നെഞ്ചടയ്പു്-ശ്വാസംമുട്ടൽ.

നെഞ്ചൻ-ധൈര്യവാൻ.

നെഞ്ചം-ഹൃദയം, മാറിടം.

നെഞ്ചലിവു്-കാരുണ്യം.

നെഞ്ചിടുക-മുമ്പോട്ടാഞ്ഞുക. ക. എതിർക്കുക.

നെഞ്ചുകലിക്കുക- മഹാസങ്കടംകൊണ്ടു ഏരിയുക.

നെഞ്ചുകഴയ്പു്-അഹങ്കാരം.

നെഞ്ചുകഴി-മാറിൻറെനടുവിലുള്ളതുഴി.

നെഞ്ചുപുകച്ചൽ-നെഞ്ചിനകത്തെ എരിച്ചൽ.

നെഞ്ചുറപ്പി-നെഞ്ചിലെഎല്ലു തള്ളിയവൻ

നെഞ്ചുവേവു്-നെഞ്ചെരിച്ചൽ.

നെഞ്ചുറപ്പു്- ധൈര്യം, നെഞ്ചിൻറെകട്ടി.

നെഞ്ചുറം-പ. ശക്തി. ക. നെഞ്ചിൻറെ പരപ്പു്. ന. അഹങ്കാരം.

നെഞ്ചെരിച്ചൽ-നെഞ്ചു പുകച്ചൽ.

നെഞ്ഞേരംകൊള്ളുക-നെഞ്ചുകലിക്കുക.

നെടിയ-വി. നീളമുള്ള, വലിയ, പൊക്കമുള്ള.

നെടിയകുട-വലിയ കുട, കാൽ നീളമുള്ള കുട.

നെടിയരി-മുഴുത്തയരി, കൊട്ടണത്തരി നെടിയരി > < പൊടിയരി.

നെടിയവൻ - നീളമധികമുള്ളവൻ, ദീർഘൻ.

നെടിയിരിപ്പുസ്വരൂപം—

"കൊല്ലവർഷാരംഭത്തിൽ സാമൂതിരിമഹാരാജാവ് അറബിക്കാരുടെ സഹായത്തോടുകൂടി പൊന്നാനിക്കും വടക്കൻ കൊല്ലത്തിനും ഇടയ്ക്കുള്ള പ്രഭുക്കന്മാരെ അത്രയും ജയിച്ചു കപ്പംവാങ്ങി നെടിയിരിപ്പുസ്വരൂപം എന്നു പേരുംധരിച്ച് വളരെ പ്രബലനായ ഒരു മഹാരാജാവായിത്തീന്നു" (മ. ഭാ. ച.) (നെടുവിരിപ്പു സ്വരൂപം നോക്കുക.)

നെടിയില-നീളമുള്ള ഇല.

നെടു-വി. ൧. നീളമുള്ള. ൨. പൊക്കമുള്ള. (ഇത് സമാസത്തിലേവരൂ).

നെടുകേ-അ. നീളത്തിൽ, നീണ്ട്.

നെടുക്കം-നീളം, പൊക്കം.

നെടുങ്കണ്ണി-സുന്ദരി. നീണ്ട കണ്ണുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

'സന്താപാശ്രുവിനെക്കളഞ്ഞു നെടുവീർപ്പോടെ നെടുങ്കണ്ണിയാൾ'

(അമരുകശതകം)

നെടുങ്കൻ-നീളമുള്ളവൻ, നെടിയവൻ.

നെടുങ്കയം-അധികം നീളത്തിൽ താഴ്ചയുള്ള ജലഭാഗം.

നെടുങ്കാലം-ഏറിയ വത്സരം, വളരെ സമയം.

നെടുങ്കുട-വണ്ണിച്ച നീണ്ടകാലുള്ള വലിയ കുട. ഇത് പ്രഭുക്കന്മാരുടെ പണ്ടത്തെ സ്ഥാനചിഹ്നമായിരുന്നു

നെടുങ്കേണി-വലുതായുള്ള ജലഭാഗം, വലിയചിറ. പര്യായങ്ങൾ-വാപീ, ദീർഘികാ.

നെടുങ്കൊട്ടിൽ-നെടുമ്പുര, വിശേഷാലുള്ള ആവശ്യത്തിന്നായിട്ടു വലുതായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന പുര.

നെടുങ്കോണി-നീളം അധികമായ കോവണി.

നെടുങ്ങാടി-സാമന്തന്മാർക്ക് ഒരു ദേശത്തു പറയുന്ന പേർ. [നെടുങ്ങനാട് (നെടുങ്ങനനാട്) അത്രേ സ്വദേശം].

നെടുഞ്ചട്ടം-കട്ടിലിന്റെയും മററും നീണ്ടവശത്തെ തടി.

നെടുഞ്ചാൺ-ചെറുവിരലും പെരുവിരലും കൂടിയ അളവ്.

നെടുഞ്ചൂഴിക-ചുവരിന്മേൽ ചേർത്തു പണിയുന്ന ഒരു പലക.

നെടുഞ്ചെത്ത്-൧. ഒരു തൈ. ൨. നീളത്തിൽ ചെത്തുക.

നെടുത്ത്-നീളമുള്ളത്, പൊക്കമുള്ളത്.

നെടുതാകുന്നു-നീളുന്നു. (സ. ക്രി. നെടുതാക്കുന്നു.)

നെടുദൂരം-അധികം അകലം.

നെടുനാർ-ഒരു വൃക്ഷം.

നെടുനാൾ-അ. വളരെ ദിവസം.

നെടുനീളം-നീളത്തോടു നീളം, വളവുകൂടാതെ, ഇടവിടാതെ, അധികനീളം.

നെടുംതരിശു-കൃഷികൂടാതെ കാടും പുല്ലും പിടിച്ച് ഏറിയ കാലമായിട്ടു കിടക്കുന്ന കണ്ടം.

നെടുന്തുടി-ഒരു വാദ്യം.

നെടുന്നനേ-അ. ചൊവ്വേ, നീളത്തിൽ.

നെടുപ്പ്, നെടുപ്പം-൧. നീളം. ൨. ഉയരം.

നെടുമ, നെടുമാനം-പൊക്കം.

നെടുമൻ-പൊക്കമുള്ളവൻ.

നെടുമംഗല്യം - ഭർത്താവിനോടും കൂടി ഏറിയ കാലം ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ത്രീയുടെ അവസ്ഥ.

നെടുമുളം-നടുവിരൽ കൂട്ടി അളക്കുന്ന മുഴം.

നെടുാ-നീണ്ട. (സമാസത്തിലേ വരൂ.)

നെടുമ്പ്-ഡംഭം.

നെടുമ്പക-പണ്ടുപണ്ടേയുള്ള വിരോധം.

നെടുമ്പാച്ചൽ-നെട്ടോട്ടം.

നെടുമ്പുര-വിശേഷാലുള്ള ആവശ്യത്തിനായിട്ടു വലുതായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന പുര.

നെടുവട്ടം-ദീർഘവൃത്തം, മൊട്ടയുടെ ആകൃതി.

നെടുവരിയൻ-ഒരു കാട്ടുമൃഗം, കടുവാ. തെങ്ങോലവരിയൻ എന്നും പറയും. ൨. നീളത്തിൽ വരിയുള്ളത്.

നെടുവാലി-നീണ്ട വാലുള്ള ഒരു ജന്തു

നെടുവാലിച്ചാലി- നെടുവാലിച്ചെന്നെല്ല്. (സംസ്കൃതം-ദീർഘശൂകം).

നെടുവി-നീണ്ടു.

നെടുവിരിപ്പുസ്വരൂപം-കോഴിക്കോട്ടു രാജാവിന്റെ വംശത്തിനു പറഞ്ഞുവരുന്ന ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ. (നെടിയിരിപ്പു സ്വരൂപം നോക്കുക)

ഒടുവിലത്തെ പെരുമാളായ ഭാസ്കരരവിവർമ്മനെന്ന ചേരമാൻപെരുമാൾ ൩൭ കൊല്ലത്തോളം രാജ്യം ഭരിച്ചതിന്റെ ശേഷം കേരളത്തെ ൧൮ അംശങ്ങളായി ഭാഗിച്ചു മരുമക്കൾ ൩ം മക്കൾക്കും മററു വേണ്ടത്തക്ക ആളുകൾക്കുമായി കൊടുത്ത കൂട്ടത്തിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടവയായിരുന്നു പെരുമ്പടപ്പ്, തൃപ്പാപ്പൂര്, നെടുവിരിപ്പ് എന്നീ മൂന്നു സ്വരൂപങ്ങൾക്കു ചേർന്ന രാജ്യങ്ങൾ.

നെടുവിരിപ്പ്-൧. നീളമുള്ള വിരിപ്പ്. ൨. ഒരു സ്വരൂപം. ൩. വളരെ നീളത്തിൽ ശേഖരമായിക്കിടക്കുന്ന വിരിപ്പു നിലങ്ങൾ.

നെടുവിളിയാൻ-ഒരുവക രാപ്പക്ഷി. (നെടുളാൻ എന്നും പറയും.)

നെടുവീർപ്പ്-ദീർഘശ്വാസം.

നെട്ട-(വി) നീളമുള്ള, പൊക്കമുള്ള.

നെട്ടത്തെങ്ങ്-നീണ്ടു വളർന്ന് അനുഭവം കുറഞ്ഞ തെങ്ങ്.

നെട്ടൻ-നീളമുള്ളവൻ.

നെട്ടനരി-നെടിയരി.

നെട്ടനെ-നിവിൎന്ന്.

നെട്ടാണി-നെറുക, ഉച്ചി, നട്ടാണി.

നെട്ടംന്തോട്ടി-വി. നീണ്ടു കനംകുറഞ്ഞ.

നെട്ടായം-൧. ആറുകളിലുംമററും വളവില്ലാത്ത ഭാഗം. ൨. കെട്ടിടങ്ങൾ കെട്ടുമ്പോൾ ആ വേലക്കാർ കല്ല് നീളത്തിൽ വച്ചു കെട്ടുക.

നെട്ടിത്തൊട്ടാവാടി— വെള്ളത്തിലുള്ള ഒരു തൈ.

നെട്ടൂർപ്പെട്ടി-മുരുക്കിൻ പലകകൊണ്ടുണ്ടാക്കി ചായം പിടിപ്പിച്ച ഒരുമാതിരിപ്പെട്ടി. ഇത് നെട്ടൂർ എന്ന സ്ഥലത്തുനിന്നുണ്ടാക്കി വന്നതുകൊണ്ടു ഈ പേരുണ്ടായി.

നെട്ടോട്ടം - നെടുംപാച്ചൽ, നെട്ടോട്ടം > < കുറിയോട്ടം.

നെൻപ്-നിനവ്. (കർണ്ണാടകഭാഷ.)

നെണ്ണുക-നണ്ണുക.

നെത്തുക-നത്തുക, ഇഴയുക.

നെന്മണി-൧ അരിയുള്ള നെല്ല്. ൨. നെല്ലിട.

നെന്മാണിക്യം - നെല്ലിൽ വിളയുന്ന ഒരുമാതിരി രത്നം.

നെന്മേനിവാക-ഒരുവക വൃക്ഷം. പൎയ്യായങ്ങൾ-ശിരീഷം, കപീതനം, ഭണ്ഡിലം.

ഇതു് ചൊറി, കുഷ്ഠം, ചിരങ്ങു് മുതലായ എല്ലാ ത്വഗ്ദോഷങ്ങളേയും നീക്കും വർണ്ണപ്രസാദനമാണ്. വിഷത്തെ ശമിപ്പിക്കും. ശിരീഷപഞ്ചാംഗം കൊണ്ടു് വിഷവൈദ്യത്തിൽ പലേ പ്രയോഗങ്ങളുമുണ്ടു്. നെല്ലിപോലെ ചെറിയ ഇലയുള്ളതാണ്. ഗ്രീഷ്മകാലത്തിൽ പൂക്കുന്നു പൂവു് അല്പം മഞ്ഞനിറവും പച്ചനിറവുമുള്ള കേസരങ്ങളോടു കൂടിയതും മനോഹരമായിട്ടുള്ളതുമാകുന്നു. [ത-വാകൈ ഇം-Acacia Sirissa അക്കേകിയാ സിറിസ്സം.]

നെയ്യ്-ഹ. പാൽകാച്ചി ഉറച്ച തൈരു കലക്കി എടുത്ത വെണ്ണ ഉരുക്കിയതു്. ൨ വെണ്ണനൈ, പന്നിനെയ്യ്, മീൻനൈ, തേങ്ങാനൈ മുതലായവ ൩ ചില ഔഷധങ്ങൾ ഇട്ടു കാച്ചുന്ന നൈ.

[നെയ്യ് = ഘൃതം, ആജ്യം, ഹവിസ്സ്, സർപ്പിസ്സ്. ഓട്ടുപാത്രത്തിൽ പത്തു ദിവസമിരുന്നിട്ടുള്ള നെയ്യ് വിഷത്തോടു തുല്യമാകയാൽ ഭക്ഷിക്കരുതു്.]

നെയ്ക്കലം-നെയ്യൊഴിച്ചു വല്ലതും വറുക്കുന്നതിനുള്ള പാത്രം.

നെയ്ക്കുററി-നൈ ഒഴിച്ചു വയ്ക്കുന്നതിനുള്ള ഒരുവക പാത്രം.

നെയ്തൽ-ഹ. നെയ്യാമ്പൽ. ൨. ഉപ്പുരസമുള്ള നിലം. ൩. കടലും കടൽ വാരവും

നെയ്ത്തട്ടു്-നെയ്പ്പാത്രം.

നെയ്ത്തു്-വസ്ത്രവുംമററുംനെയ്തുണ്ടാക്കുക [നെയ്തതു് = ഊതം.]

നെയ്ത്തുകോൽ — നെയ്യുന്നതിനുള്ള കോൽ.

നെയ്ത്തുതറി-നെയ്യുന്നതിനുള്ള യന്ത്രം.

നെയ്പു്-മണൽ പ്രദേശങ്ങളിൽ ധാന്യമിട്ടു ചവിട്ടുന്നതിനുപയോഗിക്കുന്ന വലിയ പായ്.

നെയ്പാട-കാച്ചിയ പാലിനു മുകളിൽ ഉണ്ടാകുന്ന പാട.

നെയ്മീൻ-ഒരുവക മത്സ്യം.

നെയ്വല-ജന്തുക്കളുടെ ഉള്ളിൽ പാടപോലെയിരിക്കുന്ന കൊഴുപ്പ്.

നെയ്യപ്പം-നെയ്യിൽ വറുത്തെടുക്കുന്ന ഒരു തരം പലഹാരം.

നെയ്യമൃതം-ക്ഷേത്രങ്ങളിലേ നെയ്വഴിവാടു്.

നെയ്യൽ-നെയ്ത്തു്.

നെയ്യാട്ടം-പശുവിൻനൈകൊണ്ടു അഭിഷേകം ചെയ്ക.

നെയ്യാമ്പൽ-വെള്ളത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു മാതിരി തൈ

നെയ്യുണ്ണി-ഒരുമാതിരി വള്ളി.

നെയ്യുന്നു-വസ്ത്രവുംമററും ഉണ്ടാക്കുന്നു.

നെയ്യുറുമ്പു്-ഒരുവക ചെറിയ ഉറുമ്പു്.

നെയ്യൂക്കു്-തടിപ്പു്.

നെരിക്കുന്നു-ഞെക്കുന്നു.

നെരിപ്പു്-ഞെക്കൽ.

നെരിയുക-ഞെരിയുക, ഞെങ്ങുക.

നെരുക്കുന്നു-ഹ. തള്ളിമാററുന്നു. ൨. അടുപ്പിക്കുന്നു.

നെരുങ്ങുന്നു-തിങ്ങുന്നു.

നെരുപ്പു്-തീയു് (ഇതാണ് ശരി. അതുകൊണ്ടു്-'നെരിപ്പോടു്' എന്നല്ല 'നെരുപ്പോടു്' എന്നാണ്.

നെരുപ്പോടു്-തീച്ചട്ടി, തീക്കലം പര്യായങ്ങൾ അംഗാരധാനിക, അംഗാരശകടി, ഹസന്തീ, ഹസനീ.

നെൽ-നെല്ലു്.

നെല്ക്കച്ചി-നെല്ലിന്റെ പീലി, വയ്ക്കോൽ.

നെല്ക്കതിർ-നെല്ലിന്റെ കല. പര്യായങ്ങൾ-കണിശം, സസ്യമഞ്ജരീ.

നെല്കൃഷി-നെല്ലു കൃഷിചെയ്യുന്നതു്.

നെല്ക്കൊറിയൻ-ഹ. ലുബ്ധൻ. ഉ. നെല്ലു പതുക്കെ പതുക്കെ തിന്നുന്നവൻ.

നെല്ത്തണ്ടു്-നെല്ലിന്റെ തണ്ടു്.

നെല്പട്ടു്-നെല്ലു ചുമക്കുന്നതിനായിട്ടു് ഒരു മാതിരി നാരുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു പാത്രം.

നെല്പതിർ-ഹ. നെല്ലിന്റെ പതിർ. ഉ. താണ ജാതിക്കാർ നെല്ലിനു പറയുന്ന പേർ.

നെല്പം-ഒരുവക നെല്ലു് (ചോരൻ)

നെല്പലിശ-കടംവാങ്ങിച്ച നെല്ലിനു കൂട്ടിക്കൊടുക്കുന്ന നെല്ലു്.

നെല്പുര-നെല്ലു സൂക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള കെട്ടിടം.

നെല്ലു്-പ്രധാനമായ ഒരു ധാന്യവും അതിന്റെ തൈയും.

നെല്ലരി-നെല്ലിന്നകത്തെ കുരു, അരി.

നെല്ലറ-നെല്ലിടുന്ന പ്രധാനപ്പുരമുറി.

നെല്ലി-ഒരുവക വൃക്ഷം. പൎയ്യായങ്ങൾ-തിഷ്യഫലം, ആമലകീ, അമൃതാ, വയസ്ഥാ.

നെല്ലിക്ക പുളിരസമാകയാൽ വാതത്തെ കളയും. മധുരവും ശീതവുമായതുകൊണ്ടു് പിത്തത്തിനു നന്നു്. രൂക്ഷവും കഷായരസവുമാകയാൽ കഫത്തെ ശമിപ്പിക്കും ഇതുകൊണ്ടു നെല്ലിക്ക ത്രിദോഷശമനമാണെന്നു തെളിയുന്നു. ഇതു രസായനശ്രേഷ്ഠമത്രെ.

നെല്ലിക്കാ-നെല്ലിമരത്തിന്റെ കാ(യു്)

നെല്ലിക്കായെക്കുറിച്ചു മദനപാലൻ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:—

"കടുമധുരകഷായം കിഞ്ചിദമ്ലാകഫഘ്നം രുചികരമതിശീതം ഹസ്തിപിത്താസ്രതാപം, ശ്രമവമനവിബന്ധാധ്മാനവിഷ്ടംഭദോഷപ്രശമനമമൃതാഭം ചാമലക്യാഃ ഫലം സ്യാൽ". പൎയ്യായങ്ങൾ-ആമലകീവയസ്ഥാചശ്രീഫലാധാത്രികാ തഥാ, അമൃതാ ച ശിവാശാന്താ ശീതാമൃതഫലാതഥാ; ജാതിഫലാചധാത്രേയീജ്ഞേയാധാത്രീ ഫലാ തഥാ; വൃഷ്യാവൃത്തഫലാചൈവരോചനീച ചതുൎദ്ദശ".

നെല്ലിയുടെ കായ് പാലിനോടൊരുമിച്ചു ഭക്ഷിക്കരുതു്. തമി-നെല്ലി. ഇം-Emblicmyrobalan നെല്ലിക്ക അരച്ചു പുറത്തു തേച്ചാൽ ജര നര, ഉഷ്ണം, മേദോരൊഗം, വിഷം, ത്രിദോഷാകാപം ഇവയൊന്നും ബാധിക്കുകയില്ല. ജീവനത്തെ നീട്ടും. കാന്തിയെ വൎദ്ധിപ്പിക്കും

നെല്ലിക്കാഗന്ധകം- ഗന്ധകക്കല്ലുകൾ പലമാതിരിയുള്ളതിൽ ഒന്നു്.

നെല്ലിക്കോഴി-വയലിലെ ഒരു പക്ഷി.

നെല്ലിട-ഹ ഒരു നെല്ലിന്റെ കനം. ഉ. ഒരു നെല്ലു ചേൎപ്പാൻ മാത്രമുള്ള സ്ഥലം.

നെല്ലിത്താളി-ഒരു വൃക്ഷം.

നെല്ലിപ്പടി-നെല്ലിപ്പലക.

നെല്ലിപ്പലക കിണററിലെ ജലം സദാ നന്നായിക്കിടപ്പാൻ വേണ്ടി നെല്ലിമരത്തിന്റെ പലക ജലത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ ഇടുന്നതു്.

നെല്ലിപ്പുളി-ഒരുമാതിരി ചെറിയവൃക്ഷം.

ഇതിന്റെ തടികൊണ്ടു കപ്പിപ്പളുടെയും മററും അടപ്പു് ഉണ്ടാക്കുന്നു

നെല്ലിപ്പൂ-നെല്ലിമരത്തിന്റെ പൂവു്.

നെല്ലിമുള്ളുപൊള്ള - ശാകവൎഗ്ഗത്തിൽ ചേൎന്ന മൂത്രവിരേചനീയദ്രവ്യം

നെല്ലുകുത്തു്-ഉലക്കകൊണ്ടു ഇടിച്ചു തൊലിച്ചു നെല്ലിലെ അരിയെടുക്കുക.

നെല്ലുമി - നെല്ലിന്റെ അരി എടുക്കുമ്പോൾ വേർ തിരിയുന്ന തൊലി, ഉമി.

നെല്ലുളി - ചിത്രക്കൊത്തുപണിക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരുമാതിരി ഉളി.

നെല്ലോക്ക്-നെന്മണിയുടെ അററത്ത് കനംകുറഞ്ഞു നീണ്ട് സൂചിപോലെ നില്ക്കുന്ന അരമുള്ള വസ്തു.

നെല്ലോല നെൽച്ചെടിയുടെ ഓല (ഇല)

നെവി,നിവി,നിവ്യൻ-ഒരു ദീർഘദർശി. (അറബിഭാഷ).

നെസ്യത്തി-ദണ്ഡം, ശിക്ഷ (അറബിഭാഷ.)

നെറി-ഹ. മുറ. ൨. സമ്പ്രദായം. ൩. നീതി. ൪. നേരു്. ൫. മാനം, മാനം ഹേതുവായിട്ടുണ്ടാകുന്ന ലജ്ജ.

'ഒട്ടുപണിപെട്ടു നെറികെട്ടഥ ധരിത്രീ,
(ഭാഗവതം ൨൪ വൃത്തം)

൬. നേർവഴി, സന്മാർഗ്ഗം. ൭. ഭംഗി. വൃ. നന്മ.

നെറികെട്ട്-ബുദ്ധിമുട്ടി.

നെറികെട്ടവൻ-മാനവും നാണവും ഇല്ലാത്തവൻ, ബുദ്ധികെട്ടവൻ.

നെറികേട്ട് - മാനക്കേട്, സ്ഥിരതയില്ലായ്മ.

നെറിമിക്കെഴും-അധികം നന്മയുള്ള.

നെറിയെ-അ. നേരെ.

'നെറിയേ ചെയ്തീടുന്നവർ കർമ്മം'
(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

നെറിവ്-മാനം, മാനം കാരണമായുണ്ടാകുന്ന ലജ്ജ

നെറുക,നെറുകന്തല-തലയുടെനടുവ്

നെററി-കണ്ണുകളുടെ മുകൾഭാഗം. പർയ്യായങ്ങൾ ലലാടം, അളികം, ഗോധി.

നെററിക്കുറുനിര-നെററിയുടെ മുകളിൽ നിരന്നു നിരന്നു ഭംഗിയിൽ നില്ക്കുന്ന ചെറിയ തലമുടി.

[നെററിക്കുറുനിര = അളകം, ചൂർണ്ണകുന്തളം].

നെററിചുളിക്കുന്നു - ഭാവഭേദംകൊണ്ട് നെററിയിൽ ചുളിവുണ്ടാക്കുന്നു

നെററിചുളിച്ചൽ - കോപത്തിങ്കലും മററും ഭാവഭേദത്തെ തോന്നിപ്പാൻ നെററിയിലുണ്ടാക്കുന്ന ചുളിവ്.

നെററിച്ചുളുക്ക്-നെററിമേൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഞൊറിവ്.

നെററിത്തടം-നെററി.

നെററിപ്പട്ടം-നെററിമേൽ കെട്ടുന്ന ഒരു ആഭരണം. പർയ്യായങ്ങൾ-പത്രപാശ്യാ, ലലാടിക.

നെററിപ്പുറാ - മേൽപ്പുരയുടെ കുറിയ വശം.

നേ

നേജകൻ-വെളുത്തേടൻ.

നേജനം-കഴുകൽ, വൃത്തിയാക്കൽ.

നേഞ്ഞിൽ-കലപ്പപ്പിടി.

നേടുന്നു-സമ്പാദിക്കുന്നു, ഉണ്ടാക്കിസൂക്ഷിക്കുന്നു

നേടി-കണ്ടെത്തി. (പ-മ)

നേട്ടം-സമ്പാദിച്ച മുതൽ.

നേതാ-ഹ. വേപ്പ്. ൨. നെച്ചി.

നേതാവ്-ഹ. നായകൻ, ഉടയക്കാരൻ. ൨. പതിനാറ് ഋത്വിക്കുകളിൽ ഒരാൾ, (ഋത്വിക്കുകളത്രേ യംഗക്രിയ ചെയ്യുന്നവർ) ൩. പ്രഭുത്വമുള്ളവൻ.

നേതൃ-വി. നയിക്കുന്ന. നടത്തുന്ന, കൊണ്ടുപോകുന്ന,

നേതൃത്വം-നയിക്കുന്ന പ്രവൃത്തി. പ്രധാനത്വം.

നേത്രകനീനിക-കൃഷ്ണമണി, കണ്മണി.

നേത്രഗോചര-വി. കാണ്മാൻ തക്കവണ്ണം നില്ക്കുന്ന.

നേത്രചികിത്സകൻ-കണ്ണുവൈദ്യൻ.

നേത്രച്ഛദം-കണ്ണിന്റെ പോള, കൺപീലി.

നേത്രജം-കണ്ണുനീർ.

നേത്രജലം-കണ്ണുനീർ.

നേത്രദോഷം-ഹ. കണ്ണിന്റെ കുറ്റം. ൨. കണ്ണിലേ ദീനം.

നേത്രനിമീലനം-കണ്ണടയ്പ്പ്.

നേത്രപഥം-ഓട്ടം എത്തുന്ന വഴി, കണ്ണിനു നേർക്കുള്ള ദിക്ക്.

നേത്രപിണ്ഡം-പൂച്ച.

നേത്രപുഷ്കരാ-തൃച്ചട.

നേത്രമലം-കണ്ണിലേ മലം, പീള.

നേത്രമീലാ-കീരിവള്ളി.

നേത്രം-ഹ കണ്ണ്. ൨. പട്ടുശീല, വസ്ത്രം. ൩. വൃക്ഷത്തിന്റെ (വീട്) വേർ. ൪ രഥം, വണ്ടി. ൫. രണ്ട് എന്ന സംഖ്യ. നേത്രം=നയിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

നേത്രയോനി-ഹ. ദേവേന്ദ്രൻ ൨. ചന്ദ്രൻ.

ഇന്ദ്രന് നേത്രയോനി എന്നു പേരുണ്ടാവാൻ കാരണം ഗൌതമന്റെ ശാപമാണ്.

നേത്രരഞ്ജനം-അഞ്ജനം, മഷി.

നേത്രരോഗി-കണ്ണിനു രോഗം പിടിപെട്ടവൻ.

നേത്രരോഗം-കണ്ണിലുണ്ടാകുന്ന രോഗം.

നേത്രവസ്ത്രം-കൺപോള.

നേത്രവാരി-കണ്ണുനീർ.

നേത്രസംജ്ഞ-പറയുന്നതിനു പകരം കണ്ണുകൊണ്ടു കാണിക്കുക.

നേത്രസാഫല്യം-കണ്ണിനുള്ള സംതൃപ്തി

നേത്രാന്തം-കണ്ണിന്റെ അറ്റം, കടക്കണ്ണ്.

നേത്രാന്തസംജ്ഞ-പറയുന്നതിനു പകരം കണ്ണുകൊണ്ടു കാണിക്കുക.

നേത്രാഭിഷ്യന്ദം-ഒരുവക നേത്രരോഗം

നേത്രാംബു-കണ്ണുനീർ. (നേത്രം=കണ്ണ്. അംബു=ജലം)

നേത്രാംബുജം-കണ്ണ്, കണ്ണാകുന്ന താമരപ്പൂവ്, താമരപ്പൂപോലെയുള്ള കണ്ണ്

നേത്രാംഭസ്സ്-കണ്ണുനീർ

നേത്രാരി-ചതുരക്കള്ളി

നേത്രി-ഹ. നായിക. ൨. ലക്ഷ്മി. ൩. നദി. ൪. മർമ്മം, ജീവസ്ഥാനം.

നേത്രികം-ഹ. തവി. ൨. ഉൾത്തുകുഴൽ.

നേത്രേന്ദ്രിയം-കണ്ണ്. കണ്ണിനു കാഴ്ച നല്കുന്ന ഇന്ദ്രിയം. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ അദൃശ്യങ്ങളാണ്. അവ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന അവയവങ്ങളെയാണ് നാം കാണുന്നത്.

നേത്രോന്മീലനം-കണ്ണുമിഴിക്കുക.

നേത്രോല്പലം-കരിങ്കുവളപ്പൂപോലെയുള്ള കണ്ണ്, ഭംഗിയുള്ള കണ്ണ്.

നേത്ര്യം-തേററാമ്പരൻ.

നേദിഷ്ഠ-വി. ഏററവും അടുത്ത, അടുത്തുകൊണ്ടു വരപ്പെട്ട

നേദിഷ്ഠം-ഏററവും അടുത്തത്. അത്യന്തം അന്തികം എന്നർത്ഥം. അത്യന്തസമീപം. അടുത്തുകൊണ്ടു വരപ്പെട്ടത്

നേന്ത്രക്കാ-ഒരുമാതിരി വാഴയുടെ കായ്, ഏത്തക്ക.

ബലത്തേ ഉണ്ടാക്കും. ഗുരുവാണ്. ദോഷഹരവും സരവുമാകുന്നു.

നേന്ത്രവാഴ—ഏത്തവാഴ. (സം-മഹാമോചാ).

നേപഥ്യം-ഹ. ആഭരണം. ൨. വസ്ത്രമാല്യാദികളെക്കൊണ്ടുള്ള അലങ്കാരം. ൩. അലങ്കാരജനിതമായ ശോഭ. നേത്രങ്ങൾക്കു പഥ്യം (കാണ്മാൻ ഭംഗിയുള്ളത്) എന്നർത്ഥം. നൈപഥ്യം എന്ന പാഠവും കാണുന്നു. ൪. വേഷംകെട്ടുന്ന സ്ഥലം, അണിയറ.

നേപഥ്യവിധാനം - അണിയറയിലേ ഒരുക്കങ്ങൾ.

നേപൻ-കലഗുരു.

നേപം-ജലം.

നേപാലജാ, നേപാലജാതാ-മനയോല. നേപാളരാജ്യത്ത് ഉണ്ടായത് എന്നു വ്യുൽപ്പത്തി.

നേപാലി-ഹ. മനയോല. ഉ. തൂശിമുല്ല.

നേപാളം-ഹ. ഹിമവാന്റെ തെക്കുവശത്തുള്ള ഒരു രാജ്യം. ഉ. ചെമ്പ്.

നേപാളകം-ചെമ്പ്.

നേപാളമൂലകം-മുള്ളങ്കിക്കിഴങ്ങ്.

നേമം-ഹ. സമയം, കാലം. ഉ. നിയമം, നടപടി, പതിവ്. ന. അതിര്. ർ. തിരുവിതാംകൂറിൽ നെയ്യാറ്റുകര താലൂക്കിലെ ഒരു പകുതി. ഇ. ഭിത്തിയുടെ അസ്തിവാരം. ന. വേലി, ചുററിയടപ്പ്. ൈ. വഞ്ചന, ചതി. വ. വൈകുന്നേരം. ൻ. കിടങ്ങ്, ദ്വാരം. ൧൦. വേർ. ൧൧ നൃത്തം. ൧൨. മുകൾഭാഗം.

നേമവെടി-സമയത്തിനുള്ള വെടി, നിയമവെടി.

നേമി, നേമീ-ഹ. തേരുരുൾ, വണ്ടിച്ചക്രം, രഥചക്രം.

'മാതലേ! ജലശീകരാർദ്രിത-
നേമിയാംഭവതോരഥഃ'
(ശാകുന്തളം)

ഉ. തേർവണ്ടിയുടെ വിളുമ്പ്. ന. നെല്ലിപ്പലക. ർ. തുടി, കിണററിൽനിന്നും വെള്ളം കോരുന്നതിനുള്ള യന്ത്രം. മറെറാരു പര്യായം-ത്രികാ. ഇ. തൊടുകാര. ന. വാക്ക്. ൈ ഭൂമി. വ ചുററളവ്. ൻ തിരിക്കുന്ന യന്ത്രം. ൧൦. ഇടിവാൾ.

നേമിക്കുന്നു-നിയമിക്കുന്നു, നിശ്ചയിക്കുന്നു.

നേമ്പുക-നാവുക, ചേറുക (നെല്ലു പററുക.)

നേയാർത്ഥം-കാവ്യത്തിൽ പദദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

അർത്ഥം ശ്രവണമാത്രത്താൽ സ്പഷ്ടമാകാതെ ലക്ഷണംകൊണ്ടും മററും ഊഹിച്ചെടുക്കേണ്ടതായി വരുന്നത്. 'കരണക്കുററി തകർത്തിടാനൊരുങ്ങുക=ജയിക്ക'.

നേരത്ത്-അ. ഹ. സമയത്ത്. ഉ. ഉച്ചയ്ക്കു മുമ്പിൽ. ന. സൂര്യൻ ഉദിച്ച സമയത്ത്, പ്രഭാതകാലത്ത്.

നേരത്തേ-അ. ഹ. ക്ഞപ്തസമയത്തിനു അല്പം മുമ്പേ. ഉ. ഉച്ചയ്ക്കു മുമ്പേ. ന. കാലത്തേ വെളിച്ചമായ ഉടനേ.

നേരം-സമയം.

നേരങ്കം-നേർക്കാനരെ നിന്നുള്ള യുദ്ധം (ശണ്ഠ).

നേരംപോക്ക്-ഹ സന്തോഷമായിട്ടു സമയം പോക്കുന്നതിനുള്ള പാട്ടോ കളിയോ മറെറാ. ഉ. കള്ളക്കളിവചനം. ന. കേൾക്കുയോ കാണുകയോ ചെയ്യുമ്പോൾ ചിരി വന്നുപോകുന്ന കാര്യം.

നേരലർ-ശത്രുക്കൾ.

നേരസ്ഥൻ-നേരുള്ളവൻ.

നേരാകുന്നു-ഹ. പരമാർത്ഥം തെളിയുന്നു. ഉ. നേരെയാകുന്നു. (സ. ക്രി.) നേരാക്കുന്നു.

നേരാംവണ്ണം-അ. നല്ലപോലെ, വേണ്ടുംപ്രകാരം, മര്യാദപ്രകാരം.

നേരായവർ-തുല്യതയുള്ളവർ.

നേരിടയാൾ-നേർത്ത (ഒതുങ്ങിയ) ഇട (അര) ഉള്ളവൾ, സുന്ദരി.

നേരിടുന്നു-നേരെ ചെല്ലുന്നു, എതിർക്കുന്നു, തടുക്കുന്നു.

നേരിട്ടെതിർക്കുന്നവൻ=അഭ്യമിത്രൻ, അഭ്യമിത്രീയൻ, അഭ്യമിത്രീണൻ.

നേരിയ-വി. കനംകുറഞ്ഞ, നേർമ്മയുള്ള, കട്ടിയില്ലാത്ത.

നേരിയത്-ഹ കട്ടികുറഞ്ഞഒരു മാതിരി മുണ്ട്. ഉ. തോളിൽ ഇടുന്ന നേർത്ത

വസ്ത്രം. നു. നേത്തുന്നു. (നേയ്ക്കുന്നു എന്നും പറയുന്നുണ്ടു് ഏഴുത്തിലും തൊഴിലിലും).

നേത്ത്–ഗ. സത്യം ഉ. വടുവില്ലായ്ക, ചൊവ്വ്. നു. പരമാർത്ഥം.

നേത്രകാരൻ–സത്യമുള്ളവൻ, നേരസ്ഥൻ.

നേത്രകേട്–നേരില്ലായ്ക, അസത്യം.

നേത്രുന്നു–ഗ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. ഉ ചോദ്യങ്ങളിലും മറ്റും വല്ലതും വഴിപാടായി കൊടുക്കാമെന്നു തീർച്ചയായിട്ടു പറയുന്നു

നേരൊത്തുക–തുല്യമാവുക.

നേരേ–അ ഗ വഴിപോലെ ഉ. പ്രത്യക്ഷമായിട്ടു്. നു. സംശയംകൂടാതെ, ചാഞ്ഞുപോകാതെ, വടുവില്ലാതെ, ചതിവുകൂടാതെ, കോട്ടം വരാതെ. ങ. നേരിട്ടു്. ന. മറ്റുമായിട്ടു്

നേരേജ്യേഷ്ഠൻ–ഒരമ്മയിൽ നിന്നുണ്ടായ മൂത്ത സഹോദരൻ.

നേരേറിച്ച–ഭ. പറഞ്ഞതിനെ ചെയ്തതിനെ വിപരീതമായിട്ടു്.

നേരേയനുജൻ–അടുത്ത ഇളയ സഹോദരൻ.

നേരേവിരോധം—പ്രത്യക്ഷമായ വിരോധം.

നേരൊത്ത–വി. ഗ. നേരായ ഉ. തുല്യമായ.

നേർ–'പോലെ' എന്നുള്ള അർത്ഥത്തിൽ പദങ്ങളിൽ ചേർത്തു പ്രയോഗിക്കുന്നു. ഉ–ം മധുനേർവാണി (മധുവിനെപ്പോലെയുള്ള വാക്കു).

നേർ–ഗ. തുല്യം, തുല്യം. ഉ. സത്യം നു. ചൊവ്വ്.

നേർകാണ–വീടു പണിയുന്നതിൽ കഴുക്കോൽ ചായാതെ ഇറക്കുന്ന മരത്തിരി പണി.

നേർക്കാറു്–നേരെ വരുന്ന കാറു്, എതിർത്തുള്ള കാറു്.

നേർക്കുനേർ അ. മുന്നിന നേരെനേരെ നിന്നു മറ്റൊന്നു്.

നേർക്കുന്നു–ഗ. എതിർക്കുന്നു നേരെ വരുന്നു. ഉ. നേരിട്ടു തടുക്കുന്നു. നു. കുനം കാണുന്നു. ങ. കുറഞ്ഞൊന്നു അടക്കം വരുന്നു. ച. കൊഴുപ്പുപറയുന്നു. ന. പൊടിഞ്ഞും മാറും തരിക്കുറവായാകുന്നു. (സ ക്രി.) നേർപ്പിക്കുന്നു.

നേർവ്വു–വഴിപാടു്, ക്ഷേത്രത്തിലും മറ്റും കൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു്.

നേർവ്വുക്കാരൻ — നേർവ്വുകഴിക്കുന്നവൻ, നേർന്നവൻ

നേർത്ത–വി. ഗ. കനം കുറഞ്ഞ, ഉ. നേർമ്മയുള്ള. നു. എതിർത്ത ങ. തരിയില്ലാതെ പൊടിഞ്ഞ.

നേർവടം–കനം കുറവുള്ള വസ്ത്രം, നേർമ്മയുള്ള വസ്ത്രം.

നേർവലിശ–ക്രമപ്രകാരമുള്ള പലിശ.

നേർവാട്ടുവീട്ടു്–നിലം പുരയിടം മുതലായതു് കൂടിയാനവന്മാരെ പാട്ടത്തിനേർപ്പിക്കുന്ന സമയം എഴുതിക്കൊടുക്കുന്ന ആധാരം

നേർവാട്ടം–പുരയിടത്തിൻറെയും മറ്റും ക്രമമായ കരം, കണ്ടവാട്ടം.

നേർവാട്ടയോല–നേർവാട്ടുവീട്ടു്.

നേർവാതി–ഒരുപോലെ രണ്ടായി പകുത്തതു്.

നേർവെടുന്നു–ഗ. നേരിടുന്നു. ഉ. ഇന്നിയോടു നേരെ ആധാരം എഴുതിപ്പിടിക്കുന്നു.

നേവ്വു–ഗ. നേക്കുക ഉ. നേമ്മ, മിനുസം നു. വെള്ളമാകുക.

നേമ്മ–ഗ. കട്ടിയില്ലായ്ക ഉ. മാർദ്ദവം.

നേമ്മിക്കുന്നു–മാർദ്ദവം വരുത്തുന്നു. നന്നായി പൊടിക്കുന്നു.

(നേവ്വിക്കുന്നു എന്നതിലും നന്നു് ഇതു രൂപമാണു്)

നേവ്വട്ടം–മുന്നിന പത്തുവീതമുള്ള വിളവു്

നേർവ്വഴി-ഹ. നേരെയുള്ള വഴി. ഉ. നന്നായി നടപ്പാനുള്ള ഒരു ക്രമം. ന്ന. വ്യാജമില്ലാത്ത ഒരു ഉപദേശം.

നേർവ്വാട്ട്-പൊളിച്ചെഴുത്ത്.

നേർവ്വാതൽ - മുൻവാരത്തെ വാതൽ. നേർവാതിൽ> <ഒളിവാതിൽ.

നേർവ്വാദം - നേരിട്ടുള്ള സംഭാഷണം (തർക്കം)

നേർവ്വാളം-ഹ ഒരു തൈ, നഞ്ച്. നഞ്ചൻ കരു.

കഫം, പിത്തം മഹോദരം, കൃമി ഇവയ്ക്കു നന്ന്. വിരേചനത്തെയും ഛർദ്ദിയേയും ഉണ്ടാക്കും. ഒരു വിരേചനീയദ്രവ്യമാകുന്നു. ഇതു ഭക്ഷിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിൽ കൊത്തമ്പാലരി പൊടിച്ചു തൈരിൽ കലക്കി പഞ്ചസാരയും ചേർത്തു സേവിക്കുക. സം-ജയപാലം ത-നേർവാളക്കൊട്ടൈ ഇം-Croten plant ക്രോടൻപ്ലാൻറ്.

നേർവ്വാൾ-വളവില്ലാത്തതായ വാൾ

നേർവ്വി-ഒരുവൻ മറെറാരുവന്റെ പറമ്പിൽ വൃക്ഷംവയ്ക്കുകയും മററും ചെയ്താൽ ദേഹണ്ഡിച്ചവന്നു കൊടുക്കുന്ന അന്നഭവം.

നേർവ്വിടുക-ഹ. ഉടമ്പടി വേർപിരിക്കുക ഉ. നെരെചെല്ലുക.

നേർവ്വില-നേരെ കാണുന്ന വില.

നേശൻ-സ്നേഹിതൻ.

നേഷ്ടാവ്-പതിനാറു ഋത്വിക്കുകളിൽ ഒരാൾ.

നേററി-ഹ. തഴക്കം, പതിവ്. ഉ ഭാവം

നൈ

നൈകടീക-വി. സമീപമുള്ള

നൈകടീകൻ-ഭിക്ഷു

നൈകധാ-അ. നാനാപ്രകാരം.

നൈകൻ-വിഷ്ണു.

നൈകഭേദ വി. പലവിധമായുള്ള.

നൈകഭേദം-അനേകപ്രകാരം. ഏകഭേദമല്ലാത്തത് (അനേകഭേദങ്ങളുള്ളത്) എന്നർത്ഥം മറെറാരു പർയ്യായം ഉച്ചാവചം.

നൈകഷേയർ-രാവണന്റെ മാതാവായ നികഷയിൽ നിന്നുത്ഭവിച്ച മാംസഭോജികളായ പിശാചുക്കൾ, രാക്ഷസർ.

നൈകൃതിക-വി. ഹ. കളവുള്ള, നേരുകേടുള്ള. ഉ. ദുഷ്ടതയുള്ള.

നൈഗമൻ-ഹ. കച്ചവടക്കാരൻ. ഉ. നഗരവാസി, പട്ടണത്തിൽ പാർക്കുന്നവൻ. നിഗമത്തിൽ ഭവിച്ചവൻ. കച്ചവടശാസ്ത്രപ്രകാരം കച്ചവടം കൊണ്ടു നടക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

നഗരത്തിൽ പാർക്കുന്നത് ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണെങ്കിൽ തദ്വാചകമായി 'നൈഗമൻ' എന്നു പ്രയോഗിച്ചുകൂടാ. അതുകൊണ്ട് ബ്രാഹ്മണേതരനായ നഗരവാസി എന്നേ ഇതിന്നർത്ഥം പറയാവൂ എന്ന് അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

നൈഗമം-ഹ. നടത്തുക. ഉ. വഴി.

നൈചം-നീചനെ സംബന്ധിച്ചത്.

നൈചികം-കാളത്തല.

നൈചികി-ലക്ഷണമുള്ള പശു, നല്ല പശു. പതുക്കെ സഞ്ചരിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. പ്രശസ്തമായ കർണ്ണ ശിരോദേശത്തോടു കൂടിയവൾ എന്നുമാവാം.

നൈച്യം-നീചത്വം.

നൈജ-വി. ഒരുവന്റെ സ്വന്തമായ, തന്നെ സംബന്ധിച്ച.

നൈതൽപുഷ്പം-നൈതൽ പൂവ്, നെയ്യാമ്പൽ. പർയ്യായങ്ങൾ ഉൽപലം, കുവലയം.

ഇവ രണ്ടും ചെങ്ങഴിനീർപ്പൂവെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. താമര, ആമ്പൽ, മുതലായതിന്റെ സാമാന്യമായ പേരാണെന്നു മറ്റൊരഭിപ്രായം. ഇന്ദീവരമെന്നും അഭിപ്രായം ഇല്ലെന്നില്ല.

'നെനൽപ്പൂവിൻദള മുദ്രതരെര-
രങ്കരിക്കും നവാരെഴുൽ'
(ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം)

നൈത്തിയാർ-കൊച്ചിയിൽ രാജാവിന്റെ ഭാര്യയെ പറയുന്ന ഒരു പേർ.

നൈത്രികാമ്ലം-പാക്യജനകവും അമ്ലജനകവും കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദ്രാവകം. (Nitric Acid.)

നൈദാഘം-ഗ്രീഷ്മകാലം. നിദാഘത്തെ (വേനലിനെ) സംബന്ധിച്ചതു് എന്നർത്ഥം.

നൈപാല-തുളസിമുല്ല.

നൈപാല(ള)ം-വെണ്ണീറുകരിംപു്.

നൈപാലം-ക. ചെമ്പു്. ഗ. ഉത്തരകിരിയാത്തു്.

നൈപാള, നേപാള-നേപാളരാജ്യത്തുണ്ടായതു്.

നൈപാളി-ക. പിച്ചകം. ഗ. ചെമന്തി. ന. അമരി. ര. മനയോലം. നേപാളരാജ്യത്തിലുണ്ടാകുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഇ. അരത്ത. ന തുളസിമുല്ല.

നൈപുണ്യം, നൈപുണം-ക. സാമർത്ഥ്യം, നിപുണത, മിടുക്കു്. ഗ. സംപൂർത്തി, തികവു്. ന. തുട്ടം.

നൈപ്പാവൽ-ഒരു ഫലശാകം. അഗ്നിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. അത്യന്തം രുചികരമാണു്. രക്തദോഷത്തേയും കൃമികോപത്തേയും ഉണ്ടാക്കും.

നൈമന്ത്രണകം-വിരുന്നു്, സദ്യ.

നൈമയൻ-കച്ചവടക്കാരൻ.

നൈമാലി-കസ്തൂരി.

നൈമിത്തിക-വി. കാരണംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന.

നൈമിത്തികൻ-ജ്യോതിഷക്കാരൻ.

നൈമിത്തികപ്രളയം-ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഒരു പകൽ കഴിയുമ്പോൾ അതുവരെ സൃഷ്ടിച്ചിട്ടുള്ളതെല്ലാം നശിക്കുന്നതിനു പറയുന്ന പേർ.

നൈമിത്തികം-കാരണത്താൽ ഉണ്ടാകുന്നതു്, കാരണം സംബന്ധിച്ചതു്.

നൈമിശം, നൈമിഷം-ഒരു വനം.

ഈ വനത്തിൽവച്ചാണു് ഉഗ്രശ്രവസ്സു് എന്ന സൂതൻ ശൗനകാദി മഹാമുനികൾക്കു മഹാഭാരതം ഉപദേശിച്ചതു്. ഇതു ശോണതീരത്തിലാകുന്നു.

നൈമിശാരണ്യം-നൈമിശവനം.

[ശൗനകാദി മഹർഷിമാരുടെ വാസസ്ഥലം]

നൈമേയം-ഒന്നുകൊടുത്തു മറ്റൊന്നു വാങ്ങുക. (ഒവ്വമേയം എന്നും പാഠം കാണുന്നു).

നൈയഗ്രോധം-പേരാൽക്കരു.

നൈയായികൻ-ന്യായശാസ്ത്രത്തെ അറിയുന്നവൻ. മറ്റൊരുപായം-അക്ഷപാദൻ.

നൈരന്തര്യം-അന്തരമില്ലായ്മ, ഇടതിങ്ങൽ, ഇടവിടാതെ ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന സ്ഥിതി.

നൈരം-ക വെള്ളം. ഗ. കരിമ്പായൽ.

നൈരയികൻ-നരകത്തിൽ കിടക്കുന്നവൻ.

നൈരാശ്യക്കാരൻ-ആശയില്ലാത്ത സ്വഭാവക്കാരൻ.

നൈരാശ്യം-ആശയില്ലായ്മ, ആഗ്രഹമില്ലായ്മയാൽ ഒരു നിശ്ചയമായുള്ള ഭാവം.

'ആധിവ്യാധിക്കുതെല്ലും ശമനമതുഭവി-
ക്കാഞ്ഞു നൈരാശ്യമോടെ'
(ഭാഷാകുമാരസംഭവം)

നൈരുജ്യം – സൌഖ്യം. രുജ (ദുഃഖം, രോഗം) ഇല്ലാത്ത സ്ഥിതി എന്നർത്ഥം.

നൈരൃത–വി. നിരൃതിയെ സംബന്ധിച്ച

നൈരൃതൻ–(നിരൃതിവംശജനായ) രാക്ഷസൻ.

നൈരൃതി–ഹ. തെക്കുപടിഞ്ഞാറേക്കാണ്. ൨. നരകദേവത, ജ്യേഷ്ഠാഭഗവതി, അഭാഗ്യം.

നൈർഗ്ഗുണ്യം–നിർഗ്ഗുണത, ഗുണമില്ലായ്ക

നൈർഘൃണ്യം–ദയയില്ലായ്ക, ക്രൂരത.

നൈർദ്ദേശികൻ–ഭൃത്യൻ.

നൈർദ്ധന്യം–നിർദ്ധനത, ധനമില്ലാത്ത സ്ഥിതി.

നൈർമ്മല്യം–ഹ. നിർമ്മലത, മലമില്ലായ്ക, സ്വച്ഛത, തെളിവ്. ൨. ദോഷമില്ലായ്ക, പാപമില്ലായ്ക.

നൈവമേയഗ്രഹം–ഒരു രോഗം.

ഛർദ്ദി, വിറയൽ, തൊണ്ടയും വായും ഉണങ്ങുക, പല്ലുകടി, കീഴും മേലുമുള്ള നോട്ടം, ദുർഗ്ഗന്ധം ഇത്യാദിയത്രെ ലക്ഷണം.

നൈവര – കെട്ടിടം പുത്തനായുണ്ടാക്കുമ്പോൾ ദൃഷ്ടിദോഷം ഉണ്ടാകാതെയിരിപ്പാൻ കരങ്ങിന്റെയും മനുഷ്യരുടെയും രൂപമുണ്ടാക്കി വെക്കുക (നൈവാരം)

നൈവല–ചില നാല്ക്കാലിമൃഗങ്ങളുടേയും മററും ഉള്ളിൽ നൈ ഇരിക്കുന്നതായി പാടപോലെയിരിക്കുന്ന വസ്തു, ചവ്വ്.

നൈവിലാമ്പൽ–ഒരുവക ചെറിയ ആമ്പൽ.

നൈവേദ്യം–ദേവന്മാർക്കു നിവേദിക്കുന്നതിനുള്ള ചോറും പഴവും മററും.

നൈശ–വി. നിശയെ (രാത്രിയെ) സംബന്ധിച്ച, രാത്രിയോടു ചേർന്ന.

നൈഷധ–വി. നിഷധനെ സംബന്ധിച്ച. നിഷധം എന്ന രാജ്യത്തെ സംബന്ധിച്ച.

നൈഷധകം–വേഴച്ചെന്നെല്ല്.

നൈഷധൻ–നിഷധരാജ്യത്തെ രാജാവ്, നളൻ.

നൈഷധം–ഒരു കാവ്യം. ശ്രീഹർഷൻ ഉണ്ടാക്കിയതു് (നളചരിതം).

നൈഷാദൻ – നിഷാദജാതിയിൽ പെട്ടവൻ, ചണ്ഡാലൻ, കാട്ടാളൻ.

നൈഷ്കിക–വി. വിലയ്ക്കു വാങ്ങപ്പെട്ട.

നൈഷ്കികൻ – കമ്മട്ടവിചാരക്കാരൻ, വെള്ളിമുതലായതിരിക്കുന്ന ഭണ്ഡാരത്തിലെ അധികൃതൻ. നിഷ്കത്തിൽ (സ്വർണ്ണത്തിൽ) അധികൃതൻ എന്നർത്ഥം.

നൈഷ്ഠിക–വി. ഹ. നിഷ്ഠയെ സംബന്ധിച്ച. ൨. വ്രതങ്ങളിലും മററും സ്ഥിരതയുള്ള. ൩. നിശ്ചയമുള്ള. ൪. അവസാനത്തിലുള്ള.

നൈഷ്ഠികൻ–ഗുരുഭൂതനോടുകൂടി നടന്നു വേദം പഠിക്കുന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ.

നൈഷ്ഠുര്യം–നിഷ്ഠുരത, കഠിനത.

നൈസർഗ്ഗികം–വി. സ്വാഭാവികമായതു്, സാധാരണമായി ഉള്ളതു്

നൈസാം – മഹമ്മദീയ രാജാക്കന്മാരുടെ സ്ഥാനപ്പേർ. ഉ-ം ഹൈദരാബാദിലെ നൈസാം മുകിലചക്രവർത്തിമാരുടെ കാലത്തു് അവരുടെ രാജപ്രതിനിധി എന്നർത്ഥമുള്ള ഈ പേരിനെ ഹൈദരാബാദിലെ മഹമ്മദീയ രാജാവിന്നു് അവർ നല്കിയതാണ്.

നൈസ്ത്രിംശികൻ–വാൾ എടുത്തവൻ, ഖഡ്ഗം ആയുധമായിട്ടുള്ളവൻ. (നിസ്ത്രിംശം = വാൾ)

നൊ

നൊക്കുന്നു-ഞെരുങ്ങി മറുപുറം കടക്കുന്നു.

നൊങ്ങു്, ഞൊങ്ങു്-കിളിച്ച തേങ്ങയുടെ ഉള്ളിൽ നിറഞ്ഞുകാണുന്ന മാർദ്ദവമുള്ള വസ്തു (കരുപ്പു്).

നൊങ്ങണംപുല്ലു്-ഒരുവക പുല്ലു്.

നൊച്ചൻ-ഒരുവക എലി.

നൊച്ചി-ഒരു മരുന്നു തൈ.

നൊച്ചി കഫം, ശ്രമം, വീക്കം, ജ്വരം, വ്രണം, ക്ഷയം മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. കണ്ണിനു നന്നാണു്. ഒരു ജ്വരമുള്ളവയ്ക്കുമാണു്. ത-നൊച്ചിലു. കരിനൊച്ചി, വെളുത്തനൊച്ചി ഇങ്ങിനെ രണ്ടു തരമുണ്ടു്.

നൊച്ചെലി-ഒരുവക എലി. പയ്യിനെയുടെ പേരും-ചുചുന്ദരീ, ഗന്ധമൂഷ്കീ.

നൊടി, ഞൊടി-കൈയുടെ പെരുവിരലും നടുവിരലും കൂട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന ശബ്ദം.

നൊടിക്കുന്നു, ഞൊടിക്കുന്നു-കൈയുടെ പെരുവിരലും നടുവിരലും കൂട്ടി ശബ്ദിപ്പിക്കുന്നു.

നൊടിഞ്ഞാനിയം — ചാടുവചനം. (പ. മ.)

നൊടിപ്പു്, ഞൊടിപ്പു്-നൊടി.

നൊടിയളവു്-ഒരു നൊടിയുടെ സമയം.

നൊടിയിട-ഒരു നൊടിയുടെ സമയം.

നൊട്ട, ഞൊട്ട-കൈകാലുകളുടെ സന്ധിയിൽനിന്നുള്ള ശബ്ദം.

നൊട്ടങ്ങാ-ഒരുവക തൈ.

നൊട്ടൽ-പ്രവൃത്തി.

നൊട്ടാനൊടിയൻ-ഒരു ചെറു ചെടി

നൊട്ടുന്നു, ഞൊട്ടുന്നു ചെയ്യുന്നു.

നൊണ്ടൽ-മുടന്തൽ.

നൊണ്ടി-മുടന്തി നടക്കുന്നവൻ.

നൊണ്ടിനാടകം-പാണ്ടിക്കാരുടെ ഒരു കഥപ്പാട്ടു്.

നൊണ്ടുന്നു-മുടന്തി നടക്കുന്നു, മേലിക്കുമേലെ നടക്കുന്നു.

നൊണ്ണു്-പ. കുട്ടികളുടെ പല്ലു മുളയ്ക്കുന്നും ഇടം, തൊണ്ണു്. വ. വയസ്സുന്മാരുടെ പല്ലുപോയ ഇടം.

നൊണ്ണൻ, നൊണ്ണി-പല്ലില്ലാത്തവൻ. (സ്ത്രീ-നൊണ്ണിച്ചി).

നൊത്തുന്നു-തുളയിൽക്കൂടയോ തുളഞ്ഞോ മറുപുറത്തു കടക്കുന്നു.

നൊമ്പരം, നൊമ്പലം-പ, വേദന. വ. ദുഃഖം.

നൊമ്മലം-നോവു, നമ്മലു.

നൊയ്യൻ-ബലഹീനൻ.

നൊയ്യുവർ-നിസ്സഹന്മാർ.

നൊള്ളാപ്പു്-ഉപദ്രവം, ശല്യം. (പ. മ)

നോ

നോ-അ. ഇല്ല, അല്ല.

നോക്കു്-കാഴ്ച. വ. കണ്ണു്. ന. നോട്ടം.

നോക്കുക-പ. നോക്കുക, സൂക്ഷിക്കുക. വ. ഭംഗി. ന. കണ്ണു്.

നോക്കുൽ-നോട്ടം, നോക്കു്.

നോക്കുന്നു-പ. എന്തെങ്കിലും കാണ്മാൻ നേരെ കണ്ണുതുറക്കുന്നു. വ. അന്വേഷിക്കുന്നു, സൂക്ഷിക്കുന്നു.

നോക്കുമരം-പ. ഈയാടു് എഴുതി തൂക്കിയിരിക്കുന്ന തുണ്ടു്. വ. കയറികഴൽ കണ്ണാടിവച്ചു നോക്കുന്നതിനു നാട്ടിയ മരം.

നോക്കുവിദ്യ-ഒരുമാതിരി ചെപ്പടിവിദ്യ.

നോങ്ങൽ-ഒരുവക മത്സ്യം.

നോചേൽ-അ, അല്ലെങ്കിൽ.

നോട്ടുന്നു—കൈവിരൽ മടക്കി തലയിൽ തട്ടി വേദനപ്പെടുത്തുന്നു.

നോട്ടക്കഴിപ്പ്—നോക്കിത്തള്ളപ്പെട്ടതു്.

നോട്ടക്കാരൻ—ഹ. പണം നോക്കുന്നതിന്നും മററും വശമുള്ളവൻ. ഉ. നോക്കുന്നവൻ.

നോട്ടക്കുറവ്—ഹ. വിചാരക്കുറവ്. ഉ. നോക്കിയതിന്റെ തെററ്.

നോട്ടം—ഹ കാഴ്ച. ഉ. നോക്ക്. ന. പണം നോക്കുകയും മററും.

നോട്ടമുള്ളവൻ—ഹ. പണംനോട്ടം, മഷിനോട്ടം മുതലായവയിൽ ശീലമുള്ളവൻ ഉ. ബുദ്ധി വിസ്താരമുള്ളവൻ.

നോട്ടീസ്—തെരിയപ്പെടുത്തൽ. (ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷ).

നോണ്ടൽ, ഞോണ്ടൽ—നോടുക, കിഴുക്കുക, പിച്ചുക.

നോണ്ടുന്നു, ഞോണ്ടുന്നു—കിഴുക്കുന്നു, നുള്ളുന്നു, നോടുന്നു.

നോണാമരം—ഒരു വൃക്ഷം.

നോദനം—ഹ. തുരത്തൽ. ഉ. പിളർപ്പ്. ന. ധ്വംസനം ര. ഛേദനം. ഇ. പ്രേരണം.

നോദം—പ്രേരണം.

നോമ്പ്—ഏകാദശിവ്രതം മുതലായ ഉപവാസം.

നോമ്പുകാരൻ—നോമ്പുള്ളവൻ.

നോം—ഹ. ഞാൻ. (ബഹു. നാവാക്ക്). ഉ. നാം, നമ്മൾ.

നോല്ക്കുന്നു—വ്രതം അനുഷ്ഠിക്കുന്നു, കാത്തിരിക്കുന്നു, ഉപവസിച്ചിരിക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. നോല്പിക്കുന്നു).

'തിങ്ങളിൽ രണ്ടു പ്രദോഷം വരുമതു
നിങ്ങടെ മക്കളെ നോല്പിക്കേണം'
(പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം തുള്ളൽ)

നോയ്—ദുഃഖം. (പഴയ മലയാളമാണ്).

'നോയകലവേ തെളിഞ്ഞു'
(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

നോവൽ—ആഖ്യായിക.

നോവൽ—കഥാഗുംഫനത്തിലും പാത്രസൃഷ്ടിയിലും സംഭാവ്യതാഗുണവും അനുഭവരസവും വരുത്തീട്ടുള്ള സംഭാഷണങ്ങളാലും സന്ദർഭങ്ങളാലും വർണ്ണനകളാലും ലോകതത്വങ്ങളുടെ യഥാർത്ഥസ്ഥിതിയെ സരസമാംവണ്ണം ഹൃദയംഗമമാക്കികൊടുക്കുകയാണു പ്രധാനം. യഥാർത്ഥത്തിൽ സംഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്തതാണെങ്കിലും വാസ്തവത്തിൽ സംഭവിക്കാവുന്നതും, 'പ്ലാട്ട്' അല്ലെങ്കിൽ വിചിത്രമായ കഥാവസ്തുക്കളോടുകൂടിയതുമായ ഒരു കഥയെ നോവൽ എന്നു പറയാം. പ്ലാട്ട് ഒന്നുമില്ലാത്ത വെറും കഥകളെ സാധാരണ സംഭവിക്കാവുന്നതായിത്തന്നെയിരുന്നാൽത്തന്നെയും ആരും നോവൽ എന്ന ശേഖരത്തിൽഉൾപ്പെടുത്താറില്ല. നോവലിൽ ഒരു നായകനും നായികയും കൂടിയേ കഴിയൂ. നോവലിന്റെ മുഖ്യധർമ്മം ജ്ഞാനപ്രദാനമാണ്. രാജ്യകാര്യങ്ങൾ, സമുദായ കാര്യങ്ങൾ, സദാചാരതത്വങ്ങൾ എന്നിവ പൊതുവായ ജ്ഞാനത്തിന്റെ വകഭേദങ്ങളാകുന്നു. മലയാളത്തിൽ ഇദം പ്രഥമമായി ഉണ്ടായ നോവൽ കുന്ദലതയാണ്. ഇതു രാജ്യകാര്യസംബന്ധമായതിൽ ഒന്നാകുന്നു. ഒരു യഥാർത്ഥ നോവലിന്റെ ഉദ്ദേശം ഒരു സമുദായത്തിന്റെ ആചാര നടപടികളും, ചില പ്രത്യേകജനങ്ങളുടെ സ്വഭാവവിശേഷങ്ങളും, ഏതു തരത്തിലുള്ള വായനക്കാരെയും അസാമാന്യമായി രസിപ്പിക്കണം. അവരെക്കൊണ്ട് ആവശ്യംപോലെ ചിരിപ്പിക്കുകയും കരയിക്കുകയും, ഇടക്കിടക്കു ഗൌരവമായ ആലോചന ചെയ്യിക്കയും, അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ നാനാപ്ര

കാരണം സ്നേഹങ്ങളും ഉണ്ടാക്കുകയും അതുകപ്പാടെ അത്യന്തം തൃപ്തികരമായ ഒരു അനുഭവം ജനിപ്പിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഇവയെല്ലാം അങ്ങിനെയെങ്കിലത്തെ ഒരു യഥാർത്ഥനോവൽ ആകയുള്ളൂ. ഉ-ഇന്ദുലേഖ.

നോവാളി-മീനക്കാരൻ.

നോവു്-ക്രി. വേദന, വ്യഥ. ഉ. പ്രസവവേദന മുതലായതു്.

'പാരമകംതനായ്ത സംരസ്യവാണിയിൽ'
(ഭാഗവതം)

നോവുന്നു-വേദനയുണ്ടാകുന്നു. (കർ. ക്രി. നോവിക്കുന്നു.)

നോള-ക്രി. ഫലങ്ങളും, മത്സ്യങ്ങളും മുതലായവയിലുള്ള ഒരുമാതിരി ഒട്ടുന്ന ദ്രാവകം (മലം പോലെയുള്ള വസ്തു). ഉ. കതിരയുടെ വായിലുള്ള പത (ചാള്ളവ). നു. വായിൽനിന്നു് ഒലിക്കുന്ന ഉമിനീർ (ഞൊള).

—:0:—

ന്യൗ

ന്യൗ(വു്)-തോണി, വള്ളം. പ്രേരിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം.

ന്യൗക-തോണി, വള്ളം.

ന്യൗകാദണ്ഡം - തോണിക്കഴുക്കോൽ, തുഴ. തോണിയെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന കോൽ എന്നർത്ഥം.

ന്യൗതായ്യം-പുഴക്കടവു്, വള്ളക്കടവു്, കടത്തുകടവു്.

—:0:—

ന്യ

ന്യക്-വി. ക്രി. കുറിയ. നിന്ദിക്ക എന്നർത്ഥം. ഉ. നിന്ദ്യമായ.

ന്യക്കാരം-നിന്ദ.

ന്യക്ഷ-വി. ക്രി. അതികലം, എല്ലാം. ഉ. നികൃഷ്ടമായ.

ന്യക്ഷൻ-അധമൻ.

ന്യക്ഷം-ക്രി. ഏതുമല്പമുള്ളു. ഉ. പോത്തു്. നു. മുഴുവൻ. ർ. നികൃഷ്ടമായ വസ്തു. ഇതിങ്കൽ ഇന്ദ്രിയങ്ങളും നിയതങ്ങളും (നികൃതങ്ങളും) ആകുന്നു.

ന്യഗ്രോധം-ക്രി. പേരാൽ. വഴിയെ തടസ്ഥപ്പെടുത്തുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. ഒരു മരം. നു. വന്നി.

ന്യഗ്രോധി-ക്രി. ഏലിച്ചെവി. വിലങ്ങത്തിൽ പടരുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. വലിയമന്തി.

ന്യഗ്രോധികാ-ഏലിച്ചെവിയൻ.

ന്യങ്കു-കരിമാൻ, കടമാൻ. തലവളച്ചു കൊണ്ടോടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ന്യങ്കുഭ്രുരഥം-പലകപ്പയ്യാനി.

ന്യച്ഛം-ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം.

കരുവാളിച്ചിട്ടും മറവും ദേഹത്തിൽ കാണുന്ന മണ്ഡലമാകുന്നു ന്യച്ഛം.

ന്യസനം-ക്രി. വെക്കുക. ഉ. ഉപേക്ഷിക്കുക. നു. ധനയം.

ന്യസിക്കുന്നു-ക്രി. വയ്ക്കുന്നു. ഉ. തൊടുന്നു. നു. അംഗങ്ങളിലോരോന്നിൻറെയും രക്ഷക്കായി ഓരോ ദേവതമാരെ മന്ത്രപൂർവ്വകമായി കല്പിക്കുന്നു.

ന്യസ്തം-വയ്ക്കപ്പെട്ടതു്. ന്യസിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം. മറെറാരുപചാരയം-നിസൃഷ്ടം

ന്യാദം-ഭക്ഷണം.

ന്യായക്കേടു്-മുറക്കേടു്, മര്യാദക്കേടു്, ക്രമത്തെറവു്.

ന്യായദർശനം-ന്യായശാസ്ത്രം. കർത്താവു് ഗൗതമമഹർഷി.

ന്യായപ്രമാണം-ക്രി. നേരിൻറേയും നല്ലനടപ്പിൻറേയും മറവു ഒരു സാക്ഷി

പുസ്തകം ൨. നീതിയെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു പരിഷ്കരം. ൩. ചട്ടത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഒരു ദൃഷ്ടാന്തം.

ന്യായം-വി. നേരായുള്ള, യോഗ്യമായുള്ള

ന്യായം-പ്ര. സത്യം ൨ യുക്തം. ൩. മര്യ്യാദ, നല്ലനടപ്പ്, ചട്ടംവെപ്പ്, ക്രമം. ൪. നീതി. ൫. ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പറയുന്ന ഓരോ മുറ, സംസ്കൃതഭാഷയിലുള്ള പഴമൊഴി. നിയമേന നടത്തപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ചില ന്യായങ്ങൾ-അന്ധഗോലാംഗൂലന്യായം, അന്ധചടകന്യായം, അന്ധപംഗ്വന്യായം, അന്ധപരമ്പരാന്യായം, അന്ധഹസ്തിന്യായം, അശോകവനികാന്യായം, ഉഷ്ട്രകണ്ടകഭോജനന്യായം, കദംബഗോളകന്യായം, കരകങ്കണന്യായം, കാകദന്തഗവേക്ഷണന്യായം, കാകാക്ഷിന്യായം, ക്രപയന്ത്രഘടികാന്യായം, ക്രമ്മാംഗന്യായം, കൈമുതികന്യായം, ഖലേകപോതകന്യായം, ഗ്രഡ്ഡരികാന്യായം, ഘട്ടകുടീപ്രഭാതന്യായം, ദശപത്രന്യായം, ദണ്ഡചക്രാദിന്യായം, ദണ്ഡാപൂപന്യായം, ദേഹലീദീപന്യായം, നൂപനാപിതപുത്രന്യായം, പങ്കപ്രക്ഷാളനന്യായം, പിഷ്ടപേഷണന്യായം, ബീജാംകുരന്യായം, ലൂതാതന്തുന്യായം, ലോഹവൃംഖലകന്യായം, വഹ്നിധൂമന്യായം, വിഷകൃമിന്യായം, വിഷവൃക്ഷന്യായം, ശംഖവേലാന്യായം, ശാലിനീന്യായം, സിംഹാവലോകന ന്യായം, സൂചീകടാഹന്യായം, സ്ഥവിരലഗ്രഡന്യായം, സ്ഥാലീപുലാകന്യായം.

ന്യായമാർഗ്ഗം-ന്യായമായ വഴി.

ന്യായവിധി-ന്യായത്തെ വിചാരിച്ചു നിശ്ചയിക്കുന്ന കല്പന, തീർപ്പ്.

ന്യായവിരോധം-മര്യ്യാദയുടെയും മുറയുടെയും തെറ്റ്.

ന്യായവിസ്താരം-ന്യായസ്ഥലത്തെ ചോദ്യോത്തരം മുതലായത്, നേരോ മര്യ്യാദയോ മുറയോ അറിയുന്നതിനു വേണ്ടി ചെയ്യുന്ന വ്യവഹാരം.

ന്യായശാസ്ത്രം-ന്യായം അറിയുന്നതിനുള്ള തർക്കശാസ്ത്രം. തർക്കശാസ്ത്രം, നീതിശാസ്ത്രം മുതലായത്.

'ഹിന്ദുക്കളുടെ തർക്കശാസ്ത്രം ഉണ്ടാക്കിയത് ഗൌതമമഹർഷിയാകുന്നു. അദ്ദേഹം ജീവിച്ചിരുന്നത് കപിലാചാര്യൻ ജീവിച്ചിരുന്നതിനു ഒന്നോ രണ്ടോ ശതാബ്ദങ്ങൾ കഴിഞ്ഞിട്ടാകുന്നു അദ്ദേഹം ഉണ്ടാക്കിയ ന്യായസൂത്രം എന്ന തർക്കശാസ്ത്രം അഞ്ചു ഭാഗങ്ങളായിട്ടാണ് വിഭാഗിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ന്യായശാസ്ത്രത്തിൽ ഒന്നാമതായി പറയുന്നത് പ്രസ്താവ്യവിഷയങ്ങളെപ്പറ്റിയാകുന്നു. ആ വിഷയങ്ങളിൽ പ്രധാനമായിട്ടുള്ളവ പ്രമാണവും പ്രമേയവുമാകുന്നു.'-(പ്രാചീനഭൂഗോളവൃത്തം).

ന്യായശാസ്ത്രി-പ്ര. ന്യായശാസ്ത്രം അറിഞ്ഞവൻ. ൨. ന്യായസ്ഥലത്തെ ശാസ്ത്രി, കോടതിയിലെ ശാസ്ത്രി.

ന്യായസ്ഥലം-കോടതി, കച്ചേരി മുതലായ സ്ഥലം.

ന്യായാധിപതി-ന്യായസ്ഥലത്തെ പ്രമാണി. മജ്ജി മുതലായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരിൽ ഒരാൾ. പര്യായങ്ങൾ പ്രാഡ്വിവാകൻ, അക്ഷദർശകൻ.

ന്യായാസനം-ന്യായാധിപതിയുടെ ഇരിപ്പിനുള്ള സ്ഥാനം.

ന്യായ്യം-ന്യായമായി കിട്ടുന്നതിന്റെ പേർ ന്യായത്തിൽ നിന്നു വേർപെടാത്തതെന്നർത്ഥം.

ന്യാസം-പ്ര. വെക്കുക.

'അതിമൂഢ പദന്യാസമെസയ്യുന്നീ'
(രാവണവിജയം ആട്ടക്കഥ)

ഉ. ഉപേക്ഷിക്കുക. ൩. പണയം. ൪. സൂക്ഷിപ്പാൻ കൊടുത്തതു്. ന്യസിക്കപ്പെടുന്നതെന്നൎത്ഥം.

ന്യൂബ്ജ-വി. കൂനുള്ള, വളവുള്ള. ചൊവ്വില്ലാത്ത എന്നൎത്ഥം.

വാതം മുതലായ രോഗങ്ങൾകൊണ്ടു മുതുക വളഞ്ഞു് തലകീഴ്പെട്ടായിട്ടുള്ള കൂനന്നു് 'ന്യൂബ്ജൻ' എന്നു പേർ.

ന്യൂബ്ജം – ആരൻപുളിങ്ങ, ഇലിമ്പ, വൈരംപുളിങ്ങ.

ന്യൂംഖ-വി. ഇഷ്ടമുള്ള.

ന്യൂംഖം-സാമവേദം, മന്ത്രവിശേഷം.

ന്യൂന-വി. കുറവുള്ള, നിന്ദ്യമായ.

ന്യൂനചിഹ്നം-കുറയ്ക്കാനുള്ള രണ്ടു സംഖ്യകളുടെ മദ്ധ്യേ വിലങ്ങത്തിൽ ഇടുന്ന വര(ഇ—ഉ). ഇതിനെ അഞ്ചു് ന്യൂനം രണ്ടു് എന്നു വായിക്കുന്നു.

ന്യൂനത-കുറവു്.

ന്യൂനൻ-ഉ. അല്പൻ. ഉ. നിന്ദ്യൻ.

ന്യൂനപദം-കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്, ആവശ്യപ്പെടുന്ന പദങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കാതെയിരിക്ക.

ന്യൂനം-കുറവു്, കുറയ്ക്കണമെന്നു കാണിക്കുന്ന അടയാളം.

ന്യസ്ഥിമാലി-ശിവൻ.

പ

പ-ഉ ഹല്ലുകളിൽ ൨ ഉ-ാം അക്ഷരം.

ഒരു വ്യഞ്ജനം, ഖരങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

'പ' എന്നതു് പദാന്തത്തിൽ വരുമ്പോൾ കുടിക്കുക; രക്ഷിക്കുക എന്നീ അൎത്ഥങ്ങൾ വരും.

ഉ. സപ്തസ്വരങ്ങളിൽ ഒന്നു്, പഞ്ചമസ്വരം.

പം-ഉ. കാററു്. ഉ. ഇല. ൩. മുട്ട. ൪. സ്വൎണ്ണം.

പക-(ധാതു). ഉ. സംഭ്രമിക്കുക. ഉ. വിരോധപ്പെടുക.

പക-വൈരം, വിരോധം. ഉ. ഭിന്നത.

പകച്ച-വി. ഉ. വിരോധപ്പെട്ട. ഉ. വേറെ വേറെയായ. ൩. നടുങ്ങിയ.

പകട്ടു്-ഉ. ചെറുതുണ്ടു്. ഉ. ഉപയോഗമില്ലാത്തതു്.

പകപ്പു്-ഉ. വിരോധം. ഉ. ഭിന്നത. ൩. ശത്രുത. ൪. അകലം. ൫. വ്യത്യാസം. ൬. അത്ഭുതം.

പകയൻ(ർ)-ശത്രു(ക്കൾ).

പകയുക-ഭാഗിക്കുക.

പകയ്ക്കുന്നു-ഉ. വെറുക്കുന്നു. ഉ. നടുങ്ങുന്നു. ൩. വേറെവേറെയാകുന്നു.

പകരം- ഒന്നിനു മറെറാന്നു്.

പകരി-ഉ. ഒരു മത്സ്യം. ഉ. ചുററൽ.

പകരികൊണ്ടിരിക്ക — ചുററിക്കൊണ്ടിരിക്ക.

പകരുന്നു-ഉ. വെച്ചുമാറുന്നു, ഒഴിക്കുന്നു, ഒന്നിൽ നിന്നു മറെറാന്നിലേക്കു് ആക്കുന്നു. ഉ. ഭാവഭേദംവരുന്നു. ൩. ചില രോഗങ്ങൾ ഒരുവനിൽ നിന്നു മറെറാരുവനിലാകുന്നു. ൪. മാറുന്നു.

പകൎച്ച-ഉ. പകരുക, പകൎന്നതു്. ഉ. മാററം. ൩. ഒരാളിനു് പ്രത്യേകമായി കൊടുത്തയക്കുന്ന സദ്യാവിഭവങ്ങൾ.

പകൎച്ചക്കാരൻ-ഉ. ചോറുംമററും പകൎന്നു കൊടുക്കുന്നവനും മേടിക്കുന്നവനും. ഉ. വിളമ്പുകാരൻ.

പകൎച്ചവ്യാധി-പകരുന്ന രോഗം. മസൂരി, വിഷൂചികാ മുതലായവ.

പകൎത്തൽ-പകൎത്തി എഴുതുക, ഒന്നിനെക്കണ്ടു അതുപോലെ എഴുതുക.

പകൎത്തിയെഴുത്ത്-വിദ്യാൎത്ഥികൾ പുസ്തകത്തിലെ പാഠം നോക്കി എഴുതിക്കൊണ്ടു വരുന്നതു്.

പകൎത്തുന്നു-പകൎത്തി എഴുതുന്നു, ഒന്നിനെക്കണ്ടു അതുപോലെ എഴുതുന്നു. (കാ. ക്രി. പകൎത്തിക്കുന്നു).

പകൎപ്പിക്ക-പകൎത്തിയെഴുതിക്ക (പ്രയോഗം ചുരുക്കം.)

പകൎപ്പ് - ഒന്നിനെക്കണ്ടു് അതുപോലെ എഴുതിയതു്, ചേൎപ്പ്.

പകൎപ്പെഴുത്ത്-കച്ചേരികളിൽ ആവശ്യപ്പെടുന്ന രേഖകളുടെ പകൎപ്പ് എഴുതിക്കൊടുക്കുന്ന വകുപ്പ്. അങ്ങനെ എഴുതിക്കൊടുക്കുന്ന ജോലിക്കും ഈ പേർ പറയും.

പകൎപ്പെഴുത്തുഗുമസ്തൻ - പകൎപ്പെഴുതാൻ നിയമിക്കപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥൻ. (Copyst.)

പകലവൻ-ഹ. സൂൎയ്യൻ. ഉ. എരിക്ക്.

പകലാമ്മാറ്-അ. പകലെ.

പകലേ-അ പകൽസമയത്തു്.

പകലോൻ-ആദിത്യൻ. ഉ. എരിക്ക്.

പകൽ-സൂൎയ്യന്റെ ഉദയംമുതൽ അസ്തമനംവരെയുള്ള സമയം. പൎയ്യായങ്ങൾ-ഘസ്രം, ദിനം, അഹസ്സ്, ദിവസം, വാസരം (മുഴുവൻ ദിവസത്തിന്റെ വാചകമായിട്ടും ധാരാളം പ്രയോഗങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്).

പകൽമണി, പകൽമണിയൻ-ഹ. ഒരു തൈ, നടുതല. ഉ. സൂൎയ്യൻ.

പകൽവിളക്ക്-സൂൎയ്യൻ.

പകവീട്ടുക-വിരോധം തീൎക്കുക. പൎയ്യായങ്ങൾ-വൈരശുദ്ധി, പ്രതീകാരം, വൈരനിൎയ്യാതനം.

പകവീഴ്ച-മുമ്പിലേയുള്ള വൈരം തീൎക്ക.

പകഴി-ഒരു മത്സ്യം.

പകഴി-അമ്പ്, ബാണം.

പകഴി-വി. നല്ലതായ.

പകാരം-'പ' എന്ന അക്ഷരം.

പകിട-ഹ ചൂതുകളിയിൽ ഉരുട്ടിക്കളിക്കുന്നതിനുള്ളവസ്തു. ഉ. വൃഷണം, അണ്ഡം.

പകിടകളി-പകിടകൊണ്ടുള്ള കളി.

പകിടി-ഹ. ഉപായം ഉ. പകിട്ട്. ന. വഞ്ചന. ൪. വലിയ തലപ്പാവ്. ൫. നേരമ്പോക്ക്.

'പകിടിവാക്കു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു രസിക്കയും'

(പഞ്ചേന്ദ്രോപാഖ്യാനം തുള്ളൽ)

'നിന്നുടെ പകിടികളെന്നൊടുകൂടാ'

(ലങ്കാമൎദ്ദനം തുള്ളൽ)

പകിട്ട്-ഹ. ഉപായം. ഉ. വഞ്ചന. ന. മിരട്ട്, ഭൂമിപ്പിക്കുന്ന വാക്ക്. ൪. വസ്ത്രം, ആഭരണം മുതലായവയുടെ ശോഭ. ൫. മോടി, ആഡംബരം.

പകിട്ടുന്നു-ഹ. വഞ്ചിക്കുന്നു. ഉ. ഇണങ്ങിയും പിണങ്ങിയും സ്വാധീനപ്പെടുത്തുന്നു. ന. മിരട്ടുന്നു. ൪. മോടികാട്ടി നടക്കുന്നു.

പകിരി-ഒരു മത്സ്യം (പകരി അല്ലെങ്കിൽ പകഴി എന്നുമാവാം.)

പകിഴം-പവിഴം.

പകുക്കുന്നു-പങ്കിടുന്നു. (കാ. ക്രി. പകുപ്പിക്കുന്നു).

പകുന്ന- മലശോധനക്കുള്ള ഒരുമരുന്നിന്റെപേർ ത്രികോല്പക്കൊന്ന.

പകുതി-ഹ പങ്ക്, ഓഹരി. ഉ. രണ്ടു സമഭാഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ന. തുക്കടി. ൪. ഒരു താലൂക്കിന്റെ ഒരു ഭാഗം.

പകുപ്പ്-പങ്കിടുക.

പക്കക്കാരൻ-ഹ. ഭൃത്യൻ, പക്കത്തു് ഊണു കഴിക്കുന്നവൻ. ഉ. അരിവെപ്പുകാരൻ. ന. വശത്തുള്ളവൻ.

പക്കക്കാളൻ–രാജാവിന്റെ ഭൃത്യന്മാർക്കണ്ടാക്കുന്ന കറി, പക്കത്തിലേ കറി

പക്കച്ചൊല്ല്–യദൃച്ഛയാ കേൾക്കാനിടയാകുന്ന വാക്ക്.

പക്കച്ചോറ്–രാജാവിന്റെ ഭൃത്യന്മാർക്കുള്ള ചോറ്, പക്കത്തിലേ ചോറ്.

പക്കണം–കാട്ടാളപ്പുര, കാട്ടാളക്കുടി. പചിക്കുകയും കലഹിക്കുകയും മാത്രമായിട്ടുള്ള സ്ഥലം എന്നർത്ഥം, മറ്റൊരുപര്യായം-ശബരാലയം.

'കാട്ടാളൻ തന്നുടെ പക്കണത്തിൽ ചെന്ന്' (കൃഷ്ണഗാഥ)

പക്കത്തുഭക്ഷണം—പക്കത്തിലുള്ള ഭക്ഷണം.

പക്കത്തുണ്ട്–ഉ. (പക്കത്ത്+ഊണ) പക്കത്ത് ഉണ്ണുന്നത്. ഉ. (പക്ക+തൂണ) പുരയുടെ വശങ്ങളിലുള്ള തൂണ്.

പക്കം–ഉ. തിഥി, പ്രതിപദംമുതൽ വാവുവരെയുള്ള ദിവസങ്ങൾ. ഉ. രാജാവിന്റെ സേവകന്മാർക്ക് ഭക്ഷണം കൊടുക്കുന്ന സ്ഥലം. ൩. പക്ഷം, വശം, ഭാഗം.

പക്കൽ–അ. അടുക്കൽ, വശത്ത്, കൈക്കൽ.

പക്കവാതം–പക്ഷവാതം.

പക്കശൻ–ചണ്ഡാലൻ.

പക്കാളി–ഉ. വെള്ളം സൂക്ഷിപ്പാനുള്ള തോൽസഞ്ചി ഉ. വെള്ളംകൊടുക്കാൻ ഏർപ്പെടുത്തപ്പെട്ടവൻ

പക്കി–നന്നെച്ചെറിയ ചിറകുകളുള്ള ചെറിയ ജന്തു (പക്ഷി എന്നതാണു പക്കിയായത്).

പക്കീരി, പക്കീർ–മഹമ്മദീയരിൽ ഭിക്ഷയെടുത്തു നടക്കുന്നവൻ, സന്യാസി.

പക്ക്–ഉ. വശം, പുറം. ഉ. വണ്ണം.

പക്തി–പാകംചെയ്ക, വേവിയ്ക്കൂ, പാകം (ഫലം).

പക്വ–വി. പാകംവന്ന, പഴുത്ത.

പക്വകൃത്ത്–വേപ്പ്.

പക്വത–പാകത്തിന്റെ വരവ്.

പക്വം–ഉ. പാകംവന്നത്. ഉ. നശിപ്പാൻ അടുത്തത്. ൩. കാലവശത്താൽ പരിപാകത്തെ പ്രാപിച്ച ബുദ്ധിമുതലായത്.

പക്വമാകുന്നു–ഉ. പഴുക്കുന്നു. ഉ. വേവുന്നു, പാകംവരുന്നു. (സ. ക്രി. പക്വമാക്കുന്നു).

പക്വരസം–മദ്യം.

പക്വവാരി–കാടി.

പക്വാശയം–അടിവയറ്.

ദഹനേന്ദ്രിയങ്ങളിൽ ഒന്ന്. കടവയറായ പൊക്കിളിന്റെ താഴത്തേ പ്രദേശം.

പക്ഷകം–ഉ. സാധാരണ രണ്ടു കീറുവാതിലുള്ള ദ്വാരം. ഉ. ഇരുഭാഗങ്ങളിലുമുള്ള വാതിൽ, ൩. പിൻ പുറത്തേ വാതിൽ.

പക്ഷഗമം–പറപ്പ്, പറക്കുക.

പക്ഷഗ്രഹണം–ഒരു പക്ഷക്കാരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുക.

പക്ഷചതുഷ്ടയം–ആരംഭം, വൃദ്ധി, പരിണാമം, വിവർത്തം.

പക്ഷചരൻ–ഉ. ചന്ദ്രൻ. ഉ. പരിചാരകൻ.

പക്ഷചരം–ആന, കൂട്ടത്തിൽനിന്നു തെറ്റിയ ആന.

പക്ഷച്ഛിത്ത്–ഇന്ദ്രൻ.

പക്ഷജൻ–ചന്ദ്രൻ.

പക്ഷതാ–സ്നേഹം, ഒരുഭാഗം ചേർന്നിരിക്കുക.

പക്ഷതി–ഉ. രണ്ടു പക്ഷത്തിലേയും പ്രതിപദം. പക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്. (ശുക്ലകൃഷ്ണ പക്ഷങ്ങളുടെ പ്രാരംഭം). ഉ. ചിറകിന്റെ മൂലം, രണ്ടുചിറകിന്റെയും കട.

പക്ഷദ്വയം-൧. കൃഷ്ണപക്ഷം (മുന്നിരുട്ടുള്ളതു്), ശുക്ലപക്ഷം (മുൻ നിലാവുള്ളതു). കൃഷ്ണപക്ഷം പിതൃക്കൾക്കു പകലും, ശുക്ലപക്ഷം രാത്രിയുമാണ്. ൨. രണ്ടുചിറകുകൾ.

പക്ഷദ്വാരം-൧. സാധാരണ രണ്ടു കീറു വാതിലുള്ള ദ്വാരം ൨. ഇരുഭാഗങ്ങളിലുമുള്ള വാതിൽ. ചിറകുപോലെയുള്ള (ഇരട്ടയായ) ദ്വാരം (വാതിൽ) എന്നർത്ഥം. ൩. പിൻപുറത്തേ വാതിൽ.

പക്ഷധരൻ-ചന്ദ്രൻ.

പക്ഷധരം-പക്ഷി.

പക്ഷപാതം-൧. ഒത്താശ. ൨. ഒരാളോടു ചേരുക ൩. ആഗ്രഹം. ൪. സ്നേഹം. ൫. ഇഷ്ടം.

പക്ഷപാതി-ഒത്താശക്കാരൻ.

പക്ഷപാലി-രഹസ്യവാതിൽ.

പക്ഷപുടം-ചിറകുമൂടി, ചിറക്.

പക്ഷഭാഗം-൧. രണ്ടുവശവും. ൨. ആനയുടെ പാൎശ്വഭാഗം. പുറത്തുകയറുന്നവരെ ഇതുകൊണ്ടു സ്വീകരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

പക്ഷഭുക്തി-സൂൎയ്യൻ ഒരുപക്ഷം (൧൫ ദിവസം) കൊണ്ടു സഞ്ചരിച്ച മാൎഗ്ഗം

പക്ഷഭേദം- വ്യത്യാസം; ഒത്താശ.

പക്ഷം-൧. പ്രതിപദം തുടങ്ങി വാവുവരെയുള്ള ൧൫ ദിവസം.

[ദേവന്മാരാൽ അല്ലെംകിൽ പിതൃക്കളാൽ പരിഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്നതു്. ഒരുമാസം ഗമിക്കണമെങ്കിൽ അതിനു രണ്ടുപക്ഷമുണ്ടായിരിക്കും. അതുകൊണ്ടു പക്ഷം (ചിറക) പോലെയുള്ളതു് എന്നതാൽപൎയ്യം. 'പഞ്ചദശതേ അഹോരാത്രാഃ'=ആ അഹൊരാത്രങ്ങൾ ൧൫ കൂടിയ കാലം 'പക്ഷം' 'പക്ഷൌ പൂൎവ്വാപരൌശുക്ലകൃഷ്ണൌ; പക്ഷങ്ങൾ "പൂൎവ്വാപരങ്ങൾ=പൂൎവ്വവും അപരവും' പൂൎവ്വം=ആദ്യത്തേതു്. അപരം=ഒടുക്കത്തേതു്. ശുക്ലകൃഷ്ണങ്ങൾ-ശുക്ലവും കൃഷ്ണവും. ശുക്ലം=വെളുത്തതു്. കൃഷ്ണം=കറുത്തതു്. പക്ഷങ്ങൾ രണ്ടുകൂടിയ കാലം-മാസം.]

൨. അമ്പിന്റെ തൂവൽ, അമ്പിന് വേഗമുണ്ടാവാനായി അതിന്റെ കടയ്ക്കൽ ചേൎത്തു കെട്ടുന്ന തൂവൽ. ൩ ചിറക്. എപ്പോഴും വിടാതെ സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടതു എന്നൎത്ഥം ൪. ചേൎച്ച. ൫. ഭാഗം, വശം. ൬. ഇഷ്ടം. ൭. കൂട്ട്. ൮. ഭയ. ൯. സ്നേഹം. ൧൦. കൂറ്, കൂട്ടിച്ചേൎക്കപ്പെട്ടതു്, കൂട്ടം. ൧൧. ഭുജം, തോൾ. ൧൨. സേനയുടെ പാൎശ്വഭാഗം. ൧൩. എന്തിന്റെ എങ്കിലും പാതി. ൧൪. പക്ഷി. ൧൫. സ്ഥിതി, മാതിരി. ൧൬. ശരീരം. ൧൭ ശരീരത്തിലെ അവയവം. ൧൮. രാജാവിന്റെ ആന. ൧൯. സൈന്യം. ൨൦. രണ്ടു് എന്ന അക്കം ൨൧ ചുവരു്. ൨൨. പ്രതിബന്ധം. ൨൩. വിരോധം, എതിരു്. ൨൪. പ്രത്യുത്തരം. ൨൫. അതിൎത്തി. ൨൬. അയൽ. ൨൭. ഭവനം. ൨൮. അഭിപ്രായം.

പക്ഷമൂലം-രണ്ടു ചിറകിന്റെയും കട, പക്ഷത്തിന്റെ (ചിറകിന്റെ) മൂലം എന്നൎത്ഥം.

പക്ഷവാതം-ശരീരത്തിന്റെ ഒരുവശം മുഴുവൻ തളൎന്നുപോകുന്ന ഒരുമാതിരി വാതരോഗം.

പക്ഷവാദം-ഒത്താശപറക, ഒരു ഭാഗത്തേക്കു വേണ്ടി പറയുന്നതു്.

പക്ഷവാദി - പക്ഷംപിടിച്ചു പറയുന്നവൻ.

പക്ഷവാഹനൻ-പക്ഷി.

പക്ഷസ്സ്-൧. ചിറക്. ൨. വണ്ടിയുടെ പാൎശ്വഭാഗം. (പക്ഷം എന്നതിന്റെ ഒരു പാഠമാണ്).

'പക്ഷസീചസ്മൃതൌ പക്ഷൌ'.

(ശ്ലോകൻ)

പക്ഷസുന്ദരം-പാച്ചോററി.

പക്ഷാഘാതം — പക്ഷവാതം എന്ന രോഗം.

പക്ഷാന്തം-വാവ്. ശുക്ലകൃഷ്ണപക്ഷങ്ങളുടെ അവസാനം എന്നർത്ഥം.

പക്ഷാന്തരം-മറെറാരു പ്രകാരം, മറെറപ്പക്ഷം, മറെറാരു് അഭിപ്രായം, എതിരഭിപ്രായം.

പക്ഷാഭാസം-ഹ. വഞ്ചനയുള്ള തർക്കം. ഉ. കള്ള അന്യായം.

പക്ഷാലു-പക്ഷി.

പക്ഷി-ഹ. പക്ഷമുള്ളതു്, പറന്നു സഞ്ചരിക്കുന്ന ജന്തു. പര്യായങ്ങൾ-ഖഗം, വിഹംഗം, വിഹഗം, വിഹംഗമം, വിഹായസ്സ്, ശകുന്തി, പക്ഷി, ശകുനി, ശകുന്തം, ശകുനം, ദ്വിജം, പതത്രീ, പത്രീ, പതഗം, പതത്തു്, പത്രരഥം, അണ്ഡജം, നഗൌകസ്സ്, വാജീ, വികിരം, വിഃ, വിഷ്കിരം, പതത്രി, നീഡോത്ഭവം, ഗരുത്മത്തു്, പിത്സത്തു്, നഭസംഗമം-ഈ ൨൭-ം പക്ഷിയുടെ സാമാന്യമായ പേർ. ൨. ശരം, അമ്പ്. ൩. ശിവൻ.

പക്ഷികളെ കൊല്ലുന്നവന്റെ പേർ-ജീവാന്തകൻ, ശാകുനികൻ.

പക്ഷിക്കൂട്ട്- പക്ഷിയെ ഇടുന്ന കൂട്ട.

പക്ഷിണി-ഹ. പെടപ്പക്ഷി, പെൺപക്ഷി. ൨. ഒരു രാവും രണ്ടു പകലും കൂടിയതു്. വരാൻപോകുന്നതായും നടക്കുന്നതായുമുള്ള പകലുകൾ ചിറകുകളെപ്പോലെ ഇതിന്നിരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. (ഉദിച്ചാൽ പിറേറന്നാൾ അസ്തമിക്കുന്നതുവരെയുള്ള കാലമത്രേ പക്ഷിണി)

പക്ഷിണി എന്നാൽ രണ്ടു പകലും ഒരു രാത്രിയും കൂടിയ ഒന്നരദിവസം ൻ-നാഴിക എന്നർത്ഥം. പക്ഷിണി എന്നതു 'രണ്ടുദിവസം' ആണെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

൩. അമ്പ്.

പക്ഷിദോഷം-പക്ഷിക്കുററം, കുട്ടികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ഒരു സുഖക്കേട്.

പക്ഷിപതി-സമ്പാതി. ൨. ഗരുഡൻ.

പക്ഷിപുംഗവൻ-ജടായു. ൨. ഗരുഡൻ.

പക്ഷിപ്രവരൻ-ഹ. ഗരുഡൻ. ൨. പക്ഷിശ്രേഷ്ഠൻ.

പക്ഷിബാധ-കൊച്ചു പൈതങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം.

പക്ഷിമല്ലം-പിതാരിപ്പുള്ളു്.

പക്ഷിമുനി-ചെമ്പോത്തു്.

പക്ഷിരാജൻ, പക്ഷിരാജാവു്-ഗരുഡൻ.

പക്ഷിലൻ-വാത്സ്യായനൻ.

പക്ഷിവേട്ട-പക്ഷികളെ പിടിക്കൽ.

പക്ഷിശാല-പക്ഷികളെ ഇട്ടു സൂക്ഷിക്കുന്ന കെട്ടിടം.

പക്ഷിസിംഹൻ-ഗരുഡൻ.

പക്ഷിസ്വാമി-ഗരുഡൻ.

പക്ഷീന്ദ്രൻ-ഗരുഡൻ.

പക്ഷീയ-(പദാന്ത്യത്തിൽ) വശത്തുള്ള, കക്ഷിയിൽപ്പെട്ട.

പക്ഷേ-അ സംശയത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒരു വാക്ക്, അല്ലെങ്കിൽ

പക്ഷ്മകോപം, പക്ഷ്മപ്രകോപം-ഹ. കൺപോളയിലെ രോമം അകത്തേട്ടു തിരിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ഉറുത്തൽ, ഒരു നേത്രരോഗം.

അക്ഷിരോമങ്ങൾ വായുപ്രചലിതങ്ങളായി കണ്ണിന്റെ ഉള്ളിൽ വീണിട്ടു് പിന്നെയും പിന്നെയും കണ്ണിനെ ഉരക്കം

അതുമൂലം ശുക്ലമണ്ഡലത്തിംകലും കൃഷ്ണമണ്ഡലത്തിങ്കലും നീരുണ്ടാകും.

ഉ. രോമം വളഞ്ഞു കണ്ണിൽ കത്തുക. ന. പോള അന്തർമ്മുഖമായിട്ടു വളയുക.

പക്ഷ്മശാതം—ഒരു നേത്രരോഗം.

അക്ഷിരൊമങ്ങളുടെ അധോഭാഗത്തിലിരിക്കുന്ന രൊമങ്ങളെ പൊഴിക്കും. ചൊറിവും ചൂടും ഉണ്ടാക്കും.

പക്ഷ്മള—വി. ഉറപ്പും നീളവും (ഭംഗിയും) കൂടിയ കൺപീലികൾ ഉള്ള.

പക്ഷ്മം—ഹ. കണ്ണിന്റെ പോളകളിന്മേലുള്ള രോമം. ഉ. പൂവിന്റെ അല്ലി. ന. നൂലിന്റെ തുമ്പ്, ഏററവും ചെറുതായ നൂൽ മുതലായതിന്റെ അംശം.

'പക്ഷ്മസൂത്രാദിസൂക്ഷ്മാംശേ
കിഞ്ജല്ക്കേ നേത്രലോമനി'
(വിശ്വം)

ര. താമരയല്ലി. ഇ. ചിറക്.

പക്ഷ്യൻ—ഹ. പക്ഷക്കാരൻ. പക്ഷം ചേർന്നവൻ. ഉ. പിന്തുടരുന്നവൻ. ന. സ്നേഹിതൻ ര. ഇഷ്ടൻ.

പക്ഷ്യമാണ—വി. വശംചേർന്ന, കക്ഷിപിടിച്ച.

പങ്കക്രീഡം—പന്നി.

പങ്കച്ഛിത്ത്—തേററാമ്പരൽ വൃക്ഷം.

ഇതിന്റെ കായ് ജലം തെളിയുന്നതിനു നന്ന്.

പങ്കജനാഭൻ—വിഷ്ണു. പങ്കജം (താമരപ്പൂവ്) നാഭിയിൽ (പൊക്കിളിൽ) ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പങ്കജന്മാ—വണ്ടാരം കോഴി.

പങ്കജബന്ധു, പങ്കജബാന്ധവൻ—സൂർയ്യൻ. താമരയ്ക്കു ബന്ധുവായിരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. പകലാണ് താമരവിടിരുന്നത്; അതുകൊണ്ടു ഈ പേരുണ്ടായി.

പങ്കജബാണൻ—കാമദേവൻ.

പങ്കജമകൾ—ലക്ഷ്മിദേവി.

പങ്ക(ജ)മുഷ്ടികാ—ചോനകപ്പുല്ല്.

പങ്കജയോനി—ബ്രഹ്മാവ്. താമര ഉത്ഭവസ്ഥാനമായവൻ എന്നർത്ഥം.

പങ്കജശരൻ—കാമദേവൻ.

പങ്കജസഖി—സൂർയ്യൻ.

പങ്കജസംഭവൻ—ബ്രഹ്മാവ്.

പങ്കജാക്ഷ—വി. താമരപ്പൂപോലെ കണ്ണുള്ള.

പങ്കജാക്ഷൻ—. വിഷ്ണു. ഉ. താമരപ്പൂപോലെ കണ്ണുള്ളവൻ. (സ്ത്രീ. പങ്കജാക്ഷി.)

പങ്കജിനി—ഹ. താമരപ്പൊയ്ക. ഉ. താമരക്കൂട്ടം.

പങ്കജോത്ഭവൻ—ബ്രഹ്മാവ്.

പങ്കജം—താമര. പങ്കത്തിൽ (ചളിയിൽ) ഉണ്ടാകുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പങ്കണം—പക്കണം, കാട്ടാളപ്പുര.

പങ്കപ്പാട്—ദേഹദുഃഖം, ഉപദ്രവം. ഉ. അപമാനം.

പങ്കപ്രക്ഷാളനന്യായം — ഒരുവകന്യായം.

'പ്രക്ഷാളനാദ്ധിപങ്കസ്യദൂരാദസ്പർശനം വരം'

'ചളി യാക്കീട്ടു കഴുകിക്കളവാൻ പുറപ്പെടുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലത് ആദ്യംതന്നെ ചളിയാക്കാതിരിക്കുന്നതാണ്. സന്ദർഭം സ്പഷ്ടം'.

പങ്കം—ഹ. ചളി. വിസ്താരത്തെ പ്രാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. പാപം. ദുഃഖത്തെ വെളിവാക്കുന്നത് (വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതു) എന്നർത്ഥം. സംസർഗ്ഗംകൊണ്ടു വിസ്താരത്തെ പ്രാപിക്കുന്നത് എന്നുമാവാം.

'പങ്കംപൊക്കുന്ന കാളിന്ദിയിൽ മുഴുകിമുദാ'
(ദക്ഷയാഗം കഥകളി).

൩. അപമാനം, കുറച്ചൽ. ൪. ചെളിക്കുഴി, ഈറൻനിലം. ൫. തൈലം, കുഴമ്പ്. ൬. അഴുക്ക്.

പങ്കമണ്ഡൂകം-ഞമഞ്ഞ്.

പങ്കരുഹം-താമര.

പങ്കവാസം-ഞണ്ട്.

പങ്കശുക്തി-കക്കാ.

പങ്കശൂ(സൂ)രണം-താമരക്കിഴങ്ങ്.

പങ്കാ-മുകളിൽ കെട്ടിത്തൂക്കത്തക്കതും വീശി കാററുവരുത്തുവാൻ ഉപകരിക്കുന്നതുമായ യന്ത്രം. (ഹിന്ദുസ്ഥാനിഭാഷ).

പങ്കാൻ-തുഴ.

പങ്കായം-തുഴ.

പങ്കാരം-൧. കരിംപായൽ. ൨. ചിറ, അണ, മട. ൩. കോണിപ്പടി.

പങ്കിടൽ-ഓഹരിവെക്കു.

പങ്കില-വി. ചളിയുള്ള.

പങ്കിലീകൃത-വി. ചെളിയുള്ളതാക്കപ്പെട്ട

പങ്കിലം-൧. ചെളിമയമായ പ്രദേശം. ൨. തോണി. ൩. അരച്ചുതെച്ചത്.

'കൊങ്കയിൽ നളദപങ്കിലം'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

പങ്ക്-ഓഹരി.

പങ്കുവീതം-ഓരോ ഓഹരി.

പങ്കേജം-താമര.

പങ്കേരുഹം-൧. താമര. ചളിയിൽ മുളച്ചു പൊങ്ങുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. വണ്ടാരംകോഴി.

പംക്തി-൧. വരി, സമൂഹം. ൨. പത്തക്ഷരംവീതം നാലുവരിയുള്ള ശ്ലോകം ൩. കൂട്ടം ൪. പത്ത്. ൫. ഇടതൂർമ്മയില്ലാത്ത മരക്കൂട്ടം, വൃക്ഷം മുതലായവയെ വ്യക്തമാക്കിച്ചെയ്യുന്നത് എന്നർത്ഥം. (പംക്തീ എന്നുമാവാം.) ൬. ഉക്തമുതൽക്കു പത്താമത്തേതായ ഛന്ദസ്സ്.

പംക്തികണ്ഠകം-വലിയ കടലാടി.

പംക്തികണ്ഠൻ-രാവണൻ.

പംക്തികന്ദം-മാലക്കിഴങ്ങ്.

പംക്തികാ-വരി.

പംക്തിഗ്രീവൻ-രാവണൻ.

പംക്തിചരം-അന്നിൽപക്ഷി.

പംക്തിബീജകം-ചെറുകൊന്ന.

പംക്തിബീ(വീ)ജം-വെറുംവേലം.

പംക്തിമുഖൻ-പത്തു മുഖമുള്ളവൻ, രാവണൻ.

പംക്തിരഥൻ-ദശരഥൻ. പത്തു ദിക്കിലുംരഥത്തിൽ സഞ്ചരിക്കാവുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പംക്തിരഥാത്മജൻ-ശ്രീരാമൻ.

പംക്തിസ്യന്ദനൻ-ദശരഥൻ.

പംഖാ-പങ്കാ, വീശുന്നതിനായി തൂക്കിക്കെട്ടീട്ടുള്ള തൂക്കു വീശറി.

പംഗു-വി. രണ്ടു കാലിനും മുടന്തുള്ള.

പംഗു-൧. മുടന്തൻ. ഇരുകാൽ മുടവൻ. ൨. ശനി. മുടന്തുള്ളതുകൊണ്ട് ഈ പേർ വന്നു. ൩. മുഴങ്കാലില്ലാത്തവൻ. കഷ്ടമേ എന്നു ജനങ്ങളാൽ പറയപ്പെടുന്നവൻ ആകകൊണ്ട് ഈ പേർ വന്നു.

പംഗുഗ്രാഹം-൧. മുതല. ൨. ചീങ്കണ്ണി. ൩. മകരമത്സ്യം.

പംഗുലം-വെള്ളിപോലെ വെളുപ്പുള്ള കുതിര.

പച-വി. പചിക്കുന്ന, വേവിക്കുന്ന.

പചകൻ-പാകംചെയ്യുന്നവൻ, വെയ്പുകാരൻ.

പചന-വി. പാകംചെയ്യുന്ന, വേവിക്കുന്ന

പചനൻ-൧. അഗ്നി, തീ. ൨. കൊടുവേലി.

പചനം-പാകം.

പചപചൻ-ശിവൻ.

പചം-പാകംചെയ്ക.

പചംപച - ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, മരമഞ്ഞൾ രോഗങ്ങൾക്കു പാകം വരുത്തുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പചാ-പാകം ചെയ്യുക (വെക്കുക). പചിക്കുക എന്നർത്ഥം.

പചി-ഹ. അഗ്നി. ഉ. പാകമാക്കൽ. ന. അമൃജനകം (പ്രാണവായു).

പചിക്കുന്നു-പാകംചെയ്യുന്നു. (കാ-ക്രി. പചിപ്പിക്കുന്നു).

പചു-വി. ഹ. ഇളയ. ഉ. പുതിയ. ന. പശയുള്ള.

പചേളിമ-വി. ഹ. തനിയെ പഴുക്കാറായ. ഉ. തിരളാറായ.

പചേളിമൻ-ഹ. സൂര്യൻ. ഉ. അഗ്നി.

പചേളുകൻ-വെയ്പ്പുകാരൻ.

പച്ച-വി. ഹ. പഴുക്കാത്ത. ഉ. ഇളയ. ന. പുതിയ. ര. വേവിക്കാത്ത. ഉ. പച്ചനിറമുള്ള.

പച്ച-ഹ. പച്ചനിറം. പര്യായങ്ങൾ-പലാശം, ഹരിതം, ഹരിത്തു്. ഉ. മരതകക്കല്ല്. ന. ഒരുമാതിരി തുളസി. ര. ജീവൻ, ചൊടി. ഉ സ്വത്തു്.

പച്ചകുത്തു്-ദേഹത്തു തൊലിക്കുള്ളിൽ പച്ചനിറം കുത്തിവെക്കുന്നതു്, സ്ത്രീകളുടെ സ്തനകപൊലാദികളിൽ കസ്തൂരികംകുമാദികളെകൊണ്ടു വിലാസാർത്ഥം മകരികാദ്യാകാരമായി എഴുതപ്പെടുന്ന പത്തിക്കീററിന്റെ പേർ പര്യായങ്ങൾ-പത്രലേഖാ, പത്രാംഗുലി.

പച്ചക്കർപ്പൂരം-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്. വിലകൂടിയ ശുദ്ധമായകർപ്പൂരമാണ്. ഇതിന്റെനിറം തൂവെള്ളയാകുന്നു.

പച്ചക്കലം-ചുടാത്തകലം.

പച്ചക്കല്ല്-മരതകക്കല്ല്.

പച്ചക്കാ (യ്)-പഴുക്കാത്തകായ്. (ശലാടു എന്നു സംസ്കൃതം).

പച്ചച്ചായം-പച്ചനിറമുള്ള ചായം.

പച്ചച്ചിരിചിരിക്കുന്നു-വിസ്ഫ്രിയാകുന്നു (ശൈലി.)

പച്ചച്ചേമ്പു-കറയില്ലാത്ത ചേമ്പ്.

പച്ചടി-ഒരുകറി.

പച്ചനാഭി-വിഷമുള്ള ഒരു വേർ.

പച്ചനിറം-വി. മരതക നിറമുള്ള

പച്ചനിറം-മരതകനിറം.

പച്ചപിടിക്കുന്നു- ക്ഷീണാവസ്ഥവിട്ട് ശരീരം ക്രമേണ നന്നായി വരുന്നു

പച്ചപ്പട്ട്-പച്ചനിറമുള്ളപട്ട്.

പച്ചപ്പയർ-ചെറുപയർ.

പച്ചപ്പരമാർത്ഥി-ഹ. അധികംനേരുകാരൻ. ഉ. ഭോഷൻ. ന. ആരുപറയുന്നതും വിശ്വസിക്കത്തക്കവണ്ണം സാധുശീലൻ, ചതിഅറിയാത്തവൻ.

പച്ചപ്പല്ലൻ-വെററിലമുറുക്കി പല്ലു ചെമപ്പിക്കാത്തവൻ.

പച്ചപ്പാൽ-കാച്ചാത്തപാൽ.

പച്ചപ്പുള്ള-കൈക്കുഞ്ഞു്.

പച്ചപ്പുല്ല്-ഉണങ്ങാത്തപുല്ല്, ഇളമ്പുല്ല്.

പച്ചപ്പുഴു-മെരുകിൻപുഴു.

[വാതം, കഫം, കുഷ്ഠം, ചൊറി, ജ്വരം, വിഷം, വ്രണം, ശിരോരോഗം മുതലായവയ്ക്കുനന്ന്. മുടിയെ നന്നാക്കും. കണ്ണിനു ഹിതം. ഛർദ്ദിയെ ഉണ്ടാക്കും. (സം-ജവാദി. ഇം-Civet സിവെററ്)

പച്ചപ്പെടുമാറു്-അ. പച്ചയാകത്തക്കവണ്ണം, കൃത്രിമമായിട്ട്.

'മച്ചകംതന്നിലേ പച്ചപ്പെടുമാറു'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

പച്ചപ്പൊട്ട് - നെററിയിൽ പച്ചനിറത്തിൽ തൊടുന്ന തിലകം.

പച്ചപ്രാവ്-ഒരുവക പക്ഷി.

പച്ചമണ്ണ്-പുതുമണ്ണ്. നനവുള്ള മണ്ണ്.

പച്ചമത്സ്യം, പച്ചമീൻ – ഉണങ്ങാത്ത മീൻ.

പച്ചമാങ്ങ–പഴുക്കാത്ത മാങ്ങ.

പച്ചമാംസം–വേവിക്കാത്ത ഇറച്ചി.

പച്ചരാമത്തുളസി–തിരുനീറ്റുപ്പച്ച.

വാതരോഗം, ഗ്രഹപീഡ, വ്രണം, വിഷം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്.

പച്ചരി–പ്ര. ഉണക്കലരി. പ. വേവിക്കാത്ത അരി.

പച്ചലിക്ക–പച്ചയായിത്തീരുക

പച്ചവടം, പച്ചോടം, പച്ചവടം–പ്ര. ഒരുമാതിരി കമ്പിളി. പ. പുറങ്കുപ്പായം. സ. ഇണപ്പടവ.

പച്ചവെള്ളം–പൂടപിടിപ്പിക്കാത്ത ജലം.

പച്ചവെള്ളം വറ്റിച്ചുകുടിക്കുന്നു–നിസ്സങ്കോചമായിരിക്കുന്നു

പച്ചശരീരം–സ്ത്രീ പ്രസവിച്ചാൽ ഇത്രപത്തെട്ടു ദിവസത്തിനു മുമ്പുള്ള ശരീരം.

പച്ചളിപ്പുവ്–പച്ചിലപ്പുയ്യ്, ചിത്രസ്തൂപം, പഞ്ചായേങ്ങാദം–മാലുധനം, മാതുലാഹി.

പച്ചിരിമ്പ്–പണിയാത്ത ഇരിമ്പ്.

പച്ചില–സമൂഹപ്പച്ച

പച്ചില കഫവാതരോഗങ്ങൾ, വിഷം, വസ്തിപ്രദേശത്തുള്ള ചൊറി, മുഖരോഗം, നെഞ്ചുകഫിപ്പ്, അരോചകം അൾസ്സ് മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്.

ഒരു ഗന്ധദ്രവ്യം; ഒരു ഔഷധമാണ്. പണ്യവസ്തുത്തിൽ ചേർന്നു്. വസ്ത്രപഞ്ചായങ്ങളെല്ലാം ഇതിനു പേരാകുന്നു.

[സം–പത്രം. ത–പച്ചിലയെ ഇം–Folia Malabathy (ഫോലിയം മലബാത്രി).]

പച്ചിലമരം–തമാലവൃക്ഷം.

ഈ വൃക്ഷം ഏറയും അരുവാ, അഷ്ടമി ഇവ നദിതീരങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്നു. മുഖം മുതൽ നീലനിറമാകുന്നു. പൂ ചെമന്നിരിക്കും. ഇല ഇടിയുടെ ഇലപോലെയാണ്. കഫം, പിത്തം, ചൂടുനീർ, ചുഴൽപ്പു, തണ്ണീർദാഹം, വീക്കം, വിസ്ഫോടം ഇവയ്ക്കു നന്ന്.

പഞ്ചായേങ്ങാദം–താപിഞ്ഛം, കാളസ്കന്ധം, തമാലം.

പച്ചിലനിറമുള്ളി–ഒരുമാതിരി ഉള്ളി.

പച്ചിലപ്പാമ്പ്, പച്ചോലപ്പാമ്പ്, പച്ചിളപ്പാമ്പ്–പച്ചനിറമുള്ള ഒരുമാതിരി പാമ്പ്. (പച്ചളിപ്പുയ്യ് എന്നതു നോക്കുക).

പച്ചിലപ്പുരുമാർഗം–ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

പച്ചോടം–പ്ര. പുരപ്പു്. പ. കപ്പുഷേം.

പച്ചോന്തു്–പച്ചനിറമുള്ള ഒരുമാതിരി ജന്തു.

പഞ്ച–വി. അഞ്ചു്.

പഞ്ച–കണ്ടം.

പഞ്ചക–വി. പ്ര. അഞ്ചു്. പ. അഞ്ചിനെ സംബന്ധിച്ച, അഞ്ചുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ. സ. നൂറിന്റെ അഞ്ചുവീതം എട്ടു കൂന്നം.

പഞ്ചകന്യകകൾ–അഹല്യ, ദ്രൗപദി, സീത, താര, മണ്ഡോദരി ഇവർ അഞ്ചും.

'അഹല്യാ ദ്രൗപദീ സീതാ
താരാ മണ്ഡോദരീ തഥാ
പഞ്ചകന്യാഃ സ്മരന്നിത്യം
മഹാപാതകനാശിനീഃ'

പഞ്ചകം–പ്ര. യുഗ്മരാശി. പ. അഞ്ചു സംഖ്യയായുള്ള ഒരുകൂട്ടം. സ. യന്ത്രം അറിയേണ്ടുന്ന ക്രമം.

'താരവാരതിഥിലഗ്നസംയുതം
ധ്യേനകേന്ദ്രമഥ പൂർവപൂർവജേ

മൃത്യുവഹ്നിനൃപതസ്കരാമയൈഃ
പീഡിതോത്ര ഗമനേ ഭവേന്നരഃ'

യാത്രസമയത്തേ നക്ഷത്രം, വാരം, തിഥി, ലഗ്നം ഇവയുടെ സംഖ്യകളെ കൂട്ടി ഒമ്പതിൽ ഹരിച്ചുവരുന്ന ശിഷ്ടം ൧=മൃത്യുപഞ്ചകം; ൨=അഗ്നിപഞ്ചകം; ൪=രാജപഞ്ചകം; ൫=ചോരപഞ്ചകം; ൬=രോഗപഞ്ചകം. ശിഷ്ടം ൩-൫-൭-ൻ-ഇവ നിഷ്പഞ്ചകം. ഇതു യാത്രയ്ക്ക് ഉത്തമം.

൪. തന്ത്രശാസ്ത്രപ്രകാരം ഒരു ശുദ്ധികലശം. ൫. ഇരുപത്തിനാലു കടലാസു കൂടിയ ഒരടുക്ക്. ഇതിന് പഞ്ചം എന്നും പറയും.

പഞ്ചകരണീ-പഞ്ചേന്ദ്രിയം. കണ്ണ്, മൂക്ക്, ചെവി, നാക്ക്, ത്വക് (തൊലി) ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചകർമ്മങ്ങൾ- അഞ്ചുവിധം ചികിത്സകൾ. വമനം, രേചനം, നസ്യം, അനുവാസനം, നിരൂഹം ഇവ അഞ്ചും.

പഞ്ചകർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങൾ-വാക്ക്, പാദം, പാണി, പായു, ഉപസ്ഥം-ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചകർമ്മേന്ദ്രിയവിഷയങ്ങൾ— വചനം, ഗമനം, ദാനം, വിസർഗ്ഗം, ആനന്ദം.

പഞ്ചകല്യാണം-സ്വർണ്ണം.

പഞ്ചകീർത്ത്യുപചാരങ്ങൾ— നീരാജനം, പുഷ്പാഞ്ജലി, സർവ്വാർപ്പണം, ക്ഷമാപണം, ഉദ്വാസനം ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചകൃഷ്ടികൾ-കൃഷിപ്പണി ചെയ്യുന്ന അഞ്ചു ജാതിക്കാർ.

പഞ്ചകോണം-അഞ്ചു കോണായി വരച്ച ചക്രം, അഞ്ചു പട്ടം. അഞ്ചു വശങ്ങളുള്ള ഒരു രൂപം. (ചിത്രമെഴുത്തു).

പഞ്ചകോലം, പഞ്ചകോലകം-തിപ്പലി, തിപ്പലിമൂലം, ചെവിയം, കൊടുവേലി, ചുക്ക് ഇവ ൫-ം.

'പിപ്പലീ പിപ്പലീമൂലം
ചവ്യ ചിത്രക നാഗരം
ഏകത്ര മിശ്രിതൈരേഭിഃ
പഞ്ചകോലക മുച്യതേ'

പഞ്ചകോശങ്ങൾ- ആത്മാവിനെ ചുററീട്ടുള്ള, അന്നമയകോശം, (സ്ഥലശരീരം), പ്രാണമയകോശം, മനോമയകോശം, വിജ്ഞാനമയകോശം, ആനന്ദമയകോശം ഇവ അഞ്ചും.

പഞ്ചഗണദേശങ്ങൾ- മോദാപുരം, വാമദേവം, സുദാമാനം, സുസങ്കുലം, ഉത്തരഉലൂകം ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചഗവ്യം — പശുവിന്റെ പാലും, തൈരും, നെയ്യും, മൂത്രവും, ചാണകവും കൂടിയത്.

'ക്ഷീരം ദധിതഥാചാജ്യം
മൂത്രംഗോമയമേവച'

പഞ്ചഗീത്യംഗങ്ങൾ-കൊട്ടു, പാട്ട്, നൃത്തം, വിഭൂഷകഭാഷണം, പുരാണവായന ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചഗുണങ്ങൾ- രൂപം, രസം, ഗന്ധം, സ്പർശം, ശബ്ദം. (ഇവയത്രെ പഞ്ചതന്മാത്രം)

പഞ്ചഗുണീ-ഭൂമി.

പഞ്ചഗുപ്തം-ഒരു ജലജന്തു, ആമ. നാലു കാലും തലയും ഒളിച്ചുവെച്ച് രക്ഷപ്പെടാൻ കഴിയുന്നതുകൊണ്ട് ഈ പേരുണ്ടായി.

പഞ്ചഗുപ്തിരസാ-ചോനകപ്പുല്ല്.

പഞ്ചഗോചരങ്ങൾ-ശബ്ദം, സ്പർശം, രൂപം, രസം, ഗന്ധം ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചചാമരം-൧. രാമായണം ൨൪-വൃത്തത്തിലെ ൭-ാം വൃത്തം. ൨. ഒരു വൃത്തം.

'ലഘുർഗ്ഗുരുർന്നിരന്തരം യദാസ പഞ്ചചാമരഃ'

(വൃത്തരത്നാകരം)

പഞ്ചചൂഡാ-രംഭാ.

പഞ്ചജനങ്ങൾ-ദേവകൾ, മനുഷ്യർ, ഗന്ധർവ്വർ, നാഗങ്ങൾ, പിതൃക്കൾ ഈ ൫-ം. ൨. ബ്രാഹ്മണർ, ക്ഷത്രിയർ, വൈശ്യർ, ശൂദ്രർ, നിഷാദർ ഈ അഞ്ചും.

പഞ്ചജനാഃ-പഞ്ചഭൂതങ്ങളിൽ നിന്നു ജനിക്കുന്നവർ, പിതാവിന്റെ സ്ഥാനത്തു അഞ്ചു ജനങ്ങൾ ഉള്ളവർ ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം. ജനിപ്പിച്ചവനും, ഉപനയിച്ചവനും, വിദ്യ പഠിപ്പിച്ചവനും, ചോറുതന്നു വളർത്തിയവനും, അത്യാപത്തിൽ നിന്നു രക്ഷിച്ചവനും (ഇവർ അഞ്ചും) പിതാക്കന്മാർ ആകുന്നു.

"ജനിതാ ചോപനേതാച
യഞ്ചവിദ്യാം പ്രയച്ഛതി,
അന്നദാതാ ഭയത്രാതാ
പഞ്ചൈതേപിതരഃ സ്മൃതാഃ"

മാതാവായിട്ടും ഒരുവന്നു അഞ്ചുപേരുണ്ട്. ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യ, രാജാവിന്റെ ഭാര്യ, ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവിന്റെ ഭാര്യ, തന്റെ ഭാര്യയുടെ അമ്മ, തന്റെ പെററമ്മ ഇവരാകുന്നു. ആദ്യത്തെ അഞ്ചുപേരെയും അച്ഛനെപ്പോലെയും പിന്നത്തെ അഞ്ചുപേരെയും അമ്മയെപ്പോലെയും വിചാരിക്കേണ്ടതാണ്.

പഞ്ചജനൻ-൧. മനുഷ്യജാതിയിലുള്ള പുരുഷൻ. ൨. മനുഷ്യൻ. ൩. ആത്മാവ്. ൪. ഒരു ശംഖിന്റെ രൂപത്തിൽ സമുദ്രത്തിൽ വസിച്ചിരുന്ന ഒരു അസുരൻ.

കൃഷ്ണന്റെ ഗുരുവായ സാന്ദീപിനി മഹർഷിയുടെ മകനെ പിടിക്കയാൽ കൃഷ്ണൻ കൊന്നു ഈ അസുരന്റെ അസ്ഥി കൊണ്ടാണ് പാഞ്ചജന്യം എന്ന ശംഖം ഉണ്ടായിട്ടുള്ളത്.

പഞ്ചജനി-ഋഷഭപുത്രനായ ഭരതന്റെ പത്നി.

പഞ്ചജനീനൻ-൧. നടൻ. ൨. വിദൂഷകൻ.

പഞ്ചജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങൾ-കണ്ണ്, മൂക്ക്, ചെവി, നാവ്, തൊലി (ഇവയത്രേബോധേന്ദ്രിയങ്ങൾ.).

പഞ്ചജ്ഞാനേന്ദ്രിയവിഷയങ്ങൾ-ശബ്ദം, സ്പർശം, രൂപം, രസം, ഗന്ധം.

പഞ്ചത, പഞ്ചത്വം-൧. മരണം. ൨. അഞ്ചിന്റെ ഭാവം.

'പഞ്ചതയോടു ചേർത്തു ക്രമത്താലെ'
(ഭാഗവതം ൨൪ വൃത്തം)

'പഞ്ചത്വം തനുരേതുഭൂതനിവഹൈഃ'
(കദാനുപഞ്ചകം)

പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ അഞ്ചും ചേർന്നു ശരീരം ഉണ്ടാകുന്നു. ശരീരം നശിക്കുമ്പോൾ അതിലുള്ള അഞ്ചു ഭൂതങ്ങളും വേറിട്ട് അതാതു മഹാഭൂതങ്ങളിൽതന്നെ ലയിക്കുന്നു.

പഞ്ചതത്വങ്ങൾ-൧. പൃഥിവി, അപ്പ്, തേജസ്സ്, വായു, ആകാശം ഇവ ൫-ം ൨. പഞ്ചമകാരങ്ങൾ. ൩. താന്ത്രികത്തിൽ തത്വന്യാസത്തിൽ ഒന്ന്.

പഞ്ചതന്ത്രം - വിഷ്ണുശർമ്മാവുണ്ടാക്കിയ ഒരു കഥാപുസ്തകം.

(മിക്ക ഭാഷകളിലും തർജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്)

പഞ്ചതന്മാത്രം-ശബ്ദം, രൂപം, സ്പർശം, രസം, ഗന്ധം-ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചതപസ്സ്-൧. ഗ്രീഷ്മകാലത്തു പഞ്ചാഗ്നിമദ്ധ്യേ തപസ്സുചെയ്യുന്ന ഒരു ഋഷി. ൨. വേനലിൽ പഞ്ചാഗ്നിമദ്ധ്യത്തിൽ തപസ്സുചെയ്യുന്നവൻ.

പഞ്ചതീർത്ഥങ്ങൾ-അഗസ്ത്യതീർത്ഥം, സൌഭദ്രം, പൌലോമം, കാരന്ധമം, ഭാരദ്വാജം ഇവ ൫-ം.

'അഗസ്ത്യതീർത്ഥം സൈരേയം
പൊരേരുമഞ്ചസുപാവനം
കരേന്ധമം പ്രസന്നാഖ്യ-
മെയമേയഫലങ്ങൾ
രേരെപാജേസ്യതീർത്ഥംതു
പാപപ്രശമനം മഹൽ
ഗുണംനിപഞ്ചതീർത്ഥാനി
മഹർപുത്രാഷ്ടോത്തമം'

(ഭാരതം മുലം)

പഞ്ചത്രം-ക്ര. കാക്ക. ഉ. കയിൽ.

പഞ്ചദശ-വി. പതിനഞ്ച്.

പഞ്ചമി-ക്ര. വെളുത്തവാവ്. ഉ. കറുത്തവാവ്.

ചതുർദ്ദശി, അഷ്ടമി, അമാവാസ്യ, പൂർണ്ണിമ, രവിസംക്രമി ഇങ്ങിനെയും കാണുന്നു.

പഞ്ചദിവാരാത്രികർമ്മം-പ്രാതഃകാലം, സംഗവം, മദ്ധ്യാഹ്നം. അപരാഹ്നം, സായാഹ്നം. (പകലിന്റെ ഇ ഘട്ടങ്ങളാകുന്നു.)

പഞ്ചദേവതാകർമ്മം-പഞ്ചദൈവതങ്ങൾ.

പഞ്ചദൈവതങ്ങൾ-ആദിത്യൻ, ഗണനാഥൻ, ദേവി, രുദ്രൻ, കേശവൻ, ഇവ ഇ-ം.

'ആദിത്യംഗണനാഥഞ്ച
ദേവീം രുദ്രഞ്ച കേശവം
പഞ്ചദൈവതമിത്യുക്തം
സർവ്വകർമ്മസുപൂജയേൽ'

പഞ്ചദ്രാവിഡം-തമിഴ്, തെലുങ്ക്, കന്നഡകം, തുളു, മലയാളം, ഇവ ഇ-ം.

പഞ്ചദ്രവ്യാസ്യൻ-രാവണൻ.

പഞ്ചധാ-അ. അഞ്ചുപ്രകാരം.

പഞ്ചനഖം-ക്ര. കടുവാ. ഉ. ആന. ന. ആമ. ര. ഉടുമ്പ്. ഇ. മുയൽ. ന്യ. സിംഹം. ഒ. അഞ്ചുനഖമുള്ള ഏതു മൃഗവും.

'പഞ്ചപഞ്ചനഖാഭക്ഷ്യാഃ'

പഞ്ചനഖി-ഉടുമ്പ്.

പഞ്ചനദം-ഇപ്പോഴത്തെ 'പഞ്ചാബ്' ദേശം.

പഞ്ചനിംബം-വേപ്പിന്റെ സമൂഹം.

പഞ്ചനീരാജനം-വിളക്ക്, കണ്ണാടി, വസ്ത്രം; മണി, വെറ്റില ഇവ ഇ-ം.

ദേവന്മാർക്കുമാത്രം ഉഴിച്ചിലിനുപയോഗം.

പഞ്ചപകാരം-(മദ്യപാനം സംബന്ധിച്ചുവ) പകുലത്തു്, പലത്തു്, പിണ്ണാക്കു്, പാലത്തു്, പഴത്തു് ഇവ ഇ-ം.

പഞ്ചപക്ഷി-അഞ്ചു പക്ഷികൾ: കഴുകിയും, ചെമ്പോത്തു്, കാക്ക, പൂങ്കോഴി, മയിൽ ഇവ അഞ്ചും.

പഞ്ചപക്ഷിപ്രയോഗം-ശകുനനോട്ടം, ലക്ഷണനോട്ടം.

പഞ്ചപാത്രം-പറയൻ കിഴങ്ങു്.

പഞ്ചപാണ്ഡവന്മാർ-പാണ്ഡുവിന്റെ പുത്രന്മാരായ ധർമ്മപുത്രൻ, ഭീമൻ, അർജ്ജുനൻ, നകുലൻ, സഹദേവൻ ഇവർ അഞ്ചുപേരും.

പഞ്ചപാതകം-കൊല, മോഷണം, മദ്യപാനം, വ്യഭിചാരം, ഭോഷ്കു് (അസദാചാരങ്ങളും പാരുഷ്യവും) ഇവ അഞ്ചും.

പഞ്ചപാത്രം-ക്ര. ശ്രാദ്ധത്തിനു പ്രത്യേകം വേണ്ടുന്ന പാത്രങ്ങൾ അഞ്ചും. ഉ. ഒരു കൊച്ചു ലോഹപാത്രം.

പഞ്ചപാപങ്ങൾ-(പഞ്ചമഹാപാതകങ്ങൾ നോക്കുക)

പഞ്ചപാപി-മഹാദുഷ്ടൻ.

പഞ്ചപിതാക്കൾ-പിതാവ്, പത്നിയുടെ പിതാവ്, വിദ്യപഠിപ്പിക്കുന്ന പുരുഷൻ, അന്നദാതാവ്, ഭയത്രാതാവ് ഇങ്ങിനെ 5. അഞ്ചു പിതാക്കന്മാർ (ജനിപ്പിച്ചവൻ, ഉപനയിച്ചവൻ, വിദ്യ പഠിപ്പിച്ചവൻ, ചോറുതന്നു വളർത്തിയവൻ, അത്യാപത്തിൽ നിന്നു രക്ഷിച്ചവൻ.)

'ജനിതാചോപനേതാച-
യശ്ച വിദ്യാംപ്രയച്ഛതി
അന്നദാതാഭയത്രാതാ
പഞ്ചൈതേ പിതരഃ സ്മൃതാഃ'

(മനു).

പഞ്ചപുച്ഛം-ശരീരത്തിന്റെ അഞ്ചു ഭാഗം.

[ക. രണ്ടു കൈ, വായ്, മൂക്ക്, ഗുഹ്യം ഇവ അടക്കി നിൽക്കുക. ഖ. മുൻവശത്തു ഖ-ം, പിറകിൽ ക-ം, ഇടത്തും വലത്തും ഖ-ം ഉംപ്പടെ അഞ്ചു സ്ഥാനങ്ങളിലായി സോമന്റെ തുമുകം കുത്തിയുടക്കുക]

പഞ്ചപുച്ഛമടക്കുന്നു-വായും മറവും രോമത്തിപ്പിടിച്ചു ബഹുമാനിച്ചുംതുങ്ങി നിൽക്കുന്നു.

'ഭൂരവേ പഞ്ചപുച്ഛമടക്കിക്കൊണ്ടുചെന്നിട്ട്' (ത്രിപുരദഹനം തുള്ളൽ)

പഞ്ചപ്പാട്ട്-പഞ്ഞപ്പാട്ട്.

പഞ്ചപ്രാണങ്ങൾ-ശരീരത്തിലേ വായുക്കൾ അഞ്ചും. (പ്രാണൻ, അപാനൻ, സമാനൻ, ഉദാനൻ, വ്യാനൻ).

പഞ്ചപ്രാസാദം-നാലുഭാഗത്തും ഓരോ ഗോപുരവുമുള്ള ഒരു വിശേഷപ്പെട്ട ക്ഷേത്രം.

പഞ്ചബന്ധു-ശിവൻ.

പഞ്ചബാണങ്ങൾ- അരവിന്ദം, അശോകം, ചൂതം, നവമാലിക, നീലോല്പലം ഇവ 5-ം, (ഉന്മാദനം, താപനം, ശോഷണം, സ്തംഭനം, സമ്മോഹനം)

'അരവിന്ദമശോകഞ്ച
ചൂതഞ്ചനവമാലികം
നീലോല്പലഞ്ചപഞ്ചൈതേ
പഞ്ചബോണസ്യസായകാഃ'
'സമ്മോഹനോന്മാദനൗച
ശോഷണസ്താപനസ്തഥാ
സ്തംഭനശ്ചേതികാമസ്യ
പഞ്ചബോണാഃ പ്രകീർത്തിതാഃ'

പഞ്ചബാണൻ-കാമദേവൻ.

പഞ്ചബാഹു-ശിവൻ.

പഞ്ചഭദ്ര-വി. ക. ദുഷ്ടിലുമുള്ള ഖ. അഞ്ചു നല്ല ലക്ഷണമുള്ള.

പഞ്ചഭദ്രൻ-നെഞ്ച്, മുതുക്, മുഖം, പാർശ്വഭാഗം ഇവയിൽ അഞ്ചു ലക്ഷണമുള്ള കുതിര.

പഞ്ചഭീർല്ലവണം-വിളഞ്ഞുപ്പ്, മരക്കലയുപ്പ്, കാരുപ്പ്, വെടിയുപ്പ്, ചീരുപ്പ് ഇവ അഞ്ചും.

പഞ്ചഭൂമജം-അഞ്ചുപട്ടാ. (ക്ഷേത്രഗണിതത്തിൽ) അഞ്ചു വശമുള്ള ഒരു രൂപം.

പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ-പൃഥിവി (ഭൂമി), അപ്പ് (ജലം), തേജസ്സ് (അഗ്നി), വായു, ആകാശം ഇവ അഞ്ചും.

തമോഗുണം വിക്ഷേപം എന്നും അവാണം എന്നും രണ്ടു ശക്തികളായി പിരിഞ്ഞു. വിക്ഷേപത്തിൽ നിന്നു ആകാശം, അതിൽനിന്നു വായു, അതിൽ നിന്നു അഗ്നി, അതിൽനിന്നു അപ്പ്, അതിൽനിന്നു ഭൂമി ഇവയുണ്ടായി.

	പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ	ഗുണങ്ങൾ	ശരീരാംശങ്ങൾ
ക.	ഭൂമി (മണ്ണ്)	ശബ്ദം, സ്പർശം, രൂപം, രസം, ഗന്ധം.	അസ്ഥി, മാംസം, ത്വക്ക്, രോമം.
ഖ.	അപ്പ് (ജലം)	ശബ്ദം, സ്പർശം, രൂപം, രസം.	രക്തം, കഫം, മൂത്രം, ശുക്ലം, വിയർപ്പ്.
ഗ.	തേജസ്സ് (അഗ്നി)	ശബ്ദം, സ്പർശം, രൂപം.	വിശപ്പ്, ദാഹം, ക്ഷീണം, ഉറക്കം, കോപം.
ങ.	വായു	ശബ്ദം, സ്പർശം.	ഏമ്പക്കം, ഇളക്കം, ശ്വാസോച്ഛ്വാസം, വാതകം, വ്യായാമം.
ച.	ആകാശം	ശബ്ദം.	കാമം, ക്രോധം, ലോഭം, മോഹം.

പഞ്ചഭൂതാത്മകം-ശരീരം. പഞ്ചഭൂതങ്ങളെക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ടത് എന്നർത്ഥം. ഉ-ം പഞ്ചഭൂതാത്മകമായ ദേഹവും ദേഹിയുമില്ല. (ത്രിപുരമഹാത്മ്യം ഉത്തരം)

പഞ്ചഭൂതി-ഒരു മന്ത്രം.

പഞ്ചം-ക. പഞ്ചമം. ഉ. ഇരുപത്തിനാലു കടലാസുകൂടിയ ഒരടുക്ക്.

പഞ്ചമ-വി. ക. അഞ്ചാമത്തെ. ഉ. സംമന്ത്രിയുള്ള. ന. അഴകുള്ള.

പഞ്ചമകാരം-മദ്യം, മാംസം, മത്സ്യം, മുദ്ര, മൈഥുനം ഇവ ഉ-ം.

തന്ത്രികർമ്മങ്ങൾ അവരുടെ പൂജകൾ അവശ്യമുള്ളവയും മകാരത്തിൽ തുടങ്ങുന്നവയുമായ അഞ്ചു വസ്തുക്കളാണ്.

പഞ്ചമൻ-ക. പറയൻ. അഞ്ചാമത്തെ വർഗ്ഗക്കാരൻ. ഉ. അഞ്ചാമത്തവൻ.

പഞ്ചമം-ക. ഏഴു സ്വരങ്ങളിൽ അഞ്ച്, പഞ്ചമസ്വരം. നാഭി, ഉരസ്സ്, ഹൃദയം, കണ്ണ്, മൂർദ്ധാവ് ഇവ അഞ്ചുസ്ഥാനങ്ങളിൽ തട്ടി പുറപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വസന്തസമയങ്ങളിൽ കുയിൽ പഞ്ചമസ്വരത്തിൽ പാടുന്നു.

ഉ. കുയിൽ. ന. മൈഥുനം. ന. (മണിദീപികപ്രകാരം) അനന്തനാസികത്തിനുള്ള മറ്റൊരു പേർ.

പഞ്ചമനമ്പഴക്ക-കരണ്ടിമരുന്ന്.

പഞ്ചമരാഗം-അഞ്ചാമത്തെ സ്വരം.

പഞ്ചമഹാകവികൾ - കാളിദാസൻ, ശ്രീഹർഷൻ, ഭാരവി, ഭട്ടി, മാഘൻ.

പഞ്ചമഹാകാവ്യങ്ങൾ-മാഘം, നൈഷധം, രഘുവംശം, കുമാരസംഭവം, കിരാതാർജ്ജുനീയം.

പഞ്ചമഹാപാതകൻ-മഹാദുഷ്ടൻ.

പഞ്ചമഹാപാതകം-ബ്രഹ്മഹത്യ, സുരാപാനം, മോഷണം, ഗുരുജനങ്ങളുടെ കളത്രപ്രാപ്തി, തൽസംസർഗ്ഗം.

'ബ്രഹ്മഹത്യാസുരാപാനം
സ്തേയം ഗുർ്വംഗനാഗമം
മഹാന്തിപാതകാന്യാഹു-
സ്തൽസംസർഗ്ഗശ്ചപഞ്ചമം'

പഞ്ചമഹാപാതകി-പഞ്ചമഹാപാതകങ്ങൾ ചെയ്തവൻ.

പഞ്ചമഹാപാപി-മഹാദുഷ്ടൻ.

പഞ്ചമഹായജ്ഞങ്ങൾ-ക. പാഠം, ഹോമം, അതിഥിസൽക്കാരം, തർപ്പണം, ബലി ഇവ ഉ-ം.

'പാഠോഹോമശ്ചാതിഥീനാം
സപര്യാതർപ്പണംബലിഃ
ഏതേപഞ്ചമഹായജ്ഞാ
ബ്രഹ്മയജ്ഞാദി നാമകാഃ'
(അമരം).

൧. പാഠം-വേദാധ്യയനവും വേദാധ്യാപനവും. ഇതത്രേ ബ്രഹ്മയജ്ഞം.

൨. ഹോമം-ദേവന്മാരെ ഉദ്ദേശിച്ചു ചെയ്യുന്ന ഔപാസനവൈശ്വദേവാദി ഹോമം. ഇതു ദേവയജ്ഞം.

൩. അതിഥിസപര്യ-അതിഥിസൽക്കാരം. ഇതു മനുഷ്യയജ്ഞം.

൪. തർപ്പണം-ബോധായനീയസ്നാനം മുതലായതു്. ഇതു പിതൃയജ്ഞം.

൫. ബലി-പശുക്കൾക്കു പുല്ലുകൊടുക്കുക മുതലായതു്. പൂച്ചക്കു ചോറു കൊടുക്കുക, പ്രാവിനു അരികൊടുക്കുക, തത്തക്കു പാൽകൊടുക്കുക മുതലായതും ഇതിൽ ചേരും. ഇതു ഭൂതയജ്ഞം.

ഗൃഹസ്ഥനായവൻ ഇവയെ നിത്യവും അനുഷ്ഠിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ എല്ലാ പാപങ്ങളിൽനിന്നും നിവർത്തിച്ചു സദ്ഗതിയെ പ്രാപിക്കും. സകല യജ്ഞങ്ങളെക്കാളും ഇതിനു പ്രാധാന്യം കൂടുകനിമിത്തം മഹായജ്ഞം എന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചു. ഉരൽ ഉലക്ക മുതലായതു് അമ്മി കുഴവി മുതലായതു്, അടുപ്പു്, ജലം കോരിവെക്കുന്ന പാത്രം, മുറം ചൂലു മുതലായതു് ഇവ ൫-ം ഹിംസാസ്ഥാനങ്ങളാണു്. ഇവ ഗൃഹസ്ഥനെ സദാ പീഡിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ബാധിക്കുക പതിവാണു്. ഈ പാപങ്ങൾ നശിച്ചു് പരിശുദ്ധി വരുന്നതിനു വേണ്ടിയാകുന്നു പഞ്ചമഹായജ്ഞങ്ങൾ വിധിക്കപ്പെട്ടതു്. അതിഥിലക്ഷണം മുതലായവ അറിയുന്നതിനു സ്മൃതിഗ്രന്ഥങ്ങൾ നോക്കുക

'അധ്യാപനം ബ്രഹ്മയജ്ഞഃ
പിതൃയജ്ഞസ്തുതർപ്പണം
ഹോമോദൈവോബലിർഭൌതോ
നൃയജ്ഞോതിഥിപൂജനം'

(മനു)

൨. പിതൃശുശ്രൂഷ, ഭർത്തൃപരിചരണം, വിഷ്ണുഭക്തി, മിത്രസ്നേഹം, സമഭാവന.

പഞ്ചമാതാക്കൾ- ഗുരുവിന്റെ ഭാര്യ, രാജാവിന്റെ ഭാര്യ, ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവിന്റെ ഭാര്യ, ഭാര്യയുടെ അമ്മ, തന്റെ പെറ്റമ്മ.

'ഗുരുപത്നീരാജപത്നീ
ജ്യേഷ്ഠപത്നീ തഥൈവ ച
പത്നീമാതാസ്വമാതാച
പഞ്ചൈതേമാതരഃസ്മൃതാഃ'

പഞ്ചമാസ്യം-കുയിൽ.

പഞ്ചമീ-൧. അഞ്ചാമത്തെ പക്കം. ൨. അഞ്ചാംവിഭക്തി ൩. പാഞ്ചാലി.

പഞ്ചമുഖൻ-൧. സിംഹം ൨. ശിവൻ.

പഞ്ചമുഖം-സിംഹം.

പഞ്ചമുഖി-ആടലോടകം.

പഞ്ചമൂലം— അഞ്ചുവേരുമരുന്നുകൂടിയ ഒരു യോഗം.

കുമിഴ്, കൂവളം, പൂപ്പാതിരി, പലകപ്പയ്യാനി, മുഞ്ഞ ഇവ ൫-ം. മഹൽപഞ്ചമൂലം, ഹ്രസ്വപഞ്ചമൂലം, മധ്യമപഞ്ചമൂലം, ജീവനപഞ്ചമൂലം, തൃണപഞ്ചമൂലം ഇങ്ങിനെ പഞ്ചമൂലം അഞ്ചുവിധം.

(കുറുന്തോട്ടിവേർ, തഴുതാമവേർ, ആവണക്കിൻവേർ, കാട്ടുഴുന്നിൻവേർ, കാട്ടുപയററിൻവേർ ഇവയത്രെ മധ്യമപഞ്ചമൂലം.)

പഞ്ചമൂർത്തികൾ-പഞ്ചദൈവതങ്ങൾ

പഞ്ചയാമം-ദിവസം.

പഞ്ചരത്നങ്ങൾ-നീലം, വജ്രം, പത്മരാഗം, മുത്തു്, പവിഴം ഇവ ൫-ം.

[൧. 'നീലകം വജ്രകംചേതി
ചർത്മരാഗശ്ചമൌക്തികം
പ്രവാളം ചേതിവിജ്ഞേയം
പഞ്ചരത്നം മനീഷിഭിഃ.'

ഉ. 'സുവർണ്ണം രജതം മുക്താ-
രാജാവർത്തം പ്രവാളകം
രത്നപഞ്ചകമാഖ്യാതം
ഋഷിഭിഃ പൂർവ്വദർശിഭിഃ.'

ന. 'കനകം ഹീരകം നീലം
പത്മരാഗശ്ച മൌക്തികം
പഞ്ചരത്നമിദം പ്രോക്തം
ഋഷിഭിഃ പൂർവ്വദർശിഭിഃ'

'വിദ്രുമം ഹീരകം നീലം
മൌക്തികം പത്മരാഗവും
ഇവയ്ക്കൊന്നായ പേരത്രേ
പഞ്ചരത്നം ഗ്രഹിക്കണം'

എന്നുമുണ്ട്]

ഉ. മഹാഭാരതത്തിലെ അഞ്ചു പ്രധാന കഥകൾ.

ന. ലക്ഷ്മണരാജസദസ്സിലെ പഞ്ചരത്നങ്ങൾ-ഗോവർദ്ധനൻ, ചരണൻ, ജയദേവൻ, ഉമാപതി, കവിരാജൻ.

പഞ്ചരപ്പ്-പാത്രം, ജലപാത്രം.

പഞ്ചരസാ-നെല്ലി.

പഞ്ചരാജീഫലം-കൈപ്പൻപടവലം.

പഞ്ചലക്ഷണം-ഉ. പുരാണം. ഉ. സർഗ്ഗം, പ്രതിസർഗ്ഗം, വംശം, മന്വന്തരം, വംശാനുചരിതം ഇവ ൫-ം.

'സർഗ്ഗശ്ചപ്രതിസർഗ്ഗശ്ച
വംശോമന്വന്തരാണി ച
വംശാനുചരിതഞ്ചൈവ
പുരാണം പഞ്ചലക്ഷണം'

ഉ. സർഗ്ഗം-സാത്വികി, രാജസി, താമസി എന്ന മൂന്നു ശക്തികൾ മഹാലക്ഷ്മി, മഹാസരസ്വതി, മഹാകാളി എന്നു മൂന്നു സ്ത്രീകളായി ഭവിച്ചു. ജഗൽ സൃഷ്ട്യർത്ഥം മേൽപ്പറയപ്പെട്ട മൂന്നു ശക്തികളുടെ ദേഹധാരണരൂപമായ ലക്ഷണത്തെ പണ്ഡിതന്മാർ 'സർഗ്ഗം' എന്നു പറയുന്നു.

ഉ. പ്രതിസർഗ്ഗം-പരിപാലനം, സൃഷ്ടി, സംഹാരം ഈ ക്രിയകൾക്കായിക്കൊണ്ടു വിഷ്ണുബ്രഹ്മരുദ്രന്മാരുടെ ഉൽപ്പത്തി ഭവിക്കുന്നതാകുന്നു.

ന. വംശം-ദേവാദികളുടെ വംശക്രമം.

ഗ. മന്വന്തരം-സ്വായംഭുവൻ തുടങ്ങിയുള്ള ൧൪ മനുക്കളുടെ വർണ്ണനത്തിനും അവരുടെ കാലനിർണ്ണയത്തിനും ഉള്ള പേർ.

ഘ. വംശാനുചരിതം-സ്വായംഭുവമനുക്കളുടെ വംശപാരമ്പര്യത്തെ പറയുന്നതു്.

പഞ്ചലവണം-ഉ. അഞ്ചുമാതിരി ഉപ്പ്. കാചകം, സൈന്ധവം, സാമുദ്രം, ബീഡം, സൌവർച്ചലം. ഉ. വിളയുപ്പ്, മരക്കലയുപ്പ്, കാരുപ്പ്, വെടിയുപ്പ്, ഇന്തുപ്പ്.

പഞ്ചലാംഗലകം-മഹാദാനം (അഞ്ചു കലപ്പകൊണ്ടു ചെയ്യത്തക്കവണ്ണമുള്ള ഭൂമിയെ ദാനം ചെയ്യുക).

പഞ്ചലോഹങ്ങൾ-ഉ പൊന്നു്, വെള്ളി, ചെമ്പു്, ഇരിമ്പു, ഈയം ഇവ അഞ്ചും.

ചെമ്പു് പിച്ചള തകരം ഈയം ഇരിമ്പു് എന്നും പൊന്നു, വെള്ളി, ചെമ്പു്, വെള്ളീയം, നാഗം എന്നും കാണുന്നു

(പഞ്ചലോഹം = ചെമ്പും പിച്ചളയും തകരവും ഈയവും ഇരിമ്പും ചേർത്തുണ്ടാക്കുന്നതു്.)

ഉ. വെള്ളോടു്.

പഞ്ചവക്ത്രൻ-ശിവൻ. ഉ. സിംഹം.

പഞ്ചവടം - യജ്ഞോപവീതം (പൂണൂൽ).

പഞ്ചവടീ- ഉ. ദണ്ഡകവനത്തിന്റെ ഒരുഭാഗം.

ഗോദാവരിനദി ഇവിടെനിന്നുത്ഭവിക്കുന്നു. ശ്രീരാമൻ സീതയോടും ലക്ഷ്മണനോടും ഇവിടെ വളരെ നാൾ വസിച്ചിട്ടുണ്ട്. നസിക്ക് എന്ന സ്ഥലത്തു നിന്നു ൨ നാഴിക ദൂരംവരും. ഇപ്പോഴത്തെ ബാംബെ നഗരത്തിൽനിന്നു ഏകദേശം ൧൦൦ മയിത്സ് അകലെയാണ്.]

൨. അശ്വത്ഥം, വില്വം, വടം, ധാത്രീ, അശോകം ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചവൻകാട്ട് – കള്ളിയങ്കാട്ട്. തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ നാഗർകോവിലിൽ ഒരു സ്ഥലം. (നീലിക്കഥ ഇവിടെ നടന്നപ്രകാരം കാണുന്നു).

പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി–അഞ്ചുനിറമുള്ളുകിളി ഇതിന്റെ മാംസത്തിനു തത്തയുടെ മാംസഗുണം തന്നെ. സം–ശാരിക.

പഞ്ചവർണ്ണം–കറുപ്പ്, വെളുപ്പ്, ചെമപ്പ്, പച്ച, മഞ്ഞ, ഇവ അഞ്ചും.

പഞ്ചവല്ക്ക(ല)ം–൧. ന്യഗ്രോധം, ഉദുംബരം, അശ്വത്ഥം, പ്ലക്ഷം, വേതസം ഇവ ൫-ന്റെയും പട്ട (തൊലി). ൨. നാല്പാമരത്തൊലിയും കല്ലാലിൻതൊലിയും.

പഞ്ചവാദ്യം–അഞ്ചുതരം വാദ്യം.

'തതഞ്ചവിതതഞ്ചൈവ
ഘനം സുഷിരമേവച
ഗാനഞ്ചൈവതുപഞ്ചൈതേ
പഞ്ചവാദ്യപ്രകീർത്തിതാഃ'

തതം, വിതതം, ഘനം, സുഷിരം, ഗാനം. (വാദ്യം എന്നതു നോക്കുക).

പഞ്ചവാനരന്മാർ – സുഗ്രീവൻ, ഹനുമാൻ, ജാംബവാൻ, ജ്യോതിർമ്മുഖൻ, വേഗദർശി.

പഞ്ചവായുക്കൾ – പ്രാണൻ, അപാനൻ, സമാനൻ, ഉദാനൻ, വ്യാനൻ ഈ ൫-ം.

'ഹൃദിപ്രാണോഗുദേപാനഃ
സമാനോനാഭിസംസ്ഥിതഃ
ഉദാനഃകണ്ഠദേശസ്ഥോ-
വ്യാനസ്സർവ്വശരീരഗഃ'

൧. പ്രാണവായു–ഹൃദയത്തിങ്കലിരുന്ന് ഉള്ളിൽ ആഹാരാദികളെ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നു.

൨. അപാനവായു–ഗുദസ്ഥാനത്തിലിരുന്നു മലമൂത്രാദികളെ അധോമുഖങ്ങളാക്കിച്ചെയ്യുന്നു.

൩. സമാനവായു–നാഭിയിലിരുന്നു അന്നാദികളെ ജരിപ്പിക്കുന്നു.

൪. ഉദാനവായു–കണ്ഠസ്ഥാനത്തിലിരുന്നു വാക്കു മുതലായവയെ ഉണ്ടാക്കുന്നു.

൫. വ്യാനവായു–ശരീരം മുഴുവനും വ്യാപിച്ചു വിയർപ്പു രക്തം നിമേഷം ഇവയെ ഉണ്ടാക്കുന്നു.

മേൽപ്പറയപ്പെട്ട പഞ്ചവായുക്കൾ ശരീരത്തിങ്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവയാകുന്നു.

പ്രാണാദിപഞ്ചവായുക്കളുടെ അവാന്തരഭേദങ്ങളും പ്രവൃത്തിഭേദങ്ങളും.

'നാഗഃകൂർമ്മശ്ചകൃകരോ(ലോ)
ദേവദത്തോധനഞ്ജയഃ
വാശ്വാരേനാഗ ആഖ്യാതഃ
കൂർമ്മഉന്മീലനേസ്മൃതഃ
കൃകരാച്ചക്ഷുതംജ്ഞേയം
ദേവദത്താദ്വിജൃംഭണം
നജഹാതിമൃതം വാപി
സർവ്വവ്യാപീധനഞ്ജയഃ'

(ഗുരുബാലപ്രബോധിക)

൧. നാഗൻ–വാക്കു പുറപ്പെടുന്നേടത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ൨. കൂർമ്മൻ–ഇമച്ചുമിഴിക്കുന്നേടത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ൩. കൃകരൻ–തുമ്മുന്നേടത്തു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ൪. ദേവദത്തൻ–കോട്ടുവായിടുന്നേടത്തു

സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. ധനഞ്ജയൻ-സർവ്വവ്യാപി.

ജീവികൾ മരിച്ചാൽപോലും ധനഞ്ജയൻ അവരുടെ ദേഹത്തെ വിട്ടുപോകയില്ല. അതു നശിക്കണമെങ്കിൽ ശരീരം തീയിൽ ദഹിച്ചോ മണ്ണോടു ചേർന്നോ മററോ നശിക്കണം.

പഞ്ചവിധാനങ്ങൾ-(പഞ്ചാദ്യുദയഹേതുക്കൾ നോക്കുക)

പഞ്ചവിംശതി-വി. ഇരുപത്തഞ്ചു്.

പഞ്ചവിഷയം-ശബ്ദം, സ്പർശം, രൂപം, രസം, ഗന്ധം ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചവൃക്ഷങ്ങൾ-(സ്വർഗ്ഗത്തിലെ) മന്ദാരം, പാരിജാതകം, സന്താനം, കല്പവൃക്ഷം, ഹരിചന്ദനം.

പഞ്ചശരൻ-കാമദേവൻ. അഞ്ചു് അമ്പുള്ളവനെന്നർത്ഥം (അരവിന്ദം, അശോകം, ചൂതം, നവമാലിക, നീലോല്പലം ഇവ ൫-ം).

'ഉന്മാദനസ്താപനശ്ച
ശോഷണഃ സ്തംഭനസ്തഥാ
സംമോഹനശ്ചകാമസ്യ
പഞ്ചബാണാഃ പ്രകീർത്തിതാഃ'

എന്നിപ്രകാരം അഞ്ചു ബാണങ്ങൾക്കും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം യോഗരൂഢിയായ പേർ കാണുന്നു.

പഞ്ചശാഖം-ഹ. കൈയ്പടം അല്ലെങ്കിൽ ഉള്ളംകൈയ്.

'പഞ്ചശാഖശ്ശയഃപാണി' എന്നു അമരം ശാഖാതുല്യങ്ങളായ ൫ വിരലുള്ളതെന്നർത്ഥം. ൨. ആന.

പഞ്ചശിഖൻ-ഹ. സിംഹം ൨. ഒരുമുനി.

പഞ്ചശിഖം-സിംഹം.

പഞ്ചശൂന്യം-അഞ്ചുവക ശൂന്യം.

വെട്ടുക, അരയ്ക്കുക, പൊടിക്കുക, വേവിക്കുക, ചവയ്ക്കുക ഇവ അഞ്ചും.

പഞ്ചസാക്ഷികം-അഞ്ചു ഇന്ദ്രിയങ്ങളാകുന്ന സാക്ഷികളോടു കൂടിയതു്.

പഞ്ചസാര-കരിമ്പിൻനിരുകുറുക്കിയുണ്ടാക്കുന്ന മധുരദ്രവ്യം, പഞ്ചാര. പർയ്യായങ്ങൾ-സിത, ശർക്കര.

പഞ്ചസാര പൂർവ്വകാലത്തിൽ അധികവും കരിമ്പിൽനിന്നുതന്നെ എടുത്തുവന്നു. ഇപ്പോൾ പലദേശങ്ങളിൽ നിന്നും പല വസ്തുക്കളിൽ നിന്നും പലവിധം എടുക്കുന്നുണ്ടു്. ഔഷധത്തിനു കരിമ്പിൽനിന്നെടുക്കുന്നതു നന്നു്. ഇതു കിട്ടാതായാൽ കല്ക്കണ്ടം ചേർക്കാം. ഇതു കൂടുതലായി ഭക്ഷിച്ചുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിൽ തേൻ തന്നെയോ പഞ്ചസാര ചേർത്തോ സേവിക്കണം. വാതം, പിത്തം, ഛർദ്ദി, മൂർച്ഛ, ശ്രമം, ജ്വരം, ഭ്രമം, തണ്ണീർദാഹം, ചുമ, ശൂല, രക്തദോഷം, സർവ്വാംഗസന്താപം, വിഷം, മൂത്രദോഷം, ക്ഷതം, ക്ഷയം, ഇവയ്ക്കുനന്നു്. ബലത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. ഏററവും രുചികരമാകുന്നു.

പഞ്ചസാരം-ഒരുവക പാനകം.

മുന്തിരിങ്ങാപ്പഴം, ഇരിപ്പക്കാതൽ, ഇരട്ടിമധുരം, ലന്തക്കുരു, താളിമാതളത്തിൻകായ് ഇവ സമം കൂട്ടിയരച്ചു വെള്ളത്തിൽ കലക്കി ഒരുരാത്രി മുഴുവൻ വെച്ചു അനന്തരം അരിച്ചു കരടുകളഞ്ഞാൽ അതിനു പേർ പഞ്ചസാരം.

പഞ്ചസിദ്ധാന്തങ്ങൾ-പൈതാമഹം, സൌരം, വാസിഷ്ഠം, രോമകം, പുലിശം (ജ്യൌതിഷ വിഷയങ്ങളാണു്.)

പഞ്ചസുഗന്ധം-കരയാമ്പു, ജാതിക്കാ, പത്രി, കർപ്പൂരം, ഏലം ഇവ അഞ്ചു സുഗന്ധവസ്തുക്കൾ കൂടിയതു്.

പഞ്ചസ്കന്ധം-ബൌദ്ധ ശാസ്ത്രോക്തമായ രൂപ, വേദനാ, വിജ്ഞാന, സംജ്ഞാ, സംസ്കാരങ്ങൾ.

പഞ്ചസ്നേഹം-നല്ലെണ്ണ, ആവണക്കെണ്ണ, വേപ്പെണ്ണ, പശുവിൻനെ, പന്നിനെ ഇവ അഞ്ചും.

പഞ്ചാക്ഷരം-ഹ. ന, മ, ശ്ശി, വാ, യ ഇവ ൫-ം. ൨. അഞ്ചു് അക്ഷരങ്ങൾ അടങ്ങീട്ടുള്ള ഒരു ഉത്തമമന്ത്രം. ൩. വകതിരിവു്.

പഞ്ചാഗ്നി-നാലുപുറത്തും തീയും മുകളിൽ ആദിത്യനും കൂടിയതു്.

ത്രിപുരന്മാരുടെ തപസ്സു് പഞ്ചാഗ്നി മദ്ധ്യത്തിലായിരുന്നു.

പഞ്ചാഗ്നികൾ-ദക്ഷിണാഗ്നി, ഗാർഹപത്യാഗ്നി, ആഹവനീയാഗ്നി, സഭ്യം, ആവസത്ഥ്യം ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചാങ്കുരം-വെട്ടിത്തളിർ, ഞാറത്തളിർ, പാച്ചോററിത്തളിർ, ചെത്തിമൊട്ടു്, കറകനാഷു് ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചാംഗ-വി. അഞ്ചു് അവയവങ്ങളോടു കൂടിയ.

പഞ്ചാംഗഗുപ്തൻ-ആമ.

പഞ്ചാംഗജ്യൌതിഷങ്ങൾ-നക്ഷത്രം തിഥി, വാരം, യോഗം, കരണം ഇവ ൫-ം

പഞ്ചാംഗൻ-ഹ. ആമ. ൨. കതിര.

പഞ്ചാംഗം-ഹ. നാൾ അറിയുന്നതിനുള്ള ഒരു കണക്കു്. അഞ്ചംഗങ്ങളോടുകൂടിയതെന്നർത്ഥം.

'തിഥിവാരഞ്ചനക്ഷത്രം
യോഗഃകരണമേവച
ഏതാനിയത്രവർണ്ണ്യന്തെ
തൽപഞ്ചാംഗമിതീർയ്യതെ'

തിഥി, വാരം, നക്ഷത്രം, യോഗം, കരണം ഇവഅഞ്ചും പഞ്ചാംഗത്തിന്റെ അംഗങ്ങൾ.

പഞ്ചാംഗത്തിന് ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള 'അല്മനാക്ക്' എന്ന പേർ അറബിഭാഷയിൽ നിന്നു കിട്ടിയതാകുന്നു. 'അല്മനാഫ്' എന്ന അറബിവാക്കിന്റെ അർത്ഥം എണ്ണുക, ഗണിക്കുക എന്നാണു്.

(ഒരു പഴയ മാസിക)

൨. ആമ. ൩. അസ്തിവാരം.

പഞ്ചാംഗുല-വി. അഞ്ചുവിരൽ അളവുള്ള.

പഞ്ചാംഗുലം-ഒരു പച്ചമരുന്നു്, ആവണക്കു്. അഞ്ചു വിരലുള്ളതെന്നർത്ഥം. (ഇവിടെ ഇലയെ കൈപ്പടമായും തദഗ്രങ്ങളെ വിരലായും കല്പിക്കണം). വെളുത്ത ആവണക്കു്.

പഞ്ചാംഗോപാസനകൾ — ജപം, ഹോമം, തർപ്പണം, അഭിഷേകം, വിപ്രഭോജനം ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചാതി-വേദം പഠിക്കുന്നതിനു സൌകര്യത്തിനുവേണ്ടി കല്പിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഭാഗം. (൫ പദങ്ങൾ തിരിച്ചു പറയുന്നതു്) ഇതു് യജുസ്സിലാണു പ്രസിദ്ധം.

പഞ്ചാത്മകം-ശരീരം.

പഞ്ചാനനൻ-ഹ. സിംഹം. ൨. ശിവൻ.

പഞ്ചാനനം-ഹ. അഞ്ചു മുഖമുള്ള രുദ്രാക്ഷം. ൨. സിംഹം.

പഞ്ചാനംകൊണ്ടിരിക്ക — ക്ഷീണിച്ചിരിക്ക. (പ. മ).

പഞ്ചാപ്സരസ്സു്-മന്ദകർണ്ണിമുനി സൃഷ്ടിച്ച ഒരു തടാകം.

പഞ്ചാഭ്യുദയഹേതുക്കൾ-ധൃതി, ദാക്ഷ്യം, പരാക്രമം, ദേശാനുകൂല്യം, കാലാനുകൂല്യം ഇവ ൫-ം.

പഞ്ചാമൃതം—പാൽ, തൈർ, നെ, തേൻ, പഞ്ചസാര ഇവ അഞ്ചും.

'ദുഗ്ദ്ധം ച ശർക്കരാചൈവ
ഘൃതം ദധി തഥാമധു'.

പഞ്ചായക്കാരൻ-മദ്ധ്യസ്ഥനായിട്ടു കാൎയ്യം വിസ്തരിക്കുന്നവൻ.

പഞ്ചായതനങ്ങൾ-ശാന്തി, അതീത ശാന്തി, പരാപരയായ വിദ്യ, പ്രതിഷ്ഠ, നിവൃത്തി.

പഞ്ചായത്തു്, പഞ്ചായം-പഞ്ചായക്കാരുടെ (അഞ്ചുപേരുടെ) കൂട്ടം, പഞ്ചായത്തുകോടതികൾ.

പഞ്ചായവിധി-മദ്ധ്യസ്ഥന്മാർ നിശ്ചയിച്ച തീൎപ്പു്.

പഞ്ചായവിസ്താരം-പഞ്ചായക്കാർ തമ്മിലുള്ള വ്യവഹാരം.

പഞ്ചായുധൻ-കാമദേവൻ.

പഞ്ചാരാധിതപത്രം-കടം കൊടുക്കുന്നവനും, വാങ്ങുന്നവനും, രണ്ടു സാക്ഷിക്കാരും, എഴുത്തുകാരനും ഇങ്ങിനെ അഞ്ചുപേരാൽ സമ്മതിക്കപ്പെട്ടെഴുതിയ എഴുത്തു്, ആധാരം.

പഞ്ചാരി-ഒരു താളം.

[ചമ്പ, ചെമ്പട, അടന്ത, മുറിയടന്ത, പഞ്ചാരി മുതലായവ കഥകളിയിൽ കാണുക സാധാരണമാണല്ലൊ]

പഞ്ചാലർ-ഒരുവക യോദ്ധാക്കൾ.

പഞ്ചാലാ-ഒരു രാജ്യം.

പഞ്ചാലികാ-വസ്ത്രം, ആനക്കൊമ്പു് മുതലായതുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പാവ.

['പാഞ്ചാലികാ' എന്ന ശബ്ദത്തിനാണു് പ്രാധാന്യം കൂടുതൽ.]

പഞ്ചാലീ-ഹ. പാവ ൨. ഒരുമാതിരി പാട്ടു്.

പഞ്ചാവടം-പൂണ്ടൽ.

പഞ്ചാവയവങ്ങൾ-തൎക്കത്തിൽ പ്രതിജ്ഞ, ഹേതു, ഉദാഹരണം, ഉപനയം, നിഗമനം ഇവ അഞ്ചും.

പഞ്ചാശത്തു്-വി. അൻപതു്.

പഞ്ചാസ്യൻ-ഹ. ശിവൻ.

ശിവന്റെ ഓരോ മുഖത്തിൽ നിന്നു ഓരോ ആമ്നായം പുറപ്പെട്ടു.

൨. സിംഹം. സിംഹത്തിനു നാലു കാലും മുഖവുംകൂടി അഞ്ചെണ്ണം മുഖംപോലെ യുദ്ധോപയുക്തമായിട്ടുള്ളതാകയാൽ ഈ പേർ വന്നു.

'സിംഹോ മൃഗേന്ദ്രഃ പഞ്ചാസ്യഃ'

(അമരം.)

പഞ്ചാസ്യം-സിംഹം. വിസ്തൃതമായ മുഖത്തോടുകൂടിയതെന്നൎത്ഥം.

പഞ്ചിക-ഹ. ഒരു വ്യാഖ്യാനഗ്രന്ഥം. ൨. ഐതരേയബ്രാഹ്മണത്തിലെ ഓരോ പുസ്തകവും. ൩. അഞ്ചു പകിടകൊണ്ടുള്ള ഒരു കളി. ൪. യമൻ മനുഷ്യരുടെ പ്രവൃത്തികളെ കുറിച്ചുവെക്കുന്ന ഒരു ബുക്ക്. ൫. വൎത്തമാനപ്പത്രം.

പഞ്ചീകരണം-അഞ്ചാക്കിച്ചെയ്ക.

പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ — നേത്രേന്ദ്രിയം, ശ്രോത്രേന്ദ്രിയം, ഘ്രാണേന്ദ്രിയം, രസനേന്ദ്രിയം, ത്വഗിന്ദ്രിയം ഇവയാണു്. ഇവയെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിരിക്കുന്ന അവയവങ്ങളാണു-കണ്ണു്, ചെവി, മൂക്കു്, നാക്കു്, തൊലി എന്നുള്ളവ. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ അദൃശ്യങ്ങളും അവയെ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന അവയവങ്ങൾ ദൃശ്യങ്ങളുമാണു്.

പഞ്ചേന്ദ്രിയവിഷയങ്ങൾ-(പഞ്ചവിഷയങ്ങൾ നോക്കുക).

പഞ്ചേഷു-കാമൻ.

പഞ്ചേളാദി-പഞ്ചഭൂതം. (ഇള = ഭൂമി.)

പഞ്ചോപചാരം-ഗന്ധം, പുഷ്പം, ധൂപം, ദീപം, നിവേദ്യം ഇവ അഞ്ചും

പഞ്ചോഷണം-പഞ്ചകോലകം.

പഞ്ജരകം-കൂടു്.

പഞ്ജരം-ഹ. പക്ഷിക്കൂടു്. ൨. അസ്ഥിക്കൂടു്. ൩. വാരിയെല്ലു്. ൪. ശരീരം. ൫. കലിയുഗം. ൬ സ്വൎണ്ണം. 'പിഞ്ജരം' എന്നും കാണുന്നുണ്ടു്. ൭. പശുക്കളെ സംബന്ധിച്ച ഒരടിയന്ത്രം.

പഞ്ജരാഖേടം—മീൻ പിടിപ്പാനുള്ള ഒരു വല അല്ലെങ്കിൽ കൂട.

പഞ്ജലം—വലിയ കാട്ടുള്ളിപോലെയുള്ള ഒരുവക കന്ദം.

പഞ്ജി—ഹ. നൂൽനെയ്യുന്ന പഞ്ഞി. ഉ. പഞ്ചാംഗം, ന. പട്ടോല, വരിച്ചാർത്ത്

പഞ്ജി(ഞ്ജീ)കാര(ക)ൻ—ഹ. ഗുമസ്തൻ. ഉ. പഞ്ചാംഗം ഉണ്ടാക്കുന്നവൻ.

പഞ്ജിക—ഹ. സംസ്കൃതപുസ്തകങ്ങൾക്കുള്ള ഒരു വ്യാഖ്യാനം, സകല പദവ്യാഖ്യയുടെ പേർ. ഉ. വരവുചെലവു കണക്ക്. 'പഞ്ചികാ' എന്നുമാവാം. ന. മനുഷ്യരുടെ പ്രവൃത്തികളെ കുറിപ്പാൻ യമൻ വച്ചിട്ടുള്ള ഒരു കണക്കുപുസ്തകം.

പഞ്ജികാകാരകൻ—കണക്കപ്പിള്ള.

പഞ്ഞക്കാരൻ—യാചകൻ.

പഞ്ഞപ്പാട്ട്—ഇരപ്പാളിപ്പാട്ട്, ദരിദ്രന്മാരുടെ ഒരുമാതിരിപാട്ട്, സാരമില്ലാത്ത പാട്ട്. ഒരു വകയുമില്ലെന്നു സദാ പുലമ്പുന്നത്.

പഞ്ഞപ്പുല്ല്—കൂരം എന്ന ഒരുവക ധാന്യം, കൂരവ്, കൂവരക്, കേഴവരക്, കേപ്പ. സം—രാഗിണി. (മുത്താറി എന്നും കാണുന്നു).

പിത്തത്തിനും രക്തദോഷത്തിനുംനന്ന്. ബലത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. ഇത് ഭോജ്യവർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ട തൃണധാന്യമാകുന്നു.

പഞ്ഞാ—ക്ഷാമം, ദാരിദ്ര്യം.

പഞ്ഞാറ—വൃത്തികെട്ടത്, വകയ്ക്കു കൊള്ളാത്തത്, ചേപ്പറ.

പഞ്ഞി—ഹ. കിടക്കപ്പഞ്ഞി. ഉ. നൂൽപ്പഞ്ഞി. പർയ്യായങ്ങൾ—പിച്ചു, തൂലം.

പഞ്ഞിക്കാ—ഹ. പഞ്ഞിമരത്തിന്റെ കായ്, പരത്തിക്കാ. ഉ. ഇലവിൻകാ.

പഞ്ഞിക്കുരു—പഞ്ഞിക്കായുടെ കുരു.

പഞ്ഞിനൂൽ—പഞ്ഞി നൂററി ഉണ്ടാക്കിയ നൂൽ.

പഞ്ഞിപ്പാളി—മെത്തയിൽ പഞ്ഞിയിടുവാൻ തിരിച്ചു കുത്തിയ അറ.

പഞ്ഞിമരം—പഞ്ഞിക്കായുണ്ടാകുന്ന വൃക്ഷം. പരുത്തി, ഇലവ്.

പട—(ധാതു) ഹ. പാത്രം മാറിപ്പകരുക. ഉ. വററിച്ച ചോറ് കോരികയിലിട്ടു പടയ്ക്കുക.

പട—ഹ. യുദ്ധം. ഉ. സൈന്യം. ന. വഴക്ക്. ര. കൽത്തളം. ഇ. ചോറു പടച്ചത്.

[പടപുറപ്പാട് = ആസാരം, പ്രസരണം]

പടകം—ഹ. പാളയം. ഉ. പഞ്ഞിത്തുണി.

പടകർമ്മം—നെയ്ത്ത്.

പടകാരൻ—ഹ. വസ്ത്രം നെയ്ത്തുകാരൻ. ഉ. ചായം ഇടുന്നവൻ.

പടകുടി—ഹ. തുണികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വീട്, കൂടാരം. ഉ. സൈന്യങ്ങൾ പാർക്കുന്ന സ്ഥലം, പടവീട്. പർയ്യായങ്ങൾ—ശിബിരം. നിവേശം.

യുദ്ധാർത്ഥം പോകുമ്പോഴുംമററും സൈന്യങ്ങൾക്കു താമസിപ്പാനായിഉണ്ടാക്കുന്ന പാർപ്പിടമാത്ര പടകുടി.

പടകൂടുന്നു—യുദ്ധത്തിൽ ചേരുന്നു, യുദ്ധം ചെയ്യുന്നു.

പടകൂട്ടി—ഒരുമാതിരി പാമ്പ്.

പടകൂട്ടുന്നു—യുദ്ധം ചെയ്യിക്കുന്നു, സൈന്യത്തെ നടത്തുന്നു, സൈന്യം ശേഖരിക്കുന്നു.

പടകേറുക—സൈന്യങ്ങൾ ആക്രമിക്കുക.

പടകേററം—പടകേറുന്നതു, ആക്രമണം.

പടക്കപ്പൽ—യുദ്ധത്തിനായുള്ള കപ്പൽ.

പടക്കം-ഹ വെടി പൊട്ടിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു ചെറിയ വസ്തു. ഉ. തോല്പടക്കം.

പടക്കളം-യുദ്ധഭൂമി.

പടക്കുതിര-യുദ്ധത്തിനുള്ള കുതിര.

പടക്കുന്തം-യുദ്ധത്തിനുള്ള കുന്തം.

പടക്കുറി-യുദ്ധത്തിനു നെററിമേലിടുന്ന പൊട്ട്.

പടക്കൂട്ടം-സൈന്യക്കൂട്ടം.

പടക്കൊടി-യുദ്ധത്തിലേ കൊടിക്കൂറ.

പടക്കോട്ട-യുദ്ധത്തിനുള്ള കോട്ട.

പടക്കോപ്പ് - യുദ്ധത്തിനുള്ള ഉപകരണം.

പടങ്ങ്, പടങ്ങുതടി-കൈക്കോൽ, തടി തള്ളുന്നതിനു അതിന്റെ അടിയിലിടുന്ന തടി.

പടങ്ങ്-ഹ. കൈക്കോൽ. ഉ. കൂടാരം, ഓലകൾ കാററത്തു ഇളകിപ്പോകാതിരിക്കുന്നതിന് മേച്ചിൽപ്പുറത്ത് മുളങ്കീറുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന വരിച്ചിൽപ്പണി. ഇതിനു 'പടങ്ങിടുക' എന്നു പറയുന്നു.

പടച്ചട്ട-യുദ്ധത്തിൽ ധരിക്കുന്ന ചട്ട.

പടച്ചമപ്പ്-യുദ്ധസന്നാഹം.

പടച്ചയം-യുദ്ധക്കോപ്പുകൾ, ആയുധം മുതലായത്.

പടച്ചരൻ-കള്ളൻ. (പാടച്ചരൻ എന്നതിനാണ് അധികം പ്രാധാന്യം)

പടച്ചരം-പഴയവസ്ത്രം, മറെറാരു പര്യായം-തീർന്നവസ്ത്രം. പണ്ടു നഗ്നതായിരുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പടചെലവു-യുദ്ധത്തിനുള്ള ചെലവ്.

പടജ്ജനം-സൈന്യം.

'അവനടയപടജ്ജനഞ്ചാഘോരം'

(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം)

പടത്കൻ-കള്ളൻ.

പടത, പടതി-തിരശ്ശീല.

പടത്തക്കം-യുദ്ധത്തിനുള്ള തരം.

പടത്തഞ്ചം-യുദ്ധത്തിൽ സൈന്യങ്ങളുടെ നില.

പടത്തലവൻ-സേനാപതി.

പടത്തായം-തന്ത്രം, കൃത്രിമം, ചതിവ്.

പടത്തൊപ്പി-യുദ്ധത്തിൽ ധരിക്കുന്ന തൊപ്പി.

പടന-ഉപ്പുവിളയുന്ന സ്ഥലം.

പടനയുപ്പ്-പടനയിൽവിളയുന്ന ഉപ്പ്.

പടനായകൻ-സേനാപതി.

പടനായർ-ഹ. സേനാപതി. ഉ. ഭടൻ, പടയാളി.

പടനിരക്കൽ-സൈന്യം നിരക്കുക.

പടനിരക്കുന്നു-സൈന്യം നിരക്കുന്നു. (സ ക്രി. പടനിരത്തുന്നു).

പടനിലം-യുദ്ധഭൂമി.

പടനിറുത്തൽ, പടനിർത്തൽ-ഹ. യുദ്ധത്തിനു സൈന്യത്തെ നിറുത്തുക. ഉ. യുദ്ധം അവസാനിപ്പിക്കുക,

പടനിറുത്തുന്നു, പടനിർത്തുന്നു-ഹ. യുദ്ധത്തിനു സൈന്യത്തെ നിറുത്തുന്നു. ഉ. യുദ്ധത്തെ അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

പടന്ന-ഹ. ഓർനിലം പര്യായങ്ങൾ-ഊഷവാൻ, ഊഷരം. ഉ. ഉപ്പുവിളയുന്ന സ്ഥലം. ൩. വലിയ മൺവെട്ടി, (തൂമ്പാ).

പടപട-കടുന്തറയിൽ എന്തെങ്കിലും മറിഞ്ഞുവീഴുന്ന ശബ്ദം, വെടിയുടെ ശബ്ദം.

പടപറയുന്നു-വെറുതെ വളരെ പറയുന്നു.

പടപ്പരിച-യുദ്ധത്തിനുള്ള പരിച.

പടപ്പ്-ഹ. കാടുപിടിച്ച സ്ഥലം, തുറപ്പുകാട്, കുറുങ്കാട്. ഉ. സൃഷ്ടി. ൩. പായ്. ൪. പടപ്പുതടി.

പടപ്പുതടി-വസ്ത്രംനെയിത്തുകാർക്ക് ഉപകരിക്കുന്ന ഒരു തടി.

പടഭണ്ഡാരം-ഹ. പടക്കോപ്പുവയ്ക്കുന്ന സ്ഥലം. ഉ. പടക്കോപ്പ്.

പടഭംഗം-വസ്ത്രം മുറിക്കുക.

'പടഭംഗോസ്തു ഖേദമതിനില്ല'.
(നളചരിതം കഥകളി)

പടം-ഹ. വസ്ത്രം. വിശേഷപ്പെട്ട വസ്ത്രം. വിസ്താരമുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ഉ. അച്ചടിശ്ശീല. ൩. മുരൾമരം. ൪. ഉടുപ്പ്. ൫. മൂടുപടം. ൬. എഴുതുന്നതിനോ ചായമിടുന്നതിനോ ഉള്ള തുണി. ൭. വാരി, മേൽക്കൂട്, മേല്പുര. ൮. മേനിവരുത്തിയ എന്തെങ്കിലും വസ്ത്ര ൯. പറപ്പിക്കുന്ന കടലാസ്. ൧൦. പാമ്പിന്റെ തൊലി. ൧൧. കാലിന്റെയോ കൈയുടേയോ അകം. ൧൨. ചിത്രം ൧൩. ചൂതുകളിപ്പലക.

പടംകാട്ടുക, പടം കാണിക്കുക-(നൂതനശൈലി.) പറഞ്ഞുചതിക്കുക, കാര്യം സാധിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു സന്തോഷിപ്പിച്ചിട്ട് സാധിപ്പിച്ചു കൊടുക്കാതിരിക്കുക.

ഇത് സിനിമായിലെ ചിത്രപ്രദർശനത്തിൽ നിന്നു വന്നതാണ്. ഓരോ പടവും ദൃശ്യമാകയും, അടുത്ത നിമിഷത്തിൽ മറയുകയും ഒടുവിൽ പടുതാമാത്രം പഴയപോലെ ശേഷിക്കയും ചെയ്യുന്ന കാഴ്ചയിൽ നിന്നാണ് ഈ പ്രയോഗം നടപ്പായത്.

പടമണ്ഡപം-കൂടാരം.

പടമയ-വി. വസ്ത്രം കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ.

പടമയം-കൂടാരം.

പടമലനായർ-ചേരമാൻ പെരുമാളുടെ കാര്യസ്ഥൻ

പടമുഖം-മുൻപട.

പടമെടുക്കുന്നു- ഛായാഗ്രാഹിണിയന്ത്രം മുഖേന മനുഷ്യരുടെയും മററും രൂപം (പ്രതിച്ഛായ) എടുക്കുന്നു.

പടമെടുപ്പുകാരൻ-പ്രതിച്ഛായ എടുക്കുന്ന ആൾ.

പടമെഴുത്തുകാരൻ - ചിത്രമെഴുത്തുകാരൻ.

പടയ്ക്കുന്നു- കോരികകൊണ്ടു ചോറളന്നു പങ്കിടുന്നു.

പടയ്പ്-കോരികകൊണ്ടു ചോറളന്നു പങ്കിടുക.

പടയണി-സൈന്യത്തിന്റെ നിര(പ്പ്).

പടയാളി-പട്ടാളക്കാരൻ, യോദ്ധാവ്.

പടയോട്ടം-ഹ. യുദ്ധത്തിൽ തോററോടുക. ഉ. യുദ്ധത്തേ കേട്ടു ഭയപ്പെട്ടു ഓടുക. ൩. സൈന്യങ്ങളുടെ ആക്രമണം.

പടരുന്നു-ഹ. പരക്കുന്നു. ഉ. വൃക്ഷങ്ങൾക്ക് നാലുപുറവും നീണ്ട കൊമ്പുകളുണ്ടാകുന്നു. ൩. പുഴുക്കടി മുതലായതു ദേഹത്തിൽ വ്യാപിക്കുന്നു. ൪. വള്ളികൾ വൃക്ഷത്തിലും മററും ചുററി വളരുന്നു.

പടർ-ദുഃഖം.

'ചൊല്ലീടിയ പടരില്ലാഞാനും'
(ഗീത; മാധവപ്പണിക്കർ)

പടർകാ(യ്)-പടററുവാഴയുടെ കായ്.

പടർച്ച-പടരുക.

പടർത്തുന്നു-പരന്നു വരുവാൻ തക്കവണ്ണം ആക്കുന്നു.

പടർപ്പ്-ഹ. പടർച്ച. ഉ. കുറുങ്കാട്.

പടൽ-ഹ. പടർപ്പ്, കുറുങ്കാട്.

'പടലിൽകണ്ടതു പന്നിയതെന്നൊരു'
(കിരാതം തുള്ളൽ)

ഉ. പടങ്ങ്. ൩. സസ്യങ്ങൾക്കു പടരാനുള്ള പന്തൽ.

പടൽ-നിരപ്പില്ലാത്ത പല്ലിത്തടി.

പടല-ഹ. പത്തും പന്ത്രണ്ടും കായായിട്ടു വാഴക്കുലയിൽ നില്ക്കുന്ന ഓരോ കൂട്ടം. ഉ. നിരപ്പില്ലാത്ത പല്ലിത്തടി.

പടലപ്രാന്തം-ക. പൂരയുടെ ഇറമ്പ്. ഉ. വാമടയുടെ താഴെ തറയ്ക്കുന്ന തൂവ്വൽപ്പലക. പടലത്തിന്റെ അഗ്രഭാഗം എന്നർത്ഥം.

പടലം-കണ്ണിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു രോഗം. ഉ. പൂരമെയുവാനുള്ള ഓല, ഓട്ട്, ചെമ്പു പലക, പുല്ല്, വയ്ക്കോൽ മുതലായതു്. വസ്ത്രത്തിന്റെ പ്രയോജനമായ (മറയ്ക്കുക എന്നതിനെ) ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം. മഴവെള്ളത്തെ തടുക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം. ന. ചില പുസ്തകങ്ങളിലെ അദ്ധ്യായം, കാണ്ഡം. ര. സമൂഹം.

'പൊടിപടലത്തിലൊളിച്ചു ഭാനുബിംബം'
(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം)

ള. അടുക്കു. ന. മേൽക്കൂട്ട്, മേൽപ്പുര. ഴ. മൂടി. വ. മൂടുപടം. ൻ. കട. ക്ഷ. വൃക്ഷം. ക്ഷ. ദേഹത്തിൽ നെറ്റിയിലൊക്കെ ഉള്ള ഒരു അടയാളം.

പടലവിരിയുന്നു-വാഴച്ചുണ്ടിന്റെ പോള പൊളിഞ്ഞു കായ് പുറത്തു വരുന്നു.

പടലി-ക. കൂട്ടം. ഉ. പൂപ്പാതിരി.

പടലിടുന്നു-മേച്ചിലിന്നു് പടങ്ങു് ഉണ്ടാക്കുന്നു. ഉ. വള്ളിയായ സസ്യങ്ങൾക്കു് പടരാൻ പന്തലിടുന്നു.

പടല്ലോട്ട്-തുരുമ്പായ കോട്ട്, പടപ്പു നിറഞ്ഞ കോട്ട്.

പടവർദ്ധനം-ഏലി.

പടവലങ്ങാ-പടവലം എന്ന സസ്യത്തിന്റെ കായ് (കറിസ്സാമാനമാണ്).

പടവലം-ഒരു മരുന്നുവള്ളി; പടവലങ്ങ ഉണ്ടാകുന്ന വള്ളി.

പടവാക്കി-പടപ്പറക

പടവാദ്യം-പടയിൽ കൊട്ടുന്ന വാദ്യം, തമ്പേരം മറ്റും.

പടവാവാ-ക്രൂരം.

പടവായൻ-പ്രയോജനമില്ലാത്ത വിധം ക്രമംവിട്ടു സംസാരിക്കുന്നവൻ.

പടവാ(യ്)പറക-വൃഥാ അധികം സംസാരിക്ക.

പടവാസകം-വസ്ത്രത്തിനു സുഗന്ധമുണ്ടാക്കുന്നതിനായി ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്ന ഒരുതരം ചൂർണ്ണം (പൊടി). വസ്ത്രത്തെ ആസ്പദിച്ചതെന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-പിഷ്ടാതം.

പടവാസം-ക. അർച്ചല്ലുടം, സ്ത്രീകളുടെ അകത്തെ ഉടുപ്പ്. ഉ. ക്രൂരം. ന. സുഗന്ധപ്പൊടി.

പടവില്ല്-യുദ്ധത്തിനുള്ള വില്ല്.

പടവിളി-ക. സൈന്യത്തെ യിളിച്ചുകൂട്ടുന്നതു്. ഉ. നിലവിളി.

പടവീട്-സൈന്യങ്ങൾ പാർക്കുന്ന സ്ഥലം., ക്രൂരം.

പടവീരൻ-യുദ്ധസാമർത്ഥ്യമുള്ളവൻ.

പടവു്-ക. ചെറിയ കപ്പൽ. ഉ. തീരമിടുക. ന. തീരം. ര. കല്പടകെട്ടുക.

പടവെട്ട്-യുദ്ധം.

പടവേഗം-ക്രൂരം.

പടസേന-യുദ്ധത്തിനുള്ള സൈന്യം.

പടഹധ്വനി-പെരുമ്പറകൊട്ടുന്ന ശബ്ദം

പടഹം-ക. പെരുമ്പറ, തപ്പട്ട. മറ്റൊരു പര്യായം-ആനകം. പടംകൊണ്ടു ഹനിക്കപ്പെടുന്നതു്. 'പട' എന്ന ശബ്ദത്തെ വിടുന്നതു്. ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം.

[യുദ്ധാരംഭത്തിൽ പെരുമ്പറ കൊട്ടുന്നതിന്റെ പേർ പടഹം. യുദ്ധം നിറുത്തുമ്പോൾ കൊട്ടുന്നതിന്റെ പേർ ഏനമാവാം. പടത്തെ ഹനിക്കുന്നതു്. പടതുല്യമായ വാദ്യമുഖം എന്നർത്ഥം.]

ഉ. കൊല. ന. കലഹം.

പടറി-ഒരുമാതിരി വാഴ.

പടറിക്കായ്, പടറുകായ്-പടറിവാഴയുടെ കായ്.

പടാ-ഹ. പടുകയില്ലാ, നശിക്കയില്ലാ. ഉ. കെടുകയില്ലാ.

പടാകം-പക്ഷി.

പടാച്ചി-മുഖസ്തുതി. ഉ. ഭീഷണിവാക്ക്.

പടാച്ചിക്കാരൻ—മുഖസ്തുതി ചെയ്യുന്നവൻ

പടാതിരിക്കുക-വൃക്ഷങ്ങളുടെ വളർച്ച നശിക്കാതിരിക്കുക.

പടാതെ-അ. പട്ടുപോകാതെ,

പടാലുകാ-അട്ടം.

പടാവ്-വലിയ എണ്ണത്തുരുത്തി.

പടി- ഹ. ഒരളവ്. ഉ. കോവണി. ന. പൊന്നുമുതലായതു തൂക്കുന്നതിനു ഇടയിടുന്ന കട്ടി. ൪. കട്ടിളയുടെ പൂഴിപ്പടി. ൫. പടിവാതൽ. ന. വഴിച്ചെലവ് ൭. നിരപ്പടി. വ. വങ്കം മററും. ൻ. വള്ളപ്പടി. ൧൦. ഏട്ടുപടി. ൧൧. നാരായപ്പടി. ൧൨. ആഭരണത്തിന്റെ പടി. ൧൩. റാന്തപ്പടി. പടി(ടീ) സം- ൧൪. വസ്ത്രം. ൧൫. ജലത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരുതൈ. ൧൬. ചെറുകുമിഴ്. ൧൭. മലം പുള്ള്. ൧൮. തിരശ്ശീല. ൧൯. രട്ടശീല, കട്ടിത്തുണി. ൨൦. കയറ്. ൨൧. ചവിട്ടുപടി. ൨൨. സ്ഥാനം.

പടി-(അ) പോലെ, വണ്ണം. (അപ്പടി = അവ്വണ്ണം). പ്രകാരത്തിൽ. ഉ. ഒരുപടി = ഒരുപ്രകാരത്തിൽ.

പടിക-ഹ. നെയ്ത്തു തുണി. ഉ. നദിയിലെ ഒരുമത്സ്യം.

പടികക്കാരം-വെങ്കാരം.

ഇതു രസായനമണ്ഡനവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്ന ഒരു ഉപരസദ്രവ്യമാണ്. ഈ അങ്ങാടിമരുന്ന് ചായത്തിനു ഉപയോഗിക്കുന്നതാണെന്നും കാണുന്നു. ഇതു് വാതം, വ്രണം, വിസർപ്പം, കഫം, പിത്തം, ഛർദ്ദി മുതലായതിനു നന്ന്. സം -സ്ഫടികാരി.

പടിക്കം-ചെറിയ കോളാമ്പി, തുപ്പുന്നതിനുള്ളതു പാത്രം.

പടിക്കൽ-(അ) ഭവനത്തിനു ചുററുമുള്ള വേലിയുടേയും മററും വാതൽക്കൽ, പടിവാതല്ക്കൽ.

പടിക്കൽ-പടിക്കല്ല്, വാതലിനു മുമ്പിലിട്ടിരിക്കുന്ന കല്ല്. താണജാതിക്കാർ മററുള്ളവരുടെ വീട്ടിന് 'പടിക്കൽ' എന്നു പറയുന്നു.

പടിക്കാരം-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, വെങ്കാരം, ചീനക്കാരം.

പടിക്കാൽ-പടിവാതല്ക്കലും മററും നിറുത്തുന്ന കാൽ.

പടിക്കുപാതി-ഹ. തുകയിൽ അൽപം (പാതി). ഉ. നേർപാതി.

പടിക്കോണി-കയറുന്നതിനുള്ള ഏണി.

പടി(ടീ)ക്ഷേപം-തിരശ്ശീല ഇടുക.

പടിഞ്ഞാറ്-ആദിത്യൻ അസ്തമിക്കുന്നദിക്ക്. സം-പ്രതീചി. പടി+ഞായർ =പടിഞായർ എന്നതു മാറിയാണ് പടിഞ്ഞാറ് ആയതു്. ഞായർ (സൂർയ്യൻ) പടിയു (അസ്തമിക്കു)ന്നദിക്ക് എന്നർത്ഥം.

പടിഞ്ഞാറൻകാററ്- പടിഞ്ഞാറുനിന്നു വരുന്ന കാററ്.

പടിഞ്ഞാറേ, പടിഞ്ഞാറേറ - പടിഞ്ഞാറുള്ള.

പടിഞ്ഞാറോട്ട്, പടിഞ്ഞാട്ടു-അ. പടിഞ്ഞാറേ ദിക്കിലേക്ക്.

പടിത്തരം-പതിവ്, ചട്ടം, നടപ്പ്.

പടിപ്പുര-പടിക്കലെ പുര, പടിവാതൽ.

പടിമാ-വി. സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

പടിമാവ്-സാമർത്ഥ്യം.

പടിയരഞ്ഞാൺ, പടിയരഞ്ഞാൾ-സ്ത്രീകൾ അരയിൽ കെട്ടുന്ന വീതിയുള്ള ഒരുമാതിരി അരഞ്ഞാണം.

പടിയളക്കുന്നു-ദിവസംപ്രതിയുള്ള ചെലവിനു നെല്ല് അളന്നുകൊടുക്കുന്നു.

പടിയളവ്-ദിവസംപ്രതിയുള്ള ചെലവിനു നെല്ല് അളന്നുകൊടുക്കുക.

പടിയിക്കുന്നു-കിടത്തുന്നു.

പടിയുന്നു-൧. ശീലം വരുന്നു. ൨. ക്രമേണ കൊണ്ടുവരുന്നു. ൩. ആനയെപ്പോലെ കിടക്കുന്നു. ൪. ആന ചരിയുന്നു. ൫. പടിഞ്ഞിരിക്കുന്നു, താണിരിക്കുന്നു.

പടിയേററം-തിരുവിതാംകൂർ ഇളമുറരാജാവ് തിരുമൂപ്പേൾക്കുന്ന കർമ്മം. ൨. സ്ഥാനാരോഹണം.

പടിയോല-ചട്ടം നിശ്ചയിച്ചെഴുതിവച്ച ഓല.

പടിവ്-൧. കീഴടക്കം, കീഴ്പ്പെടുത്തൽ ൨. പതിവ്, വഴക്കം.

പടിവട്ടം-വീട്ടിന്റെ മുൻവശം.

പടിവാതൽ-പടിക്കലുള്ള വാതൽ, വെളിയിലേ വാതൽ.

പടീ-പരുക്കൻവസ്ത്രം.

പടീയസ്സ്-വി. ഏററവും സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

പടീര-വി. ൧. ഭംഗിയുള്ള. ൨. സ്നേഹമുള്ള.

പടീരജന്മാ-ചന്ദനവൃക്ഷം.

പടീരൻ-കാമദേവൻ.

പടീരം-൧. ചന്ദനം. ൨. മുള്ളങ്കി. ൩. കരിങ്ങാലി. ൪. ക്രവന്തുറ്. ൫. വയൽ. ൬. മേഘം. ൭. വാതം എന്ന ദീനം. ൮. അരിപ്പ്, മുറം. ൯. വയറ്. ൧൦. ജലദോഷം. ൧൧. ഉന്നതസ്ഥിതി.

പടു-വി. ൧. സാമർത്ഥ്യമുള്ള, മടികൂടാതെ കാൎയ്യങ്ങളിൽ പ്രവൎത്തിക്കുന്ന, അല്പനല്ലാത്ത. ൨. ജാഗ്രതയുള്ള. ൩. ചൊടിയുള്ള. ൪. സുഖമുള്ള. ൫. ദയയില്ലാത്ത. ൬. കശാഗ്രബുദ്ധിയുള്ള. ൭. ഗംഭീരമായ. ൮. കൌശലമുള്ള. ൯. വാൎക്കധാടിയുള്ള. ൧൦. മുറടായ. ൧൧. ഏറെ. ൧൨. ഭയംകരമായ.

പടു-൧. വീണതു്. ൨. അഴുകിയതു്. (മലയാളം). ൩. ഉപ്പ്, ചൊടിയുപ്പ്, ഇന്തുപ്പ്. ൪. പടവലം. രോഗങ്ങളെ പാടനംചെയ്യുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൫. കൃൺ. ൬ ചീനക്കൎപ്പൂരം ൭. ഭൂതാങ്കശം. ൮ അടവിക്കച്ചോലം, ചെങ്ങലം പരണ്ട. ൯. ഉപ്പുരസം.

പടുക-വൃക്ഷങ്ങളുടെ വളൎച്ച അവസാനിക്ക, നശിക്ക ൨. മരിക്കുക.

പടു(കം)-കൈപ്പൻപടവലം.

പടുകരണ-ഒരു വൃക്ഷം.

[ഇതു് ഏകദേശം ആലിന്റെ ആകൃതിപോലെയിരിക്കും. ആനകൾക്കു ആഹാരമായിട്ടുള്ളതാണ്. ഈ വൃക്ഷത്തിനു വളരെ വണ്ണവും നീളവുമുണ്ട്. മിക്കവാറും വനങ്ങളിലും മരുഭൂമിയിലും ഉണ്ടാകുന്നു. ഇതു് വേപ്പിലപോലെ കുറെ വലുതാണ്. പൂവിന്റെ നിറം വെളുപ്പാകുന്നു. വളരെ ചെറുതായിരിക്കും. ഇതു് കഫം, പിത്തം, വിഷം, വ്രണം, ശിരോരോഗം മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. സം-തൂണീ. ത-പടുകരണൈ.

പടുകാൽ, പടുകാലം-സുഖമില്ലായ്ക. ൨. ദോഷകാലം.

[ഇതു് ഒരുപചാരവാക്കാകുന്നു.]

പടുകിണർ-പൊട്ടക്കിണർ.

പടുകിഴവൻ-തീരെ വയസ്സൻ.

പടുകുത്തൻ-ജലദോഷം.

പടുകുഴി-൧. ആനക്കുഴി. ൨. വലിയ കുഴി.

പടുക്ക-൧. കിടക്കുന്ന സ്ഥലം. ൨. അതിനുള്ള വിരിപ്പ്. ൩. മെത്ത.

പടുക്കുന്നു-൧. കല്ലുകൊണ്ടു് കൈയാല മുതലായതു വെയ്ക്കുന്നു. ൨. വീഴ്ത്തുന്നു.

൩. കിടക്കുന്നു. വീട്ടിന്റെ തറയി (തളത്തി)ൽ തറയോടോ മറ്റോ പാകുന്നു.

പടുജലം-ഉപ്പുവെള്ളം.

പടുഞായം-സാധാരണ പറയുന്ന സ്ഥിതി

പടുത,പടുത്വം-൧. സാമർത്ഥ്യം, മിടുക്ക്. ൨. കർമ്മസാമർത്ഥ്യം.

പടുതാ-തിരശ്ശീല, കർട്ടൻ (Curtain)

പടുതാമര-ഒരുമാതിരി പുഴുക്കടി.

പടുതി-സ്വഭാവം, അവസ്ഥ, നടപ്പ്.

പടുതിരി-൧. പടുതുന്നൽ, സാധാരണ തയ്യൽ. ൨. കെടാറായ തിരി.

പടുതീ-കാട്ടുതീ, എഴുന്തീ. യാദൃച്ഛികമായി പിടിപെടുന്ന തീയെന്നും കാണുന്നു.

പടുതോര-൧. കുറുയവം. ൨. പകുതിവെന്ത യവം മുതലായത്. ൩. ഓവില്ലാത്ത യവം. പര്യായങ്ങൾ-യവകം, കന്മാഷം. ത-കാരാമണി. യവത്തിൽ കുറഞ്ഞ ഗുണമേ ഇതിനുള്ളു.

പടുത്തിരിക്ക-കുട്ടികൾക്കിരിപ്പാനുള്ള തടുക്ക് (ചെറിയ പായ്.)

പടുത്തു്-വിചാരിച്ചു. (പ-മ)

പടുന്നു-൧. നശിക്കുന്നു. ൨. വൃക്ഷം മുതലായവ നശിക്കുന്നു. ൩. മരിക്കുന്നു. ൪. ഒടുങ്ങുന്നു. ൫. സംഭവിക്കുന്നു. ൬. കുരുക്കിൽ ആകുന്നു. ൭. ആകുന്നു. ൮. ലഭിക്കുന്നു.

പടുപണ്ണി-ഒരു മരുന്ന്, എരുമക്കള്ളി, എരുമത്താളി, മലഎരുമ. നല്ല ഇലകൾ ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

പടുപാഴൻ-കൌശലക്കള്ളൻ, ഒന്നിനും കൊള്ളരുതാത്തവൻ.

പടുപ്പ്-മെത്ത.

പടുഭാഷ-നീചഭാഷ.

പടുഭൂമി-ഫലംതരാത്ത ഭൂമി.

പടുമതി-സാമർത്ഥ്യമുള്ള ബുദ്ധിയോടുകൂടിയവൻ, ബുദ്ധിമാൻ.

പടുമൻ-ഭോഷൻ.

പടുമപ്പണി-ഭോഷന്റെ വേല.

പടുമരം-കാട്ടുമരം.

പടുമുള-താനേയുണ്ടാകുന്ന മുള (നാമ്പ്)

പടുമുളക്കാരൻ-൧. കള്ളൻ. ൨. കുലടാപുത്രൻ.

പടുമൂട്-൧. തന്നത്താൻ വളരുന്ന തൈ ൨. കൂർക്ക മുതലായ ചില നടുതലകൾ പറിച്ചാൽ അതിന്റെ ചുവട്ടിൽനിന്നും മറ്റും പിന്നത്തെയാണ്ടിൽ കിളുർത്തതു്.

പടുവങ്കൻ-ഒന്നിനും കൊള്ളരുതെങ്കിലും വലിയവനെന്നുഭാവിക്കുന്നവൻ.

പടുവൻ-ഒരു ഭീനം.

പടുവൻ(നീരു്)-ഒരുമാതിരി നീരു്.

പടുവല്ലായ്ത്തം-സുഖമില്ലായ്ക. (രാജാക്കന്മാരോടുംമറ്റും ഉപചാരമായി പറയുന്നതു്).

പടുവാക്ക്-സാരമില്ലാത്ത വാക്ക്.

പടുവാൾ-നിസ്സാരൻ, മുറടൻ.

പടുവാഴ-സാധാരണവാഴ.

പടുവിത്തു്-താനേ വീണു കിളുർത്ത വിത്തു്.

പടൂത്തമം-ഇന്തുപ്പ്.

പടേണി-ഒരുമാതിരി കളി. ഇതു് പണ്ടത്തെ യുദ്ധരീതിയായ പടയണിയെ അനുകരിച്ച ഒരുകളിയാണ്.

പടോടജം-൧. കൂൺ. ൨. കൂടാരം.

പടോദയം-കമ്പിപ്പാല.

പടോലകം-ഞമഞ്ഞി.

പടോലം-൧. ഒരു പച്ചമരുന്ന്, കയ്പൻ പടവലം. പര്യായങ്ങൾ-ജ്യോൽസ്നി, പടോലികാ, ജാനീ.

ഇതു് വാതരോഗം, രക്തപിത്തം, കഫരോഗം, ചൊറി, കുഷ്ഠം, രക്തദോഷം, ജ്വരം, ചുട്ടുനീറൽ മുതലായതിനു

നന്ന്- കൈപ്പൻപടോലത്തെക്കുറിച്ചാണ് ഈ പറഞ്ഞതെല്ലാം. ഇനി ഒരുതരമുണ്ട്. അതിനു 'സ്വാദു പടോലീ' എന്നു പേർ. പടോലത്തിന്റെ പര്യായങ്ങളുടെ ആദിയിൽ സ്വാദുശബ്ദം ചേർത്താൽ ഇതിന്റെ പര്യായമാകും. ഇതു് അരോചകം, ജ്വരം, അഗ്നിമാന്ദ്യം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ബലപ്രദവും, പുഷ്ടികരവും, പഥ്യവുമാകുന്നു. ഇതാണ് നാം കറിക്ക് ഉപയോഗിച്ചുവരുന്ന പടവലം. പര്യായങ്ങൾ-കാളകം, പടോലം, തികതകം, പടു.

ഉ. അച്ചടിശ്ശീല.

പടോലിക, പടോലി-ഹ. പടോലം, ചെറുകമ്മട്ടി. ഉ. പിച്ചി. പടോലിക എന്നാൽ പടർന്നു പിടിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

പട്ട്-വീരവാളി മുതലായ വിശേഷവസ്ത്രം പട്ടുപ്പുഴുവിന്റെ കൂടു പാകപ്പെടുത്തിയെടുക്കുന്ന നൂലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വസ്ത്രം.

പട്ട-ഹ. മരത്തിന്റെ തൊലി. ഉ. ശിപായിമാരുടെ വില്ല. ൩. വസ്ത്രങ്ങളുടെ ഒരുമാതിരി കര. ൪. തെങ്ങിന്റെയും മററും ഓലമടൽ. ൫. വണ്ടിച്ചക്രത്തിന്റെ ചുററിൽ ഇടുന്ന ഇരിമ്പുചുററ്. ൬. പട്ട്. ൭. അരയിൽ കെട്ടുന്ന സാധനം, അരപ്പട്ട.

പട്ടക്കാരൻ-ഹ. പട്ടം ഏററവൻ, ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ വൈദികൻ. ഉ. വില്ലയുള്ള ശിപായി. ൩. കൊട്ടാരത്തിലെ ശിപായി.

പട്ടച്ചാരായം-പലതരം പട്ടകൾ വാററിയുണ്ടാക്കുന്ന ഒരുതരം ചാരായം. കരുവേലത്തിൻപട്ടയും കരിപ്പുകട്ടിയും കൂടി വെള്ളത്തിലിട്ട പുളിപ്പിച്ച് ആ വെള്ളം വാററിത്തണുപ്പിച്ചെടുക്കുന്നതാണ് പട്ടച്ചാരായം.

പട്ടച്ചാവൽ-ഒരുമാതിരി പക്ഷി.

പട്ടച്ചോമാതിരി - ബ്രാഹ്മണരിൽ ഒരു ന്യായാധിപതി.

പട്ടട-ഹ ശവംചുടുന്ന സ്ഥലം, ചേക്ക. ഉ. ശവംകഴിച്ചിടുന്നസ്ഥലം, ചുടുകാട്ട്. ൩. ചിത. ൪. (പട്ട് + അട)-പട്ടുകൊണ്ടുള്ള ആവരണം ഉ-ം, വെളിയട, കണ്ണട മുതലായവ.

പട്ടണക്കാരൻ-നഗരത്തിൽ പാർക്കുന്നവൻ.

പട്ടണം-നഗരം, ശ്രീരംഗപട്ടണവുംമററും (സം-പട്ടനം, പത്തനം).

പട്ടണംമിരട്ട്-പുതിയമാതിരി പിത്തിലാട്ടം.

പട്ടണവാസി-നഗരത്തിൽ പാർക്കുന്നവൻ.

പട്ടത്താന-രാജാവിന്റെ പ്രധാന ആന.

പട്ടത്താനം-ഹ. മലയാളത്തിൽ ചില രാജാക്കന്മാരാൽ കഴിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു പ്രായശ്ചിത്ത കർമ്മം. ഉ. നാടുനീങ്ങിയ മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ ശ്രാദ്ധം.

പട്ടത്തിരി-നമ്പൂതിരിമാരിൽ ഉയർന്ന തരക്കാർ. (വളരെ പഠിപ്പുള്ളവരായിരിക്കും)

പട്ടദേവി-പട്ടമഹിഷി.

പട്ടൻ-ഹ. ഭട്ടൻ. ഉ. ബ്രാഹ്മണർക്കു പൊതുവായി പറയുന്ന ഒരു പേർ.

പട്ടനം, പട്ടനീ-തലസ്ഥാനം. (പത്തനം എന്നതിന്റെ പാഠം.)

പട്ടപ്പേർ-മാനിച്ചുകൊടുക്കുന്ന ഒരു പേർ.

പട്ടബന്ധവസനം-പട്ടുവസ്ത്രം.

പട്ടബന്ധം-മുടിചൂടൽ.

പട്ടാ-ഹ. രാജാക്കന്മാർക്കും പ്രധാനമന്ത്രികൾക്കും ക്രിസ്ത്യാനിവൈദികന്മാർക്കു ഉള്ള സ്ഥാനം. ഉ. വസ്ത്രം. ൩. പട്ട്. ൪. പട്ടണം. ൫ തലപ്പാവ്. ൬ രാജാക്കന്മാർ ചെമ്പുതകിട്ടിൽ എഴുതിക്കൊടുക്കുന്ന ഉടമ്പടി. ൭. പരിച. വ്. ലലാ

ടക്ഷണം. ൻ. നാല്ക്കുവലവഴി. ൧൦. കല്പലക, എഴുത്തുമേശ. ൧൧. കസേര, പീഠം. ൧൨. തിരുകക്കല്ല്. ൧൩. വശം. ൧൪. കാററത്തു പറപ്പിക്കാൻ കടലാസു കൊണ്ടുള്ള സാധനം.

പട്ടംകെട്ടുന്നു-൧. രാജാവാകുന്നു. ൨. കിരീടംധരിക്കുന്നു.

പട്ടം തേയ്ക്കുന്നു-രത്നങ്ങൾ ചാണയിൽ ഉരയ്ക്കുന്നു, രൂപപ്പെടുത്തുന്നു.

പട്ടമന-ബ്രാഹ്മണഭവനം.

പട്ടമഹിഷി-രാജ്ഞിയെന്ന പട്ടം ലഭിച്ചിട്ടുള്ള രാജവല്ലഭ, പട്ടാഭിഷേകസമയത്തിൽ ഭർത്താവിനോടൊന്നിച്ചു സിംഹാസനത്തിൽ ഇരുന്നു് അഭിഷിക്തയായ രാജപട്ടമഹിഷി (ദേവി).

പട്ടമിടുക-രത്നംമുതലായതു് ചതുരത്തിൽ കോണായി വെട്ടിമുറിച്ചു നന്നാക്കുന്ന സമ്പ്രദായം, രത്നം മുതലായതു ചാണയിൽ ഉരച്ചു നന്നാക്കുക

പട്ടയം-നിലം പുരയിടങ്ങൾക്കു് സർക്കാരിൽ നിന്നു കൊടുക്കുന്ന ഒരാധാരം.

പട്ടയ്ക്കുന്നു-അധികവളംകൊണ്ടു് നെല്ലിന്റെയും മററും തണ്ടു് കനത്തുനീണ്ടു ഫലം കുറഞ്ഞതായിത്തീരുന്നു.

പട്ടരജ്ഞക(ന)ം-പത്തംഗം.

പട്ടരംഗം-പത്തംഗം.

പട്ടരാജ്ഞി-പട്ടമഹിഷി

പട്ടർ, പട്ടൻ-൧. തമിഴ്ബ്രാഹ്മണൻ ൨. ചോഴിയൻ ൩. മുക്കാണിയൻ. ൪. ആര്യപ്പട്ടരു്.

പട്ടവിചാരിപ്പുകാരൻ- പട്ടക്കാരന്മാരുടെ മേലധികാരി.

പട്ടവിചാരിപ്പു് - പട്ടവിചാരിപ്പുകാരന്റെ ഉദ്യോഗം

പട്ടസം-ഒരുമാതിരി കന്തം.

'ഖഡ്ഗപട്ടസബാണങ്ങൾ'

(ദേവീമാഹാത്മ്യം)

പട്ടസം എന്നതിനു 'പട്ടയം' എന്ന പര്യായവും കാണുന്നു.

'പെരിയപട്ടയം പരിശകൾ നല്ല'

(വാല്മീകിരാമായണം)

പട്ടാങ്ങു്-സത്യം, പരമാർത്ഥം.

പട്ടാണി-മഹമ്മദീയരിൽ ഒരു ജാതി. (ഹിന്ദുസ്ഥാനിഭാഷ).

പട്ടാദാരൻ-പട്ടയം കിട്ടിയവൻ.

പട്ടാപ്പകൽ-നട്ടുച്ച.

പട്ടാഭിഷിക്ത-വി. പട്ടത്തിനായിട്ടു് അഭിഷേകം ചെയ്യപ്പെട്ട.

പട്ടാഭിഷേകം-രാജാക്കന്മാർക്കു മൂപ്പുവെയ്ക്കുന്ന നാൾ ചെയ്യുന്ന അഭിഷേകം.

പട്ടാംഗം-പട്ടാങ്ങു്.

പട്ടാംബരം-പട്ടുവസ്ത്രം.

പട്ടാസ്സ്-പടക്കം.

പട്ടാളക്കാരൻ-പട്ടാളത്തിലുള്ള ശിപായി, കുഞ്ചുകൂട്ടക്കാരൻ പര്യായം-സൈനികൻ.

പട്ടാളം-യുദ്ധത്തിനുള്ള ശിപായിമാരുടെ കൂട്ടം, ശിപായിക്കൂട്ടം. (ഹിന്ദുസ്ഥാനിഭാഷ).

പട്ടാളശ്ശിപായി— പട്ടാളത്തിലെ ശിപായി.

പട്ടാളിച്ചുപോക - കായില്ലാതെ ഇലയോടുകൂടി മാത്രം അധികമായി വളരുക

പട്ടി-വി. ൧. ബലമില്ലാത്ത ൨. ശെഴ്യമില്ലാത്ത. ൩. അരിഷ്ടസ്ഥിതിയിലുള്ള ൪. വകയ്ക്കുകൊള്ളാതെയുള്ള.

പട്ടി(ട്ടീ), പട്ടികാ, പട്ടികാഖ്യം-ചെമന്ന പാച്ചോററി.

പട്ടി-൧. നായ്-പര്യായങ്ങൾ കൌലേയകം, സാരമേയം, കുക്കുരം, മൃഗദംശകം, ശുനകം, ഭഷകം, ശ്വാ (ശുനി,

ശ്വാനൻ). പട്ടിയുടെ കുറഞ്ഞ ജീവിതകാലം വർഷം ൧൦-൧൨. കൂടിയതു് ൨൪ വർഷം. ൨. തൊഴുത്തു്. ൩. കൂലിസ്ഥലം ൪. വേലൻ.

പട്ടിക-൧. ഓടുമുതലായതു മേയുന്നതിന് കനം കുറച്ചു അറുത്തു് കഴുക്കോലിൽ തറക്കുന്ന മരം. ൨. ഒരാധാരം. ൩. പേരെഴുതിയ കണക്ക്. ൪ റൂളിട്ട് (വരച്ച്) എഴുതിയുണ്ടാക്കുന്നതു്. ൫. മാനനഷ്ടം. ൬ മലങ്കവുങ്ങു്.

പട്ടികയാണി-പട്ടിക തറയ്ക്കുന്ന ആണി

പട്ടികയോട്-പട്ടികയിൽ മേയുന്നഓട്

പട്ടിക്കാട്-ത്രിശ്ശൂരിനും പാലക്കാട്ടിനും മദ്ധ്യേയുള്ള ഒരു സ്ഥലം.

പട്ടിക്കുതിര-ഒരുവക ചെറിയ കുതിര, ചീത്തക്കുതിര.

പട്ടിച്ചാൽ-വയലിൽ വളമിട്ടതിന്റെ ശേഷം ചതുരമാക്കുക.

പട്ടിച്ചെവി-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

പട്ടിണി-ഉപവാസം, ഭക്ഷിക്കായ്ക.

പട്ടിപ്പടി-തൊഴുത്തിന്റെ വാരുൽ.

പട്ടിപ്പുലി-വള്ളിപ്പുലി, ചെറിയമാതിരി പുലി.

പട്ടിൽ-മുള, മുളക്കൂട്ടം.

പട്ടിലൻ-ക്ഷൌരക്കാരൻ.

പട്ടി(ട്ടീ)ശ(സ)ം - ആയുധവിശേഷം, കൂർത്ത വക്കുള്ള കുന്തം, മുനയുള്ള കുന്തം (പട്ടസം).

പട്ടിൾപ്പടപ്പു്-മുളംകൂട്ടം.

പട്ടീ-നെററിക്കുള്ള ഒരാഭരണം.

പട്ടീൽ-ഓടു മുതലായതു മേയുന്നതിന് കനംകുറച്ചു് അറുത്തു് കഴുക്കോലിൽ തറയ്ക്കുന്ന മരം, വരിച്ചിലിനു ഉപയോഗപ്പെടുന്ന വിധം അറുത്ത മരം.

പട്ടീസ്സു്-കണങ്കാലിൽ ചുററുന്നതിനുള്ള വീതി കുറഞ്ഞ ഒരുതരം രോമവസ്ത്രം.

പട്ടുകച്ച-അരയിൽ കെട്ടുന്ന വീതികുറഞ്ഞ ഒരുമാതിരി വസ്ത്രം.

പട്ടുകുട-പട്ടുകൊണ്ടുള്ള കുട.

പട്ടുകോസടി-കിടക്കുന്നതിനായിട്ടു പട്ടുകൊണ്ടു തയ്പിച്ചു പഞ്ഞി നിറച്ചതു്, പട്ടുമെത്ത.

പട്ടുചരട്-പട്ടുനൂൽകൊണ്ടു പിരിച്ച ചരട്.

പട്ടുചേല-പട്ടുവസ്ത്രം, പട്ടു്.

പട്ടുട-൧. പട്ടുവസ്ത്രം. ൨. ഉടുക്കുന്ന വസ്ത്രം. ൩. പട്ടുടുക്കുക.

പട്ടുടയാട-ഉടുക്കുന്നതിനുള്ള പട്ടു്.

പട്ടുതലയണ-പട്ടുകൊണ്ടുള്ള തലയണ.

പട്ടുനൂൽ-൧. പട്ടു നെയ്യുന്നതിനുള്ള നൂൽ. ൨. നേർത്ത നൂൽ.

പട്ടുനൂല്ക്കാരൻ-൧. പട്ടുനൂലുണ്ടാക്കുന്നവൻ. ൨. ഒരുമാതിരി നേർത്ത വസ്ത്രം. ൩. പട്ടുനൂൽകൊണ്ടും മററും വസ്ത്രം നെയ്യുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

പട്ടുനൂൽച്ചണം - പട്ടുനൂലുണ്ടാക്കുന്നതിനുള്ള ഒരുമാതിരി ചണം.

പട്ടുനൂൽപ്പാവു്-൧. പട്ടുനൂൽ ചുററിയ റാട്ടു്. ൨. നേർത്ത വസ്ത്രം.

പട്ടുനൂൽപ്പുഴു, പട്ടുപ്പുഴു-പട്ടുനൂലെടുക്കുന്ന കൂടുനെയ്യുന്ന ഒരു ജാതിപ്പുഴു.

പട്ടുവസ്ത്രം-പട്ടുനൂലുകൊണ്ടുള്ള വസ്ത്രം.

പട്ടുറുമാൽ-പട്ടു കൈലേസ്.

പട്ടേരി-മലയാളബ്രാഹ്മണരിൽ പഠിത്തമുള്ളവൻ, നമ്പൂതിരിമാരിൽ ചില തറവാട്ടുകാർക്കുള്ള ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ.

പട്ടേൽ-അധികാരി. (പട്ടേലന്മാർ = അധികാരികൾ)

പട്ടോപബർഹങ്ങൾ-പട്ടുമെത്തകൾ

പട്ടോല-ഹ. പതിവുകണക്ക്. ൨ തിരട്ട്

പട്ടോലക്കാരൻ-കണക്കെഴുത്തുകാരൻ.

[തിരുവിതാംകൂറിൽ-പണ്ടാരപ്പിള്ള കൊച്ചിയിൽ പാലിയത്തുമേനോൻ. കോഴിക്കോട്ടിൽ-മങ്ങാട്ടച്ചൻ. കോലത്തിൽ-പുതുശ്ശേരിമേനവൻ].

പട്ടോലമേനവൻ— കണക്കെഴുത്തുകാരൻ.

പട്ടോലിക-പട്ടയം.

പട്ട്വീ-സാമർത്ഥ്യമുള്ളവൾ.

പഠകൻ-വായനക്കാരൻ.

പഠനം-വായിക്കുക, പറക, അഭ്യാസം. പര്യായങ്ങൾ-നിപാഠം, നിപഠം, പാഠം.

പഠാണി-പട്ടാണി.

പഠി-വായന, വായിച്ചുനോക്കുക, പഠിക്കുക.

പഠിക്കുന്നു-വായിക്കുന്നു, പറയുന്നു, അഭ്യസിക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. പഠിപ്പിക്കുന്നു).

പഠിത-വി വായിക്കപ്പെട്ട, പറയപ്പെട്ട, അഭ്യസിക്കപ്പെട്ട, പഠിക്കപ്പെട്ട.

പഠിപ്പിച്ചേക്കാം-അനുഭവിപ്പിച്ചേക്കാം (വ്യംഗ്യാർത്ഥവാചകം).

പണക്കിഴി-ഹ. വിദ്വൽപരീക്ഷയിൽ ജേതാവിനു നല്കുന്നതിനു നിശ്ചയിച്ച സമ്മാനത്തുക ൨. ഒന്നായി കെട്ടിവച്ചിരിക്കുന്ന പണത്തുക.

പണത, പണത്വം-വില.

പണത്തൂക്കം-ഒരു പൊൻപണത്തിന്റെ ഇട, ഒരു ചക്രത്തിന്റെ ഇട.

പണത്തോളം-അ. ഒരു പണത്തിന്റെ വലിപ്പത്തോളമോ, തൂക്കത്തോളമോ.

പണനം-ഹ. വില്ക്കുക. ൨. വാതുകൂറുക. ൩. ചരക്കിനു ചരക്കുമാറുക, വിലയ്ക്കു വാങ്ങുക ൪. വ്യാപാരം.

പണപരം-ഉദയരാശിയുടെ രണ്ടാമത്തേയും അഞ്ചാമത്തേയും എട്ടാമത്തേയും പതിനൊന്നാമത്തേയും രാശികൾ.

പണപ്പലക-പണവും മററും എണ്ണുന്ന കഴിപ്പലക.

പണപ്പെട്ടി — മുതൽ സൂക്ഷിക്കാനുള്ള പെട്ടി.

പണപ്രിയം-പണത്തിലുള്ള ആഗ്രഹം.

പണം-ഹ. മൂന്നുകഴഞ്ചു ചെമ്പുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു നാണയം. ൨. (കലിയൻ പണം) തിരുവിതാംകൂറിൽ ൪ ചക്രം കൂടിയ ഒരു നാണയം. ഉപയുക്തസാധനങ്ങളെ ക്രയവിക്രയം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സൌകര്യത്തിനുവേണ്ടി സാംകേതികമായ വിലയോടുകൂടെ അതതു ഗവർമ്മെന്റിൽ നിന്നു നിർമ്മിച്ച ഒരു ഉപകരണമാകുന്നു പണം. ൩. വെള്ളികൊണ്ടുള്ള നാണയം. പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള നാണയം. ൪. ധനം (നാണ്യവിശേഷം), പൊൻപണം, വെള്ളിപ്പണം. ൫. ശമ്പളം, ഇത്ര എന്നു ക്ലിപ്തപ്പെടുത്തിയതെന്നർത്ഥം. ൬ സമ്പത്ത്. ൭ വില. വു. ദ്രവ്യം. ൻ. പന്തായം ൧൦. കളി. ൧൧. പകിടകളി, ചൂതു്. ൧൨. ചൂതുകളിയിൽ വാതുപറഞ്ഞു പണയം കെട്ടുക. ഇതുകൊണ്ടു വ്യവഹരിക്കുന്നു എന്നർത്ഥം.

[മുമ്പു നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന ഏതാനും പണങ്ങൾ-രാശിപ്പണം (പരശുരാമസൃഷ്ടം). വീരരായൻ പണം (പുതിയ പണം ൪ അണ ൭ പൈസ) പഴയ പണം (൪ അണ) വെള്ളിപ്പണം-(൩ അണ ൪ പൈ). [൨൦ കവിടി കൂടിയതു് ഒരു കാകിണി. ൪ കാകിണികൂടിയതു് ഒരു പണം എന്നു ഭാസ്കരാചാര്യർ].

പണമാത്രം-അ. പണത്തോളം.

പണമാല-പൊൻപണത്തിൽ കഴവെച്ചു മാലയാക്കിയതു്.

പണമിട-പണത്തൂക്കം.

പണയക്കാരൻ— പണയം കൊടുത്തവൻ ൨. പണയം വാങ്ങിച്ചവൻ.

പണയച്ചീട്ട്-വസ്തു പണയമായി എഴുതിക്കൊടുത്ത പ്രമാണം.

പണയപ്പാട്ട്-പണയമായി വെച്ച വസ്തു, വസ്തു പണയപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന സ്ഥിതി.

പണയപ്പെടുത്തുക-വസ്തുവിനെ പണത്തിനു ഉറപ്പായി കൊടുക്കുക.

പണയം-വാങ്ങിക്കുന്ന മുതലിന്റെ ഉറപ്പിനായിട്ടു മുതലുടയക്കാരനു കൊടുക്കുന്ന വസ്തു.

പണയമെടുക്കുക-പണയത്തെ തിരിച്ചെടുക്കുക.

പണയംവയ്ക്കുക-ആഭരണമോ മറ്റോ പണത്തിനു ഉറപ്പിനായി കൊടുക്കുക.

പണയുക-പൊടികളയുക, പതിർപിടിക്കുക, ചേറുക.

പണവക-വി. പണത്തെ സംബന്ധിച്ച.

പണവക-ഭണ്ഡാരം.

പണവകക്കണക്ക് - വരവുചെലവുകണക്ക്. ൨. വരവുചെലവു എഴുതുന്ന ഉദ്യോഗം (ഉദ്യോഗസ്ഥൻ)

പണവം-പ ഒരു വാദ്യം, മിഴാവ്, നടമിഴാവ്. ൨. മൂഢത്വം. സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നതു്, വ്യവഹാരത്തെ ഗമിക്കുന്നതു് ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം.

[ശരി എന്നും കാണുന്നു.]

പണവീ-ശിവൻ.

പണശം-പൂജാവു്.

പണസം-പൂജാവു്. (പനസത്തിന്റെ പാഠം).

പണസ്സഞ്ചി-പണം സൂക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള സഞ്ചി.

പണായ-പ. തനതു ജോലിക്കായ്ങ്ങളും മറവും. ൨. ചന്തസ്ഥലം. ന. കച്ചവടലാഭം ൪. കീർത്തി, യശസ്സു, സ്തുതി.

പണായിത,പനായിത-വി. പ. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട. ൨. നിർവഹിക്കപ്പെട്ട.

പണാപ്പണം-ഉടമ്പടി.

പണാന്ധികം-കവടി.

പണി-പ. വേല. ൨. പ്രയത്നം. ന. ഉദ്യോഗം. ൪. കൌശലം. ൫. കായ്മം. ന. ഉപായം. ൭. പ്രയാസം. ൮. ജീവനം. ൯. ദുഃഖം. ൧൦. പ്രയോജനം. ൧൧. അവസ്ഥ. ൧൨. നടപ്പു്.

പണി-പ. മുണ്ടൻ. ൨. ഉമ്മാറ്റുക്കാരൻ.

പണികയറുന്ന - വേലകഴിഞ്ഞു പോകുന്ന.

പണിക്കത്തി-കമ്മാളസ്ത്രീ.

പണിക്കൻ-കമ്മാളൻ. ൨. ചോറുകൊന്നാക്കു കൊടുക്കുന്ന ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ.

പണിക്കർ-ശൂദ്രക്കുള്ള ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ. ൨. ജ്യോതിഷക്കാരൻ. ന. ക്ഷുരക്കാരൻ

പണിക്കാരൻ-പ. വേലക്കാരൻ. ൨. ഭൃത്യൻ, ന. സൂത്രപ്പണിക്കാരൻ. ൪. ഉപായി, സമ്പ്രദായക്കാരൻ.

പണിക്കുറ-വേല മുഴുവനാകായ്ക. ൨. വേലയുടെ ബാക്കി.

പണിക്കുറവ-വേലയുടെ തെറ്റു്.

പണിക്കുറവംപിഴയ്ക്കുക-ചാവുക. (രാജാക്കന്മാരോടുംമറ്റും പറയുന്ന ഉപചാരവാക്കു്).

പണിക്കുലി-വേലക്കൂലി.

പണിക്കൊട്ടിൽ(ല്)- വേലചെയ്യുന്നതിനായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള സ്ഥലം.

പണിക്കോൽ-നെയ്ത്തുകാരുടെ ഒരു സാമഗ്രി, നെയ്ത്തിനെ പരത്തുന്നതിനുള്ള ഒന്നിപ്പിച്ച പടികം.

പണിക്കോപ്പു്-അതാതു വേലയ്ക്കു വേണ്ടുന്ന ഉപകരണം.

പണിത, പനിത—വി. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

പണിതവ്യ—വി. വില്പാനുള്ള, വില്പാൻ കൊള്ളാവുന്ന.

പണിത്തരം—പണിതുണ്ടാക്കിയ വസ്തു. ൨. നല്ലവേല. ൩. വേലയുടെ ഉപായം. ൪. വഞ്ചന. ൫. വേലയുടെ മാതിരി.

പണിത്തല—വേലചെയ്തുവരുന്ന സ്ഥലം.

പണിപ്പാട്—ഹ. പണിതുണ്ടാക്കിയ വസ്തു. ൨. വേല.

പണിപ്പുര—വേലചെയ്യാനുണ്ടാക്കിയപുര [ആശാരി, കരുവാൻ, തട്ടാൻ, മൂശാരി, കമ്മാളൻ മുതലായ കൈവേലക്കാരുടെ പണിപ്പുരക്ക (ആലക്ക) പേർ= ആവേശനം, ശില്പിശാലം]

പണിപ്പെടുന്നു—ഹ. പ്രയാസപ്പെടുന്നു. ൨. ദുഃഖിക്കുന്നു.

പണിപ്പെൺ—വീട്ടുവേലക്കാരി

പണിപ്പൊന്ന്—ആഭരണങ്ങൾ തീർക്കുന്നതിനുള്ള പൊന്ന്.

പണിമാൻ—നാലു കുടിക്കാർ, കരിയാട്ടിലെ വീട്, ഒരു ജാതിക്കാർ. (പണ്ട് ഈ ഴവരുടേയും കമ്മാളരുടേയും ക്ഷൌരകൻ).

പണിയൻ—മലംപ്രദേശങ്ങളിലെ ഒരു ജാതി കൃഷിക്കാരൻ.

പണിയുന്നു—ഹ. വേലചെയ്യുന്നു. ൨. വന്ദിക്കുന്നു. ൩. പ്രയോഗിക്കുന്നു (കാ. ക്രി പണിയിക്കുന്നു.)

പണിവിചാരിപ്പ്—വേലക്കാരിലുള്ള അധികാരം

പണിസ്ഥലം—വേലസ്ഥലം.

പണ്ടകം—ഒരു വാദ്യം.

പണ്ടകശാല, പണ്ടികശാല—സർക്കാർ വകക്കും മററും ചരക്കുകൾ ശേഖരിച്ചു വയ്ക്കുന്ന സ്ഥലം.

പണ്ടത്തെ—അ. പണ്ടേയുള്ള, മുമ്പിനാലേയുള്ള.

പണ്ടത്തേത്—ഹ. പണ്ടു കഴിഞ്ഞസ്ഥിതി. ൨. പഴയത്.

പണ്ടപ്പരപ്പ്—വിസ്താരമായിട്ടുണ്ടാക്കിയത്.

പണ്ടം—ഹ. ഭക്ഷണവസ്തു. ൨. വസ്തു, സാധനം ൩. ആഭരണം. ൪. ചരക്ക്. ൫. പാത്രങ്ങളും മററും. ൬. വയറ്. ൭. കാര്യസാരം.

പണ്ടാരക്കരം—കുടിയാനവന്മാർ സർക്കാരിനു ഒടുക്കേണ്ട കരം.

പണ്ടാരക്കാര്യം—സർക്കാർകാര്യം.

പണ്ടാരക്കുററി—പള്ളിവകയ്ക്കു കാണിക്കയിടുവാനായി സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള കുററി.

പണ്ടാരത്തി—പണ്ടാരത്തിന്റെ സ്ത്രീ.

പണ്ടാരം—ഭണ്ഡാഗാരം, ഭണ്ഡാരം.

പണ്ടാരം—വി. രാജാവിനെ സംബന്ധിച്ച 'പണ്ടാരമായുള്ള സിംഹാസനങ്ങളിൽ' (ധ്രുവചരിതം തുള്ളൽ)

പണ്ടാരം—ഭിക്ഷയാചിച്ചു നടക്കുന്ന ജാതി. (പണ്ടാരമായി=തെണ്ടിയായി). ൨. ഭണ്ഡാരം. ൩. വസൂരിവന്നു ചത്തശവം. ൪. വസൂരികൊണ്ടുള്ള മരണം.

പണ്ടാരക്കാ(ക്കോ)ഴി—ജലത്തോടു സംബന്ധപ്പെട്ടു നില്ക്കുന്ന ഒരു പക്ഷി. നീർക്കാക്ക എന്നു ചിലർ പറയുന്നു. പര്യായങ്ങൾ—പുഷ്കരാഹ്വയം, സാരസം.

പണ്ടാരമാക്കുക—പുറമ്പോക്കായി കിടക്കുക

പണ്ടാരവക—സർക്കാർവക.

പണ്ടാരി—ഹ. ശൂദ്രരിൽ ഒരു താണജാതിക്കാരൻ. ഇവർ പാലും തൈരും വിററ് ഉപജീവിക്കുന്നു. ൨. ഖജനാസൂക്ഷിക്കുന്ന ആൾ, ശ്രാപ്പ്.

പണ്ടാല—സാമസ്തന്മാർക്കുള്ളതിൽ ഒരു പേർ.

പണ്ടി—ഹ. വയറ്, കീഴ്വയറ്. ൨. കടവയറ്.

പണ്ടിക-ക്ര. ഉത്സവം. ക. സദ്യ. ന. വിത്തു്.

പണ്ടിവയറൻ-കടവയറുള്ളവൻ.

പണ്ടു്-അ. തുലോംമുമ്പു്, കഴിഞ്ഞകാലത്തു്.

[പണ്ടുള്ളതിന്റെ പേർ-പുരാണം, പ്രതനം, പ്രത്നം, പുരാതനം, ചിരന്തനം]

പണ്ടുപണ്ടേ-അ. മുമ്പിനാലെ.

പണ്ടുള്ളവർ-തുലോം മുൻപെയുള്ളവർ, പൂർവ്വന്മാർ.

പണ്ടേ-അ. മുമ്പേ, മുമ്പിനാലേ.

പണ്ടേയുള്ള, പണ്ടത്തെ-വി. മുൻപേയുള്ള, മുമ്പിനാലേയുള്ള.

പണ്ടേപ്പോലെ-അ. മുമ്പേ കഴിഞ്ഞകാലത്തേപോലെ.

പണ്ഡ-ക്ര. ജ്ഞാനം. ക. വിദ്യ, അറിവു്, പഠിപ്പു്.

പണ്ഡൻ-ആണാംപെണ്ണുമല്ലാത്തവൻ(നപുംസകൻ). ലജ്ജാനിമിത്തം നാടുവിട്ടുപോകുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പണ്ഡാവൽ-വി. ബുദ്ധിയുള്ള.

പണ്ഡിതകൻ-വിദ്വാൻ.

പണ്ഡിതൻ-വിദ്വാൻ, വിശേഷബുദ്ധിയുള്ളവൻ.

പണ്ഡിതമ്മന്യൻ, പണ്ഡിതമാനി-വി. വിദ്വാൻ എന്നു നടിക്കുന്നവൻ.

പണ്ഡിതം-ക്ര. സമർത്ഥം. ക. അറിഞ്ഞുതന്നെ.

പണ്ണുക-ചെയ്യുക, പ്രവർത്തിക്കുക, ഉണ്ടാക്കുക. ഇതു് തമിഴിൽനിന്നു വന്നതാണു് (ഇതിനു മലയാളത്തിൽ സംഭോഗം ചെയ്യുക എന്നും ഒരർത്ഥമുണ്ടു്).

പണ്യ-വി. വില്ക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന.

പണ്യസ്ഥാ-ഒരുതരം പുല്ലു്.

ആയുധംകൊണ്ടുള്ള സദ്യോവ്രണം. ഉടൻ വരട്ടം. മലത്തെ ഇളക്കം.

പണ്യം-വില്ക്കുന്നതായ സാധനം.

പണ്യവിലാസിനി-നഗ്നത്വം.

പണ്യവീഥി, പണ്യവീഥിക-പീടിക, അങ്ങാടിത്തെരുവു്, വരിവരിയായ കച്ചവടസ്ഥാനം എന്നർത്ഥം.

പണ്യശാല-ക്ര. കച്ചവടസ്ഥലം, തെരുവു്. ക. പീടിക.

പണ്യാ-ചെലവുള്ള, വാല്യമുള്ള. കച്ചവടംചെയ്യപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം. (വാല്യം+ഉവു് എന്ന തമിഴ് വ്യാഖ്യാനം).

പണ്യാംഗന-തെരുവിടിച്ചി.

പണ്യാജീവൻ-കച്ചവടക്കാരൻ. പണ്യ (കച്ചവടം)ഉപജീവനമാർഗ്ഗമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പണ്യാജീവം-തെരുവു്.

പണ്യാന്ധാ-ഒരുതരം പുല്ലു്. (പണ്യസ്ഥ എന്നതു നോക്കുക).

പത-വി. പാലിക്കപ്പെട്ട, രക്ഷിക്കപ്പെട്ട

പത-നര.

പതക-വി. പതിക്കുന്ന, വീഴുന്ന.

പതകം-ക്ര നിന്ദ. ക. വിവാഹം. ന. (സം). ഗണിതശാസ്ത്രത്തിലെ ഒരുമാതിരി കണക്കു്.

പതകരി-ഒരുവക കുഷ്ഠരോഗം. (പദകരി) പതസരി-എന്നും കാണുന്നു.

പതകിക്കുന്നു-ക്ര. നിന്ദിക്കുന്നു. ക വിവരിക്കുന്നു.

പതക്കം-കല്ലുവെച്ച ഒരുമാതിരി ആഭരണം. (പദകം എന്നതിന്റെ തത്ഭവം)

പതക്കു്-അരക്കുട്ടു്, ഏക്കി.

പതഗം-പക്ഷി. പതം (പക്ഷം-ചിറകു്) കൊണ്ടു ഗമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പതച്ചിൽ-നരവരിക.

പതഞ്ജലി-ഒരു മഹർഷി, യോഗസിദ്ധാന്തകർത്താവു്.

സ്വർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു പാണിനിയുടെ ഉള്ളങ്കൈയിൽ ഒരു ചെറിയ സർപ്പമായി വീഴുകയാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. രണ്ടായിരത്തി അറുപതുകൊല്ലം മുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം യോഗം സ്ഥാപിച്ചു. വ്യാകരണമഹാഭാഷ്യത്തിന്റെ കർത്താവാണ്.

പതൽ(ത്ത്)- പക്ഷി. ഗമിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

പതൽഗ്രഹം-ഹ. കോളാമ്പി. വീഴുന്നതിനെ ഗ്രഹിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-പ്രതിഗ്രാഹം.

'ഭൂമൌ പതൽഗ്രഹഃ' (കാമസൂത്രം)

ഉ. സൈന്യങ്ങളെ ശേഖരിക്കുക.

പതൽപ്രകർഷം-കാവ്യത്തിൽ വാക്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

എടുപ്പിലുള്ള ഔജ്ജ്വല്യം ക്രമേണ ക്ഷയിക്കുന്നതാണ് ഇതിന്റെ ലക്ഷണം.

പതൽഭീരു-പുള്ളു്, രാജാളി.

പതത്രം-ഹ. ചിറക്. പറക്കുന്നവനെ രക്ഷിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

'വിനാപതത്രം വിനതാതനൂജൈഃ'
(ശ്രീഹർഷൻ)

ഉ. വാഹനം.

പതത്രി-പക്ഷി. പതിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. പറക്കുന്നതെന്നുമാവാം.

പതത്രീ-ഹ. പക്ഷി. ചിറകുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. ശരം ൩. കുതിര.

പതത്രികേതനൻ-വിഷ്ണു.

പതത്രിരാജൻ-ഗരുഡൻ.

പതദൂഹം-ഹ കോളാമ്പി. ഉ. സൈന്യത്തിന്റെ പിൻപു്.

പതന-വി. പതിക്കുന്ന, വീഴുന്ന.

പതനം-ഹ. വീഴ്ച.

[പതനശീലന്റെ പേർ-പതയാലു, പാതുകൻ].

ഉ. ആളോടി. ൩. നടക്കല്ലു്. ർ. പറക്കുക. ൫. കീഴ്പെട്ടു വരിക, ഇറങ്ങുക. ൬. ഉദിക്കുക. ൭. നരകത്തിൽ വീഴുക. ൮. താഴ്ന്നനിലയിലാവുക. ൯. നശിക്കുക. ൧൦. മരണം. ൧൧. ഗർഭസ്രാവം. ൧൨. വ്യവകലനം (കുറയ്ക്കുക) ൧൩. നദി ചെന്നുചേരുന്നതു്.

പതനവേഗം-വീഴുന്നതിന്റെ വേഗം (ശക്തി).

പതനസ്ഥലം—നദിചെന്നു ചേരുന്ന സ്ഥലം.

പതനി-അക്കാനിയുടെ രൂപാന്തരം.

തെങ്ങു്, പന മുതലായ വൃക്ഷങ്ങളിൽ നിന്നു് എടുക്കുന്ന മധുവിനു് അക്കാനി എന്നു പേർ. കൃമ്പുകൾ തല്ലി അഗ്രം മുറിച്ചു ചുണ്ണാമ്പുതേച്ചു് അതിൽ നിന്നു് അക്കാനി എടുക്കുന്നു. ഇതിനെ കുറുക്കി കരിപ്പട്ടിയാക്കുന്നു. ഇതിന്റെ രൂപാന്തരമായി പതനിയും അതിന്റെ രൂപാന്തരമായി പനംകൽക്കണ്ടും ഉണ്ടാക്കുന്നു. മേൽപറഞ്ഞതിന്മണ്ണം തന്നെ കൃമ്പുകളെ തല്ലിചെത്തി താളിതേച്ചു് എടുക്കുന്ന മധുവത്രെ കള്ളു്. ഇതിനെ പുളിപ്പിച്ചു വാറ്റുന്നതാണ് ചാരായം.

പതനീയ-വി. പതിക്കത്തക്ക, വീഴത്തക്ക.

പതപത-അ. ഹ. പതുക്കെ. ഉ. നരവരിക.

പതപാകം-നല്ലനില.

പതപ്പു്-ഉച്ചി. പത (ചലി)ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. കൈക്കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ ഉച്ചി പരിശോധിച്ചാൽ ചലിക്കുന്നതു കാണാം.

പതം-ഹ. മയം. ഉ. കൊയ്ത്തുകാർക്കു കൊടുക്കുന്ന അവകാശം. ൩. സാവധാനം. ർ. സമയം. ൫ താഴ്മ. ൬. അവ

സ്ഥ. ൭. ക്രമം. വ ക്ഷീണം. ൻ നിർവ്വാഹം. ൧൦ ഒപ്പം. ൧൧. (സം) വീഴ്ച. ൧൨. പറപ്പ്. ൧൩. പോകുക. ൧൪. വീഴുക. ൧൫. ഇറങ്ങുക. ൧൬ നേർമ്മ. ൧൭. ചിറക്.

പതാ-പദം (പ-മ)

പതംകഴിക്കുന്നു-മുക്കുവന്മാർ ഒരു ചെറിയ കടൽ മുഴുവൻ സൂക്ഷ്മമായി തുഴഞ്ഞു പോവുന്നു.

പതംഗൻ-൧. ആദിത്യൻ. ൨. കൃഷ്ണൻ.

പതംഗമം-പക്ഷി.

പതംഗം-൧. പക്ഷി. പൊട്ടിപ്പുറപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. പാററാ. ൩. രസം. ൪. ഒരുമാതിരി ചന്ദനം. ൫. പന്ത്. ൬. കിളികൊള്ളിച്ചെന്നെല്ല്. ൭. തീപ്പൊരി (വേദത്തിൽ പ്രയോഗം). വ പത്തങ്ങം. ൻ. എരിക്ക്. ൧൦. നീരിരിപ്പ. ൧൧. പൂച്ച.

പതാഗിക-ഒരുവക തേനീച്ച. പറക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. മറെറാരു പര്യായം-പുത്തികാ.

ചിററീച്ച എന്നും കാണുന്നു. ഇതു സരഘയെക്കാൾ ചെറുതായിരിക്കും. ചെറുതേനീച്ച എന്ന് ഇതിനെ പറയുന്നതു നന്നായിരിക്കും. ഇതിന്റെ തേൻ ഘൃതതുല്യമാകുന്നു.

പതാഗീ-പക്ഷി. ൨. മറിക്കുന്നി.

പതാചിക-ഞാൺ

പതമ്പ്-കൊയ്ത്തുകാർക്കു കൊടുക്കുന്ന പതം. കററമെതിച്ച് നെന്മണി ഉതിർത്തു കൊടുക്കുന്നതിന്റെ കൂലി.

പതമൻ-ചന്ദ്രൻ. ൨. പക്ഷി. ൩. ശലഭം.

പതയൽ-നുരവരിക.

പതയാലു-വി. വീഴുന്ന, പതനശീലമുള്ള

പതയുന്നു-നുരവരുന്നു, പതയുള്ളതായിത്തീരുന്നു.

പതയ്ക്കുന്നു-നുരവരുത്തുന്നു ൨. നീന്തുന്നു.

പതയ്പ്-നുരയുണ്ടാക്കുക.

പതർ-൧. പതിർ, നെല്ലിലും അരിയിലും കൊള്ളരുതാതെ (ചീത്തയായി)കിടക്കുന്നത്, പറന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. ൨. ബദ്ധപ്പാട്.

പതർച്ച-൧. ബദ്ധപ്പാട്. ൨. ചിന്തിപ്പ്. ൩. ചേർച്ചകേട്. ൪. എന്തു ചെയ്യണമെന്നറിയാതെ വിഷമിക്കുന്നത്. ൫. പറപ്പിക്കൽ.

പതർമ്മ-൧. ബദ്ധപ്പാട്. ൨. പതിരിന്റെ സ്ഥിതി.

പതവാരം-ഭൂമി സംബന്ധിച്ചു രാജാവിനു ചെല്ലേണ്ടതായ നികുതി.

'പതവാരം' എന്ന നികുതി തിരുവിതാംകൂറിൽ നടപ്പുണ്ടായിരുന്നു.

പതസൻ-ചന്ദ്രൻ. ൨. പക്ഷി. ൩. ശലഭം.

പതസരി-ആനയുടെ പ്രത്യേകമായ ഒരു പ്രായത്തെ കാണിക്കുന്ന (നെററിയിലുള്ള വെളുത്ത പുള്ളികൾ) ചിഹ്നം. സം. പത്മകം.

പതറൽ-൧. ബദ്ധപ്പാട്. ൨. ചിന്തിപ്പ്. ൩. ചേർച്ചകേട്. ൪. പറപ്പിക്കൽ. ൫. ചിതറൽ.

പതറിക്ക-൧. ദൂരത്താക്കുക, ചിന്തിക്കുക. ൨. പഠിപ്പിക്ക. ൩. കുഴപ്പത്തിലാക്കുക. ൪. ബദ്ധപ്പെടുത്തുക ൫ ചിതറിക്കുക. ൬. പറത്തുക.

പതറിക്കലഞ്ഞു-ഭയപ്പെട്ടു വിറച്ചു.

പതറുന്നു-൧. ബദ്ധപ്പെടുന്നു, ഭയപ്പെടുന്നു. ൨. ചിന്നുന്നു.

പതാക-പ. കൊടിക്കൂറ. ചിഹ്നത്തെ കൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. വലിയ ഉപകഥ. ന. അടയാളം. ര. രസഭേദം. ല. കൊടിമരം. ഴ. നാടകാംഗം.

പതാകാഗ്രകം-കൊടിക്കൂറ.

'കേതോഃ പതാകാഗ്രകമെന്നപോലെ'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

പതാകാവ്യൂഹം-വ്യൂഹഭേദം. (വ്യൂഹം എന്നാൽ രണസൈന്യത്തെ നിശ്ചിതസ്ഥലത്തു നിറുത്തുക എന്നർത്ഥം).

പതാകാസ്ഥാനകം-നാടകത്തിലെ ഒരു വേഷവിശേഷം.

'യത്രാർത്ഥേ ചിന്തിതേന്യസ്മിം
സ്തല്ലിംഗേനൈവ പ്രയുജ്യതേ,
അഗത്യാകേന ഭാവേന
പതാകാസ്ഥാനകം തു തത്'

(സാഹിത്യദർപ്പണം)

പതാകി-കൊടിക്കൂറയുള്ളവൻ. പതാകയുള്ളവനെന്നർത്ഥം.

പതാകിക-വി. പതാകയുള്ള.

പതാകിനീ-കൈസന്യം.

പതാരപതാ-വി. പ. പോകുന്ന. ഉ. വീഴാനായി ഭവിയ്ക്കുന്ന.

പതി-പ. ഭർത്താവ്. രക്ഷിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മറ്റു പര്യായങ്ങൾ-ധവൻ, പ്രിയൻ, ഭർത്താവ്. ഉ. പ്രഭു. ന. ഉടയക്കാരൻ. ര. അധികൃതൻ. ല. ഒടുപ്പ്. ഴ. നഗരം. ള. മലകളിൽ പാർപ്പാനുള്ള സ്ഥലം. വ. കടിയിരിപ്പ്. ൻ. അനക്കം, പോക്ക്. ൻ. പറപ്പ്. ൻ. ഉടയക്കാരി. ൻ. യജമാനസ്ത്രീ. പതി-പാലനം ചെയ്യുന്നവൻ. പാലനം ചെയ്യുക-രക്ഷിക്കുക. ബുദ്ധിയായിട്ട-പതി = ഭർത്താവ്. ഫ്ന. സ്വാമി.

പതി-ഗൃഹം (ഭൂമി എന്നർത്ഥം-ദ്രവിഡം)

'പതിപാർമേലൊരുമിവരെയന്നകരേ'

(ഗീത)

പതി-പ. ഇല്ല്. ഉദാ-പതിനൊന്ന്, പതിനാറ് മുതലായവ.

പതിക്കുന്ന-പ. വീഴുന്ന. ഉ. കണക്കിൽ എഴുതുന്ന. ന. അച്ചിൽ കെട്ടിക്കുന്ന. ര. ഉറപ്പിക്കുന്ന. ല. കെട്ടിക്കുന്ന. ഴ. വിലയിനെ ഒരാളിന്റെ പേർക്ക് കൊടുക്കുന്ന. (കാ. ക്രി. പതിപ്പിക്കുന്ന)

പതിഘ്നി-ഭർത്താവിനെ കൊല്ലുന്നവൾ.

പതിച്ചൽ-പ. പതിയുക, പതിപ്പ്. ഒട്ടിച്ചേരുകയും മറവും. ഉ. അച്ചിൽ ഒട്ടിക്കുക. ന. കണക്കിൽ എഴുതുക. ര. വീഴുക (വീഴ്ച).

പതിഞ്ഞ-വി. പ. സാവധാനമുള്ള. ഉ. താഴ്മയുള്ള. ന. ഒട്ടിച്ചേർന്ന.

പതിഞ്ഞനില-സാവധാനം. ഉ. താഴ്മ.

പതിഞ്ഞവാക്കം-സാവധാനം.

പതിത-വി. പ. പതിക്കപ്പെട്ട, വീഴപ്പെട്ട. ഉ. തോൽപ്പിക്കപ്പെട്ട. ന. ഭ്രഷ്ടായ.

പതിതത്വം-പ. വീഴ്ച. ഉ. ഭ്രഷ്ട്.

പതിതൻ-ഭ്രഷ്ടൻ, കീഴ് പതിച്ചവൻ, പിഴകിയവൻ.

പതിതസാവിത്രികൻ-ഉപനയനകർമ്മം നടത്താത്തവനോ, വിധിക്കു വിപരീതമായി നടത്തിയവനോ ആയ ബ്രാഹ്മണനോ, ക്ഷത്രിയനോ, വൈശ്യനോ.

പതിതോല്പന്ന-വി. ഭ്രഷ്ടജീനം.

പതിത്വം-പ. അധികാരം. ഉ. കർത്തൃത്വം. ന. (മലയാളം) ഭ്രഷ്ട്.

പതിദേവതാ, പതിദേവാ-ഭർത്താവിനെ ദൈവത്തെപ്പോലെ വിചാരിക്കുന്നവൾ, പതിവ്രത.

പതിനഞ്ച്-പത്തും അഞ്ചും കൂടിയ തുക

പതിനായിരം-പത്തുതവണ ആയിരം കൂടിയ തുക.

പതിനാലുലോകങ്ങൾ-കീഴിൽ ൭, മുകളിൽ ൭ ഇങ്ങിനെ ലോകങ്ങൾ ൧൪.

മേൽലോകങ്ങൾ.

൧. ഭൂലോകം } ആകാശഗ്രഹങ്ങളുടെ ഇരിപ്പിടം.
൨. ഭുവല്ലോകം }

൩. സ്വല്ലോകം-ദേവേന്ദ്രന്റെ ഇരിപ്പിടം.

൪. മഹല്ലോകം-വിഷ്ണുവിന്റെ ഇരിപ്പിടം.

൫. ജനലോകം-മനുഷ്യരുടെ ഇരിപ്പിടം

൬. തപോലോകം-ഋഷികളുടെ ഇരിപ്പിടം.

൭. സത്യലോകം-ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഇരിപ്പിടം.

കീഴ്ലോകങ്ങൾ.

൧. അതലം-യമപുത്രന്റെ (വലന്റെ) ഇരിപ്പിടം.

൨. വിതലം-പരമേശ്വരന്റെ ഇരിപ്പിടം.

൩. സുതലം-മഹാബലിയുടെ ഇരിപ്പിടം

൪. രസാതലം-രാക്ഷസന്മാരുടെ ഇരിപ്പിടം.

൫. തലാതലം-മായാമയിയുടെ ഇരിപ്പിടം.

൬. മഹാതലം-സർപ്പത്തിന്റെ ഇരിപ്പിടം.

൭. പാതാളം-നാഗങ്ങളുടെ ഇരിപ്പിടം.

[മേല്പറയപ്പെട്ട ലോകങ്ങൾ വിരാൾ പുരുഷന്റെ ഓരോ അംഗങ്ങളായി കല്പിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.]

പതിനാഴി-൧. പത്തു നാഴികൂടിയ അളവ്. ൨. അഗ്രശാലപ്പറ, വലിയ ഇടങ്ങഴിക്കു പത്തിടങ്ങഴി കൊള്ളുന്ന പറ.

പതിനാഴിപ്പറ-അഗ്രശാലപ്പറ.

പതിനാറ്-പത്തും ആറും കൂടിയ തുക.

പതിനെട്ടടവുകൾ-ഓതിരം, കടകം, ചടുലം, മണ്ഡലം, വൃത്തചക്രം, സുകങ്കാളം, വിജയം, വിശ്വമോഹനം, തിർയ്യങ്മണ്ഡലം, ഗദയാഖേടഗഹ്വരം, ശത്രുഞ്ജയം, സൌഭദ്രം, പടലം, പുരഞ്ജയം, കായവൃദ്ധി, ശിലാഖണ്ഡം, ഗദാശാസ്ത്രം, അനുത്തമം ഇവ ൧൮-ം.

പതിനെട്ട്-പത്തും എട്ടും കൂടിയ തുക.

പതിനെണ്ണായിരം-പതിനെട്ട് ആയിരം കൂടിയ തുക.

പതിനേഴ്-പത്തും ഏഴും കൂടിയ തുക.

പതിനൊന്ന്-പത്തും ഒന്നും കൂടിയതുക.

പതിന്നാങ്ക്-പതിനാലാമത്തേ പക്കം.

പതിന്നാല്-പത്തും നാലും കൂടിയ തുക.

പതിമ്പറ-പത്തുപറ.

പതിന്മടങ്ങ്-വി. പത്തിരട്ടിച്ച്.

പതിപത്നിമാർ-ഭർത്താവും ഭാര്യയും.

പതിപത്നീ—ഭർത്താവുള്ളവൾ, സുമംഗലീ. മറെറാരുപര്യായം-സഭർത്തൃക.

[ഭർത്താവൊന്നിച്ചിരിക്കണമെന്നില്ല; ഭർത്താവ് ഉണ്ടായാൽ മതി]

പതിപാതിനി-ഭർത്താവിനെ കൊല്ലുന്നവൾ.

പതിപ്പായിനില്ക്ക-ഉറച്ചു നില്ക്കുക.

പതിപ്പിക്കുന്നു-പതിക്കാൻ ഇടയാക്കുന്നു, വീഴ്ത്തുന്നു.

പതിപ്പ്-൧. പതിക്കുക, പതിച്ചൽ. ൨. വീഴ്ച.

പതിപ്രാണാ-പതിവ്രതാ.

പതിമരം-൧. വാതിലിന്റെ മുകളിലത്തേ കട്ടിളപ്പടി. ൨. പല്ലിത്തടി.

പതിമുകം-ഒരു വലിയ വൃക്ഷം.

കാണ്ടാകുന്ന വൃക്ഷമല്ല. ഇതു് അധികവും ഞാവൽപാശ്ചത്തിലും കേദാരത്തിലും ഉണ്ടാകുന്നു ഈ വൃക്ഷത്തിന്റെ തടി പാടലവർണ്ണവും പത്മഗന്ധവുമുള്ളതാണ്, കഫം, പിത്തം, വിസർപ്പം, വിസ്ഫോടം, വ്രണം, വിഷം, രക്തദോഷം, ചുട്ടനീറൽ . മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. സം-പത്മകം.

പതിമുക്കഴഞ്ഞു്-പതിമൂന്നു കഴഞ്ഞു്.

പതിമുഖം-ഫ. കരുതിക്കൂട്ടി മറച്ചുവെച്ചിരുന്ന അപകടം. ക. തേങ്ങാവിന്റെ മുഖം

പതിമൂക്കൻ-പതിഞ്ഞ മൂക്കുള്ളവൻ.

പതിമൂക്കി-പതിഞ്ഞ മൂക്കുള്ളവൾ.

പതിമൂക്കു്-പതിഞ്ഞമൂക്കു്.

പതിമൂന്നു്-പത്തും മൂന്നും ചേർന്ന സംഖ്യ.

പതിവ്രാ-ഫ. സേച്ഛയാ ഒരു തേങ്ങാവിനെ വരിപ്പാൻ തുടങ്ങുന്നവൾ, തനിക്കൊത്ത തേങ്ങാവിനെ താൻ തന്നെ വരിക്കുന്നവൾ. പതിയെ വരിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. മറവ പയ്യോയങ്ങൾ സ്വയംവരാ, വയ്യാ. ക. കരിഞ്ചീരകം.

പതിയൻ-ഫ. സാവധാനക്കാരൻ. ക. ഒരുമാതിരി ശർക്കര.

പതിയൻശർക്കര-ഒരുമാതിരി ശർക്കര, പതിയുന്ന ശർക്കര.

പതിയാൻ-ഫ. പരവൻ. ക. എണ്ണ ആട്ടിപ്പിഴിയുന്ന ഒരുവക ജാതിക്കാരൻ.

പതിയിരിക്കുന്നു-ഒളിച്ചിരിക്കുന്നു, പാത്തിരിക്കുന്നു. (സ. ക്രി-പതിയിരുത്തുന്നു)

പതിയിരിപ്പു്-ഒളിച്ചിരിപ്പു്, പാത്തിരിപ്പു്.

പതിയുന്നു-ഫ. ചേർന്നു പറ്റുന്നു. ക. കണക്കിലുംപ്പെടുന്നു. ന. ഉറപ്പാകുന്നു (സ. ക്രി-പതിക്കുന്നു.)

പതിർ-(വി) കൊള്ളരുതാത്തതു്.

പതിർ-അരിവെക്കാത്തനെല്ലു്, ചാഴി, ചണ്ടു്, പയ്യോയങ്ങൾ-കഡുംകരം, ബുസം

പതിർപിടിത്തം-നെല്ലിലേ പതിർ കളക.

പതിമ്മ-പത്തമ, പതിരിന്റെ സ്ഥിതി.

പതിവു്-ഫ. നിലം പുരയിടങ്ങൾക്കുസർക്കാരിൽ നിന്നും കൊടുക്കുന്ന ഒരുധാരം ക. ചട്ടം. ന. സാധാരണ സ്ഥിതി, ര ഏർപ്പാടു്.

പതിവായിട്ടു്-അ. ദിവസം പ്രതി.

പതിവുകാരൻ-ദിവസന്തോറും വേല ചെയ്യുന്നവനും മറവും. ക. എന്നും ഉള്ളവൻ. ന. വസ്തുക്കൾ പേരിൽ പതിഞ്ഞു കിട്ടിയവൻ.

പതിവേദൻ-ശിവൻ.

പതിവ്രത-ഭർത്തൃശുശ്രൂഷയാകുന്ന വ്രതത്തോടു കൂടിയവൾ. മറവപയ്യോയങ്ങൾ-സുചരിത്രാ, സതീ, സാദ്ധ്വീ.

[ഇവിടെ പതിശബ്ദത്തിനു ലക്ഷണയാ പതിശുശ്രൂഷ എന്നു താൽപ്പര്യം]

പതിറടി-പത്തു് അടിനീളം, പത്തു വീതിയുള്ളതു്.

പതിറ്റിപ്പത്തു്-കേരളത്തിൽ നിന്നിരുന്ന പുരാതനമായ ഒരു തമിഴ് ഗ്രന്ഥം.

പതീയന്തീ-ഭർത്താവിനു യുക്തയായവൾ

പതു-പത്തു്.

പതുക്കം-ഫ. അമർച്ച. ക. ഒളിപ്പു്. ന. മറയ്ക്കൽ. ര. ഞെരിപ്പു്. ള. പിടുങ്ങൽ. ന്ന. മാർദ്ദവം.

പതുക്കവേ, പതുക്കെ-അ. സാവധാനമായി.

പതുക്കുന്നു-ഒളിച്ചുവയ്ക്കുന്നു, മറയ്ക്കുന്നു.

പതുങ്ങൽ-ഫ. അമർച്ച. ക. ഒളിപ്പു്, ഒളിച്ചിരിപ്പു്. ന. മറയ്ക്കൽ. ര. പിടുങ്ങൽ. ള. ഞെരിപ്പു്.

പതുങ്ങുന്നു-ഫ. ഒളിക്കുന്നു. ക. ഞെരിയുന്നു. ന. പിടുങ്ങുന്നു. ര. അമരുന്നു.

ഉ. മറയുന്നു. (സ-ക്രി. പതുക്കുന്നു).

പതുത്ത-വി. മൃദുവായ.

പതുത്തു-മന്ദിച്ചു.

പതുപതുപ്പ്-മാർദ്ദവം.

പതുപതേ-അ. മാർദ്ദവമായി.

പതുപ്പത്തു്-പത്തുവീതമായ.

പതുപ്പിക്കുന്നു-മാർദ്ദവം വരുത്തുന്നു.

പതുപ്പ്-ഉ. മാർദ്ദവം. ൨. വിനയം, ഗർവ്വമില്ലായ്മ.

'പതുപ്പൊടുക്ഷാന്തിയുമടയവരായേ'

(ഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

പതുമ-മാർദ്ദവം.

പതുമുകം-ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്.

പതേർ-വി. ൧. പറക്കുന്ന. ൨. വീഴുന്ന ൩. പോകുന്ന, നീങ്ങുന്ന.

പതേരം-ഉ. പക്ഷി. ൨. കുഴി. ൩. ഒരളവു്.

പതേരി-പതസരി (ഇതു് പതസരിയുടെ തത്ഭവമാണു്)

പത്തങ്ങം-ചപ്പങ്ങം.

ഇതു് ഒരു ചന്ദനഭേദമാണു്. കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം, മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. ഇതിന്റെ കാതൽ ചെമപ്പുനിറമാണു്. വസ്ത്രരാഗത്തിനു് ഉപയോഗപ്പെടുന്നു. സം-പതംഗം. തമിഴിൽ-ചപ്പങ്കി.

പത്തഞ്ഞൂറു്-വളരെ.

പത്തനപ്പടി-വീട്ടുവാതിൽ.

പത്തമ്പതു്-കുറെ.

പത്തനം-ഉ ഭവനം. ൨ പട്ടണം, രാജധാനിയുള്ള നഗരം, തലസ്ഥാനം. അങ്ങുമിങ്ങും നിന്നു ജനങ്ങൾ ഇവിടെ പതന്തി (വന്നുചേരുന്നു). അതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

പത്തനാടി-ഗൃഹിണി, ഭാര്യ. വീട്ടിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

പത്തംഗം-പത്തങ്ങം.

പത്തൽ-വേലി കെട്ടുവാൻ കുഴിച്ചു നാട്ടുന്ന കോൽ.

പത്താക്കു്-ഒരുവക നാണയം.

[പൊൻപത്താക്കു്, വെള്ളിപ്പത്താക്കു്, തടിപ്പത്താക്കു്, തലപ്പത്താക്കു് മുതലായവ].

ഇതു് റോമാരാജ്യത്തുള്ള ഒരു നാണയമാകുന്നു. കേരളത്തിൽ വന്നതു് അവിടെനിന്നാണു്.

പത്താമതു്-അ. പത്താമത്തേ.

പത്താം, പത്താമത്തേ-വി. ഒമ്പതാമത്തേതു കഴിഞ്ഞാൽ വരുന്ന.

പത്തായക്കാരൻ-നെല്ലു വേണ്ടുവോളം നേടി വച്ചിട്ടുള്ളവൻ.

പത്തായക്കെട്ടു്-പല പത്തായങ്ങൾ ഒരുമിച്ചു ചേർത്തു പണിതതു്.

പത്തായപ്പുര-പല പത്തായങ്ങൾ ഉള്ള പുര, നെൽപ്പുര.

പത്തായം, പത്താഴം-ധാന്യങ്ങളും മററും ശേഖരിക്കുന്നതിനുള്ള മരക്കൂടു്.

പത്തായിരം-വി. അനവധി, എണ്ണമില്ലാത്ത.

പത്തി-ഉ. പാമ്പിന്റെ ഫണം. ൨. കൈത്തലം. ൩. സൈന്യവിഭാഗം. സവിശേഷം ഗമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. അക്ഷൌഹിണി എന്നതു നോക്കുക)

'ഏകേഭൈകരഥാത്ര്യശ്വാ
പത്തിഃ പഞ്ചപദാതികാ'

(അമരം).

ഒരു ആനയും, ഒരു തേരും, മൂന്നു കുതിരയും, അഞ്ചു കാലാൾപടയും കൂടിയതു് ഒരു പത്തി.

'ഏകോരഥോ ഗജശ്ചൈകോ
നരഃ പഞ്ച പദാതയഃ
ത്രയശ്ചതുരഗാസ്തച്ചൈതേ
പത്തിരിതൃഭിധീയതേ'

ര. കാലാള്. ഇ. നടപ്പ്, ഗമനം. ന്യ. ഇല. (പത്രി എന്നതിന്റെ തത്ഭവം) ഒ. മുറിമരുന്ന്. വ. വീരൻ. ൻ. ശൂരൻ ഫം. വരി, നിര.

പത്തിക-വി. കാൽകൊണ്ട നടക്കുന്ന

പത്തിക്കാൽ-നിരക്കാൽ.

പത്തിക്കീറ്-സുഗന്ധവസ്തുക്കളെക്കൊണ്ടുള്ള അലങ്കാരം, സ്ത്രീകളുടെ സ്തനകപോലാദികളിൽ കസ്തൂരികുങ്കുമാദികളെക്കൊണ്ടു വിലാസാത്മകമകരികാദ്യാകാരമായി എഴുതപ്പെടുന്നത്. പര്യായങ്ങൾ-പത്രലേഖ, പത്രാംഗലേഖി.

പത്തിരട്ടി-പതിന്മടങ്ങ്.

പത്തിരി-ഫ. ഒരുമാതിരി അപ്പം, പൂളിപ്പിക്കുന്ന സാധനം ചേർക്കാത്ത ഒരുവക അപ്പം, മാമ്പഴം, മാവുകൊണ്ടുള്ള അപ്പം. ഉ. ജാതിക്കയുടെ പുറത്തിരിക്കുന്ന സാധനം.

പത്തിരുപത്-കരേ.

പത്തിൽ-ഒരുമാതിരി അപ്പം.

പത്തിവാൾ-ഒരായുധം, ചെറിയ വാൾ.

പത്തിസാഹതി-ഫ. കാലാൾ (പത്തിപ്പടിക്കൂട്ടം. ഉ. സൈന്യവിഭാഗക്കൂട്ടം.

പത്തീറ്-മാവുകൊണ്ടുള്ള ഒരുമാതിരി അപ്പം (പത്തിര്).

പത്തു്-ഫ. രണ്ടു അഞ്ചുകൂടിയ തുക. ഉ. കാലു് (ചരണം). നടക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം 'പദം' എന്നുമാവാം.

'പദാനിലാക്ഷാരസചാടലാനി'

പത്തു്-ചെലവു്.

പത്തുദിക്കാൽ-നാലുദിക്കുകളും അവയുടെ മൂലകളും ആകാശവും ഭൂമിയും.

പത്തുവ-മഹമ്മദുജഡ്ഡിമതത്തെ വിധി. (അറബിഭാഷ).

പത്തൂരം-മീനാങ്ങാണി.

പത്തേമാരി-കടലിൽക്കൂടി അടുത്ത പ്രദേശങ്ങളിൽ സാമാനം കയറ്റിയെറക്കാണ്ടു പോകുവാനുള്ള വലിയ തോണി.

പത്ഥ്യം-ഫ. ഇഷ്ടം, പ്രിയം. ഉ. ഔഷധത്തിനും ശരീരത്തിനും ഹിതമല്ലാത്തവ ഉപയോഗിക്കാതിരിക്കുന്ന സ്ഥിതി.

പത്ഥ്യാവക്ത്രം-ഒരു വൃത്തം.

'ഒന്നുങ്ങളിൽ തരംപോലെ
വിപുലാലക്ഷണങ്ങളും
ചേർത്തു പത്ഥ്യാവക്ത്രവൃത്തം
പ്രയോഗിക്കുന്നു സൂരികൾ'
(വൃത്തമഞ്ജരി)

പത്നീ-ഫ. ഭാര്യ. ഉ. അഗ്നിസാക്ഷികമായി വിവാഹംചെയ്ത ഭാര്യ. യാഗാദികർമ്മങ്ങളിൽ ഭർത്താവോടുകൂടി തുടർന്നിരിക്കുന്നവളെന്നർത്ഥം. മറ്റു പര്യായങ്ങൾ-പാണിഗ്രഹീതീ, ദ്വിതീയാ, സഹധർമ്മിണി, ഭാര്യ, ജായ, ദാരങ്ങൾ.

പത്നീകൻ-ഭാര്യയുള്ളവൻ.

പത്നീപ്രണയം-ഫ. ഭാര്യയുടെ സ്നേഹം. ഉ. ഭാര്യയോടുള്ള സ്നേഹം.

പത്നീസഹായൻ-ഭർത്താവു്.

പദ്മകം-ഫ. ആനയുടെ പതകരി, ആനയുടെ മുഖാദികളിൽ കാണുന്ന പൂട്ടിക്കെട്ടു്. ഉ. ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, പതുമുകം. ന. താമരയുടെ രീതിയിൽ നിൽക്കുന്ന സൈന്യം ര. കൊട്ടം

പദ്മകരൻ-വിഷ്ണു. കൈയിൽ താമരപ്പൂവുള്ളവൻ.

പദ്മകരാ-ലക്ഷ്മി.

പദ്മകല്പം - ബ്രഹ്മാവിന്റെ കടവിൽ കഴിഞ്ഞ കല്പവർഷം.

പദ്മകീ-ആന.

പദ്മകേസരാ-താമരയല്ലി.

പത്മഗന്ധി-പത്മകം.

പത്മഗർഭൻ-പ. ബ്രഹ്മാവ്. ഉ. വിഷ്ണു. ന. ശിവൻ. ര. സൂര്യൻ.

പത്മഗർഭാ-പുണ്യാഹത്തിനായ് രാജാക്കന്മാർ കഴിക്കുന്ന ഒരു അഭിഷേകതീർത്ഥം, താമരയിൽ കുടിയുള്ള ലക്ഷ്മീദേവിയുടെ നാമം.

പത്മഗുണാ-ലക്ഷ്മി.

പത്മഗൃഹാ-ലക്ഷ്മി.

പത്മചാരിണി-കരത്താമര, ഒരിലത്താമര, ഒരിതൾത്താമര, നിലത്താമര, പത്മംപോലെ ചരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

പത്മജൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

പത്മജാതൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

പത്മതന്തു-താമരവളയം, താമരനൂൽ.

പത്മദർശനം-ചെങ്കല്യം.

പത്മൻ-പ. അഞ്ചുനാഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഉ. ചക്രവർത്തികളിൽ ഒന്ന്. ഗ. രാമൻ. ര. ഒരു അസുരൻ.

പത്മനാഭൻ, പത്മനാഭി-വിഷ്ണു. നാഭിയിൽ പത്മമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പത്മനാഭോദ്ഭവൻ-പരമേശ്വരൻ.

പത്മനാളം-താമരത്തണ്ട്.

പത്മപത്രം-താമരയില.

പത്മപത്രം, പത്മപർണ്ണം-പ. ഒരു മരുന്നുചെടി, പുഷ്കരമൂലം. താമരപോലെയുള്ള ഇലകൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. ഉ. മേട്ടിത്തകര (സ്ഥലപദ്മം)

പത്മപാണി-പ. ബ്രഹ്മാവ്. ഉ. വിഷ്ണു. ന. സൂര്യൻ.

പത്മപാദർ-ശ്രീശങ്കരാചാര്യസ്വാമിയുടെ പ്രധാന ശിഷ്യൻ.

പത്മപുരാണം-പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഇതിൽ വിഷ്ണുവിന്റെ ഗുണങ്ങളെ ശിവൻ പാർവ്വതിയോട് വർണ്ണിച്ചു പറയുന്നു.

പത്മബന്ധം-ചിത്രം എന്നതിൽപ്പെട്ട ഒരു അലങ്കാരം.

പത്മബന്ധു-പ. സൂര്യൻ. ഉ. എരിക്ക്. ന. രത്നനീച്ച.

പത്മഭവൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

പത്മഭാസൻ-ശിവൻ.

പത്മഭൂവ്-ബ്രഹ്മാവ്.

പത്മം-പ. താമര. ഉ. വൈശ്രവണന്റെ നവനിധികളിൽ ഒന്ന്. ശ്രീക്കിരിപ്പിടം എന്നർത്ഥം. ന. പത്മകം, ആനയുടെ പരുകരി, പുള്ളി. ര. ഒരു മരുന്ന്. ള. ക്ഷീരീയം. ഴ. പുഷ്കരമൂലം. ഒ. പത്മകം. വ. പായ്, ൻ. താമരയുടെ മദ്ധ്യഭാഗത്തിലുള്ള ഒരു ആഭരണം. ഫം. താമരയുടെ ആകൃതിയിൽ നിർത്തിയ സൈന്യം. ഫഫ. ഒരു വലിയ സംഖ്യ (One thousand billions) ഫവ. മനുഷ്യശരീരത്തിലുള്ള ഒരു അടയാളം. ഫന. ഒരുമാതിരി ക്ഷേത്രം. ഫര. ആന. ഫള ഒരുമാതിരി സംയോഗം.

പത്മയോനി-ബ്രഹ്മാവ്.

പത്മരജസ്സ് - താമരയല്ലി, താമരപ്പൂമ്പൊടി.

പത്മരാഗം-ചെമന്ന രത്നം. പത്മത്തുല്യമായ രാഗത്തോടുകൂടിയത് എന്നർത്ഥം. പദ്മരാഗമണി.

പത്മത്രുപാ-ലക്ഷ്മി, സമ്പൽസമൃദ്ധിണി.

പത്മലാഞ്ഛനാ-പ. ലക്ഷ്മി. ഉ. സരസ്വതി. ന. രതി

പത്മലാഞ്ഛനൻ-പ. കാമൻ. ഉ. ബ്രഹ്മാവ്. ന. സൂര്യൻ. ര. രാജാവ്.

പത്മലോചനൻ-താമരപ്പൂപോലെ മനോഹരമായ കണ്ണുള്ളവൻ. (സ്ത്രീ-പദ്മലോചനാ.)

പത്മവാസാ-ലക്ഷ്മി.

പദ്മവ്യൂഹം -സൈന്യത്തെ താമരയുടെ ആകൃതിയിൽ അണിനിരത്തുന്നത്.

പദ്മസംഭവൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

പദ്മസമാസനൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

പദ്മസ്ഥാ-പ. ഗംഗ. ഉ. ലക്ഷ്മി. സ. ദുർഗ്ഗാ.

പദ്മഹസ്തൻ-വിഷ്ണു.

പദ്മഹാസൻ-വിഷ്ണു.

പദ്മാ-പ. ലക്ഷ്മി. താമരപ്പൂവിനെ ധരിച്ചവൾ എന്നർത്ഥം. ഉ. ചെമ്പരത്തി. പദ്മസദൃശമായ പൂവുള്ളതെന്നർത്ഥം. സ. ഓരിലത്താമര. ര. തിരുതാളി. ള. മഞ്ഞൾ. ന. ഇലവങ്ങപ്പൂവ്.

പദ്മാകരം-താമരപ്പൊയ്ക, താമരക്കിരിപ്പിടം എന്നർത്ഥം.

പദ്മാക്ഷൻ-പ. വിഷ്ണു. ഉ. സൂര്യൻ. പദ്മംകൊണ്ടു കളിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. സ. സുന്ദരൻ.

പദ്മാക്ഷം-താമരക്കുരു.

പദ്മാക്ഷി-താമരപ്പൂപോലെ മനോഹരമായ കണ്ണുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

പദ്മാടം-തകര. പദ്മത്തെപ്പോലെ ശമിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പദ്മാനന്ദകാവ്യം-ഒരു സംസ്കൃതകവിയാണ്. ജൈനൻ. വൈരാഗ്യശതകത്തിന്റെ കർത്താവ്.

പദ്മാലയൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

പദ്മാലയാ-ലക്ഷ്മി. താമരപ്പൂവിലിരിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

പദ്മാവതീ-പ. ലക്ഷ്മി. ഉ. വിന്ധ്യപർവ്വതത്തിലുള്ള ഒരു നഗരം. സ. ഓരിലത്താമര.

പദ്മാസനൻ-പ. ബ്രഹ്മാവ്. ഉ. ശിവൻ.

പദ്മാസനം - യോഗികൾ ധ്യാനിക്കുമ്പോഴും മറ്റും ഇരിക്കുന്ന ഒരുമാതിരി ഇരിപ്പ്.

വീരാസനത്തിൽ ഇരുന്ന് പിൻഭാഗത്തുകൂടി വലത്തുകൈകൊണ്ടു ഇടത്തു തുടമേലിരിക്കുന്ന വലത്തു കാൽ പെരുവിരലിനേയും അപ്രകാരം ഇടത്തുകൈകൊണ്ടു വലത്തു തുടമേലിരിക്കുന്ന ഇടത്തു കാൽ പെരുവിരലിനേയും പിടിച്ചു താടിയെ തൊണ്ടക്കുഴിക്കു താഴെ വെച്ച് നാസാഗ്രത്തെ നോക്കിയുള്ള ഇരിപ്പ്. ഈ ആസനം യോഗികളുടെ വ്യാധിയെ ശമിപ്പിക്കും.

പദ്മാസനാ-സരസ്വതി.

പദ്മി- ആന. ശരീരത്തിന്മേൽ പദ്മങ്ങൾ (പുള്ളികൾ) ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം.

പദ്മിനി-പ. താമരപ്പൊയ്ക, താമരപ്പൂവുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ഉ. സ്ത്രീകൾ നാലു തരമുള്ളതിൽ ഒന്നാമത്തേവൾ.

'ഭവതികമലനേത്രാ നാസികാക്ഷുദ്രരന്ധ്രാ
അവിരളകുചയുഗ്മാ ചാരുകേശീകൃശാംഗീ
മൃദുവചന സുശീലാ ഗീത വാദ്യാനുരക്താ
സകലതനുസുവേശാപദ്മിനീപദ്മഗന്ധാ'
(രതിമഞ്ജരി)

സ. പിടിയാന. ര. താമരവളയം. ള. താമരപ്പൂക്കൂട്ടം. ന. പതിവ്രതയും ധീരയുമായ രജപുത്രരാജ്ഞി. തന്റെ ഭർത്താവും രാജ്യവും ആയ ഭീമസിംഹനെ ഈ സ്ത്രീരത്നം അല്ലാവുദ്ദീന്റെ ക്രൂരത്തിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെടുത്തി.

പദ്മിനീപതി-പ. സൂര്യൻ. പദ്മിനിയുടെ ഭർത്താവ് എന്നർത്ഥം.

സൂര്യോദയത്തിൽ താമരപ്പൂ വിടർന്നതുകൊണ്ട് ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചു.
ഉ. എരിക്ക്.

പദ്മിനീപുടം- താമരയിലകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട വിശറി.

പദ്മിനീവല്ലഭൻ-ആദിത്യൻ.

പദ്മിനീഖ(ഖ)ണ്ഡം-പ. താമര നിറഞ്ഞ സ്ഥലം. ഉ. താമരക്കൂട്ടം.

ചില ദേശങ്ങളിൽ ഷകാരത്തിനു പകരം ഖകാരം ഉച്ചരിച്ചു വരുന്നു. ഉദാഹരണം-പാഷണ്ഡൻ, പാഖണ്ഡൻ.

പത്മേശൻ-വിഷ്ണു.

പത്മോത്തരം-കുയിംപു.

പത്യംഗം-സേനയുടെ പങ്ക് (ഭാഗം).

പത്രകം-൧. ഇല. ൨. ലവങ്കമരത്തിന്റെ ഇല. ൩. പത്തിക്കീറ്റ്. ൪ പച്ചില. ൫. കറുവായില.

പത്രതരു-പീനാറി.

പത്രദാരകം-അറുപ്പുവാൾ.

പത്രപരശു-ഒരുമാതിരി ചെറിയ അരം, കത്തിരി, പൊടിവെട്ടിക്കത്രിക, സ്വർണ്ണം മുതലായവ മുറിപ്പാനുള്ള ആയുധം. പത്രതുല്യമായ (ഇലയോളം കനമുള്ള) പരശു എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-വൃശ്ചനം.

പത്രപാലം-കത്തി.

പത്രപാലി-കത്രിക.

പത്രപാശ്യാ- നെറ്റിപ്പട്ടം, ഒരു ഇലപോലെ പരന്ന ബന്ധനസാധനം എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-ലലാടിക

പത്രപിശാചിക-ഇലകൊണ്ടുള്ളതൊപ്പി

പത്രപുഷ്പം-തുളസി.

പത്രപ്രവർത്തനം- പത്രം നടത്തുന്ന പ്രവൃത്തി.

പത്രബന്ധം-പുഷ്പംകൊണ്ടു അലങ്കരിക്ക

പത്രബാലം-തുഴ, അടനമ്പ്.

പത്രബീജം-ഇലമുളച്ചൽ, വിശേഷതരമായ ഒരു തൈ.

പത്രഭംഗം, പത്രഭംഗി- പത്തിക്കീറ്റ്

'ഗണ്ഡസ്ഥലങ്ങളിൽ പത്രഭംഗം'

(ശിവപുരാണം)

പത്രം-൧. ഇല. വൃക്ഷത്തിൽനിന്നു വീണുപോകുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. ചിറക്. പറക്കുവാനുള്ള കരണം എന്നർത്ഥം. ൩. അമ്പിൻതൂവൽ. ൪. വർത്തമാനക്കടലാസ്. ൫. എഴുത്ത്. ൬. വാഹനം. ഇതുകൊണ്ട് ഗമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. ൭. ഇലവങ്ങവൃക്ഷത്തിന്റെ ഇല. ൮. തൊടുകുറി. ൯. കത്തി. ൧൦ പച്ചില. ൧൧. ആധാരം മുതലായവ എഴുതുന്നതിന് സർക്കാരിൽനിന്ന് ഏർപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള മുദ്രപ്പത്രം.

പത്രംപചാ-മരമഞ്ഞൾ.

പത്രമാനം-൧. ഒപ്പനിരപ്പ്. ൨. അടിസ്ഥാനം.

പത്രരചന-പത്തിക്കീറ്റ്, പത്തിക്കീറെഴുതുന്നത്.

പത്രരഥം-൧. പക്ഷി. ചിറകുകളാകുന്ന രഥമുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. ചക്രവാകപ്പക്ഷി.

പത്രരേഖാ-൧. പത്തിക്കീറ്റ്. ൨. പത്രത്തിലെ ലക്ഷ്യം.

പത്രലതാ-ഒരു വൃത്തം.

പത്രലേഖ-പത്തിക്കീറ്റ്. സ്ത്രീകളുടെ സ്തനകപോലാദികളിൽ കസ്തൂരി, കുങ്കുമം മുതലായവകൊണ്ട് വിലാസാർത്ഥം മകരികാദ്യാകാരമായി എഴുതപ്പെടുന്നത്, പച്ചകുത്ത്. മറ്റൊരു പര്യായം-പത്രാംഗുലി.

പത്രലേഖകൻ- വർത്തമാനക്കടലാസ്സിലേക്ക് എന്തെങ്കിലും എഴുതുന്നവൻ.

പത്രലേഖനം-൧. ഓലയിലും മറ്റും എഴുതുക. ൨. പത്തിക്കീറെഴുതുന്നത്. ൩. വർത്തമാനപ്പത്രങ്ങളിൽ എഴുതുന്നത്. ൪. പത്രത്തിലുള്ള ലേഖനം.

പത്രവല്ലീ-൧. പത്തിക്കീറ്റ്.

'ഉന്മീലൽപത്രവല്ലീംപൃഥുലകചഭരാം'

(ഉത്തരാസ്വയംവരം കഥകളി)

൨. പലാശി. ൩. തൃച്ചടാ.

പത്രവില-൧. പത്രത്തിന്റെ വില ൨. വർത്തമാനക്കടലാസ്സിന്റെ മാന്യത.

പത്രശ്രേഷ്ഠം-കുവളം.

പത്രാഖ്യം-ന. പച്ചില. ര. താലീസപത്രം.

പത്രാധിപത്യം-പത്രാധിപന്റെ ജോലി (സ്ഥാനം).

പത്രാധിപൻ - പത്രം നടത്തുന്ന പ്രധാനി.

പത്രാംഗം-ന. ചെമന്ന ചന്ദനം, രക്തചന്ദനം. പത്തിക്കീറ മുതലായതിൽ ഉപയോഗപ്പെട്ടന്നത് എന്നത്ഥം. ര. പത്രാംഗം (പതിമുകം). ഇതിന്റെ അംശത്തിൽ പത്രങ്ങൾ ഉള്ളതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

പത്രാംഗുലി-പത്തിക്കീറ്.

പത്രായം-തിപ്പലിമൂലം.

പത്രാലയം-പത്രത്തെ സംബന്ധിച്ച കാര്യങ്ങൾ നടത്തുന്ന സ്ഥലം.

പത്രാവലി-ന. കാവിമണ്ണ്. ര. ഇലകളുടെ കൂട്ടം. ന. പത്തിക്കീറ്.

പത്രാസ്സ്-പകിട്ട്, ആഡംബരം, ശൃംഗാരം. (അറബിഭാഷ.)

പത്രാസ്സുകാരൻ-ശൃംഗാരക്കാരൻ.

പത്രി-വി. ന. ചിറകുള്ള. ര. തൂവലുള്ള.

പത്രി-ന. പക്ഷി. ര. ജാതിപത്രി.

പത്രിക-ന. എഴുത്ത്. ര. ഇല. ന ജാതിപത്രി. ർ. പ്രതിഭാഗത്തുനിന്നു കോർട്ടിൽ ബോധിപ്പിക്കുന്ന വാദം.

പത്രികാവാദം-എഴുത്തു മുഖാന്തരമായ വ്യവഹാരം.

പത്രികാവാഹകൻ-എഴുത്തുകൊണ്ടു നടക്കുന്നവൻ.

പത്രിണീ-ന. മുള, അങ്കുരം, കിളുന്ത്. ര. പെൺപക്ഷി.

പത്രീ-ന. പരുന്ത്. പ്രശസ്തങ്ങളായ ചിറകുകൾ ഉള്ളതു് എന്നത്ഥം. ര പക്ഷി. ന. ശരം.

പത്രീ-ന. എഴുതുക ര. മക്കിപ്പൂവ്. ന. പച്ച. ർ. കർമ്പന.

പത്രീന്ദ്രൻ-ഗരുഡൻ.

പത്രോണ്ണം-ന. പലകപ്പയ്യനേ. ഇലകളിൽ വരയുള്ളതു് എന്നത്ഥം. ര. ഒരു തെയ്യട്ടത്ത പാട്ട്.

പത്സലം-വഴി, പന്ഥാവു്.

പഥം-വഴി.

പഥി-വഴി.

പഥി-വഴിയിൽ.

പഥിക-വി. ന. വഴിനടക്കുന്ന. ര. വഴിയറിയുന്ന.

പഥികൻ-വഴിപോക്കൻ. നിത്യം വഴി നടക്കുന്നവൻ എന്നത്ഥം.

പഥികാ-ചെമന്ന പഴമുള്ള ഒരുമാതിരി മുന്തിരി, വലിയ മുന്തിരി.

പഥിദ്രുമം-കരിങ്ങാലി.

പഥിലൻ-വഴിപോക്കൻ.

പഥ്യ-ന കടുക്ക. ര. കാട്ടുപാവൽ. ന. വെളുത്ത ചെറിയ വെള്ളരി. ർ. ഒരു മാത്രാവൃത്തം.

പഥ്യ-വി. ന. യോഗ്യമായ. ര. ഇഷ്ടമായ.

പഥ്യക്കാരൻ-വിരോധമായിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികളും ഒന്നും കൂടാതെയിരിക്കുന്നവൻ.

പഥ്യക്കേട്-അപഥ്യം.

പഥ്യപ്പിഴ-പാകപ്പിഴ.

പഥ്യം-ന. ഇഷ്ടം. ര. യോഗ്യത. ന. വിരോധമായിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികളും ഒന്നും കൂടാതെയുള്ള ഇരിപ്പു്, മരുന്നു സേവിച്ചാലുള്ള പഥ്യം. ർ. ഇന്തുപ്പു്. ൽ. കടുക്കമരം. ന. മുതിര.

പഥ്യാവാക്യം-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

പദകം-ന. പതക്കം (ഒരാഭരണം). ര. സ്ഥാനം, സ്ഥലം.

പദകമലം-താമരപ്പൂപോലെ ഭംഗിയുള്ള കാൽ ചുവട്ട്, കാൽച്ചുവടിനെ മാനിച്ചു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

പദകരി-ദേഹത്തിൽ ഒരുതരം വെളുപ്പു വരുത്തുന്ന കുഷ്ഠരോഗത്തിന്റെ വകഭേദം.

പദക്രമം-൧. കാൽച്ചുവടു വയ്ക്കുക, നടപ്പ്, കാൽവെപ്പ്. ൨. വാക്കുകളുടെ ക്രമം.

പദഗ-വി. കാൽനടയായി സഞ്ചരിക്കുന്ന

പദഗൻ-നടക്കുന്ന യോദ്ധാവ്, കാലാൾ

പദഗം-കാലാൾപ്പട. പദംകൊണ്ടു ഗമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

പദചാരകൻ-കാൽനടയായി പോകുന്നവൻ.

പദച്ഛേദം-ശ്ലോകത്തിലെ പദം മുറിക്ക (പിരിച്ചു പറയുക).

പദതളിർ-തളിരുപോലെ മൃദുത്വമുള്ള കാൽച്ചുവട്ട്, കാൽച്ചുവടിനു ബഹുമാനത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു പേർ

പദതാർ-പുഷ്പംപോലെ ഭംഗിയുള്ള കാൽച്ചുവട്ട്.

പദത്രാണം-ചെരിപ്പ്

പദഭഞ്ജിക-പഞ്ചാംഗം.

പദം-൧. കാൽച്ചുവട്ട്. ൨. കാലുവെച്ച അടയാളം, കാലടി പതിഞ്ഞത്, പാട്ട്.

'നിജകരജപദം' (അമരുകശതകം)

൩. കാൽ ൪. വാക്ക്. ൫. മൊഴി. ൬ രക്ഷ. ൭. അടയാളം ൮ രശ്മി. ൯. വ്യാജം. ൧൦. സ്ഥാനം. ൧൧ ഉത്സാഹം. ൧൨. വസ്തു ഉറച്ചുനില്ക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൧൩ ഗാനം, പാട്ട്.

പദമഞ്ജരി-കാശിക എന്ന വ്യാകരണഗ്രന്ഥത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനം.

പദവി-൧. വഴി. ഇതിൽ കൂടെ ഗമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൨. സ്ഥാനം, ഉയർന്നസ്ഥാനം. ൩. കാലടി പതിഞ്ഞുകാണുന്നേടം. പദവീ എന്നുമാവാം.

പദവിധി-ശബ്ദരചന.

'ദേവസ്ത്രീമണികളണിഞ്ഞവർണ്ണശേഷൈ
ർയ്യാവത്ഭിഃ പദവിധിയൊത്തുഗാനയോഗ്യം' (ശാകുന്തളം)

പദവിന്യാസം-കാൽച്ചുവടു വെയ്ക്കൂ, നടപ്പ്.

പദാജി കാലാൾപ്പട.

പദാതി-കാലാൾപ്പട. കാൽകൊണ്ടു നടക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പദാതികൻ-കാലാൾ.

പദാതീയൻ-കാലാൾ.

പദാംബുജം-കാലടി, പദതാർ.

പദാരം-കാലിലെ പൊടി.

പദാർത്ഥത്രയം-(വേദാന്തപ്രകാരം) സത്ത്, അസത്ത്, മിഥ്യാ.

പദാർത്ഥദീപിക-ചില കാവ്യങ്ങളുടെ വ്യാഖ്യാനത്തിനു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

പദാർത്ഥം-൧. പദത്തിന്റെ അർത്ഥം. ൨. വസ്തു

പദിക-വി. കാൽനടയായി നടക്കുന്ന.

പദികൻ-കാലാൾ.

പദികം-൧ കാലാൾപ്പട. ൨. കാലിന്റെ അഗ്രം.

പദികീ-കാൽ നടയായി നടക്കുന്നവൾ.

പദ്ഗൻ-കാലാൾ

പദ്ഗം-കാലാൾപട.

പദ്ധതി-൧. വഴി. പാദത്താൽ ഹനിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨ വരി. ൩. കർമ്മക്രമം

'പദ്ധതിമദ്ധ്യേപരമോദ്ധതബുദ്ധിയോടും'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

പദ്യ-വി. ൧. പാദത്തെ മുട്ടുകയൊ, ഉപദ്രവിക്കയൊ ചെയ്യുന്ന. ൨. പദത്തെ സംബന്ധിച്ച. ൩ കാലടി സംബന്ധിച്ച. ൪. വാക്കിനെ സംബന്ധിച്ച.

പദ്യകാരൻ-പദ്യമെഴുതുന്നവൻ, കവി.

പദ്യകാവ്യം-പദ്യത്തിൽ എഴുതപ്പെട്ട ഉത്തമ ഗ്രന്ഥം

പദ്യകൃൽ(ത്തു്)-കവി.

പദ്യകൃതി-പദ്യഗ്രന്ഥം.

പദ്യക്കാരൻ-ശ്ലോകം ഉണ്ടാക്കുന്നവൻ.

പദ്യഗ്രന്ഥം-പദ്യ (ശ്ലോക) മായി എഴുതീട്ടുള്ള പുസ്തകം.

പദ്യൻ-ശുദ്രൻ.

പദ്യം-ഹ. കവികളുടെ കൃതി. പാദങ്ങൾ ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം. പാദ ശബ്ദത്തിന്നു പദാദേശം. നാലു പാദങ്ങൾ ഉള്ളതു് ശ്ലോകം.

അക്ഷരം മാത്ര ഇവയുടെ ക്രമത്തോടു കൂടിയ പാദങ്ങൾ ഉള്ളതു് പദ്യം. ൨. കീർത്തി. ൩. ദുഷ്ടത.

പദ്യരചനം-ശ്ലോകം ഉണ്ടാക്കൽ.

പദ്യസാഹിത്യം- പദ്യത്തിലുള്ള സാഹിത്യം.

പദ്യാ-ഹ. വഴി. പാദത്തിന്നു ഹിതാ എന്നർത്ഥം. ൨. കീർത്തി, ൩. പഞ്ചസാര.

പദ്രഥൻ-കാലാൾ.

പദ്രം-ഗ്രാമം, കുടിക്കൂട്ടം.

പദ്വം-ഹ. ദ്രുലോകം. ൨. വണ്ടി. ൩. വഴി.

പന-ഒരു വൃക്ഷം.

ഒററത്തടിയായി വളരുന്നു. കരിമ്പന, ചൂണ്ടപ്പന, കുടപ്പന മുതലായവ.

പനങ്കണ്ടൻ പനന്തത്ത, ഒരുവക കിളി. ഇതു ധാന്യങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

പനങ്കല്ക്കണ്ടം-കരിമ്പനക്കള്ളു കുറുക്കിയുണ്ടാക്കിയ കല്ക്കണ്ടം.

പനങ്കള്ളു - പനങ്കുല ചെത്തിയെടുത്ത കള്ളു്.

പനങ്കരിക്കു്-പനയുടെ കരിക്കു്.

പനങ്കാ-പനയുടെ കായു്.

പനങ്കാലാ-പനകൾ ധാരാളമുള്ള വലിയ പുരയിടം.

പനങ്കുരണ്ടി-പനമ്പഴം.

പനങ്കുരു-പനങ്കായു്, പനങ്ങ.

പനങ്കുല-പനയുടെ കുല.

പനങ്കൂമ്പു്-പനയുടെ നാമ്പു്.

പനങ്ങ-പനയുടെ കായു്.

പനച്ചകം-ഒരു വൃക്ഷം.

പനച്ചി, പനഞ്ചി, പനിച്ചി-ഒരു വൃക്ഷം. പര്യായങ്ങൾ-തിന്ദുകം, സ്ഫൂർജ്ജകം, കാളസ്കന്ധം, ശിതിസാരകം.

പച്ചപ്പനച്ചിക്കായു് മലബന്ധത്തെയുണ്ടാക്കും. വാതകോപത്തെച്ചെയ്യും. പഴം മധുരവും, കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം, പ്രമേഹം ഇവയെ ശമിപ്പിക്കുന്നതുമാണ്. വയറടപ്പുണ്ടാക്കും. തൊലി മുതലായവ വാതത്തിനും വ്രണത്തിനും നന്നു്. കാതൽ പിത്തത്തിനു നന്നു്. ഇംഗ്ലീ-(Ebony) എബനി.

പനഞ്ചക്കര - പനങ്കള്ളു കുറുക്കിയുണ്ടാക്കിയ ചക്കര.

പനഞ്ഞിൽ-മത്സ്യത്തിന്റെ അകത്തിരിക്കുന്ന മൊട്ടയുടെ കൂട്ടം.

പനട്ടൽ-കോഴി മൊട്ടയിടാറാകുമ്പോൾ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഒരുമാതിരി ശബ്ദം

പനട്ടുന്നു-പിടക്കോഴി മുട്ടയിടുന്നതിന്നുള്ള സമയം അടുക്കുമ്പോൾ ഒരുമാതിരി ശബ്ദിക്കുന്നു ത-പിനററുന്നു.

പനനാർ-പനയുടെ നാരു്.

പനനൂർ - പനയുടെ അകത്തേപൊടി (മാവു്).

പനന്തേങ്ങ-കരിമ്പനയുടെ ഫലം.

പനമ്പഴം-പനയുടെ പഴം.

പനമ്പാത്തി- പനയുടേ തടി നടുവേ പിളർന്നു ചെത്തിയുണ്ടാക്കിയതു്.

പനമ്പുവള്ളി-ഒരുമാതിരി വള്ളി.

പനംപൂ-പനയുടെ പൂവ്.

പനയൻ-ഒരുമാതിരി വലിയ പാമ്പ്.

പനയിത്തിൾ-പനവാഴ. കരിമ്പനയുടെ ഇത്തിൾ.

പനയേറി-ഹ. ഒരുവക മസൂരി. ൨. വൃക്ഷത്തിന്മേൽകയറുന്ന ഒരുതരം മത്സ്യം. ൩. പനയിൽ കയറുന്നവൻ, ചാന്നാൻ.

പനയോല-പനയുടെ ഇല.

പനയ്ക്ക-ഊറുക, ചോരുക, ദ്രവിക്ക, ഒലിക്ക.

പനയ്ക്കുന്നു-കാലുന്നു.

പനവാഴയ്ക്കാ(യ്)-പനയുടെ കായ്.

പനവാഴ-കരിമ്പനയുടെ ഇത്തിൾ എന്നു കാണുന്നു.

പനവിരൽ-പനവാഴയ്ക്കാ.

പനവെറി-ഹ. ഒരുവക വസൂരി. ൨. ഞൊരി.

പനസൻ-രാമായണത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു കുരങ്ങ്.

പനസം-ഹ. പുലാവ്. സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. ചക്ക ൩. മുള്ള്.

പനസി, പനസാ-ഹ. പെൺകുരങ്ങ്. ൨. ഒരു രാക്ഷസി.

പനസികാ-ഹ. കാതിലും കഴുത്തിലുമുണ്ടാകുന്ന ഒരുവക കുരു. ൨. ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം.

ഇത് ചെവിയുടെ അകത്തുണ്ടായി വളരെ വേദനയോടും ഉള്ളിൽ പഴുപ്പോടും കൂടി സ്ഥിരമായിരിക്കുന്ന കുരുവാകുന്നു. ചിലർ ചെവിയുടെ പുറത്തുമുണ്ടാകുമെന്നു പറഞ്ഞുകാണുന്നു.

പനററി-പല്ലിത്തടി, ഞവരി.

പനററുന്നു-മുട്ടയിടാറാകുന്ന സമയത്തു ശബ്ദിക്കുന്നു.

പനായിത, പനിത- വി. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

പനി-ഹ. ജ്വരം.

ദേഹത്തിന്നു ൻവ്വ ഡിഗ്രിയിലധികം ചൂടുണ്ടായിക്കണ്ടാൽ എന്തെങ്കിലും സുഖക്കേടുണ്ടെന്നും, ൧൦൩ മുതൽ ൧൦൫ വരെയായാൽ നല്ല പനിയാണെന്നും, ൧൦൫ മുതൽ ൧൦൮ വരെ കാണുന്ന പക്ഷം അപകടമുള്ളതാണെന്നും, ൧൦൮ മുതൽ ൧൦൯ വരെ കണ്ടാൽ മരണം അടുത്തു എന്നും മനസ്സിലാക്കേണ്ടതാണ്. പക്ഷേ കുറച്ചുനേരം മാത്രമേ കവിഞ്ഞ ഡിഗ്രിയിൽ ചൂടുണ്ടായുള്ളു എങ്കിൽ പനി ആപൽക്കരമാണെന്നു വിചാരിപ്പാൻ പാടില്ലതാനും. മലംപനി മുതലായി വിട്ടുപനിക്കുന്ന തരങ്ങളിൽ കുറച്ചുനേരം കലശലായ ചൂടുണ്ടായിരുന്നാലും അതു രോഗത്തിന്റെ കാഠിന്യമാണെന്നു കരുതുകയുമരുത്. "ധന്വന്തരി."

പനിയ്ക്കും അജീർണ്ണത്തിന്നും ആരംഭത്തിൽ ഉപവാസം വളരെ നല്ലതാണ്. ൨. മഞ്ഞ്.

പനിക്കട്ടി-മഞ്ഞുക്കട്ടി.

പനിക്കുന്നു-ജ്വരിക്കുന്നു, പനിയുണ്ടാകുന്നു

പനിക്കൂർക്ക-ഒരു പച്ചമരുന്ന്. നവര എന്നും കാണുന്നു.

പനിച്ചി, പനച്ചി-ഒരു വൃക്ഷം.

പനിഞ്ചി-ഒരു വൃക്ഷം.

പനിനീർ-ഹ. ഒരുമാതിരി സുഗന്ധവെള്ളം. ൨. അരിച്ച ജലം.

പനിനീർച്ചെമ്പകം- പനിനീരിന്റെ മണമുള്ള ഒരുമാതിരി വെളുത്ത പൂവുണ്ടാകുന്ന ഒരു വൃക്ഷം.

പനിനീർപ്പൂ(വ്)-ഒരുമാതിരി സുഗന്ധമുള്ള പൂവ്.

പനിമതി-ഹ. ചന്ദ്രൻ. ൨. കർപ്പൂരം.

പനിമല-ഹിമവാൻ പർവ്വതം.

പനിയൻ-പനി മൂർത്തീകരിച്ചവൻ.
'മുക്കണ്ണൻതന്നുടെ വൻപനിയൻ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

പനുവൽ-ശാസ്ത്രം, വിദ്യ. [ബുജം'
'ചൊല്ലിയഞാനപ്പനുവൽ മുകുന്ദപാദാം
(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

പന്തക്കാൽ-പന്തലിന്റെ തൂണ്.

പന്തക്കുഴാ-പന്തം ഇട്ടു ഉറപ്പിക്കുന്നതിനായിട്ട് ഓടുകൊണ്ട് വാർത്തുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി കുഴൽ.

പന്തക്കുററി-പന്തക്കുഴായിൽ എണ്ണയൊഴിക്കുന്ന പാത്രം.

പന്താ-ഹ. കോലിൽ തുണിചുററി തീ കൊളുത്തിയതു്. ഉ. ഒരു കാവിൽനിന്നു മറെറാരു കാവിലേക്ക് ചൊവ്വാ വെള്ളി ഈ ആഴ്ചകളിൽ പായുന്നതായിക്കണ്ടു വരുന്ന തേജഃപുഞ്ജം. ന. കീൽ.

പന്തമുട്ടി-കെട്ടുകല്യാണത്തിനും മററും ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരുതരം വിളക്ക്.
ഇതു് ആനയുടെ ആകൃതിയിലിരിക്കും

പന്തയം-പണയം, വാതു്.

പന്തലിക്കുന്നു-ഹ. വൃക്ഷത്തിന്റെ കൊമ്പുകൾ പടർന്നു നില്ക്കുന്നു. ഉ. ചായ്പോ മറെറാ കെട്ടുമ്പോൾ ക്രമമായരീതിയിൽ ചരിവുവരാതെ കുറെ പരന്നു നിവിർന്നു പോകുന്നു.

പന്തൽ- വെയിൽ കൊള്ളാതെയിരിപ്പാനായിട്ടു കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്നതു്.

പന്ത(ൽ)ക്കാവൽ- അടിമകൾ ധാന്യങ്ങളെ കാക്കുന്നതിനു കൊടുക്കാറുള്ള കൂലിപ്പണം.

പന്താട്ടം-പന്തുകളി.

പന്തി-ഹ ഭക്ഷിപ്പാനുള്ളവരുടെ നിരന്നിരിപ്പ്. ഉ. ക്രമം. ന. ചേർച്ച, ഭംഗിർ. വരി. ഇ വെടിപ്പ്. ന വഴി. ൈ. ആശ്രയം. വ. കുതിരയുടെ അണി. ൻ. കൂട്ടം.

പന്തികേട്-ഹ. ക്രമമില്ലായ്മ. ഉ. ഭംഗിയില്ലായ്മ. ന. വളവ്.

പന്തിക്കാർ-ഒരു പന്തിയിലിരുന്നു ഊണു കഴിക്കുന്നവർ.

പന്തിക്കൊട്ടിൽ-ലായം.
ആനകളെ കെട്ടുന്നതിനുള്ളതെന്നു മുഖ്യമായി വിചാരിച്ചുവരുന്നു.

പന്തിപിടിക്കുന്നു-ഓരോരോ വരിയായിട്ടു ഭക്ഷിപ്പാനിരിക്കുന്നു.

പന്തിപ്പലക - ഭക്ഷിക്കുന്നവർക്കു ഇരിപ്പാൻ പന്തിയിൽ നീളത്തിലിട്ടിരിക്കുന്ന പലകം.

പന്തിപ്പായ്-പന്തിയിൽ ഇരിക്കാനുള്ള നീളമുള്ള പായ്.

പന്തിഭോജനം-ഒരുമിച്ചുള്ള ഭക്ഷണം, കൂടിബ് ഭക്ഷണം.

പന്തിയാക്കുന്നു-വൃത്തിയാക്കുന്നു, ക്രമമാക്കുന്നു.

പന്തിരണ്ട്, പന്ത്രണ്ട്-പത്തും രണ്ടും കൂടിയതു്.

പന്തിരണ്ടുടയമണ്ഡലം-പണ്ട് ഇൻഡ്യയെ പന്ത്രണ്ടായി ഭാഗിച്ചു ഭരണം നടത്തിയിരുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. (കേരളവർമ്മ രാമായണം).

പന്തീരടി-ഹ. അഞ്ചുനാഴികപ്പകലേ വിടിരുന്ന ഒരുമാതിരി പൂവ്. ഉ. ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ഉച്ചപ്പൂജയ്ക്കു മുമ്പുള്ള ഒരു പൂജ.

പന്തീരാണ്ട്-പന്ത്രണ്ടു വത്സരം.

പന്തു്-ഹ കളിപ്പാനുള്ള ഒരു ഉരുണ്ട വസ്തു. പര്യായങ്ങൾ-കന്ദുകം (ഗേണ്ഡുകം), കന്ദുകം. ഉ. നൂലുണ്ട. ന. വഞ്ചന.

പന്തുകളി-പന്തുകൊണ്ടുള്ള കളി.

പന്തുവരാടി-ഒരു രാഗം.

പന്ഥാനക്കെട്ട്, പന്ഥാനക്കോപ്പ്, പന്ഥാനങ്ങൾ-മര്യ്യും പുത്രന്മാരും ഭവനവും മറ്റും, കുടുംബം.

പന്ഥാവ്-വഴി.

പന്ന-വി വീണുപോയ, പ്രാപിച്ച, തറയിൽ ഇഴയുന്ന.

പന്ന-ഒരുമാതിരി വള്ളി, തീപ്പന്ന.

പന്നകം-പ. വള്ളുത്തിന്റെ മൂടി. ര. പല്ലക്കിന്റെ മൂടി.

പന്നക്കിഴങ്ങ്-ഒരുമാതിരി ചെടി.

പന്നഗകേസരം-നാഗപ്പൂവ്.

പന്നഗഭ്രക്ഷണൻ-ശിവൻ.

പന്നഗം-പ. പാമ്പ്. പാമ്പുകൾകൊണ്ടു ഗമിക്കുന്നതു്, ഇഴഞ്ഞു നടക്കുന്നതു്. ര. കാരീയം. ന. പത്തുമുകം. ർ. പന്നകം.

പന്നഗമാതാവ്-സർപ്പങ്ങളുടെ അമ്മ, കദ്രു.

പന്നഗരാജൻ-പ അനന്തൻ. ര. മഹാസുകി.

പന്നഗലോകം-പാതാളം.

പന്നഗവൈരി-ഗരുഡൻ.

പന്നഗശായി-പ. വിഷ്ണു. ര. വള്ളുക്കാരൻ. പന്നഗത്തിൽ കിടക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പന്നഗാഭരണൻ-ശിവൻ.

പന്നഗാരി-ഗരുഡൻ.

പന്നഗാശനൻ-ഗരുഡൻ. സർപ്പങ്ങളെ ഭക്ഷിക്കുന്നവൻ, സർപ്പങ്ങൾ ഭക്ഷണമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പന്നഗീ-നാഗതാളി.

പന്നഗോശ്വരൻ-അനന്തൻ.

പന്നഞാല-പപ്പരത്തല.

പന്നഭൃഗീ-ഭൃഗരിപ്പ്.

പന്നം-വീണതു്, പതിരു്.

പന്നൽ-ഒരുമാതിരി ചെടി.

ഇതിനെ 'പന്ന' എന്നും പറയും. ഇതു് അലങ്കാരത്തിനുപയോഗിക്കുന്നു.

പന്നവള്ളി-പന്ന, തീപ്പന്ന.

പന്നാ-പ്രയോജനമില്ലാത്തതു്. (പ-മ)

പന്നാ(ര)-ഉപയോഗമില്ലാത്ത. (പ-മ.)

പന്നാറ്റീറ-തീരെക്കീറിയതു്. (പ-മ.)

പന്നാട-പ. ഒരുമാതിരി ചുക്കിലി. ര. അടിച്ചിപ്പാര.

പന്നാടൻ-പഴകി ഉപയോഗമില്ലാതായതു്. (പ-മ.)

പന്നി-ഒരു കാട്ടുമൃഗം. പര്യായങ്ങൾ-വരാഹം, സൂകരം, ഘൃഷ്ടി, കോലം, പോത്രീ, കിരി, കിടി, ഡിംഭ്ടീ, ഘോണീ, സ്തബ്ധരോമാ, ക്രോഡം, ക്ഷിതിരോമാ.

പന്നിക്കരണം-(ജ്യോതിഷത്തിൽ) ഒരോ പക്ഷങ്ങളിലേയും ദിവസപ്പകുതി. പന്നികളുടെ പ്രാർത്ഥനയോടുകൂടി വല്ലതും വിതയ്ക്കുക.

പന്നിക്കല്ല്-പ. മുഖരിന്മേലുള്ള ചിത്രം കാരക്കല്ലുകൾ. ര. കിണറിന്റെ മുകളിൽ അല്പം താഴെയായിട്ടുള്ള കല്ലുകൾ.

പന്നിക്കാച്ചിൽ-ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങ്.

പന്നിക്കിഴങ്ങ്-മലയിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു തരം കിഴങ്ങ്.

വാതം, കഫം, പ്രമേഹം, കൃമി, അർശ്സ്, വിഷം, ശൂലം, മൂത്രകൃച്ഛ്രം ഇവയ്ക്കു നന്നു്. സ്വരത്തെ നന്നാക്കും. ഇതു ചിലദേശം കാച്ചിലിന്റെപോലെയിരിക്കും. കിഴങ്ങിന്റെ പുറത്തു് പന്നിയുടെ രോമങ്ങൾ പോലെ ഉറപ്പുള്ള വേരുകൾകാണും. തമിഴിൽ-മരുർക്കിഴങ്ങ്.

പന്നിക്കുഞ്ചം-പന്നിയുടെ രോമം.

പന്നിക്കുട്ടൻനെല്ല്-ഒരുവക ധ്രീഹി.

ഇതിനു നവരയുടെ ഗുണമുണ്ടു്.

പന്നിക്കുട്ടി-പന്നിയുടെ കുഞ്ഞു്.

പന്നിക്കുഴി-പന്നിയെ പിടിക്കുന്നതിനുള്ള കുഴി.

പന്നിത്തേററ-പന്നിയുടെ ദംഷ്ട്രം.

പന്നിപ്പുല്ല്-ഒരുമാതിരി പുല്ല്.

പന്നിമീൻ-ഒരു മത്സ്യം, കടപ്പന്നി.

പന്നിയിറച്ചി-പന്നിയുടെ മാംസം.

പന്നിയെലി-പെരിച്ചാഴി.

പന്നിവാൽ-ചീനന്മാർ പിൻകുടുമ സ്ഥാനത്തു വയ്ക്കുന്ന മുടി.

പപി-ചന്ദ്രൻ.

പപീ-ഹ. സൂൎയ്യൻ. ഉ. ചന്ദ്രൻ

പപീഹം-വേഴാമ്പൽപ്പക്ഷി.

പപു-വളൎത്തമ്മ.

പപു-വി. വളൎത്തുന്ന.

പപ്പടച്ചെട്ടി-അപ്പം ഉണ്ടാക്കുന്ന ഒരുവക ജാതിക്കാർ (ജിനന്മാരിൽ പെട്ടവർ). തളിപ്പറമ്പിൽ ഉണ്ടെന്നറിയുന്നു.

പപ്പടം-പൎപ്പടം.

'വാഴ്ത്തുവെനിന്നുതക്കയുഴുന്നു
പച്ചയുടച്ചുതോടും
പോക്കിയിടിച്ചുനൂറതുപോൽ
വരുംസമയത്തെടുത്തു്
ചേൎത്തുകുഴച്ചുകാരവുമുപ്പും
ചേരുവതിന്നുപിന്നും
തിറമൊടിടിച്ചുകമ്പിവലി-
ച്ചുറുത്തതുശേഖരിച്ചു
നേൎത്തുസുവൃത്തമാക്കുവാൻ
നിരത്തിയുരുപ്പെടുത്തി
നേരമടുത്തയൂണിനുകേര
തൈലമതിൽപ്പൊരിച്ചു
പാൎത്തിരിയാതെവട്ടിയിലാക്കി
പന്തലകത്തുവന്നു
പന്തൊടിയേവിളമ്പുകയി
പ്പരിപ്പിനുയോഗ്യമാമേ'

(ഒരുപഴയകവി)

പപ്പാതി, പപ്പാതിച്ച-പാതിപ്പാതിയായുള്ള.

പപ്പ്-തുവൽ.

പഫണം-ഒരു വൃക്ഷം, പാവട്ട.

പമ്പകടക്കുന്നു-വേഗത്തിൽ ദൂരദേശം പ്രാപിക്കുന്നു. (വ്യംഗ്യാൎത്ഥപ്രയോഗം). (ശൈലി).

പമ്പരം - ചുററിച്ചുകളിപ്പാൻ മരംകൊണ്ടോ മറെറാ ഉണ്ടാക്കുന്ന കളിസ്സാമാനം. (ഏറുപമ്പരം വട്ടപ്പമ്പരം മുതലായവ).

പമ്പരം ചുററിയ്ക്കുന്നു-പരിഭ്രമിപ്പിച്ചു കഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നു. (വ്യംഗ്യാൎത്ഥവാചകം). (ശൈലി).

പമ്പാ-ഹ. ഒരു നദി. ഉ. ദണ്ഡകവനത്തിലെ ഒരു തടാകം. ന. ഒരു നഗരം. ൪. ഇൻഡ്യയുടെ തെക്കുള്ള ഒരു നദി.

(രാമലക്ഷ്മണന്മാർ സീതയെ അന്വേഷിച്ചു നടന്നു് പമ്പാതീരത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ ആ സരസ്സിന്റെ ഭംഗി കാണിച്ചുകൊടുത്തു് രാമൻ ലക്ഷ്മണനോടു പറയുന്ന ഭാഗം നോക്കുക)

പമ്പിരി-ഹ. ലഹരി, കിറുക്കം, ചൊരുക്ക്. ഉ. വളരെ അധികം.

പമ്പിരികൊള്ളുന്നു-നന്നായി ലഹരി പിടിക്കുന്നു.

പമ്പിളിവയറൻ-വി. കുടവയറൻ.

പമ്പു്-സത്യക്കുറി, തിളച്ചുകിടക്കുന്ന നെയ്യിൽ കൈ മുക്കി സത്യംചെയ്യാൻ സമ്മതമുള്ളവൎക്കു രാജാവിങ്കൽ നിന്നു കൊടുക്കുന്ന എഴുത്തു്.

പമ്മാട്ട്-വഞ്ചന.

പമ്മുന്നു-പതുങ്ങുന്നു. (ഭൂതകാലം=പമ്മി) (പ-മ.)

പയന്-ഒരു വൃക്ഷം.

പയൻ-പശ, കറ.

പയനുംകറ-കന്തുരുക്കം.

പയൽ-പുലയൻ, പറയൻ മുതലായ ഹീനജാതിക്കാരെ വിളിക്കുന്നതിനുപയോഗിക്കുന്ന ഒരു വാക്ക്.

പയൽ-വി. ബലമുള്ള (അറബിഭാഷ).

പയൽമാൻ, ഫയൽമാൻ-ഹ. ഗുസ്തി പിടിത്തം അഭ്യസിച്ചിട്ടുള്ളവൻ. ഉ. ബലവാൻ.

പയസ്യ-വി. പാലിൽനിന്നുണ്ടായ.

പയസ്യം-ഹ. പയസ്സിന്റെ വികാരം. നെയ്യ്, തൈത്, മോത്, വെണ്ണ മുതലായതിന്റെ സാമാന്യമായ പേർ. ഉ. പൂച്ച.

പയസ്യാ-ഹ. ഒരു പച്ചമരുന്ന്, അടകൊതിയൻ. ഉ. ക്ഷീരകാകോളി. ന. മഞ്ഞപ്പാലുള്ള മലഎരുമ. ൪. കിണികിണിപ്പാല. ൫. ഒരു ചെടി. (കടുംബിനി എന്നതു നോക്കുക.)

പയസ്വല-വി. വളരെ പാലുള്ള.

പയസ്വിനീ-ഹ. കറക്കുന്ന പശു. ഉ. രാത്രി. ന. ഒരാറ്. ൪. പെണ്ണാട്. ൫. അടപതിയൻ. ന. പാൽമുതക്ക്. ൭. ക്ഷീരകാകോളി. വ. മുതക്ക്. ൻ. പാൽച്ചുര. ൧൦. പശു.

പയസ്സ്-ഹ. പാൽ. ഉ. വെള്ളം. ഗമിക്കുന്നത്, പാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നത് എന്നൎത്ഥം. ന. രാത്രി. (വേദത്തിൽ പ്രയോഗം). ൪ ആഹാരം. ൫. ശക്തി.

പയർ-ഒരുവക ധാന്യം.

കോച്ചിലിൽ വിളയുന്ന ചെറുപയർ, പെരുമ്പയർ മുതലായവ.

പയററങ്ങ-പയറുചെടിയുടെ ഇളംകായ്

പയററപ്പം-പയറുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പലഹാരം.

പയററിക്കുന്നു-ഹ. ആയുധവിദ്യ പഠിപ്പിക്കുന്നു. ഉ. വഞ്ചിക്കുന്നു.

പയററ്-ഹ. ആയുധാഭ്യാസം. ഉ. വഞ്ചന.

പയററുന്നു-ആയുധവിദ്യ പഠിക്കുന്നു, യുദ്ധം അഭ്യസിക്കുന്നു, വശമാക്കുന്നു.

പയററുപാട്-ഇടങ്ങഴിപ്പയറു വിതക്കുന്ന സ്ഥലം.

പയററുപാട്ടം-പയറുവിതയ്ക്കുള്ള കരം.

പയറേറാല-വരിയോല.

പയിക്കം-വി. ഹ. വിശപ്പുള്ള. ഉ. ഹീനമായ.

പയിങ്ങ-പാകമാകാത്ത പാക്ക്. (ത പചുങ്കായി)

പയിണ്ണച്ചുള-ഒരു തൈ.

പയിൻ-ഒരു വൃക്ഷം.

ഇതു് മലത്തെ പിടിക്കും. തീപ്പൊള്ളി വ്രണത്തിനു നന്ന്. മററു വ്രണങ്ങളെയും വരട്ടും. ഇതിന്റെ കറയാണ് കന്തുരുക്കം.

പയിപ്പിക്കുന്നു-ദഹിപ്പിക്കുന്നു.

പയിമ്പ-ഹ. ഭാണ്ഡം, സഞ്ചി. ഉ. ഗൎഭപാത്രം.

പയിർ-പച്ചധാന്യം.

പയിലുന്നു-ഹ. പഠിക്കുന്നു.

'നാനാവിധമാനവിദ്യകൾ പയിന്നവൻ' (രാമചരിതം)

ഉ. സംസാരിക്കുന്നു.

'മന്നിൽനിന്നുപയിലൊരു മുതലാ' (രാമചരിതം)

പയോഗലം-ആലിപ്പഴം.

പയോഘനം-ആലിപ്പഴം.

പയോജന്മാ-മുത്തങ്ങാ.

പയോജം-താമരപ്പൂ.

പയോദം-ഹ. മേഘം ഉ. മുത്തങ്ങ.

പയോധരം-ഹ. മേഘം. ഉ. നാളികേരം. ന. മുല. ൪. മുത്തങ്ങാ. ൫. കടൽ. ന. നീർമുത്തങ്ങ.

പയോധി-സമുദ്രം.

പയോധിക ജ ം-കടൽനുര.

പയോനിധി-സമുദ്രം.

പയോമുക്-മേഘം.

പയോരാശി-സമുദ്രം.

പയോവാഹം-മേഘം.

പയോഷ്ണിജാതാ-സരസ്വതീനദി.

പയോഷ്ണീ-സരസ്വതീനദി.

പയോഷ്ണീ നദി വിന്ധ്യനിൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്നു ജലം പരിശുദ്ധമാണ്, സർവ്വരോഗഹരമാകുന്നു.

പയ്യ്-പശു. ഇതിന്റെ നായാട്ടുപേർ കൊയ്യുകളമ്പൻ.

പയ്യ-സാവധാനം.

പയ്യത്തി-ഒരുവക മീൻ.

പയ്യൻ-ആൺകുട്ടി, പൈതൽ.

പയ്യന്നൂർ-കേരളത്തിന്റെ ഒരു കഴകം.

കലിവർഷം ൨൫൦൦-നിപ്പുറം ആര്യ ബ്രാഹ്മണർ കേരളത്തെ കഴകങ്ങളായി വിഭാഗിച്ചതിൽ ഒന്ന്-കഴകം നോക്കുക.

പയ്യവൻ-ഉ. ബ്രഹ്മാവ്. ൨. വിശന്നവൻ.

പയ്യവേ-അ. ഉ. പതുക്കെ. ൨. സ്വകാര്യത്തിൽ.

പയ്യാനി-ഒരു വൃക്ഷം.

പയ്യാനിപ്പുളവൻ-ഒരു പാമ്പ്.

പയ്യാനിമൂർക്കവൻ-ഒരു പാമ്പ്.

പയ്യെ-അ ഉ. പതുക്കെ. ൨ സ്വകാര്യത്തിൽ.

പര-(ധാതു.) ചുററും വ്യാപിക്ക.

പരകായപ്രവേശം-ഒരുത്തന്റെ ആത്മാവ് മറെറാരുത്തന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിക്ക

പരകാര്യം-പരന്റെ കാര്യം, അന്യന്മാരുടെ കാര്യം.

പരകീയ-വി. മറെറാരുത്തന്റെ, മറെറാരുത്തനേ സംബന്ധിച്ച.

പരകീയപദങ്ങൾ-മോടിക്കും അന്തസ്സിനും പ്രൌഢിക്കും ഗാംഭീര്യത്തിനും വേണ്ടി ചിലർ പ്രസിദ്ധിയുള്ള മലയാള പദങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ച് അതുകളുടെ സ്ഥാനത്ത് ഉപയോഗിക്കുന്ന സംസ്കൃത പദങ്ങൾ.

പരകീയ പദങ്ങളെ ഉപയോഗിക്കുന്നത് വളരെ കരുതിവേണം-സാഹിത്യ സാഹ്യം.

പരക്കം-പരുങ്ങൽ.

പരക്കവേ, പരക്കെ-അ. എല്ലാവരും അറികേ, വിസ്താരമായി, നടപ്പായി, എല്ലായിടത്തും.

പരക്കഴി-വി. കൂട്ടത്തിൽ നിന്നു തള്ളപ്പെട്ട.

പരക്കുന്നു-ഉ വിസ്താരമാകുന്നു, നിരക്കുന്നു. ൨. പ്രസിദ്ധമാകുന്നു. ൩. ചിന്നുന്നു (സ. ക്രി. പരത്തുന്നു)

പരക്കുക എന്നതിന്റെ പേർ-പ്രസരം, വിസർപ്പണം.

പരഗതി-ഉ. മോക്ഷപ്രാപ്തി. ൨. സ്വർഗ്ഗപ്രാപ്തി.

പരചക്രം-പരന്റെ ചക്രം, അന്യരാജാവും മററും, ശത്രുസൈന്യം.

പരചിൽപദം-പരബ്രഹ്മം.

പരച്ഛന്ദ-വി. മറെറാരുത്തന്നധീനമായ.

പരജനം-ഉ. മററുള്ളവർ. ൨. ശത്രുക്കൾ.

പരജന്മം-മറെറാരു ജന്മം.

പരജാത-വി മറെറാരുത്തന്നു ജനിച്ച.

പരജാതൻ-മനസ്സില്ലാമനസ്സോടെ അന്യനാൽ വളർത്തപ്പെട്ടവൻ.

പരജാതി-മറെറാരു ജാതിക്കാരൻ, പുറജാതിക്കാരൻ.

പരജ്ഞൻ-അന്യനെ(ആൾത്തരം) അറിയുന്നവൻ.

പരഞ്ജനൻ-വരുണൻ.

പരഞ്ജയൻ-വരുണൻ.

പരഞ്ജം-ഇന്ദ്രന്റെ വാൾ.

പരണി-ഒരുവക മൺപാത്രം.

പരണിക്കിണ്ണം-പിഞ്ഞാണം.

പരണ്ട-ഉ. അടുപ്പിന്നു മീതേ കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന ചേര്. ൨. മേത്തട്ട്.

പരണ്ട-വി. ചെറിയ, താണതായ.

പരണ്ടൽ-ഹ. മാന്തൽ. ഉ. കരഠച്ച.

പരണ്ടുന്നു-ഹ. മാന്തുന്നു. ഉ. കരളുന്നു.

പരതന്ത്ര-വി. മറെറാരുത്തന്നധീനമായ, അന്യന്റെ ചൊല്പടിക്ക നടക്കുന്ന.

പരതന്ത്രൻ എന്നതിനു അന്യൻ പ്രധാനമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

പരതര-വി. ഏററവും അധികമായ.

പരതരുണി-ഹ. അന്യസ്ത്രീ. ഉ. ശത്രുവിന്റെ ഭാര്യ.

പരതീരം-അക്കര, ആററിന്റെയും മററും മറുകര.

പരതുന്നു-ഹ. തപ്പുന്നു.

'ചരതമില്ലാത്തവൻ പരതിനടക്കും'

(പഴമൊഴി)

ഉ. മീതേകിടക്കുന്നവയെ കൈകൊണ്ടു തടഞ്ഞെടുക്കുന്നു. ന. കണ്ണിൽ വളരുന്ന മാംസത്തെ ഉരച്ചുകളയുന്നു.

പരതുഷ്ടി-മററുള്ളവരുടെ സന്തോഷം.

പരത്തൽ-വിസ്താരമാക്കുക, നിവിർക്കുക, നിരത്തൽ.

പരത്തി-പരവന്റെ സ്ത്രീ.

പരത്തുന്നു-നിരത്തുന്നു, നിവിർക്കുന്നു.

പരത്ര-മറുലോകത്ത്, സ്വർഗ്ഗത്ത്.

പരത്രാണം-അന്യരെ രക്ഷിക്കയെന്നുള്ളത്.

പരത്വം-ഹ. വേറൊന്ന്, വ്യത്യാസം. ഉ. ഉൽക്കർഷം.

പരദണ്ഡം-ശത്രുശിക്ഷ.

പരദാരങ്ങൾ-മറെറാരുത്തന്റെ ഭാര്യ.

പരദുഃഖം-മറെറാരാളുടെ ദുഃഖം.

പരദൂഷണം-മറെറാരാളുടെ ദൂഷണം, ഏഷണി, അപവാദം, കുററം.

പരദേവത-കുടുംബദൈവം.

പരദേശം-അന്യദിക്ക്.

പരദേശി-അന്യദേശത്തുള്ളവൻ.

പരദൈവം-കുടുംബദൈവം.

പരദോഷം-മറെറാരാളുടെ കുററം.

പരദ്രവ്യം-മറെറാരാളുടെ ധനം.

പരദ്രവ്യാനിച്ഛ-അന്യന്റെ മുതലിൽ ആഗ്രഹമില്ലായ്മ.

പരദ്രവ്യേച്ഛ-അന്യന്റെ മുതലിലുള്ള ആഗ്രഹം.

പരദ്രോഹം-പരോപദ്രവം.

പരദ്രോഹിയുടെ പേർ-നൃശംസൻ, ഘാതുകൻ, ക്രൂരൻ, പാപൻ.

പരദ്വേഷി-മററുള്ളവരെ പകയ്ക്കുന്നവൻ

പരധനം-മറെറാരാളുടെ ദ്രവ്യം.

പരനാരി-മറെറാരുവന്റെ സ്ത്രീ.

പരൻ-ഹ. മറെറാരുവൻ, അന്യൻ. ഉ. ശത്രു. രോഷത്തെ പൂരിപ്പിക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം. ന. ശ്രേഷ്ഠൻ. ർ. ദൂരത്തുള്ളവൻ. ഊ. ഈശ്വരൻ. ന പരമാർത്മാവായുള്ളവൻ. (മായാസൃഷ്ടമായാപ്രപഞ്ചത്തിൽ നിന്നു അന്യനായവൻ). ഒ. സർവ്വോൽകൃഷ്ടൻ.

പരന്തപ-വി. ശത്രുക്കളെ ദുഃഖിപ്പിക്കുന്ന.

പരന്തപൻ-ജയശാലി, ശത്രുക്കളെ തപിപ്പിക്കുന്നവൻ.

'അനന്തഗുണനിധിപരന്തപൻ-ഇവനവന്തിജനപദപുരന്ദരൻ'

(നളചരിതം കഥകളി)

പരന്തിരിയസ്സ്-ഫ്രഞ്ചുഭാഷ.

പരന്തു-അ. പിന്നയോ?.

പരമ്പുമാൻ-ദൈവം.

പരൻപുരാൻ-ദൈവം.

പരൻപുരുഷൻ-ദൈവം, സർവ്വോൽകൃഷ്ടനായ പുരുഷൻ.

പരന്നനേ-അ. പരക്കേ.

പരപിണ്ഡം-മറെറാരാൾ കൊടുക്കുന്ന അന്നം.

പരപിണ്ഡാദ-വി. മറെറാരാളിന്റെ അന്നംവാങ്ങിച്ചു ഭക്ഷിച്ചുപജീവിക്കുന്ന.

പരപീഡ-മറെറാരാളിന്റെ ദുഃഖം.

പരപുരുഷൻ-ഹ. മറെറാരുവൻ. ഉ. വിഷ്ണു.

പരപുഷ്ട-വി. അന്യനാൽ പോഷിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

പരപുഷ്ടം-കുയിൽ എന്ന പക്ഷി. പരനാൽ (അന്യനാൽ, കാകനാൽ) പോഷിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതുകൊണ്ട് ഈ പേർ വന്നു.

പരപൂർവ്വ- രണ്ടാമത് ഒരു ഭർത്താവിനെ സ്വീകരിച്ചവൾ.

പരപ്പൻ-വി. പറന്ന.

പരപ്പൻ-അവിലു്.

പരപ്പിൽ-അ. വിസ്താരമായി.

പരപ്പു്-ഹ. വിസ്താരം. ഉ. വീതി.

പരന്നതിന്റെ പേർ-വിസൃതം, വിസ്തൃതം, തതം.

പരപ്പൂവർ-ഹ. പള്ളിച്ചാന്മാർ. ഉ. പരസ്യമാക്കൽ.

പരപ്രത്യയനേയബുദ്ധി-അന്യനിലുള്ള വിശ്വാസംകൊണ്ട് വശപ്പെടുത്തപ്പെടാവുന്നവൻ, മൂഢൻ.

പരപ്രത്യയം - മറെറാരുത്തനെക്കുറിച്ചുള്ള ബഹുമാനം.

പരപ്രേരണ-അന്യന്റെ പ്രേരണ (ഉത്സാഹിപ്പിക്കൽ).

പരബലം-ഹ. അന്യശക്തി. ഉ. ശത്രുബലം.

പരബാധ-പരപീഡ.

പരബോധം-മററുള്ളവരുടെ സമ്മതം.

പരബ്രഹ്മമൂർത്തി, പരബ്രഹ്മം-ദൈവം, എങ്ങും നിറഞ്ഞു ചലനമോ വികാരമോ ഒന്നുമില്ലാത്ത ആനന്ദമായ വസ്തു. സർവ്വജീവികൾക്കും ജീവനായി, വാങ്മനസാതിവിദൂരനായി, സർവ്വേന്ദ്രിയങ്ങൾക്കും നാഥനായി സ്വയം പ്രകാശിക്കുന്ന ജ്യോതിസ്സ്.

പരഭാഗം-ഹ. മറെറാന്നിന്റെ പങ്ക്. ഉ. കൂടുതലായ യോഗ്യത. ന. ഒന്നിന്റെ കുറവു് മറെറാന്നിൽ തീർക്കുക, ഒന്നിന് വിപരീതഗുണമായ മറെറാന്നിനോടുള്ള സമ്പർക്കത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഗുണോൽകർഷം. ർ. വെളുപ്പിൽ കറുപ്പു ചേർന്ന നിറം.

പരഭാര്യ-ഹ. അന്യന്റെ ഭാര്യ. ഉ. ശത്രുഭാര്യ.

പരഭൃത-വി. അന്യനാൽ രക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

പരഭൃതം-കുയിൽ. അന്യനാൽ ഭരിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. കുയിൽ കാക്കക്കൂട്ടിൽ കൊണ്ടുവെക്കുന്ന കുട്ടികളെ കാക്ക തന്റെ കുട്ടിയെന്നു കരുതി വളർത്തും. പറക്കാറാകുമ്പോൾ പറന്നു തങ്ങളുടെ കൂട്ടിൽ ചെന്നുചേരും.

'സ്ത്രീണാമശിക്ഷിതപടുത്വമമാനുഷീഷു
സംലക്ഷ്യതേകിമുതയാഃപ്രതിബോധവത്യഃ
പ്രാഗന്തരിക്ഷഗമനാൽസ്വമപത്യജാത-
മന്യൈഃഖഗൈഃപരഭൃതാഃഖലുപോഷയന്തി' (ശാകുന്തളം)

പരഭൃതിക-പെൺകുയിൽ.

പരഭൃത്തു്-കാക്ക. അന്യനെ ഭരിക്കുന്നതു്. കുയിലിന്റെ കുഞ്ഞിനെ വളർത്തുകയാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

പരംപരിതം-രൂപകം എന്ന അലങ്കാരത്തിന്റെ ഒരു പിരിവു്.

പരമ-വി. ഹ. ശ്രേഷ്ഠമായ. ഉ. പ്രധാനമായ. ന. വളരെ നല്ലതായ. ർ. വർദ്ധിച്ച.

പരമകാഷ്ഠ-ഹ. അങ്ങേ അററത്തെ അവസ്ഥ, ശ്രേഷ്ഠത. ഉ. ആധിക്യം. ന. അതിശക്തി.

പരമഗതി-മോക്ഷം.

പരമഗുരു-പ്രധാനഗുരു.

പരമണ്ഡലം-ഹ. അന്യപ്രദേശം, അന്യരാജ്യം. ഉ. ശത്രുരാജ്യം.

പരമദലക്ഷണം-ഒരു രോഗം.

ഇതിന് മൂക്കിൽകൂടി കഫത്തിന്റെ സ്രാവം, വായിൽ രസമില്ലായ്ക്ക, മലമൂത്രങ്ങൾക്കു തടവ് മുതലായ ലക്ഷണങ്ങൾ കാണും.

പരമദുഷ്ട-വി. ഏററവും ദോഷമുള്ള.

പരമൻ-സർവ്വേൽകൃഷ്ടൻ.

പരമം-അ. അനുവാദത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു വാക്ക്.

പരമരഹസ്യം-ഏററവും ഗൂഢമായുള്ളത്.

പരമഹംസൻ-അത്യുത്തമസന്യാസി.

പരമാണു-ത്രസരേണുവിൽ മുപ്പതിൽ ഒരു പങ്ക്.

പരമാണുജീവി- പരമാണുപ്രായത്തിൽ ജീവിക്കുന്ന ജന്തു.

പരമാത്മാവ്- ദൈവം, പ്രധാനമായ ആത്മാവ്, ശ്രേഷ്ഠമായ ചൈതന്യശക്തി, സർവ്വചരാചരങ്ങൾക്കും ജീവനായിരിക്കുന്ന ചൈതന്യം.

പരമാനന്ദം-ഹ. മഹാസന്തോഷം, ഭാഗ്യം. ഉ. ദൈവം.

പരമാനന്ദമൂർത്തി - ആനന്ദസ്വരൂപം, ദൈവം.

പരമാനന്ദിക്കുന്നു- അധികം സന്തോഷിക്കുന്നു.

പരമാന്നം-പായസം, ക്ഷീരാന്നം.

പരമാർത്ഥജ്ഞാനം, പരമാർത്ഥബോധം-നേരിനേ അറിക.

പരമാർത്ഥം-സത്യം, നേര്.

പരമാർത്ഥവസ്തു-സത്യമായ വസ്തു, ദൈവം.

പരമാർത്ഥി-സത്യമുള്ളവൻ, നേരുള്ളവൻ

പരമാസ്ത്രം-പാശുപതാസ്ത്രം.

'കടുക്കെന്നതെളിഞ്ഞുപുരാന്തകൻ
പരമാസ്ത്രമെടുത്തിങ്ങുതന്നതും'
(സന്താനഗോപാലം പാന)

പരമേശ്വരൻ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. ദൈവം. ന. വിഷ്ണു. ർ. ഇന്ദ്രൻ. ഇ. പരബ്രഹ്മം.

പരമേശ്വരി-ഹ. പാർവ്വതി. ഉ. ദേവി.

പരമേഷ്ഠീ-ഹ. ബ്രഹ്മാവ്. ഏററവും ശ്രേഷ്ഠമായ സ്ഥാനത്തിൽ (ലോകത്തിൽ) ഇരിക്കുന്നവൻ, പരമത്തിങ്കൽ (ചിദാകാശത്തിങ്കൽ-ബ്രഹ്മപദത്തിങ്കൽ) സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നവൻ, എല്ലാ ലോകങ്ങളിലും ശ്രേഷ്ഠമായ സത്യലോകത്തിൽ ഇരിക്കുന്നവൻ ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം. ഉ. വിഷ്ണു. ന. ശിവൻ. ർ. ഗരുഡൻ. ഇ. അഗ്നി.

പരമോപദേശം-സാരമായ ഉപദേശം.

പരമ്പ്-ഹ. നെല്ലു ചിക്കുവാനായിട്ട് ഒട്ടലു കീറി നെയ്തുണ്ടാക്കിയ വസ്തു, പായ്, പർയ്യായങ്ങൾ-കടം, കിളിഞ്ഞകം. ഉ. കിടക്കുന്നതിന് കൈതയോല, പനയോല മുതലായതുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വസ്തു.

പരമ്പദം-എല്ലാററിലും മീതെയുള്ള സ്ഥാനം, വൈകുണ്ഠം.

പരമ്പര-വി. തുടർന്നുതുടർന്നുള്ള, തലമുറതലമുറയായുള്ള.

പരമ്പര-ഹ. പാരമ്പർയ്യം. ഉ. സന്തതി. ന. ക്രമം. ർ. തലമുറ. ഇ. നിര. ഉ-ം. ശൃംഗപരമ്പര.

പരമ്പരൻ-ഹ. വംശത്തിലുള്ളവൻ. ഉ. ഒരുവക മാൻ.

പരമ്പരാകം-യാഗത്തിനായിട്ടു പശുവിനെ കൊല്ലുകം പ്രാണപരമ്പരയിൽ ചെയ്യുന്ന കടില പ്രവൃത്തി എന്നർത്ഥം.

മൂക്കും വായും മററും കൂട്ടിപ്പിടിച്ചു ശ്വാസം മുട്ടിച്ചും ശ്വാസം മുഴച്ചുവരുമ്പോൾ ആ സ്ഥലങ്ങളിൽ അടിച്ചു താഴ്ത്തിയും മററും ചെയ്തു ഹിംസിക്കുകയാണ് ഈ കടില പ്രവൃത്തി.

പരമ്പരാവാഹനം-പരമ്പരയം വഹിക്കപ്പെടുന്ന വാഹനം. പര്യായം-വൈനീതകം.

തേർ, വണ്ടി മുതലായവയെവഹിക്കുന്ന കുതിര, കാള മുതലായവയ്ക്കോ; ശിബിക മുതലായതിനെ വഹിക്കുന്ന പുരുഷന്മാർക്കോ ഒരു നിശ്ചിതസ്ഥലത്തു് എത്തുന്ന സമയം മാററമുണ്ടാവുകയും, ആ തരത്തിലുള്ള മററു ചില വാഹകന്മാർ ആ വാഹനത്തെ വഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു എങ്കിൽ അതിന്നു വൈനീതകം എന്നു പേർ.

പരമ്പരോപദേശം- പാരമ്പര്യോപദേശം

പരയുവതി മറെറാരുവന്റെ ഭാര്യ.

പരരാജ്യം-അന്യരാജ്യം.

പരലോകപ്രാപ്തി-മറെറാരു ലോകത്തു ചെല്ലുക, മരണം.

പരലോകം-അന്യലോകം, സ്വർഗ്ഗം മുതലായവ.

പരലോകവാസം-അന്യ ലോകത്തിൽ പാർക്കുക.

പരൽ-ഹ. കവടി. ഉ. ഒരുവക മത്സ്യം.

ഈ മത്സ്യം നാദേയമാണ്. സം-കലാടം.

ന. ചരൽ.

പരല്പേരു്, പരപ്പേറു്- അക്ഷരങ്ങൾ കൊണ്ടു സംഖ്യ അറിയുന്നതിനുള്ള ഒരു കണക്ക്. (അക്ഷരസംഖ്യ നോക്കുക).

പരവ-ഹ. ഒരുവക മത്സ്യം. ഉ. കടൽ, സമുദ്രം. പരപ്പുനിമിത്തം ഈ പേർ വന്നു. ന. പടരുന്ന ഒരു ചെടി.

പരവക്ത്രാ— അർദ്ധസമവൃത്തങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

പരവൽ-വി. മറെറാരുത്തനധീനമായ, നാഥനുള്ള.

പരവതരം-സമുദ്രത്തിനു തുല്യമായി.

പരവതാനി-ഒരുവക രത്നക്കമ്പിളി.

പരവതി-മറെറാരുത്തനധീനയായവൾ, നാഥനുള്ളവൾ.

പരവധു-ഹ. അന്യന്റെ ഭാര്യ. ഉ. ശത്രുഭാര്യ. ന. അന്യസ്ത്രീ.

പരവൻ-ഹ. ഒരു താണജാതിക്കാരൻ. (ഇവന്റെ സ്ത്രീ-പരത്തി.) ഉ. ചില സമുദ്രതീരങ്ങളിൽ പാർക്കുന്ന ഒരു ജാതിക്കാർ. ന. ഒരുവക മുക്കുവർ. ര. ഒരു മാതിരി കല്ലാശാരി. ഇ. അരയൻ. ന. നുളയൻ. ൭. നെയ്ത നിലവാസി.

പരവശ-വി. ഹ. മറെറാരുത്തന്നധീനമായ, ആശ്രയിച്ചു ജീവിക്കുന്ന. ഉ. ക്ഷീണിച്ച. ന. പ്രയാസപ്പെടുന്ന ര. ദാരിദ്ര്യമുള്ള. ഇ. ദീനം പിടിച്ച

പരവശത-ഹ. പാരവശ്യം. ഉ. ക്ഷീണത. ന. ദീനം. ര. ദാരിദ്ര്യം. ഇ. പ്രയാസം.

പരവശൻ-സ്വയമേ ഒന്നും ചെയ്യാൻ വയ്യാത്തവൻ.

പരവശപ്പെടുന്നു-ഹ. ഞെരുങ്ങുന്നു. ഉ. ക്ഷീണിക്കുന്നു.

പരവാണി-കാർത്തികേയന്റെ മയിൽ.

പരവാൻ-അന്യന്റെ ചൊല്പടിക്കു നടക്കുന്നവൻ. അന്യനായ സ്വാമിയുള്ളവനെന്നർത്ഥം.

പരവുന്നു-പരതുന്നു.

പരശാസ്ത്രം-അന്യശാസ്ത്രം

പരശു-വെണ്മഴു. ശത്രുവിനെ ഹിംസിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പരശുധരൻ-ഒരു മഹർഷി, പരശുരാമൻ.

പരശുപാണി-ഹ. പരശുരാമൻ. ഉ. ഗണേശൻ. ന. ശിവൻ. ര. ശിവന്റെ ദ്വാസ്ഥന്മാരിൽ ഒരുത്തൻ.

പരശുരാമൻ-ജമദഗ്നിമഹർഷിയുടെ പുത്രൻ, പരശുധരൻ.

ഇദ്ദേഹം വിഷ്ണുവിന്റെ ആറാമത്തെ അവതാരപുരുഷനാകുന്നു. കാർത്തവീര്യൻ മുതലായ ക്ഷത്രിയരാജാക്കന്മാരെ നിഗ്രഹിച്ചു ധർമ്മസംരക്ഷണം ചെയ്യുന്നതിനാണ് ഇദ്ദേഹം അവതരിച്ചത്. അച്ഛൻ ജമദഗ്നിമഹർഷി. അമ്മ രേണുക. ത്രേതായുഗത്തിന്റെ ആരംഭത്തിലാണ് അവതരണം. ബാല്യത്തിൽ ആയുധശാസ്ത്രം പഠിപ്പിച്ചതു ശിവനാണ്. അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നും ഒരു പരശു സമ്മാനം കിട്ടീട്ടുണ്ട്. ഇതുകൊണ്ടത്രേ പരശുരാമൻ എന്നു വിളിക്കപ്പെടുന്നതു്. പിതൃനിയോഗപ്രകാരം ഒരിക്കൽ ഇദ്ദേഹം മാതാവിനെ കൊന്നു, പിന്നീട് പിതാവിനെക്കൊണ്ടുതന്നെ ആ മാതാവിനെ ജീവിപ്പിച്ചു. ക്ഷത്രബന്ധുത്വത്തെ ഒരിക്കൽ ഇദ്ദേഹം പിളർന്നു. ഇതിനു കാരണം സുബ്രഹ്മണ്യനോടുള്ള മത്സരമായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം ഇരുപത്തൊന്നുതവണ ക്ഷത്രിയരാജാക്കന്മാരെ വധിച്ചു. ഇതിന്റെ ഹേതു ഇദ്ദേഹം കാർത്തവീര്യനെ വധിച്ചതിനു കാർത്തവീര്യന്റെ പുത്രന്മാർ ജമദഗ്നിയെ കൊലപ്പെടുത്തിയതുമായിരുന്നു. ക്ഷത്രിയരാജാക്കന്മാരുടെ ചോരകൊണ്ടു പരശുരാമൻ 'സമന്തപഞ്ചകം' എന്ന തടാകങ്ങളും നിറച്ചു എന്നാണ് പറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്. സീതാവിവാഹം കഴിഞ്ഞു ശ്രീരാമൻ ഭാർഗ്ഗവൻ മുതലായവരെ നിസ്സാരവർത്തമാനംകൊണ്ടു പരിഹസിച്ചു വശംകെടുത്തി. ഇദ്ദേഹം തുടർന്നു പക്ഷേ രാമചന്ദ്രൻതന്നെ ജയിച്ചു. പരശുരാമൻ 'നൃക്ഷൻ' 'ഖണ്ഡപരശു' ഇങ്ങിനെ രണ്ടു പേരുകൂടി കാണുന്നുണ്ട്. ഇദ്ദേഹം ഇപ്പോഴും മഹേന്ദ്രഗിരിയിൽ തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതായിട്ടാണ് ഊഹിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പരശുരാമൻ ത്രേതായുഗത്തിൽ മാതൃഹത്യാദോഷം പരിഹരിക്കുന്നതിനായി ഏഴു പ്രാവശ്യം ക്ഷത്രിയരാജാക്കന്മാരെ കൊല്ലുകയാൽ സംഭവിച്ച വീരഹത്യാപാപനിവൃത്തിക്കു് ഭൂമി അഖിലം ബ്രാഹ്മണർക്കു ദാനംചെയ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടു് തന്റെ വാസത്തിനായി ഏഴു യോജന നീളവും ഏഴു യോജന വീതിയുമുള്ളതും, ശോകക്ലേശം മുതൽ കന്യാകുമാരിവരെ സഹ്യപർവ്വതത്തിനു പടിഞ്ഞാറുഭാഗം കിടക്കുന്നതുമായ കേരളത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു.

പരശുരാമപ്രതിഷ്ഠ-വേഴാമ്പൽ.

പരസ്ത്രീ-അന്യസ്ത്രീ.

പരശ്വധം-വെണ്മഴു, കോടാലി. ശത്രുവിന്റെ അഭിവൃദ്ധിയെ കളയുന്നതെന്നർത്ഥം.

പരശ്വരി-അ. മറ്റൊന്നാം.

പരശ്രുതം-വി. നാലിൽ അധികമുള്ള.

പരസുഖം-ഫ. അന്യന്മാരുടെ സുഖം. ഉ. പരമാനന്ദം.

'പൂരിതപരസുഖനാരദമുനിവര'
(നളചരിതം കഥകളി)

രണ്ടർത്ഥവും ഇതിലുണ്ട്.

പരസ്ത്രീ-അന്യന്റെ സ്ത്രീ.

പരസ്ത്രീസംഗം-മറ്റൊരുത്തന്റെ സ്ത്രീയെ പ്രാപിക്ക

പരസ്പരം-വി. അന്യോന്യമായുള്ള.

പരസ്മൈപദം-വേറൊരുത്തന്റെ വിഷയത്തിൽ പ്രയോഗിക്കേണ്ടപദം.

പരസ്യപ്പെടുത്തുന്നു.— പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നു.

പരസ്യം-ഫ വിളംബരം. ഉ. പ്രസിദ്ധം.

പരസ്വധം-വെണ്മഴു. (പരശ്വധം എന്നതിന്റെ പാഠം).

പരസ്വം-മറെറാരുവന്റെ മുതൽ.
'പരസ്വമത്രൈകലകന്യകാജനം'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം നാടകം)

പരസ്സഹസ്രം-വി. ആയിരത്തിലധിക മുള്ള.

പരഹിത-വി. മറവുള്ളവക്ക് ഹിതമായ

പരഹിതം-ഒരുമാതിരി ഗണിതം.

പരള-വരളി, ഉണക്കിയ ചാണകം.

പരാ-അ. ഇതു ചില സംസ്കൃതപദങ്ങളുടെ ആദിയിൽ വരുമ്പോൾ പ്രാധാന്യം, അതിക്രമം, മടക്കം ഇങ്ങിനെ പല അർത്ഥങ്ങളും വരും.

പരാ-നാലുവിധം ശബ്ദങ്ങളിൽ ഒന്നാമത്തേതു്.
ഒന്നാമത്തേതായ ഈ ശബ്ദം മൂലാധാരത്തിൽ ബ്രഹ്മസച്ചുപേണ ഇരിക്കുന്നു. മറവു മൂന്നു ശബ്ദങ്ങളും-പശ്യന്തി, മധ്യമ, വൈഖരി.

പരാകം-യാഗകർമ്മം.

പരാക്രമം-പ്ര. ശക്തി. പരന്മാരെ ആക്രമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. മറവു പര്യായങ്ങളും-ഭുവിണം, തരസ്സു്, സഹസ്സു്, ബലം, ശൌര്യം, സ്ഥാമാവു്, ശുഷ്മം, ശക്തി, പ്രാണം. ക. മത്സരം. ന. വീര്യം.

പരാക്രമി-ശക്തിയുള്ളവൻ

പരാഗം-പ്ര. പൂമ്പൊടി, പൂവിലെപ്പൊടി. കാറ്റിനെ അനുസരിച്ചു് പാറിപ്പോകുന്നതു് എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പര്യായം സുമനോരജസ്സു്. ക. പൊടി. ന. കളകഴിഞ്ഞാൽ ശരീരത്തിൽ പിരട്ടുന്ന ഒരു സുഗന്ധപ്പൊടി, കളിപ്പാനുള്ള ഗന്ധദ്രവ്യം മുതലായതു്.

പരാങ്മുഖ-വി. പിൻതിരിഞ്ഞ, മുഖം തിരിച്ച.

പരാചിത-വി. അന്യനാൽ രക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

പരാചിതൻ-മനസ്സില്ലാമനസ്സോടെ അന്യനാൽ വളത്തപ്പെട്ടവൻ. [പരനാൽ (അന്യനാൽ,) ആചിതൻ (വളത്തപ്പെട്ടവൻ)]. പരാജിതൻ എന്നും പാഠമുണ്ടു്

പരാചീന-വി. പിൻതിരിഞ്ഞ.

പരാജയം-തോലി, മടക്കം.

പരാജിത-വി. പ്ര. ജയിക്കപ്പെട്ട. ക. തോല്പിക്കപ്പെട്ട. (അന്യന്മാരാൽ ജയിക്കപ്പെടുന്നവൻ = പരാജിതൻ)

പരാജിതൻ-തോറ്റവൻ. ശത്രുക്കളാൽ അഭിഭവിക്കപ്പെട്ടവൻ എന്നർത്ഥം.

പരാൽ-അ. വളത്തു്.

പരാതി-പ്ര. അപവാദം, ദൂഷണം. ക. (മലയാളം) സങ്കടം.

പരാതിക്കാരൻ — സങ്കടമറിയിക്കുന്നവൻ.

പരാതീതൻ-സർവ്വത്തെയും അതിക്രമിച്ചവൻ, പരമാത്മാവു്. സർവ്വോൽകൃഷ്ടൻ എന്നർത്ഥം.

പരാധീന-പ്ര. മറെറാരുവനെ സേവിക്കുന്ന, അന്യന്റെ ചൊല്പടിക്കു നടക്കുന്ന. ക. പ്രയാസപ്പെടുന്ന.

പരാധീനപാത്തന്മാർ-അന്യന്റെ അധീനതയെ പാലിക്കുന്ന ദുഃഖികൾ.

പരാധീനപ്പെടുന്നു-പ്രയാസപ്പെടുന്നു.

പരാധീനം-പ്ര. ആശ്രയം. ക. പ്രയാസം.

പരാനന്ദം-അധികമായ സന്തോഷം.

പരാനുകൂലം-മറെറാരുത്തന്റെ അനുകൂലം.

പരാനെ-വേഗത്തിൽ. (പ-മ)

പരാന്നഭോജി, പരാന്നൻ-മറെറാരുവന്റെ അന്നം കൊണ്ടുപജീവിക്കുന്നവൻ. മറെറാരു പര്യായം-പരപിണ്ഡാദൻ.

പരാന്നം — മറെറാരുവൻ കൊടുക്കുന്ന ചോറു്.

പരാപര-വി. നല്ലതും ചീത്തയുമായ, അതിയും അന്തവുമായ.

പരാപരവസ്തു – ആദ്യന്തമായ വസ്തു, ദൈവം.

പരാപവാദം-പരനിന്ദ.

പരാപേക്ഷ – മറെറാരുവനെ ആശ്രയിക്ക.

പരാഭവം-പ. മടക്കം, തോൽവി. ക. അവമാനം. ന. നാശം. ര. പ്രഭവാദി അറുപതു വർഷങ്ങളിൽ ഒമ്പതാമത്തെ വത്സരം.

പരാഭൂത-വി പ. തോല്പിക്കപ്പെട്ട, തോററ. ക. അവസാനിക്കപ്പെട്ട. ന. തിരസ്കരിക്കപ്പെട്ട.

പരാഭൃതി-പ. അവമാനം. ക. ഉൽകൃഷ്ടമായ ഐശ്വര്യം. ന. നല്ല ഭസ്മം.

പരാമർശ(ന)ം – പ. വിചാരം. ക. സൂക്ഷ്മം.

പരാമർശിക്കുന്നു-പ. പ്രധാന സംഗതികളെപ്പററി പ്രസ്താവിച്ചു മൊത്തത്തിൽ ചിന്തിക്കുന്നു. ക. സംബന്ധിച്ചുപറയുന്നു.

പരാമർഷം-അധികം കോപം.

പരാമൃഷ്ട-വി. സ്പർശിക്കപ്പെട്ട.

പരായണ-വി. ആസക്തിയുള്ള, താൽപര്യമുള്ള.

പരായണം-മതസംബന്ധമായുള്ള ക്രമം, പരമ്പരാചാരം. ക. മോക്ഷം. ന. ആസക്തിസ്ഥാനം.

പരായുതം-പതിനായിരത്തിലധികമുള്ള.

പരാരി-അ. രണ്ടാമൻ.

പരാർദ്ധം-പ. ഒരു വലിയ തുക.

൧൦൦,൦൦൦,൦൦൦,൦൦൦,൦൦൦.

'ലക്ഷകോട്യബ്ജമുളീപരാർദ്ധവും'

(കല്യാണസൗഗന്ധികം തുള്ളൽ)

ക. പതിനെട്ടാമത്തെ സ്ഥാനം. ന. മറെറപ്പക്ഷി.

പരാർദ്ധ്യ-വി. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

പരാർദ്ധ്യം-ശ്രേഷ്ഠം. പരമായ (ശ്രേഷ്ഠമായ) അർത്ഥത്തിൽ ഭേദിച്ചുതെന്നത്ഥം.

പരാവർത്തനം-പ. അതേ സംഗതിയെത്തന്നെ വേറൊരുവിധത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുകയെന്നത്. ക. പദ്യത്തിന്റെ അർത്ഥം ഏറക്കുറവുകൂടാതെ ശ്ലോകത്തിലാക്കുന്ന സമ്പ്രദായം.

പരാവൃത്ത-വി പ. ഒട്ടിപ്പോയ. ക. തിരിച്ചുവന്ന.

പരാശരൻ-ഒരു മഹർഷി.

പിതാവ് 'ശക്തി'. മാതാവ് 'അദൃശ്യന്തി'. പിതാവായ ശക്തി കമ്മഷപാദരാജാവിനെ ശപിച്ചു രാക്ഷസനാക്കി. ഇതിനു കാരണം വഴിയിൽനിന്നു മാറിനില്ക്കാത്ത കോപമയിരുന്ന ശക്തിയെ രാജാവു തല്ലുകൊട്ടി ചെയ്തു. രാക്ഷസനായ മാതൃയിൽതന്നെ ശക്തിയെ ഭക്ഷിച്ചു. അനന്തരം ശക്തിയുടെ ഭാര്യയായ അദൃശ്യന്തി പരാശരനെ പ്രസവിച്ചു. താതോദന്തം കേട്ട പരാശരൻ രാക്ഷസവംശോന്മൂലനാശത്തിനായി ഒരു യാഗം ആരംഭിച്ചു. വസിഷ്ഠൻ മുതലായവർ തടയുകയാൽ അതു നടന്നില്ല.

പരാശ്രയ-വി. അന്യനെആശ്രയിക്കുന്ന.

പരാശ്രയം – മറെറാരുവനെ ആശ്രയിക്കുക.

പരാശ്രയാ-ഒരു ദേവത.

പരാസനം-കൊല, വധം. ക്ഷേപിക്കുക എന്നത്ഥം.

പരാസു-മരിച്ചവൻ. പ്രാണൻ പോയവനെന്നത്ഥം.

'സുരാൽപരാസോരനിമേക്ഷലോചനാൽ

(ദശാവതാരം)

പരാസുത, പരാസുതാ-മരണം.

പരാസുന്ദരി-പ. കള്ളൻ. അന്യന്മാരെ

കഴക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം. ൨. അന്യനെ വ്യാപിക്കുന്നവൻ.

പരാഹത-വി. ൧. ആക്രമിക്കപ്പെട്ട് ൨. അടിക്കപ്പെട്ട.

പരാഹ്നം-ഉച്ചയ്ക്കു പിന്നീടുള്ള ദിവസം, ഉച്ചതിരിഞ്ഞിട്ടുള്ള പകൽഭാഗം.

പരി-വി. അഴകുള്ള. [കൾ'

'പഴിയില്ലാദിത്യനെയാദിത്യൻപരിരശ്മി

(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

പരി-അ. ഇതു ചില മൊഴികളോടു ചേരുമ്പോൾ ചുററും, വിട്ടൊഴിവ്, പങ്ക്, അവസാനം, വിഭാഗം, ദിനം, ബലം, ക്ഷമചോദിക്ക, സൽക്കാരം, ആലിംഗനം, ആഭരണം, തള്ളിക്കളക, വിസ്താരം, തടവ്, അടയാളം, ദുഃഖം, സത്യം ഇങ്ങിനെ പല അർത്ഥങ്ങൾ വരും.

പരി-കതിര.

'പരികരിതേർകാലാളൊടുനാമും'

(ഭഗവൽഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

പരികഥ-കള്ളക്കഥ.

പരികമ്പം-൧. ഭയം. ൨. വിറയൽ.

പരികമ്പിത-വി. ഇളക്കപ്പെട്ട.

പരികര-വി. സഹായിക്കുന്ന.

പരികരം-൧. കട്ടിൽ. ൨. മെത്ത. ൩. കാപ്പ്. ൪. ആരംഭം. ൫. ആശ്രിതർന്മാരുടെ കൂട്ടം, പരിചാരകജനം. ൬. പുരുഷാരം. ൭. സാഹിത്യശാസ്ത്രത്തിൽ ഒരലങ്കാരത്തിന്റെ പേർ.

അഭിപ്രായഗർഭങ്ങളായ വിശേഷണങ്ങളെ ചെയ്യുന്നതു പരികരാലങ്കാരം ഉ-ം, 'അമ്പിളിക്കലചൂടുന്നതമ്പുരാൻതാപനാശനൻ'.

വൃ. അരയും തലയും മുറുക്കി കെട്ടുക എന്ന സമ്പ്രദായം.

പരികർത്തനം-൧. മുറിക്ക, കണ്ടിക്ക. ൨. വൃത്തത്തിൽ കണ്ടിക്ക. ൩. സൂചി കൊണ്ടു കുത്തുന്നതുപോലെയുള്ള വേദന.

പരികർമ്മം-൧. ശുശ്രൂഷ. ൨. ആഭരണങ്ങൾകൊണ്ടും മററും ദേഹത്തിൽ അലങ്കരിക്കുക.

പരികർമ്മാവ്-ഭൃത്യൻ.

പരികർമ്മി-അടിമക്കാരൻ, വേലക്കാരൻ

പരികർമ്മി-വി. അലങ്കരിക്കുന്ന. (സ്ത്രീ-പരികർമ്മിണി.)

പരികല്കനം-ചതി.

പരികല്പിതം-വി. ൧. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട. ൨. ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട.

പരികല്പിക്കുന്നു-സ്ഥിരപ്പെടുത്തുന്നു.

പരികാംക്ഷിതൻ-സന്യാസി.

പരികീർണ്ണം-വി. ൧. പരന്ന, ചിതറപ്പെട്ട. ൨. ചുററുമുള്ള, തിങ്ങിയ, നിറഞ്ഞ.

പരികീർത്തിതം-വി. ൧. പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ. ൨. വമ്പുപറഞ്ഞ. ൩. പറയപ്പെട്ട, അറിയിക്കപ്പെട്ട.

പരിക്രുടം-കോട്ട, കിടങ്ങ്.

പരികേട്ട് - കുറച്ചിൽ, നാണക്കേട്. (പ-മ.)

പരിക്ക-൧. ഇന്നപ്പോൾ പണം കൊടുത്തുകൊള്ളാമെന്നു ഒരു സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്റെ മുമ്പാകെ ഒരു ഉടമ്പടി ചെയ്ക. ൨. ശപഥം, പ്രതിജ്ഞ.

പരിക്ക്, പരുക്ക്-൧. മുറിവ്. ൨. ഒരു വൃക്ഷം. ൩. തഴമ്പ്.

പരിക്രമ(ണ)ം-൧. ചുററും നടക്ക. ൨. നടക്കുക, പാദസഞ്ചാരം.

'സുരാംഗനാനാമവനൌപരിക്രമഃ'

പരിക്രമത്തിനു പാദസഞ്ചാരം എന്നും ക്രീഡാസഞ്ചാരം എന്നും പറയാം.

പരിക്രമസഹം-ആട്.

പരിക്രമിക്കുന്നു-ചുററും നടക്കുന്നു.

പരിക്രയ(ണ)ം-വിലയ്ക്കു വാങ്ങിക്ക.

പരിക്രാന്ത-വി. ചുററും നടക്കപ്പെട്ട.

പരിക്രിയ-ഹ. പരിജനങ്ങൾ മുതലായവർ വന്നു ചുററും നില്ക്കുക. പരികരണം എന്നർത്ഥം. ൨. വീണ്ടെടുപ്പ്.

പരിക്ഷതം-മുറിവുപെട്ടതു്.

പരിക്ഷാ-ചളി, തൊളി.

പരിക്ഷിപ്ത-വി. ചുററപ്പെട്ട, മതിൽ കിടങ്ങു മുതലായതിനാൽ ചുററപ്പെട്ട.

പരിക്ഷീ(വ)ബ-വി. നല്ലവണ്ണം ലഹരി പിടിച്ച.

പരിക്ഷേപം-ചുററൽ, ചുററ്.

പരിഖ-കിടങ്ങ്, കുഴി, കോട്ടയുടെ ചുററും കാണപ്പെടുന്ന കിടങ്ങ്. നാലുപുറവും കുഴിച്ചുണ്ടാക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

പരിഖാത-വി. കുഴിക്കപ്പെട്ട.

പരിഖിന്ന-വി. ദുഃഖിക്കപ്പെട്ട.

പരിഖേദം-ദുഃഖം.

പരിഖ്യാതി-കീർത്തി.

പരിഗണനം-പൂർണ്ണമായിതിട്ടപ്പെടുത്തുക.

പരിഗണനീയം— വിചാരിക്കപ്പെടേണ്ടതു്.

പരിഗണിക്കുക-എണ്ണുക, വിചാരിക്കുക, ചേർക്കുക, ബഹുമാനിക്കുക.

പരിഗണിത-വി. എണ്ണപ്പെട്ട, വിചാരിക്കപ്പെട്ട, ചേർക്കപ്പെട്ട, ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ട

പരിഗണ്യ-വി. വിചാരിക്കത്തക്ക.

പരിഗത-വി. വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന, ചുററിയിരിക്കുന്ന.

പരിഗമം-ഹ. ചുററുംനടക്ക. ൨. അന്വേഷിച്ചുനടക്കുക. ൩. അറിക, നിശ്ചയപ്പെടുത്തുക.

പരിഗർജ്ജനം-മുഴക്കം, ചുററും ശബ്ദം കൊണ്ടുള്ള നിറപ്പ്.

പരിഗർജ്ജിക്കുന്നു-മുഴക്കുന്നു, ചുററും ശബ്ദംകൊണ്ടു നിറയ്ക്കുന്നു.

പരിഗൃഹ്യ-വി. കൈക്കൊള്ളപ്പെടുവാൻ തക്ക.

പരിഗൃഹ്യ-വിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ടസ്ത്രീ.

പരിഗ്രഹണം-സ്വീകാരം.

പരിഗ്രഹം-ഹ. കൈക്കൊള്ളുക. ൨. കുടുംബം. ൩. ശാപം, ആണ. ൪. പത്നി. ൫. പരിചാരകജനം. ൬. പേർ.

പരിഗ്രഹിക്കുന്നു - കൈക്കൊള്ളുന്നു, സ്വീകരിക്കുന്നു.

പരിഗ്രഹീതാവ്-ഭർത്താവ്.

പരിഘം-ഹ. ഇരുമ്പുലക്ക, ചുററും ഹനിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കൊല. ൩. സാക്ഷി.

പരിഘാതനം-ഹ. ഇരുമ്പുലക്ക. ൨. വധം (കൊല).

പരിഘാതം-വധം, കൊല.

പരിച,പരിശ-വെട്ടും മററും തടുപ്പാൻ തോലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു വസ്തു.

പരിചപ്പിടി = സംഗ്രാഹം.

'വെട്ടുംകുത്തുംപരിശയ്ക്കൃത്രെ
കിട്ടും വിരുതുപണിക്കർക്കുന്നും'

(സ്യമന്തകം തുള്ളൽ)

പരിചനം-പരിചയം. (പ-മ.)

പരിചയം-ശീലം, അറിവ്, അഭ്യാസം, അടയാളം. മറെറാരു പര്യായം- സംസ്തവം.

പരിചയം എന്നതു് ഒരു വസ്തുവിനോടുകൂടെ വളരെക്കാലം കൂടിയിരിക്കുക ആകുന്നു.

പരിചയരസം-സഹവാസസൌഖ്യം.

പരിചയിക്കുന്നു-ശീലിക്കുന്നു, അഭ്യസിക്കുന്നു.

പരിചരണം-ശുശ്രൂഷ.

പരിചരൻ-പ്ര. അകമ്പടിക്കാരൻ. ഉ. ശുശ്രൂഷക്കാരൻ. ന. സേനയുടെ മുറവും നടന്നു സൈന്യങ്ങളുടെ അറകുറങ്ങളും നോക്കിക്കണ്ടറിയുന്നവൻ. ര. യുദ്ധസമയത്തിൽ സാമന്തന്മാരെ കൊണ്ടു നടക്കുന്നവൻ.

പരിചരിക്കുന്നു-ശുശ്രൂഷിക്കുന്നു.

പരിചര്യ-ശുശ്രൂഷ, പരിചരിക്കുക. എപ്പോഴും സമീപത്തിൽ തന്നെ ഉണ്ടായിരിക്കുക എന്നർത്ഥം.

പരിചാരകത്വാദിചതുഷ്ടയം- രോഗിയോടും വൈദ്യനോടും ദൃഢസ്നേഹം, സദാചാരം, ക്രിയാസാമർത്ഥ്യം, ബുദ്ധിമത്വം ഇവ ര-ം.

പരിചാരകൻ-ശുശ്രൂഷക്കാരൻ, ഭൃത്യൻ. സ്വാമിയെ പരിചരിക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം

പരിചാരിക-ശുശ്രൂഷക്കാരി.

പരിചായ്-വി. ശുശ്രൂഷിപ്പാൻ തക്ക, വന്ദിപ്പാൻ തക്ക.

പരിചിൽ-പ്ര. ഭംഗിയായി. ഉ. ഏറെവും

പരിചിത-വി. പരിചയിക്കപ്പെട്ട, അറിയപ്പെട്ട.

പരിചിതി - ജ്ഞാനം, അറിവ്, അഭ്യാസം.

പരിചു്-അ. പ്ര. യുക്തമായി. ഉ. തുല്യമായി.

പരിചു്-പ്ര. പ്രകാരം. ഉ തുല്യത. ന. യോഗ്യത. ര. വിധം.

പരിചൊട്-എന്നതിലേ പരിച് എന്നതിനു നല്ലമാതിരി, ഭംഗി, പ്രകാരം എന്നീ അർത്ഥങ്ങൾ ഉണ്ട്. പരിചുകെടുക്ക=മടയനാക്കുക, തോൽപ്പിക്ക.

പരിചൊട്-അ. വേണ്ടുപോലെ, ഭംഗിയിൽ.

പരിച്ഛദം-പ്ര. അകമ്പടിക്കാരും മറ്റും, പരിജനം ഉ. കുടുംബം.

പരിച്ഛന്നം-വി. പ്ര. മൂടപ്പെട്ട, വസ്ത്രം ധരിക്കപ്പെട്ട. ഉ. പടർന്ന. ന. പരിവാരത്താൽ ചുറ്റപ്പെട്ട. ര. ഒളിക്കപ്പെട്ട

പരിച്ഛിന്ന-വി. പ്ര. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട. ഉ. മുറിക്കപ്പെട്ട.

പരിച്ഛേത്താവു്- പ്ര. മുറിക്കുന്നവൻ. ഉ. നിശ്ചയിക്കുന്നവൻ.

പരിച്ഛേദൻ - നിശ്ചയത്തോടു കൂടിയവൻ.

പരിച്ഛേദം-പ്ര. ചില പുസ്തകങ്ങളിലെ വകുപ്പു്. ഉ. മുറിക്ക. ന. നിശ്ചയം.

പരിച്ഛേദിക്കുന്നു- പ്ര. വിഭാഗിക്കുന്നു. ഉ. മുറിക്കുന്നു. ന. നിശ്ചയിക്കുന്നു. ര. ക്ലിപ്തപ്പെടുന്നു.

പരിച്ഛേദ്യ-വി പ്ര. മുറിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക. ഉ. നിശ്ചയിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

പരിജനം-ഭൃത്യകൂട്ടം.

പരിജ്ഞാത-വി. അറിയപ്പെട്ട.

പരിജ്ഞാനം-പരിചയം, അറിവു്.

പരിണത-വി. പ്ര. പഴുത്ത, പാകംവന്ന, പരിപക്വമായ. ഉ. പഴയ. ന. വളഞ്ഞ. ര. പൂർണ്ണമായ.

'പരിണതശശമൃഗധരബിംബം'

(ഭാരതം)

പരിണതൻ-പ്ര പരിപൂർണ്ണൻ. ഉ. പഴയവൻ. ന. താഴ്ന്നു പോകുന്നവൻ.

പരിണതം-പ്ര കുഞ്ഞുവാനായിട്ടു കനിയുന്ന അന്ന. ഉ. മൂലധനം. ന. പാകംവന്നതു്. ര. കാലവശത്താൽ പരിപാകത്തെ പ്രാപിച്ച ബുദ്ധി മുതലായതിന്റെ പേർ. പരിണമിച്ചതു (അവസ്ഥാന്തരത്തെ) പ്രാപിച്ചതു് എന്ന ശബ്ദാർത്ഥം.

പരിണതരവി-സന്ധ്യാസമയത്തെ സൂര്യൻ.

പരിണതി-രൂപാന്തരം, പരിണാമം, അവസാനം. [രിണതി'

'സംബന്ധങ്ങൾ; അതുചുരുക്കുക പറകപ (നളചരിതം കഥകളി)

പരിണമത്തു്-വി. അസ്തമനമുഖമായ.

പരിണാമനം-അവസാനം.

പരിണാമിക്കുന്നു-അവസാനിക്കുന്നു. (കാ ക്രി. പരിണമിപ്പിക്കുന്നു.) [നാമം-പരിണമനം, പരിണാമം.]

പരിണായ(ന)ം-വിവാഹം. കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുക എന്നർത്ഥം.

പരിണായിക്കുന്നു-വിവാഹം കഴിക്കുന്നു.

പരിണാമഗുപ്തി-ക. അവസാനംവരെ സൂക്ഷിക്കുക. ഉ. (സാഹിത്യസാഹ്യത്തിൽ) അവസാനം വരെ ജിജ്ഞാസ ശമിപ്പിക്കാതെ സൂക്ഷിക്കുന്ന കഥാഗുണം

പരിണാമം-ക. അവസ്ഥാഭേദം, ഒരു സ്വഭാവമുള്ളതു മറ്റൊന്നായിത്തീരുക. (പാൽ അവസ്ഥാഭേദംകൊണ്ടു് മറ്റൊന്നായിത്തീരുന്നതു നോക്കുക). പരിണതിയെ (രൂപാന്തരത്തെ) പ്രാപിക്കുക എന്നർത്ഥം.

ഉ. പാകം. ന. അവസാനം. ര. ഒരലങ്കാരം.

പരിണാമി-അവസാനത്തോടടുക്കുന്നതു്.

പരിണായം-ക. ചൂതുപോർ, എണ്ണം നോക്കി ചൂതുവെക്കുക. പരിതഃ=ഇടത്തും വലത്തും ഉള്ള നയനാ നയിപ്പിക്കുക, ഉ. ചുറ്റിനടത്തിക്കുക.

പരിണാഹം-വീതി. എല്ലുടവും ബന്ധിക്കപ്പെട്ടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-വിസ്താരം, വിശാലത.

'പരിണാഹം മൂന്നുമെരുപോലെതന്നെ'

(ഭാരതം കർണ്ണപർവ്വം)

പരിണിനീഷിതാ-വിവാഹം ചെയ്യാനായി ഇച്ഛിക്കപ്പെട്ടവൾ.

പരിണീതം-വിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ട.

പരിണീതാ-വിവാഹംചെയ്യപ്പെട്ട സ്ത്രീ.

പരിണേതാവു്-ഭർത്താവു്.

പരിതപിക്കുന്നു-ദുഃഖിക്കുന്നു.

പരിതപ്ത-വി. ക. ദുഃഖിച്ചു. ഉ. ചൂടുപിടിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

പരിതസ്സു്-അ. ചുറ്റും, എല്ലാടവും.

പരിതാപം-ക. ദുഃഖം, സങ്കടം. ഉ. ചൂടു്.

പരിതാപഹം-ദുഃഖത്തെ കളയുന്നതു്.

പരിതുഷ്ട-വി. സന്തോഷിച്ച.

പരിതുഷ്ടി-സന്തോഷം.

പരിതോഷം-സന്തോഷം.

പരിത്തി-ക. നൽപഞ്ഞിമരം. ഉ. നൽപ്പഞ്ഞി.

പരിത്തിക്കുരു-നൽപ്പഞ്ഞിക്കുരു.

പരിത്തിനൂൽ-പഞ്ഞിനൂൽ.

പരിത്യക്ത-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

പരിത്യജിക്കുന്നു-ഉപേക്ഷിക്കുന്നു.

പരിത്യാഗം-ഉപേക്ഷിക്കുക.

പരിത്യാഗിനി-ഉപേക്ഷിക്കുന്നവൾ.

പരിത്യാഗി-ഉപേക്ഷിക്കുന്നവൻ.

പരിത്യാജ്യ-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടുവൻ തക്ക.

പരിത്രസ്ത-വി. ഭയപ്പെട്ട

പരിത്രാണം-ക. രക്ഷ. ഉ. കൊല്ലുവാനൊരുങ്ങിവരുന്നവനെ തടുക്കുക.

പരിത്രാതാവു്-രക്ഷിക്കുന്നവൻ.

പരിത്രായി-രക്ഷിക്കുന്നവൾ.

പരിത്രായു വി. രക്ഷിക്കുന്ന.

പരിദരം-ഒരു മന്ദരോഗം.

ലക്ഷണം-പല്ലുകളുടെ മാംസം ചീഞ്ഞുപോവുക, രക്തം തുപ്പുക.

പരിദാനം—കൈമാററം, ഒന്നു കൊടുത്തു മറെറാന്നു വാങ്ങുക.

പരിദൂയമാന—വി. സന്തപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന.

പരിദേവിക്കുന്നു—കരയുന്നു.

പരിദേവിതം—വിലാപം, കരച്ചിൽ.

പരിദേവനം—കരച്ചിൽ, വിലാപം, ദുഃഖസമയത്തിൽ വിചാരിച്ചു വിചാരിച്ചു കരഞ്ഞുപറയുക. ഓർത്തോർത്തു നിലവിളിക്കുക എന്നർത്ഥം.

പരിധാനം—ഉടുക്കുന്ന വസ്ത്രം. ധരിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പരിധാവി—പ്രഭവാദി സംവത്സരങ്ങളിൽ ഒന്നു-ാമത്തെ സംവത്സരം.

പരിധി—ഹ. സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ചുററും ചിലപ്പോൾ കാണാറുള്ള പരിവേഷം നാലുഭാഗവും ചുററിയിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഗോളത്തിനു ചുററുമുള്ള വൃത്തം. ഉ. പരിധിവെക്കുന്ന ചമത, പ്ലാശു അത്തി മുതലായ മരങ്ങളുടെ കോൽ (ചെറിയകൊമ്പു്) മുറിച്ചു ഹോമാഗ്നിയുടെ ചുററും വെക്കുവാനുണ്ടാക്കുന്ന ചമത. ൩. ചുററളവു്, ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ അതിരായ വട്ടം.

പരിധിച്ചമത—പരിധിവെയ്ക്കുന്നചമത.

പരിധിസ്ഥൻ—ഹ. അകമ്പടിക്കാരൻ. ഉ. സേനയുടെ ചുററും നടന്നു സൈന്യങ്ങളുടെ അററകുററം നോക്കിക്കണ്ടറിയുന്നവൻ. ൩. യുദ്ധസമയത്തിൽ സാമന്തന്മാരെക്കൊണ്ടു നടക്കുന്നവൻ. സേനയുടെ അവസാനത്തിൽ നില്ക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പരിധൂസരാ—മലിനം.

പരിധൃത—വി. ധരിക്കപ്പെട്ട, സഹിച്ച.

പരിന്നു്, പരുന്തു്—ഒരു പക്ഷി.

പരിപക്വ—വി. ഹ. നല്ലവണ്ണം പാകം വന്ന. ഉ. നല്ലവണ്ണം വെന്ത, ദഹിച്ച, പഴുത്ത.

പരിപക്വത—ഹ. പാകം. ഉ. വേവു്.

പരിപണം—മൂലധനം. മുതൽ വർദ്ധിപ്പാൻ വേണ്ടി ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പരിപതനം—വീഴ്ച.

പരിപന്ഥി—ശത്രു. ദോഷം പറഞ്ഞുനടക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പരിപാകം—ഹ. പക്വത, പാകം ഉ. അടക്കം. ൩. പൂർണ്ണത.

പരിപാകത—മനസ്സിന്റെ നൈരാശ്യം അല്ലെങ്കിൽ വിഷണ്ണതയ്ക്കും അഹങ്കാരത്തിന്നും ഒരുപോലെ വിപരീതമായുള്ളതും രണ്ടിന്നും മദ്ധ്യേ മിതമായ നിലയിൽ നില്ക്കുന്നതുമായ സമചിത്താവസ്ഥ

പരിപാകിനി—ത്രികോല്പക്കൊന്ന.

പരിപാടി(ടീ)—ക്രമം, അനുക്രമം, കൃത്യമായ ക്രമം. ഉ. സ്വാധ്യായക്രമം.

പരിപാണ്ഡു—വി. നല്ലപോലെ വെളുത്ത.

പരിപാതം—വീഴ്ച.

പരിപാലക—വി. ഹ. രക്ഷിക്കുന്ന. ഉ. ഭരിക്കുന്ന ൩. സൂക്ഷിക്കുന്ന.

പരിപാലനം—ഹ. രക്ഷ ഉ. ഭരണം

പരിപാലിക്കുന്നു—ഹ. രക്ഷിക്കുന്നു. ഉ. ഭരിക്കുന്നു. ൩. കാക്കുന്നു.

പരിപാലിത—വി. ഹ. രക്ഷിക്കപ്പെട്ട. ഉ. ഭരിക്കപ്പെട്ട. ൩. കാത്തു സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

പരിപിഷ്ടകം—കാരീയം.

പരിപീഡനം—ഉപദ്രവിക്കുക.

പരിപീഡിത—വി. ഉപദ്രവിക്കപ്പെട്ട.

പരിപീത-വി. ൧. കടിക്കപ്പെട്ട. ൨. മഞ്ഞനിറമായ.

പരിപീതകം-കുങ്കുമം.

പരിപൂതം-വി. ൧. ശുദ്ധിയാക്കപ്പെട്ട. ൨. പതിരശേഷം കളഞ്ഞ.

പരിപൂർണ്ണ-വി. നിറഞ്ഞ, തികഞ്ഞ.

പരിപൂർണ്ണത-നിറവ്, തികവ്, സമ്പൂർണ്ണത. മറ്റൊരു പര്യായം-ആഭോഗം.

പരിപൂർത്തി-നിറവ്, തൃപ്തി.

പരിപൂരിത-വി. നിറഞ്ഞ, തികഞ്ഞ.

പരിപേല(വ)ം-ഒരു മരുന്ന്, കഴിമുഞ്ഞ. എങ്ങും മാർദ്ദവമുള്ളതെന്നർത്ഥം.

പരിപോടകം-ഒരു കണ്ണ്രോഗം.

ലക്ഷണങ്ങൾ-കണ്ണ്പാളിയിൽ വേദനയോടും പൊള്ളലുകളോടും കൂടിയ നീരുണ്ടാകും. ചെറുപ്പത്തിൽ കാതു വളർത്താതെ പിന്നീടു പെട്ടെന്നു വളർത്തുന്നതാണ് ഈ രോഗത്തിനു കാരണം.

പരിപ്പ്-൧ തൊലികളഞ്ഞ പയറ്. ൨. തൊലികളഞ്ഞ പയറുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു കറി.

പരിപ്പുകാരൻ-ഊട്ടുപുരയിൽ വിചാരക്കാരൻ.

പരിപ്പുത്തേങ്ങ-ഒരു പലഹാരം.

ചെറുപരിപ്പിലും കടലപ്പരിപ്പിലും ഉണ്ടാക്കാം.

പരിപ്ലവ-വി. ൧. ഇളക്കമുള്ള. ൨. സ്ഥിരമില്ലാത്ത.

പരിപ്ലവം-൧. കുളി. ൨. ഞെരുക്കം, ക്രൂരത.

പരിപ്ലവിക്ക-ഇളകുക.

പരിപ്ലുത-വി. ൧ ഇളക്കപ്പെട്ട. ൨. നനവുതട്ടിയ.

പരിപ്ലുത-മദ്യം.

പരിപ്ലുഷ്ട-വി. ചുടപ്പെട്ട.

പരിബർഹം-൧. പരിവാരം. ൨. രാജചിഹ്നം, രാജാർഹമായ വെൺകററക്കുട, ചാമരം മുതലായവ. പ്രാധാന്യമുള്ളതെന്നർത്ഥം.

പരിഭഗ്നം-മുറിക്കപ്പെട്ടതു്.

പരിഭവം-൧. നിന്ദ. ൨. ഇടിവ്. ൩. അവമാനം. ൪. സങ്കടം. ൫. തോൽവി.

പരിഭവിക്കുന്നു-൧. നിന്ദിക്കുന്നു. ൨. തോല്പിക്കുന്നു.

പരിഭാവം-അവമാനം, നിന്ദ.

പരിഭാഷ-പൊരുൾ തിരിപ്പ്.

പരിഭാഷണം-൧. സംസാരം, സംഭാഷണം. ൨. ധിക്കാരം. ൩. നിയമം, ഉടമ്പടി. ൪. ചട്ടം. ൫ നിന്ദയോടുകൂടിയ ഉപാലംഭം. തൊട്ടതിലൊക്കെ ദോഷാരോപണംചെയ്ത വാക്ക് എന്നർത്ഥം.

ഗുണാവിഷ്കരണപൂർവ്വകം എന്നും നിന്ദാപൂർവ്വകം എന്നും ഉപാലംഭം രണ്ടുവിധം. 'നീ വിദ്വാനായ ഒരാളിന്റെ മകനല്ലെ. നിനക്ക് ഇതു നന്നെ'=ഗുണാവിഷ്കരണപൂർവ്വകം. 'വിദ്യാവിഹീനനായ നിനക്ക് ഇതു് അടുത്തതുതന്നെ'=നിന്ദാപൂർവ്വകം. 'പരിഭാഷ' എന്നും പാഠം കാണുന്നു.

പരിഭാഷിക്കുന്നു-൧. സംസാരിക്കുന്നു. ൨. ധിക്കരിക്കുന്നു.

പരിഭാഷിത-വി. ൧ പറയപ്പെട്ട, സംസാരിക്കപ്പെട്ട. ൨. ധിക്കരിക്കപ്പെട്ട. ൩. പൊരുൾ തിരിക്കപ്പെട്ട.

പരിഭുക്ത-വി ൧. പഴയ. ൨. പെരുമാറിയ.

പരിഭുഗ്ന-വി. വളക്കപ്പെട്ട.

പരിഭൂത-വി. നിന്ദിക്കപ്പെട്ട, അവമാനിക്കപ്പെട്ട.

പരിഭ്രഷണ-ഒരു രാജ്യത്തെ നികുതി മുഴുവൻ കൊടുത്തിട്ടു കിട്ടുന്ന സമാധാനം.

പരിഭ്രഷിത-വി. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട.

പരിഭോക്തൃ-വി. ഭക്ഷിക്കുന്ന, അനുഭവിക്കുന്ന.

പരിഭോഗം-പ. അനുഭവം. ക. സംഭോഗം.

പരിഭ്രംശം-വീഴ്ച.

പരിഭ്രമം-പ. ഹർഷം മുതലായതുനിമിത്തം കർത്തവ്യകർമ്മങ്ങളിലുള്ള ത്വരാവിശേഷം, ആകുലം, ഉഴൽച്ച, കഴപ്പം. ക. തിടുക്കം. ന. ഭയം. (സം) ര. ചുറ്റിസ്സഞ്ചരിക്കുക പര്യായങ്ങൾ-സംവേഗം, സംഭ്രമം.

പരിഭ്രമിക്കുന്നു-പ്ര. ആകുലപ്പെടുന്നു, ഉഴലുന്നു, അന്ധാളിക്കുന്നു. ക. തിടുക്കപ്പെടുന്നു. ന. ഭയപ്പെടുന്നു. (സം) ര. ചുറ്റിസ്സഞ്ചരിക്കുന്നു.

പരിഭ്രഷ്ട-വി. പ. വീണുപോയ. ക. ജാതിയിൽ നിന്നു പോയ.

പരിഭ്രാജൽ-വി. വല്ലവണ്ണം ശോഭിക്കുന്ന.

പരിഭ്രാന്തി-പ. അറിവില്ലായ്മ. ക. ചുറ്റംനടക്കൽ. ന. ഒന്നിനെ മറ്റൊന്നായിട്ടു വിചാരിക്കൽ.

പരിമഗ്ന-വി. മുങ്ങിയ.

പരിമണ്ഡലം-വൃത്തം, ഉരുണ്ട വസ്തു.

പരിമർദ്ദനം-പ. തിരുമ്മൽ, പൊടിക്കൽ. ക. ആലിംഗനം ചെയ്യൽ. ന. ഞെരുക്കുക.

പരിമർദ്ദിക്കുന്നു-പ്ര. അരയ്ക്കുന്നു. ക. തിരുമ്മുകയും മറ്റും ചെയ്യുന്നു.

പരിമളക്കുഴമ്പു്-സുഗന്ധമുള്ള കുഴമ്പു്.

പരിമളത്തൈലം-പരിമളമുള്ള തൈലം, നല്ല മണമുള്ള എണ്ണ.

പരിമളം-പ. സുഗന്ധവിശേഷം കൊണ്ടുണ്ടായ മാല്യഗന്ധികളുടേയും, കർപ്പൂരാദി ജന്യമായ ചന്ദനാദിയുടേയും, മനസ്സിനെ ആകർഷിക്കത്തക്കതായ ഗന്ധം. ധരിക്കപ്പെടുന്നതു്, സ്വഭാവസൗരഭ്യത്തെ നിലനിർത്തിക്കൊണ്ടു പോകുന്നതു്, മനോമനസ്സുകളെ ധരിക്കുന്നതു്. ഇങ്ങനെ ശബ്ദാർത്ഥം. ക. സുഗന്ധം. ന. കുങ്കുമാദികളായ സൗരഭ്യ വസ്തുക്കളെ മട്ടിക്കുക. ഗന്ധം പരത്തുക എന്നർത്ഥം. ര. വിലാസം. ഉ. ഒരു വൃത്തം.

'വിമർദ്ദോത്ഥപരിമളോ
ഗന്ധോജനമനോഹരേ'

(അമരം)

വിമർദ്ദോത്ഥ (വിമർദ്ദത്താൽ ഉണ്ടായതായും) ജനമനോഹര (ജനങ്ങളുടെ മനസ്സിനെ അപഹരിക്കുന്നതായും ഉള്ള) ഗന്ധേ (ഗന്ധത്തിങ്കൽ) പരിമളശബ്ദോ വർത്തതേ (പരിമളശബ്ദം വർത്തിക്കുന്നു) വിമർദ്ദോത്ഥ എന്നു പറഞ്ഞതിനാൽ ജനമനോഹരമാണെങ്കിലും മുല്ലപ്പൂ, മല്ലികപ്പൂ മുതലായതിന്റെ സ്വാഭാവികമായ ഗന്ധത്തിനു ഈ പേർ പറയുമാറില്ലെന്നു തെളിയുന്നു. വിമർദ്ദോത്ഥമല്ലെങ്കിലും ജനമനോഹരമാണെങ്കിൽ ആ ഗന്ധത്തിനും പരിമളം എന്നു പര്യായമെന്നും കാണുന്നു.

പരിമളിക്കുന്നു-സൗരഭ്യമുണ്ടാകുന്നു.

പരിമാണം-അളവു്, വലിപ്പം.

പരിമാർജ്ജനം-ശുദ്ധിയാക്കുക, വെടിപ്പാക്കുക.

പരിമാറുന്നു-പ്രയോഗിക്കുന്നു.

പരിമാറ്റം-പ്രയോഗം.

പരിമി-ഒരുമാതിരി വലിയ കൊട്ട. (പരമൻ എന്നും പറയാറുണ്ടു്.)

പരിമിത-വി. പ. അളക്കപ്പെട്ട. ക. ചെക്കപ്പെട്ട. ന. ഇത്രയുണ്ടെന്നു തീർച്ചയാക്കപ്പെട്ട.

പരിമിതി-പരിച്ഛേദം, പരിമാണം.

പരിമിളിത-വി. നല്ലവണ്ണം ചേൎന്ന, തമ്മിൽ കൂടിയ.

പരിമൃജ്യ-വി. ൧. വെടിപ്പാക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന ൨. തൊടുവാൻ തക്ക.

പരിമ്ലാനം-വി. വാടിയ.

പരിമ്ലായീ-ഒരു നേത്രരോഗം.

ഇതു തിമിരത്തിൽ ഒരിനമാണ്. ലക്ഷണം-ഇതു വന്നാൽ ദിക്കുകൾ മഞ്ഞളിച്ചിട്ടു കാണപ്പെടും.

പരിയപ്പാട്-ബ്രാഹ്മണൻെറ അടിമവേലക്കാരനായ ശൂദ്രൻെറ അവസ്ഥ.

പരിയപ്പെടുന്നു-അടിമപ്പെടുന്നു.

പരിയപ്പെട്ടവൻ-അടിമപ്പെട്ടവൻ.

പരിയം-വീട്ടിൻെറ പുറത്തെ സ്ഥലം.

പരിരക്ഷണം-രക്ഷ.

പരിരംഭ(ണ)ം-ആലിംഗനം. വേഗത്തിൽ മുറുകെ ചെയ്യുന്നതു എന്നൎത്ഥം.

പരിരംഭിക്കുന്നു-ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നു.

പരിലസിക്കുന്നു-ശോഭിക്കുന്നു.

പരിലസിത-വി. ൧. ശോഭിച്ച. ൨. ചുററപ്പെട്ട.

പരിലാളനം- വാത്സല്യത്തോടെ വളൎത്തുക.

പരിലാളിക്കുന്നു-വാത്സല്യത്തോടെ വളൎത്തുന്നു.

പരിലേഖം-൧. വര. ൨. ചതുരംഗക്കളിക്കു കരു നിരത്തുന്ന വര.

പരിലേഹീ-ഒരു കൎണ്ണരോഗം.

ലക്ഷണം-ചെവിയുടെ അകത്തേത്തട്ടും കൎണ്ണപാളിയും നിൎമ്മാംസമാവും കഫരക്തങ്ങളിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന കൃമികൾ അവിടവിടെ വ്യാപിച്ചിട്ടാണ് ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു്.

പരിവട്ടം-൧. ചിലരാജാക്കന്മാർ ഉടുക്കുന്ന വസ്ത്രത്തിനുപറയുന്നബഹുമാനപ്പേർ. ൨. തലപ്പാവു്. ൩. നൂൽചുററുന്ന റാട്ടു്.

പരിവർജ്ജനം-൧. വധം, കൊല. ഉത്തമന്മാരാൽ വർജ്ജിക്കപ്പെടുന്നതു എന്നൎത്ഥം. ൨. ഉപേക്ഷിക്ക.

പരിവൎജ്ജിത-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

പരിവർജ്ജ്യചതുഷ്ടയം-കളിച്ചുവരുന്ന കുതിര, മദിച്ചുവരുന്ന ആന, കാമിച്ചു നടക്കുന്ന കാള, ദുഷ്ടനായ വിദ്വാൻ ഇവരോടു അടുക്കരുതു്.

പരിവൎത്തനം-൧ തമ്മിൽ മാററം. ൨. ചുററിത്തിരിക, ചുററിനടപ്പു്. ൩. പിൻതിരിക.

പരിവൎത്തം-൧. തമ്മിൽമാററം. ൨. തോറേറാടുക. ൩. ലോകനാശം. ൪. ചുററിത്തിരിക.

പരിവൎത്തികാ-ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം.

ലക്ഷണം-ലിംഗത്തിലേ തൊലി പിറകോട്ടു മാറി മണിയുടെ താഴെ മുഴപോലെ തൂങ്ങുകയും വേദന കാണുകയും ചെയ്യും.

പരിവൎത്തിക്കുന്നു-൧. തമ്മിൽ മാറുന്നു ൨. തോറേറാടുന്നു. ൩. ചുററിനടക്കുന്നു.

പരിവഹൻ-ഒരു വായു.

ആകാശഗംഗയേയും സപ്തർഷി ഗോളങ്ങളെ വേർതിരിച്ചു കാണിച്ചും പ്രവൎത്തിപ്പിക്കുന്ന ആറാംവായുമണ്ഡലത്തിലേ വായു.

പരിവാദകൻ-൧. ആവലാതിക്കാരൻ, ൨. അപവാദം പറയുന്നവൻ.

പരിവാദം-൧. നിന്ദ. ൨. അപവാദം. ൩. വീണയുടെ കമ്പി.

പരിവാദിനി-ഏഴുകമ്പിയുള്ള വീണ. സപ്തസ്വരങ്ങളെ സ്പഷ്ടമായി പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതു എന്നൎത്ഥം.

പരിവാപനം-ക്ഷൌരം

പരിവാപം-ഹ. ക്ഷൗരം. ഉ. കുളം. ന. പരിജനം.

പരിവാപിത-വി. ക്ഷൗരം ചെയ്യപ്പെട്ട.

പരിവാപിതം-രോമം കളഞ്ഞ (ക്ഷൗരംചെയ്യിച്ച) ശിരസ്സുമുതലായതു. പരിവപനം ചെയ്യപ്പെട്ടതെന്നർത്ഥം.

പരിവാരം-ഹ. ദാസൻ, അകമ്പടിക്കാരൻ, സേവകൻ മുതലായ ജനം. ഉ. വാളൂറ. ന. ഉപകരണം.

പരിവാഹം-ഹ. ഒഴുക്ക്. വെള്ളകവിച്ചൽ. ഉ. വെള്ളം കൊണ്ടു പോകുന്നതിനുള്ള കൈവഴി.

പരിവാഹി-നിഷ്പ്രയോജനമായി പദസംഖ്യ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന വാക്യം. (സാഹിത്യസാഹ്യം).

പരിവിതം-വി ചുററും വളയപ്പെട്ട.

പരിവിത്തി-അനുജൻ വേട്ടിട്ടുംതാൻ വേൾക്കാത്ത ജ്യേഷ്ഠൻ. ശ്രാദ്ധാദികളിൽ വർജ്ജിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പരിവൃഢൻ-പ്രഭുത്വമുള്ളവൻ, അധിപൻ. എങ്ങും വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പരിവൃത-വി. ഹ. ചുററും വളയപ്പെട്ട. ഉ. മുഴുവനും ലഭിച്ച.

പരിവൃത്തം- വാസ്തവോക്ത്യലംകാരത്തിൽ പെട്ട ഒരു അലംകാരം.

പരിവൃത്തി-ഹ. ഒന്നു കൊടുത്തു മറെറാന്നു വാങ്ങിക്ക. ഉ. ചുററിലും വളയുക ന. അവസാനം. ര. അനുജൻ വേട്ടിട്ടുംതാൻ വേൾക്കാത്ത ജ്യേഷ്ഠൻ. ഉ. ഒരലങ്കാരം.

സമത്തെ കൊടുത്തു സമത്തേയോ ന്യൂനത്തെ കൊടുത്തു അധികത്തേയോ അധികത്തെ കൊടുത്തു ന്യൂനത്തേയോ വാങ്ങുന്നതു്-പരിവൃത്തി എന്ന അലങ്കാരം.

പരിവേകം-പരിഭവം (പ-മ)

പരിവേത്താവു് - ജ്യേഷ്ഠനേക്കാൾ മുമ്പിൽ വേട്ട അനുജൻ. ജ്യേഷ്ഠനെവിട്ടു ഭാര്യയെ സ്വീകരിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

പരിവേദനം-ഹ. അതിവേദന. ഉ. വിവാഹം ന. വിവാദം.

പരിവേദം-പൂർണ്ണമായ ജ്ഞാനം.

പരിവേദീ-വി. ഹ നൊമ്പരം സഹിക്കുന്ന. ഉ. അറിയുന്ന. (സ്ത്രീ-പരിവേദിനി).

പരിവേഷകൻ-വിളമ്പുകാരൻ.

പരിവേഷം-ഹ. സൂര്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ചുററും ചില സമയം കണ്ടുവരുന്ന വളയം പരിവേശം എന്നും പറയാം. പരിധി, ഉപസൂര്യകം, മണ്ഡലം.

ഇതു് ഒരു ഉൽപാതസൂചകമാണെന്നു കാണുന്നു.

ഉ. വൃത്തത്തെ ചുററുക. ന. ചോറു കറി മുതലായവ വിളമ്പുക.

പരിവേഷ്ടനം-ചുററുക.

പരിവേഷ്ടിക്കുന്നു-ചുററുന്നു.

പരിവേഷ്ടിത-വി. ചുററപ്പെട്ട.

പരിവ്യാധം-ഹ. കൊങ്ങുവൃക്ഷം. ചെറുകൊന്ന. വായുവിനാൽ ഇളക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. ആററുവഞ്ഞിവൃക്ഷം. ജലത്തിനാൽ താഡിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം.

പരിവ്യാപ്ത-വി. വ്യാപിക്കപ്പെട്ട, പരക്കപ്പെട്ട.

പരിവ്രജ്യ-സന്യാസിയുടെ അവസ്ഥ.

പരിവ്രാജകൻ-സന്യാസി, നാലാമത്തെ ആശ്രമത്തിൽ പ്രവേശിച്ച ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ.

പരിവ്രാജിക-സന്യാസിനി.

പരിവ്രാട്ട്-സന്യാസി. സർവ്വം ഉപേക്ഷിച്ചു പോകുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പരിശ-വെട്ടുംമററും തടുപ്പാൻ തോലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു വസ്തു. (പരിച എന്നതുനോക്കുക).

പരിശിഷ്ട-വി. ശേഷിക്കപ്പെട്ട.

പരിശിഷ്ടം-ഒടുക്കം കൂടിയതു്.

പരിശീലനം-ശീലിക്കുക.

പരിശുദ്ധ-വി. ൧. ശുദ്ധമുള്ള. ൨. കുററമില്ലാത്ത.

പരിശുദ്ധാത്മാവു്-പുണ്യാത്മാവു്.

പരിശുദ്ധി-൧. പുണ്യം. ൨. കുററമില്ലായ്മ.

പരിശുഷ്ക-വി. നല്ലവണ്ണം ഉണങ്ങിയ.

പരിശുഷ്കം-നെയ്യിൽ വറുത്ത മാംസം.

പരിശേഷം-ശിഷ്ടം കൂടിയതു്, പരിശിഷ്ടം.

പരിശോധനം-ശോധനചെയ്ക.

പരിശോധിക്കുന്നു-൧. ശോധനചെയ്യുന്നു. ൨. നന്നാക്കുന്നു.

പരിശോഷം-ഉണങ്ങുക.

പരിശോഷിത-വി. ഉണക്കപ്പെട്ട.

പരിശ്രമം-൧. അദ്ധ്വാനം. ൨. ക്ഷീണം

പരിശ്രമിക്കുന്നു-൧ അദ്ധ്വാനിക്കുന്നു. ൨. ക്ഷീണിക്കുന്നു.

പരിശ്രയം-൧. ആശ്രയം, സ്ഥലം. ൨. കൂട്ടം

പരിശ്രാന്ത-വി. തളർന്ന, വാടിയ.

പരിശ്രാന്തി-അദ്ധ്വാനം. ൨. തളർച്ച.

പരിശ്രാവ്യ-വി. കേൾക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

പരിശ്രുത-കേൾക്കപ്പെട്ടം

പരിശ്ലിഷ്ട-വി. ആലിംഗനംചെയ്യപ്പെട്ട

പരിഷ-ജനസമൂഹം, കൂട്ടം.

പരിഷത്തു്-൧. സഭ. നാലുപുറത്തുനിന്നും ആൾ വരുന്ന സ്ഥലം എന്നർത്ഥം. ൨. കൂട്ടം.

പരിഷദൻ, പരിഷദ്യൻ, പരിഷദ്വലൻ-സഭാവാസി.

പരിഷധൻ-കൂട്ടത്തിൽ ഒരുത്തൻ.

പരിഷ്കന്ദൻ-മനസ്സില്ലാമനസ്സോടെ അന്യനാൽ വളർത്തപ്പെട്ടവൻ.

പരിഷ്കരിക്കുന്നു- ൧. അലങ്കരിക്കുന്നു. ൨. മിനുസമാക്കുന്നു. ൩. വെടിപ്പാക്കുന്നു.

പരിഷ്കാരം-൧. അലങ്കാരം, ആഭരണം. ൨. മിനുക്കുക, തെളിവാക്കുക. ൩. ശുദ്ധിയാക്കുക. ൪. മുമ്പിലത്തെ സ്ഥിതിയിൽ നിന്നും കുറെക്കൂടി നല്ലസ്ഥിതിയിൽ കൊണ്ടുവരുക

പരിഷ്കൃത-വി അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട.

പരിഷ്കൃതി-അലങ്കാരം.

പരിഷ്യന്ദം- വസ്ത്രാഭരണാദികളെക്കൊണ്ടു ചമയുക. (പരിസ്പന്ദത്തിന്റെ പാഠം.)

പരിഷ്വജിക്കുന്നു - ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നു.

പരിഷ്വംഗം-ആലിംഗനം.

പരിസംഖ്യ-൧. കണക്കുകൂട്ടുക. ൨. ഒരലങ്കാരം. (വാസ്തവോക്ത്യലങ്കാരത്തിൽ പെട്ടതു്.)

അനേക വസ്തുക്കളിൽ ചേരാവുന്ന ധർമ്മത്തെ അതിലല്ല ഇതിലാണെന്നു ഒന്നിൽത്തന്നെ നിയമനം ചെയ്യുന്നതു്-പരിസംഖ്യ.

പരിസരം-൧. ആറുകൾക്കും മലകൾക്കും അടുത്ത സ്ഥലം. നാലുപാടും സഞ്ചരിക്കാവുന്നേടം എന്നർത്ഥം. ൨. മരണം. ൩. തൊട്ടടുത്തു്, വക്ക്. ൪. ഭാഗം. ഉ-ം, ക്ഷോണീപരിസരം.

പരിസർപ്പം-൧. ചുററിനടക്കുക. ൨. ഗമനം. ൩. ഒഴുകുക, പിന്നാലെ പോകുക. ൪. പരിജനങ്ങൾ മുതലായവർ

വന്നു ചുററും നില്ക്കുക. ചുററുമുള്ള സൎപ്പണം എന്നൎത്ഥം.

പരിസൎയ്യ-ഹ. എല്ലായിടത്തും നടക്കുക. ഉ. അടുത്ത വരവ്.

പരിസ്കന്ദൻ-മനസ്സില്ലാമനസ്സോടെ അന്യനാൽ വളൎത്തപ്പെട്ടവൻ. ഉഴന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. പരിഷ്കന്ദൻ എന്നുമാവാം.

പരിസ്കന്ദം-ചുററിനടക്കുക.

പരിസ്കാരം-ആഭരണം. പരിഷ്കാരം എന്നതിന്റെ പാഠം.

പരിസ്കൃത-വി. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട (പരിഷ്കൃതത്തിന്റെ പാഠം)

പരിസ്തോമം-ഹ. ആനപ്പുറത്തു വിരിക്കുന്ന കമ്പിളി, ചെമ്പാലിപ്പടം. ഉ. രത്നക്കമ്പിളി. സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ന. മേൽവിരിപ്പ്.

പരിസ്പന്ദം-വസ്ത്രാഭരണാദികളെക്കൊണ്ടു ചമയുക. ഗുണാധാനത്തിന്നായിക്കൊണ്ടു പിന്നെയും പിന്നെയുമുള്ള ചലനം എന്നൎത്ഥം. ഉ. കുളി. ന. പൂചൂടുക.

പരിസ്പന്ദിക്കുന്നു-ഹ. കുളിക്കുന്നു. ഉ. പൂ ചൂടുന്നു.

പരിസ്യന്ദം-വസ്ത്രാഭരണാദികളെക്കൊണ്ടു ചമയുക. (പരിസ്പന്ദത്തിന്റെ പാഠം)

പരിസ്രുത-വി. ഇററിററുവീഴുന്ന, ഒഴുകുന്ന.

പരിസ്രുത-വാററിയെടുത്ത മദ്യം, മദ്യം.

പരിസ്രുത്തു്-ഹ. മദ്യം. ചുററും ഒലിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ഉ. തുള്ളിയായിട്ടു വീഴുക.

പരിഹരണം-ഹ. പ്രതിക്രിയ. ഉ. നീക്കിക്കളക.

പരിഹരിക്കുന്നു-ഹ. നീക്കിക്കളയുന്നു. ഉ. സൌഖ്യമാക്കുന്നു.

പരിഹസിക്കുന്നു-ഹ. നിന്ദിക്കുന്നു. ഉ. ചിരിക്കുന്നു.

പരിഹസിത-വി. ഹ. നിന്ദിക്കപ്പെട്ട. ഉ. ചിരിക്കപ്പെട്ട.

പരിഹസ്തം-കൈമോതിരം.

പരിഹാരം-ഹ. പ്രായശ്ചിത്തം. ഉ. നീക്കുപോക്ക്. ന. തള്ളിക്കളക.

പരിഹാൎയ്യ-പരിഹരിക്കപ്പെടുവാൻതക്ക

പരിഹാൎയ്യം-ഹ. പൊൻവള. ഉ. ഉപേക്ഷിക്കാവുന്നതു്.

പരിഹാസം-ഹ. നിന്ദ. ഉ. ചിരി. ന. സന്തോഷം, ഉല്ലാസം, നേരംപോക്ക്, ക്രീഡ.

പരിഹാസവചനം= സോല്ലുണ്ഠനം, സോൽപ്രാസം.

'പാരംപരിഹസിച്ചീടുന്നവർകൾക്കു
ഘോരനരകമെന്നുണ്ടുവേദോക്തികൾ'
(ഭാരതം-സദാചാരവാക്യം)

പരിഹൃത-വി. ഹ. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട. ഉ. പരിഹസിക്കപ്പെട്ട.

പരീക്ഷ-പഠിത്തവും മററും ശോധനചെയ്യുക.

പരീക്ഷക-വി. പരീക്ഷിക്കുന്ന, ഗുണദോഷം അറിയുന്ന.

പരീക്ഷകൻ-ഹ പരീക്ഷിക്കുന്നവൻ. ചുററും നോക്കിക്കാണുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. മറെറാരു പൎയ്യായം-കാരണികൻ. ഉ. പ്രമാണങ്ങളെക്കൊണ്ടു് പദാൎത്ഥത്തെ നിശ്ചയിക്കുന്നവൻ.

പരീക്ഷകാ-ശോധനചെയ്യുന്നവൾ.

പരീക്ഷണം-ശോധന.

പരീക്ഷിക്കുന്നു-ശോധനചെയ്യുന്നു.

പരീക്ഷിക്കുന്നവൻ = പരീക്ഷകൻ, കാരണികൻ.

പരീക്ഷിത-വി. ശോധനചെയ്യപ്പെട്ട.

പരീക്ഷിതൻ-ഹ. ശോധന ചെയ്യപ്പെട്ടവൻ. ഉ. അൎജ്ജുനന്റെ പുത്രന്റെ പുത്രൻ. (പരീക്ഷിത്തു് എന്നും പറയും).

പരീക്ഷിത്തു്-ഒരു രാജാവു്, അർജ്ജുനന്റെ പൌത്രൻ.

ഇദ്ദേഹം യുധിഷ്ഠിരന്റെ ശേഷം ഹസ്തിനാപുരത്തിൽസിംഹാസനാരൂഢനായി. ഋഷിശാപത്താൽ ഒരു പാമ്പു കടിച്ചു മരിച്ചു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജ്യഭാരാരംഭത്തോടു കൂടി കലിവർഷം തുടങ്ങി. പരീക്ഷിത്തു് അർജ്ജുന പുത്രനായ അഭിമന്യുവിന്റേയും വിരാട പുത്രിയായ ഉത്തരയുടേയും പുത്രനാകുന്നു. ഉത്തരയുടെ ഗർഭത്തിൽ കിടന്നിരുന്നപ്പോൾ പരീക്ഷിത്തിനെ അശ്വത്ഥാമാവു ബ്രഹ്മാസ്ത്രം പ്രയോഗിച്ചു കൊന്നു കുലം അററുപോകാതെയിരിപ്പാൻ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഉജ്ജീവിപ്പിച്ചു. അതിനാലാണു് 'വിഷ്ണുരാതൻ' (വിഷ്ണുവിനാൽ കൊടുക്കപ്പെട്ടവൻ) എന്ന പേരുണ്ടായതു്. പരിക്ഷിത്തു എന്നും കാണുന്നുണ്ടു്. പരീക്ഷിത്തിന്റെ ജനനം ശാപം മുതലായതിനു ഭാഗവതം പ്രഥമസ്കന്ധം നോക്കുക.

പരീക്ഷ്യ - വി. പരിശോധിക്കുന്നതിനു യോഗ്യമുള്ള, പരിശോധിച്ചു ഗ്രഹിക്കേണ്ടതായ.

പരീണാഹൻ-ശിവൻ.

പരീണാഹം-പരിണാഹം, വിശാലത.

പരീത-വി. ചുററപ്പെട്ട, വ്യാപിക്കപ്പെട്ട.

പരീതത്തു്-കടൽമാല.

പരീതം-ചുററപ്പെട്ടതു്.

പരീഭാവം-നിന്ദ

പരീരണം-ഹ ആമ. ൨. ഉടുപ്പു്. ൩. വടി.

പരീരംഭം-ആലിംഗനം

'പരീരംഭകേളീപരാണാംനരാണാം'

പരീവർത്തം-തമ്മിൽ മാററം, ഒന്നു കൊടുത്തു മറെറാന്നു വാങ്ങുക.

പരീവാദം-ഹ. നിന്ദ, ആക്ഷേപം. ൨. അപവാദം പറക.

പരീവാപം-ഹ. കൂടാരം മുതലായ ഉപകരണം. ൨. വിത്തു വിതയ്ക്കുക. ൩. ജലം നില്ക്കുക.

പരീവാരം-ഹ. വാളുറ. ൨. പരിജനം. ൩. ഉപകരണം. ഇതിനാൽ ചുററപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു് ഈ പേർ വന്നു.

പരീവാഹം-ഹ ജലം ഒലിക്കുന്ന ചാൽ. ൨. വെള്ളം കവിഞ്ഞു് ഒഴുകുക. ൩. ഒഴുക്കു്, പരിവാഹം.

പരീഷ്ടി-ഹ. അന്വേഷണം. ൨. ശ്രാദ്ധാദിക്രിയകൾക്കു യോഗ്യന്മാരായിട്ടുള്ളവരെ അന്വേഷിക്കുക ൩. ബഹുമാനം, പൂജിക്കുക.

പരീസാരം-ഹ. ചുററിനടപ്പു്, എല്ലാടവും സഞ്ചരിക്കുക. ചുററുമുള്ള ഗമനം എന്നർത്ഥം. ൨. അടുത്ത വരവു്.

പരീഹാസം-ഉല്ലാസം, സന്തോഷം, കളിക്കുക, ക്രീഡ. ചിരി പ്രധാനമായിട്ടുള്ളതെന്നർത്ഥം.

പരു-ശരീരത്തിൽ ഉരുണ്ടു കൂടി പൊട്ടുന്ന ഒരു ദീനം. (സം) ഹ. കരിമ്പു്, ചൂരൽ മുതലായവയുടെ മുട്ടു്. ൨. മുളയുടെ കമ്പു്. ൩ സമുദ്രം. ൪. പർവ്വതം.

പരു-വി. ഹ. ആസകലം. ൨ വലുതായ.

പരുകുന്നു-ഹ. ആസ്വദിക്കുന്നു. ൨. തടവുന്നു.

പരുക്കു്, പരിക്കു്-ഹ. മുറിവു്. ൨. ഒരു വൃക്ഷം. ൩. തഴമ്പു്.

പരുക്കുക-തടിക്കുക, വണ്ണംവെക്കുക.

പരുങ്ങൽ-ഹ. ഇന്നതു ചെയ്യണമെന്നറിയാതെ വ്യസനിക്കുക, ഭയം, പരിഭ്രമം. ൨. പുല്ലു പറിക്കു.

പരുങ്ങുന്നു-ഹ. ഇന്നതു ചെയ്യണമെന്നറിയാതെ വ്യസനിക്കുന്നു ൨. പുല്ലു പറിക്കുന്നു.

പരുത്തു്-അ. കഴിഞ്ഞ സംവത്സരം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗം.

പരുത്ത-വി. ൧. വലിയ. ൨. മൃദുത്വമില്ലാത്ത.

പരുത്തി-പഞ്ഞി. പര്യായങ്ങൾ-തുണ്ഡികേരി, സമുദ്രാന്തം, കാർപ്പാസീ, ബദരം.

പരുത്തി-ഇതു നാരുവിളവുകളിൽ പ്രധാനമാകുന്നു. ഇതിൽനിന്നു തുണിയും എണ്ണയും ഉണ്ടാക്കുന്നു, കാലികൾക്കു തീററിക്കു കൊള്ളാം.

പരുദ്വാരം-കുതിര.

പരുന്ത്-ഒരു പക്ഷി, പരുന്ന്. പര്യായങ്ങൾ-ശശാദനം, പത്രീ, ശ്യേനം.

ഇതിന്റെ മാംസം പഴകിയ അൎശസ്സിനും മററും നന്ന്. സം-ശ്യേനം. ത-പറന്ത്.

പരുന്ന്-ഒരു പക്ഷി, പരുന്ത്.

പരുപരുക്കുന്നു-മിനുസമില്ലാതാകുന്നു.

പരുപരുപ്പ്-മിനുസമില്ലായ്മ.

പരുപരെ-അ. മിനുസമില്ലാതെ.

പരുമാററം-പ്രയോഗം.

പരുമ്പുടവ-മിനുസമില്ലാത്ത (പരുപരുപ്പുള്ള) പുടവ.

പരുൽ-അ. കീഴാണ്ട്.

പരുലം-കുതിര.

പരുവ-൧. ഒരുവക വള്ളി. ൨. ഒരുവക വൃക്ഷം. ൩. ഇല്ലിക്കൂട്ടം.

പരുവക്കിഴങ്ങ്-പരുവ വള്ളിയുടെ കിഴങ്ങ്.

പരുവം-൧. പാകം. ൨. അവസരം. ൩. പഴുപ്പ്. ൪. യൌവ്വനം. ൫. വയസ്സ്.

പരുഷ-വി. ൧. കഠിനമായ. ൨. പലനിറമുള്ള.

പരുഷങ്ങൾ-കർണ്ണകഠോരമായ വാക്കുകൾ.

പരുഷൻ-നിഷ്കണ്ടകൻ.

പരുഷം-കഠിനവാക്ക്. മറെറാരു പര്യായം-നിഷ്ഠുരം. മതി എന്നു തോന്നിക്കുന്നത് എന്നൎത്ഥം. ൨. ഒരു വൃക്ഷം. ൩. സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം രീതികളിൽ ഒന്ന് ൪. മാൎദ്ദവമില്ലാത്തത്.

പരുഷവചനം-കഠിനവാക്ക്.

പരുസ്സ്-അ. കഴിഞ്ഞവൎഷം.

പരുസ്സ്-൧. കരിമ്പു മുതലായവയുടെ മുട്ട്. ൨. മുളയുടെ കമ്പ്. നിറയ്ക്കുന്നത്, രക്ഷിക്കുന്നത് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥം. ൩. മുടിച്ചി, ചേർപ്പ്.

പരൂഷ(ക)ം-ചിററീന്തൽവൃക്ഷം.

ഇതിനു ചിററീന്തൽ എന്നുള്ള ഭാഷ ചേരുന്നതല്ലെന്നു അഭിപ്രായം കാണുന്നു. ഈത്തയുടെ ജാതിയിൽ പെട്ടതല്ലെന്നാണ് അവരുടെ പക്ഷം. ഇതിന്റെ ഇല ക്രവളയിലയുടെ നടുവിലുള്ള ഇലയിലും കുറച്ചുകൂടി വലുതാണ്. കായ്ക്കു ചെറുനാരങ്ങയുടെ മുഴുപ്പിരിക്കും. ഇതിന്റെ പഴം ഭുജിച്ചുണ്ടാകുന്ന അജീൎണ്ണത്തിനു ചുക്കുവെള്ളം ഇന്തുപ്പു ചേൎത്തു കുടിക്കുക വിശേഷം.

പരേഗ്ങിതജ്ഞൻ-അന്യാഭിപ്രായം അറിയുന്നവൻ.

പരേത-വി. മരിച്ച.

പരേതൻ മരിച്ചവൻ. പരമായലോകത്തേ പ്രാപിച്ചവൻ എന്നൎത്ഥം.

പരേതം-മരിച്ചവന്റെ ആൎത്മാവ്.

പരേതരാട്ട്-അന്തകൻ, യമൻ. പരേതന്റെ (പ്രേതത്തിന്റെ) രാട്ട് (രാജാവ്). മരിച്ചുപോയവരുടെ അപരാധങ്ങളെക്കുറിച്ചു വിസ്തരിച്ചു തീൎപ്പു കല്പിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

പരേദ്യവി-അ. പിറേറന്നാൾ, പരമായിരിക്കുന്ന ദിവസത്തിൽ.

പരേഷ്ടക-വളരെ പ്രസവിച്ച പശു. അന്യന്മാരാൽ ഇച്ഛിക്കപ്പെടുന്നവൾ എന്നർത്ഥം

പരൈധിത-വി. അന്യനാൽ വളർത്തപ്പെട്ട

പരൈധിതം-ഒരു പക്ഷി, കരിൽ.

പരോക്ഷ-വി. അപ്രത്യക്ഷമായ.

പരോക്ഷ-കാണ്മാൻ വഹിയായ്ക, മറവ്

പരോക്ഷജ്ഞാനം- അപ്രത്യക്ഷജ്ഞാനം.

പരോക്ഷൻ-സന്യാസി

പരോപകാരം-അന്യന്മാർക്ക ചെയ്തുകൊടുക്കുന്ന ഉപകാരം.

പരോപകാരി-വി. പരോപകാരം ചെയ്യുന്ന.

പരോപകാരിണീ-പരോപകാരം ചെയ്യുന്നവൾ.

പരോപകാരീ- പരോപകാരം ചെയ്യുന്നവൻ.

പരോപദ്രവം-പരന്മാരെ ഉപദ്രവിക്ക

പരോഷ്ഠീ-ഹ. നരിച്ചീർ. ൨. വാവൽ. തണുപ്പ് അസഹ്യമാകയാൽ ഉഷ്ണം പ്രധാനമായിട്ടുള്ളത്, ശത്രുഭയം നിമിത്തം സദാ ഒളിച്ചിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൩. പാററ.

പർക്കടം-ഹ. ഞാറപ്പക്ഷി. ൨ ആകലം, വ്യാകലം.

പർക്കടി-ഹ. ഇത്തിയാൽ. ൨. ചിററാൽ. പരസ്പരം ചേർന്ന നില്ക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പർജ്ജനി-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, മരമഞ്ഞൾ. കുഷ്ഠം മുതലായ രോഗങ്ങളിൽ നിന്നു രക്ഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. പരന്മാർക്ക സ്വസ്ഥതയെ ജനിപ്പിക്കുന്നത് എന്നുമാവാം.

പർജ്ജന്യ-മരമഞ്ഞൾ

പർജ്ജന്യൻ-ഹ ഇന്ദ്രൻ. (മലയുടെ ദേവൻ) ൨ വിഷ്ണു.

പർജ്ജന്യം-ഹ. ഇടിവെട്ടുന്ന മേഘം. ൨. മേഘശബ്ദം. ൩. മേഘം. ൪. മുത്തങ്ങ.

പർണ്ണചീരപടൻ-ശിവൻ.

പർണ്ണഭോജനം-ആട്.

പർണ്ണം-ഹ. ഇല. വൃക്ഷത്തെ രക്ഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. ചിറക്. ൩. അസ്ത്രത്തിന്നു കെട്ടുന്ന തൂവൽ. ൪. പ്ലാശുവൃക്ഷം. വ്രതസ്ഥന്മാരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൫ പച്ചില. ൬. വെററില.

പർണ്ണമണി-മരതകം.

പർണ്ണലതാ-വെററിലക്കൊടി.

പർണ്ണശാല-ഇലക്കുടിഞ്ഞിൽ, മഹർഷിമാരുടെ പുര. തൃണപർണ്ണാദിനിർമ്മിതമായ ശാല എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പർയ്യായം-ഉടജം.

പർണ്ണാദൻ-ദമയന്തിയുടെ ദൂതനായിരുന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ

പർണ്ണാസം-തുളസി, ചെറുതുളസി. ഇലകളെക്കൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പർപ്പടകക്കാരം-പർപ്പടകത്തിനു ചേർക്കുന്ന കാരം.

പർപ്പടകപ്പല്ല്-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

മലം പിടിക്കും. വാതവർദ്ധനകരമാണ്. തണ്ണീർദ്ദാഹം, ചുഴൽച്ച, അരുചി മുതലായവക്കു നന്ന്.

പർപ്പടകം-ഹ. പപ്പടം. ൨ (സം) പർപ്പടകപ്പല്ല്.

പർപ്പടപ്പിട്ട്-ഉഴുന്നു പൊടിച്ചു കുഴച്ച് ഇടിച്ചുണ്ടാക്കുന്ന വസ്തു.

പർപ്പടക്രിം-ഹ. ഉഴുന്നു പൊടിച്ചു കാരവും ഉപ്പും കൂട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു ഭക്ഷണവസ്തു (പപ്പടം എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക) ൨. ഒരുമാതിരി സുഗന്ധം.

'പൎപ്പടം' എന്നു പറയുന്നതിനേക്കാൾ ഭാഷയിൽ 'പപ്പടം' എന്നു പറയുന്നതാണ് നന്നെന്നു അഭിപ്രായക്കാരുണ്ട്. 'പടപട' പൊടിയുന്നതിനാലായിരിക്കണം 'പപ്പടം' എന്നു പേരുണ്ടാകാൻ കാരണം. 'പറപറ' പൊടിയുക എന്നതു യുക്തിക്കു ചേരുന്നതുമല്ല. 'പറപറ' കീറുക എന്നു വന്നേക്കാം. ഇവിടെ ഇങ്ങിനെയാണ് ആപക്ഷക്കാരുടെ പിടിത്തം. പരിപ്പ് + അട = എന്നും വരാമല്ലോ. പപ്പടകം, ഏതേതു വസ്തുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്നുവോ അതിന്റെ ഗുണം കാണിക്കും. പച്ചനിറമുള്ള ചെറുപയറുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്നതു പഥ്യമായിരിക്കും. ത-അപ്പളം.

പൎപ്പടവൃക്ഷം-ഒരു വൃക്ഷം, പൊരിയൽ. വാതം, ജ്വരം, വിഷം, രക്താതിസാരം, കൃമി മുതലായതിനു നന്ന്. സം-കുംഭീ.

പൎപ്പടീ-ഹ. കരിങ്കച്ചോലം. ഉ. പൎപ്പടം.

പൎപ്പം-ഹ. ഇളംപുല്ല്. ഉ. വീട്.

പൎപ്പരീകൻ-ഹ. സൂൎയ്യൻ. ഉ. അഗ്നി.

പൎപ്പരീകം-ഹ. കുളം, തൊട്ടി. ഉ. എരിക്ക്.

പൎയ്യങ്കം-ഹ. കട്ടിൽ(ൾ). ഉപഭോഗാദികൊണ്ടു അടയാളപ്പെടു(ത്തു)ന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ഉ. പല്ലക്ക്.

പൎയ്യടനം- സഞ്ചാരം, ഭിക്ഷാൎത്ഥമായും മററും അവിടവിടെ സഞ്ചരിക്കുക.

പൎയ്യന്തപൎവ്വതങ്ങൾ-ഉലിയ പൎവ്വതങ്ങളുടെ ചുററും കാണപ്പെടുന്ന ചെറുതരം കുന്നുകൾ.

പൎയ്യന്തഭൂ-ആറുകൾക്കും മലകൾക്കും അടുത്തുള്ള സ്ഥലം. നാലുപുറവുമുള്ള ഭൂമി എന്നൎത്ഥം.

പൎയ്യന്തം-ഹ. അതിൎത്തി. ഉ. അവസാനം. ന. ദൂരം.

പൎയ്യപ്തി-വിത്തുവിത.

പൎയ്യയണം-ഹ. ചുററിനടപ്പ്. ഉ. കതിരജീനി.

പൎയ്യയം-ഹ. ചുററൽ, പരിവൃത്തം. ഉ. മാററം. ന. കുഴപ്പം. ൪. ജോലിയിലുള്ള ഉപേക്ഷ. ൫. വണ്ടിച്ചക്രം.

പൎയ്യവരോധം-തടവ്, വിരോധം, മുടക്കം.

പൎയ്യവസാനം-ഒടുക്കത്തെ അവസാനം.

പൎയ്യവസ്ഥ- വിരോധം, വിരോധനം. എല്ലാകാൎയ്യത്തിലും സ്ഥിതിചെയ്യുക, ശത്രുവിന്റെ സകല കാൎയ്യങ്ങളിലും തകരാറുചെയ്യുക എന്നു ഫലിതാൎത്ഥം.

പൎയ്യസ്ത-വി. ഹ. ചുററപ്പെട്ട. ഉ. ചിതറിയ. ന. നശിച്ച.

പൎയ്യസ്താപഹ്നുതി-ഒരു അലങ്കാരം. (പരിസംഖ്യാലങ്കാരത്തിന്റെ വകഭേദം)

പൎയ്യസ്ഥിക-കിടക്ക.

പൎയ്യാകുലം-വി. ഹ. കലങ്ങിയ. ഉ. ഭയപ്പെട്ട ന. നിറഞ്ഞ.

പൎയ്യാകുലം-ദുഃഖം.

പൎയ്യാണം-ജീനി.

പൎയ്യാപ്ത-വി. ഹ. പ്രാപിച്ച. ഉ. ത്രാണിയുള്ള, ശക്തിയുള്ള. ന. തികഞ്ഞ, മതിയാകുന്ന.

പൎയ്യാപ്തം-അ. ഹ. വേഗത്തിൽ. ഉ. തൃപ്തിയായി ന. ശക്തിയായി. ൪. മതിയായി.

യഥേഷ്ടം എന്ന അൎത്ഥത്തിൽ ക്രിയാവിശേഷണമായി പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നു. തികഞ്ഞതു് എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം.

പൎയ്യാപ്തി-ഹ. അവസാനം. ഉ. കൊല്ലുവാനൊരുങ്ങിവരുന്നവനെ തടുക്കുക, രക്ഷിക്കുക.

പൎയ്യായം-ഹ. ക്രമം, ശരിയായ ക്രമം. ഉ. വിധം. ന. ഒരു വാക്കിനു പകരമാ

യുള്ള വാക്ക്. ഭ. ഒരേ അർത്ഥത്തെ പറയുന്നത്. ഇ. അവസരം. ന. ഉണ്ടാക്കുക. ഒ. ഗ്രഹണം. വ ഒരലങ്കാരം (വാസ്തവോക്തൃലങ്കാരത്തിൽ പെട്ടത്).

ഒരു വസ്തു ഒന്നിനെ വിട്ട മറ്റൊന്നിനെ എന്ന മുറക്കു പല വസ്തുക്കളെ പ്രാപിക്കുന്നതായോ അല്ലെങ്കിൽ പല വസ്തുക്കളും ഒരോന്നായി ഒന്നിനെ പ്രാപിക്കുന്നതായോ പറയുന്നത് പര്യായാലങ്കാരം–ഭാക്ഷാലക്ഷണം.

ൻ. അതിക്രമം (ക്രമംവിട്ട പ്രവൃത്തി).

പര്യായശയനം–തവണവെച്ചു മാറിമാറി ഉറങ്ങുക.

പര്യായോക്തം–ഒരലങ്കാരം. (വാസ്തവോക്തൃലങ്കാരത്തിൽപെട്ടത്).

പര്യായോക്തം എന്നാൽ ചമൽക്കാരത്തിനു വേണ്ടി ചെയ്യുന്ന വളച്ചുകെട്ട്. അതായത് ചമൽക്കാരത്തിനായിട്ടു വളച്ചുകെട്ടി പറയുക എന്നർത്ഥം.

പര്യാസം–ഭ. അവസാനം. ഒ. ചുറ്റൽ

പര്യാഹാരം–ഭ. കാവടി. ഒ. ചുമട്.

പര്യുത്സുക–വി. ഭ. ദുഃഖമുള്ള. ഒ. ഏറവും ആഗ്രഹമുള്ള. ന. മനസ്സിളകിയ.

പര്യുദഞ്ചനം–കടം. കാലാന്തരത്തിൽ മടങ്ങിവരുന്നതെന്നർത്ഥം.

പര്യുപാസനം–ഒരുമിച്ചിരിക്ക.

പര്യുപ്ത–വി ഭ. വിണ്ടു വിരക്കപ്പെട്ട. ഒ. രത്നം പതിക്കപ്പെട്ട.

പര്യേഷണം–ഭ. അന്വേഷണം. ഒ. ശ്രദ്ധാഭക്തി ക്രിയകൾക്കു യോഗ്യന്മാരായിട്ടുള്ളവരെ അന്വേഷിക്കുക. ചുഴലവും മുറിനടക്കുക എന്നർത്ഥം.

പർവ്വകം–ഭ. ചെറുതേക്ക്. ഒ. കാൽ മുട്ടിന്റെ സന്ധി.

പർവ്വകാലം–അഷ്ടമി, ചതുർദ്ദശി, കറുത്ത വാവ്, വെളുത്ത വാവ് ഈ നാളുകൾ.

പർവ്വതകന്യക–പാർവ്വതി.

പർവ്വതകാകൻ – മലങ്കാക്ക, കാവതിക്കാക്ക.

പർവ്വതജ–ഭ. പാർവ്വതി. ഒ. നദി.

പർവ്വതൻ–നാരദന്റെ സ്നേഹിതനായ ഒരു യക്ഷി.

പർവ്വതപക്ഷച്ഛിത്തു്–ഇന്ദ്രൻ.

പർവ്വതപുത്രി–പാർവ്വതി.

പർവ്വതം–ഭ. മല. സന്ധിയുള്ളതു്, ഭൂമിയെ നിറയ്ക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. മറ്റു പർവ്വതങ്ങൾ–മഹീധ്രം, ശിഖരി, കൂപ്പുള്ളതു്, അഗഹ്യം, ധരം, അദ്രി, ശൈലം, ഗിരി (ന–പു), അചലം, ശൈലം, ശിലോച്ചയം. ഒ. ഒരു വക ചീര. ന. ഒരു വക മീൻ. ഭ. പാറ, കന്ത്. ഇ. ഏഴ് എന്ന അക്കം. ന. പുരുഷൻ.

പർവ്വതവാസിനി–ദുർഗ്ഗ.

പർവ്വതാത്മജ–പാർവ്വതി.

പർവ്വതാരി–ഇന്ദ്രൻ.

പർവ്വതാശയം–മേഘം.

പർവ്വതാശ്രയം–ശരഭം, എട്ടുകിമാൻ.

പർവ്വം–ഭ. മുട്ട്. ഒ. വാവു്. ന. അദ്ധ്യായം, ഭാരതത്തിലെ ഓരോ പങ്കുകൾ. ഭ. ഭാരതം കിളിപ്പാട്ട്. ഇ. വിഷുവും മറ്റും. ന. ഉത്സവം. ഒ. അയനസംക്രമം, സംക്രമം. വ. അവസരം. ൻ. ക്ഷണം. ഫ്ര. കറുത്തതും വെളുത്തതുമായ വാവു്. പൂരിപ്പിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

പർവ്വസന്ധി–വാവും പ്രതിപദവും കൂട്ടുന്ന സന്ധി.

പർശു, പർശ്വധം–ഭ. വെണ്മഴു. (പരശു, പരശ്വധം ഇവയുടെ പാഠം). ഒ. ആയുധം.

പർശുകാ–വാരിയെല്ലു്. ശയനാദികളിൽ സ്പർശിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം.

പർശുപാണി – ൧. പരശുരാമൻ. ൨. ഗണേശൻ.

പല–വി. വളരെ, അനേകം.

പലക–൧. കനംകുറച്ചു വീതിയിൽ അറുത്ത മരം. ൨. ഇരിക്കുന്നതിനുള്ള ചെറിയ പലക. കരണ്ടി. ൩. പരിച. (ഫലകം എന്നതാണു 'പലക' ആയതു്).

പലകനാക്ക–ചുക്കാൻ.

പലകപ്പയ്യാനി–ഒരു വൃക്ഷം. പര്യായങ്ങൾ–മധൂകപർണ്ണം, പത്രാർണ്ണം, നടം, കടപംഗം, ഡുണ്ഡുകം, സ്യോനാകം, ശുകനാസം, ഋക്ഷം, ദീർഘവൃന്തം, കടന്നടം, ശോണകം, അരളു, (പയ്യാഴാന്ത, പയ്യാനി ഇങ്ങിനെയും പറയും)

വാതം, പിത്തം, കഫം, ഛർദ്ദി, ചുമ, കൃമി മുതലായവക്കു നന്നു്. ഒരു കഫഘ്നദ്രവ്യമാണ്. ത–പെരുവാകൈ.

പലകമീൻ–ഒരുവക സമുദ്രമത്സ്യം.

പലകാരം–അപ്പം. (ഫലഹാരമാണു് പലകാരമായതു്).

പലങ്കഷ – ൧ ഒരു മരുന്നു്, ഞെരിഞ്ഞിൽ. മുള്ളുകൊണ്ടു മാംസത്തെ കഷണംചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു വൃക്ഷം, കമ്പിൾ. ൩. പ്ലാശു്. ൪. അരത്ത. ൫. അരക്കു്. ൬. ഗുഗ്ഗുലു. ൭ ചെറിയ അമര.

പലങ്കഷം–൧. ഗുഗ്ഗുലു. ൨. സിംഹം.

പലഗണ്ഡൻ–കല്ലാശാരി, നിലം ചുമരു മുതലായതു ചെത്തിത്തേയ്ക്കുന്നവൻ. പലം=മാംസം. ഗണ്ഡം=കവിൾത്തടം. മാംസസദൃശമായ മണ്ണു് കുമ്മായം മുതലായതുകൊണ്ടു് കവിൾത്തടമെന്നവണ്ണം മിനുമിനുത്ത ശില്പങ്ങളെ ചെയ്യുന്നവനെന്നു ലാക്ഷണികമായ അർത്ഥം മറെറാരു പര്യായം–ലേപകൻ.

പലണ്ഡു–ചുകന്നുള്ളി, ചീരുള്ളി. (പലാണ്ഡു എന്നതിന്റെ പാഠം).

പലതു്–വി. അനേകം.

പലപല–വി. അനേകം.

പലപ്പോഴും–അ. കൂടക്കൂടെ.

പലപ്രിയം–കാക്ക.

പലം–൧. ഇരുപത്തൊന്നു കഴഞ്ചു കൂടിയതു്. (നാലു കൃഷ്ണത്തിന്റെ–നൂൽ ആദ്യമാഷകത്തിന്റെ–പേർ എന്നുമുണ്ടു്.)

പലം=രണ്ടു് ഔൺസ്. ഇതിനു മലയാളത്തിൽ മാനം, തവി, തുടം എന്നൊക്കെ പറയും.

൨. മാംസം. അറിയപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം.

പലർ, പലരും–വി. അനേകംപേർ.

പലലം–൧. മാംസം. ദേഹത്തിൽ വ്യാപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

'പലലമതുപരിചിനൊടുണക്കുവാൻ'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

൨. എള്ളുണ്ട. ൩. ചളി, പങ്കം.

പലലാശയം–ഒരു ദീനം, തൊണ്ടവീക്കം.

പലലാശി–രാക്ഷസൻ. മാംസം ഭക്ഷിക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം.

പലവക–വി. പലമാതിരി.

പലവിധം–വി. പലപ്രകാരമുള്ള.

പലവും–അ. പലതും.

പലവുരു–അ. പല പ്രാവശ്യം.

പലവൂട്ടു്–അ. പല പ്രാവശ്യം.

പലവൂർക്കധിപൻ–പല ദേശത്തിന്നധികാരി.

പലവൂഴം–വി. പല പ്രാവശ്യവും.

പലവെഞ്ഞനക്കടമ – തിരുവിതാംകൂറിൽ നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന ഒരു നികുതി.

പലവ്യഞ്ജനം–കടുക് ജീരകം ഉലുവാ മുതലായതു്.

പലഹാരം–അപ്പം, അട, റൊട്ടി മുതലായ ഭക്ഷണവസ്തു.

പലഹാരക്കച്ചവടക്കാരൻ=ഭക്ഷകാരൻ, ഭക്ഷ്യകാരൻ.

പലാഗ്നി-പിത്തം.

പലാംഗം-ചീങ്കണ്ണി.

പലാണ്ഡു-ഒരു അങ്ങാടിമരുന്ന്, ചുകന്നുള്ളി, ചീരുള്ളി. (പലണ്ഡു എന്നുമാവാം). രക്ഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨ വലിയ വെള്ളുള്ളി.

പലാത്തെല്ല്-എടുപ്പ്.

പലായനം-ഓടിപ്പോക്ക്, ഓട്ടം.

'പാററകൾപോലെപലായനംചെയ്തയും (കല്യാണസൌഗന്ധികം തുള്ളൽ)

പലായമാനം-ഓടുന്നത്.

പലാലഭദാഹദം-മാവ്.

പലാലം-വയ്ക്കോൽ. പറക്കുന്നത്, കനമില്ലാത്തത് എന്നർത്ഥം.

പലാശ-വി. ൧. പച്ചനിറമായ. ൨. ക്രൂരതയുള്ള. (സ്ത്രീലിംഗം-പലാശീ).

പലാശ(ക)ം-൧. പ്ലാശു. ൨. ചെറുകച്ചോലം.

പലാശകാ-മുരുക്ക്.

പലാശൻ-രാക്ഷസൻ.

പലാശം-൧. ഇല. പരന്മാരാൽ (ശീർണ്ണപർണ്ണാശന വ്രതപരന്മാരായ യോഗികളാൽ) ഭക്ഷിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. പലം (മാംസം) ഇലകളിൽ വച്ചു ഭക്ഷിക്കുന്നതുകൊണ്ടു പലാശം എന്നുമാവാം. ൨ പ്ലാശുവൃക്ഷം. പുണ്യങ്ങളായ ഇലകൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. പൂക്കളോടു കൂടിയതാകയാൽ മാംസം ഭൂജിക്കുന്നതുപോലെയിരിക്കുന്നതു എന്നുമാവാം. ൩. ചെറുകച്ചോലം. മാംസത്തിൽ ആശയുള്ളതു എന്നർത്ഥം. ൪. പച്ചനിറം. ൫. പച്ചില.

പലാശാന്താ-നറുമഞ്ഞൾ.

പലാശി-൧. വൃക്ഷം. ഇലകൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. രാക്ഷസൻ. ൩. ചെറുകച്ചോലം. ൪. അരക്ക്.

പലിക്നീ-നരച്ചവൾ. പലിതം (നര) ഉള്ളവൾ എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പര്യായം-വൃദ്ധ.

പലിത-വി. നരച്ച.

പലിതം-൧. നര. ഇതുകൊണ്ടു ദേഹസൌന്ദര്യം ഇല്ലാതാകുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

പലിതം എന്നതു ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗമാണ്. ഇതു കോപം, ദുഃഖം, ശ്രമം ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലും കൊണ്ടുണ്ടായ ദേഹച്ചൂടു തലയിൽ കയറി തലമുടിയെ പഴുപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു.

൨. അലങ്കരിച്ച തലമുടി. ൩. ചേലേയം.

പലിശ-നെല്ലോ പണമോ വായ്പകൊടുത്താൽ കൂട്ടിക്കിട്ടുന്നത്

പലിശ കൊണ്ടുപജീവിക്കുന്നതിന്റെ പേർ=അർത്ഥപ്രയോഗം, കുസീദം, വൃദ്ധിജീവികാ അർത്ഥപ്രയോഗം എന്നതു ധനം കടം കൊടുത്തു വാങ്ങുന്നതിന്റെയും, കുസീദം എന്നത് പലിശയുടേയും, വൃദ്ധിജീവികാ എന്നത് ആ പലിശകൊണ്ട് ഉപജീവിക്കുന്നതിന്റെയും പേരെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു. പലിശകൊണ്ടുപജീവിക്കുന്നവനു 'കുസീദികൻ' എന്നു പേർ.

പലേടത്തു്, പലേടവും-അ. പല സ്ഥലത്തു.

പല്ല്-൧. വായിൽ രണ്ടു വരിയായിട്ടു നില്ക്കുന്ന കടുത്ത സാധനം. പല്ലിന്റെ പേർ=രദനം, ദശനം, ദന്തം, രദം. (അടിതോൽ മോണ ഇവ നോക്കുക). ൨. ചിരവയുടേയും അറപ്പുവാളിന്റെയും മററും കൂർത്തഭാഗങ്ങൾ. ൩. താക്കോൽ പുച്ഛം.

രാജാക്കന്മാർ പല്ലുതേക്കുന്നതിനു 'തിരുമുത്തു വിളക്കുക' എന്നു പറയും. പല്ല

തേക്കുന്നതു രാവിലേയും ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷവും വേണ്ടതാണ്. ആമരോക്ഷം, മുട്ടി, ശ്വാസം, കാസം, പനി, അരിതം എന്ന വാതവ്യാധി, തുണ്ണി, അസ്യപാകം, ഹൃദ്രോഗം, നേത്രരോഗം, ശിരോരോഗം, കർണ്ണരോഗം ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലുമുള്ളവൻ പല്ലുതേക്കരുതു്.

പല്ലക്ക്–മനുഷ്യരുള്ള ചില ആളുകൾ കേറി സഞ്ചരിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരുമാതിരി വാഹനം.

പല്ലാക്ക്, പല്ലങ്കി എന്നും കാണുന്നുണ്ട്. പല്ലക്ക് എന്നതു പല്യങ്കം എന്നതിന്റെ തദ്ഭവമായിരിക്കും.

പല്ലക്കുകാരൻ–പല്ലക്കു ചുമക്കുന്നവൻ, പോണ്ടൻ.

പല്ലൻ–വലിയ നീണ്ടപല്ലുള്ളവൻ

പല്ലരണ്ട— പല്ലു സംബന്ധിച്ചുണ്ടാകുന്ന ഭീനം.

പല്ലവകൻ–വിടൻ.

പല്ലവടു–അശോകം.

പല്ലാറ–തളിർ. കാറകൊണ്ടിളകുന്നതും കരിമേഘം കണ്ണാലകരത്തിന്നായിട്ടും മറവും ചേരിക്കുന്നതും എന്നർത്ഥം.

പല്ലവിത–വി. ക. തളിതള്ളി. ഉ. തളിർക്കപ്പെട്ട.

പല്ലവിതം–കോലരക്ക്.

പല്ലവിനി–ഒരു വൃത്തം.

രമരായണം വർ വൃത്തത്തിലേ ക്രമം വൃത്തം നോക്കുക.

പല്ലാങ്കുഴി–ചുറ്റുമായി പതിനാലു ചെറിയ കുഴിയും നടുവിൽ രണ്ടു വലിയ കുഴിയുമുള്ള ഒരുമാതിരി കളിപ്പലക

പല്ലി–ക. ഗൊല്ലി. ഉ, നഗരം. ന, ഇറച്ചി കുത്തിയെടുക്കുന്ന മുള്ളു്. ര. വണ്ടി. മ. ഗൃഹം.

പല്ലിടക്കുത്തി–പല്ലുകോൽ.

പല്ലിത്തടി–മരംകൊണ്ടോ ഇരിമ്പുകൊണ്ടോ പല്ലുപോലെ നിരത്തിത്തറച്ചുണ്ടാക്കിയ മരമോ ഇരിമ്പോ, പരുത്തി, നിലം നിരപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു യന്ത്രം (തടി).

പല്ലിത്തടി എന്നതു മരംകൊണ്ടുള്ള ചട്ടയിൽ പല്ലുപോലെ ആണിതറച്ചു ഒരു യന്ത്രമാണു്. ഇതു് ഉഴുത മണ്ണു നിരത്തും. കട്ട ഉടക്കും. മണ്ണിൽ മറിഞ്ഞ കളകളെ മുകളിൽ കൊണ്ടുവരും.

പല്ലിളി–പല്ലുകാട്ടുക

പല്ലിളിക്കുന്നു–പല്ലുകാട്ടുന്നു.

പല്ലിറുമ്മൽ–പല്ലുകൾ തമ്മിൽ കൂട്ടിക്കടിക്കൽ.

പല്ലിറുമ്മുന്നു–ചിലർ കോപിക്കുമ്പോഴോ ഉറങ്ങുമ്പോഴോ പല്ലുകൾകൂട്ടിക്കടിക്കുന്നു.

പല്ലീ–പഞ്ചസാര

പല്ലുകടി–പല്ലുകൂട്ടിക്കടിക്കൽ, പല്ലിറുമ്മൽ.

പല്ലുകുത്തി–പല്ലിന്റെ ചുവട്ടിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു വേദന.

പല്ലുതടി–പല്ലിത്തടി.

പല്ലുളി–പല്ലുകത്തി.

പല്ലേരി–മോണ, മോന്ത.

പല്ല്യങ്കം–കട്ടിൽ(ഡം). ഉപഭോഗാർഹമായ ഉടയാടകളെപ്പെട്ടു(ത്തു)ന്നതു് എന്നർത്ഥം.

'പല്ല്യങ്കത്തിൽപരിചൊടുപവേ-
ശിച്ചുപോകുമഹാക്ഷീം'

പലപല–ക. കാച്ചുമാത്രം കഴുത്തുമുള്ള പൊയ്ക, അല്പസരസ്സ്. ഉ ചിറക്കഴി. ന പർവ്വതങ്ങളിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഒരു ചെടി, ചോല മുതലായ സല്പജലാശയം. സുകരം മുതലായതു് ഇതിൽ ഗമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ ചേർന്നു.

പലപലാവാസം–ആമ.

പവൻ-പതിനഞ്ചു ഗ്രിട്ടീങ്ക്രൂപം വില യുള്ള ഒരു സ്വർണ്ണനാണയം.

ഈ നാണയത്തിന്റെ വില ചില പ്പോൾ കൂടുകയും ചിലപ്പോൾ കുറയുക യും ചെയ്യാറുണ്ട്.

പവന-വി. സ്വച്ഛതയുള്ള, വെടിപ്പുള്ള.

പവനതനയൻ-പ്ര. ഹനുമാൻ. പ. ഭീമൻ. ന. അഗ്നി.

പവനൻ-പ്ര. വായു, കാറ്റ്. ശുദ്ധമാക്കിച്ചെയ്യുന്നവനെന്നർത്ഥം. പ. വിഷ്ണു.

പവനഭുക്ക്-സർപ്പം.

പവനം-പ്ര. പതിർപിടിഞ്ഞം, നെല്ല് മുത ലായതു ചേറുക. ഏറ്റവും ശുദ്ധിവരു ത്തുക എന്നർത്ഥം. പ. ശുദ്ധിയാക്കുക. ന. കുശവന്റെ ആല. ര. ജലം. ള. മഞ്ജരം എന്ന ഒരുവക പുല്ല്. ന. പ വിത്രം.

പവനവാഹനൻ-അഗ്നി.

പവനവ്യാധി-പ്ര. ഉലുവൻ.

ഉലുവർ കൃഷ്ണന്റെ ഇഷ്ടജനം മന്ത്രി യുമാണ്.

പ. വാതരോഗം.

പവനസഖൻ-അഗ്നി.

പവനാശനൻ-പാമ്പ്. പവനം (കാ റ്റിനെ) അശിക്കുന്നത് (ഭക്ഷിക്കുന്നത്). വായു ഭക്ഷണമായുള്ളവൻ എന്നു താൽ പർയ്യം.

ഒരു ഭക്ഷണവസ്തുവും ഔഷധകാലമായ ഒരു കിട്ടിയില്ലെങ്കിലും പാമ്പിനു കാറ്റി നെ തിന്നു ജീവിച്ചിരിക്കാം, സുഖമായു വീശുമ്പോൾ സർപ്പങ്ങൾ അതിനെ ആ സ്വദിച്ചു രസിക്കാറുണ്ട്.

പവനാശ(ന)ം-പാമ്പ്.

പവനാശനാശൻ-പ്ര. മയിൽ. പ. ഗരുഡൻ.

പവനാളം-ചോളം.

പവനീ-ചൂൽ, തുറപ്പ.

പവം-പ്ര. പതിർപിടിഞ്ഞം, നെല്ല് മുത ലായതു ചേറുക. ഏറ്റവും ശുദ്ധിവരു ത്തുകയെന്നർത്ഥം. പ. ശുദ്ധി.

പവമാനൻ-വായു. ശുദ്ധമാക്കിച്ചെയ്യു ന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പവാകാ-ചൂഴലിക്കാറ്റ്.

പവി-പ്ര. വജ്രം, ഇന്ദ്രന്റെ ഒരായുധം, വൈരത്തെ ശുദ്ധിയാക്കുന്നതെന്നർത്ഥം, പകവീട്ടുന്നതെന്നു താൽപ്പർയ്യം. പ. കരിയ്ക്ക്.

പവിത്രം-മുളക്.

പവിത്ര-വി. ശുദ്ധിയുള്ള.

പവിത്രകം-പ്ര. കയറാവല, പവിത്രം (ഉപവീതം) പോലെ ഉള്ളതെന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പർയ്യായം-ശണസൂത്രം. പ. മീൻകുട്ട. ന. മക്കിപ്പൂവ്. ര. പച്ചനിറമുള്ള മദ്യം. ള. അരയാല്. ന. അത്തിയാല്.

പവിത്രധാന്യം-യവം.

പവിത്രൻ-ശുദ്ധിവന്നവൻ.

പവിത്രം-പ്ര. രസം, മദ്യം. ശുദ്ധിയെ ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം. പ. വെള്ളം. ന. അഷ്ടപാത്രം. ര. ചെയ്യ്. ള. പുണ്ണരൽ. ന. ശുദ്ധിയുള്ളത്. ഠ. നെയ്യ്. വ. തൈര്. ൻ. തേൻ. ഫാ. എള്ള്. ഫ്ര. പുത്തിലഞ്ഞി. ഫാ ചന്ദനം. ഫന. അസ്സും ഫർ. മഴ.

പവിത്രമോതിരം-കൽശുദ്ധിക്കായിട്ട് കൈയിലിടുന്ന മോതിരം.

പവിത്രവിരൽ-അണിവിരൽ.

പവിത്രസ്ഥലം-ശുദ്ധസ്ഥലം.

പവിത്രാ-പ്ര. തുളസി. പ. ചിറ്റരയൽ. ന. വെളുത്ത മക്കീരക്കല്ല്. ര. മഞ്ഞൾ. ള. വന്നി.

പവിഴക്കൊടി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്. പൎയ്യായങ്ങൾ-സുഷിരം, വിദ്രുമലതം, കപോതാംഘ്രി, നടി, നളീ, ധമനീ, അഞ്ജനകേശീ.

മഹോദരം, അൎശസ്സ്, രക്തദോഷം മുതലായവക്കു നന്ന്.

പവിഴക്കൊമ്പ്-നീളത്തിലുള്ളപവിഴം

പവിഴപ്പുററ്-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, ഒരുമാതിരി പുററ്.

പവിഴം-ഒരുവക രത്നം. പൎയ്യായങ്ങൾ-വിദ്രുമം, പ്രവാളം.

പവിഴം-കഫം, പിത്തം, വിഷം, ചുമ, ക്ഷയം, രക്തദോഷം ഇവയ്ക്കു നന്ന്. കണ്ണിനു ഹിതം നല്ല പവിഴത്തിന്റെ ലക്ഷണം-നല്ല ചെമപ്പു നിറമിരിക്കും. ഘനവും വൃത്തവും മിനുപ്പും കാണും. സിരകൾ കാണുകയില്ല നിൎമ്മലതയും ഉറപ്പും ഇരിക്കും. ശോധനമാരണങ്ങൾ വൈരത്തിനൊപ്പം തന്നെ. അതു ശരിയാകാതെയിരിക്കുന്ന പവിഴം അറിയാതെ ഉള്ളിലാക്കി വികാരമുണ്ടായാൽ പശുവിൻപാലിൽ തേനും പഞ്ചസാരയും ചേൎത്തു സേവിക്കുക. ത-പവിളം.

പവിഴമണി-പവിഴം എന്നു പേരുള്ള രത്നം, പവിഴം ശോധനചെയ്തുരുട്ടിയതു്.

പവിഴമല, പവിഴാദ്രി - കിഴക്കൻ പൎവ്വതനിര.

പവിഴമാല-പവിഴംകൊണ്ടുള്ള മാല.

പവുളി-ഉത്സാഹം. (പ മ.)

പശക്കൊട്ടമരം-ഉറഞ്ഞിമരം.

പശ-ഹ. ഒട്ടുന്ന വസ്തു. ൨. ലാഭ.

പശകൻ-ചെറുക്കൻ, പയ്യൻ.

പശമണ്ണ്-ചെളി.

പശി-വിശപ്പ്.

പശിമ-മാൎദ്ദവം.

പശിമമണ്ണ്-കളിമണ്ണ്.

പശു-ഹ. ഗോക്കളിൽ സ്ത്രീ. ൨. ജീവൻ. ൩. യാഗത്തിനു കൊല്ലുന്ന ആടും മററും. ൪. അധമൻ, ഭോഷൻ. ൫ കുഞ്ഞ്, കുട്ടി. പൎയ്യായങ്ങൾ-മാഹേയീ, സൌരഭേയീ, ഗൌഃ, ഉസ്രാ, മാതാ (ഋ-സ്ത്രീ), ശൃംഗിണീ, അൎജ്ജുനി, അഘ്ന്യാ, രോഹിണീ. ൬. സാധാരണ ജന്തു.

പശു എന്ന ശബ്ദം ഭീരുത്വത്തെ ദ്യോതിപ്പിക്കാറുണ്ട്. പശുവിന്റെ കുറഞ്ഞ ജീവിതകാലം വൎഷം ൧൫-൨൦ കൂടിയ ജീവിതകാലം വൎഷം ൫൦.

പശുക-ഏതെങ്കിലും ചെറിയ ജന്തു.

പശുക്കയറ്-പശുവിനെ കെട്ടുന്ന കയറ്.

പശുക്കൂട്ട്-പശുഭത്താഴുത്ത്.

പശുക്കൂട്ടം-പശുക്കളുടെ കൂട്ടം.

പശുഗായത്രി-ബലികഴിക്കാൻ പോകുന്ന മൃഗത്തിന്റെ ചെവിയിൽ ചൊല്ലിക്കൊടുക്കുന്ന ഒരു മന്ത്രം.

പശുചൎയ്യാ-ക്രീഡാ, സംയോഗം.

പശുജാതികൾ-മൃഗജാതികൾ. ഗന്ധൎവ്വം, ശരഭം, രാമം, സൃമരം, ഗവയം, ശശം ഇവയും, സിംഹംമുതൽ ചമരി മൃഗംവരെയുള്ളവയും, പശു, ആന, കുതിര മുതലായവയും പശുജാതികളാകുന്നു.

പശുതാ-മൃഗസ്വഭാവം

പശുതിന്നി-പറച്ചെറുമൻ.

പശുദാനം-പശുവിനെ ദാനംചെയ്ക.

പശുനാഥൻ-ശിവൻ.

പശുപതി-ശിവൻ. ഗണങ്ങളുടെ രക്ഷിതാവെന്നൎത്ഥം ജീവജാലങ്ങളെ സംസാരഭയത്തിൽ നിന്നും രക്ഷിക്കുന്നവൻ എന്നുമാവാം.

പശുപാലൻ-ഇടയൻ.

പശുപാശം-പ. പശുവിന്റെ പാശം. ര. മായയാത്മം. ന. സംസാരബന്ധം.

'ശതനാശം അതിക്ലേശം
പശുപാശം ജഗദീശം'

(നളചരിതം കഥകളി)

പശുപാശി-ഒരുവക മരുന്ന്.

പശുപുല്ല്-പശുക്കൾക്ക തിന്നാൻ യോഗ്യമായ പുല്ല്. പശ്വായങ്ങം-ഘാസം, യവസം.

പശുപ്രായ-വി. മൃഗസ്വഭാവമുള്ള, പശുവിനോട് തുല്യമായ.

പശുപ്രേരണം-പശുവിനെ തെളിക്കുക.

പശുബന്ധം-പശുവിനെ കെട്ടുക.

പശുയോനി-മൃഗാദികളുടെ യോനി.

പശുരക്ഷ-പശുക്കയർ, പശുവിനെ കെട്ടുന്ന കയർ.

പശുരാജൻ-സിംഹം.

പശുവത്സൻ-പശുക്കിടാവ്.

പശുഹരീതകീ-അമ്പഴങ്ങ.

പശ്ചാൽ-അ. പ. പിൻപുറം. ര. ശേഷം. ന. പിന്നെ. ഭ. പടിഞ്ഞാവ്.

പശ്ചാത്താപ-താൻ ചെയ്ത ദോഷത്തെ വിചാരിച്ചു പിന്നീടുണ്ടാകുന്ന ദുഃഖം. മറ്റ പശ്വായങ്ങം-അനുതാപം, വിപ്രതീസാരം.

പശ്ചാൽ-പ. പടിഞ്ഞാവ വശം. ര. മറഞ്ഞ ഭാഗം, ന. പിണത്തെ പകുതി ഭാഗം.

പശ്ചിമ-വി. പ. പടിഞ്ഞാവുള്ള, ര. പുറകെയുള്ള.

പശ്ചിമദിക്ക്-പടിഞ്ഞാറേ ദിക്ക്.

പശ്ചിമഭാഗ-പടിഞ്ഞാവുഭാഗം.

പശ്ചിമം-പ. പടിഞ്ഞാവ്. ര. പിൻപ്. ന. ഒടുവിലുള്ളത്, ഒടുവിലുണ്ടായത്. പിന്നെ ഉണ്ടായത് എന്ന ശബ്ദാർത്ഥം

പശ്ചിമോത്തര-പടിഞ്ഞാവടക്ക്.

പശ്യൽ-വി. പ നോക്കുന്ന. ര. കാണുന്ന. (സ്ത്രീ-പശ്യന്തി, പു-പശ്യൻ)

പഷ്പുഹി-പ. കടിഞ്ഞൂൽ ചെനയുള്ള പശു. ര. രണ്ടാപ്രത്തിലെ ചെനച്ച പശു. (പ്രഷ്ഠുഹീ എന്നതിന്റെ പാഠമാണ്.)

പഷ്ണി-പട്ടിണി. [ഈ പ്രയോഗത്തിനു ശ്രുതിയില്ല]

പസ്ത്യൻ-മനുഷ്യൻ. വേദത്തിൽ പ്രയോഗം.

പസ്ത്യം-പ. ഭവനം. മനുഷ്യരും ഒന്നിച്ചു കൂടുക.

'നിശാന്തം സമനാ പസ്ത്യ-
മഗാരം മന്ദിരം പുരം'

(രാഘവപാണ്ഡവീയം)

ര. കുടുംബം.

പസ്ത്യാ-ഗൃഹകാര്യം സംബന്ധിച്ചു മേലധികാരമുള്ള ദേവി.

പാഠ്ളവർ, പാഠ്ള്കർ-മഹാഭാരതപ്രകാരം വസിഷ്ഠന്റെ പശുവിന്റെ വാലിൽ നിന്നും, രാമായണപ്രകാരം അവളുടെ ശ്വാസത്തിൽ നിന്നും ഉണ്ടായ ഒരു ജാതി.

പളക്ക്-വെള്ളം.

പളങ്ക്-സ്ഫടികവും മറ്റും.

പള്ള-പ. അടയാളം, ലക്ഷ്യം. ര. അവസരം, സമയം.

പള്ളങ്ങുന്ന-പ. കനിയുന്ന, താഴുന്ന. ര. ചുളുങ്ങുന്ന. ന. പ്രകാശിക്കുന്ന. ഭ. ചതവുപറ്റുന്ന. (ആരേഹണം മുതലായവയിൽ)

പള്ള-പ. വയൽ, ര. വാരിപ്പുറം. ന. വലിയ പോള്. ഭ. വലിയ കാട്. ങ. ആഴമുള്ള കഴി.

പള്ള-വി. വലിയ.

പള്ളത്തി-ഒരുവക മത്സ്യം (വട്ടത്തിലിരിക്കും.)

പള്ളം-ഹ. നഷ്ടം. ഉ. കുഴി.

പള്ളയം-ഹ. കുഴികിണ്ണം. ഉ. കൈയും മുഖവും കഴുകുന്നതിനുള്ള പാത്രം.

പള്ളവില്ലി-മലയന്മാരിൽ ഒരു വകക്കാർ.

പള്ളാട്ട്, പള്ളയാട്ട്-ഒരുതരം ആട്ട്.

പള്ളി-ഹ. കൃസ്ത്യാനികൾ മുതലായവരുടെ ദേവാലയത്തിനു പറയുന്ന പേർ. ഉ. എഴുത്തുകളരി. ന. രാജാക്കന്മാരേയും ബ്രാഹ്മണരേയും ദൈവത്തേയും സംബന്ധിച്ചു പറയുന്ന വാക്കുകളുടെ മുമ്പെ ബഹുമാനത്തിന്നായിട്ടു ചേർത്തു പറയുന്ന ഒരു വാക്ക്.

'പള്ളിക്രീഡാതൽപരനാകിന'
(കിരാതം തുള്ളൽ)

പള്ളിക്കട്ടിൽ-രാജാവിന്റെ കട്ടിൽ.

പള്ളിക്കുട-രാജാവിന്റെ കുട.

പള്ളിക്കുറിപ്പ്-രാജാക്കന്മാരുടെ (ദൈവത്തിന്റെ) ഉറക്കം.

'പള്ളിക്കുറിപ്പുണർന്നാശു മുകുന്ദനും'
(ഭാരതം)

പള്ളിക്കൂടം-പാഠശാല.

പള്ളിക്കെട്ട്-രാജസ്ത്രീകളുടെ വിവാഹം. (പള്ളി എന്നുള്ള ശബ്ദം നോക്കുക)

പള്ളിച്ചാൻ-പോണ്ടൻ, കേരളത്തിൽ ഒരു ജാതിക്കാരുടെ പേർ.

പള്ളിച്ചിത്രകൂടം - കോലത്തിരിയുടെ കൊട്ടാരം.

പള്ളിച്ചീയാൻ-പോണ്ടൻ.

പള്ളിഞായൽ-ഹ. പാക്കനിലം, ഞാററടി, കന്നിക്കണ്ടം.

പള്ളിതിരിയുന്നു-ഋതുവാകുന്നു.

പള്ളിത്തണ്ട്-രാജാക്കന്മാരുടെ പല്ലക്ക്.

പള്ളിത്തേവാരം-രാജാക്കന്മാരുടെ നിത്യ കർമ്മം.

പള്ളിപ്പലക-രാജാക്കന്മാർ ഇരിക്കുന്ന പലക.

പള്ളിപ്പേർപ്പ്-ക്ഷുദ്രപ്രയോഗം മാററുന്നതിനു ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം.

പള്ളിബാണപ്പെരുമാൾ- കേരളത്തിൽ ഒരു പരദേശമതം സ്ഥാപിച്ച ഭരണാധികൃതൻ.

പള്ളിബ്ബോട്ട്, പള്ളിയോടം-രാജാക്കന്മാർ കയറിപ്പോകുന്ന ഓടം.

പള്ളിമാടമ്പ്-രാജാക്കന്മാർക്കു പൂണനൂലിടുന്ന കർമ്മം.

പള്ളിമാളിക-പള്ളിയുടെ മുകൾത്തട്ട്.

പള്ളിമാറാട്ടം-രാജാക്കന്മാരെ അടക്കുന്ന സ്ഥലം.

പള്ളിമെത്ത-രാജാക്കന്മാരുടെ മെത്ത.

പള്ളിയടക്കം-രാജാക്കന്മാരുടെ ശവസംസ്കാരം.

പള്ളിയമ്പു-ഹ. രാജാവിന്റെ അസ്ത്രം. ഉ. കൈത.

പള്ളിയവണ-അവണപ്പലക.

പള്ളിയറ-രാജാക്കന്മാർ കിടക്കുന്ന മുറി.

പള്ളിയറക്കാരൻ-പള്ളിയറയിലെ വേലക്കാരൻ.

പള്ളിയാൽ-ജലത്തിന്റെ സഹായം കൂടാതെ എളുപ്പമുണ്ടാകുന്ന നെല്ല്.

പള്ളിയാൽ ഉണ്ടാക്കുക - കൃഷിക്കുപയോഗമായും തൂക്കായും കാണുന്ന കുന്നിൻചെരുവുകളെ കൃഷിക്കു സൌകര്യപ്പെടുത്തുവാൻ ഓരോ നിലകളാക്കി താഴ്ത്തി നിരപ്പാക്കിചെയ്യുക.

പള്ളിയുറക്കം-രാജാക്കന്മാരുടെ ഉറക്കം

പള്ളിവായന-രാജാക്കന്മാരുടെ വിദ്യാഭ്യാസം.

പള്ളിവിളക്ക് - രാജാക്കന്മാരുടെ വിളക്ക്.

പള്ളിവേട്ട-ഹ. രാജാക്കന്മാരുടെ നായാട്ട്. ൨. ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ഉത്സവം തുടങ്ങിയാൽ ആറാട്ടിന്റെ തലേദിവസമുള്ള ഒരടിയന്ത്രം.

പഴകൽ. പഴക്കക.

പഴകുന്നു-ഹ കുറെക്കാലം കഴിയുന്നു. ൨. പഴയതായിത്തീരുന്നു. ൩. പരിചയിക്കുന്നു.

പഴക്കാ-പഴത്തിനുള്ള വാഴയ്ക്കൂ.

പഴക്കം-വി. ഹ. വളരെക്കാലം മുമ്പേയുള്ള, പഴയതായ. ൨. പരിചയിച്ച.

പഴനിലം-കൃഷിചെയ്യാത്ത നിലം, കൃഷി നടപ്പുള്ള നിലം ചില കാലം കൃഷി ചെയ്യാതെ ഇരുന്നാൽ അതിന്നു പറയുന്ന പേർ.

പഴനെല്ല്-പഴകിയ നെല്ല്.

പഴന്തള്ള - രാജാക്കന്മാരോടു ജനങ്ങൾ അമ്മ എന്നതിനു പകരം പറയുന്ന ഉപചാരവാക്ക്.

പഴന്തുളുവർ - സർപ്പഭീതിയാൽ കേരളത്തിൽ നിന്നു പരദേശത്തേക്കു ഓടിപ്പോയി തിരിയെ വന്നുപാർത്ത കേരള ബ്രാഹ്മണർക്കു പഴന്തുളുവർ എന്നും തുളുനമ്പികൾ എന്നും പേർ വന്നു.

പഴപ്രഥമൻ-നേന്ത്രപ്പഴം കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു മധുരക്കറി.

പഴമ-ഹ. പഴക്കം. ൨. വൃദ്ധത. ൩. പണ്ടത്തെ അറിവ്.

പഴമക്കാരൻ-ഹ വയസ്സുചെന്നവൻ, വൃദ്ധൻ. ൨. പണ്ടത്തെ പല കാര്യങ്ങൾ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവൻ.

പഴമുണ്ടാല-ഒരു വൃക്ഷം. പര്യായങ്ങൾ-രാജാദനം, ഫലാധ്യക്ഷം, ക്ഷീരികാ.

ഇതു രസത്തിൽ മധുരവും പാകത്തിൽ അമ്ലരസവുമാകുന്നു. വാതപിത്തരോഗങ്ങൾക്കും പ്രമേഹത്തിനും നന്ന്. രുചിയെ ചെയ്യും. ഹൃദ്യവും ശുക്ലവൃദ്ധികരവുമാണ്. ഈ വൃക്ഷം വലുതും ഉയർച്ചയുള്ളതുമാകുന്നു. ഇല തുശിമുല്ലയുടേതു പോലെയിരിക്കും. ത-പഴമുണ്ണിപ്പാലെ, തീമ്പാലെ.

പഴമൂട്ട്-പറിക്കാതെ കിടന്നു പിന്നത്തെ ആണ്ടിൽ കിളുത്ത ചേമ്പ് കിഴങ്ങു മുതലായവ.

പഴം-വാഴയുടെ കായും മററും പഴുത്തത്.

പഴംപക-പൂർവ്വവിരോധം.

പഴയത്, പഴകിയത്-ഹ. പഴഞ്ചോറ്. ൨. പഴയോല. ൩. പണ്ടുള്ളത്.

പഴയതു, പഴകിയതു (പണ്ടുള്ളത്) എന്നതിനു പര്യായങ്ങൾ-പുരാണം, പ്രതനം, പ്രത്നം, പുരാതനം, ചിരന്തനം.

പഴങ്കഞ്ഞി-തലേദിവസത്തേ കഞ്ഞി.

പഴമ്പാച്ചി-പെററ പെററ വയർ ഒട്ടിയവൾ.

'അഞ്ചെട്ടുപെററപഴമ്പാച്ചിയായപ്പോൾ വള്ളുവനാരെന്നെത്തള്ളൂട്ട്'

പഴയ, പഴേ-വി. ഹ. പഴകിയ. ൨. പണ്ടേയുള്ള.

പഴയപാട്ടുകൾ-ഹ. തീയാട്ടും കളമെഴുത്തും പാട്ട്. ൨. ബ്രാഹ്മണിപ്പാട്ട്. ൩. കോലംകെട്ടി ക്രത്താട്ടുപാട്ട്. ൪. യാത്രക്കളിപ്പാട്ട്. ൫ ഭദ്രകാളിപ്പാട്ട്. ൬. തോററമ്പാട്ട്. ൭. ദേവേന്ദ്രപ്പള്ള വു. സർപ്പപ്പാട്ട്. ൮. ശാസ്താൻപാട്ട്. ൯ നിഴൽകുത്തുപാട്ട്. ൧൦. കൃഷിപ്പാട്ട്. ൧൧. അമ്മാനപ്പാട്ട്. ൧൨. കോലടിപ്പാട്ട്. ൧൩. രാമകഥപ്പാട്ട്. ൧൪. തമ്പുരാൻപാട്ട്. ൧൫. ഉലകടയപെരുമാൾപാട്ട്. ൧൬. നന്തുണിപ്പാട്ട്. ൧൭. കല്യാണക്കളിപ്പാട്ട്. ൧൮. തച്ചോളിപ്പാട്ട്.

ഉ൦. ഓണപ്പാട്ട്. ഉ൧. ഏലിപ്പാട്ട് ഉ൨. കിരാതപ്പാട്ട്. ഉ൩. കടിയാററപ്പാട്ട്. ഉ൪. വള്ളപ്പാട്ട്. ഉ൫. കൈകൊട്ടിപ്പാട്ട്.

പഴയരി-പഴനെല്ലിന്റെ അരി പുഴുക്കലരി രണ്ടുതരമായി പറഞ്ഞുവരുന്നതിൽ ചെറിയ മാതിരി അരി.

പഴയിട-പഴങ്കഥ.

പഴവൻ-ഹീനജാതികൾ കാരണവനെ പറയുന്ന പേർ, രാജാക്കന്മാരോടു മററുള്ള ഏതാനും ജാതിക്കാർ കാരണവനെ പറയുന്ന പേർ.

പഴി-൧. കുററം. ൨ അപവാദം, ൩. നിന്ദ. ൪. ദൂഷ്യം.

പഴിക്കുന്നു-നിന്ദിച്ചു പറയുന്നു, നിന്ദിക്കുന്നു, കുററപ്പെടുത്തുന്നു.

പഴിത്തു്-നിഷേധിച്ചു്.

പഴിദോഷം- ൧. നുണ, കുരള. ൨. കുററം.

പഴിപ്പു്-പഴിച്ചുപറക. ശകാരം.

പഴിവാക്കു്-അസത്യവാക്കു്, നിന്ദാവാക്കു്; ഇല്ലാത്ത ദോഷത്തെ പറക.

പഴുക്കാ പഴുത്ത അടയ്ക്കാ.

പഴുക്കാപ്പുലി-ഒരുവക കാട്ടുമൃഗം പുലി പല തരമുള്ളതിൽ ചെമപ്പു നിറമുള്ളതു്.

പഴുക്കുന്നു-൧. പഴമായിത്തീരുന്നു. ൨. ചലവിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. പഴുപ്പിക്കുന്നു)

പഴുതു്-൧ ദ്വാരം. ൨ സമയം, തക്കം. ൩. ഒഴികഴിവു. ൪. വ്യർത്ഥം.

പഴുതാകുന്നു-ഫലമില്ലാതാകുന്നു (സ. ക്രി. പഴുതാക്കുന്നു.)

പഴുതാര-വളരെക്കാലും വിഷവുമുള്ള ഒരു ചെറിയ ഇഴജന്തു.

൧. പഴുതാര കടിച്ചാൽ മഞ്ഞളും കറുകനാമ്പും കൂടി അരച്ചു കടിച്ചെടത്തു പുരട്ടുക.

൨ അരിതാരം മാതളനാരങ്ങാനീരിൽ അരച്ചു തേക്കുക. വിഷം തീരും. വേദനയും മാറും.

൩. കടുക്കാത്തോടു്, മഞ്ഞൾ, വയമ്പു്, കറുകനാമ്പു് ഇവ സമം പനിനീരിൽ അരച്ചു പിരട്ടുക. നീരുവരുന്നെങ്കിൽ ചുക്കു കൂടി ചേർത്തു കാടിവെള്ളത്തിൽ അരച്ചിടുക.

൪. ഇന്തുപ്പു പൊടിച്ചു് കിഴികെട്ടി നെയ്യു് മൂപ്പിച്ചു ഒററലിടുക.

൫. വയമ്പു്, വേപ്പില, കടമഞ്ഞ, വെളുത്തുള്ളി ഇവ മഷിപോലെ അരച്ചു പിരട്ടുക.

പഴുതിൽ, പഴുതേ-അ. വെറുതെ.

പഴുപ്പു്-പാകം, പഴുക്കുക.

പറ-൧. പത്തിടങ്ങഴി കൊള്ളുന്ന ഒരളവു പാത്രം. ൨. ഒരു വാദ്യം. (ഡിണ്ഡിമം)

ഡിണ്ഡിമം എന്നു് ചെണ്ടക്കു പറയാം

പറ-(ധാതു). ൧. സംസാരിക്കുക. ൨. ആകാശത്തിൽ സഞ്ചരിക്കു.

പറക്കൽ-പറന്നു പോക.

പറക്കള്ളി-പറയന്റെ സ്ത്രീ.

പറക്കാക്ക-കാവതികാക്ക, കടക്കാക്ക.

പറക്കുടി-പറമാടം.

പറക്കുന്നു- പക്ഷി പഞ്ഞി മുതലായവ ആകാശത്തുകൂടി സഞ്ചരിക്കുന്നു, പറന്നു പോകുന്നു. (പറത്തുന്നു. പറപ്പിക്കുന്നു. സ. ക്രി.)

പറക്കുംകൂത്തു്-ഒരു നാടകത്തിലുള്ളതിൽ ഒരു കഥ, വേഷം കെട്ടിപ്പറക്കുന്ന ഒരു കൂത്തു്.

പറക്കൊട്ട-ഒരു പറകൊള്ളുന്ന കൊട്ട (കുട്ട).

പറങ്കി-പോർത്തുഗൽ ദേശക്കാരൻ.

പറങ്കിച്ചക്ക-കൈതച്ചക്ക.

പറങ്കിത്താഴ്-ഒരുമാതിരി ഉരുണ്ട താഴ്.

പറങ്കിപ്പാഷാണം-പാഷാണം പലമാതിരി ഉള്ളതിൽ ഒന്ന്.

പറങ്കിപ്പുണ്ണ്-ഒരു ദീനം.

പറങ്കിപ്പൂട്ട്-പറങ്കിത്താഴ്.

പറങ്കിമാവ്-പറങ്കികൾ അവരുടെ ദേശത്തുനിന്ന് കൊണ്ടുവന്നു നട്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരുവക മാവ്, കപ്പൽമാവ്.

പറങ്കിമുളക്-പറങ്കികൾ കപ്പലിൽ കൊണ്ടുവന്നുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി മുളക്, കപ്പൽമുളക്.

പറങ്കിയണ്ടി-ഉ. പറങ്കിമാങ്ങയുടെ അണ്ടി ൨. കപ്പലണ്ടി.

പറങ്കിവാക്ക്-പറങ്കിഭാഷ.

പറങ്കിവേർ-ചീനപ്പാവ്.

പറങ്കിസ്സാമ്പ്രാണി- കുന്തുരുക്കം, സാമ്പ്രാണി.

പറച്ചി-പറക്കള്ളി

പറച്ചിപെററമഹാന്മാർ-(പാക്കനാർ നോക്കുക).

പറച്ചുണ്ട-ഒരു തൈ.

പറച്ചേരി-പറക്കുടി.

പറജാതി-പക്ഷി.

പറട്ട-വി. മ്ലേച്ഛതയുള്ള.

പറട്ടുപറക-തെറിപറക.

പറണ്ട-ഇരണ്ടപ്പക്ഷി.

പറന്തല-ഉ. ചുടുകാട്. ൨. പറത്തിയിടുന്ന തലമുടി.

പറമ്പ്-പുരവെക്കുന്നതിന്നും മററും വേണ്ടി വെട്ടിത്തിരിച്ച സ്ഥലം.

പറമ്പത്തേ ചരക്ക് = വൃക്ഷങ്ങളിലെ ഫലങ്ങൾ.

പറമ്പത്തീയ്യൻ, പറമ്പടത്തയ്യൻ-പുള്ളു, ആൾക്കാട്ടി.

പറമ്പുപാട്ടം- പറമ്പിന്നു കൊടുക്കുന്ന പാട്ടം, കരം.

പറപ്പ്-പറക്കുക.

പറപ്പുനായർ-പള്ളിച്ചാൻ.

പറമാടം-പറക്കുടി.

പറയൻ-ഉ. ഒരു മഹാ നീചജാതി, ചണ്ഡാലൻ. ൨. തുള്ളപ്പാട്ടിൽ ഒരു ഇനം.

ഇതു് ഓട്ടൻ, ശീതങ്കൻ എന്നിവയിലും പതിഞ്ഞ മട്ടാണ്.

പറയൻകിഴങ്ങ്-ഉള്ളാടൻ കാച്ചിൽ.

പറയി-പറക്കള്ളി, പറയന്റെ സ്ത്രീ.

പറയുന്നു-വാക്കുകൊണ്ടറിയിക്കുന്നു.

പറയോന്തു്-ഉ. പറക്കുന്ന ഓന്തു്. ൨. പറക്കുന്ന ഒരുമാതിരി പാമ്പ്.

പറവ-പക്ഷി.

പറവജാതി-പറക്കുന്ന ജന്തു.

പറവാശി- ഒത്തപറകൊണ്ടു അളന്നാൽ വരുന്ന ഏററക്കുറച്ചിൽ.

പറി-(ധാതു) ബന്ധംവിടുക.

പറി-ഉ. കീറൽ. ൨ ബലപ്രയോഗം. ൩. വൃക്ഷണം.

പറിപ്പ്-പറിക്ക

പറിയുന്നു-ഉ. ഫലങ്ങളും മററും വൃക്ഷങ്ങൾ മുതലായവയിൽ നിന്നു വേർപെടുന്നു ൨ പിഴുന്നു ൩ കയറോ മറെറാ പൊട്ടുന്നു, വേർപെടുന്നു. (പറിക്കുന്നു. സ. ക്രി., പറിപ്പിക്കുന്നു കാ, ക്രി.)

പറിവ്-ഒഴുക്ക്, പ്രവാഹം.

പറു-വി. കഠിനമായ. (പരു).

പറുക്കൻ-ചതിയൻ, കൃത്രിമമുള്ളവൻ.

പറുക്ക്-ചതി, കൃത്രിമം.

പറുക്കുന്നു-(കണക്കുകളിൽ) ചതിക്കുന്നു.

പറുതല-പറന്തല, പറത്തിയിട്ട തല, ക്രമക്കേടായിട്ട് ഇട്ടിട്ടുള്ള തലമുടി.

പറുപറുക്കുന്നു - കൃച്ഛ്രമായ് പോകുന്നു. ഉ-ം, മൂത്രം പറുപറുത്തുപോകുന്നു.

പറുപറെ-അ. തുണി വലിച്ചുകീറുമ്പോഴത്തെ ശബ്ദം പോലെ, മയമില്ലാതെ.

പററ്-ഹ. സ്നേഹം. ഉ. ആഗ്രഹം. ന. ചേർന്നിരിപ്പ്. ൪. കൊള്ളുക. ൫. ചേർച്ച. ൬. കാര്യം. ൭. വാങ്ങിക്ക. ൮. മൂർച്ച. ൯. വരവ്. ൧൦. പററുപടി. ൧൧. പുരശ്ച. ൧൨. മുഖപരിചയം. ൧൩. ലഹരിപിടിത്തം. ൧൪. വർദ്ധന. ൧൫. താൽപര്യം. ൧൬. ചോറ്. ൧൭. കൂട്ടം.

പററപ്പറെറ-അ. കഷ്ടിച്ച്.

പററലർ-ശത്രുക്കൾ. പററ് (സ്നേഹം) ഇല്ലാത്തവർ.

പററ റുന്നു-മുഴുവനുമാവുന്നു.

'ഇന്നിതുപററ ററുപററിതു'

(രാമചരിതം)

പറററെ-തീർച്ചയായി, ഖണ്ഡിതമായി. (പ-മ.)

പററാണി-രണ്ടററത്തും മൂർച്ചയുള്ള ആണി

പററാന-താപ്പാന.

പററി-അ കുറിച്ച്, സംബന്ധിച്ച്.

പററിക്കുന്നു-ഹ. കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നു. ഉ. ഒട്ടിക്കുന്നു. ന. തീ കത്തിക്കുന്നു.

പററിച്ചുവിടുന്നു-ചതിച്ചയക്കുന്നു.

പററിരിമ്പ്-കൊടിൽ, പററുകൊടിൽ.

പററിൽ-അ. പക്കൽ.

പററുകടുക്കൻ-പുരുഷന്മാരുടെ കാതിലിടുന്ന ഒരാഭരണം.

പററുകാരൻ-ശേവുകക്കാരൻ.

പററുകൊടിൽ-പൊൻപണിക്ക് ഉപകരിക്കുന്ന ഒരു മാതിരി കൊടിൽ.

പററുചീട്ട്-കരം മുതലായതു ഒടുക്കിച്ചു കൊണ്ടു കൊടുക്കുന്ന ഒരെഴുത്ത്, ശമ്പളപ്പണം വാങ്ങുന്നതിനു കൊടുക്കുന്ന രസീത്.

പററുതല-വായ്ത്തല.

പററുതാഴ്-ആമത്താഴ്.

പററുന്നു-ഹ. ചേരുന്നു. ഉ. ഒട്ടുന്നു. ന. വാങ്ങിക്കുന്നു. ൪. ലഭിക്കുന്നു. ൫. കൊള്ളുന്നു. ൬. കാര്യം സാധിക്കുന്നു. ൭. വർദ്ധിക്കുന്നു. ൮. ലഹരി പിടിക്കുന്നു. ൯. താൽപര്യപ്പെടുന്നു. ൧൦. തീപിടിക്കുന്നു. ൧൧. തികയുന്നു. ൧൨. മൂർച്ച കൂട്ടുന്നു. ൧൩. ചെന്നെത്തുന്നു. ൧൪. അറിയുന്നു. ൧൫. പിണയുന്നു. ഉ-ം അബദ്ധം പററിപ്പോവുക. (നാമം-പററൽ, പററ്.)

പററുപടി-വാങ്ങിച്ചതിനുള്ള കണക്ക്.

പററുമാനം-ഹ. പററുപടി. ഉ. സ്നേഹം.

പററുമുറി-പററുപടി.

പററുശീട്ടി(ട്ട്)-രസീതു, പുററുപടി.

പററുളൻ-ബന്ധു.

പറെറ-മുഴുവൻ.

പാ

പാ(യ്)-കിടക്കുന്നതിനും മററും തഴപുല്ലു മുതലായതു കൊണ്ടു നെയ്തുണ്ടാക്കുന്ന വസ്തു.

പാക-വി. ഹ. ചെറിയ. ഉ. വിലപിടിച്ച. ന. യോഗ്യതയുള്ള.

പാകകൃഷ്ണം-പെരുംക്ലാവ്.

പാകക്കേട്-ഹ. പാകമില്ലായ്ക. ഉ. പാകമല്ലായ്ക.

പാകജം-കാരുപ്പ്.

പാകത-പാകമുള്ള അവസ്ഥ.

പാകത എന്നു പ്രയോഗിക്കുന്നതു കൊള്ളുതതെന്നു ചിലർക്കു അഭിപ്രായമുണ്ട്. പാകശബ്ദം ധർമ്മിപരമായിട്ടു വൈദിക

സംസ്കൃതത്തിൽ കാണുന്നതിനാൽ പാകത്തക്ക ഒരു ദോഷവുമില്ല.

പാകത്രയം-ക്ഷീരനീരപാകം, ദ്രാക്ഷാപാകം, നാളികേരപാകം. (പാലും വെള്ളവും എന്നപോലെ ലളിതമലയാള പദങ്ങളും സംസ്കൃതപദങ്ങളും യോജിപ്പിക്കുന്നതു ക്ഷീരനീരപാകം-ശേഷം ഓരോന്നും നോക്കുക.)

പാകൻ-ഹ. ഒരസുരൻ.

പാകാസുരൻ ഇന്ദ്രനാൽ വധിക്കപ്പെട്ടു.

ഉ. കുട്ടി. കലത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. മുലകുടിക്കുന്നതെന്നുമാവാം. (കുട്ടി എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പാകാ എന്ന് ആകാരാന്തമായും കാണുന്നു).

പാകപ്പിഴ-പാകക്കേട്.

പാകഭാജനം-പാകംചെയ്യുന്ന പാത്രം.

പാകം-ഹ. ക്രമം. ഉ. അടക്കം. ന. തുല്യം. ൪. ശീലം. ൫. പത്ഥ്യം. ൬ ഇഷ്ടം. ൭ വേവ്. വൃ. ഫലാവസ്ഥ. ൯. ധാന്യം. ൧൦. വൃദ്ധതനിമിത്തം നരച്ചമുടി. ൧൧. മൂങ്ങ. ൧൨. കുഞ്ഞു ൧൩. പാത്രം.

പാകംചെയ്യുന്നു-പചിക്കുന്നു. വേവിക്കുന്നു. പര്യായങ്ങൾ-പചാ, പാകം.

പാകയജ്ഞം-ഗൃഹയജ്ഞം.

പാകരസത്രയം-കടു, അമ്ലം, മധുരം.

പാകൽ-പാവുക.

പാകല-വി. പാകംവരുത്തുന്ന.

പാകല(ള)ം-ഹ. ആനക്കുള്ള പനി. ഉ. കൊട്ടം. പാകത്തിലെടുക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ന. കുതിര. ൪. അഗ്നി. ൫. വായു.

പാകശാല-അടുക്കളപ്പുര.

പാകശാസനൻ-ഇന്ദ്രൻ. പാകാസുരനെ കൊന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ദിതിയുടെ ഗർഭത്തെ (മരുത്തുക്കളെ) ശിക്ഷിച്ചവൻ എന്നുമാവാം

ഈ പാകൻ വൃത്രാസുരന്റെ അനുജ(ഗ)നാണ്.

പാകശാസനി-ഹ. ഇന്ദ്രന്റെ പുത്രൻ, ജയന്തൻ ഉ. ബാലി. ന. അർജ്ജുനൻ.

പാകശീലൻ-ഹ. അടുക്കളക്കാരൻ ഉ. സാവധാനശീലമുള്ളവൻ.

പാകസ്ഥാനം-അടുക്കള. വെയ്പിന്റെ സ്ഥാനം എന്നർത്ഥം.

പാകസ്ഥാനാദ്ധ്യക്ഷൻ-വെപ്പുകാരൻ

പാകാരി-ഇന്ദ്രൻ.

പാകി-ഉറച്ച്.

'തൂകിത്തുടങ്ങീതങ്ങാകാശംതുന്നിലേ
പാകിനിന്നീടിന മേഘമെല്ലാം'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

പാകിനില്ക്കുന്നു-ഉറച്ചുനില്ക്കുന്നു.

പാകുന്നു-ഹ വിതയ്ക്കുന്നു. ഉ. പറിച്ചുനടുന്നതിനായിട്ടു വിത്തു അടുപ്പിച്ചു വിതയ്ക്കുന്നു. ഉ. വസ്ത്രം നെയ്യുന്നതിനു നീളത്തിൽ നൂലിടുന്നു, നൂലു പാകുന്നു ന. നിരക്കുന്നു

പാക്ക്-ഹ. അടയ്ക്കാ. ഉ. പാകിക്കിളുത്ത നെല്ല്. ന. കളിയടയ്ക്കാ.

പാക്കനാർ-കേൾവിപ്പെട്ട ഒരു പറയൻ, പന്ത്രണ്ടാമത്തേവൻ 'വായില്ലാക്കുന്നിലപ്പൻ.'

'പാക്കനാരുടെ വംശമാകിന
പാല്ക്കുടൽക്കുപിറന്നഞാൻ.'
(നാളായണീചരിതം തുള്ളൽ)

പറച്ചിപെറ്റ മഹാന്മാർ.

(പറച്ചിപെറ്റ പന്തിരുകുലം)

വരരുചിയ്ക്കു പറച്ചിയിൽ ഉണ്ടായവർ.

ഹ. അഗ്നിഹോത്രി-(ബ്രാഹ്മണൻ വളർത്തിയ ബാലൻ)

ഉ. രജകൻ.

ന. ചെമ്മാൻതിരുമേനി-(ചെമ്മാൻ വളർത്തിയതു്)

ർ. ഉളിയന്നൂർ പെരുന്തച്ചൻ-(കമ്മാളൻ വളർത്തിയതു്)

ഇ. തിരുവരങ്കത്തു പാണനാർ-(വള്ളുവൻ വളർത്തിയതു്)

ന. ഉപ്പുകൂററൻ.

ഒ. നാരായണത്തു ഭ്രാന്തൻ-(ജ്യാവുണ്ടാക്കിയ വിദ്വാൻ)

വു. വടുതലനായർ.

ൻ. കാരയ്ക്കൽ അമ്മ.

൧൦. അകവൂർ ചാത്തൻ.

൧൧. പാക്കനാർ.

൧൨. വായില്ലാക്കുന്നിലപ്പൻ.

'മേളത്തോടഗ്നിഹോത്രീരജകനുളിയന്നൂർ
തച്ചനും പിന്നെവള്ളോൻ,
വായില്ലാക്കുന്നിലപ്പൻ വടുതലമരുവും
നായർ കാരയ്ക്കലമ്മ;
ചെമ്മേകേളുപ്പുകൂററൻ പെരിയതിരുവര
ങ്കത്തെഴും പാണനാരും
നേരേ നാരായണഭ്രാന്തനുമുടനകവൂർ
ചാത്തനും പാക്കനാരും"

[പാക്കനാർ മുറം ഉണ്ടാക്കി വിററായിരുന്നു കാലക്ഷേപം എന്നു നാട്യം. പൂർണ്ണജ്ഞാനവും മാഹാത്മ്യവും നിമിത്തം എവിടെയും ചെല്ലാമായിരുന്നു. പാക്കനാരോടു ആലോചിക്കാതെ ആരും ഒരു കാര്യവും നടത്തിവന്നില്ല. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പാട്ടു് ഇപ്പോഴും പ്രസിദ്ധമാണു്.]

പാക്കാൽ – കഞ്ഞിപ്പശയിൽ മുക്കിയന്നൽ.

പാക്കണാറു്-പാകിക്കിളുപ്പിച്ച ധാന്യങ്ങളുടെ തൈ.

പാക്കനിലം-വിത്തുപാകുന്ന നിലം.

പാക്കവെട്ടി-അടയ്ക്കാക്കത്തി.

പാക്കഴ-പാല്പാത്രം.

പാക്യ-വി. പാകംചെയ്യപ്പെടുവാൻതക്ക

പാക്യജനകം-ഒരു വാതകം (Nitrogen).

പാക്യം-൧ ചമച്ച ഉപ്പു്. ൨. കഷായം. പാകംചെയ്തുണ്ടാക്കുന്നതു എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

പാക്യം എന്നതു വിളയുപ്പാണു് വെറെ ചില ഉപ്പുകൾ പാകംചെയ്തുണ്ടാക്കുന്നതാണു് ഈ ഉപ്പു്. ക്ഷാരമൃത്തികയെ പചിച്ചുണ്ടാക്കുന്ന ഉപ്പെന്നു ചിലരുടെ അഭിപ്രായം.

൩. തുവർച്ചിലഉപ്പു്. ർ. പൊടിയുപ്പു്. ഇ. ചവർക്കാരം.

പാങ്കിണർ-പ്രയോജനമില്ലാത്ത കിണർ, പൊട്ടക്കിണർ.

പാങ്ക്-൧. നില. ൨. സ്ഥിതി. ൩. സമ്പ്രതി.

പാങ്ക്-വി. പ്രയോജനമില്ലാത്ത, പാഴായ

പാങ്കുഴി-പ്രയോജനമില്ലാത്ത കുഴി, ഒഴിഞ്ഞ കുഴി, പാമ്പുകിടക്കുന്ന കുഴി.

പാങ്ങു്-൧. നിർവ്വാഹം. ൨. വഴി. ൩. അവസരം. ർ. സഹായം. ഇ. സ്വാധീനം. ന. ഒഴികഴിവു്. ൧. പക്ഷം.

പാങ്ങൻ-സ്നേഹിതൻ. (സ്ത്രീ-പാങ്ങി)

പാങ്ങാകുന്നു-൧. തരത്തിലാകുന്നു, ചേലാകുന്നു. ൨. അവസരമാകുന്നു.

പാങ്ങുകേട്ടു്-൧. നിർവ്വാഹക്കേട്ടു്. ൨. അവസരക്കേട്ടു്.

പാചക-വി. പാകംവരുത്തുന്ന, പചിക്കുന്ന.

പാചകൻ-൧. അടുക്കളക്കാരൻ, വെപ്പുകാരൻ. (പാചകസ്യസ്ത്രീ=പാചകീ). ൨. അഗ്നി.

പാചകം-പിത്തം.

പാചന-വി. പചിക്കുന്ന.

പാചന(ക)ം-ചെമന്ന ആവണക്കു്.

പാചനകം-പൊൻകാരം.

പാചനൻ-അഗ്നി.

പാചനം-പ. കഷായം, ഉ. ദഹനം. ന. പുളിരസം

പാചനീ-കട്ടക്ക.

പാച്ച-മടിശ്ശീല, പണം ഇട്ടുന്നതിനുള്ള സഞ്ചി.

പാച്ചൻ-പുരുഷന്റെ ഒരു ചെല്ലപ്പേർ, പാച്ചു എന്നും (വിളിക്കും)

പാച്ചം-കഞ്ഞുങ്ങൾ പാലിനെ പറയുന്ന പേർ.

പാച്ചമടഞ്ഞു - ഉപയോഗമില്ലാതായി. (പ. മ.)

പാച്ചൽ-പ. അതിവേഗമായുള്ള ഓട്ടം. ഉ. കയ്യേറ്റം.

പാച്ചല്ലക്കാരൻ-ദൂതൻ.

പാച്ചി-പ സ്ത്രീയുടെ ഒരു ചെല്ലപ്പേർ. ഉ. കുട്ടികൾ പാലിനെ പറയുന്ന വാക്ക്, പാച്ചും എന്നും പറയും.

പാച്ചിക-പകിട, ചൂതുകണി. പാശകം എന്നതിന്റെ തത്ഭവം.

പാച്ചിക്കൊൾക-ചെയ്യുക.

പാച്ചു-പുരുഷന്റെ ഒരു ചെല്ലപ്പേർ, പാച്ചൻ എന്നുമുണ്ട്.

പാച്ചുക-പ പായുക. ഉ. തള്ളിക്കേറുക, തിക്കുക.

പാച്ചോറ്റി-ഒരു മരുന്നുചെടി. പഴുപ്പയങ്ങൾ ശീലവം, ശാബരം, ലോധ്രം, തിരീടം, തിലകം, മാഴ്ജനം.

കഫം, പിത്തം, രക്തപിത്തം, വിഷം, നേത്രരോഗം, ദാഹം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. കുന്നിനു ഹിതം. മഴം പടിപ്പിക്കും ഇം-Symplocosracemosa സിംപ്ലോകോസ് റാസ്മോസാ ത-വെള്ളലോത്തി.

പാഞ്ചജന്യം-പ. വിഷ്ണുവി(കൃഷ്ണ)ന്റെ ശംഖ്.

പാഞ്ചജനൻ എന്ന പേരായും ശംഖരൂപിയായും ഒരു അസുരൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവനെ വധിച്ചു അവന്റെ അസ്ഥി ശേഷൻ തൃക്കൈയിൽ ധരിച്ചു ഈ കഥ സുപ്രസിദ്ധമാണ്. പാഞ്ചജന ശബ്ദത്തിനു 'പാതാളം' എന്നർത്ഥമുണ്ടെന്നും പാതാളത്തിലുണ്ടായതാകയാൽ ഈ പേരുണ്ടായി എന്നുമാണു ക്ഷീരസ്വാമിയുടെ അഭിപ്രായം.

ഉ. വേഴൽ ന. ശംഖു ര. അഗ്നി.

പാഞ്ചനദന്മാർ-പഞ്ചനദിയിലുള്ളവർ.

പാഞ്ചാലൻ-പ. ഒരു രാജാവ്, ബഭ്രുമഹർഷിയുടെ ശിഷ്യനാണ്. ഉ., കാമശാസ്ത്രപ്രകാരം ഹസ്തിനീപ്രിയൻ.

പാഞ്ചാലം-പ ഒരു രാജ്യം.

പാഞ്ചാലം എന്നു പറയുന്നതു ഇപ്പോൾ 'റോഹിൽക്കണ്ട്' മുതലായ രാജ്യങ്ങളാണ്.

ഉ സൂത്രപ്പണിക്കാരുടെ ക്ലൂപ്തം.

പാഞ്ചാലി-പ. പാണ്ഡവന്മാരുടെ ഭാര്യ (ദ്രൗപദി എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക)

പാഞ്ചാലി കീചകന്റെ ചവിട്ടും ഇടിയും കുത്തുംകൊണ്ടു സങ്കടപ്പെട്ടു വിരാടസഭയിൽ ചെന്നു ആവലാതി പറകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

ഉ. പാവ

പാഞ്ചാലിക-പാവ. അഞ്ചുനിറംകൊണ്ടു (പഞ്ചവർണ്ണച്ചായംകൊണ്ടു) അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടതു എന്നർത്ഥം.

പാഞ്ചി-പ അഞ്ചുരൂപാ വിലയുള്ള ഒരു നാണയം. ഉ. ഒരു തൈ.

പാട്ട-ആദരവു കാണിക്കുന്നതിനായി ചേർക്കുന്ന ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ. ഉ-ം നമ്പൂരിപ്പാട്ട്, കാരണവപ്പാട്ട്. ര (ജ്യോതിഷത്തിൽ) രാശിദോഷം.

പാട്ട്-ഇന്നഇന്നഗ്രഹങ്ങൾക്കു ഇന്ന ഇന്ന രാശികൾ ഉച്ചസ്ഥാനമെന്നു മഹർഷിശാസ്ത്രത്തിൽനിയമിച്ചിട്ടുണ്ട്. 'പാട്ട' എന്നതു മറവുള്ള ഗ്രഹങ്ങൾക്കു സൂര്യനോടടുക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു ന്യൂനതയുടെ പേരാകുന്നു. എല്ലാ ഗ്രഹങ്ങൾക്കും ഉച്ചസ്ഥാനത്തു വരുമ്പോൾ ബലം കുറയും. പാടില്ലാതെ ഏതെങ്കിലും ഒരു ഗ്രഹ

ങ്ങൾ ഉച്ചസ്ഥാനത്തിൽ നില്ക്കുമ്പോൾ ജനിക്കുന്നവൻ മഹാഭാഗ്യവാന്മാരായിരിക്കും.

പാടു-ഹ. കഷ്ടത, കഷ്ടാനുഭവം, ഞെരുക്കം, ആപത്തു്. ൨. തഴമ്പു്. ൩. വടുക്. ൪. നിർവ്വാഹം. ൫. പക്ഷം. ൬. വശം. ൭. മറിപ്പു്. ൮. അതിരു്. ൯. അവസരം. ൧൦ നീക്കുപോക്കു്. ൧൧. പ്രാപ്തി. ൧൨. ക്രമം. ൧൩. വേല. ൧൪. മർയ്യാദ. ൧൫. സ്വാധീനം.

പാട-ഹ. നര. ൨. ഒരു മരുന്നുവള്ളി.

പാട-കഫം, പിത്തം, ജ്വരം, ചൊറി, വിഷം, കൃമി. ഗുല്മം മുതലായവക്കു നന്നു്. രുചിയെ ഉണ്ടാക്കും. പണ്യവർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ട സംഗ്രാഹിദ്രവ്യമാണു് പത്രശാഖവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്നതെന്നും അഭിപ്രായമുണ്ടു്. വലുതും ചെറുതുമായിരണ്ടുതരം കാണുന്നു ചെറുതു വിഷത്തിനു അധികം നന്നു്. ത പാടൈ. ഇം- Parera root പാരേരാറൂട്ടു്.

൩. ചക്കക്കുരുവിന്റെയും മററും പുറത്തെതൊലി ൪ ക്രമം, തരാതരമായമുറ.

പാടകൻ-പങ്കിടുന്നവൻ.

പാടകം-ഹ. ഒരു വാദ്യവിശേഷം. ൨. പെൺകുട്ടികൾ കാലിൽ ഇടുന്ന ഒരാഭരണം, പാദകടകം, കാൽച്ചിലമ്പു്. ൩. കര, തീരം. ൪. മുതൽനാശം ൫. ഗ്രാമത്തിൽ പകുതി.

പാടക്കിഴങ്ങു-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

പാടച്ചരൻ-ഹ. കള്ളൻ. ൨. തട്ടിയെടുക്കുന്നവൻ.

'മൂഢമതേരണനാടകമാടുക പാടച്ചരകീട'
(കീചകവധം കഥകളി)

പാടനം-പിളർപ്പു്.

പാടം-ഹ. കണ്ടം. ൨. കോടിവസ്ത്രം, അടിച്ചു മിനുസം വരുത്തുക. ൩. (സം) വീതി, വിസ്താരം.

പാടല-വി. വെള്ളച്ചെമപ്പുനിറമായ.

പാടല-ഹ. പാതിരിമരം, പൂപ്പാതിരി. പാടലവർണ്ണമുള്ള പൂവോടുകൂടിയതെന്നർത്ഥം. ൨. ഒരാഭരണം.

ഈ ആഭരണം പൊൻ തകിടുകൊണ്ടു കാപ്പുമാതിരി ഉണ്ടാക്കുന്നതാണു്. മുകളിൽ മുഖപ്പിൽ ഒരു തട്ടു കാണും.

൩. ചെമന്ന പാച്ചോററി. ൪. പശു. ൫. ദുർഗ്ഗ.

പാടലം-ഹ. വെള്ളച്ചെമപ്പു നിറം, ശ്വേതരക്തം, ഈഷദ്രക്തമായതു്.

'ശ്വേതരക്തസ്തു പാടലഃ'

പാടലം എന്നതു വെളുപ്പും ചെമപ്പു. കൂടി കലർന്നതും പാതിരിപ്പൂവിന്റെ നിറത്തോടു തുല്യവുമായ നിറമാകുന്നു.

൨. പൂപ്പാതിരി. ൩. പാതിരിപ്പൂവർണ്ണൻ നെല്ലു്, നവരമുതലായ നെല്ലു്, വ്രീഹി.

പാടലവർണ്ണ-വി. വെള്ളച്ചെമപ്പുനിറമുള്ള.

പാടലവർണ്ണം-വെള്ളച്ചെമപ്പുനിറം, പാടലം.

പാടലാധരി-സുന്ദരി, ഈഷദ്രക്തമായ അധരമുള്ളവൾ.

പാടലി-വെൺപാതിരിവൃക്ഷം.

പാടലിക-വി. അന്യന്റെ രഹസ്യങ്ങളെ അറിയുന്ന

പാടലിപുത്രം-മഗധയുടെ പ്രധാന നഗരം. (ഇപ്പോൾ പാററ്നാ)

മഗധരാജ്യത്തിന്റെ മുഖ്യ പട്ടണം. പാടലിപുത്രനഗരത്തിനു ഒമ്പതുനാഴിക നീളവും എട്ടുനാഴിക വീതിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. നന്ദരാജാക്കന്മാരുടെയും മൌർയ്യരുടെയും പ്രധാനനഗരം. പുഷ്പപുരം എന്നും കുസുമപുരം എന്നും പേരുകൾ ഉണ്ടു്

പാടവ-വി. സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

പാടവം-ഹ സാമർത്ഥ്യം. ൨. വാക്സാമർത്ഥ്യം. ൩. ആരോഗ്യം.

പാടവള്ളി-പാടത്താളി, പിള്ളത്താളി.

പാടവിക-വി. സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

പാടി-ഹ. ഒരു രാഗം ൨. നഗരത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം.

പാടിക്കുന്നു-ഹ. പാട്ടുചൊല്ലിക്കുന്നു. ൨ പിളർക്കുന്നു.

പാടിച്ച-വി. നിരപ്പുവരുത്തിയ.

പാടിത-വി. പിളർക്കപ്പെട്ട.

പാടിരിക്കുന്നു-കടം ഈടാക്കാനായി കടക്കാരന്റെ വീട്ടിൽ പട്ടിണികിടക്കുന്നു.

പാടീ-ഹ. ഒരു മത്സ്യം. ൨. കുറന്തോട്ടി.

പാടീരം-ഹ. ചന്ദനം, ചന്ദനക്കൂട്ടം. ൨. കണ്ടം, നിലം. ൩. ചല്ലട. ൪. വെളുത്തീയം. ൫. മുള്ളങ്കി. ൬. ക്രവന്തുറ്. ൭. വിളവുനിലം. ൮. മേഘം.

പാടുക്കൂടുന്നു-പാടിരിക്കുന്നു.

പാടുക്കൂട്ടുന്നു-ബദ്ധപ്പാടുണ്ടാക്കുന്നു.

പാടുകേട്ട്-ഹ. മുറകേട്ട്. ൨. അയോഗ്യത. ൩. തടസ്സം. ൪. അദ്ധ്വാനം.

പാടുന്നു-പാട്ടുചൊല്ലുന്നു.

പാടുപെടുന്നു-അദ്ധ്വാനപ്പെടുന്നു, ബുദ്ധിമുട്ടുന്നു. (സ. ക്രി. പാടുപെടുത്തുന്നു).

പാടേ-അ. ഹ. മുഴുവനേ. ൨. ചൊവ്വേ.

പാട്ട്-ഹ. പാടുന്നതിനായിട്ടുണ്ടാക്കിയ കവിത. ൨. സംഗീതം. പർയ്യായങ്ങൾ-ഗീതം, ഗാനം. ൩. പാടുക.

പാട്ട-പശു ഒരുതവണ ഇടുന്ന ചാണകത്തിന്നു ചേർത്തു പറയുന്ന പേർ.

പാട്ടക്കണ്ടം-ദ്രവ്യം കൊടുക്കാതെ ഏഴുതി വാങ്ങിച്ച നിലം.

പാട്ടക്കാണം-കൊഴുവൻ മുതലാളന്നു കൊടുക്കുന്ന കരം.

പാട്ടക്കാരൻ-മറെറാരുവന്റെ കണ്ടമോ പറമ്പോ പാട്ടത്തിനായി ഏഴുതി വാങ്ങിച്ചവൻ.

പാട്ടക്കുടിശ്ശിക-ആണ്ടുതോറും കൊടുപ്പാനുള്ള പാട്ടം മുഴുവനും കൊടുക്കാതെ കിടക്കുന്ന മുതൽ.

പാട്ടക്കുറി-പാട്ടച്ചീട്ട്.

പാട്ടച്ചീട്ട്-പാട്ടം നിശ്ചയിച്ചു ഏഴുതി കൊടുക്കുന്ന ഏഴുത്ത്.

പാട്ടൻ-ഹ. മൂത്തശ്ശൻ. ൨. ബന്ധുവായ വയസ്സൻ.

പാട്ടനിലം-പാട്ടക്കണ്ടം.

പാട്ടനെല്ല്-പാട്ടക്കാരൻ മുതലാളന്നു കൊടുക്കുന്ന നെല്ല്.

പാട്ടപ്പറ-പതിമൂന്നിടങ്ങഴി കൊള്ളുന്ന പറ.

പാട്ടപ്പറമ്പ്-പാട്ടം കൊടുത്തുകൊള്ളത്തക്കവണ്ണം സമ്മതിച്ചെഴുതി വാങ്ങിച്ചിട്ടുള്ള പറമ്പ്.

പാട്ടപ്രവൃത്തി-ക്ഷേത്രത്തിലെ കരം പിരിക്കുന്ന ഒരു അധികാരം.

പാട്ടം-ഹ. കുടിയാൻ സർക്കാരിലേക്കും മററും കൊടുക്കേണ്ടുന്ന കരം. ൨. കൂലി ൩. ഉടമ്പടി.

പാട്ടമാളി-പാട്ടാളി.

പാട്ടയോല, പാട്ടയോലക്കരണം-പാട്ടച്ചീട്ട്.

പാട്ടാളി-ചില ക്ഷേത്രത്തിലെ ഒരധികാരി.

പാട്ടി-തയ്യക്കാരന്റെ സ്ത്രീ. ൨. ബന്ധുവായ വൃദ്ധസ്ത്രീ. ൩. പ്രസവമെടുക്കുന്നവൾ.

പാട്ടിൽ-അ. കീഴിൽ, സ്വാധീനത്തിൽ

'പാട്ടിൽ പാർപ്പിച്ചിടുവതിതവ-
ർക്കാകിലുത്സാഹകാലം'
(മയൂരസന്ദേശം)

പാട്ടുകാരൻ-ഹ. പാട്ടു പഠിച്ചവൻ ൨. പാടുന്നവൻ.

പാഠകക്കാരൻ, പാടവക്കാരൻ-നല്ല വസ്ത്രം ഉടുത്തു തലയിൽ കെട്ടി ജനമദ്ധ്യേ നിന്നു ശ്ലോകംചൊല്ലി കഥ പറയുന്നവൻ.

പാഠകക്കൈ-കഥപറയുമ്പോൾ കാട്ടുന്ന കൈ.

പാഠകൻ-കഥ പറയുന്നവൻ.

പാഠകം-കഥ.

പാഠകശാല-എഴുത്തുപള്ളി, അക്ഷരവിദ്യ അഭ്യസിപ്പിപ്പാനുള്ള സ്ഥലം.

പാഠമാക്കുന്നു-ചൊല്ലിപ്പഠിക്കുന്നു.

പാഠവപ്പറച്ചൽ-ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പാഠം പറയുക.

പാഠം-ഹ. പഠിക്കുകയും പഠിപ്പിക്കുകയും. ഉ. ബ്രഹ്മയജ്ഞം. ന. വേദാദ്ധ്യയനവും വേദാദ്ധ്യാപനവും. (പഞ്ചമഹായജ്ഞങ്ങൾ എന്നതു നോക്കുക). ൪. ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ദിവ്യാരാധനയിൽ വായിക്കുന്ന വിശുദ്ധ വേദഭാഗം

പാഠമഞ്ജരി-പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

പാഠശാല-പള്ളിക്കൂടം.

പാഠശാലിനീ-പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

പാഠാ-പാടക്കിഴങ്ങ്, ഒരു പച്ചമരുന്ന് പല രോഗങ്ങളിലും വ്യക്തമായി പറയപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പാഠി-കൊടുവേലി. അഗ്നിയുടെ പര്യായങ്ങളിൽ പഠിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം

പാഠീനം-ഹ. ഏട്ടമീൻ, ആയിരംപല്ലി മത്സ്യം. പാഠീ=പൃഷ്ഠം പൃഷ്ഠത്തെ വളയ്ക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പാഠീ=ഭ്വിജൻ. ബ്രാഹ്മണരാൽ അപേക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതു്. ഈ മത്സ്യം ഹവ്യകവ്യങ്ങളിൽ പ്രശസ്തമാണ്. ആര്യന്മാർ പണ്ടു ഹവ്യകവ്യങ്ങളിൽ മാംസം ഉപയോഗിച്ചിരുന്നതായി കേൾവിയുമുണ്ടല്ലോ സാധാരണയിൽ അധികം പല്ലുള്ള 'വാള' മുതലായ മത്സ്യങ്ങൾ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

ഉ. ഗുഗ്ഗുലു. ന. കൊടുവേലി. ൪. മീൻ.

പാഡിനീ-മൺപാത്രം.

പാണത്തി-പാണന്റെ സ്ത്രീ.

പാണനാർ — താണജാതിയിലെ ഒരു ജാതാനി.

പാണൻ - തയ്യൽക്കാരൻ, തയ്യൽവേല ചെയ്യുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ

പാണം-ഹ. കച്ചവടം. ഉ. സ്തുതി. ന. കൈ

പാണൽ-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, പാഞ്ചി.

പാണൽപ്പഴം കാഴ്ചക്കു നല്ല ഭംഗിയുള്ളതാണ്.

പാണി-ഹ. കൈ. ഉ. കൈപ്പടം, ഉള്ളങ്കൈ. കൊടുത്തുവാങ്ങൽ ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം. ന. ചന്ത

പാണിക-ഹ. തവി. ഉ. തുഴ.

പാണികൻ-കച്ചവടക്കാരൻ.

പാണിഗൃഹീതാ-നേരംപോക്കിനായിട്ടു പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യപ്പെട്ടവൾ.

പാണിഗൃഹീതി-ഭാര്യ. പാണിഗ്രഹണം ചെയ്യപ്പെട്ടവൾ എന്നർത്ഥം.

മന്ത്രം-'മിത്രോസി ഗൃഭ്ണാമി തേ സൌഭഗത്വായഹസ്തം മയാ പത്യാ ജരദൃഷ്ടിർയ്യഥാസഃ; ഭഗോര്യമാസവിതാ പുരന്ധിർമ്മഹ്യം ത്വാതുർഗ്ഗാർഹപത്യായ ദേവാഃ' യാതൊരുത്തിയുടെ പാണിയെ ഒരു വരൻ ഈ മന്ത്രത്തോടുകൂടി ഗ്രഹിച്ചുവൊ അവളത്രെ പാണിഗൃഹീതി.

പാണിഗ്രഹണം-വിവാഹം.

പാണിഘൻ-കൈത്താളക്കാരൻ. പാണിയെ ഹനിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പാണിജം-കൈനഖം.

പാണിതലം-ഉള്ളങ്കൈ.

പാണിന്ധമ-വി. ഹ. കൈകൊണ്ടു വീശുന്ന. ഉ. കൈകൊട്ടുന്ന.

പാണിനി-ഒരു വലിയ വിദ്വാൻ, ഒരു മഹർഷി. സംസ്കൃതഭാഷയുടെ പ്രധാന വ്യാകരണമായ പാണിനീയത്തിന്റെ കർത്താവ്. വ്യാകരണം ശിവനോടാണത്രെ പഠിച്ചതു്.

പാണിനീയ-വി. പാണിനിയെ സംബന്ധിച്ച.

പാണിനീയസൂത്രം - പാണിനിയുണ്ടാക്കിയ വ്യാകരണം, ഇപ്പോൾ നടപ്പായിക്കാണുന്ന സംസ്കൃതവ്യാകരണ പുസ്തകങ്ങൾക്കൊക്കെയും മൂലമായിരിക്കുന്ന ചെറിയ പുസ്തകം. (അഷ്ടാധ്യായി).

പാണിപത്രകം-വെളുത്തആവണക്ക്.

പാണിപാദം-കൈയും കാലും.

പാണിപിടിക്കുന്നു-വിവാഹം ചെയ്യുന്നു, കൈപിടിക്കുന്നു.

പാണിപീഡനം-വിവാഹം, പാണിഗ്രഹണം.

പാണിപ്രണയിനീ-ഭാര്യ.

പാണിഭൂക്ക്-അത്തിയാല്.

പാണിമർദ്ദം-പെരുംക്ലാവ്.

പാണിരുഹം-കൈവിരൽ.

പാണിലാഘവം-കൈമിടുക്ക്.

പാണിവാദൻ — കൈത്താളക്കാരൻ. കൈകൊണ്ടു കൊട്ടുന്നവനെന്നർത്ഥം. നാടകം ആടുന്നതിന്നു കൊട്ടുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ, നമ്പ്യാത്.

പാണു-കുലയുടെ പുറത്തുള്ള പാള.

പാൺ-പാഴ്.

പാൺകുഴി-പൊട്ടക്കുഴി.

പാണ്ടു്-ഒരുവക ദീനം, ദേഹത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി വെളുപ്പുപുള്ളി. പര്യായങ്ങൾ-കുഷ്ഠം, ശ്വിത്രം.

പാണ്ടൻ-പാണ്ടുള്ളവൻ.

പാണ്ടം-തേങ്ങാനാര്, ചകിരി.

പാണ്ടി-ഹ പാണ്ടിരാജ്യം. ഉ. പാണ്ടുള്ളവൻ. ന. പല നിറമുള്ള പശു. ർ ചങ്ങാടം, പൊങ്ങുതടി. ഇ. ഒരുവക കളി.

പാണ്ടികത്തുക വാഴപ്പോള വട്ടത്തിലൊ ചതുരത്തിലൊ മറ്റൊ ചമച്ചു അതിന്മേൽ കോൽത്തിരി ഉന്നി ഉഴിച്ചിലിനു ഉണക്കലരിയും മറ്റും ഇട്ടു കരുത്തോലകൊണ്ടുണ്ടാക്കി പോളമേൽ കത്തിയാൽപാണ്ടി.

പാണ്ടികശാല-പണ്ടികശാല, ശേഖരിപ്പുസ്ഥലം, നെല്പുര.

പാണ്ടിക്കുഴി-ഹ. പഴയശവക്കുഴി. ഉ. പായ്മരം ഉന്നുന്ന കുഴി.

പാണ്ടിപ്പടവലം-നീളത്തിൽ കായുണ്ടാകുന്ന ഒരുവക കറിസ്സാധനവള്ളി.

പാണ്ടിപ്പാവൽ-ഒരുമാതിരി പാവൽ.

പാണ്ടിപ്പെരുമാൾ-പാണ്ഡ്യരാജാവ്.

പാണ്ടിയൻ, പാണ്ടിയാൻ-ഹ. പാണ്ടിരാജാവ്. ഉ. പാണ്ടിക്കാരൻ.

പാണ്ടിയാലൻ-ഒരു പക്ഷി.

പാണ്ടിയാവണക്ക്-ഒരുമാതിരി ആവണക്ക്.

പാണ്ടിവാദ്യം- നാഗസ്വരം, അതിന്റെ ശ്രുതി, തകിൽ, കിടുപിടി, കൈമണി ഇവ അഞ്ചിന്നും കൂടി പറയുന്ന പേർ.

പാണ്ട്യൻ-പാണ്ടിരാജാവ്.

പാണ്ഡര-വി. ഹ. വെളുത്ത നിറമുള്ള. ഉ. വിളർച്ചയുള്ള.

പാണ്ഡരഫലി-ഒരു മരുന്ന്. (ക്ഷുദ്രക്ഷുപവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്നത്).

പിത്തം, മൂത്രകൃച്ഛ്രം, രക്തദോഷം, മൂത്രത്തടവ് ഇവക്കു നന്ന്. ബലവർദ്ധനകരമാണ്.

പാണ്ഡരം-ഹ. വെളുപ്പ്, വെളുത്തത്, വെളുപ്പുനിറം. മനസ്സു ഇതിൽ ഗമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. കാവിമണ്ണ്. ന. കരുക്കത്തിമുല്ലപ്പൂവ്. ർ. കർപ്പൂരതുളസി. ഇ. വിളർച്ച.

പാണ്ഡവൻ-പാണ്ഡു എന്ന രാജാവിന്റെ പുത്രൻ.

പാണ്ഡവന്മാർ- പ. ധർമ്മപുത്രൻ, ര. ഭീമൻ, ന. അർജ്ജുനൻ, ഴ. നകുലൻ, ങ. സഹദേവൻ ഇവർ ങ-ം. ആദ്യത്തെ മൂന്നുപേരുടേയും അമ്മ-കുന്തി. മറ്റ രണ്ടുപേരുടേയും മാതാവ്-മാദ്രി. അർജ്ജുൻ-പാണ്ഡു. എന്നാൽ ഇവർ പാണ്ഡുവിന്റെ മനുഷ്യരല്ല.

പാണ്ഡവൻപാറ- തിരുവിതാംകൂറിൽ ചെങ്ങന്നൂർ താലൂക്കിലുള്ള ഒരു പാറ.

ഒരു ഐതിഹ്യം-പാണ്ഡവന്മാർ വേഷപ്രച്ഛന്നരായി സഞ്ചരിച്ച കാലത്തുണ്ടായതാണ് ഈ പാറ. അവരുടെ തപസ്സിനു പണികഴിപ്പിച്ചുതാങ്ങിയതാണ്. കേരവരും പാണ്ഡവരും ഇവിടെവച്ചു ഗോഷ്ഠിയുദ്ധം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇതിനു സമീപം 'നാരുവൻപാറ' എന്നു പേരുള്ള തായി നാറുപേരുടെ പാറയും കാണുന്നുണ്ട്. രണ്ടു കൂട്ടരും പോയതിൽ പിന്നീട് ഇവരുടെ വാസസ്ഥലങ്ങൾക്ക് ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചതായിരിക്കണം.

പാണ്ഡവവർഷം, പാണ്ഡവാബ്ദം- പാണ്ഡവന്മാരുണ്ടായ സംവത്സരം. (മലയാളവർഷം ക്രാൻഴ്-നു ങ്ഠ0-ങ്ഠ൬).

പാണ്ഡവായനൻ-കൃഷ്ണൻ.

പാണ്ഡവീയ-വി. പാണ്ഡവരെ സംബന്ധിച്ച

പാണ്ഡിത്യദർപ്പം-പഠിച്ചവനാണെന്നുള്ള അഹങ്കാരം.

പാണ്ഡിത്യം-വിദ്യ, പഠിപ്പിന്റെ തികവ്.

പാണ്ഡു-വി. പ. വെള്ളനിറമായ, ര. വിളർച്ചയുള്ള.

പാണ്ഡു-പ. വെളുപ്പുനിറം. ര. വിളർച്ച. ന. ഒരു രോഗം. ഴ. പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന ഒരു രാജാവ്.

പാണ്ഡു വ്യാസനെ വിചിത്രവീര്യന്റെ ഒരു ഭാര്യയായ അംബാലികയിലുണ്ടായ പുത്രനാണ്. ജനിച്ചപ്പോഴേ പാണ്ഡുനിറമുണ്ടായിരുന്നു; അതിനാലാണ് ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചത്. മക്കളുണ്ടാവാൻ പാടില്ലാത്ത വിധത്തിൽ പാണ്ഡുവിനു ഒരു ശാപം കിട്ടീട്ടുണ്ട്. ഈ ശാപം ഒന്നു വിചാരിക്കാതെ ഒരുദിവസം അ

പാണ്ഡവന്മാരുടെ പുത്രന്മാർ

ക്രമം	പാണ്ഡവന്മാർ	ദ്രൗപദിയുടെ പുത്രന്മാർ	സുഭദ്രയുടെ പുത്രൻ	ചിത്രാംഗദയുടെ പുത്രൻ	ഉലൂപിയുടെ പുത്രൻ	മണിപൂരകത്തിലെ രാജാവിന്റെ പുത്രി	ദ്വാരകയിലെ രാജാവിന്റെ പുത്രി	മദ്രരാജാവിന്റെ പുത്രി	കാശിരാജാവിന്റെ പുത്രിമാർ	അനന്തരവകാശം	രാജ്യം	അനുജന്മാർ
പ	ധർമ്മപുത്രൻ	പ്രതിവിന്ധ്യൻ								അനന്തവിജയം	ധർമ്മൻ	
ര	ഭീമൻ	ശ്രുതസേനൻ								ഭൈരവം	വായു	
ന	അർജ്ജുനൻ	ശ്രുതകീർത്തി								ദേവദത്തം	ഇന്ദ്രൻ	
ഴ	നകുലൻ	ശതാനീകൻ								സുഘോഷം	അശ്വിനീദേവന്മാർ	
ങ	സഹദേവൻ	ശ്രുതകർമ്മാവ്								മണിപുഷ്പകം		

ദേഹം മാദ്രിയെ ആലിംഗനം ചെയ്ത യാൽ ഉടൻ വീണു മരിച്ചു.
ര്. മഞ്ഞയും വെളുപ്പും സമം കൂടിക്കലൎന്ന നിറം. ൫. കാട്ടുഴുന്ന്. ൬. വെളുത്ത ആന.

പാണ്ഡുകൻ-പാണ്ഡു

പാണ്ഡുകംബളം-വെള്ളക്കമ്പിളി.

പാണ്ഡുകംബളീ — വെള്ളക്കരിമ്പടം കൊണ്ടു മറയ്ക്കപ്പെട്ട തേർ.

പാണ്ഡുനാഗം-പുന്ന.

പാണ്ഡുപക്ഷതി-ചെമ്പോത്ത്.

പാണ്ഡുഫലം-പടവലം.

പാണ്ഡുമൃത്ത്-വെള്ളമണ്ണ്.

പാണ്ഡുമൃത്തിക-ഒരു രത്നം.

പാണ്ഡുരം-൧. മഞ്ഞയും വെളുപ്പും ചേൎന്നനിറം. ൨. വെളുപ്പ്. ൩. ഞമ. ര്. കൎപ്പൂരതുളസി.

പാണ്ഡുരാ-കാട്ടുഴുന്ന്.

പാണ്ഡുര-വി. ൧ മഞ്ഞയും വെളുപ്പും സമം കൂടിക്കലൎന്ന നിറമുള്ള. ൨. വെളുപ്പുനിറമുള്ള.

പാണ്ഡേയന്മാർ - ചിത്രകൂടം എന്ന ചെറിയ രാജ്യത്തിൽ താമസിക്കുന്ന ആളുകളുടെ പേർ.

പാണ്ഡ്യരാജ്യം-പാണ്ടിരാജ്യം.

പാണ്യ-വി. സ്തുത്യൎഹമായ.

പാത-വി. പാലിക്കപ്പെട്ട.

പാത-വഴി.

പാതക-വി. നശിപ്പിക്കുന്ന.

പാതകൻ-൧. പാപി. ൨. നാശകൻ.

പാതകം-പാപം. പതിപ്പിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം.

പാതകിനി-പാപമുള്ളവൾ.

പാതകീ-പാപമുള്ളവൻ.

പാതഗ്രഹങ്ങൾ-രാഹുവും കേതുവും. (ഇവ സമ്പാതരൂപങ്ങളാകയാൽ ഈ പേർ വന്നു).

പാതനൻ-വീഴിച്ചവൻ.

പാതം-൧. വീഴ്ച. ൨. രാഹു ൩. നാശം. ര്. അടി. ൫. സംഭവം ൬. തോൽവി. ൭ ഏറ്, ഏറിയുക.

പാതംഗി-൧. ശനി. ൨. കൎണ്ണൻ. ൩. യമൻ. ര്. സുഗ്രീവൻ.

പാതാരം-പാലത്തിനും മററും കീഴുള്ളതുണ്ട്.

പാതാളഗരുഡക്കൊടി-പാതാളമൂലി.

വാതം, പിത്തം, ചുട്ടുനീറൽ, വിഷം, രക്തദോഷം ഇവക്കു നന്ന്. സ്വല്പം കഫവൎദ്ധനകരമാണ്. രുചിയെ ഉണ്ടാക്കും. ധാതുപുഷ്ടിയെ ചെയ്യും. ഇതിന്റെ വള്ളിക്കു വളരെ ഉറപ്പും നീളവുമുണ്ട്. സം-പാതാളഗരുഡീ.

പാതാളഗ്രഹണം- ഭൂമിയിൽ കാണപ്പെടാത്ത ഗ്രഹണം, മൂന്നാമത്തെ ഗ്രഹണം, ചക്രവാളത്തിനു കീഴുള്ള ഒരു ഗ്രഹണം.

പാതാളം-൧. കീഴ്ലോകം. പാപികൾ പാപശക്തിയാൽ ഇതിൽ പതിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. പൎയ്യായങ്ങൾ- അധോഭുവനം, ബലിസൎത്മം, രസാതലം, നാഗലോകം. ൨. ബഡവാഗ്നി. സമുദ്രജലം ഇതിൽ ഗമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

നാഗങ്ങൾ, ദൈത്യർ, യക്ഷർ മുതലായവരുടെ പാൎപ്പിടമാണ്. വിഷ്ണുപുരാണമനുസരിച്ചു ഭൂമിക്കു താഴെ ഏഴു ലോകങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നു കാണുന്നു. അവ അതലം, വിതലം, നിതലം, ഗഭസ്തിമതി, മഹാതലം, സുതലം, പാതാളം ഇവയാണത്രേ. പുരാണങ്ങൾ പലതിലും പലവിധം പേരുകൾ കാണുന്നുണ്ട്.

അതലം, വിതലം, സുതലം, രസാതലം, തലാതലം, മഹാതലം, പാതാളം എന്ന ലോകങ്ങളും കാണുന്നു. പാതാളത്തെ നാരദൻ ഇന്ദ്രസഭയ്ക്കുതുല്യമായി വിശേഷിച്ചു പറയുന്നു. അദ്ദേഹം പാതാളം കണ്ടിട്ടുണ്ട്.

പാതാളമൂലി–ഒരു വേർ, പാതാളശതഡകത്തിൽ.

പാതാളലോകം–കീഴ്ലോകം.

പാതാളവാസി–പാതാളത്തിൽപാർക്കുന്ന

പാതാളവിദ്യ–ഇന്ദ്രജാലം.

പാതി–ഒന്നിനെ തുല്യമായി രണ്ടാക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു പങ്ക് (ഭാഗം) പ. നാഥൻ, ഭർത്താവ്. നു പക്ഷി

പാതികം–ചീങ്കണ്ണി

പാതിക്കാരൻ, പാതിക്രയകാരൻ–ഒരു വസ്തുവിന്റെ പാതിക്ക് അവകാശമുള്ളവൻ.

പാതിച്ചുവണ്ണം — പകുതിയുംകൊത്തക്കവണ്ണം.

പാതിത–വി. താഴ്ത്തപ്പെട്ട, തോല്പിക്കപ്പെട്ട.

പാതിത്യം–ഫ. വീഴ്ച. പ. ഭ്രഷ്ട്.

പാതിപ്പങ്ക്–രണ്ടായി പകുത്തതിന്റെ ഒരു ഭാഗം.

പാതിപ്പാട്ട്–മനർപാട്ട്.

പാതിരാ, പാതിരാത്രി–അർദ്ധരാത്രി.

പാതിര്–ഫ. ഒരു വൃക്ഷം (പാതിരിമരങ്ങൾ ശീതകാലത്തു പൂക്കുന്നവയാകുന്നു)

ത്രിരോക്ഷം, അത്തി, വായുമുട്ടി, വയമവീപ്പ്, വീരം, സുസ്ഥിരദാരു, രക്തരോക്ഷം, ഛത്രി, ഇക്കിരം, ഭൂമി ഉപക്ഷ നന്ദ്. ഇതു ഉത്തരസഹ്യത്തിൽ ധാരാളം കാണുന്നു. ഇതിന്റെ തടി ചുവന്നതും കടുപ്പമുള്ളതുമാണ്. ഈ വൃക്ഷം മധ്യമാകാരമായിരിക്കും. ഇല കുവളത്തിനേറ്റുപോലെയാകുന്നു. പൂവിനു മങ്ങിയ ചുമപ്പുനിറമാണുള്ളത്. ഒരു രഭ്യവുമുണ്ട്. തമി–പാതിരി. സംസ്കൃതം–പാടലം. ഇം–Trumpet Flowertree, Bignonia Suaveolens.

പ. ക്രിസ്ത്യൻ പുരോഹിതൻ.

പാതിലി–ഫ. വല. പ. ചെറിയ മൺപാത്രം.

പാതിവാരച്ചീട്ട–കാണുന്ന വിളവിൽ പാതി കൊടുക്കുന്നതിനു വിവരം കാണിച്ചെഴുതിയ ചീട്ട്.

പാതിവാരം–കാണുന്ന വിളവിൽ പാതി കൊടുക്കുക.

പാതിവ്രത്യം–ഭർത്താവിനെ ഒഴിഞ്ഞു മറെറാരുവനെ കാംക്ഷിക്കയില്ലെന്നുള്ള ദൃഢനിഷ്ഠ.

പാതുക–മലയുടെ ചരിവ്.

പാതുകൻ–പതനശീലൻ.

പാതുകം–വി. വീഴുന്ന.

പാതുകം–ഫ. അധോമുഖമായസ്ഥലം. പ. നീരാന.

പാത്ത–ഒരു പക്ഷി.

പാത്തയുടെ മാംസം രക്തദോഷത്തിനും വാതത്തിനും നന്ന്. കഫം, ബലം, പിത്തം ഇവയെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. പിത്തശമനമെന്നും കാണുന്നു. മലമൂത്രങ്ങളെ പുറത്തു കളയും. ഇതു അപ്പചരവർഗ്ഗത്തിൽപെട്ട അനുപമാംസമാണ്. സംനന്ദീമുഖം, നന്ദീമുഖി. ഇം–ഗ്ലസ് Goose

പാത്തി–ഫ. ഓക്, വെള്ളച്ചാല്. പ. ധാരത്തോണി. നു തേക്കിന്റെ പിടി.

ർ. ഓളങ്ങളുടെ മദ്ധ്യേയുള്ള കുഴി (ദ്വാരം) ഇ. മരത്തൊട്ടി.

പാത്തി-വി. പൊള്ളയുള്ള.

പാത്തിക്കോരിക-ഒരുമാതിരി വലിയ മരത്തവി.

പാത്തിമരവി-ഒരു മരപ്പാത്രം.

പാത്തുന്നു-ഹ. കവച്ചു നടക്കുന്നു, കവയ്ക്കുന്നു, വീഴ്ത്തുന്നു. ഉ-ം, നിന്നു മൂത്രം പാത്തുന്നു. (മഹമ്മദുഭാഷ).

പാത്തുമ്മ-മഹമ്മദൻ സ്ത്രീ.

പാത്മം-പതിനെട്ടുപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

പാത്രടീരം-ഹ. കാക്ക. ഉ. കങ്കപ്പക്ഷി.

പാത്രതാ, പാത്രത്വം-യോഗ്യത.

പാത്രപ്രവേശനം- നാടകമാടുമ്പോൾ വേഷക്കാരുടെ വരവ്.

പാത്രം-വി. യോഗ്യമായ, യോഗ്യനായ യോഗ്യയായ.

പാത്രം-ഹ. ഭാജനം പര്യായങ്ങൾ-ആവപനം, ഭാണ്ഡം, അമത്രം, ഭാജനം. ഉ. സ്രംവാദികൾക്കു പൊതുവിലുള്ള പേർ. ന. യോഗ്യം. ർ. രണ്ടു കരയുടേയും നടുവ്. ഇവിടെ ജലം പാനം ചെയ്യുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. ഇ. ശരീരം. ന. മന്ത്രി. ൈ. നാടകങ്ങളിലെ ഏതെങ്കിലും വേഷം. വ. കാരണഭൂതം.

പാത്രശുദ്ധി-ഹ. പാത്രങ്ങളുടെ ശുദ്ധി. ഉ. അമ്മയുടെ ചാരിത്രശുദ്ധി.

പാത്രാപാത്രവിശേഷം-യോഗ്യമായതിന്റേയും അയോഗ്യമായുള്ളതിന്റേയും തമ്മിലുള്ള ഭേദം.

പാത്രി-ഹ. നെരിപ്പോട്. ഉ. പാത്രം. ന. ദുർഗ്ഗ.

പാത്രീവം-യജ്ഞപാത്രവിശേഷം. (ഭാഷ=പാത്രിക).

പാത്രേസമിതൻ-നല്ല ഊണുകാരൻ.

പാഥം-ജലം, വെള്ളം.

പാഥസ്സ്-ജലം, വെള്ളം. രക്ഷാശീലം എന്നർത്ഥം.

പാഥി-കടൽ.

പാഥേയം-വഴിയ്ക്കൂരി, വഴിയിൽ ചെലവിന്നുംമററും ഉപകരിക്കുന്ന വസ്തു.

പാഥേയവത്ത്-വി. പാഥേയമുള്ള.

പാഥോജം-ഹ. താമര. ഉ. ശംഖ്.

പാഥോദം-മുത്തങ്ങാ.

പാഥോധി-സമുദ്രം.

പാഥോനാഥൻ-സമുദ്രം.

പാഥോനിധി-സമുദ്രം.

പാഥോരുഹം-താമര.

പാദകടകം-കാൽച്ചിലമ്പ്, തള. കാലിന്റെ വള എന്നർത്ഥം.

പാദകം-അടിസ്ഥാനം.

പാദകുരട്-മരച്ചെരിപ്പ്.

പാദക്രടം-തൂണിന്റെ ചുവട്.

പാദ(പ്ര)ക്ഷാളനം-കാൽ കഴുകുക.

പാദഗ്രഹണം-ഹ. കാൽ പിടിക്ക. ഉ. പാദത്തിങ്കൽ വന്ദിക്ക, അഭിവാദ്യം.

പാദങ്ങൾ-വലിയ പർവ്വതങ്ങളുടെ ചുററും കാണപ്പെടുന്ന ചെറുതരം കുന്നുകൾ.

പാദചതുരം-ഹ. ആട്. ഉ. അരയാല്.

പാദചത്വരം-ഹ. അരയാൽ. ഉ. മണൽതിട്ട. ന. ആട്. ർ. ആലിപ്പഴം.

പാദചാരം-കാൽനട.

പാദചാരി-കാലാൾ.

പാദജൻ-ശൂദ്രൻ.

പാദതീർത്ഥം - മഹർഷിമാർ സന്യാസികൾ മുതലായ മഹത്തുകൾ കാൽ കഴുകിയാൽ ഒഴുകുന്ന വെള്ളം.

പാദത്രം, പാദത്ര, പാദത്രാണം=ചെരിപ്പ്.

പാദനതൻ-കാക്കൽ വീണവൻ.

പാദനിപീഡനം-കാൽ പിടിക്ക,കാൽ തിരുമ്മുക.

പാദന്യാസം-പാദം വെയ്പ്പ്.

പാദപതീതൻ-കാക്കൽ വീണിരിക്കുന്നവൻ.

പാദപത്മം-താമരപ്പൂപോലെ ഭംഗിയുള്ള കാൽച്ചുവട്ട്.

പാദപം-വൃക്ഷം. വേരുകൊണ്ടു ജലാദിയായ പോഷണപദാർത്ഥത്തെ പാനം ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം. തന്റെ വേരുകളെക്കൊണ്ടു തന്നത്താൻ രക്ഷിക്കുന്നതു.

പാദനോദനാ – കാൽകൊണ്ടുള്ള പ്രേരണ.

പാദപാംസു-കാലിലെ പൊടി.

പാദപരുഹാ-ഇത്തിക്കണ്ണി.

പാദപാശം-നാല്ക്കാലികളുടെ കാലിൽ കെട്ടുന്ന കയറ്.

പാദപീഠം-ഇരിക്കുമ്പോൾ ചവിട്ടുന്നതിനുള്ള ചെറിയ പീഠം.

പാദപൂജനം-കാലിന്റെ ചുവട്ടിൽ പൂജിക്കയും മററും.

പാദപൂരണം – ശ്ലോകത്തിന്നും മററും പോരാത്ത അക്ഷരമോ പദമോ തികയ്ക്കുക.

പാദപ്രപാതം-ഹ. കാലുകൊണ്ടുള്ളതൊഴി. ഉ. തൊഴികൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന വീഴ്ച. ൩. ചുവട്ടിൽ ചെന്നുള്ള വീഴ്ച.

പാദപ്രഹ(ാ)രം-കാൽകൊണ്ടു പ്രഹരിക്കുക (തൊഴിക്കുക).

പാദബന്ധനം-പശു, എരുമ, ആട് മുതലായതു്. പാദത്തിൽ ബന്ധനമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

പാദമർദ്ദനം-ഹ. കാൽകൊണ്ടു മർദ്ദിക്കുക. ഉ. കാൽ തിരുമ്മുക.

പാദമൂലം-കാൽചുവട്ട്, കാലടി.

പാദം-ഹ. കാൽ. നടക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. ശ്ലോകത്തിന്റെ നാലു വരികളിൽ ഓരോന്നും. ൩. നാലിൽ ഒന്ന്. ൪. വൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ട്. ൫. രശ്മി. ൬. പർവ്വതത്തിന്റെ അടിവാരം. ൭. തൂണിന്റെ ചുവട്ട്. ൮. പർയ്യന്തപർവ്വതം.

പാദങ്ങൾ-വലിയപർവ്വതങ്ങളുടെ ചുററും കാണപ്പെടുന്ന ചെറുതരം കുന്നുകൾ.

പാദയുഗ്മം-രണ്ടുകാൽ.

പാദരക്ഷ-ചെരിപ്പ്.

പാദരഥം-ചെരിപ്പ്.

പാദരോഹം-പേരാൽ.

പാദർ-ബഹുമാനസൂചകമായി ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു വാക്ക്. ഉ-ം, താതപാദർ (അച്ഛൻ), മാതുലപാദർ (അമ്മാവൻ).

പാദലഗ്നൻ-കാലിൽ പിടിച്ചവൻ.

പാദവത്മീകം-പെരുങ്കാൽ എന്ന ദീനം, പെരുങ്കാൽ.

പാദവികൻ-വഴിപോക്കൻ.

പാദവൃക്ഷം-അരയാൽ.

പാദവ്യഥ-കാൽവേദന.

പാദശബ്ദം-കാലൊച്ച.

പാദശാഖ-കാൽവിരൽ.

പാദശുശ്രൂഷ-പരിചാരകപ്രവൃത്തി.

പാദസരം-കാലിൽ അണിയുന്ന ഒരു കിലുക്കാഭരണം.

പാദസരി-കാലിന്റെ അടിക്കുള്ള ഒരു ദീനം.

പാദസേവ-ഹ. പാദത്തേ സേവിക്കുക. ഉ. കാലിൽ അണിയുന്ന ഒരു കിലുക്കാഭരണം.

പാദസ്ഫോടം-കാൽവിള്ളൽ എന്ന ദീനം. ഉള്ളങ്കാലിനെ വിടിർത്തുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പാദാഗ്രം-കാലിന്റെ പുറവടി.

പാദാംഗദം-കാൽച്ചിലമ്പ്. പാദത്തിന്നു അംഗദം പോലെയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. പാദമാകുന്ന അംഗത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം.

പാദാംഗുലി-കാൽവിരൽ.
പാദാംഗുഷ്ഠം-കാലിന്റെ പെരുവിരൽ.
പാദാതൻ-കാലാൾ.
പാദാതം-കാലാൾ ക്കൂട്ടം.
പാദാതികം-കാലാൾപട.
പാദാദികേശം-അ. അടി മുതൽ മുടി വരെ.
പാദാന്തികം-സമീപ്യം, മുമ്പടിന്നടുത്തുള്ള സ്ഥലം.
പാദാവികം-കാലാൾപട. (പാദാതികം എന്നതിന്റെ പാഠം).
പാദുക-ചെരിപ്പ്. ഇതുകൊണ്ടു ഗമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. പാദകരട്ട്, പാദരക്ഷ, മെതിയടി.

'പാദുകം ദേഹിരാജേന്ദ്രരാജ്യായതേ'
(രാമായണം)

പാദുക-വി. കാൽനടയായി പോകുന്ന.
പാദുകാകാരൻ-ചെരുപ്പുകുത്തി.
പാദുകാകൃത്ത്-ചെരിപ്പുകുത്തി, തോൽ രക്ഷാലുൻ. പാദുവിനെ (ചെരിപ്പിനെ) ഉണ്ടാക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.
പാദുകക്കല്ല്-ഒരു ഗൃഹത്തിന്റെ അടിവാരത്തിന്മീതെ കാണുന്ന ഭാഗം. ചെരുപ്പുകല്ല് എന്നും പറയും.
പാദ്മി-ചെരിപ്പ്, മെതിയടി.
പാദോദകം-കാൽകഴുകിയ വെള്ളം.
പാദോദരം-സപ്പ്.
പാദ്യ-വി. കാലിനെ സംബന്ധിച്ച.
പാദ്യം-കാൽകഴുകാനുള്ള വെള്ളം.
പാന-പ്ര. ഒരുമാതിരി മൺപാത്രം. ര. ഒരുമാതിരി പാട്ട്. ന. ഒരുവക തുള്ളൽ. ഭ. ഒരു രാശി.
പാനകം-കുടിപ്പാനായിട്ട ശർക്കരയും മറ്റും ഇട്ടു കലക്കിയ വെള്ളം.
പാനക്കാരൻ-പാനം ഉള്ളുന്നവൻ.
പാനക്കൊമ്പു-പാനക്കാരൻ കൈയിൽ പിടിക്കുന്ന കൊമ്പു്.
പാനഗോഷ്ഠി, പാനഗോഷ്ഠിക-മദ്യപാനം ചെയ്യുന്ന സ്ഥലം.
പാനപാത്രം-പ്ര. വല്ലതും ഒഴിച്ചു കുടിപ്പാനുള്ള പാത്രം. ര. മദ്യപാനത്തിനുള്ള ഒരു പാത്രം.
പാനപ്പാറ-പാനയ്ക്കു കൊട്ടുന്ന വാദ്യം.
പാനഭാജനം-പാനപാത്രം, പാൽ മുതലായതു കുടിക്കാനുള്ള പാത്രം, വട്ടക (കിണ്ണം എന്നും കാണുന്നുണ്ടു്).
പാനഭ്രുവ്-കുടിക്കാനുള്ള മുറി.
പാനമത്ത-വി. മദ്യപാനംചെയ്തു മദിച്ചു
പാനം-പ്ര. കുടിക്കുക. ര. മദ്യംകുടിക്കുക. ന. മദ്യഗൃഹം, കള്ളുഷാപ്പു്. ഇവിടെവച്ചു മദ്യം പാനംചെയ്യുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. ഭ. കുടിക്കുന്നപാത്രം. ഉ. മൂച്ചുകുട്ടൽ. ന. പരിരക്ഷണം. ഒ. തേട്ട്, ചാൽ.
പാനമണ്ഡലം-കുടിക്കുന്നവരുടെ കൂട്ടം.
പാനസക്ത-വി. കുടിപ്പാൻ അത്യുത്സാഹമുള്ള.
പാനസപാത്രം-പിലാവില.
പാനി-പ്ര. കുടിയൻ. ര. കലം. ന. കള്ളുകൊക്കിയുണ്ടാക്കിയ വസ്തു. ഭ. നീർശർക്കര, പതിയൻശർക്കര.

പാനി (നീർശർക്കര)-വാതം, പിത്തം, മൂത്രത്തടവു്, ശ്രമം ഇവയ്ക്കു നന്നു്. മേഹത്തെ തടിപ്പിക്കും. ഇതു രസവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ടതാണു്. സം- ഫാണിതം. ഇംഗ്ലീഷ്-Thickened Juice of Sugar-Cane; Sirup.

പാനികൻ-ചാരായം വില്പുന്നവൻ.
പാനിലം-പാനപാത്രം.
പാനീയ-വി. പ്ര. കുടിപ്പാൻതക്ക, ര. കുടിക്കേണ്ടുന്ന.
പാനീയകാകികം-നീർക്കാക.

പാനീയചൂർണ്ണിക–മണൽ.

പാനീയനകുലം–നീർപ്പൂച്ച.

പാനീയവർണ്ണിക–മണൽ.

പാനീയാലു–നീർച്ചേമ്പ്.

പാനീയം–വെള്ളം. പാനം ചെയ്യപ്പെടുവാൻ യോഗ്യമായതു്.

പാനീയശാലിക, പാനീയശാല–തണ്ണീർപന്തൽ.

പാന്തം–ഓലയുടെ നാരു്.

പാന്തൽ–ചളിയുള്ളസ്ഥലം.

പാന്തൽചേറു്–ഈറനിലം, ചളിക്കുഴി.

പാന്തസ്സ്–റാന്തൽ, കൈവിളക്ക്. (അറബിഭാഷ).

പാന്ഥൻ–ഹ. വഴിപോക്കൻ. നിത്യം വഴിനടക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (സ്ത്രീലിംഗം–പാന്ഥാ.)

'പ്രിയാംഗപാന്ഥാകചയോർന്നിവൃത്യ
നിവൃത്യലോലാനളദൃക്ഭ്രമന്തീ'
(നൈഷധം)

ഉ. സൂര്യൻ.

പാപ–വി. ദുഷ്ടതയുള്ള, ദോഷംചെയ്യുന്ന.

പാപകർമ്മം–ദുഷ്പ്രവൃത്തി.

പാപകാരി – വി. പാപം ചെയ്യുന്ന. (സ്ത്രീ–പാപകാരിണി.)

പാപകൃത്തു–പാപം ചെയ്യുന്നവൻ.

പാപഗ്രഹങ്ങൾ–ക്ഷീണിച്ച ചന്ദ്രൻ, സൂര്യൻ, ചൊവ്വാ, ശനി, പാപസംബന്ധിയായ ബുധൻ, രാഹു, കേതു. (ഇവർ).

'ക്ഷീണേന്ദ്വർക്കമഹീസുതാർക്കതനയാ
പാപാ ബുധസ്തൈർയ്യുതഃ'– എന്നതനുസരിച്ചു ക്ഷീണചന്ദ്രൻ, സൂര്യൻ, ചൊവ്വാ, ശനി ഇവരും ഇവരോടു ചേരുന്ന പക്ഷം ബുധനും പാപഗ്രഹങ്ങളാകുന്നു.

പാപഘ്നം–എള്ളു്.

പാപചേലി–പാട. പാപത്തെ കളയുന്നതു് എന്നർത്ഥം. വായുവിനെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം.

പാപജാലം–പാപത്തിന്റെ കൂട്ടം.

പാപനാശനൻ–ഹ. പാപത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ. ഉ. ശിവൻ. ൩. വിഷ്ണു.

പാപനാശനം–മുളംപ്ലാശു.

പാപനാശനം–പാപഹരം.

പാപനാശി–വി. പാപത്തെ നശിപ്പിക്കുന്ന (സ്ത്രീ–പാപനാശിനി.)

പാപനിവാരണം – പാപത്തെ തടുക്കുക.

പാപനിവൃത്തി–പാപത്തെ മാറ്റുക.

പാപൻ–പാപമുള്ളവൻ, പരദ്രോഹം ചെയ്യുന്നവൻ, ദുഷ്ടൻ, ദുർബുദ്ധി.

പാപപതി–വിടൻ.

പാപപരിഹാരം–പാപനിവൃത്തി.

പാപപുരുഷൻ–എല്ലാത്തരം പാപങ്ങളുടെയും ഒരു മൂർത്തി.

തല ബ്രഹ്മഹത്യ, ഭുജങ്ങൾ ഗോഹത്യ, മൂക്ക സ്ത്രീഹത്യ മുതലായ അവയവങ്ങളുണ്ടു്.

പാപഫലം–പാപം ചെയ്യുകകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന അനുഭവം.

പാപബന്ധം–പാപത്തിന്റെ സംബന്ധം.

പാപഭയം–പാപത്തിങ്കലുള്ള പേടി (ഭീതി).

പാപഭീരു–വി. പാപത്തെക്കുറിച്ചു ഭയമുള്ള.

പാപം–ഹ. ദോഷം, ദൈവവിരോധമായ പ്രവൃത്തി, ഹിംസ മുതലായവ. ഇതിൽ നിന്നു ആത്മാവിനെ രക്ഷിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. കർത്താവിനെ ഭക്ഷിക്കുന്നതു എന്നുമാവാം. പര്യായങ്ങൾ–പങ്കം, പാപ്മാ, കില്ബിഷം, കന്മഷം, കലുഷം, വൃജിനം, ഏനസ്സ്,

അഘം, അംഹസ്സ്, ദുരിതം, ദുഷ്കൃതം. ൨. കുററം.

പാപമോചനം-പാപത്തിൽ നിന്നൊഴിക, പാപം പോക.

പാപരോഗം-വസൂരി, അൎശസ്സു, കുഷ്ഠം.

പാപൎദ്ധി-നായാട്ട്.

പാപലം-ഒരുവക അളവ്.

പാപശമനി-വന്നി.

പാപശാന്തി-പാപശമനം.

പാപശീല-വി. പാപമുള്ള.

പാപശേഷം-൧. വ്യാധി. ൨. ദാരിദ്ര്യം.

പാപഹര-വി. പാപത്തെ കളയുന്ന.

പാപാത്മാവ്-൧. ദുഷ്ടൻ. ൨. കാട്ടാളൻ.

പാപി-വി. പാപമുള്ള. ൨. കുററമുള്ള.

പാപിഷ്ഠ-വി. പാപത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന.

പാപീയസി-മഹാപാപി.

പാപോദയം-൧. പാപഗ്രഹങ്ങൾ ഉദിക്കുക. ൨. പാപത്തിന്റെ ഉദയം.

പാപ്പാ-റോമൺകാത്തൊലിക്ക ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ശ്രേഷ്ഠമേലദ്ധ്യക്ഷൻ.

പാപ്പാൻ-൧. ബ്രാഹ്മണരെ ചിലർ പറയുന്ന ഒരു പേർ. ൨. ബ്രാഹ്മണവേഷമായിട്ടു യാചിച്ചു നടക്കുന്നവൻ. (സ്ത്രീ-പാപ്പാത്തി).

പാപ്പാസ്സ്-ചെരിപ്പ്.

പാപ്പിനി-ഒരുവക താണതരം ബ്രാഹ്മണവൎഗ്ഗം

പാപ്പുക്കോയിൽ-പാപ്പൂർ സ്വരൂപം.

പാപ്പൂർ-ഒരു കഴകം. (കഴകം എന്നതു നോക്കുക)

പാപ്മാവ്-പാപം. ലോകത്തെ വ്യാപിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. നരകത്തിൽ വീഴുന്നതു് എന്നുമാവാം.

പാഫസ്സ്-ഇരുവേലി.

പാമഗ്നി-കടുരോഹിണി.

പാമഘ്ഠം-ഗന്ധകം.

പാമന-വി. ചിരങ്ങുള്ള.

പാമം-ചിരങ്ങ്.

പാമര-വി. ൧. ഹീനമായ. ൨. മൂഢതയുള്ള. ൩. സഹായമില്ലാത്ത.

പാമരൻ-൧. നീചൻ. ധൎമ്മത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. ചൊറിയുള്ളവൻ എന്നുമാവാം. ൨. മൂഢൻ. ൩. സഹായമില്ലാത്തവൻ.

പാമരം-കപ്പലിന്റെ കൊടിമരം, വള്ളത്തിന്റെ പാമരം. പൎയ്യായങ്ങൾ-കൂപകം, ഗുണവൃക്ഷകം.

'കൂലത്തേവിട്ടൊരു തരണിതൻ
പാമരത്തിൽ കരേറി'
(മയൂരസന്ദേശം)

പാമാ-ചിരങ്ങ്. ശരീരത്തെ ശോഷിപ്പിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം.

പാമാരി-ഗന്ധകം.

പാംശവം-പൊടിയുപ്പ്.

പാംശു-പാംസു.

പാംശു(സു)-൧. പൊടിയുപ്പ്. ൨. ഭീമസേന കൎപ്പൂരം. ൩. പൎപ്പടകപ്പുല്ല്.

പാംസന-വി. ദോഷമുള്ള, പാപമുള്ള

പാംസവം-പൊടിയുപ്പ്.

പാംസു-൧. പൊടി. ൨. വളം ൩. പൊടിച്ചാലിനെല്ല. ൪. പാപം ൫. ഒരുവക കൎപ്പൂരം. ൬. കരയിൽ ഇറക്കിയ വസ്തു.

പാംസുകാ-തീണ്ടാരിയുള്ള സ്ത്രീ.

പാംസുകാസീസം - ധാതുകാസീസം. Sulphate of iron.

പാംസുകൂലി-പെരുവഴി, രാജമാൎഗ്ഗം.

പാംസുചന്ദനൻ-ശിവൻ.

പാംസുജാലികൻ-വിഷ്ണു.

പാംസുല-വി. പൊടിയണിഞ്ഞ, മലിനമായ.

പാംസുല—ഹ. പാതിവ്രത്യമില്ലാതെ ഇഷ്ടം പോലെ നടക്കുന്നവൾ, വ്യഭിചാരിണി. പാപമുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം. ചീത്ത നടപടിയുള്ളവൾ എന്നുമാവാം. ൨. ഋതുവായ സ്ത്രീ. ൩. ഭൂമി. ൪. പൂക്കൈത.

പാംസുലൻ—ഹ. ശിവൻ. ൨. സ്ത്രീലോലൻ.

പാംസുലം—ശിവന്റെ ആയുധങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

പാംസുഥം—പൊടിയുപ്പ്.

പാമ്പ്—സർപ്പം. പര്യായങ്ങൾ—സർപ്പം, പൃദാക, ഭുജഗം, ഭുജംഗം, അഹി, ഭുജംഗമം, ആശീവിഷം, വിഷധരം, ചക്രീ, വ്യാളം, സരീസൃപം, കുണ്ഡലീ, ഗൂഢപാത്ത്, ചക്ഷുശ്രവസ്സ്, കാകോദരം, ഫണി, ദർവീകരം, ദീർഘപൃഷ്ഠം, ദന്ദശൂകം, വിലേശയം, ഉരഗം, പന്നഗം, ഭോഗീ, ജിഹ്മഗം, പവനാശനം, ലേലിഹാനം, ദ്വിരസനം, ഗോകർണ്ണം, കഞ്ചുകീ കുംഭീനസം, ഫണധരം, ഹരി, ഭോഗധരം.

(പാമ്പിനു നായാട്ടുപേർ—ഊത്തിനു വായ്പിടിയൻ)

പാമ്പ് വിലേശയവർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ട ഇഴജന്തുവാണ്. ഇതിന്റെ മാംസം വാതം, കൃമി, അർശസ്സ്, വായുമുട്ടൽ, ചുമ, നേത്രരോഗം, ദൃഷ്ടിവിഷം ഇവക്കു നന്ന്. ഇതിന്റെ വിഷംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന മൂർച്ഛയിങ്കൽ കാട്ടുപാവലിന്റെ കിഴങ്ങു നുറുക്കി ആട്ടിൻമൂത്രത്തിൽ പല പ്രാവശ്യവും മുക്കി ഉണക്കിയോ അരച്ചു ഗുളികയാക്കിയോ കാടിയിൽ അരച്ചു നസ്യംചെയ്ക. ത്രിഫല, ചന്ദനം, കൊട്ടം, ഇഞ്ചി ഇവ നെയ്യിലരച്ചു സേവിക്കയും കോൾവായിൽ തേക്കുകയും ചെയ്യുന്നതും ഗുണമാണ്. കൊഴുപ്പ, കാട്ടുവെള്ളരി നൂറൻകിഴങ്ങ് ഇവ ഓരോന്നിന്റെയും സ്വരസം കൊടുക്കുന്നതും ഹിതമാകുന്നു. തുരിശു, മലങ്കാരയ്ക്കു, വയമ്പ് ഇവ പാലിൽ അരച്ചുകലക്കി കുടിപ്പിക്കുന്നതും നന്നാണ്. മുളകുപൊടി നെയ്യ് ചേർത്ത് സേവിക്കുന്നതും കൊള്ളാം. സം—സർപ്പം. ത—പാമ്പ്. ഇം—Snake സ്നേക്. പാമ്പുകളെക്കുറിച്ചു വിഷവൈദ്യഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഇപ്രകാരം പറയുന്നുണ്ട്. ഇപ്പോൾ കാണപ്പെടുന്ന സർപ്പങ്ങൾ നാലു വക ജാതിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടവയാകുന്നു.

ഹ. മൂർഖൻ—ഇവയ്ക്കു ഫണമുള്ളു. ൨നു അവാന്തരജാതിയുണ്ട്. കടിച്ചാൽ വാതം കോപിക്കും.

൨. മണ്ഡലീ—ഫണമില്ലാത്തവയാണ്. ൧നു അവാന്തരജാതിയുണ്ട്. കടിച്ചാൽ പിത്തം കോപിക്കും.

൩. രാജിലം—ഫണമില്ലാത്തവയാണ് ൧൩ അവാന്തരജാതികളുണ്ട്. കടിച്ചാൽ കഫം കോപിക്കും.

൪. വേന്തിരൻ—മൂർഖജാതിയിലെ പുരുഷസർപ്പത്തിനു മണ്ഡലിയിലോ രാജിലത്തിലോ ഉള്ള സ്ത്രീജാതിയിലുൽപ്പാദിച്ചുണ്ടാകുന്ന സന്താനമാണത്രെ. കടിച്ചാൽ ത്രിദോഷം കോപിക്കും.

ഒന്നുമുതൽ മൂന്നുവരെയുള്ളവക്കു ഗർഭാധാനകാലം പ്രായേണ കർക്കടകം മുതൽ തുലാംവരെയാകുന്നു വേന്തിരജാതിക്കു മാത്രം ഈ ക്ഷണമില്ല. പാമ്പുകൾ ഏഴോ ഒൻപതോ മുട്ടകൾ ഇടും. മഞ്ഞനിറമുള്ള മുട്ടകളിൽ പുരുഷനും, ചെമന്നതിൽ സ്ത്രീയും, മിശ്രവർണ്ണത്തിൽ നപുംസകവുമായിരിക്കും. മുട്ടകളിൽ മൂന്നെണ്ണം ഒഴിച്ചു ശേഷം തള്ളതന്നെ തിന്നും. മുട്ട പിരിഞ്ഞു കുട്ടിയാകുന്നതിനു ൧൫ ദിവസം വേണം. അക്കാലത്തു തള്ളപ്പാമ്പിനെ ഈററ (പെററ) പാമ്പെ

ന്നു വിളിക്കുന്നു. മുട്ട പൊട്ടിയാലുടൻ അഞ്ചംഇലം നീളമിരിക്കും. അപ്പോൾ തല കറുത്തിരിക്കും. ശരീരമാസകലം ചെമന്നുകാണും. ഏഴിനു കണ്ണു തുറക്കും. അഞ്ചു ദിവസംകൂടി കഴിയുമ്പോൾ ബോധം വരുന്നു. ഇരുപതു ദിവസം കഴിയുമ്പോൾ മുപ്പത്തിരണ്ടു പല്ലുകൾ ഉണ്ടാകുന്നു. അവയിൽ ഇടത്തും വലത്തും കാണുന്ന ഈരണ്ടെണ്ണം വിഷവീര്യമുള്ളവയാകുന്നു. ഇടത്തേ രണ്ടിനും കരാളീ, മകരീ എന്നും വലത്തേ രണ്ടിനും കാളരാത്രീ, യമദൂതീ എന്നും പേരുകൾ കാണുന്നു. ഇവക്കു ക്രമേണ വിഷവീര്യം ഏറിയിരിക്കും. ഒരുമാസം തള്ളയൊന്നിച്ചു സഞ്ചരിക്കും. പിന്നീടു പിരിയുന്നു. ആറുമാസം ചെന്നാൽ തൊലി പൊളിഞ്ഞു ചട്ട കഴററിക്കളയും. ഇവക്കു അതിസൂക്ഷ്മങ്ങളായ ൨൪ കാലുകളുണ്ടെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. കാണുന്നതിനും കേൾക്കുന്നതിനും ഒരംഗമേയുള്ളു. ഇവക്കു കേൾക്കുമ്പോൾ കാണുന്നതിനും കാണുമ്പോൾ കേൾക്കുന്നതിനും സാധിക്കുന്നില്ല. ഇതുകൊണ്ടത്രെ ചക്ഷുശ്രവണൻ എന്ന പേരിതിനുണ്ടായതു്. നാക്കു രണ്ടായി കീറി നീണ്ടിരിക്കും. സദാ ക്രോധമുള്ളവയാകുന്നു. കീരി, മയിൽ, പൂച്ച, പന്നി, ചെന്നായ്, ചകോരം, പരുന്തു് എന്നീ ശത്രുക്കൾ ഇവയെ കൊല്ലാതിരുന്നാൽ ഇവക്കു ൧൨൦-വർഷം ജീവിച്ചിരിപ്പാൻ സാധിക്കും.

പാമ്പുവിഷം- വെളുത്ത കുന്നിയില അരച്ചു പുണ്യാഹച്ചുണ്ടങ്ങാ പ്രമാണം ൪൧ ദിവസം ഉദയത്തിൽ തിന്നുന്നതായാൽ പാമ്പു കടിക്കയോ കടിച്ചാലും വിഷം കയറുകയോ ചെയ്യുന്നതല്ല. ശോഷിച്ചു ദേഹം തടിയ്ക്കും. കളിച്ചിട്ടേ തിന്നാൻ പാടുള്ളു.

പാമ്പൻ-൧. കടൽ സംബന്ധിച്ച ഒരു വക പുഴു. ൨. രാമേശ്വരത്തിനും ഇൻഡ്യക്കും മദ്ധ്യേയുള്ള ജലസന്ധി.

പാമ്പടം-ഒരു ആഭരണം.

ഇതു സ്ത്രീകൾ കാതിലിടുന്ന ആഭരണമാണ്. കടുക്കൻ, മോതിരം ഇവയെപ്പോലെ വൃത്താകാരമായിരിക്കും. ഇതു് ഒന്നും ഒന്നിലധികവും കാതിലിടുക പതിവാണ്.

പാമ്പാട-ഒരു മത്സ്യം.

പാമ്പാടുന്നു-പാമ്പു കളിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. പാമ്പാടിക്കുന്നു.)

പാമ്പാട്ടം-പാമ്പിന്റെ കളി.

പാമ്പാട്ടി-പാമ്പിനെ കളിപ്പിക്കുന്നവൻ, പാമ്പിനെ പിടിക്കുന്നവൻ പര്യായങ്ങൾ-വ്യാളഗ്രാഹി, ആഹിതുണ്ഡികൻ.

പാമ്പിൻകാവു്-സർപ്പക്കാവു്.

പാമ്പുവിരൽ-നടുവിരൽ, കഴുവിരൽ.

പാമ്പൂട്ടുക-പ്രേതം ശമിപ്പിപ്പാനുള്ള ഒരടിയന്ത്രം.

പാമ്പൂരി, പാമ്പുവരി-൧. കിണററിന്റെ അരഞ്ഞാണം ൨. ഒരു ചുവരിന്റെ മുന്നോട്ടു തള്ളിയ താണഭാഗം. ൩. ഗൃഹത്തിനു ചുററും മണ്ണുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ താണതായ അതിരു്.

പായക-വി. കുടിക്കുന്ന

പായണ്ടി-൧ ജാമ്യം. ൨. പകിടശാല കാക്കുന്നവൻ, ചൂതുകളിസ്ഥലം കാക്കുന്നവൻ.

പായന-വി. ൧. കുടിപ്പിക്കൽ. ൨. മൂർച്ച കൂട്ടുക.

പായം-ജലം.

പായൽ-വെള്ളത്തിലേ ചണ്ടി.

പായസം-൧. ക്ഷീരാന്നം. പാലിൽ ഉണ്ടാക്കിയതെന്നർത്ഥം. സദ്യയ്ക്കുള്ള ഒരു

മയുക്കിറി. ശക്കരപ്പായസം, പാൽപ്പായസം, റവപ്പായസം, പഞ്ചാരപ്പായസം, ചവ്വരിപ്പായസം മുതലായവ. ൨. ഒരുമാതിരി എണ്ണ. ന. തിരുവട്ടപ്പശ, സരളദേവതാരത്തിന്റെ കറ. ർ. പാൽ.

പായികൻ-കാലാമം.

പായു-മലശോധനയുണ്ടാക്കി ശരീരത്തെ രക്ഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പായുന്ന-ക്രി. ഓടുന്ന (സ. ക്രി. പായിക്കുന്ന.) ൨. ഒലിക്കുന്ന. ന. ചാടുന്ന.

പായൂരം-പാമരം.

പായ്യ-വി. താണ, ഹീനമായ.

പായ്യം-ക്രി. അളവുകോൽ, മാനം. ഇതുകൊണ്ടു മാനംചെയ്യുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

മാനം എന്നാൽ ത്രാസ്സ്, മുഴക്കോൽ, പറ മുതലായവ കൊണ്ടു പറയുന്ന പേരാകുന്നു. തുലാസ്സ് മുതലായതു് = പൊ(യെ)തവം, നാഴി മുതലായതു് = ദ്രവയം, കോൽ മുതലായതു = പായ്യം. എന്നു മറ്റൊരു പക്ഷം.

൨. വെള്ളം. ന. തൊഴിൽ, പണി.

പായ്-ക്രി. ലോകം. പരന്നുകിടക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരുതരം അരി.

പാര-ക്രി. ഇരുമ്പുകൊണ്ടും മറ്റും അറക്കുപ്പിച്ചു വലുതായിട്ടുണ്ടാക്കുന്ന സാധനം, ഇരുമ്പുപാര, കട്ടപ്പാര ഇത്യാദി ൨ ഒരാം. ന. ഒരുവക മത്സ്യം ർ. അടിച്ചിപാര

പാരകി-സ്വർണ്ണം.

പാരക്രുലം-മറുകര.

പാരക്യ-വി. ക്ര. മറ്റൊന്നിനെ സംബന്ധിച്ച. ൨. പരലോകത്തിനുഹിതമായ.

പാരക്യൻ-ശത്രു.

പാരക്യം-വരാനുള്ള സുഖത്തിനായി വല്ലതും ചെയ്കുക.

പാരഗ, പാരംഗത-വി. മറുകര കടക്കുന്ന.

പാരജായികൻ-പരസ്ത്രീസംഗക്കാരൻ.

പാരടീട(ന)ം-പാറ, കല്ല്.

പാരണം-ക്ര. ഉപവാസാനന്തരം ചെയ്യുന്ന പ്രഥമഭോജനം.

'പാരണംചെയ്തീടേണമിന്നതിനെ-
നിക്കിപ്പോൾ'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

'ചാന്ദ്രതരം മമ പാരണവിധിനം'
(കിമ്മീരവധം കഥകളി)

പാരണം എന്നും കാണുന്നുണ്ട്.

'സത്യം ഭരതരഥേ ശരസ്യ ന ഭവേ-
ദാത്മോചിതാ പാരണം'
(ഭോജചമു)

൨. മേഘം. ന. തൃപ്തി ർ. വായന വായിച്ചുനോക്കുക. ങ. ഒരു പുസ്തകത്തിന്റെ മൂലം

പാരതന്ത്ര്യം-മറ്റൊരുവന്റെ ഇഷ്ടപ്രകാരമിരിക്കുന്ന അവസ്ഥ, അസ്വാധീനത

പാരതം-മഹാരസങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

പാരത്രികം-വി. ഇനിയുള്ള ലോകത്തെ സംബന്ധിച്ച.

ഇതു 'പരത്ര' എന്ന അവ്യയത്തിൽ നിന്നുണ്ടായതാണ്.

പാരത്ര്യം-പരലോകത്തിൽ ലഭിക്കുന്ന ഭാഗ്യം

പാരദാ-രസം പാരത്തെ ദാനംചെയ്യുന്നതു്, രോഗത്തിൽ കിടന്നുഴലുന്നവരുടെ രോഗം മാറുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പാരദാരികത-പരഭാര്യയെ ഗമിക്കുന്ന വനായ്കു എന്നുള്ള അവസ്ഥ.

പാരദാരികൻ-വ്യഭിചാരംചെയ്യുന്നവൻ

പാരദാര്യ-വ്യഭിചാരം, അന്യന്റെ ഭാര്യയെ പ്രാപിക്ക.

പാരട്ടകി(ക്കി)-മകര കണ്ടവൻ.

പാരട്ടശാ-അക്കര കണ്ടവൻ.

പാരന്തി-ചെത്തി.

പാരപക്ഷ്യം-പക്ഷപാത സഭാവം, തെ കക്ഷിപിടിച്ചുള്ള നില.

പാരമർശം-വിചാരം.

പാരമാത്മികഗുണം - (എട്ട് വിധം.) സംഖ്യാദിപഞ്ചകം, ബുദ്ധി, ഇച്ഛ, പ്രയത്നം.

പാരമാർത്ഥിക-വി. നേരുള്ള.

പാരമാർത്ഥികൻ-തത്വജ്ഞാനി.

പാരമിക-വി. മുഖ്യമായ, പ്രധാനമായ.

പാരമിത-വി. അക്കര കടന്ന.

പാരമേഷ്ട്യം - ബ്രഹ്മത്വം, ഈശ്വരത്വം.

പാരാ-വളരെ, ഏറവും.

പാരാ-ഫ മകര, അക്കര, തോണി തുഴയുന്ന പ്രവൃത്തി മതിയാക്കുന്നേടം എന്നർത്ഥം.

പാരാഗതൻ-അക്കര കടന്നവൻ, മുക്തൻ.

പാരമ്പര്യന്യായം-കീഴ്മേൽപ്രകാരമുള്ള നടപ്പ്.

പാരമ്പര്യം-പണ്ടുപണ്ടെയുള്ള പിതാക്കന്മാരിൽ നിന്നോ ഗുരുക്കന്മാരിൽ നിന്നോ ഗ്രഹിച്ചു ക്രമേണ നടന്നുവരുന്ന ഒരു മുറ.

പാരമ്പര്യോപദേശം-കീഴ് മേൽക്രമെ പഠിപ്പിക്കുക, പാരമ്പര്യമായ പഠിപ്പിക്കുക, ഐതിഹ്യം.

പാരലൗകിക-വി പരലോകസംബന്ധമുള്ള.

പാരവതം-മാടപ്രാവ്.

പാരവശ്യം-ഫ. പരവശത ൨. ക്ഷീണത. ൩. പ്രയാസം. ൪. ഭീനം. ൫. ദാരിദ്ര്യം. ൬. അന്യന്റെ അധീനതയിൽ ആവുക.

പാരശവ-വി. പരശുവിൽ നിന്നുണ്ടായ.

പാരശവൻ-ഫ. ബ്രാഹ്മണന് ശൂദ്രസ്ത്രീയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന പുത്രൻ.

"യംബ്രാഹ്മണസ്തൂദ്രായാം
കാമാദുൽപാദയേത്സുതം,
സപാരയന്നേവശവ
സ്തസ്മാൽ പാരശവസ്മൃതഃ"

൨. വയ്യർ. ൩. പരശു എന്ന ആയുധവിശേഷത്തിന്റെ പേർ. പരന്മാരെ ഹിംസിക്കുന്നതു എന്ന ശാസ്ത്രപക്ഷത്തിൽ, പരസ്ത്രീയുടെ അപത്യം എന്നർത്ഥം. ൪. കലടംപുത്രൻ.

പാരശവം-ഫ. വെണ്മഴു. ൨. ഉരുക്ക്. ൩. മുത്തു്.

പാരശീ(സീ)കം-പാരസീകദേശത്തിൽ (പെർഷ്യയിൽ) ജനിച്ച കതിര.

പാരശവധ-വെണ്മഴു.

പാരശവധികൻ-വെണ്മഴു ധരിച്ചവൻ.

പാരസികം-ഫ പെർഷ്യ. (Persia) ൨. പെർഷ്യയിലെ കതിര.

പാരസികൻ-പാരസികരാജ്യത്തുള്ളവൻ പെർഷ്യക്കാരൻ.

പാരസീ-പെർഷ്യൻ ഭാഷ.

പാരസ്കരൻ-ഗൃഹ്യസൂത്രങ്ങളുടെകർത്താവു്

പാരസ്ത്രൈണേയൻ-പരസ്ത്രീ പുത്രൻ ഒരുവന്റെ ഭാര്യയിൽ മറൊരുത്തനുണ്ടാകുന്ന പുത്രൻ എന്ന വിവേകം.

പാരസ്പര്യം-തമ്മിൽ തമ്മിലുള്ള ഭാവം.

പാരസ്യകുലീന-വി. അന്യ കുലത്തിൽ ജനിച്ച.

പാരാട്ടുന്നു-ഫ. പുകഴ്ത്തുന്നു, സ്തുതിക്കുന്നു. ൨. ലാളിക്കുന്നു.

പാരാതീതാ-അതിരില്ലാത്തതു്.

പാരാതെ-അ. വേഗം. ൨. ധൈര്യം.

പാരാപതം-ഹ. ചെറുനാരകം. ൨. പ്രാവൎണ്ണൻ നെല്ല്.

പാരാപാരം-സമുദ്രം. അപാരമായ പാരമുള്ളതു എന്നൎത്ഥം.

പാരായ്-കണ്ടാലും. (പ-മ).

പാരായണം-ഹ. പാഠം. ൨. മുഴുവൻ. ൩. വേദാഭ്യാസം.

പാരായണംചെയ്ക-പഠിക്ക.

പാരായണികൻ-ഹ. ശിഷ്യൻ. ൨. പ്രാസംഗികൻ.

പാരാവതകം-പുറാപുറത്തി നെല്ല്.

പാരാവതഘ്നീ-സരസ്വതീ നദി.

പാരാവതം-ഹ. പ്രാവ് എന്ന പക്ഷി, മാടപ്രാവ്.

[പാരം=ജീവൻ. ജീവാത്മാവിനെ സംസാരത്തിൽനിന്നു രക്ഷിക്കുന്നവൻ=ദത്താത്രേയൻ. ദത്താത്രേയന്റെ ഗുരു എന്നിവിടെ അൎത്ഥം. ഭഗവാൻ കപോതസ്വരൂപിയായിട്ടു ദത്താത്രേയനു ജ്ഞാനോപദേശം ചെയ്തതു പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. പാരാപതം എന്ന ശബ്ദവും കാണുന്നുണ്ട്]

൨. ദ്വീപാന്തരത്തിലുള്ള ഈത്തപ്പഴം. ൩. ഒരു പൎവ്വതം. ൪. പൎവ്വതം.

പാരാവതാംഘ്രി-പാലുഴവം എന്ന മരുന്ന്

പാരാവാരം-ഹ സമുദ്രം. പാരത്തെ ആവരണം ചെയ്യുന്നതു്, രണ്ടു കരകൾ ഉള്ളതു്. ൨. പുഴ മുതലായതിന്റെ ഇരു കരയുടേയും പേർ. (പാരം=അക്കര. അവാരം=ഇക്കര).

പാരാശരൻ-വ്യാസൻ.

പാരാശരി-സന്യാസി. പാരാശൎയ്യപ്രോക്തമായ ഭിക്ഷുസൂത്രത്തെ അദ്ധ്യയനം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

പാരാശൎയ്യൻ-വേദവ്യാസൻ. പരാശരൻ എന്ന മഹൎഷിയുടെ പുത്രൻ എന്നൎത്ഥം.

പാരി-ഹ. പാല്ക്കുഴ. ൨. ജലം. ൩. പാൽപ്പാത്രം. (തമിഴിൽ നല്ല തുണി എന്നൎത്ഥം).

പാരികാംക്ഷി-ബ്രഹ്മചൎയ്യാദി വിഹിതതപസ്സുള്ളവൻ. പാരി=പാരമുള്ളതു്. ബ്രഹ്മജ്ഞാനത്തിനെ കാംക്ഷിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

പാരിക്ഷതൻ-ജനമേജയൻ.

പാരിക്കുന്നു-വൎദ്ധിക്കുന്നു, വളരുന്നു, ഭാരിക്കുന്നു.

പാരിഗ്രാമിക-വി. ഗ്രാമത്തിനു ചുററുമുള്ള.

പാരിച്ചുചാടി-എടുത്തുചാടി.

പാരിജാത(ക)ം-ഹ. ഒരു ദേവവൃക്ഷം, പാരി=സമുദ്രം, തസ്മാൽ ജാതം=പാരിജാതം. സമുദ്രത്തിൽ നിന്നുണ്ടായതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. പവിഴമല്ലിക.

പാരിജാതം പാലാഴിമഥനത്തിൽ കിട്ടിയ വൃക്ഷമാണ്. സത്യഭാമ ആഗ്രഹിക്കയാൽ കൃഷ്ണൻ ഇതിനെ ഭൂമിയിലേക്കു കൊണ്ടുവന്നു. പാരിജാതം നിമിത്തം കൃഷ്ണനും ഇന്ദ്രനും തമ്മിൽ യുദ്ധം നടന്നു. ഇന്ദ്രൻ തോററു. കൃഷ്ണൻ പാരിജാതത്തെ സത്യഭാമയുടെ തോട്ടത്തിൽ നട്ടു. കൃഷ്ണൻ ഉത്തരായണം പ്രാപിച്ചതിന്റെ ശേഷം ഇതു മടങ്ങി സ്വൎഗ്ഗത്തേക്കുതന്നെ പോയി. മന്ദാരം, പാരിജാത(ക)ം, സന്താനം, കല്പവൃക്ഷം, ഹരിചന്ദനം ഇവ ഓരോന്നും ദേവവൃക്ഷങ്ങളുടെ പേർ, ഒന്നു മറെറാന്നിന്റെ പൎയ്യായമല്ല.

൩. മുരിക്ക്. നദി, തടാകം മുതലായവയുടെ വക്കത്തുണ്ടാകുന്നതു എന്നൎത്ഥം. ൪. സുഗന്ധം.

പാരിടം-ഭൂമി.

പാരിതത്ഥ്യ-നെറ്റിമേൽ കെട്ടുന്ന ഒരാഭരണം, സീമന്തരേഖയിൽ ക്രമേണ കെട്ടുന്ന സ്വർണ്ണപട്ടം. (ദേശ്യ = മയിർപട്ടം). തലമുടിയിൽ ചൂഡം അതേമാതിരി ശോഭിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പാരിതോഷികം - അഭിനന്ദിച്ചുകൊടുക്കുന്ന സമ്മാനം.

പാരിന്ദ്രം-സിംഹം.

പാരിപന്ഥികൻ-പ. ശത്രു. ഉ. കള്ളൻ.

പാരിപാത്രം, പാരിയാത്രം-വിന്ധ്യപർവ്വതത്തിൽ ഇന്ദ്രനും കൃഷ്ണനും തമ്മിൽ യുദ്ധമുണ്ടായ സ്ഥലം.

പാരിപാർശ്വികൻ-ക്രമേണ നടക്കുന്നവൻ

പാരിപ്പിക്കുന്നു-മുഴുപ്പിക്കുന്നു.

പാരിപ്ലവ-വി. ഇളക്കമുള്ള.

പാരിപ്ലവം, പരിപ്ലവം-പ. ഇളകുന്നതു്. പരിപ്ലവിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. വള്ളം. ന. സുഖഹീനത.

പാരിപ്ലവ്യം-പ. പിടപ്പുണ്ട. ഉ. വിഷാദം, അമളി.

പാരിഭദ്ര(ക)ം - പ ദേവതാരുവൃക്ഷം. ഉ. മുരിക്കു്. എല്ലാടവും മംഗളമായിട്ടുള്ളതെന്നർത്ഥം. ന. വേപ്പു്.

പാരിഭദ്രകം-പ. കൊട്ടം. ഉ. ചന്ദനം.

പാരിഭാവ്യം-പ. ഒരു മരുന്നു്, കൊട്ടം. മലത്തിനു സമീപമുണ്ടാകുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. മാമ്പഴം.

പാരിഭാഷികം-പരിഭാഷപ്പെടുത്തിയതു, വ്യാഖ്യാനത്രുപത്തിലുള്ളതു്.

പാരിമാണികം - പ. പരിമാണത്തെ (അളവിനെ)കുറിക്കുന്നതു്. ഉ. (വ്യാകരണത്തിൽ) പരിമാണത്തെ കുറിക്കുന്ന ഒരു ഭേദകം. ഉ-ം, അത്ര, ഇത്ര ഇത്യാദി.

പാരിമാണ്ഡ്യം-ചുറ്റളവു്.

പാരിമിത്യം-അതിന്നി, അധമി.

പാരിമുഖിക-വി. സമക്ഷത്തുള്ള, മുൻവശമുള്ള.

പാരിമുഖ്യം-സന്നിധി, സമക്ഷം

പാരിയാത്രികം-ഒരു പർവ്വതം. ഏവിടെ നടന്നാലും കാണുന്നതു്, നാലു ഭാഗത്തേക്കും നീണ്ടു കിടക്കുന്നതു് ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം.

ഈ പാരിയാത്ര പർവ്വതം ഭാരതവർഷത്തിലെ ഒരു കുലപർവ്വതമാകുന്നു. 'പാരിയാത്രികം' എന്നു ചിലർ പഠിക്കുന്നു. പാരിപാത്രം എന്നും അപൂർവ്വം കാണുന്നുണ്ടു്.

പാരിയാനികം-യാത്രക്കുള്ള വണ്ടി.

പാരിരകൻ-സന്ന്യാസി.

പാരിരക്ഷികൻ-മഹർഷി.

പാരിശം-കല്ലുമ്മു്.

പാരിഷദ-വി. സമൂഹത്തോടു ചേർന്ന.

പാരിഷദൻ-പരിജനം.

പാരിഷദന്മാർ-ശിവാനുചരന്മാർ. പരിക്ഷത്തിങ്കൽ (സഭയിൽ) സാധുക്കൾ (യോഗ്യന്മാർ) എന്നർത്ഥം.

ഇവർ ചണ്ഡീശ്വരനന്ദിമഹാകാളഭൃംഗാദികളാകുന്നു. പാരിക്ഷത്ര്യന്മാർ, പാർഷ്ദ്യന്മാർ, പാർഷദന്മാർ ഇങ്ങിനെയും പാഠം കാണുന്നു.

പാരിഹാരിക-വി. പരിഹരിക്കുന്ന, പിടിക്കുന്ന.

പാരിഹാരികൻ-പ പൂമാല കെട്ടുന്നവൻ. ഉ. വള്ളുവനാകുന്നവൻ.

പാരിഹാരികീ-ഒരു വക കടംകഥ.

പാരിഹാര്യം-ഹ. വള. വഴിയാത്രയിൽ ചോരഭയംകൊണ്ടു പരിഹരിക്കപ്പെടുന്നതു്. ൨. പിടിച്ചുപറിപ്പു്.

പാരീ-ഹ. പാൽ കറക്കുന്ന പാത്രം. ൨. ആനയുടെ കാൽ കെട്ടുന്ന കയർ (ചങ്ങല). ൩. തൈർ കടയുന്ന തുതപ്പാത്രം.

പാരീചരം-ഒരു ജലജന്തു.

പാരീണ-വി. നിറവേററുന്ന, മുഴുവനാക്കുന്ന, സാധിക്കുന്ന.

പാരീന്ദ്രൻ-ഹ. സിംഹം. ൨. പെരുമ്പായു്.

പാരീരണം-ഹ. ആമ. ൨. വടി. ൩. ഉപ്പു്.

പാരു-ഹ. ഏരിക്കു്. ൨. സൂര്യൻ. ൩. അഗ്നി.

പാരുഷ്യം-ഹ. അപ്രിയവചനം (മുഷിഞ്ഞു പറയുന്ന വാക്കു്) പരുഷത്തിന്റെ ഭാവം=പാരുഷ്യം. മറെറാരു പര്യായം-അതിവാദം. ൨. വാക്പാരുഷ്യം. ൩. ദണ്ഡപാരുഷ്യം. ൪. ക്രൌര്യം. ൫. മാർദ്ദവമില്ലായ്ക.

പാരോക്ഷ-വി. ഏളുപ്പത്തിൽ അറിയാവുന്നതല്ലാത്ത, തെളിവില്ലാത്ത.

പാരോക്ഷ്യം-രഹസ്യം.

പാരോവര്യം-പാരമ്പര്യം.

പാർക്കുന്നു-ഹ. വസിക്കുന്നു. ൨. താമസിക്കുന്നു. ൩. കാണുന്നു. ൪. വിചാരിക്കുന്നു. ൫. സഹിക്കുന്നു. ൬. ശ്രദ്ധിക്കുന്നു.

പാർജ്ജന്യം - പർജ്ജന്യനെ (ഇന്ദ്രനെ) സംബന്ധിച്ചതു്.

പാർണ്ണ-വി. പർണ്ണത്തെ (ഇലയെ) സംബന്ധിച്ച.

പാർത്തലം-ഭൂമി.

പാർത്ഥക്യം-വേർപാടു്.

പാർത്ഥൻ - പൃഥയുടെ (കുന്തിയുടെ) പുത്രൻ, ധർമ്മപുത്രൻ, ഭീമൻ, അർജ്ജുനൻ.

സഹദേവനും നകുലനും കുന്തിയുടെ പുത്രന്മാരല്ലെങ്കിലും അവരേയും പാർത്ഥന്മാരെന്നു പറയാറുണ്ടു്. പാർത്ഥൻ എന്നു അധികമായി വിളിച്ചുവരുന്നതു് അർജ്ജുനനെയാണു്.

൨. രാജാവു്. ൩. നീർമരുതു്.

പാർത്ഥവം-വലിപ്പം.

പാർത്ഥസാരഥി-കൃഷ്ണൻ.

പാർത്ഥിവ-വി. ഹ. ഭൂമിയെ സംബന്ധിച്ച. ൨. ഭൂമിയെ ഭരിക്കുന്ന.

പാർത്ഥിവൻ-ഹ. രാജാവു്. ൨. ഭൂമിയിൽ നിവസിക്കുന്ന ഒരുവൻ.

പാർത്ഥിവം-ഒരു മൺപാത്രം.

പാർത്ഥിവീ(വി)-ഹ. സീത. ൨. ലക്ഷ്മി.

പാർത്ഥോനം-കന്നിരാശി.

പാർപ്പു്-ഹ. വാസം. ൨. താമസം. ൩. വിചാരം. ൪. ശ്രദ്ധ. ൫. ഒരുവക മീൻകൂട്ടം, മത്സ്യക്കുട്ടി.

പാർപ്പരൻ-യമൻ.

പാർപ്പരം-ഹ. ഒരു കൈയിൽ കൊള്ളുന്ന അരി. ൨. ക്ഷയരോഗം. ൩. ചാമ്പൽ.

പാർപ്പിക്കുന്നു-ഹ. താമസിപ്പിക്കുന്നു. ൨. വസിപ്പിക്കുന്നു. ൩. ഒളിപ്പിക്കുന്നു. ൪. തടവിലാക്കുന്നു.

പാർമാതു്-ഭൂദേവി.

പാര്യന്ത്രിക-വി. ഒടുക്കമുള്ള, തീർച്ചയുള്ള.

പാർവണം-പർവത്തെ സംബന്ധിച്ച.

പാർവണേന്ദു-പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ.

പാർവത-വി. പർവതത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ.

പാർവതം-ഹ. വാലുഴവം. ൨. വാലുള്ള ഉലുവ.

പാവ്തീ(തി)-ഹ. ശിവന്റെ ഭാര്യ. പവ്തത്തിൽ നിന്നുണ്ടായവൾ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഇടച്ചി, പശു മേയ്ക്കുന്നവൾ. ന. ദ്രൌപദി.

പാവ്തീനന്ദനൻ-ഹ. സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ഉ. ഗണേശൻ.

പാവ്തീശൻ-ശിവൻ.

പാവ്തീശുക്ലം-അഭ്രം.

പാവ്തേയ-വി. പവ്തത്തെ സംബന്ധിച്ച.

പാവ്തേയം-അഞ്ജനക്കല്ല്.

പാവ്ത്യകാരൻ-പ്രവൃത്തിയിൽ കാര്യം വിചാരിക്കുന്നവൻ, ഒരു സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥൻ.

പാവ്ത്യം-പാവ്ത്യകാരന്റെ അധികാരം.

പാശാവ്-മുഗൾചക്രവർത്തി.

പാശി-പെർഷ്യൻഭാഷ.

പാശ്വകൻ-വഞ്ചകൻ, കള്ളൻ.

പാശ്വകം-വാരിയെല്ല്.

പാശ്വഗ-വി. കൂടെ നടക്കുന്ന.

പാശ്വതഃ-അ. സമീപത്ത്.

പാശ്വപരിവർത്തനം- വിഷ്ണു തന്റെ ഉറക്കത്തിൽ ഒരു ഭാഗം തിരിഞ്ഞുകിടക്കുന്നതിനെ കൊണ്ടാടുന്ന ഒരു ഉത്സവം.

പാശ്വഭാഗം - മനുഷ്യരുടേയും മററും കൈകൾക്കു താഴെയുള്ള ശരീരഭാഗം; ആറാംവാരി, വിലാപ്പുറം.

പാശ്വം-ഹ. വിലാപ്പുറം. ഉ. പക്ഷം. ന. ഭാഗം. ര. വഞ്ചന ൫. സമീപം.

പാശ്വവർത്തി-വി സമീപത്തിരിക്കുന്ന, അടുക്കൽ നില്ക്കുന്ന. (ഈ ശബ്ദം നകാരാന്തമാണ്; സ്ത്രീലിംഗം- പാശ്വവർത്തിനി.)

പാശ്വസ്ഥ-വി. സമീപത്തു നില്ക്കുയോ ഇരിക്കുയോ ചെയ്യുന്ന.

പാശ്വസ്ഥലം-ഹ. പാശ്വഭാഗം. ഉ. സമീപത്തുള്ള സ്ഥലം.

പാശ്വാസ്ഥി-വാരിയെല്ല്.

പാശ്വിക-വി. പാശ്വത്തോടു സംബന്ധിച്ച.

പാശ്വികൻ-ഹ. ക്ഷുദ്രക്കാരൻ. ഉ. കൂട്ടുകാരൻ.

പാഷ്തൻ-ഹ. പാഞ്ചാലരാജാവ്, ദ്രുപദൻ. ഉ. ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ.

പാഷ്തീ(തി)- ഹ. പാഞ്ചാലപുത്രി, പാഞ്ചാലി. ഉ. ദുർഗ്ഗ.

പാഷ്ഠൻ-ഹ. സഭയിൽ ഒരുവൻ ഉ. ശിവന്റെ ഭൂതങ്ങളിൽ ഒരുവൻ.

പാർഷ്ണി-ഹ. കുതികാൽ. ഉ. പിൻപട. ന. പുറം.

പാർഷ്ണിഗ്രാഹൻ-ഹ പിൻപടയെ ഭരിക്കുന്നവൻ. ഉ. പിൻപടയിൽ ശത്രു.

ശത്രുവിനോടു യുദ്ധത്തിനായി ഒരു രാജാവ് ഒരുമ്പെടുമ്പോൾ ആ അവസരം നോക്കി പിറകേ കൂടിക്കടന്നു ജയിപ്പാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന രാജാവിന്റെ രാജ്യം അടക്കുവാൻ നോക്കുന്ന രാജാവിന്റെ പേരത്രേ പാർഷ്ണിഗ്രാഹൻ. നേരിട്ടു യുദ്ധത്തിനു ഇയാൾക്കു ധൈര്യമില്ല. തക്കം നോക്കി ചതിക്കുന്നവനാകുന്നു. ഒരു രാജാവ് യുദ്ധത്തിനു പോകുമ്പോൾ പിറകേനിന്നു സഹായിക്കുന്ന രാജാവ് എന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു

പിൻഭാഗത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പാർസി-പെർഷ്യൻഭാഷ.

പാല-വി. രക്ഷിക്കുന്ന.

പാല-ഹ. ഒരു വൃക്ഷം. ഉ. ബോട്ട്.

പാലക-വി. പാലിക്കുന്ന, രക്ഷിക്കുന്ന.

പാലകൻ-ഹ. രക്ഷിക്കുന്നവൻ. ഉ. കുതിരക്കാരൻ.

പാലകം-കൊടുവേലി.

പാലകാപ്യൻ-ഹ. ഒരു മഹർഷി. ഉ. ധന്വന്തരമൂർത്തി.

കരേണുവിന്റെ പുത്രനായ ഒരു ഋഷിയാണ്. പാലകാപ്യൻ ഒരു വൈദ്യപുസ്തകം (ഗജശാസ്ത്രം) ഉണ്ടാക്കീട്ടുണ്ട്. ധന്വന്തരിയുടെ ഒരു അവതാരമാണു പോലും.

പാലകാപ്യം-ഗജശാസ്ത്രം.

പാലകീ-കന്തുരുക്കം.

പാലക്കാട്ട്-ഒരു ദേശം. മലബാറിലുള്ള ഒരു താലൂക്ക്.

പാലക്കാട്ടുശേരി-ഒരു നഗരം.

പാലക്കാമോതിരം- പെൺകുട്ടികളുടെ കഴുത്തിൽ കെട്ടുന്ന ഒരാഭരണം.

പാലക്യം-ചെഞ്ചീര.

പാലക്യാ- ഹ. കന്തുരുക്കം. ഉ. ചെഞ്ചീര.

പാലങ്കം-ഹ ഈന്തിൽ. ഉ. ചെഞ്ചീര. ൩. പരുന്ത്.

പാലങ്കീ-ഹ. കന്തുരുക്കം. ഉ. ചെഞ്ചീര.

പാലങ്ക്യ-ഹ. കന്തുരുക്കം. ഉ. ചെഞ്ചീര.

പാലഘ്ന-ക്രൂഡ.

പാലഘ്നം-കടപ്പുല്ല്.

ഇത് ജലത്തിലുണ്ടാകുന്നു. വയമ്പിന്റെ ഇലപോലെയുള്ള ഇല കാണും.

പാലട-ഹ. ഒരു ഭക്ഷണസാധനം. ഉ. പാലൊ തൈരൊ കലക്കുമ്പോൾ അടയ്ക്കുന്ന ഒരു പലക.

പാലൻ-ഹ. രക്ഷിക്കുന്നവൻ. ഉ. രാജാവ്.

പാലനം-രക്ഷ.

പാലനികാ-ഹ. ബ്രഹ്മി. ഉ. കൽക്കത്തൽ.

പാലം-ഹ. ആറ്, തോട് മുതലായവയിൽ കരകടക്കുന്നതിനു കല്ല്, മരം മുതലായവകൊണ്ടു പണിതുണ്ടാക്കിയത്. ഉ. മൂക്കിന്റെ പാലം. ൩. കിണററിന്റെ വക്കോടുചേർത്തിടുന്ന തടി അല്ലെങ്കിൽ കല്ല്.

പാലം ഭോരാശി-പാല്ക്കുടൽ.

പാലറ-പാൽപ്പുര.

പാലാശ-വി. ഹ. പച്ചനിറമുള്ള. ഉ. പ്ലാശുവൃക്ഷത്തെ സംബന്ധിച്ച.

പാലാശം-പച്ചില.

പാലാശം-ഹ. പച്ചനിറം. പലാശത്തിന്റെ (പച്ചിലയുടെ) നിറംപോലെയുള്ള നിറം എന്നർത്ഥം. ഉ. പ്ലാശുവൃക്ഷത്തെ സംബന്ധിച്ചത്.

പാലാഴി-പാൽക്കടൽ.

പാലാഴിമഥനം-പാൽക്കടൽ മർദ്ദനം. (അമൃതമഥനം എന്നതു നോക്കുക.)

പാലാഴിമാത്-ലക്ഷ്മിദേവി.

പാലി-സംസ്കൃതത്തിന്റെ ഒരു തത്ഭവഭാഷ, ബുദ്ധമതക്കാരുടെ ഒരു വൈദികഭാഷ.

ദാർശനിക കാലത്തിൽ ഉത്തരഹിന്ദുസ്ഥാനിൽ ആര്യന്മാർക്കും അനാര്യന്മാർക്കും പൊതുവിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു വ്യവഹാരഭാഷ. പിന്നെ പാലിയിൽ നിന്നു മഹാരാഷ്ട്രി, സൌരസേനി, പൈശാചി, മാഗധി മുതലായ പ്രാകൃതഭാഷകൾ ഉണ്ടാകയും ഒടുവിൽ ആ പ്രാകൃതഭാഷകൾ അനേകങ്ങളായി പിരിഞ്ഞു പഞ്ചാബി, ഹിന്തി, ബംഗാളി, മഹാരാഷ്ട്രം, ഗുജറാത്തി, ഉർദ്ദു ഉറിയ മുതലായ ഉപഭാഷകളായി തീരുകയും ചെയ്തു.

പാലി, പാലീ-ഹ. വക്ക. ഉ. മൂർച്ചയുള്ളവശം. ൩. അതിർത്തി. ൪. ചുററളവ്.

പാലിക-ഹ. ആയുധത്തിന്റെ വായ്ത്തല. ഉ. ഒരുമാതിരി തവി. ൩. ഒരു മാതിരി ചെറിയ പാത്രം.

പാലിക്കുന്നു-രക്ഷിക്കുന്നു.

പാലിത–വി. രക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

പാലിത–ഒരു വൃക്ഷം.

പാലിത്യം–വാൎദ്ധക്യം കൊണ്ടുള്ള നര.

പാലിന്ദം–കയ്യുരുക്കം.

പാലിന്ദീ–ഹ. നാല്ക്കൊപ്പക്കൊന്ന. ൨. കരിന്തുവര. ൩. തുമ്പ.

പാലിനി–ഹ. നാൽക്കൊപ്പക്കൊന്ന. ൨. കരിന്തുവര.

പാലീയം – തകരം എന്ന അങ്ങാടിമരുന്ന്.

പാലുണ്ണി–ദേഹത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരുവക കുരു.

പാലുള്ളി–ഒരുവക വലിയ വെള്ളുള്ളി.

പാലുള്ളി പിത്തത്തിനും രക്തദോഷത്തിനും നന്ന്. രുചികരമാണ്. ഇതു മറ്റേ വെള്ളുള്ളിയേക്കാൾ വളരെ വെളുത്തതും കാഴ്ചക്കു ഭംഗിയുള്ളതുമാകുന്നു. സം–ക്ഷീരപലാണ്ഡു.

പാലുഴവം–ഒരു മരുന്ന്.

പാലൂരി–ഒരുവക വസൂരിദീനം.

ഹവൃ–ൽ ഒന്നാണ്. പതിനെട്ടാം ദിവസം കുളിപ്പിക്കാം.

പാലേറി–ഹ. ഒരുവക കാടുവാസിജനം. ൨. കടഗുരാജാവിന്റെ കൊട്ടാരം.

പാലൈനിലം–ജലവും തണലും ഇല്ലാത്ത ഉഷ്ണമേറിയ നിലം.

പാൽ–ഹ. മുലയിൽ നിന്നു പിഴിഞ്ഞെടുക്കുന്ന വിശേഷമായ വെളുത്ത സാധനം. ൨. തേങ്ങ ചുരകി പിഴിഞ്ഞെടുക്കുന്ന സാധനം. ൩. വൃക്ഷങ്ങളുടെ കറ. ൪. മഞ്ഞൾ ചതച്ചു പിഴിഞ്ഞ വെള്ളം. ൫. പശുവിൻപാലും മററും.

പശുവിൻപാൽ– വാതം, പിത്തം, പുരാണജ്വരം, ഉന്മാദം തുടങ്ങിയുള്ള മാനസരോഗങ്ങളെയും മൂൎച്ഛ, ചുഴൽച്ച, ചുട്ടുനീറൽ, ഗ്രഹണി, തണ്ണീർദാഹം, ശൂലം, അതിസാരം, ക്ഷയം, അൎശസ്സ്, യോനിരോഗം, ഗുല്മം, മഹോദരം, ഗൎഭസ്രാവം മുതലായവയേയും ശമിപ്പിക്കും. ആയുസ്സ്, ബുദ്ധി, ധാതുക്കൾ, കഫം, ബലം ഇവയെ വൎദ്ധിപ്പിക്കും ദേഹത്തെ തടിപ്പിക്കും. മലത്തിനു അയവുവരുത്തും. യൌവനത്തെ നിലനിറുത്തും. മുറിവിനെ കൂട്ടിപ്പിടിപ്പിക്കും. എല്ലാ ശരീരങ്ങൾക്കും ചേരുന്നതും ജീവനമായിട്ടുള്ളതുമാകുന്നു. കുട്ടികൾക്കും വൃദ്ധന്മാൎക്കും അടി വെട്ട് മുതലായവകൊണ്ടു ക്ഷീണം ഭവിച്ചവൎക്കും വിശപ്പുകൊണ്ടും മൈഥുനം കൊണ്ടും തളൎന്നവൎക്കും വളരെ നല്ലതു്. ജ്വര, പലിതം മുതലായവയെ നശിപ്പിക്കും. വിരേചിപ്പിക്കു, ഛൎദ്ദിപ്പിക്കു, വസ്തിപിടിക്കു ഈ കാൎയ്യങ്ങളിൽ ഒരുപോലെ ഉപയോഗിക്കാം ജീവനീയങ്ങളിൽ വച്ചു ശ്രേഷ്ഠമാണ്. പാൽ കറന്നു കാച്ചാതെയിരുന്നാൽ ആറുനാഴികക്കുമേൽ ഗുണം ഇല്ലാതാകും, പാൽ പുളിയുള്ള എല്ലാ പദാൎത്ഥങ്ങളൊന്നിച്ചും ഉപ്പിനോടൊരുമിച്ചും ഉപയോഗിക്കരുതു്. വിരുദ്ധമാണ്. പാലുകുടിച്ചതിന്റെ ശേഷം പുളിയുള്ള പഴം തിന്നുന്നതും നന്നല്ല. കുമ്പളങ്ങ ചുരക്ക മുതലായ വല്ലീഫലങ്ങൾ കൂണു മുളക്കൂമ്പ് അമ്പഴങ്ങ മുതലായ പുളിയധികമുള്ള ഫലങ്ങൾ എള്ളിൻപിണ്ണാക്ക് തൈര് എണ്ണ മുതിര അരിപ്പൊടി വററലുകൾ മദ്യം മത്സ്യം പന്നിമാംസം ഇവയോരോന്നിനോടൊരുമിച്ചും കുടിക്കുന്നതും വിരുദ്ധമാണ്. പാൽ സേവിച്ചുണ്ടാകുന്ന അജീൎണ്ണത്തിങ്കൽ പഞ്ചസാരയൊ ചുക്കുവെള്ളമോ രണ്ടും കൂടിയൊ സേവിക്കു.

പശുവിൻപാലിനു പൎയ്യായങ്ങൾ – ദുഗ്ദ്ധം, ക്ഷീരം, പയസ്സ്.

പാലിലെ വെള്ളം.

ഒരു പരീക്ഷണം.

പാലിൽ വെള്ളം കൂട്ടീട്ടുണ്ടോ എന്നറിയാൻ ദുഗ്ദ്ധശോധിനി ഉപയോഗിക്കയാണല്ലോ പതിവ്. എന്നാൽ അതിലും എളുപ്പത്തിൽ വേറെ ഒരു സൂത്രമുണ്ട്. സാധാരണ തുന്നുന്ന തരത്തിലുള്ള ഒരു സൂചിയെടുത്തു പാലിൽ മുക്കി നേരെ (കുത്തനേ) പൊന്തിയ്ക്കുക. തനിച്ച പാലാണെങ്കിൽ സൂചിയുടെ അഗ്രത്തിൽ പാൽ അല്പം തങ്ങിനില്ക്കുന്നതു കാണാം. കൂട്ടുണ്ടെങ്കിൽ ഒരു ലേശവും അതിൽ നില്ക്കുയില്ല. "ധന്വന്തരി."

പാല്ക്കുഞ്ഞി – പാൽ ചേർത്തുണ്ടാക്കിയ കഞ്ഞി.

പാല്ക്കടൽ–പാൽ സമുദ്രം.

പാല്ക്കലം, പാക്കലം–പാലു കാച്ചുന്ന പാത്രം.

പാൽക്കളി–ചന്ദ്രിക.

പാല്ക്കാരൻ–ഹ. പാൽ കറക്കുന്നവൻ. ഉ. പാൽ വിൽക്കുന്നവൻ.

പാൽക്കാരി–പാൽ കറക്കയും മററും ചെയ്യുന്നവൾ.

പാല്ക്കുരു, പാക്കുരു–ഹ. പാലുണ്ണി. ഉ. കുട്ടികളുടെ ദേഹത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു മാതിരി കുരു.

പാല്ക്കുരുമ്പ–ഒരുവക മരുന്നുവള്ളി. പര്യായങ്ങൾ–മോരടം, കീർണ്ണപുഷ്പം, പീലുപത്രം, മധുസ്രവം, ഘനമൂലം, ദീർഘമൂലം, പൂരുഷം, ക്ഷീരമോരടം.

പാല്ക്കുരുമ്പ–കഫം, പിത്തം ചുട്ടുനിറൽ, അരുചി, ജ്വരം, തണ്ണീർദാഹം ഇവക്കു നന്ന്. ബലത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. പെരുംകുരുമ്പയെക്കാൾ അധികം പാലുണ്ട്. മന്ത്രവാദം സംബന്ധിച്ചു അഭിചരണ വിധി, വശ്യവിധി, വേഷംമാററം തുടങ്ങിയുള്ള ഏതാനും ക്ഷുദ്രപ്രയോഗങ്ങളിൽ പാൽക്കുരുമ്പയെ പുരുഷനായിട്ടും പെരുംകുരുമ്പയെ സ്ത്രീയായിട്ടും സങ്കല്പിച്ചു അനേകം കർമ്മങ്ങൾ വിധിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. രണ്ടിന്റെയും വിത്തുകൾ മുളപ്പിച്ചുണ്ടാക്കി അതിലേ ചില വേരുകൾ കൊണ്ടു ദേവതാബാധനിവൃത്തി മുതലായി അനേകം കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കാം. ഏതായാലും ഇതു ഒരു ദിവ്യൌഷധമെന്നതിനു സംശയമില്ല.

പാല്ക്കുററി–പാൽ കറക്കുന്ന പാത്രം.

പാല്ക്കുഴ, പാക്കുഴ–പാൽകറക്കുന്ന പാത്രം.

പാല്ക്കുഴമ്പ്–പാൽ കുറുക്കി കുഴമ്പാക്കിയത്.

പാല്ഗന്ധകം–ഒരുവക ഗന്ധകം.

പാല്ഗരുഡപ്പച്ച– വിഷചികിത്സക്കുള്ള ഒരു കല്ല്.

പാല്ച്ചിറാക്, പാച്ചിറാക് – ഒരു മത്സ്യം.

പാല്ച്ചുണങ്ങ്, പാച്ചുണങ്ങ്–വെളുത്ത ചുണങ്ങ്.

പാല്ച്ചുയത്തി–ഒരു മരുന്നുചെടി.

പാല്ച്ചുണ്ട, പാച്ചുണ്ട – വെളുത്ത ചുണ്ട.

പാല്ച്ചുര, പാച്ചുര–ഒരുവക വള്ളി.

പിത്തകഫങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കും. വാതത്തേയും ബലത്തേയും അധികമാക്കും. ധാതുപുഷ്ടിയെ ചെയ്യും. രുചികരമാണ്. മലത്തെ ഇളക്കും. ഇതിന്റെ കായ് പാലുപോലെ വെളുത്തിരിക്കുന്നതിനാൽ പാൽച്ചുര എന്നു പേരുണ്ടായി. സം– അലാബു. ത–ചുരൈ. ഇംഗ്ലീഷിൽ White gourd വൈററ് ഗോർഡ്.

പാല്ച്ചോറു, പാച്ചോറു–പാൽ ചേർത്തുവെച്ചുണ്ടാക്കിയ ഒരു ചോറ്.

പാല്ച്ചോററി, പാച്ചോററി - ഒരു വൃക്ഷം.

പാല്തുത്ഥം-ഒരുവക മരുന്ന്.

പാല്തൂത-പാൽക്കുടം.

പാല്പശു-കറക്കുന്ന പശു.

പാല്പാട-പാലിന്റെ പാട.

വാതം പിത്തം രക്തദോഷം ഇവക്കു നന്ന്. ദേഹത്തെ തടിപ്പിക്കും. കഫത്തേയും ബലത്തേയും ധാതുക്കളേയും വൎദ്ധിപ്പിക്കും. ഈവക ഗുണങ്ങൾ അധികവും പശുവിൻപാലിന്റെ പാടക്കാണ്. സം-സന്താനികാ. ഇ-Cream, Skin of milk സ്ക്രീം, സ്കിൻആഫ് മിൽക്.

പാല്പായസം-പാലിൽ അരിയിട്ടു വേവിച്ചുണ്ടാക്കിയ പായസം. പൎയ്യായങ്ങൾ-ക്ഷീരാന്നം, പരമാന്നം.

പാല്പുര-പാലു സൂക്ഷിക്കുന്ന മുറി.

പാല്പൊടി-പാലു കുറുക്കി പൊടിയാക്കിയതു്.

പാല്മരം-പാലുള്ള മരം.

പാല്മുതക്ക്-വെൺമുതക്ക എന്ന പച്ച മരുന്ന്. പൎയ്യായങ്ങൾ-ക്ഷീരവിദാരീ, മഹാശ്വേതാ, ഋക്ഷഗന്ധിക.

വാതം പിത്തം രക്തദോഷം പ്രമേയം ഭ്രമം മുതലായവക്കു നന്ന്. മുതക്കും പാൽമുതക്കും പാലുള്ളവ തന്നെ. പക്ഷെ മുതക്കിനു കുറച്ചു പാലേ കാണൂ ത-വെളുത്തയിറളി.

പാല്വള്ളി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

പാല്വെള്ളി-കറയില്ലാത്ത വെള്ളി.

പാല്ലവാ-ചുള്ളിക്കുമ്പുകൾകൊണ്ടുള്ള ഒരു മാതിരി കളി.

പാവു്-ഹ. ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്. ൨. നേൎത്ത വസ്ത്രം. ൩. നൂൽ ചുററുന്ന റാട്ട്. ൪. ആനയെ ഇണക്കുന്ന ഒരുപായം, കാൽകൊണ്ടു ആനക്കാരൻ നൽകുന്ന ആജ്ഞ. ൫. ശൎക്കര ഉരുക്കിയതു്. ൬. മാർ (ഒരളവു് = രണ്ടുകൈയും നേരെ നീട്ടിയാലുള്ള നീളം).

പാവ-കല്ല് മരം ലോഹം മുതലായവ കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ രൂപം.

വസ്ത്രം, ആനക്കൊമ്പ് മുതലായതു കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പാവയ്ക്കു 'പാഞ്ചാലികാ,' 'പുത്രികാ' എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

പാവക-വി. ശുദ്ധിവരുത്തുന്ന.

പാവക-പരിശുദ്ധ.

പാവകൻ-ഹ. അഗ്നി. ശുദ്ധമാക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. കൊടുവേലി. ൩. ചേരുവൃക്ഷം. ൪. വിഴാൽവൃക്ഷം. ൫. സന്യാസി. ൬. വരുണൻ.

പാവകം-ഹ കുരങ്ങ്. ൨. കുയുംപ്. ൩. വിഴാൽ. ൪. ചേരുമരം. ൫. മുഞ്ഞ ൬. കൊടുവേലി. ൭. മൂന്ന് എന്ന അക്കം.

പാവകളി - പാവയെക്കൊണ്ടു കളിപ്പിക്കുക.

പാവകാത്മജൻ-കാൎത്തികേയൻ.

പാവകി-ഹ. അഗ്നിയുടെ ഭാൎയ്യ. ൨. സരസ്വതി.

പാവട്ട-ഹ. ഒരു വൃക്ഷം. ൨. ഒരു ചെടി.

പാവട്ടചെടിയുടെ കായ്കൊണ്ടു കുട്ടികൾ വെടിവെയ്ക്കാറുണ്ട്. അച്ചുകമ്പും കുഴലുമാണ് ഇതിനുപയോഗം.

പാവട്ടി - തഴകൊണ്ടു നെയ്തുണ്ടാക്കിയ പാത്രം.

പാവന-വി. ശുദ്ധമുള്ള.

പാവനദ്ധ്വനി-ശംഖ്.

പാവനൻ-ഹ. പരിശുദ്ധൻ. ൨. വേദവ്യാസൻ. ൩. അഗ്നി. ൪. വിഷ്ണു.

പാവനം-ഹ. ശുദ്ധീകരണം, പരിശുദ്ധം. ൨. ജലം. ൩. പ്രായശ്ചിത്തം. ൪. ചാണകം. ൫. രുദ്രാക്ഷം. ൬. കൊട്ടം. ൭.

കൊടുവേലി. വൃ. മഞ്ഞക്കയ്യോന്നി. ൻ. അറബിക്കുന്തുരുക്കം.

പാവനീ(നി)-ഹ. പശു. ൨. തുളസി. ൩. ഗംഗാനദി. ൪. കടുക്ക.

പാവം-ഭൂദുസ്വഭാവമുള്ളവൻ(ൾ)

പാവലപൂല-ഒരുവക മുള്ള്.

പാവൽ-ഹ. ഒരുവക കൈപ്പുള്ള കറിസാധനവള്ളി. പര്യായങ്ങൾ-കാരവേല്ലം, കറില്ലകം, സുഷനി.

പാവൽ വലുത്-കഫം പിത്തം പ്രമേഹം പാണ്ഡു അരുചി രക്തദോഷം കുഷ്ഠം കാമല കൃമി ഇവക്കുനന്നു. അഗ്നിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. മലത്തെ ഇളക്കും. ത-കൊമ്പുപ്പാകൽ. ഇം-Hairy mordica. ഹേറീമോർഡിക. ചെറുപാവക്ക എന്നും പെരുമ്പാവക്ക എന്നും രണ്ടു തരമുണ്ട്. അതു കൂടാതെ കായ്ക്കാത്തതായ ഒരുവക പാവൽ കൂടിയുണ്ടെന്നും കാണുന്നു.

പാവാട-ഹ പെൺകുട്ടികൾ അരമുതൽ കാൽവരെ ധരിക്കുന്ന ഉടുപ്പ്. ൨. രാജാക്കന്മാരും മററും വരുമ്പോൾ ബഹുമാനസൂചകമായി വഴിയിൽ വിരിക്കുന്ന വസ്ത്രം. ൩. വിശറിക്കു ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരുവക തുണി.

പാവാണി-പട്ടികയാണി.

പാവാൻ-ആനക്കാരൻ.

പാവാററി-നെയിത്തുകാർ പാവിടുന്നതൽ നിരത്തുന്ന ഒരു വസ്തു, നിരപ്പൻ.

പാവാററുന്നു-നെയിത്തുകാർ പാവിടുന്നതൽ നിരത്തുന്നു.

പാവിടുന്നു-മുണ്ടു നെയ്യുവാൻ വഴിയാകുംവണ്ണം നൂലിടുന്നു.

പാവിത-വി. ശുദ്ധമാക്കപ്പെട്ട.

'മാനസംതെളിഞ്ഞതി
പാവിതനായുള്ളവൻ'
(ഭാഗവതം)

പാവുപലക-നൂൽ നൂല്ക്കുന്നവർ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു പലക.

പാവുമുണ്ട്-ഒരുമാതിരി നേർത്ത വസ്ത്രം.

പാവേട-ഒരു വൈദ്യഗ്രന്ഥം.

പാവേടാവൈദ്യക്കാരൻ-നല്ല വൈദ്യൻ.

പാവോട്ടുന്നു-മുണ്ടു നെയ്യുന്നതിനു നല്ല വണ്ണം നൂലിടുന്നു.

പാശ- അ. പദങ്ങളുടെ അവസാനത്തിൽ ചേരുമ്പോൾ മുൻ പദാർത്ഥത്തിന്റെ ഗുണത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്ന അർത്ഥം ഉണ്ടാക്കുന്നു. ഉ-ം ഭിഷക്പാശൻ=നടിച്ചു നടക്കുന്ന വൈദ്യൻ.

പാശകൻ-ചെറുക്കൻ.

പാശകം-പകിട, ചുക്കിണി. ബന്ധിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പാശധരൻ-വരുണൻ.

പാശനം-കുരുക്ക്.

പാശപാണി-വരുണൻ.

പാശബന്ധം-കയറുകൊണ്ടുള്ള കെട്ട്, ഊരാംചുളുക്ക്, കണി, വല മുതലായത്.

പാശഭൃത്ത്-വരുണൻ.

പാശം-ഹ. കയറ്. ൨. കണി. ൩. ബന്ധം. ൪. സമൂഹം. ഉ-ം കേശപാശം. കേശാനാംസമൂഹഃ=കേശപാശഃ.

'കേശപാശധൃതപിഞ്ഛികാവിതതി
സഞ്ചലന്മകരകുണ്ഡലം'
(നാരായണീയം)

൫. അളവ്, സംഖ്യ

പാശഹസ്തൻ-വരുണൻ.

പാശായുധൻ-വരുണൻ.

പാശാർ-പാശി, പായൽക്കൂട്ടം.

പാശി-ഹ. പൈതങ്ങളുടെ കഴുത്തിൽ കെട്ടുന്ന ഒരു മാതിരി പളുങ്ക്. ൨. പായൽ.

പാശികൻ-പക്ഷികളെ പിടിക്കുന്നവൻ

പാശിത-വി. കെട്ടപ്പെട്ട.

പാശീ-പ്ര. വരുണൻ, പാശം ആയുധമായുള്ളവൻ. ഉ. വേട്ടക്കാരൻ, പക്ഷി പിടിക്കുന്നവൻ. ന. യമൻ.

പാശുപതൻ-ശിവഭക്തൻ.

പാശുപതം-പ്ര. ശിവന്റെ ഒരസ്ത്രം. പശുപതി കൊടുത്ത അസ്ത്രമാകയാൽ ഈ പേർവന്നു. ഉ. വെള്ളെരിക്ക്. ന. താർത്താവൽ. ഭ. കൊക്കമന്താരം. പശുപതിക്ക ഇഷ്ടമായിട്ടുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

പാശുപതാസ്ത്രം-ശിവന്റെ ഒരായു്, ശിവൻ അർജ്ജുനനു കൊടുത്ത അസ്ത്രം.

പാശുപതി-പ്ര. ശിവന്റെ ഒരു ഭൃത്യൻ. ഉ. വെള്ളെരിക്ക്.

പാശുപാല്യം-പശുരക്ഷ.

പാശുബന്ധകം-ഒരു യാഗം.

പാശ്ചാത്യ-വി. പ്ര. പടിഞ്ഞാറുള്ള. ഉ. പിൻപുള്ള. ന. ഒടുക്കത്തെ ഭ. ഒടുവിലുള്ള. ഇ. ഒടുവിലുണ്ടായ.

പാശ്ചാത്യം എന്നതിനു 'പിന്നെ ഉണ്ടായതു്' എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

പാശ്ചാത്യന്മാർ-പടിഞ്ഞാറെ ദിക്കിലുള്ളവർ, യൂറോപ്യന്മാർ.

പാശ്യ-കയർക്കൂട്ടം, പാശസമൂഹം.

പാഷണ്ഡകൻ, പാഷണ്ഡീ, പാഖണ്ഡികൻ-മതവിരോധി. (പാഷണ്ഡന്മാർ എന്നതു നോക്കുക).

പാഷണ്ഡന്മാർ-വൈദിക ധർമ്മത്തിനു വിരുദ്ധമായ ആചാരാദികളെ കൂട്ടുകൂടിയ ബൌദ്ധക്ഷപണകാദികൾ, പാപത്തെ ദാനം ചെയ്യുന്നവർ എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

പാഷണ്ഡം-മതവിശ്വാസമില്ലാത്തമട്ട്, മതവിരുദ്ധമായ അഭിപ്രായഗതി.

പാഷണ്ഡി-പാഷണ്ഡ(ക)ൻ.

പാഷണ്ഡിമതം-ബ്രാഹ്മണരുടെ വേദത്തിനു വിപരീതമായ മതം.

പാഷാണകേതകീ-കറുവാഴ.

പാഷാണഭാരണം-കല്ലുമ്മി, മഴു, കല്ലു പൊളിക്കുന്ന പാര. കല്ലു പിളർക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പാഷാണഭേദീ-ആവിലക്കല്ലൂർവ്വഞ്ചി.

പാഷാണഹൃദ്യ-വി. കല്ലിനു തുല്യമായ കഠിന ഹൃദയമുള്ള.

പാഷാണം-പ്ര. കല്ലു്, പാര. പൊടിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പാക്ഷം=അന്യനെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതു്. അണം=ശബ്ദിക്കുന്നതു്. ഉപദ്രവിക്കുന്നതും ശബ്ദിക്കുന്നതും എന്നർത്ഥം. കവണയിൽ കല്ലിട്ടെറിയുന്നതു് ഈ അർത്ഥത്തെ ശരിപ്പെടുത്തും. മറ്റു വസ്തുക്കളെ പൊടിക്കുന്നതു എന്നുള്ള അർത്ഥത്തിനാണു് പ്രാധാന്യം

ഉ. ഒരുവക വിഷമുള്ള മരുന്നു്, ഏഴിലംപാഷാണം മുതലായതു്.

പാഷാണീ-പ്ര. തൂക്കുന്നതിനുപയോഗിക്കുന്ന കൽത്തുണ്ടു്. ഉ. കത്തി, വേൽ, ഉടക്കുമി.

പാള-കവുങ്ങിന്റെ പോള.

പാളത്താറു്-തറവട്ടപ്പു്, സോമൻകെട്ടു്.

പാളം-ഇരിമ്പുതല്ലിനീട്ടിയതു്.

പാളയക്കാർ-പട്ടാളക്കാരിപായിമാർ.

പാളയം-പ്ര. പട്ടാളക്കാരുടെ കൂട്ടം, സൈന്യം. ഉ. നഗരം. ന. കൂടാരം. ഭ. പടവീടു്. ഇ. പട്ടാളം കിടക്കുന്നസ്ഥലം.

പാളൽ-തെന്നൽ, തെറിപ്പു്.

പാളാൻ (പാളുങ്ങി)-ഒരു പക്ഷി. (പള്ളാൻപാളുങ്ങി).

പാളി-പ്ര. വസ്ത്രം മുതലായതിന്റെ ഒരു പങ്കു്. ഉ. കൂട്ടം. ന. വരി. ഭ. മൂപ്പു്. ഇ. മുന. വാളിന്റേയും മറ്റും മുന. ഉടമസ്ഥനെ പാലിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

നൂ. അതിത്. ൭. അടയാളം. വൃ. പേൻ. ൻ. കോണ്. ൧൦. മീശയുള്ള സ്ത്രീ. ൧൧. മേൽക്കാത്. ൧൨. ചിറ.

പാളിക-കതകിന്റെ മടക്ക്.

പാളിന്ദി-നാല്ക്കൊപ്പക്കൊന്ന. രക്ഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. (പാഠഭേദങ്ങൾ-പാളിന്ധീ, പാലിനീ.)

പാളിപ്പ്-തെന്നിപ്പ്, തെറിപ്പ്, പ്രകാശം, ജ്വലനം.

പാളുന്നു-തെന്നുന്നു, തെറിക്കുന്നു, പ്രകാശിക്കുന്നു, ജ്വലിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. പാളിക്കുന്നു)

പാഴമ-പാഴായ്മ, കസൃതി

'പാഴമയേറുന്ന പൈതൽക്കെന്നാൽ'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

പാഴ്-വി ൧. വെറുതെ. ൨. തരിശായുള്ള. ൩. ഉപകാരമില്ലാത്ത.

പാഴ്-പഴത്, ഇട.

പാഴൻ-വി. പ്രയോജനമില്ലാത്ത. ഉ-ം, പാഴൻപറമ്പ്.

പാഴൻ-൧. ദുഷ്ടൻ, ദുർബ്ബുദ്ധി.

'പാഴനറിയാതെചെയ്തുപോയിട്ടത്'

(ഭാഗവതം)

പാരാതെപാഞ്ഞുതുടങ്ങിനാൻപിന്നാലെ
പാരമപ്പാഴനുംപാരിലെങ്ങും'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

൨. ഉപകാരമില്ലാത്തവൻ, വകക്കുകൊള്ളാത്തവൻ. (സ്ത്രീ-പാഴി.)

പാഴാകുന്നു-വെറുതെയാകുന്നു. (സ. ക്രി. പാഴാക്കുന്നു)

പാഴാപാട്-കൊള്ളരുതാത്ത സ്ഥിതി. പ്രയോജനമില്ലാത്തമട്ട്.

പാഴാപാടിച്ചി-ദുഃഖത്തൽ പെട്ടവളും ആരും സഹായമില്ലാത്തവളുമായവൾ.

പാഴായ്മ-പാഴായുള്ള സ്ഥിതി.

'പാരിച്ചുനിന്നുള്ളപാഴായ്മചെയ്തയാൽ
പാശത്തെക്കൊണ്ടുപിടിച്ചുകെട്ടി'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

പാഴിയാരം-എരപ്പാളിയുടെ പാട്ട്.

പാഴി-വകക്കുകൊള്ളാത്തവൾ.

'ധൃഷ്ടയായ്നിന്നുള്ളപാഴി'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

പാഴിൽ-അ. വെറുതെ.

പാഴിടി-൧. ഒരു ദോഷവും വരുത്താത്ത ഉച്ചത്തിലുള്ള ഇടി.

'പാഴിടിപൂണമക്കാർമുകിൽ'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

൨. കാര്യഗുണം ഇല്ലാത്ത വെറുംശബ്ദം.

പാഴെ-അ. വെറുതെ.

പാഴ്ച്ചെലവ്-വെറുതെയുള്ളചെലവ്

പാഴ്നിലം-കൃഷിചെയ്യപ്പെടാത്ത ഭൂമി, തരിശുനിലം.

പാഴ്പണി-വെറുതെയുള്ള വേല.

പാഴ്പനി-ചീത്തപ്പനി, വെറുംപനി.

പാഴ്പറമ്പ്-തണപ്പുള്ള കുന്ന്.

'പാഴ്പറമ്പേറിനടക്കുംപോലെ'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

പാഴ്പെടുക-വെറുതെയാവുക, ഒഴിയുക.

പാഴ്മ-കസൃതി.

പാഴ്മരം-൧. കേടുപിടിച്ച വൃക്ഷം. ൨. കാട്ടുമരം. വേങ്ങ, കമ്പകം മുതലായ ചില മരങ്ങൾക്കു പറയുന്ന പേർ.

പാഴ്മഴ-കഠിനമായ മഴ, വലിയ മഴ.

പാഴ്വാക്ക്-ഉപകാരമില്ലാത്തവാക്ക്.

പാഴ്വിചാരം-ഉപകാരമില്ലാത്ത വിചാരം.

പാഴ്വെടി-ഉണ്ടയിടാത്ത വെടി.

പാഴ്വേല-പ്രയോജനമില്ലാത്ത വേല.

പാറ്-൧. സമുദ്രത്തിലെ ഒരുമാതിരി തോണി, ചെറിയവള്ളം. ൨. പറപ്പ്.

പാറ-ഉ. ഉറപ്പുള്ള കല്ല്, വലിയകല്ല്. കഠിനശില. ൨. വെള്ളാരൻകല്ല് ൩. ചീങ്കണ്ണിപ്പാറ. ൪. ഉറപ്പ്.

പാറകം-തേരകം എന്ന വൃക്ഷം.

പാറക്കല്ല്-കടുപ്പമുള്ള കല്ല്, പാറ.

പാറങ്കി-മൂത്, വാസനയുള്ള ഒരുപശ.

പാറനമ്പി-സാമൂതിരിയുടെ നാലാംകാര്യസ്ഥൻ, പരമ്പരമായുള്ള പള്ളിയറക്കാരൻ.

പാറപ്പന്ന-പാറയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു തൈ.

പാറയാ(ത്ത)ൻ-ഉ. ചിറകില്ലാതെ പറക്കുന്നതുപോലെ ചാടുന്ന ഒരു ജന്തു. ൨. നരിച്ചീറ്.

പാറൽ-ഉ. പറപ്പ്. ൨. ചാററൽ, തൂററൽ.

പാറൽ-ഉ. പാറ്. ൨. പറക്കുക. ൩. ചാററമഴ.

പാറാക്കാരൻ-ഠാണാശ്ശിപായി, കാവൽനില്ക്കുന്ന ശിപായി, കാവല്ക്കാരൻ.

പാറാടൻ-ഉ. ചിറകില്ലാതെ പറക്കുന്നതുപോലെ ചാടുന്ന ഒരു ജന്തു. ൨. നരിച്ചീറ്.

പാറാപ്പുര-കാരാഗൃഹം, ഠാണാവ്.

പാറാപ്പുള്ളി-തടവിൽ കിടക്കുന്നവൻ, പാറാവിൽ കിടക്കുന്നവൻ.

പാറാവളയം-അഭ്യാസികൾക്കു അകത്തുകൂടെ ചാടുന്നതിനു ചൂരൽ കൊണ്ടു വട്ടത്തിൽ കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു വളയം.

പാറു-പാർവ്വതി.

പാറുന്നു-ഉ. നീന്തുന്നു. ൨. പറക്കുന്നു.

'പക്ഷികൾപാറുമ്പോൾ
ഛായപിടിപ്പാനായ്'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

൩. മഴപോലെ ചാറുന്നു. ൪. വിടിരുന്നു. ൫. ചിതറുന്നു ഉ-ം, തീപ്പൊരി പാറുന്നു.

പാററ-ഉ. പറക്കുന്ന ഒരുവക ചെറിയ പ്രാണി ൨. ഈയ്യൽ. പര്യായങ്ങൾ-പതംഗം, ശലഭം. ൩. കൊന്നത്തെങ്ങ്. ൪. കൊന്നപ്പന ൫. കൊന്നക്കമുക്.

പാററൽ-ഉ. മഴചൊഴിക, ചാററൽ. ൨. പേററുക.

പാററാട്ടി-പാറാടൻ.

പാററുന്നു-ഉ. അരിയും മററും മുറത്തിലിട്ടു കുടയുന്നു, പേററുന്നു. ൨. മഴപൊഴിയുന്നു

'കാററുംകുളിരുംപനിയുംകനമൊട്ടു
പാററുംമഴപുതുമാരികളെല്ലാം'
(പ്രഭോഷമാഹാത്മ്യം തുള്ളൽ)

പി

പികബന്ധു-മാവ്.

പികം-കുയിൽ എന്ന പക്ഷി. മറഞ്ഞിരുന്നു ശബ്ദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പികയുന്നു-വട്ടം തിരിയുന്നു.

പികരാഗം-മാവ്.

പികവല്ലഭം-മാവ്.

പികി-കുയിൽപ്പേട.

പിംഗ-വി. ഗോരോചന നിറമുള്ള

പിംഗ-ഉ. ഗോരോചന. ൨. കായം ൩. നാഡി. ൪ മഞ്ഞൾ ൫ ദുർഗ്ഗ ൬. കുവന്തുറ്. ൭. സോമനാഭികായം.

പിംഗകപിശാ-നരിച്ചീറ്.

പിംഗചക്ഷു-ഞണ്ട്.

പിംഗം-ഉ. മഞ്ഞയും ചെമപ്പും കൂടിയ നിറം, മങ്ങിയ ചെമപ്പ്, ഗോരോചനത്തിന്റെ നിറത്തോടൊത്ത നിറം. നിറപ്പററുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. ഇരുവേലി. ൩. പോത്ത്. ൪. എലി. ൫. പെരുങ്കായം. ൬. അരിതാരം.

പിംഗല-വി. ഗോരോചന നിറമുള്ള.

പിംഗലൻ-ഹ ആദിത്യൻ.

മാരൻ, പിംഗലൻ, ദണ്ഡൻ ഇവർ മൂന്നുപേരും എപ്പോഴും സൂര്യന്റെ ചുററും നില്ക്കുന്നവരാണ്. 'ദണ്ഡൻ' എന്നശബ്ദം നോക്കുക.

ഉ. ശിവൻ. ന. അഗ്നി. ൪. കുരങ്ങ്. ൫. ഒരു നാഗരാജാവ്. ന്യ. ഛന്ദശ്ശാസ്ത്രകർത്താവ്.

പിംഗലാ-ഹ ലോകത്തിൽ തെക്കേദിക്കിന്റെ ആനയുടെ പിടി. ഉ. ഒരു നാഡി. (സുഷുമ്നയുടെ വലത്തുവശം പിംഗലാ, ഇടത്തുവശം ഇഡ). ന. പൊൻ നിറമുള്ളവൾ. ൪. നല്ലപിച്ചള ൫. ചെറുപ്പുന്ന ന്യ. ഗോരോചന. ൬. മഞ്ഞൾ. വ്യ. ഇരുവൂൾമരം.

പിംഗലം-ഹ. വൈശ്രവണന്റെ നിധികളിൽ ഒന്ന്. ഉ. പിച്ചള. ന. നത്ത്. ൪. മനയോല. ൫. ഇരുവേലി. ന്യ. കുരങ്ങ്. ൬. കീരി. വ്യ. ചെറിയ മൂങ്ങ.

പിംഗലവർണ്ണം-പൊൻ നിറം.

പിംഗലികാ-കൊക്ക്.

പിംഗളം - ഗോരോചനത്തിന്റെ നിറത്തോടൊത്ത നിറം. നിറപ്പററുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

പിംഗാക്ഷ-വി. പിംഗനിറമായകണ്ണുള്ള

പിംഗാക്ഷൻ-ഹ. ശനി. ഉ. ശിവൻ. ന. കുരങ്ങ്, ചെമന്നു മഞ്ഞയായ കണ്ണുള്ളവൻ. ൪. പൂച്ച.

പിംഗാക്ഷം-പൂച്ച.

പിംഗാശം-സ്വർണ്ണം.

പിംഗേശൻ-അഗ്നി.

പിംഗേക്ഷണൻ-ശിവൻ.

പിചണ്ഡം-ഹ. വയറ്. അന്നത്തെ ഭക്ഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം, ഉ. പശുവിന്റെ അവയവം.

പിചണ്ഡില-വി. കുടവയറുള്ള.

പിചണ്ഡിലം-പെരുവയറ്.

പിചിണ്ഡം-വയറ്.

പിചിണ്ഡില-വി. കുടവയറുള്ള.

പിചിണ്ഡിലം-പെരുവയറ്.

പിചു-ഹ. പരത്തി. മർദ്ദിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. പഞ്ഞി. ന. തുണി. ൪. മൂന്നു കഴഞ്ചുകൂടിയത്. ൫. ഒരു കുഷ്ഠം. ന്യ. ഭൈരവന്റെ എട്ടു മുഖങ്ങളിൽ ഒരു മുഖത്തിന്റെ പേർ. ൬. കുരുപ്പരത്തി.

പിചുതൂലം-പരത്തി.

പിചുമന്ദം-വേപ്പുവൃക്ഷം. പിചു എന്ന കുഷ്ഠരോഗത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പിചുമർദ്ദം-വേപ്പുവൃക്ഷം. (പിചുമന്ദം എന്നതിന്റെ പാഠം).

പിചുളം-ഹ. കാഞ്ചിമരം. (മയിലെള്ളിന്റെ വകഭേദം.) ഉ. പഞ്ഞി. ന. ഒരു വക കടൽക്കാക്ക, നീർകാക്ക. ൪. നീർക്കടമ്പ്, കാഞ്ചിമരം.

പിച്ച്-ഹ അല്പമായ ഭാഗ്യ്. ഉ. നുള്ളൽ.

പിച്ച-ഹ. കാലുറയ്ക്കാത്ത കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ കാൽവെയ്പ്. ഉ. ഇരക്കുന്നവന്നു കൊടുക്കുന്ന വസ്തു. ന. ആശ്ചര്യം.

പിച്ചകം-ഹ. സുഗന്ധപുഷ്പം ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു വള്ളി, പിച്ചിച്ചെടി. പര്യായങ്ങൾ-സുമനസ്സ്, മാലതീ, ജാതി. ഉ. മരുന്നിന്നു കൊള്ളിക്കുന്ന ഒരുമാതിരി പിച്ചകം.

പിച്ചകം-ത്രിദോഷം, ശിരോരോഗം, കുഷ്ഠം, കൃമി മുതലായവക്കു നന്ന്. ഇതിന്റെ ഇല കഫപിത്തങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കും. ഇതു പുഷ്പവർഗ്ഗത്തിൽ ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു. തമിഴ്-പിച്ചി. ഇംഗ്ലീഷ്-Jas-

minum grandiflorum ജാസ്മിനം ഗ്രാൻഡിഫ്ലോറം.

എല്ലാപുഷ്പവും ധരിച്ചാൽ-
'പുഷ്പസ്യധാരണം കാന്തി
വർദ്ധനം കാമകാരകം
ഓജസ്ത്രീവർദ്ധകഞ്ചൈവ
പാപഗ്രഹവിനാശനം'

പിച്ചക്കാരൻ-ഇരക്കുന്നവൻ.

പിച്ചച്ചട്ടി-ഇരക്കുന്നവന്റെ പാത്രം.

പിച്ചച്ചിരട്ട-ഇരക്കുന്നവന്റെ ചിരട്ട.

പിച്ചച്ചോറ് - ഇരന്നു വാങ്ങിക്കുന്ന ചോറ്.

പിച്ചടം-ഹ. വെള്ളിയ്യം. മുറിപ്പാൻ എളുപ്പമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. കാരീയ്യം.

പിച്ചൻ-ഭ്രാന്തൻ, തുമ്പില്ലാത്തവൻ.

പിച്ചപ്പിഴപ്പ്-ഇരന്നു കാലംകഴിക്കുക.

പിച്ചയാൽ-ആശ്ചര്യമായി. (പ-മ.)

പിച്ചൽ-നുള്ളൽ.

പിച്ചള-ചെമ്പും നാകവും കൂട്ടിയുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി ലോഹം. പര്യായങ്ങൾ-രീതി, ആരകൂടം.

പിച്ചള-കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം, പ്ലീഹ മുതലായവക്കു നന്നു്. അരച്ചുതേച്ചാൽ കണ്ണിനു തെളിവുണ്ടാകും. സം-പിത്തലം. ത-പിത്തളൈ. ഇം-Brass ബ്രാസ്സ്.

പിച്ചാങ്കത്തി - ഒരുമാതിരി ചെറിയ കത്തി.

'മറ്റൊരുപരിഷകൾപിച്ചാങ്കത്തിയു-
മരയിൽതിരുകി'
(ഉത്തരരാമായണം ചംപു)

പിച്ചി-പിച്ചകം.

പിച്ചിലി-ഒരു പക്ഷി.

പിച്ചുന്നു-നുള്ളുന്നു.

പിച്ഛ-ഹ ഇലവിൻപശ. വിരലിന്മേൽ ഒട്ടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. പാമ്പിന്റെ വിഷജലം. ന. കഞ്ഞി. ർ. വാഴപ്പഴം, വാഴ. ഇ. വരി. നു. ഇരുവൂൾമരം (കറുത്തതു്) ൭. കയിൽപ്പേട.

പിച്ഛം-ഹ. മയിൽപീലി. ഉ. വല്ലതിന്റെയും അററം, പുച്ഛം, ചൂഡ.

പിച്ഛടം-ഹ. വെള്ളീയം. ഉ. കാരീയം.

പിച്ഛില-വി. ഹ. പശയുള്ള. ഉ. പാലുള്ള.

പിച്ഛില-ഹ. ഇലവുവൃക്ഷം. പശയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. ഒരാറ്. ന. കറുത്ത ഇരുമുള്ളുമരം.

ഇലവു(വി)മരത്തിനു 'പൂള' എന്നും പേരുണ്ടു്.

ർ. വയിൽച്ചുള്ളി. ഇ. അഗശി. നു. വലിയ വശളച്ചീര. ൭. എരുമപ്പുല്ലു്.

പിച്ഛിലാ-അയഞ്ഞചോറ് (കഞ്ഞി), കറി മുതലായതു്.

പിഞ്ചു്-വി. മൂക്കാത്ത.

പിഞ്ചു്-മൂക്കാത്ത ഫലം.

പിഞ്ച, പിഞ്ഞ-വി. ചീഞ്ഞ, ചീഞ്ഞയായ.

പിഞ്ചുപോകുന്നു-കീറിപ്പോകുന്നു.

പിഞ്ഛം-മയിൽപീലി. പ്രകാശിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. മറെറാരുപാഠം 'പിച്ഛം'.

പിഞ്ഛാ-മയിൽപീലി.

പിഞ്ഛചൂഡൻ-കൃഷ്ണൻ.

പിഞ്ഛികാ-പീലി. (പിഞ്ഛികാസഞ്ചയം=പീലിക്കെട്ടു്).

'പാരംപിന്നിൽഘനമിയലുമി-
പ്പിഞ്ഛികാസഞ്ചയത്തിൻ'
(മയൂരസന്ദേശം)

പിഞ്ജ-വി. മനോവ്യസനമുള്ള.

പിഞ്ജ-ഹ. ഉപദ്രവം. ഉ. മഞ്ഞൾ. ന. പഞ്ഞി. ർ. വടി. ഇ. കോൽ.

പിഞ്ജം-ഹ. കൊല. ൨. ശക്തി. ൩. കൂട്ടം. (പുഞ്ജം എന്നതിന്റെ പാഠം). ൪. ഭീമസേനകർപ്പൂരം.

പിഞ്ജര-വി. ഗോരോചനനിറമുള്ള.

പിഞ്ജരം-ഹ. അരിതാരം. നിറപ്പററുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ൨. പൊന്നു്. ൩. ഗോരോചനനിറം. ൪. പക്ഷിക്കൂടു്. ൫. നാകപ്പൂവു്. ൬. സ്വർണ്ണം.

പിഞ്ജല-വി. ഭയപ്പെട്ട.

പിഞ്ജല-ഹ. ഭയപ്പെട്ട സേനം ൨. കശ, ഒരുവക പുല്ലു്.

പിഞ്ജലം-ഹ. അത്യന്തം ആകുലമായ സൈന്യാദികൾ. ൨. അരിതാരം.

പിഞ്ജാലം-സ്വർണ്ണം.

പിഞ്ജികാ-നൂൽനൂല്ക്കുന്നതിനു ഉണ്ടയായി വച്ചിരിക്കുന്ന പഞ്ഞി.

പിഞ്ജൂഷം-കർണ്ണമലം. (ചെവിക്കായം)-

പിഞ്ഞ, പിഞ്ച-വി. ചീഞ്ഞ, ചീത്തയായ, കീറിയ.

പിഞ്ഞാണം(ണി) – മണ്ണുമുതലായതു കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി പാത്രം, ഒരുതരം ചെറിയ കപ്പിപ്പാത്രം. (പെർഷ്യൻ ഭാഷ)

പിഞ്ഞുപോകുന്നു-കീറിപ്പോകുന്നു.

പിട-ഹ. പക്ഷികളിൽ സ്ത്രീ. ൨. മാനിന്റെ സ്ത്രീ. ൩. കോൽകൊണ്ടുള്ള അടി.

പിടകം-ഹ. കുരുവു്. ഉരുണ്ടുകൂടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (പിടകാ എന്നുമാകാം) മുഖക്കുരുവു്.

പിട(ക)ം-ഹ. മൂട, കൊട്ട. (കുട്ട). ൨. കൂട, വല്ലം. ൩. പരുവു്, കുരുവു്. (പിണ്ഡം എന്നു പാഠവുമുണ്ടു്) പിടം എന്നതിനു ഒച്ചപ്പെടുത്തുന്നതു എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

പിടച്ചൽ, പിടപ്പു്-മരണവേദനകൊണ്ടുള്ള ഉരുൾച്ച.

പിടർത്തൽ-വേരോടു് തള്ളി വീഴിക്ക.

പിടമാൻ-പെൺമാൻ, മാനിന്റെ സ്ത്രീ.

പിടയുന്നു – മരണവേദനകൊണ്ടു് ഉരുളുന്നു.

പിടയ്ക്കുന്നു-വേദനകൊണ്ടും മററും ഉരുളുന്നു.

പിടരി-പിടലി.

പിടരുന്നു-വേരോടെ വീഴുന്നു. (സ. ക്രി. പിടർത്തുന്നു.)

പിടർത്തുന്നു-ഹ. വേരോടെ പിടുങ്ങുന്നു. ൨. പരുവു്, (കുരു) പൊട്ടിക്കുന്നു.

പിടലി-കഴുത്തിന്റെ പിൻവശം പിടരി എന്നും കാണുന്നുണ്ടു്.

പിടലിഞരമ്പു്-കഴുത്തിന്റെ പിൻവശത്തിലെ ഞരമ്പു്.

പിടാക-ഹ. ഒരു ദേശത്തിലെ കര. ൨. ഒരു ദേശം. ൩. സ്നേഹം.

പിടാരൻ-ഹ. പാമ്പു പിടിക്കുന്നവൻ. ൨. തോല്ക്കൊല്ലൻ. ൩. ശാക്തേയൻ.

പിടി-ഹ. മുഷ്ടി. ൨. കൈയിലടങ്ങിയ വസ്തു. ൩. ആയുധങ്ങളിൽ പിടിപ്പാനുള്ള സ്ഥലം. ൪. പിടിത്തം. ൫. പെണ്ണാന. ൬. ശാഠ്യം. ൭. കൈകൊണ്ടുള്ള പിടി.

പിടികാ-കുരുവു്.

പിടിക്കിഴങ്ങു് ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങു്.

പിടിക്കുന്നു-ഹ. കൈകൊണ്ടു ഗ്രഹിക്കുന്നു. ൨. സ്വീകരിക്കുന്നു, കൈക്കലാക്കുന്നു. ൩. പററുന്നു. ഉ-ം തീപിടിക്കുന്നു. ൪, ഉണ്ടാകുന്നു. ഉ-ം ദീനം പിടിക്കുന്നു. ൫. ആകുന്നു. ഉ-ം കട്ടപിടിക്കുന്നു. ൬. കൊടുക്കാതെയിരിക്കുന്നു. ഉ-ം

ശമ്പളം പിടിക്കുന്നു. ഒ. തേയ്ക്കുന്നു. ഉ-ം ചായം പിടിക്കുന്നു. വ്യ. കടിക്കുന്നു. ഉ-ം പൂച്ചപിടിക്കുന്നു. ൻ. ഏല്ക്കുന്നു. ഉ-ം കണ്ടം പിടിക്കുന്നു, പാതിവാരം പിടിക്കുന്നു. ൧൦. ഉറയ്ക്കുന്നു. ഉ-ം മലംപിടിക്കുന്നു. ൧൧. ചെന്നു ചേരുന്നു. ഉ-ം കര പിടിക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. പിടിപ്പിക്കുന്നു.

പിടിക്കോൽ(ൾ) - വെള്ളം കോരുന്ന ഒരു യന്ത്രം.

പിടിച്ചുരാക്ക്-പിടിച്ചുരാവി.

പിടിത്തം-പിടിക്ക.

പിടിത്താൾ-ഇരുമണി പെറുക്കിയ കററ

പിടി(പാ)വാട്ട് - സർക്കാരിൽ നിന്നും ഉദ്യോഗത്തിന്നു നിയമിക്കുമ്പോൾ കൊടുക്കുന്ന ഒരെഴുത്ത്.

പിടിപാട്ടുനിനവ്-സർക്കാരിൽ നിന്നു ചോവന്മാർക്കു കൊടുക്കുന്ന ഒരെഴുത്ത്.

പിടിപെടുന്നു-പിടിത്തത്തിൽ അകപ്പെടുന്നു, പിടിക്കപ്പെടുന്നു.

പിടിപ്പ്-൧. പ്രാപ്തി. ൨. തികവ്. ൩. സാമർത്ഥ്യം.

പിടിപ്പത്-അ. മതിയാകെ.

പിടിപ്പതം-കൊയിത്തുകാർക്കു കൊടുക്കുന്ന ഒരവകാശം.

പിടിപ്പന്നി-പെൺപന്നി.

പിടിപ്പിക്കുന്നു-൧. പിടിക്കു മാറാക്കുന്നു ൨. ചായം തേക്കയും മററും ചെയ്യുന്നു.

പിടിപ്പുകേട്-പോരായ്മ, ശേഷിക്കുറവ്, പ്രാപ്തികേട്, ഭോഷത്വം.

പിടിപ്പുള്ളവൻ-സമർത്ഥൻ.

പിടിമണ്ണ് - കൈക്കകത്തു കൊള്ളുന്ന മണ്ണ്.

പിടിമാനം-൧. അധികാരം, ശക്തി. ൨. രക്ഷണം.

പിടിമുളം-കൈചുരുട്ടിപ്പിടിച്ചു അളന്ന ഒരളവ്.

പിടിമുറുക്കം-പിടിത്തത്തിന്റെ മുറുക്കം.

പിടിമൊന്ത-ഒരുമാതിരി ജലപാത്രം.

പിടിയരി-പതിവു ചെലവിൽ നിന്നു കുറച്ചു കുറച്ചെടുത്തു ചിലർ സൂക്ഷിക്കുന്ന അരി.

പിടിയാത്തവൻ-കൊള്ളരുതാത്തവൻ, ഭോഷൻ.

പിടിയാന-പെണ്ണാന.

പിടിയാന-ഇതിന്റെ മാംസംഗുണം കൊണ്ടു ആനമാംസത്തിനു തുല്യമാണ്. മഹാമൃഗവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്ന അനുപമാംസമാകുന്നു. സം-കരിണീ. ത-യാനൈപ്പെൺ. ഇം-Female Elephant ഫ്മെയിൽ എലിഫെന്റ്.

പിടിവള്ളി-പിടിച്ചുതൂങ്ങുന്നതിനു കെട്ടിയ വള്ളി.

പിടുങ്ങൽ-൧. വലിച്ചു പറിക്ക. ൨. വേരോടെ പറിക്ക. ൩. ബലാൽ കൈക്കലാക്കുക.

പിടുങ്ങുന്നു-൧. വലിച്ചു പറിക്കുന്നു. ൨. വേരോടെ പറിക്കുന്നു. ൩. ബലാൽ കൈക്കലാക്കുന്നു.

'വലരിപുസുതനുടെ വില്ലു പിടുങ്ങി'
(കിരാതം തുള്ളൽ)

പിടുപിടുക്കുന്നു-പിടുപിടെ ശബ്ദിക്കുന്നു. (സ ക്രി. പിടുപിടുപ്പിക്കുന്നു)

പിടുപിടെ-അ ൧. ഒരുമാതിരി ശബ്ദത്തോടുകൂടെ. ൨. അധികം കൊഴുത്ത്.

പിട്ട്-൧. ഒരുവക പലഹാരം. ൨. അരിമാവും മററും കുഴച്ചത്. ൩. കള്ളം പറഞ്ഞു ഭയപ്പെടുത്തുകയും മററും. ൪. അഹംഭാവത്തോടുകൂടിയുള്ള സംസാരം.

പിട്ട-എലിക്കാഷ്ഠം.

പിട്ടൽ ,പുട്ടിൽ-ധാന്യങ്ങളുടെ പുറന്തോട്, ഉമി.

പിട്ടം-കുറിയ ഉത്തരം, കുറുക്കെവയ്ക്കുന്ന ഉത്തരം.

പിട്ടില-ഒരുമാതിരി കറി.

പിഠം-വേഴൽ.

പിഠരം-ഹ. കലം. മീതെ മറെറാരു പാത്രംകൊണ്ടു അടയ്ക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. മുത്തങ്ങ. രോഗങ്ങളെ ഹിംസിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പിഠരി-കലം.

പിണ-(ധാതു) ഇടകലരുക.

പിണ-ഹ. നുകത്തിൽ ചേർത്തു കെട്ടിയ കാള. ഉ. രണ്ടു വസ്തുക്കളെ ചേർത്തു വെയ്ക്കുന്നതു്. ന. തെററു്. ർ. കൃഷിക്കുള്ള കരുത്തരങ്ങൾ, ചേർത്തുവെക്കുക. ഇ. ചേർച്ച. ന്ന. ഇച്ഛാഭംഗം. ൭. ജാമ്യം. വൃ. ഏർപ്പാടു്. ൻ. കെട്ടു്.

പിണക്കം-ഹ. വിരോധം, കലഹം, ഇണക്കമില്ലായ്മ, യോജിപ്പില്ലായ്മ. ഉ. മത്സരം. ന. തർക്കം. ർ. തെററു്. ഇ. എഴുത്തിലോ മറെറാ വരുന്ന പിഴ.

പിണയ്ക്കുന്നു-പററിക്കുന്നു, ആപത്തുണ്ടാക്കുന്നു.

പിണങ്ങുന്നു-ഹ. വിരോധമാകുന്നു, കലഹിക്കുന്നു, യോജിപ്പില്ലാതാകുന്നു. ഉ. മത്സരിക്കുന്നു. ന. തർക്കിക്കുന്നു. ർ. തെററുന്നു. ഇ. എഴുത്തിലൊ മറെറാ പിഴ വരുന്നു. (സ. ക്രി. പിണക്കുന്നു).

പിണച്ചൽ-ഹ. നുകത്തിൽ കാളയെ ചേർത്തു കെട്ടുക ഉ. ഇണ ചേരുക. ന. കുരുക്കു്.

പിണം-ശവം.

പിണമ്പുളി-പിണർവൃക്ഷത്തിലുള്ള പുളി

പിണയുന്നു-ഹ. ഇണചേരുന്നു. ഉ. കുരുക്കിലാകുന്നു. ന. ഏർപ്പെടുന്നു. ർ. കൂടിച്ചേരുന്നു.

പിണയ്ക്കുന്നു-ഹ. ഇണചേർക്കുന്നു. ഉ. കുരുക്കിലാക്കുന്നു.

പിണർ-ഹ. മിന്നൽ. ഉ. കൂട്ടിക്കെട്ടു്. ന. കട്ടയാക. ർ. മുഴുപ്പു്. ഇ. ഞാററുപിടി. ന്ന. ഒരു വൃക്ഷം.

പിണരിടുന്നു-നുകത്തിൽ ചേർത്തു കെട്ടുന്നു

പിണർക്കുന്നു-കട്ടയാകുന്നു.

പിണർപ്പു-കൊഴുപ്പു്.

പിണർമ്പുളി, പിണമ്പുളി-ഒരുവക പുളി, കൊടമ്പുളി.

പിണാത്തി-ദാസി.

പിണാപ്പെൺ-ദാസി.

പിണാവു്-അടിമവേല.

പിണി-ഹ. പിശാചു ബാധകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം. ഉ. ഒരു പിശാചു്. ന. ആപത്തു. ർ. പീഡ.

പിണിയാൾ-പിശാചു ബാധിച്ചവനെ തുള്ളിക്കുന്നതിനും മററും അവന്നു പകരമായി നില്ക്കുന്നവൻ, ആൾപ്പേർ.

പിണുപിണുക്കുന്നു-കൊഴുത്തു കട്ടയാകുന്നു.

പിണുപിണെ-അ. കൊഴുത്തുകൊഴുത്തു.

പിണ്ടം-ഹ. പിണ്ഡം, ഉരുള. ഉ. ദോഷം.

'കണ്ടത്തെയാണ്ടവൻ പിണ്ടത്തിന്നും'

(ചെറുശ്ശേരി)

പിണ്ടാട്ടി-ഹ. ദാസി. ഉ. ഭാര്യ.

പിണ്ടാളൻചേമ്പു്-ശാകവർഗ്ഗത്തിലെട്ട ഒരു കന്ദശാകം.

മൂത്രകൃഛ്ററം, പ്രമേഹം, ചുട്ടുനീറൽ ഇവക്കു നന്നു. സം-പിണ്ടാലു.

പിണ്ടി-ഹ. വാഴയുടെ അകത്തെ തടി.

(തട). ൨. ചാറെടുത്ത വസ്തു. ൩. ആനയുടെ മലം,

പിണ്ടിക്കാ(യ്)–കാട്ടു ജാതിക്ക.

പിണ്ഡകം–൧. കന്തുരുക്കം. കട്ടപിടിച്ചിരിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. പിശാചു.

പിണ്ഡക്കാരൻ–തടിച്ചവൻ.

പിണ്ഡഗോസ–നറുമ്പശ.

പിണ്ഡതഗരം–വലിയ തകരം.

ഗുണങ്ങൾ കൊണ്ടു തകരത്തോടു തുല്യമാകുന്നു. ഉത്തംസവർഗ്ഗത്തിലെട്ട വാതഘ്നദ്രവ്യമാണ്. ത–കിരന്തിതകരം.

പിണ്ഡദാനം–പിതൃക്രിയയിൽ ചെയ്യുന്ന ഒരു ദാനം.

പിണ്ഡനം–ഗോളാകൃതിയാവുക.

പിണ്ഡപാദം–ആന.

പിണ്ഡപുഷ്പം–൧. ചെമ്പരത്തിപ്പൂവ്. ൨. താമരപ്പൂവ്. ൩. അശോകത്തിൻ പൂവ്. ൪. അശോകം.

പിണ്ഡം–൧. പിതൃക്രിയയ്ക്കു ഉരുട്ടിവെയ്ക്കുന്ന ചോറ്. ൨. ഉണ്ട. ൩. ഉരുള. ൪. കൂട്ടം, കട്ട. ൫. ആനത്തലയിലെ മുഴ. ൬. ശരീരം. ൭ മാംസം. ൮. ഭക്ഷണം ൯. ഉപജീവനം. ൧൦ ശമ്പളം. ൧൧. ഇരിമ്പ്, കട്ടപിടിച്ചതു എന്നർത്ഥം. ൧൨. ഉരുക്ക്. ൧൩. സാമ്പ്രാണി. ൧൪. നറുമ്പശ. ൧൫. വെണ്ണ. ൧൬. ഗർഭപിണ്ഡം. ൧൭. കന്തുരുക്കം, പിണ്ഡകം എന്നതിന്റെ പാഠം. ൧൮. മൂടക്കൊട്ട, വല്ലം മുതലായതിന്റെ പേർ. (പിടം എന്നതിന്റെ പാഠ). ൧൯. മലങ്കാര. ൨൦. എള്ളിൻപിണ്ണാക്ക്.

പിണ്ഡാ–കറിക്കായം.

പിണ്ഡാകാര–വി. ഉരുണ്ട.

പിണ്ഡികാ–൧. വണ്ടിയുടെ നടുചക്രകൂടം (ഇതു ചക്രത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ അല്ലികളെല്ലാം ചെന്നുചേരുന്നതായ ഉരുണ്ട ഒരു സാധനം.) ൨. ഉള്ളംകാൽ. ൩. മാംസ ഉണ്ട. ൪. കാൽവെണ്ണ.

പിണ്ഡിത–വി. ൧. കൂട്ടപ്പെട്ട. ൨. ഉരുട്ടപ്പെട്ട. ൩. കയറിമുഴക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന.

പിണ്ഡിലൻ–ജ്യോതിഗ്ഗാസ്ത്രക്കാരൻ.

പിണ്ഡീകൃത–വി. ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട.

പിണ്ഡീതകം–൧. മലങ്കാര. പിണ്ഡാകാരമായ ഫലമുള്ളതു എന്നർത്ഥം. ൨. കാട്ടുചീര. ൩. കർപ്പൂരതുളസി.

പിണ്ഡീതരു–൧. ഒരു വന്യവൃക്ഷം.

ത്രിദോഷം ത്വക്ദോഷം വിശേഷാൽ രക്തദോഷം ഇവയ്ക്കു നന്ന്.

പിണ്ഡീരം–൧. താളിമാതളം. ൨. കടൽനുര.

പിണ്ണാക്ക്–എള്ളു, തേങ്ങ മുതലായവ ചക്കിലിട്ടാട്ടി എണ്ണ എടുത്ത പിശിടു.

പിണ്യാകം–൧. പിണ്ണാക്ക്. ൨. കായം. ൩. കന്തുരുക്കം. ൪. കുംകുമം. ൫. തിരുവട്ടപ്പശ. പിണ്ഡാകാരതയെ പ്രാപിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പിതറുക–പിടരുക, പൊട്ടുക.

പിതററുക–പിതുക്കുക.

പിതാക്കന്മാർ–അമ്മയും അച്ഛനും.

പിതാമഹൻ–൧. അച്ഛന്റെ അച്ഛൻ, ഇല്ലത്തു മൂത്തച്ഛൻ. ൨ ബ്രഹ്മാവ്. ലോകജനകന്മാരായ മരീചി മുതലായവരുടേയും അർയ്യമാദി പിതൃക്കളുടേയും പിതാവ് എന്നർത്ഥം.

പിതാമഹി–അച്ഛന്റെ അമ്മ, മൂത്തശ്ശി.

പിതാരിപ്പുള്ള–ഒരു പക്ഷി.

പിതാരിപ്പുള്ളിന്റെ മാംസം കഫം ഏറിയും വാതം കുറഞ്ഞും പിത്തം മധ്യമായുമിരിക്കുന്ന സന്നിപാതത്തിനും രക്തദോഷത്തിനും നന്ന്. ഇതു തിത്തി

രിയിൽ തന്നെ മഞ്ഞനിറമുള്ളതെന്നു അഭിപ്രായം കാണുന്നു ഇതു ആവണക്കിൻ വിറകുകൊണ്ടു തീയെരിച്ചു വേവിച്ചോ ആവണക്കെണ്ണയിൽ വറുത്തോ ഭക്ഷിക്കരുതു്. സം-കപിഞ്ജലം.

പിതാവ്-അച്ഛൻ. രക്ഷിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പിതിടു-ഹ പിശിട്. ഉ. ചൂർണ്ണം.

പിതിർ-ചാററൽ, ചാറുക.

പിതുങ്ങൽ-അമുങ്ങൽ, അമരുക, ഞെങ്ങൽ.

പിതുങ്ങുന്നു-അമുങ്ങുന്നു, അമരുന്നു, ഞെങ്ങുന്നു. (സ. ക്രി. പിതുക്കുന്നു).

പിതൃകർമ്മം-ഹ. പിതൃക്കളെ സംബന്ധിച്ചു ചെയ്യുന്ന കർമ്മം. ഉ. ചാത്തവും മററും.

പിതൃകുല്യ - മലയപർവ്വതത്തിൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്ന ഒരു നദി.

പിതൃക്കൾ-ഹ. മനുഷ്യരുടെ മരിച്ചുപോയ പൂർവികന്മാർ. ഉ. അർയ്യമാവു മുതലായ പിതൃക്കൾ. ന. പ്രജാപതികൾ. ർ. ദേവന്മാരുടെ മക്കൾ.

പിതൃക്രിയ-ഹ. പിതൃക്കളെ സംബന്ധിച്ചു ചെയ്യുന്ന കർമ്മം. ചാത്തവും മററും.

പിതൃഗണാ-ദുർഗ്ഗ.

പിതൃതർപ്പണം-ഹ. ചാത്തം. ഉ. പിതൃക്കൾക്കായിട്ടു ജലംകൊണ്ടു ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം. ന. എള്ളു്.

പിതൃതിഥി-കറുത്തവാവു്, പിതൃക്കൾക്കായിട്ടു കർമ്മം ചെയ്യേണ്ടുന്ന ദിവസം, അമാവാസ്യ.

പിതൃദാനം-പിതൃക്കൾക്കുവേണ്ടി ചെയ്യുന്ന കർമ്മം.

പിതൃകർമ്മങ്ങളെ ലോപിച്ചാൽ പ്രായേണ സന്തതിനാശമാണു ഫലം.

'പ്രായഃ പൈതൃകകർമ്മലോപവശതഃ
സന്തത്യഭാവോനൃണാം'

പിതൃക്കളെ ഉദ്ദേശിച്ചു ചെയ്യപ്പെടുന്ന ദാനം, സപിണ്ഡിക്കു ശേഷം പിതൃക്കളെ ഉദ്ദേശിച്ചു ചെയ്യുന്ന ദാനം പ്രേതത്വത്തെ വിട്ടു പിതൃത്വത്തെ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നവരെക്കുറിച്ചു ചെയ്യപ്പെടുന്ന ജലാഞ്ജല്യാദിദാനം ഇങ്ങിനെ പലവിധം കാണുന്നു.

പിതൃധനം-അച്ഛന്റെ മുതൽ.

പിതൃധർമ്മചതുഷ്ടയം-ബ്രഹ്മചർയ്യം, അനഭിമാനം, യോഗാഭ്യാസതാൽപർയ്യം; എല്ലായിടങ്ങളിലും ഇഷ്ടംപോലെ സഞ്ചരിക്കുക.

പിതൃപതി-യമൻ. ഹവ്യവാഹനാദി പിതൃക്കളുടെ നാഥൻ എന്നർത്ഥം.

പിതൃപിതാവ്-അച്ഛന്റെ അച്ഛൻ; ഇല്ലത്തു മൂത്തച്ഛൻ. മറെറാരു പർയ്യായം-പിതാമഹൻ.

പിതൃപ്രസൂ-ഹ. അച്ഛന്റെ അമ്മ. ഉ. സന്ധ്യ. പിതൃക്കളെ പ്രസവിച്ചതു്, പിതൃക്കളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നതു്, സന്ധ്യക്കു ബ്രഹ്മശരീരത്വമുണ്ടാകയാലും, പിതൃക്കൾക്കു അപ്പോൾ ഒരു പ്രത്യേക തേജോബലം സിദ്ധിക്കുന്നതുകൊണ്ടും ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചു.

സൂർയ്യാസ്തമനത്തിനു പിമ്പു മൂന്നുനാഴികയും സൂർയ്യോദയത്തിനു മുമ്പു അഞ്ചു നാഴികയും ഉള്ള സമയത്തിനു 'സന്ധ്യ' എന്നു പറയപ്പെടുന്നു

പിതൃപ്രിയം-ഹ. കയ്യോന്നി. ഉ. കരിവേപ്പു് ന. അകത്തി.

പിതൃബന്ധുക്കൾ-പിതൃക്കളുടെ ബന്ധുക്കൾ.

'പിതുഃപിതുഃ സ്വസുഃ പുത്രാഃ
പിതുർമ്മാതുഃ സ്വസുഃ സുതാഃ

പിതൃർമാതുലപുത്രാശ്ച
വിജ്ഞേയാഃ പിതൃബന്ധവഃ'

പിതൃഭോജനം-ഉഴുന്ന്.

പിതൃഭ്രാതാവ്-അച്ഛന്റെ ജ്യേഷ്ഠനും അനുജനും.

പിതൃയജ്ഞം - പിതൃപൂജ, തർപ്പണം, ജ്യേഷ്ഠായനീയ സ്ഥാനം മുതലായതു്.

പിതൃരൂപൻ-ശിവൻ.

പിതൃവനം-ചുടലക്കാട്, ശവം ചുടുന്ന കാട്, പിതൃക്കളുടെ വനം എന്നർത്ഥം.

പിതൃവഴി-മക്കത്തായം.

പിതൃവ്യൻ-അച്ഛന്റെ അനുജൻ, അപ്പൻ, അച്ഛന്റെ ജ്യേഷ്ഠാനുജന്മാരുടെ അർത്ഥൻ വലിയച്ഛന്റേയും അച്ഛന്റേയും പേർ. പിതാവിന്റെ സഹജൻ എന്നർത്ഥം.

പിതൃശാപം-പ്ര. അച്ഛന്റേയും മറ്റും ശാപം. ഉ. പിതൃക്കളുടെ ശാപം.

പിതൃഷ്വസാവു്-അച്ഛന്റെ പെങ്ങൾ.

പിതൃസന്നിഭ-വി. അച്ഛനെപ്പോലെയുള്ള.

പിതൃഹത്യ - അച്ഛനെ കൊന്നാലുള്ള പാപം.

പിത്തകാമല-ഒരു രോഗം.

പിത്തകാസം- പിത്തംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ചുമ.

പിത്തകോപം-പിത്തവർദ്ധന.

പിത്തക്ഷോഭം-പിത്തത്തിന്റെ ഇളക്കം

പിത്തഗുല്മം-ഒരു രോഗം.

പിത്തഗ്രഹണി-ഒരു രോഗം.

പിത്തജ്വരം പിത്തംകൊണ്ടുണ്ടായ പനി

പിത്തനാഡി-പിത്തരോഗം.

പിത്തപാണ്ഡു-ഒരു രോഗം.

പിത്തപ്പുണ്ണ്-ഗ്രഹണിരോഗം.

പിത്തം-ത്രിദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്. കോപിച്ചാൽ ശരീരത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. മരാറാമരപ്പിത്തയം-മരുന്നു

പിത്തരക്തം-ഒരു രോഗം.

പിത്തരോഗം-പിത്തം കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന രോഗം.

പിത്തലാട്ടം-സന്ധ്യാദേയം, ഉരുട്ട്.

പിത്തലം-പിച്ചള.

പിത്തശോണിതം-പിത്തരക്തം.

പിത്തശോഫം-പിത്തനീര്.

പിത്തള-വി. പിത്തരോഗത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന

പിത്തള-പിച്ചള.

പിത്തള-പിച്ചള.

പിത്താരി-പ്ര. പച്ചകർപ്പൂര്. ഉ. അരക്ക്. സ. വെൺചന്ദനം.

പിത്താസ്രം-പിത്തരക്തം.

പിത്രാർത്ഥം-പിതൃക്കൾക്കുവേണ്ടി.

പിത്ര്യം-വി. പ്ര. അച്ഛനെസംബന്ധിച്ച. ഉ. പിതൃക്കളെ സംബന്ധിച്ച.

പിത്ര്യം-പ്ര. ചെമ്പവിരലിന്റേയും ചൂണ്ടാണിവിരലിന്റേയും മദ്ധ്യമായ പിതൃതീർത്ഥത്തിന്റെ പേർ. പിതൃക്കളെ സംബന്ധിച്ചതു് എന്നർത്ഥം. പാഠങ്ങൾ-ചെപിത്ര്യം, ചെപിത്രം. ഉ. തേൻ. സ. ഉഴുന്ന്.

പിത്ര്യൻ-അച്ഛന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ.

പിന്നലം-വഴി, പന്ഥാവു്.

പിന്നസ്സു്-പക്ഷി. എപ്പോഴും പറക്കുവാനാഗ്രഹിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പിന്നാനം-പ്ര. മറ. മറയ്ക്കുക എന്ന ക്രിയയുടെ പേർ. ഉ. മൂടി. സ. മറ. ർ പുതപ്പു്.

പിനലി-വി. കവചമിട്ട

പിനലം-കെട്ടഴപ്പുള്ള ചട്ട കൂപ്പായം മുതലായതു്.

പിനയുന്നു-തമ്മിൽ ചുററുന്നു, മുടയുന്നു, തെററുമാററായി വെയ്ക്കുന്നു. ഉ-ം, കൈയാലയ്ക്കു കയുപിനയുന്നു. (കാ. ക്രി. പിനയ്ക്കുന്നു. നാമം-പിനച്ചൽ.)

പിനാകം-ഹ. ശിവന്റെ വില്ല്. രക്ഷാശീലം, ത്രിപുര ദഹന കാലത്തിൽ ശരസമൂഹങ്ങളെക്കൊണ്ടു ആകാശത്തെ മറച്ചതു്, ത്രിപുരദഹന സമയം ശരജ്വാലാമാലകളെക്കൊണ്ടു സ്വർഗ്ഗം മറച്ചതു് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം. മറെറാരു പര്യായം-'അജഗവം'. ഉ. ശൂലം. സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ന. സാധാരണവില്ല്. ർ. വടി.

പിനാകപാണി-ശിവൻ. പിനാകം എന്നു പേരുള്ള വില്ല്. പാണിയിങ്കൽ (കൈയിൽ) ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പിനാകി-ശിവൻ. പിനാകം എന്ന വില്ലുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പിനാകിനി-(ഇപ്പോൾ) പെന്നാർ.

തെക്കൻ ഇൻഡ്യയിലുള്ള ഒരു നദി.

പിനാററുന്നു-പിറുപിറുക്കുന്നു, കുശുകുശുക്കുന്നു. (പ-മ.)

പിൻ-അ. പുറക്, പിൻപു്.

പിങ്കാൽ-ഹ. കാലിന്റെ പിൻഭാഗം, കുതികാൽ. ഉ. മൃഗങ്ങളുടെ പുറകിലെ കാൽ.

പിങ്കുടുമ-പുറകിലെ കുടുമ.

പിങ്കുഴി-കള്ളന്മാരുടെ ഗുഹ.

പിങ്കെട്ട്-ഹ. പുറകിലെ കെട്ട്. ഉ. കപ്പലിന്റെ പിമ്പു്.

പിൻഗാമി-പിന്നാലെ പോകുന്നവൻ, പിൻവാഴ്ചക്കാരൻ.

പിഞ്ചരട്-പുറകിൽ കെട്ടുന്ന ചരട്.

പിഞ്ചാട്-വണ്ടിയുടെ പിൻഭാഗം.

പിഞ്ചെല്ലൽ-പുറകേ ചെല്ലുക, അനുയാത്ര.

പിന്തല-ഹ. തലയുടെ പിൻഭാഗം. ഉ. കപ്പലിന്റെയും മററും അമരം.

പിന്താങ്ങുന്നു-അഭിപ്രായത്തിൽ യോജിക്കുന്നു

പിന്താരം-പടം.

പിന്താരിക്കുന്നു-ചായമിടുന്നു.

പിന്തിരിച്ചൽ-പുറകോട്ടു തിരിക, തിരിയെപ്പോക.

പിന്തിരിയുന്നു- പുറകോട്ടു തിരിയുന്നു, തിരിയെ പോകുന്നു. (സ. ക്രി. പിന്തിരിക്കുന്നു.)

പിന്തിരിവു്-പിന്തിരിച്ചിൽ.

പിന്തുട-തുടയുടെ പിൻഭാഗം.

പിന്തുടർച്ച-കൂടെ തുടങ്ങുക.

പിന്തുടരുന്നു-കൂടെ തുടങ്ങുന്നു.

പിന്തുണ-പിൻതാങ്ങൽ, സഹായം.

പിന്തുണയ്ക്കുന്നു-സഹായിക്കുന്നു.

പിന്തേരുന്നു-കൂടെ തുടങ്ങുന്നു.

പിന്തേർച്ച-കൂടെ തുടങ്ങുക.

പിന്ത്രാണം - പിൻപട, പിന്നിലുള്ള രക്ഷ.

പിന്നു്-അ. പുറക്. പിന്നു് > < മുന്നു്.

പിന്നടി-ഉപ്പററി.

പിന്നത്തേ - വി. ഇനിയത്തെ, അതിന്റെ ശേഷമുണ്ടായ.

പിന്നത്തേതിൽ— അ. അതിന്റെ ശേഷം.

പിന്നൽ-മുടച്ചൽ.

പിന്നപ്പിന്നെ-അ. കുറെകഴിഞ്ഞിട്ടു്, ക്രമത്തിന്നു്.

പിന്നാക്കം-പിൻവശം, പുറക്.

പിന്നാലെ-അ. പുറകെ.

പിന്നിടുന്നു-പുറകിലാക്കുന്നു.

പിന്നാങ്കുഴി-ഹ. കിണറു്. ഉ. കിടങ്ങു്.

പിന്നിൽ-അ പുറകിൽ.

പിന്നീട്ട് - അ. പിന്നെ, അതിന്റെ ശേഷം.

പിന്നുന്നു-ഉ. മുടയുന്നു. ഉ. പിരിയ്ക്കുന്നു. ൩. പിണയുന്നു. ൪. സംഗിക്കുന്നു.

പിന്നെ-അ. അതിന്റെ ശേഷം, ഇനി, താമസിച്ച്.

പിന്നെയും-അ. വീണ്ടും, പിന്നീടും.

പിന്നെയൊ-അ. ഉ. എന്നിട്ടൊ, അതിന്റെ ശേഷമോ. ഉ. ഉണ്ടെന്നും വേണമെന്നും മററുമുള്ള വാക്കുകളെ സമർത്ഥിക്കുന്നതായ ഒരു വാക്ക്. ൩. സംശയിച്ചു ചോദിക്കുന്ന കാര്യത്തെ നിശ്ചയമായിട്ട് അനുസരിക്ക.

പിന്നേററുതടി-യുദ്ധത്തിൽ സേനകൾ പുറകോട്ടു പോകാതെയിരിപ്പാൻ പുറകിൽ വയ്ക്കുന്ന തടി.

പിന്നോക്കം-അ. ഉ. പുറകോട്ട്. ഉ. പടിയായിട്ട്.

പിന്നോട്ട്-അ. പുറകോട്ട്.

പിൻപ്-അ. പുറക്.

പിൻപട-സൈന്യത്തിന്റെപിൻഭാഗം.

പിൻപണയം - വീണ്ടും പണയപ്പെടുത്തുക.

പിൻപണി-പിന്നെച്ചെയ്യുന്ന വേല.

പിൻപിൽ-അ. പുറകിൽ.

പിൻപുമറിയുന്നു-പുറകോട്ടു മറിയുന്നു.

പിൻപുറം-പിൻഭാഗം.

പിൻപെ-അ. പുറകെ, പിന്നാലെ.

പിൻപെടുന്നു-ഉ. പുറകിലാകുന്നു. ഉ. താമസിക്കുന്നു.

പിൻബുദ്ധി-പിന്നീടുള്ള ആലോചന.

പിൻഭാഗം-പിൻപുറം.

പിന്മാറുന്നു-ഉ. പുറകോട്ടു മാറുന്നു. ഉ. തിരിയെ പോകുന്നു. ൩. മടങ്ങുന്നു.

പിന്മാററം-ഉ. പുറകോട്ടു പോവുക. ഉ. തിരിയെ പോവുക. ൩ മടക്കം.

പിന്മുഠം-കടച്ചിക്കൊല്ലന്റെ ഒരു ആയുധം.

പിൻവാങ്ങുന്നു-പിൻമാറുന്നു.

പിപഠിഷാ-പഠിക്കാനുള്ള ആഗ്രഹം.

പിപതിഷത്തു്-പക്ഷി.

പിപാഠ-ഒരുതരം അസ്ത്രം.

പിപാസാ-വെള്ളം കുടിപ്പാനുള്ള ആഗ്രഹം, ദാഹം. പാനം ചെയ്യാനുള്ള ഇച്ഛാ എന്നർത്ഥം.

പിപാസിത-വി. വെള്ളം കുടിപ്പാനാഗ്രഹമുള്ള.

പിപാസു-വി. വെള്ളം കുടിപ്പാനാഗ്രഹമുള്ള.

പിപീലകം-ഒരുതരം വലിയ കറുത്ത ഉറുമ്പ്.

പിപീലിക-ഉറുമ്പ്.

പിപ്പരി-ഇത്തിയാലു്.

പിപ്പലം-ഉ. അരയാൽ എന്ന വൃക്ഷം. വെള്ളമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. മുരട്ടുവെള്ളം നിറുത്തുന്നതിനാൽ ഈ അർത്ഥം വന്നു. ഉ. ജലം. ൩. ഇത്തിയാൽ.

പിപ്പലി-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, തിപ്പലി. രക്ഷിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പിപ്പോലി എന്ന ശബ്ദവും കാണുന്നുണ്ട്.

പിപ്പലീമൂലം-തിപ്പലിവേർ.

പിയതീ-ഉ. പ്രകാശം, കാന്തി. ഉ. ധൈര്യം, ഉയരുന്നതിനുള്ള ധൈര്യം.

പിയർ-പേരു്.

പിയാല(ള്ള)ം-മുരൾമരം.

പിരക്കുന്നു-ഉ. കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നു. ഉ. തിരിക്കുന്നു. ൩. ആനയെ വേലചെയ്യിക്കുന്നു.

പിരടി-പിടരി(ലി). പിരമ്പ്, പുരമ്പ്, ചൂരൽ.

പിരട്ട്-ഹ. ചതി. ഉ. കള്ളം. ൩. ദുർമ്മദം.

പിരട്ടൻ-ഹ. ചതിയൻ. ഉ. കള്ളൻ. ൩. ദുർമ്മദമുള്ളവൻ.

പിരട്ടുന്നു-ഹ. ചതിക്കുന്നു. ഉ. ഉരുട്ടുന്നു ൩. എണ്ണയും മററും തേയ്ക്കുന്നു. ൪. മനം മറിയുന്നു.

പിരണ്ട്-ഒരു വള്ളി, ചങ്ങലംപിരണ്ട, നിലംപിരണ്ട.

പിരമ്പ്-ചൂർക്കവടി.

പിരളി-കീപ്പം.

പിരളുന്നു-ഹ. പററുന്നു. ഉ. ഉരുളുന്നു.

പിരൾച്ച-ഹ. പററുക, പററൽ. ഉ. ഉരുൾച്ച.

പിരാകുന്നു-ശപിക്കുന്നു, നശിച്ചു പോകാൻ ശകാരിക്കുന്നു. (പ-മ)

പിരാക്ക്-ശപഥം. നശിച്ചുപോകാനുള്ള ശകാരം.

പിരാൻ-ഹ. അരചൻ. ഉ. പ്രഭു, പുരാൻ, പെരിയോൻ.

പിരി-(ധാതു). വേർപെടുക.

പിരി-കയറും മററും പിരിക്കു, ചുററിച്ചു മുറുക്കം വരുത്തുക.

പിരിച്ചൽ-ഹ. വേർതിരിവ്. ഉ. കയറു മുതലായതിന്റെ പിരിവ്. ൩. പാൽക്കട്ടയും ജലവുമായി തീരുക.

പിരിപ്പ്-ഹ. ഒരു തൈ. ഉ. ശേഖരിപ്പ്.

പിരിപ്പിക്ക-ഹ. വേർപെടുത്തിക്കു. ഉ. ശേഖരിപ്പിക്കു.

പിരിക്കുന്നു-ഹ. വേറാക്കുന്നു. ഉ. കയറും മററും ഉണ്ടാക്കുന്നു. ൩ ഭാഗിക്കുന്നു. ൪. തീകെടുക്കുന്നു. ൫. പറിക്കുന്നു. ൬. ശേഖരിക്കുന്നു.

പിരിമുറുക്കുക - സാവധാനത്തിൽ നടന്നുവരുന്ന സംഗതി എളുപ്പത്തിൽ ആക്കിതീർക്കുന്നതിനു പറയുന്ന പേർ.

പിരിയൻ-വി. ഹ പിരിവുള്ള. ഉ. വികടമുള്ള

പിരിയാണി-മുറുക്കാണി(സ്ക്രൂആണി)

പിരിയുന്നു-ഹ. വേർപെടുന്നു. ഉ കൂടിപ്പിരിയുന്നു ൩. പാൽക്കട്ടയും ജലവുമായിത്തീരുന്നു. ൪. വിററുതീരുന്നു.

പിരിവ്-ഹ. പിരിച്ചിൽ ഉ. വളവ്. ൩. ശേഖരിപ്പ്. ൪. വേർതിരിവ്.

പിരിവള-പിരിഞ്ഞവള.

പിരുപിരുക്കുന്നു - ക്രിമികളെപ്പോലെ അനങ്ങുന്നു, ഇളകുന്നു.

പിരുപിരുപ്പ്-ചെറിയ അനക്കം, ഇളക്കം.

പിരുപിരെ-അ. ഹ. പിശിടും വെള്ളവുമായി ഉ. കൊച്ചുകൊച്ചായിട്ടു വളരെ

പിലയൻ-ഒരു താണജാതിക്കാരൻ.

പിലാച്ചാണം-ദുർഗ്ഗന്ധമുള്ള ഒരു വൃക്ഷം.

പിലാവ്-ചക്കയുണ്ടാകുന്ന വൃക്ഷം.

പിലാവില-പിലാവിന്റെ ഇല.

പിലാവള്ളി - ബോംബായുള്ളി, ഒരുമാതിരി വലിയ വെളുത്തയുള്ളി.

പിലാശ്ശ്-ഒരു വൃക്ഷം.

പിലു-ഉകമരം.

പിലുനീ-പെരുങ്കുരുമ്പ.

പില്പണയം-വീണ്ടും പണയപ്പെടുത്തുക എന്നതു്.

പില്പാട്-അ. പിന്നെ.

പില്പെടുന്നു-പിൻപെടുന്നു.

പില്ല്-മറു(ക്), അടയാളം. കറുത്ത പുള്ളി, ശരീരത്തിന്മേലുള്ള കറുത്തമറു. വ്യാപിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പില്ല-വി. ചീമ്പക്കണ്ണുള്ള.

പില്ലകാ-പിടിയാന.

പില്ലൻ-ചിങ്കണ്ണൻ. ചീത്തക്കണ്ണോടു കൂടിയവൻ.

പില്ലം-ചീമ്പക്കണ്ണ്.

പിശകുന്നു-ഹ. അധികം വേണമെന്നു നിർബന്ധിക്കുന്നു. ഉ. തെറ്റുന്നു. ന. പിണങ്ങുന്നു ൪. തർക്കിക്കുന്നു.

പിശക്ക്-ഹ. തർക്കം, വഴക്ക്. ഉ. കുറെക്കൂടെ വേണമെന്നു നിർബന്ധിക്കു. ന. പിണക്കം, ശണ്ഠ

പിശക്കൻ-ഹ. ലുബ്ധൻ. ഉ. വഴക്കൻ.

പിശംഗ-വി. ഗോരോചനനിറമുള്ള.

'പിശംഗമൌഞ്ജീയുജമർജ്ജുനച്ഛവിം'
(മാഘം)

പിശംഗകൻ-വിഷ്ണു.

പിശംഗം-ഗോരോചനിറം. ചിന്നിച്ചിതറുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പിശംഗിലാ-നല്ല പിച്ചള.

പിശയുന്നു-തർക്കിക്കുന്നു.

പിശവ്യം-കുരുപ്പരുത്തി.

പിശാങ്കത്തി-ഒരുതരം കത്തി.

'പിശാങ്കത്തി' എന്നാൽ പിടി ചാൺ ഉള്ള കത്തി എന്നർത്ഥം; അതായതു് 'ചാൺ പിടിയുള്ള കത്തി'

പിശാചു-ദുർദ്ദേവത.

പിശാചുക്കൾ രാക്ഷസരിലും അധമരായ ദുരാത്മാക്കളാണ്. പുരാണങ്ങൾ പ്രകാരം ക്രോധവശയിൽ കശ്യപന്റെ മക്കൾ.

അവിവേകം, അജ്ഞാനം, അസത്യം, അശൌചം, മാംസപ്രിയം ഇവ അഞ്ചുമത്രെ പിശാചധർമ്മപഞ്ചകം.)

പിശാചൻ - ദേവയോനികളിൽ ഒരു ജാതി

പിശാചന്മാർ-മാംസഭക്കുകൾ.

പിശാചം-പൂച്ച.

പിശാചി-ഹ. പിശാചസ്ത്രീ. ഉ. നറുമാഞ്ചി.

പിശിട്ട്-തോൽ, തോട്ട്, കൊത്തു്, പിഴിഞ്ഞതിന്റെ കൊത്തു്.

പിശിതം-ഹ. മാംസം. ഭക്ഷണാർത്ഥം ഖണ്ഡം ഖണ്ഡമാക്കി നുറുക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. ചെറിയ കഷണം.

പിശിതാശന-വി. മാംസംതിന്നുന്ന.

പിശിതാശനൻ-മാംസം ഭക്ഷിക്കുന്നവൻ, രാക്ഷസൻ. (നികഷയുടെ മനുഷ്യമാംസഭോജികളായ മക്കളത്രെ പിശിതാശനർ.)

പിശിതാശിനി-മാംസം ഭക്ഷിക്കുന്നവൾ

പിശിതാശീ(ശി) - (നകാരാന്തം)- മാംസം ഭക്ഷിക്കുന്നവൻ.

പിശുക്ക്, പിശുക്കൻ-ലുബ്ധ്, ചെലവിടുന്നതിനുള്ള മടി.

പിശുക്കൻ-ലുബ്ധൻ. (പിശക്കൻ എന്നും അപൂർവം കാണുന്നുണ്ട്).

പിശുന-വി. ഹ. ക്രൂരതയുള്ള. ഉ. നിന്ദ്യമായ. ന. സൂചിപ്പിക്കുന്ന. ഉ-ം പിശുനശകുനം.

പിശുനത-ക്രൂരത.

പിശുനൻ-ഹ. ഏഷണിക്കാരൻ. കാര്യങ്ങളെ തകരാറാക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. നണയൻ. ഉ. ഒറ്റുകാരൻ. ന. ക്രൂരൻ, ദുഷ്ടൻ, ദുർജ്ജനം. ൪. നാരദൻ. ൫. കാക്ക. ന. പിശുക്കൻ.

പിശുനം-ഹ. കങ്കുമം. ചെറുകഷണങ്ങളായിട്ടുള്ളതു എന്നർത്ഥം. ഉ. പഞ്ഞി ന. തകരം. ൪. കാക്ക.

പിശുനാ-ചോനകപ്പുല്ല്. പരിമളത്തെ അറിയിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പിഷാരകൻ-ഒരമ്പലവാസി.

പിഷാരം-പിഷാരകന്റെ ഭവനം.

പിഷാരവടി, പിഷാരടി, പിഷാരോടി-പിഷാരകൻ, അമ്പലവാസികളിൽ ഒന്ന്. സ്ത്രീ-പിഷാരസ്യാർ.

"പിഷാരോടിമാരുടെ ഉത്ഭവത്തെക്കുറിച്ചു ഗോവിന്ദൻ നമ്പ്യാരവർകൾ ഇപ്രകാരം എഴുതിയിരിക്കുന്നു. സന്യാസത്തിനൊരുങ്ങി ക്ഷൌരം കഴിഞ്ഞു വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങിപറിക്കേണ്ട രോമങ്ങൾ പിടിച്ചുമുങ്ങിയ ഒരു നമ്പൂതിരി ഐഹിക താൽപര്യം ഹേതുവായി ഉടുമിയിട്ടു അക്കരെ പോയി ഓടിക്കളഞ്ഞു. 'ക്ഷൌരം കഴിഞ്ഞാൽ സന്യാസക്രിയ കഴിയുന്നതുവരെ ഇവരെ പിഷാരകൾ എന്നു പറയുന്നു'. പിഷാരകൾ ഓടിയതുകൊണ്ടു പതിത്വം വന്നു. 'പിഷാരോടി'മാരുടെ ഹേതുഭൂതനായിത്തീൎന്നു". (വിദ്യാവിനോദിനി 1068 മിഥുനം)

പിഷ്ട-വി. പേഷണം ചെയ്യപ്പെട്ട, അരയ്ക്കപ്പെട്ട, പൊടിക്കപ്പെട്ട.

പിഷ്ടകം-ഹ. അപ്പം. പിഷ്ടത്തിന്റെ (അരിമാവിന്റെ) വികാരം എന്നൎത്ഥം. ൨. എള്ളുണ്ട. ൩. ഒരുമാതിരി കണ്ണിളീനം, ശുക്ലം.

പിഷ്ടപചനം-അരിയും മററും അരച്ചു അതുകൊണ്ടുള്ള പലഹാരം ഉണ്ടാക്കുന്ന പാത്രം. പിഷ്ടത്തെ പചിക്കുന്നതു എന്നൎത്ഥം.

പിഷ്ടപം-ലോകം. (വിഷ്ടപം എന്നതിന്റെ പാഠം).

പിഷ്ടപേഷണം- ഹ. പൊടിച്ചതിനെ വീണ്ടും പൊടിക്കുക, അരച്ചതിനെ വീണ്ടും അരക്കുക. ൨. വെറുതെ പ്രവൎത്തിക്കുക, ഉപയോഗമില്ലാതെ വല്ലതും ചെയ്യുക.

പിഷ്ടം-ഹ. അരിമാവു. ൨. അരച്ചുരുട്ടിയ അരിയും മററും, അരച്ചുണ്ടാക്കിയ ഉഴുന്നുമുതലായതു്. ൩. കാരിയും. ൪. ചൂൎണ്ണം.

പിഷ്ടാതം-വസ്ത്രത്തിൽ മണംപിടിപ്പിക്കുന്ന പൊടി. ചൂൎണ്ണസ്വഭാവത്തെ പ്രാപിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു എന്നൎത്ഥം.

പിഷ്ടാപം-സുഗന്ധപ്പൊടി.

പിഷ്ടികം-മാവപ്പം.

പിസ്കാരി-പീച്ചാങ്കുഴൽ, വസ്തിക്കുഴൽ.

പിഹിത-വി. മറയ്ക്കപ്പെട്ട.

പിളൎക്കുന്നു-കീറുന്നു, ചീന്തുന്നു, പൊട്ടുന്നു

പിളൎച്ച-കീറൽ, ചീന്തൽ, വള്ളൽ.

പിളൎപ്പ്-പൊട്ടൽ, കീറൽ.

പിളൎന്നു-കീറുന്നു, തന്നേകീറുന്നു.

പിളുക്കുന്നു-ഹ. മലത്തുന്നു, പിളൎക്കുന്നു, തുറക്കുന്നു.

'കോമളച്ചുണ്ടു പിളുക്കി നിന്നീടുന്ന
ഓമനപ്പൈതൽ....'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

൨. പിതുക്കുന്നു.

പിളുത്തുന്നു-തുറക്കുന്നു, പിളൎക്കുന്നു, മലത്തുന്നു.

'....കൊണ്ടൽവൎണ്ണൻ നിജ കോമള-
ച്ചുണ്ടുകളും പിളുത്തിക്കരഞ്ഞു....'

(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം)

പിള്ള-ഹ. ചെറിയ പൈതൽ. ൨. കണക്കെഴുത്തുകാരൻ. ൩. ശൂദ്രരിൽ ചിലൎക്കുള്ള സ്ഥാനപ്പേർ. ൪. മൃഗങ്ങളുടേയും മററും കുട്ടി. ൫ അമ്മിക്കുട്ടി.

പിള്ളക്കട്ടിൽ-പൈതങ്ങളെ കിടത്തുന്ന കട്ടിൽ, തൊട്ടി(ൽ)ക്കട്ടിൽ.

പിള്ളക്കര-വസ്ത്രത്തിന്റെ കൊച്ചുകര.

പിള്ളക്കാൽ-കട്ടിളയുടെ ചുവട്ടിൽ വെക്കുന്ന ഒരു മരയാണി.

പിള്ളക്കീണർ-കീണറിനകത്തുള്ള പാ ളക്കഴി.

പിള്ളക്കോൽ-മനയ്ത്തുകാരുടെ പാല ത്തിൽ നീരും തുണിക്കിടക്കുന്ന ചെറി യ കോലുകളം.

പിള്ളത്തുണി-പിള്ളമുണ്ട്.

പിള്ളത്തൊട്ടി-കൊച്ചുകുഞ്ഞുങ്ങളെ കിടത്തുന്ന കട്ടിൽ.

പിള്ളപ്പെട്ടി-പെട്ടിയുടെ അകത്തുള്ള കൊച്ചു മറി.

പിള്ളമുണ്ട്-കൊച്ചുകുഞ്ഞുങ്ങളുടെ മുണ്ട്.

പിള്ളമുറി-പിള്ളപ്പെട്ടി.

പിള്ളയരഞ്ഞാൺ-കൊച്ചുകുഞ്ഞുങ്ങളുടെ അരയിൽ കെട്ടുന്ന ആഭരണം.

പിള്ളയാൾ-ശണഭടൻ.

പിള്ളയുണ്ട്-കൊച്ചുകുഞ്ഞുങ്ങൾക്ക് ആഹ്യം ചോറുകൊടുക്കുക, ചോറൂണ്

പിള്ളവള-കൊച്ചുകുഞ്ഞുങ്ങളുടെ കൈയിൽ ഇടുന്ന വള.

പിള്ളവാതിൽ-കിളിവാതിൽ, ചില കതകിന്റെ അകത്തു ചേർത്തു പണിയുന്ന ഒരുമാതിരി കൊച്ചു കതക്.

പിഴ-(ധാതു) തെറ്റിപ്പോവുക.

പിഴ-പ്ര തെറ്റ് ര. കുറ്റം, അപരാധം. നാ. പ്രായശ്ചിത്തം. ഭ. വ്യഭിചാരം.

പിഴപ്പ്-നിത്യച്ചെലവു കഴിഞ്ഞതിനുള്ള വേലയും മറ്റും കഴിച്ചിൽ, ഉപജീവനം.

പിഴപ്പുകാരൻ-പ്ര. തെറ്റുകാരൻ, പിഴയുണ്ടാക്കിത്തീർക്കുന്നവൻ ര. കുറ്റക്കാരൻ നാ. പതിവ്രതയല്ലാത്ത സ്ത്രീയെ വരിക്കുന്നവൻ.

പിഴയ്ക്കുന്നു-പ്ര. തെറ്റിപ്പോകുന്നു, എഴുത്തിലും മറ്റും തെറ്റുന്നു. ര. ഉപജീവനം കഴിക്കുന്നു. നാ. കുറ്റക്കാരനാകുന്നു. ഭ. വ്യഭിചാരം ചെയ്തു ജാതിയിൽനിന്നു തള്ളപ്പെടുന്നു.

പിഴയാളി-കുറ്റക്കാരൻ.

പിഴവഴി-തെറ്റുവഴി.

പിഴി-(ധാതു.) ഞെക്കുക

പിഴിച്ചൽ-മുക്കിയ വസ്ത്രവും മരുന്നുകളും മറ്റും പിരിച്ചും ഞെക്കിയും ജലം പുറപ്പെടുവിക്കുക.

പിഴിയുന്നു-പ്ര. മുക്കിയ വസ്ത്രവും മറ്റും വല്ലവിധത്തിലും ഞെക്കി വെള്ളം വേർതിരിക്കുന്നു. ര. ഞെരുക്കുന്നു, ഞെക്കുന്നു. നാ. ചീറ്റുന്നു. ഉം, മൂക്കുചീറ്റുന്നു. ഭ. കഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നു.

പിഴുകൽ-പ്ര. തെറ്റൽ. ര. മുടക്കം. നാ. മടക്കം.

പിഴുകുന്നു-കൈവിട്ടുപോകുന്നു.

പിഴുക്ക്-പ്ര. ഏലിക്കായ്ക്കും. ര. ഉടഞ്ഞീത്തി നാ. അഴുക്ക്.

പിഴുക്കു-നിസ്സാരമായതുവും

പിഴുക്കുതാളി.

പിഴുക്കൽ-പിഴുകിക്കുക

പിഴുപിഴാരം, പീഴ്ക്കാരം-അരിവേകുമ്പോഴുള്ള പൊങ്ങൽ

പിഴുങ്ങുന്നു പ്ര. സ്ഥാനത്തുനിന്നും തെറ്റുന്നു ര. മുടങ്ങുന്നു നാ. മടങ്ങുന്നു. ഭ. വഞ്ചിക്കുന്നു ഉ തുലയുന്നു. ങ്ങ. നിസ്സാരമാക്കുന്നു (സ.ക്രി പിഴുക്കുന്നു, പിഴുക്കുന്നു.)

പിഴുന്നു-വേരോടെ പറിക്കുന്നു.

പിറ-ബാലചന്ദ്രൻ.

പിറക്കുന്നു-ജനിക്കുന്നു, പുറപ്പെടുന്നു.

പിറക്കുന്നു-ഉണ്ടാകുന്നു.

പിറന്നതലാൾ-പിറയെ (ബാലചന്ദ്രനെ) പ്പോലെ (നുതൽ) നെററിയോടു കൂടിയവൾ, സുന്ദരി.

പിറന്നാൾ-പിറന്നദിവസം.

പിറപ്പ്-ജനനം.

പിറവി-ജനനം, സംസരേം.

പിറുക്ക്-ഹ. കൊതുക്. ഉ. തവള. ന. കീഴ്ശ്വാസം ശബ്ദത്തോടേപുറപ്പെടുക

പിറുക്കൻ - പുരുഷൻ. (സ്ത്രീ) പിറുക്കാച്ചി.

പിറുപിറുക്കുന്നു-പതുക്കെ പറയുന്നു.

പിറുപിറുപ്പ്-പതുക്കെ പറക.

പിറെറ-അ. പിന്നത്തെ.

പിറേറന്നാൾ-പിന്നത്തേ ദിവസം.

പിറേറദ്ദിവസം-പിന്നത്തേ ദിവസം. അടുത്ത ദിവസം.

പീ

പീ-ഹ. മലം. ഉ. ചാണകം.

പീച്ച-വി. ചെറിയ, കുറിയ.

പീച്ചകം-പിച്ചിവള്ളി.

പീച്ചക്കാലി, പീച്ചാലി-ഒരുമാതിരി ആററുഞണ്ട്.

ഇതിന്റെ കാലുകൾ ചെറുതായിരിക്കും.

പീച്ചൻ-വി. മൂക്കാത്ത, പിഞ്ച്.

പീച്ചക്കൈ-ഇടതുകൈ.

പീച്ചൽ-പീച്ചുക, കുഴലിൽ വെള്ളവും മററും കേററി അച്ചുകോൽകൊണ്ടു ഞെക്കി പുറപ്പെടുവിക്ക.

പീച്ചാങ്കത്തി-ചെറിയ കത്തി.

പീച്ചാങ്കുഴൽ-വസ്തിപിടിക്കുന്ന കുഴൽ, പീച്ചുന്നതിനുള്ള കുഴൽ.

പീച്ചി-പീച്ചിങ്ങാവള്ളി, ഒരു കറിസാധനവള്ളി.

പീച്ചിക്കാ-ഹ. പീച്ചിവള്ളിയുടെ കാ, പീച്ചിങ്ങ. ഉ. മൂക്കാത്തകാ(യ്).

പീച്ചിൽ-പീര, പീച്ചിവള്ളി.

ഇതിന്റെ പൂവു വെളുത്തിരിക്കും. മഞ്ഞപ്പൂവായിട്ടും ഒരുതരമുണ്ട്.

പീച്ചുന്നു - വസ്തിപിടിക്കുന്നു, കുഴലിൽ വെള്ളവും മററും കേററി ഞെക്കിപ്പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു.

പീഞ്ഞാണം, പീഞ്ഞാണി-പിഞ്ഞാണം, ഒരു പാത്രം, ഒരു കപ്പിപ്പാത്രം.

പീഞ്ഞാവള്ളി-ഒരുമാതിരി വള്ളി.

പീടി-ഹ. പിശിട്. ഉ. പിണ്ണാക്ക്.

പീടിക-കച്ചവടപ്പുര.

പീടികച്ചരക്ക്-പീടികയിൽ കച്ചവടത്തിനുള്ള വസ്തുക്കൾ.

പീടികാവാണിയം-പീടികയിലെ കച്ചവടം.

പീടിക്കല്ല്-പീഠം.

പീഠഗ-വി. മുടന്തുള്ള.

പീഠചക്രം-വണ്ടി.

പീഠം-ഇരിപ്പാനുള്ള ഏതെങ്കിലും സാധനം, സിംഹാസനവും മററും (ഇരിപ്പാനുള്ള കസാല, പായ്, തോൽ മുതലായവയുടെ പേർ) നാലുകാലുള്ള ഒരു ഇരിപ്പുസാധനം, ദേവന്മാരെ പ്രതിഷ്ഠിച്ച പീഠം. ഇതിൽ ഉറച്ചിരുന്നു അദ്ധ്യയനാദി ക്ലേശങ്ങളെ ചെയ്യുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. മറെറാരു പര്യായം-ആസനം.

പീഠമർദ്ദൻ-പ്രാസംഗികേതിവൃത്തം ബഹുദൂരാനുവർത്തിയാകുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന പതാകാനായകൻ. കാര്യവിശേഷത്തിൽ

അധികൃതനായിരിക്കുന്നതിനാൽ പീഠത്തെ മർദ്ദിക്കുന്നവൻ പീഠമർദ്ദൻ എന്നിങ്ങിനെ അർത്ഥയോജന.

പീഠാഗ്രതഃ-അ. പീഠത്തിൽ നിന്നും.

പീഠിക-ഹ. കഥകളുടേയും മററും ആദിയിൽ പറഞ്ഞുതുടങ്ങുന്ന കാര്യം, മുഖവുര. ൨. ഇരിപ്പിടം.

പീഡ-ഹ. ദുഃഖം. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ദുഷ്ടങ്ങളാക്കിച്ചെയ്യുന്നതു. ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. ഉപദ്രവം. ൩. ചരളം.

പീഡുകൻ-ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നവൻ.

പീഡനം-ഹ. ഉപദ്രവം. ൨. നൊമ്പരം. ൩. നാശം. ൪. ദേശഗ്രാമാദികൾക്ക് ഉപദ്രവം ഏല്പിക്കുക. സ്വതേയുള്ള നിലയിൽ നിന്നു മുക്കിത്താഴ്ത്തുക എന്നർത്ഥം. ൫. ശിരോലങ്കാരം. ൬ ഗ്രഹണം. ൭. കൊട്ട, കൂട.

പീഡാകര-വി. ഉപദ്രവത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന

പീഡിക്കുന്നു-ഹ. ദുഃഖിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. പീഡിപ്പിക്കുന്നു). ൨. ഉപദ്രവിക്കുന്നു.

പീഡിത-വി. ദുഃഖിക്കപ്പെട്ട, ദുഃഖിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

പീഡ്യമാന-വി. ദുഃഖിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

പീത-വി. ഹ. കുടിക്കപ്പെട്ട. ൨. മഞ്ഞൾ നിറമായ.

പീതകദളി-സ്വർണ്ണവാഴ.

പീതകം-ഹ. അശോകവൃക്ഷം. ൨. പിച്ചള. ൩. തേൻ. ൪. ചന്ദനം ൫. മഞ്ഞമുള്ളങ്കി. ൬. മാക്കിരക്കല്ല. (പൊൻനിറമുള്ളതു.) ൭. വേങ്ങ. ൮. വലിയ പലകപ്പയ്യാനി. ൯. മഞ്ഞക്കുറുഞ്ഞി ൧൦. പട്ടുകരണ. ൧൧. മഞ്ഞക്കടംപു. ൧൨. കാഷ്ഠാഗരു ൧൩. സ്വർണ്ണം.

പീത(ക)ം-ഹ. അരിതാരം. ൨. കുംകുമം. ൩. പീതചന്ദനം. ൪. പതുമുകം.

പീതകാവേരം-ഹ. കുംകുമം. ൨. പിച്ചള.

പീതചന്ദനം-ഒരുതരം ചന്ദനം.

പീതചന്ദനം, കഫം, പിത്തം രക്തദോഷം, ചൊറി മുതലായവയ്ക്കു നന്നു. ഇതു 'ഹോസവാ' എന്ന ദേശത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്നു കറുത്തചന്ദനമെന്നു ഭാഷവേണമെന്നു ചിലരുടെ അഭിപ്രായം. ത-പച്ചൈനിറമാന ചന്ദനം, കറുപ്പുച്ചന്തനം.

പീതതുണ്ഡം-കാരണ്ഡവം എന്ന പക്ഷി.

പീതദാരു-ഹ. തേവതാരം. ൨. ചരളം. ൩. മരമഞ്ഞൾ. ൪. മഞ്ഞക്കടംപു.

പീതദ്രു-ഹ. മരമഞ്ഞൾ ൨. ചരളം എന്നവൃക്ഷം.

പീതനം-ഹ. അമ്പഴം. സ്വരസംകൊണ്ടു വസ്ത്രം മുതലായവയെ മഞ്ഞനിറമാക്കിച്ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കുംകുമം. പീതവർണ്ണത്തെ ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൩. അരിതാരം. ൪. മരമഞ്ഞൾ ൫. കല്ലാലു്. ൬ ഇത്തിയാലു്.

പീതനി-മൂവില.

പീതപാദം-ടിട്ടിഭപ്പക്ഷി (കുളക്കോഴി).

പീതപാദാ-മൈന എന്നപക്ഷി.

പീതബീജാ-ഉലുവാ.

പീതം-ഹ മഞ്ഞനിറം. ൨ കുങ്കുമം. ൩. പുഷ്പരാഗം. ൪. കുടിക്കുക. ൫. താമരയല്ലി. ൬ അഴിഞ്ഞിൽ.

പീതമണി-പുഷ്പരാഗം.

പീതർമണി-ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്.

കിഴങ്ങു കണ്ണിദ്ദീനത്തിനു നന്നു്.

പീതരാഗം-ഹ. മെഴുക്. ൨. താമരയല്ലി.

പീതരോഹിണി-ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്.

പീതവർണ്ണ-വി. മഞ്ഞനിറമുള്ള.

പീതവൎണ്ണം-ഹ. മഞ്ഞനിറം. ൨. പീതചന്ദനം. ൩. മഞ്ഞക്കടംപു.

പീതവസ്ത്രം-മഞ്ഞൾനിറമായ വസ്ത്രം.

പീതവാസസ്സ്-കൃഷ്ണൻ.

പീതസാരം-ഹ. പുഷ്പരാഗം. ൨. ഹരിചന്ദനം. ൩. അഴിഞ്ഞിൽ. ൪. ഗോമേദകം.

പീതസാല(ര)കം-ഹ. വേങ്ങവൃക്ഷം. പീതവൎണ്ണമായ സാരം (കാതൽ) ഉള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. ഒരു രത്നം. ൩. മഞ്ഞച്ചന്ദനം.

പീതസ്കന്ധം-പന്നി.

പീതസ്ഥാനങ്ങൾ-ശിവൻ സതിയുടെ ശരീരം കഷണങ്ങളാക്കി അങ്ങുമിങ്ങും കൊണ്ടുനടന്നപ്പോൾ കഷണങ്ങൾ വീണസ്ഥലങ്ങൾ. (അമ്പത്തൊന്നുണ്ട്.)

പീതസ്ഫടികം-പുഷ്പരാഗം.

പീതാ-ഹ. മഞ്ഞൾനിറം. മനസ്സിനെ അല്ലെങ്കിൽ മററു നിറങ്ങളെ പാനം ചെയ്യുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. മനോഹരമായുള്ളതു് എന്നു താൽപൎയ്യം. ൨. മഞ്ഞൾ. ൩. വലിയ വാലുഴവം. ൪. സ്വൎണ്ണവാഴ. ൫. മഞ്ഞപ്പൂവുള്ള പിച്ചകം. ൬. മരമഞ്ഞൾ. ൭. ഗോരോചന. ൮. ചെങ്കുറുമുഴി.

പീതാബ്ധി-അഗസ്ത്യൻ.

പീതാംബര-വി. മഞ്ഞവസ്ത്രം ധരിച്ച.

പീതാംബരൻ-ഹ. വിഷ്ണു. മഞ്ഞപ്പട്ടുടുത്തവൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. കൃഷ്ണൻ.

പീതാംബരം-ഹ. മഞ്ഞപ്പട്ട്. ൨. സന്ധ്യനിമിത്തം പീതമായ ആകാശം.

പീതി-ഹ. കുതിര. പാനം ചെയ്യുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. (വീതി എന്നു പാഠവും കാണുന്നു.) ൨. പാനം. ൩. പാനസ്ഥലം. ൪. ആനയുടെ തുമ്പിക്കൈ.

പീതിക-ഹ. മഞ്ഞൾ. ൨. ചെങ്കുറുമുഴി.

പീതിനി മൂവില.

പീതു-ഹ. സൂൎയ്യൻ. ൨. അഗ്നി. ൩. കൂട്ടത്തിലെ പ്രധാന ആന.

പീത്ത-വി. ഹ. ചീത്ത. ൨. കീറിയ.

പീത്തു്-ആത്മപ്രശംസ, (പ-മ)

പീനസ്കന്ധം-പോത്തു്.

പീന-വി. തടിച്ച, മുഴുപ്പുള്ള.

പീനം-തടിച്ചതു. വൎദ്ധിച്ചതു് എന്നൎത്ഥം.

പീനസം-മൂക്കുവാലുന്ന ഒരു ദീനം. തടിച്ചവനെ കൂടി കൊല്ലുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. മറെറാരു പൎയ്യായം-പ്രതിശ്യായം.

പീനാഹം - കിണററിന്റെ വാല്ക്കുല്ല്. (വീനാഹം എന്നതിന്റെ പാഠം).

പീനാറിമരം, പീനാററമരം-ഒരു വൃക്ഷം. പൎയ്യായങ്ങൾ-അരിമേദം, വിൾഖദിരം.

പൂതിയുണത്തി, പൂതവൃക്ഷം, ചെറുകരിങ്ങാലി, പൂതിമണത്തി ഈ പേരുകളുമുണ്ട്. സാമാന്യം കരിങ്ങാലിക്കുള്ള ഗുണങ്ങൾ തന്നെ. മുള്ളുള്ള മരമാകുന്നു. ദുൎഗ്ഗന്ധമുണ്ട്. സം-വിദ്ഖദിരം. ത-വേലിവേലം ചെടി, പൂതമരം.

പീനോദ്ധ്നി-അകിടുകനത്തപശു. പീനമായ (തടിച്ച) ഊധസ്സോടു (അകിടോടു) കൂടിയവൾ എന്നൎത്ഥം.

പീപി - ഊതുന്നതിനുള്ള ഒരു കുഴൽ. Whistle.

പീപ്പ, പീപ്പക്കുററി - മരംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു വലിയ പാത്രം.

പീപരി-ഇത്തിയാൽ.

പീപ്പന്നി-നാട്ടുപന്നി.

പീയൂ-ഹ. കാക്ക. ൨. ഊമൻ. ൩. സമയം. ൪. സ്വൎണ്ണം. ൫. സൂൎയ്യൻ. ൬. അഗ്നി.

പീയൂഷം-ഹ. അമൃത്, അമൃതം. ദേവകളുടെ ഒരു ഭക്ഷണവസ്തു. പാനം ചെയ്യപ്പെട്ടത് എന്നർത്ഥം. ഉ. പുതിയ പാൽ, കറക്കാൻ തുടങ്ങിയതു മുതൽ ഏഴു ദിവസംവരെയുള്ള പാൽ. ന. പാൽ.

പീയൂഷമഹസ്സ്; പീയൂഷരുചി-ഹ. ചന്ദ്രൻ. ഉ. കർപ്പൂരം.

പീയൂഷവർഷം-ഹ. അമൃതം പൊഴിക്കുക. ഉ. ചന്ദ്രൻ. ന. കർപ്പൂരം.

പീര-ഹ. തേങ്ങ പിഴിഞ്ഞ പിശിട്. ഉ. വല്ലതും പിഴിഞ്ഞെടുത്ത ചണ്ടി. ന. പീച്ചിൽ.

പീരകം-ഒരു വള്ളി.

പീരക്കാ-പീരകത്തിന്റെ കായ്.

പീരങ്കി-വലിയ തോക്ക്.

പീരപ്പെട്ടി-ഒരു വള്ളി.

പീരപ്പിണ്ണാക്ക്-തേങ്ങാപ്പിണ്ണാക്ക്.

പീലകം-വലിയ കറുത്ത ഉറുമ്പ്.

പീലി-ഹ. മയിൽ പീലി. ഉ. സ്ത്രീകൾ കാലിൽ ഇടുന്ന മോതിരം. ന. കണ്ണിന്റെ രോമം ർ. വയ്ക്കോൽ.

പീലിക്കണ്ണ്-മയിൽ പീലിയുടെ കണ്ണ്. പര്യായങ്ങൾ-പിഞ്ഛം (പിച്ഛം), ബർഹം.

പീലിക്കുട- മയിൽപീലികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കുട.

പീലിക്കുന്തം - ഒരുമാതിരി വലിയ ആയുധം.

പീലിക്കുന്നു-മയിൽപീലിയുടെ ചുവട്.

പീലിയാൻ-മയിൽ.

പീലിവാഹ-ഒരു വൃക്ഷം. (ചാളത്തടിക്കുനന്ന്).

പീലു-ഹ. ഉകവൃക്ഷം. പാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ആന. ന. പൂവ്. ർ. അമ്പു. ൩. അണു. ൪. ഒരുവകകൃമി.

പീലുകം-ഉറുമ്പ്.

പീലുജം-ഉകമരത്തിന്റെ കായ്.

പീലുനീ-പെരുങ്കുരുമ്പ.

പീലുപർണ്ണി-ഹ പെരുങ്കുരുമ്പ. ഉ. കോവൽ.

പീലുമൂലാ-ഹ. ശതാവരി. ഉ. അമുക്കിരം. ന. മൂവില.

പീവട്ടി-ഒരുമാതിരി പൂവ്.

പീവര-വി. തടിച്ച.

പീവരം-ഹ. തടിച്ചതു. ഉ. വേങ്ങ. ന. ആമ.

പീവരസ്തനി-ഹ. തടിച്ച മുലകളുള്ളവൾ ഉ. അകിടുകനത്ത പശു.

പീവരാ-അമുക്കിരം.

പീവരി-ഹ. മൂവില. ഉ. ശതാവരി. ന. തടിച്ചതു.

പീവാ-ഹ. വെള്ളം. ഉ. തടിച്ചത്.

പീള-കണ്ണിലെ മലം (സം-ദൂഷിക).

പീളക്കുഴി-കൺകുഴി.

പീറ-ചീത്ത.

പീററ-പിളർപ്പ്, കീറിയതു (പ-മ)

പു

പുക-(ധാതു). ധൂമം പുറപ്പെടുന്നതാകുക.

പുക-ധൂമം, തീകത്തുന്നതിന്നു മുമ്പിൽ പുറപ്പെടുന്ന ആവി.

പുകക്കാട്-കഠിനമായ പുക.

പുകക്കൂട്- പുകപോകുന്നതിനായിട്ടുണ്ടാക്കുന്ന വഴി.

പുകച്ചപ്പു-പുകയില.

പുകച്ചിൽ-ഹ. പുകയുക, നീറൻ. ഉ തെളിവില്ലായ്ക. ന. നിറപ്പിഴ. ർ ആവി. ൫ ഉഷ്ണം.

പുകച്ചുറവ്-പുകയിൽ അകപ്പെട്ട ഭിക്ക റിയാതെ വീർപ്പുമുട്ടുകയും മറവും.

പുകനിറം-പുകയുടെ നിറം.

പുകയറ-ഇല്ലറക്കരി.

പുകയില-ലഹരിയുള്ള ഒരുവക ഇല.

പുകയില-കഫം, വാതം, ശ്വാസം, മന്തരോഗം, കൃമി, കാസം, നേത്രരോഗം, തേരം മുതലായവയുടെ വിഷം, മൂട്ട, പേൻ മുതലായവ കടിച്ചുണ്ടാകുന്ന രോഗം, വീക്കം, ശിരോരോഗം ഇവക്ക നന്ന്. രുചികരമാണ്. പിത്തത്തെ കോപിപ്പിക്കും. മലത്തെ ഇളക്കും ഛർദ്ദിയെയും തുമ്മലിനെയും ഉണ്ടാക്കും. ഇതിന്റെ പുക പല്ലിനറപ്പും വെടിപ്പും വരുത്തും. ഇതു സേവിച്ചുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിൽ അകത്തിയില നീർ, തേങ്ങാപ്പാൽ, കരിക്കിൻവെള്ളം ഇവ ഏതെങ്കിലും കുടിക്ക. സം-കലഞ്ഞം. ത-പുകയിലെ. ഇം Tobacco ടൊബാക്കോ.

പുകയിലയുടെ അമിതമായ ഉപയോഗം പലവിധത്തിൽ ആപൽക്കരമാണെങ്കിലും വിശൂചിക ബാധിക്കാതിരിക്കാൻ മാത്രം നല്ലതാണെന്ന പറയപ്പെടുന്നു.

പുകയിലക്കഴൽ-പുകയില സൂക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള കുഴൽ.

പുകയിലച്ചുരുൾ-പുകയില തെറുത്തത്.

പുകയിലപ്പൊടി-പുകയില ഉണക്കിപ്പൊടിച്ച പൊടി.

പുകയുന്ന-ക്രി. പുകയുണ്ടാകുന്ന, ഉ. നീറുന്ന, അധികമായി ഉഷ്ണിക്കുന്ന. (സ. ക്രി. പുകയ്ക്കുന്ന).

പുകർ-ആനയുടെ പരുകരി.

പുകല്ലുന്ന-സംസാരിക്കുന്ന.

'എന്തുഞാൻ നിന്നോടു പുകല്ലുന്നതു'

(രാമചരിതം)

പുകവണ്ടി-ആവിയുടെ ശക്തികൊണ്ട് ഓടുന്ന വണ്ടി.

പുകൾ, പുകഴ്-സ്തുതി, കീർത്തി.

പുകഴുന്ന-സ്തുതിക്കുന്ന.

പുകണ്ണുതുടങ്ങുന്ന-സ്തുതിച്ചുതുടങ്ങുന്ന.

'പുകണ്ണുതുടങ്ങിനാൻ'

(ഭാരതം)

പുകൾ + ന = പുകൺന (ലകാരം ക്ക അനന്തനാസികയോഗത്തിൽ അനന്തനാസികം) പുകൺ + ന = പുകണ്ണ. (തവഗ്ഗത്തിൽ ടവഗ്ഗയോഗത്തിൽ ടവഗ്ഗം)

പുകഴ്ച്ച-സ്തുതി.

പുകഴ്ത്തുന്ന-സ്തുതിക്കുന്ന.

പുകഴിൽ-പ്ര. ശ്ലോകം, ഉ. ആർപ്പ്. ന കലഹം.

പുകിൽ-ഒരു വൃക്ഷം.

പുക്ക-വി. പ്രവേശിച്ചു.

പുക്കഴി (സീ)-അമരി.

പുക്കുവാറ്, (മുറി)-രസീത്.

പുക്കസൻ-ചണ്ഡാലൻ. പുണ്യമില്ലാത്തവൻ എന്നർത്ഥം. (പാഠങ്ങളിൽ-പുക്കസൻ, പുല്ലൂസൻ)

പുക്കാര കോപം, (പ. മ).

പുക്കാറ്-ശണ്ഠ (പ മ).

പുക്കുചീട്ട്-കടം വീട്ടിയവൻ മറവനോടു എഴുതിവാങ്ങിക്കുന്ന ചീട്ട്.

പുക്കുപൊത്തിൽ-പ്ര. വ്യത്യാസം. ഉ. ഏറക്കുറച്ചിലുള്ള തുക. ന. ഇടപാട്.

പുക്കുമുറി-കടം വീട്ടിയവൻ മറവനോടു എഴുതിവാങ്ങിക്കുന്ന ചീട്ട്.

പുങ്കൻ-ഭോഷൻ.

പുംഖം-അമ്പിന്റെ കട, തുവൽ.

'ഇതികൃതവചനം സുവർണ്ണ-
പുംഖദൃതിഖചിതം'

(കിർമ്മീരവധം കഥകളി)

'സ്വർണ്ണപുംഖങ്ങളാം ചില ബാണങ്ങൾ'
(സന്താനഗോപാലം പാന)

പുംഗം-കൂട്ടം.

പുംഗവൻ-ഹ. ശ്രേഷ്ഠൻ. ൨. കാള.

ഈ ശബ്ദം ഉത്തരപദത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുമ്പോൾ ശ്രേഷ്ഠാർത്ഥം വരും. കുഞ്ജരൻ എന്ന പദം നോക്കുക.

പുംഗവം-ഹ. ഇടവകം. ൨. കാള.

പുങ്ങ്-ഒരു വൃക്ഷം.

പുങ്ങം-പുംസവനം.

പുച്ഛഭാഗം-വാൽഭാഗം.

പുച്ഛം-ഹ. നിന്ദ. ൨. വാൽ. പ്രകൃഷ്ടേണ മദിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. മററു പർയ്യായങ്ങൾ-ലൂമം, ലാംഗൂലം. ൩. നിസ്സാരം. ൪. വല്ലതിന്റെയും അഗ്രം. ൫. മയിലിന്റെ വാല്.

പുച്ഛിക്കുന്നു-നിന്ദിക്കുന്നു.

പുച്ഛീ-ഹ. എരിക്ക്. ൨. കോഴി.

പുഞ്ച-മേടമാസത്തിൽ കൊയ്യുന്ന നെല്ല്.
(പുൻ + ചെയ്യ് = ചെറിയ കൃഷി)

പുഞ്ചക്കൃഷി-മേടമാസത്തിലേ കൃഷി.

പുഞ്ചനിലം, പുഞ്ചപ്പാടം-പുഞ്ചനെല്ല് വിതയ്ക്കുന്ന നിലം. ജലം കെട്ടിനില്ക്കുന്ന നിലത്തിൽ ധാന്യം കൃഷി ചെയ്യുന്ന സ്ഥലം.

പുഞ്ചയടക്ക-ആദ്യത്തെ അടക്ക.

പുഞ്ചിരി-ചെറുചിരി, മന്ദഹാസം, ഒച്ച കേൾക്കാത്ത നല്ല ചിരി (പുൻ + ചിരി = പുഞ്ചിരി. പുൻ = ചെറിയ, കുറഞ്ഞ). സം-സ്മിതം.

പുഞ്ജം-ഹ. കൂട്ടം. ൨. കൂമ്പാരം. ൩. ധാന്യാദിസമൂഹത്തിന്റെ പേർ. (പിഞ്ജം എന്നു പാഠം കാണുന്നു).

പുഞ്ജീകരണം-കൂമ്പാരം കൂട്ടുക.

പുഞ്ജീകരിക്കുന്നു-കൂമ്പാരം കൂട്ടുന്നു.

പുഞ്ജീകൃത-വി. കൂട്ടപ്പെട്ട.

പുട-ദിക്ക്. ഉ-ം 'പുടപുഴങ്ങുമാറ്' (ദിക്കുകൾ പ്രതിദ്ധ്വനിക്കുമാറ്).

പുടകന്ദം-വലിയ കാട്ടുള്ളിപോലെയുള്ള ഒരു തരം കന്ദം.

കൃമി, ഛർദ്ദി, വിഷം, ഉദാവർത്തം ഇവക്കു നന്നു.

പുട(ക)ം-ജാതിക്ക

പുടകം-ഹ. താമര. ൨. കുത്തില. ഇല കൊണ്ടുള്ള പാത്രം. ൩. ജാതിക്ക.

പുടകിനീ-താമരപ്പൊയ്ക.

പുടപാകം - ലോഹാദികൾ പുടത്തിൽ വെച്ചു പാകംചെയ്ക.

പുടപുഴക്കം-മാറെറാലി, പ്രതിദ്ധ്വനി.

പുടഭേദനം-ഹ. ഭവനം. ൨. നഗരം. ൩. മൂലനഗരം, തലസ്ഥാനം. ജനസമ്മർദ്ദം ഹേതുവായിട്ടു ഘടാദിപാത്രം ഉടഞ്ഞുപോകുന്നേടം എന്നർത്ഥം.

പുടഭേദം-ചക്രാകാരേണ ജലം കീഴ്പെട്ടു താണുപോവുക.

പുടമുറി-വിവാഹം, സംബന്ധം.

പുടാ-ഹ. ലോഹാദികൾ ഭസ്മമാകുന്നതിന്നും മററുമുള്ള ഒരു പ്രവൃത്തി, കുക്കടപുടവും മററും. ൨. മൂടി. ഉ-ം പക്ഷപുടം. ൩. ഒരുമാതിരി മൂടി, കുത്തില. ൪. കിണ്ണം. ഉ-ം പുഷ്പപുടം. ൫. കഴിമുത്തങ്ങ.

പുടവ-സ്ത്രീകൾ ഉടുക്കുന്ന വസ്ത്രം.

പുടവക്കഞ്ഞി-വസ്ത്രം മുക്കിപ്പിഴിയുന്നതിനുള്ള കഞ്ഞി.

പുടാ-പേരേലം.

പുടിക-ഹ. ഏലത്തരി എന്ന അങ്ങാടി മരുന്ന്, പേരേലം. ൨. കക്കാ.

പുടിത-വി. ഹ. പുടം ചെയ്യപ്പെട്ട. ൨. കൂട്ടപ്പെട്ട. ൩. കൂമ്പിയ. ൪. മുട്ടിയ. ൫. അരക്കപ്പെട്ട.

പുടിതം-രണ്ടു കൈയും മലൎത്തി കഴിച്ചു കൂട്ടുക.

പുടീ-൧. ആൎച്ഛാദനം. ൨. കടല. ൩. രഹസ്യസ്ഥലം മറയ്ക്കുന്ന ചെറിയ തുണിക്കഷണം.

പുടോദികം-തെങ്ങ്.

പുട്ട-കുറക്കൻ.

പുട്ടൽപീരം-ഒരു വള്ളി.

പുട്ടിൽ-൧. ധാന്യങ്ങളുടെ പുറമേയുള്ള തൊലിയോ തോടൊ. ൨. മഴയത്തു ചൂടുന്നതിന്നു തഴകൊണ്ടു നെയ്തുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു വസ്തു.

പുണരി-കടൽ.

പുണരുന്നു - കെട്ടിപ്പിടിക്കുന്നു, ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നു.

പുണർ-പുണർതം, ഏഴാമത്തേ നക്ഷത്രം.

പുണൎച്ച-ആലിംഗനം, കെട്ടിപ്പിടിക്കുക.

പുണർതം-ഏഴാമത്തേ നക്ഷത്രം.

പുണൽ-൧. നദി. ൨. ജലം.

'നൽപ്പുണൽക്കരതിട്ടമേൽ'

(കേരളവൎമ്മ രാമായണം)

പുണ്ഡരീ-വീരപുണ്ഡരി, വരൾത്താമര.

പുണ്ഡരീകാ - ൧ വെൺതാമരപ്പൂവ്. വെള്ളത്തെ അലംകരിക്കുന്നതു എന്നൎത്ഥം. ൨. അഗ്നിക്കോണിലെ ആന. ൩. ഒരുവക കരിമ്പ്.

പുണ്ഡരീകക്കരിമ്പ് സാമാന്യം കരിമ്പിന്റെ ഗുണങ്ങളുള്ളതാണ്. കരിമ്പുകളിൽവെച്ചു ശ്രേഷ്ഠമാകുന്നു. ഇതു് വെളുത്തും ചെമന്നും വരയുള്ള കരിമ്പാണു. സം- പുണ്ഡ്രകം.

൪. താമര. ൫. വെൺ കററക്കട. ൬. പുലി. ഭംഗിയുള്ളതു എന്നൎത്ഥം. ൭. പട്ടുനൂൽപുഴു. ൮. കഴുകൻ. ൯. ഒരു പച്ചമരുന്നു. ൧൦. വണ്ട്. ൧൧. സിംഹം. ൧൨. കടുവാ. ൧൩. മക്കിപ്പൂവ്. ൧൪. മാവു. ൧൫. വെള്ളം. ൧൬. വെളുത്ത നിറം. ൧൭. ഒരുവക സൎപ്പം. ൧൮. ഒരുവക അരി. ൧൯. ഒരുവക കഷ്ടം. ൨൦. ആനക്കുള്ള ഒരുമാതിരി പനി. ൨൧. ഒരുവക മാവു വൃക്ഷം. ൨൨. ജലപാത്രം. ൨൩. അഗ്നി. ൨൪. നെററിയിലെ ഒരു അടയാളം.

പുണ്ഡരീകൻ-൧. കിഴക്കേ ദിക്പാലകന്റെ ആന. വെൺതാമരയോടടുത്ത കാന്തിയുള്ളതു എന്നൎത്ഥം. ൨. സിംഹം. ൩. അഗ്നി.

പുണ്ഡരീകാക്ഷം-വീരപുണ്ഡരി, വരൾത്താമര.

പുണ്ഡരീകാക്ഷൻ-വിഷ്ണു. വെൺതാമരപോലെയുള്ള കണ്ണോടുകൂടിയവൻ, മാനസ സരോജത്തെ വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്നവൻ, ഹൃദയപുണ്ഡരീകത്തിൽ പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുന്നവൻ ഇങ്ങനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ.

പുണ്ഡരീകോത്ഭവൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

പുണ്ഡരീയകം-വീരപുണ്ഡരി, വരൾത്താമര.

പുണ്ഡൎയ്യം-വീരപുണ്ഡരി, വരൾത്താമര.

പുണ്ഡ്രകം-൧. കുരുക്കത്തിമുല്ല. ഖണ്ഡിക്കപ്പെടുന്നതു എന്നൎത്ഥം.

ഇതു കുരുക്കത്തിമുല്ലയുടെ ജാതിയിൽ ചേൎന്നതും കസ്തൂരിഗന്ധത്തിനു തുല്യമായ ഗന്ധമുള്ളതും ആണെന്നു മറെറാരഭിപ്രായവും കാണുന്നു.

൨. ഒരുവക കരിമ്പ്.

പുണ്ഡ്ര(ക)ം-മയിലെള്ള്.

പുണ്ഡ്രകേളി-ആന.

പുണ്ഡ്രം-൧. കുറി. ൨. വെൺതാമര. ൩. നീലക്കരിമ്പ്. ൪. പുണ്ഡരീകക്കരിമ്പ്. ഖണ്ഡിയ്ക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

ഉ. ഇത്തിയാൽ. ൩ കൊടുവേലി ൭. മാധവി.

പുണ്ണ്-വ്രണം.

പുണ്ണൻ-വ്രണമുള്ളവൻ.

പുണ്യകർമ്മ-വി. നല്ലകർമ്മമുള്ള, സല്ക്കർമ്മമുള്ള.

പുണ്യകം-കൃച്ഛ്രചാന്ദ്രായണ പ്രാജാപത്യ നക്തഭോജനാദിയായ വ്രതം.

ഈവക വ്രതങ്ങളിൽ ഉപവാസം പ്രധാനമാണ്.

പുണ്യകാലം-ശുദ്ധമുള്ള സമയം, പുണ്യസമയം.

പുണ്യകൃത്ത്-സുകൃതം ചെയ്യുന്നവൻ.

പുണ്യക്ഷേത്രം-൧. ആര്യാവർത്തം. ൨. ഗോകർണ്ണം മുതലായ ക്ഷേത്രങ്ങൾ.

പുണ്യഗന്ധം-ചംപകം.

പുണ്യജനം-൧. സുകൃതജനം, സുകൃതി. ൨. രാക്ഷസൻ. ക്രമപ്രാപ്തമായ വിധത്തിൽ നിരൃതി വംശജന്മാരായ രാക്ഷസന്മാർ, വിപരീതലക്ഷണയാ ദുഷ്ടൻ എന്നു താൽപര്യം.

'പുണ്യജനാധിപതേകുശലം പരി
പൂർണ്ണഭാഗ്യജലധേനിയതം'.
(രാവണവിജയം കഥകളി)

(രണ്ടർത്ഥവും ഉണ്ടു)

൩. യക്ഷൻ.

പുണ്യജനേശ്വരൻ - വൈശ്രവണൻ. പുണ്യജനങ്ങളുടെ (രാക്ഷസന്മാരുടെ) നാഥൻ എന്നർത്ഥം.

ആദികാലത്തിൽ വൈശ്രവണൻ രാക്ഷസാധിപതിയായിട്ടു ലംകയിൽ അധിവസിച്ചിരുന്നു.

പുണ്യതീർത്ഥം-മോക്ഷയാത്രക്കുള്ള സ്ഥലം, കാശിയിലെ ഗംഗയും മററും.

പുണ്യദർശനം-കാട്ടുകാക്ക.

പുണ്യദിനം-ശുദ്ധദിവസം.

പുണ്യനഗരികൾ- (ഏഴ്). അയോധ്യം, മധുരം, മായാ, കാശി, കാഞ്ചി, അവന്തി, ദ്വാരാവതി.

"അയോധ്യാ മധുരാമായാ
കാശീ കാഞ്ചിരവന്തികാ,
പുരീദ്വാരവതീ ചൈവ
സപ്തൈതാ മോക്ഷദായികാ"

പുണ്യനദികൾ-ഗംഗ മുതലായ ആറുകൾ.

പുണ്യപുരുഷൻ-സുകൃതമുള്ള പുരുഷൻ.

പുണ്യഫലം-൧. സൽക്കർമ്മത്തിന്റെ ഫലം. ൨. പൂങ്കാവനം.

പുണ്യഭൂ, പുണ്യഭൂമി-ഹിമവാന്റെയും വിന്ധ്യപർവ്വതത്തിന്റെയും നടുവിലുള്ള ഭൂമി, ആര്യാവർത്തം.

'ആര്യാവർത്തഃ പുണ്യഭൂമി' (അമരം)

പുണ്യം-൧. സുകൃതം. ൨. ശുദ്ധം, ശുഭത്തെ ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം. നല്ല കർമ്മം എന്നുമാവാം. ൩. മനോഹരമായ വസ്തു. പുണ്യം > < പാപം.

പുണ്യമാസങ്ങൾ-മാഘമാസം, വൈശാഖമാസം, കാർത്തികമാസം ഇവ മൂന്നും.

പുണ്യലോകം-സ്വർഗ്ഗം.

പുണ്യവൽ-വി. സുകൃതമുള്ള, ഭാഗ്യമുള്ള.

പുണ്യവാ-മുറിവു, കോൾവാ.

പുണ്യവാൻ-പുണ്യമുള്ളവൻ. (സ്ത്രീ-പുണ്യവതി).

പുണ്യശാലീ(ലി) - വി. സുകൃതമുള്ള. (നകാരാന്തം) സ്ത്രീ-പുണ്യശാലിനി.

പുണ്യശ്ലോകൻ-൧. സൽകീർത്തിയുള്ളവൻ. ൨. കൃഷ്ണൻ. ൩. യുധിഷ്ഠിരൻ. ൪. നളൻ.

പുണ്യശ്ലോകാ-൧. സീത. ൨. ദ്രൌപദി.

പുണ്യസ്ഥലം, പുണ്യസ്ഥാനം-പുണ്യദിക്ക്.

പുണ്യാ-ക്ര. തുളസി. ക. പാല്വഴവം ന. തംശാനദി.

പുണ്യശ്രവണൻ-വിഷ്ണു.

പുണ്യാത്മാവു്-വി. ശുദ്ധാത്മാവുള്ള.

പുണ്യാഹം-ശുദ്ധമാക്കപ്പെട്ട വെള്ളം. (സം)ശുദ്ധദിവസം, പുണ്യദിവസം.

പുത്-പുത്രരില്ലാത്തവർ പോകുന്ന നരകം.

പുത്-അം. കത്സിതം.

പുത-ക്ര. വസ്ത്രംകൊണ്ടു ദേഹം മൂടുക. ക. തെങ്ങുകളുടെ മുകളിൽ ഇടുന്ന ചവറു്.

പുതപ്പു-പുതയ്ക്കുന്ന വസ്ത്രം. (സം-നീശരം)

പുതയൻ-ഈറന്നിലം.

പുതയുന്ന-പുതയ്ക്കപ്പെട്ടതായിരിക്കുന്ന.

പുതയ്ക്കുന്ന പുതപ്പുകൊണ്ടു ശരീരം മൂടുന്ന.

പുതിയ-വി. പുത്തനായ.

പുതിയപണം, പുതുപ്പണം ഒരുവക രൂപാൻ നാണയം.

പുതു-(ധാതു) മറയ്ക്കുക.

പുതു-വി. പുത്തനായുള്ള.

പുതുക്കം-വി. ക്ര. ആശ്ചര്യമായ. ക. പുതിയതായ.

പുതുക്കല-പുത്തൻ കലം.

പുതുകുടി-മുതൽക്കുടി.

പുതുക്കുന്നു-പുത്തനാക്കുന്നു.

പുതുത-വി. പുത്തനായുള്ള.

പുതുപ്പു-വിനയം, ഗർവ്വില്ലായ്മ. (പ മ)

പുതുമ-ക്ര. പുതുക്കം. ക കൊതുകലം. ന നേരംപോക്ക്.

പുതുമഴ-ആദ്യം പെയ്യുന്ന മഴ.

പുതുമാരി-പുതുമഴ.

പുതുവൽ-പുത്തനായിട്ടു കൃഷിചെയ്യുന്ന സ്ഥലം.

പുതുവാൻ-ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

'പുതുവാളെന്നൊരു വിപ്രനുണ്ടു
പുതുതായുള്ള വിധങ്ങളെടുപ്പാൻ
പുതുവന്മാരുടെ ആശ്രയതിനാൽ
പുതുവാളെന്നൊരു പേരവനുമുവായ്'
(നളചരിതം തുള്ളൽ)

പുതുവയ്പ്പാട്ടം-പുതുവൽ നിലത്തിന്റെ കരം.

പുതുവെണ്ണ-പുത്തൻവെണ്ണ.

പുതുവെള്ളം — പുതുമഴപെയ്തുണ്ടാകുന്ന വെള്ളം.

പുത്തൻ-വി. പുതിയതായുള്ള.

പുത്തടി-കൊച്ചിയിൽ നടപ്പുള്ള ഒരു നാണയം.

പുത്തരി-ക്ര. പുന്നെല്ലിന്റെ അരി. ക. പുത്തരിയുണ്ണ്.

പുത്തരിച്ചുണ്ട-ഒരു പച്ചമരുന്നു്. പര്യായങ്ങൾ-നിദിഗ്ധികം, സ്പൃക്കീ, വ്യംഭ്രീ, ബ്രഹതീ, കണ്ടകാരികാ, പ്രഘോഷണി, കലീ, ക്ഷുദ്രാ, ദുസ്പർശാ, രാഷ്ട്രികാ.

പുത്തരിയ്ക്കുന്ന—പുന്നെല്ലിന്റെ അരി വെച്ചുണ്ണുക.

പുത്തലി പുത്തലിക-ക്ര. വ്യുൽഗ്രഹം. ക. പാവ.

പുത്തിക-ക്ര. ഒരുമന്ത്രിരി തെനീച്ച. ക. ക. ചിറ്റീച്ച. കത്സിതമായ ശബ്ദത്തെ ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പുത്തിലഞ്ഞി-ഒരു വൃക്ഷം.

പുത്തിലഞ്ഞി-പിത്തം, മൂത്രനീരൽ, രക്തദോഷം, നേത്രരോഗം ഇവകളെ നശിപ്പിക്കുന്നു. ഈ വൃക്ഷം, ഇലകായ് മുതലായവ എല്ലാംകൊണ്ടും ഓരോമരത്തിനൊക്കും. ബീജം തുവരക്ഷംപോലെയിരിക്കും. ഔഷധമാകയാൽ ഗ്രന്ഥകർത്താക്കന്മാരെല്ലാം ഈ മരം ധരിക്കുന്നുണ്ടു്.

കോലാപുരത്തിൽ പ്രസിദ്ധം. ബീജത്തിനു 'കമൽ' എന്നു ചില ദേശക്കാർ പറയുന്നു. ഇതു ചെടിയായിട്ടും വള്ളിയായിട്ടും ഓരോതരം കാണുന്നു. സം-പുത്രജീവം.

പുത്തില്ലം-പുതുവീട്.

പുത്തോട്ടു-പുതിയ ഓട്.

പുത്തോല-പുതിയ ഓല.

പുത്രകൻ-ചെറിയ പുത്രൻ.

പുത്രകം-എട്ടടിമാൻ.

പുത്രകാമേഷ്ടി - പുത്രനുണ്ടാകുന്നതിനു ചെയ്യുന്ന ഒരു യാഗം.

പുത്രകൃതകൻ-ദത്തുപുത്രൻ, വളർത്തു പുത്രൻ.

പുത്രജഗ്ദ്ധി-മക്കളെ ഭക്ഷിക്കുന്ന അമ്മ.

പുത്രജീവം-പുത്തിലഞ്ഞിവൃക്ഷം.

പുത്രഞ്ചാരി-ഒരു മരുന്നുവള്ളി (പുത്രദാ)

പുത്രദാ-൧. പുത്രഞ്ചാരി, ഒരു മരുന്നുവള്ളി. ൨. തിരുതാളി. ൩. അമുക്കിരം

പുത്രദായി-ഒരു വൃക്ഷം.

പുത്രദായി വീരുദ്വർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ടതാണ്. വാതകഫങ്ങൾക്കു നന്ന്. മച്ചി എന്നുള്ള ദോഷത്തെ നീക്കും. ഇല വൃത്തമായിരിക്കും. പൂ വെളുത്തതാണ്. ഗന്ധം അധികം കാണും. സം-പുത്രദാത്രീ

പുത്രദ എന്നതാണു പുത്രഞ്ചാരി എന്നു കാണുന്നു. പുത്രഞ്ചാരി പിത്തം, ചുട്ടുനീറൽ, ശ്രമം, ആർത്തവദോഷം ഇവയെ ശമിപ്പിക്കും. സേവിച്ചാൽ ഗർഭാശയദോഷം നീക്കി ഗർഭസന്ധാനത്തെ ചെയ്യും. ഓടമരത്തിന്റെ ലക്ഷണത്തോടു കൂടിയതാണ്. പുത്രദ എന്നതിന്റെ ഭാഷയായിരിക്കണം പുത്രഞ്ചാരി.

പുത്രൻ-മകൻ. കലത്തെ ശുദ്ധിചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മററു പർയ്യായങ്ങൾ-ആത്മജൻ, തനയൻ, സൂനു, സുതൻ.

'പുന്നാമമാകുംനരകത്തിൽനിന്നുടൻ
തന്നുടെതാതനേ ത്രാണനംചെയ്കയാൽ
പുത്രനെന്നുള്ള ശബ്ദം വിധിച്ചു ശതം
പത്രസമുത്ഭവനെന്നുമറികനീ'
(രാമായണം)

ഗൌതമൻ ൧൨ വിധം പുത്രന്മാരെക്കുറിച്ചു പറയുന്നു.

ഔരസൻ-ഒരുവനു തന്റെ ധർമ്മപത്നിയിലുണ്ടായ പുത്രൻ.

പുത്രികാസുതൻ-സർവ്വസ്വദാന സമ്പ്രദായത്തിൽ വിവാഹം കഴിച്ച പുത്രിയുടെ മകൻ.

ക്ഷേത്രജൻ-രോഗത്താലോ മൃതിയാലോ പുത്രനെ ഉണ്ടാക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ വന്ന പുരുഷന്റെയോ തന്റെ സപിണ്ഡന്മാരുടെയോ നിയോഗപ്രകാരം തന്റെ ഭാര്യയിൽ ഒരു സഗോത്രനോ അന്യനോ പ്രാപിച്ചുണ്ടായ പുത്രൻ.

ഗൂഢജൻ ഭർത്താവു ദൂരസ്ഥനോ മറെറാ ആയിരിക്കുമ്പോൾ ഭാര്യ ജാര സംസർഗ്ഗത്താൽ സമ്പാദിച്ച പുത്രൻ.

കാനീനൻ-കന്യകയായ മകൾക്കു ജാരസംസർഗ്ഗത്താലുണ്ടായ പുത്രൻ.

പൌനർഭവൻ-വിവാഹം കഴിഞ്ഞു ഋതുവാകും മുമ്പേയൊ ഋതുവായതിൽ പിന്നെയൊ പുനർവിവാഹം കഴിഞ്ഞ സ്ത്രീയിലുണ്ടായ പുത്രൻ.

ദത്തകൻ-മാതാവോ പിതാവോ ദാനം ചെയ്ത പുത്രൻ.

കൃതകൻ-മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ അടുക്കൽ നിന്നു വിലക്കുവാങ്ങിയ കുട്ടി.

കൃത്രിമൻ-ഒരുവൻ മരിക്കാറാവുമ്പോൾ തന്റെ ശേഷക്രിയാദികൾ ചെയ്യാൻവേണ്ടി തന്റെ സകല മുതലിനും അവകാശിയാക്കി സ്വീകരിക്കുന്ന പ്രായം തികഞ്ഞ ഒരു അന്യൻ.

സ്വയംദത്തൻ-തന്നത്താൻ മറ്റൊരുവനു വിറ്റവൻ.

സഹോഢജൻ-വിവാഹകാലത്തു തന്നെ സ്ത്രീയുടെ ഗർഭത്തിലുണ്ടായിരുന്ന പുത്രൻ.

ആപവിദ്ധൻ - മാതാപിതാക്കന്മാരാൽ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടതിനാൽ അന്യനെടുത്തു വളർത്തകുട്ടി.

(പ്രാചീനാര്യാവർത്തം)

പുത്രഭാര്യ-മകന്റെ ഭാര്യ. പര്യായങ്ങൾ-സ്നുഷ, ജനീ, വധൂ.

പുത്രസമ്പത്തു്-സന്തതി.

പുത്രസ്വീകാരം-ഹ. പുത്രനെ എടുക്ക. ഉ. മറ്റൊരുവനെ പുത്രനായി എടുക്ക, ദത്തെടുക്ക.

പുത്രഹീന-വി. പുത്രനില്ലാത്ത.

പുത്രാദനി-ഹ. മക്കളെ തിന്നുന്ന മാതാവു്. ഉ. പെൺപുലി.

പുത്രാന്നാദൻ - പുത്രന്റെ ചെലവിന്മേൽ ജീവിക്കുന്നവൻ.

പുത്രാർത്ഥി-പുത്രൻ ഉണ്ടാകണമെന്നു് ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ.

പുത്രി-ഹ. മകൾ. മറ്റു പര്യായങ്ങൾ-സൂനു, സൂതാ, ദുഹിതാ(വു്), ആത്മജാ, തനയാ. ഉ. ദുർഗ്ഗ. ന. പുത്രനുള്ളവൻ.

പുത്രിക-ഹ. പാവ. വസ്ത്രം ആനക്കൊമ്പു് മുതലായവകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പാവ. പുത്രിയെപ്പോലെയുള്ളതു എന്നർത്ഥം. ഉ. മകൾ. ന. ദുർഗ്ഗ.

പുത്രികാസുതൻ-പന്ത്രണ്ടുവിധം പുത്രന്മാരിൽ ഒന്നു്. (പുത്രൻ എന്നതു നോക്കുക).

പുത്രിയ, പുത്രീയ, പുത്ര്യ-വി. പുത്രനെ സംബന്ധിച്ച.

പുത്രീകരിക്കുന്നു-ദത്തെടുക്കുന്നു.

പുത്രീയാ-പുത്രനുണ്ടാവണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം.

പുത്രേഷണ-പുത്രസ്നേഹം.

പുത്രോല്പത്തി, പുത്രോല്പാദനം-പുത്രജനനം.

പുദലം-അണുക്കൾ ചേർന്നുള്ള പിണ്ഡം.

പുദ്ഗല-വി. ഭംഗിയുള്ള.

പുദ്ഗലൻ-ശിവൻ.

പുൻ-വി. ചെറിയ, കുറഞ്ഞ. (പുൻ+ചിരി=പുഞ്ചിരി).

പുൻഗളം-ഹ. ജൈനമതസിദ്ധാന്തപ്രകാരമുള്ള ജീവാത്മാവു്. ഉ. ശരീരം. കുത്സിതമായി നശിച്ചുപോകുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പുനഞ്ഞ-അലംകരിച്ച. (പ-മ).

പുനം-ഹ. പോതു. ഉ. വനം.

പുനയിക്കുക-ഹ. വർദ്ധിപ്പിക്കുക. ഉ. അലംകരിക്കുക. (പ-മ)

പുനയുക-ഹ. അണിയുക. ഉ. വിജയം നേടുക. (പ-മ).

പുനരു്-ഒരിക്കൽ വിധിക്കപ്പെട്ട ഒരു കേസിനെപ്പറ്റി വീണ്ടും വിചാരണചെയ്യണമെന്നു കാണിച്ചു കക്ഷികൾ കൊടുക്കുന്ന അപേക്ഷ, പുനർവിചാരണ.

പുനരപി-അ. വീണ്ടും. (പുനഃ+അപി)

പുനരാഗമനം-തിരിച്ചുവരവു്.

പുനരാവർത്തി-വി. ഹ. തിരിച്ചുവരുന്ന. ഉ. വീണ്ടും ജനിക്കുന്ന. (പു-പുനരാവർത്തി, സ്ത്രീ-പുനരാവർത്തിനി).

പുനരുക്ത-കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

പുനരുക്തവദാഭാസം - ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

പുനരുക്തി-പിന്നെയും പറക.

പുനരൂഢ - പുനർവിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ട സ്ത്രീ.

പുനർ(ഃ)-അ. ഹ. പിന്നെ ഉ. നിശ്ചയം. ന. എന്നാൽ. ര. ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞു രണ്ടാമത്തേതു്. (അപ്രഥമം).

പുനർജന്മ-വി പിന്നെയും ജനിക്കുന്ന.

പുനർജന്മം-പിന്നത്തേ ജന്മം.

പുനർദ്ദർശനം-പിന്നീടു കാണുക.

ഇതു ബന്ധുക്കൾ പിരിയുമ്പോൾ തങ്ങളിൽ പറയുന്ന ഉപചാരവാക്കാകുന്നു.

'സത്യം മയാകഥിതം പോകനീയും
എങ്കിൽ അസ്തുപുനർദ്ദർശനം രിപുകർശന'.
(നളചരിതം കഥകളി)

പുനർന്നവ-തമിഴാമ എന്ന പച്ചമരുന്ന് വേനൽകാലങ്ങളിൽ ഉണങ്ങിപ്പോയാലും പിന്നെയും പൊടിച്ചുണ്ടാകുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പുനർന്നവം-നഖം.

പുനർഭവ-വി. വീണ്ടും ജനിക്കുന്ന.

പുനർഭവം-ഹ. വീണ്ടുമുള്ള ജനനം. ൨. നഖം. ൩. ചെമന്ന തമിഴാമ.

പുനർഭൂ-വി. വീണ്ടും ജനിച്ച.

പുനർഭൂ(വു്)-ഹ. രണ്ടുപ്രാവശ്യം വേൾക്കപ്പെട്ടവൾ. പുനർവിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ടവൾ. ൨. വെളുത്ത തമിഴാമ.

പുനർവസു-പുണർതം നക്ഷത്രം.

പുനർവിചാരം-വീണ്ടും വിചാരം.

പുനൽ-ഹ. നദി. ൨. വെള്ളം. ൩. ഇരുവേലി.

പുനശ്ച-അ. വീണ്ടും. (പുനഃ + ച)

പുനസ്സംസ്കാരം-ശവത്തിനുപകരം പിലാശില കൊണ്ടു കെട്ടിയുണ്ടാക്കിച്ചുടുക.

പുനസ്സൃഷ്ടി-ഹ. വീണ്ടും സൃഷ്ടിക്കുക ൨. അസത്യം, കള്ളം.

പുനഃപുനഃ-അ. പിന്നെയുംപിന്നെയും.

പുനാ-മഹാരാഷ്ട്രദേശത്തുള്ള ഒരു നഗരം.

പുനിതം-ശുദ്ധി (പ്രാചീനമലയാളം).

പുനീർ - (കൃഷിശാസ്ത്രപ്രകാരം) ശുദ്ധി ചെയ്ത മണ്ണ്.

പുനുവൽ-ഹ. ശാസ്ത്രം. ൨. വിദ്യ.

പുന്ന-ഒരു വൃക്ഷം.

പുന്ന-കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം, നേത്രരോഗം, ശിരോരോഗം, വിഷം, വ്രണം, അരോചകം, പക്വാതിസാര ഇവക്കു നന്ന്. ഇതു പ്രസിദ്ധമായ പെരുംപുന്നയാണ്. സം-പുന്നാഗം. ത-പുന്നൈ.

പർയ്യായങ്ങൾ-പുരുഷം, തുംഗം, കേസരം, ദേവവല്ലഭം, പുന്നാഗം.

പുന്നകേതകം-കൈത

പുന്നപ്പാമരം-ഒരു തടി.

പുന്നരകം-പുത് എന്നു പേരായ നരകം, അതിലെ ദുഃഖാനുഭവം.

പുന്നാഗം-ഹ, ഒരു വൃക്ഷം, പുന്നമരം. പുരുഷശ്രേഷ്ഠനെപ്പോലെ പൂജിക്കപ്പെടുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. ജാതിക്ക. ൩. വെളുത്ത ആമ്പൽ.

പുന്നാഗവരാളി-ഒരു രാഗം.

പുന്നാമനരകം-പുത് എന്നു പേരായ നരകം.

പുന്നാരക്കാരൻ-സ്തുതിക്കുന്നവൻ.

പുന്നാരം-കൊഞ്ചൽ.

പുന്നാരിക്കുന്നു-കൊഞ്ചുന്നു, ഓമനിക്കുന്നു

പുപ്ഫുസം-ശ്വസിക്കുന്ന വായു ശരീരത്തിനുള്ളിൽ ചെന്നു പറ്റുന്ന കുഴൽ.

പുമപത്യം-ആൺകുട്ടി.

പുമർത്ഥം-പുരുഷാർത്ഥം, മനുഷ്യന്റെ ജീവിതോദ്ദേശം.

പുമാൻ-ഹ. പുരുഷൻ. ആൺ. ൨. പുന്ന

പുംധ്വജം-എലി.

പുംഭാവം-ആണത്തം.

പുംശ്ചലി-വ്യഭിചാരിണി. ഇഷ്ടംപോലെ പുരുഷന്മാരെ അംഗീകരിക്കുന്നവൾ, സ്വൈരിണി, ഭർത്താവിന്റെ സമീപത്തിൽനിന്നു അന്യപുരുഷന്റെ അടുക്കലേക്കു പോകുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

പുംസവനം-ഹ. ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീക്കു ഗർഭമുണ്ടായാൽ ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം, പുളികുടി.

ഗൃഹസംസ്കാരങ്ങളിൽ ഇതു രണ്ടാമത്തേതാണ്. പുരുഷപ്രജയെ ഉദ്ദേശിച്ചു ഗർഭം ധരിച്ച് മൂന്നാമത്തേയോ നാലാമത്തേയോ മാസത്തിൽ ഈ സംസ്കാരം ചെയ്യപ്പെടുന്നു. ഒരു യവമണിയും രണ്ട് ഉഴുന്നും ഗർഭിണിയായ സ്ത്രീയുടെ വലതു കൈയിൽ വെയ്ക്കുന്നു. പിന്നീടു കുറെ തൈരും ചേർത്തു അവൾ അതിനെ ഭക്ഷിക്കുന്നു. അപ്പോൾ പരിശുദ്ധമന്ത്രങ്ങൾ ചൊല്ലുന്നു.

൨. പാൽ.

പുംസ്ത്വം-പുരുഷഭാവം.

പുര-വീട്, കെട്ടിടം.

പുരക്കൂട്ട്-ഒരു പുരവെയ്ക്കുവാൻ മരംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഉത്തരം മുതലായവ.

പുരഛദം-മുലക്കണ്ണ്.

പുരജ്യോതിസ്സ്-അഗ്നി.

പുരഞ്ജനി-ബുദ്ധി, അറിവ്.

പുരഞ്ജയൻ-സൂർയ്യകുലത്തിലെ ഒരു രാജാവ്.

വികക്ഷിയുടെ മകനാണ്. ത്രേതായുഗത്തിൽ അസുരന്മാർ തോല്പിക്കപ്പെടുക നിമിത്തം ദേവന്മാർ വിഷ്ണുവിനെ അഭയം പ്രാപിച്ചു. വിഷ്ണു അവരെ പുരഞ്ജയന്റെ സഹായം ചോദിക്കുന്നതിനു പറഞ്ഞയച്ചു. ഇന്ദ്രൻ ഒരു കാളയുടെ രൂപത്തെ അവലംബിച്ചു തന്റെ അംസകൂടത്തിന്മേൽ തന്നെ കൊണ്ടുപോകയാണെന്നു വരുകിൽ സഹായത്തിനു ചെല്ലാമെന്നു പുരഞ്ജയനും സമ്മതിച്ചു. ഇന്ദ്രൻ തദനുസരണം പ്രവർത്തിച്ചു. പുരഞ്ജയൻ പൂഞ്ഞു കുററിയിൽ കയറിച്ചെന്നു-ദേവന്മാരുടെ ശത്രുക്കളെ ഒക്കെ പരാജിതരാക്കി. ഇതുകൊണ്ടാണു പുരഞ്ജയനു കകൽസ്ഥൻ എന്ന പേരുണ്ടായതു്.

പുരടം-സ്വർണ്ണം.

പുരണം-കടൽ.

പുരതഃ-അ. മുമ്പെ, മുമ്പിൽ.

പുരത്തറ-ഭവനം വെയ്ക്കുന്നതിനുണ്ടാക്കുന്ന തറ.

പുരത്രിതയം-മൂന്നു പുരങ്ങൾ.

പുരദ്വാരം-രാജധാനിയുടേയും മററും ചുററുമുള്ള മതിലകത്തേക്കു കടക്കുന്നതിനുള്ള വാതിൽ, ഗോപുരത്തിന്റെ (കോട്ടവാതലിന്റെ) പേർ.

പുരദ്വിട്ട്-ശിവൻ.

പുരന്ദരൻ-൧. ഇന്ദ്രൻ. ശത്രുക്കളുടെ പുരങ്ങളെ ഭേദിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ശിവൻ. ൩. അഗ്നി. ൪. വിഷ്ണു.

പുരന്ദരം-ചെവിയം.

പുരന്ദരസേനാപതി-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

പുരന്ദരാ-ഗംഗാനദി.

പുരന്ധ്രീ(ന്ധ്രി)-൧. പാതിവ്രത്യമുള്ള സ്ത്രീ. ൨. ഭർത്തൃപുത്രഭൃത്യാദികളോടുകൂടിയവളും അവരുടെ സംരക്ഷണത്തിൽ തന്നെ സദാ വ്യാപൃതയുമായ സ്ത്രീ. പുരത്തെ (ഗൃഹത്തെ) ധരിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. തറവാടുകൊണ്ടു നടക്കുന്നവൾ എന്നു താൽപര്യം.

പുരപാലകൻ-ഭവനം രക്ഷിക്കുന്നതിന്നായിട്ടു വാതുക്കൽ കാത്തുനിൽക്കുന്നവൻ, ഗോപുരത്തിങ്കലെ കാവല്ക്കാരൻ.

പുരപ്പുറം-പുരമേച്ചിലിന്റെ പുറം, വീട്ടിന്റെ മുകളിലത്തെ വെളിവശം.

പുരപ്രീതി-ജനസ്വാധീനം.

പുരഭിത്തു്-ശിവൻ.

പുരമഥനൻ-ശിവൻ.

പുരമുറി-അറ, ഭവനത്തിനകത്തുള്ള ഓരോ വിഭാഗങ്ങൾ, അകം.

പുരം-ഹ. ഭവനം. ൨. നഗരം. ൩. ശരീരം. ൪. ഗുഗ്ഗുലുമരം. ധൂപജാതിയിൽ വച്ചു മുമ്പിട്ടു നില്ക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൫. കോട്ട. ൬. സ്ത്രീകളുടെ പുരമുറി. ൭. പാടലിപുത്രം എന്ന പട്ടണം. ൮ തൊലി. ൯. കലവറ. ൧൦. നാഗരമുസ്തം. ൧൧. എണ്ണ അകിൽ ൧൨. പെരുമുത്തങ്ങ.

'ഗൃഹേപരിഗൃഹേ ദേഹേ
നഗരേചപുരം പുരീ'
(നാനാർത്ഥമാല)

പുരമ്പ്, പുനമ്പ്-ചൂരൽ, ചൂരൽവടി.

പുരംജനം-ആത്മാവ്.

പുരംജരം-കക്ഷം.

പുരമ്പൻ, പുനമ്പൻ-ചോവന്മാരുടെ പ്രമാണി.

പുരയിടം-ഹ. പറമ്പ്, തോട്ടം. ൨. പുരവെക്കുന്നതിനായിട്ടു അതിരു തിരിച്ചെടുത്ത സ്ഥലം.

പുരരിപു-ശിവൻ.

പുരലാ-ദുർഗ്ഗ.

പുരവാസി-വി. പുരത്തിൽ പാർക്കുന്ന, നഗരത്തിൽ പാർക്കുന്ന. (നകാരാന്തം, സ്ത്രീ-പുരവാസിനീ.

പുരജിത്തു്-ശിവൻ.

പുരശാസനൻ-ശിവൻ.

പുരസ്സ്-അ. ഹ മുമ്പിൽ ൨. കിഴക്കുവശമായിട്ട്. ൩. കിഴക്കുനിന്ന്.

പുരസ്കരിക്കുന്നു ഹ. മുൻപിലാക്കിച്ചെയ്യുന്നു. ൨. വന്ദിക്കുന്നു. ൩. തളിക്കുന്നു, അഭിഷേകം ചെയ്യുന്നു.

പുരസ്കാരം-ഹ. മുമ്പിലാക്കിച്ചെയ്ക ൨. വന്ദനം ൩. അഭിഷേകം.

പുരസ്കൃത-വി. ഹ. മുൻപിലാക്കപ്പെട്ട. ൨. വന്ദിക്കപ്പെട്ട, പൂജിക്കപ്പെട്ട. ൩. ശത്രുക്കളാൽ ആക്രമിക്കപ്പെട്ട.

പുരസ്ക്രിയ-ഹ. ബഹുമാനം, ആദരവ്. ൨. സല്ക്കാരത്തോടു കൈക്കൊൾകം.

പുരസ്താൽ-അ. ഹ. ആദ്യംതന്നെ, മുമ്പ്, മുമ്പിൽ. ൨. കിഴക്ക്. ൩. പണ്ട്.

പുരസ്ഥ, പുരസ്ഥിത-വി. ഹ. മുമ്പിൽ നില്ക്കുന്ന. ൨. ഭവനത്തിലിരിക്കുന്ന. ൩. കിഴക്കുനില്ക്കുന്ന.

പുരസ്സര-വി. ഹ. മുമ്പിൽ നടക്കുന്ന. ൨. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

പുരസ്സരം-അ. ഓടുകൂടി.

പുരഹരൻ-ശിവൻ.

പുരളാ-ദുർഗ്ഗാ.

പുരളി-ഹ. ഒരു കോട്ടയുടെ പേർ. ൨. ഒരു കൊട്ടാരം. ൩. ഒരു മല. (പുരളി മല). ൪. കളരി.

'നടനമാടുന്ന പുരളിയിൽ നിന്നു
ഗദാഭ്യാസങ്ങൾ'
(വാത്മീകിരാമായണം)

'പുരളീജനപദഖുരളീ ഭൂവികളി-
ച്ചരുളും ശിവൻ'
(വാത്മീകിരാമായണം)

പുരളീശൻ-ഹ. ഒരു രാജാവ്. The Rajah of Kota yattu. ൨. വഞ്ചിഭൂപൻ.

പുരളുക-ഹ. പറവുക. ൨ ഉരുളുക.

പുരളുന്നു-ഹ. പറവുന്നു. ൨. ഉരുളുന്നു.

പുരാ-മുരാമാഞ്ചി.

പുരാ-അ. ഹ. പണ്ടു, കഴിഞ്ഞകാലത്തിൽ

പുരാ എന്നതു ഒരു നിപാതമാണ്. ഈ നിപാതം 'സ്മ' എന്നപോലെ വർത്തമാനത്തെ ഭൂതമാക്കുന്നതിനായി പ്രയോഗിക്കപ്പെടും.

'സപുരാന്തിനതേ വിചായ്തതപം'
(നളചരിതം കഥകളി)

2. പുരാണം.

പുരാജിരം-സഭ.

'സുരേശ്വരേണമാസുരേ.
പുരാജിരേ വിരേജിരേ'
(നളചരിതം കഥകളി)

പുരാണ-വി. പഴയ.

പുരാണകർത്താവ്-പുരാണമുണ്ടാക്കിയവൻ, വ്യാസൻ.

പുരാണകിട്ടാ-പഴയ ഇരിയുകീടം.

പുരാണ്ടാൻ-പണ്ടേയുള്ളവൻ, പുരോൻ.

പുരാണപുരുഷൻ-വിഷ്ണു,

പുരാണം-പുരാതന ചരിത്രം, പുരാവൃത്തം, സർഗ്ഗാദിപഞ്ചലക്ഷണങ്ങളുള്ള ഗ്രന്ഥം. (അഷ്ടാദശ പുരാണങ്ങൾ, അഷ്ടാദശോപപുരാണങ്ങൾ ഇവ നോക്കുക.)

ഇതിഹാസംപോലെ ഇതും പൂർവ്വന്മാരുടെ ചരിത്രം അടങ്ങിയതാണ് എന്നാൽ

'സർഗ്ഗശ്ച പ്രതിസർഗ്ഗശ്ച
വംശോമന്വന്തരാണിച
വംശാനുചരിതം ചൈവ
പുരാണം പഞ്ചലക്ഷണം'

എന്നതനുസരിച്ചു സർഗ്ഗം, പ്രതിസർഗ്ഗം, വംശം, മന്വന്തരങ്ങൾ, വംശാനുചരിതം ഇങ്ങിനെ അഞ്ചു സംഗതികൾ കൂടി ഇതിഹാസത്തിൽ നിന്നും കൂടുതലായി പുരാണത്തിൽ അടങ്ങുന്നു. ഭാഗവതം പുരാണമാകുന്നു.

ക. സർഗ്ഗം-സാത്വികി, രാജസി, താമസി എന്ന മൂന്നു ശക്തികൾ, മഹാലക്ഷ്മി, മഹാസരസ്വതി, മഹാകാളി എന്ന മൂന്നു സ്ത്രീകളായി ഭവിച്ചു. ജഗത്സൃഷ്ട്യർത്ഥം മേല്പറയപ്പെട്ട മൂന്നു ശക്തികളുടെ മേഹധാരണാത്രുപമായ ലക്ഷണത്തെ പണ്ഡിതന്മാർ സർഗ്ഗം എന്നു പറയുന്നു.

ഖ. പ്രതിസർഗ്ഗം-പരിപാലനം, സൃഷ്ടി, സംഹാരം ഈ ക്രിയകൾക്കായിക്കൊണ്ടു വിഷ്ണുബ്രഹ്മരുദ്രന്മാരുടെ ഉല്പത്തി മഹിമകളെ പറയുന്നതാകുന്നു.

ഗ. വംശം-ദേവർഷികളുടെ വംശക്രമം.

ഘ. മന്വന്തരം-സ്വായംഭുവൻ തുടങ്ങിയുള്ള ഏഴ് മനുക്കളുടെ വർണ്ണനത്തിനും അവരുടെ കാല നിർണ്ണയത്തിനും ഉള്ള പേർ.

ങ. വംശാനുചരിതം-സ്വായംഭുവ മനുക്കളുടെ വംശപാരമ്പര്യത്തെ പറയുന്നത്.

പുരാണം ഏവ. അഷ്ടാദശപുരാണം എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക. ഇതിഹാസവും പുരാണവും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇതിഹാസം എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക.

പുരാണങ്ങൾ = വേദവ്യാസകൃതികൾ 'അഷ്ടാദശപുരാണാനാം കർത്താ സത്യവതീസുതഃ'

സാത്വികപുരാണങ്ങൾ (സത്വഗുണം പ്രധാനമായിട്ടുള്ളവ) = വിഷ്ണുപരമീയ ഭാഗവതഗരുഡ പദ്മവാരാഹപുരാണങ്ങൾ. താമസപുരാണങ്ങൾ (തമോഗുണം പ്രധാനമായിട്ടുള്ളവ) = മത്സ്യകൂർമ്മലിംഗശിവസ്കന്ദഅഗ്നിപുരാണങ്ങൾ. രാജസപുരാണങ്ങൾ (രജോഗുണം പ്രധാനമായിട്ടുള്ളവ) = ബ്രഹ്മബ്രഹ്മാണ്ഡബ്രഹ്മവൈവർത്ത മാർക്കണ്ഡേയ ഭവിഷ്യവാമനപുരാണങ്ങൾ ഇങ്ങനെ മൂന്നുതരമാണ്. ഒന്നാമത്തേത് വിഷ്ണുവിനേയും രണ്ടാമത്തേത് ശിവനേയും മൂന്നാമത്തേത് ബ്രഹ്മാവിനേയും പുകഴ്ത്തുന്നു. ഈ പുരാണങ്ങൾക്ക് ഏവ ഉപ

പുരാണങ്ങളും ഉണ്ട്-പുരാണങ്ങൾ എന്നു വിളിക്കപ്പെട്ടുവരുന്ന ചില നൂതനകൃതികളും കാണുന്നുണ്ട്. പഞ്ചലക്ഷണങ്ങൾ മുഴുവനും ഇല്ലാത്തവയും ഇല്ലെന്നില്ല.

പുരാണാനുപ്രയോഗം — (വ്യാകരണത്തിൽ) ഖിലങ്ങളെ പൂരിപ്പിക്കുന്നത്.

പുരാതന-വി. പഴയ, പണ്ടുള്ള. (പുരാതനൻ. സ്ത്രീ-പുരാതനീ) പുരാതനം > < അധുനാതനം

പുരാൻ-വിഭു, സ്വാമി, നാഥൻ.

പുരാന്തകൻ-ശിവൻ.

പുരാരാതി-ശിവൻ.

പുരാരാത്രി-തലേന്നു രാത്രി.

പുരാരി-ശിവൻ.

പുരാവരം, പുരാപരം-പഴങ്കഥകൾ.

പുരാവൃത്തം-പണ്ടുകഴിഞ്ഞ കഥകളെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന മഹാഭാരതാദിഗ്രന്ഥം, മുമ്പിൽ കഴിഞ്ഞ വൃത്തം, ഇതിഹാസം.

പുരി-ഹ. രാജധാനി, ഭവനം ഉ. നഗരം, പട്ടണം, രാജധാനി. ന. ഒരാറ്. ൪. രാജാവ്.

പുരികക്കൂട്ട്-മൂക്കിന്റെ മേലത്തെ ഭാഗം, പുരികം രണ്ടിന്റെയും മദ്ധ്യപ്രദേശം.

പുരികക്കൊടി-പുരികം.

പുരികം-കൺപോളകൾക്കു മുകളിൽ നെററിയുടെ താഴെ പന്തിയായിട്ടു വളഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന രോമക്കൂട്ടം.

പുരികുഴൽ-ഹ. തലമുടി; ചുരുണ്ട തലമുടി. ഉ. ഇരുവേലി.

പുരികുഴലാൾ-സുന്ദരി, ചുരുണ്ട തലമുടിയുള്ളവൾ.

പുരിക്രുന്തൽ-തലമുടി.

പുരിശംഖ്-ചെറിയ ഒരുമാതിരി ശംഖ്

പുരീ-ഹ. തലസ്ഥാനം, നഗരം. ഉ. കോട്ട. ന. ശരീരം.

പുരീതൽ(ത്)-കുടൽ മാല. ശരീരത്തെ നിലനിറുത്തുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പുരീമോഹം-ഉമ്മത്ത്.

പുരീഷണം — മലശോധനയുണ്ടാക്കുക, മലം കളയുക

പുരീഷം-ഹ. വയററിൽനിന്നൊഴിയുന്ന മലം. ശരീരത്തെ രക്ഷിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ഉ. അഴുക്ക്.

പുരു-വി. ഹ. വളരെയുള്ള. ഉ. പഴയ. ഉ-ം പുരുവൃത്തം.

പുരു-ബഹുലം, വളരെ പെരുകിയത്. പൂരിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പുരു-ഹ സോമവംശത്തിലെ ആറാമത്തെ രാജാവ്. ശർമ്മിഷ്ഠക്കു യയാതിയിലുണ്ടായവൻ.

ശർമ്മിഷ്ഠയിൽ യയാതിക്കു ജനിച്ച മഹാൻ. ഇദ്ദേഹം തന്റെ യൗവ്വനത്തെ പിതാവിനു നൾകീട്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാർദ്ധക്യത്തെ സ്വീകരിച്ചു സഹസ്രവത്സരാനന്തരം യൌവ്വനം തിരിച്ചു വാങ്ങി സിംഹാസനാരൂഢനായി. പാണ്ഡവരുടെയും നൂററുപേരുടെയും പൂർവ്വികനാണ്.

ഉ. ഭൂമിയിൽ നിന്നു വേറെ ഒരു ലോകം. ന. ഒരാറ്. ൪ സ്വർഗ്ഗം. ൫ ഇന്ദ്രൻ കൊന്ന രാക്ഷസൻ.

പുരുകുത്സൽ-സൂർയ്യവംശത്തിലുള്ള ഒരു രാജാവ്. മാന്ധാത്രിയുടെ പുത്രൻ, മൌനേയരെ ഇല്ലാതാക്കി.

പുരുദം-സ്വർണ്ണം.

പുരുദാശകം-അരയന്നം.

പുരുഭൂതി-അധികമായ ഐശ്വർയ്യം.

പുരുവം-പുരികം, (പുരികത്തിന്റെ പൂർവ്വരൂപം).

പുരുവൃത്തം-പഴയ ചരിത്രം.

പുരുഷകുഞ്ജരൻ-ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളവൻ.

പുരുഷകേസരി-൧. നരസിംഹാവതാരത്തിൽ വിഷ്ണു. ൨. പുരുഷശ്രേഷ്ഠൻ.

പുരുഷത, പുരുഷത്വം-പുരുഷന്റെ അവസ്ഥ.

പുരുഷദ്വയസ്സ്-വി. ഒരാൾ പൊക്കമുള്ള. (അ) പുരുഷപ്രമാണം.

പുരുഷദ്വേഷം-പ്രത്യേക ആളിനോടുള്ള വൈരം.

പുരുഷൻ-൧. ആൺ. സകലപ്രാണികളിലും വച്ചു മുൻപൻ എന്നർത്ഥം. ൨ മനുഷ്യൻ. ൩. വിഷ്ണു. ൪. ബ്രഹ്മാവ്. ൫ ദൈവം ൬. പരമാത്മാവ്, ആത്മാവ്. ശരീരത്തിലിരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം ൭. സ്നേഹിതൻ. ൮. സാംഖ്യമതക്കാരൻ. ൯. ഭർത്താവ്. ൧൦. മൂലപ്രകൃതികൊണ്ടു ജഗദ്വ്യാപാരം നടത്തിക്കുന്ന പുരുഷൻ. ൧൧. ഒരു രാജാവ്.

പുരുഷൻ രണ്ടായിരം കൊല്ലത്തിനു മുമ്പു പഞ്ചാബുദേശത്തിലെ ഒരു ഭാഗം ഭരിച്ചിരുന്ന ഒരു രാജാവാണ് അലക്സാണ്ഡരോട് ഏററു തോററപ്പോൾ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ധീരതയേയും മററും കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു അലക്സാണ്ഡർ പുരുഷന്റെ ദേശത്തേയും താൻ ജയിച്ചവേറെ ചില ദേശങ്ങളേയും പുരുഷനു കൊടുത്തു.

൧൨. മായാസംബന്ധത്താൽ പ്രവൃത്തനായവൻ.

പുരുഷപുംഗവൻ-ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളവൻ.

പുരുഷപ്രമാണം-ഒരാൾ അളവ്.

പുരുഷം-൧. മേരുപർവ്വതം. ൨. പുന്നാഗമരം. പുരുഷതുല്യം എന്നർത്ഥം. ൩. പാൽകരുമ്പ.

പുരുഷരത്നം-പുരുഷശ്രേഷ്ഠൻ.

പുരുഷർഷഭൻ-ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളവൻ.

പുരുഷലക്ഷണം-൧. ആണിന്റെ അടയാളം. ൨. മനുഷ്യന്റെ അടയാളം.

പുരുഷവാഹൻ-൧. ഗരുഡൻ. ൨. കബേരൻ.

പുരുഷവാഹ്ലൻ-൧. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളവൻ. ൨. കഴുകൻ

പുരുഷശാർദ്ദൂലൻ-ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളവൻ

പുരുഷസൂക്തം-ഋഗ്വേദത്തിൽ ലോകോല്പത്തിയെപ്പററി വിവരിക്കുന്ന ഒരു ഭാഗം.

പുരുഷസൂക്തം-ഋഗ്വേദം പത്താംമണ്ഡലത്തിലുള്ളതും "സഹസ്രശീർഷ പുരുഷഃ സഹസ്രാക്ഷസ്സഹസ്രപാൽ" ഇങ്ങിനെ തുടങ്ങുന്നതുമായ ഒരു മന്ത്രം പുരുഷസൂക്തത്തിലാണു നാലു ജാതികളുടെ പേരുകൾ ആദ്യം പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്. വേദത്തിലെ മററു ഗീതങ്ങളെക്കാൾ വളരെ നൂതനമെന്നു അഭിപ്രായമുണ്ട്

പുരുഷാകാരം-൧ ആൺരൂപം നുഷ്യരൂപം.

പുരുഷാകൃതി-൧. ആണിന്റെ ആകൃതി ൨. മനുഷ്യന്റെ ആകൃതി

പുരുഷാഗ്രേസരൻ-പുരുഷശ്രേഷ്ഠൻ.

പുരുഷാദൻ-മനുഷ്യമാംസം ഭക്ഷിക്കുന്നവൻ.

പുരുഷാദ്യൻ-വിഷ്ണു.

പുരുഷാന്തരം-നൂറു വർഷകാലം, ഒരു മനുഷ്യൻ ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കാലം.

പുരുഷായുസ്സ്-ഒരു മനുഷ്യന്റെ ജീവിതകാലം, നൂററിരുപതു വയസ്സ്.

പുരുഷാരം-ജനക്കൂട്ടം.

"ഊട്ടിലെങ്ങും ചോറുകിട്ടാ
പുരുഷാരത്തിന്റെ മൂലം"
(പഞ്ചോർന്ദ്രാപാഖ്യാനം തുള്ളൽ).

പുരുഷാൎത്ഥം-ധൎമ്മം, അൎത്ഥം, കാമം, മോക്ഷം ഇവ നാലിനും കൂടെ പറയുന്ന പേർ (ചതുർവൎഗ്ഗം).

'ധൎമ്മവുമൎത്ഥം കാമം
മോക്ഷമതും നാലിതാചതുൎവ്വൎഗ്ഗം'

കാമം = ആഗ്രഹം. മോക്ഷം = സ്വൎഗ്ഗം ധൎമ്മം = സുകൃതം, അൎത്ഥം = സമ്പത്ത്.

പുരുഷോത്തമൻ-വിഷ്ണു

പുരുഹ-വി വളരെയുള്ള. പുരുക്കളെ (അനേകത്തെ) ഹനിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

പുരുഹൂതൻ-ഇന്ദ്രൻ. പുരു = ഏററവും. ഹൂതൻ = വിളിക്കപ്പെടുന്നവൻ യാഗത്തിൽ ഏററവും വിളിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. പുരു എന്ന അസുരനെ കൊന്നവൻ എന്നുമാം. വളരെ നാമമുള്ളവൻ എന്നും കാണുന്നു.

പുരുഹൂതം-കടകപ്പാലരി.

പുരൂരവസ്സ്-ചന്ദ്രവംശരാജാക്കന്മാരിൽ ഒന്നാമൻ ചന്ദ്രപുത്രനായ ബുധനു ഇളയിൽ ഉണ്ടായവൻ.

ഇദ്ദേഹം മഹാ സുന്ദരനും പരാക്രമിയും സത്യസന്ധനും ഭക്തനും ഉദാരശീലനുമായിരുന്നു. ഉൎവ്വശിയിൽ ഇദ്ദേഹത്തിനു ആറു പുത്രന്മാരുണ്ടായി. അവരിൽ ജ്യേഷ്ഠൻ ആയുസ്സായിരുന്നു ആയു എന്നും പറയുന്നുണ്ട്.

പുരൂരവാവ്-പുരൂരവസ്സ് (സകാരാന്ത ശബ്ദങ്ങളെ ഇങ്ങിനെ അവാന്തങ്ങളാക്കാറുണ്ട് ദുൎവ്വാസാവ്, സുപൎവ്വാവ് ഇത്യാദി)

പുരോഗ-വി. മുൻപിൽ നടക്കുന്ന, ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള, പ്രധാനമായ.

പുരോഗത-വി. മുമ്പെ പോയ.

പുരോഗമ-വി. മുമ്പേ സഞ്ചരിക്കുന്ന, മുമ്പിൽ ഗമിക്കുന്ന.

പുരോഗാമി-വി മുമ്പേ സഞ്ചരിക്കുന്ന. (നകാരാന്തമാണ്. സ്ത്രീ-പുരോഗാമിനി).

പുരോഗാമീ-നായ്.

പുരോഡി-ഉ. നദിയിലെ ഒഴുക്ക്. ഉ. ഇലകളുടെ കിരുകിര ശബ്ദം.

പുരോചനൻ-ദുൎയ്യോധനന്റെ ഗൂഢദൂതൻ.

വാരണാവത നഗരത്തിൽ പാണ്ഡവരെ നശിപ്പിപ്പാനായിത്തീൎത്തിരുന്ന കെട്ടിടത്തിനകത്തു ഈ പുരോചനനും, കിടന്നുറങ്ങി. ഇതു (അരക്കില്ലം) ഒരു ആഗ്നേയ ഗൃഹമായിരുന്നു. ഇതിൽ തീ കൊളുത്തുന്നതിനായിട്ടാണ് ഇവൻ കിടന്നിരുന്നതു. വിവരം മനസ്സിലാക്കിയ ഭീമൻ ആദ്യം ഇവൻ കിടന്ന സ്ഥലത്തിനു തീകൊളുത്തി അവനെ ദഹിപ്പിച്ചു. പിന്നീടു തുരങ്കം വഴി താനും സഹോദരന്മാരും മാതാവും രക്ഷയെ പ്രാപിച്ചു.

പുരോഡാശം-ഉ ഹോമദ്രവ്യം, ഹവിൎവ്വിശേഷം. ആദിയിൽ ദാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നത് എന്നൎത്ഥം.

'തിലതണ്ഡുലമാഷഞ്ച
സിതാമധുസമന്വിതഃ
ഘൃതേനസഹസംയുക്തഃ
പുരോഡാശഹവിൎവ്വിധിഃ'

എള്ള്, അരി, ഉഴുന്നു, പഞ്ചസാര, മധു ഇവയും നെയ്യും കൂടി കലൎത്തിയതാണ് ഹവിസ്സ് അല്ലെങ്കിൽ പുരോഡാശം.

'പുരോഡാശോഹവിൎഭേദേ
ചമസ്യാം പിഷ്ടകസ്യച,
രസോസാമലതായാശ്ച
ഹുതശേഷേച കീൎത്തിതഃ'

എന്നും കാണുന്നു.

ഉ. ഹോമശേഷം. ന. ജൂഹൂ.

പുരോധസ്സ്-പുരോഹിതൻ, കർമ്മങ്ങളെ ചെയ്യിപ്പിക്കുന്ന ആചാര്യൻ. മുമ്പിൽ നടന്നു പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പുരോധാനം-ക്രി. മുമ്പിൽ വെക്കുക. ഉ. ആചാര്യനാൽ ശുശ്രൂഷിക്കപ്പെടുക.

പുരോഭാഗം-അ. മുമ്പിലേഭാഗം.

പുരോഭാഗി-വി. ഉമ്മനസ്സുള്ള, മോക്ഷത്തെ മാത്രം കാണുന്ന. ആചാര്യം സേവിക്കുന്നവൻ എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. (നകാരാന്തം-സ്ത്രീ-പുരോഭാഗിനി).

'ശോഷ്ടീസാ വിരളാനേയത്രാഘട്ടതേ
സത്തമപുരോഭാഗിനാം'
(മോക്ഷോപായത്രയ ഓട്ടൻതുള്ളൽ)

ഒരുവനുള്ള മോക്ഷഹേതുക്കളിൽ മോക്ഷത്തെ മാത്രം ഭാവിക്കുന്നവനത്രേ പുരോഭാഗി.

പുരോമാരുതൻ-കിഴക്കൻ കാറ്റ്.

പുരോഹിതൻ-യാഗാദി കർമ്മങ്ങളെ പറഞ്ഞു ചെയ്യിക്കുന്നവൻ, ധർമ്മകാര്യാധ്യക്ഷൻ. മുമ്പിൽ നടന്നു പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പര്യായം-പുരോധസ്സ്.

പുല-വി. വിസ്തൃതമുള്ള, പരന്ന, വലിയ.

പുല-ക്രി. സംബന്ധത്തിൽ ഒരുത്തൻ മരിച്ചാൽ കഴിച്ചു കിയസത്തോടുള്ള അയ്യായ്ക. ഉ. (സം). കുതിരയുടെ ഒരുമാതിരി നടപ്പ്.

പുലകം-ക്രി. കണ്ടം. ഉ. അരിതാരം. സ. ഇന്ദ്രനീലക്കല്ല്. ര. വൈരം.

പുലകാ-ഉടുമ്പ്.

പുലകി-വലിയ കടംപു്.

പുലകുളി-പുല കഴിഞ്ഞാലുള്ള കുളി.

പുലക്കള്ളി-പുലയസ്ത്രീ, ചണ്ഡാലി.

പുലക്കഴിയൻ-പുലക്കിടാത്തൻ.

പുലക്കൊട്ടിൽ-പുലമാടം, പുലയന്റെ പുര.

പുലച്ചണ്ഡാളൻ-പുലയന്റെ ദൈവം.

പുലച്ചാള-പുലമാടം, പുലക്കൊട്ടിൽ.

പുലച്ചി-പുലക്കള്ളി.

പുലൻ-ഇന്ദ്രിയം.

പുലച്ചുതി-പുലയന്റെ ശവം അടക്കുന്ന സ്ഥലം.

പുലപ്പു-കൃത്രിമമായി കാണുന്ന മീൻ.

പുലബന്ധം-മരിച്ചാൽ പുലകൊള്ളുന്നതിനുള്ള പരസ്പരസംബന്ധം

പുലം-ക്രി. ദേഹത്തിലേ രോമം വളരുക. ഉ. (മ). കന്നുകാലികളെ തീറ്റുന്ന സ്ഥലം. സ. ഇന്ദ്രിയം. ര. ഇന്ദ്രിയജ്ഞാനം, ഉണർവ്, ബുദ്ധിശക്തി

പുലമാടം-പുലയന്റെ പുര

പുലമാതണം-പുലയന്റെ പാവു്, പുലയനെ സേവിക്കുന്ന ഒരു ഉമ്മത്തി.

പുലമ്പൽ-ക്രി. പറഞ്ഞുകൊണ്ടു കരകയും മറവും ഉ. ഒപ്പാരം (ഒപ്പാരി).

പുലമ്പുന്നു-ക്രി. വിഷാദത്തോടെ കരകയും പറകയും ചെയ്യുന്നു, വിലപിക്കുന്നു. ഉ. ശബ്ദിക്കുന്നു. ഉ. വേഗത്തിൽ സംസാരിക്കുന്നു. ര. ഉണ്ടാവുന്നു. ൽ. പറയുന്നു. ൟ. വിളങ്ങുന്നു.

പുലയടിയാൻ-പുലയൻ.

പുലയർ-ഒരു താണ ജാതിക്കാർ, കേരളത്തിലേ തൊഴിമ നിവാസികളിൽ ഒരു വർഗ്ഗം.

ഇവ ജാതിക്കാക്ക പണ്ടു വളരെ തിണ്ടൽ ഉണ്ടായിരുന്നു.

പുലയാടി-വ്യഭിചാരം ചെയ്യുന്ന സ്ത്രീ, സ്ത്രീകളെ ശകാരിക്കുന്ന ഒരു വാക്ക്.

പുലയാടുന്നു-വ്യഭിചരിക്കുന്നു, (പുലയാടിക്ക-വ്യഭിചരിപ്പിക്ക).

'കൊല്ലുമതല്ലയാക്കിൽ പുലയാടിയ്ക്കു-
മില്ലൊരു നല്ലതൊരു ജാതിയും ഹരെ
(അദ്ധ്യ-രാമ)

പുലയാടീടുന്നവർക്കിരിയു പാവചമ
ച്ചുലവെച്ചുതിപ്പഴുപ്പിച്ചതുതഴുകിയ്ക്കും'
(ഭാഗവതം)

പുലയാട്ട്-വ്യഭിചാരം.

പുലയാൾ-പുലയൻ.

പുലയി-പുലക്കള്ളി, പുലയന്റെ സ്ത്രീ.

പുലരി-പ്രഭാതം

പുലരിവനിത പ്രഭാതദേവി.

പുലരുന്നു-ഹ നേരംവെളുക്കുന്നു. ഉ. ഉപജീവിക്കുന്നു

പുലരേ-അ. കാലത്തേ, പകൽ തുടങ്ങിയ ഉടനെ.

പുലർ-ഹ ഉഷസ്സ്, സൂര്യോദയസമയം. ഉ. ഉപജീവനം. ന. അഭിവൃദ്ധി.

പുലർകാലേ-അ. അധികം കാലത്തേ, ആദിത്യനുദിച്ച ഉടനെ.

പുലർച്ച-ഹ നേരംവെളുക്കൽ, പ്രഭാതം ഉ. ഉപജീവനം, നിത്യവൃത്തി കഴിക്കുക ന. അഭിവൃദ്ധി

'ശിഷ്ടന്മാർക്കു പുലർച്ചയില്ലാത്തതുകൊണ്ടും'
(കുചെലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

ര. രക്ഷ.

പുലർത്തത-ഭക്ഷിപ്പാനും മററും കൊടുത്തു രക്ഷിക്കുക.

പുലർത്തുന്നു-ഹ. രക്ഷിക്കുന്നു, പോററുന്നു.

പുലസ്ത്യൻ, പുലസ്തി-ഒരു മഹർഷി, പ്രജാപതി, കുബേരന്റെയും രാവണന്റെയും പിതാവായ വിശ്രവസ്സിന്റെ അച്ഛൻ. രാക്ഷസരെല്ലാം ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സന്തതികളാണ്.

പുലഹൻ-ഹ. ഒരു മഹർഷി, ഒരു പ്രജാപതി. ഉ. ഒരു ഗന്ധർവൻ.

പുലാ-അണ്ണാക്ക്, ചെറുനാക്ക്.

പുലാകം-ഹ. പതിർ. ഉ. കട്ടച്ചോറു, ചോററിന്മണി, വററ് ന. കഞ്ഞിത്തെളി. ര. ചുരുക്കുക; ചുരുക്കം, വിസ്തരമില്ലായ്ക.

പുലായിതം-കുതിരച്ചാട്ടം.

പുലാലയൻ-കുബേരൻ.

പുലാവ്-ഒരു വൃക്ഷം. പര്യായങ്ങൾ-പനസം, കണ്ടകിഫലം.

പുലി-ഒരു കാട്ടുമൃഗം.

പുലിയുടെ മാംസം സിംഹമാംസത്തോടു തുല്യമാണ്. സം-ചിത്രവ്യാഘ്രം ഇം-Leopard.

പുലികം-പാമ്പ്.

പുലിച്ചുവടി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

പുലിച്ചുവട് എന്നു ചിലർ പറയുന്നു. പുലിച്ചുവടിക്കു നാഗുണത്തിന്റെ ഗുണമുണ്ട്. വിശേഷാൽ ഗന്ധം കൂടുതലാണത്രേ നാഗുണം വലുതും പുലിച്ചുവടി ചെറുതുമാണ്. സം-നഖരീ, നഖീ. ത-പുലിയുകിർ. പര്യായങ്ങൾ-വ്യാളായുധം, വ്യാഘ്രനഖം, കരജം, ചക്രകരകം.

പുലിത്തോൽ-പുലിയുടെ തോൽ,

പുലിനഖം-പുലിയുടെ നഖം.

പുലിപ്പല്ല്-പുലിയുടെ പല്ല്.

പുലിമുഖം, പുലിമുട്ട്-ആററുവക്ക് ഇടിഞ്ഞുപോകാതിരിപ്പാൻ കെട്ടുന്ന മുട്ട്.

പുലിയംമുകിൾ-ഒരു നിലയുള്ള തുറന്ന മാളിക (പുലിമുഖമുകിൾ)

പുലിയങ്കം-വലിയ അഭ്യാസികൾ പുലിയുമായിട്ടു ചെയ്യുന്ന യുദ്ധം.

പുലിയുകിർ-പുലിച്ചുവടി.

പുലിരികം-സർപ്പം.

പുലിവാൽ-പുലിയുടെ വാൽ.

പുലിവാൽപിടിക്കുന്നു തന്നത്താൻ അനർത്ഥത്തിൽ ചെന്നു ചാടുന്നു(ശൈലി)

പുലിവാൾ-ഒരുമാതിരി വാൾ.

പുലോമ-ഒരു ദൈത്യസ്ത്രീ. (ഇവളിൽ നിന്നുണ്ടായവർ പൌലോമന്മാർ)

പുലോമജ-ഇന്ദ്രാണി, ഇന്ദ്രന്റെ ഭാര്യയായ ശചി, പുലോമമുനിയുടെ പുത്രി.

പുലോമൻ-ഒരു മുനി.

പുലോമാ-ഭൃഗുമുനിയുടെ ഭാര്യ, ച്യവനന്റെ അമ്മ.

പുലോമാവ്-ഒരു രാക്ഷസൻ ഇന്ദ്രന്റെ ഭാര്യയായ ശചിയുടെ പിതാവ്.

മകളെ അപഹരിച്ചു കൊണ്ടുപോക കൊണ്ടു ഇന്ദ്രനെ ശപിച്ചു ഇന്ദ്രൻ അവനെ വധിച്ചു.

പുൽ, പുല്ല്-ഹ. ദർഭ, കറുക മുതലായ ചില പച്ചകൾക്കു പറയുന്ന പേർ. ഉ. സാരമില്ലാത്തത്. ന. കഴലിന്റെയും മററും ഉത്തുന്ന അററത്തു വെക്കുന്ന ഒരു വസ്തു. ർ. പഞ്ഞപ്പുല്ല്.

പുൽകുന്നു-കെട്ടിപ്പിടിക്കുന്നു, ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നു

പുല്ക്കട്ട-കട്ടയായിട്ടു വെട്ടിയെടുത്ത പുല്ല്.

പുല്ക്കസൻ-പറയൻ, ചണ്ഡാലൻ.

പുല്ക്കുങ്കുമം-ഒരു വൃക്ഷം.

പുൽക്കുങ്കുമം കഫം, വാതം, ചൊറി ചിരങ്ങ് മുതലായവക്കു നന്നു. കാശ്മീരദേശത്തിലുണ്ടാകുന്നു. സം-തൃണകുങ്കുമം

പുൽക്കൂട്ടം-പുല്ലിന്റെ കൂട്ടം.

പുല്ക്കെട്ട-കെട്ടിയ പുല്ല്,

പുല്ക്കൊടി-പുല്ല്.

പുല്ഗലം-പിണ്ഡം.

'മൂത്രമാംസാമേദ്ധ്യാന്ത്രപുല്ഗല പിണ്ഡമാകം'

(രാമായണം)

പുല്പ്-ആററിലെ തുരുത്ത്, മണൽത്തിട്ട.

പുല്പണ്ടാ-പശുക്കളുടെ ആമാശയം.

പുല്പാ, പുല്ലുപാ(യ്)-ഒരു മാതിരി പുല്ലുകൊണ്ടു നെയ്തുണ്ടാക്കിയ പായ്.

പുൽപിഞ്ഞാ-കുററക്കാരെ നാടുകടത്തുന്ന സ്ഥലം.

പുല്പുറം-ഹ. പുൽതകടി. ഉ. മേച്ചിൽ സ്ഥലം.

പുല്പോന്ത്-ഹ. ഒരുവക പക്ഷി. ഉ. ചാടുന്ന ഒരു ചെറിയ പ്രാണി, വിട്ടിൽ.

പുൽവിഷം-നൂലുപോലെയുള്ള ഒരുവക പുല്ല്.

ഇതു കന്നുകാലികൾക്കു ആപൽകരമായതാണ്. തൊട്ടാൽ വ്രണം ഉണ്ടാകും.

പുല്ല-കന്നുകാലിക്കുള്ള ഒരുമാതിരി മഞ്ഞനിറം.

പുല്ലട-പഞ്ഞപ്പുല്ലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു പലഹാരം.

പുല്ലട്ടം-മേല്പുരക്കു താഴെയുള്ള ഉണക്കപ്പുൽ ശേഖരിപ്പു സ്ഥലം.

പുല്ലൻ-ഹ. കൊള്ളരുതാത്തവൻ. ഉ. ഒരു മത്സ്യം. ന. ഒരുമാതിരി പാമ്പ്. ർ പുല്ലങ്കടി

പുല്ലങ്കടി-ഒരുവക കണ്ണിട്ടീനം.

പുല്ലയരി, പുല്ലൈരി-വയ്ക്കോൽ തുറു.

പുല്ലരി-ഹ. പഞ്ഞപ്പുല്ലിന്റെ അരി. ഉ. ചാമ.

പുല്ലാക്ക്-ഒരാഭരണം.

മൂക്കിൽ രണ്ടു ദ്വാരത്തിനും മാദ്ധ്യ ഇടുന്ന ഒരു ആഭരണം. സ്വർണ്ണത്തിൽ കല്ലുവെച്ചിരിക്കും.

പുല്ലാങ്കുഴൽ – വേഴങ്കോലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന കുഴൽ.

പുല്ലാഞ്ഞി – ഒരുവക വിഷമധികമുള്ള സർപ്പം.

പുല്ലായനിമൂർക്കൻ–ഒരു പാമ്പ്.

പുല്ലായനി–ഒരു കാട്ടുചെടി.

പുല്ലായിനി–പാവൽ.

പുല്ലിംഗം–ഹ. പുരുഷന്റെ അടയാളം. ഉ. (വ്യാകരണപ്രകാരം) ലിംഗങ്ങൾ മൂന്നുള്ളതിൽ ഒന്ന്. വിശേഷബുദ്ധിയുള്ളവരിൽ പുരുഷജാതിയെ കുറിക്കുന്നത്

ഹ. പുല്ലിംഗം–പുരുഷനെ കുറിക്കുന്നത്. ഉ–ം (കള്ളൻ).

ഉ. സ്ത്രീലിംഗം–സ്ത്രീയെ കുറിക്കുന്നതു. ഉ–ം (കള്ളി)

ന. നപുംസകലിംഗം–ആണും പെണ്ണുമല്ലാത്തതിനെ കുറിക്കുന്നത്. (കള്ളം)

പുല്ലുവട്ടി–ഹ. പുല്ലുകൊണ്ടു നെയ്തുണ്ടാക്കിയ ഒരു പാത്രം. ഉ. പശുവിന്നു തിന്മാൻ പുല്ലിട്ടുകൊടുക്കുന്ന ഒരു വട്ടി.

പുല്ലൂന്നി–പന്നിയുടെ മുതുകിലെ മുടി.

പുല്ലൂരി–ഹ. കാലിന്റെ മുട്ടിന്നു താഴെ നീളത്തിലുള്ള മുൻഭാഗം. കണങ്കാൽ. ഉ. പുല്ലൂരിപ്പാമ്പു.

പുല്ലൂരിക്കുഴ–കഴുത്തിലെ ഒരാഭരണം.

പുല്ലൂർവൎണ്ണൻ–പുളിവൎണ്ണൻ.(A deity of Tiyars) തീയരുടെ ഒരു ദൈവം.

പുല്ലേററകുട്ടൻ–നല്ലവണ്ണം തിന്നുമദിച്ചകാള.

പുവനി–ഭൂമി. (പ–മ).

പുവ്വൽ–പിഞ്ച്.

പുവ്വത്ത്–ഒരങ്ങാടിമരുന്നു.

പുവ്വത്തെണ്ണ–പൂവക്കുരുവിൽ നിന്നെടുക്കുന്ന എണ്ണ.

പുവ്വം–ഒരു വൃക്ഷം.

പുവ്വത്തി–ഒരു മരം, ഉറഞ്ചിമരം. പൎയ്യായങ്ങൾ അരിഷ്ട, പേനിലം.

പുവ്വങ്കുറുന്തൽ–ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

പുഷിത–വി. വളൎക്കപ്പെട്ട. പുഷ്ടിയെ പ്രാപിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

പുഷ്കം–പോഷിപ്പിക്കുന്നത്.

പുഷ്കരകാന്തൻ–സൂൎയ്യൻ.

പുഷ്കരകാന്തൻ അസ്തമിച്ചീടിനാൻ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

പുഷ്കരചൂഡൻ–ലോകാലോക പൎവ്വതത്തിൽ നാലു ദിക്കിലുമുള്ള നാലു ദിഗ്ഗജങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

പുഷ്കരൻ–ഹ. ഒരു രാജാവ് ഉ. വരുണന്റെ പുത്രൻ. ന. കൃഷ്ണൻ ൪. ശിവൻ. ൫. ഭരതന്റെ പുത്രനായ ഗാന്ധാരരാജാവു ൬. നളന്റെ ഒരു സഹോദരൻ. ൭. ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ.

പുഷ്കരപുത്രി–ലക്ഷ്മിദേവി.

'പുഷ്കരപുത്രീരമണൻ പുരാതനൻ'
(രാമായണം)

പുഷ്കരം–ഹ. താമര. ഉ. വെള്ളം. പുഷ്ടിയെ ചെയ്യുന്നതു എന്നൎത്ഥം. ന. ആകാശം. പുഷ്ടിയെ പ്രാപിക്കുന്നത്; അവകാശത്തെ പോഷിപ്പിക്കുന്നത്, വെള്ളത്തെ കൊടുക്കുന്നത് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ. ൪. സപ്തദ്വീപുകളിൽ ഒന്ന്.

'സാദരം ദ്വിഷോഡശലക്ഷം വിസ്താരത്തോടും നീളെയങ്ങതിൻപുറം പുഷ്കരദ്വീപമതു*കേളറപത്തുനാലുലക്ഷം യോജനതന്നെ വിസ്താരമവിടെപ്പൊന്മയമായിരിപ്പൊരു*പത്മമുണ്ടല്ലോ പതിനായിരമിതളോടും ബ്രഹ്മാവിന്നിരിപ്പതിന്നടുവിലാകുന്നിതു*തൻമൂലം പുഷ്കരദ്വീപെന്നു പേരുണ്ടാസ്പന്നു'

ല. പുഷ്കരമൂലം എന്നമരുന്ന്. ന്യ ആനനുബ്ബിരക്കെയുടെ പൂവ്വം. ഒ ഒരു സ്ഥലത്തിന്റെ പേർ. വ്യ. വാദ്യത്തിൽ കൊട്ടുന്ന ഭാഗം. ൻ. വാളിന്റെ പരന്ന ഭാഗം. ഫാ. അമ്പ് ഫ്ര. ക്രട്ട്. ഫ്ര. പണ്ടേരികോഴി. ഫ്ന. ഒരു തീർത്ഥം. ഫ്ര. പൊയ്ക. ഫ്ര. കൊട്ടം. ഫ്ന പായ്.

പുഷ്കരമൂലം-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

പുഷ്കരമൂലം കൊട്ടത്തിൽ ഒരുവകയെന്ന അഭിപ്രായം കാണുന്നു. വാതം, കഫം, ജ്വരം, അരുചി, ഇക്കിൾ മുതലായവ നന്നു. ഇതു കിട്ടാതെ വന്നാൽ പകരം കൊട്ടം ചേർക്കാം, ര-മേട്ടത്താമരെക്കിഴങ്ങ്.

പുഷ്കരശായികാ-താമരക്കിളി.

പുഷ്കരാഖ്യ -പണ്ടരേക്കോഴി. താമരപ്പൂവിന്റെ പേരുള്ളതു എന്നർത്ഥം. (താമരപ്പൂവിന്റെ പര്യായങ്ങളെല്ലാം ഇതിന്റെയും പര്യായമാകുന്നു).

ഇതു ജലാശയാടു സംബന്ധമുള്ള ഒരു പക്ഷിയാണ്. 'നീർക്കാക്ക' എന്നു ചിലരുടെ പക്ഷം.

പുഷ്കരാക്ഷി-വി. താമരപ്പൂപോലെ കണ്ണുള്ള, സൌന്ദര്യമുള്ള.

പുഷ്കരാക്ഷൻ-വിഷ്ണു.

പുഷ്കരിണി-ഫ. ഒരുമാതിരി കുളം. പുഷ്കരം (ജലം) ഉള്ളതു എന്നർത്ഥം. കൊക്കരണി, താമരക്കുളം, താമരപ്പൊയ്ക, പൊയ്ക. ഫ. പിടിയാന. ന. കാരിലത്താമര.

പുഷ്കരീ-ആന.

പുഷ്കല-വി. ഫ. പ്രധാനമായ ഫ. വളരെയുള്ള. ന. പൂർണ്ണമായ. ര. അതിശയേന ശോഭായമാനമായിട്ടുള്ള. ഭ. സമീപമുള്ള. ന്യ ഐശ്വര്യമുള്ള. ം. പ്രതിധ്വനിപ്പിക്കുന്ന. വ. ഉത്തമമായ

'പുഷ്കലമരതകപുഷ്കരം'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

ൻ. മനോഹരമായ. ഫാ. തടിച്ച.

പുഷ്കലകൻ-ബുദ്ധസന്ന്യാസി.

പുഷ്കലകം-ഫ. അമ്പ്. ഫ. തേൻ. ന. കസ്തൂരിമൃഗം.

പുഷ്കലൻ-ഫ. ശിവൻ. ഫ. മേഘപ്രവ്രം. ന. ഭരതന്റെ ഒരു പുത്രൻ.

പുഷ്കലം- ഫ. പ്രളയ കാലത്തിലെ മേഘങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

പുഷ്കലം, ആവർത്തം മുതലായ മേഘം മൂടങ്ങിയും വർഷിച്ചുണ്ടാകുന്നതു പ്രളയ സമുദ്രമുണ്ടാകുന്നതു.

ഫ. ഒരു വാദ്യം. ന. മേഘപ്രവ്രം. ഭ. ഒരളവു് (നൂഴ കൈനിറയെ).

പുഷ്കലസൻ-ചണ്ഡാലൻ.

പുഷ്ട-വി. വളർക്കപ്പെട്ട.

പുഷ്ടം-പുഷ്ടിയെ പ്രാപിപ്പിക്കപ്പെട്ടതു്, പോഷിപ്പിക്കപ്പെട്ടതു എന്നർത്ഥം.

പുഷ്ടമോദം-അ. അധികം സന്തോഷത്തോടെ.

പുഷ്ടി-ഫ. കനത്തറം. ഫ. ശക്തി. ന. വണ്ണം. ര. സമ്പത്തു്. ഭ. അമുക്കിരം. ന്യ. പുഷ്ടി.

പുഷ്ടികാ-കക്കാ.

പുഷ്ടിവർദ്ധനം-കോഴി.

പുഷ്ടീകരിക്കുന്നു-പുഷ്ടിപ്പെടുത്തുന്നു, ബലപ്പെടുത്തുന്നു.

പുഷ്പകൻ-ഒരു അമ്പലവാസി.

ഇവർക്കു ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ പൂവും മാലയും കൊണ്ടുവരുന്ന ജോലിയാണ്.

പുഷ്പകം-൧. വൈശ്രവണന്റെ വിമാനം

പുഷ്പകവിമാനം കുബേരനു ബ്രഹ്മാവു ദാനം ചെയ്തതാണ്. ഈ വിമാനത്തെ രാവണൻ അപഹരിച്ചു. രാവണവധം കഴിഞ്ഞശേഷം ശ്രീരാമനും സീതയ്ക്കു ലക്ഷ്മണനും മററും ഇതിൽ കയറിയാണു അയോധ്യക്കു പോയതു്. വിമാനം തിരിയെ വൈശ്രവണനെത്തന്നെ പ്രാപിച്ചു.

പുഷ്പംപോലെ ഭംഗിയുള്ളതു എന്നർത്ഥം. ൨. രത്നവലയം. ൩. പിച്ചള, ക്ലാവ്. ൪. കണ്ണിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം. ൫. കുസുമാഞ്ജനം. ൬. ഇരിമ്പ്. ൭. പുഷ്പകാസീസം. ൮ വെള്ളോട്ട്. ൯. രസാഞ്ജനം. ൧൦. കാരീയം.

പുഷ്പകാസീസം-രസായനമണ്ഡന വർഗ്ഗത്തിൽ പെട്ട ഒരു ഉപരസദ്രവ്യം.

അരച്ചു തേച്ചാൽ ത്വശോക്ഷങ്ങൾ നീങ്ങും. ഇം-Green or black sulphate of iron.

പുഷ്പകീടം-വണ്ട്.

പുഷ്പകേതു-൧. കാമദേവൻ. ൨. കുസുമാഞ്ജനം. പുഷ്പത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പിച്ചള ഉലയിൽ വച്ച് ഊതുമ്പോൾ അതിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന കിട്ടമാണു 'പുഷ്പകേതു' എന്നു കാണുന്നു. പുഷ്പാഞ്ജനം എന്നും പറയും.

പുഷ്പഗന്ധം-പൂവിന്റെ മണം.

പുഷ്പഘാതകം-മുള.

പുഷ്പജം-പനിനീർ.

പുഷ്പമഞ്ജരികാ-നീലത്താമര. വിടിന്നു നില്ക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പുഷ്പതല്പം-പൂമെത്ത, പൂക്കൾകൊണ്ടു മെത്തപോലെ വിരിച്ചതു്.

പുഷ്പദണ്ഡം-വാഴയുടെ കുമ്പിന്റെ മേൽഭാഗം (തടി). കാളാമുണ്ടം.

പുഷ്പദന്തൻ-൧. വായുക്കോണിലെ ആന, ഒരു ദിഗ്ഗജം. പുഷ്പംപോലെ ഭംഗിയുള്ള കൊമ്പുകൾ ഉള്ളതു എന്നർത്ഥം. ൨. ശിവന്റെ ഒരു അനുചരൻ ൩. മഹിമസ്തോത്രം എന്ന പുസ്തകത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥകർത്താവ്. ൪. ചന്ദ്രനും സൂർയ്യനും. ൫. ശിവന്റെ ഒരു മുഖ്യപരിചാരകൻ.

ശിവന്റെ ഈ പരിചാരകൻ ശിവൻ പാർവ്വതിയോടു സ്വകാര്യം പറഞ്ഞതു ഒളിച്ചുനിന്നു കേട്ട് അതിനെ പ്രസിദ്ധമാക്കുകകൊണ്ടു ശപിക്കപ്പെടുകയും വൈയാകരണനായ കാത്യായനനായിജനിക്കയും ചെയ്തു.

പുഷ്പദ്രവം-പനിനീരു.

പുഷ്പദ്ധ്വജൻ-കാമദേവൻ.

പുഷ്പധനുസ്സ്-കാമദേവൻ.

പുഷ്പധന്വാവ്-കാമദേവൻ.

പുഷ്പധാരണൻ-വിഷ്ണു.

പുഷ്പന്ധയം-തേനീച്ച.

പുഷ്പപത്രീ-കാമദേവൻ.

പുഷ്പപുരം-ഒരു രാജധാനി, പാടലിപുത്രം.

പുഷ്പഫലം-൧. പ്ലാവുവൃക്ഷം, ൨. വലിയ കമ്പളങ്ങ.

പുഷ്പബാണൻ-കാമദേവൻ.

പുഷ്പം-൧. പൂവ്. മററു പര്യായങ്ങൾ-സുമനസ്സ്, പ്രസൂനം, കുസുമം, സുമം.

പുഷ്പസ്യധാരണം കാന്തി
വർദ്ധനം കാമകാരകം
ഓജഃശ്രീവർദ്ധകഞ്ചൈവ
പാപഗ്രഹവിനാശനം'

൨. സ്ത്രീകളുടെ ആർത്തവം, രജസ്സ്. ഗർഭാശയത്തെ വിടിർത്തുന്നതെന്നർത്ഥം.

ന. വിടിച്ച്. ൪. തൂണിയാങ്കം. ൫. കണ്ണിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം. ൬. ഒരു വലിയ സംഖ്യ (100,000 Millions).

പുഷ്പമകരാലയം-സമുദ്രം.

പുഷ്പമിത്രൻ-ഒരു സേനാധിപതി.

പുഷ്പമിത്രൻ പാടലിപുത്രം എന്ന പുരത്തിൽ വാണിരുന്ന മൌര്യ്യകുല രാജാക്കന്മാരിൽ പത്താമത്തെ രാജാവായിരുന്ന ബൃഹദ്രഥന്റെ സേനാപതിയായിരുന്നു. മൌര്യ്യർക്ക ശേഷം വന്ന ശൃംഗരാജാക്കന്മാരിൽ ഒന്നാമത്തെവൻ. പാടലീപുത്രത്തിൽ വാണു. ഈ രാജാവിന്റെ കാലത്താണ് പതഞ്ജലി ജീവിച്ചിരുന്നതു്.

പുഷ്പരഥം-ഒരുമാതിരിതേരു്, പുഷ്യരഥം.

പുഷ്പരജസ്സു-കുങ്കുമം.

പുഷ്പരസം-൧. പൂന്തേൻ. ൨. പനിനീർ.

പുഷ്പരാഗം-പുഷ്യരാഗം, ഒരുമഹാരത്നം.

വാതം, നേത്രരോഗം, വിഷം ഇവയെ ശമിപ്പിക്കും. മഞ്ഞനിറം, കാന്തി, തൂക്കത്തിൽ കുറവു്, മിനുപ്പു്, നിർമ്മലത, വൃത്താകൃതി, തൊട്ടാൽ തണുപ്പു്, സുരംഗത ഇവ നല്ല പുഷ്പരാഗത്തിന്റെ ലക്ഷണമാകുന്നു. ത-പുട്പരാകം, ഇം-Topaz ടോപാസ്.

പുഷ്പരേണു-പൂമ്പൊടി.

പുഷ്പരോചനം-നാഗപ്പൂവു്.

പുഷ്പലാപൻ-പൂ പറിക്കയും മാല കെട്ടുകയും ചെയ്യുന്നവൻ.

പുഷ്പലിട്ടു്, പുഷ്പലിക്ഷം-വണ്ടു്. പുഷ്പരസത്തെ ലേഹനം ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം.

പുഷ്പവത്-വി. വിടിരുന്ന.

പുഷ്പവൽ-വി. പുഷ്പമുള്ള.

പുഷ്പവതി(തി)-തീണ്ടായിരിക്കുന്നവൾ രജസ്സുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

പുഷ്പവത്തുക്കൾ-ആദിത്യനും ചന്ദ്രനും കൂടെ പറയുന്ന ഒരു പേർ.

പുഷ്പവനം-പൂങ്കാവു്.

പുഷ്പവാടി(കാ)-൧. പൂത്തറ. ൨. പൂന്തോട്ടം.

പുഷ്പവാന്മാർ - ആദിത്യനും ചന്ദ്രനും. ശോഭയുള്ളവർ എന്നർത്ഥം.

ഈ ശബ്ദം ഏകവചനമായി പ്രയോഗിച്ചാൽ സൂര്യൻ എന്നോ ചന്ദ്രൻ എന്നോ അതിനു ചേർച്ചക്കു തക്കവണ്ണം അർത്ഥത്തെ കല്പിക്കാമെന്നു വിചാരിച്ചു പോകരുതു്.

പുഷ്പവൃഷ്ടി-പൂമഴ, പൂ കൊണ്ടു മഴപോലെ ചൊരിയുക.

പുഷ്പവേണി-പുഷ്പമാല.

പുഷ്പശയ്യ-പൂമെത്ത, പൂ കൊണ്ടു മെത്തപോലെയുണ്ടാക്കിയതു്.

പുഷ്പശരൻ-പൂവമ്പൻ, കാമദേവൻ.

പുഷ്പശരാസനൻ-കാമദേവൻ.

പുഷ്പശൂന്യം-അത്തിയാൽ.

പുഷ്പസമയം-വസന്തകാലം. വിശേഷപുഷ്പങ്ങൾ ഉള്ള സമയം എന്നർത്ഥം.

പുഷ്പസായകൻ-കാമദേവൻ.

പുഷ്പസാരം-൧. പൂന്തേൻ. ൨. പനിനീർ. ൩ തുളസി.

പുഷ്പസ്വേദം-പനിനീർ.

പുഷ്പഹാസൻ-വിഷ്ണു.

പുഷ്പഹാസം-പൂക്കൾ വിടിരുക.

പുഷ്പഹാസാ - തീണ്ടാരിയായിരിക്കുന്ന സ്ത്രീ.

പുഷ്പഹീന-പേറൊഴിഞ്ഞവൾ.

പുഷ്പാ-ചമ്പ എന്ന പട്ടണം, ഇപ്പോഴത്തെ ബഗൽപൂരു്.

പുഷ്പാജീവൻ-മാലകെട്ടുന്നവൻ.

പുഷ്പാഞ്ജനം-അഞ്ജനം പലവകയുള്ളതിൽ ഒന്നു്, കസുമാഞ്ജനം, പിച്ചളയു

ണ്ടാക്കുന്നതിനായി ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഇതിന് നാകവും ക്രൃമിയും നശി

കമുള്ള തയിർ കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന കറികളാണു നല്ലതെന്നു ഒരു പക്ഷമുണ്ട്. പുളിച്ച തയിർ ഉപയോഗിക്കുന്നതു ദേഹത്തിനു നന്നല്ല. തയിരിനു പുളി അധികം ഉണ്ടാകണമെങ്കിൽ രണ്ടുമൂന്നു ദിവസം അതിനെ പഴക്കണം. ഇതിനിടയ്ക്കു തയിർ ദുഷിച്ചുതുടങ്ങും. ജീർണ്ണം സംഭവിച്ച പദാർത്ഥത്തെ ഭുജിച്ചാൽ അതു ദഹനത്തെ ഇല്ലായ്മച്ചെയ്യും. ൨. വാളൻ പുളി. ൩. കടമ്പുളിയും മററും.

പുളികടി-൧. സ്ത്രീകൾക്കു ഗർഭമുണ്ടായാൽ ഒൻപതാംമാസത്തിൽ ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം. ൨. പുളികടിക്കുക.

പുളിക്കുന്നു-പുളിരസമുണ്ടാകുന്നു. (സ. ക്രി. പുളിപ്പിക്കുന്നു).

പുളിങ്കറി-പുളി കൂട്ടിവെക്കുന്ന കറി.

പുളിങ്കുരു-പുളിയുടെ കുരു.

പുളിങ്ങ-൧. അച്ചിങ്ങാപ്പുളി, പുളിയങ്ങ. പര്യായങ്ങൾ-തിന്തിഡീകം, ചുക്രം, വൃക്ഷാമ്ലം. ൨. ഇടചുരുക്. ൩. ശൂദ്രസ്ത്രീകൾ കഴുത്തിൽ കെട്ടുന്ന ഒരാഭരണം.

പുളിച്ചമാവ്-പുളിപ്പിച്ച അരിമാവ്.

പുളിച്ചതികട്ടൽ - ദഹനക്കേടുകൊണ്ടു വയററിൽനിന്നു മേല്പോട്ടു പുളിരസത്തോടുകൂടെ വരുന്ന ഒരു ശ്വാസം.

പുളിച്ചുനാറുന്നു-പുളിച്ചു ദുർഗ്ഗന്ധം ഉണ്ടാകുന്നു.

പുളിഞരമ്പ്-പുളിയുടെ ഞരമ്പ്, വാളൻ പുളിമരത്തിന്റെ ഇലയിലും കായിലും ഉള്ള ഞരമ്പ്.

പുളിഞ്ചാണ-പുളി കുരുവുകളഞ്ഞു ഇടിച്ചു കൂട്ടിയതു്.

പുളിഞ്ചാറ്-പുളി കലക്കി ഉപ്പും മുളകും കായവും ചേർത്തു് തിളപ്പിച്ചുണ്ടാക്കിയതു്.

പുളിഞ്ചി-ഒരു വൃക്ഷം.

വാതം, കഫം, വീക്കം ഇവക്ക് നന്ന്. മുള്ളുള്ളവള്ളിയാണ്. സം-ശ്രീവല്ലീ. പുളിഞ്ചിയുടെ കായ് രുചിയെ ഉണ്ടാക്കും. അരച്ചുതേച്ചാൽ മെഴുക്കിനെ കളയും. ഇല ഇഞ്ചയെപ്പോലെ ഇരിക്കും.

പുളിഞ്ചിക്ക — പുളിഞ്ചി മരത്തിന്റെ കായ്.

പുളിനം-൧. മണൽത്തിട്ട. വെള്ളം കയറുമ്പോൾ ഇല്ലാതാകുന്നതും താഴുമ്പോൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതും വിസ്താരമുള്ളതും എന്നർത്ഥം. ൨. ആറു മുതലായതിൽ ജലത്തിൽ ചിലേടത്തു പൊങ്ങിക്കാണുന്ന മണൽക്കൂട്ടം. ൩. നദിയുടെകര ൪. മണലുള്ള തീരപ്രദേശം.

പുളിനവതി-നദി.

പുളിന്ദൻ-കാട്ടാളൻ. കുററൻ ശരീരമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പുളിന്ദി (ന്ദീ)-കാട്ടാളസ്ത്രീ.

പുളിപ്പ്-പുളിരസം.

പുളിപ്പൻകോരപ്പുല്ല്-ഒരുവക പുല്ല്.

പശുക്കൾക്കു പാലിനെ കുറയ്ക്കും, കുതിരകൾക്കു പുഷ്ടിയെ ചെയ്യും. സം-ലവണതൃണം.

പുളിമണം - പുളിച്ചാലുണ്ടാകുന്ന ഒരു മണം.

പുളിമാങ്ങ-പുളിയുള്ള മാങ്ങ.

പുളിമാവ്-പുളിയന്മാവ്.

പുളിമ്പശ - പുളിങ്കുരുവുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പശ.

പുളിയഞ്ചീര-പുളിപ്പുക്കീര.

വാതം, ഗുല്മം, ശൂലം, ഛർദ്ദി ഇവക്കു നന്ന്. ഇല വെളുത്തതും പുളിയുള്ളതുമാണ് സം-ചുക്രം. ത-പുളിപ്പുക്കീരൈ.

ഇം-Bladdered Dock. ബ്ളാഡേർഡ് ഡാക്.

പുളിയൻ-വി. പുളിയുള്ള.

പുളിയൻ-പുലയൻ, പുല്ലൻ.

പുളിയാരൽ-ഒരു പച്ചമരുന്ന്. (തമിഴിൽ-ചടച്ചി), ദാഹമടക്കി. പര്യായങ്ങൾ-ചാംഗേരി, ചുക്രികാ, ദന്തശഠ, അംബഷ്ഠാ, അമ്ലലോണികാ.

പുളിയാരൽ പുളയിഞ്ചീരയിൽ ചെറിയ തരമാകയാൽ ചെറുതെന്നും വലുതെന്നുമല്ലാതെ ഭാഷകൾക്കു ഭേദമില്ലെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. കഫം, വാതം, ഗ്രഹണി, അൎശസ്സു, കുഷ്ഠം ഇവക്കു നന്ന്. രുചികരമാണ്. സം-ചാംഗേരീ. ഇം-Wood Sorrel വുഡ്സോരൽ.

പുളിയാരലിൻകിഴങ്ങ്-ഒരു മരുന്ന്, പുളിയാരലിന്റെ കിഴങ്ങ്.

പുളിയിഞ്ചി-ഒരു കറി.

പുളിരസം-പുളിപ്പ്, പുളി.

പുളിരസം ഭക്ഷിച്ചുണ്ടാകുന്ന അജീൎണ്ണത്തിങ്കൽ ഏലത്തരി, ചുക്ക് ഇവ കഷായംവെച്ച് പഞ്ചസാര ചേൎത്തു സേവിക്കുക. സം-അമ്ലം. ത-പുളിപ്പ്. ഇം-Sourness സൌവർനെസ്സ്.

പുളിവൎണ്ണൻ(കണ്ണൻ)-തീയരുടെ ഒരു ദൈവം.

പുളിശ്ശേരി-മോരു കൂട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു കറി.

പുളിശ്ശേരിവെയ്ക്കുക-നശിപ്പിക്ക, അനാവശ്യമായി ധാരാളം ചെലവഴിക്ക. (ശൈലി).

പുൾ-ഹ. ഏതെങ്കിലും ചെറിയ പക്ഷി. ഉ. കന്നുകാലിക്കുള്ള ഒരു ദീനം.

പുള്ളൂ്-ഒരു പക്ഷി.

പുള്ളടി-ഹ. ഒരു തൈ, ചെറുപ്പുള്ളടി. ഉ. വെള്ളിക്കോലിൽ അഞ്ചു് പത്തു് മുതലായ സംഖ്യകൾ അറിയുന്നതിനുണ്ടാക്കുന്ന ഒരടയാളം. ന. ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഇടുന്ന ഒരടയാളം.

പുള്ളൻ-കടൽമീൻ.

പുള്ളി-ഹ. തടവുകാരൻ. ഉ. അടയാളം. ന. വസ്ത്രങ്ങളിൽ ഇടുന്ന നമ്പർ ൪. കുത്തു്. ൫. വിലമതിപ്പ്. ന. കേൾവിപ്പെട്ടവൻ. ൭. ആൾ. വ സൈന്യങ്ങളുടെ ഒരു കൂട്ടം. ൻ. ഭദ്രം.

പുള്ളിക്കുന്നു-പുള്ളിയുണ്ടാക്കുന്നു, പുള്ളിപ്പുള്ളിയാക്കുന്നു.

പുള്ളിക്കേഴമാൻ-ഒരുവക മാൻ. (സംസ്കൃതം-രോഹിതം).

പുള്ളിത്താപ്പ്-വസ്ത്രത്തിന്റെ ഗൂഢമായ വില.

പുള്ളിനം-പക്ഷിക്കൂട്ടം.

പുള്ളിപ്പുലി-പുള്ളിയുള്ള പുലി.

പുള്ളിമാൻ-ഒരുവക മൃഗം, പുള്ളിയുള്ള മാൻ. പര്യായം-പൃഷതം

ഇതിന്റെ മാംസം തൈരിനോടു ഭുക്ഷിക്കരുതു്. ത-കലൈമാൻ. ഇം-Spotted Antelope സ്പോട്ടെഡ് ആൻറിലോപ്പ്.

പുള്ളിയാരൻ-മലയരുടെ ഒരു ദൈവം.

പുള്ളിവിളക്കം - കുടിയാനവന്മാരുടെ പററുചീട്ടും സൎക്കാർവക കണക്കും കൂടെ ഒത്തുനോക്കുക. ക്രിയ-പുള്ളിവിളങ്ങുന്നു.

പുള്ളുബാധ-പുള്ളിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന ഉപദ്രവം, വളരെ ചെറിയ കുഞ്ഞുങ്ങൾക്കു വരുന്ന ഒരു ദീനം.

പുള്ളുവൻ - ഒരു താണജാതിക്കാരൻ. (സ്ത്രീ-പുള്ളുപന്നി.)

പുള്ളുവരാണ് കാവുകളിൽ പുള്ളുവപ്പാട്ടു പാടുന്നതു്.

പുള്ളേറു-പുള്ളുബാധ.

പുള്ളിറാമരം–ഒരു വൃക്ഷം.

ഇതിന്റെ കായ് കഞ്ഞുങ്ങളുടെ അരയിൽ കെട്ടിയിടുക പതിവാണ്

പുഴ–പ്ര. ആവ്. പയ്യോയങ്ങൾ–നദി, സരിത്ത്, രോധസ്വിനി, തടിനി, സ്രോതസ്വിനി, ധുനി, സ്രോതസ്വിനി, ദീപവതി, സ്രവന്തി, നിമ്നഗ, ആപഗം. ര. ഇടിഞ്ഞരകയാല. ന. പൊള്ളിഞ്ഞവേലി.

പുഴക്കടവ്–ആറ്റുകടവ്.

പുഴക്കരം–മുഴക്കം, മാറ്റൊലി.

പുഴക്കരുന്ന–ഓടാട്ട ഇളക്കുന്നു, അടി ഉരുന്നു വീഴിക്കുന്നു.

'തീരത്തിലെത്തതുപുഴക്കുവനെന്ന
പോലെ'
(മലയാളശാകുന്തളം)

പുഴക്കുലി–വള്ളക്കൂലി.

പുഴക്കൈയ്–നദിയുടെ ശാഖ, ഒരുകൈത്തോട്.

പുഴങ്ങുന്ന–പ്ര. മുഴങ്ങുന്നു.

'പുടപുഴങ്ങവേസഹസ്രനാമമായ്'
(ഭാരതം)

മാറ്റൊലിക്കൊള്ളുന്നു. ര. പൊരുളുന്നു.

പുഴമുഞ്ഞ പുഴുക്കുപവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്ന കഷ്ണജീവി.

ഇതു മിക്കവാറും ജലത്തിനടുത്തുണ്ടാകുന്നു. ഇവകൾ ചെറുതായിരിക്കും. കറുപ്പ്, വിണ്ണം, വിശ്വം മുതലായവകളുണ്ട്. സംജ്ഞയന്തം. ത–തഴുതാമ ഴ.

പുഴുവായ്–നദിയുടെ മുഖം.

പുഴു–ക്രിമി. പയ്യോയങ്ങൾ–നീലംഗ്ല, കൃമി. കമ്പിപ്പുഴു, അരിപ്പുഴു, ഓലപ്പുഴു, കടപ്പുഴു, തേക്കൻപുഴു, തൊപ്പപ്പുഴു ഇങ്ങിനെ പലമാതിരിയുണ്ട്.

പുഴുക്–ഒരുതരം ഏന്ന മൃഗത്തിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന ഒരു സുഗന്ധവസ്തു.

പുഴുകുക–മുഷിയുക.

പുഴുകുന്ന–മുഷിക്കുന്നു.

പുഴുക്ക–(ആട്ടിൻറെ) കാഷ്ഠം. (പ–ഭ.)

പുഴുക്കു–ഒരു കറി.

പുഴുക്കടി–ശരീരത്തിൽ തൊലിമേലുണ്ടാകുന്ന ഒരു രോഗം.

പുഴുക്കരുണ്ണിനെല്ല്–ഒരുവക നെല്ല്.

ഇതിനു മിക്കവാറും നവരയുടെ ഗുണമുണ്ട്. കുറഞ്ഞൊരു കഫോല്പാദകമാണ്. സം–രക്തമുഖം.

പുഴുക്കരുണം–ഒരുപക്ഷത്തിലുള്ള വിരുദ്ധ വിരോധമായ സമയം.

പുഴുക്കലരി–നെല്ല് പുഴുങ്ങി ഉണക്കി കുത്തിയെടുത്ത അരി.

പുഴുക്കൽ–പ്ര. പുഴുങ്ങിയ നെല്ല്. ര. പുഴുങ്ങിയ നെല്ലിന്റെ അരി.

പുഴുക്കുത്ത്–പുഴുതിന്നോ തുരുമ്പോ ഉണ്ടാക്കിയ കേട്, പുഴു തുരുമ്പു മുതലായ ദോഷം.

പുഴുക്കുന്ന–മാംസങ്ങളും മറ്റും പുഴുവോളം കൂടിയതായിതീരുന്നു, ക്രിമിക്കുന്നു.

പുഴുക്കൂട്–പുഴുവിന്റെ കൂട്.

പുഴുക്കേട്–പുഴുവരിക്കുന്നതിനു കേടുവന്നത്.

പുഴുക്കൊല്ലി–ഒരു മരുന്ന്, ആട്ടുതിന്നാപ്പാല.

പുഴുങ്ങലരി–പുഴുക്കലരി.

പുഴുങ്ങൽ–പ്ര. പുഴുങ്ങുക. ര. പുഴുക്കലരി.

പുഴുങ്ങുന്ന–വെള്ളവും മറ്റും കൂട്ടി വേവിക്കുന്നു.

പുഴുനൂൽ–ഒരുമാതിരി പുഴുവിൽനിന്നെടുക്കുന്ന നൂൽ, പട്ടുനൂൽ.

പുഴുപ്പല്ല്–പുഴുക്കേടുള്ള പല്ല്.

പുറക്–പിൻപു, പിൻപുറം, പിൻഭാഗം.

പുറകിൽ–ന. പിൻപിൽ, പിന്നിൽ.

പുറകിൽ കുഴിതോണ്ടുക–ചതിക്കുക. (ശൈലി)

പുറകെ–ന. പിൻപെ, പിന്നാലെ.

പുറകോട്ട്–ന. പിൻപോട്ട്, പുറകിലേക്കുതന്നെ.

പുറക്കടൽ-കരയിൽനിന്നു അധികം അകലെയുള്ള സമുദ്രം.

പുറക്കൽ-അ. പിൻപിൽ, പിന്നിൽ.

പുറക്കാട്ട്-ഒരു ദിക്ക്.

പുറങ്കാൽ-കാലിന്റെ പുറം.

പുറച്ചിറ-തോട്ടിനോടടുത്തുള്ള കണ്ടത്തിന്റെ വലിയ വരമ്പ്.

പുറച്ചെലവ്- പുറമേയുള്ള ചെലവ്, വേലക്കാർക്കും മററും കൊടുത്തു ചെലവായതു്.

പുറത്തു്-അ. ൧. വെളിയിൽ. ൨. ശരീരത്തിന്റെ പിൻഭാഗത്തിൽ.

പുറത്തലമണ്ണു്-ഒരുതരം മണ്ണ്.

കൃഷിശാസ്ത്രപ്രകാരം-ഇതു പാറകൾ പൊട്ടി ദൂരെ ചിതറിക്കിടക്കുന്ന മണ്ണാകുന്നു. കടപ്പുറമണൽ മുതൽ പുഴമ്പാളിയിലുള്ള ഫലവത്തായ വണ്ടൽമണ്ണുവരെ ഇതിലുൾപ്പെടും ജലത്തിന്റെയും കാററിന്റെയും ശക്തിയാണ് മണ്ണിനെ ദൂരത്തിൽ കൊണ്ടുപോകുന്നതു്. വണ്ടൽ എന്നതു ജലം കൊണ്ടുവരുന്ന മണലാകുന്നു. ഇതിൽ പാറമണ്ണ് ചേരുന്നതുനിമിത്തം ധാരാളം ഫലമുണ്ടാകുന്നു. വലിയ പുഴകളുടെ കരകളിൽ കാണുന്ന മണൽ കാററടിച്ചു കൊണ്ടുവന്നതാകുന്നു. കാററിനാൽ ഉണ്ടായ മണ്ണ് സാധാരണ മണലായിരിക്കും.

പുറത്താകുന്നു - ൧. ഭവനത്തിന്റെയും മററും വെളിയിലാകുന്നു. ൨. സ്ത്രീകൾ തീണ്ടായിരിക്കുന്നു.

പുറത്താക്കുന്നു-തള്ളിക്കളയുന്നു, വെളിയിലാക്കുന്നു.

പുറത്തുകാൽരാജാവു -പോർട്ടുഗീസ് രാജാവ്.

പുറത്തുട്ടു്-അ. പുറത്തു്.

പുറത്തോട്ടു്-അ. പുറത്തേയ്ക്കു്.

പുറനീരു-ഒരു രാഗം.

പുറപ്പാട്ട്-പുറപ്പെടുക, യാത്രയും മററും. പര്യായങ്ങൾ-യാത്ര, വ്രജ്യാ, അഭിനിർയ്യാണം, പ്രസ്ഥാനം, ഗമനം, ഗമം.

പുറപ്പെടുന്നു-൧. യാത്രയാകുന്നു ൨. പുറത്താകുന്നു ൩. ശ്രമിക്കുന്നു. ൪. ഉണ്ടാകുന്നു. ൫ കിളുക്കുന്നു

പുറമതിൽ-പുറമേയുള്ള മതിൽ

പുറമേ-അ. ൧. പുറത്തുകൂടെ. ൨. കൂടുതലായിട്ടു്. ൩. വേറെ. ൪. വ്യാജമായിട്ടു്. ൫ പിന്നാലേ.

പുറമേനി-൧. പുറമേ കാണിക്കുന്ന അലങ്കാരവും മററും. ൨. ജനങ്ങളെ ബോധംവരുത്തുന്നതിനായി പുറമേ ഭാവിക്കുന്ന ലൌകികസൽക്കാരവും മററും.

പുറമോടി-പുറമേനി.

പുറ- ൧. ദേഹത്തിന്റെ പിൻഭാഗം, അകത്തിന്റെ മറുവശം. ൨. മുൻവശത്തിന്റെ മറുവശം. ൩. പൃഷ്ഠം

പുറ പൂച്ചു -൧ പാത്രങ്ങളുടേയും മററും പുറമേയുള്ള പൂച്ചൽ. ൨. കപടനാട്യം. (ശൈലി).

പുറ പ്രാണൻ ആപ്തമിത്രം.

പുറന്തട-പുറച്ചിറ.

പുറന്തണ്ണ- ഇറയകം. പര്യായങ്ങൾ-അളിന്ദം, പ്രഘാണം, പ്രഘണം.

പുറമ്പഴ-പുറമേ പിരട്ടുന്ന മരുന്നു്.

പുറമ്പാട്ടം-പണപ്പലിശയ്ക്കു പകരമുള്ള പാട്ടം.

പുറമ്പൊളി-അടിച്ചിപ്പാര.

പുറമ്പോക്കു്-൧. വെളിയിൽ പോക, പുറപ്പെടുക. ൨. സർക്കാർവകയായി പേരിൽ പതിയാതെ കിടപ്പുള്ള സ്ഥലം. ൩. പ്രസിദ്ധമാക്കുക. ൪. വിശേഷച്ചെലവ്.

പുറമ്പോള-പുറമേയുള്ള ചേർപ്പ്.

പുറയില്ലി- മിഞ്ചാമ്പരം, മിഞ്ചാമ്പുറം, കിളിവാതിൽ.

പുറലക്കം-പുറമേയുള്ള ലക്കം.

പുറവക-ഹ. പുറച്ചെലവ്. ഉ. പുറമേ വന്ന ലാഭം.

പുറവട-വരവും ചെലവും വിവരമായിട്ടു എഴുതിയ കണക്ക്.

പുറവടി- കാലിന്റെ പുറം. പൎയ്യായങ്ങൾ-പാദാഗ്രം, പ്രപദം.

പുറവട്ടം-പുറവെട്ട്.

പുറവരമ്പ് - കണ്ടത്തിനു പുറമേയുള്ള ചിറ.

പുറവരവ്-വിശേഷാലുള്ള വരവ്.

പുറവള-കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ ഒരു വ്യാധി.

പുറവാതിൽ-പുറത്തേ വാതിൽ.

പുറവായ്പ-ആധാരത്തിൽ ഉൾപ്പെടാതെ വേറെ വാങ്ങിച്ച ദ്രവ്യം.

പുറവാരം-അറയ്ക്കു ചുററുമുള്ള പുരമുറി.

പുറവാശി-വിശേഷാലുള്ള ചേതമോ ലാഭമോ.

പുറവെട്ട്-ഉരുളുതടിയുടെ നാലുഭാഗവും അറുത്തെടുത്തതു്, തടിയുടെ പ്രയോജനമില്ലാത്ത (അറത്തിട്ട) ഭാഗം.

പുറവേലി-ഹ. പുറംചിറ. ഉ. പുറമേ കെട്ടിയ വേലി.

പുററ്-ഹ. ഒരുമാതിരി ചിതൽമണ്ണ്. പൎയ്യായങ്ങൾ-വാമലൂരം, നാകു, വന്മീകം. ഉ. ഉണങ്ങിയ ചലം.

പുററൻ-തടിയൻ

പുററുമണ്ണ്-ചിതൽമണ്ണ്, പുററ്.

പൂ

പൂ, പൂവ്-ഹ. പുഷ്പം, പിച്ചി മുല്ല മുതലായവയിൽ സുഗന്ധത്തോടുകൂടിയുണ്ടാകുന്ന വസ്തു. ഉ. വിടിൎച്ച. ൩. കണ്ണിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം. ൪. ഒരു വലിയ തുക. 100,000 Millions.

പൂ-പദാരംഭത്തിൽ ചേൎത്തു പ്രയോഗിക്കുമ്പോൾ 'നല്ല' എന്നൎത്ഥവും സിദ്ധിക്കുന്നു. ഉ-ം, പൂനിലാവ് = നല്ലനിലാവ്. പൂങ്കുഴലാൾ = നല്ലതലമുടിയുള്ളവൾ.

പൂകൽ-പോവുക, ചെല്ലുക.

പൂകുന്നു-പ്രവേശിക്കുന്നു, പ്രാപിക്കുന്നു.

പൂക്കണ്ണൻ-കണ്ണിൽ പൂവുള്ളവൻ.

പൂക്കണ്ണി-ഹ. കണ്ണിൽ പൂവുള്ളവൾ. ഉ. പൂക്കുന്ന തണ്ട്.

പൂക്കണ്ടൻ-ഒരു തൈ.

പൂക്കൽ-ഹ. പൂവുണ്ടാവുക. ഉ. പൂപ്പുണ്ടാവുക.

പൂക്കുന്നു-ഹ. പൂവുണ്ടാകുന്നു. ഉ. സ്ത്രീകൾ തീണ്ടായിരിക്കുന്നു, പെൺകുട്ടികൾ ഋതുവാകുന്നു. ൩. വിടിരുന്നു. ൪. പൂപ്പു പിടിക്കുന്നു.

പൂക്കുരൽ-പൂക്കുന്ന തണ്ട്.

പൂക്കുല-പൂവിന്റെ കുല. പൎയ്യായങ്ങൾ-വല്ലരി, മഞ്ജരി.

പൂക്കുററി-ഒരുതരം കരിമരുന്നുപ്രയോഗം.

പൂക്കൈത-താഴ.

പൂക്കൈത-കഫം, വിഷം, സന്താപം ഇവയെ കളയും. ഇതു പലതരമുണ്ട്. സം-കേതകീ. ത-താഴെ. ഇം-പയിൻആപ്പിൽപ്ലാൻറ Pine-apple plant.

പൂഗപാത്രം-വെററിലച്ചെല്ലം.

പൂഗപീഠം-കോളാമ്പി.

പൂഗം-ഹ. കമുകുമരം. ഉ. കാട്ടരയാൽ. ൩. അടയ്ക്കു. ശുദ്ധിയെ ചെയ്യുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൪. കൂട്ടം. ൫. യോജിപ്പ്. ൬. സ്വഭാവം, ഗുണം.

പൂഗവൈരം-അനേകം പേരോടുള്ള വിരോധം.

പൂഗീഫലം-അടയ്ക്കു.

പൂങ്കനി-വി. ഓമനയായ ഉ-ം, പൂങ്കനിപ്പൈതൽ.

പൂങ്കനിപ്പൈതൽ-ചെറിയ കുട്ടി.

പൂങ്കയിൽ-ഒരുവക വിശേഷമുള്ള ഈച്ച

പൂങ്കാവ്-പൂന്തോട്ടം.

പൂങ്കാവനം-പൂന്തോട്ടം.

പൂങ്കാവി-പൊൻകാവി, നല്ല കാവിമണ്ണ്.

പൂങ്കുരൽ-ഹ. പൂക്കല, ഉ. പൂക്കുന്നതണ്ട്.

പൂങ്കുല-പൂക്കല.

പൂങ്കുഴലാൾ-നല്ല തലമുടിയുള്ള സ്ത്രീ.

പൂങ്കുഴൽ-നല്ല തലമുടി.

പൂങ്കോഴി-പൂവൻകോഴി.

പൂചൽ-ഹ. തേപ്പ്. ഉ. കുമ്മായം, ചന്ദനം മുതലായവ കൊണ്ടു മുഴുവനും തേയ്ക്കുക. ന. ചായമിടുക. ർ. അഭിഷേകം ചെയ്ക.

പൂചുന്നു-ഹ. തേയ്ക്കുന്നു, പൂശുന്നു. ഉ. കുമ്മായമിടുന്നു. ന. അഭിഷേകം ചെയ്യുന്നു. ർ. ചായമിടുന്നു, പൊന്നുകൊണ്ടും മററും കനം കുറച്ചു പുറമെ തേച്ചു നിറം മാററം വരുത്തുന്നു. ഇ. അണിയുന്നു.

പൂച്ച്-ഹ. തേപ്പ്. ഉ. പൊന്നും മററും പൂചിയ വസ്തു. ന. ചതി.

പൂച്ചു തെളിയുക-സൂത്രത്തിൽ മറച്ചു വെച്ചിരുന്ന ദോഷത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുക.

പൂച്ച-ഒരു ജന്തു.

പൂച്ചയുടെ മാംസം വിശേഷാൽ കഫം, ചുമ, വായുമുട്ടൽ ഇവയ്ക്കു നന്ന്. അഗ്നിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കും ഈ ഗുണങ്ങൾ അധികവും കാട്ടുപൂച്ചയ്ക്കുണ്ട്. സം-വിഡാലം. ത-പൂനൈ. ഇം-Cat ക്യാററ്.

പൎയ്യായങ്ങൾ-ഓതു, വിഡാലം, മാൎജ്ജാരം, വൃഷദംശകം, ആഖുഭുക്ക്.

പൂച്ചയുടെ കുറഞ്ഞ ജീവിതകാലം വൎഷം ൻ-ഹം. കൂടിയ ജീവിതകാലം വൎഷം ൨൦.

പൂച്ചക്കരണം-കുട്ടികളുടെ ഒരുമാതിരി മറിച്ചിൽ.

'പൂച്ചക്കരണം മറിഞ്ഞുകളിക്കയും'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

പൂച്ചക്കുരു-ഒരു തൈയുടെ കായ്.

പൂച്ചട്ടി-പൂത്തൈകളും മററും നട്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു പാത്രം.

പൂച്ച പാൽകുടിക്കും വണ്ണം - ആരും അറിയുന്നില്ലെന്നുള്ള ഭാവത്തോടുകൂടി രഹസ്യമായി പ്രവൎത്തിക്കു, ആരും അറിഞ്ഞില്ലെന്നു നടിക്കു. (ശൈലി).

പൂച്ചപ്പയർ-ഒരുമാതിരി പയർ.

പൂച്ചപ്പൽ(ല്ല്)- എൺപതു വയസ്സിനു മേൽ മുളക്കുന്ന പല്ല്.

പൂച്ചമയക്കി-ഒരു മരുന്ന്.

പൂച്ചി-തുലോം ചെറിയ ജീവി.

പൂച്ചി-പുഴു. (പ-മ.)

പൂച്ചിറാണ്ടം-ഹ. കോപം. ഉ. തട്ടിപ്പ്, സമ്പ്രദായം. ന. ഭയപ്പെടുത്തൽ. (പ-മ.)

പൂച്ചുട്ടി-ഒരുവക ചെറിയ മത്സ്യം.

പൂച്ചെടുക്ക-പറിച്ചെടുക്ക (പ-മ.)

പൂജ-ഹ. പൂക്കൾ മുതലായവകൊണ്ടു ദേവന്മാരേയും മററും ആരാധിക്കു. ഉ. വന്ദിക്കു, വന്ദനം. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-നമസ്യാ, അപചിതി, സപൎയ്യാ, അൎച്ച, അൎഹണാ. ന. ബഹുമാനം. ർ. (മ) അടിയ്ക്കുക, തല്ലുക.

പൂജ അഞ്ചു വിധമുണ്ട്-അഭിഗമനം (ക്ഷേത്രം അടിച്ചുവാരുക, നിൎമ്മാല്യങ്ങൾ നീക്കുക, തളിക്കുക). ഉപാദാനം

(ശന്ധ്യാചൂഷ്യാഭികം ശേഖരിക്കുക). ഇജ്യാ (ഇഷ്ടദേവതയെ ശരിയായി പൂജിക്ക). സന്ധ്യോപാസനം (മന്ത്രത്തെ അർത്ഥം ഗ്രഹിച്ചു ജപിക്കയും സ്തോത്രം കീർത്തിക്കയും ചെയ്യുന്നത്). യോഗം (ദേവതാധ്യാനം).

സൂര്യൻ, അഗ്നി, വിഷ്ണു, ശിവൻ, ഗണപതി, ശിവപുത്രൻ, ആകാശം, വായു, ജലം, ഭൂമി, ആത്മാവ്, സർവ്വഭൂതങ്ങൾ ഇവയത്രേ പഞ്ച പൂജാസ്ഥാനങ്ങൾ.

പൂജക-വി. പൂജിക്കുന്ന.

പൂജകബഹുവചനം— (വ്യാകരണത്തിൽ) യഥാർത്ഥമായ് ബഹുത്വമില്ലാത്തേടത്തിലും ബഹുമാനത്തിനായ് ബഹുവചനം പ്രയോഗിക്കുന്നത്.

പൂജക്കാണിക്ക-തിരുവിതാംകൂറിൽ നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന ഒരു നികുതി.

പൂജനം-പൂജ.

പൂജനീയ-വി. പൂജിക്കത്തക്ക.

പൂജയെടുപ്പ-ആശ്വയുജമാസത്തിൽ ശുക്ലപക്ഷത്തിൽ ദശമി ദിവസം ചെയ്യുന്ന കർമ്മം, പൂജിപ്പാനായിട്ടു വെച്ചിട്ടുള്ള പുസ്തകങ്ങളെ എടുക്കുക, നവരാത്രിയുടെ അവസാനകർമ്മം, വിജയദശമി.

പൂജവെപ്പ് - പൂജിപ്പാനായിട്ടു ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വെയ്ക്കുക, നവരാത്രി ആരംഭദിവസം.

പൂജാകാരി താഴ്ന്ന ജാതിക്കാരുടെ ഇടയിലുള്ള പുരോഹിതൻ.

പൂജാപാത്രം-പൂജാദ്രവ്യമുള്ള പാത്രം.

പൂജാരി-പൂജാകാരി.

പൂജാവ്യ-വി. പൂജിക്കപ്പെടാൻതക്ക.

പൂജാസാധനം-പൂജക്കുള്ള വസ്തു.

പൂജിക്കുന്ന—ക്രി. ആരാധിക്കുന്ന. പ. ബഹുമാനിക്കുന്ന. സ. വന്ദിക്കുന്ന. ഭ. (മ) അടിക്കുന്ന.

പൂജിത-വി. പൂജിക്കപ്പെട്ട.

പൂജ്യ-വി. പൂജിക്കപ്പെടത്തക്ക.

പൂജ്യത-പൂജ്യന്റെ അവസ്ഥ.

പൂജ്യൻ- ക്രി. പൂജിക്കുന്നയോഗ്യൻ. പ. വൃദ്ധൻ.

പൂജ്യം-ക്രി. ഗണിക്കുമ്പോഴും മറ്റും സംഖ്യകൾ വരാത്ത സ്ഥാനത്തുള്ള ശൂന്യം എന്നു കാണിക്കുന്ന ഒരടയാളം. പ. ശൂന്യം. സ. കാര്യസാദ്ധ്യത്തിനായിട്ടും മറ്റും വൃഥാപറയുന്ന ബഹുമാനവാക്ക്.

പൂഞ്ചായൽ-നല്ല തലമുടി.

'പൂഞ്ചായലഴിഞ്ഞുപുനിരകം
ചോരച്ചോരെ'

(ഭാഗവതം)

പൂഞ്ചിറക്-ചെറിയ പക്ഷികളുടെ മാർദ്ദവമുള്ള ചിറക്.

പൂഞ്ചേല-നല്ല വസ്ത്രം.

പൂഞ്ചേൽ-ഉഞ്ഞാൽ.

പൂഞ്ചോല-പൂങ്കാവ്.

പൂഞ്ഞ്-ഉപ്പുചുമല്.

പൂഞ്ഞുകുറി-കാളയുടെ കഴുത്തിന്നടുത്തുള്ള മുഴ, ഉപ്പുചുമല്.

പൂഞ്ഞി-വയറിലുള്ള ഒരു സഞ്ചി.

പൂട-ക്രി പക്ഷികളുടെരോമം. പ. രോമം.

പൂട്ട്-ക്രി. താഴ്. പ. ഉഴവ്. സ പലഹാരം. ഭ. പൂട്ടുക. ഇ. അമ ന. ആലിംഗനം.

പൂട്ടുന്ന—ക്രി. താക്കോൽ ക്രിയയെ ഉറക്കുവാൻ പാടില്ലാത്ത വിധത്തിലാക്കുന്നു, താഴുകൊണ്ടു പൂട്ടുന്നു. പ. കാളയ്ക്ക് നുകംവെച്ചു നിലം ഉഴുന്നു. സ. ഉഴവുചെയ്യുന്നു. ഭ. ആലിംഗനംചെയ്യുന്നു.

പൂട്ടുന്നതിനു കൊള്ളാവുന്ന നാഴ

കൾ-രോഹിണി, പൂയം, അത്തം, പുണർതം, മൂലം, രേവതി, ഉത്രം, ഉത്രാടം, ഉത്രിട്ടാതി, കലപ്പശൂലം വർജ്ജിക്കണം.

പൂണ-ഒരുവക പ്രാവ്. (പൊകിണ എന്നതു നോക്കുക).

പൂണ്-ഉലക്കയുടെ അററത്തിടുന്ന ഇരിയുചുററ്.

പൂണാൻ-വഴക്കമില്ലാത്ത കാള.

പൂണാഞ്ചി-ഹ. ഏത്താപ്പിടുന്ന വസ്ത്രം ൨. പൂണനൂൽ.

പൂണാടൻ-ഒരുവക നെല്ല്.

പൂണാരം - (മുത്തു) മാല, ആഭരണം. (പൂൺ+ഹാരം). (പ-മ.)

പൂണാർ-ലഭിക്കാത്തവർ (പ-മ.)

പൂണി-ഹ. ഉഴവുകൂലി. ൨. അമ്പുറ.

പൂണി എന്നതു ആവനാഴി എന്ന അർത്ഥത്തിൽ 'തൂണി' എന്നതിന്റെ തൽഭവമെന്നു ചിലർ.

പൂണനൂൽ, പൂണൂൽ - ബ്രാഹ്മണരും മററും കഴുത്തിലിടുന്ന നൂൽ.

പൂണനൂൽകല്യാണം - പാണ്ടിബ്രാഹ്മണരുടെ ഉപനയനം.

പൂണനൂൽ പരിച്ച്-അ. പൂണനൂലിടുന്ന ഭാഷയിൽ.

പൂണുന്നു-ഹ. പുൽകുന്നു, ആലിംഗനം ചെയ്യുന്നു. ൨. (രത്നങ്ങളെ) ധരിക്കുന്നു. ഉ-ം,

'പൂണുന്നഹാരം' (ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം) ൩. ആഭരണമിടുന്നു. ൪. അനുഭവിക്കുന്നു. ൫. കൈക്കൊള്ളുന്നു. ൬. നിനയ്ക്കുന്നു. ൭. ധരിക്കുന്നു. ൮ പ്രാപിക്കുന്നു.

പൂണെല്ല്-കഴുത്തിലെ എല്ല്.

പൂൺകോഴി-പൂവൻകോഴി.

പൂൺപ്-ഹ. ചുററ്, കെട്ട്. ൨. ആഭരണം. ൩. കാഞ്ചി. ൪. നൂൽ.

'മെയ്യിൽ മാൺപുററപൂൺപുമുണ്ടേ'
'പാമ്പുകളെ പൂൺപായി ചേർക്കുംതൻ മെയ്യിൽ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

പൂണ്മ-പൂശുക (പൂശുക എന്നതിന്റെ നാമരൂപം).

പൂത-ലി. ശുദ്ധമുള്ള, ശുദ്ധിയുള്ള.

പൂത-ഒരുമാതിരി ചെറിയ ജന്തു.

പൂത്കാരി-ഹ. സരസ്വതി. ൨. നാഗങ്ങളുടെ പ്രധാനസ്ഥലം.

പൂതക്രതായി-ശചി, ഇന്ദ്രന്റെ ഭാര്യ.

പൂതം-ഹ. വെളുത്ത ദർഭ. ൨ വയ്യങ്കതക്. ൩. ശംഖ്. ൪. സത്യം.

പൂതച്ചടയൻ-ഒരു തൈ.

ഇതിന്റെ നീരു നസ്യം ചെയ്താൽ നേത്രരോഗം, ശിരോരോഗം, കണ്ണരോഗം ഇവക്കു നന്ന്. സം-ഭൈമീ.

പൂതണക്ക്, പൂതണക്കപ്പുല്ല്-ഹ. ഒരു പുല്ല്, പടർപ്പുല്ല്; കുറുക്കൻപുല്ല്.

വാതം, കഫം, കുഷ്ഠം മുതലായവക്കു നന്ന്. കറികളിൽ ചേർക്കാം. പരിമളമുള്ളതാണ്. ജംബുകപ്രിയമായതുകൊണ്ടാണ് കുറുക്കൻപുല്ല് എന്നു ഇതിന് ഭാഷ വന്നതു്. സം-ഭൂതൃണം. ത-പടർപ്പുല്ല്. ഇം Andro pogancitratus ഏണ്ഡ്രോപോഗൻസൈട്രാടസ്. [ലാററിൻഭാഷ]

൨ ഒരു വൃക്ഷം.

പൂതതൃണം-വെളുത്ത കുശപ്പുല്ല്.

പൂതദ്രു ഒരുവക മരം, പ്ലാശ്, പലാശം.

പൂതശാന്യം-എള്ള്.

പൂതഫലം-പിലാവ്.

പൂതന-ഹ ഒരു പിശാചി.

ഈ രാക്ഷസി ബലിയുടെ പുത്രിയാണ്. കൃഷ്ണൻ ശിശുവായിരുന്നപ്പോൾ കംസന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു മുല

യിൽ വിഷം തേച്ച് കൃഷ്ണനു പാലുകൊടുത്തു. കൃഷ്ണൻ പാലുകുടിച്ച് ഇവളെ വധിച്ചു.

'അംഭോജമൊട്ടിനേ ഞെട്ടിക്കുമക്കുചകുംഭംപതുക്കുവേഡിംഭനുനൽകിനാൾ അംഭോജലോചനനപ്പോളവളുടെ ഗാംഭീര്യമായുള്ളഭാവംകളഞ്ഞവൻ ജംഭാരിമന്ദിരംതന്നിലുളവായ രംഭാദികളൊടുകൂടിച്ചമഞ്ഞുള്ള സംഭോഗമൊക്കെയനുഭവിക്കേണമെന്നമ്പോടിതൊക്കെമനസ്സിലുറയ്ക്കുയാൽ തൻപാലുമെല്ലെക്കുടിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ തൻപ്രാണനേയുംവലിച്ചുതുടങ്ങിനാൻ അയ്യോകുമാരകചൂചുകംമോചിക്ക അയ്യോകുമാരക, ചൂചുകംമോചിക്ക ഭീതിയാലിത്തരംവാവിട്ടലറുന്ന പൂതനതന്നുടെജീവിതമൊക്കയും ഏതുംമടിക്കാതെഗോപാലബാലകൻ വീതശംകംകുടിച്ചീടിനാനന്നേരം'

(ശ്രീകൃഷ്ണലീല തുള്ളൽ)

൨. ഒരു ദീനം. ൩. കടുക്കാമരം. ൪ കടുക്ക. ശുദ്ധമാക്കിചെയ്യുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൫. നറുമാഞ്ചി. ൬. രാക്ഷസി.

പൂതനഹൻ-കൃഷ്ണൻ.

പൂതനം-ചുടലയിലെ ശവം.

പൂതനാചെകരി-കുഞ്ഞിപ്പശയിടുന്നതിനു നെയ്ത്തുകാർക്കുള്ള ബ്രൂശ. (പൊടി തുടപ്പാൻ രോമം പററിച്ചുണ്ടാക്കിയ സാധനം.)

പൂതനാരി-കൃഷ്ണൻ.

പൂതനാസൂദനൻ-കൃഷ്ണൻ.

പൂതൽ-ചില വസ്തുക്കൾ ഇരുന്നു പഴകിയാലുണ്ടാകുന്ന മണമൊ, നിറഭേദമൊ. (വി) അകംദ്രവിച്ച, പൊത്തായ.

'പൂതലായ്പോയൊരുഭാരുവെപ്പോലെ ഞാൻ' (കൃഷ്ണഗാഥ)

പൂതലിക്കുന്നു-വീർക്കുന്നു.

പൂതലിപ്പ്-൧. വീർക്കുക, വീർപ്പ്. ൨. മാഹാദരം.

പൂതവൃക്ഷം-പീനാറി.

പൂതാ-ദുർഗ്ഗ.

പൂതി-൧ ശുദ്ധി. ൨. ദുർഗ്ഗന്ധം. ൩. നാന്നുകപ്പുല്ല്.

പൂതികചാ-പച്ചപ്പുഴു.

പൂതികരജ(ഞ്ജ)ം-ആവിമരം. ഉങ്ങിൽ ഒരു അവാന്തരഭേദമെന്നു കാണുന്നു.

പൂതികാഷ്ഠം-൧. ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, ചരളം. ൨. തേവതാരം. ഉഗ്രഗന്ധമുള്ള മരം എന്നർത്ഥം. ൩. കാഷ്ഠദാരു.

പൂതികം-൧. ആവിമരം, ഞെട്ടാവൽ (ആവൽ). ദുർഗ്ഗന്ധമുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. വെരിക.

പൂതിഗന്ധ-വി. ദുർഗ്ഗന്ധമുള്ള.

പൂതിഗന്ധം-൧. ദുർഗ്ഗന്ധം. ൨. ഗന്ധകം. ൩. കറുത്ത കാട്ടുതുളസി.

പൂതിഗന്ധി-ദുർഗ്ഗന്ധമുള്ള വസ്തു.

പൂതിഘാസം-വെരിക.

പൂതിദാരു-തേവതാരം.

പൂതിധാന്യം-എള്ള്.

പൂതിഫലി-കാർകോകിൽ വൃക്ഷം.

പൂതിമണത്തി-പീനാറി.

പൂതിമാരുതം-കുവളം.

പൂതിയുണർത്തി-പീനാറി.

പൂതിശാരിജാ-വെരിക.

പൂതീകം-൧ ഉങ്ങ്. ൨. ആവിമരം

പൂത്തട്ടം-പൂ വെക്കുന്ന പാത്രം.

പൂത്തൽ-മണ്ണിൽ ഒളിക്ക.

പൂത്താട-൧. ഒരുവക ധാന്യം (മോടൽ). ൨ ഒരുവക മത്സ്യം.

പൂത്താടി-മലയരുടെ ഒരു ദൈവം.

പൂത്താനം-ലാളന. (പ-മ.)

പൂത്താലി-ചില സ്ത്രീകൾ കഴുത്തിൽ കെട്ടുന്ന ഒരാഭരണം.

പൂത്തുന്നു-മണ്ണിൽ ഒളിക്കുന്നു.

പൂത്തുമ്പ-ഒരു തൈ.

പൂത്യണ്ഡം-കസ്തൂരിമൃഗം.

പൂന-വി. നശിപ്പിച്ച, നാശംവരുത്തിയ.

പൂനക്കാലി-പുലിച്ചുവടി.

പൂനമ്പി-പുഷ്പകൻ.

പൂനീർ-പനിനീർ.

പൂന്തൽ-മണ്ണുകൊണ്ടു മൂടുക.

പൂന്തുകിൽ-നല്ല വസ്ത്രം.

പൂന്തുന്നു-മണ്ണുകൊണ്ടു മൂടുന്നു.

പൂന്തെങ്ങാ-ആമ്പലിന്റെ കായ്.

പൂന്തേൻ-പൂക്കളുടെ തേൻ, ചെറുതേൻ, പൎയ്യായങ്ങൾ-മകരന്ദം, പുഷ്പരസം.

പൂന്തോട്ടം-പൂങ്കാവ്.

പൂന്തൊത്ത്-പൂക്കുല.

പൂപം-അപ്പം. ശുദ്ധിയെ രക്ഷിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

പൂപല-ഒരുവക മധുരമുള്ള അപ്പം.

പൂപ്പ്, പൂപ്പൽ, പൂതൽ-ചില വസ്തുക്കൾ ഇരുന്നു പഴകിയാലുണ്ടാകുന്ന മണമോ നിറഭേദമോ.

പൂപ്പട-പൂക്കൾകൊണ്ടുള്ള ക്രമ്പാരം.

'അഭിഷേകോത്സവമാഘോഷിച്ചള-
വവനിയെനീളെച്ചെത്തിയടിച്ചു
കിളച്ചുനിറത്തൊടുമെഴുകിപ്പൂപ്പടയിട്ട
പ്പട്ടുവിതാനപ്പണിയുംതീൎത്തു'

(ഉത്തരരാമായണം ചംപൂ)

പൂപ്പന്തൽ-പൂക്കളെക്കൊണ്ടു അലങ്കരിച്ച പന്തൽ.

പൂപ്പരുത്തി-ഹ. ചെമ്പരുത്തി. വ. പൂവരശു.

പൂപ്പാതിരി-ഒരു വൃക്ഷം. പൎയ്യായങ്ങൾ-പാടലം, പാടലി, അമോഘം, കാചസ്ഥാലീ, കാളേ, സ്ഥാലീ, ഫലേരുഹം.

പൂപ്പാലിക-പൂത്തട്ടം.

പൂപ്പാൻവള്ളി-ഒരു തൈ.

പൂപ്പ്-കൊയിത്തു സമയം.

പൂപ്പൊടി-പൂവിന്റെ പൊടി. പൎയ്യായങ്ങൾ-പരാഗം, സുമനോരജസ്സ്.

പൂമകൾ-ലക്ഷ്മി.

പൂമഠം-പൂനമ്പിയുടെ മഠം.

പൂമണം-പൂക്കളുടെ സൌരഭ്യം.

പൂമരം-പൂവുണ്ടാകുന്ന വൃക്ഷം.

പൂമലർ-വിടിൎന്ന പൂ (വ്).

പൂമഴ-പൂകൊണ്ടു മഴപോലെ വൎഷിക്കുക.

പൂമാതു്-ലക്ഷ്മി.

പൂമാരി-പൂമഴ.

പൂമാല-പൂക്കൾ കൊണ്ടുള്ള മാല.

പൂമീൻ-ഒരു മത്സ്യം.

പൂമുഖം-വീട്ടിന്റെ മുന്നരങ്ങിൽ ഭംഗിക്കും സുഖവാസത്തിനുമായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള ഭാഗം. (സം) നിസ്സരണം.

പൂമുണ്ട്-ഒന്നാംതരം രാജയോഗ്യമായ വസ്ത്രം.

പൂമെയ്യ്, പൂമൈ-നല്ല ദേഹം.

പൂമേനി-മാൎദ്ദവമുള്ള ശരീരം.

പൂമൊട്ട്-പൂവുണ്ടാകുന്നതിനുള്ള മൊട്ട്.

പുതിയമൊട്ട്-ക്ഷാരകം, ജാലകം.

വിരിയാറായമൊട്ട്-കലികാ, കോരകം.

ഇവ നാലും മൊട്ടിന്റെ പേർതന്നെ എന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

ഏതാനും വിടിൎന്നതും ഏതാനും വിടിരാത്തതുമായ പൂക്കുല-ഗുച്ഛകം, സ്കബകം.

വിടിൎന്നുതുടങ്ങിയ മൊട്ട്-കഗ്മളം, മുകുളം.

പൂമ്പരാഗം-പൂമ്പൊടി.

പൂമ്പൊടി-പൂവിൽ ഇരിക്കുന്ന പൊടി, (പൂപ്പൊടി എന്നതു നോക്കുക.)

പൂമ്പൊഴിൽ- പൂമ്പൊയ്ക. (പൊഴിൽ എന്നതു നോക്കുക.)

പൂയനാശകം-വേപ്പ്.

പൂയം-എട്ടാംനക്ഷത്രം (സം) ചലം.

പൂയൽ-ഹ. യുദ്ധം. ൨. പൂജ (അടി).

പൂഃ-ഹ. ഭവനം. ൨. നഗരം ൩. രാജ്യം.

പൂയാരി-വേപ്പ്.

പൂര-വേട്ടയിലേ ഒരുഉല്ലാരണം, ചൊല്ല്.

പൂരക-വി. നിറയ്ക്കുന്ന.

പൂരകം-മുഴുവൻ പ്രാണായാമത്തേയും രണ്ടുഭാഗങ്ങളായി വിഭജിച്ചതിൽ ഒന്ന്. വലത്തേ മൂക്ക അടച്ചുംകൊണ്ട് ഇടത്തേതിൽക്കൂടെ ശ്വാസം കരേററുക, പ്രാണവായുവിനെ അപാനനിൽ ഹോമിക്കുക. ൨. മാതുളനാരകം.

പൂരണ-വി. നിറയ്ക്കുന്ന.

പൂരണം-ഹ. നിറയ്ക്കുക. ൨. പാലം. ൩. സമുദ്രം. ൪. ഒരു സുഗന്ധതൈലം. ൫. കുഴിമുത്തങ്ങ. ൬. ശാല്മലിവൃക്ഷം. ൭. വിഷ്ണുതൈലം.

പൂരണി-ഹ. ഇലവ്. പഞ്ഞികൊണ്ടുകായ് നിറക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഇലവിമരം എന്നും പൂള എന്നും കൂടി പറയുന്നു. ൨. ഊടുനൂല്. ൩. ദുർഗ്ഗ.

പൂരം-ഹ. പതിനൊന്നാം നക്ഷത്രം. ൨. ഒരുത്സവം. ൩. കയം. ൪. പുണ്ണിന്റെ ഉണക്കം. ൫. ഒരു പലഹാരം. ൬. കൂട്ടം. ൭. ഒഴുക്ക്. ഉ-ം, രുധിരപൂരം.

പൂരാച്ചി-പൂരിപ്പിക്കുവാനുള്ള വെറും വാക്ക്, കഥയില്ലാത്ത പറച്ചൽ.

പൂരാടം-ഇരുപതാം നക്ഷത്രം.

പൂരാണി-തുണിനെയ്യുന്നതിന്ന് ഉപയോഗിക്കുന്ന അഴിപ്പലക

പൂരാമ്ലം-മരപ്പുളി.

പൂരായം-താൽപര്യം, ശോധന.

പൂരാവ്-അടങ്കൽ, മുഴുവനും. ഉ-ം, പൂരാവള്ളം.

പൂരാവള്ളം-മുഴുവനും, ഒന്നായി കൂലിക്കു പിടിച്ചിട്ടുള്ള വള്ളം.

പൂരിക്കി-ഹ. ഒരു പലഹാരം. ൨. ഒരു വക ഊത്തുകൊമ്പ്.

പൂരിക്കുന്നു-ഹ. നിറയ്ക്കുന്നു, തികയുന്നു. (സ. ക്രി. പൂരിപ്പിക്കുന്നു.) ൨. നിറയുന്നു.

പൂരിത-വി. നിറയ്ക്കപ്പെട്ട.

പൂരേണ്ട-പൂമ്പൊടി.

പൂരു- ചന്ദ്രവംശ രാജാവായ യയാതിയുടെ പുത്രൻ. അമ്മ ശർമ്മിഷ്ഠ.

പൂരുവിന്റെ മാതാവു ശർമ്മിഷ്ഠ. യയാതി ശുക്രശാപത്താൽ ജരാപീഡിതനായി എന്നാൽ പുത്രന്മാരിൽ വിനിമയം ചെയ്യാമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. യദു, തുർവസു, ദ്രുഹ്യു, അനുദ്രുഹ്യു മുതലായ പുത്രന്മാർ യൌവ്വനം കൈമാറി ജരാനര കൈക്കൊള്ളുവാൻ സമ്മതിച്ചില്ല. പൂരു എന്ന കനിഷ്ഠപുത്രൻ സമ്മതിച്ചു. ഒടുവിൽ പൂരുവിനെതന്നെ മഹാരാജാവായി യയാതി അഭിഷേകം ചെയ്യിച്ചു. ഈ രാജാവു മഹാ ശൂരനും വളരെ യാഗങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുള്ളവനുമായിരുന്നു.

പൂരുരുട്ടാതി-ഇരുപത്തഞ്ചാം നക്ഷത്രം.

പൂരുവംശം-ചന്ദ്രവംശത്തിൽ യയാതിയുടെ പുത്രനായ പൂരുവിന്റെ വംശം.

പൂരുഷൻ-ഹ. ആൺ. ൨. മനുഷ്യൻ. ൩. ആത്മാവ്.

പൂർണ്ണ-വി. ഹ. നിറഞ്ഞ, നിറയ്ക്കപ്പെട്ട. ഒട്ടൊഴിയാത്ത. ൨. മുഴുവനായ. ൩. ബലമുള്ള.

പൂർണ്ണ-ഹ. പഞ്ചമി ദശമി വാവ് ഇവ മൂന്നും. ൨. വെളുത്തവാവ്.

പൂർണ്ണകലശം-നിറകുടം.

പൂർണ്ണകുംഭം- നിറകുടം, രാജഭോഗാദികളിൽ മംഗളാർത്ഥകമായി വെക്കുന്ന പൂർണ്ണകലശം.

പൂർണ്ണകം-ഫ. കാട്ടുകാക്കി. ഉ. ഒരുവൃക്ഷം.

പൂർണ്ണഗർഭം-തികഞ്ഞഗർഭം.

പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ-മുഴുച്ചന്ദ്രൻ.

പൂർണ്ണത-തികവ്.

പൂർണ്ണപാത്രം-നിറഞ്ഞപാത്രം.

പൂർണ്ണമാകുന്നു - നിറയുന്നു, തികയുന്നു. (സ. ക്രി. പൂർണ്ണമാക്കുന്നു.)

പൂർണ്ണമാസം-വെളുത്തവാവുതോറും കഴിക്കുന്ന ഒരു ബലി.

പൂർണ്ണമാസി-വെളുത്തവാവ്, പൂർണ്ണിമ.

പൂർണ്ണസന്തോഷം-അ. സന്തോഷത്തോടുകൂടെ.

പൂർണ്ണാനന്ദം-അ. സന്തോഷത്തോടുകൂടെ.

പൂർണ്ണായുസ്സ്-തികഞ്ഞ ആയുസ്സ്.

പൂർണ്ണിമ-വെളുത്തവാവ്. പൂർണ്ണനായ ചന്ദ്രനാൽ നിർവൃത്തം എന്നർത്ഥം. പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ ഇതിങ്കലുള്ളതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു എന്ന് താൽപര്യം.

പൂർത്ത-വി. ഫ. നിറയപ്പെട്ട. ഉ. മൂടപ്പെട്ട

പൂർത്താ-ഫ. കിണർ, കുളം, നടക്കാവ്, ദേവാലയം മുതലായവരെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായ സൽക്കർമ്മം. പൂരിക്കുക, ന്യൂനമായിരുന്നതിനെ സമ്പൂർണ്ണമാക്കി ചെയ്യുക എന്നർത്ഥം.

'ക്രതുകർമ്മപൂർത്തേഷ്ട്യാദികം' (രാമായണം)

'പൂർത്തംത്രിഷുപൂരിതസ്യാൽ
ക്ലീബേഖാതാദികർമ്മണി' (മേദിനി)

(സ്മൃത്യന്തരത്തിലെ വിവരണം)

'പുഷ്കരിണ്യാദേർവാപീ
ദേവതായതനാനിച
ആരാമശ്ചവിശേഷേണ
പൂർത്തംകർമ്മവിനിർദ്ദിശേൽ'

(പാക്കനാർ പുർത്തത്തെക്കുറിച്ച് ഇങ്ങിനെ പറയുന്നു.)

'നാട്ടൽക്കുട്ടകുട്ടൽതൊണ്ടുതൊണ്ടുൽത്തുക്ക്' (പഴഞ്ചൊല്ല്)

പുതിയ ദേവാലയം ഉണ്ടാക്കുന്നതിനെക്കാൾ പഴയതിനെ നന്നാക്കുന്നതാണ് ശ്രേഷ്ഠം. പൂർത്തൻകുളം മുതലായതു കഴിപ്പിക്കുന്നതിനേക്കാൾ തുൻകിടക്കുന്നതിനെ തോണ്ടിക്കുന്നതു് ഉത്തമം, അതിലും മേലാകുന്നു അന്നദാനം-ഇതായിരിക്കണം ഈ പഴഞ്ചൊല്ലിന്റെ താൽപര്യം.

ഉ. പോറക.

പൂർത്തി-നിറവ്, തികവ്, പൂർണ്ണത.

പൂർവ്വ-വി. ഫ. ആദ്യമുള്ള. ഉ. പണ്ടുള്ള. ന. കിഴക്കുള്ള. ര. മുമ്പിലുള്ള.

പൂർവ്വം-ഫ. പണ്ടത്തെ പാരമ്പര്യം. (പദാന്തത്തിൽ ചേർവരുമ്പോൾ) മുൻ പദാർത്ഥത്തോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം വരുന്നു. ഉ ം, സ്നേഹപൂർവം (സ്നേഹത്തോടുകൂടി). ഉ. ഒട്ടാഴിയാത്തതു്, സത്യം. ന. ആദിയിൽ ഭവിച്ചതു്. പൂരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ര. കിഴക്കേദിക്കിൽ ഭവിച്ചതു്. ഇ. മുമ്പേഭവിച്ചതു്.

പൂർവ്വക-വി. മുമ്പുള്ള.

പൂർവ്വകർമ്മം-മുമ്പേചെയ്ത കർമ്മം.

പൂർവ്വകാലം-മുമ്പിലത്തെ കാലം.

പൂർവ്വഖണ്ഡം-മലബാറിന്റെ കിഴക്കേ മലമ്പ്രദേശം.

പൂർവ്വഗംഗാ-നർമ്മദാനദി.

പൂർവ്വജ-വി. മുമ്പിൽ ജനിച്ച.

പൂർവ്വജന്മസ്സ്-മുജ്ജന്മം.

പൂവ്വജൻ, പൂവ്വജന്മാവു്- ജ്യേഷ്ഠൻ, ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവു്. മുൻകാലത്തു ജനിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

പൂവ്വജന്മം-മുമ്പിലത്തെ ജന്മം.

പൂവ്വജ്ഞാനം-മുന്നറിവു്.

പൂവ്വതന-വി. മുമ്പുള്ള.

പൂവ്വദിക്കു്-കിഴക്കേദിക്കു്.

പൂവ്വദേവൻ-അസുരൻ. പ്രാണനെ യാഹിക്കുന്നവൻ; അമൃതം ഇല്ലാഞ്ഞവൻ, യാഗഭോഗത്തിങ്കൽനിന്നു തള്ളപ്പെട്ടവൻ, പൂവ്വംദേവപദത്തിൽ ഇരുന്നവൻ.

അസുരന്മാർ അന്യായകർമ്മങ്ങളും ചെയ്തു നിമിത്തം ദേവകളുടെ കൂട്ടത്തിൽനിന്നു തള്ളപ്പെട്ടുപോയി എന്നതു സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലൊ.

പൂവ്വധനം-ക. മുമ്പിനാലെയുള്ള സ്വത്തു്. ഉ. മൂലധനം.

പൂവ്വനിയമം-പണ്ടത്തെ പതിവു്.

പൂവ്വന്മാർ-ക. പണ്ടുള്ളവർ. ഉ. കാരണവന്മാർ.

പൂവ്വപക്ഷം - വെളുത്തപക്ഷം, പൂവ്വപക്ഷം > < അപരപക്ഷം.

പൂവ്വപദം-ക. പണ്ടത്തെ സ്ഥലം. ഉ. പല സംസ്കൃതവചനങ്ങളും കൂട്ടിച്ചേർത്തുള്ളവാക്കുകളിൽ മുമ്പേ ഇരിക്കുന്ന പദം.

പൂവ്വപർവ്വതം-ഉദയപർവ്വതം, കിഴക്കുള്ള ഒരു പർവ്വതം.

പൂവ്വപുണ്യം-മുമ്പിൽ ചെയ്ത പുണ്യം.

പൂവ്വഭാഗം-മുൻഭാഗവും മറവും.

പൂവ്വമീമാംസ-(ജൈമിനിയുടെ) ദർശനങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

ജൈമിനിയുടെ പൂവ്വമീമാംസയിൽ അഞ്ചുപന്ത്രണ്ടു അദ്ധ്യായങ്ങളും ഉണ്ടു്. ഇതുകൾ പന്ത്രണ്ടു പ്രസംഗങ്ങളായിട്ടു വിഭാഗിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആദ്യത്തെ അഞ്ചു പ്രസംഗങ്ങളിൽ ധർമ്മത്തിന്റെ മഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ചും മറവും പറയുന്നു. പിന്നെയുള്ള അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ പലവിധവിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ഇതുകൂടാതെ അനേകം വിശേഷസംഗതികളെപ്പറ്റിയും അവിടവിടയായിട്ടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ആദ്യത്തെ പ്രസംഗത്തിൽ വേദങ്ങൾക്കു ആദ്യന്തമില്ലെന്നും അവ സ്വയംഭൂക്കളാണെന്നും കാണുന്നു. നിത്യവും ദിവ്യവുമായ ഈ കൃതി മന്ത്രമെന്നും ബ്രാഹ്മണമെന്നും രണ്ടായി തിരിച്ചിരിക്കുന്നു. മന്ത്രങ്ങളിൽ ഋക് യജുസ്സ് സാമം എന്ന മൂന്നുഭേദങ്ങളും ബ്രാഹ്മണങ്ങളിൽ ഉപനിഷത്തുകളും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു-പ്രാചീനാഭ്യുപഗമം.

പൂവ്വരംഗം-തോടയം, നാടകം, ആട്ടക്കഥയുടെ മറവുള്ള ആരംഭം.

നാടകത്തിൽ പൂവ്വരംഗം എന്നാൽ ഭൂതവും ഭാവിയുമായ കഥകളെ തമ്മിൽ യോജിപ്പിക്കാൻ അങ്കത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്ന ചുരുക്കത്തിലുള്ള രംഗമാകുന്നു.

പൂവ്വവൽ-അ. മുമ്പിലത്തെപ്പോലെ.

പൂവ്വവാസന-മുമ്പിലത്തെ വാസന.

പൂവ്വവൃത്താന്തം - പണ്ടുണ്ടായ വർത്തമാനം.

പൂവ്വവൈരം-പണ്ടേയുള്ള ശത്രുത.

പൂവ്വശിഖ-മുൻകുടിമ.

പൂവ്വസകുതം-തുടയുടെ മേൽഭാഗം.

പൂവ്വസന്ധ്യ-ആദിത്യനുദിക്കുന്നസമയം.

പൂവ്വസ്നേഹം-ക. പണ്ടേയുള്ള മമത. ഉ. പൂവ്വന്മാരോടുള്ള സ്നേഹം.

പൂവ്വസ്മരണ-കഴിഞ്ഞ കാര്യങ്ങളുടെയും മറവും ഓർമ്മ.

പൂവ്വാ-കിഴക്കു്.

പൂവ്വാഭാഗം-മുഖം, മുൻഭാഗം.

പൂവ്വാമാരം-പണ്ടുള്ള മര്യാദ.

പൂർവ്വാചാര്യന്മാർ-പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന ആചാര്യന്മാർ.

പൂർവ്വാജ്ജിതം-പൂർവികന്മാരാൽ സമ്പാദിക്കപ്പെട്ടതു്.

പൂർവ്വാധികം-മുമ്പിലത്തേതിലും അധികം

പൂർവ്വാപര-വി. മുമ്പും പിമ്പുമുള്ള, ആദിയിലും ഒടുക്കവുമുള്ള.

പൂർവ്വാപരം-സാക്ഷിയും സാക്ഷിബോധം വരുത്തുവാനുള്ള കാര്യവും.

പൂർവ്വാപരവിരോധം- മുമ്പിലത്തേതും പിന്നത്തേതും തമ്മിലുള്ള വിരോധം.

പൂർവ്വാർദ്ധം-ഹ. മുമ്പിലത്തേപാതി. ഉ. കിഴക്കേപ്പാതി. ന. ഒരു പദ്യത്തിന്റെ (ശ്ലോകത്തിന്റെ) ആദ്യത്തെ രണ്ടു പാദവും ചേർന്നതു.

പൂർവ്വാഷാഢം-പൂരാടം.

പൂർവ്വാഹ്നം-ഹ. ഉദിച്ചു പത്തുനാഴിക പുലരുന്നതുവരെയുള്ള സമയം. ഉ. പകലിന്റെ മൂന്നിലൊരു ഭാഗം.

പൂർവികൻ – പണ്ടുള്ളവൻ. (പൂർവികൻ > < ആധുനികൻ.)

പൂർവ്വേദ്യുഃ-അ. മുമ്പിലത്തേ ദിവസം, ഇന്നലെ. തലേദിവസത്തിൽ എന്നർത്ഥം.

പൂർവ്വോത്തരം-ഹ. മുമ്പിലത്തേതും പിന്നത്തേതും. ഉ. കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും.

പൂലാൻ-കള്ളംപറയുന്നവൻ. (പ-മ.)

പൂലി- ഒരുവക നാണയം, പൂലിവരാഹൻ.

പൂലുവൻ-ഹ. പുള്ളുവൻ. ഉ. ഈഴവരെക്കാൾ താണതരത്തിലുള്ള ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

പൂലുവപ്പട്ടി-ഒരു ശകാരവാക്ക്.

പൂല്യം-പതിർ.

പൂവൺ-ഒരു വൃക്ഷം.

പൂവത്തു്-ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്.

പൂവത്തെണ്ണ-പൂവക്കുരുവിന്റെ എണ്ണ.

പൂവൻ-ഹ. പക്ഷികളിൽ ആൺ. ഉ. ഒരുമാതിരി വാഴ. ന. ഒരുവക കഞ്ചാവു്. ർ പൂവു്, പൂപ്പു്. ഇ. ധാന്യം, വിളവു്.

പൂവന്തി-പുളിഞ്ചി, പൂവിരിഞ്ഞി.

പൂവമ്പൻ-കാമദേവൻ. പൂക്കളാകുന്ന അമ്പുകൾ (അസ്ത്രങ്ങൾ) ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പൂവം-ഒരു വൃക്ഷം.

പൂവരശു-ഒരു വൃക്ഷം, ചീലാന്തി.

പൂവലംഗം-മാർദ്ദവമുള്ള ശരീരം (പൂവൽ + അംഗം).

പൂവൽ-വി. ഹ. മാർദ്ദവമുള്ള.

'ആരോമൽപൈതൽതൻപൂവൽമേനി'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

ഉ. പൂവോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന കായ്, പിഞ്ചു്. ന. ഈറം. ർ. ചില ധാന്യങ്ങളുടെ പതിർ.

പൂവള്ളി-പൂവുള്ള വള്ളി.

പൂവാച്ചെത്തി, പൂവാത്തെച്ചി-ഒരു പൂച്ചെടി.

പൂവാങ്കുറുന്തൽ, പൂവാൻകുരുന്തൽ-ഒരു പച്ചമരുന്നു്, തിരുദേവി, ശ്രീദേവി.

പൂവാഞ്ചൂട്ടു്-കാട്ടുതുമ്പ.

പൂവാട-പൂഞ്ചേല.

പൂവാൻ-പൂകവാൻ.

പൂവാർപൊഴിൽ-പുഷ്പോദ്യാനം.

പൂവാളി-പൂവമ്പൻ.

പൂവിരഞ്ഞി-ഇരഞ്ഞി, പൂവരശു.

പൂവില്ലവൻ-കാമൻ.

പൂവെണ്ണ-മണമുള്ള ഒരുമാതിരി എണ്ണ. (പൂ + എണ്ണ).

പൂവേണി-ഹ. നല്ലതലമുടി. ഉ. നല്ല തലമുടിയുള്ളവൾ.

പൂശകൻ-പൂച്ച.

'പൂശകനെക്കണ്ടെലികൾകണക്കെ'

(തക്മിണീസ്വയംവരം തുള്ളൽ)

പൂശാരി-പൂജാരി, താഴ്ന്നജാതിക്കാരുടെ ഇടയിലുള്ള പുരോഹിതൻ.

പൂഷാവ്-ഹ. ആദിത്യൻ. പോഷിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. എരിക്ക്.

'പൂഷാവോദയെകളിച്ചു'

(സ്കാന്ദപുരാണം)

പൂഷ(ക)ം-പൂഗം, കാട്ടരയാൽ.

പൂഷൻ-ഹ. നാല്ക്കാലികളുടെ ദേവൻ. ൨. മന്ത്രവാദികളുടെ ദേവൻ. ൩. ഇന്ദ്രന്റെ സഹോദരൻ. ൪. ആദിത്യന്മാരിൽ ഒരുവൻ.

പൂഷനെപ്പററി ഇപ്രകാരം പലവിധം അഭിപ്രായങ്ങൾ ഉണ്ട്. ഭക്ഷയാഗത്തിൽ തനിക്കുള്ള പല്ലുകൾ നശിപ്പാനിടയാകയാൽ ബലികൊടുക്കുന്നതു പൊടിച്ചു കഞ്ഞിപോലെ പാകം ചെയ്താണെന്നു കാണുന്നു. പൂഷന്റെ പല്ലുപോയതു യാഗത്തിന്നു ക്ഷണമില്ലാതിരുന്നതിനാൽ ശിവൻ ഹവിസ്സിന്റെ നേരെ ഒരസ്ത്രം തൊടുത്തു എന്നും അതിന്റെ ഒരംശം പൂഷൻ ഭക്ഷിച്ചപ്പോൾ പല്ല് പറിഞ്ഞുപോയി എന്നും തൈത്തിരീയ സംഹിത വെളിവാക്കുന്നു. വിവാഹക്രിയയിൽ മണവാട്ടിയെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതിനായി പൂഷനോടു ഒരു പ്രാർത്ഥനയുള്ളപ്രകാരം കാണുന്നു. ആഘ്രിണി, ദസ്രൻ, ദസ്മൻ, ദസ്മവർച്ചസ്സ്, കപർദിനി എന്ന പേരുകളും ഉണ്ട്.

പൂള്, **പൂൾ**-കഷണം, തേങ്ങായോ മാങ്ങായോ മറെറാ പൂളിയതു്, മരത്തിന്റെ കഷണവും മററും, ആപ്പ്.

പൂള-വി. പൂളിച്ച.

പൂള-ഹ. ഇലവുവൃക്ഷം. ൨. ഗൃഹ്യപ്രദേശം

പൂളപ്പഞ്ഞി-ഇലവിൻപഞ്ഞി.

പൂളം-പൊളി, കളവ്.

പൂളുന്നു-കഷണമാക്കുന്നു, തേങ്ങയും മററും നീളത്തിൽ കീറിയെടുക്കുന്നു, ചെത്തുന്നു.

'മുണ്ടോടുകൂടവെമാമ്പഴംമോഷ്ടിച്ചു
കൊണ്ടുവന്നൊക്കവേപൂളിബ്ഭുജിച്ചുടൻ'

(നൃഗമോക്ഷം തുള്ളൽ)

പൂഴാൻ-ഒരു മത്സ്യം.

പൂഴി-ഹ. മണ്ണ്.

'കണ്ണൻചിരട്ടയിൽപൂഴിനിറച്ചിട്ട്'

(കൃഷ്ണലീല തുള്ളൽ)

൨. തുരുമ്പ്. ൩. പൂമ്പൊടി.

പൂഴിക്കടകംമറിക - ഓതിരംമറിഞ്ഞു എതിരാളിയുടെ കാലിൽ ഒവട്ടുക.

പൂഴിക്കല്ല്-ഉപ്പ്.

പൂഴിക്കല്ലൂരി-വസൂരി ൧൮-ൽ ൧. (ഇതു പ്രയത്നസാദ്ധ്യം. ൧൮ കഴിഞ്ഞു കളിപ്പിക്കണം.)

പൂഴിക്കാപൂഞ്ഞു്-കണ്ണിലുള്ള ഒരുമാതിരി പുഴുവ്.

പൂഴിക്കൊല്ലൻ-കല്ലാശാരി.

പൂഴിച്ചേറാടിക്കളിക്ക-നനഞ്ഞ മണ്ണിനോടു കളിക്ക.

പൂഴിച്ചോറ്-കുഞ്ഞുങ്ങൾ കളിക്കായി മണ്ണുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ചോറ്.

പൂഴിത്തറ-മൺതറ.

പൂഴിത്തച്ചൻ-പൂഴിയാശാരി, ഖനകൻ, പെരുതേരി.

പൂഴിനാഗം-ഭൂനാഗം, ഇര, നിലത്തിര.

പൂഴിനാട്ട്-കേരളം എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്ന ചേരരാജ്യത്തിന് ഉണ്ടായിരുന്ന ഏഴു വിഭാഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

പൂഴിപരിതലതുറാവ് – വിശേഷമുള്ള ഒരുവക കടൽ മീൻ; കടൽക്കൂരി.

പൂഴിപ്പടി–ആളുകളുടെ ചുവട്ടിലെ പടി, കട്ടിളയുടെ കീഴത്തെ കുറമ്പടി.

പൂഴിപ്പിടയൻ–ഒരു മാതിരി വിഷമധികമുള്ള പാമ്പ്.

പൂഴിമാതു്–ഭൂദേവി.

പൂഴിയാശാരി—കല്ലാശാരി, പൂഴിത്തച്ചൻ.

പൂഴുന്നു–അടിയിലാകുന്നു; മുഴുകുന്നു.

പൂറ്–ഹ. പൃഷ്ഠം, കണ്ടി. ഉ. ക്രതി.

പൃ

പൃക്ക–ഒരു മരുന്ന്, ജോനകപ്പുല്ല്.

പൃക്ത–വി. ഹ. തൊടപ്പെട്ട. ഉ. സംബന്ധിക്കപ്പെട്ട.

പൃക്തം–സമ്പത്ത്.

പൃക്തി–തൊടുക, സ്പർശനം.

പൃച്ഛ–ചോദ്യം.

'പൃച്ഛയൊന്നുണ്ടെനിക്കിപ്പോൾ
വേതാളീ'

(ദുർയ്യോധനവധം കഥകളി)

പൃച്ഛകൻ–അന്വേഷണക്കാരൻ, വിചാരണക്കാരൻ.

പൃച്ഛിക്കുന്നു–ചോദിക്കുന്നു.

പൃതന–ഹ. സേന. ഉ. സേനയിൽ ഒരു ഭാഗം. (അക്ഷൌഹിണി എന്നതു നോക്കുക)

൨൭൨ ആനകളും ൨൭൨ രഥങ്ങളും ൨൭൨ കുതിരകളും ൧൨൧൫ കാലാളുകളും കൂട്ടിയ സൈന്യം ഒരു പൃതന ആകുന്നു.

൩. യുദ്ധം.

പൃതന്യ–സേന.

പൃഥക്–അ. ഒഴികെ, വേറേവേറെ, കൂടാതെ.

ഇതു ഒരു ഭേദകാവ്യയമാണ്.

പൃഥക്പണ്ണി–ഹ. മൂവില. ഒന്നോടൊന്നു വേറിട്ടു നില്ക്കുന്ന ഇലകൾ ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം. (ഓരില എന്നും അഭിപ്രായക്കാരുണ്ട്). ഉ. പെരുങ്കുരുമ്പ.

പൃഥഗാത്മ–വി. വെവ്വേറെ ആത്മാവുള്ള.

പൃഥഗാത്മത–പ്രത്യേകമുള്ള ആത്മാവിന്റെ അവസ്ഥ ഘടാദിവ്യക്തി. വേറിട്ടു വേറിട്ടു കാണപ്പെടുന്നതിന്റെ ഭാവം എന്നർത്ഥം. (ചിത്തും ജഡവും തിരിച്ചറിയുന്നതിന്റെ പേർ.)

പൃഥഗാത്മികാ–പ്രത്യേകമുള്ള അവസ്ഥ.

പൃഥഗ്ജനൻ–ഹ. അധമൻ. ഉ. മൂഢൻ. ൩. മൂഢൻ. ൪. അജ്ഞാനി. ൫. നീചൻ. സജ്ജനങ്ങളിൽ നിന്നു വേർ തിരിഞ്ഞവൻ എന്നർത്ഥം.

പൃഥഗ്വിധ–വി. പല രൂപമുള്ള, പല പ്രകാരമുള്ള.

പൃഥാ–പാണ്ഡവന്മാരുടെ അമ്മ, കുന്തിദേവി.

ഈ പദത്തിൽ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം വരുന്ന പര്യായങ്ങൾ ചേർത്താൽ പാണ്ഡവൻ എന്നർത്ഥംവരും.

പൃഥാജൻ–പാണ്ഡവൻ. (പ്രത്യേകം അർജ്ജുനൻ).

പൃഥിവീ, പൃഥവീ, പൃത്ഥ്വീ–ഭൂമി. പൃഥുചക്രവർത്തിയാൽ സൽക്കരിക്കപ്പെട്ടതു എന്നർത്ഥം. പൃഥുവിൽ നിന്നു ജീവൻ പ്രാപിച്ചതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി എന്നുമാവാം. വിസ്താരമുള്ളതു് എന്നും അർത്ഥമുണ്ട്. പൃഥു ചക്രവർത്തിയുടെ പുത്രീ എന്നതും സ്വീകാര്യം തന്നെ.

പൃഥിവീധരം–പർവ്വതം.

പൃഥിവീപതി-ഹ. രാജാവ്. ൨. യമൻ.

പൃഥിവീപാലൻ-രാജാവ്.

പൃഥിവീശൻ-രാജാവ്.

പൃഥു-വി. ൧. വലിയ. ൨. തടിച്ച. ൩. മിടുക്കുള്ള.

പൃഥു-ഹ. പണ്ടുള്ള സൂര്യവംശത്തിലെ ഒരു രാജാവ്.

യാതൊരു രാജർഷിയെയാണു രാജസൂയത്തിൽ സാമ്രാട്ടായി അഭിഷേകം ചെയ്യാൻ മഹർഷിമാർക്കു മഹാ ഭാഗ്യം ലഭിച്ചതു അദ്ദേഹമത്രേ വേനന്റെ പുത്രനായ പൃഥുചക്രവർത്തി. ത്രേതായുഗത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. നാട്ടുകാർ അദ്ദേഹത്തോടിണങ്ങുകനിമിത്തം പ്രജാരഞ്ജകനായി രാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്നു. ഈതിബാധകലമായിരുന്ന വേനന്റെ രാജ്യം പൃഥു കിരീടാവകാശിയായതോടുകൂടി സകല വിഭവ സംപൂർണ്ണമായി പരിലസിച്ചു. ആബാലവൃദ്ധം ജനങ്ങൾ മഹാരാജാവിനെ കൊണ്ടാടി ആ മഹാരഥന്റെ ജൈത്രയാത്രയിൽ വാനവന്മാർ വാഴ്ത്തുകയും ആശീർവദിക്കയും ചെയ്തു. ഒരിക്കൽ അദ്ദേഹം തന്റെ അജഗവില്ലു കുലച്ചു ഭൂമിയോടു നാട്ടുകാർക്കു എന്താവശ്യമുണ്ടോ ആയതു കൊടുത്തുകൊൾവാൻ കല്പിച്ചു. അതനുസരിച്ചു ഭൂദേവി കറന്നു കൊൾവാൻ പിതാവായ പൃഥുവിനു സമ്മതം നൽകി. മരങ്ങൾ തുടങ്ങി മനുഷ്യർവരെയുള്ള സകല ചരാചരങ്ങളും പശുരൂപിണിയായ ഊഴിയിൽ നിന്നും അതാതിനിഷ്ടമുള്ള ഓരോ പദാർത്ഥങ്ങളും കറന്നെടുത്തു തുടങ്ങി. വിശേഷിച്ചും സപ്തർഷികൾ അതിൽനിന്നു വേദങ്ങളെ കൈക്കൊണ്ടു പ്രതാപവാനായ പൃഥുചക്രവർത്തി അനവധി അശ്വമേധയജ്ഞങ്ങൾ നടത്തി അനേകായിരം ബ്രാഹ്മണർക്കു ദ്രവ്യദാനം ചെയ്തു ഒടുവിൽ സ്വർഗ്ഗം പ്രാപിച്ചു.

൨. കറപ്പ്. ൩. കരിഞ്ജീരകം. ൪. പെരുങ്കായം, കറിക്കായം, പെരുങ്കായ മർത്തിന്റെ ഇല. ൫. അഗ്നി. ൬. വിഷ്ണു. ൭. ആട്.

പൃഥുകൻ-ശിശു. വംശാഭിവൃദ്ധിയിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടതു എന്നർത്ഥം.

പൃഥുകം-അവിൽ. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടതെന്നർത്ഥം.

പൃഥുരോമാവ്-മത്സ്യം.

പൃഥുരോമാശി-മീൻതിന്നി.

പൃഥു(ല)-വി. തടിച്ച.

'ഉന്മീലൽപത്രവല്ലീം പൃഥുലകുചഭരം'
(ഉത്തരാസ്വയംവരം കഥകളി)

പൃഥുല-പെരുങ്കായം, കറിക്കായം.

പൃഥുസ്കന്ധം-പന്നി.

പൃഥുലം-വിശാലം, വിസ്താരം.

പൃഥുശേഖരം-പർവതം.

പൃത്ഥീ-ഹ. ഭൂമി. വിസ്താരമുള്ളതു എന്നർത്ഥം. ൨. കരിഞ്ജീരകം പ്രസിദ്ധിയുള്ളതു എന്നർത്ഥം. ൩. പെരുങ്കായം, കായം ഉണ്ടാകുന്ന മരം അല്ലെങ്കിൽ ആ മരത്തിന്റെ ഇല. ൪. പോരേലം. ൫. വെളുത്ത തഴുതാമ.

പൃത്ഥീക-ഹ. ഏലം. ൨. ചിറ്റേലം. ൩. കറിക്കായം. ൪. പെരുഞ്ജീരകം. ൫. പോരേലം.

പൃത്ഥീപതി-രാജാവ്.

പൃത്ഥീവലയം-ഭൂചക്രം.

പൃത്ഥ്വീശൻ-രാജാവ്.

പൃദാകു-ഹ. പാമ്പ്. കത്സിതമായി ശബ്ദിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. തേൾ. ൩. കടുവാ. ൪. ചെറുപുലി. ൫. ആന. ൬. ഒരു വൃക്ഷം.

പൃശ്നി-വി. ശരീരം ചെറുതായ.

പൃശ്നിപർണ്ണി-മൂവില. (ഓരില എന്നും കാണുന്നു).

പൃശ്നി-ഹ. രശ്മി. ൨. മുണ്ടൻ, അത്യല്പശരീരൻ. ൩. ഒരുവക ഋഷികൾ. ൪. കടപ്പായൽ. ൫. ഓരില. ൬. ഭൂമി. ൭. പശു. ൮. ദേവകി.

പൃശ്നിഗർഭൻ-കൃഷ്ണൻ.

പൃശ്നിശൃംഗൻ-ഹ. കൃഷ്ണൻ. ൨. ഗണപതി.

പൃഷതൻ-ഹ. ദ്രുപദന്റെ പിതാവ്. ൨. വായുവിന്റെ വാഹനമായ കൃഷ്ണമൃഗം.

പൃഷതം-ഹ. ഒരു തുള്ളി, വെള്ളത്തുള്ളി. ൨. ഉഴമാൻ, കൃഷ്ണമൃഗം, പുള്ളിമാൻ. ൩. മാൻ.

പൃഷൽ-വി. തളിക്കുന്ന.

പൃഷൽബലൻ-വായുവിന്റെ അശ്വം.

പൃഷല്കം-അമ്പ്, ശരം. ചോരപുരണ്ടു ഹിംസിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പൃഷത്ത്-ഹ. ഒരു തുള്ളി. ൨. പുള്ളി.

പൃഷന്തി-ഒരു തുള്ളി.

പൃഷദശ്വൻ-വായു. മൃഗം വാഹനമായിട്ടുള്ളവൻ, വെള്ളത്തുള്ളികളെ കൊണ്ടു വരുന്നവൻ ഇങ്ങനെ ശബ്ദാർത്ഥം.

പൃഷദംശകം-ഉടുമ്പിൻകുട്ടി. എലിയെ കടിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

പൃഷദാജ്യം-തൈരും നെയ്യും കൂട്ടിച്ചേർത്തതു്.

പൃഷധ്രൻ-വൈവസ്വന്റെ പുത്രൻ. ഗുരുവിന്റെ പശുവിനെ കൊന്നതുകൊണ്ടു ശൂദ്രനായി ഭവിച്ചു.

പൃഷാതകം-തൈരും നെയ്യും കൂട്ടിച്ചേർത്തതു്.

പൃഷിതം-ഒരുതുള്ളി വെള്ളം.

പൃഷ്ട-വി. ചോദിക്കപ്പെട്ട.

പൃഷ്ടഹായനം-ആനം.

പൃഷ്ടി-ചോദ്യം.

പൃഷ്ഠഗ്രന്ഥി-വി. മുതുകത്തു കുനുള്ള.

പൃഷ്ഠചക്ഷുസ്സ്-കരടി.

പൃഷ്ഠതഃ-അ. പുറകെ.

പൃഷ്ഠദൃഷ്ടി-കരടി.

പൃഷ്ഠഭാഗം-പിൻഭാഗം.

പൃഷ്ഠം-ഹ. പുറം. ൨. പിൻപ്, ശരീരത്തിന്റെ പിൻഭാഗം. തലമുടിയിൽ നിന്നൊലിക്കുന്ന ജലത്താൽ നനയ്ക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. മലമുകൾ.

പൃഷ്ഠവംശം-തണ്ടെല്ല്.

പൃഷ്ഠവംശാധരം-തണ്ടലെല്ലിന്റെ താഴെയും ആസനത്തിന്റെ മേലെയുമായി തുടയെല്ലുകളും തണ്ടലെല്ലും കൂടിച്ചേരുന്ന സ്ഥലം.

പൃഷ്ഠവാഡ്, പൃഷ്ഠവാഹ്യൻ-പോതിക്കാള.

പൃഷ്ഠശൃംഗി-ഭീമൻ.

പൃഷ്ഠശൃംഗി-പോത്തു്.

പൃഷ്ഠാസ്ഥ്നി(സ്ഥി)-തണ്ടെല്ല്, തണ്ടലെല്ല്.

പൃഷ്ഠോദയരാശികൾ-ഇടവം, മേടം, ധനു, കർക്കടകം, മകരം ഇവ അഞ്ചും. (അശുഭങ്ങളാണ്).

പൃഷ്ഠ്യൻ-ചുമട്ടുകുതിര.

പൃഷ്ഠ്യം-ഹ. പൂണെല്ലിൻകൂട്ടം. ൨. ചുമട്ടുകുതിര, ഭാരം വഹിപ്പാൻ ശക്തിയുള്ള കുതിര. ൩. പൃഷ്ഠങ്ങളുടെ സമൂഹം.

പൃഷ്ണി-ഹ. കാലിന്റെ പുറവടി. ൨. രശ്മി. ൩. അത്യല്പശരീരൻ.

പെ

പെങ്ങൾ-ഉടപ്പിറന്നവൾ, സഹോദരി. പെങ്ങൾ > < ആങ്ങൾ.

പെടുക്കുന്നു-ഹ. മൂത്രം വീഴ്ത്തുന്നു. ൨. പ്രവേശിക്കുന്നു. ൩. തോല്പിക്കുന്നു.

പെടുന്നു-ഹ ചേരുന്നു ൨. ഉൾപ്പെടുന്നു. ൩. ചാകുന്നു. ൪. കർമ്മത്തിൽ ക്രിയകളാകുന്ന സംസ്കൃതപദങ്ങളെ മലയാളമാക്കി പറയുമ്പോൾ ചേർക്കുന്ന ഒരു വാക്ക്. ൫. ചില വാക്കുകളോടു ചേർക്കുമ്പോൾ 'ആകുന്നു' 'ഉണ്ടാകുന്നു' എന്നും മററും അർത്ഥം വരും.

പെട്ട-പിട, പെട.

പെട്ട-വി. രണ്ടുകൂടിയ, ഇരട്ട. ൨. കഷണ്ടിയായ.

പെട്ട-ഇണ, ഇരട്ട.

പെട്ടകം-പെട്ടി, അടച്ചു പൂട്ടത്തക്കവണ്ണം മരം മുതലായതുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന സാധനം, മുണ്ടുപെട്ടി ചൂരൽപ്പെട്ടി മുതലായവ.

പെട്ടക്കുതിര-പെൺകുതിര.

പെട്ടത്തലയൻ-കഷണ്ടിക്കാരൻ

പെട്ടി-ദ്രവ്യവും മററും വെച്ചു പൂട്ടുന്ന പാത്രം. പര്യായങ്ങൾ-പിടകം, പേടകം, പേടാ, മഞ്ജൂഷാ.

പെട്ടിക്കട്ട-വെയിലത്തുണങ്ങിയഇഷ്ടിക.

പെട്ടിപ്രമാണങ്ങൾ-നിലം പുരയിടങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചെഴുതീട്ടുള്ള ആധാരം മുതലായ വസ്തുക്കൾ.

പെട്ടെന്ന്-അ. വേഗത്തിൽ, ഉടൻ.

പെണർവള്ളി-ഒരുമാതിരി വള്ളി.

പെൺ, പെണ്ണ്-ഹ. സ്ത്രീ. ൨. കന്യക. ൩. ഭാര്യ.

പെൺകിടാവ്-കന്യക

പെൺകുഞ്ഞ്-പെൺപൈതൽ.

പെൺകുട്ടി-ചെറിയപെണ്ണ്.

പെൺകെട്ട്-ഹ. വിവാഹം, കെട്ടുകല്യാണം. ൨. ഒരുമാതിരി കെട്ട്.

പെൺകൊട-വിവാഹത്തിനു പെണ്ണിനെ കൊടുക്കുക.

പെൺകൊടി-ഋതുമതിനം തുടങ്ങിയസ്ത്രീ

പെൺകൊല-സ്ത്രീഹത്യ, സ്ത്രീയെ കൊല്ലുക.

പെൺജാതി-ഹ. സ്ത്രീ. ൨. ഭാര്യ.

പെൺനാൾ-നാളുകളിൽ ചിലതിനു പറയുന്ന പേർ.

പെൺപട്ടി-പട്ടിയിൽ പെണ്ണ് (പട്ടിച്ചി).

പെൺപന-തേങ്ങയുണ്ടാകുന്ന കരിമ്പന

പെൺപന്നി-പന്നിയിൽ പെണ്ണ്.

പെൺപിള്ള-ഹ. പെൺപൈതൽ. ൨. സ്ത്രീ.

പെൺപിറന്നവൾ-സ്ത്രീ.

പെൺപൂ-കായ്ക്കാത്തപൂ.

പെൺപെറുക്കി-ഹ. കാമാതുരൻ. ൨. വിടൻ.

പെൺപൈതൽ-പെൺകുഞ്ഞ്.

പെണ്മണി-സ്ത്രീരത്നം.

പെൺമുറി-തേങ്ങഉടച്ചാൽ കണ്ണുള്ളമുറി.

പെൺമൂപ്പ്-ഹ. രാജസ്ത്രീകളിൽ അധികം വയസ്സുള്ളവരുടെ അവസ്ഥ. ൨. രാജാവില്ലെങ്കിൽ രാജസ്ത്രീ രാജ്യം ഭരിക്കു. ൩. ഒരു ഗൃഹത്തിൽ ശേഷിയുള്ള കാരണവനും മററു പുരുഷന്മാരും ഇരിക്കേ അവരെ ഗണിക്കാതെ സ്ത്രീകൾ അധികാരം ചെലുത്തുക.

പെൺമൂലം-ഹ. വസ്തു സ്ത്രീകളുടെ പേർക്കാക്കുക. ൨. സ്ത്രീകളുടെ പൊതുവായിട്ട്.

പെൺവഴി-സ്ത്രീകളിൽകൂടി മാത്രമുള്ള അവകാശക്രമം.

പെൺവാഴ്ച-സ്ത്രീകളുടെ ഭരണം.

പെണ്ടാട്ടി-ഭാര്യ.

പെണ്ടി-സ്ത്രീ, പെൺകുട്ടി.

പെണ്ണൻ-പെൺശീലമുള്ളവൻ.

പെണ്ണപ്പൻ-ഭർത്താവിന്റെ അച്ഛൻ.

പെണ്ണമ്മ-ഭാര്യയുടെ അമ്മ,

പെണ്ണാലി-സ്ത്രീസ്വഭാവമുള്ള പുരുഷൻ.

പെണ്ണാൾ-ഹ. പുലക്കള്ളി. ഉ. വേലക്കാരി.

പെണ്ണുമ്പിള്ള-ഹ സ്ത്രീ. ഉ. ഭാര്യ.

പെണ്ണുന്നു-ഹ. പേണുന്നു, സൂക്ഷിക്കുന്നു. ഉ. ഉപയോഗിക്കുന്നു. ന. അനുഭവിക്കുന്നു. ർ. ചെയ്യുന്നു.

പെനത്തുന്നു-പനട്ടുന്നു, പിടക്കോഴി മുട്ടയിടുന്നതിനുള്ള സമയം വരുമ്പോൾ ഒരു വിധമായിട്ട് ശബ്ദിക്കുന്നു.

പെയ്ത്തു്-മഴ, ആകാശത്തുനിന്നു ജലം വീഴുക.

പെയ്യുന്നു-മേഘങ്ങളിൽ നിന്നു വെള്ളം വീഴുന്നു, വർഷിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. പെയ്യിക്കുന്നു.)

പെരമ്പു്, പിരമ്പു്, പുരമ്പു്-ചെറിയ വടി, ചൂരൽവടി.

പെരികെ-അ, വളരെ, ഏററവും.

പെരിപ്പം-ഹ. വലിപ്പം, വലിയ അവസ്ഥ. ഉ. വർദ്ധന. ന. കനം. ർ. ശ്രേഷ്ഠത.

പെരിമ-പെരിപ്പം.

പെരിയ-വി. വളരെ.

പെരു(ം)-വി. വലിയ.

പെരുക്-ഹ. പെരുകലം. ഉ. ഒരു വേരൻ.

പെരുകുന്നു-വർദ്ധിക്കുന്നു, വളരെയുണ്ടാകുന്നു, അധികമാകുന്നു, കൂടുന്നു. (സ. ക്രി. പെരുപ്പിക്കുന്നു.)

പെരുക്കം-വർദ്ധന.

പെരുക്കാൽ - പെരുങ്കാൽ, മന്തുകാൽ, കാലിൽ നീരുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം. പര്യായങ്ങൾ-ശ്ലീപദം പാദവത്മീകം,

പെരുക്കുന്നു- ഹ. അധികമാകുന്നു. ഉ. നെയ്യും മററും ഉറച്ചു കട്ടയാകുന്നു. ന. തണുപ്പുകൊണ്ടോ മറെറാ ദേഹം കൈകാൽ എന്നിവ മരവിക്കുന്നു. ർ. ഒരു സംഖ്യയെ മറെറാരു സംഖ്യകൊണ്ടു വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.

പെരുങ്കടൽ-വലിയ സമുദ്രം.

പെരുങ്കളയം-ഒരു ദീനം.

പെരുങ്കാക്കവള്ളി-ഒരുമാതിരി വലിയ വള്ളി.

പെരുങ്കാട്ട്-വലിയ കാട്ട്.

പെരുങ്കാണം-ഒരുമാതിരി പയറ്.

പെരുങ്കായം-ഒരുവക കായം. ഒരു അങ്ങാടിമരുന്ന്. പര്യായങ്ങൾ-സഹസ്രവേധി, ജതുകം, ബാൽഹീകം, ഹിംഗു, രാമഠം.

പെരുങ്കായം-വാതം, കഫം, ശൂലം, അർശസ്സു മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ആമത്തെ പചിപ്പിക്കും. മലമൂത്രങ്ങളുടെ തടവു തീർക്കും. കണ്ണിനു ഹിതം. രുചികരമാണ്. ഇതു ബഡക്സാൽ, പഞ്ചാബ് മുതലായ ദേശങ്ങളിലുണ്ടാകുന്ന ഒരുവക വൃക്ഷത്തിന്റെ പശയാകുന്നു. ഇതിന്റെ ഇല ഏകദേശം കരിനൊച്ചിയുടേതുപോലെയിരിക്കും. സം-ഹിംഗു. ത-പെരുങ്കായം.

പെരുങ്കായ്മരം - പെരുങ്കായമുണ്ടാകുന്ന വൃക്ഷം.

പെരുങ്കാര ഒരുമാതിരി മുള്ളുള്ള വൃക്ഷം.

പെരുങ്കാൽ-പെരുക്കാൽ, ഒരു ദീനം.

പെരുങ്കാററ്-വലിയ കാററ്, അധികം ശക്തിയുള്ള കാററ്.

പെരുങ്കിഴങ്ങ്- ഹ. വലിയ കിഴങ്ങ്. ഉ. ഈശ്വരമുല്ല.

പെരുങ്കുമിൾ-ഒരു വൃക്ഷം.

പെരുങ്കുരികിൽ-ഹ. ഒരുവക പരുന്ത്. ഉ. ഒരു കാട്ടുചെടി.

പെരുങ്കുരുമ്പ-ഒരു മരുന്നുവള്ളി.

പെരുങ്കുരുമ്പ-വാതം, കഫം, രക്തദോഷം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ബലവും

പുഷ്ടിയും ഉണ്ടാക്കും. മലത്തിനു അയവു വരുത്തും. മിക്കവാറും വനങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്നു. വളരെ മധുരമുള്ള ഫലങ്ങൾ കാണും. വള്ളി ഞാണിനു നന്നു്. സം-മൂർവ്വം. ത-പെരുങ്കുരുമ്പൈ. ഇം-Sanseviera Roxburgiana സാൻസേവിരാ റോക്സ് ബർഗിയാനാ.

പൎയ്യായങ്ങൾ-മൂർവ്വം, ദേവീ, മധുരസാ, മോരടാ, തേജനീ, സ്രവാ, മധൂലികാ, മധുശ്രേണീ, ഗോകൎണ്ണീ, പീലുപൎണ്ണി.

പെരുങ്കുറാവിൽ-ഒരു വൃക്ഷം.

പെരുങ്കുറുക്കൻ-നരിവരട്ടി.

പെരുങ്കൂററൻ-വലിയ കാള.

പെരുങ്കൊല്ലൻ— കൊല്ലന്മാരിൽ പ്രമാണി.

പെരുങ്കോര-ഒരുമാതിരി പുല്ലു്.

പെരുംക്കാവു് - ഒരു വൃക്ഷം. പൎയ്യായങ്ങൾ-ആവിഗ്നം, സുഷേണം, കരമൎദ്ദകം, കൃഷ്ണപാകഫലം.

ഞെട്ടാഞെട്ടങ്ങ എന്നു ചിലർ പറയുന്നു. തമിഴിൽ-പെരുങ്കുളച്ചെടി. പഴുത്ത കായ് വിഷത്തിനു നന്നു്.

പെരുച്ചാഴി—എലിയെക്കാളും വലുതായ ഒരു ജന്തു, പന്നിയെലി, തുരപ്പൻ.

മാംസഗുണം എലിയുടേതിനോടൊപ്പംതന്നെ. സം-മഹാമൂഷികൻ. ത-പെരുച്ചാളി.

പെരുച്ചെവിമാൻ-ഒരുവക മാൻ.

പെരുഞ്ചക്ക്-വലിയ ചക്ക്.

പെരുഞ്ചന്തിപ്പയറു് -ശാകവൎഗ്ഗത്തിൽ പെട്ട ഫലശാകം.

കഫ പിത്തങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കും. രുചി വരുത്തും. വ്രണത്തെ വരട്ടും. സം-ഖഡ്ഗശിംബി.

പെരുഞ്ചവരിമാൻ-വൎക്കുമാൻ.

ഇതിന്റെ മാംസം വാതപിത്തങ്ങൾക്കു നന്നു്. മൂത്രത്തെ പെരുപ്പിക്കും. സം-സ്രമരം. ത-പെരിയചവരിമാൻ.

പെരുഞ്ചല്ലൂർ-ഒരു കഴകം.

കലിവൎഷം ൨൫൦൦ നിപ്പുറം ആൎയ്യബ്രാഹ്മണർ കേരളത്തെ കഴകങ്ങളായി വിഭാഗിച്ചതിൽ ഒന്നു് (കഴകം എന്നതു നോക്കുക.)

പെരുഞ്ചീനി-ഒരു വൃക്ഷം.

പെരുഞ്ചീര-ഒരുമാതിരി ചീര.

പെരുഞ്ചീരകം-ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്.

വാതം, കഫം, ഗുല്മം, മുതലായവയ്ക്കു നന്നു. അഗ്നിയെ വൎദ്ധിപ്പിക്കും. നിറം കറുപ്പാണു്. ഇതിനു പകരം ഇവിടെ പീതജീരകമാണു കിട്ടുന്നതു്. സ്വൎണ്ണജീരകം. ത-പിളപ്പുച്ചീരകം, ചീമൈച്ചീരകം. ഇം-Sweet fennel സ്വീററ് ഫെനൽ. ഇതിന്റെ എണ്ണയ്ക്കു സംസ്കൃതത്തിൽ പൃഥ്വീകാതൈലം എന്നു പേർ. വാതം, കഫം, കൃമി, കുഷ്ഠം, പ്രമേഹം, ശിരോരോഗം ഇവയ്ക്കു നന്നു്.

പെരുഞ്ചെന്നെല്ലു്-പെരുഞ്ചാലി.

ചെന്നെല്ലിൽ കുറഞ്ഞ ഗുണമാണു് ഇതിനുള്ളതു്. ബലത്തെ വൎദ്ധിപ്പിക്കും. അഗ്നിയെ ദീപിപ്പിക്കും. രുചിയെ ഉണ്ടാക്കും. കുട്ടികൾക്കും യുവാക്കന്മാൎക്കും വൃദ്ധന്മാൎക്കും എല്ലാക്കാലത്തും ഒരുപോലെ പഥ്യമാണു്. സം-മഹാശാലി.

പെരുഞ്ചെവിമാൻ-ഒരുവക മാൻ.

ഇതിന്റെ ചെവി പശുവിന്റെ ചെവിപോലെയിരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. സം-ഗോകൎണ്ണം. ത-സുകുമാരമൃഗം.

പെരുഞ്ചോറുദയൻ-ഒരുബിരുതുപേർ.

"ഭാരതയുദ്ധം നടന്നതു ദ്വാപരയുഗത്തിന്റെ അവസാനത്തിലാണു് അന്നു

'ഉദയൻ' (ഉതിയൻ) എന്ന രാജാവാണ് കേരളം രക്ഷിച്ചിരുന്നതു്. ഈ ചേരരാജാവു് പാണ്ഡവപക്ഷക്കാരനായിരുന്നതിനാൽ അവരെ സഹായിപ്പാൻ കുരുക്ഷേത്രത്തിലേക്കു പോകയുണ്ടായി എന്നും അന്നദാനത്തിൽ മുമ്പു തന്നെ അതിപ്രസിദ്ധി നേടിയിരുന്ന ഇദ്ദേഹത്തെ ഇരുഭാഗക്കാർക്കും ആഹാരം കൊടുക്കുന്നതിനു ധർമ്മപുത്രർ നിയോഗിച്ചു എന്നും അതിനെ അതിന്മണ്ണം അദ്ദേഹം അനുഷ്ഠിച്ചു എന്നും കാണുന്നുണ്ടു്. ഈ ഐതിഹ്യത്തെ മുരഞ്ചിയൂർ മുടിനാഗരാജൻ എന്ന ദ്രാവിഡകവി 'പുറനാനൂറു' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു"

പെരുഞരമ്പു്-വലിയ ഞരമ്പു്. പര്യായങ്ങൾ-വസ്നസാ, സ്നാനു.

പെരുഞാവൽ- ശ്രേഷ്ഠമായ ഒരുവക ഞാവൽ. സം-മഹാജംബു.

പെരുതളം-മയിൽ. ഉ-ം, അറുമുഖപ്പെരുതളം.

പെരുതു്, പെരുത്തു്-വി. വളരെ, വലിയ.

പെരുത്തലമീൻ-ഒരു മത്സ്യം. (സം-ശൃംഗി.)

പെരുന്തച്ചൻ— ആശാരികളിൽ പ്രമാണി.

പെരുന്തത്ത-ഒരുവക തത്ത.

പെരുന്തത്തയുടെ മാംസത്തിനു തത്തയുടെ മാംസഗുണം തന്നെയാണുള്ളതു്. സം-രാജശുകം.

പെരുന്താളി-ഒരു വള്ളി.

പെരുന്തീ-വലിയ തീ.

പെരുന്തീൻ-വലിയ ഭക്ഷണം.

പെരുന്തുടലി-ഒരുവക മുൾച്ചെടി.

പെരുന്തുത്തി-ഒരു തൈ.

പെരുന്തുളസി-ഒരുമാതിരി പൂവെത്തെ.

പെരുന്തുമ്പ-ഒരുവക തുമ്പ.

പെരുന്തുമ്പക്കു തുമ്പയുടെ ഗുണമുണ്ടു്. വിശേഷാൽ കഫം, അഗ്നിമാന്ദ്യം മുതലായവക്കു നന്നു്. ബുദ്ധിയെ നന്നാക്കും. സം-മഹാദ്രോണാ.

പെരുന്തേൻ-വൻതേൻ.

പെരുന്തേരകം-ഒരു വൃക്ഷം.

പെരുന്തേരട്ട-വളരെ കാലുള്ള ഒരുവക വലിയ അട്ട.

പെരുന്തൊലി-കുമ്പിൾവൃക്ഷം.

പെരുനാൾ- സുറിയാനിക്കാർ മുതലായവരുടെ ഒരു വിശേഷ ദിവസത്തിനു പറയുന്ന പേർ.

പെരുനാഴി-ഹ. വലിയ നാഴി. ഉ. ഇടങ്ങാഴി.

പെരുനീർ-മലം.

പെരുനെല്ലു്-ഒരുവക നെല്ലു്.

ഇതിനു നവരയിൽ കുറഞ്ഞ ഗുണമാണുള്ളതു്. സം-മഹാവ്രീഹി.

പെരുന്നീരൂരി-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

പെരുപ്പം-ഹ. വർദ്ധന. ഉ. കനം, ൩. ശ്രേഷ്ഠത. ൪. മേന്മ.

പെരുംപാണൻ-ഒരു ചെടി.

പെരുമ്പട-ഹ. വലിയ യുദ്ധം. ഉ. വലിയ സൈന്യം.

പെരുമ്പടപ്പു്-കൊച്ചീരാജ്യം.

"ഒടുവിലത്തെ പെരുമാളായ ഭാസ്കരരവിവർമ്മൻ എന്ന ചേരമാൻ പെരുമാൾ നൂറ കൊല്ലം രാജ്യം ഭരിച്ചതിന്റെ ശേഷം കേരളരാജ്യം ൧൬ അംശങ്ങളാക്കി ഭാഗിച്ചു മരുമക്കൾക്കും മക്കൾക്കും മററു വേണ്ടത്തക്ക ആളുകൾക്കുമായി കൊടുത്ത കൂട്ടത്തിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടവയായിരുന്നു പെരുമ്പടപ്പു്, തൃപ്പാപ്പിയൂരു്, നെടുവിരുപ്പു് എന്നീ മൂന്നു സ്വരൂപങ്ങൾക്കു ചേർന്ന രാജ്യങ്ങൾ".

പെരുമ്പടപ്പുസ്വരൂപം-കൊച്ചീ സ്വരൂപം, പെരുമ്പടപ്പു രാജാക്കന്മാരുടെ വംശത്തെക്കുറിച്ചു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

പെരുമ്പടി-പരുപരുപ്പുള്ള, കട്ടിയുള്ള.

പെരുമ്പനി-ഒരുവക വലിയ പനി.

പെരുമ്പയറ്-ഒരുവക വലിയ പയറ്.

പെരുമ്പയറ് കഫപിത്തങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കും. മുലപ്പാലിനെ വൎദ്ധിപ്പിക്കും. ശ്രമത്തെ തീൎക്കും. രുചിയെ ഉണ്ടാക്കും. വയറടപ്പിനെ ചെയ്യും. മലത്തെ പിടിപ്പിക്കും. മൂത്രത്തെ കുറക്കും. ചില ദിക്കിൽ 'പതിനെട്ടുമണിയൻപയറ്' എന്നും പറയുന്നു. വൎണ്ണംകൊണ്ടു പലതരമുണ്ട്. സം-ക്ഷവകം.

പെരുമ്പരുന്നു (ന്തു)-ഒരുവക വലിയ പരുന്ത്.

പെരുമ്പറ-ഒരു വാദ്യം.

പെരുമ്പാ(യ്)-വലിയ പായ്.

പെരുമ്പാച്ചോററി-ഒരു വൃക്ഷം.

പെരുമ്പാട്-ഹ. വലിയ പ്രയാസം. ഉ. ക്രമത്തിലധികമായ രക്തച്ചൊരിച്ചൽ.

പെരുമ്പാമ്പ്-ഒരുവക വലിയ പാമ്പ്. പൎയ്യായങ്ങൾ - അജഗരം, ശയു, വാഹസം.

പെരുമ്പാവൽ-പാണ്ടിപ്പാവൽ.

പെരുമ്പിടി-ഹ. പിടിച്ചുപറി. ഉ. കഠിനച്ചട്ടം.

പെരുമ്പുടവ-കട്ടിയുള്ളഒരുമാതിരിപുടവ

പെരുമ്പുള്ള്-ഒരു പക്ഷി.

പെരുമ്പൊടി-തരിയുള്ള പൊടി.

പെരുമ്പൊതി-വയറ്.

പെരും-വി. വലിയ.

പെരുമ-ഹ. ശ്രേഷ്ഠത. ഉ. ബഹുത്വം. ന. വമ്പ്.

പെരുമൻ-വലിയ ആൾ.

പെരുമണ്ണാൻ-പരവൻ.

പെരുമനം-നൂൎ ഗ്രാമങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (പൂരുവനം എന്നതിന്റെ തത്ഭവം).

പരശുരാമൻ കേരളത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു നൂൎ ഗ്രാമങ്ങളാക്കി കല്പിച്ചതിൽ മൂന്നു ഗ്രാമങ്ങൾ അതി പ്രസിദ്ധങ്ങളാണ്. അവയിൽ ഒന്ന്.

പെരുമന്താര-ഒരു വൃക്ഷം.

പെരുമരം-ഒരു വൃക്ഷം.

പെരുമരുത്, പെണ്മരുത്-ഒരുവൃക്ഷം

കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. മുലപ്പാലിനെ പെരുപ്പിക്കും. ഇതിന്റെ നിൎയ്യാസത്തെ ചെഞ്ചല്യമെന്നു പറയുന്നു. സം-അശ്വകൎണ്ണം. ത-ആച്ചാമരുത്.

പെരുമരുന്ന്- ഹ. കടലിവേഗം ഉ. അണലിവേഗം.

പെരുമഴ-വലിയ മഴ. പൎയ്യായങ്ങൾ-ധാരാസമ്പാതം, ആസാരം.

പെരുമാൻ-ഹ. വലിയ മാൻ, കാററിനെ എതിൎത്തു സഞ്ചരിക്കുന്നതും ശീഘ്രഗതിയുള്ളതുമായ ഒരുവക മാൻ.

മാംസം വാതപിത്തങ്ങൾക്കു നന്ന്. സം-വാതപ്രമീ. ഇം-A Swift Antelope എ സ്വിഫ്ററ് ആൻറിലോപ് ഉ. കൊല്ലൻ. ന. ദൈവം ൪. അധികൃതൻ, നാഥൻ.

'തമ്പുരാനെനിന്തിരുവടികല്പിച്ചാൽ
എൻപെരുമാനേയിളക്കമില്ലൊന്നിനും'
(ഭാരതം)

പെരുമാററം - പരിമാററം, വസ്തുക്കൾ കൊണ്ടു ഓരോവിധത്തിൽ ഒരുകാൎയ്യം ചെയ്ക പെരുമാറുക, പ്രയോഗം.

പെരുമാൾ—ഹ. തിരുവിതാംകൂർ രാജാക്കന്മാർക്കുള്ള ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ഒരു പേർ. ൪. പ്രധാനി, നാഥൻ, പ്രഭു. ൫. അരചൻ. ൬. ദൈവങ്ങളുടെ സ്ഥാനപ്പേർ. ഉ-ം, വീരഭദ്രപ്പെരുമാൾ. (പെരുമാൾപ്പട്ടം എന്നതിനു ചക്രവർത്തിപ്പട്ടം എന്നും അർത്ഥമുണ്ട്.)

പെരുമീൻ—ഹ. വെളുപ്പാൻകാലത്തു ഉദിക്കുന്ന ഒരു നക്ഷത്രം. ൨. ഒരു മത്സ്യം.

പെരുമുഖം—ആനയുടെ നെററി.

പെരുമുഞ്ഞ—ഒരു വൃക്ഷം.

പെരുമുട്ടു—കാലിന്റെ മുട്ടിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം.

പെരുമുത്തങ്ങ—ഒരുവക മുത്തങ്ങ.

പെരുമുത്തങ്ങക്കു മുത്തങ്ങയുടെ ഗുണമാണുള്ളതു്. വിശേഷിച്ചു ശ്രമത്തെ കളയും. മുത്തങ്ങയെക്കാൾ വലുതായിരിക്കും. സൌരഭ്യം കൂടും. മുത്തങ്ങാ ഗുഡി ചെയ്തുപയോഗിക്കണമെന്നു അഭിപ്രായം കാണുന്നുണ്ട്. സാ-നാഗരമുസ്തം. ത-പെരുമുത്തക്കാ.

പെരുവയറു്—വലിയ വയറു്.

പെരുവയറൻ—ഹ. വലിയ വയറുള്ളവൻ. ൨. വളരെ തിന്നുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. പൎയ്യായങ്ങൾ—തുന്ദിലൻ, തുന്ദിഭൻ, തുന്ദി, ബൃഹൽകുക്ഷീ, പിചണ്ഡിലൻ.

പെരുവള്ളികിഴങ്ങു്—ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങു്.

പെരുവഴി—നാട്ടുവഴി, വലിയവഴി.

പെരുവഴിക്കാരൻ—വഴിപോക്കൻ.

പെരുവാലൻ—കീരി. (നായാട്ടുപേർ).

പെരുവാഴ—ഒരുമാതിരി നെല്ലു്.

പെരുവിരൽ—കൈയുടേയും കാലിന്റേയും വണ്ണമധികമുള്ള വിരൽ, തള്ളവിരൽ.

പെരുവിലയൻ—വി. അധികം വിലയുള്ള.

പെരുവെള്ളം—വെള്ളപ്പൊക്കം.

പെസഹു—ഹ. മിസ്രയിലുള്ള ആദ്യജാതന്മാരെ കൊന്നപ്പോൾ യിസ്രയേല്യൎക്കു വിടുതൽ കൊടുത്തതിന്റെ ഓൎമ്മയായി യെഹൂദന്മാർ ആണ്ടുതോറും ആചരിക്കുന്ന പെരുനാൾ. ൨. ക്രിസ്തുവിന്റെ മരണത്തിന്റെ തലേദിവസത്തിനു ചില ക്രിസ്ത്യാനികൾ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന പേർ. ൩. ക്രിസ്തുവിന്റെ പുനരുത്ഥാനദിവസം.

പെളിയുക—പൊളിയുക, അടരുക, പൊട്ടുക. (പ-മ)

പെറാ(രാ)ച്ചി—ഒരുവക ചെറിയ ആററുമീൻ.

പെറുക്കുന്നു—ഓരോന്നായിട്ടു നുള്ളിയെടുക്കുന്നു.

'മുണ്ടിൽപെറുക്കി സ്വരൂപിച്ചു മാമ്പഴം'

(നൃഗമോക്ഷം തുള്ളൽ)

പെറുന്നു—ഹ. പ്രസവിക്കുന്നു. ൨. ലഭിക്കുന്നു. ൩. പ്രസിദ്ധമാകുന്നു.

പെറുവാൾ—ഒരു കണക്കിനു ചില ദിക്കുകളിൽ പറയുന്ന ഒരു പേർ.

പെററക്കുന്നു—കാട്ടുകുന്നു്.

പെററൻ—വി. ശക്തിയുള്ള.

പെററം—കാട്ടു്.

പെററവൾ—പ്രസവിച്ചവൾ.

പേ

പേ—വി. ഹ. ചീത്തയായ. ൨. ഭയംകരമായ. ൩. വലുതായ.

പേ-ഹ. പിശാച്ച്. ൨. ഭ്രാന്ത്. ൩. ചീത്തത്തം.

പേക്കൻ-തവള. (ഭേകം എന്നതിന്റെ തത്ഭവം.)

പേക്കഞ്ഞൂണ്ണി-ഒരു മരുന്ന്.

പേക്കത്തവള-വലിയ തവള.

പേക്കരിമ്പ്-അംപൊട്ടൽ, അമ. പൎയ്യായങ്ങൾ-ഗുന്ദ്രം, തേജനകം, ശരം.

പേക്കാൽ-തട്ടുന്ന മുട്ടു.

പേക്കാളം-ഒരുമാതിരി വലിയ ഉൾത്തു കുഴൽ.

പേക്കാററ്-കിഴക്കൻകാററ്.

പേക്കുതിര-ചീത്തക്കുതിര.

പേക്കുമ്മട്ടി-ഒരുമാതിരി കുമ്മട്ടിവള്ളി.

പേക്കുല-തെങ്ങിന്റെയൊ മറെറാ കായ്ക്കാത്ത കുല.

പേക്കുറുക്കൻ-വിഷനരി.

പേക്ക്രുൺ-ഒരുമാതിരി ക്രുൺ.

പേക്ക്രുത്ത്-ഹ. ക്രമക്കേട്. ൨. നാനാവിധം. ൩. ചീത്തക്കളി.

പേക്രാന്തൻ-ഭ്രാന്തൻ.

പേക്രാന്തം-ഹ. ഭ്രാന്തു. ൨. ക്രമക്കേട്. ൩. ഭംഗിയില്ലായ്ക.

പേക്കോലം-ഹ. പിശാചിന്റെ വേഷം ൨. ചീത്തക്കാഴ്ച. ൩. മുറത്തിലും മററും എഴുതിവെക്കുന്ന രൂപം.

പേൎക്ക്-അ. വേണ്ടി, പകരം.

പേൎക്കുന്നു-പകൎത്തുന്നു, മറെറാന്നിൽ നിന്നു നോക്കി എഴുതുന്നു. (കാ-ക്രി-പേൎപ്പിക്കുന്നു.)

പേചകം-മൂങ്ങ പകൽ സമയം കാക്കകളിൽ നിന്നുള്ള ഭയം ഹേതുവായിട്ടു ദുഃഖിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. രാത്രികാലത്തു കാക്കകളെ ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നുമാവാം. ൨. ആനയുടെ വാലിന്റെ ചുവട്. ൩. ആനവാലിന്റെ അററം, ആനയുടെ വാൽക്കുററിക്കൽ ഗുദത്തെ മറയ്ക്കുന്ന ചൎമ്മ വിശേഷം. ൪. മേഘം. ൫. ഇരിക്കക്കട്ടിൽ Couch. ൬. പേൻ.

പേചകൻ-മൂങ്ങാ, ഊമൻ.

പേചകാരൻ-വേട്ടാവളിയൻ.

പേചകി-ആന.

പേചിലാ-ആന.

പേച്ച്-ഭാഷ, വാക്ക്, സംസാരം

പേച്ചക്കാൽ, പേക്കാൽ - വളഞ്ഞ കാൽ.

പേച്ചി-ഹ. പിശാചി. ൨. ബുദ്ധിയില്ലാത്ത സ്ത്രീ.

പേച്ചുര-കയ്പൻചുര.

പേച്ചുര കഫം, പിത്തം, ജ്വരം, ചുമ മുതലായവക്കു നന്ന്. മലത്തെ ഇളക്കും. ഛൎദ്ദിയെ വരുത്തും. മിക്കവാറും കാട്ടിൽ ഉണ്ടാകുന്നു. കായ്ക്കു ചെറുതായിരിക്കും. വളരെ കയ്പുകാണും. സം-കടുതുംബീ. ത-പോയ്ച്ചുരൈ. ഇം-Bottle-gourd, bittergourd ബൊട്ടിൽഗോഡ്, ബിററർ ഗോഡ്.

പൎയ്യായങ്ങൾ-ഇക്ഷ്വാകു, കടുതുംബീ.

പേച്ചുററ്-കഷ്ടകാലം, കുഴപ്പം.

പേച്ചൊട്ട - തെങ്ങിന്റെ കായ്ക്കാത്ത കുല.

പേട്ട്-വി. ചീത്തയായ, സാരമില്ലാത്ത.

പേടകം-ഹ. പെട്ടകം. ൨. സമൂഹം.

പേടം-ഹ. കൊട്ട. ൨. ഭണ്ഡാരം. ൩. പെട്ടി. ൪. കൂട്ടം.

പേടമാൻ-പെൺമാൻ, മാൻപേട.

പേടാ-ഹ. കൊട്ട. ൨. പെട്ടകം. അനേക സാധനങ്ങൾ ഉരുക്കൂട്ടി വയ്പാനുള്ളതു എന്നൎത്ഥം. ൩. മൃഗങ്ങളിൽ പെണ്ണ്, പിട.

പേടി-ഹ. ഭയം, രാജാവിനേയും മററും കാണുമ്പോൾ കുററക്കാരന്റെ ഉള്ളിലുണ്ടാകുന്ന അവസ്ഥ, ദുഷ്ടന്മാരേയും പിശാചുക്കളേയും മററും വിചാരിക്കുമ്പോൾ തോന്നുന്ന ഒരു വ്യസനം, വല്ലതും ചേതം വരുമെന്നും മററുമുള്ള ശങ്ക. ഉ. പെട്ടി.

പേടിച്ചോടിയവൻ=കാന്ദിശീകൻ, ഭയദ്രുതൻ. പേടിയുള്ളവൾ=ഭയശീല.

പേടിക്കുന്നു-ഭയപ്പെടുന്നു (സ. ക്രി പേടിപ്പിക്കുന്നു.)

പേടിപ്പൊണ്ണൻ-വളരെ പേടിയുള്ളവൻ.

പേടീ-ഹ. കൊട്ട. ഉ. പെട്ടകം

പേട്ട-ചില അങ്ങാടിക്കു പറയുന്ന പേർ.

പേഡാ-വലിയ സഞ്ചി.

പേണ്-ആപ്പ്.

പേണം-സൂക്ഷ്മം, കരുതൽ.

പേണാഴി, പേണാത്തുള-തടിവലിപ്പാൻ കയറു കോർക്കുന്നതിന്നു തടിയിൽ ഉണ്ടാക്കുന്ന തുള, വള്ളിത്തുള.

പേണി-കുന്നുകാലികളുടെ കുളമ്പിന്നു മേലെ ഒരു ഭാഗം.

പേണി-അ. ബലമായി.

പേണിക്കുന്നു-വൃക്ഷത്തിൽ കൊതയുണ്ടാക്കുന്നു. (കയറുന്നതിന്)

പേണുന്നു-പോററുന്നു, സൂക്ഷിക്കുന്നു.

പേണുപടി, പേമ്പിടി-രണ്ടു വിരൽ കൊണ്ടു എടുക്കുത്തക്കതു.

പേത്തക്കാളി-ഒരു തൈ.

പേത്തന്തൊ കൊട്ടി-ഒരു തൈ.

പേത്തല-മത്ത കമ്പളം മുതലായ വള്ളികളുടെ മുരണ്ടതല.

പേത്താൻ-അ. വീണ്ടും, ആവർത്തിച്ച്.

പേത്തുണി-നിസ്സാരമായ തുണി, അഴുക്കു പിടിച്ചു കീറിയ തുണി, ചീത്തത്തുണി.

'അവിൽ പേത്തുണി തന്നിൽചേർത്തു'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

പേത്വം-ഹ. നെയ്യ്. ഉ. പീയൂഷം.

പേന-എഴുതുന്നതിനുള്ള തൂവൽ.

പെൻ Pen എന്ന ഇംഗ്ലീഷ് വാക്കാണ് പേന എന്നായതു എന്നു അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

പേനരി-വിഷമുള്ള ഒരുമാതിരി കുറുക്കൻ, ഭ്രാന്തുള്ള നരി.

പേനാ(യ്)-പേപ്പട്ടി, ഭ്രാന്തുപിടിച്ചപട്ടി.

പേൻ-മനുഷ്യരുടെ തലമുടിയിലും മററും ഉണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി ചെറിയ ജന്തു.

പേപ്പടോലം-ഒരു വള്ളി.

പേപ്പട്ടി-പേനായ്, ഭ്രാന്തുപിടിച്ച പട്ടി. (സം. അളർക്കം)

പേപ്പട്ടിയുടെ കടി ഏററവന്നു ൻ കഴഞ്ചു് ഉമ്മത്തിൻ ഇലയും ൩ കഴഞ്ചു കുരുമുളകുംകൂടി വെവ്വേറെ അരച്ച് നല്ലവണ്ണം യോജിപ്പിച്ച് ശുദ്ധജലത്തിൽ കൊടുക്കണം. പച്ചവെള്ളത്തിലാണ് അരക്കേണ്ടതു്. മരുന്ന് കൊടുക്കുന്നതിന്നു തലേനാൾ അത്താഴപ്പട്ടിണി കിടക്കണം. രണ്ടുനാഴിക പുലർന്ന സമയത്താണ് മരുന്നു കൊടുക്കേണ്ടതു്. മരുന്നു കൊടുത്ത ൨൨ നാഴിക കഴിഞ്ഞാൽ നല്ലവണ്ണം തണുക്കുന്നതുവരെ ജലധാര ചെയ്യണം. ജലധാരക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്ന വെള്ളം കിണററിലേതായിരിക്കണം. പിന്നീടു നാലുദിവസത്തെ ഭക്ഷണം പഥ്യത്തോടുകൂടിയുമായിരിക്കണം. ഭ്രാന്തു് ഇളകുന്നതായി കാണപ്പെട്ടാൽ അവിടെ ചികിത്സ ആവശ്യമില്ല. അസാദ്ധ

മാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തണം. (കേരള സഞ്ചാരി ൻ൫ കംഭം ൧൩)

പേപ്പിടി-ഭയപ്പെടുത്തുവാനായി പറയുന്ന കള്ളവാക്ക്.

പേപ്പെടുന്നു-ഭ്രാന്തിനെ പ്രാപിക്കുന്നു.

പേപ്പെടുത്തുന്നു-വഷളാക്കുന്നു, ഭയപ്പെടുത്തുന്നു, ഭ്രാന്തുപിടിപ്പിക്കുന്നു.

പേപ്പെരുമാൾ-ഭ്രാന്തൻരാജാവ്.

പേമ്പിണി-വലിയ പീഡ.

പേമഴ-വലിയ മഴ.

പേമുല-വിഷംതേച്ച മുല.

പേമൊഴി-൧. ശകാരം. ൨. കാമഭ്രാന്തന്റെ വാക്ക്. ൩. പേവാക്ക്. നിന്ദാവാക്ക്.

പേയ-കഞ്ഞി.

പേയ-വി. കുടിപ്പാൻ തക്ക.

പേയത്തി-കാട്ടത്തി.

പേയം-൧. വെള്ളം. ൨. പാൽ. ൩. കുടിക്കത്തക്കതു.

പേയമരി-ഒരുവക അമരി.

പേയമരി ചെമന്ന ചായത്തിനു കൊള്ളാം. വ്രണം വരട്ടും. മിക്കവാറും ആററിനരികെ ഉണ്ടാകുന്നു. സം-കനീലി.

പേയമൃത്-കാട്ടമൃത്.

പേയാക്കുന്നു-൧. വഷളാക്കുന്നു. ൨. നശിപ്പിക്കുന്നു. ൩. സമ്മിശ്രമാക്കുന്നു.

പേയി-പിശാച്.

പേയിഞ്ച-മേൽ തേച്ചാൽ എണ്ണകളയുന്നതിനു കൊള്ളുതുതാത്ത ഇഞ്ച

പേയൂ-൧. കടൽ. ൨. അഗ്നി. ൩. സൂർയ്യൻ.

പേയുന്നു-൧. വഷളാക്കുന്നു. ൨. അലട്ടുന്നു, നിർബ്ബന്ധിക്കുന്നു.

പേയൂഷം-൧. പീയൂഷം, അമൃതം. ൨. പുതുതായി പ്രസവിച്ച പശുവിന്റെ പാൽ ൩. അപ്പോൾ കറന്ന പാൽ.

പേര, പേരകം-ഒരു വൃക്ഷം.

പേരക്കാ(യ്)-പേരവൃക്ഷത്തിന്റെ കായ്.

പേരക്കിടാവ്-മകന്റെ മകൻ.

പേരജം-പച്ചക്കല്ല്.

പേരൻ-പൊത്രൻ

പേരപ്പൻ-൧. അച്ഛന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ. ൨. അച്ഛന്റെയോ അമ്മയുടേയോ അച്ഛൻ. ൩. അമ്മയുടെ ജ്യേഷ്ഠത്തിയുടെ ഭർത്താവ്.

പേരമൃത്-ഒരുവക അമൃത്.

പേരമൃത് മിക്കവാറും ചിററമൃതിന്റെ ഗുണത്തോടുകൂടിയതാണ്. വിശേഷാൽ സന്നിപാതം, വിഷം മുതലായവക്കു നന്ന്. സം-കന്ദഗുളൂചി.

പേരമ്മ-൧. അമ്മയുടെ ജ്യേഷ്ഠത്തി. ൨. അമ്മയുടെയോ അച്ഛന്റേയോ അമ്മ. ൩. അച്ഛന്റെ ജ്യേഷ്ഠന്റെ ഭാര്യ.

പേരരത്ത-ഒരുവക അരത്ത.

പേരരത്തക്കു ചിററരത്തയുടെ ഗുണമാണുള്ളത്. വിശേഷിച്ചു വിഷത്തിനു നന്ന്. സം-ഗന്ധനാകുലീ. ത-പേർ അരത്തൈ.

പേരാ-൧. ഒരുവക വാദ്യം. ൨. ഒരു വൃക്ഷം.

പേരാക-അ. പേരിന്നു മാത്രം.

പേരാമ്പററ്-ഒരു ദേവന്നു ആണ്ടുതോറും കഴിക്കുന്ന ഒരു ബലി.

പേരാൽ-ഒരു വൃക്ഷം, ആലുവൃക്ഷം. പര്യായങ്ങൾ-ന്യഗ്രോധം, ബഹുപാത്ത്, വടം. ഇതിന്റെ മുകളിലാണു യക്ഷഗന്ധർവാദി പിശാചുകൾ ഇരിക്കുന്നത്. വേദാന്തതത്വോപദേശിയായ സാക്ഷാൽ

ദക്ഷിണാമൂൎത്തി പേരാലിന്റെ മൂട്ടിലും ലോകനിയന്താവായ വിഷ്ണു അതിന്റെ ഇലയിലും ഇരിക്കുന്നു.

പേരാൽ കഫം, പിത്തം, ചുട്ടുനീറൽ, മുതലായവയ്ക്കു് നന്നു് ത—ആലമരം. ഇം—Banyan tree, Indian fig-tree ബാനിയൻ ടി, ഇൻഡ്യൻ ഫ്ിഗ്ടി.

പേരാറ്—പൊന്നാനി ആറ്. (സം—ബൃഹന്നദി).

പേരി—ഭേരി. ഉ—ം പേരിച്ചൊല്ലാൾ.

പേരി—ഇതു ഭേരിയുടെ വികാരം. ഉ—ം പേരികളമൊഴി—ഭാഗവതം.

പേരിച്ചൊല്ലാൾ—മധുരമായി സംസാരിക്കുന്നവൾ.

പേരിടി—തിരമാലയുടെതുപോലുള്ള വലിയ ശബ്ദം.

പേരിടീൽ—പൈതലിന്നു പേർ വിളിക്കുന്ന ഒരു കൎമ്മം.

പേരിടുന്നു—പൈതലിന്നു ഒന്നാമതു ഒരു പേരു വിളിക്കുന്നു.

പേരില്ലാൻദൈവം—ഒരു പരദേവത—A Paradevata of Kusavas in Arickilattu (Kadatt).

പേരീത്ത, പേരീന്തൽ—ഒരു വൃക്ഷം.

പേരീത്ത അഗ്നിമാന്ദ്യത്തെ ഉണ്ടാക്കും. വിഷത്തെ കളയും. സം—പിണ്ഡഖൎജ്ജൂരി. ത—പേരീച്ചൻ.

പേരു—ഹ. സൂൎയ്യൻ. ഉ. അഗ്നി. ന. കടൽ. ൪. മഹാമേരു

പേരുകെട്ടുന്നു—പേരുവിളിക്കുന്നു.

പേരുന്നു—ഹ. വേരോടെ പറിക്കുന്നു. ഉ. പിടിച്ചുപറിക്കുന്നു. ന. ഉഴവുകാളയെ തിരിക്കുന്നു. ൪. പിരിക്കുന്നു, ഈടാക്കുന്നു.

പേരുമ്മത്തു്—ഉമ്മത്തിൽ ഒരിനം.

പേരുമാറാട്ടം—അറിഞ്ഞും അറിയാതേയും ഒരുത്തന്റെ പേരിന്നു പകരം മറെറാരുത്തന്റെ പേർവെച്ചു എഴുതുകയും മററും.

പേരുവഴി, പേർവഴി—ഓരോരുത്തന്റെ പേർ വച്ചു പ്രത്യേകമായി എഴുതിയ കണക്കു.

പേരൂത്തല—നെടുമങ്ങാട്. വേണാട്ടു പ്രദേശം പണ്ടു അഞ്ചു രാജ്യങ്ങളായി വിഭജിച്ചിരുന്നതിൽ ഒന്നു.

പേരൂർ—ത്രിശ്ശിവപേരൂർ. Trichoor. സ്ത്രീകൾക്കു കീൎത്തിപ്പെട്ട സ്ഥലം എന്നൎത്ഥം "പെൺചേരും പേരൂർ നഗരി"

പേരെച്ചം—(വ്യാകരണത്തിൽ) നാമാംഗം. പിന്തുടരുന്ന നാമത്താൽ അൎത്ഥം പൂൎണ്ണമായി വരുന്ന അപൂൎണ്ണക്രിയ.

പേരെച്ചം—പേരിന്റെ (നാമത്തിന്റെ) എച്ചം (അംഗം).

ക്രിയാനാമത്തിന്റെ അംഗമായതു—നാമാംഗം.

പേരേലം—ഏലത്തരി രണ്ടുതരമുള്ളതിൽ വലിയതു. വലിയ ഏലം, കാട്ടേലം.

കഫം, പിത്തം, രക്തദോഷം ഇത്യാദിക്കു നന്നു്. രുചിയെ ഉണ്ടാക്കും. അഗ്നിവൎദ്ധനകരമാണു്. സം—സ്ഥൂലൈലം. ത—പെരിയ ഏലം.

പേരൊലി—വിളിക്കുന്ന ശബ്ദം.

പേർ, പേരു്—ഹ. നാമം. പൎയ്യായങ്ങൾ—ആഹ്വയം, ആഖ്യാ, അഭിധാനം, നാമധേയം. ഉ. ആൾ. ന. കീൎത്തി.

പേൎച്ച—ഹ. ഒഴികഴിവു്. ഉ. പിരിവു, ഈടാക്കൽ.

പേൎത്തു്, പേൎത്തും—അ. പിന്നെയും, (പേറ്) വായ്പോടുകൂടി, അധികമായി.

പേൎപ്പ്-പകൎത്തി എഴുതി എടുത്ത എഴുത്തു്.

പേർമഴ-പേമഴ.

പേർവിളി-പേരിടുക.

പേലവ-വി. ൧. മാൎദ്ദവമുള്ള, നേൎമ്മയുള്ള. ൨. മെലിഞ്ഞ ൩. കോമളമായ.

പേലി-കതിര.

പേവഴി-ചീത്തവഴി.

'ഈവിധം നിരൂപിച്ചാലി
ന്നിവൻ സഭയിങ്കൽ
പേവഴികാട്ടിവസിക്ക
ന്നതും യോഗ്യമെന്നോ'
(ദക്ഷയാഗം കിളിപ്പാട്ടു)

പേവാക്ക്-ചീത്തവാക്ക്.

പേശം-രൂപം.

പേശല-വി. ൧ മിടുക്കുള്ള. ൨. സൌന്ദൎയ്യമുള്ള. ൩. മൃദുവായുള്ള.

പേശലൻ-൧. വിഷ്ണു. ൨. മടികൂടാതെ കാൎയ്യങ്ങളിൽ പ്രവൎത്തിക്കുന്നവൻ. ആലോചനയുള്ളവൻ എന്നൎത്ഥം.

പേശലാംഗി-സൌന്ദൎയ്യമുള്ളവൾ.

പേശസ്സ്-൧. രൂപം. ൨. പൊന്ന് ൩. പ്രകാശം. ൪. ആഭരണം.

പേശി-൧. മൊട്ട. ഇതിവച്ചു അവയവ വ്യക്തിയുണ്ടാകുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

൨. മേഘനാദം, ഇടി ൩. മാംസപിണ്ഡം, ഉണ്ട (മാംസപേശി=മാംസ ഉണ്ട). ൪. ഓടക്കുഴൽ. ൫. മഞ്ചി. ൬. ഇന്ദ്രന്റെ വജ്രായുധം. ൭. ഒരുവകവാദ്യം. ൮. ചെരിപ്പ് ൯. ആയുധങ്ങളുടെ ഉറ.

പേശീകോശ(ഷ)ം-മൊട്ട (മുട്ട).

പേശുന്നു-സംസാരിക്കുന്നു, പറയുന്നു.

'വല്ലാളിവീരനോടു സല്ലാപം പേ
ശിക്കൊണ്ടു്' (കിരാതം തുള്ളൽ)

പേഷക-വി. പൊടിക്കുന്ന, അരയ്ക്കുന്ന.

പേഷണം-൧. അരയ്ക്കുക. ൨. അരയ്ക്കുന്ന കല്ല്, അമ്മിപ്പിള്ള.

പേഷണി-അരകല്ല്.

പേഷ്കാർ-൧ റവന്യു കാൎയ്യങ്ങളുടെ അദ്ധ്യക്ഷൻ. ൨. നായകൻ.

പേഷി-൧. വൈരം. ൨. ഇടിവാൾ.

പേഷിക്കുന്നു-അരയ്ക്കുന്നു.

പേഴ-ഒരുമാതിരി കൊട്ട.

പേഴ്-ഒരു വൃക്ഷം.

പേറ്-൧. പ്രസവം. ൨. ഭാഗ്യം. ൩. ഫലം. ൪. ചുമട്. ൫-ം പേറെടുക്കുന്ന എരുതു്.

പേറുന്നു-എടുക്കുന്നു, ചുമക്കുന്നു.

പേറുമാട്-പൊതിമാട്.

പേററി-വയററാട്ടി.

പേററുതിങ്ങൾ-പെറുന്നമാസം.

പേററുനോവു്-പ്രസവവേദന.

പേററുപുര- ഈററപ്പുര, പ്രസവിക്കുന്നതിനുള്ള പുര, ഈററില്ലം.

പേററുമരുന്നു്- പ്രസവിച്ചാൽ പിന്നെ സേവിക്കുന്ന മരുന്നു.

പൈ

പൈ-വി. പച്ച.

പൈ- ൧. വിശപ്പ്. ൨. പശു. ൩. സഞ്ചി. ൪. ഒരു ബ്രിട്ടീഷ് നാണയം (രണ്ടേകാലേഅരയ്ക്കാൽ കാശു്).

പൈക്കം-൧ ക്ഷാമം, പഞ്ഞം. ൨. ഹീനത. ൩. ധൎമ്മം.

പൈക്കിടാവു്-പശുക്കുട്ടി.

പൈക്കുന്നു-വിശക്കുന്നു.

പൈക്കൂട്ട്-പശുക്കൂട്ട്.

പൈക്കൂറ-ഒരുമാതിരി സഞ്ചി.

പൈങ്കണ്ണി-ഒരു വൃക്ഷം.

പൈങ്കിളി-ഒരു പക്ഷി, തത്ത, പച്ചക്കിളി.

പൈങ്ങ, പയിങ്ങ-കുമ്പടയ്ങ്ങ.

പൈചാക-വി. കലത്തിൽ പാകംചെയ്യുന്ന

പൈചാരം-ചെമ്പു്, ഉരുളി (മുരളി), കൽച്ചട്ടി മുതലായതിൽ പാകംചെയ്ത അന്നം കറി മുതലായതിന്റെ പേർ. പിഠരത്തിൽ സംസ്കൃതം. പാത്രത്തിൽ വേവിച്ചതു് എന്നർത്ഥം.

പൈതൽ-കുഞ്ഞു്.

പൈതലാൻ-ആൺകുട്ടി.

പൈതലാൾ-പെൺകുട്ടി, കുഞ്ഞു്.

പൈതാമഹ-വി. മുത്തച്ഛനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള.

പൈതാമഹന്മാർ-പൂർവികന്മാർ.

പൈതൃക-വി. അച്ഛനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള.

പൈതൃഷ്വസാവു്-അച്ഛന്റെ പെങ്ങൾ.

പൈതൃഷ്വസേയൻ-അച്ഛന്റെ മരുമകൻ, അച്ഛന്റെ പെങ്ങളുടെ മകൻ.

പൈതൃഷ്വസേയി-അച്ഛന്റെ മരുമകൾ.

പൈതൃഷ്വസ്രീയൻ-അച്ഛന്റെ മരുമകൻ, അച്ഛന്റെ പെങ്ങളുടെ മകൻ

പൈതൃ-വി. പിതൃക്കൾ സംബന്ധിച്ചുള്ള.

പൈതൃ്യം-പിതാവിങ്കൽനിന്നു കിട്ടിയതു്.

'രാജ്യംതവപൈതൃ്യമിദമോചിതം'
(രാമായണം)

പൈത്ത-വി. പിത്തമുള്ള.

പൈത്തുമ്പൽ-വി. ഗോരോചന.

പൈത്തൊഴുത്തു്-പശുക്കൂട്ടു്.

പൈത്ര്യം-പ്ര. ഭംഗു്. ഉ. ഭോജ്യപദാ. നു. പിത്തം

പൈദ്രവം-കഞ്ഞി.

പൈദാഹം-വിശപ്പു് ദാഹവും.

പൈൻപൊൻ-നല്ല സ്വർണ്ണം.

പൈന്തന-സുന്ദരി.

പൈന്തർ-ഒരുമനയായവൻ, നല്ല മനുഷ്യൻ

പൈന്തേൻ-നല്ല തേൻ, പുതിയതേൻ.

പൈന്തോറൻ-പീയൂഷം, അമൃതം.

പൈപ്പരുവ-ഒരു വൃക്ഷം.

പൈപ്പുല്ലു്-ഒരുവക പുല്ലു്.

പൈമ്പാൽ-പ്ര. പുതിയ പാൽ. ഉ. പശുവിന്റെ പാൽ.

പൈമ്പുനൽ-ശുദ്ധജലം, പച്ചവെള്ളം.

പൈമ്പുല്ലു്-പച്ചപ്പുല്ലു്, ഇളംപുല്ലു്.

'ചേണാറപൈമ്പുല്ലുപറിച്ചു'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

പൈമാശി(ഷി)-സർവ്വ അമാവു്.

പൈയാവിശാഖം-കേരളത്തിലെ ഒരു ശുദ്ധദിനം (രണ്ടു ദിവസം രേഖപ്പെടുത്തുന്നു).

പൈശാച-വി. പിശാചിനെ സംബന്ധിച്ച.

പൈരാവാഹം-ഒരുമാതിരി വിവാഹം. (അഷ്ടവിവാഹം എന്നതു നോക്കുക).

പൈശുന്യം, പൈശുന്യം-അസൂയ പറക

പൈഷ്ട-വി. പിഷ്ടത്തെ സംബന്ധിച്ചു, പലഹാരമാക്കിയ.

പൈഷ്ടി-ഒരു മദ്യം.

പൈഷ്ടികാ-കൂടി.

പൈസക്കാരൻ-ധനികൻ.

പൈസാ-കാശു്, പണം, ഒരു നാണയം (രണ്ടേകാലേ അണ്ണാൽ കാശു്).

പൊ

പൊകിട്ട്-പൊക്കിൾ.

പൊകിണ, പോകണ, പോണ, പൂണ-പച്ചനിറത്തിലുള്ള ഒരുവക ശ്രേയുമയ പൂവ്.

ഇതു് എപ്പോഴും വളരെ പൊക്കമുള്ള വൃക്ഷങ്ങളുടെ മുകളിൽ ഇരിക്കുന്നു.

പൊകുട-പൂട, രോമം.

പൊക്കട്ട-വി. ചീത്ത.

പൊക്കണം-ഭാണ്ഡം, സഞ്ചി.

പൊക്കണംതൂക്കി-ഭാണ്ഡക്കാരൻ.

പൊക്കപ്പല്ലു്-പൊങ്ങിയപല്ലു്.

പൊക്കപ്പല്ലൻ-പൊങ്ങിയപല്ലുള്ളവൻ

പൊക്കം-വി. പൊങ്ങിയ.

പൊക്കം-ഉയരം.

പൊക്കം-ന. ഇല്ല, നഷ്ടം, ചേതം.

പൊക്കർ-ഒരു താണജാതിക്കാർ.

പൊക്കാരം-പ. വലുപ്പം. ക. ഉയരം.

പൊക്കാളി-ഒരുവക നെല്ലു്.

പൊക്കിണൻ-തീയൻ.

പൊക്കിടം-നാളികേരമേൽ വയറത്തു വട്ടത്തിൽ ഉള്ള ഒരു അടയാളം.

പൊക്കിടംകൊടി-മാതുവള്ളി, മരപിള്ള.

പൊക്കുന്നു-പ. പൊങ്ങിക്കുന്നു, കിളുത്തുന്നു, ഉയരത്തിലാക്കുന്നു. ക. തള്ളിക്കയറുന്നു.

പൊക്കുളിക്കുന്നു-കൊപ്പുളിക്കുന്നു.

പൊങ്കാരം-പൊൻകാരം.

പൊങ്കാല-അരിവച്ചു ദൈവത്തെ പൂജിക്കുക. (പൊങ്ങൽ എന്നതു നോക്കുക.)

പൊങ്കാലം-ഒരു വൃക്ഷം.

പൊങ്ങു്-തേങ്ങായുടെ അകത്തുള്ള മൃദു ക. പൊങ്ങുതടി. ന. ഒരുമാതിരി പഞ്ഞിമരം. ര. ഒരുവക വൃക്ഷം.

പൊങ്ങ-അറേബ്യരികയുള്ള ഒരുമാതിരി വൃക്ഷം.

പൊങ്ങച്ചം-തന്നത്താൻ സ്തുതിക്കുക.

പൊങ്ങച്ചക്കാരൻ-തന്നത്താൻ പുകഴ്ത്തുന്നവൻ.

പൊങ്ങത്തു്-ഒരു വൃക്ഷം.

പൊങ്ങൻ-കരിമ്പിൻനീര കറക്കുമ്പോൾ തിളച്ചു പൊങ്ങുന്നതു്.

പൊങ്ങം-പുഞ്ച.

പൊങ്ങമ്പനി-അഞ്ചുമ്പനി.

പൊങ്ങൽ-പ. അരിയും കറിയും വെയ്ക്കൽ (തമിഴിൽ പൊങ്കൽ).

പൊങ്കലെ തമിഴിൽ പൊങ്കലും മലയാളത്തിൽ പൊങ്ങലും തന്നെ. പൊങ്കലെ വലിയ പിശകായ ഒരു പദമാകുന്നു. പൊങ്കലെ ഒരിക്കലിനെ ഓമ്മപ്പെടുത്തുന്നു.

ക. മുളയ്ക്കുക. ന. ജലത്തിൽ താഴംതെ കിടക്കുക, പൊങ്ങുക. ര. തിളയ്ക്കുക.

പൊങ്ങൽ-മഞ്ഞച്ചോറു്. (ഒരു പലഹാരം.)

പൊങ്ങൽപ്പുര-അടുക്കളപ്പുര.

പൊങ്ങല്യം-ഒരു വൃക്ഷം, പെരുമരം.

പൊങ്ങിച്ച-എടുത്തുചാടി.

പൊങ്ങുതടി-പ. സമുദ്രത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതിനുള്ള തടി. പായ്മരങ്ങൾ-ഉഡുപം, പ്ലവം, കോലം. ക. വെള്ളത്തിൽ പൊങ്ങിക്കിടക്കുന്ന തടി.

പൊങ്ങുന്നു-പ. ഉയരുന്നു ക. അഹങ്കരിക്കുന്നു. ന. സ്ഥാനത്തു നിന്നു നീങ്ങുന്നു. ര. പ്രസിദ്ധപ്പെടുന്നു. (സ. ക്രി. പൊങ്ങുന്നു.)

പൊങ്ങുവഴുങ്ങി-വിഡ്ഢി.

പൊച്ചം-ഒരുമാതിരി ചകരിക്കയർ.

പൊടന്ന-രണ്ടു കൈപ്പടവും കൂട്ടിയാൽ അകത്തുകൊള്ളുന്ന. ഉ-ം ഒരു പൊടന്ന അരി.

പൊടരിക്കുന്ന-ഉപദ്രവിക്കുന്ന.

പൊടവക്കിഴങ്ങ്-ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങ്

പൊടി-(ധാതു), പൊടിയാവുക.

പൊടി-പ്ര. പൊടിയായ വസ്തു. പര്യാ യങ്ങൾ-രേണു, ധൂളി, പാംസു, രജസ്സ്. ഉ. പൊടിച്ച മരുന്ന്. സ. രത്നം. ര. മുക്കിലിടുന്ന പൊടി.

പൊടിയിട്ടു വിളക്കുക - (ശൈലി) യോജിപ്പിക്കുക.

പൊടിക്കടമ്പ്-ഒരുവക കടമ്പ്.

പൊടിക്കടമ്പ് ഗുണംകൊണ്ടു വലിയ കടമ്പിനു തുല്യമാണ്. വസന്തകാല ത്തിൽ പൂക്കുന്നു. പൂവിനു പൊൻ നിറ മാണുള്ളതു്. പൂവിനു പൊടി അധിക മുള്ളതുകൊണ്ടു പൊടിക്കടമ്പു എന്ന പേ രുണ്ടായി. സം-ധൂളീകദംബം.

പൊടിക്കണ്ണൻ-പൊട്ടക്കണ്ണൻ.

പൊടിക്കല്ല്-പൊടിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞ കല്ല്.

പൊടിക്കിഴങ്ങ്-ചേനകിഴങ്ങ്, പിടി ക്കിഴങ്ങ്.

പൊടിക്കുന്ന-പ്ര. പൊടിയാക്കുന്ന. ഉ. തുമ്പില്ലാതെ കളയുന്ന. സ. മുക്കുന്ന. ര. വെള്ളം നനയ്ക്കുന്ന.

പൊടിക്കൈയ്-പ്ര. കൈശലം. ഉ. വിരൽകൊണ്ടു മുട്ടും കൊട്ടുക.

പൊടിച്ചൽ-പ്ര പൊടിയുക. ഉ പന ച്ചൂരിക സ. മുളയ്ക്കുക.

പൊടിച്ചെന്നല്ല്-ഒരുവക ചെന്നല്ല്

പൊടിച്ചെന്നല്ലിനു യവച്ചെന്ന ല്ലിനോടു ഗുണമാണുള്ളതു്. സം-പാം സുരാമീ.

പൊടിഞ്ഞു-സംഹരിച്ചു. (പ-മ.)

പൊടിത്തുവൽ-ഒരു കറി.

പൊടിത്തുവൽ-ഇതു ഒരുവിധം ഒരു ഴക്കു പിരട്ടിയാണ്. പ്രധാന കക്ഷണ ങ്ങൾ വാഴക്കാ, കത്തിരിക്കാ, ഉരുളക്കി ഴങ്ങ് മുതലായവയാകുന്നു. ചേമ്പുകളും കൊള്ളാം.

പൊടിപൂരം-വലിയ ആഘോഷം. (ഗ്രാമ്യ മാണ്) കോലാഹലം.

പൊടിപൊടുന്ന-പൊടിയുന്ന.

പൊടിപ്പ്-പ്ര. ആരേണത്തിന്റെ ചര ടിന്റെ അറ്റത്തും മറവും തുലുകെണ്ടു കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന സാധനം.

പൊടിപ്പും തൊങ്ങലും വെക്കുക-(ശൈലി) മിനുസപ്പെടുത്തുക, അഴക വരുത്തുക.

പൊടിമഴ-ചാറൽമഴ.

പൊടിമാനം-പ്ര. പൊടിക്കു. ഉ. ഉറ ച്ചുള്ള ശബ്ദം. സ. കളിക്കു.

പൊടിമുട്ടിപ്പോകുന്ന-ഉരക്കു അടിക്കു യോ ഇടിക്കയോ ചെയ്തുകൊണ്ടു പൊടി യാകുന്നു.

പൊടിയുന്ന - തകരുന്നു, നശിക്കുന്നു, പൊടിയാകുന്നു.

പൊടിയുപ്പ്-വയലുപ്പ്, പടന്നയുപ്പ്, അട്ടപ്പ്. പര്യായങ്ങൾ-രോമകം, വ സുകം.

വാതം, പ്ലീഹ, മൂത്രതടവ് ഇവക്കു നന്ന്. രുചിയെ ഉണ്ടാക്കും. ആമത്തെ പചിപ്പിക്കും. സം-ഔദ്ഭിദം. ത-ചവു ട്ടുപ്പ്.

പൊടിവിതെ-നിലം ഉഴുതു പൊടിയാക്കി യിതയ്ക്കുക.

പൊടിവെട്ടി-പൊൻപണിക്കാരുടെ ഒരുമാതിരി കത്രിക.

പൊട്ട-പൊട്ടുക. (പൊടി, പൊട്ട്-ധാതു)

പൊട്ടുക്കനെ, പൊട്ടുന്നനെ-പെട്ടെന്ന്, വേഗത്തിൽ.

പൊട്ടുപൊടെ-അ. പൊട്ടിപ്പൊട്ടി.

പൊട്ട-വി. വിരിഞ്ഞ. ൨. പൊട്ടിയ. ൩. ഭോഷത്വമുള്ള, സാരമില്ലാത്ത.

പൊട്ട-പൊട്ടിയ വസ്തു, ഒരു തൈ.

പൊട്ട്-ഹ. നെററിമേൽ തൊടുന്ന ഒരു കുറി. ൨. മൂക്കാത്ത കായ്. ൩. വിരിച്ചിൽ. ൪. പുള്ളി, അടയാളം.

പൊട്ടക്കണ്ണ്, പൊടികണ്ണ്-പൊടിഞ്ഞ കണ്ണ്, രോഗം കൊണ്ടും മററും കാഴ്ചയില്ലാതായ കണ്ണ്.

പൊട്ടക്കണ്ണൻ, പൊടികണ്ണൻ-പൊടിഞ്ഞ കണ്ണുള്ളവൻ.

പൊട്ടക്കണ്ണി, പൊടികണ്ണി-പൊടിഞ്ഞകണ്ണുള്ളവൾ.

പൊട്ടക്കലം-പൊടിഞ്ഞകലം.

പൊട്ടക്കളി-ചീത്തക്കളി.

പൊട്ടക്കാവളം-ഒരു വൃക്ഷം.

പൊട്ടക്കാളം-വിറകിനുള്ള ഒരു വൃക്ഷം.

പൊട്ടക്കിണറ്-വെള്ളമില്ലാത്ത കിണറ്, കല്ലിടിഞ്ഞു വീണു കാടു പിടിച്ചും ജലം കോരാതേയും കിടക്കുന്ന കിണറ്

പൊട്ടക്കുളം-ഹ. വെള്ളമില്ലാത്ത കുളം. ൨. ചീത്തവെള്ളമുള്ള കുളം.

പൊട്ടച്ചെവിയൻ-ചെവി കേൾക്കാത്തവൻ.

പൊട്ടത്ത(ര)ം-ഭോഷത്വം, മൂഢത്വം, വിഡ്ഢിത്തം.

പൊട്ടൻ-ഹ. ഭോഷൻ. ൨. ചെകിടൻ. ൩. എറുമ്പിൽ ഒരു വകഭേദം.

പൊട്ടപറയുന്നു-അസംബന്ധം പറയുന്നു.

പൊട്ടപ്പറമ്പ്-വെറുമ്പറമ്പ്.

പൊട്ടപ്പുല്ല്-ഒരുമാതിരി പുല്ല്.

പൊട്ടബ്ഭാഗ്യം-വിചാരിച്ചിരിക്കാതെ വന്നുകൂടിയ ചെറിയ ഭാഗ്യം.

പൊട്ടയിടുന്നു-അധരങ്ങൾകൊണ്ടു ഒരു മാതിരി ശബ്ദമുണ്ടാക്കുന്നു.

പൊട്ടൽ-പൊട്ടുക.

പൊട്ടംതട്ടിപ്പ്-കൺകെട്ടിക്കളി.

പൊട്ടി-ഹ. ചെവികേൾക്കാത്തവൾ. ൨. ഭോഷത്വമുള്ളവൾ.

പൊട്ടിക്കാ-പീച്ചിങ്ങ.

പൊട്ടിക്കരയുന്നു-ഓർത്തോർത്തുറക്കെ കരയുന്നു.

പൊട്ടിച്ചിരി-ഉറക്കെയുള്ള ചിരി സം-ആച്ഛ്ഹാരിതകം.

പൊട്ടിച്ചിരിക്കുന്നു-ഉറക്കെചിരിക്കുന്നു

പൊട്ടിത്തെറിച്ചവൻ-ദുർമാർഗ്ഗക്കാരൻ.

പൊട്ടുകാ(യ്)-പിഞ്ചുകാ(യ്), മൂക്കാത്ത വാഴക്കായും മററും.

പൊട്ടുകല-പിഞ്ചുകല, മൂക്കാത്ത വാഴക്കലയും മററും.

പൊട്ടുന്നു-ഹ. ഉടയുന്നു, പിളരുന്നു, തകരുന്നു. ൨. മുളയ്ക്കുന്നു. ൩. ചിനയ്ക്കുന്നു. (സ. ക്രി. പൊട്ടിക്കുന്നു.) നാമം = പൊട്ടൽ, പൊട്ട്.

പൊട്ടുബുദ്ധി-ഭോഷത്തരം.

പൊട്ടുമുണ്ടി-ജലത്തിന്നടുക്കൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന ഒരു പക്ഷി.

പൊട്ടുവിദ്യ-ഭോഷവിദ്യ.

പൊട്ടോടുന്നു-വാടിപ്പോകുന്നു, പൊട്ടായിരിക്കുന്നു.

പൊണ്ണ-വി. വലിയ.

പൊണ്ണത്തം-ഹ. വലിപ്പം. ൨. ഭോഷത്വം.

പൊണ്ണത്തരം-ഭോഷന്റെ സ്വഭാവം.

പൊണ്ണൻ-ഹ. വലിയവൻ. ൨. ഭോഷൻ. ൩. കടവയറൻ.

പൊണ്ണി-ഹ. വലിയവൾ. ൨. ഭോഷി.

പൊൺചിലന്തി-വസൂരി ൧വൃ ൽ ഒന്ന്. (പതിനാലിനോ പതിനെട്ടിനോ കളിപ്പിക്കാം.)

പൊതു-(ധാതു) പൊടിയിൽ താഴുക.

പൊതി-ഹ. പൊതിഞ്ഞുകെട്ടിയ വസ്തു. ൨. കാളപ്പുറത്തു കേററിക്കൊണ്ടു പോകുന്ന ചുമടു. ൩. ചില വസ്തുക്കൾക്കു പറയുന്ന ഒരു കണക്ക്. ൪. ഒരളവ് (൨൦ ഇടങ്ങഴി).

പൊതിക്കാള-ചുമട്ടുകാള.

പൊതിക്കുന്നു-ഹ. തേങ്ങയുടെ തോണ്ടു അടക്കുന്നു. ൨. കൈചുരുട്ടി കുത്തുന്നു.

പൊതിക്കെട്ട്-പൊതിഞ്ഞു കെട്ടപ്പെട്ടതു, പൊതി.

പൊതിച്ചൽ-പൊതിയുക.

പൊതിച്ചൊറ്-പൊതിഞ്ഞു കെട്ടിയ ചോറ്.

പൊതിനാ-ഒരു ചെടി.

കൊടങ്ങലിന്റെ ഇലപോലെയിരിക്കും. ചമ്മന്തിയ്ക്കു നന്ന്. വിഷൂചിക, അതിസാരം, ഗ്രഹണി, അഗ്നിമാന്ദ്യം, ഛർദ്ദി ഇവയ്ക്കു ഹിതം. മലമൂത്രങ്ങളെ തടയും.

പൊതിപിടിക്കുന്നു-കാളപ്പുറത്തു ചുമടുകൊണ്ടുപോകുന്നു.

പൊതിപ്പാട്-നിലത്തിന്റെ ഒരു അളവ്.

പൊതിയമ്പഴം-അടി, തല്ല്. (പ-മ)

പൊതിയുന്നു-മൂടുന്നു.

പൊതിയോല-പാനിക്കൊട്ട, കള്ളെടുക്കുന്ന വൃക്ഷങ്ങളിലെ കള്ളുചട്ടി മൂടുന്നതിനുള്ളത്.

പൊതിരു്-കേട്, ചീച്ചൽ.

പൊതിരുന്നു-ഹ. അധികമാകുന്നു. ൨. മൃദുവാകുന്നു.

പൊതിരെ-അ. അധികമായി.

പൊതിർ-ചീച്ചൽ, നലച്ചൽ, അഴുകൽ.

പൊതിർക്കുന്നു-നനക്കുന്നു, ഉറക്കിടുന്നു.

പൊതു-വി. പൊതുവിലുള്ള, സാമാന്യമായുള്ള.

പൊതുക്കുന്നു-ചിറയും മററും കത്തിയുറപ്പിക്കുന്നു

പൊതുപൊതെ-അ. ഒരുമാതിരി ശബ്ദംകേൾക്കുമ്പോൾ പറയുന്ന വാക്ക്.

പൊതുവൻ-പുലതളിക്കുന്നവൻ.

പൊതുവാൻ-പരവന്മാരുടേയും കമ്മാളന്മാരുടേയും ക്ഷൌരക്കാരൻ. ഇവന്റെ ഭാര്യ പൊതുവാടിച്ചി.

പൊതുവാൾ-ഹ. മൂത്തത്. ൨. മാരാൻ. അമ്പലവാസികളിൽ ഒന്ന്.

ഹ. അകപ്പൊതുവാൾ-ഇവർക്കു പൂണനൂലുണ്ട്.

൨. പുറപ്പൊതുവാൾ-ഇവർക്കു പൂണനൂലില്ല.

പൊതുവിൽ-അ. സാമാന്യമായി.

പൊതുവെ-അ. മുഴുവനെ.

പൊത്ത്-വി. ഒരു കൈയിൽകൊള്ളുന്ന.

ഇതു എണ്ണയ്ക്കും മററുമാണ് അധികമായിച്ചേരുന്നത്. ഉ-ം, ഒരു പൊത്തെണ്ണ.

പൊത്ത്-ഹ. മരത്തിന്റെ ഭാരം. ൨. നിലത്തുള്ള ഭാരം. ൩. തെങ്ങിൽ കള്ളന്മാർ കയറാതെയിരിപ്പാനായി വെച്ചുകെട്ടുന്ന മുള്ളും മററും. ൪. നിലവറക്കഴി. ൫. കൈകൊണ്ടുള്ള നിന്ദാസൂചകം.

പൊത്തനെ-അ പൊതുപൊതെ.

പൊത്തിക്കെട്ടുന്നു-പൊത്തുകെട്ടുന്നു.

പൊത്തിപ്പിടിക്കുന്നു-ഹ. കൈകൊണ്ടു അടച്ചു പിടിക്കുന്നു. ൨. അമർത്തിപ്പിടിക്കുന്നു.

പൊത്തിപ്പിടിത്തം-ഹ. അമർത്തിപ്പിടിക്കം. ഉ. കൈകൊണ്ടു അടച്ചു പിടിയ്ക്കൂ.

പൊത്തുന്നു-ഹ കൈകൊണ്ടു അടയ്ക്കുന്നു. ഉ. കൈകൊണ്ടു ഒരു നിഷ കാട്ടുന്നു.

പൊത്തുവരുത്തം-അ. നല്ലവണ്ണം മതിയാവാൻ മാത്രമില്ലാതെ.

പൊത്തൊടിയമുള-കാററുകൊണ്ടു ഞെരിയുന്ന മുള, പൊള്ളമുള.

പൊൻ-വി. ഭംഗിയുള്ള.

പൊൻ, പൊന്നു്-സ്വർണ്ണം.

പൊൻകട്ടി-സ്വർണ്ണക്കട്ട.

പൊൻകമ്പി-പൊന്നുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയനൂൽ.

പൊൻകലം-പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള കലം

പൊൻകലശം-പൊൻകുടം.

പൊൻകസവു്-പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള കസവു്.

പൊൻകാരം-ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്, പൊരികാരം.

പൊൻകാരം കഫം, വ്രണം, ചുമ മുതലായവക്കു നന്നു്. സ്വർണ്ണം മുതലായ ധാതുക്കളെ ദ്രവിപ്പിക്കും. മലത്തെ ഇളക്കും. തടഞ്ഞിരിക്കുന്ന ആർത്തവത്തേയും മൂഢഗർഭത്തേയും പുറത്തു കളയും. ജോനക നാരങ്ങാനീരിൽ സ്വേദനയന്ത്രത്തിൽ പചിച്ചു ചൂടു ജലത്തിൽ കഴുകിയാൽ ശുദ്ധിവരും. സം-ടംകണക്ഷാരം.

പൊൻകാവി-നല്ല കാവിമണ്ണു്. പൂങ്കാവി.

പൊൻകാവി വിശേഷിച്ചു ഛർദ്ദിയെ ശമിപ്പിക്കും സം-സുവർണ്ണഗൈരികം. തമിഴ്-പൂങ്കാവീ. ഇം-Red lumber stone, A kind of red chalk.

പൊൻകിണ്ടി - പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള കിണ്ടി.

പൊൻകരണ്ടി-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

പൊൻകൈത-ഒരുതരം കൈത.

പൊൻകൈതക്കു പൂടെക്കുതയുടെ ഗുണമുണ്ടു്. കണ്ണിനു ഹിതം. പൂ ചെറുതാണു്. വാസന കൂടും. പൊൻ നിറമാകുന്നു. സം-സുവർണ്ണകേതകീ.

പൊന്ത-പുല്ലുപിടിച്ച സ്ഥലം.

പൊൻതകിടു്-അടിച്ചു പരത്തിയ തകിടു്.

പൊൻതാവടം-കഴുത്തിൽകെട്ടുന്ന ഒരാഭരണം.

പൊൻതുടർ-പൊന്നരഞ്ഞാണം.

പൊന്തൻ-ഹ. ഉപകാരമില്ലാത്ത ഒരു വക വാഴ. ഉ. പൊണ്ണത്തടിയനും ഒന്നിനും കൊള്ളരുതാത്തവനുമായവൻ.

പൊന്തം-വി. തടിച്ച, കനത്ത.

പൊന്തൽ-പൊങ്ങൽ.

പൊന്തി-കുറുവടി, ഗദ.

പൊന്തിന-വി. പൊന്തിനില്ക്കുന്ന.

പൊന്തിപ്പയററു്-പൊന്തിയെടുത്തുള്ള അഭ്യാസം.

പൊന്തിയടവു-പൊന്തിക്കൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗം.

പൊന്തിവാൾ-ഹ. മരവാൾ. ഉ. ഒരു മാതിരി കന്തം.

പൊന്തുന്നു-പൊങ്ങുന്നു, ഉയരുന്നു. (സ. ക്രി. പൊന്തിക്കുന്നു.)

പൊന്നം-ഒരുതരം അരി.

പൊന്നമ്മ-ഹ ഒരു ചെല്ലപ്പേർ. ഉ. രാജാവിന്റെ പുത്രി.

പൊന്നരഞ്ഞാണം-പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള അരഞ്ഞാണം.

പൊന്നരിതാരം-ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്.

പൊന്നരിപ്പു്-മണ്ണിൽനിന്നു പൊന്നെടുക്കുന്ന ഒരു വേല.

പൊന്നാങ്ങാണി-ഒരു പച്ചമരുന്നു്, ഒരു വക കൊഴുപ്പ. (തമിഴിൽ കൊടുപ്പ).

പൊന്നാണിക്കൂട്ടം-പൊന്നു മാററുനോക്കുന്നതിനായിട്ടു പലതരത്തിൽ പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള ആണിക്കൂട്ടം.

പൊന്നാണിഭം-പൊൻപണവും മററും (പൊൻ + നാണിഭം)

പൊന്നാനി-പാട്ടുകാരിൽ പ്രമാണി.

പൊന്നാനിവാ-ഒരു ദിക്ക്.

പൊന്നാന്തകര-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, പൊന്നാവീരം.

പൊന്നാന്തുമ്പി-ഒരു പ്രാണി.

പൊന്നാഭരണം-പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള ആഭരണം.

പൊന്നാമ്പു-ഒരു തൈ.

പൊന്നാമര-ഒരു പച്ചമരുന്നു, പൊന്നാവീരം.

പൊന്നാരപ്പൈതൽ-ഓമനക്കുട്ടി. വിലമതിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത കുഞ്ഞു. അസാധാരണക്കുഞ്ഞ്, അധികം സൌന്ദര്യമുള്ള കുട്ടി.

'പൊന്നാരപ്പൈതലെപ്പൂണ്ടേനല്ലോ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

പൊന്നാരം-ഫ. മുഖസ്തുതി. ൨. പൊന്മാല. ൩. സൌന്ദര്യം.

പൊന്നാരം-വി. ഓമനയായ, ഓമനിക്കത്തക്ക, അഴകുള്ള.

പൊന്നാരിയൻ-ഒരു നെല്ല്.

പൊന്നാരിവീരൻ - ഒരു പച്ചമരുന്ന്. പൊന്നാരവീരം.

പൊന്നാവീരം-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, രാജപൊന്നാവീരം.

പൊന്നാവീരം കഫം, വാതം, അജീർണ്ണം, ചുമ മുതലായവക്കു നന്ന് മലത്തെ പുറത്തു കളയും. രുചികരമാണ്. സം-കാസമർദ്ദം. ഇം-Roundpodded cassia റൌണ്ഡ് പൊഡെഡ് കേശ്യാ.

പൊന്നാശ-ദ്രവ്യാഗ്രഹം.

പൊന്നിടാരൻ-പുലയന്മാർ തട്ടാന്മാരെ വിളിക്കുന്ന പേർ.

പൊന്നിട്ടുകാരായ്മ-കാരായ്മ, നേടിയ വസ്തു.

പൊന്നിറം-പൊന്നിന്റെ നിറം.

പൊന്നിറംകുറിഞ്ഞി-ഒരു പൂച്ചെടി.

പൊന്നീരാളം-പൊൻ കസവുകൊണ്ടുള്ള വസ്ത്രം.

പൊന്നുടമ-പൊമ്പണ്ടം.

പൊന്നുടുമ്പ്-ഒരു ജന്തു, ഒരുവക ഉടുമ്പ്

പൊന്നുമ്മത്തു്-പൊൻനിറമായി പൂവുണ്ടാകുന്ന ഉമ്മത്തു്.

പൊന്നുമ്പൂ-പൊന്നുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പൂ.

പൊന്നുറുപ്പിക-തങ്കരൂപാ.

പൊന്നൂഷം-ഒരു തൈ.

പൊന്നോല - സ്ത്രീകൾ കാതിലിടുന്ന ഒരാഭരണം.

പൊൻപണം-ഒരു പൊൻ നാണയം,

പൊൻപണി-പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള വേല.

പൊൻപണിക്കാരൻ-തട്ടാൻ.

പൊൻപണ്ടം-പൊന്നുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വസ്തു, പൊന്നാഭരണം.

പൊൻപത്താക്കു്-ഒരുവക പൊൻ നാണയം.

പൊൻപാത്രം-പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള പാത്രം.

പൊൻപൂച്ചു്-പൊന്നുപൂശുക.

പൊന്മ, പൊന്മാൻ-ഒരുപക്ഷി.

പൊന്മണി-പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള മണി, (ആഭരണത്തിൽ ചേർക്കേണ്ടതു്).

പൊന്മല-മഹാമേരു പർവ്വതം.

പൊന്മീൻ-ഒരു മത്സ്യം.

പൊന്മുടി-ഹ. പൊന്നിൻകിരീടം. ഉ. തിരുവിതാംകൂറിൽ ഒരു ദിക്കിന്റെ പേര്.

പൊന്മെഴുക്-മെഴുകിൽ ഒരുവക, പൊന്നുരച്ചതു് ഒട്ടിച്ചെടുക്കുന്ന മെഴുക്.

പൊൻവണ്ട്-ഒരുമാതിരി വണ്ട്.

പൊൻവള-പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള കൈവള

പൊൻവളയം-ഹ. പൊൻവള. ഉ. പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള വളയം.

പൊൻവാണിഭക്കാരൻ-പൊന്നു കച്ചവടക്കാരൻ.

പൊൻവാണിഭം-പൊൻ കച്ചവടം.

പൊൻവാളം-അടിച്ചുനീട്ടിയ പൊന്ന്, പൊൻശലാക.

പൊൻശലാക-പൊൻകമ്പി.

പൊയി(യ്)-വ്യാജം, അസത്യം. പൊയ് > < മെയ്.

പൊയിൽ-താണഭൂമി.

പൊയ്യങ്കി-ചുണകെട്ടവൻ, വകയ്ക്കു കൊള്ളാത്തവൻ. (പ-മ.)

പൊയ്യങ്ങി-സാരമില്ലാതെ പോയി (പ-മ)

പൊയ്ക-ഒരുമാതിരി വലിയ കുളം.

പൊയ്ക്കാൽ-തെങ്ങിൽ കേറുവാനായിട്ടു വെട്ടുന്ന കൊത.

പൊയ്ക്കാരൻ-കുരളക്കാരൻ.

പൊയ്ക്കാൽ-ചില കളിക്കാർ മുളകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരുമാതിരി കാൽ.

പൊയ്ത്ത-കുറുക്കുവഴി.

പൊയ്ത്തല-പട്ടവൃക്ഷത്തിന്റെ തല.

പൊയ്ത്തവഴി-കുറുക്കുവഴി.

പൊയ്ത്തു്-വി. ചുരുക്കമുള്ള, കുറുതായ

പൊയ്ത്തു്-യുദ്ധം.

പൊയ്യ-പൂഴി.

പൊയ്യുക-പോരാടുക, തടുക്കുക, നേരിടുക, പൊരുക, യുദ്ധംചെയ്യുക.

'പൊയ്തുനിന്നീടുവാൻ പോകവേണം'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

പൊരി-ഹ. തീപ്പൊരി. ഉ. നെല്ലുവറത്തു പൊരിച്ചതു്, ഒരുമാതിരി അവിൽ. ന. വറ. ർ. ശരീരത്തിലുണ്ടാകുന്ന മൂരി.

പൊരികാരം-ഒരു അങ്ങാടിമരുന്ന്.

പൊരിക്കുന്നു-വറക്കുന്നു.

പൊരിച്ചൽ-ഹ. വറവ്. ഉ. അത്യുഷ്ണം. ന. ദ്രവ്യാഗ്രഹം. ർ. ദാഹം.

പൊരിച്ചുണങ്ങ്-ഒരുമാതിരി ചുണങ്ങ്, മുറിച്ചുണങ്ങ്.

പൊരിപ്പ്-പൊരിക്കുക.

പൊരിപ്പൻ-വറകലം.

പൊരിയൻ-മൂരിയുള്ളവൻ.

പൊരിയൽ-പൊരിപ്പ്.

പൊരിയവിൽ-ഒരുമാതിരി അവിൽ.

പൊരിയുന്നു-ഹ. വറളുന്നു. ഉ. ഉണങ്ങുന്നു. ന. പൊട്ടുന്നു. (സ. ക്രി. പൊരിക്കുന്നു.) നാമം-പൊരി, പൊരിപ്പ്, പൊരിയൽ.

പൊരുട്ട്-പൊരുൾ.

പൊരുതുന്നു, പൊയ്യുന്നു, പൊയ്തുന്നു-ഹ. യുദ്ധം ചെയ്യുന്നു.

'പൊരുതുപാർത്ഥനേകൊലചെയ്തു'
(ഭാരതം)

'പൊരുതുവാൻ' എന്നതു 'പൊരുതു' എന്നുള്ള നവീന ധാതുവിന്റെ പിൻവീനയെച്ചം. 'മന്മഥൻ നിർമ്മൂലം നമ്മെ പൊരുന്നതു്' എന്നു കൃഷ്ണഗാഥയിലും, 'ഒന്നു പൊരെണം നമുക്കിന്നു' എന്നു നളചരിതത്തിലും കാണുന്നതുപോലെ ധാതു 'പോരു' എന്നാണെങ്കിലും

നവീനന്മാർ 'പൊരുതുകയെ' കൂടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. 'രാമനും രാവണനും പൊരുതുംവണ്ണം' എന്നു ഭാരതത്തിൽ എഴുത്തച്ഛൻ. 'പൊരുകവാൻ' എന്നു തന്നെ വായിച്ചാലും വിരോധമില്ല.

ഉ. ചൂതാടുന്നു. (നാമം-പോരു്, പോരിൽ, പൊയ്ത്തു). ൩. മത്സരിക്കുന്നു, സ്പൎദ്ധിക്കുന്നു.

പൊരുത്തു്-ഹ. കഴുത്തിന്റെ പിൻപുറം. ഉ. കൂട്ടിച്ചേൎപ്പു്.

പൊരുത്തം-ചേൎച്ച.

പൊരുത്തുകാരൻ-മദ്ധ്യസ്ഥൻ.

പൊരുത്തുന്നു-ഹ. മദ്ധ്യസ്ഥത പറഞ്ഞു നടത്തുന്നു. ഉ. യുദ്ധം ചെയ്യുന്നു.

പൊരുന്തും-തുല്യമായ. (പ-മ.)

പൊരുന്നൽ-ഹ. പൊരുന്ന ഇരിപ്പു്. ഉ. സമ്മതം. ൩. ചേൎച്ച. ൪. സന്തോഷം. ൫. ഒരുമിച്ചിരിപ്പു്.

പൊരുന്നവെക്കുന്നു- കൊത്തി വിരിക്കാനായിട്ടു കോഴിയെ പിടിച്ചു മൊട്ടമേൽ വെക്കുന്നു.

പൊരുന്നു-യുദ്ധംചെയ്യുന്നു.

പൊരുന്നുക-യോജിക്കുക, ചേരുക.

പൊരുന്നുന്നു- ഹ. മൊട്ടമേൽ ഇരുന്നു കൊത്തിവിരിക്കുന്നു. ഉ. ചേൎക്കുന്നു.

പൊരുപൊരുക്കുന്നു - പൊരുപൊരെ പൊരിയുന്നു.

പൊരുപൊരെ-പൊരിയുന്ന ശബ്ദം.

പൊരുവിളങ്ങാ-ഒരു പലഹാരം.

ശൎക്കര പാവുകാച്ചി വറുത്തമാവു ചേൎത്തു് തേങ്ങ ചെറുതായി കീറിയിട്ടു ഉണ്ട പിടിച്ചതു്.

പൊരുൾ-ഹ. അൎത്ഥം, ഭാവം. ഉ. സത്യം. ൩. ധനം, ദ്രവ്യം. ൪. കാൎയ്യം. ൫. ഐശ്വൎയ്യം ൬. സൂചനം ൭. വസ്തു.

പൊരുൾകൊള്ളുന്നു-കാൎയ്യമായി വിചാരിക്കുന്നു.

പൊരുൾച്ചെലവു്-ചെലവിട്ട ദ്രവ്യത്തിന്റെ വിവരം.

പൊരുൾതിരിപ്പു്-ഒരു ഭാഷയിലുള്ള വാചകങ്ങളും മററും മറെറാരു ഭാഷയിലാക്കുക.

പൊരുളിക്കുന്നു - വിചാരിക്കുന്നു, കരുതുന്നു.

പൊർളാതിരി, പൊറളാതിരി, പൊർള്ളാ - കടത്തുവനാട്ടു രാജാവിന്റെ സ്ഥാനപ്പേർ.

പൊലി-(ധാതു) ഹ. വളരുക. ഉ. മൂടുക ൩. നശിക്കുക.

പൊലി-മെതിച്ചുകൂട്ടിയ നെല്ലു്.

പൊലികടം-ഹ. പലിശക്കിട്ടിരിക്കുന്ന മുതൽ. ഉ. കൊടുക്കൽവാങ്ങൽ.

പൊലിക്കററ-നിലമുടമസ്ഥന്നു ചെല്ലേണ്ട കൊഴുവന്റെ കററ.

പൊലിക്കാണം-സ്ത്രീധനം.

പൊലിക്കുന്നു-ഹ. ആട്ടം, കല്യാണം മുതലായവയിൽ പലരുംകൂടെ അവരവരുടെ മനസ്സുപോലെ പണവും മുണ്ടും മററും സമ്മാനിക്കുന്നു. ഉ. തീകെടുക്കുന്നു, കെടുത്തുന്നു.

'തന്നകത്തുകൊളുത്തിവെച്ച
വിളക്കുചെന്നുപൊലിക്കാവേ'
(ഭാഗവതം ൨൪ വൃത്തം)

൩. വൎദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. ൪. പെരുകുന്നു. (കാ. ക്രി. പൊലിപ്പിക്കുന്നു)

പൊലിച്ചൽ, പൊലിപ്പു്-ഹ. നാശം, പൊലിക്കുക. ഉ. വൎദ്ധന.

പൊലിച്ചെലവു, പൊരുൾചെലവു്-ചെലവിട്ട ദ്രവ്യത്തിന്റെ വിവരം

പൊലിപ്പം-പൂർണ്ണത. (പ. മ.)

പൊലിമ-ഹ. വർദ്ധന.

'ഉലകടെപൊലിമവരുത്തിരമിയ്ക്കുംം'.

(തക്മിണീസ്വയംവരം തുള്ളൽ)

ഉ. ഭംഗി. ൩. നാശം, ർ. നേരമ്പോക്ക്.

പൊലിയാവിളക്ക് – വാടാവിളക്ക്, നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന സമയംവരെ കെടുക്കാതെ കൊളുത്തിവെച്ചിരിക്കുന്ന വിളക്ക്.

പൊലിയുന്നു-ഹ. കെടുന്നു, നശിക്കുന്നു.

'നിറഞ്ഞഭീപവുംപൊലിഞ്ഞേററംമങ്ങി'

(ഭാരതം)

ഉ. വർദ്ധിക്കുന്നു, ക്രമ്പാരമായി കൂടുന്നു.

പൊലിവ്-ഹ. കെടൽ, നാശം. ഉ. ആട്ടത്തിനുംമററും പൊലിക്ക. ൩. വർദ്ധന. ർ. ശേഖരിക്ക.

പൊലിശ – പലിശ, കടംകൊടുത്താൽ കൊടുത്ത മുതൽ കൂടാതെ അധികം കിട്ടുന്ന ദ്രവ്യം.

പൊൽ-പൊൻ.

പൊൽ-അ. ഇതു മററു ചില മൊഴികളോടു ചേരുമ്പോൾ 'പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള' എന്നർത്ഥം.

പൊൽത്താമര-പൊൻതാമര.

പൊൽത്താർ-പൊന്നുംപൂവ്, പൊൻതാമര.

പൊൽത്താർമാനിനി-ലക്ഷ്മി.

പൊൽപ്പൂമാനിനി-ലക്ഷ്മി.

പൊല്ലാ-വി. ചീത്തയായ, കൊള്ളരുതാത്ത.

പൊല്ലാപ്പ്, പൊല്ലാപ്പ്-ഹ. ദോഷം, തിന്മ. ഉ. പരിഭവം, ചില്ലറ വിരോധം, സാരമില്ലാത്ത പിണക്കം.

പൊല്ലുന്നു-കീറിയ പായുംമററും നന്നാക്കുന്നു. (സ. ക്രി. പൊല്ലിക്കുന്നു.)

പൊവുത്തു, പൊത്തു-ഭാരമിട്ടു. (പ. മ).

പൊവുത്ത്, പൊത്ത്-ഭാരം (പ മ)

പൊളവ-ഒരു വ്യാധി. അഷ്ടാംഗഹൃദയത്തിലെ 'പിടക്' എന്ന പ്രമേഹക്കുരു.

പൊളവൻ, പുളവൻ-ഹ. വെള്ളത്തിലുള്ള ഒരുമാതിരി പാമ്പ്. ഉ. വലിയ നീർക്കോലി.

പൊളി-(ധാതു), കെട്ടുവിടുക.

പൊളി-ഹ. വ്യാജം, അസത്യവാക്ക്.

'കളിയിൽ പ്രാണരക്ഷയ്ക്കും
ഗോബ്രാഹ്മണഹിതത്തിനും
വേളിക്കും വൃത്തിരക്ഷക്കും
പൊളി നിന്ദിതമല്ലടൊ'

ഇങ്ങിനെ ഒരു പദ്യം കാണുന്നുണ്ട്. ഞാൻ ഇതിൽ അനുകൂലിക്കുന്നില്ല. പൊളി ഒരിക്കലും പാടില്ലെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം.

ഉ. കീററ്, തുണ്ട്.

പൊളിക്കുന്നു-ഹ. വീട്ടിന്റേയോ മറെറാമേൽ ഇളക്കുന്നു, കെട്ടിടത്തിലെ ഓല പിരിച്ചിറക്കുന്നു. ഉ. തോട്ട് ഇളക്കുന്നു. ൩. കീറുന്നു (കാ. ക്രി. പൊളിപ്പിക്കുന്നു).

പൊളിച്ചൽ-ഹ. പൊളിക്കുക. ഉ. കീറുക. ൩. ഒരുമാതിരി വേദന

പൊളിച്ചെഴുത്തു-ജന്മികളുടെ വക വസ്തുക്കളുടെ ആധാരം മാറി എഴുതുക.

പൊളിപ്പ്-പിളർപ്പ്, കീററ

പൊളിയാണ-കള്ളസ്സത്യം.

പൊളിയുന്നു-ഹ. പിളരുന്നു, പൊട്ടുന്നു ഉ. പൊട്ടി വേറാകുന്നു. ൩. വേദനപ്പെടുന്നു. (സ. ക്രി-പൊളിക്കുന്നു)

പൊളുകാ-ഹ. തീപ്പൊള്ളൽ. ഉ. ഒരു മാതിരി ചെറിയ പരുവു.

പൊളുകുന്നു-ഹ. പൊള്ളുണു. ഉ. രണ്ടാമതുഴുന്നു.

പൊള്ളു്-ഹ. വ്യാജവാക്ക്. ഉ. പ്രശംസ

'കള്ളുകുടിച്ചുമുടിക്കുന്നവരും
പൊള്ളുപറഞ്ഞു ഫലിപ്പിപ്പവരും'
'ഭള്ളുനടിച്ചു നടക്കുന്നു ചിലർ
പൊള്ളുപറഞ്ഞു ചിരിക്കുന്നു ചിലർ'
(സ്യമന്തകം തുള്ളൽ)

പൊള്ള-വി. ഹ. ഓട്ടയായ. അകത്തു ഭാരം അധികമുള്ള. ഉ. ഉണങ്ങിയ.

പൊള്ള-ഹ തൊണ്ട. ഉ. ഒരു വള്ളി. ന. ഭാരം.

പൊള്ളക്കുരു, പൊള്ളക്കാ(യ്)-ഒരു മാതിരി വിഷമുള്ള കാ(യ്).

പൊള്ളച്ചീര-ഒരുമാതിരി ചീര.

പൊള്ളമുള-അകത്തു ഭാരം അധികമുള്ള മുള.

പൊള്ളം-ഹ. പൊള്ളൽ. ഉ. നീർകുമള.

പൊള്ളയ്ക്കുന്നു-ഹ. കുമളയ്ക്കുന്നു. ഉ. വീർക്കുന്നു.

പൊള്ളൽ-ഹ. പൊള്ളുക. ഉ. നീർകുമള.

പൊള്ളുന്നു-ഹ. തീയുടേയൊ മരുന്നിന്റെയൊ സംബന്ധംകൊണ്ടു കുമളപോലെ ഉണ്ടാകുന്നു. ഉ. കുമളയ്ക്കുന്നു. (സ. ക്രി-പൊള്ളിക്കുന്നു).

പൊഴി-(ധാതു). തനിയെ വീഴുക.

പൊഴി-ഹ. സമുദ്രത്തിനും കായലിനും മദ്ധ്യേയുള്ള മണൽത്തിട്ട.

മിക്ക കായലുകളും സമുദ്രത്തോടു നേരിട്ടോ തോടു മുഖേനയൊ സംബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കും. ചില കായലുകൾ വർഷകാലത്തു മാത്രമേ സമുദ്രത്തോടു സംബന്ധിക്കയുള്ളു. അല്ലാത്തപ്പോൾ ഇടയ്ക്കു മണൽത്തിട്ട കാണും. ഇതിന്റെ പേരത്രെ പൊഴി.

ഉ. വെട്ടുമട. ന. ഭാരം. ർ. ചെറിയ ആററുവാ. ഇ. ചൊരിച്ചൽ, പൊഴിക്കുക.

പൊഴിക്കുന്നു-ഹ. വർഷിക്കുന്നു. ഉ. ചെരിയുന്നു. ന. പൊഴിയിടുന്നു. ർ. ഭാരം ഉണ്ടാക്കുന്നു.

പൊഴിച്ചൽ-ഹ. വർഷിക്ക. ഉ. ചൊരിച്ചൽ. ന. കാലുക, വീഴുക. ർ. പൊഴിയിടുക.

പൊഴിപ്പു്-ഹ. പൊഴിക്കുക. ഉ. പൊഴിയിടുക. ന. വെട്ടുമട.

പൊഴിയുന്നു-ഹ. ചൊരിയുന്നു. ഉ. വീഴുന്നു. ന. പെയ്യുന്നു. ർ. കാലുന്നു. ഇ. ഒഴുകുന്നു.

പൊഴിൽ-പൊയ്ക്ക ഉ-ം, താരാർ പൊഴിൽ.

പൊഴിവു്-ഹ. വർഷിക്ക. ഉ. പൊഴിയിടുക. ന. മാങ്ങാ മുതലായവ മുകളിൽ നിന്നു വളരെ വീഴുക. ർ. കാലുക.

പൊഴുതിൻ-സൂര്യന്റെ (പ-മ)

പൊഴുതു്-ഹ. കാലം, സമയം. ഉ. ദിവസം. ന. നല്ലനേരം.

പൊഴുതുമുടി-പിറപ്പുമുടി.

പൊറ-മല.

പൊറാട്ടു്-നേരംപോക്ക്, ഭാവംനടിപ്പ്, ഒരുമാതിരി കളി.

പൊറായ്മ-ഹ. സഹിക്കരുതായ്ക, സഹിച്ചുകൂടായ്മ. ഉ. അസൂയ. ന. ശീലത്തിന്റെ കടുപ്പം.

പൊറി-ഹ. കടുക്ക്, സൂത്രം' സമ്പ്രദായം

ക. അറിവു, ജ്ഞാനം ന. അടയാളം.

പൊറുക്കുന്നു-ക്രി. ശമിക്കുന്നു. ക. താമസിക്കുന്നു. ന. കടിയിരിക്കുന്നു. ര. ക്ഷമിക്കുന്നു, സഹിക്കുന്നു.

പൊറുതി-ക്രി. ക്ഷമ. ക. സഹനം, ന. പാപ്പു്. ര. ജീവനത്തിനുള്ള വഴി @. ദീനവും മറവും ശമിക്കുക. ന. ചെലവു്, നിത്യവൃത്തി.

പൊറുതികേടു്-ക്രി. കഷ്ടംബനാശം. ക. ജനങ്ങൾക്കു അധികാരികളാലുണ്ടാകുന്ന ഉപദ്രവം. ന. അസഹ്യം. ര. ഉപജീവന നാശം.

പൊറുതിമുട്ടു്-ക്രി. ഉപജീവനനാശം. ക. കടിയുപദ്രവം. ന. പാപ്പാൻ പ്രയാസപ്പെടുക.

പൊറുപ്പു്, പൊറുപ്പം-രോഗശമനം. ക. ക്ഷമ. ന. രക്ഷ ര. ആശ്വാസം.

പൊറുപ്പിക്കുന്നു-ക്രി. രോഗത്തിനു ശമനം വരുത്തുന്നു. ക. രക്ഷിക്കുന്നു ന. പാപ്പിക്കുന്നു.

പൊറുമ-ക്ഷമ.

പൊറോറ, പൊറോറൻ-ക്രി. പ്രാണങ്ങളിൽ ചലവും ചോരയും ഉണങ്ങിയുണ്ടാകുന്നതു്. ക. കരക്കണ്ടം ന. ജടവേർ.

പൊറോറ-വി. ക്രി. പ്രയോജനമില്ലാത്ത. ക. ആകാത്ത ന. കല്ലുകളുള്ള.

പൊറോറകൃഷ്ടി-കരകൃഷ്ടി.

പോ

പോകായ്മ-ക്രി. പോകാതിരിക്കുക. ക. വഹിയായ്ക.

പോകഞ്ചാൽ-ക്രി. ഒഴികഴിവു്. ക. വഴി

പോകുടി-വീടിനെ [ഉപേക്ഷിച്ചു പോയവർ.

പോകുന്നു-ക്രി. ഒരു സ്ഥലത്തുനിന്നു മറ്റൊരു സ്ഥലത്തേയ്ക്കു ചലിക്കുന്നു. (അടിതോൽ എന്നതു നോക്കുക). ക. ഇല്ലാതാകുന്നു. ഇതു മറ്റു ചില വാക്കിനോടു ചേരുമ്പോൾ തുടങ്ങുന്നു, കഴിയുന്നു, തീരുന്നു, ആകുന്നു എന്നും മറ്റും അർത്ഥം വരും.

പോകെ-ഒഴികെ, കഴിച്ചു്, നീക്കി.

പോക്കു്-ക്രി. പോവുക, ഗതി. ക. നടപ്പു് ന. നിവാഹം, ഒഴികഴിവു്. ര. വിചാരം. @. ജീവനത്തിനുള്ള വഴി. ന. ദ്രവ്യം. ൻ. നാശം. വ. അതിസാരം. ൻ. അവസാനം. ക്ഷ. മരണം. ക്ഷ. വയറിളക്കം.

പോക്കണം-ക്രി. മാനം. ക. ലജ്ജ.

പോക്കണംകെട്ടവൻ-ക്രി. ഭോഷ്കൻ. ക. ലജ്ജയില്ലാത്തവൻ. ന. നിന്ദ്യൻ.

പോക്കണംകേടു്-ക്രി. ഭോഷത്വം. ക. അപമാനം. ന. നാണക്കേടു്.

പോക്കൻ-ചുറ്റിനടക്കുന്നവൻ, പോകുന്നവൻ, വഴിപോക്കൻ

പോക്കൽ-ക്രി. പോവുക, കളക, ഉപേക്ഷിക്ക ക. കാര്യം ന. നേരംപോക്കുക.

പോക്കൽനിന്നു്-അ. പക്കൽനിന്നു്. ഇതു സംസ്കൃതവാക്കിൽ പഞ്ചമിയുടെ അർത്ഥം മലയാളത്തിൽ പറയുമ്പോൾ ചേർക്കുന്ന ഒരു വാക്കു്.

പോക്കാച്ചിത്തവള-കട്ടഞ്ചിത്തവള, വിഷത്തവള.

പോക്കാത്താളി-പോക്കിരി.

പോക്കാൻ-കാട്ടുപൂച്ച.

പോക്കാളി-പോക്കൻ.

പോക്കിടം-പോകുവാനുള്ള മാർഗ്ഗം, ഗതി, നിവൃത്തി.

പോക്കിരി-ക്രി. തെമ്മാടി, സാരമില്ലാത്ത മുട്ടാളൻ. ക. കാലക്ഷേപത്തിനു ഒരു വഴിയുമില്ലാത്തവൻ.

പോക്കുകെട്ടവൻ-പോക്കില്ലാത്തവൻ, ഇരപ്പാളി.

പോക്കുന്നു-കളയുന്നു, ഇല്ലാതാക്കുന്നു, ഉപേക്ഷിക്കുന്നു.

ഇതു മററുചിലതിനോടു ചേരുമ്പോൾ 'വീട്ടുന്നു' 'തീർക്കുന്നു' ഇങ്ങനെ ഓരോ അർത്ഥം വരും.

പോക്കുമുട്ടുന്നു-ഹ. വഴിയടയുന്നു. ഉ. നീക്കുപോക്കില്ലാതാകുന്നു.

പോക്കുവരവ്-ഹ. പോകയും വരുകയും. ഉ. ചെലവും വരവും ന. ഒരു വസ്തുവിനെ സർക്കാരിൽനിന്നും മറെറാരുവന്റെ പേരിലാക്കുക, പേരിൽ പതിച്ചുകൊടുക്കുക.

പോക്കുവരുത്തു്-പോകയും വരുകയും.

പോക്കുവാൻ-ധനവാൻ.

പോഗണ്ഡ-വി. അംഗഹീനതയുള്ള.

പോഗണ്ഡൻ-ഹ. അഞ്ചുവയസ്സുമുതൽ പതിനാറുവയസ്സുവരെയുള്ള ബാലകൻ. ഉ. ജനനാൽത്തന്നെ അംഗവൈകല്യമുള്ളവൻ.

പോങ്ങ-ഒരു കൈ നിറച്ചു്.

പോച്ച-ഹ. അർത്ഥമില്ലാത്ത വാക്കു്. ഉ. നേരംപോക്കിലുള്ള സംഭാഷണം.

പോഞ്ചി-ഹ. ഒരുവക പാനകം. ഉ. പാളത്തൊപ്പി.

പോട്ടു്-ഹ. ദ്വാരം.

'പോടിൽ പാർത്ത ശുകം പൊഴിച്ച'
(മലയാളശാകുന്തളം)

ഉ. അടി, തല്ലുക. ന. നിസ്സാരത.

പോട-ഹ. സ്ത്രീയുടേയും പുരുഷന്റേയും ചിഹ്നങ്ങളോടു കൂടിയവൾ (മുഖരോമാദിപുരുഷചിഹ്നങ്ങളോടു കൂടിയ സ്ത്രീ).

സ്ത്രീയുടെ ചിഹ്നമായ സ്തനാദിയോടും പുരുഷചിഹ്നമായ മീശ മുതലായവയോടും കൂടിയ നപുംസകത്തിന്റെ പേരത്രേ 'പോട'. പുന്നപുംസകം എന്നും സ്ത്രീനപുംസകം എന്നും രണ്ടുവിധമുണ്ടു്. അതു പ്രധാനചിഹ്നത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഗണിച്ചുകൊള്ളണം.

ഉ. ദാസി. (മ) ന കൊക്കു് എന്ന പക്ഷി.

പോടകൻ-ഭൃത്യൻ.

പോടഗളം-ഹ. വേഴൽപ്പുല്ലു്. കൂടിച്ചേർന്നിരിക്കുന്നതും വിട്ടുപിരിഞ്ഞു പോകുന്നതും എന്നർത്ഥം. ഉ. നായിങ്കണ. ന. ആററുഭർ, കരുവിക്കരുമ്പു്. ർ. ഒരുവക മത്സ്യം.

പോടം-ഹ. ഭവനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനവും മററും. ഉ. കൂട്ടിയോജിപ്പിക്കുക, കലർത്തുക.

പോടാ-പോ എടാ.

പോടി-ഒരുമാതിരി വലിയ മുതല.

പോടികം-പരു.

പോടി-പോ എടി.

പോടുന്നു-ഹ. അടിക്കുന്നു, തല്ലുന്നു. ഉ. ഇടുന്നു.

'നിരുപമമായ ചെരുപ്പുകൾ പോട്ടാൽ'
(പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം തുള്ളൽ).

ന. കളയുന്നു.

പോട്ട-ഒരുമാതിരി പുല്ലു്.

പോട്ടരശ്ശു്-ചതുരംഗക്കളിയിലെ ഒരു പേർ.

ധർമ്മയുദ്ധമാകയാൽ ദേവനെ വെട്ടാൻ ഭാവിക്കുന്നു എന്നുള്ള വിവരം ഈ കളിയിൽ വിളിച്ചുപറക പതിവാണു്. ഇതിനു് 'അരശുപറക' എന്നു പേർ. ഓരോ കരുചെയ്യുന്ന അരശിനും പ്രത്യേകിച്ചു പേരുണ്ടു്. തേരുകൊണ്ടുള്ളതു 'വെച്ചരശ്ശു്'. കുതിരയെക്കൊണ്ടുള്ളതു 'ഇഷ്ടരശ്ശു്' ആനയെക്കൊണ്ടുള്ളതു 'പോട്ടരശ്ശു്' ഇത്യാദി.

പോണ-പച്ചനിറമുള്ള പ്രാവു്.

പോണി, പൂണി-വെള്ളമൊഴിച്ച് ഉപയോഗിക്കുവാനുള്ള പാത്രം.

പോണ്ട-പോണ്ടി.

പോണ്ടൻ-ഹ. പല്ലക്ക ചുമക്കുന്നവൻ, ഉ. ആമപ്പലക. ന. തീട്ടം.

പോണ്ടി-ഹ. വാഴപ്പോള. ഉ. കഞ്ഞി കുടിക്കുന്ന തട. ന. ചക്കക്കുരുവിന്റെ പുറമേയുള്ള ഒരു തൊലി.

പോണ്ടിക്കുന്നു - മലശോധനയ്ക്കു പോകുന്നു.

പോത്ത്-ഹ. മണ്ണിലോ മരത്തിലോ എലിയോ മററോ ഉണ്ടാക്കുന്ന തുള, പൊത്ത്. ഉ. പ്ലാന്തടിയിലും മററും താനേയുണ്ടാകുന്ന ഒരു കേട്ട്.

പോത്ത്-അ. പൊഴുത്ത്, നേരം.

പോതന-വി. പരിശുദ്ധമായ.

പോതം-ഹ. മൃഗക്കുട്ടി, കുട്ടി. കലത്തെ ശുദ്ധമാക്കിച്ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. കപ്പൽ, മരക്കലം. കാലക്രമേണ നശിച്ചു പോകുന്നത് എന്നർത്ഥം. ന. തോണി. ൪. പത്തുവയസ്സു പ്രായമുള്ള ആന. ൫. ഉടുപ്പ്, വസ്ത്രം.

പോതരവ്-പൂർണ്ണത, പൊലിപ്പം, തികവ്.

പോതവണിക്ക്- കപ്പൽക്കച്ചവടക്കാരൻ. കാററുനിമിത്തം ഗമിക്കുന്നത് പോതം (തോണി പത്തേമാരി മുതലായ ജലവാഹനങ്ങൾ). പോതത്തോടു ഉപലക്ഷിതനായ കച്ചവടക്കാരൻ എന്നർത്ഥം.

തോണി, പത്തേമാരി മുതലായവയിൽ യാത്രചെയ്തു കച്ചവടം ചെയ്യുന്നവർക്കും പറയാം.

പോതവാഹൻ- ഹ. തോണിക്കാരൻ. ഉ. കപ്പൽക്കാരൻ, തുഴയുന്നവർ തണ്ടു വലിക്കുന്നവർ മുതലായി തോണിയും മററും കൊണ്ടുനടക്കുന്നവരുടെ പേർ. ന. ജലയാനത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലുള്ള പാമരത്തിന്മേലും മററും കയറിയിരുന്ന് എതിരാളികളുടേയും ദുഷ്ടജന്തുക്കളുടേയും വരവിനെ നോക്കിക്കണ്ടറിയുന്നവൻ.

പോതാച്ഛാദനം-കൂടാരം.

പോതാധാനം-മത്സ്യക്കുട്ടികളുടെ കൂട്ടം, പോതങ്ങൾ (കുട്ടിമത്സ്യങ്ങൾ) ഇതിൽ ആധാനംചെയ്യപ്പെടുന്നു. തുഴകൊണ്ടു തുഴഞ്ഞു നീക്കപ്പെടുന്നത്.

മുട്ടയിൽ നിന്നു വിരിഞ്ഞ ഉടനെ കുട്ടിമത്സ്യങ്ങൾ കൂട്ടംകൂട്ടമായി സഞ്ചരിക്കുന്നതു സാധാരണമാണ്.

പോതാവ്-ഹ. ഋതുപിക്കുകളിൽ ഒരുവൻ.

പോതിക-ഹ. ഒരു ചീര. (മ) ഉ. തൂണിന്റെ മുകളിൽ മരംകൊണ്ടു പണിതു വെയ്ക്കുന്ന ഒരു പണി.

പോത്ത്-ഹ. ആൺകന്നു. എരുമക്കിടാവ്. ഉ. ഒരു പക്ഷി, ചെമ്പോത്ത്, ഉപ്പൻ.

എരുമക്കിടാവിന്റെ മാംസം വാതത്തെ ശമിപ്പിക്കും. ഇതു ആവണക്കെണ്ണ ചേർത്തു പചിച്ചു ഭക്ഷിക്കരുത്. വിഷതുല്യമാണ്. സം. മഹിഷം. ത-പോത്തു, എരുമക്കടാ. ഇം-Buffalo ബഫ്ലൊ

പോത്തിൻകൊമ്പ്-കന്നിൻ കൊമ്പ്.

പോത്തുന്ന-ധരിക്കുന്ന.

പോത്രം-ഹ. പന്നിയുടെ മോന്ത, തേററ. ഇതുകൊണ്ടു ശുദ്ധിവരുത്തുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. കൊഴുമുന. (കരിയിന്മേൽ കൊഴു വയ്ക്കുന്നേടത്തിന്റെ അഗ്രഭാഗം). ന. തോണി.

പോത്രായുധം-പന്നി.

പോത്രി-പന്നി. (നകാരാന്തം). തേററകൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം.

പോന്നവൻ—ഹ. പ്രാപ്തിയുള്ളവൻ, മതിയായവൻ. ഉ. യോഗ്യൻ.

'തനിക്കുതാൻപോന്നവരൊന്നുചെയ്താൽ'
(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം)

പോന്നുവരുക-വന്നുചേരുക.

'പോന്നുവന്നാൻ മുരരിപു
ഗരുഡാരൂഢനായ്'

പോന്ത-ഒരുമാതിരി വലിയ ഇഴച്ച.

പോം—അ. ഇതു മററുചില വാക്കുകളോടുചേരുമ്പോൾ മതിയാകും, പ്രാപ്തിയാകും, അറിയും ഇങ്ങിനെ അർത്ഥങ്ങൾ വരും.

പോംവഴി-ഒഴികഴിവു, നിർവാഹം.

പോര്, പോർ-ഹ. യുദ്ധം, കലഹം. ഉ. ചതുരംഗങ്ങളിലെ സാമർത്ഥ്യം.

പോരാടുന്നു - യുദ്ധംചെയ്യുന്നു, ശണ്ഠയിടുന്നു.

പോരാട്ടം, പോരാടിപ്പ് - യുദ്ധം, ശണ്ഠ.

പോരാത്ത-ഹ. തികയാത്ത, കുറവുള്ള. ഉ. അനുചിതമായുള്ള. ൩. കൊള്ളരുതാത്ത.

പോരായ്മ, പോരായ്ക-ഹ. തികയായ്മ. ഉ. പ്രാപ്തികേട്. ൩. അപമാനം.

പോരാളി-യുദ്ധസാമർത്ഥ്യമുള്ളവൻ.

പോരിക-യോഗ്യത.

പോരിടുന്നു - യുദ്ധംചെയ്യുന്നു, കലഹിക്കുന്നു.

പോരിമ-ശക്തി, ബലം.

പോരുകാരൻ-ഹ. യുദ്ധംചെയ്യുന്നവൻ. ഉ. മിടുക്കൻ. ൩. സാമർത്ഥ്യമുള്ള ചൂതാളി.

പോരുന്നു-ഹ. കൂടെവരുന്നു, വരുന്നു. ഉ. കഴിയുന്നു.

പോരും-വി. പൊരുന്ന, മതിയാകുന്ന.

പോരും-അ. മതി.

പോർകുത്തുന്നു-കരയിപ്പിക്കുന്നു.

പോർക്ക്-വളർത്തുന്ന പന്നി.

പോർക്കതക്-രണ്ടു പാളിയായുള്ള കതക്.

പോർക്കളം-പടനിലം, യുദ്ധഭൂമി.

പോർക്കാൽ-മുട്ടു തുടങ്ങി നരിയാണിവരെയുള്ള കാൽ

പോർക്കുന്നു-പൊതിയുന്നു.

പോർക്കുവിളി-യുദ്ധത്തിന്നു വിളിക്കുക.

പോർമന്ന്-പടനിലം.

പോർമുല-യൌവ്വനമുള്ളവളുടെനല്ലമുല.

രണ്ടുമുലയും തമ്മിൽ 'ഞാൻവലുതു് ഞാൻവലുതു്' എന്നു മത്സരിച്ചു പോരാടുന്ന മുല. മാറിൽ തിങ്ങിനിറഞ്ഞു ശോഭിക്കുന്ന മുല എന്നു താൽപര്യം.

പോർവാതിൽ-പോർകതക്.

പോലിന്ദം-പാമരം.

പോലും-അ. ഹ തന്നയും. ഉ. വർത്തമാനം പറയുന്നവൻ എനിക്കു നല്ല നിശ്ചയം വന്നിട്ടില്ല എന്നു തോന്നിക്കുന്ന വാക്ക്.

പോലെ-അ. ഇതു മററുചില വാക്കുകളോടു ചേരുമ്പോൾ ഹ. തുല്യം, സമം. ഉ. പ്രകാരം, വണ്ണം ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം.

ഇതു 'പോലുക' എന്നതിൽ നിന്നുണ്ടായതാണ്. പോലുക=ഒക്കുക, തുല്യമായിരിക്ക. ഇതുപോലെ കൂടുക എന്നതിൽ നിന്നു കൂടെ, വളരുക-വളരെ, ഏറുക-ഏറെ, കുറയുക-കുറെ, താഴുക-താഴെ, ഒഴിയുക-ഒഴിയെ, തിരിയുക-തിരിയെ.

പോൽ-അ. പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുള്ളതല്ലാതെ അക്കാര്യം എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല എന്നു തോന്നിക്കുന്ന വാക്ക്. വി. പോലെ.

പോഷകം—പോഷിപ്പിക്കുന്നതു്, പോഷണംചെയ്യുന്നതു്, വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതു്, ഒന്നിനെ വളർത്തുന്ന മറെറാന്നു.

പോഷണം-ഹ. രക്ഷണം. ൨. വൎദ്ധന. ൩. വളൎത്തൽ.

പോഷയിത്നു-കയിൽ.

പോഷിക്കുന്നു-ഹ. രക്ഷിക്കുന്നു. ൨. വളൎത്തുന്നു. (ക. ക്രി. പോഷിപ്പിക്കുന്നു.) ൩. വൎദ്ധിക്കുന്നു, പുഷ്ടിപ്പെടുത്തുന്നു.

പോഷിത-വി. വളൎത്തപ്പെട്ട.

പോഷ്ട-വി. രക്ഷിക്കുന്ന, വളൎത്തുന്ന.

പോഷ്ടാവു്-രക്ഷിക്കുന്നവൻ.

പോഷ്ട്യ-വി. പോഷിപ്പിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

പോൾ, പൊഴുതു-ക്രിയാപദങ്ങളുടെ അന്ത്യത്തിൽ, ചേൎന്നു വരുമ്പോൾ സമയത്തെക്കുറിക്കുന്നതു്. ഉ-ം, ചെയ്യുമ്പോൾ=ചെയ്യുംസമയത്തിൽ,-പൊഴുതു.

പോള-ഹ. കണ്ണിനെ മൂടുന്ന തൊലി ൨. വാഴയുടെ തൊലി. ൩. ഇരിമ്പുകൊണ്ടും മററും അടിച്ചുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി തകിടു്. ൪. ചില ചെറിയ തൈകൾ.

പോളത്താളി-ഒരുമാതിരി തൈ.

പോളം-ഹ. തീപ്പൊള്ളൽ. ൨. ഒരുവക ചെറിയ പരു. ൩. ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്.

പോളി-ഹ. ഒരു പലഹാരം. 'ബോളി' എന്ന ശബ്ദത്തിനാണു് അധികം പ്രചാരം കാണുന്നതു്. ൨. കൊക്കു് എന്ന പക്ഷി.

പോളിക്കുന്നു-എളുപ്പം വൎദ്ധിക്കുന്നു.

പോറ-ഹ. ഭോഷൻ. ൨. അധികം ഭക്ഷിക്കുന്നവൻ, ഭോജനപ്രിയൻ

'ഏറുകൊടുപ്പാൻതോന്നുമെനിക്ക-
പ്പോറകളുടെ ധിക്കാരംകണ്ടാൽ'
(ഘോഷയാത്ര തുള്ളൽ)

പോറ-കൊതി.

പോറൽ-നഖം കത്തി മുതലായവ കൊണ്ടു് ശരീരത്തിലുംമററുമുണ്ടാകുന്ന വര. (ക്രി. പോറുന്നു).

പോററൽ-വളൎത്തൽ, രക്ഷണം.

പോററി-ഹ. പോററുന്നവൻ. ൨. ബ്രാഹ്മണരിൽ ഒരു ജാതിക്കാരൻ. ൩. രക്ഷിതാവു്.

പോററുന്നു-വളൎത്തുന്നു, രക്ഷിക്കുന്നു.

പൌ

പൌഗണ്ഡൻ-(പോഗണ്ഡൻ എന്നതു നോക്കുക).

പൌണ്ഡൎയ്യം-ഒരു വള്ളി, ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്.

പൌണ്ഡരീകം-ഒരുമാതിരി കുഷ്ഠം.

പൌണ്ഡ്രം-ഹ. ഒരു രാജ്യം. ൨. പുണ്ഡരീകക്കുരിമ്പു്. ൩. ഭീമന്റെ ശംഖം.

പൌണ്ഡ്രകൻ-ഒരു കാരൂശരാജാവു്.

ഒരു വസുദേവന്റെ പുത്രനാകയാൽ കൃഷ്ണന്റെ പേരും സ്ഥാനവും എടുത്തു കൃഷ്ണനാണെന്നു ഭാവിച്ചതുനിമിത്തം കൃഷ്ണനാൽ വധിക്കപ്പെട്ടു. ഇവനെ കാശിരാജാവു സഹായിക്കയാൽ കാശിയേയും ഭസ്മമാക്കി.

പൌണ്ഡ്രകം-ഭീമന്റെ ശംഖു്.

പൌതവം-നാഴി ഇടങ്ങഴി മുതലായവ കൊണ്ടുള്ള അളവു്.

പൌതികം-തേൻ.

പൌത്രൻ-മകന്റെ മകൻ.

പൌത്രി-ഹ. മകന്റെ മകൾ. ൨. മകളുടെ മകൾ. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-നപ്ത്രീ, സുതാത്മജാ. ൩. ദുൎഗ്ഗ.

പൌനൎഭവ-വി. പുനൎഭവത്തെ സംബന്ധിച്ച, പിന്നെയും ചെയ്ക.

പൌനൎഭവൻ - ദ്വിതീയഭൎത്താവിനാൽ ഒരു സ്ത്രീയിൽ ജനിച്ച പുത്രൻ. പന്ത്രണ്ടുവിധം പുത്രന്മാരിൽ ഒന്നു്. (പുത്രൻ എന്നതു നോക്കുക).

പൌനരുക്ത്യം-പിന്നെയും പിന്നെയും പറക, ചർവിതചർവണംപോലെ പറഞ്ഞതു്.

പൌര-വി. പുരത്തേസംബന്ധിച്ചുള്ള, പുരത്തിലുണ്ടായ, രാജധാനിയിലുള്ള.

പൌരൻ-ഹ. പുരവാസി. ൨. പട്ടണവാസി.

പൌരം-സുഗന്ധമുള്ള ഒരു പുല്ലു്, ചുണ്ടപ്പുല്ലു്, നാന്മുകപ്പുല്ലു്, കാവട്ടപുല്ലു്. നാട്ടിലുണ്ടാകുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പൌരവൻ-പുരുവിന്റെ വംശത്തിലുള്ളവൻ, പുരുവിന്റെ സന്തതി.

പൌരസ്ത്യ-വി. ഹ. മുമ്പിലത്തേ, പൂർവം ഭവിച്ചതു്, ആദിയിൽ ഭവിച്ചതു്. ൨. കിഴക്കേദിക്കിലുണ്ടായ, പൌരസ്ത്യം ⊳ ⊲പാശ്ചാത്യം.

പൌരാണിക-വി. പുരാണത്തോടു സംബന്ധിച്ച.

പൌരാണികകാലം-൩൭൦ ഹ-൫൨൩ൻ ഇക്കാലത്തു വിക്രമാദിത്യ മഹാരാജാവു ഇൻഡ്യയെ അന്യരാജ്യക്കാരുടെ പല ആക്രമണങ്ങളിൽനിന്നും രക്ഷിച്ചു. ഹിന്ദുമതത്തിന്റെയും സംസ്കൃതഭാഷയുടേയും നീതിയുടേയും അഭ്യുദയകാലം ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലമാകുന്നു-'പ്രാചീനാർയ്യാവൃത്തം'.

പൌരാണികൻ-ഹ. പുരാണത്തിൽ നല്ലവണ്ണം പഠിത്തമുള്ളവൻ. ൨. പുരാണത്തെ വിശ്വസിക്കുന്നവൻ. ൩. പണ്ടുള്ളവൻ.

പൌരാഷ്ട്രം-ഇപ്പോൾ കത്യവാർ (സുറാറ്റ്.)

പൌരുഷകേസരം-ആണല്ലി.

പൌരുഷം-ഹ. പുരുഷന്റെ അവസ്ഥ. ൨. പുരുഷധർമ്മം. ൩. ആണത്തം. ൪. പുരുഷന്റെ പ്രവൃത്തി. ൫. ഒരാളും കൈയൊപ്പവുമുള്ള അളവു്. ൬. ധീരത.

പൌരുഷി-സ്ത്രീ.

പൌരുഷേയ-വി. പുരുഷനിൽ നിന്നുണ്ടായ.

പൌരുഷേയം-ആൾക്കൂട്ടം.

പൌരോഗവൻ-അടുക്കളക്കാരിൽ പ്രമാണി. അടുക്കളയിലേ അധികാരി, വെപ്പിന്റെ മേൽവിചാരിപ്പുകാരൻ. പുരഃ പൂജിതാ ഗൌഃ ഭൂമിഃ. പൂജിതയായ ഭൂമി=അടുക്കള.

പൌരോഭാഗ്യം-അസൂയ.

പൌരോഹിത്യം - പുരോഹിതന്റെ കർമ്മം.

പൌർണ്ണമാസം - വെളുത്തവാവുന്നാൾ ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം, വെളുത്തവാവിന്നു വിഹിതയായ ഇഷ്ടി.

പൌർണ്ണമാസി-വെളുത്തവാവു്. പൂർണ്ണമായ മാസത്തോടു കൂടിയതു് എന്നർത്ഥം. ചന്ദ്രൻ പൂർണ്ണനായിരിക്കുന്ന മാസം എന്നുമാവാം.

പൌർണ്ണിമാവു്-വെളുത്തവാവുദിവസം.

പൌലസ്തീ- ശൂർപ്പണഖ, രാവണന്റെ പെങ്ങൾ.

പൌലസ്ത്യൻ- ഹ. വൈശ്രവണൻ. ൨. രാവണൻ. ൩. വിഭീഷണൻ. പുലസ്ത്യന്റെ വംശത്തിൽ പിറന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൪. ചന്ദ്രൻ.

പൌലി-അരിമാവു് ഗോതമ്പുമാവു് മുതലായതുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഓട്ടട പോളി മുതലായതു്. പൊള്ളിയ്ക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

പൌലോമൻ-ഹ. ഇന്ദ്രൻ. ൨. പുലോമയിൽ കശ്യപന്റെ സന്തതിയായ ദാനവൻ. (അർജ്ജുനൻ വധിച്ചു).

പൌലോമം-ഭാരതത്തിലേ ഒരു പർവം.

പൌലോമീ-ഇന്ദ്രാണി, ശചി.

പൌവേലം-ഒരു മരം, അരിമേദം.

പൌഷം-പുഷ്യമാസം.

പൊഷി- പുഷ്യമാസത്തിലേ വെളുത്ത വാവ്.

പൊഷ്കര-വി. പുഷ്കരത്തെ സംബന്ധിച്ച, വെള്ളത്തേയും താമരയേയും മറവും സംബന്ധിച്ച.

പൊഷ്കരം-പുഷ്കരമൂലം.

പൊഷ്കരിണി-കൊക്കരിണി.

പൊഷ്ടികം-വി. ക. പുഷ്ടിവരുത്തുന്ന. ഖ. ബലമുണ്ടാക്കുന്ന.

പൊഷ്ണ-രേവതിനക്ഷത്രം.

പൊഷ്പ-വി. പൂക്കളെ സംബന്ധിച്ച, പുഷ്പംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ.

പൊഷ്പകം - കസുമാഞ്ജനം, പുഷ്പാഞ്ജനം.

പൊഷ്യൻ-ഒരു നൃപൻ.

ഉദങ്കൻ എന്ന മുനി തന്റെ ഗുരുവോട് പഠിച്ചുതീർന്നപ്പോൾ ദക്ഷിണ എന്താണ വേണ്ടതെന്ന് ചോദിച്ചു. ഉടൻ ഗുരുവായ വൈദൻ തന്റെ ഭാര്യയുടെ ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്ക എന്നു പറഞ്ഞു. അവർ ഈ പൊഷ്യനൃപന്റെ ഭാര്യ അണിയുന്ന കുണ്ഡലം ദക്ഷിണയായി കിട്ടണമെന്നു ചോദിച്ചു വാങ്ങി. ഉദങ്കൻ ഈ കുണ്ഡലത്തെ ഗുരുവിനു (വൈദനു) ദക്ഷിണയായി സമർപ്പിച്ചു.

പൊളി-പോളി.

പ്ലാ-ശിവന്റെ ജട, ജടം.

പ്ലായ്(ടീ)-അ. ഹേ, അല്ലയോ, സംബോധനാവാചകം.

പ്ര

പ്ര-ഋ. ഉപസർഗ്ഗം. ഇത് ഒരോ സംസ്കൃതവാക്കുകളുടെ ആദിയിൽ വരുമ്പോൾ ഏറ്റം, നല്ലവണ്ണം മുതലായ പല അർത്ഥങ്ങൾ വരും.

പ്രകട-വി. പ്രകാശിച്ച, വെളിപ്പെട്ട, സ്പഷ്ടമായ.

'സ്വാന്തേതിങ്ങും വികാരംപ്രകടമധി .'
(അമരുകശതകം)

പ്രകടത-പ്രകാശത്വം.

പ്രകടനം-പ്രകടിപ്പിക്കയെന്നുള്ളതു്.

പ്രകടിക്കുന്ന-പ്രസിദ്ധമാക്കുന്ന.

പ്രകടിത-വി. പ്രകാശിപ്പിക്കപ്പെട്ട, വിടിക്കപ്പെട്ട.

പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന-പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന.

പ്രകടീകരിക്കുന്ന - സ്പഷ്ടമാക്കിച്ചെയ്യുന്ന.

പ്രകടോദിതം - സ്പഷ്ടമായി പറയുന്നതു്.

പ്രകമ്പ-വി. ഇളക്കുന്ന.

പ്രകമ്പനൻ-ക. വായു, കാറു്. ഖ. ഒരു നരകം.

പ്രകമ്പ ന)ം-ക. വലിയ ഇളക്കം. ഖ. കൊടുങ്കാറു്.

പ്രകര-വി. അധികം ചെയ്യുന്ന.

പ്രകരണം-ക. അദ്ധ്യായം. ഖ. ഒരോ സംഗതിയെക്കുറിച്ചു വർണ്ണിച്ചെഴുതുന്ന പുസ്തകം. ന. കവിതകെട്ടു. ഘ. പറയുന്നവന്റേയും കേൾക്കുന്നവന്റേയും ബുദ്ധിയോടുള്ള സംബന്ധം. ങ. പത്തു രൂപകങ്ങളിൽ ഒന്നു (ശൂദ്രക എന്നു നോക)

പ്രകാര-ക ക്രിയാ ഖ. സഹായ [illegible] അകിൽ

പ്രകാശ്യ-ക. ആധിക്യം. ഖ. ശ്രേഷ്ഠത

പ്രകല്പിത-വി ക മണ്ഡനംചെയ്യപ്പെട്ട ഖ. ചെയ്യപ്പെട്ട

പ്രകാണ്ഡ-ക വൃക്ഷത്തിന്റെ തടിയുടെ മുകളിൽ നിന്നു തു

യുള്ളതു്, തന്മരം പ്രകർഷേണ ഭേദിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം. ഫലരക്ഷണാദി നിമിത്തം കാമിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നുമാവാം. ൨. പ്രശസ്തം. ൩. ഭൂജത്തിന്റെ മുകൾവശം.

പ്രശസ്തം എന്ന അർത്ഥം ഒരു ശബ്ദത്തോടു കൂട്ടിച്ചേർത്തു പ്രയോഗിച്ചല്ലാതെ വരികയില്ല. ഉ-ം, ശോഭാപ്രകാണ്ഡം=പ്രശസ്തശോഭ പോലെ.

പ്രകാണ്ഡരാ-വൃക്ഷം.

പ്രകാമതഃ-അ. സന്തോഷത്തോടെ.

പ്രകാമം-അ. ൧. മനസ്സോടെ, തൃപ്തിയോടെ. ൨. ഏറ്റവും. (യഥേഷ്ടം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ ക്രിയാവിശേഷണമായിട്ടാണ് അധികവും പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നതു്.)

പ്രകാരം-പ. വ്യത്യാസം. ൨. സാദൃശ്യം. ൩. വിശേഷം. ൪. (വ്യാകരണത്തിൽ) നിർദ്ദേശം വിധി മുതലായ അധികാർത്ഥത്തെ ആഖ്യാതത്തിൽ ചേർക്കുന്നതു്. ഇതു നാലുവിധം. ൫. അകിൽ.

പ്രകാരാ-അ. ശരിയായി, മുറ, ക്രമം.

പ്രകാരി(കാ)-കഥയെ വലുതാക്കുന്ന വർണ്ണന.

പ്രകാശ-വി. പ. തുല്യമായ. ൨. തെളിവുള്ള. ൩. കീർത്തിയുള്ള. ൪. പ്രസിദ്ധിയുള്ള.

പ്രകാശക-വി. പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന, ശോഭിപ്പിക്കുന്ന, തെളിയിക്കുന്ന.

പ്രകാശകജ്ഞാതാ-കോഴി.

പ്രകാശകൻ-തെളിച്ചു പറയുന്നവൻ, വിസ്തരിച്ചു പറയുന്നവൻ, പ്രസിദ്ധം ചെയ്യുന്നവൻ.

പ്രകാശ(കു)ം-വെള്ളോട്ടു്.

പ്രകാശകർ-വിഷ്ണുവിന്റെ ദൂതന്മാർ.

പ്രകാശത തെളിവു്.

പ്രകാശം-പ. വെയിൽ. ൨. തെളിവു, ശോഭ. ൩. ചിരിക്കുക. ൪. ഒരുമാതിരി ലോഹം ൫. അത്യന്തം പ്രസിദ്ധമായിട്ടുള്ളതു്. ൬. കീർത്തി. ൭. അഭ്യുദയം (പുസ്തകത്തിലെ). ൮ സപ്തർഷിക്കണ്ണാടി.

പ്രകാശം-അ. പരസ്യമായി.

പ്രകാശനം-പ്രകാശിപ്പിക്കുക.

പ്രകാശമാന-വി. പ്രകാശിച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്ന.

പ്രകാശസമയം-ആദിത്യൻ ഉദിക്കാറായ സമയം.

പ്രകാശിക്കുന്നു-ശോഭിക്കുന്നു, (സ-ക്രി പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു).

പ്രകാശിത-വി. ശോഭിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ൨. പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ.

പ്രകാശിതം-(കൃഷിശാസ്ത്രപ്രകാരം) നിറമില്ലാത്തതും രുചിയിൽ കലങ്ങാത്തതും തീകത്തുന്നതുമായ ഒരു വസ്തു.

ഇതു അസ്ഥിയുടെ ചാമ്പലിൽ നിന്നു എടുക്കുന്നു. പാറകളിലും മരച്ചുമ്പലുകളിലും ഉള്ളതുകൂടാതെ വൃക്ഷങ്ങളുടെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളിലും മുഖ്യമായിട്ടു വിത്തുകളിലും ഇരിക്കുന്നു. ഇതു ദഹനകരത്തോടു ചേർന്നാൽ അതിൽ നിന്നും പ്രകാശിതാമ്ലം ഉണ്ടാകുന്നു.

പ്രകീർണ്ണ-വി. പ. പരത്തപ്പെട്ട, ചിതറിയ. ൨. പ്രസിദ്ധമാക്കപ്പെട്ട. ൩. വിടർത്തപ്പെട്ട.

പ്രകീർണ്ണ(ക)ം-പ. കവടി. ൨. ചമരിമാൻ, വെൺചാമരം. രാജസമീപത്തിൽ വീശുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൩. ഒരു പുസ്തകത്തിലെ വിഭാഗം.

പ്രകീർണ്ണക-പ. (വ്യാകരണത്തിൽ) തദ്ധിത പ്രത്യയങ്ങളുടെ പരിവുകളിൽ ഒന്നു് ൨ കതിമ.

പ്രകീൎത്തി-യശസ്സ്, നല്ലകീൎത്തി.

പ്രകീൎത്തിത - വി. വിസ്തരിച്ചു പറയപ്പെട്ട.

'ശ്രീവാല്മീകിപ്രകീൎത്തിതം'

(ശ്രീരാമോദന്തം)

പ്രകീൎയ്യ-വി. പ്രസിദ്ധമാക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക, പരത്തപ്പെടുവാൻ തക്ക.

പ്രകീൎയ്യം-ഹ. ആവൽവൃക്ഷം, ഞെട്ടാവൽ (ഉങ്ങിൽ ഒരുവക ഭേദം). കലഹത്തെ പരത്തുന്നതു എന്നൎത്ഥം. ൨. ഉറഞ്ചി.

പ്രകുഞ്ചം-ഒരുപലം, ഒഴക്ക്, നാഴിയുടെ നാലിൽ ഒന്നു.

പ്രകൃത-വി. ഹ. ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട, ചെയ്യപ്പെട്ട, നിവൎത്തിക്കപ്പെട്ടം ൨. ആരംഭിക്കപ്പെട്ട ൩. ആഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട. ൪. സാരമായ.

പ്രകൃതി-ഹ. സ്വഭാവം. ൨. ദൈവശക്തി. ൩. മായാമൂലപ്രകൃതി. (സത്വാദിഗുണങ്ങളുടെ സാമ്യാവസ്ഥ, പ്രകൃഷ്ടമായ (കൃതി) കാൎയ്യത്തോടുകൂടിയതു്, പ്രകൎഷേണ ചെയ്യുന്നതു എന്നൎത്ഥം.

സാംഖ്യമതപ്രകാരം പ്രകൃതിയും പുരുഷനുമല്ലാതെ ലോകത്തിൽ വേറൊന്നുമില്ല

൪. (വ്യാകരണപക്ഷത്തിൽ) പ്രത്യയം വയ്ക്കുന്നതിനു മുമ്പിലുള്ള പ്രാതിപദിക ശബ്ദം ൫. കാരണം. ൬. പഞ്ചഭൂതം. ൭. രാജ്യാംഗങ്ങൾ എട്ടും. ൮. സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ ഗുഹ്യസ്ഥലം, യോനി, ലിംഗം. ൯. ഛന്ദസ്സുകളിൽ ഒന്നു്. ൧൦. ആകൃതി. ൧൧. പ്രജകൾ. ൧൨. ഉൽപത്തിസ്ഥാനം. ൧൩. പ്രപഞ്ചശക്തി

പ്രകൃതികൾ-പുരവാസിജനങ്ങളുടെ സമൂഹം.

പ്രകൃതിവിരുദ്ധം-സ്വാഭാവികമായതിനു വിരോധം.

പ്രകൃതിശാസ്ത്രം-പ്രകൃതിയുടെ തത്വങ്ങളെ അതായതു വെളിച്ചം ശബ്ദം മുതലായ പ്രകൃതിശക്തികളെ വിവരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രം.

പ്രകൃത്യവസ്ഥകൾ-(എട്ടുവിധം)ഭൂമി, ജലം, അഗ്നി, വായു, ആകാശം, മനസ്സ്, ബുദ്ധി, അഹംകാരം.

"ഭൂമിരാപോന ലോവായുഃ
ഖം മനോബുദ്ധി രേവച
അഹംകാര ഇതീയം മേ.
ഭിന്നാലം പ്രകൃതിരഷ്ടധാ".

പ്രകൃഷ്ട-വി. ഹ. പ്രധാനമായുള്ള ൨. തുലോം ദൂരത്തുള്ള.

പ്രകൃഷ്ടത, പ്രകൃഷ്ടത്വം-ശ്രേഷ്ഠത.

പ്രകോഷ്ഠം-ഹ. കൈത്തണ്ടു്, കൈയുടെ പത്തിക്കുമേൽ മുട്ടിനു താഴെയുള്ള ഭാഗം, കൈമുട്ടിന്റെ താഴത്തേഭാഗം ൨. കട്ടളയുടെ ഒരു ഭാഗം.

പ്രക്രമം-ഹ. ആരംഭം, പ്രഥമാരംഭം. പ്രക്രമിക്കുക എന്നൎത്ഥം.

'പ്രക്രമത്താലമൎത്താൻ'

(അമരുകശതകം(

൨. അവസരം. ൩. സഞ്ചാരം.

പ്രക്രമിക്കുന്നു-ഹ. ആരംഭിക്കുന്നു. ൨. പോകുന്നു.

പ്രക്രിയ-ഹ. രാജാവിൽ നിന്നുകിട്ടിയ മുദ്രധരിക്ക, അധികാരം. ൨. വ്യാകരണത്തിൽ ഒരു ഭാഗം. ൩. സ്വഭാവം, ക്രമം. ൪. ഉന്നതി ൫. ആചാരം

പ്രക്രിയാസൎവ്വസ്വം-ഒരു സംസ്കൃത വ്യാകരണഗ്രന്ഥം

(ഗ്രന്ഥകൎത്താ-മേല്പത്തൂർ നാരായണഭട്ടതിരി)

പ്രക്വണം, പ്രക്വാണം-വീണയുടെ ശബ്ദം.

പ്രക്ഷരണം-ഉൾകുക, ഒഴുകുക.

പ്രക്ഷരം-ഉ. വെട്ടിക്കതിര. ൨. നായ്.

പ്രക്ഷാമം-മെലിഞ്ഞതു്.

പ്രക്ഷാളനം-കഴുകൽ.

പ്രക്ഷാളിത-വി. കഴുകപ്പെട്ട.

പ്രക്ഷിപ്ത-വി. ഉ. പ്രക്ഷേപണം ചെയ്യപ്പെട്ട എറിയപ്പെട്ട. ൨. എടയ്ക്കു കൂട്ടിച്ചേർത്ത.

പ്രക്ഷീവിത വി. കടിച്ച, തലക്കു പിടിച്ച.

പ്രക്ഷുന്ന-വി. ഞെരുക്കിയ, ഞെക്കിയ.

പ്രക്ഷേപണം-ഏറ ൨. നിശ്ചയം.

പ്രക്ഷേപിക്കുന്നു-ഉ. എറിയുന്നു. ൨. നിശ്ചയിക്കുന്നു.

പ്രക്ഷോഭം-ഇളക്കം.

പ്രക്ഷ്വേള(ഡ)നം-മുഴുവൻ ഇരിമ്പുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ശരം. പ്രകർഷണ അവ്യക്തമായി ശബ്ദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രകഖ(ഖ)രം-ഉ. വെട്ടിക്കതിര. ൨. നായ്.

പ്രഖ്യാത-വി. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട, കീർത്തിപ്പെട്ട.

പ്രഖ്യാതം-ഉ. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടതു്. ൨. രൂപകത്തിലെ വസ്തുവേ (കഥാശരീരത്തെ) മൂന്നായി ഭാഗിച്ചതിൽ ഒന്നു്. (ഇതിഹാസനിബന്ധനമായുള്ളതു പ്രഖ്യാതം.)

പ്രഖ്യാതി-ഉ. കീർത്തി ൨. സ്തുതി.

പ്രഖ്യാപനം ചെയ്യുന്നു-പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നു.

പ്രഗണ്ഡം-മുഴങ്കൈയ്ക്കു മേലേടം, കൈമുട്ടിന്റെ മേലേഭാഗം, കവിൾത്തടത്തോടടുത്തതു്.

പ്രഗണ്ഡി-കോട്ട മതിൽ.

പ്രഗത വി. വേർപിരിഞ്ഞ, പോയ

പ്രഗതജ്ഞനുക-വി. വാതരോഗം മുതലായതുകൊണ്ടു മുട്ടിന്നകൽച്ച പററിയ.

പ്രഗല്ഭ-വി. ബുദ്ധിക്കുറപ്പും തെളിവുമുള്ള, കാലോചിതമായ ബുദ്ധിയുള്ള.

പ്രഗല്ഭത-മനസ്സിന്റെ ശക്തി. ൨. ബുദ്ധിശക്തി. ൩. സാമർത്ഥ്യം.

പ്രഗല്ഭൻ-പ്രതിഭ എന്ന ബുദ്ധിവിശേഷത്തോടുകൂടിയവൻ.

പ്രഗല്ഭം-ഒരു കുട്ടി ജനിക്കുമ്പോൾ കഴിക്കുന്ന ഹോമത്തിനുള്ള തീ.

പ്രഗാഢ-വി. ഉ. പ്രയാസമുള്ള ൨. വിഷമമായുള്ള, കടുപ്പമുള്ള. ൩. അധികമുള്ള, പെരുകിയ

പ്രഗാഢം-അ. അധികമായി.

പ്രഗുണ-വി. ഉ. നേരെയുള്ള ൨. പരമാർത്ഥമുള്ള.

പ്രഗുണ്യ-വി. ഉ. അധികമുള്ള. ൨. വിശേഷമുള്ള.

പ്രഗൃഹ്യം-ഉ. സന്ധിപ്രമാണത്തെ അനുസരിക്കാതെ വേർവിട്ടു നിൽക്കുന്ന അച്ചു്. ൨. ഓർമ്മ.

പ്രഗേ-അ. പ്രഭാതകാലം.

പ്രഗോപനം-രക്ഷ, സൂക്ഷിപ്പു്.

പ്രഗ്രഹൻ-ഉ. വിഷ്ണു. ൨. പ്രധാനി, നായകൻ. ൩. തടവുകാരൻ.

പ്രഗ്രഹം-ഉ. പിടികൂടുക. ൨. പാറാവിലിടുക. ൩. തുലാസിന്റെ ചരടു്, തുലാസൂത്രം.

തുലാസൂത്രം എന്നതു കിണററിൽനിന്നു വെള്ളംകോരുവാനുള്ള യന്ത്രമാകുന്നു

൪. കനിവു് ൫. രശ്മി ൬. വായ്ക്കുയറു്. ൭. വന്ദിശാല. ൮. ചോരാദികളെ ആകർഷിക്കുക. ൯. ഗ്രഹണാരംഭം.

പ്രഗ്രാഹം-തുലാസിന്റെ ചരടു്, തുലാസൂത്രം.

പ്രഗ്രീവം-ഉ. കിളിവാതിൽ. ൨. ചൊക്ക. ൩. കുതിരലായം. ൪. മടിച്ച ആ ൫. ൬. വൃക്ഷത്തിന്റെ അഗ്രം, വൃക്ഷത്തിന്റെ ശിഖരം. ൭. പൂമുഖം.

പ്രഘണം, പ്രഘാണം-ഹ. പുറന്തിണ്ണ, ഉമ്മറവാതിലിന്റെ അടുത്തുപുറത്തുള്ള പുറന്തിണ്ണ. ഹനിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം. (അകത്തേക്കു കടപ്പാൻ വരുന്ന ജനങ്ങൾ ഇവിടെ തിക്കിത്തിരക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു) ഉ. ചെമ്പുപാത്രം.

പ്രഘസ-വി. അധികം തിന്നുന്ന.

പ്രഘസൻ-രാക്ഷസൻ.

പ്രഘുണൻ-വിരുന്നുകാരൻ.

പ്രഘൂർണ്ണ-വി. അലഞ്ഞുനടക്കുന്ന.

പ്രചക്രം-പുറപ്പെട്ട സൈന്യം, സൈന്യത്തിന്റെ ഇളക്കം.

പ്രചണ്ഡ-(വി) ഹ. കോപമുള്ള. ഉ. അതിശക്തിയുള്ള, ഏററവും ബലമുള്ള ന. അധികം ചൂടുള്ള. ർ. ക്ഷോഭിച്ചിരിക്കുന്ന.

പ്രചണ്ഡപാണ്ഡവം-ഒരുനാടകം.

രാജശേഖരന്റെ കൃതിയാണ്. കൌരവർ പാഞ്ചാലിയോടു കാണിച്ച അവിവേകമത്രേ കഥാവിഷയം.

പ്രചണ്ഡം-ഹ. വെളുത്ത പൂവുള്ള ഒരു ചെടി. ഉ. കണവീരം.

പ്രചയം-കൂമ്പാരം, കൂട്ടം.

പ്രചരണം-ഹ. നടക്കുക. ഉ. കൈയേൾപ്പ്, ചുമതലവഹിപ്പ്.

പ്രചരം-ഹ. വഴി, മാർഗ്ഗം, പന്ഥാവ്. ഉ. നടപ്പ്. പ്രയോജനം.

പ്രചലകം-ഹ. ധനുർവിദ്യ. ഉ. പാമ്പ്.

പ്രചലായിത-വി. ഹ. ഉരുളുന്നു. ഉ. ഉറക്കം തൂക്കുന്നു.

പ്രചലായിതൻ-ഹ. ഉറക്കം തൂക്കുന്നവൻ, പ്രചലായ (തൂക്കം) ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഉണർച്ചയില്ലാത്തവൻ.

പ്രചാരം-ഹ. നടപ്പായുള്ളത്. ഉ. സഞ്ചാരം.

പ്രചാരകൻ-പ്രചരിക്കുന്നവൻ, പരത്തുന്നവൻ.

പ്രചാരണം-ഫലേച്ഛയോടുകൂടി ചെയ്യുന്ന ദാനം (പ്രവാരണം എന്നതിന്റെ പാഠം)

പ്രചുര-വി. വളരെയുള്ള, പെരുകിയ.

പ്രചുരത, പ്രചുരത്വം- ധാരാളമായ സ്ഥിതി.

പ്രചുരൻ-കള്ളൻ.

പ്രചുരിമ-ധാരാളത്വം, ആധിക്യം.

പ്രചുലാകി-മയിൽ.

പ്രചേതസ്സ്-ഹ. വരുണൻ. നല്ല മനസ്സായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഒരു പ്രജാപതി.

പ്രചേലകം-കുതിര.

പ്രചേലം-പീതചന്ദനം.

പ്രചോദനം-ഹ. പ്രേരിപ്പിക്കൽ. ഉ. പറഞ്ഞയയ്ക്കുക.

പ്രചോദിതൻ- ഉത്സാഹിപ്പിക്കപ്പെട്ടവൻ.

പ്രചോദിനി-ഒരുമാതിരി ചുണ്ട, കണ്ടകാരി, പുത്തരിച്ചുണ്ട. മുള്ളുകളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രചോദിപ്പിക്ക-വി. ഉത്സാഹിപ്പിക്കം.

പ്രച്ഛദം-പുതപ്പ്

പ്രച്ഛദപടം-ഹ. മൂടുപുടവ, മൂടുന്ന വസ്ത്രം എന്നർത്ഥം. ഉ. മറയ്ക്കുന്നതിനുള്ള ഒരുമാതിരി വസ്ത്രം.

പ്രച്ഛനം, പ്രച്ഛനാ - ചോദ്യം, അന്വേഷണം.

പ്രച്ഛന്ന-വി. മറഞ്ഞ.

പ്രച്ഛന്നം-ഹ. രഹസ്യമായ വാതിൽ, ഒളിവാതിൽ. മറയ്ക്കപ്പെട്ടത് എന്നർത്ഥം. ഉ. കിളിവാതിൽ.

പ്രച്ഛർദ്ദിക-ഛർദ്ദി. അകത്തുള്ളതിനെ പുറത്താക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രച്ഛാദനം-പ. മറവ്. ഉ. ഉത്തരീയം

പ്രച്ഛായം-നല്ല തണൽ.

പ്രച്ഛിന്ന-വി. ഉണങ്ങിയ, ജലമില്ലാത്ത.

പ്രജ-പ. സന്തതി. ഉ. ജനം.

പ്രജൻ-ജനിക്കുവ്.

പ്രജന-പ. ചന. ഉ. ജന്തുക്കളുടെ ഉല്പാദനകാലം ശർഭഗ്രഹണം

പ്രജനികാ-അമ്മ.

പ്രജവൻ-വേഗമുള്ളവൻ.

പ്രജവം-പ. അതിവേഗം ഉ. അതിവേഗത്തിൽ ഓടുന്ന കുതിര.

പ്രജവി-വി. അതിവേഗമുള്ള.

പ്രജവി-ഓട്ടക്കാരൻ, വേഗമുള്ളവൻ.

പ്രജാഗരൻ-പ. കൃഷ്ണൻ. ഉ. രക്ഷകർത്താവ്.

പ്രജാഗരം-ഉണർന്നിരിക്കുക.

പ്രജാതാ-അമ്മ, പ്രസവിച്ചവൾ, അപ്പോൾ പ്രസവിച്ചവൾ. (ഉപരിചരയെന്നേ വിവക്ഷിക്കാത്തവൾ).

പ്രജാന്തകൻ-യമൻ.

പ്രജാപതി-പ. ബ്രഹ്മാവ്. ഉ. വിഷ്ണു. ന. സ്വായംഭുവമനു. ര. ഇന്ദ്രൻ. ഭ. സൂര്യൻ. ന. സോമൻ. ൭ മരീചി മുതലായ ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രന്മാർ. വ. രാജാവ്. ൻ. വിശ്വകർമ്മാവു പ്രഥമകളുടെ ഭർത്താവു.

പ്രജാപതിമാർ സൃഷ്ടിവിഷയത്തിൽ ബ്രഹ്മാവിനെ സഹായിക്കുന്നവരാകുന്നു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രന്മാരാണ്.

മരീചി, അത്രി, അംഗിരസ്സ്, പുലസ്ത്യൻ, പുലഹൻ, ക്രതു, വസിഷ്ഠൻ, പ്രചേതസ്സ് (ദക്ഷൻ), ഭൃഗു, നാരദൻ ഈ പത്തു മുഖ്യികളെയുമാണ് സാധാരണ പ്രജാപതികളെന്നു പറയാറുള്ളത്. മഹാഭാരതപ്രകാരം പ പ്രജാപതികളെ കാണുന്നു.

(ഭൃഗു, മരീചി, അത്രി, ദക്ഷൻ, കർദ്ദമൻ, പുലഹൻ, പുലസ്ത്യൻ, അംഗിരസ്സ്, ക്രതു-ഇവരെ നവപ്രജാപതികൾ എന്നു പറയുന്നു).

പ്രജാവതി-പ. ജ്യേഷ്ഠന്റെ അരുന്ധതിയിൽ അനന്തരന്റെ ഭാര്യ. കുട്ടിയുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം (ഭ്രാതാക്കന്മാർക്കുണ്ടാകുന്ന പുത്രന്മാർ തമ്മിൽ പുത്രന്മാരേക്കാൾ തുല്യന്മാരാകയാൽ തന്റെ പുത്രനു തുല്യനായ പുത്രനുള്ളവൾ എന്നു വിവക്ഷിതാർത്ഥം.) ഉ. അമ്മ. ന. ജ്യേഷ്ഠന്റെ ഭാര്യ.

പ്രജിനം-കാറ്റ്.

പ്രജ്ഞ-വി. പ. ബുദ്ധിയുള്ള. ഉ. പഠിത്തമുള്ള. ന. കാലിന്റെ മുട്ടുകുത്തുള്ള.

പ്രജ്ഞൻ-വിദ്വാൻ

പ്രജ്ഞാ-പ. ബുദ്ധി. അറിവിന്റെ ശ്രേഷ്ഠമായ കരണം എന്നർത്ഥം. ഉ. ബുദ്ധിയുള്ള സ്ത്രീ, ലൌകിക വ്യവഹാരങ്ങളിൽ നല്ല അറിവുള്ളവൾ. ന. മുൻകാലത്തെ കാര്യവും അറിയുന്ന ബുദ്ധി. 'പ്രജ്ഞാതൈരുകാലികീമതാ.' വിശേഷബുദ്ധി.

പ്രജ്ഞാന-വി. പ. ബുദ്ധിയുള്ള ഉ. പഠിത്തമുള്ള.

പ്രജ്ഞാനാ-പ. അറിവ്, ബുദ്ധി. ഉ. അടയാളം: ന. ബ്രഹ്മം.

പ്രജ്ഞാനം = ബ്രഹ്മം. ഇതു വേദത്തിലുള്ള മഹാവാക്യത്തിലുണ്ട്. യാതൊന്നെ കൊണ്ടു കാണുകയും, കേൾക്കുകയും, ഗണിപ്പിക്കയും, തൊടുകയും, രസത്തെ അറിയുകയും ചെയ്യുന്നുവോ അതുതന്നെ പ്രജ്ഞാനം എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ബ്രഹ്മാവുമുതൽ കീടപര്യന്തമുള്ള പ്രാണി

കളിൽ യാതൊരു ചൈതന്യം കാണപ്പെടുന്നുവോ അതുതന്നെ ബ്രഹ്മം. ഈവിധമുള്ള പ്രജ്ഞാനംതന്നെ ബ്രഹ്മം എന്നർത്ഥം

'യേനേക്ഷതേ ശൃണോതീദം
ജിഘ്രതിവ്യാകരോതി ച
സ്വാദ്വസ്വാദ്വവിജാനാതി
തൽപ്രജ്ഞാനമുദീരിതം.
ചതുർമ്മുഖേന്ദ്രദേവേഷു
മനുഷ്യശ്വേഗവാദിഷു
ചൈതന്യമേകം ബ്രഹ്മാതഃ
പ്രജ്ഞാനം ബ്രഹ്മമയ്യപി'

പ്രജ്ഞാവാൻ-അറിവുള്ളവൻ, വിദ്വാൻ

പ്രജ്ഞു-വാതരോഗം മുതലായതുകൊണ്ടു മുട്ടിന്നകൽച്ച പററിയവൻ

പ്രജ്ഞ്വലിത-വി. ജ്വലിച്ച.

പ്രഡീനം-പറപ്പ്, പറക്കുക, പക്ഷികളുടെ സഞ്ചാരം. (ഗതിവിശേഷം) ഒന്നാമതായി പറക്കുക.

പ്രണ-വി. പഴയ.

പ്രണത-വി. ൧. നമസ്കരിക്കപ്പെട്ട. ൨. സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

പ്രണതീ-നമസ്കാരം, വന്ദന.

പ്രണദനം-ശബ്ദം.

പ്രണധി-ഗൂഢസഞ്ചാരി.

പ്രണമിക്കുന്നു-നമസ്കരിക്കുന്നു, കുമ്പിടുന്നു.

പ്രണയകലഹം-സ്നേഹത്തോടുകൂടിയ ശണ്ഠ.

പ്രണയനം-സ്നേഹം.

പ്രണയം-൧. സ്നേഹം, വാത്സല്യം.

'അങ്കേചേർത്തിട്ടു പത്ന്യാ
പ്രണയപരവശൻ'

(ദക്ഷയാഗം കഥകളി)

൨. വിശ്വാസം. ൩. പരിചയം. ൪. യാചന. ൫. ഇഷ്ടം.

പ്രണയി-വി. പ്രണയമുള്ള.

പ്രണയി-ഭർത്താവു.

പ്രണയിത-സ്നേഹം.

പ്രണയിനി-ഭാര്യ.

പ്രണവം-൧. ഓങ്കാരം, എല്ലാമന്ത്രങ്ങളുടെയും ആദിയിൽ ഉച്ചരിക്കുന്ന 'ഓം' എന്ന ശബ്ദം, സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു വാദ്യം. ൩. ബ്രഹ്മം.

[പ്രണവം=ഓങ്കാരം. ഈ ഓങ്കാരത്തെ വേദമന്ത്രങ്ങൾ ഉച്ചരിക്കുന്നതിനു മുമ്പായിട്ടു ഉച്ചരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു പ്രണവം എന്നപേർ വന്നിട്ടുള്ളതാകുന്നു. പ്ര=മുമ്പ്. ന=ഉച്ചരിക്കുക, സ്തുതിക്കുക.]

പ്രണവാത്മകൻ-പ്രണവസ്വരൂപമായുള്ളവൻ.

പ്രണാദം-൧. ഉറച്ചശബ്ദം. ൨. ചെവിയിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു രോഗം, കർണ്ണനാദം ൩. സ്നേഹം അധികമാകയാൽ ഒരു സ്വരഭേദത്തോടെ തടഞ്ഞു സാവധാനത്തിൽ പറയുന്ന വാക്ക്, അനുരാഗം കൊണ്ടുണ്ടായ മുഖകണ്ഠാദി ജനിതമായ സീൽക്കാരാദിശബ്ദം. ൪. സ്നേഹം ഭക്തി മുതലായ മററു മനോവ്യാപാരങ്ങൾ കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന (പുത്രലാളനാദികളാലുണ്ടാകുന്ന) ശബ്ദം.

പ്രണാമം-നമസ്കാരം. എട്ടുവിധം, ജാനുക്കൾ, പാദങ്ങൾ, പാണികൾ, ഉരസ്സ്, ബുദ്ധി, ശിരസ്സ്, വചസ്സ്, ദൃഷ്ടി ഈ അംഗങ്ങൾ കൊണ്ടു നമസ്കരിക്കു. അഷ്ടാംഗപാതം നോക്കുക.

പ്രണാളം, പ്രണാളി, പ്രണാളിക-൧. വെള്ളം ഒഴുകുന്നവഴി. ഓവ് കല്ലു മുതലായതുകൊണ്ടു കെട്ടപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കുഴൽ. ഉ-ം, ജലപ്രണാളികൾ.

പ്രണിധാനം-ഹ. അതിപ്രയത്നം. ഉ. പ്രവേശനം. ന. ശക്തിയോടുകൂടിയ ഒരു ധ്യാനം. ഴ. സമാധാനം. ഇ. സമർപ്പണം

പ്രണിധി-ഹ. ഒററുകാരൻ, ചാരൻ, ചാരപുരുഷൻ. അറിയപ്പെടേണ്ടതായ കാര്യം ഇവങ്കൽ പ്രകർഷേണനിധാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി ഉ. പ്രതിജ്ഞ. ന. യാചന, പ്രാർത്ഥന.

പ്രണിപതിക്കുന്നു-നമസ്കരിക്കുന്നു.

പ്രണിപാതം-നമസ്കാരം.

പ്രണിവേശിക്കുന്നു-വിവാഹം കഴിക്കുന്നു.

'ഭൂമിപാലേന്ദ്ര! പ്രഥമം
ഭവാൻ പ്രണിവേശ്യ'
(ഭാരതം)

പ്രണിഹിത-വി. ഹ ഏല്പിക്കപ്പെട്ട. ഉ. വെക്കപ്പെട്ട ന. ചെയ്യപ്പെട്ട. ഴ. ലഭിക്കപ്പെട്ട.

പ്രണീത-വി. ഹ. പ്രവേശിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ഉ. പാകം ചെയ്യപ്പെട്ട. ന. ചെയ്യപ്പെട്ട. ഴ. എറിഞ്ഞുകളയപ്പെട്ട. ഇ. എഴുതിയുണ്ടാക്കപ്പെട്ട. (ഗ്രന്ഥം, പുസ്തകം). ന പഠിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ഒ സന്തോഷിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

പ്രണീത-ചെറിയ കഴികിണ്ണം.

പ്രണീതൻ-ശുദ്ധിചെയ്യപ്പെട്ട അഗ്നി.

പ്രണീതം-ഹ. മന്ത്രത്താൽ സംസ്കരിക്കപ്പെട്ട അഗ്നി. ഉ. പാകം ചെയ്തു നന്നാക്കിയ കറി മുതലായതു്. ന. പാകം കൊണ്ടും രസം കൊണ്ടും സമഗ്രമായ ശാകാദി.

പ്രണുത-വി. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

പ്രണേജനം-ഹ. തുടക്കുക, കഴുകുക, കഴുകാനുള്ള ജലം. ഉ. കുളി.

പ്രണേയ-വി കീഴ്വഴക്കമുള്ള.

പ്രണേയൻ- സ്വാധീനനായിട്ടുള്ളവൻ, അധീനൻ.

പ്രണോദം-നടത്തുക, നടത്തൽ.

പ്രതതി-ഹ. വള്ളി. വളരെ പരന്നു കിടക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ഉ. പരപ്പ്.

പ്രതന-വി. പണ്ടുള്ള, പഴയ.

പ്രതനു-വി. ഹ. വളരെ നേരിയ, മെലിഞ്ഞ, ഏററവും ചെറിയ, ഉ. വണ്ണംകുറഞ്ഞ, ക്ഷീണിച്ച. ന. സാരമില്ലാത്ത.

പ്രതപ്ത-വി. ഹ. ഏററവും ചൂടുപിടിച്ച. ഉ. തീയിലിട്ടു പഴുപ്പിക്കപ്പെട്ട. ന. ദുഃഖിച്ച.

പ്രതമകൻ-കാസശ്വാസം.

തമകൻ എന്ന ശ്വാസത്തിനുള്ള ലക്ഷണങ്ങളും പനിയും മൂർച്ഛയും കൂടി ഉണ്ടാകുമ്പോൾ ഉള്ള പേർ.

പ്രതർക്കം-സംശയം.

പ്രതർക്കനം-ഹ. തർക്കം, ഊഹം. ഉ. തർക്കശാസ്ത്രം.

പ്രതർക്കിത-വി. തർക്കിക്കപ്പെട്ട, സന്ദേഹിച്ച.

പ്രതർദ്ദനൻ-ഒരു കാശിരാജാവു്, കാശിനൃപനായ ദിവോദാസന്റെ പുത്രൻ.

വീതഹവ്യൻ എന്ന രാജാവു ദിവോദാസന്റെ കുടുംബത്തെ ഉന്മൂലനാശം ചെയ്തു. പിന്നീടു ഭൃഗുവിനെക്കൊണ്ടു് ഒരു യാഗം നടത്തിച്ചു പ്രതർദ്ദനൻ എന്ന ഒരു പുത്രനെ സമ്പാദിച്ചു. ഇദ്ദേഹം ഒരു വലിയ യോദ്ധാവായിത്തീർന്നതിന്റെ ശേഷം വീതഹവ്യനോടു പകവീട്ടി. വീതഹവ്യൻ ഭൃഗുവിനെ ശരണംപ്രാപിച്ചു. ഭൃഗു അദ്ദേഹത്തെ ഒരു മഹർഷിയാക്കി.

പ്രതലം-ഹ. പരത്തിപ്പിടിച്ച ഒരു കൈ.

വിരലല്ലാം നിറത്തി പരത്തിയ കൈപ്പടം. വിസ്തൃതമായ പ്രദേശമുള്ളതെന്നർത്ഥം. ൨. ഇടത്തേക്കൈയും വലത്തേക്കൈയും കൂട്ടിച്ചേർത്തു പരത്തിപ്പിടിച്ചതു്. തമ്മിൽ കൂട്ടിച്ചേർത്ത കരതലം.

പ്രതാനം-൧. ഇളയകയ്യ്. ൨. വള്ളി.

പ്രതാനി-പ്രതാനമുള്ള, പരപ്പുള്ള.

പ്രതാനിനി-൧. വള്ളി. ൨. പരപ്പ്.

പ്രതാപം-൧. സമ്പത്തുകൊണ്ടും ശക്തികൊണ്ടും മററുമുള്ള ഒരു മഹത്വം. ൨. ചൂട്. ൩. ഓജസ്സ്. ൪. പ്രഭുശക്തികൊണ്ടും ദണ്ഡശക്തികൊണ്ടും ഉണ്ടാകുന്ന അധൃഷ്യത. ശത്രുക്കളെ പ്രകർഷേണ തപിപ്പിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൫. എരിക്ക്.

പ്രതാപരുദ്രീയം-ഒരു സംസ്കൃത സാഹിത്യശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം.
(വിദ്യാനാഥപണ്ഡിതർ ഉണ്ടാക്കിയതു).

പ്രതാപരുദ്രവർഷം - മലയാളവർഷം ൧൦൯൪-ക്കു ൩൪൧-൩൪൨.

പ്രതാപവൽ-വി. പ്രതാപമുള്ള.

പ്രതാപസം-ഒരു പൂച്ചെടി, വെള്ളെരിക്ക്. കണ്ണിന്റെ തേജസ്സിനെ കളയുന്നതെന്നർത്ഥം. താപസന്മാർക്ക് പ്രകർഷത്തെ കൊടുക്കുന്നതെന്നുമാവാം.

പ്രതാപി-വി. പ്രതാപമുള്ള.

പ്രതാരണം-വഞ്ചന, ചതിവ്.

പ്രതാരിത-വി. വഞ്ചിക്കപ്പെട്ട.

പ്രതി-അ. ൧. പകരം ൨. മാററം. ൩. തോറ്. ൪. പല ൫. സാദൃശ്യം. ൬. അല്പവൃത്തി. ൭ സംബന്ധം. ൮. നിയമം. ൯. കുറിച്ച്.

പ്രതി-൧. പേർപ്പ്, പകർപ്പ്. ൨. ഒരുത്തൻ സങ്കടംവച്ചാൽ അതിനുത്തരം പറയേണ്ടുന്നവൻ, പ്രതിവാദി, പ്രതിക്കാരൻ. ൩. ഒന്നിൽ നോക്കി പകർത്തിയ എഴുത്ത്.

പ്രതികടം-ചോദ്യത്തിനു ശരിയല്ലാതെ തെററായിട്ടു പറയുന്ന ഉത്തരം.

പ്രതികർമ്മം- ൧. വസ്ത്രമാല്യാദികളെക്കൊണ്ടുള്ള അലങ്കാരം. ൨. ആ അലങ്കാരംനിമിത്തമുണ്ടായ ശോഭ. ൩. മാലിന്യത്തെ കളഞ്ഞു ശരീരം വെടിപ്പുവരുത്തുക.

പ്രതി(തീ)കാരം-൧. പ്രതിക്രിയ. ൨. ഉപശാന്തി.

പ്രതികാശം-൧. പ്രതിബിംബം. ൨. ആകൃതി.

പ്രതിക്രുല-വി. വിരോധമുള്ള.

പ്രതിക്രുലം-വിപരീതം.

പ്രതിക്രുലത-വിരോധം.

പ്രതികൃതി-൧. ഒന്നിനു പകരമായുണ്ടാക്കിയ ശരീരം, പ്രതിമ. ൨. പൂജാർത്ഥം ശിലാലോഹാദികളെക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്നതായ വിഷ്ണുശണേശാദിപ്രതിമ.

പ്രതികൃഷ്ടം - ജാത്യാചാരകുലാദികളെക്കൊണ്ടു നിന്ദിക്കപ്പെട്ടതു്.

പ്രതിക്രമം-വി. ക്രമത്തിനു വിപരീതമായ.

പ്രതിക്രിയ-പ്രതിഫലം, പകരത്തിനു പകരം ചെയ്ക.

പ്രതിക്കാരൻ-പ്രതിവാദി, ശത്രു.

പ്രതിക്ഷണം-ക്ഷണംപ്രതി, ഉടനെ ഉടനെ.

പ്രതിക്ഷയൻ-കാവൽക്കാരൻ.

പ്രതിക്ഷിപ്ത-വി ൧. പ്രതിക്ഷേപിക്കപ്പെട്ട, അയയ്ക്കപ്പെട്ട. ൨. കളയപ്പെട്ട. ൩. വിരോധിക്കപ്പെട്ട. ൪. അപവാദപ്പെട്ട, ആക്ഷേപിക്കപ്പെട്ട.

പ്രതിക്ഷേപ(ണ)ം-പ്ര. നിരസിക്ക, നിന്ദ. ഉ. ഉപദ്രവം.

പ്രതിക്ഷേപിക്കുന്നു-പ്ര. നിരസിക്കുന്നു, നിന്ദിക്കുന്നു. ഉ. ഉപദ്രവിക്കുന്നു.

പ്രതിഖ്യാതി-പ്രസിദ്ധി.

പ്രതിഗതം-പ്ര. മുമ്പോട്ടും പിന്നോട്ടും പോകാതെകൊണ്ടിരിക്കുന്ന. ഉ. ചുറ്റിസഞ്ചരിക്കുന്ന.

പ്രതിഗമനം-തിരിച്ചുവരുക, മടങ്ങിവരുക.

പ്രതിഗ്രഹം-പ്ര. സ്വീകാരം. ഉ. ദാനം വാങ്ങുക. ന. പിൻപട. ര. കോട്ടമ്പി. ള. രണസൈന്യത്തിന്റെ പിൻഭാഗം. പ്രതിഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രതിഗ്രഹണം-കൈയ്യേൽക്കൽ.

പ്രതിഗ്രാഹം-പ്ര. കോട്ടമ്പി. ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട താംബൂലത്തെയും മറ്റും സ്വീകരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. സമ്മാനം വാങ്ങിക്ക.

പ്രതിഗ്രാഹിക-(വ്യാകരണത്തിൽ) ദ്വിതീയവിഭക്തി.

പ്രതിഗ്രാഹ്യം-വി. പ്ര. സ്വീകരിക്കാൻ യോഗ്യമായ. ഉ. സമ്മതിക്കാകുന്ന.

പ്രതിഘ്ന-വി. വിപരീതമുള്ള.

പ്രതിഘ്നം-പ്ര. കോപം, ഔദാര്യശീലത്തെ കളയുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. മത്സരം. ന. തല്ല്. ര. ശത്രു.

പ്രതിഘ്നാത(ന)ം-പ്ര. വധം, തല്ലൽ. ഉ. തടവ്.

പ്രതിചിന്തനം-ധ്യാനം.

പ്രതിച്ഛദം-ചിത്രപടം.

പ്രതിച്ഛന്ദം-പ്രതിബിംബം.

പ്രതിച്ഛായ-പ്ര. പ്രതിരൂപം. ഉ. പൂജാർത്ഥം ശിഷ്ടോപചാരാദികളുടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതായ വിഷ്ണുശേഷാദി പ്രതിമയുടെ പേർ. ഉ. നിഴൽ

പ്രതിച്ഛേദം-തടസ്സം.

പ്രതിജല്പം-മറുപടി, ഉത്തരം.

പ്രതിജവാബ്-മറുപടി.

പ്രതിജാഗരം-ഉഴിയുഴിഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള നോട്ടം, ഉണർന്നിരുന്ന (അമാന്തമില്ലാത്ത) നോട്ടം എന്നർത്ഥം.

പ്രതിജിഹ്വാ-അണ്ണാക്ക്.

പ്രതിജീവനം-രണ്ടാമതു ജീവിക്ക, മരിച്ചശേഷം ജീവിക്ക.

പ്രതിജ്ഞ-പ്ര. ശപഥം, ഞാൻ ഇന്നപ്രകാരം ചെയ്യുമെന്നു സത്യമായി പറക, തീർച്ചപ്പെടുത്തൽ. ഉ. ആജ്ഞ. ന. നിശ്ചയം.

പ്രതിജ്ഞാത-വി. പ്രതിജ്ഞചെയ്യപ്പെട്ട, അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട.

പ്രതിജ്ഞാനം-വാശിത്തം, ഉടമ്പടി, ഇന്നപ്രകാരംചെയ്യുമെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തൽ.

പ്രതിജ്ഞാപത്ര(ക)ം-ഉടമ്പടിച്ചീട്ട്.

പ്രതിജ്ഞേയ-വി. പ്രതിജ്ഞചെയ്യപ്പെടുവാനുള്ള.

പ്രതിജ്ഞേയൻ-മംഗലസ്തുതി പാടുന്നവൻ.

പ്രതിതരൻ-പ്ര. തണുവകിക്കുന്നവൻ. ഉ. കപ്പൽക്കാരൻ.

പ്രതിദത്തം-വി. തിരയെ കൊടുത്ത.

പ്രതിദാ-പ്ര. മറുവാങ്ങിക്ക. ഉ. തിരിയെ കൊടുക്കുക. ന. സമ്മാനമായി കൊടുക്ക.

പ്രതിദാനം-വാങ്ങിച്ചതിനെ തിരിച്ചു കൊടുക്ക.

പ്രതിദാരണം-യുദ്ധം.

പ്രതിദിനം-ദിവസംപ്രതി.

പ്രതിദേയ-വി. തിരിയെ കൊടുപ്പാൻ തക്ക.

പ്രതിദേയം-പണയം.

പ്രതിദ്രവ്യം-പകരം കിട്ടിയ മുതൽ.

പ്രതിദ്വന്ദി-പ്രതികൂലി, ശത്രു.

പ്രതിദ്ധ്വനി-മാറ്റൊലി.

പ്രതിദ്ധ്വാനം-മാറ്റൊലി, പ്രതിദ്ധ്വനി

പ്രതിനന്ദിക്ക- ൧. നന്ദിപറക. ൨. സ്വാഗതം പറക, മറ്റൊരുവന്റെ അഭിവൃദ്ധിയെക്കുറിച്ചു സന്തോഷം പറക. ൩. പിന്നെയും പിന്നെയും സന്തോഷിക്ക.

പ്രതിനവ-വി. പുതുതായ, പുത്തനായ.

പ്രതിനായകൻ-കാവ്യങ്ങളിൽ നായകന്റെ എതിരാളി.

രാമായണത്തിൽ-രാവണൻ.

മാഘത്തിൽ-ശിശുപാലൻ.

പ്രതിനാഹം-കൊടി.

പ്രതിനിധി- ൧. പകരം നിൽക്കുന്നവൻ. ൨. പ്രതിബിംബം. ൩. പണയം.

പ്രതിനിവർത്തിക്കുന്നു- തിരിച്ചുവരുന്നു, വീണ്ടും പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

പ്രതിനിവൃത്തൻ-മടങ്ങിപ്പോന്നവൻ.

പ്രതിന്യാസം-പകരത്തിനു പകരം പരസ്പരം സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ള പണയം.

പ്രതിപക്ഷം-ശത്രുപക്ഷം.

പ്രതിപക്ഷി-ശത്രുവിന്റെ പക്ഷത്തിൽ നില്ക്കുന്നവൻ, ശത്രു.

പ്രതിപക്ഷി-ശത്രു. (പക്ഷം=ഭാഗം. പക്ഷി=പക്ഷം പിടിച്ചവൻ).

പ്രതിപൽ-൧. രാഷ്ട്രപക്ഷത്തിലേയും പ്രതിപദം, മാസാദികൾ തുടങ്ങുന്ന ദിവസമെന്നർത്ഥം. ൨. ബുദ്ധി. (പദാർത്ഥങ്ങളുടെ തിരിച്ചറിവിനുള്ള കരണം).

പ്രതിപച്ചന്ദ്രൻ-കറുത്തവാവുകഴിഞ്ഞു അടുത്തരാത്രി ഉദിക്കുന്ന ചന്ദ്രൻ.

പ്രതിപത്തി - ൧. സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾ. ൨. വിശ്വാസം. ൩. ശ്രദ്ധ, താൽപര്യം. ൪. സമ്മതം. ൫. കീർത്തി. ൬. സമ്പാദ്യം. ൭. ധീരത. ൮. അറിവ്. ൯. പ്രതികർമ്മം. ൧൦. ഉയർച്ച.

പ്രതിപദം-ഒന്നാമത്തേ പക്കം. ൧. വെളുത്തപ്രതിപദം. ൨. കറുത്ത പ്രതിപദം.

പ്രതിപദം-അ. പദന്തോറും, ഓരോ അടിയായി.

'പ്രതിപദമപിതോന്നുമാറ്'

(നളചരിതം കഥകളി)

൨. കൂടക്കൂടെ.

പ്രതിപന്ന-വി. ൧. അറിയപ്പെട്ട. ൨. പ്രതിജ്ഞചെയ്യപ്പെട്ട. ൩. ജയിക്കപ്പെട്ട

പ്രതിപാദകം-പ്രതിപാദിക്കുന്നത്, വിവരിക്കുന്നത്.

പ്രതിപാദനം-൧. ദാനം. പുണ്യത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. അറിയിക്ക. ൩. പ്രവൃത്തി. ൪. ഉപദേശം. ൫. വിവരണം, വിവരിക്കുക.

പ്രതിപാദിക്കുന്നു-൧. നിശ്ചയിക്കുന്നു. ൨. കൈക്കൊള്ളുന്നു. ൩. വിവരിച്ചു പറയുന്നു. ൪. പറയുന്നു.

പ്രതിപാദ്യ-വി. പ്രതിപാദിക്കത്തക്ക.

പ്രതിപാലനം-സൂക്ഷിപ്പ്.

പ്രതിപ്പെടുക-പ്രതിവാദംചെയ്ക.

പ്രതിപ്രദാനംചെയ്യുന്നു-പകരം കൊടുക്കുന്നു.

പ്രതിപ്രസ്ഥാതാവ്-൧൦൦ ഋത്വിക്കുകളിൽ ഒരാൾ.

പ്രതിപ്രസ്ഥാനം-മറുപക്ഷത്തുചേരുക, ശത്രുപക്ഷത്തുചേരുക.

പ്രതിപ്രാപ്യം-തിരിച്ചുകിട്ടാൻ ശക്യമായിട്ടുള്ളതു്.

പ്രതിഫലം-ഫ. പകരമായ അനുഭവം. ഉ. പ്രതിബിംബം, ഛായ. ന. ദക്ഷിണ, ശമ്പളം, കൂലി.

പ്രതിഫലിക്കുന്നു-പ്രതിബിംബിക്കുന്നു.

പ്രതിഫലിത-വി. പ്രതിബിംബിക്കപ്പെട്ട.

പ്രതിബദ്ധ-വി. ഫ. വിരോധിക്കപ്പെട്ട ഉ. തന്റെ അഭിലാഷത്തിന്നു് അന്യങ്കൽനിന്നു ഭംഗംപ്രപേിച്ച ന. കെട്ടപ്പെട്ട. ര. സംബന്ധിക്കപ്പെട്ട.

പ്രതിബന്ധം-ഫ. തടസ്സം, തടവു്. ഉ. നിർബ്ബന്ധം.

പ്രതിബന്ധക-വി. വിരോധിക്കുന്ന, തടുക്കുന്ന.

പ്രതിബന്ധകം-ഫ. തടവു്. ഉ. മരത്തിന്റെ കൊമ്പു്.

പ്രതിബല-വി. ഫ. തുല്യബലമുള്ള. ഉ. ശക്തിയുള്ള.

പ്രതിബിംബം-ഫ. ഛായ, നിഴൽ. ഉ. പ്രതിമ.

പ്രതിബിംബിക്കുന്നു-നിഴലിക്കുന്നു.

പ്രതിബിംബിത-വി. നിഴലിക്കപ്പെട്ട.

പ്രതിബോധം-ഫ. ഉണർച്ച. ഉ. തിരിച്ചറിവു്, അറിവു്. ന. ബുദ്ധി. ര. ഓർമ്മ.

പ്രതിഭ-ഫ. ബുദ്ധി, പൂത്തൻപൂത്തനായി തോന്നിപ്പിക്കുന്ന ബുദ്ധിശക്തി. ഉ. ശോഭ. ന. ധീരത. ര. പഞ്ചമരാശി.

പ്രതിഭടൻ-ശത്രു.

പ്രതിഭയ-വി. ഭയത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന.

പ്രതിഭയം-ഭയം, ഭയാനകരസം. വീണ്ടും വീണ്ടും ഭയത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രതിഭാഗം-ഫ. പ്രതിയുടെ ഭാഗം. ഉ. വിഭാഗം, പകുത്തുകൊടുക്കൽ.

പ്രതിഭാനം-ഫ. വെളിച്ചം, പ്രകാശം. ഉ. ബുദ്ധിശക്തി. ന. വിശ്വാസം.

പ്രതിഭാനംചെയ്ത-തോന്നുക.

പ്രതിഭാന്വിത-വി. പ്രതിഭയുള്ള. പ്രതിഭ എന്ന ബുദ്ധിവിശേഷത്തോടുകൂടിയ

പ്രതിഭാമുഖ-വി. ബുദ്ധിക്കു തെളിവുള്ള, ഹുങ്കുള്ള.

പ്രതിഭാസം-ഫ. പെട്ടെന്നുള്ളിൽ തോന്നുന്നതു്, തോന്നൽ. ഉ. ബാഹ്യാകൃതി. ന. സംഭവം. ര. കാഴ്ച.

പ്രതിഭൂ-മദ്ധ്യസ്ഥൻ, സഹായി, ജാമ്യക്കാരൻ. പ്രതിനിധിയായി ഭവിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പ്രതിഭോഗം-സുഖാനുഭവം.

പ്രതിമ-വി. തുല്യതയുള്ള.

പ്രതിമ-ഫ. പ്രതിശരീരം, പ്രതിബിംബം. ഇതുകൊണ്ടു പ്രതിമാനം ചെയ്യുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. ഒരു അളവു്. ന. ആനയുടെ തലയിൽ കൊമ്പുകളുടെ മദ്ധ്യേയുള്ള ഭാഗം.

പ്രതിമകൾ എട്ടുവിധം—ശിലാമയി, ധാതുമയി, ലോഹമയി, ലേപ്യമയി, ലേഖ്യമയി, മൃന്മയി, മണിമയി, മാനാമയി.

പ്രതിമത-തുലിത.

പ്രതിമാനം-ഫ. പ്രതിമ, സാദൃശ്യം. ഉ. ആനയുടെ പെരുമുഖം, കൊമ്പുകളുടെ മദ്ധ്യപ്രദേശം. ഹിംസിക്കുന്നേടം എന്നർത്ഥം. ന. പകരമുണ്ടാക്കിയ സ്വരൂപം.

പ്രതിമുക്ത-വി. കവചമിട്ട.

പ്രതിമുക്തം-കെട്ടപ്പെട്ട ചട്ടകപ്പായം മുതലായതു്.

പ്രതിമൂഷികാ-നച്ചെലി.

പ്രതിയത്ന-വി. ചൊടിപ്പുള്ള, ധൈര്യമുള്ള.

പ്രതിയത്നം-ഹ. ആഗ്രഹം, അഭിലാഷം. ൨. അടിമപ്പെടുത്തുക. ൩. അറിവ്. ൪. പ്രതികാരം. ൫. പൂർത്തിയാക്കുക. ൬. തമ്മിൽ കൂട്ടിച്ചേർക്കുക (ആനുകൂല്യത്തെ ഉണ്ടാക്കുക). ൭. ഗുണാധാനം.

പ്രതിയാതന-പ്രതിശരീരം, പ്രതിമാ. ഇതുകൊണ്ടു പ്രതിയാനം ചെയ്യുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

പ്രതിയാതനം-പകരം വീട്ടുക.

പ്രതിയാനം-മടക്കം, മടങ്ങിപ്പോക്ക്.

പ്രതിയോഗം-വൈരം.

പ്രതിയോഗി-വി. വിരോധിക്കുന്ന, എതിർക്കുന്ന

പ്രതിയോഗി-വിരോധി, ശത്രു, എതിരാളി.

'മൽപ്രതിയോഗി പാലാഴിയിൽ
പുക്കൊളിച്ചെപ്പൊഴും'
(ഭാഗവതം)

പ്രതിയോഗി-പ്രതിവാദി.

പ്രതിയോഗിത-വിരോധം, ശത്രുത.

പ്രതിരഥൻ- എതിർത്തു യുദ്ധംചെയ്യാൻ വരുന്നവൻ.

പ്രതിരുദ്ധ-വി. വിരോധിക്കപ്പെട്ട, തടുക്കപ്പെട്ട.

പ്രതിരൂപം-പ്രതിബിംബം.

പ്രതിരോധം-തടവ്, വിരോധം.

പ്രതിരോധി-വി. പ്രതിരോധിക്കുന്ന, വിരോധിക്കുന്ന.

പ്രതിരോധി-കള്ളൻ. തടുപ്പാൻ ശീലമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പ്രതിരോധിക്കുന്നു-തടയുന്നു, എതിരായി തടുക്കുന്നു.

പ്രതിലോമ-വി. ഹ. ഇടത്തുട്ട്. ൨. വിപരീതമായ. ൩. ഹീനമായ.

പ്രതിലോമ്യം-വിപരീതത്വം.

പ്രതിവചനം-ഉത്തരം.

പ്രതിവദിക്കുന്നു-ഉത്തരം പറയുന്നു.

പ്രതിവർത്തനം-തിരിച്ചൽ, തിരിച്ചു വരവ്.

പ്രതിവസ്ഥം-ഗ്രാമം, കര.

പ്രതിവസ്തൂപമ-ഒരു അലങ്കാരം.

'ഒരേ സാധാരണധർമ്മത്തെ വാചകപദം കൂടാതെ ഉപമേയവാക്യത്തിലും ഉപമാനവാക്യത്തിലും പര്യായപദങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിർദ്ദേശിക്കുന്നതു്'.

പ്രതിവാക്യ - വി. ഉത്തരം പറയേണ്ടുന്ന.

പ്രതിവാക്യം-ഉത്തരം. ചോദ്യത്തിന്നു പകരം പറയുന്നവാക്ക് എന്നർത്ഥം.

പ്രതിവാണി-ഉത്തരം.

പ്രതിവാദം-ഹ. ഉത്തരംപറകം ൨. വിവാദം. ൩. എതിർവാദം.

പ്രതിവാദനം-ഉത്തരം പറക.

പ്രതിവാദി-ഉത്തരം പറയുന്നവൻ.

പ്രതിവാദിക്കുന്നു-ഹ. ഉത്തരംപറയുന്നു. ൨. തർക്കിക്കുന്നു.

പ്രതിവാരം-അ. ആഴ്ചതോറും.

പ്രതിവാരണം-തടുക്കുക.

പ്രതിവാസരം- ദിവസന്തോറും.

പ്രതിവാസി-വി. അടുത്ത ഭവനത്തിൽ പാർക്കുന്ന.

പ്രതിവിധാനം-ഹ. വിരോധം. ൨. പരിഹാര പ്രവൃത്തി.

പ്രതിവിധി-പ്രായശ്ചിത്തം, എന്തിനെങ്കിലും പകരമായി പിന്നീടു ചെയ്യുന്ന കർമ്മം.

പ്രതിവിന്ധ്യൻ-ധർമ്മപുത്രരുടെ മകൻ.

പ്രതിവിംബം-പ്രതിബിംബം.

പ്രതിവിഷ-ഒരുങ്ങാടി മരുന്ന്, അതിവിടയം, അരുതുല്യം എന്നർത്ഥം.

പ്രതിവേശം-അയൽപക്കം.

പ്രതിവേശി-വി. അയൽപക്കത്തുള്ള.

പ്രതിശബ്ദം-മാറ്റൊലി.

പ്രതിശാന്തി. പ്രശാന്തിയിലാക്കൽ. ൨. ഒഴികഴിവ്. ൩. ഉപശാന്തി.

പ്രതിശാസനം-നിയോഗം, ഭൃത്യാദികളെ വിളിച്ചു കാര്യമർത്ഥം പറഞ്ഞയയ്ക്കുക.

പ്രതിശിഷ്ട-വി. പ. കീർത്തിപ്പെട്ട. ൨. അയക്കപ്പെട്ട.

പ്രതിശ്രായം, പ്രതിശ്രയ-വി. മൂക്കടവിച്ചു, പീനസം. പ്രതിക്ഷണം വൃദ്ധിയെ പ്രാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രതിശ്രയം-പ. സഭ. ഇതിൽ ആശ്രയിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർവന്നു. ൨. യാഗശാല. അതായതു തരക്കാക്ക് വേറെ വേറെ ഇരിപ്പാൻ ഇടങ്ങളും ഉള്ളതു എന്നർത്ഥം. ൩. ആശ്രയസ്ഥാനം. ൪. ഭവനം.

പ്രതിശ്രവം-പ്രതിജ്ഞ (ഏൽക്കുക), അംഗീകാരം

പ്രതിശ്രവിക്കുന്നു-പ. പ്രതിജ്ഞചെയ്യുന്നു. ൨. അനുവദിക്കുന്നു.

പ്രതിശ്രുത-വി. പ്രതിജ്ഞചെയ്യപ്പെട്ട.

പ്രതിശ്രുത്ത്-മാറ്റൊലി. പ്രഥമശബ്ദത്തെ ശ്രദ്ധിക്കുന്നതിൽ തിരിച്ചു കേൾക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രതിഷിദ്ധ-വി. വിലക്കപ്പെട്ട, നിഷേധിക്കപ്പെട്ട.

പ്രതിഷേധം-പ. വിലക്ക്. ൨. വിരോധം.

പ്രതിഷ്കംഭം-പ. തടവ്. ൨. വിരോധം, പ്രതികൂലമായ തടസ്സം. ൩. മരവിപ്പ്. (പ്രതി + സ്തംഭം = പ്രതിഷ്കംഭം.)

പ്രതിഷ്ഠ-വി. കീർത്തിയുള്ള.

പ്രതിഷ്ഠ-പ. കീർത്തി. ൨. ബിംബവും മറവും ശുദ്ധിചെയ്തിരുത്തുക. ൩. ഇരിപ്പ്. ൪. തറമസിക്കുക. ൫. സ്ഥലം. ൬. ഭൂമി. ൭. നിവൃത്തി. ൮. ഛന്ദസ്സുകളിൽ ഒന്ന്. ൯. ഉറപ്പ്. ൧൦. ബഹുമാന്യസ്ഥാനം.

പ്രതിഷ്ഠാപകൻ-പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നവൻ.

പ്രതിഷ്ഠാപനം-ഉറപ്പിപ്പ്, ബിംബവും മറവും ശുദ്ധിചെയ്തിരുത്തുക. (പ്രതി + സ്ഥാപനം = പ്രതിഷ്ഠാപനം).

പ്രതിഷ്ഠാപിത-ഉറപ്പിക്കപ്പെട്ടത്.

പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നു-ബിംബവും മറവും ശുദ്ധിചെയ്തിരുത്തുന്നു.

പ്രതിഷ്ഠിത-വി. പ. പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ട. ൨. കീർത്തിക്കപ്പെട്ട.

പ്രതിസര-വി. ആശ്രയിച്ച.

പ്രതിസരം-പ. സൈന്യത്തിൽ ഒരു ഭാഗം, പിൻപട. ൨. കൈവള. ൩. കല്യാണത്തിനു മന്ത്രപൂരസ്സരമായി കൈയിൽകെട്ടുന്ന ഒരു ചരട് (രക്ഷാസൂത്രം).

'കാന്തോരകന്ദഖനനം രചയേതി നൂന-
മാമുക്തവാൻപ്രതിസരം ശിവനൻ
വസിഷ്ഠഃ' (ഭോജചമ്പു)

പ്രതിസരസൂത്രം-പ. വിവാഹത്തിനു കൈയിൽ കെട്ടുന്ന ചരട്, കാപ്പ്.

പ്രതിസർഗ്ഗം-പ. ലോകത്തിന്റെ സൃഷ്ടിനാശങ്ങളെക്കുറിച്ചു പറയുന്ന പുരാണത്തിന്റെ ഒരുഭാഗം. ൨. നാശം, മരണം

പ്രതിസവ്യ-വി. പ. ഇടത്തുള്ള. ൨. വിപരീതമായ.

പ്രതിസീര-ഹ. തിരശ്ശീല. ഉ. മറ. മറയ്ക്കുണ്ട ഭിക്കുതോറും കെട്ടപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

പ്രതിസൂൎയ്യകം-ഗൌളി.

പ്രതിസ്പൎദ്ധ-അസൂയ.

പ്രതിസ്വനം-പ്രതിദ്ധ്വനി.

പ്രതിഹത- വി. പ്രതിഹനിക്കപ്പെട്ട. ഹ. കൊല്ലപ്പെട്ട. ഉ. തടവുവന്ന ൩. കളയപ്പെട്ട. ൪. തന്റെ അഭിലാഷത്തിന്നു അന്യങ്കൽ നിന്നു ഭംഗംവന്ന. ൫. വീണുപോയ. ൬. നേരിട്ട.

പ്രതിഹൎത്താവു്-ഹ൬ ഋത്വിക്കുകളിൽ ഒരാൾ.

പ്രതിഹാരകൻ-മന്ത്രവാദി.

പ്രതിഹാരികൻ - ഇന്ദ്രജാലക്കാരൻ. വ്യാജം പ്രയോജനമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നൎത്ഥം.

പ്രതിഹാരം-വാതിൽ, ദ്വാരം, അകത്തേക്കു കടപ്പാനുള്ള വഴി.

പ്രതിഹാരി-കാവൽക്കാരൻ, ദ്വാരപാലൻ.

പ്രതിഹാസം-ഒരു മരുന്നു്. കണവീരം. അലരി എന്നു് തമിഴ്വ്യാഖ്യാനം. പൂവുകൾ നിമിത്തം ചിരിക്കുന്നതുപോലെ നിൽക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

പ്രതീക-വി. ഹ. വിരോധമായുള്ള ഉ. വേർതിരിയപ്പെട്ട.

പ്രതീകം-ഹ ശരീരം, അവയവം. കരചരണാദ്യവയവങ്ങളുടെ പേർ തിരിച്ചറിയപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ഉ. ഓഹരി. ൩. പ്രതികൂലം.

പ്രതീകാരം-ഹ. പകവീട്ടുക, വൈരശുദ്ധി. പകരം ചെയ്യുക എന്നൎത്ഥം. ഉ. പ്രതിശാന്തി.

പ്രതീകാശ വി. തുല്യമായ

പ്രതീകാശം-സദൃശം.

പ്രതീകാശം എന്ന ശബ്ദം സമാസത്തിന്നുശേഷമേ പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നുള്ളു—ഒററയായിട്ടു കേൾക്കയില്ല.

പ്രതീക്ഷ - കാത്തിരിക്കയെന്നുള്ളതു്, സംഭവിക്കുന്നതിലുള്ള ആശ.

പ്രതീക്ഷിതം-വി. ഹ. കാത്തിരുന്ന. ഉ. വിചാരിക്കപ്പെട്ട. ൩. ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ട.

പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു-കാത്തിരിക്കുന്നു.

പ്രതീക്ഷ്യ-വി. പൂജ്യനിലയിലുള്ള.

പ്രതീക്ഷ്യൻ-പൂജാൎഹൻ. സൎവരാലും പ്രതിക്ഷേപിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

പ്രതീചി-പടിഞ്ഞാറു്. പകലിന്റെ അവസാനത്തിങ്കൽ സൂൎയ്യനെ ഗമിക്കുന്നതു എന്നൎത്ഥം.

പ്രതീചീന-വി. ഹ. പടിഞ്ഞാറുള്ള, ഉ. പുതിയ.

പ്രതീച്യ-വി. പടിഞ്ഞാറൻ.

പ്രതീച്ഛകൻ-ചതിയൻ.

പ്രതീത-വി. ഹ. പ്രസിദ്ധമായ, പ്രസിദ്ധിയുള്ള. ഉ. അറിയപ്പെട്ട. ൩. സന്തോഷിക്കപ്പെട്ട. ൪. വണക്കമുള്ള. ൫. പോയ.

പ്രതീതൻ-പ്രസിദ്ധിയുള്ളവൻ. പ്രത്യേകം ഗമിക്കുന്നവൻ. ഓരോ കാൎയ്യത്തിലും പ്രത്യേകം പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടവൻ എന്നൎത്ഥം സന്തോഷമുള്ളവൻ.

പ്രതീതി-ഹ. തോന്നൽ. ഉ. അറിവു്. ൩. കീൎത്തി. ൪. സന്തോഷം. ൫. ബഹുമാനം.

പ്രതീന്ധകം-വിദെഹം എന്ന രാജ്യം.

പ്രതീനാഹം-കൊടി.

പ്രതീപ-വി. ഹ. പിൻതിരിഞ്ഞ. ഉ. പ്രതികൂലതയുള്ള.

പ്രതീപദർശിനീ-ഹ. സ്ത്രീ. ചെരിഞ്ഞ നോട്ടമുള്ളവൾ. കടക്കണ്ണുകൊണ്ടു നോക്കുന്ന പതിവുള്ളതിനാൽ ഈ അർത്ഥം ഉണ്ടായി. ൨. സുന്ദരി.

പ്രതീപൻ-ഒരു രാജാവ്, ശന്തനുവിന്റെ അച്ഛൻ, ഭീഷ്മന്റെ പിതാമഹൻ.

പ്രതീപം-ഹ. പ്രതീപം എന്ന അലങ്കാരം.

പ്രസിദ്ധമായ ഉപമാനത്തെ ഉപമേയമാക്കി ഉപമിക്കുന്നത്—പ്രതീപാലങ്കാരം.

൨. വിപരീതം.

പ്രതീരം-സമുദ്രത്തിന്റെയും മററും തടപ്രദേശം

തീരശബ്ദത്തോടു ഉപസർഗ്ഗം ചേർക്കുന്നപക്ഷം 'പ്ര' എന്നുമാത്രമേ ചേർക്കാവൂ.

പ്രതീവേശം-ഹ. സമീപം. ൨. അയൽപക്കം.

പ്രതീഹാരൻ-ദ്വാരപാലൻ.

പ്രതീഹാരം-വാതിൽ, ദ്വാരം, അകത്തേയ്ക്കു കടപ്പാനുള്ള വഴി.

പ്രതീഹാരി-അകത്തു കാവൽക്കാരത്തി, അകത്തു കാവൽക്കാരൻ. വരുന്നവരെ എതിരേററു കൈക്കൊള്ളുകകൊണ്ടു ഈ പേർ വന്നു.

സാധാരണ സ്ത്രീകളായിരിക്കും അകത്തു കാവൽ. അതു ഒരു പക്ഷെ പുരുഷനായിരുന്നാലും ഈ ശബ്ദം സ്ത്രീലിംഗമായിത്തന്നെയിരിക്കും.

പ്രതോദം-താഡനക്കോൽ.

പ്രതോദിക്കുന്നു-കൊത്തുന്നു.

പ്രതോളി-തെരുവ്, പെരുവഴി, ഗ്രാമമദ്ധ്യത്തിലുള്ള പ്രധാനവീഥി ധനവാന്മാരുടെ ധനസമൂഹത്തെ കണക്കാക്കുന്നേടം എന്നർത്ഥം.

ഉൾഗ്രാമങ്ങളുടെ മദ്ധ്യേക്രമേണ്ടുള്ള വീതികുറഞ്ഞ വഴിയ്ക്കും വേണ്ടുവോളം വീതിയുണ്ടെങ്കിലും രണ്ടുവശവും അഗ്രഹാരങ്ങൾ ഇല്ലാത്ത മാർഗ്ഗത്തിന്നോ പ്രതോളി എന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ.

'കാളീഭഗവതിതൻകേളീഭവനത്തിൽപ്രതോളീപ്രദേശത്തുപ്രവേശം തുടങ്ങിമെല്ലെ

(രുക്മിണീസ്വയംവരം തുള്ളൽ)

പ്രത്ന-വി. പണ്ടേയുള്ള, പഴതായ, പഴയ.

പ്രത്യക്-അ. ഹ. പിന്നത്തെ. ൨. പടിഞ്ഞാറെ. ൩. പടിഞ്ഞാറേദിക്ക്. ൪. പടിഞ്ഞാറുള്ള ദേശം. ൫. പശ്ചിമകാലം.

പ്രത്യക്-വി. ഹ. പിന്നാലെയുള്ള ൨. പടിഞ്ഞാറുള്ള. ൩. കൂടിക്കലരാത്ത.

പ്രത്യക്പണ്ണി-ഹ. വലിയ കടലാടി, ചെറിയ കടലാടി. വിലങ്ങത്തിലുള്ള ഇലകളോടു കൂടിയത് എന്നർത്ഥം. ൨. വലിയ ദന്തി.

പ്രത്യക്ശ്രേണി-ഹ. നാകദന്തി. ൨. എലിച്ചെവിയൻ. വിമുഖമായ പത്രസമൂഹമുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

പ്രത്യക്ഷ-വി. കാണാകുന്ന.

പ്രത്യക്ഷം-കാണാനോ കേൾപ്പാനോ മറെറാ കഴിയുന്നത്. പത്യായം സമക്ഷം. ഇന്ദ്രിയത്തെ പ്രതിഗമിച്ചത് എന്നർത്ഥം പ്രത്യക്ഷം > < പാരാക്ഷം.

പ്രത്യക്ഷത-കാഴ്ച.

പ്രത്യക്ഷക്ഷണം-മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്ന കാലം (വർത്തമാനകാലം).

പ്രത്യക്ഷീകരണം-വെളിപ്പെടുത്തൽ.

പ്രത്യക്ഷീകരിക്കുന്നു-വെളിപ്പെടുത്തുന്നു

പ്രത്യഗ്ര-വി. പുതിയ.

പ്രത്യഗ്രം-നൂതനം, പുതിയത്. പുതിയ അഗ്രത്തോടുകൂടിയത് എന്നർത്ഥം.

പ്രത്യംഗം- ൧. ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൨. താടി, മൂക്ക്, ചെവി മുതലായ ചെറിയ അംഗങ്ങൾക്കു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

പ്രത്യങ്മുഖ-വി. പിന്തിരിഞ്ഞ മുഖത്തോടുകൂടിയ.

പ്രത്യനീകം-ഒരലങ്കാരം.

പ്രത്യന്ത-വി. തൊട്ടിരിക്കുന്ന.

പ്രത്യന്തം-മ്ലേച്ഛരാജ്യം.

പ്രത്യന്തപർവ്വതങ്ങൾ-വലിയ പർവ്വതങ്ങളുടെ ചുററും കാണപ്പെടുന്ന ചെറുതരം കുന്നുകൾ.

പ്രത്യപഹാരം-തിരിയെ പോക, പിന്തിരിയുക.

പ്രത്യഭിജ്ഞാനം-തിരിച്ചറിവ്.

പ്രത്യഭിയോഗം-വാദിയുടെ പേരിൽ പ്രതിവാദി ബോധിപ്പിക്കുന്ന സങ്കടം.

പ്രത്യയം-൧. (വ്യാകരണത്തിൽ) അർത്ഥത്തിൽ അല്പമായിട്ടു വേറെവേറെ ഭേദങ്ങളെ വരുത്തിയതിനെ കാണിക്കുന്നതിനായിട്ടു ഒരു പദത്തിന്റെ അന്തത്തിൽ ചേർക്കുന്ന അക്ഷരങ്ങൾ. ൨. അധീനം, സ്വാധീനമായിട്ടുള്ളത്. ൩. ശ്രുതി. ൪. കാരണം. ൫. ആചാരം. ൬. വിശ്വാസം. ൭. യന്ത്രം. ൮. ജ്ഞാനം ൯. ശപഥം, ൧൦. നിശ്ചയം. ൧൧. പഴുത്. ൧൨. ശബ്ദവിശേഷം പ്രതിഗമിക്കുക എന്നർത്ഥം.

പ്രത്യയിത-വി. വിശ്വസിക്കപ്പെട്ട.

പ്രത്യയിതൻ-വിശ്വസ്തൻ. മറെറാരു പര്യായം-'ആപ്തൻ'.

പ്രത്യയിപ്പിക്കുന്നു-തോന്നിക്കുന്നു, ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

'സത്യംതാനേപ്രത്യയിപ്പിച്ചിടുന്നോ'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

പ്രത്യരം-ഓരോരുത്തൻ ജനിച്ച നാളിന്റെ അഞ്ചാമത്തെ നാൾ.

പ്രത്യർത്ഥം-പ്രത്യുത്തരം.

പ്രത്യർത്ഥി-വി. ശത്രുതയുള്ള. (സ്ത്രീലിംഗം-പ്രത്യർത്ഥിനീ).

പ്രത്യർത്ഥി-൧. ശത്രു.

'പാർത്ഥാഃപ്രത്യർത്ഥിവർഗ്ഗപ്രശമനപടവോ-
പ്യർദ്ധരാജ്യംസ്വകീയം'
(കിർമ്മീരവധം കഥകളി)

൨. പ്രതിവാദി. ൩. എതിരാളി. (നകാരാന്തമാണ്).

പ്രത്യർപ്പണം-തിരിച്ചുകൊടുക്ക

പ്രത്യർപ്പിക്കുന്നു-തിരിച്ചു കൊടുക്കുന്നു

പ്രത്യർപ്പിത-വി. തിരിച്ചുകൊടുക്കപ്പെട്ട

പ്രത്യവസിത-വി. ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട, തന്നുതീർത്ത.

പ്രത്യവസിതം-ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട അന്നാദികൾ.

പ്രത്യവായം-൧. വേർപാട്. ൨. കുററം, പാപം. ൩. ഇച്ഛാഭംഗം.

പ്രത്യസ്ത്രം - പകരം പ്രയോഗിക്കുന്ന അമ്പ്.

പ്രത്യഹം-അ. ദിവസന്തോറും.

പ്രത്യാഖ്യാത-വി. ൧. നീക്കപ്പെട്ട, നിഷേധിക്കപ്പെട്ട. ൨. അറിയിക്കപ്പെട്ട ൩. ശ്രുതിപ്പെട്ട. ൪. വിരോധിക്കപ്പെട്ട.

പ്രത്യാഖ്യാനം-നിഷേധം, തള്ളുക, തള്ളൽ. മടക്കിപ്പറയുക എന്നർത്ഥം.

പ്രത്യാഖ്യാനിക്കുന്നു - നിഷേധിക്കുന്നു.

പ്രത്യാഗതൻ-തിരിച്ചുവന്നവൻ.

പ്രത്യാഗമം-തിരിച്ചുവരവു.

പ്രത്യാദിഷ്ട-വി. പ്രത്യാദേശിക്കപ്പെട്ട, നിഷേധിക്കപ്പെട്ട.

'പ്രത്യാദിഷ്ടാം കാമമക്കണ്ഠപുത്രീം'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

പ്രത്യാദേശം-ഹ. നിഷേധം. ഉ. നിരാകരിക്ക. ന. കല്പന.

പ്രത്യാനയിക്കുന്നു-വീണ്ടും സ്വസ്ഥാനത്തെ പ്രാപിപ്പിക്കുന്നു. പിന്നെയും എടുത്തിടുന്നു.

പ്രത്യാലീഢ-വി. ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

പ്രത്യാലീഢം-ഏവുകാരന്റെ ഒരു നില. ഇടത്തേ മുഴങ്കാൽ നീട്ടി വലത്തേ മുഴങ്കാൽ കുറുക്കിയുള്ള നില്പ്.

(ഇതിനു വിപരീതം-ആലീഢം).

പ്രത്യാശ-വിശ്വാസം.

പ്രത്യാസത്തി-സമീപം.

പ്രത്യാസന്ന-വി. സമീപമായുള്ള.

പ്രത്യാസാരം-ഹ. പിൻപട. വ്യൂഹത്തിന്റെ പിൻഭാഗം. തോററവരെ (മുറിവേററവരെ) പിൻഭാഗത്തേക്ക് ആക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. അണിഭേദം.

പ്രത്യാഹതം-പിന്നോക്കം പോക.

പ്രത്യാഹരണം-വീഴ്ച.

പ്രത്യാഹാരം-ഹ. ചുരുക്കുക. ഉ. സ്വസ്വവിഷയങ്ങളിൽ നിന്നും ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ പിൻമടക്കുക.

പ്രത്യാഹാരം ബുദ്ധിപൂർവ്വകമായിരിക്കണം. ഒരു പദാർത്ഥത്തെ കാണേണ്ട എന്ന നാട്യത്തിൽ കണ്ണുചിമ്മുകയും മനസ്സിൽ ആ വസ്തുവെ തന്നെ വിചാരിക്കയും ചെയ്യുന്നതു പ്രത്യാഹാരമല്ല. കണ്ണുതുറന്നു മിഴിച്ചിരുന്നാലും ദൃശ്യമായ വിഷയത്തെ അതു ഗ്രഹിക്കാതെ ഇരിക്കുന്നതത്രേ ശരിയായ പ്രത്യാഹാരം.

ന. വ്യാകരണത്തിൽ ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞതിനു ചില അക്ഷരങ്ങൾ കൂട്ടിത്തികയ്ക്കുക.

പ്രത്യുക്തി-ഉത്തരം, മറുപടി.

പ്രത്യുക്തികശലൻ-മറുപടി പറയുന്നതിൽ സമർത്ഥൻ.

പ്രത്യുച്ചാര(ണ)ം-ആവർത്തിച്ചുപറുക.

പ്രത്യുജ്ജീവനം-വീണ്ടും ജീവിക്ക.

പ്രത്യുത-അ. നേരെമറിച്ച്.

പ്രത്യുത്ഥാനം-ഒരാൾ വരുമ്പോൾ ബഹുമാനിച്ച് എഴുന്നേററ് എതിരേൽക്കുക.

'പ്രത്യുത്ഥാനവുമഭിവാദ്യവുമിരിക്കട്ടെ'
(ദക്ഷയാഗം കിളിപ്പാട്ട്)

പ്രത്യുൽക്രമം-ഹ. പ്രേരണം. ഉ. ഒരു കർമ്മം ആരംഭിക്കുമ്പോൾ ഒന്നാമതായി ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തി. ന. യുദ്ധത്തിന്നായിക്കൊണ്ടുള്ള അത്യുത്സാഹം.

പ്രത്യുൽക്രമിക്കുന്നു-തുടങ്ങുന്നു.

പ്രത്യുൽഗമനം - ഹ. ഒരാൾ വരുമ്പോൾ ബഹുമാനിച്ചു ഇരുന്നേടത്തുനിന്നു എഴുന്നേല്ക്കുക. ഉ. ബഹുമാനിച്ചു ചെന്നു എതിരേല്ക്കുക.

പ്രത്യുൽഗമനീയ-വി. എഴുന്നേററു ബഹുമാനിക്കപ്പെടുവാൻതക്ക.

പ്രത്യുൽഗമനീയം-ഉത്തരീയം, രണ്ടാം വസ്ത്രം.

പ്രത്യുത്തരം-പ്രതിവാക്യം, ഉത്തരത്തിന്നുത്തരം.

പ്രത്യുൽപന്ന-വി. ഹ. ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്ന. ഉ. മറുജന്മം ജനിച്ച

പ്രത്യുൽപന്നം-ഒരു തുകയെ മറെറാരു തുകകൊണ്ടു പെരുക്കുക.

പ്രത്യുൽപന്നമതി-വി. ഹ. ധൈര്യ

മുള്ള. ഉ. ബുദ്ധിശക്തിയുള്ള. ന. സമയോചിതബുദ്ധിയുള്ള.

പ്രത്യൽപന്നമതി – അവസരംപോലെ ഉടനടൻ ആലോചിച്ചു പ്രവർത്തിപ്പാനുള്ള ബുദ്ധി.

പ്രത്യുദാഹരണം–ഒരു ഉദാഹരണത്തിനു വിപരീതമായ ഉദാഹരണം.

പ്രത്യുപകാരം–പകരം ചെയ്യുന്ന ഉപകാരം.

'പ്രത്യുപകാരംമറക്കുന്നപുരുഷൻ
ചത്തതിനൊക്കുമേജീവിച്ചിരിക്കിലും'
(രാമായണം)

പ്രത്യുപകാരം > പ്രത്യുപകാരം.

പ്രത്യുപകാരി–വി. പകരം ഉപകാരം ചെയ്യുന്ന.

പ്രത്യുപാഖ്യാനം–ഫ. ഉപന്യാസം. ഉ. മറവടിയായി പറയുന്ന വാക്ക്.

പ്രത്യുപ്തം–വി. പതിക്കപ്പെട്ട.

പ്രത്യുലൂകം–കാക്ക.

പ്രത്യൂഷസ്സ്, പ്രത്യൂഷം – പ്രഭാതകാലം. ഇരുട്ടിനെ നിർമ്മൂലനം ചെയ്യുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രത്യൂഷം–പ്രഭാതം.

പ്രത്യൂഹം–തടവ്, വിഘ്നം. വിപരീതമായ ഊഹം; വിതർക്കം എന്നർത്ഥം.

പ്രത്യേകം–അ. വെവ്വേറെ.

പ്രത്യേകിച്ച്–വി. വിശേഷിച്ച്.

പ്രത്യൗഷധം – ദോഷംതീർക്കുന്ന മരുന്ന്.

പ്രഥ–കീർത്തി, പ്രസിദ്ധി

പ്രഥനം–യജ്ഞം.

പ്രഥമ–വി. ഫ. മുമ്പുള്ള ഉ. ആദ്യമുള്ള; ആദിയിൽ ഭവിച്ച.

പ്രഥമം–ഫ. ആദി. ഉ. പ്രധാനം.

പ്രഥമകല്പം–മുഖ്യവിധി. (ഇന്നപ്രകാരം ചെയ്യണമെന്നുള്ള ശാസ്ത്രോക്തവിധിയിൽ പെടുന്നത്).

പ്രഥമത–ആദ്യമായി.

പ്രഥമൻ–ഒരു മധുരക്കറി (അപ്രഥമൻ നോക്കുക).

'പ്രഥമന്നുമരിവടപ്രഥമൻപോൽ
പ്രഥമനിതെന്നാരുമുരിപറഞ്ഞു'
(സ്യമന്തകം ഉള്ളൂർ)

പ്രഥമപുരുഷൻ – (വ്യാകരണത്തിൽ) സംസാരിക്കുന്ന ആൾ ഉത്തമപുരുഷൻ, സംസാരത്തെ ബോധിക്കുന്നവൻ മധ്യമപുരുഷൻ, രണ്ടും കഴിഞ്ഞുള്ളവൻ പ്രഥമപുരുഷൻ.

പ്രഥമാന–വി. വലിയ.

പ്രഥിത–വി. ഫ. കീർത്തിയുള്ള. ഉ. അറിയപ്പെട്ട.

പ്രഥിതൻ–പ്രസിദ്ധൻ.

പ്രഥിമ–മഹത്വം.

പ്രഥിവി–ഭൂമി.

പ്രദ– പദാന്തത്തിൽ ചേർന്നുവരുമ്പോൾ 'കൊടുക്കുന്ന' എന്നർത്ഥം വരുത്തുന്ന ഒരു വിശേഷണം. ഉ–ം, ആനന്ദപ്രദം=ആനന്ദത്തെ കൊടുക്കുന്നത്.

പ്രദക്ഷിണ–വി. വലത്തുഭാഗമുള്ള.

പ്രദക്ഷിണം–വലത്തോട്ടു ചുറ്റി സഞ്ചരിക്കുക.

പ്രദത്ത–വി. കൊടുക്കപ്പെട്ട.

പ്രദരം–ഫ പിളർപ്പ്. ഉ. ഉടവ്. ന. സ്ത്രീകൾക്ക് ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു രോഗം (അസൃശരം) ര. ശരം.

പ്രദർശനം–ഫ. കാട്ടൽ. ഉ. പഠിപ്പിക്കൽ, വ്യക്തമാക്കുക. ന. ഉദാഹരണം. ര. വിശിഷ്ട പദാർത്ഥങ്ങളെ ഒരു സ്ഥലത്തു ശേഖരിച്ചു ജനങ്ങളെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന കാഴ്ച.

പ്രദർശിക്കുന്നു - നല്ലവണ്ണം കാണുന്നു. (കാ. ക്രി പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നു.)

പ്രദലം-അസ്ത്രം.

പ്രദവം-പ്രകാശം, കത്തിജ്ജ്വലിക്കുക

പ്രദാ-ദാനം.

പ്രദാകു-പാമ്പ്.

പ്രദാതൃ-വി. കൊടുക്കുന്ന.

പ്രദാനം-കൊടുക്ക.

പ്രദായി-കൊടുക്കുന്നവൻ. സാധാരണ പദാന്തത്തിൽ ചേർന്നുവരുന്ന വിശേഷണം.

പ്രദായിനീ-കൊടുക്കുന്നവൾ.

പ്രദീപം-ഹ. വിളക്ക്. പ്രകാശിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

'പ്ര' എന്ന ഉപസർഗമേ ഇതിനോടു ചേർക്കാവൂ.

ഉ. ഒരലങ്കാരം.

പ്രദീപന-വി. ജ്വലിപ്പിക്കുന്ന, ദഹിപ്പിക്കുന്ന.

പ്രദീപനം-ഹ. ജ്വലിപ്പിപ്പ്. ഉ. ഒരു മാതിരി ഉപവിഷം. ജഠരത്തേ കത്തിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഇത് അഞ്ജനാചലത്തിൽ നിന്നുൽഭവിക്കുന്നതും ചെമപ്പുനിറമുള്ളതുമാണ്.

പ്രദീപിക-വി. തെളിച്ചുകാട്ടുന്ന.

പ്രദീപിക്കുന്നു-തെളിക്കുന്നു, ജ്വലിക്കുന്നു

പ്രദീപ്ത-വി. ശോഭിക്കപ്പെട്ട, ജ്വലിച്ച.

പ്രദേയം-ദാനം.

പ്രദേശം-ഹ. ദിക്ക്. ഉ. നടുവിരലും പെരുവിരലും കൂട്ടിവെച്ച ചാൺ. (പ്രാദേശം എന്നതിന്റെ പാഠം.)

പ്രദേശനം-ഹ. സമ്മാനം, കാഴ്ച. ഉ. വഴിവാട്. പ്രകർഷേണ കൊടുക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രദേശിനി } ചൂണ്ടാണിവിരൽ. ചൂണ്ടുന്നത് എന്നർത്ഥം.
പ്രദേശനി }

പ്രദോഷം-ഹ അസ്തമനസന്ധ്യ ഉ. ഒരു പുണ്യദിവസം ദോഷ(രാത്രി)യുടെ പ്രാരംഭകാലം എന്നർത്ഥം.

പ്രദോഷവ്രതദിവസം സൂർയ്യാസ്തമനാൽ പൂർവം മൂന്നര നാഴികമുതൽക്കു തുടങ്ങി അസ്തമനാനന്തരം മൂന്നര നാഴിക വരെയുള്ള ഏഴര നാഴിക (ഒരു യാമം) കാലത്തിന്നു 'പ്രദോഷസന്ധ്യ' എന്നു പേർ.

പ്രദ്യുമ്നൻ-കാമദേവൻ, ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പുത്രൻ. (പ്ര=വിശേഷേണം ദ്യുമ്നൻ= ശക്തിയുള്ളവൻ) = വിശേഷശക്തിയുള്ളവൻ, വളരെ ബലമുള്ളവൻ.

അമ്മ രുക്മണി—പ്രദ്യുമ്നന് ആറു ദിവസം (വയസ്സ്) പ്രായമായപ്പോൾ ശംബരാസുരൻ മോഷ്ടിച്ചു കടലിൽ എറിഞ്ഞുകളഞ്ഞു. തന്നെ കൊലചെയ്യുമെന്നറികയാലാണ് ശംബരൻ ഇങ്ങിനെ ചെയ്തത്. കടലിലുള്ള ഒരു മത്സ്യം പ്രദ്യുമ്നനെ എടുത്തുവിഴുങ്ങി. ശംബരന്റെ ഭാര്യയ്ക്കു (മായാവതിക്കു) ആമത്സ്യത്തെ കിട്ടുകയും അവൾ അതിനെ കീറിയപ്പോൾ അതിസുന്ദരനായ ഈ കുഞ്ഞിനെ കാണുകയും ചെയ്തു. അവൾ എടുത്തു വളർത്തി. പ്രായംതികഞ്ഞപ്പോൾ മായാവതിയിൽനിന്നും സംഗതികൾ മനസ്സിലാക്കി. തന്നെ ഭാര്യയാക്കിക്കൊള്ളണമെന്നു മായാവതി അപേക്ഷിച്ചു. പ്രദ്യുമ്നൻ യുദ്ധംചെയ്തു ശംബരനെ വധിച്ചിട്ടു മായാവതിയൊന്നിച്ചു ആകാശമാർഗ്ഗേണ പിതാവിന്റെ കെട്ടാരത്തിൽ ചെന്നു. നാരദൻ മുഖാന്തരം ഇവരെ മനസ്സിലാക്കി രുക്മിണി സ്വീകരിച്ചു. പ്രദ്യുമ്നൻ ശിവന്റെ നേത്രാഗ്നിയിൽ ദഹിച്ചുപോയ കാമദേവന്റെ ഒരു ജന്മമാണ്. മായാവതി രതിയാണത്രെ.

പ്രദ്യുമ്നന്റെ 'പ്രഭാവതി' എന്നൊരു ഭാര്യ കൂടിയുണ്ടായിരുന്നു. അവൾ വജ്രനാഭന്റെ പുത്രിയാണ്. അവൾക്കു കൊണ്ടു പോയ ഒരു പൂമാലയിൽ പ്രദ്യുമ്നൻ ഒരു തേനീച്ചയുടെ രൂപത്തെ അവലംബിച്ചു സ്ഥിതിചെയ്താണ് ആദ്യം അവളെ കാണാൻ പോയത്.

ശ്രീകൃഷ്ണപുത്രനായി അവതരിച്ചപ്പോഴാണ് ഈ പേരിന്നു പ്രസിദ്ധിയുള്ളത്. ഈ പ്രദ്യുമ്നനും രുദ്രന്റെ നേത്രവഹ്നിയിൽ ഭസ്മമായിത്തീർന്ന കാമദേവനും ഒന്നാണെന്നുള്ളതിന് ഉദാഹരണം—

'യഥോഹ്യമാനഃ ഖലുഭോഗഭോജിനാ
പ്രസഹ്യവൈരോചനിജസ്യ പട്ടണം
വിദർഭജായാമദനസ്തഥാമനോ-
നളാവരുദ്ധംവയസൈവവേശിതഃ'

പ്രദ്യുമ്നവിജയം—ഒരു നാടകം.

പ്രദ്യുമ്നൻ വജ്രനാഭൻ എന്ന ദൈത്യനെ ജയിച്ചതിനെക്കുറിച്ചുള്ളതാണ്. ഇതിന്റെ കർത്താവു ശങ്കരദീക്ഷിതരാകുന്നു. കവിതാഗുണം കുറയും.

പ്രദ്യോതനം—പ്രകാശിപ്പിക്കുക.

പ്രദ്യോതനൻ—ആദിത്യൻ പ്രകർഷേണ ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പ്രദ്രാവം—ഓട്ടം.

പ്രധനം—യുദ്ധം. മരിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രധാന—വി. പ്രധാനമായുള്ള, മുഖ്യതയുള്ള.

പ്രധാനം—ഹ. ശ്രേഷ്ഠം. പ്രകർഷേണ ധരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. പ്രകൃതി. സർവ്വവും ഇതിനാൽ വ്യക്തമാക്കപ്പെടുന്നതു കൊണ്ട് ഈ പേർ വന്നു. പ്രകർഷേണ ചെയ്യുന്നത്, എല്ലാററിനേയും വ്യാപിക്കുന്നത്, ഇങ്ങിനേയുമാവാം. ൩. പരമാത്മാവ്, ദൈവം. ൪. ജ്ഞാനം, ബുദ്ധി. ൫. നപുംസകൻ.

പ്രധാനത—പ്രാധാന്യം, മുഖ്യത.

പ്രധാനൻ, പ്രധാനി—ഹ. മന്ത്രി. ൨. നായകൻ, രാജസഹായജനങ്ങളിൽ പ്രാധാന്യമുള്ളവരുടെ പേർ.

പ്രധാരണം — ഫാലച്ഛയോടുകൂടിച്ചെയ്യുന്ന ദാനം, തുലാപുരുഷാദിദാനം.

പ്രധി—തേർവണ്ടിയുടെ വിളുമ്പ്, ചക്രം ഉരുളുമ്പോൾ ഭൂമിയിൽ തട്ടുന്നതായ അതിന്റെ അവസാനഭാഗം. ഭൂമിയിൽ നിധാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രദ്ധ്വംസം—നാശം, നഷ്ടം.

പ്രനാളം—ഹ. തോട്. ൨. ചാല്.

പ്രപ—തണ്ണീർപന്തൽ, പാനീയശാല. പ്രകർഷേണ ജലം പാനംചെയ്യാനുള്ള സ്ഥലം എന്നർത്ഥം.

പ്രപഞ്ചനിവൃത്തൻ പ്രപഞ്ചത്തിൽനിന്നു പിന്തിരിഞ്ഞവൻ.

പ്രപഞ്ചം—ഹ. ലോകം.

ഇതു മുഴുവനും പരമാണുക്കളെക്കൊണ്ടും അവയിൽ അന്തർഭൂതമായിട്ടുള്ള ശക്തിയെക്കൊണ്ടും നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പരമാണുക്കൾക്കാകട്ടെ ശക്തിക്കാകട്ടെ ഒരുകാലത്തും വർദ്ധനയും ലയവും ഇല്ല.

൨. പരപ്പ്, വിസ്താരം. ൩. ഉപായം, വഞ്ചന. ൪. കൃമ്പാരം. ൫. വിപരീതഭാവം. ൬. സംസാരം.

പ്രപഞ്ചിക്കുന്നു—വിസ്തരിച്ചു പറയുന്നു. ൨. പരത്തുന്നു.

പ്രപഞ്ചിത—വി. പ്രസിദ്ധമായ.

പ്രപദം—കാലിന്റെ അററം, കാൽച്ചുവടിന്റെ പുറം, പുറവടി. പ്രകൃഷ്ടമായ പദം എന്നർത്ഥം. പദത്തിന്റെ പ്രാരംഭം എന്നുമാവാം.

പ്രപദിക്കുന്നു-പ്രാപിക്കുന്നു.

പ്രപന്ന-വി. പ്രാപിച്ച.

പ്രപന്നപാലൻ-കൃഷ്ണൻ.

പ്രപരുഷൻ-അതിനിഷ്ഠുരൻ.

പ്രപരുഷപൻ — പ്രപരുഷന്മാരുടെ (പൻ) അധിപൻ.

പ്രപാടനം-പിളർപ്പ്, കീറൽ.

പ്രപാതം-ഹ. മലയുടെ ചരിവ്. വീഴുന്നേടം എന്നർത്ഥം.

ദേഹത്തെ ഉപേക്ഷിപ്പാനായി ചില തപസ്വികൾ പർവ്വതത്തിന്റെ തടത്തിൽ കയറി മനഃപൂർവ്വം താഴെ വീഴാറുണ്ട്. അതുകൊണ്ടോ, തന്നേ വീണുപോകാൻ എളുപ്പമുള്ള ഇടം ആയതുകൊണ്ടോ പ്രപാതം എന്ന പേർ വന്നിരിക്കണം.

ഉ. തീരം. ൩. അരുവിയാറ്.

പ്രപാഥം-വഴി.

പ്രപാദികം-മയിൽ.

പ്രപിതാമഹൻ-ഹ. മൂത്തച്ഛന്റെ അച്ഛൻ. ഇല്ലത്തു മുതുമൂത്തച്ഛൻ. ഉ. കൃഷ്ണൻ. ൩ ബ്രഹ്മാവ്. ൪. പരമാത്മാവ്. ൫. അപ്പുപ്പന്റെ അച്ഛൻ. ൬. അച്ഛന്റെ അപ്പുപ്പൻ.

പ്രപിതാമഹി-മൂത്തശ്ശിയുടെ അമ്മ.

പ്രപുന്നാടം-ഒരു തൈ, തകര. പുരുഷത്വത്തിന്നു ഭ്രംശം വരുത്തുന്നത് എന്നർത്ഥം. (പാഠങ്ങൾ-പ്രപുന്നാളം, പ്രപുനാളം, പ്രപുനാഡം, പ്രപുന്നഡം.)

പ്രപൌണ്ഡരീകം ഒരു പച്ചമരുന്ന്, പെരുമ്പുണ്ഡരീകം, വീരപ്പുണ്ഡരി. തമിഴിൽ-വാൾത്താമര.

പ്രപൌത്രൻ-പൌത്രന്റെ പുത്രൻ.

പ്രഫുല്ലം ഹ. വിരിഞ്ഞത്. ഉ. വിടിൎന്നു പൂത്തുനിൽക്കുന്ന മരം.

പ്രഫുല്ല-വി. ഹ. വികസിച്ച, വിടിൎന്ന. ഉ. ശോഭിച്ച.

പ്രഫുല്ത്തം - പ്രഫുല്ലം എന്നതിന്റെ പാഠം.

പ്രബന്ധ-വി. ഹ. വഴിയാംവണ്ണം ബന്ധിക്കപ്പെട്ട. ഉ. നിറഞ്ഞിയ. ൩. തടുത്ത.

പ്രബന്ധം-ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട കഥ, ഗദ്യങ്ങളും പദ്യങ്ങളും ഇടകലൎന്നുണ്ടാക്കിയ കഥ.

പ്രബന്ധകല്പന-കവിതയായി ഉണ്ടാക്കുന്ന ഒരുമാതിരി കഥ, കുറെ സത്യമായും കുറെ ഭംഗിയായി കൂട്ടിച്ചേൎത്തും ചെയ്യുന്ന വാക്യരചനാവിശേഷം. വാക്യവിസ്തരത്തിന്റെ രചന എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പൎയ്യായം-കഥ.

കാദംബരി, നാടകരാമായണം മുതലായവ കഥയാകുന്നു. കഥ പലവിധമുണ്ട്.

ഉപരികഥ-പരസ്പരം ജയിപ്പാൻ ഇച്ഛയുള്ളവരും മത്സരികളുമായ പലേ നായകന്മാരെ വൎണ്ണിക്കുന്നത്.

ഖണ്ഡകഥ-മററു വല്ല ഗ്രന്ഥങ്ങളിലും പ്രസിദ്ധമായ ഒരു ഇതിവൃത്തത്തെ വേറിട്ടെടുത്തു വൎണ്ണിക്കുന്നത്.

ഉപകഥ-അതിപ്രസിദ്ധമായ കഥാന്തരത്തെ അവലംബിച്ചും മററും ചില പൊടിപ്പും തൂങ്ങലും ചേൎത്തുണ്ടാക്കുന്നത്.

ബൃഹൽകഥ-വിഷയവിഭാഗം ചെയ്തു അത്ഭുതങ്ങളായ അനേകം അൎത്ഥങ്ങളെ വിവരിക്കുന്നതും വലിയ വിഷയമുള്ളതുമായിട്ടുള്ളത്.

പ്രബഭൂൻ-ഇന്ദ്രൻ.

പ്രബൎഹ-വി. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള. പ്രബൎഹം എന്നാൽ വൎദ്ധിക്കുന്നത് എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം.

പ്രബല-വി. ഹ. ശക്തിയുള്ള. ഉ. കീൎത്തിയുള്ള.

പ്രബലം-കുമ്പ്, മുള.

പ്രബലത-ഹ. ശക്തി, ബലം. ൨. കീൎത്തി.

പ്രബലപ്പെടുന്നു-ഹ. ശക്തിപ്പെടുന്നു. ൨. കീൎത്തിപ്പെടുന്നു. (സ. ക്രി. പ്രബലപ്പെടുത്തുന്നു.)

പ്രബലിക്കുന്നു-ഹ. ശക്തിപ്പെടുന്നു. ൨. കീൎത്തിയും മററുമുള്ളതായിത്തീരുന്നു.

പ്രബാലം-പവിഴം.

പ്രബുദ്ധ-വി. ഉണൎന്ന.

പ്രബോധം-ഹ. ഉണൎത്തൽ. ൨. ഉണൎന്നിരിപ്പ്. ൩. വാടകെട്ടുക, സുഗന്ധിപ്പിക്കുക.

പ്രബോധകൻ-പാട്ടുപാടി രാജാക്കന്മാരെ ഉണൎത്തുന്നവൻ.

പ്രബോധചന്ദ്രോദയം-ഒരു നാടകം.

പന്ത്രണ്ടാം ശതാബ്ദത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി വിചാരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കൃഷ്ണമിശ്രൻ ഉണ്ടാക്കിയതാണ്. പ്രമേയം വേദാന്തസംബന്ധമാകുന്നു. വിശ്വാസം, സ്നേഹം, ധ്യാനം, സങ്കല്പം, ഭക്തി, കപടഭക്തി, അഹംകാരം, കാമം, ക്രോധം, മോഹം ഇത്യാദികളാണു പാത്രങ്ങൾ.

പ്രബോധനം-ഹ. ഉണൎച്ച. ൨. അറിവ്. ൩. ബുദ്ധി. ൪. സ്വതേഗന്ധമുള്ളതായ കസ്തൂരി, കുംകുമം മുതലായ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളുടെ സുഗന്ധം മങ്ങിപ്പോയാൽ മദ്യം പനിനീര് ഇത്യാദി ദ്രവ്യങ്ങളെക്കൊണ്ട് ആ ഗന്ധത്തെ വീണ്ടും ഉണ്ടാക്കിത്തീൎക്കുന്നത്.

പ്രബോധിനി-വിഷ്ണു തന്റെ നാലുമാസത്തെ ഉറക്കത്തിൽ നിന്നു ഉണരുന്ന ദിവസം (കാൎത്തികമാസത്തിൽ).

പ്രഭ-ഹ. ശോഭ ൨. ഛായാദേവി. ൩. ദുൎഗ്ഗാ. ൪. കുബേരന്റെ നഗരം. ൫. ഒരു അപ്സരസ്ത്രീ.

പ്രഭഞ്ജന-വി. ഒടിക്കുന്ന, നശിപ്പിക്കുന്ന.

പ്രഭഞ്ജനൻ-വായു. വൃക്ഷങ്ങളുടെ കൊമ്പുകളേയും മററും ഒടിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

പ്രഭവ-വി. ഹ. ജനിച്ച. ൨. മേലധികാരമുള്ള.

പ്രഭവ-അറുപതിൽ ഒന്നാമത്തെ വൎഷം.

പ്രഭവം-ഹ. ഉത്ഭവം. ൨. ജന്മകാരണം. ൩. ശക്തി. ൪. ജനനം. ൫. ഉത്ഭവസ്ഥലം. ൬. പ്രഥമജ്ഞാനത്തിന്നായിക്കൊണ്ടുള്ള സ്ഥാനം.

പ്രഭവൻ-വിഷ്ണു.

പ്രഭവിഷ്ണു-വി. ഹ. പ്രഭുവായി ഭവിക്കുന്ന. ൨. ഉത്ഭവിക്കുന്ന.

പ്രഭാകരൻ-ഹ. ആദിത്യൻ. ൨. അഗ്നി. ൩. ചന്ദ്രൻ. ൪. സമുദ്രം. ൫. ശിവഭക്തനായ ഒരു മുനി

പ്രഭാകീടം-മിന്നാമിനുങ്ങ്.

പ്രഭാതകാലം-സൂൎയ്യൻ ഉദിക്കാറായ സമയം.

പ്രഭാതം-പ്രഭാതകാലം, പ്രകാശിപ്പാൻ തുടങ്ങിയ സമയം.

പ്രഭാതജ്ഞം-കോഴി.

പ്രഭാമണ്ഡലം-ആദിത്യന്റെ ചുററും വൃത്താകാരമായി കാണുന്നത്. പരിവേഷം.

പ്രഭാവം-ഹ. സമ്പത്തിന്റെ ആധിക്യം കൊണ്ടും മററും മഹാരാജാക്കന്മാർ മുതലായവൎക്കുണ്ടാകുന്ന ഒരു മഹത്വം ൨. മഹിമ. ൩. ശോഭ. ഉ-ം, 'മുത്തിൻപ്രഭാവം'. ൪. ശക്തി.

പ്രഭാവതി-പ്രദ്യുമ്നന്റെ ഭാൎയ്യ.

പ്രഭാസം-ഒരു പുണ്യതീൎത്ഥം. (ദ്വാരകക്കു സമീപം).

പ്രഭിന്ന-വി. ഹ. നല്ലവണ്ണം മുറിക്കപ്പെട്ട. ൨. വേർതിരിക്കപ്പെട്ട.

പ്രഭിന്നം-മദംപൊട്ടിയ ആന.

പ്രഭു-വി. മേലധികാരമുള്ള

പ്രഭ-രസം.

പ്രഭു-പ്ര. സർവ്വോൽകൃഷ്ടൻ, സർവ്വേശ്വരൻ, സമ്പൂർണ്ണൻ, അധിപൻ. പ്രഭവിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. പ്രഭു > ക്ഷത്രിയൻ. പ. വിഷ്ണു. ന. ശിവൻ. ര. ബ്രഹ്മാവു്. ഇ. ഇന്ദ്രൻ. ന. രാജാവു്.

പ്രഭുത, പ്രഭുതാ-പ്ര. പ്രഭുവിന്റെ അവസ്ഥ, മേലധികാരം, ആധിപത്യം. പ. സാമർത്ഥ്യം.

പ്രഭുശക്തി-ശക്തി മൂന്നുള്ളതിൽ ഒന്നു്. (മറ്റവ-ഉത്സാഹശക്തി, മന്ത്രശക്തി)

കോശമണ്ഡാഗാരിപരിപുഷ്ടികൊണ്ടുണ്ടാകുന്നതത്രേ പ്രഭുശക്തി.

പ്രഭുത-വി. പ്ര. വളരെയുള്ള. പ. വലിച്ച. ന. ഉരുവിച്ച.

പ്രഭൂതം-ബാഹുല്യം, വളരെ, പെരുകിയതു.

പ്രഭൂതി-പ്ര. വിധം. പ. മുതലായ.

പ്രഭേദം-വിധം, വ്യത്യാസം.

പ്രഭ്രഷ്ട-വി. നശിച്ച, നിഷ്ഫലമായ.

പ്രഭ്രഷ്ടകം-കടുമയിൽ കെട്ടി പിന്നോക്കം മുക്കിയിട്ട മാംസം താഴെ വീഴുവാൻ തുടങ്ങുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രഭ്രഷ്ടലക്ഷ്യം-വി. ലാക്കു തെറ്റിയ.

പ്രമതി-ച്യവനമുനിയുടെ മകൻ.

പ്രമത്ത-വി. മദിച്ച.

പ്രമഥ-പ്ര. ഒരു മരുന്നു്, കടുക്ക. പ. വ്യസനം.

പ്രമഥം-കതിര.

പ്രമഥൻ-പ്ര. ശിവന്റെ പാരിഷദൻ. പ. കതിര.

ശിവന്റെ പരിചാരകന്മാരായ ഒരു കൂട്ടം ഭൂതങ്ങളെ പ്രമഥർ എന്നു പറയുന്നു

പ്രമഥനം-വധം.

പ്രമഥന്മാർ-പ്ര. ചണ്ഡീശ്വരനന്ദിമഹാകാളഭൃംഗ്യാദികളായ ശിവാനുചരന്മാർ. പ. ശിവപാരിഷദന്മാർ. ദുഷ്ടന്മാരെ മഥനം ചെയ്യുന്നവരെന്നർത്ഥം.

പ്രമഥനാഥൻ-ശിവൻ.

പ്രമഥപതി-ശിവൻ.

പ്രമഥാധിപൻ-ശിവൻ.

പ്രമദ-വി. പ്ര. മദമുള്ള. പ. ഭ്രാന്തുള്ള.

പ്രമദം-സന്തോഷം (സുഖം). പ്രകൃഷ്ടമായ സന്തോഷം എന്ന ശബ്ദാർത്ഥം.

പ്രമദവനം-പുംനാവു്, സ്ത്രീകൾക്കു ചേർന്ന ഉദ്യാനം.

'ആവിഷ്ടാ പ്രമദവനന്തമക്ഷതശ്രീ'
(നളചരിതം കഥകളി)

പുരുഷന്മാരുടെ സഞ്ചാരംകൂടാതെ സ്ത്രീകൾ സ്വതന്ത്രമായി കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന വനം. പ്രമദാവനം എന്നുമാവാം.

'ചാരകമ്മണി നിഷ്ണാതാ
പ്രവിഷ്ടാ പ്രമദാ വനം'

പ്രമദാ-സ്ത്രീ. പ്രബലമായ കാമവേഗത്തോടു കൂടിയവൾ എന്നർത്ഥം.

പ്രമദ്വരാ-വിശ്വാവസുവിന്റെ ബീജം കൊണ്ടു മേനകയിലുണ്ടായവൾ.

മേനക കുട്ടിയെ ആശ്രമത്തിൽ തള്ളിയും വെച്ചു പോയി. മുനി വളർത്തി. ഇവളെ തന്നെ മുനിക്കു വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചു. മുഹൂർത്തദിവസം പാത്തുകിടന്നു മരിച്ചു രുരു എന്ന മുനിയാണു് ഇവളെ മോഹിച്ചു വേളിക്കു നിശ്ചയിച്ചിരുന്നതു്. അദ്ദേഹം വ്യസനിച്ചു കാട്ടിൽ പോയി. താൻചെയ്ത തപംകൊണ്ടു് ഇവൾ ജീവിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞു. ദേവദൂതന്മാർ വന്നു് 'ഇവൾക്കു നിന്റെ പാതി ആയുസ്സു കൊടുക്കുമെങ്കിൽ ഇവൾ ജീവിക്കും' എന്നു് അരുളിച്ചെയ്തു. ഇതു് ധർമ്മരാജാവിന്റെ കല്പനപ്രകാരമായിരുന്നു. അതിന്മണ്ണം അവൾ ജീവിച്ചു. അവളെ കല്യാണം കഴിച്ചു സുഖമായിരുന്നു.

പ്രമനസ്സ്-വി. സന്തോഷമുള്ള.

പ്രമനസ്സ്-സന്തുഷ്ടചിത്തൻ.

പ്രമയം-വധം.

പ്രമർദ്ദനൻ-വിഷ്ണു.

പ്രമാ-൧. പരമാർത്ഥജ്ഞാനം. യഥാർത്ഥമായി അളക്കുക, കൃത്യപ്പെടുത്തുക എന്നർത്ഥം. ൨. നേരായുള്ള അറിവ്. പരമാർത്ഥമായിട്ടുള്ള അറിവ്.

'ഭ്രമംജഗത്തിലിത്തരംപ്രമാമറിച്ചുമാദൃശാ
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

പ്രമാണം-൧. ആധാരം, കുറി മുതലായതു്. ൨. വിശ്വാസം. ൩. വേദം. ൪. ഹേതു. (അഗ്നി മുതലായതിന്റെ ജ്ഞാനത്തിന്നു ഹേതുഭൂതമായ ധൂമം മുതലായതു്). ൫. ദൃഷ്ടാന്തം. ൬. നിശ്ചയം. ൭. സത്യം. ൮. നിത്യം. ൯ സാക്ഷി. ൧൦. മര്യാദ (അതിർത്തി), ബഹുമാനം. ൧൧. അളവ്. അളവു, തൂക്കം മുതലായതുകൊണ്ടു് ഇന്നതു ഇത്ര എന്നു ക്ഒപ്തപ്പെടുത്തുന്നതു്. ൧൨ അങ്ങിനെ കൃത്യപ്പെടുത്തുക എന്ന ക്രിയ ചെയ്യുന്നവൻ. ൧൩. ആ മാനത്തെ അറിയുന്നവൻ. ൧൪. ആചാരം. ൧൫. ശാസ്ത്രം.

'ശ്രേഷ്ഠനൊന്നാചരിക്കുമ്പോൾ
ശിഷ്ടമുള്ളജനങ്ങളും
ശ്രേഷ്ഠമെന്നോർത്താചരിക്കും
പെട്ടന്നപ്പോൾപ്രമാണമാം'

പ്രമാണത്രയം-പ്രത്യക്ഷം, അനുമാനം, ആഗമം.

പ്രമാണചതുഷ്ടയം-പ്രത്യക്ഷം, അനുമാനം, ഉപമാനം, ശാബ്ദം. (ന്യായശാസ്ത്രപ്രകാരം).

പ്രമാണി-൧. തലവൻ, കാര്യസ്ഥൻ. ൨. പ്രധാനി.

പ്രമാണികാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ

പ്രമാണിക്കുന്നു-൧. വിചാരിക്കുന്നു. ൨. വിലമതിക്കുന്നു. ൩. അളവു കുറിക്കുന്നു. ൪. മാനിക്കുന്നു. ൫. വിശ്വസിക്കുന്നു.

പ്രമാണീകരിക്കുന്നു-പ്രമാണമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു, പ്രധാനമാക്കുന്നു.

പ്രമാതാമഹൻ-അമ്മയുടെ മൂത്തച്ഛൻ.

പ്രമാതാമഹി-അമ്മാത്തു മൂത്തശ്ശിയുടെ അമ്മ, അമ്മയുടെ അമ്മയുടെ അമ്മ.

പ്രമാതാവ്-അറിയുന്നവൻ.

പ്രമാദം-൧. ഓർമ്മകേടു്, മനസ്സിരുത്തായ്ക. ൨. മൂഢത. ൩. തെററായ അഭിപ്രായം. ൪. ശ്രദ്ധയില്ലായ്മ. പ്രകൃഷ്ടമായ മദം എന്നർത്ഥം.

പ്രമാദി-വി. പ്രമാദമുള്ള.

പ്രമാദി- അറുപതിൽ പതിമൂന്നാമത്തേ വർഷം.

പ്രമാദീച-അറുപതിൽ നാല്പത്തേഴാമത്തേ വർഷം.

പ്രമാപണം-വധം.

പ്രമിതി-൧. യഥാർത്ഥജ്ഞാനം. ൨. പ്രമാണം കൊണ്ടുള്ള സത്യജ്ഞാനം. പ്രകൃഷ്ടമായ മിതി എന്നർത്ഥം.

പ്രമീഢ-വി. തടിച്ച, തിങ്ങിയ.

പ്രമീത-വി. ൧. മരിച്ച. ൨ ഹിംസിക്കപ്പെട്ട.

പ്രമീതം-യാഗാർത്ഥം കൊല്ലപ്പെട്ട പശു.

പ്രമീള-൧. മടി. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ ഒന്നും പ്രവർത്തിക്കാതിരിക്കുന്ന സമയം എന്നർത്ഥം.

'ഉള്ളിൽശ്രദ്ധാഭരമൊടുകഴി-
ച്ചുററഭകത്യാപ്രമീളാം'
(മയൂരസന്ദേശം)

൨. ആലസ്യം. ൩. സ്ത്രീകൾമാത്രമുള്ള ഒരു രാജ്യത്തിലേ രാജ്ഞി.

പാണ്ഡവരുടെ അശ്വമേധയാഗത്തിനുള്ള കുതിര ഈ രാജ്യത്തിൽ ചെല്ലുകയാൽ യുദ്ധമുണ്ടായി അർജ്ജുനൻ അവളെ തോല്പിച്ചു ഭാര്യയാക്കി.

പ്രമീളനം-മരണം.

പ്രമുഖ-വി. ൧. പ്രധാനമായ ൨. ഒന്നാമത്തെ.

പ്രമുഖൻ-൧. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളവൻ. ൨. പ്രധാനൻ.

പ്രമുദിത-വി. സന്തോഷമുള്ള, പ്രമോദിച്ച.

പ്രമൃഗ്യ-വി. അന്വേഷിക്കത്തക്ക.

പ്രമൃത-വി. മറയ്ക്കപ്പെട്ട.

പ്രമൃതം-കൃഷി.

പ്രമൃഷ്ടം-തുടയ്ക്കപ്പെട്ടത്.

'പത്തിക്കീററകവിൾത്തടത്തിലമരം
കൈയാൽ പ്രമൃഷ്ടം സുധാ'
(അമരുകശതകം)

പ്രമേയ-വി. ൧. പ്രമാണിപ്പാൻ തക്ക. ൨. അളക്കത്തക്ക, എണ്ണത്തക്ക.

പ്രമേയം-പ്രമാണിപ്പാനുള്ള കാൎയ്യം, വിഷയം.

പ്രമേഹം-വളരെ മൂത്രം ഒഴിയുന്ന ഒരു വക ദീനം.

പ്രമോദം-സന്തോഷം, സുഖം.

പ്രമോദിക്കുന്നു-സന്തോഷിക്കുന്നു.

പ്രമോദിതൻ-൧ കുബേരൻ. ൨. സന്തുഷ്ടൻ.

പ്രമോദിനീ-൧ വള്ളിമുല്ല. ൨. കാരിലവ്.

പ്രംലോചാ, പ്രമ്ലോചാ- ഒരു അപ്സരസ്ത്രീ.

കണ്ഡുമഹൎഷിയുടെ തപസ്സിന്നു വിഘ്നം ചെയ്യാൻ ഇന്ദ്രൻ ഇവളെ ആണ് അയച്ചത്. നൂറുവൎഷം ഋഷി ഇവളൊന്നിച്ചു രമിച്ചു. അനന്തരം താൻ അകപ്പെട്ട ആപത്തിനെ അറിഞ്ഞിട്ടു തന്റെ മുമ്പിൽ നിന്ന് അവളെ ഓടിച്ചുകളഞ്ഞു. ഓടുമ്പോൾ ഗൎഭത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ശിശു വിയൎപ്പുതുള്ളികളായി വൃക്ഷങ്ങളുടെ ഇലകളിൽ പതിച്ചു. അവ തണുത്തു കട്ടപിടിച്ചപ്പോൾ സൎവ്വാവയവ സൌന്ദൎയ്യവതിയായ 'മാരിഷാ' ആയി ഭവിച്ചു

പ്രയത-വി. ൧ ശുദ്ധിയുള്ള. ൨. വിനയമുള്ള. ൩ പ്രയത്നമുള്ള, പ്രയത്നിക്കുന്ന

പ്രയതൻ-ശുദ്ധിവന്നവൻ. ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽ നിന്ന് ഉപരമിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

പ്രയത്നം-൧. അദ്ധ്വാനം, വേല. ൨. പ്രവൃത്തി. ൩. പ്രയാസം.

പ്രയസ്ത-വി. നല്ലവണ്ണം ചമക്കപ്പെട്ട.

പ്രയസ്തം-ഉപ്പു, മുളക മുതലായ ദ്രവ്യാന്തരങ്ങൾ ചേൎത്തു പരിഷ്കരിക്കപ്പെട്ട കറി മുതലായത്. വളരെ പണിയെടുത്തത് എന്നൎത്ഥം.

പ്രയാഗം-൧. ഗംഗയും യമുനയും ചേരുന്ന ഒരു പുണ്യസ്ഥലം, അലഹാബാദ്. ൨. കുതിര.

പ്രയാഗൻ-ഇന്ദ്രൻ.

പ്രയാഗഭയൻ-ഇന്ദ്രൻ.

പ്രയാണം-യാത്ര.

പ്രയാതം-പൊയ്പ്പോയത്.

പ്രയാമം-൧. ദുൎഭിക്ഷം, പഞ്ഞം, ധനധാന്യാദികൾക്കു ക്ഷാമം നേരിടുമെന്നു കാണുമ്പോൾ അവയിൽ ജനങ്ങൾക്കുള്ള ആദരാതിശയത്തിന്റെ — അവ വീണ്ടും വീണ്ടും സമ്പാദിച്ചു ശേഖരിപ്പാനുള്ള ത്വരാവിശേഷത്തിന്റെ — പേർ. ൨. കച്ചവടത്തിൽ ഏററക്കുറച്ചിലില്ലാത്ത നിലയുടെ പേർ. വാക്കിനെ അടക്കുക.— തനിക്കു തനിക്കു മുമ്പേ മുമ്പേ കിട്ടണമെന്നുള്ള വിചാരത്താൽ താൻ സമ്പാദിക്കുന്നുണ്ടെന്നു മററുള്ളവരോടു പറയാതിരിക്കുക എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം.

പ്രയാസം-൧. ഞെരുക്കം, അദ്ധ്വാനം. ൨. തിടുക്കം. ൩. കഴിയായ്ക.

പ്രയാസപ്പെടുന്നു-അദ്ധ്വാനം ചെയ്യുന്നു, കഷ്ടപ്പെടുന്നു,

പ്രയുക്ത-വി. പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ട.

പ്രയുക്തി-പ്രയോഗം.

പ്രയുത-വി. ചേൎന്ന, ഒന്നിച്ച.

പ്രയുതം-പത്തുലക്ഷം.

പ്രയുത്സു-ഹ. യോദ്ധാവ്. ൨. കാററ്. ൩. സന്യാസി. ൪. ഇന്ദ്രൻ.

പ്രയോക്തൃ-വി. കടംകൊടുക്കുന്ന, പ്രയോഗിക്കുന്ന.

പ്രയോഗം-ഹ. പ്രയത്നം. ൨. പ്രവൃത്തി. ൩. ക്ഷുദ്രംചെയ്ത. ൪. ഫലം. ൫. ദൃഷ്ടാന്തം. ൬. വചനപ്രമാണം. ൭. ചികിത്സ. ൮. അമ്പൈത്തു്. ൯. കടംകൊടുക്ക. ൧൦. ഉപായം. ൧൧. (വ്യാകരണത്തിൽ) ഒരു ധാതുവിനെ ഉപയോഗിക്കുമ്പോൾ ഏതു കാരകത്തിനു പ്രാധാന്യം വിവക്ഷിക്കുന്നുവോ ആ കാരകത്തിൽ ആ ധാതുവിനു പ്രയോഗം എന്നു പേർ. ൧൨. ഒരു കൎമ്മം ആരംഭിക്കുമ്പോൾ ഒന്നാമതായി ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തി. ൧൩. യുദ്ധത്തിന്നായിക്കൊണ്ടുള്ള അത്യുത്സാഹം. പ്രകൃഷ്ടമായി യോജിക്കുക എന്നൎത്ഥം.

പ്രയോഗാൎത്ഥം-സാദ്ധ്യത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള പ്രവൃത്തി.

പ്രയോഗിക്കുന്നു- ഹ. ഉപകരിക്കുന്നു. ൨. ചെയ്യുന്നു.

പ്രയോഗ്യം-കുതിരം

പ്രയോജക-വി. പ്രയോഗിക്കുന്ന.

പ്രയോജകൻ-ഏതുകൎമ്മത്തിന്റെയും ആദ്യകാരണൻ.

പ്രയോജകപ്രകൃതി — (വ്യാകരണത്തിൽ) കൃതികളെ പ്രകൃതിയെ പ്രമാണിച്ചു വിഭാഗിച്ചതിൽ ഒന്നു്

പ്രയോജനം-ഹ. ഉപകാരം. ൨. ഹേതു. ൩. പ്രവൃത്തി. ൪. കാരണം.

പ്രയോജിക-(വ്യാകരണത്തിൽ) പഞ്ചമിവിഭക്തി.

പ്രയോജ്യ-വി. പ്രയോഗിക്കപ്പെടത്തക്ക

പ്രയോജ്യം-മുതൽ, മൂലദ്രവ്യം.

പ്രയോജ്യൻ-വേലക്കാരൻ, ശിഷ്യൻ.

പ്രരോഹം-മുള, തളിർ.

പ്രരോഹിക്കുന്നു-മുളയ്ക്കുന്നു.

പ്രലപനം-അൎത്ഥമില്ലാത്ത വാക്ക്.

പ്രലംബ-വി. ഹ തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന. ൨. തൂങ്ങിയ.

പ്രലംബം-ഹ. തൂങ്ങുക. ൨. സ്ത്രീകളുടെ മുല ൩. പൂമാല. ൪. വെളുത്തീയം.

പ്രലംബൻ-ഒരസുരൻ.

ഈ അസുരൻ കംസന്റെ ആശ്രിതനാണ്. രാമകൃഷ്ണന്മാരെ കൊല്ലുന്നതിനായി അവരുടെ കളിയിൽ കൂടിച്ചേൎന്നു. കളിയിൽ തോല്ക്കുന്നവൻ ജയിച്ചവനെ തോളിൽ എടുത്തുകൊണ്ടുപോകണമെന്നാണ് ഒരു വ്യവസ്ഥയുണ്ടായിരുന്നതു്. ബലരാമൻ പ്രലംബനെ തോല്പിച്ചു. ഉടൻ ബലരാമനെ പ്രലംബൻ തോളിൽ എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി. വഴിക്കു അവൻ സ്വന്തരൂപം ധരിച്ചു. ബലരാമൻ അവന്റെ കഴുത്തിനു തൈക്കിയും തലക്കിട്ടടിച്ചും കൊന്നു.

പ്രലംബഘ്നൻ-ബലഭദ്രൻ. പ്രലംബൻ എന്ന അസുരനെ കൊന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

പ്രലാപം-ഹ. നിരൎത്ഥവാക്ക്. ൨. ശൃംഗാരരസം സംബന്ധിച്ച പൂൎവരാഗാവസ്ഥയിലുണ്ടാകുന്ന കാമാവസ്ഥകളിൽ ഒന്നു്. (മനസ്സുകിടന്നു വട്ടംതിരിയുന്നതു നിമിത്തം ആളെക്കാണാതെ സംസാരിക്കുക).

പ്രലാപസന്നി-ഒരു ദീനം. സന്നിപാതജ്വരം പലവിധത്തിലുള്ളതിൽ ഒന്ന്.

പ്രലാപിക്കുന്ന-അർത്ഥമില്ലാത്ത വാക്കു പറയുന്ന.

പ്രലോഭ(ന)ം-പ. അത്യാഗ്രഹം. ക. വശീകരണം. ന. മുഴുമിപ്പിക്കൽ. ര. മോഹനം.

പ്രലോഭയിതാവു്-ഏറ്റവും ആഗ്രഹത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നവൻ.

പ്രലോഭ്യം-പ. ആഗ്രഹിക്കത്തക്ക ക. ആഗ്രഹം ജനിപ്പിക്കുന്ന.

പ്രവക്തൃത്വം-പ്രവചിക്കുന്ന ആൾ.

പ്രവചനം-പ. നല്ലവാക്ക്. ക. വേദം.

പ്രവചിക്കുന്ന-നല്ലവണ്ണം പറയുന്ന.

പ്രവണ-വി. പ. ചരിവുള്ള. ക. കനിഞ്ഞ. ന. വളഞ്ഞ. (പ്രവണത, പ്രവണ്യം).

പ്രവണം-പ. ക്രമേണ താഴ്ചയോടുകൂടിയ ഭൂമി. ക. നല്ലവല വഴി.

പ്രവണത-പ. ചരിവു്. ക. കനിവു്. ന. വളവു്. ര. മനസ്സിന്റെ ചായ്വു്.

പ്രവണൻ-വണക്കമുള്ളവൻ.

പ്രവയസ്സു്-വൃദ്ധൻ. പ്രഗത്ഭമായ വയസ്സോടുകൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം. ഇവിടെ വയസ്സിനു 'തരുണവനം' എന്നർത്ഥം.

പ്രവര-വി. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

പ്രവരം-പ. സന്തതി. ക. വംശം. ന. കാരകിൽ, അകിൽ. ര. കറുത്ത ചെറുപയറു്.

പ്രവർഗ്ഗൻ-വിഷ്ണു.

പ്രവർത്തക-വി. പ്രവർത്തിക്കുന്ന.

പ്രവർത്തകം-നാട്യങ്ങളിൽ കഥയെ സംബന്ധിച്ചു വരുന്ന ഒന്നാമത്തെ വേഷം.

പ്രവർത്തകൻ-പ. പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ. ക. സ്ഥാപിക്കുന്നവൻ, കാരണഭൂതൻ.

പ്രവർത്തനം-കല്പന, അനുവാദം.

പ്രവർത്തനം-പ്രവർത്തിക്ക.

പ്രവർത്തന-വി. വർത്തിപ്പിക്കുന്ന.

പ്രവർത്തനം-വർത്തന.

പ്രവർത്തിത-വി. പ. വർത്തിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ക. വളർത്തപ്പെട്ട.

പ്രവർഷ-വി. ശ്രേഷ്ഠമായ, പ്രധാനമായ.

പ്രവഹണം-പ. സ്വീകരിക്കുന്ന ഒരു തരം താന്ത്രിക ചടങ്ങ്. ക. മനുഷ്യരുടെ ചുമലുകൊണ്ടു വലിക്കുന്നതായ മഞ്ചൽ മുതലായ വാഹനങ്ങളുടെ പേർ. പ്രകർഷേണ വഹിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രവഹൻ-ഗ്രഹനക്ഷത്രാദികളെ തിരിക്കുന്ന ഒരു കാറ്റു്.

പ്രവഹിക്കുന്ന-ഒഴുകുന്ന. (സ. ക്രി. പ്ര വഹിപ്പിക്കുന്ന.)

പ്രവൽഹിക-കളിയായിട്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു മനോരാജ്യകഥ, സചരുപാർത്ഥത്തെ മറച്ചുവച്ചു പറയുക, അർത്ഥം മനസ്സിലാക്കുവാൻ പ്രയാസമുള്ള ചോദ്യം. പ്രകർഷേണ മറയ്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (പാഠാന്തരം-പ്രബൽഹികം, പ്രബ(ല)ൽഹീ).

പ്രവാക്കു-വി. വാഗൈഭവമുള്ള.

പ്രവാകൻ-പരസ്യംചെയ്യുന്നവൻ.

പ്രവാചക-വി. പ. വിസ്തരിച്ചു പറയുന്ന. ക. വാചാലതയുള്ള.

പ്രവാചകം-ദിവ്യദൃഷ്ടിയിൽ കണ്ടു പറയുന്ന കാര്യം.

പ്രവാണി-നെയിത്തുകോൽ.

പ്രവാദം-നടപ്പായി പറയുന്ന വർത്തമാനം, കേട്ടുകേൾവി.

പ്രവാരം-മറ.

പ്രവാരണം-പ. ഇഷ്ടമുള്ള ദാനം, ഫലമുള്ളയോടുകൂടിച്ചെയ്യുന്ന ദാനം, ഉദ്ദാലുത്തുലാഭാരി ദാനം. പ്രകർഷേണ വരിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം. ക. വിരോധം.

പ്രവാസം-വീട്ടുവിട്ടുള്ള പാർപ്പ്, വീട്ടുവിട്ടുപോവുക, വിരഹം.

'പ്രവാസവ്യസനകഥയിരിക്കട്ടെ'

(അമരുകശതകം)

പ്രവാസനം-ക്ര വധം. ഉ. അന്യസ്ഥലത്തുള്ള പാർപ്പ്.

പ്രവാസി-വി. അന്യദിക്കിൽ ചെന്നു പാർക്കുന്ന.

പ്രവാഹം-ക്ര. വെള്ളം മുതലായതിന്റെ ഇടവിടാതെയുള്ള ഒഴുക്ക്, ജലാദികളുടെ നിരന്തരമായ ഗതി. ഉ. വ്യാപാരം. ന. വേഗമുള്ള കതിര.

പ്രവാഹക-വി. നല്ലവണ്ണം വഹിക്കുന്ന.

പ്രവാഹികൻ-രാക്ഷസൻ.

പ്രവാഹികാ- ക്ര. ഒരുമാതിരി വയറിൽമീനം, ഗ്രഹണി. ഉ. മുക്കൽ.

പ്രവാഹിക്കുന്നു-ഒഴുകുന്നു.

പ്രവാഹോത്ഥാ-മണൽ.

പ്രവാളം-ക്ര. പവിഴം. ലതാരൂപമാകയാൽ ഇളകുന്നത് എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-വിദ്രുമം.

'പുരഃ പ്രവാളൈരിവപൂരിതാലയം'

(മാഘം)

ഉ. വീണയുടെ തണ്ട്, സ്വരങ്ങൾ ഇതിൽ കുടിയിരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു ന. തളിർ. ര. ഒരു മൃഗം.

പ്രവാളഫലം-രക്തചന്ദനം.

പ്രവിഖ്യാതി-കീർത്തി.

പ്രവിചലിതം-ഇളക്കപ്പെട്ടത്.

പ്രവിദാരണം-ക്ര. പിളർപ്പ്. ഉ. യുദ്ധം, കലഹം.

പ്രവിശ്ലേഷം-വേർപാട്, അത്യന്തമായ വിരഹം.

പ്രവിഷ്ട-വി. ക്ര. പ്രവേശിച്ച. ഉ. പ്രവേശിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

പ്രവീണ-വി. സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

പ്രവീണൻ-സമർത്ഥൻ. പ്രകൃഷ്ടയായ വീണയോടുകൂടിയവൻ. ഇവിടെ വീണ എന്നാൽ യശോഗാനം എന്നർത്ഥം. ഇയാളുടെ യശസ്സിനെ ജനങ്ങൾ ഗാനം ചെയ്യുന്നു എന്നു താൽപര്യം.

പ്രവീണത-സാമർത്ഥ്യം.

പ്രവീര-വി. വിശേഷമുള്ള, ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള

പ്രവീരൻ-ശൂരൻ, പരാക്രമമുള്ളവൻ.

പ്രവൃത്ത-വി. ക്ര. പ്രവർത്തിച്ച. ഉ. തുടങ്ങിയ ന. സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട.

പ്രവൃത്തി-ക്ര. വേല. ഉ. വർത്തമാനം. വൃത്താന്തം. വ്യാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ന. (മ) ഒരു പാർത്ഥികന്റെ അധികാരത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട സ്ഥലം, പകുതി. ര. നടപ്പ്. ഇ. ക്ഷുദ്രപ്രയോഗം. ഞ. ജലം മുതലായതിന്റെ ഇടവിടാതെയുള്ള ഒഴുക്ക്. പ്രവൃത്തി > < നിവൃത്തി

പ്രവൃത്തികാരൻ- ഒരു സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥൻ, അധികാരി.

പ്രവൃത്തിപ്പിള്ള-പാർത്ഥികാരന്റെ ഗുമസ്തൻ.

പ്രവൃത്തിമാർഗ്ഗം- ഇഹലോകകാര്യങ്ങളെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗ്ഗം.

പ്രവൃത്തിവിജ്ഞാനം-വാസനയും, പരിചയവും, പാരമ്പര്യവും അനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തികളെ വിധിക്കുക.

പ്രവൃദ്ധ-വി. ക്ര. ഏറ്റവും വർദ്ധിച്ച. ഉ. വളർന്ന. ന. മുതിർന്ന.

പ്രവേക-വി. പ്രധാനമായ, ശ്രേഷ്ഠമായ, ഉത്തമമായ.

പ്രവേകം-ശ്രേഷ്ഠം പ്രകൃഷ്ടണ തിരിച്ചറിയപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രവേണി- ക്ര. മടഞ്ഞുകെട്ടിയ തലമുടി, നന്നാക്കിപ്പിരിച്ച തലമുടി. ഉ.

ആനപ്പുറത്തു വിരിക്കുന്ന വസ്ത്രം (കമ്പിളി). പ്രകർഷണ വിവരിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രവേശം-അകംപൂക.

പ്രവേശക-വി. പ്രവേശിപ്പിക്കുന്ന.

പ്രവേശകം-(രൂപകത്തിൽ) ഒരുമാതിരി വിഷ്കംഭം.

ഇതിലെ പാത്രങ്ങൾ എല്ലാം നീചങ്ങളാണ്. പ്രവേശകം രണ്ടു അങ്കങ്ങളുടെ മദ്ധ്യേ മാത്രമേ വരുകയുള്ളു. പ്രഥമാങ്കത്തിൽ വരുകയില്ല.

പ്രവേശകൻ-പ്രധാനവേഷം വരുന്നതിനു മുമ്പിൽ അതിന്നു കാരണമായിട്ടു വരുന്ന ചെറിയ വേഷം.

പ്രവേശനം- ൧. അകത്തു പോവുക, ചെല്ലുക. ൨. ഉമ്മരം.

പ്രവേശിക്കുന്നു-അകത്തുപോകുന്നു. (കാ. ക്രി. പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നു.)

പ്രവേഷ്ടം-കൈ. ഇതുകൊണ്ടു് ആലിംഗനംചെയ്യുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

പ്രവ്യക്ത-വി. സ്പഷ്ടമായുള്ളു.

പ്രവ്രാജകൻ-സന്യാസിയായ ഭിക്ഷക്കാരൻ.

പ്രശംസ-സ്തുതി, പുകഴ്ച.

പ്രശംസനം-സ്തുതി, പുകഴ്ച.

പ്രശംസിക്കുന്നു-സ്തുതിക്കുന്നു, പുകഴ്ത്തുന്നു.

പ്രശമ(ന)ം-൧. ശമിക്കുക. ൨. വധം. ൩. നാശം, നാശംവരുത്തുക. ൪. അടക്കുക.

പ്രശമിത-വി. ൧. ശമിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ൨. നശിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

പ്രശരം-വലിയ അമ്പു്.

പ്രശസ്ത-വി. ൧. ശ്രേഷ്ഠമായുള്ള. ൨. നല്ല

പ്രശസ്തം-൧. ശ്രേഷ്ഠം. പ്രശസ്തം > < നിന്ദിതം. ൨. ജീരകം മുതലായതു വറുത്തിട്ട കറി.

പ്രശസ്തി-൧. സ്തുതി. ൨. ശ്രേഷ്ഠത.

പ്രശസ്യ-വി. സ്തുതിക്കത്തക്ക.

പ്രശാന്ത-വി. അടക്കമുള്ള, ശമിച്ച. പ്രശാന്തം > < പ്രക്ഷുബ്ധം.

പ്രശാസനം-രക്ഷണം.

പ്രശാസ്താവു്-൧നു ഋത്വിക്കുകളിൽ ഒരാൾ.

പ്രശ്നം-൧. ചോദ്യം. അറിവനോഗ്രഹപ്പെട്ടു ചോദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ശകുനം.

പ്രശ്നക്കാരൻ-പ്രശ്നം പറയുന്നവൻ.

പ്രശ്നദൂതി-കടങ്കഥ.

പ്രശ്രയം-വിനയം, നല്ലശീലം. ൨. സ്നേഹം. ൩. മർയ്യാദ, ഉപചാരം.

പ്രശ്രവണം-൧ ഉറവു്. ൨. ഒഴുക്കു്. ൩. പടിഞ്ഞാറേ പർവ്വതനിരയിൽ ഒരു ഭാഗം.

പ്രശ്രിത-വി. അടക്കമുള്ള, വിനയമുള്ള.

പ്രശ്രിതൻ-വിനയം (താഴ്മ) ഉള്ളവൻ. ഗുണങ്ങളാൽ ആദ്യമേ സേവിക്കപ്പെട്ടവൻ.

പ്രശ്രുത, പ്രസ്രുത-വി. ഒഴുകിയ.

പ്രശ്ലേഷം-(വ്യാകരണത്തിൽ) ചിഹ്നങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

ഇതു സംസ്കൃതത്തിലെ ചിഹ്നം. 'ഏ' 'ഒ' ഇത്യാദികളെ അധികം നീട്ടണമെന്നു കാണിക്കുന്നു — ऽ ഉദാ-ം. രാമോऽസ്തി — രാമോ അസ്തി.

പ്രഷ്ടാവു്-ചോദിക്കുന്ന ആൾ.

പ്രഷ്ഠൻ-൧ മുമ്പേനടക്കുന്നവൻ. പ്രസ്ഥാനം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. നായകൻ, ശ്രേഷ്ഠൻ.

പ്രഷ്ഠവാൾ(ട്)-ചുഴിനുകംവച്ച കാള, നുകംവച്ചുകരികെട്ടിയ കാള. അഗ്രഗാമിയെ (മുമ്പോട്ടുനടക്കുന്ന കരിയെ) വഹിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (പാഠം=പഷ്ഠവാട്).

പ്രഷ്ഠൗഹി-കടിഞ്ഞൂൽ ചനയുള്ള പ ശു. പ്രഥമഗർഭത്തെ വഹിച്ചുവരം എ ന്നർത്ഥം.

പ്രസക്ത-വി. ഫ. അധികതാൽപര്യമു ള്ള. ര. ക്രൂടിച്ചേർന്ന. ന. നിത്യമായുള്ള ർ. വിടിൻന. ഇ. ലഭിച്ച.

പ്രസക്തി-ഫ. താൽപര്യം. ര. സ്നേഹം. ന. ചേർച്ച. ർ. സംബന്ധം. ഇ. കാര്യം.

പ്രസംഗം-ഒരു സംഗതിയെ കുറിച്ചു പറ യുമ്പോൾ അതിനെ സംബന്ധിച്ചു മറ്റു ചില കഥകളോ വർത്തമാനങ്ങളോ ഉണ്ടാ യിത്തീരുക, അതിനെപ്പറ്റി ചേർത്തുപ റയുന്ന വാക്കുകളും യുക്തികളും.

പ്രസംഗത്തിൽ-ഒരു കാര്യം പറയുന്നതിനി ടയ്ക്ക്.

പ്രസംഗവശാൽ-കാര്യവശാൽ, പറ ഞ്ഞുവന്നപ്പോൾ.

പ്രസംഗാന്തപ്രസംഗം-ഒരു പ്രസംഗ ത്തിനെ തുടർന്നുള്ള മറ്റൊരു പ്രസംഗം.

പ്രസംഗി-പ്രസംഗിക്കുന്നവൻ.

പ്രസംഗിക്കുന്നു-ഒരു പ്രധാനസംഗതി യെക്കുറിച്ചു മറ്റു പലേ കഥകളോ യു ക്തികളോ പറയുന്നു, വിസ്തരിച്ചു പറ യുന്നു.

പ്രസന്ന-വി. ഫ. പ്രസാദമുള്ള. ര. തെ ളിവുള്ള. ന. ഭയയുള്ള.

പ്രസന്ന-ഫ. ഒരുമാതിരി മദ്യം. ര. തെ ളിഞ്ഞ മദ്യം.

പ്രസന്നം-ഫ. തെളിവുള്ളതു്. പ്രകൃഷ്ടമാ കാവണ്ണം മനസ്സിനെ പ്രീതിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ര. സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം രീതികളിൽ ഒന്നു്. ന. സന്തോഷം.

പ്രസന്നത-ഫ. പ്രസാദം. ര. തെളിവു്. ന. ഭയ.

പ്രസന്നരാഘവം- ജയദേവൻ ഉണ്ടാ ക്കിയ ഒരു നാടകം.

പ്രസഭം-ഫ. ബലാൽക്കാരം.

'പ്രസഭമിയന്നിഹകംസസംരംഭം'
(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം മണിപ്രവാളം)

ര. അത്യർത്ഥം.

പ്രസര-വി. പ്രസരിക്കുന്ന, പോകുന്ന.

പ്രസരം-ഫ. പരക്കുക. ര. വേഗം, ദ്രുത ഗതി, ഒഴുക്കു്. ന. യുദ്ധം. ർ. ക്രൂട്ടം. ഇ. ഇരിമ്പുകൊണ്ടുള്ള അമ്പു്. ന്യ. സമ യം ൈ. സാമർത്ഥ്യം വ്യ. വരിനെല്ലു്. ൻ. പ്രീതിനിമിത്തം ഒന്നിനെക്കുറിച്ചു അപേക്ഷിക്കുക. ഫാ. പ്രേമം. ഫഫ. ഏ ലവാലുകം.

പ്രസരണം-ഫ ശത്രുവിനെ വളയുക. ര. പോകുക. ന. പരക്കുക, പരന്നുഗമിക്കു ക, വ്യാപിക്കുക ർ. എല്ലാടവും വ്യാ പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള പട പുറപ്പാടു്.

പ്രസരണി-ശത്രുവിനെ വളയുക.

പ്രസരിക്കുന്നു-ഫ. പരക്കുന്നു. ര. ഉത്സാ ഹിക്കുന്നു. ന. പ്രവേശിക്കുന്നു.

പ്രസരിപ്പു്-ഫ. പരപ്പു്, പരക്കുക. ര. ഉത്സാഹം.

പ്രസർപ്പണം-ചുറ്റി സഞ്ചരിക്കുക.

പ്രസവം-ഫ. പേറു്. ര. പൂവു്. ന. ഫലം, കായു്. ർ. ഉൽപാദനം. ഇ. സന്തതി.

പ്രസവബന്ധനം-പൂവു്, കായു് മുത ലായതിന്റെ ഞെട്ടു് (ഞെട്ടി). പുഷ്പഫ ലാദിയെ ബന്ധിച്ചു നില്ക്കുന്നതു് എ ന്നർത്ഥം.

പ്രസവവേദന- പ്രസവസമയത്തുണ്ടാ കുന്ന നോവു്.

പ്രസവിക്കുന്നു-പെറുന്നു, ഉണ്ടാകുന്നു.

പ്രസവ്യ-വി. വിപരീതമായുള്ള, പ്രതി കൂലമായുള്ള. ഇടത്തുഭാഗത്തുനിന്നും വിട്ട എന്നർത്ഥം.

പ്രസഹിക്കുന്നു-ഫ. പ്രകർഷണ സഹി ക്കുന്നു. ര. അനുഭവിക്കുന്നു. ന. ക്ഷമി ക്കുന്നു. ർ. വഹിയ്ക്കുന്നു.

പ്രസഹ്യ-അ. ബലാൽകാരേണ, പ്രകർഷേണ സഹിച്ചിട്ട് എന്നർത്ഥം.

പ്രസാദം-ഉ. തെളിവ്. ൨. സന്തോഷം. ൩. ദേവോച്ഛിഷ്ടം. ൪. ദയ. ൫. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൬. അനുസരണം.

പ്രസാദനം-ഉ. ചോറ്. ൨. തെളിക്കുക. ൩. ദൃഷ്ടിക്കു തെളിവിനെ ഉണ്ടാക്കുന്നത്.

പ്രസാദിക്കുന്നു- ഉ. സന്തോഷിക്കുന്നു. ൨. തെളിയുന്നു. (സ. ക്രി. പ്രസാദിപ്പിക്കുന്നു.)

പ്രസാധക-വി. ഉ. നിവർത്തിക്കുന്ന, സാധിക്കുന്ന. ൨. വെടിപ്പാക്കുന്ന, ശോധന ചെയ്യുന്ന. ൩. അലങ്കരിക്കുന്ന. ൪. തികക്കുന്ന.

പ്രസാധനം-ഉ. അലങ്കാരം, വസ്ത്രം മുതലായവകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന അലങ്കാരം; ൨. ചീപ്പ്.

പ്രസാധനി-ചീപ്പ് (തലമുടി ചീന്തുന്ന സാധനം). കങ്കതികാ. സ്വച്ഛതയെ സാധിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. (പാഠം-പ്രസാധനം).

പ്രസാധിക-ഉ. പ്രസാധകസ്ഥാനം വഹിക്കുന്നവൾ. ൨. വരിനെല്ല്.

പ്രസാധിത-വി. ഉ. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട. ൨. തികയ്ക്കപ്പെട്ട.

പ്രസാര(ണ)ം-ഉ. സഞ്ചാരം. ൨. വ്യാപനം.

പ്രസാരണി, പ്രസാരിണി-തലനീളി. വാതംനിമിത്തം കോച്ചിയിരിക്കുന്ന അംഗങ്ങൾ ഈ ഔഷധത്തിൽ നീട്ടുവാൻ കഴിയുന്നതിനാൽ ഈ പേർവന്നു.

പ്രസാരിണി (തലനീളി)—വാതം, കഫം, വീക്കം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം—പ്രസാരണി. ത-മുതിയാകുന്തൽ.

പ്രസാരി-വി. പ്രസരിക്കുന്ന, നീളുന്ന, പരക്കുന്ന. (സ്ത്രീ-പ്രസാരിണി.)

പ്രസാരിത-വി. ഉ. നീട്ടപ്പെട്ട. ൨. പരത്തപ്പെട്ട.

പ്രസാരീ-വ്യാപിക്കു ശീലമായിട്ടുള്ളവൻ. (പാഠം-വിസാരീ).

പ്രസിത-വി. ഉ. താൽപര്യമുള്ള. ൨. കെട്ടപ്പെട്ട.

പ്രസിതം-ചലം, പൂയം.

പ്രസിതി-ബന്ധനം, കെട്ടുവാനുള്ള കയറു മുതലായത്.

പ്രസിദ്ധ-വി. ഉ. കേൾവിപ്പെട്ട. ൨. അലങ്കരിച്ച.

പ്രസിദ്ധപ്പെടുന്നു - കേൾവിപ്പെടുന്നു, (സ. ക്രി. പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നു.)

പ്രസിദ്ധി-കേൾവി.

പ്രസിദ്ധിഹതം - കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

പ്രസുപ്ത-വി. ഉറങ്ങുന്ന.

പ്രസൂ-ഉ. അമ്മ. പ്രസവിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. ൨. പെൺകുതിര. ൩. വാഴ.

പ്രസൂകാ-പെൺകുതിര.

പ്രസൂജനയിതാക്കൾ - അച്ഛന്റേയും അമ്മയുടേയും കൂടിയുള്ള പേർ.

പ്രസൂത-വി. ജനിച്ച, പ്രസവിക്കപ്പെട്ട.

പ്രസൂതാ-ഉ. പ്രസവിച്ചവൾ ൨. അപ്പോൾ പ്രസവിച്ചവൾ (പെറ്റെഴുന്നേല്ക്കാത്തവൾ.)

പ്രസൂതം-പൂവ്.

പ്രസൂതി-ഉ. പ്രസവം. ൨. സന്തതി. ൩. മനുവിന്റെ ഒരു പുത്രി, ദക്ഷന്റെ ഭാര്യ.

പ്രസൂതികാ-പ്രസവിച്ചവൾ. (പ്രസൂതാ എന്നതു നോക്കുക.)

പ്രസൂതിജം-അതിവേദന, ദുഃഖം. പ്രസൂതിയിലുണ്ടാകുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രസൂന-വി. ജനിച്ച.

പ്രസൂനം-ഗ. പുഷ്പം. ഉത്പാദിച്ചത് എന്നർത്ഥം. ഉ. കായ്.

പ്രസൃത-വി. മുഴകുക, കണങ്കാൽ. വളരുന്നത് എന്നർത്ഥം.

പ്രസൃതം-രണ്ടു പലം.

പ്രസൃതം, പ്രസൃതി-വെള്ളം കോരുന്നതിനുവേണ്ടി പിടിച്ച കൈ. കുറഞ്ഞാറു മടക്കിയ വിരലുകളോടുകൂടിയ ഒറ്റക്കൈപ്പടം, ഒരു പോങ്ങ.

പ്രസൃമരം-ഏറ്റവും.

പ്രസേനൻ-സത്രാജിത്തിന്റെ സഹോദരൻ, നിഷ്ണന്റെ പുത്രൻ.

സ്യമന്തകം മൂലം ഒരു സിംഹത്താൽ വധിക്കപ്പെട്ടു.

പ്രസേവം-ഗ. ചരക്ക്. ഉ. കൊട്ട, വട്ടി മുതലായത്. പ്രകർഷേണ സീവനം ചെയ്യപ്പെടുന്നത് (നെയ്യപ്പെടുന്നത്) എന്നർത്ഥം.

പ്രസേവകം - വീണയുടെ ചുര(ങ്ങ). സേവിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വീണയുടെ ചുവട്ടിൽ ചേർത്തു ബന്ധിക്കപ്പെടുന്നതാണ്. ശബ്ദഗാംഭീര്യത്തിനാണത്രേ ഇതു ചേർക്കുന്നത്. ഇതു മരംകൊണ്ടുണ്ടാക്കി തോൽ പൊതിഞ്ഞിട്ടുമാവാം.

പ്രസ്തരം-ഗ കല്ല്, പാറ പ്രകർഷേണ മറയ്ക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം ഉ. ഭൂതം. സ. പൂരിപ്പിത്തു.

പ്രസ്താരം-ഗ. ചവറ്, കാട്ട്. ഉ. പണ്ണൽ.

പ്രസ്താവം-പാഠപ്പിൽ.

പ്രസ്താവന-ഗ. ആരംഭം. ഉ. നാട്യധർമ്മം. സ. പാഠപ്പിൽ

പ്രസ്താവനയുടെ ലക്ഷണം.

'നടീവിദൂഷകോപായി
പാരിപാർശ്വികയേവവാ
സൂത്രധാരേണസഹിതാ
സല്പപോയത്രകവ്യതേ
ചിത്രൈരുദ്ഘാതകൈഃസേചകാദ്യൈരേതൈഃ
പ്രസ്തുതാക്ഷേപിഭിർമ്മിശ്രാ
ആമുഖംതന്നുവിജ്ഞേയം
നാമ്നാപ്രസ്താവനാ...'

(നാടകപ്രവേശിക)

സൂത്രധാരനൊന്നിച്ചു നടിയെയോ വിദൂഷകനെയോ പാരിപാർശ്വികനെയോ രംഗത്തിൽവെച്ചു ചിത്രം, സ്വന്തകാര്യം, പ്രകൃതവിഷയം എന്നിവയെക്കുറിച്ചു ചെയ്യുന്ന സംഭാഷണഭാഗമാണ്. പ്രസ്താവനയിൽ ആദ്യം സൂത്രധാരൻ സഭയെവന്ദിക്കണം. പിന്നീടു നാടകത്തിന്റെ പേർ അതുണ്ടാക്കിയ കവിയുടെ പേർ മുതലായതും പ്രസ്താവിക്കണം. ഏതെങ്കിലും ഒരു ഋതുവിനെ വർണ്ണിച്ചേ കഴിയൂ. ഇതാണു പ്രസ്താവന.

പ്രസ്താവിക്കുന്നു-പറയുന്നു.

പ്രസ്തുത-വി. ഗ. അറിയിക്കപ്പെട്ട. ഉ. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

പ്രസ്തുതം-ഗ പ്രകൃതം. ഉ. ആലോചിക്കപ്പെടുന്ന കാര്യം. സ. പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടത്.

പ്രസ്ഥ-വി. ഗ പരക്കുന്ന. ഉ. ഉറപ്പായിട്ടിരിക്കുന്ന.

പ്രസ്ഥം-ഗ. ഒരളവ്, ഇടങ്ങഴി. ഇതുകൊണ്ടു അളവു നടത്തുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. മലയുടെ മദ്ധ്യത്തുള്ള ഒരു പരപ്പ്. സ. തടം, തടപ്രദേശം, മലച്ചെരിവ്. ര. പർവ്വതത്തിന്റെ താഴ്വര.

പ്രസ്ഥദേശം-തടം.

പ്രസ്ഥപുഷ്പം-ചെറുതുളസി, കർപ്പൂരത്തുളസി. മണിക്കുഞ്ഞകം, ചിലടങ്ങളിൽ സമുദ്രപ്പച്ച.

പ്രസ്ഥമാനം-നാഴി ഇടങ്ങഴി മുതലായതുകൊണ്ടു അളന്നു കൃത്യപ്പെടുത്തുന്നത്.

പ്രസ്ഥാനം-ഹ. യാത്ര, പുറപ്പാട്. ൨. രീതി.

പ്രസ്ഥാനരാസകം - ൧൨-ാംശതവർഷത്തിൽ ഉത്തരഇൻഡ്യയിൽ നടപ്പിലിരുന്ന ഒരുതരം നൃത്യ കൃതി.

പ്രസ്ഥാനവിഘ്നം-യാത്രമുടങ്ങുക.

പ്രസ്ഥാപനം-ഹ. അറിയിക്കുക. ൨. സംഭാഷണം. ൩. നീക്കൽ, മാററുക. ൪. തെളിവാക്കുക. ൫. പ്രയോഗം. ൬. വെയ്പ്പ്.

പ്രസ്ഥാപിക്കുന്നു- ഹ. അറിയിക്കുന്നു. ൨. നല്ലപോലെ വെക്കുന്നു.

പ്രസ്ഥാപിത-വി. ഹ. അറിയിക്കപ്പെട്ട ൨. അയക്കപ്പെട്ട. ൩. പ്രകർഷണ വെക്കപ്പെട്ട.

പ്രസ്ഥിത-വി. പുറപ്പെട്ട.

പ്രസ്നവം-ചുരന്നപാൽ.

പ്രസ്ഫുട-വി. വിടിരപ്പെട്ട.

പ്രസ്ഫുരണം-വിറയൽ, വലുതാകുക.

പ്രസ്ഫുരമാണ-വി. വിറച്ചുംകൊണ്ടിരിക്കുന്ന, വലുതാകുന്ന.

പ്രസ്ഫുരിക്കുന്നു-വിറയ്ക്കുന്നു, വലുതാകുന്നു.

പ്രസ്ഫുരിത-വി. ഹ. ഇളക്കപ്പെട്ട. ൨. വിറയ്ക്കുന്ന.

പ്രസ്ഫോടനം-ഹ. അരിപ്പുകൊട്ട, മുറം. ഇതുകൊണ്ടു ധാന്യാദികളിലെ ഉമി മുതലായതു വേർപെടുത്തുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൨. അടിക്കുക. ൩. വിടിക്കുക.

പ്രസ്മൃതി-മറവി.

പ്രസ്രവം-ഹ. ഒഴുക്ക്. ൨. മൂത്രം. ൩. തികന്നുതുകുന്ന കഞ്ഞിപ്പത.

പ്രസ്രവണം-ഹ. മൂത്രമൊഴിക്ക. ൨ കാലുക. ൩. മാല്യവാൻപർവ്വതം. ൪ വെള്ളച്ചാട്ടം. ൫. പാൽ. ൬. ഊററുകുഴി. പർവ്വതത്തിൽ ജലം (ഉറവു) പുറപ്പെടുന്ന സ്ഥലം.

പ്രസ്രാവം-മൂത്രം. പ്രസ്രവിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രസ്വാപം-ഹ. ഉറക്കം. ൨. സ്വപ്നം.

പ്രഹത-വി. ഹ. അടിക്കപ്പെട്ട. ൨. കൊല്ലപ്പെട്ട ൩. വിടിർത്തപ്പെട്ട ൪. കെട്ടപ്പെട്ട.

പ്രഹരം-ഹ. അടി. ൨. യാമം (ഏഴരനാഴിക) ഢക്കാദി വാദ്യങ്ങളടിക്കപ്പെടുന്ന സമയം. ൩. അസ്ത്രപ്രയോഗം.

പ്രഹരണം-ഹ. ആയുധം. ൨. അടി. ൩. യുദ്ധം.

പ്രഹരിക്കുന്നു-ഹ. അടിക്കുന്നു, ഇടിക്കുന്നു. ൨. ആയുധങ്ങൾ എടുത്തു മറെറാരുവന്റെ മേൽ പ്രയോഗിക്കുന്നു.

പ്രഹർഷം-ഹ. സന്തോഷം. ൨. രോമാഞ്ചം.

പ്രഹർഷണം-'സമാധി' എന്ന അലങ്കാരത്തിന്റെ വകഭേദം.

പ്രഹർഷിണീ-ഹ. മഞ്ഞൾ. ൨. നായിക്കൊരുണ. ൩. ഒരു വൃത്തം.

പ്രഹസനം-ഹ. ഉറക്കെയുള്ള ചിരി. ൨. പരിഹാസം. ൩. ദശരൂപങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

"ഭാണത്തിലെന്നപോലെ പ്രഹസനത്തിൽ മുഖനിർവ്വഹണസന്ധികളും ദശലാസ്യാംഗങ്ങളും ഒരങ്കവുമുണ്ടായിരിക്കണം. ഇതിവൃത്തം കല്പിതവും നിന്ദ്യാശ്രയവുമാകേണ്ടതാണ്. ആരഭടീവൃത്തിയും വിഷ്കംഭപ്രവേശകങ്ങളും ഉണ്ടാകരുത്. അംഗിയായി ഹാസ്യരസത്തെ നിവേശിപ്പിക്കണം. താപസസന്യാസിബ്രാഹ്മണാദികളിൽ ആരെങ്കിലുമാണ് നായകനായിരിക്കേണ്ടതു്. നായകൻ ധൃഷ്ടനായിരുന്നാൽ ശുദ്ധപ്രഹസനമാകും. ശുദ്ധപ്രഹസനത്തിനു 'കന്ദർപ്പകേളി' എന്നതിനെ ഉദാഹരിക്കാം. നായകൻ ധൃഷ്ടനല്ലെങ്കിൽ സങ്കീർണ്ണപ്രഹസനമാകും.

ധൂർത്തചരിതം നോക്കുക. ധൃഷ്ടനായകന്മാരുടെ ചരിത്രത്തെ പ്രസ്താവിക്കുന്നതും രണ്ടങ്കങ്ങളടങ്ങിയതും (അഥവാ ഒരങ്കം ഉണ്ടായാലും മതി) ആയ പ്രഹസനത്തിനു സങ്കീർണ്ണപ്രഹസനം എന്നു പേർ പറയാമെന്നു ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ട്. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ 'ലടകമേളക'ത്തെ സങ്കീർണ്ണപ്രഹസനമെന്നു പറയാവുന്നതാണ്."

പ്രഹസന്തി-ഹ. കുറുമുഴി. ഉ. വെളുത്ത വലിയ പിച്ചകം.

പ്രഹസിക്ക-പൊട്ടിച്ചിരിക്ക.

പ്രഹസ്തം-ഒരു കൈപരത്തുക, വിരലെല്ലാം നിറുത്തി പരത്തിയ കൈപ്പടം.

പ്രഹസ്തൻ-രാവണന്റെ ഒരു സേനാനായകൻ.

പ്രഹാണം-ത്യാഗം.

പ്രഹാരം-ഹ. അടി. ഉ. വധം.

പ്രഹാരണം-ഫലേച്ഛയോടുകൂടി ചെയ്യുന്ന ദാനം. (പ്രവാരം എന്നതിന്റെ ഒരു പാഠം.)

പ്രഹാസം-ഹ. ഉറക്കെയുള്ള ചിരി. ഉ. ഗോഷ്ഠി.

പ്രഹാസി-വി, ഗോഷ്ഠികാട്ടുന്ന.

പ്രഹി-കിണറ്. ഇതിൽനിന്നും ജലം പ്രകൃഷ്ടമാകുംവണ്ണം ഹരിക്കപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു ഈ പേർ വന്നു.

പ്രഹിത-വി. ഹ. ഹിതമായ. ഉ. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട. ൩. അയക്കപ്പെട്ട. ൪. വെക്കപ്പെട്ട.

പ്രഹിതം-ചാറ്.

പ്രഹൃതൻ-പ്രഹരിക്കപ്പെട്ടവൻ, ദണ്ഡനം ഏററവൻ.

പ്രഹൃഷ്ടം-വി. സന്തോഷിച്ച, അതിസന്തോഷമുള്ള.

പ്രഹേണകം-സദ്യ.

പ്രഹേളിക-ഹ. കടങ്കഥ, സ്വരൂപാർത്ഥത്തെ മറച്ചുവച്ചു പറയുക. ഉ. അർത്ഥം മനസ്സിലാകുവാൻ പ്രയാസമുള്ള ചോദ്യം, പ്രഹേളി എന്നുമാവാം.

പ്രഹ്ലന്ന-വി. സന്തോഷമുള്ള, സന്തോഷിച്ച.

പ്രഹ്ലന്നി-സന്തോഷം.

പ്രഹ്ലാദൻ-ഒരസുരൻ, ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ പുത്രൻ.

ഹിരണ്യകശിപു പരമദുഷ്ടനായിരുന്നു. അയാൾ ബ്രഹ്മാവിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു തപസ്സുചെയ്തു വരംവാങ്ങി സാധുജനങ്ങളെ ദ്രോഹിപ്പാൻ തുടങ്ങി. താനൊഴിഞ്ഞു മറെറാരു നാഥൻ ഇല്ലെന്നു തീർച്ചയാക്കി നടവടികൾ ആരംഭിച്ചു തന്റെ നാമമേ ജപിക്കാവൂ എന്ന് എല്ലായിടങ്ങളിലും ഏർപ്പാടുചെയ്തു. മൂത്തമകൻ പ്രഹ്ലാദൻ ആയിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം ദിവ്യനും വിഷ്ണുഭക്തനുമാകയാൽ പിതാവിന്റെ കല്പനയെ നിരസിച്ചു. പലപ്രകാരത്തിലും മകന്റെ മനസ്സിനെ വിഷ്ണുഭക്തിയിൽനിന്നും വേർപെടുത്താൻ ശ്രമിച്ചതിൽ നടന്നില്ല. പിന്നീടു പുത്രനെ കൊന്നുകളവാൻ കല്പിച്ചു. പിന്നെ ബാലൻ പിതാവിനോടിങ്ങനെ ഉണർത്തിച്ചു.

'ഭാഗവത പ്രിയനായിരുന്നന്വഹം ആഗമക്കാതലാമാദിനാഥമ്പദം * ഭക്ത്യാ ഭജിപ്പതത്യുത്തമം' എന്നുതൻ പുത്രൻപറഞ്ഞതുകേട്ടസുരേശ്വരൻ * പെട്ടെന്നു വാളുമെടുത്തെഴുനേററുലകൊട്ടൊഴിയാതെനിറഞ്ഞവൻതൂണിതിൽ * നില്പവൻവന്നുരക്ഷിക്കണമിത്തരം ദുർഭാഷണംചെയ്തുനില്ക്കുന്നനിന്നെഞാൻ * വെട്ടിക്കളവെനെന്നോടിയടുത്തു തൻ മുഷ്ടികൊണ്ടൊന്നുകുത്തീടിനാൻതൂണിന്മേൽ'

ഉടൻ തൂണു പിളൎന്നു നരസിംഹമൂൎത്തി പുറപ്പെട്ടു ഹിരണ്യകശിപുവിനെ വധിച്ചു. അനന്തരം ദൈത്യരുടെ ആയുധങ്ങൾക്കാകട്ടെ സൎപ്പങ്ങൾക്കാകട്ടെ സ്വൎഗ്ഗീയ ഗജങ്ങൾക്കാകട്ടെ അഗ്നിക്കാകട്ടെ പ്രഹ്ലാദനെ വധിപ്പാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. പ്രഹ്ലാദൻ ദൈത്യരാജാവായി. ഇദ്ദേഹം മരണത്തോളം ഇന്ദ്രസ്ഥാനം വഹിച്ചിരുന്നപ്രകാരം പൎത്മപുരാണത്തിൽ പറയുന്നു. മുൎജ്ജന്മത്തിൽ പ്രഹ്ലാദൻ സോമശൎമ്മാവു് എന്ന ഒരു ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു എന്നും വിഷ്ണുവിനോടു ലയിപ്പാൻ തപസ്സനുഷ്ഠിച്ചു എന്നും തപസ്സു ചെയ്യുമ്പോൾ ദൈത്യരുടെ ഭയദ്ധ്വനി ഹേതുവായിട്ടു അതിനു തടസ്സമുണ്ടായി എന്നും അതുകൊണ്ടു് ഒരു ദൈത്യനായി പിറന്നു എന്നും അന്നു ദേവകളുമായുള്ള യുദ്ധത്തിൽ ദൈത്യരുടെ വശത്തു ചേരുകയാൽ വിഷ്ണു ചക്രംകൊണ്ടു വധിച്ചു എന്നും അതിൽപിന്നീടാണു് ഹിരണ്യകശിപുവിന്റെ മകനായി ജനിച്ചതെന്നുംകൂടി ആ പുരാണത്തിൽനിന്നും വെളിവാകുന്നു.

പ്രഹ്ലാദം- ൧. സന്തോഷം. ൨. അട്ടഹാസം.

പ്രഹ്വ-വി. ൧. കുനിഞ്ഞ ൨. താൽപൎയ്യമുള്ള.

പ്രളയം-൧. ജലപ്രളയം. ഓരോ കല്പാവസാനത്തിലുള്ള ലോകനാശം, ജഗത്തിന്റെ പ്രകൃഷ്ടമായ ലയകാലം. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-സംവൎത്തം, കല്പം, ക്ഷയം, കല്പാന്തം.

ഈ ലോകത്തിൽ സൎവ ചരാചരങ്ങളും നശിച്ചു് ത്രൈലോക്യമെല്ലാം ജലാവൃതമാകുമ്പോൾ ഭഗവാൻ മഹാവിഷ്ണുമാത്രം കുഞ്ഞിന്റെ വേഷത്തിൽ ഒരു പേരാലിലയിൽ പ്രളയസമുദ്രത്തിൽ പൊങ്ങിക്കിടക്കും. ഇതത്രേ മഹാപ്രളയം.

൨. മോഹാലസ്യം. ൩. മരണം.

പ്രളയങ്ങൾ മൂന്നുവിധം-നൈമിത്തികപ്രളയം (അനാവൃഷ്ടിമൂലം ഉണ്ടാകുന്നു), പ്രാകൃതപ്രളയം (ഘോരസംവൎത്താഗ്നിമൂലം ഉണ്ടാകുന്നു), ആത്യന്തികപ്രളയം (അതിവൃഷ്ടിമൂലം ഉണ്ടാകുന്നു).

പ്രളയാന്തം - പ്രളയത്തിന്റെ അവസാനം.

പ്രാ

പ്രാക്-൧. കിഴക്കേദിക്കു്. ൨. കിഴക്കുള്ള ദേശം ൩. കഴിഞ്ഞകാലം.

പ്രാക്-വി. ൧. കിഴക്കുള്ള. ൨. മുമ്പേയുള്ള. ൩. മുകളിലുള്ള.

പ്രാക്-അ. ൧. മുൻപു് ൨. കിഴക്കു്. ൩. കഴിഞ്ഞ.

പ്രാക്പ്രയോഗം- (വ്യാകരണത്തിൽ) ഏതു ധാതുവിനെ സഹായിപ്പാനായി അനുപ്രയോഗം ചെയ്യുന്നുവോ ആ ധാതു.

പ്രാക്ഫലം-പ്ലാവു്.

പ്രാകാമ്യം- ൧. അഷ്ടൈശ്വൎയ്യങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൨. തന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ പ്രവൎത്തിക്കുന്ന അവസ്ഥ. ശിവന്റെ ഒരു സിദ്ധി.

പ്രാകാരം-മതിൽ. ഉറപ്പിൽ കെട്ടിയുണ്ടാക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

പ്രാകാരഗൃഹം-കോട്ടയിലുള്ള വീടു്.

പ്രാകാശം-൧. ഒരുവക ആഭരണം. ൨. ഒരുമാതിരി കണ്ണാടി.

പ്രാകാശ്യം- അഷ്ടൈശ്വര്യങ്ങളിൽ ഒന്ന്. എപ്പോൾ ഏവിടെ പ്രകാശിക്കേണമെന്നു താൻ വിചാരിക്കുന്നുവോ അപ്പോൾ അവിടെ പ്രത്യക്ഷനാവുക എന്നതു്.

പ്രാകന്നു-ശപിക്കുന്നു.

പ്രാകൃത-വി. ൧. പ്രകൃതത്തെ സംബന്ധിച്ച, സ്വഭാവത്തെ സംബന്ധിച്ച. ൨. നീചത്വമുള്ള. ൩. പരിഷ്കാരമില്ലാത്ത.

പ്രാകൃതഭാഷ-പാലിഭാഷയാണ് പ്രാകൃതഭാഷകളായി പിരിഞ്ഞതു്. പ്രാകൃതഭാഷകളുടെ സ്വരൂപത്തിന്റെ ജ്ഞാനം കാളിദാസൻ തുടങ്ങിയുള്ള കവികളാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള നാടകങ്ങളിൽ നിന്നു നമുക്കു ലഭിക്കുന്നുണ്ടു്. ഒടുവിൽ ക്രിസ്താബ്ദം ൧൨-ാം ശതവർഷത്തിൽ പുരാതനങ്ങളായ രാജകുടുംബങ്ങൾ ക്ഷയിച്ചു രാജപുത്രന്മാരെന്ന ജാതിക്കാർ എല്ലായിടത്തും പ്രബലന്മാരായി തീർന്നതിനോടുകൂടി പ്രാകൃതഭാഷകൾ ഹിന്ദി മുതലായ ഭാഷകളായി പരിണമിച്ചു. ഉത്തരഹിന്തുസ്ഥാനിൽ അഞ്ചു ഗൌഡഭാഷകൾ ഉണ്ടെന്നു ചിലർ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്.

പ്രാകൃതം-൧. പ്രാകൃതശാസ്ത്രം. ൨. പ്രാകൃതഭാഷം. ൩. ക്ഷീണം.

സംസ്കൃതം ദുഷിച്ചുണ്ടായ ഒരു ഭാഷയാണ് പ്രാകൃതം. സംസ്കൃതനാടകങ്ങളിൽ സ്ത്രീകളും സാധാരണപാത്രങ്ങളും ഈ ഭാഷയാണു സംസാരിക്കുന്നതു്.

പ്രാകൃതൻ-നീചൻ (നിസ്സാരൻ, അപരിഷ്കൃതൻ). അകാര്യങ്ങൾ അധികംചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

'പ്രാകൃതശ്ചപൃഥഗ്ജനം'

(അമരം)

പ്രാക്ക്, പ്രാക്കൽ, പിരാക്ക്-നീചമായ ശാപം.

പ്രാക്കൂട്ട്-പ്രാവിന്റെ കൂട്ട്.

പ്രാക്തന-വി. ഏററവും പണ്ടേയുള്ള, മുജ്ജന്മത്തിലുള്ള.

'പ്രാക്തനദേഹസ്ഥകർമ്മണാ'

(രാമായണം)

പ്രാഖര്യം-൧. ഏരിവ്. ൨. മൂർച്ച ൩. ദുഷ്ടത. ൪. ഉത്സാഹം.

പ്രാഗത്ഭ്യം-൧. ധൈര്യം. ൨. അഹമ്മതി.

പ്രാഗഭാവം-തർക്കശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു ലക്ഷണം.

പ്രാഗ്ജന്മം-പൂർവ്വജന്മം.

'പ്രാഗ്ജന്മപുണ്യക്ഷയലബ്ധയാകും'

പ്രാഗ്ജ്യോതിഷം-ഒരു രാജ്യം.

പണ്ടത്തെ 'കാമരൂപം' എന്ന രാജ്യത്തിന്റെ രാജധാനി. 'കാമരൂപ'ത്തെ ഇപ്പോൾ 'ആസാം' എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു. ഭാരതയുദ്ധകാലത്തു ഇവിടത്തെ രാജാവു് ഭഗദത്തനായിരുന്നു.

പ്രാഗ്ദക്ഷിണം-തെക്കുകിഴക്ക്.

പ്രാഗ്ഫല്ഗുനി-പൂരം നക്ഷത്രം.

പ്രാഗ്ഭവ-൧. കിഴക്കുണ്ടായ. ൨. മുമ്പിലുണ്ടായ.

പ്രാഗ്ഭാഗം-൧. മുൻപിലത്തെ ഭാഗം. ൨. കിഴക്കേഭാഗം.

പ്രാഗാരം-ഭവനം.

പ്രാഗുദീചി-വടക്കുകിഴക്ക്.

പ്രാഗ്ര-വി. ശ്രേഷ്ഠമായ, പ്രധാനമായ.

പ്രാഗ്രഹര-വി. പ്രധാനമായ

പ്രാഗ്ര്യ-വി. പ്രധാനമായ.

പ്രാഗ്വംശം-൧. യാഗശാലയിൽ ഹവിസ്സു ചാതിപ്പാനായി ഉണ്ടാക്കിയ സ്ഥലത്തിന്റെ കിഴക്കുഭാഗത്തായി യജമാനന്നും സദസ്യന്മാർക്കും ഇരിക്കേണ്ടതിനു

നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട സ്ഥലം. പ്രകർഷേണ പൂജ്യമായ വംശത്തോടു (മുളയോടു) കൂടിയതു് എന്നർത്ഥം. ൨. യാഗശാലയുടെ കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറുമുള്ള സ്തംഭങ്ങളിൽ വയ്ക്കപ്പെട്ട നീണ്ട മരം.

പ്രാഘാതം-യുദ്ധം.

പ്രാഘാരം-നെയ്യു മുതലായ ദ്രവസാധനങ്ങൾ ഇറ്റുവീഴുക, ഉൗറുക, കാലുക.

പ്രാഘുണകൻ, പ്രാഘൂർണ്ണികൻ-അഭ്യാഗതൻ.

അതിഥിക്കു പറഞ്ഞ ലക്ഷണങ്ങൾ ഇല്ലാത്തവരെല്ലാം അഭ്യാഗതന്മാരാണ്. ബന്ധുക്കൾ, കാര്യാർത്ഥമായി വരുന്നവർ, ഏകഗ്രാമീണന്മാർ മുതലായവർ ഈ ഇനത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

പ്രാംഗം-പണവം എന്ന വാദ്യം.

പ്രാംഗണ(ന)ം-൧. ന്യായസ്ഥലം. ൨. മിററം, അങ്കണം. ൩. ഒരുവക വാദ്യം.

പ്രാചിക-൧. ഒരുവക ഈച്ച, കാട്ടീച്ച. ൨. പെൺപരുന്തു്.

പ്രാചീ-കിഴക്ക്. പ്രഥമം സൂര്യനെ ഗമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രാചീന-വി. ൧. കിഴക്കുള്ള. ൨. പണ്ടുള്ള. പ്രാചീനം > < അർവാചീനം.

പ്രാചീന-൧. പാടവള്ളി. ൨. വേലി.

പ്രാചീനം-വേലി, പുറമതിൽ.

പ്രാചീനപൻസം-കൂവളം.

പ്രാചീനബർഹിസ്സ്-ദേവേന്ദ്രൻ.

പ്രാചീനാവീതം - ഇടത്തുടിട്ട പൂണുനൂൽ. പ്രദക്ഷിണമായി ഇട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രാചിനപാൻ-ജനമേജയനു അനന്തരത്തിൽ ഉണ്ടായവൻ.

പ്രാചീരം-വേലി.

പ്രാചുര്യം-൧. സമൃദ്ധി. ൨. കൂട്ടം, സംഘം.

പ്രാചേതസൻ-വാല്മീകിമഹർഷി, ആദികവി.

പ്രാചേതസ്സ്-൧. മനു. ൨. ദക്ഷൻ. ൩. വാല്മീകി.

പ്രാച്യ-വി. കിഴക്കുള്ള.

പ്രാച്യം-ശരാവതീനദിയുടെ തെക്കുകിഴക്കുള്ള ദേശം. പ്രാചിയിൽ ഭവിച്ചതു് എന്നർത്ഥം.

ശരാവത്യാഃ അവധേഃ പ്രാഗ്ദക്ഷിണഃ യഃ ദേശഃ സഃ പ്രാച്യഃ ഇത്യുച്യതേ = ശരാവതീനദിയാകുന്ന അവധിയുടെ കിഴക്കുതെക്കു യാതൊരു ദേശം അതു പ്രാച്യം എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ശരാവതി ഭാരതവർഷത്തിന്റെ കിഴക്കുവടക്കൽഭവിച്ചു തെക്കുപടിഞ്ഞാട്ടൊഴുകി സമുദ്രത്തിൽ ചേരുന്നു. അതിനെ ഒരവധിയാക്കി കല്പിച്ചു ഭാരതവർഷത്തെ രണ്ടായി തിരിക്കുന്നു.

പ്രാജകൻ-മേയിക്കുന്നവൻ, തേരുതെളിക്കുന്നവൻ.

പ്രാജനം-കന്നുകാലികളെ അടിക്കുന്ന ഒരു വടി, കാള മുതലായതിനെ തെളിക്കുന്ന മുടിങ്കോൽ. ഇതുകൊണ്ടു തെളിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു (പാഠം-പ്രാജനം).

പ്രാജാപത്യ-വി. പ്രജാപതിയെ സംബന്ധിച്ച.

പ്രാജാപത്യം-൧. വിവാഹം എട്ടുപ്രകാരമുള്ളതിൽ ഒന്നു്. (അഷ്ടവിവാഹങ്ങൾ നോക്കുക). ൨. പാപനിവൃത്തിക്കുള്ള ഒരു വ്രതം. ൩. ഒരുത്തിയെ ദത്തെടുക്കുമ്പോൾ കഴിക്കുന്ന ഒരു കർമ്മം. ൪. പിതൃലോകം. ൫. സന്യസിക്കുന്നതിനു മുമ്പിൽ തനിക്കുള്ളതൊക്കയും ഉപേക്ഷിക്കു.

പ്രാജാപത്യൻ-വിഷ്ണു.

പ്രാജിതം-പരന്തു്.

പ്രാജിതാവു്-തേർ തെളിക്കുന്ന സൂതൻ. ശമിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

പ്രാജ്യ-വി. വളരെയുള്ള, പൊതുകിയ, വലിയ.

പ്രാജ്യം-അധികം.

പ്രാജ്ഞ-വി. പ്ര. ബുദ്ധിയുള്ള ഉ. വിദ്യയുള്ള, അടക്കമുള്ള.

പ്രാജ്ഞം-പൊതുന്തത.

പ്രാജ്ഞൻ-വിദ്വാൻ, ബുദ്ധിമാൻ. പ്രജ്ഞയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പ്രാജ്ഞാ-ബുദ്ധിയുള്ളവം, അലൌകികങ്ങളായ വസ്തുക്കളിൽ കൂടി അറിവുള്ളവം. (പര്യം-പ്രാജ്ഞതി)

പ്രാഞ്ചുന്ന-ക്ഷീണംകൊണ്ടു തളർന്ന പതുക്കെ നടക്കുന്ന, പ്രാഞ്ചിനടക്കുന്ന.

പ്രാഞ്ജല-വി. കപടമില്ലാത്ത, നേരുമാർഗ്ഗമുള്ള.

പ്രാഞ്ജലി-കൂപ്പുകൈയ്, തൊഴുവാനായി കൈകൂട്ടി നമിച്ച കൂപ്പുക.

പ്രാഞ്ജലി-വി. കൈകൂപ്പിയ.

പ്രാഡ്വിവാകൻ-ജഡ്ജി, ന്യായാധിപതി. രണ്ടു കക്ഷികളുടേയും വാദം കേട്ട് അതിനെപ്പറ്റി സത്യാസത്യവിവേചനം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-അക്ഷദർശകൻ.

'പ്രാഡ്വിവാകന്മാരെപ്പോലെ
നിന്നിതോരോപാട്ടിൽ'
(ഒരുരാവതപൂജ തുള്ളൽ)

പ്രാണ-നിറഞ്ഞ.

പ്രാണം-നവമ്പശ.

പ്രാണഗൃഹം-മൂക്ക്.

പ്രാണദ-വി. പ്രാണനെ ദാനംചെയ്യുന്ന.

പ്രാണദം-പ്ര. ജലം. ഉ. ചോര.

പ്രാണദൻ-പ്ര. വിഷ്ണു. ഉ. വായു.

പ്രാണധാരണം-ജീവരക്ഷണം.

പ്രാണൻ-പ്ര. ജീവൻ. ഉ. ശരീരവായുക്കളും അഞ്ചുള്ളതിൽ ഒന്ന്. ന. ശ്വാസം. ശ. ശക്തി. ഇ. വായു. ന. പരാക്രമം.

പ്രാണനം-പ്ര. ശ്വാസംവലിക്ക. ഉ. ജീവൻ. ന. തൊണ്ട. ശ. ജലം. ഇ. ശ്വാസംവിടുക.

പ്രാണനാഡി-ജീവവായു സഞ്ചരിക്കുന്ന ഞരമ്പു്.

പ്രാണനാഥ-ഭർത്താവു്.

പ്രാണനാഥൻ-ഭർത്താവു്.

പ്രാണനായകൻ-ഭർത്താവു്.

പ്രാണനായിക-ഭാര്യ.

പ്രാണനാശം-മരണം.

പ്രാണന്തൻ-വായു.

പ്രാണന്തീ-പ്ര. വിശപ്പു്. ഉ. ഇക്കിൾ, എക്കിട്ട.

പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ-വിഗ്രഹങ്ങളിൽ ഈശ്വരചൈതന്യമുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു കർമ്മം.

പ്രാണപ്രയാണം-ജീവാവസാനം, പ്രാണൻ പോകുക.

പ്രാണബന്ധു-പ്രാണനെപ്പോലെ സ്നേഹിക്കുന്ന മിത്രം.

പ്രാണഭയം-പ്രാണൻ പോയേക്കുമോ എന്നുള്ള പേടി.

പ്രാണമയ-വി. പ്രാണനെക്കൊണ്ടു വ്യാപിക്കപ്പെട്ട.

പ്രാണമയകോശം - രാജാക്കന്മാരുടെ കാര്യങ്ങളും ലിംഗശരീരത്തിൽ വർത്തിക്കുന്നവയും ഇരിക്കുന്ന പ്രാണൻ മുതലായ അഞ്ചു വായുക്കളും വാക്കു തുടങ്ങിയ അഞ്ചു കർമ്മേന്ദ്രിയങ്ങളും കൂടിയതു്.

പ്രാണത്യാഗം-ജീവനെ കളക, തന്നത്താൻ കൊല്ലുക.

പ്രാണയോനി-ഹ. ബ്രഹ്മം. ഉ. വായു

പ്രാണരന്ധ്രം-ഹ. വായ്. ഉ. മൂക്ക്.

പ്രാണവായു-ജീവവായു.

പ്രാണവേദന, പ്രാണസങ്കടം-മരണവേദന. പ്രാണന്നുണ്ടാകുന്ന സങ്കടം.

പ്രാണസഞ്ചാരം-പ്രാണന്നുണ്ടാകുന്ന അതിവേദന.

പ്രാണസ്നേഹം- പ്രാണനെപ്പോലെയുള്ള സ്നേഹം, അധികസ്നേഹം.

പ്രാണസ്നേഹിതൻ-ഉററ ചങ്ങാതി.

പ്രാണഹാനി-ജീവനാശം.

പ്രാണാധീശ്വരി-ഭാര്യ.

പ്രാണാന്തം-മരണം.

പ്രാണാന്തിക-വി. ജീവനെ നശിപ്പിക്കുന്ന.

പ്രാണായാമം-പ്രാണന്റെ നിയമനം, പ്രാണനെ അറികയും നിയമനം ചെയ്കയും ചെയ്ക, യോഗികൾ ധ്യാനത്തിങ്കലും മററും ശ്വാസം അടക്കുകയും മൂക്കിൽക്കൂടെ കളകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു മുറ, അഷ്ടാംഗയോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. പ്രാണായാമം മൂന്നുവിധം, ഹ. സാധാരണ, ഉ. മദ്ധ്യമം, ഇ. ഉത്തമം.

പ്രാണാവസാനം-ജീവനാശം.

പ്രാണി-വി. ജീവനുള്ളത്, ജീവി. (ണീ, ണിനീ, ണി).

പ്രാണി-ജന്തു, മനുഷ്യൻ മുതലായ പ്രാണികളുടെ പേർ.

പ്രാണികൾ അന്നരസത്തിൽ നിന്നും, അന്നം മഴയിൽ നിന്നും, മഴ ദേവപ്രീതിയിൽ നിന്നും, ദേവപ്രീതി ശുഭകർമ്മത്തിൽ നിന്നും, ശുഭകർമ്മം വേദത്തിൽ നിന്നും, വേദം ബ്രഹ്മത്തിൽ നിന്നും ഉണ്ടാകുന്നു.

പ്രാണിപ്രകൃതികൾ മൂന്നുവിധം-ദൈവി, ആസുരി, രാക്ഷസി. ആസുരിയും രാക്ഷസിയും പ്രാണികളെ സംസാരത്തിൽ ബന്ധിപ്പിക്കുന്നു.

പ്രാണിദ്യൂതം-കോഴികളെക്കൊണ്ടും മററും തമ്മിൽ വിവാദു പറഞ്ഞു പൊരുതിക്ക, വിളിച്ചുവരുത്തിക്കളിക്കുന്ന ചൂതുകളി, മേഷകുക്കുടാദികളുടെ യുദ്ധം.

പ്രാണിപ്രപഞ്ചം - ജീവജന്തുക്കളുടെ കൂട്ടം.

പ്രാണിഹിംസാ-ജീവികളെ കൊല്ലുകയോ പീഡിപ്പിക്കയോ എന്നുള്ളത്.

പ്രാണീത്യം-കടം.

പ്രാണേശ-ഭാര്യ.

പ്രാണേശൻ-ഭർത്താവ്.

പ്രാണേശിത്രി-പ്രാണനാഥ.

'പ്രാണേശിത്രി! പ്രണയമസൃണേ!'
(മയൂരസന്ദേശം)

പ്രാണോപകാരി-ക്ഷൌരകൻ.

പ്രാണോപഹാരം-ആഹാരം.

പ്രാതരാശം-പ്രാതൽ, പകലിൽ ഒന്നാമത്തെ ഭക്ഷണം.

പ്രാതർ-അ. പ്രഭാതകാലം.

പ്രാതർണ്ണാദി-കോഴി.

പ്രാതർഭോക്താവ്-കാക്ക.

പ്രാതർഭോജനം-പ്രാതൽ ഉണ്ണുക.

പ്രാതൽ-പകലിൽ ഒന്നാമത്തെ ഭക്ഷണം

പ്രാതസ്ത്രീവർഗ്ഗാ-ഗംഗാനദി.

പ്രാതസ്തരാം-അ. അതികാലത്തേ.

പ്രാതഃ(കാലം)-ആദിത്യൻ ഉദിക്കുന്ന സമയം (ഉഷസ്സിങ്കൽ).

പ്രാതികാ-ചെമ്പരുത്തി.

പ്രാതിദൈവസിക-വി. ദിനവും സംഭവിക്കുന്ന.

പ്രാതിപദികം-നാമത്തിന്റെ പ്രകൃതി.

പ്രാതിഭാവ്യം-ജാമ്യം.

പ്രാതിലോമ്യം- വിപരീതം, പ്രതികൂലത.

പ്രാതിവേശിനി-അയൽവീട്ടുകാരി.

പ്രാതിശാഖ്യകർത്താവ്-വേദത്തിലെ ശ്ലോകങ്ങളുടെയും പദങ്ങളുടെയും ഉച്ചാരണത്തെപ്പറ്റിയുള്ള പുസ്തകങ്ങളുടെ.

ഋഗ്വേദത്തിനു ശൗനകൻ ഉണ്ടാക്കിയ ശാകലപ്രാതിശാഖ്യവും, യജുർവേദത്തിനു തൈത്തിരീയ പ്രാതിശാഖ്യവും, വാജസനേയിപ്രാതിശാഖ്യവും, അഥർവ്വവേദത്തിനു ശൗനകീയചതുരദ്ധ്യായികയും ഉണ്ട്. സാമവേദത്തിന് ഒരു പ്രാതിശാഖ്യമുള്ള പ്രകാരം വെളിവാകുന്നില്ല.

പ്രാതിഹാര(കൻ), പ്രാതിഹാരികൻ-ഇന്ദ്രജാലക്കാരൻ. പ്രതിഹാരം (വ്യാജം) പ്രയോജനമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

പ്രാതീതിക-വി. ഏതൊരുത്തനെ സംബന്ധിച്ച, അജ്ഞാനമുള്ള.

പ്രാതീപിക-വി. നേരെ മറിഞ്ഞുള്ള, വിപരീതമായ.

പ്രാത്യയിക-വി. പ. വിശ്വാസമുള്ള. ഉ. ജാമ്യം നിൽക്കുന്ന.

പ്രാഥമകല്പികൻ-അദ്ധ്യയനം തുടങ്ങിയ ശിഷ്യൻ.

പ്രാഥമിക-പ. ആദ്യമായ. ഉ. മുമ്പുള്ള. ന. ആദ്യമായി സംഭവിക്കുന്ന.

പ്രാഥമ്യം-ഒന്നാമത്തെതെന്നുള്ള നില, അഗ്രഗണ്യത.

പ്രാദക്ഷിണ്യം-പ്രദക്ഷിണം.

പ്രാദുർ,പ്രാദുസ്സ്-അ. പ. മുമ്പിൽ ഉ. പ്രകാശമാവം.

പ്രാദുർഭവിക്കുന്നു-പ്രത്യക്ഷമാകുന്നു.

'മേദിനിയിലിതുപോലെമേദുരഗുണം സ്ഥലം * പ്രാദുർഭവിച്ചിടാവാമതിനില്ലഹോ'

(ദുര്യോധനവധം കഥകളി)

പ്രാദുർഭാവം-പ്രത്യക്ഷത.

പ്രാദുർഭൂത-വി. പ്രത്യക്ഷമായി ഭവിച്ച.

പ്രാദുഷ്കരണം-പ്രത്യക്ഷമാക്കുക.

പ്രാദുഷ്യം-പ്രത്യക്ഷത.

പ്രാദേശം-പ. ചൊട്ടച്ചൂണ്ടൽ, ചൂണ്ടാണിവിരലും പെരുവിരലും കൂടി നിവർത്തിവച്ചാലുണ്ടാകുന്ന ചാൺ. കണക്കാക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. (പാഠം-പ്രദേശം). ഉ. സ്ഥലം.

പ്രാദേശനം-ദാനം. കൊടുക്കുക എന്നർത്ഥം.

പ്രാദേശിക-വി. സ്ഥലത്തുള്ള.

പ്രാദ്ധ്വ-വി. പ. ദൂരമുള്ള. ഉ. കനിഞ്ഞ. ന. കെട്ടഴപ്പുള്ള.

പ്രാദ്ധ്വ-അ. പ. അനുകൂലമായി, തുല്യമായി. ഉ. വളരെയായി.

പ്രാദ്ധ്വം-വണ്ടി.

പ്രാധനികം-പ. നാശകരമായ ഒരു ആയുധം. ഒരു യുദ്ധോപകരണം.

പ്രാധാനിക-വി. പ്രധാനമായ, മുഖ്യമായ.

പ്രാധാന്യം-ശ്രേഷ്ഠത.

പ്രാധാന്യത എന്നു ചിലർ പ്രയോഗിക്കാറുണ്ട്. ഇതു ഇരട്ടിപ്പാണ്. പ്രാധാന്യം എന്നു മതി. പ്രാധാന്യതയെ സ്ത്രീകരിക്കുന്ന പക്ഷം ആ കൂട്ടത്തിൽ ഗൗരവ്യത, വേഗത മുതലായ ഇരട്ടിപ്പുകളേയും സ്ത്രീകരിക്കേണ്ടിവരും. പ്രാധാന്യം, ഗൗരവ്യം, വേഗം ഇത്യാദി ശരിയായ രൂപങ്ങളെ സ്ത്രീകരിക്കയാണു വേണ്ടതു.

പ്രാന്തം-ഹ. വക്ക്, വിളുമ്പ്. ൨. അററം. ൩. സമീപം. ൪. മുക്ക്, മൂല. ൫. അതിൎത്തി.

പ്രാന്തദുൎഗ്ഗം-അതിരിങ്കലുള്ള കോട്ട. ൨. ഉപഗ്രാമം, പേട്ട.

പ്രാന്തരം-ഹ. കുടികളില്ലാതെ ദൂരമായുള്ള വഴി. ൨. കാട്ടുപ്രദേശം. ൩. വൃക്ഷത്തിന്റെ പോതു്. ൪. തണൽ ഇല്ലാത്ത റോട്ടു്. ൫. പിൻവശം.

പ്രാപകം-പ്രാപിപ്പിക്കുന്നതു്, ലഭിക്കുവാനുള്ള വഴി.

പ്രാപണം-ഹ. ചെല്ലുക. ൨. പ്രവേശിക്കുക. ൩. ലഭിക്കുക. ൪. സമീപിക്കുക. ൫. അനുഭവിക്കുക.

പ്രാപഞ്ചികൻ-പ്രപഞ്ചവിഷയങ്ങളിൽ ബന്ധമുള്ളവൻ.

പ്രാപണികൻ-കച്ചവടക്കാരൻ.

പ്രാപിക്കുന്നു-ഹ. ചെല്ലുന്നു. ൨. പ്രവേശിക്കുന്നു. ൩. ലഭിക്കുന്നു. ൪. സമീപിക്കുന്നു. ൫. അനുഭവിക്കുന്നു. (കാ. ക്രി-പ്രാപിപ്പിക്കുന്നു) (നാമം-പ്രാപണം).

പ്രാപ്ത-വി. ഹ. പ്രാപിക്കപ്പെട്ട, പ്രാപിച്ച, ലഭിച്ച. ൨. ചെന്ന. ൩. ലഭിക്കപ്പെട്ട.

പ്രാപ്തൻ-പ്രാപ്തിയുള്ളവൻ, സാമൎത്ഥ്യമുള്ളവൻ.

പ്രാപ്തപഞ്ചത്വൻ-മരിച്ചവൻ.

പ്രാപ്തരൂപൻ-ഹ. വിദ്വാൻ. ൨. സുന്ദരൻ. ൩. മോഹിപ്പിക്കുന്നവൻ.

പ്രാപ്തി-ഹ. സാമൎത്ഥ്യം. ൨. ലാഭം. ൩. പ്രവേശം. ൪. അഷ്ടൈശ്വൎയ്യങ്ങളിൽ ഒന്നു്, സാധാരണന്മാൎക്കു മനസ്സുകൊണ്ടു പോലും ദുൎഗ്രാഹ്യങ്ങളായ ചന്ദ്രാദികളെ ഒരു പ്രയാസവും കൂടാതെ കൈകൊണ്ടു പിടിപ്പാൻ കഴിയുക. ൫. ഉൽപത്തി. ൬. പങ്ക്. ൭. ഭാഗ്യം. ൮. ചേൎച്ച.

പ്രാപ്പുറത്തിനെല്ലു്-ഒരു തരം നെല്ലു്. മിക്കുവാറും നവരയുടെ ഗുണങ്ങളുണ്ടു്. സം—പാരാവതകം.

പ്രാപ്യ-വി. ഹ. പ്രാപിക്കത്തക്ക. ൨. ലഭിപ്പാൻതക്ക.

പ്രാബല്യം-പ്രബലന്റെ അവസ്ഥ, ശക്തിയും മററും.

പ്രാബാ(വാ)ലികൻ-പവിഴവ്യാപാരി

പ്രാഭഞ്ജനി-ഹ. ഹനുമാൻ. ൨. ഭീമൻ.

പ്രാഭവം-പ്രഭുവിന്റെ അവസ്ഥ, സമ്പത്തും ശക്തിയും മററും, പ്രഭുത്വം, പ്രാബല്യം, ശ്രേഷ്ഠത.

പ്രാഭവത്യം-അധികാരം, ശക്തി.

പ്രാഭാതിക-വി. പ്രഭാതത്തെ സംബന്ധിച്ച.

പ്രാഭൃതം-ഹ. കാഴ്ചദ്രവ്യം, ബന്ധുക്കൾ മുതലായവൎക്കു കൊടുക്കുന്ന സമ്മാനവും മററും. ൨. ദേവതാ ദൎശനാൎത്ഥം ചെല്ലുമ്പോൾ കൊണ്ടുചെല്ലുന്ന വഴിവാടു്.

'പ്രാഭൃതമായിട്ടു വെച്ചുകൊടുക്കിലെൻ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

പ്രാമാണിക-വി. പ്രമാണത്തെ സംബന്ധിച്ച.

പ്രാമാണികൻ-ഹ. തലവൻ. ൨. വിദ്വാൻ.

പ്രാമാണ്യം-പ്രമാണം.

പ്രാമാദ്യം-ഹ. തെററു, തലക്കിറുക്കം. ൨. ആടലോടകം.

പ്രാമീത്യം-ഹ. കടം. ൨. മരണം.

പ്രാംണി, പ്രാമ്മണി - കേരളത്തിൽ നായൎവൎഗ്ഗക്കാരുടെ കല്യാണത്തിനും മററും ഒരുതരം പാട്ടു പാടുന്ന പുഷ്പക സ്ത്രീവൎഗ്ഗം, ബ്രാഹ്മച്ചി, ബ്രാഹ്മണി.

പ്രാംശു-വി. ദീൎഘമുള്ള, നെടിയ, തീണ,

'പ്രാംശുഫലേ ഫലേ ലോഭാത്'
(രഘുവംശം)

പ്രായ-വി. തുല്യമായ, അധികമുള്ള.

പ്രായചതുഷ്ടയം-ശൈശവം, കൈമാരം, യൌവ്വനം, വാർദ്ധക്യം ഇവ ർ-ം.

പ്രായഃ, പ്രായശഃ-അ. മിക്കവാറും, മിക്കതും, വളരെ, പ്രായേണ, മിക്കപ്പോഴും.

പ്രായണം-ഗ. പ്രവേശം, ആരംഭം. ഉ. തന്നന്തരമുള്ള മരണം.

പ്രായം-ഗ. വലിപ്പം. പ്രകർഷേണ ഗമിക്കുക എന്നർത്ഥം. ഉ. ജീവാവസ്ഥ. ന. മരണം ർ. വർദ്ധന. ങ. മരിപ്പാനായിട്ടുള്ള ഉപവാസം, എല്ലാം ഉപേക്ഷിച്ചു സന്യസിച്ചതിന്റെ ശേഷം ഇനി ജലപാനംപോലും ചെയ്യുകയില്ലെന്നുള്ള ദൃഢനിശ്ചയം—അനശനഭിക്ഷ.

പ്രായം-വി. തുല്യമായ.

പ്രായശ്ചിത്തം, പ്രായശ്ചിത്തി-തന്റെ പേരിലുള്ള കുറവോ പാപമോ തീരുന്നതിനായിട്ടു ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തി, പ്രതിവിധി.

പ്രായത്യം-പരിശുദ്ധം.

പ്രായശഃ-(പ്രായഃ എന്നതു നോക്കുക)

പ്രായാധിക്യം-പ്രായത്തിന്റെ കൂടുതൽ, വാർദ്ധക്യം.

പ്രായിക-വി. സാധാരണമായി.

പ്രായേണ-അ. മിക്കവാറും.

പ്രായോപവേശ(ന)ം-ആഹാരം അപേക്ഷിച്ചു മരിപ്പാൻ തയാറായിരിക്കുക.

പ്രായോപവേശത്തിനു ശ്രീപരീക്ഷിത്തുമുതലായവരുടെകഥ ദൃഷ്ടാന്തമാകുന്നു.

പ്രാരബ്ധ-വി. പ്രാരംഭിക്കപ്പെട്ട, തുടങ്ങപ്പെട്ട

പ്രാരബ്ധകർമ്മം-തുടങ്ങപ്പെട്ട പ്രവൃത്തി.

പ്രാരംഭം—ആരംഭം, തുടസ്സം.

പ്രാരാഭിക്കുന്നു-തുടങ്ങുന്നു.

പ്രാരോഹം-മുള, കൂമ്പ്, കൊമ്പ്.

പ്രാർണ്ണം-പ്രധാന കടം.

പ്രാർത്ഥന(ർ)-ഗ. അപേക്ഷ. ഉ. യാചന. ന. വ്യവഹാരം ർ. ഹർജി.

പ്രാർത്ഥനീയം-ഗ. ദ്വാപരയുഗം. ഉ. പ്രാർത്ഥിക്കാൻതക്ക.

പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു-ഗ. അപേക്ഷിക്കുന്നു, ആഗ്രഹിച്ചു ചോദിക്കുന്നു. ഉ. യാചിക്കുന്നു.

പ്രാർത്ഥിത-വി. ഗ. അപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട. ഉ. യാചിക്കപ്പെട്ട.

പ്രാലംബം-കഴുത്തിൽതൂക്കുന്ന ഒരുമാതിരി മാല, കഴുത്തിൽനിന്നു നേരെ കീഴ്പോട്ടു തൂങ്ങിനില്ക്കുന്ന മാല. പ്രകർഷേണ തൂങ്ങിനില്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രാലംബിക-ഒരുമാതിരി സ്വർണ്ണമാല; സ്വർണ്ണംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ലലന്തിക; തൂങ്ങിനില്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രാലേയകരം-കർപ്പൂരം

പ്രാലേയം-മഞ്ഞു്. (പ്രലയം=അവസാനം). ശരൽക്കാലാവസാനത്തിൽ ഭവിച്ചതു്. പ്രലയത്തിൽ (ഹിമാദ്രിയിൽ) നിന്നുവന്നതു് എന്നുമാവാം.

പ്രാലേയരശ്മി-ഗ. ചന്ദ്രൻ. ഉ. കർപ്പൂരം.

പ്രാലേയശൈലം-ഹിമവാൻ പർവ്വതം.

പ്രാലേയാദ്രി-ഹിമവാൻ പർവ്വതം.

പ്രാലേയാംശു-കർപ്പൂരം.

പ്രാവണ്യം-പ്രവണത, മനസ്സിനുണ്ടാകുന്ന ചായ്വു്, ഭാവാനുബന്ധം, ചരിവു്.

പ്രാവു്-ഒരുമാതിരി പക്ഷി. (മാടപ്രാവു്, മൂളിപ്രാവു്).

പ്രാവിന്റെ മാംസം രക്തദോഷത്തെ തീർക്കും. മലത്തെ പിടിപ്പിക്കും. സാമാന്യമായി പ്രാവു് എന്നു പറയപ്പെടുന്നതു

കാട്ടിലും നാട്ടിലും ഒരേപോലെ സഞ്ചരിക്കുന്നതായിരിക്കണം. മാംസം കട്ട കെണ്ണയിൽ വറുത്തു തേനിനോടും പാലിനോടും ഭക്ഷിക്കുന്നു. സം-കപോതം. ത-പുറാവു്. ഇം.—Dove, Pigeon.

പ്രാവടം-യവം.

പ്രാവണം-കിളുത്തുമ്പു.

പ്രാവരം-വേലി.

പ്രാവരണം-പുതപ്പു്.

പ്രാവശ്യം-കവണ.

പ്രാവാരം-ഉത്തരീയവസ്ത്രം, രണ്ടാംമുണ്ടു് ഇവയുടെ പേർ. നല്ലവണ്ണം മറയ്ക്കുന്നു് എന്നർത്ഥം.

പ്രാവാരകീടം-ക്രൗഞ്ചൻ.

പ്രാവീണ്യം-ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം.

പ്രാവൃട്ടു്-വർഷകാലം. (സപ്തമി-പ്രാവൃഷി). പ്രകൃഷ്ടയായ വൃട്ടോടുകൂടിയ കാലം. (വൃട് = വർഷണം)

പ്രാവൃത-വി. മൂടപ്പെട്ട, പുറപ്പെട്ട.

പ്രാവൃതം-ഉടുത്തവസ്ത്രം. മറയ്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രാവൃതി-പുറമുള്ള വേലി.

പ്രാവൃഷം, പ്രാവൃഷാ-വർഷർതു.

പ്രാവൃഷായണി-പ്ര. ഒരു പച്ചമരുന്നു്, നായിക്കൊരുണ. വർഷകാലത്തുണ്ടാകുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ര. വെളുത്ത തഴുതാമ.

പ്രാവൃഷികം-മയിൽ.

പ്രാവൃഷിജ-വി. മഴക്കാലത്തുണ്ടായ.

പ്രാവൃഷിജം-കൊടുങ്കാറ്റു്.

പ്രാവൃഷേണ്യ-വി. വർഷകാലത്തുണ്ടായ

പ്രാവൃഷേണ്യം-പ്ര. കടമ്പു്. ര. കടകപ്പാല. സ. വലിയകടമ്പു്.

പ്രാവേശനം-പണിപ്പുര.

പ്രാശകൻ-തിന്നുന്നവൻ.

പ്രാശനം-ഭക്ഷണം.

പ്രാശനീയ-വി. ഭക്ഷിക്കത്തക്ക.

പ്രാശിത-വി. ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

പ്രാശിതം-ചോറു്.

പ്രാശ്നികൻ-ചോദിക്കുന്നവൻ, സമയികൽ സഹായിക്കുന്ന ഒരുവൻ, പ്രശ്നം പറയുന്നവൻ.

പ്രാസം-പ്ര. കവിതയുടെ ഒരുമാതിരി അക്ഷരച്ചേർച്ച. ര. കന്തം. പ്രകർഷേണ ക്ഷേപിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പ്രാസകം-പ്ര. കന്തം. ര. പകിട.

പ്രാസംഗം-നകം.

പ്രാസംഗിക-വി. ഇടയിൽ സംഭവിക്കുന്ന.

പ്രാസംഗികം-രൂപകത്തിലേ വസ്തു (കഥാശരീരം) രണ്ടായി വിഭജിച്ചതിൽ ഒന്നു്. മറ്റൊന്നു് 'ആധികാരികം'.

പ്രാസംഗ്യം-നകം ചുമക്കുന്ന കാള.

പ്രാസാദം-പ്ര. മാളിക. ര. ദേവാലയം, സ. രാജഗൃഹം. പ്രാസാദം = ഉന്നതഭവനം. എവിടെയിരുന്നു പ്രസാദിക്കുന്നുവോ അതിനു പ്രാസാദം എന്നു വ്യുൽപത്തി. (രാജാക്കന്മാരുടെ മാളികയ്ക്കു 'പ്രാസാദം' എന്നും, ധനികന്മാരുടെ മാളികയ്ക്കു 'ഹർമ്യം' എന്നും പറയുന്നു.)

പ്രാസാദകുക്കുടം-മാടപ്രാവു്.

പ്രാസികൻ-കന്തക്കാരൻ, പ്രാസം (കന്തം) ആയുധമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരാൾ പയ്യായം-കൈന്തികൻ.

പ്രാസ്ഥ-വി. ഏറിത്തെ.

പ്രാസ്ഥിക-വി. പ്രസ്ഥാനത്തെ (ഇടങ്ങഴിയെ) സംബന്ധിച്ച.

പ്രാസ്ഥികം-ഇടങ്ങഴി വിത്തു വിതയ്ക്കുന്ന സ്ഥലം.

പ്രാഹ്ണകാലം, പ്രാഹ്ണം-പക ലിന്റെ ആദിയിലെ പത്തുനാഴിക. ആദ്യത്തെ അഹസ്സ് എന്നർത്ഥം.

പ്രാഹ്ണേതരാം-അതികാലത്തെ.

പ്രാളേയം-മഞ്ഞ്.

പ്രി

പ്രിയ-വി. ഇഷ്ടമുള്ള.

പ്രിയകം-പ്ര. ചെമപ്പും കറുപ്പും നിറമായ രോമത്തോടുകൂടിയ മാൻ. ഉ. തേനീച്ച. ന. വെങ്ങവൃക്ഷം. ര ഞാഴൽ. ള. നീർക്കടയ്. ഴ. കുങ്കുമം.

പ്രിയകൃത്ത്-വിഷ്ണു.

പ്രിയജാനി-ഭാര്യയെ ഹാർദ്ദമായി സ്നേഹിക്കുന്ന ഭർത്താവ്.

പ്രിയത-പ്ര. ആദരം.

'സല്ലോകക്കസ്സലിലമധികം
നല്ലതാണെന്നതോന്നീ-
ട്ടല്ലോപോരം പ്രിയതയതിലി
ന്നോക്കിലുണ്ടായിടുന്നു'

(മയൂരസന്ദേശം)

ഉ. സ്നേഹം.

പ്രിയതമ-വി. ഏറ്റവും ഇഷ്ടമുള്ള.

പ്രിയതമ-ഭാര്യ.

പ്രിയതമൻ-ഭർത്താവ്.

പ്രിയതമം-ഒരു വൃക്ഷം.

പ്രിയതരം-വി. ഏറ്റവും സ്നേഹമുള്ള.

പ്രിയദർശന-വി. കാഴ്ചക്ക് ഭംഗിയുള്ള.

പ്രിയദർശനം-പ്ര. തത്ത. ഉ. പഴമുൾപാല.

പ്രിയദർശനൻ-ഒരു ഗന്ധർവരാജാവ്.

പ്രിയധനൻ-ശിവൻ.

പ്രിയൻ-പ്ര. സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നവൻ. ഉ ഭർത്താവ്.

പ്രിയപ്പെടുന്ന-ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന, സ്നേഹിക്കുന്ന.

പ്രിയഭാഷണം-ഇഷ്ടവാക്ക്.

പ്രിയമധു-ബലരാമൻ.

പ്രിയം-പ്ര. ഇഷ്ടമായത്. തൃപ്തിയെചെയ്യുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. മുള്ളുചെമന്തി.

പ്രിയംകര-വി. ഇഷ്ടത്തെചെയ്യുന്ന.

പ്രിയംഗു-പ്ര. തിന. ഉ. ഞാഴൽ. ന. ചെങ്കടുക്. ര കുങ്കുമം. ള തിപ്പലി. ഴ. കടുരോഹിണി

പ്രിയംവദ-വി. നല്ലവാക്ക് പറയുന്ന പ്രിയത്തെ വദിക്കുന്ന, ഭംഗി പറയുന്ന,

പ്രിയംവദ-പ്ര. ശകുന്തളയുടെ ഒരു സഖി. ഉ. പിച്ചകം.

പ്രിയംവദൻ-പ്ര നല്ലവാക്ക് പറയുന്നവൻ. ഉ. ഗന്ധർവരാജാവിന്റെ പുത്രനായ ഒരു വിദ്യാധരൻ.

പ്രിയവാദി-വി. നല്ലവാക്കുപറയുന്ന.

പ്രിയവാദിനീ-പ്ര. പഞ്ചവല്ലിക്കിളി. ഉ. നല്ലവാക്ക് പറയുന്നവൻ.

പ്രിയവ്രതൻ-ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഒരു പുത്രൻ.

സ്വായംഭുവ മനുവിന്റെ മകനെന്നും കുഞ്ഞെന്നുണ്ട്. ഭൂമിയുടെ ഒരു ഭാഗം മാത്രമേ ഒരു സമയം സൂര്യപ്രകാശംകൊണ്ടു പ്രകാശിക്കുന്നുള്ളു എന്നും അതുപോരാ എന്നും കരുതി പ്രിയവ്രതൻ സൂര്യനെ തുല്യവേഗമുള്ള തന്റെ അഗ്നിരഥത്തിൽ ആരോഹണംചെയ്ത് ഏഴുതവണ ബ്രഹ്മാവു തടസ്സംചെയ്യുവരെ ഭൂമിയ്ക്കു ചുറ്റും സൂര്യനെ അനുധാവനംചെയ്ത ഭൂമിയുടെ ചുറ്റുമുള്ള ഏഴു സപ്തദ്വീപുകളും

രഥത്തിന്റെ ചക്രംകൊണ്ടുണ്ടായ കഴി കളാകുന്നു.

പ്രിയശ്രവസ്സ്-കൃഷ്ണൻ.

പ്രിയാ-പ്ര. പ്രിയമുള്ളവൾ. ഉ. ഭാര്യ. സ്ത്രീ. ശ. ചിറ്റേലം. ള. വള്ളിമുല്ല. ന. ഞാഴൽ. റ. മല്ലം. വ. മഴമുല്ല.

പ്രിയാമ്പു-മഹുവൃക്ഷം.

പ്രിയാഷ്ഠൻ-വിഷ്ണു.

പ്രിയാളം-ഒരു വൃക്ഷം, മുരിക്ക്. സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഇഷ്ടപ്പെടുന്നത് എന്നുമാവാം. (പാഠം-പിയാളം, പിയാളകം, പ്രിയാളകം).

—:ം:—

പ്രീ

പ്രീണ-വി. പ്ര. സന്തോഷമുള്ള. ഉ. മുള്ള.

പ്രീണനം-സന്തോഷം, തൃപ്തി. തൃപ്തിവരുത്തുക എന്ന ക്രിയ.

'പ്രാണികൾക്കു മനക്കാമ്പിൽ
പ്രീണനങ്ങൾവരുത്തുന്ന'
(ത്രിപുരദഹനം തുള്ളൽ)

പ്രീണസം-ചന്ദനമരം.

പ്രീണിക്കുന്നു-സന്തോഷിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. പ്രീണിപ്പിക്കുന്നു.)

പ്രീത-വി. സന്തോഷമുള്ള.

പ്രീതൻ-സന്തോഷിച്ചവൻ. പ്രീണിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

പ്രീതി-പ്ര. സന്തോഷം, സ്നേഹം. ഉ. കാമുകന്റെ ഭോഗത്തോടെ ഒരു മഹാ സന്തോഷത്തോടെ തിരുവായ്മൊഴി. ഈ ശ്ലോകം

പ്രീതികര-വി. സന്തോഷത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന.

പ്രീതിഭുജാ-അന്നത്തിന്റെ ഭാഗം

പ്രീതിമത്(ത്)-വി. സന്തോഷമുള്ള. (മാൻ, മതി, മൽ).

പ്രീതിവർദ്ധനൻ-വിഷ്ണു.

പ്ലു

പ്ലുഷ്ടം-പ്ര. രണ്ടുമാസം കൂടിയ കാലം, ഋതു. ഉ. ആദിത്യൻ.

പ്ലുഷാ-നീർത്തുള്ളി.

പ്ലുഷ്ട-വി. ചുടപ്പെട്ട, ദഹിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

പ്രേ

പ്രേക്ഷ-പ്ര. ബുദ്ധി. പ്രകൃഷ്ടമായ ഈക്ഷണത്തോടെ (ജ്ഞാനത്തോടെ) കൂടിയത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ആട്ടം, കൂത്ത്. ന. കാഴ്ച. ശ. സ്തംഭംകൊണ്ടുള്ള. ള. വൃക്ഷത്തിന്റെ കൊമ്പ്.

പ്രേക്ഷകൻ-നോട്ടക്കാരൻ, ദീക്ഷിതൻ.

പ്രേക്ഷാവത്തുക്കൾ-ബുദ്ധിമാന്മാർ.

പ്രേക്ഷിതന്മാർ-കാഴ്ചക്കാർ.

പ്രേംഖണം-പ്ര. നായകനും സൂത്രധാരനും മറവില്ലാത്ത ഒരരങ്ങിലുള്ള ഒരു നാടകം. ഉ-ം, ബാലിവധം. ഉ. ഉഴിഞ്ഞാൽ. ന. ഉഴിഞ്ഞാൽ ആട്ടക.

പ്രേംഖാ-പ്ര. ഉഴിഞ്ഞാൽ. അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും പോകുന്നത് എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പര്യായം-ദോള. ഉ. സഞ്ചാരം. ന. നാട്യം. ശ. അലഞ്ഞുനടക്കുക. ള. ഒരുമാതിരി കെട്ടിടം ന കുതിരയുടെ ഒരുമാതിരി നട.

പ്രേംഖിത-വി. പ്ര. ഇളക്കപ്പെട്ട. ഉ. തൂക്കിക്കപ്പെട്ട.

പ്രേത-വി. മരിച്ച.

പ്രേതം-പ്ര. മരിച്ചവരുടെ ജീവൻ, ദേവത. റ. ജീവൻപോയ ദേഹം.

പ്രേതഗൃഹം-ചുടലക്കാട്ട്.

പ്രേതങ്ങടം-തപനാദി നരകങ്ങളിൽ കിടക്കുന്ന പ്രാണികടം. പ്രകഷ്ടേന നരകത്തെ പ്രാപിച്ചവർ എന്നർത്ഥം.

പ്രേതൻ-മരിച്ചവൻ. നല്ലവണ്ണം പോയവൻ എന്നർത്ഥം.

'പ്രേതരായംഖതിമൂഢരായുള്ളവർ'
(രാമായണം)

പ്രേതനാഥൻ(പതി)-അന്തകൻ.

പ്രേതപ്പെട്ടി-ശവം വെക്കുന്ന പെട്ടി.

പ്രേതബാധ-ദേവതാപീഡ.

പ്രേതമഞ്ചം-ശവക്കട്ടിൽ.

പ്രേതരാക്ഷസി-തുളസി.

പ്രേതരാജാവു്-അന്തകൻ.

പ്രേതവനം-ചുടലക്കാട്ട്.

പ്രേതസംസ്കാരം-ശവം ചുടുക.

പ്രേതാധിപൻ-അന്തകൻ.

പ്രേതാലങ്കാരം-ശവത്തെ അലങ്കരിക്കുക.

പ്രേതാലയം-പ്രേതങ്ങളെ മറയ്ക്കുന്ന സ്ഥലം.

പ്രേതശത്രുൻ-അന്തകൻ.

പ്രേത്യ-അ. ക്രി. ജന്മാന്തരത്തിങ്കൽ. ഉ. പരലോകത്തിൽ.

പ്രേമം-സ്നേഹം.

'പ്രേമത്തുലല്ലോനാശ
മെല്ലാക്കും വന്നുകൂടി'
(ഭാരതം)

പ്രേമകലഹം-സ്നേഹംകൊണ്ടുള്ളശണ.

പ്രേമാവു്-ക്രി. അനുരാഗം. ഉ. സ്നേഹം.

സ്ത്രീയ്ക്കു പുരുഷസംബന്ധമായും പുരുഷന്നു സ്ത്രീസംബന്ധമായും ഉണ്ടാകുന്ന അനുരാഗത്തെയാണ് സാധാരണ പ്രേമവു് എന്നു പറയാറുള്ളതു്.

പ്രേയസ്-വി. ഏറ്റവും പ്രിയമുള്ള.

പ്രേയസി-ഭാര്യ.

പ്രേയാൻ-ഏറ്റവും പ്രിയൻ.

'പ്രേയാനാമെൻചിരവിരഹമാം'
(മയൂരസന്ദേശം)

പ്രേരണ-ഉത്സാഹിപ്പിക്കൽ.

പ്രേരണം-ക്രി. പറഞ്ഞയക്കുക. ഉ. വിടുക. ന. ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ ഒരു പ്രവൃത്തി.

പ്രേരിത-വി. അയക്കപ്പെട്ട.

പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന-ഉത്സാഹിപ്പിക്കുന്ന, പ്രവർത്തിക്കുവാൻ പറഞ്ഞുവിടുന്ന, ഉദ്യോഗിപ്പിക്കുന്ന.

പ്രേഷം-ക്രി. പ്രേരിപ്പിക്കുക. ഉ. മടിക്കുക.

പ്രേഷകൻ-ദൂതൻ, പറഞ്ഞയച്ചവൻ.

'പ്രേഷകനായ്തുകമലജനോരവ'
(നളചരിതം കഥകളി)

പ്രേഷകപ്രേഷകൻ-ദൂതന്റെ ദൂതൻ.

പ്രേഷണം-പറഞ്ഞയക്കുക.

പ്രേഷിത-വി. അയക്കപ്പെട്ട.

പ്രേഷ്ഠ-വി. ഏറ്റവും പ്രിയമായ.

പ്രേഷ്യാ-ക്രി. ഭാര്യ. ഉ. കല്യ.

പ്രേഷ്യ-ഭാസി.

പ്രേഷ്യത്വം-ഭാസന്റെ സ്ഥിതി.

പ്രേഷ്യൻ-ഭാസൻ, ഭൃത്യൻ.

പ്രൈ

പ്രൈഷം-ക്രി. പ്രേരിപ്പിക്കുക. ഉ. മടിക്കുക.

പ്രൈഷ്യൻ-ഭാസൻ, ഭൃത്യൻ. പറഞ്ഞയക്കപ്പെട്ടവൻ എന്നർത്ഥം.

പ്രോ

പ്രോക്ത-വി. പറയപ്പെട്ട.

പ്രോക്ഷണം-ക്രി. യാഗത്തിന്നായിക്കൊണ്ടു ചെയ്യുന്ന പശുഹിംസ. പ്രകൃഷ്ടമായ

സേചനത്തോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം. ൨. തളിക്ക ൩. വധം.

പ്രോക്ഷിക്കുന്നു-നനയ്ക്കുന്നു, തളിക്കയും മററും ചെയ്യുന്നു.

പ്രോക്ഷിത-വി. ൧. പ്രോക്ഷിക്കപ്പെട്ട, തളിയ്ക്കപ്പെട്ട. ൨. കൊല്ലപ്പെട്ട.

പ്രോക്ഷിതം-യാഗാർത്ഥം കൊല്ലപ്പെട്ട പശു.

പ്രോച്യമാനൻ-പറയപ്പെടുന്നവൻ.

പ്രോഛ്ഠിതൻ-ഉയർന്നസ്ഥിതിയിലിരിക്കുന്നവൻ.

പ്രോജ്ജ്വലൽ-വി. കത്തിക്കാളുന്ന.

പ്രോത്സാഹനം-ഒരു കാര്യത്തിലേക്ക സഹായംചെയ്തു് ഉത്സാഹിപ്പിക്കുന്ന സ്ഥിതി.

പ്രോത-വി. ഉറപ്പിച്ച, കെട്ടിയ.

പ്രോഥ-വി. ൧. കീർത്തിപ്പെട്ട. ൨. ഉറപ്പിച്ച.

പ്രോഥം-൧. കടിപ്രദേശം. ൨. അശ്വഭൂമണം (വട്ടംതിരിച്ചൽ). ൩. കുതിരയുടെ മുഖം. ൪. ഭയം.

പ്രോഥീ-കുതിര.

പ്രോദ്വാഹം-വിവാഹം.

പ്രോഷ്ഠം-൧. കരുമത്സ്യം. ൨. മീൻ.

പ്രോഷ്ഠപദങ്ങൾ-പൂരുരുട്ടാതിയുടേയും ഉത്രട്ടാതിയുടേയും പേർ.

പ്രോഷ്ഠീ-൧. കരുമത്സ്യം. ൨. പശു

പ്രൌ

പ്രൌഢ-വി. ൧. വളർന്ന. ൨. ധൈര്യമുള്ള, അഹമ്മതിയുള്ള. ൩. വിവാഹം കഴിക്കപ്പെട്ട. ൪. കനത്ത. ൫. കഠിനമായ ൬. ശ്രേഷ്ഠമായ.

പ്രൌഢ-മുപ്പതു വയസ്സിന്നുമേൽ അമ്പതു വയസ്സിന്നു താഴെയുള്ള സ്ത്രീ (എന്നൊരഭിപ്രായം), മദ്ധ്യവയസ്സോടുകൂടിയവൾ

പ്രൌഢത-൧. ധീരത, സാമർത്ഥ്യം. ൨. അഹമ്മതി.

പ്രൌഢവയസ്സ്-യൌവനം തികഞ്ഞ കാലം (൨൦-ന മേൽ ൪൦ വരെയുള്ള വയസ്സ്).

പ്രൌഢി-൧. മോടി. ൨. ധീരത. ൩. സാമർത്ഥ്യം. ൪. അഹമ്മതി. ൫. തർക്കം. ൬. ഗാംഭീര്യം. ൭. ഉയർന്ന അവസ്ഥ. ൮. തികവ്.

പ്രൌണ-വി. ൧. പഠിപ്പുള്ള. ൨. ബുദ്ധിയുള്ള.

പ്രൌഷ്ഠം-൧. കാള. ൨. കരുമത്സ്യം.

പ്രൌഷ്ഠീ-൧. കരുമത്സ്യം. ൨. പശു.

പ്ല

പ്ലക്ഷം-൧. ഇത്തിവൃക്ഷം. ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ഏഴു ദ്വീപുകളിൽ ഒന്നു്. ൩. കല്ലാൽ. ൪. അരയാൽ. ൫. പേരാൽ.

പ്ലക്ഷജാതാ-സരസ്വതീനദി.

പ്ലവ-വി. ചാടുന്ന.

പ്ലവ-അറുപതിൽ മുപ്പത്തഞ്ചാം വർഷം.

പ്ലവം-൧. ചാട്ടം. ൨. ഇളക്കം. ൩. കരങ്ങു്. ൪. പൊങ്ങുതടി. ഗമനശീലം എന്നർത്ഥം. ൫. തവള. ചാടിനടക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൬. കാക്കപ്പനച്ചി. ൭. കഴിമുത്തങ്ങ, പൊങ്ങിക്കിടക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൮. ഒരു പുല്ലു്. ൯. ഇത്തിമരം. ൧൦ ശത്രു. ൧൧. മരക്കലനാവു് എന്ന പക്ഷി. ഗമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൧൨. ഇത്തിയാൽ ൧൩. കാരന്നം. ൧൪. കരങ്ങു്. ൧൫ കുറിയാടു്, ആടു്. ൧൬. മീൻ. ൧൭. നീർക്കക്ക ൧൮ കൈപ്പൻ പടവലം. ൧൯. കുളക്കോഴി, നീർക്കോഴി.

പ്ലവംഗ-അറുപതിൽ നാല്പതാം വൎഷം.

പ്ലവംഗം-൧. കുരങ്ങ്. ൨. മാൻ. ൩. കല്ലാൽ. ൪. തവള.

പ്ലവംഗമം-൧. കുരങ്ങ്. ൨. തവള.

പ്ലവകൻ-൧. ഞാണിന്മേൽ കളിക്കാരൻ. ൨. ഭ്രഷ്ടൻ.

പ്ലവകം-൧. തവള. ൨. കുരങ്ങ്.

പ്ലവഗം-൧. കുരങ്ങ്. ചാടിയോടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. തവള. ൩. സൂൎയ്യന്റെ സാരഥി ൪. ഒരു പക്ഷി. ൫. നെന്മേനിവാക

പ്ലവനം-൧. ചാട്ടം. ൨. ജലത്തിനു മീതേ നീന്തുക. ൩. വെള്ളപ്പൊക്കം. ൪. പറക്കുക. ൫. കളിക്കുക. ൬. കുതിരയുടെ ഒരുവക ഗമനം. ൭. കഴിമുത്തങ്ങ.

പ്ലവനകരന്മാർ-ജലത്തിൽ മുക്കുന്നവർ, നനക്കുന്നവർ.

പ്ലവൻ-൧. ചണ്ഡാലൻ. അങ്ങും ഇങ്ങും നടക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. ചാടുന്നവൻ.

പ്ലവാക-തോണി, പൊങ്ങുതടി.

പ്ലവിക്കുന്നു-൧ ചാടുന്നു. ൨. നീന്തുന്നു. ൩. ഇളകുന്നു.

പ്ലാ

പ്ലാക്കാ-ചക്ക.

പ്ലാക്ഷം-൧. ഇത്തിക്കരു. ൨. അത്തിക്കായ്.

പ്ലാത്തി-കാട്ടുചാമ്പ.

പ്ലാവനം-൧. മജ്ജനം ൨. പ്രവാഹം. ഉ-ം, അമൃതപ്ലാവനം.

'പവനനെജ്ജയിച്ചമൃതപ്ലാവനം'
(ഭാരതം)

പ്ലാവു്-ചക്കയുണ്ടാകുന്ന മരം.

ഇതിന്റെ പച്ചക്കായ് വിഷ്ടംഭം, സന്താപം ഇവയെ ഉണ്ടാക്കും. മലത്തെ പിടിപ്പിക്കും. പഴുത്തകായ് വാതം, പിത്തം, രക്തദോഷം, ക്ഷയം, ക്ഷതം, ചുട്ടുനീറൽ ഇവയ്ക്കു നന്നു്. ദേഹം തടിപ്പിക്കും കൃമിയെ അധികമാക്കും. കരു മലത്തെ പിടിപ്പിക്കും. മൂത്രത്തെ വൎദ്ധിപ്പിക്കും. വരിക്ക, കൂഴ ഇങ്ങനെ പലതരമുണ്ടു്. അഗ്നിമാന്ദ്യം, ഗുല്മം, ശൂലം ഈ രോഗങ്ങൾ ഉള്ളവർ ചക്കയെ വിശേഷിച്ചും വെടിയണം. പഴുത്ത ഇലയുടെ ഞെട്ടി ശ്വാസവികാരത്തിങ്കൽ വിശേഷം. പഴുത്ത ഇലയിട്ടു വെന്തുവെള്ളം ശീലിക്കുന്നതു ത്വശോഷത്തിനു നന്നു്. ഇതിന്റെ കായ് പാലിനോടൊരുമിച്ചു ഭക്ഷിക്കരുതു്. ചക്കപ്പഴം തിന്നുണ്ടാകുന്ന അജീൎണ്ണത്തിങ്കൽ ചുക്കുവെള്ളം കുടിക്കുക. ചുക്കുവെള്ളത്തിൽ ഇന്തുപ്പോ ചവൎക്കാരമോ ചേൎത്തു സേവിക്കുകയുമാം, സം-പനസം. ത-പിലാമരം. ഇം-Bread-fruit tree, Jack tree.

പ്ലാവനകരൻ-ജലത്തിൽ മുക്കുന്നവൻ, നനക്കുന്നവൻ.

പ്ലാശിൻദണ്ഡു്-ചമതക്കോൽ.

പ്ലാശു്-ഒരുവക വൃക്ഷം, ചമത.

കഫം, വാതം, അൎശസ്സു്, കൃമി മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. മുറിവിനെ കൂട്ടിപ്പിടിപ്പിക്കും. സം-പലാശം. ത-പലാചുമരം, പൂരച മരം. ഇം—Downy branch butea.

പ്ലീ

പ്ലീഹ-൧. വയററിന്നകത്തുള്ള ഒരു ഭാഗം ഉദരത്തിന്റെ അകത്തു് ഇടത്തു ഭാഗത്തിങ്കൽ ഇരിക്കുന്ന ഒരു മാംസപിണ്ഡം. ൨. ആ ഭാഗത്തു നിന്നുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം.

പ്ലീഹശത്രു-രക്തമരം.
പ്ലീഹോദരം-ഒരു മീനം.

പ്ല

പ്ലക്ഷി-ക്രി. നീ. ഉ. ഗൃഹത്തിൽ തീപിടിക്കുക. നാ. എണ്ണ.
പ്ലുത-വി. ക്രി. ചാടിയ. ഉ. ഏറിയപ്പെട്ട.
പ്ലുതഗതി-ചാടിച്ചാടിയുള്ള (കതിരയുടെ) ഓട്ടം.
പ്ലുതം-ക്രി. കതിരയുടെ ഒരു ശതിഭേദം. ഉ. മൂന്നുമാത്ര, ഹ്രസ്വം മൂന്നുകൂടിയത്.
പ്ലുതി-ക്രി. ചാട്ടം. ഉ. ജലപ്രവാഹം.
പ്ലുഷ-ചുടുക, ദഹിപ്പിക്കുക.
പ്ലുഷ്ട-വി. ചുടപ്പെട്ട.

—:0:—

പ്ലൊ

പ്ലൊതം-നാട.
പ്ലൊഷം-ചുടുക, ദഹിപ്പിക്കുക, ഒപൊളുക.

പ
ഷ

പ്ഷാരം-ഒരമ്പലവാസിയുടെ വേനം
പ്ഷാരോടി-ഒരമ്പലവാസി.

—:0:—

പ
സ

സ്നാത-വി. ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട.
സ്നാതം-ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട അന്നാദികളുടെ പേർ.
സ്നാനം-ഭക്ഷണം.
സ്നിഹ-വി. ക്രി. ഭംഗിയുള്ള. ഉ. സ്നേഹമുള്ള.

—:0:—

ഫ

ഫ-ഹല്ലുകളിൽ മുപ്പത്തൂരണ്ടാം അക്ഷരം.
ഫക്കൻ-മുടന്തൻ, മുടവൻ
ഫക്കിക-ക്രി. കൈശലം. ഉ. വഞ്ചന.
ഫഞ്ജിക-ക്രി. ചെറുതേക്ക്. രോഗങ്ങളെ ഹനിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. വലിയമന്തി. നാ. ദേവതാളി ൪. ചെങ്കോടിത്തുവ.
ഫടൻ-വഞ്ചകൻ, ശഠൻ.
ഫടാ, ഫടം-ഫണം, പടം, പത്തി. (സ്ഫടത്തുടെ പാഠം.)
ഫണ, ഫണം-പാമ്പിന്റെ പത്തി. ഇതിനെ വിടിത്തിക്കൊണ്ടാണു് സർപ്പം ഇഴഞ്ഞുപോകുന്നതു്; അതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.
ഫണക(ധ)രൻ-പാമ്പു്.
ഫണഭൃത്-ക്രി. പാമ്പു്. ഉ. ഒൻപതു് എന്ന സംഖ്യ.
ഫണവാൻ-ആദിശേഷൻ.

'അറിവാനും പറവാനും
ഫണവാനും കഴിവുണ്ടോ?'
(നളചരിതം കഥകളി)

ഫണാടോപം-വിടിത്തിയ പത്തി.
ഫണാഭരൻ-പാമ്പു്.
ഫണി-ക്രി. സർപ്പം, പാമ്പു്. ഉ. കർപ്പൂരത്തുളസി. നാ. നാഗതാളി. ൪. രാഹു. @ പതഞ്ജലി.
ഫണികേസരം-നാഗകേസരം.
ഫണിഖേലം-കാട്ടുപക്ഷി.
ഫണിതല്പഗൻ-വിഷ്ണു
ഫണിധരൻ-ശിവൻ.
ഫണിപതി-ക്രി. ശേഷൻ. ഉ. വാസുകി. നാ. പതഞ്ജലി.

ഫണിപ്രമാണി-അതിശേഷൻ.

ഫണിപ്രിയൻ-വായു.

ഫണിഫേനം-കടപ്പു്.

ഫണിഭൃക്ക്-മയിൽ

ഫണിമുഖം- തുരങ്കക്കാരൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരായുധം.

ഫണിജ്ജകം-തുളസിതിരി തുളസി, മണികഞ്ജകം, കപ്പൂരതുളസി, സമുദ്രപ്പച്ച. പര്യായം-ഫണിജ്ജകം, ഫണിജ്ജകം.

ഫണിലതാ, ഫണിവല്ലി- വാൽമുളക്.

ഫണിസ്ഥ-വി. പത്തിയിൽ ഇരിക്കുന്ന.

ഫണീന്ദ്രൻ-പ. സർപ്പങ്ങളുടെ രാജാവു്, അനന്തൻ. ഉ. പതഞ്ജലി.

ഫണ്ടാ-വയറു്.

ഫയലാകുന്ന-നന്നുരുപതിയുന്ന. (ഫയലാക്കുന്ന-സ ക്രി. കോടതിയിൽ ഹാജരാക്കുന്ന.)

ഫയൽ-രജിസ്റ്റർ.

ഫരം-പരിച.

ഫരുബകം-വെറ്റിലപ്പെട്ടി.

ഫർഫരീകാ-ചെരിപ്പു്.

ഫലകണ്ടകം-പ്ലാവു്.

ഫലകപാണി-പരിചക്കാരൻ, വാളും പരിചയും ധരിച്ചവൻ. ശത്രുവിന്റെ ആയുധത്തെ തടുക്കുന്നതാകയാൽ ചിലപ്പോൾ അതുകൊണ്ടു പൊട്ടിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഫലകപ്പുര-തക്കോലപ്പുര.

ഫലകം-പ. പരിച. ഉ. എഴുതുന്ന ഒരു അല്പകിൽ കടലാസു്. ന. ഉള്ളം കൈയു്. ര. പലക. ഫലകത്തിന്റെ രൂപമായിരിക്കണം പലക. ഇ. നെറ്റിയുടെ അസ്ഥി. ന. അരയുടെ പിൻഭാഗം, ചന്തി. ഒ. നാകപ്പൂവു്.

ഫലകയന്ത്രം-മൈസൂരാപ്പൻ കണ്ടുപിടിച്ച ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസംബന്ധമായ ഒരു യന്ത്രം.

ഫലകി-ചന്ദനമരം.

ഫലകിഫലം-നീർനെല്ലി.

ഫലകേസരം-നാളികേരവൃക്ഷം.

ഫലത്രയം, ഫലത്രികം-കടുക്ക, നെല്ലിക്ക, താന്നിക്ക ഇവ മൂന്നും (ത്രിഫല).

ഫലദം-വി. ഫലം നൽകുന്ന.

ഫലദം-വൃക്ഷം.

ഫലദ്രുമം-പ്ലാവു്.

ഫലപരിണതി, ഫലപാകം-പ. കായു് മുതലായതു പഴുക്കുക. ഉ. ഫലത്തിന്റെ പുത്തി.

ഫലപാകാന്തം-കാ മൂക്കുമ്പോൾ നശിക്കുന്നവ, നെല്ലു്, ചാമ മുതലായവ, ഓക്കുഡി.

ഫലപൂരം-വള്ളിനാരകം, മാതളനാരകം

ഫലപ്രദം-വി. ഫലം നൽകുന്ന.

ഫലപ്രാപ്തി-ഫലത്തിനെ ലഭിക്കുക, കായ്ഗ്രഹണം.

ഫലപ്രിയാ-തൊഴൽ.

ഫലഭോക്-ഫലത്തെ അനുഭവിക്കുന്നവൻ.

ഫലഭോഗം-ആദായത്തിലുള്ള ഓഹരി.

ഫലഭൂമി-താൻ ചെയ്ത കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലം അനുഭവിപ്പാനുള്ള സ്ഥലം (സ്വർഗ്ഗം അല്പകിൽ നരകം).

ഫലഭോഗം-ഫലം അനുഭവിക്കൽ.

ഫലമൂലങ്ങൾ-കാകളും കിഴങ്ങുകളും.

ഫലമൂലാശി-വി. കാകളും കിഴങ്ങുകളും ഭക്ഷിക്കുന്ന.

ഫലം-പ. കായു്. ഉ. സംഖ്യ. ന. പുണ്യം. ര. ലാഭം ഫലിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ഇ. പരിച. ശത്രുവിന്റെ ആയുധത്തെ

തടുക്കുന്നതാകയാൽ ചിലപ്പോൾ അതു കൊണ്ടു പൊട്ടിച്ചിതറുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ന്യ. വാളിന്റെ മൂർച്ച. ൭. ഒരു മരുന്ന്. വൃ. ജാതിക്കാ ൻ ത്രിഫ ല. ൧൦. കൊഴുവ്. ഉഴുതുന്നതു് എന്ന ർത്ഥം. ൧൧. തക്കോലം. ൧൨. കടകപ്പാ ല. ൧൩. മലങ്കാര.

ഫലയോഗം-കാര്യസിദ്ധി.

ഫലവത്ത്, ഫലവൽ-വി. ഫലമുള്ള, കായുള്ള.

ഫലവാൻ-കാച്ചുനിൽക്കുന്ന മരം.

ഫലവിക്രയി-കായ്കൾ വില്ക്കുന്നവൻ.

ഫലശാഡവം-മാതളനാരകം.

ഫലശാലി-വി. കായുള്ള.

ഫലശൈശിരം-ഇലന്തമരം.

ഫലശ്രുതി-ഈശ്വരകഥകളുംമററും പറഞ്ഞാൽ അതിന്റെ മഹത്വത്തെക്കുറിച്ചു പിന്നീടും പറയുന്ന ശ്ലോകം.

ഫലശ്രേഷ്ഠം-മാവ്.

ഫലസമ്പത്തു്-൧. ഫലങ്ങളുടെ ആധിക്യം. ൨. വിജയം.

ഫലസം(ശം)-പ്ലാവ്.

ഫലസിദ്ധി-ഫലപ്രാപ്തി.

ഫലഹാരം-പലകാരം. (ഫലഹാരമാണ് പലകാരമായതു്.)

ഫലഹാരി-കാളി, ദുർഗ്ഗാ.

ഫലഹി-പൂള, ഇലവം.

ഫലഹീന-വി. ഫലമില്ലാത്ത, നിഷ്ഫലമായ.

ഫലാഢ്യ-വി. ധാരാളം കായുള്ള.

ഫലാഢ്യാ-ഒരുതരം വാഴ.

ഫലാദനം-കിളി.

ഫലാദ്ധ്യക്ഷം-ഒരു വൃക്ഷം, പഴമുൺ പാല.

ഫലാനുമേയ. വി. ഫലംകൊണ്ടു ഊഹിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

ഫലാന്തം-മുള, ഇല്ലി.

ഫലാപേക്ഷ-ഫലത്തെ കാത്തിരിക്കുക.

ഫലാപേത-വി. നിഷ്ഫലമായ.

ഫലാഫലം-ജയവും തോൽവിയും.

ഫലാമ്ലം-പുളിമരം.

ഫലാശനം-കിളി.

ഫലാശി-വി. ഫലത്തെമാത്രം ഭക്ഷിക്കുന്ന.

ഫലാസ്ഥി-തെങ്ങ്.

ഫലാഹാര-കാകളെ ഭക്ഷിക്കുക.

ഫലി-(നകാരാന്തം) വി. കായുള്ള.

ഫലി-ഒരുമാതിരി മത്സ്യം, പലകമീൻ. ൨. ഞാഴൽ, ൩. കാച്ചുനിൽക്കുന്ന മരം.

ഫലിക്കുന്നു-൧. കായ്ക്കുന്നു. ൨. കാര്യം സാധിക്കുന്നു. ൩. സാദ്ധ്യമാകുന്നു.

ഫലിത-വി. ഫലമുള്ള, കായ്ച്ച.

ഫലിതക്കാരൻ-ചിരിക്കത്തക്ക വാക്കു പറയുന്നവൻ.

ഫലിതാ-തീണ്ടാർന്ന സ്ത്രീ.

ഫലിതാർത്ഥം-ഫലത്തോടു കൂടിയ അർത്ഥം.

ഫലിതം-൧. കളിവാക്ക്, നേരമ്പോക്ക്. ൨. ഒരു വൃക്ഷം. ൩. ഫലമുള്ളതു്.

ഫലിനം-൧. പ്ലാവ്. ൨. കാച്ചുനിൽക്കുന്ന മരം. ൩. ഫലമുള്ളവസ്തു.

ഫലിനീ-൧. ഞാഴൽ. ൨. കപ്പമഞ്ഞൾ.

ഫലീകരണം-ചേററൽ, തൂററൽ.

ഫലേഗ്രഹി-വി. കായ്ക്കുന്ന.

ഫലേഗ്രഹി-യഥാകാലം കായ്ക്കുന്ന വൃക്ഷലതാദികളുടെ പേർ.

ഫലേരുഹ-പൂപ്പാതിരിവൃക്ഷം. മുളകളോടുകൂടിയ കായുള്ള എന്നർത്ഥം.

ഫലോദയം-൧. ലാഭം. ൨. സ്വർഗ്ഗം. ൩. ആനന്ദം.

ഫാലോൽപ്രേക്ഷാ- ഉൽപ്രേക്ഷാലങ്കാരത്തിന്റെ ഒരു ഇനം.

ഫാല്യം-പുഷ്പം.

ഫാല്ഗു-വി. പ്ര. നിസ്സാരമായുള്ള. ര. മനോഹരമായ.

ഫാല്ഗുന-പ്ര. കാട്ടത്തി. നിസ്സാരമായ ഫലമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ര. പേയത്തി. ന. അസത്യവാക്ക്. ര. വസന്തം. ങ. ഗയയിലെ ഒരു നദിയുടെ പേർ.

ഫാല്ഗുന-വി. രചമന്ന, പാടലമായ.

ഫാല്ഗുനൻ-പ്ര. അർജ്ജുനൻ. ഫാല്ഗുന മാസത്തിൽ ഫാല്ഗുനി (ഉത്രം) നക്ഷത്രത്തിൽ ജനിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം. ര. ഇന്ദ്രൻ.

ഫാല്ഗുനി-ഉത്രം നക്ഷത്രം.

ഫാല്ഗുനീഭവൻ - വ്യാഴം, ബൃഹസ്പതി.

ഫാല്ഗുമൂലം-ചുഴലിവേർ.

ഫാല്ഗുവാടികാ-കാടത്തി.

ഫാസലി-പ്ര. അറബിക വർഷം. ര. കൊയ്ത്തുസമയം.

ഫാ

ഫാട്-അ. സംബോധനാർത്ഥകം.

ഫാടകി-ചീനക്കാരം.

ഫാണി-ചക്കരപ്പാവു്, പാനി.

ഫാണിതം-മുറിയൻ ശർക്കര, നിർക്കണ്ടിശർക്കര. അയഞ്ഞതു് എന്നർത്ഥം. (കർക്കണ്ടം എന്നും പറയുന്നു).

ഫാണ്ട-വി. ഒരുങ്ങിയ.

ഫാണ്ടം-അന്നവെച്ചകഷായം. ഏഴേപ്പത്തിൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട കഷായം. ദ്രവത്വപ്രമാകയാൽ ഒലിച്ചുപോകുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഫാണ്ഡം-വയറ്.

ഫാല-വി. ഫലത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ, പഞ്ഞികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ.

ഫാലകൃഷ്ട-വി. ഉഴുത, കിളച്ച.

ഫാലകൃഷ്ടം-ഉഴുതവയൽ.

ഫാലഖേലാ-കാടപ്പക്ഷി.

ഫാലൻ-പ്ര. ബലരാമൻ. ര. ശിവൻ.

ഫാലം-പ്ര. രനറി. ര. കൊഴുവ്. ന. ഉഴുതവയൽ. ര മാതളനാരകം.

ഫാലഭൃത്തൻ ബലരാമൻ.

ഫാലലോചനൻ-ശിവൻ.

ഫാലാഹത-വി. ഉഴുത, കിളച്ച.

ഫാല്ഗുനം, ഫാൽഗുനികം-മീനമാസം. സുഖത്തെ ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഫാല്ഗുനാനുജം-പ്ര. ചൈത്രമാസം. ര. വസന്തകാലം.

ഫാല്ഗുനാനുജൻ-പ്ര. നകുലൻ. ര. സഹദേവൻ.

ഫാല്ഗുനി-പ്ര. ഫാല്ഗുനിമാസത്തിൽ വെളുത്തവാവു്. ര. മീനമാസം.

ഫി

ഫിരംഗ-യൂറോപ്പ്.

ഫിരംഗി-യൂറോപ്യൻ.

ഫു

ഫു-അ. ഒരു ശകാരം, നിന്ദ്യവാക്ക്.

ഫുകം-പക്ഷി.

ഫുടം-പിരിഞ്ഞചത്തി.

ഫുഫ്ഫുസം-ശ്വാസകോശം. (വളരെ ചെറിയ അനേകം കോടി അറകളാൽകൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടതാണ്. മനുഷ്യരിലുള്ള

അസ്ഥിക്കൂട്ടിനകത്തു രക്താശയത്തിന്റെ ഇടത്തും വലത്തും ഇരിക്കുന്ന രണ്ട് സഞ്ചികളാകുന്നു. ദുഷിച്ച രക്തം ശുദ്ധി ചെയ്യുന്നത് ഇവിടെവച്ചാണ്.)

ഫുല്ല-വി. വികസിച്ച, വിടിന്ന.

ഫുല്ലനയനം-ഒരുതരം മാൻ.

ഫുല്ലം-ഫ. വിടിന്ന പൂത്തുനിൽക്കുന്ന മരം. ഉ. വിരിഞ്ഞത്. വിസ്താരത്തെ പ്രാപിച്ചത് എന്നർത്ഥം.

ഫുല്ലരീകം-ഫ. സർപ്പം. ഉ. പ്രദേശം.

ഫൂ

ഫൂൽകരം-അഗ്നി.

ഫൂൽകാരം-ഊത്ത്, ചീററൽ. ഫൂ എന്ന ശബ്ദം.

ഫേ

ഫേണാശനി-ഇന്ദ്രൻ.

ഫേനഗിരി-സിന്ധുനദിക്കടുത്തുള്ള ഒരു പർവ്വതം.

ഫേനം-നുര, പത, കടൽനാക്ക്. വർദ്ധിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഫേനല-വി. നുരയുള്ള.

ഫേനവാഹി-അരിക്കുവാനുള്ള വസ്ത്രം.

ഫേനാഗ്രം-നീർക്കുമള.

ഫേനില-വി. പതയുള്ള.

ഫേനിലം-ഫ. പുളിഞ്ചി, ഉറുഞ്ചിമരം. നുരയുള്ളത്, അരച്ചാൽ പതയുന്നത്. ഉ. ഇലന്തക്കുരുവ്. നുരയുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

ഇതു 'ശീതഫേന'മെന്നു മലയാളികളും 'പുവ്വത്തി' എന്നു തമിഴരും പറയപ്പെടുന്ന മരമാണ്.

ഫേരം, ഫേരണ്ഡം-കുറുക്കൻ.

ഫേരവ-വി. ഉപായമുള്ള.

ഫേരവം-ഫ. കുറുക്കൻ.

'കീരവാണിഭൈരവാണി-സാരവ
ഫേരവാണിഘോരകാനനാനി'
(നളചരിതം കഥകളി)

ഉ. കള്ളൻ.

ഫേരു-കുറുക്കൻ.

ഫേല, ഫേലി-ഉച്ഛിഷ്ടം, ഉണ്ടുശേഷിച്ചത്. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടത് എന്നർത്ഥം. മറെറാരുപര്യായം-ഭുക്തസമുജ്ഝിതം.

ഫേലകം-ഉച്ഛിഷ്ടം, എച്ചിൽ.

ഫൌ

ഫൌസ്സദാരി, ഫൌജദാരി-ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ കുററത്തെ സംബന്ധിച്ച മേൽനോട്ടക്കാരൻ. (വി). കുററസംബന്ധമായുള്ള.

ബ

ബ-ഹല്ലുകളിൽ ഇരുപത്തുമൂന്നാം അക്ഷരം.

ബം-ഫ. കടൽ. ഉ. ജലം.

ബകൻ-ഫ. ഒരു രാക്ഷസൻ.

ഇവനെ ഏകചക്രയിൽ വച്ചു ഭീമൻ വധിച്ചു.

ജടാവല്ക്കലധാരികളായി പാണ്ഡവർ ഏകചക്ര എന്നു പേരായ ഗ്രാമത്തിൽ ചെന്നു. പുത്രനും ഭാര്യയും പുത്രഭാര്യയും കൂടി ദുഃഖിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു വിപ്രന്റെ ഗൃഹത്തെ കുന്തി പ്രവേശിച്ച് ദുഃഖകാരണം ചോദിച്ചു. ബകൻ എന്ന പ്രസിദ്ധനായ ഒരു രാക്ഷസൻ

ഉണ്ടെന്നും അവന്ന് ആഹാരം കൊണ്ടു പോയി കൊടുപ്പാനുള്ളതു് ഇന്നു തന്റെ ഗൃഹത്തിലെ മുറയാണെന്നും താൻ പോയാലും പുത്രൻ പോയാലും വലുതായ സങ്കടത്തിന് ഇടയുണ്ടെന്നും എന്താണു വേണ്ടതെന്ന് വിചാരിച്ചു ഖേദിക്കയാണെന്നും ബ്രാഹ്മണൻ പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ട് തനിക്ക് അഞ്ചുപുത്രന്മാരുള്ളവരിൽ ഒരാളെ അയച്ചുകൊള്ളാമെന്നു കുന്തി സമ്മതിച്ച് ഭീമനെ ക്രമപ്രകാരം അയച്ചു. ഭീമൻ ചെന്ന് ബകനെ നിഗ്രഹിച്ചു.—(ഭാരതം സംഭവപർവ്വം നോക്കുക).

ഉ. കൃഷ്ണൻ കൊന്ന ഒരസുരൻ. (ഭാഗവതം ദശമസ്കന്ധം നോക്കുക). ന. കബേരൻ. ൪. കള്ളത്തരക്കാരൻ.

ബകനിഷൂദനൻ-ഉ. ഭീമൻ. ഉ. കൃഷ്ണൻ.

ബകപഞ്ചകം- കാർത്തികമാസത്തിലെ ശുക്ലപക്ഷത്തിലെ ഒടുവിലത്തെ അഞ്ചു ദിവസം.

ബകം-ഉ. ഒരു പക്ഷി, കൊക്ക്. കള്ളത്തരക്കാരൻ എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പർയ്യായം=കഹ്വം. ഉ. കൊക്കുമന്താരം

ബകരുകാ-ഉ. കൊക്കിൾകുഞ്ഞു്. ഉ. കാററുകൊണ്ടു ചാഞ്ഞ മരക്കൊമ്പു്.

ബകവൈരി-ഉ. ഭീമൻ. ഉ. കൃഷ്ണൻ.

ബകവ്രതം-കപടഭക്തി, കപടനാട്യം.

ബകവ്രതചരൻ-കപടനാട്യക്കാരൻ.

'അധോദൃഷ്ടിന്നൈകൃതികഃ
സ്വാർത്ഥസാധനതൽപരഃ
ശഠോമിഥ്യാവിനീതശ്ച
ബകവ്രതചരോദ്വിജഃ'

(മനുസ്മൃതി)

ബകാരം-'ബ' എന്ന അക്ഷരം.

ബഷ്കയ(യി)ണി-വളരെ പെററപശു

ബകുര-വി. ഭയങ്കരമായ.

ബകുരം-ഇടിവാൾ, മോഘമൂർത്തി.

ബകുളം, ബകുലം-ഇലഞ്ഞിവൃക്ഷം.

ബകുളാവലിക-മാളവികയുടെ സഖി.

ബക്കുളം=ഇലഞ്ഞിമരം.

ബകോടം-കൊക്ക്.

ബങ്കളാവു്-യൂറോപ്യൻ ഭവനം, യൂറോപ്യന്റെ ഭവനംപോലെയുള്ള ഭവനം. (Bangalow).

ബങ്കളൂർ, വെങ്കളൂർ - ഒരു ദേശം. (Bangalore).

ബജാർ-അങ്ങാടിത്തെരുവു്, വലിയ കച്ചവടസ്ഥലം. (പെർഷ്യൻഭാഷ). (ബജാരി, ഭജാർ.)

ബട്ടുകരണം-ഉപനയനം, യജ്ഞോപവീതധാരണം.

ബടോദാ-ഒരു രാജ്യം (ബറോഡാ).

ബഡവ-ഉ. പെൺകുതിര. സാമർത്ഥ്യമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. അശ്വിനി. ന. ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീ.

ബഡവം-കുതിര.

ബഡവാഗ്നി, ബഡവാനലൻ-സമുദ്രാഗ്നി, ഭൂഗോളത്തിന്റെ തെക്കേ മുനയിൽ സമുദ്രത്തിൽ ചുററിയിരിക്കുന്ന ഒരഗ്നി. ബഡവാഗ്നിയിങ്കലുള്ള അനലൻ (അഗ്നി) എന്നർത്ഥം. ബഡവാഗ്നി സമുദ്രത്തിലുള്ള ഒരു പെൺകുതിരയുടെ മുഖത്താകുന്നു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്.

ബഡവാഗ്നി എന്ന് ഒരഗ്നി സമുദ്രത്തിന്റെ അടിയിൽ ഉണ്ടെന്നും അതു വററിച്ചുകളയുന്നതുകൊണ്ടാണ് നദികൾ വഴിയായും മററും വളരെ ജലം സമുദ്രത്തിൽ സർവ്വദാ വീഴുന്നുണ്ടെങ്കിലും അതിനു ഏററം വരാത്തതെന്നുമാണ് ഐതിഹ്യം.

ബഡവാമുഖാഗ്നി-സമുദ്രാഗ്നി.

ബഡായി-ആത്മപ്രശംസ, അതിശയോക്തി, ഇല്ലാത്ത കാര്യം കെട്ടിച്ചമച്ചു പറയുക.

ബഡിശം-ചൂണ്ടൽ. ബലികളെ (വലിയ മത്സ്യങ്ങളെ) പിടിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. [പാഠങ്ങൾ — ബളിശം, ബഡിശം, ബഡിശി, ബളിശം, ബളിശി]

ബണിഗ്വഹം-ഒട്ടകം.

ബണ്ടർ-തുളുദേശത്തെ നായർ.

ബത-അ. ഇതിനെ ആമന്ത്രണത്തിലും, വേദത്തിലും, സന്തോഷത്തിലും, അനുക്രോശത്തിലും, വിസ്മയത്തിലും പ്രയോഗിക്കാം.

ബദരപാചനം -ഒരു പുണ്യതീർത്ഥത്തിന്റെ പേർ.

ബദരം-ഹ. ഇലന്ത. ഉ. ഇലന്തക്കുരുവ്. ന. പഞ്ഞിക്കുരുവ്.

ബദരാ-ഹ. പരുത്തി. ഉറപ്പുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ഉ. നിലപ്പന, പന്നിക്കിഴങ്ങ്. ന. അരത്ത. ർ. മുതക്ക്. ഒ. വിഷ്ണുക്രാന്തി.

ബദരി-ഹ. ഇലന്ത. ഉറപ്പുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ഉ. പഞ്ഞി. ന. ബ്രഹ്മി.

ബദരികാ-ഇലന്തം. ഉ. ഇലന്തക്കുരുവ്.

ബദരികാശ്രമം-ഹിമാലയത്തിൽ ഗംഗയുടെ ഉത്ഭവത്തിനു സമീപമുള്ള ഒരു വിഷ്ണുക്ഷേത്രം. നരനാരായണന്മാരുടെ ആശ്രമം. (ബദരീനാഥം നോക്കുക.)

ബദരീനാഥം, ബദര്യാശ്രമം - ഒരു പുണ്യക്ഷേത്രം.

"ഇതു ഹിമവാന്റെ ഒരു കൊടുമുടിയാണ്. 23210 അടി ഉയരമുണ്ട്. റെയിൽവഴി പോകുന്നതായാൽ ഉത്തരദേശികൾക്കു ഹരിദ്വാരമാണ് അടുത്ത സ്റ്റേഷൻ. ദാക്ഷിണ്യാത്യന്മാർക്കു 'കാത്തഗോട്' സ്റ്റേഷനുമാണ്. അവിടെനിന്നു മുകളിലേയ്ക്കു ഒന്നുകിലോ എടുത്തുകൊണ്ടു പോകണം, അല്ലെങ്കിൽ നടന്നുപോകണം. ബദരീനാഥ ക്ഷേത്രത്തിൽ; വിഷ്ണുവാണു മൂർത്തി. ബിംബം നദിയുടെ അടിയിൽ നിന്നും എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു സാക്ഷാൽ പരമശിവൻ തന്നെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. ക്ഷേത്രത്തിന്റെ അടുത്തു താഴത്തു ഒരു കുളമുണ്ട്. അതിലേയ്ക്കു എല്ലാ കാലത്തും ഒരു വ്യാളമുഖത്തിൽനിന്നു ചുട്ടവെള്ളം ഒലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ഇവിടത്തെ ശാന്തിക്കാറനു 'റാവാൻ' എന്നാണു പറയുക. ഇവിടെ സത്രങ്ങൾ അനേകമുണ്ട്. ശങ്കരാചാര്യർ ഇവിടെ ഇരുന്നതായി ഐതിഹ്യം കാണുന്നു."

ബദരീവാസാ-ദുർഗ്ഗാ.

ബദൽ-പകരംചെയ്തത്, മറുപടി. (അറബിഭാഷ. ബതൽ എന്നുമുണ്ട്).

ബദാം-ഒരുവക വൃക്ഷം.

ബദ്ധ-വി. ഹ. കെട്ടപ്പെട്ട. ഉ. അമർത്തപ്പെട്ട. ന. പദാരംഭത്തിൽ ചേർന്നു വരുമ്പോൾ "പിൻ പദാർത്ഥത്തോടു കൂടിയ" എന്നർത്ഥം വരുത്തുന്നു ഉ-ം. ബദ്ധകൌതുകം (കൌതുകത്തോടുകൂടി).

ബദ്ധകക്ഷൻ - കച്ചകെട്ടിയവൻ, ഒരുങ്ങിയവൻ.

ബദ്ധജിഹ്വ-വി. മൌനം കൈക്കൊണ്ട

ബദ്ധദൃഷ്ടി-വി. ദൃഷ്ടിയുറപ്പിച്ച.

ബദ്ധപ്പാട്-വേഗം, ധൃതി, ജോലി, അടിയന്ത്രം.

ബദ്ധപ്പെടുന്നു - തിടുക്കപ്പെടുന്നു. (സ. ക്രി.—ബദ്ധപ്പെടുത്തുന്നു).

ബദ്ധപ്രതിജ്ഞൻ-പ്രതിജ്ഞചെയ്തവൻ

ബദ്ധഭാവൻ-മനസ്സു ചാഞ്ഞവൻ.

ബദ്ധമതി-തീർച്ചപ്പെടുത്തിയവൻ.

ബദ്ധമുഷ്ടി-ഹ. കൈചുരുട്ടിപ്പിടിച്ചവൻ. ഉ. പിശുക്കൻ.

ബദ്ധമൂല-വി. അടിയുറച്ച.

ബദ്ധരസാലം-തേൻമാവ്.

ബദ്ധരാഗ-വി. അനുരാഗമുള്ള.

ബദ്ധവൈരം-വലിയ നീരസം.

ബദ്ധശ്രദ്ധ-വി. ശ്രദ്ധയോടുകൂടിയ.

ബദ്ധസന്ദേഹം - സംശയത്തോടുകൂടും വണ്ണം.

ബദ്ധാഞ്ജലി-വി. കൈകൂപ്പിയ.

ബദ്ധാദരം-ആദരവോടുകൂടുംവണ്ണം.

ബദ്ധാമോദം - സന്തോഷത്തോടുകൂടും വണ്ണം.

ബദ്ധാവലേപ വി. അഹങ്കാരത്തോടു കൂടിയ.

ബദ്ധോദരം, ബദ്ധഗുദം-ഒരു ഉദര രോഗം.

കല്ലോ മററോ വയററിനകത്തു ചെന്നാലുണ്ടാകും. മലം പണിപ്പെട്ടുപോകും.

ബദ്ധോദ്യമ - വി. ഉത്സാഹത്തോടുകൂടിയ.

ബധിര-വി. ചെവികേൾക്കാത്ത.

ബധിരം-പൂതണക്കപ്പുല്ല്.

ബധിരൻ-ചെവികേൾപ്പാൻ കഴിയാത്തവൻ; ചെകിടൻ. ശ്രവണശക്തി ബന്ധിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

ബധിരിമാവ്-ബധിരന്റെ അവസ്ഥ; ചെവി കേൾക്കായ്ക.

ബൻ-വരുണൻ.

ബന്തർ-തുറമുഖം.

ബന്തോവസ്സ്, ബന്തോവസ്തു -സൂക്ഷിപ്പ്. (പെർഷ്യൻ ഭാഷ).

ബന്ദി-ഹ അടിമ. ൨. തടവുപുള്ളി, തടവുകാരൻ.

ബന്ദീകരിക്ക-ബന്ധിക്ക.

ബന്ധം-ഹ. കെട്ട്, കെട്ടുപാട്, ചേർച്ച. ൨. കാരണം. ൩. ഭവനത്തിന്റെ മേൽപുരയിൽ ഉള്ള ഒരു പണി. ൪. തടവ്. ൫. ദേഹദേഹികളുടെ ചേർച്ച, സംസാരബന്ധം. ൬. ശരീരം.

ബന്ധകം-ഹ. കൈമാററം. ൨. കെട്ട്. ൩. തടവ്. ൪. ഏർപ്പാട്. ൫. അടിമ. ൬. പണയപ്പാട്. ൭. കെട്ടുകുററി. ൮. വ്യസനം.

ബന്ധകീ-ഹ. വേശ്യാസ്ത്രീ, അസതി, കുലട, വ്യഭിചാരിണി. മനസ്സിനെ അന്യനിൽ ചേർക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

'ജല്പന്തി സാർദ്ധമന്യേന
പശ്യന്ത്യന്യം സ വിഭ്രമാഃ
ഹൃദയേ ചിന്തയന്തന്യം
ന സ്ത്രീണാമേകതോ രതിഃ'

ഭാഷ.—

'ഒരുത്തനോടായുരചെയ്തിടും മ-
റെറാരുത്തനേ വിഭ്രമമാർന്നനോക്കും
തരത്തിൽമററന്യനെയോർത്തിടുംസ്ത്രീ-
ജനത്തിനിഷ്ടൻപുനരേവനോർത്താൽ'.

൨. പിടിയാന.

ബന്ധതന്ത്രം-ചതുരംഗബലം.

ബന്ധത്രയം-യോഗികൾക്കു സിദ്ധാസനത്തിൽനിന്നുവശമാകുന്നതും ആക്കേണ്ടതുമായ മൂന്നു ബന്ധങ്ങൾ-ഉഡ്യാനബന്ധം, ജാലന്ധരബന്ധം, മൂലബന്ധം.

ബന്ധനകുടീരം-കാരാഗൃഹം.

ബന്ധനഗൃഹം-ജെയിൽ.

ബന്ധനം-ഹ. കെട്ട്. ൨. പശുക്കയറ്. ൩. വധം. ൪. കെട്ടുന്നതിനുള്ള വസ്തു, ചങ്ങലയും മററും ൫. തടവിലിടുക.

ബന്ധനഗ്രന്ഥി-കന്നുകാലികളെ കെട്ടാനുള്ള കയറ്.

ബന്ധനപാലകൻ -ജയിൽ കാവൽക്കാരൻ.

ബന്ധനസ്ഥൻ - തടവുകാരൻ, ജയിൽ പുള്ളി.

ബന്ധനസ്ഥാനം-തൊഴുത്ത്.

ബന്ധനാലയം-കാരാഗൃഹം.

ബന്ധപാരുഷ്യം – വാക്യരചനയിലെ കാഠിന്യം.

ബന്ധമോക്ഷങ്ങൾ – ബന്ധവും, മോക്ഷവും (സംസാരബന്ധവും അതിൽനിന്നുള്ള മോചനവും.)

ബന്ധമോചനം–കെട്ടിൽനിന്നു വിടുക, അഴിച്ചു വിടുക.

ബന്ധസ്ഥിതം–ആനയെ കെട്ടുന്ന കുറ്റി.

ബന്ധിക്കുന്നു–ക്രി. കെട്ടുന്നു. ഉ. തടവിലാക്കുന്നു. (ബന്ധിപ്പിക്കുന്നു—കാ. ക്രി.)

ബന്ധിത–വി. കെട്ടപ്പെട്ടത്.

ബന്ധിത്രൻ–കാമദേവൻ.

ബന്ധുത്രം–തോലുകൊണ്ടുള്ള വിശറി.

ബന്ധു–പ്ര. ചാർച്ചക്കാരൻ. ഉ. സ്നേഹിതൻ. ന. സജാതിക്കാരൻ. ദ. ചങ്ങാതിയുമാറാം. ഇ. ശത്രുരാജ്യത്തിനു അപ്പുറമുള്ള രാജാവ്.

ബന്ധുജനങ്ങൾ–സഗോത്രൻ, ബാന്ധവൻ, ജ്ഞാതി, സ്വജനം.

ബന്ധുകൃത്യം–സംബന്ധമുറ.

ബന്ധുക്കാരൻ–ചാർച്ചക്കാരൻ.

ബന്ധുകെട്ട് – ബന്ധുത്വം കൊണ്ടുള്ള ബന്ധം.

ബന്ധുചതുഷ്ടയം – സഞ്ചാരത്തിൽ വിദ്യ, ഗൃഹത്തിൽ ഭാര്യ, രോഗാവസ്ഥയിൽ ശുശ്രൂഷ, മരിച്ചവനു സുകൃതം ഇവ ദ–ം.

ബന്ധുജീവകം–ഉച്ചമലരി, ജലമാകുന്ന ബന്ധുവിനോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം.

ബന്ധുത, ബന്ധുത്വം–ബന്ധുവിന്റെ അവസ്ഥ.

ബന്ധുതാ–ബന്ധുക്കളുടെ കൂട്ടം.

ബന്ധുദത്ത–വി. ബന്ധുക്കളാൽ കൊടുക്കപ്പെട്ട.

ബന്ധുധനം–സ്ത്രീധനം.

ബന്ധുദാ–കൂടപ്പിറന്നവൾ സ്ത്രീ.

ബന്ധുഭാവം–ബന്ധുത്വം.

ബന്ധുമൽ–വി. ബന്ധുക്കളോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന.

ബന്ധുര–വി. പ്ര. ചന്തമുള്ള, മനോഹരമായ. ഉ. താണും ഉയർന്നുമുള്ള. ന. വളഞ്ഞ, കനിഞ്ഞ, കുറഞ്ഞൊന്നു താണ. ദ. ചെവികേൾക്കാത്ത. ഇ. ഉപദ്രവമുള്ള. ന. ഉയർന്ന. (നാമം=ബന്ധുരത, ബന്ധുരത്വം).

ബന്ധുര എന്ന പദം ഇപ്പോഴത്തെ അർത്ഥത്തിൽ തന്നെ വേദത്തിലും പ്രയോഗിച്ചു കാണുന്നു എന്നും ബന്ധ+ഉരച്=ബന്ധുര. നന്നായി കെട്ടപ്പെട്ടതു് (പണിതിട്ടുള്ളതു്) എന്നും നന്നായി പണിതതു സുന്ദരമായിരിക്കുമെന്നും പറഞ്ഞു കാണുന്നു.

ബന്ധുരം–പ്ര. മനോഹരം. ഉ, ഒരു പൂവു്. ന. ഒരു കിരീടം. ദ. പാത്തു. ഇ. വളഞ്ഞതു്. ഉയർന്നു കുറഞ്ഞൊന്നു താണതു്, കിഴക്കുംതൂക്കിലുള്ളതു്.

ബന്ധുരാ–കൂലട.

ബന്ധുലൻ–വ്യഭിചാരിണിയുടെ പുത്രൻ. (ബന്ധുലൻ എന്നും കാണുന്നു). തന്നെ നിന്ദിക്കാതെയിരിപ്പാനായിട്ടു് എല്ലാവരേയും ബന്ധുക്കളാക്കി സ്വീകരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. വിഴാൽ. ന. എള്ളിൻ പിണ്ണാക്കു്. ദ. അരയന്നം. ഇ. കൊക്കു്. ന ഇടവകം.

ബന്ധുലം–വി. പ്ര. വളഞ്ഞ. ഉ. മോഹനമായ.

ബന്ധുവത്സല–വി. ബന്ധുക്കളിൽ സ്നേഹമുള്ള.

ബന്ധുശത്രു –ബന്ധുവെന്നുള്ള നാട്യത്തിലിരുന്നുംകൊണ്ടു വിരോധം പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ. ബന്ധുശത്രുക്കൾ=ബന്ധുക്കളും ശത്രുക്കളും (എന്ന അർത്ഥവും വരും)

ബന്ധൂകം–ഹ. ഉച്ചമലരിപ്പൂവ്. മനസ്സിനെ ബന്ധിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. വേങ്ങ.

ബന്ധൂര–വി. ഹ. സമമല്ലാത്ത. ൨. വളഞ്ഞ. ൩. ചന്തമുള്ള.

ബന്ധൂരം–ദ്വാരം.

ബന്ധൂലൻ–വ്യഭിചാരിണിയുടെ പുത്രൻ

ബന്ധൂലി–ഉച്ചമലരി.

ബന്ധ്യ–വി. ഹ കായ്ക്കാത്ത. ൨. തടുക്കപ്പെട്ട.

ബന്ധ്യ–ഹ. പ്രസവിക്കാത്തവൾ. ൨. മച്ചിപ്പശു. ൩. കാട്ടുപാവൾ.

ബഭ്രവി–ദുർഗ്ഗം.

ബഭ്രു–വി. ഹ. വലിയ. ൨. കരാൽ നിറമുള്ള.

ബഭ്രു–ഹ. വിഷ്ണു. ൨. ശിവൻ. ൩. ഒരു യാദവൻ. ൪. അഗ്നി. ൫. തടിച്ച കീരി. ൬. പിംഗലം. ൭. നല്ല കുലത്തിൽ ജനിച്ചവൻ. ൮. കരാൽ നിറം. ൯. വേഴാമ്പൽ. ൧൦. ഒരു രാജ്യം.

ബഭ്രുവാഹനൻ–അർജ്ജുനപുത്രനായ പാണ്ഡ്യരാജാവ്.

ബഭ്രുവാഹനൻ ചിത്രാംഗദയിൽ അർജ്ജുനനു ജനിച്ചവനാണ്. മണിപുരത്തിൽ വാണു. മണിപുരം മാതാവിന്റെ ദേശമാണ്. ധർമ്മപുത്രർ അശ്വമേധത്തിനു നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന കുതിര അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ അവിടത്തെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ അതിനെ പിടിച്ചു കെട്ടി ബഭ്രുവാഹനന്റെ അടുക്കൽ കൊണ്ടുചെന്നു. കുതിരയുടെ നെററിമേലുണ്ടായിരുന്ന എഴുത്തു കണ്ടിട്ട് അതു പാണ്ഡവന്മാരുടെ വകയാണെന്നു ബഭ്രുവാഹനൻ മനസ്സിലാക്കി. ഉടനെതന്നെ അർജ്ജുനനെ കാണുകയുണ്ടായി. ബഭ്രുവാഹനൻ അർജ്ജുനനെ സമസ്കരിച്ചിട്ട് തന്റെ രാജ്യധനാദി സർവ്വവും കുതിരയോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിനു നൽകിയേക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു തന്റെ പുത്രനാകാൻ ഭീരുവായ ഇവൻ അനർഹനെന്നു പറഞ്ഞു ബഭ്രുവാഹനനെ ശകാരിക്കയും അടിക്കയും ചെയ്തു. അനന്തരം അന്യോന്യമുണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ അർജ്ജുനനെ ബഭ്രുവാഹനൻ വധിച്ചു. പിന്നീട് പശ്ചാത്തപിച്ച് ആത്മഹത്തിക്കായി ഒരുമ്പെടുന്ന ബഭ്രുവാഹനനെക്കണ്ടിട്ട് നാഗരാജ്ഞിയായ ഉഉലൂപി അദ്ദേഹത്തിനു ഒരു രത്നം ദാനം ചെയ്തു. ഇതുകൊണ്ട് അർജ്ജുനൻ വീണ്ടും ജീവനെ ധരിച്ചു.

ബംഗാളം–ഒരു രാജ്യം (ബംഗാൾ)

ബംഭരം–വണ്ട്. 'ബം' എന്ന ശബ്ദത്തെ ഭരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

'അംഭോജത്തിനകത്തടച്ചു തടവിൽ
പാർപ്പിച്ചിടും ബംഭര'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

ബംഹിഷ്ടം–വി. വളരെയുള്ള.

ബരം–ഹ. ഇഞ്ചി. ൨. കുങ്കുമം. ൩. ഇലവങ്ങം. ൪. ഇരുവേലി.

ബരടം–ഒരുവക ധാന്യം. (രാജമാഷം).

ബരലാ–അന്നപ്പേട.

ബരാ–ഹ. ബ്രഹ്മി. ൨. പാട. ൩. ചിററൃത്. ൪. മേദാ. ൫. മഞ്ഞൾ. ൬. വിഴാൽ.

ബരീവർദ്ദം–കാള.

ബർക്കരം–ഹ. നാല്ക്കാലിക്കുഞ്ഞ്. ൨. കുഞ്ഞാട്. ൩. നേരംപോക്ക്.

ബർബടം–വലിയ ഉഴുന്ന്.

ബർബ്ബണാ–കറുത്ത ഈച്ച. (വർബ്ബണാ എന്നതിന്റെ പാഠം.)

ബർബരദേശം–ഒരു ദേശം.

ബർബരൻ–നീചൻ, ഭ്രഷ്ടൻ.

ബർബരം–ഹ. ചെറുതേക്ക്. ൨. നായർവെണ്ണ. ൩. ഒരുവക തുളസി. ൪. പീതചന്ദനം. ൫. ചായില്യം. ൬. നറുംപശം.

ബൎബ്ബരാ–ആട്ടുനാറിവേള, നായർവേള, നായർവെണ്ണ. (പാഠഭേദങ്ങൾ വൎവരാ, ബൎവരാ, വൎബ്ബരാ, ബൎബ്ബരീ, വൎവരീ, വൎബ്ബരീ, ബൎവരീ.)

ബൎവകം–ചെറുതേക്ക്.

ബൎഹണം–ഇല.

ബൎഹപുഷ്പം, ബൎഹിപുഷ്പം–തൂണിയാങ്കം.

ബൎഹം–ഹ. മയിൽപ്പീലി. വളരുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. തൂണിയാങ്കം. പ്രശസ്തമായ ഇലകൾ ഉള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. ൩. ഇല, ഇതൾ. ൪. ചിറക്.

ബൎഹി–ഹ. മയിൽ. ൨. കുശ.

ബൎഹിണം–ഹ. മയിൽ. പീലിയുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. കോതമ്പ്.

ബൎഹിൎമ്മുഖൻ–ദേവൻ. അഗ്നിയാകുന്ന മുഖത്തോടുകൂടിയവൻ. അഗ്നിയിൽ ഹോമിക്കപ്പെട്ട ഹവിസ്സ്, ആജ്യം മുതലായവയാൽ തൃപ്തിപ്പെട്ടവൻ എന്നു സാരം. ദേവന്മാൎക്കായിക്കൊണ്ടുള്ള ഹവിസ്സ് അഗ്നിയിൽ ഹോമിക്കപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു് ദേവന്മാരെ അഗ്നിമുഖന്മാർ എന്നു പറയുന്നു. (ഇവിടെ ബൎഹിശ്ശബ്ദം അഗ്നിവാചകമാണ്.)

ബൎഹിശ്ശുഷ്മാവു്–അഗ്നി. ദൎഭപ്പുല്ലുകളാകുന്ന ബലത്തോടുകൂടിയവൻ എന്നൎത്ഥം.

ബൎഹിഷ്ഠം–ഇരുവേലി. കുശകാശാദികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ നില്ക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

ബൎഹിഷ്മതി–വിശ്വകൎമ്മാവിന്റെ മകൾ, പ്രിയവ്രതൻ എന്ന രാജാവിന്റെ ഭാൎയ്യ.

ബൎഹിഷ്മാൻ–യാഗം ചെയ്യുന്നവൻ.

ബൎഹിസ്സു–ഹ. അഗ്നി. വൎദ്ധിക്കുന്നവൻ, നെയ്യ് മുതലായ ഹോമദ്രവ്യംകൊണ്ടോ ഇന്ധനാദികളെക്കൊണ്ടോ ക്രമേണ വൎദ്ധിച്ചുവൎദ്ധിച്ചു വരുന്നവൻ. ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥം. ൨. ശോഭ.

ബറാബർ, ബരാവർ–ശരിക്കുള്ളതു്, നല്ലസ്ഥിതി.

ബല–വി. ബലമുള്ള, ശക്തിയുള്ള.

ബലൻ–ഹ. ബലഭദ്രൻ. ൨. കാക്ക. ൩. ഇന്ദ്രൻ വധിച്ച ഒരു രാക്ഷസൻ.

ബലകര–വി. ബലത്തെയുണ്ടാക്കുന്ന.

ബലക്കുറവു്–ഹ. ഉറപ്പില്ലായ്ക. ൨. ശക്തിയില്ലായ്ക. ൩. വണ്ണമില്ലായ്ക. ൪. സാമൎത്ഥ്യമില്ലായ്ക.

ബലക്കേടു്–ബലക്കുറവു്.

ബലക്ഷയം–ശക്തിയുടെയും മററും കുറവു്.

ബലചതുഷ്ടയം–ദുൎബ്ബലന്റെ രാജാവു്, കുഞ്ഞുങ്ങൾക്കു കരച്ചൽ, മൂഢന്റെ മൂകത്വം, മോഷ്ടാവിന്റെ അസത്യം.

പക്ഷികൾക്ക് ആകാശം, മത്സ്യത്തിന്റെ ജലം, ദുൎബ്ബലന്റെ രാജാവു്, ബാലന്റെ കരച്ചൽ ഇവ ൪–ഇങ്ങിനെയുമാവാം.

ബലജ–സുന്ദരി.

ബലജം–ഹ. നഗരവാതിൽ. ൨. കൃഷിനീലം.

ബലദേവൻ–ബലഭദ്രൻ. ബലംകൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

ബലൻ–ഇന്ദ്രൻ കൊന്ന ഒരസുരൻ.

ബലന്ധര–കാശിരാജാവിന്റെ ഒരു പുത്രി. ഭീമന്റെ ഒരു ഭാൎയ്യ. ഇവരുടെ മകൻ സൎവ്വഗൻ.

ബലപതി–ഹ. സേനാനായകൻ. ൨. ഇന്ദ്രൻ.

ബലപ്പെടുന്നു–ഹ. ശക്തിയുണ്ടാകുന്നു. ൨. സ്ഥിരമാകുന്നു.

ബലബന്ധം–ഹ. ശക്തി. ൨. നിൎബ്ബന്ധം.

ബലഭദ്രം–ഹ. പാച്ചോററി. ൨. ആൎയ്യമാൻ.

ബലഭദ്രൻ–ഹ. ബലദേവൻ. ബലം കൊണ്ടു് ശ്രേഷ്ഠൻ എന്നൎത്ഥം. (പൎയ്യായങ്ങൾ–ബലഭദ്രൻ, പ്രലംബഘ്നൻ, ബലദേവൻ, അച്യുതാഗ്രജൻ, രേവതീരമണൻ, രാമൻ, കാമപാലൻ, ഹലായുധൻ, നീലാംബരൻ, രൌഹിണേയൻ, താലാങ്കൻ, മുസലി, ഹലി, സങ്കൎഷണൻ, സീരപാണി, കാളിന്ദീഭേദനൻ, ബലൻ). ൨. അനന്തൻ.

ബലഭദ്രാ–കന്യകാ.

ബലഭദ്രിക, ബലഭദ്രാ–ഹ. ബ്രഹ്മി. ൨. കററുവാഴ.

ബലം–ഹ. തടിപ്പ്, പുഷ്ടി. ൨. ശക്തി, പരാക്രമം. ൩. സൈന്യം. ൪ ശുക്ലം. ൫. ശരീരം. ൬. ഉറപ്പ്. ൭. സാമൎത്ഥ്യം. ൮. കാക്ക. ൯. രക്തം. ൧൦. മുള, തളിരു്. ൧൧. നറുംപശ. ൧൨. നീർമാതളം. ൧൩. ചേരുമരം.

ബലരാമൻ–ബലഭദ്രൻ, കൃഷ്ണന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ.

ബലരാമൻ വിഷ്ണുവിന്റെ എട്ടാമത്തെ അവതാരമാണു്. ഇദ്ദേഹം ശേഷാംശജനാകുന്നു. ദേവകിക്കു് ഏഴാമതു ഗൎഭമുണ്ടായപ്പോൾ കൃഷ്ണന്റെ കല്പനപ്രകാരം മായ ഗൎഭത്തെ ആകൎഷിച്ചു് വസുദേവരുടെ പത്നിയായ രോഹിണിയിൽ ആക്കി. ഇതുകൊണ്ടു് രോഹിണിയുടെ പുത്രനാണു ബലഭദ്രൻ എന്നു വെളിവാകുന്നു. കഴുതയുടെ രൂപം ധരിച്ചു തന്നെ വധിപ്പാൻ വന്ന ധേനുകാസുരനെ ഇദ്ദേഹം കൊന്നു. പിന്നീടു പ്രലംബൻ എന്ന അസുരനെ വധിച്ചു. ഒരിക്കൽ താൻ മദ്യപാനംചെയ്തിരിക്കേ കുളിപ്പാനായിട്ടു യമുനാനദിയെ സമീപസ്ഥയാവാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. നിഷേധിക്കയാൽ ഹലായുധംകൊണ്ടു് ജലത്തെ പിന്നാലെ അങ്ങുമിങ്ങും വലിച്ചുകൊണ്ടു നടന്നു. യമുനാ ഭയപ്പെട്ടു സ്ത്രീരൂപമായി വന്നു് മാപ്പുചോദിച്ചു. ഒരിക്കൽ ദുൎയ്യോധനൻ സാംബനെ തടവുകാരനാക്കി ഹസ്തിനാപുരിയിൽ പാൎപ്പിച്ചപ്പോൾ വിട്ടയപ്പാൻ ബലരാമൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. കൌരവർ അനുസരിച്ചില്ല. ഉടൻ അദ്ദേഹം കോപാന്ധനായി ആയുധംകൊണ്ടു് നഗരത്തോടുകൂടി അവരെ തന്റെ സമീപത്തേക്കു വലിച്ചെടുത്തു. ഉടൻ അവർ പേടിച്ചു സാംബനെ വിട്ടയച്ചു. തന്റെ ആയുധം മോഷ്ടിച്ച ദ്വിവിദൻ എന്ന വാനരനെ അദ്ദേഹം കൊന്നു. ദുൎയ്യോധനനേയും ഭീമനേയും ഗദാപ്രയോഗം അഭ്യസിപ്പിച്ചു. ഭാരതയുദ്ധത്തിൽ ബലരാമൻ ഇരുകക്ഷികളെയും സഹായിച്ചില്ല. കാരണം ദുൎയ്യോധനനിൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന വാത്സല്യമായിരുന്നു. ഭീമൻ ദുൎയ്യോധനനെ അരയ്ക്കുതാഴെ അടിച്ചു ബലഹീനനാക്കിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം ക്രമത്തിലധികം കോപിച്ചു. അന്നു കൃഷ്ണൻ സമാധാനപ്പെടുത്തിയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ പാണ്ഡവരെ അദ്ദേഹം നശിപ്പിച്ചുകളയുമായിരുന്നു. കൃഷ്ണന്റെ അവസാനത്തിനു മുമ്പു് ബലരാമൻ ദ്വാരകയ്ക്കു പുറത്തു് ഒരാലിന്റെ ചുവട്ടിൽ വച്ചു പരേതനായി. അദ്ദേഹത്തിനു രേവതി എന്ന ഒരു ഭാൎയ്യയേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ഈ മഹതി രൈവതരാജാവിന്റെ പുത്രിയാണത്രേ. ഈ സ്ത്രീയിലുണ്ടായ പുത്രന്മാരാണു് നിശഥനും ഉന്മുകനും. ബലരാമന്റെ ആയുധങ്ങൾ ഖേതകം (സൌനന്ദം), ഹലം, മുസലം ഇവയാകുന്നു. ഇദ്ദേഹം മധുപ്രിയനും കോപശീ

ഭനുമംയിതനു. മറവു പേരുകൾ-യമുനാജിത്ത്, കാളിന്ദീകർഷണൻ, (കംരണം മേൽ വായിച്ചുനോക്കുക), രാമഭദ്രൻ, സംവർത്തകൻ, ഗ്രഹചരൻ, ലംഗലി, ഹലഭൃത്ത്, ഹാലൻ.

ബലഭദ്രൻ-ഇന്ദ്രൻ.

ബലവൽ-വി. ബലമുള്ള.

ബലവതീ-ചിറ്റേലം.

ബലവാൻ-പ നല്ല ബലമുള്ളവൻ. മറ്റുപര്യായങ്ങൾ- മാംസളൻ, അംസളൻ. ഉ. ചണം.

ബലവിരുദ്ധം-പ. ശക്തികേടുള്ള. ഉ. തടവുചെയ്യുന്ന

ബലവിന്യാസം- യുദ്ധശാസ്ത്രപ്രകാരം സൈന്യത്തെ വേണ്ടവിധം അതാതു നിശ്ചിതസ്ഥലങ്ങളിൽ നിറുത്തുക. സൈന്യത്തെ വേണ്ടുംവണ്ണം നിറുത്തുക എന്ന ശബ്ദാർത്ഥം. അണിനിരത്തുക എന്നു താൽപര്യം.

ബലവൃദ്ധി-ബലങ്ങളുടെ വർദ്ധനം.

ബലവ്യസനം-സൈന്യങ്ങളുടെ തോൽവി.

ബലശാലി - വി. ബലമുള്ള. (നകാരാന്തം).

ബലസ്ഥൻ-ഭടൻ.

ബലസ്ഥിതി-പാളയം, സേനാനിവേശസ്ഥലം.

ബലഹരി-ഒരു രാഗം.

ബലഹാ-(നകാരാന്തം). പ. ഇന്ദ്രൻ. ഉ. ബലദേവൻ. ന. കഫം.

ബലഹാനി-ശക്തിക്ഷയം.

ബലഹീന-വി. ശക്തിയില്ലാത്ത. ബലഹീനന്റെ പര്യായങ്ങൾ-അമാംസൻ, ഓജസ്വലൻ, ക്ഷത്രൻ.

ബലഹീനത-ബലക്കുറവ്.

ബലാ-പ. കുറുന്തോട്ടി. ശരീരരോഗത്തെ തടുക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ബലത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം. മറ്റൊരു പര്യായം-വാട്യാലകം. ഉ. പുഴമുഞ്ഞ. ന. വിഴാലു്. ര. കരിംകുറിഞ്ഞി.

ബലാകാ-വെള്ളിപ്പക്ഷി. ബലംകൊണ്ടു മേഘസമൂഹത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (വലാകാ—എന്ന പാഠവുമുണ്ടു്.)

ബലാചതുഷ്ടയം-കുറുന്തോട്ടി, ചെറുകുറുന്തോട്ടി, ഉഴരകം, വലിയ ഉഴരകം ഇവ നാലും.

ബലാഢ്യൻ-പ. ഉഴുന്നു്. ഉ. ചെറുപയറു്

ബലാബലം-ശക്തിയും ശക്തികുറവും ഉ-ം, ബലാബലം പരീക്ഷിക്കുക.

ബലാൽ-അ. പ. ബലത്തോടെ, ശക്തിയോടെ. ഉ. പെട്ടെന്നു്. ന. ദൈവഗത്യാ.

ബലാൽക്കാരം-അടിക്കയും പിടിച്ചുപറിക്കയും മറ്റും, ശക്തിയുള്ളതിനാൽ ആരോടെങ്കിലും മുറകേടായി ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തി. മറ്റു പര്യായങ്ങൾ-പ്രസഭം, ഹഠം.

ബലാൽസംഗം-പ. ബലാൽ ചെയ്യുന്ന സംഗം. ഉ. ശിക്ഷാനിയമപ്രകാരമുള്ള ഒരു കുറ്റം. (ശി. നി. വകുപ്പു്-൩൭൬.)

ബലാസകം - രോഗംമൂലം കണ്ണിന്റെ വെള്ളയിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഒരുതരം മഞ്ഞപ്പുള്ളി.

ബലാസി-ക്ഷയരോഗി.

ബലാഹകൻ - വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരു കുതിര.

ബലാഹകം, വലാഹകം - പ. മേഘം. ഉ. മുത്തങ്ങ. ന. വിഷ്ണുവിന്റെ നാലു കുതിരകളിൽ ഒന്നു്. ര. കല്പാന്തമേഘങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൫ മല. ന. കൊമ്പു്.

ബലാഹം—൫ലം.

ബലി-പ്ര. മഹാബലി എന്ന അസുരരാജാവ്.

ദാനശീലനായ ബലിയുടെ കഥ വളരെ പ്രസിദ്ധം. വിഷ്ണു വാമനാവതാരം ചെയ്ത് അപേക്ഷിച്ചതുപോലെ മൂന്നടി ബലികൊടുത്ത കഥ അറിയാത്തവർ ചുരുക്കം. പ്രഹ്ലാദന്റെ പുത്രനായ വിരോചനന്റെ പുത്രനാണ ബലി. മാതൃയുടെ പേർ 'വിന്ധ്യാവലി'

2. കരം, കപ്പം. ദാനംചെയ്യപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. 3. പഞ്ചമഹായജ്ഞങ്ങളിൽ ഒന്ന്, പക്ഷികൾക്ക പുല്ലുകൊടുക്കുക മുതലായത്, പൂജ. (പഞ്ചമഹായജ്ഞങ്ങൾ എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക.) 4. ചാമരത്തിന്റെ പിടി. 5. അന്നദാനം, 6. ബലിക്കുള്ള ദ്രവ്യം. 7. ചാണകം. 8. ദ്രവ്യങ്ങളെക്കൊണ്ട് ഭദ്രകാളിക്കും മറ്റും കഴിക്കുന്ന ഒരു കർമ്മം. 9. ഒരു നൃപൻ (ഈ നൃപന്റെ പത്നിയുടെ പേർ സുദേഷ്ണ.) കാ. ശബ്ദകം.

ബലി-വി. ബലമുള്ള.

ബലികർമ്മം-ബലികഴിക്കുക.

ബലികുസുമം-ബലിയിടിയന്തിരത്തിനുവേണ്ട പുഷ്പം.

ബലിക്കല്ല്-ബലിതൂകുന്ന കല്ല്.

ബലിക്കളം-ബലികഴിക്കുന്ന സ്ഥലം.

ബലിക്കുറുക-ബലിക്കുള്ള കറുകപ്പുല്ല്.

ബലിക്കുറി-ബലിപൂജയ്ക്കായി സൂക്ഷ്മപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള ഉയർന്ന തറ.

ബലികൊടു-ബലികൊടുക്കുക.

ബലിചന്ദനം-രക്തചന്ദനം.

ബലിദമൻ-വിഷ്ണു.

ബലിധ്വംസി-വിഷ്ണു. മഹാബലിയെ അമർച്ച വരുത്തിയവൻ, ബലികൊണ്ടു സന്തോഷിച്ച ദേവന്മാരുടെ അവിഭൂതിയെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ, ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം.

ബലിനൻ-വാങ്മനസ്കർമ്മങ്ങൾനിമിത്തവും മറ്റും ശരീരത്തിൽ ചുളിവുള്ളവൻ. (വലിനൻ)

ബലിപീഠം-ബലികഴിക്കുന്ന പീഠം.

ബലിപുഷ്ടം-പ്ര. കാക്ക, ശ്രാദ്ധത്തിൽ ബലിയിട്ട പിണ്ഡം മുതലായതു കൊണ്ടിന്നു ജീവിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. 2. കാക്ക.

ബലിപ്രിയം-ലോധ്രവൃക്ഷം.

ബലിബന്ധനൻ-വിഷ്ണു.

ബലിഭൻ-വാങ്മനസ്കർമ്മങ്ങൾനിമിത്തവും മറ്റും ശരീരത്തിൽ ചുളിവുള്ളവൻ. (വലിഭൻ)

ബലിഭുക്ക്-കാക്ക.

ബലിഭുവ്-പ്ര. ബലവാന്മാരുടെ രാജ്യം. 2. മഹാബലിയുടെ രാജ്യം. 3. ബലിയുടെ പുത്രനായ ബാണൻ.

ബലിഭോക്തൃവ്-കാക്ക.

ബലിർദ്ദമൻ-വിഷ്ണു.

ബലിശില-ബലിക്കല്ല്, (ബലിതൂകുന്നതിനുള്ള കല്ല്.)

ബലിശിഷ്ടം-ബലികഴിഞ്ഞു ശേഷിച്ച ചോറും മറ്റും.

ബലിഷ്ഠ-വി. അതിശക്തിയുള്ള.

ബലിഷ്ഠം-ഒട്ടകം.

ബലിസദനം-പാതാളം. മഹാബലിയിരിക്കുന്ന സ്ഥലം.

വാമനമൂർത്തി അനുഗ്രഹിച്ചതുനിമിത്തം മഹാബലി ഇപ്പോഴും പാതാളത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു എന്നു പുരാണം.

ബലീ-പ്ര. പായ്. 2. കാള. 3. കറിയാട്ട്. 4. ഒട്ടകം. 5. പോത്ത്. 6.

പന്നി. ൭. സിംഹം. വൃ. ഉഴുന്ന്. ൻ. കുന്തുരുക്കം.

ബലീനം-തേൾ.

ബലീമുഖം-കുരങ്ങ്.

ബലീയസ്സ്-വി. അതിശക്തിയുള്ള.

ബലീവർദ്ദം-കാള. കണ്ഠത്തിൽ വലികളുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ബലം അധികമുള്ളവനും ഉടയക്കാരന് ഐശ്വർയ്യത്തെയും പശുക്കൾക്ക് ഇഷ്ടത്തെയും ദാനംചെയ്യുന്നവനും എന്നുമാവാം.

ബലൂല-വി. ബലമുള്ള.

ബല്ബജം, ബല്ബജാ, ബല്വജം, ബല്വജാ-മേഖലപ്പുല്ല്, ആററദർഭ.

ബല്യ-വി. ദേഹത്തിന്നു ബലമുണ്ടാക്കുന്ന.

ബല്യം-കോതമ്പ്.

ബല്ലവൻ (വലലൻ)-൧. അജ്ഞാതവാസത്തിൽ ഭീമന്റെ പേർ. ൨. ഇടയൻ.

ബഷ്കയ(യി)ണി - കുടി വററാറായ പശു.

ബഷ്കയം-ഒരു വയസ്സായ പശുക്കുട്ടി.

ബസ്തം-൧. വെള്ളാട്.

'തൽ സ്മരണവും വരാ
ബസ്തശീർഷോസ്തു ദ്രുതം'
(ഭക്ഷയാഗം കഥകളി)

കോലാട്. കൃഷ്യാദിയെ പീഡിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. ആട്. ൩. ഭവനം.

ബസ്തകം-പടന്നഉപ്പ്, പൊടിയുപ്പ്.

ബസ്സാദു, പസാദു - ഏഷണി, വെറുംവാക്ക്.

ബഹലം-ഒരുതരം കരിമ്പ്.

ബഹലഗന്ധം-ഒരുതരം ചന്ദനം.

ബഹലത്വചം-വെളുത്ത പൂവുള്ള ലോധ്രവൃക്ഷം.

ബഹള-വി. പെരുകിയ.

ബഹളം-൧ ബഹത്വം. ൨. അരിക്കാടി. ൩. ലഹള, വലിയ ശബ്ദം.

ബഹാദർ, ബഹദൂർ-നായകൻ, പ്രഭു.

ബഹിഷ്ഠം-ഏററവുംബലമായിട്ടുള്ളത്.

ബഹിർഗ്ഗമനം-പുറത്തുപോക, പുറപ്പാട്.

ബഹിർദ്വാരം-പുറത്തേ വാതൽ.

ബഹിഃപ്രാണൻ -ദേഹത്തിനു വെളിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതായ പ്രാണവായു, അത്രമാത്രം സ്നേഹമുള്ളവൻ എന്നു സാരം.

ബഹിർഭാഗം-പുറത്തുഭാഗം.

ബഹിശ്ചരം-ഞണ്ട്.

ബഹിഷ്കരണം-പുറത്താക്കുക.

ബഹിഷ്കരിക്കുന്നു-പുറത്താക്കുന്നു.

ബഹിഷ്കാരം-പുറത്താക്കൽ.

ബഹിഷ്കൃത-വി. പുറത്താക്കപ്പെട്ട.

ബഹിസ്സ്-അ. പുറത്ത്.

ബഹു-വി. ൧. വളരെ. ൨. വലിയ, പെരുകിയ.

ബഹുക-വി. വലിയ വിലയ്ക്കുവാങ്ങിച്ച.

ബഹുകം-൧. ഞണ്ട്. ൨. നീർക്കാക്ക. ൩. എരിക്ക്.

ബഹുകര-വി. ൧. അടിച്ചുവാരുന്ന. ൨. വളരെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന.

ബഹുകരൻ-ഒട്ടകം.

ബഹുകരം-൧. ചൂല്, തുറപ്പ. ൨. ഒട്ടകം.

ബഹുകരീ-ചൂല്.

ബഹുകാലം-വളരെക്കാലം.

ബഹുഗന്ധാ-൧. കുറുമുഴി. ൨. കരിഞ്ചീരകം. ൩. ചമ്പകമൊട്ട്. ൪. അമുക്കിരം.

ബഹുഗന്ധദാ-കസ്തൂരി.

ബഹുഗർഹ്യവാക്ക്-അതിനിന്ദാവാക്ക്.

ബഹുഗർഹ്യവാക് - ബഹുനിന്ദ്യമായി വളരെ പറയുന്നവൻ.

ബഹുതമ-വി. ഏററവും വളരെയുള്ള.

ബഹുതര-വി. ഏററവും വളരെയുള്ള, പലമാതിരി.

ബഹുതിഥ-വി. വളരെയുള്ള, പെരുകിയ.

ബഹുത്വം-പെരുപ്പം.

ബഹുദുഗ്ദ്ധം-കോതമ്പു.

ബഹുധാ-അ. വളരെ പ്രകാരത്തിൽ.

ബഹുധാരം-വൈരം.

ബഹുനാദം-ശംഖം.

ബഹുനായക-വി. പല പ്രമാണികൾക്കൂടി ഭരിക്കുന്ന.

ബഹുനായകത്വം-പല പ്രമാണികൾക്കൂടെ നടത്തുന്ന അധികാരം.

ബഹുപത്ര-വി. വളരെ ഇലയുള്ള.

ബഹുപത്രാ-ഹ. വലിയ ശതാവരി. ൨. ഐവിരലിക്കോവ. ൩. തുളസി. ൪. കരിങ്കച്ചോലം. ൫. ചെറുവഴുതിന. ൬. കിഴുകാനെല്ലി ൭ കിണികിണിപ്പാല. ൮. കററുവാഴ. ൯. കറുഞ്ഞി.

ബഹുപത്രം-ഹ. ഉള്ളി. ൨. അഭ്രകം. ൩. ചേരു മരം.

ബഹുപത്രി-ഒരങ്ങാടി മരുന്ന്.

ബഹുപാത്ത്, ബഹുപാദം-പേരാൽ. വളരെ പാദങ്ങൾ (വേടുകൾ) ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം.

ബഹുപുത്ര-വി. വളരെ മക്കളുള്ള.

ബഹുപുത്രം-ഒരു വൃക്ഷം.

ബഹുപുത്രി-ശതാവരി.

ബഹുപുത്രിക-തണ്ണിമത്ത.

ബഹുപുത്രീ-ശതാവരി.

ബഹുപ്രജം-ഹ. പന്നി. ൨. ഏലി.

ബഹുപ്രദ-വി. വളരെകൊടുക്കുന്ന, ദാനശീലമുള്ള.

ബഹുഫലം-കദംബവൃക്ഷം.

ബഹുബലൻ-സിംഹം.

ബഹുബലം-സിംഹം.

ബഹുഭക്ഷക-വി. വളരെ ഭക്ഷിക്കുന്ന.

ബഹുഭക്ഷണം-വളരെ ഭക്ഷിക്ക.

ബഹുമതി-ബഹുമാനം.

ബഹുമലം-ഇരുമ്പ്.

ബഹുമാനം-രാജാക്കന്മാർ വിദ്വാന്മാർ മുതലായവരെക്കണ്ടാൽ ചെയ്യുന്ന ഓരോ ആചാരങ്ങളും മററും, മാനിക്കുക.

ബഹുമാനിക്കുന്നു-മഹത്വമോ സ്നേഹമോ ഉള്ളവരെക്കണ്ടാൽ ആദരവോടെ അവരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നു.

ബഹുമാന്യ, ബഹുമന്തവ്യ-വി. ബഹുമാനിക്കത്തക്ക, യോഗ്യമായ.

ബഹുമാർഗ്ഗാ-ഗംഗാനദി.

ബഹുമുഖ-വി. ധാരാളമായ, പെരുകിയ.

ബഹുമൂല്യ-വി. വിലയേറിയ.

ബഹുമൂല്യം-ഹ. വളരെ വിലപിടിച്ച വസ്തു. ൨. വളരെ വിലപിടിച്ച ബസ്ത്രം.

ബഹുരൂപ-വി. പലരൂപമുള്ള.

ബഹുരൂപൻ-ഹ. ബ്രഹ്മാവ്. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ശിവൻ. ൪. ജിനന്മാരിൽ ഒരുത്തൻ. ൫. കാമൻ.

ബഹുരൂപം-ഹ. ചെഞ്ചല്യം. അനേകം രൂപമുള്ളത് എന്നർത്ഥം. (വാസ്തവത്തിൽ ഇതു ഗന്ധത്തിനാണ്. അതു രൂപത്തിൽ ആരോപിതമായി). ൨. ഓന്ത്. ൩. തലമുടി.

ബഹുരേഖ-ഹ. ചുളിപ്പ്. ൨. ഉഴവുചാൽ.

ബഹുരേതസ്സ്-ബ്രഹ്മാവ്.

ബഹുല-വി. ഹ. വളരെയുള്ള. ൨. കറുത്ത.

ബഹുല-ഹ. കാർത്തികനക്ഷത്രം, കൃത്തിക. ൨. ഏലം ൩. പശു. ൪. നിലം. ൫. അമരി.

ബഹുലഗന്ധാ-ഏലം

ബഹുലഗ്രീവം-മയിൽ.

ബഹുലത്വം-പരിപൂർണ്ണത.

ബഹുലൻ-അണി.

ബഹുലം-ഹ. കറുത്തപക്ഷം. ഉ. ആകാശം.

ബഹുലാശ്വൻ-ഒരു രാജശ്രേഷ്ഠൻ.

ബഹുലീകൃത-വി. പതിർ കളഞ്ഞ.

ബഹുലീകൃതം- ചേറിപതിരുപോക്കിയ ധാന്യം.

ബഹുവചനം-സംസ്കൃതപദത്തിൽ മൂന്നാമത്തെ വചനം. (മലയാളത്തിൽ) ഒന്നിലധികത്തെ കുറിക്കുന്നത്.

ബഹുവാക്ക്-വളരെപ്പറക.

ബഹുവാരകം-നറുവരി. പല വ്യാധികളെയും തടുക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ബഹുവിധ-വി. പലവിധമായുള്ള.

ബഹുവിഷാണം-കടമാൻ.

ബഹുവേതസം-വഞ്ചിവൃക്ഷം വളരേയുള്ള സ്ഥലം.

ബഹുവ്യാപാരി-വളരെ വ്യാപാരമുള്ള.

ബഹുവ്രീഹി-സംസ്കൃതത്തിന്റെ സമാസങ്ങളിൽ ഒന്ന്. അതുള്ള (വൻ, വൾ, തു) എന്ന അന്യപദാർത്ഥം പ്രധാനമായിട്ടു ഒരു വിശേഷണപദം വിശേഷ്യപദത്തോടു ചേർന്നുണ്ടാകുന്ന സമാസത്തിനു ബഹുവ്രീഹി എന്നു പേർ.

ഉദാ—നാന്മുഖൻ (നാലു മുഖമുള്ളവൻ).
മുക്കണ്ണൻ (മൂന്നു കണ്ണുള്ളവൻ).

ബഹുശത്രു-കുരികിൽ.

ബഹുശസ്സ്-അ. വളരെ.

ബഹുശ്രുതൻ-ഹ. ധാരാളം പഠിപ്പുള്ളവൻ, വിദ്വാൻ. ഉ. വേദങ്ങളിൽ നല്ല അറിവുള്ളവൻ.

ബഹുശൃംഗൻ-വിഷ്ണു.

ബഹുസന്തതി-വി. വളരെ മക്കളുള്ള.

ബഹുസാക്ഷി-വി. വളരെ സാക്ഷിയുള്ള (നകാരാന്തം).

ബഹുസാരം-കരിങ്ങാലിമരം.

ബഹുസുത-ശതാവരി. അനേകം തൈകൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം.

ബഹുസ്തു-പെൺപന്നി.

ബഹുസൂതി-വളരെ പ്രസവിച്ച പശു. വളരെ പെററവൾ എന്നർത്ഥം.

ബഹുസ്വനം-മൂങ്ങ.

ബഹുളം-വി. പെരുകിയ.

ബഹുളി-ഹ. ദ്രാന്ത്. ഉ. സാഹസം. ന. തിടുക്കം.

ബഹൂദകൻ- സന്യാസിയിൽ രണ്ടാംതരം, നടന്നെങ്ങും ഉഴലുന്നവൻ.

ബഹ്വപത്യം-ഹ. പന്നി. ഉ. എലി.

ബഹ്വൃചന്മാർ-വളരെ ഋക്കുകൾ പരിചയമുള്ളവർ.

'ഋക്പൂരബ്ധൂപഥാമാനക്ഷേ' ഈ പാണിനിസൂത്രത്താൽ മേലെഴുതിയ രൂപം സിദ്ധം. ഋക്, പൂർ, അവ്, ധൂര്, പന്ഥാവ് ഈ ശബ്ദങ്ങൾക്കു സമാസാന്തത്തിൽ അക്ഷമൊഴികേയുള്ള ശബ്ദങ്ങളോടു സമാസമുണ്ടാകുമ്പോൾ 'അ' എന്ന പ്രത്യയം കൂടി വേണ്ടതാകുന്നു എന്ന് താൽപര്യം.

ബഹ്വാശി-വി. അധികം ഭക്ഷിക്കുന്ന.

ബളിശം-ചൂണ്ടൽ. (പാഠങ്ങൾ-ബഡിശം, ബളിശാ, ബളിശി.)

ബാ

ബാക-വി. ബകത്തെസ്സംബന്ധിച്ച, കൊക്കിനെ സംബന്ധിച്ച.

ബാകം-ബകങ്ങളുടെ കൂട്ടം.

ബാകുല-ബകുലക്കായ്, ഇലഞ്ഞിക്കായ്.

ബാക്കി-ശേഷിപ്പുള്ളത്. അറബിഭാഷ).

ബാങ്ക്-പണം കൊടുക്കൽവാങ്ങൽ ചെയ്യുന്ന സ്ഥലം.

ബാന്ധവൻ-പ. ബ്രാഹ്മണൻ. ബന്ധവംഗിപോലെ തപിപ്പിക്കത്തക്ക തപസ്സുകതിയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ബന്ധവയിൽ നിന്നുണ്ടായവൻ. (ബന്ധവശബ്ദം ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീവിശേഷത്തെപറയുന്നതാണ്) ഉ. ബന്ധവംഗി.

ബന്ധവംഗി എന്നതു നോക്കുക. പെൺകതിരയുടെ മുഖത്തുനിന്നുണ്ടായിച്ചവൻ. (ബന്ധവയുടെ പുത്രൻ).

ബാന്ധവപോവകൻ-ബന്ധവംഗി.

ബാന്ധവാ-പ. സമുദ്രാംഗി. ഉ. ബന്ധവങ്ങളുടെ (കതിരകളുടെ) കൂട്ടം.

ബാന്ധവാംഗി-ബന്ധവംഗി.

ബാന്ധവേയൻ-കതിര.

ബാന്ധവ്യം-ബ്രാഹ്മണരുടെ കൂട്ടം.

ബാന്ധീരൻ-പ. ഭർത്താവ്. ഉ. കൂലിക്കാരൻ.

ബാന്ധ-വി. പ. അധികതയുള്ള, പൊതുകിയ. ഉ. കഠിനമായുള്ള.

ബാന്ധവം-വി. പൊരികെ, ഏറവും.

ബാന്ധവം-പ. പൊരികിയതു. ഉ. അംഗീകാരം വഹിക്കപ്പെട്ടതു എന്നർത്ഥം.

ബാണ-(ന) പ. നീലക്കുറിഞ്ഞി. ഉ. അസ്ത്രത്തിന്റെ മുഖട്ട്, പുംഖം.

ബാണക്രൂടം-ബാണം പ്രയോഗിച്ചു മേൽഭാഗത്തുകൂടി ആക്കം അകത്തു കടക്കാൻ പാടില്ലാത്ത വിധത്തിൽ ശരം കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ക്രൂരം.

'കന്തീസുതൻചെന്നഥ ബാണക്രൂടം'
(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം)

ബാണഗംഗ-രാവണന്റെ അസ്ത്രംകൊണ്ടുണ്ടായ ഒരു നദി.

ബാണജിത്തു്-കൃഷ്ണൻ, വിഷ്ണു.

ബാണത്തുണ്ണി-അവനാഴി.

ബാണൻ-പ. ബലിപുത്രൻ.

ബാണാസുരനു 'ഉഷ' എന്നൊരു മകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവൾ സ്വപ്നത്തിൽ അനിരുദ്ധനെക്കണ്ടു മദനമോഹിതയായി. ആളിനെ അറിഞ്ഞുകൂടാഞ്ഞ് അവൾ ഉണർന്നു കഴുങ്ങുമ്പോൾ അവളുടെ സഖിയായ ചിത്രലേഖ അനേകംപേരുടെ പടം എഴുതിക്കാണിച്ചു. അനിരുദ്ധന്റെ പടത്തെ അവൾ സമ്മതിച്ചു. ഉഷയുടെ മോഹത്തെ പൂരിപ്പിക്കുന്നതിനായി അനിരുദ്ധനെ നിദ്രയിൽ ചിത്രലേഖ എടുത്തു് ഉഷയുടെ സമീപത്താക്കി. വിവരം അറിഞ്ഞു് ബാണാസുരൻ അനിരുദ്ധനെ പിടിച്ചു തടവിലാക്കി. അനിരുദ്ധൻ കൃഷ്ണന്റെ പൌത്രനാണ്. അനിരുദ്ധൻ ബാണനാൽ ബദ്ധനായ വിവരം ശ്രീകൃഷ്ണൻ അറിഞ്ഞു് ഉടൻ പുറപ്പെട്ടുചെന്നു് ബാണന്റെ കൈകളും ഖണ്ഡിച്ചു് അവന്റെ മദം അടക്കി. ഈ അവസരത്തിൽ ബാണന്റെ വാതിൽ കാത്തുനിന്നതു് പരമേശ്വരനായിരുന്നു. കൃഷ്ണനും പരമേശ്വരനും തമ്മിൽ ഈ വാതിലിൽ വച്ചു വലിയ യുദ്ധം നടന്നിട്ടുണ്ടു്. ബാണാസുരൻ കൃഷ്ണനെ കീഴടങ്ങിയതിന്റെ ശേഷം മകളായ ഉഷയെ അനിരുദ്ധനായിക്കൊണ്ടു വിവാഹം ചെയ്യുകൊടുത്തു.—ഭാഗവതം ദശമസ്കന്ധം-ബാണയുദ്ധം-നോക്കുക.

ദിതി ഹിരണ്യകശിപുവിനെ പ്രസവിച്ചു. തൽപുത്രൻ പ്രഹ്ലാദൻ, തൽപുത്രൻ വിരോചനൻ, തൽപുത്രൻ മഹാബലി, തൽപുത്രൻ ബാണൻ.

ഉ. കാര്യത്തിന്റെ സാരമറിയാതെ ഒടുന്ന മൂർഖനെപ്പറയുന്ന ഒരു പരിഹാസപ്പേർ. ന. പ്രസിദ്ധനായ ഒരു ഗ്രന്ഥകർത്താവു്. (ബാണഭട്ടൻ എന്നതു നോക്കുക.)

ബാണധി-ആവനാഴി.

ബാണപുഃഖം-അമ്പിന്റെ കട

ബാണപ്പെരുമാൾ-പള്ളിബാണൻ, കേരളത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു ഭരണകർത്താവ്.

ബാണഭട്ടൻ-ഒരു മഹാകവി.

ഇദ്ദേഹം ക്രി. പി. ഏഴാം ശതാബ്ദത്തിനും എട്ടാം ശതാബ്ദത്തിനും മദ്ധ്യത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണം. കാന്യകബ്ജരാജാവിന്റെ വിദ്വത്സദസ്സിനെ അലങ്കരിച്ചും ആ രാജാവിനെ ആശ്രയിച്ചും ജീവിതം കഴിച്ചു. രത്നാവലിയുടെ കവിയായ ശിലാദിത്യന്റെ സേവകനാണ്. വാത്സ്യായനം എന്ന ഒരു മഹിമയേറിയ ബ്രാഹ്മണകുലത്തിലാണു ജനനം. പിതാവു നിഖിലകലാവല്ലഭനായ ചിത്രഭാനുവും, അമ്മ രാജ്യദേവിയും ആകുന്നു. ൧൪-ാമത്തെ വയസ്സിൽ അച്ഛൻ മരിച്ചു. ഭദ്രനാരായണൻ, ഈശാനൻ, മയൂരൻ ഇവർ ബാണന്റെ സേവന്മാരായിരുന്നു. ബാണഭട്ടന്റെ പ്രധാന കൃതികൾ—കാദംബരി, പാർവ്വതീപരിണയം, ഹർഷചരിതം. കാദംബരിയും ഹർഷചരിതവും രണ്ടു പ്രൌഢ ഗദ്യ കാവ്യങ്ങളാകുന്നു.

ബാണം-നു. ൧. അമ്പു, ശരം. ശബ്ദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. നീലക്കുറിഞ്ഞി, കരിംകുറിഞ്ഞി. ൩. കൊഴിഞ്ഞിൽ. ൪. മുഞ്ഞപ്പുല്ല്. ൫. അമ്പൊട്ടൽ. ൬. ശരം എയ്യുന്നതിനുള്ള കുറിനോക്കൽ (ലാക്ക്). ൭. അഞ്ചു് എന്ന അക്കം. ൮. ശബ്ദം. ൯. അഗ്നി. ൧൦. മിന്നൽ.

ബാണവാരം-ചട്ട.

ബാണവൃഷ്ടി-അമ്പുകൾ തുരുതുരെ എയ്യുക.

ബാണസന്ധാനം-അമ്പു തൊടുക്കുക.

ബാണസിദ്ധി-അമ്പെയ്തു ലക്ഷ്യത്തിൽ കൊള്ളിക്കൽ.

ബാണസൂത-ഉഷ.

ബാണഹന്താവു്-കൃഷ്ണൻ.

ബാണാശ്രയം-ആവനാഴി

ബാണാസനം-വില്ല്.

ബാണാ-൧. നീലക്കുറിഞ്ഞി. ൨. കരിങ്കുറിഞ്ഞി.

ബാണി, വാണി-൧. വാക്ക്. ൨. സരസ്വതി.

ബാണിജൻ-കച്ചവടക്കാരൻ.

ബാണിജ്യം-കച്ചവടം.

ബാണിനീ-൧. കളിക്കാരി. ൨. ദൂതി. അവശ്യമായിശബ്ദിക്കുന്നവൾഎന്നർത്ഥം.

ബാത്തു്, പാത്ത-ഒരുതരം കോഴി.

ബാദര-വി. പഞ്ഞികൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ടം.

ബാദരം-൧. കുതപ്പരുത്തി. ൨. പട്ടു്. ൩. ജലം. ൪. ഇടത്തുനിന്നു വലത്തോട്ടു പിരിയുള്ള ശംഖ്.

ബാദരായണൻ-വ്യാസൻ.

'ഏതൊരുദേശത്തുനി
ന്നെന്തൊരുനിമിത്തമായ്
ബാദരായണൻമുനി
ചമച്ചുഭാഗവതം'

ബാദരായണി-വ്യാസന്റെ പുത്രനായ ശുകൻ.

ബാദഷാ(ക്കൾ)-മഹമ്മദീയ ചക്രവർത്തി (കൾ).

ബാദാംകൊട്ട, ബദാം-വളരെ പോഷണഗുണമുള്ള ഒരു തരം കായ്.

ബാധ-൧. രോഗം, ദുഃഖം. കലക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. തടവു്, വിരോധം. ൩. ഉപദ്രവം. ൪. ചില ദുർദ്ദേവതകൾക്കു പറയുന്ന പേർ. ൫. ആപത്തു്.

ബാധം-വിരോധിക്കുന്നതു്.

ബാധക-വി. ൧. ബാധിക്കുന്ന ൨. പീഡിപ്പിക്കുന്ന. ൩. വിരോധിക്കുന്ന. ൪. ഭയപ്പെടുത്തുന്ന.

ബാധകം-സ്ത്രീകൾക്കുള്ള ഒരു പ്രത്യേക രോഗം. ഋതുകാലത്തിൽ പ്രജാജനന ശക്തിയെ തടുക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

ബാധകാധിപൻ, ബാധനാഥൻ, ബാധേശൻ -ഉപദ്രവ കാരണമായ പ്രധാന മൂർത്തി.

ബാധന-വി. ൧. ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്ന ൨. പീഡിപ്പിക്കുന്ന.

ബാധപിടിത്തം-ദേവതകളെ മാറ്റുക.

ബാധിക്കുന്നു-൧. ഉപദ്രവിക്കുന്നു. ൨. വിരോധിക്കുന്നു.

ബാധിത-വി. ബാധിക്കപ്പെട്ട, ഉപദ്രവിക്കപ്പെട്ട.

ബാധിര്യം - ബധിരത, ചെവികേൾക്കായ്ക.

വാതം തനിച്ചോ വാതവും കഫവും ചേർന്നോ ഏതു സന്ദർഭത്തിൽ ശബ്ദത്തെ വഹിക്കുന്ന സിരയെ തടുത്തിട്ടു നില്ക്കുന്നു അപ്പോൾ ബാധിര്യം എന്ന കർണ്ണരോഗം ഉൽഭവിക്കുന്നു.

ബാധ്യത-കടമ.

ബാധ്യസ്ഥത-ബാധ്യത.

ബാന്ധകിനേയൻ - അസതിപുത്രൻ, കുലടാപുത്രൻ. ബന്ധകിയുടെ (കുലടയുടെ) പുത്രൻ എന്നർത്ഥം.

ബാന്ധവൻ, ബാന്ധവക്കാരൻ-സംബന്ധക്കാരൻ, ബന്ധു, സ്നേഹിതൻ.

ബാന്ധവൻ എന്നാൽ ഗോത്രം ഒന്നായിട്ടുള്ളവൻ എന്നും ഗോത്രം ഒന്നായിട്ടുള്ളവരെല്ലാം പണ്ടു സപിണ്ഡന്മാരായിരിക്കണമെന്നും അനന്തരം പുലമുറിച്ചു വേറിട്ടതാണെന്നു ഊഹിക്കപ്പെടുന്നു എന്നും കാണുന്നു.

ബാന്ധവം-വസ്ത്രംകൊടുത്തു ഭാര്യയാക്കുക, ബന്ധുത്വം.

ബാന്ധവിക്കുന്നു-ഭാര്യയാക്കുന്നു.

ബാന്ധവ്യം-ബന്ധുത്വം.

ബാപ്പ, വാപ്പ-അച്ഛൻ, പിതാവ്.

ബാഭ്രക-വി. തവിട്ടുനിറമായുള്ള.

ബാഭ്രവീ-ദുർഗ്ഗം.

ബായി-ഉത്തമസ്ത്രീ.

ഇതു മഹാരാഷ്ട്രഭാഷയിലുള്ള പദമാണ്. 'ഉത്തമസ്ത്രീ' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ ഒരു സ്ത്രീയുടെ പേരിന്റെ ഒടുവിൽ ചേർക്കപ്പെടുന്നു. 'ഭായി' എന്നതു തെററാകുന്നു. ഭായി പുരുഷനെ കുറിക്കുന്നു.

ബാവ്ദീരൻ-കുലടാപുത്രൻ.

ബാഹ്തം-ബൃഹതിയുടെ കായ്, വഴുതിനെങ്ങാ.

ബാഹ്ദ്രഥൻ(ഥി)-ജരാസന്ധരാജാവ്

ബാഹ്സ്പതവത്സരം - സംവത്സരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

വ്യാഴം ജ്യോതിശ്ചക്രത്തിൽ ഒരുവട്ടം സഞ്ചരിച്ചെത്തുവാൻ ൩൬൧ ദിവസം വേണ്ടിവരും. ഇതിന്നു ബാഹ്സ്പതവത്സരം എന്നു പേർ.

ബാല-വി. ൧. അറിവില്ലാത്ത. ൨. ചെറുപ്പമായ.

ബാല-൧. ചിറേറലം. ൨ സ്ത്രീ, ൧൬ വയസ്സിനു താഴെ പ്രായമുള്ള പെൺകുട്ടി. ൩. ചെന്നിനായകം. ൪. തെങ്ങ്. ൫. മഞ്ഞൾ. ൬. ഒരു മുല്ല, കുറുമുഴി. ൭. ഒരു പൂവ്. ൮. കററുവാഴ. ൯. കുറിഞ്ഞി.

ബാലം-൧. ഇരുവേലി. ൨. തലമുടി, രോമം. ഊക്കുണ്ടാക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം ൩. വാല്, വാലിന്റെ അഗ്രത്തിലുള്ള രോമസമൂഹം. ൪. ഒരു മത്സ്യം, വാള

മീൻ. ൫. ആനവാൽ, കുതിരവാൽ മുതലായതു്. ൬ തെങ്ങു്.

ബാല(ക)ം-ഇരുവേലി.

ബാലകം-൧. മേംതിരം. ൨. വള. ൩. കുതിരയുടെ വാൽ. ൪. ആനയുടെ വാൽ ൫ തലമുടി. ൬ വെളുത്ത മുളക്.

ബാലകൻ-൧. ബാലൻ, ആൺപൈതൽ. ൨. ഭോഷൻ. ൩. വിഡ്ഢി.

ബാലകപ്രിയ-വാഴ.

ബാലകാണ്ഡം-രാമായണത്തിലെ ആദ്യഭാഗം.

ബാലകീയ-വി. കുഞ്ഞിനെ സംബന്ധിച്ച.

ബാലകൃമി-പേൻ.

ബാലകൃഷ്ണൻ, ബാലഗോപാലൻ-കൃഷ്ണൻ.

ബാലകേതു-വാൽനക്ഷത്രങ്ങളിൽഒന്നു്.

ബാലക്രീഡ-പൈതങ്ങളുടെ കളി.

ബാലക്രീഡനകം-കുട്ടികളുടെ കളിസ്സാധനം (പാവയും മററും).

ബാലഖില്യൻ-ഒരുമാതിരിയോഗിസംഘത്തിലുള്ളവൻ.

'യതീന്ദ്രരാം ബാലഖില്യ-
രതിലുണ്ടു മുനീന്ദ്രരും'
(മഹാഭാരതം തൎജ്ജമ)

ബാലഗർഭിണി-൧. കടിഞ്ഞൂൽ ഗൎഭമുള്ള പശു. ൨ ബാല്യത്തിങ്കൽ ചെനച്ച പശു.

ബാലഗ്രഹം-കുട്ടികളെ ഉപദ്രവിക്കുന്ന ദുൎദ്ദേവത.

ബാലഘ്നം-കടപ്പുല്ലു്.

ബാലചന്ദ്രൻ-പ്രതിപദം മുതൽ പഞ്ചമിവരെ ഉദിക്കുന്ന ചന്ദ്രൻ.

ബാലചൎയ്യൻ-കാൎത്തികേയൻ.

ബാലചാപല്യം-പൈതലിന്റെ അസ്ഥിരത.

ബാലതനയം-കരിങ്ങാലി. നന്നേ ചെറിയ ഇലകൾ ഉള്ളതു് എന്നൎത്ഥം.

ബാലതന്ത്രം-പ്രസവിക്കുന്ന സമയത്തു് ആ സ്ത്രീയേ ശുശ്രൂഷിക്ക.

ബാലതൃണം-ഇളയുല്ലു്.

ബാലധി-൧. വാലിന്റെ അഗ്രത്തിലുള്ള രോമസമൂഹം. ബാലങ്ങൾ (രോമങ്ങൾ) ഇതിൽ നിധാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. (വാലധി എന്നുമുണ്ടു്)

'അനലമിഹ വസനമിതി നനല മിനിവാലധിക്കാശുകൊളുത്തുവിൻ വൈകരുതേതുമേ'
(രാമായണം)

൨. വളരെ രോമമുള്ളവൻ.

ബാലധിപ്രിയം-ചമരിമാൻ.

ബാലൻ-൧. ആൺപൈതൽ (൧൬ വയസ്സുവരെ). ഇളകുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. മറെറാരു പൎയ്യായം- മാണവകൻ. ൨. അഞ്ചുവയസ്സുള്ള ആന. ൩. മൂൎക്ക്ഖൻ. ൪. പതിനാറു വയസ്സിനു താഴെയുള്ളവൻ.

ബാലപത്രം-൧. കരിങ്ങാലി. ൨. വെങ്കൊടിത്തൂവ.

ബാലപാശം-കേശസമൂഹം.

ബാലപാശ്യ-മയിർപ്പട്ടം. കേശസമൂഹത്തിലേക്കു യോജിപ്പുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. (ബാലപാശം = കേശസമൂഹം.) മറെറാരു പൎയ്യായം-പാരിതൎത്ഥ്യം.

മയിർപട്ടം എന്നതു സീമന്തരേഖയിൽ കൂടെ കെട്ടുന്ന സ്വൎണ്ണപട്ടം ആകുന്നു.

ബാലപീഡ - പൈതങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന പലവക ദീനം.

ബാലബുദ്ധി-അറിയായ്മ, ബാലന്മാരുടെ ബുദ്ധി.

ബാലഭാരതം-അമരചന്ദ്രകവിയുടെ ഒരു കൃതി.

ബാലഭാവം-ശിശുത്വം.

ബാലമക്ഷിക-ഈച്ചക്കുട്ടി.

ബാലമൂഷികാ-ഹ. ചുണ്ടെലി. ഉ. ചെറിയ എലി.

ബാലരാജം-വൈഡൂര്യം.

ബാലരാമായണം-രാജശേഖരന്റെ ഒരു നാടകം.

ബാലവത്സം-പ്രാവ്.

ബാലവാതം-ഹ. ഇളങ്കാററ്. ഉ. കുഞ്ഞുങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന പുന്നവാതദീനത്തിന്റെ വകഭേദം.

ബാലവിധവാ-ചെറുപ്പത്തിൽ ഭർത്താവു മരിച്ച സ്ത്രീ.

ബാലവ്യജനം - ചമരി മൃഗത്തിന്റെ വാൽ.

ബാലസാത്മ്യം-പാൽ.

ബാലസൂര്യ(കം)-വൈഡൂര്യം.

ബാലസ്വഭാവം-ശിശുത്വം.

ബാലഹത്യ - പൈതലിനെ കൊന്ന പാപം.

ബാലഹസ്തം-ഹ. വാലിന്റെ അഗ്രത്തിലുള്ള രോമസമൂഹം. കൈപോലെയുള്ള വാൽ എന്നർത്ഥം. (കൈകൊണ്ടാണല്ലോ ഈച്ച മുതലായവയെ ആട്ടിക്കളക) ഉ. രോമമുള്ള വാൽ.

ബാലാചലം-ചെറുകുന്ന്.

ബാലാതപം-ഇളംവെയിൽ, ആദിത്യനുദിച്ചാലുടനെയുള്ള ചൂട്, കുറഞ്ഞ വെയിൽ.

ബാലാൻ, ബാലത്താൻ കുളത്തിലെ ഒരുവക മത്സ്യം.

ബാലാരിഷ്ടത -ബാലപീഡ, ചെറിയ പൈതങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന പലമാതിരി രോഗങ്ങൾ.

ബാലാർക്കൻ-ഉദാച്ച ഉടനെ കാണുന്ന ആദിത്യൻ.

ബാലാശനം-കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ ചോറൂണ്.

ബാലി-ഹ. ഇന്ദ്രന്റെ പുത്രനായ ഒരു വാനരരാജാവ്. ഉ. നീണ്ട കരവഴി.

ബാലി വാനരരാജാവാണ്. അരുണൻ സ്വർഗ്ഗലോകത്ത് ഇന്ദ്രന്റെ രാജധാനിയിൽ സ്ത്രീവേഷം ധരിച്ചു കൃത്തു കാണാൻ പോയ സമയം ഇന്ദ്രനുണ്ടായവനാണത്രേ. അരുണൻ സൂര്യന്റെ സാരഥിയാകുന്നു. കൃത്തു കണ്ടു തിരിയെ വന്നപ്പോൾ അവിടെ ഉണ്ടായ സംഗതികൾ അറിഞ്ഞ് ആ സ്ത്രീവേഷം തനിക്കും കാണണമെന്നു സൂര്യൻ അരുണനോടു പറകയാൽ വീണ്ടും അരുണൻ സ്ത്രീവേഷം ചമയുകയും സൂര്യനു സുഗ്രീവൻ ഉണ്ടാകയും ചെയ്തു. ഈ ജ്യേഷ്ഠാനുജന്മാർ ഒത്തുമൂലം കിഷ്കിന്ധയിലെ രാജവംശത്തിൽ ചേർന്നു. ബാലിയെ ശ്രീരാമൻ വധിച്ചു രാജ്യാധിപത്യം സുഗ്രീവനായിക്കൊണ്ടു നൽകി. ബാലിയുടെ ഭാര്യയുടെ പേർ താര. ബാലിക്ക് അംഗദൻ, താരൻ എന്നു രണ്ടു പുത്രന്മാരും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ബാലിക-ഹ. ചെറിയ പെണ്ണ്. ഉ. ചിറേറലം. ന. മണൽ. ർ. ഇലകളുടെ കിരുകിരുപ്പു ശബ്ദം.

ബാലിശ-വി. ഹ. ചെറുപ്പമായ. ഉ. അറിവില്ലാത്ത. ന. ശ്രദ്ധയില്ലാത്ത.

ബാലിശൻ-ഹ. കുട്ടി. നീന്തിക്കളിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. അറിവില്ലാത്തവൻ. ന. മൂർക്ക്ഖൻ. ബലിശം (മത്സ്യവേധനം) പോലെ അപൂജ്യനും അസ്പൃശ്യനും എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

ബാലിശം-തലയണ.

ബാലിഹന്താവ്-ശ്രീരാമൻ.

ബാലീശം-മൂത്രത്തിന്റെ തടവ്.

ബാലുക-൧. മണൽ, ൨. ചരൽ, ൩. വയൽവെള്ളരി. ൪. കർപ്പൂരം.

ബാലുകം-൧. നീർനെല്ലി. ൨. ഏലാവാലുകം.

ബാലുകായന്ത്രം-ഔഷധങ്ങൾ പുടംവെക്കുന്ന ഒരു സമ്പ്രദായം.

ബാലേയ-വി. ൧. മാർദ്ദവമുള്ള. ൨. മൃദുവായ. ൩. പൈതലിനു ചേരുന്ന.

ബാലേയൻ-ഒരു വൈദ്യൻ.

ബാലേയം-൧. കഴുത. ൨. ചെറുതേക്ക്. ൩. വലിയ മുള്ളങ്കി.

ബാലേയശാകം -ചെറുതേക്ക്. കഴുതതിന്നുന്ന ഇലകൾ ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

ബാലേഷ്ടം-ലന്തമരം.

ബാല്യം-വയസ്സു കുറഞ്ഞിരിക്കുമ്പോഴത്തെ അവസ്ഥ, ശൈശവം, ബാലന്റെ ഭാവം.

ബാല്യകാലം-ചെറുപ്പകാലം.

ബാല്യക്കാരൻ, വാല്യക്കാരൻ-ചെറുപ്പക്കാരൻ. ൨. ഭൃത്യൻ.

ബാല്യദുഃഖം - ചെറുപ്പകാലത്തുണ്ടായ ദുഃഖം.

ബാല്യാവസ്ഥ - ബാല്യമെന്നുള്ള അവസ്ഥ.

ബാല്ഹകം-കുങ്കുമം.

ബാല്ഹികൻ-ശന്തനുവിന്റെസഹോദരൻ, സോമദത്തന്റെ അച്ഛൻ.

ബാല്ഹികൻ, ബാല്ഹീകൻ-ധൈര്യമുള്ളവൻ.

ബാല്ഹികം, ബാല്ഹീകം-൧. കുങ്കുമം. ൨. കായം. ൩. കാശ്മീര ദേശം. ൪. അവിടത്തെ കുതിര.

ബാല്ഹിഷ്ത്ത്-പ്രാചീന ബർഹിസ്സ്.

ബാഷ്പം-൧. കണ്ണുനീർ. ശോഷിപ്പിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. വെള്ളത്തിൽ കാണുന്ന പുക, നീരാവി, ആവി. ൩. ഇരിമ്പ്.

ബാഷ്പദ്രവ്യം-കാററുമുതലായവ.

ബാഷ്പിക-൧. പെരുങ്കായമരം. ൨. പെരുങ്കായമരത്തിന്റെ ഇല. ബാഷ്പത്തെ (കറയെ) മോചിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ബാഷ്പീകരണം-കണ്ണുനീർ വരുത്തുകയെന്നതു്, ആവിയാക്കുക.

ബാഷ്പോദകം, ബാഷ്പോദം-കണ്ണിലെ വെള്ളം, കണ്ണീർ, കണ്ണുനീർ.

ബാസ്പം-ഇരിമ്പ്.

ബാഹം-കൈയ്. (ബാഹുവിന്റെ പാഠം)

ബാഹാ-കൈയ്, ഭുജം.

ബാഹിക-വി. പുറത്തുള്ള.

ബാഹികൻ - പഞ്ചാബുകാരൻ, പഞ്ചാബി.

ബാഹീകം-കാള.

ബാഹു-൧. കൈ. ശത്രുക്കളോടു എതിർക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ഭുജം. ൩. മുൻകൈ. ൪. കതകിന്റെ കട്ടിളക്കാൽ.

ബാഹുക-൧. കൈകൾകൊണ്ടു വെള്ളത്തിൽ നീന്തുന്ന. ൨. ആശ്രയിച്ച, ദാസ്യമായ.

ബാഹുകൻ-൧. കുരങ്ങ്. ൨. കാർക്കോടകനാൽ വാമനരൂപനാക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ നളൻ സ്വീകരിച്ചപേർ. നളനു കാർക്കോടകൻ നൽകിയ പേർ. ൩. സൂര്യകുലത്തിലെ ഒരു രാജാവു്. (ഹൈഹയരാൽ സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കപ്പെട്ടു. ബാഹു എന്നും പറയും)

ബാഹുകം-കുരങ്ങ്.

ബാഹുകുന്ഥം-പക്ഷികളുടെ ചിറക്.

ബാഹുജൻ-ക്ഷത്രിയൻ. വിരാൾ പുരുഷന്റെ കൈയിൽനിന്നുണ്ടായവൻ എന്നർത്ഥം.

ബാഹുജം-തത്ത.

ബാഹുജഭാവം-ക്ഷത്രിയത്വം.

ബാഹുത്രം, ബാഹുത്രാണം - ഭുജകവചം.

ബാഹുദണ്ഡം-വലിയ കൈ.

ബാഹുദൻ-കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനൻ. ദാനശീലൻ എന്നൎത്ഥം.

ബാഹുദാ-നൎമ്മദാനദി.

ഇവിടെ കാശിരാജാവിന്റെ പുത്രികളിൽ ഒരുവളായ അംബ ദുഃഖിച്ചു. സുബ്രഹ്മണ്യൻ ഇവൾക്കു ഒരു മാല കൊടുത്തു ഈ മാല ഏതു ക്ഷത്രിയൻ ധരിക്കുന്നുവോ അയാൾ ഭീഷ്മരെ കൊല്ലും എന്നു പറഞ്ഞു് അദ്ദേഹം മറഞ്ഞു. ഭീഷ്മരെ ഭയപ്പെട്ടു് അപ്പോൾ ആ മാല ആരും വാങ്ങിച്ചില്ല.

ലിഖിത മഹൎഷിയുടെ മുറിഞ്ഞുപോയ കൈയെ രണ്ടാമതുണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തതു് എന്നൎത്ഥം. ബാഹുദനെ (കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനനെ)സംബന്ധിച്ചതു് എന്നുമാവാം.

ബാഹുപ്രഹരണം-ഗുസ്തി.

ബാഹുപ്രഹരണൻ-ഗുസ്തിക്കാരൻ.

ബാഹുബലം-കൈകളുടെ ശക്തി.

ബാഹുഭൂഷ-കൈവള.

ബാഹുഭേദി-വിഷ്ണു.

ബാഹുമൂലം-കക്ഷം.

ബാഹുയുദ്ധം-ആയുധം കൂടാതെ കൈകൊണ്ടുള്ള യുദ്ധം. മറെറാരുപൎയ്യായം-നിയുദ്ധം.

ബാഹുയോധൻ, ബാഹുയോധി-മൽപ്പിടിത്തക്കാരൻ, ഗുസ്തിക്കാരൻ.

ബാഹുലഗ്രീവം-മയിൽ.

ബാഹുലം-ഹ കാൎത്തികമാസം. ബഹുല (കൃത്തികാ) നക്ഷത്രപൌൎണ്ണിമയുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. ഉ. കരത്രാണം.

ബാഹുലീ-കാൎത്തികമാസത്തിലെ വെളുത്ത വാവു്.

ബാഹുലേയൻ-ഹ. സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ബഹുലകളാൽ (അനേകംപേരാൽ) പോററപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു ഈ പേർ വന്നു. വളരെ പേരുള്ളവൻ എന്നുമാവാം. ഉ. കാള.

ബാഹുലേയം-കാള.

ബാഹുല്യം-സമൃദ്ധി, ബഹുത്വം.

ബാഹുവിക്ഷേപം-നീന്തൽ.

ബാഹുവീൎയ്യം, ബാഹുശക്തി-ബാഹുബലം.

ബാഹുശാലി-ഹ. ശിവൻ. ഉ. ഭീമൻ.

ബാഹുശിഖരം-തോൾ.

ബാഹുശ്രുത്യം-വിജ്ഞാനം, വലുതായ പഠിപ്പു്.

ബാഹുസംഭവൻ-ക്ഷത്രിയൻ.

ബാഹ്യ-വി. ഹ. വഹിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക ഉ. പുറമേയുള്ള.

ബാഹ്യം-ഹ. ഒരുമാതിരി വാഹനം, വണ്ടി. ഉ. ചുമട്ടുകാളയും മററും. ന. (വ്യാകരണത്തിൽ) ശബ്ദങ്ങളുടെ പിരിവു്.

ബാഹ്യാങ്കണം-പുറമുററം.

ബാഹ്യാഘാതം-ഉൾക്കേടു വരുത്താതെ പുറമേ മാത്രം ഉണ്ടായിട്ടുള്ള മുറിവു്.

ബാഹ്യേന്ദ്രിയം, ബഹിരിന്ദ്രിയം-പുറമേയുള്ള ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ. ഹ. കൎമ്മേന്ദ്രിയം. ഉ. ജ്ഞാനേന്ദ്രിയം.

ബാഹ്യേന്ദ്രിയനിരോധം-ബാഹ്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ നിരോധം; കണ്ണു്, ചെവി മുതലായവയെ അനാവശ്യങ്ങളിൽ പ്രവൎത്തിക്കാതെ തടുത്തുനിറുത്തുക.

ബാറു്-കോടതിയിൽ വക്കീലന്മാരുടെ ഇരിപ്പു സ്ഥലം. (ബെഞ്ചു്.)

ബി

ബിഠം-ആകാശം.

ബിഡം-ഒരുവക ഉപ്പ്.

ബിഡകം-പത.

ബിഡാലം-ഹ. പൂച്ച. നിലവിളിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. കണ്ണിന്റെ കൃഷ്ണമണി.

ബിഡാലി-പെൺപൂച്ച.

ബിഡൌജസ്സ്-ഇന്ദ്രൻ. ശത്രുക്കളെ ഭേദിയ്ക്കുന്ന ബലമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

വിഡൌജസ്സ് എന്ന പാഠവും കാണുന്നു. അതിനു 'തന്റെ ഓജസ്സിനെ മനുഷ്യരിൽ കാട്ടുന്നവൻ' എന്നർത്ഥം. വിഡൌജസ്സ്, ബിഡൌജസ്സ്. ഇങ്ങിനെയും പാഠങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്.

ബിന്ദു-വി. അറിവുള്ള.

ബിന്ദു-ഹ. നീർത്തുള്ളി.

ചൂണ്ടാണി വിരലിന്റെ രണ്ടു സന്ധിവരെ വെള്ളത്തിൽ മുക്കിയെടുത്താൽ അതിൽ നിന്നു ആദ്യം ഇററു വീഴുന്ന തുള്ളിയുടെ പേർ. (ഇംഗ്ലീഷിൽ 'മിനി' എന്നു പറയും).

വെള്ളത്തിന്റെ അവയവങ്ങൾ എന്നർത്ഥം. മററു പർയ്യായങ്ങൾ—പൃഷത്ത്, പൃഷതം, വിപ്രൂഷം. ൨. എഴുത്തുകളിലിടുന്ന ഒരടയാളം.

(.) നിശ്ശേഷമായി നിറുത്തേണ്ടുന്ന ദിക്കിലാണ് ഇതുപയോഗിക്കേണ്ടതു്. എല്ലാ പ്രധാനവാക്യങ്ങളുടേയും അവസാനത്തിൽ ഈ അടയാളം ഇടണം'.

൩. പല്ലുകൊണ്ട പാട്. ൪. പുരികങ്ങൾ രണ്ടിന്റെയും നടുവിലുള്ള സ്ഥലം. ൫. ആനയുടേ പദസരി.

ബിന്ദുകം-ഓടമരം.

ബിന്ദുചിത്രകം-പുള്ളിമാൻ.

ബിന്ദുജാലകം- ആനയുടെ മുഖാദികളിൽ കാണുന്നപുള്ളിക്കുത്തു്.

ബിന്ദുതന്ത്രം-പകിട, ചുക്കിണി.

ബിന്ദുദേവൻ-ശിവൻ.

ബിന്ദുഫലം-മുത്തു്.

ബിന്ദുബില്വം - ജയദേവരുടെ കുലഗ്രാമം.

ബിന്ദുരേഖകം-ഹ. അനുസ്വാരം. ൨. ഒരുമാതിരി പക്ഷി.

ബിന്ദുവാസരം-ഗർഭോൽപാദനദിനം.

ബിന്ദുസാരൻ-ചന്ദ്രഗുപ്തന്റെ പുത്രനും പിൻവാഴിയും. അശോകമഹാരാജാവിന്റെ അച്ഛൻ.

ബിബ്ബോകം, ബിവ്വോകം, വിവ്വോകം, ബിംബോകം- പ്രണയത്തെ ആസ്പദമാക്കിയ കലഹം മുതലായ ചേഷ്ടകൾക്കുള്ള പേര്; സ്ത്രീകളുടെ ശൃംഗാരചേഷ്ടാവിശേഷം (പുരികം ഇളക്കി പുഞ്ചിരിയിടുകയും മററും).

ബിഭീഷണൻ-വിഭീഷണൻ.

ബിംബം-ഹ. ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരുടേയും മററും മണ്ഡലം, പ്രകാശിക്കുന്നതു്, വിസ്താരത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതു്. ൨. പ്രതിശരീരഛായ. ൩. കോവൽപ്പഴം (തൊണ്ടിപ്പഴം).

ബിംബാ-കോവൽ.

ബിംബാധരം - തൊണ്ടിപ്പഴംപോലുള്ള ചുണ്ട്.

ബിംബി-കോവൽ.

ബിംബിക-കോവൽവള്ളി. ഓഷ്ഠത്തിന്റെ ആകൃതിയിലുള്ള ഫലങ്ങൾ ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

ബിംബിക്കുന്നു – ഒന്നിന്റെ രൂപം മറെറന്നിൽ കാണാറാകുന്നു, നിഴലിക്കുന്നു, പ്രതിഫലിക്കുന്നു.

ബിംബിത–വി. നിഴലിക്കപ്പെട്ട, പ്രകാശിച്ച.

ബിംബിസാരൻ – ശിശുനാഗവംശീയനായ ഒരു രാജാവു്. ബി. സി. 530 മുതൽ 493 വരെ മഗധരാജ്യം ഭരിച്ചിരുന്നതായി പറയപ്പെടുന്നു.

ബിംബൊകം–(ബിമ്പ് ബോകം നോക്കുക). പ്രിയകീർത്തനത്തിൽ ആദരവില്ലായ്മ. (വിലാസങ്ങൾ നോക്കുക).

ബിരുദ്–വിരുതു്. പരസമ്മതം ലഭിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥാനം, ബഹുമതി.

ബിലകാരി–എലി.

ബിലം–പ്ര. പൊത്തു് (വിലം). ഉ. വഞ്ചി. നു. വിള്ളൽ, വിടവു്. ര പുറത്തേക്കുള്ള വഴി.

ബിലാഗമം–സർപ്പം.

ബിലിന്ദി–ഒരുവക വൃക്ഷം.

ബിലേശയം–പ്ര. പാമ്പു്. ഉ. തവള.

ബില്ലം–പ്ര കഴി. ഉ. ജലം നിറുത്തുന്നതിനു വൃക്ഷച്ചുവട്ടിലുള്ള തടം.

ബിലാപം–ക്രുദ്ധം. സേവകന്മാരുടെ പാപത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (വിലപം).

ബിൽഹണൻ–ഒരു ഗ്രന്ഥകർത്താവു്.

പ്ര–ാം നൂറാണ്ടിന്റെ ഒടുവിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന, പ്രധാനകൃതികൾ–മഹാകാവ്യവിക്രമാങ്കദേവചരിതം, ചൌരപഞ്ചാശിക.

ബിസം–താമരവളയം. ഭക്ഷണസമയത്തിൽ ഇതിനുള്ളിൽ നൂൽ എടുത്തു കളയപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. (പാഠങ്ങൾ–ബിശം, വിസം).

ഇതു ഭക്ഷണസാധനമായി ഉപയോഗിക്കാറുണ്ടു്.

'ബിസമൃദുവാമുടൽകൊണ്ടുകോമളാംഗി'

(കുമാരസംഭവം)

ബിസകണ്ഠികാ–വെള്ളിപ്പക്ഷി. താമരവളയംപോലെ നീണ്ട കഴുത്തുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

ബിസപ്രസൂനം–താമരപ്പൂവു്. താമരത്തണ്ടിന്മേലുള്ള പുഷ്പം എന്നർത്ഥം.

ബിസിനി–താമരപ്പൊയ്ക. താമരവളയങ്ങൾ ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

ബിസ്സം–ഒരു കഷ്ടം, മൂന്നു കഴഞ്ചു്, നൂറു പണത്തൂക്കം പൊന്നിന്റെ പേർ. ഉത്സൃജിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (വിസ്സം–എന്നു പാഠം.)

ഇതിനു ഒരു പൊൻതൂക്കം എന്നു ഭാഷാകാരന്മാർ.

ബീ

ബീജം–പ്ര. കാരണം. മുളപ്പിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. കായ്ക്കുരുപവിശേഷേണ ജനിക്കുന്നതു്, കായ്ക്കുന്നതു് ഇങ്ങിനെയുമാവാം. (വീജം എന്ന പാഠവും ഉണ്ടു്. ബവങ്ങൾക്കു് അഭേദം കല്പിതമാണെല്ലോ). ഉ. വിത്തു്. നു. ശുക്ലം, സത്വരൂപേണ ഗർഭാശയത്തെ പ്രവേശിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ര. സത്യം. ഋ. മന്ത്രത്തിൽ ചില പ്രധാന അക്ഷരങ്ങൾ. ന. കാരണം.

ബീജകം–വിത്തു്.

ബീജകോശ(ക്ഷ)ം–താമരപ്പൂവു മുതലായതിന്റെ അകത്തു വിത്തിനു് ആസ്പദമായ അവയവവിശേഷം(കായ്), കണ്ണികം. താമരപ്പൂവിന്നിരിപ്പിനുള്ള പാത്രമെന്നർത്ഥം.

ബീജഗണിതം-ഒരു വക കണക്ക ശാസ്ത്രം. (Algebra).

ബീജചതുഷ്ടയം- ഉ ലുവം, ആശാളി, പെരുഞ്ചീരകം, കുറാശാണി ഇവ ൪-ം

ബീജപൂരം-വള്ളിനാരകം (മാതുള നാരകം), നിറച്ചു വിത്തുള്ള കായോടുകൂടിയതു് എന്നൎത്ഥം.

ബീജവപനം-൧. വയൽ. ൨. വിത.

ബീജവാപം-വിത, വിത്തു്.

ബീജവാഹനൻ-ശിവൻ.

ബീജസത്വം-൧. വൎദ്ധിപ്പിക്കുന്ന ജീവി. ൨. വൎദ്ധനയ്ക്കു് ഹേതുവായ ജന്തു.

ബീജസ്തു-ഭൂമി.

ബീജസ്നേഹം-പ്ലാശു്.

ബീജാകൃത-വി. വിതച്ചടിച്ച.

ബീജാകൃതം-വിത്തു വിതച്ചു വീണ്ടും ഉഴുത (വിത്തുമാറിയ) നിലം. വിത്തോടുകൂടെ ഉഴുതതു് എന്നൎത്ഥം.

ബീജാക്ഷരം -മന്ത്രത്തിലെ ചില അക്ഷരം.

ബീജാങ്കുരന്യായം-ഒരു വക ന്യായം.

"അണ്ടിയോ മൂത്തതു്? മാവോ മൂത്തതു്? എന്നു തീൎച്ചപ്പെടുത്തുവാൻ സാധിക്കാഞ്ഞതിനാൽ അതിനു പ്രവാഹരൂപമായി അനാദിത്വം കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അപ്രകാരം പരസ്പരസാപേക്ഷങ്ങളിൽ ഈ ന്യായം പ്രവൎത്തിക്കുന്നു."

ബീജാധികം-ഒട്ടകം.

ബീജ്യ-വി. ൧. ഏതെങ്കിലും ഒരു വംശത്തിൽ ജനിച്ച. ബീജത്തിൽ ഭവിച്ച എന്നൎത്ഥം. ൨. വിത്തിൽനിന്നു മുളച്ച.

ബീഭത്സ-വി ൧. അറപ്പുള്ള. ൨. ക്രൂരതയുള്ള. ൩. വെറുപ്പുള്ള. ൪. ഈൎഷ്യയുള്ള. ൫. പാപമുള്ള. ൬ ദുഷ്ടതയുള്ള.

ബീഭത്സൻ-൧. ഹിംസാശീലൻ ൨. പാൎത്ഥൻ, അൎജ്ജുനൻ.

ബീഭത്സം-൧. നവരസങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൨. അറപ്പു തോന്നുന്ന സ്ഥിതി.

ബീഭത്സിക്കുന്നു-അറയ്ക്കുന്നു.

ബീഭത്സു-വി. വെറുപ്പുണ്ടാക്കപ്പെട്ട.

ബീഭത്സു -പാണ്ഡവന്മാരിൽ അൎജ്ജുനന്റെ പേർ.

ബീരങ്കി-വലിയ തോക്കു്.

ബീരിടം-(വേദത്തിൽ) ൧. വായു. ൨. കൂട്ടം.

ബു

ബുകം - കൊക്കുമന്താരം, രുദ്രമന്ദാരം, ഭൂമിയെ മറയ്ക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

ബുക്കം-൧. ആടു്. ൨. ഹൃദയം. ൩. നെഞ്ചു്.

ബുക്കാ, ബുക്കം-ഹൃദയാന്തൎഗതമായ മാംസവിശേഷം, മുഖ്യമാംസം എന്നും കാണുന്നു. അധികം സ്വാദുള്ളതാണെന്നു പറയപ്പെടുത്തതു് എന്നൎത്ഥം.

ഇതു നെല്ലിക്കയോളം വലിപ്പമുള്ളതും കുറച്ചു നീണ്ടതുമായ ഒരു മാംസമാണെന്നും, ശ്രൌതാദികളിൽ വൃക്യം എന്നു പറയപ്പെടുന്ന ഒരു മാംസവിശേഷമാണെന്നും തമിഴ് വ്യാഖ്യാനത്തിൽ കാണുന്നു. വൃക്കാ എന്നേടത്തു പാഠാന്തരങ്ങൾ— വൃക്യാ, വൃക്കം, വൃക്ക്യം, ബുക്കാ.

'അഗ്രമാംസേഭ്വയോൎവൃക്യഃ'
(അമരശേഷം)

'ബുക്കോ നരാഗ്രമാംസേ സ്യാൽ'
(ബോപാലിതൻ)

'ശോണിതാസ്രേസ്ത്രിയാം വൃക്കാവൃക്കശ്ച'
(രഭസൻ)

ബുദ്ധ-വി. അറിയപ്പെട്ട.

ബുദ്ധഗയ-ഒരു തീൎത്ഥസ്ഥലം.

ബുദ്ധമതകാലം-കലിവൎഷം ൨൫൫൯-൩൭൦൧.

മൌര്യവംശജനായ അശോകമഹാരാജാവു ഇക്കാലത്തായിത്തന്നെ ഉത്തരേന്ത്യയിൽ ഏകച്ഛത്രാധിപതിയായി വാണിരുന്നതു്.

ബുദ്ധമതപ്രസ്ഥാനചതുഷ്ടയം – മാധ്യമിക, സൌത്രാന്തിക, യോഗാചാര, വൈഭാ(ഭാ)ഷിക, ഇവ ൪-ം.

ബുദ്ധൻ–പ. ബുദ്ധമതക്കാരുടെ ഒരു പ്രധാന ഗ്രന്ഥം. സർവ്വം ക്ഷണികമെന്നറിയുന്നവൻഎന്നർത്ഥം. പ്രശസ്തയായ ബുദ്ധിയുള്ളവൻ എന്നുമാവാം.

ബുദ്ധമഹർഷി മരിച്ചിട്ടു് ൧൦൦ വർഷം കഴിഞ്ഞ ഉടനെ പാടലിപുത്രത്തിലെ മഹാരാജാവു ബുദ്ധമതത്തെ ഇൻഡ്യയിലെ മതമായിട്ടു നിശ്ചയിച്ചു.

ബുദ്ധമുനിയുടെ അച്ഛൻ ശുദ്ധോദനനാകുന്നു. അമ്മ മായാദേവി. ജനനസ്ഥലം കപിലവസ്തു. കാശിക്കു ൧൫൦ നാഴിക വടക്കു്. ക്ഷത്രിയകുലത്തിൽ ജനിച്ചു ബുദ്ധമതം പ്രസംഗിച്ചു് എല്ലാവരേയും ധരിപ്പിച്ചു. ൭൯-ാംവയസ്സിൽ മരിച്ചു. ഇപ്പോൾ ഭൂമിയിലെ മൂന്നിലൊന്നു ഭാഗം പേർ ഈ മതം അനുസരിക്കുന്നു.

ബുദ്ധദേവന്റെ പര്യായങ്ങൾ ---സർവ്വജ്ഞൻ, സുഗതൻ, ബുദ്ധൻ, ധർമ്മരാജൻ, തഥാഗതൻ, സമന്തഭദ്രൻ, ഭഗവാൻ, മാരജിത്തു്, ലോകജിത്തു്, ജിനൻ, ക്ഷുദ്രജിജ്ഞൻ, ഭഗവചൻ, അദ്വയവാദി, വിനായകൻ, മുനീന്ദ്രൻ, ശ്രീഘനൻ, ശാസ്താവു്, മുനി.

'അർഹൻ ക്ഷപണോ നഗ്നഃ
ശ്രമണോ ജീവകോ മലീ'

എന്നുള്ള ശ്ലോകാർദ്ധം കൊണ്ടു് ഈ പേരുകളും പര്യായങ്ങളാണെന്നു് അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

ബുദ്ധമതം–ബുദ്ധമുനിയുടെ മാർഗ്ഗം.

ബുദ്ധാവതാരം–(ഇതിന്റെ കാരണം–ഹിംസയെ നിരോധിച്ചു അഹിംസാതത്വസ്ഥാപനംചെയ്യുന്നതത്രേ)

ബുദ്ധി–അകത്തുള്ള ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ നാലുള്ളതിൽ ഒന്നു്, തിരിച്ചറിയുന്നതിനുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. മാറ പര്യായങ്ങൾ മനീഷാ, ധിക്ഷണാ, ധീ, പ്രജ്ഞാ, ശേമുഷീ, മതി, പ്രേക്ഷാ, ഉപലബ്ധി, ചിത്തു്, സംവിത്തു്, പ്രതിപത്തു്, ജ്ഞപ്തി, ചേതനാ.

ബുദ്ധി, സുഖം, ദുഃഖം, ഇച്ഛാദ്വേഷം, യത്നം ഇവ ആത്മമാത്ര "ബുദ്ധ്യാദിക്ഷാത്മകം."

ബുദ്ധിക്രമ്മത–ബുദ്ധിയുടെ ഒരുശക്തി, ബുദ്ധിയുടെ ക്രമപ്പു്.

ബുദ്ധിഗുണങ്ങൾ–ബുദ്ധിക്കുള്ള ഗുണങ്ങൾ.

'ശുശ്രൂഷാ ശ്രവണഞ്ചൈവ
ഗ്രഹണം ധാരണം തഥാ,
ഊഹാപോഹൌ ച വിജ്ഞാനം
തത്വജ്ഞാനഞ്ച ധീഗുണാഃ'

൧. ശുശ്രൂഷ ൨. ശ്രവണം, ൩. ഗ്രഹണം. ൪. ധാരണം. ൫ ഊഹാപോഹം. ൬. അർത്ഥവിജ്ഞാനം. ൭. തത്വവിജ്ഞാനം.

ബുദ്ധിഗുണാഷ്ടകം–(ബുദ്ധിഗുണങ്ങൾ നോക്കുക).

ബുദ്ധിദാ–വയമ്പു്

ബുദ്ധിപാകം–വിദ്യാഭ്യാസം നിമിത്തം ബുദ്ധിക്കുണ്ടാകാവുന്ന ഫലാവസ്ഥ.

പച്ചക്കായെക്കാൾ പഴുത്ത (പാകം വന്ന) കായ് അധികം ഉപയോഗം, എന്നതുപോലെ ബുദ്ധിക്കും പാകം വന്നാലത്രേ ഗുണമുള്ളൂ.

ബുദ്ധിപൂർവം-അ. ബുദ്ധിയോടുകൂടി, കരുതലോടുകൂടി.

ബുദ്ധിമൽ-വി. ബുദ്ധിയുള്ള.

ബുദ്ധിമഹത്വം-ബുദ്ധിയുടെ വലിപ്പം.

ബുദ്ധിമാന്ദ്യം-ബുദ്ധിയുടെ സാവധാനം. ൨. ബുദ്ധിയുടെ അല്പത്വം.

ബുദ്ധിമുട്ട്-ഹ. വിചാരിച്ചാൽ ഒരുപായം തോന്നായ്ക. ൨. ദാരിദ്ര്യം, ഞെരുക്കം. ൩. പ്രയാസം.

ബുദ്ധിമുട്ടുന്നു-ഹ. ദാരിദ്ര്യം അനുഭവിക്കയും മററും ചെയ്യുന്നു, പ്രയാസപ്പെടുന്നു. (സം. ക്രി.-ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നു).

ബുദ്ധിമോശം-മടത്തരം, ബുദ്ധിക്ഷയം

ബുദ്ധിശാലി-വി. ബുദ്ധിയുള്ള.

ബുദ്ധിശാലിനി-ബുദ്ധിയുള്ളവൾ.

ബുദ്ധിസചിവൻ, ബുദ്ധിസഹായൻ-ആലോചനയ്ക്കുള്ള മന്ത്രം.

ബുദ്ധിസംസ്കാരം-അറിവിനെ സംബന്ധിച്ച ബുദ്ധിയെ നല്ലനിലയിൽ കൊണ്ടുവരുക.

ബുദ്ധിഹീന-വി. ബുദ്ധിയില്ലാത്ത.

ബുദ്ധിഹീനത, ബുദ്ധിഹീനത്വം-ബുദ്ധിയില്ലായ്ക.

ബുദ്ധ്നം-വൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ട്, മുരട്ട്. വേരിന്റെ പര്യായമെന്നും കാണുന്നുണ്ട്. മരത്തിന്നു ഉറപ്പായി നില്ക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ബുദ്ബുദം-നീർകുമള, വെള്ളത്തിലുള്ള പൊള്ള (നുര). ബുദ് എന്ന അവ്യക്തശബ്ദത്തെ ചെയ്യുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ബുധനു-ഹ. അറിവുള്ളവൻ, വിദ്വാൻ ൨. ഒരു ഗ്രഹം, ചന്ദ്രന്റെ മകൻ. ബൃഹസ്പതിയുടെ ഭാര്യയായ താരയിൽ ചന്ദ്രനുണ്ടായവൻ.

ചന്ദ്രൻ താരയെ വശീകരിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. ഇതുനിമിത്തം ചന്ദ്രനും ബൃഹസ്പതിയും തമ്മിൽ യുദ്ധം (താരകാമയം എന്നു പേർ) ഉണ്ടായി. രണ്ടു കക്ഷികളായി പിരിഞ്ഞാണു യുദ്ധം ആരംഭിച്ചത്. ഉശനസ്സ്, രുദ്രൻ, ദൈത്യർ, ദാനവർ ഇവർ ചന്ദ്രന്റെ ഭാഗം. ഇന്ദ്രനും ദേവകളും ബൃഹസ്പതിയുടെ ഭാഗം. ബ്രഹ്മാവിന്റെ നിർബന്ധംകൊണ്ടു താരയെ സോമൻ വിട്ടുകൊടുക്കേണ്ടിവന്നു. ഗർഭിണിയായി ഭർത്താവിനെ പ്രാപിച്ച താര പ്രസവിച്ചപ്പോൾ ശിശു അതിസുന്ദരനും മഹാ യോഗ്യനുമായിരുന്നു പുത്രൻ തന്റേതാണു തന്റേതാണു എന്നു അനന്തരം സോമനും ബൃഹസ്പതിയും പരസ്പരം തർക്കംതുടങ്ങി. തർക്കനിവൃത്തി വരുത്തേണ്ടതു താരയുടെ ചുമതലയാകയാൽ പുത്രൻ അമ്മയെ ശപിപ്പാൻ ആരംഭിച്ചു വാസ്തവം പറയണമെന്നു ബ്രഹ്മാവും അവളോടു നിർബന്ധിച്ചു. അനന്തരം സോമന്റെ പുത്രനാണെന്നു സമ്മതിച്ചു. ചന്ദ്രൻ മകനു "ബുധൻ" എന്നു നാമകരണം ചെയ്തു. ബുധനെ രൌഹിണേയൻ എന്നും സൌമ്യൻ എന്നും വിളിക്കാറുണ്ട്. ബുധനു ഇളയിൽ ജനിച്ചവൻ "പുരൂരവസ്സ്".

ബുധനാഴ്ച-നാലാമത്തെ ആഴ്ച.

ബുധഭാരതി-ഹ. വിദ്വാന്മാരുടെ വാക്ക്. ൨. സംസ്കൃതഭാഷ.

ബുധാ-നായ്.

ബുധരത്നം-മരതകം

ബുധവാരം-ബുധനാഴ്ച.

ബുധാ-മാഞ്ചി.

ബുധിത-വി. അറിയപ്പെട്ട.

ബുബുരം-ജലം.

ബുഭുക്ഷ-ഹ. വിശപ്പു. ഭുജിപ്പാനുള്ള ഇച്ഛ എന്നർത്ഥം ൨. ഏതെങ്കിലും അനുഭവിപ്പാനുള്ള ആഗ്രഹം.

ബുഭുക്ഷിത-വി. വിശപ്പുള്ള.

ബുഭുക്ഷു-വി. ഭക്ഷണാഗ്രഹമുള്ള.

ബുഭുത്സാ-അറിവാനുള്ള ആഗ്രഹം.

ബുലി-ഭയം.

ബുൽകസൻ-പറയൻ.

ബുസം-ഹ. പതിത്, ഉമി, ചണ്ട്. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. തൈർക്കട്ട. ൩. ധനം. ൪. ജലം. (വേദത്തിൽ പ്രയോഗം).

ബുസ്തം-ഹ വറുത്ത മാംസഖണ്ഡം. ൨. ചുകിണി. ചക്കമുതലായ ഫലങ്ങളുടെ കരുമുള്ളു, പനസാദിഫലത്തിന്റെ കരു ഒഴിച്ചു മററുള്ളവ. (പാഠങ്ങൾ—പുസ്തം, പുസ്തകം.)

ബൂ

ബൂട്സ്-മൂടിച്ചെരുപ്പ് (ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷ) സംസ്കൃതത്തിൽ—അനുപദീനാ.

ബൃ

ബൃത്താനിക ബ്രിട്ടൺ.

ബൃംഹണ-വി. തടിപ്പിക്കുന്ന.

ബൃംഹണം-പഞ്ചസാര, പാൽ മുതലായവ കൂട്ടി നെയ്യിൽ ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു പലഹാരം.

ബൃംഹിത-വി. തടിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

ബൃംഹിതം-ആന അലറുന്ന ശബ്ദം.

'ഗർജ്ജൽഗജനിവഹ
ബൃംഹിതവിവർദ്ധിതം'
(അംബരീഷചരിതം കഥകളി)

ബൃഹതാംപതി-ബൃഹസ്പതി.

ബൃഹതി-ഹ. ചെറുവഴിതിന. ൨. കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട, പുത്തരിച്ചുണ്ട. വർദ്ധിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ബൃഹതിക-ഹ. മേൽപ്പുടവ, ഉത്തരീയ വസ്ത്രം. വസ്ത്രത്തിൽ ഒരുവക ഭേദം എന്നർത്ഥം. മറയ്ക്കുന്ന ഒരു വസ്ത്രവിശേഷം എന്നുമാവാം. ൨. ചെറുവഴിതിന. ൩. വലിയവീണ. ൪. ഛന്ദസ്സുകളിൽ ഒന്ന്.

ഓരോ പാദത്തിൽ ഒമ്പത് അക്ഷരം വീതം കാണും.

൫. മേൽപ്പുടവ. ൬. ചിറക്കുളം. ൭. തടിച്ചവൾ. ൮. വിശ്വാവസുവിന്റെ വീണ. ൯. നാരദന്റെ വീണ. ൧൦. മഹത്വമുള്ളവൾ. ൧൧. ൩൬ എന്ന സംഖ്യ. ൧൨. പുറങ്കപ്പായം.

ബൃഹത്ത്-വിശാലം. വർദ്ധിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. വലുത്.

ബൃഹത്ത്, ബൃഹൽ-വി. വലുതായ.

ബൃഹൽകഥ-ഏകദേശം ഭാരതത്തിനു തുല്യമാവാൻ തക്കവണ്ണം വിചാരിച്ച് ബാണകവിയാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു വലിയ നല്ല കഥം ഗുണാഢ്യന്റെ ഒരു കഥാസംഗ്രഹം. കഥാസരിൽസാഗരത്തിന്റെ മൂലം.

ബൃഹൽകുക്ഷി-വി. വലിയ വയറുള്ള, കുടവയറുള്ള, പെരുവയറുള്ള.

ബൃഹദ്ബലൻ-ഒരു ഗാന്ധാരരാജ പുത്രൻ.

ബൃഹൽഭട്ടാരിക-ദുർഗ്ഗ.

ബൃഹൽഭാനു-അഗ്നി. വലിയ (രശ്മി) ജ്വാലയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

ബൃഹൽസംഹിക -ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസംബന്ധമായി വരാഹമിഹിരന്റെ ശ്രുതിപ്പെട്ട ഒരു പുസ്തകം. ൬-ാം ശതവർഷത്തിന്റെ മധ്യകാലത്തുണ്ടായി എന്ന് ഉൗഹിക്കാം.

ബൃഹദംഗം-ആന.

ബൃഹദാരണ്യകം-ഒരു ഉപനിഷത്ത്.

ശതപഥബ്രാഹ്മണത്തിന്റെ ഒടുവിലത്തെ ഭാഗം.

ബൃഹദ്ദേവതാ-ഋഗ്വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ദേവതകളേ കുറിച്ചു ശൗനകന്റെ ഒരു പുസ്തകം.

ബൃഹദ്രഥൻ-പ. ഇന്ദ്രൻ. ഉ. പാടലിപുത്രം എന്ന പുരത്തിൽ വാണിരുന്ന മൌര്യകുല രാജാക്കന്മാരിൽ പത്താമത്തെ രാജാവു്.

ബൃഹദ്രഥി-ഒരാൾ.

ബൃഹന്നള, ബൃഹന്നടൻ (നളൻ)-അജ്ഞാതവാസത്തിൽ അർജ്ജുനന്റെ പേർ.

ബൃഹന്തൻ-ഉലൂകാധിപതി.

ബൃഹസ്പതി-വ്യാഴം.

ദേവകളുടെ പുരോഹിതനാണ്. ബൃഹസ്പതിക്കു ഉടയ്യന്റെ ഭാര്യയായ മമതയിൽ ഭരദ്വാജൻ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. (ബുധൻ നോക്കുക). ദേവന്മാരുടെ ഗുരു അല്ലെങ്കിൽ വേദങ്ങളുടെ ഉപദേഷ്ടാവു് എന്നർത്ഥം.

ബൈ

ബൈജികം-മുരിങ്ങഎണ്ണ.

ബൈബിൾ-ക്രൂസ്ത്യാനികളുടെ വേദപുസ്തകം. (Bible).

ബൊ

ബൊട്ട്-വള്ളം. (ഇംഗ്ലീഷുഭാഷ).

'ബൊട്ടിൽകേറി ബ്രഹ്മസരസമായ്'

(മയൂരസന്ദേശം)

ബൊധകൻ-പ. ബോധിപ്പിക്കുന്നവൻ. ഉ. അദ്ധ്യാപിപ്പിക്കുന്നവൻ. ന. ശുദ്ധമായി ചെയ്യുന്ന വർത്തമാനം അറിയുന്നവൻ.

ബൊധകര-വി. പ. ബോധിപ്പിക്കുന്ന. ഉ. പഠിപ്പിക്കുന്ന. ന. ഉണർത്തുന്ന.

ബൊധകരൻ-പാടിയുണർത്തുന്നവൻ. രാജാക്കന്മാർ ഉണരുവാനായിക്കൊണ്ടു പുലർച്ചയ്ക്കു പാട്ടുപാടുന്നവൻ. ഉണർച്ചയെ ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ബൊധക്കേട്-പ. മോഹാലസ്യം. ഉ. അറിവില്ലായ്മ.

ബൊധനൻ-പ. ബുധൻ എന്ന ഗ്രഹം. ഉ. ബുദ്ധിമാൻ.

ബൊധനം-പ. അറിവു്. ഉ. പഠിപ്പിക്കുക. ന. ഉണർത്തുക.

ബൊധനി-തിപ്പലി.

ബൊധനീയ-വി. അറിയിക്കേണ്ടുന്ന.

ബൊധം-പ. ജ്ഞാനം, അറിവു്. ഉ. വിചാരം. ന. ഉണർച്ച.

ബൊധവാസരം-വിഷ്ണു കാലുമാസത്തെ ഉറക്കം കഴിഞ്ഞു് ഉണരുന്ന ദിവസം.

ബൊധസ്വരൂപി-വി. ബോധംതന്നെ സ്വരൂപമായിട്ടുള്ള.

ബൊധഹീന-വി. അറിവില്ലാത്ത.

ബൊധാത്മക-വി. ബോധമാകുന്ന ആത്മാവോടുകൂടിയ.

ബൊധായനൻ-ഒരു മഹർഷി.

ബൊധി-പ. അരയാൽ. ഉ. കോഴി.

ബൊധിക്കുന്ന-പ. അറിയുന്ന. ഉ. സമ്മതിക്കുന്ന. ന. ഉണരുന്ന. (സ. ക്രി. ബോധിപ്പിക്കുന്ന.)

ബൊധിത-വി. അറിയിച്ച.

ബൊധിദ്രുമം-അരയാൽ. അറിവുള്ള മരം എന്നർത്ഥം. ബോധിസത്വന്മാർ അരയാൽത്തറമേലിരുന്നു തപസ്സുചെയ്തു മറവുള്ളതിനാൽ ബോധികൾക്കാശ്രയമായ ദ്രുമം എന്നുമാവാം.

ഇതു വൃക്ഷജാതിയിൽ ബ്രാഹ്മണനാ രണനും ജ്ഞാനിയാരണനും പറയുന്നു. രമ്മനമതത്തിലുള്ള സന്ന്യാസികളെ 'ബോധിസത്വന്മാർ' എന്നു വിളിക്കുന്നു.

ബോധ്യ-വി. അറിയത്തക്ക.

ബോമ്മ - കോരയുടെറാട്ടി യുണ്ടാക്കുന്ന സ്ഥലം.

ബോലം-ഫ. നവമ്പർ. ഉ. തുലാമാസം. ന. തേൻ. ര. മനയ്ക്ക്.

ബോളം-നവമ്പർ.

ബോളി-ഒരു പലഹാരം.

ബോളി-വിധവ. (പോളി എന്നതാണ് പലഹാരം.)

ബോഠം-ഒരുമാതിരി അപ്പം.

ബ്യൊ

ബ്യൊദ്ധൻ-ബുദ്ധമതക്കാരൻ

ബ്ര

ബ്രഉ്നൻ-ഫ. ആദിത്യൻ. ഇരുട്ടിനെ തടുക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. എരിക്ക്.

ബ്രഉ്നം-മുരട്ട്, വേര്. (ബുഉ്നം എന്നതിന്റെ പാഠം.) ഉ കത്തിര. ന. ദിവസം.

ബ്രഹ്മകല്പം-ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഒരു രാപ്പകൽ.

ബ്രഹ്മകല്പിതം-ദൈവവിധി.

ബ്രഹ്മവൈവർത്തം- ഫവ പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്

ബ്രഹ്മഗുപ്തൻ ഒരു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രി.

ബ്രഹ്മഗുപ്തസിദ്ധാന്തത്തിന്റെ കർത്താവ്. ക്രിസ്തുവർഷം 628-ൽ ജനനം.

ബ്രഹ്മഘ്നൻ-ബ്രാഹ്മണനെ കൊന്നവൻ.

ബ്രഹ്മചര്യം-ഫ വിവാഹംചെയ്യാത്ത അവസ്ഥ ബ്രഹ്മചാരിയുടെ അവസ്ഥ, ആശ്രമങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഉപനയനം (പൂണൂൽധാരണം) കഴിഞ്ഞു ഗാർഹസ്ഥ്യം സ്വീകരിക്കുന്നതുവരെ (വിവാഹം കഴിക്കുന്നതുവരെ) ഉള്ള കാലം.

വിദ്യാഭ്യാസം ബ്രഹ്മചര്യാശ്രമത്തിലാണ് നടത്തേണ്ടതു്.

ഉ. വിചാരത്തിലും വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും എല്ലായ്പോഴും ഏതവസ്ഥയിലുമുള്ള ചാരിത്ര്യശുദ്ധി; വിഷയാഭിലാഷങ്ങളിൽ മനസ്സുവെയ്ക്കാതെ ഈശ്വരനിൽ തന്നെ (പരബ്രഹ്മത്തിൽ തന്നെ) മനസ്സിനെ നിലനിർത്തുന്ന അവസ്ഥ.

ബ്രഹ്മചാരി-ഫ. പൂണൂൽ ഇട്ട വേദം അഭ്യസിക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണകുമാരൻ. ബ്രഹ്മത്തെ (വേദത്തെ) ചരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ബ്രഹ്മത്തെ (ജ്ഞാനത്തെ, തപസ്സിനെ) സമ്പാദിക്കുന്നവൻ എന്നുമാവാം.

ബ്രഹ്മചാരി നാലുതരം-ഗായത്രീബ്രഹ്മചാരി, പ്രാജാപത്യബ്രഹ്മചാരി, വൈഖാനികബ്രഹ്മചാരി, നൈഷ്ഠികബ്രഹ്മചാരി.

ബ്രഹ്മചാരിണി-ഫ. പാതിവ്രത്യമുള്ള ഒരു സ്ത്രീ. ഉ. ബ്രഹ്മി.

ബ്രഹ്മചിന്ത- ബ്രഹ്മാവിനേയും വേദത്തേയും മറ്റും വിചാരിക്കുക.

ബ്രഹ്മജ്ഞൻ - ബ്രഹ്മത്തെ അറിയുന്നവൻ, യോഗി.

ബ്രഹ്മജ്ഞാനം-ബ്രഹ്മത്തെപ്പറ്റിയ അറിവ്.

ബ്രഹ്മണ്യ-വി. ഫ ബ്രാഹ്മണനെ സംബന്ധിച്ച. ഉ. ബ്രഹ്മാവിനെ സംബന്ധിച്ച.

ബ്രഹ്മണ്യം-ഫ. കൂട്ടരയൽ. ദൈവികകർമ്മങ്ങളിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. മുഞ്ഞപ്പുല്ല്.

ചെറുകവുങ്ങിന്റെ പേരെന്നും ചിലർ വ്യാഖ്യാനിച്ചു കാണുന്നുണ്ട്.

ബ്രഹ്മത്വം-സായൂജ്യാവസ്ഥ. ബ്രഹ്മഭാവം എന്നർത്ഥം.

മായാബദ്ധനായ ജീവാത്മാവു് ജ്ഞാനാഗ്നി നിമിത്തം അവിദ്യാനാശം സിദ്ധിക്കുന്ന സമയം ബ്രഹ്മത്തോടു ചേർന്നലയിക്കും. ഇതത്രേ സായൂജ്യമുക്തി.

ബ്രഹ്മദണ്ഡം-൧. ഒരുമാതിരി തൈ. ൨. ശാപം.

ബ്രഹ്മദർഭ-അയമോദകം. ബ്രഹ്മസംബന്ധിയായ ദർഭത്തോടു തുല്യം എന്നർത്ഥം. ബ്രഹ്മാവിനാൽ കെട്ടപ്പെട്ടതു് എന്നുമാവാം.

ബ്രഹ്മദാരു-കാട്ടരയാൽ. (ചെറുകവുങ്ങു് എന്നും കാണുന്നു.)

ബ്രഹ്മദ്രുമം-പ്ലാശ്ശു്.

ബ്രഹ്മനാഡി-ദേഹത്തിലുള്ളതിൽ ഒരു പ്രധാന ഞരമ്പു്.

ബ്രഹ്മനാഭൻ-വിഷ്ണു.

ബ്രഹ്മപുത്ര-ഒരു നദി.

ബ്രഹ്മപുത്രചതുഷ്ടയം-സനകൻ, സനന്ദൻ, സനാതനൻ, സനൽകുമാരൻ. (ബ്രഹ്മാവിന്റെ മാനസിക പുത്രന്മാരാണു്).

ബ്രഹ്മപുത്രം-ഉപവിഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്, ബ്രഹ്മാവിങ്കൽനിന്നുണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം.

ഇതു കപിലനിറമുള്ളതാണു്, മലയപർവ്വതത്തിലുണ്ടാകുന്നു.

ബ്രഹ്മപുത്രി-൧. സരസ്വതീദേവി. ൨. സരസ്വതി എന്ന ആറു്. ൩. പന്നിക്കിഴങ്ങു്. ൪. ചെറുതേക്കു്.

ബ്രഹ്മപുരാണം-ഒന്നാമത്തെ പുരാണം.

ബ്രഹ്മാവു മരീചിക്കു് ഉപദേശിച്ചതു്. സൌരപുരാണം എന്നും പറയും. ഇതിനു കാരണം ഒരു ഭാഗം സൂർയ്യസ്തുതിയാകുന്നു.

ബ്രഹ്മപ്രളയം-ഒരു ബ്രഹ്മാവിന്റെ കാലം കഴിയുമ്പോളുണ്ടാകുന്ന പ്രളയം.

ബ്രഹ്മബന്ധു-൧. പേരിനുമാത്രം ബ്രാഹ്മണനായുള്ളവൻ, കലാചാരത്തിൽ നിഷ്ഠയില്ലാത്ത ബ്രാഹ്മണജാതിക്കാരൻ, കർമ്മഹീനനായ ബ്രാഹ്മണൻ. ൨. ബ്രാഹ്മണനെക്കുറിച്ചു അധിക്ഷേപമായി പറയുന്നവൻ. ബ്രാഹ്മണജാതി ബന്ധുവായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

ബ്രഹ്മബിന്ദു-ഓത്തുചൊല്ലുന്നസമയം യദൃച്ഛയാ വായിൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്ന ഉമിനീർ തുള്ളി. വേദപാഠത്തിലുണ്ടാകുന്ന വെള്ളത്തുള്ളി എന്നർത്ഥം.

ബ്രഹ്മഭൂയം-സായൂജ്യാവസ്ഥ. ബ്രഹ്മത്തിന്റെ അവസ്ഥ, ബ്രഹ്മത്വം, ബ്രഹ്മഭാവം എന്നർത്ഥം.

ബ്രഹ്മം-൧. ബ്രഹ്മാവു്. ൨. ബ്രാഹ്മണൻ. ൩. സകലത്തിന്നും കാരണമായ വസ്തു. എങ്ങും നിറഞ്ഞു ചലനമോ വികാരമോ ഒന്നുമില്ലാത്ത ആനന്ദമായ വസ്തു, പരമാർത്ഥവസ്തു. (ചൈതന്യം). ൪. തപസ്സു്. ൫ വേദം. ൬. പരമാർത്ഥജ്ഞാനം. ൭. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു യോഗം.

ബ്രഹ്മമയ-വി. ബ്രഹ്മസ്വരൂപമായ.

ബ്രഹ്മയജ്ഞം-പാഠം, ഹോമം, അതിഥിസല്ക്കാരം, തർപ്പണം, ബലി ഇവ ൫-ം. (പഞ്ചമഹായജ്ഞങ്ങൾ എന്നതു നോക്കുക).

ബ്രഹ്മയുഗം-കൃതയുഗം.

ബ്രഹ്മരന്ധ്രം - മൂർദ്ധാവിന്നുള്ളിൽ ഒരു ഭാഗം.

ബ്രഹ്മലക്ഷണത്രയം-ശുദ്ധം, ശിവം, ശാന്തം ഇവ മൂന്നും.

ബ്രഹ്മവർച്ചസം-വേദം പഠിച്ചു് അതിനെ പ്രമാണിക്കുന്നതിനാലുണ്ടാകുന്ന ശുദ്ധത. ആചാരംകൊണ്ടും വേദാഭ്യാസം

കൊണ്ടുമുള്ള തേജസ്സ്, സദാചാരവേദാധ്യയനങ്ങളുടെ പരിപൂർത്തി, വേദത്തിന്റെ അല്ലെങ്കിൽ തപസ്സിന്റെ വച്ച് സ്സ് (തേജസ്സ്) എന്നർത്ഥം. വേദാധ്യയനം ഹേതുവായിട്ടോ തപസ്സ് നിമിത്തമോ ഉള്ള തേജസ്സ് എന്നു താൽപര്യം.

ബ്രഹ്മവാദം-വേദം ചൊല്ലുകയും മറ്റും.

ബ്രഹ്മവാദി-പ. വേദാന്തി, വേദാന്തശാസ്ത്രത്തെ അറിയുന്നവൻ. പ. ബ്രഹ്മചാരി.

ബ്രഹ്മവിൽ, ബ്രഹ്മവിദ്വാൻ-ബ്രഹ്മത്തെ അറിഞ്ഞവൻ, ഒരു യോഗി.

ബ്രഹ്മവിത്തമൻ - അത്യന്തം ബ്രഹ്മജ്ഞാനി.

ബ്രഹ്മവിദ്യ-വേദം ചൊല്ലുമ്പോൾ തെറിക്കുന്ന ദ്രവ്യം.

ബ്രഹ്മവൃക്ഷം-പ്ലാശ്.

ബ്രഹ്മവേദി-വി. ബ്രഹ്മത്തെ അറിയുന്ന.

ബ്രഹ്മവേദം- പ. ബ്രഹ്മത്തെ അറിക. പ. വേദത്തെ അറിക. സം. അഥർവ്വണവേദം.

ബ്രഹ്മവൈവർത്തപുരാണം - അഷ്ടാദശ പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. കൃഷ്ണന്റെ മഹിമയെക്കുറിച്ചു സാവർണ്ണി നാരദനുപദേശിച്ചതു്. ബ്രഹ്മാവിനെ വാഴ്ത്തുന്നു. അവയവം യിഷ്ണുവിന്റെ ഇടത്തെ തുട. രാജസഗുണപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം 18,000.

ബ്രഹ്മശാസനം - ബ്രാഹ്മണനുള്ള ഒരു കല്പന.

ബ്രഹ്മസായുജ്യം - ബ്രഹ്മതുല്യം, ബ്രഹ്മത്തോടുകൂടി ചേരുക.

ബ്രഹ്മസാവർണ്ണി-പത്താമത്തെ മനു.

ബ്രഹ്മസൂവു്)-കാരണദേവൻ. തപസ്സിനെ അല്ലെങ്കിൽ ബ്രഹ്മാവിനെ ഇളക്കിത്തീർക്കുന്നവൻ.

കാമൻ വിശ്വാമിത്രൻ മുതലായവരുടെ തപസ്സിളക്കിയ കഥ പുരാണപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. ബ്രഹ്മാവിന്റെ മനസ്സും ഇളക്കീട്ടുണ്ട്.

ബ്രഹ്മസൂത്രം-പ. വേദാന്തശാസ്ത്രത്തിൽ ഒരു പുസ്തകം, വേദാന്തത്തെക്കുറിച്ചു വ്യാസന്റെ പുസ്തകം. പ. പൂണൂൽ.

ബ്രഹ്മസ്വം-ബ്രാഹ്മണന്റെ മുതൽ.

'ബ്രഹ്മസ്വവുമമരസ്വവുംസ്വസ്വവും'
(ഭാഗവതം)

ബ്രഹ്മഹത്യ-ബ്രാഹ്മണനെ കൊല്ലുക.

ബ്രഹ്മഹാവു്, ബ്രഹ്മഹന്താവു്-ബ്രാഹ്മണനെ കൊന്നവൻ.

ബ്രഹ്മാ-പ. ത്രിമൂർത്തികളിൽ ഒന്നു്, ലോകങ്ങളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായിട്ട് വിഷ്ണുവിങ്കൽനിന്നുണ്ടായ ദേവൻ, സ്രഷ്ടാവു്. വലുതിച്ചവൻ, വളരെ വലിയവൻ എന്നർത്ഥം. ആയുധം-വില്ലു്.

വിഷ്ണുവിന്റെ നാഭികമലത്തിൽനിന്നുണ്ടായി. സകല ലോകോൽകൃഷ്ടമായ സത്യലോകത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ലോകജനകന്മാരായ മരീച്യാദികളുടേയും അത്രിമാദി പിതൃക്കളുടേയും പിതാവാകുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിനു നാലുമുഖമുണ്ടു്. സൃഷ്ടിയാണു് ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവൃത്തി. ത്രിമൂർത്തികളിൽ ഒരുവനായ ഇദ്ദേഹം രജോഗുണമൂർത്തിയാണു്. ബ്രഹ്മാവു് ആദ്യം ജലത്തെ സൃഷ്ടിച്ചുതായും അതിൽ ഒരു ബീജം ഇട്ടു അതു ഒരു സ്വർണ്ണമുട്ടയായി തീർന്നതായും അതിൽനിന്നു ബ്രഹ്മാവു തന്നെ ജനിച്ചുതായും മുട്ടത്തോടിനെ രണ്ടാക്കി ആകാശവും ഭൂമിയും നിർമ്മിച്ചുതായും പിന്നീടു് പത്തു പ്രജാപ

തികളെ സൃഷ്ടിച്ചതായും ഒരു കഥയിൽ കാണുന്നു. ബ്രഹ്മാവ് മുട്ടയിൽ നിന്നും പിരിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം സ്ത്രീപുരുഷന്മാരായി വേർവിട്ട് അവരിൽ നിന്നു വിരാജനും അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്നു മനുവും ജനിച്ചു, എന്നു വേറൊരുകഥ. ബ്രഹ്മാവു ആകാശത്തിൽ നിന്നു ജനിച്ചു എന്നും മരീചി ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനും കശ്യപൻ മരീചിയുടെ പുത്രനും ആയിരുന്നു എന്നും രാമായണം വെളിവാക്കുന്നു. വിഷ്ണുവിന്റെ നാഭിയിൽ നിന്നു ജനിച്ചതന്റെ പുത്രിയായ സരസ്വതിയോട് ന്യായരഹിതമായ സംഗം ചെയ്തു സർവ്വത്തേയും സൃഷ്ടിച്ചതായി ഭാരതത്തിൽ കാണുന്നു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഒരു ദിവസം മനുഷ്യരുടെ ൨൧൭,൦൦൦,൦൦൦ വർഷങ്ങളാകുന്നു ഓരോ ദിവസത്തിന്റേയും അവസാനത്തിൽ ദേവകളും ഋഷികളും പഞ്ചഭൂതങ്ങളും ഒഴികെ മററുള്ളവയെല്ലാം നശിച്ചുപോകുന്നു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ആയുഷ്കാലമായ ൧൦൦ വർഷങ്ങളുടെ ഒടുവിൽ സർവ്വവും നശിച്ചു പിന്നീടും ബ്രഹ്മാവു പരബ്രഹ്മത്തിന്റെ അണ്ഡത്തിൽനിന്നുണ്ടായി പണ്ടത്തെപ്പോലെ എല്ലാം സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ബ്രഹ്മാവു മനുഷ്യരുടെ പൂജയ്ക്കു അയോഗ്യനായിത്തീർന്നതിനു കാരണം നാരദന്റേയും ഭൃഗുവിന്റേയും ശാപമാണ്. ബ്രഹ്മാവിനു അഞ്ചു തലയുണ്ടായിരുന്നു. അവയിൽ ഒന്ന് ശിവന്റെ തീക്കണ്ണിൽ ഭസ്മമായി. കാരണം ശിവനെ നിന്ദിച്ചതാണ്. വില്ല്-പരിവീതം. വാഹനം-ഹംസം. വാസസ്ഥലം-ബ്രഹ്മവൃന്ദം.

ഹകാരത്തിനു പരങ്ങളായ അനുനാസികങ്ങളെ ഹകാരത്തിനു മുമ്പ് ഉച്ചരിക്കണം. ഉ-ം. വഹ്നി (വന്ഹി), ബ്രഹ്മാ (ബ്രമ്ഹാ).

പർയ്യായങ്ങൾ-ബ്രഹ്മാവ്, ആത്മഭൂവ്, സുരജ്യേഷ്ഠൻ, പരമേഷ്ഠി, പിതാമഹൻ, ഹിരണ്യഗർഭൻ, ലോകേശൻ, സ്വയംഭൂവ്, ചതുരാനനൻ, ധാതാവ്, അബ്ജയോനി, ദ്രുഹിണൻ, വിരിഞ്ചൻ, കമലാസനൻ, സ്രഷ്ടാവ്, പ്രജാപതി, വേധാവ്, വിധാതാവ്, വിശ്വസൃട്ട്, വിധി, നാഭിജന്മാവ്, അണ്ഡജൻ, പൂർവ്വൻ, നിധനൻ, കമലോത്ഭവൻ, സഭാനന്ദൻ, രജോമൂർത്തി, സത്യകൻ, ഹംസവാഹനൻ. ൨. ബ്രാഹ്മണൻ.

ബ്രഹ്മാഞ്ജലി - അട്ടകം പിടിക്കുക, വേദത്തിന്നായിക്കൊണ്ടുള്ളകൂപ്പുകൈയ്.

ബ്രഹ്മാണി-൧. സരസ്വതി. ൨. അരേണുകം.

ബ്രഹ്മാണ്ഡകടാഹം - എല്ലാലോകങ്ങളും കൂടെ ഒരു കടത്തിന്റെ ഭാഷയാക്കി കല്പിച്ചു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

ബ്രഹ്മാണ്ഡകോശം-ലോകം മുഴുവനും കൂടെ പറയുന്ന പേർ.

ബ്രഹ്മാണ്ഡം-വി. വളരെ വലുതായ.

ബ്രഹ്മാണ്ഡം-൧. ഒരു സൂർയ്യന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ലോകങ്ങൾ എല്ലാംകൂടിയ ഒരു ഗോളം. ൨. ൧൮ പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ബ്രഹ്മാണ്ഡമാഹാത്മ്യവും ഭാവികല്പങ്ങളും ബ്രഹ്മാവിനാൽ വിവരിക്കപ്പെട്ടതു്. വിഷ്ണുവിന്റെ അവയവം അസ്ഥി. രാജസഗുണപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം 12,200. ൩. ഈശ്വര സൃഷ്ടങ്ങളായി ദൃശ്യാദൃശ്യങ്ങളായുള്ള സമസ്തപദാർത്ഥങ്ങളുടെയും സമൂഹം. ൪. ൧൭ ജ്യോതിക്കുകളിൽ ഒരാൾ.

ബ്രഹ്മാത്മകൻ-ബ്രഹ്മസ്വരൂപൻ.

സകല ദേവന്മാരും പ്രത്യേകമായി ഏകാന്ത ശക്തിയാൽ ബ്രഹ്മാകൃതികളാണെന്നു പറയാറുണ്ട്.

ബ്രഹ്മാനന്ദം-പരബ്രഹ്മത്തെ ധ്യാനിച്ചുണ്ടാകുന്ന ഒരു വലുതായ ആനന്ദം.

ബ്രഹ്മാപുരം-മേരുപർവ്വതത്തിന്റെ മുകളിൽ ബ്രഹ്മാവിന്റെ സ്വർഗ്ഗം. (ചുററും ഗംഗാനദി ഒഴുകുന്നു).

ബ്രഹ്മാലയം - ൧. ബ്രഹ്മാവിരിക്കുന്ന ലോകം. ൨. ബ്രാഹ്മണഭവനം.

ബ്രഹ്മാവർത്തം - ദിവ്യനദികളായ സരസ്വതിയുടേയും ദൃഷദ്വതിയുടേയും മദ്ധ്യേയുള്ള സ്ഥലം.

ബ്രഹ്മാസനം-സ്വസ്തികാസനം, പത്മാസനം മുതലായ ആസനവിശേഷം. ധ്യാനയോഗങ്ങൾ സാധിപ്പാനുള്ള ഇരിപ്പ്.

ബ്രഹ്മാസ്ത്രം -ദിവ്യാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ബ്രഹ്മാവിനെ ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ട് പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്ന ഒരസ്ത്രം.

ബ്രഹ്മി-ഒരു പച്ച മരുന്ന്, മീനങ്ങാണി. (പൊന്നങ്ങാണി എന്നും കാണുന്നു.)

ബ്രഹ്മൈക്യം-മോക്ഷം.

ബ്രഹ്മോപദേശം -പരബ്രഹ്മത്തെപ്പററിയുള്ള ഉപദേശം.

ബ്രാ

ബ്രാഹ്മകല്പം- ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഒരു ദിവസം.

ബ്രാഹ്മച്ചി - പുഷ്പകവർഗ്ഗത്തിലുള്ള പ്രാമ്മണിപ്പാട്ടുകാരുടെ സ്ത്രീവർഗ്ഗം.

ബ്രാഹ്മണം-൧. ബ്രാഹ്മണരുടെ സംഘം. ൨. വേദത്തിൽ യാഗസൂക്തങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള പ്രമാണങ്ങളെ പറയുന്ന ഭാഗം.

മഹാകാവ്യകാലത്തെ ഒരു സാഹിത്യാംഗം. കുരുക്കൾ, പാഞ്ചാലന്മാർ, കോസലരാജ്യക്കാർ, വിദേഹന്മാരാദിയായിട്ടുള്ളവർ ഗംഗാതടത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്ന കാലത്തേക്കുറിച്ച് ഇതിൽ പറയുന്നു.

ബ്രാഹ്മണകർമ്മങ്ങൾ-അദ്ധ്യയനം, അദ്ധ്യാപനം, യജനം, യാജനം, ദാനം, പ്രതിഗ്രഹം ഇങ്ങിനെ നൂ.

ബ്രാഹ്മണങ്ങൾ - വേദത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം.

ഇതിൽ മന്ത്രങ്ങളേ ഉപയോഗിക്കേണ്ടുന്ന ക്രമത്തെ വിവരിക്കുന്നു.

ബ്രാഹ്മണജീവികാ-ബ്രാഹ്മണർക്ക ഉപജീവനത്തിനു ന്യായമായ തൊഴിലുകൾ.

'അദ്ധ്യാപനഞ്ചാദ്ധ്യയനം
യജനം യാജനം തഥാ.
ദാനം പ്രതിഗ്രഹഞ്ചൈവ
ഷട്കർമ്മാണ്യഗ്രജന്മനഃ
ഷണ്ണാം തു കർമ്മണാമസ്യ
ത്രീണി കർമ്മാണി ജീവികാ
യാജനാദ്ധ്യാപനേ ചൈവ
വിശുദ്ധാശ്ച പ്രതിഗ്രഹഃ'

ബ്രാഹ്മണൻ -ബ്രഹ്മാവിന്റെ സൃഷ്ടികളിൽ മനുഷ്യരെ നാലു ജാതികളായി സൃഷ്ടിച്ചതിൽ ഒന്നാമത്തെ ജാതിക്കാരൻ. ബ്രഹ്മത്തെ അറിയുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ മുഖത്തു നിന്നു ബ്രാഹ്മണൻ ജനിച്ചു എന്നു പുരാണത്തിൽ പറയുന്നതിന്റെ അർത്ഥം 'ജ്ഞാനം മുഖവിലത്തിൽ കൂടി പുറത്തു വിടുന്നവർ ബ്രാഹ്മണർ' എന്നാണത്രേ.

'നിർമ്മമോ നിരഹംകാരോ
നിസ്സംഗോ നിഷ്പരിഗ്രഹഃ,
രാഗദ്വേഷവിനിർമ്മുക്തഃ
ബ്രാഹ്മണോ വേദസമ്മതഃ'

മററുപർയ്യായങ്ങൾ-ദ്വിജാതി, അഗ്രജന്മാവ്, ഭൂദേവൻ, ബാഡവൻ, വിപ്രൻ.

ബ്രാഹ്മണബ്രുവൻ-പാപ്പാൻ, ബ്രാഹ്മണനായി ജനിച്ചിട്ടു ബ്രാഹ്മണകർമ്മം ചെയ്യാത്തവൻ, ബ്രാഹ്മണനു വേണ്ടുന്ന മുറകളൊന്നും അറിയാതെയും ചെയ്യാതെയും ബ്രാഹ്മണൻ എന്നു പേരു മാത്രം പറഞ്ഞു ഉപജീവനം കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നവൻ.

ബ്രാഹ്മ-വി. ബ്രഹ്മാവിനേയും വേദത്തേയും ബ്രഹ്മത്തേയും സംബന്ധിച്ച.

ബ്രാഹ്മണയഷ്ടിക-ചെറുതേക്ക്. ബ്രാഹ്മണരുടെ വടിയ്ക്കു ഉപയോഗിക്കത്തക്ക ചെറുകൊമ്പുകൾ ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം

ബ്രാഹ്മണർ-ജാതികളിൽവെച്ചു് ഒന്നാമത്തേവർ. (മനുവിന്റെ നിയമപ്രകാരം ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റെ ജീവിതകാലം നാലായി പകുത്തിരിക്കുന്നു. ആശ്രമം എന്നതു നോക്കുക).

ബ്രാഹ്മണാച്ഛംസി-൧൬ ഋത്വിക്കുകളിൽ ഒരാൾ.

ബ്രാഹ്മണി-൧. ബ്രാഹ്മണജാതി സ്ത്രീ. ൨. വേട്ടാവെളിയൻ. ൩. ഒരുമാതിരി ഉറുമ്പു്. ൪. ചെറുതേക്ക്. (മ.) പ്രാമ്മണി. ൫. ചോനകപ്പുല്ലു്. ൬. നല്ല പിച്ചള. ൭. ബ്രഹ്മി.

ബ്രാഹ്മണ്യം-൧. ബ്രാഹ്മണരുടെ കൂട്ടം, ബ്രാഹ്മണവർഗ്ഗം. ൨. ബ്രാഹ്മണന്റെ അവസ്ഥ. ൩. ശനി.

ബ്രാഹ്മണ്യദേവൻ-ബ്രാഹ്മണ്യത്തിനു നാഥനായുള്ളവൻ.

ബ്രാഹ്മതീർത്ഥം-പെരുവിരലിന്റെ മുരട്ടു്.

ബ്രാഹ്മദേയാ-ബ്രാഹ്മവിവാഹപ്രകാരം വിവാഹം ചെയ്യപ്പെടേണ്ടവൾ.

ബ്രാഹ്മം-൧. ബ്രാഹ്മതർപ്പണം. ൨. രസം. ൩. ഒരുമാതിരി വിവാഹം. (അഷ്ടവിവാഹങ്ങൾ നോക്കുക). ൪. അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

ബ്രഹ്മാവു് മരീചിക്കു പറഞ്ഞുകൊടുത്തതു്. ബ്രഹ്മാവിനെ വാഴ്ത്തുന്നു. വിഷ്ണുവിന്റെ അവയവം മൂർദ്ധാവു്. രാജസഗുണപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം 13,000.

ബ്രാഹ്മമുഹൂർത്തം-വെളുപ്പാൻകാലത്തുള്ള ഒരു ശുഭസമയം.

ബ്രാഹ്മിണിപ്പാട്ടു് - ഒരുവക പഴയ പാട്ടു്.

പരശുരാമൻ ഒരു ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീ രജസ്വലയായിരിക്കും സന്ദർഭത്തിൽ ഉണ്ടായ കുട്ടിയെ വേർപിരിച്ചു പാർപ്പിച്ചു് അവർക്കു് പുഷ്പവൃത്തി കല്പിച്ചു. അതിലുള്ള സ്ത്രീകളെ ബ്രാഹ്മിണി എന്നു വിളിച്ചുവന്നു. അവർക്കു നായന്മാരുടെ കല്യാണങ്ങൾക്കു കൃഷ്ണലീല, ലക്ഷ്മീസ്വയംവരം മുതലായവ പാടുവാൻ വൃത്തി കല്പിച്ചു. ഇവരുടെ പാട്ടിനു ബ്രാഹ്മിണിപ്പാട്ടു് എന്നു പറയുന്നു. ആദ്യം പാടിത്തുടങ്ങിയതു തമിഴിലായിരുന്നു.

ബ്രാഹ്മി-൧ വാക്കിന്റെ അധിഷ്ഠാനദേവതയായ സരസ്വതി. ബ്രഹ്മാവിനെ സംബന്ധിച്ചവൾ എന്നർത്ഥം. അക്ഷരാത്മകമായിട്ടു ബ്രഹ്മാവിൽനിന്നും ഉണ്ടായവൾ എന്നുമാവാം. വേദരൂപേണ ബ്രഹ്മാവിങ്കൽനിന്നുണ്ടാകകൊണ്ടും ഈ പേർ വരാം. ൨. ചെറുതേക്ക്. ൩. നല്ല പിച്ചള. ൪. പന്നിക്കിഴങ്ങു്. ൫. മീനാങ്ങാണി (പൊന്നങ്ങാണി) ൬. വലിയ വാലുഴവം. ൭. ആട്ടുനാറിവേള. ൮. ബ്രഹ്മി. ൯. സപ്തമാതൃക്കളിൽ ഒന്നു്. ൧൦. ശക്തി. ൧൧ ബ്രാഹ്മണന്റെ ഭാര്യ. ൧൨. ദുർഗ്ഗാ. ൧൩. വാക്കു്. ൧൪. ഒരുവക ചീര.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ ജീവനിൽ നിന്നു സ്പർശങ്ങൾ കകാരം മുതൽ മകാരം വരെയുള്ള 25 അക്ഷരങ്ങളും, ദേഹ

ത്തിൽ നിന്നു അകാരം മുതൽക്കുള്ള സ്വരാക്ഷരങ്ങളും, ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽ നിന്നു ശഷസഹങ്ങളും, ബ്രഹ്മത്തിൽ നിന്നു യരലവങ്ങളും ഉണ്ടായി.

ബ്രാഹ്മ്യ-ക. ബ്രഹ്മാവിനെ സംബന്ധിച്ച. ര. ബ്രഹ്മത്തെ സംബന്ധിച്ച. ന. ബ്രഹ്മണനെ സംബന്ധിച്ച.

ബ്രാഹ്മ്യം-ക. ആശ്ചര്യം. ര. ബ്രാഹ്മണ്യം.

ഭ

ഭ-ഹല്ലുകളിൽ ഇരുപത്തുനാലാം അക്ഷരം, ഒരു വ്യഞ്ജനാക്ഷരം.

ഭക്ത-വി. ക. ഭക്തിയുള്ള. ര. ഭംഗിക്കപ്പെട്ട.

ഭക്തചതുഷ്ടയം-ആർത്തൻ, ജിജ്ഞാസു, ആർത്ഥാർത്ഥി, ജ്ഞാനി-ഈ ൪-ം.

ഭക്തൻ-ഭജിക്കുന്നവൻ, സേവിക്കുന്നവൻ.

ഭക്തനിരോധം-ചോറുവേണ്ടായ്ക, ഒരു രോഗം.

ഭക്തപരായണ-വി. ഭക്തന്മാരിൽ താൽപര്യമുള്ള.

ഭക്തപ്രിയ-വി. ക. ഭക്തന്മാരെക്കുറിച്ചിഷ്ടമുള്ള. ര. ഭക്തത്തിൽ താൽപര്യമുള്ള.

ഭക്താ-ക. അന്നം, ചോറ്. അനുശ്രയിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ര. പങ്ക്.

ഭക്തരോധം ചോറുചെല്ലുന്നതിനു തടവുണ്ടാകുന്ന ഒരു രോഗം

ഭക്തവത്സല-വി. ഭക്തന്മാരിൽ വാത്സല്യമുള്ള.

ഭക്തവാത്സല്യം — ഭക്തന്മാരിലുള്ള സ്നേഹം.

ഭക്തി-ക. ദൈവം, ഗുരു, രാജാവ് ഇങ്ങനെയുള്ളവരിൽ ബഹുമാനത്തോടുകൂടെ തോന്നുന്ന സ്നേഹം, സ്നേഹത്തോടുകൂടിയ വണക്കം. ര. ഭജിക്കൽ, സേവിക്കൽ. ന. ഭാഗിക്കൽ, പങ്കിടൽ. ൪. ശ്രദ്ധ.

സ്വയമായി ഈശ്വരങ്കൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു അനുരാഗമാണ് ഭക്തി അനു=വഴിയെ, ഈശ്വരഗുണങ്ങളെ അറിഞ്ഞതിനുശേഷം. രാഗം=സ്നേഹം.

ഭക്തിചതുഷ്ടയം - താമസി, രാജസി, സാത്വികി, ഗുണാതീത-ഈ ൪-ം.

ഭക്തിത്രയം-സാത്വികം, രാജസം, താമസം. (ഒരോന്നും നോക്കുക).

ഭക്തി ഒമ്പതുവിധമെന്നു കാണുന്നു- "ശ്രവണം കീർത്തനം വിഷ്ണോഃ സേവനം സ്മരണം തഥാ, അർച്ചനം, വന്ദനം, ദാസ്യം സഖ്യ മാത്മനിവേദനം."

ഭക്തിമൽ-വി. ഭക്തിയുള്ള.

ഭക്തിയുക്ത-വി. ഭക്തിയോടുകൂടിയ.

ഭക്തിയോഗം- ഭക്തിവഴിയായി മോക്ഷം കിട്ടുവാനുള്ള മാർഗ്ഗത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന മതസിദ്ധാന്തം.

ഭക്തിവൈരാഗ്യം-ദൈവത്തോടുള്ള ഭക്തിനിമിത്തം ലോകകാര്യങ്ങളിൽനിന്നുമുള്ള സ്നേഹമില്ലായ്മ.

ഭക്തിശാലി-വി. ഭക്തിയുള്ള. (സ്ത്രീ-ഭക്തിശാലിനീ).

ഭക്തിസാധന-വി. ഭക്തിയെ സാധിപ്പിക്കുന്ന, ഭക്തിയെ ഉണ്ടാക്കുന്ന.

ഭക്തിസാധനങ്ങൾ-ഭക്തിക്കുള്ള സാധനങ്ങൾ (ഒമ്പതുവിധം).

'ഭക്തനെനന്നായ് പ്രകാശിക്കുമാത്മാവു നൂനം ഭക്തിക്കുകാരണമുണ്ടെന്തതു കേട്ടാലും നീ * മൽഭക്തന്മാരോടുള്ള നിത്യസംഗമമതും മൽഭക്തന്മാരെക്കണിയോടു സേവിക്കുന്നതും * ഏകാദശ്യാദിവ്രതാനുഷ്ഠാനങ്ങളും പുനരാകുലമെന്നിയെ സാധിച്ചുകൊൾകയുമഥ *

പൂജനം വന്ദനവും ഭാവനംഭാസ്യം നല്ല ഭോജനമഗ്നിവിപ്രാണാം കൊടുക്കയുമഥ * മൽക്കഥാപാഠശ്രവണങ്ങൾചെയ്കയും മുദാ മൽഗുണനാമങ്ങളെ കീൎത്തിച്ചുകൊള്ളുകയും'

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

ഭക്ഷക-വി. അധികം ഭക്ഷിക്കുന്ന.

ഭക്ഷകാരൻ-ഹ. പാചകൻ. ൨. പലഹാരക്കച്ചവടക്കാരൻ.

ഭക്ഷടകം-ചെറിയ ഞെരിഞ്ഞിൽ.

ഭക്ഷണം-തീൻ, ഭക്ഷിക്കുക. പൎയ്യായങ്ങൾ-ജഗ്ദ്ധി, ഭോജനം, ജേമനം, ലേഹം, ആഹാരം, നിഘസം, ന്യാദം.

ഭക്ഷണചതുഷ്ടയം-ഖാദ്യം, ചൂഷ്യം, ലേഹ്യം, പേയം ഇവ ൪-ം. ഭോജ്യം ഉൾപ്പെടുത്തി ൫ വിധമെന്നും കാണുന്നു. ഭക്ഷ്യം എന്നതുകൂടി ചേൎത്തു ൬ വിധം എന്നുള്ള പ്രമാണവും ഇല്ലെന്നില്ല.

ഭക്ഷണമുറി-ഹ. ഊട്ടുപുര. ൨. ഭക്ഷണത്തിനുള്ള മുറി.

ഭക്ഷണശാല-ഊട്ടുപുര.

ഭക്ഷപാത്രാ-വെററിലക്കൊടി.

ഭക്ഷം-പലഹാരം.

ഭക്ഷിക്കുന്നു-തിന്നുന്നു, ഉണ്ണുന്നു.

ഭക്ഷിത-വി. ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

ഭക്ഷിതം-ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട അന്നാദികളുടെ പേർ.

ഭക്ഷ്യ-വി. ഭക്ഷിപ്പാൻ തക്ക.

ഭക്ഷ്യകാരൻ-പാചകൻ.

ഭക്ഷ്യബീജം-മുരൾമരം.

ഭക്ഷ്യം-ഭക്ഷണവസ്തു, ഭക്ഷിക്കത്തക്കതു്.

ഭഗം-ഹ. സ്ത്രീയുടെ ഗുഹ്യം, യോനി. പുരുഷന്മാരാൽ ആശ്രയിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. ഭാഗ്യം. ൩. ശോഭ. ൪. കാമം. ൫. ശ്രേഷ്ഠത. ൬. പ്രയത്നം. ൭. ശക്തി. ൮. കീൎത്തി. ൯. ജ്ഞാനം. ൧൦. അടക്കം. ൧൧. സൎവ്വശക്തി. ൧൨. ഐശ്വൎയ്യം, സമ്പത്തു്. ൧൩. വീൎയ്യം. ൧൪. ഇച്ഛ. ൧൫. മാഹാത്മ്യം. ൧൬. ശിവന്റെ സിദ്ധി.

സംപൂൎണ്ണമായ മാഹാത്മ്യം, ധൈൎയ്യം, കീൎത്തി, സമ്പത്തു്, ജ്ഞാനം, വൈരാഗ്യം ഇവ ആറിന്നും ഭഗം എന്നു പേരുണ്ടു്.

ഭഗണം-നക്ഷത്രക്കൂട്ടം. (ഗണം എന്നതു നോക്കുക.)

ഭഗഘ്നൻ-നേത്രഘ്നൻ, ശിവൻ.

ദക്ഷയാഗത്തിൽ ഭഗന്റെ കണ്ണു ഇടിച്ചുതെറിപ്പിച്ചു കളഞ്ഞതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

ഭഗദത്തൻ-നൂററുപേരുടെ ഒരു സ്നേഹിതൻ, നരകാസുരന്റെ പുത്രൻ, പ്രാഗ്ജ്യോതിഷത്തിലെ രാജാവു്, പാണ്ഡവരുടെ പിതൃസഖാവു്. ജരാസന്ധന്റെ രക്ഷയിൽപെട്ടവൻ. അശ്വമേധയാഗത്തിൽ അൎജ്ജുനനു കീഴടങ്ങി. ധൎമ്മപുത്രൎക്കു കപ്പംകൊടുത്തു.

'കൊമ്പുതന്മേൽവന്നുവീഴുവാനായിട്ടു കൊമ്പുമുയൎത്തിനിന്നാനതുകണ്ടിട്ടു * സംഭ്രമത്തോടൊരു ബാണം പ്രയോഗിച്ചാനുമ്പർകോൻ തന്നുടെ നന്ദനനൎജ്ജുനൻ * വാരണവീരൻതലയററുവില്ലററു വീരൻ ഭഗദത്തൻ തന്റെശിരസ്സററു * നാലാമതാനതൻവാലുമരിഞ്ഞിട്ടു കോലാഹലത്തൊടു പോയിതുബാണവും'

(ഭാരതം-ദ്രോണം)

ഭഗദത്തനു നാലുകൊമ്പുള്ള ഒരു ആനയുണ്ടു്. ഇതിനു പതിനായിരം ആനയുടെ ബലമുള്ളപ്രകാരം അറിയുന്നു.

ഭഗണൻ-ജ്യോത്സ്യൻ.

ഭഗൻ-ഹ. ആദിത്യൻ. ൨. ഉത്രം നക്ഷത്രം. ൩. എരിക്കു്. ൪. വേദത്തിലെ ഒരു ദേവത. ൫. ചന്ദ്രൻ.

ഈ വേദത്തിലെ ദേവത ധനം ദാനം ചെയ്കയും വിവാഹങ്ങളെ ക്രമപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.

ഭഗന്ദരം-ഒരു രോഗം. ഇവിടെ ഭഗം എന്നതിനു ലക്ഷണയാ ഗുദസമീപമെന്നർത്ഥം. അതിനെ പിളർക്കുന്നതു് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

മലദ്വാരത്തിന്റെ രണ്ടംഗുലം മേൽ ഒരു കുരു വരും. വളരെ വേദന കാണും. അതു പൊട്ടുമ്പോൾ ഭഗന്ദരം എന്നു പറയുന്നു. പൊട്ടുന്നതിനു മുമ്പു് ഭഗന്ദരമെന്നു പറയാറില്ല. ഒരു കുരു എന്നേ പറയാറുള്ളു.

ഭഗനീയ-വി. ൧. മനോഹരമായ. ൨. ഭാഗ്യമുള്ള. ൩. കീർത്തിക്കത്തക്ക.

ഭഗവൽ-വി. ഭഗമുള്ള. (പു-ഭഗവാൻ. സ്ത്രീ-ഭഗവതി).

ഭഗവൽഗീത-മഹാഭാരതത്തിന്റെ ഏററവും ശ്രുതിപ്പെട്ട ഭാഗം.

കൃഷ്ണനും അർജ്ജുനനും തമ്മിൽ ആത്മികവിഷയങ്ങളെപ്പററിയുണ്ടായ സംഭാഷണമാണു് ഇതിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നതു്.

ഭഗവതി-൧. ദേവി ൨. ലക്ഷ്മീ. ൩. ദുർഗ്ഗ.

ഭഗവാൻ-൧. വിഷ്ണു, ഷഡ്ഗുണങ്ങളോടു കൂടിയവൻ. (ഷഡ്ഗുണങ്ങൾ-ഐശ്വര്യം, വീര്യം, യശസ്സ്, ശ്രീ, വൈരാഗ്യം, വിജ്ഞാനം).

'ഐശ്വര്യംശംകരാദീശ്വരവിനിയമനം
വിശ്വതേജോഹരാണാം
തേജസ്സംഹാരിവീര്യംവിമലമപിയശോ
നിസ്പൃഹൈശ്ചോപഗീതം,
അംഗാസംഗാസദാശ്രീരഖിലവിദസിന
ക്വാപിതേസംഗവാർത്താ
തദ്വാതാഗാരവാസിൻമുരഹരഭഗവ-
ച്ഛബ്ദമുഖ്യാശ്രയോസി'.

൨. ജിനമഹർഷിയുടെ ഒരു പേർ. ൩. ശിവൻ.

മഹർഷിമാരെ ഭഗവൻ എന്നു സംബോധന ചെയ്യേണ്ടതാണെന്നു ഭരതാദികളുടെ മതം.

ഭഗാലം-തലയോടു്.

ഭഗിനി-൧. സഹോദരി കീർത്തിയുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം. ൨. സ്ത്രീ

ഭഗിനികാ-സഹോദരി.

ഭഗിനീപതി-ഉടപ്പിറന്നവളുടെ ഭർത്താവു്, അളിയൻ.

ഭഗീരഥപ്രയത്നം - അസാമാന്യപ്രയത്നം. (ഗംഗാ, ജാഹ്നവി ഈ ശബ്ദങ്ങൾ നോക്കുക).

ദിലീപൻ എന്ന രാജാവിന്റെ പുത്രനായി ഭഗീരഥൻ എന്നൊരു നൃപനുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതൃക്കൾ മുമ്പു കപിലമഹർഷിയുടെ ശാപംകൊണ്ടു ഭസ്മീഭൂതന്മാരായിരുന്നു. ആ പിതൃക്കളുടെ ഉദ്ധരണത്തിനായി ഭഗീരഥൻ ആയിരം വർഷം കഠിനതപസ്സനുഷ്ഠിച്ചു് ആ കാശഗംഗയെ ഭൂമിയിൽ കൊണ്ടുവന്നു. അതുപോലെയുള്ള കഠിനപ്രയത്നം എന്നർത്ഥം.

ഭഗീരഥൻ-സൂര്യവംശത്തിലെ ഒരു രാജാവു്. (ഗംഗ, ജാഹ്നവി ഈ ശബ്ദങ്ങൾ നോക്കുക.)

ഭഗീരഥൻ സൂര്യവംശരാജാവായ (സഗരന്റെ പൌത്രനായ) അംശുമാന്റെ പുത്രനായ ദിലീപന്റെ പുത്രൻ. ഇദ്ദേഹം തീവ്രതപസ്സുചെയ്തു ഗംഗയെ ആ കാശത്തിൽനിന്നും ഭൂമിയിലേയ്ക്കും പാതാളത്തിലേയ്ക്കും അവതരിപ്പിച്ചു. സഗരന്റെ പുത്രന്മാരായ അറുപതിനായിരം പേരും മുമ്പു കപിലമുനിശാപാൽ ദഹിച്ചുപോയി. അവരുടെ സൽഗതിക്കായി

ട്ടാണു ഗംഗയെ ഭഗീരഥൻ ഭൂലോകത്തിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുവന്നതു്. കനകാഭരണവിഭൂഷിതകളായ ആയിരം കന്യകകളേയും മററും അദ്ദേഹം ബ്രാഹ്മണൎക്കു ദാനംചെയ്തു. ദക്ഷിണചെയ്തു കൈകഴച്ച ഭഗീരഥന്റെ ദാനജലത്തിൽ ഊഴിമുഴുകുന്നതു കണ്ടു ഞടുങ്ങി ഗംഗാദേവി അദ്ദേഹത്തെ അച്ഛനായി വരിച്ചു അഭൂതപൂൎവ്വമായ ഈ സംഭവം കണ്ടു് കൌതുകീതരായ ഗന്ധൎവ്വാദികൾ, പിതൃദേവമാനുഷഗണങ്ങൾ കേൾക്കത്തക്ക വിധത്തിൽ "ഇക്ഷ്വാകുവംശജനും വദാന്യനുമായ ഭഗീരഥന്റെ മഖഫലംകൊണ്ടു ഗംഗാദേവി പുത്രിയായിതീരുകയും ഇന്ദ്രാദിദേവന്മാർ പ്രത്യക്ഷരായി യജ്ഞാംശത്തെ സ്വീകരിക്കയും ചെയ്തിരിക്കയാൽ സൎവ്വ ശ്രേയസ്സും ഈ ഭഗീരഥനു ലഭ്യമായിരിക്കുന്നു എന്നൊരു ഗാഥ ചൊല്ലി. ബ്രാഹ്മണകാരുണ്യംകൊണ്ടു അദ്ദേഹം ഒടുവിൽ ബ്രഹ്മസായൂജ്യപദവിയെ പ്രാപിച്ചു.

ഭഗോളം-നക്ഷത്രങ്ങളായിരിക്കുന്ന ഉരുള, നക്ഷത്രഗോളം.

ഭഗ്ന-വി. ൧. ഒടിക്കപ്പെട്ട, മുറിക്കപ്പെട്ട. ൨. തോററ, മടങ്ങിയ.

ഭഗ്നം-൧. നഷ്ടം. ൨. ഒരു രോഗം. (സവ്രണമെന്നും അവ്രണമെന്നും രണ്ടു വിധമുണ്ടു്.)

ഭഗ്നപ്രക്രമം-കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

ഭഗ്നോത്സാഹിനീ-നശിച്ച ഉത്സാഹത്തോടുകൂടിയവൾ.

ഭഗ്നാശൻ-ഇച്ഛാഭംഗമുള്ളവൻ.

ഭഗ്നാശയ-വി. നിരാശയുള്ള.

ഭഗ്നോത്സാഹൻ-ഉത്സാഹം നശിച്ചവൻ.

ഭഗ്നോത്സാഹി-നശിച്ച ഉത്സാഹത്തോടുകൂടിയവൻ.

ഭംഗ-൧. ചണം, ചണ. ആമൎദ്ദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. കഞ്ചാവു്. ൩. ത്രികോല്പക്കൊന്ന.

ഭംഗം-൧. തിര. ചിന്നിച്ചിതറിപ്പോകുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

'ഭംഗ്യപാരാവാരഭംഗപരമ്പരയാ'

(കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ടു്.)

൨. വിള്ളൽ. ൩. തടവു്. ൪. മടക്കം, ഒടിവു്. ൫. നാശം. ൬. ദയം. ൭. ചതിവു്. ൮ കേടു്. ൯. തോൽക്ക. ൧൦. പൊട്ടിക്ക. ൧൧. വെള്ളത്തിലെ ഓളം. ൧൨. ഓളം. ൧൩. യുദ്ധത്തിൽ തോല്ക്കുക. ൧൪. പരമ്പര. ൧൫. മുറിക്കൽ.

ഭംഗപ്പാടു്-ഉപദ്രവം.

ഭംഗവാസാ-മഞ്ഞൾ.

ഭംഗസാൎത്ഥ-വി. കൌശലമുള്ള.

ഭംഗി-൧. അഴക്. ൨. ചേൎച്ച, ക്രമം. ൩. മുഖസ്തുതി. ൪ വിഭാഗം. ൫. ചതി, വേഷമ്മാററം. ൬. കോൎവ്വാപറക ൭. തിരമാല. ൮. കൌടില്യം ൯. പരമ്പര. ഉ-ം, വാണിഭംഗി.

ഭംഗുര-വി. ൧. നാശമുള്ള ൨. വളഞ്ഞ.

ഭംഗുര-൧. ആറിന്റെ തിരിവു്. ൨. ചണവിത്തു്. ൩. അതിവിടയം.

ഭംഗുരം-നാശം.

ഭചക്രം-രാശിചക്രം, സൂൎയ്യചന്ദ്രാദികളായ ഗ്രഹങ്ങൾ സഞ്ചരിക്കുന്ന ആകാശമാൎഗ്ഗം.

ഭജനപ്പുര-൧. തിരുവിതാംകൂർ ഇളയരാജാവിരിക്കുന്ന രാജധാനി, ക്ഷേത്രത്തിൽ പാൎക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു സ്ഥലം.

ഭജനം-സേവ

ഭജനീയ-വി. ഭജിക്കത്തക്ക, സേവിക്കത്തക്ക.

ഭജൻ-വി. ഭജിക്കുന്ന, സേവിക്കുന്ന.

ഭജമാന-വി. ൧. സേവിക്കുന്ന. ൨. വിഭാഗിക്കുന്ന.

ഭജമാന ൧. ന്യായമായി കിട്ടുന്നതു്. ൨. യുക്തം. ൩. ന്യായത്തോടുകൂടിയതു്, ഫലത്തെകൂട്ടിച്ചേൎക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

ഭജാർ-ബെജാർ, കട.

ഭജിക്കുന്നു-സേവിക്കുന്നു.

ഭഞ്ജൻ-വി. ൧. ഭഞ്ജിക്കുന്ന, ഒടിച്ചുകളയുന്ന. ൨. നശിപ്പിക്കുന്ന.

ഭഞ്ജനം-നാശം.

ഭഞ്ജിക-ചെറുതേക്ക്.

ഭഞ്ജിക്കുന്നു-൧. നശിപ്പിക്കുന്നു. ൨. ഒടിക്കുന്നു. ൩. മുറിക്കുന്നു.

ഭടജനം-ഭടന്മാരുടെ കൂട്ടം.

ഭടത്വം-൧. ഭടന്റെ അവസ്ഥ. ൨. അക്ഷരാഭ്യാസമില്ലാത്തവന്റെ വാക്ക്.

ഭടൻ-൧. യുദ്ധംചെയ്യുന്നവൻ, യുദ്ധവീരൻ, ആവശ്യംകൂടാതെ സംസാരിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. കാലാൾപടയിലുള്ളവൻ. ൨. അക്ഷരവിദ്യ പഠിക്കാത്ത മനുഷ്യൻ.

ഭടാചാരം-ഭടന്മാരുടെ മൎയ്യാദ, ചീത്ത പ്രവൃത്തി.

ഭടിത്രം-ഇരിമ്പുകോലിന്മേൽ കോൎത്തു ചുട്ട മാംസം. പുഷ്ടിയെ ചെയ്യുന്നതു എന്നൎത്ഥം.

ഭട്ടതിരി-൧. മലയാളബ്രാഹ്മണരിൽ ചിലൎക്കുള്ള ഒരു പേർ. ൨. വിദ്യയുള്ള ബ്രാഹ്മണൻ.

ഭട്ടൻ-൧. ഭട്ടതിരി എന്നുള്ളതിനു പകരം ചില ദിക്കിൽ ബ്രാഹ്മണൎക്കു പറയുന്ന ഒരു ബഹുമാനപ്പേർ. (തത്ഭവം-പട്ടർ) ൨. ശത്രുക്കളെ നിന്ദാപൂൎവ്വമായി ഉപാലംഭനംചെയ്യുന്നവൻ

ഭട്ടം-സ്വാമിത്വം.

ഭട്ടവൃത്തി-ഭട്ടതിരിയുടേയും ഭട്ടന്റേയും മുറ.

ഭട്ടസ്മാൎത്തൻ-ബ്രാഹ്മണരിലെ ഒരു ന്യായാധിപതി.

ഭട്ടാരക-വി. ബഹുമാനമുള്ള, ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

ഭട്ടാരകൻ-൧. നാട്യത്തിൽരാജാവിന്റെ പേർ. ആധിപത്യത്തെ ഇച്ഛിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. മുനി. ൩. ദേവൻ. ൪. രാജാവു്.

ഭട്ടി-വിക്രമാദിത്യൻ എന്ന രാജാവിന്റെ സഹോദരനും മന്ത്രിയും.

ഭട്ടികാവ്യം-രാമചരിതം വിഷയമാക്കി ഭട്ടി കവിയുണ്ടാക്കിയ ഒരു കാവ്യം.

അലങ്കാരശാസ്ത്രവും വ്യാകരണസൂത്രങ്ങളും ഉദാഹരിക്കണമെന്നുള്ളതാണ് ഇതിന്റെ പ്രധാനോദ്ദേശ്യം. ഈ കാവ്യം ഭൎത്തൃഹരി ഉണ്ടാക്കിയതാണെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു. ഭട്ടികവി ക്രിസ്താബ്ദം ആറാം നൂററാണ്ടിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു.

ഭട്ടിനി-൧. രാജസ്ത്രീ, രാജ്ഞി.

പ്രധാന രാജമഹിഷിയെ 'ദേവി' എന്നും മററുള്ള സ്ത്രീകളെ 'ഭട്ടിനി' എന്നും പറയും).

൨. ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീ. ൩. വെപ്പാട്ടി. (ഭട്ടൻ=ഭടാധിപൻ, രാജാവു്. രാജാവു ഭൎത്താവായിട്ടുള്ളവൾ എന്നൎത്ഥം).

ഭണിത-വി. പറയപ്പെട്ട.

ഭണിതം-പറയപ്പെട്ടതു്.

'ഗണിതക്കാരൻബ്രാഹ്മണനവനുടെ,
ഭണിതംനലമൊടുഫലിതമിദാനീം
(പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം തുള്ളൽ)

ഭണിതി-വാക്ക്.

ഭണ്ടാകി-ചെറുവഴുതിന. ഭരിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം.

ഭണ്ഡകം-വാലാട്ടിപ്പക്ഷി.

ഭണ്ഡനം-൧. കവചം. ൨. യുദ്ധം. ൩. ദോഷം.

ഭണ്ഡൻ-പോറാട്ടുകാരൻ, ഫലിതക്കാരൻ.

ഭണ്ഡഹാസിനീ-വ്യഭിചാരിണി.

ഭണ്ഡാകി-ചെറുവഴുതിന.

ഭണ്ഡാരപ്പിള്ളർ-കൊച്ചീ മഹാരാജാവിന്റെ താണതരം ഭൃത്യന്മാർ.

ഭണ്ഡാരപ്പുര - രാജധാനിയിലും മററും സ്വർണ്ണം, രത്നം മുതലായവ വച്ചുസൂക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള പുരമുറി.

ഭണ്ഡാരമഞ്ചി-ഹ. പണ്ടാരവക ഖജനാവ്. ഉ. ക്ഷേത്രംവക ഖജനാവ്.

ഭണ്ഡാരം-ഹ. രാജാക്കന്മാരുടേയൊക്ഷേത്രങ്ങളിലേയൊ സ്വർണ്ണാഭരണങ്ങളും മററും. ഉ. ഭണ്ഡാരപ്പുര.

ഭണ്ഡാരി-പണ്ടാരി.

ഭണ്ഡി-ഹ. മഞ്ചട്ടി. നിറപ്പററുള്ളവയിൽ പറയപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. (പാഠങ്ങൾ-ഭണ്ഡീരീ, ഭണ്ഡീരിക) ഉ. നെന്മേനിവാക.

ഭണ്ഡില-വി. ഹ. ദൂതുപറയുന്ന. ഉ. ഭാഗ്യമുള്ള.

ഭണ്ഡിലം-നെന്മേനിവാക. മംഗളകരം എന്നർത്ഥം. ഭണ്ഡിരം എന്നുമാവാം.

ഭണ്ഡീരി-മഞ്ചട്ടി.

ഭത്തി-ശമ്പളത്തിനു പുറമേ കിട്ടുന്ന പടി മുതലായ വരുമാനം. Allowance.

ഭദ്ര-വി. ഹ. ഭാഗ്യമുള്ള ഉ. ശുഭമായ, നന്മയുള്ള. ന. ശുദ്ധമുള്ള.

ഭദ്ര-ഹ. ദ്വിതീയ, സപ്തമി, ദ്വാദശി ഈ മൂന്നു തിഥികൾക്കും കൂടെയുള്ള പേർ. ഉ. ഭദ്രകാളി. ന, കീരിക്കിഴങ്ങ്, ര. അമരി. ഉ. മംഗളസ്വരൂപിണി, കല്യാണവതി. ന്യ. നറുനീണ്ടി. ൈ. വന്നി. വൃ. ചെറിയ ദന്തി ൻ. അടവതിയൻ. ഹാ. ഗംഗാനദി. ഹഹ. തുളസി. ഹഉ. കാട്ടുപരുത്തി. ഹന. അരത്ത. ഹര. ഹര. തിപ്പലി. ഹഉ. പശു. ഹന്യ. മലയമുക്കി. ഹൈ. ചെറുവന്നി. ഹവൃ. വെങ്കുറുക. ഹൻ. മഞ്ഞൾ.

ഭദ്രക-വി. സൌന്ദര്യമുള്ള.

ഭദ്ര(ക)ം-ഹ ദേവതാരം.

ഭദ്രകം-ഹ. പെരുമുത്തങ്ങ. ഉ. ദേവതാരം ന. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. പാദത്തിൽ ഉഉ അക്ഷരംവീതം കാണും.

'ഒന്നൊടുനാലതാറുദശമാക്ഷരം
സുതനു! പത്തിനപ്പുറമതാ-
കുന്നൊരുരണ്ടുമാറുമിവയുംഗുരുക്കൾ
പുനരെട്ടുമന്തിമമതും
ഇന്ദിരതോററിടുംവരതനോ! ധരി-
ച്ചിടുകപത്തിലുംയതിശുദ്ധേ!
സുന്ദരിപന്തിരണ്ടതിലുമാം സുഭദ്രതരം
ഗാത്രി! 'ഭദ്രക'മതിൽ'.

(കാന്തവൃത്തം)

ഭദ്രകർമ്മം-നല്ലകൃത്യം, സൽകർമ്മം.

ഭദ്രചതുഷ്ടയം-പുരുഷാർത്ഥചതുഷ്ടയം.

ഭദ്രൻ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. കാള. ന. മംഗലൻ. ര. കാമശാസ്ത്രപ്രകാരം ചിത്രിണീവല്ലഭൻ.

ഭദ്രം-ഹ. സുഖം. കല്യാണസ്വരൂപം എന്നർത്ഥം. ഉ. ഭാഗ്യം. ന. ഒരു സുഗന്ധപ്പുല്ല്. ര. പൊൻ. ഉ. ഇരിമ്പ്, ഉരുക്ക്. ന്യ. സമുദ്രത്തിലേ ഒരു ചെറിയ കക്ക. ൈ. കരുതൽ. വൃ. നല്ലത്. ൻ. വിസ്താരം. ഹാ. ഉറപ്പ്. ഹഹ. മംഗലം. ഹഉ. മേരുപർവ്വതം. ഹന. സൂക്ഷ്മമായത്. തടുക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഹര. മുത്തങ്ങ. ഹഉ. കറുത്ത ആമ്പൽ. ഹന്യ. കാള. ഹൈ. ആന. ഹവൃ. കടമ്പു. ഹൻ. കരിങ്കുരികിൽ. ഉഠ. ചതുരക്കള്ളി.

ഭദ്രകാളി-കാളി, ദുർഗ്ഗ.

ഭദ്രകുംഭം-ശുദ്ധമുള്ള വെള്ളംകൊണ്ടു നിറച്ച കുടം രാജദ്വാരാദികളിൽ മംഗളാർത്ഥമായി വെക്കുന്ന പൂർണ്ണകലശം.

ഭദ്രചാരു-കൃഷ്ണന്റെയും രുക്മിണിയുടേയും പുത്രൻ,

ഭദ്രോത്ത-പ്ര. ദേവതാരം. ഉ. കാഷ്ഠദാരു.

ഭദ്രദീപപ്രതിഷ്ഠ-ഒരു മഹാവ്രതം.

ഭദ്രദീപം-മകരമാസം ഒന്നാംതീയതിയിലും കർക്കടകമാസം ഒന്നാംതീയതിയിലും തിരുവനന്തപുരത്തു പദ്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിൽ കഴിക്കുന്ന ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട മംഗളകർമ്മം.

ഭദ്രദീപപ്രതിഷ്ഠ ചെയ്തിട്ടുള്ളതു ശ്രീപദ്മനാഭസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിനു തെക്കുമാറുള്ള ക്ഷേത്രത്തിലാകുന്നു. നിത്യപൂജാദികളായതു് ഇവിടെ നടന്നുവരുന്നുണ്ടു്. ശ്രീ വീരമാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവു രാജ്യം പിടിച്ചടക്കിയതുനിമിത്തമുണ്ടായ പാപശാന്തിക്കായിട്ടാണു ഈ കർമ്മം ആരംഭിച്ചതു്. ആണ്ടിൽ രണ്ടു തവണ നടത്തുന്നുണ്ടു്. ധനു, മിഥുനം ഈ മാസങ്ങളിലാണു്. ആറു വത്സരത്തിലൊരിക്കൽ-പ്ര. ഭദ്രദീപാനന്തരം-മുഖപവും ലക്ഷദീപവും കഴിക്കുന്നു. ഭദ്രദീപംതുടങ്ങിയതു ൻ൨൫൫മാണ്ടാണു്. വടക്കേ നടയിലത്രേ ശ്രീരാമസ്വാമി ക്ഷേത്രം.

ഭദ്രനാമ-മരംകൊത്തിപ്പക്ഷി.

ഭദ്രൻ-കാള.

'തദ്രനക്കാണായിഭദ്രനക്കാണായി'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

ഭദ്രപദങ്ങൾ-പൂരുരുട്ടാതി, ഉത്രട്ടാതി ഈ രണ്ടിന്റെയും പേർ. മംഗളമായ സ്ഥിതിയോടുകൂടിയവ എന്നർത്ഥം.

ഭദ്രപർണ്ണി-പ്ര. കമിഴ്. ഉ. പ്രസാരണി.

ഭദ്രപീഠം-സിംഹാസനം.

ഭദ്രപുഷ്പം-ചെമ്പരത്തി.

ഭദ്രബല-പ്ര. പ്രസാരണി. ഉ. കുറന്തോട്ടി, ന. മാധവി.

ഭദ്രബലനൻ, ഭദ്രാംഗൻ-ബലരാമൻ.

ഭദ്രമുസ്തകം-പെരുങ്കോരപ്പുല്ല്, നാഗമുത്തങ്ങ.

ഭദ്രയവം-കടുകപ്പുല്ലയരി.

ഭദ്രരേണു-ഇന്ദ്രന്റെ ആന.

ഭദ്രവിരാൾ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. (അഷ്ടസമവൃത്തത്തിൽപെട്ടതാണ്).

ഭദ്രശാഖൻ-കാഞ്ഞിരം.

ഭദ്രശ്രവാവു്-ഒരു വിഷ്ണുഭക്തൻ.

'ഭദ്രാശ്വവർഷത്തിങ്കൽ
ധർമ്മദേവന്റെപുത്രൻ
നിത്യവുംഭദ്രശ്രവാവാകിയ
വിഷ്ണുഭക്തൻ'

(ഭാഗവതം)

ഭദ്രശ്രീ-ചന്ദനം.

ഭദ്രശ്രേണ്യൻ-ഒരു ഹൈഹയരാജാവു്.

ഹരിണികാരണം ഇദ്ദേഹവും കാശിരാജാവായ ദിവോദാസനും തമ്മിൽ യുദ്ധം ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. -ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണം നോക്കുക.

ഭദ്രസോമാ-ഗംഗാ.

ഭദ്രാ-പ്ര. കൃഷ്ണന്റെ സഹോദരിയായ സുഭദ്രാ. ഉ. ഉടമ്പിന്റെ ഭേദം.

ഭദ്രാകരണം-ക്ഷേത്രം.

ഭദ്രാക്ഷം-രുദ്രാക്ഷത്തിന്റെ ആകൃതിയിലുള്ളതും അതിൽ ചെറിയ മുഴുപ്പോടുകൂടിയതും ആയ ഒരു തരം കായ്.

ഭദ്രാംഗൻ-ബലരാമൻ.

ഭദ്രാചലം-ഒരു പുണ്യക്ഷേത്രം.

ശ്രീരാമഭഗവാൻ ഗോദാവരി കടന്നതു് ഇവിടെയാണു്. മദിരാശി സംസ്ഥാനത്തു ഗോദാവരി ഡിസ്ട്രിക്ടിലാണു് ഇതു്. രാജമഹേന്ദ്രത്തു നിന്നു 104 മയിലുണ്ടു്. ഇവിടെ രാമചന്ദ്രക്ഷേത്രത്തിൽ ശ്രീരാമപ്രതിഷ്ഠയാണു്. ശ്രീരാമനവമിമഹോത്സവം കെങ്കേമവുമാകുന്നു.

ഭോജ്യം-ഭക്ഷണം.

ഭൗമൻ-പ. ഭൂമിയുടെ മകൻ. പന്ത്രണ്ടു രാശികളിൽ ഒന്നിന്റെ പേര് (രാശിചക്രം എന്നു നോക്കുക). ൨. ഒരു ജ്യോതിഷി. ൩. ഒരു ജ്യോതിഷ്കരിര, ഭൂമിപുത്രൻ വസ്സിന്റെ പുത്രൻ.

ഭൗമസിംഹാസനം-പ. സിംഹാസനം. രാജസിംഹാസനം. ൨. യോഗാസനത്തിൽ ഒന്ന്.

രത്നങ്ങൾ പതിച്ചു വിശേഷമായി പണി ചെയ്യപ്പെട്ടതായ രാജാവിരിക്കുന്നതുമായ സിംഹാസനമാണ് ഭൗമസിംഹാസനം. (ഭദ്രമായ സിംഹാസനം).

ഭൗമാഹൻ-വിഷ്ണു.

ഭൗമികാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേര്.

ഭൗൻ-ശുകൻ.

ഭൗവൻ-രാശ്യാധിപൻ.

ഭ്രം-പ ധാതു. ശോഭിക്കുന്നു എന്നർത്ഥം. ൨. തേനീച്ച. ൩. തിരവ്. ൪. ഇരുപത്തഴ് എന്ന സംഖ്യ.

ഭ്രംഭ-പ. പുക. ൨. ഇരുട്ട്.

ഭ്രംഭത്തു്-പ. വിഷ്ണു ൨. ഭയത്തെ ചെയ്യുന്നവൻ.

ഭ്രമം-വി. ഭയത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന.

ഭ്രയിത-വി. പേടിച്ചോടിയ.

ഭ്രയാനനൻ-പ. വിഷ്ണു. ൨. ഭയത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ.

ഭ്രയിപ്പു-പേടിക്കുക.

ഭ്രയിപ്പുന്നു-പേടിക്കുന്നു. (സ. ക്രി-ഭയപ്പെടുത്തുന്നു).

ഭ്രയം-പ. പേടി. ൨. അപായം. ൩. സുഖമില്ലായ്മ, ഭീതം

ഭ്രയാനകം-ഭയങ്കരം.

ഭ്രയാനകൻ-പ. രാഹു ൨. കടുവാ.

ഭ്രയാനകം-പ. ഭയം. ൨. ഭയപ്പെടുവാനുള്ള ഭാവം, പേടിക്കുക. ൩. നവരസങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഭയപ്പെടുത്തുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഇതിൽ ഭയം സ്ഥായിയായി നിൽക്കും. ഇതിന്റെ അധിദേവത കാലനാണ്. നിറം കറുപ്പ്. ഭയങ്കരങ്ങളായ ചേഷ്ടകളുണ്ട് ഇതിനെല്ലാം.

ർ. കടുവാ.

ഭയാവഹം-ഭയത്തെ ഇല്ലാതെയാക്കുന്നത്

ഭയാർത്ത-വി. ഭയംകൊണ്ടു സങ്കടപ്പെട്ട.

ഭയാവഹം-ഭയം ഉണ്ടാക്കുന്നത്.

ഭരടൻ-കശവൻ.

ഭരണം-പ. ഭരിക്കുക. ൨. ശമ്പളം, കൂലി. ൩. പുരക്കുക.

ഭരണി-പ. രണ്ടാമത്തെ നക്ഷത്രം ൨. (മ) കരിവക വലിയ ഉറപ്പുള്ള മൺപാത്രം. ൩. കാട്ടുപിച്ചിൽ.

ഭരണ്ഡൻ-പ. യമധർമനൻ, നാഥൻ. ൨. ഭരിക്കുന്നവൻ, രാജാവ്. ൩. കാള.

ഭരണ്യ-വി. ഭരിക്കപ്പെടുവാൻതക്ക.

ഭരണ്യഭൃൽ-കൂലിവേലക്കാരൻ, ശമ്പളം വാങ്ങി വേലചെയ്യുന്നവൻ. ഭരണ്യത്തെ (ശമ്പളത്തെ) ഭരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ഭരണ്യം-കൂലി, ശമ്പളം. ഭരണത്തിൽ സാധു എന്നർത്ഥം.

ഭരതൻ-പ. ശ്രീരാമന്റെ അനുജൻ. ൨. ദുഷ്മന്തന്റെ പുത്രൻ.

ചന്ദ്രവംശരാജകുലത്തിൽ തലമുറയനായ ദുഷ്മന്തമഹാരാജാവിനു ശകുന്തളയിൽ ജനിച്ച പുത്രൻ. ബാലനായിരുന്ന കാലത്തു സിംഹം, കടുവാ, പുലി മുതലായ ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെ കളിപ്പിച്ചുവെയക്കിയും ഹേമം മനുഷ്യരാൽ അസാദ്ധ്യങ്ങളായ പല കൃത്യങ്ങളും ചെയ്തിരുന്നു. അമനുഷ്യകൃത്യങ്ങളായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃത്യങ്ങളെക്കണ്ടു സർവ്വദമനൻ എന്നും അദ്ദേ

ഹത്തെ വിളിച്ചുവന്നു. അദ്ദേഹം ഇൻഡ്യാരാജ്യം മുഴുവനും ജയിച്ചടക്കി ഏകച്ഛത്രാധിപതിയായി രാജ്യം വാണു. അനേകം രാജസൂയയാഗങ്ങളും അശ്വമേധയാഗങ്ങളും നടത്തിച്ചു ബ്രാഹ്മണർക്കു ധാരാളം ദ്രവ്യം ദാനംചെയ്തു പ്രസിദ്ധനായ ഈ ചക്രവർത്തിയുടെ പേരിനെ ഇന്നും ജനങ്ങൾ കൊണ്ടാടുന്നു. ഇൻഡ്യാരാജ്യത്തെ ഇന്നും ഭാരതഖണ്ഡം എന്നു തന്നെയല്ലേ പറഞ്ഞുവരുന്നതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വംശത്തിൽ ജനിച്ചവർ ഭരതന്മാർ. കൈകേയിയിൽ ദശരഥനു ജനിച്ച ഒരു ഭരതൻ ഉണ്ടായിരുന്നതുകൂടാതെ ദുഷ്ടന്റെ പുത്രനായി ഒരു ഭരതനും പണ്ടു ജീവിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹവും ഒരു ദിവ്യനായിരുന്നു.

പ. നാട്യക്കാരൻ, നടൻ. ര. ഒരു തപസ്വി, ദുഷ്ടന്റെ പുത്രൻ.

ദുഷ്ടൻ മേരുദേവിയിൽ ജനിച്ച മഹാനാണു്. ദുഷ്ടൻ ശ്രീനാരായണാവതാരമാകുന്നു. (ഭാഗവതം പഞ്ചമസ്കന്ധം നോക്കുക)

ഭരതവാക്യം—എല്ലാ നാടകത്തിന്റേയും കടവിലത്തെ ആശീർവ്വാദവാക്കുകളായ ശ്ലോകം. നാടകത്തെ ആദ്യമായി കണ്ടുപിടിച്ച ഭരതന്റെ യശസ്സിനെ ഉദ്ദേശിച്ചു ബഹുമാനപൂർവ്വം ചെയ്യുന്നതാണതു്.

ഭരതശാസ്ത്രം—നാട്യശാസ്ത്രം.

ഭരദ്വാജൻ—പ. രാജാവു്. ര. അഗ്നി.

ഭരദ്വാജ(ക)ം — ഒരു പക്ഷി, ചെമ്പോത്തു്.

ഭരദ്വാജൻ—ഒരു മഹർഷി, ബൃഹസ്പതിയുടെ പുത്രൻ, പാണ്ഡവരുടെ ഗുരുവായ ദ്രോണരുടെ പിതാവു്.

ഉതഥ്യന്റെ പത്നി തന്റെ ഭർത്താവിനാലും ബൃഹസ്പതിയാലും ഗർഭിണിയായിരുന്നു. ഭർത്താവു് ഉല്പാദിപ്പിച്ച ദീർഘതമസ്സു് അവധി കൂടാതെ ബൃഹസ്പതിയുടെ മകനെ ചവുട്ടി ഗർഭപാത്രത്തിനു പുറത്താക്കി. അനന്തരം കുട്ടിയുടെ മാതാവോടു ബൃഹസ്പതി 'ഭരദ്വാജം' എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതുകൊണ്ടാണു് ഭരദ്വാജൻ എന്ന പേരുണ്ടായതു്.

ഭരദ്വാജം—ചെമ്പോത്തു് എന്ന പക്ഷി. ഭരദ്വാജമുനിയാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

ഭര—വി. ഭരിക്കുന്ന, രക്ഷിക്കുന്ന, താങ്ങുന്ന.

ഭരം—അ. വളരെ.

ഭരം—പ. ഏതുലോകം, ഒരു പാരം, രണ്ടായിരം പലംകൂടിയതു്, ഭാരം. ഒരു പുരുഷനാൽ ഭരിക്കുവാൻ (ചുമക്കുവാൻ) കഴിയുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ര. ചുമതല. സ. അതിശയം.

ഭരിക്കുന്ന— പ. രക്ഷിക്കുന്ന. ര. ചുമക്കുന്ന.

ഭരിത—വി. പ. രക്ഷിക്കപ്പെട്ട. ര. നിറഞ്ഞ. സ. പച്ചനിറമായ.

ഭരിപ്പു്—പ. ഉഴുതുപൂരയിലേ അധികാരം. ര. ഭരിക്കുക.

ഭരിപ്പുകാരൻ—പരിപ്പുകാരൻ.

ഭരു—പ. ശിവൻ. ര. വിഷ്ണു. സ. സ്വർണ്ണം. ഭ. ഭർത്താവു്. ഇ. യജമാനൻ. ഞ. കടൽ.

ഭരുജൻ—കറുക്കൻ.

ഭർഗ്ഗം—പ. ഉപായം, വഞ്ചന. ര. (സം) ശോഭ. സ. വറക്കുക.

ഭർഗ്ഗിക്കുന്ന—വഞ്ചിക്കുന്ന.

ഭർഗ്ഗൻ—പ ശിവൻ, കാമൻ. കാലൻ മുതലായവരെ ഹിംസിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം. ര. ബ്രഹ്മാവു്. സ. (മ) ഉപായി. ഭ. ശോഭയുള്ളവൻ.

ഭൎജ്ജനം-ഹ. വറക്കുക. ഉ. വറക്കുന്ന (പൊരിക്കുന്ന) പാത്രം.

ഭൎത്തവ്യ-ഹ. രക്ഷിക്കത്തക്ക. ഉ. വഹിക്കാവുന്ന, വഹിക്കേണ്ടുന്ന, ഭരിക്കപ്പെടത്തക്ക.

ഭൎത്തവ്യാ-ഭാൎയ്യ.

ഭൎത്താവ്-ഹ. സ്ത്രീയെ വിവാഹംചെയ്തവൻ. ഭരിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-ധവൻ, പ്രിയൻ, പതി. ഉ. യജമാനൻ. ൩. രക്ഷിക്കുന്നവൻ. ൪. ഭരണകൎത്താവ്.

ഭൎത്തൃ-വി. ഭരിക്കുന്ന. ഹ. രക്ഷിക്കുന്ന. ഉ. ചുമക്കുന്ന. (ഗു. ൧-ഭൎത്തൃത, ഭൎത്തൃത്വം).

ഭൎത്തൃത്വം-ഭൎത്താവ് (പതി) എന്ന അവസ്ഥ.

ഭൎത്തൃദാരകൻ-നാടകത്തിലും മററും രാജകുമാരനെ സംബോധനചെയ്യുന്നതിനു ഉപയോഗിക്കുന്ന വാക്ക്. രാജാവിന്റെ പുത്രൻ എന്നൎത്ഥം. (മേൽപ്രകാരം രാജകുമാരിയുടെ വിഷയത്തിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന വാക്ക്—ഭൎത്തൃദാരിക).

ഭൎത്തൃദാരിക-രാജപുത്രി.

ഭൎത്തൃദുഃഖം-ഭൎത്താവു മരിച്ചിട്ടുള്ള ദുഃഖം.

ഭൎത്തൃഹരി- വിക്രമാദിത്യരാജാവിന്റെ അനുജനും യോഗാഭ്യാസിയുമായിരുന്ന ഒരു കവി.

പ്രധാനകവിതകൾ- ഹ. ഭൎത്തൃഹരി (ശൃംഗാരശതകം, നീതിശതകം, വൈരാഗ്യശതകം ഈ മൂന്നും കൂടിയതു്). ഉ. വാക്യപദീയം (വ്യാകരണം). ഭൎത്തൃഹരി ക്രിസ്താബ്ദം ൭-ാം നൂററാണ്ടിന്റെ അവസാനത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി കേൾക്കുന്നു. ഭട്ടികാവ്യം ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണെന്നു അഭിപ്രായക്കാരുണ്ട്.

ഭൎത്തൃഹീന-ഭൎത്താവില്ലാത്തവൾ.

ഭൎത്സനം-ഹ. ഭീഷണിവാക്ക്. ഉ. നിന്ദാവാക്ക്, ശകാരം, അപകാരാൎത്ഥകമായ വാക്ക്. ഉ-ം, 'നീ ചതിയനാണ്, നിന്നെ ഞാൻ വെളിയിലിറക്കും'.

ഭൎത്സിക്കുന്നു-ഹ. നിന്ദിക്കുന്നു. ഉ. ശാസിക്കുന്നു. ൩. ഭയപ്പെടുത്തുന്നു.

ഭൎത്സിത-വി. നിന്ദിക്കപ്പെട്ട.

ഭൎമ്മം-ഹ. ശമ്പളം. ഉ. പൊൻ. ഭരിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. ൩. പൊക്കിൾ. ൪. ഒരു നാണയം.

ഭല്ലൻ-ശിവൻ.

ഭല്ലം-ഹ. കരടി, കരടിക്കുരങ്ങ്, ആൾകരടി. ഉ. ഒരുമാതിരി അമ്പ്, മഴുവമ്പ്.

'ഭല്ലങ്ങൾഏഴുംപ്രയോഗിച്ചു'

(വാത്മീകിരാമായണം)

ഭല്ലഹം-നായ്.

ഭല്ലാതകം-ഹ. ചേൎക്കുരുവ്. ഉ. ചേൎവൃക്ഷം.

ഭല്ലാതകി-ചേൎമരം. അമ്പിനെപ്പോലെ ശീഘ്രകാരി എന്നൎത്ഥം.

ഭല്ലുകം-ഹ. കരടി, ഉ. പലകപ്പയ്യാനി.

ഭല്ലൂകം-ഹ. കരടി. ഹിംസിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ഉ. വലിയ പലകപ്പയ്യാനി. ൩. നായ്.

ഭവതരണം-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേൎ.

ഭവതി-സ്ത്രീകളെ നീയെന്നു പറയുന്നതിനുപകരം മാനിച്ചു പറയുന്ന ഒരു വാക്ക്. (പു=ഭവാൻ)

ഭവദീയ-വി. നിന്നെ സംബന്ധിച്ച.

ഭവനം-ഹ. വീട്. ജനിക്കുന്നിടം എന്നൎത്ഥം. ഉ. പാൎക്കുന്ന സ്ഥലം. ൩. ജനനം. ൪. കെട്ടിടം. ൫. വയൽ. ൬. സ്വഭാവം, പ്രകൃതി.

ഭവനീയം-വി. വരുവാനുള്ള.

ഭവൻ-ശിവൻ. സകലത്തിന്റെയും ഉത്ഭവസ്ഥാനമായവൻ എന്നർത്ഥം. എല്ലാം പ്രാപിക്കുന്നവൻ, ജീവാത്മ സ്വരൂപേണ സംസാരത്തെ അനുഭവിക്കുന്നവൻ, മംഗളസ്വരൂപി ഇങ്ങിനെയുമാവാം.

'ഭവഃക്ഷേമേശസംസാരേ
സത്തായാംപ്രാപ്തിജന്മനോഃ'
(മേദിനി)

ഭവൽ-വി. പദങ്ങളുടെ മുഖിൽ ചേരുമ്പോൾ 'അങ്ങെ സംബന്ധിച്ച' എന്നർത്ഥം വരുത്തുന്നു. ഉ-ം, ഭവദ്വചനം = അങ്ങെ സംബന്ധിച്ച വാക്ക്.

ഭവൽ-വി. (വൻ, വന്തീ, വൽ). വി. ന.- ഉള്ള.

ഭവന്തി-വിഷംതേച്ച അമ്പ്.

ഭവഭൂതി-ഒരു പ്രസിദ്ധനായ ഗ്രന്ഥകർത്താവ്.

ഏഴാം നൂററാണ്ടിന്റെ ഒടുവിൽ കാന്യകബ്ജരാജ്യം വാണിരുന്ന യശോവർമ്മരാജാവിന്റെ സദസ്യനാണു ഭവഭൂതി. ഉത്തരരാമചരിതം, മാലതീമാധവം, മഹാവീരചരിതം ഈ മൂന്നു നാടകങ്ങളും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളാകുന്നു.

ഭവം-൧. സംസാരം, ജനനവും മരണവും. ൨. ഉൽപാദനം, ജനനം. ൩. നോട്ടം. ൪. ലോകം. ൫. ശ്രേഷ്ഠത ൬. ശുഭം. ൭. ഉല്പത്തികാരണം. ൮. അവസ്ഥ. ൯. ഉള്ളത്. ൧൦. ഫലം. ൧൧. പതിനൊന്നാം രാശി. ൧൨. ഭൂലോകം. ൧൩. ഐശ്വര്യം. ൧൪. ദൈവം.

ഭവസാരം-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

ഭവാനി-പാർവ്വതി. ഭവന്റെ (ശിവന്റെ) പത്നി എന്നർത്ഥം.

ഭവാനീഗുരു-ഹിമാലയ പർവ്വതം.

ഭവാനീപതി-ശിവൻ.

ഭവാൻ-നീ എന്നതിനു പകരം ബഹുമാനപൂർവ്വം പറയുന്ന ഒരു വാക്ക്, അങ്ങ് എന്നുമാവാം (സ്ത്രീ-ഭവതി)

ഭവാബ്ധി-സംസാരസമുദ്രം.

ഭവായനി, ഭവായൻ-ഗംഗാനദി.

ഭവിക-വി. ശുഭമായുള്ള, ഭാഗ്യമുള്ള.

ഭവികം-നന്മ, ഭാഗ്യം, മംഗളം, ക്ഷേമം, ഭദ്ര. പ്രാപ്തിയോടുകൂടിയത് എന്നർത്ഥം.

ഭവിക്കുന്നു-ഉണ്ടാകുന്നു.

ഭവിത-വി. ഉണ്ടായ.

ഭവിതവ്യ-വി. ഉണ്ടാകുവാനുള്ള.

ഭവിതവ്യത- ഉണ്ടാകുവാനുള്ളതിന്റെ അവസ്ഥ, ഭവിക്കത്തക്കത് എന്നുള്ള അവസ്ഥ, ദൈവഗതി.

ഭവിതാവ്-ഭവിക്കശീലമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

ഭവിതൃ-വി. ഭവിക്കുന്ന.

ഭവിപുലാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

ഭവിനൻ-കവി.

ഭവില-വി. ഉള്ള.

ഭവിലൻ-൧. ജാരൻ. ൨. വിഷയാസക്തൻ.

ഭവിഷ്ണു-വി. ഭവിക്കുന്ന, ഉണ്ടാകുന്ന.

ഭവിഷ്ണു-ഭവിക്കശീലമായിട്ടുള്ളവൻ.

ഭവിഷ്യ-വി. ഭവിപ്പാനിരിക്കുന്ന, മേൽക്കാലത്തിൽ ഉണ്ടാകുവാനുള്ള.

ഭവിഷ്യത്ത്-൧൮ പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

അഘോരകല്പത്തിൽ ആദിത്യമാഹാത്മ്യമധികരിച്ചു ലോകസ്ഥിതിയും സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട സ്വഭാവവും മനുവിനോടു പറഞ്ഞത്. ബ്രഹ്മാവിനെ പുകഴ്ത്തുന്നു. വിഷ്ണുവിന്റെ അവയവം വലതുമുട്ട്. രാജസഗുണപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം 14,500.

ഭവിഷ്യൽ-വി. മേലാൽ ഭവിപ്പാനുള്ള.

ഭവിഷ്യപുരാണം-ഒരു ശൈവപുരാണം

ചില കൎമ്മങ്ങളും ആചാരങ്ങളും മാത്രം വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. പഞ്ചലക്ഷണങ്ങൾ തികഞ്ഞിട്ടില്ല.

ഭവിഷ്യാവസ്ഥ-മേലാലുണ്ടാകുന്ന അവസ്ഥ.

ഭവ്യ-വി. ൧. ഭാഗ്യമുള്ള, ശുഭമായ. ൨. നല്ല, ശരിയായ. ൩. സത്യമുള്ള. ൪. ഭവിപ്പാൻ തക്ക. ൫. പൂജ്യതയുള്ള. ൬. ശ്രേഷ്ഠമായ.

ഭവ്യ-൧. പാൎവ്വതി. ൨. തിപ്പലി. ൩. അഗശി.

ഭവ്യം-൧ ഒരുതരം വലിയ വൃക്ഷം.

ഈ വൃക്ഷം കൽക്കത്താ, ജഗന്നാഥം മുതലായ ദേശങ്ങളിൽ വളരെ ഉണ്ടാകുന്നു. ഇതിന്റെ കായ് പാലിനോടു ചേൎത്തു ഭക്ഷിക്കരുതു്.

൨. അസ്ഥി. ൩. സാദ്ധ്യം, ഫലം. ൪. ശുഭം ഉണ്ടാക്കുവാൻ യോഗ്യം എന്നൎത്ഥം. ൫. വൈരപ്പുളി.

ഭവ്യരാശി-ഭാഗ്യനിധി.

ഭഷക(ൻ)ം-നായ്. കള്ളന്മാരും മററ് വരുമ്പോൾ വീട്ടുകാരനെ മനസ്സിലാക്കി കൊടുക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

ഭഷണം-നായ്.

ഭഷം-നായ്.

ഭസത്(ദ്)-മാംസം. ൨. കുളക്കോഴി.

ഭസനം-തേനീച്ച.

ഭസിതം-ചാരം, ഭസ്മം.

ഭസ്ത്ര-ഉലയിൽ ഊതുന്നതിനുള്ള തുകൽ, ഉല. ഇതുകൊണ്ടു തീ കത്തിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. മറെറാരു പൎയ്യായം-ചൎമ്മപ്രസേവക.

ഭസ്ത്രികൻ-ഉലയിൽ തോൽകൊണ്ടു ഊതുന്നവൻ.

ഭസ്മകം-൧. സ്വൎണ്ണം. ൨. വിഴാൽ. ൩. വെള്ളി. ൪. ഒരുമാതിരി കണ്ണിദ്രീനം.

ഭസ്മകാരൻ-അലക്കുകാരൻ.

ഭസ്മക്കഞ്ഞി-ഭസ്മം കലക്കിത്തെളിച്ചെടുത്ത വെള്ളത്തിൽ അരിയിട്ടു വെന്ത കഞ്ഞി, ഒരു മരുന്നുകഞ്ഞി.

ഭസ്മക്കുറി-ഭസ്മംകൊണ്ടു നെററിയിലും മററും വരപോലെ തേയ്ക്കുക.

ഭസ്മഗന്ധാ, ഭസ്മഗന്ധിക, ഭസ്മഗന്ധിനി-അരേണുകം. (തക്കോലം എന്നുള്ള അഭിപ്രായവുമുണ്ട്).

ഭസ്മഗൎഭം-തൊടുകാര.

ഭസ്മഗൎഭാ-൧. അല്പം മഞ്ഞനിറമുള്ള ഇരുവൂൾമരം. ൨. അരേണുകം.

ഭസ്മഗൎഭാ-ഉള്ളിൽ ഭസ്മനിറമുള്ളതു്. കാതൽ വെളുത്തതായിരിക്കുമെന്നു താൽപൎയ്യം. ഇരുമുള്ളുമരം തന്നെ കപിലനിറത്തിലുള്ള പുഷ്പത്തോടുകൂടിയതാണെങ്കിൽ അതത്രേ ഭസ്മഗൎഭാ.

ഭസ്മപ്രിയൻ-ശിവൻ.

ഭസ്മഭൂത-വി. മരിച്ച.

ഭസ്മം-൧. ചാണകംചട്ട ചാരം. ൨. വെന്തു ചാരമായതു്, ചാരം. ൩. പിശാചസംഭാഷണ പീഡാപരിഹാരത്തിനായി ജപിച്ചു കൊടുക്കുന്നതു്. ൪. നാശം.

ഭസ്മലേപനം-ഭസ്മം തേയ്ക്കു.

ഭസ്മശായി-ശിവൻ.

ഭസ്മീകരണം-ഭസ്മമാക്കുക.

ഭസ്മീകരിക്കുന്നു-ഭസ്മമാക്കുന്നു, ചാമ്പലാക്കുന്നു.

ഭസ്മീകൃത-വി. ഭസ്മമാക്കപ്പെട്ട, നശിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

ഭളഭള-൧. ഒരുമാതിരി ശബ്ദം. ൨. ശോഭ.

ഭളഭളായമാന-വി. മിനുസവും ശോഭയും ഉള്ള.

ഭള്ള്-ഗ. അഹങ്കാരം. പള്ള, വഴ, പാഴ് അല്ലെങ്കിൽ വളരെ, വള്ള ഇവയിൽ നിന്നുണ്ടായി. ക. ദുഷ്പ്രാഭവം. ന. അതിസ്തുതി, കുട്ടിപ്പുറകെ.

ഭാ

ഭാ-ഗ. ശോഭ. ക. സൌന്ദര്യം. ന. ഛായ, നിഴൽ.

ഭാകൽ-വി. അനുഭവിക്കുന്ന, പങ്കുകൂടുന്ന.

ഭാക്തൻ-വി. ഗ. ചോറുവേലക്കാരൻ, പിന്നാലെ നടക്കുന്നവൻ, ആശ്രിതൻ.

ഭാക്തം-തീൻവസ്തു.

ഭാക്തിക-ക്ഷേത്രത്തിനായിട്ടു സേവിക്കുന്ന ഭൃത്യൻ, ആശ്രിതൻ, ഭാക്തൻ.

ഭാക്ഷി-വി. ഭോജനപ്രിയമുള്ള.

ഭാഗകൻ-പങ്കിടുന്നവൻ.

ഭാഗധേയൻ-അവകാശി.

ഭാഗധേയം-ഗ. ഭാഗ്യം. ക. കരം.

ഭാഗനം-കാലക്രമം.

ഭാഗഭാക്ക്-പങ്കുകൊള്ളുന്നവൻ.

ഭാഗം-ഗ. പങ്ക്, ഓഹരി. ഒന്നിനെ ആശ്രയിച്ചു നില്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഭാഗം എന്നാൽ ഒന്നിലധികമായി ഭാഗിച്ചതിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു ഭാഗത്തിന്റെ പേർ. ഈ ഭാഗങ്ങൾ സമഭാഗങ്ങളായിരിക്കണമെന്നില്ല.

ക. വശം, പുറം. ന. ഒരു കണക്ക്. ർ. സ്ഥലം. ൽ. ഒരളവ്. ന. ഭാഗ്യം.

ഭാഗവത-വി. ഗ. പരിശുദ്ധമായ. ക. വിഷ്ണുവിനെസംബന്ധിച്ച.

ഭാഗവതം-പുരാണങ്ങളും പതിനെട്ടുള്ളതിൽ ഒന്ന്.

പുരാണങ്ങളിൽ പ്രധാനമായുള്ളതാണ്. ഇതിലെ പത്താംസ്കന്ധത്തിലെ ഭാഗവതകഥ അതി മുഖ്യമായി കരുതിപ്പോരുന്നു. മേരുഗിരിരാജാവായ ഹേമാദ്രിയുടെ സഭയിലുണ്ടായിരുന്നവരെയാകെ രണനായ വേംപമേവന്റെ കൃതിയാണ്.

ഗായത്രി വിഷയകമായി ധർമ്മം പ്രതിപാദിക്കുന്നതും, പുത്രാസുരവധം അടങ്ങിയതും സാരസ്വത കല്പത്തിലെ രാജാക്കന്മാരുടെ ചരിത്രം ചേർന്നതുമാണ്.

വിഷ്ണുവിനെ പുകഴ്ത്തുന്നു. അവയവം വിഷ്ണുവിന്റെ തുട. സാത്വികപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം 18,000.

ഭാഗവതർ-ഗ. സംഗീതകലയിൽ സമർത്ഥൻ. ക. എല്ലാസ്സിലും ഈശ്വരഭജനം ചെയ്യുന്നവൻ.

ഭാഗവതി-ശിവൽ സംബന്ധിനി.

ഭാഗി-പങ്കുള്ളവൻ.

ഭാഗിക്കുന്നു-പങ്കിടുന്നു.

ഭാഗിനീ-പങ്കുള്ളവൾ.

ഭാഗിനേയൻ-പെങ്ങളുടെ മകൻ, മരുമകൻ.

ഭാഗീരഥി-ഗ. ഒരാൾ, ഗംഗാ. ഭഗീരഥമഹാരാജാവിനെ സംബന്ധിച്ചവും എന്നർത്ഥം. ഗംഗാ എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക. ക. ഗംഗയുടെ ഒരു പിരിവു്.

ഭാഗീനം, ഭാഗ്യം-ചെറുകയു മനല്ലു് വിളയുവാൻ യോഗ്യമായ ക്ഷേത്രം. (ഭാഗം എന്നതിന്റെ ചുണ എന്നും അർത്ഥം കാണുന്നു).

ഭാഗ്യ-വി. ഗ. ഭാഗം ചെയ്യപ്പെടുവാനുള്ള. ക. നന്മയുള്ള.

ഭാഗ്യക്കുറി-ഭാഗ്യം പരീക്ഷിക്കുന്നതിനു് ചീട്ടു് ഇടുന്ന ക്രമം.

ഭാഗ്യപരീക്ഷ-ഭാഗ്യം ഉണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്നു ശോധനചെയ്തു നോക്കുക.

ഭാഗ്യം–ദൈവത്തിങ്കൽനിന്നു ലഭിക്കുന്ന നന്മ, പൂർവ്വജന്മകൃതമായ പുണ്യം. സേവിക്കപ്പെട്ടുന്നത് എന്നർത്ഥം

ഇഹമായും അമുത്രമായുമുള്ള കർമ്മത്തിന്റെ (ജന്മാന്തരകൃതമായ പുണ്യപാപങ്ങളുടെ) പേർ എന്നും കാണുന്നുണ്ട്.

ഭാഗ്യവൽ–വി. ഭാഗ്യമുള്ള.

ഭാഗ്യവശാൽ–ഭാഗ്യംനിമിത്തം.

ഭാഗ്യവാൻ–ധന്യൻ.

ഭാഗ്യശാലി–വി. ഭാഗ്യമുള്ള. (സ്ത്രീ–ഭാഗ്യശാലിനീ).

ഭാഗ്യഹീന–വി. ഭാഗ്യമില്ലാത്ത.

ഭാഗ്യഹീനത–ഭാഗ്യമില്ലായ്ക.

ഭാഗ്യായത്തം–ഭാഗ്യംകൊണ്ടു സിദ്ധിച്ചുള്ളത്.

ഭാജകം–ഹാരകം.

ഭാജനം–പാത്രം. ആധേയവസ്തുവിനാൽ സേവിക്കപ്പെട്ടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഭാജിത–വി. ഭാഗിക്കപ്പെട്ട, പങ്കിടപ്പെട്ട.

ഭാജ്യം–ഹരിക്കപ്പെടുന്ന തുക.

ഭാട(ക)ം–ക്ര. കൂലി. ഉ. വില. ന. വാടക.

ഭാടി–ക്ര. വാടക. ഉ. കൂലികൊടുത്ത സമ്പാദ്യം.

ഭാണം–വിടന്റെ ഒരു ദിവസത്തെ കഥ, ദശരൂപകങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (ദശരൂപകം എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

ഭാണകൻ–പരസ്പരം ചെയ്യുന്നവൻ.

ഭാണ്ഡക്കെട്ട്–മാറാപ്പ്.

ഭാണ്ഡപതി–കച്ചവടക്കാരൻ.

ഭാണ്ഡപൂടൻ–ക്ഷുരക്കാരൻ.

ഭാണ്ഡം–ക്ര. പാത്രം. സ്വത്തെന്നർത്ഥം. ഉ. മൂലധനം. ന. വാളും. ഭ. കുതിരക്കോപ്പ്. ങ. വൃക്ഷം. ന. (മ) മാറാപ്പ്. ഫ. കപ്പൽ. വ. വ്യാപാര സാമഗ്രികളും. ൻ. ആഭരണം.

ഭാണ്ഡാഗാരം–ഭാണ്ഡങ്ങളും സൂക്ഷിക്കുന്ന പുര.

ഭാണ്ഡാഗാരികൻ–ശ്രാപ്പ്, മുതൽപിടിക്കാരൻ.

ഭാണ്ഡിക(ലി)ൻ–ക്ഷുരക്കാരൻ.

ഭാണ്ഡികം–പണിക്കോപ്പ്.

ഭാണ്ഡീ, ഭാണ്ഡീരി–മഞ്ചട്ടി. തിരുപ്പറമ്പുവയിൽ പറയപ്പെട്ടുന്നത്. (പാഠങ്ങൾ–ഭണ്ഡീരി, ഭണ്ഡീരിക).

ഭാതൃ–ആദിത്യൻ.

ഭാത്രം, ഭാത്രപദം–പ്രേഷ്ഠപദ (കന്നി) മാസം.

ഭാത്രമാതുരൻ–പാതിവ്രത്യവും സുകൃതവുമുള്ള ഭർത്തൃയുടെ പുരുൻ.

ഭാദ്രമാസം–കന്നിയും തുലാവും.

ഭാനം – ക്ര. പ്രകാശം. ഉ. കീർത്തി (തേറ്റം).

ഭാനു–ക്ര. ആദിത്യൻ. ശോഭാധീശൻ എന്നർത്ഥം. (ഭാനു എന്നുമാവാം.) ഉ. പ്രകാശം. ന. രശ്മി. ശോഭിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഭ. സൌന്ദര്യമുള്ള സ്ത്രീ. ങ. ദിവസം. ന. എരിക്ക്. ഫ. രണ്ടാവ്. വ. ശിവൻ.

ഭാനുജൻ–ക്ര. സുഗ്രീവൻ. ഉ. ശനി. ന. കാലൻ.

ഭാനുഫല–വാഴ.

ഭാനുമണ്ഡലം–ആദിത്യന്റെ മണ്ഡലം, ആദിത്യബിംബം.

ഭാനുമൽ–വി. ക്ര. പ്രകാശമുള്ള. ഉ. സൌന്ദര്യമുള്ള.

ഭാനുമതി–ക്ര. ദുര്യോധനന്റെ ഭാര്യ. ഉ. ഋഷഭപതിയുടെ ഭാര്യ.

ഭാനുമാൻ–ക്ര. ആദിത്യൻ. ഉ. എരിക്ക്.

ഭാനുവാരം–ഞായറാഴ്ച.

ഭാമതി-ബ്രഹ്മസൂത്രങ്ങൾക്ക് വാചസ്പതിമിശ്രന്റെ ഒരു വ്യാഖ്യാനം.

ഭാമൻ-പ്ര. ആദിത്യൻ. ഉ. സഹോദരിയുടെ ഭർത്താവ്.

ഭാമാ-പ്ര. കോപം. ക്രി. ശോഭ. നു. എരിക്ക്.

ഭാമാ-പ്ര. കൃഷ്ണന്റെ ഭാര്യമാരിൽ ഒരുത്തി; സത്യഭാമ. ഉ. കോപമുള്ളവൾ, ഭാമിനി.

ഭാമി-വി. ഭാമയുള്ള, കോപമുള്ള. (സ്ത്രീ-ഭാമിനി).

ഭാമിനി-സ്ത്രീവിശേഷം. സുന്ദരിയായ ഒരു യുവതി. തീവ്രയായും കോപിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

ഭാമിനീവിലാസം-ഒരു കാവ്യം. (ഗ്രന്ഥകർത്താവ്-ജഗന്നാഥപണ്ഡിതർ).

ഭായി-(ബായി എന്നതു നോക്കുക).

ഭാരക്കട്ടി-പ്ര. ഇരുപതു തുലാം തൂക്കുന്ന കട്ടി. ഉ. ഏറ്റവും കനം.

ഭാരക്കല്ല്-തുലായന്ത്രത്തിന്റെ പിഞ്ഞാണിക്കല്ല്.

ഭാരംഗീ-രക്ഷാകർത്രി.

ഭാരതക്രൂപം-ഒരു തീർത്ഥം. (ചിത്രകൂടത്തിലാണ്).

ഭാരതഖണ്ഡം-ഭൂമിയുടെ നവഖണ്ഡങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ഹിമവാനു തെക്ക് സേതുവിനു വടക്കുള്ള ഭൂമി.

ഭാരതൻ-പ്ര. അട്ടക്കാരൻ. ഉ. ഭരതന്റെ സന്തതി. നു. അജ്ഞാനൻ. ശ. അഗ്നി. ങ. ഭാരതവർഷത്തിൽ പാർക്കുന്നവൻ.

ഭാരതം-പ്ര. ഇതിഹാസങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

'ഭരതമഹീപതിതന്നുടെഗുണങ്ങളുൾ
പറഞ്ഞീടുന്നുലോകർഭാരതമെന്നുതന്നെ'

'ഭാരതഃ പഞ്ചമോ വേദഃ' എന്നതനുസരിച്ച് ഭാരതം അഞ്ചാമത്തെ വേദമാകുന്നു. ഭാരതം എന്ന പദം ഭ, ര, ത എന്ന മൂന്നു വർണ്ണങ്ങൾ ചേർന്നുണ്ടായിട്ടുള്ളതാണ്. ഓരോ വർണ്ണത്തിനും ഓരോ അർത്ഥമുണ്ട്. ഭ=എല്ലാ വേദങ്ങളിലും (ഭാതി) ശോഭിക്കുന്നത്. ര=എല്ലാ ജീവികളിലും (രതി) താൽപര്യം ഉള്ളത്. ത= എല്ലാ തീർത്ഥങ്ങളേയും തരിക്കുന്നത്.

'ഭാതിസർവ്വേഷു വേദേഷു
രതിസ്സർവ്വേഷു ജന്തുഷു
തരണം സർവ്വതീർത്ഥാനാം
തേന ഭാരതമുച്യതേ'

ഭാരതം വൈശമ്പായനൻ ജനമേജയനെ കേൾപ്പിച്ചതാണ്.

ഉ. നാടകശാസ്ത്രം.

ഭാരതവർഷം-ഭാരതഖണ്ഡം, ഇൻഡ്യാമഹാരാജ്യം.

പണ്ടു ഭരതൻ ഭരിച്ചതുകൊണ്ട് ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചു.

നാം അധിവസിച്ചുവരുന്ന രാജ്യം ഭാരതവർഷമാകുന്നു. ജംബൂദ്വീപത്തിന്റെ ഒമ്പതിൽ ഒരുഭാഗമാകുന്നു ഈ വർഷം. 'മഹർഷിവ്യാസരചിതേ ജംബൂദ്വീപേ ച ഭാരതം' എന്നു രഭസൻ.

സ്വായംഭുവമനുവിന്റെ പുത്രനായ പ്രിയവ്രതന്റെ പൌത്രൻ (ഋഷഭപുത്രൻ) ഭരതൻ ഭരിച്ചതുകൊണ്ടാണ് ഇൻഡ്യയ്ക്കു ഭാരതം എന്ന പേരുണ്ടായത്. ജംബൂദ്വീപത്തെ ഒമ്പതു വർഷ (രാജ്യ)ങ്ങളായി ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്നു. (വർഷം എന്ന പദം നോക്കുക.)

ഭാരതി-പ്ര. വാക്ക്. ഉ. വാക്കിന്റെ അധിഷ്ഠാനദേവതയായ സരസ്വതി. നു. ഒരു വൃത്തം. 'ഭാരതിതൻഗ്രഹചേര

കിലാദിയിൽ'. (പാദത്തിൽ മൂന്നക്ഷരം വീതം). ൪. ബ്രഹ്മീ. ൫. സരസ്വതീ നദി.

ഭാരത്തുലാം-പുരയുടെ കട്ടിയുള്ള തുലാം.

ഭാരദ്വാജൻ-൧. ഭരദ്വാജന്റെ പുത്രൻ, ദ്രോണർ. ൨. അഗസ്ത്യൻ. ൩. ഒരു വൈയാകരണൻ.

ഭാരദ്വാജം-ചെമ്പോത്ത്.

ഭാരദ്വാജി-൧. കാട്ടുപരുത്തി. ഇതിനെ സൃഷ്ടിച്ചതു ഭരദ്വാജമുനിയാകയാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൨. ഊരകം.

ഭാരം-൧. കനം. ൨. ചുമട്ട്. ൩. ഇരുപതു തുലാം-2000 പലം-ഒരു പാരം. ഒരു പുരുഷനാൽ ഭരിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (മ) ൧. ഉള്ളിലുള്ള വ്യസനം. ൨. കാര്യത്തിന്റെ ചുമതല.

ഭാരയം-വാനമ്പാടിപ്പക്ഷി.

ഭാരയഷ്ടി-ചുമടെടുക്കുന്നതിന്നു തോളത്തു വയ്ക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു വടി, കാവുതണ്ട്, രണ്ടുഭാഗത്തും ഉറി തൂക്കുന്ന വടി. ഭാരം വഹിക്കുന്ന വടി എന്നർത്ഥം.

ഭാരവാഹൻ-ചുമട്ടുകാരൻ.

ഭാരവി-ഒരു സുപ്രസിദ്ധനായ കവി.

കിരാതാർജ്ജുനീയത്തിന്റെകർത്താവ്. കാളിദാസന്റെ കാലത്തു് ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണം.

ഭാരശൃംഗം-കടമാൻ.

ഭാരി-വി. ൧. വലിയ, നീളമുള്ള. ൨. തടിച്ച. ൩. ഭാരമുള്ള.

ഭാരി-൧. സിംഹം. ൨. ചുമട്ടുകാരൻ.

ഭാരികൻ-ചുമട്ടുകാരൻ.

ഭാരുണ്ഡസാമം - സാമവേദത്തിന്റെ ഉൾപ്പിരിവ്.

ഭാർഗ്ഗവകം-വൈരം.

ഭാർഗ്ഗവക്ഷേത്രം-കേരളം.

ദക്ഷിണഇൻഡ്യയുടെ പടിഞ്ഞാറുവശത്തു് തെക്കുവടക്കായി നീണ്ടുകിടക്കുന്ന പശ്ചിമപർവ്വതനിരകൾ എന്ന 'സഹ്യാദ്രി' 'മലയാദ്രി' ഇവയുടേയും പശ്ചിമസമുദ്രമാകുന്ന അറബിക്കടലിന്റേയും നടുക്കായിട്ടു നീളംകൂടിയും വീതികുറഞ്ഞും ഉള്ള ഒരു ഭൂമി കിടക്കുന്നുണ്ട്. ആ ഭൂമിയുടെ തെക്കേകോടിയായ കന്യാകുമാരി മുതൽ വടക്കു ഗോകർണ്ണം വരെ 160 കാതം ഭൂമിക്ക് മലയാളം എന്നും ഭാർഗ്ഗവക്ഷേത്രം എന്നും കർമ്മഭൂമി എന്നും കേരളം എന്നും പേരുകൾ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

ഭാർഗ്ഗവൻ-൧. (ഭൃഗുവിന്റെ സന്തതി) പരശുരാമൻ. ൨. ശുക്രൻ. ൩. വില്ലാളി. ൪. ശിവൻ. ൫. മാർക്കണ്ഡേയൻ. ൬. ജമദഗ്നി. ൭. ആന.

ഭാർഗ്ഗവി-൧. ലക്ഷ്മി. തേജസ്വിനി എന്നർത്ഥം. ഭൃഗുവിന്റെ മകൾ. ൨. പാർവ്വതി. ൩. കറുക. ൪. ദേവയാനി.

ഭാർഗ്ഗി-ചെറുതേക്ക്.

ഭാർങ്ഗി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, ചെറുതേക്ക്. കഫാദികളെ പചിക്കുന്നതു് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

ഭാര്യ-തന്നാൽ വിവാഹംചെയ്യപ്പെട്ട സ്ത്രീ. ഭർത്താവിനാൽ ഭരിക്കപ്പെടുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. (അടിതോൽ എന്നതു നോക്കുക).

ഭാര്യമാർ രണ്ടുവിധം-൧. ഏകചാരിണി-തന്നെമാത്രം വിവാഹംകഴിച്ചു തന്നിൽതന്നെ രമിക്കുന്ന ഒരു പുരുഷന്റെ ഭാര്യ. ൨. സപത്നി-അനേകം സ്ത്രീകളെ വച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പുരുഷന്റെ ഭാര്യ.

ഭാര്യാഗൃഹം-ഭാര്യയുടെ വീട്. (അടിതോൽ എന്നതു നോക്കുക.)

ഭാര്യാടികം—മാൻ.

ഭാര്യാപതികൾ—ഭാര്യയും ഭർത്താവും.

ഭാര്യാരു—മാൻ.

ഭാര്യാവു്—ഭാര്യ.

കണ്ണുരുപ്പണിക്കരുടെകാലത്തെ ഒരു പ്രയോഗവിശേഷം. ഇതുപോലെ കന്യാവു എന്നും കാണുന്നുണ്ടു്.

ഭാര്യാവാൻ—ഭാര്യയുള്ളവൻ.

ഭാലം—ഹ. നെററി.

'ഭാലനേത്രനുപദേശദായകൻ'
(അന്യാപദേശശതകം)

ഉ. ശോഭ.

ഭാലാംകം—ഹ. ആമ. ഉ. ചെങ്കവരിമീൻ. ൩. അറപ്പുവാൾ.

ഭാലാംകൻ—ശിവൻ.

ഭാലു—സൂര്യൻ.

ഭാലൂകം, ഭാല്ലൂകം—കരടി.

ഭാവ—അറുപതു വർഷത്തിൽ എട്ടാമത്തെ വർഷം.

ഭാവൽക്കം—ഭവാനെ (അങ്ങയെ) സംബന്ധിച്ച, അവിടുത്തേ.

ഭാവഗാംഭീര്യം — ഭാവത്തിന്റെ ഗാംഭീര്യം.

ഭാവദർശി—വി. ഭാവത്തെ നോക്കുന്ന. (സ്ത്രീ-ഭാവദർശിനീ)

ഭാവന, ഭാവനം—ഹ. ഓർമ്മ. മുമ്പനുഭവിച്ചതിനെ മറക്കാതിരിക്കുന്നതു്. ഉ. ധ്യാനം. ൩. ബഹുമാനം, ഭാവിക്ക, സങ്കല്പം.

ഭാവനാത്രയം—അസംഭാവന, സംശയഭാവന, വിപരീതഭാവന.

ഭാവനാപുരുഷോത്തമം—ഒരു നാടകമാണു്. കർത്താവു് ശ്രീനിവാസശതാവധാനി.

ഭാവനാസാഹചര്യം—ഒന്നുതുടങ്ങി അതിനെ സംബന്ധിച്ചുവരുന്ന ഓരോ സംഗതികൾ മനസ്സിൽ ഉദിക്കുന്നതു്.

ഭാവൻ—ഹ. നാട്യത്തിൽ വിദ്വാൻ എന്നതിനു പകരം പറയുന്ന ഒരു വാക്കു്. എല്ലാററിനേയും അറിയുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. മാന്യൻ.

ഭാവബന്ധനം—പരസ്പരം സ്നേഹം ഉല്പാദിക്കുക എന്നതു്.

ഭാവബോധകം—മനോഗതത്തെ അറിയിക്ക, അനുഭാവം.

ഭാവഭേദം—ഭാവത്തിന്റെ വ്യത്യാസം.

ഭാവം—ഹ. അവസ്ഥ ഉ. മനസ്സു്. അന്തർഗ്ഗതം, ആത്മാവു്. ൩. താൽപര്യം. ൪. സ്വഭാവം. ൫. നാട്യസംബന്ധമായുള്ള സ്ഥായീഭാവം എട്ടും, വ്യഭിചരീഭാവം മുപ്പത്തിമൂന്നും. ൬. നാട്യം. ൭. ശരീരത്തിന്റെ പ്രവൃത്തികൊണ്ടറിയിക്ക. വൃ. ഉദയംമുതൽ പന്ത്രണ്ടു രാശിക്കും പറയുന്ന ഒരു പേരു്. ൻ. സാരം. ൧൦. ഉത്ഭവം. ൧൧. ഉണ്ടെന്നുള്ള അവസ്ഥ. ൧൨. രത്യാദിയായ മനോവികാരം. രസങ്ങളേ ഭാവനം ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

നായികാശ്രിതങ്ങളായ 28 അലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്നിനു് ഭാവം എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു. ഇനിച്ചതു മുതൽ ഇതുവരെ യാതൊരു ഭാവഭേദങ്ങളും ഉണ്ടായിക്കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത മനസ്സിൽ പ്രഥമമായി കാണുന്ന വികാരമത്രേ ഭാവം.

ഭാവവികാരം—ഭാവഭേദം.

ഭാവശുദ്ധി—സ്വഭാവമഹിമ.

ഭാവാനുകൂലം—അ. ഭാവത്തിനു സഹായമായിട്ടു്.

ഭാവാനുബന്ധം—ഏതെങ്കിലും ഒന്നിനോടുള്ള പ്രതിപത്തി, പ്രാവണ്യം.

ഭാവാന്തരം—ഒന്നിൽ നിന്നും മറെറാന്നിലേയ്ക്കുള്ള മാററം.

ഭാവാവസ്ഥ—ഉദയം, ശാന്തി, സന്ധി,

ശബ്ദരൂപം. (സാഹിത്യപ്രകാരമുള്ളവയാണ്.)

ഭാവി-വി. ഭവിപ്പാനുള്ള, വരാൻ പോകുന്ന.

ഭാവിക-വി. ക. വരുവാനുള്ള. ഖ. സ്വഭാവേനയുള്ള.

ഭാവികം-അലങ്കാരശാസ്ത്രത്തിലെ ഒരലങ്കാരം.

ഭൂതമായെ ഭാവിയായെ ഉള്ള സംഗതിയെ പ്രത്യക്ഷമായി മുന്നിൽ കാണിക്കുന്നത്.

ഭാവികാലം-(വ്യാകരണത്തിൽ) വരാനുള്ളതിനു ഭാവികാലം എന്നു പേർ.

ഭാവിക്കുന്നു-ക. നിശ്ചയിക്കുന്നു. ഖ. നിരൂപിക്കുന്നു. ന. തുടങ്ങുന്നു. ര. നടിക്കുന്നു. ങ. ധ്യാനിക്കുന്നു.

ഭാവിത-വി. ക. വിചാരിക്കപ്പെട്ട. ഖ. പ്രാപിക്കപ്പെട്ട. ന. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട. ര. വീര്യഭേദം വരുത്തുവാനായിട്ട മരുന്നു വെള്ളത്തിലും മറ്റും ഇടപ്പെട്ട.

ഭാവിതം-ക. സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളാൽ ഭാവനം ചെയ്യപ്പെട്ടത്, മുമ്പറഞ്ഞ മാതിരി സൌരഭ്യയുക്തമാക്കി ചെയ്യപ്പെട്ട വസ്തുവിന്റെ-വസ്തുക്കളുടെ പേർ. ഖ. കൊത്തമല്ലി, കായം മുതലായതുകൊണ്ടു സുഗന്ധമാക്കപ്പെട്ട രസവും മറ്റും. ന. മുല്ലപ്പൂ മുതലായതുകൊണ്ടു സുഗന്ധം വരുത്തിയ തൈലം മുതലായവ. ഭാവനം ചെയ്യപ്പെട്ടത് എന്നർത്ഥം. ര. പ്രാപിക്കപ്പെട്ടത്.

ഭാവിനി-ഉമ്മാക്കുമായി നടക്കുന്നവൾ, ഒരുമാതിരി വേശ്യ.

ഭാവുക-വി. ഭാഗ്യമുള്ള, സുഖമുള്ള. ഇതു ചില നാമത്തോടു ചേരുമ്പോൾ 'ആയിത്തീരുന്നു' എന്നർത്ഥം വരും.

ഭാവുകൻ-മച്ചുനൻ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ നാടകങ്ങളിൽ സംഭാഷണം ഉപയോഗിച്ചുകാണുന്ന പദം.

ഭാവുകം-ക. സുഖം, മംഗളം. ഭാഗ്യവാന്മാരിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഖ. ശ്രേയസ്സ്.

ഭാഷ-ക. വാക്ക്. ഖ. വാക്കിന്റെ അധിഷ്ഠാനദേവതയായ സരസ്വതിദേവി. വ്യക്തമായി വചിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. (വീണാവാദനാഭികരങ്ങൾക്കൊണ്ടു സ്വരങ്ങളെ വ്യക്തമാക്കിച്ചെയ്യുന്നവൾ). വ്യക്തമായി ഉച്ചരിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ന. രൂപം. ര. മാതിരി, സ്വഭാവം. ങ. നിവൃത്തി. ഞ. സമ്പ്രദായം.

ഒരുവന്റെ മനസ്സിലുള്ള വിചാരത്തെ മറ്റൊരാളെ ധരിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഉത്തമമായ ഒരു മാർഗ്ഗമത്രേ ഭാഷ.

ഭാഷാന്തരത്തിൽ പ്രധാനമായി വേണ്ടത്—ക. ഭാവം തെറ്റാതെ അർത്ഥം കൊണ്ടുവരണം. ഖ. ഓരോ ഭിക്കിലും ചേർച്ചയുള്ള പദം ചേർക്കണം. ന. പാദപൂരണത്തിനോ പ്രാസത്തിനോ വേണ്ടി ഇടയ്ക്ക് അർത്ഥം എന്നപോലെ നിരർത്ഥപദങ്ങളെ കുത്തിച്ചെലുത്തരുത്.

ഭാഷാക്കാരൻ-ഒരു ഭാഷയിൽ പറയുന്ന വാക്കിനെ മറ്റൊരു ഭാഷയിൽ രൂപം തിരിച്ചു പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കുന്നവൻ.

ഭാഷകേട്ട്-വിരൂപം, ചേർച്ചക്കേട്.

ഭാഷണം-വാക്ക്.

ഭാഷൻ-സൂര്യൻ.

ഭാഷപ്പെടുത്തുന്നു-സംസ്കൃതശ്ലോകങ്ങളും മറ്റും മലയാളഭാഷയിലോ മറ്റൊരു പൊതുഭാഷയിലോ തിരിച്ചെഴുതുന്നു.

ഭാഷാജനകൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

ഭാഷാന്തരം-ഒരു ഭാഷയിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന അഭിപ്രായത്തെ മറെറാരു ഭാഷയിൽ പറയുക, തർജ്ജിമ. (ഭാഷ എന്നതു നോക്കുക.)

ഭാഷാഭേദം-പ മനുഷ്യരിയുടെ ധ്വനി സം. ക. ഓരോ ജാതിക്കാരുടെ വാക്കുകൾക്കുള്ള ഭേദം.

ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം-സംസ്കൃതഭാഷയിലുള്ള വ്യാഖ്യാനത്തിൽ നിന്നെടുത്തു മലയാള ഭാഷയിലെഴുതിയ വ്യാഖ്യാനം.

ഭാഷി (ഭാഷിണി)-(സംധാരണമായി പദാന്ത്യത്തിൽ ചേർന്നുവരുന്നതു). പറയുന്നവൻ (പറയുന്നവൾ).

ഭാഷിക്കുന്നു-പ പറയുന്നു. ക. പരിഹസിക്കുന്നു.

ഭാഷിത-വി. പറയപ്പെട്ട.

ഭാഷിതം-വാക്ക്.

ഭാഷ്യ-വി. ശിക്ഷിക്കപ്പെടുവാൻതക്ക, പറയേണ്ടുന്ന.

ഭാഷ്യം-പ. പാണിനീയസൂത്രത്തിൻറെയും മഹത്തായ വ്യാഖ്യാനം. സൂത്രാർത്ഥം ഇതിനാൽ വ്യക്തമായി പറയപ്പെട്ടുന്നു എന്നർത്ഥം. ക. ഖണ്ഡനവും മണ്ഡനവും ചേർത്തു സ്വാതന്ത്ര്യം പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന വ്യാഖ്യാനം. ന. ഒരുമാതിരി ചണ്ണി.

ഗ്രന്ഥത്തെ ആക്ഷേപിച്ചു പ്രതികൂലമായി ചെയ്യുന്നതു ഖണ്ഡനം. ഗ്രന്ഥകാരനെ പിൻതാങ്ങി അനുകൂലമായി ചെയ്യുന്ന വിമർശം മണ്ഡനം.

ഭാഷ്യകാരൻ-ഭാഷ്യം ഉണ്ടാക്കിയ ആൾ, പതഞ്ജലി.

ഭാസൻ-പ കഴുവൻ ക. നായ്. ന. കരടു.

ഭാസൻ-ഒരു സുപ്രസിദ്ധനായ കവി.

(ക്രിസ്താബ്ദം ഏഴാംനൂറ്റാണ്ടിനുമുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്നു).

ഭാസം-പ. ശോഭ. ക. രശ്മി. ന. പൂവൻകോഴി. ഭ. കഴുത.

ഭാസമാന-വി. ശോഭിക്കുന്ന.

ഭാസ്വാ-ചന്ദ്രവംശത്തിലെ അയുതൻ എന്ന നൃപൻറെ ഭാര്യ.

ഭാസ്വര-വി. ശോഭയുള്ള.

ഭാസ്വരൻ-പരാക്രമമുള്ളവൻ.

ഭാസ്വരം-പ. സ്ഫടികം. ക. കൊട്ടാരം.

ഭാസ്വര-വി. ശോഭിക്കുന്ന.

ഭാസ്വരൻ-പ. ആദിത്യൻ. കാന്തിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ക. അഗ്നി. ന. ഭാസുരൻ. ഭ. ശിവൻ.

ഭാസ്വരപ്രിയം-പ. രക്തചന്ദനം. ക. മാണിക്യം.

ഭാസ്വരം-സ്വർണ്ണം.

ഭാസ്വരാചാര്യമിശ്രൻ-ഒരു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രപാരംഗതൻ. 'സിദ്ധാന്തശിരോമണി' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിൻറെ കർത്താവു്.

ബീജഗണിതം, ലീലാവതി ഇവയും നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പതിനൊന്നാം നൂറാണ്ടോടടുത്തു സമീപിച്ചു ജീവിച്ചിരുന്നു.

ഭാസ്വരസം-ഫ്ലോസ്ഫാസ്.

ഭാസ്വര-വി. ശോഭിക്കുന്ന.

ഭാസ്വരൻ-പ. ആദിത്യൻ. ക. എരിക്ക്.

ഭാസ്വൽ-വി. ശോഭിക്കുന്ന.

ഭാസ്വതി-ശോഭിക്കുന്നവൾ.

ഭാസ്വാൻ-പ. ആദിത്യൻ. ക. ശോഭിക്കുന്നവൻ. ന. എരിക്ക്.

ഭാസ്സ്-പ. ശോഭ. ക. രശ്മി. ന. ദീപ്തി.

'ആരംഭമുത്സവവിധാനസമാപ്തിരേഷാ-
സ്സേതുർനൃണാമരിനിരാസനേ'
(ഉത്സവപ്രബന്ധം)

ഭി.

ഭിക്ഷ-പ. യാചന. ക. യാചിക്കുന്നവനു കൊടുക്കുന്നതു്, ഇരന്നിട്ടു കിട്ടിയ വസ്തു. ന. സന്ന്യാസിയുടെ ഭക്ഷണം.

ഭിക്ഷക്കാരൻ-യാചകൻ, പിച്ചക്കാരൻ.

ഭിക്ഷക്കാരി-വി. ഇരക്കുന്നവൾ.

ഭിക്ഷാകദംബകം-ഭിക്ഷയെടുത്തു കിട്ടിയതു്. ഭിക്ഷാസമൂഹം എന്നർത്ഥം.

ഭിക്ഷാകൻ(കി)-ഹ. യാചിക്കുന്നവൻ. ഉ. സന്യാസി.

ഭിക്ഷാടനം-ഇരപ്പാനുള്ള നടപ്പു്.

ഭിക്ഷാടനൻ-സന്യാസി.

ഭിക്ഷാന്നം-ഇരന്നു വാങ്ങിച്ച ചോറു്.

ഭിക്ഷാർത്ഥി-വി. ഭിക്ഷ ചോദിക്കുന്ന.

ഭിക്ഷാശനം-ഭിക്ഷ വാങ്ങിച്ചിട്ടുള്ള ഭക്ഷണം.

ഭിക്ഷാശി-വി. ഇരന്നുണ്ണുന്ന.

ഭിക്ഷാശിത്വം-ഇരന്നുണ്ണു്.

ഭിക്ഷിത-വി. യാചിക്കപ്പെട്ട.

ഭിക്ഷു-ഹ. സന്യാസി, നാലാമത്തെ ആശ്രമത്തിൽ പ്രവേശിച്ച ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ. (സ്ത്രീ-ഭിക്ഷുണി).

വയിന്നേരത്തേയ്ക്കോ, നാളേയ്ക്കോ ഉള്ള ഭക്ഷണപദാർത്ഥത്തെ സമ്പാദിക്കരുതു്. അപ്പപ്പോൾ ക്ഷുന്നിവൃത്തിക്കായ് ഭിക്ഷയെടുത്തു ഭക്ഷിച്ചുകൊള്ളണമെന്നാണു വിധി.

സന്യാസാശ്രമത്തിലിരിക്കുന്നവൻ, യാചിക്ക ശീലമായവൻ-സർവ്വപരിത്യാഗം ചെയ്തു ഭിക്ഷാന്നംകൊണ്ടുപജീവിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ശ്രാവണി ൩. വയൽച്ചുള്ളി.

ഭിക്ഷുകൻ-ഭിക്ഷവാങ്ങിച്ചു ജീവിക്കുന്നവൻ, സന്യാസി.

ഭക്ഷുകീ - സന്യാസവൃത്തിയിലിരിക്കുന്ന സ്ത്രീ.

ഭിണ്ഡ(ക)ം, ഭിണ്ഡാ, ഭിണ്ഡീ, ഭിണ്ഡീതകാ-വെണ്ട.

ഭിണ്ഡാ-വെണ്ട.

ഭിണ്ഡിപാലം-ഒരുതരം അമ്പു്, ഒരു മാതിരി ഇഴട്ടി.

ഭിണ്ണ-വി. തടിച്ച.

'അമ്പങ്ങുഭിണ്ണനും കൊണ്ടൊരുനേരം'
(രാമായണസങ്കീർത്തനം)

ഭിത്തം-അംശം, ശകലം. ഭേദിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

ഭിത്തി, ഭിത്തിക,-ചുവരു്, ചുമരു. ചോരന്മാരാൽ ഭേദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഭിത്തിക-ഹ. ചിഹ്നങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

[(:) ഇതു് ഒരു ഇടബ്ഭിത്തിപോലെ സമനിലയിലുള്ള രണ്ടു ഭാഗങ്ങളെ വേർപെടുത്തുന്നു].

ഉ. ശതാവരി.

ഭിത്തിപാതനം-പെരുച്ചാഴി.

ഭിദ-പിളർച്ച. ഭേദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഭിദകം-ഹ. ഇന്ദ്രന്റെ വജ്രായുധം. ഉ. വൈരം.

ഭിദി-വൈരം.

ഭിദു-ഹ. വജ്രായുധം. ഉ. വൈരം.

ഭിദുര-വി. ഭേദിക്കുന്ന, പിളർക്കുന്ന.

ഭിദുരം-ഹ. വജ്രായുധം. പിളർക്കുന്നതു്, ഭേദിക്ക ശീലമുള്ളതു്. ശത്രുസൈന്യത്തെ പിളർക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. വൈരം. ൩. ഇത്തിയാലു്.

ഭിന്ദിപാലം-കവണ. ഭിന്ദി എന്നാൽ പന്ത്രണ്ടു താളത്തിന്റെ കാലം, പന്ത്രണ്ടു താളകാലം കാക്കുന്നതു്-അത്ര വേഗത്തിൽ സ്വ പ്രവൃത്തിയെ ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. ചാണ്ടുന്നതിനുള്ള ഒരായുധം. ൩. വെടിയുണ്ട. ൪. ഒരു മുഴം നീളമുള്ള തിരുകത്തടി.

ഭിന്ദി-പന്ത്രണ്ടു താളത്തിന്റെ കാലം.

ഭിന്ദു-ഹ. തുള്ളി. ഉ. ചാപിള്ളയെ പ്രസവിക്കുന്ന സ്ത്രീ.

ഭിന്ന-വി. ഹ. വേർപെട്ട. ഉ. ഭേദിക്കപ്പെട്ട, പിളർക്കപ്പെട്ട. (ന— ഭിന്നത, ഭിന്നത്വം).

ഭിന്നഭിന്നങ്ങൾ-ഭേദിച്ചു ഭേദിച്ചിരിക്കുന്നവ.

ഭിന്നം-൧. രത്നങ്ങളിലോ മറ്റോ ഉള്ള കേട്. ൨. ശകലം, ഭാഗം. ൩. ഭേദിച്ചത് (വ്യത്യാസപ്പെട്ടത്). ൪. സദ്യോവ്രണനിദാനത്തിപ്പെട്ട ഒരു രോഗം.

ഭിന്നമെന്ന രോഗം വേൽ, കുന്തം മുതലായവയുടെ മുനകൾ ഏററിട്ടോ എല്ലോ മറ്റോ ഏററിട്ടോ വസ്തി മുതലായവ മുറിഞ്ഞ് അല്പമായ രക്തം ഒലിക്കുന്നതാണ്.

൫. പിളർക്കപ്പെട്ടത്,

ഭിന്നമതി-ഭിന്നാഭിപ്രായം ഉള്ള ആൾ.

ഭിന്നിയ്ക്കുന്നു-൧. പിളരുന്നു ൨. വേർപെടുന്നു. ൩. പൊട്ടുന്നു. ൪. ശകലമായിത്തീരുന്നു. (സ-ക്രി-ഭിന്നിപ്പിക്കുന്നു).

ഭിന്നിപ്പ്-൧ പിളർപ്പ്, വേർപാട്. തമ്മിലുള്ള അകലിച്ച.

ഭിന്നോദരൻ-ചിററമ്മയിലോ, പേരമ്മയിലോ ജനിച്ച ഭ്രാതാവ്.

ഭിയാ-ഭയം.

'ഭയേഭിയാ' എന്നു ശബ്ദാർണ്ണവം.

ഭിദ്രം-വൈരം.

ഭിഷക്-൧. വൈദ്യൻ. രോഗങ്ങളെ ജയിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. വിഷ്ണു. ൩. മരുന്ന്.

ഭിഷഗ്വരാ-കടുക്ക.

ഭിസ്സ-ചോറ്. ശോഭിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഭിസ്സട-കരിഞ്ഞ ചോറ്. കുത്സിതാവസ്ഥയെ ഗമിച്ച അന്നം എന്നർത്ഥം.

ഭീ

ഭീ-ഭയം.

ഭീകരം-വി. ഭയങ്കരം.

ഭീത-വി. ഭയപ്പെട്ട.

ഭീതി-ഭയം.

ഭീതിപ്പെടുന്നു-ഭയപ്പെടുന്നു.

ഭീമ-വി ഭയത്തെ തോന്നിക്കുന്ന, ഭയങ്കരം

ഭീമം-൧ ഭയം, ഭയാനകരസം. ൨. ഞെരിഞ്ഞാംപുളി.

ഭീമൻ-൧. ഭീമസേനൻ. ൨. ശിവൻ. ൩. ഭയങ്കരൻ. ൪. പരമാത്മാവ്. ൫. നളന്റെ ഭാര്യയായ ദമയന്തിയുടെ പിതാവ്.

ഭീമരം-യുദ്ധം.

ഭീമരഥി-൧. ഒരുവന്റെ ൧൦-ാം വയസ്സിൽ ൧-ാം മാസം ൧-ാം ദിവസം രാത്രി.

(൦ാം സമയം അയാൾക്ക് ആപൽകരമാകുന്നു).

'സപ്തസപ്തതിമേ വർഷേ സപ്തമേ മാസി സപ്തമീ രാത്രിഭീമരഥീനാമ നരാണാമതിദുസ്തരാ'

൨. ഭീമരഥീനദി (മലയപർവ്വതത്തിൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്നു).

ഭീമവിക്രാന്തൻ-സിംഹം.

ഭീമസേനൻ-൧. പാണ്ഡവന്മാരിൽ രണ്ടാമൻ.

കുന്തിയിൽ വായുവിനുണ്ടായ ഭീമസേനൻ പാണ്ഡവരിൽ രണ്ടാമത്തേവനാണ്. ഭീമന്റെ ആയുധം ഗദയാകുന്നു. ശക്തിയും ധൈര്യവും അസാധാരണമായിരുന്നു. ഭക്ഷണപ്രിയനാകയാൽ വൃകോദരൻ എന്നു വിളിക്കുന്നു. ആളും വലുപ്പംകൊണ്ടു സാമാന്യനല്ല. തന്റെ അമ്മയും സഹോദരന്മാരും കൂടി ഭക്ഷിക്കുന്നിടത്തോളമുള്ള ഭക്ഷണം ഭീമനു തന്നെ വേണ്ടിവന്നു. ഗദായുദ്ധം പഠിപ്പിച്ചത് ദ്രോണരും ബലരാമനും കൂടിയായിരുന്നു. ഭീമന്റെ ഗദാപ്രയോഗ

രെവരേ ജയിക്കണ്ട് ദുര്യോധനന് മഹാ മഴയി അസൂയയെ ജനിപ്പിച്ചുതു്. ദുര്യോധനൻ ഭീമനു് ഒരിക്കൽ വിഷംകൊടുത്തു് മോഹത്തെ ശംശയിൽ എറിഞ്ഞു കളഞ്ഞു. അരക്കില്ലത്തിലാക്കി തീവയ്പിച്ചു. ഹിഡിംബൻ, ബകൻ, കിമ്മീരൻ, ജരാസന്ധൻ, ജീമൂതൻ, (ഒരു മല്ലൻ), കീചകൻ, ദുശ്ശാസനൻ, ദുര്യോധനൻ ഇവരെ ഭീമൻ വധിച്ചു. ഹിഡിംബൻ എന്ന നിശാചരനെ കൊന്നതിനൻറ ശേഷം അവനൻറ സോദരിയായ ഹിഡിംബിയെ ഭീമൻ തനൻറ പത്നിയാക്കി. ദ്രൌപതിയെ കട്ടുകൊണ്ടു പോകുന്നതിനു തുനിച്ച ജയദ്രഥനെ ഭീമൻ വലിച്ചിട്ടു ചവുട്ടി അവമാനിച്ചയച്ചു. ശ്രീശത്ത രാജാവായ സുശർമ്മാവിനെ തോല്പിച്ചു ദുര്യോധനനമായുള്ള യുദ്ധത്തിൽ ഭീമൻ ക്രമക്കേടു കാണിക്കയാൽ ബലരാമൻ ഭീമനു ജിഹ്മയോധി എന്ന പേർ കൊടുത്തു. യുദ്ധാനന്തരം ധൃതരാഷ്ട്രക്ക ഭീമനെ കാണണമെന്നു പറഞ്ഞു. കൃഷ്ണനു കാരണം മനസ്സിലായതുകൊണ്ടു് ഒരു ഇരിമ്പുബിംബം ഹാജരാക്കി. ധൃതരാഷ്ട്രർ അതിനെ പിടിച്ചു ഞെക്കിപ്പൊടിച്ചുകളഞ്ഞു. ഭീമനു ദ്രൌപദിയിൽ ശ്രുതസേനനും, ഹിഡിംബിയിൽ ഘടോൽകചനും, കാശിരാജാവിൻറെ പുത്രിയായ ബലന്ധരയിൽ സർവഗനും ജനിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ബാഹ്ലശാലി, ജരാസന്ധജിത്തു് ഇവയും ഭീമൻറെ പേരുകളാണു്.

[അജ്ഞാതവാസത്തിൽ ഭീമൻറെ ഒരു പേർ 'ജയന്തൻ' എന്നു കാണുന്നു. 'വലലൻ' എന്നതു പ്രസിദ്ധം.]

൨. ജനമേജയന്റുപൻറെ ഒരു സോദരൻ.

ഭീമസേനം-ഭീമസേനകർപ്പൂരം.

കർപ്പൂരവൃക്ഷം ചൈന, ജപ്പാൻ മുതലായ ദേശങ്ങളിലുണ്ടാകുന്നു. ആകൃതി കറുവാപ്പോലെ ഇരിക്കും. ഇതിൻറെ തൊലി മുറിച്ചാൽ പുറപ്പെടുന്ന പശ മണങ്ങുമ്പോൾ അതുതന്നെ കർപ്പൂരം.

ഭീമാ-൧. ദുർഗ്ഗയുടെ ഒരു പേർ. ൨. ശോഭനാഭിധാനനദി, ഒരു നദി.

ഭീമാക്ഷൻ-ഒരു രാക്ഷസാധിപതി.

ഇവനെ കോസലാധിപനായ വസുമനസ്സു കൊന്നു, ഭീമാക്ഷൻറെ പിതാവു ക്ഷേമകൻ. ഇവനെ ദിവോദാസൻ വധിച്ചു.

ഭീരങ്കി-വലിയതോക്ക്. (പീരങ്കി, ബീരങ്കി ഇങ്ങിനെയും കാണുന്നുണ്ടു്).

ഭീരു-വി. ഭയമുള്ള, പേടിച്ച.

ഭീരു-൧. പേടി സ്വഭാവമുള്ള സ്ത്രീ, ഭയത്തിനുള്ള ഹേതുക്കളും പുരുഷങ്ങളുണ്ടാകുമ്പോഴും ഭയപ്പെടുന്നവൾ. ൨. വെള്ളി. ന. ആട്ടിൻപെട. ൪. ശതാവരി. ൫. കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട. ൬. കറുക്കൻ. ൭. കടുവാ.

ഭീരുക-വി. ഭയമുള്ള.

ഭീരു(ക)ം-൧. കടുവാ. ൨. നീലക്കുരിയു്.

ഭീരുകം-൧. മരപ്പൊട്ടം, കാട്ടു്. ൨. മുങ്ങ. ന. കരടി.

ഭീരു(കൻ)-കറുക്കൻ.

ഭീരുകൻ-പേടിയുള്ളവൻ.

ഭീരുത, ഭീരുത്വം-ഭയം.

ഭീരുഹൃദയം-മാൻ.

ഭീലുക-വി. പേടിയുള്ള.

ഭീലു(ലൂ)കം-കരടി.

ഭീഷണ-വി. ഭയങ്കരത്വമുള്ള.

ഭീഷണം-൧. ഭയം. ൨. ഇന്ദ്രപ്പന. ന. കണ്ണുരുണ്ടുക. ൪. ഇന്തിൽ. ൫. പ്രാവു്.

ഭീഷണൻ-൧. ഭയങ്കരൻ. ൨. ശിവൻ.

ഭീഷണി-വ്യാജം പറഞ്ഞും മറ്റും ഭയപ്പെടുത്തുക.

ഭീഷണിക്കാരൻ-ശക്തിയില്ലാതെ വ്യാജംകൊണ്ടും മററും ഭയപ്പെടുത്തുന്നവൻ.

ഭീഷിത-വി. പേടിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

ഭീഷ്മ-വി. ഭയത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന, ഭയങ്കര.

ഭീഷ്മജനനി-ഗംഗാനദി.

ഭീഷ്മം-ഹ. ഭയം. ൨. ഭാരതത്തിലെ ഒരു പർവ്വം.

ഭീഷ്മൻ-ഹ. ശിവൻ. ൨. ശന്തനു എന്ന രാജാവിനു ഗംഗയിൽ ജനിച്ച പുത്രൻ. ഭയങ്കരൻ എന്നർത്ഥം.

ഭീഷ്മൻ — മഹാഭിഷക് എന്ന സൂര്യവംശരാജാവു ബ്രഹ്മസദസ്സിൽ വെച്ച് ഗംഗാദേവിയെ പ്രേമത്തോടെ നോക്കിയതിനാൽ ബ്രഹ്മാവു് ശപിച്ചു. അതു നിമിത്തം ഗംഗയും, ഇതിനടുത്ത കാലത്തു വസിഷ്ഠന്റെ ശാപം ഹേതുവായിട്ട് അഷ്ടവസുക്കളും ഭൂമിയിൽ ജനിക്കേണ്ടതായി വന്നു. ഈ രണ്ടു കാര്യങ്ങളും ഒന്നിച്ചു നിറവേററുന്നതിന് അഷ്ടവസുക്കളുടെ അപേക്ഷപ്രകാരം ഗംഗാദേവി ശന്തനുവിന്റെ ഭാര്യയായി ഭവിച്ചു. അനന്തരം അഷ്ടവസുക്കളുടെ അംശങ്ങൾ ഒന്നായി വഹിച്ചുള്ള ഭീഷ്മർ എന്ന മകനെ ഗംഗ പ്രസവിച്ചു. തന്റേയും പുത്രന്റേയും വാസ്തവങ്ങളെല്ലാം രാജാവിനെ ധരിപ്പിച്ചു മറഞ്ഞ ദേവിയുടെ വാക്കനുസരിച്ച് ഭീഷ്മരുടെ വിദ്യ ഭ്യാസം പൂർത്തിയാക്കിയതിൽപിന്നീട് ഭീഷ്മരേ ദേവിതന്നെ രാജസന്നിധിയിലാക്കി പിന്നീടു മൂന്നുരാജാക്കന്മാരുടെ തലമുറയോളം കാലം നിത്യബ്രഹ്മചാരിയായ ഭീഷ്മർ കുരുവംശരാജാക്കന്മാരുടെ ഒരു രക്ഷകന്റെ സ്ഥാനത്തിൽ വാണു അംബ, അംബിക, അംബാലിക ഈ മൂന്നു പേരും കാശിരാജാവിന്റെ പുത്രികളാണ്. അംബികയും അംബാലികയും വിചിത്രവീര്യന്റെ ഭാര്യമാരാകുന്നു. ഇവരുടെ ജ്യേഷ്ഠസഹോദരിയായ അംബ സാല്വനെ ഭർത്താവായി കിട്ടാത്ത ഇഛാഭംഗം നിമിത്തം ഭീഷ്മരോട് ഭർത്താവാകണമെന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചു. അദ്ദേഹം അതിനെ സ്വീകരിച്ചില്ല. അതുകൊണ്ടുള്ള വിരോധം നിമിത്തം അംബ സുബ്രഹ്മണ്യനെ തപസ്സുചെയ്ത് ഭീഷ്മരെ കൊല്ലുന്നതിന് ഒരു മാല വാങ്ങി. ഇതിനെ അവൾ പാഞ്ചാലരാജ്യത്തിൽ കൊണ്ടിട്ടു. അത് യാജ്ഞസേനി എന്ന രാജപുത്രിക്കു കിട്ടി. ഭീഷ്മരെ ഭയപ്പെട്ട് അവൾ പുറത്താക്കപ്പെട്ടു. അവൾ ഗന്ധർവ്വബലം കൊണ്ട് ശിഖണ്ഡി എന്ന രൂപാന്തരത്തെ അംഗീകരിച്ചു. ഭീഷ്മർക്ക് തർപ്പണേച്ഛു, താലകേതു, ശാന്തനവൻ, ഗാംഗേയൻ, നദീജൻ എന്ന നാമധേയങ്ങളുമുണ്ട്. യുദ്ധത്തിൽ ഭീഷ്മർ കൌരവരുടെ ഭാഗം നിന്നു. ദുര്യോധനന്റെ ഉത്സാഹവും പരിഹാസവും നിമിത്തം ഇദ്ദേഹത്തിന് അർജ്ജുനനോടു എതിർക്കേണ്ടിവന്നു. ഭീഷ്മർ നീതിമാനും സുകൃതിയും ഭക്തനും വിശ്വസ്തനുമായിരുന്നു.

ഭീഷ്മകൻ-ഹ. ശിവൻ. ൨. ഗംഗയിൽ ശന്തനുരാജാവിന്റെ ഒരു പുത്രൻ. ൩. രുക്മിണിയുടെ പിതാവായ വിദർഭരാജാവു്.

ഭീഷ്മപഞ്ചകം ഒരു മഹാവ്രതം വാസുദേവൻ ധർമ്മപുത്രർക്കും ഭീഷ്മർക്കും ഉപദേശിച്ചതാണ്. കാർത്തികമാസത്തിലെ ശുക്ലൈകാദശി തുടങ്ങി അഞ്ചു ദിവസം കൊണ്ടു അവസാനിക്കും. ഇതിനെ വിഷ്ണുപഞ്ചകം എന്നും പറയും

ഭീഷ്മസൂ-ഗംഗ. ഭീഷ്മരെ പ്രസവിച്ചവൾ എന്നർത്ഥം.

ഭു

ഭുക്ത-വി. ൧. ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട. ൨. അനുഭവിക്കപ്പെട്ട.

ഭുക്തം-ചോറ്, ഭുജിക്കപ്പെട്ടതു്.

ഭുക്തശേഷം-ഉച്ഛിഷ്ടം.

ഭുക്തസമുജ്ഝിതം-ഭക്ഷിച്ചു ശേഷിച്ചതു്, എച്ചിൽ. ആദ്യം ഉണ്ടതും പിന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചതും എന്നർത്ഥം.

ഭുക്തി-൧. ഭക്ഷിക്ക. ൨. അനുഭവം.

ഭുക്തിപ്രദം-ചെറുപയറ്.

ഭുഗ്ന-വി. കുനുള്ള, വളഞ്ഞ, കുനിഞ്ഞ.

ഭുജഗഭുക്-൧. മയിൽ. ൨. ഗരുഡൻ.

ഭുജഗഭോജി-മയിൽ.

ഭുജഗം-പാമ്പ്. വളഞ്ഞ ഗമനമുള്ളവൻ, ഉപായത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവൻ ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം.

ഭുജംഗത-വേശ്യാഭർത്തൃത്വം.

ഭുജംഗൻ-വിടവൃത്തിയോടുകൂടിയവൻ.

ഭുജംഗപ്രയാതം- ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

പാദത്തിൽ ൧൨ അക്ഷരം വീതം കാണും.

'ക്രമാലൊന്നുനാലേഴുപത്തെന്നിവററിൽ
പ്രമോദപ്രദേ! ലാഘവംവന്നുവെന്നാൽ,
പ്രമാണജ്ഞരെല്ലാം ഭുജംഗപ്രയാതാ-
ഖ്യമാം വൃത്തമാണായതെന്നോതിടുന്നു'
(കാന്തവൃത്തം)

ഭുജംഗമാ-൧. പാമ്പ്. ൨. കാരിയം.

ഭുജംഗം-൧. പാമ്പ്. സർപ്പപർയ്യായങ്ങളെല്ലാം ആയില്യം നക്ഷത്രത്തിന്റെ പർയ്യായങ്ങളാകുന്നു. ൨. ആയില്യം നക്ഷത്രം. ൩. എട്ട് എന്ന അക്കം.

ഭുജംഗവിജൃംഭിതം-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

ഭുജംഗാക്ഷി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, ചിററരത്ത. സർപ്പത്തിന്റെ കണ്ണുപോലെയുള്ള പൂവുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

ഭുജഗാന്തകൻ-കഴുവൻ.

ഭുജംഗേശൻ-൧. വാസുകി. ൨. പതഞ്ജലി. ൩. ശേഷൻ. ൪. പിംഗലമഹർഷി.

ഭുജപത്രം-കടലാസുപോലെ തൊലിയുള്ള ഒരു വൃക്ഷം, പൂതണക്കവൃക്ഷം.

ഭുജബലം-കൈയൂക്ക്.

ഭുജഭവൻ-ക്ഷത്രിയൻ.

ഭുജം-൧. കൈയ്. പാലിക്കുന്നതു്, ഭക്ഷിക്കുന്നതു് ഇങ്ങിനെ അർത്ഥം. ൨. ഭൂർജ്ജമരം.

ഭുജവീർയ്യം-കൈയുടെ ശക്തി.

ഭുജശിരസ്സ്-തോൾ, ചുമല്.

ഭുജാ-൧ ഭുജം. ൨. കൈ.

ഭുജാടോപം-കൈക്കരുത്തു്.

ഭുജാന്തരം-മാർവ്വിടം.

ഭുജാന്തരാളം-മാർവ്വിടം.

ഭുജി-അഗ്നി.

ഭുജിക്കുന്നു-൧. ഭക്ഷിക്കുന്നു. ൨. അനുഭവിക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. ഭുജിപ്പിക്കുന്നു.)

ഭുജിഷ്യ-ദാസി.

ഭുജിഷ്യൻ-ദാസൻ. സ്വാമിയുടെ ഉച്ഛിഷ്ടത്തെ ഭുജിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ഭുഞ്ജാന-വി. ൧. ഭക്ഷിക്കുന്ന. ൨. അനുഭവിക്കുന്ന.

ഭുവനത-രാജ്യം.

ഭുവനപതി-ലോകത്തിന്റെ നാഥൻ.

ഭുവനം-൧. ലോകം. എല്ലാം ഇതിൽ ഉണ്ടാകുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൨. വെള്ളം. പ്രാപിക്കപ്പെടേണ്ടതു് എന്നർത്ഥം. ൩. കൊടുവേലി. ൪. സ്വർഗ്ഗം. ൫ പതിനാലു് എന്ന അക്കം. ൬. വാസസ്ഥാനം.

ഭുവനേശ്വരൻ-ലോകങ്ങളുടെ നാഥൻ.

ഭുവനേശ്വരം-നശിച്ചു കിടക്കുന്ന അനേകം ശിവക്ഷേത്രങ്ങളുള്ള ഒറിസയിലെ ഒരു നഗരം.

'ഏകാമ്രകാനനം' എന്നു പേരുണ്ടായിരുന്നു.

ഭൂവല്ലോകം-ഭൂമിയ്ക്കുമീതെയുള്ള ഒരു ലോകം, ഭൂമിക്കും സൂര്യനും മദ്ധ്യേയുള്ള സ്ഥലം.

ഭൂവിസ്സ്-സമുദ്രം.

ഭൂശുണ്ഡി-ഒരായുധം, ചാണ്ടുന്ന ഒരായുധം.

ഭൂ

ഭൂ-ഭൂമി, സ്ഥലം. ഭവിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഭൂകം-ഹ. ഗുഹ. ൨. ഭാരം. ൩. ഇരുട്ട്.

ഭൂകണ്ണം-ഭൂമിയുടെ നടുവര.

ഭൂകമ്പം-ഭൂമികലുക്കം.

"ഭൂമിയുടെ ഉൾഭാഗത്തു നിന്ന് എല്ലായ്പൊഴും ഉഷ്ണം പോയിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ചില ഭാഗങ്ങൾ ക്രമേണ തണുത്തുവരുകയും അങ്ങിനെ തണുക്കുമ്പോൾ ഒരു ദിവസം ആ ഭാഗങ്ങളിൽ പെട്ടെന്നു സങ്കോചം ഉണ്ടാവുകയും ചെയ്യുന്നതാണ്. ഉൾഭാഗത്തിൽ ഒരിടത്തിൽ സങ്കോചമുണ്ടാകുമ്പോൾ അതിന്നു നേരെ മേലേയുള്ള ഭാഗങ്ങൾക്കു ഒരു ചലനം ഉണ്ടാകുന്നതാണല്ലൊ. ആ ചലനം ആകുന്നു ഭൂകമ്പം." സങ്കോചത്തിന്റെ അവസ്ഥപോലെയിരിക്കും ഭൂകമ്പത്തിന്റെ ഗൌരവം.

ഭൂകശ്യപൻ-വസുദേവർ.

ഭൂകാകം-ഹ. ചെറിയ കാക്ക. ൨. കരിഞാറൽപക്ഷി.

ഭൂക്ഷിത്ത്-രാജാവ്.

ഭൂഖണ്ഡം-ഭൂഭാഗം (ഏഷ്യാ, യൂറോപ്പ്, ആഫ്റിക്ക, അമേരിക്ക, ഓഷ്യാനിയ ഇങ്ങിനെ ൫).

ഭൂഗർഭൻ-ഹ. വിഷ്ണു. ൨. ഭവഭൂതി.

ഭൂഗർഭം-ഭൂമിയുടെ ഉൾഭാഗം. (ഭൂഗർഭം ഇന്നും അത്യുഷ്ണമായിരിക്കുന്നു. ഭൂമി കഴിച്ചു കീഴ്പോട്ടു പോകുമ്പോൾ ചൂടു കൂടിവരുന്നു. തണുപ്പു ഭൂഗർഭത്തിൽ ചെല്ലുന്നില്ല. ഭൂഗർഭം ഘനരൂപത്തിൽ ഇരിക്കാത്തതിന്റെ കാരണം അതാണ്. ഉപരിതലത്തു മാത്രമെ തണുപ്പു സ്പർശിക്കുന്നുള്ളു.)

ഭൂഗർഭശാസ്ത്രം- ഭൂമിക്കുള്ളിലുള്ളവയെപ്പററി പ്രതിപാദിക്കുന്ന ശാസ്ത്രം, ഭൂമിയുടെ ഉള്ളിലുള്ള പലതരം വസ്തുക്കളും കണ്ടുപിടിക്കാനുള്ള ശാസ്ത്രം.

ഭൂഗോളം-ഭൂമി എന്നുള്ള ഉരുണ്ട വസ്തു.

ഭൂഗോളശാസ്ത്രം- ഭൂഗോളത്തിനെക്കുറിച്ചു പറയുന്ന പുസ്തകം.

ഭൂചക്രം-ഭൂഗോളം.

ഭൂചര-വി. ഭൂമിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന.

ഭൂഛത്രം-കൂൺ.

ഭൂഛായ- ഹ. ഭൂമിയുടെ നിഴൽ. ൨. രാഹു.

ഭൂജ-വി. ഭൂമിയിൽ നിന്നു ജനിച്ച.

ഭൂജം-വൃക്ഷം.

ഭൂജാബ്ജ-നിലഞാവിൽ.

ഭൂജാത-വി. ഭൂമിയിൽ ജനിച്ച.

ഭൂജാനീശ്വരൻ-ഹ. ഭൂമിയാകുന്ന ഭാര്യയ്ക്കു നാഥനായുള്ളവൻ, രാജാവ്. ൨. രാജാക്കന്മാരിൽവച്ചു ശ്രേഷ്ഠൻ, രാജാധിരാജൻ.

ഭൂത-വി. ഹ. ഉണ്ടായ. ൨. കഴിഞ്ഞ. ൩. ലഭിച്ച. ൪. സത്യമായ.

ഭൂതകാലം-ഹ. കഴിഞ്ഞ സമയം. ൨. (വ്യാകരണത്തിൽ) കഴിഞ്ഞതിനു ഭൂതകാലം എന്നു പേർ.

ഭൂതകേശം-ഹ. വയമ്പ്. ൨. ജടാമാഞ്ചി. ഭൂതങ്ങളുടെ കേശത്തോടു തുല്യമായത് എന്നർത്ഥം.

ഭൂതക്കണ്ണാടി-എത്രയും ചെറിയ ലോക സാധനങ്ങളെപ്പോലും വലിയ ആകൃതിയിൽ കാണിക്കുന്ന ഒരുതരം കണ്ണാടി. (Mycroscope).

ഭൂതക്കാൽ-വീങ്ങിയ കാൽ.

ഭൂതഘ്നം-൧. ഒട്ടകം. ൨. ഭൂർജ്ജമരം. ൩. വെള്ളുള്ളി.

ഭൂതങ്ങൾ-ദേവയോനികളിൽ ഒരു കൂട്ടർ, ബാലഗ്രഹാദികൾ എന്നർത്ഥം. പിശാചുകൾ, ശാസ്താവിന്റെ ഭൃത്യവർഗ്ഗങ്ങൾ

ഭൂതചാരി-ശിവൻ.

ഭൂതത്താൻ-ഒരുമാതിരി പിശാച്ച്.

ഭൂതദയ-എല്ലാ ജീവികളോടും തോന്നുന്ന അനുകമ്പ, എല്ലാററിനോടുമുള്ളസ്നേഹം.

ഭൂതധാത്രി-ഭൂമി.

ഭൂതനാഥൻ-൧. ശിവൻ. ൨. ശാസ്താവ്

ഭൂതനാശനം-൧. രുദ്രാക്ഷം. ൨. പെരുങ്കായം. ൩. ചേരുമരം. ൪. കടുക്.

ഭൂതപിണ്ഡം- പഞ്ചഭൂതങ്ങളെക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കിട്ടുള്ള ശരീരം.

ഭൂതപൂർവം-മുൻപിനാലെ.

ഭൂതപ്രയോഗം-മന്ത്രവാദം, ആഭിചാരം

ഭൂതബാധ -ഭൂതത്തിനെകൊണ്ടുള്ള ഉപദ്രവം.

ഭൂതം-൧. പിശാച്ച്. ൨. ദേവത. ൩. ബാധ. ൪. ജനം. ൫. ജന്തു. ൬. ഭവിച്ചത്, കഴിഞ്ഞത്. ൭. വ്യാകരണപ്രകാരം കാലങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (കഴിഞ്ഞ കാലം). ൮. യുക്തമായിട്ടുള്ളത്. ൯ പൃഥിവ്യാദി പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ. ൧൦ സത്യം. ൧൧. പ്രാണിമാത്രം.

ഭൂതയജ്ഞം-ചില ഭൂതങ്ങൾക്കായിട്ട് കഴിക്കുന്ന ഒരു ബലി.

പശുക്കൾക്കു പുല്ലുകൊടുക്കുക മുതലായത്. തത്തക്കു പാൽ കൊടുക്കുക, പ്രാവിന്നരികൊടുക്കുക, പൂച്ചക്കു ചോറു കൊടുക്കുക മുതലായതും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടും.

ഭൂതലപോടക-ഒരുവക മരുന്ന്.

ഭൂതലം-ഭൂമി.

ഭൂതവാക്ക് — ഭൂതങ്ങളിൽ നിന്നുണ്ടായ ശബ്ദം.

ഭൂതവാസം-താന്നിവൃക്ഷം.

ഭൂതവിദ്യ- പിശാചുക്കളെ പററിയുള്ള ശാസ്ത്രം.

ഭൂതവേശി-൧ വെളുത്ത നൊച്ചി, ഭൂതങ്ങൾ പ്രവേശിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨ വെള്ളച്ചേമന്തി.

ഭൂതസഞ്ചാരം-ഭൂതം ബാധിക്കുക.

ഭൂതസ്ഥാനം-കാവ്.

ഭൂതാങ്കുശം-തുമ്മി, ചെരുപ്പടി. പത്രശാകങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ഇതിന്റെ ഇല തിരുമ്പി മണപ്പിച്ചാൽ തുമ്മും. അതിനാൽ തുമ്മി എന്നു പറയുന്നു. നിലത്തു ചേർന്നു പടരുന്നതിനാൽ ചെരുപ്പടി എന്നു വിളിക്കുന്നു. ഇതു വൃക്ഷമായിട്ടും ലതയായിട്ടും രണ്ടു തരമുണ്ട്.

ഭൂതാത്മാവ്-൧. ബ്രഹ്മാവ്. ൨. ശരീരം. ഭൂതങ്ങളുടെ ആത്മാവ്, ഭൂതങ്ങൾ (പൃഥിവ്യാദികൾ) ആത്മാവായിട്ടുള്ളതു എന്നർത്ഥം.

ഭൂതാവേശം-ഭൂതസഞ്ചാരം.

ഭൂതാവാസം-താന്നി. ഭൂതങ്ങളുടെ വാസസ്ഥാനം എന്നർത്ഥം.

ഭൂതി-൧. ഐശ്വർയ്യം. വിശേഷേണ ഉണ്ടാകുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. ഭസ്മം. ൩ സൌഭാഗ്യം. ൪ സമ്പത്ത്. ൫. നാന്മുകപ്പുല്ല്. ൬. വൃദ്ധി. ൭. പൂതണക്കപ്പുല്ല്. ൮. പിച്ചകം.

ഭൂതികം-൧. നിലവേപ്പ്. ൨. കവടപ്പല്ല്. ൩. പൂതണക്കപ്പല്ല്. ൪. കിരിയാത്ത ൫ ചെറുകമിഴ്. തന്നത്താൻ മുളച്ചുണ്ടാകുന്നത് എന്നൎത്ഥം. ൬. കൎപ്പൂരം.

ഭൂതി(തീ)കം-൧ നാന്നുകപ്പല്ല്. ൨. പൂതണക്കപ്പല്ല്. ൩. നിലവേപ്പ്. ൪. ചന്ദനം. ൫ കുറാശാണി.

ഭൂതേശൻ, ഭൂതേശ്വരൻ-൧ ശിവൻ ഭൂതങ്ങളുടെ ഈശ്വരൻ എന്നൎത്ഥം. ൨ വിഷ്ണു. ൩. ബ്രഹ്മാവ്. സൎവ്വ സൃഷ്ടികളുടേയും ഈശ്വരൻ എന്നൎത്ഥം.

ഭൂതോദയം-കാരണംകൂടാതെ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു നിശ്ചയം.

ഭൂത്തമം-സ്വൎണ്ണം.

ഭൂദാനം-൧ സന്യാസിയുടെ ശവം കഴിച്ചിടുന്നതിനു പറയുന്ന പേർ. ൨. ഭൂമിദാനം.

ഭൂദാരം-പന്നി. ഭൂമിയെ പിളൎക്കുന്നതു, വിഷ്ണു വരാഹരൂപേണ അവതരിച്ചപ്പോൾ ഭൂമി ഭാൎയ്യയായിട്ടുള്ളത് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥം.

ഭൂദേവൻ-ബ്രാഹ്മണൻ. ഭൂമിയിലെ ദേവൻ എന്നൎത്ഥം.

'ഭൂപൎയ്യായങ്ങളോടു ദേവപൎയ്യായങ്ങൾ ചേൎത്താൽ ബ്രാഹ്മണപൎയ്യായമാകും

ഭൂധരം-പൎവ്വതം.

ഭൂധരൻ-൧. രാജാവ്. ൨. ശിവൻ. ൩. കൃഷ്ണൻ.

ഭൂധ്രം-പൎവ്വതം

ഭൂനാഗം-ഞാഞ്ഞൂൽ.

ഭൂനിംബം-കിരിയാത്ത. നിലത്തുള്ള വേപ്പു=കൈൎപ്പൂരസംകൊണ്ടു വേപ്പിനോടു തുല്യമായതു ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥം. ഭൂനിംബം എന്നതു പുത്തരിച്ചുണ്ടയാണെന്ന് നഭിപ്രായക്കാരുണ്ട്. എന്റെ അന്വേഷണത്തിൽ ഞാൻ അഭിപ്രായത്തോടു യോജിക്കുന്നില്ല.

ഭൂപടം-ഭൂമിയുടേയോ, ഒരു ദേശത്തിന്റേയോ, പല ദേശങ്ങളുടേയോ സ്വരൂപം കാണിക്കേണ്ടതിനു എഴുതുന്ന ചിത്രം.

ഭൂപതി-൧. രാജാവ്. ൨. ശിവൻ. ൩. ഇന്ദ്രൻ.

ഭൂപദി-൧. വള്ളിമുല്ല. കമ്പിൽ വേരൂന്നുന്നത് എന്നൎത്ഥം ൨. മല്ലിക.

ഭൂപൻ, ഭൂഭിപൻ-രാജാവ്. ഭൂമിയെ പാലിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

ഭൂപാലൻ-രാജാവ്.

ഭൂപാളം-ഒരു രാഗം.

ഭൂപുത്രൻ, ഭൂസുതൻ-൧. ചൊവ്വാ എന്ന ഗ്രഹം. ൨. നരകാസുരൻ.

ഭൂപുത്രി-സീത.

ഭൂപൃഷ്ഠം-ഭൂതലം, ഭൂമിയുടെ ഉപരിതലം.

ഭൂപ്രദിക്ഷണം-ഭൂമിയുടെ ണധികപ്രദേശം തന്റെ വലത്തുവശത്തായിട്ടിരിപ്പാൻ തക്കവഷ്ണം ഭൂമിയെ ചുററിനടക്കുക.

ഭൂഭൎത്താവ്-൧ രാജാവ്. ൨. ശിവൻ.

ഭൂഭാരം-ഭൂമിയുടെ കനം, ദുഷ്ടന്മാർ വൎദ്ധിച്ചാൽ ഭൂമിക്കുണ്ടാകുന്ന കനം.

ഭൂഭൃൽ-രാജാവ്.

ഭൂഭൃത്ത്-൧. രാജാവ്. ൨. പൎവ്വതം. ഭൂമിയെ ഭരിക്കുകകൊണ്ടു ഈ പേർ വന്നു.

ഭൂഭൃന്നിലം-പൎവ്വതപ്രദേശം.

ഭൂമണ്ഡലം ഭൂമിക്കു മുഴുവനും കൂടെ പറയുന്ന ഒരു പേർ, ഭൂഗോളം.

ഭൂമാവ്-൧. ബാഹുല്യം. ൨. നേരമ്പോക്ക് ൩. പ്രാഭവം, വലിപ്പം, മഹിമ, ൪. ശക്തി.

ഭൂമ-വി. വളരെയുള്ള, വലിച്ച.

ഭൂമന്യു-ശകുന്തളയുടെ പുത്രനായ ഭരതന്റെ സുനന്ദയിൽ ഉണ്ടായവൻ.

ഭൂമൻ-ലോകനായകൻ, ശ്രേഷ്ഠൻ

ഭൂമഹേശ്വരൻ-ശിവൻ.

ഭൂമി-പഞ്ചഭൂതങ്ങളിൽ ഒന്ന്, മനുഷ്യർക്ക് പ്രത്യേകമായുള്ള ഈ ലോകസ്ഥലം.

ഭൂഗോളത്തിന്റെ മുക്കാൽ ഭാഗവും മൂടിക്കിടക്കുന്ന ജലാശയങ്ങളും നീക്കി അഞ്ചുകോടി ഇരുപതുലക്ഷം ചതുരശ്ര നാഴിക ഭൂമിയുണ്ട്.

പു. ധ്രുവന്റെ ഒരു ഭാര്യയുടെ പേർ.

ഭൂമിക-നാട്യാലങ്കാരം, വേഷം, ആകൃതി, ആടിക്കഴിഞ്ഞവൻതന്നെ രണ്ടാമതും ധരിക്കുന്ന വേഷം.

ഭൂമികുക്കി-പ. ഒരുതരം വലിയ തേക്ക്, പീരങ്കി. പു. ഒരു പക്ഷി.

ഭൂമിജ-വി. ഭൂമിയിൽ നിന്നുണ്ടായ.

ഭൂമിജൻ-ചൊവ്വാ എന്ന ഗ്രഹം.

ഭൂമിജംബുക-നിലഞാവൽ വൃക്ഷം,

ഭൂമിതാലം-ഒരു മരുന്ന്, നിലപ്പന.

ഭൂമിതൈലം-മൺതൈലം

ഭൂമിദേവൻ-ബ്രാഹ്മണൻ.

ഭൂമിദേവി-ഭൂമി, ഭൂമിയുടെ ദേവി.

ഭൂമിനാഥകവി-ഒരു സംസ്കൃതകവിയാണ്. രാമഭദ്രദീക്ഷിതരുടെ ശിഷ്യനും വംശക്കാരനുമാണ്. ശഹജിരാജാവിനെക്കുറിച്ചു 'ധർമ്മവിജയം' എന്നൊരു ചമ്പൂകാവ്യമുണ്ടാക്കീട്ടുണ്ട്.

ഭൂമിപടം-ഭൂപടം.

ഭൂമിപാലകൻ-രാജാവ്.

ഭൂമിപാലനം-ഭൂമിയെ രക്ഷിക്കുക.

ഭൂമിഭർത്താവ്-രാജാവ്.

ഭൂമിലേപനം-ചാണകം.

ഭൂമിസ്പൃക്-പ. വൈശ്യൻ. പു. മനുഷ്യൻ.

ഭൂമുഖം-ഭൂമിയുടെ ബഹിർഭാഗം. (ഭൂപൃഷ്ഠം); ഭൂമിയുടെ മുകൾഭാഗം.

ഭൂമീന്ദ്രൻ-രാജാവ്.

ഭൂയസ്സു-വി. വളരെയുള്ള, അപരിമിതമായ

ഭൂയസ്സ്-അ. ക്രമേണ, പിന്നെയും പിന്നെയും.

ഭൂയാന്മാർ-ബഹുതരന്മാർ (ഏറ്റവും ബഹുക്കാരം).

ഭൂയിഷ്ഠ-വി. വളരെയുള്ള, അത്യധികമായ, ഏറ്റവും ബഹുവായിരിക്കുന്ന.

ഭൂയോദർശനം-വീണ്ടുമുള്ള കാഴ്ച.

ഭൂരഥൻ-പരമേശ്വരൻ.

'രത്നസാനു വിശിഖാസനൻ ഭൂരഥൻ' (ഭാരവ്യകം)

ഭൂരി-വി. വളരെയുള്ള, പരമായ.

ഭൂരി-പ. ബ്രഹ്മാവ്. പു. വിഷ്ണു. നു. ശിവൻ. ഭ. രുപാൻ. ഭ. സോമദത്തരാജാവിന്റെ പുത്രൻ. നു. ഇന്ദ്രൻ. ഭ. ബ്രാഹ്മണൻ.

ഭൂരി-അ. അധികമായി.

ഭൂരിഗാ-കഴുത.

ഭൂരിഗമാ-കഴുത.

ഭൂരിതരാ-വളരെ അധികമായുള്ള.

ഭൂരിതമാ-വളരെവളരെ അധികമായുള്ള.

ഭൂരിപക്ഷം—അധികമാളുകളുടെ അഭിപ്രായം.

ഭൂരിഫേന-ഒരു തരം, ചങ്ങലന്ത. വളരെ നുരയുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

ഭൂരിരസാ-കരിമ്പ്.

ഭൂരിപ്രയോഗ-സാധാരണയായ പ്രയോഗം.

ഭൂരിപ്രേമാ-ചക്രവാകപ്പക്ഷി.

ഭൂരിമായ യ്-കറുക്കൻ. വികൃതമായ ശബ്ദത്തെ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഭൂരിശ്രവസ്സ്–സോമദത്തന്റെ ഒരു പുത്രൻ, കൌരവന്മാരുടെ സ്നേഹിതൻ. (സാത്യകി വധിച്ചു)

സോമദത്തന്റെ അച്ഛൻ ബൽഹി (ഹീ)ക രാജ്യത്തെ രാജാവും ശന്തനുവിന്റെ സഹോദരനുമായ ബൽഹി (ഹീ)കൻ എന്നു കാണുൻ.

ഭൂരുണ്ഡി–ഒരു പച്ചമരുന്ന്, വേനപ്പച്ച, വേലിപ്പരുത്തി, നിലത്തു പടർന്നു കിടക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഭൂരുഹം–വൃക്ഷം.

ഭൂരേണു–പൂഴി, ഭൂമിയിലെ പൊടി.

ഭൂർജ്ജം–പൂതണക്കു വൃക്ഷം. ഭൂമിയാകുന്ന ബലമുള്ളത്, ഭൂമിയിൽ ജനിച്ചത് എന്നർത്ഥം.

ഭൂർജ്ജവൃക്ഷത്തിന്റെ തൊലിയെ സ്വർഗ്ഗസ്ത്രീകൾ കാമലേഖനത്തിന്നായി ഉപയോഗിക്കുന്നു.

അധികമായും ഹിമാലയം മുതലായ പർവ്വതങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്നു. ഇതിന്റെ തൊലി ചുതച്ചു യതികൾ വസ്ത്രമാക്കി ധരിക്കുന്നു.

ഭൂർജ്ജപത്രം–പൂതണക്കുവൃക്ഷം.

ഭൂർണ്ണി–ഹ. ഭൂമി. ഉ. മണൽക്കാട്ട്.

ഭൂലത–ഞാഞ്ഞൂൽ.

ഭൂലോകം–ഭൂമി.

ഭൂവലയം–ഭൂമിയുടെ ചുററ്.

ഭൂവാസികൾ–മനുഷ്യർ.

ഭൂവാഹനൻ–ശിവൻ.

ഭൂഷ, ഭൂഷണം–ആഭരണം, അലങ്കാരം, മോതിരവും മററും. ഭൂഷണം > < ഭൂഷണം.

ഭൂഷണചതുഷ്ടയം– അലങ്കാരചതുഷ്ടയം തന്നെ.

ഭൂഷണത്രയം–ദാനം (കൈയ്ക്കു), സത്യം (കണ്ഠത്തിനു), ശാസ്ത്രം (കർണ്ണത്തിനു).

ഭൂഷണൻ–വിഷ്ണു.

ഭൂഷിത–വി. അലങ്കരിയ്ക്കപ്പെട്ട.

ഭൂഷിതം–ഹ. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടത്. ഉ. ഉ. അഴിഞ്ഞിൽ.

ഭൂഷ്ണു–വി. ഭവിക്കുന്ന, ഉണ്ടാകുന്ന.

ഭൂഷ്യം–അലങ്കരിക്കപ്പെടേണ്ടത് (അലങ്കാര്യം)

ഭൂസുത–സീതാ.

ഭൂസുതൻ–ഹ. ചൊവ്വാ, ഭൂമിയുടെ പുത്രൻ. ഉ. നരകാസുരൻ.

ഭൂസുരൻ–ബ്രാഹ്മണൻ.

ഭൂസ്തൃണം––പൂതണക്കപ്പുല്ല്.

ഭൂസ്വർഗ്ഗം–മഹാമേരു.

ഭൃ

ഭൃകുടി–കോപം അസൂയ മുതലായതു നിമിത്തം പുരികം വളയ്ക്കുക. (ഭൃകുടി, ഭ്രൂകുടി.)

ഭൃകുംസൻ–സ്ത്രീവേഷം കെട്ടിയ ആട്ടക്കാരൻ.

സ്ത്രീവേഷം കെട്ടിയ സ്ത്രീക്ക് ഈ പദം യോജിക്കുന്നതല്ലാ.

(ഭൃകുംസൻ, ഭ്രൂകുംസൻ.)

ഭൃഗു–ഹ. ഒരു മഹർഷി. വേധാവിന്റെ മകൻ. (ഭൃഗുവിന്റെ മകൻ ച്യവനൻ).

ഭൃഗു ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഹൃദയത്തിൽ നിന്നാണ് ജനിച്ചത്.

ഭൃഗു ഒരു പ്രജാപതിയും മഹർഷിയുമാണ്. ജമദഗ്നിയുടേയും പരശുരാമന്റേയും ഭാർഗവകുലം സ്ഥാപിച്ചും ദക്ഷയാഗത്തിൽ പുരോഹിതനായിരുന്നു. അന്നു വേണ്ടുവോളം കഷ്ടത അനുഭവിച്ചു. ഭൃഗു നഹുഷനെ ശപിച്ചു സർപ്പമാക്കി.

നൎഗ്ഗുഷൻ തന്റെ രഥം വഹിച്ചുകൊണ്ടുപോയ അഗസ്ത്യമഹൎഷിയെ ചവുട്ടിയപ്പോൾ ആ മഹൎഷിയുടെ ജടയിൽ ഒളിച്ചിരുന്നാണ് ഇങ്ങിനെ ചെയ്തതു്. പത്മപുരാണത്തിൽ താഴെ പറയുന്നപ്രകാരം കാണുന്നുണ്ടു്. ഒരു യാഗത്തിൽ കൂടിവന്നിരുന്ന ഋഷിമാർ ത്രിമൂൎത്തികളിൽ ആരാണ് പൂജ്യയോഗ്യനെന്നു തമ്മിൽ വാദംതുടങ്ങി. ഇതിനെ പരീക്ഷിച്ചു തീൎച്ചയാക്കിവരുവാൻ ഭൃഗുവിനെ നിയമിച്ചു. ആദ്യം അദ്ദേഹം ശിവനെ പ്രാപിച്ചു. ശിവൻ പത്നീസമേതം ഇരിക്കുന്നതിനാൽ കാണാൻ തരംകൊടുത്തില്ല. അതിനാൽ ഭൃഗു ശിവനെ ലിംഗരൂപനാകട്ടെ എന്നും സൎജ്ജനങ്ങളാൽ നിന്ദിതനാകട്ടെ എന്നും ശപിച്ചു. പിന്നീടു ഭൃഗു ബ്രഹ്മാവിന്റെ അടുക്കൽ ചെന്നു. അദ്ദേഹം അനേകം ഋഷികളുടെ മദ്ധ്യേ വലിയ പ്രതാപത്തോടു കൂടി തന്നെ ഗണിക്കാതെ ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടിട്ടു് ബ്രാഹ്മണരുടെ പൂജക്കു അനൎഹനെന്നു ശപിച്ചു. തദനന്തരം ഭൃഗു വിഷ്ണുവിന്റെ സന്നിധിയിൽ ചെന്നു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പള്ളിനിദ്രയിലായിരുന്നു, മടിയനെന്നു കണ്ടു് ഭൃഗു കോപിച്ചു ഇടത്തേക്കാൽകൊണ്ടു് വിഷ്ണുവിന്റെ നെഞ്ഞിൽ ചവുട്ടി. ഉടൻ വിഷ്ണു ഉണൎന്നു് സന്തോഷത്തോടെ ഭൃഗുവിന്റെ കാൽ തടവീട്ടു വേദനയുണ്ടായോ എന്നു ചോദിച്ചു. ഇതിൽ ഭൃഗു സന്തുഷ്ടചിത്തനായി സൽഗുണമൂൎത്തിയായ വിഷ്ണുതന്നെ സാക്ഷാൽ ദൈവമെന്നും പൂജാൎഹനെന്നും തീൎച്ചപ്പെടുത്തി ഋഷികളെ ധരിപ്പിച്ചു. അവരും ഈ അഭിപ്രായത്തെ പൂൎണ്ണമായി സമ്മതിച്ചു.

൨. ശിവൻ. ൩. ശുക്രൻ. ൪. പരശുരാമന്റെ അച്ഛൻ, ജമദഗ്നി; ൫. മലയുടെ ചെരിവു്. സൂൎയ്യകിരണം കാട്ടുതീയ്യ് ഇവയാൽ തപിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൬. മലമുകൾ ൭ കൃഷ്ണൻ. ൮. വെള്ളിയാഴ്ച.

ഭൃഗുനന്ദനൻ-പരശുരാമൻ.

ഭൃഗുപതി-പരശുരാമൻ.

ഭൃഗുവാസരം-വെള്ളിയാഴ്ച.

ഭൃഗുശാൎദ്ദൂലൻ-പരശുരാമൻ.

ഭൃഗുശ്രേഷ്ഠൻ-പരശുരാമൻ.

ഭൃഗുസത്തമൻ-പരശുരാമൻ.

ഭൃഗുസുതൻ-പരശുരാമൻ.

ഭൃംഗം-൧. വണ്ടു്. കറുപ്പുനിറത്തെ ഭരിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. ഇലവങ്ങം, രോഗികളെ ഭരിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൩. ഒരു പക്ഷി, ചെറുകരികിൽ. ൪. കയ്യോന്നി. ൫. വേട്ടാവളിയൻ. ൬. പൊൻകിണ്ടി. ൭. കുടുമച്ചാത്തൻ. വണ്ടിനെപ്പോലെ കറുത്തതു് എന്നൎത്ഥം; കുലത്തെ ഭരിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം. ൮. അഭ്രകം.

ഭൃംഗ(ക)ം-കുടുമച്ചാത്തൻ.

ഭൃംഗരജസ്സ്-കയ്യോന്നി, കുഞ്ഞുണ്ണി, കയ്യുണ്ണം.

ഭൃംഗരാജം-൧. കയ്യന്യം, വണ്ടിനെപ്പോലെ ശോഭിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. ഒരു പക്ഷി. ൩. വണ്ടു്. ൪. ഒരു പ്രധാന ബലി.

ഭൃംഗാനന്ദാ-കറുമുഴി.

ഭൃംഗാര(ക)ം—പൊൻ പി ടി മൊ ന്ത, പൊൻകിണ്ടി, കൂജ. ജലത്തെ ഭരിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. (പാഠം-ഭൃംഗാരു).

ഭൃംഗാരം-൧. സ്വൎണ്ണം. ൨. ഇലവങ്ങപ്പൂവു്. ൩. കയ്യോന്നി.

ഭൃംഗാരാമം-വണ്ടുകൾക്കുള്ള പൂന്തോട്ടം.

ഭൃംഗാരി-ചീവീട്, ചിവിട്, ചിലവുട് എന്ന തമിഴ്. വണ്ടിന്റെ സദ്ദോശ്യത്തെ തമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഭൃംഗാവലി-വണ്ടിനം.

ഭൃംഗി-ഫ. പേരാല്. ഉ. അതിവിടയം.

ഭൃംഗി, ഭൃംഗിരിടി-ശിവപാരിഷദന്മാരിൽ ഒരുത്തൻ.

ഭൃഗുതുംഗം-ഒരു പുണ്യസ്ഥലം.

ഭൃത-വി. ഫ. കൂലിയ്ക്കു വാങ്ങിക്കപ്പെട്ട. ഉ. താങ്ങപ്പെട്ട. ന. നിറയ്ക്കപ്പെട്ട.

ഭൃതക-വി. കൂലിക്കുവാങ്ങിയ.

ഭൃത(ക)ൻ-ഫ. ഭൃത്യൻ. ഉ. കൂലിവേലക്കാരൻ.

ഭൃതകൻ-ശമ്പളംവാങ്ങി പണിയെടുത്തു് ഉപജീവിക്കുന്ന വേലക്കാരൻ. ഭരിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ഭൃതി-ഫ. കൂലി, ശമ്പളം. ഉ. രക്ഷണം ന. മുതൽ, ദ്രവ്യം. ര. ആഹാരം. ങ. വാടക.

ഭൃതിഭുക്-വേലക്കാരൻ.

ഭൃത്യ-വി. ഭരിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

ഭൃത്യ-കൂലി, ശമ്പളം. വേലക്കാരന്മാർ ഇതുകൊണ്ടു ഭരിക്കപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

ഭൃത്യത്വം, ഭൃത്യതാ-ദാസവേല.

ഭൃത്യൻ-അടിയാൻ, ദാസൻ. (ഭൃത്യത്വം, ഭൃത്യതാ-നാമം)- മറവ പര്യായങ്ങൾ-ദാസേയൻ, ദാസേരൻ, ദാസൻ, ഗോപ്യകൻ, ചേടകൻ, നിയോജ്യൻ, കിങ്കരൻ, പ്രൈഷ്യൻ, ഭുജിഷ്യൻ, പരിചാരകൻ.

ഭൃത്യഭർത്തു്-യജമാനൻ, ഗൃഹസ്ഥൻ.

ഭൃത്യവൃത്തി-ഭൃത്യന്റെ വേലയോ അവസ്ഥയോ.

ഭൃശ-വി. അധികമായ, ഏറിയ.

ഭൃശം-അ. ഏറവും.

'ഭൃശം ശതോസിനുനമംപദം'

(നളചരിതം കഥകളി)

ഭൃഷ്ട-വി. വറക്കപ്പെട്ട.

ഭൃഷ്ടയവം-ഫ. യവം വറുത്തുപൊടിച്ചതു്. ഉ. അരി മുതലായതു വറുത്തു പൊടിച്ചതു്.

ഭേ

ഭേകം-ഫ. തവള. ഭയപ്പെടുന്നതു്, ഭയപ്പെടുത്തുന്നതു് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ ഉ. കുറിയാടു്. ന. മുത്തങ്ങ.

ഭേകഭക്ഷ്-പാമ്പു്.

ഭേകവർണ്ണി-കടങ്ങൽ.

ഭേകി-ഫ. പെൺ തവള. ഉ. തവളക്കുഞ്ഞു്. ന. ചെറിയ ബ്രഹ്മി.

ഭേഡാ-കുറിയാടു്.

ഭേത്താവു്-കലഹമുണ്ടാക്കുന്നവൻ, ഭേദിപ്പിക്കുന്നവൻ.

ഭേത്തൃ-വി. ഭേദിപ്പിക്കുന്ന, വിഭാഗിക്കുന്ന.

ഭേദകം-(വ്യാകരണത്തിൽ) ഒരു ശബ്ദത്തിന്റെ അർത്ഥത്തെ ഭേദിപ്പിക്കുന്ന (വിശേഷിപ്പിക്കുന്ന) സംജ്ഞ. (ഭേദകം = വിശേഷണം).

ഭേദകാതിശയോക്തി-ഒരലങ്കാരം.

ഭേദകാന്വയപ്രയോഗം-(വ്യാകരണത്തിൽ) ധാതുവിന്റെ സ്വന്തമർത്ഥത്തിൽ ചില വിശേഷാംശങ്ങളെ ചേർക്കുന്നതു്.

ഭേദഗതി-തുല്യമല്ലാതെയുള്ള അവസ്ഥ, വ്യത്യാസം.

ഭേദത്രയം- സജാതീയം, വിജാതീയം, സ്വഗതം.

ഭേദനം-ക്രി. ഭേദിപ്പിക്കുക, കലഹമുണ്ടാക്കുക. വി. പൊളിക്കുകയാം. നാ. ഞെരിഞ്ഞാംപുളി. ര. പന്നി.

ഭേദം-ക്രി. വ്യത്യാസം. വി. ചീന്തൽ; പിളക്കുക. നാ. പങ്കുവെക്കുക. ര. ഭിന്നിപ്പ്. ത സ്ഥിതി. ന. നാലുപായങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

പരസ്പരം സ്നേഹിച്ചു കൊണ്ടു തന്നെ ദ്രോഹിക്കുന്ന രണ്ടു ശത്രുക്കളെ തങ്ങളിൽ ഭിന്നിപ്പിക്കയും തരമുണ്ടെങ്കിൽ അവരിൽ ഒരുവനെ തനിക്കധീനനാക്കിത്തീർക്കയും ചെയ്യുന്നതു ഭേദോപായം. ഭേദോപായത്തിന്റെ മറ്റൊരു പ്രയോഗം-ഉപജാപം.

ഭേദാഭേദം-വ്യത്യാസവും വ്യത്യാസമില്ലായ്മയും, ഉള്ളിലുള്ള സംഗതികളെ തരംതിരിച്ചറിയിക്കുന്നതാകുന്ന സ്ഥിതി.

ഭേദി-ക്രി. ഇളക്കുന്നതു്, കലക്കുന്നതു്. വി. മലശോധന, നാ. ഞെരിഞ്ഞാംപുളി.

ഭേദിക്കുന്നു-ക്രി. വേർ പിരിയുന്നു. വി. പിളരുന്നു. നാ. വ്യത്യാസം വരുന്നു. ര അകലുന്നു.

ഭേദിത-വി. ഭേദിപ്പിക്കപ്പെട്ട, പിളക്കപ്പെട്ട.

ഭേദിനീ-കരിമ്പീരകം.

ഭേദ്യ-വി. ഭേദിപ്പിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

ഭേരി-ഒരു വലിയ വാദ്യം, പെരുമ്പറ. ശത്രുക്കാംക്ക് ഭയത്തെ കൊടുക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഭേരുണ്ഡ-വി. ഭയങ്കരതപമുള്ള.

ഭേരുണ്ഡൻ- ശിവന്റെ ആകൃതിഭേദം കൊണ്ടുണ്ടായ ഒരു പേർ.

ഭേരുണ്ഡം-ഉല്പാദനം.

ഭേരുണ്ഡാ-ദുർഗ്ഗയുടെ രാസികളിൽ ഒന്ന്.

ഭൈഷജപ്പെടുത്തുക-ഭയപ്പെടുത്തുക.

ഭൈഷജം-ഔഷധം, മരുന്ന്. ദോഷത്തെ (രോഗത്തെ) ജയിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഭൈഷജാംഗം-മരുന്നു കലക്കി സേവിക്കുന്നതിനുള്ള തേൻ പാൽ മുതലായവ.

ഭൈഷം—ക്രി. ഭയപ്പെടുത്തുന്നതു്. വി. രോഗം.

ഭൈ

ഭൈക്ഷ്യ-ക്രി. ഭിക്ഷാവസ്തു, ഇരന്നു കിട്ടിയ സാധനം. വി. ഭിക്ഷയുടെ സമൂഹം.

ഭൈമസേനി(ന്യൻ)-ഭീമസേനന്റെ പുത്രൻ.

ഭൈമി- ദമയന്തി, ഭീമരാജാവിന്റെ മകൾ.

ഭൈരവ-വി. ഭയത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന, ഭയങ്കര.

ഭൈരവാ-ഭയം. ഭീരുവിനെ ബാധിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഭൈരവൻ-ക്രി. ശിവൻ. വി. ഭയങ്കരൻ, നാ. മുടലദേവതയായ ശൈവമൂർത്തി. (ഭൈരവദേവന്റെ ദൂതന്മാർ പട്ടികളാകുന്നു.)

ഭൈരവമാതൃക്കൾ-ശിവന്റെ രൂപാന്തരങ്ങളായ എട്ടു ഭൈരവന്മാരും എഴു ബ്രഹ്മാദി മാതൃക്കളും.

ഭൈരവി-ക്രി. കാളിയുടെ ഒരു പേർ. വി. ഒരു രാഗം. നാ. ഭയങ്കരി. ര. ചാമുണ്ഡദേവി.

ഭൈഷജം- ക്രി. ഔഷധം. വി. കാട്ടുപക്ഷി.

ഭൈഷജ്യം-ക്രി. ഔഷധം വി. ചികിത്സ.

ഭോ

ഭോ-അ. ഇതു, 'ഏടോ', 'ഹേ', അല്ലയോ എന്നുള്ളവയ്ക്കുപകരം ചേർക്കുന്നതു്.

ഭോക്തവ്യ-വി. ക. അനുഭവിപ്പാനുള്ള ഖ. ഭക്ഷിക്കപ്പെടുവാനുള്ള.

ഭോക്താവു്-ക. ഭുങ്ങാവു്. ഖ. രാജാവു്. ന. അനുഭവിക്കുന്നവൻ. ര. വിഷ്ണു.

ഭോക്തുകാമ-വി. ക. ഭക്ഷിപ്പാനാഗ്രഹമുള്ള ഖ. ഭുജിപ്പാനാഗ്രഹമുള്ള. ന. അനുഭവിപ്പാനാഗ്രഹമുള്ള.

ഭോക്തൃ-വി. ക. ഭക്ഷിക്കുന്ന. ഖ. അനുഭവിക്കുന്ന.

ഭോക്തൃത്വം-അനുഭവം.

ഭോക്ഷ്യം-ഭുജിക്കപ്പെടേണ്ടതു്.

ഭോഗം-ക. സന്തോഷം, സുഖാനുഭവം. ഖ. സമ്പത്തു്. ന. ക്രമി. ര. പാമ്പിന്റെ പത്തി. ങ. പാമ്പിന്റെ ഉടൽ. ന. അണിയായി നിൽക്കുന്ന സൈന്യം. ഛ. വേശ്യമാർ മുതലായവർക്കു കൊടുക്കുന്ന ധനം മുതലായവ. ഝ. സ്ത്രീകം ഹസ്ത്യശ്വാദികം ഇവരെ ഭരിക്കുന്നതു്. ഭുജിക്കപ്പെടുന്നതു്, ഭുജിക്കുന്നതു് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം.

ഭോഗധരം-സർപ്പം.

ഭോഗപതി-ഒരു ഡിസ്ട്രിക്ടിലെ ഭരണാധികാരി, ശവർണ്ണർ.

ഭോഗപാലൻ-ഭോഗമുള്ളവൻ, മണവാളൻ.

ഭോഗഭൂമി-സ്വർഗ്ഗം.

ഭോഗലാഭം-പലിശ.

ഭോഗലോല വി. ഭോഗത്തിങ്കൽ താല്പര്യമുള്ള.

ഭോഗലോലുപ-വി. സുഖത്തിങ്കൽ അത്യാഗ്രഹമുള്ള.

ഭോഗവതി-ക. നാഗങ്ങളുടെ നഗരം. നാഗലോകത്തിലെ പ്രധാന സ്ഥലം. (പുൽകരീ എന്നും പേരുണ്ടു്).

ഭോഗവതി എന്നതു പാതാളത്തിൽ സർപ്പങ്ങളുടെ നഗരമാണു്. ഇതിന്റെ മകളിലായിരുന്ന ഭാരകയുടെ സ്ഥിതി. ഖ. പാതാളനദി, പാതാളശംഖം. സുഖമുള്ളതു് എന്ന ശബ്ദാർത്ഥം. ന. പുഴ മുഞ്ഞ.

ഭോഗവ്യൂഹം-യുക്തിങ്കൽ വ്യൂഹത്തിന്റെ ഭണ്ഡാരികളായ ഭേദങ്ങളും ഉള്ളവയിൽ ഒന്നു്.

ഭോഗശീല-വി. ഭോഗത്തിങ്കൽ ശീലമുള്ള, സുഖത്തിങ്കൽ അത്യാഗ്രഹമുള്ള.

ഭോഗി-വി. ഭോഗമുള്ള, അനുഭവിക്കുന്ന.

ഭോഗി-ക. സർപ്പം. ഫണമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. വളഞ്ഞു നടക്കുന്നവൻ എന്നുമാവാം. ഖ. രാജാവു്. ന. നാഗരാജാ. ര. ക്ഷേത്രരക്ഷകൻ. ങ. ഗ്രാമത്തിൽ പ്രധാനി. ന. (മ) പോണ്ടൻ.

ഭോഗികൻ-കതിരക്കാരൻ.

ഭോഗിക്കുന്നു-സുഖം അനുഭവിക്കുന്നു.

ഭോഗിനി-ക. രാജാവിന്റെ വെപ്പാട്ടി. ഖ. വെപ്പാട്ടി. മഹിഷിയെഴിച്ചു ബാക്കിയുള്ള രാജസ്ത്രീ. വളരെ സുഖാനുഭവം ഉള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

'വിഹായമഹിഷീമന്യ-
രാജായോക്തിതി ഭോഗിനി'

(മേദിനി)

ന. നാഗങ്ങളുടെ തലസ്ഥാനം.

ഭോഗിഭുക്കു്-മയിൽ.

ഭോഗീശൻ-സർപ്പരാജൻ, അനന്തൻ.

ഭോഗേച്ഛു-സുഖത്തൽപരത.

ഭോഗ്യ-വി. ഭോഗിപ്പാൻ തക്ക, അനുഭവിപ്പാൻ തക്ക.

ഭോഗ്യ-വ്യഭിചാരിണി.

ഭോഗ്യം-ഗ. സമ്പത്ത്. ഘ. ധാന്യം.

ഭോജകൻ-ഭുജിക്കുന്നവൻ.

ഭോജൻ-ഗ. മഹാവിദ്വാനായിട്ട് ഉജ്ജയിനിയിൽ പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന ഒരു രാജാവ്, ഭോജരാജൻ.

ഇദ്ദേഹം വിദ്വൽക്കല്പവൃക്ഷമാണ്. പത്താം ശതാബ്ദത്തിന്റെ ഒട്ടുവിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. ഭോജപ്രബന്ധം നോക്കുക.

ഘ. വിദ്വദ്രാജാവ്.

ഭോജന്മാർ-ദ്രുഹ്യുവിന്റെ പരമ്പര.

ഭോജനൻ-ഗ. ശിവൻ. ഘ. വിഷ്ണു.

ഭോജപ്രബന്ധം - ഭോജരാജാവിന്റെ ചരിത്രം അടങ്ങിയ ഒരു ഗ്രന്ഥം. (കവി-ബല്ലാളൻ.)

ഭോജനപ്രിയ-വി. ഭക്ഷണത്തിൽ അധികം ഇഷ്ടമുള്ള.

ഭോജനം-ഗ. ഭക്ഷണം. ഘ. വസ്തു, ധനം. ങ. അനുഭവം.

ഭോജനത്തിന്റെ രുചി പ്രധാനമായി ആശ്രയിച്ചു നില്ക്കുന്നത് പദാർത്ഥങ്ങളെ അല്ല, പാകഭേദത്തെയാണ്.

ഭോജനസാധനം-ഭക്ഷണവസ്തു.

ഭോജം-ഭാരതഖണ്ഡത്തിൽ അൻപത്തൊമ്പതു മഹാരാജ്യങ്ങളും ഉള്ളതിൽ ഒന്ന്.

ഭോജവർഷം— ഫാൻർ-ക്ക ഫാർ-ഫാനും.

ഭോജാധിപൻ-ഗ. കംസൻ. ഘ. കർണ്ണൻ.

ഭോജി-വി. ഭുജിക്കുന്ന.

ഭോജിനി-ഭുജിക്കുന്നവൾ.

ഭോജ്യ-വി. ഭുജിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

ഭോജ്യം-ഭക്ഷിപ്പാനുള്ള സാധനം.

ഭോജ്യസംഭവം-ഭക്ഷിച്ച വസ്തുവിന്റെ സാരം.

ഭോഷി-ഒട്ടകം.

ഭോഷിത്തം-ഭോഷന്റെ സ്ഥിതി.

ഭോഷിത്തരം-ഭോഷന്റെ അവസ്ഥ, ഭോഷത്തം, ബുദ്ധിക്കുറവും മറവും.

ഭോഷിത്വം-ഭോഷന്റെ സ്വഭാവം.

ഭോഷൻ-ബുദ്ധിയില്ലാത്തവൻ. (ഇതാണ് പേഴൻ എന്നായത്).

ഭോഷ്ക്ക-അസത്യം, വ്യാജം, നുണ.

ഭോഷ്കാരം-കീർത്തിശബ്ദം.

ഭോസ്സ്-അ. സംസ്കൃതത്തിൽ 'അഹേ' 'ഏടോ' 'അല്ലയോ' എന്നും മറ്റും പറയേണ്ടുന്നതിനു പകരം കൂട്ടിപ്പറയുന്നു.

ഭൈ

ഭൈതിക-വി. ഭൂതസംബന്ധമുള്ള, പിശാചാദികളെ സംബന്ധിച്ചുണ്ടായ.

ഭൈതികൻ-ശിവൻ.

ഭൈതികപിണ്ഡം-പഞ്ചഭൂതനിർമ്മിതമായ ശരീരം.

ഭൈതികം-ചേതമരം.

ഭൈത്യൻ-പത്നാമാമത്തെ മനു.

ഭൈമ-വി. ഭൂമിയെ സംബന്ധിച്ച.

ഭൈമൻ-ഗ. ചൊവ്വാ, ഭൂമിയുടെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം. ഘ. നരകാസുരൻ. ങ. അത്രി.

ഭൈമരത്നം-പവിഴം.

ഭൈമാ-മൂവില.

ഭൈമം-ഉവരുപ്പ്.

ഭൈമി. സീത.

ഭൈമികം-ഭൂമിയെ സംബന്ധിച്ചത്.

ഭൈരികൻ-സപ്തഭേദാംരത്തിൽ അധികാരമുള്ളവൻ, മുതൽപിടിക്കാരൻ. വളരെ സപ്തത്തിൽ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടവൻ എന്നർത്ഥം.

ഭ്ര

ഭ്രകുടി, ഭ്രൂകുടി, ഭ്രൂകുടി—കോട്ടുണ്ടരമ്പ്. കോപം അസൂയ മുതലായതു ഹേതുവായിട്ടു പുരികം വളയ്ക്കുക. ഭ്രുവിന്റെ (പിരികത്തിന്റെ) കുടി (കൌടില്യം) എന്നർത്ഥം.

ഭ്രകുടിഘടന—പുരികം ചുളിക്കുക.

'ഉൾപ്പൂവിൽകോപമപ്പോൾ
ഭ്രകുടിഘടനതാൻ'
(അമരുകശതകം)

ഭ്രകുംസൻ—സ്ത്രീവേഷം കെട്ടിയ ആട്ടക്കാരൻ.

ഒരു സ്ത്രീ തന്നെ സ്ത്രീവേഷം ധരിച്ചാൽ അവിടെ ഈ അർത്ഥം വരികയില്ല.

ഭ്രജ്ജനം—വറുപ്പ്, വറക്കുക.

ഭ്രമണം—ഹ ചുററൽ, ചുഴൽച്ച. വട്ടത്തിൽ തിരിയുക ൨ അനക്കം ൩ ഒരുവക കളി.

ഭ്രമം—ഹ. ചുഴലിച്ച, തലതിരിച്ചൽ, ഒരു ദിക്കിൽ സ്ഥിരമായിരിപ്പാൻ വയ്യായ്ക. ൨. ഭ്രാന്തി, അറിവില്ലായ്കകൊണ്ടു തെററായി വിചാരിയ്ക്കൂ, തെററിദ്ധരിക്കൽ ൩. നീർച്ചുഴിവു, ഉറവു. ൪. കശവന്റെ ചക്രവും മററും.

ഭ്രമം എന്നതു് ഭ്രാന്തി തന്നെ. ഭ്രാന്തി എന്നാൽ അതല്ലാത്തതിൽ അതാണെന്നുള്ള ജ്ഞാനമാകുന്നു.

ഭ്രമം—വി ഭ്രമിക്കുന്ന, ചുററുന്ന.

ഭ്രമരകം—ഹ നെററിക്കുറുനിര, നെററിയിന്മേൽ തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന കുറുനിര. ൨. വണ്ട്. ൩. പമ്പരം. ൪. നീർച്ചുഴിവു്. ൫. ജലം ൬. കാവിമണ്ണ്.

ഭ്രമരകീടം—ഒരു ചെറിയ പറക്കുന്ന പ്രാണി, വേട്ടാവളിയൻ.

ഭ്രമരച്ഛല്ലീ—ഒരു വൃക്ഷം.

ഇതു് വളരെ വലുതാണ്. അധികമായും മരുഭൂമിയിലുണ്ടാകുന്നു.

ഭ്രമരൻ—ഹ. സ്ത്രീലോലൻ. ൨. യുവാവു്.

ഭ്രമരം—ഹ. വണ്ട്. ഒരേടത്തും സ്ഥിരമായി നില്ക്കാത്തവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു ദീനം, തലതിരിച്ചൽ. ൩. ഒരുവക തേൻ.

ഈ തേൻ വെളുത്തിരിക്കും.

ഭ്രമരമാരി—ഒരു വൃക്ഷം. ഇതിന്റെ പൂക്കൾ വണ്ടുകൾക്കു വിരോധമാണ്.

ഭ്രമരവിലസിതം—ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

ഭ്രമരാവലി—ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

ഭ്രമരാസക്തൻ—കടച്ചിക്കൊല്ലൻ.

ഭ്രമി—വി. ഭ്രമമുള്ള, ചുററിത്തിരിയുന്ന.

ഭ്രമി—ഹ. തലതിരിച്ചൽ, ചുഴൽച്ച, ചക്രം തിരിച്ചൽ. ൨ തെററ്.

ഭ്രമിക്കുന്നു—ഹ. തെററുന്നു, മനസ്സിളകുന്നു. ൨. ഭ്രാന്തുപിടിക്കുന്നു. ൩. വിസ്മയിക്കുന്നു ൪. മോഹിക്കുന്നു. (സ ക്രി. ഭ്രമിപ്പിക്കുന്നു).

ഭ്രമിണീ—ഭ്രമമുള്ളവൾ, ചുററിത്തിരിയുന്നവൾ.

ഭ്രംശഥ—ഒരു നാസാരോഗം.

തലയിൽ മുമ്പെ വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന കഫം വെയിൽ കൊള്ളുമ്പോൾ ലവണരസത്തോടുകൂടിയതായി പാകപ്പെടാതെയും കൊഴുത്തിട്ടും മൂക്കിൽകൂടിയൊഴുകും.

ഭ്രംശം—അതാതിന്റെ സ്ഥാനത്തുനിന്നു് വീഴുകയൊ മാറുകയൊ ചെയ്ക, വീഴ്ച.

ഭ്രംശിക്കുന്നു—തന്റെ സ്ഥാനത്തുനിന്നു മാററം വരുന്നു, വീഴുന്നു.

ഭ്രഷ്ട—വി. ഭ്രംശിച്ച, വീണുപോയ, നശിച്ചുപോയ. (ന—ഭ്രഷ്ടത).

ഭ്രാ

ഭ്രാജിഷ്ണു-വി. ഭ്രാജിക്കുന്ന, ശോഭിക്കുന്ന. അലംകാരാദികളെക്കൊണ്ടു അതിശയേന ശോഭിക്ക ശീലമായിട്ടുള്ള.

ഭ്രാജിഷ്ണു-ഹ. ശിവൻ. ൨. വിഷ്ണു.

ഭ്രാതാവ്-സഹോദരൻ, ജ്യേഷ്ഠൻ, അനുജൻ. ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ഭ്രാതൃക-വി സഹോദരസംബന്ധമുള്ള.

ഭ്രാതൃജൻ-സഹോദരപുത്രൻ. ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവിന്റെയും കനിഷ്ഠഭ്രാതാവിന്റെയും പുത്രൻ. ഭ്രാതാവിങ്കൽനിന്നു ജനിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

ഭ്രാതൃജായാ-സഹോദരന്റെ ഭാര്യ. ജ്യേഷ്ഠന്റെ അല്ലെങ്കിൽ അനുജന്റെ ഭാര്യ.

ഭ്രാതൃദ്വിതീയാ-ഒരു വിശേഷദിവസം

വൈഷ്ണവന്മാരുടെ പുണ്യയാത്രസ്ഥലമാണ് ചിത്രകൂടം. വൈഷ്ണവന്മാർ കൂട്ടംകൂട്ടമായി അവിടേയ്ക്കു യാത്രപുറപ്പെടും. ശ്രീരാമനവമി, ഭ്രാതൃദ്വിതീയാ എന്നീ രണ്ടു ദിവസങ്ങളിൽ അസംഖ്യം യാത്രക്കാർ അവിടെ ചെന്നുകൂടുന്നു.

ഭ്രാതൃപത്നി-സഹോദരഭാര്യ.

ഭ്രാതൃഭഗിനികൾ-സഹോദരനും, സഹോദരിയും.

ഭ്രാതൃവ്യൻ-ഹ. സഹോദരപുത്രൻ, കൂടെ പിറന്നവന്റെ പുത്രൻ. ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവിന്റെയും കനിഷ്ഠഭ്രാതാവിന്റെയും പുത്രൻ. ൨. ശത്രു.

ഭ്രാതൃസ്നേഹം—സഹോദരനോടുള്ള സ്നേഹം.

ഭ്രാത്രീയ-വി. സഹോദരനെ സംബന്ധിച്ച.

ഭ്രാത്രീയൻ-സഹോദരപുത്രൻ, ജ്യേഷ്ഠഭ്രാതാവിന്റെയും കനിഷ്ഠഭ്രാതാവിന്റെയും പുത്രൻ. (ഭ്രാതൃവ്യൻ എന്നുമാവാം).

ഭ്രാന്ത്-ബുദ്ധിഭ്രമം.

ഭ്രാന്ത-വി. ചുററിത്തിരിഞ്ഞ, ഭ്രമിക്കുന്ന, ഭ്രമമുള്ള.

ഭ്രാന്തൻ-ഹ. ബുദ്ധിഭ്രമമുള്ളവൻ ൨. ഭോഷൻ.

ഭ്രാന്താപഹ്നുതി-ഒരു അലങ്കാരം.

ഭ്രാന്തി-ഹ. ഒന്നിനൊന്നായിട്ടുഹിക്കുക, തെററിദ്ധാരണ. ബുദ്ധിയെ ഇളക്കിത്തീർക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. ബുദ്ധിഭ്രമം, ഭ്രാന്ത്. ൩. ഭ്രമിക്കുക.

ഭ്രാന്തിമൽ-വി. ഭ്രാന്തിയുള്ള.

ഭ്രാന്തിമാൻ-ഒരു അലങ്കാരം. (ഒന്നിനെ മറേറതെന്നു ഭ്രമിക്കുന്നത്).

ഭ്രാന്തിഹരൻ-ആലോചനക്കാരൻ.

ഭ്രാമകം-ഹ കുറുക്കൻ. ൨. അയസ്കാന്തം.

ഭ്രാമകം-ഭ്രമത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന. ൨. ചതിക്കുന്ന.

ഭ്രാമണം-ചുററൽ.

ഭ്രാമരം-ഹ. ഒരുവക തേൻ. ൨. ഒരുമാതിരി കളി. ൩. അയസ്കാന്തം. ൪ ചുററൽ.

ഭ്രാമരി-വി. ഹ. ഭ്രമിക്കുന്ന, ചുററുന്ന. ൨. ഭ്രമരത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ.

ഭ്രാഷ്ട്ര-വി. കരണ്ടിയിൽ വറുത്ത

ഭ്രാഷ്ട്രം-വറക്കുന്ന കരണ്ടിയും മററും ഇതിൽ വറക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

ഭൃ

ഭൃകുടി-കോട്ടുഞരമ്പ്, കോപം അസൂയ ഇവ വരുമ്പോൾ നെററിമേലുണ്ടാകുന്ന ഒരടയാളം.

ഭൃകുംസൻ-സ്ത്രീയുടെ വേഷംധരിച്ചു നൃത്തംചെയ്യുന്നവൻ, പിരികക്കൊടികൊണ്ടു ഭാഷണം ചെയ്യുന്നവൻ. ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ഭൃ

ഭൃം- പുരികം. ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഭൃകുടി-കോട്ടുന്നതും, ചുളുക്കിയ പുരികം (ഭ്രകുടി എന്നതു നോക്കുക)

ഭൃകുംസൻ-സ്ത്രീയുടെ വേഷം ധരിച്ച് നൃത്തംചെയ്യുന്നവൻ. (ഭ്രകുംസൻ എന്നതു നോക്കുക).

ഭൃചലനം-പുരികത്തിന്റെ ഇളക്കം.

ഭൃണം-ശിശു, ഗർഭം, കക്ഷിയിലിരിക്കുന്ന ഗർഭം. പുറത്തുകൊണ്ടുപോയാൽ കൊള്ളരുതെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഭൂമിയിൽ ചെന്നാൽ ഇനിയും പാപകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുമെന്നു ശങ്കിക്കുന്നത് എന്നുമാവാം.

ഭൃണഹത്യ-ഗർഭത്തിലിരിക്കുന്ന ശിശുവിന്റെ വധം.

ഭൃണഹാ-ഗർഭം അലസിപ്പിക്കുന്നവൻ.

ഭൃഭംഗം-പുരികത്തിന്റെ ഇളക്കം,

ഭൃഭേദം-പുരികം ചുളുക്കൽ.

ഭൃമദ്ധ്യം-പുരികത്തിന്റെ നടുവ്.

ഭൃലത-പുരികക്കൊടി.

ഭൃവല്ലി-പുരികക്കൊടി.

ഭൃവിക്ഷേപം-പുരികം ഇളക്കുക.

പുരികം ചുളുക്കൽ ഏഴുവിധമുണ്ട്.

'ഉൽക്ഷേപഃ പാതനശ്ചൈവ
ഭ്രകുടീചതുരംഭ്രുവൗ
കുഞ്ചിതംരോമിതംചൈവ
സഹജംഷഡ്വിധാസ്മൃതാ'

ഭൃവിഭംഗം-പുരികം ചുളുക്കുക.

ഭൃസംജ്ഞ-പുരികംകൊണ്ടറിയിക്കൽ.

ഭ്രേ

ഭ്രേഷം-ഗ. സ്വസ്ഥാനത്തു നിന്നു വീഴുക. ഇളകുക എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. ഉ. നടക്കൽ. ന. ക്ഷോഭം. ഭ. ഒരുമ എന്ന ഒരു കണക്ക്.

മ

മ-ഹല്ലുകളിൽ ഇരുപത്തഞ്ചാം അക്ഷരം.

മ-ഗ. ബ്രഹ്മാവ്. ഉ. ശിവൻ. ന. വിഷ്ണു. ഭ. യമൻ. ഇ. ചന്ദ്രൻ.

മകണി, മോണി-വാഴക്കുലയിൽ ഒട്ടുവിലത്തെ പടലയിലുള്ള മുണ്ടങ്കായ്. (തമിഴിൽ മോണം=പഴവറവൽ).

മകൻ- പുത്രൻ. (അടിതോൽ എന്നതു നോക്കുക).

രാജാക്കന്മാരോടും മറവും കിടത്തൽ എന്നു പറയണം.

മം-ഗ. സുഖം, സന്തോഷം. ഉ. ജലം.

മകം-ഗ. പത്താമത്തെ നക്ഷത്രം, ഇരുപത്തേഴു നാളും ഉള്ളതിൽ പത്താമത്തേതു്. (മഘം എന്നതാണ് മകമായതു്). ഉ. ഓണം കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷമുള്ള ഒരു വിശേഷനാൾ.

മകയിരം-അഞ്ചാമത്തെ നക്ഷത്രം, അഞ്ചാമത്തെ നാൾ (സം-മൃഗശീർഷം).

മകരകുണ്ഡലം-വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരാഭരണം. (മകരാകൃതിയിലുള്ളതു്. കാതിലിടുന്നതാണ്).

'മകരകുണ്ഡലം പ്രതിബിംബിക്കുന്ന
കവിൾത്തടങ്ങളും മുഖസരോജവും'

(ഭാരതം)

മകരക്കഴ-ഒരുമാതിരി കൎണ്ണാഭരണം. മത്സ്യാകൃതിയിലുള്ളതാണ്.

മകരകേതനൻ-കാമദേവൻ. മകരമാകുന്ന കൊടിയടയാളമുള്ളവൻ എന്നൎത്ഥം.

മകരകേതു-കാമദേവൻ.

മകരച്ചിറാക്ക് — ഒരുമാതിരി ശ്രാവു മത്സ്യം.

മകരതോരണം-കോലിന്റെ അററത്തു പൂവും മററും കെട്ടിത്തൂക്കി അടയാളമായിട്ടു മുമ്പിൽ കൊണ്ടുനടക്കു.

മകരത്തുറാവ്-കടലിലെ ഒരുവക മത്സ്യം, ചിറാക്.

മകരദ്ധ്വജൻ-കാമദേവൻ. മകരമത്സ്യമാകുന്ന കൊടിയടയാളമുള്ളവൻ എന്നൎത്ഥം.

മകരന്ദം-൧. പൂന്തേൻ. കാമദേവന്റെ വാഹനമായ മകരത്തേപ്പോലും കാമപരവശമാക്കിത്തീൎത്തു വലയ്ക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. (മരന്ദം എന്നുമാവാം). ൨. താമരയല്ലി. ൩. കരുക്കത്തിമുല്ല. ൪. വിശേഷമായ ഒരുമാതിരി മാവ് (വൃക്ഷം). ൫. തേനീച്ച. ൬. കയിൽ.

മകരപ്പൂപ്പ്-മകരമാസത്തിൽ കൊയ്യുന്നതായ നെല്ലുകൃഷി.

മകരമത്സ്യ -മത്സ്യത്തിൽ ഒരു വലിയ ജാതി.

മകരം-൧. ഒരുവക മത്സ്യം, മകരമത്സ്യം. മനുഷ്യരെ ഹിംസിക്കുന്നതു്, ജലത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നതു്, ഭംഗിയുള്ളതു്, പ്രാണികളെ തിന്മാൻ വേണ്ടി മുഖം വിടിൎത്തുന്നതു്, ഒളിച്ചു കൊല്ലുന്നതു് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥം. തമിഴിൽ-ചുറുമീൻ. ൨. മേടം മുതൽ പത്താംരാശി. ൩. പത്താം മാസം. ൪. വൈശ്രവണന്റെ നവനിധികളിൽ ഒന്നു്. മുതലയെപ്പോലെ പിടിപ്പാനശക്യമെന്നൎത്ഥം. ൫. വരുണന്റെ വാഹനം. ൬. കാമദേവന്റെ ദ്ധ്വജം. മകരാകൃതിയിലുള്ള ഒരു സ്വൎണ്ണാഭരണം.

മകരംരാശി-പത്താമത്തേ രാശി.

മകരമാനിനി-൧. പെണ്മകരമത്സ്യം. ൨. മത്സ്യവല്ലഭന്റെ അമ്മ.

മകരവ്യൂഹം-മകരമത്സ്യത്തിന്റെ ആകൃതിയിൽ സേനയെ നിറുത്തുക.

അഗ്രത്തിങ്കൽ തേരുകളും അതുകളുടെ പിറകിൽ കുതിരകളും അതുകളുടെ പിറകിൽ കാലാളുകളും ഇരുഭാഗങ്ങളിൽ ആനകളുമായി വരും വിധത്തിൽ സൈന്യങ്ങളെ നിറുത്തിയാൽ അതിനു വ്യൂഹമെന്നു പേർ. ഭാരതയുദ്ധത്തിൽ കൌരവന്മാർ സേനയെ നിറുത്തിയതു മകരവ്യൂഹത്തിലാണ്.

മത്സ്യത്തിന്റെ മുഖത്തു്-കൎണ്ണൻ.

,, കണ്ണുകളുടെ സ്ഥാനത്തു്-ശകുനി, ഉലൂകൻ.

,, ശിരസ്സിൽ-അശ്വത്ഥാമാവു്.

,, കഴുത്തിൽ- സഹോദരന്മാരെല്ലാം.

,, മദ്ധ്യപ്രദേശത്തു്- സൈന്യസമേതനായി ദുൎയ്യോധനൻ.

,, ഇടത്തു പാദത്തിങ്കൽ-തെക്കരായ ഭടന്മാരോടുകൂടി ഗൌതമനും ത്രിഗൎത്തനും.

[പാണ്ഡവന്മാർ സേനയെ നിറുത്തിയതു് അൎദ്ധചന്ദ്രവ്യൂഹത്തിലായിരുന്നു.]

ഇടത്തു വശത്തു്-ഭീമൻ.

വലത്തുവശത്തു്-ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ.

വ്യൂഹമദ്ധ്യം-ധൎമ്മജനും അൎജ്ജുനനും.

ധൎമ്മപുത്രരുടെ പിറകിൽ-നകുലനും സഹദേവനും.

മകരസ്സംക്രാന്തി-ധനുവിൽ നിന്നു സൂ
ര്യൻ മകരത്തിലേയ്ക്കു കടക്കുന്ന സമയ
മോ ദിവസമോ.

മകരാകരം-കടൽ.

മകരാക്ഷൻ-പ്ര. ഒരു രാക്ഷസൻ. ഉ.
കറുത്ത കണ്ണുള്ളവൻ. നാ. വലിയ കണ്ണു
ള്ളവൻ.

മകരാങ്കൻ-പ്രാ കാമദേവൻ. ഉ. സ
മുദ്രം.

മകരാലയം-പ്ര സമുദ്രം. ഉ. നാല് എ
ന്ന അക്ഷരം.

മകരാവാസം-സമുദ്രം.

മകരാശൻ-വരുണൻ.

മകരി-പ്ര. സമുദ്രം ഉ. ഒരു രാക്ഷസി.
ധന്യമാലി എന്ന അപ്സരസ്ത്രീ ദു
ർവ്വാസസ്സ് മഹർഷിയെ ഉപദ്രവിക്കയാൽ
ശാപം ഹേതുവായിട്ട് രാക്ഷസിയായി
ഭവിച്ചു. അവളത്രേ മകരി.

മകരീപത്രം-ലക്ഷ്മിയുടെ മുഖത്തുള്ള ഒര
ടയാളം. (മകരീലേഖാ എന്നുമുണ്ട്).

മകരേശ്വരൻ-വരുണൻ.

മകൾ-പുത്രി. (അടിത്തോൽ എന്നതു നോ
ക്കുക).

മകളർ-പുത്രിമാർ. (മകൾ എന്നതിന്റെ
ബഹുവചനം). [കം'

'മകളരിൽ മികവേറുംപക്ഷപാതാതിരേ
(ഭാഷാനൈഷധചംപൂ)

'അക്കാലമവൾപെറുമിട്ടൊൻപതു
മകളരും' (ഭാഗവതം)

മകാരപഞ്ചകം-തന്ത്രിയുടെ ശക്തിപൂജയ്ക്കു
ആവശ്യമുള്ള മദ്യം, മാംസം, മത്സ്യം,
മുദ്ര, മൈഥുനം.

മകിഴുക-സന്തോഷിക്കുക.

'കാമനസരണത്തിനിന്നുപുക്കാൾപു
മകിഴുമാറും'
(രാകേവല്യനവനീതം)

മകുടം-പ്ര. കിരീടം, ഇതുകൊണ്ട് ശിരസ്സു
അലങ്കരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.
മകുടവും കിരീടവും പ്രായേണ ഒന്നുതന്നെ
യെങ്കിലും തമ്മിൽ അല്പം വ്യത്യാസമുണ്ട്,
ശിരസ്സിനെ അലങ്കരിക്കുന്നതു "മകുടം"
തന്നെ. അതിന്മേൽ വയ്ക്കപ്പെടുന്നതു "കി
രീടം". (മ) ഉ. തുണിനേരിയും മറവും
മുകളിലുള്ള ഒരു പണി, നാ. മുകൾപ്പ
രപ്പ്.

മകുടമണി-പ്ര. ശിരോലങ്കാരത്തിലെ ര
ത്നം, ഉ. ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായുള്ളതു്.

മകുരം-പ്ര. മുഖക്കണ്ണാടി. (മകുരമെന്നും
പാഠമുണ്ടെന്നു കാണുന്നു). ഉ. വിടിരാ
ത്ത പുഷ്പം. നാ. കുശവന്റെ ചക്രത്തി
ന്റെ കോൽ ര. താന്നി ങ. ഇലഞ്ഞി.
ന്യ. ഒരുമാതിരി മുല്ല.

മകുര(ല)ം-ഇലഞ്ഞി.

മകുഷ്കം-കൊട്ടപ്പയറു്, മക്കൂട്ടപ്പയറു്. അ
ലങ്കരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.
മകുഷ്ടം എന്നുമാവാം.

(മകുഷ്കം എന്നു 'ട'കാരമായും ആ
വാമെന്നു അഭിപ്രായം കാണുന്നു).

മക്രൂലകം-പ്ര. ചെറിയ നാഗവള്ളി. (വ
ജ്രവല്ലി എന്നും കാണുന്നു.) (ഭൂമിയെ അ
ലങ്കരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. മൊട്ടു്.

മക്കടം-പുരുഷവർഗ്ഗം.

മക്കട(ഠ)തായം-മക്കടംവഴി, മക്കടം
ക്കു മുതലവകാശമുള്ള ജാതിക്കാരുടെ മര
ുമക്കത്തായം (ഭേദം എന്നതിന്റെ തദ്ഭവം).

മക്കിപ്പു-ഒരു മരുന്നു്, മരുക്കൊഴുന്നു്.

വിക്കം, കഫം, വൃദ്ധി, ഗ്രഹണി,
ചൊറി മുതലായവയ്ക്കു നന്നു് ഇതു ചെ
റിയ ചെടിയാണു്. സം-ദ്രോണകം. ഇം-
Worm-wood വർംവുഡ്.

മക്കുണം, മകുണം-മൂട്ട.

മക്കോടൻ-ഒരു അളവ്.
=1 കുപ്പോടൻ അല്ലെങ്കിൽ ഒരു ഇടങ്ങഴി അല്ലെങ്കിൽ ഒന്നേകാൽ ഇടങ്ങഴിയോളം. (1 ഇടങ്ങഴി=2 പറ നെല്ലിന്റെ അളവ്)

മക്ഷം-പ. ക്ഷീണം. ക. ക്രോധം.

മക്ഷണം-വെണ്ണ.

മംക്ഷണം-കവിണയിൽകെട്ടുന്ന കവചം.

മക്ഷിക-ഈച്ച. ജനങ്ങൾ ഇതിനോടു കോപിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

മക്ഷികാമലം-മെഴുക്.

മഖം-യാഗം. ദേവന്മാർ ഇതിലെക്കുമേ മിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

മഖശാല-യാഗശാല.

മഗധൻ-പ. സ്തുതിപാടുന്ന കവിതക്കാരൻ, വംശപരമ്പരയെ പാടി സ്തുതിക്കുന്നവൻ. ക. മഗധദേശത്തുള്ളവൻ.

മഗധം-പുരാതനമായ ഒരു രാജ്യം (തെക്കൻ ബീഹാർ). ഗംഗാനദിയുടെ തെക്കുഭാഗത്തുണ്ടായിരുന്നു. ഗിരിവ്രജം, പാടലീപുത്രം (പാട്നാ), ഗയാ, ഉരുബിലം (ബുദ്ധഗയ) ഇവയത്രേ മഗധദേശത്തിലെ അക്കാലത്തെ പ്രധാന നഗരങ്ങൾ.

മഗധാ-തിപ്പലി.

മഗ്ന-വി. മുങ്ങിയ.

മഗ്നമാകുന്നു-മുങ്ങുന്നു, താഴുന്നു.

മഘ-പത്താമത്തെ നക്ഷത്രം, പത്താമത്തെ നാൾ.

മഘം-പ. ലോകത്തിന്റെ വിഭാഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ഒരു ദ്വീപ്. ക. ഒരുങ്ങാടിമരുന്ന്, ന. ഭാഗ്യം, സുഖം, ര. ഒരു പുഷ്പം.

മഘവാ-ഉത്തമൻ.

മഘവാൻ - ഇന്ദ്രൻ. പൂജിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

മങ്ക-പ. സ്ത്രീ. ക. കണ്ണിക്കണ്ണി.

മങ്കു-പതിർ.

മങ്കലം, മൺകലം - മണ്ണുകൊണ്ടുള്ള കലം.

മങ്കമക്കാപ്പൻ-ഒരുവക നെല്ല്.

മങ്കിലം-കാട്ടുതീ.

മങ്കുടം, മൺകുടം-മണ്ണുകൊണ്ടുള്ള കുടം.

മങ്കുട്ടപ്പയറു്-കാട്ടുപയറു്.

മങ്കുഴിമാൻ-(നായാട്ടുപോർ) മുടയ്ക്. രക്തദോഷം, ചൊറി, ജ്വരം മുതലായവയ്ക്കു നന്നു. കൃമിപ്രകോപം. മലത്തെ പിടിപ്പിക്കും. ഇതു പാലിനോടുകൂടി ച്ചു ഭക്ഷിക്കരുതു്. സം-മകുഷ്ഠം. ത-കാട്ടുപ്പയറു്.

മംകുരം-കണ്ണാടി.

മംക്ഷു-അ. പ. വേഗം. ക. വളരെ. ന. സത്യമായിട്ടു്.

മംഗം-ബോട്ടിന്റെ തല.

മംഗല-വി. ശുഭമായ, നല്ല.

മംഗലക്കാർ-കല്യാണത്തിനു ക്ഷണിച്ചു വന്നവർ.

മംഗലത്രയം -വസ്തുനിർദ്ദേശരൂപം, നമസ്കാരരൂപം, ആശീർവ്വാദരൂപം ഇവ ന-ം.

മംഗലദേവത -ലക്ഷ്മീദേവി. ശുഭസ്വരൂപിണിയായ ദേവി എന്നർത്ഥം.

മംഗലൻ-ചൊവ്വാ.

മംഗലപാഠകൻ-സ്തുതിപാടുന്ന കവിതക്കാരൻ.

മംഗലപ്പായ്-പന്തിപ്പായ്.

മംഗലപ്പാല-ഏഴിലംപാല

മംഗലപ്രദം-ശംഖ്.

മംഗലം-പ. ഭാഗ്യം, ശുഭം. ഭാഗ്യവാനെ പ്രാപിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ക. കാർത്തിക നക്ഷത്രം.

മംഗലവാദ്യം-നല്ലവാദ്യം, ചെറിയ ശബ്ദമുള്ള ചില വാദ്യം.

മംഗലസ്തുതി-നന്മയുള്ള സ്തോത്രം.

മംഗലസ്ത്രീ-വിവാഹംകഴിക്കപ്പെട്ടവൾ.

മംഗലഹേതു-മംഗല്യം.

മംഗല, മംഗല്യ-പാർവ്വതി ദുർഗ്ഗ.

മംഗലാംഗ-വി. നല്ല ശരീരമുള്ള, സൌന്ദര്യമുള്ള.

മംഗലാചരണം-കവിത ഉണ്ടാക്കുന്നതിനോ വേറെ വല്ല സൽക്കർമ്മങ്ങളും ചെയ്യുന്നതിനോ തുടങ്ങുമ്പോൾ ചെയ്യുന്ന സ്തുതി.

മംഗലി-ഹ. വലിയ മൺകലം. ൨. ഒരു വക വാദ്യം.

മംഗല്യ-വി. ഹ. വിശേഷമുള്ള. ൨. ഭംഗിയുള്ള. ൩. സൌഭാഗ്യമുള്ള.

മംഗല്യകം-ഹ. വെള്ളത്തുവര, വെൺകടല, ൨. കറുത്ത ചണംപയറ്.

മംഗല്യധാരണം-മംഗല്യത്തെ ധരിക്കുക, വിവാഹം.

മംഗല്യം-ഹ. ചെറുപയറ്. ൨. ഒരുമാതിരി അകിൽ. ൩. വിവാഹത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന താലി. (മംഗല്യം ആഡംബരത്തിനുള്ളതല്ല. കൂടിയേ കഴിയു എന്നതിൽ ഒന്നാണ്.) ൪. ചന്ദനം. ൫. സിന്ദൂരം. ൬. തൈത്. ൭. ക്രവളം. ൮. തെങ്ങ്. ൯. അരയാല്. ൧൦. വ്ളാർമരം. ൧൧. ഉറഞ്ചി. ൧൨. നീരിരിപ്പ. ൧൩. ജീവകം. ൧൪. പൊന്ന്. ൧൫. വെള്ളത്തുവര.

മംഗല്യവതി-ഭാഗ്യമുള്ളവൾ.

മംഗല്യവാൻ-ഭാഗ്യമുള്ളവൻ.

മംഗല്യസൂത്രം - വിവാഹ കർമ്മത്തിൽ സ്ത്രീകളുടെ കഴുത്തിൽ കെട്ടുന്ന ചരട്.

മംഗല്യസ്ത്രീ-മംഗല്യമുള്ള സ്ത്രീ.

മംഗല്യാ-ഹ. ഞാഴൽ. ൨. ഗോരോചനം. ൩. വന്നി. ൪. ഓരിലത്താമര. ൫ കൊഴുപ്പ ൬ കരിങ്കറുക. ൭. കറുത്ത ചണംപയറ്. ൮. മുല്ലപ്പൂനാറിഅകിൽ. മല്ലികാപുഷ്പത്തിന്റെ ഗന്ധത്തോടു തുല്യമായ ഗന്ധമുള്ള അകിൽ. ൯. വൃദ്ധി. ൧൦. ഋദ്ധി ൧൧ ശംഖപുഷ്പി. ൧൨. ശതകുപ്പ. ൧൩. ത്രായമാണ. ൧൪. വയംപു. ൧൫. മഞ്ഞൾ. ൧൬. കാട്ടുഴുന്ന്. ൧൭. അടവതിയൻ.

മംഗളം-ക്ഷേമം. മററു പര്യായങ്ങൾ-ശ്വഃശ്രേയസം, ശിവം, ഭദ്രം, കല്യാണം, മംഗലം, ശുഭം; ഭാവുകം, ഭവികം, ഭവ്യം, കുശലം, ക്ഷേമം, ശസ്തം.

മംഗിലീ-ഹ. ബോട്ട്, വെള്ളം. ൨. കപ്പൽ.

മങ്ങ്-ചേററുകണ്ടത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന കള.

മങ്ങലീ-ഒരു വലിയ മൺപാത്രം. (മംഗലി എന്നതു നോക്കുക).

മങ്ങൽ-ഹ. ഇരുൾ. ൨. വാടൽ.

മങ്ങാതെ-തളരാതെ, കുറയാതെ.

മങ്ങിതം, മങ്കിതം-ഹ. ചലം. ൨. മങ്ങൽ.

'മരിയായ്ക്കിൽ മങ്കിതവും
ചോരയും നീരും വരും'

(മർമ്മാണി)

മങ്ങുന്നു-ഹ. ഇരുളുന്നു. ൨. വാടുന്നു. ൩. മയങ്ങുന്നു. ൪. പ്രകാശം കുറയുന്നു.

തമിഴിലെയും മലയാളത്തിലെയും, മഴു, മാഴ് എന്നതിൽ നിന്നുണ്ടായതു്.

മചക്-ഹ. പ്രകാശംകുറയുക. ൨. വണ്ടിമക്കി, കറുപ്പ്. ൩. കുറവ്.

മചർച്ചിക-ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളതു എന്നു അർത്ഥം

വരത്തുവാനായി പരാന്ത്യത്തിൽ ചേർക്കുന്ന പദം. ഉ-ം. ശോമചച്ചിക = (നല്ല കാളയോ പശുവോ എന്നർത്ഥം). മംശിവനെ പൂജിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മച്ചകം-തട്ടിട്ടമുറി, മേൽത്തട്ടുള്ള മുറി.

മച്ചം-പ്ര. മാതിരി, വിധം. ഉ. മാറെ നോക്കുന്നതിനുള്ള പൊന്ത്.

മച്ചമ്പി-അളിയൻ എന്നതിന് പകരം ചില ജാതിക്കാർ പറയുന്ന വാക്ക്. (മൈ+തമ്പി = മച്ചമ്പി എന്നായിരിക്കാം).

മച്ചി-പ്രസവിക്കാത്ത സ്ത്രീ

മച്ചിങ്ങാ-വാടിവീണ ഫലം.

മച്ചിനൻ, മച്ചുനൻ-പെങ്ങളെ കെട്ടിയവൻ, അളിയൻ.

മച്ച്-പ്ര. തട്ടുപലക. ഉ. അറ. സ. ഒരു മാതിരി വള്ളി.

മച്ചുപലക-പുരയ്ക്കകത്തു മുകളിലിടുന്ന പലക, തട്ടുപലക.

മച്ചുമ്പുറം-തട്ടുമ്പുറം.

മച്ചുനിച്ചി-പ്ര. അമ്മയുടെ സഹോദരന്റെ മകൾ. ഉ. അച്ഛന്റെ സഹോദരിയുടെ മകൾ.

മച്ഛം-മീൻ.

മഞ്ജനം-പ്ര. കളി. ഉ. മുങ്ങുക.

മഞ്ജനശാല-കുളിപ്പുര.

മഞ്ജാ-പ്ര. കാതൽ. പരിശുദ്ധമെന്ന ശബ്ദാർത്ഥം. ഉ. ആറാമത്തെ ധാതു.

മഞ്ജിക്കുന്നു-കുളിക്കുന്നു, മുങ്ങുന്നു.

മഞ്ഞ-പ്ര. വലിയ എണ്ണത്തൊട്ടി. ഉ. പഴകിയ വൃക്ഷങ്ങളിലുള്ള ഭാരം. സ. കടുക്ക്, കണി.

മഞ്ചകം-കട്ടിൽ.

മഞ്ചകാശ്രയം-ഒരു മാതിരി മൂട്ട.

മഞ്ചാട്ടി-ഒരു മരുന്ന്, പൂവത്തു്.

പര്യായങ്ങൾ-മഞ്ജിഷ്ഠം, വികസം, ജിംഗി, സമംഗ്, കാളമേഷികം, മണ്ഡൂകപർണ്ണി, ഭണ്ഡീരീ, ഭണ്ഡീ, യോജനവല്ലീ.

(ഫലം, കഷ്ടം, കണ്ണുരോഗം രക്തദോഷം മുതലായവയ്ക്ക് നന്ന്. ഇതു നാലു തരമുണ്ട്. ത-രചവുള്ളിക്കൊടി. ഇം-Indian madder ഇൻഡ്യൻ മേഡർ.

മഞ്ചം-പ്ര. കട്ടിൽ(ൽ). ഉ. മേട. സ. മാടം. ശ. തട്ട്. ഇതിനാൽ മനുഷ്യൻ ധരിക്കപ്പെട്ടമെന്നർത്ഥം.

മഞ്ചൽ, മഞ്ചലു്-ആളുകളെ വഹിച്ചു കൊണ്ടു പോവാനുള്ള ഒരുതരം സുഖവാഹനം.

മഞ്ചാടി-പ്ര. ഒരു വൃക്ഷം. ഉ. (അതിൻ) കുരു്.

മഞ്ചാടിയിട-ത്രാസിൽ തൂക്കിയാൽ ഒരു മഞ്ചാടിക്കുരുവോട്ട സമം കനമുള്ള

മഞ്ചിക-പ്ര. വലിയ കൊട്ട ഉ. കസേര. സ. മരത്തൊട്ടി.

മഞ്ജുന്നു-അതിപ്രകാശം നിമിത്തം കണ്ണു കൂസുന്നു.

മഞ്ജുരം-പ്ര. മുത്തു്. ഉ. മയിലെള്ള്.

മഞ്ജരി-പ്ര. പൂന്തൊത്തു്, പൂങ്കുല. തളിർക്കുല. ഭംഗിയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. തളിർ. സ. രാമായണം 24 വൃത്തത്തിലേ 10-ം, 12-ം വൃത്തങ്ങൾ. ശ. മുത്തു്. ഇ. മയിലെള്ളു്. ന. തുളസി.

മഞ്ജാ-ആട്ടിൻകൂപട.

മഞ്ജിമം-പ്ര. ഭംഗി. ഉ. സ്നേഹം.

മഞ്ജിഷ്ഠ-ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്. മഞ്ഞട്ടി. നിറപ്പറവള്ളിതു് എന്നർത്ഥം.

മഞ്ജീരം-കാൽച്ചിലമ്പു്. ശബ്ദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

'പുത്രൻ മഞ്ജീര നാദം കേവിയിലുതു'

(ഉത്തരരാമായണം ചമ്പു)

മഞ്ജീരിക - ഒരുമാതിരി തുളസിയരി.

മഞ്ജു-വി. ഭംഗിയുള്ള, നല്ല. മഞ്ജു = മനോഹരം ദൂരത്തിൽ വ്യാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മഞ്ജുഗർത്തം നേപാളരാജ്യം. Nepal

മഞ്ജുഘോഷാ-മാടപ്രാവ്.

മഞ്ജുതാ-മനോഹരത്വം, ഭംഗി.

മഞ്ജുനാഥൻ-പ ഉശ്ശ വ. ശിവൻ.

മഞ്ജുപാഠകൻ-തത്ത.

മഞ്ജുപ്രാണൻ-ബ്രഹ്മാവു്.

മഞ്ജുഭാഷിണി-പ. മധുരമായി സംസാരിക്കുന്നവൾ വ. സമവൃത്തത്തിൽ ചേർന്ന ഒരു പ്രാസം അക്ഷരം 13 'സജസം കഴിഞ്ഞു ഗഗമഞ്ജുഭാഷിണീ'.

മഞ്ജുവാണി-വി. നല്ലവാക്കുള്ള.

മഞ്ജുള-വി. മനോഹരമായുള്ള, ഭംഗിയുള്ള.

മഞ്ജുള-പ കരിമ്പായേൽ. വ. നീർക്കാക്ക

മഞ്ജുളാംഗ-വി നല്ല ശരീരമുള്ള, സൌന്ദര്യമുള്ള.

മഞ്ജുളാംഗി-സുന്ദരി.

മഞ്ജൂഷ-പ. വലിയകൊട്ട. (കട്ട). വ. വസ്ത്രങ്ങളും ആഭരണങ്ങളും മുതലായവ വച്ചു സൂക്ഷിക്കുന്ന പെട്ടി. പെടിപ്പുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ന. കല്ല്. ര. മഞ്ചട്ടി.

മഞ്ഞു്-പുകപോലെ കാണുന്നതായ ഒരുമാതിരി വെള്ളത്തുള്ളിക്കൂട്ടം, പനിവെള്ളം പര്യായങ്ങൾ-പ്രാലേയം, മിഹിക, അവശ്യായം, നീഹാരം, തുഷാരം, തുഹിനം, ഹിമം

[മഞ്ഞിൻകൂട്ടം = ഹിമാനീ, ഹിമസംഹതി]

മഞ്ഞ-പ. മഞ്ഞൾനിറം വ. മഞ്ഞൾ.

മഞ്ഞ-വി. മഞ്ഞളിന്റെ നിറമുള്ള.

മഞ്ഞക്കടമ്പു്-ഒരു വൃക്ഷം.

ഇതിക്കു മറവും നന്നു. ഇതു മിക്കവാറും മലകളിലുണ്ടാകുന്നു. സം-ഹാരിദ്രകം

മഞ്ഞക്കയ്യോന്നി-ആനക്കയ്യോന്നി.

ഗുണങ്ങൾകൊണ്ടു കയ്യോന്നിക്കു സമമാണ്. പൂമഞ്ഞനിറമാണ്. സം-സ്വർണ്ണക്ഷീരാ. ത-പൊന്നാരത്തലെ കയ്യുന്നകരെ.

മഞ്ഞക്കരു-മുട്ടയുടെ അകത്തു് മഞ്ഞനിറമുള്ള വസ്തു.

മഞ്ഞക്കാമില-ഒരുമാതിരി ഭീനം.

മഞ്ഞക്കുറിഞ്ഞി-ഒരുവക പച്ചമരുന്നു്. സം-ഹേമപുഷ്പികാ.

ഹേമപുഷ്പിക എന്നതു് മഞ്ഞക്കുറുമുഴി മുല്ലയാണെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

മഞ്ഞക്കുരി-ഒരുവക മത്സ്യം.

മഞ്ഞക്കുവ-മഞ്ഞനിറമുള്ള കുവ.

മഞ്ഞക്കുവ-ഒരു വൃക്ഷം, കസ്തൂരിമഞ്ഞൾ

മഞ്ഞക്കൊര-ഒരുമാതിരി പുല്ലു്.

മഞ്ഞച്ചുമന്തി-ഒരുമാതിരി പൂച്ചെടി.

മഞ്ഞച്ചേര-ഒരുമാതിരി വിഷമില്ലാത്ത പാമ്പു്.

മഞ്ഞനിറം-മഞ്ഞളിന്റെ നിറം.

മഞ്ഞപ്പിത്തം-കണ്ണുംമറവും മഞ്ഞളിക്കുന്ന ഒരുവക പിത്തരോഗം.

മഞ്ഞപ്പീരം-ഒരുമാതിരിവള്ളി. (മഹാജാലി)

(പീരയ്ക്കു പീച്ചിൽ എന്നു ഭാഷ കാണുന്നു.)

മഞ്ഞപ്പുള്ളുകിൽ-മഞ്ഞപ്പുവാട, മനോഹരമായ ഒരുതരം മഞ്ഞവസ്ത്രം.

മഞ്ഞപ്പുമരം-മഞ്ഞമന്ദാരവും മറവും.

മഞ്ഞയടയ്ക്കാമന്ത്രിയൻ-ഒരുമാതിരി ഭൂതം.

മഞ്ഞളിക്കുന്നു-മഞ്ഞനിറമാകുന്നു.

മഞ്ഞളിപ്പു-മഞ്ഞനിറമുള്ളതായി തീരുക

മഞ്ഞൾ-ഏകദേശം പൊന്നുപോലെ നിറമുള്ള ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങു്, അതു കിഴങ്ങുണ്ടാകുന്ന ചെടി. പഞ്ചവർണ്ണം-നിശ, കാഞ്ചനി, പീതാ, ഹരിദ്രാ, വരവർണ്ണിനി. (രാത്രിയുടെ പഞ്ചവർണ്ണങ്ങളെല്ലാം മഞ്ഞളിന്റെ പേരാകുന്നു).

മഞ്ഞൾ കഫം, പിത്തം, അരുചി, പാണ്ഡു, കൊറി മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. മലയാള ഇളക്കം. ത-മഞ്ചാടി. ഇം-Turmeric ടർ മെറിക്ക്.

മട-പ്ര. ഓക്ക്. ഉ. ഒരുമാതിരി വെള്ളച്ചൂൽ. ന. ചിറമുറി. ര. ചോരം ഉ-ം, കൂലിമട. ഇ ഒരുവക അളവിന്റെ പേർ

മടക്കുട്ടുക-കൺകാലികളെ വയലിൽ കൊണ്ടുവരുക.

മടക്കു്-പ്ര. മടക്കുക. ഉ. മടക്കിയിട്ടുണ്ടാക്കിയ അടയാളം. ന. മടക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നതിന്റെ ഓരോ ഭാഗം. ര. കൈയുടെയും മറവും മടക്കുന്നതിനുള്ള ഭാഗം.

മടക്കം-പ്ര മടങ്ങുക ഉ. തോലി, തിരിയെ പോരുക.

മടക്കുകത്തി-ഒരുമാതിരി പിച്ചാങ്കത്തി, മടക്കു പിച്ചാങ്കത്തി.

മടക്കുന്നു-പ്ര. വസ്ത്രം, കടലാസു മുതലായവയെ മുറിക്കാതെയും ചുരുട്ടാതെയും ഭംഗിയിൽ ചെറുതാക്കുന്നു. മടക്കുവത്തി വെക്കുന്നു. ഉ. നിവിന്നിരിക്കുന്ന കൈയുടെയും മറവും സന്ധിയിൽ വെച്ചു് ചുരുക്കുന്നു. ന. തോല്പിക്കുന്നു.

മടക്കുമണ്ണ-അരിമാവും ശർക്കരയുംകൊണ്ടുള്ള ഒരുവക പലഹാരം.

മടക്കുവാതിൽ-രണ്ടുപാളി കൂട്ടിച്ചേർത്ത ഒരുമാതിരി വാതിൽ

മടക്കോല-മൃതന്റെ പക്കൽ കൊടുത്തയക്കുന്നതിന്നായിട്ടു് എഴുതി മടക്കിക്കെട്ടിയ ഓലയും മറവും.

മടക്കോലക്കാരൻ-വർത്തമാനം അറിയിക്കുന്നതിനു് എഴുതിക്കൊടുത്തയക്കുന്ന എഴുത്തുകൊണ്ടു പോകുന്നവൻ, ദൂതൻ, ഭൃത്യൻ.

മടങ്ങു്-പ്ര. മടക്കു്. ഉ. സമയം. ന. ഉഴവു്.

മടങ്ങുന്നു-പ്ര. തോല്പുന്നു, തോറ്റു പിൻമാറുന്നു. ഉ. നിവിന്നിരിക്കുന്നു, കൈയും മറവും സന്ധിയിൽവച്ചു ഒരു വശത്തേക്കു വളയുന്നു. ന. വസ്ത്രവും മറവും മടക്കപ്പെട്ടതായി തീരുന്നു. ര. വാളിന്റെയും മറവും മൂർച്ചയുള്ള ഭാഗം അല്പം പരക്കുന്നു. ഇ. ഇരട്ടിയാകുന്നു, ന്യൂ. തിരിയെ വരുന്നു.

മടച്ചിൽ-പ്ര. മടയുക. ഉ. ഒരുമാതിരി നെയ്ത്തു്, പിന്നൽ.

മടന്ത-പ്ര. ഒരുവക കാട്ടുചേമ്പു്. ഉ. പത്തൊൻപതു വയസ്സായ യുവതി.

മടമ്പു-പ്ര. കതികാൽ.

'മടമ്പുന്നിപ്പണിപ്പെട്ട നടപ്പാണു്'
ഉ. മാട്ടു്.

'ഞാണില്ലാതൊരു വില്ലും
മടമ്പില്ലാതൊരയും'

(ഭാഗവതം)

മടപ്പള്ളി-രാജാക്കന്മാർക്കുവേണ്ടി ക്ഷേത്രം തയാറാക്കുന്ന സ്ഥലം.

മടപ്പള്ളിക്കാരൻ – അടുക്കളക്കാരൻ. രാജാക്കന്മാർക്കുവേണ്ടി ഭക്ഷണം തയ്യാറാക്കുന്നവൻ.

മടപ്പാട്ട്–രാജാവിന്റെ നെല്പുര.

മടപ്പുര–ഒരുവക ക്ഷേത്രമുള്ള ഭവനം.

മടയൻ–ഭോഷൻ,

മടയവർ–യുവതികൾ, സ്ത്രീകൾ.

മടയുന്നു–തെങ്ങോല പുരകെട്ടുവാൻ തക്കവണ്ണം പിണച്ചു ചേർക്കുന്നു, ഒരുമാതിരിയിൽ പിണച്ചു നെയ്യുന്നു.

മടൽ–ഫ. പനയുടെയും മററും തണ്ട്. ൨. തേങ്ങാ പൊതിച്ചാലുള്ള തോട്ട്, തൊണ്ട്, ചകരി, മടൽ.

മടൽത്തേങ്ങാ – മടലോടുകൂടിയുള്ള തേങ്ങ, പൊതിക്കാത്ത തേങ്ങ.

മടൽപ്രായം–വി. മടലിനോടു തുല്യമായ, ഉറപ്പില്ലാത്ത, സാരമില്ലാത്ത.

മടവ–൨൫ വയസുസ്സുള്ള സ്ത്രീ.

മടവാർ–സ്ത്രീകൾ, യുവതികൾ, മടയവർ

'മടിയാതുടനേതന്നെ
മടവാർമുടിമാലികേ'
(പൂരപ്രബന്ധം)

മടവാൾ–മടൽകൊണ്ടു വാൾപോലെയുണ്ടാക്കിയത്, ചെറുതായ മഴു.

മടവി–ഭാസി.

മടി, മടിവ്–ഫ. വേലചെയ്യാൻ കഴികയില്ലെന്നുള്ള ഭാവം. ൨. മനസ്സുകേട്. പൎയ്യായങ്ങൾ–തന്ദ്രീ, പ്രമീളാ. ൩. തുടരണ്ടിന്റെയും മുൻഭാഗം. ൪. സംശയം. ൫. ലജ്ജ. ൬. വസ്ത്രം ഉടുത്താലുണ്ടാകുന്ന അററം. ൭. മടങ്ങ്.

മടിക്കുത്ത്–സ്ത്രീകൾ വസ്ത്രമുടുക്കുമ്പോൾ മുൻവശത്തുറപ്പിച്ചിരിക്കുന്നത്, കണക്കുത്ത്.

മടിക്കുന്നു–ഫ. സംശയിക്കുന്നു. ൨. മനസ്സില്ലാതെയാകുന്നു. ൩. ലജ്ജിക്കുന്നു. ൪. ഭയപ്പെടുന്നു.

മടിച്ചൽ–മടിയുക.

മടിത്തോക്ക്–കൈത്തോക്ക്, ഒരുമാതിരി ചെറിയതോക്ക്.

മടിപ്പ്–ഫ. പിന്നൽ, പിണച്ചുനെയ്യുക; പിണച്ചുകെട്ടുക. ൨. മടക്ക്. ൩. നീരസം.

മടിയൻ–മടിയുള്ളവൻ. പൎയ്യായങ്ങൾ–മന്ദൻ, തുന്ദപരിമൃജൻ, ആലസ്യൻ, ശീതകൻ, അലസൻ, അനുഷ്ണൻ.

മടിയില്ലാത്തവൻ = ഭക്ഷൻ, ചതുരൻ, പേശലൻ, പടു, സൂത്ഥാനൻ, ഉഷ്ണൻ.

മടിയുന്നു–ഫ. ക്രമക്കേടായിട്ടു വളയുന്നു. ൨. ചുളുങ്ങിച്ചുരിയുന്നു. ൩. വെറുപ്പു കാണിക്കുന്നു, മടികാണിക്കുന്നു, മനസ്സുകേടു കാണിക്കുന്നു.

മടിവാതം – അന്ന്യായക്കാരി, സംകടക്കാരി.

മടിശ്ശീല–ഫ. ഒരുമാതിരി ചെറിയ സഞ്ചി. ൨. മൂലദ്രവ്യം, ഇരിപ്പുദ്രവ്യം. ഉ-ം, മുളകുമടിശ്ശീലസൎവ്വാധികാൎയ്യക്കാർ.

മടിശ്ശീലക്കാരൻ–ഫ. ഭണ്ഡാരവിചാരിപ്പുകാരൻ, സ്രാപ്പ്. ൨. സമ്പന്നൻ.

മടു, മടുവ്–ഫ. തേൻ. ൨. നീർമട. ൩. ആഴമുള്ളസ്ഥലം.

മടുക്ക–ഒരുമാതിരി മരം,

മടുക്കുന്നു–തോല്ക്കുന്നു. (മടുപ്പിക്കുന്നു, കാ, ക്രി).

മടുത്താർ–മട്ടോടുകൂടിയ (തേനോടുകൂടിയ–അതിനാൽ പുതിയ) തൻ (പുഷ്പം).

മടുത്തുകംമൊഴി – തേനൊലിക്കുന്നതുപോലെ മധുരമുള്ള വാക്ക് (ഓടു കൂടിയവൾ).

മടുപ്പു-൧ തോലി. ൨. വിലതാഴ്ച. ൩. വെറുപ്പ്. ൪. അധൈര്യം.

മടുമലർ-തേനുള്ള പൂവ്.

മടുമൊഴി-തേന്മൊഴി, മനോഹരയായ സ്ത്രീ.

മടെക്കുന്നു-അഭ്യാനപ്പെടുന്നു, അധികം വേലചെയ്യുന്നു.

മടെപ്പ്-മടയ്ക്കുക.

മട്ട്-൧. ഊറൽ. ൨. തേൻ. ൩. പ്രകൃതി, നടപ്പ്. ൪. അതിരു. ൫. ക്രമം, രീതി. ൬. അടിയിൽ ഊറിയിരിക്കുന്നത്.

'കള്ളിന്റെമട്ടുംകമ്മിളിന്റെപിട്ടും'
(പഴമൊഴി)

മട്ട-വി. ൧. വളഞ്ഞ. ൨. ചെവികേൾക്കാത്ത.

മട്ട-൧. വളവില്ലാത്ത ശാഖ (വൃക്ഷത്തിന്റെ കൊമ്പ്). ൨. ഒരുവക അളവ്, നീളം. ൩. ബുദ്ധിയില്ലായ്മ.

മട്ടക്കണ-ഓലമടൽ കൊണ്ടുള്ള വടി.

മട്ടക്കുതിര-നല്ല നടപ്പുള്ള ഒരുമാതിരി കൊച്ചു കുതിര.

മട്ടക്കൊമ്പ്-പശുവിന്റേയും മററും വളഞ്ഞ കൊമ്പ്

മട്ടച്ചാരം-മുക്കവർ ഉപയോഗിച്ചുവരുന്ന ഒരുവക ചാരം.

മട്ടച്ചെകിടൻ-ഒട്ടും ചെവി കേൾക്കാത്തവൻ.

മട്ടച്ചേരുവ-മട്ടംചേർത്തുള്ള പൊന്ന്.

മട്ടത്തരം-ദുസ്സാമർത്ഥ്യം.

മട്ടപ്പണം-ചേരുവയുള്ള ഒരുവക നാണയം, പൊൻപണം.

മട്ടപ്പാവ്-കെട്ടിടത്തിന്റെ മുൻവശത്തു പണിഞ്ഞു ചേർത്തിട്ടുള്ള വിലാസസ്ഥലം.

മട്ടം-൧. ആശാരിമാർ വച്ചു വരയ്ക്കുന്ന ഒരു പലക. ൨. സ്വർണ്ണത്തിൽ ചേർക്കുന്ന ഒരു ചേരുവ. ൩. മട്ടക്കുതിര.

മട്ടയ്ക്കുന്നു-ലജ്ജിക്കുന്നു.

മട്ടലർ-തേനുള്ള പുഷ്പം.

മട്ടലർബാണൻ-കാമദേവൻ.

മട്ടി-വി. ൧ വശക്കേടായുള്ള. ൨. കട്ടിയുള്ള.

മട്ടി-അടിയിൽ ഉറഞ്ഞത്, കട്ടിയായത്.

മട്ടിച്ചുകളയുക-വട്ടത്തിലാക്കുക, തക്കിടികാണിക്കുക, വഞ്ചിക്കുക.

മട്ടിപ്പ്-തട്ടിപ്പ്, ഇന്ദ്രജാലം.

മട്ടിപ്പണി-മുറട്ടുവേല.

മട്ടിപ്പാൽ-ഒരുമാതിരി സുഗന്ധവസ്തു, ഒരുവക സാമ്പ്രാണി, മരത്തിന്റെ കറ.

മട്ടിയം-മുഖസ്തുതി, പ്രശംസ, ഉരുട്ട്.

മട്ടിയക്കാരൻ-സ്തുതിക്കുന്നവൻ, തക്കിടിക്കാരൻ, ഉരുട്ടൻ.

മട്ടോൽമൊഴി, മട്ടോലുംമൊഴി, മട്ടേൽമൊഴി, മട്ടോലുംവാണി-സുന്ദരി, തേൻവാണി.

മഠപതി-മഠത്തിൽ പാർക്കുന്ന സന്യാസി.

മഠപ്പാട്-മഠം.

മഠപ്പുറം-മലയാളത്തിൽ സന്യാസിമാരുടെ ഭവനത്തിനു പറയുന്ന ഒരു ബഹുമാനപ്പേർ.

മഠം-൧. ബ്രാഹ്മണർ വേദംപഠിക്കുന്ന സ്ഥലം. ൨. ശിഷ്യന്മാർക്കും ചില ബ്രാഹ്മണർക്കും മററും പാർക്കുന്നതിനായിട്ടുള്ള ഭവനം. മറെറാരു പര്യായം-ഛാത്രാദി നിലയം. ൩. ബ്രാഹ്മണരുടെ വാസസ്ഥലം. ഉല്ലാസമായി പാർക്കുന്നേടം എന്നർത്ഥം. (മഠീ എന്നുമാവാം).

ഓത്തന്മാരുടെ മഠം, സഭാമഠം, സ്വാമിയാരന്മാരുടെ മഠം, കന്യാസ്ത്രീ മഠം മുതലായവ.

൪. ക്ഷേത്രം. ൫. കാള വലിക്കുന്ന വണ്ടി. ൬. അറ, മുറി.

മഠീ-അറ, മുറി.

മഡ്ഡു-നെടുന്തുടി, ഒരു വാദ്യം. 'മഡ്' എന്നു ശബ്ദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മണക്കളം-മാപ്പിളക്കും പെണ്ണിനും (കെട്ടിയവനും കെട്ടിയവൾക്കും) ഉള്ള ഇരിപ്പിടം.

മണക്കാട്ടുചുണ്ടയ്ക്ക- പറങ്കിമാങ്ങപ്പച്ചയണ്ടി.

മണക്കുന്നു-ഹ. മണമുള്ള വസ്തുക്കളെ മൂക്കിനോടടുപ്പിക്കുന്നു, ഘ്രാണിക്കുന്നു. ഉ. മണം പുറപ്പെടുന്നു. (കാ. ക്രി. മണപ്പിക്കുന്നു.) ന. ചുംബിക്കുന്നു.

മണക്കോലക്കട്ടിൽ-നായരുടെ മഞ്ചം. (ബഹുമാനസൂചകം).

മണങ്ങ്-ഹ. ഒരുവക ചീത്ത മത്സ്യം. ഉ. മീൻചൂണ്ടലിൽ കൊരുത്ത ഇര.

മണത്തക്കാളി-ഒരുമാതിരി തൈ.

മണത്തണ, മണത്തണ്ണ-ഒരു പ്രധാന ക്ഷേത്രം. (of Kotayam, sacred to കൊട്ടിയൂർ പെരുമാൾ whose feast lasts 22 days from ചോതി of മേടം till ഇടവച്ചോതി).

മണത്തരി-പൊടിമണൽ.

മണന്തം-ഭോഷത്വം.

മണപ്പുര-മണവാട്ടിക്കും മണവാളനുമുള്ള പുര.

മണം-പഞ്ചഭൂതങ്ങളിൽ ഭൂമിക്കു പ്രത്യേകമായുള്ള ഒരു ഗുണം, ഗന്ധം. ഹ. സുഗന്ധം. ഉ. ദുർഗ്ഗന്ധം.

മണലമീൻ-കണമ്പ്.

മണലാര്യൻ-ഒരുവക നെല്ല്.

മണലി-ഹ. ഒരുവക ചീര. ഉ. മരുക്കൊഴുന്ത്.

മണലൂർ, മണലൂരപുരി-പാണ്ടിയിലെ പഴയ പ്രധാന നഗരം.

മണൽ-ആററിലും കടപ്പുറത്തും മററുമുള്ള ഒരുമാതിരി പൊടിമണ്ണ്.

മണലുള്ള ദേശം-സൈകതം, സികതാവാൻ. മണൽ അധികമായ ദേശം-സികതാ, സികതിലം.

മണൽക്കുമ്മായം — മണൽകൂട്ടിയ കുമ്മായം.

മണൽക്കൂറു-വി. മണലുള്ള. (ഇതു ഭൂമിയോടു ചേരും).

മണ(ൽ)ത്തിട്ട-മണപ്പുറം, ആററിന്റെ നടുവിലും മററും മണൽ കൂട്ടമായി പൊങ്ങിക്കാണുന്നത്. പര്യായങ്ങൾ- പുളിനം, സൈകതം.

മണ(ൽ)പ്പാടൻ-മണപ്പാട്ടുവസ്ത്രം.

മണൽവാരി-അഞ്ചാംപനി, പൊങ്ങൻപനി.

മണൽവീഥി-വി മണലുള്ള. (ഇതു ചില പ്രദേശത്തിനു ചേരും).

മണവറ-മണവാളപ്പുര.

മണവാട്ടി, മണാട്ടി-കല്യാണം കഴിക്കപ്പെട്ട പെണ്ണ്.

മണവാളൻ, മണാളൻ-ഹ. ഭർത്താവ്.

'മധുരിപോ! മലർമകൾമണവാള'
(ഭാരതം)

ഉ. കല്യാണം കഴിച്ചാൽ അടുത്ത ദിവസങ്ങളിൽ ആ ഭർത്താവിനു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

മണാട്ടി-മണത്തവള, ഒരുവക തവള.

മണി-ഹ. രത്നം. ഉ. മുത്ത്. ന. കൈയുടെ കഴ. ർ. ആട്ടിന്റെ കഴുത്തിൽ തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന വസ്തു. ഇ. കിലുക്കുന്ന മണി. ന. വിത്ത്, കുരു. ൈ. കണ്ണിലെ ഉണ്ണി. വ. വലമണി. ൻ. വൃഷണം. ൧൦. അരമണി. ൧൧ കാത്തുമണി, സമയം അറിയിക്കുന്ന ശബ്ദം. ൧൨. നല്ലത്. ൧൩. ആഭരണത്തിന്റെ സാമാന്യമായ പേർ. ൧൪. അയസ്കാന്തം.

'മണീ' എന്ന് ഈകാരാന്തമായിട്ടുമാവാം. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടത് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. ശിലാജാതികളായ പത്മരാഗ-മരതക-സ്ഫടികാദികളുടേയും മുത്തു, മണി, പവിഴം മുതലായതിന്റേയും പേർ. രത്നങ്ങൾ സ്ഥലജങ്ങളും ജലജങ്ങളും എന്നു രണ്ടുവകയുണ്ട്. രത്നം എന്നും മണി എന്നും പറയുന്നത് എല്ലാവിധം രത്നങ്ങളുടെയും സാമാന്യമായ പേരാകുന്നു.

മണികണ്ഠം-ഒരുമാതിരി പക്ഷി.

മണികണ്ഠകം-കോഴി.

മണികം-കുടം, മങ്ങ(ങ്ക)ലി, മിടാവു മുതലായ വലിയ പാത്രം. ഗംഭീരമായി ശബ്ദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. രത്നം. ൩. സ്ഫടികക്കൊട്ടാരം.

മണികർണ്ണിക-൧. കാശിയിലെ ഒരു പുണ്യമുള്ള കുളം. ൨. രത്നമയമായ കർണ്ണാഭരണം.

മണികലശം-൧. നല്ല കുടം. ൨. രത്നപാത്രം.

മണികാഞ്ചി-ഒരു കിളിപ്പാട്ടുവൃത്തം.

മണികാരൻ-ഒരു റവന്യൂ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ.

മണിക്കഞ്ജകം-ഒരുമാതിരി ചെറിയ ഇലയുള്ള തുളസി. (സം-പ്രസ്ഥപുഷ്പം).

മണിക്കട്ടിൽ-൧. രത്നവേലചെയ്ത കട്ടിൽ. ൨. രാജാവിന്റെ മഞ്ചം.

മണിക്ക(ക)ണ്ടനീച്ച-ഒരുമാതിരി വലിയ ഈച്ച.

മണിക്കണ്ടം-മണിക്കെട്ട്, കൈയുടെ കുഴ.

മണിക്കരിങ്ങാലി-ഒരുമാതിരി മുളയുടെ വേര്.

മണിക്കാതില-രത്നംപതിച്ച കാതിലം. (ഒരു കർണ്ണാഭരണം).

മണിക്കാ(കാ)രൻ-൧. രത്നങ്ങളെ പണിയുന്നവൻ. ൨. മണിയടിക്കുന്നവൻ. ൩. ഒരു റവന്യൂഉദ്യോഗസ്ഥൻ; പാർത്യകാരനും മററും.

മണിക്കാൽ-൧. കപ്പലിന്റേയും വള്ളത്തിന്റേയും മററും അകത്തുള്ള ഒരുമാതിരി പണി, ൨. വല താഴുന്നതിനു ഈയത്തുണ്ടുകൾ കെട്ടിയ കയറ്.

മണിക്കിണർ-നല്ല വെള്ളമുള്ള കിണർ, ആഴമുള്ള കിണർ.

മണിക്കിരീടം-രത്നങ്ങളെ പതിച്ച കിരീടം.

മണിക്കുന്നു-൧. താരാട്ടുന്നു. (ഉ-ം, കുഞ്ഞിനെ മണിച്ചുറക്കി). ൨. മണിഅടിക്കുന്നു. ൩. സന്തോഷിക്കുന്നു, സന്തോഷമുള്ള ശബ്ദമുണ്ടാക്കുന്നു. ൪. ശബ്ദം ഉണ്ടാക്കി പരിശോധിക്കുന്നു. (ഉ-ം, റപ്പിക മണിച്ചു നോക്കി).

മണിക്കുന്തുരുക്കം-ശുദ്ധിചെയ്ത കുന്തുരുക്കം. (കറുത്ത കുന്തുരുക്കമെന്നും പറയും)

മണിക്കൂറു-രണ്ടരനാഴിക കൂടിയ സമയം.

മണിക്കൂററ്-മണിനാദം.

മണിക്കെട്ട്-കൈയുടെ കുഴ.

മണിഗ്രീവം-കാട്ടുകാക്ക.

മണിഗ്രീവൻ-വൈശ്രവണന്റെ ഒരു പുത്രൻ.

വൈശ്രവണന്നു രണ്ടു പുത്രന്മാരുണ്ട്.

൧. നളകൂബരൻ. ൨. മണിഗ്രീവൻ.

'നളകൂബരമണിഗ്രീവാവിതിഖ്യാതൌ ശ്രിയാന്വിതൌ'—(ഭാഗവതം).

മണിഗന്ധകം-ശുദ്ധിചെയ്ത ഗന്ധകം.

മണിഘട്ടനം-മണിയടിക്ക.

മണിച്ചോററി-നല്ല വിശറി.

മണിതം-രതികാലത്തിലേ വാക്ക്, രതികാലത്തിൽ അനുരാഗാധിക്യം നിമിത്തം കണ്ഠത്തിൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്നതും കപോതകൂജിതസദൃശവുമായ ഒരു ശബ്ദവിശേഷം.

മണിത്തക്കാളി-മുളകുതക്കാളി, മണത്തക്കാളി.

അൎശസ്സ്, വിഷം, കുഷ്ഠം, ജ്വരം മുതലായവക്കു നന്ന്. മലത്തെ ഇളക്കും, രുചിയെ ഉണ്ടാക്കും. ഇതു തിപ്പലി, ശൎക്കര, തേൻ, മുളക ഇവ ഓരോന്നിനോടൊരുമിച്ചു ഭക്ഷിക്കരുത്. മത്സ്യം വേവിച്ച പാത്രത്തിലോ ചുക്ക വെന്തിട്ടുള്ള പാത്രത്തിലോ പാകംചെയ്തു ഭക്ഷിക്കുന്നതും വിരുദ്ധമാണ്. സം-കാകമാചി. ത-കറുന്തക്കാളി. ഇം-Night-shade നൈററ് ഷേഡ്.

മണിത്തിരട്ട്-ചെറുതായിട്ടുരുട്ടുക.

മണിത്തിരട്ടുന്നു-മണിപ്പിടിക്കുന്നു.

മണിദ്വീപം-ഹ. അമൃതക്കടലിലെ ഒരു ദ്വീപം. ഉ. അനന്തന്റെ പത്തി.

മണിധനുസ്സ്-മേഘവില്ല്.

മണിനാക്ക്-മണിയടിക്കുന്നതിന് അതിന്റെ ഉള്ളിൽ തൂക്കുന്ന വസ്തു.

മണിനാഗം-ഒരുമാതിരി സൎപ്പം.

മണിനാദം-മണിയുടെ ശബ്ദം.

മണിപുഷ്പകം-സഹദേവന്റെ ശംഖം

മണിപൂരകം-നാഭി, പൊക്കിൾ.

മണിപൂരം-ഹ. ബഭ്രുവാഹനന്റെ നഗരം. ഷഡാധാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (സ്വാധിഷ്ഠാനത്തിന്ന് അര അംഗുലം മേൽ) (അതിന് എട്ടംഗുലംമേൽ അനാഹതം)

മണിപ്പാറ-കരിങ്കല്ല്. ഒരുമാതിരി ഉരുണ്ട ചെറിയ കല്ല്.

മണിപ്പിടിത്തം-ചെറിയ ഉരുളയാക്കുക.

മണിപ്പൺപ്-നടുക്കെട്ടു ശീല. ഉ-ം, "അൎക്കാനുചയത്തിൽ മണിപ്പൂൺപ്"(രാമായണസങ്കീൎത്തനം).

മണിപ്പൊച്ചം-മേനിയുള്ള ഒരു തരം ചെറിയ കയർ.

മണിപ്രവാളം-ഹ. രത്നത്തോടു ചേൎത്തുള്ള തളിരു. ഉ. മലയാളവും സംസ്കൃതവും കൂടിയുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി കവിത. മണിയാകുന്ന മലയാള പദങ്ങളും, പ്രവാളമാകുന്ന സംസ്കൃതപദങ്ങളും ചേൎന്ന ഒരു വിശേഷ പ്രസ്ഥാനം.

ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു രത്നങ്ങൾ കൂടി കലൎന്നുണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള പവിഴമാലപോലെ സരസമായും സാലങ്കാരമായും സംസ്കൃതപദങ്ങൾ കൂടി ചേൎത്തുണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള മലയാളകാവ്യമത്രേമണിപ്രവാളം. മണിപ്രവാളത്തിന്നു വളരെ ശുദ്ധിവരുത്തി ആദ്യമായി ഭംഗിയിൽ പ്രയോഗിച്ചുകാണുന്നതു് എഴുത്തച്ഛന്റെ ഭാരതത്തിലാണ്. കുഞ്ചൻനമ്പ്യാർ തുള്ളൽ ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നതു് അതിനെ അനുസരിച്ചാകുന്നു.

മണിപ്രാവ്-ഒരു മാതിരി പ്രാവ്.

മണിഭിത്തി-ശേഷസൎപ്പത്തിന്റെ വാസസ്ഥലം. (മണിമണ്ഡപം എന്നും കാണുന്നു).

മണിബന്ധം-ഹ. മണിക്കെട്ട്. കൈയുടെ മണിക്കുഴ. ഉ. ഇന്തുപ്പ്.

മണിമഞ്ചം-രത്നക്കട്ടിൽ.

മണിമദ്ധ്യം-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. 'കേൾ മണിമദ്ധ്യം ഭം മസവും—അക്ഷരം 9.

മണിമന്ഥം-ഹ. ഒരു പൎവ്വതം. (ഇതിൽ നിന്നെടുക്കുന്നതത്രേ മാണിമന്ഥം = ഇന്തുപ്പ്). ഉ. ഇന്തുപ്പ്.

മണിമയ-വി. രത്നംകൊണ്ടുള്ള.

മണിമരുത് ഒരു വൃക്ഷം.

മണിമാൻ-വൈശ്രവണന്റെ സഖാവായ ഒരു രാക്ഷസൻ.

(ഇവനെ ഭീമൻ വധിച്ചു.

മണിമാല, മണിമാലിക-രത്നമാല.

മണിമാല-സമവൃത്തത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു വൃത്തം. അക്ഷരം 12. 'ആറാറിഹ തം യം തം യം മണിമാലാ'.

മണിമാളിക-൧. നാഴികമണിയും മററും വയ്ക്കുന്നതിന് പൊക്കത്തിൽ പണിത ഒരു മാളിക. ൨. രത്നങ്ങളെ കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ മാളിക.

മണിമുടി-രത്നം പതിച്ച കിരീടം, രത്നം കൊണ്ടുള്ള കിരീടം.

മണിമേട-രത്നങ്ങൾകൊണ്ടലങ്കരിച്ച മാളിക.

മണിമൈ-നല്ല ശരീരം.

മണിയൻ-൧. ഒരു വക വലിയ കറുത്ത ഈച്ച. ൨. ഒരു വക നെല്ല്. ൩. ഒരു മാതിരി മസൂരി. ൪. ഒരു വക ചെറിയ ഈച്ച, മണിയീച്ച.

മണിയം-അധികാരം, പാർവ്വത്യകാരന്റെ അധികാരവും മററും.

മണിയറ-അലങ്കരിച്ച മുറി.

മണിയാക്കുന്നു-മെതിക്കുന്നു.

മണിയാണി-൧. നായരിൽ ഒരിനം, കോവിലിൽ പാൽകൊടുക്കുന്ന ഒരു വകക്കാർ. ൨. ഊരാളി അല്ലെങ്കിൽ കോലയാൻ എന്നപോലെയുള്ള ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മണിയുകു-ശബ്ദമുണ്ടാക്കുക.

മണിവരം-വൈരം.

മണിവർണ്ണൻ-൧. ഇന്ദ്രനീലക്കല്ലിന്റെ നിറത്തോടു കൂടിയവൻ. ൨. കൃഷ്ണൻ.

മണിവല-എറിയുന്ന വല, ഈയത്തുണ്ടുകൾ കെട്ടിയിട്ടുള്ള വല.

മണിവാ-ചുണ്ട്.

മണിവിളക്ക്-ഒരു മാതിരി വിളക്ക്.

മണിവേധകസൂചി-രത്നങ്ങൾ തുളക്കുവാനുള്ള കതിർ.

മണിസരം-മാല, കണ്ഠാഭരണം.

മണീചകം-൧. ചന്ദ്രകാന്തം. ൨. നീർകാക്ക. ൩. പുഷ്പം.

മണീബന്ധനം-കൈയുടെ മണിക്കുഴ.

'ഞാണടികിണത്തുടേ
മണീബന്ധനാൽ'

(അഭിജ്ഞാനശാകന്തളം)

മണുമണുത്തവൻ-ദുർബുദ്ധി.

മണുമണുപ്പ്-പുളിപ്പ്, ഉപ്പിപ്പ്, ഉവരുള്ളത്.

മണുമണപ്പൊട്ടൻ-ദുർബുദ്ധി.

മണേഗാരൻ-അധികാരി. (മണിയഗാരൻ, മണിയകാരൻ,)

മൺ, മണ്ണ്-പഞ്ചഭൂതങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ഭൂമി.

മൺകുട്ട, മണ്ണാങ്കട്ട-മണ്ണിൻകട്ട. പർയ്യായങ്ങൾ-ലോഷ്ടം, ലേഷ്ടവം.

മൺകുഴിയൻ-ഉടുമ്പിന്റെ(വേട്ടക്കുള്ള) പേർ.

മൺകുമ്മായം-കല്പൊടിയും മണലും കൂട്ടി കുഴച്ച കുമ്മായം.

മൺക്രുറ്-കല്ലും മണലും ഇല്ലാത്ത മാലിയും മററും.

മൺകൊട്ട-മണ്ണു ചുമക്കുന്നതിനുള്ള കൊട്ട, കയ്യാലക്കൊട്ട.

മൺചായില്യം-മൺകുമ്മായം.

മണ്ട്-മൂർച്ചയില്ലാത്ത ഭാഗം.

മണ്ട-൧. തലയോട്, തല. ൨. മൺപാത്രം. ൩. തെങ്ങ്, കവുങ്ങു മുതലായ ചില വൃക്ഷത്തിന്റെ തലയ്ക്കു പറയുന്ന പേർ. ൪. ഉടച്ച ധാന്യം. ൫. കുഴച്ച മാവ്.

മണ്ടൻ-ബുദ്ധികുറഞ്ഞവൻ.

മണ്ടൽ-മണ്ടുക, ഓടുക, ഓട്ടം.

മണ്ടലം-മണ്ഡലം, ദിഗ്വലയം (മൺ + തലം).

മണ്ടപം-മണ്ഡപം (ജനാശ്രയം)

മണ്ടവത്തുംവാതി — മണ്ഡവത്തിൻ വാതിൽ.

മണ്ടിയിട്ടിരിക്ക — കുതികാലിൽ ഇരുത്തുക.

മണ്ടുന്നു-ഓടുന്നു. (സ. ക്രി) മണ്ടിക്കുന്നു.

മണ്ഡന-വി. അലങ്കരിക്ക ശീലമുള്ള

മണ്ഡനം-ഹ. ആഭരണം, അലങ്കാരം ൨. സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം വിമർശത്തിന്റെ ഉൾപ്പിരിവുകളിൽ ഒന്ന്.

ഗ്രന്ഥകാരനെ പിൻതാങ്ങി അനുകൂലമായി ചെയ്യുന്ന വിമർശം.

മണ്ഡനൻ-അലങ്കരിക്ക ശീലമായിട്ടുള്ളവൻ.

മണ്ഡപത്തിൻവാതിൽ, മണ്ഡപത്തുംവാതുക്കൽ (വാതിൽ)-ഹ തിരുവിതാംകൂറു രാജ്യത്തിന്റെ ഓരോ അംശങ്ങൾക്ക് പറഞ്ഞുവരുന്നതിൽ ഒരു പേർ. ൨. അവിടത്തെ അധികാരികൾ ഇരിക്കുന്ന ഒരു കച്ചേരി, തഹശീൽദാരുടെ കച്ചേരിസ്ഥലം.

മണ്ഡപം-ഹ. ഇരിപ്പാനുള്ള സ്ഥലം. ൨ ക്ഷേത്രത്തിൽ ഒരു സ്ഥലം. മറ്റൊരു പര്യായം—ജനാശ്രയം.

ഭഗവൽഭജനത്തിനായിട്ടു ഭക്തന്മാരും, രാജ്യകാര്യാലോചനാർത്ഥം മന്ത്രിപ്രഭൃതികളും ഒന്നുചേർന്നിരിപ്പാനായിട്ടു അമ്പലങ്ങളിലും രാജധാനികളിലും പ്രത്യേകമായി പണിചെയ്തിട്ടുള്ളതത്രേ മണ്ഡപം.

മണ്ഡം-ഹ. എല്ലാവിധ രസങ്ങളുടേയും തെളിയുടേയും പേർ ഭംഗിയുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. അലങ്കരിക്കുന്നത്. മഡി എന്ന ധാതുവിങ്കൽ നിന്നു 'മണ്ഡ' എന്ന ശബ്ദമുണ്ടായി. ൩. തൈർവെള്ളം. ൪. വെളുത്താവണക്ക്. ൫. തവള.

മണ്ഡലകൻ-പട്ടി.

മണ്ഡലകം-ഹ. ഒരുമാതിരി കുഷ്ഠരോഗം. വട്ടപ്പുണ്ണ്. മണ്ഡലാകാരമായിട്ടുള്ളത് എന്നർത്ഥം ൨. ഒരുമാതിരി മുഖക്കണ്ണാടി. ൩ അണിഭേദം.

മണ്ഡലത്രയം-അഗ്നിമണ്ഡലം, സൂര്യമണ്ഡലം, ചന്ദ്രമണ്ഡലം ഇവ മൂന്നും.

മണ്ഡലം-ഹ. പരിവേഷം. സൂര്യാദികളുടെ ബിംബം. ൨. ദിഗ്വലയം. ദിക്കുകളുടെ പര്യന്തം അലങ്കരിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം ൩. വണ്ടി. ൪. നാല്പതുയോജനസമചതുരമുള്ള ദിക്ക്. ൫. ചക്രവർത്തി രാജാവിന്റെ രാജ്യം. കൂട്ടം. ൭. പലഹാരം. ൮. നാല്പതുദിവസം. ൯. വില്ലാളികളുടെ നിലഭേദം. ൰. അണിഭേദം. ൧൦. വൃത്തം (ഉണ്ട). ൧൧. തവള. ൧൨. നായ്.

മണ്ഡലവ്യൂഹം-ഒരുതരം വ്യൂഹം.

വ്യൂഹം എന്നതു യുദ്ധശാസ്ത്രപ്രകാരം സൈന്യത്തെ അതാതു നിശ്ചിതസ്ഥലങ്ങളിൽ വേണ്ടുംവണ്ണം നിറുത്തുന്നതാകുന്നു.

മണ്ഡലാകാര- വി. മണ്ഡലത്തിന്റെ ആകൃതിയുള്ള, വട്ടത്തിലുള്ള.

മണ്ഡലാഗ്രം-വളവുള്ള ഒരുതരം വാൾ, വാൾ. മണ്ഡലാകാരമായ (വളഞ്ഞ) അഗ്രത്തോടു കൂടിയത് എന്നർത്ഥം.

മണ്ഡലാധീശൻ-മഹാരാജാവ്.

മണ്ഡലായിതം. ഉരുള.

മണ്ഡലി-വി. മണ്ഡലമുള്ള. (സ്ത്രീ-മണ്ഡലിനീ).

മണ്ഡലി-ഹ ഒരുവക പാമ്പ്. ൨. പൂച്ച. ൩. കൂട്ടം. ൪. നായ്. ൫. ചിററൂത്. ൬. പേരാൽ.

മണ്ഡലേശ്വരൻ-മഹാരാജാവ്, ചക്രവർത്തിയുടെ കീഴിൽ ഏതാനും രാജ്യത്തിന്നുമാത്രം അധിപനായുള്ളവൻ.

മണ്ഡാറാരകൻ-മദ്യം ചെത്തിയുണ്ടാക്കുകയും കാച്ചുകയും വില്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നവൻ. മദ്യം വാററിയെടുക്കുന്നവൻ എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. (ചോവൻ).

മണ്ഡാ-ഹ. നെല്ലി. ൨. മദ്യം.

മണ്ഡിത-വി. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട.

മണ്ഡിതൻ-ഹ. ജീനന്മാരിൽ ഒരു പ്രധാനി. ൨. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടവൻ.

മണ്ഡൂക-പെൺ തവള.

മണ്ഡൂകപർണ്ണം-പലകപ്പയ്യാനി. തവളയെപ്പോലെയുള്ള ഇലകൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം.

മണ്ഡൂകപർണ്ണി-ഹ. മഞ്ചട്ടി. തവളയെപ്പോലെയുള്ള ഇലകൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. കടകൻ.

മണ്ഡൂകം-ഹ. തവള. ജലാശയത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നത്, ജലാശയങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നത് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം. ൨. പലകപ്പയ്യാനി.

മണ്ഡൂകി-ഹ പെൺതവള. ൨. ബ്രഹ്മി. ൩. മഞ്ചട്ടി. ൪. തൊഴുകണ്ണി. ൫. മുന്തിരി.

മണ്ഡൂരം-ഇരിമ്പിൻകിട്ടം (പഴകിയത്). അലങ്കരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മണ്ഡോദരി-രാവണന്റെ ഭാര്യ. (ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ അമ്മ).

മയന്റെ മകളാണ്. അഹല്യയെപ്പോലെ നല്ല പതിവ്രതയാകുന്നു. സീതയെ വിട്ടയപ്പാൻ ഇവൾ രാവണനോടു വളരെ ഗുണദോഷിച്ചു. ഫലിച്ചില്ല.

മണ്ണ്-ഹ. നിലം. ൨. ചളി. ൩. തുരുമ്പ് ൪. ചുവത്. ൫ കയ്യാല.

മണ്ണിന്റെ പര്യായങ്ങൾ-മൃത്ത്, മൃത്തിക.

മണ്ണട്ട-ഒരുമാതിരി പ്രാണി, പുഴു, ചെറുപുഴു. പര്യായങ്ങൾ-ദുർന്നാമം, ദീർഘകോശിക.

അഭിപ്രായഭേദം കാണുന്നുണ്ട്.

മണ്ണണിപ്പാമ്പ്— വാലിൽ മണ്ണുള്ള പാമ്പ്.

മണ്ണത്താൻ-ഒരു അലക്കുകാരൻ.

മണ്ണൻ-ഹ. ദുർബ്ബുദ്ധി. ൨. ചെറിയ മുതല. ൩ ഒരുവക താണതരം വാഴ, പടുവാഴ.

മണ്ണാച്ചൻ-വണ്ണാൻ.

മണ്ണാത്തി-ഹ. അലക്കുകാരന്റെ സ്ത്രീ. ൨. മണ്ണാത്തിപ്പക്ഷി.

മണ്ണാത്തിപ്പീച്ചി-ഒരുവക പക്ഷി.

മണ്ണാൻ-ഹ. അലക്കുകാരിൽ ഒരു ജാതിക്കാരൻ. ൨. ചിലന്തി, ഒരു ചെറിയ പ്രാണി.

മണ്ണാന്തുറ-മണ്ണാൻ അലക്കുന്ന കടവ്.

മണ്ണാശ-നിലത്തിലുള്ള (ഭൂമിയിലുള്ള) ആഗ്രഹം.

മണ്ണിൻകട്ട-ഹ. കട്ടമണ്ണ്. ൨. ഉപകാരമില്ലാത്ത വസ്തു.

മണ്ണീരൽ-ശ്വാസനാഡി.

മണ്ണുടയോൻ-ജന്മി.

മണ്ണെണ്ണ-മൺതൈലം.

ഇത് ഇപ്പോൾ വിളക്കുവയ്പിനായി ധാരാളം ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നു.

മൺതാലം-മൺതളിക.

മൺതൈലം—മണ്ണിൽ നിന്നെടുക്കുന്ന എണ്ണ.

മൺപ്-ഹ. മയങ്ങൽ. ൨. സൌന്ദര്യം.

മൺപണി-മണ്ണുകൊണ്ടുള്ള വേല.

മൺപലക-കട്ടളയുടെ മേല്പടിക്കും ചുവരിന്നും മദ്ധ്യേ വെയ്ക്കുന്ന പലക.

മൺപവിഴം-ഒരുമാതിരി പളുങ്ക്.

മൺപാത്രം—മണ്ണുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പാത്രം.

മൺപുര-മണ്ണുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വീട്.

മൺമകൾ-സീത. (ഭൂപുത്രി).

മൺവാശി-മണ്ണിന്റെ നല്ലതോ ചീത്തയോ ആയ സ്ഥിതി.

മൺവെട്ടി-തൂമ്പ, കൃഷിക്കുപയോഗമുള്ള ഒരു പണിയായുധം.

മണ്ണറഞ്ഞവർ-മരിച്ചുപോയവർ.

മത-വി. പ. അറിയപ്പെട്ട. ഉ. സ്വീകരിക്കപ്പെട്ട. ന. ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ട.

മതികരവേമ്പു-ഒരു വൃക്ഷം, ദേവതാരം.

മതക്കാരൻ—ഏതെങ്കിലും ഒരു മതത്തെ അനുസരിച്ചു നടക്കുന്നവൻ.

മതങ്കം-ആന.

'മദംകിളർ മതങ്കനടയാരം'

(രാമചരിതം)

മതംഗം-പ. ആന. ഉ. മേഘം.

മതംഗജം-ആന. മതംഗമഹർഷിയിൽ നിന്നുണ്ടായത് എന്നർത്ഥം.

മതംഗൻ-ഒരു മുനി.

മതംഗൻ ബ്രാഹ്മണനായി വളർത്തപ്പെട്ട ചണ്ഡാളനാണ്. ഒരിക്കൽ ഒരു കഴുതക്കുട്ടിയെ മതംഗൻ അതികഠിനമായി ഉപദ്രവിച്ചു അനന്തരം അതിന്റെ തള്ള മതംഗൻ ചണ്ഡാളനാകയാൽ അവന്റെ പ്രവൃത്തിയെക്കുറിച്ചു അത്ഭുതപ്പെടുവാനില്ലെന്നു പറഞ്ഞു. ഇതിന്റെ കാരണം ഗ്രഹിക്കണമെന്ന് മതംഗൻ ഉടൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. മതംഗന്റെ അമ്മ മദ്യപിച്ചിരിക്കവേ ഒരു ക്ഷുരകനുമായുണ്ടായ ചേർച്ചയിൽ ജനിച്ചവനാണ് മതംഗൻ എന്നു കഴുത പറഞ്ഞു ഉടനെതന്നെ മതംഗൻ ഒരു ബ്രാഹ്മണനാവാനായി കഠിനതപസ്സ് അനുഷ്ഠിച്ചു ദേവകൾക്കു ഭീതി പിടിച്ചു. എങ്കിലും അവനെ ഇന്ദ്രൻ ബ്രാഹ്മണനായി ഒരിക്കലും കണ്ടില്ല തദനന്തരം മതംഗൻ തള്ളവിരലിന്മേൽ മാത്രം നിന്നു 700 വർഷം തപസ്സുചെയ്തു. ക്ഷയിച്ചു വീഴാറായപ്പോൾ ഇന്ദ്രൻ ചെന്നു താങ്ങിക്കൊണ്ടു ബ്രാഹ്മണനാകുന്ന കാര്യം അസംബന്ധമാകയാൽ ആ അഭീഷ്ടത്തെ തള്ളിക്കളയുന്നതിന് ഉപദേശിക്കയും പക്ഷികളെപ്പോലെ യഥേഷ്ടം സഞ്ചരിക്കുന്നതിനും രൂപം മാറുന്നതിനുമുള്ള ശക്തി നൽകയും ചെയ്തു. മതംഗന്റെ ആത്മമനുഷ്യമുകപർവ്വതത്തിലാണ്. രാമനും സീതയും ഒരിക്കൽ ഇവിടെ ചെന്നിട്ടുണ്ട്.

മതത്യാഗം—താൻ മുൻപിനാലെ അനുസരിച്ചുവന്ന മതത്തെ ഉപേക്ഷിക്കുക.

മതത്യാഗി-തന്റെ മതത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചവൻ.

മതൻ-മനനം ചെയ്യപ്പെട്ടവൻ. മനനം ചെയ്യുക=നിശ്ചയിക്കുക.

മതഭേദം—പ. മതത്തിന്റെ വ്യത്യാസം. ഉ. പക്ഷഭേദം.

മതം—പ. അഭിപ്രായം, അറിവ്. ഉ. ആഗ്രഹം.

മതയുദ്ധം—മതക്കാർ തമ്മിൽ മതസംബന്ധമായ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു തർക്കിക്കയും പിണങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നതു്.

മതല്ലിക-വി. (പദാന്ത്യത്തിൽ) ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

മതല്ലിക-ശ്രേഷ്ഠത മറവുള്ളവരുടെ ബുദ്ധിയെ അലങ്കരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മതവിപരീത-വി. മതത്തിനു വിരോധമുള്ള.

മതസ്ഥാപനം—മതത്തെ സ്ഥാപിക്കുക.

മതാചാരം—അതാതു മതക്കാരുടെ മര്യാദ.

മതി-പ. ബുദ്ധി. അറിയുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. ഇച്ഛ. ന. ഭാവം. ര. മനസ്സ്, ഇ. വിലമതിപ്പു്.

മതി—അ. ൧. വേണ്ട ൨. തികഞ്ഞു്. ൩. ശക്തനായിത്തീരും, സാധിക്കും.

മതികല—ചന്ദ്രകല.

മതികെട്ടവൻ—ബുദ്ധിയില്ലാത്തവൻ.

മതികേടു്—ബുദ്ധിയുടെ കുററം.

മതിക്കിരിയം—അഹങ്കാരാധിക്യം, ബുദ്ധിഭ്രമം. (പ-മ.)

മതിക്കുന്നു—൧. വില നിശ്ചയിക്കുന്നു. ൨. വിചാരിക്കുന്നു. ൩. മാനിക്കുന്നു.

മതിഗുണം—ബുദ്ധിവൈഭവം.

മതിത്തെല്ലു്—ചന്ദ്രകല.

മതിനയനൻ—ബുദ്ധിയാകുന്ന കണ്ണുമാത്രമുള്ളവൻ.

'മതിനയനനായ് മരുവുംമന്നവ'
(കർണ്ണപർവം)

മതിനേർ—വി. ചന്ദ്രനേപ്പോലെയുള്ള.

മതിപോരാതെ—മതിയാകാതെ.

മതിപോരുക—തൃപ്തിയാവുക.

മതിപ്പു്—വില നിശ്ചയിപ്പു്, ഉദ്ദേശത്തിൽ തീരുമാനപ്പെടുത്തുക.

മതിഭ്രമം—ബുദ്ധിയുടെ ഭ്രമം, ഭ്രാന്തി, ഭ്രാന്തു്.

മതിഭ്രാന്തി—ബുദ്ധിഭ്രമം, ഭ്രാന്തു്.

മതിമൽ—വി. ബുദ്ധിയുള്ള.

മതിമറക്കുന്നു—തന്റെ നില അറിയാതെ ബുദ്ധിക്കു ഇളക്കം തട്ടുന്നു.

മതിമാൻ—ബുദ്ധിമാൻ.

മതിയം—൧. നടുവു. ൨. ചുഴിക്കുററി. ൩. കതകിന്റെ കുടുമ്മ.

മതിയാകുന്നു—൧. മതിവരുന്നു, തൃപ്തിയാകുന്നു. ൨. തികയുന്നു (സം. ക്രി.-മതിയാക്കുന്നു).

മതിയായ്മ—പ്രാപ്തി, ശേഷി, ത്രാണി, തൃപ്തി.

മതിർക്ക—മധുരിക്ക.

മതിലകം—മതിലിന്നകത്തുള്ള പ്രദേശം.

മതിലടി—൧. മതിലിന്റെ അടിസ്ഥാനം, ൨. ഏതുകെട്ടിടത്തിന്റെയും അടിവാനം

മതിലടിയൂർചാത്തൻ—പന്ത്രണ്ടു താണതരം ഭഗാനികളിൽ ഒരുവൻ.

മതിൽ—ക്ഷേത്രത്തിന്റെയും മററും ചുററിലുള്ള കല്ലുകൊണ്ടുപണിയപ്പെട്ട ചുവരു്. പര്യായങ്ങൾ— പ്രാകാരം, വരണം, സാലം.

മതിവരുക—മതിയാവുക. തൃപ്തിയാവുക.

മൽ—വി. (പദങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ ചേർന്നുവരുമ്പോൾ) എന്റെ. ഉ-ം. മദ്വംശം—എന്റെ വംശം.

മത്കുണം—തെങ്ങു്.

മതൃത്തു—ധരിച്ചു.

മത്തു്—കടകോൽ, കടകോലിന്റെ ചുവട്ടിലെ ഭാഗം. മത്തം എന്നതിന്റെ തത്ഭവമാണു്. മഥി എന്നതിന്റെതു് എന്നും കാണുന്നു. ൨. കുമ്മായം കൂട്ടുന്നതിനു് ഇടിക്കുന്ന തടി. ൩. ആനയെ പിടിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു യന്ത്രം. ൪. പിച്ചു്.

മത്ത—൧. ഒരുമാതിരി കറിസ്സാധനവള്ളി. ൨. സമവൃത്തത്തിൽപെട്ട ഒരു വൃത്തം. അക്ഷരം—൧൦. 'മത്താവൃത്തം മഭസഗ ചേർന്നാൽ'. ൩. ലഹരിയുള്ള ഒരു വകമദ്യം.

മത്ത—വി. ൧. മദമുള്ള. ൨. സന്തോഷമുള്ള.

മത്തകാശിനീ—ഉത്തമസ്ത്രീ, ഭംഗിയും വശീകരണശക്തിയുമുള്ളവൾ. മദ്യപാനം ചെയ്യാതെതന്നെ മത്തയെപ്പോലെ ശോഭിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

'മത്തകാസിനി' എന്നുംകാണുന്നുണ്ട്. അതിനു മത്തയെപ്പോലെ ഗമിക്കുന്നവൾ എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം).

മത്തകീശം–ആന.

മത്തഗജം–മദമുള്ള ആന.

മത്തഗാമിനി–ലക്ഷണമൊത്ത നടയോടുകൂടിയവൾ.

മത്തങ്ങാ – മത്തവള്ളിയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന കായ്.

മത്തത–ക്ര. മദം. ഉ. സന്തോഷം. നു. മയക്കം, ലഹരി.

മത്തൻ–ക്ര. ഉന്മത്തൻ. ഉ. പോത്തു്. നു. കയിൽ.

മത്തമതി – മദിച്ച ബുദ്ധിയോടുകൂടിയവൻ.

മത്തൻ–ക്ര. മദിച്ച ആന, മദംപൊട്ടിയ ആന. ഉ. മദിച്ചവൻ. നു. മത്തങ്ങാ. ര. പോത്തു്.

മദ്യം മുതലായവ കൊണ്ടു മത്തനായിട്ടുള്ളവന്റെ പേർ–മത്തൻ, ശൗണ്ഡൻ, ഉൽകടൻ, ക്ഷീബൻ.

ഇ. ഭ്രാന്തൻ.

മത്തമയൂരം–സമവൃത്തങ്ങളിൽ ഒന്നു്, അക്ഷരം 13. 'നലോൽഹിന്നം മത്തസഗം മത്തമയൂരം'

മത്തവാരണം–ക്ര. മദയാന, ഉ. വരാന, തിണ്ണ. നു. വലിയകെട്ടിടത്തിന്റെ ചുറവുമുള്ള മതിൽ. ര. വലിയ കെട്ടിടത്തിന്റെ മുകളിലുള്ള ചെറിയ മുറി, മേൽമാളിക. ങ. ക്ഷുദ്രാരം, മന്ദിരം. ന പാക്കിന്റെ പൊടി.

മത്തവാരണം എന്നതു 'മെത്തവാണം' എന്ന സാധാരണ പറഞ്ഞുവരുന്നതാണെന്നു് അഭിപ്രായം കാണുന്നുണ്ടു്. മെത്തവാണം എന്നതു കിടക്കുന്നതിനും മറ്റും ഉയർത്തി തയ്യാറാക്കിയ സ്ഥലമാണു്. പണ്ടു–കസകര മുതലായവ പ്രചരിക്കുന്നതിനു് മുമ്പു്–എഴുത്തുപള്ളികളിൽ ആശാന്മാർക്കിരിപ്പാൻ തറയിൽ നിന്നും അല്പം ഉയർത്തി മണ്ണുകൊണ്ടു് ഒരാളിനു് ഇരിപ്പാനും കിടപ്പാനും തക്ക വിശാലമായ സ്ഥിതിയിൽ ഉണ്ടാക്കാറുണ്ടു്. അതു ഞാനും ധാരാളം കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. അതിനു 'മെത്താണം' എന്നാണു പേർ. ഇതു ഇപ്പോഴും ഇല്ലെന്നില്ല.

മത്തവിലാസം–ഒരു കൃതി.

മത്താ–ക്ര. ഒരു മത്സ്യം. ഉ. കയിൽപേടു്.

മത്താപ്പു്–നിലംതിരി.

മത്താമ്പു്, മത്താമ്പുല്ലു്–ഒരു മംതിരിപുല്ലു്.

മത്താലാഭം–ഒരു തരം വേലിയോ, നടക്കാവോ.

മത്തി–ഒരു വക ചെറിയ മത്സ്യം.

മത്തിക്കുന്നു–ഇഷ്ടമാകുന്നു, മധുരിക്കുന്നു.

മത്തിപ്പു്–മധുരം.

മത്തുകള്ളു്–കുടിക്കുന്നവർക്കു് ഭ്രാന്തുപിടിക്കാൻ തക്കതായ ചില വസ്തുക്കളും കലക്കിയ കള്ളു്.

മത്തേഭം–മദിച്ചയാന, മത്തഗജം.

മത്സരക്കാരൻ–ക്ര. അസൂയയുള്ളവൻ. ഉ. അസൂയയുള്ളവൻ.

മത്സരം, മത്സരത–ക്ര. അസൂയയുള്ള ഇച്ഛ, ഉ. അസൂയ. നു. ദ്രോഹം. ര. സ്വാതന്ത്ര്യം. ങ. അന്യാഗ്രഹം. ന. സ്വാർത്ഥത ം. ദ്വേഷ്ട്യം. വ. കലഹം

മത്സരി – മത്സരമുള്ളവൻ. (സ്ത്രീ–മത്സരിണീ).

മത്സരിക്കുന്നു – തോല്പിക്കുന്നതിനായിട്ടു് വല്ലതും പ്രവർത്തിക്കുന്നു, അസൂയ വിചാരിക്കുന്നു, തർക്കിക്കുന്നു, എതിർക്കുന്നു.

മത്സ്യഗന്ധാ-ഹ. മത്സ്യത്തിന്റെ ഗന്ധം പോലെ ഗന്ധമുള്ള ഒരു തൈ. ൨. നീർതിപ്പലി. ൩. മീനാങ്ങാണി. ൪. ചെറിയ അടക്കാമണിയൻ. ൫ മീൻ കണ്ണിക്കറുക. ൬. സത്യവതി.

മത്സ്യഘാ-സത്യവതി.

മത്സ്യഘാതകൻ-മുക്കവൻ.

മത്സ്യണ്ഡി-ഹ. മീൻകണ്ടിശ്ശർക്കര, നീർക്കണ്ടിശ്ശർക്കര. ൨. ശുദ്ധിചെയ്യാത്ത ശർക്കര. ൩. പഞ്ചസാര. ൪ കല്ക്കുണ്ട്. സന്തോഷത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം

മത്സ്യധാനി-ഹ. മീനിനെ പിടിക്കുന്ന കൊട്ട. ൨. മീൻകൂട്ട്, ഒററൽ, കരുത്തി ൩. മത്സ്യത്തെ പിടിച്ചിടുന്ന പാത്രം. (മീൻകണ്ടി). മത്സ്യങ്ങൾ ഇതിൽ ആധാനംചെയ്യപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

മത്സ്യദ്ധ്വജൻ-കാമദേവൻ.

മത്സ്യനാരി-സത്യവതി.

ആകൃതി പകുതി മത്സ്യത്തിന്റേയും പകുതി മനുഷ്യസ്ത്രീയുടേയുമാണ്.

മത്സ്യനാശകൻ, മത്സ്യനാശനൻ-ഒരു പക്ഷി.

മത്സ്യദ്വാദശി-മാർഗ്ഗശീർഷമാസത്തിലെ പന്ത്രണ്ടാംദിവസം.

മത്സ്യപിത്ത-കടുകരോഹിണി.

മത്സ്യപുരാണം -18 പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (മത്സ്യാവതാരത്തിൽ വിഷ്ണു മനുവിനുപദേശിച്ചതു്. പുരാണങ്ങൾ, അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങൾ എന്നീ ശബ്ദങ്ങൾ നൊക്കുക).

മത്സ്യം-ഹ. മീൻ. മററു പര്യായങ്ങൾ-ഝഷം, മീനം, വൈസാരിണം, അണ്ഡജം, വിസാരം, ശകലീ, പൃഥുരോമാ (വു്). മാംസഭക്ഷണംകൊണ്ടു ഹർഷിക്കുന്നതു്, പുതുജലത്തിൽ തന്നത്താനറിയാതെ മദിക്കുന്നതു് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം. ൨. വിഷ്ണുവിന്റെ ഒന്നാമത്തെ അവതാരം. ൩. ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ പേര്. ൪. മീനം രാശിയും മീനമാസവും. ൫ ഒരു പുരാണം.

മത്സ്യം വളത്തിനു കൊള്ളാം, മലയാളത്തിലും വേറെ കടൽതീരപ്രദേശങ്ങളിലും ഇതു വളമായി ഉപയോഗിച്ചു വരുന്നു, ഇതിൽ നിന്നും പ്രകാശിതവും മററും കിട്ടും.

മത്സ്യരംഗ(ക)ം-നീർകാക്ക.

മത്സ്യരാജൻ-ചെങ്കവരി മീൻ.

മത്സ്യരേഖ-മത്സ്യത്തിന്റെ ഭാഷയിൽ ഭാഗ്യമുള്ളവരുടെ കൈയിലോ കാലിലോ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരടയാളം.

മത്സ്യവേധനം, മത്സ്യവേധിനീ-ഹ. ചൂണ്ടൽ, മത്സ്യങ്ങളേ വേധിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. നീർകാക്ക.

മത്സ്യസംഘാതം-പാർപ്പുമത്സ്യം. മത്സ്യക്കൂട്ടം.

മത്സ്യാശനം-നീർകാക്ക.

മത്സ്യാക്ഷി-ഹ. മീനാങ്ങാണി. മത്സ്യത്തിന്റെ കണ്ണുപോലെയുള്ള പൂവോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ബ്രഹ്മി ൩. മണിത്തക്കാളി. ൪. മീൻകണ്ണി ൫. നീർതിപ്പലി. ൬. സോമവള്ളി.

മത്സ്യാവതാരം-വിഷ്ണുവിന്റെ മീനായുള്ള അവതരണം, (അവതാരം എന്നതു നോക്കുക)

മത്സ്യോദരീ-സത്യവതി.

മഥനം-ഹ കലക്കുക. ൨. കൊല്ലുക. ൩. അരയ്ക്കുക. ൪. പഞ്ഞി ൫. മുഞ്ഞ

മഥനാചലം, മഥനപർവ്വതം-സമുദ്രമഥനത്തിന് ഉപയോഗിച്ച 'മന്ദരം' എന്ന പർവ്വതം.

മഥിത-വി. ഹ. കലക്കപ്പെട്ട. ൨. മർദ്ദിക്കപ്പെട്ട. ൩. ഉപദ്രവിക്കപ്പെട്ട. ൪. കൊല്ല

പ്പെട്ടം. ഉ. പൊടിക്കപ്പെട്ട, അരയ്ക്കപ്പെട്ട.

മഥിതം-നീർക്കൂടാതെ കലക്കിയ മോത്, ഒട്ടും വെള്ളംചേർക്കാത്ത മോത്. മഥനം ചെയ്യപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

മഥുര-അഗ്രായിൽ കൃഷ്ണൻ ജനിച്ചതായ നഗരം.

മഥുര യമുനാനദിയുടെ വലത്തെ തീരത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു നഗരമാണ്. പുണ്യസ്ഥലങ്ങളായ സപ്ത നഗരങ്ങളിൽ ഒന്നാകുന്നു. ശത്രുഘ്നൻ സ്ഥാപിച്ചതാണ്

മഥുരേശൻ-കൃഷ്ണൻ.

മഥ്യമാന-വി. ൧. കലക്കപ്പെടുന്നം ൨. മർദ്ദിക്കപ്പെടുന്ന.

മദകടൻ-നപുംസകൻ, വൃഷണം ഉടച്ചവൻ.

മദകര-വി. മദത്തെയുണ്ടാക്കുന്ന.

മദകരി-മദയാന.

മദകരിവേമ്പു്-ഒരു വൃക്ഷം, ദേവതാരം.

മദകള-വി. മദമുള്ള

മദകളം-മദയാന. മദം ഹേതുവായിട്ടു ശബ്ദിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

മദഗജം-മദിച്ച ആന.

മദഗന്ധാ-൧. മദ്യം. ൨. അഗശി.

മദജലം-ആനയുടെ കവിൾ പൊട്ടി ഒഴുകുന്ന വെള്ളം. പർയ്യായങ്ങൾ- മദം, ദാനം.

മദന(ക)ം-മെഴുക്.

മദനകാകുരവം-മാടപ്രാവു്.

മദനഗോപാലൻ-കൃഷ്ണൻ.

മദനദമനൻ-ശിവൻ.

മദനദഹനൻ-ശിവൻ.

മദനൻ-കാമദേവൻ. മദിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

മദനനാശനൻ-ശിവൻ.

മദനപക്ഷി-കരിംകരികിൽ.

മദനപാഠകം-കയിൽ.

മദനപ്പൂ-ഒരു പൂ, ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്.

മദനം-൧. ഉന്മത്തം, ഉമ്മത്തു്. മദത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. തേനീച്ച. ൩. ഇലഞ്ഞിവൃക്ഷം. ൪. മെഴുക്. ൫. മലങ്കാര. ൬. ചരളം. ൭. അഴിഞ്ഞിൽ. ൮. ഉഴുന്നു്. ൯. മക്കിപ്പൂവു്. ൧൦. കരിങ്ങാലി. ൧൧. കരുട്ടുമാവു്. ൧൨. കാക്ക.

മദനമണ്ഡലി-ഒരുമാതിരി സർപ്പം.

മദനമോഹനൻ-കൃഷ്ണൻ.

മദനമോഹനവാഗ്വിലാസീ— മാടപ്രാവു്.

മദനരിപു-ശിവൻ. മദനന്റെ (കാമന്റെ) രിപു (ശത്രു) എന്നർത്ഥം.

മദനശലാകാ-പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

മദനസാരികാ-പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

മദനാ-മദ്യം.

മദനാർത്താ- ൧. കാമാർത്തിയൊടുകൂടിയവൾ. ൨. രാമായണം ൨൪ വൃത്തത്തലേ ൨൩-ാം വൃത്തം.

മദനാഗ്രകം-വരക്.

മദനാന്തകൻ-ശിവൻ.

മദനാരി-ശിവൻ. കാമന്റെ ശത്രു എന്നർത്ഥം.

മദനാലയം-താമരപ്പൂവു്.

മദനി-൧. മദ്യം. ൨. കസ്തൂരി. ൩. അതിമുക്തം. ൪. താതിരി. ൫. അരേണുകം.

മദനേച്ഛാഫലം-തേന്മാവു്.

മദം-൧. സന്തോഷം ൨. മദജലം ൩. ലഹരിയുള്ള മദ്യം. ൪. മത്തത. ൫. ഡംഭം. പർയ്യായങ്ങൾ- ദർപ്പം, അവലേപം, അവഷ്ടംഭം, ചിത്തോദ്രേകം, സ്മയം, മദം. ൬. ലഹരി. ൭. ഭ്രാന്തു്.

വു. കോപം. ൻ. കസ്തൂരി. ഫ. നായികാശ്രിതങ്ങളായ പത്തു അലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഫഫ. എനിക്ക സന്ധത്തുണ്ട്; ഞാൻ വിചാരിച്ചാൽ എന്തും സാധിക്കും എന്നുള്ള ബുദ്ധി.

യൌവനം, പ്രിയന്റെ അനുരാഗം മുതലായതു കൊണ്ടുള്ള ശ്വം ഹേതുവായിട്ടുണ്ടായ വികാരമത്രേ മദം.

മദംപാട്ട്, മദപ്പാട്ട്-മദംപിടിച്ച ആനയുടെ അവസ്ഥ.

മദംപെടുന്ന-മദമുണ്ടാകുന്ന.

മദംപൊട്ടുന്ന-ആനയുടെ ചെന്നിയിൽ നീരുവന്നു പൊട്ടുന്ന.

മദമത്തൻ-മദം (അഹങ്കാരം) കൊണ്ടു മദിച്ചവൻ.

മദമത്സരം-ഫ. മദംകൊണ്ടുള്ള മത്സരം. ഉ. കോപം. ന. ഡംഭം.

മദയന്തി-ഫ. കന്മാക്ഷപാദരാജാവിന്റെ പത്നി.

ഭർത്താവിന്റെ സമ്മതപ്രകാരം വസിഷ്ഠനോടു സംസർഗ്ഗം ചെയ്തു ഒരു പുത്രനെ സമ്പാദിച്ചു.

ഉ. വള്ളിമുല്ല.

മദയാന-മദമുള്ളയാന, മദിച്ചയാന.

മദലേഖാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. (സമവൃത്തത്തിൽ പെട്ടതു). അക്ഷരം ഒ. 'മംസംഗംമദലേഖാ'.

മദവാരണം-മദയാന.

മദശ്രുതണ്ഡകം-ജാതിക്ക.

മദസ്ഥലം, മദസ്ഥാനം-മദ്യം വില്ക്കുന്ന സ്ഥലം, കള്ളുഷാപ്പ്.

മദാന്ധ്യം-ഫ. കരിമ്പന. ഉ. കടമ്പ്. ന. മാവ്.

മദാത്യയം-ഒരു രോഗം.

മദാധികം-വി. അധികം മദമുള്ള.

മദാംബു-മദജലം.

മദായന്തി-വള്ളിമുല്ല.

മദാരം-ഫ. പന്നി. ഉ. ആന, മദയാന.

മദാലാപി-കയിൽ.

മദാഢ്യം-കസ്തൂരി.

മദിക്കുന്ന-ഫ. അഹങ്കരിക്കുന്ന. ഉ. മദമുണ്ടാകുന്ന. ന. ലഹരിപിടിക്കുന്ന. ഭ. ഡംഭം ഉണ്ടാകുന്ന. ഇ. സന്തോഷിക്കുന്ന.

മദിപ്പിക്ക-ഏറ്റവും ആനന്ദിപ്പിക്ക.

മദിര-ഫ. മദ്യം. ഇതുകൊണ്ടു മദിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. ലഹരിയുള്ള മദ്യം. ന. ദ്രാ.

മദിരാക്ഷി-മനോഹരമായ കണ്ണുള്ളവൾ, മദിര (മദ്യം) പോലെ മയക്കുന്നതായ കണ്ണുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

'തൊണ്ടിപ്പഴത്തിനെതിരാം
മദിരാക്ഷിതന്റെ
ചുണ്ടിൽപ്പുരക്കുമമൃത
പുഞ്ചിരിയോടതിക്കും'
(കുമാരസംഭവം)

മദിരാഗൃഹം-മദ്യംവില്ക്കുന്ന വീട്, കള്ളുഷാപ്പ്.

മദിരാപാനം-മദ്യപാനം.

മദിരാസഖൻ-മാവ്.

മദിരേക്ഷണ-മനോഹരങ്ങളായ കണ്ണുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

മദിഷ്ണു-മദ്യം.

മദീയം-വി. എന്റെ, എനിക്കുള്ള.

മദോൽക്കട-വി. മദം വർദ്ധിച്ച.

മദോൽക്കടം-ഫ. മദയാന. ഉ. മാടപ്രാവ്.

മദോല്ലാടാ-മദ്യം.

മദോദ്ധത-വി. മദം വർദ്ധിച്ച.

മദോല്ലാപീ-കയിൽ.

മദ്ഗു-ഹ. നീർകാക്ക. ൨. പെരുങ്കയൽ മീൻ, പെരുത്തലമീൻ. ജലത്തിൽ മുങ്ങിക്കിടക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. ഒരു വക സർപ്പം. ൪. ഒരുവക കാട്ടുജന്തു

മദ്ഗുരം-പെരുത്തലമീൻ, പെരുങ്കയൽ മീൻ. ജലത്തിൽ മുങ്ങിക്കിടക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മദ്ഗുരീ-പെരുങ്കയൽ മീനിന്റെ സ്ത്രീ.

മദ്ദളം-ഒരുവക വാദ്യം.

മർദ്ദളം എന്നു പാരദേശിക പുസ്തകത്തിൽ പാഠം കാണുന്നു. മർദ്ദ(ന)ത്തെ സ്വീകരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മദ്യകാര(ക)ൻ-മദ്യം വാററി എടുക്കുന്നവൻ, കള്ളുവില്ക്കുന്നവൻ.

മദ്യം ചെത്തിയുണ്ടാക്കുകയും കാച്ചുകയും വിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നവന്റെ പേരാണത്രേ ഇതു്.

മദ്യകുംഭം-ഹ ചാരായക്കുടം. ൨. സദാ മദ്യം സേവിക്കുന്നവനെപ്പറയുന്ന പരിഹാസവാക്ക്.

മദ്യപ-വി. മദ്യത്തെ കുടിക്കുന്ന.

മദ്യപങ്കം-പല വസ്തുക്കളുടെ കലർപ്പു്.

മദ്യപാത്രം—മദ്യം കുടിക്കുന്നതിനുള്ള പാത്രം.

മദ്യപാനം-കള്ളുകുടി

മദ്യപാനി, മദ്യപായി-കള്ളുകുടിക്കുന്നവൻ.

മദ്യപിക്കുന്നു-കള്ളുകുടിക്കുന്നു.

മദ്യപുഷ്പാ-താതിരി.

മദ്യപുഷ്പി-ഒരു ചെടി, മദ്യവാസിനി.

മദ്യഭാജനം-ചാരായപ്പാത്രം.

മദ്യഭാണ്ഡം-ചാരായപ്പാത്രം.

മദ്യം-ഹ. തെങ്ങു്, കരിമ്പന, ചൂണ്ടപ്പന ഇവയുടെ കലയിൽനിന്നു് എടുക്കുന്ന ഒരു വെള്ളം. ൨. മുന്തിരിങ്ങ മുതലായ വസ്തുക്കളിൽനിന്നു് വാററി എടുക്കുന്ന വെള്ളം, ചാരായം. മദിര. മദിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (മദ്യസാരം Alcohol)

മദ്യബീജം-ചുത്തപ്പുളി.

മദ്യമണ്ഡം-മദ്യത്തിന്റെ നര.

മദ്യവാസിനി-ഒരുമാതിരി ചെടി, താതിരി.

മദ്യസന്ധാനം-ചാരായം വാററുക.

മദ്യഹാരകൻ-ചാരായം വാററുന്നവൻ.

മദ്യാമോദം-ഇലഞ്ഞി.

മദ്രകാര—വി. സന്തോഷത്തെക്കൊടുക്കുന്ന.

മദ്രഭർത്താവു്-മദ്രാസു ഗവർണർ.

മദ്രം-ഹ. സന്തോഷം. ൨. ഒരു രാജ്യം.

മദ്രസുതാ-മാദ്രി.

മദ്രാശി-മദ്രാസു്. Madras എന്ന സംസ്ഥാനം.

മദ്രേശൻ-മദ്രരാജ്യത്തെ രാജാവു്.

മദ്ധ്യ-വി. ഇടത്തരമായ, നടുവിലുള്ള.

മദ്ധ്യകക്ഷ്യം-നടുവിലേ കക്ഷ്യം, ഇടക്കെട്ടു്. [ണം'

'മദ്ധ്യകക്ഷ്യേപതിനാലുപേർനിൽക്ക (രാമായണം)

മദ്ധ്യകാലം-നടുവിലത്തെ കാലം.

മദ്ധ്യക്ഷാമാ- സമവൃത്തങ്ങളിൽ ഒന്നു്. അക്ഷരം ൧൪.

മദ്ധ്യഗ-വി. നടുവിലുള്ള

മദ്ധ്യദേശം-ഹ. നടുപ്രദേശം. ൨. ഇൻഡ്യയിലെ ഒരു ഭാഗം, ആർയ്യാവർത്തം. ഹിമവാന്റെയും വിന്ധ്യപർവ്വതത്തിന്റെയും മദ്ധ്യേയുള്ള സ്ഥലം.

മദ്ധ്യദേശം-ഹിമവാങ്കൽനിന്നു തെക്കോട്ടു വിന്ധ്യപർവ്വതംവരയ്ക്കും കുരുക്ഷേത്രത്തിങ്കൽനിന്നു കിഴക്കോട്ടു പ്രയാഗ

വരയ്ക്കുമുള്ള പ്രദേശത്തെ മദ്ധ്യദേശം എന്നു പറയുന്നു.

'ഹിമവദ്വിന്ധ്യയോർമ്മധ്യം
യൽ പ്രാഗ്വിനശനാദപി
പ്രത്യഗേവ പ്രയാഗാച്ച
മധ്യദേശഃ പ്രകീർത്തിതഃ'

എന്നുള്ള വചനം മേൽപറഞ്ഞതിന്റെ മൂലമാകുന്നു. മേൽപറഞ്ഞവചനത്തിൽ വിനശനശബ്ദത്തിനു കുരുക്ഷേത്രം എന്നർത്ഥം.

മദ്ധ്യപഞ്ചമൂലം-കുറന്തോട്ടിവേർ, തഴുതാമവേർ, ആവണക്കിൻവേർ, കാട്ടുഴുന്നിൻവേർ, കാട്ടുപയററിൻവേർ ഇവ അഞ്ചും.

മദ്ധ്യപ്രദേശം-നടുവ്.

മദ്ധ്യം-ഹ. നടുവ്. ഉ. അര, ശരീരമദ്ധ്യപ്രദേശം, അരക്കുടുക്ക്. ശോഭയെ ധരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. ഇടത്തരം. ൪. താളത്തിന്റെ മാത്രാനിയമങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൫. ഒരു വലിയ തുക. ൬. കുതിരയുടെ പാർശ്വഭാഗം.

മദ്ധ്യമ-വി. ഹ. നടുവിലുള്ള. ഉ. ഇടത്തരമായ.

മദ്ധ്യമപുരുഷൻ - (വ്യാകരണത്തിൽ. സംസാരത്തെ ബോധിക്കുന്നവൻ) ഉ-ം. നീ.

മദ്ധ്യമൻ-സാമാന്യമനുഷ്യൻ, നടുവിലുള്ളവൻ, ഉദാസീനൻ.

മദ്ധ്യമങ്ങൾ-(വ്യാകരണത്തിൽ)യരലവ ഇവ നാലും.

മദ്ധ്യമം-ഹ. സപ്തസ്വരങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഉ. ഇൻഡ്യയിലെ പ്രധാന ഭാഗം, പുണ്യഭൂമി, മദ്ധ്യദേശം. ൩. നടുവിലെ (മദ്ധ്യത്തെ)സ്ഥിതി. (ഉത്തമം, മദ്ധ്യമം, അധമം ഇങ്ങിനെ മൂന്നുവിധം). ൪. ശരീരമദ്ധ്യപ്രദേശം.

വായു നാഭിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട് ഉരഃകണ്ഠ്യങ്ങളിൽ തട്ടിമുട്ടി മഹാനാദനായിട്ടു മദ്ധ്യമസ്വരത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു.

മദ്ധ്യമലോകം-ഭൂമി.

മദ്ധ്യമാ-തിരണ്ടവൾ. ബാല്യയൌവനാവസ്ഥകളുടെ മദ്ധ്യത്തിലിരിക്കുന്നവൾ; അരക്കുടുക്കിൽ ശോഭയുള്ളവൾ, ഇങ്ങിനെ ശബാർത്ഥം. ഉ. നടുവിരൽ. മദ്ധ്യത്തിൽ ഭവിച്ചതു് എന്നർത്ഥം.

മദ്ധ്യമാവതി, മദ്ധ്യമാദി, മധ്യമാ-ഒരു രാഗം.

മദ്ധ്യരാത്രം-അൎദ്ധരാത്രി.

മദ്ധ്യരാത്രി-അൎദ്ധരാത്രി, പാതിരാത്രിയായ സമയം.

മദ്ധ്യവയസ്കൻ- മദ്ധ്യവയസ്സു പ്രായമുള്ളവൻ.

മദ്ധ്യവൃത്തം-പൊക്കിൾ.

മദ്ധ്യസ്ഥ-വി. ഹ. നടുവിലിരിക്കുന്ന. ഉ. ബന്ധുവും ശത്രുവുമല്ലാത്ത.

മദ്ധ്യസ്ഥത-മദ്ധ്യസ്ഥന്റെ ഭാവം.

മദ്ധ്യസ്ഥൻ-മൂന്നാമൻ.

മദ്ധ്യംഹ്നം-ഉച്ച, പത്തുനാഴിക പുലർന്ന സമയംമുതൽ പത്തുനാഴിക പകലുള്ള സമയംവരെയുള്ള പത്തുനാഴികയുടെ പേർ. പകലിന്റെ മദ്ധ്യഭാഗം എന്നർത്ഥം.

ദിനരാത്രി പ്രമാണത്തിന്റെ ഏററക്കുറവിനെ അനുസരിച്ചു മേൽപറഞ്ഞ ഹ-എന്നുള്ള സംഖ്യക്കും ഏററക്കുറവു വരും.

മദ്ധ്യാഹ്നസ്ഥാനം-ഉച്ചയുടെ ഒരു സ്ഥലം.

മദ്ധ്യേ-അ. നടുവെ.

മദ്ധ്യേമാർഗ്ഗം-അ. വഴിയുടെ നടുവിൽ.

മദ്ധ്യേസമുദ്രം-അ. സമുദ്രത്തിന്റെ നടുവിൽ.

മധു-വി. മധുരമുള്ള.

മധു-ഹ. മദ്യം. ൨. തേൻ ൩. പൂന്തേൻ. ൪. വെള്ളം. ൫. പാൽ ൬ ശർക്കര. ൭ ചൈത്രമാസം. അറിയപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൮ വസന്തം എന്ന ഋതു. ൯. ഒരസുരൻ.

മധു എന്ന അസുരനെ വിഷ്ണുവാണ് വധിച്ചതു്. അതിനാൽ മധുസൂദനൻ, മധുമഥനൻ എന്നുംമററും പേരുണ്ടായി. ഈ അസുരനെയോ ഈ പേരുള്ള വേറെ ഒരു അസുരനെയോ ശത്രുഘ്നനും വധിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

മധുക-വി. മധുരമുള്ള.

മധു(ധൂ)കം-എരട്ടിമധുരം.

മധുകൻ - മുൻപിൽ നടന്നു വാഴ്ത്തുന്നവൻ.

മധുകം-ഹ. ഇരട്ടിമധുരം. ൨. ഒരു പക്ഷി. ൩. തകരം. ൪. വെളുത്തീയം.

മധുകണ്ഠം-കുയിൽ.

മധുകരപ്രിയം-മാവു്.

മധുകരം-ഹ. തേനീച്ച. ൨. വണ്ടു്. ൩. കയ്യോന്നി. ൪. തിരുനാമപ്പാലം. ൫. ജീവകം.

മധുകരിക-പെൺവണ്ടു്.

മധുകശാ-ആദിത്യരുടെ അമ്മ. വസുക്കളുടെ പുത്രി. സർവ്വജന്തുക്കളുടെയും ജീവൻ

മധുകാ-ചിററമൃതു്.

മധുകാനനം(വനം)-മധുവിന്റെ വാസസ്ഥലം.

മധുവിനെ കൊന്നശേഷം ശത്രുഘ്നൻ അവിടെ മഥുരാപുരി സ്ഥാപിച്ചു.

മധുകോഷം-തേൻകൂടു്.

മധുക്രമം-ഹ. മദ്യപാനം. ൨. തേൻകൂടു്. ൩. മദ്യപാനം ചെയ്യേണ്ട അവസരം, മദ്യപാനക്രമം.

മധുഗായനം-കുയിൽ.

മധുഘോഷം-കുയിൽ.

മധുജം-മെഴുക്.

മധുജംഭം-മധുര നാരകം.

മധുജിത്തു്-വിഷ്ണു. ('മധു' നോക്കുക).

മധുതൃണം-കരിമ്പു്.

മധുത്രയം-നെയ്യു്, പഞ്ചസാര, തേൻ ഇവ ൩-ം.

മധുദൂതകം-കുയിൽ.

മധുദ്രുമം-ഇരിപ്പവൃക്ഷം. ('മധു' വൃക്ഷം).

മധുദ്വിട്ടു്-വിഷ്ണു. ('മധു' നോക്കുക).

മധുദ്വേഷി-വിഷ്ണു.

മധുധൂളി-കൽക്കണ്ടു്.

മധുനാശനൻ-വിഷ്ണു.

മധുനിഷൂദനൻ-വിഷ്ണു. ('മധു' നോക്കുക)

മധുപൻ-ഹ. തേനീച്ച. ൨. വണ്ടു്.

മധുപർക്കം-അതിഥികളെ സൽക്കരിയ്ക്കുവാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു മധുര പദാർത്ഥം.

"തൈരും നെയ്യും സലിലവും ക്ഷൌദ്രവും പഞ്ചസാരയും ചേർത്തുണ്ടാക്കുന്ന പാനീയം ധരിക്ക മധുപർക്കമാം".

മധുപർണ്ണി-ഹ. ചിററമൃതു്. ൨. മധുര മാമാതുളനാരകം. ൩. കുമിഴു് ൪. അമരി. ൫. പന്നിക്കിഴങ്ങു്. ൬ കിണികിണിപ്പാല. ൭. വള്ളി എരട്ടിമധുരം.

മധുപർണ്ണിക-ഹ. അമരി. ൨. ചിററമൃതു്. ൩. കുമിഴു്.

മധുപം-വണ്ടു്. തേനീനെ പാനം ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം.

മധുപാനം-ഹ. തേൻകുടിയ്ക്കു. ൨. മദ്യപാനം.

മധുപാളി-ഹ. തേനീച്ചക്കൂട്ടം. ൨. വണ്ടിൻകൂട്ടം.

മധുഫലം-മാവു്.

മധുമക്ഷിക-തേനീച്ച. തേനുണ്ടാക്കുന്ന ഈച്ച.

മധുമതി-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. സമവൃത്തത്തിൽ പെട്ടതു്. 'മധുമതീ, നഭഗം' അക്ഷരം ൭.

മധുമതീനദി കാശ്മീരദേശത്തിലുള്ള ഒരു നദി.

മധുമഥനൻ-വിഷ്ണു.

മധുമല്ലി-പിച്ചകം.

മധുമാളരി-ഒരു തൈ.

മധുമംസം-വസന്തം.

മധുമൂലം-൧. ഇരട്ടിമധുരം. ൨. ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങു്, വാകച്ചേമ്പു്.

മധുമേഹം-ഒരു രോഗം.

മധുമേഹത്തിംകൽ മൂത്രം തേൻപോലെ ഇരിക്കും. ചികിത്സിക്കാതെയിരുന്നാൽ എല്ലാ പ്രമേഹവും കാലക്രമേണ മധുമേഹമായിത്തീരും.

മധുമൊഴി, മധുരമൊഴി-നല്ലവാക്കോടുകൂടിയവൾ, മനോഹരയായ സ്ത്രീ.

മധുയഷ്ടി-൧. കരിമ്പു്. ൨. ഏരട്ടിമധുരം.

മധുയഷ്ടിക-ഇരട്ടിമധുരം. മധുവിനോടു തുല്യമധുരമായ കോൽ എന്നത്ഥം.

മധുര-വി. ൧. സ്വാദുള്ള, മധുരമുള്ള. ൨. മനോഹരമായ.

മധുര-൧. ഒരുമാതിരി ചതകപ്പ. ൨. ഒരു ദേശം. ൩. കണ്ടിവെണ്ണ. ൪. തകരം.

മധുരകം-തിരുനാമപ്പാല

മധുരക്കള്ളു-അക്കാനി.

മധുരക്കറി-ശക്കരയും തേങ്ങാപ്പാലും കൂട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന ചില ഭക്ഷണസാധനം, പ്രഥമൻ, പായസം.

മധുരക്കിഴങ്ങ്-മധുരമുള്ള ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങു്.

മധുരത-ഇനിപ്പു്.

മധുരമാതുളനാരകം-ഗണപതിനാരകം

പഴുത്ത കായ് രക്തദോഷം, ചുമ, ക്ഷയം മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. ഇതിന്റെ കായ് മാതുളനാരങ്ങയേക്കാൾ വലുതാണ്. മധുരം കൂടും. സം-മധുരബീജപൂരം. ഇം-A Kind of citron.

മധുരനാരകം-ഒരുമാതിരി നാരകം.

പഴുത്ത കായ് തണ്ണീർദാഹം, അരുചി, കൂട്ടുവിഷം മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. മലത്തെ പിടിപ്പിക്കും. സം-മധുജംബീരം. ഇം-Sweet lime tree സ്വീററ് ലൈം ട്രീ.

മധുരനാരങ്ങാ-മധുരമുള്ള നാരങ്ങാ.

മധുരം-൧. ഇനിപ്പു്. ൨. സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം രീതികളിൽ ഒന്നു്. ൩. മനോഹരം. ൪. വെളുത്തീയം. ൫. കാരീയം. ൬. നീരിരിപ്പ. ൭. തണ്ടൻചീര. ൮. മധുരനാരകം. ൯. തുടരി. ൧൦. ശക്കര. ൧൧. കരിമ്പു് (ചെമന്നതു്). ൧൨. വലിയ ലന്ത. ൧൩. ചെറിയ അമര. ൧൪. പെരുംപയറ്. ൧൫. പിലാവു്. ൧൬. ജീവകം. ൧൭. ചെമ്മുരിങ്ങ. ൧൮. ഞെട്ടികഴിയൻ മാവു്.

മധുരസ-൧. മുന്തിരിങ്ങാപ്പഴം. ൨. കമിഴ്. ൩. കിണികിണിപ്പാല. ൪. പെരുങ്കുരുമ്പ.

മധുരസം-൧. കരിംപന. ൨. ഇരിപ്പ. ൩. കരിമ്പു്.

മധുരാനിരുദ്ധം-ഒരു നാടകം.

ഗ്രന്ഥകർത്താവു് ശയനി ചന്ദ്രശേഖരനാണ്. ഉഷയുടെയും അനിരുദ്ധന്റെയും അനുരാഗമത്രേ വിഷയം.

മധുരാമ്ലകം-൧. അമ്പഴം. ൨. നാരകം.

മധുരാലാപാ-൧. കയിൽപ്പേട. ൨. പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

മധുരിക-കാട്ടുചതകപ്പ.

മധുരിക്കുന്നു- മധുരമുണ്ടാകുന്നു, ഇഷ്ടമാകുന്നു.

മധുരിപു-വിഷ്ണു. മധു എന്നു പേരായ അസുരനെ നിഗ്രഹിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

മധുരിമ-മധുരരസം, മധുരിക്കുക.

മധുലിഠ(ട്ട്)-ഹ. തേനീച്ച. ൨. വണ്ട്. തേനിനെ ആസ്വദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മധുവനം-ഹ. ഒരു വിജനപ്രദേശത്തിന്റെ പേർ. ൨. സുഗ്രീവപാലിതമായ ഒരു വനം. (രാമായണം സുന്ദരകാണ്ഡം നോക്കുക). ൩. ധ്രുവൻ തപസ്സു ചെയ്യാൻപോയ വനം.

മധുവാണി-തേന്മൊഴി.

മധുവാരം-കൂടക്കൂടെ പദ്യപാനം ചെയ്ക, മദ്യപാനം ചെയ്യാനുള്ള അവസരം, മദ്യപാനക്രമം. മധുവിന്റെ വാരം (സമയം) എന്നർത്ഥം.

മധുവ്രതം-ഹ. തേനീച്ച. ൨. വണ്ട്. മുട്ടാതെ തേനുണ്ണുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മധുശിഗ്രു-ചെമ്മുരിങ്ങ, പുനർമ്മുരിങ്ങ.

മധുശ്രേണി(ണീ)-പെരുംകുരുമ്പ.

മധുഷ്ഠീലം-ഇരിപ്പവൃക്ഷം. മധുവിനെ വമിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മധുസൂദനൻ-വിഷ്ണു.

മധുസൂദനകവി-ഒരു സംസ്കൃതകവിയാണ്. മിഥിലാ രാജ്യക്കാരൻ. അച്ഛൻ പത്മനാഭൻ. അമ്മയ്ക്കു ശുഭഭ എന്നു പേർ. ദുജതി (ഉചതി) എന്നു വംശനാമം. അന്യാപദേശശതകത്തിന്റെ കർത്താവ്.

മധുസ്രവ-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, അടകൊതിയൻ, അടപതിയൻ. തേൻപോലെ മധുരമായ രസത്തെ സ്രവിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മധൂസ്വരം-കുയിൽ.

മധൂകം-ഹ. ഇരിപ്പവൃക്ഷം. തേൻ ഇരിക്കുന്നേടം എന്നർത്ഥം. മധുകം എന്നുമാവാം. ൨. ഇരട്ടിമധുരം.

മധൂച്ഛിഷ്ടം-മെഴുക്.

മധൂലക-വി. മധുരമുള്ള.

മധൂലകം-മലയിരിപ്പ. തേൻ ഒലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മധൂലിക—പെരുംകുരുമ്പ. തേനുള്ളതെന്നർത്ഥം.

മധൂളി-തേൻ.

മധ്യാ- വൃത്തശാസ്ത്രപ്രകാരം ഛന്ദസ്സുകളിൽ ഒന്ന്.

മധ്വൻ-ഒരു പ്രസിദ്ധനായ ആചാര്യൻ. വൈഷ്ണവമതം കണ്ടുപിടിച്ച മഹാൻ. വേദാന്ത ശാസ്ത്രത്തിലെ ഭാഷ്യകർത്താവ്.

മധ്വാസവം-ഇരിപ്പപ്പൂകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ മദ്യം, തേൻ ചേർത്തുണ്ടാക്കിയ മദ്യം.

മന-ചില ബ്രാഹ്മണഭവനത്തിന്റെ ഒരു പേർ.

മനക്കരുത്ത്-ധൈര്യം, ഉള്ളുറപ്പ്.

മനക്കൽ-ഹ. മഠം. ൨. വലിയ വീട്.

മനക്കലക്കം-മനസ്സിന്റെ ഇളക്കം.

മനക്കാമ്പ്-മനസ്സ്.

മനക്കുട-ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയുടെ കുട.

മനക്കുരുന്ന്-(അകക്കുരുന്ന് എന്നതുനോക്കുക).

മനക്കേട്-മനസ്സുകേട്, വെറുപ്പ്.

മനക്കോൾ-വലുതായ മനസ്സിളക്കം.

മനച്ചൽ-ചില മൺപാത്രം ഉണ്ടാക്കുന്നതിനു പറയുന്ന പേർ.

മനഞ്ഞിൽ-ഒരുവക മത്സ്യം.

മനനം-വിചാരം, ഓർമ്മ.

മനനം എന്നതു യുക്തിയോടുകൂടിയുള്ള പദാർത്ഥചിന്തനമാകുന്നു. ഭഗവൽ

കാരണത്വേന ശ്രുതിയിൽ ശ്രുതമായിരിക്കുന്ന അപ്രത്യക്ഷമായ വസ്തു ഉണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്ന് ഒരു ശങ്ക വരുമ്പോൾ ഘടാദിപദാർത്ഥം സകർത്തൃകമായി കാണുന്നതിനാൽ കാര്യഭൂതമായ ജഗത്തിനു കർത്താവായി ഒരുത്തൻ സംഭവിക്കണം എന്നുള്ള ഊഹം (മനനം) കൊണ്ടു അസംഭവശങ്ക നിവർത്തിക്കുന്നു. ഇതിനായിട്ടാണ് മനനം.

മനനാട്ട്-കേരളം.

മനപ്പകർച്ച-മനസ്സിന്റെ ഭാവഭേദം.

മനപ്പൊരുത്തം-മനസ്സിന്റെ ചേർച്ച.

മനം-ഹ. മനസ്സ്. ഉ. ഹിതം, അഭിപ്രായം. ന. ആമാശയം.

മനംചൊല്ല്-ഊഹം.

മനംപിരട്ടൽ-ഛർദ്ദിലക്ഷണം.

ക്ലാവുപററിയ സാധനം (തൈരോ മോരുമുതലായതോ) ഭക്ഷിച്ചുണ്ടാകുന്ന മനംപിരട്ടലിൽ സഹിക്കാവുന്ന ചൂടോടുകൂടി ചുക്കുവെള്ളമോ കാഞ്ഞവെള്ളമോ കുടിച്ചാൽ ഉടൻ ശമിക്കും.

മനംമടിച്ചൽ-മടിതോന്നുക.

മനംമറിച്ചൽ-ഓക്കാനം, ഛർദ്ദിക്കുന്നതിനുള്ള ഭാവം.

മനമാടുക-ഭയപ്പെടുക.

മനയൻ-കുശവൻ, ഒരുജാതി കൈത്തൊഴിലുകാരൻ.

മനയമ്മ-മൂസ്സതിന്റെ സ്ത്രീ (ഭാര്യ).

മനയാട്ടി, മനയാൾ-മനയവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട സ്ത്രീ, മനയിലുള്ള ഭാര്യ, ഗൃഹനായിക.

മനയാളി-ഹ. ഒരു ജാതിക്കാരൻ, ഊരാളി. ഉ. മലയാളി.

മനയുന്നവൻ-കുശവൻ.

മനയുന്നു-നിർമ്മിക്കുന്നു, കലവും മററും ഉണ്ടാക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. മനയിക്കുന്നു.)

മനയോല-മഞ്ഞൾനിറമായ ഒരു ധാതു, മനശ്ശില. പര്യായങ്ങൾ-മനശ്ശിലാ, മനോഗുപ്താ, മനോഹ്വാ, നാഗജിഹ്വികാ, നൈപാളി, കാനടി, ഗോളാ.

രക്തദോഷം, വിഷം, ചുമ, ചൊറി മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ഇതു് അരിതാരത്തിന്റെ ഭേദമാണ്. ഇതു ശുദ്ധിചെയ്യാതെ ഉപയോഗിക്കരുതു്. ത-മനോചിലൈ. ഇം-Bisulphite of arsenic, Red arsenic.

മനശ്ചലനം-മനസ്സിന്റെ ഇളക്കം.

മനശ്ശില-മനയോല, മനോല. മനശ്ശബ്ദം കൊണ്ടു പറയപ്പെടുന്ന ശില എന്നർത്ഥം.

മനശ്ശുദ്ധി-മനസ്സിന്റെ ശുദ്ധി.

മനസാ, മനസാദേവി-ശേഷസർപ്പത്തിന്റെ സഹോദരി. ജരൽകാരുവിന്റെ ഭാര്യ. കശ്യപന്റെ പുത്രി. ജഗൽഗൌരി, നിത്യാ, പത്മാവതി, വിഷഹരാ എന്നും പേരുകളുണ്ട്.

വിഷം ഇറക്കുന്നതിനുള്ള ശക്തിയിരിക്കകൊണ്ടാണ് 'വിഷഹരാ' എന്നു പേർ സിദ്ധിച്ചതു്.

മനസിജ-വി. മനസ്സിൽ ഉണ്ടാകുന്ന.

മനസിജൻ-കാമദേവൻ (ശൃംഗാരരൂപേണ) മനസ്സിൽ ജനിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (മനസിശയൻ എന്നുമുണ്ട്.)

മനസ്കൻ-മനസ്സോടുകൂടിയവൻ. (സാധാരണമായി പദാന്തത്തിൽ ചേർത്തുവരുന്നു. ഉ-ം, ശുദ്ധമനസ്കൻ=ശുദ്ധമനസ്സോടുകൂടിയവൻ.)

മനസ്കരിക്കുന്നു - അറിഞ്ഞതിനെ മനസ്സിൽ ഉറപ്പിക്കുന്നു.

മനസ്കാരം-ഹ. അറിഞ്ഞതിനെ മനസ്സിൽ ഉറപ്പിക്കും. ഉ. മനസ്സിന്നു സുഖാദികളിലുള്ള താൽപര്യം. മനസ്സിന്റെ

കാരം—വ്യാപാരവിശേഷം; വരാൻ പോകുന്ന ചിന്തയെപ്പററിയുള്ള നിശ്ചയം. ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം.

മനസ്താപം-മനസ്സിന്റെ ചൂട്, ദുഃഖം.

മനസ്താലൻ- ദേവിയുടെ വാഹനമായ സിംഹം.

മനസ്വീ-വി. ൧. ബുദ്ധിമാൻ. ൨. എട്ടടിമാൻ.

മനസ്വി-൧. മനസ്സുറപ്പുള്ള. ൨. ബുദ്ധിശക്തിയുള്ള.

മനസ്വിനീ-൧. കാര്യസാധ്യങ്ങൾക്കായിക്കൊണ്ടു കൌശലം മുതലായവയെ ചീത്തയായവിധം ചെയ്യാതെയിരിക്കുന്ന അവസ്ഥയോടുകൂടിയവൾ. (പു—മനസ്വീ). ൨. ദുർഗ്ഗാ. ൩. ചന്ദ്രന്റെ അമ്മ. ൪. കരുട്ടുപാവൽ.

മനസ്സ്-൧. അകത്തുള്ള ഇന്ദ്രിയങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ഏററവും വേഗമുള്ള ഇന്ദ്രിയം, മാനസം. മനനം ചെയ്യപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. ആഗ്രഹം. ൩. അറിവ്. ൪. ഇഷ്ടം. ൫. അഭിപ്രായം.

മനസ്സന്നിധാനം—ആപത്തിലും ആലോചിച്ചു പ്രവർത്തിപ്പാനുള്ള മനസ്സുറപ്പ്.

മനസ്സമുത്ഥൻ-മനസ്സിൽനിന്നും ഉണ്ടായവൻ. (വിചാരമാത്രത്താൽ മനസ്സുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മാവു സൃഷ്ടിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം).

മനസ്സുകേട്-ഇഷ്ടക്കേട്.

മനസ്സുതിരിവ്-അറിവ്, മനസ്സിന്റെ മാററം.

മനസ്സലിയുന്നു-ദയയുണ്ടാകുന്നു.

മനസ്സലിവ്-മനസ്സിന്റെ കടുപ്പമില്ലായ്ക, ദയ, അർദ്രത.

മനസ്സാക്ഷി-മനസ്സുമാത്രം സാക്ഷിയായിരിക്കുക.

"'മനോസാക്ഷി' 'മനോസുഖം' എന്നിവയെ സമ്മതിക്കാൻ മനസ്സാക്ഷി സമ്മതിക്കുന്നില്ല. മനസ്സുഖവും കുറയും. സംസ്കൃതപ്രകാരം 'അസാക്ഷി' എന്നും 'അസുഖം' എന്നും അർത്ഥം വിപരീതമായി വരുന്നതിനാൽ ഇതു രണ്ടും ഗ്രാഹ്യങ്ങളല്ല". (മനഃസാക്ഷി=മനസ്സാക്ഷി. മനഃസുഖം=മനസ്സുഖം.)

മനസ്സുമുട്ട്-ഞെരുക്കം, ഇല്ലാഞ്ഞിട്ടും മററുമുള്ള ദുഃഖം.

മനസ്സുമുട്ടുന്നു-ചെലവിനില്ലാഞ്ഞിട്ടും മററും വിഷാദിക്കുന്നു, ഞെരുങ്ങുന്നു.

മനസ്സുരുക്കം-൧. ദുഃഖത്താലുണ്ടാകുന്ന ചൂടുകൊണ്ടു മനസ്സുരുകുക. ൨. മനസ്സലിവ്.

മനാകാ-പിടിയാന.

മനാക്-അ. അല്പം, കുറഞ്ഞൊന്ന്.

'മനാഗനന്താസനനായ ദേവൻ'
(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം മണിപ്രവാളം)

മനിഞ്ഞിൻ-ഒരുവക മത്സ്യം.

മനിച്ചം-വേലക്കാരൻ, അടിമക്കാരൻ.

മനിതം-വി. അറിയപ്പെട്ടം.

മനിയുക-മനയുക.

മനിഷ്ഷം, മനുഷ്യം-ഒരു വേലക്കാരൻ, ഒരുത്തന്നു പകരമായുള്ള മറെറാരുത്തൻ.

മനീഷ-ബുദ്ധി. അറിയുന്നത്. മനസ്സിനെ ഈഷ (ലാംഗലദണ്ഡം-ഉഴുന്ന കരിയുടെ കോൽ)പോലെ സംബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

മനീഷി-വി. ബുദ്ധിയുള്ള.

മനീഷീ-വിദ്വാൻ. ബുദ്ധിയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. (നകാരാന്തമാണ്.)

മനു-൧. സ്വായംഭുവൻ മനു തുടങ്ങിയുള്ള മനുക്കൾ പതിന്നാലുപേർക്കും കൂടെ പ്രത്യേകം പറയുന്ന ഒരു പേർ. (ചതുർദ്ദശ

മനുക്കൾ നോക്കുക. ബ്രഹ്മാ, ധർമ്മൻ' തുദ്രൻ എന്നവയ്ക്കു പകരം മേരുസാവർണ്ണി, ഋഭു, വിഷ്വക്സേനൻ ഇങ്ങിനെയും കാണുന്നു).

കേവലം മാനവന്മാരിൽ മുമ്പുള്ളവ
നാവിർഭവിച്ചാൻ മനുപ്രവരോത്തമൻ,
(ഭാഗവതം)

മന്വന്തരങ്ങൾ ഭാഗവതം അഷ്ടമസ്കന്ധത്തിൽ വിവരിക്കുന്നുണ്ട്. ഇപ്പോഴത്തെ മനു സൂര്യന്റെ പുത്രനും സൂര്യകലസ്ഥാപകനുമായ വൈവസ്വതൻ (സത്യവ്രതൻ) ആകുന്നു. ജലപ്രളയവും മത്സ്യാവതാരവും ഈ മനുവിന്റെ കാലത്തു ഭവിച്ചു—മന്വന്തരങ്ങൾ എന്ന പദം കൂടി നോക്കുക.

൨. മനുപത്നി. ൩. മന്ത്രം.

മനുക്ക-തട്ടുക, തലോടുക, താലോലിക്ക.

മനുജൻ-മനുഷ്യൻ. മനുവിങ്കൽനിന്നു ജനിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

മനുജാധിപൻ-രാജാവ്.

മനുജേശ്വരൻ-രാജാവ്.

മനുജേന്ദ്രൻ-രാജാവ്.

മനുനീതി-മനുവിനാൽ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട നീതിശാസ്ത്രം.

മനുപ്രളയം-മനുവിന്റെ ജീവനകാലം.

മനുയുക്സംഖ്യ-൨൮. (ജ്യോതിഷം).

മനുഷ്യധർമ്മാവ്-വൈശ്രവണൻ, മനുഷ്യരുടെ ധർമ്മം (ആചാരം)പോലെയുള്ള ധർമ്മത്തോടുകൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം.

മനുഷ്യൻ-മാനുഷൻ, പുരുഷൻ, മററു പര്യായങ്ങൾ-മാനുഷൻ, മർത്ത്യൻ, മനുജൻ, മാനവൻ, നരൻ. (മനു = അറിയുക. അറിവുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

മാനുഷ്യശബ്ദത്തിന്നു സ്ത്രീത്വം വിവക്ഷിക്കുമ്പോൾ 'മനുഷീ' എന്നു രൂപം. 'മാനുഷീ' എന്നതു മാനുഷശബ്ദത്തിൽനിന്നു സ്ത്രീപ്രത്യയം ഒവച്ചുണ്ടായതാണു.

മനുഷ്യന്റെ ഒടുക്കങ്ങൾ - മരണം, ഒടുവിലത്തെ വിധി, നരകം, ആകാശമോക്ഷം. ക്രി-മതപ്രകാരം.

മനുഷ്യപ്പററ്-ജനരഞ്ജന, മാനുഷഭാവം.

മനുഷ്യയജ്ഞം-വഴിപോക്കരെ സൽക്കരിയ്ക്കൂ.

(പഞ്ചമഹായജ്ഞങ്ങൾ നോക്കുക')

മനുഷ്യാകൃതി-മനുഷ്യന്റെ ആകൃതി.

മനുഷ്യാവതാരം-മനുഷ്യനായിതീരുക.

മനുഷ്യേശ്വരൻ-രാജാവ്.

മനുസംഹിതാ-മനുസ്മൃതി.

മനുസ്മൃതി-സ്മൃതി.

ഇതു മനു എന്ന മഹാരാജാവുണ്ടാക്കിയ ഒരു പുസ്തകമാണ്. ഇതിൽ രാജാവും പ്രജകളും അന്യോന്യം ചെയ്യേണ്ട ധർമ്മങ്ങൾ, രാജ്യഭരണമുറ, വ്യവഹാരന്യായങ്ങൾ നടത്തൽ, പ്രജകൾക്ക് ആചാരങ്ങൾ ഇവയെ വിവരിക്കുന്നു, സ്മൃതികളിൽ വെച്ച് ഇതു ഒന്നാമത്തേതാണ്. സ്വായംഭുവമനു ഉണ്ടാക്കിയതെന്നു വിചാരിച്ചുവരുന്നുണ്ട്. ഹിന്ദുന്യായശാസ്ത്രങ്ങളുടെ മൂലഗ്രന്ഥം ഇതാണത്രെ.

മനോഗുണം-മനസ്സിന്റെ നന്മ (മനോഗുണങ്ങൾ എട്ടുവിധം-പരത്വം, അപരത്വം, സംഖ്യ, പരിമാണം, പൃഥക്ത്വം, സംയോഗം, വിഭാഗം, വേഗം).

മനോഗുപ്ത-വി. രഹസ്യമായി വിചാരിയ്ക്കപ്പെട്ട.

മനോഗുപ്ത-മനയോല, മനോല. മനസ്സുകൊണ്ടു രക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മനോജ-വി. മനസ്സിൽനിന്നുണ്ടായ.

മനോജൻ-കാമദേവൻ. (മനസിജൻ എന്നതു നോക്കുക).

മനോജവ-വി. പിതൃസംബന്ധമായുള്ള ൨. മനോവേഗമുള്ള.

മനോജവം-മനോവേഗം.

മനോജവസ-വി പിതൃസംബന്ധമായുള്ള, പിതാവിനോടു തുല്യനായ.

മനോജവസൻ, മനോജവസ്സ്-അച്ഛനോടു തുല്യനായിട്ടുള്ളവൻ.

മനോജവാ-ഒരു തൈ, അഗ്നിജിഹ്വ.

മനോജ്ഞ-വി. ൧. സൌന്ദര്യമുള്ള. ൨. മനസ്സിൽ എല്ലാവരെക്കുറിച്ചും ദയയുള്ള

മനോജ്ഞ-൧ മനയോല ൨. രാജപുത്രി. ൩. സുന്ദരി ൪. വെളുത്ത ജീരകം. ൫. മദ്യം. ൬ പിച്ചകം.

മനോജ്ഞകം-ആഴക്.

മനോജ്ഞം-൧. കരുക്കത്തിമുല്ല ൨. മനോഹരം. മനസ്സുകൊണ്ടു അറിയപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മനോദുഃഖം-മനസ്സിലെ ദുഃഖം.

മനോധർമ്മം-ആലോചനാശക്തി, കാര്യങ്ങളുടെ കിടപ്പ് കണ്ടുപിടിക്കാനുള്ള വിശേഷശക്തി.

മനോധൈര്യം-മനസ്സുറപ്പ്.

മനോനിരോധം-മനസ്സിനെ തടുക്കുക.

മനോബലം-മനസ്സിന്റെ ബലം ധൈര്യം.

മനോഭയം-മനസ്സിലെ ഭയം.

മനോഭവൻ-കാമദേവൻ.

മനോഭാവ -മനസ്സിന്റെ ഭാവം.

മനോമയകോശം-പ്രത്യേകം പഞ്ചഭൂതങ്ങളുടെ സത്വഗുണംകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ള ശ്രോത്രാദി ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളോടു കൂടിയതും പഞ്ചഭൂതങ്ങളുടെ സഖഗുണംകൊണ്ടുണ്ടായതും സന്ദേഹാത്മകവുമായ മനസ്സ്.

മനോമയം-പഞ്ചകോശങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

മനോരഞ്ജന-മനസ്സു തമ്മിലുള്ള ചേർച്ച.

മനോരഥൻ-വിക്രമാദിത്യസദസ്സിൽ ഹിന്ദുക്കളോടു വാദത്തിൽ തോററ ഒരുവൻ.

മനോരഥ -ഇച്ഛ. മനസ്സാകുന്ന രഥത്തോടു ചേർന്നതു്, മനസ്സിന്നു രഥംപോലെയുള്ളതു്. ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം.

മനോരമ-വി. ഭംഗിയുള്ള.

മനോരമം-മനോഹരം. മനസ്സിനെ രമിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മനോരമാ-ഒരു ദേവി. ൨. ഒരു വ്യാകരണഗ്രന്ഥം. ൩. ഒരു വൃത്തം. ൪. ഗോരോചന.

മനോരാജ്യം-൧. വിചാരം. ൨. ഇച്ഛ.

മനോല മനയോല.

മനോവഞ്ചന-മനസ്സിലുള്ള ചതിവ്.

മനോവൃത്തി-മനസ്സിന്റെ അവസ്ഥ.

മനോവേഗ-വി. ഏററവും വേഗമുള്ള.

മനോവേഗ -മനസ്സിന്റെ വേഗം.

മനോവ്യാപാരം-മനസ്സിന്റെ പ്രവൃത്തി

മനോഹത-വി ഇച്ഛാഭംഗമുള്ള, അഭിലാഷത്തിന്നു അന്യങ്കൽ നിന്നും ഭംഗം പ്രാപിച്ച

മനോഹര-വി. ൧ സൌന്ദര്യമുള്ള. ൨. ഇഷ്ടമുള്ള, മനസ്സിനെ ഹരിക്കുന്ന, ഇച്ഛതോന്നിക്കുന്ന.

മനോഹരം-൧. സ്വർണ്ണം. ൨. കരുക്കത്തിമുല്ല. ൩. സൌന്ദര്യം.

മനോഹരൻ-സുന്ദരൻ.

ഇതിന്റെ സ്ത്രീലിംഗം 'മനോഹര' എന്നാണ്. മനോഹരി എന്നു വരുന്നതല്ല.

മനോഹരാ-പിച്ചകം.

മനോഹാരി-സ്പഷ്ടമായി പറയുന്നതിന്റെ പേർ.

മനോഹ്വ-മനയോല. മനശ്ശബ്ദംകൊണ്ടു ഹ്വാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതു്-പറയപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മനഃകലക്കം-മനസ്സിന്റെ ഇളക്കം.

മനഃകല്പിത-വി. മനസ്സുകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട, നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട

മനഃകാഠിന്യം-മനസ്സിന്റെ ഉറപ്പ്.

മനഃപാഠം-ഹൃദിസ്ഥമാക്കിപ്പഠിക്കയെന്നുള്ളത്, കാണാതെ ചൊല്ലത്തക്കവണ്ണം പഠിച്ച ഭാഗം.

മനഃപിരിച്ചൽ-ചില ബ്രാഹ്മണരുടെ വിവാഹത്തിന് ചിലർ പറയുന്ന ഒരു പേർ.

മനഃപീഡ-മനസ്സിലുണ്ടാകുന്ന ദുഃഖം.

മനഃപൂർണ്ണം, മനഃപൂർവം- അ. മനസ്സിൽ വിചാരിച്ചുംകൊണ്ട്.

മന്ത്ര്-ഹ പെരുക്കാൽ. ഉ. തൈർ കലക്കുന്ന മത്ത്. ന. ഇടുതടി.

മന്തൻ-വി. ഹ. പെരുക്കാലൻ. ഉ. മടിയൻ.

മന്താ-ഹ. മന്ദം. ഉ. ഓർമ്മകേട്.

മന്താമറിച്ചൽ-മറവി.

മന്തൽമീൻ-ഒരുവക മത്സ്യം.

മന്താരം-ഹ. ചെമന്നപൂവുള്ള വലിയ എരിക്ക്.

ചൊറി, കുഷ്ഠം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം-രാജാർക്കം.

ഉ. മന്ദാരം. ന. മറെറാരു പുഷ്പം.

മന്തി-കരിങ്കുരങ്ങ്.

മന്തിരം-കുതിരക്കൂട്ടം.

മന്തിരി, മന്തിരിയ-പുല്പായ്.

മന്ത്ര്, മത്ത്-കടകോൽ.

മന്തു-കുററം, അപരാധം. കഷ്ടമെന്നു വിചാരിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മന്തുകാൽ-ഒരുമാതിരി നീരുള്ള കാൽ, പെരുക്കാൽ

മന്ത്രകാരൻ-ഹ. ആലോചനക്കാരൻ. ഉ. മന്ത്രവാദി.

മന്ത്രകൃൽ(ത്)-മന്ത്രി.

മന്ത്രകോടി-കെട്ടുകല്യാണത്തിന് ഉപയോഗിക്കുന്ന മഞ്ഞമുണ്ട്.

മന്ത്രജ-വി. മന്ത്രത്തിൽ നിന്നു ജനിച്ച.

മന്ത്രജപം-മന്ത്രംചൊല്ലുക.

മന്ത്രജ്ഞൻ-ഹ. ഗൂഢപുരുഷൻ ഉ. മന്ത്രി. ന. പുരോഹിതൻ.

മന്ത്രതന്ത്രങ്ങൾ-മന്ത്രവും തന്ത്രവും.

മന്ത്രം-ഹ. വേദങ്ങളിലുള്ള ഓരോ ഭാഗം, മന്ത്ര ബ്രാഹ്മണാദി വേദവിശേഷം. ഉ. സ്വകാര്യം, കാര്യാലോചന. ആരും കേൾക്കാതെ പറയുന്നത് എന്നർത്ഥം. ന. വശീകരണം.

മന്ത്രമൂർത്തി-ശിവൻ.

മന്ത്രവാദം-മന്ത്രംകൊണ്ട് പിശാചിനേയും മററും മാററിക്കളയുന്ന ഒരു കർമ്മം.

മന്ത്രവാദം മുതലായ ആഭിചാരങ്ങൾ അഥർവണ വേദത്തിന്റെ ഉപവേദങ്ങളാണ്.

കേരളബ്രാഹ്മണരിൽ ൧൨ ഇല്ലക്കാർക്ക് പരശുരാമൻ ആദ്യമേതന്നെ കേരളീയരുടെ രക്ഷക്കായി മന്ത്രം ഉപദേശിച്ചിരുന്നു. ന്യ പേർക്ക് ദുർമ്മന്ത്രവും, ന്യ പേർക്ക് സന്മന്ത്രവുമാണ് കൊടുത്തത്.

പുരാതന മന്ത്രവാദ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ

മന്ത്രസമുച്ചയം, തന്ത്രസമുച്ചയം, യന്ത്രചൂഡാമണി, പ്രയോഗസാരം, മന്ത്രസാരം, പ്രപഞ്ചസാരം, മന്ത്രകല്പസമുച്ചയം, മന്ത്രകല്പചിന്താമണി, യന്ത്രചിന്താമണി മുതലായവ.

മന്ത്രവാദി-മന്ത്രവാദം ചെയ്യുന്നവൻ.

മന്ത്രവ്യാഖ്യാകൃത്ത് - വേദാർത്ഥത്തെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നവൻ, വേദാർത്ഥബോധകങ്ങളായ കല്പസൂത്രങ്ങൾ പ്രാതിശാഖ്യം മുതലായതോടു കൂടെ വേദത്തെ അദ്ധ്യയനംചെയ്യുന്നവൻ.

മന്ത്രശക്തി-ഫ. മന്ത്രങ്ങളുടെ ശക്തി. ഉ. ആലോചന, ശക്തിത്രയങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സന്ധിവിഗ്രഹാദികളായ ഗുണങ്ങളേയും സാമാദ്യുപായങ്ങളേയും അതാതവസരങ്ങളിൽ വേണ്ടവിധം ആലോചിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്നതത്രേ മന്ത്രശക്തി.

മന്ത്രശാസ്ത്രം-മന്ത്രങ്ങളെ അറിയുന്നതിനുള്ള ശാസ്ത്രം.

മന്ത്രസേവ-ജപയജ്ഞം, മന്ത്രയജ്ഞം.

മന്ത്രാംഗപഞ്ചകം-മന്ത്രത്തിനുള്ള അഞ്ചംശങ്ങൾ.

'സാമാന്യം മന്ത്രത്തിനുമംശങ്ങളഞ്ചാകുന്നു കാര്യമാരംഭിപ്പാനുള്ളുപായംപ്രഥമാംശം * വിത്തവുംപുരുഷാംകാരങ്ങളും സമ്പാദിപ്പാൻ ഉത്തമംവിചാരമെന്നുള്ളതുരണ്ടാമംശം * ദേശകാലങ്ങൾവിചാരിപ്പതുമൂന്നാമംശം നാശത്തിൽപ്രതിക്രിയാചിന്തനംനാലാമംശം * കാര്യസാധ്യത്തെക്കുറിച്ചുദ്യോഗമഞ്ചാമംശം'

മന്ത്രാലോചന-രഹസ്യക്കൂട്ടുകെട്ട്.

മന്ത്രി-ഫ. ആലോചനക്കാരൻ. ഉ. രാജ്യകാര്യസംബന്ധമായി രാജാവിനു ഗുണദോഷം കൊടുക്കുന്ന ആൾ, ദിവാൻ, പ്രധാനമന്ത്രി. സ്വകാര്യം പറയുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. നാ. പെരുമകൊണ്ട ഒരു ചൂതിന്റെ പേർ.

മന്ത്രിമാർ എട്ടുവിധം-ജയന്തൻ, സൃഷ്ടി, വിജയൻ, സിദ്ധാർത്ഥൻ, അർത്ഥസാധകൻ, അശോകൻ, മന്ത്രപാലൻ, സുമന്ത്രൻ.

മന്ത്രിക്കുന്നു-ഫ. മന്ത്രം ചൊല്ലുന്നു. ഉ. ആലോചനചെയ്യുന്നു, പതുക്കെ പറയുന്നു, മന്ത്രണം.

മന്ത്രിഗുണചതുഷ്ടയം-രാജാവിനോടു നിഷ്കളങ്കമായ സ്നേഹം, രാജാവിനു തുല്യമായ ജ്ഞാനം, മനോനിശ്ചയം, ധനാശയില്ലായ്മ ഇവ നാലും.

മന്ത്രീന്ദ്രൻ-പ്രധാനമന്ത്രി.

മന്ഥദണ്ഡകം-കടകോൽ. മഥനം ചെയ്യുവാനുള്ള ദണ്ഡം എന്നർത്ഥം.

മന്ഥൻ-ആമിത്യൻ.

മന്ഥനം-ഫ. കലക്കുക, ഉ. കടകോൽ.

മന്ഥനി-തൈക്കോൽ.

മന്ഥം-ഫ. കടകോൽ. മഥനം ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. കൊല, നാശം. നാ. സൂര്യരശ്മി. ര. ഒരുവക മാൻ.

മന്ഥര-വി. ഫ. മന്ദയായ, മന്ദമായി ചലിക്കുന്ന. ഉ-ം, മന്ഥരവിലോചനാ. ഉ. തടിച്ച. നാ. വളഞ്ഞ. ര. മൂഢതയുള്ള. ങ. പതുക്കെ നടക്കുന്ന. ന. അല്പമായുള്ള.

മന്ഥരൻ-ഫ. പതിഞ്ഞു (പതുക്കെ) നടക്കുന്നവൻ. കാലെടുത്തു വെക്കുന്നതു് ഒരു ക്ലേശമായി വിചാരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഒറ്റകാരൻ.

മന്ഥരാ-ഒരു വിരൂപയായ സ്ത്രീ.

ശ്രീരാമകയായ ഇവളാണ് ശ്രീരാമനെ വനത്തിൽ അയച്ചിട്ട് ഭരതനെ അഭിഷേകംചെയ്യിപ്പാൻ കൈകേയിയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചതു്—അല്പാത്മരാമായണം നോക്കുക.

മന്ഥരം-ഫ. മന്ദരപർവ്വതം. ഉ. ശേഖരിപ്പുസ്ഥലം. നാ. തലമുടി. ര. കോപം. ങ. പൂതുവെണ്ണ. ന. കടകോൽ. ഒ. വൈശാഖമാസം. വ. കോട്ട. ൻ. തടവ്, വിഘ്നം.

മന്ഥാനം-കടകോൽ. മഥനംചെയ്യുന്നതിനു ശീലമായിട്ടുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

മന്ദ-വി. ഫ സാവധാനമുള്ള. ഉ. മന്ദിച്ച. നാ. ശോഷതപമുള്ള. ര. കൊഴുത്ത,

ഇ. ഹീനമായ. ന്ന ഭാഗ്യമില്ലാത്ത ൈ ദീനമുള്ള. വ്യ മടിയുള്ള. ൻ. മദ്യപാനം ചെയ്ത. ൧൦ ക്ഷീണിച്ച. ൧൧. കുളിരുള്ള. ൧൨. മറവിയുള്ള.

മന്ദകൎണ്ണി-ദണ്ഡകവനത്തിൽ വസിച്ച ഒരു മുനി.

ആയിരംവൎഷം നിരാഹാരനായി ജലത്തിൽനിന്നു തപസ്സാരംഭിച്ചു. അനന്തരം ഭയപ്പെട്ടു ദേവകൾ വശീകരണാൎത്ഥം അഞ്ചു അപ്സരസ്ത്രീകളെ നിയോഗിച്ചു. കുറെക്കാലം ഇവർ അയാളുടെ പത്നിമാരായി ഒരു തടാകത്തിൽ ഒരു ഗൃഹത്തിൽ നിവസിച്ചു. ആ തടാകത്തിനെ ഇന്നും 'പഞ്ചാപ്സരസ്സ്' എന്നു വിളിച്ചുവരുന്നു.

മന്ദഗതി-വി. പതുക്കെ നടക്കുന്ന.

മന്ദഗതി-൧ പതിഞ്ഞനടപ്പ്. ൨. മന്ദബുദ്ധി.

മന്ദഗമന-വി. സാവധാനത്തിൽ പോകുന്ന.

മന്ദഗമനം-പതിഞ്ഞ നടപ്പ്.

മന്ദഗമനാ-൧. അന്നപ്പേട ൨. സുന്ദരി.

മന്ദഗാമി-വി. പതുക്കെ നടക്കുന്ന. (പുല്ലിംഗം-മന്ദഗാമീ. സ്ത്രീ-മന്ദഗാമിനീ).

മന്ദഗാമി-പതുക്കെ നടക്കുന്ന ഭടൻ.

മന്ദഗാമിനീ-സുന്ദരി. പതുക്കെ നടക്കുന്നവൾ എന്നൎത്ഥം.

മന്ദത-൧. സാവധാനത. ൨. മൂഢത. ൩. അജ്ഞാനം.

മന്ദൻ-൧. മടിയൻ. ഉറങ്ങുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. മൂഢൻ. ൩. അല്പബുദ്ധി. ൪. ശനി. ൫. സാമൎത്ഥ്യമില്ലാത്തവൻ. ൬. ഭാഗ്യമില്ലാത്തവൻ. ൭. യമൻ. ൮. ഒരുവക ആന.

മന്ദനം-സ്തുതി.

മന്ദപാലൻ—പുത്രനില്ലാത്ത ഒരു സന്യാസി.

വളരെക്കാലം തപസ്സനുഷ്ഠിച്ചതിൽ പിന്നീടു യമലോകത്തെ പ്രാപിച്ചു. നരകത്തിൽ നിന്നു തന്നെ രക്ഷിക്കുന്നതിനു പുത്രനില്ലായ്കയാൽ 'ശാൎങ്ഗികാ' എന്ന പക്ഷിയുടെ രൂപത്തെ അവലംബിച്ച് അതിന്റെ സ്ത്രീയായ ജരിതയിൽ ൪ സുതന്മാരുടെ ജനകനായി. (ജരിത എന്ന പദം നോക്കുക).

മന്ദഭാഗ്യ-വി. ഭാഗ്യം കുറഞ്ഞ.

മന്ദം-അ. പതുക്കെ, സാവധാനത്തിൽ.

മന്ദം-൧. പാത്രം. ൨. ലോകനാശം. ൩. ഒരുതരം ആനം.

മന്ദമന്ദം-അ. വളരെ സാവധാനത്തിൽ

മന്ദമാരുതൻ-ചെറിയ കാററ്.

മന്ദയന്തീ-ദുൎഗ്ഗ.

മന്ദര-വി. ൧. വലിപ്പമുള്ള. ൨. സാവധാനമുള്ള.

മന്ദരം-൧. മന്ദരപൎവ്വതം.

പാലാഴിമഥനത്തിൽ ഇതായിരുന്നു മത്ത്.

൨. സ്വൎഗ്ഗം. ൩. മന്ദാരവൃക്ഷം. ൪. മുത്തുമാല. ൫. കണ്ണാടി.

മന്ദരാഗം- മന്ദമായ (കുറഞ്ഞ) രാഗം (പ്രതിപത്തി), താൽപൎയ്യക്കുറവ്.

മന്ദരമായ അഗം എന്നും അൎത്ഥമാക്കാം. മന്ദരം = മന്ദരം. അഗം = പൎവ്വതം.

മന്ദവാരം-ശനിയാഴ്ച.

മന്ദസഞ്ചാരം-പതിഞ്ഞ നടപ്പ്.

മന്ദസാനൻ-അഗ്നി.

മന്ദസാനു-൧. ജീവൻ. ൨. ഉറക്കം. ൩. അഗ്നി.

മന്ദസ്മിതം-പല്ലുകാട്ടാതെയുള്ള ചിരി, പുഞ്ചിരി.

മന്ദഹാസം, മന്ദഹാസ്യം-പുഞ്ചിരി.

മന്ദാകം-൧. ഒഴുക്ക്. ൨. സ്തുതി.

മന്ദാകിനി-ആകാശഗംഗ. മന്ദമായി അകിക്കുന്ന (ഗമിക്കുന്ന) വൾ എന്നു വ്യുൽപത്തി. മന്ദം വളഞ്ഞൊലിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം.

മന്ദാക്രാന്താ - സമവൃത്തങ്ങളിൽ ഒന്നു്. അക്ഷരം ൧൭. 'മന്ദാക്രാന്താ മഭനതത ഗംനാലുമാറേഴുമായ്ഗം'.

മന്ദാക്ഷാ-ലജ്ജ. മന്ദങ്ങളായ വാഗാദീന്ദ്രിയ വ്യാപാരങ്ങളോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം.

മന്ദാഗ്നി-അല്പമായുള്ള അഗ്നി, ചൂടു കുറഞ്ഞ തീ.

മന്ദാരക്കാട്ടു്-ഇരുട്ടു് അടഞ്ഞ കാട്ടു്. മന്ദാരക്കാട്ടു് > <പടൽക്കാട്ടു്.

മന്ദാരദാരു-മന്ദാരവൃക്ഷത്തിന്റെ തടി.

മന്ദാരം-൧. (സ്വർഗ്ഗത്തിലെ) കല്പവൃക്ഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്. സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. കോമളമാകയാൽ മൂർച്ചയുള്ള മുള്ളുകളില്ലാത്തതു് എന്നുമാവാം. ൨. മുരിക്കു്. സൂക്ഷ്മങ്ങളായ മുള്ളുകൾ ഉള്ളതു എന്നർത്ഥം. ൩. എരിക്കു്. മന്ദാഗ്നികളെ ഒഴക്ഷധത്വേന പ്രാപിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൪. സ്വർഗ്ഗം. ൫. ആന.

മന്ദിക്കുന്നു-൧. അമാന്തിക്കുന്നു, ബുദ്ധിമാന്ദ്യം വരുന്നു. ൨. സാവധാനമാകുന്നു. ൩. ഭോഷനാകുന്നു ൪. മടിക്കുന്നു. ൫. കുളിരുന്നു. ൬. മങ്ങിക്കത്തുന്നു. ൭. ദഹനാക്കേടുവരുന്നു ൮. ക്ഷീണിക്കുന്നു.

മന്ദിരപശു-പൂച്ച.

മന്ദിരമണി-ശിവൻ.

മന്ദിരം-൧. ഭവനം. ൨. നഗരം. ൩. ദേവാലയം. മദിക്കുന്നേടം, സ്തുതിക്കുന്നേടം, മോദിക്കുന്നേടം, ഗമിക്കുന്നേടം, ശോഭിക്കുന്നേടം, ഉറങ്ങുന്നേടം ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം. ൪. കടൽ.

മന്ദിരാ-കുതിരലായം.

മന്ദിലി-തലപ്പാവു്. (അറബിഭാഷ).

മന്ദുര-കുതിരപ്പുര, കുതിരപ്പന്തി. സന്തോഷിക്കുന്നേടം എന്നർത്ഥം.

മന്ദേതരം-അ. വേഗത്തിൽ.

മന്ദേഹാസന്മാർ-ഒരുകൂട്ടം ഭയങ്കരരാക്ഷസന്മാർ.

ഇവർ സൂർയ്യനെ വിഴുങ്ങിക്കളയുന്നതിന് യത്നിച്ചവരാണു്.

മന്ദോദരി-(മണ്ഡോദരി എന്നതു നോക്കുക).

മന്ദോദ്യമ-വി. ഉത്സാഹക്കുറവുള്ള.

മന്ദോഷ്ണ-വി. കുറഞ്ഞ ചൂടുള്ള.

മന്ദോഷ്ണം-വി. കുറഞ്ഞ ചൂടു്.

മന്ദ്രം-മേഘപടഹാദിഗംഭീര (മുഴക്കമുള്ള) ശബ്ദം. ഇതുകൊണ്ടു് കാലാദികൾ അറിയപ്പെടുന്നു. സന്തോഷത്തെ ചെയ്യുന്നതെന്നുമാവാം.

മന്ധരം-വി. കൊഴത്ത.

മന്നു്-൧. ഭൂമി. ൨, മുപ്പതുറാത്തലുള്ള തൂക്കം. ൩. വിധി പ്രസ്താവിക്കുന്ന സ്ഥലം, സംഘം.

മന്നത്വം-൧. വഞ്ചന. ൨. ഉപായം. ൩. പരിഹാരം. ൪. ദുഗ്ഗിലം. ൫. മോഷണം.

മന്നൻ-൧. രാജാവു്. ൨. പരിഹാസക്കാരൻ. ൩. സമർത്ഥൻ. ൪. ചതിയൻ. ൫. മടയൻ (മന്ദൻ).

മന്നാം-൧. ചാരായക്കട. ൨. വിധി പ്രസ്താവിക്കുന്നതിനോ വിസ്തരിക്കുന്നതിനോ ഉള്ള സ്ഥലം.

മന്നവൻ-രജാവു്.

മന്നാടി, മന്നാടിയാർ-നായർ വർഗ്ഗത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഒരു ജാതിപ്പേര്.

മന്നാടുക - അപേക്ഷിക്കുക, സംകടം ബോധിപ്പിക്കുക,

മന്നാട്ടപ്പൻ-മൂത്താൻ എന്നു പറയുന്ന ഒരുവകക്കാർക്ക് അവരിൽ താഴ്ന്നവർ കൊടുത്തിട്ടുള്ള ബഹുമാനപ്പേർ. (സ്ത്രീ-മന്നാട്ടമ്മ).

മന്നിടദേവൻ-ബ്രാഹ്മണൻ.

മന്നിടം-ഭൂമി.

മന്നിരവ്-ആഭരണങ്ങൾ വായിപ്പവാങ്ങിക്ക.

മന്നില-കൊള്ളരുതെന്നു തള്ളിയ ഒരു വക ധാന്യം.

മന്നുക-ഉറച്ചുനില്ക്കുക, നിലനില്ക്കുക.

മന്മഥൻ-കാമദേവൻ. മനസ്സിനെ ഇളക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (കാമശാസ്ത്രപ്രകാരം മന്മഥാവസ്ഥ 12 വിധം).

മന്മഥം-ഹ. വിളാവ്, വ്ളാമരം. ഭംഗിയുള്ള ഫലങ്ങളെ കാണുന്നവരുടെ മനസ്സിനെ മഥനം ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. കാമം, ആഗ്രഹം.

മന്മഥവർഷം-അറുപതിൽ ഇരുപത്തൊൻപതാംവർഷം.

മന്മഥാ-ദാക്ഷായണി.

മന്മഥാനന്ദം-ഒരുവക മാവുവൃക്ഷം.

മന്യ-പിങ്കഴുത്തിലേ ഞരമ്പ്. പുറകേ നോക്കിക്കണ്ടറിയാവുന്നതു എന്നർത്ഥം.

ഇതു ഇടത്തും വലത്തും ഓരോന്നുണ്ട്. മരണകാലത്തിൽ ശ്വാസം വലിച്ചു കിടക്കുമ്പോൾ ഇതു സ്പഷ്ടമായി കാണാറുണ്ടു. പിൻ കഴുത്തിൽ എന്നാൽ കഴുത്തിന്റെ പാർശ്വങ്ങളിൽ എന്നറിഞ്ഞു കൊള്ളണം.

ന്യാസ്തംഭം-ഒരു വാതവ്യാധി.

പകലുറക്കം, അസമസ്ഥലത്തേ ശയനം, കണ്ണുതുറന്നു മേല്പോട്ടുള്ള നോട്ടം ഇവ ഏതെങ്കിലും ഹേതുവായിട്ടു വായു കോപിച്ചു കഫത്തോടുകൂടി ഈ രോഗം ഉണ്ടാകുന്നു.

മന്യു-ഹ. ദുഃഖം. അറിവില്ലാത്തതാക്കിത്തീർക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. അനർത്ഥം. ൩. ദീനസ്വഭാവം. ൪. യാഗം. ൫. കോപം. അറിയപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൬. അഹംകാരം. ൭. ശിവൻ. ൮. അഗ്നി.

മന്വന്തരം-ഒരു മനുവിന്റെ കാലം, നമ്മുടെ ൧൧ ചതുർയ്യുഗം ഒരു മനുവിന്റെ വാഴ്ചകാലം.

ഒരു മനുവിന്റെ ജീവകാലം ൪,൩൨൦,൦൦൦ വർഷം. ഓരോ മനുവിനു ഇത്രയും കാലം അധികാരമുണ്ട്. ഇപ്രകാരം ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഒരു ദിവസത്തിൽ ൧൪ മന്വന്തരങ്ങളുണ്ട്. ആദ്യത്തെ മനു സ്വയംഭുവിൽ നിന്നു തന്റെ മകളായ ശതരൂപയിൽ ജനിച്ച സ്വായംഭുവനാണ്. ഈ മഹാൻ പത്തു പ്രജാപതികളുടെ പിതാവാകുന്നു. ബ്രഹ്മാവ് സ്ത്രീപുരുഷന്മാരായി തന്നെത്തന്നെ ഭാഗം ചെയ്തു എന്നും അവരിൽ നിന്നും സ്വായംഭുവമനു ജനിച്ചു എന്നുമാണു കഥം ഒരു മനുവിന്റെ വാഴ്ചക്കാലം കഴിഞ്ഞാൽ ആ സ്ഥാനത്തു വേറെ മനു നിയമിക്കപ്പെടും. ഇതു പുരാണപ്രസിദ്ധം.

ഇപ്പോഴത്തേതു വൈവസ്വത മന്വന്തരമാകുന്നു. അത്രി, വസിഷ്ഠൻ, കശ്യപൻ, ഗൌതമൻ ഭരദ്വാജൻ, വിശ്വാമിത്രൻ, ജമദഗ്നി, ഇവരാകുന്നു സപ്തർഷികൾ. 14 മനുക്കളുടെ കാലം കഴിയുമ്പോൾ ബ്രഹ്മാവിനു ഒരു പകൽ കഴിയും. അടുത്തുണ്ടാവാനിരിക്കുന്നതു സൂർയ്യസാവർണ്ണി മന്വന്തരമാണ്.

മന്വബ്ദം-പതിനാലുവർഷം.

'മന്വബ്ദപൂർണ്ണേ പ്രഥമദിനേ ഭവാൻ'
(രാമായണം)

മമത-ഉതത്ഥ്യൻ എന്ന മഹർഷിയുടെ ഭാര്യ (ഉതത്ഥ്യന്റെ സഹോദരൻ ബൃഹസ്പതി). ബൃഹസ്പതി ഒരിക്കൽ ജ്യേഷ്ഠപത്നിയും ഗർഭിണിയുമായ മമതയെ കാംക്ഷിച്ചു.

മമതാ, മമത്വം-ഹ. സ്നേഹം. ഉ. ഡംഭം (എന്റെതു് എന്നുള്ള വിചാരത്തിനു മമത്വം എന്നു പ്രസിദ്ധം).

മമ്മാന്തിരം-കോലാഹലം, അന്ധാളിപ്പു. (പ-മ).

മയക്കു്-ഹ. സംശയം, നിശ്ചയമില്ലായ്മ. ഉ. വ്യത്യാസം, മാററം. ന. മൂടൽ.

മയക്കം-ഹ. വഞ്ചന, ബുദ്ധിഭ്രമം. ഉ. ഉറക്കം. ന. തളർച്ച. ർ. ലഹരി പിടിത്തം. ഉ. വശീകരണം. ന. സന്ധ്യാസമയം.

മയക്കുന്നു-ഹ. പഴക്കുന്നു. ഉ. മോഹിപ്പിക്കുന്നു. ന. ഉടയ്ക്കുന്നു. ർ. മൃദുത്വം വരുത്തുന്നു.

മയങ്ങൽ-ഹ. ബുദ്ധിഭ്രമം. ഉ. ഉറക്കം.

മയങ്ങുന്നു-ഹ. ബുദ്ധിഭ്രമമുണ്ടാകുന്നു. ഉ. തളരുന്നു. ന. ഉറങ്ങുന്നു. ർ. സന്ധ്യയാകുന്നു. ഉ. വശീകരണത്തിൽ അകപ്പെടുന്നു. ന. പഴകുന്നു. (സ. ക്രി-മയക്കുന്നു)

മയണ-നിസ്സാരൻ, മോശക്കാരൻ. (പ-മ)

മയൻ-അസുരന്മാരുടെ ആശാരി.

മയൻ മണ്ഡോദരിയുടേയും വജ്രകാമയുടേയും പിതാവാണ്. അസുരശില്പിയാകുന്നു. പാണ്ഡവർക്കു ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥവും ത്രിപുരന്മാർക്കു് ത്രിപുരവും പണി ചെയ്തതു മയനാണ്.

നമുചിയുടെ സഹോദരനാണ്. ഖാണ്ഡവം ദഹിക്കുമ്പോൾ തക്ഷകാലയത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ഇയ്യാൾ ഒളിച്ചോടാൻ നോക്കി. പർത്ഥൻ അഭയം നൽകി.

മയം-വി. മാർദ്ദവമുള്ള.

മയം-ഹ. മാർദ്ദവം. ഉ. സമൃദ്ധി. (സം.) ഹ. ഒട്ടകം. ഹിംസിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ഉ. കോവർകഴുത. ന. കുതിര. ർ. നിറഞ്ഞതു്.

മയൽ-മയക്കം.

'മയലോടുസംശയമെയ്തുവതല്ലാൽ'
(ഗീത-മാധവപ്പണിക്കർ)

മയററു്-വശീകരണം, മോഹിപ്പിക്കൽ.

'പുഞ്ചിരിക്കൊഞ്ചലും കണ്മയററങ്ങളും'
(ശിവപുരാണം).

മയററുന്നു-വശീകരിക്കുന്നു.

മയി-എങ്കൽ (സംസ്കൃതം).

മയി-പെൺകുതിര.

മയിടൻ-മഹിഷൻ, മഹിഷാസുരൻ (പഴയ മലയാളം).

മയിനാ-ഒരുവക പക്ഷി.

(ഇതു പഞ്ചവർണ്ണക്കിളിയിൽ ഒരു തരമാണ്. സം-ഉമാ).

മയിപ്പൽ-ഉദയം, പ്രഭാതം.

മയിമ്പു-ഹ. മയങ്ങുന്നനേരം, ഇരുൾ മയക്കം. ഉ. തുഴ, പങ്കായം.

മയിർ-രോമം.

മയിർപ്പടം-രോമാകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വസ്ത്രം.

മയിർപ്പടി-ഒരു മരുന്ന്.

മയിർപ്പട്ടാ-നെററിപ്പട്ടം.

മയിർവാൾ-കത്തി.

'നിശിതമായൊരുമയിർവാളമ്പെടു-
ത്തുചിതമെന്നു കാണ്മവർക്കു തോന്നുമാർ'
(ഭാരതം)

മയില-൧. ഒരുവക വൃക്ഷം. ൨. വെളു
പ്പും കറുപ്പും കൂടിയ നിറം.

മയിലാഞ്ചി-ഒരു വൃക്ഷം, മരുതോന്നി.

'മയിലാഞ്ചി പൂത്തില്ല കൈരണ്ടും
ചോന്നില്ല'
(ഒരു പഴയ പാട്ട്)

മയിലാടൻ മഞ്ഞൾ - ഒരുതരം
മഞ്ഞൾ.

മയിലാടി-ഒരു ദേശം. (In Travan-
core).

മയിലാപ്പൂർ-ഒരു ദിക്കിന്റെ പേർ.

മയിലാരം-ഒരുതരം ചെറിയ ആഭരണം.

മയിലെള്ളു-ഒരുവക വൃക്ഷം.

മയിലോമ്പി-ഒരുവക കാട്ടുചെടി.

മയിൽ-ഒരുവക പക്ഷി, ഒരുവക കോഴി.

പൎയ്യായങ്ങൾ—മയൂരം, ബൎഹിണം,
ബൎഹി, നീലകണ്ഠം, ഭുജംഗഭുക്ക്, ശി
ഖാവളം, ശിഖീ, കേകീ, മേഘനാദാനു
ലാസീ.

[പീലിക്കണ്ണ് = ചന്ദ്രകം, മേചക.
മയിലിന്റെ ഒച്ച = കേകാ. മയിൽ
കുടുമ്മ = ശിഖ, ചൂഡ, ശിഖണ്ഡം. മയി
ൽപീലി = പിഞ്ഛം (പിച്ഛം), ബർഹം]

ഇതിന്റെ മാംസം കൎണ്ണരോഗം,
ശിരോരോഗം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്.
ബുദ്ധിയെ നന്നാക്കും. ത-മയിൽ. ഇം-
Peacock പീക്കാക്ക്.

മയിൽതുത്തം-തുരിശു.

മയിൽപ്പണം-ഒരുവക നാണയം.

മയിൽപ്പീലി-മയിലിന്റെ വാൽ, മയി
ലിന്റെ വലിയ പൂട.

മയിൽപ്പേട-മയിലിന്റെ സ്ത്രീ.

മയിർവാളമ്പ്-മയിർവാൾ (കത്തി)
പോലുള്ള അമ്പ്.

മയിലെണ്ണ-മയിലിന്റെ ഉള്ളിൽ നിന്നും
എടുക്കുന്ന കൊഴുപ്പുരുക്കിയ നെയ്യ്.

മയിലെള്ള്-ഒരു വൃക്ഷം.

പൂവ് എള്ളിൻ പൂപോലെയിരിക്കും.
ഇതിന്റെ തൊലി പല്ലിലുള്ള എല്ലാ
രോഗങ്ങളേയും ശമിപ്പിക്കും. സം-തില
കം. ത-മഞ്ചാഞ്ചെടി.

മയിലോശിക-ഒരു ചെടി. പൎയ്യായ
ങ്ങൾ-ഖരാശ്വാ, കാരവി, ദീപ്യം, മ
യൂരം, ലോചമസ്തകം.

അതിസാരം കൃമി മുതലായവയ്ക്കു ന
ന്ന്. വശീകരണത്തിനു നല്ലതാണ്. ഇ
തു ഉറച്ച കാനൽ ഭൂമിയിലുണ്ടാകുന്ന ന
ന്നാച്ചെറിയ ക്ഷുപമാകുന്നു. പൂ മയൂര
ശിഖാകാരമായിരിക്കും. സം - മയൂര
ശിഖാ.

മയിസൂർ-ഒരു രാജ്യം. (മഹിഷാസുരം).

മയു-൧. ഉപദേവന്മാരിൽ ഒരുവക, കിന്ന
രൻ. രൂപത്തെ മാററുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.
൨. ഒരുവക മാൻ.

മയൂരാജൻ- കുബേരൻ.

മയൂഷ്ഠ(ഷ്ട)കം-കാട്ടുപയറ്. അലങ്കരി
ച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

മയൂകം-മയിൽ.

മയൂഖം-൧. സൂൎയ്യരശ്മി. ഇരുട്ടിനെ കള
യുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. പരിമാണത്തെ ചെ
യ്യുന്നതു് എന്നുമാവാം. ൨. പ്രകാശം.
൩. അഗ്നിജ്വാല. ൪. ഭംഗി.

മയൂരകം-൧. വലിയ കടലാടി. ൨. തുരി
ശു്. ൩. മയിൽ. ൪. തുത്ഥാഞ്ജനം. മ
യൂരതുല്യവൎണ്ണം എന്നൎത്ഥം.

മയൂരകേതു-കാൎത്തികേയൻ.

മയൂരഗ്രീവാഞ്ജനം—ഒരുവക അഞ്ജ
നം, തുരിശു്.

മയൂരചടകം-കോഴി.

മയൂരചൂഡ - മയിലിന്റെ തലയിലെ പൂവ്.

മയൂരൻ-ഒരു പ്രസിദ്ധ കവി.

ബാണഭട്ടൻ എന്ന മഹാകവിയുടെ സ്നേഹിതനും ശ്വശുരനും സഹജീവിയും മയൂരശതകത്തിന്റെ കർത്താവുമാകുന്നു തന്റെ കഷ്ടരോഗ ശമനത്തിനായി 'സൂർയ്യശതകം' ഉണ്ടാക്കിയെന്നും പറയുന്നു.

മയൂരം-ഹ. മയിൽ. ഭൂമിയിൽ ശബ്ദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. മയിലോശിക. രോഗങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൩. സമയം അളക്കുന്ന ഒരു യന്ത്രം. ൪. ഒരുവക പുഷ്പം.

മയൂരരഥൻ-കാർത്തികേയൻ.

മയൂരവർമ്മരാജാവ്-കദംബരാജ വംശത്തിന്റെ പ്രവർത്തകൻ.

മയൂരശിഖ-ഹ. ഒരുവക പുല്ല്. ൨. മയിലിന്റെ തലയിൽ നിൽക്കുന്ന പൂട.

മയൂരസാരണി-ഒരു വൃത്തം.

മയൂരി-ഹ. മയില്പേട. ൨. ചെഞ്ചീര.

മയ്ത്തൊണ്ടി-മഷി (അഞ്ജനം) എഴുതുന്നതിനുള്ള ശലാക (കമ്പി).

മയ്യ്-മഷി.

മയ്യം, മൈയം-മതിയം, മദ്ധ്യം, ഒത്ത നടുവ്.

മയ്യത്തു-മൃതശരീരം (അറബിഭാഷ).

മയ്യലി, മയ്യരം-ആശാരിമാരുടെ ഒരു പണിയായുധം. A bamboo-compasses of carpenters

മയ്യൽ-ഹ. ദുഃഖം ൨. കറുത്ത നിറം. ൩. മഷി. ൪. സന്ധ്യാസമയം ൫ ഇരുട്ട്. ൬. മയക്കം. ൭ ക്ഷീണം. ൮. മോഹം. ൯. വശീകരണം.

മരകതം-മരതകം.

മരക്കയിൽ-മരത്തവി.

മരക്കലഉപ്പ്-തോണി ഉപ്പ്.

കൃമി, ശൂലം മുതലായവക്കു നന്ന്. മലത്തെ ഇളക്കും. ഇതു ഉപ്പുവെള്ളത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന തോണി മുതലായതുകളിൽ ഉണ്ടാകുന്നു. സം-ദ്രോണിലവണം.

മരക്കലനാവാ-ഒരുമാതിരി പക്ഷി.

(സംസ്കൃതത്തിൽ പ്ലവം).

മരക്കലം-ഹ. കപ്പൽ, ഉരു. പര്യായങ്ങൾ—യാനപാത്രം, പോതം.

'അർണ്ണവമാശുകടപ്പാൻ നല്ലൊരു
കപ്പൽ മരക്കലമെന്നുടെ ബാണം'
(കിരാതം തുള്ളൽ)

൨. തൈർ കലക്കുന്ന മരപ്പാത്രം.

മരക്കരം-മരംകൊണ്ടുള്ള കൈ.

മരക്കറി-ഹ. സസ്യാദികൾ കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന കറി. ൨. സസ്യാദികൾ.

മരക്കാതൽ—മരത്തിന്റെ അകത്തെ സാരം

മരക്കാനൽ-വൃക്ഷത്തിന്റെ തണൽ.

മരക്കാൻ, മരക്കയാൻ-ഒരു താണജാതിക്കാരൻ. ൨. ചുക്കാൻ പിടിക്കുന്നവൻ.

മരക്കാൽ-ഹ. വൃക്ഷം. ൨. മുടന്തന്റെ വടി. ൩. മരത്തൂൺ. ൪. ഒരളവ് (തെക്കൻ ദിക്കിൽ പത്തു നാഴി കൂടിയത്).

മരക്കാവ്-കാട്.

മരക്കിഴങ്ങ്-ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങ്, മരച്ചീനി, ഏഴിലക്കിഴങ്ങ്.

മരക്കുത്തുമതി-തടിക്കുത്തക.

മരക്കൂട്ട്-മരംകൊണ്ടു തീർത്ത കൂട്.

മരക്കൂട്ട്-പുരയുടെ ഉത്തരം, കഴുക്കോൽ, മുതലായത്.

മരക്കൂട്ടം-വൃക്ഷങ്ങളുടെ കൂട്ടം, നടക്കാവ്

മരക്കുണ്ട്-മരത്തിൽ ഉണ്ടാക്കുന്ന കുൺ.

മരക്കൊട്ട-ഒരുമാതിരി മരവി

മരക്കൊത്തൻ-മരങ്കൊത്തി.

മരക്കൊത്തി-മരങ്കൊത്തി.

മരക്കൊമ്പ്-വൃക്ഷത്തിന്റെ കൊമ്പ്.

മരങ്കൊത്തി-ഒരു പക്ഷി, മരക്കൊത്തി പര്യായങ്ങൾ-ശതപത്രകം, ദാർവ്വാഘാടം.

ത-മരംകുത്തി. ഇം-woodpecker ഉഡ്പെക്കർ. ഭദ്രനാമാ, രരുനിധി, കാഷ്ഠകുട്ടം, ശതച്ഛദം ഇവയും പര്യായങ്ങളാണ്.

മരച്ചേമ്പ്-ഒരുമാതിരി ഭൈം.

മരഞ്ചാടി-കുരങ്ങ്.

മരണഗോഷ്ഠി-മരിക്കാറാകുമ്പോൾ കാണിക്കുന്ന ചില ചിത്തഭാവങ്ങളും മററും.

മരണപത്രിക-മരിച്ചതിനെ കുറിച്ച് എഴുതുന്ന എഴുത്ത്.

മരണം-ഉ. ജീവനാശം, ചാകുക. പ്രാണനെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. മററു പര്യായങ്ങൾ-പഞ്ചതാ, കാലധർമ്മം, ദിഷ്ടാന്തം, പ്രളയം, അത്യയം, അന്തം, നാശം, മൃത്യു, നിധനം. (അടിന്തോൽ എന്നതു നോക്കുക). ഉ. ഒരുവക വിഷം.

മരണവായു — മരിപ്പാറാകുമ്പോഴത്തെ ശ്വാസം

മരണാന്തം-അ. മരണംവരേയും.

മരതം-മരണം.

മരതകം, മരതകപ്പച്ച-വിലയേറിയ ഒരുമാതിരി പച്ചക്കല്ല. മരണത്തെ നിവർത്തിപ്പിക്കുന്നത് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. ('മരകതം' എന്നാണ് ഔത്തരാഹപാഠം). പര്യായങ്ങൾ—ഗാരുത്മതം, മരകം, അശ്മഗർഭം, ഹരിന്മണി.

മരത്തച്ചൻ-ആശാരിപ്പണിക്കൻ.

മരത്തവള-മരത്തിലേ ഒരുമാതിരി തവള.

മരന്ദം-പുഷ്പങ്ങളിൽ നിന്നും ശേഖരിക്കാവുന്ന നീര്, പൂന്തേൻ.

മരനാ(യ്)-ഒരു ജന്തു, മരത്തിൽ കേറുന്ന ഒരുമാതിരി പട്ടി.

മരനീര്-മദ്യം.

'വഞ്ചിക്കേണം വളരെ മരനീ-
രുള്ളിലുണ്ടാകമൂലം,
(മയൂരസന്ദേശം).

ഇതു നീചന്മാരുടെ ഭാഷയെ അനുകരിക്കുന്നു.

മരപ്പട്ടി-മരക്കുരങ്ങ്, മരനാ(യ്).

സം-വൃക്ഷശായികാ. ത-മരനായ്. ഇം-Polecat പോൾക്കാററ്.

മരപ്പണി-മരംകൊണ്ടുള്ള വേല.

മരപ്പാച്ചി, മരപ്പാവ-മരംകൊണ്ടുള്ള രൂപം.

മരപ്പാത്തി-വെള്ളം ഒഴുകുന്നതിനു മരംകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു വസ്തു.

മരപ്പാത്രം-മരംകൊണ്ടുള്ള പാത്രം, മരവിയും മററും.

മരപ്പുളി-ഒരു വൃക്ഷം.

ഈ വൃക്ഷം ഗോവ മുതലായ ദേശങ്ങളിൽ ഏറെയുണ്ടാകുന്നു. സം-വൃക്ഷാമ്ലം. ഇം-Kokum Butter tree കോകം ബട്ടർട്രി.

മരപ്പെട്ടി-മരംകൊണ്ടുള്ള പെട്ടി.

മരപ്പൊത്ത്-മരത്തിന്റെ ദ്വാരം.

മരഫലം-വൃക്ഷിന്റെ കായ്.

മരം-ഉ. തടി, വൃക്ഷം. ഉ. ഒരുവകവാദ്യം.

മരംകൊത്തി, മരക്കൊത്തൻ-ഒരുമാതിരി പക്ഷി.

മരമഞ്ഞൾ-ഒരുവക മരുന്ന്.

പ്രമേഹം, വ്രണം, ചൊറി, വിഷം, വീക്കം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം-ദാവീ. ത-മരമഞ്ചൾ.

മരമാൻ-ഒരുതരം മാൻ.

ഇതിന്റെ ശരീരം ചെമ്പുനിറവും വൃഷണം മാത്രം കറുപ്പും ആകുന്നു. സം-ഋഷ്യം.

മരമറി-മരംകൊണ്ടു പണിത പുരമുറി, ഭിത്തിക്കു പകരം മരപ്പലകകൊണ്ട് പണിതുള്ള പുരമുറി, നെല്പുര, ധാന്യപ്പുര.

മരവട്ട-ഒരുവക ചെറിയ പുഴു.

മരവാഴ-ഒരുമാതിരി തൈ.

ഇതിനു സാമാന്യം വാഴയുടെ ഗുണങ്ങൾ കാണും. സം-കാഷ്ഠകദളി. ഇം-Wild plantain.

മരവി-മരംകൊണ്ടുള്ള ചില പാത്രം. (മണ്ണുകൊണ്ടുള്ളതുമാവാം).

മരവിക്കുന്നു- ശരീരം മരംപോലെയാകുന്നു.

മരവുരി-മരത്തിന്റെ ഉരി (തോല്). വൃക്ഷത്തിന്റെ തൊലികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി വസ്ത്രം. മരവിരി എന്ന പ്രയോഗവും കാണുന്നു.

മരവെട്ടി-ഒരുവക വൃക്ഷം.

മരാമത്ത്-പണിവേലകൾ, കെട്ടിടങ്ങൾ പണിയുക, അതിനു വേണ്ടസ്ഥലങ്ങൾ തോണ്ടിശ്ശരിപ്പെടുത്തുക മുതലായ വേലകൾക്കു പൊതുവേയുള്ള പേര്.

മരാമരം-ഒരുവക ചലിയ വൃക്ഷം.

മരാരാ-പത്തായപ്പുര.

മരാള-വി. മാർദ്ദവമുള്ള.

മരാളൻ-കള്ളൻ.

മരാളം-ഹ. അരയന്നം. ഉ. വിളക്കുമഷി. ന. കുതിര. ര. മേഘം. ഇ. കുളക്കോഴി.

മരാളി-അന്നപ്പേട.

മരിക-മരവി.

മരിക്കം, മരുക്കം-ഇണക്കം.

'പേടിയില്ലിതിനേതുമെത്രയുമടുത്തുവന്നീടുന്നുമരുക്കമുണ്ടെത്രയുമെന്നുതോന്നും'

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

മരിക്കുന്നു-ചാകുന്നു.

രാജാക്കന്മാരോടു 'കാടുമറയുന്നു' എന്നാണ് പറയേണ്ടതു്.

മരിചം, മരീചം-മുളക്. നാവിനെ ദണ്ഡപ്പെടുത്തുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മുളക് എന്നതു കരുമുളകാണ്. കപ്പൽമുളക് പിന്നീടു പറങ്കികൾ കപ്പൽമാർഗ്ഗം കൊണ്ടുവരികയാണു ചെയ്തതു്. അമരേശവ്യാഖ്യാനങ്ങളിൽ ഇങ്ങിനെയാണു കാണുന്നതു്.

മരിഞ്ഞാലായിരിക്ക-ഹ. നെടുവീർപ്പിടുക. ഉ. ചഞ്ചലപ്പെടുക, ആടൽപെടുക.

മരിളുക-ഭയപ്പെടുക. ('മരുളുന്നു' നോക്കുക)

മരീചി-ഹ. ഒരു മഹർഷി, കശ്യപന്റെ പിതാവായ ഒരു പ്രജാപതി, ബ്രഹ്മാവിന്റെ പത്തു മാനസിക പുത്രന്മാരിൽ ഒരാൾ, സപ്തർഷികളിൽ ഒന്ന്. ഉ. ഒരു ന്യായദാതാവ്. ന. കൃഷ്ണൻ. ര. രശ്മി. ഇരുട്ടിനെ നശിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മരീചിക-മൃഗതൃഷ്ണാ, കാനൽജലം. രശ്മി പോലെയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

മരീചിമാലീ-സൂർയ്യൻ.

മരു-ഹ. ശൂന്യസ്ഥലം, വിതച്ചാൽ വിളയാത്ത ഭൂമി. ഉ. പർവതം. ന. നിർജ്ജലമായ പ്രദേശം. പ്രാണികൾ പിപാസനിമിത്തം മരിച്ചുപോകുന്ന സ്ഥലം എന്നർത്ഥം. ര. കർപ്പൂരതുളസി.

മരുകം-ഹ. മയിൽ. ഉ. മാൻ.

മരുക്കുന്നു-ഇണക്കുന്നു.

മരുക്കൊഴുന്ന്-സുഗന്ധമുള്ള ഒരു തൈ.

മരുങ്ങ്-ഹ. ഇണക്ക, സ്നേഹം. ൨. ഒരു വശം. ൩. പുലയരുടെ സ്ത്രീ

മരുങ്ങുന്നു-ഇണങ്ങുന്നു. (സ. ക്രി. മരുക്കുന്നു).

മരുത്-ഒരുവക വൃക്ഷം, പൂമരുത്, കരിമരുത്.

ഇത് അതിസാരം, കുഷ്ഠം, പ്രമേഹം, വിഷം മുതലായവയ്ക്ക് നന്ന്. മരുത് വളരെ വലിയ വൃക്ഷമാണ്. ഇതിന്റെ നിർയ്യാസമത്രേ ചെഞ്ചല്യം. സം-സാലം. ത-ആച്ചാമരുത്. മരാമരം. ഇം-Sal tree സാൽ ട്രീ. (വെണ്മരുത് എന്നും ഒന്നു കാണുന്നു).

മരുതം-ഹ. ഒരു വൃക്ഷം. ൨. പാടവും പാടത്തിനടുത്തുള്ള നിലവും.

മരുതൻ-ഹ. വായു. ൨. ദേവൻ.

മരുതനിലക്കാരൻ- മള്ളൻ (വള്ളൻ, ഉഴമൻ).

മരുത്ത്-ഹ. വായു. മരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം ൨. ദേവൻ. ൩. ചോനകപ്പുല്ല്.

മരുത്തനയൻ-ഹ. ഹനുമാൻ. ൨. ഭീമൻ.

മരുത്തൻ - സൂർയ്യവംശത്തിലെ ഒരു രാജാവ്.

രാവണൻ മരുത്തനോട് യുദ്ധത്തിനു ചെന്നത് മരുത്തൻ തപോനിഷ്ഠയിലിരിക്കുമ്പോഴാണ്. തപോമദ്ധ്യത്തിൽ ആയുധം തൊടുക അയുക്തമാകയാൽ രാവണനെ മരുത്തൻ വധിച്ചില്ല. ജയിച്ചു എന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ രാവണൻ തിരിച്ചുപോന്നു. ലോകത്തിൽ ആരും കഴിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു വിശിഷ്ടമായ യാഗം ഇദ്ദേഹം നടത്തി. ഇതിലെ പരിചാരകന്മാർ ദേവന്മാരായിരുന്നു. യാഗത്തിന്റെ ഒടുവിൽ മരുത്തനെയും ബന്ധുക്കളേയും പുരോഹിതനായ സംവർത്തൻ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി.

മരുത്താണി-മയിലാഞ്ചി, ഒരു വൃക്ഷം.

മരുത്തുകൾ-ഇന്ദ്രന്റെ ഇഷ്ടന്മാർ.

മിന്നലും ഇടിയും ഇവരുടെ ആയുധങ്ങളാണ്. ഇവരുടെ ലോകമായ മാരുതം വൈശ്യരുടെ സ്വർഗ്ഗമാകുന്നു. വാസ്തവത്തിൽ മരുത്തുകൾ അസുരമാതാവായ ദിതിയുടെ പുത്രന്മാരാണ്. എങ്കിലും ഗർഭകൃന്തനാപരാധനം നിമിത്തം പേടിച്ചു ഇന്ദ്രൻ ദിതിയെ സമാധാനിപ്പിക്കുവാൻവേണ്ടി മരുത്തുക്കളെ ദേവപക്ഷത്തിലേക്കു ചേർത്തു എന്ന് പുരാണം.

മരുത്തുവച്ചി-വയററാട്ടി.

മരുൽപതി, മരുൽപാലൻ-ഇന്ദ്രൻ.

മരുൽപഥം-ആകാശം.

മരുൽപുത്രൻ—ഹ. ഹനുമാൻ. ൨. ഭീമൻ.

മരുൽപ്രസരം-കാററാടി.

മരുപ്രിയം-ഒട്ടകം.

മരുദ്രഥം-കുതിര.

മരുത്വാൻ-ഹ. ഇന്ദ്രൻ. മരുത്തുക്കൾ ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. മരുത്തുക്കൾ ഇന്ദ്രന്റെ സ്വാധീനത്തിലുണ്ടെന്നു താൽപര്യം. (മരുത്തുകൾ എന്നതു നോക്കുക). ൨. ഹനുമാൻ. ൩. മേഘം.

മരുദ്വാഹൻ-ഹ. അഗ്നി. ൨. ഇന്ദ്രൻ.

മരുൽപ്പുരം-സ്വർഗ്ഗം.

മരുൽസുതൻ-ഹ. ഹനുമാൻ. ൨. ഭീമൻ.

മരുൽസൂനു-ഹ. ഹനുമാൻ. ൨. ഭീമൻ.

മരുന്ന്-ഹ. ഔഷധം. ൨. വെടിമരുന്ന്. ൩. ചാരായം.

മരുന്നറ-മരുന്നുവയ്ക്കുന്ന ശാല.

മരുന്മാല-ജോനകപ്പുല്ല്. വായുവിനാൽ ഇളക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മരുഭൂമി-നിർജ്ജലഭൂമി, ശൂന്യസ്ഥലം, ഒന്നും വിളയാത്ത സ്ഥലം, മണൽക്കാട്. പര്യായങ്ങൾ-മരു, ധന്വാ.

മരുഭൂവ്-മണൽക്കാട്.

മരുമകൻ-ഹ. സഹോദരിയുടെ പുത്രൻ. ൨. ചില ജാതിക്കാർക്ക് മകളെ കെട്ടിയവൻ.

മരുമകൾ-ഹ. സഹോദരിയുടെ പുത്രി. ൨. മകൻ കെട്ടിയ സ്ത്രീ.

മരുമക്കത്തായം-പെൺവഴി.

മരുലം-കുളക്കോഴി.

മരുവകം-ഹ. മലങ്കാര. വായുവിനെ വമിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഇതിന്റെ പൂവ് ഉപവിഷത്തിൽ പെട്ടതായതുകൊണ്ട് മരിപ്പിക്കുന്നത് എന്നും അർത്ഥമുണ്ട്. ൨. മണിക്കഞ്ജകം, കർപ്പൂരതുളസി, സമുദ്രപ്പച്ച. ജലമില്ലാത്തേടത്തും വർത്തിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൪. കടുവാ.

മരുവലർ-ശത്രുക്കൾ.

മരുവുന്നു-പാർക്കുന്നു, ഇരിക്കുന്നു, വസിക്കുന്നു.

ഈ ശബ്ദത്തിനു കല്യാണം കഴിക്കുന്നു, അടുക്കുന്നു എന്നായിരുന്നു ആദ്യത്തെ അർത്ഥം. ആ അർത്ഥം ഇന്നും മരുമകനിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ഇപ്പോൾ വന്നുകൂടിയിരിക്കുന്ന അർത്ഥം 'വസിക്കുന്നു' എന്നാണത്രേ.

മരുൾ-ഹ. മയക്കം ൨. ബുദ്ധിഭ്രമം, പൈത്യം (മരിൾ, മെരിൾ ഇങ്ങിനെയും കാണുന്നു).

മരുളുന്നു-മെരിളുന്നു, ഭയപ്പെടുന്നു, പരിഭ്രമിക്കുന്നു, മയങ്ങുന്നു.

'മരുളാതെയിതുചെയ്തിൽ'

(മാധവപ്പണിക്കർ-ഗീത)

മരൂകം-ഹ. മയിൽ. ൨. മാൻ. ൩. തവള.

മരൂവക-വി. ഭയങ്കരമായ.

മരൂവകൻ-ഹ. രാഹു. ൨. കടുവാ.

മരൂവൻ-രാഹു.

മരോട്ടി, മരവട്ടി, മരവെട്ടി-ഒരുവക വൃക്ഷം.

മരോളി(ക)-മകരമത്സ്യം.

മർക്കകം-ചിലന്തി.

മർക്കടകം-ഹ. കുരങ്ങ്. ൨. ചിലന്തി. ൩. ഒരുമാതിരി കായ്. ൪. ഒരുവക മത്സ്യം. ൫. ഒരുവക ധാന്യം.

മർക്കടം-ഹ കുരങ്ങ്, കടന്നു പിടികൂടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. ചിലന്തി. ൩. ഒരു വലിയ പക്ഷി, കൊക്ക്. ൪. ഒരു വിഷം.

മർക്കടമുഷ്ടിപിടിക്ക — ശാഠ്യംപിടിക്ക. (ശൈലി).

മർക്കടമുഷ്ടി എന്നത് 'ഞാൻ പിടിച്ച മുയലിന് കൊമ്പു രണ്ട്' എന്നിങ്ങനെ മേലും കീഴും നോക്കാതെ വാശിപിടിക്കുന്നവർക്കുള്ള പ്രകൃതിയാകുന്നു — മർക്കടങ്ങൾ സർപ്പങ്ങളെക്കണ്ടാൽ അവയുടെ തലയിൽ കടന്നു പിടികൂടും. പിടിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ അങ്ങോട്ടു തിരിഞ്ഞുനോക്കുകപോലും ചെയ്യുകയില്ല. പിടിച്ച പാമ്പിനെ അവ വിടുകയുമില്ല. ചിലപ്പോൾ നാലും അഞ്ചും ദിവസങ്ങൾ ഒരേ നിലയിൽ ഇരിക്കുമത്രേ. ഈ പിടി വിടണമെങ്കിൽ ആ പാമ്പ് ചത്തു ചീഞ്ഞ് തന്നത്താൻ ഊരിപ്പോകണം. ഈ സമ്പ്രദായത്തിൽ നിന്നാണ് 'മർക്കടമുഷ്ടി' എന്ന ന്യായം ഉണ്ടായത്.

മർക്കടി-ഹ. നായ്ക്കുരണ. മർക്കടരോമതുല്യങ്ങളായ രോമങ്ങൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. കഴഞ്ചി. ൩. ഉങ്ങിന്റെ വകഭേദം. മർക്കടനിറമുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൪. പെൺകുരങ്ങ്.

മൎക്കരാ-ഹ. പാത്രം. ൨. ഗൃഹ, പൊള്ള. ൩. മച്ചി.

മൎത്തൻ-മനുഷ്യൻ.

മൎത്തം-ഭൂമി.

മൎത്ത്യൻ-മനുഷ്യൻ. മരിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

മൎത്ത്യം-ശരീരം.

മൎത്ത്യഭോജി-വി. മനുഷ്യനെ ഭക്ഷിക്കുന്ന.

മൎത്ത്യമുഖൻ-മനുഷ്യന്റെ മുഖവും മൃഗത്തിന്റെ ശരീരവും ഉള്ള കുബേരന്റെ ഭാസനായ ഒരു കിന്നരൻ.

മൎത്ത്യാ-സ്ത്രീ, മനുഷ്യസ്ത്രീ.

മൎദ്ദനം-ഹ. തിരുമ്മുക. കാൽ കൈ മുതലായ അംഗങ്ങളേ തലോടുക. ൨. ഞെരടുക, അരയ്ക്കൂ, പൊടിക്ക. ൩. ഇടിക്ക. ൪. കലക്കുക. ൫. ചതയ്ക്കുക.

മൎദ്ദം-ഹ. കഠിനമായ അടി. ൨. ഞെരുക്കൽ. ൩. പൊടിക്കുക. ൪. അരക്കുക ൫. ഇടിക്കുക. ൬. കലക്കുക. ൭. തിരുമ്മുക. ൮. ചതയ്ക്കുക.

മൎദ്ദളം-ഒരുവക വാദ്യം. (മദ്ദളം നോക്കുക)

മൎദ്ദിക്കുന്നു-ഹ. തിരുമ്മുന്നു. ൨. ഇടിക്കുന്നു. ൩. കലക്കുന്നു.

മൎദ്ദിത-വി. മൎദ്ദിക്കപ്പെട്ട.

മൎമ്മഠൻ-കാവ്യപ്രകാശം എന്ന ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ കൎത്താവ്.

മൎമ്മഭേദി-വി. മൎമ്മത്തെ മുറിക്കുന്ന, അത്യന്തം വേദനിപ്പിക്കുന്ന.

മൎമ്മം-ഹ. ഏപ്പ്, ശരീരത്തിൽ ആപൽകരമായ ചില ഭാഗം.

ശരീരത്തിന്നു ൧൦൭ മൎമ്മമുണ്ട്. കൈ രണ്ടിലും ൨ × ൧൧, കാൽ രണ്ടിലും ൨ × ൧൧, വയററിന്മേൽ ൩, മാർ ൧൯, പിൻപുറത്തു ൧൪, പൂണെല്ല്, കഴുത്ത്, തല ൩൭.

ഒരു ശരീരത്തിൽ ൻനു മൎമ്മങ്ങൾ ഉണ്ട്. ഏതാനും താഴെ പറയുന്നു.

1. നക്ഷത്രംനോക്കി-തൊണ്ണക്കുഴൽ മുഴയ്ക്കുമീതെ.
2. നാക്കുകടിപ്പൻ-നക്ഷത്രംനോക്കിയുടെ ചൊവ്വിൽ അങ്ങേപ്പുറം പിൻകുഴൽക്ക് നടുവെ.
3. ഒടുവലി-മൂൎക്കുകൂൎച്ചത്തിന്നു താഴെ തടയ്ക്കുകൂടെ രണ്ടു കക്ഷത്തിന്നകത്തു കാലിളക്കിന്നരികെ.
4. ഓന്തന്ന-തോളരത്തിന്നു താഴെ.
5. ഇരിപ്പൻ-കാലിളക്കിന്നു താഴെ കാലുമുട്ടിന്നു മീതെ തുടക്കു നടുവേ
6. ഉരുമണി-ജലപണ്ടം എന്നും മലപണ്ടം എന്നും പേരുള്ള ഒരു മൎമ്മത്തിന്നു താഴെ വരിക്കുകത്ത്.
7. ഓട്ടുഞരമ്പ്- കൈയിളക്കത്തിന്നകത്ത്.
8. കഴുത്തുകോച്ചി.
9. കണ്ണൊന്നി-മൂക്കടപ്പൻ മൎമ്മത്തിന്നകത്തു കൺപുരികത്തിന്നു താഴെ മൂക്കിന്നു നേരെ.
10. കയ്യുതളപ്പൻ-കൈമുട്ടിന്നു മീതെ കക്ഷക്കുഴിക്കു താഴെ.
11. കക്ഷത്തിപ്പക്കരി-നൂലുവലിപ്പന്നകത്ത്.
12. കൈതളൎപ്പൻ - കൈമുട്ടിന്നകത്തു കണ്ണുകൂൎച്ചത്തിന്നു താഴെ.
13. കശാംകപുഷ്പം-മുലരണ്ടിന്നും നടുവെ.
14. കിറികോട്ടൻ-ചെവിക്കു നാൽവിരൽ താഴെ.
15. കീരിശുമ-ചെവിക്കു ഇരുവിരൽ മുന്നിൽ, കണ്ണിന്നിരുവിരൽ പുറകെ.

16. ചുമ-തൊണ്ണൎക്കു താഴെ കഴിനടുവെ.
17. തള്ളക്കുഴി-വരവയററിന്നു നടുവെ.
18. ജലമൎമ്മം—പൊക്കിളിന്നു നാലുവിരൽ മീതെ, തള്ളക്കുഴിക്കു ആറുവിരൽ താഴെ.
19. മലമൎമ്മം-പൊക്കിളിന്നു മൂന്നു വിരൽ താഴെ.
20. രക്തതുംബി-മൂലക്കു മൂവിരൽ മീതെയും മൂവിരൽ താഴെയും.
21. രോഹിത-പൂണെല്ലിന്നു ഇരുവിരൽ താഴെ.
22. മുരട്ടനാക്കി-ചെവിക്കു ഒരു വിരൽ താഴെ, താടിക്കരികെ.
23. നാക്കുതിരിപ്പൻ-താട രണ്ടിന്നും നടുവെ.
24. ഫണ-കക്ഷക്കുഴിക്കു നടുവെ.
25. ശ്വാസം അടപ്പൻ-കക്ഷക്കുഴിക്കു താഴെ, മുലക്കു ചൊവ്വിൽ.
26. തരിപ്പൻ-മുലയ്ക്കു ആറു വിരൽ താഴെ, വാരിവയററിന്നരികെ.
27. തലഹൃത്തു്-കണ്ണിന്റെ പുരികം രണ്ടിന്നും നടുവെ.
28. കൊണ്ടുകൊല്ലി-കക്ഷക്കുഴിക്കു താഴെ തുണിക്കുത്തിന്നു പരിവാരി വളവിന്നകത്തു്.
29. നടതിരിപ്പൻ-മുട്ടിന്നു മീതെ, കാലിളക്കിന്നു താഴെ.
30. മൂക്കടപ്പൻ-കൺപുരികം രണ്ടിന്നും താഴെ, മൂക്കരികെ.
31. വാതുറപ്പൻ-കവിൾക്കുത്തിന്നു നടുവെ.
32. നുലുവലിപ്പൻ-ാതാൾ രണ്ടിന്നും താഴെ, മുലയ്ക്കുമീതെ.
33. നാടിപത്തി-മണിക്കെട്ടിന്നു മീതെ, കൈമുട്ടിന്നു താഴെ.
34. വിരലൂന്നി-കൈപത്തിക്കുറിന്നു പുറത്തു്, ചൂണ്ടാണിയോടടുത്തു് (അതു രണ്ടു മൎമ്മങ്ങളാകുന്നു).
35. വായുച്ചിന്നി-തലകൂൎച്ചത്തിന്നു നടുവെ.

ഉ. സാരമായ കാൎയ്യം. ൩. രഹസ്യം.

മൎമ്മയിളക്കം-മൎമ്മത്തിൽ മുറിഞ്ഞിട്ടും മററുമുള്ള ഒരു വേദന.

മൎമ്മരം-ഹ. വസ്ത്രങ്ങളുടേയും ഉണങ്ങിയ ഇലകളുടേയും ശബ്ദം. മര്മര് എന്നു അനുകരണശബ്ദം, ചേതനയില്ലാത്തെ വസ്തുവിന്റെ ശബ്ദം എന്നൎത്ഥം. ഉ. പിറുപിറുപ്പു, മുറുമുറുപ്പു്.

മൎമ്മരീ-മഞ്ഞൾ.

മൎമ്മരീകൻ-ഹ. ഇരപ്പാളി. ഉ. ദുഷ്ടൻ.

മൎമ്മലക്ഷണം-മൎമ്മങ്ങളേ അറിവാനുള്ള ശാസ്ത്രം.

മൎമ്മവികാരം-മൎമ്മത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന വേദന.

മൎമ്മവേധം-മൎമ്മത്തിന്റെ മുറിവു്.

മൎമ്മസ്പൃക്-വി. ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നതായുള്ള, അത്യുപദ്രവകരമായുള്ള.

മൎമ്മക്ഷോഭം-മൎമ്മത്തിന്റെ ഇളക്കം.

മൎമ്മാണി-മൎമ്മലക്ഷണം പറയുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥം.

മൎമ്മാവിത്തു്-മൎമ്മങ്ങളേ മുറിക്കുന്നതു്, അതിദുസ്സഹം.

മൎമ്മി-വി. മൎമ്മമുള്ള, രഹസ്യത്തെ മറയ്ക്കുന്ന.

മൎമ്മിക്കുന്നു-ദ്വേഷിക്കുന്നു, ഉപദ്രവിക്കുന്നു.

മൎമ്മോപഘാതനം-മൎമ്മഭേദനം.

മൎയ്യൻ-ഹ. മനുഷ്യൻ. ഉ. ചെറുപ്പക്കാരൻ. ൩. മോഹിപ്പിക്കുന്നവൻ.

മൎയ്യം-ഹ. ഉടയ്ക്കാത്ത ആൺകുതിര. ഉ. ഒട്ടകം.

മയ്യശം-പ. ഗുണദോഷം. ഉ. നിരൂപണം.

മയ്യാ-അ. സീമാർത്ഥകമായ ഒരു അവ്യയം.

മയ്യാ-അതിൽ, അതിന്.

മയ്യാദ-പ. നേരുള്ള നടപ്പ്. ഉ. ന്യായമായ മാർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നും തെറ്റാതിരിക്കുക. പര്യായങ്ങൾ-സംസ്ഥാ, മര്യാദ, ധാരണ, സ്ഥിതി. സ. അതിര്. ര. തീരം. ള. മാനം. ന. ചട്ടം. ഴ. വഴി. വ. ചന്ദ്രവംശത്തിൽ അരചീനനുപന്റെ മോൻ. ൻ. ചന്ദ്രവംശത്തിൽ മേയാതിഥിനുപന്റെ മോൻ.

മയ്യാദാപവ്രതം-അഷ്ടാചലം.

മയ്യാദി-അയൽപക്കക്കാരൻ. (നകാരാന്തം).

മശ്നം-പ. സ്പർശനം. ഉ. പ്രതിപാദനം.

മഷ്(ണ)ം-ക്ഷമ.

മഷ്കിക്കുന്നു-ക്ഷമിക്കുന്നു.

മഷ്ടിത-വി. ക്ഷമിച്ച.

മല-പർവ്വതം, കുന്ന്.

മലഏരു 2-ഏതുമക്കള്ളി. പര്യായങ്ങൾ-പടപർണ്ണി, ഹൈമവതി, സപർണ്ണക്ഷീരി, ഹിമാവതി. (മലഏതുമരയെ ഏതുമത്തരാളിയെന്ന ചിലേടങ്ങളിൽ പറയുന്നു). കങ്കുട്ടം എന്നും ഉണ്ട്.

കഷ്ടം, വിഷം, ജ്വരം, വീക്കം മുതലായവക്ക നന്ന്. മിക്കവാറും ഹിമവൽപ്രസ്ഥത്തിങ്കലുണ്ടാകുന്നു. ത-കകനിത്. ഇം-Gamboge Thistle ശേംബോജ് തിസിൽ.

മലക്കം-മലച്ച്.

മലക്കറി-സസ്യാദികം.

മലക്കു-പ. ഒരു രാജാവ്. ഉ. ദേവരാജൻ.

മലങ്കടല-മോജ്യവർഗ്ഗത്തിലെ ശിഗ്രുധാന്യം.

സം-കളായം. ഇം-Field-pea ഫീൽഡ് പി.

മലങ്കര-മലയാളം.

മലങ്കരു-ചെറുപുഴ, തോട്.

മലങ്കറി-മരക്കറി, സസ്യാദികം.

മലങ്കാക്ക-ഒരുമാതിരി കാക്ക, കാട്ടുകാക്ക.

മലങ്കാര-ഒരുവക മുള്ളുള്ള ചെടി. പര്യായങ്ങൾ-പിണ്ഡീതകം, മരുവകം, ശ്വസനം, കരഹാടകം, ശല്യം, മദനം.

പീനസം, ചുമ, ജ്വരം മുതലായവക്ക നന്ന്. ത മുരുക്കാരെര. ഇം-Bushy gardenia ബുഷിഗാർഡിനിയ.

മലങ്കുരികിൽ-ഒരുവക പക്ഷി.

മലംകുഷി - കരക്കുക്കി, മലകളിലെ കുക്കി.

മലങ്കൊളുമ്പ്-കുഷിചെയ്യുന്ന താഴ്വര.

മലച്ചെരിവ്-മലയുടെ ചരിവുള്ള വശം. പര്യായങ്ങൾ-പ്രപാതം, അന്തടം, ഭ്രേ.

മലജ-വി. മലത്തിൽ ജനിച്ച.

മലജം-ചലം.

മല ഞരുക്ക്-മലയിലുണ്ടാകുന്ന ചില കച്ചവടവസ്തുക്കൾ.

മലഞ്ചുഴി - മലപ്രദേശങ്ങളിലുള്ള നീർച്ചുഴി.

മലഞ്ചുള്ളി-ഒരു ചെടി.

മലഞ്ചെമ്പു-ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങ്.

മലഞ്ചെരിയ്ക്കൽ-കുഷിചെയ്യുന്ന മല.

മലഞ്ചൊല-മലയിൽ ധാരാളമുള്ള ഒരു മാതിരി തടികം.

മലതാങ്ങി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, കന്നുകുക്കി.

മലത്താമര-ഒരുമാതിരി താമര, കൽത്താമര.

മലദം-ഗംഗാനദിയുടെ ദക്ഷിണതീരത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന രണ്ടു പട്ടണങ്ങളിൽ ഒന്നു്. മറെറാന്നു 'കുത്തൂഷം'. ഈ പട്ടണങ്ങൾ ഉണ്ടാകുവാൻ പൌരാണികന്മാർ പറയുന്ന കാരണം—"ഒരിക്കൽ ദേവേന്ദ്രൻ ബ്രഹ്മഹത്യാ പാതകപീഡിതനായിത്തീൎന്നു എന്നും, കാലാന്തരത്തിൽ അദ്ദേഹം ദേവവൃന്ദത്താൽ ചെയ്യപ്പെട്ട മന്ത്രാഭിഷേകം ഹേതുവാൽ പാതകനിർമ്മുക്തനായിത്തീൎന്നു എന്നും ഈ അഭിഷേകം നടന്നസ്ഥലത്തു സന്തുഷ്ടനായ ദേവേന്ദ്രൻ രണ്ടു പട്ടണങ്ങൾ നിൎമ്മിച്ചു" എന്നുമാണു്. എന്നാൽ അഭിഷേകമേററപ്പോൾ ദേവേന്ദ്രന്റെ ദേഹത്തിൽ നിന്നു പിരിഞ്ഞുവീണ ബ്രഹ്മഹത്യാപാതകം കാലക്രമേണ താടക എന്നു പേരായ യക്ഷിയായാവിൎഭവിച്ചു. താടകയുടെ പുത്രൻ ആണു 'മാരീചൻ'. ഇവർ രാക്ഷസരാവാൻ കാരണം അഗസ്ത്യന്റെ ശാപമാണു്.

മലദൂഷിത-വി. മുഷിഞ്ഞ, ചെളി പററിയ.

മലദൈവം-മലകളിലുള്ള ചില ദേവത

മലദ്വാരം-മലം ഒഴിയുന്ന ദ്വാരം. പൎയ്യായങ്ങൾ — ഗുദം, അപാനം, പായു.

മലനാചെയ്യുക-കെട്ടുക

മലനാടു-മലംപ്രദേശം

നാട്ടുകാരായ തമിഴർ പാണ്ടിക്കും മധുരയ്ക്കും പടിഞ്ഞാറു കിടക്കുന്ന മലംപ്രദേശത്തിന്നു പറഞ്ഞുവരുന്ന പേർ.

മലനായർ-മലവേലൻ.

മലന്തകര-൧ ഒരുവക വൃക്ഷം. ൨. ഒരു ചെടി.

മലന്തുടലി-മുള്ളുള്ള ഒരുവക കാടു്.

മലന്തുമ്പ-ഒരുവക തൈ.

മലപൂ-കാട്ടത്തിമരം, പേയത്തി. പാപത്തിൽ നിന്നു ശുദ്ധിവരുത്തുന്നതു എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം.

മലപ്പുറം-മലയുടെ മുകൾ ഭാഗം.

മലബന്ധം-മലത്തിന്റെ തടവു്.

മലബാധ-മലശോധന.

മലം-൧. കണ്ണിൽ പീള, ചെവിപ്പീ, മൂക്കിള, മൂത്രം, മലം മുതലായവ. ൨. പാപം. ൩. അഴുക്കു്. ൪. മട്ടു്. ൫. തുരുമ്പു. ധരിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം. മറെറാരു പൎയ്യായം-കിട്ടം.

ശരീരസംബന്ധമായ മലങ്ങൾ ൧൨-മേദസ്സ്, ശുക്ലം, രക്തം, മജ്ജ, മൂത്രം, മലം, ചെവിക്കായം, നഖം, കഫം, കണ്ണുനീർ, കണ്ണിലെ പീള, വിയൎപ്പു്.

മലമകൾ-പാൎവ്വതി.

മലമങ്ക-പാൎവ്വതി.

മലമഞ്ഞൾ-മലയിലുണ്ടാകുന്നമഞ്ഞൾ.

മലമന്താരം-മലയിലുണ്ടാകുന്ന മന്താരം.

മലമാത്തു-വി. കുറവുള്ള, മാനക്കേടുള്ള (അറബിഭാഷ).

മലമുരിങ്ങ-ഒരുവക വൃക്ഷം.

മലമുഴ-പൎവ്വതഗുഹ.

മലമുഴക്കി-ഒരു വലിയ പക്ഷി.

മലമ്പണി-മലയിലെ വേല.

മലമ്പടിഅവകാശം-മലവാരം.

മലമ്പതി-മലയിൽ പാൎക്കുന്നതിനുള്ള ചില സ്ഥലം.

മലമ്പനി-മലയിലെ താമസത്താൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരുതരം പനി.

മലമ്പള്ളം-൧. മലയുടെ അടിവാരത്തിന്നടുത്ത സ്ഥലം. ൨. മലയുടെ പാൎശ്വം.

മലമ്പാമ്പു്-മലയിലുള്ള ഒരുവക പാമ്പു്.

പൎയ്യായങ്ങൾ-ഗോനസം, തിലിത്സം.

മലമ്പുന്ന-ഒരുവക വൃക്ഷം.

മലമ്പുള്ളു്-ഒരു പക്ഷി. (സം-വല്ഗുലീ).

മലയകത്തി–കൊങ്ങുമന്താരം, മന്താരം, കൊങ്ങ്, കരിമന്താരം. പൎയ്യായങ്ങൾ–കോവിദാരം, ചമരികം, കുദ്ദാലം, യുഗപത്രകം.

(തമിഴിൽ–മലൈയകത്തി).

മലയജം–ചന്ദനമരം. മലയപൎവ്വതത്തിലുണ്ടാകുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

മലയടി, മലയടിവാരം–മലയുടെ ചുവടു്.

മലയണ്ണാൻ–ഒരുമാതിരി വലിയ അണ്ണാൻ.

മലയത്തി–ഒരുമാതിരി വൃക്ഷം, കാട്ടത്തി.

മലയൻ–ഹ. കടുവാ. ഉ. മലയിൽ പാൎക്കുന്നവൻ.

മലയം–ഹ. മലയപൎവ്വതം. ഉ. ചന്ദനവൃക്ഷം അധികമുള്ള ഒരു പൎവ്വതം. മറെറാരു പൎയ്യായം—ചന്ദനാലയം. ഉ. മലയപൎവ്വതത്തിൽ വിഷം ലയിച്ചിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് ഈ പേരുണ്ടായി. (ഈ പൎവ്വതത്തിൽ സൎപ്പങ്ങൾ വളരെയുണ്ടെന്നു വൎണ്ണിച്ചുകാണുന്നു).

മലയമനാടു്–കേരളം എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്ന ചേരരാജ്യത്തിനുണ്ടായിരുന്ന ഏഴു വിഭാഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

മലയമാരുതൻ–മലയപൎവ്വതത്തിൽ നിന്നു വരുന്ന കാററു്.

മലയമുക്കി–വെളുത്ത ശങ്കുപുഷ്പം.

കുറുത്ത മലയമുക്കിയുടെ പൂവിന്റെ സ്വരസംവിശേഷാൽ എഴുതുന്നതിനുള്ള മഷിക്കു ഉപയോഗപ്പെടുന്നു. സം–അപരാജിതാ ത വെള്ളൈക്കാക്കണം.

മലയരയൻ–മലയിലെ ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മലയർ–കേരളത്തിലെ ആദിമനിവാസികളിൽ ഒരു വൎഗ്ഗം.

മലയവതി–ജീമൂതവാഹനന്റെ ഭാൎയ്യ.

(നല്ല പാട്ടുകാരിയായിരുന്നു).

മലയവാസിനീ–ദുൎഗ്ഗ.

മലയാടു്–വരയാടു്.

മലയാത്തി–ഒരുവക വൃക്ഷം.

മലയായ്മ, മലയാഴ്മ–മലയാളത്തിലെ ഭാഷ, വാക്കു്, പഴയ മലയാള അക്ഷരം, മലയാളം.

മലയാവണക്കു്–ഒരുമാതിരി വൃക്ഷം.

മലയാളക്കറികൾ–എരിശ്ശേരി (എരിച്ചകറി), പുളിശ്ശേരി (പുളിച്ചകറി), ഉപ്പേരി (ഉപ്പുകറി, ഓലൻ, ഉപ്പിലിട്ടതു്, ഇനിച്ചകറി (പ്രഥമൻ മുതലായവ). പുളിശ്ശേരിയുടെ സ്ഥാനത്തു കാളൻ ചേൎക്കാം

മലയാളം–ഹ. കന്യാകുമാരിക്കും ഗോകൎണ്ണത്തിനും അകത്തുള്ള ഭൂമി ഉ. ദ്രാവിഡഭാഷകളിൽ ഒന്നു്.

ഭാഷാഗ്രന്ഥചരിത്രം മൂന്നു പ്രത്യേക കാലങ്ങളായി പിരിച്ചിരിക്കുന്നു. പഴയ മലയാളകാലം—ഏകദേശം കലിവൎഷം 2500-മുതൽ കൊല്ലവൎഷാരംഭംവരെ. 2 മദ്ധ്യമലയാളകാലം—കൊല്ലവൎഷാരംഭം മുതൽ കൊല്ലം 600 വരെ, 3, നവീന മലയാളകാലം—കൊല്ലവൎഷം 600 മുതൽ ആരംഭിക്കുന്നു

മലയാളദേശം—തിരുവിതാംകൂർ, കൊച്ചി, മലബാർ ജില്ല ഇത്രയും കൂടിയ ഭൂഖണ്ഡം–മലയാളം, ത–മലൈനാടു്.

മലയാളി–ഹ. മലയാളദേശക്കാരൻ. ഉ. മലയിൽ പാൎക്കുന്നവൻ.

മലയിഞ്ചി–ഒരുവക വലിയ ഇഞ്ചി, കാട്ടിഞ്ചി.

മലയിടുക്കു്–രണ്ടു മലയുടെ ഇട.

മലയിരിപ്പ–ഒരുവക വൃക്ഷം (മധൂലകം)

മലയിലഞ്ഞി–ഒരുവക വൃക്ഷം

മലയീന്ത–ഒരുമാതിരി ഈന്ത.

മലയുക-ഒരുമാതിരി വൃക്ഷത്തിന്റെ എണ്ണയുള്ള കുരു, എണ്ണയുള്ള കുരുവുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി വൃക്ഷം എന്നും കാണുന്നു. കാപ്പി എന്നു മറ്റൊരു പക്ഷം. പര്യായങ്ങൾ-അക്ഷോഡം, കന്ദരാളം.

ഈ വൃക്ഷം കാബൂൾ, പർഷ്യാ മുതലായ ദേശങ്ങളിൽ വളരെയുണ്ടാകുന്നു. അധികവും മലകളിൽ ഉണ്ടാകുന്നതിനാൽ 'മലയുക' എന്നു പറയുന്നു; ഇതിന്റെ പഴുത്ത കായ് പാലിനോടൊരുമിച്ചു ഭക്ഷിക്കരുതു്. ത-അക്കരോടു. ഇം- Walnut-വാൽ നട്ട്.

മലയുടമ്പൻ-ഒരുവക ധാന്യം.

മലയുടൻ - മലയിലുള്ളവരുടെ പരദേവത.

മലയൂ-ഒരുമാതിരി അത്തിമരം, കാട്ടത്തി.

മലയെരിമ-ഒരു മരുന്ന്. (മല എരുമനോക്കുക).

മലയ്ക്കുന്നു-പ്രയാസമെന്നു കരുതുന്നു, വിഷമിക്കുന്നു.

'മലയ്ക്കേണ്ട ചോന്നതിലൊന്നുണ്ടാക്കിയാലും'

(കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

മലരു്-ഹ. നെല്ലുപൊരിച്ചുണ്ടാക്കിയ ഭക്ഷണസാധനം.

തണ്ണീർദാഹം, ഛർദ്ദി അതിസാരം, കഫം, പ്രമേഹം മുതലായവയ്ക്കു നന്നു. ബലം വരുത്തും. മലമൂത്രങ്ങളെ കുറയ്ക്കും. സം-ലാജാ. ഇം-Fried grain ഫ്റൈഡ് ഗ്രേൻ.

ഉ. ആണി തറക്കുന്നതിന്നു ഇരിമ്പുകൊണ്ടും മററും ഉണ്ടാക്കുന്ന വസ്തു. ന. പുഷ്പം. മലരുന്ന (വികസിക്കുന്ന) ശീലമുള്ളതുകാണ്ട് ഈ പേർവന്നു.

മലരമ്പൻ-കാമദേവൻ.

മലരയൻ-മലരിങ്കൽ (താമരപ്പൂവിങ്കൽ) നിന്നു ജനിച്ച അജൻ (ബ്രഹ്മാവു്). ('മലരജൻ' എന്നതാണു ശരിയായ ശബ്ദം). മലരവൻ എന്നുമുണ്ട്. (പഴയ മലയാളം).

മലരവൻ-ബ്രഹ്മാവു്.

മലരഹിത-വി. ഹ. പാപമില്ലാത്ത. ഉ. ചെളിയില്ലാത്ത, ശുദ്ധമുള്ള, കുററമില്ലാത്ത.

മലരി-ഉൗററുവെള്ളം.

'വിദാര്യഭൂമിം നിമ്നാംയ-
ന്മഹത്യാധാരയാസ്രവേൽ
തത്തോയ മൌദ്ഭിദന്നാ മ
വദന്തീതിമഹർഷയഃ'

(ഭാവപ്രകാശം)

സം-ഔദ്ഭിസലിലം. ഇം-Spring water.

മലരുന്നു-ഹ. മലർന്നുകിടക്കുന്നു. ഉ. വിടിരുന്നു. ന. പൊരിയുന്നു.

മലർ-വി. ഹ. വിരിഞ്ഞ. ഉ. വലുതായ.

മലർ-പുഷ്പം (മലർന്നതുമലർ).

മലർക്കാവു്-പൂങ്കാവു്.

മലർക്കുന്നു, മലർത്തുന്നു-ഹ. മലർത്തിവെയ്ക്കുന്നു, മലർത്തിക്കിടത്തുന്നു. ഉ. വിടിർത്തുന്നു. ന. പൊരിക്കുന്നു.

മലർക്കൂറ-പൂവാട.

മലർച്ച, മലർപ്പു-ഹ. പൊരിച്ചിൽ. ഉ. മലരുക, വിടിർച്ച. ന. മലർന്നു കിടക്ക.

മലർതയ്യൽ-ലക്ഷ്മീദേവി, പൂമങ്ക.

മലർപ്പുവിത്തു്-പൊരിച്ചു മലരുണ്ടാക്കുന്നതിന്നുള്ള നെല്ല്.

മലർപ്പൊടി-മലരു പൊടിച്ച പൊടി.

മലർമകൾ-ലക്ഷ്മീദേവി.

മലർമങ്ക-ലക്ഷ്മീദേവി.

മലർമാതു്-ലക്ഷ്മി.

മലർമാനിനി-ലക്ഷ്മി.

മലർവില്ലി-മന്മഥൻ.

മലവരവു-മലയിൽ നിന്നുള്ള വരവു്.

മലവാരം-മലവിതച്ചതിന്റെ കരം, മലവരവു്, മലയനുഭവം.

മലവാഴ-ഒരുമാതിരി വലിയ വാഴ.

മലവാഴി-മലയിലെ ദേവത.

മലവിചാരം-മലയിലുള്ള അധികാരം.

മലവിരിപ്പു്-മലയിൽ ചെയ്യുന്ന നെൽകൃഷി.

മലർവില്ലി-മന്മഥൻ.

മലവേപ്പു്-ഒരുമാതിരി വേപ്പുവൃക്ഷം.

മലവേലൻ-മലയിലെ ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മലശുദ്ധി-വയറിളക്കുക.

മലശോധന-൧. വയററിൽനിന്നു മലത്തെക്കളയുക. ൨. മലയിലെ വസ്തുക്കൾ ശോധന ചെയ്യുക.

മലഹരി-ഒരു രാഗം.

മലാകാ-൧. പിടിയാന. ൨. ദൂതി.

മലാക്ക-ഒരു ദിക്കിന്റെ പേർ.

മലാക്കച്ചാമ്പ-ഒരുവക വൃക്ഷം.

മലാക്കപ്പേര-ഒരുമാതിരി വൃക്ഷം.

മലാക്കസാമ്പ്രാണി-ഒരുമാതിരി സുഗന്ധവസ്തു.

മലാമത്തു്-വി. കുറവുള്ള, മാനക്കേടുള്ള (അറബി ഭാഷ).

മലായി-മലാക്ക എന്ന ദേശത്തു പാർക്കുന്നവൻ.

മലി-അനുഭവം.

മലി-ബുദ്ധൻ, ആർഹതൻ.

മലിക-ധാരാളമാവുക.

മലികൻ-രാജാവു്.

മലിന-വി. ൧. മുഷിഞ്ഞ. ൨. കറുത്ത. ൩. ഹീനമായ. ൪. അഴുക്കുള്ള. ൫. പാപമുള്ള.

മലിനകാന്തി-വി. തെളിവില്ലാത്ത.

മലിനത-൧. അഴുക്കു്. ൨. കറുപ്പു്. ൩. ഹീനത. ൪. പാപം.

മലിനപ്പെടുന്നു-അശുദ്ധിയാകുന്നു.

മലിനം-൧. കുററ. ൨. മോരു്. ൩. പൊൻകാരം. ൪. കറുപ്പു്. ൫. പാതകം. ൬. മുളക്. ൭. താമര. ൮. അഴുക്കു്.

മലിനമുഖ-വി. ക്രൂരതയുള്ള. ൨. ചീത്തയായ.

മലിനമുഖൻ-൧. കരിമന്തി. ൨. അസി. ൩. ദുഷ്ടൻ. ൪. ക്രൂരൻ. ൫. പിശാചു്.

മലിനാംബര-വി. മലിനമായ അംബരത്തോടുകൂടിയ.

മലിനാംബരം-൧ മുഷിഞ്ഞ വസ്ത്രം. ൨. തെളിവില്ലാത്ത ആകാശം.

മലിനാംബു-മഷി.

മലിനീ-തീണ്ടായിരുന്നവൾ, മലമുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

(ഇവിടെ മലത്തിനു ആർത്തവം എന്നോ ചളി എന്നോ അർത്ഥമാക്കാം).

'മൃജാലങ്കാരരഹിതാ' എന്ന വിധിയനുസരിച്ചു രജസ്വലയായിരിക്കുന്നവൾ മേൽതേച്ചുകുളി വർജ്ജിക്കണം. ഇതു നോക്കുമ്പോൾ ചളിപിരണ്ടവൾ എന്ന അർത്ഥം യോജിക്കുന്നു.

മലിമചൻ-൧. കള്ളൻ. ൨. കാററു്.

മലിമ്ളുചൻ-൧. കള്ളൻ. ൨. കൊടുവേലി. സമ്പാദിച്ചു സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചതിനെ കട്ടുകൊണ്ടുപോകുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൩. രാക്ഷസൻ. ൪. വായു. ൫. അഗ്നി. ൬. പഞ്ചയജ്ഞങ്ങളും ഉപേക്ഷിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ.

മലിമ്ളുചം-മഞ്ഞു്. ൨. കൊതുക്.

മലിയുന്നു-വർദ്ധിക്കുന്നു.

മലിവു്-ഭൂദ്ധി.

മലീമസ-വി. ൧. മലിനമായുള്ള. ൨. ഇരുട്ടുള്ള.

മലീമസം-൧. ഇരിമ്പു്. ൨. പുഷ്പകാസീസം. ൩. മലിനമായിട്ടുള്ളതു്.

മലെക്കുന്നു-൧. വ്യാകുലപ്പെടുന്നു. ൨. അതിശയിക്കുന്നു. ൩. മലൎന്നുകിടക്കുന്നു.

മലെപ്പു-൧. കലക്കം. ൨. ആശ്ചൎയ്യം. ൩. മലൎന്നുകിടക്കുക. ൪. സംഭ്രമം.

മല്പാൻ-മതസംബന്ധമായ ഒരു ക്രിസ്തിയ സ്ഥാനപ്പേരു്.

മല്പിടി-൧. പോരാട്ടം. ൨. ബലം പരീക്ഷിക്കുക.

മല്പിടിക്കുന്നു-൧. മുഷ്ടിയുദ്ധംചെയ്യുന്നു, തമ്മിൽ പിടിച്ചു യുദ്ധംചെയ്യുന്നു.

'ബാലിയ്ക്കുമല്പിടിച്ചീടുവാനായുള്ളസാലങ്ങൾ

(അധ്യാത്മരാമായണം)

മല്പിടിത്താ-തമ്മിൽ പിടിച്ചും അടിച്ചും യുദ്ധം ചെയ്ക.

മല്മൽ-നല്ല വെണ്മയും മിനുസവും ഉള്ള ഒരുതരം തുണി.

മല്ലു്-൧ പോരാട്ടം. ൨. ബലം, ശക്തി. ൩. മോന്തായം പിടിക്കുന്ന തടി. ൪. മല്ലിക.

മല്ല വി. ൧. സൌന്ദൎയ്യമേറിയ ൨. ബലമുള്ള.

മല്ല-മണ്ണുകൊണ്ടുള്ള കുഴികിണ്ണം.

മല്ലകം-൧. എണ്ണക്കടുക്ക. ൨. ഇടിഞ്ഞിൽ വിളക്ക്. ൩ ഒരു പൂച്ചെടി. ൪. വിളക്കിന്റെ കാൽ. ൫. വിളക്ക്. ൬. ചിരട്ടകൊണ്ടുള്ള പാത്രം. ൭. പല്ലു്. ൮. ഒരുവക മുല്ല

മല്ലജം-മുളക്.

മല്ലതൂൎയ്യം-മല്ലന്മാരുടെ ഒരുവക വാദ്യം, പെരുമ്പറ.

മല്ലൻ-൨. ബാഹുയുദ്ധത്തിൽ സാമൎത്ഥ്യമുള്ളവൻ. ൨. തടിച്ചു ബലമുള്ളവൻ.

മല്ലഭു(വു്)-മുഷ്ടിയുദ്ധംചെച്ചുന്ന സ്ഥലം.

മല്ലം-൧. മഷി. ൨. അഞ്ജനം. ൩. മനോഹരം. ൪. ബലമുള്ളതു്. ൫. ചിരട്ടകൊണ്ടുള്ള പാത്രം, കപ്പ്. ൬. കുവിൾത്തടം.

മല്ലയാത്ര-മുഷ്ടിയുദ്ധത്തിനുള്ള പുറപ്പാടു്.

മല്ലയുദ്ധം-മല്ലന്മാരുടെ യുദ്ധം.

മല്ലരംഗം-മല്ലന്മാരുടെ യുദ്ധക്കളം. പണ്ടു രാജസ്ഥാനങ്ങളിലും മററും ഗുസ്തിമുറ, വടിവീശുക, വെട്ടും തടയും മുതലായ അഭ്യാസങ്ങൾ നടത്തിവന്നിരുന്നു. ജയിക്കുന്നവൎക്കു സമ്മാന ദാനവും പതിവായിരുന്നത്രെ.

മല്ലലോചന-വി. കറുത്ത കണ്ണോടുകൂടിയ, സൌന്ദൎയ്യമുള്ള.

മല്ലഴി-വേലക്കാൎക്കു കേറിനിൎന്നു വേലചെയ്യാൻ വെച്ചു കെട്ടിയ ചട്ടം മുതലായതു.

മല്ലാ-൧. സ്ത്രീ. ൨. അറബിമുല്ല.

മല്ലാക്ഷി-സുന്ദരി.

മല്ലാർ-൧. നല്ല. ൨. യുദ്ധക്ഷമമായ.

മല്ലാരി-൧ കൃഷ്ണൻ, വിഷ്ണു. ൨. ശിവൻ.

മല്ലി-൧. പഞ്ഞിയുടെ പശ. ൨. മുല്ല. ൩. കൊത്തമല്ലി.

മല്ലികം-൧. ഒരുമാതിരി അരയന്നം. ൨. മാഘമാസം.

മല്ലികാ-൧. മുല്ല, വള്ളിമുല്ല. ശിരസ്സിൽ ധരിക്കപ്പെടുന്നതു എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം. നല്ല ഗന്ധത്തെ ധരിക്കുന്നതു എന്നുമാവാം. ൨. രാമായണം ൨൪ വൃത്തത്തിലെ ൩ ാം വൃത്തം.

മല്ലികാക്ഷം, മല്ലികാഖ്യം-൧. ഒരു മാതിരി അരയന്നം. ശരീരം വെളുത്തും

കൊക്കും കാലും മഞ്ഞനിറവും ഇരിക്കുന്ന ഹംസം. പ. കണ്ണിനു ചുറ്റും വെളുപ്പുള്ള കുതിര.

മല്ലികാർജ്ജുനൻ-ശിവൻ.

മല്ലിഗന്ധി-മല്ലികാപുഷ്പത്തിന്റെ ഗന്ധത്തോടു സദൃശമായ ഗന്ധമുള്ള അകിൽ.

മല്ലിട-തുനട്ടവു്.

മല്ലിടുന്നു-യുദ്ധംചെയ്യുന്നു, കലഹിക്കുന്നു.

മല്ലിപത്രം-ക്രൗൺ.

മല്ലീകരൻ-കള്ളൻ.

മല്ലിനാഥൻ-പ്രസിദ്ധനായ ഒരു വ്യാഖ്യാതാവും കവിയും.

(രഘുവംശം മുതലായി പലതിനും വ്യാഖ്യാനം ഉണ്ടാക്കീട്ടുണ്ടു്.

മല്ലീവല്ലി-മുല്ലവള്ളി.

മല്ലു-കരടി.

മല്ലുളി-ഒരു പണിയായുധം. (ചിറവളിയിൽ അല്പം വലുതു്).

മല്ലൂരം-ഇരിമ്പിൻ തുരുമ്പു്, ഇരിമ്പിന്റെ കറ.

മവക്കാലു-രോമം. (പ-മ).

മവിപുലാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

മശകം-കൊതുക്.

'വല്ലാതെ കുശമശകാദികളുതുകണ്ടു'
(ഭാഗവതം)

മശകി-പ. കൊതുക്. പ. ഒരുവക വൃക്ഷം.

മശിർ-മയിർ.

മശീഥാ-ക്രിസ്തുവിന്റെ ഒരു പേർ.

മശ്രുചി-വസൂരി.

മശ്രുചിക-വസൂരി.

മഷി-പ. ഭിത്തിയിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന കറുത്ത പൊടി. പ. എഴുതുന്ന മഷി. സ-ഞ്ജനം. ര. ഇല്ലുറക്കരി, പുകയറ.

മഷിക്കാരൻ-പ. മഷിയുണ്ടാക്കുന്നവൻ. പ. മറഞ്ഞിരിക്കുന്ന വസ്തുക്കളെ കാണിക്കുന്ന ഒരു വിദ്യക്കാരൻ.

മഷിക്കുപ്പി-മഷിവെക്കുന്ന പാത്രം.

മഷിക്കോൽ-പ. എഴുതുന്ന തൂവൽ. പ. ചായമിടുന്നതിനുള്ള ഒരു വസ്തു.

മഷിതുത്ഥം-മയിൽത്തുത്ഥം.

മഷിനോട്ടക്കാരൻ-അപ്രത്യക്ഷ വസ്തുക്കളെ മഷിനോക്കിപ്പറയുന്നവൻ.

മഷിനോട്ടം-മഷിനോക്കിപ്പറയുന്ന ഒരു വിശേഷവിദ്യ.

മഷിയിടുന്നു-മഷിതേക്കുന്നു.

മഷ്ട-മട്ടു്, കിട്ടം, ഉറൽ.

മസാരം-മരതകം, ഇന്ദ്രനീലക്കല്ലു്.

മസാല, മസ്സാല-പലവ്യഞ്ജനം, അരച്ചുചേർത്ത കറിക്കൂട്ടു്. (അറബിഭാഷ).

മസാല-കൊല്ലമുളക് (മുളകുവറുത്തു്), നല്ലമുളക്, കൊത്തമ്പാലയരി, കർവാപ്പട്ട, ചുവന്നുള്ളി, തക്കോലപ്പട്ടൽ, പെരുഞ്ജീരകം, കശകശ. ഈ എട്ടും ചേർന്നതു്. മസാല മാംസപാകത്തിനാണു് അധികം നന്നു്.

മസി-പ. മഷി. പ. കണ്ണിലെഴുതുന്ന മഷി. ഭീപകിട്ടം.

മസികം-പാമ്പിന്റെ പൊത്തു്.

മസിക്കുപി-മഷിക്കുപ്പി.

മസിധാനം-മഷിക്കുപ്പി.

മസിധാനി-മഷിപ്പാത്രം.

മസിധാരം-മഷിക്കുപ്പി.

മസിന-വി പൊടിച്ചു, അരച്ചു.

മസിപത്രൻ-പേന.

മസിപ്രസു-പ പേന. പ. മഷിക്കുപ്പി.

മസിമഞ്ചി-മഷിക്കുപ്പി.

മസൂനം-പോത്തു്.

മസൂരം-പ. കറുത്ത ചണംപയറു്. പ. വെൺകടല. സ. വെളുത്ത അമര. അന്യഥാ പരിണമിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. (മസൂര, മസുര-ഇവ പാഠങ്ങളും)

മസൂരവിദള-നാൽക്കാപ്പക്കൊന്ന. കറു

ത്ത ചണംപയറിന്റെ ഇലയോടു തുല്യമായ ഇലയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

മസൂരാ-വ്യഭിചാരിണി.

മസൂരി-വസൂരി. ൨. നാല്ക്കൊപ്പക്കൊന്ന.

മസൂരിക-വസൂരീ.

മസൃണ-വി. മൃദുത്വമുള്ള.

മസൃണം-൧. മൃദുത്വമുള്ളതു്, മിനുസമുള്ളതു്. ൨. സാഹിത്യശാസ്ത്രപ്രകാരം രീതികളിൽ ഒന്നു്. ൩. നെയ്യു് മുതലായതു ചേർത്തു് സ്നിഗ്ധതവരുത്തിയ അന്നം മുതലായതു്.

മസ്കരം-൧. മുള. ൨. നെല്ലിമുള. ആടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മസ്കരി-൧. സന്യാസി. മുളദണ്ഡുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ചന്ദ്രൻ.

മസ്കീൻ-വി. പാവപ്പെട്ട, താഴ്മയുള്ള.

മസ്തകം-തലമണ്ട. വാൎദ്ധക്യത്തിൽ വേഷം മാറുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മസ്തകഭാഗം-മനുഷ്യരുടേയും മററും മൂൎദ്ധാവു്.

മസ്തകമൂലകം-കഴുത്തു്.

മസ്തം-തല.

മസ്തസ്നേഹം-തലയിലുള്ള എണ്ണ, തലയോടുള്ള സ്നേഹം.

മസ്തി-അളവു്, തൂക്കാ.

മസ്തിഷ്കം-തലച്ചോറു്. ജ്ഞാനാത്മനാ പരിണമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം ശിരോദേശത്തെ ഗമിച്ചതു് എന്നുമാവാം. (ശിരസ്സിലിരിക്കുന്ന ഘൃതാകാരമായ സ്നേഹവിശേഷം).

മസ്തു-തൈരിൻ വെള്ളം, മോരു. പുളിപ്പുള്ളതായി പരിണമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മസ്തുലുംഗം-തലച്ചോറു്.

മഹകൻ-൧. ശ്രേഷ്ഠ. ൨. വിഷ്ണു.

മഹകം-ആമ.

മഹച്ഛത്രകം-ചുക്കു്.

മഹൽ-വി. ൧. വലിയ. ൨. ഏററവും നല്ല.

മഹൽപഞ്ചമൂലം-ക്രവളം, കുമ്പിൾ, പാതിരി, വയ്യാഴാന്ത, മുഞ്ഞ ഇവ അഞ്ചും.

മഹതീ-൧. നാരദന്റെ വീണ. പൂജിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു തൈ, ചെറുവഴുതിന. ൩. ഒരു രോഗം. ('ഇക്കിൾ' നോക്കുക).

ഈ രോഗം ഹിക്കാനിദാനത്തിൽ പെട്ടതാണു. ദേഹം പുളയുക, കണ്ണു മേപ്പോട്ടു പോവുക, ക്ഷീണം, ആഹാരദ്വേഷം, തുമ്മൽ ഇവ അധികമായുണ്ടാകും ഈ ലക്ഷണമുള്ള ഗംഭീരയേയും മഹതിയേയും വൎജ്ജിക്കണം.

മഹത്തു്-൧. രാജ്യം ൨. തത്വങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൩. വിശാലം, വിസ്താരമുള്ളതു്. പൂജിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മഹത്വക്കേടു്-വലിപ്പക്കുറവു്, അപമാനം, ഇളപ്പും.

മഹത്വപ്പെടുന്നു-വലിപ്പമുണ്ടാകുന്നു.

മഹത്വം-൧. വലിപ്പം. ൨. ഉൽക്കൎഷം.

മഹനീയ-വി. വന്ദിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

മഹം-൧. ഉത്സവം. ൨. പോത്തു്. ൩. കാന്തി, ശോഭ.

മഹമ്മദീയ-വി. മഹമ്മദു് എന്ന ആൾ സ്ഥാപിച്ച മതം അനുസരിക്കുന്ന, മഹമ്മദിനെ സംബന്ധിച്ച.

മഹൎല്ലോകം-മേല്പോട്ടുള്ള ലോകങ്ങൾ ഏഴിൽ ഒന്നു്, ഭൂമിയിൽ നിന്നു മേല്പോട്ടു നാലാമത്തേ ലോകം.

മഹൎഷി-വളരെ തപസ്സു ചെയ്തവൻ, വസിഷ്ഠൻ മുതൽ പേർ.

മഹസ്സു്-൧. തേജസ്സു്, ശോഭ. ൨. ഉത്സവം. പൂജിക്കുന്നതു്-തൃപ്തിയെ ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. യാഗം. ൪. വ

ലിപ്പം. ഇ. സന്തോഷം. ന. ശക്തി, ഒ. ജലം.

മഹസ്സർ-യാമസ്സ.

മഹള-സ്ത്രീ. (മഹിള എന്നതിന്റെ പാഠം).

മഹാ-വി. വലിയ, വലുതായ.

മഹാകച്ഛം-കടൽ.

മഹാകന്ദം-പ. വെള്ളുള്ളി. ക. ഒരു മന്തിരി കിഴങ്ങ്, വെട്ടുചേമ്പ്. ന. വലിയ മുള്ളങ്കി.

മഹാകം ബു-ശിവൻ.

മഹാകല്പം-ബ്രഹ്മപ്രളയം.

മഹാകവി-വലിയ വിദ്വാൻ.

മഹാകവികളം-കാളിദാസൻ, ഭവഭൂതി, ഭാരവി, ബാണൻ, ദണ്ഡി, സുബന്ധു, ഭർത്തൃഹരി മുതലായവർ.

മഹാകവിചതുഷ്ടയം - കാളിദാസൻ, ഭവഭൂതി, ബാണൻ, ഭാരവി ഇവർ നാലുപേരും.

മഹാകാന്തൻ-ശിവൻ.

മഹാകായൻ-പ. ശിവഭക്തനായ ഒരു മുനി. ക. ശിവൻ. ന. ആന.

മഹാകാലൻ-പ. സംഹാരരുദ്രൻ. ക. ശിവന്റെ വായിൽ കാവൽക്കാരൻ.

മഹാകാവ്യകാലം — കലി 1701-2101.

മഹാകാവ്യലക്ഷണം-മഹാകാവ്യത്തിനു വേണ്ടതായ ലക്ഷണം.

'സർഗബന്ധോമഹാകാവ്യമുച്യതേതസ്യലക്ഷണം * ആശീർനമസ്ക്രിയാവസ്തുനിർദ്ദേശോ വാപിതൻമുഖം * ഇതിഹാസകഥോദ്ഭൂതമിതരദ്വാസദാശ്രയം ചതുർവർഗഫലായത്തം ചതുരോദാത്തനായകം * നഗരാർണ്ണവശൈലർത്തുചന്ദ്രാർക്കോദയവർണ്ണനൈഃ * ഉദ്യാനസലിലക്രീഡാമധുപാനരതോത്സവൈഃ * വിപ്രലംഭൈർവിവാഹൈശ്ച കുമാരോദയവർണ്ണനൈഃ * മന്ത്രദൂതപ്രയാണാജിനായകാഭ്യുദയൈരപി * അലംകൃതമസംക്ഷിപ്തം രസഭാവനിരന്തരം * സർഗൈരനതിവിസ്തീർണ്ണൈഃ ശ്രാവ്യവൃത്തൈസ്സുസന്ധിഭിഃ * സവ്വത്രഭിന്നവൃത്താന്തൈരന്ത്യേതിപതം ലോകരഞ്ജനം * കാവ്യം കല്പാന്തരസ്ഥായി ജായതേ സമലംകൃതി * ന്യൂനമപ്യൃതുരേകേണ കൈശ്ചിദംഗൈഃകാവ്യം ന ദുഷ്യതി *

''പുങ്കാവംഗിവിവാഹമന്ത്രിനഗരം
ഭൈരവ്യം കുമാരോദയം
ശൃംഗാരം മൃഗയാവിനോദമതുലം
ദ്യൂതം ജലക്രീഡനം,
ബന്ദ്യാർക്കോദയമാഹവം നിശയുക്ത-
സ്സംമന്ത്രണം നായകോ-
ല്കൃഷ്ടം തത്പടമന്യഭാവസുനിവഹം
വർണ്ണിക്കിൽ വൻ കാവ്യമാം'

മഹാകാവ്യങ്ങൾ — രഘുവംശം, കുമാരസംഭവം, കിരാതാർജ്ജുനീയം, മാഘം, നൈഷധം. ഇവയോട് ചിലർ മേഘദൂതം കൂട്ടാറുണ്ട്. ഭട്ടികാവ്യം, വിക്രമാങ്കദേവചരിതം, ഹരവിജയം മുതലായവയും മഹാകാവ്യയോഗ്യതയുണ്ടെന്നും അപൂർവ്വം അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

തമിഴിലെ അഞ്ചു മഹാകാവ്യങ്ങൾ പ. ചിലപ്പതികാരം. ക. മണിമേഖല. ന. ചിന്താമണി. ഭ. കുണ്ഡലകേശി. ഇ. വളയാപതി.

മഹാകാളൻ-ശിവൻ.

മഹാകാളി-ഭദ്രകാളി, ദേവി, ദുർഗ്ഗ.

മഹാകുല-വി. ശ്രേഷ്ഠവംശത്തിലുള്ള നല്ല വംശത്തിൽ ജനിച്ച.

മഹാകുലീന, മഹാകുല-വി. ഉത്തമകുലത്തിൽ ജനിച്ച.

മഹാകേതു-ശിവൻ.

മഹാകൗശൻ-ശിവൻ.

മഹാകോടി-ഒരു വലിയ തുക.

മഹാക്രോധൻ-ശിവൻ

മഹാക്ഷൻ-ശിവൻ.

മഹാഖർവം-ഒരു വലിയ തുക. Ten billions).

മഹാഗർത്തൻ-ശിവൻ

മഹാഗർഭൻ-ശിവൻ.

മഹാഗളം-ഒട്ടകം.

മഹാഗീതൻ-ശിവൻ.

മഹാഗുരുക്കൾ-അച്ഛൻ, അമ്മ, ആചാര്യൻ ഇവർ മൂവരും.

മഹാഗ്രഹൻ-രാഹു.

മഹാഗ്രീവം, മഹാഗ്രീവി-ഒട്ടകം.

മഹാഗ്രീവൻ-ശിവൻ,

മഹാംഗ-വി. വലിയ ശരീരമുള്ള.

മഹാംഗം-ഹ. ഒട്ടകം. ഉ. പെരുച്ചാഴി.

മഹാംഗൻ-ശിവൻ.

മഹാചണ്ഡാ-ദേവി.

മഹാചാര്യൻ-ശിവൻ.

മഹാജംഘം-ഒട്ടകം.

മഹാജട-ശിവന്റെ ജട.

മഹാജടൻ-ശിവൻ.

മഹാജത്രു-ശിവൻ.

മഹാജനം-ഹ. സജ്ജനം. ഉ. വലിയ കച്ചവടക്കാരൻ.

മഹാജാലി-വരിപ്പീച്ചിൽ. ഉ. ചടച്ചി.

മഹാജിഹ്വൻ-ശിവൻ.

മഹാജ്വാലൻ-ശിവൻ.

മഹാടവി-വലിയ കാട്.

മഹാതിക്ത-വി. ഏററവും കയ്പുള്ള.

മഹാതിക്തകം-ഒരു ഔഷധയോഗം.

മഹാതിക്തം-വേപ്പുവൃക്ഷം.

മഹാതീക്ഷ്ണ-വി. ഹ. കഠിനമായ, ഉ. കൂർത്ത

മഹാതീക്ഷ്ണ-ചേർക്കുവ്.

മഹാത്മാവ്-വി. ഹ. ഏററവും ബുദ്ധിയുള്ള. ഉ. വലിയ ശരീരമുള്ള, ധൈര്യമുള്ള.

മഹാത്മാ ശബ്ദം സംസ്കൃതത്തിൽ നകാരാന്തമാണ്. മലയാളത്തിൽ 'മഹാത്മാ' എന്ന ശബ്ദത്തെ മൂന്നു ലിംഗങ്ങളിലും ഉപയോഗിക്കാം.

മഹാത്യാഗൻ-ശിവൻ.

മഹാദന്തൻ-ശിവൻ.

മഹാദംഭൻ-ശിവൻ.

മഹാദേവൻ-ശിവൻ. സർവ്വോൽകൃഷ്ടനായ ദേവൻ എന്നർത്ഥം. നൃത്താദിരൂപമായിരിക്കുന്ന വലിയ ക്രീഡയുള്ളവൻ എന്നുമാവാം.

മഹാദേവി-പാർവ്വതി.

മഹാദൈവം-വലിയ ദൈവം.

മഹാദ്ധ്വഗം-ഒട്ടകം.

മഹാധന-വി. ഹ. അധിക സമ്പത്തുള്ള ഉ. വിലയേറിയ.

മഹാധനം-ഹ. അധികം വിലയുള്ള വസ്തു. ഉ. വളരെ വിലപിടിച്ച വസ്ത്രം. ന. പൊൻ. ര. കൃഷി.

മഹാധാതു-ശിവൻ.

മഹാനടൻ-ശിവൻ.

മഹാനന്ദാ-മദ്യം.

മഹാനന്ദം-ഹ. പരമാനന്ദം, മോക്ഷം. ഉ. ഏററവും സന്തോഷം.

മഹാനവമി-കന്നിമാസത്തിൽ സരസ്വതിയെ സേവിക്കുന്ന ഒരു ദിവസം.

മഹാനസം-ഹ. അടുക്കള, മടപ്പള്ളി, അരി, കറി സാമാനങ്ങൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം.

'അനുകമ്പായദിതവമാനസേ-എനിക്കനുമതിതരുകമഹാനസേ'

(നളചരിതം കഥകളി)

ഉ. വലുതായ വണ്ടി.

മഹാനാടകം-ഹനുമന്നാടകം.

മഹാനാദൻ-ശിവൻ.

മഹാനാദം-ഹ. ഒട്ടകം ഉ. ആന ന. സിംഹം.

മഹാനാസൻ–ശിവൻ.

മഹാനിംബം–മലവേപ്പ്.

മഹാനിശ–൧. അൎദ്ധരാത്രി. ൨. ദേവി.

മഹാനീലം–ഒരു രത്നം ഇന്ദ്രനീലക്കല്ല്. നീലക്കയ്യോന്നി.

മഹാനുഭാവ–വി. ശക്തിയും സമ്പത്തും ഭാഗ്യവുംമററും ഉള്ള.

മഹാനുഭാവാൻ–൧. മഹാത്മാവ്. ൨. ശ്രേഷ്ഠൻ.

മഹാനേത്രൻ–ശിവൻ,

മഹാന്തകൻ–ശിവൻ.

മഹാൻ–൧. വലിയവൻ, പൂജ്യൻ, ശ്രേഷ്ഠൻ. ൨. ഒടുക്കത്തെ അഞ്ചു വായുക്കളിൽ ഒന്ന്. ൩. പെരുഞ്ചെന്നല്ല്.

മഹാപഞ്ചവിഷം–അഞ്ചു വലിയ വിഷയങ്ങൾ.

'ശ്രംഗീചകാളകൂടശ്ച
മുസ്തകോവത്സനാഭകഃ
ശംഖകൎണ്ണീതിയോഗോയം
മഹാപഞ്ചവിഷാഭിധഃ'

മഹാപഥൻ–ശിവൻ

മഹാപത്മം–൧ നവനിധികളിൽ ഒന്ന്. മഹത്വമുള്ളതാകയാൽ അൎത്ഥാൎത്ഥികളാൽ സേവിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നൎത്ഥം. ൨. ഒരു വലിയതുക.

മഹാപത്മൻ–൧. നാരദൻ. ൨. ഒരു ദിഗ്ഗജ. ൩ നന്ദൻ. ൪ കുബേരന്റെ ആശ്രിതനായ ഒരു കിന്നരൻ. ൫ അഷ്ടനാഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

മഹാപാതകം–വലിയ പാപം, ബ്രഹ്മഹത്യ മുതലായ മഹാപാപങ്ങൾ അഞ്ചിനും കൂടെയുള്ള പേർ.

മഹാപാതകം–മഹാപാതകമുള്ളവൻ.

മഹാപാദൻ–ശിവൻ.

മഹാപുരാണങ്ങൾ–വിഷ്ണുപുരാണംവും ഭാഗവതപുരാണവും.

മഹാപൃഷ്ഠം–ഒട്ടകം.

മഹാപ്രഭു–൧. ഒരു ദൈവഭക്തൻ. ൨. രാജാവ്. ൩. ഇന്ദ്രൻ. ൪ ശിവൻ. ൫ വലിയ പ്രഭു.

മഹാപ്രസ്ഥാനം–൧. വലുതായ യാത്ര. ൨. ഭാരതത്തിലെ ഒരുപൎവ്വം.

മഹാപ്രളയം–ബ്രഹ്മാവിന്റെ അവസാനത്തിങ്കലേ പ്രളയം.

ഒരു കല്പാവസാനത്തിൽ ലോകങ്ങൾ മനുഷ്യർ, ദേവകൾ, ബ്രഹ്മാവ് എന്നിവർ നശിച്ചു പോകുന്ന കാലം. ജഹാനക, ക്ഷിതി, സംഹാരം എന്ന പേരുകളും ഉണ്ട്.

മഹാപ്രാണം–(മണിദീപികപ്രകാരം) ഉറപ്പിച്ച് ഉച്ചരിയ്ക്കുന്ന വൎണ്ണം.

മഹാഫലാ–വാഴ.

മഹാബലൻ–൧. കാററ്, ൨. ബുദ്ധമഹൎഷി.

മഹാബലം–ഈയം.

മഹാബലാ–ഒരുമാതിരി കുറുന്തോട്ടി.

മഹാബലി – ഒരസുരരാജാവ്, ചക്രവൎത്തി.

പ്രഹ്ളാദപ്രത്രനായ വിരോചനന്റെ പുത്രനായി ജനിച്ച ഒരു ദൈത്യരാജാവായിരുന്നു മഹാബലി. ഇദ്ദേഹം തപസ്സുചെയ്തു ഇന്ദ്രനെ തോല്പിച്ച് മൂന്നു ലോകത്തിനും രാജാവായി. ദേവകളുടെ സങ്കടം നിമിത്തം വിഷ്ണു ഒരു വാമനൻ (കുട്ടി) ആയി വന്നു മൂന്നടിസ്ഥലം തധിക്കു തരണമെന്നു വഞ്ചനയായി അപേക്ഷിച്ചു. ബലി സമ്മതിച്ചു. അപ്പോൾ വാമനൻ തന്റെ ശരീരം വലുതാക്കി ഒരടി ഭൂമിയിലും, ഒരടി സ്വൎഗ്ഗത്തിലും, മൂന്നാമത്തേ അടി ബലിയുടെ തലമേലും ചവുട്ടി ബലിയേയും കൂട്ടരേയും പാതാളത്തിലേക്കു താഴ്ത്തിക്കളഞ്ഞു. മഹാബലി മഹാഭക്തനും ധൎമ്മിഷ്ഠനുമായിരുന്നു.

മഹാബാഹു- വി. നീണ്ടകൈകളുള്ള.

മഹാബിലം-ആകാശം

മഹാംബുകൻ-ശിവൻ.

മഹാഭാഗ-വി. ഭാഗ്യവും മഹത്വവും മററുമുള്ള.

മഹാഭാഗത-മഹത്വം.

മഹാഭാഗവതം-പതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

മഹാഭാഗ്യ-വി. വളരെ ഭാഗ്യമുള്ള.

മഹാഭാരതം-ലോകത്തിലേ തുലോം വലിയകാവ്യം.

മഹാഭാരതത്തിലേ മുഖ്യവിഷയം പാണ്ഡവരും കൌരവരും തമ്മിലുണ്ടായ മഹായുദ്ധമാകുന്നു. മഹാഭാരതത്തിന്റെ കർത്താവ് കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ (വ്യാസൻ) ആണെന്നു പറയുന്നു. അദ്ദേഹം മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന കഥകളെ കൂട്ടിച്ചേർക്കുക മാത്രമേ ചെയ്തിട്ടുള്ളൂ എന്നു വിചാരിപ്പാൻ കാരണങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്. നളചരിതം, രാമചരിതം മുതലായ പല കഥകളും ഭഗവൽഗീത, ഹരിവംശം മുതകാവ്യങ്ങളും മഹാഭാരതത്തിൽ അടങ്ങുന്നുണ്ട്. മഹാഭാരതത്തേ വ്യാസൻ സ്വശിഷ്യനായ വൈശമ്പായനനെ പഠിപ്പിക്കയും അദ്ദേഹം ഒരു ദിവസം ജനമേജയരാജാവിന്റെ മുമ്പാകെ പറയുകയും ചെയ്തു.

ഭാരതത്തിൽ (എഴുത്തച്ഛന്റെ തർജ്ജമയിൽ) അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന പർവ്വങ്ങളുടേയും മററും വിവരം.

1. പൌലൊമം — സംഗ്രഹവിവരണം, ഉദങ്കോപാഖ്യാനം, ഭൃഗുകുലവിസ്താരം, ച്യവനോൽഭവവും, വഹ്നിശാപവും, രുരുമുനിയുടെ അദ്ധ്യായൂർദ്ദാനവും വിവാഹവും, സഹസ്രപദന്റെ ശാപമോചന

2. ആസ്തികം — അസ്തികോത്ഭവം കഥാസംക്ഷേപം, നാഗഗരുഡാരണോല്പത്തി, പാലാഴിമഥനകഥാസംക്ഷേപം, അമൃതത്തിന്നായിട്ടു ഗരുഡന്റെ യാത്ര, ഗരുഡനെ തടുക്കേണ്ടതിനായി ദേവകളുടെ സന്നാഹം, ഇന്ദ്രാപരാധം, ഗരുഡന്റെ ദേവലോകപ്രാപ്തിയും, സുധാഗ്രഹണവും, സർപ്പങ്ങളുടെ പേരും പ്രകൃതവും മററും, അനന്തന്റെ തപസ്സ്, ശാപഭയം ഒഴിപ്പാൻ ഭോഗികളുടെ അഭിപ്രായഭേദം, ശ്രീപരീക്ഷിത്തിനുണ്ടായ ശാപവൃത്താന്തം മുതലായത്, അസ്തികോത്ഭവവും ജരൽക്കാരുവിന്റെ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമനിവൃത്തിയും, സർപ്പസത്രം.

(പൌലോമവും ആസ്തികവും പരിഭാഷാരൂപങ്ങൾ മാത്രമാണ്, മൂലത്തിൽ ഇല്ല.)

3. സംഭവം — സോമവംശരാജോല്പത്തി, വേദവ്യസോല്പത്തി, പരശുരാമൻ ഒടുക്കിക്കളഞ്ഞ ശേഷം ക്ഷത്രിയ രാജാക്കന്മാർ വീണ്ടും വർദ്ധിച്ചത്, ദേവാദികളുടെ ഉത്ഭാവം, അംശാവതരണം, പൂരുവംശോല്പത്തി, പൂർവരാജോല്പത്തി, ദേവയാനീചരിതം—കചന്റെ മൃതസഞ്ജീവനി വിദ്യാഭ്യാസം, ശർമ്മിഷ്ഠയുടെ ദാസ്യം, ദേവയാനീപരിണയം, യയാതിയുടെ ശർമ്മിഷ്ഠാപ്രാപ്തി, ജരാനരവിനിമയം, ശാകുന്തളം, ഭരതോല്പത്തി, ശകുന്തളോല്പത്തി, ശകുന്തളോദ്വാഹം—ഗാന്ധർവ്വവിവാഹം, ശകുന്തളയുടെ ഭർത്തൃസമീപത്തിലേക്കുള്ള യാത്ര, ശകുന്തളയുടെ രാജമന്ദിരപ്രാപ്തി, ഭരതന്റെ രാജ്യഭരണം,

ശന്തനവിന്റെ ഉത്ഭവചരിത്രം, ഗംഗാദേവി മാതാവാകണമെന്നു വസുക്കളുടെ അപേക്ഷ, വസുക്കളുടെ ശാപകാരണവൃത്താന്തം, സത്യവതീപരിണയം, അംബോപാഖ്യാനം, അന്വയനാശം കണ്ടു സത്യവതിയുടെ ദുഃഖവും ആലോചനയും; ദീർഘതമോദന്തം, ധൃതരാഷ്ട്രൻ മുതലായവരുടെ ഉല്പത്തി, മാണ്ഡവ്യശാപവും വിദുരോല്പത്തിയും, ധാർത്തരാഷ്ട്രോല്പത്തി, പാണ്ഡുപുത്രോല്പത്തി, പാതിവ്രത്യനിഷ്ഠാസ്ഥാപനം, പാണ്ഡുവിന്റെ ചരമഗതി, കൌരവന്മാർക്കു പാണ്ഡവന്മാരോടുള്ള സ്പദ്ധാരംഭം, വിദ്യാഭ്യാസവും ശാരദ്വതോല്പത്തിയും, ഭാരദ്വാജോല്പത്തി, അഭ്യാസപരീക്ഷ, ഗുരുദക്ഷിണ, ധൃഷ്ടദ്യുമ്നോല്പത്തി, ജതുഗേഹനിർമ്മാണം, കാനനപ്രവേശം, ഹിഡിംബവധവും ഹിഡിംബിസംയോഗവും, ഏകചക്രാവാസവും ബകനിഗ്രവും, പാഞ്ചാലീസ്വയംബരാകർണ്ണനം, പഞ്ചാലീസ്വയംവരയാത്ര, അംഗാരവർണ്ണോപാഖ്യാനം, സംവരണോദന്തം, വാസിഷ്ഠമുപാഖ്യാനം, കല്മാഷപാദചരിതം, ഔർവ്വോത്ഭവവും ശാന്തിമഹത്വവും, പാഞ്ചാലീസ്വയംവരം, രാജസഞ്ചയവിജയം, കുന്തീവാക്യം, പാഞ്ചാലിയുടെ പൂർവ്വജന്മവൃത്താന്തം, പാഞ്ചേന്ദ്രോപാഖ്യാനം, പഞ്ചനൈതന്തവചരിതം, ധാർത്തരാഷ്ട്രന്മാരുടെ കുണ്ഠിതം, കൌരവപാഞ്ചാലയുദ്ധം, അർദ്ധരാജ്യാഭിഷേകം, സുന്ദോപസുന്ദോപാഖ്യാനം, അർജ്ജുനന്റെ തീർത്ഥയാത്ര, സുഭദ്രാഹരണം, സുഭദ്രയ്ക്കു സ്ത്രീധനം കൊടുപ്പാൻ രാമകൃഷ്ണാദികളുടെ ആഗമനം, ഖാണ്ഡവദാഹം, മന്ദപാലോപാഖ്യാനം, ശാർങ്ങ്ഗപക്ഷികളുടെ ജാതവേദസ്തുതി, ദേവേന്ദ്രന്റെ ഭഗവൽസ്തുതി.

(സംഭവപർവ്വത്തിനു മൂലത്തിൽ ആദിപർവ്വം എന്നുപേർ).

4. സഭാ — രാജസൂയം, ജരാസന്ധവധം, ദിഗ്ജയം, വിശ്വരൂപപ്രദർശനം, ശിശുപാലവധം, ദ്യൂതക്രീഡ, ദ്രൌപദീവസ്ത്രാക്ഷേപം, (ഹസ്തിനപുരത്തിലെ രാജസഭവഞ്ചനകൊണ്ടു ദുർയ്യോധനൻ മുതലായവർ രാജ്യം കൈക്കലാക്കി പാണ്ഡവന്മാരേയും പാഞ്ചാലിയേയും വനത്തിൽ അയക്കുക.)

5. ആരണ്യം — പാണ്ഡവന്മാരുടെ കാനനവാസം, നളോപാഖ്യാനം, കല്ല്യാണസൌഗന്ധികം; നഹുഷന്റെ ശാപമോക്ഷം, നാഗദ്ധ്വജന്റെ ഘോഷയാത്ര, രാമായണകഥനിവേദനം, ഭീമാദികളുടെ മരണവും പുനർജനനവും (പാണ്ഡവരുടെ വനവാസവും മഹർഷിമാരുമായുള്ള സന്ദർശവും — 12 വർഷം).

(ആരണ്യത്തിനു മൂലത്തിൽ വനപർവ്വം ആന്നുപേർ).

6. വിരാടം — പാണ്ഡവന്മാരുടെ അജ്ഞാതവാസം, കീചകവധം — (ഒരുവർഷം).

7. ഉദ്യോഗം — (മഹാഭാരതയുദ്ധത്തിനുള്ള ഒരുക്കം) കൌരപാർത്ഥ

ന്മാരുടെ ഭഗവദ്വരണം, യുദ്ധോദ്യമനിരൂപണം, സഞ്ജയാഗമനം, വിദുരവാക്യം, ഭഗവദ്ദൂതു്, വിശ്വരൂപദർശനം, യുദ്ധോദ്യോഗം.

8. ഭീഷ്മം—ഭീഷ്മർ കൌരവരുടെ സേനാനായകനായിരുന്നു യുദ്ധം നടത്തിയ കഥ. ഇദ്ദേഹം പത്തു ദിവസം യുദ്ധം ചെയ്തു മടങ്ങി.

9. ദ്രോണം—അഭിമന്യുവിന്റെ യുദ്ധവും മരണവും, സൃഞ്ജയോപാഖ്യാനം, പാർത്ഥപ്രതിജ്ഞയും ജയദ്രഥവധവും, രാത്രിയുദ്ധവും ഘടോൽക്കച മരണവും, ഭീഷ്മർക്ക് ശേഷം ദ്രോണരാണ് സേനാധിപത്യം ഏററതു്. രണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞു മരണം.

10. കർണ്ണം—ത്രിപുരദഹനം - ധാതൃസാരഥ്യം. കർണ്ണൻ സേനാപതിയായി മൂന്നു ദിവസം യുദ്ധം നടത്തി. (കർണ്ണന്റെ സേനാധിപത്യം)

11. ശല്യം—ശല്യന്റെ സേനാനായകത്വം, ദുർയ്യോധനന്റെ മുറിവേൽപ്പ്, യുദ്ധത്തിന് പ്രാപ്തരായി കൌരവരിൽ മൂന്നുപേർ ശേഷിക്കുന്നു.

12. സൌപ്തികം — കുരുപക്ഷത്തിൽ ശേഷിച്ച മൂന്നു നായകന്മാർ കൂടി രാത്രിയിൽ പാണ്ഡവവാസസ്ഥലങ്ങളെ ആക്രമിക്കുന്നു. അവരുടെ മരണത്തോടുകൂടി യുദ്ധം അവസാനിക്കുന്നു.

13. ഐഷികം—ധൃഷ്ടദ്യുമ്നൻ, പാഞ്ചാലീപുത്രന്മാർ മുതലായവർ മരിച്ചുപോയി എന്ന വൃത്താന്തംകേട്ടു പാഞ്ചാലിയുടെ വിലാപവും മററും.

മൂലത്തിലെ സൌപ്തികപർവ്വത്തെ സൌപ്തികമെന്നും ഐഷികമെന്നും രണ്ടായി തിരിച്ചിരിക്കയാണ്.

14. സ്ത്രീ—ഗാന്ധാരിയും മററു സ്ത്രീകളും യുദ്ധത്തിൽ വീണുപോയവർക്കുവേണ്ടി വിലപിക്കുന്നു.

15. ശാന്തി—യുധിഷ്ഠിരനെ ആശ്വസിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഭീഷ്മർ രാജനീതിയെ കുറിച്ചും മററും പ്രസംഗിക്കുന്നു.

16. അനുശാസനീകം — ഭീഷ്മന്റെ പ്രസംഗം തുടർച്ച, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണം.

17. അശ്വമേധികം — യുധിഷ്ഠിരന്റെ അശ്വമേധയാഗം കഴിപ്പ്.

18. ആശ്രമവാസം — ധൃതരാഷ്ട്രർ, ഗാന്ധാരി, കുന്തി മുതലായവർ വനവാസം ചെയ്യാനുള്ള യാത്ര, കാട്ടുതീയിൽപ്പെട്ടു മരണം.

19. മൌസലം—എന്നാൽ മുസലത്തെ സംബന്ധിച്ചതു് എന്നർത്ഥം. മുസലം=ഉലക്ക ഇരിമ്പുലക്കയുടെ ഉല്പത്തി, ആ ഉലക്ക ഏരകപ്പുല്ലുകളായതു്, ആ ഏരകപ്പുല്ലുകൊണ്ടുണ്ടായ യുദ്ധം, ആ യുദ്ധത്തിൽ യാദവന്മാരിൽ അധികം പേരുടേയും നാശം, മുസലായുധനായ ബലരാമന്റേയും ഇരിമ്പുലക്കയിൽ ശേഷിച്ച കഷണംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ അസ്ത്രംകൊണ്ടു ശ്രീകൃഷ്ണന്റേയും പരഗതി, ദ്വാരകസമുദ്രാക്രമണത്തിൽ നശിക്കുന്നതു്.

20. പ്രസ്ഥാനം—യുധിഷ്ഠിര ചക്രവർത്തി സിംഹാസനത്യാഗം ചെയ്തിട്ടു് ദ്രൌപതിയോടും സഹോദരന്മാരോടും കൂടെ ഇന്ദ്രസ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള യാത്ര.

21. സ്വർഗ്ഗാരോഹണം — യുധിഷ്ഠിരനും സഹോദരന്മാരും ദ്രൌപദിയും സ്വർഗ്ഗാരോഹണം ചെയ്യുക.

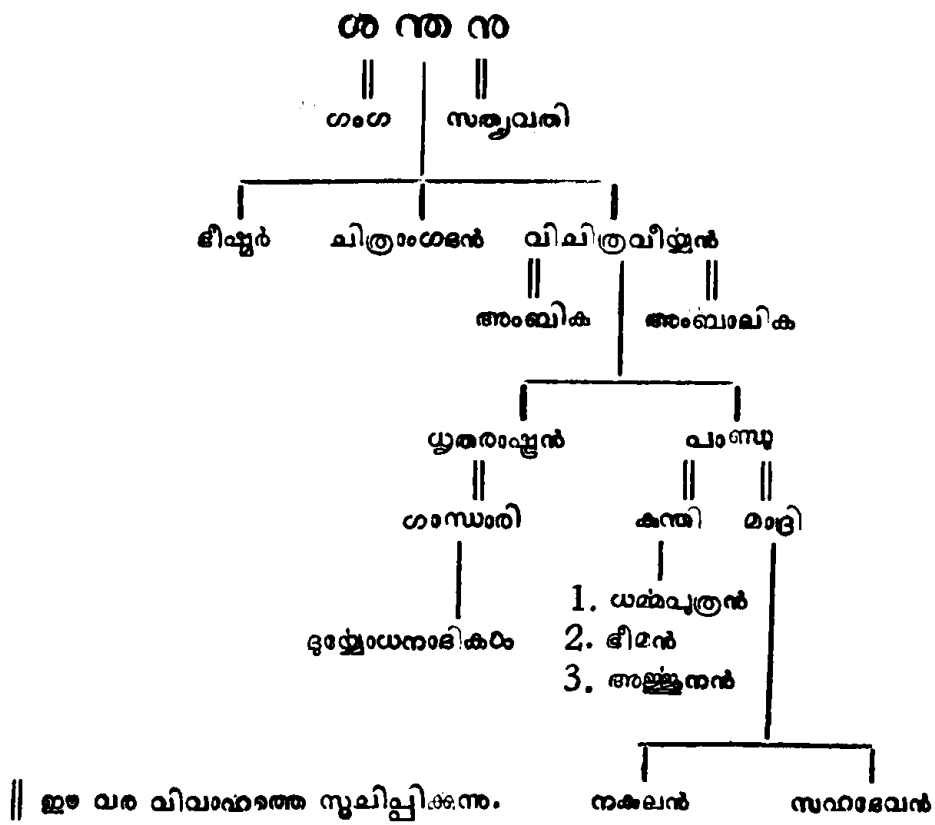

മഹാഭാരതംമൂലം.

നമ്പർ	പൎവ്വത്തിന്റെ പേർ	അദ്ധ്യായ എണ്ണം	ശ്ലോകത്തിന്റെ എണ്ണം
1	ആദിപൎവ്വം	228	8948
2	സഭാ	72	45[illegible]1
3	വനപൎവ്വം	269	10664
4	വിരാടം	67	3500
5	ഉദ്യോഗം	126	6938
6	ഭീഷ്മം	118	7884
7	ദ്രോണം	174	10909
8	കൎണ്ണം	69	4900
9	ശല്യം	59	3220
10	സൌപ്തികം	18	870
11	സ്ത്രീ	27	775
12	ശാന്തി	329	14525
13	ആനുശാസനികം	236	12000
14	ആശ്വമേധികം	133	4420
15	ആശ്രമവാസികം	40	1906
16	മൌസലം	8	300
17	മഹാപ്രസ്ഥാനം	3	32
18	സ്വൎഗ്ഗാരോഹണം	5	200

ഇതിൽ ഒരു 'ഗ്രന്ഥം' എന്നതു് ഒരു അനുഷ്ടുപ്പ് ശ്ലോകമാണ്. എഴുത്തച്ഛന്റെ ഭാരതത്തിൽ 22500 ശീലുകൾ വരികൾ മാത്രമേ ഉള്ളു ഇതു നോക്കുമ്പോൾ മൂലഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഒൻപതിലൊരംശമേയുള്ളു എഴുത്തച്ഛന്റെ കൃതി. ഭീഷ്മം, ദ്രോണം, കൎണ്ണം, ശല്യം, സൌപ്തികം ഈ പൎവ്വങ്ങളിലായി മഹാഭാരതയുദ്ധം വൎണ്ണിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ലോകമഹാകാവ്യങ്ങളിൽ ഏററവും വലുതാണു മഹാഭാരതംമൂലം. ഇതിൽ ലക്ഷത്തി ഇരുപതിനായിരം ശ്ലോകങ്ങൾ അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്.

'പൎവ്വവും മൂവാറതിൽ
ഗ്രന്ഥവും നൂറായിരം
ദിവ്യവുമദ്ധ്യായവുമു
ണ്ടൊരുരണ്ടായിരം'

മഹാഭാഷ്യം-പതഞ്ജലിയുടെ പ്രധാന ഗ്രന്ഥം.

കാത്യായനൻ പാണിനിയുടെ വ്യാകരണത്തിൽ ചില സംഗതികളെ ആക്ഷേപിച്ചതിന് ഒരു സമാധാനമായിട്ടാണ് പതഞ്ജലി ഭാഷ്യത്തെ എഴുതിയതു്.

മഹാഭിഷക് – ഇക്ഷ്വാകുവംശത്തിലെ ഒരു രാജാവു്.

ഈ രാജാവു് ഗംഗയേ മോഹിക്കയാൽ മർത്ത്യനായി പിറക്കുക എന്നു ബ്രഹ്മാവു ശപിച്ചു. അതിനാൽ ഭൂമിയിൽ ജനിക്കയുണ്ടായി. ഇദ്ദേഹമത്രേ ശന്തനു.

മഹാഭുജ-വി. മഹാബാഹു.

മഹാഭോഗ-ദേവി.

മഹാമഖവേല-മാമാങ്കം.

എല്ലാ 12 വർഷങ്ങൾക്കും 28 ദിവസം കേരളത്തിൽ നടത്തുന്ന ഒരു വിശേഷം.

മഹാമണി-ശിവൻ.

മഹാമതി-വി. ബുദ്ധി അധികമുള്ള.

മഹാമനസ്കത(ത്വം) – ഉദാരബുദ്ധിയോടുകൂടിയ സ്ഥിതി, അല്പബുദ്ധിയില്ലായ്മ, അറിഞ്ഞതിനെ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിൽ ഉറപ്പിക്കുന്ന ശീലം, വിശാല മനസ്ഥിതി; ക്ഷമയെക്കാൾ ഉൽകൃഷ്ടതരമായ ആത്മസംയമനസമ്പ്രദായം.

മഹാമനസ്കൻ– ഉദാരബുദ്ധിയോടുകൂടിയവൻ.

പര്യായങ്ങൾ-മഹേഛൻ, മഹാശയൻ മഹാഭിലാഷന്റെ പേർ എന്നും പക്ഷമുണ്ട്.

മഹാമനസ്സ്-വി. മഹാമതി.

മഹാമാത്രൻ-ഹ. പ്രധാനൻ. ഉ. ധനവാൻ. ന. രാജസഹായജനങ്ങളിൽ പ്രാധാന്യമുള്ളവൻ.

ദളവാ മുതലായ ചില ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്ക് മഹാമാത്രന്മാർ എന്നു പേരുള്ള പ്രകാരം കാണുന്നു.

മഹാമായ-ഹ. ദുർഗ്ഗാ, പാർവ്വതി, ഉ. ലക്ഷ്മി. ന. ലോകമായ.

മഹാമായൻ-ശിവൻ.

മഹാമാരി-ഹ. ദുർഗ്ഗാ, ദേവി. ഉ. നീർക്കുമ്പു എന്ന ദീനം. ന. പകരുന്ന വ്യാധി.

മഹാമാലൻ-ശിവൻ.

മഹാമാംസം-നരമാംസം.

മഹാമുനി-മഹർഷി. (ഹ. വ്യാസൻ. ഉ. ബുദ്ധൻ. ന. അഗസ്ത്യൻ).

മഹാമൂല്യം-മാണിക്യം.

മഹാമൃഗം-ആന.

മഹാമൃത്യു-ശിവൻ.

മഹാമേദാ-ഒരുവക കിഴങ്ങു്.

മഹാമേധൻ-ശിവൻ.

മഹാമേധാ-ദേവി.

മഹാമേരു-ഒരു വലിയ പർവ്വതം.

'ഇതിന്റെ നടുവിലായ്ച്ചൊല്ലെഴും മഹാമേരു* വതിന്റെയുയരമോയോജന നൂറായിരം* മുകളിൽ മുപ്പത്തീരായിരം യോജനവഴി* സുഖമേസമവൃത്തമായിരിപ്പോന്നുതാനും* നീളത്തിൽ പതിനാറായിരംയോജനവഴി* മേളത്തിൽ കുഴിനാടുണ്ടായിരം മററതെല്ലാം*'

(ഭാഗവതം)

പഞ്ചയോജനം-മേരു, സുമേരു, ഹേമാദ്രി, രത്നസാനു, സുരാലയം, കർണ്ണികാചലം, അമരാദ്രി, ദേവപർവ്വതം, കനകാചലം.

ലോകത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലുള്ള പർവ്വതമാണ്. ഇന്ദ്രസഭയും ഇതിന്മേൽ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

പൊന്നും രത്നങ്ങളും കൊണ്ടു നിർമ്മിക്കപ്പെട്ടതാകുന്നു.

മഹാമോഹാ-ദേവി.

മഹായജ്ഞം-വലിയ യാഗം. ഒരു ഗൃഹസ്ഥൻ ദിനംപ്രതി ചെയ്യേണ്ടുന്ന അഞ്ചു കർമ്മവിശേഷപ്രവൃത്തികളും (പഞ്ചമഹായജ്ഞം എന്നതു നോക്കുക.

'അദ്ധ്യാപനംബ്രഹ്മയജ്ഞഃ
പിതൃയജ്ഞസ്തർപ്പണം,
ഹോമോദൈവോബലിർഭൂതോ-
നൃ യജ്ഞോതിഥിപൂജനം'.

മഹായശസ്സ്-ജൈനന്മാരിൽ ഒരാളുടെ പ്രധാനി.

മഹായുഗം-കൃത, ത്രേത, ദ്വാപര, കലി ഈ നാലുയുഗവും ചേർന്നതു. (കല്പം എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

മഹായുധൻ-ശിവൻ.

മഹായോഗി-പ. യോഗശാസ്ത്രം പഠിച്ചു ശീലിച്ചവൻ. ഉ. ശിവകേതനായ ഒരു മുനി. ന. ശിവൻ. ര. കോഴി.

മഹാരജതം-സ്വർണ്ണം.

മഹാരജനം-പ. ഒരു പുഷ്പം, കുസുമം, ചപ്പങ്ങം. വസ്ത്രത്തിൽ ചായം പിഴിയുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. സ്വർണ്ണം. വെള്ളിയെക്കാളും ശ്രേഷ്ഠമായുള്ളതു എന്നർത്ഥം.

മഹാരണ്യം-കൊടുങ്കാട്ട്.

മഹാരഥം-വലിയ തേര്.

മഹാരഥൻ-മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ ഇടയിൽ ഒരു വലിയ സ്ഥാനമാനം സിദ്ധിച്ച രാജാവു. പ. വലിയ യോദ്ധാവും അസ്ത്രശസ്ത്രപ്രവീണനായി പതിനായിരം വില്ലാളികളോടു തനിയെനായി എതിർത്തുനിന്നു കൊന്നവനും. തന്നേയും സാരഥിയേയും കുതിരകളേയും രക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു യുദ്ധംചെയ്യുന്നവൻ 'മഹാരഥൻ' എന്നു പക്ഷാന്തരമുണ്ട്. മഹാരഥനേക്കാളും പത്തുമടങ്ങു ഗുണമുള്ളവൻ 'അതിരഥൻ'.

"ഏകോഽപി സഹസ്രാണി
യോധയേദ്യസ്തു ധന്വിനാം
ശസ്ത്രശാസ്ത്രപ്രവീണശ്ച
മഹാരഥ ഇതിസ്മൃതഃ"

'ആത്മാനംസാരഥിംചാശ്വാൻ,
രക്ഷൻ യുദ്ധ്യതയോ നരഃ
സമഹാരഥ സംജ്ഞസ്സ്യാ
ദിത്യാഹുന്നീതികോവിദാഃ'

മഹാരാജൻ-രാജരാജൻ.

മഹാരാജികന്മാർ- ഗണദേവതമാരിൽ ഒരുകൂട്ടം കന്നിച്ചു സഞ്ചരിക്കുന്ന ദേവന്മാർ എന്നർത്ഥം.

(മഹാരാജികന്മാർ-220).

മഹാരാജ്ഞി-ദേവി, രാണി.

മഹാരാഷ്ട്രം, മറാഷ്ടകം, മറാട്ടി-ഒരു രാജ്യം, ആ ദേശത്തെ ഭാഷ.

മഹാരുദ്രൻ-ശിവൻ.

മഹാരൂപൻ–ശിവൻ.

മഹാരോഗം–വാതരോഗം മുതലായവ(8)

'ഉന്മാദോരാജയക്ഷ്മാച
ശ്വാസത്വശോഷ ഏവച
മധൂമേഹശ്ചാശ്മരീ ച
തഥോദരഭഗന്ദരൌ'

മഹാരൌദ്രി–ദേവി.

മഹാരൌരവം–ഒരു നരകം. രുരുവിന്റെതു എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. രുരു പ്രാണിവിശേഷം.

ഈ നരകത്തിൽ വീഴുന്നവർ രുരുക്കൾ അല്ലെങ്കിൽ മഹാരുരുക്കൾ എന്ന പ്രാണികളാൽ കടിക്കപ്പെടുന്നു.

മഹാർഘം–ചീവൽപക്ഷി.

മഹാർണ്ണവൻ–ശിവൻ.

മഹാർണ്ണവം–വലിയ സമുദ്രം.

മഹാർഹ–വി. വളരെ വിലമതിക്കത്തക്ക.

മഹാലിംഗൻ–ശിവൻ.

മഹാലോകർ–മഹാജനങ്ങൾ, മഹത്വമുള്ള ആളുകൾ.

മഹാലോഹം–കാന്തക്കല്ല്.

മഹാവാക്യം–(വ്യാകരണപ്രകാരം) 'സമപ്രധാനങ്ങളായ വാക്യങ്ങളുടെ (ചൂർണ്ണികകളുടേയോ സങ്കീർണ്ണകങ്ങളുടേയോ) യോഗംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്നതു മഹാവാക്യം.

മഹാവാതം–കൊടുങ്കാററ്.

മഹാവിഭൂതി–ശിവൻ.

മഹാവീരചരിതം–ഭവഭൂതിയുടെ ഒരു നാടകം (രാമായണം കഥ).

മഹാവീരൻ–ഹ. വിഷ്ണു. ഉ. ഗരുഡൻ. ൩. ഹനുമാൻ. ൪. ഇന്ദ്രന്റെ വജ്രായുധം. ൫. സിംഹം. ൬. വൈരം. ൭. മഹാവിക്രമൻ.

മഹാവീരം–ഹ. വൈരം. ഉ. കയിൽ.

മഹാവീര്യൻ–ശിവഭക്തനായ ഒരു മുനി.

മഹാവ്രതി–ശിവഭക്തനായ ഒരു മുനി.

മഹാശക്തി–ശിവൻ.

മഹാശംഖ്–കുബേരന്റെ നവനിധികളിൽ ഒന്ന്.

മഹാശംഖം–ഒരു വലിയ തുക. ('വെള്ളം' എന്നതു നോക്കുക).

മഹാശയ–വി. വലിയ ആശയുള്ള.

മഹാശയൻ–ഹ. അതിബുദ്ധിമാൻ, മഹാമനസ്കൻ, മഹത്തായ അഭിപ്രായത്തോടു കൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം. മഹാഭിലാഷൻ എന്ന അർത്ഥവും കാണുന്നു. മറെറാരു പര്യായം–മഹേച്ഛൻ. ഉ. കടൽ.

മഹാശയം–കടൽ.

മഹാശല്ക്കം–ചെമ്മീൻ.

മഹാശാഖി–വലിയവൃക്ഷം.

മഹാശുക്തി–മുത്തുച്ചിപ്പി.

മഹാശുഭ്രം–വെള്ളി.

മഹാശൂദ്രി–ഇടച്ചി, ഇടയത്തി.

ഇടയന്റെ ജാതിയിൽ ജനിച്ചവളായാലും ഇടയന്റെ ഭാര്യയായാലും ഈ രൂപംതന്നെ.

മഹാശൃംഗം–കടമാൻ.

മഹാശ്വേത–ഹ. വെൺമുതക്ക്, പാൽമുതുക്ക്, ഉ. ദേവി.

മഹാശോഫം–ഒരു വലിയ നീര്.

മഹാശ്രാവണി–നിലത്തു പടരുന്ന ഒരു കഫഘ്ന ദ്രവ്യം.

മഹാശ്ലക്ഷ്ണാ–കടൽ.

മഹാശ്വാപദങ്ങൾ–ജന്തുക്കളെ ഭക്ഷിക്കുന്ന സിംഹാദി വലിയ മൃഗങ്ങൾ.

മഹാശ്വാസം–ഒരു രോഗം.

ഹിക്കാ നിദാനത്തിലെട്ടതാണ്. മദിച്ച കാളയേപ്പോലെ സദാ വലിയ ശബ്ദത്തോടു കൂടി ശ്വാസംവിടും. ജ്ഞാനം നശിക്കും. കണ്ണു ഭ്രമിക്കും. മലമൂത്ര.

തടയും. വാക്ക പുറപ്പെടുകയില്ല. ശ്വാസത്തിന്റെ ശബ്ദം ദൂരെ കേൾക്കും. എളുപ്പം മരിക്കും.

മഹാസത്യൻ-യമൻ.

മഹാസനം - സിംഹാസനം, വലിയ ആസനം.

മഹാസഹ-ഹ. കാട്ടുഴുന്നു. മഹാരോഗശക്തിയെക്കൂടി സഹിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. വൻകുറഞ്ഞി, വാടാക്കുറഞ്ഞി. ൩. വാടാമല്ലിക. ൪. പെരുങ്കാണം. (മഹാസഹ എന്നതു കുരവക കുരണ്ടകങ്ങളുടെ സാമാന്യമായ പേരെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു).

മഹാസാരഥി-അരുണൻ.

മഹാസിംഹം-എട്ടടിമാൻ.

മഹാസുരി-ദേവി.

മഹാസേനൻ-ഹ. സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ൨. വലിയ സൈന്യത്തിന് നായകൻ.

മഹാസൌഷിരം-ഒരു രോഗം.

പല്ലുകൾ അവയുടെ സ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നിളകും; അണ്ണാക്കും ഓഷ്ഠങ്ങളും നുറുങ്ങും. ഈ രോഗമുള്ളവൻ ൭-ാംരാത്രിക്കകം മരിക്കുമെന്നു ഭോജൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

മഹാഹസ്തൻ-ശിവൻ.

മഹി-ഭൂമി, പൂജിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. വലിപ്പം. ൩. ബുദ്ധി.

മഹികാ-മഞ്ഞ്. രാഗികളാൽ പൂജിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. (മിഹികാ എന്നതിന്റെ പാഠമാണ്).

മഹിത-വി. ഹ. യോഗ്യതയുള്ള. ൨ വന്ദിക്കപ്പെട്ട, പൂജിത.

മഹിതം-ഹ. ശിവന്റെ ശൂലം. ൨. പൂജിക്കപ്പെട്ടത്.

മഹിന്ധകം-ഹ. എലി. ൨. കീരി.

മഹിമ-മാഹാത്മ്യം, ശ്രേഷ്ഠത.

മഹിമാവ്-ഹ. വലിപ്പം, മഹത്വം. ൨. അഷ്ടൈശ്വര്യങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (എത്രയെങ്കിലും വലുതാകാൻ കഴിയുക).

മഹിരൻ-ഹ. സൂര്യൻ. ൨. എരിക്ക്.

മഹിഷമർദ്ദിനി-ദുർഗ്ഗ.

മഹിഷദ്ധ്വജൻ-യമൻ.

മഹിഷൻ-ഒരസുരൻ.

മഹിഷാസുരനെ സുബ്രഹ്മണ്യൻ വധിച്ചു. ഈ പേരുള്ള മറ്റൊരസുരനെ ദുർഗ്ഗാദേവിയും കൊന്നിട്ടുണ്ട്.

മഹിഷം-ഹ. പോത്ത്. യമന്റെ വാഹനം. തടിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. (കാട്ടുപോത്തിന്റെയും നാട്ടുപോത്തിന്റെയും പേരാണ്). സ്ത്രീ-മഹിഷി.

എരുമയുടെ പാൽ, തൈർ, വെണ്ണ, ചാണകം, മൂത്രം ഇവക്ക് 'മഹിഷപഞ്ചകം' എന്നുപറയുന്നു.

മഹിഷവാഹനൻ-യമൻ.

മഹിഷീ-ഹ. എരുമ. ൨. പട്ടംകെട്ടിയ രാജഭാര്യ, പട്ടമഹിഷി-പൂജിക്കപ്പെടുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

പട്ടാഭിഷേകസമയത്തിങ്കൽ ഭർത്താവിനോടു കൂടെ സിംഹാസനത്തിലിരുന്നു അഭിഷേകം ഏററ സ്ത്രീക്ക് പട്ടമഹിഷി എന്നുപേർ.

മഹിളാ-ഹ. സ്ത്രീ. ആഭരിക്കപ്പെടുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. ൨. കാമുകി. ൩. ഞാഴൽ.

മഹിളാഹ്വയ-ഞാഴൽ.

മഹീ-ഹ. ഭൂമി. ൨. കാമ്പെ എന്ന ഉൾക്കടലിൽ വീഴുന്ന ഒരു നദി. ൩. ഒരു രാജ്യം. ൪. ഒരു വലിയ സൈന്യം. ൫. നിലം, മണ്ണ്.

മഹീക്ഷിത്ത്-രാജാവ്. ഭൂമിയിൽ ഐശ്വര്യമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

മഹീജൻ–പ. നരകാസുരൻ. പ. ചൊവ്വാ എന്ന ഗ്രഹം.

മഹീജം–പ. ഇഞ്ചി. പ. വൃക്ഷം.

മഹീജാ–സീത.

മഹീതലം–ഭൂമി.

മഹീദേവൻ–ബ്രാഹ്മണൻ.

മഹീധരൻ–വിഷ്ണു.

മഹീധരം–പർവ്വതം.

മഹീദ്ധ്രൻ–വിഷ്ണു.

മഹീദ്ധ്രം–പ. പർവ്വതം. ഭൂമിയെ ധരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. പ. ഏഴ് എന്ന അങ്കം.

മഹീപതി–രാജാവ്.

മഹീപൻ–രാജാവ്.

മഹീപാലൻ–രാജാവ്.

മഹീപുത്രൻ–പ. ചൊവ്വാ. പ. നരകാസുരൻ.

മഹീപുത്രീ–സീത.

മഹീപ്രാചീരം–കടൽ.

മഹീഭൃത്ത്–രാജാവ്.

മഹീമണ്ഡലം – മണ്ഡലാകാരമായുള്ള ഭൂമി, ഭൂഗോളം.

മഹീമയ–വി. മണ്ണുകൊണ്ടുള്ള.

മഹീയസ്സ്–വി. ഏറ്റവും മഹത്വമുള്ള, വലിപ്പമുള്ള. (പു–മഹീയാൻ, സ്ത്രീ–മഹീയസീ).

മഹീരുഹം–പ. വൃക്ഷം. പ. തേക്കുമരം. ന. മരപ്പൂമി. ഭൂമിയിൽ മുളച്ചുണ്ടാകുന്നത് എന്ന ശബ്ദാർത്ഥം.

മഹീലത–ഞൊഞ്ഞൽ. ഭൂമിയിൽ ഒരു വള്ളിപോലെ നീണ്ടുകിടക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മഹീശൻ–രാജാവ്.

മഹീസുതൻ–പ. ചൊവ്വാ. പ. നരകാസുരൻ.

മഹീസുതാ–സീത.

മഹീളാ–സ്ത്രീ.

മഹേഷ്വ–വി. മഹാത്മാവായ.

മഹേച്ഛൻ–മഹാമനസ്സൻ.

മഹേന്ദ്രകദളി–നേന്ത്രവാഴ.

മഹേന്ദ്രജാലം–ഒരു വലിയ വിദ്യ, ഒരു മന്ത്രിരി കൺകെട്ടുവിദ്യ.

മഹേന്ദ്രൻ–ഇന്ദ്രൻ.

മഹേന്ദ്രനഗരി–അമരാവതി.

മഹേന്ദ്രപർവ്വതം–സഹ്യപർവ്വതത്തിന്റെ തെക്കേതലയ്ക്കൽ തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യത്തിന്റെ തെക്കേ അതിർക്കൽ ഉള്ള പർവ്വതം.

മഹേന്ദ്രമന്ത്രി–ബൃഹസ്പതി.

മഹേരണ്യാ, മഹേരുണ–മലയിനം, ഈന്ത്. ആനകൾക്ക് സന്തോഷത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മഹേശൻ–ശിവൻ.

മഹേശബന്ധു–കുവളം.

മഹേശാനി–ദേവി.

മഹേശ്വരൻ–ശിവൻ.

മഹേശ്വരീ–പ. പാർവ്വതി. പ. നല്ല പിച്ചള.

മഹേളാ –സ്ത്രീ. ഉത്സവത്തിന്നിരിപ്പിടം എന്നർത്ഥം. മഹിളാ എന്നതിന്റെ പാഠമാണ്.

'മഹിതതരമഹേളാമധുരിപോ'

(കൃഷ്ണാട്ടം)

മഹേളികാ–സ്ത്രീ.

മഹോക്ഷം–വലിയ കാള.

മഹോത്സവം–വലിയ ഉത്സവം.

മഹോത്സാഹ–വി. ഏറ്റവും ഉത്സാഹമുള്ള.

മഹോത്സാഹം–വലിയ ഉത്സാഹം.

മഹോദധി–കടൽ.

മഹോദയം–പ. ഒരു നഗരം. പ. ഉയർച്ച ന. മോക്ഷം.

മഹോദരൻ-ശിവഭക്തനായ ഒരു മുനി.

മഹോദരം-വയറുവീൎക്കുന്ന ഒരുവകദീനം

മഹോദ്യമ-വി. വലിയ ഉത്സാഹമുള്ള.

മഹോരസ്കൻ-ശിവൻ.

മഹോല്പലം-താമരപ്പൂ, താമര

മഹൌഷധം-ഹ. ചുക്ക്. ൨. അതിവിടയം. ൩. വെള്ളുള്ളി. ൪. വത്സനാഭം. ൫. ഇഞ്ചി. ൬. തിപ്പലി. ൭. പന്നിക്കിഴങ്ങ്. ൮. കടുകരോഹിണി.

മഹൌഷധി-ഹ. ചുക്ക്. ൨. ഉള്ളി.

മഹോഷ്ഠൻ-ശിവൻ.

മഴ-ആകാശത്തിൽനിന്നും തുള്ളി തുള്ളിയായി വീഴുന്ന വെള്ളം. പൎയ്യായങ്ങൾ-വൃഷ്ടി, വൎഷം.

മഴക്കൽ-ഹ. കഴുകുക. ൨. വൃഥാ വാക്കു പറഞ്ഞു താമസിപ്പിക്കു.

മഴക്കാലു് - മഴവെള്ളം പൊവാനുള്ള വഴി.

മഴക്കാലം-വൎഷകാലം.

മഴക്കാറു്-മഴപെയ്യുന്നതിനുള്ള കറുത്ത മേഘം.

മഴക്കുന്നു-ഹ. കഴുകുന്നു. ൨. വൃഥാ വാക്കു പറഞ്ഞു താമസിപ്പിക്കുന്നു.

മഴക്കോൾ-മഴക്കാർ ഉണ്ടാകുക.

മഴങ്കരു-ചെറുപുഴ, തോട്ട്. (മലങ്കരു).

മഴത്താര-ഇടവിടാതെയുള്ള മഴ.

മഴനാഴി-മഴ അളക്കുന്ന ഒരുമാതിരി യന്ത്രം.

മഴമുല്ല-ഒരുവക മുല്ല.

(കൎണ്ണരോഗം, നേത്രരോഗം, വിഷം മുതലായവക്കു നന്നു്. നീണ്ടും ഉരുണ്ടും പൂവുള്ളതായി പല ഇനമുണ്ടു്. നല്ല ഗന്ധം കാണും. സം-വാർഷികി).

മഴൽ-മയൽ, മയങ്ങൽ.

മഴുപ്പു്-മഴുക്കൽ.

മഴററുന്നു-ഹ. മയക്കുന്നു, മയററുന്നു. ൨. ചുഴററുന്നു. ൩. ഭ്രമിപ്പിക്കുന്നു.

മഴു-ഹ. ഒരുമാതിരി കോടാലി. പൎയ്യായങ്ങൾ-വൃക്ഷാദനം, വൃക്ഷഭേദി. ൨. കല്ലു വെട്ടുന്ന മഴു. ൩. വെണ്മഴു.

മഴുക്കാർ-കല്ലാശാരിമാർ.

മഴുന്നനേ-മൂൎച്ചയില്ലാതാക്കുക.

മറ-ഹ. വേദം. ൨. ഓലശീല മുതലായതു കൊണ്ടു മറച്ചതു, മറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു്, തിര. ൩. രഹസ്യം. ൪. നിഴൽ.

[മറയെടുക്കുക = തുറന്നു സ്പഷ്ടമായി പ്രവൎത്തിക്കു—ശൈലി.]

മറക്കൽ-ഓൎമ്മകേടു.

മറക്കലം-ബ്രാഹ്മണന്റെ കലം.

മറക്കാതൽ - ഹ. വേദാത്മസ്വരൂപി, ഈശ്വരൻ. ൨. വേദസാരം.

മറക്കാർ-രാജാവിന്റെ ശരീരം കാക്കുന്നവർ.

മറക്കുട-ചില ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീകളുടെ കുട.

മറക്കുന്നു-ഓൎമ്മയില്ലാതാകുന്നു, ക്ഷമിക്കുന്നു, മനസ്സിൽനിന്നു വിട്ടുകളയുന്നു.

മറക്കുഴി - ചുററും മറച്ചു കെട്ടിയീട്ടുള്ള കുഴി, മറപ്പുര, മലശോധനക്കുള്ള കുഴി.

മറതി-ഹ. മറവി, ഓൎമ്മകേടു്. ൨. രഹസ്യം.

മറപൊരുൾ-ഹ. രഹസ്യകാൎയ്യം, തിരിച്ചറിവാൻ പ്രയാസമുള്ള കാൎയ്യം. ൨. വേദാൎത്ഥം. ൩. മറഞ്ഞുകിടക്കുന്ന സാരങ്ങൾ.

മറപ്പുര-മറക്കുഴി.

മറം-സമ്മതക്കേടു്.

മറയത്തു്-അ. കാണാത്ത സ്ഥലത്തു.

മറയത്താട്ടുന്നു-ആട്ടിക്കളയുന്നു.

മറയവർ; മറയോർ-ബ്രാഹ്മണർ.

മറയുന്നു-ഹ. കാണാതെയാകുന്നു. ഉ. ചാകുന്നു. ന. ഒളിച്ചിരിക്കുന്നു. (സം. ക്രി.-മറയ്ക്കുന്നു.)

മറയ്ക്കുന്നു-ഹ. ഒളിക്കുന്നു, മൂടുന്നു. ഉ. ശവവും മററും കഴിച്ചിടുന്നു.

മറലി-യമൻ.

മറൽ-ഹ. മറം, മറതി. ഉ. മരണം.

മറവ്-നിഴൽ, മറ, മറച്ചുചെയ്ക, ഒളിക്ക.

മറവൻ-ദക്ഷിണ ഇൻഡ്യയിലെ പൂർവ്വനിവാസികളായിരുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മറവി-ഓർമ്മക്കേട്ട്, മറതി, മറക്കൽ.

തെക്കൻദിക്കിൽ 'മറവി' എന്നും വടക്കൻ ദിക്കിൽ 'മറക്കൽ' എന്നും പറഞ്ഞുവരുന്നു.

മറി-ഹ. കൊച്ചുമാൻ. ഉ. കല ന. വഞ്ചന, മറിവ്. ർ. ചെറിയജന്തു.

മറികടക്കുന്നു - മീതെക്കൂടെ കവച്ചുകടക്കുന്നു.

മറികടൽ-തിരകൾ അലയ്ക്കുന്ന കടൽ.

മറികണ്ണ്-ചരിഞ്ഞുനോക്കുന്ന കണ്ണ്, കോങ്കണ്ണ്.

മറികണ്ണൻ-ഒരു വശത്തോട്ടു ചരിഞ്ഞുനോക്കുന്നവൻ, കോങ്കണ്ണൻ.

മറിക്കുന്നി-ഒരുമാതിരി തൈ, പൊത്തിക്കീര. (പൊത്തിച്ചീര) പര്യായങ്ങൾ-ഋക്ഷഗന്ധാ, ഛഗലാന്ത്രി, ആവേഗീ, വൃദ്ധദാരകം, ജൂംഗം.

വാതം, വീക്കം, വായുമുട്ടൽ മുതലായതിനു നന്ന്. ത-പൊത്തിക്കീരൈ.

മറിക്കുന്നു-ഹ. കീഴുമേലാക്കുന്നു. ഉ. തിരിക്കുന്നു. ന. മാററുന്നു. ർ മറിപ്പിലാക്കുന്നു, തടയുന്നു.

മറിച്ചൽ-ഹ. മാററം. ഉ. രഹസ്യം. ന. കഴക്ക്. ർ. വഞ്ചന. ൫. തെറുക്ക. ന. തിരിയുക. ൬. കീഴ്മേലാക്കുക. വ. കരണം മറിക.

മറിച്ചുഴിവ്-ഹ. നീർച്ചുഴി. ഉ. തലമുടിയുടെ ചുഴി. ന. വട്ടം ചുററൽ.

മറിതീർക്ക-ഒരു കെട്ടിടത്തിന്റെ അളവ്. (പരിമിതി) അടയാളപ്പെടുത്തുക.

മറിപ്പ്-ഹ. തടവ്. ഉ. പാറാവ്, ഉപദ്രവം.

മറിപ്പൻ-പിടലിതട്ടൻ, ഒരു പകരുന്ന ദീനം. (വിഷൂചിക)

മറിപ്പിലാക്കുന്നു-പാറാവിലാക്കുന്നു, തടവിലാക്കുന്നു.

മറിമാൻ-ഹ. കഴുത്തുമറിച്ചു പുറകോട്ടു നോക്കുന്ന മാൻ, തിരിഞ്ഞുനോക്കുന്ന മാൻ, കുറുമാൻ. (സം-ശംഖരം). ഉ. വേഗമുള്ള മാൻ.

മറിമായം-വ്യാജം, ചതിവ്.

മറിയൻ-വിശ്വാസംകെട്ടവൻ.

മറിയം-ക്രിസ്തുദേവന്റെ അമ്മ.

മറിയുന്നു-ഹ. ഊരുന്നു. ഉ. തിരിയുന്നു, മടങ്ങുന്നു. ന. വശംതിരിയുന്നു. ർ. കരണംമറിയുന്നു. ൫. വീഴുന്നു. ന. മാറുന്നു. ൬. വിപരീതമാകുന്നു. (മറിക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

മറിവ്-ഹ. മറിച്ചൽ, തിരിച്ചൽ. ഉ. വ്യാജം, കപടം. ന. കൌശലം

മറിവാതിൽ - ഒരുമാതിരി കൊച്ചുവാതിൽ, ഇടുകഴിവാതിൽ.

മറു-വി. ഹ. മറെറാരു. ഉ. അടുത്ത, പന്നത്തേ.

മറു-അ. വീണ്ടും

മറു-പ്ര ശരീരത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി കറുത്ത അടയാളം. ഉ. കറ, കാറം. നു. വ്യാജം. ര. വഞ്ചന. ള. കറുപ്പു നിറം.

മറുക്-ശരീരത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി കറുത്തതോ ചെമന്നോ ഉള്ള അടയാളം.

മറുകടം-ഒരുത്തന്റെ കടം തീർപ്പാൻ മറ്റൊരുത്തനോടു വാങ്ങിക്കുന്ന കടം.

മറുകടിഞ്ഞൂൽ-രണ്ടാമത്തെ പ്രസവം

മറുകൽ-പരിഭ്രമം.

മറുകര-പ്ര. ആറിന്റേയും മറവും എതിർക്കര. ഉ. അടുത്തദേശം.

മറുകാൽ-പ്ര. മുഴന്. ഉ. കൈത്തോട്ട്.

മറുകുന്നു-പ്ര. പീഡയേൽക്കുന്നു, വേദനപ്പെടുന്നു, വ്യസനിക്കുന്നു.

'മറുകിത്തന്നകിടന്നീടുംനമ്മുടെ'
(രാമായണം ഉത്ത കാണ്ഡം)

ഉ. പരിഭ്രമിക്കുന്നു.

മറുകുടരി-മറുതുടരി, ഒരുതരം വേലിപ്പത്തി. (സം-ബസ്ത്രാന്ത്രി).

മറുകുരുവ്-വസൂരിവന്നു കുളിക്കാറാകുന്നതിനുമുമ്പിൽ കുളിച്ചാൽ പിന്നേയുണ്ടാകുന്ന കുരുവ്.

മറുക്കുട്ടം-മറ്റൊരുത്തക്കുട്ടം.

മറുക്കുട്ടക്കാരൻ-മറ്റൊരുത്തക്കുട്ടം ഏഴുന്ന എഴുത്തുകാരൻ.

മറുകൈ-പ്ര. പ്രതിക്രിയ, ഒന്നിനുപകരം ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തി. ഉ. പ്രത്യുപകാരം.

മറുക്കാരക്കാ-ഒരുവക കായ്.

മറുക്കുന്നു-പ്ര. വിരോധിക്കുന്നു, തടയുന്നു. ഉ. വിരോധത്തെ അതിക്രമിച്ചു ചെയ്യുന്നു. നു. എതിർക്കുന്നു. ര. നിഷേധിക്കുന്നു. ള. വെറുക്കുന്നു.

മറുചട്ട-പ്ര. മറ്റൊരുചട്ടം. ഉ. മറ്റൊരു പ്രമേയം.

മറുചാല്-പ്ര. രണ്ടാമതു മുഴുക. ഉ. മറ്റൊരു തോട്ട്.

മറുചുവടി-മറ്റൊരുചുവടി, മറ്റൊരുത്തന്റെ ചുവടി.

മറുജന്മം-മറ്റൊരുത്ത ജനനം, പുനർജ്ജന്മം.

മറുജാതി-വേറെ ഒരു ജാതി.

മറുതല-എതിർവശം, ശത്രുപക്ഷം.

മറുതലർ-ശത്രുക്കൾ, മറുപക്ഷക്കാരൻ.

മറുതലിക്ക-എതിർക്ക.

മറുതാക്കോൽ-പ്ര. കള്ളുത്താക്കോൽ. ഉ. വേറെയുള്ള താക്കോൽ.

മറുതായി-ഘോരാകൃതിയിലുള്ള ഒരുതരം പിശാച്.

മറുതാശിങ്കി-ഒരു മരുന്ന്.

മറുതുടരി-മറുകടരി, ഒരുതരം വേലിപ്പത്തി. (സം-ബസ്ത്രാന്ത്രി).

മറുദേശം-അന്യദേശം, മറ്റൊരു ദിക്ക്.

മറുനായ്-പ്ര. ഒരുവക ചെറിയ മൃഗം. ഉ. ഒരുവക പിശാച്.

മറുനാൾ-അടുത്ത ദിവസം.

മറുപക്ഷം-പ്ര. മറ്റൊരു പക്ഷം. ഉ. ശത്രുപക്ഷം.

മറുപടി, മറുവടി-എഴുത്തിന്റെ ഉത്തരമായുള്ള എഴുത്ത്.

മറുപണയം-പണയം തന്നിരിക്കുന്ന വസ്തു പണയംവയ്ക്കുക.

മറുപരുഷം-ചില മരുന്നു സേവിച്ചാൽ അതിന്റെ ഫലം വരുന്നതിനു വേണ്ടി കുറെ ദിവസം കാറ്റും വെയിലും കൊള്ളാതെയും വിരോധപദാർത്ഥങ്ങൾ തൊടാതെയും സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുക.

മറുപനി-വീണ്ടും വന്ന പനി.

മറുപലർ-ശത്രുക്കൾ.

മറുപാട്-മറുവശം, മറ്റൊരുപുറം.

മറുപാട്ടം-നിലം പുരയിടങ്ങൾ ഒരുത്തന് ഏഴുതിക്കൊടുത്തു അവൻ അതിനെ വിറ്റു വരുമ്പോൾ മറ്റൊരുത്തന്റെ എഴുതിക്കൊടുക്കുക.

മരുപിരി-ഒരുമാതിരി പിരിയാണി.

മരുപിള്ള-മരുകെട്ടി, പ്രസവിച്ച വീണ പൈതലിന്റെ പൊക്കിൾകൊടിയുടെ അറ്റത്തുള്ള ഒരു മാംസം, മറ്റു, നീളത്തിൽ ഗർഭാശയത്തിനുള്ളിൽ പറ്റിച്ചിട്ടുള്ള പൊങ്ങുപോലെയുള്ള ഒരു സാധനം.

മരുപിള്ള പിറക്കുന്നതു നോവിന്റെ മൂന്നാംസന്ധിയിലാകുന്നു ശിശു പിറന്നാൽ വേനെക്കുടാതെ അല്പം ഇളപ്പു സാധാരണയാണ്. തള്ളക്ക് അധിക സന്തോഷം ഉണ്ടെങ്കിലും തളർച്ച തോന്നുന്നു. അറിവില്ലാത്ത വയറാട്ടികൾ പ്രജ പിറന്നാലുടനെ ഒരുകെ അകത്തു കടത്തി മരുപിള്ളയെ വലിച്ചെടുക്കാറുണ്ട്. ഗർഭാശയത്തിൽ മരുപിള്ളക്കരികേ വലിയ രക്തസിരകൾ ഉണ്ട്. അതു വേഗത്തിൽ വലിച്ചു പാടിച്ചാൽ വൈഷമ്യമായ രക്തസ്രാവം മിക്കപ്പോഴും ഉണ്ടാകുന്നു. ചിലപ്പോൾ ഒട്ടും വെളിയിൽ കാണുന്നില്ല എങ്കിലും ഗർഭപാത്രം നിറഞ്ഞുകിടക്കുന്നു. ഗർഭപാത്രം അകം പുറമാവാനും ഇടയുണ്ട്. മരുപിള്ളയെ ഒരിക്കലും പൊക്കിൾകൊടിയാൽ പിടിച്ചു വലിക്കരുത്. വയറാട്ടി നോവു് ആരംഭിക്കുന്നതുവരെ കാൽ മണിക്കൂറോളം ക്ഷമയോടെ പാർത്തിരിക്കണം. ഗർഭപാത്രം ചുരുങ്ങിവരുമ്പോൾ അതു മരുപിള്ളയെ പാടിക്കുന്നു. ചിലപ്പോൾ അതു മുഴുവനും പുറത്തു പാടുന്നു. എന്നാൽ മിക്കപ്പോഴും ഇരിക്കുള്ള വഴിയുടെ മേൽഭാഗം വരെയുമേ വരികയുള്ളൂ; അന്നേരം മരുപിള്ളയെ കൈകൊണ്ടെടുക്കണം—ഗർഭം ഒരു ചർമ്മത്താൽ വേഷ്ടിതമായിട്ടാണ് കുക്ഷിയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്. അതിനെ മരുപിള്ള എന്നു പറയുന്നു. പിള്ള പുറത്തേക്കു വന്നാൽ ഉടൻ ഈ ചർമ്മകോശവും പുറത്തേക്കു പോരുക പതിവാണ്. അതിനാലത്രേ ഇതിന് 'മരുപിള്ള' അല്ലെങ്കിൽ 'മരുകെട്ടി' എന്നു പേരുണ്ടായതു്.

(പൊക്കിൾ കൊടി മരുപിള്ളയോടു കെട്ടിയെ സംയോജിക്കുന്നു).

മരുപുറം-മറ്റൊരുവശം.

മരുപേരെഴുത്തു-(വ്യാകരണത്തിൽ) നിഷേധ നാമാംശം. ഉ-ം, വരാത്ത, പോകാത്ത ഇത്യാദി.

മരുപൊരുൾ-മറ്റൊരർത്ഥം.

മരുപോരു്-ഒരുത്തന്റെ ബുദ്ധികൊണ്ടു കാണുന്നതിനെ അറിഞ്ഞു അതിന്റെ വികരമായിട്ടു കാണുന്ന ഉപായം.

മരുപ്പു്-ക്രി. വിരോധം, നേരിടുക അതിക്രമിച്ചുചെയ്ക. ഉ. നിഷേധം.

മരുഭാഗം-ക്രി മറുവശം. ഉ. ശത്രുപക്ഷം

മരുഭാഗി-ശത്രു, വിരോധി.

മരുഭാഷ-ക്രി. അന്യഭാഷ ഉ. മറ്റൊരു രൂപം.

മരുമരുന്നു-പ്രത്യൗഷധം, ഒരു മരുന്നു കൊണ്ടുണ്ടായ ദോഷം തീരുന്നതിനു പിന്നെ കൊടുക്കുന്ന മരുന്നു്.

മരുമാസം കഴിഞ്ഞതോ വരുവാനുള്ളതോ ആയ മാസം.

മരുമുടി-ചില സ്ത്രീകൾ തലമുടി പോരാഞ്ഞാൽ വച്ചുകെട്ടുന്ന ചമരി മൃഗത്തിന്റെ വാൽ. (തിരിപ്പൻ).

മരുമുലക്കാരൻ-ചില്ലറക്കച്ചവടക്കാരൻ. ഉ. മറ്റൊരുത്തന്റെ മൂലധനംകൊണ്ടു കച്ചവടം ചെയ്യുന്നവൻ.

മരുമൊഴി-ഉത്തരം.

മരുരാജ്യം-അന്യരാജ്യം.

മരുരൂപം-മറ്റൊരു രൂപം.

മരുവടി-മരുപടി.

മറു്-വി. വേറെ.

മററന്നാൾ-അ. നാളെ കഴിഞ്ഞുവരുന്ന ദിവസം.

മററം-മേച്ചിൽസ്ഥലം, ആററരികെയുമ്മററമുള്ള ചില കണ്ടത്തിനു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

മററവൻ-മാററ അവൻ. ഒരു കൂട്ടത്തിൻ പിൻപിൽ പറയപ്പെട്ടതല്ലാതെ പിന്നെയുള്ളവൻ.

മററും-അ. വേറെയും.

മറെറ-അ. വേറെയും.

മറേറതു്-അ. ഇതല്ലാത്തതു്.

മറെറാരു-വി. വേറൊരു.

മാ.

മാ-ഹ ലക്ഷ്മി. ൨. സമ്പത്തു്.

മാ എന്ന പദത്തിന് ഒരു സ്വരമേയുള്ളു. അതിനാൽ ഹ്രസ്വം ഇല്ല. ശ്രീ, ഭൂ ഇത്യാദി കാണ്ക. അന്ത്യസ്വരത്തിന് ഹ്രസ്വം വരുന്നതു ഒന്നിലധികം സ്വരമുള്ള ശബ്ദങ്ങളിലാണ്. 'അനേകാക്ഷരങ്ങളിലന്ത്യം കുറുകും.' (കെ. പാ. 355)

ഭക്തന്മാരുടെ ഭക്തിയെ കണക്കാക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

മാ-വി. വലുതായ.

മാ-അ. അരുതു്, വേണ്ട, അത്ഭുതം.

മാകന്ദം-തേന്മാവു്, മാവു്.

മാകന്ദി-ശാകവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്ന മൂലശാകം.

വെളുത്തും കറുത്തും രണ്ടുതരമുണ്ട്. കാലിക്കൊടിക്കിഴങ്ങ് എന്നു പറയുന്നുണ്ട്.

മാകലി-ഇന്ദ്രസാരഥിയായ മാതലി.

മാക്കല്ലു്-കല്പലക.

മാക്കാൻ-കാട്ടുപൂച്ച.

മാക്കിറി-ചാടുന്ന ഒരുമാതിരി ചെറിയ ജന്തു, തവള.

മാക്കീരക്കല്ലു്-ഒരു ഔഷധം, ഒരുവകകല്ലു്.

കുഷ്ഠം, അർശസ്സ്, ചുമ, വ്രണം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ഇതു സ്വർണ്ണത്തിന്റെ ഉപധാതുവാണ്. ശുദ്ധിയും മാരണവും ശരിയാകാതെ ഇരിക്കുന്ന മാക്കീരക്കല്ല് അറിയാതെ ഭക്ഷിച്ചുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിൽ മുതിരക്കുഷായം സേവിക്കുക.

മാക്ഷി(ക്ഷീ)കം-ഹ. തേൻ.

[നിറം നല്ലെണ്ണയുടേതാണ്.]

മാക്ഷികം എന്നതിനു മക്ഷികകളാൽ കൃതം എന്നർത്ഥം. ൨ മാക്കീരക്കല്ലു്.

മാഗധ-വി. മഗധരാജ്യത്തെസംബന്ധിച്ച

മാഗധൻ-ഹ. രാജാക്കന്മാരുടെ വംശപരമ്പരയെ പാടി സ്തുതിക്കുന്നവൻ. യാചിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ക്ഷത്രിയജാതിസ്ത്രീയിൽ വൈശ്യനുണ്ടായ പുത്രൻ.

മാഗധി-ഹ. കുറുമുഴിമുല്ല. മഗധദേശത്തുണ്ടായതു എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു ഭാഷ. ൩. മഗധരാജാവിന്റെ പുത്രി. ൪. മഗധദേശത്തെ രാജസ്ത്രീ. ൫. തിപ്പലി. ൬. പന്നിക്കിഴങ്ങ്. ൭. പഞ്ചസാര. ൮. ചിറേറലം. ൯. ഒരു നദി.

മാംഗല്യ(ക)ം-ഒരുവക പയർ.

മാഘൻ-ഒരു പ്രസിദ്ധ കവി.

മാഘം (ശിശുപാലവധം) കാവ്യം ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയാണ്.

'ഉപമാ കാളിദാസസ്യ
ഭാരവേരർത്ഥഗൌരവം,
ദണ്ഡിനഃ പദലാളിത്യം
മാഘേ സന്തിത്രയോഗുണാഃ'

മാഘപുരാണം-ഒരു പുരാണഗ്രന്ഥം.

മാഘം-ഹ. മകരമാസത്തിന്നും കുംഭമാസത്തിന്നും കൂടി പറയുന്ന ഒരു പേർ.

പാപം ഇല്ലാത്തതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ശിശുപാലവധം എന്ന കാവ്യം. (മാഘൻ എന്നതു നോക്കുക).

മാഘമാ-പെൺ ഞണ്ടു്.

മാഘമാസം-മകരമാസം.

മാഘ്യം-കുരുക്കത്തിമുല്ല മാഘമാസത്തിൽ പൂക്കുന്നതു്.

മാങ്ങാ-മാവിന്റെ കായു്.

മാങ്ങയുടെ മജ്ജയിൽനിന്നെടുക്കുന്നതാണു് മാങ്ങ എണ്ണ.

മാങ്ങാനാറി-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

വാതം, വായുമുട്ടൽ മുതലായതിന്നു നന്നു്. കറികളിൽ ചേർത്താൽ വാസനയുണ്ടാകും. സം-നദ്യാമ്രം.

മാചലം-ചീങ്കണ്ണി, മുതല.

മാചലൻ-ഹ. വഴിയിൽ നിന്നു പിടിച്ചു പറിക്കുന്നവൻ, കൊള്ളക്കാരൻ, ൨. കള്ളൻ.

മാചം-വഴി, റോട്ടു്.

മാചിക-മക്ഷിക.

മാചിക്ക-ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്, മായക്കാ.

മാച്ചു്-ഹ. അഴുക്കു്, ക്ലാവു്.

അപ്പോൾ പ്രസവിച്ച ചില കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ ദേഹത്തിൽ പററിയിരിക്കുന്ന സാധനത്തിനും മാച്ചു് എന്നു പറയാറുണ്ടു്. കഴുകിയാൽ പോകും.

൨. മറുപിള്ള. ൩. പാപം. ൪. കററം. ൫. വഞ്ചന.

മാച്ചൽ-ഹ. മായുക, തുത്തുകളയുക. ൨. മറഞ്ഞിരിപ്പു്. ൩. മറവി.

മാച്ചാക്കുന്നു-അഴുക്കാക്കുന്നു.

മാച്ചാങ്കളി-ഒരുമാതിരി കളി.

മാച്ചുവള്ളി-മറുപിള്ളയെ ഗർഭാശയവുമായി ബന്ധിക്കുന്ന ഞരമ്പുകെട്ടു്.

മാജലം-ഒരുവക പക്ഷി.

മാഞ്ചി-ഒരങ്ങാടിമരുന്നു്, ജടാമാഞ്ചി.

ത്രിദോഷം, വിഷം, കുഷ്ഠം മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. സം-ജടാമാംസി. ത-ചടാമാഞ്ചിൽ.

മാഞ്ചെവി-എരിമക്കള്ളി, ഇലക്കള്ളി.

മാഞ്ഞാലം-കുഴഞ്ഞാടിപ്പറയുന്നതു(പ-മ)

മാടു്-ഹ. കാള, പശു മുതലായതു്. ൨. പിച്ചാങ്കത്തിയുടേയും മററും മൂർച്ചയില്ലാത്ത വശം. ൩. പൊങ്ങിയ സ്ഥലം, മല, കുന്നു്. ഉ-ം 'മാടൊത്ത മുലയാൾ' ൪. കൈയാല, ഇടു്.

മാട-കൊമ്പു കീഴ്പ്പോട്ടുള്ള പശു.

മാടനമ്പി-മാടമ്പി.

മാടൻ-ഹ. ദോഷൻ, ൨. ഒരു ദേവൻ.

മാടപ്രാവു്-ഒരുമാതിരി പ്രാവു്.

മാംസം ചുട്ടുനീറലിനും മററും നന്നു്. മാടപ്രാവു് എന്നാൽ വീടുകളിൽ വളർത്തുന്നതാകുന്നു. സം-പാരാവതം. ത-മാടപ്പുറാവു്. Domestic Pigeon.

മാടഭൂപതി-കൊച്ചീമഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ ഒരു പേർ.

മാടഭൂമി-കൊച്ചീരാജ്യം.

മാടം-ഹ. ചെറിയ വീടു്. ൨. കാക്കുന്ന പുര. ൩. പുലക്കുടി. ൪. മാളിക, തട്ടു്. ൫. പിച്ചാത്തിയുടേയും മററും മൂർച്ചയില്ലാത്ത വശം

മാടമ്പു്-ഹ. മാടമ്പിയുടെ അതിർത്തിയിൽ പെട്ട സ്ഥലം. ൨. രാജത്വം. ൩. മേലധികാരം.

മാടമ്പി-ഇടപ്രഭു.

മാടമ്പി-ഈഴവരിൽ താണ ഒരു ജാതിക്കാർ.

മാടണി-വി, കുന്നുപോലെ കട്ടിയും ഉയരവുമുള്ള.

മാട്ട്-മേട്ട്, ൨. കുന്ന്.

മാടിന-വി. പിൻവാങ്ങിയ.

മാടിവിടുക-ക്രി. അടിച്ചുകൂട്ടുക, അടിച്ചു നിത്തുക. ൨. കൈ കൊട്ടി വിളിക്കുക.

മാടുന്ന-ക്രി. കൈ കൊണ്ടു തള്ളുന്ന. ൨. കയ്യുംമെ കോരുന്ന. ൩. കൈകൊട്ടി വിളിക്കുന്ന.

'നരവീരനെമാടിവിളിച്ചും'
(കിരാതം തുള്ളൽ)

മാടോട്ട്-പുരമേയുന്നതിന് മണ്ണുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി സാധനം, ഓട്ട്.

മാട്ട്-ക്ഷുദ്രപ്രയോഗം.

മാട്ടം-ക്രി മൺകോട്ട ൨. മൺചിറ. ൩. കള്ളുകുടം. ൪. കൈകൊണ്ടടിക്കുക. ൫. ചിരയിടുകയും മറവും.

മാട്ടാൻ-കാളയെ തെളിക്കുന്നവൻ.

മാട്ടി-ഒരുതരണം.

കണ്ടലിൽ നിന്നും മുകളിൽ വാളിയിൽ കൊണ്ടു കെട്ടുന്നതാണ്.

മാട്ടുന്ന-ക്രി. ക്ഷുദ്രംചെയ്യുന്ന. ൨. ആമത്തിലിടുന്ന. ൩. കള്ളുകുടപ്പാൻ കുടം തുടങ്ങുന്ന

മാട്ടുബാധ-ക്ഷുദ്രബാധ

മാഠം-റോട്ട്, വഴി.

മാഠാൻ-ക്രി. സൂര്യന്റെ പാർശ്വവത്തികളിൽ ഒരുവൻ.

സൂര്യൻ വളരെ ഭയവുള്ളവനാകകൊണ്ടു രക്ഷസന്മാർക്ക വരം കൊടുത്തതുമേ എന്നു പേടിച്ചു, യമൻ, അഗ്നി, രുദ്രൻ ഇവർ മാഠരൻ, പിംഗളൻ, ദണ്ഡൻ എന്ന പേരുകളോട കൂടിയവരായി സൂര്യന്റെ സമീപത്തിൽ വസിക്കുന്നു.

൨. വൈശ്യൻ. ൩. ബ്രാഹ്മണൻ.

മാഠപത്ന്യം-മാഠപതിയുടെ അവസ്ഥ.

മാഡി-ഇരിയുചട്ട.

മാഡ്ഡി കൊട്ടാരം

മാഡ്ഡി-ക്ര. അങ്കുരം. ൨. തൈരുക്കം. ൩. ഇലമേലുള്ള തൈരു്. ൪. ദുഃഖം, ൫ ദാരിദ്ര്യം. ൬. കോപം. ൭. ഇർട്ടപ്പുല്ല്

മാണം-വാഴക്കിഴങ്ങ്.

മാണവകൻ-ക്ര. ബാലകൻ മന്ത്രവിധിയുടെ ഒരു ചടങ്ങിയ അപരപ്രയോഗം എന്നർത്ഥം. ൨. മൂഢൻ. ൩. വേദം പഠിക്കുന്നവൻ.

മാണവകം-ക്ര. ഇരുപതു മുഴുമുള്ള ഒരു മാല. ബാലനെപ്പോലെ കെഴുകുകളുള്ളതു എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

മാണവൻ-ബാലകൻ, ബ്രഹ്മചാരി, വിദ്യാർത്ഥി.

മാണവം-പതിനാറുചരടുള്ള മാല.

മാണവവീണ—വി. മാണവനെസംബന്ധിച്ച.

മാണവ്യം-ക്ര. മാണവന്മാരുടെ സമൂഹം, ബ്രഹ്മചാരിക്കൂട്ടം. ൨. ബാലത്വം.

മാണാരി-ശൂദ്രരിൽ ഒരിനക്കാർ.

മാണി-ബ്രാഹ്മണബാലന്മാരിൽ ചിലർക്ക പറയുന്ന ഒരു പേർ, ബ്രാഹ്മണക്കുട്ടി.

ഇപ്പോൾ ചിലർ മറവു കുട്ടികളേയും വിളിച്ചുവരുന്നതായി കാണുന്നു.

മാണിക്യം-രത്നവിശേഷം. ജനങ്ങൾ ഇതിനെ 'മണി' എന്നു പറയുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. ചെമപ്പുരത്നം, മാണിക്യക്കല്ല്, മാണിക്യരത്നം.

വാതം, വ്രണം, ക്ഷയം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം-പദ്മരാഗം. ത-കെയുകല്ല്, മാണിക്കം. ഇം-Ruby റൂബി

മാണിബന്ധം, മാണിമന്ഥം-ഇന്ദ്രപ്പു്. മണിമന്ഥപർവ്വതത്തിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

മാണിയൂർനമ്പിടി-600 നായന്മാരുള്ള ചെമ്പഴന്തിയിലെ ഒരു ഇല്ലപ്പേര.

മാണ്ടവൻ-മരിച്ചവൻ.

മാണ്ട-മരിച്ച. (പ-മ.)

മാണ്ഡലിക-വി. മണ്ഡലത്തെ സംബന്ധിച്ച.

മാണ്ഡലികൻ-ഒരു സ്ഥലത്തെ ഭരണാധികാരി.

മാണ്ഡവി-കശ്യപപ്രജാപതിയുടെ പുത്രി, ഭരതന്റെ ഭാര്യ.

മാണ്ഡവ്യൻ-ഒരു ഋഷി, വിഭ്രാന്തനായ ബ്രഹ്മണനായ്ക്കുഷ്ടൻ. (അണിമാണ്ഡവ്യൻ നോക്കുക).

മാൺപ്-ക്ര. മയങ്ങൽ. ക. ഭംഗി, ഒരുമ്പെടുന്നു. [ള്ള്]

'മാൺപാർന്നകാന്തിതൻ കാമ്പായിനിന്ന
(കൃഷ്ണഗാഥ)

ന. കീർത്തി.

മാതു്-ക്ര. പെൺ. ഉ-ം, അല്ലിത്താർമാതു്. ക. മാതവു്.

മാതംഗൻ-ക്ര. ചണ്ഡാലൻ, പറയൻ. മതംഗന്റെ അപത്യം എന്നർത്ഥം. ക. കാട്ടാളൻ, കിരാതൻ.

മാതംഗം-ആന. മതംഗ മഹർഷിയെ സംബന്ധിച്ചത് എന്നർത്ഥം.

മാതാഗദിവാകരൻ-സുപ്രസിദ്ധനായ ഒരു കവി.

മാതാഗലീല-ഒരു പുസ്തകം, ആനപ്പാവു് പഠിക്കുന്നതിനുള്ള ശാസ്ത്രം.

മാതംഗീ-ക്ര ഒരു ദേവി, പാർവതി. ക. പിടിയാന

മാതർവുരുഷൻ-ക്ര. ഭീരു. ക. അമ്മയുടെ അടുക്കൽമാത്രം പുരുഷന്റെ ഭാവം കാണിക്കുന്നവൻ.

മാതരിശ്വാവു്-വായു, കാറ്റ്. ആകാശത്തിൽ വലിക്കുന്നവൻ, അമ്മയുടെ ഗർഭത്തിങ്കൽ വലിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം.

മാതരീശ്വൻ— ഭൂലോകത്തിനുവേണ്ടി ആകാശത്തിൽനിന്നു അഗ്നിയെകൊണ്ടുവന്ന ഋഷി.

മാതർ-സ്ത്രീകളം.

മാതലി-ഇന്ദ്രന്റെ തേരാളി. സൂത കർമ്മങ്ങളിലുള്ള മതങ്ങളെ ഗ്രഹിച്ചുവരുന്നയ മതലൻ എന്നവന്റെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം. (മതങ്ങൾ=സൂതകർമ്മങ്ങൾ. ലാതി=അറിയുന്നവൻ).

മാതളനാരകം, മാതളം-ഒരുമാതിരി നാരകം.

ഇതിലെ കായ്-മാതളനാരങ്ങ-പഴത്തുവാതം, ചുമ, കഫം, വീക്കം, അജീർണ്ണം, അരുചി മുതലായവക്കു നന്ന്. സം-ബീജപൂരം. ത-കുമ്മട്ടിമാതളെ, തൂറിഞ്ഞി നാരത്തം. ഇം-Citron tree സൈട്രൺ ടി.

മാതളനാരങ്ങാ— മാതളനാരകത്തിലെ കായ്.

മാതാ-ക്ര. ഏലിച്ചെവി. ക. ചെറിയ കാട്ടുവെള്ളരി. ന. മാങ്ങി. ര, കറവ വാഴ.

മാതാപിതാക്കന്മാർ— അമ്മയ്ക്കും അച്ഛനും കൂടെയുള്ള പേർ.

മാതാമഹൻ-അമ്മയുടെ അച്ഛൻ, അമ്മയുടെ മുത്തച്ഛൻ.

മാതാമഹി-അമ്മയുടെ അമ്മ.

മാതാ(വു്)-ക്ര. അമ്മ. പൂജിക്കപ്പെട്ടവൾ എന്നർത്ഥം. ക. പാർവതി. ന. രേവതി. ര. ലക്ഷ്മി. ഇ. ഉർവ്വ. ന. ആകാശം. ഒ. പാട്ട. (പുല്ലിംഗം) മന്ത്രം ചെയ്യുന്നവൻ. താരതമ്യവിവേചനം ചെയ്യുന്നവൻ.

മാതിരി-വിധം, തരം, വക, മട്ടു.

മാതു വടക്കേമലയാളത്തിൽ ഇതു സ്ത്രീകൾക്കുള്ള പേരാണ്. അമ്മാളു, കു

ഞ്ഞിക്കട്ടി; മാതു-എന്നീ മൂന്നു പേരുകളും ചില ദിക്കിൽ പുരുഷന്മാർക്കും മററു ചില ദിക്കിൽ സ്ത്രീകൾക്കും ധാരാളം ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നുണ്ട്.

മാതുധാനൻ-ഒരുമാതിരി പാമ്പ്, മദനമണ്ഡലി. (മാലുധാനൻ എന്ന ശബ്ദമാണ് അധികം നടപ്പ്). ചിത്രസർപ്പം, പച്ചളിപ്പാമ്പ്, കൺകൊത്തിപ്പാമ്പ്.

മാതുലൻ-അമ്മാവൻ.

മാതുലപുത്രകം-ഉമ്മത്തിൻകായ്. അമ്മാവന്റെ പുത്രനെപ്പോലെയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. പേപ്പട്ടി വിഷാർത്തനെ ജാഗ്രതയോടു രക്ഷിക്കുന്നതിനാൽ ഈ അർത്ഥം സിദ്ധിച്ചു. മാതുലം എന്ന ചെടിയുടെ കായ് എന്നുമാവാം.

മാതുലം-ഹ. ഉമ്മത്തം. സാദൃശ്യമില്ലാത്തതു് എന്നർത്ഥം. ലക്ഷ്മീദേവിയോടു സദൃശം എന്നുമാവാം. ൨. ചെറുകമ്പുനെല്ല്. ൩. മലംകാര.

മാതുലാനി-ഹ അമ്മാവന്റെ ഭാര്യ, മാതുലീ (അമ്മായി). ൨. ചെറുകമ്പുനെല്ല്. ൩. കഞ്ചാവ്.

മാതുലാഹി-മദനമാണ്ഡലി.

മാതുലി-അമ്മാവന്റെ ഭാര്യ.

മാതുളുംഗ(ക)ം-വള്ളിനാരകം, മാ(ത)തുളനാരകം. ഹിംസിക്കപ്പെടുന്നതും ശോഭിക്കുന്നതും എന്നർത്ഥം. (മാതുലിംഗം എന്നും ഉണ്ട്).

മാതൃക-വി. മാതാവിനേസംബന്ധിച്ച.

മാതൃക-ഹ. അമ്മ ൨. വളർത്തമ്മ. ൩. അകാരാദ്യക്ഷരങ്ങൾ. ൪. ഒരു ദേവി.

മാതൃകൻ-അമ്മാമൻ.

മാതൃക്കൾ-സ്കന്ദന്റെ ഏഴു വളർത്തമ്മമാർ

'ബ്രാഹ്മീമാഹേശ്വരീചൈവ
കൌമാരീവൈഷ്ണവീതഥാ,
മാഹേന്ദ്രീചൈവവാരാഹീ
ചാമുണ്ഡാസപ്തമാതരഃ'

എട്ടുപേരുണ്ടെന്നു് ചിലരും പതിനാറുപേരുണ്ടെന്നു് വേറെ ചിലരും അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

ഹ്രീ മാതൃക്കൾ-ഗൌരി, പത്മാ, ശചി, മേധാ, സാവിത്രി, വിജയാ, ജയ, ദേവസേനാ, സ്വധാ, സ്വാഹാ, ശാന്തി, പുഷ്ടി, ധൃതി, തുഷ്ടി, കലദേവ, ആത്മദേവതാ.

മാതൃഗുപ്തൻ-ഒരു പ്രസിദ്ധകവിയായ കാശ്മീരരാജാവ്.

കാശ്മീരരാജാവായിരുന്ന 'ത്വരമാണൻ' മരിച്ചപ്പോൾ വിക്രമാദിത്യൻ തന്റെ രാജധാനിയിലുണ്ടായിരുന്ന മാതൃഗുപ്തനെയാണ് അഭിഷേകം ചെയ്തു് കാശ്മീരത്തിലേക്കയച്ചതു് എന്നു രാജതരിംഗിണിയിൽ കാണുന്നു. ഇദ്ദേഹം കാളിദാസൻ തന്നെയായിരിക്കണമെന്നു് ചില പണ്ഡിതന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

മാതൃഘാതകൻ-ഹ. അമ്മയെ കൊന്നവൻ. ൨. ഇന്ദ്രൻ.

മാതൃബന്ധുക്കൾ-മാതാവിനെ സംബന്ധിച്ച ബന്ധുക്കൾ.

'മാതുഃപിതുഃസ്വസുഃപുത്രാ
മാതുർമാതുഃസ്വസുഃസുതാഃ,
മാതുർമാതുലപുത്രാശ്ച
വിജ്ഞേയാമാതൃബന്ധവഃ'

മാതൃഷ്വസാവ്-ചിററമ്മ, പേരമ്മ.

മാതൃഷ്വസേയൻ, മാതൃഷ്വസ്രീയൻ-അമ്മയുടെ സഹോദരിയായ ചിററമ്മയുടേയോ പേരമ്മയുടേയോ മകൻ

മാതൃഹത്യ-അമ്മയെക്കൊന്ന പാപം.

മാതൃഹൽ-വി. അമ്മയെക്കൊന്ന.

മാതൃഹനനം-അമ്മയെ കൊല്ലുക.

മാത്ര-ഹ. നിമിഷം.

ഒരു ലഘ്വക്ഷരം ഉച്ചരിപ്പാൻ വേണ്ടി വരുന്ന സമയത്തിനു 'മാത്ര' എന്നു

പേർ. അ, ഇ, ഉ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഹ്രസ്വാക്ഷരങ്ങളും തന്നെ ലഘ്വക്ഷരങ്ങളും.

ഉ. അല്പം. ന. അളവ്. ര. കവിതാമാത്ര (ഒരു ലഘുവിനെ ഉച്ചരിപ്പാനുള്ള കാലം). ഋ. ഉപകരണം. ൠ. ക്രമം. ഌ. ഗുളിക. ൡ. സമ്പത്ത്. ൽ. അല്പം ച്ച്. ൾ. കണ്ഡലം. ൾൾ. സൂക്ഷ്മം.

മാത്രക്കോൽ-ഒരുമാതിരി കളിക്കാൻ കയറിയിരുന്നു കളിപ്പാനുള്ള ഒരു യന്ത്രം

മാത്രം-അ. ക്ര. തന്നെ. ഉ. തനിച്ച്. ന. മുഴുവൻ.

മാത്രാവൃത്തം-ഒരു പാദത്തിനു ഇത്രമാത്രയെന്നു നിയമമുള്ള വൃത്തം.

മാത്രാശനം-ഭക്ഷണവസ്തുവിന്റേയും സമയത്തിന്റേയും അവസ്ഥപോലെ ഭക്ഷിക്കുക.

മാത്രാസമകം—മാത്രാവൃത്തങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

മാത്സര്യ-വി. മറ്റൊരുത്തന്റെ സൌഖ്യത്തെക്കുറിച്ചു അസൂയയുള്ള.

മാത്സര്യം - മറ്റൊരുത്തന്റെ സൌഖ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അസൂയ, വൈരം, മറ്റൊരുത്തൻ നന്നാകുന്നതു കണ്ടാൽ സ്വാമം സഹിച്ചുകൂടായ്ക.

മാത്സികൻ-മീൻ പിടിക്കുന്നവൻ.

മാത്സ്യം-പതിനാറു പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. കല്പാരംഭത്തിൽ മത്സ്യരൂപിയായ മധുസൂദനൻ വേദങ്ങളും നടപ്പിലാക്കുവാൻ നരസിംഹചരിതത്തെ വിശദീകരിച്ചു ഏഴു കല്പങ്ങളിലേ അവസ്ഥ മനുവിനോടു അരുളിച്ചെയ്തതു. ശിവനെ വാഴ്ത്തുന്നു. വിഷ്ണുവിന്റെ അവയവം മേദസ്സ്. താമസപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം 14,000.

മാത്രം-ക്ര. കൊല. ഉ. വഴി, റോട്ട്. ന. കടയുക, കലക്കുക.

മാദന-വി. ക്ര. അഹങ്കാരമുള്ള. ഉ. ലഹരിയുള്ള.

മാദം, മാദനം, മദം-ക്ര. സന്തോഷിക്കുക. ഉ. അഹങ്കാരം. ന. ലഹരി (കിറുക്കം).

മാദകം-ക്ര. മദം ഉണ്ടാക്കുന്നതു, സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതു. ഉ. നത്തു.

മാദനൻ-കാമദേവൻ.

മാദിനി-കഞ്ഞാവു്.

മാദൃക്കുകാർ-എന്നെപ്പോലെയുള്ളവർ.

മാദൃശ-വി. എന്നെപ്പോലെയുള്ള.

മാദ്ര-ഒരു രാജ്യം (ഇപ്പോൾ പഞ്ചാബ്).

മാദ്രി-ക്ര. മദ്ര രാജാവിന്റെ പുത്രി, പാണ്ഡുവിന്റെ രണ്ടാമത്തെ ഭാര്യ, നകുലസഹദേവന്മാരുടെ അമ്മ. ഉ. അതിവിടയം.

മാദ്രേയൻ-മാദ്രിയുടെ പുത്രൻ. സഹദേവൻ അല്ലെങ്കിൽ നകുലൻ.

മാദ്രേശൻ- ശല്യർ, മദ്രരാജാവു് എന്നർത്ഥം.

മാധവ-വി. തേൻകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ.

മാധവകം - ഇരിപ്പവൃക്ഷത്തിന്റെ പൂവിൽനിന്നും ചമച്ച മദ്യം, മദ്യം. (മധുകം-ഇരിപ്പ).

മാധവാദ്രി-മാവു്.

മാധവനിദാനം-ഒരു വൈദ്യഗ്രന്ഥം.

ഇതു മാധവാചാര്യൻ എഴുതിയതാണ്. ഇദ്ദേഹം ക്രി. പി. നൂറാണ്ടിൽ ജീവിച്ചിരുന്നതായി പറയുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തെ കുറിച്ചു വൈദ്യന്മാരുടെ ന്യായമാലാവിസ്താരത്തിൽ താഴെ പറയുംപ്രകാരം കാണുന്നു.

'ശ്രുതസമൃതസഭാചാര
പാത്ര കോമാധവോബുധഃ
സ്വാത്മാവ്യാഖ്യായസർവ്വാർത്ഥം
ഭചിജനാർത്ഥംശ്രുതമുദ്ധൃതം'

മാധവൻ-പ. വിഷ്ണു. മായുടെ (ലക്ഷ്മിയുടെ) ധവൻ (ഭർത്താവ്). ൨. കൃഷ്ണൻ. ൩. ഇന്ദ്രൻ. ൪. പരശുരാമൻ. ൫. വസന്തൻ, കാമദേവന്റെ ഇഷ്ടൻ. ൬. ഒരു സുപ്രസിദ്ധകവി.

മാധവം-പ. ഇടവമാസം, വൈശാഖമാസം. പുഷ്പരസമുള്ള കാലം എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു ഋതു, വസന്തകാലം. ൩. തേനിനു തുല്യമായ മധുരം. ൪. ഇരിപ്പ. ൫. കരിമ്പ ചെറുപയറ്.

മാധവാചാര്യൻ - ഒരു വൈഷ്ണവ പണ്ഡിതൻ.

മായനാചാര്യന്റെ പുത്രനും സായനാചാര്യന്റെ സഹോദരനുമാണ്. സർവ്വദർശനസംഗ്രഹം, സംക്ഷേപശങ്കരവിജയം മുതലായവ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളാകുന്നു. സായനാചാര്യനൊന്നിച്ചു ഋഗ്വേദ വ്യാഖ്യാനം നിർമ്മിച്ചു. പതിനഞ്ചാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു.

മാധവീ-പ. കരുക്കുത്തി മുല്ല. സമയത്തിൽ (വസന്തത്തിൽ) പൂക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. കൃഷ്ണന്റെ സോദരി. ൩. ഒരു മദ്യം. ൪. ഒരുമാതിരി ശർക്കര. ൫. ലക്ഷ്മി ൬. വെളുത്ത വഴിയ പിച്ചകം. ൭. ശതകുപ്പ. ൮. തേൻ കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന പഞ്ചസാര. ൯. മധുരനാരകം.

മാധവീലതാ-കരുക്കുത്തിമുല്ല.

മാധുകരി-ചില സന്ന്യാസികൾ അഞ്ചു സ്ഥലങ്ങളിൽനിന്നു വാങ്ങിക്കുന്ന ഭിക്ഷ.

മാധുരം-ഒരുമാതിരി മുല്ല.

മാധുര-പ. മദ്യം. ൨. മധുരത.

മാധുര്യം-പ. മധുരത, രുചിയുടേയും സ്വഭാവത്തിന്റേയും ഒരു വിശേഷം. ൨. ഏതവസ്ഥാവിശേഷങ്ങളിലും നിലനിൽക്കുന്നതായ രമണീയത്വം. ൩,

'എല്ലാബ്ജത്തിനരമൃതെയ്യുകറവോ
പായൽപതിഞ്ഞീടിലും
ചൊല്ലാന്നോരഴകല്ലയോപനിമതിൻ-
കങ്കംകറുത്തെങ്കിലും,
മല്ലാക്ഷീമണിയാർക്കുവല്ലുലമളും
ശ്രയിപ്പുശോഭാവഹം
നല്ലാകാരമതിന്നലംകരണമാ-
മെല്ലാപദാർത്ഥങ്ങളും'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

൪. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൫. നായകന്റെ സാത്വിക ഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്; അലങ്കാരങ്ങളും ക്രിയാതെയുള്ള രമണീയത്വം. (വിലാസം നോക്കുക.)

മാധുകം-വി. മധുരമുള്ള, മധുരമായി സംസാരിക്കുന്ന. (കൻ, കീ, കം). (ഇതു വാക്കു നോക്കുമാത്രം ചേരും).

മാധുകരം-യാചിതധനം.

മാധ്യ-വി. മദ്യത്തെ സംബന്ധിച്ച.

മാധ്യന്ദിനഭോജനം-മുത്താഴം.

മാധ്യന്ദിനം-പ. ഉച്ചസമയം. ൨. ഉച്ചമലരി.

മാധ്യസ്ഥം-പ. പക്ഷഭേദമില്ലായ്മ. ൨. ഉദാസീനത. ൩. മദ്ധ്യസ്ഥത.

മാധ്യാഹ്നികം-വി. പ. മദ്ധ്യാഹ്നകാലത്തുള്ള. ൨. ഉച്ചയ്ക്കു വേണ്ടുന്ന.

മാധവൻ-വിഷ്ണുമതക്കാരിൽ പ്രധാനി.

മാധവം-വിഷ്ണുമതം.

മാധ്വി-പ. മദ്യം. (തേൻ കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്നത്) ൨. തേനീച്ച.

മാധ്വികൻ-തേൻ ശേഖരിക്കുന്നവൻ.

മാധ്വീകം-ഇരിപ്പപ്പൂവിൽ നിന്നു ചമച്ച മദ്യം.

മാധ്വീകഫലം-ഒരുവക തേങ്ങ.

മാനഗ്രന്ഥി-തെറ്റ.

മാനഭംഗം-അളവുകോൽ.

മാനധാനികാ-വെള്ളരിക്കായ്.

മാനന-മാനിക്കൽ.

മാനനം-ബഹുമാനിക്കയെന്നുള്ളതു്.

മാനനീയ-വി. മാനിക്കത്തക്ക.

മാനൻ-ആമാപ്പർ.

മാനഭംഗാ-മാനനാശം, അപമാനം.

മാനമദം-അഹങ്കാരം, ഡംഭം.

മാനം-ക്ര. കീർത്തി. ഉ. ബഹുമാനം, തന്നെത്താൻ പൂജിക്കുക. ന. ആകാശം. ർ. അളവു്.

സ്വർണ്ണം മുതലായവയെ തൂക്കുകയും, വസ്ത്രാദികളെ അളക്കുകയും (മുഴം വാര മുതലായതു കൊണ്ടുള്ള അളവാണു്) ധാന്യാദികളെ അളക്കുകയും (നാഴി മുതലായതു കൊണ്ടു) ചെയ്യുന്ന ത്രാസ് മുഴക്കോൽ പറ മുതലായതിനു പൊതുവിൽ പറയുന്ന പേരത്രേ 'മാനം'.

ഇ. അഹങ്കാരം. ന്യ. സ്ത്രീകളുടെ ഒരു മാതിരി കോപം.

ഭർത്താവു് അന്യസ്ത്രീയിങ്കൽ അനുരാഗമുള്ളവനായി കണ്ടാൽ അസൂയ നിമിത്തം സ്ത്രീകൾക്കുണ്ടാകുന്ന കോപമത്രേ 'മാനം'.

ഈർഷ്യാകോപം. ഒ. പത്താംരാശി.

മാനംചാടി-ഒരുവക മത്സ്യം.

മാനംപാടി-ഒരുവക പക്ഷി.

മാനവകല്പസൂത്രം- വൈദികാചാരങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഒരു പുസ്തകം. (മനുവിന്റെതാണു്.)

മാനവതീ-ഈർഷ്യാകോപമുള്ള സ്ത്രീ.

മാനവധർമ്മശാസ്ത്രം-മനു ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു ധർമ്മശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം.

മാനവൻ-മനുഷ്യൻ. മനുവിങ്കൽ നിന്നു ജനിച്ചുവൻ എന്നർത്ഥം.

മാനവർജ്ജിത-വി. മാനമില്ലാത്ത.

മാനവിക്രമൻ- കോഴിക്കോട്ടു രാജാവിന്റെ ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ.

മാനവീ-ക്ര. സ്ത്രീ ഉ. മനുവിന്റെഭാര്യ.

മാനവേദൻ-കോഴിക്കോട്ടു ഇളയരാജാവിന്റെ സ്ഥാനപ്പേർ.

മാനശാലി-വി. മാനമുള്ള, ഗർവ്വുള്ള.

മാനസ-വി. മനസ്സിനെ സംബന്ധിച്ച.

മാനസൻ-ക്ര. പരമാത്മാവു്. ഉ. വിഷ്ണു

മാനസപുത്രർ-പ്രജാപതികൾ.

മാനസം-ക്ര. മനസ്സ്. മനനം ചെയ്യുന്നതു് (ആലോചിക്കുന്നതു്) എന്നർത്ഥം. ഉ. ദേവനദി. ന. വലിയ പന്തൽ. ർ. മാനസസരസ്സ്.

മാനസമന്ദിരം-അരയന്നം.

മാനസസരസ്സ്—ഹിമവാനിലുള്ള ഒരു തടാകം.

ആകാശത്തിൽ നിന്നു മഹാമേരുപർവ്വതത്തിന്മേൽ വീണ സമുദ്രം നാലുഭാഗങ്ങളായി ഒഴുകി അരുണോദം, സിതോദം, മഹാഭദ്രം, മാനസം എന്നു നാലു തടാകങ്ങളായി ഭവിച്ചു എന്നു വായുപുരാണം പറയുന്നു. പുരാണം അനുസരിച്ചു ശംശാനദിയുടെ ഉല്പത്തിസ്ഥാനം മാനസസരസ്സാണു്. യഥാർത്ഥത്തിൽ യാതൊരു നദിയും അതിൽ ഉത്ഭവിക്കുന്നില്ല. ഹംസങ്ങളുടെ ജന്മസ്ഥലം എന്നു കാണുന്നു.

മാനസസരോവരം-മാനസസരസ്സ്.

മാനസാന്തരം-ദൈവത്തോടു പശ്ചാത്തപിച്ചു ക്ഷമായാചനം ചെയ്യുന്ന മനഃസ്ഥിതി.

മാനസിക-വി. മനസ്സിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള.

മാനസീ-ക്ര ജിനന്മാരുടെ ഒരു പ്രധാനദേവി. ഉ. ഒന്നാമത്തെ മനുവിന്റെ പുത്രി.

മാനസീവ്യഥാ-മനഃപീഡ.

മാനസോത്തരം-ഒരു പർവ്വതം.

ഇതു പുഷ്കരദ്വീപിന്റെ മദ്ധ്യേയാണ്.

മാനസൌകസ്സ്-അരയന്നം. മാനസം സരസ്സു ഗൃഹമായിട്ടുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

മാനാത്തി-പരദേശത്തുള്ള അലക്കുകാരി. (സ്ത്രീ-മൈനാത്തി. പു-മൈനാത്തൻ).

മാനായി-മനുവിന്റെ ഭാര്യ, മാനവി.

മാനാർത്ഥക-വി. മാനത്തിനു വേണ്ടുന്ന.

മാനി-വി മാനമുള്ള, ഗർവ്വും മററുമുള്ള.

മാനി-സിംഹം.

മാനികാ-ഹ ഒരുവക അളവ്. ൨ ഒരുവക ലഹരിയുള്ള മദ്യം.

മാനിക്കുന്നു-ഹ. ബഹുമാനിക്കുന്നു. ൨. അഹങ്കരിക്കുന്നു. ൩. തൂക്കുന്നു. ൪. അളക്കുന്നു.

മാനിത-വി. ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ട.

മാനിതവ്യ-വി. മാനിക്കുവാൻ യോഗ്യതയുള്ള.

മാനിനീ-ഹ. സ്ത്രീ. ൨. പ്രണയകോപമുള്ളവൾ മാനമുള്ള സ്ത്രീ, ഈർഷ്യയുണ്ടാകയാൽ ഭർത്താവിനോടു കോപിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ത്രീ. (മാനം എന്ന പദത്തിന്റെ നൂ-ാമത്തെ അർത്ഥത്തിന്റെ വിവരണം നോക്കുക).

മാനുരിങ്ങു-ഒരു തടി വൃക്ഷം.

മാനുഷ-വി. മനുഷ്യനെ സംബന്ധിച്ച.

മാനുഷത്വം-ഹ. മനുഷ്യസ്വഭാവം. ൨. പുരുഷത്വം.

മാനുഷധർമ്മങ്ങൾ-(ഹ ഹ വിധം). സ്വാദ്ധ്യായം, ബ്രഹ്മചര്യം, ദാനം, യജ്ഞം, ആയാസവും പിശുക്കും ഇല്ലായ്മ, ദയ, അഹിംസ, ക്ഷമ, ജിതേന്ദ്രിയത്വം, ശൌചം, ദൈവഭക്തി.

മാനുഷൻ-മനുഷ്യൻ. മനുവിന്റെ അപത്യം എന്നർത്ഥം.

മാനുഷീ-സ്ത്രീ. മാനുഷജാതി സ്ത്രീ. മാനുഷ ഈ=മാനുഷീ.

മാനുഷീദധി-മുലപ്പാലിൽ നിന്നുണ്ടാക്കുന്ന തൈർ.

മാനുഷ്യകം-മനുഷ്യരുടെ കൂട്ടം.

മാനുഷ്യം-മനുഷ്യത്വം, മനുഷ്യനെ സംബന്ധിച്ചതു്.

മാനോജ്ഞകം-ഹ. ഭംഗി. ൨. സ്നേഹം, പ്രേമം.

മാൻ-ഹ. ഒരുമാതിരി മൃഗം.

ഇതിന്റെ നായാട്ടുപേർ—വല്ലപ്പോത്തു്.

(മാൻ ഉറക്കമായിരുന്നാലും ഇരുന്നുറടി അകലേ നില്ക്കുന്ന മനുഷ്യന്റെ മണം പിടിക്കുന്നു—ശാരദ).

൨. അഞ്ചാമത്തെ നക്ഷത്രം. ൩. മേന്മ.

മാന്തൽ-ഹ. നഖംകൊണ്ടു അള്ളുക. ൨. ഒരുവക മീൻ.

മാന്തല-ഹ. മാനിന്റെ തല. ൨. മകയിരം.

മാന്തളിർപ്പച്ച-ഒരുമാതിരി പച്ചക്കല്ല്.

മാന്താമാൻ-ചെറിയ ശരീരവും വലിയ വയറുമുള്ളതും കൊമ്പില്ലാത്തതുമായ ഒരുവക മാൻ.

മാംസം—ചുമയ്ക്കും മററും നന്ന്. സം—മൃഗമാതൃകം, മുണ്ഡീ.

മാന്തുന്നു-ഹ. നഖംകൊണ്ടു അള്ളുന്നു. ൨. കിളച്ചു തോണ്ടുന്നു.

മാന്ത്രികൻ-മന്ത്രവാദി.

മാന്ദം-പൈതങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന ഒരുദീനം.

മാന്ദസന്നി-പൈതങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി സന്നി.

മാന്ദി-ഗുളികൻ.

മാന്ദ്യം-ഹ. ഏററവും സാവധാനശീലം, ജളത്വം, ഉ. ഒരുമാതിരി ദീനം.

മാന്ധാതാവ് - സൂര്യവംശരാജാവായ യുവനാശ്വന്റെ പുത്രൻ.

'യുവനാശ്വൻ പുത്രനില്ലാതെ വ്യസനിച്ചിരുന്നു. കൃപാലുക്കളായ ചില മുനിമാർ രാജാവിന്നു പുത്രനുണ്ടാവാനായി ഇഷ്ടി ഒന്നു തുടങ്ങി. അതു നടന്നുവരവേ ഒരു ദിവസം ഇഷ്ടിശാലയിൽവെച്ചു രാത്രിയിൽ രാജാവിനു സഹിക്കാൻ പാടില്ലാത്ത ദാഹമുണ്ടായി. വേദിമദ്ധ്യേ ഒരു കലശത്തിൽ ഇരുന്ന വെള്ളം രാജാവ് എടുത്തു കുടിച്ചു. അതു മന്ത്രപൂതമായ ജലമായിരുന്നു. ഉറങ്ങിക്കിടന്നിരുന്ന മുനിമാർ എണീററു കലശം നോക്കിയപ്പോൾ അതിൽ വെള്ളം ഇല്ലെന്നു കണ്ടു. അന്വേഷിച്ചപ്പോൾ അതു രാജാവ് എടുത്തു കുടിച്ചു എന്ന് അവർ അറിഞ്ഞു. ആ ജലം യുവനാശ്വന്റെ പത്നി കുടിച്ചിരുന്നു എങ്കിൽ അവളിൽ മഹാരാജാവിനു അതിപരാക്രമിയായ പുത്രൻ ഉണ്ടാകുമായിരുന്നു എന്നു അവർ പറഞ്ഞു. യുവനാശ്വൻ ഗർഭം ധരിച്ചു. വഴിയെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വലത്തുവശം വയറു പിളർന്നു ഒരു ആൺകുട്ടി ജനിച്ചു. 'കുട്ടിക്കു ആർ പാലൂട്ടും' എന്നു സന്നിഹിതരായിരുന്ന മുനിമാർ ചോദിച്ചു. 'മാം അയം ധാസ്യതി' എന്നു ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു കുട്ടിയുടെ വായ്ക്കുകത്തു പ്രദേശനി (ചൂണ്ടാണി) വിരലിനെ വെച്ചു കൊടുത്തു. ആ വിരൽ കുടിച്ചു 12 ദിവസം കൊണ്ടു 12 വർഷത്തെ വളർച്ച കുട്ടിക്കുണ്ടായി. 'മാം ധാസ്യതി' എന്നു ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞതിനാൽ കുട്ടിക്കു 'മാംധാതാ' എന്ന പേർ ലഭിച്ചു. ഇദ്ദേഹം വലിയ ചക്രവർത്തിയായി ഒരു ഒററദിവസംകൊണ്ടു ലോകം മുഴുവനും ജയിച്ചു കീഴടക്കി. ഒരായിരം അശ്വമേധവും ഒരുനൂറു രാജസൂയവും അദ്ദേഹം കഴിച്ചു. വിപ്രരെ കനകാഭിഷേകത്തിൽ മുക്കി

മാന്ധാതാവിനു മൂന്നു പുത്രന്മാരും അമ്പതു പുത്രിമാരും ഉണ്ടായിരുന്നതായും ഒരിക്കൽ സൌഭരി എന്നു പേരായ ഒരു വൃദ്ധസന്യാസി രാജാവിന്റെ പുത്രിയെ വിവാഹം കഴിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞതിൽ മകൾക്കു മനസ്സുണ്ടെങ്കിൽ ആകാമെന്നു രാജാവ് പറഞ്ഞതായും വൃദ്ധനെ സ്വീകരിക്കുന്നതിൽ സ്ത്രീ വിസമ്മതം കാണിച്ചതിനാൽ സന്യാസി ഒരു നല്ല യുവാവിന്റെ രൂപം ധരിച്ചതായും പുത്രിമാർ എന്നെ എന്നെ എന്നു തർക്കം തുടങ്ങുകയാൽ അദ്ദേഹം എല്ലാവരേയും വേട്ടതായും കൂടി കാണുന്നു.

മാന്നി-വാഴക്കുലയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന അല്ലി.

മാന്നിക്കായ് - വാഴക്കുലയുടെ അററത്തെ കൊച്ചു കായ്.

മാന്യ-വി. മാനിക്കപ്പെടത്തക്ക.

മാന്യമാനിത്വം-മാനിക്കേണ്ടവരെ മാനിക്കുന്ന സ്വഭാവം.

മാപത്യൻ-കാമദേവൻ.

മാപനം-ഹ. അളവ്. ഉ. തുലാസ്.

മാപൻ(തി)-വിഷ്ണു.

മാപാപം-മഹാപാപം.

'മാപാപം പോക്കുന്നോനെന്നുകേൾപ്പു'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

മാപ്പ്-ഹ ക്ഷമ. ഉ. ഒഴിവ്. ൩. പിഴ പൊറുക്കുക. (അറബിഭാഷ).

മാന്മഥ-വി. മന്മഥനെ (കാമനെ) സംബന്ധിച്ച.

മാപ്പിള-ഹ മണവാളൻ. ഉ. ഭർത്താവ്. ൩. മരുമകൻ. ൪. സുറിയാനിക്കാർ മുതലായ ചില ജാതിക്കാർക്കു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

മാ–എന്ന. (സം).

മാമ്പഴം–മാവിന്റെ പഴം, മങ്ങാപ്പഴം.

മാമക–വി. എനിക്കുള്ള.

മാമകൻ–പ. ലുബ്ധൻ. ഉ. അമ്മാവൻ.

മാമഡ്ഡം–കുംഭമാസത്തിൽ കവളത്തോവാവും വ്യാഴവും കൂടുന്ന ദിവസം.

മാമത്തുക്കഠം–ഏകദേശം ആനയുടെ ആകൃതിയുള്ളതും ആനയെക്കാളും വലുതുമായ ഒരുതരം ജന്തു. (ഇപ്പോൾ ഒരിടത്തും കാണുന്നില്ല).

മാമൻ, മാവൻ–അമ്മാവൻ.

മാമയൻ–മായാമയൻ.

മാമരം–പ. വലിയ മരം ഉ. പൂതവൃക്ഷം.

മാമല–വലിയ പർവ്വതം.

മാമറയോൻ – പ. ബ്രാഹ്മണൻ. ഉ. ചന്ദ്രൻ.

മാമാങ്കം–ഒരു മഹോത്സവം

"മലയാളത്തിൽ ടിപ്പുസുൽത്താന്റെ ആക്രമത്തിനു മുമ്പുവരെ തിരുനാവായിൽ പ്പുറത്തു വെച്ചു ചിങ്ങം വ്യാഴകാലങ്ങളിൽ ആഘോഷിച്ചു വന്നിരുന്ന ഒരു മഹോത്സവമാണ് 'മാമാങ്കം' അല്ലെങ്കിൽ 'മാമകം'. മാഘമാസത്തിലേ മകം നക്ഷത്രം ഇതിലെ പ്രധാന ദിവസമാകയാൽ 'മാകമകം' എന്നതു പുതുങ്ങി 'മാമാങ്കം' എന്നു പേർ സിദ്ധിച്ചു. മാഘമാസത്തിലേ മകം സാധാരണ കവളത്തോവു സംബന്ധിച്ചു മാത്രമേ വരികയുള്ളൂ".

'കണ്ടാൽവിധിയില്ലാത്തജനത്തിനു
മാമാങ്കത്തിനുപോയാലുംശരി'

(തുക്കിണീസ്വയംവരം തുള്ളൽ)

മാമുനി–മഹർഷി.

മാമൂൽ–അടിസ്ഥാനമായ ആചാരം (അറബിഭാഷ).

മാംസഗ്രന്ഥി–മാംസത്തിലുണ്ടാകുന്നമുഴ.

മാംസപിണ്ഡം–മാംസത്തിന്റെ ഉരള.

മാംസപുഷ്ടി–മാംസത്തിന്റെ വണ്ണം.

മാംസപേശി–മാംസ ഉണ്ട. Muscle.

മാംസഭോജി–വി. മാംസം ഭക്ഷിക്കുന്ന.

മാംസഭോജ്യകുന്തു്–പരന്തു്.

മാംസം–ഇറച്ചി. ബലകരം എന്നറിയപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. മറ്റു പര്യായങ്ങൾ–പിശിതം, തരസം, പലലം, ക്രവ്യം, ആമിഷം.

മാംസരോഹിണി–ഒരു വൃക്ഷം.

ഇല കൊന്നയിലപോലെ ചെറുതായിരിക്കും.

മാംസള–വി. പ. നല്ല ബലമുള്ള. ഉ. വണ്ണമുള്ള, തടിച്ച, മാംസപുഷ്ടിയുള്ള.

മാംസാശനം–മാംസഭക്ഷണം.

മാംസാശി–വി. മാംസം ഭക്ഷിക്കുന്ന.

മാംസി–മാഞ്ചി. മാംസതുല്യമായ അവയവമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

മാംസികൻ–പ. മാംസം വിറ്റുപജീവിക്കുന്നവൻ. ഉ. കണിവെച്ചു പക്ഷികളെ പിടിക്കുന്നവൻ. ന. ആട്ടുമാട്ടുകളെ അറക്കുന്നവൻ.

മാംസേക്ഷണകഠം– മാംസമയങ്ങളായി പുറമേ കാണുന്ന കണ്ണുകൾ.

മാംസോഷ്ണം–മലംപുളി.

മാംസോത്തര–വി. മാംസം അധികമായിട്ടുള്ള.

മായ–പ. ചതിവു. ഉ. ലക്ഷ്മി. ന. സൃഷ്ടിപ്പു്. ര. ഗയ എന്ന നഗരം. ള കൺമകട്ടുവിദ്യ. വിശ്വത്തെ അളക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ന. മനുഷ്യബുദ്ധി. ഴ. ദോഷം. വ. ക്ഷുദ്രക്കാരി. ൻ. ബുദ്ധന്റെ അമ്മ. മായാദേവി.

മായ—യാ മാ സം=യാതൊന്നു ഇല്ലാത്തതോ അതു 'മായ'.

മായയുടെ രണ്ടു ശക്തികൾ—ആവരണം, വിക്ഷേപം.

മായചേർ-വി. മായചേരുന്ന, മായാവിയായ.

മായൻ-ഹ. ചെപ്പടിക്കാരൻ. ൨. ഒരസുരൻ. ൩. മായവൻ, മായാമനുഷൻ, ശ്രീനാരായണൻ.

മായം, മായത്തരം-ഹ. വഞ്ചന, ചതിവ്. ൨. കൺകെട്ടുവിദ്യ.

മായവൻ-ശ്രീനാരായണൻ, മായൻ.

മായാകാരൻ-ഹ. മായയെ പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നവൻ, ഈശ്വരൻ. ൨. മായക്കാരൻ, ഇന്ദ്രജാലക്കാരൻ.

മായാക്ക്-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, മായക്കാ.

അൎശസ്സ്, ജ്വരം, അതിസാരം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം—മായാഫലം. ത—മാചുക്കായ്. ഇം-Gall-nut.

മായാതീത-വി. മായയെ കടന്നിട്ടുള്ള, ഈശ്വരത്വം ലഭിച്ച.

മായാദേവി-ബുദ്ധന്റെ അമ്മ.

മായാദേവീസുതൻ-ബുദ്ധൻ.

മായാമയ-വി. മായാരൂപമുള്ള. (സ്ത്രീ-മായാമയി).

മായാമയൻ-ഹ. ഈശ്വരൻ. ൨. മായയിൽ പ്രസിദ്ധനായ മയൻ എന്ന അസുരൻ.

'മയശംബര മാരീച വിദ്വജ്ജിഹ്വേന്ദ്രജിത്തുകൾ മായാവികൾ എന്നു പ്രസിദ്ധം'.

മായാമോഹം-ദൈവത്തിന്റെ മായകരണത്താൽ ലോകത്തിലുണ്ടാകുന്ന മോഹങ്ങൾ.

മായാവതി, മായാദേവി-ശംബരാസുരന്റെ ഭാൎയ്യ. (കൃഷ്ണപുത്രനായ പ്രദ്യുമ്നൻ കാമദേവന്റെ അവതാരമാണെന്നും മായാവതി രതിയാണെന്നും കാണുന്നുണ്ട്).

മായാവി-ഹ. കൺകെട്ടുകാരൻ, മായയുള്ളവൻ. ൨. പൂച്ച. ൩. ഒരു അസുരൻ, ദുന്ദുഭിയുടെ ജ്യേഷ്ഠൻ, മയന്റെ പ്രഥമപുത്രൻ.

മായിക-വി. മായയുള്ള.

മായികൻ-ഹ. മായാവി, മായയോടുകൂടിയവൻ, സൂത്രശാലി (വേഷം മാറുന്നതിനും മററും അറിവുള്ളവൻ). ൨. കള്ളൻ.

മായൂ-ഹ. പിത്തം. ദേഹത്തിന്റെ ഊഷ്മാവിനെ പ്രക്ഷേപിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. സൂൎയ്യൻ.

മായൂന്നു-ഇല്ലാതാകുന്നു, മറയുന്നു, നശിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. മായിക്കുന്നു).

മായൂരം-ഹ. മയിലിന്റെ കൂട്ടം. ൨. വലിയ കടലാടി. ൩. ഒരു നഗരം.

മായൂരകൻ-മയിലിനെ പിടിക്കുന്നവൻ.

മായൂരി-ഹ. വലിയ കടലാടി. ൨. അയമോദകം.

മായോൻ-മായയോടുകൂടിയവൻ, വിഷ്ണു.

'ചൂഴവേനിറഞ്ഞീടിന മായോനേ'

(സന്താനഗോപാലം[illegible]ാന)

മായ്കൽ-ഇല്ലാതാകുക, മറയ്ക്കൂ, നശിപ്പ്.

മായ്ച്ചൽ-മായുക.

മാരകൻ-ഹ. കൊല്ലുന്നവൻ. ൨. പുള്ള്. ൩. കാമൻ.

മാരകം-ഹ. പരുന്ത്. ൨. ചായില്യം. ൩. മരണം വരുത്തുന്നതു്. ൪. പകരുന്ന വ്യാധി.

മാരചതുഷ്ടയം-ബൌദ്ധശാസ്ത്രം അനുസരിച്ചുള്ള നാലുവിധം കാമന്മാർ-സ്കന്ധമാരൻ, ക്ലേശമാരൻ, മൃത്യുമാരൻ, ദേവപുത്രമാരൻ.

മാരജിത്തു്-പ. കാമദേവൻ കാമനെ (കാമക്രോധാദി മനോദോഷങ്ങളെ) ജയിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ബുദ്ധൻ.

മാരണക്രിയ-ആഭിചാരത്തിലുള്ള ഒരു കർമ്മം.

മാരണദേവത-ഒരു കടപ്പെട്ട പിശാചു്.

മാരണം-പ. കൊല്ലുക. ഉ. ഒരുവക യിക്ഷം. ന. ശത്രുവിനെ കൊല്ലുന്നതിനുള്ള ഒരു അഭിചാരക്രിയ. ര. നാശനം.

മാരധനാശ്രി-ഒരു രാഗം.

മാരൻ-കാമദേവൻ. വിരഹികളെ മരിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ഒരു ശാസ്ത്രപ്രകാരം മാരന്മാർ-ര. സ്കന്ദമാരൻ, ക്ഷേത്രമാരൻ, മൃത്യുമാരൻ, ദേവപുത്രമാരൻ.

മാരബാണം-കാമന്റെ അസ്ത്രം.

മാരം-പ. ഉമ്മത്തു്. ഉ. കാള. ന. കൊല. ര. രാഗം.

മാരമാൽ-കാമവികാരം.

മാരാത്തി-മാരാന്റെ സ്ത്രീ.

മാരാൻ-ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ വാദ്യം കൊട്ടുകയും പാടുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മാരാക്കൻ-മാരാൻ.

മാരാരി-ശിവൻ. മാരന്റെ—കാമദേവന്റെ—ശത്രു എന്നർത്ഥം.

മാരാത്തി-കാമവികാരം.

മാരി-പ. മഴ. ഉ. പകരുന്ന വ്യാധി. ന. ഭൂമി. ര. ആപത്തു്, നാശം.

മാരികാ-പകരുന്ന വ്യാധി.

മാരിത-വി. കൊല്ലപ്പെട്ട.

മാരിഷൻ-പ. നാട്യത്തിൽ രണ്ടാമത്തെ പ്രധാന നടൻ. ഉ. ആര്യൻ, മാന്യൻ. (മരിഷൻ, മഷകൻ ഇങ്ങിനെയുമാവാം)

മാരിഷാ-പ്രംലോചാ എന്ന അപ്സരസ്ത്രീയിൽ കണ്ഡുമഹർഷിയുടെ പുത്രി, ദക്ഷന്റെ അമ്മ. (പ്രംലോചാ എന്നതു നോക്കുക).

മാരീചൻ-പ. ഒരു രാക്ഷസൻ.

രാവണന്റെ അമ്മാവൻ. സീതയെ ചതിപ്പാൻ രാവണൻ അയച്ചതനുസരിച്ചു പൊന്മാനായി പോയി രാമനാൽ ഹതനായി. താടകയിൽ സുന്ദോപസുന്ദന്മാരായ പുത്രന്മാർ.

(മലയം എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

ഉ. കശ്യപപ്രജാപതി. ന. വലിയ ആന.

മാരീചി-ശാക്യമുനിയുടെ അമ്മ.

മാരുണ്ഡം-പ. സപ്തത്തിന്റെ മുട്ട. ഉ. ചാണകം. ന. വഴി, റോട്ടു്.

മാരുതൻ-വായു മരിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. വായു വലിച്ചാലും, ഇല്ലായ്മയാലും ജനങ്ങൾ മരിച്ചുപോകുന്നതിനാൽ ഈ പേർ ഉണ്ടായി.

മാരുതാശനം-പ. പാമ്പു്. ഉ. വായുഭക്ഷണം.

മാരുതം-തുമ്പിരക്കു.

മാരുതി-പ. ഹനുമാൻ. ഉ. ഭീമൻ.

മാർക്കണ്ഡൻ, മാർക്കണ്ഡേയൻ-ഒരു മഹർഷി, മൃകണ്ഡന്റെ പുത്രൻ. മാർക്കണ്ഡേയ പുരാണത്തിന്റെ കർത്താവു്. വളരെക്കാലം ജീവിച്ചിരുന്നതിനാൽ 'ദീർഘായുസ്സു്' എന്നും വിളിക്കുന്നു.

മാർക്കണ്ഡികാ-നിലത്തു പടരുന്ന ഒരു തരം വള്ളി.

മാർക്കണ്ഡേയം-പതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്നു്. പക്ഷികളെപ്പറ്റി ജൈമിനി ചോദിച്ചപ്പോൾ ധർമ്മചാരികളായ മുനിമാരാൽ പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ട ധർമ്മധർമ്മങ്ങളും മാർക്കണ്ഡേയൻ പറഞ്ഞതു്.

ബ്രഹ്മാവിനെ പുകഴ്ത്തുന്നു. വിഷ്ണുവിന്റെ അവയവം വലത്തുകാൽ. രാജസഗുണപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം 9,000.

മാർക്കവം-കഞ്ഞുണ്ണി, കയ്യന്യം, കറുപ്പുണ്ടാക്കുന്നതിൽ (നര വരാതിരിക്കുന്നതിൽ) പ്രസിദ്ധമായിട്ടുള്ളത് എന്നർത്ഥം

മാർഗ്ഗക്കല്യാണം-മഹമ്മദീയരുടെ ചേലാകർമ്മം എന്ന ഛേദനകൃത്യം സംബന്ധിച്ച അടിയന്ത്രം.

മാർഗ്ഗക്കാരൻ-മാർഗ്ഗത്തിൽ അനുസരിച്ചു നടക്കുന്നവൻ.

മാർഗ്ഗണ-വി. ഭിക്ഷ യാചിക്കുന്ന. (സ്ത്രീ-മാർഗ്ഗണി).

മാർഗ്ഗണ(ക)ൻ-ഇരക്കുന്നവൻ.

മാർഗ്ഗണം-ഹ. അമ്പ്. അന്വേഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. അന്വേഷണം. ന. സ്നേഹം. ൪. യാചന.

മാർഗ്ഗപ്പെടുത്തുന്നു-ചൊവ്വേ നടത്തുന്നു.

മാർഗ്ഗഭ്രംശം-മാർഗ്ഗംപോകുക, വഴിയിൽ വീഴുക.

മാർഗ്ഗം-ഹ. വഴി. ജനങ്ങൾ പദാർത്ഥങ്ങളെ ഇതിൽ അന്വേഷിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. അന്വേഷണം. ന. ധനുമാസം, മാർഗ്ഗശീർഷമാസം. ൪. മർയ്യാദ. ൫. മതം.

മാർഗ്ഗംകളി-സുറിയാനിക്കാരുടെ ഇടയിൽ കല്യാണത്തിനും മററും കളിക്കുന്ന ഒരു മാതിരി കളി.

മാർഗ്ഗമാക്കുക-ക്രമപ്പെടുത്തുക.

മാർഗ്ഗവിരോധം-ഹ. മാർഗ്ഗത്തെ തടയുക, വഴിയടയ്ക്കുക. ഉ. മതവിരോധം.

മാർഗ്ഗശീർഷം-ഹ. ധനുമാസം, മാർഗ്ഗശീർഷമാസം, മാർഗ്ഗശീർഷം (മകയിരം) നക്ഷത്രത്തോടു കൂടിയ (പൂർണ്ണിമാ) വെളുത്തവാവുള്ള മാസം. ഉ. മകയിരം നക്ഷത്രം.

മാർഗ്ഗിത, മൃഗിത-വി. അന്വേഷിക്കപ്പെട്ട, തേടപ്പെട്ട.

മാർജ്ജനാ-ഹ. ചെണ്ടയുടെ ശബ്ദം. ഉ. ശുദ്ധിയാക്കൽ.

മാർജ്ജനാ, മൃജാ-മേൽ തേച്ചുംമററും ശരീരം ശുദ്ധിവരുത്തുക.

മാർജ്ജനം-ഹ. ശുദ്ധിയാക്കുക, വെടിപ്പാക്കുക. ഉ. ഒരു പച്ചമരുന്ന്, ചെമന്ന പാച്ചോററി. ശുദ്ധിയെ ചെയ്യുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മാർജ്ജനി-ചൂൽ

മാർജ്ജാരകണ്ഠം-മയിൽ

'രടസകൃദ്ധീരമാർജ്ജാരകണ്ഠ'

(മയൂരസന്ദേശം)

മാർജ്ജാരം-ഹ. പൂച്ച. എലിയെ ഓടിച്ചു ഭവനം ശുദ്ധിവരുത്തുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഓടമരം. ന. മരപ്പട്ടി.

മാർജ്ജാരകം-മയിൽ.

മാർജ്ജാര(ല)ം-ഹ. പൂച്ച. ഉ. വെരു. ന. ചെമന്ന കൊടുവേലി.

മാർജ്ജാരീ-ഹ. കസ്തൂരി. ഉ. പച്ചപ്പുഴു.

മാർജ്ജാരീയ(ല)ം-പൂച്ച.

മാർജ്ജാരീയം-ഹവിസ്സിന്റെ ഉച്ഛിഷ്ടം മുതലായതു നിക്ഷേപിക്കുന്ന സ്ഥലം.

മാർജ്ജിക്കുന്നു-ഹ. ദേഹത്തേയും മററും വെടിപ്പാക്കുന്നു. ഉ. അടിച്ചുവാരുന്നു. ന. തൂത്തുകളയുന്നു.

മാർജ്ജിത-വി. ഹ. വെടിപ്പാക്കപ്പെട്ട. ഉ. അടിച്ചുവാരപ്പെട്ട, നന്നാക്കപ്പെട്ട.

മാർജ്ജിത-തൈരും തേനും മററും കൂട്ടിയ ഒരു കറി, രസാള.

മാർത്താണ്ഡം-പന്തി.

മാർത്താണ്ഡൻ-ഹ. ആദിത്യൻ. മാർത്താണ്ഡൻ = മൃതണ്ഡന്റെ പുത്രൻ, മൃതമായ ബ്രഹ്മാണ്ഡത്തെ ജീവിപ്പിക്കുന്നവൻ;

മൃതമായിരിക്കുന്ന അണ്ഡത്തിൽ നിന്നു ത്ഭവിച്ചവൻ ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ. മാൎത്തണ്ഡൻ എന്നുമാവാം.

'അഥമാൎത്തണ്ഡമാത്താണ്ഡൌ'
(നാമനിധാനം)

൨. എരിക്ക്.

മാൎത്താണ്ഡാത്മജാ-കാളിന്ദി.

മാൎത്താണ്ഡാത്മജൻ-൧. സൂൎയ്യൻ. ൨. കൎണ്ണൻ. ൩. സുഗ്രീവൻ.

മാൎത്തിക-വി. മണ്ണുകൊണ്ടുള്ള, മണ്ണുസംബന്ധമായുള്ള. (മൃത്തു് = മണ്ണു്.)

മാൎത്തിക-൧. കലത്തിന്റെ ഒരുമാതിരി അടപ്പു്. ൨. ഒരുമാതിരി കലം.

മാൎദ്ദംഗൻ-മൃദംഗക്കാരൻ.

മാൎദ്ദംഗം-ഒരു പട്ടണം, നഗരം.

മാൎദ്ദംഗികൻ-മദ്ദളക്കാരൻ, മൃദംഗക്കാരൻ, മിഴാവടിക്കുന്നവൻ. മൃദംഗം കൊട്ടുവാൻ ശീലമുള്ളവൻ എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം.

മാൎദ്ദവം-൧. മൃദുത്വം. ൨. സാധുത്വം, സൌമ്യത്വം, ശാന്തത.

മാൎദ്ദ്വീകം-൧. ഇരിപ്പപ്പൂവിൽ നിന്നുണ്ടാക്കിയ മദ്യം. ൨. മുന്തിരിങ്ങാ മദ്യം.

മാൎപ്പാപ്പാ-റോമാ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ പ്രധാന മേലദ്ധ്യക്ഷൻ.

മാൎഷ(ക)ൻ-ആൎയ്യൻ (മാന്യൻ).

മാൎഷ്ടി-൧. മേൽ തേച്ചും മററും ദേഹത്തെ വെടിപ്പാക്കുക. ൨. ശുദ്ധിവരുത്തുക, നന്നാക്കുക.

മാൎവ്വു്-മാറിടം, മാറു്.

മാല-൧. പുഷ്പങ്ങൾ നാരിൽ കോൎത്തുണ്ടാക്കിയതു്, നാരുകൊണ്ടു കെട്ടിയോ പിരിച്ചോ ഉണ്ടാക്കിയതു്. ൨. രത്നങ്ങളും മററും കോൎത്തുണ്ടാക്കിയതു്. ധരിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

പവൻമാല, എരിക്കിലത്തുമ്മാല, പവിഴമാല, കടലയ്ക്കുമാല, ശരപ്പളിമാല, അവൽമാല, എക്സ്മാല, എസ്മാല ഇങ്ങിനെ പല വിധം മാലകൾ ഉണ്ടു്. അവൽമാല മുതൽ താഴെയുള്ളവ ഈയിടയുണ്ടായ പുതിയ തരങ്ങളാകുന്നു.

൩. പരസ്പരം സംബന്ധമുള്ള അംഗങ്ങളോടു കൂടിയ സമൂഹം. ഉ-ം, പുഷ്പമാല, കാവ്യമാല, ഗദ്യമാല ഇത്യാദി. ൪. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ ൫. (മാൽ) ഇരുട്ടു്, രാത്രി.

മാലക-വി. മലയ പൎവ്വതത്തിൽ നിന്നു വരുന്ന.

മാലക-മാല.

മാലകം-വേപ്പുവൃക്ഷം. കാക്കക്കൂട്ടത്തെ ധരിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

മാലകാ, മാലകം-പൂമാല.

മാലക്രൂട-ഒരു രാജ്യം (ഇപ്പോൾ തിരുവിതാംകൂർ).

മാലക്കണ്ണു്-ഒരുമാതിരി കണ്ണിട്ടീനം.

മാലക്കാററു്-കിഴക്കൻ കാററു്.

മാലക്കിഴങ്ങു്-ഒരുവക കിഴങ്ങു്.

വള്ളി അധികം പടരും. ഇലയ്ക്കു മൂന്നു ശാഖകൾ ഉണ്ടു്.

മാലതി-൧. പിച്ചകം. ശ്രീയെ ധരിച്ചതു്, സുഗന്ധത്തെ ധരിക്കുന്നതു് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ. ഇതുകൊണ്ടു് മാല കെട്ടുന്നതിനാലും ഈ അൎത്ഥം വരാം. ൨. ഒരു നദി. ൩. മണിത്തക്കാളി. ൪. പെൺകുട്ടി. ൫. രാത്രി. ൬ ചന്ദ്രിക.

മാലതീമാധവം-ഭവഭൂതിയുടെ ഒരു വിശേഷപ്പെട്ട നാടകം.

മാലൻ-൧. മനുഷ്യൻ. ൨. വിഷ്ണു ൩. മലയിലുള്ള ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മാലം-൧. വയൽ. ൨. പൎവ്വതം. ൩ ബങ്കാളത്തിന്നു തെക്കുപടിഞ്ഞാറുള്ള ഒരു രാജ്യം. ൪. ചതി. ൫. മാല.

മാലയ-വി. മലയപൎവ്വതത്തിൽ നിന്നുവരുന്ന.

മാലയം=ചന്ദനം.

മാലവാർകുഴൽ-മാല ചൂടുന്നതും ദീൎഘവുമായ തലമുടി.

മാലവിളക്ക്-ഒരു തുടരിന്മേൽ മാല പോലെയുണ്ടാക്കിയ വിളക്ക്.

മാലാക-മാല.

മാലാകാരൻ-മാലകെട്ടുന്നവൻ, പുഷ്പകനും മററും, മാലകെട്ടി വിററുപജീവിക്കുന്നവൻ. [പ്പോലെ'

'ആരാമത്തിങ്കൽ ചെന്ന മാലാകാരനെ (ഭാരതം)

മാലാതൃണ(ക)ം-കണ്ടപ്പുല്ല്, പൂതണക്കപ്പുല്ല്. മാലാകാരമായ പുല്ലുകളോടു കൂടിയതു് എന്നൎത്ഥം.

മാലാൻ-മാലാമീൻ.

മാലാമതല്ലി-നല്ലമാല.

മാലാമയക്ക്-സന്ധ്യമയക്കം.

മാലാമല-പൎവ്വതപങ്ക്തി.

മാലാമീൻ, മാലാവു്— ഒരുമാതിരി മത്സ്യം.

മാലി-ഹ. മാലാകാരൻ. ൨. ഒരു രാക്ഷസൻ. (രാക്ഷസോല്പത്തി നോക്കുക). ൩. മാല ധരിക്കുന്നവൻ. ൪. ആററിന്നടുത്ത ഭൂമി. ൫. കയററുവല.

മാലിക- വി. മാലയേ സംബന്ധിച്ച. (സ്ത്രീ-മാലികീ).

മാലിക-ഹ. മാല. ൨. ഒരുവക മുല്ല. ൩. കഴുത്തിൽകെട്ടുന്ന ഒരാഭരണം. ൪. പുഷ്പമാല. ൫. മദ്യം. ൬. എള്ള്. ൭. പുത്രി. ൮. രാജധാനി. ൯. ഒരാറ്.

മാലികൻ-മാല കെട്ടുന്നവൻ, മാലകെട്ടി വിററുപജീവിക്കുന്നവൻ.

മാലിനീ-ഹ. ശ്ലോകത്തിനുള്ള ഒരു വൃത്തം

'മുതലിലഗുരുവായിട്ടാറു
വൎണ്ണങ്ങൾപത്താ-
മതുമതുലഗുണാഢ്യേ!
പത്തിനോടൊത്ത മൂന്നും,
യതിയതുവരുമെട്ടാലേഴിനാൽ
ചന്ദ്രബിംബ
പ്രതിമമുഖികൾചൂടുംമാലികെ!
മാലിനിയ്ക്കു്'

(കാന്തവൃത്തം)

൨. മാലാകാരന്റെ സ്ത്രീ. ൩. അജ്ഞാതവാസത്തിൽ പാഞ്ചാലിയുടെ പേർ. ൪. ദുൎഗ്ഗ. ൫. ആകാശഗംഗ. ൬. ഒരു നഗരം. ൭ ഒരു നദി. (കണ്വാശ്രമത്തിന്നടുത്തു്). ൮. വിഭീഷണന്റെ അമ്മ. ൯. ആട്ടുനാറിവേള. ൧൦. മേത്തോന്നി. ൧൧. ചെങ്കൊടിത്തുവ. ൧൨. ഗംഗാനദി.

മാലിന്യം-ഹ. മലിനത, അഴുക്ക്. ൨. പാപം. ൩. കറുപ്പ്. ൪. ഉപദ്രവം.

മാലീസ്സ്, മാലീസ്സ്-കുതിരയെ പതിവായി തേക്കുന്നതിനുള്ള പേർ. (പെൎഷ്യൻ ഭാഷ).

മാലു-ഹ. നീചൻ. ൨. സ്ത്രീ.

മാലുധാനം - മദനമണ്ഡലി, ചിത്രസൎപ്പം (പച്ചളിപ്പാമ്പ്), കൺകൊത്തിപ്പാമ്പ്, മാലു എന്ന ഓഷധിയിലിരിക്കുന്നവൻ, നീചരാൽ വളൎത്തപ്പെടുന്നവൻ, മാലുധാനി എന്ന ലതയിലിരിക്കുന്നവൻ ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ.

മാലുമി-കപ്പലിന്റെയും മററും അമരക്കാരൻ.

മാലുമിശാസ്ത്രം — കപ്പലോട്ടത്തിന്റെ വിദ്യ.

മാലൂരം-ഹ. കൂവളം. ദേവന്മാരാൽ ധരിക്കപ്പെടുന്നതു്, ലക്ഷ്മിയെ നശിപ്പിക്കുന്നതു്. (ഭഗവത്ഭക്തന്മാർ ശ്രീമദാന്ധന്മാരായിത്തീരുമെന്നു ശങ്കിച്ചു അവരുടെ സമ്പൽ സമൃദ്ധിയെ കളഞ്ഞു് അവരെ കൈവല്യ മാൎഗ്ഗത്തിലേക്കു തിരിക്കുന്നതു് എന്നു താൽപൎയ്യം). ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ. ൨. വ്ളാർമരം.

മാലേയപങ്കം-ചന്ദനക്കൂട്ടു്.

'മാലേയപങ്കമണിഞ്ഞതിൽ
പററീടുംകുരളവും'
(രാമായണം)

മാലേയ-വി. മാലയെ സംബന്ധിച്ച.

മാലേയം-ഹ. ചന്ദനം. ൨. ഏലത്തരി.

മാലേയാ-പേരേലം.

മാലോകർ-മഹാജനങ്ങൾ, മഹാലോകർ

മാലോപമ-ഒരലംകാരം.

മാൽ-ഹ. ദുഃഖം. ൨. വാണിയന്മാർ തേങ്ങപൊതിച്ചിടുന്ന വലപോലെയുള്ള ഒരു വസ്തു. ൩. കറുപ്പു്, ഇരുൾ, രാത്രി.

മാല്യ-വി. മാലയ്ക്കു കൊള്ളാവുന്ന.

മാല്യം-മാല, പൂമാല. ധരിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

മാല്യവാൻ-ഹ. ഒരു പൎവ്വതം. ൨. ഒരു രാക്ഷസൻ.

മാല്യവാൻ പൎവ്വതം കിഷ്കിന്ധക്കു സമീപമാണു്. ഇതിനെ 'പ്രസ്രവണം' എന്നും പറയും.

മാല്യവാൻ എന്ന രാക്ഷസൻ സുകേശന്റെ പുത്രനാണു്. തപസ്സുകൊണ്ടു ബ്രഹ്മാവു് സന്തോഷിച്ചു് ലങ്കാനഗരം പണിയിച്ചുകൊടുത്തു. വളരെക്കാലം അവിടെ താമസിച്ചു. കുബേരനാണു പിന്നീടു അവിടെ താമസിച്ചതു്. അനന്തരം രാവണൻ ആ സ്ഥലം കൈക്കലാക്കി. അപ്പോൾ മാല്യവാൻ വന്നു ചേൎന്നു രാവണനു വേണ്ട സഹായങ്ങൾ ചെയ്തു. (രാക്ഷസോല്പത്തി നോക്കുക).

മാല്യാ-ഒരുവകപ്പുല്ലു്.

മാവു്-ഹ. മാങ്ങയുണ്ടാകുന്ന ഒരു വൃക്ഷം.

പച്ചക്കായു്-ത്രിദോഷങ്ങളെ വൎദ്ധിപ്പിക്കും. പഴുത്തകായ്-വാതത്തെ ശമിപ്പിക്കും. പഴുത്തമാങ്ങയുടെ പിഴിഞ്ഞെടുത്ത നീരു്-ഗുരുവാണു്. ഈ നീരു തുണിയിലോ പരമ്പിലോ നിരത്തി ഒഴിച്ചു നല്ല വെയിലിൽ ഉണക്കിയെടുത്താൽ അതിനു് 'ആമ്രാവൎത്തം' എന്നു പേർ. മാങ്ങാ പാലിനോടൊന്നിച്ചു ഭക്ഷിക്കരുതു്. ഭക്ഷിച്ചുപോയാൽ ആ വികാരത്തിൽ ചുക്കുവെള്ളമോ ജീരകവെള്ളമോ തുവൎച്ചിലഉപ്പു ചേൎത്തു് കുടിക്കുക. ൨. അരിപ്പൊടി.

മാവൻ-നായന്മാരുടെ ഒരു ദേവത.

മാവി-കെട്ടിനിൽക്കുന്ന ജലത്തിന്റെ മീതെ പച്ചനിറത്തിൽ കാണുന്ന ഒരുവസ്തു.

മാവിലായി - വേണാട്ടു നായന്മാരുടെ പാരമ്പൎയ്യപ്രമാണി.

മാവിലാവു്-കൂവളം.

മാവി(യി)ലോൻ-വേലൻ.

മാവുത്തൻ-ആനക്കാരൻ.

മാശിക്ക, മാശിക-മായാക്കു്.

മാശു-ഹ. മറുപിള്ള. ൨. പൊക്കിൾ കൊടി.

മാഷപൎണ്ണി-ഹ. പെരുങ്കാണം. ൨. കാട്ടുഴുന്നു്.

മാഷ(ക)ം-ഹ. ഉഴുന്നു്. ൨. ഒരു തൂക്കം. ൩. ഒരു ദീനം.

മാഷൻ-മണ്ടൻ, ദുർബുദ്ധി.

മാഷവൎദ്ധകൻ- തട്ടാൻ, പൊൻപണിക്കാരൻ.

മാഷാളം–ആമ.

മാഷാശം–കന്നിര.

മാഷാശി–കന്നിര.

മാഷ്ടീണം, മാഷ്ട്യം–ഉഴുന്ന വിളയുന്ന സ്ഥലം.

മാസക്കള്ളി–തീണ്ടായിരിക്കുള്ളി.

മാസൻ–ചന്ദ്രൻ.

മാസപ്പടി–ക. രണ്ടുരൂ, മാസത്തോറുമുള്ള ശമ്പളം. ഉ. ഒരു ഉദ്യോഗം.

മാസപ്പടിക്കാരൻ–ക. മാസശമ്പളക്കാരൻ, ഉ. ഒരു ശിപായി.

മാസം–വർഷത്തിന്റെ പന്ത്രണ്ടിൽ ഒരു ഭാഗം. കണക്കാക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ചിങ്ങവും മറ്റും. (പട്ടിക നോക്കുക).

മാസം മുതലായവ.

നമ്പർ	മാസങ്ങൾ				ഋതു	അയനം
	മലയാളം	തമിഴ്	ഇംഗ്ലീഷ്	സംസ്കൃതം		
1	ചിങ്ങം	ആവണി	ആഗസ്ത്	ശ്രാവണം	വർഷം	കർക്കടകം മുതൽ 6 മാസം
2	കന്നി	പുരട്ടാശി	സെപ്തംബർ	പ്രൗഷ്ഠപദം		
3	തുലാം	അല്പശി	ഒക്ടോബർ	ആശ്വിനം	ശരത്ത്	
4	വൃശ്ചികം	കാർത്തിക	നവംബർ	കാർത്തികം		
5	ധനു	മാർകഴി	ഡിസംബർ	മാർഗ്ഗശീർഷം	ഹേമന്തം	
6	മകരം	തൈ	ജനുവരി	പൌഷം		
7	കുംഭം	മാശി	ഫെബ്രുവരി	മാഘം	ശിശിരം	മകരം മുതൽ 6 മാസം
8	മീനം	പങ്കുനി	മാർച്ച്	ഫാൽഗുനം		
9	മേടം	ചിത്തിര	ഏപ്രിൽ	ചൈത്രം	വസന്തം	
10	ഇടവം	വൈകാശി	മേ	വൈശാഖം		
11	മിഥുനം	ആനി	ജൂൺ	ജ്യൈഷ്ഠം	ഗ്രീഷ്മം	
12	കർക്കടകം	ആടി	ജൂലൈ	ആഷാഢം		

ഇംഗ്ലീഷ് വത്സരം കണക്കാക്കുന്നത് $365\frac{1}{4}$ ദിവസംകൊണ്ടാകുന്നു. അതുനു അവയ്ക്ക് നന്നാലു വത്സരം കൂടുമ്പോൾ ഫെബ്രുവരി മാസത്തിൽ 29 തീയതി വരുന്നു. അവരുടെ മാസങ്ങൾക്ക് നല്ല അടുക്കുണ്ട്.

'പലഹാരമേ പാലുനല്ല
പൂവൻപഴമോ കലക്കിടാം
ഇല്ലംപോകുമെന്നു തോഴിപോലൻ
തീയതിക്രമമിങ്ങനെ'

പല—ജനുവരിമാസത്തിൽ തീയതി 31
നാരേ—ഫെബ്രുവരിയിൽ ,, 28
പാലു—മാർച്ച് ,, 31
നല്ല—ഏപ്രിൽ തീയതി 30
പൂവ—മേയ് ,, 31
നാഴോ—ജൂൺ ,, 30
കല—ജൂലൈ ,, 31
കിഴം—ആഗസ്ത് ,, 31
ഇല്ലാ—സെപ്തംബർ ,, 30
പാരെ—അക്ടോബർ ,, 31
നാഴേ—നവംബർ ,, 30
പാഴൻ—ഡിസംബർ ,, 31

ഇതിൽ നന്നാലു കൊല്ലം കൂടുമ്പോൾ ഫെബ്രുവരിമാസം മാത്രം വ്യത്യാസപ്പെട്ടു.

മാത്ര അല്ലെങ്കിൽ നിമേഷം എന്നതു ഒരു ലഘ്വക്ഷരം ഉച്ചരിപ്പാൻ വേണ്ടി വരുന്ന സമയമാകുന്നു.

18 നിമേഷം മാത്ര } 1 കാഷ്ഠ
30 കാഷ്ഠ —1 കല
30 കല—1 ക്ഷണം
12 ക്ഷണം-1 മുഹൂർത്തം (രണ്ടരനാഴിക)
30 മുഹൂർത്തം—1 അഹോരാത്രം
15 അഹോരാത്രം—1 പക്ഷം
2 പക്ഷം—1 മാസം
2 മാസം—1 ഋതു
3 ഋതു—1 അയനം
൨൭ നിമേഷം (മാത്ര)—ഒരു ഗുരുക്ഷരം
൩൦ ഗുരുക്ഷരം—൧ വിനാഴിക
൩൦ വിനാഴിക—൧ നാഴിക.

പക്ഷം രണ്ട്=ശുക്ലപക്ഷം, കൃഷ്ണപക്ഷം. ഉത്തരായനം—ആദിത്യൻ വടക്കോട്ടു ഗമിക്കുന്നതു്. ദക്ഷിണായനം—ആദിത്യൻ തെക്കോട്ടു ഗമിക്കുന്നതു്. മകരത്തിലേ കറുത്തവാവു കഴിഞ്ഞാൽ വെളുത്ത പ്രതിപദം മുതൽ മാഘമാസമാകുന്നു. കുംഭത്തിലേ വെളുത്ത പ്രതിപദം മുതൽ ഫാൽഗുനമാസം.

൩. മരിച്ചവക്കുവേണ്ടി മാസന്തോറും കഴിക്കുന്ന ചാത്തം. ൪. പന്ത്രണ്ടാം മാസം.

മാസ്(മാചു)-ഒരുവക ഉണക്ക മത്സ്യം.

മാസകരം-വാത്തകഞ്ഞി ദ്രവദ്രവ്യമായി പരിണമിച്ചതു് എന്നർത്ഥം.

മാസലം-വർഷം, വത്സരം.

മാസവിശേഷം-മാസന്തോറുമുള്ള വിശേഷദിവസം.

മാസാന്തം-മാസത്തിന്റെ ഒടുക്കം.

മാസാർദ്ധം-മാസത്തിൽ പാതി, 15 നാൾ

മാസിക-വി. മാസത്തെ സംബന്ധിച്ച, മാസാന്തോറുമുള്ള.

മാസിക-൧. മാസന്തോറും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്ന ഒരുവക ഗ്രന്ഥം. ൨. ഒരു മാസത്തേക്കുള്ള ക്രിയയും മറ്റും.

മാസാന്തമാസിക-മാസന്തോറും.

മാസികം-൧. മാസന്തോറുമുള്ളതു്. ൨. ബന്ധുക്കളിൽ ഒരാൾ മരിച്ചാൽ ൩൦ ദിവസം കഴിഞ്ഞുള്ള അടിയന്തിരം.

മാസീന-വി. ഒരു മാസമായ.

മാസൂൽ-ധാന്യം. (അറബിഭാഷ).

മാസ്മ-അ. നിഷേധത്തിങ്കൽ പ്രയോഗിക്കുന്ന ഒരവ്യയം.

മാസ്മരവിദ്യ-ഒരുവക വിദ്യ.

മനസ്സുകൊണ്ടു അധികമുള്ളവരെ ഈ വിദ്യകൊണ്ടു ഉറക്കുവാൻ കഴികയില്ല.

മാസ്യ-വി. മാസസംബന്ധമായുള്ള, ഒരു മാസം പ്രായമുള്ള.

മാഹാൻ-ബ്രാഹ്മണൻ.

മാഹാ-പാട്ടുകളിൽ നല്ലവ, പാട്ടു.

മാഹാണി, മാകാണി-ഒന്നിന്റെ പതിനാറിലൊരംശം.

മാഹാത്മ്യം-മഹാത്മാവിന്റെ അവസ്ഥയും ഭാവവും, വലിപ്പം, മഹിമ, ശ്രേഷ്ഠത.

മാഹാരാജിക - വി. മഹാരാജാവിനെ സംബന്ധിച്ച.

മാഹിനം-രാജ്യം.

മാഹിരൻ-ഇന്ദ്രൻ.

മാഹിഷ-വി. മഹിഷത്തെ സംബന്ധിച്ച

മാഹിഷം-രക്തചന്ദനം.

മാഹിഷ്മതി-നർമ്മദാ നദിയുടെ തീരത്തുള്ള മഹേശ്വരം എന്ന പട്ടണം. ഹൈഹയ രാജാക്കന്മാരുടെ പ്രധാന നഗരം.

മാഹിഷ്യൻ, മാഹിഷൻ-വൈശ്യസ്ത്രീയിൽ ക്ഷത്രിയനിൽപാദിച്ചവൻ. പൂജിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം,

മാഹേന്ദ്രപ്പൊരുത്തം—ഒരു പൊരുത്തം

സ്ത്രീയുടെ ജന്മനക്ഷത്രത്തിന്റെയും അനുജന്മനക്ഷത്രങ്ങളുടേയും ൪-൭-വു ഈ നക്ഷത്രങ്ങളിൽ പുരുഷൻ ജനിച്ചാൽ 'മാഹേന്ദ്രപ്പൊരുത്തം' ഭവിക്കുന്നു. പുരുഷ നക്ഷത്രം സ്ത്രീയുടെ നക്ഷത്രത്തിങ്കൽനിന്നു അതിദൂരെയായാൽ അധികം ശുഭമാകുന്നു.

മാഹേയ—വി. ഭൂമിയെ സംബന്ധിച്ച. (സ്ത്രീ-മാഹേയീ).

മാഹേയം—ഹ. പവിഴം, ൨. ഒരു നരകം

മാഹേയീ—പശു. മഹയുടെ അപത്യം എന്നർത്ഥം.

മാഹേശ്വരൻ—ശിവഭക്തൻ.

മാഹേശ്വരി—ഹ. സപ്തമാതൃക്കളിൽ ഒന്ന്. ൨. കീരിവള്ളി.

മാളയം—മരിച്ച ആറിനുള്ള വിരുന്ന്.

മാളവം—ഒരു ദേശം. (ഇപ്പോഴത്തെ മാൾവാ). Malva.

മാളവി—ഒരു രാഗം.

മാളവികാഗ്നിമിത്രം—ഒരു നാടകം.

കാളിദാസന്റെ കൃതിയെന്നു പറയുന്നു.

മാളം—പാമ്പു മുതലായ ഇഴജന്തുക്കൾ ഇരിക്കുന്ന വിടവുസ്ഥലം, വങ്ക്.

മാളവിക—ഹ. ത്രികോല്പക്കൊന്ന. ൨. നാല്ക്കൊപ്പക്കൊന്ന.

മാളി—ഗൂഢസ്ഥലം, കള്ളമുറി, മുള്ളൻപന്നിയും മററുമിരിക്കുന്ന ഗുഹ.

മാളിക—ഹ. ഒരുമാതിരി കെട്ടിടം. (ഒരു നിലയിൽ അധികം കാണും). ൨. ഒരു മാതിരി രാജധാനി. ൩. ഭവനത്തിന്റെ മേൽ മുറി.

'മേടോഹർമ്മ്യഞ്ച മാളിക' എന്നു വൈജയന്തി. മാളിക എന്നാൽ ധനികന്മാർ താമസിക്കുന്ന ഗൃഹം എന്നർത്ഥം. ധനികന്മാരുടെ മാളികയ്ക്കു 'ഹർമ്മ്യം' എന്നും, രാജാക്കന്മാരുടെ മാളികയ്ക്കു 'പ്രാസാദം' എന്നും പറയുന്നു.

മാളുക—ഹ. മരിക്കുക. ൨. വാടുക.

മാഴ്കൽ—ഹ. മടി. ൨. ക്ഷീണം.

മാഴ്—വി. സൌന്ദര്യമുള്ള.

മാഴ്കുന്നു—ഹ. കരയുന്നു. ൨. ക്ഷീണിക്കുന്നു. ൩. മടിക്കുന്നു. ൪. മങ്ങുന്നു.

മാഴ—സൌന്ദര്യമുള്ളത്. (പ-മ).

മാഴുക—വാടുക.

മാറ്—ഹ. നെഞ്ച്. ൨. കൈ രണ്ടും നിവർത്തിപ്പിടിച്ചുള്ള ഒരളവ്.

രണ്ടു കൈയും വിലങ്ങത്തിൽ നീട്ടിപ്പിടിച്ചുള്ളന്നാൽ അതിലൊതുങ്ങുന്ന നീളം. സംസ്കൃതത്തിൽ-വ്യാമം.

൩. എതിരു, തുല്യൻ.

മാറടിക്കുന്നു—ഹ. മാറിൽ അടിക്കുന്നു. ൨. വഴക്കടിക്കുന്നു.

മാറടിപ്പ്—ഹ. വഴക്ക്. ൨. നെഞ്ചിൽ അടിക്കു.

മാറളവ്—രണ്ടുകൈയും പരത്തി അളക്കു.

മാറാടുന്നു—ഹ. ക്രമക്കേടാകുന്നു. ൨. ദൃഗങ്ങൾ കൂടി പിണയുന്നു. ൩. ചതിവു ചെയ്യുന്നു.

മാറാട്ടം—ഹ. വഞ്ചന. ൨. ക്രമക്കേട്. ൩. ചില ജന്തുക്കൾ പിണയുക.

മാറാട്ടി—മഹാരാഷ്ട്രം.

മാറാൻ—ഒരുമാതിരി ചൊറിയുന്ന കിഴങ്ങ്

മാറാപ്പ്—വസ്ത്രംകൊണ്ടു കെട്ടിയ ഒരു മാതിരി കെട്ട്, ഭാണ്ഡം.

മാറാപ്പുകാരൻ—മാറാപ്പുള്ളവൻ, ഭാണ്ഡക്കാരൻ.

മാറാംപ്—ശാകവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്ന മഹാകന്ദം.

മാറാല-ചുക്കിലിവല.

മാറാൽ-ചിലന്തിവല.

മാറിടം-നെഞ്ച് (ഞ്ഞ്).

മാറിടുക-൧. ഇടയുക. ൨. ചുമതലപ്പെടുക.

മാറുതാലി-ഈഴവർ തെങ്ങിൽ കയറുമ്പോൾ ഉപയോഗിക്കുന്ന മാറുതകിട്.

മാറുന്നു-൧. ഒഴിയുന്നു, അകന്നുപോകുന്നു. ൨. ഒന്നുകൊടുത്തു മറ്റൊന്നിനെ വാങ്ങിക്കുന്നു. ൩. നീങ്ങുന്നു. ൪. ഇല്ലാതാകുന്നു. ൫. ഒളിച്ചുപോകുന്നു. ൬. മറുരൂപമാകുന്നു. ൭. മാഞ്ഞുപോകുന്നു. ൮. അകന്നുപോകുന്നു. ൯. പൊറുക്കുന്നു. ൧൦. വേറെ വസ്ത്രം ധരിക്കുന്നു. ൧൧. ഭാഷാഭേദം വരുത്തുന്നു. ൧൨. വേർതിരിക്കുന്നു. ൧൩. നടപ്പിന്നു വ്യത്യാസം വരുത്തുന്നു.

മാറുപാട്-പ്രതികൂലം, കലക്കം, മാററം.

മാററ്-൧. അലക്കിയ വസ്ത്രം.

'കലവില്ലുംചുമലിലെടുത്തുനി-
ൎമ്മലമായുള്ളുമാററുമുടുത്തുടൻ'
(സന്താനഗോപാലം പാന)

൨. അലക്കുന്നവനോട് ഇരവലായിട്ടു വാങ്ങിക്കുന്ന വസ്ത്രം. ൩. സ്വൎണ്ണത്തിന്റേയും മററും ഗുണം. ൪. പകരം വാങ്ങിക്കുന്ന വസ്തു. ൫. ബ്രാഹ്മണർ മുതലായ ജാതിക്കാരുടെ സ്ത്രീകൾ ഋതുവായാൽ നാലാംദിവസം ശുദ്ധിക്കായിട്ടു വാങ്ങിച്ചുടുക്കുന്ന വസ്ത്രം.

മാററക്കാരൻ-൧. മാററുള്ളവൻ, സ്ഥിരമില്ലാത്തവൻ. ൨. ചെറിയ കച്ചവടക്കാരൻ. ൩. വഞ്ചകൻ, ചതിയൻ.

മാററം-വ്യത്യാസം.

മാററലർ-ശത്രുക്കൾ.

മാററൽ-ദേവമാററ്, മാററുക, മലയന്മാർ പിശാചുക്കളേയോ ഒരുവക ദീനത്തെയോ മാററുക.

മാററാണി-ഒരുമാതിരി ആപ്പ്.

മാററാൻ-ശത്രു.

'മാററാരിൽ കനിവേററമതുള്ളോൻ'
(ഘോഷയാത്ര തുള്ളൽ)

മാററി-൧. ചതിയൻ. ൨. ഭാഗ്യഹീനൻ.

മാററിത്തം-൧. ആപത്ത്. ൨. തോലി.

'മാററിത്തംവന്നതിനാവതുമില്ല'
(ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം തുള്ളൽ)

മാററുകന്നു-മാററിക്കെട്ടിയ കന്ന്.

മാററുന്നു-൧ മറുസ്ഥലത്താക്കുന്നു. ൨. ഒളിപ്പിക്കുന്നു. ൩. വ്യത്യാസം വരുത്തുന്നു. ൪. വേർതിരിക്കുന്നു. ൫. വിടുന്നു. ൬. നകംവെച്ചു കെട്ടുന്നു. ൭. മാററാണിവെക്കുന്നു, സാക്ഷയിടുന്നു.

മാററുവസ്ത്രം-൧. മാറിയ വസ്ത്രം. ൨. മാററായിട്ടു വാങ്ങിച്ച വസ്ത്രം.

മാറെറാലി-പ്രതിശബ്ദം, പ്രതിദ്ധ്വനി, മുഴക്കം.

മി

മിക-പെരിക.

മികക്കുന്നു-൧. പരിപൂൎണ്ണമാകുന്നു. ൨. വൎദ്ധിക്കുന്നു. ൩. ഒന്നിനെ കവിഞ്ഞു മുമ്പെട്ടുനില്ക്കുന്നു.

മികച്ച-വി. വൎദ്ധിച്ച.

'മന്നിൽമികച്ചൊരുബുധനല്ലേനീ'
(നളചരിതം തുള്ളപ്പാട്ട്)

'മികച്ച' എന്നതു 'മികക്ക' എന്നതിൽ നിന്നാണു രൂപം. മികക്ക=ഒന്നിനെ കവിഞ്ഞു മുമ്പോട്ടുനില്ക്കു.

മികരുന്നു-വളരുന്നു.

മികവ്-൧. പരിപൂൎണ്ണത. ൨. അധികത്വം. ൩. ഒന്നിനെ കവിഞ്ഞു മുമ്പോട്ടുള്ള നില.

'പകലുംരാവുമഹംകാരത്തിനു
മികവുള്ളവരിവരെന്തൊരുകഷ്ടം'
(ഘോഷയാത്ര തുള്ളൽ)

മികന്നു-പെരുകുന്നു.
'കൊടുമമികം നിശ്ചാതന്മാർ'

മിക്ക-വി. അധികമായ, പ്രാബല്യമുള്ള.

മിക്കതും-അ. പാതിയിൽ അധികം.

മിക്കവാറും-അ. മിക്കതും, ഏകദേശം.

മിക്കുക-ഹ. മുക്കുക. ഉ. വിക്കുക.

മിക്കൊളി-വി. അതികാന്തിയുള്ള.

മിച്ചം-ശേഷിപ്പ്, ലാഭം.

മിച്ചവാരം-കുടിയാൻ ദ്രവ്യം കൊടുത്ത് ഏഴുതി വാങ്ങിച്ച നിലത്തിന്ന് ആണ്ടുതോറും ജന്മിക്കു കൊടുപ്പാനുള്ള പാട്ടത്തിൽ കൊടുത്ത ദ്രവ്യത്തിന്റെ പലിശ നീക്കി കൊടുക്കുന്ന പാട്ടം.

മിഞ്ചൽ-വർദ്ധന, അധികത്വം.

മിഞ്ചാമ്പുറം, മിഞ്ചാമ്പരം-പുറയില്ലി. Balcony.

മിഞ്ചി-സ്ത്രീകൾ കാലിന്റെ വിരലിൽ ഇടുന്ന ഒരാഭരണം. (മോതിരംപോലെയിരിക്കും).

മിഞ്ചിപ്പ്-ഹ. എച്ചിൽ. ഉ. മിച്ചം.

മിഞ്ചുന്നു-ഹ. ശേഷിക്കുന്നു. ഉ. അതിക്രമിക്കുന്നു. ന. വർദ്ധിക്കുന്നു. (നാമം-മിഞ്ചിപ്പ്, മിഞ്ചൽ).

മിഞ്ജികൻ, മിഞ്ജിക-രുദ്രബീജം ഒരു പർവ്വതത്തിന്റെ മുകളിൽ വീണു ജനിച്ചവൻ.

മക്കളുടെ ഗുണം ഹേതുവായിട്ടു ചിലർ ഇവരെ പൂജിക്കുന്നുണ്ട്.

മിട-ഹ. മുടിച്ചി, കെട്ട്. ഉ. പക്ഷികളുടെ തീൻപണ്ടം.

മിടന്തുക-വല്ലതും നീക്കുന്നതിനു ഉറക്കെ അടിക്കുക.

മിടമ-മിടുക്ക്, സാമർത്ഥ്യം.
'മിടമയൊടുപോരുചെയ്ത്'
(സീതാസ്വയംവരം കഥകളി)

മിടമൻ-മിടുക്കൻ, സമർത്ഥൻ.

മിടല-ഓലമറ.

മിടയുക-ഹ. പൊതിയുക. ഉ. കെട്ടുക. ന. ചുരുട്ടുക. ർ. പിന്നുക. ൫. മടക്കുക.

മിടറ്-ഹ. തൊണ്ട.
'മിടററിടേച്ചൊൽതുടിത്തു' Voice stifled. (രാമചരിതം)
ഉ. വിഴുങ്ങുക. ന. തുള്ളി.

മിടാവ്-മങ്ങലി.

മിടി-ഹ. മിടിപ്പ്. ഉ. വളരേ ചെറിയ കായ്, അല്പം.

മിടിക്കുന്നു-ഹ. തട്ടുന്നു. ഉ. നാഡി ഇളകുന്നു.

മിടിപ്പ്-ഹ. തട്ടുക. ഉ. നാഡിയിളക്കം.

മിടില-ഹ. തൊണ്ട. ഉ. കുടിക്ക.

മിടിലക്ഷണം-ചലനശാസ്ത്രം.

മിടിൽ-മിടി.

മിടുക്ക്-ഒരുമാതിരി പൊൻവള.
'പട്ടും മിടുകും നൽകി
പെട്ടെന്നു തെളിയിച്ച്'
(പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം തുള്ളൽ)

മിടുക്ക്-ഹ. സാമർത്ഥ്യം, ചൊടിപ്പ്. ഉ. പ്രാപ്തി.

മിടുക്കൻ-ഹ. സമർത്ഥൻ. ഉ. ചൊടിപ്പുള്ളവൻ.

മിടുക്കം-ചൊടിചൊടിപ്പ്.

മിടുക്കി-സാമർത്ഥ്യമുള്ളവൾ.

മിടുക്കുക-നിർബന്ധിക്കുക.

മിടുമൻ-സമർത്ഥൻ.
'മിടുമന്മാരവരെത്രയുംപാർക്കുമ്പോൾ'
(പതിന്നാലുവൃത്തം)

മിട്ടമിതാ, മിട്ടമതാ-സംമത്ഥ്യം, മിടുക്ക്.

മിട്ടാൽ-ക്ര. തീരം. ഉ. ചിറ.

മിട്ടിൽ-ഉത്തരിയാത്ത തവള.

മിഠായി-ഒരു മധുരപലഭാത്ഥം.

മിണമിണെക്കുന്ന-കൊതിമൂത്തിക്കുന്ന.

മിണമിണുപ്പ്-കൊതി കാട്ടുക.

മിണ്ടാതെ-പറയാതെ.

മിണ്ടാട്ടം-സംസാരം, പറക.

മിണ്ടുന്ന-സംസാരിക്കുന്ന, പറയുന്ന.

മിണ്ണാണിമിണ്ണൻ-അയോഗ്യൻ.

മിത-വി. ക്ര. അളക്കപ്പെട്ട. ഉ. അറിയപ്പെട്ട് ന. മതിയായ.

മിതംഗമം-ആന.

മിതദ്രു-കടൽ.

മിതം-ക്ര. ആവശ്യമുള്ളത്. ഉ. (സംഹിതാസംഹൃത്തിൽ) നിഷ്പ്രയോജനമായി പദസംഖ്യ വർദ്ധിപ്പിക്കത്തക്ക വാക്യം.

മിതമാകുന്ന-അടങ്ങുന്ന, ശമിക്കുന്ന.

മിതംപചം- വി. ലുബ്ധുള്ള. മിതംപചൻ എന്നാൽ മിതമായി പാകം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

മിതാക്ഷരാ-യാജ്ഞവൽക്യസ്മൃതിയുടെ ഒരു ശ്രുതിപ്പെട്ട വ്യാഖ്യാനം.

ഗ്രന്ഥകർത്താ-വിജ്ഞാനേശ്വരൻ.

മിതാശന-വി. മിതമായി ഭക്ഷിക്കുന്ന.

മിതി-ക്ര. അളവ്. ഉ. ശ്ലോകം. ന. സാക്ഷി, അറിവ്.

മിത്രത, മിത്രത്വം — ബന്ധുത്വം, സ്നേഹം.

മിത്രൻ-ക്ര. ആദിത്യൻ, സർവ്വരോടും സ്നേഹിതൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഏരിക്ക്.

മിത്രപുത്രൻ— ക്ര. സുഗ്രീവൻ. ഉ. കുചേലൻ.

മിത്രഭേദം-ബന്ധുക്കളെ തമ്മിൽ അകലിപ്പിക്കുന്ന ഉപായം.

മിത്രം-ബന്ധു, സ്നേഹിതൻ, സുഹൃത്ത്, പ്രതിഫലച്ഛായ കൂടാതെ സഹായിക്കുമായി സ്നേഹിക്കുന്നവൻ.

മിത്രവാൻ-ബന്ധുക്കളും ഉള്ളവൻ. (സ്ത്രീ-മിത്രവതി).

മിത്രാ-ഒരു ഋഷിയുടെ മാതാവ്.

മിത്രാപായം-ക്ര. സുഹൃത്സ്നേഹക്ഷയം. ഉ. ബന്ധുനാശം.

മിത്രാവരുണന്മാർ - മിത്രനും വരുണനും.

മിത്രീ-സുമിത്ര.

മിഥില-ഒരു രാജ്യം. (ഇപ്പോൾ തിർഹുട്ട്-ബിഹാറിൽ).

വിദേഹരാജ്യത്തിന്റെ പ്രധാനസ്ഥലം. ജനകന്റെ രാജ്യം.

മിഥസ്സ്-അ. ക്ര. അന്യോന്യം. ഉ. രഹസ്യമായി. ന. മുറമുറയായി.

മിഥു-അ. ക്ര. കളവായിട്ട്. ഉ. തെറ്റായിട്ട്.

മിഥുനം-ക്ര. മൂന്നാമത്തെ മാസം. ഉ. ഒരു സ്ത്രീക്കും ഒരു പുരുഷനും ക്രമേട പായുന്ന പേർ. സംശ്ലേഷിക്കുന്നത് എന്ന ശബ്ദാർത്ഥം. ന. മിഥുനരാശി.

മിഥ്യാ-അ. അസത്യം.

മിഥ്യാദൃഷ്ടി-നാസ്തികത്വം. പരലോകാദികളില്ലെന്നുള്ള ബുദ്ധി, ഉള്ളതിനെ മറച്ചുവെച്ച കാഴ്ച, ഇല്ലാത്തതു ഉണ്ടെന്നുള്ള കാഴ്ച. (വാസ്തവത്തിൽ മിഥ്യയായ പ്രപഞ്ചം ഉള്ളതാണെന്നും നിർവികല്പനായ ഈശ്വരൻ ഇല്ലെന്നും വരുത്തിക്കുന്നവർ കാണുന്ന കാഴ്ച ഇതാണ്).

മിഥ്യാദേവന്മാർ-കള്ളദേവന്മാർ.

മിഥ്യാപ്രഭൻ-ധാരാളക്കാരൻ.

മിഥ്യാഭിയോഗം-ഇല്ലാത്ത സംഗതി ആരോപിച്ചു പറയുന്ന അസത്യവാക്ക്, അസത്യമായ ആക്ഷേപം എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

മിഥ്യാഭിശംസനം-അപവാദം, ഇല്ലാത്ത ദോഷത്തെ ആരോപിച്ചു പറയുക.

മിഥ്യാഭിശംസി – അപവാദം പറയുന്നവൻ.

മിഥ്യാഭൂതം-മായാസംബന്ധം.

മിഥ്യാമതി-ഭ്രമം, ഭ്രാന്തി, തെററിദ്ധാരണ, ഒന്നിനെ മറെറാന്നായി തോന്നുക. അസത്യമായ ബുദ്ധി എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

മിഥ്യാവാദം-അപവാദം.

മിഥ്യാവാദി — അപവാദം പറയുന്ന. (സ്ത്രീ-മിഥ്യാവാദിനി).

മിഥ്യാവികത്ഥനം-വെറുതെ പറയുക.

മിഥ്യാവിശ്വാസം-വെറുതെയുള്ള വിശ്വാസം.

മിദ്ധം-അജാഗ്രത.

മിന-ഹ. വേല. ഉ. ദുഷ്പ്രവൃത്തി.

മിനക്കെടുന്നു-വേലകൂടാതെയിരിക്കുന്നു.

മിനക്കെട്ട-വി. ഹ. വെറുതെയുള്ള. ഉ. മടിയുള്ള, കാര്യമില്ലാത്ത.

മിനക്കേട്ട്-വേലയില്ലായ്ക.

മിനിഞ്ഞാന്ന്, മിനിയാന്ന്- അ. ഇന്നലേക്കു മുമ്പത്തെ ദിവസം.

മുൻ + ഞാൻറു, മുൻ=മുമ്പിലത്തെ, ഞാൻറു = ദിവസം.

മിനുക്കം-ഹ. മിനുസം. ഉ. ശോഭ. ന. മാർദ്ദവം, മൃദുത്വം, പരുപരുപ്പില്ലായ്ക.

മിനുക്കുകരുവ്-മിനുസം വരുത്തുന്ന ഒരായുധം, മിനുക്കുളി.

മിനുക്കുചാണ-രത്നവും മററും മിനുസം വരുത്തുന്ന ഒരുമാതിരി ചാണ.

മിനുങ്ങൽ-ഹ. മിനുസം. ഉ. മിന്നൽ.

മിനുങ്ങുന്നു-ഹ. മിന്നുന്നു. ഉ. ശോഭിക്കുന്നു. ന. മിനുസംവരുന്നു. (സം. ക്രി-മിനുക്കുന്നു).

മിനുപ്പ്-മിനുങ്ങിയ വസ്തുവിൻെറ അവസ്ഥ.

മിനുമിനുപ്പ്-ഹ. പ്രകാശം, ശോഭ. ഉ. തൊട്ടാൽ നല്ല മിനുസം തോന്നുന്ന വസ്തുവിൻെറ അവസ്ഥ.

മിനുമിനേ-അ. ഹ. പ്രകാശമായി. ഉ. മിനുസമായി.

മിനുസം-ഹ. മിനുക്കം. ഉ. ശോഭ.

'മിനിതം' എന്നതാണ് 'മിനുസം' ആയത്.

മിന്ന്-സ്ത്രീകൾ വിവാഹത്തിന്നു കഴുത്തിൽ കെട്ടുന്ന ഒരാഭരണം.

മിന്നൽ-ഹ. ഇടിവാൾ. ഉ. പ്രകാശം. ന. ഉളുക്ക്.

മിന്നൽക്കോടി-ഇടിവാൾ.

മിന്നൽപിണരു്-ഇടിവാൾ.

മിന്നാമിനുങ്ങ്-പൃഷ്ഠത്തിൽ വെളിച്ചമുള്ള ഒരു ചെറിയ പറക്കുന്ന ജന്തു.

മിന്നാരം-ഹ. ചെറിയ ഗോപുരം. ഉ. വിളക്കുമരം.

മിന്നി-ചില പുരുഷന്മാർ കാതിലിടുന്ന ഒരുവക ആഭരണം.

മിന്നിക്കുന്നു-ഹ. പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു. ഉ. ആനയെ നടത്തുന്നു.

മിന്നിപ്പരിച-ഒരുമാതിരി തകിടു പതിച്ചിട്ടുള്ള പരിച.

മിന്നിവാൾ-മിനുക്കിയ വാൾ.

മിന്നുന്നു-ഹ. പ്രകാശിക്കുന്നു. ഉ. ഉളുക്കുന്നു.

മിമ്മിനൻ-എല്ലാവാക്കുകളേയും അനുനാസികങ്ങളോടുകൂടി പറയുന്നവൻ.

മിരട്ടൽ, മിരട്ടുക-ഭയപ്പെടുത്തൽ.

മിരളുക-ഭയപ്പെടുക.

മിലനം-ചേരുക, കൂടുക.

മിലിന്ദം-വണ്ട്.

മിലിന്ദകം-ഒരുവക പാമ്പ്.

മിശ്ര-വി. കൂട്ടിക്കലൎന്ന.

മിശ്രജം-വെടിക്കുതിര.

മിശ്രണം-കൂട്ടിക്കലൎച്ച.

മിശ്രം-ഹ. കൂട്ടിക്കലൎച്ച, ഇടകലൎന്നതു്. ൨. സാഹിത്യത്തിനു (കൃതികൾക്കു) ള്ള മൂന്നു വിഭാഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൩. ഒരു കാവ്യദോഷം. ൪. വലിയ മുള്ളങ്കി.

മിശ്രമാക്കുന്നു-കൂട്ടിക്കലൎക്കുന്നു.

മിശ്രിക്കുന്നു-കൂട്ടിക്കലൎത്തുന്നു.

മിശ്രിത-വി. ഹ. കൂട്ടിക്കലൎത്തപ്പെട്ട. ൨. ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ട.

മിശ്രേയ, മിശ്രേയം-കാട്ടുശതകപ്പ. ഔഷധങ്ങളിൽ കൂട്ടിച്ചേൎക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

മിഷം-വ്യാജം.

മിഷ്ട-വി. ഹ. തളിക്കപ്പെട്ട, നനഞ്ഞ. ൨. മധുരമുള്ള.

മിഷ്ടം-ഹ. മധുരംകൂടിയ ഒരു പലഹാരം. ൨. മധുരരസം.

മിഷ്ടാന്നം-ഹ. തൃപ്തിയായ ഭോജനം. ൨. പായസം.

മിസി-ഹ. കാട്ടുശതകപ്പ. കൈപ്പുരസമുള്ളതായി പരിണമിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം ൨. ശതകപ്പ. ൩. അയമോദകം. കാലക്രമത്താൽ രൂപാന്തരത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

മിഹിക-ഹ. മഞ്ഞു്. ഭൂമിയെ നനക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. കൎപ്പൂരം.

മിഹിരൻ-ഹ. ആദിത്യൻ. വിശ്വത്തെ നനയ്ക്കുന്നവൻ. 'ആദിത്യാജ്ജായതേവൃഷ്ടിഃ' എന്നു പ്രമാണം. ൨. എരിക്ക്. ൩. ചന്ദ്രൻ. ൪. വായു. ൫. വൃദ്ധൻ.

മിഹിരാണൻ-ശിവൻ.

മിളനം-ചേരുക, കലരുക.

മിളിന്ദം-വണ്ട്.

മിളിത-വി. ചേൎക്കപ്പെട്ട, കൂട്ടപ്പെട്ട.

മിഴാവു്-ഹ. ഒരുവക വാദ്യം. ൨. ഒരു മാതിരി വലിയ കുടം.

മിഴാവച്ചൻ-നമ്പ്യാൎക്കു ചില ദിക്കിൽ പറയുന്ന ഒരു പേർ.

മിഴി-ഹ. കണ്ണു്. ൨. കണ്ണിലേ ഉണ്ണി.

മിഴിക്കുന്നു-ഹ. കണ്ണുതുറക്കുന്നു. ൨. വ്യാകുലപ്പെടുന്നു.

മിറ-ഹ. അനക്കം. ൨. ഉത്സാഹിപ്പിക്കൽ.

മിറുക്ക്-കുടിക്ക.

മിറുക്കൽ, മിറുക്കുക-ഭാഷ, സംസാരം, താണനിലയിൽ സംസാരിക്കുക.

മിറുമിറുക്കുന്നു-പിറുപിറുക്കുന്നു.

മിറുമിറുപ്പു്-അസൂയകൊണ്ടും മററും പതുക്കെപ്പറക.

മിററി, മുററി-മൂത്തു. (പ-മ.)

മീ

മീച്ച-ഹ. മിടുക്ക്. ൨. ലാഭം. (പ-മ.)

മീച്ചം-ശേഷി, പ്രാപ്തി.

മീട്ടൽ-വീണയുടെ കമ്പിമേൽ ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തി.

മീട്ടുന്നു-വീണ മുതലായവ വായിക്കുന്നു.

'വീണകൾ തുംബുരു മീട്ടിത്തുടങ്ങി'

(അജ്ഞാനകഠാരം)

മീഢ-വി. മൂത്രം മുട്ടിയ.

മീഢം-മൂത്രവിസൎജ്ജനം ചെയ്തതു്. സേചനം ചെയ്തതു് എന്നൎത്ഥം

മീണ്ടു്-ഹ. തിരിയെ വരിച്ചു്. ഉ. വീണ്ടും.

മീണ്ട-തിരിയെ ലഭിച്ച.

മീതൽ-മീതെ.

മീതിൽ-അ. മീതെ.

'അവൾക്കുമീതിലേപോവാൻ
നിഴൽക്കുമൎദ്ദനംചെയ്തു'
(ലങ്കാമൎദ്ദനം തുള്ളൽ)

മീതു-മേൽ

മീതെ-അ. മേലെ.

മീത്തെ-അ. മീതെ.

മീനകേതനൻ - കാമദേവൻ. മീനം (മത്സ്യം) കേതനം (കൊടിയടയാളം). മത്സ്യമാകുന്ന കൊടിയടയാളമുള്ളവൻ എന്നൎത്ഥം.

മീനഘാതി-കൊക്കു്.

മീനങ്ങാണി-ഒരുവക മരുന്നു്.

വ്രണം, കൃമി, ജ്വരം മുതലായവക്കു നന്നു. ഇല ഉഴുന്നിന്റെ ഇലപോലെ ചെറുതായിരിക്കും. സം-മത്സ്യാക്ഷി.

മീനം-ഹ. മേടം മുതൽ പന്ത്രണ്ടാമത്തെ മാസം. ഉ. മീനംരാശി. ന. മത്സ്യം. ഹിംസിക്കുന്നതു്, ഹിംസിക്കപ്പെടുന്നതു് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ. ര. വടക്കു കിഴക്കേ കോണു്.

മീനരാഗം-പൊന്മാൻ.

മീനാക്ഷി-ഹ. മീനങ്ങാണി. ഉ. മീൻകണ്ണിക്കറുക. ന. സുന്ദരി. ര. പാൎവ്വതി.

മീനാങ്കൻ-കാമദേവൻ.

'മീനാങ്കാൎദ്ദിതയായമങ്ക'
(ഭാഷാഭൂഷണം)

മീനാണ്ഡി-പഞ്ചസാര.

മീനാശി-വി. മത്സ്യത്തെ തിന്നുന്ന.

മീൻ-ഹ. മത്സ്യം.

മാംസം-വാതശമനകരമാണു്. കഫത്തെ വൎദ്ധിപ്പിക്കും. ബലമധികമുണ്ടാക്കും. മൂത്രം പെരുപ്പിക്കും. ശരീരം തടിപ്പിക്കും. മദ്യപാനികൾ, വ്യായാമം വഴിനടപ്പു് ഇവകൊണ്ടു് തളൎന്നവർ, സ്ത്രീസക്തന്മാർ, ജഠരാഗ്നിബലമുള്ളവർ ഇവൎക്കു ഹിതമാകുന്നു. വൎഷകാലത്തിൽ എല്ലാ മത്സ്യങ്ങളും ദോഷളങ്ങളാണു്. ഉണക്കാതെ വേവിച്ച എല്ലാ മത്സ്യവും നന്നു്. മത്സ്യം പാലിനോടും ശൎക്കര മുതലായ ഇക്ഷുവികാരങ്ങളോടും തേനിനോടും ഭക്ഷിച്ചാൽ വിരുദ്ധമാണു്. ഉ. നക്ഷത്രം.

മീൻകള്ളത്തി, മീൻകൊത്തി—പൊന്മ.

മീൻകണ്ണിക്കറുക-പന്നിക്കറുക.

കുഷ്ഠം, ജ്വരം മുതലായവക്കു നന്നു്. ഇതു മിക്കവാറും ജലത്തിലോ ജലത്തിന്റെ സമീപത്തിലോ ഉണ്ടാകുന്നു. ഇലയുടെ അഗ്രം തൂശിപോലെയിരിക്കും. സം-ഗണ്ഡദൂൎവ്വാ. ത-കൊടിയറുക.

മീൻകാൽ-കാൽവണ്ണ.

മീൻകുഴ-കാൽവണ്ണ.

മീൻപാച്ചൽ-വിഷൂചികക്കുള്ള ഉരുണ്ടു കയററം.

മീമാംസ-ശാസ്ത്രങ്ങൾ ആറുള്ളതിൽ ഒന്നു്. (പൂൎവ്വമീമാംസ, ഉത്തരമീമാംസ).

മീമാംസ-ആറു ദൎശനങ്ങളിൽ ഒന്നാകുന്നു. ജൈമനി മുനിയാണു് ആ ദൎശനസ്ഥാപകൻ. ഇതിനെ പൂൎവ്വമീമാംസ (അ) കൎമ്മമീമാംസ എന്നു പറയുന്നു. യാഗകൎമ്മങ്ങളെ വിവരിക്കുന്ന ദൎശനമാണു്. വേദാന്തത്തെ ഉത്തരമീമാംസ എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു.

പൂൎവ്വമീമാംസ അല്ലെങ്കിൽ കൎമ്മമീമാംസ ജൈമനി സ്ഥാപിച്ചതു്. ഉത്തര

മീമാംസ അല്ലെങ്കിൽ ബ്രഹ്മമീമാംസ ബാദരായണൻ സ്ഥാപിച്ചതു്. ആദ്യത്തേതു വേദത്തിലെ ആചാരങ്ങളേയും അവയുടെ അർത്ഥത്തേയും വിവരിക്കുന്നു. രണ്ടാമത്തേതു് പരമാത്മാവിന്റെ സ്വഭാവത്തെ പറയുന്നു. രണ്ടിനും അന്യോന്യ സംബന്ധമില്ലായ്കനിമിത്തം വേറെ വേറെ വിചാരിച്ചുവരുന്നു. പൂർവ്വമീമാംസ=മീമാംസ. ഉത്തരമീമാംസ=വേദാന്തം.

മീമാംസകൻ-ഹ. മീമാംസ പഠിച്ചിട്ടുള്ളവൻ. ഉ. വിചാരണ ചെയ്യുന്നവൻ.

മീരം-ഹ. കടൽ. ഉ. അതിർത്തി.

മീലനം-കണ്ണടയ്ക്കുക.

മീലിത-വി. ഹ. കണ്ണടയ്ക്കപ്പെട്ട. ഉ. പകുതിതുറന്നു. ൩. കാണാതായ.

മീലിതം-ഹ. ഒന്നുകൊണ്ടു മറെറാന്നു മറഞ്ഞുപോകുന്നതു്. ഉ. അലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

മീവര-വി. ഉപദ്രവിക്കുന്ന.

മീവരൻ-സേനാധിപൻ.

മീവാ-വായു.

മീശ-പുരുഷന്റെ മുഖത്തുള്ള രോമം.

മീശക്കൊമ്പു്—കൊമ്പുപോലെ നീണ്ട മീശ.

മീളുന്നു-തിരിയെ എടുക്കുന്നു, ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

മീൾ-ഉദ്ധാരണം, തിരിയെ കൊടുക്കു.

മീറു-ഒരുവക ചെമന്ന കടുപ്പമുള്ള ഏറുമ്പു്

മീറുന്നു-ഹ. ലംഘിക്കുന്നു. ഉ. കോപിക്കുന്നു.

മു

മുഃ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. കാവൽ, പാറാവു്. ൩. കരാൽനിറം.

മുകക്കയറു്-നാൽക്കാലികളുടെ മോന്തക്കിടുന്ന കയറു്.

മുകട്ടു്-വസ്ത്രത്തിന്റെയും മററും മുഖവട്ടു്.

മുകടുവള, മുകട്ടുവള-പുരക്കഴുക്കോലുകൾ ഇളക്കാതിരിപ്പാനായിട്ടു തുളച്ചു കോർക്കുന്ന മരം, മോന്തായം.

മുകച്ചെവി-മുയൽ.

മുകത്തല-ഹ. കുറുക്കുവഴി. ഉ. മുണ്ടിന്റെ വലതുവശം.

മുകപ്പു്-ഭവനത്തിന്റെ മുൻവശത്തുള്ള ഒരു സ്ഥലം.

മുകം-മുഖം. (പ-മ.)

മുകയ്ക്കുക-ഹ മണക്കുക. ഉ. ചുംബിക്കുക.

മുകരുന്നു-ഹ. ഉമ്മവെക്കുന്നു, ചുംബിക്കുന്നു ഉ. വാസനിക്കുന്നു.

മുകളിടുന്നു-ഭവനത്തിന്റെ മുകൾ ഓലകൊണ്ടും മററും അടയ്ക്കുന്നു.

മുകളെടുപ്പു്-മേൽപ്പുരയുടെ രണ്ടററത്തും ഭംഗിയായിട്ടു മരംകൊണ്ടു പണിതുവെക്കുന്ന ഒരു പണി.

മുകൾ-മേൽഭാഗം, അഗ്രം.

മുകഴുന്നു-മുകരുന്നു.

മുകഴ്ച-ഹ ചുംബനം. ഉ മണക്കുക.

മുകറു്-മുഖം, മുൻഭാഗം.

മുകിൽ-മേഘം, കറുത്തമേഘം.

മുകിൽപെരുമാൾ-മുഗൾ ചക്രവർത്തി.

മുകിൽവർണ്ണൻ-കൃഷ്ണൻ.

മുകിലൻ-ഹ. മുഗൾപ്രഭു. ഉ. പ്രധാനി.

മുകിലൊലി-ഇടിനാദം.

മുകുടം-ഹ മകുടം, കിരീടം. ഇതുകൊണ്ടു ശിരസ്സു അലങ്കരിക്കപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. ഉ. പർവ്വതശിഖരം.

മുകുന്ദൻ-വിഷ്ണു, കൃഷ്ണൻ.

മുകുന്ദം-ഹ. വൈശ്രവണന്റെ ഒമ്പതു നിധികളിൽ ഒന്നു്. മനോഹരമായിരി

ക്കുന്നതു്, ദാരിദ്ര്യമോക്ഷത്തെ ചെയ്യുന്നതു് ഇങ്ങനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ. ൨. കുന്തുരുക്കം. രോഗമുക്തിയെ ദാനംചെയ്യുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൩. രസം.

മുകരം-൧. മുഖക്കണ്ണാടി. തേജസ്സിനെ മോചിക്കുന്നതു്, സദാ തേജസ്സിനെ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതു് ഇങ്ങനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ. മകരം എന്നുമാവാം. ൨. കുശവന്റെ കലംമനയുന്ന യന്ത്രത്തിന്റെ പിടി. ൩. ഇലഞ്ഞി. ൪. ലന്തമരം. ൫. വള്ളിമുല്ല. ൬. താന്നി.

മുകുളം-വിടിൎന്നുതുടങ്ങിയ മൊട്ടു്. മൊട്ടു് എന്നുള്ള അവസ്ഥയെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

മുകുളം എന്നതിനു മൊട്ടു് എന്നാണു് സാധാരണ അൎത്ഥം കാണുന്നതു്. എന്നാൽ വിടിൎന്നതിന്റെ ശേഷം ചിലപ്പോൾ ക്രമ്പിപ്പോവുക പതിവുണ്ടു്. അങ്ങിനെയുള്ള 'മൊട്ടു്' ആയിരിക്കണം. മൊട്ടിന്റെ ആകൃതിയിൽ നിൽക്കുന്ന പുഷ്പത്തിനും 'മുകുളം' എന്നു പറയാം.

മുകുളിത-വി. ൧. ക്രമ്പിയ. ൨. ഒട്ടു വിടിൎന്ന.

മുക്രുലകം-ചെറിയ ദന്തി.

മുക്കു്-൧. കോണു്. ൨. പ്രയാസമായ കാൎയ്യം ചെയ്യുമ്പോളുണ്ടാകുന്ന ശബ്ദം. ൩. ജലത്തിൽ താഴ്ത്തുക. ൪ വിരൽമുക്കി സത്യംചെയ്ക.

മുക്കടു-ചുക്കു, മുളക്, തിപ്പലി ഇവ മൂന്നും

മുക്കണ്ണൻ-ശിവൻ മൂന്നുകണ്ണുള്ളതുകൊണ്ടു് ഈ പേർ വന്നു.

സാധാരണ കണ്ണു രണ്ടും, നെററിയിലെ തീക്കണ്ണും ഉൾപ്പടെയാണു്.

മുക്കണ്ണി-ത്രികോണു്.

മുക്കണ്ണിക്കുന്നു-ത്രികോണാകുന്നു

മുക്കൽ-൧. വെള്ളത്തിൽ മുക്കുക. ൨. ഒരുമാതിരി ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിക്കുക.

മുക്കവത്തി-മുക്കവന്റെ സ്ത്രീ.

മുക്കവൻ, മുക്കുവൻ- മീൻപിടിക്കുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മുക്കവല-മൂന്നുവഴി കൂടുന്ന സ്ഥലം.

മുക്കവലവഴി-മൂന്നുവഴി കൂടിയതു്.

മുക്കളം-അ. നിറയെ. ഉ-ം, 'ചോര മുക്കളം കുടിച്ചു'.

മുക്കഴഞ്ചു്-മൂന്നുകഴഞ്ചു്.

മുക്കാട്ടു്-തിരശ്ശീല.

മുക്കാടി-മുക്കവക്കുടി.

മുക്കാണി-ഒരു കീഴ് കണക്കു്. 3/80.

മുക്കാണിയൻ-മുമ്പിൽ കുടുമയുള്ള പരദേശബ്രാഹ്മണരിൽ ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മുക്കാൻ-ചെമ്പോത്തു്.

മുക്കാപ്പീരം-ഒരുമാതിരി പച്ചമരുന്നു്.

മുക്കാലം-കഴിഞ്ഞതും വരുവാനുള്ളതും ഇപ്പോഴുള്ളതുമായ മൂന്നു കാലം.

മുക്കാലി-൧. മൂന്നു കാലുള്ളതും, കുററക്കാരെ കെട്ടി അടിക്കുന്നതിനുള്ളതുമായ ഒരു സാധനം. ൨. മൂന്നു കാലുള്ള മേശ.

മുക്കാൽ-ഒന്നുകൊണ്ടു നാലു പങ്കു വെച്ചാൽ അതിൽ ഒരു പങ്കു നീക്കി ശേഷമുള്ളതു്.

മുക്കാൽവട്ടം-൧. ക്ഷേത്രംവകയായിട്ടുള്ള ദേശം. ൨. ചില ക്ഷേത്രങ്ങൾക്കു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

മുക്കിടി, മുക്കുടി-മരുന്നുകൾ മോരിൽ പുഴുങ്ങി അരച്ചുകലക്കി തിളപ്പിച്ചുണ്ടാക്കുന്ന ഒരൌഷധം.

മുക്കിത്തെളിയുന്നു - തിളച്ചുകിടക്കുന്ന നെയ്യിൽ കൈ മുക്കിയാൽ പൊള്ളാതെ നേരു തെളിയുന്നു.

മുക്കിളിക്കുന്നു-ജലത്തിൽ മുങ്ങി പൊങ്ങുന്നു.

മുക്കിഴങ്ങു്-ഒരുമാതിരി വള്ളിയുടെ കിഴങ്ങു്.

മുക്കുടം-പ. മൂന്നു കുടം. ഉ. കിരീടം.

മുക്കുടി-ചില മത്സ്യങ്ങളുടെ മേരിൽ വേ
വിച്ചു അരച്ചുകലക്കി തിളപ്പിച്ചുണ്ടാക്കു
ന്നതു്.

മുക്കുടിയൻ-മുഴുക്കുടിയൻ, വലിയ കള്ളു
കുടിയൻ.

മുക്കുടുമി-മുമ്പിലും പുറകിലും നടുവിലുമു
ള്ള കുടുമി.

മുക്കുന്നു-പ. പ്രയാസമായ കായ്യം ചെയ്യു
മ്പോൾ ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു. ഉ.
വെള്ളത്തിൽ താഴ്ത്തുന്നു. സ. വിരൽ
മുക്കുന്നു.

മുക്കുറു, മുക്രു-കാളയുടെ ശബ്ദം.

മുക്കുറുനി-ഒരുവക ചെടി, പ. തീണ്ടാനാ
ഴി. ഉ. തൊട്ടാവാടി.

അതിസാരം, കഫം മുതലായവക്കു
നന്നു്. മുള്ളുള്ളതും മുള്ളില്ലാത്തതും ര
ണ്ടുതരമുണ്ടു്. സം-ലജ്ജാലു. ര-വരള
ച്ചുണ്ടി, തൊട്ടാൽവാടി. ഇം-A Sen-
sitive plant.

മുക്കുട്ടു-എണ്ണയും മെനയും ആവണക്കെ
ണ്ണയും കൂടെ കുട്ടിയതു്.

മുക്കോണൻ-പ. മൂന്നുകോണു്, ഉ. മൂന്നു
കോണുള്ള വസ്തു.

മുക്ത-വി. മോചിക്കപ്പെട്ട, വിടപ്പെട്ട.

മുക്തകഞ്ചുകം-പടം കഴിച്ച പാമ്പു്, വ
ളയഴിച്ച പാമ്പു്. കഞ്ചുകത്തെ ഉപേ
ക്ഷിച്ചതു് എന്നർത്ഥം.

മുക്തകം-പ. കൈകൊണ്ടെറിയുന്ന ഒരാ
യുധം, ഉ. കുറുങ്കുകം.

മുക്തകണ്ഠൻ-തൊണ്ടതുറന്നവൻ.

മുക്തകണ്ഠം-അ. ഉറക്കെ.

മുക്തകക്ഷുസ്സു്-സിംഹം.

മുക്തസംശയ-വി. സംശയംകൂടാതെയുള്ള.

മുക്താ-പ. മുത്തു്, മുത്തുമണി. ശുക്തി
സംപുടത്തിൽ നിന്നു മോചിക്കുന്നതു്
എന്നർത്ഥം. ഉ. അരത്ത. സ. ശുക്തിക.

മുക്താകാര-വി. മുത്തുപോലെയിരിക്കുന്ന.

മുക്താപുഷ്പ-കുന്നിക്കുരുവിനുള്ള.

മുക്താപ്രസൂ-മുത്തുച്ചിപ്പി.

മുക്താഫലം-പ. മുത്തു്. ഉ. കപ്പൂരം.
സ. ലവലിക്കായ്.

മുക്താഭ-കടുമുല്ല.

മുക്താവലി-പ. മുത്തുമാല. മുത്തുമണി
കളുടെ കൂട്ടം എന്നർത്ഥം. മുക്താവലീ
ഹാരം എന്നുമുണ്ടു്. ഉ. മുക്തന്മാരുടെ
(മോക്ഷം പ്രാപിച്ചവരുടെ) സമൂഹം.
സ. ഗ്രന്ഥവിശേഷം. വേദാന്തത്തിലും
തർക്കത്തിലും 'മുക്താവലി' എന്ന ഗ്രന്ഥ
മുണ്ടു്.

മുക്താസ്സോടം-മുത്തുച്ചിപ്പി. മുത്തുമണി
കളും ഇതിൽനിന്നുണ്ടാകുന്നതിനാൽ ഈ
പേർ വന്നു.

മുക്തി-പ. മോക്ഷം. ആത്മാവിനെ സം
സാരബന്ധത്തിൽ നിന്നു വേർപെടുത്തു
ന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. ഉപേക്ഷിക്കൽ. സ.
വിടുകൽ.

ക്ലേശങ്ങളും മുഴുവനും നശിച്ചു ആ
ത്മാവു കേവലമായ സ്വരൂപത്തിലിരി
ക്കുന്ന അവസ്ഥയാണു് മുക്തി. ആ
അവസ്ഥ ആനന്ദമയമാകുന്നു. എന്നു
പതഞ്ജലിയുടെ മതം. ആത്മാവു ബ്ര
ഹ്മസ്വരൂപത്തിലായിത്തീരുക എന്നതാ
ണു് 'മോക്ഷം' എന്നു പാണിനീയമതം.

മുക്തിക-മുത്തു്.

മുക്തിപടം-ഒരുമാതിരി കള്ളിക്കുന്നതിനു
ള്ള പടം

മുക്തിമാർഗ്ഗം-പ. മോക്ഷം കിട്ടുന്നതിനു
ള്ള വഴി. ഉ. ജ്ഞാനം.

മുക്തിയാചു-കോടതികായ്യങ്ങളിൽ പ്രതി
നിധിയായി നിന്നുകൊള്ളുവാൻ കിട്ടുന്ന
അധികാരം. (അറബിഭാഷ). പൂർണ്ണ
അധികാരം സിദ്ധിച്ച ഒരു മുമതല
ക്കാരൻ.

മുഖ-വി. മുന്നാമത്തെ.

മുഖക്കയറ്-കാളയുടേയും മറ്റും മുഖത്തു മൂടിക്കെ കെട്ടുന്ന ഒരു കയറ്.

മുഖക്ഷാളനം-മുഖം കഴുകുക.

മുഖഖുരം-പല്ല്.

മുഖഗന്ധകം-വലിയ വെള്ളുള്ളി.

മുഖച്ഛായ-മുഖത്തിന്റെ ആകൃതി, മുഖത്തിന്റെ ഭംഗി.

മുഖജാലം-ഒരുമാതിരി പാട്ട്.

മുഖതാവ്-മുൻഭാഗം, സമക്ഷം.

മുഖതാവിൽ- മുഖത്തോട്ടുമുഖമായി, മുമ്പാകെ.

മുഖദർശനം-ക. മുഖം കാണുക, മുഖത്തോട്ടു നോക്കുക. ഖ. അനുകൂലത.

മുഖദാക്ഷിണ്യം- മുഖത്തുനോക്കുമ്പോൾ തോന്നുന്ന അനുകൂലത.

മുഖദ്രുഷണം-വലിയ വെള്ളുള്ളി.

മുഖനിരീക്ഷകൻ- ക. മടിയുള്ളവൻ. ഖ. അനുസരണമുള്ള വേലക്കാരൻ.

മുഖനോട്ടം-മുഖംനോക്കി ചെയ്യുന്ന പക്ഷഭേദം.

മുഖപടം-ക. മുഖം മൂടുന്ന വസ്ത്രം. ഖ. ആനയുടെ മുമ്പിൽ ചാർത്തുന്ന മനോഹരമായ തുണി.

മുഖപത്മം-ഭംഗിയുള്ള മുഖം.

മുഖപരിചയം-കണ്ടറിവ്.

മുഖപാഠം-ക. പുസ്തകത്തിൽ നോക്കാതെ പറവാൻ തക്കവണ്ണം പഠിക്കുക. ഖ. ആദ്യത്തെ പാഠം.

മുഖപൂരണം-ജലംകൊണ്ടു വായിൽ നിറക്കുക.

മുഖപ്പ്-ഭവനത്തിന്റെ ചെറിയ തളം, പൂമുഖം, മുകപ്പ്.

മുഖപ്രീതി-മുഖം കൊണ്ടറിയിക്കുന്ന സന്തോഷം, മുഖത്തിന്റെ തെളിവ്.

മുഖബന്ധനം-ക. കിണറിന്റെ വായ്ക്കല്ല്. ഖ. സമചതുരത്തിലുള്ള കല്ല്. ന. കഴിച്ചുണ്ടാക്കപ്പെട്ട കല്ല്, കൊക്കരണി.

മുഖഭ്രുഷണം-ക. വെറുതെ തിന്നുക. ഖ. വെളുത്തീയം.

മുഖമണ്ഡപം-ശ്രീകോവിലിന്റെ മുഖപ്പ്, മുമ്പിലുള്ള മണ്ഡപം.

മുഖം-ക. കഴുത്തിനു മുകളിൽ തലയുടെ ഭാഗം. ഖ. ഭവനത്തിന്റെ മുൻവശം, പൂമുഖം. ന. ആരംഭം. ർ. വായ്, ഭക്ഷ്യത്തെ ചവക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. മറ്റു പര്യായങ്ങൾ-വക്ത്രം, ആസ്യം, വദനം, തുണ്ഡം, ആനനം, ലപനം. (ഉപചാരത്തിൽ അതോട്ടുകൂടിയ ആസകലം മുഖത്തിനും പറയാം). ഘ. നീക്കപോക്ക്. ന. പക്ഷിയുടെ ചുണ്ട്. മ. ൟ. മുഖപരിചയം. വ. രാജ്യത്തിന്റെ ഭാഗം. ൻ. അയിനി. ക്ക. അറ്റം, തുമ്പ്, പുല്ലം. ക്കക. ഭാരം. ക്കഖ. വഴി.

മുഖര-വി. ക. ശബ്ദമുള്ള. ഖ. പരിഹസിച്ചു പറയുന്ന.

മുഖരൻ-ക. നായകൻ. ഖ. അപ്രിയത്തെ പറയുന്നവൻ, നിന്ദിതമായ മുഖത്തോട്ടുകൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം.

മുഖരം-ക. കാക്ക ഖ. ഒരുമാതിരി ശംഖ്.

മുഖരിത-വി. ശബ്ദിക്കപ്പെട്ട.

മുഖരീകരിക്ക-ശബ്ദായമാനമാക്കുക.

മുഖരീകൃതം- ശബ്ദായമാനമാക്കിച്ചെയ്യപ്പെട്ടത്.

മുഖരോമം-ക മീശ. ഖ. മുഖത്തുള്ള രോമം.

മുഖലാംഗലം-പന്നി.

മുഖവാരം-ഭവനത്തിന്റെ മുൻഭാഗത്തുള്ള സ്ഥലം.

മുഖവാസനം-മുഖസൌരഭ്യത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന കർപ്പൂര താംബൂലാദിയുടെ പേർ. മുഖത്തിങ്കൽ വാസനയെ ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മുഖവികാരം-മുഖത്തെ ഭാവഭേദം.

മുഖവിഷ്ഠാ-നരിച്ചീറു.

മുഖവീണ-ഒരു വാദ്യം.

മുഖവുര-മുമ്പിൽ പറയുന്നതു്.

മുഖശൃംഗം-വാൾമാൻ.

മുഖഷ്ഠില-വി. ചീത്തമുഖമുള്ള.

മുഖസംസ്കാരം-മുഖം നന്നാക്കുക.

മുഖസ്തുതി-മുഖത്തുനോക്കി സ്തുതിച്ചുപറക, നേരെനിന്നു പുകഴ്ത്തിപ്പറക.

മുഖസ്ഥ-വി. ൧. മുഖത്തിരിക്കുന്ന. ൨. കാണാപ്പാഠം പഠിച്ച.

മുഖസ്ഥമാക്കുന്നു-പഠിക്കുന്നു.

മുഖസ്രാവം-ഈത്ത, വായിൽ നിന്നൊഴുകുന്ന ഒവള്ളം.

മുഖാന്തരം-൧. സഹായം. ൨. ഒത്താശ. (സം) ൩. മറെറാരു മുഖം.

മുഖാമുഖം-അ. മുഖത്തോടു മുഖമായി, നേരിട്ടുനിന്നു്.

മുഖാമൃതം-പാമ്പു്.

മുഖാരി-ഒരു രാഗം.

മുഖാവരണം-മുഖമൂടി.

മുഖാസ്ത്രം-ഞണ്ടു്.

മുഖേന-മുഖമായിട്ടു്, സഹായമായിട്ടു്, ഒത്താശയായിട്ടു്.

മുഖേര-തുടസ്സം.

മുഖ്യ-വി. ശ്രേഷ്ഠമായ. ൨. ഒന്നാമത്തെ

മുഖ്യചതുഷ്ടയം - അലങ്കാരത്തിന്നു വസ്ത്രം, ഭക്ഷണത്തിന്നു നെയ്യു്, സ്ത്രീകൾക്കു ഗുണം, വിദ്വാന്മാർക്കു ആത്മജ്ഞാനം ഇവ നാലും.

മുഖ്യത-ശ്രേഷ്ഠത.

മുഖ്യതമ-വി. ഏററവും മുഖ്യമായുള്ള.

മുഖ്യം-൧. പ്രധാനം, സാരമായുള്ളതു്, ശ്രേഷ്ഠം. മുഖംപോലെയുള്ളതു്, മുഖത്തിൽ ഭവിച്ചതു്. ഇങ്ങനെ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ. ൨. സാരമായുള്ള നിയമകർമ്മം.

മുഖ്യസ്ഥൻ-പ്രമാണി.

മുഗ്ദ്ധ-വി. ൧. ഭംഗിയുള്ള. ൨. മൂഢതയുള്ള.

മുഗ്ദ്ധത, മുഗ്ദ്ധത്വം-൧. ഭംഗി. ൨. മൌഢ്യം.

മുഗ്ദ്ധബോധം-വോപദേവൻ ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു വ്യാകരണം.

മുഗ്ദ്ധഹാസം-ഓമനച്ചിരി.

മുഗ്ദ്ധാ- സൌന്ദര്യമുള്ള ചെറിയ സ്ത്രീ, ബുദ്ധിക്കുസാമർത്ഥ്യംവന്നിട്ടില്ലാത്തവൾ, അപ്രൌഢാ.

മുഗ്ദ്ധാക്ഷി-നല്ല കണ്ണുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

മുഗ്ദ്ധേന്ദുചൂഡൻ-ശിവൻ. ചന്ദ്രനെ ചൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം.

മുങ്ങൽ-ജലത്തിൽ താഴുക, മുങ്ങുക.

മുങ്ങിക്കപ്പൽ-സമുദ്രത്തിന്റെ അടിയിൽ കൂടെ ഓടുന്ന ഒരുവക കപ്പൽ, അന്തർവാഹിനിക്കപ്പൽ. (സബ്മറൈൻ)

മുങ്ങുന്നു-ജലത്തിൽ താഴുന്നു.

മുചുകുന്ദൻ-മാന്ധാതാവു എന്ന രാജാവിന്റെ പുത്രൻ.

മുചുകുന്ദൻ രാജ്യം പരിപാലിക്കുമ്പോൾ ദേവലോകത്തുചെന്നു ദേവ വൈരികളെ ഒടുക്കി അവിടെ പാർത്തു. ഇന്ദ്രൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു എന്തു വരം വേണമെന്നു ചോദിച്ചു. മോക്ഷമൊഴിഞ്ഞു് മറെറാക്കെത്തരാം, അതിനു വിഷ്ണുവിനെ അധികാരമുള്ളു എന്നു ഇന്ദ്രൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ ഉറങ്ങീട്ടു വളരെക്കാലമായതിനാൽ ആ അലസത തീർക്കണമെന്നപേക്ഷിച്ചു. ഏറിയ കാലം 'നിദ്രപൂണ്ടുകൊള്ളുക എന്നും നിദ്രക്കു ആരു ഭംഗം വരുത്തുന്നുവോ അവൻ അങ്ങയുടെ നേത്രാഗ്നിയിൽ

ഭസ്മമാകട്ടെ എന്നും' ഇന്ദ്രൻ വരം കൊടുത്തു. അനന്തരം പർവ്വതഗുഹയിൽ നിദ്രാണനായിരുന്ന മുചുകുന്ദന്റെ മുമ്പാകെ യവനൻ ചെല്ലുകയും കണ്ണു തുറന്നു നോക്കുകയാൽ യവനൻ ഭസ്മമാകുകയും ചെയ്തു. ഈ യവനൻ കൃഷ്ണനെ ഉപദ്രവിപ്പാനായി ഓട്ടിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ കാണാതാകയും ഗുഹക്കകത്തുണ്ടെന്നു വിചാരിച്ചു ചെന്നു നോക്കിയ സമയം മുചുകുന്ദനെ കണ്ടു തെററിദ്ധരിച്ചു ചവുട്ടുകയും ചെയ്തയാലാണ് ഭസ്മമായി തീർന്നതു്. പിന്നീടു മുചുകുന്ദനെ ഭഗവാൻ കാണുകയും മോക്ഷം നൽകുകയും ചെയ്തു. ഇഷ്ടമുള്ളേടത്തു പോയി സ്വർഗീയ സന്തോഷങ്ങൾ അനുഭവിച്ചുകൊള്ളുന്നതിനു കൃഷ്ണൻ വരംകൊടുത്തു എന്നും അതിൻപ്രകാരം ഗന്ധമാദനപർവ്വതത്തിൽ പോയി തപസ്സുചെയ്തു എന്നുംകൂടി കാണുന്നുണ്ടു്.

മുചുകുന്ദം-ചെമ്പകംപോലെ ഒരു വലിയ വൃക്ഷം.

മുച്ചാൺവടി-മൂന്നു ചാണുള്ള വടി.

മുച്ചി-മുഖം.

മുച്ചിലിക്ക(ക)-പിഴയേററു എഴുതുന്ന ഒരെഴുത്തു്.

മുച്ചിറി, മുച്ചുണ്ടു് - ചിറിയുടെ (ഓഷ്ഠത്തിന്റെ) ആകൃതിയിൽ വന്നിട്ടുള്ള വിരൂപത.

മുച്ചൂടും-അ. മുഴുവനേ, ഒട്ടുക്കു്.

മുച്ചൊൽ-കീർത്തി.

മുജ്ജന്മം-മുമ്പിലത്തേ ജന്മം, പൂർവ്വജന്മം.

മുജ്ജന്മവാസന-പൂർവ്വജന്മത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നതിന്റെ ചില അടയാളം.

മുഞ്ജം-മേഖലപ്പുല്ലു്.

മുഞ്ജകേശൻ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. വിഷ്ണു.

മുഞ്ജപ്പുല്ലു് - വേഴൽപോലെയുള്ള ഒരു പുല്ലു്.

തണ്ണീർദാഹം, ചുട്ടുനീറൽ മുതലായവക്കു നന്നു്. ഇതിനെ വ്രതികൾ അരഞ്ഞാണിന്നുപയോഗിക്കുന്നു. എന്നാൽ അതു ഇതിന്റെ തണ്ടിനു പുറത്തുള്ള പോള ഉണക്കിയതാണ്.

മുഞ്ഞ-ഒരു വൃക്ഷം.

മുഞ്ഞി-മുഖം.

'ഒരുവൾക്കഥമുഞ്ഞികറുത്തു'

(കിരാതം തുള്ളൽ)

മുട-ഹ. അഴുക്കു്. ഉ. നാററം. ന. മുടിച്ചി, കെട്ടു.

ഉപ്പു്, ശർക്കര, മുണ്ടു് ഇവയിലുള്ള അഴുക്കിനു മുടയെന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു.

മുടക്കൻ-കതകിലും മററും തറയ്ക്കുന്ന ഒരു മാതിരി ഇരിമ്പുകൊളുത്തു്.

മുടക്കം, മുടക്കു്-ഹ. വിരോധം. ഉ. ഉപേക്ഷ. ന. മുടന്തു്.

മുടക്കു്-വിരോധം. ഉ. മുടന്തു്.

മുടക്കുചീട്ടു്-വിരോധിച്ചു എഴുതുന്ന ഒരു ചീട്ടു്.

മുടക്കുക-വിലക്കുക.

മുടക്കോല-മുടക്കുള്ള ഓല.

മുടങ്ങുന്നു-വിഘ്നം വരുന്നു. (ക ക്രി-മുടക്കുന്നു).

മുടച്ചൽ-മടച്ചിൽ.

മുടന്തു,മുടന്തൽ-കാലിന്റെ ഒരു അസ്വാധീനത, എന്തു്.

മുടന്തൻ-മുടന്തുള്ളവൻ.

മുടന്തുന്നു-ഭംഗികേടായി നടക്കുന്നു.

മുടമ്പല്ലു്-ചൊവ്വേ അല്ലാത്ത പല്ലു്.

മുടമ്പല്ലൻ-മുടമ്പല്ലുള്ളവൻ.

മുടമുടകൻ- ഒരുവക ശകാരം.

മുടയുന്നു-മടയുന്നു, തെങ്ങോലയും മററും പിണച്ചു ചേർക്കുന്നു.

മുടവു്-മുടന്തു്.

മുടവൻ-മുടന്തൻ.

മുടി–പ. രോമം. ഉ. ചില മൃഗങ്ങളുടെ കഴുത്തിലോ തലയിലോ ഉള്ള രോമം. ന. തലമുടി. ഭ. തല. ള. കിരീടം. ണ. ഞാറ്. റ. ഒരുതൻ തുള്ളുക്കാരം മറവം തലയിൽ വെക്കുന്ന വസ്തു. വ. കയറിന്റെ കെട്ട്. ൻ. ദ്രോകളിയുടേയും മറവം മുടി.

മുടികാലൻ–നശിപ്പിക്കുന്നവൻ.

മുടിക്കുന്നു–പ. അവസാനിപ്പിക്കുന്നു. ഉ. നശിപ്പിക്കുന്നു.

മുടിങ്കോൽ – കുന്തകാലിനെ അടിക്കുന്ന വടി.

മുടിച്ചൽ–പ. കെട്ട്. ഉ. സന്ധികെട്ടുക. ന. നാശം.

മുടിത്തമ, മുടിത്തമൈ–മുടിച്ചു എന്നുള്ളതു, വധിച്ചതു (പ–മ).

മുടിപ്പു–പ. നാശം. ഉ. സന്ധിയിൽ കെട്ടിയ പണം.

മുടിമണി–കിരീടത്തിലോ തലയിലോ അലങ്കരിക്കുന്ന രത്നം.

മുടിമന്നൻ–ശത്രുവിനെ ജയിപ്പാൻ ശക്തിയുള്ള രാജാവ്.

മുടിമന്നർ–മുടിക്ഷത്രിയർ.

പരശുരാമനെ എതിത്ത ക്ഷത്രിയരെ ഇപ്രകാരം വിളിക്കുന്നു.

മുടിമാല–തലയിൽ കെട്ടുന്ന മാല.

മുടിയഞ്ചീര–നീച്ചീരപോലെയുള്ള ഒരു മാതിരി ചീര.

(ഇല നീണ്ടതായിരിക്കും. സം–കന്തളീ).

മുടിയൻ–നശിപ്പിക്കുന്നവൻ.

മുടിയന്തരം–നാശം.

മുടിയിഴ–തലനാര്.

മുടിയുന്നു–പ. നശിക്കുന്നു. ഉ. അവസാനിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. മുടിക്കുന്നു).

മുടിയേറ്റ്–പ. രാജാവിനെ കിരീടം ധരിപ്പിക്ക. ഉ. ഒരുമാതിരി കളി.

മുടിലു്–പ. പുൽപ്പടപ്പു്. ഉ. പായ്പു്. ന. മത്സ്യത്തിന്റെ കുഞ്ഞു്. ഭ. തവള കുഞ്ഞു്.

മുടിലാരം–പുല്പടപ്പു്.

മുടിവു്–നാശം, അവസാനം.

മുട്ടകു്–പ. ഒരുമാതിരി തപ്പൻവള, (മിട്ടക് എന്നതു നന്നു്). ഉ. കരിയും മറവും കെട്ടുന്നതിനുള്ള വള്ളി.

മുട്ടകുന്നു–അടുക്കുന്നു. (ദേശ്യപദം—ഒരു കോട്ടമാത്രം നടപ്പു്).

'അലറി മന്ത്രിയോടു മുട്ടകിനാൻ'
(പാരതാരമായണം).

സന്നദ്ധരായി എതിക്കുന്നു.

മുട്ടക്കു്–പ. വീതികുറഞ്ഞ റോട്ടു്, വഴി, ഇട്ടുക്കവഴി. ഉ. കോൺ.

മുട്ടു്–പ. തടവു്, തടസ്സം. ഉ. കാലിന്റേയും കൈയുടേയും നടുവിൽ മുഴച്ചിരിക്കുന്ന അസ്ഥി. ന. നാശം. ഭ. കാവു്. ള. ആവശ്യം. ണ. തലയും മറവും അടുക. റ. കരിമ്പിന്റെ പോളകൾനിൽക്കുന്ന സ്ഥലം. വ. ആടുമാടുകളും മറവും തമ്മിലുള്ള ഇടി. ൻ. വാക്കുമുട്ടു്. ഫ. ചിറ. ഫപ. മറിപ്പിരിക്ക. ഫഉ. വ്യാകുലം. ഫന. ഉന്തുകാൽ. ഫഭ. പുലിമുട്ടു്. ഫള. കൊട്ടുതടികൊണ്ടുള്ള അടി. ഫണ. വഴിയുടേയും ശ്വാസത്തിന്റേയും മറവു, തടവു്. ഫഴ. യുദ്ധത്തിൽ രണ്ടു പുറത്തുമുള്ള സൈന്യങ്ങളും തമ്മിൽ മുട്ടുക. ഫഴവ. നാരായത്തിന്റെ കൊടു.

മുട്ട–പക്ഷികളുടേയും മറവും മുട്ട, കോഴിയും മറവും പ്രസവിക്കുന്ന സാധനം.

മുട്ടക്കത്തു–മുട്ടയുടെ അകത്തുള്ള വസ്തു.

മുട്ടക്കുണ്ണു–ഒരുമാതിരി ഉരുണ്ട കുണ്ണു്.

മുട്ടക്കോഴി—മുട്ടയിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കോഴി.

മുട്ടടയ്പ്പ്-൧. കന്നുകാലികൾക്കുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി ദീനം. ൨. ശ്വാസത്തിന്റെ തടവ്.

മുട്ടടി-ഒരായുധം, മുൾത്തടി

മുട്ടത്തോട്-മുട്ടയുടെ തോട്.

മുട്ടൻ-൧. ശരീരപുഷ്ടിയും ആരോഗ്യവും ഉള്ളവൻ. ൨. ശഠൻ. ൩. മുട്ടാട്.

മുട്ടപ്പൊരി-ഒരുവക പലഹാരം.

മുട്ടം-മുട്ടത്തടി, വെട്ടിയാൽ കീറുന്നതിനു പ്രയാസമുള്ള തടി.

മുട്ടൽ-ശ്വാസത്തിന്റെയും മററും തടവ്

മുട്ടാക്ക്-൧ തിരശ്ശീല. ൨. മൂടി. ൩. തലയിൽ തുണിയിട്ടു (മുണ്ടും മററും ഇട്ടു) മറയ്ക്കുക.

മുട്ടാട്-ആണാട്, ആട്ടുകൊററൻ.

മുട്ടാളത്തം-വഷളത്തം, ദുർജ്ജനസ്വഭാവം.

'ത്വം' എന്നതു സംസ്കൃതപദങ്ങളോടു ചേർക്കണം. മലയാള പദങ്ങളോടു 'ത്തം' എന്നുതന്നെയാണ് ചേർക്കേണ്ടതു്.

മുട്ടാളത്തരം-മുട്ടാളന്റെ തൊഴിൽ.

മുട്ടാളൻ-വഷളൻ, ഖലൻ, വീണൻ.

മുട്ടാൾ-മുട്ടാളൻ.

മുട്ടാ(ൾ)പ്പോക്ക്-മുട്ടാളന്റെ സ്വഭാവം

മുട്ടാറ്-നീളം കുറഞ്ഞ ആറ്.

മുട്ടി-൧. വിറകുതടി. ൨. കൊല്ലൻ ഇരിമ്പു കാച്ചി അടിക്കുന്ന ചുററിക. ൩. കള്ളെടുക്കുന്ന ഒരു പാത്രം. ൪. ഉണ്ടക്കല്ല്.

മുട്ടിക-ഇരിമ്പു തല്ലി നീട്ടുന്ന സാധനം, കൊല്ലന്റെ പണിക്കോപ്പുകളിൽ ഒന്ന്, ചുററിക.

മുട്ടിക്കത്തി-മൂർച്ചയില്ലാത്ത ക്ഷൌരക്കത്തി

മുട്ടിക്കാലൻ-വളകാലൻ.

മുട്ടിക്കാൽ-വളഞ്ഞ കാൽ.

മുട്ടിക്കുന്നു-൧. പ്രയാസപ്പെടുത്തുന്നു. ൨. തികയാതെയാക്കുന്നു. ൩. ഇല്ലാതെയാക്കുന്നു, മുടക്കുന്നു. ൪. കടക്കാരനെ ഞെരുക്കുന്നു. ൫. കൂട്ടിത്തൊടുവിക്കുന്നു. ൬. വഴിയടയ്ക്കുന്നു. ൭. ആടുകളെ തമ്മിൽ ഇടിപ്പിക്കുന്നു. ൮. തല മുട്ടിക്കുന്നു. ൯ കർമ്മങ്ങൾ മുടക്കുന്നു. ൧൦. വാക്കു മുട്ടിക്കുന്നു. ൧൧. കൂട്ടിയടിക്കുന്നു. ൧൨. തടയുന്നു.

മുട്ടിക്കുരണ്ടി-ഇരിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരുമാതിരി താണതരം പലക (പീഠം).

മുട്ടിത്തിരിച്ചൽ-൧. വഴിയറിയാതെ ചുററുക. ൨. നിർവ്വാഹമില്ലാതെ വ്യാകുലപ്പെടുക.

മുട്ടിത്തിരിയുന്നു-൧. വഴിയറിയാതെ ചുററുന്നു. ൨. നിർവ്വാഹമില്ലാതെ വ്യാകുലപ്പെടുന്നു.

മുട്ടിവണ്ടി-വണ്ടിഒട്ടർ ഉണ്ടാക്കുന്ന ഒരുവക താണതരത്തിലുള്ള മരവണ്ടി.

മുട്ടുകണ്ണി-പെരുവിരലോളം വലിപ്പമുള്ള കണ്ണികൾ ഉള്ള വല.

മുട്ടുകാരൻ-കൊട്ടുകാരൻ, ചെണ്ടക്കാരൻ.

മുട്ടുതല്ലി, മുട്ടുതട്ടി-നടക്കുമ്പോൾ മുട്ടുകൾ തമ്മിൽ തട്ടുന്നവൻ, കൊട്ടുകാലൻ.

മുട്ടുതെരു-പുറത്തു പോകാൻ മാർഗ്ഗമില്ലാത്ത മുടുക്കുവഴി.

മുട്ടുന്നു-൧. തടസ്സംവരുന്നു, തടവുവരുന്നു. ൨. ആവശ്യപ്പെടുന്നു. ൩. ഞെരുങ്ങുന്നു, പ്രയാസപ്പെടുന്നു. ൪. ഇല്ലാതെയാകുന്നു, ദാരിദ്ര്യം അനുഭവിക്കുന്നു, ഉത്തരം ഇല്ലാതാകുന്നു. ൫. തിടുക്കപ്പെടുന്നു. ൬. എത്തിത്തൊടുന്നു. ൭. ഒന്നു മറെറാന്നിനോടു തട്ടുന്നു, കൂട്ടി അടിക്കുന്നു. ൮. ഇടിക്കുന്നു, കതകിൽ ഇടിക്കുന്നു. ൯. കൊട്ടുപടികൊണ്ടടിക്കുന്നു. ൧൦. മടങ്ങുന്നു. ൧൧. ശ്വാസം തടയുന്നു.

മുട്ടുപാട്-മറിപ്പ്, അത്യാവശ്യം.

മുട്ടുപാത്രം-പണയംവെച്ച പാത്രം.

മുട്ടുമറിപ്പ്-നിർബന്ധം, മുട്ടുപാട്.

മുട്ടുവായ്പ—തൽക്കാലമായിട്ടു വാങ്ങിച്ച കടം.

മുട്ടുശാന്തി-ഹ. അത്യാവശ്യത്തിനായി പകരം വഹിക്കുക. ഉ. ശാന്തി മുടങ്ങാതിരിപ്പാൻ പൂജ കഴിക്ക.

മുട്ടേ- അ. കഴിയുന്നിടത്തോളം, മുഴുവനായി.

മുണമുണപ്പ്-മുറുമുറുക്കുന്ന ശബ്ദം.

മുണ്ട്-വസ്ത്രം, സ്ത്രീകൾക്കും പുരുഷന്മാർക്കും ഉടുക്കുന്നതിനും തോളിൽ ഇടുന്നതിനും മററുമുള്ള വസ്ത്രം. (അടിത്തുകിൽ എന്നതു നോക്കുക).

മുണ്ടകൻ-ഹ. ഓകുള്ള ഒരുമാതിരി നെല്ല്. ഉ. ചില ദിക്കിൽ കന്നിമാസത്തിൽ വിതയ്ക്കുന്ന നിലം.

മുണ്ടകം-മകരമാസത്തിൽ കൊയ്യുന്ന ഒരുമാതിരി നെല്ല്.

മുണ്ടച്ചക്ക-ഒരുവക ചെറിയ ചക്ക.

മുണ്ടച്ചി-വിധവ.

മുണ്ടത്തി-മുണ്ടി.

മുണ്ടൻ-ഹ. കുറിയവൻ, നീളമില്ലാത്തവൻ. ഉ കള്ളെടുക്കുന്ന തെങ്ങിൻകല.

മുണ്ടൻകൊട്ടി-കള്ളെടുക്കുന്ന ചേകവൻ

മുണ്ടപ്പള്ളി-ഒരുവക നെല്ല്.

മുണ്ടവള്ളി-ഒരുമാതിരി വള്ളി.

മുണ്ടാണി - മാഹാണിയുടെ മൂന്നിലൊരംശം.

മുണ്ടാറ്-നീളം കുറഞ്ഞ ആറ്.

മുണ്ടി-ഹ. കുറിയവൾ, നീളം കുറഞ്ഞവൾ. ഉ. മുണ്ടിനീര്. ൩. ഒരുവക പക്ഷി.

മുണ്ടിക്കുന്നു-പൊക്കം കുറയുന്നു.

മുണ്ടിനീര്-താടിയിലുണ്ടാകുന്ന നീര്.

മുണ്ടിയൻ-ഒരുവക വനദേവത.

മുണ്ടുകാരൻ-സ്വദേശ ക്രിസ്ത്യാനികൾ.

മുണ്ടുപെട്ടി-വസ്ത്രം സൂക്ഷിക്കുന്ന ഒരുമാതിരി പെട്ടി.

മുണ്ടുമുറി-വീട്ടുസാമാനം.

മുണ്ടുമുറിപ്പുടവ-കൈമുണ്ട്.

മുണ്ടോൻ-ഒരുവക അരി.

മുണ്ഡ-വി ഹ. ക്ഷൌരം ചെയ്യിച്ച, തല ചിരച്ച ഉ. മുനയില്ലാത്ത. ൩. കഷണ്ടിയായ, മൊട്ടത്തലയായ.

മുണ്ഡകൻ-ക്ഷൌരക്കാരൻ.

മുണ്ഡകാ-അഥർവ്വ വേദത്തിന്റെ ഒരു ഉപനിഷത്ത്.

മുണ്ഡജം-ഉരുക്ക്.

മുണ്ഡനം-മൊട്ടയടിപ്പ്, ക്ഷൌരം ചെയ്യിപ്പ്.

മുണ്ഡൻ-ഹ. ക്ഷൌരക്കാരൻ. ഉ. കൊതുവിന്റെ ഒരു പേർ. ൩. ദുർഗ്ഗാദേവി കൊന്ന ഒരസുരൻ. ൪. രാഹു.

മുണ്ഡൻ, മുണ്ഡിതൻ-തല മൊട്ടയടിച്ചവൻ. തലമുടി മുറിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

മുണ്ഡഫലം-തെങ്ങ്.

മുണ്ഡം-ഹ. മൊട്ടയടിച്ച തല, തല ഉ. നെററി. ൩. അഗ്രത്തിലെ കൊമ്പുകൾ പോയ വൃക്ഷം (തായ്മരം). ൪. ഇരുമ്പ്. ൫. നറുമ്പശ

മുണ്ഡമാല-തലയോടു കോർത്ത മാല.

മുണ്ഡാ-മഞ്ചട്ടി എന്ന മരുന്ന്.

മുണ്ഡായസം-ഇരിമ്പ്.

മുണ്ഡി-ഹ. ക്ഷൌരക്കാരൻ. ഉ. അടയ്ക്കാമണിയൻ

മുണ്ഡിത-വി. ചിരയ്ക്കപ്പെട്ട.

മുണ്ഡിതം-ഹ. രോമംകളഞ്ഞ (ക്ഷൌരം ചെയ്യിച്ച) ശിരസ്സുമുതലായത്. ഖണ്ഡിക്കപ്പെട്ടത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ഇരിമ്പ്.

മുണ്ഡീ-ഹ. ക്ഷൌരക്കാരൻ. മുണ്ഡനം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ശിവൻ.

മുതക്ക്-ഹ. ഒരുവക ഔഷധവള്ളി.

രക്തദോഷം, ചുട്ടുനീറൽ മുതലായവക്കു നന്ന്. സം-വിദാരീ. ത-യിറളി. ഉ. ചത്തമൃഗം.

മുതക്കുന്നു-ഉയർത്തുന്നു.

മുതപ്പ്-അടയാളപ്പൊങ്ങുതടി, പ്ലവം.

മുതല-ജലത്തിലുള്ള ഒരു വലിയ ജന്തു.

ഇതു മത്സ്യവർഗത്തിൽ ചേർന്ന അനുപമാംസമാണ്. പെരുമുതല എന്നും ഇതിനു പേരുണ്ട്.

മുതലവകാശം-ദ്രവ്യത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥത, ദ്രവ്യസംബന്ധം.

മുതലവകാശി-ദ്രവ്യത്തിന്ന് ഉടമസ്ഥതയുള്ളവൻ, ദ്രവ്യസംബന്ധമുള്ളവൻ.

മുതലായ-വി. തുടങ്ങിയുള്ള.

മുതലാളൻ-നിലവും പുരയിടവും പാട്ടത്തിന്നായിട്ടു കുടിയാന്മാരെ ഏല്പിക്കുന്നവൻ, ജന്മി.

മുതലാളി-വലിയ കച്ചവടക്കാരൻ.

മുതലിക്കുന്നു-ചിട്ടി മുതലായ ഏർപ്പാടുകൾക്കായി മുതൽ ശേഖരിക്കുന്നു, ആരംഭിക്കുന്നു.

മുതലിച്ചവൻ-ആരംഭിച്ചവൻ, തുടങ്ങിയവൻ.

മുതലിയാർ-ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മുതലെടുപ്പ്-ആണ്ടടക്കമുള്ള അനുഭവം ശേഖരിപ്പ്, ആണ്ടട്ടക്കമുള്ള കരം പിരിവ്.

മുതല്വൻ-ഒരു പ്രധാനി.

മുതൽ-ഹ ദ്രവ്യം. ഉ. ആകയുള്ള തുക. ൩. തുടസ്സം, ആരംഭം.

മുതൽ-അ ഇതു മററു ചില വാക്കിന്റെ ഒടുവിൽ ചേർക്കുമ്പോൾ 'തുടങ്ങി' എന്നർത്ഥംവരും.

മുതൽകാര്യം-വസ്തുവക.

മുതൽക്രൂട്ട്-വരവിന്റെ കണക്ക്.

മുതൽക്ക്-അ തുടങ്ങി.

മുതൽച്ചെലവ്-ദ്രവ്യം ചെലവിടുക.

മുതൽദ്രവ്യം-മൂലധനം, പലിശയ്ക്കും ലാഭത്തിന്നും കാരണമായുള്ള നെല്ലോ പണമോ.

മുതൽ പലിശകൾ-മുതലും പലിശയും.

മുതൽപററ്-ചേകവന്മാരുടെ ഒരധികാരിയുടെ സ്ഥാനം. (അധികാരി-മുതൽ പററുകാരൻ).

മുതൽപിടി-ദ്രവ്യം ഏററുവാങ്ങിച്ചു സൂക്ഷിക്കുന്നവന്റെ ഉദ്യോഗം (ഉദ്യോഗസ്ഥൻ-മുതൽപിടിക്കാരൻ).

മുതൽപ്പട്ടിക-മുതലിനെ സംബന്ധിച്ചെഴുതുന്ന ഒരു കണക്ക്.

മുതൽപ്പേരു്-ഠാണം ശിപായിമാരിൽ പ്രധാനി (പ്രമാണി).

മുതിര-കാണം, ഒരുവക ധാന്യം.

(ചുമ, ചുട്ടുനീറൽ, അർശസ്സ്, പ്രമേഹം മുതലായവക്കു നന്ന്. കണ്ണിനു നന്നല്ല. വെളുത്തും കറുത്തും ചെമന്നും മൂന്നുതരമുണ്ട്. ഗുണം ഒന്നുപോലെതന്നെ. അല്പം കാട്ടുജീരകം കൂട്ടിപ്പുഴുങ്ങിയാൽ എളുപ്പത്തിൽ നല്ലവണ്ണം വേകും. ഇതു പാലിനോടൊരുമിച്ചു ഭക്ഷിക്കരുത്. മുതിര തിന്നുണ്ടാകുന്ന അജീർണ്ണത്തിങ്കൽ കടുക്കയോ നെല്ലിക്കയോ കഷായംവെച്ചു സേവിക്കു. സം-കുലത്ഥം. ത-കൊള്ളു. ഇം-Horse-gram ഹാഴ്സ്ഗ്രാം.

മുതിരപ്പിറവൻ-വസൂരി ൧൮-ൽ ഒന്ന്.

(ഇതിനവധിയില്ല. പിഴച്ചാൽ ഉടൻ മരിക്കും).

മുതിരുന്നു-ഹ. തുനിയുന്നു, ഉദ്യമിക്കുന്നു, വട്ടംകൂട്ടുന്നു. ഉ. വളരുന്നു, പ്രായം കൂടുന്നു. ഉ-ം മുതിർന്ന ആളുകൾ.

മുതിർക്കുന്നു-ഹ. ഉത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു. ഉ. പരിചയിപ്പിക്കുന്നു. ൩. വലുതാക്കുന്നു. ൪. ഏർപ്പെടുത്തുന്നു.

മുതുധാതുവിൽ നിന്നുണ്ടായ 'മുതിക്കുക' എന്ന സകർമ്മക്രിയയും മുതുധാതുവിൽ നിന്നുള്ള 'മുതിരുക' (തുനിയുക) എന്ന അകർമ്മക്രിയയും രണ്ടാണെന്നു ധരിക്കുക.

മുതിപ്പ്, മുതിച്ച്-ഹ. തുനിച്ചൽ, തുനിയുക. ഉ. വളർച്ച. ൩. വലുതാകുക.

മുതു-വി. വയസ്സുചെന്ന.

മുതു, മുതുക്-ദേഹത്തിന്റെ പിൻവശം.

മുതുക്കൻ-ഹ. വൃദ്ധൻ, വയസ്സുചെന്നവൻ ഉ. മുഖക്കുരു.

മുതുക്കി-വൃദ്ധ, വയസ്സുചെന്നവൾ.

മുതുക്കിഴങ്ങ്-ഒരുവക കാച്ചിൽ.

മുതുചൊൽ-പ്രാഗ്ദം കവിഞ്ഞവർ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ചില വാക്കു, പഴഞ്ചൊല്ല്.

മുതുതല-ചുവട്.

മുതുമുറി-മരവും മററും പലതായി മുറിച്ചാൽ അതിൽ ചുവട്ടുമുറി.

മുതുമൂത്തച്ഛൻ-അച്ഛന്റെ മൂത്തച്ഛൻ.

മുതുമൂത്തശ്ശി-അമ്മയുടെ മൂത്തശ്ശി.

മുത്ത്-ഹ. നവരത്നങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

മുക്താ എന്നതാണ് മുത്തായത്. ഒരു പാത്രത്തിൽ ഗോമൂത്രം ഒഴിച്ച് ഉ ഉപ്പും കാരവും പൊടിച്ചിട്ട് അതിൽ മുത്തിട്ട് ഒരുദിവസം വെച്ചിരുന്നെടുത്ത് ഉമികൊണ്ടു തുടച്ചു നോക്കുക. പൊട്ടു മുതലായ വികാരങ്ങൾ ഒന്നുമില്ലെങ്കിൽ അതു ശ്രേഷ്ഠമായ മുത്താകുന്നു. ശോധനവും മാരണവും ശരിയാകാത്ത മുത്തു ഭക്ഷിച്ചുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിൽ പശുവിൻപാലും നെയ്യും പഞ്ചസാരയും തേനും ചേർത്ത് സേവിക്കുക, സം-മുക്താ. ത-മുത്ത്. ഇം-Pearl പറൽ.

ഉ. സന്തോഷം, സുഖം. ൩. ചുംബനം. ൪. അകത്തേക്കുതവ്.

മുത്തങ്ങാ-ഒരുവക പുല്ല്. (തമിഴിൽ കോരക്കിഴങ്ങ്).

മേഘത്തിന്റെ പേരെല്ലാം ഇതിന്റെ പേരാണ്. അതിസാരത്തിനും മററും നന്ന്. സം-മുസ്തം. ത-മുത്തക്കാചു)

മുത്തച്ഛൻ-ഹ. അച്ഛന്റെ അച്ഛൻ. ഉ. അമ്മയുടെ അച്ഛൻ.

മുത്തണി-ഹ. മുത്തുമാല, (അണി=ആഭരണം). ഉ. സന്തോഷപരമ്പര.

മുത്തൻ-വൃദ്ധൻ, വയസ്സൻ.

മുത്തപ്പൻ-മുത്തച്ഛന്റെ അനുജൻ.

മുത്തം-ചുംബനം.

മുത്തമ്മ-അമ്മുമ്മ.

മുത്തരം-വി. സന്തോഷമുള്ള.

മുത്തമ്പി, മുസ്തമ്പി-ഒരു വൃക്ഷം (കരന്താളിപോലെയിരിക്കും).

മുത്തരി-ചെറുമുത്തുപോലെയുള്ള പല്ല്.

മുത്തശ്ശി-ഹ. അമ്മുമ്മ, അമ്മയുടെ അമ്മ. ഉ. അച്ഛന്റെ അമ്മ.

മുത്താരം-മുത്തുമാല.

മുത്താറി-പഞ്ഞപ്പുല്ല് (ഒരുവക ധാന്യം)

മുത്താഴം-രണ്ടു നേരവും ഭക്ഷണമുള്ളതിൽ ഒന്നാമത്തെ ഭക്ഷണം.

മുത്തി-ഹ. വൃദ്ധസ്ത്രീ. ഉ. അമ്മുമ്മ

മുത്തിങ്ങൾ-മൂന്നു മാസം.

മുത്തിൾ-കുടകൻ, കുടങ്ങൽ, വല്ലാര.

മുത്തുക്കുട-അരികിനും മററും മുത്തു കോർത്തു കെട്ടിയ ഒരുമാതിരി കുട.

മുത്തുച്ചമ്പാവ്-ഒരുമാതിരി നെല്ല് (മുത്തുപോലെ നിറം കാണും.)

മുത്തുച്ചിപ്പി-അകത്തു മുത്തുവിളയുന്ന ഒരുമാതിരി ജലജന്തു, മുത്തുക്കക്കാ.

ചുമ, ശൂലം, വായുമുട്ടൽ മുതലായവക്കു നന്ന്. ജോനക നാരങ്ങാനീരിൽ സ്വേദനയന്ത്രം കൊണ്ടു പചിച്ച് ചൂട്ട

വെള്ളത്തിൽ കഴുകി ഉണക്കുക. ശുദ്ധി വരും. സം-ശുക്തി. ഇം-Oyster-shell, pearl-oyster.

മുത്തുത്താവടം-മുത്തുമാല.

മുത്തുന്നു-ചുംബിക്കുന്നു, ഉമ്മവെക്കുന്നു.

മുത്തുപടം-ഹ. മുത്തുമാല. ഉ. ഒരുവക വസ്ത്രം.

മുത്തുമണി-മുത്ത്.

മുത്തുമാല-മുത്തുകോർത്ത മാല.

മുത്തെൾ-കടകപ്പാല.

മുത്യം-മുത്ത്.

മുദാ-മുദ്ദോടെ, സന്തോഷത്തോടെ.

മുദാ-വൃദ്ധി.

മുദി-ചന്ദ്രിക.

മുദിത-മോദിച്ച, സന്തോഷിച്ച.

മുദിരൻ-ഹ. പ്രിയൻ. ഉ. സ്ത്രീലോലൻ

മുദിരം-ഹ. മേഘം. കൃഷിക്കാരെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ഉ. തവള. ന. മുത്തങ്ങ. ർ. ഒരുമാതിരി മുല്ല.

മുദ്ഗപർണ്ണി-ഹ. കാട്ടുപയറ്, ചെറുപയറിന്റെ ഇലയുടെ സമമായ ഇലയുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ചെറുപിടക്കോൽ.

മുദ്ഗഭൂക്ക്-കുതിര.

മുദ്ഗം-ഹ. ചെറുപയറ്. ഉ. നീർക്കാക്ക.

മുദ്ഗരം-ഹ. മുൾത്തടി. സന്തോഷത്തെ കളയുന്നത് എന്നർത്ഥം ഉ. ഇരിമ്പുലക്ക ന. ചുററിക. ർ. വൈരപ്പുളി.

മുദ്ഗലൻ-ഒരു സന്യാസി.

ഇദ്ദേഹം പ്രാവിനോപ്പോലെ പലേടങ്ങളിൽ നിന്നും ധാന്യം പെറുക്കി അതുകൊണ്ടു പല ബ്രാഹ്മണർക്കും ആഹാരം കൊടുത്തുവന്നു. ഒരുക്കിയ ഭക്ഷണം എത്രതന്നെ ചെലവാക്കിയാലും ഇരുന്നതിൽ കുറവു വരികയില്ല. ദുർവ്വാസസ്സ് ഒരിക്കൽ ശാന്തിശീലപരീക്ഷണാർത്ഥം അദ്ദേഹത്തെ പ്രാപിച്ച് ആറു പ്രാവശ്യം ഉണ്ടായിരുന്ന ഭക്ഷണങ്ങളെല്ലാം ഭക്ഷിച്ചു അവസാനിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു. എന്നിട്ടും മുദ്ഗലനു കോപമുണ്ടായില്ല. ഇതിൽ മുനി സന്തുഷ്ടനായി 'ശരീരത്തോടെ സ്വർഗം പ്രാപിക്കുക' എന്നു വരം കൊടുത്തു. അനന്തരം സ്വർഗത്തിൽ നിന്നും ഒരു ദൂതൻ വന്നു. അവനോടു മുദ്ഗലൻ അവിടത്തെ വിശേഷങ്ങളെ ചോദിച്ചറിഞ്ഞു. അവിടെയുള്ള സന്തോഷങ്ങൾക്കും അവസാനമുണ്ടെന്നു മനസ്സിലാക്കി സർവ്വമുപേക്ഷിച്ചു തപസ്സു ചെയ്തു നിർവ്വാണം പ്രാപിച്ചു.

മുദ്ര-ഹ. അടയാളം. ഉ. അടയാളമുള്ള മോതിരം.

മുദ്രക്കടലാസ്സ്-മുദ്രകുത്തിയ കടലാസ്സ്.

മുദ്രക്കാരൻ-ഹ. ശിപായി. ഉ. മുദ്രയുള്ളവൻ.

മുദ്രക്കെട്ട്-അടയാളക്കെട്ട്.

മുദ്രക്കോൽ-മുദ്രയിടുന്ന അച്ച്.

മുദ്രണം-ഹ. മുദ്രവയ്പ്പ്. ഉ. അടയ്ക്കുക.

മുദ്രപ്പറ-തോതു കണക്കാക്കി സർക്കാരിൽ നിന്നും അടയാളപ്പെടുത്തിക്കൊടുത്തിട്ടുള്ള പറ.

മുദ്രമോതിരം-മുദ്രയിടുവാനുള്ള ഒരു മോതിരം.

മുദ്രയരക്ക്-മുദ്രവയ്പാനുള്ള ഒരുമാതിരി അരക്ക്.

മുദ്രയോല അച്ചടിയോല.

മുദ്രവാൾ - സ്ഥാനവലിപ്പത്തിനായിട്ടു കൊടുക്കുന്ന വാൾ.

മുദ്രശ്ശിപായി-ബില്ലായുള്ള ശിപായി.

മുദ്രാക്ഷരലേഖനി - എഴുതുവാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു യന്ത്രം. Type writer.

മുദ്രാങ്കിത-വി. മുദ്രയിടപ്പെട്ട.

മുദ്രാധാരണം-മുദ്രധരിക്കുക.

മുദ്രാധാരി-വി. മുദ്രധരിച്ച.

മുദ്രായന്ത്രം-അച്ചടിയന്ത്രം.

മുദ്രാരാക്ഷസം-ഒരു നാടകഗ്രന്ഥം.

ഈ നാടകം വിശാഖദത്തൻ ഉണ്ടാക്കിയതാണ്. ക്രി-ം ശതാബ്ദത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന, ചന്ദ്രഗുപ്തൻ ഇതിലെ ഒരു പ്രധാന പാത്രമാണ്.

മുദ്രാലങ്കാരം-ഒരു അലങ്കാരം.

'പ്രകൃതോപയോഗികളായ പദങ്ങളും മറക്കുപയിച്ചു പ്രകൃതവാക്യാർത്ഥത്തെ നിഷ്പാദനം ചെയ്തതിന്റെ ശേഷം ശബ്ദവിന്യാസരൂപവിചിത്ര്യംകൊണ്ടു പ്രകൃതത്തെ സംബന്ധിച്ചു തന്നെ ഒരു വിശേഷാർത്ഥത്തെക്കൂടി സൂചിപ്പിക്കുന്നതു മുദ്രാലങ്കാരം'.

(ഭിക്ഷാക്ഷണം)

ഉദാഹരണം.

(പ്രസാധകന്റെ സ്വന്ത കൃതി.)

'പുരന്ദരാനന്ദിതുല്യമുരുഭവനട്ടവ-
ത്തച്ഛനം വിസ്തരിപ്പാ-
നാദേശാൽസ് പഷ്ടമാഭീന്നവരൊട്ടശേവ-
ട്ടേതുവണ്ണിച്ചുനന്നായ്,
അദ്ദേഹത്തികൽവായ്ക്കുംസുരുചിരരചനാ-
ചാതുരിപ്രാഭവത്തെ
വാഴ്ത്തുവോന്നല്ലവാഗീശ്വരിയുടെനടന-
പ്പന്തലാണന്തരംഗം'.

(പാണ്ഡവവിജയം നാടകം)

പാണ്ഡവവിജയത്തെ പറ്റിച്ചുള്ള അഭിപ്രായത്തിൽ ലക്ഷ്മിപുരത്തു കൊട്ടാരത്തിൽ രവിവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇങ്ങിനെ പറയുന്നു.

'മുദ്രാലങ്കാരരീത്യാമുള്ളരവിനട്ടവ-
ത്തച്ഛനേയും വിശേഷാൽ
മുദ്രാകാരംവിളങ്ങുംസുമധിതരഗവ-
ട്ടത്തിനെയുകൂത്തീ,
നൽദ്രാക്ഷാപാകമാന്നിസ്സുരസകവിവരൻ
തീർത്തമാഗരത്തെവീണ്ടും
മുദ്രാഹീനപ്രമോദത്തൊടുവിബുധവര-
ന്മാരുകൊണ്ടാടിവാഴ്ത്തും'.

മുദ്രാവാക്യം-അടയാളമോ പ്രമാണമോ ആയി സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ള വാക്യം.

മുദ്രാഹീനം-വി. അളവില്ലാത്ത, അതിരില്ലാത്ത, വിസ്താരിയായ.

മുദ്രിക-ക്ര. മുദ്രയോ അടയാളമോ വെച്ച കടലാസ്സ്. ഉ. ചെറിയ മുദ്ര. ന. മേൽവിലാസം.

മുദ്രിത-വി. ക്ര. മുദ്രയിടപ്പെട്ട. ഉ. വിടിരാത്ത.

മുധാ-അ. വൃഥാ, വെറുതെ.

മുന-ക്ര. വല്ല വസ്തുവിന്റെയും കൂർത്ത അറ്റം. ഉ. കോണ്ടുത്തു. ന. മൂർച്ച.

മുനകളയുന്നു-മുമ്പോട്ടു പോകുന്നു.

മുനകൂർപ്പിക്കുന്നതിനും മറ്റും ഉള്ള ചെറിയ കത്തി.

മുനങ്ങുന്നു-പതുക്കെപ്പറയുന്നു. (പ-മ.)

മുനമ്പു-ക്ര. കോണ്ടുത്തു. ഉ. ഒരു സ്ഥലം.

മുനയുക-മുഴങ്ങുക, മുരളുക.

മുനി-ക്ര. ഋഷി. ഉ. സന്ന്യാസി. ന. മൗനവ്രതമുള്ള തപസ്വി. ജ്ഞാനമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

മുനിയുടെ ഗുണങ്ങൾ—

'നിവൃത്തസർവ്വതത്ത്വജ്ഞ
കാമക്രോധവിവർജ്ജിതൻ
ധ്യാനസ്ഥോനിഷ്ക്രിയോദാന്ത
സ്ഥിതപ്രജ്ഞോമുനിർ'

ര. മക്കിപ്പുവ്. ര. മുരൾമരം. ന. അകത്തി. ള. ബുദ്ധൻ. എല്ലായ്പോഴും ആത്മവിചാരത്തോടുകൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം. സർവ്വ ധർമ്മങ്ങളുടെ അറിവോടുകൂടിയവൻ എന്നുമാവാം. വ. ഏഴ് എന്ന അക്കം.

മുനിചതുഷ്ടയം-ക. അഗസ്ത്യൻ. ഉ. വ്യാസൻ. സ. ബുദ്ധൻ. ര. പാണിനി. (ഇവർ നല്ലുപേരും).

മുനിച്ചൽ-കോപംകൊണ്ടും മറവും മിണ്ടാതെയിരിക്ക.

മുനിഞ്ഞാന്ന"— അ. മിനിഞ്ഞാന്ന്. [മുൻ+ഞാൻറ്, മുൻ=മുമ്പിലത്തെ, ഞാൻറ=ദിവസം.]

മുനിത്രയം-പാണിനി, കാത്യായനൻ, പതഞ്ജലി ഇവർ മൂന്നുപേരും.

മുനിദ്രുമം-അകത്തി.

മുനിപ്പെരുമാൾ-പരമ്പരാമൻ.

മുനിയുന്ന-കോപിച്ചും മറവും മിണ്ടാതെയിരിക്കുന്ന, കോപിക്കുന്ന.

മുനിവ്-മുനിച്ചൽ, കോപം.

'മുനിവൊടുചൊന്നതുകേട്ടുപിരിഞ്ഞിതു"
(കണ്ണശ്ശരാമായണം)

മുനിഷ്ടി-ക. ഭിക്ഷ പഠിപ്പിക്കുന്നവൻ. ഉ. എഴുത്തുകാരൻ.

മുനീന്ദ്രൻ-ക. മുനിശ്രേഷ്ഠൻ. ഉ. ബുദ്ധമുനി.

മുൻ-അ. ക. മുമ്പെ. ഉ. ഒന്നാമത്ത്. സ. പണ്ടേ.

മുൻക്രുവ്-വി. മുൻകൂട്ടി, മുമ്പേറായി.

മുൻചൊൽ-ക. പഴഞ്ചൊല്ല്. ഉ. മുമ്പിലത്തെ വാക്ക്.

മുന്തി-ഉടുത്തിരിക്കുന്ന വസ്ത്രത്തിൻറെ മടി

മുന്തിയ-വി. മുമ്പിലത്തെ, മേത്തരമായ.

മുന്തിയറുക്കുന്നവൻ-കള്ളൻ.

മുന്തിരി-ക. ഒരു കീഴ്ക്കണാം്. 1/320. ഉ. മുന്തിരിവള്ളി, ഒരു വൃക്ഷം.

മുന്തിരിയുടെ പഴത്തെ കായ് ക്ഷയം, മൂത്രദോഷം മുതലായവക്ക നന്ന്. മലത്തെ പുറത്തുകളയും. സം-ദ്രാക്ഷ. തെ-കൊടിമുന്തിരി. ഇം-Grape ഗ്രേപ്.

മുന്തിരിങ്ങ-മുന്തിരിമേലുണ്ടാകുന്ന കായ്.

മുന്തുന്ന-മുമ്പാകുന്ന, മുമ്പിലാകുന്ന.

മുന്ന-അം. മൻപേ.

മുന്നടക്ക-(മുൻ+നട) മുമ്പിൽ നടക്കുക.

മുന്നണി-മുൻപട, മുന്നിൽ നില്ക്കുന്ന അണി.

മുന്നം-അ. പണ്ട്.

മുന്നമേ-അ. പണ്ടേ, മുമ്പേതന്നെ.

മുന്നരുങ്ങ്-ആട്ടത്തിനേറയും മറവും ഉടുപ്പും.

മുന്നൽ-മുന്നിൽ, മുമ്പിൽ. (പ-മ.)

മുന്നറിവ്-മുമ്പേയുള്ള അറിവ്.

മുന്നാഴി-മൂന്നു നാഴി. ഒരു ഇടങ്ങഴിക്കുണ്ട് നാലായി പകുത്തതിൽ മൂന്നു പങ്ക്

മുന്നാളിൽ-അ. പണ്ട്.

മുന്നാഠം-ക. പ്രധാനി. ഉ. മൂന്നാമിവസം.

മുന്നിക്കുന്ന-ആനയേയും മറവും നടത്തിക്കുന്ന.

മുന്നിടുന്ന-മുമ്പിലാകുന്ന, മുമ്പെചെല്ലുന്ന.

മുന്നില-ക. (മുൻ+നില) മുമ്പിലത്തെ അവസ്ഥ. ഉ. ദേശത്തുള്ള ഒരു ചെറിയ അധികാരം.

മുന്നിലക്കാരൻ, മില്ലക്കാരൻ-ദേശത്തിൻറെ ചെറിയ അധികാരി, ഒരു ചെറിയ ജീവനക്കാരൻ.

മുന്നിൽ-അ. മുമ്പിൽ, മുൻഭാഗത്തു്.

മുന്നുംപിന്നും-അ. മുമ്പിലും പിറകിലും.

മുന്നൂറ്-മൂന്നു നൂറു കൂടിയതു്.

മുന്നേ-അ. ക. മുമ്പെ, പണ്ടേ. ഉ. മുൻപിലേ ഭാഗത്തെ.

മുന്നേതു്-വി. മുമ്പിലത്തെ.

മുന്നോക്കം-അ. മുമ്പോട്ട്.

മുന്നോക്കി-അ. മുമ്പോട്ട്.

മുന്നോട്ട്-മുമ്പോട്ട്.

മുമ്പു്-അ. ക. പണ്ടു്. ഉ. മുൻഭാഗം. സ. ആദി.

മുൻപട- യുദ്ധത്തിനായിട്ടു മുമ്പേ നിറുത്തിയ സൈന്യം.

മുമ്പൻ-തലചൻ, ഒന്നാമൻ.

മുൻപല്ല്-പല്ലുകളിൽ നടുവിലുള്ള പല്ലുകൾ.

മുൻപാകെ-അ. മുമ്പിൽ, മുൻഭാഗത്ത്.

മുൻപായ-വി. പ്രധാനമായ.

മുൻപായി-അ. ആദിയായി.

മുൻപിടുന്നു-മുൻപിലാകുന്നു, ശേഷം പേരുടെ മുമ്പിൽ കയറി നടക്കയും മററും ചെയ്യുന്നു.

മുമ്പിൽ-അ. ൧. പണ്ട്. ൨. ആരുടെ എങ്കിലും നേരെയുള്ള ഭാഗത്ത്.

മുൻപിനാലെ-അ. പണ്ടേതന്നെ.

മുമ്പിന്യം-അച്ചാരം.

മുൻപിലത്തേ-വി. പണ്ടത്തേ.

മുൻപുമറിയുന്നു-മുൻപോട്ടു മറിയുന്നു.

മുൻപെടൽ-മുമ്പേ ആക.

മുൻപെടുന്നു-മുമ്പേ ആകുന്നു.

മുൻപേ-അ. ൧. പണ്ടേ. ൨. മുമ്പിൽ, മുൻഭാഗത്ത്.

മുമ്പേറ്-വി. മുൻകൂറായി.

മുൻപേറ്-മുൻകൂറായി കൊടുക്കുന്ന തുക

മുൻപോക്കം-അ. മുൻപോട്ട്.

മുൻപോട്ട്-അ. മുമ്പിലോട്ട്.

മുൻഭാഗം-മുൻപു, മുൻവശം.

മുൻഷി-൧. ഭാഷ പഠിപ്പിക്കുന്നവൻ. ൨. എഴുത്തുകാരൻ. (അറബിഭാഷാ).

മുൻസിപ്പ്-(മുൻസിഫ്) ൧. സിവിൽ വ്യവഹാരങ്ങളെ കേട്ടു തീർക്കുന്ന ആദ്യത്തെ നീതിന്യായക്കോടതിയിലെ പ്രധാന ഉദ്യോഗസ്ഥൻ. ൨. ആ കോടതി. (അറബിഭാഷാ).

മുപ്പത്-മൂന്നു പത്തുകൂടിയത്.

മുപ്പരപ്പൻപുല്ല്-മുപ്പാടൻപുല്ല്. അതിസാരത്തിനും മററും നന്ന്. ഉരുണ്ട തണ്ടുള്ളതിനു വട്ടപ്പുല്ലെന്നു പേർ.

മുപ്പല്ലി-മൂന്നു മുനയുള്ള ഒരുമാതിരി വടി.

മുപ്പഴം-മൂന്നു പഴം-(വാഴപ്പഴം, ചക്കപ്പഴം, മാമ്പഴം ഇവ മൂന്നും).

മുപ്പറ-മൂന്നു പറ. സർക്കാരിലേക്കു കൊടുക്കുന്ന ഒരു കരം.

മുപ്പാരുമയക്കി-കാമദേവന്റെ ഒരു മോഹനാസ്ത്രത്തിന്റെ പേർ.

മുപ്പാർ-മൂന്നു പാരു്. (ഭൂമി, പാതാളം, സ്വർഗ്ഗം ഇവ മൂന്നും).

മുപ്പിരി-കയറിനും മററും മൂന്നിഴകൂട്ടി പിരിച്ച പിരി.

മുപ്പുരം-മൂന്നു ഭവനം.

മുപ്പൂ-ഒരു ആണ്ടിൽ മൂന്നു തവണ വിളവെടുക്കുക എന്നുള്ളത്.

മുമുക്ഷാ-മോക്ഷം.

മുമുക്ഷു-വി. മോക്ഷത്തിന്നാഗ്രഹമുള്ള.

മുമുക്ഷുചതുഷ്ടയം-തീവ്രൻ, മധ്യമൻ, മന്ദൻ, അതിമന്ദൻ ഇവർ നാലുപേരും.

മുമുചാനം-മേഘം.

മുമുരൻ-൧. കാമദേവൻ. ൨. സൂർയ്യന്റെ ഒരു കുതിര.

മുമുഷിഷു-കള്ളൻ.

മുമൂർഷ-മരിപ്പാനുള്ള ആഗ്രഹം.

മുമ്മടങ്ങ്-മൂന്നു മടങ്ങ്, മൂന്നിരട്ടി.

മുമ്മാ-ഒരു കീഴ് കണക്ക്.

മുമ്മാമുക്കാണി, മുണ്ടാണി-ഒരു കീഴ്ക്കണക്ക്.

മുമ്മാല-സന്ധ്യ.

മുമ്മി-ഒരു കീഴ്ക്കണക്ക്.

മുമ്മുന-മുപ്പല്ലി.

മുമ്മുല-൧. മൂന്നു മുല, ൨. മൂന്നു മുലയുള്ള പശു.

മുമ്മൂന്നു-൧. മൂന്നു മൂന്നുകൂടിയ. ൨. മൂന്നു വീതമുള്ള.

മുമ്മൂർത്തി-മൂന്നു മൂർത്തികൾ, ത്രിമൂർത്തികൾ. ബ്രഹ്മാവ്, വിഷ്ണു, മഹേശ്വരൻ ഇവർ മൂന്നും.

മുയലീ-ഒരു ദീനം, പ്രലാപസന്നി.

മുയൽ-ഒരുവക ചെറിയ കാട്ടുജന്തു, ചെവിയൻ.

മാംസം രാജയക്ഷ്മാവിനും മററും നന്ന്. സം-ശശം. ത-മുചൽ. ഇം-Hare, Rabbit.

മുയൽച്ചെവിയൻ-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

മുയ്യ്-ഒരുവക മത്സ്യം.

മുയ്യ-ലോഹാദികൾ ഉരുക്കുന്ന പാത്രം, മൂശ.

മുയ്യാലി-മൂശാരി.

മുര-വി. വളരെ.

മുര-ചിററീന്ത.

മുരങ്കള്ളൻ-വലിയ കള്ളൻ.

മുരചു(ശ്ശു്)-ഒരുവക വാദ്യം.

മുരച്ചൽ-ഹ. പ്രയാസം. ഉ. വലച്ചൽ. ൩. ക്ഷീണം. ൪. ദുഃഖം.

മുരജഫലം-പ്ലാവ്.

മുരജം-മിഴാവ്. തോൽവാറും മററും കൊണ്ടു കെട്ടിയതു് എന്നർത്ഥം. (മുരം = ചുററിക്കെട്ടുന്നതു്).

മുരജാ-ഹ. കുബേരന്റെ ഭാര്യ. ഉ. ഒരു വലിയ വാദ്യം.

മുരട്-വൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്.

മുരടൻ-ശാഠ്യക്കാരൻ.

മുരടിക്ക — മരവിക്ക. (മരംപോലെ യാവുക).

മുരടിക്കുന്നു-കുറുകുന്നു, മുരണ്ടുപോകുന്നു.

മുരടുന്നു-ചുരുങ്ങുന്നു.

മുരട്ടുതടി-മുഴയുള്ള ഒരുമാതിരി വടി.

മുരട്ടുശീലം-ശാഠ്യമുള്ള സ്വഭാവം.

മുരൺ-ശക്തി, ബലം.

മുരത്തടം-ശാഠ്യം.

മുരൻ, മുരു-ഒരു അസുരൻ.

ഇവനെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ (വിഷ്ണു) കൊല്ലുകയാൽ മുരമഥനൻ, മുരാരി ഇങ്ങനെ പേരുണ്ടായി. മുരന ൧൦൦ പുത്രന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. പ്രാഗ്ജ്യോതിഷ നഗരത്തിൽ വാണ നരകാസുരന്റെ സ്നേഹിതനാകുന്നു. കൃഷ്ണൻ ഈ നഗരത്തിൽ പ്രവേശിക്കാതിരിപ്പാൻ മുരൻ നഗരത്തിനു ചുററും മൂർച്ചയുള്ള കണികൾ വെച്ചു. കൃഷ്ണൻ ചക്രംകൊണ്ടു് അവയെ ഒക്കെ മുറിച്ചിട്ടു നഗരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു് അവനെ വധിച്ചു. ൧൦൦-പുത്രന്മാരെയും ചക്രജ്വാലയിൽ ഭസ്മമാക്കി.

മുരമഥനൻ-വിഷ്ണു, കൃഷ്ണൻ.

മുരയുന്നു-ഹ. ദുഃഖിക്കുന്നു. ഉ. ക്ഷീണിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. മുരയിക്കുന്നു.)

മുരമർദ്ദനൻ-വിഷ്ണു. മുരാസുരനെ മർദ്ദിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

മുരയൽ-ദുഃഖം.

മുരരിപു-വിഷ്ണു, കൃഷ്ണൻ.

മുരലം-ഒരുവക മത്സ്യം. (ഇതു ശുദ്ധജലത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്നതാണ്).

മുരൽ-ഹ. ജലഭാരം. ഉ. ഒരുവകമത്സ്യം

മുരവു്-അതിരു്.

മുരവൈരി-വിഷ്ണു.

മുരശാസനൻ-വിഷ്ണു.

മുരശു-ഹ. ഒരുവക മത്സ്യം. ഉ. ഒരുവക വാദ്യം.

മുരളി-ഓടക്കുഴൽ.

മുരളിക്കാരൻ-മുരളി ഊതുന്നവൻ.

മുരളിയൂത്തു്-ഓടക്കുഴൽ വിളിക്കുക.

മുരളീധരൻ-കൃഷ്ണൻ.

മുരളുന്നു-ഹ. മൂളുന്നു. ഉ. ചുരുങ്ങുന്നു.

മുരൾ-ഒരുവക വൃക്ഷം. (ഈന്തു് എന്നൊരു പക്ഷം).

മുരൾമരം-പഴുത്ത കായ് തണ്ണീർദാഹം, ജ്വരം മുതലായവക്കു നന്ന്. ഈ

വൃക്ഷം കൊങ്കണം മുതലായ ദേശങ്ങളിൽ അധികമായുണ്ടാകുന്നു. സം–പ്രിയാലം. ത–മരമുരഞ്ചടി. ഇം–A tree called piyal.

മരംച്ച–പ. മുരിച്ച. ക. പുരുങ്ങൽ.

മരാ–മരംമാഞ്ചി. ചുറ്റിപ്പിണയുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മരാന്തകൻ–വിഷ്ണു. മുരന്റെ കാലൻ എന്നർത്ഥം.

മരാമാഞ്ചി–ഒരു ശബ്ദദ്രവ്യം.

മുരാരി–പ. വിഷ്ണു, കൃഷ്ണൻ. ക. അനർഘരാഘവത്തിന്റെ കർത്താവു്.

ഈ ഗ്രന്ഥകർത്താവു് ൻ–ം ശതാബ്ദത്തിനു മുമ്പായി ജീവിച്ചിരുന്നു.

മുരിക്കു്–ഒരു വൃക്ഷം.

മുള്ളുള്ള മരമാണു്. ത–പവളമല്ലികൈ. സം–പാരിഭദ്രം. ഇം–Coral tree.

മുരിങ്ങു്–ഞമഞ്ഞി.

കൃമി, വിഷം മുതലായവക്കു നന്നു്. സം–ശിഗ്രു. ത–മുരുങ്കൈ. ഇം–Horse radish tree.

മുരിങ്ങ–പ. ഒരു വൃക്ഷം ക. ഞമഞ്ഞി.

മുരു–ഞമഞ്ഞി.

മുരുകൻ–സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

മുരുത്തു്–പ. ചില മരങ്ങളുടെ പുറത്തെ തോലു്. ക. ചില വൃക്ഷങ്ങളുടെ തൊലി.

മുരുന്തോൻ–ഒരു വൃക്ഷം.

മുരുന്താ–കടൽനാരങ്ങ.

മുരുപ്പു്–തോലിന്റെ അല്ലെങ്കിൽ തൊലിയുടെ ഉപരിഭാഗം.

മുമ്മുരം–ഉമിത്തീയു്.

മുല–മാംസത്തുള്ള അവയവം.

മുലക്കച്ച–സ്ത്രീകൾ മുല മൂടുന്ന വസ്ത്രം.

'മയ്യൽക്കണ്ണീ! നിനക്കുമെന്മുലക്കച്ചകിടക്കുന്നതെന്നെ'

മുലക്കണ്ണു്–മുലയിൽ നിന്നും പാലു വരുന്ന ദ്വാരം.

മുലക്കാമ്പു്–മുലയുടെ ഞെട്ടു്.

മുലപ്പടം–മുലക്കച്ച.

മുലപ്പാൽ–മുലയിലുള്ള പാൽ.

ഒരുവൈകുന്നേരം പാൽക്കുട്ടി ഉറങ്ങുകയിച്ചാൽ സൂതികർമ്മം മുലയിൽ പാൽ വലിയുകയും.

മുല്ലാട്ടു്–വി. ആത്മഗതമായിത്തന്നെ, മൻകുറയായി, മുമ്പു്, മൻഭാഗത്തു്.

മുല്ലിട്ടു്–അ. മൻപിട്ടു്.

മുല്ല–ഒരുമാതിരി സുഗന്ധപുഷ്പമുണ്ടാകുന്ന വള്ളി.

മുല്ലപ്പൂനാറിയകിൽ–ഒരുമാതിരി അകിൽവൃക്ഷം.

മുല്ലബാണൻ–കാമദേവൻ.

മുല്ലബാണാരി–ശിവൻ.

മുല്ലൈ–കാടും കാട്ടിനകത്തുള്ള നിലവും.

മുല്ലൈനിലക്കാരൻ–ഇടയൻ.

മുശിട്ടു്, മുശിര–ദേഹത്തിലുള്ള ചീത്ത നാറ്റം.

മുശു–വലിയ കരിമീൻ.

മുശ്ശു–നാറ്റം.

മുശുമുശുക്കു്–ഒരുമാതിരി ഒതു.

മുഷകം–എലി.

മുഷലി–ബലരാമൻ. (മുസലി എന്നതിന്റെ പാഠം).

മുഷാ–മൂശ. (മൂഷ എന്നതിന്റെ പാഠം).

മുഷിക്കുന്നു–ചീത്തയാക്കുന്നു, അഴുക്കാക്കുന്നു.

മുഷിച്ചൽ–പ. നീരസം, ഇഷ്ടക്കേടു്. ക. അഴുക്കാക്കൽ.

മുഷിച്ചിലാക്കുന്നു–നീരസം വരുത്തുന്നു, ഉപദ്രവിക്കുന്നു.

മുഷിഞ്ഞ–വി. പ. ഇഷ്ടക്കേടായ, നീരസമായ. ക. അഴുക്കായ.

മുഷിത-വി. മേഷ്ടിക്കപ്പെട്ട.

മുഷിപ്പിക്കുന്ന-അസഹ്യപ്പെടുത്തുന്ന.

മുഷിയുന്ന-ക്രി. പിണങ്ങുന്ന, നീരസമാകുന്ന. ഉ. അഴുക്കാകുന്ന. സ. വലയുന്ന

മുഷ്ക്ക്-അതിക്രമം, ബലം,

മുഷ്കകം-ഒരു മരം, വെൺപാതിരി.

ഇല്ലം, പ്ലീഹോമരം, ചൊറി മുതലായവക്ക നന്ന്. ഇതു പ്ലാശുപോലെ മലയിലുണ്ടാകുന്ന ഒരുതരം ക്ഷാരവൃക്ഷമാണ്. ത-കാട്ടുപരുത്തിച്ചെടി, മുള്ളിയിലാവ്, മുഴമ്പിലാവ്, മുള്ളപ്പാവ്, മുള്ളപ്പാച്ചി എന്നു ദേശഭേദേന പറയുന്നതാണ് ഈ മരമെന്നു പഴയ ആളുകൾ പറയുന്നുണ്ട്.

മുഷ്കൻ-ക്രി. അതിക്രമക്കാരൻ, ബലമുള്ളവൻ, ഗർവ്വുള്ളവൻ. ഉ. കള്ളൻ.

മുഷ്കരം-ക്രി. വൃക്ഷണം. ഉ. വെൺപാതിരിവൃക്ഷം (മുഷ്കകം എന്നതു നോക്കുക). സ. ക്രൂരം, ക്രമ്പാരം.

മുഷ്കരതാപം-മുഷ്കരന്റെ ഭാവം.

മുഷ്കരൻ-ക്രി. മുഷ്കം വീർത്തവൻ. ഉ. (മ) വൻപൻ, ബലവാൻ, തന്റേടക്കാരൻ.

മുഷ്കരം-ബലം.

മുഷ്ടം-മേഷ്ടിക്കപ്പെട്ടത്.

'മുഷ്ടംധനമാമേഷകനെവിളിച്ചു'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

മുഷ്ടി-ക്രി. ചുരുട്ടിപ്പിടിച്ച കൈ. ഉ. വാളിന്റേയും മറ്റും പിടി. സ. മുഴം. ര. പിടിനെല്ല്. ഭ. മുഷ്കകവൃക്ഷം. ന. ഒരളവ്.

മുഷ്ടി, മുഷ്ടിബന്ധം, മുഷ്ടിസംഗ്രഹം-കൈയിന്റെ വിരലുകളെ മടക്കി മുഷ്ടിപിടിക്കുക.

മുഷ്ടികാ-ചുരുട്ടിപ്പിടിച്ച കൈ.

മുഷ്ടികൻ-ഒരു മല്ലൻ.

കംസന്റെ ആശ്രിതനാണ്. ബലരാമൻ വധിച്ചു.

മുഷ്ടിബന്ധം-കൈചുരുട്ടുക.

മുഷ്ടിമുഷ്ടി-അ. കൈചുരുട്ടിച്ചുരുട്ടി മുഷ്ടിക്കുമുഷ്ടി.

മുഷ്ടിയുദ്ധം — തമ്മിൽ ചുരുട്ടിപ്പിടിച്ച കൈകൊണ്ടു മാത്രം നടത്തുന്ന യുദ്ധം.

മുഷ്ണൽ — വി. മേഷ്ടിക്കുന്ന. (ഷ്ണൻ, ഷ്ണന്തി, ഷ്ണൽ).

മുസലായുധൻ—ബലരാമൻ. മുസലം ആയുധമായുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

മുസലം-ക്രി. ഇരുമ്പുലക്ക, ഉലക്ക. ഇതുകൊണ്ടു നെല്ലു കുത്തുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. ബലരാമന്റെ ആയുധം.

ബലരാമന്റെ ആയുധമായ മുസലത്തിനു 'സൌനന്ദം' എന്നായിരുന്നു പേർ.

മുസലി-ക്രി. ബലരാമൻ. മുസലം ആയുധമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഉലക്കയെടുത്തവൻ. സ. പല്ലി, ശൌളി. സംശയത്തെ തീർക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ശൌളിശാസ്ത്രം അനുസരിച്ചു ശൌളിയുടെ ശബ്ദത്തെ മനസ്സിലാക്കി സംശയങ്ങളെ തീർക്കാമല്ലോ.

ര. നിലപ്പന. രോഗങ്ങളെ ഖണ്ഡിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഭ. ഏലിച്ചെവി.

മുസല്യ-വി. ഉലക്ക കൊണ്ടടിച്ച് കൊല്ലത്തക്ക.

മുസൽമാൻ-ഇസ്ലാംമതക്കാരൻ, മഹമ്മദീയൻ.

മുസുണ്ടി-ഒരായുധം.

'കണ്ടിരവരമുസുണ്ടികൾകൊണ്ടേ'

(കിരാതം തുള്ളൽ)

മുസ്താ, മുസ്തകം-മുത്തങ്ങ. കെട്ടിപ്പിണഞ്ഞു കിടക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മുസ്താദം-പന്നി.

മുസ്‌ലിം-മുഹമ്മദീയമതം അല്ലെങ്കിൽ വഴ്ക്കം.

മുസ്സാവരി - വിദേശീയ യാത്രക്കാരുടെ താൽക്കാലികമായ താമസത്തിനു സൌകര്യപ്പെടുത്തി പ്രധാന പട്ടണങ്ങളിൽ പണികഴിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള കെട്ടിടം. (അറബിഭാഷാ).

മുഹറം-മഹമ്മദന്മാരുടെ ഒരു വിശേഷ ദിവസം.

മുഹിരത-ഭോഷത്തരം.

മുഹിരൻ-ഭോഷൻ.

മുഹിരം-കാമം, സ്നേഹം.

മുഹൂർഭാഷ-പറഞ്ഞതിനെത്തന്നെ വീണ്ടും വീണ്ടും പറയുക. മറ്റൊരു പര്യായം-അനുലാപം.

മുഹൂഃ-അ. പിന്നെ, പിന്നെയുംപിന്നെയും

മുഹൂർത്തകാലം-രണ്ടു നാഴിക കൂടിയ സമയം.

മുഹൂർത്തക്കാരൻ-ഗണിതശാസ്ത്രക്കാരൻ.

മുഹൂർത്തപദവി-ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രവകയിൽ ഒരു പുസ്തകം.

മുഹൂർത്തം-൧. മുഹൂർത്തകാലം. ൨. നല്ല നേരം. ൩. പന്ത്രണ്ടു ക്ഷണം കൂടിയതു്, രണ്ടു നാഴിക.

നാട്ടുസമ്പ്രദായത്തിൽ-നൂറ ഗുവ്ക്ഷരം കൂടിയതു ഒരു വിനാഴിക. നൂറ വിനാഴിക കൂടിയതു് ഒരു നാഴിക. ൨൭ നിമേഷം (മാത്ര) അല്ലെങ്കിൽ ൧ൽ-കാഷ്ഠ=൧ ഗുവ്ക്ഷരം. ൯൦-കാഷ്ഠ അല്ലെങ്കിൽ ൩ കല=ഒരു വിനാഴിക. ൧൮൦ കല അല്ലെങ്കിൽ ൬ ക്ഷണം=ഒരു നാഴിക (അര മുഹൂർത്തം) നൂറ സെക്കണ്ടു്=൧ മിന്നിട്ടു്. നൂറ മിന്നിട്ടു്=൧ മണിക്കൂറു് (൨൪-നാഴിക) ഇതനുസരിച്ചു ൨൪ ഗുവ്ക്ഷരം അല്ലെങ്കിൽ മൂന്നേ മുക്കാൽ കാഷ്ഠാ ൧ സെക്കണ്ടു്. ൨൪ വിനാഴിക അല്ലെങ്കിൽ ൭൪ കല=൧ മിന്നിട്ടു്. ൨൪ നാഴിക അല്ലെങ്കിൽ ഒന്നേകാൽ മുഹൂർത്തം=൧ മണിക്കൂറു്.

മുള-൧. ഇല്ലി.

സം—വംശം. ത—മൂങ്കിൽ. ഇം—Bamboo.

൨. കൂമ്പു്, നാമ്പു്. ൩. കൈയിലും കാലിലും ഉണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി ദീനം. ൪. കീലം.

മുളക്കു്-൧. നല്ലമുളക്, കുരുമുളക്, കൊടിമുളക്.

ചുമ, വായുമുട്ടൽ, അർശ്ശസ്സു മുതലായ വക്കു നന്നു്.

൨. ചീനമുളക്. ൩. കാന്താരിമുളക്. ൪. വാൽമുളക്. ൫. കെല്ലുമുളക്.

മുളകുകഷ്യം-ഒരുമാതിരി കറി.

മുളകുകൊടി - നല്ലമുളകുണ്ടാകുന്ന ഒരു വള്ളി.

മുളകുചമ്പാവു്-ഒരുവക നെല്ലു്.

മുളകുതൂക്കു്-മുളക് ത്രാസിലോ വെള്ളിക്കോലിന്റെ തട്ടിലോ ഇട്ടു തൂക്കുക.

മുളകുപോററി-കയിൽ.

മുളകുമടിശ്ശീല-തിരുവിതാംകൂർ സംസ്ഥാനത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു കച്ചേരി.

മുളകുസ്ഥലം-മുമ്പിൽ സർക്കാർവക നല്ല മുളക ശേഖരിക്കുന്ന സ്ഥലം.

മുളകെട്ടുന്നു-മുളയ്ക്കുന്നതിനു ധാന്യങ്ങൾ നനച്ചു കെട്ടിവയ്ക്കുന്നു.

മുളഞ്ഞ-ചക്കയരക്കു്.

മുളനെല്ലു്-മുളയുടെ കായ്. (തമിഴിൽ-മൂങ്കിലരിചി).

മുളപ്പൊടി-മുളച്ചവിത്തു വറുത്തുപൊടിച്ചതു്.

മുളം-കൈയുടെ മുട്ടും വിരലും കൂടി അളന്ന അളവു്.

മുളത്തൊലി - മുളപ്പിച്ച ധാന്യങ്ങളുടെ തൊലി.

മുളയൻ-പുലയൻ, പുലക്കുഞ്ഞു്.

മുളയലക്ക്-മുളവാരി.

മുളയാർ-മുളയലക്ക്.

മുളയിടുന്ന-ധാന്യങ്ങൾ കിളിർക്കുന്നതിനു നനച്ചുവെക്കുന്ന.

മുളയില-ഉണങ്ങിയ ഇല.

മുളയുന്ന-ക. ഇഴഞ്ഞുകേറുന്ന. ഉ. ഉഴവു നിലത്തുന്ന.

മുളയ്ക്കുന്ന-കിളിർക്കുന്ന. (സ. ക്രി. മുളപ്പിക്കുന്ന)

മുളയ്പ്പ്-കിളിപ്പ്.

മുളയ്പുമരുത്-ഒരു വൃക്ഷം.

മുളയ്പുവിത്ത്, മുളവിത്ത്-മുളവന്ന വിത്ത്.

മുളി-(വി) ക. കരിഞ്ഞതു്, വാടിയതു്. ഉ. പൊള്ളിയതു്.

മുളിയില-കരിയില.

മുളിയുക-ക. കീറുക, മാന്തുക. ഉ. മുടിയുക.

മുറം-ക. മുള്ള്. ഉ. കത്തുവാക്ക്. ന. സൂചി ര. മത്സ്യത്തിന്റെ അസ്ഥി, ഈരപ്പേനുകളുടേയും മറ്റും തൊണ്ടയിൽ വരുന്ന ഒരുവക ഭീനം. ന്യ. വസ്ത്രം അലക്കിയാൽ നന്നാക്കുന്ന ഒരുമാതിരി ചീപ്പ്.

മുറംകൊള്ളുത്ത്-ഇറച്ചി തൂക്കുന്ന കൊളുത്ത്.

മുറംതടി-ഒരായുധം.

മുറംപ്പടപ്പ്-മുള്ളും വള്ളിയും കുടിയ കാട്ട്.

മുറംപ്പടൽ-പടപ്പ്.

മുറംമുടി-തലയിൽ വയ്ക്കുന്നതിനായിട്ട് മുളകൊണ്ടു മുടിപോലെയുണ്ടാക്കിയതു്.

മുറംമുരിക്ക്-ഒരുമാതിരി മുള്ളുള്ള വൃക്ഷം.

മുള്ള്-ക. വൃക്ഷങ്ങളിലും മറ്റും മുനകൂർത്തുണ്ടാകുന്ന വസ്തു. ഉ. മുളകുപോലെ കൂർപ്പിച്ചുണ്ടാക്കുന്ന ചില വസ്തു. ന. മുൾ.

മുള്ളങ്കി-മൂലരി.

മുള്ളൻ, മുള്ളൻപന്നി-ഒരുവക കാട്ടുമൃഗം, എയ്യൻ.

(ഇതിന്റെ നായാട്ടുപേർ-കല്ലടക്കോരൻ).

മുള്ളൻകൊഴിഞ്ഞിൽ— മുള്ളൻകൊഴുവ.

മുള്ളൻചീര-ഒരുമാതിരി ചീര.

മുള്ളൻചേന-ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങ്.

മുള്ളൻപായൽ-ജലത്തിലുള്ള ഒരുവക പായൽ.

മുള്ളൻമുല്ല്-മുള്ളുള്ള ഒരുവക പുല്ല്.

മുള്ളാണി-ഒരുമാതിരി ചെറിയ ആണി.

മുള്ളി-ക. ഒരുമാതിരി പുണ്ട. ഉ. ഒരുവക മത്സ്യം.

മുള്ളിക്കാ(യ്)-ഒരുമാതിരി പുണ്ടക്കാ.

മുള്ളിലവു്(വം)- ഒരുമാതിരി പഞ്ഞിമരം.

മുള്ളുകുത്തി-ക മുള്ളെടുക്കുന്ന സൂചി. ഉ. കള്ളുകുത്തു്. ന. ഒരുമാതിരി തൊക്കൽ.

മുള്ളുന്ന-മുള്ളിട്ടു കുത്തും വണ്ണം കുത്തുന്ന.

'തൊള്ളയിലുടനേ മുള്ളീടേണം'

(സ്യമന്തകം തുള്ളൽ)

മുള്ളുവട്ടിൽ-പടവു, മുളക്കയൽ

മുള്ളുവാക്ക്-ഇഷ്ടവാക്കു പറയുന്നപ്രകാരം മധുരത്തോടെ ശകാരിക്കുന്ന വാക്ക്. ഭംഗിയുള്ള നിന്ദാവാക്ക്.

'മുള്ളുപറഞ്ഞാലതുപൊഴുതോടേ'

(രാമാനുചരിതം തുള്ളൽ)

മുള്ളുവാള-ഒരുവക മത്സ്യം.

മുള്ളുവേങ്ങ ഒരു വൃക്ഷം.

മുള്ളുള്ളി-മുള്ളൻപന്നി.

മുള്ളുല്ല്-തണ്ടുല്ല്.

മുഴ-൧. ശരീരത്തിൽ വീൎത്തുരുണ്ടു വേദനകൂടാതെ വരുന്ന ദീനം. ൨. വൃക്ഷത്തിന്നും മററുമുള്ള നിരപ്പില്ലായ്ക.

മുഴക്കം- ശബ്ദം, പ്രതിശബ്ദം, ഇടിയുടെ ശബ്ദം.

മുഴക്കുക-൧. ശബ്ദമുണ്ടാക്കുക. ൨. തെയ്ക്കുക. മുഴക്കം (ശബ്ദം) ഉണ്ടാകത്തക്ക വണ്ണം തെയ്ക്കുക എന്നൎത്ഥം. ഉ-ം, പാത്രംമുഴക്കുക.

മുഴക്കോൽ-ഒരുമാതിരി അളവുകോൽ.

മുഴങ്കാൽ-മുട്ടിന്നു താഴെയുള്ള കാൽ.

മുഴങ്കൈയ്-കൈയുടെ മുട്ടിന്നു താഴെയുള്ള ഭാഗം. (മുഴങ്ങൈ എന്നും കാണുന്നു)

മുഴങ്ങുന്നു-ശബ്ദിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. മുഴക്കുന്നു. കാ. ക്രി. മുഴക്കിക്കുന്നു).

മുഴന്തു്-വൃക്ഷത്തിന്റെ മുഴ.

മുഴം-മുട്ടും വിരലും കൂട്ടി അളന്ന അളവു്.

മുഴയൻ-മുഴയുള്ളവൻ.

മുഴലുക-മുരളുക ഉ-ം, 'വണ്ടുമുഴലുന്നു'.

മുഴയ്ക്കുന്നു- മുഴയുണ്ടാകുന്നു, നിഴലിപ്പിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. മുഴപ്പിക്കുന്നു).

മുഴി-ഏപ്പ്, സന്ധിബന്ധം.

മുഴിപ്പു്-൧. ദുഃഖം. ൨. ദ്വജം. ൩. കോപം.

മുഴു-വി. ഇതു് മററു ചിലതിനോടു ചേൎത്താൽ 'വലിയ' എന്നൎത്ഥം.

മുഴുകൽ-൧. വെള്ളത്തിൽ താഴുക. ൨. മുങ്ങിക്കുളിക്കു.

മുഴുകുന്നു-൧. ജലത്തിൽ താഴുന്നു. ൨. മുങ്ങിക്കുളിക്കുന്നു.

മുഴുക്കുന്നു-൧. മതിയാകുന്നു, തികയുന്നു. ൨. വലുതാകുന്നു. ൩. തീരുന്നു. ൪. ശേഷിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. മുഴുപ്പിക്കുന്നു).

മുഴുക്കുപ്പായം-നിലയങ്കി.

മുഴുക്കേ-അ. വളരെ, കനക്കേ.

മുഴുങ്ങു്-നാററം.

മുഴുത്ത-വി. ൧ തികഞ്ഞ. ൨. മുഴുവനായ, തീൎന്ന ൩. തടിച്ച, വലിയ.

മുഴുപ്പു്-൧. വണ്ണം. ൨. തീൎച്ച.

മുഴുമതി-പൂൎണ്ണചന്ദ്രൻ.

മുഴുവനും-അ. അശേഷം, എല്ലാം.

മുഴുവൻ-അ. ആസകലം, ഒക്കയും.

മുഴുവർ-ഗുണം തികഞ്ഞവർ.

മുഴുവാരം-അ. ശരീരം മുഴുവനും.

മുറ-൧. ക്രമം. ൨. ചട്ടം. ൩. ആചാരം. ൪. നടപ്പു്. ൫. പ്രമാണം. ൬. മൎയ്യാദ. ൭. നിലവിളി.

മുറക്കാരൻ-൧. മുറയുള്ളവൻ. ൨. തവണപ്രകാരം ചെയ്യേണ്ടുന്നവൻ. (സ്ത്രീ-മുറക്കാരി).

മുറച്ചെവിയൻ-ആന. മുറംപോലെയുള്ള ചെവിയുള്ളതിനാൽ ഈ പേർവന്നു.

മുറജപം—രാജ്യത്തിന്റെ ഐശ്വൎയ്യത്തിന്നായി രാജാക്കന്മാർ നടത്തുന്ന മാന്ത്രികമായ ഒരു വലിയ അടിയന്തിരം.

'മുറജപം' എന്നാൽ മുറതോറുമുള്ള ജപം എന്നാകുന്നു. ഒരു മുറ എന്നതു ഏട്ടു ദിവസമാണു്. ദിവസന്തോറും ഋഗ്വേദത്തിൽ ഓരോ അഷ്ടകം വീതം പഠനം ചെയ്യണമെന്നാണു് ഏൎപ്പാടു്. ൭ മുറയ്ക്കുള്ള ൫൬ ദിവസംകൊണ്ടു് ഋഗ്വേദം മുഴുവനും ഋഗ്വേദികൾ പാരായണം ചെയ്യണം. അതനുസരിച്ചു ഋജുൎവ്വേദവും സാമവേദവും അവരവർ ചൊല്ലേണ്ടതാണു്. ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിന്റെ മുഖമണ്ഡപത്തിൽ ചേൎന്നിരുന്നു ദിവസന്തോറും പ്രാതഃകാലത്തു് പാരായണം ചെയ്യണമെന്നാണു് ഏൎപ്പാടു്. മുറജപത്തിന്റെമുഖ്യാംഗം ഇതുതന്നെ. ഇതു ആറു കൊല്ലങ്ങൾക്കു് ഒരിക്കൽ തിരുവനന്തപുരത്തു നടന്നുവരുന്നു. ഈ വലിയ സത്രം ശ്രീവീരമാത്താണ്ഡവൎമ്മ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സു

കൊണ്ടാണ് ആദ്യമായി ഏർപ്പെടുത്തിയതു്. ഒരു അയനത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ ഭദ്രദീപം ഘോഷിക്കുന്നു. ൧൨ ഭദ്രദീപം കഴിയുമ്പോൾ ഒരു മുറജപം ഉണ്ടാകുന്നു. മുറജപത്തിന്റെ അവസാനത്തിലാണ് 'ലക്ഷദീപം' എന്ന മഹോത്സവം. ആദ്യത്തെ മുറജപം ൻ൨൫-ാമാണ്ടു വൃശ്ചികമാസത്തിൽ ആരംഭിച്ചു.

മുറണ്ടു്-ശാഠ്യം, ഒരുമാതിരി ചീത്തസ്വഭാവം.

മുറണ്ടൻ-മുറണ്ടുള്ളവൻ.

മുറം-൧. നെല്ലു് അരി മുതലായവ പേററിക്കൊഴിക്കുന്നതിനുള്ള പാത്രം. ൨. ഒരളവു്.

മുറമ-കീഴ്നടപ്പ്.

മുറമുറണ-മുരൾ (മുറൾ)

മുറമുറയായി-അ. ൧. ക്രമമായി. ൨. വിലാപത്തോടെ.

മുറയിടുന്നു-൧. നിലവിളിക്കുന്നു. ൨. ചട്ടം നിശ്ചയിക്കുന്നു.

മുറവിളി-നിലവിളി (ക്രി. മുറവിളിക്കുന്നു)

മുറൾ-ഒരുമാതിരി സുഗന്ധവസ്തു.

മുറി-൧. കഷണം, നറുക്ക്. ൨. ചിലദിക്കിൽ സ്ത്രീകൾ ഉടുക്കുന്ന വസ്ത്രം. ൩. ചിട്ടി. ൪. പുരമുറി. ൫. ചീട്ടു്. ൬. ദേശത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം ൭. മുറിവു്.

മുറിക്കൂട്ടുന്നു-മുറിഞ്ഞു് അകത്തിരുന്നവയെ യഥാസ്ഥാനം ചേർത്തു യോജിപ്പിക്കുന്നു.

മുറിക്കൂട്ടി-കറുത്ത ഇലയുള്ള ഒരുവക പച്ചമരുന്നു്.

മുറിക്കാരൻ-൧. കരക്കാരൻ, ദേശത്തുള്ളവൻ. ൨. മുറിയുള്ളവൻ.

മുറിക്കൈത്താൽ-ഭൂജരക്ഷയ്ക്കുള്ള ഒരു ചട്ട.

മുറിച്ചൽ-൧. മുറിക്കുക. ൨. മുറിവു്.

മുറിച്ചുകുത്തു്-കുത്തിപ്പിരിക്ക, പിന്നൽ

മുറിത്തടി-മരക്കഷണം, മുട്ടം.

മുറിത്തോണി-വള്ളത്തിന്റെ പാതി.

മുറിപാടു്-൧. മുറിഞ്ഞതുകൊണ്ടുണ്ടായ അടയാളം, മുറിവു്. ൨. മുറിവു പൊറുത്തിട്ടുള്ള തഴമ്പു്.

മുറിപ്പട്ടിണി-ഭക്ഷണത്തിനു തികയായ്ക്കകൊണ്ടു അല്പംഭക്ഷിച്ചു വിശന്നിരിക്കുക.

മുറിപ്പരിത്തി-ഒരുവക തൈ.

മുറിമൂക്കൻ-മൂക്കു മുറിഞ്ഞുള്ളവൻ.

മുറിമൊഞ്ചു്-ഫലമില്ലാത്ത കോപം.

മുറിമൊഞ്ചൻ-ഫലമില്ലാത്ത കോപമുള്ളവൻ.

മുറിയൻ-മുരട്ടുശീലമുള്ളവൻ, പിടിയാത്തവൻ.

മുറിയൻശർക്കര-അലിഞ്ഞ ഒരുമാതിരി ശർക്കര.

മുറിയുന്നു-൧. മുറിവുണ്ടാകുന്നു. ൨. വേർപെടുന്നു. ൩. ഒടിഞ്ഞു വേർപെടുന്നു. (സ-ക്രി-മുറിക്കുന്നു. കാ-ക്രി-മുറിപ്പിക്കുന്നു)

മുറിവു്-൧. വാൾ മുതലായ ആയുധങ്ങൾ കൊണ്ടു ശരീരത്തിലും മററുമുണ്ടാകുന്ന അടയാളം. ൨. മുറിയുക.

കളിയടയ്ക്കുയും കടുക്കയുംകൂടി അരച്ചു വെച്ചു കെട്ടിയാൽ ദശ പുറത്തേയ്ക്കു വ്യാപിച്ച മുറിവിന്റെദശ ഒതുങ്ങി സുഖപ്പെടും.

മുറിവാ-മുറിഞ്ഞിരിക്കുന്നഭാഗം, കോൾവാ.

മുറിവാക്കു്-൧. സാരമില്ലാത്തവാക്കു്. ൨. തികയാത്തവാക്കു്.

മുറു-വി. മുറടായ.

മുറുകൽ-൧. തിടുക്കം. ൨. കെട്ടുംമററും മുറുകുക. ൩. കട്ടയാക.

മുറുകുന്നു-൧. തിടുക്കമാകുന്നു. ൨. കെട്ടും മററും മുറുകുന്നു. ൩. വെള്ളമായ വസ്തു കട്ടയാകുന്നു.

മുറുകെ–അ. ൧. മുഴക്കമായിട്ട്, മുറുകെ. ൨. വേഗത്തിൽ.

മുറുക്ക്–൧. ഒരുവക പലഹാരം. ൨. കെട്ട്. ൩. വെററിലതീററി. ൪. ബലപ്പെടുത്തൽ. ൫. എണ്ണകാച്ചുക.

മുറുക്കം–കെട്ടിന്നും മററുമുണ്ടാകുന്ന ഉറപ്പ്, അമർത്തൽ.

മുറുക്കാണി–മുറുക്കുന്ന ആണി, വീണയുടേയും മററും കമ്പി മുറുക്കുന്ന ആണി.

മുറുക്കുന്നു–൧. വെററില തിന്നുന്നു. ൨. ഞെരുക്കിയുറപ്പിക്കുന്നു. ൩. കെട്ടുമുറുക്കുന്നു. ൪. ഉറപ്പിക്കുന്നു. ൫. ബലമായി പിടിക്കുന്നു. ൬. എണ്ണകാച്ചുന്നു.

മുറുക്കുപെട്ടി–വെററിലപ്പെട്ടി, മുറുക്കുന്നതിനു വെററില പാക്കു മുതലായവ വയ്ക്കുന്നതിനുള്ള പെട്ടി.

മുറുക്കുസഞ്ചി–വെററില തിന്നുന്നതിനു വെററിലയും മററും സൂക്ഷിക്കുന്നതിനുള്ള സഞ്ചി.

മുറുമുറുക്കുന്നു–മുറുമുറെ ശബ്ദിക്കുന്നു, പിറുപിറുക്കുന്നു.

മുറുമുറുപ്പ്–പിറുപിറുപ്പ്, ഒരുമാതിരി ശബ്ദം.

മുറുവൽ–പല്ല്. (മുറുവലൊളി–പല്ലിന്റെ ശോഭ)

മുററ്–വി. തിങ്ങിയ.

മുററം–ഭവനത്തിന്റെ അടുത്ത ചുററുമുള്ള സ്ഥലം.

മുററമുറെറ–അ. മുറുകമുറുകെ.

മുററാത്ത–വി. ൧. വലുതാകാത്ത. ൨. തികയാത്ത.

മുററി, മിററി–മൂത്തു. (പ–മ)

മുററിമുറം–ഒരുമാതിരി കൊച്ചുമുറം.

മുററിയ–വി. പരിപൂർണ്ണമായ.

മുററുന്നു–൧. തികയുന്നു. ൨. തീരുന്നു. ൩. നല്ലപാകമാകുന്നു, മൂക്കുന്നു, വിളയുന്നു. (സ–ക്രി–മുററിക്കുന്നു.)

മുററും–അ. ൧. അശേഷം. ൨. മാത്രം ൩. വീണ്ടും.

മുറെറ–അ. മുഴുവനായി, മുറുകെ.

മൂ

മൂക–വി. സംസാരിപ്പാൻ വയ്യാത്ത.

മൂകൻ–൧. സംസാരിപ്പാൻ വയ്യാത്തവൻ, ഊമ. 'മൂ' എന്നു ശബ്ദിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു ദേവൻ. ൩. ഒരു മത്സ്യം. ൪. ഒരു അസുരൻ.

ഈ അസുരനാണ് അർജ്ജുനന്റെ തപസ്സിനെ മുടക്കുന്നതിനു ഒരു കാട്ടുപന്നിയുടെ രൂപത്തിൽ ചെന്നതും ഹതനായതും. മൂകൻ ഉപസുന്ദന്റെ പുത്രനാണ്. കിരാതവേഷധാരിയായ ശിവനാകുന്നു മൂകാസുരനെ കൊന്നതു്. (കിരാതം നോക്കുക.)

൫. ഒരു മഹാകവി.

മൂകമഹാകവിയുടെ ജന്മദേശം ദ്രാവിഡം എന്നാണൂഹം. ജാതിയിൽ ബ്രാഹ്മണൻ ആയിരുന്നു എന്നാണ് ഐതിഹ്യം. കാഞ്ചീപുരത്തു കാമാക്ഷിയെ ഭജിച്ചു ഇദ്ദേഹം വരംവാങ്ങി. ദേവി മഹാകവിത്വമാണ് ഇദ്ദേഹത്തിനുനൽകിയതു്. മൂകമഹാകവി ജീവിച്ചിരുന്നതു ക്രിസ്തുവിന്നു പിമ്പ് പതിനേഴാം ശതാബ്ദത്തിന്നു മുമ്പാണ്. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതയ്ക്കു നല്ല ചമൽക്കാരസൌരഭമുണ്ട്. പ്രധാനകൃതി–'മൂകപഞ്ചശതി.

മൂകം–മീൻ.

മൂകാംബാ–ദുർഗ്ഗ.

മൂക്ക്–൧. കണ്ണുകൾക്കു മദ്ധ്യേ കീഴ്പ്പോട്ടുനീണ്ടുഉന്തിനിൽക്കുന്ന അവയവം. ൨. ചൂളഭാരം.

മൂക്കടയ്പ്പ്-ജലഭോഷത്തിങ്കൽ മൂക്കിൽക്കൂടി ശ്വാസം പോകുന്നതിനുള്ള തടവ്.

മൂക്കണാങ്കയർ-കാളയുടെ മൂക്ക തുളച്ചു കോർക്കുന്ന കയർ.

മൂക്കൻ-ഹ. നീണ്ട മൂക്കുള്ളവൻ. ഉ. ഒരു തരം പാമ്പ്.

മൂക്കറ-വി. മൂക്ക മുറിഞ്ഞുപോയ.

മൂക്കറയൻ-മൂക്ക മുറിഞ്ഞുപോയവൻ, മൂക്കില്ലാത്തവൻ.

മൂക്കററം-അ. മൂക്കോളം

മൂക്കിട്ട-മൂക്കിള.

മൂക്കിള-മൂക്കിലെ മലം.

മൂക്കുകുത്തുന്നു-ഹ. മൂക്ക തുളക്കുന്നു. ഉ. മൂക്കുംകുത്തിവീഴുന്നു.

മൂക്കുത്തി-സ്ത്രീകൾ മൂക്കിലിടുന്ന ഒരാഭരണം.

മൂക്കുനീര്-മൂക്കിലെവെള്ളം.

മൂക്കുന്നു-ഹ. വിളയുന്നു. ഉ. വളരുന്നു. ന. ഉലരുന്നു. ൪. പുളിച്ചുപൊങ്ങുന്നു. ൫. അഹംഭാവം നടിക്കുന്നു.

മൂക്കുപടിയൻ-വൃത്തികെട്ട മൂക്കുള്ളവൻ.

മൂക്കുപാലം-മൂക്കിന്റെ ഭാരങ്ങൾ രണ്ടിന്റെയും നടുവിലെ ഭാഗം.

മൂക്കുവാൽച്ച-മൂക്കിൽക്കൂടെ വെള്ളം ഒഴുകുക.

മൂക്കവിട്ട-മൂക്കിള.

മൂക്കൊഴുക്ക്-മൂക്കുവാൽച്ച.

മൂങ്കിൽ-ഹ ഒരുവക വാഴ. ഉ. മുള.

മൂങ്ങ-ഉമൻപക്ഷി.

മൂചേട്ട-മൂദേവി.

മൂച്ചി-ഹ. വയസ്സുചെന്ന സ്ത്രീ, മൂത്താച്ചി, മൂത്തി. ഉ. പഴക്കംചെന്ന മാവ്വൃക്ഷം. ന. മാവുവൃക്ഷം. ൪. ശ്വാസംപിടിപ്പ്.

മൂച്ച-മുച്ചി, മുഖം.

മൂഞ്ഞ-ഒരു ചെറിയതരം വൃക്ഷം.

മൂഞ്ചുക-നക്കുക വലിച്ചുകുടിക്കുക, ഈമ്പുക. (സഭ്യമല്ല).

മൂജ-കാലുറ.

മൂട്-ഹ. വൃക്ഷം മുതലായതിന്റെ ചുവടും. ഉ. ചിലതിന്റെ വേർ.

മൂട-ഹ. ധാന്യക്കൂമ്പാരം. ഉ. ചിപ്പം ന. മൂടകുഞ്ഞ്.

മൂടകുത്തി-അരിച്ചാക്ക തുളക്കുന്നതിനുള്ള ഇരിമ്പുസാധനം.

മൂടൽ-ഹ. മഴക്കാറ്. ഉ. മങ്ങൽ. ന. മറവ്. ൪. മന്ദത. ൫. വിഡ്ഢിത്തം.

മൂടൽമഞ്ഞ്-ഉറച്ചമഞ്ഞ്.

മൂടാപ്പ്-തിര, മറ.

മൂടി-ഹ. പെട്ടകത്തിന്റെയും മററും അടപ്പ്. ഉ. മൂടുന്നവസ്തു.

മൂടുന്നു-ഹ. മറയ്ക്കുന്നു. ഉ. അടയ്ക്കുന്നു. ന. പുതയ്ക്കുന്നു. ൪. അടക്കുന്നു. (സ-ക്ര. മൂടിക്കുന്നു)

മൂടുപടം-മൂടുന്ന വസ്ത്രം, പുതപ്പ്.

മൂടുപടലം-കണ്ണിലുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി ദീനം.

മൂടുപല്ലക്ക്-മൂടിയപല്ലക്ക്.

മൂടുപുടവ-മൂടുപടം, മൂടുന്നവസ്ത്രം.

മൂടുശീല-മൂടുന്നതിനുള്ള ശീല.

മൂട്ട്-തുന്നൽ.

മൂട്ട-പേനിനേക്കാൾ വലുതായ ഒരുവക ചെറിയജന്തു, മക്കണം.

(കസേരകളിലും മതിലുകളുടെ ഭാരങ്ങളിലും മററും കയറിപ്പററുന്ന മൂട്ട, ചെള്ള് മുതലായ പ്രാണികളെ നശിപ്പിക്കാൻ ചൂടുവെള്ളത്തിൽ പടിയക്കാരം കലക്കി ആ വെള്ളം ഒഴിച്ചു കഴുകുന്നതു് വളരെ ഫലപ്രദമാകുമെന്നു കണ്ടിരിക്കുന്നു.)

മൂട്ടൽ-തുന്നൽ, കൂട്ടിത്തയ്പ്പ്.

മൂട്ടുതുണി-തുന്നിയവസ്ത്രം.

മൂട്ടുന്നു-ഹ. തുന്നുന്നു, തയ്ക്കുന്നു. ഉ. തീ വളർത്തുന്നു.

മൂട്ടുപാ-കുട്ടിത്തയ്പാനുള്ള പാ.

മൂട്ടുമുറി-വൃക്ഷത്തിന്റെയും മററും ചുവട്ടുമുറി.

മൂട്ടുശീല-കുട്ടിത്തച്ച ശീല, വസ്ത്രം.

മൂട്ടെരിമ-ഓട്ടെരിമ.

മൂഢ-വി. അറിവില്ലാത്ത, ഭോഷത്വമുള്ള.

മൂഢത്വം, മൂഢത — അറിവില്ലായ്മ, ഭോഷത്തം.

മൂഢൻ-ഹ. ഭോഷൻ. ഉ. മടിയൻ ൩. മൂർഖൻ, മോഹിച്ചവൻ (തിരിച്ചറിവില്ലാത്തവൻ)എന്നർത്ഥം. മററ പർയ്യായങ്ങൾ, അജ്ഞൻ, യഥാജാതൻ, മൂർഖൻ, വൈധേയൻ,ബാലിശൻ. മൂഢൻ > < വിദ്വാൻ.

മൂഢബുദ്ധി-ഭോഷത്തരം.

മൂഢസൂത്രം-പുസ്തകങ്ങളിൽ വയ്ക്കുന്ന ഒരു അടയാളം.

മൂഢാത്മാവ്-യഥാർത്ഥസ്ഥിതി അറിയാത്ത ആൾ, അജ്ഞാനി.

മൂണ, മോണ-പല്ലിന്റെ മാംസം.

മൂണ്ടാണി—മുണ്ടാണി എന്ന കീഴ്ക്കണക്ക്.

മൂത-വി. കെട്ടപ്പെട്ട.

മൂത്ത— വി. ഹ. വയസ്സേറിയ. ഉ. വിളഞ്ഞ.

മൂത്തത്-അമ്പലവാസികളിൽ പൂണനൂലുള്ള ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മൂത്തമ്മ-ഹ. പേരമ്മ. ഉ. വയസ്സായസ്ത്രീ.

മൂത്തവൻ-ഹ. ജ്യേഷ്ഠൻ. ഉ. വയസ്സേറിയവൻ. (സ്ത്രീ-മൂത്തവൾ)

മൂത്തവേളി-മുമ്പേ ബ്രാഹ്മണൻ വിവാഹംചെയ്ത ഭാര്യ.

മൂത്താച്ചി-ഹ. വയസ്സുചെന്നവൾ. ഉ. അച്ഛന്റെയോ അമ്മയുടേയോ അമ്മ.

മൂത്താൻ—ഹ. വയസ്സുചെന്ന ശൂദ്രൻ, മൂത്തവൻ. ഉ. ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

മൂത്താർ-മൂത്തനാര്.

മൂത്രകൃഛ്ററം — മൂത്രം തടഞ്ഞു തുള്ളിത്തുള്ളിയായി പോകുന്ന ഒരുമാതിരി ദീനം. മൂത്രം വീഴുന്നതിൽ പ്രയാസത്തെ ചെയ്യുന്നതു എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

മൂത്രകൃഛ്ററി-മൂത്രകൃഛ്ററമുള്ളവൻ.

മൂത്രദോഷം-അസ്ഥിസ്രാവദീനം.

മൂത്രം—ശരീരത്തിൽ നിന്നും മൂത്രദ്വാരത്തിൽക്കൂടെ ഒഴുകുന്നവെള്ളം. ഒലിച്ചു പോകുന്നതു എന്നർത്ഥം.

മൂത്രത്തെ തടുത്താൽ മേലൊക്കെ നുറുങ്ങി നോവുകയും അഗ്മരിയും, മൂത്രാശയത്തിങ്കലും ലിംഗത്തിലും ഒടിയിലും വേദനയും പ്രായേണ മുൻ പറഞ്ഞ രോഗങ്ങളുമുണ്ടാകും.

മറെറാത പർയ്യായം-പ്രസ്രാവം.

മൂത്രമൊഴിവ്-മൂത്രവാർച്ച, ഒരു ദീനം.

മൂത്രവാർച്ച-മൂത്രമൊഴിവ്.

മൂത്രവിസർജ്ജനം-മൂത്രം ഒഴിക്കുക (അടിതോൽ എന്നതു നോക്കുക).

മൂത്രളം-വി. മൂത്രത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന.

മൂത്രാഘാതം-മൂത്രമടയ്പ്പ്.

മൂത്രാശയം — ശരീരത്തിന്നകത്തുള്ള ഒരു അവയവം.

മൂത്രിക്കുന്നു-മൂത്രം വീഴ്ത്തുന്നു.

മൂത്രിത-വി. മൂത്രമൊഴിക്കപ്പെട്ട.

മൂദേവി, മൂതേവി, മൂധേവി—മൂത്തദേവി, നാശത്തിന്റെ ഇരിപ്പിടമായ ദേവത, ജ്യേഷ്ഠാദേവി, ലക്ഷ്മിയുടെ ചേട്ടത്തി.

മൂന്ന്-വി. രണ്ടു ഒന്നും കൂടിയ തുക.

മൂന്നാൻ, മൂന്നാളൻ - മൂന്നാംസ്ഥാനക്കാരൻ.

മൂന്നാം-വി. മൂന്നാമത്തെ.

മൂന്നാമത്തു്-അ. മൂന്നാംപ്രാവശ്യം.

മൂന്നാമൻ-ഹ. മൂന്നാമത്തവൻ. ൨. മദ്ധ്യസ്ഥൻ.

മൂന്നാമവൻ-മൂന്നാമത്തവൻ.

മൂന്നാമസ്ഥാനം-മദ്ധ്യസ്ഥന്റെസ്ഥാനം.

മൂന്നിലൊന്നു്-വി. മൂന്നിൽ ഒരു പങ്കു്.

മൂപ്പു്-ഹ. വയസ്സിന്റെ അധികത. ൨. വിളച്ചൽ. ൩. കാരണവസ്ഥാനം.

മൂപ്പത്തി-ഹ. വയസ്സുചെന്ന സ്ത്രീ. ൨. കന്നാത്തി. ൩. തട്ടാത്തി. ൪. വാണിച്ചി.

മൂപ്പൻ-ഹ. വയസ്സുചെന്നവൻ. ൨. കന്നാൻ. ൩. തട്ടാൻ. ൪. വാണിയൻ. ൫. തലവൻ. ൬. മഹമ്മദുകാരിൽ ഒരു പ്രമാണി.

മൂപ്പരു്-ഹ. ചിലയാളുകൾ കന്നാന്മാരേയും, തട്ടാന്മാരേയും, വാണിയന്മാരേയും പറയുന്ന ഒരു പേർ. ൨. വലിയവൃദ്ധൻ.

മൂപ്പിക്കുന്നു-ഹ. വളൎത്തുന്നു. ൨. പഴുക്കാറാക്കുന്നു, ൩. നെയ്യും മററും മുറുക്കുന്നു.

മൂപ്പിറക്കുന്നു-പാട്ടക്കാരൻ പുരയിടം ഒഴിയുമ്പോൾ തേങ്ങാ മുതലായ മൂത്ത ഫലങ്ങൾ എടുക്കുന്നു.

മൂപ്പിന്നു്-വയസ്സധികമുള്ളവരിൽ ചിലരെ പറയുന്ന ഒരു ബഹുമാനപ്പേർ.

മൂയെട്ട, മൂചെട്ട-മൂദേവി.

മൂരൽ-മുറിക്ക, കൊയ്യുക, അറുക്ക.

മൂരി-ഹ. കാളക്കുട്ടി. ൨. വലിയ തിരമാല. ൩. കൈയും കാലും നിവൎത്തു ശ്വാസം കളക.

മൂരിക്കുന്നു-ഹ. ചോറു ചീത്തയാകുന്നു. ൨. വഴക്കമില്ലാതാകുന്നു.

മൂരിനിവിൎക്കുക-ചടവുതീൎക്കുക.

മൂരിപ്പു്-ഹ. ചോറധികം തണുത്തു ചീത്തയാക. ൨. വഴക്കമില്ലായ്ക.

മൂരുക-വിരിക്കുക, നീട്ടുക, വലിയുക, വിസ്താരമാക്കുക.

മൂരുന്ന-വി. പററുന്ന, മൂൎച്ചയുള്ള.

മൂരുന്നവൻ-കൊയ്യുന്നവൻ, മുറിക്കുന്നവൻ.

മൂരുന്നു-കൊയ്യുന്നു, അറുക്കുന്നു.

മൂൎക്കുക-മൂൎച്ചകൂട്ടുക.

മൂർഖ-വി. മൂഢതയുള്ള (നാമം-മൂൎക്ഖത)

മൂർഖൻ-ഹ. അറിവില്ലാത്തവൻ. ൨. മുട്ടാളൻ ൩. ക്രൂരൻ, ദുഷ്ടൻ. മൂർഖൻ > < പണ്ഡിതൻ. ൪. ഒരുവക പാമ്പു്.

മൂർഖൻപാമ്പു്-ഒരുമാതിരി വിഷമുള്ള പാമ്പു്.

മൂർഖത, മൂർഖത്വം- അറിവില്ലായ്ക, മുട്ടാളത്തം.

മൂർഖപുലം-പാമ്പിരിക്കുന്ന സ്ഥലം.

മൂർഖമതി-അറിവില്ലാത്തവൻ, ശഠൻ.

മൂൎച്ച-വായ്ത്തല.

മൂർച്ഛ—ബോധക്കേടു്, മോഹാലസ്യം. തന്റേടമില്ലാതാവുക എന്നൎത്ഥം, മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-കശ്മലം, മോഹം.

മൂർച്ഛനം-ഹ. ബോധക്കേടു്. ൨. സംഗീതത്തിലെ ഒരു സ്വരഭേദം.

മൂർച്ഛാല-വി. ബോധംകെട്ട, മോഹാലസ്യപ്പെട്ട.

മൂർച്ഛിക്കുന്നു-ഹ. ബോധം കെടുന്നു. ൨. വൎദ്ധിക്കുന്നു.

മൂർച്ഛിത-വി. ഹ. ബോധക്കേടുള്ള. ൨. മൂഢതയുള്ള. മൂൎച്ഛിതന്റെ മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-മൂച്ഛാലൻ, മൂൎത്തൻ. ൩. ഉന്നതമായുള്ള, വൎദ്ധിച്ച.

മൂൎണ്ണ-വി. ബന്ധിക്കപ്പെട്ട.

മൂൎത്ത-വി. ബോധക്കേടുള്ള. ൨. ആകൃതിയുള്ള. ൩. കഠിനമായിട്ടുള്ള. ൪. മണ്ടത്തരമുള്ള. ൫. മൂൎച്ചയുള്ള. ൬. തുളയുന്ന. ൭. കാണൎത്തക്ക. ൮. പ്രശംസായോഗ്യമായ മൂൎത്തിയോടുകൂടിയ.

മൂൎത്തദ്രവ്യങ്ങൾ-കാണൎത്തക്ക ശരീരമുള്ള വസ്തുക്കൾ.

മൂൎത്താ-മൂൎത്തിമതി.

'മൂൎത്താപുണ്യോൽകരപരിണതിഃ
(മയൂരസന്ദേശം)

മൂൎത്തി-൧. ശരീരം. തന്റെ സ്ഥിതിമറന്നു പ്രവൎത്തിക്കുന്നതു്, വളരുന്നതു് ഇങ്ങനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ. ൨. രൂപം. ൩. വസ്തു. ൪. പിശാച്. ൫. ക്രൂരത, കാഠിന്യം. മൂൎച്ഛയെ പ്രാപിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

മൂൎത്തിതുള്ളൽ-പിശാചുബാധിച്ചുതുള്ളുക.

മൂൎത്തിത്രയം-ബ്രഹ്മാവു്, വിഷ്ണു, മഹേശ്വരൻ ഇവർ മൂവരും.

മൂൎത്തിത്വം-അവതാരം, ശരീരധാരണം, വസ്തുവായി ഭവിക്കു.

മൂൎത്തിമൽ-വി. ൧. ആകൃതിയുള്ള (മാൻ, മതി, മൽ) ൨. കഠിനമായുള്ള.

മൂൎത്തിയാട്ടം-പിശാചു ബാധിച്ചു തുള്ളുക.

മൂൎത്തീകരിക്കുന്നു-ആകൃതിപ്പെടുത്തുന്നു.

മൂൎത്തുള്ള-മൂൎച്ചയുള്ള.

മൂൎദ്ധപുഷ്പം-നെന്മേനിവാക.

മൂൎദ്ധജം-തലമുടി.

മൂൎദ്ധനി, മൂൎദ്ധ്നി-അ. തലയിൽ.

മൂൎദ്ധന്യ, മൂൎദ്ധനീയ—മൂൎദ്ധാവിനെ സംബന്ധിച്ച. ൨. മുഖ്യമായ. ൩. ശ്രേഷ്ഠമായ.

മൂൎദ്ധന്യങ്ങൾ-(വ്യാകരണത്തിൽ) ട, ഠ, ഡ, ഢ, ണ, ഋ, ഷ, ഴ, ള, ര, റ ഇവ ൧൧-ം, മൂൎദ്ധാവിൽനിന്നു ജനിക്കയാൽ ഈ പേർ വന്നു.

മൂൎദ്ധവേഷ്ടനം-തലപ്പാവു്.

മൂൎദ്ധാഭിഷിക്തൻ-൧. രാജാവു്. ൨. ക്ഷത്രിയൻ. രാജ്യദാനസമയത്തിൽ മൂൎദ്ധാവിൽ അഭിഷേകം ചെയ്യപ്പെട്ടവൻ എന്നൎത്ഥം. ൩. മന്ത്രി.

മൂൎദ്ധാവു്-൧. തല. ഇതിന്മേൽ അടികൊണ്ടാൽ മോഹാലസ്യപ്പെടുന്നതുകൊണ്ടു് ഈ പേർവന്നു. ൨. നെററി ൩. തുലോം അഗ്രഭാഗം.

മൂൎപ്പു്-മൂൎച്ച.

മൂൎപ്പിക്കുന്നു-മൂൎച്ചകൂട്ടുന്നു.

മൂൎവ-പെരുംകരുമ്പ, വെള്ളോവരം. പടന്നു പിടിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

മൂല-൧. കോണു്. ൨. ഗൂഢസ്ഥലം.

മൂലകം-൧. മുള്ളങ്കി, കാനകവാഴ. ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നതു്, മുളച്ചുണ്ടാകുന്നതു് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ. ൨. ഒരുമാതിരി വിഷം.

മൂലകൎമ്മം-ഒരുവക മന്ത്രവാദപ്രവൃത്തി, ഓഷധികളുടെ മൂലം മുതലായതുകൊണ്ടു ചെയ്യപ്പെടുന്ന ഉച്ചാടനാദികൎമ്മം.

മൂലക്കല്ലു്-കോൺകല്ലു്.

മൂലക്കുരുവു്-ഭഗന്ദരക്കുരുവു്.

മൂലഘാതി - ആകപ്പാടെ നശിപ്പിക്കുന്നതു്.

മൂലഛേദം- വേരോടുകൂടി നശിപ്പിക്കു എന്നതു്.

മൂലത്തണ്ടു്-തണ്ടെല്ലു്.

മൂലദേവൻ-കംസൻ.

മൂലദ്രവ്യം-പൂൎവ്വധനം.

മൂലധനം - പൂൎവ്വധനം. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-നീവി, പരിപണം.

മൂലധാതു-ശുദ്ധജലം.

മൂലനഗരം-പ്രധാനപട്ടണം.

മൂലനാശം-൧. കാരണത്തിന്റെയും മററും നാശം. ൨. വേരോടെ നശിപ്പിക്കുക.

മൂലപ്രകൃതി-ലോകസൃഷ്ടിക്കു് ആദ്യനിദാനമായ ശക്തി.

മൂലഫലദം-പ്ലാവു്.

മൂലബലം-പ്രധാന സൈന്യം.

മൂലബിംബം-പ്രധാന ബിംബം.

മൂലഭാഷാ-പണ്ടേയുള്ള ഭാഷ.

മൂലമന്ത്രം-പ്രധാനമന്ത്രം.

മൂലം-ഹ. വേർ. (മുരട്). ഉറച്ചുനിൽക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. മുതൽദ്രവ്യം. ൩. മൂലം എന്ന നക്ഷത്രം. ൪. കിഴങ്ങ്. ൫. ആദ്യം, കാരണം, ബീജം. ൬. ആദിസാക്ഷി. ൭. ഇന്ദ്രജാലം. ൮. സമീപത. ൯. തിപ്പലിമൂലം. ൧൦. പുഷ്കരമൂലം. ൧൧. ചേന. ൧൨. അടിവാരം, അടിസ്ഥാനം. ൧൩. പ്രധാന നഗരം. ൧൪. അടിസ്ഥാനഗ്രന്ഥം.

മൂലരോഗം-അൎശസ്സ്.

മൂലരോഗി-അൎശസ്സുള്ളവൻ.

മൂലവൎഗ്ഗം-ഒരു വസ്തുവിന്റെ ആദ്യത്തെ ഉടമസ്ഥാനം.

മൂലസ്ഥാനം-ഹ. പ്രത്യേകമുള്ള സ്ഥലം, ൨. രാജധാനി. ൩. ശ്രീകോവിൽ, (സം) ൪. ദൈവം ൫. ആകാശം.

മൂലാക്ഷരം -(വ്യാകരണത്തിൽ) അ. ഇ. ഉ.

മൂലാഗ്നി-വയററിലുള്ള തീ.

മൂലാതണ്ട്-പുറത്തേ എല്ല്.

മൂലാധാരം-ആറ് ആധാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ശരീരത്തിനുള്ളിൽ പ്രധാനമായ ഒരു സ്ഥാനം.

മൂലാരുള്ള്-പെരുമരത്തോൽ.

മൂലാശനം-മൂലഭക്ഷണം.

മൂലാഭം-മുള്ളങ്കിക്കിഴങ്ങ്.

മൂലാശി-വി. മൂലം ഭക്ഷിക്കുന്ന.

മൂലിക-വേർ.

മൂലിക-വി. മൂലത്തെ സംബന്ധിച്ച.

മൂലികൻ-മൂലത്തെ ഭക്ഷിക്കുന്ന സന്യാസി.

മൂലിക്കുന്നു-പങ്കിടുന്നു.

മൂലി-വൃക്ഷം (നകാരാന്തം)

മൂലോകം-മൂന്നുലോകം.

മൂലോപദംശം— മൂലങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള കറി.

മൂലോപദേശം—ആദിയിലുള്ള ഉപദേശം, പ്രത്യേകമായ ഉപദേശം.

മൂല്യ-വി. മൂലിക്കേണ്ടുന്ന, വേരോടെ പറിക്കേണ്ടുന്ന.

മൂല്യം-ഹ. വില. അസ്സൽ വിലയിൽ കുറയാത്തത് എന്നർത്ഥം. ൨. ശമ്പളം ൩. വിലക്കുവാങ്ങിച്ച വസ്തു.

മൂവഞ്ച്-വി. പതിനഞ്ച് (൩ × ൫ = ൧൫).

മൂവന്തി-പ്രഭാതകാലം, ഉച്ച, അസ്തമനസമയം ഇവ മൂന്നിന്നും കൂടെയുള്ള ഒരു പേർ.

മൂവർ-മൂന്നുപേർ.

മൂവാറ്-വി. പതിനെട്ട് (൩ × ൬ = ൧൮)

മൂവില-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

ചുട്ടുനീറൽ, ച്ഛൎദ്ദി, വാതം, വിഷമജ്വരം, ഇക്കിൾ, പ്രമേഹം, ജ്വരം, അൎശസ്സ്, ശോഫം, അതിസാരം, ക്ഷയം, ഗുല്മം, ഇവയ്ക്കുനന്ന്. ധാതുപുഷ്ടികരമാണ്. ദേഹം തടിപ്പിക്കും, രസായനഗുണമുണ്ട്. ഉഷ്ണവീൎയ്യമാണ്. ഗുരുവാകുന്നു. സം-സാലപൎണ്ണി. ത-മേർമല്ലി.

മൂവെട്ട്-വി. ഇരുപത്തുനാല് (൩ × ൮ = ൨൪)

മൂവേണി-ഗംഗാനദി.

പാതാളം, ഭൂതലം, ആകാശം ഈ മൂന്നു ലോകങ്ങളിൽ കൂടി പ്രവഹിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. മൂവേണി = മൂന്നു കൈവഴിയുള്ളത്. വേണിക്കു 'കെട്ടിയ തലമുടി' എന്നും അൎത്ഥമുണ്ട്.

മൂവേഴ്-വി. ഇരുപത്തിയൊന്ന് (൩ × ൭ = ൨൧.)

മൂവൊൻപതു്— വി. ഇരുപത്തെഴു് (൯ × ൯ = ൮൧)

മൂവൊന്നു്-വി. മൂന്നു് (൩ × ൧ = ൩.)

മൂശ-ലോഹങ്ങളും മുത്തുകളും ഉരുക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പാത്രം.

മൂശാരി, മൂശകാരി-ഓട്ടുരുക്കി പാത്രമുണ്ടാക്കുന്നവൻ. (മൂശാലി, മുയ്യാലി എന്നും മുണ്ടു്.)

മൂശാവലാ— ഉപദ്രവം. ഉപദ്രവഹേതു. (പ. മ.)

മൂശൊട്ട-വൃത്തികേടു്.

മൂഷ്(കം)-എലി.

മൂഷ്-ക്രി. മൂശ. ഉ. എലി. നു. ഒരുപുല്ലു്.

മൂഷി-ക്രി. എലി. ഉ. പെരുച്ചാഴി.

മൂഷികക്ഷത്രിയർ-പരശുരാമനെ എതിർത്തു കീഴടങ്ങിയ ക്ഷത്രിയർ.

മൂഷികൻ-ക്രി. എലി. അന്നം മുതലായതിനെ കക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. കള്ളൻ.

മൂഷികപ(ക)ണ്ണി-ഒരു പച്ചമരുന്നു്, എലിച്ചെവിയൻ.

മൂഷികം-ക്രി. എലി ഉ. ശിരീഷകുസുമം.

മൂഷികം, മൂഷീകരം-ക്രി. ഒരു വൃക്ഷം. ഉ. മൂഷികരാജ്യം.

മൂഷികപാഷാണം-എലിപ്പാഷാണം.

മൂഷികരഥൻ-ഗണേശൻ.

മൂഷികരാജ്യം-കൊല്ലത്തിനും കന്യാകുമാരിക്കും മദ്ധ്യേയുള്ള രാജ്യം.

ഈ കേരളത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമെന്നും കണ്ണൂരിമുതൽ കുമരിവരെയുള്ള സ്ഥലമെന്നും കാണുന്നുണ്ടു്.

മൂഷികവാഹനൻ-ഗണപതി.

മൂഷികാ, മൂഷാ-പെരുച്ചാഴി, എലി.

മൂഷികാങ്കൻ-ഗണേശൻ.

മൂഷികാഞ്ജനൻ-ഗണേശൻ.

മൂഷിത-വി. മോഷ്ടിക്കപ്പെട്ട.

മൂസ്സതു്-ക്രി. ബ്രാഹ്മണരിൽ ചിലർ വയസ്സുമുപ്പുള്ളവരെ മാനിച്ചു പറയുന്ന ഒരു പേർ. ഉ. ഒരു ജാതിക്കാരൻ A lower division of Brahmans=മൂഴിയെ പരിക്ഷ 151 who have left the കർമ്മങ്ങൾക്കധികൃം to others and with Parasu Rama's sins have taken on themselves the secular power ഭരിക്കാധികൃം-Brahmans who practise surgery are ranking with them.—(Gundert.)

മൂള-തലച്ചോറു്.

മൂളക്കം-ക്രി. മൂളിച്ച. ഉ. തോക്കിൽനിന്നും പുറപ്പെട്ടുന്ന ഉണ്ടയുടേയും മറ്റും ശബ്ദം.

മൂളൽ-ക്രി. മൂളുക, ഞരക്കം. ഉ. അന്നസരണത്തിൽ പുറപ്പെട്ടവിക്കുന്ന ഒരു ശബ്ദം നു. പല്ലുകടിയുടെ ശബ്ദം. ൩. ആലാപം.

മൂളി-ക്രി. ഒരു ചെവിയില്ലാത്തവൻ (വടം) (മൂളിക്കാരൻ—മൂളിക്കാതി) ഉ. കഴുത്തു പോയ കപ്പിയും മറ്റും.

മൂളിച്ച-മൂളൽ.

മൂളിയൻ-അണ്ടർകുരങ്ങു്.

മൂളുന്നു-ക്രി. ഞരങ്ങുന്നു. ഉ. പല്ലുകടിക്കുന്നു. നു. അന്നവരിക്കുന്നു. ൩. വിളിക്കുന്നു. ഉം. ചേലം മൂളുന്നു. ൫. ആലാപിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. മൂളിക്കുന്നു. കാ. ക്രി. മൂളിപ്പിക്കുന്നു.)

മൂഴക്കു്-മൂന്നു് ഉഴക്കു കൂടിയതു്, ഒരു നാഴിയിൽ നാലു പങ്കിൽ മൂന്നു പങ്കു കൂടിയതു്.

മൂഴി-വയലിലെ വെള്ളപ്പൊത്തി.

മ

മൃഗകാനനം–മാൻ മുതലായ മൃഗങ്ങളെ വളർത്തുന്നതിനു വച്ചുകെട്ടിയ സ്ഥലം.

മൃഗചർമ്മം–പ്ര. മാൻതോൽ. ഉ. മൃഗങ്ങളുടെ തോൽ.

മൃഗചർമ്മജം–പച്ചപ്പുഴവ്.

മൃഗണാ–അന്വേഷണം.

മൃഗതൃഷ–മൃഗതൃഷ്ണ.

മൃഗതൃഷ്ണ–മണൽ പ്രദേശങ്ങളിൽ വ്യാപിച്ച സൂര്യകിരണങ്ങളിൽ ഉച്ചനേരത്തു ചിലർക്കുണ്ടാകുന്ന ജലഭ്രമം. (തിളതിളക്കം) (കാനൽ). മൃഗങ്ങൾക്ക് ഇതിൽ അത്യാഗ്രഹമുള്ളതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

മൃഗതൃഷ്ണിക–മൃഗതൃഷ്ണ.

മൃഗദംശ(ക)ൻ–നായ്. മൃഗങ്ങളെ കടിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

മൃഗദൃഷ്ടി–സിംഹം.

മൃഗദ്വിട്ട്–സിംഹം.

മൃഗധൂർത്ത(ക)ൻ–കുറുക്കൻ.

മൃഗനാഭി–കസ്തൂരി. മൃഗത്തിന്റെ നാഭിയിൽ നിന്നുണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം.

മൃഗനാഭിജാ–കസ്തൂരി.

മൃഗപതി–സിംഹം.

മൃഗപാളിക–കസ്തൂരിമാൻ.

മൃഗപൃകാ–മൃഗക്കുട്ടം.

മൃഗപ്രായ–വി. മൃഗത്തോടു തുല്യതയുള്ള, മൃഗസ്വഭാവമുള്ള.

മൃഗബന്ധിനി–നായാട്ടുവല, മൃഗപക്ഷികളെ പിടിക്കുവാനുള്ള വല.

മൃഗമദം–കസ്തൂരി.

മൃഗമദവാസാ–കസ്തൂരിമുല്ല.

മൃഗം–പ്ര. മാൻ. നായാട്ടുകാരാൽ അന്വേഷിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. കാട്ടുമൃഗം. നു. പശുക്കളും മറ്റും. ര. അന്വേഷണം. ള. മകയിരം. ഴ. മകരം. ൊ. കസ്തൂരി. വ. വേട്ട. ൻ. ഒരുവക അന. ക്ഷ. മാർഗ്ഗശീർഷമാസം.

മൃഗമാംസഭക്ഷ്–കടുവാ.

മൃഗയാ–പ്ര. നായാട്ട്. ഉ. അന്വേഷണം.

മൃഗയാകുശല–വി. നായാട്ടിനു സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

മൃഗയു–പ്ര. നായാടി, വ്യാധൻ. മൃഗവധത്തിനായി അവയെ പിൻതുടരുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. കുറുക്കൻ. നു. ബ്രാഹ്മണൻ. ര. കടുവാ.

മൃഗരാജൻ–സിംഹം.

മൃഗരിപു–സിംഹം.

മൃഗരോമജ–വി. മൃഗരോമം കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ.

മൃഗലക്ഷ്മാവ്–ചന്ദ്രൻ.

മൃഗലാഞ്ഛനൻ–ചന്ദ്രൻ.

മൃഗവധം–മൃഗത്തെ കൊല്ലുക.

മൃഗവധാജീവ–വി. മൃഗത്തിനെ കൊന്നു ഉപജീവനം കഴിക്കുന്ന. (മൃഗവധാജീവൻ = വ്യാധൻ).

മൃഗവാഹനൻ–വായു.

മൃഗവ്യം–പ്ര. നായാട്ട്. ഇതിൽ മൃഗങ്ങൾ നശിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. ലക്ഷ്യം.

മൃഗശാബം–പ്ര. മാൻകുട്ടി. ഉ. മൃഗത്തിന്റെ കുട്ടി.

മൃഗശിരസ്സ്, മൃഗശീർഷം–മകീരം നക്ഷത്രം. മൃഗത്തിന്റെ തലപോലെയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

മൃഗശീല–വി. മൃഗസ്വഭാവമുള്ള.

മൃഗശീലം–മൃഗസ്വഭാവം.

മൃഗഷാ–കടുവാ.

മൃഗാക്ഷീ–മാൻകണ്ണി, സുന്ദരി.

മൃഗാങ്കൻ–ചന്ദ്രൻ. മൃഗം അടയാളമായുള്ളവൻ.

ചന്ദ്രമണ്ഡല മദ്ധ്യത്തിലുള്ള കറുപ്പിനെ ചിലർ മൃഗം എന്നും മററു ചിലർ ശശം എന്നും പറയുന്നു.

മൃഗാങ്കാ-കർപ്പൂരം.

മൃഗാങ്കലേഖാ-വിശ്വനാഥൻ ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു നാടകം.

മൃഗാംഗനാ-മാൻപേട.

മൃഗാജീവൻ-ഹ. നായാട്ടുകാരൻ. ഉ. ചെന്നായ്.

മൃഗാജീവം-ചെന്നായ്.

മൃഗാണ്ഡജാ-കസ്തൂരി.

മൃഗാദന(ൻ)ം-ഹ. ചെന്നായ്. ഉ. പുലി. മൃഗങ്ങളെ ഭക്ഷിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മൃഗാദനം എന്നതു കറുത്തവരിയിലുള്ളതും പട്ടിയുടെ ആകൃതിയോടു കൂടിയതുമായ ഒരു മൃഗവിശേഷമെന്നു അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

ന. സിംഹം.

മൃഗാദനി-ഹ. ചെന്നായിൽപെണ്ണ്. ഉ. കാട്ടുവെള്ളരി. ന. മഞ്ഞക്കുറുന്തോട്ടി.

മൃഗാദം-ചെറുപുലി.

മൃഗാധിപൻ-സിംഹം.

മൃഗാന്തകൻ-പുലി.

മൃഗാരാതി-ഹ. നായ്. ഉ. സിംഹം.

മൃഗാരി-ഹ. പട്ടി. ഉ. കടുവാ. ന. സിംഹം.

മൃഗാശനൻ-സിംഹം.

മൃഗാസനം-സിംഹാസനം.

മൃഗാസ്യൻ-ശിവൻ.

മൃഗിത-വി. അന്വേഷിക്കപ്പെട്ട.

മൃഗീ-ഹ പേടമാൻ. ഉ. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. ന. മൃഗജാതിസ്ത്രീ. മൃഗ+ഈ=മൃഗീ.

മൃഗേന്ദ്രൻ-സിംഹം.

മൃഗ്യ-വി. അന്വേഷിക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന.

മൃജ-ഹ. മേൽ തേച്ചുംമററും ശരീരം ശുദ്ധിവരുത്തുക. ഉ. വെടിപ്പാക്കുക.

മൃഡൻ – ശിവൻ. സുഖത്തെ ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

മൃഡാനി -പാർവ്വതി. മൃഡന്റെ (ശിവന്റെ) പത്നി എന്നർത്ഥം. (പാഠങ്ങൾ-മൃഡാ, മൃഡീ).

മൃണാളം-ഹ. താമരവളയം. ഭക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (ഇതു ഭക്ഷണസാധനമായി ഉപയോഗിക്കാറുണ്ടു്), ഉ. താമച്ചം.

മൃണാളതന്തു-താമരയുടെ നൂൽ.

മൃണാളശാകം-ഒരു തൈ.

മൃണാളസൂത്രം-താമരനൂൽ.

മൃണാളി-ഹ. താമര. ഉ. താമരവളയം.

മൃണാളികാ-താമരവളയം.

'മൃദുമൃണാളികാകലിതകങ്കണം'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

മൃച്ഛകടീ-ഒരു നാടകം.

ശൂദ്രകരാജാവുണ്ടാക്കിയതാണ്. സംസ്കൃത നാടകങ്ങളിൽ വെച്ചു വളരെ പുരാതനമാകുന്നു. ഇതുണ്ടാക്കിയതു് ഒന്നാം ശതാബ്ദത്തിലെന്നു ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

മൃത-വി. ഹ. മരിച്ച. ഉ. ലോഹങ്ങൾ ഔഷധങ്ങൾകൊണ്ടു ശക്തികുറയ്ക്കപ്പെട്ട.

മൃതകം-ഹ. മരണം. ഉ. ശവം.

മൃതകാന്തകൻ-കുറുക്കൻ.

മൃതം-ഇരന്നുവാങ്ങി ഉപജീവിക്കുക. മരിക്കുന്നതിനോടു തുല്യം എന്നർത്ഥം.

മൃതപത്രിക-മരണശാസനം Will.

മൃതപ്രായം-വി. മരിച്ചവണ്ണമുള്ള ഭാവത്തിൽ, ജീവനില്ലാത്ത മട്ടിൽ.

മൃതസഞ്ജീവനി-മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കുന്ന ഒരു മന്ത്രവും ഒരു മരുന്നും.

മൃതസ്ഥാത-വി. മരിച്ചതിന്റെ ശേഷം കുളിച്ച, പുലകുളിച്ച.

മൃതാംഗം-പ്രേതം, ശവം.

മൃതാലകം-സുഗന്ധമണ്ണ്.

മൃതാളകം-തുവര. മണ്ണിനെ അലങ്കരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (പാഠം-മൃത്താളകം).

മൃതി-മരണം.

മൃത്തു്-ഹ. മണ്ണ്. കുശവന്മാരാൽ കുഴയ്ക്കപ്പെടുന്നതു്, മർദ്ദനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. തുവര.

മൃത്തിക-ഹ. മണ്ണ്. കുശവന്മാരാൽ കുഴയ്ക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. സുഗന്ധമണ്ണ്.

'മൃത്തികകൊണ്ടൊരുശിവലിംഗത്തെ'
(കിരാതം തുള്ളൽ)

മൃൽപിണ്ഡം-മണ്ണുരുള.

മൃത്യു-ഹ. മരണം. പ്രാണനെ ഉപേക്ഷിക്കുക എന്നർത്ഥം. ൨. കാലൻ. ൩. ബ്രഹ്മാവു്. ൪. വിഷ്ണു. ൫. മായ. ൬. കാളി. ൭. കാമദേവൻ.

മൃത്യുകരചതുഷ്ടയം- ശഠനായ ബന്ധു, കഠിനയായ ഭാര്യ, എതിർത്തുപറയുന്ന ഭൃത്യൻ, സർപ്പസഞ്ചാരമുള്ള ഭവനം ഈ നാലും.

മൃത്യുഞ്ജയൻ-ശിവൻ. മൃത്യുവിനെ (അന്തകനെ) ജയിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

മൃത്യുഞ്ജയം-ഒരുമാതിരി ഹോമകർമ്മം.

മൃത്യുപുഷ്പം-കരിയു്.

മൃത്യുഫല-വാഴ.

മൃത്യുലോകം-തെക്കേദിക്ക്.

മൃത്യുശാസനൻ-ശിവൻ.

മൃത്യുസൂതി-ഞണ്ടു്.

മൃത്സാ, മൃത്സ്നാ-നല്ല വിശേഷപ്പെട്ട മണ്ണ്. പ്രശംസാർത്ഥത്തിൽ 'സ' 'സ്ന' എന്ന പ്രത്യയങ്ങൾ വെച്ചാണ് രൂപസിദ്ധി. (പ്രശസ്താമൃത്തികാ).

മൃത്സ്നാ-ഹ. നല്ല മണ്ണ്. വിശേഷപ്പെട്ടമണ്ണ്, സുഗന്ധമുള്ള ഒരുവക മണ്ണ്, കുഴയ്ക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. തുവര. നല്ല മണ്ണിലുണ്ടാകുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

മൃത്സ്നം-പൊടി.

മൃദംഗം-ഹ. മിഴാവു്. ൨. ഒരുവക മദ്ദളം. മർദ്ദനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. ശബ്ദം.

മൃദിതം-ഹ. ഞെക്കിയ. ൨. ചതച്ച. ൩. കൊല്ലപ്പെട്ട. ൪. തൂത്തുകളയപ്പെട്ട.

മൃദു-വി. ഹ. മാർദ്ദവമുള്ള, കോമളമായുള്ള. ൨. സാവധാനമുള്ള. ൩. മൂർച്ചയില്ലാത്ത, തീഷ്ണമല്ലാത്ത. മർദ്ദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (നാമം-മൃദുത, മൃദുത്വം). മൃദു > < കഠിനം.

മൃദുക്കൾ-(വ്യാകരണത്തിൽ) ഗ, ജ, ഡ, ദ, ബ ഇവ ൫-ം.

മൃദുതമം-വി. അത്യധികം മൃദുവായുള്ള.

മൃദുതര-വി. അധികം മൃദുവായുള്ള.

മൃദുത്വക്-ഒരു വൃക്ഷം, പൂതണക്ക്.

മൃദുഭാഷണം-മൃദുവായ വാക്ക്.

മൃദുല-വി. മൃദുവായുള്ള. (നാമം-മൃദുലത).

മൃദുലം-ഹ. വെള്ളം. ൨. കറുത്ത ചണം പയറ്. ൩. കോമളം, മാർദ്ദവമായുള്ളതു്.

മൃദുലോമകം-മുയൽ.

മൃദുഹാസം-പുഞ്ചിരി.

മൃദുള-വി. മൃദുവായുള്ള.

മൃദ്വീക-മുന്തിരി. മർദ്ദനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഇതിന്റെ ഫലമായ മുന്തിരിങ്ങയെ മദ്യമുണ്ടാക്കുന്നതിനായി മർദ്ദിക്കുക സാധാരണമാണല്ലോ.

മൃധം-ഹ. യുദ്ധം. ഹിംസിക്കുക എന്നർത്ഥം. ൨. അലക്ഷ്യം, അപഹാസം.

മൃന്മയ-വി. മണ്ണുകൊണ്ടുള്ള.

മൃഷാ-അ. ഹ. അസത്യമായി. ൨. വെറുതെ.

മൃഷാധ്യായി-കൊക്ക്.

മൃഷാർത്ഥകം-ഒട്ടും ചേർച്ചയില്ലാത്ത അർത്ഥത്തോടുകൂടിയ വാക്ക്.

മൃഷാലകം-മാവുവൃക്ഷം.

മൃഷാവാദം-ഹ. നിന്ദാസ്തുതി. ൨. അസത്യവാക്ക്.

മൃഷാവാദി-വി. അസത്യം പറയുന്ന.

മൃഷാവാദി-അസത്യം പറയുന്നവൻ.

മൃഷ്ട-വി. ഹ. ശുദ്ധിയാക്കപ്പെട്ട. ൨. വെടിപ്പായ. ൩. തൊടപ്പെട്ട.

മൃഷ്ടഭോജനം, മൃഷ്ടാന്നം, മൃഷ്ടാശനം, മൃഷ്ടി-വെടിപ്പായ ഭക്ഷണം.

മൃഷ്ടം-മുളക്.

മൃഷ്ടി-ഹ. വെടിപ്പാക്കുക. ൨. തൊടുക. ൩. ഭക്ഷണത്തിന്നൊരുക്കുക.

മെ

മെകളി-ബഹുളി.

മെക്കരിക്ക-ഛർദ്ദിക്ക.

മെച്ചം-ഹ. മേത്തരം. ൨. അത്ഭുതം.

മെച്ചമേ-നന്നായി.

'അച്ഛനെത്തന്നെയുംമെച്ചമേനോക്കി'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

മെതി-ഹ. ധാന്യങ്ങൾ ചവുട്ടിഉതിർക്ക. ൨. ചവുട്ടുക. ൩. നെയിത്തുകാരന്റെ ചവുട്ടുതടി. ൪. കിണററിന്റെ അരികിൽ ഇടുന്ന പലക.

മെതിക-അരയുക.

മെതിക്കല്ല്-ചവുട്ടിക്കയറുവാനുള്ളകല്ല്

മെതിക്കുന്നു-ഹ. ചവുട്ടുന്നു. ൨. ധാന്യങ്ങൾ ചവുട്ടി ഉതിർക്കുന്നു.

മെതിപാവൽ—ഒരുമാതിരി പാവൽ വള്ളി.

മെതിമരം-കിണററിനുള്ള പടിപ്പലക.

മെതിയടി-പാദകരട്, കാലിലിട്ടുംകൊണ്ടു നടക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു വസ്തു. ചെരിപ്പ്.

'എന്നുടെമെതിയടിരണ്ടുണ്ടായതി
ലൊന്നുതനിയ്ക്കുംമററതെനിയ്ക്കും'
(പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം തുള്ളൽ)

മെതിയം-മതിയം.

മെതിയാല-ഉരൽ.

മെതിയുന്നു-മൃദുവാകുന്നു.

'പാതിമെതിഞ്ഞൊരുതാംബൂലം'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

മെതുക്കുന്നു-മൃദുവാക്കുന്നു.

മെത്ത-ഹ. കിടക്കുന്നതിനു തുണികൊണ്ടു തച്ച് അകത്തു പഞ്ഞി അടച്ചതു്. ൨. വെണ്മാടം. ൩. കയററുപാര, ചന്ന.

മെത്തപ്പായ്-രണ്ടു പായ് കൂടി തച്ചുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി നല്ല പായ്.

മെത്തശ്ശീല-മെത്തയുണ്ടാക്കുന്ന ഒരുമാതിരി തുണി.

മെത്താരണ-കട്ടിലിന്റെ കാക്കലും തലയ്ക്കലുമുള്ള ക്രാതി.

മെത്തുന്നു-ഹ. വർദ്ധിക്കുന്നു. ൨. ഉയരുന്നു. ൩. ചാടുന്നു. ൪. ചേരുന്നു.

മെത്രാൻ-സുറിയാനിക്രിസ്ത്യാനികൾ അവരുടെ സഭാമേലദ്ധ്യക്ഷനെ വിളിക്കുന്ന പേർ.

മെത്രാപ്പോലീത്താ-ഒരു സംസ്ഥാനത്തുള്ള ക്രിസ്തീയ സഭാ മേലദ്ധ്യക്ഷന്മാരിൽ പ്രധാനി.

മെയ്യ്-ഹ. ശരീരം. ൨. സത്യം.

മെയ്ക്കടം-പണയത്തിന്മേലോ ഇടടിന്മേലോ അല്ലാതെ പണം കടം വാങ്ങിക്കുന്നതു്.

മെയ്ക്കാവൽ-ശരീരത്തെ കാത്തു സൂക്ഷിക്കുക.

മെയ്ത്തല-അ. മീതെ, മേൽ, ശരീരത്തിന്മേൽ.

മെയ്ത്തൊഴിൽ-ശരീരവ്യായാമം.

മെയ്ത്തോക്ക്-ചെറിയ തോക്ക്.

മെയ്പിടിത്തം-ശരീരത്തിൽ എണ്ണതേച്ചു തിരുമ്മുക.

മെയ്മറക്കുന്നു-ഉ. ശരീരം സൂക്ഷിക്കാതെയിരിക്കുന്നു. ഉ. സത്യം മറക്കുന്നു.

മെയ്യറുതി-മരണം.

മെയ്യാക്കം-ദേഹബലം.

മെയ്യിടുക-വസ്തു മറെറാരാളിനു മാററിക്കൊടുക്കു.

മെയ്യുര-സത്യം, ആണ.

മെയ്യേറുക-അടികലശൽ കൂട്ടുക.

മെയ്യോളക്കം-ദേഹബലം, മെയ്യാക്കം.

മെയ്വഴി-വാസ്തവമായ മതം.

മെയ്ശങ്ക-ഉ. അടക്കം, ഒതുക്കം. ഉ. മര്യാദ.

മെരുക്, വെരു-ഒരുമാതിരി കസ്തൂരി മൃഗം.

വെരു, വെരുക് ഇങ്ങിനെ പറയുന്നതു് തെക്കൻദിക്കുകളിലാണ്. ഇതിന്റെ നായാട്ടുപേർ ഓമനക്കൊടിയൻ.

മെരുകിൻചട്ടം—മെരുകിന്റെ പുഴുവുണ്ടാകുന്ന സ്ഥലം.

മെരു(രി)ങ്ങുക-ആഗ്രഹിക്കുക, ആശവയ്ക്കുക, പരിചയിക്കുക.

'കല്പകപ്പൂമലർനണ്ണിനവണ്ടുതാൻ
മറെറാരുപൂവിൽമെരുങ്ങുമോതാൻ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

മെലിച്ചൽ, മെലിവ്— ശരീരത്തിന്റെ വണ്ണം കുറക.

മെലിയുന്നു-ചടയ്ക്കുന്നു, വണ്ണംകുറയുന്നു.

മെല്ലവെ-അ. പതുക്കെ.

മെല്ലിക്കുന്നു-മെലിയുന്നു.

മെല്ലിടയാൾ-കൃശമദ്ധ്യ, സുന്ദരി.

മെല്ലുളി-ചിററുളിയിൽ അല്പം വലുതു്.

മെല്ലേ-അ. പതുക്കെ.

മെൽ-വി. മൃദുവായ.

മെഴു, മെഴുക്-തേനിന്റെ കീടൻ, അരക്ക്.

കുഷ്ഠം, വ്രണം മുതലായവക്കു നന്നു്. ഇതു തേൻ കൂടാണ്. സം-മധൂച്ഛിഷ്ടം.

മെഴുകുതിരി-ഉ മെഴുകുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന തിരി. ഉ. വിളക്കുവെക്കുന്നതിനു വെളിച്ചെണ്ണകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന തിരി.

മെഴുകുന്നു-ചാണകം ജലത്തിൽ കലക്കി നിലത്തു തേയ്ക്കുന്നു.

മെഴുകുശീല- മെഴുക പൂശിയ തുണി. (വസ്ത്രം).

മെഴുക്ക്-ഉ. എണ്ണമയം. ഉ. എണ്ണ. ഇ. മെഴുകുക.

മെഴുക്കൽ-ഉ. ചാണകം വെള്ളത്തിൽ കലക്കി നിലത്തു തേയ്ക്കുക. ഉ. മെഴുകിയിട്ടിരിക്കുന്ന സ്ഥലം.

മെഴുക്കനെ-അ. മിനുക്കെ.

മെഴുക്കുന്നു-ഉ. തടിക്കുന്നു. ഉ. മിനുന്നു.

മെഴുക്കെ-അ. കനക്കെ.

മെഴുത്ത-വി. തടിച്ച.

മെഴുനിലം-മെഴുക്കൻ, സ്ഥണ്ഡിലം.

മെഴുപ്പ്-ഉ. തടിപ്പ്. ഉ. മൃദുത്വം.

മെഴുമീൻ-പാഞ്ഞെത്തുന്ന മീൻ.

മെഴുമെഴെ-അ. തെററിത്തെററി.

മേ

മേകലം-ആട്.

മേക്കലം-മീതെവയ്ക്കുന്ന കലം.

മേക്കാതു്-കാതിന്റെ മുകൾ.

മേക്കാമോതിരം-മേക്കാതിലിടുന്ന ഒരാഭരണം, കുണുക്ക്.

മേക്കാരൻ-ഇടയൻ.

മേക്കു്-പടിഞ്ഞാറു്.

മേക്കുണക്കു് - മേക്കാതിലിടുന്ന കരാഭരണം.

മേ(ൽ)ക്കെട്ടി-കിടക്കുന്നതിനു മേൽഭാഗത്തും മറ്റും ശീലകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന സാധനം.

മേഖല-പ്ര. സ്ത്രീകളുടെ അരഞ്ഞാണം. ഉ. വാൽക്കച്ച. ന. ബ്രാഹ്മണരും മറ്റും അരയിൽ കെട്ടുന്ന പുല്ലു്. ര. പർവ്വതത്തിന്റെ ചുറ്റുമുള്ള ഭൂമി. ഋ. നമ്മടനാഴി. ന. ഒരിലപ്പാത്രം. ഠ. പൂണൂൽ. വ. വാൾപ്പട്ട.

മേഖലകന്യ(ക)-നമ്മടനാഴി.

മേഖലപുല്ലു്-മേഖല പിരിക്കുന്നതിനുള്ള പുല്ലു്.

മേഘകഫം-ആലിപ്പഴം.

മേഘച്ഛന്ന-വി. മേഘത്താൽ മറയ്ക്കപ്പെട്ട.

മേഘച്ഛായ്ത്തു്-മേഘച്ഛേദം.

മേഘജീവനം-വേഴാമ്പൽ പക്ഷി.

മേഘജ്യോതിസ്സു്-മിന്നൽ, ഇടിത്തീയു്. പരസ്പരസംഘട്ടനം ഹേതുവായിട്ടു് മേഘങ്ങളുടെ ഇടയിൽ നിന്നു കീഴോട്ടു പതിച്ചു വൃക്ഷം മുതലായവയിൽ പിടിപെടുന്ന തേജസ്സു് എന്നർത്ഥം. മറാഠരുടെ പദ്ധ്യായം-ഇരമ്മദം.

മേഘതിമിരം-മഴക്കാറു്.

മേഘത്തൂണു്-തൂണുപോലെ നിൽക്കുന്ന മേഘം.

മേഘദ്വീപം-മിന്നൽ.

മേഘദൂതു്-പ്രസിദ്ധിയുള്ള ഒരു കാവ്യം.

കാളിദാസൻ ഉണ്ടാക്കിയതാണു്. മേഘസന്ദേശത്തിൽ കവി കാവ്യവിഷയമാക്കീട്ടുള്ളതു് ഒരു യക്ഷൻ അളകാപുരത്തിൽ നിന്നും ബഹിഷ്കൃതനായി രാമഗിരിയിൽ താമസിക്കുമ്പോൾ തന്റെ ഓമ്മക്കു് കൃതയച്ചുതിനേയാണു്.

മേഘപദാരം-ആകാശം.

മേഘനാദൻ-പ്ര. ഇന്ദ്രജിത്തു്, രാവണന്റെ മൂത്ത മകൻ. പ. വരുണൻ.

മേഘനാദം-പ്ര. ചെറുചീര. പ. ഇടിമുഴക്കം. ന. പ്ലാശുവൃക്ഷം.

മേഘനാദാന്തലാസി-മയിൽ. മേഘനാദത്തിനു ചേർന്നു നൃത്തംചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

മേഘനാമാവു്—മുത്തങ്ങ. മേഘത്തിന്റെ പേരുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

മേഘനിർഘ്ലാഷം-ഇടിശബ്ദം, മേഘം

മേഘപുഷ്പം-പ്ര. വെള്ളം. മേഘത്തിന്റെ പുഷ്പംപോലെയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. മേഘങ്ങളുടെ ഇടയിൽ നിന്നു പുഷ്പംപോലെ ഉതിർന്നു വീഴുന്നതു് എന്നുമാവാം. പ. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ(വിഷ്ണുവിന്റെ) തേർകുതിര.

'മേഘപുഷ്പവലാഹകന്മാരെക്കൊ-
ണ്ടിണചേർത്തുവിലാസമെഴുന്നൊരു'

(സന്താനഗോപാലം പാന)

ന. ആറുവഞ്ചി. ര. ആലിപ്പഴം.

മേഘപ്രസവം-ജലം.

മേഘഭവ-വി. മേഘത്തിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന.

മേഘമാ-പ്ര. ജലധരം, കാറു്. ജലംകൊണ്ടു നനയ്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. മറാഠപദ്ധ്യായങ്ങൾ-അഭ്രം, വാരിവാഹം, സ്തനയിത്നു, വലാഹകം, ധാരാധരം, ജലധരം, തഡിച്ചാൻ, വാരിദം, അംബുദം, ഘനം, ജീമൂതം, മുദിരം, ജലമുക്, ധൂമയോനി. പ. മുത്തങ്ങ.

മേഘമണ്ഡല-മേഘങ്ങൾ സഞ്ചരിക്കുന്ന പ്രദേശം.

മേഘമാല-മേഘക്കൂട്ടം. മറാഠപദ്ധ്യായം-കാദംബിനി.

മേഘരാഗം–സംഗീതത്തിൽ ഒന്ന്.

മേഘരാവീ–മയിൽ.

മേഘവർണ്ണാ–പ. അമേരി. ഉ. ആറ്റുതുമ്പ.

മേഘവാഹനൻ–പ. ഇന്ദ്രൻ. വർഷത്തിനു മേഘങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ശംഖുചക്രധാരികളായ രണ്ടു വനിതകളും വാഹനമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നുമാവാം. ഉ. ശിവൻ.

മേഘസാരം–ചീനക്കർപ്പൂരം.

മേഘസുഹൃത്തു്–മയിൽ.

മേഘസ്പന്ദം–എട്ടടിമാൻ.

മേഘാലയാവു്–ആകാശം.

മേഘാനന്ദം(ന്ദി)–മയിൽ.

മേഘാനന്ദാ–വെള്ളിപ്പക്കി.

മേഘാന്തം–ശരൽക്കാലം.

മേഘാരി–കാറു്.

മേഘാസ്ഥി–ആലിപ്പഴം.

മേങ്ങുക–മേടിക്കുക.

മേങ്കൈ–അധികാരം.

മേങ്കൊങ്ക–നല്ല മുല.

മേങ്കോയിമ്മ–മേലധികാരം.

മേചക–വി. കറുത്ത.

മേചകം–പ. കറുത്ത നിറം. മറ്റു നിറങ്ങളോടു ചേരുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മേചകനിറം കറുപ്പും നീലനിറവും കൂടി ചേർന്നതും കായാമ്പൂനിറത്തിനു തുല്യവുമാകുന്നു. 'മേചകഃ കൃഷ്ണനീലഃ സ്യാദതസീപുഷ്പസന്നിഭഃ' എന്നു ശബ്ദാർത്ഥവും.

ഉ. പീലിക്കണ്ണു്. മേചകനിറമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ന. കാടുപ്പു്. ർ. സൈവീരാഞ്ജനം. ള. സ്രോതാഞ്ജനം. നു. കരിമുരിങ്ങ. ൎ. കസ്തൂരിക്കറ. വു. മേഘം. ൻ. പുക.

മേചകാപഗാ–യമുന.

മേച്ചൽ–പ. പുരോഗമനം. ഉ. മുൻപോട്ടു നീങ്ങുക. ന. തീൻ തേടി നടക്കുക.

മേട്ടു്–പ. മലമുകളിൽ. ഉ. ഉയർന്നസ്ഥലം. ന. ഉപദ്രവം.

മേട–ഒരുമാതിരി മാളിക.

'മേടോഹർമ്മ്യാമലികാ'

(ഭാഷാമഞ്ജരി)

മേടം–പ. മാസങ്ങളിൽ പന്ത്രണ്ടുള്ളതിൽ ഒന്നാമത്തെ മാസം. (മേഷം എന്നതാണു് മേടം ആയതു്).

മേടവിഷു–ആണ്ടു പിറക്കുന്ന ദിവസം, മേടമാസം ഒന്നാംതിയതി.

മേടിക്കുന്നു–പ. വാങ്ങിക്കുന്നു. ഉ. കൊള്ളുന്നു.

മേടുക–കിഴുക്കുക, വിരൽകൊണ്ടു തട്ടുക.

മേട്ടി–ഭക്ഷണവസ്തു പാകംചെയ്തശേഷം എടുത്തുകൊടുക്കുന്ന ഒരു വേലക്കാരൻ.

മേട്ടുവഴി–മലയിൽകൂടിയുള്ള വഴി.

മേഠൻ–ആനക്കാരൻ.

മേഡകം–കറിയാട്ടു്.

മേഢ്രം–പ. പുരുഷന്റെ ലിംഗം. സ്തൂലംകൊണ്ടു യോനിയെ നനയ്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. മുട്ടാടു്, കറിയാടു്.

മേത്തു്–മേദിനി, ഭൂമി. (പഴയ മലയാളം, മേദിനിയുടെ തത്ഭവം).

'ഉടലൊട്ടിയിരുവരായി
രുമ്മേതിൽ വീഴ്ന്നാർ'

(രാമചരിതം)

'മേതിൽനിറഞ്ഞുള്ളിലുമവഴിഞ്ഞൊരു
ശീതംപൊരുക്കരുതെന്തു'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

മേത്തൻ–ബുദ്ധി. (പ. മ.)

മേത്തു്–അ. മേലെ.

മേത്തൻ-തുലുക്കന്മാരിൽ ചിലർക്ക പറയുന്ന ഒരു പേർ.

മേത്തരം-വി. വിശേഷമായുള്ള.

മേത്തോന്നി, മേന്തോന്നി-ഒരു പച്ച മരുന്ന്. കലപ്പക്കിഴങ്ങ് എന്നു ചിലർ.

വീക്കം, അൎശസ്സ് മുതലായവക്ക നന്ന്. സം-കലികാരി. ഇം-Wolfs' bane.

മേഥി-(മേധി എന്നതിന്റെ പാഠം).

മേദകം-ഹ. മദ്യത്തിന്റെ അടിയിൽ ഊറിക്കിടക്കുന്ന കല്ക്കം. ൨. കൊഴുത്ത മദ്യം. സ്നിഗ്ദ്ധതയെ ഉണ്ടാക്കുന്നത് എന്നൎത്ഥം.

മേദസ്തൃത്ത്-മാംസം.

മേദസ്സ്-മാംസത്തിന്റെ അകത്തിരിക്കുന്ന നെയ്യ്, കൊഴുപ്പ്, സപ്തധാതുക്കളിൽ ഒന്ന്, സ്നിഗ്ദ്ധതയെ ഉണ്ടാക്കുന്നത് എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം.

മേദാ-ഒരു മരുന്ന്.

ക്ഷയത്തിനും മററും നന്ന്. ഇം-A root resembling ginger.

മേദിനി-ഹ. ഭൂമി. മേദസ്സിനെ സംബന്ധിച്ചത് എന്നൎത്ഥം.

മധു എന്നും കൈടഭൻ എന്നും രണ്ടു അസുരന്മാരുടെ മേദസ്സിനാൽ നനയ്ക്കപ്പെട്ടതുകൊണ്ട് ഈ പേർ വന്നു.

'മധുകൈടഭയോസ്ത്വംയ
ന്മേദസാസംപരിപ്ലുതാ
മേദിനീതിതതോദേവി
പ്രോച്യസേബ്രഹ്മവാദിഭിഃ'

എന്നു പ്രമാണം.

൨. അമരകോശം പോലെയുള്ള ഒരു നിഘണ്ടു. ൩. മേദ

മേദിനീപതി-രാജാവ്.

മേദുര-വി. ഹ. വലിയ. ൨. തടിച്ച. ൩. മദിച്ച. ൪. വമ്പിച്ച. ൫. കനത്തും മിനുത്തും ഇരിക്കുന്ന.

മേധം-യാഗം.

മേധ-ധാരണയുള്ള ബുദ്ധി (ധരിച്ചതിനെ മറക്കാത്ത ബുദ്ധി), ഒന്നിനേയും മറന്നു കളയാത്തത് എന്നു സാരം. എല്ലാം ഇതിൽ വന്നുചേരുന്നു എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം.

മേധാതിഥി-ഹ. ഒരു ഋഷി.

തപസ്സ് ഹേതുവായിട്ടു സന്തുഷ്ടനായ ഇന്ദ്രൻ ഈ ഋഷിയെ ഒരാടിന്റെ ആകൃതിയിൽ സ്വൎഗ്ഗത്തിലേക്ക കൊണ്ടു പോയി.

൨. തത്ത.

മേധാവി-ഹ. ധാരണബുദ്ധിയുള്ളവൻ. ൨. നായകൻ. ൩. സമൎത്ഥൻ.

മേധാവിനീ-പഞ്ചവൎണ്ണക്കിളി.

മേധാവീ-ഹ. തത്ത. ൨. മദ്യം.

മേധി-കാള, പശു മുതലായതിനെ കെട്ടുന്ന കെട്ടുകററി. പശുക്കളെ ഇതോടു ചേൎക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. പാഠം-മേഥി.

മേധ്യ-വി. ഹ. ശുദ്ധിയുള്ള. കൂടിച്ചേരുവാൻ യോഗ്യമുള്ള എന്നൎത്ഥം. ൨. യാഗത്തിന്നു കൊള്ളാവുന്ന.

'മേദ്ധ്യമായിരിക്കുന്നധൎമ്മവുമതിങ്കൽ'
(ഭാഗവതം)

മേധ്യാ-ഹ. വയമ്പ്. ൨. വലിയ വാലുഴവം. ൩. വന്നി. ൪. ഗോരോചന. ൫. പൂക്കൈത. ൬. ബ്രഹ്മി. ൭. ശംഖപുഷ്പി. ൮. വിഷ്ണുക്രാന്തി. ൯. ചെറുപ്പുന്ന. ൧൦. ആട്ടിൻപെട. ൧൧. വെൾവയമ്പ്.

മേധ്യാജിനം-യാഗത്തിന്നു വേണ്ട മാൻതോല്.

മേധ്യം-ഹ. യവം. ൨. ആട്.

മേനക-ഹ. വിശ്വാമിത്രന്റെ തപോവിഘ്നം വരുത്തുന്നതിനായ് അയക്കപ്പെട്ട ഒരപ്സരസ്ത്രീ, ശകുന്തളയുടെ മാതാവ്. ൨. ഹിമവാന്റെ ഭാര്യ, പാർവ്വതിയുടെ അമ്മ.

മേനകാത്മജാ-പാർവ്വതി.

മേനവൻ-ഹ. ചില രാജാക്കന്മാർ നായന്മാർക്ക കൊടുക്കുന്ന ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ. ൨. കണക്കെഴുത്തുകാരന്നു ചില ദിക്കിൽ പറയുന്ന പേർ.

മേനാ-ഹ. ഹിമവാന്റെ ഭാര്യ. ൨. ഒരു നദി.

മേനാദം-ഹ. ആട്. ൨. പൂച്ച. ൩. മഴിൽ.

മേനാവ്-ഒരുമാതിരി വാഹനം.

മേനാൾ-മേൽനാൾ.

മേനി-ഹ. ദേഹം. ൨. ഭംഗി. ൩. മാർദ്ദവം. ൪. തൊഴുത്ത്. ൫. നിറം. ൬. ശ്രേഷ്ഠത്വം. ൭. നന്മ. ൮. മാതിരി. ൯. മുഖസ്തുതി. ൧൦. വൻപുപറക. ൧൧. വിതയ്ക്കുന്ന വിത്തിനു കൂടുതൽ കിട്ടുന്ന സംഖ്യ.

മേനിക്കാരൻ-ഹ. മേനിയുള്ളവൻ. ൨. അഹംഭാവമുള്ളവൻ.

മേനിപ്പാട്ടം-ഹ. വസ്തുക്കളിൽ നിന്നും പല പൂവുകളിലായി ലഭിക്കുന്ന ആദായങ്ങളെ കണക്കാക്കി ഒരാണ്ടത്തേക്കു ക്ലിപ്തപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള ശരാശരിപ്പാട്ടം.

മേനിപ്പൊറുതി-സുഖമായിട്ടുള്ളപാർപ്പ്.

മേനിവിളച്ചൽ-ഒന്നാംതരം വിളവ്.

മേനോക്കി-നായന്മാരുടെ ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ.

മേന്തടി-മീതെയുള്ള തടി.

മേന്തോന്നി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, മേത്തോന്നി.

മേമ്പൊടി, മേമ്പടി-ഹ. കഷായങ്ങൾക്കു മുകളിൽ ചിതറുവാനുള്ള പൊടി. ൨. അല്പമായി ചേർക്കേണ്ട നല്ല സാധനം.

മേമ്പൊടി എന്നതിനെ മേല്പൊടി എന്നും പറയുന്നുണ്ട്. (കഷായത്തിനു മേല്പൊടി എന്നു പറയുന്നതു ഇതാണ്.) ഇതു കഷായത്തിനു വീര്യം കൂട്ടുന്നതാകുന്നു.

മേന്മ-ഉൽക്കർഷം, വലുപ്പം.

മേന്മീശ-മൂക്കിന്നു താഴെ ചുണ്ടിന്നു നില്ക്കുന്ന മീശ.

മേന്മേൽ-മേലാൽ, മേൽക്കുമേൽ.

മേപ്പടവ്-ഉയർന്നതട്ട്.

മേപ്പടി-മേൽപറഞ്ഞവിധം.

മേപ്പാവ്-വലുതായ കെട്ടിടം.

മേപ്പുലം-മേച്ചിൽസ്ഥലം.

മേയ-വി. അളക്കുത്തക്ക.

മേയനാമം-(വ്യാകരണത്തിൽ) ഒരു ജാതിവ്യക്തി വിവേകം ഇല്ലാത്ത വസ്തുവിനെ കുറിക്കുന്ന പദം. ഉ-ം, ഇതട്ട്, മഴ ഇത്യാദി.

മേയാപ്പുര-തല്ക്കാലത്തേക്കുള്ള പുര.

മേയിക്കൽ-കന്നുകാലിയെ തീററുക.

മേയുന്നു-ഹ. കന്നുകാലികൾ നടന്നു തിന്നുന്നു. ൨. പുര കെട്ടുന്നു, ഓലകെട്ടുന്നു.

മേയ്ക്കുന്നു, മേയിക്കുന്നു—കന്നുകാലിയെ തീററുന്നു. (സ. ക്രി.—മേയ്പിക്കുന്നു)

മേയ്ക്കൂലി-ഹ. ഇടയന്റെ കൂലി, എരുത്താന്യം. ൨. പുരകെട്ടുകാരന്റെ കൂലി,

മേയ്പ്പുകാരൻ-കന്നുകാലിത്തീററുകാരൻ.

മേര-മേനി.

മേരു-ഒരു പർവ്വതം. (മഹാമേരു എന്നതു

നോക്കുക.) തന്റെ കൊട്ടമുടികളെക്കൊണ്ടു ജ്യോതിസ്സുകളിൽ ചെന്നു മുട്ടുന്നതു് എന്നത്രേ. അസുരന്മാരെ ഹിംസിക്കുന്നതു് എന്നുമത്രേ.

മേരുധനുശ്ശാവു്-ശിവൻ.

മേരുപൃഷ്ഠം-പ. സ്വർഗ്ഗം. ഉ. ആകാശം.

മേരുപ്പു്-ഒരു ലവണദ്രവ്യം.

അൽസ്സിനും മറ്റും നന്നു്, നിറം വെളുപ്പാണു്.

മേരുസഖൻ-ഹിമവാൻ. മഹാമേരുവിന്റെ ഇഷ്ടൻ എന്നത്രേ.

മേരുസാവർണ്ണി-മേരുവിനോടൊപ്പം നിറമുള്ള.

മേരുസാവർണ്ണി-ഒരു മഹർഷി.

മേലടി-പ. കടിയാൻ മുതലാളിയ്ക്കു സൽക്കാരമായി കൊടുക്കുന്ന വസ്തുക്കൾ. ഉ. കുന്തകാലികളെ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനു ചെല്ലിക്കുക.

മേലധികാരം-മേൽവിചാരം.

മേലധികാരി-മേൽവിചാരിപ്പുകാരൻ.

മേലവൻ, മേലാൻ-മേലാൾ.

മേലാ-അ. വഹിയാ, വയ്യാ.

മേലാക്കം-കരേറ്റം.

മേലാച്ചി-വേലക്കാരി.

മേലാട-മേൽമുണ്ടു്.

മേലാറ്റു്-മേൽക്കെട്ടി.

മേലായ്ക-പ. വഹിയായ്ക, ഉ. ക്ഷീണത.

മേലായ്ക്കുറു-ജന്മിയുടെ അവകാശം.

മേലാരു്-ഉയർന്ന ജാതിക്കാരെ ചില തീണ്ടലുള്ള ജാതിക്കാർ പറയുന്ന ഒരു പേർ.

മേലാൽ-അ. വരുംകാലം, ഇനി.

മേലാൾ, മേലാവു്-പ. മേലധികാരി. ഉ. പ്രമാണി.

മേലികാ-വായൽ.

മേലിൽ-അ. വരുംകാലത്തിൽ.

മേലും-അ. പ. വിശേഷിച്ചും, ക്രമേണയും. ഉ. വരുംകാലത്തും.

മേലുര-ഉരകല്ലിൽ രൂപാന്തരപ്പെട്ട മേലത്തെ പാട്ടു്.

മേലെരി-ഹോമത്തിനുള്ള വിറക്, ചിലവിന്റെ വിറക്.

'നാലു ഭാഗങ്ങളിൽ നല്ല
മേലെരിയുമെരിയിച്ചു'

(ത്രിപുരദഹനം തുള്ളൽ)

മേലെഴുത്തു്—മേലെഴുത്തുകാരന്റെ ഉദ്യോഗം.

മേലെഴുത്തുകച്ചേരി-തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യത്തെ ഒരു (മേൽ കണക്കെഴുത്തു) കച്ചേരി.

മേലെഴുത്തുപിള്ള-മേലെഴുത്തുകച്ചേരിയിൽ പ്രധാനിയായ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ.

മേലേ-അ. മീതെ.

മേലേക്കുമ്പടി-കട്ടിലയുടെ മേല്പട്ടി.

മേലേടം-ഭാവികാലം.

മേലേതു്-മീതെയുള്ളതു്.

മേലോട്ടു്-അ. മുകളിലോട്ടു്.

മേൽ-അ. മീതെ.

മേൽകാച്ചിൽ-ശരീരത്തിലേ ചൂടു്.

മേൽകീഴ്-തലകീഴായി.

മേൽക്കച്ച-ഉടുപ്പിനുമീതെ അരയിൽ കെട്ടുന്ന ഒരു കച്ച.

മേൽക്കച്ചവടം-വലിയ കച്ചവടം.

മേൽക്കണക്കു്-പ്രധാനമായ കണക്കു്.

മേൽക്കരം-മേലാലുള്ള പാട്ടം.

മേൽക്കാച്ചിൽ-കാച്ചിലിന്റെ വള്ളിയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ചെറിയ കാച്ചിൽ.

മേൽക്കാണം-പണയം എഴുതിയ വസ്തുവിന്മേൽ പിന്നെയും വാങ്ങിക്കുന്ന ദ്രവ്യം, പുറമായ്പ്പു.

മേൽക്കാതു്-കാതിന്റെ മുകൾഭാഗം.

മേൽക്കാറു്-പടിഞ്ഞാറൻ കാറു്.

മേൽക്കുമേൽ-അ. മീതെ മീതെ.

മേൽക്കൂട്ടു്-പുരയുടെ മിഞ്ഞിക്കുമീതെ പണിയുന്ന ഉത്തരവും മറ്റും.

മേൽക്കെട്ടി-പൊടിയും മററും വീഴാതെ തിരിപ്പാനായിട്ടു മുറിയിൽ മച്ചിന്നു താഴെ കെട്ടുന്ന വസ്ത്രം.

മേൽക്കോയ്മ്മ-മേലധികാരം.

മേൽച്ചീട്ട്-മേൽവിലാസം.

മേൽച്ചുങ്കം-പ്രധാനമായ ചുങ്കസ്ഥലം.

മേൽത്തട്ട്-ഹ. പുരമുറിക്കകത്തു മുകളിൽ തുലാത്തിന്മേൽ ഇടുന്ന പലക, മച്ച്. ൨. കപ്പലിന്റെ മേൽഭാഗം. ൩. മാളിക. ൪. തേരിന്റേയും മററും മേൽഭാഗം.

മേൽത്താഴ്-പൂട്ടിയതിനു മീതെ ഇട്ടു പൂട്ടിയ താഴ്, മേൽപ്പൂട്ട്.

മേല്പഞ്ചായം-കാര്യങ്ങൾ കേട്ടു തീർച്ച വരുത്തുന്ന ഒരാലോചനക്കാരുടെ കൂട്ടം.

മേല്പട-വരുവാനുള്ള സൈന്യം.

മേല്പടി-വി. മുൻപറഞ്ഞ.

മേല്പടി-അ. മുൻപറഞ്ഞവിധം, മേപ്പടി.

മേല്പട്ടക്കാരൻ-വലിയ പട്ടക്കാരൻ, ബിഷോപ്പ്, മെത്രാനും മററും.

മേല്പട്ടം-വലിയ പട്ടക്കാരന്റെ സ്ഥാനം.

മേല്പാട്ട്-മുകൾവശം.

മേല്പാടം-ഹ. പുരാതനമായ എഴുത്ത്. ൨. ഉയർച്ചയുള്ള കണ്ടം.

മേല്പുടവ-ഉത്തരീയം.

മേൽപ്പുര-പുരയുടെ മുകളിൽ മേഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഓലയും മററും.

മേല്പൂട്ട്-പുറംപൂട്ട്, മേൽത്താഴ്.

മേല്പെട്ട്, മേല്പട്ട-അ മുകളിലോട്ട്.

മേല്പൊടി-കഷായത്തിൽ ഇടുന്ന പൊടി. മേമ്പടി.

മേൽഫലം-ഹ. മുകളിലുള്ള തേങ്ങയും മററും. ൨. മേലിൽ വരുന്ന ഫലം.

മേൽബലം-ഹ. മുൻപട. ൨. സഹായിക്കുന്ന സൈന്യം.

മേൽഭാഗം-മുകൾവശം, ആകാശം.

മേൽഭാരം-മുകളിൽ കയററപ്പെട്ട ഭാരം.

മേൽമണിയം-മേലധികാരം.

മേൽമണ്ഡലം-ആകാശത്തുള്ള ചന്ദ്രമണ്ഡലവും മററും.

മേൽലാഭം-അധികമായുണ്ടാകുന്ന ലാഭം.

മേൽവയറ്-പൊക്കിളിന്റെ മീതെയുള്ള വയറ്.

മേൽവരവ്-ഹ. ക്രമപ്രകാരമുള്ളതു കൂടാതെ അധികമായുണ്ടാകുന്ന ദ്രവ്യലാഭം. ൨. വർദ്ധന.

മേൽവാചകം-ഹ. തലവാചകം. ൨. മേൽവിലാസം.

മേൽവാ(യ്)-അണ്ണാക്ക്.

മേൽവായ്പ്പ(യിപ്പ)-പുവായ്പ്പ.

മേൽവാരം-മലംകൃഷിക്കും മററും കൊടുക്കുന്ന കരം.

മേൽവാഴി-മേൽക്കോയിമ്മ ഭരിക്കുന്നവൻ.

മേൽവിചാരം-മേൽനോട്ടം.

മേൽവിത്ത്-ഒരുത്തൻ വിതച്ച നിലത്തിൽ പിണങ്ങി മറെറാരുത്തൻ പിന്നേയും വിതക്കുന്ന വിത്ത്.

മേൽവിരിപ്പ്-മേൽക്കെട്ടി.

മേൽവിലാസം-കൊടുത്തയക്കുന്ന എഴുത്തു ഇന്ന സ്ഥലത്തേക്കെന്നും ഇന്നാൾക്കെന്നും മററും പുറത്തെഴുതുന്ന വാചകം.

മേൽവെള്ളം-പുതുവെള്ളം.

മേൽശാന്തി-ഹ. ക്ഷേത്രത്തിലെ പ്രധാന ശാന്തിക്കാരൻ. ൨. പ്രവൃത്തി, ദേവനെ പൂജിക്കയും മററും.

മേവലർ-ശത്രുക്കൾ.

മേവൽ-ഹ. യോജിപ്പ്. ൨. സ്നേഹം. ൩. പാർക്കുക. ൪. ആഗ്രഹം. ൫. ഭരിക്കു. ൬. സ്ഥിരപ്പെടുത്തുക.

മേവിക്കൊടുക്കുന്നു-യോജിക്കുന്നു.

മേവിടുന്നു-പാൎക്കുന്നു.

മേവുന്നു-ഹ. പാൎക്കുന്നു. ൨. യോജിക്കുന്നു. ൩. ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ൪. സ്ഥിരപ്പെടുത്തുന്നു. ൫. ഭരിക്കുന്നു. ൬. സ്നേഹിക്കുന്നു. ൭. ഉണ്ടാകുന്നു. ൮. ചെയ്യുന്നു.

മേവുക എന്നതിന്റെ അൎത്ഥം ആദ്യം 'സ്നേഹിക്ക', 'പരിചയിക്ക' എന്നായിരുന്നു. ഇപ്പോഴത്തെ അൎത്ഥം 'വസിക്കുക' എന്നായിത്തീൎന്നു.

മേശ-ഒരു വലിയ നാൽക്കാലിപ്പലക.

മേഷ-ഹ. തടവ്. ൨. പ്രയാസം. ൩. കുററം. ൪. മരങ്ങളിലുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി വിരിച്ചിൽ.

മേഷകംബളം—കംബളം (കമ്പിളി), ആട്ടിൻരോമംകൊണ്ടു നെയ്തുണ്ടാക്കിയ കരിമ്പടം മുതലായതു്. (കംബളം = ശീതാൎത്തന്മാരാൽ കാമിക്കപ്പെടുന്നതു്).

മേഷം-ഹ. മുട്ടാട്; കുറിയാട്. സ്പൎദ്ധിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. മേടം. ൩. തകര.

മേഷാ-ചിറേറലം.

മേഷാണ്ഡൻ-ഇന്ദ്രൻ

മേഷി-ഹ. പെണ്ണാട്. ൨. മാഞ്ചി. ൩. കൊടുകാര.

മേഷിക-പെണ്ണാട്.

മേസ്തിരി-പണി നടത്തുവാൻ ഏററിരിക്കുന്ന ആൾ, പ്രധാനിയായ പണിക്കാരൻ.

മേഹഘാതിനി-മഞ്ഞൾ.

മേഹനം-ഹ. മൂത്രഭാരം. ൨. മൂത്രം. ൩. മൂത്രമൊഴിവ്. ൪. പുരുഷന്റെ ലിംഗം. ശുക്ലം കൊണ്ടു യോനിയെ നനയ്ക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

മേഹം-ഹ. മൂത്രമൊഴിവ്, പ്രമേഹം. എപ്പോഴും മൂത്രമൊഴിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. മൂത്രം. ൩. ആട്.

മേള-ഹ. മഷി. ൨. അമര.

മേളക്കാരൻ-വാദ്യക്കാരൻ.

മേളക്കൊഴുപ്പ്-കൊമ്പ്, കുഴൽ, വാദ്യം മുതലായതിന്റെ ശബ്ദംകൊണ്ടുള്ള യോജിപ്പ്.

മേളതാളം-മേളക്കാരുടെ താളം.

മേളനം-കൂട്ടം, ഒരുമിപ്പ്.

മേളപ്പണം - വാദ്യക്കാൎക്കു കൊടുക്കുന്ന കൂലി.

മേളം-ഹ. വാദ്യക്കാരുടെ കൂട്ടം. ൨. ആട്ടുക്കൊട്ട്. ൩. സന്തോഷം, സല്ലാപം. ൪. കൂടുക. ൫. ചേരുക.

മേളത്തിൽ-നല്ലവണ്ണം.

മേള(ക)ം-തമ്മിൽ കൂടിച്ചേരുക.

മേളാ-ഹ. അമരി. ൨. ഒരുമിപ്പ്. ൩. കൂട്ടം. ൪. മഷി.

മേളാങ്കം-ഉല്ലാസം, സന്തോഷം.

മേളിക്കുന്നു-ഹ. യോജിക്കുന്നു. ൨. സന്തോഷിക്കുന്നു.

മേളിത-വി. യോജിപ്പിക്കപ്പെട്ടു.

മേളിപ്പ്- ഹ. യോജിപ്പ്. ൨. സന്തോഷം.

മേഴി-കലപ്പയുടെ പൂച്ഛം.

മൈ

മൈ-ഹ. മഷി. ൨. കറുത്ത നിറം.

മൈക്കണ്ണി-സ്ത്രീ, സുന്ദരി.

മൈക്കോലവാർകുഴലാൾ— ഇരുണ്ട തലമുടിയുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

മൈതാനനിലം-ഒപ്പനിരപ്പുള്ള നിലം.

മൈതുക-ലഭിക്കുക.

മൈത്തൽ-അദ്ധ്വാനം, മിടുക്ക്, ജാഗ്രത, വേല.

മൈത്തുന്നു-അദ്ധ്വാനപ്പെടുന്നു.

മൈത്ര-വി. മിത്രത്തെ സംബന്ധിച്ച.

മൈത്രൻ-ഹ. ശുദ്ധ (പരമാർത്ഥ) ബ്രാഹ്മണൻ. ഉ. സ്നേഹിതൻ.

മൈത്രകം-സ്നേഹം.

മൈത്രം-ഹ. അനിഴം. ഉ. ബന്ധുത്വം.

മൈത്രാവരുണൻ-ഹ. അഗസ്ത്യൻ. 'വാരുണി' എന്നു മാത്രമായാലും പര്യായം തന്നെ.

മിത്രാവരുണന്മാരുടെ രേതസ്സിനെ ഉർവ്വശി കലശത്തിൽ ഭദ്രമായി വെച്ചു എന്നും തദനന്തരം ആ കലശത്തിൽ നിന്നും അഗസ്ത്യൻ ജനിച്ചു എന്നും പുരാണപ്രസിദ്ധം. 'മിത്രാവരുണയോഃ സൂനരെഴ്വ്ശേയശ്ചവാരുണിഃ'

ഉ. വാല്മീകി. ന. വസിഷ്ഠൻ.

മൈത്രാവരുണി-ഹ. വാല്മീകി.

പ്രാചേതസശ്ചാദികവിഃ
സ്യാന്മൈത്രാവരുണിശ്ചസഃ'
എന്നു പ്രമാണം.

ഉ. അഗസ്ത്യൻ. ന. വസിഷ്ഠൻ.

മൈത്രീ, മൈത്ര്യം-മിത്രത്തിന്റെ ഭാവം (കർമ്മം), സ്നേഹം.

മൈത്രേയൻ-കഷാരുവിന്റെ മകനും പരാശരന്റെ ശിഷ്യനുമായ ഒരു ഋഷി.

ഓരോ മന്വന്തരത്തിൽ ഓരോ മഹർഷി വ്യാസപദവിയെ കൈക്കൊള്ളുന്നു. ഹിന്ദുമതം സ്ഥാപിച്ച വ്യാസൻ കൃഷ്ണദ്വൈപായനൻ എന്ന മഹർഷിയായിരുന്നു കൃഷ്ണദ്വൈപായനന്റെ ശേഷം വ്യാസപദത്തെ സ്വീകരിച്ചതു മൈത്രേയ മഹർഷിയാണ്. വ്യാസപദം വഹിക്കുന്ന മഹർഷിമാർ വിഷ്ണുവിന്റെ അംശമാകുന്നു. പാണ്ഡവരോടു കലഹിക്കരുതെന്നു ധൃതരാഷ്ട്രരെ ഉപദേശിച്ചവരിൽ മൈത്രേയമഹർഷിയുമുണ്ട്. ഇദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ ബദരികാശ്രമത്തിന്നു സമീപം സ്വന്ത ആശ്രമത്തിൽ വസിക്കുന്നു. ഇപ്പോഴും വ്യാസപൌർണ്ണമി ദിവസം 'ശാങ്ങ്'വനത്തിൽ വച്ചു ഒരുപന്യാസം ഈ ധീമാൻ ചെയ്യാറുണ്ടുപോലും.

(കൌഷാരവി എന്നതു നോക്കുക)

മൈത്രേയീ-യാജ്ഞവല്ക്യന്റെ ഭാര്യ.

മൈഥില-വി. മിഥിലയെ സംബന്ധിച്ച

മൈഥിലി-സീത.

മൈഥുന-വി. ഹ. ഇരട്ടയായ. ഉ. വിവാഹംകൊണ്ടു യോജിച്ച.

മൈഥുനം-ഹ. സ്ത്രീയും പുരുഷനും കൂടിയുള്ള ചേർച്ച, സ്ത്രീസംഗം. സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ പ്രവൃത്തി എന്നർത്ഥം. മററു പര്യായങ്ങൾ- വ്യവായം, ഗ്രാമ്യധർമ്മം, നിധുവനം, രതം. ഉ. ഭാര്യാഭിസംബന്ധം. മിഥുനത്തിന്റെ (സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടേ) തു് എന്നർത്ഥം. ഇവരുടെ കർമ്മം എന്നുമാവാം.

മൈഥുനി-വണ്ടാരങ്കോഴി.

മൈധാവകം-ബുദ്ധി.

മൈനാകം-ഹ. ഒരു പർവ്വതം.

കൈലാസത്തിന്നു വടക്കു സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. ഇന്ദ്രൻ പർവ്വതങ്ങളുടെ ചിറകു മുറിച്ചപ്പോൾ മൈനാകം മാത്രം രക്ഷയെ പ്രാപിച്ചു. മൈനാകം എന്ന പർവ്വതം സദാ സമുദ്രമദ്ധ്യത്തിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. ഇപ്പോൾ 'ശിവാലിക്' എന്നു പറയുന്നതു് ഇതാണെന്നു ചിലരുടെ മതം. മൈനാകം ഹിമവാന്റെ പുത്രനും പാർവ്വതിയുടെ സഹോദരനുമാണത്രെ.

ഉ. ഒരുവക പക്ഷി.

മൈനാത്തു്-അലക്കുകാരന്നു ചില ദിക്കിൽ പറയുന്ന ഒരു പേർ.

മൈനാലൻ-മുക്കവൻ.

മൈന്തൻ-ഹ. മകൻ. ഉ. ബാലൻ.

മൈന്ദൻ-ഒരസുരൻ.

കൃഷ്ണനാൽ വധിക്കപ്പെട്ടു.

മൈമ്പ്-ഇതൾമയക്കം.

മൈയൽ-മയക്കം, മോഹം.

മൈയ്യൻ-വലിയ കള്ളൻ.

മൈരേയം-ഒരുവക മദ്യം, ശർക്കര കൂട്ടിച്ചുമച്ച മദ്യം. കരിമ്പിൻനീർ മുതലായതു കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ മദ്യം എന്നും കാണുന്നു. മിരയിൽ ഉണ്ടായതു എന്നർത്ഥം. മിര എന്നതിനു ദേശവിശേഷമെന്നും ഔഷധവിശേഷമെന്നും അർത്ഥം കാണുന്നു.

കൃമി, ഗുല്മം മുതലായവക്കു നന്ന്. മൈരേയം എന്നതു താതിരിപ്പൂവ്, ശർക്കര, വറുത്തയവം, ജലം ഇവകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ മദ്യമാണെന്നാണ് മാധവാചാര്യരുടെ അഭിപ്രായം.

മൈല-ഹ. ഒരുവക വൃക്ഷം. ഉ. വെളുപ്പും കറുപ്പും കൂടിയ നിറം.

മൈലാടന്മഞ്ഞൾ-ഒരുമാതിരി നല്ല മഞ്ഞൾ.

മൈലെള്ള്-ഒരുവക വൃക്ഷം.

മൈലൊമ്പി-ഒരുവക ചെടി.

മൈസൂർ-ഒരു രാജ്യം. Mysore.

മൈളിന്ദം-വണ്ട്.

മൊ

മൊക്കണി, മുകക്കണി-കുതിരക്കു തീററിയിട്ടു കൊടുക്കുവാനുള്ള ചാക്കുസഞ്ചി

മൊങ്കാൻ-വലിയ കൊട്ടുവടി.

മൊങ്ങ-കുരങ്ങ്.

മൊച്ച-ഹ. കരിങ്കുരങ്ങ്. ഉ. ഒരുമാതിരി തൈ.

മൊച്ചക്കൊട്ട-മൊച്ചയുടെ കായ്.

മൊഞ്ച്-ഹ. കോപം. ഉ. അഴക്.

മൊഞ്ചൻ-ഹ. വേഗത്തിൽ കോപിക്കുന്നവൻ. ഉ. നല്ല ബലമുള്ളവൻ, മിടുക്കൻ.

മൊട്ട്-വിടിരാത്ത പൂവ്.

മൊട്ട, മുട്ട-ഹ. പക്ഷികളും മററും പ്രസവിച്ച സാധനം. ഉ. ചിരച്ച തല. ന. കഷണ്ടിത്തല.

മൊട്ടമ്പ് - മൂർച്ചയില്ലാത്ത ഒരുമാതിരി അമ്പ്.

മൊട്ടയിടുന്നു-ഹ. ചിരക്കുന്നു. ഉ. പക്ഷി പാമ്പു മുതലായ ചില ജന്തുക്കൾ പ്രസവിക്കുന്നു.

മൊട്ടുവാൾ-വാളേറു കുളിക്കുള്ള വാൾ.

(നീണ്ടിരിക്കും, പിച്ചളപ്പിടി കാണും)

മൊട്ടുസൂചി-കുഴയില്ലാത്ത ഒരുമാതിരി സൂചി.

മൊത്തം-മുഴുവൻ.

മൊത്തി-മുഖം, മുഞ്ഞി.

'പാണ്ഡവവൃഷ്ണികളൊന്നായപ്പോൾ
കർണ്ണാദികളുടെ മൊത്തികറുത്തു'

(കൃഷ്ണാർജ്ജുനവിജയം തുള്ളൽ)

അധികം പുസ്തകങ്ങളിലും ഞാൻ കണ്ടിട്ടുള്ളതു 'മുഞ്ഞി' എന്നാണ്, മൊത്തി എന്നല്ല.

മൊത്തുന്നു-ഹ. പാത്രം ചൊടിയിൽവെച്ചു വലിച്ചു കുടിക്കുന്നു. ഉ. ചുംബിക്കുന്നു.

മൊന്നാക്കൾ-പുരോഹിതന്മാർ.

മൊന്ത-ഹ. പിച്ചളയും മററും കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി ചെറിയ കുടം. ഉ. കാട്ടുപന്നി കിടക്കുന്ന സ്ഥലം.

മൊന്തൻപഴം-ഹ. കാര്യത്തിനു കൊള്ളാത്ത ആൾ. ഉ. ഒരുവക പഴം.

മൊരമ്പുക-മുരളുക.

മൊരശ്ശു, മുരശ്ശു-മുരച്ച്, ഒരു വാദ്യം.

മൊരി-ഹ. വൃക്ഷത്തിന്റെ ഉണങ്ങിയ തൊലി. ഉ. ദേഹത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു ഉണക്കു.

മൊരിച്ചൽ-ഹ. വൃക്ഷത്തിന്റെയും മററും തൊലിയുടെ ഉണക്ക്. ഉ. ഉണങ്ങിയ തൊലി.

മൊരിച്ചുണങ്ങ് - ദേഹത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി ചുണങ്ങ്.

മൊരിയൻ-ശരീരത്തിൽ മൊരിയുള്ളവൻ.

മൊരിയുന്നു-ഹ. തൊലിയിൽ ഉണക്കുണ്ടാകുന്നു. ഉ. നല്ലവണ്ണം വറളുന്നു. (പൊരിയുന്നു).

മൊഹറം-ഒരു നോൻപ്.

മൊഹറം നോമ്പ്—മഹമ്മദു നിബിയുടെ മകളായ ഫ്ാത്തിമയെ (പാത്തുമ്മായെ) ആലി (അലിയാരുതങ്ങൾ) വിവാഹം കഴിച്ചു. ആലിക്കു ഹസയിൻ, ഹുസയിൻ ഇങ്ങനെ രണ്ടു മക്കൾ ഉണ്ടായി. ഒരു കാമിനിമൂലമുള്ള കലഹത്തിൽ അന്നത്തേ ഒരു യഹൂദരാജാവായ യസീദ് ഹസയിനാരെ നഞ്ചുകൊടുത്തു കൊല്ലുകയും, ഹുസയിനാരെ കെർബലാ എന്ന സ്ഥലത്തുവെച്ചു ന്യവ്യാ അക്ടോബർ ന്യ-ാംതീയതി വെട്ടിക്കൊല്ലുകയും ചെയ്തു. ഹുസയിനാരുടെ മരണദിവസമാണ് മൊഹറം.

മൊളി-ഹ. വൃക്ഷത്തിന്റെ കരിന്തൊലി. ഉ. തൊലികളിലും മററുമുണ്ടാകുന്ന ഉണക്ക്, മൊരി.

മൊളിച്ചൽ-മൊരിച്ചൽ.

മൊളിയില-കരിയില

മൊള്ള്-മൂത്രം.

മൊള്ളുന്നു-മൂത്രം വീഴ്ത്തുന്നു.

മൊഴി-വാക്ക്.

മൊഴിമാത്-സരസ്വതി.

മൊഴിമാറ്-കൈച്ചീട്ട്.

മൊഴിമാററം-വാക്കുവ്യത്യാസം.

മൊഴിയുന്നു-പറയുന്നു.

മൊഴിവഴി-അനുസരണം.

മോ

മോകുക-കുടിക്കുക, മോന്തുക.

മോക്ത്ര-വി. ഹ. മോചിക്കുന്ന, ഉപേക്ഷിക്കുന്ന. ഉ. അയക്കുന്ന. ന്ന. അഴിച്ചുവിടുന്ന.

മോക്ഷക-വി. വിടുവിക്കുന്ന.

മോക്ഷപുരി-കാഞ്ചിപട്ടണം.

മോക്ഷം-ഹ. ജ്ഞാനംകൊണ്ടു ആത്മാവിനു കിട്ടുന്ന സ്വാതന്ത്ര്യം, പ്രവൃത്തികൊണ്ടു മോക്ഷം കിട്ടുന്നതല്ല.

ജീവതത്തിന്റെ ശുഭമായ പരിണാമത്തെ 'മോക്ഷം' എന്നു തത്വജ്ഞാനികൾ വ്യവഹരിക്കുന്നു. ദുഃഖനിവൃത്തിക്കും അതിന്റെ ഫലമായ പരമാനന്ദപ്രാപ്തിക്കും മോക്ഷം എന്നു അവർ പേർ പറയുന്നു.

ബ്രഹ്മാനന്ദം. ഉ. മരണം. ന്ന. പാടലി വൃക്ഷം. (മോക്ഷം എന്നതിനു സംസാരദുഃഖത്തിന്റെ അവസാനം എന്നർത്ഥം. അവിദ്യാപാശത്തിൽ നിന്നു ആത്മാവിനെ മോചിപ്പിക്കുന്നതു എന്നു മാവാം.

മോക്ഷചതുഷ്ടയം-സാലോക്യം, സാമീപ്യം, സാരൂപ്യം, സായൂജ്യം ഇവ നാലും. ഓരോന്നും നോക്കുക.

മോക്ഷണം-വിടുതൽ.

മോക്ഷദ്വാരപാലചതുഷ്ടയം-ശാന്തം, സന്തോഷം, സാധുസംഗമം, വിചാരണ ഇവ നാലും.

മോക്ഷവിളക്ക്-മരിച്ച മൂന്നാംനാളത്തെ വിശേഷം.

മോഘ-വി. വ്യർത്ഥമായ. ഉ. വിടപ്പെട്ട.

മോഷം–നിഷ്ഫലമായിട്ടുള്ളത്. ഇതിൽ ബുദ്ധി ക്ഷയിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഇപ്പേരുണ്ടായി. മറ്റൊരു പര്യായം–നിരർത്ഥകം.

മോഷ്ടാ–ഫ. പൂച്ചാതിരി. പ. വിഴാൽ, ഇലവു്.

മോഷ്ടാലി–വേലി.

മോങ്ങൽ, മോങ്ങ–കരു. (പട്ടിയുടെ ശബ്ദം).

മോചം–ഫ. വാഴ. പട്ടകളെ മോചിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

'ആരുരുഹം സഹിരുപവനം
തന്നിൽ മോചാകമംബം'

(മയൂരസന്ദേശം)

പ. ഇലവു് (വി). മരം. പശ പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. നാ. അമരി. ര. ഇലന്തിൽ.

മോചക–വാഴ.

മോചകൻ–ഒരു സന്യാസി.

മോചകം–ഫ. മുരിങ്ങ. പ. വാഴ. നാ. ഇലവിൻപശ. ര. മുഷ്കകവൃക്ഷം.

മോചനം–വിടുക.

മോചം–ഫ. വാഴപ്പഴം. പ. കരിമുരിങ്ങ. നാ. പ്ലാവു്.

മോചിക്കുന്നു–വിടുന്നു, ഉപേക്ഷിക്കുന്നു.

മോഞ്ഞ–ഫ. മോണ. പ. മോണയിലെ ഒരു രോഗം.

മോട്ട്–മുകളിലെ ഭാഗം.

മോടകം–ഒരുമാതിരി വള്ളി.

മോടൻ–ഒരുവക നെല്ലു്.

മോടി–ഫ. വെടിപ്പു്. പ. ഭംഗി. നാ. കൺകെട്ടുവിദ്യ. ര. ഉല്ലാസം.

മോടിക്കാരൻ–ഫ. ഭംഗിക്കാരൻ. പ. ഉല്ലാസക്കാരൻ. നാ. മോടിവിദ്യക്കാരൻ.

മോടിവിദ്യ–കൺകെട്ടുവിദ്യ, ചെപ്പടിവിദ്യ.

മോട്ടം–അഹങ്കാരം.

മോട്ടായിതം–നായികമാക്കു മെയ്യവനവസ്ഥയിൽ സന്തോഷദ്യോതകം കൊണ്ടുണ്ടാകുന്നതായ പ്രേമ അലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

മനസ്സിൽ പ്രിയതമന്റെ രൂപം, ശീലം മുതലായവയെത്തന്നെ വിചാരിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഥതന്നെ കേൾപ്പാനിടയായി. അനന്തരം ചെയ്യുന്ന കണ്ണുകണ്ടുയനം, വിരൽപൊട്ടിക്കുക, കോട്ടുവായിടുക മുതലായ ചേഷ്ടാവിശേഷങ്ങൾക്കു മോട്ടായിതം എന്നു പേർ.

'തത്തുല്യഭാവിതേ ചിത്തേ
വല്ലഭസ്യ കഥാദിഷു
മെട്ടായിതമിതി പ്രാഹുഃ
കണ്ണുകണ്ടുയനാദിതം'

(ഏന്ന പ്രമാണം)

(വിഭ്രമസഞ്ചാരം എന്നതു നോക്കുക)

മോണ–പല്ലിന്റെ ചുവട്ടിലെ മാംസം.

ഏലത്തിത്തൊലി ചുട്ട കരിയും ഉമിക്കരിയും സമംചീതം എടുത്തു മാതിക്കപ്പൊടിയും കാത്തും കരുമുളകുപൊടിയും കുറേശ്ശേ ചേർത്തു പല്ലുതേച്ചാൽ മോണപഴുപ്പു്, പല്ലിനിടയിൽ രക്തംവരുക ഇവ ശമിപ്പിക്കും.

മോണം–ഫ. ചീങ്കണ്ണി. പ. പശുക്കളെ വയ്യുന്ന കൊട്ട (കൂട്ട)

മോണയൻ–ഒരു ശൂദ്രവാക്കു്. (സ്ത്രീ.–മോണച്ചി).

മോരണാലി–ഒരുവക നെല്ലു്.

മോണ്ടം–മുഖമണ്ഡപം.

മോത–ഫ. തിരപൊങ്ങുക. പ. ഒരുവക മീൻ.

മോതിരക്കണ്ണി–ഫ. ഒരുമാതിരി ഒരു. പ. ഇരുമ്പുകൊണ്ടും മറ്റുമുള്ള ചെറിയ വളയം. നാ. കാൽവിരലിന്റെ മുട്ടു്. ര. ചെറിയ ഉരുണ്ടുമുട്ടു്.

മോതിരം-വിരലിൽ ഇടുന്ന ഒരാഭരണം.

മോതിരവള്ളി-ഒരുമാതിരി വള്ളി.

മോതിരവിരൽ-അണിവിരൽ.

മോത്തുക-മുട്ടുക, തട്ടുക.

മോദകം-പ്ര. അപ്പം. (പലഹാരവിശേഷം). മോദിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. കൊഴക്കട്ടയുടെ ആകൃതിയിലുള്ള ഒരുവക പലഹാരം. അട എന്നു ചിലർ. ഉ. അംപഴം.

മോദം-പ്ര. സന്തോഷം, (സുഖം) ഉ. അമ്പഴം. ന. പരിമളം, സുഗന്ധം.

മോദയന്തി(കി)-കാട്ടുമുല്ല.

മോദിക്കുന്നു—സന്തോഷിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. മോദിപ്പിക്കുന്നു.

മോദിത-വി. സന്തോഷിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

മോന-ഒരു പദത്തിന്റെ പ്രഥമഖണ്ഡത്തിലേ ആദ്യക്ഷരത്തോട് അതിലെ രണ്ടാംഖണ്ഡത്തിലെ ആദ്യക്ഷരത്തിനു വരുന്ന സാമ്യം. 'എതുക' എന്നതു നോക്കുക.

മോനയുടെ പ്രാബല്യം എഴുത്തച്ഛന്റെ കാലത്തോടുകൂടി ക്ഷയിച്ചു. എതുകയ്ക്കും മോനയ്ക്കും അക്ഷരസാമ്യം മാത്രമല്ലാതെ അക്ഷരൈകരൂപ്യം ആവശ്യമുള്ളതല്ല.

മോൻ-മകൻ.

മോന്ത-മുഖം.

മോന്തൽ-പാത്രം മുഖത്തു ചേർത്ത് വലിച്ചുകുടിക്കൽ.

മോന്തായം-പുരയുടെ കഴുക്കോൽ പിടിപ്പിക്കുന്ന ഒരു നീളമുള്ള തടി.

മോന്തുന്നു-പാത്രം എടുത്തു വായിൽ തൊടുവിച്ചു വലിച്ചുകുടിക്കുന്നു.

മോരു്-പ്ര. വെണ്ണ എടുത്ത തൈര്. ഉ. തൈരിൽ വെള്ളം ചേർത്തതു്.

വിക്കം, വീക്കം, മഹോദരം, അൾസ്സ്, ഗ്രഹണി മുതലായവക്കു നന്നു. ഇതു പാൽപ്പായസത്തിന്റെ പിന്നാലെ കുടിച്ചാൽ വിരോധം. മോരു സേവിച്ചുണ്ടാകുന്ന അജീർണ്ണത്തിൽ ചുക്കുവെള്ളം സേവിക്കുക. സം-തക്രം, ത-മോരു. ഇം-Butter-milk.

മോരടം-പ്ര. കരിമ്പിൻവേർ. ചുരുട്ടിപ്പിണഞ്ഞിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. പെരുംകുരുമ്പ.

മോരടാ—പെരുംകുരുമ്പ, ചുരുട്ടിപ്പിണയുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മോർചിലന്തി-വസൂരി പതിനെട്ടിൽ ഒന്നു്. ഫലം-രണ്ടിവസം കളിപ്പിക്കും.

മോർവഴന-ഒരുമാതിരി വഴനവൃക്ഷം.

മോശക്കാരൻ-പ്ര. മോഷ്ടാവു്. ഉ. ഹീനൻ. ന. ദരിദ്രൻ.

മോശം-പ്ര. കേടു്. ഉ. ചേതം. ന. ദാരിദ്ര്യം. ദ. അപകടം. ഇ. മൂഢത്വം. ഫ. കേടു്.

മോഷ്ടാവു്-കള്ളൻ. കക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മോഷ്ടിച്ചവൻ.

'മുഷ്ടാംഗുലീയധനം മോഷ്ടാവിനേവിളിച്ചു'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

മോഷണം-കളവു്.

മോഷണിക്കുക-മോഷ്ടിക്കുക.

മോഷ്ടാവു്-കള്ളൻ.

മോഷ്ടിക്കുന്നു-മോഷണം ചെയ്യുന്നു.

മോഹന-ഒരുമാതിരി മുല്ല.

മോഹന-വി മോഹിപ്പിക്കുന്ന, വശീകരിക്കുന്ന.

മോഹനകം-ഒരുചെറുമാസം.

മോഹനൻ-പ്ര. മോഹിപ്പിക്കുന്നവൻ. ഉ. ശിവൻ.

മോഹനം-പ്ര. വശീകരണം. ഉ. സംയോഗം. ന. കാമദേവന്റെ ഒരസ്ത്രം. ദ. മുത്തു്.

മോഹനമാല-പൊന്മാല.

മോഹനീയ-വി. മോഹിപ്പിക്കത്തക്ക.

മോഹം-ഹ. വലിയ ആഗ്രഹം. ൨. മോഹാലസ്യം. വിചിത്തതാ (ചിത്തനാശം) എന്നർത്ഥം. ൩. അറിവില്ലായ്മ, ഭോഷത്വം. ൪. വ്യാകുലത. ൫. നൊമ്പരം, ദുഃഖം. ൬. തെററ്, പിഴ. ൭. ഐശ്വര്യതിമിരത്താൽ കൃത്യാകൃത്യങ്ങളെ അറിയാതിരിക്ക.

മോഹമുദ്ഗരം-വേദാന്തം വ്യാഖ്യാനിക്കുന്ന ഒരു കാവ്യം.

മോഹർ, മോഹറാവ്-ഒരു സ്വർണ്ണനാണയം. (വില രൂപാ ൧൫).

മോഹാലസ്യം-ബോധക്കേട്. പര്യായങ്ങൾ-മൂർച്ഛ, കശ്മലം, മോഹം.

മോഹി-വിടൻ, അത്യാഗ്രഹക്കാരൻ.

മോഹിക്കുന്നു-ഹ. ആഗ്രഹിക്കുന്നു. ൨. ബോധംകെടുന്നു, മനസ്സിന്ന് അന്ധത വരുന്നു. (കാ. ക്രി. മോഹിപ്പിക്കുന്നു).

മോഹിത-വി. ഹ. മോഹിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ൨. ബോധംകെട്ട.

മോഹിനി-ഹ. തേവിടിശ്ശി. ൨. സുന്ദരി. ൩. ഒരപ്സരസ്ത്രീ. ൪. പാലാഴിമഥനത്തിൽ അസുരന്മാരെ ജയിപ്പാൻ വിഷ്ണു എടുത്ത ഒരു വേഷം.

'ദൈത്യരേമോഹിപ്പിച്ചു
പീയൂഷംവീണ്ടീടുവാൻ
ദൈത്യാരിപുനരൊരു
മോഹിനീവേഷംപൂണ്ടാൻ'
(ഭാഗവതം)

പാലാഴിമഥനത്തിൽ വിഷ്ണു മോഹിനിവേഷത്തെ അവലംബിച്ചതു അമൃതത്തെ അസുരർ കൈവശപ്പെടുത്താതിരിക്കുന്നതിനായിട്ടാണ്.

൫. വശീകരിക്കുന്നവൾ, മോഹിപ്പിക്കുന്നവൾ. ൬. കഞ്ചാവ്.

മോഹിനിയാട്ടം-തേവിടിശ്ശിയാട്ടംപോലെ കളിക്കുന്ന ഒരു കളി.

മോഴ-ഹ. ഭോഷത്വം. ൨. കൊമ്പില്ലാത്ത കാളയോ പശുവോ.

മോഴപിരട്ടുന്നു-വഞ്ചിക്കുന്നു.

മോഴവള-സ്വർണ്ണവള.

മോറ്-മുഖം.

മോറൽ-കഴുകുക.

മോറാഴി(യി)-കത്തിയുടേയോ വടിയുടേയോ പിടി.

മോറുന്നു-വെടിപ്പാക്കുന്നു, കഴുകുന്നു.

മൌ

മൌകലി(ളി)-കാക്ക.

മൌകുലി(ളി)-കാക്ക. 'മൂകലഃ പ്രേതഭർത്താസ്യാന്മൂകലഃ കാനനേചരഃ' എന്നു യമപര്യായം (ശബ്ദാർണ്ണവം). യമനോടു സംബന്ധപ്പെട്ടതു് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

മൌക്തികദാമ-ഒരു വൃത്തം.

മൌക്തികപങ്ക്തി-ഒരു വൃത്തം.

മൌക്തികപ്രസവ-മുത്തുച്ചിപ്പി.

മൌക്തികം-മുത്തുമണി. ശുക്തിസംപുടത്തിൽനിന്നു മോചിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

മൌക്തികമാല-ഒരു വൃത്തം. (ഇതിന്നു 'ശ്രീ' എന്നും പേരുണ്ട്).

മൌക്തികശുക്തി-മുത്തുച്ചിപ്പി.

മൌഖര്യം-നിന്ദ.

മൌഞ്ജീ - ബ്രഹ്മചാരിയുടെ അരയിൽ കെട്ടുന്ന ഒരു ചരട്, ഒരുമാതിരി പുല്ലുകളെക്കൊണ്ടു പിരിച്ചുണ്ടാക്കുന്ന അരഞാൺ.

മൌഢ്യം-മൂഢത, അറിവില്ലായ്മ.

മൌണ്ഡ്യം-മുണ്ഡിത്വം.

മൌദ്ഗീനം - ചെറുപയറു വിളയുന്ന സ്ഥലം.

മൌനഭാക്ക്-മുനി.

മൌനം-൧. മിണ്ടാതെയിരിക്ക. ൨. വ്രതങ്ങൾ നിമിത്തമായി മിണ്ടാതിരിക്കുക. മുനിയുടെ ഭാവം (കൎമ്മം) എന്നൎത്ഥം.

മൌനവ്രതം-മിണ്ടാതെയിരുന്നു അനുഷ്ഠിക്കുന്ന വ്രതം.

മൌനാനുവാദം - മനസ്സില്ലാത്ത അനുവാദം, അനുവാദത്തിനു പകരം മിണ്ടാതിരിക്കുക.

മൌനി-വി. മിണ്ടാതെയിരിക്കുന്ന.

മൌനി-സന്യാസി, മഹൎഷി.

മൌനേയർ-കശ്യപന്റെ മക്കളായ ഒരു കൂട്ടം ഗന്ധൎവ്വന്മാർ.

ഇവർ നാഗങ്ങളെ തോല്പിച്ചു അവരുടെ ലോകം പിടിച്ചടക്കി. ഈ സന്ദൎഭത്തിൽ നാഗങ്ങൾ വിഷ്ണുവിനോടു സഹായിക്കണമെന്നു പ്രാൎത്ഥിച്ചു. വിഷ്ണു പുരുകുത്സനെ അയച്ചു അവരെ നശിപ്പിച്ചു.

മൌരജികൻ-മൃദംഗക്കാരൻ. മുരജം ശില്പമായിട്ടുള്ളവൻ. മിഴാവടിക്കുന്നവൻ എന്നും പക്ഷമുണ്ട്.

മൌർഖ്യം, മൌൎക്ക്യം-മൂർഖത, മൂഢത്വം.

മൌൎയ്യർ-പാടലീപുത്രത്തിൽ ചന്ദ്രഗുപ്തൻ സ്ഥാപിച്ച രാജവംശം.

ഈ വംശത്തിൽ ചന്ദ്രഗുപ്തൻ, ബിന്ദുസാരൻ, അശോകവൎദ്ധനൻ, സുയശസ്സൻ, ദശരഥൻ, സംഗതൻ, ശാലിശുകൻ, സോമശൎമ്മാവ്, ശശധൎമ്മാവ്, ബൃഹദ്രഥൻ ഇപ്രകാരം പത്തു രാജാക്കന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. ചില പുസ്തകങ്ങളിൽ ഈ പേരുകൾ മാറിയും കാണുന്നുണ്ട്.

മൌൎവ്വി-വില്ലിന്റെ ഞാൺ. മൂൎവ്വയുടെ (പെരുംകുരുമ്പയുടെ)വികാരം എന്നൎത്ഥം

മൌല-വി. മൂലത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ, വേരിൽ നിന്നുണ്ടായ.

മൌലി-൧. കിരീടം. ൨. ശിരസ്സ്. ൩. കെട്ടിയ തലമുടി. ൪. കുടുമ്മ. മൂലത്തിന്റെ അദൂരത്തിൽ ഭവിച്ചതു എന്നൎത്ഥം. ൫. ഭൂമി. ൬. അശോകം.

മൌലിമാല-മൌലിയിൽ അലങ്കരിക്കുന്ന മാല.

'മാനിനിമാർ മൌലിമാലേ'

മൌൽഗല്യൻ-ഒരു മുനി (നാളായണീചരിതം തുള്ളൽ നോക്കുക).

മൌൽഗീനം-ഉഴുന്നു വിളയുവാൻ യോഗ്യമായ കണ്ടം.

മൌഷ്കൎയ്യം-മുഷ്കരത.

മൌഷ്കലി-കാവതിക്കാക്ക.

മൌഷ്ടി-മുഷ്ടിയുദ്ധം.

മൌഹൂൎത്തൻ-ജ്യോതിഷക്കാരൻ. മുഹൂൎത്തത്തെ അറിയുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. മുഹൂൎത്തഗ്രന്ഥത്തെ പഠിച്ചവൻ എന്നുമാവാം.

മ്യ

മ്യാൽ-൧. പാകുന്ന സ്ഥലം. ൨. മഴകൊണ്ടു നനയുന്ന സ്ഥലം.

മ്ര

മ്രാൽ-ഒരുമാതിരി പേരാൽ വൃക്ഷം.

മ്രിശ-നേരംപോക്ക്.

ൽ

ൽാന-വി. ൧. വാടിയ. ൨. മലിനമായ.

ൽാനി-൧. ക്ഷീണം. ൨. മലിനത. ൩. വാട്ടം, ഉണക്കം.

ൽാവ്-ഒരുവക കാട്ടുമൃഗം.

(സം-ശ്രീകാരി. ഇ-Elk എൽക്ക്)

മ്ലിഷ്ട-വി. ൧. വ്യക്തമില്ലാത്ത, ൨. ആലസ്യമുള്ള.

മ്ലിഷ്ടം-വ്യക്തമില്ലാത്ത വാക്ക്, കൊഞ്ഞിക്കൊണ്ടു പറയുക. വ്യക്തമായി കേൾക്കപ്പെടാത്തതു് എന്നർത്ഥം.

മ്ലേച്ഛകന്ദം-വെള്ളുള്ളി.

മ്ലേച്ഛജാതി-മ്ലേച്ഛദേശത്തു പാർക്കുന്ന പല ജാതിക്കാർ.

മ്ലേച്ഛത-ഹീനത, വെറുപ്പ്.

മ്ലേച്ഛദേശം-ഇൻഡ്യക്കു തെക്കും വടക്കുമുള്ള ദേശം. മറ്റൊരു പർയ്യായം-പ്രത്യന്തം.

കാമരൂപാദികൾ ഒക്കയും മ്ലേച്ഛദേശങ്ങളാകുന്നു. മ്ലേച്ഛദേശലക്ഷണം—

'ചാതുർവ്വർണ്ണ്യവ്യവസ്ഥാനം
യസ്മിന്ദേശേന വിദ്യതേ
തംമ്ലേച്ഛവിഷയംപ്രാഹു-
രാർയ്യാവർത്തമതഃപരം'

എന്നതുകൊണ്ടു അറിയേണ്ടതാകുന്നു. ഇതിന്റെ അർത്ഥം ബ്രാഹ്മണർ, ക്ഷത്രിയർ, വൈശ്യർ, ശൂദ്രർ ഇങ്ങനെയുള്ള ജാതിനിയമത്തോടു കൂടാത്തതുകളായ ദേശങ്ങളെ 'മ്ലേച്ഛദേശ'ങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നു. മ്ലേച്ഛദേശങ്ങളിൽ ചേരാത്തതായ ദേശത്തെ 'ആർയ്യാവർത്തം എന്നു പറയുന്നു.

മ്ലെച്ഛലക്ഷണം.

'ഗോമാംസഭക്ഷകോയസ്തു
ലോകബാഹ്യഞ്ചഭാഷതേ,
സർവ്വാചാരവിഹീനോസൌ
മ്ലെച്ഛഇത്യഭിധീയതേ.'

(സുതസംഹിത)

മ്ലേച്ഛൻ-൧. സംസ്കൃതം ഒഴികെ മററു ഭാഷപറയുന്ന ചില ജാതിക്കാർക്കു പറയുന്ന പേർ. ൨. പാപി. ൩. കുററക്കാരൻ. (മ്ലേച്ഛന്മാർ എന്നതിനു അവ്യക്തമായി പറയുന്നവർ എന്നർത്ഥം).

മ്ലേച്ഛന്മാർ-അനുദ്രഹ്യവിന്റെ പരമ്പര.

'അനുദ്രഹ്യവിന്മക്കളെല്ലാം
മ്ലേച്ഛജാതികളല്ലോ' (ഭാരതം)

മ്ലേച്ഛഭോജനം-കോതമ്പ്.

മ്ലേച്ഛം-ചായില്യം

മ്ലേച്ഛമുഖം-ചെമ്പ്. മ്ലേച്ഛദേശത്തിലുണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം. മ്ലേച്ഛന്മാരുടെ മുഖംപോലെയുള്ളതു് എന്നുമാവാം.

മ്ലേച്ഛസ്ഥലം-ചീത്തസ്ഥലം.

യ

യ—ഒരു വ്യഞ്ജനാക്ഷരം, ഹല്ലുകളിൽ ഒന്നു്.

യകൃത്തു-കരൾ, ഉദരത്തിന്റെ അകത്തു വലത്തുഭാഗത്തിലിരിക്കുന്ന കുറുത്ത ഒരു മാംസപിണ്ഡം. ഒതുങ്ങിയിരിക്കുന്നതു എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. മറ്റൊരു പർയ്യായം-കാളഖണ്ഡം.

യക്ഷകർദ്ദമം-കുറിക്കൂട്ടു്. യക്ഷപ്രിയമായ കുറിക്കൂട്ടു്.

(കർപ്പൂരം, അകിൽ, കസ്തൂരി, തക്കോലപ്പുട്ടിൽ ഇവയെല്ലാം കൂട്ടിച്ചേർത്തുണ്ടാക്കിയതാണു്. തക്കോലപ്പുട്ടിലിന്റെ സ്ഥാനത്തു ചന്ദനം ചേർക്കുന്നതുമുണ്ടു്. ചിലർ കുംകുമത്തെ ചേർക്കുന്നതായും കാണുന്നു.

'കർപ്പൂരാഗരുകസ്തൂരി,
കക്കോലൈർയ്യക്ഷകർദ്ദമഃ'

(അമരകോശം)

'കർപ്പൂരാഗരുകസ്തൂരി
കക്കോലഘുസൃണാനിച
ഏകീകൃതമിദംസർവ്വം
യക്ഷകർദ്ദമഇക്ഷ്യതേ'.

(എന്നു വ്യാഡി.)

'കുങ്കുമാഗരുകസ്തൂരി
കർപ്പൂരം ചന്ദനംതഥാ
മഹാസുഗന്ധമിത്യുക്തം
നാമതോയക്ഷകർദ്ദമഃ'
(ധനഹന്തരി)

യക്ഷതരു-പേരാൽ.

യക്ഷധൂപം-ഫ. ചെഞ്ചല്യം. യക്ഷന്മാരെ ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. (യക്ഷന്മാരുടെ ഉപദ്രവം ഇതുകൊണ്ടുള്ള ധൂപമാണല്ലോ തീർക്കുന്നത്.) യക്ഷപ്രിയമായ ധൂപദ്രവ്യം എന്നുമാവാം.

യക്ഷൻ-ഉപദേവകളിൽ ഒരു ജാതിക്കാരൻ. യക്ഷജാതിയിലുള്ളവൻ. പൂജിക്കപ്പെടുന്നവൻ, ശിവനെ പൂജിക്കുന്നവൻ, ഇ = ലക്ഷ്മി (സമ്പത്ത്), ഇതിനെ വ്യാപിക്കുന്നവൻ. ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ.

യക്ഷന്മാർ-കുബേരാദികൾ.

യക്ഷം-ഫ. ഇന്ദ്രന്റെ ഒരു കൊട്ടാരം. ക. പൂജ. ന. യാഗം.

യക്ഷരാജൻ, യക്ഷരാഠം(ട്ട്)-കുബേരൻ. യക്ഷന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

യക്ഷരാത്രി-ദീപാളി.

യക്ഷർ-കുബേരന്റെ പരിചാരകന്മാരും നിധികളും സൂക്ഷിക്കുന്നവരും ആയ ഒരു കൂട്ടം ആത്മാക്കൾ. ആരേയും ഉപദ്രവിക്കാത്തതുകൊണ്ട് 'പുണ്യജനങ്ങൾ' എന്നും പേരുണ്ട്.

യക്ഷി, യക്ഷിണി-ഫ. യക്ഷന്റെ സ്ത്രീ, കുബേരന്റെ ഭാര്യ ക. ദേവിയുടെ ഒരു ദാസി.

യക്ഷികഥ-കേൾക്കുമ്പോൾ അവസ്ഥയിൽ കൂട്ടികൾക്ക് വായിച്ചു രസിക്കേണ്ടുന്ന കഥ.

യക്ഷിപീഡ-യക്ഷിയുടെ ഉപദ്രവം.

യക്ഷ്മാവ്-ക്ഷയരോഗം, രാജയക്ഷ്മാവ്. രോഗങ്ങളിൽവച്ചു രാജാവാകയാൽ പൂജിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

യജ്ഞത്തുക്കൾ-യജിച്ചിയങ്ങുന്നവർ. യജിക്ക = യാഗംചെയ്യുക. (കർമ്മനിഷ്ഠന്മാർ എന്നു സാരം)

യജനം-ഫ. യാഗം. ക. പൂജ.

യജമാന-വി. ഫ. യാഗംചെയ്യുന്ന, ക. പൂജിക്കുന്ന.

യജമാനൻ-ഫ. യാഗം ചെയ്യുന്നവൻ. (മ) ക. നാഥൻ. ന. ഭർത്താവു്. ര. ഭവനത്തിന്റെ ഉടയക്കാരൻ, കുടുംബഭരണകർത്താവു്.

യജിക്കുന്ന-യാഗംചെയ്യുന്ന, പൂജിക്കുന്ന.

യജുർവ്വേദം-നാലു വേദങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

(വേദങ്ങളിൽവച്ചു രണ്ടാമത്തേതു്. പ്രത്യേകം യാഗങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചതു്, തൈത്തിരീയം അല്ലെങ്കിൽ കൃഷ്ണയജുർവേദം, വാജസനേയി അല്ലെങ്കിൽ ശുക്ലയജുർവേദം ഇങ്ങിനെ രണ്ടുവിധം).

യജുർവേദവിത്തു്—യജുർവേദം പഠിച്ചവൻ.

യജുസ്സു്-ഫ. യജുർവേദം. ക. യാഗത്തെ സംബന്ധിച്ച പ്രാർത്ഥന. ന. യാഗസന്ദർഭത്തിൽ ഉച്ചരിക്കുന്ന ശബ്ദമന്ത്രങ്ങൾ. ദേവന്മാർ ഇതുകൊണ്ടു യജിക്കുന്നതിനാൽ 'യജുസ്സു്' എന്ന പേർവന്നു.

യജ്ഞകൃത്തു്-യാഗംചെയ്യുന്നവൻ.

യജ്ഞനിഷ്ണൻ - ശിവഭക്തനായ ഒരു മുനി.

യജ്ഞൻ-ഫ. രുചിയുടെ പുത്രൻ, ദക്ഷിണയുടെ ഭർത്താവു്.

(ഒരു മുനിന്റെ തലയുണ്ടായിരുന്നു. ദക്ഷയാഗത്തിൽവച്ചു വീരഭദ്രൻ വധിച്ചു.)

ക. അഗ്നി. ന. വിഷ്ണു.

യജ്ഞപുരുഷൻ-വിഷ്ണു.

യജ്ഞം-ഹ. യാഗം. (പഞ്ചയജ്ഞം നോക്കുക).

യജ് (പൂജ) എന്നതിൽ നിന്നുണ്ടായി, യജ്ഞം എന്നതിനു 'ബലികഴിക്ക' എന്നർത്ഥമില്ല.

ഉ. അഗ്നി.

യജ്ഞവല്ലി-സോമയെന്ന ചെടി.

യജ്ഞവാടം-യജ്ഞസ്ഥലം.

യജ്ഞവാഹനൻ-വിഷ്ണു.

യജ്ഞസാരം-അത്തിയാൽ.

യജ്ഞസൂത്രം-പൂണുനൂൽ, വലത്തിടുക (വലത്തേക്കൈ പൊങ്ങിച്ചു ഇടത്തേ ചുമലിൽ തട്ടിച്ചിടുന്ന പൂണുനൂൽ).

യജ്ഞസേനൻ - പാഞ്ചാലരാജാവ്, ദ്രുപദൻ. വിദർഭരാജ്യത്തിലേ രാജാവ്.

യജ്ഞസ്തംഭം-യാഗശാലയിൽ നാട്ടുന്നതുണ്ട്.

യജ്ഞാംഗം-ഹ. യാഗത്തിന്ന് അവശ്യം ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതു, യാഗത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം. ഉ. അത്തിവൃക്ഷം, ചമതസ്രുക്, സ്രവം, പാത്രം മുതലായ രൂപത്തോടു കൂടി യാഗത്തിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. കരിങ്ങാലി. ൪. വെളുത്ത ദർഭ.

യജ്ഞിയ- വി. യാഗത്തിന്നു കൊള്ളാവുന്ന.

യജ്ഞിയം-ഹ. മൂന്നാമത്തേയുഗം, ദ്വാപരയുഗം. ഉ. കരിങ്ങാലി.

യജ്ഞിയശാല-യാഗശാല.

യജ്വാവ്-വിധിക്കു തക്കവണ്ണം യാഗം ചെയ്തവൻ.

യത-വി. അടക്കപ്പെട്ട.

യതനം-പ്രയത്നം, ഉത്സാഹം.

യതസ്സ്-അ. യാതൊന്നു ഹേതുവായിട്ട്.

യതാത്മാവ്-നിയന്ത്രണശക്തിയുള്ളവൻ.

യതി-ഹ. സന്യാസി. ഉ. ജിതേന്ദ്രിയൻ. (വൃത്തശാസ്ത്രത്തിൽ) കൈകാലുകൾക്കു മുട്ടുകളിൽ ഒടിവുള്ളതുപോലെ പാദത്തിനു ചിലേടത്തുള്ള ഒടിവ്.

'പാദത്തിൽമുറിയുന്നേടം
യതിമുട്ടുകളെന്നുപോൽ'
(വൃത്തമഞ്ജരി)

യതിത-വി. പ്രയത്നിച്ച.

യതിനി-വിധവാ.

യൽ-അ. യാതൊന്നു ഹേതുവായിട്ട്.

യത്നം-പ്രയത്നം, അദ്ധ്വാനം, ഉത്സാഹം

യത്നവൽ-വി. ഉത്സാഹമുള്ള.

യത്ര-അ. യാതൊരിടത്തു്.

യഥാ-അ. യാതൊരുപ്രകാരം, പോലെ, പദാരംഭത്തിൽ ചേർന്നുവരുമ്പോൾ പിൻപദാർത്ഥംപോലെ എന്നുള്ള അർത്ഥം വരുത്തുന്നു. ഉ-ം, യഥാക്രമം = ഇഷ്ടത്തിന്നു തക്കവണ്ണം. യഥാഗുണം=ഗുണംപോലെ. യഥാക്രമം = ക്രമംപോലെ.

യഥാജാത-വി. ഭോഷത്വമുള്ള.

യഥാജാതൻ-മൂർക്ക്വൻ. ജനിച്ചപ്പോൾ ഉള്ളതിൽ അധികമായ അറിവു ഭവിക്കാതെ ആ നിലയിൽ തന്നെ ഇരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

യഥാതത്വം-അ. സത്യമാകുംവണ്ണം.

യഥാതഥ-വി നേരായുള്ള.

യഥാതഥം-ചരിത്രം.

യഥാതഥാ-അ. ഉചിതമായി, സത്യം എന്ന അർത്ഥത്തിലുമാവാം.

യഥാമുഖീന-വി. തുല്യമായ.

യഥായഥം-അ. പോലെ, യഥായോഗ്യം, മറെറാരു പര്യായം-യഥാസ്വം.

യഥാർത്ഥ-വി. സത്യമുള്ള, സംഭവിച്ച.

യഥാർത്ഥത-ഹ. സത്യസ്ഥിതി. ഉ. യോഗ്യത.

യഥാർത്ഥം-അ. സത്യമായിട്ട്.

യഥാൎത്ഥവും പരമാൎത്ഥവും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം.

യഥാൎത്ഥം—കാൎയ്യത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി അറിയാതെ താൻ അറിഞ്ഞതു നേരെന്നു വിശ്വസിച്ചു പറയുന്നതു്.

പരമാൎത്ഥം—കാൎയ്യത്തിന്റെ സത്യസ്ഥിതി അറിഞ്ഞു് അതിനെ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു്.

യഥാൎഥ-വി. യോഗ്യതയ്ക്കു തക്കവണ്ണമുള്ള.

യഥാൎഥം- അ. യോഗ്യതപോലെ, യുക്തംപോലെ.

യഥാൎഥവൎണ്ണൻ-ഒററുകാരൻ, ചാരപുരുഷൻ. അതാതു സമയത്തെ തരംപോലെ രൂപം മാററുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

യഥാവൽ-അ. ൧. സത്യമായിട്ടു്. ൨. യോഗ്യമായിട്ടു്, ന്യായമായിട്ടു്. ൩ തക്കവണ്ണം. ൪. മുമ്പിലത്തെപ്പോലെ.

യഥാസ്ഥിത-വി. നേരുള്ള.

യഥാസ്ഥിതം— അ. ആയിരുന്നതുപോലെ.

യഥാസ്വം—അ. ൧. യഥായഥം, പോലെ, അവനവന്നു തക്കവണ്ണം. ൨. പ്രത്യേകം പ്രത്യേകമായി.

യഥേപ്സിത-വി. ഇച്ഛിക്കപ്പെട്ട ആഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട.

യഥേപ്സിതം-ഇഷ്ടംപോലെ, യഥേഷ്ടം (ക്രിയാവിശേഷണമായി പ്രയോഗിക്കുന്നു) പ്രാപിപ്പാൻ ഇച്ഛിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നൎത്ഥം.

യഥേഷ്ടം-അ. ഇഷ്ടംപോലെ.

യഥോചിത-വി. ഉചിതത്തിനു തക്കവണ്ണമുള്ള.

യദാ-അ. യാതൊരിക്കൽ.

യദി-അ. എങ്കിൽ, പക്ഷാന്തരം. ഉ-ം, അസ്തിയദി=ഭവിക്കുന്നു എങ്കിൽ.

യദു-യയാതിക്കു ദേവയാനിയിൽ ഉണ്ടായ മൂത്തപുത്രൻ.

തന്റെ യൌവനം കൊടുത്തു പിതാവിന്റെ വാൎദ്ധക്യം ഏററുകൊള്ളാത്തതു കൊണ്ടു ശപിക്കപ്പെട്ടു.

യദുകുലോത്ഭവൻ-കൃഷ്ണൻ.

യദുപതി-കൃഷ്ണൻ.

യദുശ്രേഷ്ഠൻ-കൃഷ്ണൻ.

യദൃച്ഛ-അ. വിചാരിക്കാതെ.

യദൃച്ഛ—സ്വാതന്ത്ര്യം (സ്വേച്ഛാചാരിത്വം). യാതൊരു ഇച്ഛ എന്നൎത്ഥം.

യദൃച്ഛാശബ്ദം സ്വേച്ഛാശബ്ദാൎത്ഥമാണെന്നു അഭിപ്രായം കാണുന്നു. ഈ ശബ്ദം (ഗദൃച്ഛ) നിത്യസ്ത്രീലിംഗമാണെന്നു മറെറാരഭിപ്രായം.

മറെറാരു പൎയ്യായം-സ്വൈരിതാ.

യദൃച്ഛയാ-അ. വിചാരിച്ചിരിക്കാതെ, യദൃച്ഛയായിട്ടു്.

യദ്വാ-അ. യാതൊരുപ്രകാരമോ.

യൻ-യമൻ.

യന്ത്ര-വി. വിരോധിക്കുന്ന, അടക്കുന്ന.

യന്താവു്-൧. തേർനടത്തുന്നവൻ. ൨. ആനക്കാരൻ. ൩. നടത്തിപ്പുകാരൻ നിയമിക്കുന്നവൻ—പിടിച്ചു നിറുത്തുന്നവൻ—എന്നൎത്ഥം.

യന്ത്രകം-൧. തിരികല്ലു്. ൨. കുശവന്റെ ചക്രം. ൩. ചാടു്.

യന്ത്രകല്ലു്-തിരികല്ലു്.

യന്ത്രകാ-ഭാൎയ്യയുടെ അനുജത്തി.

യന്ത്രണം, യന്ത്രണ-തടുക്കുക, അടക്കുക നിറുത്തുക.

യന്ത്രണീ, യന്ത്രിണി-ഭാൎയ്യയുടെ അനുജത്തി

യന്ത്രപുത്രകം, യന്ത്രപുത്രികാ-സൂത്രപ്പാവ.

യന്ത്രപ്പണി-ഹ. സൂത്രപ്പണി. ഉ. കൌശലപ്പണി.

യന്ത്രപ്പേഷണി-തിരികല്ല്.

യന്ത്രപ്രയോഗം-ഹ. സൂത്രപ്പണിചെയ്ക. ഉ. മന്ത്രവാദികൾ എഴുതിയ ചില തകിടുകൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗം.

യന്ത്രം-ഹ. സൂത്രപ്പണി. ഉ. മന്ത്രവും മററും എഴുതിയ ചില തകിട്. ൩. (മ) ചില സ്ത്രീകൾ കഴുത്തിൽ കെട്ടുന്ന ഒരാഭരണം. ൪. ഉപായം, കൌശലം.

യന്ത്രാലയം-അച്ചുക്കൂടം.

യന്ത്രി-ഹ. ഉപായമുള്ളവൻ.

'യന്ത്രികളാകിനകർണ്ണൻശകുനി'
(കിരാതം തുള്ളൽ).

ഉ. യന്ത്രമുള്ളവൻ, സൂത്രപ്പണിയുള്ളവൻ. ൩. ഉപദ്രവം ചെയ്യുന്നവൻ. (സ്ത്രീ-യന്ത്രിണി).

യന്ത്രിക്കുന്നു-ഹ. സൂത്രങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നു. ഉ. ഉപായം വിചാരിക്കുന്നു.

യന്ത്രിത-വി. ഹ. കെട്ടപ്പെട്ട. ഉ. അടക്കപ്പെട്ട ൩. അസ്വതന്ത്രതയുള്ള.

യന്ത്രോപലം-തിരുവക്കല്ല്.

യഭൂക്-പാമ്പ്.

യമ-വി. ഇരട്ടയായ.

യമക-വി. ഇരട്ടയായ, ഇരട്ടപിറന്ന.

യമകം-ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്. അർത്ഥഭേദത്തോടുകൂടി അക്ഷരക്കൂട്ടത്തിന്റെ ആവൃത്തി.

യമങ്ങൾ-എല്ലാവരും ആചരിക്കേണ്ടുന്ന കർമ്മധർമ്മങ്ങൾ. അവ ഏതെല്ലാമെന്നും എത്രയാണെന്നും അഭിപ്രായവ്യത്യാസം കാണുന്നു.

ഹ. 'ബ്രഹ്മചര്യംദയാക്ഷാന്തിർ
ദാനം സത്യമകല്കതാ,
അഹിംസാസ്തേയമാധുര്യേ-
ദമശ്ചേതിയമാഃസ്മൃതാഃ,

ഉ. ആനൃശംസ്യംദയാസത്യ-
മഹിംസാക്ഷാന്തിരാർജവം,
പ്രീതിപ്രസാദോമാധുര്യം
മാർദവംച യമാദശ.

൩. അഹിംസാസത്യവചനം
ബ്രഹ്മചര്യമകല്കതാ,
അസ്തേയമിതിപഞ്ചൈതേ
യമാഖ്യാനിവ്രതാനിച'

യമതാട-ഒരായുധം, കട്ടാരം(രി).

യമദണ്ഡം-ഹ. അന്തകന്റെ ആയുധം. ഉ. (മലയാളത്തിൽ) അതിവേദന.

യമദിക്ക്-തെക്കേദിക്ക്.

യമദൂതകം-കാക്ക.

യമദൂതൻ-അന്തകന്റെ ഭൃത്യൻ.

യമദൂതി-പാമ്പിന്റെ വിഷപ്പല്ലുകളിൽ ഒന്ന്.

യമദ്രുമം-ഇലവ്.

യമനം-ഹ. ബന്ധിക്കുക. ഉ. അടക്കുക.

യമനികാ-തിരശ്ശീല. (ജവനികയുടെ പാഠാന്തരം).

യമൻ-കാലൻ, അന്തകൻ. യമുനയോടൊരുമിച്ചു ഇരട്ടയായി പിറന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ശിക്ഷിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നുമാവാം.

യമൻ സൂര്യന്റെ പുത്രനാണ്. കൊട്ടാരത്തിന്റെ പേർ 'കാളീചി'. സിംഹാസനത്തിന്റെ പേർ 'വിചാരഭൂ'. മനുഷ്യരുടെ പ്രവൃത്തികളെ എഴുതിവെച്ചിട്ടുള്ള പുസ്തകത്തിന്റെ പേർ 'അഗ്രസന്ധാനി'. ലേഖകന്റെ പേർ 'ചിത്രഗുപ്തൻ'. വാതിൽ കാവൽക്കാരന്റെ പേർ 'വൈധ്യതൻ'. ഹേമാമാല, സുശീല, വിജയാ ഇവർ മൂവരുമത്രേ ഭാര്യമാർ. ശുശ്രൂഷക്കാർ 'മഹാചന്ദൻ' 'കാലപുരുഷൻ'. യമൻ യമപുരിയിൽ മുൻപറഞ്ഞ കൊട്ടാരത്തിലുള്ള സിംഹാസനത്തിന്മേൽ ഇരുന്നുകൊണ്ടു പുസ്തകപ്രകാരവും ചിത്രഗുപ്തന്റെ സഹായാനുസരണവും

ആത്മാക്കളെ നീതിയാകുംവണ്ണം വിസ്തരിച്ചു തീർപ്പുകല്പിക്കുന്നു. യമദൂതന്മാർ ആത്മാക്കളെ കൊണ്ടുവന്നാൽ കാവൽക്കാരന്റെ വരുതിയോടുകൂടിവേണം യമസന്നിധിയിൽ നിറുത്തുവാൻ. യമനു ദുഷ്ടന്മാരെ ശിക്ഷിക്കാൻ അധികാരമുണ്ടെന്നു ഋഗ്വേദത്തിൽ പറഞ്ഞുകാണുന്നില്ല. യമനു സൂർയ്യൻ ഒരു പൂവൻകോഴിയെ കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഇങ്ങിനെ കൊടുപ്പാനുണ്ടായ കാർയ്യം താഴെ പറയുന്നു. ഒരിക്കൽ യമൻ അച്ഛന്റെ പത്നിയായ ച്ഛായയെ ചവുട്ടുന്നതിനു കാലുയർത്തുകയാൽ ആ മഹതി അവനെ ശപിച്ചു. അതുകൊണ്ടു കാൽ വ്രണപ്പെട്ട് പുഴുക്കാനിടവന്നു. വ്രണത്തിലുള്ള പുഴുക്കളെ കൊത്തിപ്പെറുക്കി വ്രണം പൊറുപ്പിക്കാനായിട്ടാണ് കോഴിയെ കൊടുത്തത്. യമനു നാലു കണ്ണുള്ള രണ്ടു നായ്ക്കൂറും ഉണ്ട്. അവയ്ക്കു ഒരുനാളും തൃപ്തിവരുന്നില്ലെന്നാണ് പ്രസിദ്ധം. യമന്റെ ശസ്ത്രം 'കാലദണ്ഡം'.

യമന്മാർ-ഇരട്ടപിറന്നവർ. (Twins).

യമഭഗിനി-യമുനാനദി.

യമം-കാക്ക.

യമം-൧. അടക്കുക, ഭരിക്കുക. ൨. രാജയോഗത്തിന്റെ ഒരംഗം. (യമങ്ങൾ എന്നതു നോക്കുക). യോഗികളെ നിഷിദ്ധകർമ്മങ്ങളിൽ നിന്നു യമിക്കുന്നത്. വിരോധിക്കുന്നതിനു യമം എന്നു പറയുന്നു. അഹിംസ, സത്യം, അസ്തേയം, ബ്രഹ്മചർയ്യം, അപരിഗ്രഹം ഇവ യത്രേ യമപഞ്ചകം.

ശരീരമാത്രംകൊണ്ടു സാദ്ധ്യവും ജീവിതകാലംവരെ അവശ്യവുമായ കർമ്മമത്രേ യമം. യമങ്ങൾ-ഗുണങ്ങൾ ൧൦. ൧. ബ്രഹ്മചർയ്യം, ൨. ദയ, ൩. ക്ഷമ, ൪. ദാനം, ൫. സത്യം, ൬ നീതി, ൭. അഹിംസാ, ൮. കളവുചെയ്യാതെയിരിക്കുക, ൯. എല്ലാവർക്കും പ്രിയനായിരിക്കുക, ൧൦. ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹംചെയ്ക. (യമങ്ങൾ എന്നതു നോക്കുക).

൩. ഉപരതി.

യമരാട്ട്-കാലൻ. കാലകിംകരന്മാരുടെ രാജാവ് എന്നർത്ഥം. സംയമംകൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നുമാവാം.

യമരാജൻ-കാലൻ.

യമവാഹനം-പോത്ത്.

യമശാലി-സന്യാസി. അടക്കം നല്ലവണ്ണമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

യമസ്വസാ-യമുനാനദി.

യമള-ഒരു സുഖക്കേട്, ദീനം.

വളരെ നേരംകൊണ്ടു ഈരണ്ടു കൂടി വരുന്ന ഇക്കിളിനു 'യമളം' എന്നു പേർ. ശിരസ്സിന്നും കഴുത്തിന്നും ഇളക്കവും ഉണ്ടാവും.

യമളം-ഇണ, ഇരട്ട.

യമാരി, യമരിപു, യമഘ്നൻ-വിഷ്ണു.

യമി-വി. അടക്കുന്ന.

യമി-൧. യമുനാനദി. ൨. സന്യാസി, മഹർഷി, യോഗി. ഇന്ദ്രിയവൃത്തിയെ നിയന്ത്രിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

'യമിനാംപ്രവരഃ കദാപി'

(ദക്ഷയാഗം കഥകളി)

യമിക്കുന്നു-നിരോധിക്കുന്നു.

യമിത-വി ൧. അടക്കപ്പെട്ട. ൨. ഇണചേർക്കപ്പെട്ട.

യമുനാ-കാളിന്ദി എന്ന നദി. ഉപരമശീലാ എന്നർത്ഥം. സംജ്ഞയിൽ സൂർയ്യന്റെ പുത്രി, യമന്റെ സഹോദരി, ത്രിയാമാ എന്നും മററും വിളിക്കാറുണ്ട്. (കാളിന്ദി, ബലരാമൻ ഈ ശബ്ദങ്ങൾ നോക്കുക).

യമുനാഭ്രാതാവ്—അന്തകൻ. സൂര്യപുത്രനാകയാൽ യമുനാനദിയുടെ സോദരൻ എന്നർത്ഥം.

യമേശം—ഭരണിനക്ഷത്രം.

യയാതി – സോമവംശത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു രാജാവ്, നഹുഷന്റെ പുത്രൻ. വിഷ്ണുപുരാണത്തിലെ കഥയ്ക്കു 'ദേവയാനി' എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക. മററു കഥകളനുസരിച്ചുള്ളവ താഴെ ചേർക്കുന്നു.

യയാതിക്കു 'ദേവയാനി' എന്നും 'ശർമ്മിഷ്ഠാ' എന്നും രണ്ടു ഭാര്യമാരുള്ളവരിൽ യദുകുലസ്ഥാപകനായ യദു ദേവയാനിയുടേയും പൌരവകുലസ്ഥാപകനായ പുരു ശർമ്മിഷ്ഠയുടേയും പുത്രരാണ്. യയാതിക്കു ദ്രുഹ്യു, തുർവസു, അണു എന്നു വേറെ മൂന്നു പുത്രന്മാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. പത്മപുരാണം—ഇന്ദ്രൻ മാതലിയെ അയച്ചു യയാതിയെ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി. വഴിമദ്ധ്യേ യയാതിക്കു മാതലി വളരെ സദുപദേശങ്ങൾ നൽകി. യയാതി തിരിയെ വന്നു ഉപദേശങ്ങളനുസരിച്ചു രാജ്യഭാരം തുടങ്ങി. മനുഷ്യർക്കു ദുർമ്മോഹങ്ങൾ നീങ്ങുകയാൽ മരണമില്ലെന്നായി. ഈ വിവരം യമൻ ഇന്ദ്രനെ ധരിപ്പിച്ചു. ഉടൻ യയാതിക്കു സ്ത്രീവിഷയത്തിൽ ആസക്തി ജനിപ്പിക്കാനായി തന്റെ മകളായ അശ്രുവിന്ദുമതിയേയും, കാമദേവനേയും ഇന്ദ്രൻ അയച്ചു. അവളിൽ മോഹാന്ധനായിത്തീർന്ന യയാതി തന്റെ വാർദ്ധക്യം സ്വീകരിച്ചു യൌവനം നൽകണമെന്നു പുത്രന്മാരോടാവശ്യപ്പെട്ടു. ഇതിനെ സമ്മതിച്ചതു പുരു മാത്രമായിരുന്നു. കുറേ നാൾ കഴിഞ്ഞതിന്റെശേഷം യയാതി തന്റെ രാജ്യത്തോടുകൂടി യൌവനം പുരുവിനു തിരിയെ കൊടുത്തിട്ടു അശ്രുവിന്ദുമതിയോടുകൂടി സ്വർഗ്ഗത്തെ പ്രാപിച്ചു. ഹരിവംശം—ഇന്ദ്രൻ യയാതിക്കു ഒരു രഥത്തെ നൽകി. ഇതിനെക്കൊണ്ടു യയാതി ലോകം മുഴുവൻ കീഴടക്കി. ഇതിനു ആറു രാത്രിയേ വേണ്ടിവന്നുള്ളു. രഥം ശാർഗ്ഗ്യന്റെ ശാപം ഹേതുവായിട്ടു ജനമേജയന്റെ പക്കൽ നിന്നു വേർവിട്ടതായി പറയുന്നു.

യയി—ഹ. യാഗത്തിനുള്ള കുതിര.

പ്രധാനമായി അശ്വമേധയാഗത്തിനുള്ളതാണ്.

ഉ. സാധാരണ കുതിര. ന. ശിവൻ. ർ. വഴി. ഊ. മേഘം.

യയു—ഹ. കുതിര. ഉ. അശ്വമേധയാഗത്തിന്നായി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട കുതിര. യാഗശാലയെ പ്രാപിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

യലിയാൻ-കടലാവണക്ക്.

യവകം—ഹ. ഒരു ധാന്യം. യവകച്ചെന്നെല്ല്, യവം. ഉ. പാക്യജനകം. ന. പടുതോര.

യവക്യം—കോതമ്പ് വിളയുന്നേടം, യവകച്ചെന്നെല്ല വിളയുന്നേടം.

യവക്രീതൻ-ഭരദ്വാജന്റെ പുത്രൻ.

യവക്രീതൻ ഇന്ദ്രനെ തപസ്സുചെയ്തു അദ്ധ്യയനം കൂടാതെ വേദജ്ഞാനം ഉണ്ടാവാൻ വരം വാങ്ങി. ഈ വരം ഡംഭാഹാരങ്ങൾക്കു ഇടയാക്കി. ഋഷിമാരെ അഗണ്യമായി കരുതുന്നതിനു ആരംഭിച്ചു. എന്നാൽ യവക്രീതൻ ഒരു ഭയങ്കര രാക്ഷസനാൽ വധിക്കപ്പെട്ടു. രൈഭ്യന്റെ പുത്രനായ 'പരാവസു' എന്ന ഋഷി നടത്തിയ യാഗത്തിൽ നിന്നാണു രാക്ഷസൻ ഉൽഭവിച്ചതു്. യാഗം നടത്തി ഋഷി ഈവിധം ചെയ്യിച്ചതിനു കാരണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യയെ യവക്രീതൻ വശീകരിപ്പാൻ ശ്രമിച്ചതായിരു

ന്നു. പുത്രനോടുള്ള വാത്സല്യം ഹേതുവായി ഭരദ്വാജൻ ചിതയിൽ കയറി തന്നത്താൻ മരിച്ചു. പരാവസു അയാളുടെ പിതാവിന്റെ ഘാതകനായി തീരുമെന്നു ശപിച്ചുംവച്ചാണു മരിച്ചത്. അതിന്റെ ശേഷം ഒരു മാനാണെന്നു തെററിദ്ധരിച്ചു രൈഭ്യനെ പരാവസു നിഗ്രഹിച്ചു. രൈഭ്യന്റെ മറെറാരു പുത്രനായ അർവാവസുവിന്റെ ഭക്ത്യുദ്രേകം ഹേതുവായിട്ടു ദേവകൾ അവരെ മൂന്നു പേരേയും ജീവിപ്പിച്ചു.

യവക്ഷാരം-ഒരു മരുന്ന്, ചവക്കാരം.

യവക്ഷോദം- യവം പൊടിച്ചു കുഴച്ചമാവ്.

യവനൻ-(മുചുകുന്ദൻ നോക്കുക).

യവനൻ-ഹ. ഗ്രേക്കൻ, ഗ്രേക്കുജാതിക്കാരൻ. ൨. മുഹമ്മദീയൻ.

പണ്ടു രാജാക്കന്മാരുടെ അമ്പും വില്ലും സൂക്ഷിക്കുന്നതിനായി യവനയുവതികൾ (യവനിക) നിയമിക്കപ്പെട്ടുവന്നു എന്നു നാടകങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുന്നു.

യവനം-ഹ. ഒരു രാജ്യം, ഗ്രേക്ക്. ൨ കോതമ്പ്. ൩. അറബിക്കുന്തുരുക്കം. ൪ വേഗമുള്ള കുതിര.

യവനാരി-കൃഷ്ണൻ.

യവനാഹി- യവനഭാഷയുടെ അക്ഷരങ്ങൾ.

യവനിക-ഹ. തിരശ്ശീല, മറ.

'മായായവനികാച്ഛന്നനായ്മേവിന'
(ഭാഗവതം)

൨. യവനസ്ത്രീ, മഹമ്മദീയസ്ത്രീ. ൩. കുറാശാണി.

യവനേഷ്ടം-ഹ മുളക്. ൨. കാരീയം. ൩. ചണ്ണമുള്ളങ്കി ൪. വേപ്പ്. ൫. വെള്ളുള്ളി. ൬. വലിയ ചെമന്നുള്ളി.

യവഫലം-ഹ. മുള. ൨. ജടാമാഞ്ചി. ൩ കുടകപ്പാല. ൪. കല്ലാൽ.

യവം-ഹ. ഒരു ധാന്യം, വാൽകോതമ്പ്. കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

യവത്തിനു 'അക്ഷതധാന്യം' എന്നും പറയുന്നുണ്ട്. ഇതു ഭോജ്യവർഗത്തിൽ ചേർന്ന ശുകധാന്യമാണ്. ഇതു മൂന്നുതരമുണ്ട്. ഹ. വെളുത്ത് ഓവുള്ളത്—ഗുണാധിക്യമുള്ളതാണ്. ൨. ഓവില്ലാത്തത്—ഗുണം കുറഞ്ഞതാകുന്നു. ൩. പച്ചനിറമുള്ളത്—ഹീനഗുണമുള്ളതാണ്. ഓവുള്ളതുകൊണ്ടാണു ഇതിനെ വാൽഗോതമ്പ് എന്നു വിളിക്കുന്നത്. ത-യവൈക്കോതുമൈ, തോൽക്കോതുമൈ എവ. ഇം-Barley ബാല്ലി.

തോമരപ്പയറ് (തോരൻപയറ്) എന്നും കാണുന്നു. ൨. കുടകപ്പാലയരി.

യവസം-പൈപ്പുല്ല്.

പശുക്കൾക്കു തിന്നുന്നതിനു യോഗ്യമായ എല്ലാത്തരം പുല്ലിനും 'യവസം' എന്നു പേർ.

യവസുരം— യവത്തിൽ നിന്നെടുക്കുന്ന മദ്യം.

യവാഗു-കഞ്ഞി. വററും വെള്ളവും കൂടിച്ചേർന്നത് എന്നർത്ഥം.

'ഭക്തയവാഗുപാനീയാദികളിൽ'
(ഭാഗവതം)

യവാഗ്രജം-ഹ യവത്തിന്റെ ഓക് ചുട്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരുപ്പ് ൨. ചവക്കാരം. ൩ കുറാശാണി.

യവാനകം- അയമോദകം.

യവാനകം, യവാനികാ, യവാനീ- അയമോദകം.

യവാനി-ഹ. ജീരകം. ൨. കുറാശാണി.

യവാനിക-ഹ. ജീരകം. ൨. അയമോദകം. ദുഷ്ടമായ യവം എന്നർത്ഥം. ൩. കുറാശാണി.

യവാപത്യാ-ചവക്കാരം.

യവാഷം, യവാസം-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, കൊടിത്തൂവ. വ്യാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം

യവാസശർക്കര- കൊടിത്തൂവ കഷായത്തിൽ കരിമ്പിൻനീരു ചേർത്തു മുരുക്കിൻ വേരു കത്തിച്ചുണ്ടാകുന്ന പഞ്ചസാര.

യവിഷ്ഠ-വി. വളരെ ചെറിയ.

യവിഷ്ഠൻ-ഹ. ഉള്ളതിൽ ചെറിയ അനുജൻ. ൨. അഗ്നി.

യവീയസ്സ്-വി. എല്ലാവരിലും ഇളയ.

യവീയസ്സ്-അനുജൻ. ചെറിയ യുവാവ് എന്നർത്ഥം.

യവ്യാ-യവം വിളയുന്നേടം.

യശദം, ജശദം-നാകം.

യശസ്കൻ-യശസ്സുള്ളവൻ.

യശസ്കരീ-അടവതിയൻ.

യശസ്വൽ-വി. കീർത്തിയുള്ള. (സ്വാൻ, സ്വതി, സ്വൽ).

യശസ്വി-വി. യശസ്സുള്ളവൻ (സ്വീ, സ്വനി, സ്വി).

യശസ്വിനി-ഹ. യശസ്സുള്ളവൾ. ൨. മറിക്കുന്നി. ൩. വലിയ വാലുഴവം. ൪ കീരിവള്ളി. ൫ ഋദ്ധി. ൬. കാട്ടുപരുത്തി.

യശസ്സ്-കീർത്തി. ദിക്കുകളെ വ്യാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. മററു പർയ്യായങ്ങൾ-കീർത്തി, സമജ്ഞാ.

യശഃപടഹം-ഒരു വാദ്യം, മദ്ദളം. നിഷാണ (നിസ്സാരണ) വാദ്യം.

വീരവാണത്തിന്റെ പേർ എന്നു ചിലർ.

യശോദ-നന്ദന്റെ പത്നി, കൃഷ്ണന്റെ വളർത്തമ്മ.

യശോദം-രസം.

യഷ്ടാവ്-യാഗംചെയ്യുന്നവൻ.

യഷ്ടി-ഭോഷൻ.

'ഒട്ടുമകംപുറമില്ലാതുള്ളൊരു
യഷ്ടീ! നില്ലുനിനക്കെന്തറിയാം'
(ഘോഷയാത്ര തുള്ളൽ)

യഷ്ടി-ഹ. വടി, തടി. ൨. ഗദ. ൩. മാല. ൪ മുത്തുമാല, മുത്തുമാലയുടെ ഇഴ. ൫ ഇരട്ടിമധുരം ൬. വടികൊണ്ടുള്ള അടി.

യഷ്ടികം-ഒരു പക്ഷി.

യഷ്ടിത്വം-വക്ഷളത്തം.

യഷ്ടിമധു-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, ഇരട്ടിമധുരം

യഷ്ടിഹേതികൻ-ഈട്ടിക്കാരൻ.

യഷ്ടീകം-ഇരട്ടിമധുരം.

യഷ്ടീമധുകം - ഇരട്ടിമധുരം. മധുവിനു സമം മധുരമുള്ള കോൽ എന്നർത്ഥം.

യാ

യാ-ലക്ഷ്മീ.

യാ പോവുക, അനങ്ങുക, നടക്കുക.

യാഗം-ദേവകൾ പ്രസാദിപ്പാനായിട്ടു ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം. ഇതിൽ യജിക്കപ്പെടുന്നതിനാൽ—ദേവന്മാർ പൂജിക്കപ്പെടുന്നതിനാൽ—ഈ പേർ വന്നു. പർയ്യായങ്ങൾ യജ്ഞം, സവം, അദ്ധ്വരം, യാഗം, സപ്തതന്തു, മഖം, ക്രതു.

യാഗശാല-യാഗംചെയ്യാനായിട്ടു കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന പുര.

യാഗസന്താനൻ-ജയന്തൻ.

യാചക-വി. ഇരക്കുന്ന, ചോദിക്കുന്ന.

യാചകൻ-പ. ഇരക്കുന്നവൻ. ക. സന്യാസി, ഭിക്ഷു.

യാചകം-യാചന, ഇരക്കുന്നതു്.

യാചന-ഇരക്കുക, ചോദിക്കുക. പര്യായങ്ങൾ-യാച്ഞ, അഭിശസ്തി, യാചനം, അർത്ഥനം.

യാചനകൻ-യാചിക്കുന്നവൻ.

യാചനക-വി. യാചിക്കുന്ന, ഇരക്കുന്ന, ചോദിക്കുന്ന.

യാചനം-അപേക്ഷ.

യാചിക്കുന്നു-ഇരക്കുന്നു, ചോദിക്കുന്നു.

യാചിത-വി. ഇരക്കപ്പെട്ട, ചോദിക്കപ്പെട്ട.

യാചിതകം — ഇരവൽ, യാചിച്ചുകിട്ടുന്നതു്.

യാചിഷ്ണു-യാചിക്കുശീലമുള്ളവൻ.

യാച്ഞാ-ഇരക്കുക.

യാജം-പ. ചോറു്. ക. ആഹാരം.

യാജകം-പ. മദംപൊട്ടിയ ആന. ക. രാജാവിന്റെ ആന.

യാജകൻ-യാഗം ചെയ്യുന്നവൻ, യജിക്കുന്നവൻ.

യാജൻ-പുണ്യവാനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ.

ഈ ബ്രാഹ്മണനെക്കൊണ്ടു ദ്രുപദരാജാവു ഒരു യാഗം കഴിപ്പിച്ചു. ഒരുകോടി പാലുകളാണ് ഇതിനു കൊടുത്തതു്. ദ്രൗപദിയും ബലിപീഠത്തിൽ നിന്നുണ്ടായവരാണ്.

യാജനം-യാഗംചെയ്യൽ.

യാജമാനം-യജമാനനാൽ ചെയ്യപ്പെടുന്ന ഒരു യാഗഭാഗം.

യാജി-പ. യാഗം കഴിക്കുന്ന ആൾ. ക. യാഗം.

യാജിനം-യാഗംചെയ്യൽ.

യാജ്ഞാ-തിരിപ്പുള്ള്.

യാജ്യ-വി. യാഗം ചെയ്യപ്പെടുവൻതക്ക, പൂജിപ്പാൻതക്ക.

യാജ്യൻ-പൂജയെ ഏല്പാൻ യോഗ്യൻ.

യാജ്യം-യാഗത്തിൽ കിട്ടുന്ന ദാനം.

യാജ്ഞവല്ക്യൻ-ഒരു പ്രസിദ്ധനായ മഹർഷി.

ശതപഥബ്രാഹ്മണം, യാജ്ഞവല്ക്യസ്മൃതി, ബൃഹദാരണ്യകം ഇവയുടെ കർത്താവു്. യോഗം സ്ഥാപിച്ചു.

യാജ്ഞസേനി-പാഞ്ചാലി. യജ്ഞസേനന്റെ മകൾ എന്നർത്ഥം.

യാജ്ഞികൻ-യാഗം ചെയ്യുന്നവൻ.

യാജ്ഞികം-പ. അരയാൽ. ക. ചെങ്ങരിങ്ങാലി. ന. പ്ലാശു. ർ. പച്ചനിറമുള്ള ഭർ.

യാത-വി. പ. പോയ. ക. ലഭിച്ച.

യാതനാ-പ. നരകവേദന, അധികമായ വേദന. നാശത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം ഉപദ്രവിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം. ക. നരകശിക്ഷ. മറ്റു പര്യായങ്ങൾ-കാരണാ, തീവ്രവേദന.

യാതനാം-പ്രതികാരംചെയ്യുക.

യാതാം—ആനയെ നടത്തിക്കുക.

യാതയാമ-വി. പ. പഴയ. ക. അനുഭവിക്കപ്പെട്ട. ഉപഭോഗകാലം, കഴിഞ്ഞുപോയതു് എന്നർത്ഥം. ന. രൂപമാറിയ. ർ. തള്ളപ്പെട്ട.

യാതാവു്-പ. ജ്യേഷ്ഠന്റെ ഭാര്യ അനുജന്റെ ഭാര്യയെ പറയുമ്പോഴും മറിച്ചു അനുജന്റെ ഭാര്യ ജ്യേഷ്ഠന്റെ ഭാര്യയെ പറയുമ്പോഴും ഉപയോഗിക്കുന്ന വാക്കു്. ക. ഭർത്താവിന്റെ സഹോദരന്റെ ഭാര്യ. ഗൃഹകർമ്മങ്ങളിൽ ഒരുമിച്ചു പ്രയത്നംചെയ്യുന്നവർ എന്നർത്ഥം.

'ഭ്രാതൃവർഗസ്യഭോഷ്ടൃത്വേ തു
പരസ്പരംയതേരഃ സ്ത്രീ'

ജ്യേഷ്ഠാനുജന്മാരുടെ ഭാര്യമാർ അന്യോന്യം യാതാക്കന്മാരാണ്.

ന. വണ്ടിയടിക്കുന്നവൻ. ര വഴിയാത്രക്കാരൻ, നടക്കുന്നവൻ.

യാതീഫലം-ജാതിക്ക.

യാതു-വി. പോകുന്ന.

യാതു-ഹ. രാക്ഷസൻ. ഉ. പാമ്പൻ ന. വായു. ര. സമയം. ഉ ഒരു ആയുധം.

യാതുഘ്ഗം-ഗുഗ്ഗുലു.

യാതുധാനൻ-ഹ. രാക്ഷസൻ. യാതു എന്ന പേരുധരിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം. സ്വജാതിസ്നേഹം ഹേതുവായിട്ടു യാതുക്കളെ (രാക്ഷസന്മാരെ) പോഷിപ്പിക്കുന്നവൻ. (പാഠം-ജാതുധാനൻ). ഉ. സന്നിധാനമുള്ളവൻ (മായാവി).

യാതുധാനർ-നായ്, കഴുകൻ തുടങ്ങിയുള്ള ജന്തുക്കളുടെ ആകൃതിയിൽ ചരിക്കുന്ന ദുഷ്ടന്മാർ. വായുപുരാണം അനുസരിച്ചു സുരസയിൽ കാശ്യപന്റെ മക്കൾ.

യാതൃകൻ-യാത്രക്കാരൻ.

യാതൊന്നു-അ. അതെന്നു പറയുന്ന വാക്കിനെ സംബന്ധിച്ചു വരുന്നതു്.

യാതൊരളവു്-അ. ഹ. യാതൊരു സമയം. ഉ. എത്രത്തോളം

യാതൊരിക്കൽ-അ. യാതൊരു സമയത്തിൽ.

യാതൊരുത്തൻ - മുമ്പിൽ പറയപ്പെട്ടവൻ.

യാതൊരുത്തി-മുമ്പിൽ പറയപ്പെട്ടവൾ

യാത്ര-ഹ. പുറപ്പാടു, സഞ്ചാരം, പോക.

(അടിതോൽ എന്നതു നോക്കുക).

മററു പര്യായങ്ങൾ-പ്രജ്യാ, അഭിനിര്യാണം, പ്രസ്ഥാനം, ഗമനം, ഗമം.

യാത്രയ്ക്കു കൊള്ളുന്നതും കൊള്ളരുതാത്തതുമായ ദിവസങ്ങൾ.

അശ്വതി, രോഹിണി, മകയിരം, പുണർതം, പൂയം, ഉത്രം, അത്തം, ചോതി അനിഴം, മൂലം, ഉത്രാടം, തിരുവോണം, അവുട്ടം, ചതയം, ഉത്രിട്ടാതി, രേവതി ഈ നാളുകൾ കൊള്ളാം.

ജന്മനക്ഷത്രങ്ങളും ഇടവം, ചിങ്ങം, വൃശ്ചികം, കുംഭം, മിഥുനം ഈ രാശികളും പ്രതിപദം, ചതുർത്ഥി, ഷഷ്ടി, നവമി, ചതുർദശി, വാവു ഈ പക്കങ്ങളും ഗുളികവൃഷ്ടി ഗണ്ഡാന്തങ്ങളും യാത്രക്കു കൊള്ളുകയില്ലാ. നാലാമിടത്തു ചന്ദ്രനോടുകൂടിയ രാശിയും കൊള്ളുകയില്ല. ആറിലും പന്ത്രണ്ടിലും ചന്ദ്രനോടുകൂടിയ രാശിയും മധ്യമം. കിഴക്കോട്ടേക്കു ഞായറാഴ്ചയും, അഗ്നിക്കോണിലേക്കു ചൊവ്വാഴ്ചയും, തെക്കോട്ടേക്കു വ്യാഴാഴ്ചയും, നിരൃതിക്കോണിലേക്കു ബുധനാഴ്ചയും പടിഞ്ഞാറോട്ടേക്കു വെള്ളിയാഴ്ചയും, വായുക്കോണിലേക്കു ശനിയാഴ്ചയും, വടക്കോട്ടേക്കു തിങ്കളാഴ്ചയും യാത്രപോകാൻ കൊള്ളുകയില്ല. അതുപോലെ തന്നെ നാളുകളിൽ കിഴക്കോട്ടേക്കു ഉത്രാടവും, തിരുവോണവും, തെക്കോട്ടേക്കു ഉത്രിട്ടാതിയും, അശ്വതിയും, വടക്കോട്ടേക്കു ഉത്രവും, അത്തവും നിഷിദ്ധമാകുന്നു. തോണിയിൽകൂടി പോകുന്നു എങ്കിൽ മകരം രാശികൊണ്ടു പുറപ്പെടരുതു്. യാത്രപോയാൽ ൻ ാംദിവസത്തിലും ൻ-ാംമാസത്തിലും ഭവനത്തിങ്കൽ മടങ്ങിച്ചെല്ലരുതു്. ചെന്ന മൂന്നാംദിവസം ഒരു ദിക്കിലേക്കും പോകരുതു്. യാത്ര പുറപ്പെടുന്ന ദിക്കിലേക്കു നൂറു വിൽപ്പാടെങ്കിലും ചെന്നേ താമസിക്കാവു. വഴിയിൽ അഞ്ചു ദിവസത്തിലധികം താമസിച്ചാൽ വേറെ മുഹൂർത്തംകൊണ്ടു യാത്ര

പുറപ്പെടണം. കേരളീയർ യാത്രക്കു യോഗിനീപഞ്ചകം മുതലായതുകളെ അധികം നോക്കിവരുമാറില്ല. അടിയന്ത്രയാത്ര വേണ്ടിവന്നാൽ നക്ഷത്രാദികളൊന്നും വിചാരിക്കാതെ പ്രഭാതത്തിൽ യാത്രപോകാം.

കിഴക്കോട്ടു- ചൊവ്വാഴ്ച- ലാഭം.

തെക്കോട്ടു- തിങ്കൾ, ശനി -ധനാഗമം.

പടിഞ്ഞാറോട്ടു- ബുധൻ, വ്യാഴം -കാര്യസിദ്ധി

വടക്കോട്ടു- ഞായർ, വെള്ളി -ധാന്യലാഭം.

ജന്മനക്ഷത്രം തുടങ്ങി യാത്രതിരിക്കുന്ന ദിവസത്തെ നക്ഷത്രം വരെ എണ്ണിയാൽ ൧, ൨, ൩, ൧൦, ൧൧, ൧൨, ൧൩, ൨൦, ൨൧ ഈ ഒൻപതിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നു വന്നാൽ മരണഭയവും ൧൨, ൧൩, ൧൪, ൧൫, ൧൬, ൧൭ ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നു വന്നാൽ ദുഃഖവും ഫലം. മററുള്ള സംഖ്യ വന്നാൽ യാത്രക്കു വിരോധമില്ല.

൨. വഴി (റോട്ട്). ൩. ഉപജീവനം.

യാത്രക്കളി-കേരളത്തിലെ ഒരു കളി.

ഇതു കേരളത്തിലുണ്ടായതു് കലിവർഷം ൩൪൦൦-ന് ഇടക്കാണ്. ഇതിനെ 'ശാസ്ത്രക്കളി' എന്നും 'പാനക്കളി' എന്നും പറയുന്നുണ്ട്. കളിയുടെ പ്രധാനാംഗങ്ങൾ ഇപ്പോൾ നാലു പാദം, പാന, ആംഗ്യങ്ങൾ, ഹാസ്യങ്ങൾ ഇവയാകുന്നു. ഈ കളി നംപൂരിമാർക്കു വളരെ പ്രധാനമാണ്.

ഒരു ഗാനം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

'മൂട്ടകടിച്ചല്ലോ വലിയാന-
ത്തലവൻ ചത്തു
മൂട്ടിൽകിടന്നൊരുമുതുകയ്യൻ
പറന്നേപോയി.
കാട്ടിൽകിടന്നരണ്ടെലികൂടി
കടലുഴുതു
കാലത്തിളവിത്തുവിതച്ചപ്പോ-
ഴടയ്ക്കാകാച്ചു'

യാത്രായോഗം-യാത്ര നോക്കുന്നതിനുള്ള നല്ല നേരം.

യാത്രാശൂലം- യാത്രയെ സംബന്ധിച്ച ശൂലം.

യാഥാകത്ഥ്യം-പരമാർത്ഥം, വാസ്തവം.

യാഥാർത്ഥ്യം-യഥാർത്ഥത, വാസ്തവം.

യാദവൻ-൧. കൃഷ്ണൻ. ൨. യദുകുലസന്തതി.

യാദവർ-യദുവിന്റെ സന്തതി. കൃഷ്ണന്റെ ജനനം ഈ കുലത്തിലാകുന്നു.

യാദവം-കന്നുകാലിക്കൂട്ടം.

യാദവീ-ദുർഗ്ഗ.

യാദസാംപതി-വരുണൻ, സമുദ്രം.

യാദസ്പതി, യാദഃപതി-൧. സമുദ്രം. ൨. വരുണൻ. യാദസ്സുകളുടെ (ജലജന്തുക്കളുടെ) നാഥൻ എന്നർത്ഥം.

യാദസ്സ്-ജലജന്തു.

യാദാസ്തു-കാര്യവിവരം കുറിച്ചിട്ടുള്ള എഴുത്തു്.

യാദാസ്തിനു ഇപ്പോൾ നടപ്പുള്ള പേർ 'മഹസർ' എന്നാകുന്നു.

യാദു-ജലം.

യാദൃച്ഛിക-വി. യദൃച്ഛയായുള്ള.

യാദൃശ-വി. യാതൊരുപ്രകാരമുള്ള (ശൻ, ശീ, ശം).

യാദോനാഥൻ-കടൽ.

യാദോനിധി-സമുദ്രം.

യാദോനിവാസം-ജലം.

യാനകം-വാഹനം.

യാനപാത്രം-കപ്പൽ, സമുദ്രത്തിലെ വള്ളവും മററും, മരക്കലം. മറെറാരു പര്യായം-പോതം.

യാനം-ഹ. യാത്ര. പോവുക. ഉ. ആനതേർ മുതലായ വാഹനം. ന. സന്ധി മുതലായ നു-ഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഗമിക്കുന്ന ശത്രുവിന്റെ നേരെ യുദ്ധത്തിന്നായി ഒരുങ്ങിക്കൊണ്ടുള്ള പുറപ്പാട്. (ആറു നയങ്ങളിൽ ഒന്ന്).

യാനമുഖം-തേർ മുതലായ വാഹനങ്ങളുടെ മുൻഭാഗം. യാനത്തിന്റെ മുഖം എന്നർത്ഥം.

യാപക-വി. കൊടുക്കുന്ന.

യാപനം-ഹ. കാലംകഴിക്ക. ഉ. ഇരിപ്പ്. ന. അയച്ചുകളക.

യാപിക്കുന്നു-ഉപജീവനം കഴിക്കുന്നു.

യാപ്യൻ-അധമൻ.

യാപ്യ-വി. ഹീനമായ, നിന്ദ്യമായ, ജാത്യാചാരകുലാദികളെക്കൊണ്ടു നിന്ദിക്കപ്പെട്ട. ഉ. കാലം കഴിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക. (യാപ്യം-ഉന്നുകൂടിയാൽ വിടാത്തത് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം).

യാപ്യയാനം-ഒരുമാതിരി പല്ലക്ക്, അന്തോളം. യാപ്യന്മാരാൽ (അധമന്മാരാൽ) വഹിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

യാഭം-സ്ത്രീയും പുരുഷനും തമ്മിലുള്ള ക്രീഡ.

യാമ-വി. യമനെ സംബന്ധിച്ച.

യാമം-ഹ. ഏഴരനാഴിക കൂടിയ സമയം. യാനം ചെയ്യുന്നത് എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പര്യായം-പ്രഹരം. ഉ. അടക്കം, ക്ഷമ.

യാമക്കോഴി - ഏഴരനാഴികവെളുപ്പിനു കണിശമായി കൂകുന്ന കോഴി.

യാമഘോഷം-കോഴി.

യാമവതി-ഹ. മഞ്ഞൾ. ഉ. രാത്രി.

യാമള(ലം)-ഇരട്ട

യാമാർദ്ധം-യാമത്തിൽ പാതി, മൂന്നേമുക്കാൽ നാഴിക.

യാമി-ഹ. സഹോദരി. ഉ. കുലസ്ത്രീ. സുഖം അനുഭവിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. ന. രാത്രി. ര. മകന്റെ ഭാര്യ.

യാമികൻ-യാമത്തിന്റെ മുറ കാക്കുന്ന കാവൽക്കാരൻ.

യാമിനി-ഹ. രാത്രി. യാമങ്ങൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. ഉ. മഞ്ഞൾ.

യാമിനീചര-വി. രാത്രിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന.

യാമിനീചരൻ-രാക്ഷസനും മററും.

യാമിനീചരം-ഗുഗ്ഗുലു.

യാമിനീപതി-ഹ. കർപ്പൂരം ഉ. ചന്ദ്രൻ.

യാമിനീവിരഹം-ചക്രവാകപ്പക്ഷി.

യാമീ-ഹ. സഹോദരി. ഉ. സുകൃതമുള്ള സ്ത്രീ. ന. രാത്രി. ര. തെക്ക്. ഇ. പുത്രി. നു. പുത്രന്റെ ഭാര്യ.

യാമീരം-ഹ. ചന്ദ്രൻ. ഉ. രാത്രി.

യാമുനം-ഹ. ഒരു ശൈലം. ഉ. സ്രോതോജ്ഞന, സൌവീരാഞ്ജനം. യമുനയിലുണ്ടായത് എന്നർത്ഥം. 'സുമ്മ' എന്നു ഭാഷ കാണുന്നു.

യാമേയൻ-ഉടപ്പുറന്നവളുടെ പുത്രൻ.

യാമ്യ-വി. ഹ. തെക്കുള്ള. ഉ. യമനെ സംബന്ധിച്ച.

യാമ്യൻ-ഹ. അഗസ്ത്യൻ. ഉ. ശിവൻ. ന. വിഷ്ണു.

യാമ്യം-ചന്ദനം.

യാമ്യാ-ഹ. രാത്രി. ഉ. തെക്കുഭാഗം.

യായജ്ജുകൻ-വീണ്ടുംവീണ്ടും യാഗം ചെയ്യുന്നവൻ

യായാവര-വി. തെണ്ടിനടക്കുന്ന, അലയുന്ന.

യായാവരൻ-യോഗി.

യായാവരം— അശ്വമേധത്തിന്നു തിരഞ്ഞെടുത്ത കുതിര.

യാവ-വി. യവത്തെ സംബന്ധിച്ച.

യാവകം-ഹ. യവം. ഉ. മുതിര. ൩. പടുതോര. കൂടിച്ചേരുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

യാവ(ക)ം-അരക്ക്.

യാവജ്ജീവം-അ. ജീവപർയ്യന്തം.

യാവത്തുകൾ-സകലങ്ങൾ.

യാവന-വി. യവനനെ സംബന്ധിച്ച.

യാവന-ദിവസവൃത്തികഴിച്ചൽ.

യാവനം-അറബിക്കുന്തുരുക്കം, കുന്തുരുക്കം. അന്യധൂപദ്രവ്യങ്ങളോടു കൂടിച്ചേരുന്നതു് എന്നർത്ഥം. യവനദേശത്തിലുണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം.

യാവനാളം-ചോളം.

യാവം-അരക്ക്, കോലരക്ക്. വസ്ത്രാദികളിൽ ചായമായിട്ടും മററും കൂടിച്ചേരുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ചെമ്പഞ്ഞിച്ചാറായിട്ടും മററും ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നു.

യാവൽ-വി. യാതൊരിടത്തോളമുള്ള.

യാവൽ-അ. ഹ. യാതൊരിക്കൽ. ഉ. എത്ര (യാവൽ=എത്ര. താവൽ=അത്ര). ൩. ഏതുവരെ. ർ. എപ്പോൾ.

യാവശ്ശുകം-ചവർക്കാരം.

യാവസം - ഒരുമാതിരി പുല്ലിന്റെ കൂമ്പാരം.

യാഷ(സ)ം-വെൺകൊടിത്തൂവ.

യാഷ്ടീകൻ-യഷ്ടിയുള്ള ഒരു യോദ്ധാവു്. യഷ്ടി (വടി) ആയുധമായിട്ടുള്ളവൻ. ഈട്ടിക്കാരൻ.

യാസം-ഹ. കൊടുത്തുവ്വ. ഉ. പരിശ്രമം, പ്രയത്നം.

യാസ്കൻ-നിരുക്തത്തിന്റെ കർത്താവു്.

യി

യിയക്ഷമാണൻ-യാഗംചെയ്യുന്നതിനാഗ്രഹമുള്ളവൻ.

യിയക്ഷു-വി. ചെയ്യാനാഗ്രഹമുള്ള.

യിയാനൻ-യാനംചെയ്യാൻ ഇച്ഛിക്കുന്നവൻ.

യിയാസ-പോവാനുള്ള ആഗ്രഹം.

യിയാസു-പോവാനാഗ്രഹമുള്ള ആൾ.

യിര(റ)ളി-മുതക്ക് (വിദാരീ).

യു

യുക്ത-വി. ഹ. യോജിക്കപ്പെട്ട, ശരിയായ, തക്ക. ഉ. ചേർത്ത. ൩. ഉറപ്പിച്ച.

യുക്തൻ-രാഗാദികളെ അടക്കിയിരിക്കുന്ന മഹർഷി.

യുക്താ-ഹ. യോജിച്ചതു്, ചേർന്നതു്. ഉ. നാലു മുഴംകൂടിയ ഒരളവു്. ൩. ന്യായമായി കിട്ടുന്നതു്. ർ. ന്യായത്തോടു കൂടിയതു്.

യുക്തരസ-ചിററരത്ത, അരത്ത. യുക്തമായ രസത്തോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം.

യുക്താ-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

യുക്തി-ഹ. യോജ്യത, യോജിപ്പിക്കൽ. ഉ. ചേർച്ച. ൩. മർയ്യാദ. ർ. (മ) ഉത്തരമായി പറയുന്ന വാക്ക്.

യുക്തിഭാഗം-ഹ. യുക്തിയില്ലായ്ക. ഉ. ചേർച്ചകേടു്.

യുക്തിമൽ-വി. യുക്തിയുള്ള.

യുക്തിയുക്ത-വി. യുക്തിയോടുചേർന്ന.

യുക്ക്-ഇരട്ട.

യുക്ക്-അ. ചീത്തയായി.

യുഗകീലകം-നുകക്കഴി, നുകക്കൈയ്. യുഗത്തിന്റെ (നുകത്തിന്റെ) കീലകം (ആണി).

യുഗന്ധരം-൧. യുഗംകെട്ടുവാനുള്ള തണ്ട്. യുഗത്തെ (നുകത്തെ) ധരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. രഥാവയവവിശേഷം. മറെറാരു പര്യായം-കൂബരം. ൩. ഒരു പർവ്വതം.

യുഗധർമ്മചതുഷ്ടയം-കൃതത്തിൽ ധ്യാനം, ത്രേതയിൽ യജനം, ദ്വാപരത്തിൽ പൂജ, കലിയിൽ കീർത്തനം (പക്ഷാന്തരം-കൃതത്തിൽ തപസ്സ്, ത്രേതയിൽ ആത്മജ്ഞാനം, ദ്വാപരയിൽ യാഗം, കലിയിൽ ദാനം) ഇവ ൪-ം.

യുഗപത്രകം-ഒരു വൃക്ഷം, മലയകത്തി, കൊങ്ങ. ഇരട്ടയായ ഇലയുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

യുഗപത്രം-മുളംപ്ലാശ്.

യുഗപദ്-അ. ഒന്നായിട്ട്, ഒരുകാലത്ത് (ഒരുനാൾ)

യുഗപാർശ്വഗൻ- പൂട്ടിത്തെളിഞ്ഞ കാള, നുകംവെച്ചു കരികെട്ടിയ കാള. യുഗത്തിന്റെ (നുകത്തിന്റെ) പാർശ്വത്തെ ഗമിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

യുഗപ്രളയം-യുഗാവസാനത്തിലുള്ള ചെറിയ പ്രളയം.

യുഗം-൧. ഇരട്ട ൨. നുകം. ൩. ഋദ്ധി. ൪. വൃദ്ധി. ൫ നാലുമുഴം. ൬. കാലം. യോജിപ്പിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. (കൃതയുഗം, ത്രേതായുഗം, ദ്വാപരയുഗം, കലിയുഗം). (കല്പം, കാലപരിമാണെ വിജ്ഞാനം ഇവ നോക്കുക).

കലിയുഗം ആരംഭിച്ചത് ക്രിസ്തുവിനു മുമ്പ് ൩൧൦൨-ാം വർഷം ഫെബ്രുവരി മാസം ൧൩-ാം തീയതിയാണ് എന്നു കാണുന്നു. ഒരു മഹായുഗം അല്ലെങ്കിൽ മന്വന്തരത്തിനു നാലു യുഗങ്ങൾ ഉണ്ട്. അവയുടെ പേരും ദേവവർഷപ്രകാരം ഉള്ള ദൈർഘ്യവും ഓരോ യുഗത്തിന്റെയും മുമ്പും പിമ്പും ആ യുഗത്തിന്റെ പത്തിലൊരോഹരി കാലദൈർഘ്യമുള്ള സന്ധ്യയും സന്ധ്യാംശവും താഴെ ചേർക്കുന്നു.

൧ കൃതയുഗം-ദേവവർഷപ്രകാരം ദൈർഘ്യം ൪൦൦൦. സന്ധ്യാ-൪൦൦. സന്ധ്യാംശം ൪൦൦-൪൮൦൦. മഹാഭാരതത്തിൽ ഹനുമാന്റെ വിവരണം അനുസരിച്ചു ഈ യുഗത്തിൽ നീതിയും ന്യായവും ശരിയായി നടന്നു. അസൂയ, പക, ദുഃഖം, വേദന, ഭയം, ക്രൂരത ഇവയൊന്നും ഇല്ലായിരുന്നു. വേദം ഒന്ന്, മനുഷ്യായുസ്സ് ൪൦൦൦-കൊല്ലം.

൨ ത്രേതായുഗം-വർഷം ൩൦൦൦. സന്ധ്യ ൩൦൦. സന്ധ്യാംശം-൩൦൦-൩൩൦൦. ഈ യുഗത്തിൽ നീതി ന്യായങ്ങൾ കാലംശം കുറഞ്ഞു. മനുഷ്യർക്ക് ആന്തരത്തോടു കൂടിയ പ്രവൃത്തികളാണുണ്ടായിരുന്നത്. അവർ ബലികൾക്കു വട്ടംകൂട്ടി. അവർക്കു അക്കാലത്ത് ആയുസ്സ് ൩൦൦൦ വർഷം.

൩. ദ്വാപരയുഗം-വർഷം ൨൦൦൦. സന്ധ്യ ൨൦൦. സന്ധ്യാംശം ൨൦൦-൨൪൦൦. ഈ യുഗത്തിൽ നീതിന്യായങ്ങൾ പകുതിയോളം കുറഞ്ഞു. അപൂർവം ചിലരേ സത്യം ആചരിച്ചുള്ളു. അപ്പോൾ വേദങ്ങൾ-൪. രോഗങ്ങൾ പിടിപെട്ടു മനുഷ്യായുസ്സ് ൨൦൦൦-വർഷം മാത്രമായി.

൪. കലിയുഗം-വർഷം ൧൦൦൦. സന്ധ്യാ-൧൦൦. സന്ധ്യാംശം ൧൦൦-൧൨൦൦. ഈ യുഗത്തിൽ നീതിന്യായങ്ങൾ കാലംശം മാത്രം ശേഷിച്ചു ദുർവിചാരം മുതലായവ വർദ്ധിച്ചു മനുഷ്യായുസ്സ് ക്ഷയിച്ചു ക്ഷയിച്ചു ഒരു നിശ്ചയമില്ലാത്ത സ്ഥിതിയിലായി.

ഒരു ദേവവർഷം നൂറ്റാ മനുഷ്യവർഷം ആകുന്നു യുഗങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചോ അവയുടെ ദീർഘതയെപ്പററിയോ ഋഗ്വേദത്തിൽ ഒന്നും കാണുന്നില്ല. കൃതയുഗത്തിൽ ബ്രാഹ്മണരല്ലാതെ മററാരുമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും ക്ഷത്രിയർ ത്രേതായുഗത്തിലാണു ഉണ്ടായതെന്നും കാണുന്നുണ്ട്.

യുഗ(ള)ം-ഇരട്ട, ജോടി.

യുഗാദിപണ്ടിക-പുതിയ ആണ്ടു തുടങ്ങുന്ന നാളിൽ കൊണ്ടാടുന്ന ഉത്സവം.

യുഗാദ്ധ്യക്ഷൻ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. പ്രജാപതി.

യുഗ്മഫലാ-ഹ. വേലിപ്പരുത്തി. ഉ. തേക്കിട.

യുഗ്മം-ഹ. ഇരട്ട, ജോടി. യോജിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. രണ്ടു്. ഉ. വൃത്തശാസ്ത്രത്തിൽ പദ്യത്തിനു നാലു പാദങ്ങൾ ഉള്ളതിൽ രണ്ടും നാലും പാദങ്ങൾ.

യുഗ്മരാശി-എടവം, കർക്കടകം, കന്നി, വൃശ്ചികം, മകരം, മീനം ഇവ ൩-ം (സൌമ്യങ്ങളാകുന്നു)

യുഗ്മവിപുലാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

യുഗ്യം-ഹ. തേരിൽ കെട്ടുന്ന കുതിര മുതലായവ. ഉ. വാഹനം. യോജിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. നുകത്തെ വഹിക്കുന്ന കാള.

യുഗ്യവാഹൻ-വണ്ടിക്കാരൻ.

യുഞ്ജാന-വി. യോജിക്കുന്ന.

യുഞ്ജാനൻ-ഹ. തേർ നടത്തുന്നവൻ. ഉ. യോഗാഭ്യാസമുള്ള ബ്രാഹ്മണൻ.

യുത-വി. ഹ. കൂടിയ ഉ. ചേർന്നിരിക്കുന്ന.

യുതകം-ഹ. യോനിസംബന്ധം. ഉ. സ്ത്രീധനം.

യുതന്മാർ-വധൂവരന്മാർ.

യുതം-ഹ. നാലു മുഴം കൂടിയ ഒരളവു്. ഉ. ചേർന്നിരിക്കുന്നതു്.

യുത്തു(യുൽ)-യുദ്ധം.

യുദ്ധഭണ്ഡാരം - യുദ്ധസാമാനങ്ങൾ വയ്ക്കുന്ന സ്ഥലം.

യുദ്ധം-പട, കലഹം. സമ്യക്കാകുംവണ്ണം പ്രഹരിക്കുക എന്നർത്ഥം. മററു പർയ്യായങ്ങൾ-ആയോധനം, ജന്യം, പ്രധനം, പ്രവിദാരണം, മൃധം, ആസ്ക്കന്ദനം, സംഖ്യം, സമീകം, സംപരായകം, സമരം, അനീകം, രണം, കലഹം, വിഗ്രഹം, സംപ്രഹാരം, അഭിസംപാതം, കലി, സംസ്ഫോടം, സംയുഗം, അഭ്യാമർദ്ദം, സമാഘാതം, സംഗ്രാമം, അഭ്യാഗമം, ആഹവം, സമുദായം, സംയത്തു്, സമിതി, ആജി, യുത്തു്.

യുദ്ധവൃദ്ധൻ-യുദ്ധംചെയ്തു നല്ല തഴക്കമുള്ളവൻ.

യുദ്ധസാരം-കുതിര.

യുധാജിത്തു്-കൈകേയിയുടെ സഹോദരൻ, ഒരു കേകയരാജാവു്, ഭരതന്റെ മാതുലൻ.

യുധിഷ്ഠിരൻ-ധർമ്മപുത്രർ. (കുന്തിയുടെ മൂത്ത പുത്രൻ). യുദ്ധത്തിൽ സ്ഥിരനായവൻ എന്നർത്ഥം.

പാണ്ഡവരുടേയും പാഞ്ചാലിയുടേയും ഇന്ദ്രസ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുള്ള യാത്രാവിവരം മഹാഭാരതം (മഹാപ്രസ്ഥാനം) നോക്കുക. ധർമ്മപുത്രർക്കു പാഞ്ചാലിയിൽ പ്രതിവിന്ധ്യൻ എന്നും ദേവകിയിൽ യൌധേയൻ എന്നും രണ്ടു പുത്രന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. ധർമ്മൻ, ധർമ്മരാജൻ, അജാതശത്രു എന്നിവയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരാണത്രെ. ദ്രോണനെ അധൈർയ്യപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി അയാളുടെ പുത്രനായ അശ്വത്ഥാമാ മരിച്ചുപോയി എന്നു എല്ലാവരുംകൂടി ഇദ്ദേഹത്തെക്കൊണ്ടു ഒരു കളവു പറയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. മുൻപറഞ്ഞ നാമധേയത്തിൽ ഒരാനയെ കൊന്നിട്ടാണു

ഇപ്രകാരം പറയിച്ചത്. അശ്വത്ഥാമാവു മരിച്ചുപോയി എന്നല്ലാതെ ദ്രോണപുത്രനായ അശ്വത്ഥാമാവു മരിച്ചുപോയി എന്നു ധർമ്മപുത്രർ പറഞ്ഞില്ല. ഈ ചതി അദ്ദേഹം ധരിച്ചിരുന്നുമില്ല.

(കുന്തി, പാണ്ഡവർ, ദ്രൌപദി എന്നിവ നോക്കുക).

യുയു-കതിര.

യുയുത്സാ-യുദ്ധത്തിന്നുള്ള ആഗ്രഹം.

യുയുത്സു-വി. ചെയ്യാനാഗ്രഹമുള്ള.

യുയുത്സു-ഹ. പോരാളി. ൨. ഒരു വൈശ്യസ്ത്രീയിൽ ധൃതരാഷ്ട്രൎക്ക ജനിച്ച പുത്രൻ.

'ധൃതരാഷ്ട്രനും പിന്നെ
വൈശ്യസ്ത്രീപെററിട്ടൊരു
സുതനുമുണ്ടായ് വന്നു
യുയുത്സുവെന്നുപേരായ്'

(ഭാരതം)

ധർമ്മപുത്രർ യുയുത്സുവിനെ ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥത്തിൽ രാജാവാക്കിയുംവച്ചാണു രാജ്യം ത്യജിച്ചുപോയത്.

യുയുത്സു കൌരവപക്ഷത്തിൽ നിന്നു പാണ്ഡവപക്ഷത്തിൽ ചേൎന്ന ആളാണ്. ൩. ഗാന്ധാരിയിൽ ധൃതരാഷ്ട്രൎക്ക ജനിച്ച മറെറാരു പുത്രൻ.

യുയുധാനൻ-ഹ. ഇന്ദ്രൻ. ൨. സാത്യകി. ൩. യോദ്ധാവ്.

യുവ-വി. ഹ. യൌവനമുള്ള. ൨. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

യുവ-അറുപതിൽ ഒൻപതാമത്തെ വൎഷം.

യുവതി-ഹ. യൌവനയുക്തയായ സ്ത്രീ. പുരുഷനോടുകൂടി ചേരുന്നവൾ എന്നൎത്ഥം. ൨. മഞ്ഞൾ.

യുവതി, യൂനി—പതിനാറു വയസ്സിന്നു മേൽ നാല്പതു വയസ്സിന്നു താഴെയുള്ള സ്ത്രീ.

യുവനാശ്വൻ-ഒരു സൂൎയ്യവംശരാജാവ്. ഗൎഭം ധരിച്ചു മാന്ധാതാവിനെ പ്രസവിച്ചു.

യുവരാജൻ-ഇളയരാജാവ്.

യുവാവ്-പതിനാറുവയസ്സു കഴിഞ്ഞവൻ, വൃദ്ധനാകാത്തവൻ, യൌവനയുക്തൻ. സ്ത്രീകളോടുകൂടി ചേരുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

പന്ത്രണ്ടു വയസ്സിനുമേൽ ഇരുപത്തഞ്ചു വയസ്സിനകം പ്രായമുള്ളവനാണു യുവാവ് എന്നു കാണുന്നു.

യുഷ്മൽ-'നിങ്ങളുടെ' എന്നുള്ള അൎത്ഥത്തിൽ പദങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ ചേൎത്തു പ്രയോഗിക്കുന്നു. ഉ-ം, യുഷ്മാദൃശന്മാർ=നിങ്ങളെപ്പോലെയുള്ളവർ.

യൂ

യൂകാ, യൂകാ-പേൻ.

യൂകാവാസം-ശാഖോടവൃക്ഷം.

യൂതി-ഏകീകരണം, യോജിപ്പ്.

യൂഥനാഥൻ-ആനത്തലവൻ. ആനക്കൂട്ടത്തിന്റെ നാഥൻ എന്നൎത്ഥം.

യൂഥപൻ—ആനത്തലവൻ. ആനക്കൂട്ടത്തെ കാക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

യൂഥം-മൃഗങ്ങളുടേയും പക്ഷികളുടേയും മററും കൂട്ടം. സജാതീയങ്ങളായ തിൎയ്യക്കുകളുടെ സമൂഹം. കൂട്ടിക്കലൎന്നത് എന്നൎത്ഥം.

യൂഥിക-ഹ. കുറുമുഴിമുല്ല. കൂട്ടമുള്ളത്, അനേകം വള്ളികൾ ഒന്നായി കൂടിപ്പിണഞ്ഞു കിടക്കുന്നത് എന്നൎത്ഥം. ൨. വൻകുറുഞ്ഞി. ൩. പാട.

യൂഥിക-അംപഴം.

യൂദൻ-ജൂതവംശത്തിലുള്ളവൻ.

യൂപകടകം-യജ്ഞസ്തംഭത്തിന്റെ മേലേ വളയം. (മുകളിൽ മരംകൊണ്ടു വളയമായി ഉണ്ടാക്കിവെയ്ക്കുന്ന ഒരു സാധനവിശേഷം).

യൂപകം-കാട്ടരയാല്.

യൂപദ്രു-കരിങ്ങാലി.

യൂപം-൧. യജ്ഞസ്തംഭം. (യൂവം എന്നും പാഠം കാണുന്നു). ൨. ഇത്തിയാല്.

യൂപാഗ്രം-യജ്ഞസ്തംഭത്തിന്റെ മുകൾ.

യൂഷം-൧. പരിപ്പു മുതലായതുവെച്ച് ഊററിയ രസം. ൨. ഒരു കറി, പരിപ്പ്. ൩. ഒരു വൃക്ഷം, ഇൻഡ്യയിലുള്ള അമാറത്തി എന്ന വൃക്ഷം. ൪. ദ്രവം.

യേ

യേന-അ. എന്തുകൊണ്ട്, ഏതിനാൽ, എങ്ങിനെ.

യേനകേനപ്രകാരേണ-അ. വല്ലവിധത്തിലും.

യേശു-ക്രിസ്തുവിന്റെ ഒരു പേർ.

യോ

യോക്ത്രം—നുകക്കയറ്. ഇതുകൊണ്ടു യോജിപ്പിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. അമിക്കയർ.

യോഗകന്യാ-യശോദയുടെ ശിശു.

യശോദ പ്രസവിച്ചപ്പോൾ വസുദേവർ കൃഷ്ണനെ അവിടെ കിടത്തിയുംവെച്ചു ഈ കുഞ്ഞിനെ എടുത്തു ദേവകിയുടെ അടുക്കൽ കിടത്തി. കംസൻ കൊല്ലുന്നതിനായി ശിശുവിനെ എടുത്തപ്പോൾ അതു മേല്പെട്ടു പൊങ്ങി മറഞ്ഞു. അപ്പോൾ ഈ ശിശു പറഞ്ഞ മൊഴി താഴെ ചേർക്കുന്നു.

'അരേ! ദുരാചാരൻ്ഗശംസകംസ!
പരാക്രമം സ്ത്രീകളിലല്ലവേണ്ടു,
തവാന്തകൻ ഭൂമിതലേജനിച്ചു
ജവേന സർവ്വത്രതിരഞ്ഞുകൊൾക'
(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം)

യോഗക്ഷേമം-ശരീരസൌഖ്യം.

യോഗജ്ഞ-വി യോഗത്തെ അറിഞ്ഞ.

യോഗതാരക-ഒരു നക്ഷത്രത്തിലേ പ്രധാന താരക.

യോഗജം-അകിൽ.

യോഗദണ്ഡ്-യോഗാഭ്യാസ പരിശീലനത്തിന്നു വേണ്ട വടി.

യോഗനിദ്ര-ഒരു യുഗാവസാനത്തിൽ വിഷ്ണുവിന്റെ ഉറക്കം. ആൎത്മധ്യാനത്തിൽ മുഴുകീട്ട് ചുററും നടക്കുന്ന സംഗതികളെ തീരെ അറിയാതെയിരിക്കുന്ന സ്ഥിതി. ധ്യാനത്തിൽ ലയിച്ചിട്ടുള്ള ഉറക്കം.

യോഗം-൧ ഭാഗ്യം, യുക്തി. ൨. സമ്പത്ത്. ൩. തമ്മിൽ ചേൎച്ച, യോജിക്കൽ, സംബന്ധം. ൪. ബ്രഹ്മധ്യാനം, ആൎത്മവിചാരം. ൫. കൂട്ടം. ൬ ഒരുമ്പാട്, യുദ്ധാദികൾക്കു തയ്യാറാകുക, കവചബന്ധനം. ൭. നാലുപായങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ഉപായം. ൮. സന്നാഹം. ൯. അവസാനം. ൧൦. കാൎയ്യം. ൧൧. ഔഷധം. ൧൨. മന്ത്രവാദം. ൧൩. യോഗ്യത. ൧൪. പക്ഷം. ൧൫. ആയുധവൎഗ്ഗം ൧൬. സംയോജനം. ൧൭. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ അടക്കി ശരീരം ഇളകാതെയിരിക്കു, ചിത്തവൃത്തിനിരോധനം. ൧൮. ധ്യാനം. ൧൯. ഇരുപത്തേഴു നക്ഷത്രങ്ങൾക്കും കൂടെയുള്ള പേർ. ൨൦. വൎദ്ധനം. ൨൧. പതഞ്ജലിയുടെ ദൎശനങ്ങളിൽ ഒന്ന്. സാംഖ്യത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമായി എണ്ണുന്നു. ഇവ തമ്മിൽ വിശേഷബന്ധമൊന്നുമില്ല. പരമാത്മാവിൽ ചെന്നു ലയിപ്പാനുള്ള വഴിയെ പഠിപ്പിക്കുന്നു. (യോഗം =യോജിപ്പിക്കുന്നതു്).

കൎമ്മയോഗം, ജ്ഞാനയോഗം ഇവയ്ക്കു യോഗദ്വയം എന്നു പേർ.

൧൨-വിധം യോഗങ്ങൾ—ജ്ഞാനയോഗം, ഹഠയോഗം, ലയയോഗം,

നാദയോഗം, ശിവയോഗം, ബ്രഹ്മയോഗം, ജ്ഞാനയോഗം, അതൈ്വതയോഗം, നിരാലംബയോഗം, നിരാഭാസയോഗം, അഷ്ടാംഗയോഗം, രാജയോഗം.

യോഗപട്ടം-യോഗാഭ്യാസത്തിനുൽ യോഗികൻ കെട്ടുന്ന ഒരു വസ്ത്രം.

യോഗപീഠം-യോഗികൻ ഇരിക്കുന്ന ആസനം.

യോഗബലം-ഫ. ക്ലേശങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള ബലം. ഉ. സൌഭാഗ്യം.

യോഗരംഗം-നാരകം.

യോഗവാഹി-രസം.

യോഗവിഷം — വിഷസംബന്ധമായ വ്രണം.

യോഗശക്തി-ക്ലേശങ്ങളെ കളയുണ്ടുള്ള ബലം.

യോഗശാലി-വി. എല്ലാസുഖങ്ങളും അനുഭവിക്കുന്നതിനു ഭാഗ്യമുള്ള. (സ്ത്രീ-യോഗശാലിനി).

യോഗശാസ്ത്രം - യോഗാഭ്യാസത്തിന്റെ മുറകളും അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥം.

യോഗസാര(കം)-നാരകം.

യോഗത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം മനുഷ്യന്റെ ചിത്തവൃത്തികളെ നശിപ്പിച്ചു മനസ്സിനെ സ്വസ്ഥാനത്തിൽ നിറുത്തുകയാകുന്നു. ഇതിനു ഈശ്വരഭക്തി പ്രധാനം.

യോഗാഭ്യാസം — യോഗങ്ങളെ അഭ്യസിക്ക

യോഗാഭ്യാസത്തിന്റെ അംഗങ്ങൾ— യമം, നിയമം, ആസനം, പ്രാണായാമം, പ്രത്യാഹാരം, ധ്യാനം, ധാരണ, സമാധി.

യോഗാഗ്നി-യോഗാഭ്യാസംകൊണ്ടു തന്നത്താനെ സൃഷ്ടിക്കുവുന്ന അഗ്നി.

യോഗാർത്ഥം—(വ്യാകരണത്തിൽ) ധാത്വർത്ഥം.

യോഗാഷ്ടാംഗങ്ങൾ-യമം, നിയമം, ആസനം, പ്രാണായാമം, പ്രത്യാഹാരം, ധാരണ, ധ്യാനം, സമാധി. ഇവ വ്യ-ം.

യോഗാസനം-യോഗികൻ ഇരിക്കുന്ന ഇരിപ്പ്.

യോഗിയാർ, യോഗിയാതിരി-അവരോധിക്കപ്പെട്ട മലയാളബ്രാഹ്മണരുടെ പേർ.

തൃശ്ശിവപേരൂർ, ഇരിങ്ങാലക്കുട, പെരുമനം, തൃത്താല, തളിപ്പറമ്പു, മൂകപുരം എന്നിവ മലയാളത്തിൽ അവരോധമുള്ള ക്ഷേത്രങ്ങളാണ്. ഇരിങ്ങാലക്കുടയിലും തളിപ്പറമ്പിലും നായർവംശജൻ അവരോധിക്കപ്പെടുന്നു. അവരോധം കഴിഞ്ഞാൽ തച്ചുടയ കൈയ്യും എന്ന സ്ഥാനം ലഭിക്കും. മറ്റു ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ മലയാളബ്രാഹ്മണരെയാണ് അവരോധിക്കുന്നതു്. അവക്കുള്ള പേരാണു യോഗിയാർ, യോഗിയാതിരി എന്നു് മുമ്പു പറയപ്പെട്ടതു്.

യോഗി-വി. യോഗമുള്ള.

യോഗി-ഫ. യമനിയമാദിയോഗങ്ങളോടുകൂടിയവൻ, യോഗാഭ്യാസമുള്ളവൻ. ഉ. സന്ന്യാസി. ന. ഇന്ദ്രജാലക്കാരൻ. ർ. ശിവൻ. @. വിഷ്ണു. ണ. അർജ്ജുനൻ. ൈ. യാജ്ഞവല്ക്യൻ. വ നാരകം.

യോഗിദണ്ഡ-ചൂരൽ.

യോഗിനികം-ദുർഗ്ഗയാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട (ദേവിയുടെ പരിചാരികമാരായ) എട്ടു സ്ത്രീകൾ.

മഞ്ജുതി, കർപ്പൂരതിലകാ, മലയഗന്ധിനി, കൌമുദിക, ഭേരുണ്ഡാ, മാതാമഹീ, നായകീ, ജയ (ശ്രുഭാചാരാ) ഇവരെ ക്ലേശത്തെ സുലക്ഷണ, സുനന്ദ എന്നും രണ്ടു പേരുണ്ട്.

യോഗിനി.

ശതമലേന്ദുഹുതാശനരക്ഷസാം യമജലേശസമീരണഗുലിനാം
ദിവിഭുവിക്രമശഃപരിവർത്തതേ സിതതിഥിപ്രഥമാദിഷ്ടു യോഗിനി.

ശുക്ലതിഥികൾ.	കൃഷ്ണതിഥികൾ	യോഗിനി സ്ഥിതി	ശുക്ലതിഥികൾ.	കൃഷ്ണതിഥികൾ	യോഗിനി സ്ഥിതി
പ്ര. ഏകാദശി	ഷഷ്ഠി	കിഴക്ക്	ഷഷ്ഠി	പ്ര. ഏകാദശി	പടിഞ്ഞാറ്
ദ്വി. ദ്വാദശി	സപ്തമി	വടക്ക്	സപ്തമി	ദ്വി. ദ്വാദശി	വായുക്കോണ്
തൃ. ത്രയോദശി	അഷ്ടമി	അഗ്നി	അഷ്ടമി	തൃ. ത്രയോദശി	ഈശമൂല
ച. ചതുർദ്ദശി	നവമി	നിരൃതി	നവമി	ച. ചതുർദ്ദശി	ആകാശം
പ. പൌർണ്ണിമാ	ദശമി	തെക്ക്	ദശമി	പ. അമാവാസി	ഭൂമി

യോഗീശ്വരൻ-ഹ. യോഗികളിൽ പ്രധാനി. ഉ. ശിവൻ.

യോഗീശ്വരി-കാട്ടുപാവൽ.

യോഗേശൻ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. യാജ്ഞവല്ക്യൻ. ന. യോഗികളിൽ പ്രധാനി, സാംഖ്യം തുടങ്ങിയുള്ള എല്ലാ യോഗത്തിനും നാഥനായുള്ളവൻ.

യോഗേശ-ബ്രഹ്മാവിന്റെ നഗരം.

യോഗേഷ്ടം-കാരീയം. ധാതുസംയോഗത്തിൽ-അവ കൂട്ടിവിളക്കുന്നതിൽ-ഇഷ്ടം എന്നർത്ഥം.

യോഗ്യ-വി. ഹ. സാമർത്ഥ്യമുള്ള. ഉ. യോഗത്തിന്നു കൊള്ളാവുന്ന. ന. ശേഷിയുള്ള, ശക്തിയുള്ള. ർ. ചേർച്ചയുള്ള.

യോഗ്യത-ഹ. സാമർത്ഥ്യം. ഉ. ചേർച്ച, യോജിപ്പ്.

യോഗ്യം-ഋദ്ധി, യോഗത്തിൽ ഹിതം എന്നർത്ഥം. ഉ. കാട്ടുമുതിര. ന. ഒരു പലഹാരം ർ. ഒരു വാഹനം ഇ. ചന്ദനം. ന. പാൽ.

യോഗ്യഭാഗ്യം-യോഗ്യമായ ഭാഗ്യം.

യോജന, യോജനം-നാലു ക്രോശം കൂടിയ ദൂരം, പത്തു നാഴിക അകലം. ഉ. ചിത്തസാമഗ്ര്യം. ന. യോജിപ്പ്, നകത്തിൽ പൂട്ടുക. ർ. കൂട്ടിച്ചേർക്കൽ.

യോജനഗന്ധ-ഹ. കസ്തൂരി. ഉ. സീതാദേവി. ന. സത്യവതി.

യോജനപർണ്ണി-മഞ്ചട്ടി.

യോജനവല്ലി-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, മഞ്ചട്ടി വളരെ നീളമുള്ള വള്ളിയുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

യോജനീയ-വി. ചേർക്കത്തക്ക.

യോജിക്കുന്നു-ഹ. ചേരുന്നു. (സ ക്രി-യോജിപ്പിക്കുന്നു).

യോജിപ്പ്-ഹ. ചേർച്ച. ഉ. അന്യോന്യം, സ്നേഹം.

പുത്രനെ വിദ്യയിലും, കന്യകയെ നല്ല കുലത്തിലും, ബന്ധുവിനെ ധർമ്മത്തിലും, ശത്രുവിനെ ദുഃഖത്തിലും യോജിപ്പിക്കണം.

യോജ്യത-ഹ ചേർച്ച. ഉ. ഇണക്കം.

യോതു-അളവ്.

യോത്രം-നകക്കയറ്, അമിക്കയറ്.

യോദ്ധാവ്, യോധൻ- യുദ്ധംചെയ്യുന്നവൻ, യുദ്ധവീരൻ.

യോദ്ധ്യസന്ദ്രാവം-പോരിനു വിളി.

യോധസംരാവം-യോദ്ധാക്കന്മാർ പരസ്പരം സ്പർദ്ധയോടുകൂടി ചെയ്യുന്ന പോർക്കുവിളി. യോധന്മാരുടെ ഒച്ച എന്നർത്ഥം.

യോഷിൽപ്രിയാ-മഞ്ഞൾ.

യോനി-ഹ. ഉല്പത്തിസ്ഥാനം. പുരുഷലിംഗത്തോടുകൂടിച്ചേരുന്നത് എന്നർത്ഥം.

യോനിപ്പൊരുത്തം.

പുരുഷൻ പുരുഷയോനി നക്ഷത്രത്തിലും, സ്ത്രീ സ്ത്രീയോനി നക്ഷത്രത്തിലും ജനിച്ചാൽ യോനിപ്പൊരുത്തം ഉത്തമമായും, സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ ഇരുവരും സ്ത്രീയോനിനക്ഷത്രങ്ങളിൽ ജനിച്ചാൽ മദ്ധ്യമമായും, സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ പുരുഷയോനി നക്ഷത്രങ്ങളിൽ ജനിച്ചാൽ അധമമായും ഭവിക്കുന്നു. പുരുഷൻ സ്ത്രീയോനി നക്ഷത്രത്തിലും, സ്ത്രീ പുരുഷയോനി നക്ഷത്രത്തിലും ജനിച്ചാൽ അത്യന്ത കഷ്ടവും ഫലമാകുന്നു. അശ്വതി, ഭരണി, പൂയം, ആയില്യം, മകം, ഉത്രം, ചോതി, വിശാഖം, തൃക്കേട്ട, മൂലം, പൂരാടം, ഉത്രാടം, തിരുവോണം, പൂരുരുട്ടാതി ഇവ പുരുഷയോനി നക്ഷത്രങ്ങളും ശേഷം സ്ത്രീയോനി നക്ഷത്രങ്ങളുമാകുന്നു.

ഉ. സ്ഥലം, സ്ഥാനം. ന. ജലം.

യോനിരഞ്ജനം-ആർത്തവം.

യോപനം-കുഴപ്പം. ഉ. നശിപ്പിക്കൽ.

യോഷണാ-യുവതി.

യോഷാ-സ്ത്രീ.

യോഷിതാ-സ്ത്രീ.

യോഷിത്തു്-സ്ത്രീ. പുരുഷനെ അനുവർത്തിച്ചു നിൽക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

യൌ

യൌതകം-സ്ത്രീധനം.

യൌതവം-മാനം (അളവു മുതലായത്)

യൌവതം-യൌവനമുള്ള സ്ത്രീകളുടെ കൂട്ടം.

യൌവനകണ്ടകം-മുഖക്കുരു.

യൌവനം-ബാല്യം കഴിഞ്ഞു വാർദ്ധക്യത്തിനു മുമ്പുള്ള സമയം.

യൌവനാശ്വൻ-യുവനാശ്വന്റെ പുത്രനായ മാന്ധാതാവ്

യൌവരാജ്യം-യുവരാജാവിന്റെ സ്ഥാനം.

ര

ര—ഹല്ലുകളിൽ ഇരുപാത്തഴാം അക്ഷരം.

രകം-സൂർയ്യകാന്തക്കല്ല്.

രം-ഹ. തീയ്. ഉ. ചൂട്. ന. സ്നേഹം. ർ. കാന്തി.

രക്ത-വി. ഹ. രാഗമുള്ള, സ്നേഹമുള്ള. ഉ. ചെമപ്പുള്ള. ന. ശുദ്ധമുള്ള.

രക്തകന്ദം-പവിഴം.

രക്തകം-ഹ. ഉച്ചമലരി. ചെമന്ന പൂവുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ചെമന്ന വസ്ത്രം. ന. പത്തങ്ങം. ർ. ചെംകുറഞ്ഞി. ഇ. ചെമ്മുരിങ്ങ, പുനർമ്മുരിങ്ങ. ന. ചെമന്ന ആവണക്ക്.

പൂവിന്റെ നിറം അനുസരിച്ചു മുരിങ്ങ പലതരത്തിലുണ്ട്. എല്ലാത്തിനും ഗുണങ്ങൾ വെവ്വേറെയാണ്.

രക്ത(ക)ം-ഹ. നീർനെല്ലി ഉ. ഉച്ചമലരി.

രക്തചന്ദനം-ഹ ചെമന്ന ചന്ദനം. ഉ. കുംകുമം. ന. പത്തംഗം (പതിമുകം.

രക്തജിഹ്വം-സിംഹം.

രക്തതുണ്ഡം-തത്ത.

രക്തദന്തി, രക്തദന്തികാ-ദുർഗ്ഗ.

രക്തദൃക്-പ്രാവ്.

രക്തധാതു-ഹ. കാവിമണ്ണ്. ഉ. ചെമ്പ്.

രക്തപ-വി. രക്തത്തെ കുടിക്കുന്ന.

രക്തപക്ഷൻ-ഗരുഡൻ.

രക്തപൻ-രാക്ഷസൻ.

രക്തപാ-ഹ. ജലത്തിലെ അട്ട. രക്തത്തെ പാനംചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. രാക്ഷസി.

രക്തപാദാ-ഹ. തത്ത ഉ. ആന.

രക്തപാരദം-ചായില്യം.

രക്തപാഷാണം-കാവിമണ്ണ്.

രക്തപിത്തം-ഒരു ദീനം.

രക്തപുഷ്പാ-ഹ. എരിക്ക്. ഉ. ചെമ്പന്ന അരളി. ൩. ഉച്ചമലരി. ൪. മുരിക്ക്. ൫. അകത്തി ൬ പുന്ന. ൭. താളി മാതളം. ൮ കൊക്കമന്താരം.

രക്തപുഷ്പാ-ഹ. ഇലവ്. ഉ. ചെമ്പന്ന തഴുതാമ.

രക്തപ്പക-വെട്ടിയോ കുത്തിയോ കൊന്നതു നിമിത്തമുണ്ടായ ദ്വേഷം.

രക്തപ്രസാദന-വി. രക്തത്തെ തെളിക്കുന്ന.

രക്തപ്രസാദം-രക്തത്തിന്റെ തെളിവ്

രക്തപ്രിയ-വി രക്തത്തിൽ ആഗ്രഹമുള്ള

രക്തഫലം-പേരാൽ.

രക്തഫലാ-ഹ. നല്ലകോവ (തമിഴിൽ-കോവൽവക്കി) ഉ. തക്കാരിവഴുതിന. ൩. സ്വർണ്ണലി

രക്തബീജൻ-ഒരസുരൻ.

ദേവിയുമായി യുദ്ധംചെയ്തു. തന്റെ ശരീരത്തിൽ വീണ ഓരോരോ രക്തത്തുള്ളിയും ഓരോ അസുരനായിത്തീർന്നു. ഇതിനാൽ ദേവി അയാളുടെ ചോര കുടിക്കയും മാംസം ഭക്ഷിക്കയും ചെയ്തു.

രക്തബീജം-ഹ. മാതളനാരങ്ങ. ഉ. ഉറഞ്ചി.

രക്തം-ഹ. ചോര. വസ്ത്രം മുതലായതിൽ പററിയാൽ നിറപ്പകർച്ചയുണ്ടാകുന്നതു് എന്നർത്ഥം. അരത്തം. ഉ. കുംകുമം. ൩. സിന്ദൂരം. ൪. ചെമ്പ്. ൫. ചായില്യം. ൬. പതുമുകം. ൭. കയുമ്പുമരം. ൮. നീർകടമ്പ്. ൯. കടും ചെമപ്പ്. തുടുതുടുപ്പുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. രാഗത്തെ (നിറത്തെ) പ്രാപിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം. ൧൦. അമരി മുതലായതു കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ചായം പിഴിഞ്ഞ വസ്ത്രാദികൾ. ൧൧. ചെമന്ന നിറമുള്ളവ.

രക്തമഞ്ജരം-നീർക്കടമ്പ്.

രക്തമണ്ഡലി-ഒരു പാമ്പ്.

രക്തമന്താരം-ചെമന്ന മന്താരം.

രക്തമാലം-ഹ. ഉങ്ങ്. ഉ. ദ്വീപാന്തരത്തിലുള്ള ഈത്തപ്പഴം.

രക്തമാല്യം-ചെമന്ന പൂക്കളെക്കൊണ്ടു കെട്ടിയ മാല.

രക്തമുഖം-തത്ത.

രക്തമോക്ഷണം-ചോര കളക.

രക്തലോചനം-ഹ. മാടപ്രാവ്. ഉ. ചകോരപ്പക്ഷി.

രക്തവക്ത്രചരണം-ചുണ്ടും കാലും ചെമന്നിരിക്കുന്ന അന്നം.

രക്തവർണ്ണം-സ്വർണ്ണം.

രക്തവർണ്ണകം-പവിഴം.

രക്തവർദ്ധനം-മാടപ്രാവ്.

രക്തവാർച്ച-ചോര പോക.

രക്തശീർഷകം-വണ്ടാരംകോഴി.

രക്തസങ്കോതം-കുംകുമം.

രക്തസന്ധ്യകം-ഹ. ചെന്താമര ഉ. ചെങ്ങഴിനീർപൂവ്, ചെമന്ന കൽഹാരം

രക്തസ ബന്ധം-ചോരച്ചാർച്ച, ഉടപ്പം.

രക്തസാക്ഷി-പ. കൊലപാതകസംബന്ധമായ സംക്ഷി. ഉ. സത്യത്തെ കരുതിച്ചു മരിക്കുന്നവൻ.

രക്തസ്രാവം-ഒരു ഭീനം.

രക്താ-പ ചെമന്ന കുന്നി. ഉ. അരക്ക്. ന. മഞ്ചട്ടി. ര. ഒട്ടകച്ചെടി.

രക്താകാരം-പവിഴം..

രക്താക്ഷം-പ. മാടപ്രാവ്. ഉ. ചകോരപ്പക്ഷി. ന. ചോളപ്പൂ.

രക്താഗൻ-ചൊവ്വ എന്ന ഗ്രഹം.

രക്താംഗം-പ. പവിഴം. ഉ. കമ്പിപ്പാല. ന. മൂട്ട. ര കുങ്കുമം. ങ. രക്തചന്ദനം.

രക്താംഗി-പ. കമ്പിപ്പാല. ഉ. അടവതിയൻ ചെറുള്. ന. മഞ്ചട്ടി.

രക്താപഥം-നരംപശ.

രക്താംബര-വി. ചെമന്ന വസ്ത്രംധരിച്ച.

രക്താംബരൻ-ചെമന്ന വസ്ത്രംധരിച്ചു ഭിക്ഷക്കു നടക്കുന്ന സന്ന്യാസി.

രക്തി-പ. സ്നേഹം. ഉ. ചോപ്പ്.

രക്തശരി-ഒരു ദേവത.

രക്തശാല്മലം-പ. ചെന്തൊമര. ഉ. കാവിമണ്ണ്. ന. ഇലവ്.

രക്ഷക-വി. രക്ഷിക്കുന്ന.

രക്ഷണൻ-പ. രക്ഷിതാവ്. ഉ. വിഷ്ണു.

രക്ഷണം-രക്ഷ.

രക്ഷണി-പ. ശ്രേയമാണാ. ഉ. കടിഞ്ഞാൺ

രക്ഷണീയ-വി. രക്ഷിക്കപ്പെടത്തക്ക.

രക്ഷസ്ത്വ-രാക്ഷസന്റെ പ്രവൃത്തി.

രക്ഷസ്സു-പ. രാക്ഷസൻ, (രക്ഷസ്സുകുലം-വിഭീഷണാദി രാക്ഷസർ) ഉ. നിർൃതിവംശജന്മാരായ രാക്ഷസന്മാർ മായകൊണ്ടു തന്നത്താൻ രക്ഷിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

രക്ഷസ്സുഭം-രാക്ഷസന്മാരുടെ സഭ, രാക്ഷസന്മാരുടെ ഗൃഹം. (സമൂഹം).

രക്ഷാ-പ രക്ഷിക്കുക. ഉ. പിശാചുക്കളുടെയും മറവും ഉപദ്രവം തട്ടാതെയിരിപ്പാൻ മന്ത്രൗഷധികളും എഴുതിയ ഒരുമാതിരി ചരടുകിട്ടും മറവും ന. അരക്ക്.

രക്ഷാകര-വി. രക്ഷിക്കുന്ന.

രക്ഷാകരണ്ഡം-രാജപുത്രന്മാർ ധരിക്കുന്ന ഒരു ആഭരണവിശേഷം.

രക്ഷാകർത്താവ്-രക്ഷിക്കുന്നവൻ.

പലരും രക്ഷകർത്താവു എന്നു എഴുതുകയും പറകയും ചെയ്യുന്നുണ്ടു. രക്ഷാകർത്താവു എന്നതിനാണു ശബ്ദാവലി.

രക്ഷാകർത്ര്യ-വി. രക്ഷചെയ്യുന്ന.

രക്ഷാപര-വി. രക്ഷിപ്പാൻ താൽപര്യമുള്ള.

രക്ഷാഭോഗം-രക്ഷിക്കുന്നവനു കൊടുക്കുന്ന ദ്രവ്യം, രാജഭോഗം.

രക്ഷാശിക്ഷാകർ-രക്ഷയും ശിക്ഷയും.

രക്ഷി-വി. രക്ഷിക്കുന്ന.

രക്ഷികാ-രക്ഷാകർത്രി.

രക്ഷിക്കുന്നു-കാത്തുസൂക്ഷിക്കുന്നു.

രക്ഷിത-വി. രക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

രക്ഷിതാവു-രക്ഷിക്കുന്നവൻ.

രക്ഷിവർഗം-രാജധാനിയിലും മറവുള്ള കാവൽക്കാരൻ.

രക്ഷോഘ്ന-പ. ചെറുകായം. ഉ. കാടി. ന. ചേന്തമരം. ര. വെങ്കുടക്.

രക്ഷോഘ്നി-പ. വയമ്പു. ഉ. വെൺവയമ്പു.

രക്ഷോരശന-രക്ഷ നേടുന്നതിനുള്ള റബ്ബർ ബെൽട്ടു.

രക്ഷോവരൻ-രാക്ഷസന്മാരിൽ ശ്രേഷ്ഠൻ, രാവണനാം മറവൻ.

രക്ഷ്ണം-പാലനം.

രക്ഷ്യ-വി. രക്ഷയ്ക്കു യോഗ്യമായ.

രക്ഷ്യചതുഷ്ടയം-ക്ഷീണനായ ബന്ധു, ദരിദ്രനായിപ്പോയ കുലീനൻ, പുത്രനില്ലാത്ത സഹോദരി, നിരാശ്രയനായ സ്നേഹിതൻ. ഇവരെ കൂടെപ്പാർപ്പിച്ചു രക്ഷിക്കണം.

രഘു-സൂർയ്യവംശത്തിലുള്ള ഒരു പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട രാജാവ്.

ഇദ്ദേഹം ദിലീപന്റെ പുത്രനും അജന്റെ പിതാവുമാണ്. ശാസ്ത്രങ്ങളുടെ അന്തവും യുദ്ധത്തിൽ ശത്രുക്കളുടെ അന്തവും വരെ പോകാൻ സമർത്ഥനാകുമെന്നു കണ്ടു ദിലീപൻ തന്റെ പുത്രനു രഘു എന്നു നാമകരണം ചെയ്തു എന്നു കാളിദാസൻ രഘുവംശം കാവ്യത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. രഘ്ധാതുവിനു പോകുക എന്നാണത്രെ അർത്ഥം. ഇദ്ദേഹം ദിക്കുകളെല്ലാം കീഴടക്കിയതിൽ പിന്നെ വലുതായ വിശ്വജിൽയാഗം നടത്തി. അതിൽ സകല സമ്പത്തും ബ്രാഹ്മണർക്കായി രഘു ദാനം ചെയ്തു പണ്ഡിതനും പരാക്രമിയുമായിരുന്നു.

രഘുവംശം-൧ രഘുരാജാവിന്റെ കുലം, ൨. ഒരു കാവ്യം.

ഈ പുസ്തകത്തിൽ ശ്രീരാമന്റെ വംശപാരമ്പര്യവും ചരിത്രവും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു കാളിദാസന്റെ പ്രസിദ്ധിയുള്ള ഒരു കാവ്യമാണ്.

രഘുവംശതിലകം-രാമചന്ദ്രൻ.

രങ്ക-വി. ൧. ലോഭമുള്ളം ൨. മന്ദതയുള്ള. ൩. യാചകനിലയിലുള്ള

രംകു- വെളുത്ത രോമവും മുതുകിൽ ചാരനിറവുമുള്ള വലിയ മാൻ.

രങ്കിടുക-ചായമിടുക.

രംഗചരൻ-നടൻ.

രംഗണം-ആട്ടം.

രംഗം-൧. നാടകശാല, അരങ്ങ്. ൨. തട്ട്. ൩. യുദ്ധഭൂമി. ൪. തകരം. ൫. ദേവാലയം. ൬. ചായം ൭. വെളുത്തീയം. ൮ പൊൻകാരം ൯. കാത്ത്. ൧൦. സംഘം, സഭ. ൧൧. രണാങ്കണം. ൧൨. നൃത്തം, അഭിനയം, വിനോദം, കളി.

രംഗജം-സിന്ദൂരം.

രംഗനാഥൻ-വിഷ്ണു

രംഗബീജം-വെള്ളി.

രംഗമാതാ-അരക്ക്.

രംഗസദൃശം-നാകം.

രംഗാജീവൻ-൧. ചിത്രമെഴുതുന്നവൻ. ൨. വേഷക്കാരൻ. രംഗംകൊണ്ടുപജീവിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

രചകൻ-രചിതാവ്.

രചന-൧. ഉണ്ടാക്കുക. ൨. എഴുതുക. ൩. തലമുടി വിടിർത്തു കെട്ടി അലങ്കരിക്കു. വസ്ത്രാഭരണാദികളെക്കൊണ്ടു ചമയുക. പിന്നെയും പിന്നെയും ഗുണത്തെ ചെയ്യുക എന്നർത്ഥം.

രചിക്കുന്നു-൧. ഉണ്ടാക്കുന്നു. ൨. എഴുതുന്നു.

രചിത-വി. ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട. ൨. എഴുതപ്പെട്ട.

രജകൻ-അലക്കുന്നവൻ, വെളുത്തേടൻ. അഴുക്കുകളഞ്ഞു നന്നാക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

രജകം-തത്ത.

രജകി, രജകാ-വെളുത്തേടത്തി.

രജത-വി. ൧. വെളുത്ത. ൨. വെള്ളികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ.

രജതം-൧ വെള്ളി. നിറപ്പകർച്ചയെ ഉണ്ടാക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. വെളുപ്പ്. ൩. ഒരു പർവ്വതം. ൪. പൊന്ന്. ൫. രക്തം. ൬. ദന്തം, ആനക്കൊമ്പ്.

രജതാദ്രി(പ്രസ്ഥം)-കൈലാസം.

രജനം-ചായമിടുക.

രജനീ-ഹ. രാത്രി. രാഗികൾക്ക അനുരാഗമുണ്ടാകുന്ന സമയം എന്നർത്ഥം. ൨. മഞ്ഞൾ. ൩. മരമഞ്ഞൾ ൪. കരിങ്കച്ചോലം. ൫. അമരി ൬. അരക്ക്. ൭. ദുർഗ്ഗ.

രജനീകരൻ-ഹ. ചന്ദ്രൻ. രാത്രിയെ ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. കർപ്പൂരം.

രജനീചരൻ-ഹ. രാക്ഷസൻ. രാത്രിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. കള്ളൻ. ൩. രാത്രിയിലെ കാവൽക്കാരൻ. ൪. ചന്ദ്രൻ

രജനീചരം-കർപ്പൂരം.

രജനീചരി-രാക്ഷസി.

രജനീനാഥൻ-ചന്ദ്രൻ.

രജനീപുഷ്പാ-പിച്ചകം.

രജനീമുഖം - സന്ധ്യാമുഖം, രാത്രിയുടെ ആരംഭകാലം.

രജം-രജോഗുണം. (രജസ്സ് എന്നതിന്റെ പാഠം).

രജസ്വല-വി. പൊടിയുള്ള.

രജസ്വലം-പോത്തു്.

രജസ്വലാ-ഹ. തീണ്ടായിരുന്നവൾ, തീണ്ടായിരിക്കുന്നവൾ. രജസ്സുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

'അഷ്ടവർഷാഭവേൽഗൌരീ
നവവർഷാചരോഹിണീ,
ദശമേകന്യകാപ്രോക്തം
അതഊർദ്ധ്വംരജസ്വലാ'

ഋതുവായി നാലു ദിവസം വരെ ഗമിക്കരുതു്. മഹാപാപമുണ്ട്. ആദ്യത്തെ മൂന്നു ദിവസവും ൧൧-ാം ദിവസവും വർജ്യമെന്നു വാഹടമതം.

൨. വിവാഹത്തിനു സമീപിച്ച പെൺകുട്ടി.

രജസ്സ്-ഹ. രജോഗുണം. പ്രകൃതിയുടെ ഗുണം, രഞ്ജിപ്പിക്കുന്നതു്, രാഗത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ആർത്തവം. സ്ത്രീകൾക്ക ഋതുകാലത്തിൽ സ്രവിക്കുന്ന രക്തം, യോനിരക്തം. ൩. പൊടി. നിറപ്പകർച്ചയെ ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം. പൂമ്പൊടി ൪. അപരാധം. ൫. പാപം.

രജി-ആയുസ്സിന്റെ പുത്രി.

രജിക്ക ധീരന്മാരായ ൫൦൦ പുത്രന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. ദേവാസുര യുദ്ധത്തിൽ രജി ഏതു ഭാഗം ചേരുമോ ആ ഭാഗത്തു ജയമുണ്ടാകുമെന്നു ബ്രഹ്മാവു പറഞ്ഞു. രജിയുടെ അടുക്കൽ ആദ്യം അസുരകൾ ചെന്നു സഹായം അപേക്ഷിച്ചു. ജയിക്കുന്ന പക്ഷം അവരുടെ രാജാവാക്കാമോ എന്നു രജി ചോദിച്ചു. ഇതിനെ വിസമ്മതിച്ചു് അവർ മടങ്ങിപ്പോയി. പിന്നീടു ദേവകൾ ചെന്നു ജയിച്ചാൽ ഇന്ദ്രനാക്കിക്കൊള്ളാമെന്നു സൂർമ്മതിച്ചു തദനുസരണം രജി യുദ്ധംചെയ്തു് അസുരരെ തോല്പിച്ചു ദേവരാജാവായി. പിന്നീടു ഇന്ദ്രൻപോലും രജിയെ സേവിപ്പാൻ തുടങ്ങി. കുറച്ചു കഴിഞ്ഞു് രജി ഇന്ദ്രനെ പ്രതിനിധിയാക്കീട്ടു സ്വന്ത രാജ്യത്തേക്കു മടങ്ങി. രജി മരിച്ചു. പിൻതുടർച്ചാവകാശത്തിനു പുത്രന്മാരെ ഇന്ദ്രൻ അനുവദിച്ചില്ല. ബൃഹസ്പതിയുടെ സഹായത്തോടുകൂടി ഇന്ദ്രൻ തന്റെ ആധിപത്യത്തെ തിരിയെ എടുത്തു.

രജീകരിക്കുന്നു-രജസ്സാക്കിച്ചെയ്യുന്നു.

രജോഗുണം-മൂന്നു ഗുണങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

രജോമൂർത്തി-ബ്രഹ്മാവു്.

രജ്ജു-ഹ. കയറു്. ൨. വലച്ചരടു്.

രഞ്ജക-വി. ഹ. രഞ്ജിപ്പിക്കുന്ന, ചേർക്കുന്ന. ൨. ചായമിടുന്ന.

രഞ്ജകൻ-ചായമിടുന്നവൻ.

രഞ്ജനം-ഹ. അന്യോന്യമുള്ള മനസ്സിന്റെ ചേർച്ച. ൨. രക്തചന്ദനം. ൩. ചായമിടുക.

രഞ്ജനി-ഹ. അമരി. രഞ്ജിപ്പിക്കുന്നതു്-ചായമിടുന്നതു്-എന്നർത്ഥം. നീലം. ൨ ഒരു പുഷ്പം. ൩. മഞ്ഞാം.

രഞ്ജിക്കുന്നു-ചേരുന്നു. (സ. ക്രി. രഞ്ജിപ്പിക്കുന്നു).

രഞ്ജിത-ഹ. ചേരപ്പെട്ട. ൨. ചായമിടപ്പെട്ട.

രഞ്ജിപ്പു്-ചേർച്ച, ഐകമത്യം.

രട(ക)ം ടിട്ടിഭപ്പക്ഷി.

രടനം-ശബ്ദം.

രടിത-വി. ശബ്ദിച്ച.

രടിതം-ഹ. ശബ്ദം. ൨. ജ്വാലയുടെ ശബ്ദം.

രട്ടു്-ഒരുമാതിരി കട്ടിയുള്ള ശീല.

രട്ട-വി. ഇരട്ട.

രണഗീഥപക്ഷി-കങ്കപക്ഷിയിൽ ഒരു തരം.

കറുത്ത നിറമുള്ളതും കാഴ്ചയ്ക്കു ഭയങ്കരമായിട്ടുള്ളതുമായ ഒരു വലിയ പക്ഷിയാണു്.

രണത്തു്-രണിച്ചിയങ്ങുന്നതു്. രണിക്ക= പുറപ്പെടുക.

രണനിപുണ-വി. യുദ്ധസാമർത്ഥ്യമുള്ള.

രണം-ഹ. യുദ്ധം. ശബ്ദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം ൨. ശബ്ദം. ൩. ശബ്ദത്തെ ഉണ്ടാക്കുക. ൪. അനക്കം, ഇളക്കം. ൫. സന്തോഷം. ൬ യുദ്ധാങ്കണം.

രണരണ(ക)ം-ഹ ആകുലം. ൨. ഇച്ഛ

രണരണികാ-ഉൽക്കണ്ഠ, രാഗാതിശയം.

രണസംകുല -ഇടകലർന്നയുദ്ധം, രണ്ടു സൈന്യങ്ങളും കൂടിച്ചേർന്നു സംകുലമായി ചെയ്യുന്ന യുദ്ധം.

രണാജിരം-യുദ്ധാങ്കണം.

രണാലംകരണം-കങ്കപക്ഷി.

രണിക്കുന്നു-പുറപ്പെടുന്നു

രണിത-വി ശനി.

രണിതം-ശബ്ദം.

രണേച്ഛു-കോഴി.

രണ്ടു്-വി. ഒന്നിരട്ടിച്ചുവരുന്ന സംഖ്യ.

രണ്ടാം-വി. രണ്ടാമത്തെ.

രണ്ടാംചോറു്-വിലക്കുകോരിക.

രണ്ടാംമുഹൂർത്തം-വിവാഹം കഴിഞ്ഞാൽ ഭർത്താവു ഭാര്യയെ ആദ്യം പ്രാപിക്കുന്നതിനുള്ള മുഹൂർത്തം.

രണ്ടാംവേളി-ഹ. രണ്ടാമതു ചെയ്യുന്ന വിവാഹം. ൨. രണ്ടാമത്തെ ഭാര്യ.

രണ്ടിക്കുന്നു-രണ്ടായി തീരുന്നു, ഇരട്ടിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. രണ്ടാക്കിത്തീർക്കുന്നു, രണ്ടാക്കുന്നു).

രണ്ടിലൊന്നു്-രണ്ടുള്ളതിൽ ഒന്നു്.

രണ്ടുനേരം-ഹ. രണ്ടു പ്രാവശ്യം. ൨. കാലത്തും വൈകീട്ടും.

രണ്ടുപക്ഷം-ഹ. ശത്രുപക്ഷവും ബന്ധുപക്ഷവും. ൨. ഒരേനിലയിൽ വിചാരിക്കേണ്ടവരായി രണ്ടുപേരുള്ളവരിൽ ഒരാളോടു അനുകൂലമായും മറ്റൊരാളോടു പ്രതികൂലമായും പ്രവർത്തിക്കുക. ൩. രണ്ടുഭാഗം, ഇടത്തും വലത്തും. ൪. കറുത്തപക്ഷവും വെളുത്തപക്ഷവും. ൫. സംശയം.

രണ്ടുംകെട്ടനേരം-സന്ധ്യ, അസ്തമനസമയം.

രണ്ടുംകെട്ടവൻ-ആണും പെണ്ണും കെട്ടവൻ, ഭോഷൻ.

രണ്ടൂടെ-അ. രണ്ടു പ്രാവശ്യം.

രണ്ഡൻ-പുത്രനുണ്ടാകാതെ മരിക്കുന്നവൻ

രണ്ഡാ-ഹ. വിധവ. ൨. ഒരു പച്ചമരുന്നു്, എലിച്ചെവിയൻ. കളിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

രത=വി. ക. താൽപര്യമുള്ള ക. സന്തോഷിച്ച.

രതനാരീചാ-നായ്.

രതം-ക. സംയോഗം, ക്രീഡ, സ്ത്രീസംഗം രമിക്കുക എന്നർത്ഥം. ക. ഗാർഹ്യസ്ഥലങ്ങൾ.

രതി-ക. ക്രീഡ ക. ആഗ്രഹം, സന്തോഷം, തൃപ്തി. ന. കാമദേവന്റെ ഭാര്യ. ര. വിഷയസുഖം. @ സന്തോഷം.

രതിഗൃഹം—ശയനമുറിയിലുള്ള വീട്.

രതിപതി-കാമദേവൻ. രതിയുടെ ഭർത്താവു എന്നർത്ഥം.

രതോദ്വഹാ-കയിൽ

രതകന്ദലം-പവിഴം.

രതകരൻ(ഗർഭൻ)-കുബേരൻ.

രതക്കമ്പിളി-രത്നമാതിരി ഉചമന്ന കമ്പിളി.

രതക്കിരീടം-രത്നംപതിച്ച കിരീടം.

രതഗർഭ-ഭൂമി. രത്നങ്ങൾ അന്തർഭാഗത്തു വിളയുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

രതഗർഭം-കടൽ.

രതനാഭൻ(വിധി)-വിഷ്ണു.

രതനായകം-മാണിക്യം.

രതനിധി-ക. സമുദ്രം. ക. വിഷ്ണു. ന. മേരു. ര. വാലാട്ടിപ്പക്ഷി.

രതവതി-ഭൂമി.

രതസാനു-മഹാമേരു പർവ്വതം രത്നമയങ്ങളായ താഴ്വരകളുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

രതസ്ഥ രതസ്ഥിതി-ഭൂമി.

രത്നം-ക. പത്മരാഗ-മരതക-സ്ഫടികാദികളുടേയും മുത്തു മണി പവിഴം മുതലായതിന്റേയും പേർ. ഇതിൽ ജന്തുക്കളും രമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു മറ്റൊരു പ്രയോഗം-മണി.

രത്നങ്ങൾ രണ്ടുതരമുണ്ടു്, അവ സ്ഥലജങ്ങളും മലജങ്ങളുമാകുന്നു. രത്നം, മണി എന്നവ രണ്ടും എല്ലാമാതിരി രത്നങ്ങളുടേയും സാമാന്യമായ പേരാകുന്നു.

ക. പദങ്ങളുടെ ഒടുവിൽ ചേർന്നു വരുമ്പോൾ മുൻ പദാർത്ഥമാതിയിൽ ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം വരുത്തുന്നു. ഉ-ം, ഭൂപാലരത്നം = ഏറ്റവും നല്ല രാജാവു്. (പഞ്ചരത്നങ്ങൾ, നവരത്നങ്ങൾ, ചതുർദശരത്നങ്ങൾ ഇവ നോക്കുക).

എല്ലാത്തരം വസ്തുക്കളിലും ശ്രേഷ്ഠമായിട്ടുള്ളതു രത്നമാണു്. 'രത്നഹാരീതുപാർത്ഥിവഃ' എന്നുള്ള ന്യായപ്രകാരം ഭൂമിയിലുള്ള രത്നങ്ങൾക്കൊക്കെയും രാജാവിനാണു് അവകാശം. ഭൂമിയിലുള്ള പദാർത്ഥങ്ങളിൽ യഥേഷ്ടം ഹവിസ്സിനു മാത്രമേ ദേവന്മാർക്കവകാശമുള്ളൂ.

രത്നമുഖ്യം-വൈരം.

രത്നാകരൻ-ഒരു മഹാകവി.

'ഹരവിജയം' മഹാകാവ്യത്തിന്റെ കർത്താവു. ൻ-ം ശബ്ദത്തിൽ അവന്തിവർമ്മരാജാവിന്റെ ആശ്രയിച്ചുപാർത്തു.

രത്നാകരം-ക. സമുദ്രം. ക. രത്നങ്ങൾ വിളയുന്നിടം.

രത്നാങ്കം-വിഷ്ണുവിന്റെ രഥം.

രത്നാവലി-ക. മാല ക. ഒരു നാടകത്തിന്റെ പേർ.

ഈ നാടകം കാശ്മീര രാജാവായ ശ്രീഹർഷദേവൻ ഉണ്ടാക്കിയതാണ്. കഥ ഉദയനന്റേയും വാസവദത്തയുടേയും അനുരാഗം. സുസ്ഥസുവിന്റെ വാസവദത്തയും രത്നാവലിയിലേ നായികയും ഒന്നല്ല.

ന ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

രത്നി-ക്ര. പിരിമുട്ടം. കച്ചവടക്കാർ ഇതു കൊണ്ടു രമിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. മുട്ടം. സ. മുഷ്ടി. ര. കൈമുട്ട്.

എല്ലും വിരലുകളും നിറുത്തിപ്പിടിച്ച കൈപ്പടത്തോടുകൂടിയ കൈത്തണ്ടയുടെ—ഒരു മുഴുവൻ മുതൽ തിരുന്നേറ—അല്ലെങ്കിൽ ഉത്-അംഗുലം നീളമുള്ള ആശാരി മുഴക്കോലിന്റെ പേരാണ് ഹസ്തം. ഈ ഹസ്തം തന്നെ എല്ലും വിരലും മടക്കിപ്പിടിച്ച മുഷ്ടിയോടുകൂടിയ തായെങ്കിൽ അതിന്റെ—പിടിമുഴത്തിന്റെ—പേരത്രേ രത്നി.

'നട്ടവെപ്പിടിമുട്ടമാത്രം
ചതുരംവരുമാകുണുശകലേന'
(കേരളി)

രഥകട്യ-തേർക്കൂട്ടം.

രഥകാരൻ-ക്ര. തേരുണ്ടാക്കുന്നവൻ. ഉ. വൈശ്യനു ശൂദ്രസ്ത്രീയിലുണ്ടായ വൻ. സ. ആശാരി.

രഥകുടുംബി-തേർ നടത്തുന്നവൻ. തേരിനെക്കൊണ്ടു നടത്തുവാൻ ശീലമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

രഥഗുപ്തി-ശത്രുക്കൾ പ്രയോഗിക്കുന്ന ആയുധങ്ങൾ തേരാളിക്കു കൊള്ളാതിരിപ്പാനായി തേരിലുണ്ടാക്കുന്ന മറ.

രഥഘോഷം-രഥം പോകുമ്പോഴുള്ള ശബ്ദവും മുഴക്കവും.

രഥചരണം-ചക്രവാകപ്പക്ഷി.

രഥദ്രു-തൊടുകാര. രഥത്തിനുപയോഗിക്കുന്ന വൃക്ഷം എന്നർത്ഥം.

രഥൻ-വീരൻ, ശൂരൻ, വമ്പൻ.

രഥപാദം-ക്ര. തേരുരുൾ. ഉ. ചെമന്നവാഴ.

രഥപുംഗവൻ- കീർത്തിപ്പെട്ട യോദ്ധാവ്, മുഖ്യനായ യോദ്ധാവ്.

രഥബന്ധം - ചിത്രം എന്ന അലങ്കാരത്തിൽ പെട്ടത്.

രഥാ-ക്ര. തേർ

ചക്രങ്ങളോടുകൂടിയതും യുദ്ധത്തിനുപയോഗപ്പെടുന്നതുമായ വാഹനമത്രേ രഥം.

ഇതിലിരുന്നു സുഖിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. വഞ്ചി. സ. തൊടുകാര. ര. അവയവം. ങ. ശരീരം.

രഥവീഥി-പ്രധാനവഴി.

രഥവ്രജം-രഥസമൂഹം.

രഥഹയം-തേക്കുതിര.

രഥാംഗ(ക)ം-ചക്രവാകപ്പക്ഷി.

രഥാംഗനാമാ-ചക്രവാകപ്പക്ഷി.

രഥാംഗാ-ക്ര. തേരുരുൾ, ചക്രം.

'രഥാംഗശംഖാബ്ജഗദാധരന്മാർ'
(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം)

ഉ. വിഷ്ണുവിന്റെ ചക്രം.

രഥാംഗാഹ്വയനാമകം-ചക്രവാകപ്പക്ഷി, ചക്രത്തിന്റെ ആഹ്വയം (പര്യായം) നാമമായിട്ടുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

രഥാശ്വം-വണ്ടിക്കു കെട്ടുന്ന കുതിര.

രഥികൻ-തേർക്കാരൻ, തേരിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ.

രഥിനൻ-രഥമുള്ളവൻ. രഥത്തിന്റെ ഇനൻ (പ്രഭു) എന്നർത്ഥം.

രഥിര വി. തേരുള്ള, തേരിൽ കയറിപ്പോകുന്ന.

രഥീ-ക്ര. തേരാളി. ഉ. തേരിന്റെ ഉടമസ്ഥൻ.

രഥോത്സവം-തേരോട്ടം.

രഥോദ്ധതാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. ലക്ഷണം— 'രംനരംലഗുരവും രഥോദ്ധതാ'.

രഥ്യ-ക്ര. തേർക്കൂട്ടം. ഉ. തേർവീഥി. സ. വഴി. ര. ഗ്രാമമദ്ധ്യത്തിലുള്ള പ്രധാന

വീഥി. തേരിനെക്കൊണ്ടു നടക്കത്തക്കതു് എന്നർത്ഥം.

രഥ്യം-തേർക്കുതിര. രഥത്തെ വഹിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

രദനഛദാ-ചുണ്ടു്, ചൊടി. പല്ലിനെ മറയ്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

രദ(ന)ം-ഹ. പല്ലു്. കടിപ്പാനുള്ള കരണം എന്നർത്ഥം. ഉ. തേററ.

രദം-ഹ. പല്ലു്. ഉ. കീറുക.

രദാങ്കം-ദന്തക്ഷതം.

'നന്നായന്യാരദാങ്കംപ്രിയനുടയ'
(അമരുകശതകം)

രദായുധം-പന്നി.

രന്തിദേവൻ-ഹ. ചന്ദ്രവംശത്തിലെ ഒരു രാജാവു്.

ഭരതനിൽ നിന്നു ന്യ-ാമത്തേവൻ. ഇദ്ദേഹത്തിനു രണ്ടു ലക്ഷം പാചകന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. ദിവസാന്തോറും ൨,൦൦൦ കന്നുകാലികളേയും അത്രയും മററു മൃഗങ്ങളേയും കൊന്നു പചിച്ചു ആവശ്യമുള്ള ഇതര ഭക്ഷണസാധനങ്ങളോടു കൂടി പാവപ്പെട്ടവർക്കു കൊടുത്തുവന്നു. ഇപ്രകാരം വധിക്കപ്പെട്ട മൃഗങ്ങളുടെ ചോര ഒരു നദിയായി പ്രവഹിച്ചിരുന്നു. ആ നദിയുടെ പേർ 'ചർമ്മണ്വതി'.

ഉ. നായ്.

രന്തു-ഹ. നദി. ഉ. വഴി.

രന്തുകാമ-വി. ക്രീഡിപ്പാനാഗ്രഹമുള്ള.

രന്ധ്രപ്രതീക്ഷി-അവസരംനോക്കിയിരിക്കുന്നവൻ.

രന്ധ്രബഭ്ര-എലി.

രന്ധ്രം-ഹ. സുഷിരം, ദ്വാരം. വായു നിമിത്തം ശബ്ദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. കററം. ൩. സമയം. ൪. യോജ്യതകേടു്.

രമ്പാടത്തു്-ഗ്രഹിപ്പിക്കു, അറിയിക്കു. Report.

രഭസാ-ഹ. വേഗം. (രഭസാൽ=വേഗത്തിൽ) ഉ. ആഹ്ലാദം, ഹർഷം. ൩. ഉഗ്രത, കാഠിന്യം, ഊർക്കു്.

രമകൻ-സ്നേഹിതൻ.

രമഠം-പെരുങ്കായം.

രമണൻ-ഹ. ഭർത്താവു്. ഉ. സ്നേഹിതൻ. ൩. കാമദേവൻ. ൪. കഴുത. ൫. അരുണൻ.

രമണപ്പൂ-പൂമരം.

രമണം-ഹ. ക്രീഡ, കളി. ഉ. രമിക്കുക, സ്ത്രീയുമായുള്ള ക്രീഡ. ൩. കരിവേപ്പു്. ൪. കഴുത.

രമണാ-ഹ. ഭാര്യ. ഉ. സ്നേഹമുള്ളവൾ.

രമണി, രമണാ-ഹ. നല്ല സ്ത്രീ, ഭാര്യ. ഉ. ശ്ലോകത്തിന്റെ ഒരു വൃത്തഭേദം.

ആലിംഗനചുംബനാദികളെക്കൊണ്ടു പുരുഷനെ രമിപ്പിക്കുന്നവളത്രേ രമണി.

രമണീയ-വി. സൌന്ദര്യമുള്ള, മനസ്സിനെ വശീകരിക്കുന്ന. (നാമം-രാമണീയകം).

രമണീയത-മനോഹരത, ഭംഗി.

രമണീയം-ഹ. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. ഉ. മനോഹരം.

രമണ്യം-ക്രീഡ, കളി.

രമതി-ഹ. കാമദേവൻ. ഉ. പ്രിയൻ. ൩. സ്വർഗ്ഗം. ൪. സമയം.

രമൻ-ഹ. പ്രിയൻ. ഉ. ഭർത്താവു്.

രമം-ഹ. സന്തോഷം. ഉ. അശോകവൃക്ഷം.

രമാ-ഹ. ലക്ഷ്മി. ഉ. ഭാര്യ. ൩. ഭാഗ്യം, ഐശ്വര്യം.

രമാപതി-വിഷ്ണു.

രമാവരൻ-വിഷ്ണു.

രമാവല്ലഭൻ-വിഷ്ണു.

രമിക്കുന്നു-കളിക്കുന്നു, ക്രീഡിക്കുന്നു. (സ. ക്രി രമിപ്പിക്കുന്നു).

രമേശൻ-വിഷ്ണു.

രമ്യ-വി. ൧. മനോഹരത്വമുള്ള. ൨. സൌന്ദര്യമുള്ള.

രമ്യ-രാത്രി.

രമ്യകം-ഒരുവർഷം. (ജംബൂദ്വീപം നോക്കുക).

'പിന്നെരമ്യകത്തിൽവൈ-
വസ്വതൻമനുവരൻ'
(ഭാഗവതം)

രമ്യത-മനോഹരത്വം.

രമ്യം - ൧. ഒരുമാതിരി വെള്ളരിയുടെ പേർ. ൨. ശുക്ലം, രേതസ്സ്. ൩. മനോഹരം. ൪. ചമ്പകം. ൫. കൊക്കമന്താരം.

രംഭ-൧. വാഴ. വേഗത്തിൽ വളരുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

'രംഭാരമ്യംതുടവടിവെഴും'
(ഉണ്ണുനീലിസന്ദേശം)

൨. നളകൂബരന്റെ ഭാര്യ, അപ്സരസ്ത്രീകളിൽ ഒരുത്തി.

രംഭ എന്ന സ്ത്രീയുടെ ജനനം സമുദ്രമഥനത്തിൽ നിന്നാണ്. സൌന്ദര്യത്തിന്റെ മൂർത്തിയാകുന്നു. വിശ്വാമിത്രനെ വശീകരിപ്പാൻ ഒരിക്കൽ ഇന്ദ്രനാൽ നിയോഗിക്കപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശാപം നിമിത്തം ൧,൦൦൦ വർഷം കല്ലായിട്ടു കഴിച്ചു. രാവണൻ ഒരിക്കൽ ബലാൽ സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. (രാവണവിജയം നോക്കുക.)

൩. ഗൌരി. ൪. വ്യഭിചാരിണി. ൫. ഒരുമാതിരി അരി. ൬. അലർച്ച.

രംഭൻ-രാമായണത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു കരങ്ങ്.

രാഭം-൧. ശബ്ദം. ൨. വടി. ൩ മുള. ൪. പൊടി.

രംഹണം-വേഗത്തിലുള്ള ഗമനം.

രംഹസ്സ്-൧. വേഗം. വേഗത്തിലുള്ള ഗമനം. ൨. അത്യാശ, ബലാൽക്കാരം. ൩. ശിവൻ. ൪. വിഷ്ണു.

രയം-൧. വേഗം. ൨. ഒഴുക്ക്. ൩. വേഗത്തിലുള്ള ഗമനം.

രയി-ജലം.

രല്ലകം-൧. കമ്പിളി, കരിമ്പടം, ക്രീഡാസുഖത്തെ അനുഭവിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരുവക മാൻ. ൩. ഇമ.

രവണ-വി. ൧. ശബ്ദിക്കുന്ന. ൨. ചൂടുള്ള. ൩. സ്ഥിരമില്ലാത്ത.

രവണൻ-ഒച്ചപ്പെടുത്തുന്നവൻ. അക്ഷരവ്യക്തികൂടാതെ ചൂളയിടുകയും മറ്റും ചെയ്യുന്നവൻ.

രവണം-൧. ഒട്ടകം. ൨. കുയിൽ. ൩. ചെമ്പും ഈയവുംകൂട്ടിയതു, ഓട്, വെള്ളോട്.

രവം-൧. ശബ്ദം. ൨. ഇടി, ഇടിനാദം.

രവാ-൧. ചുങ്കസ്ഥലം. ൨. രകതാരി.

രവാന-വഴച്ചീട്ട്.

രവി-൧. സൂര്യൻ. സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. എരിക്ക്. ൩. പർവ്വതം. ൪. പന്ത്രണ്ടു എന്ന അക്കം.

രവികാന്തം-സൂര്യകാന്തക്കല്ല്.

രവിജൻ (സൂനു, പുത്രൻ, തനയൻ)-൧. കർണ്ണൻ. ൨. ബാലി. ൩. വൈവസ്വതമനു. ൪. യമൻ. ൫. സുഗ്രീവൻ.

രവിനാഥം-൧. താമര. ൨. ഉച്ചമലരി.

രവിനാമകം-ചെമ്പ്.

രവിപുലാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

രവിപ്രിയം-൧. ചെന്താമര. ൨. ചെമന്ന അരളി.

രവിലോചനൻ-൧. വിഷ്ണു. ൨. ശിവൻ

രവിലോഹം-ചെമ്പ്.

രവിവാസരം-ഞായറാഴ്ച.

രവീഷു-കാമദേവൻ.

രവീഷ്ടം-നാരകം.

രശന-൧. അരഞ്ഞാൺ. ൨. നാവ്.

രശീതി-രസീത്. (receipt) ശീട്ട്.

രശ്മി-൧. ശോഭ. ൨. കയറ്. ൩. കടിഞ്ഞാൺ, വ്യാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൪. ഇമ.

രസകർപ്പൂരം-പുടംവെച്ചെടുക്കുന്ന ഒരുമാതിരി ഭസ്മം.

രസക്കേട്-൧. ഇഷ്ടക്കേട്. ൨. രുചിയില്ലായ്ക.

രസങ്ങൾ-(നവരസങ്ങൾ നോക്കുക)

രസഗന്ധം-നറുമ്പശ.

രസഗർഭം-൧. ചായില്യം. ൨. രസാഞ്ജനം. ൩. മാക്കീരക്കല്ല്.

രസച്ചരടുപൊട്ടിക്ക-രസവത്തായ സംഗതിയിൽ ശ്രദ്ധയോടുകൂടിയിരിക്കുമ്പോൾ അതിനു വല്ലവിധവും വിഘ്നം വരുത്തുക.

രസജം-ശർക്കര.

രസജ്ഞ-വി. രസത്തെ അറിയുന്ന.

രസജ്ഞത-രസജ്ഞത്വം.

രസജ്ഞൻ-൧. ശൃംഗാരാദിരസങ്ങളേയും മററും അറിഞ്ഞ് പുസ്തകം എഴുതിയ ഒരു വിദ്വാൻ. ൨. രസവാദി. ൩. രസംകൊണ്ടു ചികിത്സിക്കുന്ന വൈദ്യൻ. ൪. രസത്തെ അറിയുന്നവൻ.

രസജ്ഞാ-നാവ് (നാക്ക്). മധുരാദിരസങ്ങളെ അറിയുന്നത് എന്നർത്ഥം.

രസതന്ത്രം-(Chemistry) വസ്തുക്കളുടെ യോഗവിയോഗങ്ങളെപ്പററി പഠിപ്പിക്കുന്ന ശാസ്ത്രം.

രസധാതു-ഏഴു ധാതുക്കളിൽ ഒന്നാമത്തേ ധാതു, തൃക്ക്.

രസനം-൧. സ്വർണ്ണം. ൨. അരത്ത. ൩. വെള്ളി.

രസനാ-൧. നാവ്. ൨. അരത്ത.

രസപാകജം-ശർക്കര.

രസഫലം-തെങ്ങ്.

രസഭംഗം-൧. ഇഷ്ടക്കേട്. ൨. രുചിയില്ലായ്ക. ൩. നീരില്ലായ്ക.

രസഭസ്മം-രസം പുടംവെച്ചു ഭസ്മമാക്കിയത്.

രസമണി-രസം ഉരുക്കിയുണ്ടാക്കിയ മണി.

രസം-൧. വിഷമുള്ള ഒരു മരുന്ന്. ൨. ഇഷ്ടം, രുചി. ൩. നീർ, ജലം. ൪. സ്നേഹം. ൫. ശൃംഗാരംമുതലായ രസങ്ങൾ ഒൻപതും. ൬. ചവർപ്പുമുതലായ ആറിന്റേയും പേർ. ൭. വിഷം. ൮. നറുമ്പശ ൯. പഞ്ചഭൂതങ്ങളുടെ ഗുണം. ൧൦. ചക്ഷുരാദീന്ദ്രിയങ്ങളുടെ വിഷയങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൧൧. മരുന്നുകളിൽ ഇരിക്കുന്ന വീര്യം. ൧൨. കാവ്യത്തിന്റെ ജീവൻ. ൧൩. വെളുത്തീയം. ൧൪. സപ്തധാതുക്കളിൽ ഒന്ന്. ആസ്വദിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

രസംകുന്നൻ-ഒരുവക വാഴ.

രസവതി- അടുക്കള. ആറ് രസങ്ങളുമടങ്ങിയ ഭക്ഷണപദാർത്ഥങ്ങളോടുകൂടിയത് എന്നർത്ഥം.

രസവൽ-വി. രസമുള്ള. (വാൻ, വതീ, വൽ).

രസവാദം-രസം ഗന്ധകം മുതലായ വസ്തുക്കളും ചില ഔഷധങ്ങളും കൂട്ടി ലോഹങ്ങളോടു ചേർത്തു ഒരുവിധം പൊന്നും വെള്ളിയും ഉണ്ടാക്കുന്നതിനും മററുമുള്ള ഉപായങ്ങളെ വിവരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രം.

രസവാദി-രസവാദം അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നവൻ.

രസവിഭാവത്രയം-ആലംബനം, ഉദ്ദീപനം, അനുഭാവം.

രസസിദ്ധൻ–രസവാദി, രസസിദ്ധിയുള്ളവൻ.

രസസിദ്ധി–രസവാദശാസ്ത്രത്തിന്റെ അറിവ്.

രസസിന്ദൂരം–രസം പുടംവച്ചു എടുത്ത പൊടി

രസാ–ഹ. ഭൂമി ൨. നാവ്. രസങ്ങളാൽ അനുഭവിക്കപ്പെട്ടതു്, ആറു രസങ്ങൾ ഉള്ളതു്. ൩. ഇന്തമരം ൪. പാടവള്ളി ആസ്വദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൫. അരത്ത. ൬. തിന.

രസാഞ്ജനം–കണ്ണിൽ തേയ്ക്കുന്ന ഒരു മരുന്ന്. കഷായരസത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ അഞ്ജനം എന്നർത്ഥം.

രസാതലം–ഭൂമിക്കു കീഴുള്ള ലോകങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഭൂമിയുടെ അധോഭാഗം എന്നർത്ഥം. (തലം എന്നതിനു സ്വരൂപം എന്ന അർത്ഥവും ഉണ്ടു്, ഉ–ം, മഹീതലം).

രസാദാനം–രസത്തെ വലിച്ചെടുക്കു, മുലകുടിക്കുയും മററും.

രസാപായി–നായ്.

രസാഭാസം–മനസ്സിലുള്ള വിചാരത്തെ മറയ്ക്കൂ.

രസായനൻ–ഹ. ഗരുഡൻ. ൨. രസവാദി.

രസായനഫലാ–കടുക്ക.

രസായനം–ഹ. രോഗങ്ങളെ ശമിപ്പിച്ചു ആയുസ്സിനെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന ഒരുമാതിരി മരുന്ന്. ൨. രസവാദശാസ്ത്രം. ൩. രസവും ഔഷധവും കൂട്ടിയുള്ള പ്രയോഗം. ൪. മോരു്. ൫. വിഷം. ൬. രസത്തിനുള്ള ഇരിപ്പിടം.

രസായിനി–ചെറുകടൽ.

രസാലം–ഹ. മാവുവൃക്ഷം, മാന്തൈയ്യ്, തേന്മാവ്. ൨. പ്ലാവ്. ൩. കരിമ്പ്. ൪. കോതമ്പ്. ൫ അറബിക്കുന്തുരുക്കം. ൬. മൂത, നറുംപശ. ൭. ചാണപ്പുളി. ൮. വിഴാൽ.

രസാലസ–ഞരമ്പ്.

രസാവഹ–വി. രസമുള്ള; രുചിപ്രദമായ

രസാഹ്വം–പയിനെണ്ണ.

രസാള–ഹ. തൈരിൽ നല്ലമുളകും പഞ്ചസാരയും ചുക്കും ജീരകവും ചേർത്തുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു കറി, രസങ്ങളെ ആദാനം ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

പഞ്ചസാരയും മുളകുപൊടിയും ഇട്ടു് വെള്ളം കൂടാതെ കുടഞ്ഞെടുത്ത തൈരിൽ ചുക്കും ജീരകവും പൊടിച്ചിട്ടാൽ അതിനു 'രസാള' എന്നു പേർ. "ശർക്കരാമരിചാക്രാന്തം നിരംബുമഥിതംദധി, ശുണ്ഠീജീരകസംയുക്തം രസാളേത്യഭിധീയതേ"

൨. മുന്തിരി.

രസാളം–ഹ. മാവ്. രസത്തെ ദാനംചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കരിമ്പ്. മധുരരസത്താൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം. ൩. പുണ്ഡരീകക്കരുമ്പ്.

രസിക–വി. രസിപ്പിക്കുന്ന, രസമുള്ള, രസത്തോടുകൂടിയ. ൨. രുചിയുണ്ടാക്കുന്ന.

രസികൻ–ഹ. രസിപ്പിക്കുന്നവൻ. രസികൻ > < ശുഷ്കൻ. ൨. സുന്ദരൻ എന്നു് അഭിമാനിക്കുന്നവൻ. ൩. താന്തോന്നി.

രസികം–ഹ. വണ്ടാരംകോഴി. ൨. കുതിര. ൩. ആന.

രസികാ–ഹ. കരിമ്പിൻനീർ. ൨. രസാളക്കറി. ൩. സ്ത്രീയുടെ അരഞ്ഞാണം. ൪. നാവ്. ൫. പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി. ൬. സന്തോഷം വരത്തക്ക വാക്കുകളെ പറയുന്നവൾ.

രസിക്കുന്നു–ഹ. ഇഷ്ടപ്പെടുന്നു, സന്തോഷമാകുന്നു, സന്തോഷിക്കുന്നു. ൨. രുചിക്കുന്നു. ൩. ശബ്ദിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. രസിപ്പിക്കുന്നു).

രസിത–വി. പൊന്നും മററും പൂശപ്പെട്ട.

രസിതം–ഹ. ശബ്ദം. ൨. ഇടിമുഴക്കം.

രസീതി–ശീട്ടു്, Receipt രസീതു്.

രസുനം–വെള്ളുള്ളി.

രസോത്തമം-ഹ. പാലു്. ൨. രസം. ൩. ചെറുപയറു്.

രസോന(ക)ം-വെള്ളുള്ളി. ഭക്ഷിക്കുന്ന കാൎയ്യത്തിൽ ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

രസ്തു-ധാന്യപ്പുര.

രഹണം-വേർപാടു്.

രഹദാരി-കാവൽ സ്ഥലങ്ങളിൽ തടിയും മററും തടയാതെയിരിക്കാൻ സൎക്കാരിൽ നിന്നു കൊടുക്കുന്ന ഒരെഴുത്തു്.

രഹസ്സ്-വിജനപ്രദേശം.

രഹസ്സ്-അ. ഗൂഢമായി.

രഹസ്യ-വി. ഗൂഢമായുള്ള.

രഹസ്യം - ഹ. ഗൂഢകാൎയ്യം. രഹസ്യം ▷ ◁ പരസ്യം.

രഹസ് എന്ന പദത്തോടു 'യൽ' പ്രത്യയം ചേൎന്നുണ്ടായതത്രേ രഹസ്യം. ഈ പദത്തിന്റെ പ്രതിയോഗിയായി ഒരു പദം വേണ്ടതായി ദ്രാവിഡർ കണ്ടു 'പര' എന്ന ശബ്ദത്തെ തെററായി പരസ്സാക്കി അതോടു 'യൽ' പ്രത്യയം കൂട്ടി ചേൎത്തു് 'പരസ്യം' എന്നൊരു പദത്തെ അവർ സൃഷ്ടിച്ചു.

൨. വിജനപ്രദേശത്തുണ്ടായതു്.

രഹസ്യാ-ഒരാറു്.

രഹിത-വി. വെടിഞ്ഞ, ഉപേക്ഷിച്ച, വിട്ട.

രാ

രാ-ദാനംചെയ്ക, കൊടുക്ക.

രാ-ഹ. രാത്രി. ൨. പൊന്നു്.

രാഃ-സ്വൎണ്ണം.

രാക-ഹ. പൂൎണ്ണചന്ദ്രനുള്ള വെളുത്തവാവു്. സുഖത്തെദാനംചെയ്യുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. തീണ്ടായിരുന്നവൾ. ൩. ഒരു രാക്ഷസി, ഖരന്റേയും ശൂൎപ്പണഖയുടേയും അമ്മ, വിശ്രവസ്സിന്റെ ഭാൎയ്യ. ൪. വെളുത്തവാവിൻനാളിലേ ദേവി. ൫. ചൊറി.

രാകാനിശാകരൻ-പൂൎണ്ണചന്ദ്രൻ.

രാകാപതി-ചന്ദ്രൻ.

രാകുന്നു-അരംകൊണ്ടു് അറുക്കുന്നു.

രാകേന്ദു-വെളുത്തവാവുന്നാൾ രാത്രിയിലുദിക്കുന്ന ചന്ദ്രൻ.

രാക്കു്-അരംകൊണ്ടു് അറുക്കുക.

രാക്കണ്ണു്-ഇരുട്ടു്.

രാക്കൂറു്-രാത്രി.

രാക്ഷസ-വി. രാക്ഷസനെ സംബന്ധിച്ച

രാക്ഷസൻ-ഹ. മനുഷ്യരെ ഭക്ഷിക്കുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ. ഇവനിൽ നിന്നും ജനങ്ങളെ രക്ഷിക്കേണ്ടതായിരിക്കുന്നതിനാൽ ജനദ്രോഹി എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-കൌണപൻ, ക്രവ്യാത്തു്, ക്രവ്യാദൻ, അസൃക്പൻ, ആശരൻ, രാത്രിഞ്ചരൻ, രാത്രിചരൻ, കർബുരൻ, കീകസാത്മജൻ, യാതുധാനൻ, പുണ്യജനൻ, നൈരൃതൻ, യാതു, രക്ഷസ്സ്.

രാക്ഷസന്മാരുടെ ഉത്ഭവത്തെപ്പററി പലേ അഭിപ്രായങ്ങൾ കാണുന്നു. രാവണനെപ്പോലെ പുലസ്ത്യ സന്തതിയെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ പാദത്തിൽ നിന്നുത്ഭവിച്ചവരും വിഷ്ണു പുരാണപ്രകാരം ദക്ഷന്റെ പുത്രിയായ ഖശയിൽ കശ്യപപ്രജാപതിയുടെ സന്തതിയും ആയ ഒരുവക ദുഷ്ടരെന്നു ചിലർ പറയുന്നു. ഇവർ പല തരക്കാരുണ്ടു്. ചിലർ ദേവന്മാരുടെ വിരോധികളാണു്. ചിലർ ആരേയും ഉപദ്രവിക്കാത്തവരാകുന്നു ചിലർ രാവണാദികളോടൊപ്പം മഹാ ദുഷ്ടന്മാരാണു്. ഹനുമാൻ പൂച്ചയുടെ ആകൃതിയിൽ ചെന്നതായും രാക്ഷസരെ സുരൂപികൾ, വിരൂപികൾ, ദീൎഘകായന്മാർ, ഹ്രസ്വകായന്മാർ, സൎപ്പത്തലയന്മാർ, ആനത്തലയന്മാർ, കുതിരത്തലയന്മാർ, ഒററക്കണ്ണന്മാർ, ഒററച്ചെവിയന്മാർ, നീണ്ടപല്ലുള്ളവർ, വലിയ വയറുള്ളവർ, മൂന്നു കാലുള്ളവർ, നാലു കാലുള്ളവർ, കഴുതമുഖമുള്ളവർ മുതലായി പലതരത്തിൽ കണ്ടതായും പ്രസ്താവിച്ചുകാണുന്നു.

രാക്ഷസോൽപത്തി

ആദ്യം ബ്രഹ്മാവു ജലത്തെ സൃഷ്ടിച്ചു. പിന്നീട് അതിനെ രക്ഷിപ്പാൻ ജല ജന്തുക്കളെ നിർമ്മിച്ചു. അവർ 'ഞങ്ങൾക്കു വിശക്കുന്നു' എന്ന് ബ്രഹ്മാവിനോടു പറഞ്ഞു രക്ഷിക്കുവാൻ എന്നായിരുന്നു അർത്ഥം. രക്ഷാമ എന്നു ചിലരും യക്ഷാമ എന്നു മറ്റു ചിലരും പറകയുണ്ടായി. രക്ഷാമ എന്നു പറഞ്ഞവർ രാക്ഷസരായും, യക്ഷാമ എന്നു പറഞ്ഞവർ യക്ഷരായും തീർന്നു. രാക്ഷസരിൽ പ്രധാനികളായി സഹോദരന്മാരായിട്ട് ഹേതിയും പ്രഹേതിയും ഉണ്ടായി. പ്രഹേതി തപസ്സിനു പോയി. ഹേതി കാലന്റെ മകനിയെ വേട്ടു. അവരുടെ പുത്രൻ വിദ്യുൽകേശൻ. ഇയാൾ സന്ധ്യയുടെ പുത്രിയായ സാലകടങ്കടയെ വിവാഹം ചെയ്തു. തൽപുത്രനത്രേ സുകേശൻ.

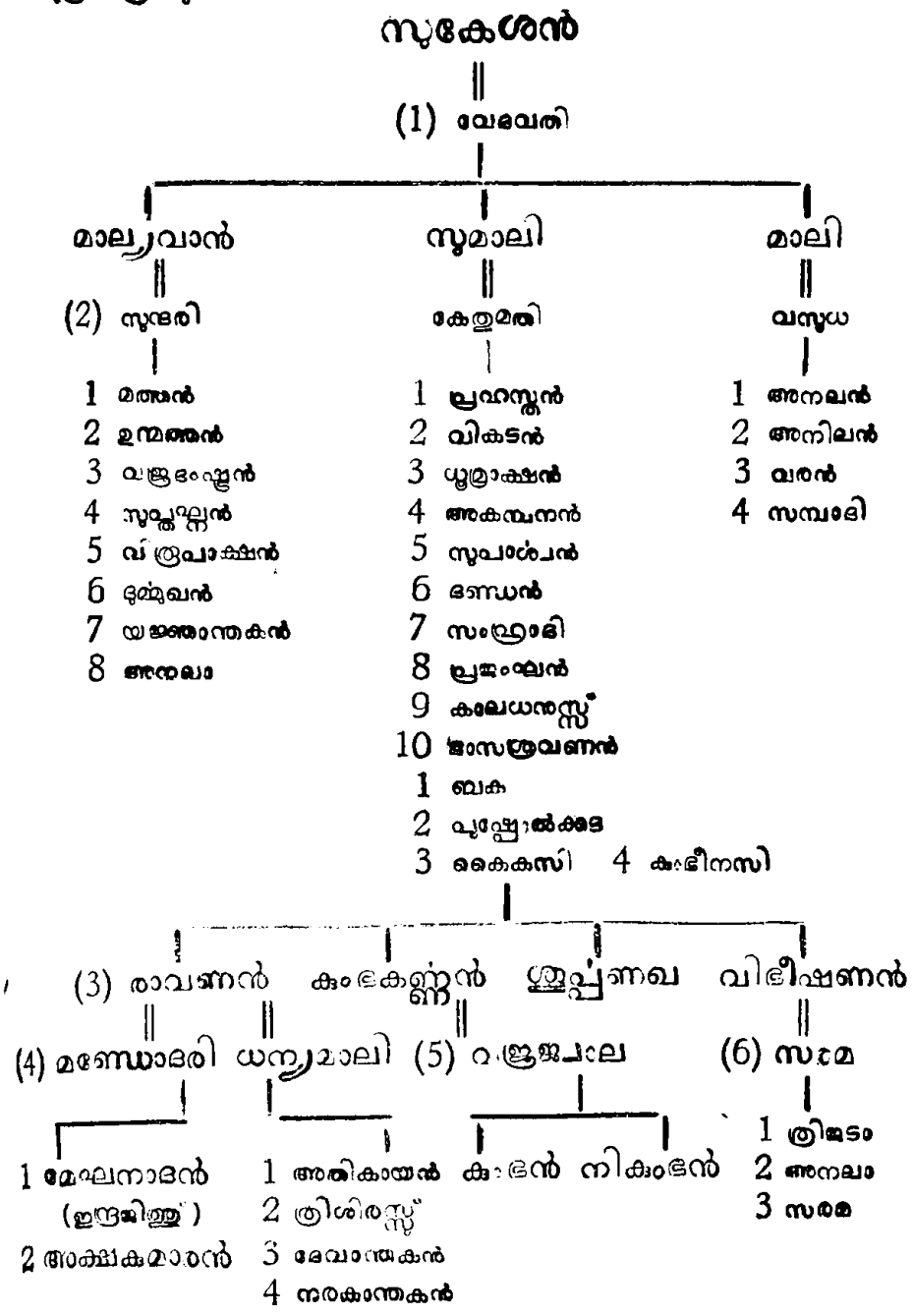

| (ഒററവര)—മകൾ (മകൻ) എന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. || (രണ്ടുവര)—വിവാഹത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

(1) വേദവതി—ഗ്രാമിണി എന്ന ഗന്ധർവ്വാധിപന്റെ പുത്രി. (2) സുന്ദരി, കേതുമതി, വസുധ—ഈ മൂന്നുപേരും നർമ്മദ എന്ന ഗന്ധർവ്വസ്ത്രീയുടെ പുത്രികൾ. (3) രാവണൻ, കുംഭകർണ്ണൻ, വിഭീഷണൻ-വിശ്രവസ്സിന്റെ പുത്രന്മാർ. അമ്മ—കൈകസി. (4) മണ്ഡോദരി—മയന്റേയും ഹേമ എന്ന അപ്സരസ്ത്രീയുടേയും മകൾ. (5) വജ്രജ്വാല—വൈരോചനാസുരന്റെ ദൌഹിത്രി. (6) സരമ—ശൈലൂഷൻ എന്ന ഗന്ധർവ്വന്റെ മകൾ.

ഖരൻ-രാവണന്റെ പേരമ്മയായ ബകയുടെ മകൻ. മകൻ-മകരാക്ഷൻ. കുംഭീനസി- പുഷ്പോൽകടയുടെ മകൾ. ഭർത്താവ്- മധു. ജംബുമാലി- പ്രഹസ്തന്റെ മകൻ. യുദ്ധോന്മത്തൻ, മത്തൻ-കുംഭീനസിയുടെ മക്കൾ. വിദ്യുജ്ജിഹ്വൻ-ശൂർപ്പണഖയുടെ ഭർത്താവ്. വിശ്രവസ്സിന്നു ഇളിബിളിയിൽ (ഭരദ്വാജപുത്രിയിൽ) വൈശ്രവണനുണ്ടായി.

ഉ. മുദ്രാരാക്ഷസത്തിൽ നന്ദന്റെ മന്ത്രി.

രാക്ഷസധർമ്മചതുഷ്ടയം - പരനാരീസ്പർശനം, പരദ്രവ്യമോഹം, വേദാഭ്യാസം, ശിവഭക്തി.

രാക്ഷസി-ഹ. രാക്ഷസസ്ത്രീ. ഉ. ഒരുമാതിരി വലിയ പല്ലും തേററയും മററും. ൩. ഒരു സുഗന്ധമുള്ള മരുന്ന്. ൪. കാട്ടുകച്ചോലം, അടവിക്കച്ചോലം. രക്ഷസ്സിനെ സംബന്ധിച്ചത് എന്നർത്ഥം.

രാഗതാലി-പവിഴം.

രാഗദ്വയം-പൂർണ്ണം (൨ വിധം), ജന്യം (വളരെയുണ്ട്. ഈ രാഗമത്രേ നാം ഉപയോഗിക്കുന്നത്.)

രാഗദ്വേഷം-രാഗംകൊണ്ടുണ്ടായ ദ്വേഷം, വൈരം.

രാഗധൃക്-മാണിക്യം.

രാഗൻ-ഒരു രാജാവ്

രാഗം-ഹ. ചെമപ്പ്. ഉ. നിറം. ൩. സ്നേഹം. സുഖസാധനങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ആഗ്രഹം, പ്രേമം, മൈഥുനേച്ഛ. ൪. മനസ്സിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു ഭാവഭേദം. ൫. സംഗീതശാസ്ത്രപ്രകാരം എല്ലാ രാഗങ്ങൾക്കും കൂടെ പറയുന്ന പേർ, മട്ട്. (രസം, അസൂയ ഇവ നോക്കുക).

രാഗങ്ങൾ ൭. ഓരോ രാഗത്തിന്നു ആറാറു രാഗിണികളുമുണ്ട്.

'ഭൈരവഃകൌശികശ്ചൈവ
ഹിന്ദോളോദീപകസ്തഥാ,
ശ്രീരാഗോമേഘരാഘശ്ച
രാഗാഃ ഷഡിതികീർത്തിതാഃ'

രാഗലതാ-രീതി.

രാഗവാൻ-സ്നേഹമുള്ളവൻ.

രാഗാംഗഷൾകം-(വരഗുണം) വിഭവം, ഔദാര്യം, സൌന്ദര്യം, സൌശീല്യം, ആഭിജാത്യം, വിദ്യ ഇവ ൭-ം. (വധൂഗുണം) കാംക്ഷ, രൂപം, അനുരാഗം, സ്നേഹം, ബഹുമാനം, ലജ്ജ ഇവ ൭-ം

'വിഭവാദികളാമാറു
ഗുണം വരനു ചേരുകിൽ,
കാംക്ഷാമുഖ്യങ്ങളാമാറു
ഗുണം വധുവിനും വരും'
(സുഭാഷിതരത്നാകരം)

രാഗാദി-രാഗം, ദ്വേഷം, മദം, മാത്സര്യം, ലോഭം, മോഹം.

രാഗാദികൾ ൧൭-രാഗം, ദ്വേഷം, കാമം, ക്രോധം, ലോഭം, മോഹം, മദം, മാത്സര്യം, ഈർഷ്യാ, അസൂയ, ഡംഭം, ദർപ്പം, അഹംകാരം, ഇച്ഛ, ഭക്തി, ശ്രദ്ധ.

രാഗി-വി. രാഗമുള്ള.

രാഗി-മഞ്ഞപ്പുല്ല്.

രാഗിണി-പ്ര. അനുരാഗമുള്ള സ്ത്രീ, രാഗമുള്ളവൾ. ഉ. പഞ്ഞിപ്പുല്ല്.

രാഘവൻ-ശ്രീരാമൻ, രഘുവിന്റെ സന്തതി.

(ശ്രീരാമകഥ എല്ലാവർക്കും അറിയാവുന്നതാണല്ലോ)

രാഘവപാണ്ഡവീയം-ഒരു കാവ്യം.

രാഘവപാണ്ഡവീയം-ഒരു ഉത്തമമായ കൃത്രിമ കാവ്യമാണ്. ഇതിൽ ഒരേ സന്ദർഭത്തിൽ രഘുവന്റെയും പാണ്ഡവന്മാരുടേയും കഥകൾ വിവരിക്കുന്നു. ഒരേസമയത്തു രാമനെയും ഭാരത കഥകൾ ഒന്നിച്ചു വർണ്ണിക്കുന്നതുകൊണ്ടു സംസ്കൃതഭാഷയിൽ കവികളുള്ള വാസനയും വക്രതയും പാണ്ഡിത്യവും വെളിവാകുന്നു. അധികവും ശ്ലേഷംകൊണ്ടുള്ള ചെപ്പടിവിദ്യയാണ്. ഇമ്മാതിരി ഗ്രന്ഥം സംസ്കൃതത്തിലേ നിർമ്മിക്കാൻ കഴിയൂ. ഗ്രന്ഥകർത്താവ് 'കവിരാജൻ' ആകുന്നു.

രാഘവം-പ്ര. കടൽ. ഉ. ഒരുവക വലിയ മത്സ്യം.

രാഘവവിലാസം-ഒരു കാവ്യം.

കർത്താവു സാഹിത്യപ്പണ്ഡിതന്റെ കർത്താവായ വിശ്വനാഥനാകുന്നു. പ്രമേയം രാമചരിതം.

രാങ്കലം-ഒരുവക മുള്ള്.

രാങ്കവം- വസ്ത്രങ്ങൾ വാല്മീകം, ഫാലം, കൗശേയം, രാങ്കവം ഇങ്ങിനെ നാലുതരം ഉള്ളതിൽ ഒന്ന്. മൃഗരോമംകൊണ്ടു നെയ്തത് 'രാങ്കവം'. മൃഗം=(പുള്ളി) മൃഗജാതി. (ഏതുതരം രോമംകൊണ്ടു നെയ്തതായാലും രാങ്കവം തന്നെ). മയിർപ്പുടവ, കമ്പിളി.

രാങ്കവം-വി. മാനിന്റെ രോമംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ.

രാജക-വി. രാജാവുള്ള.

രാജകദംബ(ക)ം-ഒരുതരം കടമ്പ്.

രാജക-രാജാക്കന്മാരുടെ കൂട്ടം.

രാജകര-രാജാവിനു കൊടുക്കേണ്ടുന്ന കരം.

രാജകശിരു-കഴിമുതങ്ങ, പെരുമുതങ്ങ.

രാജകയിൽ-ഒരുവക കറുത്തപക്ഷി.

രാജക്കരു-പൂച്ച എന്ന പേരായ വലിയ പരുവ്.

രാജക്ഷോഭം-രാജകോപം.

രാജഗൃഹം-പ്ര. രാജഭവനം. ഉ. മഗധരാജ്യത്തിന്റെ തലസ്ഥാനം.

രാജതം-വി. വെള്ളികൊണ്ടുള്ള.

രാജതരംഗിണി- ഒരു കാശ്മീരരാജ്യചരിത്രം.

ശ്രുതിപ്പെട്ട ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ കർത്താവ് കല്ഹണപണ്ഡിതനാണ്. ഇതുണ്ടായതു ഉദ്ദേശം ക്രി.വ. പന്ത്രണ്ടാം സംസ്കൃതത്തിൽ രാജ്യചരിത്രഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇതല്ലാതെയില്ലെന്നു കാണാം.

രാജത്വം-രാജാവിന്റെ അവസ്ഥ.

രാജദ്വാരം-രാജധാനിയുടെ പടിവാതിൽ.

രാജധാനി-രാജാവിന്റെ ഭവനം.

രാജധാന്യം-ചാമ.

രാജൻ-ഇതു മറ്റു ചില വാക്കുകളോടു ചേർക്കുമ്പോൾ രാജാവ്, മുഖ്യൻ, ശ്രേഷ്ഠൻ എന്നീ അർത്ഥങ്ങൾ വരും

രാജനയം-തന്ത്രജ്ഞന്മാർ കാട്ടിക്കൊടുത്തിട്ടുള്ള രാജ്യഭരണവഴി.

രാജനിമ്പുകം-മധുരനാരകം.

രാജനീതിപഞ്ചാംഗം-സഹായം, സാധനോപായം, ദേശകാലവിഭാഗം, ആപത്തിന്റെ പരിഹാരം, സിദ്ധി ഇവ ൫-ം.

രാജന്യകം-ക്ഷത്രിയസമൂഹം.

രാജന്യൻ-ക്ഷത്രിയൻ. ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

'രാജന്യസ്ത്രീമണിയുടെ ഗുണൌ-
ഘങ്ങളന്യാദൃശങ്ങൾ'
(മയൂരസന്ദേശം)

രാജന്വത്ത് - സകലഗുണസമ്പന്നനായ രാജാവിനാൽ രക്ഷിക്കപ്പെടുന്ന ദേശം. (ന്വാൻ, ന്വതീ, ന്വത്).

'രാജന്വതീമാഹുരനേനഭൂമിം'
(രഘു)

രാജന്വൽ-വി. ൧. രാജാവിനോടുകൂടിയ. ൨. രാജാവുള്ള. (ന്വാൻ, ന്വതീ, ന്വൽ).

രാജപിണ്ഡം-രാജാവിൽ നിന്നും കിട്ടുന്ന ആഹാരം.

രാജപുത്രി-൧. രാജാവിന്റെ മകൾ. ൨. നച്ചെലി. ൩. പേച്ചുര. ൪. അരേണുകം. ൫. പിച്ചകം.

രാജപുത്രികാ- ൧. പിച്ചകം. ൨. താറാവ്.

രാജപുരുഷന്മാർ-ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ.

രാജബലാ-പ്രസാരണി, തലനീളി. ബലപ്രദങ്ങളിൽവെച്ചു രാജാവു എന്നർത്ഥം.

പ്രസാരണിയും തലനീളിയും രണ്ടാണെന്നും പക്ഷമുണ്ട്.

രാജബീജി-രാജവംശത്തിൽ പിറന്നവൻ. (നകാരാന്തം).

രാജബുദ്ധി-൧. രാജാവിന്റെ ബുദ്ധി. ൨. വലിപ്പമുള്ള ബുദ്ധിക്കു പറയുന്ന പേർ.

രാജഭണ്ഡാരം-രാജദ്രവ്യം.

രാജഭദ്രകം-മുരിക്ക്.

രാജഭോഗം-രാജാവിനുകൊടുക്കുന്നകരം.

രാജഭോഗ്യം-ജാതിക്ക.

രാജമല്ലിക-ഒരു പൂമരം.

രാജമാന്ന്യ-വി. രാജാവിനെപ്പോലെ മാനിക്കത്തക്ക, ബഹുമാനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതിനായി ആളുകളുടെ പേരിനു മുമ്പിൽ ചേർത്തെഴുതുന്നത്. ഉ-ം, രാജമാന്ന്യരാജശ്രീ, പി. ദാമോദരൻ നായർ അവർകൾ. ഇതിനെ ചുരുക്കി രാ.രാ. ശ്രീ എന്നാക്കിയിരിക്കുന്നു. ചിലപ്പോൾ 'മഹാരാജമാന്ന്യരാജശ്രീ' എന്നും എഴുതാറുണ്ട്. ഇതിന്റെ ചുരുക്കമാണ് 'മ.രാ.രാ.'

ഇയ്യിട മുൻ പറഞ്ഞവയ്ക്കു പകരം 'ശ്രീമാൻ' എന്നുള്ള പ്രയോഗമാണ് അധികമായി കാണുന്നത് = ശ്രീമാൻ, പി. ചന്ദ്രശേഖരൻ നായർ അവർകൾ. സ്ത്രീകൾക്കു ശ്രീമതി എന്നും എഴുതിവരുന്നു. ഉ-ം, ശ്രീമതി, എൽ. ഗൌരി അമ്മ അവർകൾ.

രാജമാർഗ്ഗം-രാജവഴി.

രാജമാഷം-പെരുമ്പയറ്.

രാജമുദ്ര-രാജചിഹ്നം.

രാജമൌലി-൧. രാജശ്രേഷ്ഠൻ. ൨. ചന്ദ്രചൂഡനായ ഭഗവാൻ.

രാജയക്ഷ്മാവ്-ഒരു ദീനം, ക്ഷയം.

രാജാവിന്ന് അതായതു ചന്ദ്രന്നു യാതൊന്നുകൊണ്ട് രോഗമുണ്ടായോ ആകയാൽ രാജയക്ഷ്മാവു എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

'രാജ്ഞശ്ചന്ദ്രമസോയസ്മാൽ
ആഭൂതേഷകിലാമയ!
തസ്മാത്തം രാജയക്ഷ്മേതി
കേചിതാഹുർമ്മനീഷിണഃ'
(സുശ്രുതം)

രാജയക്ഷ്മാവിന്റെ ലക്ഷണം-ചുമലുകളിലും രണ്ടു പാർശ്വങ്ങളിലും വേദന കാണും. കൈകാലുകൾ ചുടും. സകലാവയവങ്ങളും വേദനയോടും ജ്വരത്തോടും കൂടിയിരിക്കും.

രാജയോഗം-പ. രാജാവാകുന്നതിനുള്ള യോഗം. ക. അഷ്ടാംഗസാധനത്താൽ മനസ്സിനെ ഒരു ശസ്ത്രപ്രത്തിലാക്കി അതിൽ മന്ത്രശക്തിവൈഭവത്താൽ വേണ്ടുവോളം ശക്തി നിറച്ചു ഉപയോഗശത്രുവിന്റെ നേരെ പ്രയോഗിക്കുക.

രാജയോഗ്യ-വി. രാജാവിനു കൊള്ളാം വണ്ണം.

രാജരംഗം-രംഗഭൂമി.

രാജരത്നം-രാജശ്രേഷ്ഠൻ.

രാജരാജൻ-പ. വൈശ്രവണൻ. യക്ഷന്മാരുടെ രാജാവ് എന്നർത്ഥം. ക. ചക്രവർത്തി.

രാജർഷഭൻ-രാജപുംഗവൻ.

രാജർഷി-പ. ദൃക്കിനും ഏഴുതരമുള്ളതിൽ ഒരുവക ദൃഷ്ടി. ക. ഭക്തിയും തപസ്സും കൊണ്ടു ദൃക്കിനു തുല്യനായ രാജാവ്, വിശ്വാമിത്രൻ, ജനകൻ, പുരൂരവസ്സ് മുതലായവരെപ്പോലെ തപസ്സുചെയ്തു ദൃക്കിയായ ക്ഷത്രിയൻ.

രാജവൽ-വി. രാജാവുള്ള.

രാജവാര്യ-വി. രാജവംശത്തിലുള്ള.

രാജവാര്യൻ-രാജവംശത്തിൽ പിറന്നവൻ.

രാജവിദ്യാചതുഷ്ടയം-അല്പപ്രജ്ഞൻ, ഭീഷ്മസൂത്രൻ, അലസൻ, ചാരണൻ ഇവർ.

രാജവല്ലഭം-പ. ഞെട്ടിക്കഴിയൻമാവ്. ക. പഴമുൾപാല. ന. വലിയ ചന്ത.

രാജവള്ളി-പ. ഒരുമാതിരി ചൂര. ക. പാവൽ.

രാജവഴി-പെരുവഴി.

രാജവി-ഒരു പക്ഷി.

രാജവിരൽ-നടുവിലത്തെ വിരൽ.

രാജവീഥി-രാജവഴി.

രാജവൃക്ഷം-പ. കൊന്നമരം. രോഗരോഗാദിയെ ഉൻമൂലനംചെയ്യുന്നതു്, വൃക്ഷങ്ങളുടെ രാജാവു് ഇങ്ങനെ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ. ക. ഇരുമ്പുപ്പന.

രാജവേശ്മം-രാജധാനി.

രാജശാസനം-രാജകല്പന.

രാജശേഖരൻ-ഒരു പ്രസിദ്ധകവി.

ഇദ്ദേഹം ഏഴും പത്തും ശതാബ്ദങ്ങൾക്കു മദ്ധ്യേ ജീവിച്ചിരുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മറ്റു കൃതികളും കർപ്പൂരമഞ്ജരി, പ്രചണ്ഡപാണ്ഡവം, ബാലരാമായണം, ബാലഭാരതം, വിദ്ധശാലഭഞ്ജികം മുതലായ നാടകങ്ങളുണ്ട്.

രാജശ്രീ-പ. രാജാവിന്റെ ശോഭ. ക. രാജാവിന്റെ സമ്പത്തു്.

രാജസ-വി. രജോഗുണത്തെ സംബന്ധിച്ച

രാജസക്കാരൻ-രസികനെന്നു നടിച്ചു നടക്കുന്നവൻ.

രാജസദനം-അരമന.

രാജസഭക്തി-കീർത്തി, ഐശ്വര്യം എന്നിവയ്ക്കായി പ്രതിമ മുതലായവയിൽ അച്യുതനെ അർച്ചിക്കുന്നതു.

രാജസഭാ-രാജാവിന്റെ സഭ.

രാജസർപ്പം-സർപ്പങ്ങളിൽ പ്രധാനി.

രാജസലക്ഷണചതുഷ്ടയം-കാര്യമായി കർമ്മംചെയ്യൽ, നിസ്സാരത്തിലും ഭയംതോന്നുക, അസൽകാര്യോദ്യമം, വിഷയാസക്തി ഇവ നാലും.

രാജസാരസ-മയിൽ.

രാജസി-പ. ഒരു ദേവി. ക. കരിങ്കറുക.

രാജസിംഹം-രാജശ്രേഷ്ഠൻ, മഹാരാജാവു്.

രാജസിംഹാസനം-രാജാക്കന്മാർ ഇരിക്കുന്ന പീഠം.

രാജസൂയം-ഒരു വലിയ യാഗം. രാജാവിനാൽ നിഷ്പാദിയിതവ്യം. രാജാവു് = ചതുരാത്മകനായ സോമൻ—സോമലത.

അതു് ഇതിൽ അഭിഷവണംചെയ്യുന്നു. അതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഇതു പതിനേഴര മാസം കൊണ്ടു അവസാനിക്കണം.

ചക്രവർത്തികളുടെ പട്ടാഭിഷേകത്തിൽ ചെയ്യപ്പെടുന്നതാണ്.

രാജഹത്യ-രാജാവിനെ കൊല്ലുക

രാജഹംസം- അരയന്നപ്പക്ഷി, ചുണ്ടും കാലും ചെമന്നിരിക്കുന്ന അന്നം.

കൊക്കും കാലും ചെമന്നും ബാക്കി മുഴുവൻ വെളുത്തും ഉള്ള ഹംസങ്ങളത്രേ രാജഹംസങ്ങൾ.

രാജാ-കർപ്പൂരം.

രാജാംഗദശകം—നാട്, മല, നദി, ഊരു്, കൊട്ടാരം, കുതിര, ആന, മുരശു്, കൊടി, ചെങ്കോൽ. (ദശരാജാംഗം എന്നും പറയുന്നു).

രാജാഗ്നി-രാജകോപം.

രാജാ(വു്)-൧. രാജ്യം രക്ഷിക്കുന്നവൻ. ൨. ക്ഷത്രിയൻ. ൩. ചന്ദ്രൻ. ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൪. യുധിഷ്ഠിരൻ ൫. ഇന്ദ്രൻ. ൬. യക്ഷൻ. ൭. യജമാനൻ. ൮. പൃഥു.

സഹായം, സാധനോപായം, ആപത്തിനു പരിഹാരം നേടുക, ദേശവിഭാഗം, കാലവിഭാഗം-ഇവയെ 'രാജനീതിപഞ്ചകം' എന്നു പറയുന്നു.

രാജാക്കന്മാർ ഒമ്പതുവിധം.

൧. സാർവ്വഭൗമചക്രവർത്തി-ആസമുദ്രക്ഷിതീശൻ.

൨. അധിരാജൻ- നീതിന്യായതല്പരത, ഷഡ്ഗുണം ശക്തി ഇവയോടുകൂടിയിരിക്കണം. സൂര്യവംശത്തിലോ ചന്ദ്രവംശത്തിലോ ജനിച്ചിരിക്കണം. ആറു സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ ഭരണം ഏററിരിക്കണം.

൩. നരേന്ദ്രൻ- മൂന്നു അശക്തന്മാരായ രാജാക്കന്മാരെ തോല്പിക്കണം. രാജ്യം അടക്കി നീതിയോടും ക്ഷേമത്തോടും ഭരിക്കണം.

൪. പാർഷ്ണികൻ-ഈ ഭരണാധികാരി നരേന്ദ്രനു കീഴടങ്ങിയിരിക്കണം. പ്രാകാരം മുതലായവയാൽ പരിരക്ഷിതമായ സംസ്ഥാനത്തെ ഭരിക്കണം.

൫. പട്ടധൃക്ക്-നരേന്ദ്രനു കീഴ്പെട്ടിരിക്കണം. ഒരു കോട്ട മാത്രമുള്ള രാജ്യം ഭരിക്കണം. നാലു ഗുണമുണ്ടായിരിക്കണം.

൬. മണ്ഡലേശ്വരൻ—ഒരു സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തിലേ ഭരണാധികാരി.

൭. ഭട്ടഭാക്ക്—മണ്ഡലേശ്വരനു കീഴ്പെട്ടിരിക്കണം. സാമുദായികങ്ങളായ ഏർപ്പാടുകളെ നടത്തണം. ധർമ്മാർത്ഥങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കണം.

൮. പ്രഹാരകൻ-ചതുർവ്വർണ്ണത്തിലേതിലെങ്കിലും ഉൾപ്പെടണം. സ്വന്തമായി ഒരു കോട്ട വേണം.

൯. ശ്രോത്ര (അസ്ത്ര) ഗ്രാഹി - ഒരു കോട്ടയുടെ ആധിപത്യം വേണം. ഒരു നഗരിയുടെ ഭരണകർത്തൃത്വം ഉണ്ടായിരിക്കണം. ഏതാനും രാജ്യഭാഗങ്ങളിൽ മാത്രം അധികാരം സിദ്ധിച്ചിരിക്കണം.

(ഇങ്ങിനെ മനുസ്മൃതി)

ശുക്രനീതിപ്രകാരം ൯- ഹീനസാമന്തൻ, സാമന്തൻ, മാണ്ഡലികൻ, രാജാവു്, മഹാരാജാവു്, സ്വരാട്ടു്, സമ്രാട്ടു്, വിരാട്ടു്, സാർവ്വഭൗമൻ.

രാജാദ(ത)നം-മുര(റ)ൾ മരം. രാജാക്കന്മാരാൽ ഭക്ഷിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

രാജാദനം-൧. മുരൾമരം. ൨. പഴമുൺ പാല. ൩. പ്ലാശു.

രാജാദനീ—പഴമുൺപാല.

രാജാധിരാജൻ—മഹാരാജാവ്.

രാജാനകരത്നകണ്ഠൻ—ഒരു സംസ്കൃത കവി. ധൌമ്യായനവംശം. രാജാനക ശംകരകണ്ഠന്റെ പുത്രൻ. ൧വൈവ്യ വിക്രമാബ്ദത്തിൽ സ്തുതികുസുമാഞ്ജലിക്കു ലഘുവഞ്ചിക എന്നൊരു വ്യാഖ്യാനവും രത്നശതക (സൂൎയ്യസ്തവ) വും ഉണ്ടാക്കി.

രാജാന്നം—രാജാവിന്റെ കല്പനപ്രകാരം കിട്ടുന്ന ശമ്പളം.

രാജാഭിഷേകം—രാജാവിനെ അഭിഷേകംചെയ്ക

രാജാൎഹ—വി. രാജാവിന്നു യോഗ്യമായുള്ള

രാജാൎഹം—അകിൽ. രാജാക്കന്മാൎക്കു യോഗ്യം എന്നൎത്ഥം. (ചെന്നിനായകമരം എന്നും കാണുന്നു).

രാജാൎഹാ—ഞാവൽ.

രാജാവൎത്തം—ഒരു രത്നം.

രാജാസനം—സിംഹാസനം.

രാജി—൧. പങ്ക്തി, മുറിയാതുള്ള വര, വരി. ൨. ഇടതൂൎമ്മയുള്ള വൃക്ഷസമൂഹം. ശോഭിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൩. കൂട്ടം. ൪. ശരീരത്തിന്നകത്തുള്ള ഒരു ചെറിയ പാത്രം. ൫. ഉടമ്പടിയോല. ൬. പരസ്പരസമ്മതം.

രാജിക—൧. കറുത്ത കടുക്. ശോഭയുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. ഒരു ധാന്യം. ൩. ചെങ്കടുക്. ൪. വരി, പങ്ക്തി. ൫. വയൽ.

രാജിക്കുന്നു—ശോഭിക്കുന്നു.

രാജിത—വി. ശോഭിക്കപ്പെട്ട.

രാജിമാൻ—കൈപ്പൻ പടവലം.

രാജിലം—൧. ചേര. ഇഴഞ്ഞു നടന്നു ഭൂമിയെ അടയാളപ്പെടുത്തുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. പുള്ളികൾ ഉള്ളവൻ എന്നുമാവാം. ൨. വിഷമില്ലാത്തതും ഉപദ്രവം ചെയ്യാത്തതുമായ ഒരുവക സൎപ്പം.

രാജീവം—൧. താമരം. അല്ലികളാകുന്ന രാജികൾ (വരകൾ) ഉള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. നീലത്താമര. ൨. ആന. ൩. വണ്ടാരം കോഴി. ൪. വരിമീൻ വരകൾ ഉള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. ൫. ഒരുവക മാൻ.

രാജേന്ദ്രൻ—രാജശ്രേഷ്ഠൻ.

രാജേഷ്ട—വാഴ.

രാജ്ഞി—൧. രാജസ്ത്രീ, രാജഭാൎയ്യ. ൨. വെള്ളോട്, പിച്ചള. ൩. അമരി. ൪. പിച്ചകം. ൫. കരിങ്കടുക്. ൬. സൂൎയ്യന്റെ ഭാൎയ്യ.

രാജ്യക്കാർ—രാജ്യത്തിൽ പാൎക്കുന്നവർ.

രാജ്യതന്ത്രം—രാജ്യഭരണോപായം, രാജ്യഭരണസിദ്ധാന്തം.

രാജ്യപരിവൎത്തനം — അന്തച്ഛിദ്രമോ ക്ഷോഭമോ ഹേതുവായിട്ടു ഒരു രാജ്യത്തിലുണ്ടാകുന്ന മാററം.

രാജ്യഭാരം—രാജ്യത്തെ രക്ഷിക്കുക.

രാജ്യം—നാട്, ഒരു രാജാവിന്റെ അധികാരത്തിലുള്ള ഭൂമി.

ഐശ്വൎയ്യം, അരോഗത, സുഖം, കാവൽ (രക്ഷ), കൃഷിബഹുലത ഇവയ്ക്കു 'രാജ്യഭൂഷണപഞ്ചകം' എന്നു പേർ.

രാജ്യാംഗം—രാജാവ്, മന്ത്രി, ബന്ധു, ഭണ്ഡാരം, രാജ്യം, കോട്ട, സൈന്യം ഇവ ൭-ം. (പുരവാസികൾ, ഗുരു ഇങ്ങിനെ രണ്ടുകൂടിയുണ്ടെന്നു കാണുന്നു).

സ്വാമി മുതൽ ൭-ം, കൂടിയതു രാജ്യാംഗങ്ങൾ ആകുന്നു. 'സ്വാമ്യമാത്യശ്ച രാഷ്ട്രഞ്ച ദുൎഗ്ഗം കോശോബലം സുഹൃൽ, പരസ്പരോപകാരീദം സപ്താംഗം രാജ്യമുച്യതേ'. സ്വാമി മുതൽക്കുള്ള ഏഴു അംഗങ്ങളും തികച്ചുണ്ടെങ്കിലേ രാജ്യമാകയുള്ളു.

രാടി-ഹ. പക്ഷി. ൨. യുദ്ധം.

രാഠം, രാട്ട്-രാജാവ്. ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

രാഠം-മലങ്കാര.

രാണം-ഹ. ഇല. ൨. കയിലിന്റെ വാൽ.

രാണികാ-കടിഞ്ഞാൺ.

രാണവം-സൈന്യം.

രാതി-ഹ. ബന്ധു. ൨. സമ്മാനം.

രാത്രകൻ-ഒരു വർഷം വേശ്യാഗൃഹത്തിൽ പാർക്കുന്നവൻ.

രാത്രകം-അഞ്ചു രാത്രികൂടിയത്.

രാത്രി-ഹ. ആദിത്യൻ അസ്തമിച്ചാൽ ഉദിക്കുന്നതുവരെയുള്ള സമയം. സുഖത്തെ കൊടുക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. മഞ്ഞൾ. ൩. മരമഞ്ഞൾ.

രാത്രികരം-കർപ്പൂരം.

രാത്രികാ-രാത്രി.

രാത്രികാശികാ-താമരപ്പൊയ്ക.

രാത്രിജ-വി രാത്രിയിലുണ്ടായ.

രാത്രിജം-നക്ഷത്രം.

രാത്രിജാഗരം-വി രാത്രിയിൽ കാത്തു സൂക്ഷിക്കുന്ന.

രാത്രിജാഗരം-പട്ടി

രാത്രിഞ്ചരൻ, രാത്രിചരൻ-ഹ. രാക്ഷസൻ. ൨. കള്ളൻ.

രാത്രിന്ദിവം-അ. രാത്രിയും പകലും ഇടവിടാതെ.

രാത്രിപുഷ്പം-ആമ്പൽ

രാത്രിമണി-കർപ്പൂരം.

രാത്രിവികാശഭാക്ക്-കറുത്ത ആമ്പൽ

രാത്രിവിശ്ലേഷഗാമി-ചക്രവാകപ്പക്ഷി

രാത്രിവേദം-കോഴി.

രാഥാദേവി-ജയദേവരുടെ അമ്മ.

രാദ്ധ-വി. സഷോഷിപ്പിക്കപ്പെട്ട, തൃപ്തി വരുത്തിയ.

രാദ്ധാന്തം-നിശ്ചയം, നിദ്ധാന്തം, ആലോചനയുടെ മറുകര കണ്ടത് എന്നർത്ഥം

രാധം-ഹ. ഇടവമാസം, വിശാഖമാസം. ൨. ദയ, സ്നേഹം. ൩. ഐശ്വർയ്യം.

രാധാ-ഹ. വിശാഖനക്ഷത്രം. കാര്യങ്ങളെ സാധിപ്പിക്കുന്നതിനു കാരണഭൂതം എന്നർത്ഥം. ൨. വൈശാഖമാസം, വിശാഖനക്ഷത്രയുകതയായ പൂർണ്ണിമയോടുകൂടിയത് എന്നർത്ഥം. ൩. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പ്രിയയായ ഒരു ഗോപസ്ത്രീ.

ഗീതാഗോവിന്ദത്തിന്റെ നായികയാകുന്നു. ഗോപാലനായ അയനാഘോഷന്റെ ഭാര്യയായിരുന്നു. ലക്ഷ്മിയുടെ അവതാരമാണെന്നു വിശ്വസിച്ചു ചിലർ സേവിച്ചുവരുന്നു. രാധയെ രാധിക എന്നും പറയും.

ര. മിന്നൽ. ഇ. കർണ്ണന്റെ വളർത്തമ്മ, അതിരഥന്റെ ഭാര്യ. ന. നെല്ലി. ഒ. വിഷ്ണുക്രാന്തി. വൃ. വിജയം.

രാധാപതി (രമണൻ)-കൃഷ്ണൻ.

രാധേയൻ-രാധാസുതൻ, കർണ്ണൻ.

രാപ്പകൽ-അ. രാവും പകലും.

രാപ്പട്ട്-കറുത്തപട്ട്.

രാപ്പനി-രാത്രിമാത്രം പനിയുണ്ടായിരിക്കുക.

രാപ്പെരുമാററം-രാത്തെണ്ടൽ.

രാഭോജനം-രാത്രിഭക്ഷണം, അത്താഴം.

രാമ-വി. ഹ. ഭംഗിയുള്ള. ൨. കറുത്ത. ൩. വെളുത്ത.

രാമഘട്ടം-മന്ദാകിനീനദിയുടെ ഒരു കടവ്.

രാമചന്ദ്രൻ-ശ്രീരാമൻ.

രാമചന്ദ്രകവി-ഒരു സംസ്കൃതകവിയാണ്. ഹേമചന്ദ്രാചാര്യന്റെ ശിഷ്യൻ

സിദ്ധഹേമം എന്ന ശബ്ദാനുശാസനം, സത്യഹരിശ്ചന്ദ്രനാടകം ഇവയുണ്ടാക്കി പ്പബന്ധശതകകർത്താവെന്ന പ്രസിദ്ധി യുണ്ട്.

രാമചരിതം- മല്ല്യമലയാളകാലത്തുണ്ടാ യിട്ടുള്ള ഒരു പുസ്തകം.

രാമച്ചം-ഒരുങ്ങടിമരുന്ന്.

രാമടം- പെരുംകായം. രാമഠദേശത്തിലു ണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം.

രാമഠി-കറിക്കായം.

രാമണീയക-വി. മനോഹരമായ, സ ന്തോഷിപ്പിക്കത്തക്ക. (നാമം-രാമണീയ കത, രാമണീയത്വം).

രാമണീയകം-മനോഹാരിത്വം.

രാമദൂതൻ-ഹനുമാൻ

രാമദേവവർഷം- ക്രാൻർ-ക്ക് നൂറ്റാ ണ്ട്.

രാമൻ-പ. ശ്രീരാമൻ. പ. പരശുരാമൻ. ന. ബലരാമൻ സൌന്ദര്യത്താൽ എ ല്ലാവർക്കും സന്തോഷം വരുത്തുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. യോഗികൾക്ക ആനന്ദം വ രുത്തുന്നവൻ എന്നുമാവാം. ഇങ്ങനെ രാ മന്മാർ ന.

മൂന്നു രാമന്മാരുടേയും വിവരത്തിനു 'അവതാരം' എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക.

ദശരഥപുത്രനായ ശ്രീരാമന്റെ കഥ മഹാഭാരതത്തിൽ വനപർവ്വത്തിൽ സം ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. രാമായണം കൊണ്ട് സ വിസ്തരം അറിയാമല്ലോ.

സൂര്യവംശത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായി ദ ശരഥൻ എന്നൊരു രാജർഷി ഉണ്ടായിരു ന്നു. അദ്ദേഹം മൂന്നു ഭാര്യമാരെ സ്വീകരിച്ചു അയോദ്ധ്യയിൽ സുഖമായി പാർത്തുവ ന്നു. പുത്രസന്താനം ഇല്ലായ്കയാൽ പുത്ര കാമേഷ്ടി ആരംഭിച്ചു. യാഗത്തിൽ നി ന്നു ലഭിച്ച പായസം ഹേതുവായിട്ടു മൂ ന്നു ഭാര്യമാർക്കും ഗർഭങ്ങളായി പ്രസവിച്ചു. മൂത്തവൻ രാമനും അതിനിളയവൻ ഭര തനും പിന്നത്തെവർ ലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നന്മാരുമായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ വിശ്വാമി ത്ര മഹർഷി വന്നു യാഗരക്ഷക്കായി ശ്രീ രാമനെ അയക്കണമെന്നു ദശരഥനോടു പറഞ്ഞു. വ്യസനമുണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും രാമലക്ഷ്മണന്മാരെ മുനിയോടയച്ചു. അവർ പുറപ്പെട്ടു. മഹാവും വിശ പ്പും ഉണ്ടാകാതെയിരിപ്പാൻ മുനി അവ ക്ക 'ബല' 'അതിബല' എന്ന രണ്ടു മ ന്ത്രങ്ങളെ കൊടുത്തു. ദുഷ്ടയായ താടക യെ രാമൻ വധിച്ചു. പലേ രാക്ഷസ രേയും രാമൻ ഒടുക്കി. മിഥിലയെ പ്രാ പിച്ചു രാമൻ ശിവന്റെ വില്ലു ഖണ്ഡി ച്ചു് ജനകപുത്രിയായ സീതയെ വിവാ ഹം കഴിച്ചു് അയോദ്ധ്യയിലേക്കു മട ങ്ങി. വഴിമദ്ധ്യേ രാമചന്ദ്രൻ ഭാർഗ്ഗവരാ മനെ ജയിച്ചു. രാമചന്ദ്രനെ യുവരാജാ വായി അഭിഷേകം കഴിപ്പാൻ ദശരഥൻ നിശ്ചയിച്ചു. കൈകേയി തടഞ്ഞു. കൈ കേയി ഹേതുവായിട്ടു രാമലക്ഷ്മണന്മാർ സീതയോടുകൂടി വനത്തിൽ പോയി. പുത്രദുഃഖം ഹേതുവായിട്ടു ദശരഥൻ മരി ച്ചു. ഭരതൻ ചിത്രകൂടത്തിൽ വസിക്കുന്ന ശ്രീരാമനെക്കണ്ടു രാമനിയോടി വാങ്ങി മ ടങ്ങി. രാമാജ്ഞകൊണ്ടു അത്രിയുടെ ആശ്രമ ത്തിൽ ഒരു രാത്രി കഴിച്ചു. പിന്നീടു ദ ണ്ഡകവനത്തെ പ്രാപിച്ചു് പലേ മഹ ർഷിമാരുടേയും ആശ്രമങ്ങളെ സന്ദർശിച്ചു. പിന്നെ ഗോദാവരീതീരത്തിൽ പഞ്ചവ ടിയിൽ എത്തി. ശൂർപ്പണഖയുടെ നാ സാകർണ്ണങ്ങളെ ലക്ഷ്മണൻ ഛേദിച്ചു. ഖ രദൂഷണാദികളെ രാമൻ വധിച്ചു. മാരീ ചൻ പൊന്മാനായി രാവണാജ്ഞയാ വരികയും രാമനാൽ ഹതനാകയും ചെ യ്തു. സീതയെ രാവണൻ മായാമഹർഷി യായിട്ടു മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. ശ്രീ

രാമാദികൾ ഹനുമാന്റെ പ്രേരണയോടുകൂടി സുഗ്രീവനുമായി സഖ്യംചെയ്തു. ബാലിയെ കൊന്നു. ഹനുമാൻ ലങ്കയിലെത്തി സീതാദേവിയെ കണ്ടു. ലങ്കയെ ഭസ്മമാക്കി. തിരിയെ വന്ന് സ്വാമിയെ വിവരം അറിയിച്ചു. എല്ലാവരും ഒന്നിച്ചുചെന്നു രാവണാദികളെ വധിച്ച് സീതയെ വീണ്ടെടുത്തു. ശ്രീരാമപുത്രന്മാർ-കുശൻ, ലവൻ.

ർ. വരുണൻ. ൩. ഒരു പേർ ൪. മനോഹരൻ. ൫. യോഗിക്കു രമിക്കുന്നതിനുള്ള വാസസ്ഥാനം.

ശ്രീരാമന്റെ ജനനം.

മിസ്റ്റർ വാൾട്ടർ ആർ. ഓൾഡ് എന്ന ശാസ്ത്രജ്ഞൻ കണക്കാക്കിയത്.

ക്രിസ്തു ജനിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് ൧൫൬൧ ഫെബ്രുവരി ൧൦-ാംനു-യാണെന്നു കണ്ടിരിക്കുന്നതായി 'നാളഡ്ജ്' എന്ന പത്രഗ്രന്ഥത്തിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. അതു കഴിഞ്ഞിട്ട് ഇപ്പോൾ ൩൭൮൨ സംവത്സരവും ആറു മാസവും കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. (കൈരളി ൧൦൯൫ ചിങ്ങം).

രാമം-൧. പച്ചില. ൨. ചീര. ൩. കൊട്ടം. ർ. കുതിര. ൫ പെരിയകലമാൻ, പെരുംചമരിമാൻ ക്രീഡാശീലമുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൬. ഇരുട്ട്. ൭ കുഷ്ഠം.

രാമസഖി-സുഗ്രീവൻ.

രാമസേതു-ശ്രീരാമൻ കെട്ടിച്ച അണ.

സമുദ്രക്കരയിൽ നിന്നും ഉള്ളിലോട്ടു രണ്ടു ഫർലാംഗ് വീതിയിൽ കെട്ടപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതും കന്യാകുമാരി കോടി മുതൽ കോവളം വരെ മൂന്നു മയിൽ നീളമുള്ളതുമാണ്. ഇതു സീതാന്വേഷണാർത്ഥം ശ്രീരാമൻ നിർമ്മിച്ചതാകുന്നു. വിശ്വകർമ്മാവിന്റെ പുത്രനായ നളന്റെ പണിയാണ്.

രാമാ-൧. സുന്ദരി. ൨. സ്ത്രീ, രമിക്കുന്നവൾ. ൩. നദി. ർ. കാവിമണ്ണ്. ൫. പെരുങ്കായം ൬. വെളുത്ത കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട. ൭. കറവാഴ. ൮. ഗോരോചനൻ. അശോകം. ൧൦. പുരുഷോപഭോഗം കൊണ്ടു സുഖിക്കുന്നവൾ.

രാമാനം-രാത്രി.

രാമാനുജൻ-൧. ഒരു വൈഷ്ണവ നവീകരണക്കാരൻ.

വളരെ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്.

൨. എഴുത്തച്ഛൻ.

രാമായണം-രാമന്റെ കഥ.

അദ്ധ്യാത്മരാമായണം കിളിപ്പാട്ടു സംസ്കൃതത്തിലുള്ള അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തിന്റെ നേർ തർജ്ജിമയാകുന്നു. ഈ കിളിപ്പാട്ടു എഴുത്തച്ഛന്റെ മധ്യ വയസ്സിലെ കൃതിയായിരിക്കാം. ഇതിന്റെ മൂലഗ്രന്ഥം ബ്രഹ്മാണ്ഡപുരാണത്തിന്റെ ഒരംശമാകുന്നു. മൂലഗ്രന്ഥത്തെ ഒരു വൈരാഗി ബ്രാഹ്മണൻ ചെമ്പകശ്ശേരി രാജാവിന്റെ രാജധാനിയായ അമ്പലപ്പുഴെ കൊണ്ടുചെന്നു. അതു വൃ-ചിങ്ങമാസത്തിലായിരുന്നു. അപ്പോൾ അമ്പലപ്പുഴ രാജാവിന്റെ കൂടെ രാജമന്ദിരത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായ മേൽപ്പത്തൂർ നാരായണ ഭട്ടതിരിപ്പാടും എഴുത്തച്ഛനും ഉണ്ടായിരുന്നു. മൂലഗ്രന്ഥം തെലുങ്ക് ലിപിയിലായിരുന്നതിനാൽ രാജാവ് അതിനെ മലയാള അക്ഷരത്തിൽ പകർത്തുന്നതിനായി ഭട്ടതിരിപ്പാടു മുഖാന്തരം തെലുങ്കക്ഷരം അറിയാമായിരുന്ന എഴുത്തച്ഛനെ ഏല്പിച്ചു. എഴുത്തച്ഛനാകട്ടെ മൂലഗ്രന്ഥത്തെ പകർത്തിയതോടുകൂടെ ഭാഷയിൽ തർജ്ജിമചെയ്തുകയും ചെയ്തു.

ഇപ്രകാരമാണ് അദ്ധ്യാത്മരാമായണം കിളിപ്പാട്ട് ഉണ്ടാകാൻ ഇടയായതെന്നു തോന്നുന്നു.— അദ്ധ്യാത്മരാമായണത്തിന്റെ സംഗ്രഹം അറിയണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ കല്യാണസൌഗന്ധികം തുള്ളക്കഥ നോക്കുക. 'മാർത്താണ്ഡവംശേ ദശരഥൻതന്നുടെ' ഇത്യാദി കാണാം.

(വാത്മീകിരാമായണം, അദ്ധ്യാത്മരാമായണം, ബാലരാമായണം, ഗായത്രീരാമായണം, അത്ഭുതരാമായണം— ഇവയ്ക്കു 'രാമായണപഞ്ചകം' എന്നു പേർ).

രാമിലൻ—ഹ. ഭർത്താവ്. ഉ. പ്രിയൻ. ന. കാമദേവൻ. ൪. ഒരു കവി.

രാമേശ്വരം—ഒരു പുണ്യക്ഷേത്രം.

ഇൻഡ്യയുടെ തെക്കേ അതിർത്തിയിലുള്ള ഒരു പുണ്യസ്ഥലം. സീതയെ അന്വേഷിപ്പാനായി ശ്രീരാമൻ വാനരത്തെക്കൊണ്ടു ഇവിടെ ഒരു അണ കെട്ടിച്ചിട്ടുണ്ട്.

രാമോപാഖ്യാനം—മഹാഭാരതത്തിന്റെ വനപർവ്വത്തിൽ അടങ്ങീട്ടുള്ള രാമചരിതം.

രാംഭം—സന്യാസിമാരുടെ മുളംദണ്ഡ്. രംഭത്തിന്റെ (മുളയുടെ) വികാരം എന്നർത്ഥം.

രായൻ—രാജാവ്.

രായപ്പണം—രാശി.

രായം—ഹ. പൊൻ. ഉ. ധനം.

രായർ,റാവ്—ഒരുജാതി ബ്രാഹ്മണരുടെ ജാതിപ്പേർ.

രായസക്കാരൻ—ചില കച്ചേരികളിലെ എഴുത്തുകാരനു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

രായസം—കച്ചേരിയിലെ എഴുത്തുവേല.

രാരാജിക്കുന്നു—അധികമായി ശോഭിക്കുന്നു

രാവ്—രാത്രി.

രാവണൻ—ഒരു രാക്ഷസരാജാവ്

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ പുലസ്ത്യ മഹർഷി മഹാമേരു പർവ്വതപാർശ്വത്തിൽ തൃണാഗ്നിയുടെ ആശ്രമത്തിൽ തപോനിഷ്ഠനായി വാണു. അക്കാലത്തു കന്യകകൾ പലരും അവിടെ കളിപ്പാനായി വരുന്നതു തനിക്കു ഉപദ്രവമായി തോന്നുകയാൽ ഇനി കന്യകാജനം ഇവിടെ വന്നാൽ അന്നുതന്നെ ഗർഭമുണ്ടാകട്ടെ എന്നു മുനി ശപിച്ചു. പിറേറർദ്ദിവസം ഈ പരമാർത്ഥം അറികയാൽ ആരും അവിടെ കളിപ്പാൻ ചെന്നില്ല അങ്ങിനെയിരിക്കെ തൃണവിന്ദു എന്ന രാജാവിന്റെ മകൾ ഈ കഥ അറിയാതെ അവിടെ ചെല്ലുകയും ഗർഭം ധരിക്കയും ചെയ്തു അനന്തരം വിവരം ഗ്രഹിച്ചു മകളെയും കൂട്ടികൊണ്ടു മുനിയുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു രാജാവു സങ്കടം ഉണത്തുകയും മകളെ ഭാര്യയായി സ്വീകരിച്ചു കൊള്ളണമെന്ന് അപേക്ഷിക്കയും ചെയ്തു. അതനുസരിച്ചു അദ്ദേഹം അവളെ സ്വീകരിച്ചു 'വേദവിസ്രവണേന ഗർഭമുണ്ടായ മൂലം' പിറന്ന കുഞ്ഞിനു 'വിശ്രവസ്സ്' എന്നു പേരുണ്ടായി. വിശ്രവസ്സ് ഭരദ്വാജ മഹർഷിയുടെ മകളെ വേട്ടു. അവൾ പെററ് വൈശ്രവണൻ ജനിച്ചു ഇദ്ദേഹം യക്ഷരുടെ രാജാവായി. പിതാവിന്റെ കല്പനപ്രകാരം ഇദ്ദേഹം ലങ്കയിൽ സുഖമായി താമസിച്ചു. വിശ്രവസ്സ് ഒരിക്കൽ അസ്തമയ സമയത്തിങ്കൽ സന്ധ്യാവന്ദനം ചെയ്യുമ്പോൾ സുമാലിയുടെ പുത്രിയായ കൈകസി ചെന്നു 'സന്താനമാശു ദേഹീതി ദേഹീതി' എന്നു പറഞ്ഞു അപ്പോൾ ഗർഭമുണ്ടായി. കൈകസിയുടെ ഈ മൂത്ത പുത്രനത്രേ മഹാവീരപരാക്രമശാലിയായ രാവണൻ.

പത്തു തലയുമിരുപതുകൈകളുമെത്രയും ഭീഷണനായ് പിറന്നാനവൻ* കൊണ്ടൽ നിറംപൂണ്ടനീലശൈലംപോലെ രണ്ടാമതുമുടനുണ്ടായിതന്യനും* മൂന്നാമതുണ്ടായതുമൊരു രാക്ഷസി ചാൎന്നുചേൎന്നുള്ളവരും തെളിഞ്ഞീടിനാർ* പിന്നെനാലാമതുണ്ടായാനൊരുപുമാൻ ധന്യനായ് ഭാഗവതോത്തമനായെടൊ* നാമം ദശമുഖനും കുംഭകൎണ്ണനും ശ്രീമാൻ വിഭീഷണനെന്നുംവിളിച്ചിതു* താതനുംശൂൎപ്പണഖേതി ഭഗിനിക്കു പ്രീതിപൂണ്ടീടിനാൾ കൈകസിയും തഥാ*

ഈ മക്കളോടുകൂടി കൈകസി കാട്ടിൽ സുഖമായി പാൎക്കുമ്പോൾ പിതാവിനെ വന്ദിപ്പാനായി വൈശ്രവണൻ പുഷ്പക വിമാനത്തിൽ കയറിപ്പോകുന്നതു കണ്ടിട്ടു രാവണനോടു കൈകസി അങ്ങോട്ടു നോക്കു, ആ വിമാനത്തിൽ കേറി പോകുന്നവൻേറയും നിൻേറയും അച്ഛൻ ഒന്നായിരുന്നിട്ടെന്തുഫലം? എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടിട്ട് അമ്മേ ക്ഷമിക്കണം ഇതിലും ഉന്നതസ്ഥിതിയെയാണ് ഞാൻ പ്രാപിപ്പാൻ പോകുന്നതു എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു രാവണൻ അനുജന്മാരുമായി തപസ്സിന്നു ഒരുമ്പെട്ടു. ഗോകൎണ്ണം പ്രവേശിച്ചു മൂവരും ബ്രഹ്മാവിൽ ചിത്തമുറപ്പിച്ചു കഠിനമായ തപസ്സുതുടങ്ങി. പതിനായിരത്താണ്ടു കഴിഞ്ഞിട്ടും ബ്രഹ്മാവിനെ കാണായ്കയാൽ ദശാനനൻ ഒരു തലയറുത്തു അഗ്നിയിലിട്ടു. ആയിരത്താണ്ടു കഴിഞ്ഞിട്ടും കാണായ്കയാൽ വീണ്ടും ഒരു തല ഹോമിച്ചു, പത്തൊമ്പതിനായിരത്താണ്ടു ചെന്നപ്പോൾ ഒരു തല ശേഷിച്ചതുംകൂടി അറുപ്പാൻ ഒരുങ്ങിയ അവസരത്തിൽ ബ്രഹ്മാവു സംഭ്രമത്തോടു പ്രത്യക്ഷനായി എന്തു വരമാണു വേണ്ടതു് എന്നു ചോദിച്ചു.

'ദേവഗന്ധൎവ്വസുരോരഗാദ്യന്മാരി
ലേവരാലുംഞാനവധ്യനായീടണം
എന്നുവേണ്ടാനരന്മാരാലൊഴിഞ്ഞിനി
ക്കന്യരാൽ മൃത്യുവരാതെയിരിക്കണം'.

അനന്തരം അപേക്ഷപ്രകാരം ഭവിക്കട്ടെ എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു ബ്രഹ്മാവു കുംഭകൎണ്ണനെ പ്രാപിച്ച് നിദ്രത്വത്തേയും വിഭീഷണനു വിഷ്ണുഭക്തിയേയും കല്പാവസാനകാലത്തോളം ജീവിതത്തേയും പ്രദാനംചെയ്തു. പിന്നീടു രാവണൻ ലങ്കയെ ഒഴിപ്പിച്ചുവാങ്ങി മഹാഗൎവ്വിഷ്ഠനായി ലോകോപദ്രവത്തിന്നു വട്ടംകൂട്ടി ലങ്കേശനായ രാവണനെ രാക്ഷസരാജാവായി അഭിഷേകം ചെയ്തു ത്രൈലോക്യത്തെ പീഡിപ്പിച്ചുംകൊണ്ടു രാവണൻ ലങ്കയിൽ താമസിക്കവെ ഒരിക്കൽ വേട്ടക്കുപോയ അവസരത്തിൽ പുത്രിയോടുകൂടി സഞ്ചരിക്കുന്ന മയനെ കാണുകയുണ്ടായി മയസുതയായ മണ്ഡോദരിയെ രാവണൻ മയൻെറ അനുവാദപ്രകാരം സ്വീകരിച്ചു ലോകോപദ്രവകാരിയെന്നു ലോകർ പറയുന്നതു കേട്ടിട്ടു ഗുണദോഷിപ്പാനായി ഒരിക്കൽ വൈശ്രവണൻ രാവണൻെറ സന്നിധിയിലേക്കു ഒരു ദൂതനെ അയച്ചു. അവനെ രാവണൻ വെട്ടിനുറുക്കിക്കളഞ്ഞു. പിന്നീടു വൈശ്രവണനോടു ചെന്നു യുദ്ധം ചെയ്തു് വിമാനത്തെ പിടിച്ചുപറിച്ചു. അനന്തരം കൈലാസപൎവ്വതം എടുത്തു അമ്മാനയാടി പരമേശ്വരനോടു ചന്ദ്രഹാസം എന്ന വാൾ വാങ്ങി. പിന്നീടു വേദവതിയുടെ ശാപം ഏല്പാനിടയായി. സീതയായി അവതരിച്ചതു ഈ വേദവതിയാണത്രേ. അതിൻെറ ശേഷം മരുത്തൻ എന്ന ഭൂപതിയുമായി പിണങ്ങി. ഗുരൂപദേശം ഹേതുവായിട്ടു മരുത്തൻ ക്ഷമിച്ചു. ജയിച്ചഭാവത്തോടെ രാവ

ണൻ നടന്നു. പിന്നെ രാവണൻ അനാരണ്യമഹിപനെ വധിച്ചു. കുറച്ചുകഴിഞ്ഞു് രാവണൻ കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനന്റെ കാരാഗൃഹത്തിലെട്ടുകിടന്നു. പുലസ്ത്യമുനി രാവണനെ മോചിപ്പിച്ചു. ബാലിയുടെ വാലിൽ രാവണൻ ൧൨-കൊല്ലം കിടന്നു. പിന്നീടു കാലനെ ജയിച്ചു അനേക പതിവ്രതമാരെ ഉപദ്രവിച്ചു പിടിച്ചടക്കി. പിന്നെ മാൎഗ്ഗമദ്ധ്യേ രംഭയെ ബലാൽ സ്വീകരിച്ചു. ദേവേന്ദ്രനോടു രാവണൻ യുദ്ധത്തിനു ചെന്നപ്പോൾ രാവണൻറ മകൻ മേഘനാദൻ ഇന്ദ്രനെ പിടിച്ചുകെട്ടി ഒടുവിൽ ത്രൈലോക്യം മുടിക്കുന്നതായി അറിയുകയാൽ വിഷ്ണു രാമനായി അവതരിക്കയും രാവണനെ വധിക്കയും ചെയ്തു. (ഈ ഭാഗം രാമായണംകൊണ്ടു വ്യക്തമാകുമല്ലോ).

രാവണി - രാവണന്റെ മകൻ, ഇന്ദ്രജിത്തു്.

രാവപൂ-ഒരുവക മുല്ല.

രാവം-ശബ്ദം.

രാവിലേ-അ. സൂൎയ്യൻ ഉദിച്ച ഉടനെ, നേരത്തേ.

രാവുറക്കം-രാത്രിയിൽ പതിവിൻപ്രകാരമുള്ള ഉറക്കം.

രാശി-൧. കൂട്ടം, കൂമ്പാരം. ൨. മേടം തുടങ്ങിയ പന്ത്രണ്ടും. ൩. പരശുരാമൻ അടിപ്പിച്ച ഒരു സ്വൎണ്ണനാണയം. വില ചക്രം ൧൦.

രാശിക്കൂറുകൾ 12.

നമ്പർ	രാശികൾ	കൂറു	ക്ഷേത്രം
1	അശ്വതി ഭരണി, കാൎത്തിക കാൽ	മേടം	കുജൻ
2	കാൎത്തിക മുക്കാൽ, രോഹിണി, മകീരം അര	ഇടവം	ശുക്രൻ
3	മകീരം അര, തിരുവാതിര, പുണൎതം മുക്കാൽ	മിഥുനം	ബുധൻ
4	പുണൎതം കാൽ, പൂയം, ആയില്യം	കൎക്കടകം	ചന്ദ്രൻ
5	മകയിരം, പൂരം, ഉത്രം കാൽ	ചിങ്ങം	ആദിത്യൻ
6	ഉത്രം മുക്കാൽ, അത്തം, ചിത്തിര അര	കന്നി	ബുധൻ
7	ചിത്തിര അര ചോതി, വിശാഖം മുക്കാൽ	തുലാം	ശുക്രൻ
8	വിശാഖം കാൽ, അനിഴം, കേട്ട	വൃശ്ചികം	കുജൻ
9	മൂലം, പൂരാടം, ഉത്രാടം കാൽ	ധനു	വ്യാഴൻ
10	ഉത്രാടം മുക്കാൽ, തിരുവോണം, അവുട്ടം അര	മകരം	ശനി
11	അവുട്ടം അര ചതയം, പൂരുരുട്ടാതി മുക്കാൽ	കുംഭം	ശനി
12	പൂരുരുട്ടാതി കാൽ, ഉത്രട്ടാതി, രേവതി	മീനം	വ്യാഴൻ

രാശിപ്പൊരുത്തം.

കന്യക ജനിച്ച കൂറിൽ നിന്നു ൨, ൩, ൪, ൫, ൬ ഈ കൂറുകളിൽ ജനിച്ച പുരുഷനെ വൎജിക്കണം. ൭-മുതൽ ൧൨-വരെ കൂറുകളിൽ ജനിച്ച പുരുഷനെ ഭൎത്താവായി സ്വീകരിക്കാം. കന്യകയുടെ കൂറിൽ തന്നെ ഭിന്നനക്ഷത്രത്തിൽ ജനിച്ച പുരുഷനേയും സ്വീകരിക്കാം.

രാശ്യധിപപ്പൊരുത്തം.

ഒരു ഗൃഹംതന്നെ സ്ത്രീപുരുഷന്മാൎ ജനിച്ച കൂറുകളുടെ നാഥനായിട്ടു വന്നാലും

സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ ജനിച്ച ക്രൂരകളുടെ അധിപന്മാർ അന്യോന്യം ബന്ധുക്കളായിട്ടുവന്നാലും രാശ്യധിപപ്പൊരുത്തം ഭവിക്കുന്നു വിപരീതമായാൽ മേൽപറഞ്ഞ പൊരുത്തം ഭവിക്കുന്നതല്ല.

രാശിപ്രമാണം.

'മേഷോവൃഷോഥമിഥുനം
കർക്കടകസ്സിംഹകന്യകേ
തുലാചവൃശ്ചികോധന്വീ
മകരഃകുംഭമീനകൌ'

നാ	വി	രാശി
4	36	മേടം
5	9	ഇടവം
5	29	മിഥുനം
5	19	കർക്കടകം
4	59	ചിങ്ങം
4	53	കന്നി
5	7	തുലാം
5	26	വൃശ്ചികം
5	24	ധനു
4	54	മകരം
4	26	കുംഭം
4	18	മീനം

'നാലേകാലജമീനൌ
ഘടവൃഷഭൌപാദഹീനമഞ്ചല്ലോ,
അഞ്ചരപാപകുളീരൌ
കന്നിതുലാമഞ്ചുമിച്ചമഞ്ചേകാൽ'

(ഇങ്ങനെയും കണ്ടുണ്ട്)

രാശിചക്ര — മേടം മുതലായ പന്ത്രണ്ടു രാശികൾ ഇരിക്കുന്ന ചക്രം, സൂര്യചന്ദ്രാദികളായ ഗ്രഹങ്ങൾ സഞ്ചരിക്കുന്ന ആകാശമാർഗ്ഗം. (വൃത്താകൃതിയാണ്).

രാശിസ്ഥാനം—രാശികൾ ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലം.

രാശീകരിക്കുന്നു-കൂട്ടമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു.

രാശീശ്വരൻ-അതാതു രാശികൾക്കു പ്രത്യേകമുള്ള നാഥൻ.

രാഷ്ട്രം-ഹ. സ്വരാജ്യം, (രാജ്യം). ശോഭിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ഉപദ്രവം.

രാഷ്ട്രിക-വി. രാജ്യത്തെ സംബന്ധിച്ച.

രാഷ്ട്രിക-ഹ. പുത്തരിച്ചുണ്ട. നാട്ടുംപുറത്തുണ്ടാകുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉപദ്രവിക്കുന്നത് എന്നുമാവാം. കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട. ഉ. ചെറുവഴുതിന.

രാഷ്ട്രിയ-വി. രാജ്യത്തെ സംബന്ധിച്ച.

രാഷ്ട്രിയൻ – രാജാവിന്റെ ഭാര്യയുടെ സോദരന്നു (അളിയന്ന്) നാട്യത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു പേർ. രാഷ്ട്രത്തിൽ (രാജ്യത്തിൽ) ഏതാനും ചില അധികാരങ്ങൾ ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

രാഷ്ട്രീ-രാജഭാര്യ.

രാസകം-ഒരു രൂപകഭേദം.

രാസക്രീഡ-ഗോപിമാരുടെ കളി.

രാസഭം-കഴുത. ശബ്ദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം

രാസം, രാസക്രീഡ, രാസമണ്ഡല -കൃഷ്ണനും വൃന്ദാവനത്തിലെ ഗോപികളുമായുള്ള ഒരു നർത്തനം.

രാസേശ്വരി-രാധ.

രാസ്ന-ഹ. അരത്ത, ചിററരത്ത. ഉ. നൊച്ചി. ആസ്വദിപ്പിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

രാഹിത്യം-വേർതിരിച്ചൽ.

രാഹു-നവഗ്രഹങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ഒരു തമോഗ്രഹം. ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരെ ആദ്യം പിടിച്ച് പിന്നീടു വിടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മററു പര്യായങ്ങൾ-തമസ്സ്, സ്വർഭാനു, സൈംഹികേയൻ, വിധുന്തുദൻ. (ഗ്രഹണം എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

പുരാണപ്രകാരം— രാഹു വിപ്രചിത്തിയുടേയും സിംഹികയുടേയും പുത്രനായ ഒരസുരനാകുന്നു. രാഹുവിനു നാലു് കൈയും വാലും ഉണ്ടുപോലും. പണ്ടു സമുദ്രമഥനത്തിൽ കിട്ടിയ അമൃതത്തെ ദേവകൾക്കു വിളമ്പുമ്പോൾ രാഹുവും ദേവകളുടെ വേഷം എടുത്തുചെന്നു പന്തിയിലിരുന്നു് ഭക്ഷിപ്പാൻ തുടങ്ങി. കള്ളനെ കണ്ടുനിന്ന സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ ഉടനേ ചെന്നു വിഷ്ണുവിനോടു വിവരം ഉണർത്തിച്ചു ഉടനേ വിഷ്ണു അവന്റെ ശിരസ്സിനെയും രണ്ടു കൈയേയും ശരീരത്തിൽനിന്നു ഛേദിച്ചു വേർപെടുത്തിക്കളഞ്ഞു എങ്കിലും അവൻ അല്പം അമൃതത്തെ ഭക്ഷിച്ചുപോയതു നിമിത്തം അമർത്ത്യതയെ പ്രാപിച്ചു അമൃതം കുടിച്ചു് അമർത്ത്യത സമ്പാദിച്ചുപോയതു നിമിത്തം നക്ഷത്രമണ്ഡലത്തിൽ ഒരു സ്ഥാനം കിട്ടി. ശിരസ്സ് രാഹുവും ശരീരം കേതുവുമായിത്തീർന്നു. സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ പരസ്പരം എതിരായി നിൽക്കുന്ന പൌർണ്ണമാസി ദിവസങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ചന്ദ്രഗ്രഹണങ്ങളും അവർ യോഗത്തിൽ നിൽക്കുന്ന അമാവാസി ദിവസങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്ന സൂര്യഗ്രഹണങ്ങളും രാഹു അവരുടെ മേൽ തന്റെ പകവീട്ടുന്നതാണത്രെ. രാഹുവിന്റെ മററു പേരുകൾ-കബന്ധൻ, ഗ്രഹൻ, ഭരണീഭൂ, അഭ്രപിശാചു്.

രാഹുവും കേതുവും തമോഗ്രഹങ്ങളാണു്. സൂര്യാദികളായ ഗ്രഹങ്ങൾക്കെന്നപോലെ ഇവർക്കു വാസ്തവമായ ഒരു ബിംബം ഇല്ല സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ സഞ്ചരിക്കുന്ന വൃത്തങ്ങൾ തങ്ങളിൽ യോജിക്കുന്ന സമ്പാതസ്ഥലങ്ങൾക്കാണു് ഈ പേർ.

രാഹുകാലം.

ഞായറാഴ്ച	൨൬ ।	നാഴികയ്ക്കുമേൽ
തിങ്കളാഴ്ച	൩ ।।।	,,
ചൊവ്വാഴ്ച	൨൨ ।।	,,
ബുധൻ	൧൭	,,
വ്യാഴാഴ്ച	൧൮ ।।।	,,
വെള്ളി	൧൧ ।	,,
ശനി	൭ ।।	,,

ഈ ആഴ്ചകളിൽ കാണിച്ച നാഴികയ്ക്കുമേൽ മൂന്നേമുക്കാൽ നാഴിക രാഹുകാലം. രാത്രിയിലും മേൽപ്രകാരം തന്നെ. രാഹുകാലം സകല ശുഭകർമ്മങ്ങൾക്കും വർജ്ജ്യം.

രാഹുഗ്രസനം,-ഗ്രാസം,- ദർശനം,- പീഡാ,-സംസ്പർശനം—ഗ്രഹണം.

രാഹുഗ്രസ്തൻ-രാഹുവിനാൽ ഗ്രസിക്കപ്പെട്ട ചന്ദ്രൻ അല്ലെങ്കിൽ സൂര്യൻ.

രാഹുഗ്രാഹം-ഗ്രഹണം.

രാഹുഛത്രം-ഇഞ്ചി.

രാഹുഛിഷ്ടം-വെള്ളുള്ളി.

രാഹുഭേദി-വിഷ്ണു.

രാഹുരത്ന -ഗോമേദകം.

രാഹുവേള-ഗ്രഹണം.

രാഹുസൂതകം-ഗ്രഹണം.

രാളം-ചെഞ്ചല്യം എന്ന അങ്ങാടിമരുന്നു്. സുഖത്തെ ദാനംചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

രി

രിക്ത ചതുർത്ഥി, നവമി, പതിന്നാങ്ക ഇവ മൂന്നിന്നും കൂടെയുള്ള പേർ.

രിക്ത-വി. ൧ ഒന്നുമില്ലാത്ത, ഒഴിഞ്ഞ. ൨. പ്രയോജനമില്ലാത്ത.

രിക്തക-വി. ൧. ഒന്നുമില്ലാത്ത, ഒഴിഞ്ഞ. ശൂന്യതയുള്ള ൨. പാവപ്പെട്ട. ൩. ഭാരമില്ലാത്ത. ൪. വയറിളക്കപ്പെട്ട.

രിക്തകം- തുച്ഛം, ഒന്നുമില്ലാത്തതു്, ശൂന്യം.

രിക്തതം-ഒന്നുമില്ലായ്ക.

രിക്തപാത്രം-ഒഴിഞ്ഞ പാത്രം.

രിക്തം-ഹ. നടക്കാവ്. ൨. ഒഴിവ്, ഒന്നുമില്ലാത്തത്.

രിക്തഹസ്ത - വി. കൈയിൽ ഒന്നുമില്ലാത്ത.

രിക്ഥം-ഹ. സമ്പത്ത്. ധനം കുറഞ്ഞു പോകുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. സ്വർണ്ണം. ൩. പിൻതുടർച്ചാവകാശം.

രിക്ഥഹാരി-വി. സമ്പത്തിനെ അനുഭവിക്കുന്ന (നകാരാന്തം).

രിക്ഷഹാരി-മരിച്ചവന്റെ സമ്പത്തിന്നവകാശമുള്ളവൻ.

രിക്ഷാ-ഈത്, പേൻമുട്ട.

രിംഖാ-ഹ. ചതിവ്. ൨. ഇച്ഛാഭംഗം ൩. ഇഴച്ചൽ. ൪. ആട്ടം. ൫. കുതിരക്കുളമ്പ്.

രിംഗണം, രിംഖണം—നിലതെററി (വഴുകി-കുട്ടികളും മററും) വീഴുന്നത്, ഇടർച്ച, തെററി വീഴുകയും മററും

'വിഹിതരിംഖണം രഹിതസങ്കടം'
(ഭാഗവതം ൨൪-വൃത്തം)

രിംഗിണി-കാട്ടുപയറ്.

രിടി-ഹ. ജ്വാലയുടെ ശബ്ദം. ൨. കാതപ്പ്. ൩. ഒരു വാദ്യം. ൪. ഭൃ(ഗ)ഗേരിടി. (ശിവാനുചരൻ).

രിദ്ധം-മെതിച്ചു വയ്ക്കോൽ നീക്കി ചേറുവാൻ ഒരുക്കിവെച്ച നെല്ല്. (ഋദ്ധം എന്നതിന്റെ പാഠം).

രിപു-ഹ. ശത്രു. ദോഷങ്ങളെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. അടവിക്കച്ചോലം.

രിപുകർശനൻ- ശത്രുക്കളെ ദുർബലപ്പെടുത്തുന്നവൻ.

'അസ്തുപുനർദർശനം രിപുകർശന'
(നളചരിതം കഥകളി)

രിപുത്വം-ശത്രുത.

രിപ്രം-ഹ. പാപം. ൨. അഴുക്ക്.

രിരീ-പിച്ചള.

രിഷ്ട(ക)ം-ചെമ്മുരിങ്ങ.

രിഷ്ഫം-പന്ത്രണ്ടാമത്തെ രാശി, മീനം രാശി.

രിശ്യ(ഷ്യ)ം-ഒരുവക മാൻ.

രിഷ-വി. ഹ ഉപദ്രവിക്കുന്ന. ൨. നശിപ്പിക്കുന്ന.

രിഷി-മഹർഷി.

രിഷ്ട-വി. ഹ ഉപദ്രവിക്കപ്പെട്ട ൨. ഭാഗ്യമുള്ള. ൩. നിർഭാഗ്യമുള്ള.

രിഷ്ടം-ഹ ശുഭം ൨ ഭാഗ്യം. ൩. നിർഭാഗ്യം. ൪. നാശം. ൫. പുളിഞ്ചി ഉറഞ്ചിമരം. (പൂവത്തി എന്നു തമിഴർ ശീതഫേനം എന്നു മലയാളികൾ). ൬. ഐശ്വര്യം. ൭. ചെമ്മുരിങ്ങ.

രിഷ്ടി-ഹ. വാൾ. ഹിംസിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം ൨. ഭാഗ്യം.

രിഷ്യ-മൃഗഭേദം (ഋശ്യത്തിന്റെ പാഠം)

രിഹ-ഉപദ്രവിക്ക, കൊല്ലുക.

രീ

രീഠാ-ഉറഞ്ചി.

രീഢ-നിന്ദ. കൊല്ലുന്നതിനോടു തുല്യം എന്നർത്ഥം.

രീഢകം-തണ്ടെല്ല്.

രീണ-വി. ഹ. ഒഴുകിയ. ൨. ക്ഷീണിച്ച.

രീതി-ഹ പ്രകാരം, വിധം. ൨. രൂപം, ആകൃതി. ൩ നാട്ടുനടപ്പ്. ൪. സ്വഭാവഗുണം. ൫. ഒഴുക്ക് (ഒലിവ്). ൬. പിച്ച്. ൭. പുഴ.

'നഗരീതിസാലപരിവേഷാ'
(കിർമ്മീരവധം കഥകളി)

വൃ. പിത്തളാൻ ഇരിമ്പിൻകിട്ടം.

രീതിത്രയം- വൈദർഭി, ഗൌഡി, പാഞ്ചാലി ഈ നു ം.

'ബന്ധപാരുഷ്യമില്ലാതെ
ശബ്ദകാഠിന്യമെന്നിയെ
സമാസദീർഘം കുറയും
വൈദർഭീരീതിയിങ്ങനെ'
'ഓജസ്സുംകാന്തിയുംചേർന്നാൽ
ഗൌഡീരീതിയായ്വരും
പാഞ്ചാലീരീതി വൈദർഭീ
ഗൌഡീരീതികൾചേർന്നതാം'

രീതിപുഷ്പ -പിച്ചളഭസ്മം, പിച്ചളയിൽ വെച്ചൂതിയാൽ അതിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന കിട്ടം, കുസുമാഞ്ജനം, പുഷ്പാഞ്ജനം. പിച്ചളയിൽ നിന്നു പൂവിനു തുല്യമായുണ്ടാകുന്നത് എന്നർത്ഥം.

രീതിപ്പെടുത്തുന്നു-ക്രമപ്പെടുത്തുന്നു.

രു

രു-ഹ. ശബ്ദം. ൨. ഭയം. ൩. യുദ്ധം. ൪. പങ്കിടുക.

രുക്ക്-ഹ. വേദന. ൨. രോഗം. ൩. ശോഭ, പ്രഭ. ൪. കൊട്ടം.

രുക്പ്രതിക്രിയ- ചികിത്സ വ്യാധിക്കു പകരം ചെയ്ക എന്നർത്ഥം.

രുക്മകാരകൻ - പൊൻപണിക്കാരൻ, തട്ടാൻ.

രുക്മം-ഹ. പൊൻ. ൨. ഇരുമ്പ്. ൩. ഉമ്മത്ത്. ൪ നാകപ്പൂവ്.

രുക്മി-ഭീഷ്മകരാജാവിന്റെ പുത്രനായ വിദർഭരാജാവ്.

ഇയാൾ വമ്പു പറയുന്നവനാണ്. തന്നിമിത്തം കൌരവരും പാണ്ഡവരും ഇയാളുടെ സഹായത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു. സഹോദരിയായ രുക്മിണിയെ കൃഷ്ണൻ ഗൂഢമായി ഭാര്യയാക്കിയതിൽ രസിക്കായ്കയാൽ യുദ്ധം ചെയ്തു. കൃഷ്ണനോടു തോററു. ഇയാളെ ബലരാമൻ വധിച്ചു.

രുക്മിണി-ഹ. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ഭാര്യ, ഭീഷ്മകന്റെ പുത്രി, രുക്മിയുടെ സഹോദരി.

രുക്മിണി കൃഷ്ണന്റെ പ്രധാന ഭാര്യയാണ്. രുക്മിണിയെ കൃഷ്ണൻ വിവാഹംകഴിക്കുന്നതിൽ രുക്മിണിയുടെ മാതാപിതാക്കന്മാർക്കും സഹോദരനും സമ്മതമില്ലായിരുന്നു. അവർ ഈ കന്യകയെ ചേദിരാജാവായ ശിശുപാലനു കൊടുപ്പാനാണ് തീർച്ചയാക്കിയിരുന്നത്. താൻ കൃഷ്ണനെ അല്ലാതെ മറെറാരാളെ വരിക്കുന്നതിനു തയാറില്ലെന്നും മററുമുള്ള വിവരങ്ങൾ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ മുഖേന രുക്മിണി മുൻകൂട്ടി കൃഷ്ണനെ അറിയിക്കയാൽ മുഹൂർത്തസമയം അദ്ദേഹം വന്നു ബലാൽ രുക്മിണിയെ തേരിൽ കയററി കൊണ്ടുപോയി. രുക്മി കോപിച്ചടുത്തു. അയാളുടെ താടിമീശകൾ ഭഗവാൻ ഛേദിച്ചു. രുക്മിണിയുടെ ദീനപ്രലാപം ഹേതുവായിട്ടു രുക്മിയെ കൃഷ്ണൻ വധിച്ചില്ല. ശിശുപാലാദികൾ കൃഷ്ണനെ എതിർത്തു. എല്ലാവരേയും യുദ്ധത്തിൽ ജയിച്ച് രുക്മിണിയെ ഭഗവാൻ ദ്വാരകക്കു കൊണ്ടുപോയി സുഖമായി പാർത്തു. ശ്രീകൃഷ്ണനു രുക്മിണിയിൽ ഉണ്ടായ പുത്രനത്രെ പ്രദ്യുമ്നൻ. കൂടാതെ ചാരു, സുചാരു, ചാരുദേഷ്ണൻ, സുദേഷ്ണൻ, ചാരുദേഹൻ, സുഷേനൻ, ചാരുഗുപ്തൻ, ഭദ്രചാരു, ചാരുവിന്ദൻ ഇവരും കൃഷ്ണന്റെ പുത്രന്മാരാകുന്നു. ഒരു പുത്രിയും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പേർ 'ചാരുമതി'. കൃഷ്ണൻ ഉത്തരായ

ണം പ്രാപിച്ചതിന്റെ ശേഷം രുക്മിണിയും മററുള്ള ഏഴു ഭാര്യമാരും ചിതയിൽ കൂടി ദഹിപ്പിക്കപ്പെട്ടു.

ഉ. മഞ്ഞപ്പാലുള്ള മല എരുമ.

രുഗ്ണ-വി. വളഞ്ഞ, വളച്ച, ഒടിച്ച, ഭഗ്നമായ.

രുഗ്മരഥൻ (-വാഹനൻ)-ദ്രോണൻ.

രുചകതം-പാക്യജനകം. Nitrogen.

രുചകം-ഹ. മാതളനാരകം. രുചിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. തുവർച്ചില ഉപ്പു്. ശോഭിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ന. വയറു്. ർ. ഒരാഭരണം. ഇ. വിഴാൽ. ന. പ്രാവു്. ൈ. വെളുത്ത ആവണക്കു്. ഭംഗിയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. വ വേങ്ങ ചുട്ട വെണ്ണീർകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ക്ഷാരം. ൻ. പല്ലു്. ൧൦. കഴുത്തിലേക്കുള്ള ഒരു പൊന്നാഭരണം.

രുചകാ-ഗോരോചന.

രുചി-ഹ. സ്വാദു്. ഉ. ആഗ്രഹം, ഇഷ്ടം. ന. താൽപര്യം. ർ. ശോഭ. ഇ രശ്മി. ന. ഭംഗി. ൈ. ഗോരോചന. വ അത്യാസക്തി.

രുചികര-വി. രുചിയെ ഉണ്ടാക്കുന്ന.

രുചിക്കുന്നു-ഹ. സ്വാദു തോന്നുന്നു. ഉ. ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

രുചിത-വി. ഹ. മധുരമുള്ള. ഉ. ആഗ്രഹമുള്ള.

രുചിര-വി. ഹ. സ്വാതേ ഭംഗിയുള്ള. ഉ. മധുരമുള്ള. ന. ദഹനത്തിനു കൊള്ളാവുന്ന.

രുചിര-ഹ. ഭംഗിയുള്ളതു്. ഉ. വെള്ളി ന. മുള്ളങ്കി. ർ. കുംകുമം. ഇ. ഇലവങ്ങപ്പൂവു്. ന മനോഹരം.

രുച്യ-വി. ഹ. ഭംഗിയുള്ള, മനോഹരമായ. ഉ. രുചിയുണ്ടാക്കുന്ന.

രുച്യകന്ദം-ചേന.

രുജ-ഹ. രോഗം. ഉ. നാശം. ന. ദുഃഖം. ർ കൊട്ടം.

രുട്ടു്-കോപം.

രുണസ്കരാ-എളുപ്പത്തിൽ കറക്കാവുന്ന പശു.

രുണ്ഡം-തലയില്ലാത്ത ദേഹം.

രുണ്ഡികാ-രണാങ്കണം.

രുതം-പക്ഷികളുടെ ശബ്ദം.

രുദഥൻ-കുട്ടി.

രുദഥം-ഹ. നായ്. ഉ. കോഴി.

രുദനാ-കരച്ചൽ.

രുദിത-വി. കരയിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

രുദിതം-കരച്ചൽ.

രുദ്ധ-വി. ഹ വിളയപ്പെട്ട ഉ. ഉറപ്പാക്കപ്പെട്ട. ന. അടയ്ക്കപ്പെട്ട. ർ. തടുക്കപ്പെട്ട.

രുദ്ധം-ഹ. തടുക്കപ്പെട്ടതു്. ഉ. നദി മുതലായതിനാൽ ചുററപ്പെട്ട ദ്വീപു മുതലായതു്.

രുദ്ധാ-സൈന്യം വന്നു ചുററുക.

രുദ്ര-തിരുവാതിര നക്ഷത്രം.

രുദ്രഗീതം-ഒരു മന്ത്രം.

പ്രചേതാക്കൾക്കു ശിവൻ കൊടുത്തതാകുന്നു.

രുദ്രൻ, രുദ്രർ-ശിവൻ. ദുഷ്ടന്മാരെ രോദിപ്പിക്കുന്നവൻ, ജനനകാലത്തിങ്കൽ തന്നത്താൻ രോദിച്ചതുകൊണ്ടു് രുദ്രൻ എന്ന പേരുണ്ടായി.

രുദ്രോത്ഭവം അനേക പ്രകാരത്തിൽ കാണുന്നു. വിഷ്ണുപുരാണത്തിൽ രുദ്രൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഫാലസ്ഥലിയിൽ നിന്നുണ്ടായതായും അനന്തരം ബ്രഹ്മാവിന്റെ കല്പന ഹേതുവായിട്ടു സ്ത്രീപുരുഷന്മാരായി വിഭാഗിച്ചതായും അവ്വണ്ണം പതിനൊന്നുപേരായി പെരുകിയതായും

കാണുന്നു. ശിവനും രുദ്രനും ഒന്നാണെന്നും ശിവൻ രുദ്രരിൽ മുഖ്യനാണെന്നും വേറൊരഭിപ്രായവും ഉണ്ട്. രുദ്രർ കശ്യപന്റെയും സുരഭിയുടേയും പതിനൊന്നു പുത്രരാകുന്നു എന്നു മറ്റൊരിടത്തു കാണുന്നു. ബ്രഹ്മാവിനു ഒരു പുത്രനെ സൃഷ്ടിപ്പാൻ ആശ തോന്നുകയാൽ ഒരു കുട്ടിയുണ്ടായതായും ആ കുട്ടി രോദനം ചെയ്തുകൊണ്ടു ഒരു പേർ ചോദിച്ചതായും അനന്തരം ബ്രഹ്മാവു് അവനെ 'രുദ്രൻ' എന്നു വിളിച്ചതായും വീണ്ടും കുട്ടി ഏഴു തവണ കരയുകയാൽ ഓരോ പ്രാവശ്യവും അതിനെ ഭവൻ, ശർവൻ, ഈശാനൻ, പശുപതി, ഭീമൻ, ഉഗ്രൻ, മഹാദേവൻ ഇങ്ങനെ പേരുകളുണ്ടായതായും വിഷ്ണുപുരാണത്തിൽ തന്നെ മറ്റൊരു ഭാഗത്തു വിവരിക്കുന്നു.

രുദ്രന്മാർ—൧൧. അജൻ, ഏകപാദൻ, അഹിർബുദ്ധ്ന്യൻ, ത്വഷ്ടാ, രുദ്രൻ, ഹരൻ, ശംഭു, ത്ര്യംബകൻ, അപരാജിതൻ, ഈശാനൻ, ത്രിഭുവനൻ

രുദ്രപുഷ്പം-ചെമ്പരുത്തിപ്പൂ.

രുദ്രപൂജ-ശിവപൂജ.

രുദ്രപ്രിയ-കടുക്ക.

രുദ്രഭൂ-ചുടലക്കളം.

രുദ്രരോദനം-സ്വർണ്ണം.

രുദ്രസാവർണ്ണൻ-പന്ത്രണ്ടാമത്തെ മനു.

രുദ്രസ്ത്രു-പതിനൊന്നു കുട്ടികളെ പ്രസവിച്ച സ്ത്രീ.

രുദ്രാക്ഷം-രുദ്രാക്ഷമരം, രുദ്രാക്ഷമരത്തിന്റെ കായ്. (കരുവ്).

ഒരു മുഖം ഉള്ളതു-മാഭീതം. രണ്ടു മുഖമുള്ളതു്—വരാർഗലം. നാലുള്ളതു്—ബ്രഹ്മാവു. അഞ്ചുള്ളതു്—ഹരൻ. ആറുള്ളതു്—ഗൃഹം.)

രുദ്രാക്ഷാവലി ധാരണമെന്നതു
ശൂദ്രന്മാർക്കൊരു ദൂഷണമല്ലയ്ക്കു
രുദ്രപ്രീതിയവർക്കുമവിപ്പാൻ
ഭദ്രമിതെന്നു മഹാജനപക്ഷം.

(പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം തുള്ളൽ)

രുദ്രാണി-൧. പാർവ്വതി. (രുദ്രസ്യ സ്ത്രീ=രുദ്രാനീ=രുദ്രാണീ). ൨. ൧൧ വയസ്സ് പ്രായമുള്ള സ്ത്രീ

രുദ്രാവാസം-൧. കൈലാസം. ൨. കാശി. ൩. ചുടലക്കളം.

രുധിരൻ-ചൊവ്വ എന്ന ഗ്രഹം.

രുധിരം-൧. ചോര ചർമ്മത്താൽ മറയ്ക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കുങ്കുമം.

രുപഥു-കോഴി.

രുമ-൧. ഉപ്പുപടനം. ൨. വാനരരാജാവായ സുഗ്രീവന്റെ ഭാര്യ.

രുമണ്വൻ-രേണുകയുടെ ഒരു പുത്രൻ.

രുരു-൧. കറുപ്പും ചാരനിറവും കലർന്നമാൻ, വൻ കരിമാൻ, കറുപ്പു ചാറലുള്ള കലമാൻ. നിലവിളിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു മുനി. (പ്രമതി എന്ന മുനിക്കു ഘൃതാചിയിലുണ്ടായവൻ) ൩. നായ്.

രുവുകം-ആവണക്ക്.

രുശതി-ചീത്തവാക്ക്, അമംഗലവചനം. അന്യനെ കെടുക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

രുഷ-കോപം. ('ക്രോധോ ഭാഷഃ ക്രൂധാ രുഷാ' എന്നു ശബ്ദാർണ്ണവം).

രുഷം-മീൻ.

രുഷിത-വി. കോപിച്ച.

രുഷ്ട-വി. കോപിച്ച.

രുഷ്ടി-ആവണക്ക്.

രുഹ-ഒരു പുല്ല്, കറുക. മുറിച്ചാലും പൊടിച്ചുണ്ടാവുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

രുഹ്യവി. ൧. മുളയ്ക്കുന്ന. ൨. കരേറുന്ന.

രുഹകം-൧. ഭാരം. ൨. ഗുഹ.

രൂ

രൂക്ഷ-വി. കടുപ്പമുള്ള. ൨. പരൂക്ഷമായ; ൩. ചവർപ്പുള്ള.

രൂക്ഷത-൧. കടുപ്പം. ൨. പരുഷം. ൩. ചവർപ്പ്.

രൂക്ഷൻ-൧. കടുപ്പമുള്ളവൻ. ൨. പ്രേമമില്ലാത്തവൻ.

രൂക്ഷം-൧. വൃക്ഷം. ൨. തീക്ഷ്ണം. ൩. ചവർപ്പുള്ളത്. ൪. കടുപ്പമുള്ളത്. ൫. മുളക്. ൬. ചേരുമരം. ൭. സ്നിഗ്ധം (മെഴുകുമയം) ഇല്ലായ്മ, സ്നിഗ്ധതയില്ലാത്തത്.

രൂഢ-വി. ൧. നിശ്ചയമുള്ള. ൨. പ്രസിദ്ധമായ. ൩. മുളയ്ക്കപ്പെട്ട. ൪. ജനിച്ച. ൫. പാരമ്പര്യ ന്യായമുള്ള.

രൂഢകം-തിപ്പലിമൂലം.

രൂഢശബ്ദങ്ങൾ-മറെറാന്നിന്റെ അപേക്ഷ കൂടാതേയും കാരണത്തെ ആശ്രയിക്കാതേയും സംസാരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള പദങ്ങൾ.

രൂഢി-൧. പ്രസിദ്ധം. ൨. പരിചയം. ൩. വാക്കുകൾക്കു പതിവായി പറഞ്ഞുവരുന്ന അർത്ഥം. ൪. വർദ്ധന. ൫. വളർച്ച. ൬. ജനനം. ൭. കീർത്തി. ൮. കീഴ്നടപ്പ്.

രൂപകത്രയം-നാട്യം, നൃത്യം, നൃത്തം.

രൂപകാംഗത്രയം-വസ്തു, നായകൻ, രസം.

രൂപകാതിശയോക്തി-ഒരലംകാരം.

രൂപകം-൧. നാട്യജാതിയിൽപെട്ട ഒരു തരം കൃതികളുടേ പേർ. അഭിനയം കൊണ്ട് ഒരു കഥയെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നത്. (ദശരൂപകം എന്നതു നോക്കുക).

സംഗീതത്തോടുകൂടി അഭിനയിച്ച് ആളുകളെ രസിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സാഹിത്യകൃതികൾക്കു പ്രാചീനഭാരതകവികൾ മൊത്തത്തിൽ കൊടുത്തിരിക്കുന്ന പേർ.

രൂപകം-൧൦ വിധം. ഉപരൂപകം-൧൮ വിധം. രൂപകത്തിന്റെ പ്രധാനാംശം. ൧ വസ്തു (കഥാശരീരം). ഇതു രണ്ടുവിധം-ആധികാരികം, പ്രാസംഗികം. ൨. നേതാവ് (നായകൻ). ൩. രസം.

രൂപകങ്ങളുടെ അവാന്തരവിഭാഗങ്ങൾ:—

൧. രസംസർവ്വപ്രധാനവും അതാതു ഭാവരസത്തിനു അനുസരണങ്ങളായ അഭിനയം ഇടക്കിടക്കായും ഉള്ള നാടകം മുതലായ 'നാട്യകൃതികൾ'.

൨. ഭാവചേഷ്ടകൾ സർവ്വപ്രധാനവും നടൻ ഉച്ചരിക്കുന്ന ഓരോ വാക്കിനനുസരണമായുള്ള അഭിനയം അത്യാവശ്യവുമായ ഭാണം മുതലായ 'നൃത്ത്യകൃതികൾ'.

൩. താളലയം സർവ്വപ്രധാനമായും ഇതിനനുസരണമായ ഗാനനർത്തനാഭിനയങ്ങളിൽ പ്രയോഗചാതുര്യം വേണ്ടതായും ഇരിക്കുന്ന 'നൃത്തകൃതികൾ.'

ഉപരൂപകങ്ങൾ ൧൮.

പേർ ഉദാഹരണം.

1. നാടിക—രത്നാവലി.
2. ത്രോടകം—വിക്രമോർവ്വശീയം.
3. ഗോഷ്ഠീ—രൈവതമദനികം.
4. സട്ടകം—കർപ്പൂരമഞ്ജരി.

5. നാട്യരാസകം—നർമ്മാവതി.
6. പ്രസ്ഥാനം—ശൃംഗാരതിലകം.
7. ഉല്ലാപ്യം—ദേവീമഹാദേവം.
8. കാവ്യം—യാദവോദയം.
9. പ്രോഖണം-ബലിവധം.
10. രാസകം—മേനകാഹിതം.
11. സംലാപകം—മയകപാലികം.
12. ശ്രീഗദിതം—സുഭദ്രാഹരണം.
13. രില്പകം—കനകവതീമാധവം.
14. വിലാസികാ—കൃതകയവധം.
15. ദുർമ്മല്ലികാ—ഇന്ദുമതി.
16. പ്രകരണി—ദുപ്തധനദം.
17. ഹല്ലീശം—കേളീരൈവതകം.
18. ഭാണികാ—കാമദത്തം.

ഉ. ഒരലങ്കാരം.

ഉപമാനവും ഉപമേയവും രണ്ടു വവസ്തുക്കളല്ല. ഒന്നുതന്നെ എന്നു അഭേദം കല്പിച്ചു ഉപമാനധർമ്മത്തെ എടുത്തു ഉപമാനധർമ്മത്തെ എടുത്തു ഉപമേയത്തിൽ വെക്കുന്നതു് രൂപകാലങ്കാരം.

ന. സ്വരൂപം. ർ. രൂപാ (നാണയം).

രൂപക്കേട്ട്-ഹ. വിരൂപം. ഉ. അറിവില്ലായ്മ. ന. ക്രമക്കേട്.

രൂപണം-ഹ. അന്വേഷണം, പരിശോധന, പരീക്ഷ.

രൂപഗുണം-സൌന്ദര്യം.

രൂപ-വി. തുല്യതയുള്ള.

രൂപകസമാസം-(വ്യാകരണത്തിൽ) ഒന്നു മറ്റൊന്നുതന്നെ എന്നു വ്യത്യാസമില്ലാത്ത അർത്ഥത്തിൽ രണ്ടു വിശേഷ പദങ്ങൾ തമ്മിൽ സമാസിക്കുന്നതു്. ഉ-ം മനക്കരുന്നു് = മനസ്സാകുന്ന കരുന്നു്.

രൂപം-ഹ. ആകൃതി, ഭാഷ. ഉ. വിഗ്രഹം. ന. ഭംഗി. ർ. പ്രത്യക്ഷത. ഇ. അറിവു്. ന. കളി. ൈ. സൌന്ദര്യം.

യാതൊന്നിനെക്കണ്ടാൽ പ്രാണികളുടെ നേത്രേന്ദ്രിയം വിശേഷേണ മോഹിച്ചു് തദഭിമുഖമായിത്തീരുന്നുവോ അതത്രേ രൂപം.

രൂപംകെട്ടവൻ-ഹ. ഭോഷൻ, അറിവില്ലാത്തവൻ. ഉ. ഭംഗിയില്ലാത്തവൻ.

രൂപലാവണ്യം-സൌന്ദര്യം.

രൂപവൽ-വി. രൂപമുള്ള, സൌന്ദര്യവും മറ്റുമുള്ള. (വാൻ, വതി, വൽ)

രൂപസാരം-സൌന്ദര്യസാരം.

രൂപാ-ഒരു നാണയം. (ഹ. വെള്ളിരൂപാ. ഉ. പൊന്നുറപ്പിക)

ഒരു വെള്ളിബ്രിട്ടീഷ് രൂപക്കു ചക്രം ഇരുപത്തിയെട്ടര. ഒരു തിരുവിതാംകൂർ രൂപക്കു ചക്രം ഇരുപത്തിയെട്ടു്. ഒരു രൂപാതൂക്കം എന്നതു ന്ദാ-പണമിട (ാതാല) ആകുന്നു.

രൂപാജീവാ-വേശ്യാസ്ത്രീ. സൌന്ദര്യം ഉപജീവനമായിട്ടുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

രൂപാന്തരപ്പെടുന്നു-രൂപം മാറുന്നു.

രൂപാന്തരം-വേറൊരു രൂപം, ആകൃതിഭേദം.

രൂപി-വി. സൌന്ദര്യമുള്ള.

രൂപിക-ഹ. രൂപ. ഉ. വെള്ളെരിക്കു്.

രൂപിക്കുന്നു-ഹ. രൂപമാക്കുന്നു. ഉ. കണ്ടറിയുന്നു.

രൂപിണി-രൂപവതി.

രൂപീകരിക്കുന്നു-നല്ല ആകൃതി വരുത്തുന്നു.

രൂപ്യ-വി. ഹ. വെള്ളികൊണ്ടുള്ള. ഉ. ഭംഗിയുള്ള.

രൂപ്യം-ഹ. വെള്ളി. രൂപക്രിയയെ ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം. ഉ. പണിചെയ്ത വെള്ളി. ന. പണിത പൊന്നു്, ർ.

ഉരുക്കി രൂപാകൃതിയായി അടിച്ചുണ്ടാക്കിയ സ്വർണ്ണം അല്ലെങ്കിൽ വെള്ളി. അടിച്ചുണ്ടാക്കിയ രൂപത്തോടുകൂടിയതു എന്നർത്ഥം. ൫. നല്ല രൂപത്തോടുകൂടിയതു്

രൂപ്യാചലം-കൈലാസം, വെള്ളിമാമല.

രൂപ്യാദ്ധ്യക്ഷൻ-വെള്ളിവകക്കുള്ള വിചാരിപ്പുകാരൻ വെള്ളി മുതലായതിരിക്കുന്ന ഭണ്ഡാരത്തിലെ അധികൃതൻ.

രൂഷകം-ആടലോടകം.

രൂഷിത-വി. പൊടിക്കപ്പെട്ട. ൨. മൂടപ്പെട്ട ൩ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട. ൪. വ്യാപിക്കപ്പെട്ട. ൫. പുരട്ടപ്പെട്ട.

രൂഷിതം-പൊടി മുതലായതു പിരണ്ടു് സ്വസ്വഭാവം/മറഞ്ഞു കിടക്കുന്നതു്.

രെ

രെഞ്ചിടുന്നു-കമ്മായം പൂശുന്നു.

—:o:—

രേ

രേ-ഹ. സമന്മാരെ വിളിക്കുന്നതിനുപയോഗിക്കുന്ന ഒരു വ്യാക്ഷേപക പദം. ൨. എടാ!

രേകം-ഹ. തവള. ൨. സംശയം. ൩. സ്വർണ്ണം.

രേകൻ-ഹീനൻ, നീചൻ.

രേക(ണ)ം-സ്വർണ്ണം.

രേഖ-ഹ. വരി, വര. ൨. ചതിവു്. ൩. പരിപൂർണ്ണത. ൪ ചിഹ്നനങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

ചിഹ്നനം രേഖ'—'ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞതിനെ വിവരിക്കുന്നു എന്നും മററും ഇതു കുറിക്കുന്നു.

രേചക-വി. വയറിളക്കുന്നതിനുള്ള.

രേചകം-ഹ. ഒരുവക ഉപ്പു്. ൨. മയിലെള്ളു്. ൩. വയറിളക്കുക. ൪. മുഴുവൻ പ്രാണായാമത്തെയും രണ്ടു ഭാഗങ്ങളായി വിഭജിച്ചതിൽ ഒന്നു്. (മറെറാന്നു—പൂരകം). പ്രാണവായുവിൽ അപാനനെ ഹോമിക്കു. ൫. ചവർക്കാരം. ൬. അഴിഞ്ഞിൽ. ൭. നേർവാളം. ൮. കമ്പിപ്പാല.

രേചകി-കടുക്ക.

രേചന-ഒരു മരുന്നു്.

രേചനം-ഹ. വയറിളക്കം. ൨. കംകുട്ടം. ൩. ശർക്കര.

രേചനി-ഹ. ത്രികോല്പക്കൊന്ന. വിരേചിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കമ്പിപ്പാല. ൩. ഗോരോചന.

രേചിത-വി. ശുദ്ധിയാക്കപ്പെട്ട, വിരേചനം വരുത്തപ്പെട്ട.

രേചിതം-ഇടമട്ടിലുള്ള അശ്വഗമനം.

രേണു-ഹ. പൊടി. പറക്കുന്നതും കൂടിച്ചേരുന്നതും എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു മരുന്നു്. ൩. സൂര്യവംശത്തിലെ ഒരു രാജാവു്.

രേണുക-ഹ. പരശുരാമന്റെ അമ്മ, സൂര്യവംശത്തിലെ പ്രസേനജിത്തിന്റെ പുത്രി, ജമദഗ്നിയുടെ പത്നി.

അഞ്ചു പുത്രന്മാരൊന്നിച്ചു ജമദഗ്നി മുനി തന്റെ പത്നിയായ രേണുകയുമായി നർമ്മദാ നദിയുടെ തീരത്തിൽ പാർത്തിരുന്നു. രേണുക ഒരു നല്ല പതിവ്രതയായിരുന്നു. നദിയിൽ ചെന്നു രേണുക മണ്ണെടുത്തുരുട്ടുമ്പോൾ പാതിവ്രത്യശക്തി കൊണ്ടു് അതൊരു കുടമായിത്തീരും. ഇങ്ങിനെ കുടമുണ്ടാക്കിയാണു് പതിവായി ജലം കൊണ്ടുവരിക. ഒരിക്കൽ ചിത്രാംഗദൻ എന്ന ഗന്ധർവ്വന്റെ നിഴൽ

നദിയിൽ കാണുകയാൽ പാതിവ്രത്യത്തിനു ഭംഗം വന്നു. മണ്ണുരുട്ടിയതു കടമാകാഞ്ഞു് വിഷമിച്ചു വസതിയിൽ വന്നു വിവരം മുനി അറിഞ്ഞ ഉടൻ രേണുകയെ വധിപ്പാൻ അഞ്ചു പുത്രരോടും ആജ്ഞാപിച്ചു. പരശുരാമൻ മാത്രം അനുസരിച്ചു് മാതാവിന്റെ കഴുത്തു വെട്ടി. സന്തുഷ്ടനായി എന്തു വേണമെന്നു മകനോടു ചോദിച്ചു. അമ്മയെ ജീവിപ്പിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞു. അതിന്മണ്ണം ജീവിപ്പിച്ചു. രേണുകയുടെ അഞ്ചു പുത്രന്മാർ-രുമണ്വൻ, സുഷേണൻ, വസു, വിശ്വാവസു, പരശുരാമൻ.

ഉ. അരേണുകം.

രേണുരൂഷിതം-കഴുത.

രേണുസാരക്യം-കർപ്പൂരം

രേതം-ഹ. രസം. ഉ. ജലം. ന. നെയ്യ്.

രേതസ്സ്-ബീജം, ശുക്ലം. സ്ത്രീസന്നികർഷത്തിൽ സ്രവിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

രേഫ-വി. ഹ. നിന്ദ്യതയുള്ള. ഉ. അവശ്രുതിയുള്ള.

രേഫം-ഹ. 'ര' എന്ന അക്ഷരം. ഉ. രാഗം, ആഗ്രഹം. ന. ജാത്യാചാരകുലാദികളെക്കൊണ്ടു നിന്ദിക്കപ്പെട്ടതു്.

രേഫാന്തം-തേരിന്റെ മുമ്പുറം.

രേരിഹാണൻ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. രാക്ഷസൻ. ന. കള്ളൻ.

രേരേ-എടാ എന്ന ഹീന സംബോധനം.

രേവ-ഹ. നർമ്മദാനദി. കുത്തിയൊലിച്ചു പോകുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. രതി ന. അമരി.

രേവതി-ഹ ഇരുപത്തേഴാമത്തെ നക്ഷത്രം ഉ. ബലരാമന്റെ ഭാര്യ, രൈവതനൃപന്റെ മകൾ.

രേവതി അതി സുന്ദരിയായിരുന്നു രേവതിക്കു അനുരൂപനായ ഒരുവനെ കിട്ടാഞ്ഞു് അക്കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു ആലോചിപ്പാനായി പിതാവു് ബ്രഹ്മാവിനെ പ്രാപിച്ചു. അദ്ദേഹം വിഷ്ണുവിനെ വർണ്ണിച്ചിട്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരംശം ദ്വാരകയിൽ ബലരാമനായി അവതരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു. താനറിയാതെ രൈവതൻ ബ്രഹ്മലോകത്തു വളരെക്കാലം പാർത്തു് തിരിയെ ഭൂമിയിലേക്കു വന്നപ്പോൾ മനുഷ്യരെ മാറിയ നിലയിൽ കാണുകയുണ്ടായി. അവർ വലിപ്പം കുറഞ്ഞും ശക്തി ക്ഷയിച്ചും ബുദ്ധിമന്ദിച്ചും കാണപ്പെട്ടു. രൈവതൻ മകളെ ബലരാമനു നൽകി. രേവതിക്കു നീളം കൂടിപ്പോയതുനിമിത്തം ബലരാമൻ ഹലായുധംകൊണ്ടു നീളം കുറച്ചിട്ടു് ഭാര്യയായി അംഗീകരിച്ചു.

രേവതീരമണൻ-ബലഭദ്രൻ.

രേവന്തൻ-സൂര്യന്റെയും സംജ്ഞയുടെയും പുത്രൻ. ഗുഹ്യകരുടെ പ്രധാനി. ഹയവാഹനൻ എന്നും വിളിക്കാറുണ്ടു്.

രേഷണം-അലർച്ച, ശബ്ദം.

—:o:—

രൈ

രൈഭ്യൻ-ഒരു ഋഷി.

രൈഭ്യൻ ഭരദ്വാജന്റെ സ്നേഹിതനാണ്. അർവ്വാവസു, പരാവസു എന്ന രണ്ടു പേരും രൈഭ്യന്റെ പുത്രന്മാരാണ്. ഒരു മാനാണെന്നു തെററിദ്ധരിച്ചു തന്റെ പിതാവിനെ പരാവസു വധിച്ചു. ഇതിനു കാരണം ഭരദ്വാജന്റെ ശാപമാകുന്നു. അനന്തരം അർവ്വാവസു വനത്തിൽ ചെന്നു തപസ്സു തുടങ്ങി. ഇതു സഹോദരന്റെ പാപമോചനത്തിന്നായിട്ടായിരുന്നു. തിരിച്ചു വന്നപ്പോൾ അച്ഛനെ കൊന്നതു അർവ്വാവസു വാണെന്നു് പരാവസു പറഞ്ഞു. തന്നിമിത്തം

അവ്രവസു വീണ്ടും വനത്തിൽ ചെന്നു തപസ്സ് ആരംഭിച്ചു. ഇതിൽ ദേവന്മാർ സന്തുഷ്ടരായിട്ട് പരാവസുവിനെ രാജ്യഭ്രഷ്ടനാക്കി രൈഭ്യനെ പിന്നെയും ജീവിപ്പിച്ചു. ('യവക്രീതൻ' എന്നതു നോക്കുക).

രൈവതം-പ്ര. ദ്വീപാന്തരത്തിലുള്ള ഈത്തപ്പഴം. ഉ. വൻകൊന്ന.

രൈവതകം-പ്ര. ഒരു പർവ്വതം.

ഈ പർവ്വതം ദ്വാരകാരാജധാനിയുടെ അടുക്കലാണ്. ഇവിടെ സൈവരസഞ്ചാരത്തിന്നായി ചില വേനങ്ങളും ഉദ്യാനങ്ങളും മുതലായവയും ഉണ്ടാക്കി അവയെ സൂക്ഷിക്കുന്നതിനായി ചില കാവൽക്കാരേയും ശ്രീകൃഷ്ണാജ്ഞകൊണ്ട് നിയമിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

ഉ. ദ്വീപാന്തരത്തിലുള്ള ഈത്തപ്പഴം.

രൈവതൻ-പ്ര. ശിവൻ. ഉ. ഒരസുരൻ.

സുന്ദരിയായ രേവതിയുടെ അച്ഛനായ രൈവതൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഉപദേശാനുസരണം രേവതിയെ ബലഭദ്രനായിക്കൊണ്ടു കൊടുത്തു. രേവതന്റെ പുത്രൻ = രൈവതൻ.

നാ. അഞ്ചാമത്തെ മനു.

—:o:—

രൊ

രൊക്കം-വി. ഉടൻ തന്നെ കൊടുക്കുന്ന

രൊക്കവില-ഉടൻ തന്നെ കൊടുക്കുന്ന വില.

രോ

രോകം-പ്ര. ദ്വാരം. രന്ധ്രം (ഓട്ട). പ്രകാശിക്കുന്നത് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നത് എന്നുമാവാം. ഉ. വള്ളം. നാ. രോകം. മാറാം.

രോക്ക-മിനുസം വരുത്തുന്ന ഒരുമാതിരി ഉളി.

രോഗം-വ്യാധി, ദീനം. ദേഹത്തെ ചീത്തയാക്കിത്തീർക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഭരണി, കാർത്തിക, തിരുവാതിര, ആയില്യം, മൂലം, ചോതി, കേട്ട, അവിട്ടം, ചതയം ഈ നാളുകളും ചതുർത്ഥി, ഷഷ്ഠി, നവമി, ദ്വാദശി ഈ പക്ഷങ്ങളും ഞായർ, ചൊവ്വാ, ശനി ഈ ആഴ്ചകളും ക്രൂരിയ ദിവസങ്ങളിൽ രോഗം തുടങ്ങിയാൽ ശമിക്കുകയില്ല. രോഗങ്ങൾ പാപഫലവും ചികിത്സ അതിനുള്ള പ്രായശ്ചിത്തവുമാണെന്നു കാണുന്നു. 'ചികിത്സിതം ഹിതം പത്ഥ്യം പ്രായശ്ചിത്തം ഭിഷഗ്ജിതം' എന്നുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് അസാദ്ധ്യമാണെന്നു തീർച്ചപ്പെട്ട രോഗങ്ങളിൽ പോലും ചികിത്സ അത്യാവശ്യമാണെന്നും അവഗണിച്ചു ചികിത്സ ചെയ്യാതെ ഉപേക്ഷിക്കുന്ന പക്ഷം ആ രോഗത്തിനു കാരണമായ പാപം തീരാതെ അനുഭവിച്ചു നിൽക്കുമെന്നും പിന്നത്തെ ജന്മത്തിൽ ആ രോഗംതന്നെ വീണ്ടും അനുഭവിക്കേണ്ടി വരുമെന്നും ശാസ്ത്രാന്തരങ്ങൾകൊണ്ടു വെളിവാകുന്നു.

രാത്രി തൈർ കൂട്ടുക, പുരുഷസ്ത്രീശയനം, കാലത്തേ വെയിൽ കൊള്ളുക, ടൂക്കിച്ചു ജലം ഉപയോഗിക്കുക, പ്രേതധൂമം ഏല്ക്കുക-ഇവയത്രേ "രോഗവർദ്ധനകാരണപഞ്ചകം"

രോഗദ്വയം-പ്ര. കായികം, മാനസികം. ഉ. നിജം, ആഗന്തുകം.

രോഗഹാരി-വൈദ്യൻ. രോഗത്തെ ഹരിക്കുന്നവൻ (കളയുന്നവൻ) എന്നർത്ഥം. രോഗം മാറുവാൻ ശീലമുള്ളവൻ എന്നുമാവാം.

രോഗാധിഷ്ഠാനദ്വയം-കായം, മനസ്സ്.

രോഗി-വി. രോഗമുള്ള. (ന) രോഗമുള്ളവൻ.

രോഗി കിടക്കുന്ന മുറിയിൽ ധാരാളം ശുദ്ധവായു ഉണ്ടായിരിക്കണം. കിടക്കവൃത്തിയായി സൂക്ഷിക്കണം. നാറിയതും മുഷിഞ്ഞതുമായ വസ്ത്രങ്ങൾ രോഗിയെ ധരിപ്പിക്കരുത്. പനിയുണ്ടായാൽ ഉപവസിക്കുന്നത് നല്ലതാണ്. വിശപ്പു തോന്നിയാൽ പൊടിയരിക്കഞ്ഞി കുടിക്കാം. മരുന്നു ഒന്നും ഉപയോഗിക്കരുത്.

രോഗിഗുണചതുഷ്ടയം-ധനം, വൈദ്യവീധിയെ അനുസരിക്കുക, രോഗസ്ഥിതിയെ ധരിപ്പിക്കാനുള്ള സാമർത്ഥ്യം, മനോബലം ഇവ ൪-ം.

രോഗേതര-വി. രോഗമില്ലാത്ത, സുഖമായ.

രോചക-വി. രുചിയുണ്ടാക്കുന്ന, ഇഷ്ടമുണ്ടാക്കുന്ന.

രോചക-വാഴ.

രോചകം-൧. വിശപ്പ്, രുചി. ൨. വാഴപ്പഴം. ൩. ഒരുമാതിരി ഉള്ളി.

രോചന-വി. ൧. വിശേഷമുള്ള. ൨. ഭംഗിയുള്ള. ൩. രുചിയുണ്ടാക്കുന്ന.

രോചന-൧. ചെങ്ങഴിനീർ. ൨. ഗോരോചന.

രോചനം-൧. പഞ്ഞിമരം. ൨. വൻകൊന്ന. ൩. തെങ്ങ്. ൪. ജോനകനാരകം. ൫. കടുകപ്പുളിനാരകം. ൬. രുചി. ൭. ഉങ്ങ്. ൮. അഴിഞ്ഞിൽ ൯. താളിമതാളം.

രോചനം എന്നതിനു കണ്ടിലവ്, മുള്ളിലവ്, (ചിററിലവ്) മലയിലവ്, കാട്ടുപൂള ഇങ്ങനെ പല പേരുകൾ കാണുന്നു.)

രോചനീ-൧. ഗോരോചന. ൨. മുളയുടെ അരി. ൩. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള സ്ത്രീ. ൪. ചെന്താമര. ൫. നെല്ലി. ൬. മനയോല. ൭. കമ്പിപ്പാല. ൮. ചെറുകമ്പല്ല്. ശോഭിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൯. ത്രികൊല്പക്കൊന്ന. വിരേചിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

രോചമാന-വി. ൧. ഭംഗിയുള്ള, ശോഭയുള്ള. ൨. രുചിയുണ്ടാക്കുന്ന.

രോചമാനം-കുതിരയുടെ കഞ്ചിരോമം.

രോചി-ചീര.

രോചിത-വി. രുചിയുണ്ടാക്കപ്പെട്ട.

രോചിഷ്ണു-വി. ൧. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട. ൨. ശോഭയുള്ള. (ത്രിഷു).

രോചിഷ്ണു-അലങ്കാരാദികളെക്കൊണ്ടു അതിശയേന ശോഭിക്കു ശീലമായിട്ടുള്ളവൻ. മറെറാരു പര്യായം-ഭ്രാജിഷ്ണു.

രോചിസ്സ്-ശോഭ, പ്രഭു. ശുദ്ധമാക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

രോദനം-൧. കരച്ചൽ, നിലവിളി. ൨. കണ്ണുനീർ.

രോദനി-കൊടിത്തൂവ്വ. നിലവിളിപ്പിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

രോദസ്സ്, രോദസി-ആകാശവും ഭൂമിയും.

രോദിക്കുന്നു-കരയുന്നു.

രോദിത-വി. കരഞ്ഞ.

രോധന-വി. രോധിക്കുന്ന, തടവുണ്ടാക്കുന്ന (നൻ, നീ, നം).

രോധനൻ-ബുധൻ എന്ന ഗ്രഹം.

രോധനം-തടവ്, വിരോധം.

രോധം-തീരപ്രദേശം.

രോധവൃക്ഷം-നീർമാതളം.

രോധസ്സ്-തീരം. തടുക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

രോധി-തടുക്കുന്നവൻ.

രോധിക്കുന്നു–തടയുന്നു.

രോഹിണി–പ. തടുക്കുന്നവൾ. ഉ. ചിഹ്നങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ചിഹ്നം ; —മഹാവാക്യങ്ങളിലുള്ള ഉപവാക്യങ്ങളെ വേർതിരിക്കുന്നും മറ്റുമാണ് ഖണ്ഡിന്റെ കൃത്യം. ഇതിനെ അർത്ഥവിരാമങ്ങളിൽ ഉപയോഗിക്കണം.)

രോധോവക്ത്രാ–നദി.

രോമ്പം–പാമ്പിൻപാറി.

രോപണം–പ. കന്നിൽ വെക്കുക. ഉ. നടുക. ന. ഉയർത്തുക. ർ. ബുദ്ധിയുടെ ഒരു ഭേദം.

ഇ. വ്രണത്തെ ഉണക്കുന്നത്.

രോപം–പ. അമ്പ്. മോഹിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ബുദ്ധിയുടെ ഒരു കല്പന. ന. ഭാരം.

രോമകം–ഒപ്പോടിയുപ്പ്.

രോമകണ്ണകം–മുയൽ.

രോമക്രൂപം–രോമത്തിന്റെ ചുവട്ടിലുള്ള കഴി.

രോമക്കാൽ–രോമഭാരം,

രോമക്കുത്ത്–രോമത്തിന്റെ ചുവട്ടിലെ കഴി.

രോമക്കുറ്റ്–തലയിലെ രോമം.

രോമന്ഥം–അയവിറക്കുക, അയവുക, ചവിത ചവ്വണം, പശുക്കളും മറ്റും ഭക്ഷിച്ചു പുല്ലുമുതലായവയെ പിന്നീടും വായിലേക്ക് വരുത്തി രണ്ടാമതും കൂടിച്ചു ചവച്ചിറക്കുക.

രോമപാദൻ –രോമയണപ്രസിദ്ധനായ രോമപാദൻ അംഗാധിപതിയാണ്.

രോമം–പ. മയിർ, മുടി. മുളയ്ക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ജലം. ന. ഭാരം.

രോമവികാരം–രോമാഞ്ചം.

രോമശ–(വി) ധാരാളം രോമമുള്ള.

രോമശം–പ. പന്നി. ഉ. പച്ചില. ന. കറിയാട്ട്. ർ. പപ്പടവൃക്ഷം.

രോമഹർഷണം–പ. രോമാഞ്ചം. ഉ, അന്ന്.

രോമഹർഷണൻ–ഒരു ശൂദ്രൻ.

(വേദവ്യാസൻ എഴുതിയ 'പുരാണസംഹിത' എന്ന ഗ്രന്ഥത്തെ ഈ രോമഹർഷണനെ പഠിപ്പിയ്ക്കയുണ്ടായി.

രോമാഞ്ചം–കോൾമയിർ, രോമം എഴുന്നു നിൽക്കുക, കൂർമയിർകൊള്ളുക.

രോമാഞ്ചിത–വി. രോമാഞ്ചമുള്ള.

രോമാലു–നായിക്കൊരുതണ.

രോമാവലി–രോമക്കൂട്ടം.

രോമാളി–രോമക്കൂട്ടം.

രോമോദ്ഗമം–രോമാഞ്ചം.

രോലം–നീർനെല്ലി.

രോലംബം–വണ്ട്. ശബ്ദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. (ലോലംബം എന്നുമാവാം.)

രോഷം–കോപം. ഹിംസിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

രോഷണം–രസം.

രോഷിക്കുന്നു–കോപിക്കുന്നു.

രോഷിത–വി. കോപിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

രോഹക–വി. രോഹിക്കുന്ന, രോഹിച്ച, കരേറിയ.

രോഹകൻ–പിശാച്.

രോഹകം–കരേറുക.

രോഹണം–പ. ബീജം, ശുക്ലം. ഉ. കരേറ്റം. ന. വളർച്ച. ർ. ഒരു പാഠം.

രോഹം–പ. മെട്ട്, തമ്പിർ. ഉ. കരേറ്റം.

രോഹി–പ. പേരാൽ. ഉ. ചെമ്മരം. വെട്ടിയാൽ തിരിച്ചുയരും പിന്നീടും പൊടിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ന. അരയാൽ.

രോഹിണി–പ. നാലാമത്തെ നക്ഷത്രം. ഉ. ചെമന്ന നിറത്തോടുകൂടിയവൾ, ന. ബലഭദ്രന്റെ അമ്മ, വസുദേവന്റെ ഒരു ഭാര്യ. ർ. ഒമ്പതുവയസ്സായ പെണ്ണ്. ഇ. കടുകരോഹിണി. ന. നല്ല പശു.

൭. കടുക്ക. വൃ. കുമിഴ്. ൻ. മഞ്ചട്ടി. ൧൦. ദ്വിതീയമാംസരോഹിണി. ൧൧. പശു. ൧൨. പ്രസാരണി. ൧൩. പേച്ചുര. ൧൪. ചെറുകുമിഴ്. ൧൫. മരമഞ്ഞൾ. ൧൬. കശ്യപന്റെയും സുരഭിയുടെയും പുത്രി, കാമധേനു തുടങ്ങി എല്ലാ കന്നുകളുടെയും മാതാവ്. ൧൭. ദക്ഷന്റെ പുത്രി, ചന്ദ്രന്റെ ഇഷ്ടഭാര്യ. ൧൮. കൃഷ്ണന്റെ ഒരു ഭാര്യ.

രോഹിണീരമണൻ-൧. വസുദേവൻ ൨. കാള.

രോഹിക്ക-മുളയ്ക്കു.

രോഹിത-വി. ചെമപ്പുനിറമുള്ള, ചെമന്ന.

രോഹിത(ക)ം-ചെമ്മരം.

രോഹിതൻ, രോഹിതാശ്വൻ- ഹരിശ്ചന്ദ്രരാജാവിന്റെ പുത്രൻ.

രോഹിതം-൧. കുംകുമം. ൨. ചെങ്കവരി മീൻ. ൩. ചെങ്കവരിമാൻ. ൪. മീൻ. ൫. കടുംചെമപ്പ്. ൬. ഇന്ദ്രന്റെ വില്ല്

ഇന്ദ്രധനുസ്സുതന്നെ ചില സമയം വളയാതെ നെടുനീളത്തിൽ കാണും. അതിന്റെ പേരത്രേ രോഹിതം. ഇതു് ഉൽപാതസൂചകമാണ്.

'രോഹിതം കുങ്കുമേ രക്തേ
ഋജുശക്രശരാസനേ
പുംസിസ്യാന്മീനമൃഗയോ
ർഭേദരോഹിതകദ്രുമേ'

(മേദിനി)

൭. രക്തം. വൃ. ചെമ്മരം. ൻ. കുറുനരി.

രോഹിതാശ്വൻ-൧. അഗ്നി. മുരുക്കിൻ പൂവിന്റെ നിറത്തിലുള്ള (ചെമന്ന) കതിരുകൾ ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. കൊടുവേലി.

രോഹിഷം-൧. ഒരുവക മീൻ. ൨. ഒരുവക മാൻ.

രൌ

രൌക്മ-വി. സ്വർണ്ണംകൊണ്ടുള്ള.

രൌക്മിണേയൻ-പ്രദ്യുമ്നൻ.

രൌക്ഷ്യം-രൂക്ഷത.

രൌചനിക-വി. മഞ്ഞനിറമായ.

രൌദ്ര-വി. ൧. രുദ്രനെ സംബന്ധിച്ച. ൨. ഭയങ്കരമായുള്ള. ൩. ക്രൂരതയുള്ള. ൪. തീക്ഷ്ണതയുള്ള

രൌദ്രത-൧ കോപം. ൨ ഉഷ്ണം. ൩. ക്രൂരത.

രൌദ്രൻ-൧. യമൻ. ൨. കാർത്തികേയൻ.

രൌദ്രം-൧ എട്ടു രസങ്ങളിലു ഒന്ന്, ഉഗ്രം. ഭയത്തെ കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

യുദ്ധവീരന് ഉത്സാഹവും രൌദ്രരസത്തിന് ക്രോധവുമാണ് മുൻ കടന്നു നിൽക്കുന്നതു്. അതത്രേ അവയ്ക്കുള്ള ഭേദം.

൨. സൂര്യന്റെ ചൂട്.

രൌദ്രി-പാർവ്വതി.

രൌപ്യം-വെള്ളി.

രൌമ(ക)ം-൧. ഉവരുപ്പ്, പടന്ന ഉപ്പ്. രുമയിൽ (ഒപ്പുപടന്നയിൽ) ഉണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം. ൨. പൊടിയുപ്പ്.

രൌരവ-വി. ഭയങ്കരമായുള്ള. ൨. വ്യാജമായുള്ള ൩. വഴുതലുള്ള.

രൌരവൻ-മൂർക്ഷൻ, ക്രൂരൻ.

രൌരവം-ഒരു നരകം. രുരുവിന്റേതു് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. ഈ നരകത്തിൽ പതിക്കുന്നവർ രുരുക്കൾ (മഹാരുരുക്കൾ) എന്ന പ്രാണികളാൽ ദംശിക്കപ്പെടുന്നതു കൊണ്ടു് ഈ പേർ വന്നു.

രൌഷ്ട്യം-കോപം.

രൌഹിണേയൻ-പ. ബലരാമൻ. രോഹിണിയുടെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ബുധൻ.

ചന്ദ്രന്റെ ഭാര്യയായ രോഹിണി ബുധനെ ലാളിച്ചു വളർത്തിയതുകൊണ്ടു് ഈ പേർ വന്നു. പരമാർത്ഥം നോക്കുമ്പോൾ ബുധൻ രോഹിണിയുടെ പുത്രനല്ല. വ്യാഴത്തിന്റെ പത്നിയായ താരാദേവിയിൽ ചന്ദ്രന് ജനിച്ച ബുധപുത്രനാകുന്നു. തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ പുത്രനാണെന്നുള്ള വാത്സല്യം ഒന്നു തന്നെയാണ് രോഹിണി ബുധനെ ലാളിച്ചു വളർത്തുവാൻ കാരണം.

രൌഹിണേയം-മരതകം.

രൌഹിത്യം-കടൽ.

രൌഹിഷം-പ. ചെങ്കുരിമാൻ, മലമാൻ. നാനുകപ്പുല്ലു തിന്നുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. നാനുകപ്പുല്ലു്, കാവട്ടപ്പുല്ലു്. മുച്ചുണ്ടാകുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ല

ല-ഹല്ലുകളിൽ ഇരുപത്തെട്ടാം അക്ഷരം. ഒരു വ്യഞ്ജനാക്ഷരം.

ലൻ-ഇന്ദ്രൻ.

ലകാരം-പ. 'ല' എന്നക്ഷരം. ഉ. അനുകൂല, കുശല, വിമല, സുശീല, സുകുല ഇങ്ങിനെ ഭാര്യമാർ ൪ വിധം.

ഇതിനു 'ലകാരപഞ്ചകം' എന്നു പേർ. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഭാര്യയുള്ളവനെത്രെ ഭാഗ്യവാൻ.

ലകുചം-അയിനിപ്പുലാവു്, അയണിമരം. ആസ്പദിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം. (ലകുചം, ലികുചം ഇങ്ങിനെയും കാണുന്നു)

ലക്കു്-പ. തക്കതായ സമയം. ഉ. ലാക്കു്. നു. ബോധം.

ലക്കം-അക്കം.

ലക്കോട്ടു്-മടക്കിയ എഴുത്തു്, എഴുത്തു് അടക്കം ചെയ്യുവാനുള്ള കൂടു്.

ലകുതകം-പ. കീറവേഷി. ഉ. കറുത്ത അരക്കു്.

ലക്ഷകം-സാഹിത്യശാസ്ത്രപുസ്തകം ശബ്ദത്തിന്റെ ഒരു വിഭേദം.

ലക്ഷണം-പ. അടയാളം. പദാർത്ഥത്തെ കാണിച്ചുതരുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. രൂപം. നു. പ്രമാണം. ർ. ഗുണം. ൩ മര്യാദ. ന്യ. ലാക്കു്.

ലക്ഷണൻ-പ. ഒരു പേർ. ഉ. ലക്ഷ്മണൻ.

ലക്ഷണാ-ഒരുമാതിരി പക്ഷിയിൽ പിടി.

ലക്ഷദീപം-തിരുവനന്തപുരത്തു മദ്ധ്യകം ക്ഷേത്രത്തിലെ ഒരു വലിയ വിശേഷ ദീപോത്സവം. (മുറജപം എന്നതു നോക്കുക).

ലക്ഷം, ലക്ഷ-പ. നൂറായിരം. ഉ. ചതവു്. നു. അടയാളം. ർ. ലാക്കു്. ആലോചിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ശരവും മറവും പ്രയോഗിച്ചാൽ കൊള്ളേണ്ടുന്ന സ്ഥലം.

ലക്ഷിക്കുന്നു-നോക്കുന്നു.

ലക്ഷിതം-വി. പ. കണ്ടെപ്പെട്ട. ഉ. അടയാളമിടപ്പെട്ട. നു. ലാക്കുനോക്കപ്പെട്ട. ർ. ശോധനചെയ്യപ്പെട്ട.

ലക്ഷീകരിക്കുന്നു-ലക്ഷ്യമാക്കിത്തീർക്കുന്നു, ഉന്നുന്നു.

ലക്ഷീഭവിക്കുന്നു-ലക്ഷ്യമായി ഭവിക്കുന്നു, ലാക്കു (ഉന്നം) ആയിത്തീരുന്നു.

ലക്ഷോപിലക്ഷം-വി വളരെ അധികം, അനവധി.

ലക്ഷ്മണ-വി. ൧. ലക്ഷണമുള്ള. ൨. ശ്രീയുള്ള. ൩. ശ്രുതിയുള്ള.

ലക്ഷ്മണൻ-൧. ശ്രീരാമന്റെ അനുജൻ

സുമിത്രയിൽ ദശരഥന്റെ പുത്രനാണ്. ശേഷസർപ്പത്തിന്റെ ഒരവതാരമെന്ന് അധ്യാത്മരാമായണം കൊണ്ട് വെളിവാകുന്നു. സീതയുടെ സഹോദരിയായ ഉൎമ്മിളയെ വേട്ടു. രാമചന്ദ്രനൊന്നിച്ച് ലക്ഷ്മണനും വനത്തിൽ പോവുകയുണ്ടായി. പഞ്ചവടിയിൽ വച്ചു ശൂർപ്പണഖയുടെ നാസാകുചങ്ങളെ ഖണ്ഡിച്ചു. രാമരാവണയുദ്ധത്തിൽ വളരെ പരാക്രമം കാണിച്ചു. രാവണന്റെ മകനായ മേഘനാദനെ വധിച്ചു. ഒരിക്കൽ യമൻ മുനിവേഷം ധരിച്ച് രാമചന്ദ്രനെ കാണുന്നതിനായി ചെന്നു. വിവരം അറിയിക്കണമെന്നു പറകയാൽ ലക്ഷ്മണൻ പോയി അറിയിച്ചു. മുനിയെ രാമചന്ദ്രൻ വണങ്ങി അഭിമതം ചോദിച്ചു. സംസാരമദ്ധ്യെ ആരെങ്കിലും വന്നു കേറിയാൽ അവനെ വധിക്കാമെന്നു സത്യംചെയ്യുന്നപക്ഷം വന്ന കാൎയ്യം പറയാമെന്നു മുനി പറഞ്ഞു. അതു സമ്മതിച്ച് ലക്ഷ്മണനെ സ്വാമിഗോപുരദ്വാരത്തിൽ സൂക്ഷിപ്പാനായി നിയമിച്ചു. ഉടൻ ഭഗവാനെ കാണ്മാൻ ദുൎവ്വാസസ്സ് മഹൎഷി വന്നുചേൎന്നു. മുനിയുടെ മുടുക്കംകൊണ്ടും കലനാശത്തെ ഭയപ്പെട്ടും ലക്ഷ്മണൻ സംസാരമദ്ധ്യെ ചെന്നുകേറി മുനി വന്നുനില്ക്കുന്ന വിവരം അറിയിച്ചു. അവർ തമ്മിൽ കണ്ടുപിരിഞ്ഞശേഷം ശ്രീരാമൻ സത്യപരിപാലനാൎത്ഥം ചിന്ത തുടങ്ങി. വധവും ത്യാഗവും സമമെന്നു തീൎച്ചയാക്കി അനുജനെ ഉപേക്ഷിച്ചു. ലക്ഷ്മണൻ സരയൂനദീതീരത്തിൽ ചെന്ന് ബ്രഹ്മധ്യാനതൽപരനായി യോഗത്തോടെ സ്ഥിതി ചെയ്തു. ഉടൻ ഇന്ദ്രൻ വിമാനവുങ്കൊണ്ടു വന്ന് ലക്ഷ്മണനെ അതിൽ കയററി സ്വൎഗ്ഗത്തേക്കു കൊണ്ടുപോയി സുഖമായി പാൎപ്പിച്ചു. പുത്രന്മാർ-അംഗദൻ, ചന്ദ്രകേതു.

൨. വണ്ടാരംകോഴി. ൩. ദുൎയ്യോധനന്റെ പുത്രൻ. (അഭിമന്യു കൊന്നു). ൪. ശ്രീയുള്ളവൻ.

ലക്ഷ്മണം-അടയാളം.

ലക്ഷ്മണാ-൧. വണ്ടാരംകോഴിപ്പിട. ശ്രീയുള്ളത് എന്നൎത്ഥം. ൨. തുതതാളി. ൩. വെളുത്ത കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട. ൪. കാട്ടുപാവൽ. ൫. ഇരട്ടിമധുരം. ൬ വാച്യാൎത്ഥത്തിനു അന്വയം വരായ്കകൊണ്ടു അതിനെ ത്യജിച്ചു തത്സംബന്ധമായി നാം കല്പിക്കുന്ന മററു പ്രവൃത്തി.

ലക്ഷ്മണാചാൎയ്യൻ-ഒരു സംസ്കൃത കവി. മഹാരാഷ്ട്രരാജ്യം. വേണിമാധവന്റെ പുത്രൻ. രാധ എന്നു അമ്മയുടെ നാമം. അത്രിഗോത്രം. വാണി എന്നു ഭവനപ്പേർ. രഘുനാഥൻ ഗുരുനാഥൻ. വളരെ പ്രാചീനനല്ല. ചാണ്ഡീകുചപഞ്ചാശിക നിൎമ്മിച്ചു.

ലക്ഷ്മാവ്-൧. അടയാളം. പദാൎത്ഥത്തെ കാണിച്ചുതരുന്നത് എന്നൎത്ഥം. ൨. പ്രധാനം.

ലക്ഷ്മീ-൧. വിഷ്ണുവിന്റെ ഭാൎയ്യ, കാമന്റെ അമ്മ. പാൽക്കടലിന്റെ പുത്രിയാണത്രെ. ശ്രീ. മൎയ്യാദക്കാരെ അറിഞ്ഞുകാണുന്നവൾ എന്നൎത്ഥം. (അനീതിയായി നടക്കുന്നവരിൽ ശ്രീ സ്ഥിരയല്ലല്ലോ). പൎയ്യായങ്ങൾ-ലക്ഷ്മീ, പത്മാലയാ, പത്മാ, കമലാ, ശ്രീ, ഹരിപ്രിയാ, ഇന്ദിരാ, ലോകമാതാവ്, മാ,

രമാ, മംഗലാദേവതാ, ഭാർഗ്ഗവി, ലോകജനനി, ക്ഷീരസാഗരകന്യകാ. ൨. സമ്പത്ത്, ധനാദിസൃദ്ധി. ൩. ശോഭ. ൪. തിരുതാളി. ൫. മഞ്ഞൾ. ൬. ഋദ്ധി എന്ന ഔഷധം. ൭. വൃദ്ധി. ൮. ഞാഴൽ. ൯. വെളുത്ത തുളസി. ൧൦. മുത്ത്. ൧൧. ഓരിലത്താമര. ൧൨. ഭംഗി, അഴക്.

തൈത്തരീയ സംഹിതപ്രകാരം ലക്ഷ്മിയും ശ്രീയും ആദിത്യന്റെ ഭാര്യമാരെന്നു കാണുന്നു.

ലക്ഷ്മീകാന്തൻ-വിഷ്ണു.

ലക്ഷ്മീഗൃഹം-ചെന്താമരപ്പൂവ്.

ലക്ഷ്മീനാഥൻ-വിഷ്ണു.

ലക്ഷ്മീപതി-൧. വിഷ്ണു. ൨. കവുങ്ങ്. ൩. ഇലവംഗപ്പൂവ്. ൪. രാജാവ്.

ലക്ഷ്മീപുത്രൻ-൧. കുതിര. ൨. കുശൻ. ൩. ലവൻ. ൪. കാമദേവൻ.

ലക്ഷ്മീപുഷ്പം-മാണിക്യം.

ലക്ഷ്മീഫലം-കുവളം.

ലക്ഷ്മീരമണൻ-വിഷ്ണു.

ലക്ഷ്മീവൽ-വി. ലക്ഷ്മിയുള്ള, ശ്രീയുള്ള. (വാൻ, വതീ, വൽ).

ലക്ഷ്മീവാരം-വ്യാഴാഴ്ച.

ലക്ഷ്മീവേഷ്ടം— പയിനെണ്ണ, കർപ്പൂരത്തൈലം. (Turpentine).

ലക്ഷ്മീശൻ-വിഷ്ണു.

ലക്ഷ്മീസഹോദരൻ-൧. ഇന്ദ്രന്റെ കുതിര. ൨. ചന്ദ്രൻ.

ലക്ഷ്യ-വി. ൧. കാണപ്പെടുവാൻ തക്ക. ൨. അറിയപ്പെടുവാൻ തക്ക.

ലക്ഷ്യഭേദം-ലാക്കുമുറിക്കൽ.

ലക്ഷ്യ-൧. അടയാളം. ൨. ലാക്ക്. ൩. നൂറായിരം. ൪. വഞ്ചന. ൫. തെളിവ്.

ലക്ഷ്യജ്ഞ-വി. ലക്ഷ്യത്തെപ്പററി എല്ലാം അറിയാവുന്ന, അസ്ത്രപ്രയോഗത്തിൽ സാമർത്ഥ്യമുള്ള. (നാമം-ലക്ഷ്യജ്ഞത്വം).

ലഗഡ-വി. അഴകുള്ള. ൨. പ്രിയമുള്ള.

ലഗാൻ-കടിഞ്ഞാൺ.

ലഗായിക്ക-മേളം കൂട്ടുക, തകർക്കുക.

ലഗിത-ലഭിച്ച, കിട്ടിയ.

ലഗുഡം-൧. വടി. (ലഗുരം, ലഗുലം ഇങ്ങനെയുമാവാം), കുറുവടി. ൨. ചെമന്ന അരുളി.

ലഗ്ന-വി. ചേർന്നിരിക്കുന്ന.

ലഗ്നകൻ- ജാമ്യക്കാരൻ, മദ്ധ്യസ്ഥൻ. ലജ്ജിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പര്യായം— പ്രതിഭൂവൻ.

ലഗ്നൻ-മദയാന.

ലഗ്നം-ഉദയരാശി, രാശികളുടെ ഉദയത്തിന്റെ പേർ. ഫലത്തോടു യോജിച്ചു നില്ക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ജ്യോതിശ്ചക്രം പന്ത്രണ്ടു ഖണ്ഡമാണ്. ഓരോ ഭാഗത്തിന് 'രാശി' എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. അതിൽ കിഴക്കുവശത്ത് ഏതുസമയം ഏതുരാശി ഉദിക്കുന്നു അതിന്റെ പേരത്രേ ലഗ്നം. ജ്യോതിശ്ചക്രം സദാ പ്രദിക്ഷിണമായി ചുററിത്തിരിയുന്നു. അതിന്മേലുള്ള സൂര്യാദിഗ്രഹങ്ങൾ വിപരീതമായി സഞ്ചരിന്നു. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രസിദ്ധാന്തം ഇപ്രകാരമാണല്ലോ.

ലഗ്നാധിപൻ-ഉദയരാശിയുടെ നാഥൻ.

ലഗ്നിക-പത്തുവയസ്സു ചെന്ന പെൺ.

ലഘിമാവ്-൧. അഷ്ടൈശ്വര്യങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൨. ഏററവും ലഘുത്വം. കനം കുറയുക എന്നർത്ഥം.

ലഘിഷ്ഠ-വി. ഏററവും ലഘുവായ.

ലഘു-വി. ൧. ഭാരമില്ലാത്ത. ൨. സാരമില്ലാത്ത. ൩. ചെറിയ. ൪. നിമഷ

ഭാരമുള്ള. ⑤ രസഗന്ധമുള്ള. ന. ഹീനമായ ⑥ വെടിപ്പുള്ള. വ. ക്ഷീണമുള്ളവൻ. ഹ്രസ്വമായ (നാമം ലഘുതരം = ഭാരമില്ലായ്മ). (ഛ ഛാ, ഛു).

ലഘു-കാലതാമസം കൂടാതെ.

ലഘു-ഫ. രാമച്ചം. ക. ലംഘനം. ന. കാരകിൽ ഭ. ഇഷ്ടമായിട്ടുള്ളത്. അല്പമായിട്ടുള്ളത്. ലംഘിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ര. ചെറുപയർ. ⑤ ചൊനകപ്പുല്ല്. ന തകരം

ലഘുകായം-ആട്.

ലഘുകൌമുദി-പാണിനീയത്തെ വ്യാകരണം. (വരരുചിരാജൻ സംഗ്രഹിച്ചത്).

ലഘുതരം-കനക്കുറവ്. ലഘുതരം > < ഗുരുതരം

ലഘുനാമം-അകിൽ.

ലഘുപക്ഷിണം - ചെറിയ തോതിലുള്ള ഭക്ഷണം, എളുപ്പത്തിൽ ദഹിക്കുന്ന ഭക്ഷണം (കഞ്ഞി, കുപ്പി, മുതലായവ)

ലഘുശംഖം-ഞവണ്ണി.

ലഘുശയം-രാമച്ചം. രോഗങ്ങളെ ലംഘിക്കുന്നതും ഭൂമിയിൽ ചേർന്നു കിടക്കുന്നതും എന്നർത്ഥം.

ലഘുശ്രീ-ഫ. സാരമില്ലാത്ത സ്ത്രീ. ക. കനമില്ലാത്ത ഒരു വാഹനം, ഒരുമാതിരി വണ്ടി ന. ചൊനകപ്പുല്ല്.

ലങ്ക-ഫ. രാവണൻ പാർത്തിരുന്ന സ്ഥലം.

ലങ്കാദ്വീപ് സിംഹളം അല്ലെങ്കിൽ സിലോൺ ആകുന്നു ഇതു യോജനയുണ്ട്. ഇലങ്കേ എന്നതിനു പ്രകാശിക്കുക എന്നർത്ഥം. ലങ്ക വിശ്വകർമ്മാവു സ്വർണ്ണംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു നഗരമാണു. ഭാഗവതപുരാണപ്രകാരം ലങ്കാനഗരം മേരുപർവ്വതത്തിന്റെ ഒരു ശിഖരമാകുന്നു. ആ ശിഖരംപൊട്ടിച്ചു സമുദ്രത്തിലേക്കെറിഞ്ഞതു ലങ്കാനഗരമായിത്തീർന്നു.

'വിശ്വകർമ്മാവു നിർമ്മിച്ചീടിനാനല്ലോ പുരവിശ്വവിസ്മയകരമാകിയ ലങ്കാപുരം രക്ഷിണാബ്ധിയിൽ ത്രികൂടാചലോപരി തത്ര രക്ഷോവീരന്മാർക്ക് വാണീടുവാൻ വിചിത്രമായ്'.

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

ക. പാതിവ്രത്യമില്ലാത്ത സ്ത്രീ. ന. മൂന്നു ഭാഗമുള്ള കടൽ ര. വെളുത്ത നവനീതം.

ലങ്കട-മുടന്ത്.

ലങ്കർ-നാംകുരം.

ലങ്കാരി-ശ്രീരാമൻ.

ലങ്കാദ്വാഹി-ഹനുമാൻ.

ലങ്കോപികാ-ചൊനകപ്പുല്ല്. ലങ്കയിൽ കൃഷിചെയ്യുന്നുകൊണ്ടു എന്നർത്ഥം. (പാഠാന്തരം ലങ്കോയിക, ലങ്കാസിക).

ലഗ(ക)ൻ-പ്രിയൻ

ലംഘനം-ഫ. അപ്പുറത്തേയ്ക്കു കടക്കുക. ക. ഉപവാസം ന. അതിക്രമം. ര. കുതിരയുടെ ഒരുമാതിരി നടപ്പ്. ⑤. വിരോധമായ പ്രവൃത്തി.

ലംഘിക്കുന്നു-ഫ. അതിക്രമിക്കുന്നു. ക. നിഷേധിക്കുന്നു.

ലാംഘിത-വി. ലംഘിക്കപ്പെട്ട.

ലംഘ്യ, ലംഘനീയ-വി. ലംഘിക്കത്തക്ക

ലാഘവ-ഫ. സമ്മാനം. ക. കൈക്കുറവു.

ലാജ-ഫ. അടിവശം. ക. വാൽ.

ലാജിത-തോല്പിച്ചു.

ലജ്ജ-ഫ. നാണം. മറ്റു പര്യായങ്ങൾ-മന്ദാക്ഷം, ഹ്രീ, ത്രപ, വ്രീഡ. ക. മുക്കുറ്റി.

ലജ്ജാകര-വി. ലജ്ജയെ ജനിപ്പിക്കത്തക്ക

ലജ്ജിക്കുന്നു-നാണിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. ലജ്ജിപ്പിക്കുന്നു).

ലജ്ജിത-വി. നാണിച്ച, ലജ്ജിച്ച.

ലഞ്ജികാ-വ്യഭിചാരിണി.

ലടൻ-ദുർബുദ്ധി. ൨ കവർച്ചക്കാരൻ.

ലടഭ-വി സൌന്ദര്യമുള്ള, ഭംഗിയുള്ള.

ലടഭാ-സുന്ദരിയായ യുവതി.

ലട്വം-കുതിര.

ലട്ടു്-പമ്പരം, കുട്ടികൾ കളിക്കുന്ന ഒരു സാധനം.

ലട്വാ-൧. ഊർകുരികിൽപക്ഷി, ചീവൽ പക്ഷി. ൨ പാതിവ്രത്യമില്ലാത്ത സ്ത്രീ. ൩. കഴഞ്ചി. ൪. കയുമ്പുമരം. ൫. കുതിര. ൬. ഒരു രാഗം. ൭. നെററിയിലെ ഒരു ചുഴി.

ലഡഹ-വി. ഭംഗിയുള്ള

ലഡായി-ശണ്ഠ

ലഡ്ഡു്, ലഡ്ഡുകാ-ഒരു പല ഹാരം.

നെയ്യപ്പത്തിനു ഈ പേരുണ്ടെന്നു കാണുന്നുണ്ടു്. ഇപ്പോൾ നടപ്പിൽ ഇരിക്കുന്ന ലഡ്ഡുവും നെയ്യപ്പവുമായി ഒരു യോജിപ്പും കാണുന്നുമില്ല

ലണ്ഡനപുരം-ലണ്ഡൻ നഗരം.

ലത-൧. വള്ളി. ചുററുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. വെളുത്ത നറുനീണ്ടി. ൩. ലതം കസ്തൂരികാ. ൪ വെളുത്ത വലിയ പിച്ചകം. ൫. ചെറുപ്പുന്ന ൬ വെങ്കുറുക. ൭. ഞാഴൽ പടർന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൮ മാധവി. ൯. കൈവർത്തികാ വള്ളി. ൧൦ ചോനകപ്പുല്ലു്. ൧൧. മരങ്ങളുടെ കൊമ്പു്. ൧൨. കരുക്കത്തിമുല്ല. പരിമളമുള്ളതുകൊണ്ടു ജനങ്ങളുടെ മനസ്സുകളെ ആദാനം ചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൧൩. സ്ത്രീ.

ലതാഗൃഹം-വള്ളിക്കുടിൽ, വള്ളിപ്പടപ്പു്

ലതാംഗി-സുന്ദരി. ൨. കർക്കടകശൃംഗി.

ലതാജിഹ്വം-പാമ്പു്.

ലതാതരു-൧. തെങ്ങു്. ൨ കരിമ്പന.

ലതാന്തം-പുഷ്പം.

ലതാമൃഗം-കുരങ്ങു്.

ലതായാവകം-പവിഴം.

ലതാരസനം-സർപ്പം.

ലതാർക്ക-വി. പച്ചനിറമുള്ള.

ലതാർക്കം-പച്ചനിറമുള്ള ഉള്ളി.

ലതാലകൻ-ആന.

ലതാവൃക്ഷം-൧. തെങ്ങു്. ൨. മരുതു്.

ലതാവ്രതാനിനീ-വള്ളിപ്പടപ്പു്.

ലതികാ-വള്ളി.

ലത്തികാ-ഒരുവക ഗൌളി.

ലന്ത-ഒരുവൃക്ഷം. പര്യായങ്ങൾ-കർക്കന്ധു, ബദരീ, കോലി. (ലന്തക്കാർ=യൂറോപ്പിലുള്ള ഒരു ദിക്കുകാർക്കു പറയപ്പെട്ട ഒരു പേർ. ലന്ത, ഒലന്ത=ഹാളൻഡ്. (Holland).

ലന്തക്കാർ-ഡച്ചുകാർ.

ലപനം-൧. മുഖം, മുഖവിലം, വായ്. ൨. വാക്കു്, വർത്തമാനം, സംസാരം.

ലപിത-വി. പറയപ്പെട്ട.

ലപിതം-വാക്കു്, പറയപ്പെട്ടതു്.

ലബ്ധ-വി. ലഭിക്കപ്പെട്ട, ലഭിച്ച.

ലഭിക്കപ്പെട്ടതിനു പര്യായങ്ങൾ-(പ്രാപ്തം, പ്രണിഹിതം).

ലബ്ധവർണ്ണ-വി. ൧. വിദ്യയുള്ള. ൨. എല്ലാവരാലും സ്തുതിക്കപ്പെടുന്ന.

ലബ്ധവർണ്ണൻ-വിദ്വാൻ.

ലബ്ധാ-വിശ്വസിപ്പാൻ വയ്യാത്ത ഭർത്താവുള്ളവൾ

ലബ്ധി-ലാഭം.

ലഭസം-൧. ധനം. ൨ കുതിരയെ കെട്ടുന്ന കയറു്

ലഭിക്കുന്നു-കിട്ടുന്നു

ലഭ്യ-വി. ലഭിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

ലംപടൻ-സ്ത്രീകളിൽ അധികം ആഗ്രഹമുള്ളവൻ, സമർത്ഥൻ, കൊതിയുള്ളവൻ, താന്തോന്നി.

ലംപടം-സമർത്ഥം.

ലംഫം-ചാട്ടം.

ലംബ-വി. ൧. നീളമുള്ള, വിസ്താരമുള്ള. ൨. തൂങ്ങിയ. (ലംബരേഖ Perpendicular).

ലംബകർണ്ണം-൧. രണഗീതപ്പക്ഷി. ൨. കഴുത. ൩. ആട്. ൪. ആന. ൫. അഴിഞ്ഞിൽ. ൬. പരുന്ത്.

ലംബകം-൧. ചുവരുകെട്ടുന്നതിനു കൊത്തന്മാർ ഉപയോഗിക്കുന്ന കണ്ടും നൂലും. ൨. (ക്ഷേത്രവ്യവഹാരത്തിൽ) നെടുങ്ങനെയുള്ള രേഖ, ലംബരേഖ.

ലംബഗ്രീവം-ഒട്ടകം.

ലംബനം-൧. തൂങ്ങുക, ഞാന്നുകിടക്കുക. ൨. കഴുത്തിലിടുന്ന ഒരുമാതിരി മാല, അയവായി കെട്ടുന്ന കണ്ഠാഭരണം. തൂങ്ങിനില്ക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ലംബം-൧. കൈക്കൂലി. ൨. തൂക്കം, ഞാലുക. ൩. വണ്ടാരങ്കോഴി.

ലംബമാന-വി. തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന, ആശ്രയിക്കുന്ന.

ലംബാ-൧. ലക്ഷ്മി. ൨. ദുർഗ്ഗം. ൩. പേച്ചുര.

ലംബിക-അണ്ണാക്ക്.

ലംബിക്കുന്നു-ഞാന്നുകിടക്കുന്നു.

ലംബിത-വി. ൧. ലംബിക്കപ്പെട്ട, ആശ്രയിക്കപ്പെട്ട. ൨. തൂങ്ങിയ.

ലംബോദരൻ-൧. ഗണപതി. തൂങ്ങിയ വയറുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. കുടവയറുള്ളവൻ.

ലംബോഷ്ഠം-ഒട്ടകം.

ലംബൌഷ്ഠം-ഒട്ടകം

ലംഭനം-൧. ശകാരം. ൨. നിന്ദ. ൩. ലാഭം.

ലംഭിത-വി. ലഭിക്കപ്പെട്ട, കൊടുക്കപ്പെട്ട.

ലമകൻ-പ്രിയൻ.

ലമ്മാണികൾ-അലഞ്ഞുനടക്കുന്ന ധാന്യവ്യാപാരികളിൽ ഒരു വകക്കാർ.

ലമ്മി-വി. അഴിമതിയുള്ള.

ലയപുത്രി-നൃത്തംചെയ്യുന്നവൾ.

ലയം-൧. നാശം.

ലയത്തിന്റെ നാനാർത്ഥങ്ങൾ-'നാശേ സംശ്ലേഷണേ തൊർയ്യത്രികഭേദേ ഭവേല്ലയഃ'

൨. നൃത്തഗീതാദികൾ ഒരുമിച്ച് ഉപയോഗിക്കു.

ലയം എന്നതു ഗീതവാദ്യങ്ങളുടേയും പാദാദിവിന്യാസങ്ങളുടേയും ക്രിയാകാലങ്ങളുടെ സാമ്യാവസ്ഥയുടെ പേരാകുന്നു.

൩. ദ്രാവണം. ൪. മുറുകെ പിടിക്കുക. ൫. ഉല്ലാസം. ൬. ഭവനം, സുഖസ്ഥാനം. ൭. രാമച്ചം. ൮. ലാമജ്ജകം. (മഞ്ഞനിറമുള്ള രാമച്ചം).

ലയാലംബൻ-നൃത്തംചെയ്യുന്നവൻ.

ലയിക്കുന്നു-൧. നശിക്കുന്നു. ൨. ദ്രവിക്കുന്നു. ൩. ഉല്ലസിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. ലയിപ്പിക്കുന്നു).

ലലജ്ജിഹ്വം-൧. ഒട്ടകം. ൨. നായ്.

ലലന-൧. സ്ത്രീ. ൨. കാമമുള്ള സ്ത്രീ, പലതിലും ആഗ്രഹമുള്ളവൾ, വിലാസശീല. ൩. ലാളിക്കപ്പെട്ടവൾ. (ധാത്വർത്ഥപ്രകാരം ഇങ്ങിനെ ഒരർത്ഥം എങ്ങിനെയുണ്ടാകും?) ൪. നാവ്.

ലലനം-൧. ഉല്ലാസം. ൨. നാവുനീട്ടുക. ൩. ചെഞ്ചല്യം. ൪. പയിൻ. ൫. മുരൾമരം.

ലലനാപ്രിയം-കടമ്പുമരം

ലലനികാ-ചെറിയ പെൺകുട്ടി.

ലലന്തിക, ലലന്തി-ഹ. അയവായി കെട്ടുന്ന കണ്ഠാഭരണം, കഴുത്തിൽ നീണ്ടു കിടക്കുന്ന മാല. ൨. ഗൌളി, പല്ലി.

ലലാടം- നെററി. ആഗ്രഹിക്കപ്പെടുന്നതു്, ഭംഗിയുള്ളതു്, വിലാസത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതു് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾ.

ലലാടിക-ഹ. നെററിയിലെ ആഭരണം, നെററിപ്പട്ടം. ൨. തൊടുകുറി.

ലലാമ-വി. ഭംഗിയുള്ള, കൌതുകം തോന്നിപ്പിക്കുന്ന.

ലലാമകം-പൂമാല, കുടുമ്മയിൽ കെട്ടി മുന്നോക്കമിട്ടതും നെററിമേൽ തൂങ്ങിനില്ക്കുന്നതുമായ മാല. ലലാടത്തിൽ തൂങ്ങിനില്ക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

ലലാമം-ഹ. തൊടുകുറി. ൨. അടയാളം. ൩. കൊടിമരം. ൪. വാക്ക്. ൫. പ്രമാണം. ൬. പ്രധാനത. ൭. ആഭരണം. ൮. കുതിരയുടെ ആഭരണം. അശ്വാദികളുടെ നെററിത്തടത്തിലുള്ള ചിത്രം (ചൂട്ട്). ലലാമം എന്നാൽ കൌതുകമായി ശോഭിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൯. കുതിര. ൧൦. വാൽ. ൧൧. പ്രാധാന്യം (പ്രധാനം).

ലലിത-വി. ഹ. ആഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട. ൨. സൌന്ദൎയ്യമുള്ള.

ലലിതം-സുന്ദരിമാരുടെ ചില ശൃംഗാരഭാവം.

ലലിതാ-കസ്തൂരി.

ലലിതാപഞ്ചമി-അശ്വിനി മാസത്തിലെ വെളുത്ത പഞ്ചമി.

ലലിതാസപ്തമി - ഭാദ്രപദമാസത്തിലെ ശുക്ലസപ്തമി.

ലവങ്കം-ദേവകുസുമം എന്ന വൃക്ഷം.

ലവങ്ങം-ഇലവങ്ങം.

ലവണ-വി. ഹ. ഉപ്പുരസമുള്ള. ൨. സൌന്ദൎയ്യമുള്ള. (ലവണധാതു-Sodium).

ലവണത-ഹ. അഴക്. ൨. ഉപ്പുരസം.

ലവണൻ-ഒരു രാക്ഷസൻ.

രാവണന്റെ സഹോദരിയും വിശ്രവസ്സിന്റെ മകളുമായ കംഭീനസിയിൽ മധുവിനുണ്ടായവൻ, മഥുരന്യപൻ. ശിവൻ മധുവിനു കൊടുത്ത ശൂലം ലവണന്റെ പക്കൽ ഇല്ലാത്ത അവസരം നോക്കി ശത്രുഘ്നൻ വധിച്ചു.

ലവണം-ഹ. ഉപ്പുരസം. ജാഡ്യത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. ഉപ്പ്. ൩. കടൽ. ൪. ഇന്തുപ്പ്. ൫. ഉപ്പുകാരം.

ഇന്തുപ്പ്, വിളയുപ്പ്, ഉവരുപ്പ്, കടലുപ്പ്, തുവൎച്ചിലയുപ്പ്, കാരുപ്പ്-ഇവയ്ക്കു 'ലവണഷൾക്കം' എന്നു പേർ.

ലവണസമുദ്രം-ഉപ്പുകടൽ.

ലവണാ-ഹ. ശോഭ. ൨. ഒരാറ്. ൩. വലിയ വാലുഴവം. ൪. ചെറുപ്പുന്ന.

ലവണാകരം-ഉപ്പുവിളയുന്ന സ്ഥലം, ഉപ്പുപടന്ന.

ലവണോദം-ഹ. ഉപ്പുവെള്ളം. ൨. ലവണസമുദ്രം.

ക്ഷീരോദം, ലവണോദം, ഇക്ഷൂദം, സുരോദം, ഘൃതോദം, ദധ്യുദം, ജലോദം ഇങ്ങിനെ ൭.

ലവനം-ഹ. കൊയിത്തു്. ൨. കണ്ടിക്കുക.

ലവൻ-രാമചന്ദ്രന്റെ ഒരു പുത്രൻ.

കുശനോടുകൂടി വാല്മീകി വളൎത്തി. ശ്രവസ്തിയിൽ വസിച്ചു.

ലവം-ഹ സൂക്ഷ്മമായതു്. ൨. അല്പം, അല്പമായ ഒരു സംശയം. ൩. നിമിഷം. ൪. അറുക്കുക, മുറിക്കുക, നെല്ലു മുതലായതു് കൊയ്യുക. ൫. കൊല്ലുക. ൬. നാശം. ൭. കരയാമ്പൂവു്. ൮. ചീവൽപക്ഷി. ൯. ലാമജ്ജകം. ൧൦. ഇലവങ്ങപ്പൂവു്. ൧൧. ജാതിക്ക.

ലവംഗ -ഹ. ഏലവങ്ങം, ഏലവങ്ങപ്പൂവ്. ഉ. കരയാമ്പൂ വൃക്ഷം.

ലവലി-ഒരു വൃക്ഷം.

അത്തിയുടെ എന്ന പോലെ തടിയിൽ കായുണ്ടാകുന്നു. ഒരുതരം നെല്ലിയാണ്.

ലവലേശം-അം വളരെ കുറച്ചുപോലും

ലവാകം-അരിവാൾ

ലവാണകം-അരിവാൾ.

ലവിത്രം-അരിവാൾ. ഇതുകൊണ്ടു ഛേദിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു

ലശുനം-വെള്ളുള്ളി. ഭക്ഷിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ലഷിത- വി. ആഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട, കൊതിച്ച.

ലസൽ-വി. ഹ. ഉല്ലസിക്കുന്ന. ഉ. ശോഭിക്കുന്ന. (സൻ, സന്തീ, സൽ)

ലസനം-ശോഭ.

ലസാ-മഞ്ഞൾ.

ലസിക-വായിലെ നീർ.

ലസിക്കുന്നു-ശോഭിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. ലസിപ്പിക്കുന്നു).

ലസുനം-വെള്ളുള്ളി.

ലസ്ത-വി. ഹ. പിടിക്കപ്പെട്ട. ഉ. സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

ലസ്തകം-വില്ലിന്റെ നടുവ്. കൈയിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ലസ്തകീ-വില്ല്.

ലഹരിദ്രവ്യം-മദമുള്ള വസ്തു

ലഹരീ-ഹ. ഒരുമാതിരി വലിയ തിരമാല. ഉ. (മ) മദംപിടിക്ക നു ഒഴുക്ക്.

ലഹള-കൂട്ടംകൂടിയുള്ള കലഹം.

ലളിത-വി. ഹ സൌന്ദര്യമുള്ള. ഉ. ആഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട.

ലളിതപദം-ഒരു വൃത്തം (ജഗതിഛന്ദസ്സിൽ പെട്ടതാണ്).

ലളിതം-ഹ. സുന്ദരിമാരുടെ ചില ശൃംഗാരഭാവം. വിലാസവിശേഷം. സുകുമാരമായ അംഗവിന്യാസം. (വിലാസങ്ങൾ നോക്കുക). ഉ. സാഹിത്യശാസ്ത്രപ്രകാരം രീതികളിൽ ഒന്ന്. നു മാനോഹരം, സുന്ദരം.

ലളിതവിസ്താരം-ഒരു കാവ്യം.

ഇതിൽ ബുദ്ധന്റെ ചരിത്രവും ഉപദേശങ്ങളും അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

ലളിതാ- ഹ. സൌന്ദര്യമുള്ളവൾ, ഉ വേശ്യ.

ലാ

ലാകുക-ലാത്തുക.

ലാക്ക്-ഹ. അടയാളം. ഉ. ലക്ഷ്യം, ഉന്നം.

ലാക്കുടി-ഒരാഭരണം.

തിരുക്കപ്പൂവിന്റെ മാതിരിയിൽ വലുതായിരിക്കുന്നതും തലയിൽ ചേർത്തു വച്ചു പിന്നുന്നതുമാണ്. തലയിൽ ഉള്ളതിൽ മുകളിൽ വെക്കും.

ലാക്ഷ-അരക്ക്, കോലരക്ക്. അടയാളപ്പെടുത്തുന്നത് എന്നർത്ഥം. (ലാക്ഷാ എന്നതിനു ചെമ്പഞ്ഞിച്ചാറ് എന്നും പക്ഷമുണ്ട്).

'ലാക്ഷാഭവനം തന്നിലിരിക്കും
സാക്ഷാൽ പരമേശ്വരനൊടുതുല്യൻ'
(ഹിഡിംബവധം തുള്ളൽ)

ലാക്ഷകീ-സീത.

ലാക്ഷാങ്കം-ചെമ്പഞ്ഞിച്ചാറിന്റെ പാട്.

'ആലാക്ഷാങ്കംലലാടംസ്ഥലമതുചുഴലെ'
(അമരുകശതകം)

ലാക്ഷാതരു-പ്ലാശ്ശ്.

ലാക്ഷാപ്രസാദനം - ൧. മലങ്കമുക്. ൨. ചെമന്ന പാച്ചോററി. അരക്കിന്നു നിറത്തെ കൊടുക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ലാക്ഷാരസം-കോലരക്കിൽ നിന്നെടുക്കുന്ന ചെമന്ന ചായം, ചെമ്പഞ്ഞിച്ചാറ് (കോലരക്കിൻചാറ്).

ഇതു ചെമന്നിരിക്കും. മംഗളാർത്ഥമായി സ്ത്രീകളുടെ കാലടികളിൽ തേയ്ക്കു നടപ്പുണ്ട്.

ലാംഗലദണ്ഡം-കലപ്പയുടെ പിടി, കരിക്കോൽ.

ലാംഗലപദ്ധതി - ഉഴപ്പൊളി, ഉഴവുചാൽ. കരിപോയ വഴി എന്നർത്ഥം.

ലാംഗലം-൧. കലപ്പ; കരി. ഗമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരുമാതിരി വനവൃക്ഷം.

ലാംഗലി-൧. നീർത്തിപ്പലി. ൨. തെങ്ങ്. ആടിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. മേത്തോന്നി. ൪. നായിക്കൊരുണ. ൫. മറിക്കുന്നി. ൬. ബലഭദ്രൻ.

ലാംഗലികീ- ൧. കുറംകാട്. ൨. മേത്തോന്നി.

ലാംഗ്രലം-൧. വാൽ. ൨. നെല്പുര.

ലാംഗ്രലി-൧. കുരങ്ങ്. ൨. ഇടവകം. ൩. ഓരില. ൪. നായിക്കൊരുണ.

ലാഘവം-൧. ലഘുത്വം, കനമില്ലായ്ക, സാരമില്ലായ്ക. ൨. ശരീരസൌഖ്യം.

ലാജം-൧. മലത്. വറുക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. നനച്ച ധാന്യം. ൩. രാമച്ചം.

ലാഞ്ചുന്നു-വെള്ളത്തിലിട്ടു ഉലച്ചു കഴുകുന്നു

ലാഞ്ഛനം- അടയാളം. പദാർത്ഥങ്ങളെ കാണിച്ചുതരുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ലാഞ്ഛിത-വി. അടയാളപ്പെട്ട.

ലാട-വി. ൧. പഴതായ. ൨. ശിശുത്വമുള്ള.

ലാട-ഒരു രാജ്യം. (ഇപ്പോഴത്തെ ബറോഡ, അഹമദുബാദ് ഈ സ്ഥലങ്ങളിലായിരുന്നു ലാടരാജ്യം).

ലാടൻ-൧. ഒരു ദിക്ക്. ൨. അവിടെയുള്ള മനുഷ്യൻ.

ലാടം-൧. കുതിരയുടെ കാലിൽ വച്ചു തറയ്ക്കുന്ന ഇരിമ്പുപോളം (സം.) ൨. വസ്ത്രം. ൩. കുററം.

ലാടാനുപ്രാസം - ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ലാണ്ഠനീ-കുലട

ലാത്ത്-ചാട്ടം.

ലാത- വി. എടുക്കപ്പെട്ട, സ്വീകരിക്കപ്പെട.

ലാതുക-ചാടുക.

ലാത്തുന്നു-സാവധാനത്തിൽ അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും നടക്കുന്നു. (നാമം-ലാത്തൽ, ലാത്ത്).

ലാന്തർ-റാന്തൽ.

ലാപം-സംസാരം.

ലാഭം-൧. വരവ്, നേട്ടം. ലഭിക്കപ്പെടുന്നതു്. മററു പര്യായങ്ങൾ-അധികം, ഫലം. (ഒരു സംഖ്യയിട്ടു കച്ചവടം ചെയ്താൽ അധികം കിട്ടുന്നതു് ലാഭം). ൨. ൧൧-ാംരാശി.

ലാമജ്ജകം-(മഞ്ഞനിറമുള്ള) രാമച്ചം.

ലായം-കുതിരപ്പന്തി.

ലാല-വായിലെ വെള്ളം. ആഗ്രഹിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (ഒരു പദാർത്ഥത്തിൽ ആഗ്രഹമുണ്ടാകുമ്പോളാണല്ലൊ ഇതു സ്രവിക്കുന്നതു്).

ലാലസം-വ്യാപൃതമായിട്ടുള്ളതു്, സന്തോഷിക്കുന്നതു്.

ലാലസാ-൧. അധികമായ ആഗ്രഹം. ൨. യാചനം, അപേക്ഷ, പ്രാർത്ഥന. ൩. ഉല്ലാസം. ൪. വ്യാക്കൂണ്. ൫ ദുഃഖം. ൬. ഇഷ്ടാർത്ഥത്തെക്കുറിച്ചുള്ള താൽ

പൎയ്യാതിശയം. പ്രകാശിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

ലാലസിക്കുന്നു – അധികമായി ശോഭിക്കുന്നു.

ലാലസീക–ചാറ്.

ലാലാടിക–വി. ൧. ലലാടത്തെ സംബന്ധിച്ച, നെററിയോടു ചേൎന്ന. ൨. പീനമായ. ൩. ദൈവകല്പിതത്തെ സംബന്ധിച്ച. (കൻ, കീ, കം).

ലാലാടികൻ–൧. എജമാനൻെറ ഭാവം നോക്കി നില്ക്കുന്നവൻ, യജമാനൻെറ മനസ്സിലുള്ളതിനെ മുഖഭാവം നോക്കി അറിയുന്ന ഭൃത്യൻ. ൨. ഒന്നിനും കൊള്ളതതാത്തവൻ, മടിയൻ, കാൎയ്യങ്ങൾക്കു പ്രാപ്തിയില്ലാത്തവൻ.

ലാലാലിക–പോത്തു്.

ലാലിക–പോത്തു്.

ലാലിക്കുന്നു–ലാളിക്കുന്നു.

ലാലസിപ്പു–അധികമായി ശോഭിക്കുന്നു.

ഈ പദം സംസ്കൃതത്തിലേ യങ്ലുഗന്തത്തെ ഭാഷയിൽ പകൎത്തുമ്പോൾ വരുന്നതാണു്. ഇതു സംസ്കൃതത്തിൽ തന്നെ വൈദികമാണെന്നു സിദ്ധാന്തിക്കുന്ന പണ്ഡിതന്മാരുണ്ടു്.

ലാലിനീ–വേശ്യാ.

ലാവ–കാടപ്പക്ഷിപ്പിട.

ലാവകൻ–കൊയ്യുന്നവൻ.

ലാവ(ക)ം—ചീവൽപ്പക്ഷി (മീവൽപക്ഷി).

ലാവണ–വി. ഉപ്പുരസമുള്ള.

ലാവണം— സ്ഥിരമായുള്ള പണി (ഉദ്യോഗം).

ലാവണ്യം–൧. സൌന്ദൎയ്യം. [ള്ളിൽ'

'അംഗലാവണ്യംകൊണ്ടംഗനമാൎക്ക (വാതിൽതിറപ്പാട്ടു്)

൨. ഉപ്പുരസം.

ലാവണ്യാൎജ്ജിതം–സ്ത്രീധനമായി കൊടുക്കപ്പെട്ട മുതൽ.

ലാവം–൧. കാടപ്പക്ഷി, മീവൽപക്ഷി. കൊത്തിയറക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. വെട്ടിയിടുക, മുറിയ്ക്കൂ.

ലാവികം–പോത്തു്.

ലാവുന്നു, ലാകുന്നു–ലാത്തുന്നു, ഉലാത്തുന്നു, നടക്കുന്നു.

ലാസകൻ–൧. ആട്ടക്കാരൻ. ൨. ശിവൻ

ലാസകം–മയിൽ.

ലാസം–ആട്ടം.

ലാസികാ, ലാസികി–ആടുന്നവൾ, നൎത്തകി. കളിക്കുന്നവൾ എന്നൎത്ഥം.

ലാസ്യം–൧. ആട്ടം, നൃത്തം. കളിക്കുക എന്നൎത്ഥം. ൨. കൊട്ടും പാട്ടും നൃത്തവും കൂടിയതു്. ൩. ഗൌരീൎന്നൃത്തം. (ശിവൎന്നൃത്തത്തിനു താണ്ഡവം എന്നു പേർ).

ലാളനം–ലാളിക്കുക, വാത്സല്യത്തോടെ രക്ഷിക്കുക.

ലാളിക്കുന്നു–വാത്സല്യത്തോടെ രക്ഷിക്കുന്നു, ഓമനിക്കുന്നു.

ലാളിത–വി. ലാളിക്കപ്പെട്ട.

ലാളിത്യം–ഏവരുടേയും വാത്സല്യത്തിനു പാത്രീഭവിക്കത്തക്ക ഗുണം, മനോഹരപ്രകൃതി, മനോഹരത.

ലി

ലികുചം–൧. ഒരു വൃക്ഷം, അയിനി (ലകുചം എന്നതു നോക്കുക). ൨. പുളിയഞ്ചീര.

ലിക്ഷാ–ഈത്; പേനിൻെറ മുട്ട. "ലിക്ഷാആലോചനേ".

ലിഖിത–വി. ൧. എഴുതപ്പെട്ട. ൨. വരയ്ക്കപ്പെട്ട. ൩. വൎണ്ണിക്കപ്പെട്ട.

ലിഖിതം–എഴുത്തു്.

ലിഖ്യ-കുറപ്പേൻ.

ലിഖ്യപ്രകരണം-എഴുത്തുകുത്തുചെയ്യേണ്ട നിയമങ്ങൾ അടങ്ങിട്ടുള്ള ഗ്രന്ഥം.

ലിംഗകം-വ്ളാർമരം.

ലിംഗധാരി-ഹ. ശിവഭക്തന്മാരുടെ ഇടയിലുള്ള ഒരു വർഗ്ഗത്തിന്റെ പേർ. ൨. പ്രത്യേക മുദ്രയെ ധരിച്ചിട്ടുള്ളവൻ. ൩. ലിംഗം ധരിച്ചവൻ.

ലിംഗനം-ആശ്ലേഷം, കെട്ടിപ്പിടിക്കുക.

ലിംഗപുരാണം-പതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ലിംഗാ-ഹ. അടയാളം. ൨. ശിവലിംഗം. ൩. പുരുഷന്റെ അടയാളം, മേഢ്റം. ൪. പ്രകൃതി. ൫. (വ്യാകരണത്തിൽ) ശബ്ദത്തിന്റെ പുല്ലിംഗവും മററും. ൬. രൂപം. ൭. രോഗലക്ഷണം. ൮. മനശ്ശരീരാദികളിൽ അഭിമാനത്തോടുകൂടിയ അന്തഃകരണപ്രവൃത്തി.

ലിംഗവൃത്തി-കപടഭക്തികൊണ്ട് ഉപജീവിപ്പാനായിട്ടു സന്യാസികളുടെയും മററും വേഷംകെട്ടി നടക്കുന്നവൻ, കാഷായവസ്ത്രം, ദണ്ഡം തുടങ്ങിയ ആശ്രമചിഹ്നങ്ങളെക്കൊണ്ടു കാലംകഴിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ലിപി-ഹ. അക്ഷരം, എഴുത്ത്. പററുന്നത്. (എഴുതുമ്പോൾ അതു കടലാസിലും മററും പററി രേഖയുടെ ആകൃതിയിൽ കാണുന്നതിനാൽ ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചു 'ലിബി' എന്നും കാണുന്നു.

ലിപി എന്നാൽ വർണ്ണങ്ങളെക്കുറിക്കുന്ന 'അ', 'ആ' മുതലായ ചിഹ്നങ്ങളാകുന്നു.

൨. ചിത്രമെഴുത്ത്.

ലിപികാരൻ-എഴുത്തുകാരൻ.

ലിപ്ത-വി. ഹ. പൂശപ്പെട്ട, ലേപനം ചെയ്യപ്പെട്ട. ൨. തിന്ന. ൩. ആലിംഗനം ചെയ്യപ്പെട്ട. ൪. വിഷത്താൽ തേയ്ക്കപ്പെട്ട. ൫. അശുദ്ധിയാക്കപ്പെട്ട.

ലിപ്തകം-വിഷം പുരട്ടിയ അമ്പ്.

ലിപ്തം-ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട അന്നം മുതലായത്. വായിൽ തേച്ചത് എന്നർത്ഥം.

ലിപ്തവർണ്ണപദം-രോഗംമുതലായതുകൊണ്ടുള്ള ശക്തിയില്ലായ്മ ഹേതുവായിട്ടോ, ജഡത്വം, ബാല്യത്വം ഇത്യാദി നിമിത്തമോ അക്ഷരങ്ങളോ പദങ്ങളോ ലോപിച്ചുകൊണ്ടു പറയുന്ന വാക്ക്.

ലിപ്സാ-ലഭിപ്പാനുള്ള ആഗ്രഹം, ഇച്ഛാ.

ലീ

ലീഢ-വി. ഹ. നക്കപ്പെട്ട. ൨. ഭക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

ലീന-വി. ലയിച്ച, ചേർന്ന.

ലീല-ഹ. ക്രീഡ. ൨. കളി. ൩. വേഷം. ൪. ഉല്ലാസം. ൫. ഹാവവിശേഷം. വാക്കിലും നടത്തയിലും പ്രവൃത്തിയിലും പ്രിയനു അനുസരണമായിരിക്കുക. (വിലാസം നോക്കുക). ൬. വിലാസം. ശോഭിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സൃഷ്ടിസ്ഥിതി സംഹാരാദികൾ നടത്തുന്നതിനാൽ ഭഗവാനൊരുദ്ദേശവും നിർവഹിപ്പാനില്ലാതിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ആവക പ്രവൃത്തികൾക്കു ലീലകൾ എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

ലീലാശബ്ദവും ക്രീഡാശബ്ദവും പലപ്പോഴും മന്മഥവിനോദങ്ങളെ കുറിയ്ക്കും.

ലീലൻ-ഹ. കളിച്ചവൻ. ൨. ലയിച്ചവൻ.

ലീലാകഞ്ജം-ലീലക്കായിട്ടുള്ള കഞ്ജം (താമരപ്പൂവ്).

ലീലാഗാരം-ലീലാഗൃഹം.

ലീലാതിലകം-കേരളഭാഷാശാസ്ത്രവിഷയമായി സംസ്കൃതത്തിൽ ചമച്ചിട്ടുള്ള ഒരു പ്രാചീന ഗ്രന്ഥം.

ഒട്ടു ശില്പങ്ങളായി ഭാഗിച്ചിരിക്കുന്നു. ൧. മണിപ്രവാള ലക്ഷണം, മണിപ്രവാള വിഭാഗങ്ങൾ മുതലായവ. ൨ & ൩. വ്യാകരണ നിയമങ്ങൾ. ൪. കാവ്യദോഷങ്ങൾ. ൫. കാവ്യഗുണങ്ങൾ. ൬. ശബ്ദാലങ്കാരം. ൭. അർത്ഥാലങ്കാരം. ൮. രസങ്ങൾ.

ലീലായമാന-വി. കളിയോടുകൂടിയ.

ലീലാവതി-൧. ലീലയുള്ള സ്ത്രീ ൨. ഒരു കണക്കപുസ്തകം. ൩. ഒരു സ്ത്രീയുടെ പേർ, ഭാസ്കരാചാര്യമിശ്രന്റെ മകൾ.

ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രപാരംഗതനായ ഭാസ്കരാചാര്യമിശ്രനു വളരെ വിദുഷിയായി ലീലാവതി എന്നൊരു പുത്രിയുണ്ടായിരുന്നു. ഭാസ്കരാചാര്യമിശ്രൻ സിദ്ധാന്തശിരോമണി എന്നൊരു ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ചതിന്റെ പ്രഥമഭാഗത്തിനു 'ലീലാവതി' എന്നു പറയുന്നു. ഇതു മിശ്രന്റെ പുത്രിയുടെ സ്മാരകമായി നിർമ്മിച്ചതാണ്.

൪. ദുർഗ്ഗ ൫. മയാസുരന്റെ പത്നി

ലീലാവിലാസം-ഉല്ലാസം

ലു

ലുങ്കി-മൊസൽമാൻ സ്ത്രീകളുടെ പലനിറമുള്ള ഒരുവക വസ്ത്രം.

ലുംഗം-മാതളനാരകം.

ലുഞ്ചിത-വി. ചിരയ്ക്കപ്പെട്ട.

ലുഞ്ചിതകേശൻ-തല ചിരച്ചവൻ.

ലുഠനം-൧. പിരളുക ൨. ഉരുളുക.

ലുഠിത-വി. ൧. പിരളുന്ന. ൨. ഉരുളുന്ന.

ലുഠിതൻ-ക്ഷീണം കളയുന്നതിനു പിന്നെയും പിന്നെയും നിലത്തുകിടന്നുരുളുന്ന കതിര. ലോഠനം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ലുണ്ഠകൻ-കള്ളൻ.

ലുണ്ഠനം-കൊള്ളയിടുക.

ലുപ്ത-വി. ൧. നശിപ്പിക്കപ്പെട്ട, നശിച്ച. ൨. തള്ളപ്പെട്ട.

ലുപ്തത-നാശം.

ലുപ്തം-കൊള്ള, കവർച്ച

ലുപ്തവർണ്ണപദം-രോഗം മുതലായതുകൊണ്ടുള്ള ശക്തിയില്ലായ്മ ഹേതുവായിട്ടോ ജഡത്വം, ബാല്യത്വം ഇത്യാദി നിമിത്തമോ അക്ഷരങ്ങളോ പദങ്ങളോ ലോപിച്ചുകൊണ്ടു പറയുന്ന വാക്ക്.

ലുബ്ധ്-പിശുക്ക്.

ലുബ്ധ വി. ലോഭമുള്ള, പിശുക്കുള്ള, കൊതിയുള്ള, പണക്കൊതിയുള്ള.

ലുബ്ധത-പിശുക്ക്.

ലുബ്ധ(ക)ൻ-൧. പിശുക്കൻ. ൨. ആകാംക്ഷയുള്ളവൻ, അഭിലാഷമുള്ളവൻ. ൩. നായാടി, വേടൻ, മോഹിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം

'ലുബ്ധാളി പടുശരത്താൽ'

ലുബ്ധാളി=വേടക്കൂട്ടം

ലുലാപ(യ)ം-കാട്ടുപോത്ത്.

ലുളിത-വി ഇളക്കപ്പെട്ട.

ലൂ

ലൂട്ട്-കവർച്ച.

ലൂത-൧. ചിലന്തി(ന്നി). ഛേദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഛേദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നുമാവാം. ൨. ഉറയ്.

ലൂതാമർക്കടകം-കരങ്ങ്.

ലൂന-വി. മുറിയ്ക്കപ്പെട്ട.

ലൂനി-കൊയ്ക.

ലൂമം-വാൽ. ഛേദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ലൂലകം-തവള.

ലൂലം-വെളുത്ത ചേന.

ലേ

ലേഖ-രേഖ.

ലേഖം-എഴുത്തു്.

ലേഖകചതുഷ്ടയം-സുശീലൻ, കോമളാംഗൻ, സുകേശൻ. സത്യവാദി ഇവർ ൪-ം.

ലേഖകൻ – എഴുത്തുകാരൻ, എഴുതുന്നവൻ. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-ലിപകാരൻ, അക്ഷരചണൻ, അക്ഷരചുഞ്ചു.

ലേഖനതൂലിക-എഴുതുന്നതൂലവുംമററും.

ലേഖനം-൧. എഴുത്തു്. ൨. ഭൂൎജ്ജമരം. ൩. കുതവിക്കരിമ്പു്.

ലേഖന്മാർ-ദേവന്മാർ – പ്രാണികളുടെ ശുഭാശുഭഫലത്തെ എഴുതുന്നവർ. (ലേഖിക്ക = എഴുതുക. കഴുത്തു്, പാദം, കൈ ഇവയിൽ നല്ല രേഖയോടുകൂടിയവർ; ചിത്രപടാദികളിൽ ധ്യാനാൎത്ഥം ഭക്തന്മാരാൽ എഴുതപ്പെടുന്നവർ.

ലേഖനാഥൻ-ദേവേന്ദ്രൻ.

ലേഖനി-എഴുത്തുകോൽ, എഴുത്തുകല്ലു്.

ലേഖനികൻ-അഞ്ചൽക്കാരൻ.

ലേഖൻ-ദേവൻ.

ലേഖൎഷഭൻ-ഇന്ദ്രൻ ദേവശ്രേഷ്ഠൻ എന്നൎത്ഥം.

ലേഖാ-ഇടതൂൎമ്മയുള്ള വൃക്ഷസമൂഹം. അക്ഷരസമൂഹം പോലെ വരിവരിയായിട്ടുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം.

ലേഖ്യ-വി. എഴുതപ്പെടുവാൻതക്ക.

ലേഖ്യചൂൎണ്ണിക-എഴുതുന്ന തൂവൽ

ലേഖ്യപത്രം-കരിമ്പന.

ലേഖ്യം-൧. എഴുതിയ കടലാസും മററും. ൨. എഴുത്തു്.

ലേഖ്യസ്ഥാനം-എഴുതുന്നതിനുള്ള സ്ഥാനം.

ലേഞ്ചി-തലയിൽ കെട്ടുന്ന ചില ചെറിയ വസ്ത്രങ്ങൾക്കു പറയുന്ന ഒരു പേർ. മുഖം തുടയ്ക്കുന്നതിന്നും മററും കപ്പായക്കീശ മുതലായതിൽ തയാറാക്കി വെച്ചുകൊള്ളുന്ന ചെറിയ തുണി, ലേസു്.

ലേപകൻ-പൂശുന്നവൻ. നിലം ചുമരു മുതലായതു ചെത്തിത്തേയ്ക്കുന്നവൻ, കമ്മായപ്പണിക്കാരൻ. ലേപനം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

ലേപനം-൧. പൂശൽ, തേയ്ക്കുക. ൨. അറബിക്കുന്തുരുക്കാ.

ലേപം-൧. ചുണ്ണാമ്പു്. ൨. കമ്മായം തേയ്ക്കുക. ൩. ഭക്ഷിക്കുക.

ലേപ്യ-വി. തേയ്ക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

ലേപ്യം-ലേപനം, പൂശുക, തേയ്ക്കുക.

ലേയം-സിംഹരാശി.

ലേലം-പരസ്യമായി കൂടുതൽ വിലയ്ക്കു കൊടുക്കുന്ന എൎപ്പാടു്. (പോർട്ടുഗീസു ഭാഷ).

ലേലിഹാനം-പാമ്പു്.

ലേശം-അല്പം.

ലേഷ്ടു-മൺകട്ട.

ലേസു്-ലേഞ്ചി.

ലേസികൻ-ആനപ്പുറത്തു കയറി ഓടിക്കുന്നവൻ.

ലേഹനം-നക്കുക.

ലേഹം-൧. ഉണ്ണു്, ഭക്ഷണം. ആസ്വദിക്കുക എന്നൎത്ഥം. ൨. നക്കുക. ൩. (മ) നക്കുവാൻ തക്ക ഒരു മരുന്നു്.

ലേഹ്യ-വി. നക്കപ്പെടുവാൻതക്ക.

ലേഹ്യം-ദേവന്മാരുടെ ഒരു ഭക്ഷണം, അമൃതു് നക്കിത്തിന്മാൻതക്ക ഒരുമാതിരി മരുന്നു്, ലേഹം.

—:0:—

ലൈ

ലൈംഗം—അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

ആഗ്നേയകല്പത്തിൽ അഗ്നിലിംഗമദ്ധ്യസ്ഥിതനായ ശിവൻ ധർമ്മാർത്ഥകാമമോക്ഷങ്ങൾ അരുളിച്ചെയ്തതു്. ശിവനെ വാഴ്ത്തുന്നു. അവയവം വിഷ്ണുവിന്റെ വലത്തെ നരിയാണി. താമസപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം ൧൧,൦൦൦.

ലൈംഗികം—(വ്യാകരണത്തിൽ) 'അൻ', 'അൾ' മുതലായ ലിംഗപ്രത്യയങ്ങൾക്കുള്ള പേർ.

ലൈംഗീ-ഐവിരലിക്കോവം.

—:0:—

ലൊ

ലൊട്ട-വി. ഹീനമായ.

ലോ

ലോകജനനി-൧. ലക്ഷ്മി. ൨. പാർവ്വതി.

ലോകജിത്തു്-ബുദ്ധമുനി. തപസ്സുകൊണ്ടു് ലോകങ്ങളെ ജയിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

ലോകത-ലോകമർയ്യാദ.

'ഗണിതഗ്രന്ഥംവൈദ്യവുമുണ്ടതി
ഗുണവാനെന്നുപ്രസിദ്ധംതാനും
ലോകതയെന്നതുകണികാണ്മാനി-
ല്ലേകനുദോഷമതേകമസംഖ്യം'
(തക്മിണീസ്വയംവരം തുള്ളൽ)

ലോകതത്വം—ഈ ലോകത്തിൽ യഥാർത്ഥമായി കാണുന്ന പ്രമാണം, ലോകപ്രകൃതി.

ലോകനാഥൻ, ലോകനായകൻ-൧. ലോകത്തെ രക്ഷിക്കുന്നവൻ, രാജാവു്. ൨. ഒരു ബുദ്ധമുനി.

ലോകപാലൻ-ലോകത്തെ രക്ഷിക്കുന്നവൻ, രാജാവു്. ഇതു് ഇന്ദ്രൻ, അഗ്നി മുതലായ ചില ദേവന്മാർക്കും പറയും.

('അഷ്ടദിക്പതികൾ, എന്നതു നോക്കുക. ഇവർ എട്ടുദിക്കുകളെ പാലിക്കുന്നവരാണു്. 1. കിഴക്കു്—ഇന്ദ്രൻ. 2. തെക്കു കിഴക്കു്—അഗ്നി. 3. തെക്കു്—യമൻ. 4. തെക്കുപടിഞ്ഞാറു്—നിരൃതി. 5. പടിഞ്ഞാറു—വരുണൻ. 6. വടക്കുപടിഞ്ഞാറു—വായു. 7. വടക്കു്—കുബേരൻ. 8. വടക്കുകിഴക്കു്—ശിവൻ. ('ദിക്കരിണികൾ' എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

ലോകപീഡ - ലോകങ്ങളെ ഉപദ്രവിക്കുക.

ലോകപ്പശുക്കൾ - മനുഷ്യക്കുന്നുകാലികൾ.

ലോകപ്രകൃതി-൧. ഈ ലോകത്തിൽ കാണുന്ന എല്ലാററിന്റെയും സ്ഥിതി. ൨. സാധാരണമായുള്ള മനുഷ്യസ്വഭാവം.

ലോകബാന്ധവൻ-ആദിത്യൻ.

ലോകം-൧. ഭുവനം. എല്ലാം ഇതിൽ കാണപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നും മററു പർയ്യായങ്ങൾ—ജഗതി, വിഷ്ടപം, ഭുവനം, ജഗത്തു്. ൨. ജനം. ൩. ജനക്കൂട്ടം. ൪. സ്വർഗ്ഗാദിലോകം. കാണപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഭൂമി, പാതാളം, സ്വർഗ്ഗം (പതിന്നാലു ലോകങ്ങൾ എന്നതു നോക്കുക). ൫. കാഴ്ച.

(വേദാന്തികൾ 8 ലോകങ്ങൾ എന്നു പറയുന്നു—ബ്രഹ്മലോകം, പിതൃലോകം,

സോമലോകം, ഇന്ദ്രലോകം, ഗന്ധർവ്വലോകം, രാക്ഷസലോകം, യക്ഷലോകം, പിശാചലോകം).

(സത്യലോകത്തിൽ എത്തിയാൽ പിന്നെ പുനർ ജന്മമില്ല).

ലോകമാതാവ്-പ. ലക്ഷ്മി. ര. പാർവ്വതി.

ലോകയാത്ര-ലോകജീവിതം.

ലോകർ-ജനങ്ങൾ.

ലോകവൃദ്ധി-ലോകപ്രസിദ്ധം.

ലോകവാദം-ജനവാദം.

ലോകവാർത്ത-ലോകത്തിലെവർത്തമാനം.

ലോകവാസം-ലോകത്തിലേ ഇരിപ്പ്.

ലോകസക്തി-വിഷയസുഖത്തിലുള്ള താല്പര്യം.

ലോകാചാരം-ലോകമര്യാദ.

ലോകാന്തം-ലോകാവസാനം.

ലോകാന്തരം-വേറൊരുലോകം, വരുവാനുള്ള ലോകം, വരുവാനുള്ള ജീവിതം.

ലോകാപവാദം-ദുഷ്കീർത്തി.

ലോകായതം-ചാർവ്വാകനാൽ പഠിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഒരു മതം, ചാർവ്വാകശാസ്ത്രം. ലോകത്തിൽ പ്രയത്നം ചെയ്യുന്നവർ ലോകായതന്മാർ = ചാർവ്വാകന്മാർ. അവരുടെ ശാസ്ത്രമെന്നർത്ഥം. ഈശ്വരൻ ഇല്ലെന്നുള്ള ഒരു പ്രമാണം.

ലോകായതികൻ, ലൌകായതികൻ-ചാർവ്വാക മതത്തെ അനുസരിക്കുന്നവൻ, നാസ്തികൻ, ഈ പ്രത്യക്ഷലോകമേ ഉള്ളൂ എന്നു വാദിക്കുന്നവൻ, മഹാത്മവാദിയായ ബുദ്ധമതക്കാരൻ.

ലോകാലോകം - ഏഴു സമുദ്രങ്ങളേയും ചുറ്റിയുള്ള ഒരു പർവ്വതം. ഈ ലോകത്തെ ചുറ്റി നില്ക്കുന്ന ഒരു പർവ്വതം, ലോകാലോകപർവ്വതം. മറ്റൊരു പർവ്വതം—ചക്രവാളം.

'ഇക്ഷ്വാണിമണ്ഡലത്തിൽ
നാരൊന്നുണ്ടറിഞ്ഞാലും
ശിക്ഷയും ലോകാലോക-
ത്തിന്നകമെന്നതുനൂനം'
(ഭാഗവതം)

'ലോകംപാതിയലോകവുമാകയാൽ
ലോകാലോകമിതെന്നു പറയുന്നു'
(സന്താനഗോപാലം പാന)

നിർമ്മലജലസമുദ്രത്തിനു പുറമെ ഭൂമിയെ ചുറ്റിയിരിക്കുന്ന ഒരു പർവ്വതമാണു ലോകാലോകം. അതിനപ്പുറം മുഴുവനും ഇരുട്ടാകുന്നു. ഈ പർവ്വതം സപ്തദ്വീപസപ്തസമുദ്രരൂപമായ ഭൂമിയുടെ പുറമെ ഒരു ചക്രാകാരേണ ചുറ്റിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു).

ലോകിക്കുന്നു-അടുകൽ കാണുന്നു.

ലോകേശൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

ലോകൈകനാഥൻ-ലോകങ്ങൾക്കു ഏകനാഥൻ, പതിനാലു ലോകങ്ങൾക്കും താൻതന്നെ നാഥനായുള്ള എന്നുള്ളവൻ.

ലോകോക്തി-പ. ലോകത്തവർത്തമാനയും ലോകപ്രകൃതിയേയും വിവരിക്കുന്ന വാക്ക്. ര. ആളുകളുടെ സാധാരണമായുള്ള പറച്ചൽ, പഴഞ്ചൊല്ല്.

ലോകോത്തര-വി. ലോകത്തിൽ ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

ലോചക-വാഴ.

ലോചകൻ-ദുർബുദ്ധി.

ലോചകം-പ. മാംസഖണ്ഡം. ര. കണ്ണിലെ മണ്ണി. ന. വിളക്കുപേക്ഷി. ർ. നെറ്റിപ്പട്ടം. ൽ. കണ്മിഴി. ന്യ. നീലവസ്ത്രം. ൾ, കുണ്ഡലം. വ്യ. വാഴ. ൻ. വില്ലിന്റെ ഞാൺ ൾര പൂരികം. ൾര സ്ത്രീകൾ നെറ്റിമേൽ ധരിക്കുന്ന ഒരു വിശിഷ്ട ആഭരണം.

ലോചന-യാദവന്മാരുടെ ദേവി.

ലോചനം-കണ്ണ. കാണ്മാനുള്ളതു എന്നർത്ഥം.

ലോചനാമയം-കണ്ണിൽദീനം.

ലോചമർക്കടം-കരിഞ്ചീരകം. (ലോചമസ്തകം എന്നതു നോക്കുക).

ലോചമസ്തകം-ഹ. മയിലോശിക. ഭംഗിയുള്ള മസ്തകത്തോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം. (പാഠം—ലോചമർക്കടം) ൨. കരിഞ്ചീരകം. ൩. ഒരു പുഷ്പം.

ലോടനം-ഉരുളുക.

ലോട്ട്-ഹ. ഉപദ്രവം. ൨. കളി.

ലോഠം-ഉരുളുക.

ലോതം-ഹ. കവർച്ച. ൨. കണ്ണുനീരു്. ൩. അടയാളം. ൪. ഉപ്പ്.

ലോത്രം -കത്തിക്കവർന്നെടുത്തതു്. (ലോപ്ത്രം എന്നതിന്റെ പാഠം).

ലോദ്ധ്രം - പാച്ചോററി. രോഗങ്ങളെ തടുക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ലോപം-ഹ. കുറവു്. ൨. നാശം. ൩. ഛേദനം. ൪. സന്ധികളിൽ ഒന്നു; (വ്യാകരണത്തിൽ) പദങ്ങൾ ഒന്നിച്ചു ചേരുമ്പോൾ വർണ്ണങ്ങൾ നശിക്കുന്നതിന് ലോപം എന്നു പേർ. ഉ-ം, കണ്ടു + ഇല്ല = കണ്ടില്ല.

ലോപാമുദ്ര-അഗസ്ത്യ മഹർഷിയുടെ സഹധർമ്മചാരിണിയായ പത്നി. സ്ത്രീകളുടെ രൂപാഭിമാനത്തെ ചുരുക്കുകയും ബ്രഹ്മസൃഷ്ടിയെ മുദ്രിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. മർത്ത്യശുശ്രൂഷ ചെയ്യാതെ ഇരിക്കാൻ സന്തോഷമില്ലാത്തവൾ എന്നുമാവാം — ഒരിക്കലും ധർമ്മത്തിന്നു ലോപം വരുത്താത്തവൾ ഇങ്ങനെ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ. (അഗസ്ത്യൻ എന്നതു നോക്കുക).

അനസൂയ (അത്രിമുനിയുടെ പത്നി), ലോപാമുദ്ര(അഗസ്ത്യമുനിയുടെ പത്നി), അരുന്ധതി (വസിഷ്ഠന്റെ പത്നി). ഈ മൂന്നു മഹർഷിപത്നിമാരും പാതിവ്രത്യനിഷ്ഠയിൽ അതി പ്രസിദ്ധകളാണ്.

സ്വപത്നിയാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി അഗസ്ത്യൻ അനേകം മൃഗങ്ങളുടെ അഴകുള്ള അംശങ്ങൾ എടുത്തു ലോപാമുദ്രയെ സൃഷ്ടിച്ചു ഈ സ്ത്രീയെ സന്തുഷ്ടയാക്കുന്നതിനായിട്ട് അഗസ്ത്യൻ ഇല്വലൻ എന്ന രക്ഷോവീരനെ വധിച്ചു. അവന്റെ സർവ്വസ്വത്തുക്കളും കൊടുത്തു. ലോപാമുദ്രയ്ക്കു കൌശീതകി, വരപ്രദാ, ലോപാ ഇങ്ങിനേയും പേരുകൾ ഉള്ളതായി കാണുന്നു).

ലോപിക്കുന്നു-ഹ. കുറയുന്നു. ൨. നശിപ്പിക്കുന്നു. ൩. ഛേദിക്കുന്നു.

ലോപ്ത്രം, ലോത്രം -കൊള്ളയിട്ടെടുത്ത വസ്തു.

ലോഭം-ഹ. അത്യാഗ്രഹം, ധനാഗ്രഹം. ൨. പിശുക്ക്. (ആർക്കും ഒന്നും കൊടുക്കരുതെന്നുള്ള വിചാരമത്രെ ലോഭം).

ലോഭവാൻ-ലുബ്ധൻ, അത്യാഗ്രഹി.

ലോഭി-വി. ലോഭമുള്ള (ഭീ, ഭിനീ, ഭി).

ലോഭിക്കുന്നു -ലോഭത്തെ കാണിക്കുന്നു, ദ്രവ്യം ചെലവിടാതേയും മററും സൂക്ഷിക്കുന്നു.

ലോമപാദൻ - ഒരു അംഗരാജാവു്. (ഋഷ്യശൃംഗൻ എന്നതു നോക്കുക)

ലോമം-ഹ. രോമം. മുളയ്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. വാൽ.

ലോമശ-വി. രോമംകൊണ്ടു മൂടിയിരിക്കുന്ന.

ലോമശ-ഹ. മാഞ്ചി. (രോമശ എന്നുമാവാം). രോമതുല്യമായ ഒമരുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കിലുകിലുപ്പ്. ൩. വയമ്പു്. ൪. ഊരകം. ൫. ധാതുകാസീസം. ൬. വെൾവയമ്പു്. ൭. നറുമാഞ്ചി വൃ. മഹാമേദ. ൮. നായിക്കൊരുണ ൯. കാകോളി.

ലോമശൻ-൧. ഒരു മഹർഷി. ൨. ൨. മുട്ടാട്.

ലോമഹർഷണം-രോമാഞ്ചം, (രോമഹർഷണം).

ലോല-൧. നാക്ക്. ൨. ലക്ഷ്മിദേവി. ൩. സുന്ദരി.

ലോല-വി. ൧. ആഗ്രഹമുള്ള. ൨. ഇളക്കമുള്ള, ഇളകുന്ന, വിറല്ക്കുന്ന.

ലോലത-൧. ആഗ്രഹം. ൨. ഇളക്കം. വിറയൽ.

ലോലൻ-സ്ഥിരതയില്ലാത്തവൻ.

ലോലം-ചഞ്ചലമായിട്ടുള്ളത്.

ലോലംബം-വണ്ട്.

'കരതലേലോലംബമാലാകുലാംമാലാം'

ലോലിത-വി. ഇളക്കപ്പെട്ട, മാറുന്ന.

ലോലുപ-വി. അത്യാഗ്രഹമുള്ള.

(ഗർഹിതമാകുംവണ്ണം ചുഴിഞ്ഞാഗ്രഹിക്കുന്നവൻ-ലോലുപൻ).

ലോലുഭ-വി. അത്യാഗ്രഹമുള്ള.

ഏററവും ലോഭിക്കുന്നവൻ—ലോലുഭൻ).

ലോഷ്ടഭേദനം-കട്ടയുടക്കുന്നതിനുള്ള തടി, പല്ലിത്തടി.

ലോഷ്ടം- ൧. മൺകട്ടം. കട്ടപ്പിടിച്ചത് എന്നർത്ഥം. ൨. ഇരിമ്പുകിട്ടം. ൩. ഓട്.

ലോഷ്ടു = മൺകട്ട.

ലോഹ-വി. ൧. ചെമപ്പുനിറമുള്ള. ൨. ലോഹംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള.

ലോഹകാന്തം —കാന്തക്കല്ല്, അയസ്കാന്തം.

ലോഹകാരകൻ - കൊല്ലൻ. ഇരിമ്പുപണിചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (കരുവാൻ).

ലോഹകിട്ടം-ഇരിമ്പുകിട്ടൻ.

ലോഹചുംബകന്യാം-ഇരിമ്പും കാന്തവും തമ്മിലുള്ളതുപോലെയുള്ള പരസ്പരാകർഷണം.

ലോഹജിത്തു്-വജ്രം.

ലോഹദ്രാവി-പൊൻകാരം.

ലോഹനാഡി-രക്തഞരമ്പ്.

ലോഹപൃഷ്ഠം-കങ്കപ്പക്ഷി. ഇരിമ്പുപോലെ ഉറപ്പുള്ള പൃഷ്ഠത്തോടുകൂടിയത് എന്നർത്ഥം. (ഞാറപ്പക്ഷിഎന്നുംകാണുന്നു).

ലോഹപ്രതിമ - ലോഹംകൊണ്ടുള്ള രൂപം, അടകല്ല്.

ലോഹം-൧. ഇരിമ്പ്. ഛേദിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. ഉരുക്ക്. ൩. ഇരിമ്പ്, ചെമ്പ് മുതലായവ. ൪. വെള്ളോട്. ൫. ശസ്ത്രം. ൬. രക്തം. ൭. അകിൽ. ഇരുമ്പിനെപ്പോലെ ഉറപ്പുള്ള കാതലുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ശബ്ദത്തിന്റെ പരിപൂർണ്ണമായ ഹരണം എന്നും ശബ്ദാർത്ഥം.

(ലോഹങ്ങളെല്ലാം അഗ്നേയങ്ങളാകുന്നു).

ലോഹമയ-വി. ലോഹംകൊണ്ടുള്ള.

ലോഹല-വി. അസ്പഷ്ടമായി പറയുന്ന, കൊഞ്ഞപറയുന്ന.

ലോഹലം-ഇരിമ്പുചങ്ങലയുടേ വലിയ വളയം.

ലോഹാഭിസാരം-ശാസ്ത്രത്തോടുകൂടെയുള്ള യാത്ര. (ലോകാഭിഹാരം നോക്കുക).

ലോഹാഭിഹാരം, ലോഹാഭിസാരം-അസ്ത്രഭൃത്തുകളായ രാജാക്കന്മാരുടെ നീരാജനാവിധിയുടെ(തിരിഉഴിച്ചിലിന്റെ) മേ

(മഹാനവമി അല്ലെങ്കിൽ ദശമി ഈ ദിവസം അയുധപൂജ ചെയ്തു യുദ്ധത്തിന്നായി പുറപ്പെടുംമുമ്പ് നീരാജനാവിധി ചെയ്യുക പതിവാണ്. ലോഹാഭിഹാരം എന്നതു നീരാജനത്തിന്നുശേഷം ചെയ്യുന്ന 'ആയുധം എടുക്കുക' എന്ന പ്രധാനക്രിയയുടെ പേരാണെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു).

ലോഹിത-വി. ചെമന്ന.

ലോഹിതൻ-ചൊവ്വാ എന്ന ഗ്രഹം.

ലോഹിതം-൧. ചോര. ശരീരത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. കടും ചെമപ്പ്. ൩. ചെമന്ന അകിൽ. ൪. യുദ്ധം. ൫. കുങ്കുമം, പുൽ കുങ്കുമം. ൬ ഒരു മത്സ്യം. ൭. രക്തചന്ദനം. ൮. ചെന്നെല്ല്. ൯. പത്തങ്ങം. ൧൦. ഹരിചന്ദനം. ൧൧. കറുത്ത ചണംപയറ്. ൧൨. വാകച്ചേമ്പ്. ൧൩. ചെമന്ന കരിമ്പ്. ൧൪. കമ്പിപ്പാല. ൧൫. ചെങ്കവരിമീൻ. ൧൬. പാമ്പ്. ൧൭. ബ്രഹ്മപുത്രാനദി.

ലോഹിതക-വി. ചെമന്ന.

ലോഹിതകം- പത്മരാഗമണി. ലോഹിത വർണ്ണമായിട്ടുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ചെമപ്പുകല്ല്, മാണിക്യം. ൨. പിച്ചള. ൩. ചൊവ്വാ.

ലോഹിതചന്ദനം-രക്തചന്ദനം.

ലോഹിതാ-൧. കോപം കൊണ്ടോ സ്നേഹംകൊണ്ടോ ചെമന്നവൾ. ൨. ഒരു വള്ളി. ൩. അഗ്നിയുടെ ഒരു ജിഹ്വാ. സസ്യാദികളിൽ പ്രത്യക്ഷമാകുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൪. ചെമന്ന തഴുതാമ. ൫. പന്നിക്കിഴങ്ങ്.

ലോഹിതാംഗൻ -ചൊവ്വാ. ചെമപ്പുനിറമായ അംഗങ്ങൾഉള്ളവൻഎന്നർത്ഥം

ലോഹിതാശ്വൻ-അഗ്നി.

ലോഹിതികാ - അനുരാഗംകൊണ്ടോ കോപം മുതലായതു കൊണ്ടോ ചെമന്നവൾ. (ഇവൾ സ്വതേ ചെമന്നവൾ അല്ല). ലോഹിനികാ എന്നുമുണ്ട്.

ലോഹിനി-ചെമന്നവൾ.

ലോഹിനികാ — അനുരാഗംകൊണ്ടോ കോപം മുതലായതുകൊണ്ടോ ചെമന്നവൾ. (ഇവൾ സ്വതേ ചെമന്നവൾ അല്ല).

ലോളിതാ-ചഞ്ചലം.

ലൌ

ലൌകായതികൻ-ബുദ്ധമുനി ചാർവ്വാകമതക്കാരൻ. (ലോകായതികൻ എന്നതു നോക്കുക).

ലൌകിക-വി. ലോകത്തെ സംബന്ധിച്ച (കൻ, കീ, കം).

ലൌകികം-൧. സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരമുള്ള വർണ്ണനത്തിന്റെ രണ്ടുവിധങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഇതു വിനോദത്തിനുവേണ്ടി ചെയ്യുന്നതാണ്. ലോകമർയ്യാദ (ലോഹ്യം എന്നു പറയാറുണ്ട്).

'(ലൌകീകം എന്നു ചിലർ എഴുതാറുണ്ട്. ദീർഘം ആവശ്യമില്ല. ലൌകികം എന്നു മതി. സംസ്കൃതത്തിലെ ദീർഘങ്ങളെ കുറയ്ക്കുയാണു മലയാളത്തിൽ നടപ്പ്. തത്ഭവപ്രകൃതിയിലെ വിധികൾ നോക്കുക. മൂന്നക്ഷരമുള്ള ഒരു പദം മുഴുവൻ ദീർഘമായിരുന്നാൽ ഉള്ളതലധികം ഉച്ചാരണസൌകര്യം മധ്യസ്വരം ഹ്രസ്വമായിരുന്നാലാകയാൽ ദീർഘം ചെയ്യുന്നതിനു ഒരു ന്യായവും കാണുന്നില്ല).

(സാഹിത്യസാഹ്യം)

ലൌഹം-ഇരിമ്പ്. (ലൊഹം എന്നതിന്റെ പാഠം)

ലൌഹിതിക-വി. ചെമപ്പുനിറമുള്ള.

ലൌഹിത്യം-ചെമപ്പ്.

വ

വ—ഹല്ലുകളിൽ ഇരുപത്തൊമ്പതാം അക്ഷരം.

('വ') എന്ന വർണ്ണം ചില മലയാള പദങ്ങളിൽ 'ക' എന്നു മാറുന്നുണ്ട്. ഉ-ം. പോവുന്നു = പോകുന്നു. രാവുന്നു = രാകുന്നു. സംസ്കൃതത്തിൽ 'വബയോർന്ന ഭേദം' എന്നതനുസരിച്ച് വ, ബ ഇവയ്ക്കു ഭേദം ഇല്ല. ഉ-ം സ്വയംവരം = സ്വയംബരം. വിന്ദു = ബിന്ദു).

വ-വി. ശക്തിയുള്ള.

വ-അ. പോലെ.

വഃ-ഹ. കടുവാ. ൨. കടൽ. ൩. താമരക്കിഴങ്ങ്. ൪. വരുണൻ. ൫. വരുണന്റെ വാസസ്ഥലം. ൬. രാഹു. ൭ കാററ്. ൮. ഭൂജം. ൯. ഭവനം.

വക-ഹ. തനത്. ൨. സമ്പത്ത്. ൩ മാതിരി. ൪. ജാതി. ൫. വീതം. ൬. കാരണം. ൭. സംബന്ധം.

വകക്കാരൻ-ഹ. സമ്പത്തുള്ളവൻ. ൨. ശേഷക്കാരൻ.

വകക്കാരി-ശേഷക്കാരി.

വകച്ചൽ -ഹ. മണ്ണിളക്കിത്തടമാക്കുക. ൨. ചില കവിതകൾ എഴുതിയുണ്ടാക്കുക.

വകതിരിക്കുന്നു -കൂടിക്കലർന്ന വസ്തുക്കളെ വേർതിരിക്കുന്നു.

വകതിരിവ്- കാലദേശാവസ്ഥകളേയും യോഗ്യായോഗ്യങ്ങളേയും തിരിച്ചറിയുന്ന ബുദ്ധി.

വകത്തല-ആദായം.

വകധൂപം-തിരുവട്ടപ്പശ.

വകപുഷ്പം- ഹ. കൊക്കമന്താരം ൨. വകവൃക്ഷത്തിന്റെ പൂവ്.

വകഭേദം-ഹ. ഒരു ജാതിയിൽതന്നെയുള്ള പല വസ്തുക്കൾ തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം. ൨. വേറൊരുതരത്തിലുള്ള അവാന്തരജാതി.

വകം-ഹ. ഒരു പക്ഷി, കൊക്ക്. ൨. ഒരു വൃക്ഷം, കൊക്കമന്താരം.

വകമാററം-ഒന്നിനൊന്നുമാറുക.

വകയാകുന്നു-ഒരുവന്റെ സ്വന്തമാകുന്നു

വകയാക്കുന്നു-ഹ. ചെലവിന്നായിട്ടു സമ്പാദിക്കുന്നു. ൨. ചെലവിടുന്നു.

വകയിടുന്നു-ഹ. പലിശകൊണ്ട് ചെലവുകഴിയാൻ തക്കപോലെ നിലം പുരയിടങ്ങൾ പണയമായിട്ടു എഴുതിവാങ്ങിയുംകൊണ്ട് പണം കൊടുക്കുന്നു. ൨. വിഭാഗിക്കുന്നു.

വകയുന്നു-ഹ. കവിതയുണ്ടാക്കുന്നു. ൨. വൃക്ഷങ്ങൾക്ക് തടമുണ്ടാക്കുന്നു.

വകയോല—ക്ഷേത്രസംബന്ധമായ ഭൂസ്വത്ത് കൈവശക്കാർക്കു കൊടുക്കുന്ന ഒരു പ്രമാണം.

വകവാട്-പങ്ക്.

വകവെയ്ക്കുന്നു-ആദരിക്കുന്നു, ഗൗനിക്കുന്നു.

വകുക്കുന്നു-ഹ. പകുക്കുന്നു, പങ്കിടുന്നു. ൨. തരംതിരിക്കുന്നു.

വകുപ്പ്-ഹ. പകുപ്പ്, പങ്ക്. ൨. ഖണ്ഡിക.

വകു(ക്കു)ളം-ഒരു വൃക്ഷം, ഇലഞ്ഞി.

വകുളാ-കടുരോഹിണി.

വകേരുകാ-വെള്ളിപ്പക്ഷി.

വക്ക്- ഹ. വിളുമ്പ്. ൨. ഒരു തൈ, ചണം. ൩. പന്നികളുടെ കടുംകോപം.

വക്ക—ആനയെക്കൊണ്ടു തടി പിടിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള കയറോ വള്ളിയോ.

വക്കകെട്ടുക-ചൂതുകളിയിലും മററും ഇരുഭാഗക്കാരും മുൻകൂറായി മദ്ധ്യസ്ഥനെ പണം ഏല്പിക്കുക.

വക്കത്തഴമ്പ്-വക്ക പിടിച്ചാൽ ആനയുടെ തുമ്പിക്കൈയിലും മററും ഉണ്ടാകുന്ന തഴമ്പ്.

വക്കനാര്-ചണനാര്.

വക്കയിടുന്നു-വക്ക കോർത്തുകെട്ടുന്നു.

വക്കൽ-തീയുടെ ജ്വാലകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന കരിവ്.

വക്കാണം-ഹ. യുദ്ധം. ഉ. വഴക്ക്, വ്യവഹാരം.

'വക്കാണത്തിനു വട്ടംകൂട്ടി'
(ശീലവതി ഓട്ടൻതുള്ളൽ)

വ്യാഖ്യാനം എന്നതാണ് 'വക്കാണം' ആയത്.

വക്കാണിക്കുന്നു- ഹ. യുദ്ധംചെയ്യുന്നു. ഉ. വ്യവഹരിക്കുന്നു.

വക്കാർ-പണ്ടകശാല, ചരക്കുകളെ വയ്ക്കുന്ന പുര.

വക്കാലത്ത്-അധികാരപത്രം, പ്രതിനിധിയായി വ്യവഹാരം നടത്തുവാനുള്ള അധികാരം. (അറബി ഭാഷ).

വക്കീൽ-ആൾപ്പേരായിട്ടു വ്യവഹാരം പറയുന്നവൻ. (അറബിഭാഷ).

വക്കീൽമര്യാദ-വക്കീലിനു കൊടുക്കുന്ന ശമ്പളം.

വക്കുന്നു - തീയുടെ ജ്വാലകൊണ്ടു കരിയുന്നു.

വക്തവ്യ- വി. ഹ. പറയപ്പെടുവാൻ യോഗ്യമായുള്ള. ഉ. നിന്ദിക്കത്തക്ക. ന. അധീനമായുള്ള

വക്തവ്യം-ഹ. ചട്ടം, പ്രമാണം. ഉ. വാക്ക്.

വക്താവ്-ഹ. പറയുന്നവൻ. ഉ. വാക്സാമർത്ഥ്യമുള്ളവൻ.

വക്തൃ-വി. ഹ. പറയുന്ന, ഉ. വാക്സാമർത്ഥ്യമുള്ള, ബുദ്ധിയുള്ള. (ക്താ, ക്ത്രി, ക്തൃ).

വക്ത്രവക്ഷു-തത്ത.

വക്ത്രദൂഷണം-വലിയ വെള്ളുള്ളി.

വക്ത്രം-ഹ. മുഖം. ഉ. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

വക്ത്രവാസം-നാരകം.

വക്ര-വി. ഹ. വളഞ്ഞ. ഉ. ക്രൂരതയുള്ള. ന. ചതിവുള്ള.

വക്രഗതി-ഹ. വളഞ്ഞുനടപ്പ്. ഉ. ഗ്രഹങ്ങൾക്കു ചില സമയത്തുണ്ടാകുന്ന വിപരീതഗമനം.

വക്രഗം-പാമ്പ്.

വക്രഗാമിനി-നദി.

വക്രഗ്രീവം-ഒട്ടകം.

വക്രത-ഹ. വളവ്. ഉ. വളഞ്ഞഗമനം. ന. നേരില്ലായ്മ. വക്രത> <ഋജുത.

വക്രതുണ്ഡം-കഴുവൻ.

വക്രദംഷ്ട്രം-പന്നി.

വക്രദൃഷ്ടി-വി. ഹ. കോങ്കണ്ണുള്ള. ഉ. അസൂയയുള്ള.

വക്രൻ-ഹ. ചൊവ്വാ. ഉ. ഒരസുരൻ. ന. ശനി. ൪. ശിവൻ.

വക്രനക്രാ-തത്ത.

വക്രനാസികാ-മൂങ്ങ.

വക്രപുച്ഛം, വക്രപുച്ഛിക— പട്ടി, നായ്.

വക്രഭാവം-വഞ്ചന.

വക്രം-ഹ. ആററിന്റെയും മററും വളവ്. ഉ. തകരം. ന. വളഞ്ഞത്. (വക്രം> <ഋജു).

വക്രമം-തിരിഞ്ഞുപോക.

വക്രവാംഗ്രലം-നായ്.

വക്രവാലധി-നായ്.

വക്രാംഗം-ഒരുവക അരയന്നം.

വക്രി-വി. ഹ. വ്യാജം പറയുന്ന, വ്യാജമുള്ള. ഉ. ചതിവുള്ള. ന. വളവുള്ള. (ക്രീ, ക്രിണീ, ക്രി).

വക്രിക്കുന്നു-ഹ. വളയുന്നു. ഉ. തിരിച്ചു പോകുന്നു.

വക്രോക്തി-ഒരലങ്കാരം. ശ്ലേഷ, കാകു മുതലായവയെക്കൊണ്ട് വേറെ അർത്ഥത്തെ കല്പിക്കുന്നത്. കവിതകളിലും മററും ഒരു വാക്കിന്നു മറെറാരു ഗൂഢാർത്ഥം കൂടെ വിചാരിച്ചുംകൊണ്ടു പറയുന്ന ഒരു പ്രയോഗം.

'കൈക്കൊൾകനന്മയിൽപക്ഷം
പീലിയാൽഫലമെന്തുമെ'

വംക്ഷണം-ഒടി. കൂടിച്ചേർന്നിരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം (കഴലപ്പാട്ട് എന്നും പറയുന്നുണ്ട്).

വക്ഷണം-ഹ. മാറിടം. ഉ. അഗ്നി.

വക്ഷസ്സ്-മാർവ്വിടം, മാറിടം. കൂട്ടിപ്പിടിത്തമുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

വക്ഷസ്ഥലം-മാർവ്വിടം.

വക്ഷിക്ക-കൂടുക. 'വക്ഷരോഷേ സംഘാതയിത്യേകേ' എന്നു സിദ്ധാന്തകൌമുദി.

വക്ഷോജം-മുല.

വക്ഷോരുഹം-മുല.

വക്ഷ്യമാണ-വി. പറയപ്പെടുവാനിരിക്കുന്ന.

വങ്ക്-ഹ. എലിയുടെ മാളം മുതലായത്. എലി, പാമ്പ് മുതലായവ ഇരിക്കുന്ന ദ്വാരം. ഉ. വിളുമ്പ്. ൩. ഇരിക്കുന്നതിനായിട്ട് മരംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരു സാധനം.

വങ്കട-ഒരുവക മത്സ്യം.

വങ്കണ, വക്കണ-ഹ. കാട്. ഉ. വക്കാണം. ൩. അന്ധകാരം.

വങ്കത്തരം-വങ്കന്റെ സ്വഭാവം അല്ലെങ്കിൽ പ്രവൃത്തി.

വങ്കൻ-ഹ. മൂഢൻ ഉ. ഏഭ്യൻ. ൩. തടിയൻ.

വങ്കം-ഹ. വളവ്. ഉ. ആററിന്റെ വളവ്. ൩. (മ) ഈയം. ൪. ബങ്കാള രാജ്യം. വംഗം എന്നതിന്റെ തത്ഭവം.

വങ്കർ-ബങ്കാളികൾ.

വങ്കസിന്ദൂരം-ഈയം പുടം വെച്ചെടുത്ത ഭസ്മം.

വങ്കാള-വി. ഹ. ബംഗാൾ രാജ്യസംബന്ധമായ. ഉ. വലിയ.

വങ്കി-കട്ടാരി (കട്ടാരം) എന്ന ആയുധം.

വഗാഹം-മുങ്ങൽ. (അവഗാഹം എന്നതിലെ അകാരം ലോപിച്ചുണ്ടായത്).

വംഗജം-സിന്ദൂരം.

വംഗജീവനം-വെള്ളി.

വംഗം-ഹ. വെളുത്തീയം. ഉ. കറുത്തീയം. ൩. ഒരു ദേശം. (ബങ്കാളത്താണ്). ൪. പഞ്ഞി. ൫. തക്കാരിവഴുതിനം. ൬. കുരുപ്പതുത്തി. ൭. കയിൽ. (വംഗം = ബംഗാൾ).

വങ്ങൽ-ഹ. തീയുടെ ജ്വാലകൊണ്ടു കരിയുക. ഉ. ചെറിയ കാടുകളും മററും വെട്ടുക.

വങ്ങുന്നു-ഹ. ചെറിയ കാടുകളും മററും വെട്ടുന്നു. ഉ. തീയുടെ ജ്വാലകൊണ്ടു കരിയുന്നു.

വച-ഹ. ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, വയമ്പ്. ഉ. പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

വചനം-ഹ. വാക്ക്. ഉ. ചൂക്ക്. ൩. (വ്യാകരണത്തിൽ) നാം എന്തെങ്കിലും ഒരു വസ്തുവിനെക്കുറിച്ചു സംസാരിക്കുമ്പോൾ ആ വസ്തു ഒന്നോ അതിലധികമോ എന്നു കാണിപ്പാൻ അതിനെ പറയുന്ന ശബ്ദത്തിനു ചെയ്യുന്ന രൂപഭേദം. (വചനം ഉ. ഏകവചനം. ബഹുവചനം.) ൪. ഗുണദോഷം.

വചനിക്കുന്നു-സംസാരിക്കുന്നു.

വചനീയ-വി. ഹ. പറയപ്പെടേണ്ടുന്ന. ഉ. കുററപ്പെടുത്തേണ്ടുന്ന.

വചനേസ്ഥിത-വി. പറഞ്ഞതു കേട്ടു നടക്കുന്ന.

വചം-തത്ത.

വചൻ-സൂര്യൻ.

വചരം-കോഴി.

വചസാംപതി-ബൃഹസ്പതി.

വചസ്സ്-വാക്ക്. (വാക്ക് എന്നതു നോക്കുക).

വചിക്കുന്നു-പറയുന്നു.

വചോഗുണഷഠംക്കം-മാധുര്യം, അക്ഷരവ്യക്തി, പദസ്ഫുടത, സുസ്വരം, സ്ഥൈര്യം, ലഘുത.

ഇവ ൭-ം.

വചോഗുപ്തി-വാക്കുകളെ മറയ്ക്കുക.

വച്ചിതാവൂ-വച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നു ബലമായി (ഞാൻ) ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

വച്ചിരവെകിറൻ-രാവണൻ.

വജ്ര-വി. കടുപ്പമുള്ള, ഉറപ്പുള്ള.

വജ്രകണ്ടകം-ഹ. ചതുരക്കള്ളി ൨. വയൽച്ചുള്ളി.

വജ്രകന്ദം-വലിയ ചേന.

വജ്രകാലികാ-ശാക്യമുനിയുടെമാതാവു.

വജ്രകീലം-ഇടിവാൾ.

വജ്രക്രട-വജ്രപർവ്വതം.

വജ്രകേതു-നരകാസുരൻ.

വജ്രക്ഷാരം-ഒരു മാതിരി കാരം, നവസാരം.

ചുമ, ജ്വരം, ഗുല്മം, മഹോദരം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. മലത്തെ ഇളക്കും. ത-നവചാരം. സം.-നരസാരം. ഇം-Ammonium chloridum, Chloride of Ammonium.

വജ്രചർമ്മാ-വാൾമാൻ.

വജ്രജിത്ത്-ഗരുഡൻ.

വജ്രതുണ്ഡം-ഹ) കഴുവൻ. ൨. ചതുരക്കള്ളി.

വജ്രദന്തം-ഹ. പന്നി. ൨. എലി.

വജ്രദർശനം-ഹ. പന്നി. ൨. എലി.

വജ്രദ്രു-ചതുരക്കള്ളി.

വജ്രനിഷ്പേഷം-ഇടിവെട്ടുക, വജ്രസംഘട്ടനശബ്ദം.

വജ്രൻ-ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പൌത്രനായ അനിരുദ്ധന്റെ പുത്രൻ.

കൃഷ്ണൻ തന്റെ മരണത്തിനു കുറച്ചു മുമ്പു വജ്രനെ യദുക്കളുടെ രാജാവാക്കി. സുഭദ്രയുടെ പുത്രനെന്നും ഉഷയുടെ പുത്രനെന്നും അഭിപ്രായങ്ങൾ കാണുന്നു.

വജ്രനാഭം-കൃഷ്ണന്റെ പ്രസിദ്ധ ചക്രം.

ഖാണ്ഡവദാഹംചെയ്തപ്പോൾ ഇന്ദ്രനെ തോല്പിപ്പാൻ സഹായിക്കയാൽ അഗ്നി കൊടുത്തതാണ്.

വജ്രനിർഘോഷം— വജ്രസംഘട്ടനശബ്ദം, അശനിയുടെ ശബ്ദം. (വജ്രനിഷ്പേഷം, വജ്രനിർഘാതം). (ഇടി എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

വജ്രപാണി-ദേവേന്ദ്രൻ.

വജ്രപുഷ്പം-എള്ളിൻപൂവ്.

വജ്രപുഷ്പ-ശതകുപ്പ.

വജ്രപ്പശ-പുസ്തകം ബയിൻഡു ചെയ്യുന്നതിനും മററും ഉപയോഗിക്കാറുള്ള ഒരു തരം പശ.

വജ്രബാഹു-ദശാർണ്ണദേശാധിപതി. (പത്നി-സുമതി).

വജ്രം-ഹ. വൈരക്കല്ല്.

വൈരക്കല്ല് നല്ലവണ്ണം ശോധന ചെയ്തെടുക്കണം. നാലുജാതിയുണ്ട്. ഹ. വെളുത്തത്-ബ്രാഹ്മണജാതി. ൨. ചെമന്നത്-ക്ഷത്രിയജാതി. ൩. മഞ്ഞ-വൈശ്യജാതി. ൪. കറുത്തത്-ശൂദ്രജാതി. വൃത്താകാരമായും അതിതേജസ്സുള്ള

തായും ഒരു രേഖയും വിന്ദുവും കൂടാത്തതായുമുള്ള വജ്രം ഉത്തമമാണ്. ഇതു പുരുഷജാതിയാകുന്നു. സ്ത്രീജാതിയിൽ പെട്ടതിനു രേഖയും വിന്ദുവും കാണും. ആറോ മൂന്നോ കോണുകൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. ത്രികോണമായിട്ടു മഞ്ഞൾ നിറത്തിൽ നീണ്ടുള്ളതു് നപുംസകജാതി. അശുദ്ധമായ വജ്രം ഭക്ഷിക്കരുതു്. ഭക്ഷിച്ചാൽ കുഷ്ഠം, പാർശ്വങ്ങളിൽ വേദന, പാണ്ഡു, പാദവികലത ഇവയുണ്ടാകും. (വൈരം എന്ന പദം കൂടി നോക്കുക). ൨. ഇന്ദ്രന്റെ ഒരായുധം. ഒരിക്കലും മടങ്ങാതെ ശത്രുക്കളുടെ നേരേ ചെല്ലുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

'നിത്യം തപസ്സുചെയ്തീടും ദധീചിയെ പ്രാർത്ഥിച്ചുവാങ്ങിനോരസ്ഥികൾ കൊണ്ടുടൻ * ചേർത്തു ചമച്ചെടുത്തോരു വജ്രത്തെയും'

(ഭാഗവതം)

വജ്രായുധം ദധീചിമുനിയുടെ അസ്ഥികൾകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ടതാണ്. വൃത്രാസുരനെ കൊല്ലുന്നതിനായി ദേവകൾക്കു ദധീചിമഹർഷി തന്റെ അസ്ഥിയെ കൊടുത്തു.

പേരുകൾ—

'ഹ്രാദിനീവജ്രമസ്ത്രീസ്യാൽ
കലിശഃബിദുരംപവിഃ
ശതകോടിഃസ്വരുഃശംബോ
ദംഭോളിരശനിർദ്വയോഃ'

അദ്രോത്തം, ബഹുഭാരം, ഭിദിരം, ഛിദകം, ജസുനി, ഫേനവാഹി, ഷട്കോണം,

൩. എള്ളിൻപൂവ്. ൪. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന യോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൫. നെല്ലിക്ക. ൬. ഇരുവേലി. ൭. കാടി. ൮. വയൽച്ചുള്ളി. ൯. വെളുത്ത ദർഭ. ൧൦. ചതുരക്കള്ളി.

വജ്രലോഹകം—കാന്തം.

വജ്രവല്ലി—ഒരു വള്ളി, ചങ്ങലംപരണ്ട.

വജ്രവൃക്ഷം—ചതുരക്കള്ളി.

വജ്രസാരം—വി. വജ്രത്തെപ്പോലെ കടുപ്പമുള്ള, ഇടിവാൾ പോലെ ശക്തിയുള്ള.

വജ്രസൂചി— വജ്രംകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട സൂചി.

വജ്രഹാരം—വൈരക്കല്ല പതിച്ച രത്നമാല.

വജ്രഹൃദയം—കഠിനഹൃദയം.

വജ്രാ—൧. ചിററമൃതു്. ൨. ചതുരക്കള്ളി.

വജ്രാകാരം — വൈരക്കല്ലെടുക്കപ്പെടുന്ന കുഴി.

വജ്രാംഗം—ഒരു പാമ്പ്.

വജ്രി—൧. ദേവേന്ദ്രൻ. വജ്രായുധം ധരിക്കയാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൨. ഊമൻ.

വഞ്ച(ഞ്ചു)കൻ—൧. കുറുക്കൻ. ൨. ചതിയൻ (മറെറാരു പര്യായം—ധൂർത്തൻ).

വഞ്ചകൻ—൧. വളർത്തുന്ന കീരി. ൨. കുറുക്കൻ. ൩. ചതിയൻ.

വഞ്ചന—ചതിവ്.

വഞ്ചനം—ചതിവ്.

വഞ്ചി—൧. വള്ളം. ൨. ഒരു വന്യവൃക്ഷം.

അൾസ്സ്, കുഷ്ഠം, വ്രണം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം—വേതസം. ത—വഞ്ചി.

൩. തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യം.

വഞ്ചി എന്നതു തിരുവിതാംകൂറിനു പണ്ടേയുള്ള ഒരു പേരാണ്. വഞ്ചി ചേരരാജാക്കന്മാരുടെ പഴയ രാജധാനിയായിരുന്നു. ഇതിനെയാണ് തിരുവഞ്ചിക്കുളം (തിരു അഞ്ചൈക്കുളം) എന്നു പറയുന്നതു്. ഇതു കൊടുങ്ങല്ലൂരിനു സമീപമാണ്.

വഞ്ചിക—ദ്രവ്യം ശേഖരിച്ചുവെക്കുന്നതിനുള്ള വലുതായ ഒരു പാത്രം (പെട്ടി).

വഞ്ചിക്ഷ്മാ-തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യം.

വഞ്ചിത-വി. ചതിക്കപ്പെട്ടം

വഞ്ചിനാഗം-ഒരുമാതിരി പച്ചപ്പാമ്പ്.

വഞ്ചിപ്പാട്ട്-വള്ളപ്പാട്ട്.

വഞ്ചിപ്പുര-വള്ളപ്പുര.

വഞ്ചിഭൂ(മി)-ഹ. തിരുവിതാംകൂർ. ൨. കേരളം.

വഞ്ചിഭൂപതി-തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവ്.

വഞ്ചിവണ്ടി-ഉരുളുകൾ ചെറുതായൊ ഇല്ലാതെയൊ ഉള്ള വണ്ടി.

വഞ്ചിവിരുത്തി-വള്ളം കടത്തുന്ന വകയ്ക്കു സർക്കാരിൽ നിന്നും കരം ഒഴിഞ്ഞു കൊടുത്ത നിലം.

വഞ്ചീശൻ - തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവ്.

വഞ്ചുളദ്വാദശി - ബുധനാഴ്ചയും തിരുവോണവും ദ്വാദശിയും കൂടിവരുന്ന ദിവസം.

വഞ്ചുളം-ഹ. തൊടുകാര. (വഞ്ഞുളം എന്നുമാവാം). ൨. വഞ്ചിവൃക്ഷം. ൩. അശോകവൃക്ഷം.

വഞ്ജുല-വി. വളഞ്ഞ.

വഞ്ജുളം-ഹ. അശോകമരം, യാചിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. വഞ്ചി, വഞ്ഞി. ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. തൊടുകാര. ൪. ഓരിലത്താമര.

വഞ്ഞി-നായ്ക്കുലപ്പുല്ല്.

വട-ഒരു പലഹാരം.

വട-വി. വടക്ക്.

വടകം-ഹ. ഒരു പലഹാരം, വട. എട്ടു മാഷം കൂടിയ തൂക്കം. ൨. ആററുപേരാൽ.

വടകിഴക്ക്-വടക്കു കിഴക്കായ ഭാഗം.

വടക്ക്-വടക്കേ ദിക്ക്.

വടക്കണയ-വടക്കുവശം

വടക്കൻ-ഹ. വടക്കേ ദിക്കിലുണ്ടായവൻ. ൨. വടക്കുനിന്നു വരുന്നവൻ.

വടക്കിനി-നാലുകെട്ടുള്ള പുരയുടെ വടക്കേക്കെട്ട്.

വടക്കിനേതു്-വടക്കിനി.

വടക്കുനോക്കി-എപ്പോഴും വടക്കോട്ടു തന്നെ മുന തിരിഞ്ഞുനീല്ക്കുന്ന ഒരു യന്ത്രം.

വടക്കുംകൂർ-തിരുവിതാംകൂറിൽ ഏററുമാനൂർ, വൈക്കം മുതലായ പ്രദേശങ്ങൾ.

വടക്കേ-വി. വടക്കുവശത്തുള്ള.

വടക്കോട്ട്-വടക്കേ ദിക്കിലോട്ട്.

വടഗിരി-മേരു.

വടതി-വി. വടക്കുനിന്നു വരുന്ന. (ഇതു കാറിനോടു മാത്രം ചേരും)

വടതുംഗം-പേരാൽ മൊട്ട്.

വടപത്രാ-കുടമുല്ല.

വടം-ഹ. കയറ്. ൨. പേരാൽ വൃക്ഷം. തന്റെ സ്ഥാനത്തെ വേടുകളെക്കൊണ്ടു ചുററിപ്പിടിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. ഉരുണ്ട സാധനം, ഉരുള. ൪. വട എന്ന പലഹാരം. ധാത്വർത്ഥം അനുസരിച്ചു മുറുക്ക് എന്ന പലഹാരം എന്നുമാവാം. ൫. കവടി. ൬. ഗന്ധകം.

വടമകൾ-പാർവ്വതി.

വടമർ-ഒരു ജാതിക്കാർ.

വടമല - പർവ്വതപംക്തി. North of Palghat).

വടമലനായർ-ഒരുവക താണതരം ജാതി മുനി.

വടമൂലം-പേരാൽ വൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ട്

വടര-വി. ദുർബുദ്ധിയുള്ള.

രൻ-കള്ളൻ.

വടരം-പ. കോഴി. ഉ. പാമ്പ്. ന. തല പ്പാവ്. ര. വാസനയുള്ള ഒരുവക പുല്ല്.

വടലി-ചീത്ത വെറ്റില.

വടവാസികം യക്ഷികം.

വടവൃക്ഷം-പേരാൽമരം.

വടാകരം-പ. കയറ്, ചരട്. ഉ. വല ച്ചുരട്ട് (വടം=വേഷ്ടനം). വരാടകം എന്നതിന്റെ പാഠം.

വടഗ്രാംഗം-പേരാൽമൊട്ട്.

വടായി-വലിപ്പം, തന്നത്താൻ സ്തുതിക്കു.

വടി-പ. അടിപ്പാനും കുത്തിനടപ്പാനും ഉപകരിക്കുന്ന സാധനം. ഉ. ആറ്റു പേരാൽ. ന. ഇത്തിയാൽ. ര. കയറ്. @. വലച്ചുരട്ട്.

വടിക-പ. ഗുളിക. ഉ. ഒരുവക പല ഹാരം.

വടിക്കാരൻ-വടിയുള്ളവൻ.

വടിക്കുന്നു-ഇടങ്ങഴിയിൽ നെല്ല് (അരി യൊ മറ്റൊ) ഇട്ടു ഇടങ്ങഴിക്കോൽകൊ ണ്ടു നിരത്തുന്നു.

വടിപ്പു്-വടിക്കുക.

വടിപ്പൻ-പ. വടിവറ. ഉ. വടിക്കുന്ന കോൽ. (പത്തിടങ്ങഴി അളവ്).

വടിപ്പുയറ്-വടികൊണ്ടുള്ള അഭ്യാസം.

വടിയുന്നു-പ. നിറഞ്ഞു വക്കിനു സമ മാകുന്നു ഉ. കവിഞ്ഞൊഴുകുന്നു.

വടിവ്-പ മംഗി, അഴക്. ഉ. കൈയ ക്ഷരത്തിന്റെ തരാതരം ന. ആകൃതി ര. ഉടൽ.

വടിവൊട്ട്, വടിവിനൊട്ട്-വഴി പോലെ, മംഗിയായി.

വട്ട-പ. അടികൊണ്ടോ വ്രണംകൊണ്ടോ ശരീരത്തിലുണ്ടാകുന്ന പാട്ട്, തഴമ്പ്. 'പാരിച്ചുമന്ദഗിരിതന്നുടെ പാറകണ്ടു കീറിച്ചുമഞ്ഞവടുകാണ്മതുവെണ്മതക്ക്' (രാമോല്പത്തി)

ഉ. ബ്രഹ്മചാരി. ന. ബ്രഹ്മചര്യനാമധേയൻ.

വട്ടകത്തി-വട്ടകന്റെ സ്ത്രീ.

വട്ടകൻ-മാർഗ്ഗത്തിൽ കൂട്ടുന്നവരിൽ ചി ലക്കു പറയുന്ന ഒരു പേർ. ഉ. ജ്യോന കൻ. ന. തെലുങ്കൻ. ര. അടിമ, ദാ സൻ. @. ഭോക്ഷൻ. ന. ചെറുക്കൻ, പയ്യൻ.

വട്ടകപ്പുളിനാരകം-കട്ടകപ്പുളിനാരകം

കൃമി, ഛർദ്ദി, വിഷൂചിക, ചുമ മുത ലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം-നിംബൂകം. ഇം-Lemons ലെമൻസ്.

വട്ടപ്പം-രണ്ടു തേങ്ങ ഒന്നായി ക്കൂട്ടിക്കെ ട്ടുക.

വട്ടവൻ-വട്ടകൻ.

വട്ട്-പ. വണ്ടിയുടെ ചുറ്റ്. ഉ. തെറ്റാ മിയുടെ ഞാണ വലിച്ചുവക്കുന്ന സ്ഥ ലം. ന. ഒരുമാതിരി വലിയ പന്ത്.

വട്ട-പ. ഒരു വൃക്ഷം. ഉ. കിണ്ണം, പാ ത്രം. ന. വഴി.

വട്ടക-വട്ടത്തിലുള്ള ഒരുമാതിരി പാത്രം.

'കൊട്ടുന്നുകരങ്ങളിൽവട്ടകകള മേരേ(ന്ത്)'

(ഭാഗവതം)

വട്ടക്കണ്ണി-പ. വളയം. ഉ. ഒരുവക മത്സ്യം ന. ഒരു വൃക്ഷം. ര. കണ്ണടച്ചു ള്ള ഒരുവക ചുറ്റിത്തിരിയുന്ന കളി.

വട്ടക്കയറ്-വലിക്കുന്നതിനുള്ള കയറ്, വടക്കയറ്.

വട്ടക്കറ-വട്ടവൃക്ഷത്തിന്റെ കറ.

വട്ടക്കാളി-സ്ത്രീകൾ വിളക്കിനു ചുറ്റും നിന്നു കളിക്കുന്ന ഒരുമാതിരി കളി.

വട്ടക്കാക്കക്കൊടി ഒരു ദൈവം

വട്ടക്കാടൻ, വട്ടക്കാട്ടവൻ, വട്ട ക്കാട്ടനായർ, വട്ടക്കാട്ടനായർ-An oilmaker (=കാച്ചിനായർ). (ഗുണ്ടർട്ട്).

വട്ടക്കാരൻ-A Shroff. ശ്രാപ്പ്.

വട്ടക്കൂറ-തുധിരമണ്ഡലി, പയ്യാനമണ്ഡലി.

വട്ടച്ചാണായി-ഒരുമാതിരി പയർ.

വട്ടച്ചാവൽ-ഒരു പക്ഷി.

വെൾവട്ടച്ചാവൽ എന്നും ഭാഷകാണുന്നു. മയിലിന്റെ ചിറകുപോലെയിരിക്കുന്ന ചിറകോടും ചിത്രവർണ്ണമായ ശരീരത്തോടും കൂടിയതാണ്. സം-ജീവം ജീവകം.

വട്ടച്ചുര-കടച്ചുര

പാൽച്ചുരയുടെ ഭേദമാണ്. ശാകവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട ഫലശാകമാകുന്നു. സം-കുംബതുംബി.

വട്ടച്ചൊറിയണം-തൊട്ടാൽ ചൊറിയുന്ന ഒരു വള്ളി.

വട്ടണിക്കുന്നു— ചുററിപ്പോകുന്നു, വട്ടത്തിൽ പോകുന്നു.

വട്ടത്തിലാവുക-കഴപ്പത്തിലകപ്പെടുക.

വട്ടൻ- ൧. പശുവിന്റെയും മററും മേൽ ഇരിക്കുന്ന ഒരു പ്രാണി. ൨. ഒരുവക നെല്ല്.

വട്ടൻകൊത്തി-വട്ടനെ കൊത്തിത്തിന്നുന്ന ഒരു പക്ഷി.

വട്ടപ്പണം-കച്ചവടക്കാർ തമ്മിൽ ലാഭം വർദ്ധിപ്പിക്കുവാനായി ചുമത്തുന്ന ഒരുതരം പ്രായശ്ചിത്തത്തുക.

വട്ടപ്പരമ്പ്-നെല്ലിടുന്ന പരമ്പ്.

വട്ടപ്പാലം-പൈതങ്ങൾ വട്ടത്തിൽ ചുററിക്കളിക്കുന്ന ഒരു കളി, കണ്ണാംപീച്ചം.

വട്ടപ്പുണ്ണ്-വട്ടത്തിലുള്ള വ്രണം, ഒരുവക കുഷ്ഠം.

വട്ടപ്പുല്ല്-ഒരുവക പുല്ല്.

മുരപ്പൻ പുല്ലിന്റെ ഗുണമുണ്ട്. നീണ്ടതിനു ഗുണം കൂടും. സം-വൃത്തഗുണ്ഡം.

വട്ടപ്പൂന്താളി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, അമരി, നീല.

വട്ടപ്പോർമുല- വട്ടത്തിൽ തമ്മിൽ തമ്മിൽ എതിർക്കത്തക്കവണ്ണം നെഞ്ചു നിറഞ്ഞു തിങ്ങി നില്ക്കുന്ന മുല.

വട്ടം-൧. വൃത്തം. ൨. ഭാവം. ൩. ആരംഭം. ൪. പണം പലിശയ്ക്കു കൊടുക്കുമ്പോഴും മററും ഒരു ക്ഷണകാലത്തിലേയ്ക്കു മുൻകൂട്ടി എടുക്കുന്ന പലിശ. ൫. കോപ്പുകൾ. ൬. ഉപകരണം. ൭. കശവന്റെ ഒരുപകരണം. ൮. വാദ്യങ്ങളുടെ തോൽ പററിക്കുന്ന വളയം. ൯. ഒരു താളത്തിന്റെ സമയം. ൧൦. പൊൻവിലയ്ക്കു പറയുന്ന ഒരു പേർ. ൧൧. ദല്ലാലായി എടുക്കുന്ന തുക. ൧൨. കളിക്കാനായി വട്ടത്തിൽ ഉണ്ടാക്കുന്ന ഓട്.

വട്ടംകറക്കുക-ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുക, കഷ്ടപ്പെടുത്തുക.

വട്ടംകൂട്ടുക-ഒരുങ്ങുക, ഒരുക്കുക, തയ്യാറാക്കുക.

വട്ടംതിരിച്ചൽ-വട്ടംചുററുക.

വട്ടംതിരിയുന്നു-വട്ടത്തിൽ ചുററുന്നു.

വട്ടംവഴുക്കുക-സങ്കടപ്പെടുത്തുക.

വട്ടംവഴുക്കൊല്ലാ-സങ്കടപ്പെടുത്തരുതേ.

'എന്നേക്കുമെൻഗർവംവെച്ചു
വട്ടംവഴുക്കൊല്ലാകൃഷ്ണ!'
(കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

വട്ടംവിഴുങ്ങുക-മുഴുവനും ഒന്നാകെ കരസ്ഥമാക്കുക, വഞ്ചിച്ചെടുക്കുക.

വട്ടമുള്ളങ്കി-ശാകവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്ന മൂലശാകം.

(ഇതിന്റെ കിഴങ്ങു ചേനപോലെയിരിക്കും. സം-പിണ്ഡമൂലം).

വട്ടമോതിരം - ൧. മുദ്രമോതിരം. ൨. ഇരിമ്പുവളയം.

വട്ടലോഹകം-പഞ്ചലോഹം.

വട്ടവര-വട്ടത്തിലുള്ള വര.

വട്ടവാതി-നാണയങ്ങളുടെ പതിവായുള്ള വിലയിൽ ഏററക്കുറവ്.

വട്ടളം- അരിവെപ്പിനുള്ള ഒരു വലിയ പാത്രം.

വട്ടി-ഹ. തഴ കൊണ്ടോ പുല്ല് കൊണ്ടോ പനയോല കൊണ്ടോ വേ കൊണ്ടോ മറെറാ നെയ്തുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു പാത്രം. ൨. പലിശ.

വട്ടിക്കാർ-കൊച്ചിയിലെ ഒരു താണ തരം നായന്മാർ.

വട്ടിപ്പണം-പലിശക്കിട്ടിരിക്കുന്നപണം.

വട്ടിപ്പുല്ല്-വട്ടി നെയ്യുന്നതിനുള്ള പുല്ല്.

വട്ടിവയറ്-വലിയ വയറ്. (പു—വട്ടിയൻ. സ്ത്രീ—വട്ടിച്ചി).

വട്ടിവയറൻ-കുടവയറൻ.

വട്ടിളം-ഒരു മാതിരി വലിയ ഓട്ടുപാത്രം. വാർപ്പ്.

'ചട്ടമിതൊന്നു പകർന്നതു കണ്ടവർ
വട്ടിളമാശു ചെരിച്ചുവിളമ്പി'
(ഐരാവതപൂജ ഓട്ടൻതുള്ളൽ)

വട്ടുകളി-ഹ. വട്ടു (വട്ടത്തിലുള്ള ഓട്ടു) കൊണ്ടുള്ള ഒരു മാതിരി കളി. ൨ പന്തുകളി.

വട്ടുവം-വെററിലസ്സഞ്ചി (പെട്ടി).

വട്ടൂരം-അനത്തിപ്പിഴിച്ചിലിനുള്ള ഒരു മാതിരി ഇല

വട്ടെഴുത്ത്-പഴയ കാലങ്ങളിൽ തമിഴും മലയാളവും എഴുതിവന്ന സമ്പ്രദായത്തിനുള്ള പേർ. (ഇതു മാറിയാണു കോലെഴുത്തായത്. 'കോലെഴുത്ത്' എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

പരശുരാമന്റെ കാലത്തു മലയാള ഭാഷ ആദ്യം എഴുതിവന്നത് ഇതിലായിരുന്നു. ഈ എഴുത്തു മിക്ക ക്ഷേത്രത്തിലും ഇന്നും കാണാം. തെക്കേ മലയാളം തിരുവിതാംകൂർ ഈ രാജ്യങ്ങളിലും തഞ്ചാവൂരിനു തെക്കുള്ള പ്രദേശങ്ങളിലും ആദ്യം ഉപയോഗിച്ചിരുന്ന തമിഴക്ഷരങ്ങൾ വട്ടെഴുത്തുകളായിരുന്നു. ഏകദേശം ൧൫-ാം നൂററാണ്ടോടുകൂടി വട്ടെഴുത്തിനെ തീരെ വേണ്ടെന്നു വച്ചു എന്നു പറയാം. എന്നാൽ മലയാളരാജ്യത്തു ൧൭-ാം നൂററാണ്ടിന്റെ ഒടുവുവരെ അതിനെ തന്നെ ഉപയോഗിച്ചുപോന്നു.

വട്ടോളി— പുഴായി ദേശത്തിലെ ഒരു ക്ഷേത്രം.

വഠര-വി. ദുർബുദ്ധിയുള്ള.

വഠരൻ-ഹ. ദുർബുദ്ധി. ൨. വൈദ്യൻ. ൩. കള്ളൻ.

വഠരം ജലപാത്രം.

വഡഭി-മുഖപ്പലക. (വളഭി എന്നതു നോക്കുക).

വഡവാ-ഹ. പെൺകുതിര. സാമർത്ഥ്യമുള്ളത് എന്നർത്ഥം ൨. വ്യഭിചാരിണി. ൩. ദാസി.

വഡാ-ഒരുവക പലഹാരം.

വഡിശി-ചൂണ്ടൽ.

വഡ്ര-വി. വലിയ.

വഡ്രം-വിശാലം, വിസ്താരമുള്ളത്. മറയ്ക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വഡ്രലം-ഒരു മരുന്ന്, വലിയ ഏലത്തരി.

വഡ്റൈലാ-പേരേലം.

വണക്കം-ഹ. വന്ദനം. ൨. വിനയം, അടക്കം, താഴ്മ.

'വണങ്ങുന്ന ജനങ്ങളിൽ
ഇണങ്ങും ദേവതമാരും',
മണമുള്ളമലർതന്നി-
ലണയും വണ്ടുകൾപോലെ,

വണങ്ങുന്നു-വന്ദിക്കുന്നു.

വണിക്ക്-ഹ. കച്ചവടക്കാരൻ, ചെട്ടി. ഉ. തുലാം രാശി.

വണിക്പഥം-കച്ചവടത്തെരുവ്.

വണിജകൻ-കച്ചവടത്തെരുവ്.

വണിജകൻ-കച്ചവടക്കാരൻ.

വണിജം-കച്ചവടം.

വണിജ്യം, വണിജ്യ-കച്ചവടം.

വണ്ട്-ഹ പൂക്കളുടെ തേൻ കുടിച്ചുകൊണ്ടു പറക്കുന്ന ഒരു വക കറുത്ത ജന്തു. ഉ. വടികെട്ടുക.

(ഇഡ്ഡലിപ്പാത്രമില്ലാത്തവരും വണ്ടുകെട്ടുക പതിവാണ്. ഉക്കാലി എന്ന പലഹാരത്തിനും വണ്ടുകെട്ടുന്നതു പതിവാകുന്നു. ഒരു പാത്രത്തിൽ ജലം നിറച്ചിട്ടു തുണികൊണ്ടു വായ്ക്കെട്ടി അതിൽ അരിമാവൊ മറ്റൊ ഇട്ടു ആവിയിൽ വേവിച്ചെടുക്കാറുണ്ട്. ഇങ്ങിനെ തുണികൊണ്ടു വായ്ക്കെട്ടുന്നതിനു സാധാരണ വണ്ടുകെട്ടുക എന്നു പറഞ്ഞുവരുന്നു).

വണ്ട(ക)ം-അംശം, പങ്ക്, ഒന്നിനെ ഒന്നിലധികമായി ഭാഗിച്ചതിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു ഭാഗത്തിന്റെ പേർ. (ഈ ഭാഗങ്ങൾ തുല്യാംശകങ്ങളായിരിക്കണമെന്നില്ല. അവ്വണ്ണം ആകരുതെന്നുമില്ല.

വണ്ടത്താൻ-വണ്ട്.

വണ്ടൻ-വിവാഹം കഴിക്കാത്തവൻ.

വണ്ടൽ - അഴുക്ക്, ജലത്തിനുണ്ടാകുന്ന ചീത്തത്തം.

വണ്ടവാഴി-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, ഒരുമാതിരി അരത്ത.

വണ്ടാരംകോഴി-ഒരു പക്ഷി, താമരക്കോഴി.

(മാസം അർശസ്സ്, ഗ്രഹണി ഇത്യാദിക്കു നന്ന്. താമരയുടെ പേരെല്ലാം ഇതിനു പേരായിവരും. സം-സാരസാ. ത-വണ്ടാഴ്വാൻ).

വണ്ടാർ-വി. വണ്ടിനെപ്പോലെ കറുത്ത, വണ്ടോടുപോലെയുള്ള. ഉ-ം, വണ്ടാർ പൂങ്കുഴലാൾ.

വണ്ടാർകുഴൽ -വണ്ടിനെപ്പോലെ കറുത്ത തലമുടി.

വണ്ടാർകുഴലി - വണ്ടിനെപ്പോലെ കറുത്ത തലമുടിയുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

വണ്ടി-ഹ. കാളയേയൊ കുതിരയേയൊ കെട്ടി കയറിപ്പോകുന്ന ഒരു വസ്തു. ഉ. ചാട്. ന. ചക്രം, ഉരുൾ, വട്ടം.

വണ്ടിക്കടുക്കൻ-പുരുഷന്മാർ കാതിലിടുന്ന ഒരാഭരണം.

വണ്ടിക്കാരൻ-ഹ. വണ്ടിയടിക്കുന്നവൻ, വണ്ടി നടത്തുന്നവൻ. ഉ. ഉടുപുരകളിലും മററും വിറക കീറുകയും പാത്രങ്ങൾ തേയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു വേലക്കാരൻ.

വണ്ടിക്കോൽ-ഒരു വക അളവുകോൽ.

വണ്ടിണ്ട-വണ്ടിനം, വണ്ടിൻകൂട്ടം.

വണ്ടിനം-വണ്ടിൻകൂട്ടം.

വണ്ടിത്താര, വണ്ടിച്ചാല് -വണ്ടിച്ചക്രത്തിന്റെ പാട്.

വണ്ടിപ്പേട്ട - വണ്ടികൾ വാടകയ്ക്കും മററും കൊടുക്കുന്ന സ്ഥലം.

വണ്ടിപ്രവൃത്തി-വണ്ടിക്കാരന്റെ വേല

വണ്ടുകെട്ടുന്നു-പാത്രങ്ങളുടെ വൃത്താകാരമായ വക്കിൽ തുണികെട്ടുന്നു.

വണ്ടോട്-വണ്ടിന്റെ പുറത്തേ ഓട്.

വണ്ണ-ഹ. മുഴങ്കാലിന്റെ പിൻഭാഗം. ഉ. പുതുതായി പ്രസവിച്ച സ്ത്രീ.

വണ്ണക്കാരൻ-വണ്ണമുള്ളവൻ, തടിയൻ.

വണ്ണത്താൻ-വെളുത്തേടൻ, അലക്കുകാരൻ.

വണ്ണൻ-ഒരു മാതിരി വാഴ.

വണ്ണം-അ. പ്രകാരം. (ചില വാക്കുകളുടെ ഒടുവിൽ വരുമ്പോഴാണ് ഈ അർത്ഥം സിദ്ധിക്കുന്നത്. ഉ-ം, പറഞ്ഞവണ്ണം, പറഞ്ഞതിൻവണ്ണം).

വണ്ണം-തടിപ്പ്, പുഷ്ടി.

വണ്ണാച്ചൻ-ചെറിയ ചിലന്തി.

വണ്ണാത്തി-ഒരു പക്ഷി.

വണ്ണാൻ-ഉ. താണജാതിക്കാരുടെ മുണ്ടലക്കുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ. (സ്ത്രീ.-വണ്ണാത്തി) ൨. ചെറിയ ചിലന്തി.

വണ്ണിക്കുന്നു-തടിക്കുന്നു.

വതങ്ങുന്നു-വാടുന്നു

വതണ്ഡാ-പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

വതംസം-ഉ. തലയിലെ ഒരാഭരണം ൨. ചെവിയിലെ ഒരാഭരണം, കണ്ഡലം.

(ഭാഗ്ദുരിയുടെ അല്ലോപം വരുത്തി ഉണ്ടായതാണ് ഈ ശബ്ദം. അവതംസം എന്നതു പ്രധാനം).

വൽ-അ. ചില വാക്കുകളുടെ ഒടുക്കം വരുമ്പോൾ 'പോലെ' എന്നുള്ള അർത്ഥം വരും.

വത്ത-ബത്ത, പതിവ്, ഇളവ്, ബാററ.

വത്സകം-ഉ. പശുക്കിടാവ്. ൨. പൈതൽ. ൩. കടകപ്പാല. ൪. കാള.

വത്സതരം -മുലകുടിമാറിയ പശുക്കിടാവ്, കുടിവററിയ കാളക്കുട്ടി.

വത്സതരീ-പശുക്കിടാവ്.

വത്സൻ-ഉ. കുഞ്ഞ്, ആൺപൈതൽ, ഒരു വയസ്സു ചെന്നവൻ, ബാലൻ. ൨. പശുക്കിടാവ്.

വത്സനാഭം, വത്സനാഭി -വിഷമുള്ള ഒരു മരുന്ന്.

(കഫം, വാതം, കണ്ഠരോഗം ഇവയ്ക്കു നന്ന്. ഇതു ഭക്ഷിച്ചുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിൽ മുളകുവെള്ളം കുടിയ്ക്കുക. ത്രിഫലക്കഷായവും നന്നുതന്നെ. Aconite എകൊനൈററ്).

വത്സപാലൻ-ഉ. കൃഷ്ണൻ. ൨. ബലരാമൻ.

വത്സം-ഉ. നെഞ്ച്, മാറിടം. ഉറപ്പുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ൨. സംവത്സരം. ൩. കിടാവ്, കന്നുകാലിയുടെ കുട്ടി, മുലകുടിക്കുന്ന കാളക്കുട്ടി.

വത്സരൻ-ഉ. വിഷ്ണു. ൨. ധ്രുവനു ഭൂമി എന്ന ഭാര്യയിൽ ജനിച്ചവൻ.

വത്സരം-മുന്നൂററുപത്തഞ്ചു ദിവസം കൂടിയതു്, സംവത്സരം. നിമേഷാദി കാലങ്ങൾക്കു ഇരിപ്പിടം എന്നർത്ഥം.

വത്സരാജാവ്-ഉദയനൻ.

വത്സല-വി. സ്നേഹമുള്ള.

വത്സലത-വാത്സല്യം.

വത്സലത്വം-പ്രിയത്വം (ആദരവു).

വത്സലൻ-വത്സ+ല. വത്സ=കുട്ടി. ല' എന്നതു് 'അതുണ്ട്' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ വരുന്ന ഒരു തദ്ധിതപ്രത്യയം. ൨. സ്നേഹമുള്ളവൻ.

വത്സലം-വാത്സല്യരസം.

വത്സാദനം-ചെന്നാ(യ്).

വത്സാദനി-ഉ. ചിററമൃതു്. കുട്ടികൾ ഔഷധത്വേന ഭക്ഷിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം ൨. പാതാളഗരുഡക്കൊടി. ൩ അത്തിത്തിപ്പലി.

വദ-വി. പറയുന്ന.

വദൽ-വി. പറയുന്ന. (ദൻ, ദന്തി, ദൽ).

വദനം-ഉ മുഖം, വായ്, ൨. മുക്കോണിന്റെ മുകളിലെ മൂല.

വദന്യ, വദാന്യ- വി. ഉ. വാക്കിനു സാമർത്ഥമുള്ള. ൨. കൊടുക്കുന്ന

വദാന്യൻ-ഉ. നല്ല ഭംഗിയായി സംസാരിക്കുന്നവൻ. ൨ ദാനശീലൻ.

വദാമ-ഒരുവക വൃക്ഷം.

ഇതു് അധികമായും കാബൂൾ മുതലായ ദേശങ്ങളിൽ ഉണ്ടാകുന്നു. സം-വാ

താരം. ത-വാതുമൈ ഇം-Sweet almond, Bitter almond.

വദാലം-ചുഴി.

വദാവദ-വി. നല്ലവണ്ണം പറയുന്ന.

വദിക്കുന്നു-ഹ. പറയുന്നു. ഉ. വായിക്കുന്നു. (കാ. ക്രി.—വദിപ്പിക്കുന്നു).

വദ്ധ്റം-വെളുത്തീയം

വധം-കൊല്ലുക, കൊല.

വധകൻ-കൊലചെയ്യുന്നവൻ.

വധസ്ഥലി-കൊല്ലുന്നതിനുള്ള സ്ഥലം, കൊലനിലം.

വധാർഹ-വി. കൊല്ലേണ്ടുന്ന.

വധിക്കുന്നു-കൊല്ലുന്നു. (കാ. ക്രി. വധിപ്പിക്കുന്നു).

വധൂ-ഹ. ഭാര്യ. ഉ. പുത്രന്റെ ഭാര്യ. കൊണ്ടുവരപ്പെടുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. ന. സ്ത്രീ. ഭർത്താവിനാൽ വഹിക്കപ്പെടുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. ർ. ജോനകപ്പുല്ല്. പരിമളത്തെ വഹിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഇ. ചെറുകച്ചോലം. ന. നറുനീണ്ടി (വെളുത്തതു്). ൈ. വിവാഹംചെയ്യുന്ന കന്യക.

(വധുവിൽ ന ഗുണം ഉണ്ടായിരിക്കണം—കാംക്ഷ, രൂപം, അനുരാഗം, ബഹുമാനം, സ്നേഹം, ലജ്ജ ഇവയാകുന്നു).

വധൂജനം-സ്ത്രീ, സ്ത്രീജനം.

വധൂടി-ഹ. സ്ത്രീ. ഉ. യുവതി. ന. പുത്രന്റെ ഭാര്യ.

വധൂവരന്മാർ-ഭാര്യയും ഭർത്താവും, ദമ്പതിമാർ.

വധൂസര-ഒരു നദി (തീർത്ഥം).

ഭൃഗുമുനിയുടെ പത്നിയായ പുലോമയെ പുലോമൻ എന്ന ഒരു രാക്ഷസൻ സൂകരവേഷം ധരിച്ച് എടുത്തുകൊണ്ടു പോയപ്പോൾ ഗർഭിണിയായ അവൾ പെററ പുത്രൻ ആ രാക്ഷസനെ നേത്രാഗ്നിയിൽ ദഹിപ്പിച്ചു. പുലോമ കരഞ്ഞുംകൊണ്ടു ആശ്രമത്തിൽ ചെന്നു. അവളുടെ കണ്ണീർ വീണുണ്ടായതാണ് ഈ തീർത്ഥം.

'അശ്രുക്കൾവീണുവധൂസരയെന്നോ തുനദി വിശ്രുതമായതീർത്ഥമുണ്ടായിതതു കാലം'

(ഭാരതം-പൌലോമം)

വധോദ്യമം-കൊല്ലുവാനുള്ള ഉത്സാഹം.

വധ്യ-വി. കൊല്ലേണ്ടുന്ന, വധിക്കത്തക്ക.

വനകരി-കാട്ടാന.

വനകദളി-മരവാഴ.

വനചന്ദനം-ഹ. അകിൽ. ഉ. ദേവതാരം.

വനചന്ദ്രികാ-വള്ളിമുല്ല.

വനചരൻ-കാട്ടാളൻ.

വനചരം-ഹ. കാട്ടാന. ഉ. കരങ്ങ്.

വനചാരി-വി. കാട്ടിൽ കിടക്കുന്ന, കാട്ടിൽ പാർക്കുന്ന (രീ, രിണി, രി).

വനച്ഛാഗം-പന്നി.

വനജ-വി. ഹ. കാട്ടിലുണ്ടായ. ഉ. ജലത്തിലുണ്ടായ.

വനജം-ഹ. താമര. ഉ. മുത്തങ്ങ. ന. ആന. ർ. കാട്ടുമാതളനാരകം. ഇ. വെളുത്ത ചേന. ന. തുമ്പൂണി.

വനജ്യോത്സ്നി-ഹ. കാട്ടിലേ നിലാവുള്ള രാത്രി. ഉ. നവമാലിക.

വനത-വനത്വം.

വനതിക്തിക, വനതിക്താ-പാട.

വനദീപം-ഒരു പൂവ്, രാജചമ്പകം.

വനദേവത-കാട്ടിലേ ദൈവം.

വനദ്വിപം-കാട്ടാന.

വനന്തപം-നായ്.

വനപല്ലവം-മുരിങ്ങ.

വനപ്രമാണം, വനപ്രായം, വനവൽ-അ. വനംപോലെ.

വനപ്രിയം-ഹ. കയിൽ. ൨. താന്നി. ൩. ഏലവങ്ങം. ൪. കടമാൻ.

വനപ്രിയാ-കയില്പേട.

വനഭൂക്-ഹ. കാള. ൨. ഇടവകം.

വനം-ഹ. കാട്. ജനങ്ങളാൽ ആശ്രയിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

(കാമ്യവനം, അദിതിവനം, വ്യാസവനം, ഫലകീവനം, സൂര്യവനം, മധുവനം, ശീതവനം ഇങ്ങിനെ വനങ്ങൾ ഏഴ്.)

കൃഷ്ണന പ്രിയമുള്ള 12 വനങ്ങൾ— ഭദ്രവനം, ശ്രീവനം, ലോഹവനം, ഭാണ്ഡീരവനം, മഹാവനം, താലവനം, ഖദിരവനം, ബകുളവനം, കുമുദവനം, കാമ്യവനം, മധുവനം, വൃന്ദാവനം. ൨. വെള്ളം. യാചിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൩. കൂട്ടം. ൪. വാസസ്ഥലം. ൫. ഉറവ്, അരുവി. ൬. തടി, വിറക്. ൭. മരപ്പാത്രം.

വനമക്ഷിക-കാട്ടീച്ച.

വനമല്ലിക-ഹ. ഒരു വള്ളി, കാട്ടുമുല്ല. ൨. തൂശിമുല്ല.

വനമാല, വന്യമാല-വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരു മാല.

എല്ലാ ഋതുക്കളിലുമുള്ള പൂക്കളെക്കൊണ്ടു കോർത്തതും, നടുവിൽ വലിയ കടമ്പുമരത്തിന്റെ പൂവുകോർത്തതും, കാലുകളുടെ മുട്ടുകൾവരെ നീണ്ടുകിടക്കുന്നതുമായ മാലയാണ് വനമാല എന്നു പറയപ്പെടുന്നത്.

'ആജാനുലംഘനീമാല
സർവ്വർത്തുകുസുമോജ്വലഃ
മദ്ധ്യേസ്ഥലകദംബാഢ്യ
വനമാലേതികീർത്തിതാ'
(ഭാഗവതം)

'കിരീടഹാരാംഗദവന്യമാലാ'
(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം)

'തുളസീകന്ദമന്ദാര
പാരിജാതസരോരുഹഃ
ഏതദ്വിരചിതാമാലാ
വനമാലാഹ്യുദീര്യതേ'

വനമാലി-ഹ. വിഷ്ണു. കാട്ടുപൂക്കളെ മാലയാക്കി ധരിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം. പാദപത്മത്തിലോളം നീണ്ടുകിടക്കുന്ന വനമാലയെ ധരിച്ചവൻ എന്നുമുണ്ട്. 'ആ പാദപത്മം യാ മാലാ വനമാലേതി സാ സ്മൃതാ' എന്നു കലിംഗൻ. ൨. പന്നിക്കിഴങ്ങ്.

വനമാലിക-പന്നിക്കിഴങ്ങ്.

വനമാലിനീ-ദ്വാരക.

വനമുദ്ഗം-കാട്ടുപയർ, മങ്കുട്ടപ്പയറ്, അല്പം വെളുത്ത ചെറുപയറ്.

വനമൂതം-മേഘം.

വനമോചാ-മലവാഴ.

വനരാജൻ-സിംഹം.

വനരുഹം-താമര.

വനലക്ഷ്മീ-വാഴ.

വനവാസം-കാട്ടിലെ പാർപ്പ്.

വനവാസി- വി. കാട്ടിൽ പാർക്കുന്ന. (സി, സിനീ, സി).

വനവാസി-ഹ. മഹർഷി. ൨. കാട്ടാളൻ. ൩. കാവതിക്കാക്ക. ൪. മുഷ്കകവൃക്ഷം. ൫. പന്നിക്കിഴങ്ങ് ൬. ശാന്മലികന്ദം. ൭. ഇടവകം വൃ. എരുമക്കിഴങ്ങ്.

വനശൃംഗാടം - ഞെരിഞ്ഞിൽ. വനത്തിൽ ശൃംഗംപോലെ സഞ്ചരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വനശ്വാവ്-ഹ. വെരിക്. ൨. കുറുക്കൻ ൩. കടുവാ.

വനസഖൻ-കയിൽ.

വനസമൂഹം-കാടുകളുടെ കൂട്ടം.

വനസ്ഥ-വി. കാട്ടിൽ പാർക്കുന്ന.

വനസ്ഥൻ-കാട്ടിൽ പാൎക്കുന്നവൻ, വാനപ്രസ്ഥൻ.

വനസ്ഥലീ-കാട്ടുപ്രദേശം.

വനസ്പതി-ഹ. പൂക്കാതെ കായ്ക്കുന്ന മരം. കാട്ടിലെ പ്രധാനി എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം. (ഇതു വൃക്ഷസാമാന്യപൎയ്യായവുമാകുന്നു). ൨. പേരാലു്. ൩. ചിററാലു്.

വനഹുതാശനൻ-കാട്ടുതീ.

വനഹ്രദിനീ-കാട്ടാറു്. (ഇതു് അല്പജലമുള്ളതായിരിക്കും).

വനാഖു-മുയൽ.

വനാന്തം-ഹ. വനത്തിന്റെ അതിരു്. ൨. വനപ്രദേശം.

വനാന്തരം-വനത്തിന്റെ അന്തരം, മറെറാരുവനം.

വനായു-ഹ. ഒരു ദേശം. (കുതിരയ്ക്കു പ്രസിദ്ധിയുള്ളതാണു്). ൨. മാൻ. (വാതായു എന്നതിന്റെ പാഠം. 'വാനായു' എന്നുമുണ്ടു്).

വനായുജം- വനായുദേശത്തിൽ ഭവിച്ച കുതിര.

വനി-വി. വനത്തിൽ അധിവസിക്കുന്ന.

വനി-ഹ. വൃക്ഷം. ൨. കൊടുവേലി. ൩. അഗ്നി. ൪. വാനപ്രസ്ഥനായ ബ്രാഹ്മണൻ. ൫. യാചനം. ൬. ആഗ്രഹം.

വനിക-ഹ. വന. ൨. ഉപവനം. ൩. തോപ്പു്.

വനിത-വി. ഹ. ചോദിക്കപ്പെട്ട ൨. യാചിക്കപ്പെട്ട.

വനിതാ-ഹ. സ്ത്രീ. പുരുഷനെ വഴിയാകുംവണ്ണം ആശ്രയിച്ചു നില്ക്കുന്നവൾ എന്നൎത്ഥം. ൨. അധികം ജനരാഗത്തോടുകൂടിയ സ്ത്രീ.

വനീ-ഹ. കാടു്. ൨. വൃക്ഷക്കൂട്ടം.

വനീകൻ-യാചകൻ.

വനീപകൻ, വനീയകൻ- ഇരക്കുന്നവൻ, യാചകൻ. വനിയെ പാലിക്കുന്നവൻ — കാട്ടിൽ തെണ്ടിനടക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

വനേചര-വി. കാട്ടിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന.

വനേചരൻ-കാട്ടാളൻ, വേടൻ.

വനോത്ഭവ-വി. കാട്ടിലുണ്ടായ.

വനോത്ഭവ-ഹ. കാട്ടുപഞ്ഞി, കാട്ടുപരുത്തി. ൨. കാറുവാഴ. ൩. കാട്ടുമാതളനാരകം. ൪. കാട്ടുപയറു്.

വനൌകസ്സ്-ഹ. കുരങ്ങു്; വാനരൻ. വനം ഗൃഹമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. വനത്തിൽ താമസക്കാരൻ.

വന്തി-കൊടുത്ത മുതൽ കിട്ടാഞ്ഞാൽ അതിന്നു പകരം മറെറാന്നു കൈക്കലാക്കുക.

വന്ദ-ഒരപ്സരസ്ത്രീ.

സംഭവപൎവ്വം സുദൃഢാഹരണത്തിൽ ഈ പേർ കാണുന്നു. മൂലത്തിൽ 'വൎഗ്ഗ' എന്നാണു കാണുന്നതു്. ഇവൾ നക്രമായതു ഒരു ബ്രാഹ്മണശാപംകൊണ്ടാണു്.

വന്ദക-ചെറുതേക്കു്. വൈദ്യന്മാരാൽ വന്ദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

വന്ദന-നമസ്കാരം, നമസ്കരിക്കു, തൊഴുക.

വന്ദനം-നമസ്കാരം, വണക്കം.

വന്ദനമാല - അലങ്കരിച്ചിട്ടുള്ള വളച്ചുവാതിൽ.

വന്ദനീയ-വി. വന്ദിക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന.

വന്ദനീയം-മഞ്ഞക്കയ്യോന്നി

വന്ദനീയാ-ഗാരോചനാ.

വന്ദാ, വന്ദാക-ഇത്തിക്കണ്ണി.

വന്ദാരു-ഹ. ആശ്രയിക്കുന്നവൻ, വന്ദനശീലൻ. ൨. വന്ദി, സ്തുതിപാടുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

വന്ദി-ഹ. രാജാക്കന്മാരുടെ സ്തുതികളെ പാടുന്നവൻ. ൨. സ്തുതിക്കുന്നവൻ. ൩. അടിമയാക്കപ്പെട്ട ആളോ മൃഗമോ.

വന്ദി-ഹ. വന്ദിശാല ൨. ചോരാദികളെ ആകർഷിക്കുക. ൩. ബന്ധനം. ൪. പിടിച്ചുകെട്ടിക്കൊണ്ടു വന്നിടുക.

വന്ദിക്കുന്നു-ഹ. നമസ്കരിക്കുന്നു, തൊഴുന്നു. ൨. പൂജിക്കുന്നു.

വന്ദിത-വി. വന്ദിക്കപ്പെട്ട.

വന്ദ്യ-വി. വന്ദിക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന.

വന്ദ്യാ-ഹ. ഇത്തി(ൾ)ക്കണ്ണി. ൨. ഗോരോചന.

വന്ധകീ-വേശ്യാസ്ത്രീ.

വന്ധ്യ-വി. ഹ. കായ്ക്കാത്ത. ൨. ഫലമില്ലാത്ത, സാധ്യമില്ലാത്ത.

വന്ധ്യം-ഒരിക്കലും കായ്ക്കാത്ത മരം. (ബന്ധ്യം എന്നുമാവാം). ഫലത്തെ പുറത്തുവിടാതെ ബന്ധിച്ചുനിറുത്തുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വന്ധ്യാ-ഹ. മച്ചി, പ്രസവിക്കാത്ത സ്ത്രീ, മലടി.

മലടി മൂന്നുവിധം-ഹ. കാകവന്ധ്യ=ഒന്നു പ്രസവിച്ചു പിന്നീടു പ്രസവിക്കാതിരിക്ക ൨. മൃതവന്ധ്യ=ജനിക്കുന്ന കുട്ടികളെല്ലാം മരിച്ചുപോവുക ൩. ജന്മവന്ധ്യ=ജനനം മുതൽ മലടിയായിരിക്ക.

൨. കാട്ടുപാവൽ.

വൻപു-പ്രതാപം.

വന്യ-വി. കാട്ടിലുണ്ടാകുന്ന.

വന്യഭോജനം-കാകറികൾ കൊണ്ടുള്ള ഭോജനം (ഭക്ഷണം).

വന്യഭോജ്യം-കായ്കനി.

വന്യം-ഹ. എലവങ്ങം. ൨. വലിയ വേഴൽ. ൩. കിരാതചന്ദനം. ൪. വെളുത്ത ചേന. ൫. കഴിമുത്തങ്ങ. ൬. പന്നിക്കിഴങ്ങ്.

വന്യാ-ഹ. മുത്തങ്ങ. ൨. ചെമന്ന കുന്നി. ൩. നറുമഞ്ഞൾ. ൪. കാട്ടുകൂട്ടം. ൫. ജലക്കൂട്ടം.

വന്യാശന-വി. കായ്കനികളെ ഭക്ഷിക്കുന്ന.

വൻ-വി. ചില വാക്കുകളുടെ ആരംഭത്തിൽ ചേരുമ്പോൾ 'വലിയ' എന്നർത്ഥം ഉണ്ടാകും, 'ബലമുള്ള' എന്ന അർത്ഥവും ചിലപ്പോൾ സിദ്ധിക്കും. (ഉ-ം വൻകള്ളൻ).

വൻകുറുഞ്ഞി-വാടാക്കുറുഞ്ഞി.

മുള്ളുള്ള വലിയ കാട്ടുചേമന്തി എന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു. സം-രാജതരണീ. ത-വാടാക്കുറുഞ്ചി. പൂ മഞ്ഞനിറമാണ്.

വൻകൊന്ന-ഒരു വൃക്ഷം.

ചൊറി, കുഷ്ഠം, ശൂലം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം-ആരഗ്വധം. ത-കൊൻറ. ഇം-Pudding pipe tree, Purging cassia, Cassia pulp.

വൻകൊട്ട-വാൽപട്ട, വാൽവട്ട, ചിരവപ്പല്ല്.

വീക്കം, ചുട്ടുനീറൽ മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. മുലപ്പാലിനെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. ശാകവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്ന കന്ദശാകമാണ്. ഇതു ജലത്തിനുമീതെ പായൽപോലെ പടർന്നുണ്ടാകുന്ന ഒരു സാധനത്തിന്റെ കിഴങ്ങാകുന്നു. സം-ശൃംഗാടകം. ഇം-Water caltrop വാട്ടർ കാൽട്രാപ്.

വൻതല-ഹ. വലിയതല. ൨. പഴുവിൻതല.

വൻതിരിച്ചൽ-കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ ഒരുവകകളി.

വൻതീ, വന്തി-ഹ. വലിയ തീ. ൨. കാട്ടുതീ.

വന്തി-തടവ്. Imprisonment.

വന്തുക്ക്-തീത്തോക്ക്, ചക്ക്മുക്കിത്തോക്ക്. A firelock.

വന്തേൻ-കാട്ടുതേൻ.

വന്നല-തൂററിക്കളഞ്ഞ ധാന്യം.

വന്നി-ഒരു വൃക്ഷം. ഇതു മുള്ളുമരമാണ്.

ഇല ചെറുതായിരിക്കും. കായ് നീണ്ടതായിരിക്കും. സം-ശമി. ഇം— Spung tree സ്പംഗ് ട്രി. അതിസാരം, ചുമ, കുഷ്ഠം, അൎശസ്സു മുതലായ വയ്ക്കു നന്ന്.

വന്നിയർ - ഒരു ജാതിക്കാർ. (തമിഴരാണ്).

വൻപ്-വലിപ്പം, ഉൗററം, പ്രയാസം.

വൻപത്തം-വലിപ്പം.

വൻപൻ-ഹ. വലിയവൻ. ൨. ബലമുള്ളവൻ. ൩. ധനവാൻ. ൪. ബുദ്ധിയും വിദ്യയുമുള്ളവൻ.

വൻപിക്കുന്നു-വൻപനാകുന്നു.

വൻപുററ-വലിപ്പമുള്ള, പ്രയാസമുള്ള.

വൻപൂപ്പ്-വേട്ടയിൽ കിട്ടിയ പ്രധാനഭാഗം. ഉ-ം, വൻപൂപ്പിന്നു കത്തിവച്ചു.

വമ്പേ-അ. ആശ്ചൎയ്യമോ അസൂയയൊതോന്നുമ്പോൾ പറയുന്ന ഒരു ശബ്ദം.

വന്മിരിയം-പുള്ളിപ്പുലിയൻ (നായാട്ടുപേർ).

വന്മീകം-ചിതൽപ്പുററ്.

വന്മീകം എന്ന ക്ഷുദ്രരോഗം കഴുത്തിന്റെ പുറത്തോ മറേറാ പുററുപോലെ മുഴയുണ്ടാകുന്നതാകുന്നു. ഇതു് അനേകം മുഖത്തോടും വേദനയോടും മററും അഗ്രം ഉയൎന്നു വ്യാപിക്കും. ദിവസം അധികം കഴിഞ്ഞാൽ ഇതിനു ചികിത്സയില്ല.

വപ-ഹ. മാംസത്തിന്നകത്തുള്ള നൈ, ശുദ്ധമായ മാംസസ്നേഹം (നെയ്).

ശരീരത്തിന്നുള്ളിൽ പൊക്കിളിന്റെ സമീപത്തു കീഴായി ഉദ്ദേശം ഒരു മുഴം നീളത്തിൽ കോണകത്തോളം വീതിയിൽ ഉള്ള നൈമാലയാണു 'വപ'. എല്ലാ ജന്തുക്കളുടേയും ഹൃദയത്തിലും അസ്ഥികളുടെ പുറമേയുമിരിക്കുന്ന ഒരു സ്നേഹവിശേഷമാണു 'മേദസ്സ്'. ശുദ്ധമാംസം വെച്ചൂററിയെടുക്കുന്ന സ്നേഹമാകുന്നു 'വസ'.

൨. പോതു്, പൊത്തു്, രന്ധ്രം (ഓട്ട). പുല്ലു മുതലായതു മുളയ്ക്കുന്ന സ്ഥലം എന്നൎത്ഥം.

വപനം-ഹ. വിത. ൨. ക്ഷൌരം. ൩. ശുക്ലം, രേതസ്സ്.

വപൻ-ഹ. ചിരയ്ക്കുന്നവൻ. ൨. വിതയ്ക്കുന്നവൻ. ൩. നെയ്യുന്നവൻ.

വപുനം-ദൈവം.

വപുഷാ-അടക്കാവണിയൻ.

വപുഷ്മാൻ-ഒരു വിശ്വദേവൻ.

സൂൎയ്യവംശരാജാവായ മരുത്തനെ വധിക്കയാൽ മരുത്തന്റെ മകനായ ദമൻ വപുഷ്മാനെ നിഗ്രഹിച്ച് ആ രക്തം കൊണ്ട് ബലികഴിക്കയും മാംസം രാക്ഷസ സന്തതികളായ ചില ബ്രാഹ്മണരെ ഭക്ഷിപ്പിക്കയും ചെയ്തു.

വപുസ്സ്-ശരീരം. പൂൎവ്വപുരുഷനാൽ കൃഷിചെയ്യപ്പെട്ടതു് എന്നൎത്ഥം.

വപുസ്സ്-വി. ഭംഗിയുള്ള.

വപ്താവ്-വിതയ്ക്കുന്ന ആൾ, കൎഷകൻ.

വപ്പി-പല്ലില്ലാത്തവൻ, പല്ലുപോയവൻ.

വപ്പു-ഹ. താഴത്തെ ചൊടി. ൨. ഉലക്കയുടെ ഇരിമ്പുപൂണ്, ൩. ഇറച്ചി കത്തിയെടുക്കുന്ന മുള്ള്.

വപ്പുകടി-മുകളിലത്തെ പല്ലുകൊണ്ടു താഴത്തെ ചൊടിയിൽ കടിയ്ക്കൂ.

വപ്പൂരവർ-ഒരുതരം കപ്പലോട്ടക്കാർ.

വപ്രകം-ചക്രത്തിന്റെ ചുററളവ്.

വപ്രക്രീഡ-മൃഗങ്ങൾ തമ്മിൽ ഇടിക്കയും മററും.

വപ്രൻ-ഹ. അച്ഛൻ. ൨. പ്രജാപതി.

വപ്രം-ഹ. കൃഷിസ്ഥലം. ഇവിടെ വിത്തു വിതയ്ക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു വയൽ. ൨. മൺകോട്ട. ൩. മതിലിന്റെ അടിയിൽ ഉറപ്പിന്നായി കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന ചാരുമതിൽ. ൪ കോട്ടയുടെ പുറത്തു കിടങ്ങു കീറുന്ന സമയം ആ കല്ലും മണ്ണും കൂടി കൂട്ടി ഉയർത്തിയുണ്ടാക്കുന്ന മൺതിണ്ണ. ൫. തീരം, ആററിൻ തീരം. ൬ ഗോപുരവാതിൽ. ൭ മൺകുന്ന്. ൮ അടിസ്ഥാനം. ൯. കാരീയ്യം. രസവാദപ്രകാരം സ്വർണ്ണമായിത്തീരുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വപ്രി-ഹ. കടൽ. ൨. വയൽ. ൩. ദുർഗ്ഗതി.

വമഥു-ഹ. ഛർദ്ദി. ൨. ആനത്തുമ്പിക്കൈയിൽ നിന്നു വരുന്ന വെള്ളത്തുള്ളി.

വമ(ന)ം-ഛർദ്ദി.

വമനം-ഹ. ഛർദ്ദി, ൨. ചണ.

വമി-ഛർദ്ദി.

വമിക്കുന്നു-ഹ. ഛർദ്ദിക്കുന്നു. ൨. വർഷിക്കുന്നു.

വമിത-വി. ഛർദ്ദിച്ച.

വംശകം, വംശികം-അകിൽ. മുളപോലെയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

വംശക്കാരൻ—വംശത്തിലുള്ളവൻ. (സ്ത്രീ-വംശക്കാരി, വംശക്കാരത്തി).

വംശക്രമം-കുടുംബവഴി.

വംശപത്രീതൃണം-ഒരുവകപ്പുല്ല്.

പശുക്കൾക്കു പാലിനെ പെരുപ്പിക്കും. സം-വംശപത്രീ.

വംശപരമ്പര-വംശത്തിനുള്ള തലമുറ.

വംശപാരമ്പര്യം-ക്രമേണയുള്ള കുലസംബന്ധവഴി.

വംശം-ഹ. കുലം. മററു പര്യായങ്ങൾ-സന്തതി, ഗോത്രം, ജനനം, കുലം, അഭിജനം, അന്വയം, അന്വവായം, സന്താനം. ൨. കൂട്ടം. ൩. ഓടക്കുഴൽ (പഞ്ചാംഗുലം). ൪. മുള. ശബ്ദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഇല്ലി. ൫. കരിമ്പ്. ൬. മരുതു്. ൭. താഴ്വഴിക്രമം. ൮. ജാതി.

വംശവാദ്യം ദുർഗ്ഗാക്ഷേത്രത്തിൽ വെച്ചു വാദനം ചെയ്യരുതെന്നു യോഗിനീതന്ത്രത്തിൽ വിധിച്ചിട്ടുണ്ട്.

വംശരോചന-ഹ. മുളയുടെ അകത്തുണ്ടാകുന്നതും ഗോരോചനക്കു തുല്യവുമായ ഒരൌഷധവിശേഷം.

ഇതു കുവപ്പൊടിയാണെന്നു അഭിപ്രായംകാണുന്നു.

വംശവാൻ-വംശമുള്ളവൻ. (സ്ത്രീ-വംശവതി).

വംശശലാകാ-രാമച്ചം.

വംശസ്ഥിതി-വംശത്തെ നിലനിറുത്തുക

വംശാങ്കുരം-ഇല്ലിക്കൂമ്പ്, മുളംകൂമ്പ്.

വംശാനുക്രമം-വംശപാരമ്പര്യം.

വംശാവലി-ഒരു വംശത്തിലെ ആളുകളുടെ കുലസംബന്ധവഴി.

വംശി-ഓടക്കുഴൽ, കുഴൽ. ൨. ഞരമ്പ്.

വംശിക-വി. വംശത്തെ സംബന്ധിച്ച. (കൻ, കീ, കം).

വംശികൻ-കുഴലൂത്തുകാരൻ.

വംശികം-അകിൽ.

വംശോത്ഭവ-വി. വംശത്തിലുണ്ടായ.

വംശ്യ-വി. വംശത്തിലുണ്ടായ, കുലത്തിൽ ജനിച്ച.

വംശ്യാ-ചണ്ടിപ്പയറ്.

വയക്കുന്നു-ഹ. ചെത്തുന്നു. ഉ. വെട്ടി നിരത്തി സമമാക്കുന്നു.

വയന-ഒരുവക മരം.

വയനം-ഹ. ബുദ്ധി. ഉ. ക്ഷേത്രം. ന. ശുദ്ധി.

വയനാട്ട്-ഒരു ദേശം.

വയമ്പ്-ഹ. ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്.

അതിസാരം, കഷ്ടം, തണ്ണീർദാഹം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ഓർമ്മയെ വരുത്തും, വാക്കിന്റെ തടവിനെ തീർക്കും. കണ്ഠശുദ്ധിയെ ചെയ്യും. സം-വചാ. ത-വചയ്. ഇം-Sweet Flag-root, Orris root.

ഉ. ഒരു മത്സ്യം.

വയൽ-കണ്ടം.

വയൽച്ചുള്ളി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

അതിസാരം, അരുചി, വീക്കം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ഇതു കാണ്ഡങ്ങളിൽ മുള്ളുള്ള ചെടിയാണ്. സം-കോകിലാക്ഷം. ത-നീർമുള്ളി. ഇം-Long leaved Barleria ലാങ്ങ് ലീവ്ഡ് ബാർല്ലേരിയാ.

വയൽവെള്ളരി-ചെറിയ വെള്ളരി.

ഇതു വെള്ളരിയിൽതന്നെ പഴുക്കുമ്പോൾ വിണ്ടുപിളർക്കുന്ന ജാതിയായിരിക്കണം. സം-വാലുകീ.

വയസ്കൻ-(പദാന്ത്യത്തിൽ വയസ്സുള്ളവൻ. ഉ-ം, മദ്ധ്യവയസ്കൻ.

വയസ്ഥ-വി. യൌവനമുള്ള.

വയസ്ഥ-ഹ. ചിററമൃത്. ഉ. കടുക്ക. ന. നെല്ലി. ദ. മീനങ്ങാണി. ഇ. ലന്തമരം. ന. ബ്രഹ്മി. ൭ ഇലവ്. വ. ക്ഷീരകാകോളി. ൻ. കാകോളി. ൧൦. സോമവള്ളി. ൧൧. ചിറേറലം.

വയസ്ഥൻ-ഹ. സ്നേഹമുള്ള ചങ്ങാതി. ഉ. യൌവനാവസ്ഥയിലിരിക്കുന്നവൻ.

വയസ്യ-വി. വയസ്സിനെ സംബന്ധിച്ച, വയസ്സധികമുള്ള.

വയസ്യൻ-വയസ്ഥൻ, സമവയസ്സുള്ളവൻ, സ്നേഹിതൻ, ചങ്ങാതി, മററു പര്യായങ്ങൾ-സ്നിഗ്ദ്ധൻ; സവയസ്സൻ.

വയസ്യാ-സ്ത്രീയുടെ സഖിയായ സ്ത്രീ.

ഒപ്പം കളിച്ചു വളരുന്നവളത്രെ സഖി. അനസൂയ, പ്രിയംവദ ഇവർ ശകുന്തളയുടെ സഖികളാണത്രേ.

വയസ്വി-വൃദ്ധൻ.

വയസ്സ്-ഹ. ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കാലം ബാല്യം, യൌവനം, വാർദ്ധക്യം മുതലായത്. ഉ. പക്ഷി. ന. കാക്ക.

വയറ്-നാഭിക്കുമേൽ നെഞ്ചിന്നു താഴെയുള്ള സ്ഥലം.

വയറ-ഒരുമാതിരി വള്ളി.

വയറൻ-ഹ. വലിയ വയറുള്ളവൻ. ഉ. വളരെ ഭക്ഷിക്കുന്നവൻ.

വയററി-മണ്ണൻ എന്ന ഭണ്ഡം.

വയറി-ഹ. വയറു വലിയവൾ. ഉ. വളരെ ഭക്ഷിക്കുന്നവൾ.

വയറിളക്കം-വയററിൽ നിന്നും മലം ഇളകി ഒഴിഞ്ഞുപോകുകം.

വയററത്തടിക്ക, വയററത്തിടിക്ക-ഉപജീവനമാർഗ്ഗം മുട്ടിക്ക.

വയററാട്ടി - പ്രസവിക്കുന്ന സമയത്ത് അടുക്കൽ ഇരുന്ന് ശുശ്രൂഷിക്കുന്നവൾ. A Mid-wife=വേററി.

വയററുനോവ്-വയററിൽ വേദനയുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു ദീനം.

വയററുപാട്ട്-ഹ. കാലക്ഷേപം, ഉപജീവനം. ഉ. ദീനം.

വയററുപ്പിഴപ്പ്-ഉപജീവനം.

വയോധിക - വി. അധികം വയസ്സു ചെന്ന.

വയോബലം-വയസ്സുകൊണ്ടുള്ള ബലം.

വയോവൃദ്ധ-വി. വയസ്സുചെന്നവൾ.

വയ്ക്കുന്നു-ക്രി. ഇടുന്നു. പ. സ്ഥാപിക്കുന്നു. നു. വിചാരിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

വയ്ക്കോൽ-നെല്ലിന്റെയും മറ്റും പീലി.

വയ്ക്കോൽത്തുറു്-വൃക്ഷത്തിലും മറ്റും ക്രമത്തിലധികമായിച്ചുറ്റിയ പീലി.

വയ്ക്കോൽപിരി-വയ്ക്കോൽ കൂട്ടിപ്പിരിച്ചത്.

വയ്ക്കോൽപുര-പീലികൊണ്ടു മേഞ്ഞ പുര.

വയ്ക്കോൽപുറ-വയ്ക്കോൽ ക്രമപ്രകാരം.

വയ്യങ്കതകു്-മുള്ളുള്ള ഒരുവക വൃക്ഷം.

ഇതിന്റെ വേരു്, തൊലി മുതലായവ ഔഷധങ്ങൾക്കും മറ്റും നന്നാണു്. വന്യവൃക്ഷത്തിൽ പെട്ടതാകുന്നു. മുള്ളുള്ള മരമാണു്. സം-വികങ്കതം. ത-നത മുള്ളങ്കെ.

വയ്യാവേലി-വെറുതെയുള്ള ദുർവ്യാപാരം, കണ്ടാമണ്ടി.

വയ്യാ-(ഒരു വ്യാക്ഷേപകം) കഴികയില്ല.

വയ്യെ-വഴിയെ.

വര-വി. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള, വലുതായുള്ള.

വര-ത്രിഫല. ക്ര. രേഖ. പ. കൈകളിലേയും മറ്റും അകത്തുള്ള രേഖ. നു. ചതുരംഗഖണ്ഡവും മറ്റും. ര. കൈയക്ഷരം നന്നാക്കുന്നതിനു എഴുതുന്ന എഴുത്തു്. ള. മുഴപ്പുള്ളി.

വരകു്-ഒരുവക ധാന്യം.

കഫം, പിത്തം, വിഷം ഇവയ്ക്കു നന്നു്. മലത്തെ വളരെ പിടിക്കും. ഇതു പാലു നോടൊരുമിച്ചു ഭക്ഷിക്കരുതു്. ഇതു് അധികമായി ഭക്ഷിച്ചുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിൽ കാച്ചിത്തണുത്ത പാലു്, പഞ്ചസാര ചേർത്തു് കുടിക്കുക, അല്ലെങ്കിൽ കമ്പളങ്ങ വറ്റിപ്പിഴിഞ്ഞ നീരു് ശർക്കരചേർത്തു കുടിയ്ക്കുക. സം-കോദ്രവം. ത-വരകു്. ഇം-Punctured paspalam പംക്ചേഡ് പാസ്പേലം.

വരകരി-വരകിന്റെ അരി.

വരകാൽ-വരയ്ക്കുമ്പോൾ വെക്കുന്ന കോൽ.

വരക്കൽ-ഒരു ക്ഷേത്രം. (കോഴിക്കോട്ടിനടുത്തു്).

വരച്ചൽ-ക്രി. വരയ്ക്കുക. പ. വിളുക്കുക.

വരട്ടു്-ക്രി. കരിഞ്ഞ പുല്ലു്. പ. ഉണക്കത്തടി.

വരട-ക്രി. അരയന്നപ്പിടയുടെ ശ്രേഷ്ഠമായ നടത്തമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. സംസ്കൃതത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം.

'മരാളകൃത്രിമ ജനനീ ഭരാതുരം
നവപ്രസൂതിവ്രടം തപസ്വിനീ'
(നൈഷധം)

പ. കട്ടന്നിൽ. അടുത്തു ചെല്ലുന്നവരെ പുറകിപ്പിടിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (വരടി എന്നുമാവാം).

വരട-പരിത്തവും മറ്റും ഇല്ലാത്ത ഒരുവക മൂഢാരാതിക്കാർ.

വരടം-ക്രി. ഒരുമാതിരി അരയന്നത്തിൽ അധികം. പ. ഒരുമാതിരി കട്ടന്നൽ. ന. വളരെ പൂവുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി മുല്ല.

വരടി-ക്രി. അരയന്നപ്പിട. പ. കട്ടന്നൽ.

വരട്ടു-വി. ഉണങ്ങിയ.

വരട്ടുകാ-ഉണങ്ങിയ കായ്.

വരട്ടുന്നു-ഉണക്കുന്നു, പാകത്തിൽ വറുത്തെടുക്കുന്നു.

വരട്ടുപിത്തം-ഒരു രീതം.

വരട്ടുമഞ്ഞൾ — പുഴുങ്ങിയുണക്കിയ മഞ്ഞൾ.

വരട്ടെ-(വ്യാകരണപ്രകാരം) ഒരു വ്യാക്ഷേപകം

വരണ-ഒരു വൃക്ഷം, നീർമാതളം.

വരണം-ഹ. നീർമാതളം. രോഗികളാൽ വരിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. മതിൽ. രാജധാനിയെ ചുററിനില്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. വരിക്കുക

വരണസി-കാശി. (വാരാണസി).

വരണ്ട-ഇരണ്ട, ഒരു പക്ഷി.

അശുഭസൂചകമായ പക്ഷിവിശേഷമെന്നു കാണുന്നു. പക്ഷേ പ്രസഹപക്ഷിയായിരിക്കാം. സം-കർക്കരേടു. ത-രാജാളി. ഇം-Teal, Numidian crane ടീൽ, നമീഡിയൻ ക്രേൻ.

വരണ്ടുന്നു-പുല്ലു്, കരടു്, കരിയില മുതലായവയെ കൈകൊണ്ടു തടുത്തു കൂട്ടുന്നു.

വരണ്ടി-പുല്ലും മററും വരണ്ടിക്കളവാനുള്ള ആയുധം.

വരണ്ഡം-ഹ. മുഖക്കുരുവു്, മുഖരോഗം. ൨. വയ്ക്കോൽ തുറവു്.

വരണ്ഡാ-ഹ. വിളക്കിലെ തിരി. ൨. കത്തി.

വരതനു-സൌന്ദര്യമുള്ള സ്ത്രീ, സുന്ദരി.

വരത്തു്-വരവു്.

വരത്തൻ-ഹ. തെണ്ടി. ൨. അന്യൻ. ൩. ക്ഷണിക്കാതെ വന്ന വിരുന്നുകാരൻ.

വരത്തടിപ്പലക-ചതുരംഗപ്പലക.

വരത്ര-ഹ. ആനയുടെ കച്ചക്കയറു്, ആനപ്പുറത്തു കയറുന്നവനെ രക്ഷിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരുമാതിരി കയറു്, തോൽവാറു്. ഇതുകൊണ്ടു ചുററിക്കെട്ടുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

വരദ-വി. വരത്തെ കൊടുക്കുന്ന.

വരദ-ഹ. കന്യക. ൨. വരത്തെ ദാനം ചെയ്യുന്നവൾ. ൩. ഒരു നദി.

വിദർഭരാജ്യത്തിന്നു സമീപം. ഇപ്പോഴത്തെ പേർ 'വാർഡ' Warda. ൪. സരസ്വതി.

വരദൻ-ഹ. വരത്തെ ദാനംചെയ്യുന്നവൻ. ൨. ഉപകാരം ചെയ്യുന്നവൻ. ൩. ഹോമത്തിന്നുള്ള തീയ്ക്കു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

വരദാനം-വരത്തെ കൊടുക്കുക.

വരൻ-ഹ. ഭർത്താവു്. ൨. ശിവൻ. ൩. വിവാഹപുരുഷൻ.

വരമ്പു്-ഓരോ കണ്ടങ്ങൾക്കു വെവ്വേറെയുള്ള അതിരു്.

വരാ-ഹ. പ്രസന്നങ്ങളായ ദേവാദികളിൽ നിന്നു സിദ്ധിക്കുന്ന അഭീഷ്ടം, ദൈവത്തിൽ നിന്നും മററും ലഭിക്കുന്ന അനുഗ്രഹം. ൨. തിരഞ്ഞെടുപ്പു്. ൩. സമ്മാനം. ൪. ആഗ്രഹം. ൫. ധർമ്മം. ൬. ചുററുക. ൭. കുറഞ്ഞൊന്നു പ്രിയമായിട്ടുള്ളതു്.

വരമിഴിയാൾ-സുന്ദരി, നീണ്ട കണ്ണോടു കൂടിയവൾ.

വരമൊഴി - എഴുതുവാനുപയോഗിക്കുന്ന ഭാഷ.

വരയൻ-മലയാടു്.

വരയാടു്-ഒരുമാതിരി ആടു്.

വരയുന്നു - ഏതിന്മേലെങ്കിലും പോറലുകൾ വരുത്തുന്നു വരകളുടെ ആകൃതിയിൽ പോറുന്നു. (സ. ക്രി. വരയിക്കുന്നു).

വരയ്ക്കു്-അ. വരെ, ഓളം. (വരെ എന്നതു നോക്കുക).

വരയ്ക്കുന്നു-ഹ. വരയുണ്ടാക്കുന്നു. ൨. രൂപമുണ്ടാക്കുന്നു. ൩. അക്ഷരം വരയ്ക്കുന്നു.

വരരുചി-ഹ. വിക്രമാദിത്യസഭയിലെ നവരത്നങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

കലിവർഷം 2500-ന ഇപ്പുറം ഗോവിന്ദസ്വാമി എന്നൊരു മഹാവിദ്വാനായ ബ്രാഹ്മണൻ നാലുവർണ്ണങ്ങളിലായിട്ടു നാലു വിവാഹം കഴിച്ചു. ബ്രാഹ്മണസ്ത്ര

യിലുണ്ടായ മഹാനാണ് വരരുചി. ജന നസ്ഥലം ഗോകർണ്ണം. ഇദ്ദേഹം ജ്യോതിഷ്ടോമത്തിലേ വാക്യപരമ്പരകളുടെ കർത്താവാകുന്നു. പ്രാകൃതവ്യാകരണം എഴുതിയതു ഇദ്ദേഹമാണത്രേ.

൨. ഒരു വൈയാകരണൻ, കാത്യായനൻ.

വരവ്-ക്രി. വരുക. ൨. ലാഭം.

വരവണ്ണിനി-ക്ര. ഉത്തമസ്ത്രീ.

'ശീതേസുഖോഷ്ണസമ്മതി
ഗ്രീഷ്മേ യാ സുഖശീതളാ,
തസ്യുകേതാ ച യാ നാരീ
സാ ഭവേദ്വരവണ്ണിനീ'

(ഏകനാഥൻ)

൨. ദേവി. ൩. ലക്ഷ്മി. ൪. സരസ്വതി. ൫. മഞ്ഞൾ. ൬. ഗോരോചന. ശ്രേഷ്ഠമായ നിറത്തോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം.

വരവുചെലവ്-കിട്ടുകയും ചെലവാകുകയും, ലാഭവും ചേതവും.

വരളി-പരത്തിയുണക്കിയ ചാണകം.

വരളുന്നു-ക്രി. ഉണങ്ങുന്നു. ൨. ഉലരുന്നു. ൩. ഉണങ്ങി വെള്ളംവലിയുന്നു. വറളുന്നു എന്നുമുണ്ടു്. (സ. ക്രി. വര(ഠ)ട്ടുന്നു).

വരാക-വി. ക്ര. പാവപ്പെട്ട, അസഹ്യമായ, ഭയങ്കരമായ, ഒന്നിനും കൊള്ളാത്ത. ൨. ശ്രേഷ്ഠിയില്ലാത്ത.

വരാകൻ-ശിവൻ.

വരാകം-യുദ്ധം.

വരാംഗകം-ഇലവങ്ങവൃക്ഷം.

വരാംഗന-ഉത്തമസ്ത്രീ.

വരാംഗം-ക്ര. തല. ൨. ഗുഹ്യപ്രദേശം.

വരാംഗരുഷോവേത-വി. അസഹ്യമുള്ള.

വരാംഗി-ക്ര. സുന്ദരി. ൨. ശ്യാമതിയുടെ മറ്റു്.

വരാട(ക)ം-കവടി, താമരക്കിഴങ്ങു്.

വരാടകം-ക്ര. താമരപ്പൂവിന്റെ ഉള്ളിലുള്ളതും താമരക്കിഴങ്ങിൽ നിറയപ്പെട്ടതുമായ കണ്ണിക. താമരക്കിഴങ്ങിനെ മറയ്ക്കുക എന്നതിനെ പ്രാപിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കയറു്, വലച്ചരടു്. (വടകരം എന്നുമാവാം). വടം=വേഷ്ടനം (കെട്ടുക). ൩. കവടി.

വരാടി (ക)-കവടി.

വരാണൻ-ഇന്ദ്രൻ.

വരാണസി-വാരാണസി.

വരാരകം-വജ്രം.

വരാരോഹരൻ-ആനക്കാരൻ.

വരാരോഹ-ഉത്തമസ്ത്രീ. ശ്രേഷ്ഠമായ കടിപ്രദേശത്തോടുകൂടിയവൾ എന്നർത്ഥം. സുന്ദരി.

വരാന്ത-വീട്ടിന്റെ പുറം വിലാസമായുള്ള തിണ്ണ.

വരാൾ-ഒരു മത്സ്യം.

വരാസനം-ശ്രേഷ്ഠമായ ഇരിപ്പിടം.

വരാസി-കനം (കട്ടി) ഉള്ള വസ്ത്രം.

വരാഹകല്പം - ഇപ്പോഴത്തെ കല്പവർഷത്തിന്റെ പേർ.

വരാഹതരു-ഒരു തെങ്ങു്.

വരാഹൻ-ക്ര. ഒരു ഒപാൻനാമണയം, ൨. വിഷ്ണു. ൩. വരാഹമിഹിരൻ,

വരാഹപുരാണം-ഒരു പുരാണം.

വരാഹാവതാരത്തിൽ വിഷ്ണു ഭൂമിദേവിക്കുപദേശിച്ചതാണു്.

വരാഹം-ക്ര. പന്നി. താന്നേക്കാൾ വലിയ ജന്തുവിനെക്കൂടി ഹിംസിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. വിഷ്ണുവിന്റെ മൂന്നാമത്തെ അവതാരം. ൩. പാവ്വം. ൪. പന്നിക്കിഴങ്ങു്. ൫. ചീങ്കണ്ണി. ൬. കാട്ടുപോത്തു്. ൭. ഒരുമാതിരി അളവു്. ൮. പതിനെട്ടു ചെറിയ ദ്വീപുകൾ ഉള്ളതിൽ ഒന്നു്. ൯. മേഘം. ൧൦. മുട്ടാട്,

വരാഹമിഹിരൻ — ഒരാചാര്യബ്രാഹ്മണൻ, ഒരു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രി.

വിക്രമാദിത്യ സദസ്സിലെ നവരത്നങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. ബൃഹൽസംഹിതയുടേയും ബൃഹൽജാതകത്തിന്റേയും കർത്താവാകുന്നു. കലിവർഷം 3606-ൽ ജനിച്ചു. 3688-ൽ മരിച്ചു. അവന്തിദേശീയനും ആര്യഭട്ടന്റെ പിൻതുടർച്ചക്കാരനുമാണ്. പിതാവ് ആദിത്യദാസൻ എന്ന ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രിയാകുന്നു

വരാഹമൂർത്തി-വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരവതാരം

വരാഹാവതാരം-വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരവതാരം.

അവതാരം എന്ന പദം നോക്കുക. സവിസ്തരം അറിയണമെങ്കിൽ ഭാഗവതം തൃതീയസ്കന്ധംകൂടി നോക്കുക.

വരാളി-ഒരു രാഗം.

വരി-ഹ. പുസ്തകം മുതലായതിലെ അക്ഷരങ്ങളുടെ പന്തി. ഉ. നിര, ക്രമം, പന്തി. ന. ഒരാവശ്യത്തിനു പലരുംകൂടെ മുതലെടുക്കുന്നതിന്റെ ഒരു മുറ. ർ. വരിനെല്ല്. ഇ. കാളയുടെ വൃഷണം.

വരിക്ക-വി. നല്ല ഫലമുണ്ടാകുന്ന. (ഇതു മാവു, പ്ലാവു മുതലായ ചില വൃക്ഷങ്ങളോടു മാത്രം ചേരും).

വരിക്കണ്ണി-ഒരുമാതിരി മുള്ളുള്ള വള്ളി.

വരിക്കമാങ്ങാ- വരിക്കമാവിന്മേലുണ്ടാകുന്ന മാങ്ങ.

വരിക്കുന്നു-ഹ. അപേക്ഷിക്കുന്നു. ഉ. ഭർത്താവാക്കി സ്വീകരിക്കുന്നു.

വരിച്ചൽ-ഹ. പുരയുടെ പുറത്തുംമററും വാരിവെച്ചു കയറുകൊണ്ടു കെട്ടുക. ഉ. ചുററിക്കെട്ടുക. ന. വരിയാനുള്ള വാരിയോ, കോലോ.

വരിച്ചാർത്ത്-എണ്ണം കണ്ടെഴുതുന്ന കുറിപ്പ്.

വരിനീണ്ട-നീണ്ട ഇമകാളാടുകൂടിയ.

'വരിനീണ്ടവിലോചനഭംഗിയും'

(കുമാരാഹരണം പാന)

വരിനെല്ല്-വിതയ്ക്കാതെ താനെ കിളുത്തുണ്ടാകുന്ന ഒരുവക ധാന്യം.

ഇതു മലത്തെ പിടിയ്ക്കും. വലുതും ചെറുതും രണ്ടുതരമുണ്ട്. ജലത്തിലാണു വലുതിന്റെ ഉത്ഭവം. സം-നീവാരം. ഇം-Wild rice. വൈൽഡ് റൈസ്.

വരിപ്പ്-ചില വസ്തുക്കളുടെ ഒരുമാതിരി വക്ക്.

വരിപ്പട-കോണി, കോണിക്കെട്ട്.

വരിപ്പണം-നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രകാരം വീതംവെച്ച് എടുക്കുന്ന പണം.

വരിപ്പീച്ചിൽ-വൈരപ്പീച്ചിൽ, പീരം. ഒരു ഫലശാകം.

കായ് വരിപ്പുള്ളതും പൂ മഞ്ഞനിറവുമാണ്. സം-കോശാതകി. ത-തുമ്മട്ടി. ഇം-Acutangled cucumber അക്യൂട്ടാംഗിൾഡ് കക്കംബർ.

വരിപ്പുലി, വരിയൻപുലി-വരിയുള്ള പുലി.

വരിമാൻ-ഒരുമാതിരി മാൻ.

(സം-രോഹിഷം. ത-മലൈ മാൻ).

വരിമിഴി - നീണ്ട കണ്ണ്. (വരിമിഴിയാൾ=സുന്ദരി).

വരിമീൻ-ഒരുവക മത്സ്യം.

(സാമാന്യം മത്സ്യത്തിന്റെ ഗുണമാണുള്ളത്. സം-രാജീവം).

വരിയൻ-വരിയുള്ള.

വരിയൻ കക്കരി-മത്ത.

സം-ദശാംഗുലം. ത-ഇനിപ്പുപ്പൂചനിക്കായ്, പറങ്കിക്കായ്. ഇം-Melon മെലൻ.

വരിയാത്തക്കിഴങ്ങ്-ഒരുമാതിരി കാട്ടു കിഴങ്ങ്.

വരിയൂന്നു-വാരിവെച്ചു കെട്ടുന്നു, ചുററിക്കെട്ടുന്നു.

വരിയോല-വിലവിവരപ്പട്ടിക, പലക്കം കൊടുക്കേണ്ട കുറിപ്പടികളിൽ ഒന്ന്.

വരിവസി(സ്യ)ത-വി. ൧. ആദരിക്കപ്പെട്ട. ൨. വന്ദിക്കപ്പെട്ട. ൩. സേവിക്കപ്പെട്ട.

വരിവസ്യ-൧. ആദരം. ൨. പൂജാപരിചരണം, വന്ദനം, സേവ. ൩. ബഹുമാനം.

വരിവെള്ളം-മഴപെയ്തൊഴുകുന്ന വെള്ളം

വരിഷകാലം-മഴക്കാലം.

വരിഷം-൧. മഴ. ൨. സംവത്സരം. ൩. ഭൂമിയുടെ ഓരോ ഖണ്ഡം (വർഷം).

വരിഷിക്കുന്നു-൧. മഴപെയ്യുന്നു. ൨. മഴപോലെ പൊഴിക്കുന്നു.

വരിഷ്ഠ-വി. ഏററവും ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള, മഹത്വമുള്ള.

വരിഷ്ഠം-൧. ചെമ്പ്. ൨. നല്ലമുളക്.

വരീ-൧. ശതാവരി. ൨. ഛായ. (സൂര്യന്റെ പത്നി).

വരീയസ്സ്-വി. ഏററവും വലിയ.

വരീയാൻ-ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിനു പറയുന്ന യോഗങ്ങളിൽ പതിനെട്ടാമത്തേത്.

വരീവർദ്ദം-കാള, മൂരി.

വരീഷു-കാമദേവൻ.

വരുണൻ-൧. സമുദ്രത്തിന്റെ ദൈവം. ആയുസ്സിന്നായിക്കൊണ്ടു ജനങ്ങളാൽ പ്രാർത്ഥിക്കപ്പെടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. വരണൻ എന്നുമുണ്ട്). അദിതിപുത്രൻ, ജലേശ്വരൻ.

വരുണൻ അഷ്ടദിക്പാലന്മാരിൽ ഒരുവനാകുന്നു. ജലങ്ങളുടെ ദേവനാണത്രേ. പുഷ്കരന്റെ പിതാവ്. അച്ഛന്റെ പേർ കമർദ്ദൻ. ഉതഥ്യന്റെ പത്നിയായ ഭദ്രയെ മോഷണംചെയ്തു. വരുണന്റെ വാഹനം മകരവും പാശം ആയുധവുമാകുന്നു.

൨. മഹർഷി.

വരുണപത്നി-ജ്യേഷ്ഠ.

വരുണാത്മജാ-മദ്യം.

മദ്യം അമൃതമഥനത്തിൽ സമുദ്രത്തിൽ നിന്ന് ഉണ്ടായതാണല്ലോ.

വരുണാനീ, വരുണീ-വരുണന്റെ ഭാര്യ, മദ്യത്തിന്റെ ദേവി.

മദ എന്നും സുര എന്നും പേരുകൾ ഉണ്ട്.

വരുണാലയം-സമുദ്രം.

വരുണാവീ-ലക്ഷ്മീ.

വരുതി-കല്പന.

വരുത്തം-൧. വരിപ്പ്. ൨. പ്രയാസം. ൩. ഉപദ്രവം. ൪. സുഖമില്ലായ്മ.

വരുന്തി-വ്യസനിച്ചു. (പ. മ)

വരുന്നു-൧. സമീപത്താകുന്നു. ൨. ഉണ്ടാകുന്നു. ൩. മുളയ്ക്കുന്നു. (സ. ക്രി-വരുത്തുന്നു. കാ. ക്രി. വരുത്തിക്കുന്നു).

വരുമാനം-ആദായം, വരവ്.

വരൂഥം-൧. ശത്രുക്കൾ പ്രയോഗിക്കുന്ന ആയുധങ്ങൾ തേരാളിയ്ക്കു കൊള്ളാതിരിപ്പാനായിട്ടു തേരിനെ മൂടുന്ന (മറവ്) ശീല. ൨. ചട്ട.

'അസ്ത്രങ്ങൾ വരൂഥങ്ങളീക്ഷകൾ
യുഗങ്ങളും'

(ഭാരതം സംഭവം)

൩. ഭവനം. ൪. കുടുംബം. ൫. രക്ഷ. ൬. കൂട്ടം.

വരൂഥിനി—സൈന്യം. രഥഗുപ്തികൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. (വരൂഥംകൊണ്ടു വ്യക്തം).

വരെ-അ. ഇതു ചില വാക്കുകളുടെ ഒടുക്കം വരുമ്പോൾ "ഓളം" എന്നുള്ള അർത്ഥം വരും. ഉ-ം കുളംവരെ-കുളത്തോളം.

വരെയും-അ. വരെ, ഓളം.

വരേണ്യ-വി. അധികം ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

വരേണ്യം-ഹ. ശ്രേഷ്ഠം. ൨. കുങ്കുമം.

വർക്കത്ത്-ഗുണം, നന്മ, വെടിപ്പ്, ലക്ഷണം. (അറബി ഭാഷ).

"തർക്കം പലതുംകണ്ടവനൊരുവനു
വർക്കത്തില്ല ശരീരം കണ്ടാൽ"
(തക്മിണീസ്വയംവരം തുള്ളൽ)

വർക്കരം-ഹ. യൌവനമുള്ള മൃഗം. ചെറുപ്പമായ നാല്ക്കാലി. ൨. ആട്. ൩. കുറിയാട്ട് ൪. ആട്ടിൻകുട്ടി.

വർക്കലഗ്ഗോപി-ഒന്നുമില്ലാത്ത സ്ഥിതി, ഒന്നും കിട്ടാത്ത സ്ഥിതി. ഉ-ം, അവിടെ ചെന്നാൽ വർക്കലഗ്ഗോപി=ഒന്നും കിട്ടുകില്ല എന്നു സാരം.

വർക്കോപുലോഞ്ചി-ഉഴിഞ്ഞ.

വർഗ്ഗചതുഷ്ടയം-പുരുഷാർത്ഥചതുഷ്ടയം.

വർഗ്ഗണ-സംഖ്യകൾ തമ്മിൽ പെരുക്കുക.

വർഗ്ഗം-ഹ. കൂട്ടം, സമസ്തവസ്തുക്കളുടെ സമൂഹം. ൨. അദ്ധ്യായം. ൩. തുല്യവസ്തുക്കളുടെ കൂട്ടം. ൪. വ്യാകരണത്തിൽ) ക-മുതൽ മ-വരെ ൨൫ വർണ്ണത്തിൽ അയ്യഞ്ചു എണ്ണങ്ങൾക്കു പറയുന്ന പേർ. (ഹ. ഖരം. ൨. അതിഖരം. ൩. മൃദു. ൪. ഘോഷം. ൫. അനുനാസികം). ൬. (ജ്യോതിഷത്തിൽ) ദ്രേക്കാണം, ഹോരാ, നവാംശകം, ത്രിംശാംശകം, ദ്വാദശാംശകം, ക്ഷേത്രം ഇവ നു-ം.

വർഗ്ഗശഃ=കൂട്ടംകൂട്ടമായി.

വർഗ്ഗാ-സെ ഭദ്രതീർത്ഥത്തിൽ മുതലയായി കിടന്നിരുന്ന ഒരു അപ്സരസ്ത്രീ, കുബേരന്റെ ഒരു പ്രിയ കാമിനി. സത്യലോകത്തിലെ ഒരു തീക്ഷ്ണപ്രതനായ ബ്രാഹ്മണന്റെ തപോവിഘ്നത്തിനു ശ്രമിച്ചതിൽ ശാപം ഏററു മുതലയായി. തീർത്ഥയാത്രയിൽ അർജ്ജുനൻ ഈ മുതലയെ കരയിൽ വലിച്ചിട്ടപ്പോൾ പഴയ രൂപം വന്നു.

വർഗ്ഗിക്കുന്നു-കണക്കിൽ പെരുക്കുന്നു.

വർഗ്ഗ്യൻ-ഒരുമിച്ചു പഠിച്ചവൻ.

വർഗ്ഗ്യ-വി. ഒരു വർഗ്ഗത്തിലുള്ള.

വർച്ചഥം=കയിൽ.

വർച്ചസ്സ്-ഹ. ആകൃതി. ൨. തേജസ്സ്. ൩. മലം. ശോഭിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വർജ്ജനം-ഹ. ഉപേക്ഷിക്കു. ൨. കൊല്ലുക. ൩. ഉപദ്രവിക്കു.

വർജ്ജനി-മരമഞ്ഞൾ.

വർജ്ജനീയ-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യമായ.

വർജ്ജിക്കുന്നു-ഉപേക്ഷിക്കുന്നു, കളയുന്നു.

വർജ്ജിത-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

വർജ്ജ്യ-വി. ഉപേക്ഷിക്കത്തക്ക.

വർജ്ജ്യചതുഷ്ടയം-പരധനം, പരസ്ത്രീ, പരദൂഷണം, ഗുരുനിന്ദ ഇവ നാലും.

വർണ്ണക-വി. സ്തുതിക്കുന്ന.

വർണ്ണക-ഹ. ചായം. ൨. മാററ്, നിറം.

വർണ്ണകം-ഹ. ചന്ദനം, കുറിക്കൂട്ട്. ൨. അരിതാരം. ൩. നീലി മുതലായ ചായദ്രവ്യം. ൪. നല്ല സ്വർണ്ണം.

വർണ്ണകൃത്രിമം-പീതചന്ദനം.

വർണ്ണഗാത്രി-സരസ്വതി.

വർണ്ണചതുഷ്ടയം-ബ്രാഹ്മണൻ, ക്ഷത്രിയൻ, വൈശ്യൻ, ശൂദ്രൻ-ഈ നാലും.

വർണ്ണതൂലിക — ചായമിടുന്ന തൂവൽ (പൂല്ല്).

വർണ്ണദം-പീതചന്ദനം.

വർണ്ണനം-പറക, വിസ്തരിച്ചു പറക, സ്തുതിക്കു.

വൎണ്ണനീയ-വി. വൎണ്ണിക്കപ്പെടുവാൻതക്ക

വൎണ്ണപത്രം-വൎണ്ണമുള്ള കിടക്ക, മെത്ത.

വൎണ്ണം-ഹ. നിറം. ൨. ജാതി.

ജാതി-൪. ബ്രാഹ്മണൻ, ക്ഷത്രിയൻ, വൈശ്യൻ, ശൂദ്രൻ. ഇവരിൽ ആദ്യത്തേ ജാതികൾ മൂന്നും ദ്വിജന്മാരാകുന്നു. ബ്രാഹ്മണരുടെ പേരുകളോടു ശൎമ്മാ, ദേവൻ എന്നും, ക്ഷത്രിയരുടെ പേരുകളോടു വൎമ്മാ, ത്രാതാ എന്നും, വൈശ്യരുടെ പേരുകളോടു ഗുപ്തൻ, ഭൂതി, ദത്തൻ എന്നും ശൂദ്രരുടെ പേരുകളോടു ദാസൻ എന്നും ചേൎത്തുവരുന്ന പതിവുണ്ട്).

'ശൎമ്മാ ദേവശ്ച വിപ്രസ്യ
വൎമ്മാ ത്രാതാ ച ഭൂഭുജഃ
ഭൂതിർദത്തശ്ച വൈശ്യസ്യ
ദാസഃ ശൂദ്രസ്യ കാരയേൽ'

൩. അക്ഷരം. സ്വരങ്ങൾക്കും ൩൭ വ്യഞ്ജനങ്ങൾക്കും കൂടിയുള്ള ൪൩ ഉച്ചാരണങ്ങളിൽ ഓരോന്നിനുമുള്ള പേർ.

('വേദത്തിൽ 'വൎണ്ണം' എന്ന പദം ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതു് ആൎയ്യന്മാരേയും അനാൎയ്യന്മാരേയും വേർ തിരിക്കുന്നതിനാകുന്നു.

൪. സ്തുതി. ൫. ആകൃതി. ൬. ഗുണം. ൭. ശ്രുതി. ൮. ചെമ്പാരിപ്പടം. ൯. കങ്കുമം. ൧൦. പൊന്നു്.

വൎണ്ണമാതൃകാ-സരസ്വതീ.

വൎണ്ണവതീ-മഞ്ഞൾ.

വൎണ്ണവിഗ്രഹാ-സരസ്വതി. വൎണ്ണ (അക്ഷര)മയമായ വിഗ്രഹ(ശരീര)ത്തോടു കൂടിയവൾ എന്നൎത്ഥം.

വൎണ്ണവൃത്തം-ഒരു പാദത്തിന്നു ഇത്ര വൎണ്ണം (അക്ഷരം) എന്നു നിയമമുള്ള വൃത്തം.

വൎണ്ണസങ്കരം-പല വൎണ്ണമോ പല ജാതിയോ കൂടിക്കലരുക.

വൎണ്ണസങ്കോചം-(വ്യാകരണത്തിൽ) സംസാരിക്കുമ്പോഴും എഴുതുമ്പോഴും വൎണ്ണങ്ങളെ യഥേഷ്ടം ലോപിപ്പിക്കുക. ഉ-ം, അവിടെ നിന്നു് = അവിടുന്നു്.

വൎണ്ണഹീനൻ-ജാതിഭ്രഷ്ടൻ.

വൎണ്ണാചാരം-ജാത്യാചാരം.

വൎണ്ണാശ്രമം- ബ്രഹ്മക്ഷത്രിയാദി നാലു ജാതികൾ, ബ്രഹ്മചൎയ്യം മുതലായ നാലു സ്ഥിതികൾ.

വൎണ്ണി-ബ്രഹ്മചാരി.

വൎണ്ണികൻ-എഴുത്തുകാരൻ.

വൎണ്ണികാ-ഹ. ചായം. ൨. മഷി.

വൎണ്ണിക്കുന്നു-ഹ. വിസ്തരിച്ചു പറയുന്നു, പറയുന്നു. ൨. സ്തുതിക്കുന്നു.

വൎണ്ണിത-വി. ഹ. വൎണ്ണിക്കപ്പെട്ട. ൨. ചായമിടപ്പെട്ട.

വൎണ്ണിനീ-ഹ. ചതുൎവ്വൎണ്ണങ്ങളിലൊന്നിലുള്ള ഒരു സ്ത്രീ. ൨. സ്ത്രീ. ൩. മഞ്ഞൾ.

വൎണ്ണു-സൂൎയ്യൻ.

വൎണ്ണ്യ-വി. വൎണ്ണിപ്പാനുള്ള.

വൎണ്ണ്യം-ഹ. വൎണ്ണിക്കത്തക്കതു്. ൨. കുംകുമം.

വൎത്തക-വൎത്തിക്കുന്ന, ജീവിക്കുന്ന, പാൎക്കുന്ന.

വൎത്തകൻ-ഹ. ദ്രവ്യമുള്ളവൻ. ൨. വലിയ കച്ചവടക്കാൻ.

വൎത്തകം-ഹ. കാടപ്പക്ഷി. ഒളിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. കുതിരക്കുളമ്പു്. ൩. വെള്ളോടു്. ൪. (മ) കച്ചവടം. ൫ പഞ്ചലോഹം.

വൎത്തന-വി. വൎത്തിക്കുന്ന, സ്ഥിരതയോടിരിക്കുന്ന.

വൎത്തനൻ-വൎത്തിക്ക ശീലമായിട്ടുള്ളവൻ

വൎത്തനം-ഹ. ജീവനോപായം, ജീവനം. ഉ. പ്രവൃത്തി. ന. ഇരിപ്പു. ൪. വഴി. ൫. നൂല്പാനുള്ള പഞ്ഞി.

വൎത്തനി-വഴി. വൎത്തിക്കുന്നതു്-വഴിപോക്കൎക്കാശ്രയമായിരിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. (പാഠം-വൎത്മനി).

വൎത്തമാന-വി. ഹ. വൎത്തിക്കുന്ന. ഉ. ഇപ്പോഴുള്ള. (നാമം-വൎത്തമാനത).

വൎത്തമാനം-ഹ. അന്നാണ്ടാകുന്ന വിശേഷം. ഉ. (വ്യാകരണപ്രകാരം) നടക്കുന്നതിനു വൎത്തമാനകാലമെന്നു പേർ. ന. സംസാരിക്കുക, സംസാരം,

വൎത്തി-വി. ഇരിക്കുന്ന, പാൎക്കുന്ന. (ൎത്തീ, ൎത്തിനീ, ൎത്തി).

വൎത്തി-ഹ. തിരി, വിളക്കിലെ തിരി. ഉ. ഒരുവക അഞ്ജനം. ന. വരി. ൪. ചന്ദനക്കൂട്ടു്. മേൽ പൂശുന്നതിനു അരച്ചു ചേൎത്തുണ്ടാക്കുന്ന സുഗന്ധദ്രവ്യം.

വൎത്തികാ-ഹ. ഒരു പക്ഷി, കാടയടിയാൻ, കാട. ഉ. ചായമിടുന്നതിനുള്ള കോൽ. ന. വിളക്കിന്റെ തിരി, തിരി.

വൎത്തിക്കുന്നു-പാൎക്കുന്നു, ഇരിക്കുന്നു

വൎത്തിഷ്ണു-വി. വൎത്തിക്ക ശീലമായ

വൎത്തുള-വി. വട്ടത്തിലുള്ള.

വൎത്തുള-നൂലുനൂല്ക്കുന്നതിന്നും മററും വട്ടത്തിൽ തിരിയുന്നതിന്നുവേണ്ടി വയ്ക്കുന്ന മണ്ണുണ്ട.

വൎത്തുളം-ചണ്ണമുള്ളങ്കി. ഉ. ഒരുമാതിരി ഉരുള. ന. പൊൻകാരം. ൪. പന്തു്.

വൎത്തുളാക്ഷം-കടുവാ.

വൎത്മകൎദ്ദമം-ഒരു രോഗം.

പോളയ്ക്കു പഴുപ്പിനേയും ചൂടിനേയും ഉണ്ടാക്കും. അതുനിമിത്തം പോള കറുത്തു ചെളിപോലെയിരിക്കും.

വൎത്മനി-വഴി.

വൎത്മബന്ധം-ഒരു രോഗം.

സന്നിപാതം നിമിത്തം ചൊറിച്ചലോടും അല്പമായ കുത്തിനോവോടും കൂടി പോളമേൽ നീരുണ്ടായാൽ അവന്നു കണ്ണുസുഖമായി അടപ്പാൻ കഴിയാതെവരും.

വൎത്മശൎക്കര-ഒരു രോഗം.

പോളമേൽ പരുപരുത്തിട്ടും തടിച്ചിട്ടും ചെറിയ കുരുക്കളാൽ ചുററപ്പെട്ടിട്ടും ഉണ്ടാകുന്ന പിടക.

വൎത്മാ(വു്)-ഹ. വഴി. ഉ. കൺപോള. ന. ക്ഷത്രിയന്റെ പേരിന്റെ അവസാനത്തിൽ ചേൎക്കാറുള്ള ഒരു പദം.

വൎദ്ധക-വി. വൎദ്ധിച്ചുവരുന്ന, വൎദ്ധിപ്പിക്കുന്ന.

വൎദ്ധ(ക)ം-ചെറുതേക്കു്.

വൎദ്ധകി-ആശാരി, തച്ചൻ. മരം മുറിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

വൎദ്ധന-വി വൎദ്ധിപ്പിക്കുന്ന.

വൎദ്ധനം-ഹ. വളൎച്ച. ഉ. ഛേദനം, മുറിക്ക. ന. വിഭാഗിക്ക. ൪. (മ) ദ്രവ്യപുഷ്ടി.

വൎദ്ധനി-ഹ. പ്രേതമഞ്ചം. ഉ. ചൂൽ.

വൎദ്ധനികാ-ശുദ്ധജലം നിറയ്ക്കുന്ന ഒരു മാതിരി ചെറിയ പാത്രം.

വൎദ്ധമാന-വി. വൎദ്ധിക്കുന്ന, വളരുന്ന.

വൎദ്ധമാനൻ-ഹ. വിഷ്ണു. ഉ. ജിനന്മാരിൽ ഒരു പ്രധാനി.

വൎദ്ധമാനം-ഹ. ആവണക്കു്. എവിടെ എങ്കിലും മുളച്ചുവളരുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ഔഷധാൎത്ഥം ഛേദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നുമാവാം. ഉ. ചില ജലപാത്രത്തിന്റെ മൂടി.

വൎദ്ധമാനകം-ഒരുമാതിരി ചെറിയ പാത്രം, ചരാതു്. ഉടയുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. (മറെറാരു പൎയ്യായം-ശരാവം).

വൽ-(പദാന്ത്യത്തിൽ ചേൎത്തു സാധാരണമായി പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നു). വൽപ്പിക്കുന്നവൻ. (സ്ത്രീ-വൽനി).

വൽക്കുന്നു-ഹ. വളരുന്നു. ഉ. പെരുകുന്നു. ന. മുറിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. വൽപ്പിക്കുന്നു).

വൽത-വി. ഹ. വൽക്കപ്പെട്ട, വളൎന്ന. ഉ. മുറിക്കപ്പെട്ട. ന. നിറഞ്ഞ.

വൽഷ്ണു-വി. വൽക്കുന്ന.

വൽറം-കാരീയം.

വൽറീ-തോൽവാറ്. വലിക്കുമ്പോൾ നീളുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

വൎപ്പമോട-ഒരുമിച്ചു്.

വൎബരി-ആട്ടുനാറിവേള.

വൎമ്മ(ൻ)-ചില ക്ഷത്രിയന്മാരുടെ പേരിന്റെ ഒടുക്കം ചേൎത്തു പറയുന്ന ഒരു വാക്കു്.

വൎമ്മം-ഹ. ഒരുമാതിരി ചട്ട, പടച്ചട്ട. ഉ. മൎമ്മം.

വൎമ്മി-ആരൽമീൻ.

വൎമ്മിത-വി. ചട്ടയിട്ട.

വൎയ്യ-വി. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

വൎയ്യ-ഹ. സ്വേച്ഛയാ ഒരു ഭൎത്താവിനെ വരിപ്പാൻ തുടങ്ങുന്നവൾ. (പൂൎവ്വകാലങ്ങളിൽ നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന സ്വയംവരത്തെ ഓൎമ്മിക്കുക). ഉ. ശ്രേഷ്ഠ. ന. തുവരപ്പയറു്. ൪. സ്ത്രീ.

വൎയ്യൻ-ഹ. കാമദേവൻ. ഉ. ശ്രേഷ്ഠൻ

വൎയ്യം-ഹ. ശ്രേഷ്ഠം. ഉ. കവടി.

വൎവണാ-ഹ. ഈച്ച ഉ. ചെറുതേനീച്ച

വൎവ്വരൻ- ഹ. ഒരു ഹീനജാതിക്കാരൻ. ഉ. ദുർബുദ്ധി.

വൎവ്വരം-ഹ. കറുത്ത ചെറുതുളസി. ഉ. നറുംപശ. ന. ഒരു രാജ്യം, വൎവരൻ പാൎക്കുന്ന ദിക്കു്. ൪. ചായില്യം. ൫. പീതചന്ദനം. ൬. ചെറുതേക്കു്.

വൎവ്വരാ-ചെറുതുളസി.

വൎവ്വരീ-ഹ. ഒരുമാതിരി ചീര. ഉ. തേനീച്ച. ന. ചെറുതുളസി.

വൎഷ-ഹ. വൎഷകാലം, മഴക്കാലം. ഉ. കരിഞ്ചീരകം.

വൎഷകരി-ഒരുവക കൊച്ചുപ്രാണി.

വൎഷഗിരി- ലോകത്തിന്റെ വൎഷങ്ങളെ പരസ്പരം വേർതിരിക്കുന്ന പൎവ്വതം.

ഇവ-7. ഹിമവാൻ, ഹേമകൂടം, നിഷധം, മേരു, ചൈത്രം, കൎണ്ണീ, ശൃംഗീ.

'ഹിമവാൻ ഹേമകൂടശ്ച
നിഷധോ മേരുരേവച
ചൈത്രഃ കൎണ്ണീച ശൃംഗീച
സപ്തൈതേ വൎഷപൎവ്വതാഃ'

വൎഷണം-മഴ.

വൎഷതം-മഴ.

വൎഷന്തോറും-അ. ആണ്ടുതോറും.

വൎഷപാകി-അമ്പഴം.

വൎഷപ്രതിബന്ധം-മഴയ്ക്കു തടവു്, മഴയില്ലായ്ക.

വൎഷപ്രിയ-വേഴാമ്പൽ പക്ഷി.

വൎഷം-ഹ. വൎഷകാലം. ഉ. രാജ്യം. ന. മഴ. ജലംകൊണ്ടു നനയ്ക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൪. സംവത്സരം. ൫. ഭൂമിയുടെ ഒൻപതു ഖണ്ഡങ്ങൾക്കും പറയുന്ന ഒരു പേരു്.

ഒമ്പതു വൎഷങ്ങളായി ലോകം വിഭാഗിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതായതു കുരു, ഹിരണ്മയം, രമ്യകം, ഇളാവൃതം, ഹരി, കേതുമാലം, ഭദ്രാശ്വം, കിന്നരം, ഭാരതം ഇവയാകുന്നു ലോകത്തിന്റെ ഒരു വിഭാഗത്തിന്നു് വൎഷം എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.

൬. കരിഞ്ചീരകം. ൭ മഴക്കാലം. ൮. മഴപോലെ പൊഴിയുന്നതു്. ൯. ആധിക്യം. ഉ-ം, സൌന്ദൎയ്യവൎഷം.

വൎഷങ്ങൾ.

കൊല്ലവൎഷം — 1094-ക്ക

കലിവൎഷം	....	5020—5021
പാണ്ഡവവൎഷം	....	5020—5021
വിക്രമവൎഷം	....	1160—1161
ഭോജവൎഷം	....	1159—1160
ശകവൎഷം	....	1841—1842
രാമദേവവൎഷം	....	646— 647
പ്രതാപരുദ്രവൎഷം	...	641— 642
കൃഷ്ണരായവൎഷം	....	390 — 391
ക്രിസ്തുവൎഷം	....	1918—1919

വൎഷൎത്തു—ചിങ്ങവും കന്നിയും രണ്ടുമാസം

വൎഷവരൻ- അന്തഃപുരത്തിൽ സ്ത്രീകളുടെ വളരെ അടുത്തു പരിചയി(രി)ക്കുന്ന നപുംസകൻ. രേതഃപാതത്തെ മറയ്ക്കുന്നവൻ, ആണുംപെണ്ണുമല്ലാത്തവൻ.

വൎഷാകരം—മേഘം.

വൎഷാഗമം—മഴയുടെ വരവു്.

വൎഷാഘോഷം—മഞ്ഞനിറമുള്ള പെരുന്ത വള, തവള.

വൎഷാഭൂ—ഹ. തവള. വൎഷകാലങ്ങളിലുണ്ടാകുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. ഒരു പച്ചമരുന്നു്, (വെളുത്ത) തമിഴാമ.

വൎഷാഭ്വി—ഹ. പെൺ തവള. ൨. തവളക്കുഞ്ഞു്. ൩. തമിഴാമ.

വൎഷാമദം—മയിൽ.

വൎഷാംബു-മഴവെള്ളം.

വൎഷാശനം—അടുത്തുൺ.

വൎഷിക്കുന്നു-പൊഴിക്കുന്നു, ചൊരിയുന്നു. (കാ. ക്രി. വൎഷിപ്പിക്കുന്നു).

വൎഷിഷ്ഠ-വി. അധികം വയസ്സുചെന്ന.

വൎഷീയസ്സ് — വി. അധികം വയസ്സുചെന്ന.

വൎഷുക-വി. വൎഷിക്കുന്ന.

വൎഷുകാബ്ദം—മഴപെയ്യിക്കുന്ന മേഘം.

വൎഷോപലം—ആലിപ്പഴം. Hail. വെള്ളം കല്ലുപോലെ ഉറച്ചു കട്ടിയായതു്.

വൎഷ്മാവു്—ഹ. ശരീരം. ൨. ഒരളവു്. ൩. ഉയരം. ൪. ഭംഗി.

വൎഹം—പച്ചില.

വൎഹിണം—മയിൽ.

വൎഹീ—മയിൽ.

വല—ഹ. പക്ഷി, മൃഗം, മീൻ മുതലായവയെ പിടിക്കുന്നതിനു നൂൽച്ചരടുകൊണ്ടും മററും കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു കൌശലപ്പണി. ൨. ചുക്കിലിവല.

വലകെട്ടു്—ഹ. വലയുണ്ടാക്കുക. ൨. മൃഗങ്ങളേയും മററും പിടിക്കുന്നതിനു വല വെച്ചുറപ്പിക്കുക. ൩. ചുക്കിലിവലയുക്കുക.

വലകെട്ടിപ്പാച്ചൽ—ഒരു കളി.

വലക്കണ്ണു്—വലയുടെ ദ്വാരം.

വലക്കാരൻ—വലവീശുന്നവൻ, മുക്കുവൻ.

വലക്ഷം—വെളുപ്പു്.

വലച്ചൽ—ഹ. ആലസ്യം, ക്ഷീണം. ൨. ബുദ്ധിമുട്ടു്, ദാരിദ്ര്യം. ൩. വസ്ത്രങ്ങളുടെ നൂൽ അങ്ങുമിങ്ങും നീങ്ങുക.

വലഗ്നം— ശരീരമദ്ധ്യം. (അവലഗ്നത്തിന്റെ പാഠം.)

വലങ്കൈ—വലത്തു കൈ.

വലജ—വി. ബലജ.

വലജ—സുന്ദരി. സൌന്ദൎയ്യാതിശയം ഹേതുവായിട്ടു ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നവൾ എന്നൎത്ഥം.

വലജം—ഹ. സസ്യങ്ങൾ ഉള്ള കണ്ടം. ൨. ക്ഷേത്രം. ൩. ഭവനവാതിൽ, ഗോപുരദ്വാരം. ൪. രാജധാനി. ബലത്തിലുണ്ടായതു് എന്നൎത്ഥം.

വലത്തു്—അ. കിഴക്കോട്ടു നോക്കിയിരിക്കുമ്പോൾ തെക്കുവശം.

വലത്തുട്ട്-അ. വലത്തുവശത്തുകൂടെ

വലത്തേ-അ. വലത്തുവശത്തെ.

വലനെല്ല്-ഒരുവക നെല്ല്.

നവരയോട് ഏകദേശമുള്ള ഗുണമുണ്ട്. സം-ഉദ്ദാലം).

വലൻ-ഒരസുരൻ.

(ഇന്ദ്രൻ വധിച്ചു.)

വലപ്പാട്ട്-പ്ര. ഒരു വല നിവിർത്താലുള്ള സ്ഥലം. ഉ. മുക്കോക്കടി. സ. വലത്തുപാട്ട്.

വലഭാഗം-വലത്തുവശം.

വലം-പ്ര. പ്രദിക്ഷണം, വലത്തുഭാഗം. ഉ. ബലം (ഒരു സൈന്യം).

വലമണി-വലയിൽ കെട്ടുന്ന ഈയക്കട്ടി.

വലമഥനൻ-ദേവേന്ദ്രൻ. വലൻ എന്ന അസുരനെ കൊന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വലമാഥി-ഇന്ദ്രൻ.

വലമ്പിരി-വലത്തോട്ടു പിരിയുള്ളത്.

വലമ്പോരുക-നാട്ടു വലംവെക്കുക.

വലയഗ്രഹണം-ഒരു ഗ്രഹണം.

വലയപുരിശിവാ-ഉത്തരകന്നട ദേവതി.

വലയം-പ്ര കൈവള. ഉ. (വ്യാകരണത്തിൽ) ഒരു ചിഹ്നം. (ചിഹ്നം എന്നതു നോക്കുക).

ഇതരമായ വാക്യത്തേയോ വാചകത്തേയോ പദത്തേയോ മറ്റൊന്നിന്റെ മദ്ധ്യേ അതിനോടു വ്യാകരണസമ്മതമായ സംബന്ധം കൂടാതെ ചേർക്കുന്നു ഇതിനകത്തു വരുന്ന ഭാഗത്തിനു 'ഗർഭവാക്യം' എന്നു പേർ. വലയത്തിന്റെ ലക്ഷണം— ( )

സ. ഒരു രോഗം.

(തൊണ്ടയിൽ നീണ്ടിട്ടും ഉയർന്നിട്ടും നീരുണ്ടാകും. അതു് ആഹാരത്തിന്റെ ഗതിയെ തടുക്കും).

ഴ. വേലി. ങ. വൃത്തം.

വലയിത-വി. ചുറ്റപ്പെട്ട.

വലയിതം-പ്ര. ചുറ്റപ്പെട്ടതു്. ഉ. നടുമുഖമായതിനാൽ ചുറ്റപ്പെട്ട ചീപ്പു മുതലായതിന്റെ പേർ.

വലയിതകപ്പെട്ടുക-ആപത്തിൽ കുടുങ്ങുക.

വലയുന്നു-പ്ര. ദുഃഖിക്കുന്നു. ഉ. ക്ഷീണിക്കുന്നു. (സ. ക്രി—വലയ്ക്കുന്നു)

വലയ്ക്കുന്നു-ഉപദ്രവിക്കുന്നു, തടുക്കുന്നു. ഉ. അലക്കുകാർ വസ്ത്രം വലയ്പോലെ ആക്കുന്നു.

വലരിപു-ദേവേന്ദ്രൻ. വലാസുരന്റെ ശത്രു എന്നർത്ഥം.

വലലാ-ചന്ദ്രവംശത്തിലെ ഭക്ഷൻ എന്ന രാജാവിന്റെ ഭാര്യ.

വലവരി-മുക്കോന്മാർ കൊടുക്കുന്ന കരം.

വലവീശുക-സ്വാധീനപ്പെടുത്തുവാനുള്ള തന്ത്രങ്ങൾ പ്രയോഗിക്കുക.

വലവെ(കെ)ട്ടിക്കളി-കട്ടികളുടെ ഇടയിലുള്ള ഒരുതരം കളി.

വലശാസനൻ, വലശാസൻ-ദേവേന്ദ്രൻ.

വലാകം-വെള്ളിപ്പക്ഷി.

വലാടം-ചെറുപയറ്.

വലാരാതി-ദേവേന്ദ്രൻ. വലാസുരന്റെ (അരാതി) ശത്രു എന്നർത്ഥം.

വലാരി-ഇന്ദ്രൻ വലാസുരന്റെ ശത്രു എന്നർത്ഥം.

വലാസം-ഒരു രോഗം.

കണ്ണുതിൽ നീരുണ്ടാകും ശ്വാസവും വേദനയും കാണും.

വലാസകം-തവള.

വലാഹകം-പ്ര. മേഘം. വലാകകൾ എന്ന പക്ഷികളാൽ നേരിട്ടു ഗമിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (ബലാഹകം എന്നു പാഠവും കാണുന്നു. അതിനു ബലത്തെ

തൃതിക്കാത്തത് എന്ന ശബ്ദാർത്ഥം). ഉ. പർവ്വതം. ന. മുത്തങ്ങ. ര. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ (വിഷ്ണുവിന്റെ) തേർകൂത്തര.

'മേഘപുഷ്പവലാഹകന്മാരെക്കാം-
ണ്ടിണചേത്തുവിലാസമെഴുന്നൊരു'

(കുമാരാഹരണം പാന)

വലി–പ. ശരീരത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ചുളിവ്. ഉ. വയററിന്റെ മടക്ക്. ന. ബലി. ര. വലിക്കുക. ള. കരം. ഴ. ബലക്കുറവ്.

വലികം–ഇരയ്ക്ക്.

വലിക്കുന്നു–പ. തടിയും മറവും വക്കയിട്ടു പിടിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നു. ഉ. പൊന്നു മുതലായ ചില ലോഹങ്ങളും യന്ത്രത്തിലിട്ടു പിടിച്ചു കമ്പിയാക്കുന്നു. ന. ശ്വാസംവലിയ്ക്കുന്നു. ര. പുകവലിക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. വലിപ്പിക്കുക).

വലിച്ചൽ–അയവില്ലായ്മ, പിടിത്തം, മുറുക്കം, ചുളിവ്.

വലിത–വി. പ. ശരീരത്തിലേ തൊലി ഞൊറിഞ്ഞ. ഉ. ചുററപ്പെട്ട.

വലിതം–പ. മുറുക്ക്. ഉ. ചുററപ്പെട്ടത്.

വലിത്രയം–മുഖത്തും കഴുത്തിലുള്ള മൂന്നുവരകൾ.

വലിനൻ– വാർദ്ധക്യംകൊണ്ടോ മറെറാ ശരീരത്തിന്മേൽ ചുളിവുള്ളവൻ. (വലീ-ചുളിവ്).

വലിപ്പം–പ പുഷ്ടി, വണ്ണം. ഉ. ഒരുക്കം, നീളം. ന. പ്രാഭവം, മഹത്വം. ര. ഡംഭം.

വലിഭ–വി. ശരീരത്തിലേ തൊലി ഞൊറിഞ്ഞ.

വലിമ–പ. മഹത്വം. ഉ. വലിപ്പം. ന. ശക്തി.

വലി(ലീ)മുഖൻ–കുരങ്ങ്. മുഖത്തു ചുളിവുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

വലിമ്പു–ഉറപ്പു, ചാക്ക്, സഞ്ചി.

വലിയ–വി. പ. ചെറതല്ലാത്ത. ഉ. ശക്തിയുള്ള. ന. സമ്പത്തും കീർത്തിയുമുള്ള.

വലിയ ഉങ്ങ്–മരോട്ടി, മരവെട്ടി.

സം–മഹാകരഞ്ജം. ത–നീരോട്ടി.

വലിയ ഉഴുകം–ആനത്തുത്തി, വലിയതുത്തി, നരിമത്തട്ടി.

ഇതിന്റെ കുരുന്തോട്ടിയുടെ ഗുണമുണ്ട്. ചൊറിക്കും മറവും നന്ന്. സം നാഗബലം.

വലിയ കടമ്പു–മഴക്കടമ്പ്.

ഇതിന്റെ കടമ്പിന്റെ ഗുണമാണുള്ളത്. സം–ധാരാകദംബം.

വലിയ കടലാടി–വെളുത്ത കടലാടി.

വലിയതു–പ. ചെറതല്ലാത്തത്. ഉ. വലിപ്പമുള്ളത്. ന. മഹത്വമുള്ളത്.

വലിയതാക്കു–പീരങ്കി.

വലിയപ്പൻ–അപ്പന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ.

വലിയമ്മ–പ. അമ്മയുടെ ജ്യേഷ്ഠത്തി. ഉ. വയസ്സധികമുള്ള സ്ത്രീ.

വലിയമ്മാവൻ—അമ്മയുടെ മൂത്തസഹോദരൻ, അമ്മാവന്മാരിൽ വയസ്സധികമുള്ള ആൾ.

വലിയവൻ–ബുദ്ധിയും ബലവും സമ്പത്തു കീർത്തിയും അധികമുള്ളവൻ.

വലിയവെടി–വലിയതോക്കിലെ വെടി

വലിയവെടിപ്പുള്ളി– വലിയ തോക്കുകൊണ്ടു വെടിവെയ്ക്കുന്ന പട്ടാളക്കാർ.

വലിയുന്ന–പ. നീളുന്ന. ഉ. ഇഴയുന്ന. ന. അയവില്ലാതാകുന്ന.

വലിയെ-അ. ഞെരുങ്ങി, നിർബന്ധത്തോടെ.

വലിര-വി. കോങ്കണ്ണുള്ള. (വിഷയഗ്രഹണാർത്ഥം കടക്കൺ പ്രദേശത്തേക്കു വരുന്നതു-വലി (നേത്രഗോളം). അതുള്ളതു വലിരം = നേത്രം. ആ നേത്രമുള്ളവൻ വലിരൻ).

വലിവ്-ഹ. വലിച്ചൽ. ഉ. വലിയുക ൩. ശ്വാസംമുട്ടൽ.

വലീ-ചുളിവ്.

വലീകം-വാമടയുടെ താഴെ തറയ്ക്കുന്ന തുവ്വാൽപലക.

വലീമുഖം-കരങ്ങ്.

വലീവർദ്ദം-കാള.

വലുതു്-വി. ചെറുതല്ലാത്ത, വലിപ്പമുള്ള.

വലൂകം-ഒരു പക്ഷി.

വലെക്കുന്നു-(വലയ്ക്കുന്നു എന്നതു നോക്കുക).

വല്ക്കതരു-കവുങ്ങ്.

വല്ക്കഫലം-താളിമാതളം.

വല്ക്കം-ഹ. മരത്തിന്റെ തൊലി, മരവിരി. ഉ. മത്സ്യത്തിന്റെ ചെതുമ്പൽ. ൩. ചെമന്ന പാച്ചോററി.

അത്തി, ഇത്തി, കല്ലാൽ, പേരാൽ, അരയാൽ ഇവയ്ക്കു 'വല്ക്ക(ല)പഞ്ചകം' എന്നു പേർ.

വല്ക്കലം-ഹ. മരത്തിന്റെ തൊലി, മരവിരി. ഉ. മരത്തൊലികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വസ്ത്രം. (മരവുരി).

'മല്ലാക്ഷീമണിയാൾക്കു വല്ക്കലമതും'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

൩. ഏലവങ്ങം.

വല്ഗ-കടിഞാൺ.

വല്ഗൽ-വി. പതിഞ്ഞുനടക്കുന്ന.

വല്ഗന-ചലനം.

'ലീലാവല്ഗനയാകപോലഫലകം'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

വല്ഗനം-കുതിരയെ ചാടിക്കുയെന്നുള്ളതു്, ചാട്ടം.

വല്ഗിത-വി. ചാടിയ.

വല്ഗിതം-ഹ. ഓട്ടം, ചാട്ടം. ഉ. കുതിരയുടെ ഒരുമാതിരി ഓട്ടം.

ശരീരത്തിന്റെ അഗ്രഭാഗത്തെ സമുല്ലസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും മുഖത്തെ ചുരുക്കിനടു താഴ്ത്തിക്കൊണ്ടുമുള്ള അശ്വഗമനമത്രേ വല്ഗിതം.

വല്ഗു-വി. ഭംഗിയുള്ള, മനോഹരമായ.

'ഫല്ഗുനന്റെപരിഭ്രമംകണ്ടിട്ടു
വല്ഗുവാംവണ്ണമേവമരുൾചെയ്തു'
(കുമാരാഹരണം പാന)

വല്ഗു-മുട്ടാട്, ആട്.

വല്ഗുക-വി. ഭംഗിയുള്ള.

വല്ഗുകം-ഹ. ചന്ദനം. ഉ. വില.

വല്ഗുദർശന-വി. ഭംഗിയിൽ നോട്ടമുള്ള.

വല്ഗുലാ-ഹ. മലംപുള്ളു്. ഉ. കാർകോകിൽ.

വല്ഗുലി-മലംപുള്ളു്.

വല്ഗുഹാസം-ഭംഗിയുള്ള ചിരി.

വല്മികൻ-വാല്മീകിമഹർഷി.

വല്മികഭൂവു്-വാല്മീകിമഹർഷി. വല്മീകത്തിൽ (പുററിൽ) നിന്നു ജനിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

വല്മികി-വാല്മീകിമഹർഷി.

വല്മീകം-ചിതൽപുററ്, പുററ്.

ചിതൽ, ഉറുമ്പു മുതലായ ക്ഷുദ്രപ്രാണികൾ ഭൂമി തുളച്ചു മണ്ണുകയററിയുണ്ടാക്കുന്നതത്രേ പുററ്. അനന്തരം ഇതു പാമ്പുകളുടെ ഇരിപ്പിടമായും തീരാറുണ്ടു്.

വല്ല്യ-വി. വലിയ, പ്രധാന്യമുള്ള
'അതുവഴിവരുംവല്ല്യസായിപ്പനിന്നെ'
(മയൂരസന്ദേശം)

വല്ല്യാ-തെല്ലി.

വല്ല-വി. ഏതെങ്കിലും.

വല്ല്-ശരിയായത്. വല്ല് > <വല്ലായ്മ.

വല്ല്-ശക്തിയുള്ള.

വല്ലകി-പ. വീണ. ധ്വനിവിശേഷത്തെ ധരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ഇഴന്തിൽ.

വല്ലച്ചാതിയും-വല്ല ജാതിയും.

വല്ലജാതിയും-അ. ഏതുപ്രകാരമെങ്കിലും

വല്ലതും-അ. ഏതെങ്കിലും, എന്തെങ്കിലും.

വല്ലന്തി-അപത്ത്, ദോഷം.
'നല്ലന്തിനേരമൊന്നു
വല്ലന്തിയുണ്ടാക്കാതെ'
(രാമാനുചരിതം ഒട്ടൻതുള്ളൽ)

വല്ലപ്പാട്ട്- കണ്ടത്തിൽ വെള്ളംകേറി വിടുന്ന ഒരു വഴി.

വല്ലപ്പോത്തു്(ത്തൻ)-മാൻ. (നായാട്ടു പേർ).

വല്ലപ്പോഴും-അ. എപ്പോഴെങ്കിലും.

വല്ലഭ-വി. പ. ഇഷ്ടമുള്ള. ഉ. അധികാരമുള്ള.

വല്ലഭ-പ. മരുത്ത്. ഉ. ഞാഴൽ.

വല്ലഭൻ-പ. തേരാവു്. ഉ. അധ്യക്ഷൻ, നായകൻ. സഞ്ചരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വല്ലഭം-പ. സാമർത്ഥ്യം. ഉ. ഒരു വൃക്ഷം.

വല്ലഭാചാര്യൻ-വൈഷ്ണവമതത്തിന്റെ സ്ഥാപിച്ചട്ട സ്ഥാപകൻ.

വല്ലം-പ. ഒരുമാതിരി വലിയ കൊട്ട. ഉ. ചെറിയ അമര.

വല്ലയം-ഭാരം, തുരങ്കം.

വല്ലരി(രീ)-പ. വള്ളി. ഉ. തളിർക്കല. ന. പൂക്കല. ർ. മുല്ലവാ. മറയ്ക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വല്ലവട്ടി-ക്ഷണവസ്തുക്കളും സൂക്ഷിക്കുന്ന ഒരുമാതിരി പുല്ലുവട്ടി.

വല്ലവനും-ആരെങ്കിലും.

വല്ലവൻ-പ. ഇടയൻ. പശുക്കളെ മേയ്ക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. വെടിപ്പുകാരൻ, ക്ഷണവസ്തുക്കളെ പാകംചെയ്യുന്നവൻ. ന. ഭീമസേനന്റെ ഒരു പേർ.

വല്ലവി-ഇടച്ചി.

വല്ലവിധത്തിലും-അ. ഏതുപ്രകാരവും.

വല്ലാ-കഴിയാതെ.

വല്ലാതെ-അ. പ. ക്രമക്കേടായി, ചീത്തയായിട്ട്. ഉ. കഴിയാതെ.

വല്ലാത്ത-വി. പ. ചീത്തസ്ഥിതിയുള്ള. ഉ. ദോഷമുള്ള.

വല്ലാനപ്പോത്തു് - കരടി. (നായാട്ടുപേർ. കടമാന്റെ നായാട്ടുപേർ എന്നുമുണ്ട്).

വല്ലായ്മ-പ. ക്രമക്കേട്. ഉ. ദോഷം. ന. ദുഷ്ടത. ർ. അഭംഗി. ഇ. കറച്ചൽ.

വല്ലി-പ. വള്ളി, മറയ്ക്കുന്നത്, ചുറ്റിപ്പിണഞ്ഞത് എന്നർത്ഥം. (വെല്ലി എന്ന പാഠവും കാണുന്നു). ഉ. (മ) പുലയ്ക്കും മറവും കൊടുക്കുന്ന ക്രുഷി. ന. അയമോദകം. ർ. ഒരു ദേവി, സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ പത്നി.

വല്ലി, വല്ലികാ-വള്ളി.

വല്ലിച്ചു-വല്ലു. any.

വല്ലി(ല്ലീ)ജം-കൊടിമുളക്, മുളക്.
വല്ലി, വൽ എന്ന ധാതുവിന്റെ ഭൂതകാലരൂപം. ഇപ്പോൾ പ്രയോഗമില്ല. വല്ലാത്ത എന്ന പേരെച്ച രൂപമേ ഇപ്പോൾ നടപ്പുള്ളൂ. അതുകൊണ്ടു ഖിലധാതു വല്ലായ്മ, വല്ലായ്ക, വല്ലവരും ഇവ വൽധാതുവിന്റെ രൂപങ്ങളാകുന്നു.

വല്ലിയാഠം-പുലയൻ.

വല്ലീല-(വല്ലി + ഈല)-കഴിഞ്ഞില്ല.

വല്ലീവൃക്ഷം-മരുതു്.

വല്ലീശൻ-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

വല്ലുക-കഴിയുക. (പ-മ).

വല്ലുരം-വള്ളിക്കുടിൽ.

വല്ലുവോൻ, വല്ലോൻ-ആരാനും.

വല്ലൂ-കഴികയുള്ള. (പ-മ).

വല്ലൂരം-ഹ. ഉണക്കമാംസം. (വല്ലൂരം എന്നുമാവാം). ൨. പന്നിയുടെ മാംസം. ൩. തരിശുനിലം. ൪. പടപ്പുകാട്.

വല്ലേടത്തും-അ. എങ്ങാനും, എവിടെയെങ്കിലും.

വല്ലേൻ-(എനിക്കു) കഴികയില്ല. (പ-മ).

വല്ലോനും- അ. ഏവനെങ്കിലും, ആരാനും.

വല്ലോർ-ജ്ഞാനമുള്ളവർ. (പ-മ).

വവം-ചെണ്ടക്കോൽ.

വവ്വായി, വവ്വാലി-നരി. (വവ്വുക = പിടിച്ചുപറിക്കുക).

വവ്വുന്നു-പിടിച്ചുപറിക്കുന്നു.

വശ-വി. ഹ. സ്വാധീനത്തിലുള്ള. ൨. കീഴടങ്ങിയ. ൩. ക്ഷുദ്രപ്രയോഗംകൊണ്ടു വശീകരിച്ച.

വശ-ഹ. ഭർത്തൃസഹോദരി. ൨. ഭാര്യ. ൩. പിടിയാന. ൪. മച്ചിപ്പശു, പശു. ൫. സ്ത്രീ.

വശകാ-അനുസരണമുള്ള ഭാര്യ.

വശക്കേട്-ഹ. ക്ഷീണം. ൨. അസ്വാധീനം. ൩. പാടുമാററം.

വശക്രിയ— വശ്യപ്രയോഗം, മണിമന്ത്രൌഷധാദികളെക്കൊണ്ടു ചെയ്യപ്പെടുന്ന വശീകരണം, മരുന്നും മന്ത്രവും കൊണ്ടുള്ള വശീകരണം, സ്വാധീനമാക്കുക.

വശഗ-വി. വശം പ്രാപിച്ച, അനുസരണമുള്ള.

വശത-ഹ. സ്വാധീനത. ൨. കൌശലം.

വശൻ-അധീനൻ.

വശം-ഹ. ഇച്ഛ, ആഗ്രഹം. ൨. തന്റേടം. ൩. അധികാരം. ൪. കീഴടക്കം. ൫. ജനനം. ൬ വേശ്യാഭവനം. ൭. ശീലം, പരിചയം, പഠിപ്പ്. ൮. സ്വാധീനം. ൯. പുറം, ഭാഗം.

വശംകെടുന്നു-ക്ഷീണിക്കുന്നു, നിവൃത്തിയില്ലാത്ത പതനത്തിലാകുന്നു.

വശംവദ-വി. അനുസരണമുള്ള.

വശവർത്തി—വി. ഇഷ്ടമനുസരിച്ചു നില്ക്കുന്ന.

വശള-വശളച്ചീര, ഒരുമാതിരി വള്ളി.

വശാ-ഹ. ഇച്ഛിക്കപ്പെടുന്നവൾ. ൨. പിടിയാന. ൩. മച്ചിയായ പശു. ൪. സ്ത്രീ. ഭർത്താവിനെ ഇച്ഛിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. ൫. വന്ധ്യാ. ൬. ഭാര്യ. ൭. പുത്രി.

വശാൽ-അ. ഹ. കാരണത്താൽ. ൨. പെട്ടെന്നു്.

വശി-വി. കീഴടക്കുന്ന, ഇന്ദ്രിയജയമുള്ള. (ശീ, ശിനീ, ശി).

വശി-ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ കീഴടക്കിയിരിക്കുന്ന മഹർഷിയും മററും.

വശിക-വി. അകത്തൊന്നുമില്ലാതിരിക്കു.

വശിക-ഒരു മരം, ചെന്നിനായകം.

വശിത്വം, വശിത-വശിയുടെ അവസ്ഥ.

വശിത്വം - അശ്വൈശ്വങ്ങളിൽ ഒന്നു്. എല്ലാവരേയും തനിക്കു അധീനന്മാരാക്കുക, ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ സ്വാധീനത്തിൽ ഇരുത്തുന്നതു്, ആരെയും തന്നിഷ്ടംപോലെ സ്വാധീനപ്പെടുത്തുവാനുള്ള ശക്തി.

'വശിത്വമുൾക്കൊണ്ടു മഹാദരിദ്രൻ'

(ശ്രീകൃഷ്ണചരിതം)

വശിനീ-ഹ. ഒരു വൃക്ഷം, ശമി. ൨. ഇത്തിക്കണ്ണി.

വശിരം-ഹ. കടലുപ്പ്. വസിരം എന്നതിന്റെ പാഠം) ൨. അത്തിത്തിപ്പലി. ൩. കാട്ടുതിപ്പലിയുടെ കായ്.

വശീകരണം-സ്വാധീനമാക്കുക.

വശീകരം-സ്വാധീനമാക്കുവാനുള്ള പ്രവൃത്തി.

വശീകരിക്കുന്നു-സ്വാധീനമാക്കുന്നു.

വശീകൃത-വി. സ്വാധിനമാക്കപ്പെട്ട.

വശ്യ-വി. ഹ. അനുസരണമുള്ള. ൨. ഇണക്കമുള്ള.

വശ്യൻ-സ്വാധീനമായിട്ടുള്ളവൻ, ആശ്രിതൻ, അടിമക്കാരൻ.

വശ്യപ്രയോഗം - വശീകരിക്കുന്നതിനുള്ള ചില പ്രയോഗം.

വശ്യം-കരയാംപൂവ്.

വശ്യമുഖീ-ദേവിയുടെ ധ്യാനം.

ധ്യാനം.

'സന്ധായ സുമനോ ബാണാൻ
കർവ്വന്തീമൈക്ഷവം ധനുഃ
ജഗജ്ജൈത്രീം ജപാരക്താം.
ദേവീം വശ്യമുഖീം ഭജേ'

വശ്യാ-അനുസരണമുള്ള ഭാര്യ.

വഷളത്വം-ചീത്തത്തം.

വഷളൻ-കൊള്ളരുതാത്തവൻ.

വഷൾ-വി. ചീത്ത.

വഷൾ-അ. ദേവാദികൾക്കു ഹവിരാദികളെ കൊടുക്കുമ്പോൾ പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്നതു്, ഹോമബലി കഴിക്കുമ്പോൾ പറയുന്ന ഒരു ശബ്ദം.

വഷൾക്കാരം-ഹോമം.

വഷൾകൃത-വി. ഹോമിക്കപ്പെട്ട, അഗ്നിയിൽ പ്രക്ഷേപിക്കപ്പെട്ട.

വഷൾ എന്നതോടു ചേർന്ന മന്ത്രം കൊണ്ടു അഗ്നിയിൽ ഹോമിക്കപ്പെട്ടതിന്നു 'വഷൾകൃതം' എന്നു പേർ.)

വസ-മേദസ്സ്.

വസതി-ഹ. നിവാസസ്ഥാനം, ഭവനം. ൨. ഇരിപ്പ്. ൩. രാത്രി. ഇതിൽ വസിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൪. മഞ്ഞൾ.

വസഥം-ഹ. വാസസ്ഥാനം. ൨. കൂട്ട്, പക്ഷിക്കൂട്ട്.

വസനം-ഹ. വസ്ത്രം. ഇതുകൊണ്ടു മറയ്ക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൨. മറയ്ക്കാനുള്ള സാധനം. ൩. പച്ചില. ൪. വാസസ്ഥാനം.

വസന്ത-പകരുന്ന വ്യാധി.

വസന്തകം-പലകപ്പയ്യാനി.

വസന്തകാലം-ഋതുക്കൾ ആറുള്ളതിൽ ഒന്നാമത്തേതു, പൂക്കളുണ്ടാകുന്ന സമയം, മേടമാസവും ഇടവമാസവും കൂടിയ സമയം. (മാസം എന്നതു നോക്കുക).

(വസന്ത ഋതു അതായതു കുംഭം, മീനം രണ്ടുമാസം. ഒരു ദിവസത്തേക്കു വിചാരിക്കുന്നപക്ഷം സൂര്യോദയം മുതൽ പത്തുനാഴിക പുലർച്ചവരെ. വസന്ത ഋതു കുംഭം, മീനം രണ്ടു മാസമാണെന്നു വൈദ്യഗ്രന്ഥമതം).

വസന്തകസുമം-നറുവരി.

വസന്തഘോഷി-കുയിൽ.

വസന്തജാ-വെളുത്ത വലിയ പിച്ചകം.

വസന്തജ്വരം-ഹ. പകരുന്ന പനി. ൨. വസന്തകാലത്തുണ്ടാകുന്ന ഒരു പനി.

വസന്തദൂതി-കുയിൽപ്പേട.

വസന്തദൂതൻ-ഹ. കുയിൽ. ൨. മാവ്.

വസന്തദ്രുമം-മാവ്.

വസന്തൻ-വിദൂഷകൻ.

വസന്തഭൈരവി-ഒരു രാഗം.

വസന്തം- ഹ. മദനോത്സവാധിക്യമുള്ള കാലം, വസന്തകാലം. (വസന്തകാലം

എന്നതു നോക്കുക). ൨. മസൂരി. ൩. വയററിളക്കം, അതിസാരം.

വസം-താർതാവൽ.

വസന്തമണ്ഡനം-സിന്ദൂരം.

വസന്തബന്ധു (സഖൻ)-കാമൻ.

വസന്തൎത്തു-വസന്തകാലം.

വസന്തവൃക്ഷം-മാവ്.

വസന്തസേനാ- മൃച്ഛകടികാനാടകത്തിന്റെ നായിക.

വസാ-൧. മാംസരോഹിണി. ൨. മാഞ്ചി. ൩. മുരാമാഞ്ചി. ൪. ശുദ്ധമായ മാംസസ്നേഹത്തിന്റെ (നെയ്യിന്റെ) പേർ. (വപാ എന്നതു നോക്കുക).

വസാഢ്യം-ചീങ്കണ്ണി.

വസിക്കുന്നു-പാൎക്കുന്നു, ഇരിയ്ക്കുന്നു. (സ. ക്രി. വസിപ്പിക്കുന്നു).

വസിതം-വി. ൧. പാൎക്കുന്ന. ൨. ധരിക്കപ്പെട്ട. ൩. ശേഖരിക്കപ്പെട്ട.

വസിതം-പാൎക്കുന്ന സ്ഥലം.

വസിരം-൧. കടലുപ്പ്. ൨. അത്തിത്തിപ്പലി. (പാഠം-വശിരം).

വസിഷ്ഠൻ- സപ്തൎഷിമാരിൽ ഒരുവൻ (ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രൻ ആകുന്നു). വൈദിക ഋഷിയാണ്.

(ഒററവര | മകൻ എന്നതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു)

ബ്രഹ്മാവ്
|
വസിഷ്ഠൻ
|
ശക്തി
|
പരാശരൻ
|
വ്യാസൻ
|
ശുകൻ

'സൎവ്വജ്ഞന്മാരാം മിത്രവരുണന്മാ-
രുൎവ്വശിയെ പരിഗ്രഹിച്ചീലയോ'
(ശീലവതി)

വസിഷ്ഠൻ ഒരു പ്രജാപതിയാകുന്നു. വേദസംബന്ധമായ പലേ മന്ത്രഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ കൎത്താവാണ്. ഋഗ്വേദത്തിന്റെ 7-ാംമണ്ഡലം ഇദ്ദേഹത്തിന്റേതാകുന്നു. ഒരിക്കൽ ഉൎവ്വശിയെക്കണ്ടു മിത്രനും വരുണനും മററും മോഹാന്ധന്മാരായി. അനന്തരം നിലത്തിൽ വീണ അവരുടെ ബീജത്തിൽനിന്നു വസിഷ്ഠനും ഭരണിയിൽ വീണതിൽ നിന്നു അഗസ്ത്യനും ഉത്ഭവിച്ചു. വസിഷ്ഠൻ സൂൎയ്യവംശത്തിലേ ഒന്നാമത്തേ രാജാവായ ഇക്ഷ്വാകു മുതൽ അറുപത്തൊന്നു തലമുറയോളം സൂൎയ്യവംശരാജാക്കന്മാരുടെ പുരോഹിതസ്ഥാനം വഹിച്ചു. വസിഷ്ഠനും വിശ്വാമിത്രനും പരസ്പരം ശത്രുക്കളായിരുന്നു. ഒരു ഭാഗം ഹരിശ്ചന്ദ്രചരിതംകൊണ്ടു വെളിവാകും. മറേറവ താഴെ കാണിക്കുന്നു. വിശ്വാമിത്രൻ വളരെക്കാലം അതായതു അനേകായിരം സംവത്സരം ഭൂമിയിൽ രാജാവായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ വസിഷ്ഠന്റെ ആശ്രമത്തിൽ കണ്ട കാമധേനുവിനെ മോഹിച്ചതനുസരിച്ച് വസിഷ്ഠൻ കൊടുക്കാത്തതുകൊണ്ടു വിശ്വാമിത്രൻ ഹഠാൽ കൊണ്ടുപോകാൻ ശ്രമിച്ചു. ഉടൻ ഘോരയുദ്ധം ഉണ്ടായി. ഒരുഭാഗത്തു വിശ്വാമിത്രന്റെ സേനകളും മറുഭാഗത്തു കാമധേനുവിൽ നിന്നുണ്ടായ സേനകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. വിശ്വാമിത്രൻ പരാജിതനായി എന്നു തന്നെയല്ല വസിഷ്ഠന്റെ ശ്വാസം ഹേതുവായിട്ട് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നൂറു സുതന്മാരും നശിപ്പാനുമിടയായി. വിശ്വാമിത്രൻ പിന്നീടു രാജ്യത്തെ ത്യജിച്ചിട്ട് തപോനുഷ്ഠാനത്തിന്നായി ഹിമാലയത്തെ പ്രാപിച്ചു. കുറച്ചുകാലം കഴിഞ്ഞു

അവർ വീണ്ടും തമ്മിൽ എതിർത്തു ദ്വന്ദ്വയുദ്ധം ആരംഭിച്ചു. അതിൽ ബ്രാഹ്മണനായ വസിഷ്ഠൻ വിജയിയായി. തന്നിമിത്തം ബ്രാഹ്മണനാവാനായിട്ടു വിശ്വാമിത്രൻ പോയി തപസ്സുകൊണ്ടു ബ്രാഹ്മണനായി. ഒരവസരത്തിൽ 700 പ്രാവശ്യം ഹീനജാതികളായി ജനിക്കട്ടെ എന്നു വിശ്വാമിത്രൻ വസിഷ്ഠന്റെ മക്കളെ ശപിച്ചു. ഇതിനു കാരണം വിശ്വാമിത്രൻ ക്ഷത്രിയനാകയാൽ ബ്രാഹ്മണത്വം ഇല്ലെന്നു വസിഷ്ഠന്റെ പുത്രന്മാർ നിന്ദിച്ചതാണ്. ഒരിക്കൽ വസിഷ്ഠൻ വിശ്വാമിത്രനെ ശപിച്ചു് ഒരു പക്ഷിയാക്കി. ഇതിനു കാരണം വിശ്വാമിത്രൻ ഹരിശ്ചന്ദ്രനോടു കാണിച്ച ക്രൌര്യമായിരുന്നു. ഉടൻ വിശ്വാമിത്രൻ വസിഷ്ഠനേയും ശപിച്ചു പക്ഷിയാക്കി. പക്ഷികൾ പരസ്പരം യുദ്ധം ഉണ്ടായി. ലോകം മിക്കവാറും നശിച്ചു. അതിനാൽ ബ്രഹ്മാവു് അവരെ ശാപത്തിൽ നിന്നു നിവർത്തിപ്പിച്ചു പൂർവ്വാകൃതി നൽകി രഞ്ജിപ്പിച്ചയച്ചു.

മറെറാരു കഥ-കന്മാഷപാദൻ എന്ന രാജാവു് വസിഷ്ഠപുത്രനായ ശക്തിയുടെ ശാപംനിമിത്തം രാക്ഷസനായി ഭവിച്ചു. വിശ്വാമിത്രന്റെ ഉപായം കൊണ്ടു നരമാംസഭോജിയായ രാക്ഷസനായിത്തീർന്ന അയാൾ ശക്തി ഉൾപ്പടെ വസിഷ്ഠന്റെ എല്ലാ പുത്രരേയും ഭക്ഷിക്കയുണ്ടായി. വ്യസനാക്രാന്തനായ വസിഷ്ഠൻ ആത്മഹത്തിക്കു ഒരുമ്പെട്ടു. മഹാമേരുപർവ്വതത്തിൽ നിന്നു കീഴ്പോട്ടു ചാടി. ഏതു പാറയിൽ വീണോ അതു അദ്ദേഹത്തിനു പഞ്ഞിപോലെ തോന്നി. കഴുത്തിൽ കല്ലുകെട്ടി കടലിൽ ചാടിനോക്കി. ഉടൻ അദ്ദേഹത്തിനെ തിരകൾ കരയ്ക്കാക്കി. എരിയുന്ന വൻകാട്ടിൽ സഞ്ചരിച്ചു. എന്നിട്ടു അഗ്നിക്കു തീരെ ചൂടിലെന്നു തോന്നി. കൈയും കാലും കെട്ടിക്കൊണ്ടു ഒരു നദിയിൽ ചാടി; എന്നിട്ടു കെട്ടുകൾ താനേ അഴിഞ്ഞു കരയ്ക്കു വന്നുചേർന്നു. ഇതിനാൽ ആ നദിക്കു 'പിപാശ' എന്നു പേരുണ്ടായി. മുതല ധാരാളമുള്ള ഒരു നദിയിൽ ചാടി. എന്നിട്ടും ആ നദി നൂറു വഴിയായി ഓടിക്കുടന്നു. ഇതാണ് ഇതിനു 'ശതദ്രു' എന്നു പേരുണ്ടാവാൻ കാരണം. ഈവിധമെല്ലാം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടും മരിക്കാഞ്ഞു ആശ്രമത്തിലേക്കു മടങ്ങുന്ന അവസരത്തിൽ മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ കന്മാഷപാദനെകണ്ടു ശാപത്തിൽനിന്നു നിവർത്തിപ്പിച്ചയച്ചു. ഒടുവിൽ ദേവകളുടെ ഉത്സാഹം നിമിത്തം വസിഷ്ഠനും വിശ്വാമിത്രനും പരസ്പരം രമ്യമാകയും വസിഷ്ഠൻ വിശ്വാമിത്രനെ ഒരു ബ്രഹ്മർഷിയായി സ്വീകരിക്കയും ചെയ്തു.

വസു-വി. മധുരമുള്ള. ൨. ഉണങ്ങിയ.

വസു-൧. ദ്രവ്യം, ധനം. ഗുണങ്ങൾ ഇതിൽ വസിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൨. ഗണദേവന്മാരിൽ വസുക്കൾ എട്ടുപേർക്കും കൂടെ പറയുന്ന ഒരു പേർ. ൩. രശ്മി. എല്ലാടവും വസിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൪. അഗ്നി. ൫. രത്നം. ൬. പൊന്നു്. ൭. രവള്ളം. ൮. വൃദ്ധി. ൯. പൊടിയുപ്പു്. ൧൦. താർത്താവൽ. ൧൧. ചീര. ൧൨. കൊടുവേലി. ൧൩. മഹാമേദാ. ൧൪. പച്ചിലമരം. ൧൫. ഉപരിചരൻ. ൧൬. കൊക്കുമന്താരം. ൧൭. രേണുകയുടെ ഒരു പുത്രൻ. ൧൮. ഐശ്വർയ്യം.

(വസുക്കൾ ൮. ആപൻ, ധ്രുവൻ, സോമൻ, ധരൻ, അനിലൻ, പ്രത്യൂഷൻ, അനലൻ, പ്രഭാസൻ).

വസുകം-൧. പടന്ന ഉപ്പ്. ൨. എരിക്ക്. തേജസ്സിന്നു ഇരിപ്പിടം എന്നർത്ഥം. ൩. കാർകിൽ. ൪. മന്താരം.

വസുകീടൻ-ഇരക്കുന്നവൻ.

വസുക്കൾ-ഇന്ദ്രന്റെ പരിചാരകരായ എട്ടു ദേവകൾ.

'ധരോധ്രുവശ്ച സോമശ്ച
അഹശ്ചൈവാനിലോനലഃ
പ്രത്യുഷശ്ച പ്രഭാസശ്ച
വസവോഷ്ടാവിതിസ്മൃതഃ'

രാമായണപ്രകാരം വസുക്കൾ അദിതിയുടെ മക്കളാണ്. ചിലപ്പോൾ അഹനുപകരം ആപനെ ഉൾപ്പെടുത്താറുമുണ്ട്.

വസുക്ഷേണൻ-കൎണ്ണൻ.

വസുദേവൻ - ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ അച്ഛൻ. ധനങ്ങളെക്കൊണ്ടു ശോഭിച്ചവൻ, രാജാക്കന്മാരിൽ വെച്ചു-ധനവാന്മാരിൽ വെച്ചു-പ്രത്യേകം ശോഭയുള്ളവൻ. ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം.

യദുവംശജനായ ശൂരന്റെ പുത്രനാകുന്നു. കുന്തിയുടെ സഹോദരൻ. ആഹുകന്റെ ൭-പുത്രിമാരെ വേട്ടു. ദേവകി (കൃഷ്ണന്റെ അമ്മ) ഏഴാമത്തെ മഹതിയാണ്. വസുദേവനു ആനകദുന്ദുഭി, ദുന്ദു, ഭൂകശ്യപൻ ഈ നാമധേയങ്ങളും ഉള്ളതായിക്കാണുന്നു. വസുദേവനും ദേവകിയും രോഹിണിയും ദ്വാരകയിൽ വെച്ചു അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്തതായി വെളിവാകുന്നു.

വസുദേവരുടെ ഏഴു പത്നിമാർ— ദേവകി, ശ്രുതദേവാ, യശോദാ, ശ്രുതിശ്രവാ, ശ്രീദേവാ, ഉപദേവാ, സുരൂപാ.

വസുധ-ഭൂമി. വസു (ദ്രവ്യം) ഉള്ളതു്, ധനത്തെ ധരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വസുധാരാ-(ദാരാ, സ്ഥലീ, ഓകസാരാ) കുബേരന്റെ നഗരം.

വസുന്ധര-൧. ഭൂമി. വസു (ദ്രവ്യം) ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ധനത്തെ ധരിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം. ൨. സാർവ്വഭൌമന്റെ ഭാര്യ.

വസുബന്ധു-ദിങ്നാഗൻ എന്ന കവിയുടെ ആചാര്യനായ അസംഗന്റെ സഹോദരൻ.

വിക്രമസഭയിൽ ഹിന്ദുക്കളോടു വാദത്തിൽ തോററ മനോരഥന്റെ ശിഷ്യൻ. ബ്രാഹ്മണപുത്രൻ കാശ്മീരത്താണു പഠിച്ചതു്. നേപാളത്തുവെച്ചു മരിച്ചു. വിക്രമാദിത്യനെ പിൻതുടൎന്ന ശിലാദിത്യന്റെ രാജധാനിയിലേ ഒരു പ്രധാനിയാകുന്നു.

വസുമതി-൧. ഭൂമി. വസു (ദ്രവ്യം) ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

വസുമാൻ — വൈവസ്വതമനുവിന്റെ പുത്രൻ.

വസുരത്നം-മാണിക്യം.

വസുവൃക്ഷം-ഇത്തിയാലു്.

വസുശ്രേഷ്ഠം-വെള്ളി.

വസൂത്തമം-വെള്ളി.

വസൂരാ-കലട.

വസൂരി, വസൂരിക, മസൂരി-ഒരു പകരുന്ന ദീനം.

വസൂരിക്കല-വസൂരി വന്നു പൊറുത്ത വടുക്.

വസൂലാകുന്നു, വസുവലാകുന്നു-കൈവശം വന്നുചേരുന്നു, ഈടാകുന്നു. [വസൂൽ(വസുവൽ) ആക്കുന്നു. സ. ക്രി.] (വസൂൽ-അറബിഭാഷ)

വസ്തം-൧. വെള്ളോടു്. ൨. ഭവനം. ൩. ആടു്. ൪. വക്ക്.

'വസ്തസ്യ വസ്തയേഃ ഭശം സ്യഃ'= വസ്തുത്തിന്റെ രണ്ടു വസ്തങ്ങളിൽ (വൃക്കകളിൽ) ഭശകം എന്ന പേർ ഭവിക്കുന്നു.

വസ്തവ്യ-വി. വസിക്കുവാൻ യോഗ്യമായ

വസ്തി-പ്ര. പൊക്കിളിങ്കൽ നിന്നു താഴെയുള്ള ഭാഗം, നാഭിക്കു താഴെ മൂത്രമിരിയ്ക്കുന്ന ഒരു സ്ഥലം, മൂത്രാശയം. മൂത്രം ഇവിടെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ന. വസ്തിചെയ്യുന്ന ഒരു കഴൽ, വസ്തിയന്ത്രം. ര. വസ്തുത്തിന്റെ രണ്ടു തലയ്ക്കലും നട്ടുവിലും വക്കത്തും ഉള്ള കര, പൂടവക്കര.

വസ്തു-പ്ര. എന്തെങ്കിലും ഒരു സാധനം. ഉ. കഥാശരീരം. ന. പ്രകൃതിയാലുള്ള ശീലം. ര. കായു, കാതൽ.

വസ്തുഗന്ധാ-ആട്ടനാറിവേള.

വസ്തുത-പരമാർത്ഥം.

വസ്തുവക-പൊന്നു്, വെള്ളി, വെങ്കലപാത്രം, നിലം, പുരയിടം മുതലായവ.

വസ്തുവൃത്തം-വർത്തമാനം, കാര്യം.

വസ്ത്യം-ഭവനം.

വസ്ത്രകുട്ടിമം-കട.

വസ്ത്രദാരനം-എഴി.

വസ്ത്രനിർണ്ണേജകൻ-അലക്കുകാരൻ.

വസ്ത്രപരിധാനം-വസ്ത്രധാരണം.

വസ്ത്രപുത്രിക-പാവ.

വസ്ത്രപുഷ്പി-വസ്ത്രത്തിന്റെ വല്ലിപ്പം.

വസ്ത്രഭേദകൻ, വസ്ത്രഭേദി-തയ്യൽക്കാരൻ.

വസ്ത്രം-പ്ര. മുണ്ടു്, നൂൽകൊണ്ടു നെയ്തുണ്ടാക്കിയ വസ്തു, തുണി. ഗുഹ്യപ്രദേശത്തെ മറയ്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. പച്ചില.

വസ്ത്രയോനി-പ്ര. വസ്ത്രമുണ്ടാക്കുന്ന പദാർത്ഥം. ഉ. ചില മരത്തിന്റെ തൊലി. ന. ഒരുമാതിരി പുഴു. ര. പഞ്ഞിയുണ്ടാകുന്ന ഒരുമാതിരി കായ്. പരുത്തിക്കായ്. ങ. ചില മൃഗങ്ങളുടെ രോമം.

വസ്ത്രവേശ്മം - വസ്ത്രംകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരുമാതിരി ഭവനം.

വസ്ത്രഹീന-വി. വസ്ത്രമില്ലാത്ത.

വസ്ത്രകം-ഒരുമാതിരി ഉപ്പു്.

വസ്ത്രം-പ്ര. വില. കച്ചവടസാധനം ഇതു കൊണ്ടു നിലനില്പുള്ളതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. ക്രയി, ശമ്പളം. ന. വസ്ത്രം ര. സമ്പത്തു്. ങ. മരണം.

വസ്ത്രസഞ്ജീവവായു സഞ്ചരിക്കുന്ന വലിയ ഞരമ്പു്. അംഗപ്രത്യംഗങ്ങളുടെ സന്ധിബന്ധനത്തെ ചെയ്യുന്നതായ ഞരമ്പു്, പെരുഞരമ്പു്, സന്ധിബന്ധങ്ങളെ മറയ്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വസ്വൗകസാര-പ്ര. ഇന്ദ്രന്റെ നഗരം, അമരാവതി. ഉ. അമരാവതിയിലുള്ള ഒരു തടാകം. ന. അളകാപുരി. ര. അളകാപുരിയിലെ തടാകം.

മേല്പറഞ്ഞ നദി അമരാവതിയിലും അളകാപുരിയിലും ക്രട്യാണ ഒഴുകുന്നതു്.

വഹതൻ-പാന്ഥൻ.

വഹത-കാള.

വഹതി-പ്ര. ചക്രം. ഉ. കാള. ന. കാറ്റ്. ര. സ്നേഹിതൻ. ങ. ഗുണദോഷക്കാരൻ. ന. നദി.

വഹത്തു-കാള.

വഹൽ-വി. ചുമക്കുന്ന.

വഹനം-പ്ര. ചുമക്കുക. ഉ. ഒഴുകുക. ന. വാഹനങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും.

വഹനീയ-വി. വഹിക്കത്തക്ക, കൊണ്ടുപോകാൻ സൌകര്യമുള്ള.

വഹന്ത -കാററ്.

വഹം-ഹ. ചുമക്കുക. ൨. വാഹനം. ൩. കാളയുടെ ഉപ്പുചുമൽ നുകംവയ്ക്കുന്ന സ്ഥാനം. നുകത്തെ വഹിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൪. കാററ്. ൫. പെരുവഴി. ൬. ആണാട്. ൭. അറുപത്തുനാലു് ഇടങ്ങഴിത്താപ്പു്, നാലു ദ്രോണം.

വഹലഗന്ധം-കിരാതചന്ദനം.

വഹലം-ബോട്ടു്, വള്ളം.

വഹാ-ആറ്, നദി.

വഹിക്കുന്നു-ഹ. ഭരിക്കുന്നു. ൨. ചുമക്കുന്നു.

വഹിത്രം-തോണി, ചങ്ങാടം, പൊങ്ങുതടി.

വഹിയാ-അ. മേലാ, ചെയ്യാൻ കഴികയില്ല.

വഹിയായ്മ-മേലായ്ക, അരുതായ്ക.

വഹിസ്സ്-അ. പുറത്തു, വെളിയിൽ.

വഹ്നി-ഹ. അഗ്നി, തീ. ഹവ്യത്തെ വഹിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ദേവകൾക്കു ഹവ്യത്തെ എത്തിച്ചുകൊടുക്കുന്നവൻ എന്നുമാവാം. അഷ്ടദിക്പാലന്മാരിൽ ഒരാൾ. ൨. കൊടുവേലി. ൩. വയററിലെ അഗ്നി. ൪. വടുകപ്പുളിനാരകം. ൫. ആചാര്യൻ. ൬. ദൈവം. ൭. കുതിര. ൮. സോമൻ. ൯. ചേരുമരം.

വഹ്നിക്കോണ -കിഴക്കുതെക്കേ മൂല.

വഹ്നിഗർഭം-ഹ. മുള. ൨. അരണിവൃക്ഷം.

വഹ്നിധൂമന്യായം-ഒരിക്കലും വിട്ടുപിരിയാതെയുള്ള ലക്ഷണസാന്നിദ്ധ്യം.

വഹ്നിച്ചമത-വഹ്നിമരത്തിന്റെ ചെറിയ കൊമ്പുമുറിച്ചതു്.

വഹ്നിജ്ജ്വാല-ഹ. അഗ്നിജ്ജ്വാല. ൨. താതിരി. ൩. മേത്തോന്നി.

വഹ്നിബീജം-സ്വർണ്ണം.

വഹ്നിഭോഗ്യം-നെയ്യു്.

വഹ്നിമണ്ഡലം-തീകൊണ്ടുള്ള ഒരു വളയം.

വഹ്നിരേതസ്സ്-സ്വർണ്ണം.

വഹ്നിലോഹകം-വെള്ളോട്.

വഹ്നിവർണ്ണം-ചെമന്ന ആമ്പൽ.

വഹ്നിശിഖം-ഹ. കയുമ്പപ്പൂ. ൨. കുങ്കുമം

വഹ്നിശിഖാ-ഹ. അത്തിത്തിപ്പലി. ൨. ഞാഴൽ. ൩. മേത്തോന്നി. ൪. താതിരി.

വഹ്നിസംജ്ഞകം-കൊടുവേലി. വഹ്നി എന്നു പേരുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

വഹ്യം-ഹ. വാഹനം. ൨. വണ്ടി, ചാട്ടു് മുതലായ വാഹനം.

വള-ഹ. കൈയിലിടുന്ന ആഭരണം, മുടുകം മററും. ൨. പുരയുടെ കഴുക്കോൽ തുളച്ചു ചെലുത്തുന്നതിന്നു ചതുരമായിട്ടു തീർക്കുന്ന മരം. ൩. പാമ്പിന്റെ തൊലി (ചട്ട).

വളകഴിപ്പൻ-ഒരുമാതിരിപ്പായ്.

വളക്കത്തി-കട്ടാരം, വളഞ്ഞ വാൾ.

വളക്ഷം-വെളുപ്പുനിറം. വിശേഷമായി കാണപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വളങ്കടി-ഈർപ്പമുള്ള മണ്ണിലും മററും ചവിട്ടിയാൽ കാലിന്റെ വിരലിന്നിടയിൽ ചൊറിഞ്ഞുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം, ഇരകടി.

വളച്ചൽ-ഹ. വളവ്. ൨. ചുററൽ.

വളച്ചുകെട്ടിപ്പറയുക- കാര്യം വെളിപ്പെടുത്തിപ്പറയാതെ ഉപായത്തിൽ ഗ്രഹിപ്പിക്കുക, അർത്ഥം എളുപ്പത്തിൽ മറെറാരാൾ അറിഞ്ഞുപോകരുതെന്നു വിചാരിച്ചു ചുററിക്കെട്ടിപ്പറയുക. കല്യാ

ണസൌഗന്ധികം തുള്ളക്കഥയിലെ 'താമരാസാക്ഷന്റെമെത്തേടെതാഴത്തു' എന്നുംമററുമുള്ള ഭാഗം ഇതിനു ദൃഷ്ടാന്തമാകുന്നു. (ഹനൂമാൻ എന്ന പദം നോക്കുക).

വളച്ചുവിടുക-പ്രേരിപ്പിക്കുക

വളച്ചെറുമൻ-പുലയൻ.

വളഞ്ചിയൻ-ഒരുവക ക്ഷൌരകൻ.

വളഞ്ഞ-വി. വളവുള്ള.

വളത്തടി-ഒരായുധം.

വളപ്പ്-ഹ. വളവ്. ഉ. പറമ്പ്.

വളപ്പുര-വള്ളത്തിൽ വെയ്ക്കുന്നതിനു കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന പുര.

വളപ്പുഴുവ്-ഒരുവക ചെറിയ പുഴുവ്.

വളഭി-മട്ടുപ്പാവ്, മുഖപ്പലക, ചുവരിൽ പുലിമുഖവും മററും വെയ്ക്കുന്നതിനുള്ള വളമരം.

'വളഭികൾമുകളേറിയിരുന്നിടുന്നു'
(സ്യമന്തകം തുള്ളൽ)

വളം-ഹ. സസ്യാദികൾ തഴച്ചുവരുന്നതിന് അവയുടെ ചുവട്ടിൽ വെയ്ക്കുന്ന ചവറുംമററും. ഉ. ഒരുമാതിരി ചെറിയ പുഴുവ്.

വളംവെച്ചുകൊടുക്കുക = പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.

വളയക്കം- തേങ്ങാക്കഷണം. ഉരുണ്ടതാണ് (വൃത്താകാരമായതാണ്).

വളയപ്പൻ-വളകഴിപ്പൻ.

വളയം-ഇരിമ്പ്, ഓടു മുതലായ ലോഹങ്ങൾകൊണ്ടു വട്ടത്തിൽ പണിതൊ വാർത്തൊ ഉണ്ടാക്കിയ വസ്തു.

വളയർവട്ടക-ഒരുമാതിരി പാത്രം.

വളയുപ്പ്-ഒരുമാതിരി ഉപ്പ്.

വളയുന്നു-കുനിയുന്നു, കൂനുന്നു. (വളയ്ക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

വളയ്ക്കുന്നു- ഹ. ചൊവ്വല്ലാതെയാക്കുന്നു, കുനിയ്ക്കുന്നു. ഉ. നേർവഴി വിട്ടു ചുററി നടക്കുന്നു.

വളരു്-ഹ. ആനവണക്കി. ഉ. കല്ലുകൊണ്ടു പുറത്തറയിൽ പണിയുന്നതിൽ ഒന്നിന്റെ പേർ. ന. മരംകൊണ്ടു മേൽപുരയിൽ പണിയുന്നതിൽ, ഒന്നിന്റെ പേർ.

വളരുന്നു-വർദ്ധിക്കുന്നു, വലിയതാകുന്നു. (വളർക്കുന്നു, വളർത്തുന്നു-സ. ക്രി.)

വളരെ-അ. അനവധി, പെരുത്ത്.

വളർ-ആനവണങ്ങി, വളർവടി.

വളർ-വി. ഹ. വലിയ. ഉ. വളഞ്ഞ. ന. വെളുത്ത (പ-മ.)

'വാരിയെടുത്തു വളർ കുടർമാലകൾ'
(ഭാഗവതം)

വളർക്കുന്നു, വളർത്തുന്നു-രക്ഷിക്കുന്നു.

വളർക്ഷ-വി. വെളുപ്പുനിറമുള്ള.

വളർക്ഷ-ഹ. മുത്ത്. ഉ. വെളുപ്പുനിറം.

വളർച്ച-വളരുക.

വളർത്തൽ-വളർത്തുക.

വളർമ്മ-വളർച്ച.

വളർവട്ടക-കോളാമ്പി.

വളവ്-ചൊവ്വില്ലായ്ക, കൂന്.

വളവളാ-ചെറിയ പൈതൽ പറയുന്ന ശബ്ദം.

വളി-അധോവായു, കീഴ്ശ്വാസം.

വളിക്കുന്നു- ചോറ്, കറി മുതലായവ ആറിത്തണുത്താൽ ദുർഗന്ധവും ദുസ്സ്വാദും ഉണ്ടാകുന്നു.

വളിച്ചി-സ്ത്രീകളെപ്പറയുന്ന ഒരു ശകാരവാക്ക്.

വളിപ്പു-വളിച്ചാലുള്ള അവസ്ഥ.

വളുതം-കളിയായി പറയുന്നത്, കള്ളം, കളവ്.

വളുതക്കാരൻ-ചതിയൻ

വളുസം, വളുതം ഇഷ്ടത്തിന്നായിട്ടു പറയുന്ന നണവാക്ക്.

'വളുസംപറകെന്നെളിയവനോടും
നന്നല്ലാക്കം'
(ഉത്തരരാമായണം ചംപൂ)

വള്ളക്കാരൻ-തോണി ഊന്നുന്നവൻ.

വള്ളത്തടി-വള്ളത്തിനുള്ള തടി

വള്ളത്തുടൽ-വള്ളം പൂട്ടുന്ന ചങ്ങല.

വള്ളപ്പടി-വള്ളത്തിനകത്തിരുന്നു തുഴയുന്നതിനും മററും ഉള്ള പടി.

വള്ളപ്പലക- വള്ളത്തിനകത്തു് ഇട്ടിരിക്കുന്ന പലക.

വള്ളപ്പാട്ടു്- വള്ളംകളിക്കുമ്പോൾ പാടുന്ന ഒരുമാതിരി പാട്ടു്, വഞ്ചിപ്പാട്ടു്.

വള്ളം-ഹ. വെള്ളത്തിന്നു മീതെ സഞ്ചരിക്കുന്നതിനായിട്ടു മരംവെട്ടിക്കുഴിച്ചുണ്ടാക്കിയ ഒരു സാധനം, തോണി, വഞ്ചി. ൨. വല്ലം (൨൦൦ മുതൽ ൪൦൦ വരെ അരി കൊള്ളുന്ന മുളക്കുട്ട).

വള്ളൽ-ഹ. ഒപ്പമില്ലായ്മ. ൨. വള്ളി.

വള്ളവൻ- പുലയർക്കു കൊടുക്കുന്ന ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ.

വള്ളി-ഹ. മുളച്ചു പടരുന്ന വസ്തു. ൨. ി (ഇ) എന്ന അടയാളം. ൩. നാരു് (കെട്ടുന്നതിനുള്ളതു്). ൪. കാതിന്റെ വള്ളി (വക്ക്). ൫. വല്ലി. സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ പത്നി.

വള്ളിക്കാഞ്ഞിരം-ചെറുകാഞ്ഞിരവൃക്ഷം.

വള്ളിക്കാണം- കന്നുകാലികളെ വിലയ്ക്കു വാങ്ങിക്കുമ്പോൾ ഉടമസ്ഥർ അവയുടെ കഴുത്തിൽ കയറിട്ടു തരുന്നതിനായിട്ടു വിലയിൽ കൂടാതെ കൊടുക്കുന്ന അല്പം ദ്രവ്യം.

വള്ളിക്കാതു്-ചെവിയുടെ അടിവശം.

വള്ളിക്കിഴങ്ങു്-ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങു്.

വള്ളിക്കുടിൽ-വള്ളിക്കെട്ടു്.

വള്ളിക്കെട്ടു്-വള്ളി ചുററിപ്പടർന്നു പുരപോലെ ആയതു്, വള്ളിക്കുടിൽ.

വള്ളിക്കൊട്ട— വള്ളികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കൊട്ട, കയ്യാലക്കൊട്ട.

വള്ളിത്തുള- വക്ക കോർത്തുകെട്ടുന്നതിനു തടിമേൽ തുളച്ച ദ്വാരം.

വള്ളിത്തേരകം-ഒരു വൃക്ഷം.

വള്ളിനാരകം-ഒരുവക നാരകം.

വള്ളിനാരങ്ങ— വള്ളിനാരകത്തിന്റെ ഫലം.

വള്ളിപ്പുലി-ഒരുമാതിരി ചെറിയ പുലി.

വള്ളിമുല്ല-ഒരു ചെടി.

വിഷം, വ്രണം, അരുചി മുതലായ വക്ക നന്നു്. സം-മല്ലികാ. ത-മല്ലികൈ. ഇം-Arabian Jasmine അറേബ്യൻ ജാസ്മിൻ.

വള്ളിമോടകം-ഒരു വള്ളി.

വള്ളിവക്കോനാതിരി- വെള്ളാട്ടുകരെ രാജാവു്.

വള്ളിവനാട്ടു്-വെള്ളാട്ടുകര രാജ്യം.

വള്ളിവഴുതിന-ഒരുവക കറിസ്സാധന വള്ളി.

വള്ളുവൻ-പുലയർക്കു കൊടുക്കുന്ന ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ.

വള്ളൂരം-ഉണങ്ങിയ മീൻ അല്ലെങ്കിൽ ഇറച്ചി, ഉപ്പമ്മീൻ, ഉപ്പിട്ട മീൻ.

വള്ളോടി -സാമന്തർക്കു് വെള്ളാട്ടുകരെ പറയുന്ന ഒരു പേർ.

വഴക്കു്-വ്യവഹാരം.

'എന്നുടെ കൂറ പകർന്നു കളഞ്ഞായെ-
ന്നൊന്നോടുകൂട വഴക്കാകൊല്ല'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

വഴക്കം-ഹ. വണക്കം. ൨. വിനയം. ൩. കീഴടക്കം. ൪. ഒതുക്കം. ൫. ശങ്ക. ൬. വളയത്തക്കവണ്ണമുള്ള മൃദുത്വം.

വഴക്കാളി-വഴക്കു കൂട്ടാൻ താല്പൎയ്യമുള്ള ആൾ.

വഴക്കുകാരൻ-വഴക്കു പറയുന്നതിലും കലഹിക്കുന്നതിലും സന്തോഷമുള്ളവൻ. (സ്ത്രീ — വഴക്കുകാരി).

വഴക്കുന്നു-ഉ. വളയ്ക്കുന്നു. ൨. താഴ്മ കാണിക്കുന്നു.

വഴക്കോഴി-ഒരു പക്ഷി.

വഴങ്ങൽ-വഴക്കം.

വഴങ്ങില-വാടിയ ഇല. ഉണങ്ങിയ ഇല.

വഴങ്ങുന്നു-ഉ. വളയുന്നു. ൨. കുനിയുന്നു. ൩. കീഴിലടങ്ങുന്നു. കീഴ്പ്പെടുന്നു. ൪. വണങ്ങുന്നു. ൫. അഴയുന്നു. (പ. മ.) (സ. ക്രി.-വഴക്കുന്നു). ൬. യാത്രചോദിക്കുന്നു.

വഴന-ഒരു വൃക്ഷം.

കാട്ടുവയന = കരിവേലപ്പട്ട.

വഴല-ഒരുതരം പാമ്പ്.

വഴലൻ-ദുർബുദ്ധി.

ഇതു വഷളൻ എന്നതു ദുഷിച്ചതാണ്. പ്രയോഗിക്കാതെയിരിക്കുക നന്ന്.

വഴി-ഉ. എല്ലാവൎക്കും നടക്കുന്നതിന്നായിട്ടുള്ള സ്ഥലം, പോകയും വരികയും ചെയ്യുന്ന സ്ഥലം ൨. നിൎവ്വാഹം. ൩. ഉപായം. ൪. മുറ, ക്രമം. ൫. കാരണം. ൬. വംശപാരമ്പൎയ്യം.

വഴികാട്ടി-വഴികാണിക്കുന്നവൻ.

വഴികെട്ടിക്കളയുന്നു-ഒരുവന്റെ ഉപജീവനത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്നു.

വഴികേട്ട്-മുറകേട്.

വഴിക്കരി-വഴിച്ചെലവിനുള്ള അരി.

വഴിക്കാരൻ-വഴിപോക്കൻ.

വഴിച്ചൽ-പാത്രങ്ങളിലും മററും നിറഞ്ഞു കവിയുക.

വഴിച്ചെലവ്-ഒരു ദിക്കിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടാൽ മറെറാരു ദിക്കിൽ എത്തുന്നതു വരയ്ക്കുമുള്ള ചെലവ്.

വഴിച്ചേരി-ഉ. തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യത്തിൽ മുൻപുണ്ടായിരുന്ന തീരുവസ്ഥലങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്ന ചെറിയ അധികാരങ്ങൾ. ൨. വ്യാജച്ചരക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നവരുടെ പ്രത്യേക വഴി.

വഴിച്ചോറ്-ദൂരദിക്കിലേക്കു പോകുന്നവർ വഴിയിൽ ഭക്ഷിക്കുന്നതിന് പൊതികെട്ടി കൊണ്ടുപോകുന്ന ചോറ്.

വഴിത്തടവ്-വഴിമുട്ട്.

വഴിത്തല-പല വഴികൾ കൂടുന്നതിനടുത്ത സ്ഥലം.

വഴിത്താര്-ജനങ്ങൾ നടന്നു വഴിയുണ്ടായ അടയാളം.

വഴിത്തിരി-കമ്പവെടിയ്ക്കും മററും പടക്കങ്ങളിൽ തീ ചെല്ലുന്നതിനുള്ള വെടിമരുന്നുതിരി.

വഴിത്തിരിച്ചൽ-ഉ. വഴിമാററം. ൨. തിരിച്ചറിവ്.

വഴിത്തുണ-വഴിയ്ക്കുള്ള സഹായം.

വഴിത്തെററ്-വഴി പിഴയ്ക്കു.

വഴിനട(പ്പ്)-വഴിയിൽ നടക്കുക.

വഴിപാട്ട്-നേൎച്ച, ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ കൊടുക്കുന്നതു്.

വഴിപാട്ടുകാരൻ-നേൎച്ച കഴിക്കുന്നവൻ

വഴിപിണക്കം-വഴിതെററുക.

വഴിപോക്കൻ-ഒരുദിക്കിൽ നിന്നും മറെറാരു ദിക്കിൽ പോകുന്നവൻ, വഴിക്കാരൻ.

വഴിപോരുംവണ്ണം — കഴിയുന്നിടത്തോളം.

വഴിപോലെ-നല്ലവണ്ണം, ഭംഗിയായി.

വഴിപ്പണി-റോട്ടുവേല.

വഴിപ്പെടുന്നു-കീഴടങ്ങുന്നു.

വഴിമരുന്ന്-കതിനായ്ക്കും മററും തീപിടിക്കുന്നതിനു പുറമേയിടുന്ന വെടിമരുന്ന്.

വഴിമാററം-ഹ. വഴിയിൽ നിന്നും മാറുക. ൨. വഴി പിഴയ്ക്കുക. ൩. ക്രമത്തെററ്.

വഴിയമ്പലം-വഴിക്കാൎക്ക് വെള്ളം കൊടുക്കുന്ന സ്ഥലം, തണ്ണീൎപ്പന്തൽ, വഴി പോക്കൎക്ക് കയറിയിരുന്നു തളൎച്ച തീൎക്കുവാനുള്ള മണ്ഡപം.

വഴിയാകുന്നു-നിൎവ്വാഹമുണ്ടാകുന്നു. (സ. ക്രി. വഴിയാക്കുന്നു).

വഴിയാക്കുന്നു-കാൎയ്യം സാധിക്കുന്നു.

വഴിയുന്നു- നിറഞ്ഞു കവിയുന്നു. (കാ. ക്രി. വഴിക്കുന്നു). (പ-മ)

'തോഷംനിറഞ്ഞുവഴിഞ്ഞുസുരേന്ദ്രനും'

(ബാല്യുത്ഭവം തുള്ളൽ)

വഴിയും മൊഴിയും തിരിക്കുന്നു-കാൎയ്യങ്ങൾ തീൎച്ചചെയ്യുന്നു.

വഴിയൂട്ട്- വഴിക്കാൎക്ക് കൊടുക്കുന്ന ഭക്ഷണം.

വഴിയേ-അ. ഹ. വഴിയിൽ കൂടെ. ൨. മുറയ്ക്കു. ൩. മൎയ്യാദപ്രകാരം. ൪. പിന്നാലെ.

വഴിയോട്ട്-അ. പുറകോട്ട്.

വഴിവരം-മാൎഗ്ഗമാകുന്നവരം. (പ-മ.)

വഴിവരുന്നു-നേരേവരുന്നു.

ഉ-ം, ശിക്ഷയാൽ അവൻ വഴിവരാറുണ്ട്.

വഴിവാടെത്തിക്കുക- അശ്രദ്ധയോടെ കാൎയ്യങ്ങൾ ചെയ്യുക.

വഴുക-തെങ്ങിൻ മടലിന്റെ അകത്തുനിന്നു കീറിയെടുക്കുന്ന നാര്.

വഴുകുന്നു-ഹ. ചറുക്കുന്നു, തെററുന്നു. ൨. വൈകുന്നു.

വഴുക്ക-ഇളനീരിന്റെ അകത്തുള്ള വസ്തു, വഴുമ്പൽ.

വഴുക്കൽ-ഹ. തെററൽ. ൨. ചില മത്സ്യത്തിന്റെ മേത്തും മററുമുള്ള അവസ്ഥ

വഴുക്കുന്നു-തെററുന്നു. കാലുതെററി വിഴുവാൻ തുടങ്ങുന്നു, ചറുക്കുന്നു.

വഴുക്കുക എന്നതു 'വഴുതുക' എന്നതിന്റെ പ്രയോജകപ്രകൃതിയാണ്.

വഴുതൽ-ഹ. ക്ഷമ. ൨. ഉപേക്ഷ. ൩. തെററ്, ചറുക്കൽ.

വഴുതിന-ഒരുവക കറിസ്സാധനമുണ്ടാകുന്ന തൈ.

വഴുതിനങ്ങ-വഴുതിനയുടെ കഴയ്.

വഴുതുന്നു-ഹ. ക്ഷമിക്കുന്നു. ൨. ഉണ്ടാകുന്നു.

'വിരിണനവനൊരുകരുണവഴുതണം'

(ത്രിപുരദഹനം തുള്ളൽ)

൩. തെററുന്നു, ചറുക്കുന്നു.

വഴുത്തി-ഒരു തൈ, ചെറുവഴുതിന, കറുത്തചുണ്ട, പുണ്യാഹച്ചുണ്ട.

വഴുപ്പ്-ചില പശയോ ചെളിയോ കൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഒരു തെററൽ.

വഴുവഴുപ്പ്-അധികമായുള്ള തെററൽ.

വഴുവഴെ-അ. തെററിത്തെററി.

വറ-ഹ. പശയിടുക, പശയിട്ടുപററിക്കുക. ൨. വറുപ്പ്, വറക്കുക.

വറ-വറത്തുപൊടിച്ച വസ്തു.

വറകലം-വറക്കുന്ന പാത്രം.

വറക്കുന്നു-പൊരിക്കുന്നു. ഹ. ധാന്യാദികൾ കലത്തിലും മററും ഇട്ടു വെള്ളംകൂടാതെ വേവിക്കുന്നു. ൨. ഉപ്പേരിക്കഷണവും മററും വെളിച്ചെണ്ണയിലോ നെയ്യിലോ ഇട്ടു വേവിക്കുന്നു.

വറം-ചുരുക്കം, അപൂൎവ്വസ്ഥിതി, ക്ഷാമം.

വറട്ട്-വരട്ട്, ഉണങ്ങിയ.

വറടി-മച്ചി, മലടി.

വറട്ടുന്നു-ഉണക്കുന്നു, നല്ലവണ്ണം പൊരിക്കുന്നു, വററിക്കുന്നു.

വറൽ-പൊരിച്ച കറി.

വാറ്റു് ക്രി. വറക്കുക ചെ. പഞ്ചം, ക്ഷാരം. നാ. ഉണക്കുകാലം, അധികം വെയിലുള്ള സമയം

വാറ്റി-പരത്തി ഉണക്കിയ ചാണകം.

വാറ്റുന്നു-ഉണങ്ങുന്നു, വെള്ളം വറയുന്നു. നല്ലവാക്കു പെരിയുന്നു. (ഇപ്പോൾ വരളുന്നു എന്നായിരിക്കുന്നു). (സം-ക്രി. വരട്ടുന്നു).

വാറ്റുചാ-വരണ്ടതിന്റെ അവസ്ഥ.

വാറുതി, വാറുമ-ക്ര. ക്ഷാമം, ദാരിദ്ര്യം. ക. ചൂട്.

വാറുത്തൽ-വറവു്.

വാറുത്തുപ്പേരി-ചേന, വാഴയ്ക്ക മുതലായവ നുറുക്കി ഉപ്പുപുരട്ടി വെളിച്ചെണ്ണയിലോ നെയ്യിലോ വറുത്തതു്.

വാറുത്തരിശ്ശേരി-ഒരു കറി.

വാറുമ, വാറുതി-ക്ര. ക്ഷാമം, ദാരിദ്ര്യം. ക. ചൂട്.

വാറോൻ-പാവപ്പെട്ടവൻ.

വാറ്റു്-ക്ര. ചോറ്റ്. ക. ചോറിനുള്ള അരിയുലി.

വാറൽ-ക്ര. ഉണക്കുകൊണ്ടു് വെള്ളം വലിയുക. ക. തേക്കുന്നതിനുവേണ്ടുംകുന്ന കവള്ളിക്കുറവു്.

വാറൽച്ചുണ്ട-പുത്തരിച്ചുണ്ട.

വാറൽമുളക്-ഉണങ്ങിയ മുളക്.

വാറാത-വാറാത്ത, നശിക്കാത്ത.

വാറുന്നു-ക്ര. വെയിൽകൊണ്ടോ തീ കൊണ്ടോ തേക്കുകൊണ്ടോ വെള്ളം കറയുന്നു. ക. വെയിൽകൊണ്ടും മറ്റും ജലം തീരെയില്ലാതാകുന്നു. നാ. നീരുപൊറക്കുന്നു. (സം. ക്രി. വാറിക്കുന്നു).

വാ

വാ-അ എന്നപോലെ, സംശയം, മാത്രം. ഇപ്രകാരമുള്ള അർത്ഥങ്ങളും വരും ഉ-ം, അല്ലയോ ശ്രോ വാ = ഇന്നാ നാളയോ.

വാ-വരുക എന്ന ഒരു ധാതുപ്രകൃതി.

വാഃ-ജലം.

വാ(യ്)-ക്ര. മുഖത്തുള്ളതിൽ ഭക്ഷിക്കുന്ന ദ്വാരം. ക. സന്ധി, കടം മുതലായവ സ്വീകരിക്കുന്നതിനുള്ള വഴി, ചില ആയുധങ്ങളുടെ മൂർച്ചയുള്ള ഭാഗം.

വാക-ക്ര. ഒരു വൃക്ഷം. ക. ആ അല്പം.

വാകച്ചുമ്പു്-ഒരു കടലാടകം.

സംഭാരകത്താലു. ഇതിനു മറ്റുചേമ്പിന്റെ ഗുണമാണുള്ളതു്. ചൂടുനീരിനും മറ്റും നന്നു്.

വാകചി - ഒരുങ്ങാടിമരുന്നു്, കർക്കോകിൽ. വാതത്തെ ശമിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വാക്കു്-ക്ര. വചനം. ക. മംഗി. (പ-മ), മാധുര്യം, അക്ഷരവ്യക്തി, സുസ്വരം, പദസ്ഫുടത, ലാഘവത, ഒജസ്സുള്ളവയും ഇവയുള്ള 'വചോഗുണങ്ങൾ' എന്നു പേർ.

വാക്കത്തി-ഒരുമാതിരി വെട്ടുകത്തി.

വാക്കൻ-നടൻ.

വാക്കിലോറം- മുറുകെടുത്തി പറക, ശകാരം.

വാക്കെട്ടു-വായടച്ചുകെട്ടുക.

വാക്കോറം-വാക്കിലോറം, ശകാരം.

വാൿ-സരസ്വതി. സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

വാൿകരണം-വാക്കിന്റെ വ്യാകരണം.

വാൿതർക്കം-വഴക്കുപറയുക.

വാൿദേവതാ-സരസ്വതി.

വാൿദേവി-സരസ്വതി.

വാൿപതി-വി. വാഗ്ദേവതയുള്ള.

വാൿപതി-ക്ര. വ്യാഴൻ. ക. സ്വാധീനവാക്കായിട്ടുള്ളവൻ.

വാൿപാരുഷ്യം-വാക്കിന്റെ കടുപ്പം.

വാൿപ്രദാ-സരസ്വതീനാമി.

വാക്യത്രയം-ചൂർണ്ണിക, സങ്കീർണ്ണകം, മഹാവാക്യം ഇങ്ങനെ ൩ വിധം. (ഓരോന്നും പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം നോക്കുക).

വാക്യപദീയം-ഭർത്തൃഹരിയുടെ പുസ്തകം

വാക്യം-൧. വാക്ക്. ൨. വാചകം. ൩. ഒരു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം. ൪. (വ്യാകരണത്തിൽ) ഒരു സംഗതിയെ പൂർണ്ണമായി വിവരിക്കുന്ന പദങ്ങളുടെ കൂട്ടം, തിങ്ങന്തസമൂഹത്തിന്നും സുബന്തസമൂഹത്തിന്നും വാക്യം എന്നു പേർ.

വാക്യാർത്ഥം-വാക്യങ്ങളുടെ പൊരുൾ.

വാഗരൻ-൧. സന്യാസി. ൨. പരിശുദ്ധൻ. ൩. പണ്ഡിതൻ. ൪. ധീരൻ.

വാഗരം-ചെന്നാ(യ്).

വാഗാ-കടിഞാൺ.

വാഗാരു-വി. നന്ദികെട്ട, വാഗ്ദത്തത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്ന.

വാഗീശ-വി. വാഗ്വൈഭവമുള്ള.

വാഗീശൻ-൧. ബൃഹസ്പതി. ൨. പറവാൻ സാമർത്ഥ്യമുള്ളവൻ, വിദ്വാൻ. ൩. ബ്രഹ്മാവ്, ബ്രഹ്മം.

വാഗീശാ-സരസ്വതി.

വാഗീശ്വരൻ-൧. വാഗ്വൈഭവമുള്ളവൻ, വിദ്വാൻ. ൨. ബൌദ്ധന്മാരുടെ ഒരു ദേവൻ. ൩. ബ്രഹ്മാവ്.

വാഗീശ്വരി-സരസ്വതി.

വാഗുജീ-കാർകോകിൽ.

വാഗുര-നായാട്ടുവല ഹിംസിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം

വാഗുരി-ഒരു ഗ്രന്ഥകാരൻ.

വാഗുരികൻ-വലവെച്ചു മൃഗങ്ങളെ പിടിക്കുന്നവൻ. വാഗുരകൊണ്ടു ചരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വാഗ്ഗുദം-വാവൽ.

വാഗ്ദത്ത-വി. വാക്കുകൊടുക്കപ്പെട്ട.

വാഗ്ദത്തം-പ്രതിജ്ഞ. വാക്കുകൊടുക്കുക.

വാഗ്ദത്താ-കൊടുക്കാമെന്നു പറയപ്പെട്ട കന്യക.

വാഗ്ദലം-ചുണ്ട്.

വാഗ്ദാനം-പ്രതിജ്ഞ, വാക്കുകൊടുക്കുക.

വാഗ്ദുഷ്ട-വി വാക്കുകൊണ്ടു ചീത്തയാക്കപ്പെട്ട.

വാഗ്ദുഷ്ടൻ-ചെയ്യേണ്ടുന്ന പ്രായം കഴിഞ്ഞിട്ടും ഉപനയനവും മററും കഴിക്കപ്പെടാത്ത ബ്രാഹ്മണൻ.

വാഗ്ദേവി-സരസ്വതി.

വാഗ്ദോഷം-൧. ചീത്തവാക്ക്, ശകാരം. ൨. അപശബ്ദം.

വാഗ്ദ്ധോരണി- വാക്കുകളുടെ ധാരാളത്വം, വളരെ വാക്കുകളുടെ പ്രയോഗം.

വാഗ്ഭടൻ-അഷ്ടാംഗഹൃദയ കർത്താവായ ഒരു ആചാര്യൻ.

"ഇദ്ദേഹം ബുദ്ധമതക്കാരനാണെന്നു ഏതുപ്രകാരമോ ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഒരു അഭിപ്രായം വ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ അഭിപ്രായം യുക്തിയുക്തമല്ല. ബുദ്ധമതത്തിലേയും ഹിന്ദുമതത്തിലേയും തത്വങ്ങൾക്കു തമ്മിൽ പല വ്യത്യാസങ്ങളുമുണ്ട്. പല ഭാഗങ്ങളും വിരുദ്ധമായിരിക്കുന്നു. ബുദ്ധമതക്കാർ ഹൈന്ദവ വേദത്തെ അംഗീകരിക്കാത്തവരാണ്. ഹിന്ദുമതം, പുരാണം, വേദം, മന്ത്രം, വിശ്വാസം മുതലായവയോടു വാഗ്ഭടാചാര്യർക്കു പൂർണ്ണമായ അനുഭവമുണ്ടെന്നു അഷ്ടാംഗഹൃദയത്തിന്റെ പല ഭാഗങ്ങളും വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ട്. അഷ്ടാംഗഹൃദയത്തിന്റെ കർത്താവ് ഒരിക്കലും ബുദ്ധമതക്കാരനായിരുന്നില്ലെന്നു തെളിയുന്നു".

വാഗ്മി-വി. വാക്സാമർത്ഥ്യമുള്ള, നല്ല യുക്തികളോടു കൂടി പറയുന്ന. (നകാരാന്തം). (ഗ്മീ, ഗ്മിനീ, ഗ്മി).

വാഗ്മി-പ്ര. വാക്കിനു സാമർത്ഥ്യമുള്ളവൻ ര. വ്യാഴം. ന. വിഷ്ണു. ഭ. തത്ത.

വാഗ്യ-വി. സത്യമായി സംസാരിക്കുന്ന, കരുതി വർത്തമാനം പറയുന്ന, സൂക്ഷിച്ചു സംസാരിക്കുന്ന.

വാഗ്യമം-വിനയം, മര്യാദ, അടക്കം.

വാഗ്യമം-നീരസംകൊണ്ടോ മറ്റോ മിണ്ടാതെയിരിക്കുക.

വാഗാടാ-വാക്കുതർക്കം.

വാഗതിഭവം-വാക്കുസാമർത്ഥ്യം.

വാഗതിശേഷം-വാക്കിന്റെ ഒരു തരഭേദം.

വാഗൈഭവം-വാക്കുസാമർത്ഥ്യം.

വാംകം-സമുദ്രം.

വാങ്ങ്-കട്ടരം, ചൊട്ട.

വാങ്ങൽ-പ്ര. മേടിക്കൽ. ര. പുറകോട്ടു മാറൽ. ന. നീങ്ങുക. അടുപ്പത്തുനിന്നു നീക്കുക.

വാങ്ങിക്കുന്നു-മേടിക്കുന്നു. (ക. ക്രി.-വാങ്ങിപ്പിക്കുന്നു.)

വാങ്ങിയം, വാങ്ങ്യം-പുരക്കു വിസ്താരം കൂട്ടുന്നതിനു വയ്ക്കുന്ന വാരയുത്തരം.

വാങ്ങുന്നു-പ്ര. വിലകൊടുത്തുമേടിക്കുന്നു. ര. പുറകോട്ടു മാറുന്നു. ന. അടുപ്പത്തുനിന്നു നീക്കുന്നു. ഭ. പൂവും മറ്റും എടുത്തുഴിഞ്ഞു ചിലർ ദേവതയെ മാറിക്കളയുന്നു

വാങ്മനകായകർമ്മങ്ങൾ — വാക്കുകൊണ്ടും മനസ്സുകൊണ്ടും ദേഹംകൊണ്ടുമുള്ള പ്രവൃത്തികൾ.

വാങ്മയ-വി. വാക്കുകൊണ്ടുള്ള.

വാങ്മയം-വാക്കിന്റെ സ്വരൂപം.

വാങ്മാധുര്യം-വാക്കിന്റെ ഭംഗി.

വാങ്മുഖം - വാക്കിന്റെ ഭംഗിയായ ആരംഭം, വചനാരംഭം.

വാങ്മൂലം-പ്ര. വാക്കിന്റെ കാരണം. ര. വാക്കുനിമിത്തം.

വാചം-ഒരുവക മീൻ.

വാചകൻ-നല്ല വാഗ്മി.

വാചകം-പ്ര. ശാസ്ത്രത്തിലെ ശബ്ദം. ര. സാഹിത്യശാസ്ത്രപ്രകാരം ശബ്ദത്തിന്റെ ഒരു വിഭാഗം. ന. അർത്ഥബോധത്തിനു വേണ്ടി പറയുന്ന വാക്കുകളുടെ കൂട്ടം. ഭ. (വ്യാകരണത്തിൽ) ഒരു കാരകക്രിയ കൂടാതെ അന്യോന്യം ചേർന്നിരിയ്ക്കുന്ന പദങ്ങളുടെ കൂട്ടം.

വാചനം-വായന.

വാചനകം-കടങ്കഥ.

വാചായമൻ-മൌനവ്രതമുള്ള തപസ്വി. വാക്കിനെ അടക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വാചസ്പതി-വ്യാഴം വാക്കുകളുടെ നാഥൻ എന്നർത്ഥം.

വാചസ്പത്യം—ഒരു വിശിഷ്ട സംസ്കൃതനിഘണ്ടു.

(താരാനാഥതർക്കവാചസ്പതി പണ്ഡിതന്റെ കൃതിയാണ്)

വാചാ-വാക്ക്, സംസാരം.

വാചാടൻ-വി. നിന്ദ്യമായി വളരെ പറയുന്ന.

വാചാലൻ-വി. പ്ര. ഏറ്റവും സംസാരിക്കുശീലമുള്ള. ര. നിന്ദ്യമായി വളരെ പറയുന്ന. വാചാലൻ എന്ന പദത്തിനു വളരെ പറയുന്ന, വാചാലൻ എന്ന പദത്തിനു വളരെ പറയുന്നവൻ എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം).

വാചി-വി പറയുന്ന. (പദാന്ത്യത്തിൽ ചേരുന്നു. ഉ-ം, കുശലവാചി = കുശലം പറയുന്ന.

വാചിക-വാക്കുകൊണ്ടുള്ള, വാക്കുമൂലമായുള്ള.

വാചികപത്രം—ദൂതന്മാരുടെ പക്കൽ കൊടുത്തയയ്ക്കുന്ന എഴുത്ത്.

വാചികം—ഹ. വാക്യം. ൨. സന്ദേശം, പറഞ്ഞയക്കപ്പെട്ട വർത്തമാനം.

തവവാചികം അഴൽമോചകം'
(നളചരിതം കഥകളി)

വാചികഹാരകൻ—ദൂതൻ.

വാചോയുക്തി—വി. വാക്കിന്റെ യുക്തി, നല്ലവണ്ണം സംസാരിക്കുക.

വാചോയുക്തിപടു—വി. പാഗ്വൈഭവമുള്ള.

വാചോയുക്തിപടു—വാഗ്മി. വാചോയുക്തിയിങ്കൽ പടു (സമർത്ഥൻ).

വാച്ചി—ഹ. വള്ളവും മററും ചെത്തുന്ന ഒരുവക ഉളി, വളഞ്ഞ ഉളി. ൨. മുത്തം, ചുംബനം.

വാച്ചിപ്പുറം, വാച്ചിൽ—മിററത്തിനു ചുററുമുള്ള സ്ഥലം, പരിയമ്പുറം.

വാച്ചുക—വെട്ടുക.

വാച്ചൊൽ—രണ്ടുപേരുകൂടി ഒരു കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു സംസാരിക്കുമ്പോൾ വിചാരിച്ചിരിക്കാതെ മറെറാരുത്തൻ അതിനു ചേരുന്നതായ വാക്കുപറക.

വാച്യ—വി. ഹ. വചിക്കപ്പെടത്തക്ക, പറയപ്പെടുവാൻതക്ക. ൨. കററം പറയപ്പെടത്തക്ക

വാച്യലിംഗം—മൂന്നു ലിംഗത്തിലും പറയപ്പെടാകുന്ന പദം.

വാച്യാർത്ഥം—സ്പഷ്ടമായി പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിന്റെ അർത്ഥം.

വാജപേയം—ഒരു യാഗം, യജ്ഞവിശേഷം.

വാജം—ഹ. അമ്പിന്നു വേഗമുണ്ടാവാനായി അതിന്റെ കടയ്ക്കൽ ചേർത്തുകെട്ടുന്ന തൂവ്വൽ. ൨. വേഗം. ൩. ശബ്ദം. ൪. നൈ. ൫. ജലം. ൬. ചിറകു. ൭. ആഹാരം. ൮. യാഗം. ൯. ബലം. ൧൦. ധനം.

വാജസനൻ—ഹ. വിഷ്ണു. ൨. ശിവൻ.

വാജസനേയൻ—ശുക്ലയജുർവേദത്തിന്റെ കർത്താവോ സ്ഥാപകനോ ആയ യാജ്ഞവല്ക്യൻ.

വാജി—ഹ. കുതിര. വാജികൾ (ചിറകുകൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം വേഗമുള്ളത് എന്നുമാവാം.

കുതിരകൾക്കു പൂർവ്വകാലത്തു ചിറകുണ്ടായിരുന്നല്ലൊ.

൨. പക്ഷി. ചിറകുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൩. അമ്പ്. ൪. ആടലോടകം.

വാജി—വി. ഹ. വേഗമുള്ള. ൨. ബലമുള്ള.

വാജി—ഇന്ദ്രൻ, ബൃഹസ്പതി മുതലായവർ.

വാജിദന്തകം—ആടലോടകം. കുതിരപ്പല്ലിന്നു സദൃശമായ കേസരങ്ങൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം.

വാജിനം—ബലം.

വാജിനി—പെൺകുതിര.

വാജിമേധം—ഒരു യാഗം, അശ്വമേധം.

വാജിശാല—കുതിരപ്പുര.

വാജീകരണം—ഔഷധങ്ങളെക്കൊണ്ടു രേതസ്സിനെ വർദ്ധിപ്പിക്കുക.

വാജീകരം—കലശലായ കാമവികാരം.

വാഞ്ഛം, വാഞ്ഛനം—ആഗ്രഹം.

വാഞ്ഛിക്കുന്നു—ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

വാഞ്ഛിത—വി. ആഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട.

വാട—വി. ഹ. വടവൃക്ഷംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ, വടത്തെസംബന്ധിച്ച. ൨. വാടിയ.

വാട—ഹ. മൺകോട്ട. ൨. മണം. ൩. കിടങ്ങ്. ദുർഗ്ഗന്ധം.

വാടക—ഒരു ക്ഷേപ്തസമയത്തേക്കു വല്ലതും അനുഭവത്തിനു കൊടുത്തുപററുന്ന പ്രതി

ഫലം, കാളക്കൂലി, കൂലി (ഭാടകം എന്നതാണ് വാടക എന്നായതു്).

വാടക്കിടങ്ങ്, വാടക്കുഴി-മൺകോട്ടയുടെ ചുററുമുള്ള കുഴി.

വാടക്കുഴി-കിടങ്ങ്.

വാടതിരുവി-വില്ലൂസ്സ്.

വാടൽ-ഹ. വാട്ടം. ഉ. മൂക്കാതെ പഴുത്ത ഫലം.

വാടം-ഹ. ഉദ്യാനം. ഉ. വേലി, വേലിക്കകം. ന. വഴി. ൪. മൺകോട്ട. ഇ. ഒരു ധാന്യം.

വാടാമല്ലിക-ഒരു പൂത്തൈ.

വാടാവിളക്ക്-രാവും പകലും ഇടവിടാതെ നിന്നെരിയുന്ന വിളക്ക്.

വാടി-ഹ. വേലിക്കകമായുള്ള സ്ഥലം, വളപ്പിനകം, ഉ. ഭവനം. ന. ഒരു ധാന്യം. ൪. ആവരണമുള്ള സ്ഥലവിശേഷം. ഇ. വഴി.

വാടിക-ഹ. തോട്ടം, പൂങ്കാവനം. ഉ. വീടിരിക്കുന്ന സ്ഥലം. ന. കുറന്തോട്ടി. ൪. കറിക്കായം

വാടുന്നു-ഹ. തീയോ വെയിലോ കൊണ്ടു വാടിയതായി തീരുന്നു, വഴങ്ങുന്നു. ഉ. തളരുന്നു. ന. ശോഭ കുറയുന്നു. ൪. ദുഃഖിക്കുന്നു. (സ. ക്രി. വാട്ടുന്നു, വാടിക്കുന്നു).

വാട്ട-ഹ. തളർച്ച (വാട്ടംപൊരുന്ന = തളർച്ച അധികമായിത്തീർന്ന) ഉ. ക്ഷീണം. ന. വഴക്കം. ൪. ശങ്ക. ഇ. ബാക്കി, Balance.

വാട്യാലകം-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, കുറന്തോട്ടി. വാടിയെ (തോട്ടത്തെ) അലങ്കരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

വാഡവാനലൻ-സമുദ്രത്തിലെ തീ, ബഡവാഗ്നി.

വാഡവേയം-കാള.

വാഢ-വി. ഹ. അധികമായ. ഉ. ഉറപ്പുള്ള.

വാഢം-വളരെ, അധികം, നന്നായി, നല്ലവണ്ണം.

വാണക്കുററി-വാണം ഏരിച്ചു വിടുന്നതിന്ന് വെടിമരുന്നിട്ടിരിക്കുന്ന മുളംകുററി.

വാണക്കോൽ-വാണക്കുററിമേൽ വെച്ചു മുറുക്കുന്ന അലകുവടി.

വാണൻ-ഹ ബാണൻ, മഹാബലിയുടെ പുത്രൻ ഉ. ഒരു വലിയ വിദ്വാൻ, കവി.

വാണം-ഹ. അമ്പ്. ഉ. അഗ്നിയുടെ ഒരു പേർ. വെടിമരുന്നുകൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗം. ന. അമ്പൊട്ടൽ.

വാണി-വി. ബാണമുള്ള, അമ്പുള്ള.

വാണി-ഹ. സരസ്വതി. നദീരൂപേണ പ്രവഹിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. ബ്രഹ്മലോകത്തിലുള്ള മാനസസരസ്സിൽ ക്രീഡിക്കുന്നവൾ എന്നുമാവാം ഉ. വാക്ക്. ന. നെയിത്തു്. ൪. സരസ്വതീനദി.

വാണിജൻ-ചെട്ടി, കച്ചവടക്കാരൻ.

വാണിജം, വാണിജ്യം-കച്ചവടം. വണിക്കിന്റെ കർമ്മം എന്നർത്ഥം.

വാണിജികൻ-ഹ. കച്ചവടക്കാരൻ. ഉ. കള്ളൻ, ചതിയൻ.

വാണിജ്യാ-കച്ചവടം.

വാണിനി-ഹ. തുള്ളുന്നവൾ, നർത്തകി. ഉ. മദിച്ചവൾ. ന. ദൂതി. ആവശ്യമായി സംസാരിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

വാണിഭക്കാരൻ-കച്ചവടക്കാരൻ.

വാണിഭം-കച്ചവടം.

വാണിയൻ-എണ്ണയുള്ള വസ്തുക്കളെ ആട്ടുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

വാണിയം-കച്ചവടം.

വാണീജാനി-ബ്രഹ്മാവ്. വാണി (സരസ്വതി) യാകുന്ന ജായയോടു കൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം.

വാണീഭഗവതി, വാണിമാതു്-സരസ്വതി.

വാണീവിലാസം-ഹ. വാക്കിന്റെ ശോഭ. ഉ. വാക്കുസാമർത്ഥ്യം. ൩. സരസ്വതീവിലാസം.

വാണ്ണീടും-(വാണീടും എന്നതിന്റെ പൂർവ്വരൂപം).

വാതു്-പന്തയം, പന്തായം, ചൂതുപൊരു തുമ്പോഴും മററും ജയിക്കുന്നവന്നു മടങ്ങുന്നവൻ കൊടുക്കാമെന്നു പറയുന്ന വസ്തു.

വാതകം-ഹ. തുവരപ്പയറ്. ഉ. വായുപോലെയുള്ളതു്, വായുരൂപമായതു്, ആവി. ൩. ചെമ്പു്. ൪. നീരാരൽ.

വാതകി-വി. വാതരോഗമുള്ള.

വാതകീ-തുവരപ്പയറ്.

വാതകേതു-പൊടി.

വാതക്കൂറ്-വാതദീനത്തിന്റെ ബീജം കലർന്നിട്ടുള്ള ദേഹപ്രകൃതി.

വാതക്കൊടി-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

വാതഗുല്മം-ഹ. കൊടുംകാററ്. ഉ. ഒരു രോഗം.

വാതദ്ധ്വജം-മേഘം.

വാതൻ-വായു, കാററ്. വീയു(ശു)ന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വാതനാഡി-വാതം സഞ്ചരിക്കുന്ന ഞരമ്പു്.

വാതപര്യായം-ഒരു രോഗം.

പുരികങ്ങളിലും കണ്ണുകളിലും വാതം ക്രമേണ ചിലപ്പോൾ വന്നിട്ടു പലപ്രകാരത്തിൽ വലിയ വേദനയുണ്ടാക്കും.

വാതപുത്രൻ-ഹ. ഭീമൻ. ഉ. ഹനുമാൻ.

വാതപോഥ(ക)ം-പ്ലാശുവൃക്ഷം. വാതരോഗത്തെ കളയുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വാതപ്പനി-വാതംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്നപനി.

വാതപ്പുല്ലാന്ത്രം-ഒരു വാതരോഗം.

വാതപ്രമി-പെരുമാൻ. കാററിന്റെ നേരെ പാഞ്ഞുചെല്ലുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വാതമണ്ഡലി-ചുഴലിക്കാററ്.

വാതമുഖപാകം-ഒരു രോഗം.

വാതം വായിൽ മുഴുവൻ സഞ്ചരിച്ചിട്ടു കുത്തിനോവോടുകൂടിയ പൊള്ളലുകളെ ഉണ്ടാക്കും.

വാതമൃഗം-പെരുമാൻ.

വാതം-ഹ. കാററ്. ഉ. ത്രിദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൩. വാതരോഗം.

വാതംകൊല്ലി-ഒരു പച്ചമരുന്നു്.

വാതരക്തം-ഒരു ദീനം.

വാതരാഗം-അരയാലു്.

വാതരായണൻ-ലഹരി പിടിച്ചവൻ. ഭ്രാന്തൻ.

വാതരായണം-ഹ. ശരം ഉ. കൊടുമുടി.

വാതരൂപം-മഴവില്ലു്.

വാതരോഗം — വാതംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ദീനം.

വാതരോഗി-വി. വാതരോഗമുള്ള.

വാതരോഹിണി-ഒരു രോഗം.

നാക്കിൽ എല്ലാടവും വളരെ വേദനയോടുകൂടി കണ്ഠഭാരം അടയുമാറു മാംസാങ്കുരങ്ങളുണ്ടാകും.

വാതവൽ-വി. ഹ. കാററുള്ള. ഉ. വാതരോഗമുള്ള

വാതവൈരി-ആവണക്കു്.

വാതശോണിതം-ഒരു ദീനം, വാതരക്തം.

വാതസാരഥി-അഗ്നി.

വാതസ്കന്ധം—ആകാശത്തിന്റെ വായു സഞ്ചാരത്തിന്നു പ്രധാനമായ ഭാഗം, വായുമണ്ഡലം.

വാതളം—കടല.

വാതാടം—പെരുമാൻ.

വാതാപി — ഭണ്ഡകാരണ്യത്തിലെ ഒരു രാക്ഷസൻ. (ഇല്വലൻ എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

വാതാമയം— വായുകോപത്താലുള്ള സുഖക്കേട്, കാററടിയേററിട്ടുള്ള പീഡ.

വാതാമോദാ—കസ്തൂരി.

വാതായനം — കിളിവാതിൽ. കാററിന്നു അകത്തുകടപ്പാനുള്ള മാർഗ്ഗം എന്നർത്ഥം.

'പ്രാസാദം തന്നിലേ വാതായനങ്ങളും'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

ഉ. കാററുകൊള്ളുന്നതിന്നിരിക്കുന്ന മണ്ഡപമോ കൂടാരമോ. ൩. കുതിര.

വാതായു—മാൻ. വായുവിനെ തേടിനടക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വാതാരി—൧. ചേന. ൨. നൊച്ചി. ൩. കരിങ്കച്ചോലം. ൪. വിഴാൽ. ൫. ശതാവരി. ൬. വെളുത്ത ആവണക്ക്. ൭ ചേരുമരം. ൮. ചതുരക്കള്ളി. ൯. പുത്രദായി. ൧൦. കരിമരം. ൧൧. ചെറുതേക്ക്. ൧൨. കുറാശാണി. ൧൩. ബജാർ. bazar.

വാതാശനൻ—സർപ്പം.

വാതാളി—ചുഴലിക്കാററ്.

വാതി—൧. സൂർയ്യൻ. ൨. കാററ്. ൩. ചന്ദ്രൻ.

വാതികയോനികന്ദം—ഒരു രോഗം. (യോനിവ്യാപന്നിദാനത്തിൽപ്പെട്ടതാണ്)

വാതംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന യോനികന്ദം രൂക്ഷമായിട്ടും വർണ്ണഭേദത്തോടും പൊട്ടലോടുകൂടിയുമിരിക്കും.

വാതിൽ—൧. ഭവനം മുതലായതിൽ കേറുവാനും മററുമുള്ള വഴി. ൨. കതക്. (വാ + ഇൽ = വാതിൽ = ഗൃഹം. ഗൃഹത്തിന്റെ വായ്).

വാതിൽമാടം—ക്ഷേത്രത്തിനകത്തുള്ള ഒരു സ്ഥലം.

വാതീയ—വി. കാററുള്ള.

വാതീയം—കാടി.

വാതുറക്കുക—സംസാരിക്കുക.

വാതുല—വി. ൧. വാതരോഗമുള്ളം. ൨. ഭ്രാന്തുള്ള.

വാതുലം— കൊടുംകാററ്. വാതങ്ങളുടെ സമൂഹം എന്നർത്ഥം. (വാതുലം എന്നുമുണ്ട്. ചുഴലിക്കാററ് എന്ന അർത്ഥവും കാണുന്നു).

വാതോർമ്മി—ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

വാത്തി—൧. ഒരു ജാതിക്കാർ. ൨. ഇഴവരുടെ ക്ഷൌരക്കാർ.

വാത്യ—ചുഴലിക്കാററ്.

വാത്യാജാലം—കൊടുങ്കാററ്.

വാത്സകം—൧. പശുക്കിടാങ്ങളുടെ സമൂഹം. ൨. പൈതങ്ങളുടെ കൂട്ടം.

വാത്സല്യം—പുത്രന്മാരെയും മററും കുറിച്ചുള്ള സ്നേഹം.

വാത്സല്ലിക്കുന്നു—സ്നേഹിക്കുന്നു.

വാത്സ്യായനൻ—ഒരു മഹർഷി.

(കാമസൂത്രങ്ങൾ എന്ന പുസ്തകത്തിന്റെ കർത്താവാണ്.)

വാത്സ്യായനം — വാത്സ്യായന മഹർഷി ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു ഗ്രന്ഥം.

വാദകൻ—൧. വാദ്യക്കാരൻ. ൨. സംസാരിക്കുന്നവൻ.

വാദചഞ്ചു—സംഭാഷണത്തിൽ സമർത്ഥൻ.

വാദനം—൧. ശബ്ദിപ്പിക്കു. ൨. വാദ്യം സേവിക്കു.

വാദപ്രതിവാദം—വാകതർക്കം.

വാദം — ൧. പറക. ൨. വ്യവഹാരം, തർക്കം.

വാടര-വി. പഞ്ഞികൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട.

വാടലം-ഒരുങ്ങാടിമരുന്ന, ഏരട്ടിമധുരം.

വാടസൌഹിത്യം-തക്കിച്ചു തുപ്തിവന്ന സ്ഥിതി, തക്കിക്കുന്നതിലുള്ള പ്രതിപത്തി.

വാടാലം-ഒരു മത്സ്യം.

ഈ മത്സ്യത്തിനു ആയിരം പല്ലുണ്ടെന്നു അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

വാടി-വി. പറയുന്ന. (ടീ, ടിനീ, ടി).

വാടി-പ. വാടിക്കുന്നവൻ, വിദ്വാൻ ര. ആയുധധാരിക്കാരൻ.

വാടികൻ-ആഢ്യൻ.

വാടിക്കുന്നു-പ: പറയുന്നു. ര. വ്യവഹരിക്കുന്നു.

വാദിത്രം - വീണ മുതലായ തന്ത്രിവാദ്യത്തിനേറയും, മുരജം മുതലായ ആനദ്ധവാദ്യത്തിനേറയും, വംശം തുടങ്ങിയ സുഷിരവാദ്യത്തിനേറയും, കാംസതാളം മിയായ ഘനവാദ്യത്തിനേറയും സാമാന്യമായ പേർ. കൊട്ടപ്പെടുന്നത് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. (വാദ്യം എന്ന പദം നോക്കുക).

'വാദിത്രാണാന്നിനാദേങ്ങളുമിളകുമൊരോ'
(ഉത്തരരാമചരിതം ചംപു)

വാദിശൻ—വിദ്വാൻ, പണ്ഡിതൻ, ജ്ഞാനി.

വാദിപ്രതി(വാദി)കഠം- ആയുധധാരിക്കാരനും അതിനുത്തരം പറയുന്നവനും.

വാദ്യക്കാരൻ-വാദ്യം കൊട്ടുന്നവൻ.

വാദ്യഘോഷം, വാദ്യധ്വനി-പല വാദ്യങ്ങളുടെ ശബ്ദം.

വാദ്യചതുഷ്ടയം-ഘനം, തന്ത്രം, സുഷിരം, വിതതം (വാദ്യം എന്നതു നോക്കുക)

വാദ്യഭാണ്ഡം-വാദ്യങ്ങളുടെ കൂട്ടം.

വാദ്യം-വീണ, മിഴാവു്, കുഴൽ, തകിമണി മുതലായവ. ര. വാദ്യശബ്ദം.

ശ്രോത്രേന്ദ്രിയത്തിനു ആഹ്ലാദകരമായ ഒരുവിധം ക്രിയയാകുന്ന വാദ്യം. ഭരതശാസ്ത്രത്തിൽ നിന്നാണുത്ഭവം. പ്രത്യേകശാസ്ത്രങ്ങൾ വിവരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാകുന്നു. വാദ്യം നാലുവിധമുണ്ട്. ഘനം, തന്ത്രം, സുഷിരം, വിതതം ഇവയാകുന്നു. ഘനവാദ്യം ഒരുകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട ഒരു ലോഹമാകും, ചേങ്ങല മുതലായവയാകുന്നു. വിരിഞ്ചിക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നുവെച്ചു ഡക്കാവാദ്യത്തെയും, ശിവക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നുവെച്ചു കരതാളത്തെയും, സൂര്യക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നുവെച്ചു ശംഖും, ദുർഗ്ഗാക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നുവെച്ചു മാധുരി (ഒരുവക കുഴൽവാദ്യം), ഒരുകുഴൽ ഇവയും പ്രയോഗിക്കുന്നു.

1. ഘനവാദ്യം 12-വിധം.-കരതാളം, കാംസ്യതാളം, ജയഘണ്ട, ശുക്തിക, കിങ്കിണി, പടവാദ്യം, വട്ടത്തോയം, ഘണ്ടാരം, ഝംഝാതാളം, മഞ്ജീരം, കത്തരി, ഉങ്കാരം. (ഘനവാദ്യം കിന്നരന്മാർക്കുള്ളതാകുന്നു).

2. തന്ത്രം-തന്ത്രമെന്ന വാദ്യം തംബുരു, വീണ, ഫിഡിൽ മുതലായവയാകുന്നു തന്ത്രവാദ്യത്തിൽ അലാവനി, ബ്രഹ്മവീണ, കിന്നരി, ലഘുകിന്നരി, വിപഞ്ചി, വല്ലകി, ത്രൈക്ഷ്യചിത്രം, ഛസ്തിക, കുബ്ജിക, ക്രമ്മി, ശാരങ്ഗി, പരിവാദിനി, വാരണഹസ്തം, തളം, കപിലാസി മുതലായി പലവിധഭേദങ്ങളുണ്ട്. (തന്ത്രവാദ്യം ദേവന്മാർക്കുള്ളതാണ്).

3. സുഷിരം-ഇതു ഒരുകുഴൽ, നാഗസ്വരം, ശംഖു, കൊമ്പു മുതലായ വാദ്യമാകുന്നു. സുഷിര വാദ്യഭേദം-വംശം, വാരി, മധുരി, തുമ്പരി, ശംഖം, കാഹളം, തോഡഹി, മുരളി, മുരു, ശൃംഗിക, ശൃംഗം, കാപാലികവംശം, ചർമ്മവംശം. (സുഷിരവാദ്യം ശൈവന്മാർക്കുള്ളതാണ്).

4 വിതതം (ആനദ്ധം)-ഇതു വാദ്യ ഭാണ്ഡത്തിന്റെ മുഖത്തു ചർമ്മം ബന്ധിച്ചു അതിന്മേലടിച്ചു മുഴക്കമുണ്ടാക്കുന്ന ചെണ്ട, മദ്ദളം, മൃദംഗം മുതലായവയാകുന്നു. ഇതു 3 വിധം—അങ്ക്യം (മടിയിൽവെച്ചു വാദനം ചെയ്യുന്നതു). ആലിംഗ്യം (ഗോപുച്ഛാകൃതിയിലിരിക്കുന്നതും തഴുകിക്കൊട്ടുന്നതും). ഉൗദ്ധകം (ഉയരത്തുവെച്ചു താളം പിടിക്കുന്നതു്). ഇവയിൽ തുടി, കടുന്തുടി, പറ, പെരുംപറ, മിഴാവു് മുതലായവ ഉൾപ്പെടും. വിതതം (ആനദ്ധം) എന്ന വാദ്യം രാക്ഷസന്മാർക്കുള്ളതാകുന്നു).

വാധു(ധൂ)ക്യം-വിവാഹം.

വാദ്ധ്യായൻ-ഗുരു. വേദം പഠിപ്പിക്കുന്ന ഗുരു.

വാദ്ധ്യായപ്രവൃത്തി-ഗുരുവിന്റെ മുറ.

വാദ്ധ്യായിനി-വാദ്ധ്യാരുടെ പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്നവൾ (ഉപാദ്ധ്യായിനി എന്ന പദം നോക്കുക).

വാന-വി. ൧. ഉണങ്ങിയ. ൨. ജീവിക്കുന്ന. ൩ പോകുന്ന. ൪. കാടിനെ സംബന്ധിച്ച.

വാനം-൧. കെട്ടിടം മുതലായതിനു അടയിൽ ചെയ്യുന്ന കല്പണി. അസ്ഥിവാരം. ൨. ഉണങ്ങിയ കായ്. ൩. ഉണങ്ങിയ പൂവ്. ഉണങ്ങിയതു് എന്നർത്ഥം. ൪. ആകാശം ൫ വെള്ളത്തിന്റെ ഇരപ്പ്.

വാനു്-൧ ഉണങ്ങിയ മരം. ൨. ഉണങ്ങിയ കായ്. ൩ ആകാശം.

വാനഞ്ചാടി-ഒരു മീൻ

വാനപ്രസ്ഥൻ-കാട്ടിൽചെന്നു് തപസ്സു ചെയ്യുന്നവൻ, മൂന്നാം ആശ്രമി. പ്രസ്ഥം = കണക്കാക്കപ്പെട്ട വസ്തു. വനം തന്നെ പ്രസ്ഥമായതു വനപ്രസ്ഥം. അവിടെ ഭവിച്ചവൻ-വാനപ്രസ്ഥൻ.

വാനപ്രസ്ഥം-൧. മൂന്നാംആശ്രമം. (കാട്ടിൽചെന്നു തപസ്സുചെയ്യുക). പ്രസ്ഥം = കണക്കാക്കപ്പെട്ട വസ്തു. ൨. പ്ലാശുവൃക്ഷം. ൩. ഇരിപ്പവൃക്ഷം.

വാനമല്ലിക-ഒരുമാതിരി മുല്ല.

വാനമീൻ-നക്ഷത്രം.

വാനമ്പാടി-ഒരു പക്ഷി.

വാനരൻ-കുരങ്ങു്. 'വാ നരഃ'-മനുഷ്യനോ എന്നു ശങ്കിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വാനരം-൧. കുരങ്ങു്. ൨. കല്ലാലു്.

വാനരേന്ദ്രൻ-൧. സുഗ്രീവൻ. ൨. ഹനുമാൻ.

വാനവർ, വാനോർ-ദേവകൾ.

വാനവർകോൻ-ദേവേന്ദ്രൻ.

വാനവില്ലു്-മഴവില്ലു്.

വാനസ്പത്യം-പൂവിൽ നിന്നു കായുണ്ടാകുന്ന വൃക്ഷം. ആദ്യം പൂവുണ്ടായി പിന്നീടു് അതിൽനിന്നു കായുണ്ടാകുന്ന മാവു തുടങ്ങിയ വൃക്ഷം. വൃക്ഷജാതിയിൽ പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

വാനാ-കാട്ടയടിയാൻ.

വാനായു-മാൻ.

വാനിടം, വാനുലകം-സ്വർഗ്ഗലോകം.

വാനീരം-൧. ആറവഞ്ചിമരം, ചൂരൽ. വം = ശുഷ്കം—ശുഷ്കമായ ജലത്തോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം. ൨. കൊട്ടം.

വാനീർ-തുപ്പൽ.

വാനേരം-കഴിമുത്തങ്ങ. വനത്തിൽ (ജലത്തിൽ) ഭവിച്ചതു് എന്നർത്ഥം.

വാനോർ, വാനവർ-ദേവകൾ.

വാൻ-൧. ചോദ്യം അർത്ഥമായ വാക്യാലങ്കാരം.

'പൊയ്യായിട്ടോവരുന്നുവാനീശ്വര'
(സന്താനഗോപാലം പാന)

൨. ആകാശം.

വാന്ത-വി. ൧. ഛർദ്ദിക്കപ്പെട്ട. ൨. പുറത്തുതള്ളിയ.

വാന്താദം-പട്ടി.

വാന്താന്നം-ഛർദ്ദിക്കപ്പെട്ട അന്നം.

വാന്തി-ഛർദ്ദി.

വാപദണ്ഡം-നെയ്ത്തുകാരന്റെ ഒരു തടി, നെയ്ത്തുകോൽ.

വാപദൂകൻ-വിടുവായൻ.

വാപം-൧. വിത. ൨. ക്ഷൌരം. ൩. നെയ്ത്ത്.

വാപനം-ക്ഷൌരംചെയ്യുക.

വാപി-വലിയ കുളം, നെടുങ്കോണി, പൊയ്ക. താമര, ആമ്പൽ മുതലായവ മുളക്കുന്ന സ്ഥലം എന്നർത്ഥം.

ഇകാരാന്തമായും ഈകാരാന്തമായും ആകാം.

വാപികാ-കുളം.

വാപിത-വി. ൧. വിതക്കപ്പെട്ട. ൨. ക്ഷൌരംചെയ്യപ്പെട്ട.

വാപീതടം-പൊയ്കയുടെ തീരം, കുളവക്ക്.

വാപീഫം-വേഴാമ്പൽപക്ഷി.

വാപൊളിക്കുക-മരിക്കുക.

വാപ്പ-അച്ഛൻ, തകപ്പൻ.

വാപ്പിരട്ടി-നിന്ദാവാക്ക്, ശകാരം.

വാപ്യ-വി. വിതക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക, വിതക്കേണ്ടുന്ന.

വാപ്യം-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, കൊട്ടം. വാപിയിൽ ഭവിച്ചത് എന്നർത്ഥം

വാമ-വി. ൧. ഭംഗിയുള്ള, സൌന്ദര്യമുള്ള. ൨. ഇടത്തേ. (വാമം > < ദക്ഷിണം). ൩. വിപരീതത്വമുള്ള. ൪. മനോഹരമായ. ൫. ദുഷ്ടതയുള്ള. ൬. ദുഷ്ടന്മാരുടെ മദത്തെ കളയുന്ന. ൭. നീളംകുറഞ്ഞ. ൮. വളഞ്ഞ. (നാമം-വാമത).

വാമക-വി. ൧. ഇടത്തെ. ൨. വിപരീതമായ.

വാമദേവൻ-൧. ശിവൻ. വക്രത്വമുള്ളവൻ, ശ്രേഷ്ഠനായ ദേവൻ, ഇടതുവശത്തു ധരിക്കപ്പെട്ട ദേവിയോടുകൂടിയവൻ, ദുഷ്ടന്മാരുടെ മദത്തെ കളയുന്നവൻ, സുന്ദരൻ ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ. ൨. ഒരു മഹർഷി.

ഇദ്ദേഹം വേദത്തിലെ പല ഗീതങ്ങളുടെ കർത്താവാണ്. ഗർഭോല്പാദനസമയംതന്നെ അസാധാരണവിധത്തിൽ മാതാവിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തുകൂടി ജനിപ്പാൻ ആലോചിച്ചു.

൩. വിസ്മയകരവേഗതയുള്ള രണ്ടു വാമ്യാശ്വങ്ങളുടെ ഉടമസ്ഥൻ.

വാമന-വി. ൧. നീളംകുറഞ്ഞ. ൨. നീചത്വമുള്ള.

വാമനൻ-൧. ഹ്രസ്വശരീരൻ, മുണ്ടൻ. ൨. വിഷ്ണുവിന്റെ അഞ്ചാമത്തെ അവതാരം. ൩. ലോകത്തിന്റെ തെക്കേക്കോണിലെ ആന. ൪. പാണിനിസൂത്രങ്ങളുടെ വ്യാഖ്യാനമായ കശികാവൃത്തിയുടെ കർത്താവ്. ൫. വിഡ്ഢിത്തം പറയുന്നവൻ. ൬. കള്ളൻ.

വാമനപുരാണം-വാമനാവതാരകഥ അടങ്ങിയ ഒരു പുരാണം. ൧൮ പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

കർമ്മകല്പത്തിൽ ത്രിവിക്രമന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ വിഷയീകരിച്ചു നാന്മുഖനാൽ ത്രിവർഗ്ഗമരുളിച്ചെയ്യപ്പെട്ടത്. ബ്രഹ്മാവിനെ പുകഴ്ത്തുന്നു. വിഷ്ണുവിന്റെ അവയവം ത്വക്ക്. രാജസഗുണപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം ൧൦,൦൦൦.

ഇതിൽ ശിവനേയും വിഷ്ണുവിനേയും ഒന്നുപോലെ സ്തുതിക്കുന്നുണ്ട്. പുരാണത്തിലെ ലക്ഷണങ്ങൾ മുഴുവനും ഇല്ല. വാമനാവതാരം ത്രേതായുഗത്തിലാണ്.

വാമനം-ഹ അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഉ. അഴിഞ്ഞിൽ.

വാമനമൂർത്തി-വിഷ്ണുവിന്റെ അഞ്ചാമത്തെ അവതാരം.

വാമനി-ഹ. മുണ്ടി. ഉ. പെൺകുതിര. ന. ഒരു ദീനം.

വാമനിക-മുണ്ടി, കുറിയവൾ.

വാമൻ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. കാമദേവൻ.

വാമഭാഗം-ഇടത്തുവശം.

വാമം-ഹ. മുലയുടെ സ്ഥാനം, അകിട്. ഉ. പ്രതികൂലം. ന. മനോഹരം. ര. ദുഷ്ടത. ഇ. കാമം. ന്യ. പാമ്പ്. ഒ. ധനം. വ്യ. ഇടത്തുവശം. ൻ. ചീര.

വാമലൂരം-പുറവ്. ക്ഷുദ്രജന്തുക്കളാൽ ഛേദിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വാമലോചന-വി. നല്ല കണ്ണോടുകൂടിയ

വാമലോചന-സുന്ദരി.

വാമാ-ഹ. സുന്ദരി, സ്ത്രീ. സ്നേഹിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഗൌരി. ന. ലക്ഷ്മി. ര. സരസ്വതി. ഇ. സാധാരണ ഗതിക്കനുസരിക്കാത്തവൾ, വിപരീതശീല. ''കാമസ്യ വാമാഗതി'' എന്നു ഗീതാഗോവിന്ദം.

വാമാക്ഷി-സുലോചനാ, സുന്ദരി.

വാമാത്മാവ്-പ്രതികൂലൻ.

വാമാദേവി-ചന്ദ്രവംശത്തിലെ നൃപൻ എന്ന രാജാവിന്റെ ഭാര്യ.

വാമി-ഹ. പെൺകുതിര. വരുണനെ ഗമിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. ഉ. പെൺകഴുത. ന. പിടിയാനക്കുട്ടി. ര. പെൺനരി.

വാമികാ-ദുർഗ്ഗാ.

വാമില-വി. ഹ. സൌന്ദര്യമുള്ള. ഉ. കൌശലമുള്ള. ന. ചതിവുള്ള.

വാമുള്ളു-പൈതങ്ങളുടെ വായിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം.

വാമൊഴി-സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ചോദിക്കുന്നതിനു വാദിപ്രതികൾ എഴുതി വെയ്ക്കുന്ന ഉത്തരം, സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതിനു ഉപയോഗിച്ചുവരുന്ന ഭാഷ.

വാമോതിരം- ചില ആഭരണങ്ങളുടെ കുഴയിൽ വെച്ചു വിളക്കുന്ന സ്വർണ്ണക്കമ്പിയൊ വെള്ളിക്കമ്പിയൊ.

വാമോത്സംഗം- ഇടത്തുഭാഗം, ഇടത്തുമടി.

വാംശി-മുളനൂറു, മുളവെണ്ണ.

വാംശികൻ-ഓടക്കുഴൽ വിളിയ്ക്കുന്നവൻ.

വായകൻ-നെയിത്തുകാരൻ.

'മെത്തകൾതിരകളുംകുത്തിടുന്ന
വായകൻ'
(ഭാഗവതം)

വായകം-കൂട്ടം.

വായങ്കം-വാക്കലഹം, തർക്കം, ശണ്ഠ.

വായടക്കുന്നു-വാക്കുമുട്ടിക്കുന്നു.

വായദണ്ഡം-നെയിത്തുകോൽ. (പാഠം-വാപദണ്ഡം).

വായന-ഹ. എഴുത്തുകൾ നോക്കി ക്രമത്തിനു ചൊല്ലുക. ഉ. വീണ മുതലായ ചില വാദ്യങ്ങൾ ശബ്ദിപ്പിക്കു

വായനക്കോൽ-വീണവായിക്കുന്ന വില്ല്, മീട്ടുകോൽ

വായനൻ-വായാടി, വായാളൻ.

വായനം-ഹ. പലഹാരം ഉ. വായിക്കുക.

വായം-ഹ. തുന്നൽ. ഉ. നെയ്ത്ത്.

വായവ-വി. വായുവിനെ സംബന്ധിച്ച.

വായവീയ, വായവ്യ-വി. വായുവിനെ സംബന്ധിച്ച.

വായവ്യം — അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ഇശ്വരകല്പത്തിൽ വായുവിനാൽ ധർമ്മം പറയപ്പെട്ടതു്. (ശിവമാഹാത്മ്യം ഉമ്പ്പടെ) ശിവനെ വാഴ്ത്തുന്നു. വിഷ്ണുവിന്റെ അവയവം ഇടത്തുകൈയ്. താമസപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം ൨൪,൦൦൦.

വായസം-പ്ര. കാക്ക. വയസ്സുകളുടെ (പക്ഷികളുടെ) കൂട്ടത്തിൽ ചേർന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. തിരുവട്ടപ്പശ. സം. കാരകിൽ.

വായസാന്തകൻ-ഉഴമൻ.

വായസാരാതി-മൂങ്ങ, ഉഴമൻ. കാക്കയുടെ ശത്രുവെന്നർത്ഥം.

വായസാരി-ഗ്രാമ്പൂ.

വായസി-പ്ര. കാക്കപ്പെൺ. ൨. കരിന്തകാളി. സം. മണിത്തക്കാളി. ൪. വലിയ വഴുതന. ൫. കാട്ടത്തി.

വായസോളി-ഒരു മരുന്നു്, കാകോളി. കാക്കയെപ്പോലെ ചലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വായാടി, വായാളി-വളരെ സംസാരിക്കുന്നവൻ.

വായിക്കുന്നു-പ്ര. എഴുത്തുകൾ നോക്കി കാര്യത്തിനു ചൊല്ലുന്നു. ൨. വീണ മുതലായ ചില വാദ്യങ്ങളെ ശബ്ദിപ്പിക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. വായിപ്പിക്കുന്നു).

വായില്ലാക്കുന്നിലപ്പൻ-പ്ര. ഒരു ദേവൻ. ൨. ഒരു മുനി. A (dumb) low-caste sage. (Gundert).

വായു-പ്ര. കാറ്റു്. വീശുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ശരീരത്തിലുള്ള പ്രാണൻ മുതലായവ അഞ്ചും. (പഞ്ചവായുക്കൾ എന്നതു നോക്കുക). സം. ഒരു ദേവൻ. വായുവിന്റെ പര്യായങ്ങൾ-ശ്വസനൻ, സ്പർശനൻ, വായു, മാതരിശ്വാ, സദാഗതി, പുരുഹൂതശ്വൻ, ഗന്ധവഹൻ, ഗന്ധവാഹൻ, അനിലൻ, അഗ്നിഗൻ, സമീരൻ, മാരുതൻ, മരുത്തു്, ജഗൽപ്രാണൻ, സമീരനൻ, നഭസ്വാൻ, വാതൻ, പവനൻ, പവമാനൻ, പ്രഞ്ജനൻ.

വായു ഹനുമാന്റേയും ഭീമന്റേയും അച്ഛനാണ്. മേരുപർവ്വതത്തിന്റെ ശിഖരം ഒടിച്ചുകളയുന്നതിനു് ഒരിക്കൽ നാരദൻ ഉത്സാഹിപ്പിച്ചു. അനന്തരം ചിറകുകൾകൊണ്ടു് മറച്ചു ശത്രുഡൻ രക്ഷിച്ചു. പിന്നീടു ശത്രുഡൻ ഇല്ലാത്ത തരം നോക്കി വായു ശിഖരം പൊട്ടിച്ചു സമുദ്രത്തിൽ എറിഞ്ഞു. ലങ്കാദ്വീപമെത്തിത്തീർന്നതു് ഈ ശിഖരമാണെത്രേ. വായു വിഷ്ണുപുരാണപ്രകാരം ഗന്ധവ്വരാജാവെന്നും കാണുന്നുണ്ടു്. വായുക്കൾ ഒന്നിനു മേൽ ഒന്നായി ഏഴുവിധമുണ്ടു്. (സപ്തമരുത്തുകൾ നോക്കുക)

'ആവഹഃപ്രവഹശ്ചൈവ
സംവഹശ്ചോദ്വഹസ്തഥാ
വിവഹഃക്ഷ്യുപരിവഹഃ
പരാവഹ ഇതിക്രമാൽ'

വായുകോണം-പടിഞ്ഞാറു വടക്കുമൂല

വായുക്ഷോഭം-പ്ര. ഒരു ദീനം. ൨. കാറിന്റെ ഇളക്കം.

വായുഗന്ധം-ദഹനക്കേടു്, അജീർണ്ണത.

വായുഗുല്മം-പ്ര. ഒരുമാതിരി കാറ്റു്, ചുഴലിക്കാറ്റു്. ൨. ഒരു വയറുനോവു്.

വായുഗുളിക-കസ്തൂരി മുതലായ ചില മരുന്നുകളും ഒക്കെക്കൂടെ അരച്ചുകുട്ടിയുണക്കിയതു്.

വായുപുത്രൻ-പ്ര. ഹനുമാൻ. ൨. ഭീമസേനൻ.

വായുപുരാണം— പതിനെട്ടുപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

ശിവസ്തുതി അടങ്ങുന്നു.

വായുപ്പിഴ-ഉളുക്കു്.

വായുഫലം-ആലിപ്പഴം.

വായുഭക്ഷ(ക്ഷ്യ)ം-പാമ്പ്.

വായുഭുക്ക്-പാമ്പ്.

വായുമണ്ഡലം, വായുമാർഗ്ഗം-ആകാശത്തിൽ കാററിന്റെ സഞ്ചാരമുള്ള സ്ഥലം, ആകാശം.

വായുമണ്ഡലത്തിലുണ്ടാവുന്ന വിവിധവിശേഷങ്ങൾ ൩ വിധം. ൧. കാററ്, കൊടുങ്കാററ്, ചുഴലിക്കാററ് മുതലായി വെറും വായുസംബന്ധികൾ. ൨. മഞ്ഞിൻകട്ട, മഞ്ഞുവെള്ളം, മഞ്ഞ്, മഴ, ആലിപ്പഴം (വർഷോപലം) മുതലായ ജലമയങ്ങൾ. ൩. ഇടി, മിന്നൽ, ആകാശവില്ല്, ധ്രുവദീപ്തി തുടങ്ങിയുള്ള തേജോമയങ്ങൾ. വായുമണ്ഡലം=വായു നിറഞ്ഞ സ്ഥലം.

വായുമുട്ടൽ-ശ്വാസത്തിന്റെ തടവുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം, കുര.

വായുവാഹം-പുക.

വായുസഖൻ, വായുസഖി-അഗ്നി.

വായുസ്തംഭനം- കാററിന്റെ ഇളക്കമില്ലായ്മ.

വായോല-നിലമൊ പറമ്പൊ ഒഴിഞ്ഞ പ്രകാരം ഏഴുതിക്കൊടുക്കുന്ന ഏഴുത്ത്.

വായ്ക്കത്തി-ഒരുവിധം വലിയ കത്തി.

വായ്ക്കയറ്-കടിഞാൺ.

വായ്ക്കര-സമുദ്രം, നദി മുതലായവയുടെ തീരപ്രദേശം.

വായ്ക്കരി-മരിച്ചുവരെ അടക്കുമ്പോൾ ശവത്തിന്റെ വായിലിടുന്ന അരി.

വായ്ക്കല്ല്- കിണററിൻവക്കിൽ പണിയുന്ന കല്ല്.

വായ്ക്കാൽ-ഇടുങ്ങിയ ചെറിയ തോട്.

വായ്ക്കുന്നു-വർദ്ധിക്കുന്നു, വളരുന്നു.

വായ്ക്കുരൽ-ഊതുന്ന കുഴൽ, മുരളി.

വായ്ക്കുരളായി ചൊല്ലുന്നു-കണ്ടണി കൂട്ടുന്നു.

വായ്ക്കേട്-ശകാരം.

വായ്ക്കൊൾക-വായിലാക്കുക.

'വായ്ക്കൊണ്ടപുല്ലെല്ലാംപാതിചവച്ചുണ്ടു'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

വായ്ചൊല്ല്- അടുത്തു എവിടെ നിന്നെങ്കിലും പെട്ടെന്നു കേൾക്കുവാനിടയാകുന്ന വാക്ക്, പക്കവാക്ക്.

വായ്തല-ആയുധങ്ങളുടെ മൂർച്ചയുള്ള ഭാഗം.

വായ്താരി-ആർപ്പ്.

വായ്താളം-൧. വാകൊണ്ടു ചൊല്ലുന്ന താളം. ൨. വെറുതെ പറയുന്ന വാക്ക്.

വായ്നീരു്-തുപ്പൽ.

വായ്പ്-വളർച്ച, ധാന്യങ്ങളുടേയും മററും വളർച്ച, വർദ്ധന. (പ-മ).

'വായ്പാൎന്നനിന്നുള്ളകാൎപ്പാസംകൊണ്ടുള്ള'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

വായ്പ-കടം.

വായ്പട-ഊററവാക്ക്.

വായ്പുണ്ണ്—വായ്ക്കുള്ളിലുണ്ടാകുന്ന വ്രണം.

വായ്പടവ്-വായ്ക്കല്ല്.

വായ്പറക-ശകാരിക്ക.

വായ്പാടം-പുസ്തകംനോക്കാതെ ചൊല്ലുക.

വായ്പാടുക-തുറന്നുപറയുക. (പ-മ).

'വാൎത്തകളോരോന്നേവായ്പാടി'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

വായ്പിടിയൻ - കാട്ടുപന്നി. (നായാട്ടുപേർ).

വായ്പിരട്ട്-ശകാരം.

വായ്പൊതി-വായ്ക്കെട്ട്.

വായ്മ-മൊഴി. (പ-മ).

വായ്മലർ-ചുണ്ട്.

'ചെന്തൊണ്ടിവായ്മലരും....'

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

വായ്മിഷ്ടം-മധുരവാക്ക്. (പ-മ).

'വായ്മിഷ്ടംകൊണ്ടെങ്ങൾസങ്കടം
പോയ്ക്കൂടാ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

വായ്മീൻ-ഒരുവക നല്ല കടൽമീൻ.

വായ്മൊഴി-വാമൊഴി, മൊഴി.

വായ്വിഷ്ഠാണം-ശകാരം.

വായ്വിളങ്കം, വാളിയങ്കം-വിഴാലരി.

വാർ-ഹ. വെള്ളം. (മ). ൨. വാൎന്നെടുത്തിട്ടുള്ള തോലും മററും. ൩. നന്മ. ൪. ഭംഗി. ൫. ശക്തി. ൬. ജലം. ൭ കീറ്. ൮ കഷണം. ൯ സൂക്ഷ്മം. ൧൦. ദൈൎഘ്യം. ൧൧. മാൎദ്ദവം.

വാർ-വി. ഹ. പദങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ ചേൎന്നു വരുമ്പോൾ 'നല്ല' എന്നൎത്ഥമുള്ള വിശേഷണം. (ഉ-ം, വാർകുഴൽ). ൨. ദീൎഘമായ. ൩. ശുദ്ധമായ. ൪. സൂക്ഷ്മമായ. (പ-മ).

വാൎത്താർ-താമര. (പ. മ.)

വാർമൊഴി-ഹ. നിശ്ചയമില്ലാത്ത വാക്ക്. ൨. ഉത്ഭവസ്ഥാനം. (പ. മ.)

വാര-ഗജം. (പോർട്ടുഗീസുഭാഷ.)

വാരംകം-പക്ഷി.

വാരംഗം-വാളിന്റെ പിടി.

വാരടം-വയൽ.

വാരണതുണ്ഡൻ-ഗണപതി.

വാരണബുസാ-വാഴ. ആനയാൽ ഉൽസൃജിക്കപ്പെടുന്നതു എന്നൎത്ഥം. "വാരണബുഷാ" എന്നും കാണുന്നു.

വാരണം-ഹ. തടസ്സം. ൨. ആന. ശത്രുബലത്തെ തടുക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. ൩. പടച്ചട്ട.

വാരണംചെയ്ക-തടുക്കുക.

വാരണമുഖൻ-ഗണപതി.

വാരണവദനൻ-ഗണപതി.

വാരണവല്ലഭാ-വാഴ.

വാരണസി-വാരാണസി.

വാരണാവതം-ഒരു നഗരം, ഇന്ദ്രപ്രസ്ഥം.

ഇതിലാണു പാണ്ഡവന്മാർ രാജ്യഭ്രഷ്ടരായശേഷം പാൎത്തതു്. ഇവിടെയായിരുന്നു അരക്കില്ലം.

വാരണിക്കൊങ്ക-നെഞ്ചുനിറഞ്ഞ മുല.

വാരണേന്ദ്രം-ബങ്കാളത്തുള്ള ഒരു ദേശം.

വാരനാരി-വേശ്യ.

വാരൻ-ശിവൻ.

വാരം-ഹ. ആഴ്ച. ൨. കൂട്ടം. മറയ്ക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൩. അവസരം, സമയം. ൪. പടിവാതിൽ. ൫. മദ്യംവെയ്ക്കുന്ന ഒരു പാത്രം (മ) ൬. ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ വെച്ചു കഴിക്കുന്ന ഒരടിയന്തിരം. ൭. ഒരു ബ്രാഹ്മണഭോജനം. ൮. ചേമ്പും മററും നടുന്നതിനു കിളച്ചുണ്ടാക്കുന്ന സ്ഥലം. ൯. ഭവനങ്ങളിൽ ചേൎത്തു ചായിച്ചു പണിയുന്ന ഒരു മുറി. ൧൦. കുടിയാന്മാർ മുതലാളന്മാൎക്കുംമററും വിളവിൽനിന്നും കൊടുക്കുന്ന ഒരു ഭാഗം.

വാരം-അ. കൂടക്കൂടെ.

വാരമുഖ്യ- എട്ടുവിധം നായികമാരുള്ളതിൽ ഒന്നു്, വേശ്യാസമൂഹത്തിൽ വെച്ചു ശ്രേഷ്ഠ, ഗുണാധിക്യംകൊണ്ടു ജനങ്ങളാൽ സ്തുതിക്കപ്പെട്ട വേശ്യ.

വാരംവാരം-അ. പിന്നെയും പിന്നെയും, പലപ്പോഴും.

'നാരായണബൎഹുലീലകളെ
വാരംവാരം നിനമനമേ നീ'
(ഭാഗവതം)

വാരലാ-അന്നപ്പെട.

വാരൽ-ധാന്യങ്ങളും മററും രണ്ടു കൈയും കൂട്ടി എടുക്കുക, വാരുക.

വാരവധു-വേശ്യ.

വാരവാണം-ചട്ട. ബാണത്തെ തടുക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (വാരബാണം, ബാണവാരം എന്നുമാവാം).

ചട്ട എന്നാൽ ശത്രുക്കളുടെ ശരവും മററും ശരീരത്തിൽ കൊള്ളാതിരിപ്പാൻ വേണ്ടി യോധന്മാർ ഇരിമ്പു മുതലായവ കൊണ്ടുണ്ടാക്കി ദേഹത്തിൽ വെച്ചു കെട്ടുന്നതാകുന്നു.

വാരവിലാസി-വ്യഭിചാരിണീ.

വാരവൃഷാ-വാഴ.

വാരശൂലം-യാത്രപുറപ്പെടാൻ കൊള്ളുതതാത്ത ആഴ്ചകൾ.

ഞായറും വെള്ളിയും 12 നാഴികവരെ പടിഞ്ഞാറു ശൂലം.

തിങ്കളും ശനിയും 8 നാഴികവരെ കിഴക്കു ശൂലം.

ചൊവ്വായും ബുധനും 12-ം, 16-ം വീതം നാഴികവരെ വടക്കു ശൂലം.

വ്യാഴം 20 നാഴികവരെ തെക്കു ശൂലം.

ഈ ആഴ്ചകളിൽ അതാതു ദിക്കുകളിലേയ്ക്കു ആരും യാത്ര പുറപ്പെടരുതു്.

വാരസ്ത്രീ-വേശ്യാ, തേവിടിശ്ശി. സർവ്വജനങ്ങൾക്കും ഒന്നുപോലെ സ്വാധീനമാകയാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

വാരാ-വരികയില്ല. (പ. മ.)

വാരാ-വരാ (വരികയില്ല.

വാരാകരം-സമുദ്രം.

വാരാണസി-കാശിയിലെ ക്ഷേത്രവും നഗരവും

വാരാതെ-വരാതെ. (പ. മ.)

'രുചിമനസിവാരാഞ്ഞു'

(മഹാഭാരതം)

വാരാന്നിധി-സമുദ്രം.

വാരായുന്നു-എന്തേ വാരായുന്നു = എന്തുകൊണ്ടു വരുന്നില്ല.

വാരായുന്നു, കളവായുന്നു:—വരുക, വാരാ; കളക, കളയാ. ഇതിൽ വാരാ, കളയാ എന്നതു നിഷേധാർത്ഥമാണു്. ഇവയോടു വർത്തമാനപ്രത്യയമായ 'ഉന്നു' ചേർത്തു 'വാരായുന്നു' 'കളയായുന്നു' എന്നാക്കി. ഈ പ്രയോഗം ഇപ്പോൾ നടപ്പില്ല ഇപ്പോഴത്തെ രൂപം വരാത്തു, കളയാത്തു എന്നാകുന്നു.

വാരാന്ന, വാരാളം-വി. ശക്തിയുള്ള.

വാരാഹ-വി. പന്നിയെ സംബന്ധിച്ച.

വാരാഹം-ഹ. അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്നു്. മുനീന്ദ്രന്മാരെ മാനവകല്പത്തിൽ വരാഹത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യം, വിഷ്ണുഭൂമിയോടു പറഞ്ഞതു്, വിഷ്ണുവിനെ പുകഴ്ത്തുന്നു, വിഷ്ണുവിന്റെ അവയവം-ഇടത്തെ നരിയാണി, സാത്വികപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം 24,000. ൨. പന്നി.

വാരാഹി-ഹ. ഏഴു മാതൃക്കളിൽ ഒന്നു്. ൨. പന്നിക്കിഴങ്ങു്. വരാഹങ്ങൾക്കിഷ്ടമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ൩. നിലപ്പനം. ൪. ഒരളവു്. ൫. ഭൂമി. ൬. പെൺപന്നി.

വാരി-ഹ. വെള്ളം. ൨. ഇരുവേലി. ൩. ആനയെ കെട്ടുന്ന സ്ഥലം. ൪. ആനയെ പിടിക്കുന്ന കുഴി. ൫. ആനയെ കെട്ടുന്ന കയറു്. ൬. സരസ്വതി. ൭. അടിമ. ൮. ഉവള്ളംകോരുന്ന കുടം. (മ) ഹ. കവുങ്ങു, പന മുതലായവ കീറിയതു്. ൨. ആറാംവാരി. ൩. ഇറമ്പു്.

വാരികണം-വെള്ളത്തുള്ളി.

വാരികർപ്പൂരം-വാള എന്ന മീൻ.

വാരിക്കുന്നു-എടുപ്പിക്കുന്നു.

വാരിക്കുഴി-ആനയെ പിടിപ്പാൻ കുഴിച്ചു മേൽ പുറം മൂടിയ കുഴി.

വാരിചര-വി. വെള്ളത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന.

വാരിചരം-മത്സ്യം.

വാരിചാമരം-കരിമ്പായൽ.

വാരിജ-വി. വെള്ളത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ.

വാരിജം-ഹ. താമര. ൨. ഒരുമാതിരി ശംഖ്. ൩. മരക്കല ഉപ്പ്. ൪. ഗൌരസുവൎണ്ണം. (ശാകഭേദം). ൫. കക്കാ. ൬. ഇലവംഗപ്പൂവ്.

വാരിജമകഠം-ലക്ഷ്മി.

വാരിജലോചനൻ — താമരക്കണ്ണൻ, കൃഷ്ണൻ.

വാരിജസംഭവൻ-ബ്രഹ്മാവ്. താമരയിൽ നിന്നുണ്ടായവൻ എന്നൎത്ഥം.

വാരിജാതി-വാരിയൻ.

വാരിത-തടുക്കപ്പെട്ട.

വാരിതസ്കരം-മുത്തങ്ങാ.

വാരിദ-വി. വെള്ളത്തെക്കൊടുക്കുന്ന.

വാരിദം-ഹ. മേഘം. ൨. മുത്തങ്ങാ.

വാരിധാര-ഹ് മുത്തങ്ങാ. ൨. വാരികൊണ്ടുള്ള ധാര, ജലധാര.

വാരിധി, വാരിനിധി-സമുദ്രം.

വാരിധിമേഖല-ഭൂമി. സമുദ്രം അരഞാണായിട്ടുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം.

വാരിപൎണ്ണി-ഹ. നീൎച്ചീര. ൨. കടപ്പായൽ.

വാരിപൂരം-പ്രളയം.

വാരിപ്പുറം-ഹ. പള്ളപ്പുറം. ൨. പുരയിൽ വാരിവെച്ചു കെട്ടിയതിന്റെ പുറം.

വാരിപ്രവാഹം-വെള്ളത്തിന്റെ ഒഴുക്ക്

വാരിപ്രസാദനം-തേററാംപരൽ.

വാരിയൻ—അമ്പലവാസികളിൽ ഒരു ജാതിക്കാരൻ. (സ്ത്രീ-വാരിശ്ശിയാർ, വാരിയശ്യാർ).

വാരിയം-വാരിയന്റെ വീട്.

വാരിയസ്യാരു്-വാൎയ്യരുടെ സ്ത്രീ.

വാരിയെല്ല്-ശരീരത്തിൽ ഇടത്തുഭാഗത്തും വലത്തുഭാഗത്തും ഉള്ള ആറാറെല്ലുകൾ.

വാരിരാശി-സമുദ്രം.

വാരിരുഹം-താമര.

വാരിവാലകം-തവള.

വാരിവാഹം-ഹ. മേഘം. ൨. മുത്തങ്ങ

വാരിശൎക്കര-ആലിപ്പഴം.

വാരിസംഭവം-ഹ. രാമച്ചം. ൨. കടലുപ്പ്. ൩. ഇലവംഗപ്പൂവ്. ൪. സൌവീരാഞ്ജനം.

വാരിളഞ്ചിങ്ങം - ധൈൎയ്യമുള്ള സ്ത്രീഹക്കുട്ടി.

വാരീടൻ-ആന.

വാരീശൻ-കടൽ, സമുദ്രം.

വാരുണം-ഹ. ഒരു പുരാണം. ൨. ജലം.

വാരുണി-ഹ. വാരുണിമദ്യം. ൨. മദ്യം. ൩. വരുണന്റെ ഭാൎയ്യ. ൪. അഗസ്ത്യൻ. ൫. പടിഞ്ഞാറെ ദിക്ക്. ൬. ചതയം നക്ഷത്രം. ൭. ഒരുതരം പുല്ല്. ൮. ചെറിയ കാട്ടുവെള്ളരി. ൯. കരിങ്കറുക. ൧൦. മീൻകണ്ണിക്കറുക.

(വാരുണീമദ്യം വായുമുട്ടൽ, പീനസം, അരുചി മുതലായവയ്ക്കു നന്നു. ഇം-Palm-wine).

വാരുണീസേവ-ഹ. മദ്യപാനം. ൨. പടിഞ്ഞാറെ ദിക്കിൽ ചെല്ലുക.

വാരുന്നു-ഹ. ധാന്യങ്ങളും മററും രണ്ടു കൈയും കൂട്ടിയെടുക്കുന്നു, ധാന്യങ്ങളും മററും പാത്രങ്ങളിലാക്കുന്നു. ൨. പിച്ചാംകത്തികൊണ്ടു് നേരേ കീറുന്നു. (വാരിക്കുന്നു-സ. ക്രി).

വാരുററ-വി. ഹ. ഉറപ്പുള്ള ൨. ഭംഗിയുള്ള. ൩. മഹത്വമുള്ള. (പ. മ)

'വാരുററ കാന്തി കലൎന്നുള്ള വാരിജം'

(കൃഷ്ണഗാഥ)

വാൎക്കളമാൻ-ഒരുമാതിരി ചെറിയ മാൻ

വാൎക്കാരൻ-വാറുള്ളവൻ, പട്ടാളത്തിൽ ശിപായിയും മററും.

വാൎക്കാർ-കതിരപ്പട്ടാളം.

വാൎക്കുന്നു-ഹ. പൊഴിക്കുന്നു, തൂകുന്നു ഉ-ം, കണ്ണുനീർ വാൎക്കുന്നു. ൨. ചോററിൽ നിന്ന് കഞ്ഞി ഊററുന്നു. ൩. ചില ഓട്ടുപാത്രങ്ങളും മററും തീൎക്കുന്നതിന് ഓട്ടു മുതലായവ ഉരുക്കി ഒഴിക്കുന്നു. (വാൎപ്പിക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

വാർക്ഷ-വി. വൃക്ഷത്തെ സംബന്ധിച്ച, വൃക്ഷംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ.

വാർക്ഷി-പത്തു ഭൎത്താക്കന്മാരുണ്ടായിരുന്ന സുകൃതമുള്ള ഒരു സ്ത്രീ, ഒരു മുനിപുത്രി, ഒരേ പേരോടുകൂടിയ സഹോദരന്മാരും തപോനിധികളുമായ പ്രചേതസ്സുകളെ പ്രാപിച്ചു.

വാൎച്ച-ഹ. ഒഴുക്ക്. ൨. ചോൎച്ച.

വാർജ്ജം-താമര.

വാർണികൻ-എഴുത്തുകാരൻ.

വാൎത്ത-വി. ഹ. രോഗം മാറി സുഖപ്പെട്ട. ൨. വേലകൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന.

വാൎത്ത-ഹ. വൎത്തമാനം. ലോകസ്ഥിതിയെ അറിയിക്കുന്നത് എന്നൎത്ഥം. ൨. വിശേഷവൎത്തമാനം, കേൾവി. ൩. ദിവസവൃത്തി, ജീവനോപായം. ൪. കച്ചവടം, കൃഷി മുതലായ തൊഴിലുകൾ. ൫. തക്കാരിവഴുതിന. ൬. കേട്ടുകേൾവി.

വാൎത്തകഞ്ഞി-ചോറിൽനിന്ന് ഊററിയ കഞ്ഞിവെള്ളം.

വാൎത്തൻ-രോഗം മാറി സുഖപ്പെട്ടവൻ. രണ്ടാമതു ജീവിച്ചവൻ എന്നൎത്ഥം.

വാൎത്തപ്പാട്-വാൾത്തം.

വാൎത്തം-ഹ സൌഖ്യം, രോഗമില്ലാത്തത്. ൨. പതിത്, നിസ്സാരമായിട്ടുള്ളത്.

വാൎത്താകം-തക്കാരി വഴുതിന, ചെറുവഴുതിന.

വാൎത്താകി-ഹ. തക്കാരി വഴുതിന. ൨. ചെറുവഴുതിന. ആരോഗ്യത്തെ ചെയ്യുന്നത് എന്നൎത്ഥം. ൩. കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട.

വാൎത്താകു-ചെറുവഴുതിന.

വാൎത്തായനൻ- ഒററുകാരൻ, ചാരൻ. ൨. സ്ഥാനാപതി.

വാൎത്താവഹൻ-ഹ. ദൂതൻ. ൨. മെഴുകതിരിയുണ്ടാക്കുകയും മററും ചെയ്യുന്നവൻ.

വാൎത്തിക-വി. ഹ. വാൎത്തയെ സംബന്ധിച്ച. ൨. വൃത്തിയെ സംബന്ധിച്ച, അൎത്ഥത്തെ തെളിയിക്കുന്ന.

വാൎത്തിക-ഹ. വ്യാകരണത്തോടു കൂടിയ ഒരു വ്യാഖ്യാനം. ൨. കാടപ്പക്ഷി.

വാൎത്തികൻ-ഹ. വൎത്തമാനത്തെ അറിയിക്കുന്നവൻ. ൨. വൈശ്യൻ.

വാർത്രഘ്നൻ-അൎജ്ജുനൻ.

വാൎദ്ദരം-ഹ. ജലം. ൨. അകിൽ.

വാൎദ്ധകം-ഹ. വൃദ്ധന്റെ അവസ്ഥ, വാൎദ്ധക്യം, വൃദ്ധത, വൃദ്ധത്വം. ൨. വൃദ്ധന്മാരുടെ കൂട്ടം.

വാൎദ്ധക്യം-വൃദ്ധത.

വാൎദ്ധി-കടൽ.

'ഏറിയഭക്തിയാംവാൎദ്ധിയിൽവീണു'
(ഭാഗവതം)

വാൎദ്ധികഫം-കടൽനുര.

വാൎദ്ധിഫേനം-കടൽനുര.

വാർദ്ധുഷി, വാർദ്ധുഷികൻ- കടം കൊടുത്തു അതിന്റെ പലിശ വാങ്ങി അതുകൊണ്ടു നിത്യവൃത്തി കഴിക്കുന്നവൻ

വാർദ്ധുഷ്യം-പലിശ.

വാൎദ്ധ്റീണ(ന)സം-വാൾമാൻ.

വാൎപ്പട്ടാളം-വാറുള്ള ശിപായിമാർ ആയിരംകൂടിയ ഒരു കൂട്ടം.

വാൎപ്പ്-കാതുള്ള ഒരുമാതിരി ഓട്ടുപാത്രം.

വാൎപ്പുപണി-മൂശാരിയുടെ വേല, ഓടും മററും ഉരുക്കി പാത്രങ്ങൾ വാൎക്കുക.

വാൎഭടം-മുതല.

വാൎമ്മണം-പടക്കപ്പായമിട്ടവരുടെ കൂട്ടം.

വാൎമുക്ക്-മുത്തങ്ങ.

വാൎയ്യൻ-ഒരു ജാതിക്കാരൻ. (സ്ത്രീ-വാൎയ്യസ്യാത്).

വാൎയ്യം-ഹ. വാരിയം, വാൎയ്യരുടെ ഗൃഹം. ഉ. വരം.

വാൎവടീരം-വെളുത്തീയം.

വാൎശിലാ-ആലിപ്പഴം.

വാൎഷിക-വി. ഹ. ആണ്ടുതോറുമുള്ള. ഉ. വൎഷകാലത്തിൽ വളരുകയും മുളയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്ന. (കൻ, കീ, കം).

വാൎഷികം-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, ബ്രഹ്മി. വൎഷകാലത്തിൽ ഭവിച്ചതു് എന്നൎത്ഥം.

വാൎഷികി-മഴമുല്ല.

വാൎഷ്ണേയൻ-ഹ. നളന്റെ സാരഥി. ഉ. കൃഷ്ണൻ.

വാൎഹതം-ഒരുമാതിരി വഴുതിനങ്ങ.

വാല-വി. ബാല, ചെറിയ.

വാലകം-ഇരുവേലി.

വാലഖില്യൻ-ഒരുവക ഋഷികൾ.

ഇവർ 60,000 പേരുണ്ട്. വിരലോളമേ വലിപ്പമുള്ളു. ക്രതുവിൽ സമ്മതിയുടെ പുത്രരാകുന്നു. സൂൎയ്യരശ്മിക്കു തുല്യമായ ശോഭ, സുകൃതം, ഭക്തി, അതിവേഗത ഇവയുള്ളവരാണ്, ഇവർ സൂൎയ്യന്റെ രഥത്തെ കാത്തുവരുന്നു.

വാലധി, ബാലധി-വാലിന്റെ അഗ്രത്തിലുള്ള രോമസമൂഹം. ബാലങ്ങൾ (രോമങ്ങൾ) ഇതിൽ നിദാനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതുകൊണ്ട് ഈ പേരുണ്ടായി.

വാലപാശം, ബാലപാശം- കേശസമൂഹം.

വാലപാശ്യാ, പാലവാശ്യ- സീമന്തരേഖയിൽ കെട്ടുന്ന സ്വൎണ്ണപട്ടം. കേശസമൂഹത്തിലേക്കു യോജിപ്പുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം.

വാലം-തലമുടി. ഉൾക്കണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. (ബാലം എന്നതിന്റെ പാഠം).

വാലാക്കുഴ-രാജാക്കന്മാൎക്കു അകമ്പടിയായിട്ട് അലങ്കരിച്ചുകൊണ്ടു നടക്കുന്ന ഒരുമാതിരി മരക്കുന്തം.

വാലാട്ടിപ്പക്ഷി-ഒരുമാതിരി പക്ഷി.

വാലാൻ, ബാലാൻ-ഒരു മത്സ്യം.

വാലാഴ്ച-വാൽ (ശുദ്ധം) ഇല്ലായ്മ, മരണം സംബന്ധിച്ചുണ്ടാകുന്നതിനേക്കാൾ കുറഞ്ഞ അശുദ്ധി, പ്രസവം ഹേതുവായിട്ടുണ്ടാകുന്ന അശുദ്ധി.

വാലവായജം-വൈഡൂൎയ്യം.

വാലി-ബാലി.

വാലിക-കാതിലിടുന്ന ഒരാഭരണം.

വാലിൽതൂങ്ങുക-ഹ. ആഗ്രഹിക്കുക. ഉ. നീചമായി സേവിക്കുക. ൩. ഒരുവനെ താങ്ങിക്കൊണ്ടു പുറകെനടക്കുക.

വാലുകാ-ഹ. മണൽ, ചരൽ. ഉ. വയൽതിട്ട. ൩. കൎപ്പൂരം.

വാലുകം-ഹ. ഏലാവാലുകം. (ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്). ഇളകുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ഉ. മണൽ

വാലുന്നു-ഹ. അല്പമായിട്ടൊലിക്കുന്നു. ഉ. കിഴങ്ങും മററും വളരുന്നു.

വാൽ-ഹ. നാല്ക്കാലികളുടേയും മററും പുറകിൽ നീണ്ടുകിടക്കുന്നതു്. ഉ. ആട്ടക്കാരുടെ ഒരുമാതിരിഉടുപ്പ്.

വാല്ക്ക—വി. മരത്തൊലി കൊണ്ടുള്ള. (ല്ക്കൻ, ല്ക്കീ, ല്ക്കം).

വാല്ക്കണ്ണ്-അപാംഗം, കടക്കണ്ണ്.

വാല്ക്കാ-ചണ മുതലായവയുടെ തൊലിയിൽ നിന്നെടുക്കുന്ന നൂൽകൊണ്ടു നെയ്യുന്നു. വല്ക്കത്തിന്റെ വികാരം എന്നർത്ഥം.

വാല്ക്കാണം-മൃഗങ്ങൾക്കുള്ള കരം.

വാല്ക്കൂടം-വാലിന്റെ അററത്തുള്ള തൊങ്ങൽ.

വാല്ക്കൊഞ്ചു് — കതിരയുടെയും മററും രോമം അധികമുള്ള വാൽ.

വാൽക്കോതമ്പു്- ഒരുമാതിരി യവം. (ബാർളി).

കോതമ്പിനെക്കാൾ മുഴുപ്പു കുറഞ്ഞതും നീളമുള്ളതും ഓവില്ലാത്തതുമാണു്. ചെറിയ കോതമ്പിന്റെ ഗുണമുണ്ടു്.

വാൽത്താര-വാലിന്റെ മുടി ക്രൂടാത്ത കീഴ്ഭാഗം.

വാൽനക്ഷത്രം-ധൂമകേതു. Comet. (ധൂമകേതു പദം നോക്കുക).

വാല്മീകി, വാല്മീകൻ-ഒരു മഹർഷി. വല്മീകാൽ ഭവോ വാത്മീകിഃ പുററിൽ നിന്നുണ്ടായവൻ എന്നർത്ഥം.

ഇദ്ദേഹം രാമായണം സംസ്കൃതഭാഷയിൽ 24,000 ഗ്രന്ഥമായിട്ടു നിർമ്മിച്ചു.

'പ്രാചേതസശ്ചാദികവിഃ
ന്യാന്മൈത്രാവരുണിശ്ചസഃ
വാത്മീകിശ്ചാഥഗാധേയോ
വിശ്വാമിത്രശ്ചകൌശികഃ
വ്യാസോദ്വൈപായനഃ പാരാ-
ശര്യഃ സത്യവതീസുതഃ'

പ്രാചേതസൻ, ആദികവി, മൈത്രാവരുണി, വാത്മീകി — ൪-ം, വാത്മീകി മഹർഷിയുടെ പേർ.

ഗാധേയൻ, വിശ്വാമിത്രൻ, കൌശികൻ — ൩-ം, വിശ്വാമിത്രമഹർഷിയുടെ പേർ.

വ്യാസൻ, ദ്വൈപായനൻ, പാരാശര്യൻ, സത്യവതീസുതൻ — ൪-ം, വേദവ്യാസമഹർഷിയുടെ പേർ.

വാല്മീകി ജനനാൽ ബ്രാഹ്മണനായിരുന്നു. ശൈശവത്തിൽ തന്നെ മാതാപിതാക്കന്മാർ ഉപേക്ഷിച്ചു. കള്ളന്മാർ എടുത്തുവളർത്തി. തന്നിമിത്തം ഒരു വലിയ കള്ളനായി ഭവിച്ചു. വഴിയാത്രക്കാരൊടു കവർച്ചചെയ്തും അവരെ കൊന്നും ഉപജീവിച്ചു. വളരെക്കാലം ഇങ്ങിനെ കഴിഞ്ഞു ഒരിക്കൽ നാരദമഹർഷിയെക്കണ്ടു കൈക്കൽ ഉള്ളതെല്ലാം വയ്പാൻ പറഞ്ഞു തന്റെ പാതകങ്ങളുടെ ഒരു പങ്കു ഭാര്യയും പുത്രന്മാരും സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളുമോ എന്നു് അവരൊടു ചോദിപ്പാനായി ആ ഋഷി വാല്മീകിയെ പറഞ്ഞയച്ചു. അദ്ദേഹം ചെന്നു ചോദിച്ചതിൽ അവർക്കു് അതിനു മനസ്സില്ലെന്നു പറകയാൽ അത്ഭുതപരവശനായി മടങ്ങിവന്നു. അപ്പോൾ ഋഷി വാല്മീകിയോടു 'മരാ മരാ' (മറിച്ചാൽ രാമ രാമ) എന്നു ജപിപ്പാൻ പറഞ്ഞിട്ടു പോയി. സ്വപാതകങ്ങളുടെ സ്ഥിതി മനസ്സിലാക്കി വാല്മീകി വളരെക്കാലം അവിടെയിരുന്നു് 'മരാ മരാ' എന്നു ജപിച്ചു. ഒടുവിൽ തന്റെ ദേഹം ചിതൽപ്പുററുകൊണ്ടു മൂടി. പിന്നീടു നാരദമഹർഷി വന്നു ചിതൽപ്പുററിൽ നിന്നു വാല്മീകിയെ വലിച്ചെടുത്തു. വത്മീകത്തിൽ (പുററിൽ) നിന്നെടുത്തതാൽ വാല്മീകിയായി. ഒരിക്കൽ രണ്ടു ക്രൌഞ്ചപ്പക്ഷികളിൽ ഒന്നിനെ ഒരു വേടൻ കൊന്നതു കണ്ടു വാത്മീകി അവനെ ശപിച്ചു. ശാപം യദൃച്ഛയാ

'മാ നിഷാദപ്രതിഷ്ഠാംത്വ
മഗമശ്ശാശ്വതീഃ സമാഃ ।

യൽ ക്രൌഞ്ചമിഥുനാദേക
മവധീഃ കാമമോഹിതം' ॥

അൎത്ഥം.

വ്യാധപക്ഷം— എടാ അലക്ഷ്മീകനായുള്ള വേടാ! നീ ആകട്ടെ യാതൊരു കാരണത്താൽ കുളക്കോഴിയിണയിൽ നിന്നു കാമത്താൽ മോഹിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ഒന്നിനെ കൊന്നുവൊ അതുകൊണ്ടു അധികം കാലം ജീവിതത്തെ പ്രാപിക്കയില്ല.

രാമപക്ഷം—അല്ലയൊ ലക്ഷ്മിക്ക് ആശ്രയമായുള്ളോനെ! നീ യാതൊരു കാരണത്താൽ രാക്ഷസ മിഥുനത്തിൽ നിന്നു കാമത്താൽ മോഹിപ്പിക്കപ്പെട്ട ഒരുത്തനെ (രാവണനെ) കൊന്നുവൊ അതുകൊണ്ടു് വളരെക്കാലത്തേയ്ക്കു ഖ്യാതിയെ നീ പ്രാപിച്ചു.

ഇപ്രകാരം ശ്ലോകരൂപമായിരുന്നു. ഈ പുതിയ രൂപത്തിൽ ആദ്യകാവ്യമായ രാമായണം ചമയ്പാൻ ബ്രഹ്മാവു് അദ്ദേഹത്തോടു പറഞ്ഞു. ശ്രീരാമൻ സീതയെ ഉപേക്ഷിച്ചപ്പോൾ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ആശ്രമത്തിലാണു സ്ഥിതിചെയ്തതു്. ഇദ്ദേഹം കുശലവന്മാരുടെ ഗുരുവാകുന്നു.

വാല്മീകൻ-വാല്മീകിമഹൎഷി.

വാല്മീകിരാമായണം- വാല്മീകിയുണ്ടാക്കിയ രാമായണം. (24,000 ശ്ലോകം ഉണ്ടു്.)

ചരിത്രകാരന്മാർ വാല്മീകിരാമായണത്തിനു മൂവായിരം കൊല്ലത്തോളം പഴക്കം തീരുമാനപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ടു്.

വാൽമീൻ-വാൽ നക്ഷത്രം.

വാൽമുളക്—ഒരങ്ങാടിമരുന്നു ചീനമുളക്

വാല്യം-ഹ. ബാല്യം. ഉ. വാലിയത്തച്ചൻ. ൩. ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ ഭാഗം. (Volume).

വാല്ഹീകം-കുംകുമം.

വാവു് - പതിനഞ്ചാമത്തെ പക്കം. ഹ. വെളുത്തവാവു്. ഉ. കറുത്തവാവു്.

വാവട-ഹ. പുരയുടെ കഴുക്കോലുകളുടെ താഴത്തെ അററത്തും മേലെ വശത്തും വച്ചു തറയ്ക്കുന്ന മരം. ഉ. വാവുന്നാൾ ഭക്ഷിക്കുന്നതിന്നായിട്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു പലഹാരം. (വാവു+അട).

വാവടയോടു്-വാവടയുടെ പുറത്തു മേയുന്നതിനുള്ള ഒരുമാതിരി മാടോടു്.

വാവദൂക-വി. ഹ. അധികം സംസാരിക്കുന്ന. ഉ. വാൎക്കചാതുൎയ്യമുള്ള.

വാവയം-ചെറുതുളസി.

വാവൽ, ആവൽ-തലകീഴ്പ്പോട്ടായിട്ടു മരത്തിൽ തൂങ്ങുന്ന ഒരുമാതിരി പക്ഷി

മാംസം മലത്തെ കുറയ്ക്കും. വാതത്തെ വൎദ്ധിപ്പിക്കും. സം-ചൎമ്മകീ, ത-വാവലു. ഇം-Flying fox.

വാവളയം-വാമോതിരം.

വാവിടാജന്തു-മിണ്ടാപ്രാണി.

വാവിഷ്ഠാണം-ശകാരം.

വാവുടം-വള്ളം, ചങ്ങാടം.

വാവൃത്തൻ-സ്വയംവരാദികളിൽ കന്യാദികളാൽ വരിക്കപ്പെട്ട വരൻ.

വാവൃത്തം-വി. വരിക്കപ്പെട്ട.

വാശ(ക)-വി. ശബ്ദിക്കുന്ന, അലറുന്ന.

വാശ, വാശകം-ഒരു പച്ചമരുന്നു്, ആടലോടകം.

വാശനം-ഹ. ശബ്ദം. ഉ. അലൎച്ച.

വാശ(സ)ാ-ആടലോടകം.

വാശി-അഗ്നി. (മ). ഹ. ശാഠ്യം. ഉ. മറിച്ചുമന്നാൽ ഉണ്ടാകുന്ന കൂടുതലോ കുറവോ ൪. ദീനത്തിന്റെ അടക്കം ൫. പന്തയം.

വാശി(സി)കാ-ആടലോടകം. ശമ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വാശിക്കാരൻ-ശാഠ്യക്കാരൻ.

വാശിപിടിക്ക-ശാഠ്യംപിടിക്ക, മത്സരിക്ക.

വാശിത-വി. സുഗന്ധിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

വാശിതം—പക്ഷിമൃഗാദികളുടെ ശബ്ദം.

വാശിതാ-ക്ര. സ്ത്രീ. ക. പിടിയാന. (വാസിതാ എന്നതിന്റെ പാഠമാണ്).

വാശിയാകുന്ന-ഭേദമാകുന്ന. ഉ-ം ഭീനം വാശിയാകുന്ന.

വാശ്ശരാ-രാത്രി.

വാശ്ശരും-വല്ലതും.

'വാശ്ശരുതന്നാകിലുംവേണ്ടതില്ലിരുങ്ങടോ'
(ബാല്യത്വം തുള്ളൽ)

'ഒരുണ്ടക്കാരൻ ചെല്ലുന്നേര
ത്തുണ്ടോം വാശ്ശരുമൊന്നുവൈക്കുമ്പോ'
(രുക്മിണീസ്വയംവരം ഓട്ടൻതുള്ളൽ)

വാഷ്കല-വി. വലുതായ.

വാഷ്കലൻ-യോദ്ധാവ്.

വാഷ്പം-ക്ര. ഭയങ്കരത്തെ ആവി, ഒരു വി. ക. കണ്ണുനീര്. ന. ഇരിമ്പ്.

വാഷ്പ(സ്പ)ം-ഇരിമ്പ്.

വാസഗേടി-വസ്ത്രംകൊണ്ടുള്ള ഭവനം, കൂടാരം.

വാസക-വി. ക്ര. വാസനയുണ്ടാക്കുന്ന. ക. വസിക്കുമാറാക്കുന്ന, കുടിയേറ്റുന്ന.

വാസകം-ക്ര. വസ്ത്രം. ക. ആടലോടകം.

വാസകസജ്ജാ, വാസകസജ്ജികാ-ക്ര. സ്വാഭരണങ്ങളും അണിഞ്ഞും കൊണ്ടു പ്രിയന്റെ വരവിനെ കാത്തു നില്ക്കുന്നവൾ. ക. സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ ലക്ഷണമറിവാനുള്ള ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന നായികമാരിൽ ഒരുത്തി.

വാസഗൃഹം-ക്ര. ഭവനത്തിനകത്തെ മുറി, ഉള്ളറ, വിജനവാസത്തിനുള്ള സ്ഥലം. ക. അമ്പലങ്ങളിൽ വിഗ്രഹപ്രതിഷ്ഠ ചെയ്തിട്ടുള്ള ശ്രീഗൃഹം.

വാസതേയി-ക്ര. ഭവനം. ക. മഞ്ഞൾ.

വാസന-വി. ക്ര. വസ്ത്രത്തിനു കൊള്ളാം വണ്ണം, വസിപ്പിക്കുന്ന.

വാസന-ക്ര. മുമ്പ് അനുഭവിച്ചതിനെ മറക്കാതെയിരിക്കുന്നതു, മുൻപിലത്തെ പരിചയംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന അറിവും സ്വഭാവവും. അഭ്യാസംകൂടാതെ ജന്മം കൊണ്ടുതന്നെ നമുക്കു സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന ശക്തികളെ വാസനകൾ എന്നു അറിയണം. വാസനകൾ സർവ്വജീവജന്തുക്കൾക്കും ഉണ്ട്. അവയെ വിനിയോഗിച്ചു മനുഷ്യർ തങ്ങളുടെ ജീവിതാവശ്യങ്ങളെ നിർവ്വഹിക്കുന്നു. ക. നല്ല മണം. ന. വിചാരം. ര. തന്നിഷ്ടമായ അഭിപ്രായം. ങ. അഗ്രഹം. ന. ഭംഗിയുള്ള മനസ്സ്.

വാസനക്കാരൻ-പ്രവൃത്തികൾ ഭംഗിയിൽ ചെയ്യുന്നവൻ.

വാസനപ്പൊടി-സൗരഭ്യം വരുത്തുന്നതിനായിട്ടു പൊടിച്ചു വിൽക്കുന്ന സുഗന്ധദ്രവ്യപ്പൊടി.

വാസനം-ക്ര. സുഗന്ധിപ്പിക്കുക. ക. വസ്ത്രം. ന. പാർക്കുക. ര. അറിവ്.

വാസനി-പാത്രാദിഗതമായ ചെറിയ കുടി.

വാസനീയകം-കുങ്കുമം.

വാസന്ത-വി. വസന്തകാലത്തെ സംബന്ധിച്ച.

വാസന്ത-ക്ര. ഒട്ടകം. ക. മയിൽ ന. മുരിങ്ങമരം. ര. തെക്കൻ കാറ്റ്.

വാസന്താ-ക്ര. കറുത്ത ചെറുപയർ. ക. ചെറുപയർ. ന. കയിൽ. ര. ഒട്ടകം.

ഇ. മലങ്കാര ന്ന. മയിലെള്ളു്, ചെറിയ ആന. ൭ മലയപർവ്വതത്തിലെ കാററു്.

വാസന്ത(ക)ാ-താന്നി.

വാസന്തി-ഹ. കരുക്കത്തിമുല്ല. വസന്തകാലത്തിൽ പൂക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. തിപ്പലി. ൩. ചിത്രമാസത്തിൽ കാമദേവന്റെ പേർക്കു കഴിക്കുന്ന ഉത്സവം. ൪. മാധവി. ൫. വെളുത്ത വലിയ പിച്ചകം. ൬. പാതിരി. ൭. കുറുമുഴി വൃ. തൂശിമുല്ല. ൮. കയിൽപെട.

വാസന്തിക-വി. വസന്തകാലത്തുണ്ടാകുന്ന.

വാസം-ഹ. താമസം ൨. ഭവനം, പാർപ്പിടം. ൩. ഇരിപ്പു്, പാർപ്പു, സ്ഥിതി. ൪. വസ്ത്രം. ൫. നല്ല മണം. ൬. കഴുത.

വാസയോഗം-സുഗന്ധദ്രവ്യം, വസ്ത്രം മുതലായവയ്ക്കു സൌരഭ്യമുണ്ടാക്കുന്നതിനു ഉപയോഗിക്കുന്ന പൊടി, പുക, തൈലം മുതലായതു്.

വാസയോഗ്യ-വി. പാർക്കുവാൻ കൊള്ളാകുന്ന.

വാസരാ-ഹ. ദിവസം. ൨. പകൽ. ലോകത്തെ നിലനിർത്തുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. ഒരു നാഗം.

മുഴുവൻ ദിവസത്തിന്റെ വാചകമായിട്ടും ധാരാളം പ്രയോഗങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ടു്.

വാസരാധീശൻ-സൂർയ്യൻ.

വാസവദത്താ-ഹ. ഉജ്ജയനീരാജാവിന്റെ മകൾ. (ഉദയനൻ എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക.) ൨. സുബന്ധുവിന്റെ 'വാസവദത്താ' എന്ന പുസ്തകത്തിന്റെ നായിക

വാസവൻ-ദേവേന്ദ്രൻ രത്നങ്ങളെ കൂടിയവൻ, അഷ്ടവസുക്കളാൽ സേവിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യൻ, ദൈത്യവാസസ്ഥലങ്ങളെ ഉപദ്രവിച്ചവൻ ഇങ്ങനെ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ.

വാസവം-ഗുഗ്ഗുലു.

വാസവി-ഹ. വാസവന്റെ പുത്രൻ. ൨. ജയന്തൻ. ൩. ബാലി. ൪. അർജ്ജുനൻ. ൫. വ്യാസന്റെ അമ്മ.

'അത ഇഞ' എന്ന സൂത്രപ്രകാരം വാസവശബ്ദത്തിൽ 'ഇഞ' പ്രത്യയം ചെയ്തതു്.

൨. വസുവിന്റെ പുത്രി (സത്യവതി).

വസു എന്നുള്ള ശബ്ദത്തിൽ നിന്നും അപത്യാർത്ഥമായ അൺപ്രത്യയം പ്രയോഗിച്ചിട്ടാണെന്നു ഇത്യാദി സൂത്രപ്രകാരം സ്ത്രീലിംഗത്തിനു അൺന്റെ ഉപരി ങീപ് പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

വാസസ്സു്-വസ്ത്രം.

വാസി-ഉളി, ചീവുളി.

വാസി, വാസിനി— (പദാന്ത്യത്തിൽ ചേർന്നുവരുന്നതു്) അധിവസിക്കുന്നവൻ (വൾ).

വാസികാ-ആടലോടകം.

വാസിത-വി. ഹ. സുഗന്ധിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ൨. ഉടുപ്പിക്കപ്പെട്ട. ൩. പാർപ്പിക്കപ്പെട്ട.

വാസിതം-ഹ. പക്ഷിയുടെ ശബ്ദം. ൨. ശബ്ദം. ൩. അറിവു്.

വാസിതാ-ഹ. സ്ത്രീ. ൨. പിടിയാന. ഉപസേവിക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

വാസിതി-പിടിയാന.

വാസിഷ്ഠ-വി. വസിഷ്ഠനാലുണ്ടാക്കപ്പെട്ട, വസിഷ്ഠനെ സംബന്ധിച്ച.

വാസു-ഹ. വിഷ്ണു ൨. ലോകങ്ങളുടെ ആത്മാവു്. ൩. ആത്മാവു്.

വാസുകി-കശ്യപന്റെ പുത്രനായ ഒരു സർപ്പരാജാവു്, സർപ്പശ്രേഷ്ഠൻ.

വാസുദേവൻ–ഹ. വസുദേവന്റെ പുത്രൻ, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, വിഷ്ണു. യാവനൊരുത്തനിൽ സകലഭൂതങ്ങളും വസിക്കുന്നുവോ അവൻ വാസുദേവൻ. വസുദേവന്റെ പുത്രൻ എന്നുമാവാം. ൨. ഭൂമരസന്ദേശ കാവ്യത്തിന്റെ കർത്താവായ ഒരു കേരളബ്രാഹ്മണൻ, വാസുഭട്ടതിരിയുടെ സഹജീവി.

വാസുദേവാ–കുതിര.

വാസുരാ–ഹ ഭൂമി. ൨. രാത്രി. ൩. സ്ത്രീ. ൪. പെണ്ണാന.

വാസ്തൂ–നാട്യത്തിൽ ബാലസ്ത്രീക്കു പറയുന്ന ഒരു പേർ. രാജാവിന്റെ പെൺകിടാവ്. അമ്മയുടെ അടുക്കലിരിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. വളരെ ചെറിയ രാജപുത്രി.

വാസോചിത–വി. പാർക്കുന്നതിനു കൊള്ളാകുന്ന.

വാസോഭൃത്ത്–കടിപ്രദേശം (അര).

'കാലാംഗാനി വരാംഗമാനനമുരോ
ഹൃൽക്രോഡവാസോ ഭൃതോ'
(ഹോര)

വാസ്ത(സ)കം–ചീര.

വാസ്തവ–വി. ഹ. നിശ്ചയിച്ച. ൨. സ്ഥാപിച്ച. ൩. യഥാർത്ഥമായുള്ള, വസ്തുതയായ.

വാസ്തവം–ഹ. നിശ്ചയം. ൨. പരമാർത്ഥം. ൩. അലംകാരത്തിന്റെ ബീജം. ൪. (മ) വർത്തമാനം.

വാസ്തവോക്തി–ഒരലങ്കാരം

വാസ്തവ്യ–വി. പാർക്കുന്നതിനു തക്ക. ൨. സൂക്ഷിപ്പാൻ തക്ക. ൩. രക്ഷിപ്പാൻ തക്ക

വാസ്തവ്യൻ–ചാർച്ചക്കാരൻ.

വാസ്തു–ഹ. ഭവനത്തിന്റെ ഇരിപ്പ്. ഗൃഹം നില്ക്കുന്ന സ്ഥലം. വാസ്തുദേവതയുടെ വാസസ്ഥാനം എന്നർത്ഥം.

ഒരു ഗൃഹം പണിയിക്കുന്നതിനു കിഴക്കുപടിഞ്ഞാറും തെക്കുവടക്കും അതാതിന്നനുസരിച്ചു അളന്നു കൃത്യപ്പെടുത്തി തിരിച്ചിടുന്ന സ്ഥലത്തിനു വാസ്തു എന്നു പേർ.

൨. ഭവനം. വസിപ്പാനുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ൩. ചീര.

വാസ്തു(സ്തു)കം, വാസ്തുച്ചീര–ഒരു മാതിരി ഇലക്കറിസ്സാധനം, ചീര. ഗൃഹത്തിന്നരികെ നില്ക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വാസ്തുദേവത–ഭവനത്തിന്റെ ദേവത.

വാസ്തുനിവേശനം– വാസ്തുദേവതയുടെ ഇരിപ്പിടം.

വാസ്തുബലി–ഭവനദേവതയ്ക്കായിട്ടു ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം.

വാസ്തോഷ്പതി–ഹ. ദേവേന്ദ്രൻ. ഗൃഹക്ഷേത്രാദികളുടെ അധിദേവത എന്നർത്ഥം. ൨. ബ്രഹ്മാവിനു തന്റെ പുത്രിയിലുണ്ടായ ഒരു പുത്രൻ.

വാസ്ത്ര–വി. വസ്ത്രംകൊണ്ടുള്ള.

വാസ്ത്രം–വസ്ത്രംകൊണ്ടു മറച്ച രഥം.

വാസ്പേയം–നാകപ്പൂവ്.

വാഹകൻ–ഹ. കുതിരക്കാരനും മറ്റും. ൨. ചുമക്കുന്നവൻ.

വാഹടൻ, വാഹടാചാര്യൻ–അഷ്ടാംഗഹൃദയം വൈദ്യശാസ്ത്രം ഉണ്ടാക്കിയ ആചാര്യൻ.

വാഗ്ഭടാചാര്യൻ എന്നും പറയും. ബ്രാഹ്മണനാണ്. സിന്ധുദേശത്തിലത്രേ ജനിച്ചതു്. പിതാവു സംഘഗുപ്താചാര്യനാകുന്നു. ഈ കുടുംബക്കാർ പരമ്പരയാ വൈദ്യന്മാരാണ്. വാഹടാചാര്യൻ ക്രിസ്തുവർഷം ൭–ാം ശതാബ്ദത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നിരിക്കണം. ഗുരുബുദ്ധാചാര്യനാകുന്നു.

വാഹദ്വിഷത്ത്–കാട്ടുപോത്ത്. കുതിരകളെ ദ്വേഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വാഹനം–ഹ. കേറി നടപ്പാനുള്ളത്, ആന, കുതിര മുതലായവയും; പല്ലക്ക്, മേനാവ് മുതലായവയും; തേര്, കപ്പൽ മുതലായവയും. ഉ. സിംഹം തുടങ്ങിയുള്ള ചില മൃഗങ്ങളുടെയും മയിൽ മുതലായ ചില പക്ഷികളുടെയും രൂപത്തെ ഓടുകൊണ്ടോ മരംകൊണ്ടോ ഉണ്ടാക്കി കൊടിമരത്തിന്റെ മുകളിൽ വെയ്ക്കുന്നത്. ന. ആന.

ലക്ഷ്മിയുടെ	വാഹനം	സിംഹം
ബ്രഹ്മാവിന്റെ	,,	ഹംസം
വിഷ്ണുവിന്റെ	,,	ഗരുഡൻ
ശിവന്റെ	,,	കാള (നന്ദി)
ഗണേശന്റെ	,,	എലി
ഇന്ദ്രന്റെ	,,	ആന (ഐരാവതം)
യമന്റെ	,,	പോത്ത്
സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ	,,	മയിൽ
കാമദേവന്റെ	,,	മകരം
വരുണന്റെ	,,	മത്സ്യം
വായുവിന്റെ	,,	മാൻ
ദുർഗ്ഗയുടെ	,,	കടുവാ (നരി)
ശനിയുടെ	,,	പരുന്ത്
അഗ്നിയുടെ	,,	ആട്
ജ്യേഷ്ഠയുടെ	,,	നായ്.

വാഹം–ഹ കുതിര. ഒരു ദിക്കിൽനിന്നു മറെറാരു ദിക്കിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. കാളം. ന. വായു ർ. സേന. ഇ. പോത്ത്. ന്യ വാഹനം. ൭. ന്യർ ഇടങ്ങഴിത്താപ്പ്.

256 ഇടങ്ങഴിത്താപ്പെന്നും കാണുന്നു.

വാഹശ്രേഷ്ഠം–കുതിര.

വാഹവൈരി–പോത്ത്.

വാഹസ്സ്–ഹ. അഗ്നി. ഉ. മന്ത്രം.

വാഹസം–ഹ. പെരുമ്പാമ്പ്. മററു ജന്തുക്കളുടെ ഗതിയെ തടസ്സപ്പെടുത്തുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. നീരാരൽ.

വാഹി–വി. വഹിക്കുന്ന.

വാഹികം–ഹ. കാള വലിക്കുന്ന വണ്ടി. ഉ. ഒരു വലിയ വാദ്യം.

വാഹിതം–വലിയ ചുമട്.

വാഹിത്ഥം–ആനയുടെ മസ്തകത്തിനു താഴെയുള്ള പ്രദേശം.

വാഹിനീ–ഹ. നദി ഉ. സൈന്യം. വാഹനങ്ങൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. (അക്ഷൌഹിണീ എന്നതു നോക്കുക),

81 ആനകൾ, 81 രഥങ്ങൾ, 243 കുതിരകൾ, 405 കാലാളുകൾ ഇത്രയും കൂടിയ സൈന്യം—ഒരു വാഹിനീ.

വാഹിനീപതി–ഹ സേനാപതി, സർവ്വസൈന്യാധിപൻ. ഉ. കടൽ.

വാഹുകൻ, ബാഹുകൻ–നളൻ. (ബാഹുകൻ എന്നതു നോക്കുക.)

വാഹുവാരം–നറുവരി.

വാഹ്ലി(ഹ്ലീ)കം–ഹ. കുംകുമം. ഉ. പെരുങ്കായം.

വാള–ഒരു മത്സ്യം.

ഇതു ബലത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. സം–ബാലം. ത–വാളെ

വാളകം–ഹ കൈവള. ഉ കൈമോതിരം. ന ഇരുവേലി.

വാളൻ–മരം അറുക്കുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

വാളൻ–ഒരളവ്.

വാളൻ–വി. വാളുപോലെയുള്ള.

വാളൻപുളി–ഒരുമാതിരി പുളി, മരം.

വാളമര–ഒരുമാതിരി അമര.

വാളം–ഹ ഇരിമ്പ് അടിച്ചു നീട്ടിയത് (പാളം) ഉ. ഇരുവേലി.

വാളലക്-വാളിന്റെ അലക്. വാളായിട്ടു തീർത്ത ഇരിമ്പ്.

വാളി-മേൽകാതിൽ ചില ജാതിസ്ത്രീകൾ ഇടുന്ന ഒരാഭരണം.

ചുരയും തിരുക്കുമാണ്. പച്ചക്കല്ലു കെട്ടി തൂക്കിയിരിക്കും.

വാളി, വാളിക - സുറിയാനിസ്ത്രീകൾ കാതിലിടുന്ന ആഭരണം.

വാളിയങ്കാ-വിഴാലരി.

വാളുന്നു-വിതയ്ക്കുന്നു.

വാളെടുക്കുക-ദ്വേഷ്യപ്പെടുക.

വാളേറ്-വാളെറിഞ്ഞുപിടിയ്ക്കുന്ന ഒരു കളി.

വാൾ-൧. യുദ്ധത്തിലും മററും വെട്ടുവാനുള്ള ഒരായുധം. ൨. മരം അറുക്കുന്നതിനുള്ള സാധനം, അറുപ്പുവാൾ.

വാൾക്കാരൻ-വാളുള്ളവൻ.

വാൾനമ്പി-സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ മുമ്പാകെ വാളേറു കളിക്കുന്ന ഒരു ജാതിക്കാർ.

വാൾപ്പാട്-വാളുകൊണ്ടു വെട്ടിയാൽ എത്തുവാൻതക്ക അകലം.

വാൾപ്പിടി-വാളിന്റെ പിടി.

വാൾപ്പുലി-കാണ്ടാമൃഗം.

വാൾമീൻ-ഒരു മത്സ്യം.

വാഴ-ഒരുവക ചെടി ൧. കദളി. ൨. കരിങ്കദളി ൩. രക്തകദളി. ൪. ഏത്തൻ (നേന്ത്രൻ). ൫. കണ്ണൻ. ൬. കാളി. ൭ പൂവൻ ൮. ചിങ്ങൻ (പടററി). ൯. ഞാലിപ്പൂവൻ, പൂവൻ. ൧൦ പാളയങ്കോട്ടു കണ്ണൻ. (ഇനിയും അല്പാല്പം ഭേദമായിട്ടു പലമാതിരിയുണ്ട്).

വാഴയ്ക്കു പര്യായങ്ങൾ-കദളീ, സുഫലാ, രംഭാ, മോചാ, വാരണവല്ലഭാ, സുകുമാരാ, ചർമ്മണ്വതീ, തൽപുത്രീ, നഗരൌഷധീ, കാഷ്ഠീലാ, കദള, വാരവുഷാ, വാരണബുഷാ, സകൃൽഫലാ, ഗുച്ഛഫലാ, ഹസ്തിവിഷാണി, ഗുച്ഛഭന്തികാ, നിഃസാരാ, രാജേഷ്ടാ, ബാലകപ്രിയാ, ഉരുസ്തംഭാ, ഭാനുഫലാ, വനലക്ഷ്മീ, കദലകം, മോചകം, രോചകം, ലോചകം, വാരവൃഷാ, ആയതച്ഛദാ, തന്തുവിഗ്രഹം, അംബുസാരാ ഇത്യാദി.

പ്രധാന വാഴകൾ-ഏത്തൻ (നേന്ത്രൻ), കദളി, പൂവൻ, കണ്ണൻ, ചിങ്ങൻ, മൊന്തൻ, പേയൻ, പടററി ഇവയാകുന്നു. വാഴയ്ക്കു സാധാരണമായി പത്തുപന്ത്രണ്ടടി പൊക്കം കാണും. ഒരു കൊല്ലംകൊണ്ടു കായ്ക്കുന്നു. ചില ഇനം വാഴയുടെ കലയിൽ ഇരുനൂറിലധികം കായ് കാണും.

ഇല ശൂലത്തിനു നന്ന്.

പൂവ്-സ്നിഗ്ദ്ധമാണ് മലത്തെ പിടിക്കും. കച്ചുചവർത്തു മധുരിച്ചിരിക്കും. ഗുരുവാണ്. ക്ഷയത്തിനും മററും നന്ന്.

പഴുത്ത കായ്—തണ്ണീർദാഹം, നേത്രരോഗം, വിശപ്പ്, ക്ഷയം, വാതം, പീത്തം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ദേഹത്തെ തടിപ്പിക്കും. അഗ്നിബലമുള്ളവർക്കു സുഖകരമാണ്. മാംസം, ബലം, കാന്തി ഇവയെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. കഫത്തെ ഉണ്ടാക്കും. ശുക്ലവൃദ്ധികരമാണ്. പ്രായേണ ചവർത്തു മധുരിച്ചിരിക്കും; ഗുരു.

തൊലി-പ്രായേണ കച്ചെരിച്ചിരിക്കും. ലഘുവാണ്.

പച്ചക്കായ്—വിഷ്ടംഭത്തെ വരുത്തും. പഴുത്തതിനെക്കാൾ ഗുണം കുറവാണ്. രൂക്ഷമാണ്. കച്ചുചവർത്തിരിക്കും. വെള്ളദാഹം, രക്താതിസാരം ഇവയെ കളയും.

പിണ്ടി (വാഴത്തട)- രക്തദോഷം, പിത്തം, അസൃശരം, യോനിദോഷം ഇവയ്ക്കു നന്ന്.

ഇളയകായ്-ജ്വരത്തിനും പിത്തത്തിനും നന്ന്.

കായ്-പാൽ, മോത്, തൈത്, കരിമ്പനക്കായ് ഇവ ഓരോന്നിനോടും ചേർത്തു ഭക്ഷിക്കരുത്. ഉഴപ്പഴം സേവിച്ചുണ്ടാകുന്ന അജീർണ്ണത്തിൽ ഉപ്പു സേവിക്കുക. സം-കദളി. ത-വാഴൈ. ഇം-Plantain പ്ലാൻറൻ.

വാഴക്കണ്ണൻ-ഒരുമാതിരി നെല്ല്.

വാഴക്കാച്ചിൽ-വാഴത്തോപ്പുകളിൽ നടുന്ന ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങ്.

വാഴക്കാലാ-വാഴവെച്ചു കലവെട്ടിക്കഴിഞ്ഞ സ്ഥലം.

വാഴക്കിഴങ്ങ്-വാഴമാണം.

വാഴച്ചീപ്പ്-വാഴക്കലയിലുള്ള പടല.

വാഴത്തുടപ്പ്-വാഴയിലയുടെ തണ്ട്.

വാഴനാര്-വാഴപ്പോളയിലെ നാര്.

വാഴപ്പിണ്ടി-ഉ. വാഴത്തട, കലച്ച വാഴയുടെ അകത്തുള്ളത്. ഉ. വാഴത്തടി. സം-കദളീദണ്ഡം. ഇം-Pith of the Plantain.

വാഴപ്പോള-വാഴയുടെ പോള.

വാഴമാണം-വാഴയുടെ കിഴങ്ങ്.

വാഴയ്ക്കാ-വാഴയുടെ കായ്.

വാഴാനിലം-കൃഷിചെയ്യാത്ത ഭൂമി.

വാഴി-വാഴുന്നവൻ, ഭരിക്കുന്നവൻ.

വാഴുന്നു-ഉ. പാർക്കുന്നു. ഉ. ഭരിക്കുന്നു. ൩. നിലത്തിൽ കൃഷിചെയ്യുന്നു. (വാഴിക്കുന്നു-കാ. ക്രി.)

വാഴ്ക-ജയിക്കട്ടെ.

വാഴ്ച-ഉ. പാർപ്പ്. ഉ. ഭരണം. ൩. നിലത്തിൽ കൃഷിചെയ്ക. (പ-മ.)

വാഴ്ത്തൽ-സ്തുതിച്ചുപറക.

വാഴ്ത്തി-സ്തുതിപാഠകൻ. (പ-മ.)

വാഴ്ത്തുന്നു-ഉ. സ്തുതിക്കുന്നു. ഉ. വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. ൩. അനുഗ്രഹിക്കുന്നു.

വാഴ്വു-ഉ. വർദ്ധന. ഉ. ശരീരസൌഖ്യം. ൩. ആശീർവ്വാദം.

വാർമാവിൻകായ്-ഒരു വൃക്ഷം.

മാവിൻെറ ജാതിയിൽ ചേരുന്നതല്ല. ഫലവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്നതുതന്നെ. വദാമിനെക്കാൾ ചെറുതാണ്.

വാറണ്ട്-പിടിച്ച പിടിയാലെ കോടതിയിൽ ഹാജരാക്കേണ്ടതിനുള്ള അധികാരപത്രം.

വാറിട-കരിമ്പനയോല വാർന്നെടുത്തത്.

വാറു, വാറേ-പദാന്ത്യത്തിൽ ചേർന്നവരുന്നത്, അപ്പോൾ, ആ മട്ടിൽ. ഉ-ം, ചെയ്തവാർ (ചെയ്തപ്പോൾ).

വാറ്-ഉ. തോൽവാറ്. ഉ. ശിപായിമാരുടെ കഴുത്തിലിടുന്ന തോൽവാറ്. ൩. ഒരുവക മത്സ്യം. ൪. കരിമ്പനയോല വാർന്നെടുത്തത്. ൫. വാർന്നെടുത്ത മാംസം.

വാറുക-വാരുക.

വാറുമീൻ-ഒരു മത്സ്യം.

വാറോല-അന്യൻ ചെയ്തതെങ്കിലും ചെയ്യാത്തതെങ്കിലുമായ ദോഷത്തെ താൻ മററാരോടും പറയാതെ പരസ്യമാക്കുന്നതിലേക്കു ആരും അറിയാതെ എഴുതി സഭാസ്ഥലങ്ങൾക്കു മുൻപാകെ തൂക്കുന്ന ഓലയും മററും.

വാററ്-അരിച്ചോ ഊററിയോ എടുക്ക.

വാററൽ-അരിച്ചെടുക്ക, ഊററുക.

വാററുന്നു-അരിക്കുന്നു, ഊററുന്നു.

വി

വി–ഉപസർഗ്ഗം. (ഇതു ക്രിയാപദങ്ങൾക്കും മറ്റും മുൻപെ ചെർക്കുമ്പോൾ 'വിശേഷമെന്നും, ഇല്ലയെന്നും, നിശ്ചയമെന്നും' അർത്ഥങ്ങൾ വരും).

'വി' എന്നതിനു 18 അർത്ഥമുണ്ട്.

നാനാർത്ഥവിയോഗാതിശയയേദൃരർത്ഥാഭാവാർത്ഥകലഹശ ഗ്വ് മോ ഹ ന ഭപൊസ്ത്വന്യോൽകർഷകൃത്സനേക്ഷദർത്ഥാനാമഭിമുഖ്യനേവസ്ഥാനാം പ്രാധാന്യദർശനശേഷയ്ഷു.

വി–പ. പക്ഷി. ഗമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. കതിര. ന. സോമൻ. ര. ഗമിക്കുന്നവൻ. ള. കട്ടവാളുവാൻ.

വിംശതി–ഇരുപതു്.

വികംകടം–വലിയ ഞെരിഞ്ഞിൽ.

വികങ്കത(ട)ം— വയ്യങ്കതക് വൃക്ഷം. (വെകങ്കതം എന്ന പാഠവും കാണുന്നു)

വികച–വി. പ. വിടിൻ. ഉ. തലമുടി ഇല്ലാത്ത.

വികചൻ–പ. ബുദ്ധമതത്തിൽ സന്യാസി. ഉ. കേതു എന്ന ഗ്രഹം. ന. രക്കോടി.

വികചം–പ. വിടിൻ പൂത്തുനില്ക്കുന്ന മരം. ഉ. വിരിഞ്ഞതു്.

വികട–വി. പ. വലുതായുള്ള. ഉ. ഭയങ്കരമായുള്ള. ന. ഡംഭമുള്ള. ര. വിസ്തീർണ്ണമുള്ള. ള. നീണ്ട പല്ലുള്ള. ന. സൌന്ദര്യമുള്ള. ം. വേഷമാറ്റമുള്ള. യ. തെളിവില്ലാത്ത.

വികടൻ–പ. വിപരീതമായി പറകയോ പ്രവർത്തിക്കയോ ചെയ്യുന്നവൻ. ഉ. ഭയങ്കരൻ.

വികടം–പ. വിരോധം. ഉ. ക്രൂരം. ന. അപകടം, ദുർഘടം.

വികടസരസ്വതി–പ. വികടവാക്ക്. ഉ. വികടം പറയുന്നവൻ.

വികടാ–ബുദ്ധമതക്കാരുടെ ഒരു ദേവി.

വികടിക്കുന്നു– ഇടയുന്നു, പിണങ്ങുന്നു, വല്ലാതെയാകുന്നു.

വികടിപ്പു്–വിരോധം, ഇടച്ചൽ.

വികണ്ടകം– പ. ഫലവർഗ്ഗത്തിൽ ഒന്നു്.

ഇതു് തുണിയിൽ പ്രായം ഇട്ടുന്നതിനു് ഉപയോഗപ്പെടുന്നു.

ഉ. വെങ്കുറിഞ്ഞി.

വികത്ഥനം–പ വെറുതെ പറക, തന്നത്താൻ സ്തുതിക്കുക, നിന്ദാസ്തുതി. ഉ. സ്തുതി.

വികത്ഥാ–പ. തന്നത്താൻ സ്തുതിക്കുക. ഉ. നിന്ദാസ്തുതി.

വികന്വിത–വി. നല്ലവണ്ണം ഇളകുന്ന.

വികരം–ഭീനം, വ്യാധി.

വികരാളം–ഭയങ്കരം.

വികർണ്ണൻ–ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ ഒരു പുത്രൻ.

വികർത്തനൻ–പ. ആദിത്യൻ. വിശേഷണകർത്തനം (ഛേദനം) ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ഇരുട്ടിനെ കളയുന്നവൻ എന്നുമർത്ഥം. വിശ്വകർമ്മാവിനാൽ മുറുക്കപ്പെട്ട കാന്തിയോടുകൂടിയവൻ എന്നുമുണ്ട്. ഉ. പിതാവിന്റെ രാജ്യത്തെ അപഹരിക്കുന്നവൻ.

വികർണ്ണാരം–ഏരിടു്. (ചെമ്പന്ന പൂവുള്ളതു്).

വികർമ്മം–വിരോധപ്രവൃത്തി.

'കർമ്മാകർമ്മവികർമ്മപരായണൻ'

(സന്താനഗോപാലം പാന)

വികർഷം–ശരം.

വികർഷണം–പ. വലിക്കുക ഉ. കാമന്റെ ശരങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

വികല-വിനാഴിക.

വികല-വി. ഊനമുള്ള, ഇളക്കമുള്ള, ഇളകിയ.

വികലം-ഒരു കലയിൽ അറുപതിൽ ഒരു പങ്ക്.

വികലാ-ഋതുകാലം കഴിഞ്ഞ സ്ത്രീ, വൃദ്ധസ്ത്രീ.

വികലാംഗ-വി. അംഗഹീനതയുള്ള.

വികലാംഗൻ-ജനനാൽത്തന്നെ അംഗവൈകല്യമുള്ളവൻ.

വികല്പം-ഹ. തൊറ്റ്. ൨. മാററം. ൩. സംശയം. ൪. ഒരലങ്കാരം. സമബലങ്ങളും പരസ്പരവിരോധത്താൽ ഒന്നിച്ചു വരാൻ പാടില്ലാത്തതുമായ രണ്ടെണ്ണങ്ങളിൽ വെച്ച് ഒന്നുവരുന്നത്.

വികല്പിത-വി. സംശയിക്കപ്പെട്ട, മറെറാരുപ്രകാരത്തിൽ കൂടെ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട.

വികഷ(സ)ാ-ഹ. മഞ്ചട്ടി ൨. മാംസരോഹിണി. വികസിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വികസൻ-ചന്ദ്രൻ.

വികസിക്കുന്നു-ഹ. വിടിരുന്നു. ൨. വർദ്ധിക്കുന്നു. (വികസിപ്പിക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

വികസിത-വി. വിടിൎന്ന.

വികസ്വര-വി. വിടിരുന്ന, വിടിൎന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന.

വികസ്വരം-വികസിച്ചിരിക്കുന്നത്, വികസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്.

വികാരം-ഹ ഒരു സ്വഭാവമുള്ളത് മറെറാന്നായിത്തീരുന്നത്, മനസ്സിനുണ്ടാകുന്ന ഒരു ഭാവഭേദം. ൨. രൂപംമാററം, വികൃതി. ൩. രോഗം.

വികാരം 6 വിധം—ജനിക്കുക, ഇരിക്കുക, മറെറാന്നായി മാറുക, വളരുക, കുറയുക, നശിക്കുക. (ഇവയ്ക്ക് ഷഡ്വികാരം എന്നു പേർ).

മായയെ സംബന്ധിച്ചുള്ള 16 വികാരങ്ങൾ— ഭൂമി, ജലം, അഗ്നി, വായു, ആകാശം, കണ്ണ്, മൂക്ക്, ചെവി, നാവ്, തൊലി, വാക്ക്, കാല്, കൈയ്, മലദ്വാരം, ശുക്ലദ്വാരം, മനസ്സ്.

വികാരി- വി. വികാരമുള്ള. (രീ, രിണി, രി).

വികാരി- ഹ. അറുപതിൽ മുപ്പത്തിമൂന്നാംവൎഷം. ൨. (വ്യാകരണത്തിൽ) ഇ, ഉ, ഋ, ഌ എന്ന നാലും, അവയുടെ ദീൎഘങ്ങളും.

വികാശനം-ഹ. വിടിൎച്ച. ൨. പ്രത്യക്ഷത.

വികാശം-ഹ. താൻതന്നെ ഒരു സ്ഥലത്തിരിക്കുക. ൨. വിടിൎച്ച. ൩. സുഖാനുഭവം. ൪. ആകാശം. ൫. പ്രകാശം, പ്രത്യക്ഷത. ൬ സാന്തോഷം. ൭. സ്വൎഗ്ഗം. ൮. അത്യാശ.

വികാസം-വിടിൎച്ച.

വികാസി-വി. വിടിരുന്ന.

വികിരം-ഹ. പക്ഷി. കൊത്തിച്ചിനക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. മണൽ.

വികിരണം-ഹ. ചിതറൽ. ൨. കൊല്ലുക. ൩. കീറുക. ൪. എരിക്ക്.

വികീരണം-ഒരു പൂച്ചെടി, എരിക്ക്. നിറച്ചു പൂവുള്ളത് എന്നർത്ഥം. വികിരണം എന്നുമാവാം.

വികീൎണ്ണം-വി. ഹ. ചിതറിക്കപ്പെട്ട, കലൎത്തിയ.

വികീൎണ്ണം-കരിഞ്ചണ്ണ.

വികുക്ഷി-ഒരു സൂൎയ്യവംശരാജാവ്.

ബലിയ്ക്കു വേട്ടയാടി മാംസം കൊണ്ടുവരുന്നതിനയച്ചതിൻെറശേഷം വിശപ്പു ഹേതുവായിട്ട് ഒരു മുയലിനെ

ഭക്ഷിക്കയാൽ 'ശശാദൻ' എന്നു പേരുണ്ടായി. ആ മാംസം ബലിക്കുപയുക്തമല്ലെന്നാണ് വസിഷ്ഠൻ പറഞ്ഞത്.

വികുണ്ഠം-വിഷ്ണുസ്വർഗ്ഗം.

വികുണ്ഠാ-വിഷ്ണുവിന്റെ അമ്മ.

വികുണ്ഠിത-വി. തളർന്ന.

വികൂർവ്വാണ—വി. സന്തോഷമുള്ള. (ണൻ, ണാ, ണം).

വികുസ്രൻ-ചന്ദ്രൻ.

വികുസ്രം-കർപ്പൂരം.

വിക്രുണികാ-മൂക്ക്.

വികൃത-വി. രോഗമുള്ള. ൨. വികാരമുള്ള.

വികൃതം-ബീഭത്സം. മനസ്സിനെ വികാരപ്പെടുത്തുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വികൃതം-വിരൂപം, വികാരം (മാററം) ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടത്.

വികൃതി-൧. ഛന്ദസ്സുകളിൽ ഒന്ന്. ൨. ഒരു സ്വഭാവമുള്ളത് മറെറാന്നായിത്തീരുന്നത്, സ്വഭാവത്തിന്റെയും മററും മാററം. ൩. ഗോഷ്ഠി. ൪. പേടി. ൫. രോഗം. ൬. ദുർബുദ്ധി. ൭. ദുർബുദ്ധിയുള്ളവൻ. ൮. മരണലക്ഷണം. ൯. അറുപതിൽ ഇരുപത്തുനാലാംവർഷം.

വികൃതിത്വം-വഷളത്വം.

വികൃഷ്ട- വി. ൧. വലിച്ചെടുക്കപ്പെട്ട. ൨. അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും വലിക്കപ്പെട്ട. ൩. നീട്ടപ്പെട്ട. ൪. ശബ്ദമുണ്ടാക്കുന്ന.

വികേശ-വി. മുടിയില്ലാത്ത, കഷണ്ടിയായ.

വികോഷ-വി. മൂടപ്പെടാത്ത, ഊരിയ.

വിക്കം-വിക്ക്, വിക്കൽ.

വിക്കൻ-വിക്കുള്ളവൻ, കൊഞ്ഞൻ.

വിക്കൽ-വിക്ക്.

വിക്ക്-വാക്കിനുണ്ടാകുന്ന ഒരു തടവ്.

"കക കക കംസൻ കികികികി കൃഷ്ണൻ
പുപു പുപു പൂതന....."

(രുക്മിണീസ്വയംവരം തുള്ളൽ)

ഒരുകഴഞ്ചു് ഇന്തുപ്പു കലക്കിയ ഒരു തുടം വെള്ളത്തിൽ ഒരു കഴഞ്ചു വെണ്ണയിട്ട് ൨൪ മണിക്കൂറു കഴിഞ്ഞ് എടുത്തു ഭക്ഷിക്കുക. അങ്ങിനെ ൻാ നേരം സേവിച്ചാൽ എത്ര കഠിനമായ വിക്കുതന്നെ ആയിരുന്നാലും തീരെ മാറി നല്ലപോലെ പറയാറാവുന്നതാണ്.

വിക്കുന്നു-൧. വിക്കിപ്പറയുന്നു. ൨. വെള്ളവും മററും കുടിക്കുമ്പോൾ ചില സമയത്തു് തൊണ്ടതിങ്ങി മേല്പോട്ട് തെറിക്കുന്നു.

വിക്രമ-അറുപതിൽ പതിന്നാലാംവർഷം.

വിക്രമണം-നീട്ടിവെച്ചുള്ള നടപ്പ്, കവെപ്പ്, കവച്ചുനടക്കുക.

വിക്രമൻ-൧. വിക്രമമുള്ളവൻ. ൨. വിക്രമാദിത്യനെന്ന രാജാവ്.

വിക്രമം-൧. അതിപരാക്രമം, അതിബലമുള്ളവന്റെ ഭാവം. ൨. തൃതീയരാശി. ൩. യുദ്ധസാമർത്ഥ്യം. ൪. കാലടി. ൫. നടക്കുക. ൬. ആക്രമിക്കുക.

വിക്രമവാൻ-വിക്രമമുള്ളവൻ. (സ്ത്രീ.-വിക്രമവതി).

വിക്രമശാലി-വി. വിക്രമമുള്ള. (ലീ, ലിനീ, ലി).

വിക്രമാദിത്യൻ-സുപ്രസിദ്ധനായ ഒരു രാജാവ്.

ഉജ്ജയിനീപട്ടണത്തിൽ വാണിരുന്നു. കാളിദാസൻ മുതലായ നവരത്നങ്ങൾ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്താണുണ്ടായിരുന്നത്. സംവൽ വർഷത്തിന്റെ സ്ഥാപകനാകുന്നു.

വിക്രമാബ്ദം-വിക്രമാദിത്യന്റെ കാലം മുതൽ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള സംവത്സരം.

വിക്രമാക്കൻ-വിക്രമാദിത്യൻ.

വിക്രമി-പ്ര. വിക്രമമുള്ളവൻ, ശക്തൻ. ഉ. സിംഹം. ന. വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരംശം.

വിക്രമിക്കുന്നു-ആക്രമിക്കുന്നു.

വിക്രമോർവ്വശീയം-കാളിദാസന്റെ ഒരു നാടകം.

വിക്രയം-വിൽക്കുക, കച്ചവടം.

വിക്രയി, വിക്രയികൻ-വില്ക്കുന്നവൻ.

വിക്രാന്ത-വി. പ്ര. വിക്രമമുള്ള, ശക്തിയുള്ള. ഉ. ജയിച്ച. ന. വിജയമുള്ള.

വിക്രാന്തൻ-ശൂരപുരുഷൻ, വീരൻ, ശക്തിയുള്ള യോദ്ധാവ്. ശത്രുശിരസ്സിൽ ചവുട്ടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. സിംഹം.

വിക്രാന്തം-പ്ര. പരാക്രമം. ഉ. സിംഹം.

വിക്രാന്താ-പ്ര. തൊഴുകണ്ണി. ഉ. വിഷ്ണുക്രാന്തി. ന. ചെറുപ്പുള്ളടി. ര. പുഴമുഞ്ഞ. ള. പാതാളഗരുഡക്കൊടി.

വിക്രാന്തി-പ്ര. കരിരയുടെ കരിപ്പ്. ഉ. ശക്തി, മഹാബലം, വിക്രമം.

വിക്രായകൻ-വില്ക്കുന്നവൻ, കച്ചവടക്കാരൻ.

വിക്രിയ-പ്ര. ഒരു സ്വഭാവമുള്ളതു് മറ്റൊന്നായിത്തീരുന്നതു്, മനസ്സിന്റെയും ശരീരത്തിന്റെയും മാറ്റം, വികാരം, വികൃതി, മാറ്റം. ഉ. കോപം. ന. ദോഷം. ര. ഭീനം.

വിക്രീ-വില്ക്കുക.

വിക്രീത-വി. വില്ക്കപ്പെട്ട.

വിക്രുഷ്ട-വി. പ്ര. വിളിച്ചു പറയപ്പെട്ട. ഉ. കഠിനമായ.

വിക്രുഷ്ടം-പ്ര. സഹായത്തിനായിട്ടുള്ള കരച്ചൽ. ഉ. ശകാരം.

വിക്രേതാവു്-വില്ക്കുന്നവൻ.

വിക്രേയ-വി. വില്ക്കേണ്ടുന്ന.

വിക്രേയം-വില്ക്കേണ്ടതായ സാധനം, വില്ക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വിക്ലവ-വി. പ്ര. പാരവശ്യമുള്ള. ഉ. ഭയപ്പെട്ട. ന. കഴപ്പത്തിലായ. ര. ദുഃഖിച്ച.

വിക്ലിന്നം-വി. പ്ര. വളരെ നനഞ്ഞ, അശേഷം നനഞ്ഞ. ഉ. അലിഞ്ഞിച്ച, ഉണങ്ങിയ. ന. വാങ്മയമായ.

വിക്ലിഷ്ടം-ഉച്ചാരണത്തിനുള്ള പിശക്.

വിക്ലിഷ്ടം-വി. പ്ര. വളരെ ഭയപ്പെട്ട. ഉ. കേട്ട വന്നിയ, നശിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

വിക്ലേദം-മുഴുവൻ നനയുക.

വിക്ഷത-വി. മുറിക്കപ്പെട്ട.

വിക്ഷപിതം-വ്യത്യാസപ്പെട്ടതു്.

'മഹിതകടാക്ഷവിക്ഷപിതാമരസ്തുചം'

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

വിക്ഷവം-ചുമ. (ഒരു രോഗം).

വിക്ഷാവം-തുമ്മൽ, തുമ്പൽ, കരം ശബ്ദമുണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വിക്ഷിപ്ത-പ്ര. എറിയപ്പെട്ട. ഉ. ചിതറപ്പെട്ട.

വിക്ഷീരം-എരിക്കു്.

വിക്ഷേപണം-ഏറു്.

വിക്ഷേപണി-(വ്യാകരണത്തിൽ) ചിഹ്നനങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ഇതു് വിസ്മയം മുതലായവയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു-!

വിക്ഷേപം- പ്ര. മായയ്ക്കുള്ള ശക്തികളിൽ ഒന്നു്.

മറ്റൊന്നു് 'ആവരണം' എന്ന ശക്തിയാണു്. ഇതുകൊണ്ടു് ആ പരമാത്മാവു് മറയ്ക്കപ്പെട്ടു് അജ്ഞാനസംഭവം ഉണ്ടാകുന്നു. ബ്രഹ്മത്തെ അറിയാൻ വയ്യാതാക്കുന്നതും അല്പം വെളിച്ചം കെടുത്തു് അന്ധകാരത്തിൽ ആക്കിത്തീർക്കുന്നതുമായ ശക്തി. സ്ഥൂലമായ ബ്ര

രഹസ്യത്തെ അറിയാതെ മറയ്ക്കുന്ന ശക്തിയത്രേ ആവരണശക്തി. വിക്ഷേപത്തിൽ നിന്നു പഞ്ചപ്രകാരങ്ങളും ഉണ്ടായി. ക. നായകാശ്രിതരങ്ങളായ വ്യ അലംകാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

'ക്ഷോണമലംകരചനം
മിഥ്യാവിക്ഷപ്തഗവേക്ഷണം
രഹസ്യാഖ്യാനമീക്ഷച്ച
വിക്ഷേപോ ഭയിതാന്തികേ'

=നായകനെന്നറിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ അലംകാരങ്ങളെ തികയാക്കാതിരിക്കുക, അനാവശ്യമായും ചെറിച്ചും മറിച്ചുമുള്ള നോട്ടം, രഹസ്യങ്ങളും പറയുമ്പോൾ അതിനെ അക്ഷരപദങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൂർത്തിക്കുക, ഇവയത്രേ വിക്ഷേപം.

പ. കഴപ്പം. ര. ഭയം ഭ. മുന്നോട്ടും പിന്നോട്ടുമുള്ള അനക്കം.

വിക്ഷേപിക്കുന്നു-എറിയുന്നു.

വിക്ഷോഭം-ഇളക്കം, മനക്കലക്കം.

വിഖാസാ-നാശം.

വിഖുരൻ-കള്ളൻ.

വിഖ്യാത-വി. പ്രസിദ്ധമുള്ള.

വിഖ്യാതി-കീർത്തി.

വിഖ്യാപനം-പരസ്യം, വിജ്ഞാപനം

വിഗണനം-ക. കണക്കുകൂട്ടുക. ഖ. വിചാരിക്കുക, ആലോചിക്കുക. പ. കടം വീട്ടുക.

വിഗത-വി. ക. പോയ. ഖ. വേർപെട്ട. പ. ഒഴിവായ. ര. ഇല്ലാത്ത ഭ. ചത്ത.

വിഗതനാസിക-വി. മൂക്കുപോയ.

വിഗതം-ക. പൊയ്പോയതു്, വേർവിട്ടതു്. ഖ. പ്രയോജനമില്ലാതായതു്, പ്രയോജനമില്ലാത്തതു്.

വിഗതാർത്തവാ-തീണ്ടാറായിരിക്കുന്നവൾ. ആർത്തവമില്ലാതായവൾ എന്നർത്ഥം.

വിഗതി-പിന്നോക്കം പോക.

വിഗന്ധകം-ഒരുതരം മരം.

വിഗമം-ക. വേർപാടു്. ഖ. മരണം. പ. യാത്ര. ര. നഷ്ടം, ഭ. നാശം.

വിഗരം-പർവ്വതം.

വിഗർഹണം-നിന്ദ.

വിഗർഹിത-വി. നിന്ദിക്കപ്പെട്ട.

വിഗളത്-വി. ക. തുള്ളിത്തുള്ളിയായ്സ്രവിക്കുന്ന, ഒഴുകുന്ന. ഖ. ഉരുകുന്ന.

വിഗളിതം-വി. ക. വീണുപോയ. ഖ. വാർന്നുപോയ, ഒഴുകിയ. പ. അഴിഞ്ഞ. ര. ഉരുകിയ.

വിഗാനം-നിന്ദ

വിഗാഹം-കളി, മുങ്ങൽ.

വിഗീതി-ശകാരം, നിന്ദിക്കുക.

വിഗുണം-വി. ഗുണമില്ലാത്ത.

വിഗ്ന-വി. ഇളകിയ, അനങ്ങിയ, ഉദ്യോഗിപ്പിച്ച

വിഗ്ര-വി. മൂക്കില്ലാത്ത.

വിഗ്രഹം-ക. ശരീരം. വിവിധങ്ങളായ സുഖദുഃഖാദികളെ ഗ്രഹിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഖ. യുദ്ധം. വിശേഷേണ ഗ്രഹിക്കുക, തമ്മിൽ പിടിക്കുട്ടുക എന്നർത്ഥം. പ. വ്യാകരണപ്രകാരം സമാസപദത്തെ വേർതിരിക്കുക. ര. ആകൃതി. ഭ. ഒരു ഭാഗം. ന. വിസ്താരം. വിശേഷേണ ഗ്രഹിക്കുക എന്നർത്ഥം. ഫ. എതിർപ്പു്. ബ. വിരോധിക്കുക. ന. ശത്രുരാജ്യത്തെ ചുട്ടുപൊടിക്കുക, കത്തിക്കുവാനുള്ള മുതലായ ഉപദ്രവപ്രവൃത്തി. ഗ. ക്രൂഡ്ഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. വേണ്ടിവന്നാൽ മാത്രം യുദ്ധം ചെയ്യുന്നതു് വിഗ്രഹം.

വിഗ്രഹാരാധന-ബിംബത്തെ പൂജിക്കുക.

വിഗ്രീവ-വി. തലവെട്ടിക്കളഞ്ഞ.

വിഘടനം-നാശം.

വിഘടിത-വി. പങ്കിട്ട.

വിഘടിപ്പിക്കുന്ന-വേറതിരിക്കുന്ന.

വിഘട്ടനം(നാ)- ക. ഉരച്ചൽ. ഖ. വേർതിരിക്കൽ, അഴിക്കൽ.

വിഘടനൻ-നശിപ്പിക്കുന്നവൻ.

വിഘടനം-ചുറ്റിക.

വിഘസം-ക. ഭക്ഷണത്തിന്റെ ശേഷം. ഖ. അതിഥികൾക്ക് കൊടുക്കുന്നതിന്റെ ശിഷ്ടമായ അന്നം. ന. മുഴുക്ക്. ഘ. ഭക്ഷണം. ങ. വിഘ്നം.

വിഘസം എന്നതു ദേവന്മാർ, പിതൃക്കൾ, അതിഥികൾ, ഭൂതക്കുന്മാർ ഇവർ ഭക്ഷിച്ചതിന്റെ അവശിഷ്ടമായ അന്നം ഭിക്ഷുടെ പേർ എന്നു കാണുന്നു.

വിഘാതം-ക. തടവ്. ഖ. നാശം.

വിഘ്നനായകൻ-ഗണപതി.

വിഘ്നനാശകൻ-ഗണപതി.

വിഘ്നനാശനൻ-ഗണപതി.

വിഘ്നം-ക. മുടക്കം, തടവ്. വിഹനിക്കുക, തടസ്സപ്പെടുത്തുക എന്നർത്ഥം. ഖ. പെരുംക്കുറവ്.

വിഘ്നരാജൻ-ഗണപതി. വിഘ്നങ്ങളുടെ രാജാവ്. വിഘ്നങ്ങളെ ഇല്ലാതാക്കുന്നതിനു ശക്തിയുള്ളവൻ ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ

നിർവിഘ്നപരിസമാപ്തിക്കായ്ക്കൊണ്ടു ഏതുപ്രാരംഭങ്ങളിലും വിഘ്നേശ്വരനെ പൂജിക്കുക എന്നതു സാധാരണയാകുന്നു

വിഘ്നിതാ വിഘ്നം ഉണ്ടായതു്.

വിഘ്നേശൻ-ഗണപതി.

വിഘ്നേശവാഹനൻ-ക. എലി. ഖ. പെരുച്ചാഴി.

വിങ്ങൽ- ഒരുമാതിരി വേദന, ചുളുചുളുപ്പ്.

വിങ്ങാടം-തറിമരത്തിൽ ഒരു ഭാഗം.

വിങ്ങുന്ന-ചുളുചുളുക്കുന്ന, വിമ്മുന്ന.

വിചകിലം-ക. വള്ളിരുല്ല. ഖ. മക്കിപ്പൂവ്.

വിചക്ഷണ-വി. ക. അറിവുള്ള. ഖ. സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

വിചക്ഷണൻ - സമർത്ഥൻ, വിദ്വാൻ. വിശേഷേണ വ്യക്തമായി സംസാരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വിചണ്ഡാ-ക. പഞ്ചവല്ലിക്കിളി. ഖ. പാത്തു.

വിചയം, വിചയനം-അന്വേഷണം.

വിചർച്ചിക-ഒരുമാതിരിപ്പെരുവി, ചിരങ്ങ്. പിന്നെയും പിന്നെയും വരുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വിചല-വി. ഇളക്കമുള്ള.

വിചാരകൻ-ക. ന്യായാധിപതി. ഖ. പരിശോധകൻ.

വിചാരണ-പ്രമാണങ്ങളെക്കൊണ്ടു് അർത്ഥനിർണ്ണയം ചെയ്യുന്നതു്, അർത്ഥപരീക്ഷ, കാര്യാകാര്യങ്ങളെ തിരക്കി അറിയുക, ആലോചന, നിരൂപണം തീരെ സന്ദേഹമില്ലാത്തതു് എന്നർത്ഥം.

വിചാരഭൂ-യമന്റെ സിംഹാസനം.

വിചാരം-ക. ഭാരം. ഖ. രാജ്യഭാരം. ന. ഒരു ഉദ്യോഗം. ഘ വിഷാദം. ങ. ആലോചന.

വിചാരിക്കുന്ന-ക. ഭരിക്കുന്ന. ഖ. രാജ്യഭരിക്കുന്ന. ന. വിഷാദിക്കുന്ന. (വിചാരിപ്പിക്കുന്ന-കാ. ക്രി). ഘ. ചോദിക്കുന്ന. ങ. ഉത്സാഹിക്കുന്ന.

വിചാരിത-വി. വിചാരിക്കപ്പെട്ട.

വിചാരിപ്പു-മേലധികാരം.

വിചായ്യ—വി. വിചാരിക്കപ്പെടുവാൻ തക്ക.

വിചി-തിര.

വിചികിത്സ- ൧. സംശയം. ൨. തെററ്.

വിചികിത്സിതം-സംശയിക്കപ്പെട്ട കാൎയ്യം.

വിചികീൎഷ-ചെയ്യാനുള്ള ആഗ്രഹം.

വിചിത-വി. അന്വേഷിക്കപ്പെട്ട.

വിചിതി-അന്വേഷണം.

വിചിത്ര-വി. ൧. അധികം ഭംഗിയുള്ള. ൨. പലനിറമുള്ള. ൩. അത്ഭുതകരമായ.

വിചിത്രഭാഷ്യം-സരസവാഗ്മിത്വം.

വിചിത്രം-൧ നാനാവിധം. ൨. മനോഹരം. ൩. അത്യാശ്ചൎയ്യം. ൪. വെള്ളരി. (വെളുത്ത ചെറിയതരമാണ്). ൫ മയിലെള്ള്. ൬. അശോകം. ൭. ഒരലങ്കാരം.

വിചിത്രവീൎയ്യൻ - ശന്തനുരാജാവിനു സത്യവതിയിലുണ്ടായവൻ.

അംബികയുടെയും അംബാലികയുടെയും ഭൎത്താവ്. ഭീഷ്മരുടെ അൎദ്ധസോദരൻ. മക്കളില്ലാതെ മരിച്ചു. സത്യവതിയുടെ അഭിപ്രായപ്രകാരം വ്യാസൻ വിചിത്രവീൎയ്യനുവേണ്ടി അംബികയിലും അംബാലികയിലും പുത്രരെ ജനിപ്പിച്ചു. ഇവരത്രേ ധൃതരാഷ്ട്രരും പാണ്ഡുവും.

വിചിത്രാംഗൻ-൧. പുലി. ൨. മയിൽ

വിചിന്വാനൻ-അന്വേഷിക്കുന്നവൻ.

വിചേതന-വി. ൧. ബോധമില്ലാത്ത ൨. മരിച്ച.

വിചേഷ്ടിതം-പ്രവൃത്തി, പരിശ്രമം.

വിച്ച, പിച്ച- ൧. ആശ്ചൎയ്യം. ൨. കൊച്ചുപൈതങ്ങളുടെ ഒരു കളി.

വിച്ച-൧. മിടുക്ക്. ൨. ആശ്ചൎയ്യം. (വിച്ചയുടെ തത്ഭവം). (പ-മ)

വിച്ച=വിസ്മയം. വിച്ച എന്നതു അത്ഭുതവാചിയായ ഒരു പ്രാചീനശബ്ദമാണ്. [ൎത്താൽ'

'വിച്ചയല്ലയോദേവീനൽച്ചരിതങ്ങളോ

(ഗിരിജാകല്യാണം)

വിച്ചക്കളി, പിച്ചക്കളി-കൊച്ചുപൈതങ്ങളുടെ ഒരു കളി.

വിച്യുത-വി. താഴെ വീണ.

വിച്യുതി-വീഴ്ച, നാശം.

വിച്ഛന്ദകം - ഒരുമാതിരി രാജഭവനം, ദേവാലയ വകഭേദങ്ങളുടെ പ്രത്യേകം പേർ. അഭിലാഷത്തെ സാധിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. വിച്ഛൎദ്ദകം എന്നുമാവാം.

വിച്ഛായ-വി. ൧. കാഴ്ചക്കുറവുള്ള. ൨. വിളൎച്ചയുള്ള.

വിച്ഛായം-൧. പക്ഷികളുടെ നിഴൽ. ൨. രത്നം.

വിച്ഛിത്തി-൧. മുറിക്കുക. ൨. വേർതിരിക്ക. ൩. നാശം. ൪. ഭവനത്തിന്റെ അതിൎത്തി. ൫. (നിറത്തിന്നായി) ദേഹത്തിൽ പൂചപ്പെടുന്ന കുറിക്കൂട്ട്. ൬. നായികാശ്രിതങ്ങളായ 28 അലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

'സ്തോകാർപ്യകല്പരചനാ
വിച്ഛിത്തിഃ കാന്തിപോഷകൃൽ'

ആഭരണാദ്യലങ്കാരങ്ങൾ വളരെ ചുരുക്കമാണെങ്കിലും അത്യധികം ശോഭിക്കുന്നെങ്കിൽ അതു വിച്ഛിത്തി. (വിലാസങ്ങൾ എന്ന പദം നോക്കുക).

വിച്ഛിന്ന-വി. ൧. മുറിക്കപ്പെട്ട. ൨. ഇടവിടപ്പെട്ട. ൩. പിരിഞ്ഞുപോയ.

വിച്ഛൂരിതം-വി. ൧. മൂടപ്പെട്ട. ൨. പതിക്കപ്പെട്ട. ൩. പൂചപ്പെട്ട.

വിച്ഛേദം-൧. മുറിവ്. ൨. തടസ്സം. ൩. മുറിഞ്ഞ ശകലം. ൪. നാശം. ൫. കാണ്ഡം.

വിജന-വി. ജനമില്ലാത്ത.

വിജനനാ-ജനനം.

വിജയ-ഹ. കടുക്ക. ൨. കഞ്ചാവ്. ൩. വെൾവയമ്പ്. ൪. ചെറുമുഞ്ഞ. ൫. അറുപതിൽ ഇരുപത്തേഴാം വർഷം. ൬. തൃതീയ, അഷ്ടമി, ത്രയോദശി ഈ മൂന്നു പക്കങ്ങൾക്കും കൂടെ പറയുന്ന ഒരു പേർ. ൭. തുലാമാസത്തിൽ വെളുത്ത വാവ്. ൮. ശ്രീപാർവ്വതിയുടെ ശുശ്രൂഷക്കാരത്തി, ഒരു സഖി. ൯. വെളുത്ത നൊച്ചി. ൧൦. ചെറുവന്നി. ൧൧. കരിങ്കുറുക. ൧൨. വയമ്പ്. ൧൩. മുഞ്ഞ. ൧൪. വിശ്വാമിത്രൻ ശ്രീരാമനു കൊടുത്ത ഒരുപദേശം. ൧൫. ദുർഗ്ഗ.

വിജയകുഞ്ജരം-യുദ്ധത്തിലുള്ള ആന.

വിജയച്ഛന്ദം- അഞ്ഞൂററിനാലു ചുററുള്ള ഒരു മുത്തുമാല.

വിജയദശമി-കന്നിമാസത്തിൽ കറുത്ത വാവുകഴിഞ്ഞു വരുന്ന വെളുത്ത ദശമി

സേനകളുടേയും വർത്തകന്മാരുടേയും വിജയത്തോടുകൂടിയുള്ള പ്രത്യാഗമനത്തെക്കുറിക്കുന്ന ഒരു ഉത്സവദിവസം. ശ്രീരാമൻ അയോദ്ധ്യയിൽ തിരിച്ചെത്തിയതും പാണ്ഡവന്മാർ കൌരവരെ ജയിച്ചതും ഈ സമയത്താണ്. 'വിജയദശമി' എന്നും 'ദസ്സ്രാ' എന്നും ഇതിനു പേരുകൾ ഉണ്ട്.

വിജയനഗരം- വിശാഖപട്ടണത്തിലുള്ള ഒരു നഗരം, തുംഗഭദ്രാനദിതീരത്തിൽ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു ഹിന്ദുരാജ്യം. (എ. ഡി. 1444-1650).

വിജയൻ-ഹ. അർജ്ജുനൻ. ൨. വിഷ്ണുവിന്റെ ഗോപുരപാലകന്മാരിൽ ഒരുത്തൻ. ൩. വിഷ്ണു. ൪. യമൻ.

വിജയന്തൻ-ഇന്ദ്രൻ.

വിജയാ-ഹ. ജയിക്കുക, ഉൽക്കർഷസിദ്ധി. ൨. ദേവന്മാരുടെ രഥം.

വിജയി-വി. ജയിക്കുന്ന.

വിജയിക്കുന്നു-വിശേഷേണ സർവ്വോൽക്കർഷത്തോടെ വർത്തിക്കുന്നു.

വിജര-വി. ഹ. ചെറിയ. ൨. പുതിയ.

വിജലാ-നീർച്ചീര.

വിജാതാ-മാതാവ്.

വിജാതീയ-വി. ഹ. വേറെ വിധത്തിലൊ ജാതിയിലൊ ഉള്ള, വ്യത്യാസപ്പെട്ട. ൨. അന്യ ജാതിയിലൊ വർഗ്ഗത്തിലൊ ഉള്ള. ൩. കൂട്ടുകൂടിയ (ജാതി).

വിജാനൻ-വി. അറിഞ്ഞ.

വിജിഗീഷ-ജയിപ്പാനുള്ള ആഗ്രഹം.

വിജിഗീഷു - ഹ. ജയിപ്പാനാഗ്രഹമുള്ള യാൾ. ൨ യോദ്ധാവ്.

വിജിത-വി. ജയിക്കപ്പെട്ട.

വിജിതി-ജയം.

വിജില-വി. കഞ്ഞിയോടുകൂടെ ചേർക്കപ്പെട്ട.

വിജിലം-അയഞ്ഞ ചോറ് (കഞ്ഞി), കറി മുതലായതു്. ഇളകുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വിജൃംഭണം-ഹ. വർദ്ധന. ൨. കോട്ടുവാ. ൩. മൂരിനിവിരുകം. ൪. സ്ത്രീകളുമായുള്ള ചില നേരംപോക്ക്.

വിജൃംഭിക്കുന്നു-ഹ. വർദ്ധിക്കുന്നു. ൨. വിടിരുന്നു.

വിജൃംഭിത-വി. ഹ. പൂത്ത, വിടിർന്ന. ൨. കോട്ടുവായിട്ട. ൩. സ്ത്രീകളുമായി സന്തോഷിച്ച.

വിജൃംഭിതം-ഹ. ആഗ്രഹം. ൨. നേരംപോക്ക്. ൩. ആധിക്യം.

വിജേതാവ്-ജയിച്ചവൻ.

വിജ്ജുലം-എലവങ്ങം.

വിജ്ഞ-വി. വിശേഷേണ അറിയുന്ന. (നാമം-വിജ്ഞത, വിജ്ഞത്വം).

വിജ്ഞപ്ത-വി. വിജ്ഞാപനം ചെയ്യപ്പെട്ട, അറിയപ്പെടുത്തിയ, അപേക്ഷിച്ച.

വിജ്ഞപ്തി-അറിയിപ്പിക്ക. ൨ യാചന.

വിജ്ഞാത-വി. അറിയപ്പെട്ട.

വിജ്ഞാതൻ-പ്രസിദ്ധിയുള്ളവൻ. വിശേഷേണ അറിയപ്പെടുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വിജ്ഞാനതൈലഗർഭം-അഴിഞ്ഞിൽ.

വിജ്ഞാനം— ശില്പശാസ്ത്രാദികളിലുള്ള അറിവ്, തികഞ്ഞ അറിവ്.

വിജ്ഞാനം=വിപരീതമായ അറിവ്. 'അന്യത്ര ശില്പശാസ്ത്രയോഃ ധീഃ വിജ്ഞാനം=മോക്ഷേതരങ്ങളായ-വെറും ഐഹികങ്ങളായ ചിത്രലേഖനാദി ശില്പത്തിലും മീമാംസാദിശാസ്ത്രത്തിലും പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന ബുദ്ധിക്ക-ഇവരണ്ടിലുമുള്ള അറിവിന്നു 'വിജ്ഞാനം' എന്നു പേർ.

വിജ്ഞാനപാദൻ-വ്യാസൻ.

വിജ്ഞാനമയകോശം – ജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങളോടു കൂടിയതും നിശ്ചയസ്വരൂപിണിയുമായ ബുദ്ധി.

വിജ്ഞാനിക-വി. മിടുക്കുള്ള.

വിജ്ഞാപകൻ-അദ്ധ്യാപകൻ.

വിജ്ഞാപനം, വിജ്ഞാപനാ-ഹ. അറിയിപ്പ്. ൨. യാചന. ൩ അറിവ്.

വിജ്ഞാപിക്കുന്നു-അറിയിക്കുന്നു.

വിജ്ഞാപിത-വി. അറിയിക്കപ്പെട്ട, ബോധിക്കപ്പെട്ട.

വിജ്ഞാമരം-കണ്ണിലെ വെളുപ്പ്

വിജ്ഞേയ-വി. അറിയപ്പെടേണ്ടുന്ന.

വിട-പോകുന്നതിന്നായിട്ടു വലിയവരോടു വാങ്ങിക്കുന്ന അനുവാദം.

വിടകൊള്ളുന്നു-വി. പോകുന്നു എന്നു പറയുന്നതിനു പകരം താണജാതികൾ വലിയവരോടു പറയുന്ന ഒരാചാരവാക്ക്. (അടിതോൽ എന്ന പദം നോക്കുക).

വിടകം, വിടി(ട)കാ-കുരു.

വിടക്ക്-ഹ. മൃഗങ്ങളുടെ ശവം, ചമ്പ്. ൨. അളിഞ്ഞ വസ്തു.

'കടക്കുമോ നീ ഞാൻ പറയാതെ
വിടക്കുബുദ്ധേ ചഞ്ചലബുദ്ധേ'
(ലങ്കാമർദ്ദനം ഓട്ടൻതുള്ളൽ)

വിടങ്കം-ഹ. പ്രാക്കൂട്ട്, പ്രാപ്പലക, പക്ഷിക്കൂട്ട്. ൨. വളരുകപോതം.

വിടങ്കിത-വി. അടയാളപ്പെടുത്തപ്പെട്ട.

വിടതൊഴുക-പോകാൻ അനുവാദം വാങ്ങിക്കുക.

വിടത്തൽ-ഒരു വൃക്ഷം.

പിച്ചകപ്പൂവിന്റെ ആകൃതിയിൽ വെളുത്തും കറുത്തും ചെമന്നും മഞ്ഞളിച്ചുമുള്ള പൂവുണ്ട്. മുള്ളു കാണും. സം-വെല്ലന്തരം. ത-വിടത്തലൈ).

വിടൻ-ഹ. വേശ്യാസ്ത്രീകളെ ആഗ്രഹിച്ച് അന്വേഷിച്ചു നടക്കുന്നവൻ, ധൂർത്തൻ. ൨. കള്ളൻ. ൩. ചതിയൻ. രാജാവിന്റെയോ പ്രഭുവിന്റെയോ മറ്റേതെങ്കിലും യുവപുരുഷന്റെയോ സഖാവും, സംഗീതസാഹിത്യാദികളിൽ വിദഗ്ദ്ധനുമായ ഒരുവൻ. വിടൻ വിദൂഷകന്റെ സ്ഥാനവും ചിലപ്പോൾ വഹിക്കും. സ്ത്രീജിതനായ ഒരുവനും വിടൻ എന്നു പറയാം.

വി[illegible]-ഹ. മരത്തിന്റെ കൊമ്പ് ൨. വൃക്ഷങ്ങളുടെ പടർച്ച [illegible]

കവയ്യുവൽ. ഭ മരക്കുട്ടം. വിടന്മാരെ രക്ഷിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഇ. ചെറിയ തൊഴുകണ്ണി. ന പരപ്പ്. ഒ. പുല്ലുകൊണ്ട് ചുരപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വിടപി-ഫ. വൃക്ഷം. ഉ. പേരാൽവൃക്ഷം. കൊമ്പുകൾ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. വിസ്താരമുള്ളത് എന്നുമാവാം.

വിടപ്രിയാ-മഞ്ഞൾ.

വിടം-ഫ. വിളയുപ്പ്. ഉ. കരിങ്ങാലി. ന. നാരകം. ർ. ഏലം. ഇ. തമിഴ്. ന. ക്രൂരൻ. ഒ. വിസ്താരം.

വിടർ-കീറൽ, പൊളി, വിടവ്.

വിടല, വെടല-മുക്കാത്ത തേങ്ങ, മത്തങ്ങ.

വിടവ്-പൊട്ടിയുണ്ടാകുന്ന അകലിച്ച.

വിടവല്ലഭാ-പാതിരി.

വിടവഴക്കം-ഉത്പന്നമാകാതെ മറവു ചെയ്യുന്നുള്ളൂമെന്നനുസരിക്കൽ.

വിടവഴങ്ങുന്നു-(വിട) പോകുന്നതിന്നനുവാദം വാങ്ങിക്കുന്നു.

വിടവിക്കുന്നു = പൊട്ടിയകലുന്നു, വിളയുന്നു.

വിടാതെ-അ. ഇടമുറിയാതെ, മുറകെ.

വിടാമ്പു-പാമ്പു്. (വിടം = വിഷം).

വിടി-പീതചന്ദനം.

വിടിയുന്നു—മലരുന്നു, വികസിക്കുന്നു. (സ. ക്രി-വിടിക്കുന്നു, വിടിയ്ക്കുന്നു).

വിടിക്കുന്നു-ഫ. വികസിപ്പിക്കുന്നു. ഉ. നിവിക്കുന്നു.

വിടിച്ചു, വിടിപ്പു-വിരിവു്, മലച്ചു.

വിടിപ്പു-വിടിച്ചു.

വിടിർവു-വിരിവു്, മലച്ചു.

വിടു-ചീത്തയായ, അങ്ങേ അറ്റമായ എന്നീ അർത്ഥം വരത്തക്കവണ്ണം പല മുൻ ചേർത്തു പ്രയോഗിക്കുന്നു.

വിടുകയ്യൻ-ഫ ധൂർത്തൻ. ഉ. സൂക്ഷ്മമില്ലാതെ മുതൽ ചെലവു ചെയ്യുന്നവൻ.

വിടുക്കാൽ - പയറുപോലെയുള്ള ഒരു നടുതല.

വിടുതല-വിടുതൽ.

വിടുതലപെറുക്കുന്നു—കാലം പോക്കുന്നു.

വിടുതൽ-ഫ. അയപ്പു്. ഉ. സ്വാതന്ത്ര്യമാക്കുക.

വിടുതി-ഫ. അന്യാധികാരത്തിൽ ചെന്നു പാർത്തു പതിവായിട്ടു ഭക്ഷിക്കുന്നതിന്നു പണം കൊടുത്തു ചട്ടംകെട്ടുക, കരിടത്തു തക്കാലത്തേക്കു ഉഴുതുകഴിച്ചു താമസിക്ക. ഉ. ഇളവു്, മാപ്പു്.

വിടുതി-അ. അകലെ, ഇടയിട്ടു്.

'തേർ പിൻതിരിച്ചു വിടുതിനിന്നീടുക'

(ഭാരതം-ഭീഷ്മം)

വിടുത്തുന്നു-വിടുക്കുന്നു.

വിടുധൂർത്തൻ-ഏറ്റവും ചതിയൻ.

വിടുനീർ-വിഷജലം.

വിടുന്നു-ഫ. വേർപെടുന്നു. ഉ. ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. ന. മറക്കുന്നു. ർ. അയക്കുന്നു. ഇ. പറിയുന്നു. ന. പൊട്ടുന്നു. ഒ. തുളയുന്നു.

വിടുപണി-ഹീനമായ ജോലി.

വിടുപൂ-പൂക്കുന്നു, പുഷ്പക്കുട്ടം.

വിടുഭോഷൻ-വലിയ വിഡ്ഢി.

വിടുവാക്കു്-സാരമില്ലാത്ത വാക്കു്.

വിടുവായൻ-സാരമില്ലാത്ത വാക്കു പറയുന്നവൻ.

വിടുവിടൻ-മഹാവിടൻ.

വിടുവിഡ്ഢി-ഒട്ടും അറിവില്ലാത്തവൻ.

വിടുവൃത്തി-ഉത്പ്രൂത്തി.

'വിടുപൂത്തി നന്നിവരനന്തരം'

(കുചേലഹരണം പാന)

വിടുവേർ-പേരാലിന്നും മററും കീഴ് പോട്ടു തൂങ്ങുന്ന വേർ.

വിട്ടം-ഹ. വളബന്ധം. ഉ. കുറുക്കെയുള്ള ഉത്തരം. (വിഷ്ടം എന്നതിന്റെ തത്ഭവം).

വിട്ടലൻ—കൃഷ്ണന്റെ (വിഷ്ണുവിന്റെ) ഒരു രൂപം.

വിട്ടലം-വിഷ്ണു.

വിട്ടിൽ-ഒരു ചെറിയ പറവുക, വെട്ടുക്കിളി.

വിട്ടുവിടുന്നു-തപ്പിപ്പിഴയ്ക്കുന്നു.

വിട്ടേറ്റ്-ഒരുവകു വേൽ. (പ-മ).

വിഠഖദിരം-ഹ. പീനാറി. ഉ. കരിവേലം.

വിഠചരാ, വിട്ചരാ-പോക്ക്, നാട്ടുപന്നി, പീപ്പന്നി. മലം തിന്നുന്നത് എന്നർത്ഥം.

'പല്ലണച്ചുചെറുവിട്ചരങ്ങൾ'
(അന്യാപദേശശതകം)

വിഠങ്ക-വി. ചീത്ത.

വിഠരൻ-ബൃഹസ്പതി.

വിഡം-വിളയുപ്പ്. ഗുന്മാദിയെ ഭേദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വിഡംഗ-വി. സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

വിഡംഗം-ഹ. വിഴാൽവൃക്ഷം. കൃമിക്കൂട്ടത്തെ പിളർക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. വിഴാലരി.

വിഡംബനം-ഹ. വൈഭവത്തോടുകൂടിയ കളി.

'ത്വന്മായാവിഡംബനരചിതം'
(അഭ്യാത്മരാമായണം)

ഉ. അനുകരണം. ന്ന. പരിഹാസം.

വിഡാരകാ-പൂച്ച.

വിഡാല(ക)ം-പൂച്ച. നിലവിളിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വിഡൂരഭൂമി-വജ്രം വിളയുന്നതായ ഒരു പർവ്വതം.

ഇടിമുഴക്കമുണ്ടാകുമ്പോഴാണ് വജ്രം മുളയ്ക്കുന്നതെന്നു ഒരു വിശ്വാസമുണ്ട്.

വിഡൌജസ്സ്-ദേവേന്ദ്രൻ. ശത്രുക്കളെ ഭേദിക്കുന്ന ബലമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. മനുഷ്യരിൽ ഓജസ്സുള്ളവൻ. വിഡോജസ്സ് എന്നും കാണുന്നു. (പാഠങ്ങൾ-ബിഡൌജസ്സ്, വിഡൌജസ്സ്, ബിഡോജസ്സ്, വിഡോജസ്സ്).

വിഡ്വരാഹം-നാട്ടുപന്നി.

വിഡ്ഢി-ഹ. ഭോഷൻ, അറിവില്ലാത്തവൻ. ഉ. ശാസ്ത്രക്കളിയിലും അതിന്റെ രൂപാന്തരമായ ഏഴാമത്തു കളിയിലും ബീഭത്സരസസംപൂർണ്ണമായി പുറപ്പെടുന്ന വേഷം. (വിദൂഷകൻ എന്നതു നോക്കുക).

വിഡ്ഢിത്തം-ഭോഷത്തം.

വിണ്ണ്-ഹ. സ്വർഗ്ഗം. ഉ. ആകാശം.

വിണ്ണ-വലിയ കൊതി.

വിണ്ണപ്പം-വിജ്ഞാപനം.

വിണ്ണർ-ദേവകൾ.

വിണ്ണർകോൻ-ദേവേന്ദ്രൻ.

വിണ്ണവർ, വിണ്ടലർ-ദേവകൾ.

വിണ്ണോർ-ദേവകൾ.

വിണ്ടണിക്കോട-പറവൂർ.

'വമ്പെഴുംനെടുംതളിവാഴും
വിണ്ടണിക്കോട'

വിണ്ടലം- സ്വർഗ്ഗം. (വിൺ+തലം = വിണ്ടലം).

വിണ്മങ്ക-ദേവസ്ത്രീ.

വിണ്മയം-മലമുള്ളത്.

വിത- കൃഷിക്കായിട്ടു വിത്തുകൾ വാരി നിലത്തിൽ വിതറുക.

വിതച്ചടി-വിതച്ചിട്ടു കിളയ്ക്കു.

വിതണ്ഡ-ഹ. സ്വപക്ഷത്തെ സ്ഥാപിക്കാതെ പരപക്ഷത്തെ ഖണ്ഡിക്കുന്നതു്. ൨. മനയോല. ൩. സാമ്പ്രാണി. ൪. അരളി. ൫. ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങു്.

വിതണ്ഡം-ഹ. മൂന്നു പൂട്ടുള്ള താഴു്. ൨. ആന.

വിതത-വി. പരത്തപ്പെട്ടു, പരന്ന, അധികമായ.

വിതതി-ഹ. കൂട്ടം. ൨. പരപ്പു്.

വിതംസം-ഹ. പക്ഷിക്കൂടു്. ൨. കയർ, ചങ്ങല.

വിതഥ-വി. വ്യാജമുള്ള. (ഇതു വാക്കിനോടുമാത്രം ചേരും).

വിതഥൻ-ഭൂമന്യുവിന്റെ പുത്രൻ.

വിതഥം- അസത്യഭാഷണം. (തഥാ = സത്യം).

വിതനു-വി. അഴകുള്ള.

വിതന്തു-ഹ. നല്ല കുതിര. ൨. വിധവാ.

വിതയ്ക്കുന്നു- കൃഷിക്കായിട്ടു വിത്തുകൾ വാരി നിലത്തു വിതറുന്നു. (കാ. ക്രി. വിതപ്പിക്കുന്നു).

വിതരണം-ഹ. ദാനം, കൊടുക്കു. ഇതു നരകത്തെ കടക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. ൨. മടുക്കുക. ൩. വിട്ടൊഴിക.

വിതർ-വിത്തു്.

വിതർക്കണം-സംശയം.

വിതർക്കം-ഊഹം, സംശയവിചാരം.

വിതർദ്ദി-തിണ്ണ, തറ. രാജധാനിയിലും മററും ഇരിപ്പാനായിട്ടു ചതുരത്തിലുണ്ടാക്കുന്ന തറ. വിശേഷേണ തളർച്ചയെ കളയുന്നതെന്നർത്ഥം.

മിററത്തും മററും സുഖമെടുക്കുന്നതിനും മംഗളാർത്ഥമായ നിറകുടം മുതലായതു വയ്പാനുമായി പരിഷ്കൃതരീതിയിൽ കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന തറ എന്നും കാണുന്നു.

വിതലം-ഹ. ലോകങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

വിതസ്താനദി-പഞ്ചാബിലെ ഒരു നദി. ഹിമവാങ്കൽ നിന്നു പുറപ്പെടുന്നു. The Jhelum (ദി ജലം).

വിതസ്തി-പന്ത്രണ്ടുവിരൽ നീളം ചെറുവിരലും പെരുവിരലും കൂടിയ ചാൺ, തികഞ്ഞ ചാൺ. മുഴത്തിനെ അപേക്ഷിച്ചു ചെറിയതു് എന്നർത്ഥം.

വിതറൽ-ഹ. തൂകുക. ൨. വിതയ്ക്കുക.

വിതറുന്നു-ഹ. തൂകുന്നു. ൨. വിതയ്ക്കുന്നു

വിതാന-വി. ഹ. സാരമില്ലാത്ത ൨. ഒന്നുമില്ലാത്ത. ൩. ബുദ്ധിയില്ലാത്ത.

വിതാനകം-ഹ. ചൂണ്ടപ്പന. ൨. കൂട്ടം

വിതാനകമൂലകം-രാമച്ചം.

വിതാനം-ഹ. മേല്ക്കെട്ടി, മേല്ക്കെട്ടി മുതലായ അലങ്കാരം. പരത്തിക്കെട്ടിയുണ്ടാക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. മേൽത്തട്ടു്. ൩. വിസ്താരം. ൪. യാഗം. ൫. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

വിതാനിക്കുന്നു - മേല്ക്കെട്ടിയും മററും കൊണ്ടലങ്കരിക്കുന്നു.

വിതിർക്കുക-വിടിർക്കുക.

വിതീർണ്ണം-ദാനംചെയ്യപ്പെടതു്.

വിതുക്കുന്നു-വിതുമ്പുന്നു.

വിതുന്നം-ഹ. നീരാരൽ. വിശേഷേണ ഛേദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. താതിരി. ൩. കരിംപായൽ. ൪. കഴിമുത്തങ്ങ.

വിതുന്നകം-ഹ. താലീസപത്രം. ൨. കൊത്തമ്പാലയരി. ദുഃഖത്തെ കളയുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൩. തുരിശു്. ൪. തുത്ഥാഞ്ജനം. ൫. കിഴുകാനെല്ലി.

വിതുന്നാ-കിഴുകാനെല്ലി.

വിതുമ്പൽ-ഹ. തിള, തികത്തുക. ൨. കരച്ചലിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ചൊടിക്കുണ്ടാകുന്ന ഒരു ഭാവഭേദം.

വിതുമ്പുന്നു-ഉ. തീയിൽവെച്ചു തികത്തുന്നു. ൨. കരയാൻ തുടങ്ങുന്നു, കരയുന്നു. (പ. മ)

വിത്തു്-ബീജം. ഉ. വിതപ്പാനുള്ള ധാന്യം. ൨. മുളപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള കുരുവു്. ൩. ചീരയുടേയും മററും അരി. ൪. വാഴക്കുഞ്ഞു്. ൫ ചേമ്പിന്റെ തടമേൽ പൊട്ടിയുണ്ടാകുന്ന ചെറിയ കിഴങ്ങു്.

വിത്തു്-പദാന്ത്യത്തിൽ ചേൎന്നുവരുമ്പോൾ 'അറിയുന്നവൻ' എന്നൎത്ഥം വരുത്തുന്നു. ഉ-ം, വേദവിൽ.

വിത്ത-വി. ഉ. ശോധനകഴിക്കപ്പെട്ട. ൨. അറിയപ്പെട്ട. ൩. കീൎത്തിയുള്ള. ൪. സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട.

വിത്തനാഥൻ-വൈശ്രവണൻ.

വിത്തൻ-പ്രസിദ്ധൻ.

വിത്തം-ഉ. സമ്പത്തു്, ധനം. ലഭിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. വിചാരിക്കപ്പെട്ടതു്.

വിത്തര-ഒരുവക പാട്ടം, കരം. (വിത്തുകാൽ എന്നതു നോക്കുക).

വിത്തി-ഉ. വിവേകം. ൨. അറിവു്. ൩. സമ്പാദ്യം, ലാഭം ൪. സങ്കല്പിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരോൎമ്മ

വിത്തുകാൽ-വിതച്ച വിത്തിൽ നാലിലൊരു പങ്കുകൊടുക്കുന്ന കരം.

വിത്തുകെട്ടൽ-വിത്തു മുളപ്പിക്കുന്നതിനായിട്ടു കൊട്ടയിലിട്ടു വെള്ളത്തിൽമുക്കി വെയ്ക്കു.

വിത്തുകൊട്ട- വിത്തുകെട്ടുന്നതിനുള്ള കൊട്ട.

വിത്തുപാടു്-വിതയ്ക്കുന്ന നിലത്തിന്റെ വലിപ്പം.

വിത്തുപാട്ടം-വിത്തോളമുള്ള കരം.

വിത്തുപാതി-വിത്തുകൊടുത്തു പങ്കായിട്ടു കൃഷിചെയ്യുന്നതിനു പറയുന്ന പേർ.

വിത്തുമാററം-പല്ലികെട്ടി അടിക്കു.

വിത്തുവല്ലി-കൃഷിച്ചെലവു്.

വിത്തേററി-മരംകൊണ്ടുള്ള ഒരു വസ്തു.

വിത്തേശത-കുബേരന്റെ സ്ഥിതി, സമ്പൽസ്ഥിതി.

വിത്തേശൻ-വൈശ്രവണൻ.

വിത്രസ്ത-വി. ഭയപ്പെട്ട.

'വിത്രസ്തഹൃദയനായ് പക്ഷിരാജനും ചൊന്നാൻ'

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

വിത്രാസം-പേടി.

വിത്സനം-കാള.

വിഥ്യാ-കൊഴുപ്പ.

വിദഗ്ദ്ധ-വി സാമൎത്ഥ്യമുള്ള.

വിദഗ്ദ്ധത-സാമൎത്ഥ്യം.

വിദഗ്ദ്ധമാധവം-ഒരു നാടകം.

രൂപൻ എന്ന കവി രചിച്ചതാണു്. പ്രമേയം കൃഷ്ണന്റേയും രാധയുടേയും സ്നേഹമാകുന്നു. വൈശിഷ്ട്യമൊന്നും കാണുന്നില്ല.

വിദഗ്ദ്ധൻ- ഉ. സ്വാതന്ത്ര്യശീലമുള്ളവൻ. ൨. സമൎത്ഥൻ, വിദ്വാൻ.

വിദഗ്ദ്ധാ-ബുദ്ധിശക്തിയുള്ള സ്ത്രീ.

വിദരം-ഉ. പിളൎക്കുക. ൨. ഇലക്കള്ളി, ചതുരക്കള്ളി.

വിദൎഭജാ-ദമയന്തി.

വിദൎഭം-ഉ. ഒരു രാജ്യം. (ഇപ്പോൾ-ബിറാർ).

വിദൎഭരാജ്യം നൎമ്മദാനദിയുടെ തെക്കുവശമാണു്. ഇതിലെ രാജധാനി-കണ്ഡിനം.

൨. മരുഭൂമി.

വിദൎഭതനയാ, വിദൎഭസുഭൂ — ദമയന്തി.

വിടല-വി. ക. വിടിൻ. ഉ. കീറിയ.

വിടലം-ക. മുളകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കൊട്ട, ധാന്യപാത്രം. ഉ. കീറ്റ്. ന. മാതള നാരകത്തിൻ തൊലി. ഴ. മുളകൊട്ടിയ പയറ്.

വിടലാ-സ്ത്രീകോല്പക്കേന്ന.

വിടാരകൻ-വിടരുത്തിക്കുന്നവൻ, കീറുന്നവൻ.

വിടാരകം-ക. വാറിക്കിടക്കുന്ന പുഴയിൽ കഴിച്ചുണ്ടാക്കുന്ന കഴി. ഉ. ഒഴുക്കിൻറെ മദ്ധ്യത്തുള്ള കല്ലും മരവും. ന. മണലിൽ കഴിച്ച കഴി, ഴ. വൃക്ഷക്ഷാരം.

വിടാരണം-ക. പിളർക്കുക, ചീന്തുക. ഉ. വേദനപ്പെടുത്തുക. ന. വധം, ഴ. രചകകൊന്ന.

വിടാരീ-ക. വെൺമുതക്ക്. ഉ മൂവില. ന. ഒരു രോഗം.

കഴുത്തിൻറെ ഉള്ളിലോ വായിലോ ചുടോടും കത്തിനോവോടും ചുവപ്പോടും ഉഗ്രസ്രാത്തോടും കൂടിയതായ നീരുണ്ടാകും. ഇതിന്റെ വിടാരീ. ആ നീര ഏതു വശത്തുണ്ടാകുന്നുവോ ആ വശം കൊണ്ടു വിശേഷിച്ചും ആ രോഗി കിടക്കും.

വിടാരി(ലി)ക-ക. മുതക്ക്. ഉ. ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം.

മുതക്കിൻകിഴങ്ങുപോലെ പൃത്താകാരമായി കക്ഷത്തിലോ ഒടിയിലോ സവ്വലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിയുണ്ടാകുന്ന കുരുവാണ് വിടാരിക.

വിടാരി(രീ)ഗന്ധ-മൂവില

വിടാരിണീ-കമിഴ്.

വിടാഹം-ക. കത്തൽ. ഉ വലിയ ഉണ്ണും, നീർക്കെട്ടൽ. ന. എരിവ്, മൂപ്പ്

വിടാഹി-വി. ഉണ്ണുത്തയുണ്ടാക്കുന്ന.

വിടിക്-പ്രധാനദിക്കുകളിലെ കോണിലെ ദിക്ക്.

വിദിക് എന്നാൽ രണ്ടു ദിക്കുകളിൽ നിന്നും കൂടിയുണ്ടായത് എന്നർത്ഥം. 'പ്രദിക്' എന്നുമാവും. രണ്ടു ദിക്കിൻറെ നടു എന്നാൽ കിഴക്കുതെക്ക്, തെക്കുപടിഞ്ഞാറ്, പടിഞ്ഞാറുവടക്ക്, വടക്കുകിഴക്ക് ഇവയിൽ ഒന്ന്.

വിദിത-വി. ക. അറിയപ്പെട്ട. ഉ. പ്രതിജ്ഞചെയ്യപ്പെട്ട.

വിദിശ-ഒരു നഗരം. ഇപ്പോഴത്തെ പേർ ബീസം. ദശാർണ്ണ ദേശത്തിൻറെ രാജധാനി. (അവന്തി ദേശത്തിനു കിഴക്കു വശമാണ് ദശാർണ്ണദേശം).

അഗ്നിമിത്രൻ ഇവിടെ ഇതന്നെ രാജ്യഭരണം ചെയ്തു. ഈ നഗരത്തിൻറെ തെക്കേ അതിരിൽ നർമ്മദാ നദി.

വിദു-ആനയുടെ മസ്തകത്തിൻറെ മദ്ധ്യം. ഇവിടെ വേദനയുണ്ടാകുമ്പോൾ ആനക്കാരൻറെ ആജ്ഞയെ അറിയുന്നതുകൊണ്ട് ഈ പേരുണ്ടായി.

വിദുര-വി. അറിവുള്ള.

വിദുരൻ-വേദവ്യാസപുത്രനായ ഒരു ശൂദ്രൻ.

അംബിക എന്ന കാശിരാജപുത്രി കണ്ണടച്ചുംകൊണ്ടാണ് വേദവ്യാസനെ ആദ്യം പ്രാപിച്ചത്. അപ്പോഴാണ് ധൃതരാഷ്ട്രർ ഉണ്ടായത്. അദ്ദേഹത്തിനു കണ്ണില്ലാതായതിൻറെ കാരണവും അതുതന്നെ. ഇതിൽ അംബികയ്ക്കു വളരെ വ്യസനം തോന്നി തൻറെ ശൂദ്രദാസിയെ തനിക്കുപകരം മുനിയോട് ചേരുവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. ഈ ദാസി (വൃക്ക ഉസ്രീ) ഗർഭം ധരിച്ചു പ്രസവിച്ചതത്രേ വിദുരൻ. മാണ്ഡവ്യൻ എന്ന മുനിയുടെ ശാപത്താൽ ധർമ്മരാജാവ് വിദുരനായി ജനിച്ചതാണ്. (അണിമാണ്ഡവ്യൻ എന്ന പദം നല്ലവണ്ണം വായിക്കുക). വിദുരർ യുദ്ധത്തിൽ പാണ്ഡവർക്ക് സഹാ

യിച്ചു. മഹാ പണ്ഡിതനാണ്. വിദ്വേ വാക്യം സുപ്രസിദ്ധമാകുന്നു. കൈരവ പാണ്ഡവന്മാർക്ക് വേണ്ടുവോളം സദുപ ദേശങ്ങൾ നൽകി.

വിദുല(ള)ം-ആറുവഞ്ഞിവൃക്ഷം, വഞ്ഞി.

വിദുലം-നാമ്പശു.

വിദുഷി-അറിവുള്ളവൾ. (വിദ്വാൻ എ ന്ന പദത്തിന്റെ സ്ത്രീലിംഗരൂപം).

വിദൂര-വി. ഏറ്റവും ദൂരെയുള്ള.

വിദൂരജം-രൈവർണ്ണ്യം.

വിദൂരെ-ഏറ്റവും ദൂരത്തിങ്കൽ.

വിദൂഷക-വി. പ്ര. സാമർത്ഥ്യമുള്ള. ദു. കുറഞ്ഞപ്പെട്ടുത്തുക ശീലമുള്ള.

വിദൂഷകൻ-സംസ്കൃതനാടക ങ്ങ ളി ലും അവയെ അനുസരിച്ചുള്ള മലയാളനാടക ങ്ങളിലും ഹാസ്യരസത്തെ പ്രകടിപ്പിക്ക ന്ന ഒരു പാത്രം.

കഥകളിയിൽ ഈ പാത്രത്തിന് 'ചീര' എന്ന പേർ. രംഗസാമഗ്രികളും ഒന്നും കൂടാതെ നേരംപോക്ക് കളിക്കുന്ന തമിഴ് നാടകങ്ങളിൽ 'കട്ടിയക്കാരൻ' എന്ന പേർ. ശാസ്ത്രക്കളിയിലും അതി ന്റെ രൂപാന്തരമായ ഏഴാമത്തെ കളി യിലും വിഡ്ഢി എന്ന പേർ. ഫലിത മയങ്ങളും അവസരോചിതങ്ങളുമായ സരസവചനങ്ങളൊക്കൊണ്ടു സഭ്യരെ രസിപ്പിക്കയാകുന്നു ഇവരുടെ പണി.

വിദൂഷകന്റെ ലക്ഷണം.

'പ്രഥിതോ വേഷനാമ്നാ യഃ പ്രായേണ പരുഷാക്ഷരഃ
ഭോജനാത്യർത്ഥിയത്യന്ധ-
മിത്രം രൈവർണ്ണ്യമുള്ളാകൃതിഃ ഖലു സരസ
പ്രായവിശേഷശിക്ഷിതവചഃ
ചിത്രൈസ്സൽപക്ഷപാതം പലതരമുദരം
ഭേമനി നിർല്ലജ്ജതാ വാ
നിത്യം വിഡ്ഢിത്തമാർന്നന്തരവുമറികയി
ല്ലുള്ളു ചിത്രസ്വഭാവം'.

'നന്മട്ടുചേരുന്ന വിദൂഷകൻത-
ന്നിമ്മട്ടിലാകുന്നഗുണങ്ങളെന്നിൽ
ചെന്മേമഹീനായകസേവനത്തും
നന്മത്തിൽ വന്മാണ്ഡികപ്രധാനം'

ഈ ഹാസ്യരസപ്രധാനനായ കലഹപ്രി യനും സചകനുമല്പരതയും കൂടിയതാ ണ്.

വിദൂഷണൻ-നിഘ.

വിദേശം-അന്യദേശം. വിദേശം ⟷ സ്വദേശം.

വിദേഹ-വി. ദേഹമില്ലാത്ത.

വിദേഹൻ-മിഥിലയിലുണ്ടായിരുന്ന ഒ രു രാജാവ്.

വിദേഹം-മിഥിലാ.

ജനകന്റെ രാജ്യം, മിഥിലാ കല സ്ഥാനം. ഗംഗയുടെ പോഷകനദിയായ ഗണ്ഡകിനദി നീപാളിനും മലയ്ക്കുമുള്ള സ്ഥലം. (ദർഭംഗ എന്നും പൂർണ്ണിയാ എന്നുമുള്ള സ്ഥലങ്ങളും പണ്ടത്തെ മിഥി ലയാകുന്നു).

വിദ്ധ-വി. പ്ര. തുളയ്ക്കപ്പെട്ട. ദു. അയ യ്ക്കപ്പെട്ട. ന. വിരോധിക്കപ്പെട്ട. ഭ. അടിക്കപ്പെട്ട. ഭി. സമമായുള്ള.

വിദ്ധകർണ്ണ-വി. ചെവിതുളച്ച, ചെവി തുളഞ്ഞ.

വിദ്ധകർണ്ണം, വിദ്ധകർണ്ണീ, വിദ്ധ കർണ്ണിക-പാടവള്ളി.

വിദ്ധം-ഒരു രോഗം.

ആമാശയം മുതലായവയെ ഒഴിച്ചു യാതൊരവയവം സൂക്ഷ്മമായിരിക്കുന്ന മുഖ ത്തോടുകൂടിയ ശസ്ത്രംകൊണ്ടു മുറിക്കയും അതു ശസ്ത്രത്തോടുകൂടിയോ കൂടാതെയോ ഇരിക്കയും ചെയ്താൽ അതിനു 'വിദ്ധം' എന്നു പേർ.

വിദ്ധശാലഭഞ്ജികാ-ഒരു നാടകം.

രാജശേഖരൻ ഉണ്ടാക്കിയതാണ്.

വിദ്യ-ഹ. അറിവ്. ഉ. പഠിത്തം.

അംഗങ്ങളോടും ഉപാംഗങ്ങളോടും കൂടിയുള്ള വേദം മുതലായ വിദ്യകൾ. വിദ്യകൾ ചിലരുടെ പക്ഷത്തിൽ നാലെന്നും ചിലരുടെ പക്ഷത്തിൽ പതിനാലെന്നും കാണുന്നു.

'അന്വീക്ഷകീത്രയീവാർത്താ
ദണ്ഡനീതിശ്ച ശാശ്വതീ'
(എന്നു നാല്).

'ഷഡംഗമിശ്രിതാ വേദാ
ധർമ്മശാസ്ത്രം പുരാണകം
മീമാംസാ തർക്കമപി ച
ഏതാ വിദ്യാ ചതുർദശ'
(എന്നു പതിനാല്).

ന. മായ.

വിദ്യമാന-ഉള്ള, ഇരിക്കുന്ന.

വിദ്യാഗ്രഹണചതുഷ്ടയം-ഗുരുമുഖേന കാൽഭാഗം, സ്വബുദ്ധിഹേതുവായിട്ടു കാൽഭാഗം, സംസർഗ്ഗംകൊണ്ടു കാൽഭാഗം, കാലപ്പഴക്കത്താൽ കാൽഭാഗം ഇങ്ങനെ അഭ്യസിക്കുക.

'ആചാര്യാൽപാദമാദത്തെ
പാദംശിഷ്യസ്വമേധയാ
പാദംസബ്രഹ്മചാരിഭ്യഃ
പാദംകാലക്രമേണതു'

വിദ്യാദലം-ഭൂർജ്ജമരം.

വിദ്യാധനം-വിദ്യകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ധനം.

വിദ്യാധരധർമ്മചതുഷ്ടയം-(വിദ്യാധരന്മാരെ സംബന്ധിച്ചവ) വിദ്യാഭ്യാസം, വിജ്ഞാനം, പൌരുഷശ്രദ്ധ, ശ്രീപാർവ്വതീഭക്തി.

വിദ്യകൾ 14—ഋക്ക്, യജുസ്സ്, സാമം, അഥർവം, മീമാംസ, ന്യായശാസ്ത്രം, പുരാണം, ധർമ്മശാസ്ത്രം, ശിക്ഷ, കല്പം, വ്യാകരണം, നിരുക്തം, ജ്യോതിഷം, ഛന്ദസ്സ്.

വിദ്യാധരൻ-ഹ. ഉപദേവന്മാരിൽ ഒരു വർഗ്ഗക്കാരൻ.

ഇന്ദ്രന്റെ പരിചാരകരാണ്. ഇവരിലും രാജാക്കന്മാരുണ്ട്. ഇവർക്കു കാമരൂപികൾ, ഖേചരർ, പ്രിയംവദർ, നഭശ്ചരർ ഇങ്ങിനെയും പേരുകൾ പറയുന്നു. മനുഷ്യരോടു വളരെ അടുപ്പമാണ്.

ഉ. വിദ്വാൻ.

വിദ്യാഭ്യാസം-വിദ്യ പഠിക്കു.

വിദ്യാരണ്യൻ-മാധവാചാര്യൻ.

വിദ്യാരംഭം-വിദ്യ പഠിക്കുന്നതിനു തുടങ്ങുക.

വിദ്യാരംഭത്തിനു ഉൾക്കാളുകൾ 16-ം, തിരുവാതിരയും കൊള്ളാം. അനദ്ധ്യായ ദിവസങ്ങളും സ്ഥിര രാശികളും ഉഭയരാശികളിൽ മീനവും ബുധമൌഢ്യവും വർജ്ജിക്കണം.

വിദ്യാർത്ഥി-ശിഷ്യൻ. (ർത്ഥീ, ർത്ഥിനീ, ർത്ഥി).

വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു നേരിടുന്ന വിഘ്നങ്ങൾ 6 വിധം.—

'ദൂരാൽഭയം, ദുരഭിമാന,മുറക്കു,മേററം
നാരീലയം, മടി, മനസ്സലതീവചിന്ത'

വിദ്യാർത്ഥിയുടെ ലക്ഷണം.

'കാകദൃഷ്ടി,ർബകധ്യാനം,
ശ്വാനനിദ്രാ,തഥൈവച
അല്പാഹാരം, ജീർണ്ണവസ്ത്ര
മേതദ്വിദ്യാർത്ഥിലക്ഷണം'

വിദ്യാലയം-പള്ളിക്കൂടം.

വിദ്യാവസ്ഥാചതുഷ്ടയം-പഠിക്കു, പഠിപ്പിക്കു, ആചരിക്കു, ആചരിപ്പിക്കു ഇവ ൪-ം.

വിദ്യാവാഗീശൻ-ഒരു സംസ്കൃതകവി. വംഗദേശക്കാരനാണെന്നു സംശയം.

മാതാപിതാക്കന്മാർ രമാമാധവന്മാരാണ്. 'കൌന്തേയവൃത്തം' എന്ന കാവ്യത്തിന്റെ കർത്താവ്.

വിദ്യാവൃദ്ധൻ-വളരെ വിദ്യയുള്ളവൻ.

വിദ്യുച്ഛക്തി-മിന്നലിന്നും ഇടിക്കും കാരണമായ ശക്തി.

വിദ്യുജ്ജിഹ്വൻ-രാവണന്റെ സഹോദരിയുടെ ഭർത്താവായ ഒരു രാക്ഷസൻ.

വിദ്യുജ്ജ്വലാ-മേത്തോന്നി.

വിദ്യുത്തു്-മിന്നൽപിണർ, ഇടിവാൾ. വിശേഷേണ ശോഭിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വിദ്യുൽപ്രിയം-വെള്ളോട്ട്.

വിദ്യുദ്ദീപം- വിദ്യുച്ഛക്തി (മിന്നൽ) കൊണ്ടുള്ള വിളക്ക്.

വിദ്യുന്മാല-ഹ. മിന്നൽ പിണരിന്റെ കൂട്ടം. ഉ. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

വിദ്യുന്മാലി-ത്രിപുരന്മാരിൽ ഒരുവൻ.

വിദ്യോതമാന-വി. ശോഭിച്ചിയങ്ങുന്ന

വിദ്യോതിത-വി. പ്രകാശിക്കപ്പെട്ട.

വിദ്രധി-ഒരു ദീനം, ഒരുമാതിരി പരുവ്. കലശലായ വേദനയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

വിദ്രധിനാശനം-കരിമുരിങ്ങ.

വിദ്രം-വേദന.

വിദ്രവം-ഹ. ഓടിപ്പോക്ക്. ഉ. ഭയം. ന. അലിച്ചൽ. ർ. നിന്ദ. ൫. ബുദ്ധി.

വിദ്രാവണം-ഹ. ഓടിക്ക. ഉ. ദ്രവിപ്പിക്ക.

വിദ്രാവിത-വി. ഹ. ഓടിക്കപ്പെട്ട. ഉ. ചിതറിയ. ന. ഉരുകിയ.

വിദ്രുത-വി. ഹ. ഉരുകിയ. ഉ. ഓടിയ.

വിദ്രുമം-ഹ. പവിഴം. വിശിഷ്ടമായ ദ്രുവിങ്കൽ ഭവിച്ചതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. വിലയേറിയ രത്നങ്ങൾ കായ്ക്കുന്ന വൃക്ഷം. ന. മുള, ക്രമ്പ്.

വിദ്രുമലത, വിദ്രുമലതികാ, വിദ്രുമവല്ലി-പവിഴക്കൊടി.

വിദ്വൽ, വിദ്വസ്-വി. വിദ്യയുള്ള. (ദ്വാൻ, ദുഷി, ദ്വൽ).

വിദ്വന്മോദതരംഗിണി-ഒരുപുസ്തകം. ഇതു തത്വസംബന്ധമാണ്. കവി-രാമദേവൻ.

വിദ്വാൻ-ഹ. അറിവുള്ളവൻ, പണ്ഡിതൻ. ഉ. ഒരു മഹർഷി. ന. ദൈവത്തിന്റെയും ആത്മാവിന്റെയും സാക്ഷാൽ ലക്ഷണത്തെ അറിയുന്നവൻ.

'വിദ്വാനാത്മവിദിപ്രാജ്ഞേ
പണ്ഡിതേചാഭിധേയവൽ'
(വിശ്വം)

വിദ്വാന്റെ ലക്ഷണം-ജനരഞ്ജന, ഗംഭീരാശയത്വം, സദ്വാക്യഗ്രഹണം, ഊഹാപോഹശക്തി, നയം, ജ്ഞാനം, ഔചിത്യം, പറയുന്നതുപോലെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന ശീലം, വിനയം, നിശ്ചയബുദ്ധി. (വിദ്വാൻ > < വിദുഷി).

വിദ്വിഷത്തു്-ശത്രു.

വിദ്വേഷം-വൈരം. വിശേഷേണയുള്ള അപ്രീതി എന്നർത്ഥം.

വിദ്വേഷണം-ദ്വേഷിക്ക, നിന്ദിക്ക.

വിദ്വേഷി-വി. വൈരമുള്ള. (ഷീ, ഷിണീ, ഷി).

വിദ്വേഷി-ശത്രു.

വിധനുഷ്കൻ-വില്ലുപൊയ്പോയവൻ.

വിധം, വിധാ-ഹ. പ്രകാരം. ഉ. മാതിരി.

വിധർമ്മം- ന്യായക്കേട്, മതവിരുദ്ധത, വിരുദ്ധധർമ്മം.

വിധവാ-ഭർത്താവ് മരിച്ചവൾ, വിഗതനായ ധവനോടുകൂടിയവൾ എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം—വിശ്വസ്താ.

വിധാ-ഹ. വേതനം (ശമ്പളം). വിധിക്കപ്പെട്ടതെന്നർത്ഥം. ൨. ധനാദിസമൃദ്ധി. വേണ്ടപ്രകാരമുള്ള സ്ഥിതി എന്നർത്ഥം. ൩. വിധി. ൪. പ്രകാരം.

വിധാതാ-മദ്യം.

വിധാതാവ്-ബ്രഹ്മാവ്. എല്ലാംചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വിധാത്രീ-തിപ്പലി.

വിധാനം-ഹ. പ്രവൃത്തി. ൨. ചട്ടം. ൩. ലഹരിയുണ്ടാകുവാനായി ആനയ്ക്കു കൊടുക്കപ്പെടുന്ന ഭക്ഷണം. ൪. മാതിരി ൫. പറഞ്ഞയയ്ക്കൂ. ൬. സമ്പത്ത്. ൭ വന്ദിക്ക.

വിധായക- വി. ഹ. ക്രമപ്പെടുത്തുന്ന. ൨. ഉണ്ടാക്കുന്ന.

വിധായകം-(വ്യാകരണത്തിൽ) 'പ്രകാരം' എന്നതിൽ ഒരുവിധം. ഇതിനെ കുറിക്കുന്ന പ്രത്യയം.

വിധി-ഹ. വേദവിധി. ൨. ചട്ടം. ൩. ദൈവകല്പിതം. ൪. ഒരുക്കം, സൌകര്യം.

'വിൺമങ്കമാർക്കുകളിവേഷവിധിക്കു'

(കുമാരസംഭവം ഭാഷ)

൫. ബ്രഹ്മാവ്. ൬. സമയം. ൭. വിഷ്ണു. വ. (വ്യാകരണത്തിൽ) വാക്യങ്ങൾ രണ്ടുള്ളതിൽ ഒന്ന്. (മറ്റൊന്നു നിഷേധം). ഒരു ഉണ്ടായിരിക്കലിനെ പറയുന്ന വാക്യമാത്ര വിധി. ൻ. പൂർവ്വജന്മങ്ങളിൽ ചെയ്ത ശുഭാശുഭകർമ്മങ്ങൾ.

വിധികർത്താവ്-വിധിക്കുന്നവൻ.

വിധിക്കുന്നു—മേലാൽ നടക്കേണ്ടുന്നതിനെ മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിക്കുന്നു, ഇന്ന പ്രകാരം ന്യായമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു തീർപ്പുഴുതുകയും മറ്റും ചെയ്യുന്നു.

വിധിയന്ത്രത്തിരിപ്പ്-യന്ത്രംപോലെ തിരിഞ്ഞുവരുന്നതായ വിധിയുടെ വിലാസം. (മനുഷ്യർക്കു സമ്പത്തും ആപത്തും മാറി മാറി വരുന്നതു് കാലചക്രം ചുറ്റുന്നതിനാലാണെന്നു പ്രസിദ്ധി), ചക്രച്ചുറ്റ്.

'തരുണിയെ വിട്ടു കാട്ടിലിരിപ്പുമൂന്നീ—അപരി ഹരണീയവിധിയന്ത്രത്തിരിപ്പുമൂന്നീ'

(നളചരിതം കഥകളി)

വിധിദർശി-വിധികളെ കണ്ടറിയുന്നവൻ, സഭയിൽ പ്രധാനി.

വിധിലിഖിതം-ബ്രഹ്മകല്പിതം.

വിധിവൽ-അ. വിധിപ്രകാരം, വഴിയാംവണ്ണം

വിധിവശ-വി. ദൈവത്തിന്റെ അധീനത്തിലുള്ള. ദൈവത്തിന്നു കീഴടങ്ങിയ.

വിധിവിഹിത- വി. ബ്രഹ്മാവിനാൽ വിധിക്കപ്പെട്ട.

വിധു-ഹ. ചന്ദ്രൻ. ൨. വിഷ്ണു. എല്ലാം ചെയ്യുന്നതിനു സമർത്ഥൻ എന്നർത്ഥം. ൩. ശിവൻ. ൪. ബ്രഹ്മാവ്. ൫. രാക്ഷസൻ. ൬. പാപഹരമായ ഒരു കർമ്മം. ൭. കർപ്പൂരം.

വിധുത-വി. ഹ. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട, വിടപ്പെട്ട. ൨. ഇളകപ്പെട്ട.

വിധുന്തുദൻ-രാഹു. ചന്ദ്രനെ ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വിധുര-വി. പരിഭ്രമിച്ച.

വിധുര-ഒരു കറി, രസാള.

വിധുരൻ-ഹ. പരവശൻ, ദുഃഖിതൻ. ൨. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടവൻ.

വിധുരം, വിധുരത-ഹ. വേർപാട്. ൨. പരിഭ്രമം.

വിധുരീഭാവം-ദുഃഖിച്ചു.

വിധുവനം-വിറയൽ, ഇളക്കം.

വിധൂത-വി. ക. ഇളക്കപ്പെട്ട. ഉ. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട, കൈവിടപ്പെട്ട.

വിധൂനനം-വിറയൽ, ഇളക്കുക എന്ന ക്രിയ.

വിധൃത-വി. ക. ധരിക്കപ്പെട്ട. ഉ. പിടിക്കപ്പെട്ട.

വിധൃതം-തുപ്പിക്കേട്ട്.

വിധേയ-വി. ക. ഭരിക്കപ്പെട്ടവൻ തക്ക. ഉ. ചെയ്യപ്പെട്ടവൻ തക്ക.

വിധേയം-അധീനം.

വിധേയൻ-അധീനൻ, കീഴ്പ്പെട്ടവൻ, പറഞ്ഞതു കേട്ടുനടക്കുന്നവൻ, വണങ്ങിയവൻ. കൊണ്ടു നടപ്പാൻ കഴിയുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വിധൌ-അ. പക്ഷം; സമയത്തിൽ.

വിധ്വംസം-ക. നാശം. ഉ. വിരോധം.

വിധ്വസ്തം-വി. ക. നശിപ്പിക്കപ്പെട്ട, ചിതറിക്കപ്പെട്ട. ഉ. മങ്ങിയ, ഇരുണ്ട.

വിന-ക. പാപം. ഉ. ദുഃഖം. ന. കഷ്ടപ്പാട്ട്. ഭ. വിപത്ത്. ങ. കർമ്മം.

വിനത-വി. ക. നമിച്ച, താണ, കുനിഞ്ഞ, വളഞ്ഞ. ഉ. അടക്കമുള്ള.

വിനതാ-ശത്രുഡന്റെയും അരുണന്റെയും അമ്മ, കശ്യപപ്രജാപതിയുടെ ഒരു ഭാര്യ, ദക്ഷന്റെ പുത്രി.

വിനമ്ര(കം)-താകരം. (ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്)

വിനയഗ്രാഹി-വി. വണക്കമുള്ള, പഠഞ്ഞതു കേട്ടു നടക്കുന്ന.

വിനയം-ക. അടക്കം. ഉ. ആചാരം. ന. വിനീതി. ഭ. അഭ്യാസം.

വിനയാ-കുരന്തോട്ടി.

വിനയാനതൻ-വിനയംകൊണ്ടു താണ ശരീരത്തോടുകൂടിയവൻ.

വിനായി-വി. വിനയമുള്ള.

വിനയെച്ചം-(വ്യാകരണത്തിൽ) പിൻ വരുന്ന ക്രിയയാൽ അർത്ഥം പൂർണ്ണമായി വരുന്ന അപൂർണ്ണക്രിയയുടെ പേർ. ഇതിന 'ക്രിയാംശം' എന്നും പേരുണ്ട്. (ഒരു ക്രിയയിൽ അനുവയിക്കുന്ന ക്രിയയുടെ വിനയെച്ചം).

വിനവിൻ-പറഞ്ഞ. (പ-മ.)

വിനവിൻ്റ—ചെന്ന നോക്കിക്കുന്ന (പ-മ.)

വിനവുന്നു-ചോദിക്കുന്നു.

'തന്നോട് വിനവുന്നതുവിൻ'

വിനശനം-ക. നശിപ്പിക്കുക, നാശം. ഉ. കുരുക്ഷേത്രമെന്ന ദേശം.

വിനാ-അ. കൂടാതെ, ഒഴിച്ച്.

വിനാഡി, വിനാഡിക-വിനാഴിക.

A measure of time equal to one-sixtieth part of a Ghatika or equal to 24 second എന്നു ആപ്തേ.

വിനായകൻ-ക. ഗണപതി. ഉപ്പന്നം ഒരു ശിക്ഷിക്കുന്നവൻ, നായകനില്ലാത്തവൻ (സ്വതന്ത്രൻ), ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ. ഉ. ബുദ്ധമുനി. വിനയിക്കുന്നവൻ (ശിക്ഷിക്കുന്നവൻ), സപ്രയോജനികർക്കും ഹിതത്തെ അനുശാസിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ന. ശത്രുഡൻ.

വിനായികാ-ശത്രുഡന്റെ ഭാര്യ.

വിനാരുഢാ-നാൻകിഴങ്ങ്.

വിനാശക-വി. നശിപ്പിക്കുന്ന.

വിനാശം-കാണാതാവുക, നശിക്കുക.

വിനാശനം-നശിപ്പിക്ക.

വിനാശീ-വി. നാശകരമായ, നശിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

വിനാശോന്മുഖ-വി. ക. പുഴുത്ത, പാകംവന്ന. ഉ. നശിപ്പാൻ തുടങ്ങിയ.

വിനാശോന്മുഖം-നശിപ്പാൻ അടുത്തതു്. വിനാശത്തിന്നൊരുങ്ങിയതു് എന്നർത്ഥം.

വിനാഹം-കിണറിന്റെ മുഖബന്ധനം.

വിനാഴിക-ഒരു നാഴികയുടെ അറുപതിലൊരു പങ്ക്.

വിനിക്ഷേപിക്കുന്നു-വെയ്ക്കുന്നു.

വിനിദ്ര-വി. ൧. ഉറക്കമില്ലായ്ക. ൨. വിടിൎന്ന.

വിനിദ്രത(ത്വം)-ഉറക്കമില്ലായ്ക.

വിനിപാതം-൧. വീഴ്ച. ൨. നഷ്ടം, നാശം, ആപത്തു്. ൩. ജീൎണ്ണം, മരണം. ൪. നരകം. ൫. അപമാനം. ൬. വേദന, ബുദ്ധിമുട്ടു്. ൭. സംഭവം.

വിനിമയം-൧. തമ്മിൽ മാറുക. ൨. പണയം.

വിനിയോഗം-൧. ഒരു സങ്കല്പം. ൨. ഉപേക്ഷിക്ക, വിടുക. ൩. വേർപാടു്. ൪. ഉദ്യോഗത്തിന്നും മററും നിയമിക്ക. ൫. പെരുമാററം, ഉപയോഗം.

വിനിൎഗ്ഗമിക്കുന്നു-വെളിയിലേയ്ക്കു പുറപ്പെടുന്നു.

വിനിവൎത്തിക്കുന്നു-മാറിപ്പാകുന്നു.

വിനിയോഗിക്കുന്നു — പെരുമാറുന്നു, ഉപയോഗിക്കുന്നു.

വിനിവൃത്ത-വി. നിവൎത്തിച്ച, അവസാനിപ്പിച്ച.

വിനിവൃത്തി-നിവൃത്തി, അവസാനം.

വിനിവേശ്യം - സ്ഥാപിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യം.

വിനിഷ്പേഷം-അരയ്ക്കുക, പൊടിക്കുക, ഞെക്കുക.

വിനിഹത-വി. ൧. ഹനിക്കപ്പെട്ട, അടിക്കപ്പെട്ട. ൨. കൊല്ലപ്പെട്ട.

വിനിഹതം-൧. ദുർല്ലക്ഷണം. ൨. ആപൽസൂചകമായ ലക്ഷണം.

വിനിഹതി-പ്രഹരം.

വിനീത-വി. ൧. വിനയമുള്ള, അടക്കമുള്ള, താണ്മയുള്ള. ൨. ഇണങ്ങിയ.

വിനീതൻ-൧. വിനയമുള്ളവൻ. ൨. തകരാറൊന്നും കൂടാതെ നല്ലവണ്ണം നടപ്പാൻ ശീലിച്ച കുതിര. ൩. കച്ചവടക്കാരൻ.

വിനീതം-൧. ഇണങ്ങിയ മൃഗം, കുതിരയും മററും. ൨. മക്കിപ്പൂവു്.

വിനീതി-വിനയം.

വിനുത-വി. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

വിനേതാവു് — വിനയിപ്പിക്കുന്നവൻ, വേണ്ടുംപ്രകാരം ശാസിക്കയും രക്ഷിക്കയും ചെയ്യുന്നവൻ.

വിനോദം-൧. കളി. ൨. ഉപേക്ഷിക്ക.

വിനോദി-കളിക്കാരൻ.

വിനോദിക്കുന്നു-കളിക്കുന്നു. (വിനോദിപ്പിക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

വിന്തു-ഒരുമാതിരി കൊതുക്.

വിന്ദു-വി. അറിവുള്ള.

വിന്ദു-൧. തുള്ളി. ൨. പുള്ളി. ൩. പാണ്ടു. ൪. ജ്ഞാനശീലൻ.

വിന്ദുത-ജ്ഞാതൃത്വം.

'വിന്ദുതയതിരുകവിഞ്ഞാൽ'
(ഷഷ്ടിപൂൎത്തിഷഷ്ടി)

വിന്ദുജാലം-ആനയുടെ പദസരി.

വിന്ദുപുഷ്പകം-ഉച്ചമലരി.

വിന്ദുഫലം-മുത്തു്.

വിന്ദുസരസ്സു്-ഒരു തടാകം.

വിന്ധ്യൻ-ഒരു പൎവ്വതം. വിരുദ്ധമായി ധ്യാനിക്കുന്നതു്-സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരുടെ ഗ

തിയെ മുടക്കണമെന്നു കരുതിയതത്രെ വിരുദ്ധധ്യാനം.

ഇതു കുലപർവ്വതങ്ങളിൽ ഒന്നാണു. ഈ പർവ്വതം അഹംകാരാകൊണ്ടു സൂൎയ്യനുമായി പിണങ്ങി. ഹിമാലയത്തോടു വളരെ അസൂയയുണ്ടു. മേരുപർവ്വതത്തെ ചുററി സഞ്ചരിക്കുന്നതുപോലെ തന്നെയും ചുററി സഞ്ചരിക്കണമെന്നു പറഞ്ഞതിൽ സൂൎയ്യൻ അനുസരിക്കാത്തതിനാൽ സൂൎയ്യന്റെ ഗതിയെ തടുപ്പാനായി വിന്ധ്യൻ ഉയരുന്നതിനാരംഭിച്ചു. ദേവകൾ ഭയപ്പെട്ടു അഗസ്ത്യമഹൎഷിയോടു സഹായത്തിനു അഭ്യൎത്ഥിച്ചു. അഗസ്ത്യൻ വിന്ധ്യന്റെ ഗുരുവായിരുന്നു. തനിക്കു നിഷ്പ്രയാസം തെക്കോട്ടും അവിടെനിന്നു തിരിച്ചു വടക്കോട്ടും കടന്നുപോകത്തക്കവണ്ണം കുനിയണമെന്നു അഗസ്ത്യൻ വിന്ധ്യനോടു ആവശ്യപ്പെട്ടു. അതിന്മണ്ണം വിന്ധ്യൻ കുനിഞ്ഞു. അഗസ്ത്യൻ തെക്കോട്ടു കടന്നുപോയി. അഗസ്ത്യൻ വടക്കോട്ടു തിരിച്ചു ചെല്ലാത്തതു നിമിത്തം വിന്ധ്യൻ കുനിഞ്ഞരിതിയിൽ ഹിമവാനെക്കാൾ വളരെ പൊക്കം കുറഞ്ഞതായി ഇപ്പൊഴും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു വിന്ധ്യൻ മദ്ധ്യദേശത്തിന്റെ തെക്കെ അതിരാണു.

വിന്ധ്യാ-ഹ. ചിറേറലം. ഉ. ലവലി എന്ന വൃക്ഷം.

വിന്ധ്യവാസിനി-ഹ. ദുൎഗ്ഗാ.

വിന്ധ്യാവലീ-ബലിയുടെ ഭാൎയ്യ.

വിന്ന-വി. ഹ. വിചാരിക്കപ്പെട്ട. ഉ. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട. ൩. സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട. ൪. അറിയപ്പെട്ട. ൫. വിവിഹം കഴക്കപ്പെട്ട. ൬. ലഭിച്ച, പ്രാപിക്കപ്പെട്ട.

വിന്നകൻ-അഗസ്ത്യൻ.

വിന്നം-വി. സമ്പാദിച്ച.

വിന്യാസം-ഹ. വെക്കുക, വേണ്ടുപ്രകാരമുള്ള നിറുത്തൽ. ഉ-ം, ബലവിന്യാസം (സൈന്യങ്ങളെ വേണ്ടുംപ്രകാരം നിറുത്തുക). ഉ. പണയംവെയ്പ്പ്.

വിപക്ഷത, വിപക്ഷത്വം-ശത്രുത, വിരോധം.

വിപക്ഷൻ-ശത്രു.

വിപഞ്ചി, വിപഞ്ചിക-വീണ. ശബ്ദത്തെ വിസ്തരിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. (വിപഞ്ചീകേളി വീണയോഃ' എന്നു കോശാന്തരം).

വിപണം-വില്ക്കുക.

വിപണനം-കച്ചവടം ചെയ്യുക.

വിപണി-ഹ. പീടിക. ഉ. ചന്തസ്ഥലം. ൩. തെരുവീഥി, പീടികത്തെരുവ്. ൪. കച്ചവടത്തിനുള്ള വസ്തു.

വിപത്തു്-ആപത്തു്.

വിപത്തി-ഹ. ആപത്തു്. ഉ. വേദന. ൩. മരണം.

വിപഥം-ചീത്തവഴി.

വിപദ്വിദൂരൻ-(വിപത് + വിദൂരൻ) വിപത്തിൽനിന്നു അകന്നിരിക്കുന്നവൻ, ആപത്തിൽ അകപ്പെടാതിരിക്കുന്നവൻ

വിപന്ന-വി. ഹ. വൈക്ഷമ്യത്തോടുകൂടിയ, ആപത്തിലകപ്പെട്ട. ഉ. നശിക്കപ്പെട്ട.

വിപന്നം-പാമ്പ്.

വിപരീത-വി. വിരോധമുള്ള.

വിപരീതപഥ്യാവക്ത്രാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

വിപരീതം-വിരോധം.

വിപൎയ്യയം-വിപരീതം, വ്യത്യാസം, മാററം.

വിപൎയ്യാസം-വിപരീതം, വ്യത്യാസം, മാററം.

വിപശ്ചിത്തു്-വിദ്വാൻ, അപ്രത്യക്ഷ

മായ വസ്തുക്കളെക്കൂടി അറിയുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വിപാകം-ഫലം,

'പാഞ്ചാലാധിപസുകൃതവിപാകേ'

(കിർമ്മീരവധം കഥകളി)

പാകം. ൨. പഴുപ്പ്. ഉ-, 'വിപാക പിംഗാസ്തുഹിനസ്ഥലീരുഹോ'.

(മാഘം).

വിപാടനം ചെയ്ക-കീറുക.

വിപാദിക-ഫ. കാൽവിള്ളൽ. നടപ്പാൻ വയ്യാതാക്കിത്തീർക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വിപാശ-ഒരു നദി.

(പഞ്ചാബിലുള്ള അഞ്ചു നദികളിൽ ഒന്നാകുന്നു. ഇം-The Beas. (ദി ബിയാസ്). ഒരിക്കൽ വസിഷ്ഠൻ ഇതിൽ ചാടി ആത്മഹത്യയ്ക്കു ശ്രമിച്ചു.

വിപിനചര-വി. വനത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന.

വിപിനതലം-വനം.

വിപിനം-വനം. ഭയപ്പെടുത്തുന്നതു എന്നർത്ഥം.

വിപുല-വി. ൧. വലിയ. ൨. തടിച്ച. ൩. വിസ്താരമുള്ള. ൪. ആഴമുള്ള.

വിപുലത-ഫ. വലിപ്പം. ൨. ആഴം.

വിപുഷ്ടമ-കാശീശന്റെ പുത്രി, ജനമേജയന്റെ ദാര്യ.

വിപുലാ-ഭൂമി. വിസ്താരമുള്ളതു എന്നർത്ഥം. (വിപുലം=വിസ്താരം).

വിപുലാസ്രവാ-കററവാഴ.

വിപൃഥുശ്രവസ്സ്-ഒരു യാദവവീരൻ, സുഭദ്രാഹരണത്തിൽ അർജ്ജുനനൊടു എതിർത്തു.

വിപ്രകാരം-ഫ. നിന്ദ. ൨. ദുഷ്ടത.

വിപ്രകീർണ്ണം-വി. ൧. വിടിർത്തപ്പെട്ട, ചിതറിക്കപ്പെട്ട. ൨. അഴിഞ്ഞ (തലമുടി). ൩. വീതിയുള്ള.

വിപ്രകൃത-വി. ൧. നിന്ദിക്കപ്പെട്ട. ൨. ഉപദ്രവിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

വിപ്രകൃഷ്ട-വി. ദൂരമുള്ള, അകലയുള്ള.

വിപ്രകൃഷ്ട(ക)ം-ഫ ദൂരത്തുള്ളതു്. ൨. ദൂരം.

വിപ്രചിത്തി-ദാനവരുടെ പ്രധാനി, കശ്യപന്റെ പുത്രൻ.

വിപ്രത, വിപ്രത്വം-ബ്രാഹ്മണത്വം.

വിപ്രതിപത്തി-ഫ. പരസ്പരവിരുദ്ധം, വിരോധം. ൨. സമ്മതമില്ലായ്മ. ൩. അന്യോന്യ സംബന്ധം. ൪. തർക്കം.

വിപ്രതിഷേധം-തുല്യബലവിരോധം.

വിപ്ര(തി)തീസാരം-അനുതാപം, കഴിഞ്ഞതു വിചാരിച്ചുള്ള ദുഃഖം.

വിപ്രൻ-ബ്രാഹ്മണൻ.

വേദത്തിൽ 'വിപ്രൻ' എന്ന പദം ബുദ്ധിമാൻ എന്ന അർത്ഥത്തിലാണ് ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

വിശേഷേണ തപഃപൂർത്തിയെ ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വിപ്രം-ഫ. അരയാൽ. ൨. നെന്മേനിവാക.

വിപ്രമാഥം-ഉപദ്രവം.

വിപ്രയുക്തം-വി. വേർപെട്ട.

വിപ്രയോഗം-ഫ. രാഗികളായിരിക്കുന്ന സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ പരസ്പരമുള്ള വേർപാട്.

'വിപ്രയോഗകൃതമാം
മാലേതുമാലോചിയം'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

൨. ബ്രാഹ്മണരുടെ കൂട്ടം.

വിപ്രലബ്ധ-വി. വഞ്ചിക്കപ്പെട്ട.

വിപ്രലംഭം-ഹ. വേർപാട്. ഉ. വഞ്ചന. ന. രാഗികളായിരിക്കുന്ന സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ വേർപാട്. ൪. വഴക്ക്.

വിപ്രലാപം-ഹ. കരച്ചിൽ. ഉ. വാക്കുതർക്കം. ന. വ്യർത്ഥമായ സംസാരം.

വിപ്രലോഭി-ഹ. മഞ്ഞക്കുറിഞ്ഞി. ഉ. അശോകം.

വിപ്രശ്നികം-പ്രശ്നം പറയുന്നവൾ.

വിപ്രിയ-വി. അനിഷ്ടമായുള്ള.

വിപ്രൂൾ(ട്ട്)-ഹ. നീർത്തുള്ളി. ഉ. അടയാളം.

വിപ്ലവം-ഹ. ഉപദ്രവം. ഉ. കലഹം. ന. പാപം. ൪. ആപത്ത്. ൫. ക്രമമില്ലാത്ത യുദ്ധം. ന. നാശം.

വിപ്ലുത-വി. ഹ. ദുഷ്ടതയുള്ള. ഉ. വിരോധമുള്ള. ന. മുക്കിയ.

വിഫല-വി. ഹ. ഫലമില്ലാത്ത. ഉ. കായില്ലാത്ത. വിഫലം > < സഫലം.

വിഫലചതുഷ്ടയം— അഗുണത്തിന്റെ സൌന്ദര്യം, അസിദ്ധന്റെ വിദ്യ, ദുശ്ശീലന്റെ വംശം, അനുഭവിക്കാത്തവന്റെ ധനം, ഇവ ൪-ം.

വിഫലാ-പൂക്കൈത.

വിബന്ധം-തടവ്.

വിബുധനദി- ദേവലോകത്തെ ആറ്, ഗംഗാനദി.

വിബുധൻ-ഹ. ദേവൻ. ഉ. വിദ്വാൻ.

വിബുധം-കർപ്പൂരം.

വിബുധേന്ദ്രൻ-ദേവേന്ദ്രൻ.

വിബോധം-ഹ. ഉണർവ്വ്. ഉ. ബുദ്ധി.

വിഭക്ത-വി. ഹ. വിഭജിക്കപ്പെട്ട, പകുക്കപ്പെട്ട. ഉ. വേർപെടുത്തപ്പെട്ട.

വിഭക്തി-ഹ. പകുതി. ഉ. (വ്യാകരണത്തിൽ മററു പദങ്ങളുമായുള്ള സംബന്ധത്തെക്കുറിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി നാമങ്ങളിൽ ചേർക്കുന്ന പ്രത്യയങ്ങൾക്കു 'വിഭക്തി' എന്നു പേർ.

(ഭാഷയിൽ വിഭക്തികൾ—7)

1. പ്രഥമ (നിർദ്ദേശിക).
2. ദ്വിതീയ (പ്രതിഗ്രാഹിക).
3. തൃതീയ (സംയോജിക).
4. ചതുർത്ഥി (ഉദ്ദേശിക).
5. പഞ്ചമി (പ്രയോജിക).
6. ഷഷ്ഠി (സംബന്ധിക).
7. സപ്തമി (ആധാരിക).

വിഭക്ത്യാഭാസങ്ങൾ-എല്ലാ നാമങ്ങളിലും ചേരാതെയും അർത്ഥത്തിൽ വിഭക്തിക്കു തുല്യങ്ങളായും ചില പ്രത്യയങ്ങൾ ഉണ്ട്. അവയ്ക്കു വിഭക്ത്യാഭാസങ്ങൾ എന്നു പേർ.

വിഭജിക്കുന്നു-പങ്കുവെയ്ക്കുന്നു.

വിഭണ്ഡകൻ-ഒരു മുനി, കശ്യപന്റെ പുത്രൻ, ഋശ്യശൃംഗന്റെ പിതാവ്.

വിഭവം- ഹ. സാമാനങ്ങൾ, സാധനസാമഗ്രികൾ. ഉ. സമ്പത്ത്, പണം മുതലായത്. ന. മഹാമോഹം, അത്യാഗ്രഹം. ൪. അലങ്കാരം. ൫. പൂർണ്ണശക്തി.

വിഭവസാമഗ്രികൾ-സാധനസമ്പത്തുകൾ.

വിഭാ-ഹ. ശോഭ. ഉ. രശ്മി.

വിഭാകരൻ-ഹ. ആദിത്യൻ. വിശേഷേണ ശോഭയെ ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. അഗ്നി. ന. കൊടുവേലി.

വിഭാകരം-കൊടുവേലി, ഏരിക്ക്.

വിഭാഗതഃ-പങ്കുപങ്കായിട്ട്.

വിഭാഗം-ഹ. പങ്ക്. ഉ. പ്രദേശം.

വിഭാഗിക്കുന്നു-പകുക്കുന്നു.

വിഭാതം-പ്രഭാതം.

വിഭാനംചെയ്ത-ശോഭിക്കു.

വിഭാജ്യ-വി. പകുക്കപ്പെടുവൻ തക്ക.

വിഭാണ്ഡി-ചടച്ചി.

വിഭാവം-(അലങ്കാരശാസ്ത്രത്തിൽ) ശരീരത്തിന്നോ മനസ്സിന്നോ പ്രത്യേക വികാരം വരുത്തുകയോ വർദ്ധിപ്പിക്കുയോ ചെയ്യുന്ന സ്ഥിതി.

വിഭാവകം-വി. ഫ. തെളിവായിക്കാണിക്കുന്ന. ഉ. വ്യവഹരിക്കുന്ന.

വിഭാവന-ഫ. ശോധനചെയ്തു നിശ്ചയിക്ക. ഉ. തിരിച്ചറിവ്. ന. ഒരലങ്കാരം. പ്രസിദ്ധകാരണം കൂടാതെ തന്നെ കാര്യമുണ്ടാക്കുന്നതു്.

വിഭാവനം, വിഭാവനാ-ഫ. തിരിച്ചറിവ്. ഉ. വ്യവഹാരം, ശോധന. ന. സങ്കല്പം.

വിഭാവനംചെയ്യുക-അറിയുക.

വിഭാവൻ-സ്നേഹിതൻ.

വിഭാവരീ-ഫ. രാത്രി. നക്ഷത്രാദികളെക്കൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. മഞ്ഞൾ. ന. മേഘം. ർ. സോമന്റെ രാജധാനി.

വിഭാവസു-ഫ. ആദിത്യൻ. പ്രയോജനമുള്ള ധനമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. അഗ്നി. ന. എരിക്ക്. ർ. കൊട്ടവേലി. ൽ. ചന്ദ്രൻ. ൻ. കഴുത്തിലേ ഒരാഭരണം, ഹാരം.

വിഭാവിത-വി. ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട. ഉ. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട.

വിഭാവിതം-വിഭാവനം ചെയ്യപ്പെട്ടതു്, അറിയപ്പെട്ടതു്.

വിഭാഷണം-ഭുജിക്കുന്നതു്.

'ബഹുവിധവിഭാഷണം പിന്നെയും ചെയ്തുതും'

(ഭാഗവതം 24 വൃത്തം)

വിഭാഷിതം-വികല്പം.

വിഭിന്ന-വി. ഫ. ചിതറപ്പെട്ട. ഉ. കലർത്തപ്പെട്ട. ന. ഭേദിയ്ക്കപ്പെട്ട. ർ. ഉടയ്ക്കപ്പെട്ട. ൽ. വ്യവസ്ഥിതമായ.

വിഭിന്നത-ഭേദപ്പാടു്.

വിഭീത(ക)ം-താന്നിവൃക്ഷം.

വിഭീതകീ-താന്നി.

വിഭീഷണ-വി. ഭയങ്കരമായ.

വിഭീഷണൻ-ഫ. രാവണന്റെ അനുജൻ. ('രാക്ഷസോല്പത്തി' നോക്കുക) ഉ. ശത്രുക്കൾക്കു ഭയങ്കരനായുള്ളവൻ.

വിഭീഷണാത്മാ(വു്)-ഫ. കേടുതീരുടെ ഭയത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്നവൻ. ഉ. പാപികൾക്കു വിശേഷാൽ ഭയങ്കരനായുള്ളവൻ. ന. വിഭീഷണന്റെ ആത്മാവായിട്ടുള്ളവൻ.

വിഭീഷണൻ വലിയ വിഷ്ണുഭക്തനായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം തപസ്സുചെയ്തു ബ്രഹ്മാവിനോടു വിഷ്ണുഭക്തിയെ വരിച്ചതു്. ദുഷ്ടനായ രാവണനു വിഭീഷണന്റെ സന്മാർഗ്ഗനിഷ്ഠ രസിക്കാത്തതിനാൽ അടിച്ചു പുറത്താക്കി. വിഭീഷണൻ കൈലാസത്തിൽ ചെന്നു അഭയം പ്രാപിച്ചു. പിന്നീടു ശ്രീരാമന്റെ സഖ്യതയെ നേടി. രാവണനെ വധിച്ചതിന്റെ ശേഷം ശ്രീരാമൻ വിഭീഷണനെയാണു ലങ്കാധിപതിയാക്കിയതു്.

ഉ. സൌമ്യൻ.

വിഭീഷണം-വേഴൽ.

വിഭു-വി. സർവ്വവ്യാപിയായുള്ള. ഉ. ഉറപ്പുള്ള. ന. നിത്യമായുള്ള.

വിഭു-ഫ. സർവ്വശക്തൻ, തത്ത്വാവധാരണസമർത്ഥൻ (ഇന്ന പ്രകാരമെന്നു നിശ്ചയിപ്പാൻ സാമർത്ഥ്യമുള്ളവൻ), എല്ലാം അറിയുന്നവൻ, പ്രഭു, നാഥൻ. ഉ. ശിവൻ. ന. വിഷ്ണു. ർ. ബ്രഹ്മാവു്.

ഇ. ഭൃത്യൻ. ന്യ. ഭിക്ക്. ഉ. കാലം. വ്യ. ആത്മാവ്. ൻ. ആകാശം.

വിഭൂത(ത്വം)-വിഭൂവിന്റെ അവസ്ഥ.

വിഭൂതം-വി. ൧. ഉണ്ടായ. ൨. കാണപ്പെട്ട.

വിഭൂതി-൧. ഐശ്വര്യം. ൨. ഭസ്മം. ൩. വലിപ്പം, ശക്തി.

വിഭൂഷണം-ആഭരണം.

വിഭൂഷാ-ആഭരണം.

'ഒരുവൾ നിജവിഭൂഷാജാലമെല്ലാ-
മണിഞ്ഞാൾ'

(ഭാഷാനൈഷധചമ്പു)

വിഭൂഷിത-വി. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട.

വിഭൃത-വി ഭരിക്കപ്പെട്ട, രക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

വിഭ്രമം-൧. സ്ത്രീകളുടെ ചില ശൃംഗാരചേഷ്ട, വിലാസം. ൨. കളി. ൩. തെററ്. ൪. തിടുക്കം. ൫. സംശയം. ൬ സൌന്ദര്യം. ൭. ചുററിത്തിരിക.

വിഭ്രമമദം-സൌന്ദര്യമദം.

വിഭ്രമിക്കുന്നു-പരിഭ്രമിക്കുന്നു.

വിഭ്രംശം-൧. വീഴ്ച, പതനം. ൨. അധോഗതി, നാശം.

വിഭ്രംശിത-വി. നശിച്ച.

വിഭ്രാൾ-വി. ശോഭയുള്ള.

വിഭ്രാണ-നി. ൧. ധരിച്ച.

'വെള്ളം ജടാന്തേ വിഭ്രാണം'

(ബാലപ്രബോധനം)

൨. അനുഭവിക്കുന്ന.

വിഭ്രാന്ത-വി. പരിഭ്രമിച്ച.

വിഭ്രാന്തി-൧. പരിഭ്രമം, കഴപ്പം. ൨. ചുററിത്തിരിയുക.

വിമത-വി. അനിഷ്ടമായ

വിമതൻ-ശത്രു.

വിമതസ്ഥൻ-ഭിന്നമതവിശ്വാസി.

വിമതേന്ദ്രിയൻ-ക്ഷയിച്ച ഇന്ദ്രിയശക്തിയോടു കൂടിയവൻ.

വിമഥൻ-നശിപ്പിക്കുന്നവൻ.

വിമഥം-പൂർണ്ണനാശം.

വിമനസ്സ്, വിമനസ്ക-വി. മനോദുഃഖമുള്ള, അന്ധാളിപ്പിലായ.

വിമനായിതൻ-ദുഃഖത്തോടുകൂടിയവൻ.

വിമന്യു-വി. ൧. കോപമില്ലാത്ത. ൨. ദുഃഖമില്ലാത്ത.

വിമർദനം-൧. മർദിക്ക. ൨. നശിപ്പിക്ക.

വിമൎശനം-൧. ചിന്ത, വിചാരണ. ൨. ആലോചിക്ക. (വി-മൎശ) മൎശ എന്നതു മൃശ്ധാതുവിൽ നിന്നുണ്ടായതാണ്. ആ ധാതുവിനു സ്പൎശനം, പ്രണിധാനം എന്നു രണ്ടൎത്ഥം പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പ്രണിധാനം = ചിന്തനം ചെയ്യുന്നതു്. അതുകൊണ്ടു വിമൎശനം, വിശേഷമായ ചിന്തനം. (ഇതുപോലെ 'പരാ' എന്ന ഉപസൎഗ്ഗം ചേൎന്ന് പരാമൎശിക്ക എന്ന പദമുണ്ടായി. പരാ = പിറകേ.)

വിമൎശം-വിചാരം.

വിമല-വി. ൧. വെടിപ്പുള്ള, മലമില്ലാത്ത. ൨. വെളുത്ത

വിമലം-൧. നിൎമ്മലം ൨. വെള്ളിപ്പൂച്ച്

വിമലത-മലമില്ലായ്ക, വെടിപ്പു.

വിമലൻ-൧. ജിനമഹൎഷി. ൨. നിൎമ്മലൻ.

വിമലൻ-ഒരു സംസ്കൃതകവി. ജൈനനാണ്. പ്രശ്നോത്തരരത്നമാല നിൎമ്മിച്ചു

വിമലാ-൧. ചൎമ്മലന്ത ൨. കണ്ണിൽ ദീനത്തിനുള്ള ഒരു ഗുളിക

വിമലാത്മകം-സ്വഭാവേന നിർമ്മലമായുള്ളതു്.

വിമർഷ്-ക്ര. വിചാരം, ആലോചന. ഉ. തുപ്പിക്കേട്. ന. ക്ഷമയില്ലായ്മ.

വിമളം-മംക്കിരക്കല്ല്.

വിമാതാവു്-ഇളയമ്മ, വിമാതൃയായ മാതാ.

വിമാതൃജൻ-അച്ഛൻ വേറെ വേളിക ഴിച്ചു വലിയമ്മ, ചെറിയമ്മ ഇവരുടെ മകൻ. വിമാതാ=വിമാതൃയായ മാതാ. അമ്മയുടെ സപത്നിമാർ അമ്മയ്ക്കു വിമാതൃകളായിരിക്കുന്നതുപോലെ മക്കൾക്കും വിമാതൃയായിരിക്കുമെന്നുള്ളതു കൊണ്ടു് ഈ അർത്ഥം ഉണ്ടായി.

വിമാനം-ക്ര. ദേവരഥം. ദേവന്മാർക്കു വിശേഷമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതിനുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

മാനം=ഉപമ. വിമാനം=സാദൃശ്യമില്ലാത്തതു്. പക്ഷിക്കു സദൃശമായി ആകാശത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ഉ. അളവു്. ന. അപമാനം. ർ. രാജധാനി. ള. കുതിര. ന്യ. രഥം. ം. ഏഴു നില മാളിക.

വിമാംസം-അസ്ഥിയില്ലാത്ത മാംസം. (പട്ടിയുടേതുപോലെ).

വിമാർഗ്ഗണം-അന്വേഷണം.

വിമാർഗ്ഗം-ക്ര. ചൂൽ. ഉ. ചീത്തവഴി. ന. തെറ്റായുള്ള വഴി.

വിമിശ്ര, വിമിശ്രിത-വി. കലർത്തിയ

വിമുക്ത-വി. ക്ര. മോചിക്കപ്പെട്ട, ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട. ഉ. ഏറിയപ്പെട്ട.

വിമുക്തി-ക്ര. മോചനം, മോക്ഷം. ഉ. വേർപാടു്.

വിമുഖ-വി. ക്ര. മുഖംതിരിച്ച. ഉ. വിരോധമുള്ള, മനസ്സില്ലാത്ത, വൈരസ്യമുള്ള, വിലക്ഷണമുഖമുള്ള.

വിമുഖത-വിരോധം, ഇഷ്ടക്കേടു്, അഭിമുഖമില്ലായ്മ.

വിമുഖൻ-(സാധാരണ അർത്ഥം) വൈരസ്യമുള്ളവൻ. (ശരിയായ അർത്ഥം) വിലക്ഷണമുള്ളവൻ.

വിമുഗ്ദ്ധ-വി. മനം കലങ്ങിയ.

വിമുഗ്ദ്ധൻ-മൂഢൻ, തത്വമറിയാത്തവൻ

വിമൂഢ-വി. ക്ര. അറിവില്ലാത്ത. ഉ. അറിവുള്ള.

വിമോക്ഷണം(ണാ)-വിടുക, സ്വാതന്ത്ര്യമായി വിട്ടയയ്ക്കുക.

വിമോക്ഷം-സ്വാതന്ത്ര്യപ്പെടുത്തുക.

വിമോചനം-ഉപേക്ഷിക്കൽ, വിടുതൽ.

വിമോചിക്കുന്ന-വിടുന്ന, ഉപേക്ഷിക്കുന്ന.

വിമോഹന-വി. മനസ്സിനെ ഇളക്കുന്ന, മോഹിപ്പിക്കുന്ന.

വിമോഹനം-ക്ര. മനസ്സിന്റെ ഇളക്കം. ഉ. ഒരു നരകം.

വിമോഹം-ക്ര. മോഹാലസ്യം, ഒരു ക്കേടും മറവും. ഉ. അഗ്രഹം.

വിംബല, വിമ്മല്യനാട്ടു്-തെക്കുംകൂറു്.

വിംബല്യാധീശൻ-തെക്കുംകൂർ രാജാവു്.

വിംബം-ക്ര. ചന്ദ്രാദിത്യന്മാരുടെ രൂപം. ഉ. പ്രതിശരീരം. ന. കല്ലു്, മരം മുതലായവ കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ രൂപം. ർ. കോവൽപ്പഴം (കായു്).

വിംബിക-കോവൽവള്ളി.

വിംബ്യ-അടക്കാമരം.

വിമ്മംകടിക്കുന്ന-വപ്പുകടിക്കുന്ന.

വിമ്മല്യനാട്ടു്-തെക്കുംകൂറാരാജ്യം.

വിമ്മല്യാധീശൻ-തെക്കുംകൂറാരാജാവു്.

വിമ്മാരം, മുന്നാരം, ഉമ്മാരാ-വായുടെ മുൻഭാഗം.

വിമ്മിട്ടം-ഞെരുക്കം, ശ്വാസോച്ഛ്വാസം ചെയ്യുന്നതിലുള്ള ഞെരുക്കം, ബുദ്ധിമുട്ട്, സങ്കടം. (ക്രിയ-വിമ്മുന്നു).

'തമ്മിട്ടനാദങ്ങൾ കേട്ടുതുടങ്ങി
വിമ്മിട്ടമുണ്ടായി ബാലകർക്കപ്പോൾ'
(അജ്ഞാനകാരം)

വിമ്മുന്നു- ഏങ്ങുന്നു, വിമ്മിട്ടപ്പെടുന്നു. (നാമം-വിമ്മൽ).

വിമ്ലാപനം-ഹ. വൃത്തിയാക്കുക, ശുചിയാക്കുക. ഉ. പുതുക്കുക.

വിംശതി-ഇരുപത്.

വിയയ്ക്കുന്നു-പരിഭ്രമിക്കുന്നു. (വിയച്ചു= പരിഭ്രമിച്ചു).

വിയദ്ഗംഗാ—ഗംഗാനദി, ആകാശഗംഗ.

വിയദാപഗാ-ഗംഗാനദി.

വിയന്മണി-സൂര്യൻ.

വിയന്മണ്ണലം-ആകാശമണ്ഡലം.

വിയമം-ഹ. പരപീഡാദിപാപങ്ങളൊന്നും ചെയ്യാതെ സ്വസ്ഥമായിരിക്കുക. അടങ്ങുക എന്നർത്ഥം. ഉ. തടവ്, നിർത്തൽ. ന. സുഖക്കേട്, വേദന, ദുഃഖം.

വിയം-ഹ. വിശാലത. ഉ. തന്നത്താൻ സ്തുതി.

വിയൽ, വിയത്തു്-ആകാശം. എല്ലാടവും വ്യാപിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. അവസാനമില്ലാത്തതു് എന്നുമാവാം.

വിയൽഭൂതി-ഇരുട്ട്.

വിയർക്കുന്നു-ഉഷ്ണംകൊണ്ടു് ശരീരത്തിലുമ്മററും നിന്നു് ഒരുമാതിരി വെള്ളം പുറപ്പെടുന്നു.

വിയാത-വി. ഹ. ധൈര്യമുള്ള. ഉ. നാണമില്ലാത്ത. ന. ഹീനമായ, അധമമായ.

വിയാമം-ഹ. പരപീഡാദി പാപകർമ്മങ്ങളൊന്നും ചെയ്യാതെ സ്വസ്ഥമായിരിക്കുക. അടങ്ങുക എന്നർത്ഥം. ഉ. തടവ്, നിർത്തൽ. ന. സുഖക്കേട്, വേദന, ദുഃഖം.

വിയു-ഉരമൻ.

വിയുത-വി. കൂടാത്ത, വിട്ടുപോയ.

വിയുക്ത-വി. വേർപെട്ട.

വിയോഗം-ഹ. വേർപാട്. ഉ. സ്നേഹമുള്ളവർ തമ്മിൽ കാണാതെ അകന്നിരിക്കു, വിരഹം. വിയോഗം> <സംയോഗം.

വിയോഗി-വി. യോഗമുള്ള.

വിയോഗി-ചക്രവാകപ്പക്ഷി.

ഒരുമാതിരി അരയന്നം എന്നും കാണുന്നുണ്ട്.

വിയോഗിനി-വിരഹമുള്ളവൾ.

'കഷ്ടപ്പെട്ടു വിയോഗിനീ കഥമപി'
(അമരുകശതകം)

വിയോജിക്കുന്നു-വേറെയാക്കുന്നു.

വിയോനി—വിലക്ഷണമായ യോനി, രോഗാദി ദൂഷിതമായ യോനി.

വിര-ഹ. ഒരുമാതിരി പുഴുവ്. ഉ. വിത്തു്.

വിരകൽ-കൂട്ടിപ്പിശകൽ.

വിരകുന്നു-കൂട്ടിപ്പിശകുന്നു, കുഴയ്ക്കുന്നു.

'വിരകിവെച്ചൊരുചോറെടുത്തു'
(നാളായണീചരിതം തുള്ളൽ)

വിരക്കൽ-ഒരു ദീനം. (നഖത്തിലുണ്ടാകുന്നതു്).

വിരക്ത-വി. ഒന്നിലെങ്കിലും ആഗ്രഹമില്ലാത്ത.

വിരക്തം-ഘനവാദ്യത്തിൽ ഒരിനം.

ഇതു ഗീതം കൂടാതെ മററുള്ള താളങ്ങളെ അനുസരിച്ചു വാദനം ചെയ്യുന്നതാകുന്നു.

വിരക്തി-വെറുപ്പ്, ഇഷ്ടമില്ലായ്ക.

വിരംഗം-കങ്കുട്ടം.

വിരചിക്കുന്നു–സൃഷ്ടിക്കുന്നു, ഉണ്ടാക്കുന്നു.

വിരചിത–വി. ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട.

വിരജൻ–വിഷ്ണു.

വിരജസ്തമസ്സുകൾ– രജോഗുണവും തമോഗുണവും നിശ്ശേഷം നിവൎത്തിക്കയാൽ ശുദ്ധസത്വ ഗുണവാന്മാരായവർ.

വിരജാ–ഹ. നഹുഷന്റെ ഭാൎയ്യ. ഉ. ദുൎവാ.

വിരഞ്ചൻ, വിരിഞ്ചി–ബ്രഹ്മാവ്.

വിരഞ്ഞ്–വേഗം.

'മുരരിപുമതമറിഞ്ഞുമാമുനി
വരന്മാരുംവിരഞ്ഞെഴുനെള്ളീടിനാർ'
(ഭാരതം)

വിരട്ടുന്നു–ഹ. ഓട്ടിക്കുന്നു. ഉ. ഭയപ്പെടുത്തുന്നു.

വിരണം–രാമച്ചം.

വിരത–വി. അവസാനിച്ച.

വിരതി–അവസാനം, നിറുത്ത്, ഇളവ്.

വിരന്ത്–വേഗത്തിൽ. (പ. മ.)

വിരപ്പാട്–വിത്തുപാട്.

വിരമം–അവസാനം.

വിരമിക്കുന്നു–ഹ. അടങ്ങുന്നു, നിറുത്തുന്നു, പിന്തിരിയുന്നു. ഉ. ഇളയ്ക്കുന്നു. ൩. അവസാനിക്കുന്നു.

വിരയ–വളരെ വേഗത്തിൽ.

വിരയുന്നു– ആഗ്രഹിക്കുന്നു, ധൃതിവെയ്ക്കുന്നു.

വിരയെ–വി. വളരെ വേഗത്തിൽ.

വിരലായം–വിരലിന്റെ നീളം.

വിരലാഴി–മോതിരം.

'ഇടഞ്ഞിടുന്ന കടകമൊടു മുടുക
വിരലാഴി'
(ഒരു പഴയ കൃതി)

വിരലിട–ഹ. വിരലുകളുടെ ഇട. ഉ. ഒരു വിരൽവീതി.

വിരൽ–കൈകളുടേയും കാലുകളുടേയും അററത്തെ അയ്യഞ്ചു ശാഖകൾ, അംഗുലി.

വിരൽകടിക്ക–പശ്ചാത്തപിക്ക.

വിരൽചരട്–വിരൽഞാൺ.

വിരൽചുററ് – വിരലിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം.

വിരൽപ്പാട്–ഒന്നര ഇഞ്ച് (8 തുവര).

വിരവ്–അ. വേഗം.

വിരവിൽ–അ. വേഗത്തിൽ.

വിരവോടെ–അ. വേഗത്തോടെ.

വിരശി–ഒരു കണക്ക്.

വിരസ–വി. രസമില്ലാത്ത.

വിരസത–രസമില്ലായ്ക.

വിരസം–രസക്കേട്. (വിരസം> <സരസം).

വിരഹം–വേർപാട്, ഭാൎയ്യാഭൎത്താക്കന്മാർ തമ്മിലുള്ള വേർപാട്, വിയോഗം.

വിരഹി–വി. വിരഹമുള്ള, വേർപെട്ട.

വിരഹിണീ–ഹ. ഭൎത്താവിൽ നിന്ന് പിരിഞ്ഞിരിക്കുന്ന സ്ത്രീ, വിരഹം അനുഭവിക്കുന്നവൾ. ഉ. ശമ്പളം, കൂലി.

വിരഹിത–വി. വേർപിരിഞ്ഞ.

വിരഹീ–ഭാൎയ്യയോടു പിരിഞ്ഞ പുരുഷൻ.

'നിനവൊടു വിരഹീ
നോക്കിടുന്നാക്കമോടെ'
(അമരുകശതകം)

വിരഹോൽക്കണ്ഠിതാ–ഭൎത്താവിനോടു വേർപെട്ടവൾ.

വിരള–വി. ഹ. ഇടവിട്ട. ഉ. ഏറെവും കൃശമായ, കുറഞ്ഞ. ഉ. ദൂരത്തുള്ള.

വിരളം-വി. ൧. ഇടകളുള്ള. ൨. നേരിയ, ലോലമായ ൩. അയഞ്ഞ. ൪. അപൂർവ്വമായ.

വിരളം-൧. ഇടവിട്ടതു്. ൨. തൈത്.

വിരളി, വെരുളി-ഭയം. വി. വിരളുന്ന പ്രകൃതിയോടുകൂടിയ.

വിരളുന്നു, വെരുളുന്നു-ഭയപ്പെടുന്നു.

വിരൾച്ച-ഭയം.

വിരാഗം-൧. ഇഷ്ടക്കേടു്. ൨. നിറം മാററം. ൩. ലോകവ്യവഹാരത്തിൽ മനസ്സില്ലായ്ക.

വിരാഗി-വി. വിരക്തിയുള്ള.

വിരാജൻ-വി. ശോഭിക്കുന്ന.

വിരാജമാനൻ-ശോഭിക്കുന്നവൻ.

വിരാജിത-വി. ശോഭിക്കപ്പെട്ട.

വിരാടജം-രാജാവത്തമണി.

വിരാടം-൧. രാജപുറാണയ്ക്കു വടക്കുകിഴക്കുള്ള ദേശം.

വിരാടരാജാവിന്റെ ഈ രാജ്യത്താണു പാണ്ഡവർ ദ്രൌപദിയൊന്നിച്ചു് അജ്ഞാതവാസം കഴിച്ചുകൂട്ടിയതു. വിരാടനെ ദ്രോണർ വധിച്ചു. വിരാടരാജാവിന്റെ പുത്രിയാണു ഉത്തര. ഉത്തര അഭിമന്യുവിന്റെ ഭാര്യയും പരീക്ഷിത്തിന്റെ അമ്മയുമാകുന്നു. വിരാടൻ ഭാരതയുദ്ധത്തിൽ പാണ്ഡവർക്കു സഹായിച്ചു.

(മാൾവായുടെ വടക്കും, രാജപുറാണയുടെ കിഴക്കും, ഡൽഹിക്കു തെക്കും, കോസലത്തിന്റെ പടിഞ്ഞാറുമായി കിടക്കുന്ന രാജ്യം)

൨. മഹാഭാരതത്തിലെ ഒരു പർവ്വം.

വിരാട്ടു്-൧. എങ്ങും നിറഞ്ഞു ഏകകാരണനായിക്കാണുന്ന ഈശ്വരൻ. (ഭാഗവതം ദ്വിതീയസ്കന്ധം നോക്കുക). ൨. ക്ഷത്രിയൻ. ൩. ശോഭ.

വിരാധൻ-ഒരു രാക്ഷസൻ.

ശതഹൃദയിൽ കാലനു ജനിച്ചവൻ. ഏററവും ക്രൂരനാണു്. ദീർഘശരീരി എന്നു തന്നെയല്ല നരമാംസഭോജിയുമായിരുന്നു. തപസ്സു ഹേതുവായിട്ടു ബ്രഹ്മാവിൽനിന്നു വജ്രശരീരതയെ പ്രാപിച്ചു. ദണ്ഡകാരണ്യത്തിൽവച്ചു ശ്രീരാമാദികളെ ആക്രമിച്ചു. സീതയെ അപഹരിപ്പാൻ ശ്രമിച്ചു. ശ്രീരാമന്റെ അസ്ത്രപ്രയോഗത്തെ കൂട്ടാക്കാതെ അവരെ തോളിലെടുത്തുകൊണ്ടു് ഓടിക്കളഞ്ഞു. അവനെ കൊല്ലുന്നതിനു അവർ വളരെ പണിപ്പെട്ടു. ഒടുക്കം ജീവനോടെ അവനെ കുഴിയിലിട്ടു മൂടി. അപ്പോൾ കുഴിയിൽനിന്നു വളരെ സുന്ദരനായ ഒരു ഗന്ധർവ്വൻ എഴുനേററു പ്രത്യക്ഷനായി. താൻ ഒരു ഗന്ധർവ്വനാണെന്നും കുബേരന്റെ ശാപം നിമിത്തം രാക്ഷസനായി എന്നും പറഞ്ഞു ശ്രീരാമന്റെ കാക്കൽ വീണു. വിരാധനെ തുംബുരു എന്നും വിളിക്കും.

തോളിൽ എടുത്തുകൊണ്ടു പോയതായും മററും രാമായണത്തിൽ കാണുന്നില്ല. വിരാധൻ സീതയോടടുത്തപ്പോൾ കൈകളും കാലുകളും തലയും പത്രികൾകൊണ്ടു ഖണ്ഡിച്ചു എന്നും മററുമാണു അതിൽ കാണുന്നതു്. ദുർവ്വാസാവു ശപിച്ചു എന്നാണു ഇതിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നതു്.

വിരാണി-ആന.

വിരാദ്ധ-വി. ൧. ഉപദ്രവിക്കപ്പെട്ട. ൨. നിന്ദിക്കപ്പെട്ട. ൩. തടുക്കപ്പെട്ട, എതിർക്കപ്പെട്ട.

വിരാധം-൧. എതിർക്കുക, തടസ്ഥം. ൨. അസഹ്യത, ഉപദ്രവം.

വിരാമം-൧. നിർത്തു്. ൨. അവസാനം. ൩. സ്വസ്ഥത.

വിരാലം-പൂച്ച.

വിരാവം-ശബ്ദം.

വിരാഠംപുരുഷൻ-സത്യദൈവം.

വിരി-ഹ. ജീനി. ൨. മൂടി. ൩. മറ. ൪. നറുവരി.

വിരിക്കുന്നു-ഹ. പരത്തുന്നു. ൨. പക്ഷികൾ മൊട്ടയിൽ നിന്നു കുഞ്ഞിനെ കൊത്തിവിരിക്കുന്നു.

വിരിച്ചൽ-ഹ. പരത്തൽ. ൨. പക്ഷികളുടെയും മററും മൊട്ടയിൽനിന്നു കുഞ്ഞുവേർ തിരിക. ൩. പ്രകാശം. ൪. വിള്ളൽ.

വിരിഞ്ചൻ-ഹ. ബ്രഹ്മാവ്. അരയന്നങ്ങളാൽ വഹിക്കപ്പെടുന്നവൻ, ഭൂതങ്ങളെ സൃഷ്ടിചെയ്യുന്നവൻ ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥങ്ങൾ. (വിരിഞ്ചി എന്ന പാഠവും കാണുന്നു). ൨. ശിവൻ. ൩. വിഷ്ണു.

'വിരിഞ്ചോ ദ്രുഹിണസ്തത്ര
വിരിഞ്ചിർദ്രുഘണോ മതഃ'
(ശബ്ദാർണ്ണവം)

വിരിഞ്ചി-ഹ. ബ്രഹ്മാവ്. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ശിവൻ.

വിരിണൻ-കൊതിയൻ.

'വിരിണനവനൊരു കരുണവഴുതണം'
(ത്രിപുരദഹനം തുള്ളൽ)

വിരിപന്തൽ-വെയിൽ കൊള്ളാതെ ഇരിപ്പാനായിട്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു പണി.

വിരിപ്പ്-ഹ. പായുടെയും മററും മീതെ മൂടിയിടുന്നത്. ൨. മെത്ത മുതലായത്. ൩. കന്നിമാസത്തിൽ കൊയ്യുന്ന നെല്ല്.

വിരിപ്പാവ്-ഒരുമാതിരി വിശേഷവസ്ത്രം

വിരിയം-ഹ. ഒരു പക്ഷി. ൨. പന്നി.

വിരിയമ്പാമ്പ് - ഒരുമാതിരി പാമ്പ്, അണലി.

വിരിയുന്നു-ഹ. വിടിരുന്നു. ൨. മൊട്ടയിൽനിന്നു കുഞ്ഞു പുറത്തുവരുന്നു. ൩. പ്രകാശിക്കുന്നു. ൪. പിളരുന്നു.

വിരിയെ-വേഗത്തിൽ.

വിരിയോല - മഴനനയാതെയിരിപ്പാൻ ചിലർ തലയിൽ വെക്കുന്ന പനയോല.

വിരിവ്-ഹ. വിടിച്ച്. ൨. വിള്ളൽ.

വിരിശ്ശ്-ഒരു വൃക്ഷം.

വിരുക്ക-ചെന്നാ.

വിരുണ്ടൻ-കൊതിയൻ.

വിരുതൻ-വിരുതുള്ളവൻ, സമർത്ഥൻ.

വിരുത്, ബിരുത്-ഹ. ബഹുമതി. ൨. സമ്മാനം. ൩. ജയത്തിനുള്ള ഒരു അടയാളം. ൪. തിരിച്ചറിവാനുള്ള ഒരു അടയാളം. ൫. സാമർത്ഥ്യം. ൬. സ്ഥാനമാനം, മേന്മ.

വിരുതം-ഹ. കരയുക. ൨. അലറുക. ൩. ശബ്ദം.

വിരുതുകൊടി — തിരിച്ചറിയിക്കുന്ന കൊടി.

വിരുത്തി-ഹ. വേലക്കൂലിക്കായി സർക്കാരിൽ നിന്നും കരമൊഴിവായിട്ട് ചില കുടിയാനവന്മാർക്കു കൊടുത്തിരിക്കുന്ന നിലമൊ പുരയിടമൊ. ൨. പുഞ്ചം.

വിരുത്തിക്കാരൻ-വിരുത്തിയുള്ളവൻ.

വിരുദ്ധ-വി. വിരോധിക്കപ്പെട്ട.

വിരുദ്ധബന്ധം — വാക്യദോഷത്തിൽ ഒന്ന്.

വിരുദ്ധബുദ്ധിപ്രദം-വാക്യദോഷത്തിൽ ഒന്ന്.

വിരുദ്ധം-വിരോധം, തടവ്.

വിരുന്ന്, വിരുന്ത്-മാനമുള്ളവരെ ക്ഷണിച്ചു വരുത്തി കൊടുക്കുന്ന ഭക്ഷണം, യദൃച്ഛയാ ഭവനത്തിൽ വരുന്നവർക്കു ആദരവോടെ നൽകുന്ന ഭക്ഷണം.

വിരുന്നുകാരൻ, വിരുന്നൻ-ഭക്ഷണത്തിനായിട്ടു ക്ഷണിക്കയാൽ വന്നവൻ, യദൃച്ഛയാ ഭവനത്തിൽ വന്നവൻ.

വിരുന്നുവാഴി-ഭരിപ്പുകാരൻ.

വിരുന്നൂട്ട്-വിരുന്നുകാർക്ക് ഭക്ഷണംകൊടുക്കു.

വിരുന്നൂണ്-വിരുന്നിന്നു വിളിക്കുന്നവരുടെ ഭവനത്തിൽ ചെന്നുള്ള ഭക്ഷണം.

വിരുന്നൂണി-വിരുന്നുണ്ടു നടക്കുന്നവൻ.

വിരുമ്പുന്നു-ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

വിരൂക്ഷകൻ-കോപവാക്കുകൾ പറയുന്നവൻ.

വിരൂക്ഷണ-വി. രൂക്ഷതയുള്ള.

വിരൂക്ഷണം-ഹ. നിന്ദ. ൨. ആണ, സത്യം.

വിരൂഢം-വി. ഹ. മുളച്ചുണ്ടായ. ൨. ജനിച്ച. ൩. വളർന്ന. ൪. കയറിയ. ൫ പൂവുണ്ടായ.

വിരൂപ-വി. ഭംഗിയില്ലാത്ത. (വൈരൂപ്യം=ഭംഗിയില്ലായ്ക).

വിരൂപം-ഹ. അഭംഗി. ൨. തിപ്പലിമൂലം.

വിരൂപാ-ഹ. യമന്റെ ഭാര്യ. ൨. ചെങ്കൊടിത്തുവ. ൩. അതിവിടയം.

വിരൂപാക്ഷൻ-ഹ. ശിവൻ, സൂര്യൻ, ചന്ദ്രൻ, അഗ്നി ഈ രൂപങ്ങളായ കണ്ണുകളോടു കൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം. വിരൂപന്മാരിൽ പോലും കൃപാദൃഷ്ടിയുള്ളവൻ, അനേകപ്രകാരം ഇന്ദ്രിയവ്യാപാരശക്തിയുള്ളവൻ ഇങ്ങിനെയുമാവാം. ൨. രാവണന്റെ ഭൃത്യനായ ഒരു രാക്ഷസൻ.

വിരേചക(ന)ം-ഉകമരം.

വിരേചനം, വിരേകം-വയറിളക്കം.

വിരേചി-അഴിഞ്ഞിൽ.

വിരേചിക്കുന്നു-വയറിളകുന്നു. (വിരേചിപ്പിക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

വിരോകം-ദ്വാരം.

വിരോചനൻ-ഹ. ആദിത്യൻ. നല്ലതിന്മണ്ണം പ്രകാശിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം, ശോഭകൊണ്ടു സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നുമാവാം. ൨. ചന്ദ്രൻ. ൩. അഗ്നി. ൪. ദൈത്യരാജാവായ പ്രഹ്ലാദന്റെ പുത്രൻ.

വിരോചനന്റെ പുത്രനാണു മഹാബലി. ഭൂമിയെ അസുരർ കറന്നപ്പോൾ വിരോചനനെയാണ് കിടാവായി ഉപയോഗിച്ചതു്.

വിരോചനം-ഹ. ചെമ്മരം. ൨. ഘൃതകരഞ്ജം. ൩. വലിയ പലകപ്പയ്യാനി. ൪. എരിക്ക്.

വിരോധനം-വിരോധിക്കു. വിശേഷേണ തടുക്കു.

വിരോധം-ഹ. ദ്വേഷം. ൨. വിപരീതം. ൩. തടവ്. ൪. യുദ്ധം ൫. ആപത്തു്.

വിരോധാഭാസം-ഒരലങ്കാരം. 'വാസ്തവത്തിൽ വിരോധമില്ലെങ്കിലും പ്രഥമശ്രവണത്തിൽ വിരോധം തോന്നുന്ന പ്രകാരം പറയുന്നതു്'.

വിരോധി-വി. വിരോധമുള്ള.

വിരോധി-ഹ. ശത്രു. ൨. അറുപതിൽ ഇരുപത്തുമൂന്നാം സംവത്സരം.

വിരോധികൃൽ-അറുപതിൽ നാല്പത്തഞ്ചാം സംവത്സരം.

വിരോധിക്കുന്നു-തടുക്കുന്നു, മുടക്കുന്നു.

വിരോധോക്തി-ഒരിക്കൽ പറഞ്ഞതിനു വിരോധമായി പറയുക.

വിൽ-വില്ല്.

വില-വില്ക്കുന്ന വസ്തുക്കൾ വിററാൽ അതിന്നു പകരം കിട്ടുന്ന ദ്രവ്യം.

വിലകാരീ-എലി.

വിലകെട്ടുന്നു-വില തീർച്ചയാക്കുന്നു.

വിലക്കു്-ക്രി. വിരോധം, തടവു്. ഉ. വിരോധിച്ചെഴുന്നു എഴുത്തു്.

വിലക്കം-ക്രി. ഒരു മീനം. ഉ. സ്ത്രീകളുടെ തീണ്ടാരി.

വിലക്കാണം-ഒരു രാജഭോഗം.

വിലക്കുകോരിക-രണ്ടാമതു വിളയുന്ന ചോറു്.

വിലക്കുന്നു-വിരോധിക്കുന്നു, തടുക്കുന്നു, തടയുന്നു. (പ. മ.) (കാ. ക്രി.—വിലക്കിക്കുന്നു).

'കന്യകാനഗമനത്തിനുദ്യമം
വന്നതാരു വിനയം വിലക്കുവാൻ'
(മലയാളശാകുന്തളം)

വിലക്ഷ-വി. ക്ര. അത്ഭുതമായ. ഉ. ലജ്ജിച്ച. നു. ലാക്കില്ലാത്ത.

വിലക്ഷണ-വി. ലക്ഷണമില്ലാത്ത.

വിലക്ഷണം - വികൃതി, വ്യത്യാസപ്പെട്ടതു്.

വിലങ്കൽ-മലകൊണ്ടും മറവുമുള്ള ഏറി. (പ. മ)

വിലങ്കുമാറു്-തെളിവായി.

വിലങ്ങു്-കുറുക്കന്മാരുടെ കാലും കയ്യും ഇരുമ്പുകൊണ്ടും മറവും ഉണ്ടാക്കുന്ന വസ്തു.

വിലങ്ങൻ, വിലങ്ങുകാരൻ - വിലങ്ങിൽ കിടക്കുന്നവൻ.

വിലങ്ങുന്നു-ക്രി. വിലങ്ങത്തിലാകുന്നു. ഉ. വിലങ്ങത്തിൽ പോകുന്നു നു. തോണിയിൽ കേറി മറുകരയിൽ ഇറങ്ങുന്നു.

വിലങ്ങിക്കുന്നു — തടഞ്ഞുപോകുന്നു. (പ. മ).

വിലങ്ങെ-അ. വിലങ്ങത്തിൽ.

വിലച്ചരക്കു്-വിലയ്ക്കു കൊടുപ്പാനുള്ള വസ്തു, വിലയേറിയ വസ്തു.

വിലജ്ജ-വി. ലജ്ജയില്ലാത്ത.

വിലജ്ജിത-വി. നാണിച്ച.

വിലതീർവു്-വില തീർന്നിരിക്കുന്ന പ്രകാരം എഴുതിക്കൊടുക്കുന്ന ഒലെ.

വിലത്തരം-നിശ്ചയിച്ച വില.

വിലദ്വാരം-ഗ്രഹത്തിന്റെ വാതിൽ.

വിലനയം-വിലയിലുണ്ടാകുന്ന ഗുണം.

വിലപനം, വിലപിതം-കരച്ചൽ.

വിലപിക്കുന്നു-കരയുന്നു. (നാമം-വിലപനം, വിലാപം, വിലപിതം).

വിലപെറുന്ന-വി. വിലയുള്ള.

വിലമകൾ-തേവിടിച്ചി.

വിലമതിക്കുന്നു-വില നിശ്ചയിക്കുന്നു.

വിലമതിപ്പു്-വില നിശ്ചയിക്കുക.

വിലമരുന്നു്-വിലയേറിയ മരുന്നു്.

വിലം-ക്ര. ഗൃഹം. ഉ. ഭാരം.

വിലംഭം-അതിഭാരം. വിശേഷേണ ലഭിക്കുക എന്നർത്ഥം.

വിലയം-നാശം, പ്രളയം.

വിലയനം-ക്ര. വെള്ളമാക്കുക, അലിക്കുക. ഉ. കേടുവരുത്തുക, നശിപ്പിക്കുക.

വിലയിടിയുന്നു—വില താഴുന്നു.

വില്യയോലക്കരം-വിലപ്രമാണം.

വിലവാശി-വിലയുടെ വ്യത്യാസം.

വിലസനം-പ്രകാശം.

വിലസൽ-വി. ശോഭിച്ച.

വിലസിത-വി. വിലാസമുള്ള, സന്തോഷവും കളിയുമുള്ള.

വിലസിതം-ക്ര നേരംപോക്കു്, കളി. ഉ. ഫലം.

വിലസുന്നു-ക്ര. ശോഭിക്കുന്നു. ഉ. മുല്ലാസമായി നടക്കുന്നു.

വിലാപം-കരച്ചൽ.

വിലാപിക്കുന്നു-കരയുന്നു.

വിലപിക്കണ്ട എന്ന വേണമെന്ന നിർബന്ധമില്ല. മഹാകവിപ്രയോഗം കൊണ്ടു ഇതുതന്നെ സാധുവാണ്.

'എന്നെല്ലാം വിലപിക്കുന്ന വിപ്രനോടേതുമെന്നതുകീഴം മുകിൽവർണ്ണൻ
(സന്താനഗോപാലം പാന)

വിലാപ്പുറം-ശരീരത്തിന്റെ ഇടത്തും വലത്തുമുള്ള ഭാഗം, പാർശ്വഭാഗം.

വിലാസകം-കയിൽ.

വിലാസം-പു. സ്ത്രീകളുടെ ചേഷ്ടാശീലവും മറ്റും. കാന്തനെക്കാണുമ്പോഴുള്ള ഭാവം. (താഴെ വിലാസങ്ങളും എന്നതു നോക്കുക). ക. നേരംപോക്ക്.

വിലാസങ്ങൾ-ശൃംഗാരചേഷ്ടകൾ.

1. ഭാവം
2. ഹാവം
3. ഹേല
4. മാധുര്യം
5. ധൈര്യം
6. ലീലം
7. വിലാസം
8. വിച്ഛിത്തി
9. വിഭ്രമം
10. കിലകിഞ്ചിതം
11. മോട്ടായിതം
12. കുട്ടമിതം.
13. ബിംബോകം
14. ലളിതം
15. കുതൂഹലം
16. ചകിതം
17. വിഹൃതം
18. ഹാസം

'ഭാവവുംഹാവവുംഹേലാ
മാധുര്യംധൈര്യവും തഥാ
ലീലാവിലാസംവിച്ഛിത്തി
വിഭ്രമംകിലകിഞ്ചിതം
മോട്ടായിതംകുട്ടമിതം
ബിംബോകംലളിതം തഥാ
കുതൂഹലഞ്ചചകിതം
വിഹൃതംഹാസമിങ്ങിനെ
ശൃംഗാരചേഷ്ടപതിനെ-
ട്ടുണ്ണുമായ് ക്കണ്ടുകൊള്ളുണം'

(ഭാരതം ശബ്ദത്തിന്റെയും അർത്ഥത്തിന്റെയും പദം (ഭാരതാന്തം) നോക്കുക.)

കുതൂഹലം = നല്ലവസ്തുക്കളും കണ്ടിട്ടുണ്ടാകുന്ന ചാപല്യം.

സാഹിത്യപ്പേരുകാരുടെ പക്ഷത്തിൽ ശൃംഗാരഭേദങ്ങളായ ചേഷ്ടാവിശേഷങ്ങളുടെ സാമാന്യമായ പേർ ഹാവമെന്നല്ല; അതു അലങ്കാരമെന്നാകുന്നു. മുൻ കാണിച്ച 18-നു പുറമേ 10 എണ്ണം കൂടിയുള്ളതു താഴെ ചേർക്കുന്നു.

19. ശോഭ—അംഗങ്ങൾക്കുള്ള കാന്തി, രൂപം, യൗവ്വനം, ലാളിത്യം, സ്ത്രീചന്ദനാദി മനിതസുഖാനുഭവംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്നതാണ്.

20. കാന്തി—മേല്പറഞ്ഞ ശോഭതന്നെ കാമോന്മേഷം നിമിത്തം പുഷ്ടിപ്പെട്ടുവന്നാൽ അതു കാന്തി.

21. ദീപ്തി—മേല്പറഞ്ഞ കാന്തിതന്നെ അത്യന്തം പുഷ്ടിപ്പെട്ടാൽ അതു ദീപ്തി.

22. പ്രഗൽഭത—സമാശ്ലേഷവും ചുംബനമർശനാദികളിൽ യാതൊരു കൂസലും കൂടാതെ കൂട്ടുകാരെ മുമ്പിൽ മനോവിനോദത്തിനു മനസ്സനുസരിച്ചു ചെയ്യുന്നതു്.

23. ധൈര്യം—പരനായി കോപഭോഗലക്ഷണമായ അപരാധം വെളിപ്പെട്ട സമയത്തും പരീക്ഷാദീക്ഷണത്തിനും കൂടാതെയുള്ള സ്ഥിതത്വമെന്ന വിനയം. അതുതന്നെ ധൈര്യം.

24. മദം—യൗവ്വനം പ്രിയന്റെ അനുരാഗം മുതലായതു നിമിത്തമുള്ള ഗർവ്വുകൊണ്ടുണ്ടായ വികാരം.

25. തപനം—പ്രിയവിരഹവിവശയായ നായികയുടെ ചേഷ്ടാവിശേഷങ്ങൾ പറയപ്പെടുന്നതു്.

26. മൗഗ്ധ്യം—സാധാരണ പ്രസിദ്ധമായ ഒരു വസ്തുവിനെക്കുറിച്ചു തനിക്കു യാതൊരറിവും ഇല്ലെന്നുള്ള നിലയിൽ മനോവിനോദം ചേർന്നതു.

27. വിക്ഷേപം—നായകനോട്ട ക്രുദ്ധിയിരിക്കുമ്പോൾ, അലങ്കാരങ്ങളെ പൂത്തിയാക്കി തിരിക്കുക, ആവശ്യമില്ലാതതും ചെരിച്ചും മറിച്ചും നോക്കുക, രഹസ്യവചനങ്ങൾ പറയുമ്പോൾ അതിനെ അക്ഷരപദങ്ങളെക്കൊണ്ടു പൂരിക്കുക ഇവയത്രേ വിക്ഷേപം.

28. കേളി—കാന്തനോട്ടുകൂടെ കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ വിശേഷചമല്ക്കാരകാരിയായ നായികാക്രീഡിതം.

ഭാവം, ഹാവം, ഹേലം, ശോഭ, കാന്തി, ദീപ്തി, മാധുര്യം, പ്രഗല്ഭതാ, ഔദാര്യം, ധൈര്യം ഇങ്ങിനെ 10 അലങ്കാരങ്ങൾ പൂരിക്കുന്നവർക്കുണ്ടാകാം.

വിലാസി-വി. വിലാസമുള്ള, സന്തോഷവും കൗശലമുള്ള (സ്ത്രീ, സ്ത്രീനീ, സ്ത്രീ).

വിലാസി-പ്ര. വിഷ്ണു. ൨. ചന്ദ്രൻ. ൩. അഗ്നി. ൪. പാമ്പ്. ൫ ശിവൻ. ൬. കൃഷ്ണൻ. ൭. കാമദേവൻ.

വിലാസിക-ഒരു രൂപകം.

ശൃംഗാരരസപ്രധാനമാണ്. ഒരങ്കമേയുള്ളൂ.

വിലാസിനീ-പ്ര. സ്ത്രീ. ൨. വൃദ്ധിചാരിണീ.

വിലാളം-പ്ര. പൂച്ച. ൨. യന്ത്രം.

വിലിഖിത-വി. എഴുതപ്പെട്ട.

വിലീന-വി. പ്ര. ലയിച്ച, ചേർന്ന. ൨. മുങ്ങിയ.

വിലുണ്ഠനം-മോഷണം, കൊള്ള.

വിലുപകൻ-കള്ളൻ.

വിലുളിത-വി. പ്ര. ഇളക്കപ്പെട്ട. ൨. ചുളുക്കപ്പെട്ട.

വിലൂന-വി. ചേദിക്കപ്പെട്ട, നശിക്കിയ.

വിലേഖനം-പ്ര. രോമങ്ങൾ. ൨. കീറുക. ൩. വരയ്ക്കുക.

വിലേപനം-പ്ര. പൂശുക. ൨. കറിക്കൂട്ട്

വിലേപം-പ്ര. പരിമളം. ൨. കണ്ണെഴുതുപ്പൊടി. ൩. പൂശുക.

വിലേപി-കഞ്ഞി. പശയുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

വിലേപിനീ-പ്ര. സുഗന്ധംപൂശിയ സ്ത്രീ. ൨. കഞ്ഞി.

വിലേശയം-ഏലി, പായ്, മുള്ളൻപന്നി മുതലായ പൊത്തിലിരിക്കുന്ന ജന്തുക്കൾ.

വിലേശയാ-ഉടുമ്പ്.

വിലോകനം-കാഴ്ച.

വിലോകനംചെയ്യുന്നു-നോക്കുന്നു.

വിലോചനം-കണ്ണ്.

വിലോചനാംബു-കണ്ണുനീർ.

വിലോഡനം-ഇളക്കുക, കടകോൽകൊണ്ടു കടയുക.

വിലോഡിതം-പ്ര. ഇളക്കപ്പെട്ടതു്. ൨. മോരു്.

വിലോപം, വിലോപനം-പ്ര. സംഹാരം, നാശം. ൨. അപഹരണം. ൩. കവർച്ച.

വിലോഭനം-മോഹം, വശീകരണം.

വിലോമ-വി. മറുപാടുള്ള, ക്രമത്തിനു വിപരീതമായുള്ള.

വിലോമജിഹ്വാ-ആന.

വിലോമൻ-വരുണൻ.

വിലോമം-പ്ര. വിപരീതമായ വഴി. ൨. പാമ്പ്. ൩. പട്ടി. ൪. വെള്ളംകൊണ്ടുപോകുന്ന ഒരു സൂത്രം.

വിലോമീ-നെല്ലി.

വിലോല-വി. ഇളക്കമുള്ള.

വിലോളനം-ഇളക്കം.

വിലോളിത-വി. ഇളക്കപ്പെട്ട.

വിലോളിതം-പ്ര. ഇളക്കപ്പെട്ടതു്. ൨. മോരു്.

വില്ക്കുഴന്നു്-വില്ലിന്റെ അറ്റം.

വില്ക്കാത്തു്-ഒരുവക രൂപാൻ നാണയം. കണ്ണാരേണത്തിനു് ഉപയോഗിക്കാറുണ്ടു്.

വില്ക്കുന്നു-വില വാങ്ങിച്ചുംകൊണ്ടു കൊടുക്കുന്നു. (വില്പിക്കുന്നു-ക. ക്രി.)

വില്ക്കുറപ്പു്-വില്ലുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ.

വില്പന—വില്ക്കുകയെന്നതു്, ക്രയവിക്രയം.

വില്പാട്ടു്-ഒരു വില്ലിന്റെ അകലം.

വില്ലു്-പ. വളച്ചു രണ്ടറ്റത്തുംക്രമേ ഒരു ചരടുകൊണ്ടു കെട്ടിയിട്ടുള്ള ഒരായുധം. ര. ധനുരാസം. ന. ധനുരാശി.

വില്ല-ശിപായിമാർ അടയാളമായി ധരിക്കുന്ന ലോഹത്തകിടു്.

വില്ലങ്കക്കാരൻ-പ. പ്രയാസപ്പെടുന്നവൻ. ര. വില്ലുകൊണ്ടു യുദ്ധം ചെയ്യുന്നവൻ, ന. വഴക്കുപറയുന്നവൻ.

വില്ലങ്കം-പ. പ്രയാസം. ര. ഒരു വാദ്യം.

'വില്ലങ്കം കൊട്ടുവാൻ വില്ലങ്കംതരുന്ന നല്ല പെരുമ്പറ താക്കിത്തുടങ്ങി'

(അജ്ഞാതകാരകം)

ന. വില്ലുകൊണ്ടുള്ള യുദ്ധം ർ. വഴക്കു്.

വില്ലങ്കിക്കുന്നു-പ. പ്രയാസപ്പെടുന്നു. ര. വഴക്കു പറയുന്നു.

വില്ലൻ – വില്ലുകൊണ്ടു യുദ്ധംചെയ്യുന്നവൻ; വില്ലാളി.

'വില്ലന്മാരിൽ വിദ്വേഷൻ ഞാൻ തടവില്ലെങ്ങും തവ നാട്ടമുടിപ്പാൻ'

(പ്രദോഷമാഹാത്മ്യം തുള്ളൽ)

വില്ലരക്കർ-ബലവാന്മാരായ രാക്ഷസന്മാർ. (പ. മ.)

വില്ലവൻ-വില്ലാളി. (പ. മ.)

വില്ലാട്ടം-ചലനം.

വില്ലാളൻ, വില്ലാളി—വില്ലുകൊണ്ടു യുദ്ധം ചെയ്യാൻ സാമർത്ഥ്യമുള്ളവൻ. (ആലീഢം എന്ന പദം നോക്കുക).

വില്ലി-കാട്ടുദേവത.

ആയിരവില്ലി, കരുവില്ലി, പൂവില്ലി ഇത്യാദി.

വില്ലിക്കുന്നു-പ. ലഹരിപിടിക്കുന്നു. ര. വില്ലിനെപ്പോലെ വളയ്ക്കുന്നു.

വില്ലിട-വില്പാട്ടു്.

വില്ലുവല്ലോൻ-സാമർത്ഥ്യമുള്ള വില്ലാളി.

വില്ലുന്നി-ഒരുവക പാമ്പു്.

വില്ലുസു്-സൂത്രപടത്തുണി. (പോർട്ടുഗീസ് ഭാഷ).

വില്ലേവു്-വില്ലിൽ അമ്പുതൊടുത്തു തെറുക.

വില്ലെയ്ത്തു്-വില്ലുകൊണ്ടു എയ്കുക.

വില്ലൊലി-വില്ലിന്റെ ഞാണുവലിക്കുമ്പോഴുള്ള ശബ്ദം.

വില്ലൊടിക്കാരൻ-വില്ലാളി.

വിലപം-പ. ക്രൂരവൃക്ഷം. ര. ക്രൂരക്കായു്.

വിലപികാ, വിലപീ-കറിക്കായു.

വിവക്ഷ-പ. പറവാനുള്ള അഭിപ്രായം. ര. അഭിപ്രായം. ന. വിചാരം. ർ. അഭിപ്രായം.

വിവക്ഷിക്കുന്നു-അഭിപ്രായിക്കുന്നു.

വിവക്ഷിത-വി. പ. അഭിപ്രായിക്കപ്പെട്ട ര. ഭാവിക്കപ്പെട്ട.

വിവക്ഷിതാ-പറവാനുള്ള അഭിപ്രായം.

വിവക്ഷിതം-അഭിപ്രായിച്ച കാര്യം.

വിവക്ഷു-വി, പറവാനാഭിപ്രായമുള്ള.

വിവത്സ-വി. വത്സം (ശിശു) ഇല്ലാതെയുള്ള, സന്താനമുള്ള.

വിവധം-ഹ. കാവ്. ഉ. വഴി, പെരുവഴി ൩. കാവടി. ൪. ചുമട്.

വിവരണം-ഹ. വിസ്തരിച്ചു പറക, വ്യാഖ്യാനപുസ്തകം. ഉ. പരിഭാഷ.

വിവരപ്പെടുത്തുന്നു-വിസ്തരിച്ചു പറയുന്നു, വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു.

വിവരം-ഹ. വിസ്താരം. ഉ. പൊത്ത്, ദ്വാരം, ഇട. ൩. പൊരുൾതിരിപ്പ്. ൪. കാര്യം. ൫. കാരണം.

വിവരിക്കുന്നു-വിസ്തരിച്ചു പറയുന്നു.

വിവർജ്ജിതം-ഒഴിച്ചു വിടപ്പെട്ട.

വിവർണ്ണ-വി. ഹ. ഹീനതയുള്ള ഉ. നിറഭേദംവന്ന. ൩. നിറംപോരാത്ത. ൪. ചീത്തനിറമായ.

വിവർണ്ണൻ-ഹീനജാതിക്കാരൻ, നീചൻ

വിവർത്തനം-പ്രദക്ഷിണം.

വിവർത്തം-രൂപഭേദം.

വിവലിതം-തിരിക്കപ്പെട്ടത്.

'ആയാനംചെയ്തനേരം
വിവലിതമഭിഭാഷിക്കവേ'
(അമരുകശതകം)

വിവശ-വി. ഹ. പരവശതയുള്ള. ഉ. സുഖക്കേടുള്ള. ൩. സ്വാധീനമില്ലാത്ത.

വിവശത-ഹ. പരവശത. ഉ. സുഖക്കേട്. ൩. അസ്വാധീനം.

വിവസന-വി. നഗ്നമായ.

വിവസ്വാൻ-ഹ. ദേവൻ. ഉ. ആദിത്യൻ. വൈവസ്വതമനുവിന്റെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം. ൩. അരുണൻ. ൪. എരിക്ക്.

വിവാകൻ-ന്യായാധിപതി.

വിവാദം-തർക്കം വ്യവഹാരം.

"വിവാദോ നൈവ കർത്തവ്യഃ
കർത്തവ്യശ്ചേൽ സമേനഹി,
അസമാന വിവാദേന
ലഘുതൈവോപ ജായതേ."

സാരം—തർക്കത്തിന്നൊരുമ്പെടരുതു. അഥവാ ഒരുമ്പെടുകയാണെങ്കിൽ സമന്മാരോടു വേണം. അസമന്മാരോടുള്ള വിവാദം ലഘുത്വത്തെ (വിലക്കുറവിനെ) ഉണ്ടാക്കുന്നു.

"മാർഗ്ഗേ സത്രേ നദീമദ്ധ്യേ
കേളീഷു ച പരാജയേ,
പരാഷ്ട്രേ പരഗൃഹേ
വിവാദം നാ ചരേൽബുധഃ."

സാരം—ബുദ്ധിയുള്ളവർ മാർഗ്ഗം, സത്രം, നദീമദ്ധ്യം, കേളി, പരാജയം, അന്യരാജ്യം, അന്യന്റെ ഗൃഹം ഈ സ്ഥലങ്ങളിൽ വാദത്തിന്നു പുറപ്പെടരുത്.

വിവാദി-തർക്കിക്കുന്ന ആൾ

വിവാദിക്കുന്നു-വ്യവഹരിക്കുന്നു.

വിവാരം-ഹ. വിരിവ്. ഉ. തൊണ്ട തുറന്നക്ഷരങ്ങളെ ശബ്ദിക്കുക.

വിവാസം, വിവാസനം - നാടുകടത്തുക.

വിവാഹചതുഷ്ടയം-കാലക്രീത, ക്രയക്രീത, പിതൃദത്ത, സ്വയംവൃത ഇവ നാലും.

വിവാഹം-പെൺകെട്ട്, വേളി, കല്യാണം. (അഷ്ടവിവാഹം നോക്കുക).

വിവാഹ്യൻ-ഹ. മകളുടെ ഭർത്താവ്. ഉ. മണവാളൻ.

വിവിക്ത-വി. ഹ. ജനമില്ലാത്ത. ഉ. ശുദ്ധമുള്ള.

വിവിക്തം-വിജനം.

വിവിദൻ-ഭ്രാവിദൻ.

വിവിധ-വി. പലപ്രകാരമുള്ള. (നാമം-വിവിധത്വം).

വിവിന്ധയൻ-കൃഷ്ണന്റെ പുത്രനായ ചാരുദേഷ്ണൻ കൊന്ന ഒരു ദാനവൻ.

വിവൃത-വി. ൧. വിസ്താരമുള്ള. ൨. പ്രകാശിക്കപ്പെട്ട. ൩. പിളർക്കപ്പെട്ട.

വിവൃതം-൧. (വ്യാകരണത്തിൽ) 'ശിശു' 'തത' ഇത്യാദികളിലെപ്പോലെ സ്ഫുടമായി തുറന്നു ഉച്ചരിക്കുന്നതു്. ഈ ഉകാരത്തിനു അടുത്തു പിമ്പിൽ വ്യഞ്ജനം വന്നാൽ നിറുത്തി വായിക്കേണ്ടതാണെന്നു കാണുന്നപക്ഷം സംവൃതം വേണം, ഉ-ം. 'ശരിയായി പഠിക്കുന്ന വിദ്യാർത്ഥിയ്ക്കു് വിജയംതന്നെ ലഭിയ്ക്കും'. ൨. വിസ്താരമുള്ളതു്. ൩. തുറന്നതു്. ൪. പ്രകാശിക്കപ്പെട്ടതു്. ൫. വിവരണം ചെയ്യപ്പെട്ടതു്, പിളർക്കപ്പെട്ടതു്.

വിവൃതാ-ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം.

പിത്തം ഹേതുവായിട്ടു വിടിർന്നിരിക്കുന്ന മുഖത്തോടുകൂടി കഠിനമായ ചുട്ടു നീററൽ പനി ഇവയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായി പഴുത്ത അത്തിക്കായുടെ ആകൃതി പോലെയിരിക്കുന്ന ആകൃതിയോടുകൂടി വൃത്താകാരമായി ഉണ്ടാകുന്ന കുരുവത്രെ വിവൃതാ.

വിവൃതാക്ഷം-കോഴി.

വിവേകം-തിരിച്ചറിവു്, വിചാരിച്ചറിയുന്ന സ്വഭാവം, സാവധാനതയുള്ള ബുദ്ധി.

വിവേകി-വി. വിവേകമുള്ള.

വിവേകി-നല്ല വിചാരവും ബുദ്ധിയും അറിവുമുള്ളവൻ.

വിവേചനം-തിരിച്ചറിവു്.

വിവേചിച്ചറിയുക-തിരിച്ചറിയുക.

വിവ്വോകം-൧. ശൃംഗാരഭാവജങ്ങളായ ചേഷ്ടാവിശേഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്, ഗർവ്വാധിക്യം നിമിത്തം ഇഷ്ടമായ വസ്തുവിൽ കൂടിയുള്ള അനാദരം. ൨. ഭയ.

വിശകണ്ഠാ-വെള്ളിപ്പക്ഷി.

വിശകലനം-൧. പ്രത്യേകം പ്രത്യേകം വേർ തിരിക്കുക. ൨. നറുക്കു്, കീററു്, ഖണ്ഡം. ൩. ചിതറൽ.

വിശകലിത-വി. ചെറുതാക്കപ്പെട്ട, വിഭജിക്കപ്പെട്ട.

വിശക്കുന്നു-വിശപ്പുണ്ടാകുന്നു.

വിശങ്ക-വി. ശങ്കയില്ലാത്ത.

വിശങ്ക-സംശയം.

വിശദ-വി. ൧. വ്യക്തമായ, നിർമ്മലമായ. ൨. വെളുത്ത.

വിശദം-൧. തെളിവു്. ൨. വെളുപ്പുനിറം.

വിശപ്പു്-ഭക്ഷിച്ചതു ദഹിക്കുമ്പോൾ വയററിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു അവസ്ഥ, ക്ഷുത്തു്, ഭക്ഷിച്ചേകഴിയൂ എന്നു തോന്നുക.

വിശന്നുവലയുന്ന ഒരുവനോടു വല്ലതും ഒരു ഉപകാരം ചെയ്തുതരണമെന്നു ആവശ്യപ്പെടുന്നതു് യുക്തമല്ല. അയാൾ സുഖമായി ഊണുകഴിച്ചു തൃപ്തനായതിനു ശേഷമെങ്കിൽ അയാളോടു ഏന്തുകാര്യവും ആവശ്യപ്പെടുന്നതിൽ തരക്കേട്ടില്ല. (Sarada 1908 Sept.)

വിശം-൧. താമരവളയം. ൨. നിത്യച്ചെലവു്.

വിശംകട-വി. ൧. വലുതായ. ൨. ശക്തിയുള്ള.

വിശയം-൧. സംശയം. ൨. ശരണം.

വിശരം-കൊല, വധം.

വിശല്യ-വി. ൧. മുള്ളില്ലാത്ത. ൨. പ്രയാസമില്ലാത്ത.

വിശല്യ-൧. ചിററമൃതു്. ൨. ഒരുവക ചീര. ൩. നാകദന്തി. ൪. മേത്തോന്നി. ൫. ത്രികോല്പക്കൊന്ന. ൬. ഞാഴൽ.

വിശല്യകരണി- മുറിവുകളിൽ നിന്നും അമ്പിൻമുനകൾ വലിച്ചെടുക്കുന്നതിനു പകരിക്കുന്ന ഔഷധി.

വിശസനം-കൊല, വധം.

വിശറി-വീശിക്കാററുവരുത്തുന്ന ഒരു സാധനം.

'വിരവൊടുധനപതിവിശറിയെടുത്തു'

(ഐരാവതപൂജ ഓട്ടൻതുള്ളൽ)

വിശറികൾ പണ്ടേക്കാലം മുതല്ക്കു ലോകത്തിൽ നടപ്പായിട്ടുണ്ട്. ചൈനാരാജ്യക്കാരാണ് ആദ്യമായി വിശറി ഉണ്ടാക്കിയവർ എന്ന് ഒരു ഐതിഹ്യമുണ്ട്.

വിശാഖ-വി. കൊമ്പില്ലാത്ത. (ഇതു വൃക്ഷത്തോടു ചേരും).

വിശാഖദത്തൻ-മുദ്രാരാക്ഷസത്തിന്റെ കർത്താ.

ഏഴാം ശതാബ്ദത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു.

വിശാഖൻ-ഹ. സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ഉ. യാചകൻ.

വിശാഖപട്ടണം-ഒരു നഗരം.

വിശാഖം-ഹ. പതിനാറാം നക്ഷത്രം. ഉ. റാട്ടുസൂചി. ന. എയ്യുന്നവന്റെ ഒരു നില. ർ. വെളുത്ത തഴുതാമ.

വിശാഖാ-ഹ. പതിനാറാം നക്ഷത്രം. ഉ. വെളുത്ത തഴുതാമ.

വിശാഗരി- ഇരിമ്പുകൊണ്ടുള്ള ചേർപ്പ്. (പോർട്ടുഗീസ് ഭാഷ).

വിശാമ്പതി-രാജാവ്.

വിശായം-ക്രമത്താലെ ഉറങ്ങുക, തവണവെച്ചുറങ്ങുക, മാറിമാറി ഉറങ്ങുക.

വിശാരദ-വി. ഹ. സാമർത്ഥ്യമുള്ള. ഉ. വിദ്യയുള്ള. ന. ധൈര്യമുള്ള. ർ. കീർത്തിയുള്ള.

വിശാരദൻ-സമർത്ഥൻ.

വിശാരദം-ഇലഞ്ഞി.

വിശാല-വി. ഹ. വലിയ. ഉ. വിസ്താരമുള്ള.

വിശാല-ഹ. ഒരു നഗരം. ഉ. കമ്മട്ടി. ന. ചെറിയ കാട്ടുവെള്ളരി, വലിയ കാട്ടുവെള്ളരി. ർ. ആനപ്പീച്ചിൽ. ൫ വലിയ വശളച്ചീര. ന. സരസ്വതീനദി.

വിശാലത-ഹ. വലിപ്പം. ഉ. വിസ്താരം.

വിശാലതൈലഗർഭം-അഴിഞ്ഞിൽ.

വിശാലത്വക്ക്-ഏഴിലമ്പാലവൃക്ഷം.

വിശാലം-ഹ. ഒരുമാതിരി മാൻ. ഉ. ഒരു പക്ഷി.

വിശാലപത്രം-ഹ. കണ്ണൻചേമ്പ്. ഉ. കടപ്പന.

വിശാലാക്ഷി-നാഗദന്തി.

വിശാവരി-വിശാഗരി.

വിശിഖം-ഹ. അമ്പ്. ഉ. ഇരിമ്പുപാര. ന. അമ്പൊട്ടൽ.

വിശിഖാ- ഗ്രാമമദ്ധ്യത്തിലുള്ള പ്രധാന വീഥി.

വിശിഷ്ട-വി. വിശേഷമുള്ള.

വിശിഷ്ടത-നന്മ, വിശേഷം.

വിശിഷ്യ-അ. വിശേഷിച്ചും.

വിശീർണ്ണപർണ്ണം-വേപ്പ്.

വിശീർണ്ണം-വി. നശിച്ച

വിശുദ്ധ-വി. ശുദ്ധമുള്ള, വെടിപ്പുള്ള.

വിശുദ്ധനഗരങ്ങൾ-ഒ.

'അയോധ്യാമഥുരാമായി
കാശീകാഞ്ചിരവന്തികാ
പുരീദ്വാരവതീചൈവ
സപ്തൈതാമോക്ഷദായികാഃ'

വിശുദ്ധി-ഹ. വിശേഷശുദ്ധി. ഉ. ഷഡാധാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (അനാഹതത്തിൽ നിന്നു പത്തു വിരൽക്കിടെ മേൽ ഇരിക്കുന്നു. വിശുദ്ധിയിൽ നിന്നു പന്ത്രണ്ടു വിരൽക്കിടെ മേൽ ആജ്ഞ),

വിശൃ ഖല-വി. തടവുകൂടാത്ത.

വിശേഷകം-ഉ. തിലകം, തൊടുകുറി. ൨. ലക്ഷണം. ൩. മയിലെള്ള്.

വിശേഷജ്ഞ- വി. ഭേദങ്ങളെ അറിയുന്ന.

വിശേഷണ-വി. വിശേഷത്തെ അറിയിക്കുന്ന.

വിശേഷണം-വിശേഷത്തെ അറിയിക്കുന്ന പദം.

വിശേഷപരിവൃത്തം—ഒരു കാവ്യദോഷം.

വിശേഷം-വി. നല്ല.

വിശേഷം—ഉ. കാൎയ്യങ്ങൾക്കും വസ്തുക്കൾക്കും തമ്മിലുണ്ടാകുന്ന ഭേദം. ൨. ഓരോന്നിനെ തിരിച്ചറിയുന്നതിനുള്ള അടയാളം.

വിശേഷാൽ-അ. വിശേഷിച്ച്.

വിശേഷിക്കുന്നു-നന്മയാകുന്നു.

വിശേഷിച്ചും-അ. പിന്നെയും, മുൻപിൽ പറഞ്ഞതു കൂടാതെയും.

വിശേഷോക്തി-കവിതകളിൽ പറയുന്ന അലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

വിശേഷ്യ-വി. വ്യത്യാസം കാണിപ്പാൻ തക്ക.

വിശേഷ്യം-പ്രധാനനാമം

വിശോകം-ഉ. അശോകം. ൨. കോഴി.

വിശോദ്ധ്യ-വി. ശോധനചെയ്യത്തക്ക.

വിശോധനം-ശോധനചെയ്ക.

വിശ്രാ-മാംസം.

വിശ്രാഭം-ഉ. വിശ്വാസം. ൨. സ്നേഹം. ൩. കുശലംചോദിക്ക. ൪. ആഘോഷം.

വിശ്രമം-ക്ഷീണംതീൎക്ക, ആശ്വാസം.

വിശ്രമിക്കുന്നു-ആശ്വസിക്കുന്നു. (വിശ്രമിപ്പിക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

വിശ്രവണം-കേൾവി.

വിശ്രവസ്സ്- രാവണന്റെ പിതാവ്, ഒരു മഹൎഷി, പുലസ്ത്യന്റെ പുത്രൻ.

വിശ്രവസ്സിന്റെ പുത്രർ.

ഇളിബിളിയിൽ—വൈശ്രവണൻ (കുബേരൻ).

നികഷ (കൈകസി) യിൽ — രാവണൻ, കുംഭകൎണ്ണൻ, വിഭീഷണൻ, ശൂൎപ്പണഖ.

ഇളിബിളി ബ്രാഹ്മിണിയും നികഷ രാക്ഷസിയും ആണ്. വിഷ്ണുപുരാണപ്രകാരം ഒരു ഭാൎയ്യയുടെ പേർ 'കേശിനി' എന്നാകുന്നു. ഭാരതം അനുസരിച്ചു രാവണന്റെയും കുംഭകൎണ്ണന്റെയും അമ്മ—പുഷ്പോൽകടാ. വിഭീഷണന്റെ അമ്മ—മാലിനീ. ഖരന്റെയും ശൂൎപ്പണഖയുടെയും അമ്മ—രാക. (രാവണൻ എന്ന പദം നോക്കുക).

വിശ്രാ-അടക്കാവണിയൻ.

വിശ്രാണനം-ദാനം.

വിശ്രാണിക്കുന്നു-നൽകുന്നു.

'വിശ്രാണിക്കുംതവവിതതമാം
കൈതുകംകാതുകൾക്ക'
(മയൂരസന്ദേശം)

വിശ്രാണിത-വി. കൊടുക്കപ്പെട്ട.

വിശ്രാന്ത-വി. വിശ്രമിച്ച, ആശ്വസിച്ച

വിശ്രാന്തി-വിശ്രമം, ആശ്വാസം.

വിശ്രാമം-വിശ്രമം.

വിശ്രാവം-ഉ. കേൾവി, കീൎത്തി. ൨. ഒഴുക്ക്.

വിശ്രുത-വി. കേൾവിപ്പെട്ട.

വിശ്രുതി-കേൾവി, കീൎത്തി.

വിശ്ലേഷം-ഉ. വേർപാട്. ൨. (വ്യാകരണത്തിൽ) ചിഹ്നനങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

വിശ്ലേഷം നില്ക്കുന്നതിന്റെ മുമ്പും പിൻപും ചില അക്ഷരങ്ങൾ ലോപിച്ചു പോയിട്ടുണ്ട്. അതിനാൽ ഇവയ്ക്കു ചേരുവയില്ലെന്ന വേർപാട്ടിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു—കേട്ടോ'ളു = കേട്ടുകൊള്ളു. ' ഇതാണ് അടയാളം.

വിശ്വ-വി. മുഴുവനായ.

വിശ്വൻ-ദേവകളിൽ ഒരുത്തന്റെ പേർ.

വിശ്വം-ഹ. ലോകം മുഴുവനും, പ്രപഞ്ചം. പ്രവേശിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. അശേഷം. ൩. ചുക്ക്.

വിശ്വകദ്രു-വി. ദുഷ്ടതയുള്ള.

വിശ്വകദ്രു-ഹ. നായാട്ടുപട്ടി. വിശ്വകത്തെ (സകല മൃഗസമൂഹത്തെ) ഓടിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. പട്ടി.

വിശ്വകർത്താവു്-ബ്രഹ്മാവു്.

വിശ്വകർമ്മാവു്-ഹ. ആദിത്യൻ. ൨. ദേവകളുടെ ആശാരി.

ഈ ശില്പശാസ്ത്രി പ്രഭാസൻ എന്ന വസുവിന്റെ പുത്രനാണ്. രാമസേതു കെട്ടിയ നളന്റെ പിതാവാകുന്നു. രാക്ഷസർക്കുവേണ്ടി ലങ്കാപുരി പണിതു. വിശ്വകർമ്മാവു് തന്റെ പുത്രിയായ സംജ്ഞയെ സൂർയ്യനു കൊടുത്തു. സംജ്ഞക്കു സൂർയ്യന്റെ ശോഭ സഹിക്കായ്കനിമിത്തം വിശ്വകർമ്മാവു സൂർയ്യനെ കടഞ്ഞു ശോഭയുടെ അരയ്ക്കാലംശം എടുത്തുകളഞ്ഞു ഈ എടുത്തുകളഞ്ഞ അംശംകൊണ്ടു തീർത്തതാണ് വിഷ്ണുവിന്റെ ചക്രവും, ശിവന്റെ ശൂലവും, കുബേരന്റെ ആയുധവും, കാർത്തികേയന്റെ കുന്തവും, മററു ദേവകളുടെ പലവിധ ആയുധങ്ങളും, ആഗ്നേയാസ്ത്രങ്ങളും. വിശ്വകർമ്മാവിനു തക്ഷകൻ, കാരു, ദേവവർദ്ധികൻ, സുധന്വൻ ഈ പേരുകളുമുണ്ട്.

ഈ ദേവശില്പി രണ്ടു വില്ലുകൾ ഉണ്ടാക്കി വിഷ്ണുവിനും ശിവനുമായി കൊടുത്തുവെന്നും ശിവന്റെ വില്ല് ബലപരീക്ഷക്കായി വിഷ്ണു വാങ്ങി അതിനെ ഞെരിച്ചുവെന്നും പുരാണപ്രസിദ്ധം.

വിശ്വകൃത്ത്-ഹ. വിശ്വം മുഴുവനും സൃഷ്ടിച്ചവൻ. ൨. വിശ്വകർമ്മാവു്.

വിശ്വകേതു-അനിരുദ്ധൻ. എല്ലാടവും കൊടിക്കൂറയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

വിശ്വ(ഷ്വ)ക്സേനാ-ഞാഴൽ.

വിശ്വഗന്ധാ-ഭൂമി.

വിശ്വജാ-ആദിത്യന്റെ ഒരു ഭാര്യയായ സംജ്ഞ.

വിശ്വജിത്തു്-വി. വിശ്വത്തെ ജയിക്കുന്ന.

വിശ്വജിത്തു്-ഹ. ഒരു യാഗം.

വിശ്വജിത്ത് എന്ന യാഗം വിഷുവിന്റെ ൪-ാമതു ദിവസം നടത്തുന്നു.

൨. വരുണപാശം, വരുണന്റെ കണി. ൩. വിഷ്ണു.

വിശ്വദേവകൾ—ദേവകളിൽ ഒരു ജാതി.

ഒരുകൂട്ടം ഗണദേവതകൾ-10.

'വസുഃ സത്യഃ ക്രതുർദക്ഷഃ
കാലഃ കാമോധൃതിഃ കരുഃ
പുരൂരവാമാദ്രവാശ്ച
വിശ്വദേവാഃ പ്രകീർത്തിതഃ'

വസു, സത്യൻ, ക്രതു, ദക്ഷൻ, കാലൻ, കാമൻ, ധൃതി, കരു, പുരൂരവൻ, മാദ്രൻ (ജോടിയായി സഞ്ചരിക്കുന്നു).

വിശ്വദേവാ-ഹ. വലിയ ഉൾരകം. ൨. ചെമന്ന ആമ്പൽ.

വിശ്വനാഥൻ-ശിവൻ.

വിശ്വനായകൻ-ഹ. ശിവൻ. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ബ്രഹ്മാവു്.

വിശ്വപാലകൻ-പ്രപഞ്ചത്തെ രക്ഷിക്കുന്നവൻ, ദൈവം.

വിശ്വഭാവനൻ-വിഷ്ണു.

വിശ്വഭേഷജം-ചുക്ക്.

വിശ്വംഭര-വി. പ്രപഞ്ചത്തെ ഭരിക്കുന്ന.

വിശ്വംഭരൻ-പ. വിഷ്ണു. സകല ലോകങ്ങളെയും ഭരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. പ. ശിവൻ. സ. ഇന്ദ്രൻ.

വിശ്വംഭരാ-ഭൂമി. വിശ്വം (ജീവരാശികളെ) ഭരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

വിശ്വയോനി-ബ്രഹ്മാവ്. പ. വിഷ്ണു.

വിശ്വരൂപ-വി. പ്രപഞ്ചസ്വരൂപമായ.

വിശ്വരൂപകം-കാരകിൽ.

വിശ്വരൂപൻ-പ. ശിവൻ. പ. വിഷ്ണു

വിശ്വരൂപം-വിശ്വം മുഴുവനും നിറഞ്ഞ രൂപം.

വിശ്വരേതസ്സ്-ബ്രഹ്മാവ്.

വിശ്വസഹാ-ഭൂമി.

വിശ്വസാക്ഷി-ദൈവം.

വിശ്വസാരകം-ഇലക്കള്ളി.

വിശ്വസിക്കുന്നു-വിചാരിച്ചുറപ്പിക്കുന്നു.

വിശ്വസിത-വി. വിശ്വസിക്കപ്പെട്ട

വിശ്വസ്രുട്ട്-ബ്രഹ്മാവ്.

വിശ്വസ്രുട് സാരഥി-പരമേശ്വരൻ.

വിശ്വസൃഷ്ടി-ലോകസൃഷ്ടി.

വിശ്വസ്ത-വി. വിശ്വാസമുള്ള, വിശ്വസിച്ച

വിശ്വസ്തത-വിശ്വാസം.

വിശ്വസ്തൻ-വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടവൻ. വിശ്വസ് എന്ന ധാതുവിനോട് 'ത' പ്രത്യയം ചേർന്നുണ്ടായ രൂപം.

വിശ്വസ്താ-വിധവ.

വിശ്വസ്ഥാ-ശതാവരി.

വിശ്വാ-പ. ചുക്ക്. പ. തിപ്പലി. സ. അതിവിടയം. ര. ശതാവരി.

വിശ്വാത്മാവ്-വിശ്വമയ (സമസ്തമായ) ആത്മാവോടുകൂടിയവൻ, ബ്രഹ്മം, ദൈവം.

വിശ്വാതിശായി-എല്ലാറ്റിനേയും അതിശയിക്കുന്നത്.

വിശ്വാമിത്രൻ-ഒരു മഹർഷി.

'വിശ്വാമിത്രൻ വാസ്തവത്തിൽ ഒരു യോദ്ധാവും ഭ്രഷ്ടിയുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു കാണുന്ന ഒരുകൂട്ടകഥയിൽ അദ്ദേഹം ഒരു ക്ഷത്രിയനായിരുന്നു എന്നും പിന്നത്തേതിൽ ബ്രാഹ്മണനായി എന്നും മറ്റും പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു സത്യമല്ല വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹം ഒരു വൈദികനായ ഭ്രഷ്ടിയായിരുന്നു. അക്കാലത്തു ബ്രാഹ്മണൻ ക്ഷത്രിയർ എന്നുള്ള ഭേദങ്ങൾ തീരെയില്ലായ്തന്നെ'.

വിശ്വാമിത്രശ്ലോത്രക്കാരും വസിഷ്ഠശ്ലോത്രക്കാരും വൈദികഭ്രഷ്ടിശ്ലോത്രക്കാരിൽ പ്രധാനികളായിരുന്നു. അസൂയനിമിത്തം അവർ കലഹിച്ചും ശപിച്ചും കാലം കഴിച്ചുവന്നു (ഭ്രചീകൻ എന്ന പദം നോക്കുക).

വിശ്വാമിത്രന്റെ തപോവിഘ്നത്തിനായി ഒരിക്കൽ ഇന്ദ്രൻ മേനകയെ അയച്ചു. അവളുടെ മകളാണ് ശകുന്തള. ഒരിക്കൽ രാജാ വിശ്വാമിത്രന്റെ തപസ്സിനു വിഘ്നംവരുത്തി. വിശ്വാമിത്രൻ രാമചന്ദ്രനെയും ലക്ഷ്മണനെയും ശ്രീരഥനോടുപേക്ഷിച്ചു കാട്ടിൽ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി പല ഗുണങ്ങളും അവരിൽ നിന്നു നേടി. ഹരിശ്ചന്ദ്രനെ അസത്യവാനാക്കാൻ ശ്രമിച്ചതിൽ വിശ്വാമിത്രൻ തന്റെ തപസ്സിന്റെ ഫലത്തിൽ

പകുതിയും വസിഷ്ഠനു കൊടുക്കേണ്ടി വന്നു. ഒരിക്കൽ വിശ്വാമിത്രൻ വസിഷ്ഠനെ തന്റെ സമീപത്തുകൊണ്ടു ചെല്ലുന്നതിനു സരസ്വതീനദിയൊടാജ്ഞാപിച്ചു. അതിന്മണ്ണം ചെയ്തപ്പോൾ വേറൊരുവഴി പൊയ്ക്കൂളകയാൽ ശപിച്ചു അതിലെ ജലം രക്തമാക്കി. കല്മാഷപാദൻ ഒരു രാക്ഷസനായപ്പോൾ വിശ്വാമിത്രൻ തന്റെ ഉപായംകൊണ്ടു വസിഷ്ഠന്റെ പുത്രന്മാരെ ഭക്ഷിപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു. വിശ്വാമിത്രൻ ഒരിക്കൽ ത്രിശംകുവിനെ ഉടലോടെ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കയച്ചു. ഇതു സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ശരീരത്തോടെ പ്രവേശം കിട്ടുന്നതിനു ഒരു യാഗമനുഷ്ഠിക്കണമെന്നു സത്യവ്രതൻ (ത്രിശംകു) വസിഷ്ഠനോടു ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ കഴികയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു മടക്കുകയും വസിഷ്ഠന്റെ പുത്രന്മാർ അദ്ദേഹത്തെ ശപിച്ചു ചണ്ഡാലനാക്കുകയും ചെയ്തു ഉടനെ വിശ്വാമിത്രനു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മേൽ കൃപതോന്നുകകൊണ്ടാണെന്നും ഒരിക്കൽ ക്ഷാമം പിടിപെട്ടപ്പോൾ വിശ്വാമിത്രന്റെ ഭാര്യയെയും മക്കളെയും രക്ഷിക്കനിമിത്തമാണെന്നും സത്യവ്രതൻ വസിഷ്ഠന്റെ കാമധേനുവിനെ കൊന്നു തിന്നതുകൊണ്ടു സന്തോഷിച്ചിട്ടാണെന്നും മററും പല കഥകളുമുണ്ട്. വിശ്വാമിത്രൻ ശുനശ്ശേഫനെ ദത്തെടുത്തപ്പോൾ അയാളുടെ പുത്രന്മാരിൽ 50 പേർ സമ്മതിക്കനിമിത്തം അവരെ അനുഗ്രഹിച്ചു. സമ്മതിക്കാത്തവരെ ശപിച്ചു. കാമധേനുവിനെ സംബന്ധിച്ചുണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ വിശ്വാമിത്രന്റെ നൂറു പുത്രന്മാരെ വസിഷ്ഠൻ തന്റെ ശ്വാസംകൊണ്ടു ദഹിപ്പിച്ചു. ആ യുദ്ധത്തിൽ വിശ്വാമിത്രൻ തോല്ക്കുയാൽ ബ്രാഹ്മണനാവാൻ പ്രയത്നിച്ചു. വിശ്വാമിത്രൻ ഋഗ്വേദപ്രകാരം രാജാവായ കുശികന്റെ പുത്രനാണ്. ഗാധിജൻ, ഗാധിനന്ദനൻ ഈ പേരുകളും വിശ്വാമിത്രനുള്ളവയാകുന്നു.

വിശ്വാമിത്രപ്രിയം—തെങ്ങ്.

വിശ്വാവസു—൧. ഇന്ദ്രസ്വർഗ്ഗത്തിൽ ഗന്ധർവരുടെ ഒരു പ്രധാനി. ൨. അറുപതിൽ ഒരു വർഷം. ൩. ഒരു മുനി. ൪. രേണുകയുടെ ഒരു പുത്രൻ.

വിശ്വാസപാതകൻ—വിശ്വസിച്ചവനെ ചതിക്കുന്നവൻ.

വിശ്വാസപാതകം—വിശ്വസിച്ചവനെ ചതിച്ചാലുള്ള പാപം.

വിശ്വാസപാതകി. വിശ്വാസപാതകൻ—വിശ്വസിച്ചവനെ ചതിക്കയാൽ പാപമുള്ളവൻ.

വിശ്വാസഭക്തി—വിശ്വാസംകൊണ്ടുള്ള ഭക്തി.

വിശ്വാസഭംഗം—വിശ്വാസത്തെ ഇല്ലാതാക്കുക.

വിശ്വാസം—രക്ഷിക്കയും മററും ചെയ്യുമെന്നുള്ള ഒരു മനോനിശ്ചയം.

വിശ്വാസവഞ്ചനം—വിശ്വസിച്ചിരിക്കുന്ന ആളിനെ വഞ്ചിക്കുക.

ഇതു് ഇൻഡ്യൻ പീനൽ കോടു ൪൦൭—ാം വകുപ്പു (തി. ശി. നി. വകുപ്പു ൪൦൭) അനുസരിച്ചു ശിക്ഷിക്കത്തക്ക ഒരു കുററമാണ്. വാറണ്ടുകൂടാതെ പിടിച്ചുകൂടാ. ആദ്യം വാറണ്ടുതന്നെ അയക്കണം. ജാമ്യം എടുത്തുകൂടാ. രാജിയാകാൻ പാടില്ല. മൂന്നുകൊല്ലത്തെ രണ്ടിലേതുവിധമെങ്കിലുമായ തടവോ പിഴയോ രണ്ടുംകൂടിയോ ഉള്ള ശിക്ഷ വിധിക്കാം. വിസ്താരം സെഷ്യൻകോടതിയ്ക്കോ ഒന്നാംക്ലാസ്സ് മജിസ്ട്രേട്ടിനോ ആകാം.

വിശ്വാസി—വി. വിശ്വാസമുള്ള.

വിശ്വാസ്യ-വി. വിശ്വസിക്കപ്പെടുവാന്തക്ക.

വിശ്വേശ്വരൻ-ശിവൻ.

വിശ്വൈകനാഥൻ- വിശ്വേശ്വരൻ.

വിശ്വൌഷധകം-ചുക്ക്.

വിഷ-അതിവിടയം.

വിഷകണ്ഠാ-വെള്ളിപ്പക്ഷി.

വിഷകൃമിന്യായം — സാമാന്യക്കാർക്ക ബാധകരമായിട്ടുള്ളതു്. അതിൽ പഴകീട്ടുള്ളവർക്ക സുഖകരമായിരിക്കും.

വിഷക്കല്ല്-വിഷത്തെ പരീക്ഷിച്ചറിയുന്നതിനുള്ള ഒരുമാതിരിക്കല്ല്.

വിഷക്തം-വി. അടുത്തിരിക്കുന്ന, ചേർന്നിരിക്കുന്ന, പററിയിരിക്കുന്ന, പററിയ.

വിഷഖണ്ഡചൂഡാമണി- വിഷമിറക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു മരുന്ന്.

വിഷഘാ-ചിററമൃതു്.

വിഷഘ്നം-വി. വിഷത്തെ ശമിപ്പിക്കുന്ന.

വിഷഘ്നം-ഹ. നിലക്കടയ്യ്. ൨. വെൺകൊടിത്തുവ. ൩. നെന്മേനിവാക. ൪. ചമ്പകം. ൫. താന്നി. ൬. ചെറുചീര. ൭. കാട്ടുചെറുതുളസി. ൮. വയ്യങ്കതക്.

വിഷചതുഷ്ടയം-മൂഢനുവിദ്യ, അജീർണ്ണിക്ക ഭക്ഷണം, ദരിദ്രനു സഭ, ഖലനു പരശ്രീ ഇവ ൪-ം.

പക്ഷാന്തരം—രാത്രിസഞ്ചാരം, ലക്ഷ്യമാക്കാത്ത രോഗം, പരാനുകൂലയായ സ്ത്രീ, രാജാവിന്റെ സ്നേഹം. മറെറാന്ന്-വൃദ്ധനു അനുരാഗം, ദരിദ്രനു സഭ, അജീർണ്ണിക്ക ഭക്ഷണം, ഗുരുവില്ലാത്ത വിദ്യ.

വിഷജ്വരം-ഹ. ഒരുവക പനി. ൨. പോത്തു്.

വിഷജ്വല-വിഷത്തിന്റെ ഊഷ്മാവു്.

വിഷണ്ഡം-താമരവളയം.

വിഷണ്ണ-വി. വിഷാദമുള്ള, വ്യസനിച്ച.

വിഷണ്ണത-വിഷാദം.

വിഷണ്ണൻ—വിഷമിച്ചവൻ, വിഷാദിച്ചവൻ.

വിഷണ്ഡൻ എന്നു പലെ അച്ചടികളിലും കാണുന്നുണ്ട്. വിഷണ്ണൻ എന്നാണു വേണ്ടതു്. 'സന്ന' ശബ്ദത്തിൽ 'വി' എന്ന ഉപസർഗ്ഗം ചേർക്കുമ്പോൾ 'സ'കാരം 'ഷ'കാരമായും 'ഷ'കാരത്തിന്റെ പിന്നീടുള്ള 'ന്ന'കാരം 'ണ്ണ'കാരവുമായി 'വിഷണ്ണൻ' എന്നുണ്ടായി.

വിഷദ-വി. ഹ. വിഷത്തെക്കൊടുക്കുന്ന. ൨. വെള്ളത്തെക്കൊടുക്കുന്ന.

വിഷദന്തകം-പാമ്പ്.

വിഷദന്തം-വിഷപ്പല്ല്.

വിഷദം-ഹ. മേഘം. ൨. പച്ചത്തുരിശു്.

വിഷദഷ്ട-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, നാഗദന്തി

വിഷദർശനമൃത്യുകം-ചകോരപ്പക്ഷി.

വിഷദിഗ്ദ്ധബാണം-വിഷംതേച്ചിട്ടുള്ള അമ്പ്.

വിഷദ്രുമം-കാഞ്ഞിരം.

വിഷധര-വി. വിഷമുള്ള.

വിഷധരം-സർപ്പം

വിഷധർമ്മ-ചെങ്കൊടിത്തുവ.

വിഷധ്വംസീ-പെരുമുത്തങ്ങ.

വിഷനരി-പേനരി.

വിഷനാരി ആപൽകരയായ സ്ത്രീ.

വിഷപ്പട്ടി-പേപ്പട്ടി.

വിഷപ്പല്ല്-വിഷമുള്ള പല്ല്.

വിഷഭയം-വിഷംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഭയം.

വിഷഭീരുകം-ചകോരപ്പക്ഷി.

വിഷഭുക്തി-വിഷം ഭക്ഷിക്ക.

വിഷം-ഹ. പാമ്പിന്റെയും മററും വായിലിരിക്കുന്ന തീഷ്ണതയുള്ള വസ്തു. ൨. വത്സനാഭി മുതലായവ. ൩. വെള്ളം. ൪.

നഃപശ ഇ. തമരയല്ലി. ന. താമര വയ്യം.

വിഷംതീണ്ടൽ-പാമ്പു കടിക്കുക.

വിഷമ-വി. ഫ. സമമല്ലാത്ത. ര. പ്രയാസമുള്ള, ഗ്രഹിപ്പാൻ പ്രയാസമുള്ള ന. ഭയങ്കരമായ. ഭ. ദുഷ്ടതയുള്ള.

വിഷമഛദം-ഏഴിലമ്പാലവൃക്ഷം.

വിഷമന്ത്രക്കാരൻ-മന്ത്രംകൊണ്ടു പാമ്പിനെ പിടിക്കുകയും വിഷമിറക്കുകയും ചെയ്യുന്നവൻ, വിഷവൈദ്യൻ.

വിഷമന്ത്രം-വിഷമിറക്കുന്നതിനുള്ള മന്ത്രം.

വിഷമപാദങ്ങൾ- ഒരു പദ്യത്തിലെ ഫ-ം, ന-ം പാദങ്ങൾ.

വിഷമം-ഫ. സമമല്ലാത്ത. ര. പ്രയാസമുള്ള ന. ഒരലങ്കാരം.

വിഷമട്ടനി-പേരരത്ത.

വിഷമവൃത്തം-ഒരു പദ്യത്തിന്റെ നാലു പാദങ്ങൾക്കും ലക്ഷണം വെവ്വേറെ വരുന്നത്.

വിഷമിക്കുന്നു-പ്രയാസപ്പെടുന്നു.

വിഷമുഷ്ടി-ഒരു ഫലശാകം.

വെളുത്ത കാക്കക്കൊടി എന്നു നാട്ടുഭാഷ. ഒരു ഔഷധി.

വിഷമൃത്യു-ചകോരപ്പക്ഷി.

വിഷയൻ-ഭർത്താവു്.

വിഷയം-ഫ. ലോകവ്യാപാരം. ര. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ടു അറിയാവുന്നത്. ന. ശബ്ദം. ഭ. സ്പർശം. ഇ. രൂപം. ണ. രസം. ഒ. ഗന്ധം. വ. ശോകം. ൻ. ഭയം, സംഗീതം. ഫ൦. സങ്കേതം, നിത്യമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന സ്ഥാനം. വിശേഷണമുള്ള ബന്ധനം എന്നർത്ഥം. ഫഫ. യാവനൊരുത്തനെ യാതൊരുത്തനെ കൊന്നു് അറിയപ്പെട്ടതായിട്ടുണ്ടോ അതു്. ഫര. ദേശം, രാജ്യം. ഫന. (മ) സുഖം.

1. ആകാശഗുണമായ ശബ്ദം—ശ്രോത്രേന്ദ്രിയത്തിന്റെ വിഷയം.

2. വായുഗുണമായ സ്പർശം—ത്വഗിന്ദ്രിയത്തിന്റെ വിഷയം.

3. തേജസ്സിന്റെ ഗുണമായ രൂപം—നേത്രേന്ദ്രിയത്തിന്റെ വിഷയം.

4. അപ്പിന്റെ ഗുണമായ രസം—രസനേന്ദ്രിയത്തിന്റെ വിഷയം.

5. പൃഥ്വീഗുണമായ ഗന്ധം—ഘ്രാണേന്ദ്രിയത്തിന്റെ വിഷയം.

വിഷയി-വി. വിഷയമുള്ള, ലോകകാര്യത്തിൽ ശ്രദ്ധയുള്ള. വിഷയി> <മുമുക്ഷു.

വിഷയി-ഫ. ഇന്ദ്രിയം. ര. രാജാവു്. ന. കാമദേവൻ. ഭ. ഇന്ദ്രിയങ്ങളെക്കൊണ്ടറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്തതൊക്കെയും ഇല്ലാത്തതെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നവൻ.

വിഷയീഭവിക്കുന്നു- വിഷയമായിത്തീരുന്നു.

വിഷരൂപാ-അതിവിടയം.

വിഷവൃക്ഷം-വിഷമുള്ള വൃക്ഷം.

വിഷവൃക്ഷന്യായം-താൻ നട്ടുവളർത്തിയ വൃക്ഷം മുറിപ്പാൻ താന്തങ്ങൾക്കു മനസ്സുകേടു തോന്നുക.

വിഷവൈദ്യൻ-വിഷം ഇറക്കുന്നവൻ.

വിഷവൈദ്യം, വിഷവിദ്യ-വിഷചികിത്സ.

വിഷശാല്മലി-തമരക്കിഴങ്ങു്.

വിഷസൂചകം-ചെമ്പോത്തു്, ചകോരപ്പക്ഷി.

വിഷസ്ഥാനചതുഷ്ടയം-തേളിന്റെ വാലിൽ, ഈച്ചക്കു തലയിൽ, സർപ്പത്തിന്റെ പല്ലിൽ, ദുഷ്ടന്റെ സർവ്വാംഗവും.

വിഷഹര-വി. വിഷത്തെക്കളയുന്ന.

വിഷഹരി-വാസുകിയുടെ സഹോദരി.

വിഷഹാ-ഹ. ദേവതാളി. ഉ. നിർവ്വേശി.

വിഷഹാരി-വിഷവൈദ്യൻ.

വിഷാ-അതിവിടയം.

വിഷാക്ത-വി. വിഷംതേച്ച.

വിഷാണം-ഹ. പശു ആന മുതലായ നാല്ക്കാലികളുടെ കൊമ്പ്. ഉ. കൊട്ടം.

വിഷാണഭൃത്ത്-കാള.

വിഷാണി-ഹ. ആടുതൊടാപ്പാല. ഉ. ഇടവകം. ന. പോത്ത്. ർ. ആന; ഇ. കാള.

വിഷാണിക-ഹ. ആടുതൊടാപ്പാല. ഉ. തേക്കിട. ന. കർക്കടശൃംഗി. ർ. ചർമ്മലന്ത. ഇ. ചടച്ചി.

വിഷാദം-ദുഃഖം.

വിഷാദി-വി. വിഷാദമുള്ള.

വിഷാദിക്കുന്നു-ദുഃഖിക്കുന്നു.

വിഷാരം-പാമ്പ്.

വിഷാസ്യം-പാമ്പ്.

വിഷു-ഹ. മേടമാസം ഒന്നാം തീയതി. ഉ. അറുപതിൽ പതിനഞ്ചാം വർഷം.

വിഷുക്കണി-വിഷുനാൾ കാഴ്ചകാണുന്ന വസ്തു.

വിഷുക്കൈനേട്ടം-വിഷുദിവസം കാലത്തു വാങ്ങിക്കുന്ന സമ്മാനം.

വിഷുഫലം-വിഷുദിവസത്തെ ഗ്രഹസ്ഥിതികൊണ്ടും മററും അറിവാനുള്ള ഫലം.

വിഷുവത്ത്, വിഷുവം-തുലാം ഒന്നാം തീയതി.

വിഷുസംക്രാന്തി-ആദിത്യൻ മീനം രാശിയിൽ നിന്ന് മേടംരാശിയിലേക്കു കടക്കുന്ന ദിവസം.

വിഷൂചി, വിഷൂചിക-നടപ്പുദീനം, നീർക്കൊമ്പ്.

'സൂചീഭിരിവഗാത്രാണി
വിദ്ധ്യതീതിവിഷൂചികാ'
(അഷ്ടാംഗഹൃദയം)

വിഷൂചികക്കുണ്ടാകുന്ന ഒരു വലിയ ഉപദ്രവം 'മീൻപാച്ചൽ' (ഉരുണ്ടുകയററം) ആകുന്നു. ഇതിന്നു വേപ്പെണ്ണയിൽ വെളുത്തുള്ളിയും കടുകും കൂടി അരച്ചു പുരട്ടിയാൽ ഉടനടി ആശ്വാസം കിട്ടുവാനിടയുണ്ട്.

വിഷൂചികയുടെ ലക്ഷണം—ഇന്ദ്രിയസാദവും, അതിസാരവും, ഛർദ്ദിയും, തണ്ണീർദാഹവും, വയറുനോവും, തലതിരിച്ചലും, കാലിൽനിന്നുരുണ്ടുകയററവും, കോട്ടുവായും, ദാഹവും, ശരീരത്തിന്റെ നിറത്തിന്നു മാററവും, വിറയലും, നെഞ്ചിൽ വേദനയും, തലവേദനയും ഉണ്ടാകും.

വിഷ്കംഭം-ഹ. ഇരുപത്തേഴു യോഗങ്ങളിൽ ഒന്നാമത്തെ യോഗം. ഉ. തടവ്. ന. പരപ്പ്. ർ യോഗികളുടെ ഒരു നില. ഇ. നാടകത്തിലെ പൂർവ്വാംഗം, നടന്നതോ നടക്കാൻ പോകുന്നതോ ആയ കഥാംശങ്ങളെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതും ഒന്നോ അതിലധികമോ നീചമദ്ധ്യമപാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു കഥാവസ്തുവിനെ വിസ്തരിക്കുന്നതുമാകുന്നു വിഷ്കംഭ(ക)ം.

ഇതു് രണ്ടു വിധം—ഹ. അശുദ്ധം. ഉ. സങ്കീർണ്ണം.

വിഷ്കംഭം നാടകത്തിൽ പ്രസ്താവനാനന്തരമോ അങ്കങ്ങളുടെ മദ്ധ്യേയോ വരുന്നതാണ്. നീരസങ്ങളും അനുചിത

ങ്ങളുമായ കഥാംശങ്ങളെ രംഗത്തിൽ അഭിനയിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അവയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതു വിഷ്കംഭകം മുഖേന ആകുന്നു. വിഷ്കംഭകം എന്നാൽ തന്നിച്ചു ബന്ധിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വിഷ്ണുരം-പ. പക്ഷി. ഉ. കോഴി. സ. മയിൽ.

വിഷ്ണുലം-നാട്ടുപന്നി.

വിഷ്ട-വി. പ്രവേശിക്കപ്പെട്ട.

വിഷ്ടപം-ലോകം.

വിഷ്ടപേശൻ-രാജാവു്.

വിഷ്ടംഭം-തിരത്തൽ, തടസ്സം.

വിഷ്ടംഭി-നിറുത്തുന്നവൻ.

വിഷ്ടംഭിനി-നിറുത്തുന്നവൾ.

വിഷ്ടരം-പ. പീഠം.

'വിഷ്ടരാർത്ഥം നല്ലപല്ലവജാലങ്ങൾ'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

ഉ. മരപ്പലകകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പീഠം. സ. വൃക്ഷം. ര. അശ്വത്ഥം, ങ. വ്യാപനശീലം.

വിഷ്ടരശ്രവസ്സ്-വിഷ്ണു. വിഷ്ടരം=മരപ്പലകകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ പീഠം, വലിയ കീർത്തിയുള്ള (ശ്രവസ്സു) ചെവിയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. കവിഷ്ടരം=വ്യാപനശീലം. ശ്രവസ്സ്=കീർത്തി, സർവ്വത്ര വ്യാപിക്കുന്ന കീർത്തിയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

വിഷ്ടരശ്രവാ-പൊൻതകര.

വിഷ്ടി-വി വേലചെയ്യുന്ന.

വിഷ്ടി-പ. നാടകത്തിലിടുക. ഉ. കൂലിയില്ലാത്ത വേല. സ പ്രവൃത്തി. ര. ശബ്ദം. ങ. ഏഴുത്തുകരണങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

വിഷ്ണ-മലം. ഉരത്തിൽ വിശേഷേണ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വിഷ്ണി-മലം, ഭക്ഷിച്ച വസ്തു, ദഹിച്ചുണ്ടായ മലം.

വിഷ്ണിക്കുന്ന-മലമിടുന്ന.

വിഷ്ണു-പ. ത്രിമൂർത്തികളിൽ ഒന്നു്. എല്ലായിടവും നിറഞ്ഞവൻ എന്നർത്ഥം.

വിഷ്ണു ത്രിമൂർത്തികളിൽ ഒന്നാകുന്നു. സത്വഗുണപ്രധാനിയാണു്. പരമാത്മാവിന്റെ മൂന്നവസ്ഥകളും —

പ. ബ്രഹ്മാവു്—വിഷ്ണുവിന്റെ നാഭിയിലെ താമരയിൽ നിന്നുണ്ടായി. തൊഴിൽ-സൃഷ്ടി.

ഉ. വിഷ്ണു-ലോകരക്ഷാർത്ഥം പല പ്രാവശ്യം അവതരണംചെയ്തു. തൊഴിൽ-രക്ഷ.

സ. ശിവൻ (രുദ്രൻ)—വിഷ്ണുവിന്റെ നെറ്റിയിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട. സംഹാരമൂർത്തിയാണു്. തൊഴിൽ—സംഹാരം.

ചുരുക്കത്തിൽ ഇവർ മൂവരും സൃഷ്ടിസ്ഥിതിസംഹാരമൂർത്തികളാണു്.

വിഷ്ണുവിന്റെ

പത്നി	—ലക്ഷ്മി
ലോകം	—വൈകുണ്ഠം.
വാഹനം	—ഗരുഡൻ
സാരഥി	—ദാരുകൻ
മന്ത്രി	—ഉദ്ധവർ
അശ്വങ്ങൾ	ശൈബ്യൻ, സുഗ്രീവൻ, മേഘപുഷ്പകൻ, വലാഹകൻ
ശംഖം	—പാഞ്ചജന്യം
ചക്രം	—സുദർശനം (വജ്രനാഭം)
ഗദ	—കൌമോദകി
വില്ലു്	—ശാർങ്ഗം
വാൾ	—നാന്ദകം
മറുക് (നെഞ്ഞിൽ)	—ശ്രീവത്സം
രത്നം	—കൌസ്തുഭം

പര്യായങ്ങൾ-വിഷ്ണു, നാരായണൻ, കൃഷ്ണൻ, വൈകുണ്ഠൻ, വിഷ്ടരശ്രവസ്സു,

ദാമോദരൻ, ഹൃഷീകേശൻ, കേശവൻ, മാധവൻ, സ്വഭൂ, ദൈത്യാരി, പുണ്ഡരീകാക്ഷൻ, ഗോവിന്ദൻ, ഗരുഡദ്ധ്വജൻ, പീതാംബരൻ, അച്യുതൻ, ശാർങ്ഗീ, വിഷ്വക്സേനൻ, ജനാർദ്ദനൻ, ഉപേന്ദ്രൻ, ഇന്ദ്രാവരജൻ, ചക്രപാണി, ചതുർഭുജൻ, പത്മനാഭൻ, മധുരിപു, വാസുദേവൻ, ത്രിവിക്രമൻ, ദേവകീനന്ദനൻ, ശൌരി, ശ്രീപതി, പുരുഷോത്തമൻ, വനമാലീ, ബലിദ്ധ്വംസീ, കംസാരാതി, അധോക്ഷജൻ, വിശ്വംഭരൻ, കൈടഭജിത്തു്, വിധു, ശ്രീവത്സലാഞ്ഛനൻ, പുരാണപുരുഷൻ, യജ്ഞപുരുഷൻ, നരകാന്തകൻ, ജലശായീ, വിശ്വരൂപൻ, മുകുന്ദൻ, മുരമർദ്ദനൻ. ൨. അഷ്ടവസുക്കളിൽ ഒന്നു്. ൩. അഗ്നി. ൪. വേദവ്യാസൻ. ൫. ഒരു ധർമ്മശാസ്ത്രപുസ്തകത്തിന്റെ കർത്താവു്.

വിഷ്ണുകന്ദം—ശാകവർഗ്ഗത്തിലെട്ട മഹാകന്ദം.

(കൊങ്കണദേശത്തിൽ പ്രസിദ്ധം).

വിഷ്ണുകല വിഷ്ണുവിന്റെ അംശം.

വിഷ്ണുക്രാന്ത, വിഷ്ണുക്രാന്തി-൧. ഒരു പച്ചമരുന്നു്. ൨ ഒരു പൂവു്.

(വിഷം, ജ്വരം മുതലായതിനു നന്നു്. നീലപ്പൂവുള്ളതും വെളുത്ത പൂവുള്ളതും ഇങ്ങിനെ രണ്ടുതരമുണ്ടു്).

വിഷ്ണുഗുപ്തൻ-ചാണക്യൻ.

വിഷ്ണുജൻ-ബ്രഹ്മാവു്.

വിഷ്ണുദയിതാ-൧. ലക്ഷ്മി. ൨. വിഷ്ണുക്രാന്തി.

വിഷ്ണുപഞ്ചകം - (ഭീഷ്മപഞ്ചകം നോക്കുക).

വിഷ്ണുപദം-൧. ആകാശം. ൨. കടൽ.

വിഷ്ണുപദി-ഗംഗാനദി. വിഷ്ണുപദത്തിൽ നിന്നു ഉത്ഭവിച്ചതു് എന്നർത്ഥം.

വിഷ്ണുപുരാണം - പഞ്ചലക്ഷണങ്ങൾ എല്ലാമുള്ള ഒരു പ്രധാന പുരാണം.

(പരാശരൻ ഉപദേശിച്ചതാണു).

വിഷ്ണുരാതൻ-പരീക്ഷിത്തു്. വിഷ്ണുവിനാൽ കൊടുക്കപ്പെട്ടവൻ എന്നർത്ഥം. (പരീക്ഷിത്തു് എന്ന പദം നോക്കുക).

പരീക്ഷിത്തിനെ അശ്വത്ഥാമാവു ബ്രഹ്മാസ്ത്രംകൊണ്ടു കൊന്നു. ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഉജ്ജീവിപ്പിച്ചു. അതിനാൽ വിഷ്ണുരാതൻ എന്നു പേരുണ്ടായി.

വിഷ്ണുരഥം-ഗരുഡൻ.

വിഷ്ണുവല്ലഭാ-൧. തുളസി. ൨. മെത്തോന്നി.

വിഷ്ഫാരം-൧. ഞാണൊലി.

'ത്രുടനപടുതരസ്ഫാരവിഷ്ഫാരനാദഃ'

(ഉത്തരാസ്വയംവരം കഥകളി).

൨. ഇളക്കം. ൩. കലുക്കം. ൪. ചലനം.

വിഷ്യ-വി. വിഷംകൊടുത്തു കൊല്ലേണ്ടുന്ന.

വിഷ്വക്ക്-അ. എല്ലാടവും.

വിഷ്വക്സേന-ഞാഴൽവൃക്ഷം.

വിഷ്വക്സേനകാന്താ — പന്നിക്കിഴങ്ങു്.

വിഷ്വ(ശ്വ)ക്സേനൻ-വിഷ്ണു. എല്ലാടവും വ്യാപിച്ച സേനയോടു (ആജ്ഞയോടു) കൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം.

വിഷ്വദ്ര്യക്-വി. എല്ലാടവും നടക്കുന്ന.

വിസകണ്ഠാ, വിസകണ്ഠി, വിസകണ്ഠികാ-വെള്ളിപ്പക്ഷി.

വിസകുസുമം-താമര.

വിസനാഭി-താമരപ്പൊയ്ക.

വിസന്ധി-വാക്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

വിസപ്രസൂനം-താമരപ്പൂവു്.

വിസം-താമരവളയം.

വിസംകടം-പ. സിംഹം. ഉ. ഓടമരം.

വിസമ്മതം-സമ്മതക്കേട്, ഇഷ്ടക്കേട്.

വിസംവാദം-പ. വിരോധിയ്ക്കൽ. ഉ. യോജിപ്പില്ലായ്മ.

വിസരണം-നിവിർത്തുക, വിരിക്കുക.

വിസരം-ക്രൂരം.

വിസരിക്ക-വ്യാപിക്ക.

വിസർഗ്ഗം-പ. വിടുക. ഉ. വയറിളക്കുക. ന. ചില സംസ്കൃതവാക്കുകളുടെ ഒടുക്കം വെയ്ക്കുന്ന ഒരടയാളം, സ്വരത്തിനു പിന്നാലെ 'അഃ' എന്നപോലെ വരുന്ന ഉച്ചാരണത്തിന്റെ പേർ. (വിസർഗ്ഗം സംസ്കൃതപദങ്ങളിലെ കാണൂ) വിസർഗ്ഗം പകരം ഹകാരത്തിന്റെ ഒച്ച പുറപ്പെടുവിക്കും. ഒരു അക്ഷരത്തിന്റെ ഉച്ചാരണത്തോടുകൂടി അതു ചേർത്തിരിക്കുന്ന വാക്കു ഉച്ചരിച്ചു തീർത്തു വിടർപ്പെടുന്നതു കൊണ്ടാണ് ഒരു പേർ വന്നതു്. ർ. ദക്ഷിണായനം.

വിസർജ്ജനം-പ. ഉപേക്ഷിക്കുക. ഉ. അയക്കുക. ന. ദാനം.

വിസർജ്ജനീയ-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടത്തക്ക.

വിസർജ്ജിക്കുന്നു-ഉപേക്ഷിക്കുന്നു.

വിസർപ്പം-പ. പരക്കുക. ഉ. ഒരു രോഗം

വിസർപ്പണം-പ. പരത്തുക. ഉ. പതുക്കെ സഞ്ചരിക്കുക.

വിസർവർത്തമം-ഒരു രോഗം.

പോളയുടെ ബഹിർഭാഗത്തിങ്കൽ വീക്കത്തെയും അന്തർഭാഗത്തിങ്കൽ ചിദ്രങ്ങളുടെ ഉള്ളിൽ ജലമുണ്ടായിരിക്കലിനേയും ചെയ്യും, താമരവളയംപോലെയിരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

വിസാരം-പ. മത്സ്യം. ഉ. ഇഴഞ്ഞുനടക്കുക, ഒഴുകുക.

വിസാരി-വി. ഒഴുകുന്ന. ഉ. പരക്കുന്ന.

വിസാരി-മത്സ്യം.

വിസാരിണി-കാട്ടുഴുന്ന്.

വിസാരിത-വി. പ. പരത്തപ്പെട്ട. ഉ. സാധിച്ച.

വിസിനീ-പ. താമരപ്പായൽ. ഉ. താമരവളയം.

വിസ്തൃത-വി. പരത്തപ്പെട്ട.

വിസ്തൃതപര-വി. പ. സാവധാനത്തിൽ ഇഴഞ്ഞു പോകുന്ന. ഉ. പരക്കുന്ന. ന. ഒഴുകുന്ന.

വിസ്മരൻ-വി. പ. വിസരിക്കുന്ന (പരക്കുന്ന). ഉ. ഒഴുകുന്ന. ന. ഇഴയുന്ന.

വിസ്രഷ്ടൻ-വിടപ്പെട്ടവൻ.

'ഇതിസനുപതിനാഖശോവിസ്രഷ്ടോ'
(നളചരിതം കഥകളി)

വിസ്രഷ്ടാ-വി. പ. പുറപ്പെടുവിച്ച. ഉ. സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട. ന. അയക്കപ്പെട്ട. ർ. കൊടുക്കപ്പെട്ട. ൽ. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

വിസ്തം-പൊൻതുക്കം.

ഒരു കഷം, മൂന്നു കഴഞ്ച്. നാലു പണത്തൂക്കം പൊന്നിന്റെ പേർ.

വിസ്തരം-രുഞ്ചുത്തിന്റെ പരപ്പ്.

'വിസ്താരോവിഗ്രഹോവ്യാസഃ
സ ച ശബ്ദസ്യവിസ്തരഃ'
(അമരം)

വിസ്തരണം-പരത്തൽ.

വിസ്തരിക്കുന്നു-പരത്തുന്നു. (നാമം-വിസ്തരണം. വിസ്തരിപ്പിക്കുന്നു-കാ. ക്രി.)

വിസ്താരം-പ. പരപ്പ്. ഉ. അകലം. ന. രീതി. ർ. വിചാരണം.

വിസ്തീർണ്ണ-വി. വിസ്താരമുള്ള, പരപ്പുള്ള.

വിസ്തീർണ്ണത-വിസ്താരം, പരപ്പ്.

വിസ്തീർണ്ണപർണ്ണം-കപ്പച്ചേമ്പ്.

വിസ്തൃത-വി. പ. നിവിർത്തപ്പെട്ട. ഉ. പരന്ന.

വിസ്തൃതകരം-വിടിർത്തുപിടിച്ച കൈ

വിസ്തൃതി-വീതി, വിശാലത.

വിസ്ഫാരം-ഞാണൊലി. (വിഷ്ഫാരം നോക്കുക).

വിസ്ഫോടം-പരുവ്, കുരുവ്.

വിസ്ഫോടം എന്നതിന്റെ സ്വരൂപം—രക്തപിത്തം ഹേതുവായിട്ടു തീ തട്ടിയപോലെ പൊള്ളലുകൾ ശരീരത്തിൽ ചിലേടത്തോ എല്ലാടവുമോ ജ്വരത്തോടുകൂടിയുണ്ടാകും.

വിസ്മയനീയൻ-വിസ്മയം (അത്ഭുതം) ജനിപ്പിക്കുന്നവൻ.

വിസ്മയം-അത്ഭുതം.

വിസ്മയപ്പെടുന്നു-അത്ഭുതപ്പെടുന്നു.

വിസ്മയിക്കുന്നു-അത്ഭുതപ്പെടുന്നു.

വിസ്മരിക്കുന്നു-മറക്കുന്നു. (നാമം-വിസ്മരണം).

വിസ്മാപനം-ഹ. വഞ്ചന. ഉ. വശീകരമുള്ള ദിക്ക്. ന. ഗന്ധർവനഗരം. ൪. അത്ഭുതം തോന്നുന്നത്.

വിസ്മിത-വി. വിസ്മയിച്ച.

വിസ്മൃത-വി. മറക്കപ്പെട്ട.

വിസ്മൃതി-മറവി.

വിസ്രം- പച്ചമാംസഗന്ധതുല്യമായ ഗന്ധത്തോടുകൂടിയ വസ്തു.

വിസ്രഗന്ധം-ദുർഗ്ഗന്ധം.

വിസ്രഗന്ധി-മനയോല.

വിസ്രബ്ധ-വി. ഹ. വിശ്വസിക്കപ്പെട്ട. ഉ. സ്നേഹിക്കപ്പെട്ട. ന. ഇളക്കമുള്ള. ൪. ജാഗ്രതയുള്ള.

വിസ്രബ്ധത-വിശ്വാസം.

വിസ്രംഭം, വിശ്രംഭം-ഹ. വിശ്വാസം. ഉ. പ്രണയം.

വിസ്രംസനം-ഹ. വീഴ്ച. ഉ. ഒഴുക്ക്.

വിസ്രവണം-പ്രവാഹം.

വിസ്രസാ-വാർദ്ധക്യം.

വിസ്രാ-അടക്കാവണിയൻ.

വിസ്രാവം-ഒഴുകുക.

വിസ്സ്-ഹ. പക്ഷി. ഉ. കുതിര.

വിഹഗൻ-ഹ. ആദിത്യൻ. ഉ. ചന്ദ്രൻ.

വിഹഗം-ഹ. പക്ഷി. ഉ. അമ്പ്. ന. മേഘം.

വിഹംഗ-വി. വേഗത്തിൽ പറന്നുപോകുന്ന.

വിഹംഗം-പക്ഷി.

വിഹംഗമൻ-സൂര്യൻ.

വിഹംഗമം-പക്ഷി ആകാശത്തിൽകൂടി ഗമിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം

വിഹംഗരാജൻ-ഗരുഡൻ

വിഹംഗിക-കാവടി. തോളിൽവച്ചു ചുമക്കുന്നതിന്നുപകരിപ്പാൻ മരംകൊണ്ടു ചെയ്ത ഒരു വസ്തു.

വിഹത-വി ഹ. കൊല്ലപ്പെട്ട, ഹനിക്കപ്പെട്ട. ഉ. വിരോധിക്കപ്പെട്ട.

വിഹതി-താഡനം.

വിഹദം-കുറിയാട്.

വിഹനനം—ഹ. കൊല്ലുക. ഉ. വിരോധം.

വിഹരണം-ഹ. കളി, ലീല. ഉ. ശുദ്ധിയാക്കുക. ന. തെണ്ടൽ, ഉഴൽച്ച.

വിഹരിക്കുന്നു-ഹ. കളിക്കുന്നു, ക്രീഡിക്കുന്നു ഉ. ശുദ്ധിയാക്കുന്നു.

വിഹർഷം-വലിയ സന്തോഷം.

വിഹസനം-പുഞ്ചിരി.

വിഹസിതം-പുഞ്ചിരി.

വിഹസ്ത-വി. ഭ്രമിക്കപ്പെട്ട. (നാമം-വിഹസ്തത).

വിഹാപിത-വി. കൊടുക്കപ്പെട്ട.

വിഹാപിതം-ദാനം.

വിഹായസ്സ്-ഹ. ആകാരം. ൨. പക്ഷി.

വിഹാരം-ഹ. കളി, ഉൽപ്ലവനം മുതലായ ക്രീഡ, ക്രീഡ. ൨. സഞ്ചാരം. ൩. ജയിനരുടെയോ ബുദ്ധമതക്കാരുടെയോ സന്യാസിമഠം.

വിഹിത-വി. ഹ. ചെയ്യപ്പെട്ട.

'നിങ്കൽസ്നേഹമേ വിഹിതം'
(നളചരിതം കഥകളി)

൨ യോഗ്യമായ. ൩. ചെയ്യപ്പെടേണ്ട

വിഹിതകർമ്മചതുഷ്ടയം —നിത്യം, നൈമിത്തികം, കാമ്യം, പ്രായശ്ചിത്തം ഇവ ൪-ം.

വിഹീന-വി. ഹ. വേർപെട്ട. ൨. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

വിഹീരാ-കുമിഴ്.

വിഹൃത-വി ഹ. വിവരിച്ച ൨. പരത്തപ്പെട്ട.

വിഹൃതം-സ്ത്രീകളുടെ ചില കളി, വിലാസം, വേണ്ടുംസമയത്തു ലജ്ജകൊണ്ടു പറയാതിരിക്കുക. (വിലാസങ്ങൾ നോക്കുക).

വിഹൃതി-ഹ. വിടിച്ച ൨. വിഹരിക്കുക, കളി.

വിഹ്വല-വി. പരിഭ്രമിക്കപ്പെട്ട. (നാമം-വിഹ്വലത=പരിഭ്രമം)

വിള-ഹ. ധാന്യത്തിന്റെ വിളവ്. ൨. ചിലതിന്റെ കായ്. ൩. വിളഭൂമി.

വിളക്കത്തലയ(വ)ൻ, വിളക്കത്തച്ചൻ, വിളക്കത്തറവൻ-ക്ഷൌരക്കാരൻ. (സ്ത്രീ-വിളക്കത്തച്ചി, വിളക്കത്തലച്ചി=നാപിയത്തി)

വിളക്കം-ഹ. ശോഭ. ൨. മിനുസം. ൩. വെടിപ്പ്. ൪. കുടിയാനവന്മാരുടെ പററുചീട്ടിയും സർക്കാരിലെയും മററും കണക്കും കൂടെ ഒത്തുനോക്കിപ്പതിക്കു. ൫. ലോഹങ്ങൾ ഉരുക്കിച്ചേർക്കുക.

വിളക്ക്-വെളിച്ചം കാണ്മാനായിട്ട് എണ്ണയും തിരിയും ഇട്ട് തീ കൊളുത്തുന്നതിനു ഓടുകൊണ്ടും മററും ഉണ്ടാക്കുന്ന വസ്തു.

കളിവിളക്ക്, കോലുവിളക്ക്, കമ്പവിളക്ക്, കവരവിളക്ക്, കൊടിവിളക്ക്, കുപ്പിവിളക്ക്, കുത്തുവിളക്ക്, നിലവിളക്ക്, ആലുവിളക്ക്, തൂക്കുവിളക്ക്, തുടലുവിളക്ക്, ചങ്ങലവിളക്ക്, മാടമ്പിവിളക്ക് മുതലായവ.

വിളക്കുകൂട്-വിളക്കിന്റെ കൂട്.

വിളക്കുന്നു-ഹ. ലോഹങ്ങൾ ഉരുക്കിച്ചേർത്ത് നന്നാക്കുന്നു ൨. പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു. (പ-മ.)

വിളക്കുമാടം-ക്ഷേത്രത്തിന്നു പുറമേ ചുററും വിളക്കുവെക്കുന്നതിന്നുള്ള പുര.

വിളക്കുമാനം-ഹ. ശോഭ. ൨. വെടിപ്പ്.

വിളക്കൂരം-ഒരു മഹാക്ഷേത്രം.

വിളക്കേണി-കേറിനിന്നു വിളക്കുകൊളുത്തുന്നതിന്നുള്ള കോവണി.

വിളക്കേറ്-വസൂരിവന്നു ചത്തവരെ അടക്കുമ്പോൾ കഴിക്കുന്ന ഒരു കർമ്മം.

വിളംഗം-വിഴാൽവൃക്ഷം.

വിളംഗസാരം-വിഴാലരി.

വിളങ്ങൽ-പ്രകാശം.

വിളങ്ങിക്കൂടുതൽ-കൂട്ടിവെച്ച കരം.

വിളങ്ങിപ്പേർ-പേരുവഴി എഴുതിയ കണക്ക്.

വിളങ്ങുന്നു-ഹ. പ്രകാശിക്കുന്നു, തെളിയുന്നു. ൨. ലോഹങ്ങൾ തമ്മിൽ ഉരുകിച്ചേരുന്നു. ൩. പേർവഴി കണക്കിൽ പതിക്കുന്നു.

വിളച്ചൽ-ഹ. ധാന്യങ്ങൾ പഴുക്കാറാകുക. ൨. ധാന്യങ്ങളുണ്ടാക. ൩. ഉപ്പുവിളയുക. ൪. പൈതങ്ങളുടെ അഹങ്കാരം.

വിളച്ചൽകേട്ട്-ഹ. വിളഞ്ഞിട്ടു കൊയ്യാൻ താമസിച്ചാൽ വരുന്ന ചേതം. ൨. നല്ലവണ്ണം വിളയാക്ക.

വിളച്ചലെടുക്കുക-അനുചിതമായ അധികാരം നടിക്കുക, കാര്യംകൂടാതെ കളിക്കായി ഉപദ്രവിക്കുക.

വിളനിലം, വിളഭൂമി-കൃഷിചെയ്യുന്ന സ്ഥലം, വയൽ.

വിളമ്പൻ- ഊട്ടുവിചാരക്കാരന്നു ചിലദിക്കിൽ പറയുന്ന പേർ.

വിളമ്പരം-പരസ്യം.

വിളമ്പൽ-ചോറ്, കറി മുതലായവയെ ഭക്ഷിപ്പാനിരിക്കുന്നവരുടെ മുൻപിൽ കൊണ്ടുചെന്നു കൊടുക്ക.

വിളമ്പുകാരൻ-വിളമ്പുന്നവൻ.

വിളമ്പുന്നു—ഭക്ഷിപ്പാനിരിക്കുന്ന വർക്ക ചോറും കറിയും കൊടുക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. വിളമ്പിക്കുന്നു).

വിളംബനം-താമസം.

വിളംബം-ഹ. താമസം. ൨. തൂങ്ങൽ.

വിളംബി-അറുപതിൽ ൩൨-ാം സംവത്സരം.

വിളംബി-വി. തൂങ്ങിയിരിക്കുന്ന.

വിളംബിത-വി. ഹ. താമസിച്ച. ൨. തൂങ്ങിയ.

വിളയച്ചേതം-വിളവുചേതം.

വിളയാടുന്നു-കളിക്കുന്നു. (സം. ക്രി. വിളയാടിക്കുന്നു).

വിളയാട്ട്-കളി.

വിളയാട്ടം-കളി.

വിളയുന്നു-ഹ. മൂക്കുന്നു. ൨. ഉണ്ടാകുന്നു. ൩. പടനകളിൽ ഉപ്പുകൂമ്പൽ കൂമ്പലായിട്ടുണ്ടാകുന്നു (സ ക്രി. വിളയിക്കുന്നു).

വിളയുപ്പ്-ഒരുമാതിരി ഉപ്പ്.

വിളരക്ഷ-വിളവു സൂക്ഷിക്ക.

വിളർക്കുന്നു-വെളുത്ത നിറമാകുന്നു, വിളറുന്നു. (പ-മ)

വിളർച്ച-ശരീരത്തിൽ ദീനംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഒരു നിറഭേദം.

വിളർപ്പ്-വിളർച്ച.

വിളവ്-ഹ. ധാന്യങ്ങളുടെയും മററും മൂപ്പ്. ൨. വിളഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന ധാന്യം.

വിളവിടുന്നു- നിലത്തിൽ കൃഷിചെയ്യുന്നു, വിതയ്ക്കുന്നു, നടുന്നു.

വിളവുകല്ല്-താനേ വിളയുന്ന രത്നം.

വിളവെടുക്കുന്നു-കൊയ്യുന്നു, നടുതലയും മററും പറിച്ചെടുക്കുന്നു.

വിളറുന്നു-വെളുത്ത നിറമാകുന്നു.

വിളാകം-ഹ. തോട്ടം. ൨. രണാങ്കണം.

വിളാമ്പശ-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, വിളാമരത്തിന്റെ കറ.

വിളാവ്-ഒരു വൃക്ഷം.

വിളി-ഹ. ആരോടെങ്കിലും പറയണമെന്നു വിചാരിച്ചാൽ അവന്റെ പേരിനെ അവൻ കേൾക്കത്തക്കവിധം ഉച്ചരിക്ക. ൨. നിലവിളി. ൩. എന്റെ ഭവനത്തിൽ വരേണമെന്നു അവന്റെ വീട്ടിലൊ മറെറാ ചെന്നു പറക, ക്ഷണിക്ക. ൪. കൊമ്പു, കുഴൽ മുതലായ വാദ്യങ്ങളിൽ ഊതി ശബ്ദിപ്പിക്കുക.

വിളികൊള്ളുന്നു-പ്രസിദ്ധമാകുന്നു, കീർത്തികേൾക്കുന്നു.

'വിരുതുള്ളവിജയനെന്നുള്ളൊരു
വിളികൊണ്ടതുംകേട്ടീലയോടവാൻ'
(കുമാരാഹരണം)

വിളിക്കുന്നു-ഹ. ഒരുത്തനെ നോക്കി അവന്റെ പേരു ചൊല്ലി വരാൻ പറയുന്നു. ഉ. ദൂരത്തൊ മറഞ്ഞൊ നില്ക്കുന്നവന്റെ പേരിനെ ഉച്ചത്തിൽ പറയുന്നു. ന. ക്ഷണിക്കയും മററും ചെയ്യുന്നു. (വിളിപ്പിക്കുന്നു-കാ. ക്രി.)

വിളിപ്പണി-തൊഴിൽ, ഊഴിയം.

വിളിപ്പാട്ട്-വിളിച്ചാൽ കേൾക്കുന്ന അകലം, കാൽമണിക്കൂർ ദൂരം.

വിളുമ്പ്-വിളുമ്പ്.

വിളുമ്പ്-അരിക്, വക്ക്.

വിളുരുന്നു-വിടിരുന്നു.

വിൾ, വിട്ട്-ഹ. മനുഷ്യൻ. ഉ. വൈശ്യൻ.

'വിപ്രക്ഷത്രിയവിൾച്ഛൂദ്രാ'
(അമരം)

ന. മലം. ഗൃഹത്തെ പ്രവേശിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ർ. ഗൃഹം.

വിൾഖദിരം-വെളുത്ത കരിങ്ങാലി.

വിൾചരം-നാട്ടുപന്നി.

വിള്ള്, വിള്ളൽ-പൊട്ടൽ, വിണ്ടിട്ടുള്ള അടയാളം.

വിള്ളിച്ച-വിള്ളൽ.

വിള്ളുന്നു-ചില വസ്തുക്കൾക്ക് വെയിലുകൊണ്ടും മററും അല്പമായിട്ട് ഒരു പൊട്ടുണ്ടാകുന്നു, പൊട്ടുന്നു, ചീന്തുന്നു, പൊളിയുന്നു.

വിഴാലരി-ഒരു അങ്ങാടിമരുന്ന്.

വിഴാൽ-ഒരു വൃക്ഷം.

വിഴി-(മിഴിയുടെ പൂർവ്വരൂപം).

വിഴുക്കുന്നു-അഴുക്കാകുന്നു.

വിഴുങ്ങൽ-വായിലിട്ടു കടിക്കാതെ ഇറക്കുക.

വിഴുങ്ങുന്നു (മിഴുങ്ങുന്നു) - വായിലിട്ടു കടിക്കാതെ ഇറക്കുന്നു.

വിഴുത്തിടുന്നു-വസ്ത്രം മാറുന്നു.

വിഴുപ്പ്-ഉടുത്തുമുഷിഞ്ഞ വസ്ത്രം, അഴുക്കുവസ്ത്രം.

വിറ-വിറയൽ, വിറയ്ക്കുക.

ഉ-ം, 'വിറകെടുപ്പാൻ വിറകെടുത്തു'

വിറക്-തീകത്തിപ്പാൻ ചെറുതായിട്ടു കീറിയ മരം. പർയ്യായങ്ങൾ-ഇന്ധനം, ഏധസ്സ്, ഇദ്ധ്മം, ഏധം, സമിത്ത്.

വിറക്കം-മനസ്സുകേട്, ചേർച്ചകേട്.

വിറങ്ങലിക്കുന്നു-തണുത്തു മരവിക്കുന്നു.

വിറങ്ങലിപ്പ്-തണുത്തു മരവിക്കു.

വിറപ്പിക്കുന്നു-കലുക്കുന്നു.

വിറയൻ-ഹ. ഭയമുള്ളവൻ. ഉ. വിറക്കുന്നവൻ.

വിറയൽ-കലുക്കം, ഇളക്കം, കിടുക്കം.

വിറയുന്നു-അത്യാഗ്രഹമുണ്ടാകുന്നു.

വിറയ്ക്കുന്നു-ഹ. കളിരുകൊണ്ടുംമററും ശരീരം ഇളകുന്നു. ഉ. ഇളകുന്നു, കലുങ്ങുന്നു. (സ. ക്രി. വിറപ്പിക്കുന്നു).

വിറവാതം-ഒരു ദീനം.

വിറുമ-മരം തുളയ്ക്കുന്ന ഉളി.

വിററുതീനി-തന്റെ പാത്രങ്ങളെയും മററും വിററു നിത്യച്ചെലവു കഴിക്കുന്നവൻ.

വിററുമുതൽ-വിററു സമ്പാദിച്ച മുതൽ.

വീ

വീ-പക്ഷി.

വീകം-ഹ. കാററ്. ഉ. പക്ഷി.

വീകാശം-ഹ. വിജനപ്രദേശം, രഹസ്യസ്ഥലം. ഉ. പ്രകാശം, പ്രകാശിപ്പിക്കു, വെളിപ്പെടുത്തുക.

വീകിക്കുക-മേന്മേലുണ്ടാവുക.

വീക്ക്-ഹ. കത്ത്, ഇടി, അടി. ൨. ആണി. ൩. ഒരു വല്യവാദ്യം.

വീക്കം-നീര്, ഒരുമാതിരി ഭീനം.

വീക്കാണി-ഒരുമാതിരി വലിയ ആണി.

വീക്കുന്നു-അടിക്കുന്നു, തല്ലുന്നു. (വീക്കിക്കുന്നു-കാ. ക്രി.)

വീക്ഷ-കാഴ്ച.

വീക്ഷണം-ഹ. കാഴ്ച, നോട്ടം. ൨. കണ്ണ്.

വീക്ഷം-ഹ. കാഴ്ച. ൨. അത്ഭുതമായത്, അത്ഭുതം.

വീക്ഷിക്കുന്നു-കാണുന്നു, നോക്കുന്നു.

വീക്ഷിത-വി. വീക്ഷിക്കപ്പെട്ട, കാണപ്പെട്ട.

വീക്ഷ്യ-വി. കാണപ്പെടത്തക്ക.

വീക്ഷ്യൻ-നാട്യക്കാരൻ, നടൻ.

വീക്ഷ്യം-ഹ. കതിര. ൨. മയിൽ. ൩. കാഴ്ച. ൪. അത്ഭുതമായത്.

വീക്ഷ്യമാണ-വി. കാണുന്ന.

വീങ്കൻ-തടിയൻ.

വീംഖാ-നായിക്കൊരുണ.

വീങ്ങൽ-വീർക്കുക.

വീങ്ങുന്നു-വീർക്കുന്നു.

വീചി, വീചിക-ഹ. തിര. നെയ്യുന്നതു പോലെ ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. (തിര അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോട്ടും പോകുന്നതിനെ വസ്ത്രം നെയ്യുന്നതിനോടുപമിക്കുന്നു), തിരമാല. ൨. ഓളം, ചെറിയ തിര ൩. സന്തോഷം. ൪ അവസരം. ൫. രശ്മി.

വീചിമാലി-കടൽ.

വീചുക-വീതുക, വീയുക, വീശുക.

വീചുന്നു, വീശുന്നു-ഹ, കാററുവരുന്നതിനു വിശറികൊണ്ടും മററും ആട്ടി സ്പർശിപ്പിക്കുന്നു. ൨. വലയിടുന്നു.

വീച്ച്-വലയിടുക.

വീച്ചൽക്കാരൻ-വലവീശി മീൻ പിടിക്കുന്നവൻ.

വീച്ചി-വിശറി (വീച്ചുപാള).

വീച്ചുപാള-പാളവിശറി.

വീച്ചുവല-മീൻപിടിക്കുന്ന വല.

വീജകം-ഹ. മാതളനാരകം. ൨. വേങ്ങ.

വീജകോശം-താമരക്കായ്.

വീജഗണിതം-ഭാസ്കരാചാര്യൻ ഉണ്ടാക്കിയ സിദ്ധാന്തശിരോമണിയുടെ ഒരു ഭാഗം.

വീജഗുപ്തി-ചെറുപയറു മുതലായവ.

വീജനം-ഹ. വിശറി. ൨. ചക്രവാകപ്പക്ഷി. ൩. വട്ടച്ചാവൽ.

വീജനസാധനം-വിശറി.

വീജം-ഹ. കാരണം. ൨. വിത്ത്. ൩. ശുക്ലം. ൪. തത്വം. ൫. കലവറ.

വീജരത്നം-ഉഴുന്ന്.

വീജരേചനം-നേർവാളം.

വീജാകൃത-വി. വിതച്ചടിക്കപ്പെട്ട. (ഇതു കൃഷിസ്ഥലത്തോടു ചേരും).

വീജി-വി. ബീജമുള്ള, വിത്തുള്ള.

വീജോദകം-ആലിപ്പഴം.

വീജ്യ-വി. കലത്തിൽ ജനിച്ച.

വീഞ്ഞ്-മുന്തിരിങ്ങാച്ചാരായം.

വീട്-ഭവനം.

വീട-ഹ. ഏകദേശം ഒരുചാൺ നീളത്തിൽ ഉള്ള ഒരുമാതിരി തടിക്കഷണം.

ഇതിനെ ഒരു വടികൊണ്ടടിച്ചു ഒരു മാതിരി കളി കുട്ടികൾ കളിക്കാറുണ്ട്. തള്ളയും പിള്ളയും കളി എന്നും, കുട്ടിയും കോലും കളി എന്നും മലയാളത്തിൽ

പറയുന്ന കളിയ്ക്കു തുല്യമാണ് ഇതു്. വിടം, വിടയം എന്നീ പാഠങ്ങൾ തെററാണ്. തള്ളും പിള്ളും കളിയെന്നു തെക്കൻ ദിക്കിൽ പറഞ്ഞുവരുന്നു.

'വീടയുമതിനോടുകൂടവേ വീണനേരം'
(ഭാരതം—സംഭവം)

ഉ. പന്തു്.

വീടൻ—ഉ. വീടുള്ളവൻ. ഉ. പ്രധാനി, ഗൃഹനായകൻ. ന. ഭർത്താവു്.

'വീടരെപ്പേടിച്ചുപോയുള്ള ജാരന്മാർ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

വീടാരം—വീടു്.

വീടുതോറും—വീടായിട്ടു്.

വീടി, ബീഡി, പീടി—പുകവലിക്കാനുള്ള ഒരുതരം പുകയിലച്ചുരുൾ.

വീടി, വീടിക—വെററിലച്ചുരുൾ.

'സ്വൈരാശ്ലേഷായ വീടിപ്രണയന'
(അമരുകശതകം)

'ആമോദിനീം വീടികാം
വക്ത്രേണാപഹരൻ'
(കദാനുപഞ്ചകം)

വീടിക—ഉ. വെററിലച്ചുരുൾ.

'വീടികകൈക്കൊണ്ടു വീടന്മുഖം തന്നെ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

ഉ. വെററിലക്കൊടി.

വീടുന്നു—ഉ. കടം തീരുന്നു. ഉ. പകരം തീരുന്നു. ന. നോൻപു വീടുന്നു. (വീട്ടുന്നു—സ. ക്രി.)

വീട്ടി—ഒരു വൃക്ഷം.

വീട്ടിപ്പെണ്ണു് — വീട്ടുവേലക്കാരത്തി, ദാസി.

വീട്ടുകാരൻ—വീട്ടിന്റെ ഉടയവൻ. (സ്ത്രീ-വീട്ടുകാരി).

വീട്ടുകാർ, വീട്ടാർ—വീട്ടിലുള്ള സ്ത്രീകളും മററും.

വീട്ടുപക്ഷി—അടുക്കളാൻ (കരുവി).

വീട്ടുമിടുക്കു്—വീട്ടിലിരിക്കുമ്പോളുള്ള സാമർത്ഥ്യം.

വീട്ടുമുറി—ഉ. ഭവനത്തിലെ മുറി. ഉ. കടം തീർത്തതിനുള്ള ഒരെഴുത്തു്.

വീൺ—വി. വെറുതേയുള്ള, പാഴായ, വ്യർത്ഥമായ, കൊള്ളരുതാത്ത.

വീണ—വി. ശർക്കരയും മററും ഉണ്ടാക്കുമ്പോൾ പാകംപിഴച്ച.

വീണ—കമ്പിയുള്ള ഒരുവക വാദ്യം.

ശിവന്റെ	വീണ	അനാലംബി
സരസ്വതിയുടെ	,,	കച്ഛപി
നാരദന്റെ	,,	മഹതി
ഗണങ്ങളുടെ	,,	പ്രഭാവതി
വിശ്വാവസുവിന്റെ	,,	ബൃഹതി
തുംബുരുവിന്റെ	,,	കലാവതി

വീണകൾ മൂന്നുവിധം—തന്ത്രീവീണ, യന്ത്രവീണ, മന്ത്രവീണ. (വാദ്യം എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

വ്യാപിക്കുന്നതു്, ശ്രോത്രഭ്വാരാ മനസ്സിനെ ഗമിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. സ്വരത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം.

വീണത്തരം—വഷളത്തം.

വീണൻ—വഷളത്തമുള്ളവൻ.

വീണശ്ശർക്കര—കരിമ്പുന്നീർ കുറുക്കുമ്പോൾ പാകം പിഴയ്ക്കുന്നതാൽ ചീത്തയായ ഒരു മാതിരി ശർക്കര.

വീണാക്കുന്നു—വ്യർത്ഥമാക്കുന്നു.

'വീണാക്കീട്ടായതെല്ലാം
ശഠനഘൃണനവൻ'
(അമരുകശതകം)

വീണാദണ്ഡം—വീണയുടെ തണ്ടു്.

വീണാധരൻ—നാരദമഹർഷി. വീണയെ ധരിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

വീണാവാദൻ—വീണവായിക്കുന്നവൻ.

വീണാസ്യൻ-നാരദൻ.

വീണ്ടു്-അ. ആവർത്തിച്ചു.

വീണ്ടുചവയ്ക്കുന്നു-അയവിറക്കുന്നു, പശുവും മററും പുല്ലുതിന്നാൽ അതിനെ പിന്നീടും ചവയ്ക്കുന്നു.

വീണ്ടും-അ. പിന്നെയും.

വീണ്ടുവരവു്-തിരിച്ചു വരവു്.

വീണ്ടുവിചാരം-പിന്നീടുള്ള വിചാരം.

വീണ്ടുവിചാരിക്കുന്നു-പിന്നെയും വിചാരിക്കുന്നു.

വീണ്ടുവിടുന്നു-രക്ഷിക്കുന്നു, ആപത്തിൽ നിന്നു രക്ഷിക്കുന്നു.

വീണ്ടെടുക്കുന്നു-പോയ വസ്തുവിനെയും മററും പിന്നെയും വരുത്തുന്നു.

വീണ്ടെടുപ്പു്-ഹ. പോയതിനെ പിന്നീടും വരുത്തുക. ഉ. രക്ഷ.

വീണ്ണു്-വീണ്. (വീഴ്ന്തു എന്നതിന്റെ രൂപഭേദം. ഇതു പൂന്താനത്തിന്റെ കാലത്തു പോലും നടപ്പുണ്ടായിരുന്നു. പിന്നീടു 'വീണു' എന്നായി).

വീതു് - നെയ്ത്തുകാരന്റെ അച്ചുതട്ടം (പിതുവു്).

വീത-വി. ഹ. പോയ, ഇല്ലാത്ത. ഉ. ഒഴിയപ്പെട്ട.

വീതക്കാരൻ-പങ്കുകാരൻ.

വീതങ്ങൾ-ഒഴിഞ്ഞവ, ഇല്ലാത്തവ.

വീതം-ഹ. യുദ്ധപരിചയമില്ലാത്ത കുതിരയെങ്കിലും ആനയെങ്കിലും. (മ) ഹ. പങ്ക്. ഉ. മാററം.

വീതംസം-മൃഗങ്ങളെയും പക്ഷികളെയും പിടിക്കുന്നതിനുള്ള സാധനം. ഭംഗിയായി ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

വീതനപ്പുറം-അടുപ്പിന്തിണ്ണ.

വീതശങ്ക-വി. ശങ്കയില്ലാത്ത, ഭയമില്ലാത്ത.

വീതസന്ദേഹം-അ. സംശയംകൂടാതെ.

വീതഹവ്യൻ-ഒരു ഹേഹയ രാജാവു്.

കാശിരാജാവായ ദിവോദാസന്റെ പുത്രൻ പ്രതർദ്ദനൻ ഹേഹയരെ ആക്രമിച്ചു. ഇതിനു കാരണം വീതഹവ്യന്റെ പുത്രന്മാർ ദിവോദാസന്റെ കുടുംബം മുഴുവൻ നശിപ്പിച്ചതായിരുന്നു. വീതഹവ്യൻ ഭൃഗുവിനെ അഭയം പ്രാപിച്ചു. പ്രതർദ്ദനൻ അനുഗമിച്ചു. തദനന്തരം ഭൃഗു ഒരു വാക്കുകൊണ്ടു വീതഹവ്യനെ ബ്രഹ്മർഷിയാക്കി.

വീതാഘം-വി. പാപരഹിതമായ.

വീതി-മ. വിസ്താരം. ഉ. അകലം. (വീഥി) എന്നതാണു വീതിയായതു്. ൩. ഇളക്കം, മാററം. ൪. തിന്നുക. ൫. ഉണ്ടാക്കി ശുദ്ധിവരുത്തുക. ൬. പ്രകാശം, രശ്മി. ൭. കുതിര. ൮. പുരോഡാശം മുതലായ ഭക്ഷ്യസാധനം.

വീതിക്കുന്നു-പങ്കുവെയ്ക്കുന്നു.

വീതിഹോത്രൻ-ഹ. അഗ്നി. പുരോഡാശം മുതലായ ഹോമസാധനം ഭക്ഷ്യമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. വീത=ഭക്ഷണം, കുതിര. ഹോത്രം=ഹവിസ്സ്. ഹവിസ്സാകുന്ന ഹോമസാധനത്തെ കുതിരയെപ്പോലെ വഹിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നവൻ എന്നുമാവാം. ഉ. ആദിത്യൻ. ൩. കൊടുവേലി.

വീതുക-വീയുക.

വീതുളി-ആശാരിമാരുടെ വലിയ ഉളി (വീശുളി).

വീഥി-ഹ. വഴി. ഉ. തെരുവു്. ൩. പന്തി. ൪. രൂപകങ്ങളിൽ ഒന്നു്. (ദശരൂപകങ്ങൾ എന്ന പദം നോക്കുക).

വീധ്ര-വി. വെടിപ്പുള്ള, നിർമ്മലമായ.

വീനാഹം-കോട്ടത്തളം, കിണററിന്റെ മുഖബന്ധനം.

വീപ്പ, വിപ്പക്കുററി-ഒരുമാതിരി വലിയ മരപ്പാത്രം.

വീമ്പ്-നന്ദി.

വീയൽ-വീശുക.

വീയുന്നു-വീശുന്നു. (സം. ക്രി.-വീയിക്കുന്നു)

വീര-വി. ൧. ശക്തിയുള്ള, ബലമുള്ള. ൨. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

വീരകർമ്മചതുഷ്ടയം - ദാനം, ധർമ്മം, ദയ, യുദ്ധം ഇവ ൪-ം.

വീരചങ്ങല-രാജാക്കന്മാർ കല്പിച്ചു ബഹുമാനിച്ചു കൊടുക്കുന്ന (സ്വർണ്ണത്തുടലായിട്ടുള്ള) ഒരാഭരണം.

വീരചരിതം-ഒരു കഥാപുസ്തകം.

ഇതിൽ വിക്രമാദിത്യന്റെയും ശാലിവാഹനന്റെയും സന്തതികൾ പരസ്പരം ഉണ്ടായ പോർ വിസ്തരിക്കുന്നു. ഗ്രന്ഥകർത്താവ്—അനന്തൻ.

വീരടിയാർ-കള്ളന്മാരിൽ ഒരു പ്രധാനി

വീരണം-രാമച്ചം. തന്റെ എതിരാളിയോട്ട് എതിർക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വീരതരം-൧. രാമച്ചം. ൨. അമ്പൊട്ടൽ.

വീരതരു-൧. നീർമരുതു്. ൨. വയച്ചുള്ളി. ൩. ചേരുമരം. ൪. അമ്പൊട്ടൽ

വീരതൃണം-രാമച്ചം.

വീരത്തണ്ടു്-ഭുജത്തിൽ ധരിക്കുന്ന ഒരാഭരണം.

വീരത്വം-വീരന്റെ അവസ്ഥ, സ്ഥിരനിഷ്ഠ, ഉറപ്പ്.

വീരദ്രു-നീർമരുതു്.

വീരൻ—൧. യോദ്ധാവ്. ൨. നാട്യക്കാരൻ.

വീരനാദം-പടവിളി.

വീരപഞ്ചമി-വീരനായ പുത്രനുണ്ടാകണമെന്നു ഉദ്ദേശിച്ചു അനുഷ്ഠിക്കുന്ന ഒരു വ്രതം.

വീരപത്നി-വീരനായ പുരുഷന്റെ ഭാര്യ.

വീരപത്രാ-൧. ആററുതാവൽ. ൨. കഞ്ചാവ്.

വീരപാനം, വീരപാണം-യുദ്ധത്തിനു പോകുമ്പോഴോ പോയി വന്നതിന്റെ ശേഷമോ യോദ്ധാക്കൾ ചെയ്യുന്ന മദ്യപാനം.

വീരപുണ്ഡരീ-വരൾത്താമര.

ചുട്ടുനീറൽ, തണ്ണീർദാഹം, വ്രണം മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. സം-പ്രപൌണ്ഡരീകം. ത-വരൾത്താമരൈ.

വീരപ്രസൂ-ധൈര്യശാലിയായ പുത്രനെ പ്രസവിക്കുന്നവൾ.

വീരഭദ്രൻ-ഒരു ഭയങ്കരമൂർത്തി.

ഇദ്ദേഹം ശിവന്റെ നെററിയിലെ കണ്ണിൽ ഉള്ള ജ്വാലയേറിയ അഗ്നിയിൽ നിന്നാണു ജനിച്ചതു്. ദക്ഷയാഗത്തിൽ ശിവനുണ്ടായ കോപമാണു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉത്ഭവത്തിനു കാരണം. ആയിരം തലയും ൨,൦൦൦ കൈയുമുണ്ടു്. ശൂലം തുടങ്ങിയ ഉഗ്രമായ ആയുധങ്ങളെ ഒരു കൈയും ഒഴിയാതെ ധരിച്ചിരുന്നു. നാദം കല്പാന്തമേഘത്തിനു തുല്യമായിരുന്നു. രൌദ്രസ്വരൂപനായ ഈ വീരഭദ്രർ ദക്ഷന്റെ തല വാൾകൊണ്ടറുത്തു് യാഗാഗ്നിയിൽ ഹോമിച്ചും (ദക്ഷയാഗം നോക്കുക).

വീരഭാര്യ-വീരനായ പുരുഷന്റെ ഭാര്യ.

വീരം-൧. നാക്കണ. ൨. ഇഞ്ചി. ൩. കുരുമുളക്. ൪. രാമച്ചം. ൫. ആരുകം.

നു. നീർമരുതു്. ൭. തകരം. വൃ. പുഷ്കരമൂലം. ൻ. കാടി. ൧൦. കഴഞ്ചി. ൧൧. ചെറുചീര. ൧൨. ഇടവകം. ൧൩. പന്നിക്കിഴങ്ങു്.

വീരമദ്ദളം-പെരുമ്പറ.

വീരമാതാ(വു്)-വീരപുരുഷന്റെ അമ്മ

വീരമാനി- വീരനാണെന്നു തന്നത്താൻ നടിക്കുന്നവൻ.

വീരമാർത്താണ്ഡൻ-പണ്ടുള്ള ഒരു രാജാവിന്റെ പേരു്.

വീരമുദ്രിക-കാലിന്റെ നടുവിലെ വിരലിലിടുന്ന ഒരു മോതിരം.

വീരയുദ്ധം-വീരന്മാർ തമ്മിലുള്ള യുദ്ധം.

വീരരസചതുഷ്ടയം-ദാനം, ധർമ്മം, ദയ, യുദ്ധം ഈ ൪-ം.

വീരരസം-നവരസങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

വീരരായൻ-ഒരുമാതിരി പൊൻപണം.

വീരവാദം- വീരന്മാർ ധൈര്യത്തോടുകൂടെ പറയുന്ന ചില വാക്കു്.

വീരവാദ്യം-പെരുമ്പറ.

വീരവാളിപ്പട്ടു്- ഒരുമാതിരി വിശേഷമായ പട്ടു്.

വീരവൃക്ഷം-൧. ചേരുമരം. ൨. നീർമരുതു്. ൩. വിടത്തൽ.

വീരശാകം-ചീര.

വീരശൃംഖല-വീരചങ്ങല.

വീരസൂ-വീരന്റെ അമ്മ.

വീരസേനജൻ-നിഷധരാജാവു്, നളൻ

വീരസേനൻ-൧. നളന്റെ അച്ഛൻ. ൨. അഗ്നിമിത്രന്റെ മഹിഷിയായ ധാരിണിയുടെ (ജാതിയിൽ താഴ്ന്ന) ഒരു സോദരൻ, അഗ്നിമിത്രന്റെ ദുർഗ്ഗപാലൻ.

വീരഹത്യ-വീരനെ കൊല്ലുക.

വീരഹത്യദോഷം-വീരന്മാരെ കൊന്ന ദോഷം.

വീരഹാ(വു്), വീരഹൻ-൧. വീരനെ കൊന്നവൻ. ൨. ഏതൊരഗ്നിഹോത്രിയുടെ അഗ്നിയാണൊ പ്രമാദത്താൽ നശിച്ചുപോയതു അയാളുടെ പേർ. ൩. അഗ്നിത്യാഗം ചെയ്ത ബ്രാഹ്മണൻ.

വീരാഖ്യം-കഴഞ്ചി.

വീരാണി-൧. ഒരുമാതിരി സ്ക്രൂ ആണി. ൨. തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ ഒരു സ്ഥലത്തിന്റെ പേർ.

വീരായിതസ്ത്രീ - വിപരീത രതത്തിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ത്രീ.

വീരാശംസനം-അതിഭയങ്കരമായ പോർക്കളം.

വീരാസനം-൧. വീരന്മാരിരിക്കുന്ന ഒരു സിംഹാസനം. ൨. യോഗികളുടെ ഒരു ഇരുപ്പു്. ൩. യുദ്ധഭൂമി. ൪. മുട്ടുകുത്തിയിരിക്കുന്ന ഒരു ഇരുപ്പു്.

വീരാസനം എന്നതു ഇടത്തേ കാലിന്റെ മുട്ടിന്മേൽ വലത്തേക്കാൽ എടുത്തുവെച്ചു ഇടത്തേക്കൈയുടെ മുട്ടു്, ആ വലത്തേക്കാലിന്റെ പാദത്തിൽ തൂക്കിയിട്ടും വലത്തേക്കൈയിൽ ജ്ഞാനമുദ്രയെ ധരിച്ചും ഇരിക്കുന്നതാകുന്നു.

വീരാസനസ്ഥൻ - വീരാസനത്തിന്മേലിരിക്കുന്നവൻ.

വീരാളി-വി. പലനിറമുള്ള.

വീരാളിപ്പാ-പലനിറമുള്ള പായു്.

വീരിടുന്നു-വല്ലാതെ ശബ്ദിക്കുന്നു, നിലവിളിക്കുന്നു.

വീരുൽ(ത്തു്) - പടർന്നുപിടിച്ച വള്ളി, ഇലകളും ചുള്ളികളുമുള്ളതായ വള്ളി.

വീരുധാ—ഹ. പടരുന്ന വള്ളി. ഉ. ശാഖ, ഇളയകമ്പു.

വീരേശ്വരൻ—ഹ. ഒരു പരാക്രമി. ഉ. വീരഭദ്രൻ.

വീര്—ഹ. ആനയുടെ അലർച്ച. ഉ. പന്നികൾ തൊണ്ടയിൽ നിന്നു ഒരുമാതിരി ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിക്ക.

വീർക്കുന്നു—ഹ. നെടുവീർപ്പുവിടുന്നു.

'നെടുതായിവീർത്തു ഞാനാർത്തയായേൻ'
(നളചരിതം കഥകളി)

ഉ. ശ്വാസംവിടുന്നു, ശ്വാസോച്ഛ്വാസം ചെയ്യുന്നു, ജീവിക്കുന്നു. ന. തുടിക്കുന്നു. ർ. ഉഷ്ണിക്കുന്നു. ഇ. തടിക്കുന്നു.

വീർപ്പ്—ഹ. ശ്വാസംവിടുക.

'ഉള്ളിൽ തിങ്ങിന വീർപ്പിനാൽ'
(മലയാളശാകുന്തളം)

ഉ. തടിക്ക. ന. ഉഷ്ണം.

വീർപ്പിക്കുന്നു—തടിപ്പിക്കുന്നു.

വീർപ്പുമാത്രം—അ. ശ്വാസമാത്രം.

വീർപ്പുമുട്ട് (മുട്ടൽ)—ശ്വാസത്തിന്റെ തടവ്.

വീര്യപരാക്രമം—ശൂരത.

വീര്യപുരുഷൻ—വീര്യവാൻ.

വീര്യം—ഹ. പ്രഭാവം. ഉ. തേജസ്സ്. ന. പരാക്രമം. ർ. സാരം. ഇ. ബീജം. ഈ. ശക്തി, ബലം.

വീര്യവൽ—വി. ഹ. വീര്യമുള്ള ഉ. ശക്തിയുള്ള.

വീര്യശാലി—വി വീര്യമുള്ള, അതിശക്തിയുള്ള.

വീര്യസ്തംഭനം—ഇന്ദ്രിയസ്രാവത്തെ തടയുകയെന്നുള്ളത്.

വീര്യസ്വർഗ്ഗം—ധൈര്യപ്രവൃത്തിചെയ്തു (യുദ്ധംചെയ്തു) മരിക്കുന്നവർക്കു കിട്ടുന്ന മോക്ഷം.

വീൽ—ബിൽ.

വീവധം—ഹ. ചുമട്. ഉ. വഴി. ന. മൂടകൂട്ടുക. ർ. കാവടി.

വീശക്കണക്ക്—കീഴ്കണക്ക്.

വീശത്തൂക്കം—നല്ലവണ്ണം വിളഞ്ഞ് ഉണങ്ങിയ ആരിയ നെല്ലിന്റെ ഒരു മണിക്കു ശരിയായ തൂക്കം.

വീശം—അല്പം, ഒരു നെല്ലിട.

'ക്ലേശത്തിനുപുനരർത്തുനനോടൊരു
വീശത്തിനു ഞാൻ കരയുകയില്ല'
(കിരാതം തുള്ളൽ)

വീശൽ—ഹ. വിശറിയുമ്മററുംകൊണ്ടു കാററുവരത്തക്കവണ്ണം ചെയ്യുക. ഉ. മീൻ പിടിപ്പാനും മററും വലയിടുക. ന. കൈകാൽ മുതലായവ ആടിക്ക.

വീശുകോൽ—വില്ലടിച്ചാമ്പാട്ടിനു വില്ലിൽ അടിക്കുന്ന കോൽ.

ഇതു ഒരുച്ചാണിൽ അല്പം കൂടിയ നീളവും മൂന്നുവിരൽ വണ്ണവുമുള്ള കമ്പിൽ കിലുക്കുവളയം ഇട്ടു ഉപയോഗിച്ചുവരുന്നു.

വീശുന്നു—വിശറിയും മററുംകൊണ്ടു കാററുവരുവാന്തക്കവണ്ണം ചെയ്യുന്നു. (വീശിക്കുന്നു.—കാ. ക്രി.)

വീഹാരം—സന്യാസിമഠം.

വീളാപ്പോര്—പകരം വീട്ടാൻ സാധിക്കാത്ത യുദ്ധം.

വീളി—വഷളൻ.

വീളിത്തം, വീളിത്തരം—വഷളത്തരം.

വീളുന്നു, മീളുന്നു—ഹ. കൈക്കൊള്ളുന്നു. ഉ. രക്ഷിക്കുന്നു. ന. മടക്കിയെടുക്കുന്നു. ർ. പകരത്തിനു പകരം വീട്ടുന്നു.

വീഴക്ഷരക്കുക്ഷി—വീഴക്ഷരം പ്രയോഗിക്ക പതിവുള്ള ആൾ.

വീഴക്ഷരം—തെററായി വന്നുപോയ അക്ഷരം, അനക്ഷരം.

വീഴില്ലം-അധിക്ഷേപം, ദൂഷണം.

വീഴുന്നു-ഹ. താഴെയാകുന്നു. ൨. നശിക്കുന്നു. ൩. മുടങ്ങുന്നു. (സ. ക്രി.-വീഴിക്കുന്നു.) (വിഴുന്നു എന്നുള്ള പ്രയോഗം നന്നല്ല)

വീഴ്കാട്ട്-നഷ്ടം, കുറവ്.

വീഴ്ക്കുക-ഹ. അഴിച്ചുകളയുക. ൨. അഴുക്കു മാറുക. (പ. മ.)

'പെണ്ണുങ്ങൾ വീഴ്ത്തുള്ള വീഴ്പുകൾ'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

വീഴ്ച-ഹ വീഴുക. ൨. നാശം. ൩. മുടക്കം.

വീഴ്ചവരുന്നു-മുടങ്ങുന്നു. (സ. ക്രി.-വീഴ്ച വരുത്തുന്നു.)

വീഴ്ത്തൽ-വീഴ്ത്തുക.

വീഴ്ത്തുന്നു-വീഴിക്കുന്നു.

വീഴ്പ്പു-വിഴുപ്പ്. (പ. മ.) (വീഴ്ക്കുക എന്നതു നോക്കുക).

വീറ്-ഹ. പിൻമാറാത്ത ധൈര്യം. ൨. ശക്തി. ൩. വേഗം. ൪. വെറുപ്പ്, കോപം. ൫. നിഗളം. ൬. വാശി. ൭. വലിപ്പം, മേന്മ. ൮. എരിവ്. ൯. അരുചി.

വീറുന്നു-വീർക്കുന്നു.

—:o:—

വു

വുങ്ങ്-കൊക്കുമന്താരം.

(പുങ്ങ് എന്നും കാണുന്നു).

—:o:—

വൃ

വൃകൻ-ഹ. ഒരസുരൻ. ൨. കവർച്ചക്കാരൻ.

വൃകധൂപം-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, തിരുവട്ടപ്പശ.

വൃകധൂർത്തൻ-കുറുക്കൻ.

വൃകം-ഹ. ചെന്നായ്. ൨. കാക്കം. ൩. കടുവാ. ൪. കുറുക്കൻ. ൫. എലി. ൬. കൊക്കുമന്താരം. ൭. തിരുവട്ടപ്പശ. ൮. മൂങ്ങ.

വൃകോദരൻ-ഹ. ഭീമൻ. ൨. ബ്രഹ്മാവ്.

വൃക്ക-മൂത്രാശയം.

വൃക്കണ-വി. മുറിക്കപ്പെട്ടം.

വൃക്ഷകം-കടകപ്പാല.

വൃക്ഷചരം-കുരങ്ങ്.

വൃക്ഷച്ഛായ(ം)-വൃക്ഷത്തിന്റെ നിഴൽ, തണൽ.

വൃക്ഷപർണ്ണി-മുതക്ക്.

വൃക്ഷഭേദി-ഹ. ഉളി. ൨. മഴു.

വൃക്ഷം-മരം. ഛേദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വൃക്ഷമർക്കടികാ-മരപ്പട്ടി.

വൃക്ഷമാർജ്ജാരം-കററുപുലി.

വൃക്ഷമൂലം-മരത്തിന്റെ ചുവട്ട്.

വൃക്ഷമൃഗം-കുരങ്ങ്.

വൃക്ഷരുഹ-ഇത്തി(ൾ)ക്കണ്ണി. ൨. കരിങ്കച്ചോലം. ൩. അമൃതവള്ളി. ൪. മഹാമേദ.

വൃക്ഷവാടിക-മന്ത്രികളുടേയും വൈശ്യന്മാരുടേയും വേശ്യമാരുടേയും ഭവനത്തിനടുത്തുള്ള പൂന്തോട്ടം.

വൃക്ഷശായികാ-മരപ്പട്ടി.

വൃക്ഷാ-മരം.

വൃക്ഷാദനം-ഹ. ഉളി. ൨. മഴു. ൩. പേരാൽ. ൪. അരയാൽ. ൫. മുരൾമരം.

വൃക്ഷാദനി-ഹ. ഇത്തി(ൾ)ക്കണ്ണി. ൨. മുതക്ക്.

വൃക്ഷാമയാ-അരക്ക്.

വൃക്ഷാമ്ലം-ഹ. അമ്പഴം. ൨. മരപ്പുളി. ൩. ചാണപ്പുളി.

വൃക്ഷാവലി-മരക്കൂട്ടം.

വൃക്ഷാത്രയി-ചെറിയ മൂങ്ങ.

വൃജിന-വി. ക. വളഞ്ഞ. ഖ. ദുഷ്ടതയുള്ള.

വൃജിനം-ക. ദോഷം. ഖ. ചെമന്നതോൽ. ന. ദുഃഖം. ര. തലമുടി.

വൃത-വി. ക. ചുറ്റപ്പെട്ട. ഖ. തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട. ന. സമ്മതിക്കപ്പെട്ട. ര. സേവിക്കപ്പെട്ട. ങ. മറയ്ക്കപ്പെട്ട.

വൃതി-ക. തിരഞ്ഞെടുപ്പ്, അന്വേഷണം. ഖ. മറവ്. ന. വേലി.

വൃത്ത വി. ക. ഉരുണ്ട, വട്ടത്തിലുള്ള. ഖ. നിവർത്തിച്ച ന. പോയ. ര. തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട. ങ. മരിച്ച. ന. വംശിച്ചുപഠിച്ച. ഠ. മറയ്ക്കപ്പെട്ട. വ. കീർത്തിയുള്ള. ൻ. തടയില്ലാത്ത. ക്ക. ഉറപ്പുള്ള, കട്ടിയുള്ള.

വൃത്തം-ക. ശ്ലോകക്രമം. വർണ്ണമാത്രകളുടെ വ്യവസ്ഥകളോടുകൂടിയ വാക്യത്തിന്റെ ബന്ധവിശേഷം, വരികളും ഓരോന്നിലും ഇത്ര ഇത്ര വർണ്ണങ്ങളോ മാത്രകളോ ഉണ്ടായിരിക്കണമെന്നുള്ള നിബ്ബന്ധത്തിനു കീഴടങ്ങുന്ന വാക്യബന്ധം. (വൃത്തമഞ്ജരി നോക്കുക.)

ഭാഷയിൽ ഉപയോഗിക്കാറുള്ള ഏതാനും

പ്രധാന വൃത്തങ്ങൾ.

(1) മാത്രാവൃത്തങ്ങൾ.

1. ആര്യ. 2. ഗീതി. 3. ഉപഗീതി.

(2) മറ്റു വൃത്തങ്ങൾ.

വൃത്തം.	അക്ഷരം.
1. ശ്രീ	1
2. സ്ത്രീ	2
3. ഭാരതി	3
4. സുഭ	4
5. അക്ഷരപങ്ക്തി	5
6. ശശിവദന	6
7. മദലേഖ	7
8. ശ്ലോകം	8
9. മാണവകക്രീഡ	8
10. പ്രമാണിക	8
11. വിദ്യുന്മാല	8
12. മണിബന്ധം	9
13. ചമ്പകമാല	10
14. ഹംസി	10
15. ചമ്പകമാലിക	10, 11
16. ശാലിനീ	11
17. മോദകം	11
18. ഇന്ദ്രവജ്ര	11
19. ഉപേന്ദ്രവജ്ര	11
20. ഉപജാതി	11
21. വിപരീതാഖ്യാനിക	11
22. രഥോദ്ധത	11
23. സ്വാഗത	11
24. വസന്തമാലിക	11, 12
25. ഭദ്രവിരാജവേഗി	12
26. തോടകം	12
27. പ്രമീതാക്ഷര	12
28. ഭുജംഗപ്രയാതം	12
29. ദ്രുതവിളംബിതം	12
30. ഹരിണീപ്ലുതം	11, 12
31. വംശസ്ഥം	12
32. ഇന്ദ്രവംശസ്ഥം	12
33. പുഷ്പിതാഗ്ര	12, 13
34. കുസുമവിചിത്ര	12
35. തോടക	13
36. മഞ്ജുഭാഷിണി	13
37. പ്രഭാവതി	13
38. പ്രഹർഷിണി	13
39. ഇന്ദുവദന	14
40. വസന്തതിലകം	14
41. മണിഗുണനികരം	15
42. മാലിനി	15
43. പഞ്ചചാമരം	16
44. മന്ദാക്രാന്ത	17
45. ഹരിണി	17

46.	ശിഖരിണി	17
47.	പൃഥ്വീ	17
48.	കുസുമിതലതാവെല്ലിത	18
49.	ശാർദ്ദൂലവിക്രീഡിതം	19
50.	സുവദന	20
51.	സ്രഗ്ദ്ധര	21
52.	കുസുമമഞ്ജരി	21
53.	മത്തേഭം	22
54.	ഭദ്രകം	22
55.	അശ്വലലിതം	23
56.	തന്വി	24
57.	ശശധരബിംബം	25
58.	സുന്ദരനയനം	26

൨. വർത്തമാനം, ഉണ്ടായതു്. ൩. ദിവസവൃത്തി ലഭിക്കുന്നതിന്നുള്ള വേല. ൪. വട്ടം. ൫. ആമ. ൬. (മ) പപ്പടം. ൭. വട്ടപ്പുല്ലു്. ൮. ദൃഢം. ൯. ചരിത്രം.

വൃത്തഫലം-൧. മുളക്. ൨. താളിമാതളം. ൩. ലന്തമരം. ൪. വ്ളാർമരം. ൫. തണ്ണിമത്ത.

വൃത്തമല്ലിക-കുടമുല്ല.

വൃത്തരത്നാകരം-ഒരു ഗ്രന്ഥം.

വൃത്തവൽ-വി. വൃത്തമുള്ള. ൨. ജാതിമര്യാദപ്രകാരമുള്ള, നല്ലമുറകളെ ചെയ്യുന്ന.

വൃത്താകാര-വി. വട്ടത്തിലാകൃതിയുള്ള.

വൃത്താക്ഷം-കോഴി.

വൃത്താന്തം-൧. വർത്തമാനം. ൨. കഥ. ൩. ഗുണം. ൪. സമയം. ൫. കാര്യം. ൬. വിധം, പ്രകാരം. ൭. സംഗതി. ൮. മുഴുവൻ, ആകത്തുക. ൯. സംഭവം. ൧൦. ബുദ്ധി. ൧൧. കണക്ക്. ൧൨. ചരിത്രം. ൧൩. വിശ്രമം.

വൃത്താദ്ധ്യയനദ്ധി - സദാചാരവേദാധ്യയനങ്ങളുടെ പരിപൂർത്തി, ആചാരം വേദാഭ്യാസം ഇവകൊണ്ടുള്ള തേജസ്സ്.

വൃത്തി- ൧. ഉപജീവനം, നിത്യവൃത്തി, കാലക്ഷേപം.

'ഋതാമൃതാഭ്യാം ജീവേത
മൃതേനപ്രമൃതേന വാ,
സത്യാന്യതേന വാ ജീവേ-
ന്നശ്വവൃത്യാ കഥഞ്ചന'

ഉഞ്ഛശീലം കൊണ്ടോ അയാചിതമായി ദൈവോപനതമായി കിട്ടുന്നതുകൊണ്ടോ ഉപജീവിക്കുന്നതാണ് ഉത്തമം. അതു സാധിക്കാത്തപക്ഷം യാചിച്ചു ഭക്ഷിക്കാം. അല്ലെങ്കിൽ കൃഷികൊണ്ടുപജീവിക്കാം. ഇതു മധ്യമപക്ഷം. ഇതൊന്നും സാധിക്കില്ലെങ്കിൽ കച്ചവടം ചെയ്തുപജീവിക്കുക. ഇതിൽ അസത്യം കൂടിച്ചേൎന്നു കിടപ്പുള്ളതിനാൽ ഇതു അധമമാണ്. (നശ്വവൃത്യാ കഥഞ്ചന) സേവാവൃത്തികൊണ്ടു ഒരിക്കലും ഉപജീവിക്കരുതു്. ഇതു നീചവൃത്തിയാണെന്നു താൽപര്യം.

൨. ജീവിതം. ൩. വെടിപ്പു്. ൪. വ്യാഖ്യാനം. ൫. ഇരിപ്പു്. ൬. പിടിത്തം.

വൃത്തികെട്ടവൻ-വെടിപ്പില്ലാത്തവൻ.

വൃത്തികേടു്-വെടിപ്പില്ലായ്ക.

വൃത്തിചതുഷ്ടയം- നാലുവിധം വൃത്തികൾ.

1. കൈശികി— നല്ല നല്ല സന്ദർഭങ്ങൾ ശൃംഗാരകരുണങ്ങളാൽ വർണ്ണിക്കപ്പെടുന്നതു്.
2. ആരഭടി—രൌദ്രബീഭത്സങ്ങൾ കൊണ്ടു അതിപ്രൌഢസന്ദർഭങ്ങളെ വർണ്ണിക്കുന്നതു്.
3. ഭാരതി—ഇഷ്ടാന്യദ്വർത്ഥസന്ദർഭങ്ങളെ വർണ്ണിക്കുന്നതു്.
4. സാത്വതീ—സുകുമാര സന്ദർഭങ്ങളെ ഹാസ്യശാന്താത്ഭുതങ്ങൾ കൊണ്ടു വർണ്ണിക്കുന്നതു്.

'കൈശിക്യാരഭടീ പിന്നെ
ഭാരതീ സാത്വതീ തഥാ'.

വൃത്തിത്രയം-അഭിധാ, ലക്ഷണാ, വ്യഞ്ജനാ ഇവ മൂന്നും. (ഓരോന്നും നോക്കുക).

വൃത്തിദുഃഖം-നിത്യവൃത്തി കഴിക്കുന്നതിലുള്ള സങ്കടം.

വൃത്തിസാധനം – ഉപജീവനത്തിനുള്ള സമ്പത്ത്.

വൃത്തിഹീന-വി. വൃത്തിയില്ലാത്ത.

വൃത്ത്യനുപ്രാസം-അന്ത്യപ്രാസം എന്ന ശബ്ദാലങ്കാരത്തിന്റെ ഉൾപ്പിരിവ്.

വൃത്യർത്ഥം-അ. വൃത്തിക്കായിട്ട്.

വൃത്രൻ-ഹ. ഒരസുരൻ.

ഗ്രീഷ്മകാലത്തിൽ മഴ ഇപ്പോൾ പെയ്യും ഇപ്പോൾ പെയ്യും എന്നു മനുഷ്യനു ആഗ്രഹത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നതും എന്നാൽ പലപ്പോഴും ആശാഭംഗത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നതും ആയ കറുത്തിരുണ്ട കാർമ്മേഘപടലത്തിനെ 'വൃത്രഃ' എന്നു വിളിച്ചുവന്നിരുന്നു. ഇതു ഒരു അസുരനെന്നും സങ്കല്പിച്ചുപോന്നു. ഇവൻ വേനൽകാലത്തു വെള്ളമെല്ലാം സ്വരൂപിച്ചു എങ്ങും വിട്ടയക്കാതെ തന്റെ അധീനത്തിൽ വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും. ഇന്ദ്രൻ തന്റെ വജ്രം ഇളക്കി ഇവനെ പ്രഹരിക്കുമ്പോൾ വെള്ളമെല്ലാം വിട്ടയക്കുകയും അതു മഴയായി വീഴുകയും ചെയ്യും. ഇതിനാൽ ജലാശയങ്ങൾ നിറഞ്ഞു പ്രവാഹമുണ്ടാകയും ദേവന്മാരും മനുഷ്യരും സന്തോഷിക്കയും ചെയ്യും. ഇന്ദ്രനും ഈ അസുരനും തമ്മിലുള്ള യുദ്ധം ഋഗ്വേദത്തിൽ ബഹുരസമായി വിസ്തരിച്ചിട്ടുണ്ട്. (പ്രാചീനാർയ്യാവർത്തം).

ചിത്രകേതു എന്ന വിദ്യാധരനെ പാർവ്വതി ശപിക്കയാൽ വൃത്രൻ എന്ന അസുരനായി.

ശാപകാരണം—

'അങ്ങുകൈലാസാചലേന്ദ്രവരനുടെ
മീതെഗഗനമാർഗ്ഗേ നടക്കുന്നവൻ
ചൂതശരാരിതൻ ദേവിയെത്തന്നുടെ
തൃത്തുടതന്മേലിരുത്തിയിരിക്കുന്ന
തത്യാദരേണകണ്ടാശു ചൊല്ലീടിനാൻ
വിദ്യാധരികളെ കാണ്മിനിതുമഹാ
വിദ്യാർത്ഥിപരഗനായ മഹേശ്വരൻ
നിത്യം സുരമുനീന്ദ്രാദിസമക്ഷമാം
സത്സഭയിങ്കലചലജകന്നെയും
ലജ്ജകൂടാതെ മടിയിലെടുത്തുവെ
ച്ചിജ്ജനത്തെപ്രതിശങ്കയുമെന്നിയെ
വർത്തിപ്പതത്യന്തകഷ്ടമത്രേ തുലോം'

ഇതാണു ദേവി ശപിപ്പാനുള്ള കാരണം.
(ഭാഗവതം)

ഉ. ശത്രു. ൩. ഇന്ദ്രൻ.

വൃത്രം-ഹ. മേഘം. ഉ. ഇരുട്ട്. ൩. ശബ്ദം. ൪. ഒരു പർവ്വതം.

വൃത്രഹാവ്-ദേവേന്ദ്രൻ. വൃത്രാസുരനെ കൊന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വൃത്രാരി – ദേവേന്ദ്രൻ. വൃത്രാസുരന്റെ ശത്രു എന്നർത്ഥം.

വൃഥാ-അ. വെറുതെ.

വൃഥാടനം-ഉലാത്തൽ, ലാത്തൽ.

വൃഥാട്യാ-അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു നടക്കുക.

വൃഥാദാനം-വേണ്ടാത്ത കൊട, വെറുതെ കൊടുക്ക, വേശ്യമാർക്കും മററും കൊടുക്ക.

വൃഥാമതി-ദുർബുദ്ധി.

വൃഥാലാപം-പാഴ് വാക്ക്.

വൃഥാവൽ-അ. വെറുതെ.

വൃഥാവാദം-പാഴ് വാക്ക്.

വൃദ്ധ-വി. ഹ. വൃദ്ധിച്ച, വളർന്ന. ഉ. പഴകിയ. ൩. ബുദ്ധിയുള്ള. (നാമം-വൃദ്ധത).

വൃദ്ധകാകം-കാവതിക്കാക്ക.

വൃദ്ധചതുഷ്ടയം — വൈരാഗ്യവൃദ്ധൻ, ജ്ഞാനവൃദ്ധൻ, ധർമ്മവൃദ്ധൻ, വയോവൃദ്ധൻ ഇവർ ൪-ം.

വൃദ്ധത-വൃദ്ധത്വം, വാർദ്ധക്യം.

വൃദ്ധദാരുകം, വൃദ്ധദാര(ക)ം- മറിക്കുന്നി.

വൃദ്ധനാഭി- വി. കുടവയറുള്ള, പൊക്കിൾകൂമ്പുള്ള

വൃദ്ധൻ-എഴുപതിനുമേൽ വയസ്സുചെന്നവൻ, മുതുക്കൻ. ൨. ഒരു മഹർഷി.

വൃദ്ധം-൧. സാമ്പ്രാണി. ൨. ചേലയം. ൩. മറിക്കുന്നി.

വൃദ്ധശ്രവസ്സ്-ദേവേന്ദ്രൻ. ബൃഹസ്പതി മുതലായ വൃദ്ധന്മാരിൽ നിന്നും ഹിതത്തെ ശ്രവിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. വർദ്ധിക്കപ്പെട്ട കീർത്തിയുള്ളവൻ എന്നുമാവാം.

വൃദ്ധാ-വയസ്സുചെന്നവൾ, മുതുക്കി, പ്രസവംനിന്ന് നരച്ചവൾ.

വൃദ്ധി-൧. വർദ്ധന. ൨. സുഖം. ൩. സമ്പത്ത്. ൪. വൃഷണം വീർക്കുന്നതായ ഒരു ദീനം. ൫. കരേററം. ൬. ശുഭം. ൭. ഒരു പച്ചമരുന്ന് (വിരുത്തി).

ഗുണം ഋദ്ധിക്കു സമമാണ്. രക്തദോഷം, ചുമ മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ഋദ്ധിയും വൃദ്ധിയും വെളുത്ത രോമമുള്ള കിഴങ്ങുകളാണ്. രണ്ടും ദുർല്ലഭങ്ങളാകയാൽ രണ്ടിന്റെ സ്ഥാനത്തും പന്നിക്കിഴങ്ങു ചേർക്കാം.

വൃ. വേലിയേററം. ൻ. പലിശ. ൧൦. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന യോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

വൃദ്ധിജീവിക-പലിശക്കു കൊടുക്കുക.

വൃദ്ധിദം-ജീവകം.

വൃദ്ധിമൽ-വി. വർദ്ധനയുള്ള.

വൃദ്ധിമാൻ-ധനവാൻ.

വൃദ്ധിവീക്കം-വൃഷണം വീർക്കുക.

വൃദ്ധോക്ഷം-മുതുകാള.

വൃദ്ധ്യാജീവൻ- പലിശകൊണ്ടുപജീവിക്കുന്നവൻ.

വൃന്തം-൧. ഞെടുപ്പ്, ഞെട്ട്. ആവരണം ചെയ്യുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. മുലക്കണ്ണ്. ൩. തിരിക.

വൃന്താകി-൧. ചെറുവഴുതിന. ൨. തക്കാരിവഴുതിന.

വൃന്ദം-കൂട്ടം.

വൃന്ദാ-തുളസി.

വൃന്ദാര(ക)-വി. ൧. സൌന്ദർയ്യമുള്ള. ൨. ശ്രേഷ്ഠമായുള്ള. ൩. പ്രധാനമായുള്ള.

വൃന്ദാരകൻ- ൧. ദേവൻ. യോഗബലത്തോടുകൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. തലവൻ.

വൃന്ദാരകാരാതി- അസുരൻ. വൃന്ദാരകന്മാരുടെ (ദേവന്മാരുടെ) അരാതി (ശത്രു) എന്നർത്ഥം.

വൃന്ദാവനം- കാളിന്ദീനദിയുടെ അടുക്കലുള്ള ഒരു വനം.

കൃഷ്ണമഥുരയിൽ നിന്നു അഞ്ചു മൈൽ വടക്കാണ്. യമുനാതീരത്താകുന്നു ഈ ചെറിയ വനം. അവിടെ അനേകം ക്ഷേത്രങ്ങൾ ഉണ്ട്. ഇപ്പോഴും തീർത്ഥയാത്രക്കാർ ദർശിച്ചുവരുന്നു. ഇവിടെയാണു കൃഷ്ണൻ ഗോപന്മാരൊന്നിച്ചു പശുക്കളെമേച്ചു കളിച്ചുനടന്നത്.

കൃഷ്ണൻ ഗോപാലനായി യൌവ്വനം നയിച്ച സ്ഥലം.

വൃന്ദിഷ്ഠ-വി. ൧. ഏററവും സൌന്ദർയ്യമുള്ള. ൨. പ്രധാനമായുള്ള.

വൃശ(ഷ)ം-൧. എലി. ൨. ആടലോടകം.

വൃശ്ചികം-ഹ. 8-ാമത്തെ മാസം. ൨. തേൾ. ൩. 8-ാമത്തെ രാശി. ൪. ഞണ്ട്. ൫. ചാണകത്തിലെ വണ്ട്. ൬. ഒരു മുൾച്ചെടി, മലങ്കാര.

വൃശ്ചികാ- ഒരു മരുന്ന്, കാഞ്ചൊറി. (കാഞ്ചൊറി എന്നതു തമിഴാണ്).

വൃശ്ചീരം-വെളുത്ത തഴുതാമ.

വൃശ്ചീവം-വെളുത്ത തഴുതാമ.

വൃഷകൻ-ഒരു ഗാന്ധാരരാജപുത്രൻ.

വൃഷകേതു-ഹ. ശിവൻ. ൨. പൂച്ച.

വൃഷഗിരി-തൃശ്ശിവപേരൂർ.

പരശുരാമൻ കേരളത്തെ നിർമ്മിച്ച് പരദേശബ്രാഹ്മണർ മുതലായവരെ അവിടെ താമസിപ്പിച്ചതിന്റെശേഷം രക്ഷാർത്ഥം ശ്രീപരമേശ്വരനെക്കൂടി കൈലാസത്തുചെന്ന് ക്ഷണിച്ചു. ശിഷ്യവാത്സല്യം ഹേതുവായിട്ട് അദ്ദേഹം പാർവ്വതീസമേതം വൃഷാരൂഢനായി തെക്കോട്ടേക്കു എഴുന്നെള്ളി. വഴിക്കു വാഹനമായ വൃഷം ഒരു പർവ്വതംകണ്ട് ഭഗവാന്റെ വാസത്തിന്നു സുഖസ്ഥാനമാണ് ഇതു എന്ന് മനസ്സിൽ വിചാരിച്ചു. പരമേശ്വരൻ ഇതറിഞ്ഞു ഉടൻ ഭൂമിയിലേക്കു അവതരിച്ച് അവിടെ നിവാസം ഉറപ്പിച്ചു. വൃഷം കണ്ട പർവ്വതമാകയാൽ 'വൃഷഗിരി' എന്ന പേർ സിദ്ധിച്ചു. (നരസിംഹപുരാണം നോക്കുക)

വൃഷണം-അണ്ഡം. ശുക്ലത്തെ വർഷിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

വൃഷണകച്ഛു-ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം. വൃഷണത്തിൽ അഴുക്കുനിമിത്തം ചൊറിച്ചിലുകൊണ്ടു പൊള്ളലുണ്ടായി പൊട്ടിയൊലിക്കും.

വൃഷണ്വസു-ഇന്ദ്രന്റെ ഭണ്ഡാരം.

വൃഷദംശകം-പൂച്ച.

വൃഷദ്ധ്വജൻ- ഹ. ശിവൻ. വൃഷത്തെ ദ്ധ്വജത്തിലാക്കിയവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ഗണപതി.

വൃഷന്ധകൻ -വൈവസ്വതമനുവിന്റെ ഒരു പുത്രൻ.

വൃഷൻ-ഹ. കൃഷ്ണൻ. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ശത്രു. ൪. കാമൻ. ൫. ശകുതൻ. ൬. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ളവരിൽ ചേർക്കുന്ന ഒരു വാർക്ക്. ൭. നാലുപ്രകാരമുള്ള മനുഷ്യരിൽ രണ്ടാമത്തവൻ. ൮. ദേവേന്ദ്രൻ.

വൃഷപർവ്വാവു -അസുരാധിപൻ.

വൃഷപർവ്വാശ്രമം-ഒരാശ്രമം. ഗന്ധമാദനത്തിന്നരികെ, ഹിമവാന്റെ പുറത്തു നിർമ്മല ജലാശയങ്ങളോടും, പുഷ്പിതവൃക്ഷലതാദികളോടുംകൂടി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു.

വൃഷപാലകൻ-ധർമ്മരക്ഷകൻ.

വൃഷഭൻ-കാള.

വൃഷഭം-ഹ. കാള. ൨. ഇടവകം, ഒരു മരുന്ന്. ൩. ഇടവം രാശി. ൪. ശ്രേഷ്ഠവാചകം.

(വൃഷഭൻ—ശ്രേഷ്ഠവാചകം ഉ-ം, മുനിവൃഷഭന്മാർ)

വൃഷം-ഹ. ധർമ്മം. ൨. മയിൽപ്പീലി. ൩. കാള. ൪. രതിമഞ്ജരിപ്രകാരമുള്ള പുരുഷന്മാരിൽ ഒരുതരം. ൫. രാശിചക്രത്തിൽ ഒരുഭാഗം. ൬. എലി. ൭. ശുക്ലം. ൮. കുതിര. ൯. ഇടവംരാശി. ൧൦. ഇടവകം എന്ന ഒരു മരുന്ന്. ൧൧. ബലം. ൧൨. ശ്രേഷ്ഠം. ൧൩. ആടലോടകം. ൧൪. സുകൃതം. ൧൫. എലിച്ചെവിയൻ.

വൃഷലൻ-ഹ. ശൂദ്രൻ. ൨. ചന്ദ്രഗുപ്തൻ. ൩. പാപി, ദുഷ്ടൻ.

വൃഷലം-ഹ. കുതിര. ൨. ചെമന്ന ഉള്ളി.

വൃഷലി-ഹ. ശൂദ്രസ്ത്രീ. ൨. വിവാഹത്തിന് പിതൃഗൃഹത്തിൽ പ്രായമായി അധിവസിക്കുന്ന യുവതി.

വൃഷലോചനം-എലി.

വൃഷവാഹനൻ-ശിവൻ. കാള വാഹനമായുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

വൃഷസ്യന്തീ-മൈഥുനേച്ഛയുള്ളവൾ.

വൃഷാവു്-ഹ. ഇന്ദ്രൻ. ൨. കർണ്ണൻ. ൩. ദുഃഖം. ൪. കാള. ൫. കതിര.

വൃഷാകപായീ-ഹ. ലക്ഷ്മി. ൨. ഗൌരി. ൩. ശചി. ൪. സ്വാഹ. ൫. അട്ടപതിയൻ. ൬. ശതാവരി. ൭. സൂര്യഭാര്യയായ ഉഷസ്സ്. ൮. ഇന്ദ്രന്റെ അമ്മ.

വൃഷാകപി-ഹ. സൂര്യൻ. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ശിവൻ ൪. ഇന്ദ്രൻ. ൫. അഗ്നി.

വൃഷാകരം-ഉഴുന്ന്.

വൃഷാങ്കൻ-ശിവൻ.

വൃഷാങ്കം-ചേരുമരം.

വൃഷാഹാരം-പൂച്ച.

വൃഷി-കശകൊണ്ടുള്ള ആസനം.

വൃഷിഘ്ലി-ചിറ്റേലം.

വൃഷ്ടി-മഴ.

വൃഷ്ടിജീവനം-വേഴാമ്പൽപക്ഷി.

വൃഷ്ണി-ഹ. കറിയാട്. ൨. മേഘം. ൩. രശ്മി. ൪. വൃഷ്ണിവംശം.

വൃഷ്ണി-ഹ. മധുവിന്റെ മകൻ. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ ഒരു പൂർവികൻ.

കൃഷ്ണൻ വൃഷ്ണിയുടെ സന്തതിയിൽ ജനിക്കയാൽ വാർഷ്ണേയൻ, വൃഷ്ണി ഈ പേരുകൾ സിദ്ധിച്ചു. ൨. ഇന്ദ്രൻ. ൩. അഗ്നി. ൪. കൃഷ്ണൻ. ൫. വായു.

വൃഷ്ണി-വി. കോപമുള്ള.

വൃഷ്ണിഗർഭൻ-കൃഷ്ണൻ.

വൃഷ്ണിവംശം-യദുവംശം.

യാദവന്മാരിൽ ഒമ്പതു വർഗ്ഗക്കാരുണ്ട്. അവർ ദാശാർഹർ, വൃഷ്ണികൾ, അന്ധകർ, ഭോജർ, സാത്വതർ, മാധവർ, വിസർജ്ജർ, കുകുരർ, കുന്തികൾ ഇവരാകുന്നു.

വൃഷ്ണീശ്വരൻ-ശ്രീകൃഷ്ണൻ.

വൃഷ്യ-വി. ശുക്ലത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന, ശരീരപുഷ്ടിയുമ്മറ്റുമുണ്ടാക്കുന്ന.

വൃഷ്യം-ഹ. കരിമ്പ്. ൨. ഉഴുന്ന്.

വൃസി - കശപ്പുല്ലുകൊണ്ട് ചമച്ച ആസനം.

വൃഹച്ഛല്ക്കം-ചിങ്കിടമത്സ്യം.

വൃഹൽ(ത്)-വി. വലിയ.

വൃഹൽകഥാ-പല കഥകൾ അടങ്ങിയ ഒരു പുസ്തകം.

വൃഹൽസംഹിത-വരാഹമിഹിരന്റെ ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രപുസ്തകം.

വൃഹതി-ഹ കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട. ൨. ചെറുവഴുതിന. ൩. നാരദന്റെ വീണ ൪. ശ്ലോകത്തിന്റെ ഒരു വൃത്തം. ൫. ഒരു പുതപ്പ്.

വൃഹതിക-ഹ. ഉത്തരീയം. ൨. ചെറുവഴുതിന.

വൃഹദംഗം-ആന.

വൃഹദ്രാവീ-ചെറിയ മൂങ്ങ.

വെ

വെകിട-ചൂട്, വെക്ക.

വെക്ക-ചൂട്, അനച്ച, തീയുടെ ചൂട്.

വെക്കച്ചം-ഒരു മർമ്മം. (കണങ്കാലിനു കീഴെ.)

വെക്കം-അ. വേഗം, നിമിഷം.

വെക്കൽ-ഹ. വെക്കുക. ൨. ചൂട്, അനച്ച.

വെക്കാലി-ഒരു വൃക്ഷം.

വെക്കുന്നു-ഹ. വേവിക്കുന്നു, ചൂടുപിടിപ്പിക്കുന്നു. ൨. എന്തൊരു വസ്തു എങ്കിലും ഒരു സ്ഥലത്തിൽ ചേർക്കുന്നു, സ്ഥാപിക്കുന്നു. ൩. നടുന്നു. (വെപ്പിക്കുന്നു—കാ. ക്രി.)

വെങ്ക, വെങ്കടം-തിരുപ്പതിയിലെ വിഷ്ണുക്ഷേത്രം (വെങ്കിടേശ്വരസ്വാമി).

വെങ്കടുക്ക്-ഒരു ശിംബിധാന്യം.

(കുഷ്ഠം, കൃമി, അർശ്ശസ്സു മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം-സിദ്ധാർത്ഥം, ത-വെള്ളക്കടുക്).

വെങ്കടേശ്വരശാസ്ത്രി-ഒരു സംസ്കൃത കവി. രാമഭദ്രദീക്ഷിത ശിഷ്യൻ, ദക്ഷിണാമൂർത്തി പുത്രൻ. കൌണ്ഡിന്യവംശം. ശാബ്ദികവിദ്വൽ കവിപ്രമോദം, പതഞ്ജലിചരിത വ്യാഖ്യാനം ഇവ നിർമ്മിച്ചു.

വെങ്കതലി-ഒരുമാതിരി തൈ.

വെങ്കലം-നാകവും ചെമ്പും കൂട്ടി ഉരുക്കിയതു്.

വെങ്കളി-വെള്ളക്കുമ്മായം.

വെങ്കായം-വെള്ളുള്ളി.

വെങ്കാരം-പൊൻകാരംതന്നെ വെളുത്തതരം.

(ചുമ, വിഷം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം-ശ്വേതടങ്കണം. ഇം- White Borax. വൈററ് ബോറാക്സ്)

വെങ്കാറ്-വെളുത്ത മേഘം.

വെങ്കൊടിത്തുവ-വലിയ കൊടിത്തുവ.

വെങ്കൊററക്കുട-രാജാക്കന്മാരുടെ ഒരു മാതിരി വെള്ളക്കുട. (വെൺകൊററക്കുട എന്നതു നോക്കുക)

വെങ്ങൽ-ഹ. പോക. ൨. അടുക്കുക. ൩. മുൻപിൽ കാണുക.

വെങ്ങുന്നു-ഹ. പോകുന്നു. ൨. അടുക്കുന്നു. ൩. മുൻപിൽ കാണുന്നു.

വെച്ച്-അ. വിഭക്തികളിൽ ഷഷ്ഠിയിലൊ സപ്തമിയിലൊ ചേർക്കുന്നതു്.

വെച്ചമുക്ക്-വില്ല്.

വെച്ചടിക്ക-യാത്രയാവുക.

വെച്ചിങ്ങ-തെങ്ങിൻ പൂക്കുലയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ചെറിയ കായ്, വെള്ളക്കാ.

വെച്ചിട്ട് - തല്ക്കാലത്തേയ്ക്കു് ഒഴിച്ചു വെച്ചിട്ട്.

'കാളമെടുത്തുവിളിക്കണമെന്നാൽ
കേളനെവെച്ചിട്ടൊരുവനുമില്ല'
(നളചരിതം തുള്ളൽ)

'സന്താനവേദപ്പൊരുളുകൾവെച്ചിട്ട്'
(കല്യാണസൌഗന്ധികം തുള്ളൽ)

വെച്ചിരുത്തുന്നു-ആനയെ കോവിലിലെ നടയ്ക്കു വയ്ക്കുന്നു. (നാമം-വെച്ചിരുത്തം).

വെച്ചുപറക-നിസ്സാരമായി സൂചിപ്പിക്കുക.

വെഞ്ചെത്തി-വെളുത്ത ചെത്തി.

വെടി-ഹ. വെടിമരുന്നുകൊണ്ടുള്ള ഒരു പ്രയോഗം. ൨. നേരമ്പോക്കു സംസാരം. ൩. കമ്പവെടി, കതിനാവെടി മുതലായവ.

വെടിക്കയറ്-വെടിത്തിരി, വഴിത്തിരി

വെടിക്കാരൻ-ഹ. വെടിവെക്കുന്നവൻ, ൨. നേരംപോക്കു പറയുന്നവൻ.

വെടിക്കുന്നു-വിള്ളുന്നു, പൊട്ടുന്നു.

വെടിക്കുഴ-പൈതങ്ങൾ ചില കുരുക്കളിട്ട് വെടിവെച്ചുകളിക്കുന്ന ഒരുമാതിരി ഒട്ടക്കുഴൽ.

വെടിക്കുഴൽ-ഹ. തോക്കിന്റെ കന്നക്കുഴൽ ൨. വെടിക്കുഴ.

വെടിക്കെട്ടു-കരിമരുന്നുകൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗം.

വെടിഗ്ഗന്ധകം - വെടിമരുന്നുണ്ടാക്കുന്നതിനുള്ള ഒരുമാതിരി ഗന്ധകം.

വെടിച്ചൽ-ഹ. വിള്ളുക, പൊട്ടുക. ഉ. ഉപേക്ഷിക്കുക.

വെടിത്തിരി-വഴിത്തിരി.

വെടിത്തുള-കുറിഞ്ഞിത്തുള.

വെടിപറയുക-നേരമ്പോക്കു പറയുക.

വെടിപ്പ്-ഹ. നന്മ. ഉ. കുററമില്ലായ്മ. ൩. സ്വച്ഛത. ൪. വിള്ളൽ, പൊട്ടൽ. ('സ്വച്ഛത' എന്ന അർത്ഥത്തിലാണെങ്കിൽ 'വെടുപ്പ്' എന്നതു നന്ന്.)

വെടിപ്പഴുത്-ഹ. വെടിവെപ്പാനായിട്ടു കോട്ടയുടെ മുകളിൽ ഉണ്ടാക്കുന്ന ദ്വാരം. ഉ. വെടികൊണ്ടുണ്ടായ ദ്വാരം.

വെടിപ്പാകുന്നു-ഹ. വൃത്തിയാകുന്നു, നന്നാകുന്നു. ഉ. മിനുസമാകുന്നു. (സ. ക്രി വെടിപ്പാക്കുന്നു.)

വെടിപ്പാട്-ഹ. വെടിവെച്ചാൽ ഉണ്ട ചെന്നു വീഴുന്ന അകലം. ഉണ്ടകൊണ്ട വടുക്.

വെടിപ്പുര-വെടിമരുന്നുമ്മററും സൂക്ഷിക്കുന്ന ഭവനം.

വെടിപ്പൊട്ടി-പൊങ്ങച്ചക്കാരൻ.

വെടിപ്പൊരുൾ-ശുദ്ധവിവരണം, തെളിവായി വിവരിക്കുക.

വെടിമരുന്ന്-വെടിയുപ്പും ഗന്ധകവും കരിയും കൂട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന വസ്തു. കരിമരുന്നു.

വെടിമ്പ്, വെടിയൽ-ഹ. വിള്ളുക, പൊട്ടുക. ഉ. ഉപേക്ഷിക്കു.

വെടിയുണ്ട-വെടിവെക്കുന്നതിനു ഈയം കൊണ്ടുംമററും വാർത്തുണ്ടാക്കുന്ന വസ്തു.

വെടിയുന്നു ഹ. ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. ഉ. വിള്ളുന്നു, പൊട്ടുന്നു.

വെടിയുപ്പ്-വെടിമരുന്നുണ്ടാക്കുന്നതിനുള്ള ഉപ്പ്.

വെടിയുപ്പു എന്നതു ചാമ്പലും അഗ്നിദ്രാവകവും എന്ന രണ്ടു പോഷണദ്രവ്യങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ഒരു വസ്തു ആകുന്നു. ഇതു വളത്തിനു നന്നാണ്. ഇതിനു ശുദ്ധീകരിക്കാത്ത വെടിയുപ്പുമതി. ധാന്യങ്ങൾ പച്ചപിടിക്കാൻ വളരെ നന്ന്. ആകാശത്തിൽ നിന്നും വെള്ളം പിടിച്ചുവലിക്കുന്നതിനു ഇതിനു ശക്തിയുണ്ട്.

വെടുത്തല-കതിത്, (നെയ്ത്തുകാരുടെ) വെറുങ്കോല്.

വെടുപ്പ്-സ്വച്ഛത, നന്മ, കുററമില്ലായ്മ.

വെട്ട്-ഹ. വാൾ, മഴു, കോടാലി മുതലായ ആയുധങ്ങളെക്കൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗം. ഉ. വെട്ടുകൊണ്ടാലുണ്ടാകുന്ന മുറിവ്.

വെട്ടൻ-വെട്ടുന്ന പോത്ത്.

വെട്ടക്കരിയൻ-മലയരുടെ ഒരു ദേവത.

വെട്ടടക്ക-കുളിയടക്ക. വെള്ളടക്ക > < വെട്ടടക്ക.

വെട്ടം-വെളിച്ചം.

വെട്ടൽ-ഹ. വെട്ടുക. ഉ. ശരീരത്തിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു വേദന, മിന്നൽ.

വെട്ടരിവാൾ-കാടുമ്മററും വെട്ടുന്നതിനുള്ള അരിവാൾ.

വെട്ടാവാളാൻ-വേട്ടാളൻ. A wasp.

വെട്ടാവെളിവ്(ച്ചം)-വലിയ സൂര്യപ്രകാശം,

വെട്ടി-വി. പ്രയോജനമില്ലാത്ത.

വെട്ടി-ഒരു വൃക്ഷം.

വെട്ടിക്കുതിര-കോവർകഴുത.

കുതിരയിൽ കഴുതയാൽ ഉല്പാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ഒരു തരം കഴുത. സം- അശ്വതരം. ത- കോവർകഴുതൈ.

വെട്ടിത്താളി-ഹ. വെട്ടിവൃക്ഷത്തിന്റെ ഇല. ഉ. വെട്ടിയില ചതച്ചുപിഴിഞ്ഞ ചാർ.

വെട്ടിപ്പിടിക്ക-യുദ്ധംചെയ്തു ജയിക്ക.

വെട്ടിൽ-വെട്ടക്കിളി.

വെട്ടിവാളാൻ-ഒരുമാതിരി കടുന്നൽ.

വെട്ടുകത്തി-ഒരായുധം, വെട്ടുന്നതിനുള്ള ഒരുമാതിരി വലിയ പിച്ചാങ്കത്തി.

വെട്ടുകല്ല്-മണ്ണിന്റെ അടിയിൽനിന്നും വെട്ടിയെടുക്കുന്ന ചെമന്ന കല്ല്.

വെട്ടുചേമ്പ്-ഒരു കന്ദശാകം.

വെട്ടുന്നു-ഹ. വാൾ, മഴു മുതലായ ആയുധങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രയോഗിക്കുന്നു. ൨. കിണർ, കുളം മുതലായവയെ കുഴിക്കുന്നു. ൩. പ്രകാശിക്കുന്നു.

വെട്ടുപന-കുടപ്പന.

വെട്ടുപാട്-വെട്ടുകൊണ്ടുണ്ടായ മുറിവ്, തഴമ്പ്.

വെട്ടുവഴി-വീതിയുള്ള നല്ല നാട്ടുവഴി.

'വെട്ടുവഴികളടിച്ചുതളിച്ചതിൽ
പട്ടുകൾനീളെവിരിച്ചുകൊണ്ടീടണം'
(ഗണപതിപ്രാതൽ തുള്ളൽ)

വെട്ടേ-അ. വെളിച്ചത്ത്, പരസ്യമായിട്ട്.

വെൺ-വി. ഹ. വെളുത്ത. ൨. പ്രകാശമുള്ള. ൩. വലിയ. ൪. ഭംഗിയുള്ള.

വെൺകഞ്ജകം-വെളുത്ത തുളസി.

വെൺകടമ്പ്-ഒരു മാതിരി കടമ്പുമരം.

വെൺകതലി, വെൺകനലി-ഒരു വൃക്ഷം.

വെൺകളാവ്-വെള്ളക്കമ്മായം തേച്ചിട്ടുള്ള ഒരുമാതിരി വലിയഭവനം.

വെൺകളി-വെള്ളക്കമ്മായം.

വെൺകളിമാടം - വെൺകളിതേച്ച മാളിക.

വെൺകറുക-ഒരുമാതിരി പുല്ല്.

വെൺകാരം-കാരം പലതരമുള്ളതിൽ ഒന്ന്.

വെൺകാമരം-ഒരു വൃക്ഷം.

വെൺകായൽ-വലിയ കായൽ.

വെൺകാര-ഒരു മുൾച്ചെടി.

വെൺകുറിഞ്ഞി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

വെൺകുറുന്തോട്ടി-കുറുന്തോട്ടി മൂന്നുതരമുള്ളതിൽ വെളുത്തത്.

വെൺകൊട്ട-ഒരു വൃക്ഷം.

വെൺകൊററക്കുട-(വെൺ=വെളുത്ത കൊററൻ=രാജാവ്). രാജചിഹ്നമായ വെള്ളക്കുട.

വെൺചമരി, വെൺചമരിമാൻ -ഒരുവകമാൻ.

വെൺചാണായി-വെളുത്ത അമര.

വെൺചാമരം-ഹ. വെൺചമരിമാനിന്റെ വാലിന്നു വെള്ളിയോ പൊന്നോ കൊണ്ടു പിടിയിട്ടു വീശുന്നതിനായിട്ടുണ്ടാക്കുന്ന സാധനം. ൨. വെൺചമരിമാനിന്റെ വാൽ.

വെണ്ട-ഹ. ഓടുകൊണ്ടു വാർത്തുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി ചെറിയ മണി. ൨. ഒരു വക ചീര. ൩. വെണ്ടക്കാ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു തൈ. ('ഭിണ്ഡാ' എന്നതാണ് 'വെണ്ട' എന്നായത്).

വെണ്ടകം-ഒരു വൃക്ഷം, നീർമരുത്.

വെണ്ടക്കാ-വെണ്ടയുടെ കായ്.

വെണ്ടിങ്കൾ - വെൺതിങ്കൾ, വെളുത്ത ചന്ദ്രൻ, പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ. (പ-മ.)

വെണ്ടെല്ല്-പഴക്കംചെന്ന അസ്ഥിക്ക് ചില ദിക്കിൽ പറയുന്ന ഒരു പേർ.

വെണ്ണ-തൈരു കലക്കിയെടുത്ത നൈ. രക്തദോഷം, ചുട്ടുനീറൽ, ക്ഷയം, അൾസ്സ്, വ്രണം മുതലായവയെ ശമി

പ്പിക്കുക. തടിയെ ഉണ്ടാക്കുക. മലത്തെ പിടിപ്പിക്കുക. നേത്രത്തിനു ഹിതം.

വെണ്ണക്കല്ല്-ഒരുമാതിരി ചുണ്ണാമ്പുകല്ല്.

വെണ്ണനെ-ഉരുക്കാത്ത വെണ.

വെണ്ണാരക്കൽ-വെളുത്ത പാറക്കല്ല്.

വെണ്ണിലം-മണൽപ്രദേശം.

വെണ്ണിലാവ്-വെളുത്ത നിലാവ്.

വെണ്ണീറ്-ചാരം, ഭസ്മം.

വെണ്ണീറൻകുന്നൻ-ഒരുവക താണ തരം വാഴ, ചാരക്കുന്നൻ.

വെണ്ണൊ-മൃഗങ്ങളുടെ വെടിക്കിനു ചിലരിക്കിൽ പറയുന്ന പേർ.

വെണ്ണൽ-പ്ര. വെണ്ടൽ. ഉ. ഒരുമാതിരി വെളുത്ത വെണ്ണൽ.

വെൺതകര-ഒരു ചെടി.

വെൺതഴുതലകൊട്ടി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്

വെൺതഴ-വെളുത്ത ശീലകൊണ്ടു നിർമ്മിച്ച തഴ.

വെൺതിങ്കൾ-പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ, വെളുത്ത ചന്ദ്രൻ.

വെൺതുലാഭാരം-തുലാത്തിലേ പോരായ്മ (കുറവ്).

വെൺനിലാവ്-പൂർണ്ണചന്ദ്രപ്രകാശം.

വെൺപടാവ്-തോൽകൊണ്ടുള്ള കുടം, തോല്പുടം.

വെൺപറമ്പ്-കൃഷിചെയ്യാതെ കിടക്കുന്ന പുരയിടം.

വെൺപാട്ടം-ദ്രവ്യം കൊടുക്കാതെ മുതലാളിയോടു നിലമോ പുരയിടമോ എഴുതി വാങ്ങിക്കുക, വെറുംപാട്ടം.

വെൺപാതിരി-ഒരുവൃക്ഷം.

വെണ്മ-പ്ര. വെളുപ്പ്. ഉ. ശോഭ. സ. മാർദ്ദവം. ര. വെടിപ്പ്. ല. ശുദ്ധത. (പ-മ). ഴ. കീർത്തി.

വെണ്മപ്പാറ-വെളുപ്പുനിറമുള്ള.

'ചുറിനകത്തും പുറത്തും
ബഹിശിലകളും വെണ്മ-
പ്പാറവേരികയും പൊന്നിൻ
കൊടിമരവും'
(കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

വെൺമട്ടം-ചിത്രമില്ലാതെയുള്ള മിനുസപ്പണി.

വെണ്മതി-ചന്ദ്രൻ.

വെണ്മല-വെള്ളിമല.

വെണ്മഴു-ഒരായുധം, പ്രകാശമുള്ള മഴു.

വെണ്മാടം-കല്ലുകൊണ്ടോ ഇഷ്ടികകൊണ്ടോ ഉണ്ടാക്കിയ വേനം.

വെണ്മീൻ-വെള്ളി, ഉദയനക്ഷത്രം.

വെൺമുരിക്ക്-ഒരു വൃക്ഷം.

വെതുപ്പ്-അനത്തുക, ചൂടുപിടിക്കുക.

വെതുപ്പുന്നു-അനത്തുന്നു, ചൂടുപിടിക്കുന്നു.
(വെതുപ്പിക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

വെതുമ്പൽ-അനത്തുക, ചൂടുപിടിപ്പിക്കുക.

വെതുമ്പുന്നു-അനത്തുന്നു, ചൂടുപിടിക്കുന്നു.
(വെതുപ്പിക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

വെതുവെത-ഇളംചൂടായിട്ട്.

വെന്തയം-ഉലുവം.

വെന്തല-തലമണ്ട, തലയോട്.

വെന്തിങ്കൾ-പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ.

വെന്തിങ്ങ-രോമംകൊണ്ടു കഴുത്തിൽ ധരിക്കുന്ന സാധനം.

വെന്തിരുതാളി-ഒരുമാതിരി വള്ളി.

വെന്തുമ്പ-വെളുത്ത തുമ്പ.

വെന്തേക്ക്—ഒരു വൃക്ഷം. (വേവുള്ള എന്നും പറയും).

വെന്നി-പ്ര. കഞ്ഞിക്കു കുറുക്കുന്ന ഒരു കറി.

'കഞ്ഞിക്കൊരുത്തരുവെന്നിയുമസ്രുവും'
(സുദ്രോഹരണം ചമ്പു)

വെന്നിപ്പറ-പെരുമ്പറ.

വെന്നിമികം-വി. ജയമധികമുള്ള. 'നല്ല' എന്നു താൽപൎയ്യം. ജയിക്കുന്നതായ എന്നും വരും. (പ-മ.)

വെന്നിലാവ്-ശോഭയുള്ള നിലാവ്.

വെന്നീർ-തെളിഞ്ഞ വെള്ളം.

വെന്നൊച്ചി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

വെൻറമ-വെന്ന അവസ്ഥ. (പ-മ).

വെൻറി-ജയം.

വെൻറിക്കൊടി-ജയപതാക.

വെൻറിചേർ-ജയം ചേരുന്ന, വിശിഷ്ടമായ. (പ-മ.)

വെപ്പൻ-അരിയും മററും പാകംചെയ്യുന്നവൻ, വെക്കുന്നവൻ.

വെപ്പ്-ഹ. വെക്കുക. ൨. നിക്ഷേപം. ൩. നടുക. ൪. അടുക്കളവേലചെയ്ക. ൫. പുടത്തിൽവെച്ചു സിന്ദൂരമാക്കുക. (തമിഴിൽ-വെപ്പ് = മല).

വെപ്പാട്ടി-വിവാഹം ചെയ്യാതെ എടുത്ത ഭാൎയ്യ.

വെപ്പുകാടി- ഒരുവക ഔഷധവെള്ളം. (കാടി എന്നതു നോക്കുക). പൎയ്യായങ്ങൾ-ആരനാളകം, സൌവീരം, കല്മാഷം, അഭിഷുതം, അവന്തിസോമം, ധാന്യാമ്ലം, കുഞ്ജലം, കാഞ്ജികം.

വെപ്പുകാരൻ-വെക്കുന്നവൻ.

വെപ്പുപുര-അടുക്കളപ്പുര.

വെപ്പുപൊടി-ചില സിന്ദൂരപ്പൊടി.

വെപ്പുവള്ളം-ഒരുമാതിരി വലിയവള്ളം

വെപ്പുവെള്ളം-ചില മരുന്നുകൾ ഇട്ടു വെച്ചുണ്ടാക്കുന്ന വെള്ളം.

വെമ്പടാവ്-ശോഭയുള്ള നിലാവ്.

വെമ്പൽ-ഹ. വ്യാകുലത. ൨. തിടുക്കം. ൩. ഭയം.

വെമ്പറമ്പ്-കൃഷിചെയ്യാത്ത പറമ്പ്.

വെമ്പാടം-വയൽ.

വെമ്പുന്നു-ഹ. വ്യാകുലപ്പെടുന്നു. ൨. ഭയപ്പെടുന്നു. ൩. തിടുക്കപ്പെടുന്നു.

വെയിൽ-ആദിത്യരശ്മി.

പിത്തം, രക്തദോഷം, ചുഴൽച്ച, തണ്ണീർദാഹം, തളൎച്ച, വിയൎപ്പ് മുതലായതിനെ ഉണ്ടാക്കും. സം-ആതപം.

വെയിൽക്കേട്-വെയിലുകൊണ്ടുണ്ടായ കേട്.

വെരകൽ-അയവു വരുവാനായിട്ടു കൈകൊണ്ടു മൎദ്ദിക്ക.

വെരുക്-ഒരു ചെറിയ മൃഗം (അതിന്റെ ഗുഹ്യത്തിൽനിന്നു പച്ചപ്പുഴു എന്ന ഒരു സുഗന്ധവസ്തു ഉണ്ടാകും).

(മെരുക്, മെരു ഇങ്ങിനെയും പറയുന്നുണ്ട്.) ഇതിന്റെ മാംസം ഗുണംകൊണ്ടു പൂച്ചമാംസത്തിനു തുല്യമാണ്. സം-ഗന്ധമാൎജ്ജാരം. ഇം- Civet cat സിവെററ് ക്യാററ്)

വെരുകടി-മൂന്നു വിരൽകൊണ്ടു എടുക്കാവുന്നിടത്തോളമുള്ള അളവ്.

വെരുളുക-ഭയപ്പെടുക. (പ. മ.)

വെൎമ്മ-മരംതുളയ്ക്കുന്ന ഒരുമാതിരി ഉളി.

വെലി-ശ്രാദ്ധത്തിനും മററും പറയുന്ന ഒരു പേർ, ബലി

വെലിക്കൽ, വെലിക്കല്ല്-ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ബലി തൂകുന്നതിനുള്ള സ്ഥലത്തെ കല്ല്.

വെലിക്കൽപുര-ചില വെലിക്കല്ലു വെക്കുന്നതിനുള്ള പുര.

വെല്കൽ-വെല്ലുക, ജയിക്ക.

വെല്ലം-ശൎക്കര.

വെല്ലൽ-ജയിക്ക.

വെല്ലുന്നു-ജയിക്കുന്നു.

വെല്ലുവിളി-പോർക്കുവിളി.

വെല്ലൂത്തി-വില്ലൂസ്സ്പട്ട്, സൂർയ്യപടം.

വെയ്യേറെ-അ. ഓരോന്നോരോന്നായിട്ടു, വേറെ വേറെ.

വെയ്യേററുവഴി-അ. ഓരോന്നിനും പ്രത്യേക മായിട്ടു.

വെളഞ്ഞീർ, വെളഞ്ഞിനീർ—മുളഞ്ഞിൽ viscous juice as of a jack-fruit.—(Gundert).

വെളി-ഹ. വെറുംഭൂമി. ഉ. ആകാശം. ന. ഭവനത്തിനുപുറം. ർ. പ്രത്യക്ഷം. ഇ. വെളിഞ്ചേയ്യ്.

വെളിച്ചത്താക്കുക-പരസ്യമാക്കുക.

വെളിച്ചപ്പാട്-ദൈവത്തിന്റെ അധിവാസംകൊണ്ടു തുള്ളി കല്പനയെ പറയുന്നവൻ.

വെളിച്ചപ്പെടുന്നു-ഹ. ദൈവത്തിന്റെ അധിവാസമുണ്ടായി തുള്ളുന്നു. ഉ. പ്രത്യക്ഷമാകുന്നു. ന. പ്രസിദ്ധമാകുന്നു. ർ. ദ്യോഷ്യപ്പെടുന്നു.

വെളിച്ചം-ഹ. പ്രകാശം. ഉ. പ്രത്യക്ഷം.

വെളിച്ചമാകുന്നു-പ്രകാശമുണ്ടാകുന്നു.

വെളിച്ചിമരം-ഒരു വൃക്ഷം, ഏരിമരം.

വെളിച്ചിൽ(ച്ചിങ്ങ)-വെള്ളക്ക, കൊച്ചങ്ങ, ഇളം കരിക്ക്, (വെച്ചിങ്ങ, മെച്ചിങ്ങ എന്നു മുണ്ട്).

വെളിച്ചെണ്ണ-തേങ്ങായിൽ നിന്നെടുക്കുന്ന എണ്ണ, തേങ്ങാനൈ.

വെളിന്താള്-വെളിഞ്ചേമ്പിന്റെ തണ്ടു.

വെളിപാട്-ഹ. വെളിച്ചപ്പാടു തുള്ളുക. ഉ. പ്രത്യക്ഷത.

വെളിപ്പെടുന്നു-ഹ. പ്രത്യക്ഷമാകുന്നു. ഉ. പ്രസിദ്ധമാകുന്നു. (വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. സ. ക്രി).

വെളിമ്പറമ്പ്-കൃഷിചെയ്യാതെ കിടക്കുന്ന പറമ്പ്.

വെളിയട-വെളിക്കുള്ള അടപ്പു അല്ലെങ്കിൽ വാതിൽ, തിരശ്ശീല.

വെളിയം-വെളിപ്രദേശം.

വെളിയാണിക്കരു - തുരക്കുന്നതിനുള്ള കരു.

വെളിർ-ഒരുമാതിരി വെളുത്ത പക്ഷി, കൊക്ക്.

വെളിവ്-ഹ. പ്രകാശം. ഉ. സുബോധം.

വെളിവാതിൽ-ഹ. കിളിവാതിൽ. ഉ. വെളിയിലേക്കുള്ള വാതിൽ.

വെളിവുകെടുന്നു - ബോധം കെടുന്നു, മോഹാലസ്യമുണ്ടാകുന്നു.

വെളിവുകെട്ടവൻ - കള്ളുകുടിച്ചിട്ടും മററും ബോധമില്ലാതായവൻ.

വെളിവുകേട് - ഹ. മോഹാലസ്യം, ബോധമില്ലായ്മ. ഉ. ബുദ്ധിഭ്രമം.

വെളുക്കുന്നു-ഹ. വെളുത്തനിറമാകുന്നു. ഉ. വെളിച്ചമാകുന്നു. ന. നശിക്കുന്നു. സ. ക്രി—വെളുപ്പിക്കുന്നു).

വെളുക്കെ-അ. വെളുക്കത്തക്കവണ്ണം.

വെളുതി-വിളിയ്യ്, വക്ക്.

വെളുത്തഞലി-വസൂരി ഹവു-ൽ ഒന്ന്. ഹവു-ാംദിവസം കുളിപ്പിക്കാം.

വെളുത്തപക്ഷം- കറുത്തവാവുകഴിഞ്ഞാൽ വെളുത്തവാവുവരെയുള്ള ദിവസങ്ങൾ 15-ം.

വെളുത്തവാവ്-പൂർണ്ണചന്ദ്രൻ ഉദിക്കുന്ന ദിവസം.

വെളുത്തവ്യാധി-കുഷ്ഠരോഗം.

വെളുത്തീയം-ഈയം രണ്ടുതരമുള്ളതിൽ ഒന്ന്. (വെളുത്തവങ്കം, ചെമ്പ്രാക്കോടി).

വെളുത്തേടൻ-അലക്കുകാരൻ.

വെളുത്തേടം-അലക്കുന്ന സ്ഥലം (കളം)

വെളുന്നനെ - വെളുപ്പായിട്ട്.

വെളുപ്പ്-ഹ. വെളുത്തനിറം. ഉ. ഒരുമാതിരി കഷ്ടരോഗം.

വെളുപ്പിക്കുന്നവൻ-ഹ അലക്കുകാരൻ. ഉ. ക്ഷൌരകൻ.

വെളുമ്പൻ-വെളുത്തവൻ.

വെളുമ്പി-വെളുത്തവൾ.

വെളുവെളെ - അ. അധികം വെള്ളയായി.

വെൾവയമ്പ്-ഒരങ്ങാടി മരുന്ന്.

(വയമ്പിന്റെ ഏറിയ ഗുണങ്ങളോടു കൂടിയതാണ്. വിശേഷാൽ കൃമി മുതലായതിനു നന്ന്. ഓർമ്മയെ ഉണ്ടാക്കും).

വെൾവേലം-തൂശിപോലെ ഇരട്ടമുള്ളുള്ള ഒരു മരം.

(കായ് പുളിഞ്ചിക്കുപോലെയിരിക്കും)

വെള്ള-വി. വെളുത്ത.

വെള്ള-ഹ. വെളുത്ത നിറം. ഉ. വെളുത്ത വസ്ത്രം. ന. കുമ്മായം ൪. വൃക്ഷങ്ങളുടെ തൊലിയ്ക്കുകത്തു കാതലിന്റെ പുറമേയുള്ള ഭാഗം. ൫. മീൻപിടിക്കാനുള്ള ഒരു സൂത്രം. ന. വെളുത്ത കൊടിക്കൂറ. ൭. സത്യം.

വെള്ളക്കരു - കോഴിമൊട്ടയുടേയുമ്മററും അകത്തുള്ള ഒരു വസ്തു.

വെള്ളക്കള്ളൻ-ജനങ്ങളെ സമ്മതിപ്പിക്കുന്നതിനായിട്ടു നേരുകാരനെന്നു നടിക്കയും വ്യാജം പ്രവർത്തിക്കയും ചെയ്യുന്നവൻ.

വെള്ളക്കാച്ചിൽ-ഒരുമാതിരി കിഴങ്ങ്.

വെള്ളക്കാട്-വളരെ വെള്ളമുള്ള സ്ഥലത്തിനു ചിലർ പറയുന്ന പേർ.

വെള്ളക്കാരൻ-ഹ. വെളുത്ത മനുഷ്യൻ, സായ്പ്. ഉ. വെള്ളം ചുമക്കുന്നവൻ.

വെള്ളക്കാർ-ഹ. വെളുത്തമേഘം. ഉ. സായ്പന്മാർ.

വെള്ളക്കാൽ- ഹ. അരുണോദയസമയം. ഉ. ഉറവക്കണ്ണ്.

വെള്ളക്കാൽവീശുക- അരുണോദയം ആരംഭിക്ക.

വെള്ളക്കാററ്-മഴക്കാററ്.

വെള്ളക്കിണ്ടി- വെള്ളംകുടിക്കുന്നതിനു വാലുള്ളതായ ഒരു ജലപാത്രം.

വെള്ളക്കൂവ-ഹ. വെളുത്തകൂവ. ഉ. കൂവനൂറ്.

വെള്ളക്കേട്-വെള്ളത്താൽ ഉണ്ടാകുന്ന നാശം.

വെള്ളക്കൊടി-ഹ. വെളുത്ത കൊടിക്കൂറ. ഉ. യുദ്ധക്കൊടി.

വെള്ളക്കൊപ്പര-നല്ല കൊപ്രാ.

വെള്ളച്ചായം-വെളുത്ത ചായം.

വെള്ളച്ചാഴി-ഒരുവക ചെറിയ കൃമി.

ഇതു നിലത്തിൽ നെല്ലുകിടക്കുമ്പോൾ അതിനു ദോഷംചെയ്യുന്ന ഒരുവക ജന്തുവാണ്.

വെള്ളച്ചോറ്-വെള്ളത്തിലിട്ട് വെച്ചിരിക്കുന്ന ചോറ്. കാലത്തെ ഭക്ഷണത്തിനുള്ള ചോറ്.

വെള്ളടക്ക-ഉണക്കപ്പാക്ക്, കൊട്ടടക്ക. വെള്ളടക്ക > < വെട്ടടക്ക. (വെട്ടടക്ക നോക്കുക).

വെള്ളടുമ്പ്-ഒരു മരുന്നുവള്ളി.

വെള്ളത്തുത്ത്-പാൽതുത്ത്.

വെള്ളൻ-നേരുള്ളവൻ.

വെള്ളപ്പാഷാണം - ഒരുവക പാഷാണം.

വെള്ളപ്പോള-ഹ. നീർക്കമള. ഉ. ഒരു തൈ.

വെള്ളം-ഹ. ജലം.

വെള്ളത്തുള്ളി—പൃഷത്ത്, ബിന്ദു, പൃഷതം, വിപ്രൂട്ട്.

ഉ. നീർ. ന. ഒരു വലിയ തുക, വെള്ളംപട.

വെള്ളംപട—ഈ പദം രാമായണത്തിലും ത്രിപുരദഹനം തുള്ളക്കഥയിലും മററും കാണുന്നുണ്ട്.

നൂറുനൂറായിരം—ഒരു കോടി.
നൂറുനൂറായിരംകോടി—ഒരു മഹാകോടി
നൂറുനൂറായിരം മഹാകോടി—ഒരു ശങ്ക്.
നൂറുനൂറായിരം ശംകു—ഒരു മഹാശംക്.
നൂറുനൂറായിരം മഹാശംക്—ഒരു വൃന്ദം.
നൂറുനൂറായിരം വൃന്ദം—ഒരു മഹാവൃന്ദം.
നൂറുനൂറായിരം മഹാവൃന്ദം—ഒരു പത്മം
നൂറുനൂറായിരം പത്മം—ഒരു മഹാപത്മം
നൂറുനൂറായിരം മഹാപത്മം—ഒരു ഖർവം
നൂറുനൂറായിരം ഖർവം—ഒരു മഹാഖർവം.
നൂറുനൂറായിരം മഹാഖർവം—ഒരു സമുദ്രം
നൂറുനൂറായിരം സമുദ്രം—ഒരു ഓഘം.
നൂറുനൂറായിരം ഓഘം—ഒരു മഹൌഘം
നൂറുനൂറായിരം മഹൌഘം—ഒരു വെള്ളം

വെള്ളംകുടി—ഉ. വെള്ളം കുടിക്ക. ഉ. ഒരു വിരുന്നു ഭക്ഷണം.

വെള്ളംകുടിക്കുന്നു—ഉ. വെള്ളം വായിലൊഴിച്ചിറക്കുന്നു, ബുദ്ധിമുട്ടുന്നു (വെള്ളം കുടിപ്പിക്കുന്നു-സ. ക്രി).

വെള്ളമാനം—വെളുക്കെ.

വെള്ളയടിക്ക ഉള്ള ദോഷത്തെ വെളിപ്പെടുത്താതെ ഇല്ലാത്ത ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിപ്പറയുക.

വെള്ളർ—നേരുള്ളവർ, സത്യവാന്മാർ.

വെള്ളരി—ഉ. ഒരു കറിസ്സാധനമുണ്ടാകുന്ന വള്ളി.

പര്യായങ്ങൾ—ഉർവാരു, കർക്കടി.

ഇതു പിത്തഹരവും ശീതളവുമാണ്. മൂത്രരോഗം, അരോചകം, ചുട്ടുനീറൽ, മോഹാലസ്യം ഇവയ്ക്കു നന്ന്. അധികം ഭക്ഷിക്കരുത്. ഭക്ഷിച്ചാൽ വാതകോപനമാണ്. വെള്ളരിക്കാക്കുരടു വസ്തിപ്രദേശത്തിട്ടാൽ മൂത്രകൃച്ഛ്രം ശമിക്കും.

ഉ. വെളുത്തഅരി, ഉണക്കലരി. (പ. മ.)

വെള്ളവിരിക്കുന്നു—വെളുത്തവസ്ത്രം വിരിക്കുന്നു.

വെള്ളവീശുന്നു—ഉ. സൂര്യരശ്മി പ്രകാശിച്ചു തുടങ്ങുന്നു. ഉ. യുദ്ധത്തിൽ സമാധാനത്തിന്നായിട്ടു വെളുത്ത കൊടി തൂക്കുന്നു.

വെള്ളവെങ്കായം—വെളുത്ത ഉള്ളി.

വെള്ളാട്ട്—വസൂരിപ്രമാണിച്ചു കുംഭമാസത്തിൽ കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭഗവതിക്കുവേണ്ടി ചെയ്യുന്ന വിധിപൂർവകമായ ഒരു കൃത്ത്.

വെള്ളാട്ടി—ദാസി.

വെള്ളാന—ഉ. ഇന്ദ്രന്റെ ഐരാവതം. ഉ. വെളുത്ത ആന.

വെള്ളായ്മ—കൃഷി.

വെള്ളായ്മക്കാർ—കൃഷിക്കാർ.

വെള്ളാരക്കല്ല്, വെള്ളാരമ്പാറ—വെളുത്ത പാറക്കല്ല്.

വെള്ളാവി—വസ്ത്രങ്ങൾ വെളുപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ആവി

വെള്ളാളർ—ചെട്ടികളിൽ ഒരു നല്ലജാതി തമിഴ് ശൂദ്രർ.

വെള്ളി—ഉ. ഒരു ലോഹം. പര്യായങ്ങൾ ദുർവ്വർണ്ണം, രജതം, രൂപ്യം, ഖർജ്ജരം, ശ്വേതം.

പ്രമേഹം, ചുമ, ക്ഷയം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. രുചികരമാണ്. ശുദ്ധിയും മാരണവും ശരിയാകാതെയിരിക്കുന്ന

വെള്ളി അറിയാതെ ഭക്ഷിച്ചുപോയുള്ള വികാരത്തിനു തേനും പഞ്ചസാരയും സമമായി എടുത്തു മൂന്നുദിവസം സേവിക്കുക. സം-രൂപ്യകം. ത-വെള്ളി. ഇം-Silver.

വെള്ളിയാഴ്ച. നാ. ശുക്രൻ. ര. കണ്ണിലുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം, ശുക്ലം. ള. ഒരു വെള്ളിനാണയം.

വെള്ളിക്കുപ്പുറം- വെള്ളികൊണ്ടുള്ള പടിയരഞ്ഞാഴം.

വെള്ളിക്കെട്ടൻ, വെള്ളിക്കണ്ടൻ- ഒരുവക പാമ്പ്.

വെള്ളിക്കമ്പി-വെള്ളിനൂൽ.

വെള്ളിക്കാരം-പൊൻകാരം.

വെള്ളിക്കാശ്-ഒരു നാണയം.

വെള്ളിക്കാറ-വെള്ളികൊണ്ടുള്ള ഒരു അളവു്.

വെള്ളിക്കോൽ - ഒരു തുലാംവരെയും തൂക്കുന്നതിനുള്ള കോൽ.

വെള്ളിത്തകിട്-വെള്ളി കനം കുറച്ചു അടിച്ചു പരത്തിയതു്.

വെള്ളിത്തടി - ക. വെള്ളിവടി. ഖ. വെള്ളിവടിയെടുത്തു സേവിക്കുന്ന ഒരു ഉദ്യോഗം.

വെള്ളിത്തടിക്കാരൻ-ക. കൈയിൽ ജോഡിയുടെ അടയാളമായ വെള്ളിവടിയോടുകൂടി പ്രഭുക്കന്മാർ മുതലായവരുടെ വശത്തിൽ കാത്തു നില്ക്കുന്നവൻ.

വെള്ളിനാണയം - വെള്ളികൊണ്ടുള്ള രൂപയും മറ്റും.

വെള്ളിനൂൽ-വെള്ളികൊണ്ടുള്ള നൂൽ.

വെള്ളിപ്പക്ഷി-ഒരുമാതിരി വെളുത്ത പക്ഷി, വെളിത്.

മാംസം കൊക്കിന്റെമാംസത്തിനു തുല്യമാണ്. തേനിഞ്ഞ മദ്യത്തോടും പുഴുങ്ങിയ ചെറുപയറു മുതലായവയോടും ഇതു ഭക്ഷിക്കരുതു്. ഒരിക്കലും പാന്നിനെയ്യിൽ വറുത്തു തിന്നരുതു. സം-വലാകാ.

വെള്ളിപ്പണം-വെള്ളികൊണ്ടുള്ള ഒരു ചെറിയ നാണയം.

വെള്ളിപ്പത്താക്ക്-ഒരുവക വലിയ വെള്ളിനാണയം.

വെള്ളിപ്പാത്രം-വെള്ളികൊണ്ടുള്ള പാത്രം.

വെള്ളിമാമല-ഹിമവാൻ പർവ്വതം.

വെള്ളിയാഴ്ച-ആറാമത്തെ ആഴ്ച.

വെള്ളിരൂപാ-ഒരു നാണയം, വെള്ളികൊണ്ടുള്ള രൂപ.

വെള്ളിലം-വെളുത്ത ഇലയുണ്ടാകുന്ന ഒരു തരം. ക. മുണങ്ങിയ ഇല.

'വെള്ളിലകണ്ണീർകണക്കുചൊരിയുന്നു'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

വെള്ളിലാവ്-ഒരു വൃക്ഷം, ചുണ്ണാമ്പുവള്ളി.

വെള്ളീയം-വെളുത്തീയം.

വെള്ളുള്ളി-വെളുത്ത ഉള്ളി.

വെള്ളുരകം, വെള്ളുരൽ-വെള്ളപ്പു്, വെളുത്ത ഊപ്പു് (ഒരു തരം).

വെള്ളുരം-ഒരുവക മത്സ്യം.

വെള്ളുർപ്പാട്ട്-സു. ൦൦൦ നായന്മാരോടുകൂടിയ ഒരു പ്രഭു.

വെള്ളെരിക്കു-വെളുത്ത എരിക്കു്, ഒരു പൂച്ചെടി.

വെള്ളെഴുത്തു്-നാല്പതു വയസ്സുമുതൽ അൻപതുവയസ്സുവരെയും മനുഷ്യർക്കു കണ്ണിനുണ്ടാകുന്ന ഒരു കാഴ്ചക്കുറവു്.

വെള്ളെഴുത്തുകാൽ — ഉത്തരത്തിനുകളിൽ നിരത്തി നാട്ടിനിറുത്തുന്ന മരക്ഷണം.

വെള്ളോട്ടു-ചെമ്പും വെളുത്തീയവും കൂട്ടി ഉരുക്കിയ ഒരു ലോഹം.

വെള്ളോവരം-പെരുങ്കുരുമ്പ. ('വെള്ളോ പരം' എന്നു കൊല്ലിൻസ്.)

വെഴ്, വെൾ-വെണ്മയുള്ള, ഭംഗിയുള്ള

വെൾപ്പുളകൻ-വസൂരി പതിനെട്ടിൽ ഒന്ന്.

പതിനെട്ടാം ദിവസം കളിപ്പിക്കാം.

വെൾചിലന്തി-വസൂരി ൧൮-ൽ ഒന്ന്.

ഇതിനു കണ്ണിൽ പൂ പുറപ്പെടും, രക്തം പെടുക്കും. പതിനൊന്നുദിവസം നല്ലവണ്ണം രക്ഷിക്കണം. ഇതു അസാദ്ധ്യമെന്നു ശാസ്ത്രം.

വെറി-൧. കലഹം, കോപം. ൨. മദ്യപാനം നിമിത്തമുള്ള തലക്കിറുക്കം. ൩. പഞ്ഞം. ൪. ഇളക്കം.

'വെറിമൂക്കുമ്പോൾ തെറിമൂക്കും'.

(പഴഞ്ചൊല്ലു)

വെറിപ്പെടുന്നു-൧. കലഹിക്കുന്നു, കോപിക്കുന്നു. ൨. കള്ളുകുടിച്ചു മദിക്കുന്നു.

വെറിയൻ-൧. കോപശീലൻ, പെട്ടെന്നു കോപമുണ്ടാകുന്നവൻ. ൨. കള്ളുകുടിക്കുന്നവൻ. ൩. ഭോഷൻ. ൪. ഇരപ്പാളി.

വെറിയാകുന്നു-൧. വഷളാകുന്നു. ൨. കള്ളുകുടിച്ചു മദമുണ്ടാകുന്നു. (വെറിയാക്കുന്നു-സ ക്രി.)

വെറു-വി. ഒഴിഞ്ഞ, ഒഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന.

വെറുക്കുന്നു-൧. അനിഷ്ടമുണ്ടാകുന്നു, വിരോധമാകുന്നു, കോപിക്കുന്നു. ൨ അറയ്ക്കുന്നു.

വെറുങ്കഥ കെട്ടുകഥ.

വെറുംകാൽ-പാദരക്ഷക്കായി ഒന്നും ധരിച്ചിരിക്കാത്ത കാൽ.

വെറുതെ-അ. ൧. ഉപകാരം കൂടാതെ. ൨. സൌജന്യമായി.

വെറുപ്പ്-൧. അനിഷ്ടം, കോപം. ൨. അറയ്പ്.

വെറുപ്പാകുന്നു - ൧. അനിഷ്ടപ്പെടുന്നു, അറയ്പു തോന്നുന്നു, (വെറുപ്പാക്കുന്നു-സ ക്രി).

വെറും-വി. ഒന്നുമില്ലാത്ത, ഒഴിഞ്ഞ.

വെറുമ-ഒന്നുമില്ലായ്ക, ഒഴിഞ്ഞിരിക്ക.

വെറുമത്തിടുന്നു - ചുവരു ചുണ്ണാമ്പിട്ടതിൽ പിന്നെ മിനുക്കുന്നു.

വെറുമുഖം-വെറുപ്പ്.

വെറുമ്പാട്ടച്ചീട്ടു— ദ്രവ്യംകൊടുക്കാതെ മുതലാളനോടു നിലം പുരയിടങ്ങൾക്കു എഴുതിവാങ്ങിച്ച ഉടമ്പടി. (ടി ഉടമ്പടി പ്രകാരമുള്ള വസ്തുക്കളുടെ കരത്തിനു 'വെറുംപാട്ടം' എന്നു പേർ)

വെറുംപോക്കിരി—ഇരപ്പാളി, യാചകൻ.

വെറുവെറെ-അ. ഒന്നിൽ ഒന്നു പററാതെ.

വെററൻ-ദരിദ്രൻ.

വെററത്തരം-ദാരിദ്ര്യം, ദരിദ്രത.

വെററി-ജയം, വെല്ലുക. (പ. മ.)

'നമ്മോട്ട് ഒഴിവു തെനി-
മറെറല്ലാം വെററി'

(രാമചരിതം)

വെററില-പാക്കും ചുണ്ണാമ്പും കൂട്ടി തിന്നുന്ന ഒരുമാതിരി ഇല.

വെററിലക്കൊടി-വെററിലയുണ്ടാകുന്ന വള്ളി. പൎയ്യായങ്ങൾ-താംബൂലവല്ലി, താംബൂലി, നാഗവല്ലി.

വെററിലച്ചെറുക്കൻ-ഭൃത്യൻ.

വെററിലപ്പാട്ടി-വെററിലസഞ്ചി.

വേ

വേക-വേകുക, വേവുക.

വേകട-ഒരു രാഗം.

വേകടൻ-ഹ. പൈതൽ. ൨. ആട്ടക്കാരൻ. ൩. രത്നങ്ങൾ വില്ക്കുന്നവൻ.

വേകൽ-വേകുക.

വേകുന്നു-ഹ. തീകൊണ്ടു പാകംവരുന്നു. ൨. ഉഷ്ണിക്കുന്നു.

വേകുരാ, വേവുരം-കോപം, കലശലായ ഭാവഭേദം.

വേയ്ക്കുന്നു-ഇടുന്നു, ഒരു സാധനം ഒരിടത്തു സൂക്ഷിക്കുന്നു. ൨. കാലിന്റെ ശക്തിക്കുറവുകൊണ്ടു വിഴുവാൻ തുടങ്ങുന്നു.

വേഗം-ഹ. കാലതാമസംകൂടാതെ. പര്യായങ്ങൾ—ശീഘ്രം, ത്വരിതം, ലഘു, ക്ഷിപ്രം, അരം, ദ്രുതം, സത്വരം, ചപലം, തൂർണ്ണം, അവിളംബിതം, ആശു. ൨. നിമിഷം. ൩. മലമൂത്രാദി. ൪. വെള്ളത്തിന്റെ ഒഴുക്ക്. ൫. കാഞ്ഞിരം. ൬. ആവശ്യം. ൭. മുട്ടൽ.

വേഗങ്ങൾ 14.

ഉദ്ഗാരം, അധൊവായു, പുരീഷം, മൂത്രം, ക്ഷവം, തൃഷ്ണ, ക്ഷുത്തു, നിദ്ര, കാസം, ശ്രമശ്വാസം, ജൃംഭ, അശ്രു, ഛർദ്ദി, രേതസ്സ് ഇവയെ തടയുകയും ബലാൽ വിസൎജ്ജിക്കയും അരുത്.

"വേഗാന്നധാരയേദ്വാത
വിണ്മൂത്രക്ഷവതൃഡ്ക്ഷുധാം
നിദ്രാകാസശ്രമശ്വാസ
ജൃംഭാശ്രുഛർദ്ദിരേതസാം.
(അഷ്ടാംഗഹൃദയം)

വേഗവൽ-വി. വേഗമുള്ള.

വേഗവാൻ-ഹ. പുലി. ൨. കൃഷ്ണന്റെ ഒരു പുത്രൻ. ൩. ശാല്വരുടെ ഭാഗം നിന്ന് കൃഷ്ണനോടു യുദ്ധം ചെയ്ത ഒരസുരൻ (സാംബൻ വധിച്ചു).

വേഗസരം-കോവർകഴുത, വെട്ടിക്കുതിര.

വേഗി-വി. വേഗമുള്ള.

വേഗി-പരുന്ത്.

വേഗേന-അ. വേഗത്തിൽ, ചുറക്കെ.

വേങ്ങ-ഒരു വൃക്ഷം.

വേങ്ങപ്പുലി-ഒരുമാതിരി വലിയ പുലി.

വേട്ട്-ഹ. ചില വൃക്ഷത്തിന്റെ കൊമ്പിൽ നിന്നു പുറപ്പെട്ട വേർ. ൨. പാത്രങ്ങൾ മൂടുന്ന ശീല.

വേടത്തി-വേടന്റെ സ്ത്രീ.

വേടൻ-മൃഗങ്ങളെ കൊന്നുതിന്നുന്ന ഒരു ജാതിക്കാരൻ, കാട്ടാളൻ.

വേടുന്നു-മുട്ടികകൊണ്ടടിക്കുന്നു, കിഴുക്കുന്നു.

വേട്ട-നായാട്ട്.

വേട്ടകാട്ടുന്നു-നായാടിപ്പിടിച്ച മൃഗത്തെ നഗരങ്ങളിൽ കൊണ്ടുചെന്നു ജനങ്ങളെ കാണിക്കുന്നു.

വേട്ടകോലുന്നു-നായാടുന്നു.

വേട്ടക്കരുമകൻ — വേട്ടക്കൊരുമകൻ, ഒരു മൂൎത്തി.

വേട്ടക്കാരൻ-നായാട്ടുകാരൻ.

വേട്ടക്കൊരുമകൻ-ശിവന്റെ ഒരു പുത്രൻ.

വേട്ടവൻ-വിവാഹം ചെയ്തവൻ, ഭൎത്താവ്.

വേട്ടവൾ-വിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ടവൾ, ഭാൎയ്യ.

വേട്ടവിളി-നായാട്ടുവിളി.

വേട്ടാവളയൻ, വേട്ടാളൻ-പറക്കുന്ന ഒരുവക ചെറിയ ജന്തു.

വേട്ടി-വേഷ്ടി, സോമൻ.

വേട്ടുവൻ-കാട്ടുമനുഷ്യരിൽ ഒരു ജാതിക്കാരൻ, വേടൻ.

വേണൻ, വേനൻ-അംഗരാജാവിന്റെ പുത്രൻ.

വേണൻ രാജാവായ ഉടനെ 'ആരും തനിക്കല്ലാതെ ബലികൾ കഴിച്ചുകൂടാ' എന്നു ഒരു വിളംബരം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി ജാതിവ്യത്യാസം ഇല്ലാതാക്കി. ഋഷികളെ വകവയ്ക്കായ്കയാൽ അവർ വേനനെ ദർഭകൊണ്ടു കൊന്നു. പുത്രനില്ലാതെയാണു പരലോകപ്രാപ്തനായതു്. തന്നിമിത്തം രാജ്യം അനാഥമായി. പിന്നെ ആ നിവൃത്തിക്കു ഋഷികൾ വേണന്റെ തുടമർദ്ദിക്കയാൽ കരിപോലെ കറുത്തു പരന്ന മുഖമുള്ള ഒരുവൻ പ്രത്യക്ഷനായി. നിഷീദ (ഇരിക്ക) എന്നു മുനികൾ അവനോടു് അരുളിച്ചെയ്തു അതുകൊണ്ടു അവൻ നിഷാദനായി. തദനന്തരം ഋഷികൾ വേണന്റെ വലങ്കൈ മർദ്ദിച്ചു പൃഥുവിനെ പുറപ്പെടുവിച്ചു. ഇദ്ദേഹം അഗ്നിപ്രഭനായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തെ രാജാവാക്കി അഭിഷേകം കഴിച്ചു.

വേണം-അ. ആവശ്യമുണ്ടു്.

വേണാടു, വേണാട്ടുകര-തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യത്തിനു പണ്ടേയുള്ള ഒരു പേർ, വഞ്ചിനാടു്.

വേണാട്ടുരാജാവു്-തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവു്.

വേണി(ണി)-ഹ. തലമുടി, കെട്ടിയ തലമുടി. ചിന്താവിശേഷത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. ഇരുപ്പിരിയൻ മുടി ൩. ദേവതാളി. ൪. വെള്ളക്കൂട്ടം. ൫. ഒഴുക്കു. ൬ കൃഷ്ണവേണി, കൃഷ്ണാനദി. ൭. ഒരുവൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

വേണീസംഹാരം-ഒരു നാടകം.

കവി ഭട്ടനാരായണൻ. ദുശ്ശാസനൻ പാഞ്ചാലിയുടെ വസ്ത്രാപഹരണംചെയ്തതാണു കഥ. പാഞ്ചാലി ദുശ്ശാസനവധം കഴിഞ്ഞു തലമുടി കെട്ടുന്നതുവരെയുള്ള ഭാഗം ഇതിലുണ്ടു്.

വേണീസീമ്നി-തലമുടിയുടെ അററം.

വേണു-ഹ. ഓടക്കുഴൽ. ൨. മുള. ൩. ഒരു രാജാവിന്റെ പേർ.

വേണുകം-ആനവളർ.

വേണുഗാനം-ഓടക്കുഴൽ ഊതുക.

വേണുധ്മൻ-ഹ. ഓടക്കുഴലൂതുന്നവൻ. വേണു വിളിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. തട്ടാൻ.

വേണുനം-മുളക്.

വേണുസ്ഥമൻ-ഓടക്കുഴലൂതുന്നവൻ.

വേണുന്ന-അ. വേണ്ടുന്ന, ആവശ്യമുള്ള. (പ. മ).

വേൺ, വേൾ-ഹ. ആഗ്രഹം. ൨. ആവശ്യം.

വേണ്ട-ആവശ്യമില്ല.

വേണ്ട-വി, ആവശ്യമുള്ള.

വേണ്ടതു്-അ. ആവശ്യമുള്ളതു്.

വേണ്ടതില്ല, വേണ്ടുവതില്ല, വേണ്ടില്ല-തരക്കേടില്ല.

വേണ്ടത്തക്കവൻ-കൊള്ളാവുന്നവൻ.

വേണ്ടാതനം, വേണ്ടാസനം-തെററായ പ്രവൃത്തി, കസൃതി, വേണ്ടാത്തതു്.

വേണ്ടാത്ത-വി. ആവശ്യമില്ലാത്ത.

വേണ്ടാത്തരം-വഷളത്തം.

വേണ്ടായ്ക-അ. ആവശ്യമില്ലായ്ക.

വേണ്ടാസനക്കാരൻ— വഷളത്തമുള്ളവൻ.

വേണ്ടി-ആവശ്യമായിട്ടു്.

വേണ്ടിക-ഹ. ഉപകാരം. ൨. ചേർച്ച.

വേണ്ടില്ല-തരക്കേടില്ല.

വേണ്ടു-വേണം. ഉ-ം, എന്തുവേണ്ടു.

വേണ്ടുക-ചാർച്ച. (പ മ.)

വേണ്ടുന്ന, വേണ്ടും-വി. ആവശ്യമുള്ള.

വേണ്ടുംപ്രകാരം, വേണ്ടുംവണ്ണം-അ. വേണ്ടതുപോലെ.

വേണ്ടുവതില്ല-തരക്കേടില്ലാ.

വേണ്ടുവോളം - അ. മതിയാകുന്നതുവരെയും.

വേത്ത്-പ്രസവിച്ച സ്ത്രീകളേയും, ദീനക്കാരേയും കുളിപ്പിക്കുന്നതിനു വയ്ക്കുന്ന ജലത്തിലിടുന്ന ഇലകൾ.

വേതണ്ഡം-കുട്ടിയാന, ആനക്കുട്ടി.

'വേതണ്ഡവീരരിഹഗണ്ഡതടത്തരിപ്പ്'
(ഭാഷാകുമാരസംഭവം)

വേതനം-ഹ. ശമ്പളം. ഉ. കൂലി. ൩. വെള്ളി. ൪. വൃത്തി.

വേതം-ചൂരൽ.

വേതസം-ആററുവഞ്ചിവൃക്ഷം.

വേതസ്വാൻ-വഞ്ചിവൃക്ഷം ധാരാളമുള്ള ഭൂമി.

വേതാട്ടം-വേതിനുള്ള ഇലകളിട്ടു തിളപ്പിച്ച ജലംകൊണ്ടു കുളിപ്പിക്കുക.

വേതാട്ടുകുഴി-വേതാടി കുളിക്കുന്ന വെള്ളം കിടക്കുന്ന കുഴി.

വേതാളപഞ്ചവിംശതി-ജംഭലദത്തൻ ഉണ്ടാക്കിയ ഇരുപത്തഞ്ചു കഥകൾ.

വേതാളൻ-ഹ. ഒരു പിശാച്ച്. ഉ. വാതിൽ കാവല്ക്കാരൻ.

വേതാളം-പിശാച്ച്.

വേത്താ-ഹ. ഒരു സന്യാസി. ഉ. ഭർത്താവ്

വേത്ത്യ-വി. അറിയുന്ന.

വേത്രധരൻ-ഹ കാവല്ക്കാരൻ. ഉ. വെള്ളിത്തടിക്കാരൻ.

വേത്രം-ഹ. ചൂരൽ, പുരമ്പ്. ഉ. പഞ്ഞി

വേത്രയഷ്ടി-ചൂരൽവടി.

വേത്രവതി-ഹ വാതിൽ കാവക്കാരത്തി ഉ. വടക്ക് അവന്തിദേശത്തിൽ (മാളവം Malva) ഉള്ള ഒരു നദി. ഇപ്പോഴത്തെ പേർ ബിത്വാ (Betwa River)

ഈ നദി വിന്ധ്യൻ പർവ്വതത്തിൽ നിന്നുത്ഭവിച്ചു യമുനാ നദിയിൽ ചെന്നു വീഴുന്നു.

വേത്രി-ഹ. കാവൽക്കാരൻ. ഉ. വെള്ളിത്തടിക്കാരൻ.

വേദക്കാരൻ-വേദം അനുസരിച്ചു നടക്കുന്നവൻ.

വേദചതുഷ്ടയം-ഋക്, യജുസ്സ്, സാമം, അഥർവ്വണം. ഇവ ൪-ം.

വേദജപം-വേദം ചൊല്ലുക.

വേദജ്ഞൻ-വേദത്തെ അറിയുന്നവൻ.

വേദന-ഉപദ്രവം, നൊവ്, നൊമ്പരം.

വേദനപ്പെടുന്നു-ഉപദ്രവപ്പെടുന്നു, നൊമ്പരപ്പെടുന്നു. (സ. ക്രി.—വേദനപ്പെടുത്തുന്നു.)

വേദനം-പറച്ചൽ.

വേദനിന്ദകൻ-വേദത്തെ നിന്ദിക്കുന്നവൻ, മ്ലേഛൻ.

വേദൻ-വിഷ്ണു.

വേദപാഠകൻ-ഹ. വേദത്തെ പഠിക്കുന്നവൻ ഉ. വേദത്തെ ചൊല്ലുന്നവൻ.

വേദപാരഗൻ-വേദത്തെ മുഴുവനും പഠിച്ചവൻ.

വേദപാരായണം-വേദത്തെ പഠിക്കു.

വേദപുസ്തകം-ചില മാർഗ്ഗക്കാരുടെ ഒരു മാതിരി പുസ്തകം. ന്യായപ്രമാണവും മററും.

വേദപ്രമാണദ്വയം - (ക്രിസ്തുമതപ്രകാരം) എല്ലാത്തിനേയുംകാൾ ദൈവത്തെ സ്നേഹിക്കു, തന്നെപ്പോലെ അന്യനെ സ്നേഹിക്കു.

വേദം-ഹ. ദൈവവചനം. വേദങ്ങൾ-൪. ഋക്ക്, യജുസ്സ്, സാമം, അഥർവ്വണം.

പരബ്രഹ്മത്തിന്റെ ശ്വാസത്തിൽ നിന്നാണ് വേദങ്ങളുടെ ഉത്ഭവം. ഓരോ വേദവും മന്ത്രം, ബ്രാഹ്മണം ഇങ്ങിനെ രണ്ടായി പകുത്തിരിക്കുന്നു. (പദ്യം—സ്തുതികളും പ്രാർത്ഥനകളും അടങ്ങിയ മന്ത്രം. ഗദ്യം—ആചാരക്രമങ്ങളും വ്യാഖ്യാനങ്ങളും കഥകളുമായ ബ്രാഹ്മണം

രണ്ടും ശ്രുതികളായിത്തന്നെ കരുതി വരുന്നു. നാലു വേദങ്ങളിലും പ്രാധാന്യമായതു ഋഗ്വേദമാണ്. അഥർവ്വവേദം പുരാതനമായതല്ലാ. അതാണു മൂന്നു വേദങ്ങൾഎന്നു മനു പറവാനുണ്ടായകാരണം.

ഇതിന്റെ ഉദ്ദേശം—വേദം കൃതകൃത്യങ്ങൾ ഇന്നതാണെന്നും അതുകളെ ലംഘിച്ചാൽ ഇന്ന ഇന്ന ശിക്ഷകൾ അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുമെന്നും രാജശാസനപോലെ കല്പിക്കയാണു ചെയ്യുന്നത്.

വേദം—പലവിധമായ അറിവിനെ നൽകുന്നതും ഉച്ചാരണത്തിൽ പോലും മഹാമഹിമായറിയതും പരിശുദ്ധവുമായ ഹിന്ദുക്കളുടെ ആദ്യത്തെ സാഹിത്യം.

1. ഋക്—ദേവതകളുടെ സ്തോത്രങ്ങളായ മന്ത്രങ്ങൾ അടങ്ങിയ ഭാഗം.
2. യജുസ്സ്—പല വിധങ്ങളായിരിക്കുന്ന വൈദിക കർമ്മങ്ങളുടെ ചടങ്ങ്, അതിനുവേണ്ട ദ്രവ്യങ്ങൾ, അതാതു കർമ്മങ്ങളിൽ ആരാധിക്കേണ്ട ദേവതകൾ, ആ കർമ്മങ്ങളുടെ ഫലങ്ങൾ ഇവയെപ്പററി പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഭാഗം.
3. സാമം—യാഗങ്ങളിൽ ദേവതകളെ സ്തുതിച്ചു തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി ഋഗ്വേദത്തിലെ സ്തോത്രമന്ത്രങ്ങളെ തന്നെ ഗാനരീതിയിലാക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള ഭാഗം.
4. അഥർവ്വം—ശത്രുക്കളിൽ നിന്നു തങ്ങൾക്കു പരാജയം ഉണ്ടാകാതിരിക്കാനായി തങ്ങൾക്കു ബലത്തേയും എതിരാളിക്കു ബലക്കുറവിനേയും ഉണ്ടാക്കുന്നതിനായി വേണ്ട കർമ്മങ്ങളേയും ഉപായങ്ങളേയും പററി പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഭാഗം.

ആയുർവ്വേദം, ധനുർവ്വേദം, ഗാന്ധർവ്വവേദം എന്നിങ്ങനെയുള്ള ഉപവേദങ്ങളിൽ ആയുർവ്വേദവും ധനുർവ്വേദവും അഥർവ്വവേദത്തിന്റേയും, ഗാന്ധർവ്വവേദം സാമവേദത്തിന്റേയും ഉപവേദങ്ങളാകയാൽ അവയിൽതന്നെ അന്തർഭവിക്കുന്നു (അടങ്ങുന്നു).

സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിന്റേയും, ഹിന്ദുമതത്തിന്റേയും അടിസ്ഥാനം ഋഗ്വേദമാകുന്നു. വേദത്തിലെ മന്ത്രങ്ങളുടെ ഗൂഢാർത്ഥത്തെ കാണിക്കുന്ന വ്യാഖ്യാനങ്ങൾക്കു ഉപനിഷത്ത് എന്നു പേർ. (ഏതാനുംഭാഗം ഗദ്യം).

സാമവും യജുസ്സും ഋക്കിൽനിന്നുത്ഭവിച്ചവയാകുന്നു. ചില ഭാഗങ്ങൾ ഋക്കിൽനിന്നെടുത്തിട്ടുമുണ്ട്.

ഉ. അറിവ്. ന. വ്യാഖ്യാനം. ർ. (മ) കൃസ്ത്യാനിക്കാരുടേയും മററും ചില പുസ്തകം.

വേദമന്ത്രം-വേദത്തിലുള്ള മന്ത്രം.

വേദമാതാവ്-ഒരു മന്ത്രം, ഗായത്രി.

വേദവല്ലി-ഭക്ഷന്റെ ഭാര്യ.

'വേദശാസ്ത്രാദികോവിദൻ
വേദവല്ലീജാനീ'

വേദവാക്യം-വേദവാക്ക്.

വേദവിൽ, വേദവിത്ത്-വേദത്തെ അറിയുന്നവൻ.

വേദവതി-കശദ്ധ്വജന്റെ പുത്രി.

വേദവതി—ബൃഹസ്പതിയുടെ പുത്രൻ കശദ്ധ്വജൻ എന്ന മഹർഷിയുടെ മുഖത്തിൽനിന്നു വേദാഭ്യാസം ചെയ്യുന്ന സമയത്തിൽ ശ്രീഭഗവതി 'വേദവതി' എന്ന പേരോടുകൂടി അവതരിച്ചു. ഈ സ്ത്രീരത്നത്തെ വിഷ്ണുവിനുകൊടുപ്പാൻ അദ്ദേഹം തീർച്ചയാക്കി. അതി സുന്ദരിയാ

യിരുന്നു. രാവണൻ ഹിമാലയത്തിൽ ഒരു വനത്തിൽവച്ചു ഇവരെ കണ്ടുമുട്ടിച്ചതിൽ സംശയിച്ചില്ലാ. മൈരേയരാജാവായ രംഭയെ കരിക്കൽ ഈ സ്ത്രീയെ വശീകരിപ്പാൻ തക്കവണ്ണം, അപ്പോൾതന്നെ വിഷ്ണുവിനായിരിക്കേണ്ടുന്ന പിതാവു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രകാരം അവൾ പറഞ്ഞു. ഉടൻ കാശരാജാവിനെ ശപിച്ചു വധിച്ചു. അഗ്നിപ്രവേശത്തിനും വിഷ്ണുവിനെ തന്റെ ഭർത്താവായി ലഭിക്കുന്നതിനും വേദവതി ഭഗവല്പൂജ ചെയ്തു അപേക്ഷചെയ്തു. വീണ്ടും രാവണൻ ദിഗ്വിജയം കഴിച്ചുവരുന്നതുവരെ ഭൂമിയിൽ ജനിക്കുന്നതിനു അവൾ നിർബന്ധിച്ചു. വിഷ്ണുവിനെക്കാൾ യോഗ്യനായ തന്റെ വിരൽകൊണ്ടു അവളുടെ തലമുടി തൊട്ടുനോക്കി. ആ മുടിയെ ഉടൻ കോപിഷ്ഠയായ വേദവതി മുറിച്ചുകളഞ്ഞു 'നിന്റെ വധത്തിനു കാരണഭൂതയായി ഞാൻ ജനിക്കും' എന്നു ശപിച്ചിട്ടു രാവണന്റെ മുമ്പാകെ അവൾ അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്തു. സീതയായതു ഈ വേദവതിതന്നെ.

വേദവാക്യം-ഇനിയൊരാളും പറഞ്ഞറിയേണ്ടതായ ആവശ്യമില്ലെന്നും സ്ഥിരമായി വിശ്വസിപ്പാനുള്ളതു ഈ പറയുന്നതുതന്നെന്നും മറ്റാരാളെ ധരിപ്പിക്കുന്നായി ഒരാൾ പറയുന്ന വാക്ക്

വേദവിധി - വേദങ്ങളിലുള്ള ശാസനങ്ങൾ

വേദവിഹിത-വി വേദത്താൽ വിധിക്കപ്പെട്ട.

വേദവ്യാസശിഷ്യന്മാർ സമന്തു, ജൈമിനി, പൈലൻ, ശുകൻ. (ഇവർ നാലുപേരും പ്രധാനികൾ).

വേദശാഖാപ്രപഞ്ചയം-ഋക്കിനു ശാഖ 21, യജുസ്സിനു 150, സാമത്തിനു 1000, അഥർവ്വത്തിനു 50. (ഓരോ ശാഖയ്ക്കും ഓരോ ഉപനിഷത്തുമുണ്ട്).

വേദവ്യാസൻ -വേദത്തെ നാലാക്കിപ്പകുത്ത ഒരു മഹർഷി. വേങ്ങളെ വിഭജിച്ചതുകൊണ്ടു് ഈ പേർ വന്നു.

'ബ്രഹ്മദേഹിക്കുമായ ശുഭരൂപയാട്ടു
അവൻ നിമ്മലൻമാമഗ്നിനന്ദനനായ
ശേക്കം * ധർമ്മസ്ഥാപനകരൻ ചിന്ത
യൻ ഭഗവാനായ കൻമഷഹരൻ വേദ
വ്യാസനായതും നാഥൻ'

(ഭാരതം)

വേദസാരം, വേദസിദ്ധാന്തം-വേദാന്തം.

വേദാംഗശിക്ഷാക്രമം—ശിക്ഷ, വ്യാകരണം, ഛന്ദസ്സ്, നിരുക്തം, ജ്യോതിഷം, കല്പം ഇവ നു-ം വേദാംഗങ്ങൾ= വേദത്തിനുള്ള അവയവങ്ങൾ ആകുന്നു. വേദാർത്ഥതത്പരം ഗ്രഹിച്ചു വേദോക്തമായ കർമ്മത്തെ വഴിപോലെ അനുഷ്ഠിച്ചു മേന്മയെ നേടുന്നതിനു നമ്മെ സഹായിക്കുന്ന മറ്റു ചില സാഹിത്യങ്ങളും ആകുന്നു വേദാംഗങ്ങൾ,- അവയിൽ

1. ശിക്ഷ—ഇതു വേദങ്ങളുടെ ശരിയായ ഉച്ചാരണക്രമത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നു.

2. വ്യാകരണം—വേദവാക്യങ്ങളുടെ പ്രയോഗത്തെയും പദങ്ങൾക്കുള്ള അർത്ഥവിശേഷങ്ങളെയും വാക്കുകളുടെ സാധുത്വാസാധുത്വത്തെയും പറഞ്ഞു പ്രതിപാദിക്കുന്നു.

3. ഛന്ദസ്സ് — വേദസൂക്തങ്ങളുടെ ഉച്ചാരണത്തിലുള്ള വിശേഷപ്പെട്ട മട്ടുകളെപ്പറഞ്ഞു പ്രതിപാദിക്കുന്നു.

4. നിരുക്തം — വാക്യങ്ങളിൽ വേദാർത്ഥം ഗ്രഹിക്കാൻ പ്രയാസമായുള്ള പദങ്ങളുടെ അർത്ഥവിശേഷങ്ങളെ വിസ്താരമായി വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു.

5. ജ്യൌതിഷം—വേദോക്തങ്ങളായ കർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിനു ശുഭാശുഭങ്ങളായ കാലവിശേഷങ്ങളെ ഗ്രഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഗ്രഹനക്ഷത്രാദികളുടെ ഗതിവിശേഷത്തെയും തന്നിമിത്തം കണക്കാക്കപ്പെടുന്ന സമയക്കണക്കിനെയും പററി പ്രതിപാദിക്കുന്നു.

6. കല്പം—വൈദിക കർമ്മാനുഷ്ഠാനത്തിൽ യജുർവേദത്തിൽ ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞിട്ടുള്ള കർമ്മച്ചടങ്ങുകളെ ത്തന്നെ വിശദമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നു. ഇവയ്ക്കു ശ്രൌതസൂത്രങ്ങൾ എന്നും പറയാറുണ്ട്.

വേദാഗ്രണീ(ണി)-സരസ്വതീനദി.

വേദാത്മക-വി. വേദം ആത്മാവായുള്ള

വേദാത്മിക-സരസ്വതി. വേദംതന്നെ ആത്മാവായുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം. (അക്ഷരരൂപിണി എന്നു ഇതുകൊണ്ടു വ്യക്തം).

വേദാദിവർണ്ണൻ-ഹ. വേദാന്തം പഠിച്ചവൻ. ഉ. ദൈവം.

വേദാന്തക്കാരൻ-വേദാന്തം പഠിച്ചവൻ

വേദാന്തം-ഒരു ദർശനം, വേദസാരം, വേദത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം.

വേദാന്തം—വേദത്തിന്റെ അന്തം. (അവസാനഭാഗം). പ്രധാനമായ ആറു ദർശനങ്ങൾ വേദത്തിനുള്ളതിൽ ഒടുവിലത്തേതു്, ഒരു ഉപനിഷത്തു്. ഇങ്ങിനെ ഇതിനു പേർ പറയുന്നതു വേദസാരങ്ങൾ മുഴുവനും ഇതിൽ അടങ്ങുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ. ജൈമിനി മഹർഷിയുടെ പൂർവ്വമീമാംസയുടെ ഉത്തരഭാഗമാണെന്നു ഭ്രമിച്ചു ചിലർ ഈ ഭാഗത്തെ ഉത്തരമീമാംസ എന്നു വ്യവഹരിക്കുന്നതു ശരിയല്ലാത്തതാകുന്നു. വേദാന്തമെന്നു ഈ ഭാഗത്തെ പ്രത്യേകം എടുത്തു പറയുന്നതു വേദാന്തങ്ങളുടെ അവസാനത്തിൽ ഉപനിഷത്തുകൾ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ സ്ഥാപിതമായ ഭാഗമായതുകൊണ്ടാകുന്നു.

വേദാന്തസംഗ്രഹം-ഒരു പുസ്തകം.

വേദാന്തി-വേദസാരത്തെ പഠിച്ചവൻ.

വേദാഭ്യാസം-വേദത്തെ പഠിക്കു.

വേദി-ഹ. ഹോമത്തിനായി കെട്ടിപ്പൊക്കിട്ടുള്ള സ്ഥലം, പരിഷ്കൃതഭൂമി. ഉ. രാജധാനിയുടെയും മററും നടുമുററത്തു സമചതുരമായുണ്ടാക്കി അലങ്കരിച്ചിട്ടുള്ള തറ. ൩. ബലികഴിക്കുന്നതിനുള്ള തറ. ൪. മുദ്രമോതിരം. ൫ സരസ്വതി. ൬. പണ്ഡിതൻ.

വേദിക-ഹ. പരിശുദ്ധമായ ചുററിലുമുള്ള തറ. ഉ. ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ചുററും ഭിത്തിയോടു ചേർത്തു വിളക്കു തറപ്പാൻ ഉണ്ടാക്കിട്ടുള്ള മരക്കൂട്ടു്.

വേദിക്കുന്നു—അറിയുന്നു, വിചാരിക്കുന്നു.

വേദിയൻ-ബ്രാഹ്മണൻ.

വേദോക്ത-വി. വേദത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന.

വേദ്യ, വേദനീയ-വി. അറിയത്തക്ക, അറിയപ്പെടേണ്ടുന്ന.

വേധകൻ-തുളക്കുന്നവൻ.

വേധകം-ഹ. കൊത്തമ്പാലരി (ഉണങ്ങിയതു്). ഉ. കച്ചോലം, ഞെരിഞ്ഞാംപുളി.

വേധനം-തുളയ്ക്കു.

വേധനി, വേധനിക-രത്നം തുളയ്ക്കുന്ന സൂചി.

വേധനിക-ഹ. കസ്തൂരി. ഉ. ഉലുവാ

വേധം-തുളയ്ക്കു.

വേധമുഖ്യ(ക)ം — ചെറകച്ചോലം, കച്ചോലം.

വേധമുഖ്യാ-കസ്തൂരി.

വേധസ്സ്-പ്ര. ബ്രഹ്മാവ്. സൃഷ്ടിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. പ്ര. വിഷ്ണു. വിധാനം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

'വേധാഃ പുംസി ഹൃഷീകേശേ
ബുധേ ച പരമേഷ്ഠിനി'
(മേദനി)

വേധാവ്-ബ്രഹ്മാവ്.

വേധി-വി. വേധിക്കുന്ന. (ധീ, ധിനി, ധി).

വേധിക്കുന്ന-തുളയ്ക്കുന്ന.

വേധിത-വി. തുളയ്ക്കപ്പെട്ട.

വേധിനി-പ്ര. അട്ട. പ്ര. മുലവം.

വേദ്യ-വി. തുളയ്ക്കത്തക്ക.

വേദ്യം-ലാക്ക്.

വേനൻ-അംഗൻ എന്ന നൃപനെ സുനീഥയിൽ ജനിച്ചവൻ. (വേണൻ എന്നതു നോക്കുക).

വേനപ്പച്ച-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

കഫപിത്തങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കും. രുചികരമാണ്. സം-ഗ്രീഷ്മസുന്ദരകം.

വേനൽ-മഴ കുറയുന്ന കാലം. ഗ്രീഷ്മികം മുതൽ ആവണിമാസം.

വേനൽചേരി-ചെരിപ്പുന്തൽ.

വേൻ-ത്രംസ്സിനുണ്ടാകുന്ന ഒരു വ്യത്യാസം, കള്ളിത്രംസ്സിന്റെ അവസ്ഥ.

വേന്തൻ-പ്ര. രാജാവ്. ഉം, വേന്തർകോൻ (രാമചരിതം). പ്ര. വ്യാഴൻ.

വേന്തിരൻ, വേന്തു, വേന്തരൻ-ഒരുവക പായ്. (പായ് എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

വേപഥു-വിറയൽ.

വേപനം-വിറയൽ.

വേപമാനൻ-വിറയലോടെ കൂടിയിരിക്കുന്നവൻ.

വേപിക്കുന്ന-വിറയ്ക്കുന്ന.

വേപിത-വി. വിറയ്ക്കുന്ന.

'അഭീപ്സുരുപരിതാപവേപിതാംഗീ'
(നളചരിതം കഥകളി)

വേപ്പ്-ഒരു വൃക്ഷം, ആര്യവേപ്പ്.

തണ്ണീർഭാഗം, ചൂട, ജ്വരം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ഇല-കണ്ണിനു നന്ന്, പഴുത്തയില-വ്രണത്തിനു അത്യുത്തമം. സം-നിംബം. ത-വേപ്പമരം. ഇം-Nimb-tree നിംബ് ട്രീ.

വേപ്പെണ്ണ-കഫം, വ്രണം, കുഷ്ഠം, ജ്വരം, പ്രമേഹം, അർശ്സ്, ശിരോരോഗം, വീക്കം, കൃമി ഇവയ്ക്കു നന്ന്.

വേപ്പൽ-വേക്കുക, ആടിനടക്കുക.

വേപ്പില-വേപ്പുവൃക്ഷത്തിന്റെ ഇല.

വേപ്പിലക്കട്ടി-നാരകത്തിലയും മുളകും ഉപ്പുംകൂടി ഉരലിലിട്ട് ഇടിച്ചുപൊടിച്ചു വെക്കുന്നതു്.

കയ്പവേപ്പിലയും മറവും കൂട്ടിയുണ്ടാക്കുന്ന ചമ്മന്തിക്കറിയെന്നും, ഉപ്പും വറൽമുളകും കൂട്ടി പൊടിച്ചുണ്ടാക്കിയ ചമ്മന്തിക്കറിയെന്നും ഞങ്ങൾപ്രയോഗം കാണുന്നുണ്ട്.

വേപ്പെണ്ണ-വേപ്പിൻ കുരുവിൽ നിന്നും എടുക്കുന്ന എണ്ണ.

വേമാവ്-മനയിത്തുകോൽ.

വേമ്പ്-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്, വേപ്പ്.

വേമ്പ്-ഒരു വൃക്ഷം.

വേമ്പാട-ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്.

വേരു-ഒരു പക്ഷി.

വേരുണിമൂലം-രാമച്ചം.

വേരു-പ്ര. തക്കാരിവഴുതിന. പ്ര. കങ്കുമം.

വേരറ-സമൂഹം. (പ-മ)

വേരി-മധു, തേൻ.

വേരിച്ചൊല്ലാർ-തേമൊഴി, സുന്ദരി എന്നർത്ഥം.

'വേരിച്ചൊല്ലാർ മനസിജ
കയൽക്കണ്ണനെ'
(ഉണ്ണിനീലിസന്ദേശം)

വേരൂന്നുക-അടിസ്ഥാനമിടുക.

വേർ(രു)-വൃക്ഷങ്ങളുടേയും മററും ചുവട്ടിൽ മണ്ണിൽ താണിരിക്കുന്ന ഭാഗം. പൎയ്യായങ്ങൾ-ശിഫാ, ജടാ.

വേർ എന്നതു വൃക്ഷത്തിന്റെ മൂട്ടിൽ നിന്നും കീഴ്പ്പോട്ടു ഭൂമിയിലേക്കു പോകുന്ന ഭാഗമാകുന്നു. ഇതിൽനിന്നും ഉപവേരുകൾ പുറപ്പെട്ടു പലവഴിയും പോകുന്നു. നേരേ കീഴ്പ്പോട്ടു പോകുന്നതിനെ നാരായവേരെന്നും തള്ളുവേരെന്നും പറയുന്നു. വേരുകൊണ്ടുള്ള ഉപയോഗങ്ങൾ വൃക്ഷങ്ങളെ ഭൂമിയിൽ സ്ഥിരമായി നിറുത്തുകയും മററുമാകുന്നു.

ഉ. മൂലം. ന. ചുവട്. ൪. കാരണം.

വേർ, വിയർ-മധുരമുള്ള.

വേർതിരിയുന്നു- വേർപെടുന്നു. (സ. ക്രി. വേർതിരിക്കുന്നു).

വേർതിരിവ്-ഹ. വേർപാട്. ഉ. ഒന്നിച്ചിരിക്കുന്ന സാധനം പലതായിട്ടു തീരുക ന. അടുത്തിരിക്കുന്നവരിൽ ആരെങ്കിലും അകലേപോവുക.

വേർപാട്-വേറെ ആയിത്തീരുക.

വേർപിരിയുന്നു- വേർപെടുന്നു. (സ. ക്രി. വേർപിരിക്കുന്നു).

വേർപെടുന്നു, വേർവിടുന്നു-വേറെ ആകുന്നു. (സ. ക്രി. വേർപെടുക്കുന്നു, വേർപെടുത്തുന്നു). (വേർവിടുക്കുന്നു, വേർവിടുത്തുന്നു).

വേല-ഹ. തൊഴിൽ, ജോലി. ഉ. അദ്ധ്വാനം, പ്രയത്നം, പ്രയാസം. ന. തീരം. ൪. വേള, സമയം. ൫. സമുദ്രം. ൬. ആററുമട്ട. ൭. അരിക്. ൮. സമുദ്രതീരം. ൯. രാജഭോജനം. ൧൦. അനായാസമരണം.

വേലകം- വലിയ തടിയുള്ള ഒരുവക വൃക്ഷം.

വേലക്കാരൻ-ദാസൻ, വേല ചെയ്യുന്നവൻ. (സ്ത്രീ-വേലക്കാരി).

വേലതുള്ളൽ-വേലകളി, ഒരുവക കളി.

വേലത്തി-വേലന്റെ സ്ത്രീ.

വേലൻ-ഹ. പറതട്ടി ഓതുന്നവൻ. ഉ. ചുണ്ണാമ്പുണ്ടാക്കുന്നവൻ.

വേലപ്പാട്-പ്രയത്നം.

വേലപ്പെടാതെ-പണിപ്പെടാതെ.

വേലപ്പെണ്ണ്-ഹ. മഹാലക്ഷ്മി, കടൽകന്യാ.

'വേലപ്പെൺ കാന്തൻതന്നാണചൊല്ലി'
(കൃഷ്ണഗാഥ)

ഉ. ദാസി. (പ-മ.)

വേലയിറക്കം-ഹ. വേലതുള്ളൽ ആരംഭിക്കു. ഉ. വേലിയിറക്കം.

വേലയേററം-ഹ. വേല തുള്ളിക്കേറുക. ഉ. വേലിയേററം.

വേലായുധൻ-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

വേലാതടം-സമുദ്രതീരം.

വേലാവിലങ്ഘി-സമുദ്രത്തെ ലംഘിക്കുന്നത്, ധാരാളമായുള്ളത്.

വേലി-പറമ്പിലും മററും കന്നുകാലികൾ കടക്കാതിരിപ്പാൻ പത്തൽ, മുള, മുള്ളു മുതലായവകൊണ്ടു ചുററും വളച്ചു കെട്ടുന്നത്. പൎയ്യായം-പ്രാചീനം.

വേലിക്കടമ്പ-വേലി കടപ്പാനുള്ള ഒരു പണി.

വേലിക്കഴാ(യി)- ഹ. നീക്കുവാതൽ. ഉ. ഉഴാൽപടി.

വേലിക്കിഴങ്ങ്-ഒരു തൈ.

വേലിത്തിത്ത-ഒരു പക്ഷി.

വേലിപ്പരുത്തി-ഒരു വള്ളി.

ചുമ, കഷ്ടം, ജ്വരം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. സം-ഇന്ദീവരാ. ത-ഉത്താമണി. ഇം-Asparagus Racemoses.

വേലിപ്പുഴ-വേലി പൊളിഞ്ഞ സ്ഥലം.

വേലിയിറക്കം - കടലിറക്കം, വലിച്ചിൽ.

വേലിയേററം-സമുദ്രജലം പൊങ്ങുക, ചന്ദ്രോദയത്തിങ്കലുണ്ടാകുന്ന സമുദ്രജല വർദ്ധന.

നിത്യവും കിഴക്കോട്ടു തിരിയുന്ന ഭൂമിയെ ചുററുന്നതിനായി പടിഞ്ഞാറായിട്ടു ഗമിക്കുന്ന ചന്ദ്രൻ ആ വഴിയായി ജലങ്ങളെ ആകർഷിക്കുന്നതുകൊണ്ടു വേലിയേററവും ഇറക്കവുമുണ്ടാകുന്നു.

വേൽ-ഒരായുധം.

വേൽക്കാരൻ-വേലുള്ളവൻ.

വേല്ലജം-കൊടിമുളക്, മുളക്.

വേല്ലം-വിഴാൽവൃക്ഷം, വിഴാലരി.

വേല്ലിത-വി. ൧. ചുററും അയക്കപ്പെട്ട.

'വേല്ലിതദൃഷ്ടി വേശ്മവിജനം'
(അമരുകശതകം)

൨. ഇളക്കപ്പെട്ട. ൩. ഇളക്കുന്ന. ൪. വളഞ്ഞ.

വേവ്-൧. അഗ്നികൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന പാകം. ൨. ഉഷ്ണം, ചൂട്.

വേവലാതി(ധി)-൧. പരിഭ്രമം. ൨. വ്യാകുലം, തിടുക്കം. ൩. സംഭ്രമം, ശങ്ക.

വേവുന്നു-തീകൊണ്ടു പാകം വരുന്നു. (സ. ക്രി. വേവിക്കുന്നു).

വേവുവടി-ഉത്തരത്തിന്നു താഴെ പണിതു വെക്കുന്ന ഒരു പലക.

വേവുള-ഒരു വൃക്ഷം, വെന്തേക്ക്.

വേവുററ്-ചൂടുണ്ടായിട്ട്. (പ-മ.)

വേവെടുക്കുന്നു-ഉഷ്ണിക്കുന്നു, ചുടുന്നു.

വേശ-മറ.

വേശന്തം - അല്പസരസ്സ്, ചെറുകളം, ചിറക്കുഴി.

വേശം-൧. പ്രവേശനം. ൨. വേശ്യാഭവനം. ൩. ഭവനം. ൪. അലങ്കാരം.

വേശ(സ)രം-വെട്ടിക്കുതിര.

വേശാന്തം-ചിറക്കുഴി.

വേശ്മഭൂവ്-പുരയുടെ മുററം.

വേശ്മം-ഭവനം.

വേശ്യാ- ൧. തേവിടിച്ചി. എല്ലാടവും ചെല്ലുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. മററു പർയ്യായങ്ങൾ-വാരസ്ത്രീ, ഗണിക, രൂപാജീവ.

പണം ഒന്നിനേമാത്രം നോക്കി പുറത്തേക്കുമാത്രം അന്തരംഗത്തെ കാണിക്കുന്നതാണ് വേശ്യയുടെ പ്രധാന ലക്ഷണം.

'ധീരാ കലാ പ്രഗത്ഭാസ്യാദ്വേശ്യാ സാമാന്യനായികാ നിർഗ്ഗുണാനപി ന ദ്വേഷ്ടി ന രജ്യതി ഗുണിഷ്വപി * വിത്തമാത്രം സമാലോക്യ സാരാഗം ദർശയേൽ ബഹിഃ കാമമംഗീകൃതമപിപരിക്ഷീണധനം നരം * മാത്രാ നിഷ്കാസേയദേഷാ പുനസ്സന്ധാനകാംക്ഷയാ തസ്കരാഃ പണ്ഡകാ മൂർഖാഃ സുഖപ്രാപ്തധനാസ്തഥാ * ലിംഗിനഃഛന്ന കാമാദ്യ ആസാം പ്രായേണ വല്ലഭാഃ'
(സാഹിത്യദർപ്പണം)

൨. അതിവിടയം.

വേശ്യാജനസമാശ്രയം-തേവിടിശ്ശിത്തെരുവ്.

വേശ്യാപതി-വിടൻ.

വേശ്യാപ്രിയ-മഞ്ഞൾ.

വേശ്യാവൃത്തി-വേശ്യകളുടെ ആചാരം.

വേശ്യാസംഗം—വ്യഭിചാരം.

വേഷണം—ഹ. പ്രവേശനം. ൨. പൊന്നാവീരം.

വേഷണാ—കൊത്തമ്പാലയരി (ഉണങ്ങയതു്).

വേഷധാരി, വേഷധൃക്ക്—മറുവേഷം ചമഞ്ഞു നടക്കുന്നവൻ.

വേഷം—ഹ. അലങ്കാരം. ൨. ആഭരണം, ൩. മറുവേഷം.

വേഷവാരം—കറികളെ പരിഷ്കരിക്കാനുള്ള ഏതാനും സാധനങ്ങൾ. (വേസവാരം എന്നതു നോക്കുക).

വേഷ്ട(ക)ം—തിരുവട്ടപ്പശ.

വേഷ്ടക—വി. ചുററുന്ന.

വേഷ്ടകം—ഹ. തലപ്പാവു്. ൨. വേലി. ൩. ഇലവിൻപശ, ൪. മുത്തങ്ങ.

വേഷ്ടനം—ഹ. ചുററൽ. ൨. വേലി. ൩. തലപ്പാവു്. ൪. ഗുഗ്ഗുലു. ൫. അരഞ്ഞാണ്.

വേഷ്ടം—ഹ. ചുററൽ. ൨. വേലി. ൩. തലപ്പാവു്. ൪. മരക്കറ, പശ. ൫. പയിനെണ്ണ.

വേഷ്ടി—അംഗവസ്ത്രം, ഉത്തരീയം.

വേഷ്ടിക്കുന്നു—ചുററുന്നു.

വേഷ്ടിത—വി. ചുററപ്പെട്ട.

വേഷ്ടിതം—ചുററുക.

വേസവാരം—കറികളെ പരിഷ്കരിക്കുന്നതിനായി അവയിൽ ചേർത്തുവരുന്ന മുളകുപൊടി, മഞ്ഞപ്പൊടി, കായം, ജീരകം, കടുവറവു മുതലായതു്. വേശവാരം, വേഷവാരം ഇവ പാഠങ്ങൾ.

വേഹൽ—ഇടുകിടാവിട്ട പശു (മച്ചിപ്പശു).

വേള—ഹ. അവസരം. ൨. ഒരു തൈ.

വേളാൻ—കുശവൻ.

വേളി—ഹ. വിവാഹം. ൨. ചില ബ്രാഹ്മണർക്കു മാത്രം വിവാഹത്തിനു പറയുന്ന പേർ. ൩. വിവാഹം ചെയ്യപ്പെട്ട ഭാര്യ. ൪ ഒരു കായലിന്റെ പേർ.

വേളിക്കൂടുന്നു—ജന്തുക്കൾ തമ്മിൽ ചേരുന്നു.

വേൾക്കുന്നു—ഹ. കല്യാണം കഴിക്കുന്നു, സംബന്ധം ചെയ്യുന്നു. ൨. ബ്രാഹ്മണൻ വിവാഹം ചെയ്യുന്നു. (കാ. ക്രി. വേൾപ്പിക്കുന്നു).

വേൾച്ച—സംബന്ധം.

വേറാകുന്നു—വേർപെടുന്നു. (സ. ക്രി. വേറാക്കുന്നു).

വേറിടുന്നു—വേർപെടുന്നു. (സ. ക്രി. വേറിടുവിക്കുന്നു).

വേറിട്ടാകുന്നു—വേറെയാകുന്നു.

വേറു്—വി. വേറേയുള്ളു.

വേറുക്കൂറു്—ഹ. മറെറാരു പങ്ക്. ൨. മറുപക്ഷം.

വേറുക്കൂറു്—വേർതിരിയുക, പക്ഷഭേദം.

വേറെ—വി. മറേറ.

വേറെ—അ. വേറായി.

വേറൊരുത്തൻ—മറെറാരുത്തൻ. (സ്ത്രീ—മറെറാരുത്തി).

വേററുര—ഹ. വെറുപ്പോടുകൂടിയ വാക്ക്. ൨. വേലന്റെ ഓത്തു്.

വേഴച്ചെന്നെല്ല്—ഒരുവക നെല്ല് (ഭോജ്യവർഗ്ഗത്തിൽ ചേർന്ന ശാലി).

വേഴംപുല്ല്, വേഴൽ—ഒരുമാതിരി വലിയ പുല്ല്.

രക്തദോഷം, ചുട്ടുനീറൽ, തണ്ണീർദാഹം മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്. സം—നളം. ത—കൊരുക്കൈ, തണ്ടരുമ്പുല്ല്. ഇം—Reed.

വേഴാമ്പൽ-ഒരു പക്ഷി.

സം-ചാതകം. ത-ചാതകപ്പുള്ളു്.

വേഴ്ച-സ്നേഹം, ബന്ധുത.

വേഴ്വി, വേൾവി-യാഗം.

'കേഴചികമുനിക്കുവേഴ്വികാത്തതളുന്നു'

(രാമചരിതം)

വൈ

വൈ-അ. പാദപൂരണത്തിന്നും മററും പ്രയോഗിക്കുന്നതു്.

വൈകക്ഷകം, വൈകക്ഷ്യകം-മാറിടത്തിൽ വിലങ്ങത്തിലിട്ട മാല. വികക്ഷത്തിൽ (ഉരസ്സിൽ) ഭവിച്ചതു വൈകക്ഷകം. വൈകക്ഷികം, വൈകക്ഷ്യകം ഇവ പാഠങ്ങൾ. പൂണനൂൽ മാതിരി ഇടുന്ന മാല.

വൈകടികൻ-രത്നങ്ങൾ തേച്ചു നന്നാക്കുന്നവൻ.

വൈകർത്തനാലയം-യമപുരി.

വൈകർത്തനൻ-(സൂര്യന്റെ പുത്രൻ). ൧. കർണ്ണൻ. ൨. കാലൻ.

വൈകല്യം-൧. വികലത, കുറവു്. ൨. മുടന്തു്, അംഗഹീനത. ൩. ശേഷിയില്ലായ്മ.

വൈകംകത-വയ്യംകത.

വൈകാതെ-അ. താമസിക്കാതെ, വേഗത്തിൽ.

വൈകാര്യം-മാററം.

'വൈകാര്യമെന്നിയേഭസ്മമാക്കീടിനാൾ'

(ഭാഗവതം 24 വൃത്തം)

വൈകാലം-വൈകുന്നേരം.

വൈകാശി- ഇടവമാസം, വൈശാഖമാസം.

വൈകീടാതെ-അ. വേഗത്തിൽ.

വൈകുക-താമസിക്കുക, നേരമാവുക.

വൈകുണ്ഠൻ-വിഷ്ണു. വികുണ്ഠയുടെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം. (വികുണ്ഠ, ശുഭ്രൻ എന്ന മഹർഷിയുടെ ഭാര്യയാണു്).

വൈകുണ്ഠം-൧. വിഷ്ണുലോകം, വിഷ്ണുസ്വർഗ്ഗം (വൈഭ്രം). ൨. (വെളുത്ത) ചെറുതുളസി.

വൈകുന്നു-൧. താമസിക്കുന്നു. ൨. നേരമാകുന്നു. (സ. ക്രി. വൈകിക്കുന്നു).

വൈകുന്നേരം-അ. അസ്തമനസന്ധ്യാസമയം.

വൈകൃത-വി. മാറപ്പെട്ട.

വൈകൃതം-൧. നീരസം. ൨. വികാരം.

വൈകൃതിക-വി. ൧. മാററിയ. ൨. വികൃതിയെ സംബന്ധിച്ച.

വൈകൃത്യ-വി. ആകൃതികൊണ്ടോ മനസ്സുകൊണ്ടോ മാററംവന്ന.

വൈകൃത്യം-൧. മാററം. ൨. നീരസം.

വൈക്കം-വൈകുക, താമസിക്കുക.

വൈക്രാന്തം-ഒരുവക രത്നം, പൊടിവൈരം.

ക്ഷയം, കുഷ്ഠം, വിഷം, ജ്വരം മുതലായവയ്ക്കു നന്നു്.

വൈക്ലബ്യം-പാരവശ്യം, ദുഃഖം, മനസ്സുമടുപ്പു്. (വൈക്ലവ്യം എന്നുമാകാം).

വൈഖരി-വാക്കിന്റെ ഒരു പുറപ്പാടു്, സാധാരണ സംസാരം.

വൈഖാനസൻ-വാനപ്രസ്ഥൻ.

വൈഖാനസം-മീൻ.

വൈഖാനസിക-ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം കഴിഞ്ഞു വാനപ്രസ്ഥാശ്രമം സ്വീകരിച്ചു വനത്തിൽ വന്നു താമസിക്കുന്ന സ്ത്രീ.

വൈഗുണ്യം-൧. ഗുണമില്ലായ്മ. ൨. താഴ്ന്ന നില.

വൈചിത്ര്യം-വ്യസനം, ദുഃഖം.

വൈചിത്ര്യം-൧. വിചിത്രത, കൂടിക്കലർച്ച നിമിത്തമുള്ള ഒരു ഭംഗി. ൨. അത്ഭുതം. ൩. ദുഃഖം. ൪. നിരാശ.

വൈജനനം–പ്രസവമാസം.

വൈജയന്തൻ–ഇന്ദ്രൻ.

വൈജയന്തം–൧. ഇന്ദ്രന്റെ കൊടി. ൨. ഇന്ദ്രന്റെ മാളിക. ൩. കൊടി. ൪. ഗൃഹം.

വൈജയന്തി–൧. കൊടിക്കൂറ. ൨. പുഴമുഞ്ഞ. ൩. ഒരു നീതിശാസ്ത്രപുസ്തകം, ഒരഭിധാനഗ്രന്ഥം. ൪. മുഞ്ഞ. ൫. വിഷ്ണുവിന്റെ മാല.

വൈജയന്തി, വൈജയന്തികാ–പുഴമുഞ്ഞ (തഴുതാവൽ).

വൈജയന്തികൻ–കൊടിക്കൂറക്കാരൻ.

വൈജയന്തികം–കൊടി.

വൈജാത്യം–൧. ജാതിവ്യത്യാസം, ഭിന്നജാതിത്വം. ൨. സാധാരണയുള്ള സ്വഭാവത്തിൽ നിന്നുണ്ടാകുന്ന വ്യത്യാസം. ൩. അഴിമതി. ൪. ദുർന്നടപ്പ്.

വൈജ്ഞാനിക–വി. സാമർത്ഥ്യമുള്ള.

വൈഡാലപ്രതികൻ–കപടഭക്തിയുള്ളവൻ.

വൈഡൂര്യം–നവരത്നങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ശൂലം, നേത്രരോഗം, ഗുല്മം, വിഷം മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ധരിച്ചാൽ പാപഹരമാണ്. സം–വൈദൂര്യം. ത–വൈട്ടൂരിയം. ഇം–Cat's eye.

വൈണവ–വി. വേണുവെ (മുളയെ) സംബന്ധിച്ച.

വൈണവം–മുളംകമ്പ്; ഇല്ലിക്കമ്പ്, മുളനെല്ല്.

വൈണവികൻ–കുഴൽ വിളിക്കുന്നവൻ, വേണുവാദ്യക്കാരൻ.

വൈണികൻ–വീണവായിക്കുന്നവൻ.

വൈണുകം–ആനത്തോട്ടി.

വൈതഥ്യം–കള്ളം.

വൈതനികൻ–സേവിക്കുന്നവൻ, വേലക്കാരൻ.

വൈതംസികൻ–൧. കണിയിൽ പക്ഷിമൃഗങ്ങളെ പിടിക്കുന്നവൻ. ൨. മാംസം തിന്നുന്നവൻ.

വൈതരണി–൧. യമലോകത്തിനു ചുററുമുള്ള നദി, (നരകം), നരകത്തിലുള്ള ഒരു നദി. അക്കരകടക്കാൻ പ്രയാസമുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

'വഴിമദ്ധ്യത്തിൽകൂടിയൊഴുകീടുന്നതായി ഭയമാംവൈതരണിപ്പുഴയുണ്ടവിടത്തിൽ * ഘോരമായതുകണ്ടാൽസന്താപമേറെയുണ്ടാം പാരംപേടിയാമതിൻ വാർത്തകളോർത്തുകണ്ടാൽ * നൂറുയോജനയുണ്ടുവിസ്താരമതിന്നഹോ ചോരയുംചലമിവനിറഞ്ഞങ്ങൊഴുകുന്നു * അസ്ഥിതൻകൂട്ടമല്ലോതീരമായീടുന്നതു അത്യന്തം ദുർഗ്ഗമയെന്നറികവൈനതേയ * കേൾക്കെടൊചളിയതിൽരക്തമാം സങ്ങളല്ലോ ഓർക്കിലോപാപികൾക്കുകടക്കാനേററംപണി * ഭോഷ്കല്ലകേശങ്ങളാം ചണ്ടിപ്പായലുമുണ്ടങ്ങത്യഗാധയായേററം ദുസ്തരയെന്നേവേണ്ടു * ഉഗ്രങ്ങളായീടുന്ന നക്രങ്ങൾ വളരെയുണ്ടെത്രയുംഘോരമായപക്ഷിക്കൂട്ടവുമുണ്ട് * പൊയ്യല്ലഖഗേശ്വര വരുന്നപാപിയെക്കുണ്ടയ്യോ പാരമാവിപൂണ്ടതുംപുകയുന്നു * തീയുകത്തീടുമടുപ്പത്തിരിക്കുന്നപാത്രെ നെയ്യതുപോലെയെന്നുധരിക്കമനതാരിൽ * സൂചിപോലവെയുള്ളമുഖങ്ങളോടുമതി ഘോരങ്ങളായീടുന്നപുഴുക്കളേറെയുണ്ട് * വലുതാംകഴുകുകൾകാക്കകളിവകളും വളരെയുണ്ടവററിൻകൊക്കുകൾവജ്രംപോലാം * അട്ടകൾമത്സ്യങ്ങളുമാമകൾമകരങ്ങൾ ഒട്ടേറെശ്ശിംശുമാരങ്ങളുമങ്ങതി

ലുണ്ട് * കളിയല്ലേററംമാംസംപിളക്കുന്നവകളാം ജലജന്തുക്കളെല്ലാമുണ്ടല്ലൊ നദിയതിൽ' (ഇത്യാദി നോക്കുക.)
(ഗാരൂഡപുരാണം ഭാഷ.)

ഉ. രാക്ഷസജാതിയുടെ അമ്മ. ന. (മ) ദുർഘടസ്ഥലം. ൪. കലിംഗരാജ്യത്തെ ഒരു നദി.

വൈതാണ്ഡം-ആനക്കൂട്ടം.

വൈതാന-വി. യാഗസംബന്ധമുള്ള, ശുദ്ധമുള്ള.

വൈതാനം-ഹ. മേൽക്കെട്ടി. ഉ. വിസ്താരം. ന. വേലി.

വൈതാളികൻ- ഹ. രാജാക്കന്മാരെ പാടിയുണർത്തുന്നവൻ. ഉ. വേതാളത്തിന്റെ ദാസൻ. ന. ക്ഷുദ്രക്കാരൻ.

വൈതുവിളി-ശകാരം.

വൈത്യൻ-വേലൻ.

വൈദ-വി. വിദ്വാനെ സംബന്ധിച്ച. (സ്ത്രീ-വൈദി).

വൈദഗ്ദ്ധ്യം - ഹ. സാമർത്ഥ്യം. ഉ. ബുദ്ധി. ന. നിമിഷം.

വൈദൻ-ധൌമ്യമഹർഷിയുടെ ഒരു ശിഷ്യൻ.

'ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യൻ ഉദങ്കമഹർഷി'

വൈദർഭൻ-വിദർഭരാജാവ്.

വൈദർഭം-ഉപായവാക്ക്.

വൈദർഭി-ഹ. വിദർഭന്റെ മകൾ, ദമയന്തി.

'വൈദർഭിസാവഉൎന്നാൾമിഥിലയിലവനീപുത്രിപണ്ടെന്നപോലെ'
(ഭാഷാനൈഷധ ചമ്പു)

ഉ. രുക്മിണി. ന. അഗസ്ത്യന്റെ ഭാര്യ. ൪. വിദർഭരാജാവിന്റെ ഒരു പ്രമാണം.

വൈദലം-ഒരുവക അപ്പം.

വൈദിക-വി. വേദത്തെ സംബന്ധിച്ച.

വൈദികകാലം-1101—1701.

ആര്യന്മാർ സിന്ധുനദീതീരത്തിൽ, അധിവസിച്ചു തുടങ്ങിയതും, ഋഗ്വേദസൂക്തങ്ങളെ രചിച്ചതും ഇക്കാലത്താണ്

വൈദികത്വം - വൈദികന്റെ അവസ്ഥ.

വൈദികൻ-ഹ. വേദം വേണ്ടുംവണ്ണം അഭ്യസിച്ചവൻ. ഉ. മലയാളബ്രാഹ്മണക്ക് വിധിനിശ്ചയിക്കുന്ന ആറു ബ്രാഹ്മണക്കും കൂടെയുള്ള പേർ.

വൈദിഷ്ടൻ-വൈവസ്വതമനുവിന്റെ ഒരു പുത്രൻ.

വൈദുഷ്യം-വിദുഷത, വിദ്വത്ത്വം, അറിവ്, പഠിപ്പ്.

വൈദൂര്യം-വൈഡൂര്യം.

വൈദേശികൻ-അന്യദേശക്കാരൻ.

വൈദേഹകൻ-ഹ. ചെട്ടി, കച്ചവടക്കാരൻ. ഉ. വൈശ്യൻ.

വൈദേഹൻ - വിദേഹരാജാവിന്റെ മകൻ.

വൈദേഹി-ഹ. സീത, ശ്രീരാമന്റെ ഭാര്യ. ഉ. വൈശ്യസ്ത്രീ. ന. തിപ്പലി. ൪. ഗോരോചന. ൫. ആററുഞാവൽ.

വൈദ്യ-വി. ഹ വേദസംബന്ധമായുള്ള. ഉ. വൈദ്യസംബന്ധമായുള്ള, ഔഷധത്തെ സംബന്ധിച്ച.

വൈദ്യകൻ-വൈദ്യൻ.

വൈദ്യകപഞ്ചാംഗം-തൊലി, ഇല, പൂവ്, കായ്, വേര് ഇവ ൫-ം.

വൈദ്യക്കാരൻ-ചികിത്സക്കാരൻ.

വൈദ്യഗ്രന്ഥം-അഷ്ടാംഗഹൃദയം, ചിന്താമണി മുതലായ വൈദ്യപുസ്തകങ്ങൾ.

വൈദ്യചിന്താമണി - ഒരു വൈദ്യഗ്രന്ഥം.

വൈദ്യനാഥൻ—ഹ. വൈദ്യശ്രേഷ്ഠൻ. ഉ. ശിവൻ. ന. ധന്വന്തരി.

വൈദ്യൻ—ഹ. ചികിത്സക്കാരൻ, ആയുർവ്വേദവിദ്യയെ അധ്യയനം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. വിദ്വാൻ. ന. വേദത്തെ അൻസരിച്ചു നടക്കുന്നവൻ.

വൈദ്യപരീക്ഷാത്രയം— ദൎശനം, സ്പൎശനം, പ്രശ്നം.

'ദൎശനസ്പൎശനപ്രശ്നൈഃ
പരീക്ഷേതചരോഗിണഃ'
(അഷ്ടാംഗഹൃദയം)

വൈദ്യബന്ധു-വൻകൊന്ന.

വൈദ്യം-ചികിത്സ.

വൈദ്യമാതാവു്-ആടലോടകം.

വൈദ്യലക്ഷണചതുഷ്ടയം- ശാസ്ത്രജ്ഞത്വം, നിസ്സന്ദേഹത്വം, പാപവൈമുഖ്യം, കൎമ്മകൌശലം ഇവ ൪-ം.

വൈദ്യശാസ്ത്രം— അഷ്ടാംഗഹൃദയവും മററും.

വൈദ്യശാസ്ത്രശീതക്രിയ—ധാര, പിഴിച്ചൽ, കളിതേപ്പു്, കിഴി ഇവ ൪-ം.

വൈദ്യസിംഹീ-ആടലോടകം.

വൈദ്യാ-കാകോളി.

വൈദ്യുതം-വി. ഇടിവാളിനെ സംബന്ധിച്ച.

'വൈദ്യുതമായ വിഭ്രമം'
(അഭിജ്ഞാനശാകന്തളം)

വൈദ്യുതി- വിദ്യുത്തിൽ (മിന്നലിൽ) നിന്നു് ഉണ്ടാകുന്നതു്.

വൈധൎമ്മ്യം-ഹ. വിധൎമ്മത, വ്യത്യാസം. ഉ. മൎയ്യാദക്കേടു്. ന. ധൎമ്മവ്യത്യാസം. ൪. ഗുണവ്യത്യാസം, വ്യത്യാസപ്പെട്ട ഗുണം. വൈധൎമ്മ്യം > < സാധൎമ്മ്യം.

വൈധവേയൻ-വിധവയുടെ പുത്രൻ.

വൈധവ്യം-വിധവയുടെ അവസ്ഥ.

വൈധാത്രൻ-ഒരു മഹൎഷി, സനല്ക്കുമാരൻ. വിധാതാവിന്റെ (ബ്രഹ്മാവിന്റെ) പുത്രൻ എന്നൎത്ഥം.

വൈധാത്രി-ബ്രഹ്മി.

വൈധുൎയ്യം— വിധുരത, ക്ഷോഭം, കലക്കം.

വൈധൃതയോഗം, വൈധൃതി-ദുഃഖാനുഭവത്തിനു ഇടയാകത്തക്കവണ്ണമുള്ള സൂൎയ്യചന്ദ്രന്മാരുടെ നില.

വൈധേയ-വി. ഹ. വിധി അനുസരിച്ച. ഉ. മൂഢതയുള്ള.

വൈധേയൻ-മൂഢൻ. (അജ്ഞ എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

വൈനതേയൻ—ഹ. വിനതയുടെ പുത്രൻ, അരുണൻ. ഉ. ഗരുഡൻ.

വൈനതേയാ-കഴുവൻ.

വൈനൻ-ശൂദ്രനു ക്ഷത്രിയസ്ത്രീയിൽ ഉണ്ടായ പുത്രൻ.

വൈനാശികൻ—ഹ. ജ്യോതിഷക്കാരൻ. ഉ. ഭാസൻ. ന. ചിലന്തി(ന്നി).

വൈനീതകം-വാഹനം.

വൈപഞ്ചികൻ-നാരദൻ, വിപഞ്ചി (വീണ)യെ ധരിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

വൈപരീതത്വം-വിപരീതം.

വൈപ്പാടി-വൈപ്പാട്ടി.

വൈഭണ്ഡകൻ- ഋശ്യശൃംഗൻ എന്ന മഹൎഷി. വിഭണ്ഡകന്റെ പുത്രൻ എന്നൎത്ഥം.

രോമപാദൻ എന്ന ഭൂപന്റെ രാജ്യത്തിൽ 12 സംവത്സരം മഴയില്ലാതിരുന്നതിനാൽ ഋശ്യശൃംഗമുനിയെ വരുത്തുന്നതിനു രാജാവു കല്പിച്ചു കല്പനപ്രകാരം ഭാസികൾ പുറപ്പെട്ടു. അവർ പല

ഹാരങ്ങളെ ഫലങ്ങളാക്കിക്കൊടുത്തു വഞ്ചിച്ചു തന്ത്രത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ രാജ്യത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ മഴയുണ്ടായി. അനന്തരം രാജാവു സന്തോഷിച്ചു 'ശാന്ത' എന്ന ഒരു കന്യകയെ കല്യാണംകഴിച്ചുകൊടുത്തു. (ഈ കന്യക ദശരഥന്റെ മകളാണെന്നും രോമപാദൻ വളർത്തിവന്നിരുന്നുഎന്നും കാണുന്നുണ്ട്.)

വൈഭവം-ഹ. സാമർത്ഥ്യം, ശക്തി, പ്രാപ്തി. ഉ. ഭാഗ്യം. ന. സമ്പത്തു. ദ. മാഹാത്മ്യം.

വൈഭോഗം-ധനം, സുഖാനുഭവം.

വൈഭ്രം-വിഷ്ണുസ്വർഗ്ഗം.

വൈഭ്രാജകം-മഹാമേരുവിനു ഊന്നായിട്ടുള്ള നാലു പർവ്വതങ്ങളിൽ ഒന്നിലുള്ള ഉദ്യാനം.

വൈമനസ്യം-ഹ. വിമനസത, മനസ്സുഖമില്ലായ്ക, മനസ്സിന്റെ ക്ഷീണത, മടി, ദുഃഖം. ഉ. രോഗം.

വൈമല്യം-വിമലത, നിർമ്മലത, തെളിവ്.

വൈമാത്രൻ, വൈമാത്രേയൻ—കൊച്ചമ്മയുടെ മകൻ, പിതാവ് വേറെ വേളികഴിച്ച വലിയമ്മ, ചെറിയമ്മ ഇവരുടെ മകൻ. (വിമാതാ=വിരുദ്ധയായ മാതാ).

വൈമാനിക-വി. വിമാനത്തെ സംബന്ധിച്ച.

വൈമുക്ത-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

വൈമുഖ്യം-വിമുഖത, നിരസഭാവം.

വൈമേയം-തമ്മിൽ മാറ്റം.

വൈയം, വൈയകം-ഭൂലോകം, ഭൂമി. (പ-മ).

'വൈയകത്താരും തിരിപ്പോരില്ല'
(അഞ്ചടി)

വൈയങ്കത(ക്)-ഒരു വൃക്ഷം.

വൈയങ്കൻ, വൈയവൻ, വൈയ്യോൻ-സൂര്യൻ.

വൈയാകരണ-വി. ഹ. വ്യാകരണത്തെ പഠിച്ച. ഉ. വ്യാകരണത്തെ സംബന്ധിച്ച.

വൈയാകരണൻ വ്യാകരണം മതിയാകുംവണ്ണം പഠിച്ചവൻ. (സ്ത്രീ-വൈയാകരണീ).

വൈയാഗ്ര്യം-വേല.

'പകലോ മഹാനസത്തിൽ
പാകവൈയാഗ്ര്യമല്ലോ'
(നളചരിതം കഥകളി)

വൈയാഘ്ര-വി. പുലിത്തോൽകൊണ്ടു പൊതിഞ്ഞ. (ഘ്രൻ, ഘ്രീ, ഘ്രം).

വൈയാത്യം-ഹ. ലജ്ജയില്ലായ്ക. ഉ. മുരട്ടുസ്വഭാവം.

വൈയാസിക-വി. വ്യാസനെ സംബന്ധിച്ച.

വൈയാറ്-മധുരയിലെ ഒരു നദി.

വൈയോൻ-ആദിത്യൻ.

വൈയ്യവൻ-സൂര്യൻ.

വൈയ്യവസായിക-വി. വ്യവസായ സംബന്ധമായ.

വൈരക്കല്ല്-ഒരുവക രത്നം.

വൈരക്കള്ളി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

വൈരച്ചാണ-രത്നങ്ങൾ ഉരച്ചു നന്നാക്കുന്നതിനുള്ള കല്ല്.

വൈരത്തൂശി - വൈരംകൊണ്ടുള്ള സൂചി, രത്നങ്ങൾ തുളക്കുന്ന സൂചി.

വൈരനിര്യാതനം-പകവീട്ടൽ, ഉപദ്രവിച്ചതിനു പകരം ഉപദ്രവിക്കുക.

വൈരപ്പുളി-ആരൻപുളി, ഇലിംപ.

സം-കർമ്മരംഗം. ഇം-Carambola കരംബോലം.

വൈര-പ്ര. വിരോധം. ഉ. ശത്രു ന. വജ്രം, ഒരു രത്നം.

എല്ലും രോഗങ്ങളേയും ശമിപ്പിക്കും. മാരണവും ശോധനവും ശരിയാകാതെയിരിക്കുന്ന വൈരം ഭക്ഷിച്ചുപോയാൽ ആ വികാരത്തിൽ പശുവിൻപാലിൽ നെയ്യും തേനും പഞ്ചസാരയും ചേർത്തു സേവിക്ക. സം-ഹീരകം. ത-വയിരം, വച്ചിരം. ഇം- Diamond ഡയമണ്ട്.

വൈരശുദ്ധി - പകവീട്ടുക, ഇങ്ങോട്ടു ചെയ്ത ഉപദ്രവത്തിനു തക്കവിധം അങ്ങോട്ടും പകരംവീട്ടുക.

വൈരസൂചി—രത്നങ്ങൾ തുളയ്ക്കുന്ന സൂചി.

വൈരസേനി-നളൻ, പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന ഒരു രാജാവ്. വീരസേനന്റെ മകൻ എന്നർത്ഥം.

വൈരസ്യം-വിരസത, നീരസഭാവം.

വൈരാകരൻ-ശത്രു.

വൈരാകരം-ഭൂമിയിൽ നിന്നും വൈരക്കല്ല് കഴിച്ചെടുക്കുന്ന സ്ഥലം.

വൈരാജ- വിരാട്ടിനെ (രാജാവിനെ) സംബന്ധിച്ച.

വൈരാഗി-ഒന്നിനേക്കുറിച്ചും സ്നേഹവും ആഗ്രഹവും ഇല്ലാത്തവൻ, സന്ന്യാസി.

വൈരാഗ്യക്കാരൻ—വൈരാഗ്യമുള്ളവൻ.

വൈരാഗ്യചതുഷ്ടയം-യതമാനം, വ്യതിരേകം, ഏകേന്ദ്രിയം, വശീകരം ഇവ ൪-ം.

വൈരാഗ്യം-ഒന്നിനേക്കുറിച്ചും സ്നേഹവും ആഗ്രഹവും ഇല്ലായ്മ.

വൈരാഗ്യശതകം — ഭർത്തൃഹരിയുണ്ടാക്കിയ ഒരു ഗ്രന്ഥം.

വൈരാടം-ഭൂനാശം, ഇന്ദ്രശാപം.

വൈരാതംകരം-നീർമരുത്.

വൈരി-വി. ശത്രു.

വൈരിഞ്ച-വി വിരിഞ്ചനെ (ബ്രഹ്മാവിനെ) സംബന്ധിച്ച.

വൈരിഞ്ചി-ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രൻ

വൈരിത-വൈരിയുടെ അവസ്ഥ.

വൈരുപ്യം-വിരൂപത, അംഗഭംഗി.

വൈരോചനൻ, വൈരോചനി, വൈരോചി-മഹാബലി.

വൈരോചനി-പ്ര. മഹാബലി. ഉ. ബലിൻ. ന. സൂര്യന്റെ പുത്രൻ.

വൈലക്ഷണ്യം- പ്ര. വിലക്ഷണത. ഉ. അത്ഭുതം. ന. വൈപരീത്യം.

വൈവധികൻ-എണ്ണയും മറ്റും വില്ക്കുന്നവൻ. വീവധത്തെ വഹിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വൈവർണ്ണ്യം-പ്ര. നിറംകെടൽ, നിറഭേദം. ഉ. ജാതിഹീനത്വം.

വൈവസ്വതൻ-പ്ര. ഏഴാമത്തെ മനു.

സൂര്യന്റെ പുത്രനും സൂര്യകുലസ്ഥാപകനുമായ ഇക്ഷ്വാകുവിന്റെ പിതാവുമാണ്.

വൈവസ്വതമനുവിന്റെ പുത്രന്മാർ—ഇളൻ, ഇക്ഷ്വാകു, കരുഷൻ, ധൃഷ്ടൻ, നരിഷ്യന്തൻ, കരൂഷൻ, ശര്യാതി, പൃഷധ്രൻ, നാഭാഗൻ.

ഉ. അന്തകൻ. ന. തന്റെ പുത്രന്മാരിൽ ഒരുത്തൻ. ൪. വിവസ്വാന്റെ പുത്രൻ, സൂര്യപുത്രൻ, യമൻ.

വൈവസ്വതം- ഇപ്പോഴത്തെ മന്വന്തരം.

വൈവാഹ, വൈവാഹിക-വിവാഹത്തെ സംബന്ധിച്ച.

വൈവശ്യം-വിവശത, ക്ഷീണം.

വൈവിധ്യം-വിവിധത്വം.

വൈശദ്യം-വിശദത, വെളുപ്പുനിറം, തെളിവ്, പ്രസന്നത.

വൈശമ്പായനൻ- വ്യാസന്റെ ശിഷ്യൻ.

ഒരു മഹർഷിയാണ്. വൈവസ്വത മന്വന്തരത്തിൽ പ്രഥമമഹായുഗത്തിലേ സ്വയംഭൂനാമകനായ വ്യാസന്റെ പ്രധാന ശിഷ്യൻ. യാജ്ഞവല്ക്യന്റെ മാതുലനും ഗുരുവുമാകുന്നു. ഇദ്ദേഹമാണു മഹാഭാരതം ജനമേജയനോടു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. മഹാഭാരതകഥ വൈശമ്പായനമുനി പറഞ്ഞുകേട്ടതിൽ പിന്നെ രാജാവിന്നു ബ്രഹ്മഹത്യാപാപത്തിൽ നിന്നു മോചനം ലഭിച്ചു.

വൈശസം-ഹ. നാശം. ൨. കൊല. ൩. ദുഃഖം.

വൈശാഖം-ഹ. ഇടവമാസം. ൨. ഏവുകാരന്റെ ഒരു നില. ൩. കടകോൽ.

വൈശാഖമാസം-ഇടവമാസം.

വൈശാഖസ്നാനം-സുകൃതത്തിനായി വൈശാഖമാസം മുഴുവനും നേരത്തേ കുളിക്കുക.

വൈശാഖാ-ചെമന്ന തഴുതാമ.

വൈശാരദ്യം-വിശാരദത, ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം.

വൈശികം-വേശ്യാവൃത്തി.

വൈശിഷ്യം-വിശേഷത.

വൈശിഷ്ട്യം-വിശിഷ്ടത.

വൈശിഷ്ട്യങ്ങൾ 8 വിധം—പുഷ്പങ്ങളിൽ പിച്ചകം, നഗരങ്ങളിൽ കാഞ്ചി, നദികളിൽ ഗംഗ, കാവ്യങ്ങളിൽ മാഘം, പുരുഷന്മാരിൽ വിഷ്ണു, രാജാക്കന്മാരിൽ ശ്രീരാമൻ, കവികളിൽ കാളിദാസൻ, സ്ത്രീകളിൽ രംഭ.

വൈശേഷികൻ-വൈശേഷികമതക്കാരൻ.

വൈശേഷികം-വൈശേഷികമതം, കണാദന്റെ ദർശനങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

വൈശ്യ-വേശ്യാസ്ത്രീ.

വൈശ്യൻ—നാലുജാതിയുള്ളവരിൽ മൂന്നാമത്തേവൻ. മററു പർയ്യായങ്ങൾ-ഊരുവ്യൻ, ഊരുജൻ, ആർയ്യൻ, ഭൂമിസ്പൃക്ക്. (കൃഷി, കച്ചവടം മുതലായവ തൊഴിൽ).

വൈശ്യനെ 'ബാഹുജൻ' എന്നു പറയുന്നതിന്റെ താൽപർയ്യം കൈകൊണ്ടു വേലചെയ്യുന്നവൻ എന്നാകുന്നു. വ്യാപാരാദികളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നവൻ വൈശ്യൻ.

വൈശ്യവൃത്തി-കൃഷി, കച്ചവടം മുതലായവ.

കൃഷി, പശുപാല്യം, വാണിജ്യം ഇവയെ വൈശ്യവൃത്തിത്രയം എന്നു പറയുന്നു.

വൈശ്രവണൻ-ഹ. കുബേരൻ. മററു പർയ്യായങ്ങൾ-കുബേരൻ, ത്ര്യംബകസഖൻ, യക്ഷരാട്ട്, ഗുഹ്യകേശ്വരൻ, മനുഷ്യധർമ്മാവ്, ധനദൻ, രാജരാജൻ, ധനാധിപൻ, കിന്നരേശൻ, പൌലസ്ത്യൻ, നരവാഹനൻ, യക്ഷൻ, ഏകപിംഗൻ, ഐലവിലൻ, ശ്രീദൻ, പുണ്യജനേശ്വരൻ. വിശ്രവസ്സിന്റെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം. വടക്കേ ദിക്പാലകൻ, രാവണന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ. (രാവണൻ എന്ന പദം നോക്കുക). ൨. രാവണൻ.

വൈശ്രവണാവാസം-പേരാലു്.

വൈശ്വദേവ-വിശ്വദേവന്മാരെ സംബന്ധിച്ചു.

വൈശ്വദേവ—ബ്രാഹ്മണരുടെ ഒരു കർമ്മം. ഇതു നടത്തുന്നതിന്നു നൂറു ബ്രാഹ്മണർക്കു ഹവിസ്സിനെ ആഹുതി ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു.

വൈശ്വസിക-വിശ്വസിക്കത്തക്കു.

വൈശ്വാനരൻ—ഹ. അഗ്നി. വിശ്വാനരമുനിയുടെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം. ൨. പരബ്രഹ്മം

വൈശ്വാനരം—ഹ. ജനങ്ങളില്ലാത്ത ദിക്ക്. ൨. ക്ഷാമമുള്ള ദിക്ക്. ൩. കൊടുവേലി. ൪. ജഠരാഗ്നി.

വൈശ്വി-ഉത്രാടം നക്ഷത്രം.

വൈഷമ്മിക്കുന്നു—ഹ. സമമല്ലാതെയാകുന്നു. ൨. പ്രയാസപ്പെടുന്നു. ൩. മരിയ്ക്കുന്നു.

വൈഷമ്മിക്കുന്നു എന്ന പദം സാധുവാണെന്ന് എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല.

വൈഷമ്യം—ഹ. സമമല്ലായ്മ. ൨. പ്രയാസം, മരണം. ൩. കഷ്ടപ്പാട്.

വൈഷയികൻ—ലോകത്തുള്ള ഇമ്പങ്ങളിൽ താൽപര്യമുള്ളവൻ.

വൈഷുതം—ദഹിച്ച ശവച്ചാമ്പൽ.

വൈഷ്ടം—ഒരു ലോകം.

വൈഷ്ണവ-വി. വിഷ്ണുവിനെ സംബന്ധിച്ച.

വൈഷ്ണവൻ—വിഷ്ണുമതക്കാരൻ.

വൈഷ്ണവം— അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. വരാഹകല്പത്തിൽ പരാശരൻ ധർമ്മമെല്ലാം പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുള്ളത്. വിഷ്ണുവിനെ പുകഴ്ത്തുന്നു. അവയവം വിഷ്ണുവിന്റെ വലതുകൈയാണ്. സാത്വികപ്രധാനമാകുന്നു. ഗ്രന്ഥത്തുക 23,000.

വൈഷ്ണവീ—ഹ. ഏഴു മാതൃക്കളിൽ ഒന്ന്. ൨. ശതാവരി. (ശംഖപുഷ്പി എന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു).

വൈസാരിണം— മത്സ്യം. വിവിധമാകംവണ്ണം സഞ്ചരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഈ അർത്ഥം വന്നു.

വൈഹാസികൻ— ഹ. നേരംപോക്കുകാരൻ. ൨. നടൻ.

വോ

വോഢൻ—വഹിക്കുന്നവൻ.

വോഢാവ്—ഹ. ചുമക്കുന്നവൻ. ൨. മണവാളൻ, ഭർത്താവ്. ൩. തേർ നടത്തുന്നവൻ. ൪. വഴികാണിക്കുന്നവൻ.

വോപദേവൻ—മുഗ്ധബോധവ്യാകരണത്തിന്റെ കർത്താവ്.

വോരടം—കുതക്കുത്തിമുല്ല.

വോളം—നറുംപശ.

വൌ

വൌഷൽ— അ. ദേവകൾക്കോ പിതൃക്കൾക്കോ ബലികഴിക്കുമ്പോൾ പറയുന്ന ഒരു വാക്ക്.

വ്യ

വ്യക്ത-വി. ഹ. സ്പഷ്ടമായുള്ള, വെളിപ്പെട്ട. ൨. പ്രത്യേകമായുള്ള. ൩. വിദ്യയുള്ള.

വ്യക്തത, വ്യക്തത്വം-സ്ഫുടത.

വ്യക്തമാകുന്നു-സ്പഷ്ടമാകുന്നു, തെളിയുന്നു. (സ. ക്രി. വ്യക്തമാക്കുന്നു).

വ്യക്തി—ഹ. തെളിവ്, സ്ഫുടത. ൨. (വ്യാകരണത്തിൽ) പൊതുവേ പല എണ്ണങ്ങൾക്കു ചേരുന്ന ഒററപ്പദാർത്ഥത്തെ 'ജാതി' എന്നും ആ ജാതിയിലുൾപ്പെ

ടുന്ന ഓരോ എണ്ണത്തേയും 'വ്യക്തി' എന്നും പറയുന്നു. ഉ-ം, (ജാതി) പട്ടണം. (വ്യക്തി) തിരുവനന്തപുരം. ൩. മൂർത്തി.

വ്യഗ്ര-വി. ഭ്രമിച്ച, വ്യാകുലപ്പെട്ട, മറെറാരു കാര്യത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ച മനസ്സോടുകൂടിയ.

വ്യഗ്രത-വ്യാകുലത, പരിഭ്രമം, ഭയം, കുഴപ്പം, ദുഃഖം.

വ്യഗ്രപ്പെടുന്നു-വ്യാകുലപ്പെടുന്നു.

വ്യഗ്രം-അ. താൽപര്യത്തോടെ.

'വ്യഗ്രംവനത്തിനുപോയതവനല്ലോ'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

വ്യംഗൻ-കാൽ മുടവൻ.

വ്യംഗം-൧. തവള. ൨. മറുക്. ൩. മുഖത്തുള്ള നിറഭേദം. ൪. ഉരുക്ക്. ൫. ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം.

മുഖത്തിൽ കരുവാളിച്ച മണ്ഡലത്തെ ഉണ്ടാക്കും.

വ്യംഗ്യ-വി. അംഗത്തിനു കുറവുള്ള.

വ്യംഗ്യം- വാചകങ്ങളിൽ സൂചിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന അർത്ഥം. ഒന്നു പറയുമ്പോൾ ഒന്നുകൂടെ തോന്നുക.

'വ്യംഗ്യപ്രയോഗാലതിലെന്നെയുംകൊ-
ണ്ടങ്ങുന്നുചാടിച്ചതുപാർത്തുകാണ്കിൽ,
തുംഗപ്രമോദംകളിയാടിടുന്നു
മംഗല്യമൂർത്തേമഹനീയകീർത്തേ'

ഇതു നടുവത്തച്ഛൻ നമ്പൂതിരിപ്പാടു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു സ്വന്തം 'പാണ്ഡവവിജയ'ത്തിനു തന്ന അനുമോദനത്തിൽപ്പെട്ട ഒരു പദ്യമാണ്.

ആ വ്യംഗ്യപ്രയോഗമുള്ള പദ്യം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

'പുത്രൻതാനന്നിതെല്ലാമരുളവെനടുവ-
ത്തച്ഛനുംവിസ്തരിപ്പാ-
നുദ്ദേശാൽസ്പഷ്ടമാദീന്നവരൊടുഭഗവ-
ദ്ദൂതുവർണ്ണിച്ചുനന്നായ്,
അദ്ദേഹത്തിങ്കൽവാഴ്ക്കുംസുരുചിരരചനാ
ചാതുരിപ്രാഭവത്തെ
വാഴ്ത്താവോന്നല്ലവാഗീശ്വരിയുടെനടന
പ്പന്തലാണന്തരംഗം'

വ്യജനം-വിശറി, ആലവട്ടം.

വ്യഞ്ജകം- ൧. കൈക്രിയ, ഹസ്തസംജ്ഞ. ൨. സാഹിത്യശാസ്ത്രപ്രകാരം ശബ്ദത്തിന്റെ ഒരു വിഭാഗം.

വ്യഞ്ജനപ്പുര-കലവറമുറി.

വ്യഞ്ജനം-൧. കറി. ൨. ക മുതൽ ഹ വരെയുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ (൩൬).

ക	ഖ	ഗ	ഘ	ങ
ച	ഛ	ജ	ഝ	ഞ
ട	ഠ	ഡ	ഢ	ണ
ത	ഥ	ദ	ധ	ന ണ
പ	ഫ	ബ	ഭ	മ
യ	ര റ	ല	വ	ള ഴ
	ശ ഷ	സ	ഹ	

വ്യഞ്ജനങ്ങൾ തങ്ങളുടെ ചേർച്ചകൊണ്ടു ഒരേ സ്വരാക്ഷരത്തിനു തന്നെ ഭിന്നഭിന്നമായ ഒച്ചയെ വ്യഞ്ജിപ്പിക്കയാൽ (സൂചിപ്പിക്കയാൽ) ആണ് ഈ പേർ കല്പിച്ചത്.

ഉ-ം, ക് + അ = ക. ഖ് + അ = ഖ ഇത്യാദി.

൩. അടയാളം. ൪. മുഖരോമം. ൫. ലിംഗം.

വ്യഞ്ജനാ- സാഹിത്യശാസ്ത്രപ്രകാരം ശബ്ദത്തിന്റെ ഒരു വിഭാഗം.

വ്യഞ്ജനാ-അഭിധയും ലക്ഷണയും ക്രമംപോലെ വാച്യലക്ഷ്യാർത്ഥങ്ങളെ പ്രതിപാദിച്ചതിൽ പിന്നെ അതിൽനിന്നു ഭിന്നമായ ഒരു അർത്ഥത്തെ ഏതു പ്രവൃത്തിയുടെ ഒരു സഹായം നിമിത്തം ഉണ്ടാകുന്നുവോ അതു്.

വ്യഞ്ജനീപതി-സൂര്യൻ.

വ്യഞ്ജിപ്പിക്കുന്നു-പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു.

വ്യഡംബകം-വെളുത്താവണക്ക്. (വ്യളംബകം).

വ്യഡംബനം-വെളുത്ത ആവണക്ക്.

വ്യതികര-വി. അന്യോന്യമുള്ള.

വ്യതികരം-ഹ. നിർഭാഗ്യം, ആപത്ത്. ഉ. അന്യോന്യമുള്ള മാററം.

വ്യതികൃതം-വ്യത്യാസപ്പെട്ടതു.

വ്യതിക്രമം-ഹ. പ്രതിലോമം, മറുപാട്. ഉ. വിപരീതം. ൩. മാററം. ൪. ലംഘനം.

വ്യതിയാനം - മാററം; മാറിനടക്കുക. വേറൊരു വഴിയിൽകൂടിയുള്ള പോക്ക്.

വ്യതിരിക്ത-വി. വേർപെട്ട, വേറായ.

വ്യതിരേകം-ഹ. വ്യത്യാസം. ഉ. കവിതകളിലെ ഒരലങ്കാരം, ഉപമാനോപമേയങ്ങൾക്കു ഒരു ധർമ്മത്തിൽ മാത്രം തങ്ങളിൽ ഭേദമുണ്ടെന്നു ചൊല്ലുന്നത്.

വ്യതിഹാരം-പരസ്പരസംബന്ധം.

വ്യതീപാതം-ഹ. ആപത്ത്. ഉ. ധിക്കാരം. ൩. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം അനുസരിച്ചുള്ള യോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

വ്യത്യയം-വിപരീതം.

വ്യത്യസ്ത-വി. ഹ. വിപരീതമായ. ഉ ഭേദമുള്ള.

വ്യത്യാസം-ഹ. വിപരീതം. ഉ. വ്യത്യാസം, ക്രമംതെററിയത്.

വ്യഥ-വേദന, ദുഃഖം.

വ്യഥിത-വി. വേദനപ്പെട്ട, ദുഃഖിച്ച.

വ്യധം-തുളയ്ക്കൽ.

വ്യധ്യ-വി. മുറിക്കപ്പെടുവാൻതക്ക, തുളയ്ക്കപ്പെടുവാൻതക്ക.

വ്യധ്യം-ലാക്ക്.

വ്യധ്വം-ചീത്തവഴി.

വ്യപദേശം-ഹ. കൌശലം, ഉപായം. ഉ. വഞ്ചന. ൩. മുന്നറിവ്. ൪. പേർ, സ്ഥാനപ്പേർ. ൫. പേർപറക. ൬. കീർത്തി. ൭. ഒളിച്ചുവെക്കുക വു. കുടുംബം, വർഗ്ഗം.

വ്യഭിചാരം-ഹ. വേശ്യാസംഗം, ഉ. തെററ്.

വ്യഭിചാരി-വി. വ്യഭിചാരം ചെയ്യുന്ന

വ്യഭിചാരിണി- വ്യഭിചരിക്കുന്നവൾ. പര്യായങ്ങൾ-പുംശ്ചലി, ധർഷിണി, ബന്ധകി, അസതി, കുലട, ഇത്വരി, സ്വൈരിണി, പാംസുല.

വ്യയബഹുലം-വി. അധികം ചെലവുള്ള.

വ്യയം-ഹ. ചെലവ്. ഉ. നാശം. ൩. നാട്യത്തിൽ വരുന്ന ഭാവഭേദങ്ങൾ മുപ്പത്തുരണ്ടും. ൪. ൧൨-ാം രാശി.

വ്യയനം-നാശം, ചെലവ്.

വ്യയിത-വി. ചെലവാക്കപ്പെട്ട, നശിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

വ്യയീകൃത-വി. ചെലവുചെയ്യപ്പെട്ട.

വ്യർത്ഥ-വി. പ്രയോജനമില്ലാത്ത.

വ്യർത്ഥക-വി. വെറുതേയുള്ള.

വ്യർത്ഥത-പ്രയോജനമില്ലായ്ക.

വ്യവകലനം, വ്യവകലിതം-വലിയ സംഖ്യയിൽ നിന്നു ചെറിയ സംഖ്യയെ തട്ടിക്കുഴിക്ക, കുറയ്ക്കൽ.

വ്യവച്ഛേദനം-(കണക്കുശാസ്ത്രത്തിൽ) ഒരു സംഖ്യയിലുള്ള പല ഭാഗങ്ങളേയും അതായത് അതിൽ അടങ്ങീട്ടുള്ള പല തരം കൂട്ടങ്ങളേയും കണ്ടുപിടിക്കുന്ന മാർഗ്ഗം.

വ്യവച്ഛേദിക്ക—ഖണ്ഡിതമായി ഗ്രഹിക്ക.

വ്യവധ-പ്ര. മറ, മൂടി. ര. മറവ്. ന. തടസ്സം.

വ്യവധാനം-പ്ര. മറ. ര. മറവ്, തടസ്സം.

വ്യവധായക-വി. പ്ര. മറയ്ക്കുന്ന, ര. മദ്ധ്യസ്ഥമായ.

വ്യവസായം-പ്ര. അഭ്യാസം, പരിശ്രമം. ര. കൃഷി. ന. തൊമ്പാട്ട്. ഭ. ഉപായം.

വ്യവസായി-വി. വ്യവസായമുള്ള, ഉത്സാഹമുള്ള. (യീ, യിനീ, യി).

വ്യവസിത-വി. പ്ര. ഉത്സാഹമുള്ള. ര. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട. ന. വഞ്ചിക്കപ്പെട്ട.

വ്യവസ്ഥ-നിശ്ചയം, ഉറപ്പ്.

വ്യവസ്ഥിത-വി. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട, ഉറപ്പിക്കപ്പെട്ട.

വ്യവസ്ഥിതി-നിശ്ചയം, തീർപ്പ്.

വ്യവഹരിക്കുന്ന-വാദിക്കുന്ന, തർക്കിക്കുന്ന.

വ്യവഹർത്താവ്-വ്യവഹരിക്കുന്നവൻ.

വ്യവഹാരകൻ-കച്ചവടക്കാരൻ.

വ്യവഹാരജ്ഞൻ-വ്യവഹാരത്തെ അറിയുന്നവൻ.

വ്യവഹാരദർശനം-വിചാരണചെയ്ക.

വ്യവഹാരപദം-വ്യവഹരിപ്പാനുള്ള സ്ഥാനം.

വ്യവഹാരപാദം-പ്ര. വാദി. ര. പ്രതി. ന. സാക്ഷി. ഭ. വിധി, തീർപ്പ്.

വ്യവഹാരം-പ്ര. തർക്കം, വഴക്ക്. ര. ഒരുമരം.

വ്യവഹാരമാതൃക-വ്യവഹാരത്തിന്റെ മുറ.

വ്യവഹാരമാല-വ്യവഹാരത്തെ അറിയുന്നതിനുള്ള ഒരു ഗ്രന്ഥം.

വ്യവഹാരവിധി-തീർപ്പ്.

വ്യവഹാരവിഷയം-പ്ര. സ്ത്രീസംഗ്രഹണം ര. സ്ത്രീപുംസധർമ്മം ന. വാക്പാരുഷ്യം. ഭ. ദണ്ഡപാരുഷ്യം. ങ. ദ്യൂതമാനം. ച. നിക്ഷേപം. ഛ. സംവിദ്വ്യതിക്രമം. ജ. ക്രയവിക്രയാനുശയം. ഝ. അസ്വാമിവിക്രയം. ഞ. സംഭൂയസമുത്ഥാനം. ട. മൃഗസ്യാനയകർമ്മം ഠ. വേതനാദാനം. ഡ. സീമവിവാദം. ഢ. സ്തേയം. ണ. സാഹസം. ത. വിഭാഗം. ഥ. ദ്യൂതം. ദ. സ്വാമിപാലയോർവിവാദം.

വ്യവഹാരസഭ, വ്യവഹാരസ്ഥലം-ന്യായസ്ഥലം, വ്യവഹരിപ്പാനുള്ളസ്ഥലം

വ്യവഹാരി-വി. വ്യവഹാരമുള്ള.

വ്യവഹാരിക-വി. പ്ര. വേലയിൽ ഏർപ്പെട്ട. ര. വ്യവഹാരത്തെ സംബന്ധിച്ച. ന. മന്ത്രിയുള്ള. ഭ മന്ത്രിയിൽ ഏർപ്പെട്ട.

വ്യവഹാരിക-പ്ര. പൂൽ. ര. ആചാരം

വ്യവഹായ്യ-വ്യവഹാരപ്പെടത്തക്ക.

വ്യവഹിത-വി. പ്ര. ചേർന്ന. ര. ഉറപ്പെട്ട. ന. മറയ്ക്കപ്പെട്ട, മറഞ്ഞ.

വ്യവായം-പ്ര. സംയോഗം. ര. മറവ്.

വ്യവേത-പ്ര. വ്യത്യാസമുള്ള. ര. വേർപെടുത്തിയ.

വ്യഷ്ടി, വ്യക്തി-പ്ര. ഒരു ജാതിയിൽപ്പെട്ട ഓരോപ്രത്യേക എണ്ണം. ര. പ്രത്യേകത.

വ്യസനപ്പെടുന്ന-ദുഃഖിക്കുന്ന, വേദനപ്പെടുന്ന.

വ്യസനം-ക. ദുഃഖം ഉ. ആപത്ത്. ന. കാമമോ കോപമോ കൊണ്ടുണ്ടായ ഭോക്ഷം.

വ്യസനാത്ത-വി. ദുഃഖിക്കുന്ന, വ്യസനിക്കുന്ന

വ്യസനി-വി. വ്യസനമുള്ള.

വ്യസ്ത-വി. വേർതിരിക്കപ്പെട്ട.

വ്യസ്തപദം - തെളിവുകുറഞ്ഞ വ്യവഹാരം.

വ്യളീക-വി. ക. ഇഷ്ടക്കേടുള്ള. ഉ. അപൂർവമായ. ന. യോഗ്യമല്ലാത്ത.

വ്യളീകം-വി. ക. വ്യസനം. ഉ. വഞ്ചന. കുറ്റം, അപരാധം.

'കഠിനഹൃദയേമയ്യഭ്രാന്തിം
വ്യളീകകഥാശ്രയം'

(അമരുകശതകം മൂലം)

ര. ഇഷ്ടക്കേടുള്ള വസ്തു. ങ. മര്യാദയില്ലാത്ത പ്രവൃത്തി. ന. അപ്രിയം. ഠ. അകായ്മ, വ. ലജ്ജ. ൻ. കളവ്. ഫ. സ്ത്രീകളുണ്ടാകുന്ന അപരാധം.

വ്യാ

വ്യാകരണക്കാരൻ- ക. വ്യാകരണമുണ്ടാക്കിയവൻ. ഉ. വ്യാകരണം പഠിച്ചവൻ.

വ്യാകരണം-ആറുശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ശബ്ദശാസ്ത്രം, ഒരു ഭാഷയെ തെറ്റുകൂടാതെ ഉപയോഗിക്കുന്നതിനുള്ള നിയമങ്ങളെ വിവരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രം.

സംസ്കൃതത്തിൽ പല വ്യാകരണങ്ങളുണ്ട്. ഏറ്റവും വിശിഷ്ടമായതു പാണിനിയുടേതാണ്.

വ്യാകരിക്കുന്നു- ക. സ്പഷ്ടമാക്കുന്നു. ഉ. പിരിക്കുന്നു. ന. വ്യാകരണപ്രകാരം ഒരു വാക്യത്തിലെ പദങ്ങൾക്ക ശബ്ദനിഷ്പത്തി ചെയ്യുന്നു.

വ്യാകാരം-രൂപംമാറ്റൽ.

വ്യാകീർണ്ണ-വി. ചിതറപ്പെട്ട.

വ്യാകുല-വി. ക. ദുഃഖിക്കുന്ന. ഉ. ഭയമുള്ള.

വ്യാകുലത-ക. ദുഃഖം, ഭയം. ഉ. ഭയം.

വ്യാകുലപ്പെടുന്നു-ദുഃഖിക്കുന്നു.

വ്യാക്രുതി-വഞ്ചന.

വ്യാക്രുശ്-വ്യാക്രുണ്.

വ്യാകൃതി-സ്വരൂപത്തിനു വന്നുകൂടുന്ന മാറ്റം, ആകൃതിയുടെ മാറ്റം.

വ്യാകോശ-വി. വിടിന്ന.

വ്യാക്രുണ്- ഗർഭിണികൾക്ക ഭക്ഷണസാധനങ്ങളിലുണ്ടാകുന്ന ഓരോരോതരം അഭിലാഷങ്ങൾ (കൊതികൾ).

വ്യാക്ഷേപം - ക. പ്രതിബന്ധം. ഉ. എതിർപ്പ്. ന. കാലവിളംബം.

വ്യാക്ഷേപകം, വ്യാക്ഷേപകനിപാതം-(വ്യാകരണത്തിൽ) വാക്യത്തിലുള്ള ഓരോ പദത്തോടും നേരെ ചേരാതെ നിന്നുകൊണ്ട് സ്വതന്ത്രവാക്യത്തിന്റെ ഫലത്തെ ചെയ്യുന്നത്. ഉം, ഉവ്, അയ്യോ, അത് ഇത്യാദി.

വ്യാഖ്യ-വ്യാഖ്യാനം.

വ്യാഖ്യാത-വി. ക. വ്യാഖ്യാനിക്കപ്പെട്ട, വിസ്തരിച്ചുപായപ്പെട്ട. ന. വിസ്തരിക്കപ്പെട്ട.

വ്യാഖ്യാതാവ്-വ്യാഖ്യാനത്തെ ഉണ്ടാക്കിയവൻ.

വ്യാഖ്യാനം—സംസ്കൃതകവികളുടെ അർത്ഥങ്ങളെ തെളിയിച്ചു പറയുന്ന ഗ്രന്ഥം.

വ്യാഖ്യാനിക്കുന്നു—വ്യാഖ്യാനത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു, വിവരിക്കുന്നു.

വ്യാഘാതം—ഹ. അടി. ൨. തടവ്. ൩. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന യോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൪. കൊന്നവൃക്ഷം. ൫. ഒരലങ്കാരം. ഒരുവൻ തനിക്കു ഇഷ്ടമായ കാര്യത്തിനു കാരണമായി വിവക്ഷിക്കുന്ന സംഗതിയെത്തന്നെ മറെറാരുവൻ അതിനു വിപരീതമായ കാര്യത്തിനു കാരണമാക്കി സമർപ്പിക്കുന്നത്.

വ്യാഘ്രനഖം—ഹ. പുലിച്ചുവടി എന്ന മരുന്ന്. ൨. നാഗുണം. ൩. ചതുരക്കള്ളി.

വ്യാഘ്രനായകൻ—കുറുക്കൻ.

വ്യാഘ്രപാൽ (ത്ത്, ദം)— വയ്യംകത വൃക്ഷം.

വ്യാഘ്രപുച്ഛം—വെളുത്താവണക്ക്, ചെമന്നാവണക്ക്.

വ്യാഘ്രം—ഹ. കടുവാ. ൨. ചെമന്നാവണക്ക്, വെളുത്താവണക്ക്. ൩. ഉങ്ങ്. ൪. പുലി. ൫. (സമാസങ്ങളിൽ) ശ്രേഷ്ഠം എന്നർത്ഥം. ഉ—ം, പുരുഷവ്യാഘ്രൻ.

വ്യാഘ്രസേവകൻ—കുറുക്കൻ.

വ്യാഘ്രാടം—ഹ. ചെമ്പോത്ത്. ൨. വാനമ്പാടിപ്പക്ഷി.

വ്യാഘ്രാലയം—വൈക്കം (വെൺപുലിനാട്).

വ്യാഘ്രാസ്യം—പൂച്ച.

വ്യാഘ്രി—ഹ. കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട, ചെറുവഴുതിന. ൨. വ്യാഘ്രജാതിസ്ത്രീ.

വ്യാജക്കാരൻ—കള്ളൻ, കള്ളംപറയുന്നവൻ.

വ്യാജനിന്ദ—കവിതയിലെ ഒരലങ്കാരം, സ്തുതിക്കുന്ന ഭാവത്തിൽ നിന്ദിക്കു.

വ്യാജം—ഹ. കള്ളം. ൨. വഞ്ചന.

വ്യാജസ്തുതി— ഒരു അലങ്കാരം, സ്തുതിയിൽ പര്യവസാനിക്കുന്ന നിന്ദയും നിന്ദയിൽ പര്യവസാനിക്കുന്ന സ്തുതിയും.

വ്യാജോക്തി—അലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്, വെളിപ്പെടാൻ പോകുന്ന രഹസ്യത്തെ മറയ്ക്കാനായി ചൊല്ലുന്നതോ പ്രവർത്തിക്കുന്നതോ ആയ വ്യാജം.

വ്യാജ്യം—കോടതിയിൽ നടത്തുന്ന വ്യവഹാരം.

വ്യാഡൻ—ഹ. ഇന്ദ്രൻ. ൨. കള്ളൻ.

വ്യാഡം—ഹ. പാമ്പ്. ൨. മാംസം തിന്നുന്ന ദുഷ്ടമൃഗങ്ങൾ. ൩. വനമൃഗം. ൪. കടുവാ.

വ്യാഡി—ഒരു വ്യാകരണത്തിന്റെയും നിഘണ്ടുവിന്റെയും കർത്താവ്.

വ്യാദീർണ്ണാസ്യം—സിംഹം.

വ്യാധൻ—കാട്ടാളൻ, വേടൻ.

വ്യാധഭീതം—മാൻ.

വ്യാധി—ഹ. ദീനം. മററു പര്യായങ്ങൾ—രുക്, രുജാ, ഉപതാപം, രോഗം, ഗദം, ആമയം. ൨. കൊട്ടം. ൩. ശൃംഗാരരസം സംബന്ധിച്ച പൂർവരാഗാവസ്ഥയിലുണ്ടാകുന്ന കാമാവസ്ഥകൾ പത്തുള്ളതിൽ ഒന്ന്. (ദീർഘമായി നിശ്വസിക്കുക, ദേഹം വിളർക്കുക, മെലിയുക മുതലായത്).

വ്യാധിഘാതം—ഹ. വൻകൊന്നവൃക്ഷം. ൨. ആററുവഞ്ചി.

വ്യാധിത—വി. വ്യാധിയുള്ള, ദീനമുള്ള.

വ്യാധുത—വി. ഇളക്കമുള്ള.

വ്യാനൻ-പഞ്ചവായുക്കളിൽ ഒന്ന്.

വ്യാപക-വി: വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന, പരന്ന.

വ്യാപത്തി-ദുരവസ്ഥ.

വ്യാപനം-വ്യാപിക്കുക, പരക്കുക.

വ്യാപന്ന-വി. ഭ. മരിച്ച. ഉ. കൊല്ലപ്പെട്ട.

വ്യാപാദം-പൊരിവെയിൽ.

വ്യാപരിക്കുന്ന-പ്രവർത്തിക്കുന്ന.

വ്യാപാദ(ന)ം- ഭ. കൊല്ലുക. ഉ. നാശം.

വ്യാപാദം-ദ്രോഹചിന്തനം, ഉപദ്രവിപ്പാനുള്ള മനസ്സ്.

വ്യാപാരം-ഭ. (മ) കച്ചവടം. ഉ. പ്രവൃത്തി. ന. ക്ഷുദ്രം.

വ്യാപാരി-കച്ചവടക്കാരൻ.

വ്യാപി-വി. വ്യാപിക്കുന്ന, പരക്കുന്ന.

വ്യാപിക്കുന്ന- പരക്കുന്ന. (വ്യാപിപ്പിക്കുന്ന-കാ. ക്രി.)

വ്യാപൃതൻ-ഏല്പിച്ച പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവൻ.

വ്യാപരിക്കയിൽ നിന്നാണ വ്യാപാരവും വ്യാപൃതവും ഉണ്ടായിട്ടുള്ളത്.

വ്യാപൃതി-വ്യാപാരം.

വ്യാപ്ത-വി. പരക്കപ്പെട്ട.

വ്യാപ്തി- വ്യാപിക്കുക, പരക്കുക. (മ) വ്യാജം.

വ്യാപ്യ-വി. പരത്തപ്പെടുവാൻ തക്ക. (നാമം-വ്യാപ്യത്വം).

വ്യാപ്യം-കൊട്ടം.

വ്യായം, വ്യായനം-ഒരു മാറ്റുവ്.

വ്യായമിശ്ര-വി. ഇടകലർന്ന.

വ്യായാമോഹം- മോഹം, അന്ധാളിപ്പ്, കുഴിപ്പിപ്പ്.

വ്യായത്ത-വി. ഭ. ബലപ്പാടുള്ള. ഉ. നീളമുള്ള. ന. ഉറപ്പുള്ള.

വ്യായാമം-ഭ. അഭ്യാസനം. ഉ. കച്ച കെട്ട്. ന. പുരുഷത്വം.

വ്യാലീഢം-ആഹരിക്കപ്പെട്ടത്.

വ്യായോഗം- ദശരൂപകങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (ദശരൂപകങ്ങൾ എന്ന പദം നോക്കുക).

വ്യാവക്രോശി-തമ്മിൽ ശപിക്കുക.

വ്യാവർത്തനം, വ്യാവൃത്തി-ഭ. സ്മൃതി. ഉ. തിരഞ്ഞെടുപ്പ്. ന. തള്ളൽ.

വ്യാവർത്തിക്ക-മാറുക.

വ്യാവർത്തിച്ചുറിക-തിരിച്ചുറിക.

വ്യാവഹാരിക-വി. ഭ. വ്യവഹാരത്തെ സംബന്ധിച്ച. ഉ. മര്യാദയുള്ള.

വ്യാവഹാരികൻ-മന്ത്രി.

വ്യാവഹാസി-തമ്മിൽ ചിരിക്കുക.

വ്യാവൃത്ത-വി. ഭ. മാറപ്പെട്ട. ഉ. വളയപ്പെട്ട. ന. തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട. ഭ. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

വ്യാസക്ത-വി. ഭ. ചേർന്നിരിക്കുന്ന. ഉ., ആകുലതയുള്ള ന. വേർപെട്ട.

വ്യാസൻ-ഒരു മഹർഷി, വേദവ്യാസൻ (വസിഷ്ഠൻ എന്ന പദത്തിലെ പട്ടിക നോക്കുക). വ്യാസൻ എന്നാൽ പിരിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

ചേദിരാജാവായ വസുവിന് ഇന്ദ്രസേവകൊണ്ടു മല, മണ്ഡ്, വിമാനം, വിജ്ഞാനം ഇവ കിട്ടി. ആകാശസഞ്ചാരിയായിത്തീർന്നതിനാൽ 'ഉപരിചരൻ' എന്നു പേരുണ്ടായി. ഗിരികയെ വേട്ട. ഇവർക്ക് മകളായി കാളി (മത്സ്യഗന്ധി) ജനിച്ചു. മത്സ്യഗന്ധിയെ സത്യവതി എന്നും പറയും. വ്യാസനെ ജനിച്ചുടൻ കയൗവനം വന്നു.

സത്യവതി വ്യാസനെ പ്രസവിച്ചതിന്റെ ശേഷം ശന്തനുരാജാവിൽ രണ്ടു പുത്രന്മാരെ സമ്പാദിച്ചു. പക്ഷേ മക്കളില്ലാതെയാണു മൃതരായതു്. തന്നിമിത്തം അവർ രണ്ടുപേരും മരിച്ചുപോയവരുടെ വിധവകളെ പരിഗ്രഹിച്ചു. ധൃതരാഷ്ട്രർ, പാണ്ഡു ഈ പുത്രന്മാരെ ജനിപ്പിച്ചു. ബ്രഹ്മാവു 28 പ്രാവശ്യം വ്യാസനായി അവതരിച്ചു. ഇതു വേദങ്ങളെ ക്രമപ്പെടുത്തുവാനും മററുമായിരുന്നു മഹാഭാരതമുണ്ടാക്കി, പുരാണങ്ങളെ ശരിപ്പെടുത്തി.

പേർ—1. കാനീനൻ—ന്യായമായുണ്ടായ പുത്രനല്ലായ്കയാൽ ഈ പേർ വന്നു 2. കൃഷ്ണൻ—കറുത്തവനാകയാൽ 3. ദ്വൈപായനൻ—ഒരു ദ്വീപിൽ ജനിച്ചതുകൊണ്ടു്.

വ്യാസശിഷ്യന്മാർ—ഴ. പൈലൻ (ഋഗ്വേദം പഠിച്ചു). വൈശമ്പായനൻ (യജുർവ്വേദം പഠിച്ചു). ജൈമനി (സാമം പഠിച്ചു). സുമന്തു (അഥർവ്വം പഠിച്ചു).

വ്യാസം—ഴ. വീച്ചു്, വിസ്താരം. ൨. വേർതിരിപ്പു്. ൩. ഒരളവു്. (വ്യാസം എന്നതു സമാസം എന്നതിന്റെ വിപരീതപദമാകുന്നു).

വ്യാസിദ്ധ—വി. ഴ. വിരോധിക്കപ്പെട്ട. ൨. അനുവദിക്കപ്പെടാത്ത.

വ്യാഹതം—ഒരു കാവ്യദോഷം.

വ്യാഹരിക്കുന്നു—പറയുന്നു.

വ്യാഹാരം—ഴ. വാക്കു്, ശബ്ദം. ൨. ഫലിതവാക്കു്.

വ്യാഹൃത—വി. പറയപ്പെട്ട.

വ്യാഹൃതം—വാക്കുപറയുക, സംസാരം.

വ്യാഹൃതി—ഴ. വാക്കു്. ൨. ശബ്ദം.

വ്യാഹൃതികൾ—വേദങ്ങളിൽ നിന്നു പ്രജാപതി കറന്നെടുത്ത മൂന്നു വാക്കുകൾ.

സന്ധ്യാവന്ദനത്തിൽ ബ്രാഹ്മണർ ഇവയെ 'ഓം' എന്ന പദത്തിന്റെ പിറകെ ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഋഗ്വേദത്തിൽ നിന്നെടുത്ത 'ഭൂ' ഭൂമിയായി. യജുർവ്വേദത്തിൽ നിന്നെടുത്ത 'ഭുവ' ആകാശമായി. സാമവേദത്തിൽ നിന്നെടുത്ത 'സ്വഃ' സ്വർഗ്ഗമായി. അഥർവ്വേദത്തിൽ നിന്നെടുത്ത പദം 'മഹഃ' എന്നാകുന്നു.

വ്യാളഗ്രാഹി—പാമ്പിനെ പിടിക്കുന്നവൻ.

വ്യാളൻ—ഴ. രാജാവു്. ൨. വിഷ്ണു. ൩. കള്ളൻ.

വ്യാളം—ഴ. പാമ്പു്. ൨. സിംഹം, കടുവാ, പുലി. ൩. മദയാന. ൪. ചെമന്ന കൊടുവേലി, കൊടുവേലി. ൫. ചതി. ൬. മുള്ളൻപന്നി.

വ്യാളായുധം—ഴ. പുലിച്ചുവടി ൨. നാഗുണം.

വ്യാളീ—ഴ. പിടിയാന. ൨. ശരഭം (ഒരു ഭയങ്കരമൃഗം).

'ശരഭസ്തു ഗജാരാതിഃ വ്യാളീതു ചാഷ്ടപാദകഃ' എന്നുള്ള ശ്ലോകാർദ്ധപ്രകാരം ഇതു ഗജത്തിനു ശത്രുവാണെന്നും ഇതിനു വ്യാളീശബ്ദം പര്യായശബ്ദമാണെന്നും കൂടി തെളിയുന്നു. വ്യാളി, ശരഭം, എട്ടടിമാൻ, അഗൌകസ്സ് ഇതൊക്കെ 'വ്യാളി' എന്നതിന്റെ പര്യായമായി സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളേണ്ടതാണു്.

വ്യാഴം—ഴ. നവഗ്രഹങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൨. വ്യാഴാഴ്ച.

വ്യാഴവട്ടം—ഴ൨ കൊല്ലവർഷം.

വ്യാഴാഴ്ച—അഞ്ചാമത്തെ ആഴ്ച.

വ്യൂ

വ്യുത്ഥാനം-ഹ. സ്വാതന്ത്ര്യം. ൨. വിരോധം. ൩. സമാധിനിവൃത്തി.

വ്യൂൽക്കട-വി. വളരെ അധികമായ, ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

വ്യൂല്പത്തി-വിദ്യ.

വ്യൂൽപത്തി.

'ശബ്ദധർമ്മാർത്ഥകാമാദി
ശാസ്ത്രേഷ്വാമ്നായ പൂർവികാ,
പ്രതിപത്തിരസാമാന്യാ
വ്യൂൽപത്തിരഭിധീയതേ'

ശബ്ദശാസ്ത്രമായ വ്യാകരണം, ധർമ്മശാസ്ത്രമായ സ്മൃത്യാദികൾ, അർത്ഥശാസ്ത്രം, കാമശാസ്ത്രം എന്നിവയിലും' ആദിശബ്ദംകൊണ്ടു സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഛന്ദശ്ശാസ്ത്രം അലങ്കാരശാസ്ത്രം എന്നിവയിലുമുള്ള സവിശേഷമായ പ്രതിപത്തിയാണു വ്യൂൽപത്തി

വ്യൂഷ്ട-വി. ഹ. ദഹിച്ച. ൨. ഉദിച്ച

വ്യൂഷ്ടം-ഹ. പ്രഭാതകാലം. ൨. ഫലം, സാദ്ധ്യം

വ്യൂഷ്ടി-ഹ. ഫലം. ൨. വർദ്ധന. ൩. സ്തുതി.

വ്യൂ

വ്യൂഢ-വി. ഹ. അണിനിരത്തപ്പെട്ട ൨. പരന്ന. ൩. നന്നായ് യോജിച്ച.

വ്യൂഢകങ്കടൻ-കവചം (ചട്ട) ഇട്ടവൻ.

വ്യൂഢി-അണിനിരപ്പ്.

വ്യൂത-വി. നെയ്യപ്പെട്ട.

വ്യൂതി-നെയ്യുക.

വ്യൂഷിതാശ്വൻ-പൂരുവംശത്തിലെ ഒരു രാജാവ്.

വ്യൂഹപാർഷ്ണി-പിമ്പട.

വ്യൂഹം-ഹ. യുദ്ധത്തിൽ സൈന്യങ്ങളെ ഓരോമാതിരി നിറുത്തുന്നതിന്റെ ക്രമം. (മകരവ്യൂഹം എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

അനേകവിധം ബലവിന്യാസങ്ങൾ പ്രാചീനയുദ്ധസംപ്രദായത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതായി ഭാരതയുദ്ധത്തിൽ തന്നെ കാണുന്നുണ്ട്. ദണ്ഡവ്യൂഹം, ഭോഗവ്യൂഹം, മണ്ഡലവ്യൂഹം, വജ്രവ്യൂഹം, പത്മവ്യൂഹം, ക്രൌഞ്ചവ്യൂഹം, അസംഹതവ്യൂഹം, മകരവ്യൂഹം മുതലായി അനേകവിധവ്യൂഹങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നത്രേ. ഇപ്പോഴത്തെ രീതിയിലുള്ള യുദ്ധക്കവാത്തുകൾ, ഫ്ാർമേഷൻ മുതലായവയുടെ പ്രാചീനനാമധേയങ്ങളിലൊന്നാണു വ്യൂഹമെന്നത്.

൨. സമൂഹം.

വ്യോ

വ്യോകാരൻ- കൊല്ലൻ. ലോഹബീജം കൊണ്ടുള്ള വേല ചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

വ്യോമകടാഹം-ഗോളാകൃതിയിലുള്ള ആകാശമണ്ഡലം.

വ്യോമകേശൻ-ശിവൻ. ആകാശം തലമുടിയായുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

വ്യോമദേവൻ-ശിവൻ.

വ്യോമം-ഹ. ആകാശം ൨. വെള്ളം.

വ്യോമയാനം- വിമാനം, ആകാശക്കപ്പൽ.

വ്യോമോദകം-മഴവെള്ളം.

വ്യോഷം-ചുക്ക്, മുളക്, തിപ്പലി (ത്രികടു)

വ്ര

വ്രജകൻ-ഭിക്ഷക്കു നടക്കുന്ന സന്യാസി.

വ്രജകിശോരൻ-കൃഷ്ണൻ.

വ്രജൽ-വി സഞ്ചരിക്കുന്ന.

വ്രജദേശം-ഒരു വിശേഷസ്ഥലം.

ഇവിടെയാണു കൃഷ്ണൻ ഗോപന്മാരോടുകൂടി തന്റെ ബാല്യം കഴിച്ചതു്.

വ്രജനം-സഞ്ചരിക്കൽ

വ്രജനാഥൻ-കൃഷ്ണൻ

വ്രജം-൧. അമ്പാടി, പശുത്തൊഴുത്തു്. ൨. കൂട്ടം. ൩. വഴി.

വ്രജമണ്ഡലം-ഒരു പ്രദേശം. ഇതു കൃഷ്ണമധുരയിലാണു്. അവിടെ ഇതു വളരെ മുഖ്യമാകുന്നു.

വ്രജമോഹനൻ-കൃഷ്ണൻ.

വ്രജവരൻ-കൃഷ്ണൻ

വ്രജവല്ലഭൻ-കൃഷ്ണൻ.

വ്രജിക്കുന്നു-പ്രാപിക്കുന്നു, പോകുന്നു.

വ്രജിനം-൧. ദുഃഖം. ൨. പാപം. ൩. തലമുടി. ൪ പാമ്പു്. ൫. വളഞ്ഞതു്.

വ്രജ്യ-൧. തീർത്ഥയാത്ര. ൨. യുദ്ധയാത്ര യുമ്മററും. ൩. സഞ്ചാരയാത്ര

വ്രണകാരി-വി. വ്രണത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന.

വ്രണകൃത്തു-ചേരുമരം.

വ്രണം-ശരീരത്തിൽ പൊട്ടി അളിഞ്ഞുള്ള ദീനം, മുറിവുമ്മററും.

വ്രണാശം-൧. നറുംപശ. ൨. അകത്തി.

വ്രതതി-൧. വെള്ളി, ലത. ൨ പരപ്പു്.

വ്രതം-ഉപവാസം, നോൻപു്. ശരീരം, വാക്കു്, മനസ്സു് എന്നീ ത്രിവിധകരണങ്ങളെക്കൊണ്ടു അനന്യപരമായ സേവയിൽ ഉള്ള നിഷ്ഠ, ശരീരത്തിന്നും മനസ്സിന്നും പക്വതവരുത്തുന്ന നിഷ്ഠാവിശേഷം.

വ്രതി-വി. വ്രതമുള്ള.

വ്രതീ-ഉപവസിക്കുന്നവൻ.

വ്രശ്ചനം-൧. അരം. ൨. കത്തിരി (കത്രി). ൩. കണ്ടിക്ക.

വ്രാജം-നാട്ടുകോഴി.

വ്രാജിതാവു്-തേർ നടത്തുന്നവൻ.

വ്രാതം-കൂട്ടം.

വ്രാത്യൻ-ജാതിമര്യാദപ്രകാരമുള്ള കർമ്മങ്ങൾ ഒന്നും അനുഷ്ഠിക്കാത്ത ബ്രാഹ്മണൻ.

വ്രീഡ-ലജ്ജ, നാണം.

വ്രീഹി-ധാന്യങ്ങളിൽ നെല്ലും മററും.

വ്രീഹികാഞ്ചനം-കറുത്ത ചണംപയറു്

വ്രീഹിഭേദം-ഒരുവക നെല്ലു്.

വ്രീഹിശ്രേഷ്ഠം-ചെന്നെല്ലു്.

വ്രീള-ലജ്ജ, നാണം.

വ്രീളാവൽ-വി. ലജ്ജയുള്ള.

വ്രൈഹേയ-വി. വിളയുന്ന

വ്ള

വ്ളാങ്കു്-ഒരുവക മത്സ്യം.

സർപ്പാകൃതിയുള്ളതും നദിയിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതുമാണു്. ഇതിന്റെ മാംസം വിശേഷാൽ വാതത്തിനു നന്നു്. രുചികരമാണു്. പതിവായി ഉപയോഗിക്കരുതു്. സം-ഭീരു. ത-വിലാംകുമീൻ.

വ്ളാമരം-വിളാവു്.

ഇതിന്റെ കായ് പാലിനോടൊരുമിച്ചു ഭക്ഷിക്കരുതു്. പച്ചക്കായ് കഫത്തേയും വിഷത്തേയും ശമിപ്പിക്കും. സം-കപിത്ഥം. ത-വിളാമരം. ഇം-Wood-apple വുഡ് ആപ്പിൾ, Elephant-apple എലിഫന്റ് ആപ്പിൾ.

ശ

ശ-ഹല്ലുകളിൽ നാം-മതത്തെ അക്ഷരം. വ്യഞ്ജനങ്ങളിലൊന്ന്.

ശം-പ്ര. ശിവൻ. ഉ. ശരീരം. സു. ആത്മാ. ഭ. നാശകരൻ.

ശകടൻ-ഒരസുരൻ.

ഇവൻ ശിശുവായ കൃഷ്ണനെ ചാടയിലന്വേഷിച്ചു.

ശകടം-പ്ര. വണ്ടി, ചാട്ട്. ഉ. രതിഭേദം.

ശകടാക്ഷം-പ്ര. വണ്ടിയുടെ അച്ചുതണ്ട്. ഉ. ജ്ഞാ.

ശകൻ-പ്ര. ഒരു രാജാവ്, ശാലിവാഹൻ. ഉ. സിന്ധുനിവാസി.

ശകം-ചാണകം.

ശകലം-പ്ര. അംശം. ഉ. നറുക്ക്.

ശകലാഞ്ജു(സ്സ്)-ഒരുമാതിരി വസ്ത്രം, കമ്പിളി, കരിമ്പടം. (പോർട്ടുഗീസ് ഭാഷ).

'ചാരുവാംശകലാസ്സുനിരവേവിരിച്ചു'

(കേരളവർമ്മരാമായണം)

ശകലി-മീൻ.

ശകലിക്കുന്നു-പ്ര. മുറിക്കുന്നു, ചെറുതായി നറുക്കുന്നു. ഉ. ഉടയ്ക്കുന്നു.

ശകലിത-വി. നറുക്കപ്പെട്ടു, ഉടയ്ക്കപ്പെട്ട.

ശകാന്തകൻ-പ്ര. വിക്രമാദിത്യരാജാവ്. ഉ. ശാലിവാഹൻ.

ശകാബ്ദം-ശാലിവാഹനന്റെ സംവത്സരം.

ശകാരൻ-രാജാവിന്റെ രണ്ടപ്പൂട്ടിയുടെ സഹോദരൻ.

ശകാരം-അധിക്ഷേപവാക്ക്.

ശകാരി-വിക്രമാദിത്യൻ.

ശകാരിക്കുന്നു-അധിക്ഷേപവാക്കു പറയുന്നു.

ശകുനപ്പിഴ-ഒരു കാര്യത്തിനു പുറപ്പെടുമ്പോൾ കാണുന്ന ലക്ഷണപ്പിഴ.

ശകുനം-പ്ര. പക്ഷി, പറക്കുവാൻ കഴിവുള്ള ജന്തുഭേദം. ഉ. പ്രയത്നം. സാ. ഒരു മാതിരി പാട്ട്. ഭ. കഴുവൻ. ഇ. പറവ്. സു. ലക്ഷണം, നിമിത്തം, കണി.

നല്ല ശകുനങ്ങൾ.

'മദ്യംപച്ചയിറച്ചിമണ്ണുശവവും
കണ്ണുന്നതീയക്ഷരം
നെയ്യുംചന്ദനവുംവെളുത്തകുസുമം
വിപ്രപ്രേയംകാളയും
വേശ്യാസ്ത്രീതെരുതേൻകരിമുഖവും
തണ്ടശ്വമാന്തോളവും
രാജാവുംകയറിട്ടകാളപുത്തുവും
യാത്രാമുഖേ ശോഭനം'

'വീണാവേണുമൃദംഗശംഖപടഹ
ഭ്രാന്തേഷ്വഭേരീരവം
ശീതംമംഗലമംഗനാമുഖനിഭം
ഭക്ഷ്യൈകതേക്കുപാത്രികം
ദുഗ്ധാന്നംപൂർണ്ണകുംഭകുസുമം
മാഷാംഫലംകന്യകാ
ക്ഷണ്ണംഭീപസരോരുഹേച്ഛുദധേ
വിദ്യുന്നിമിത്തം ബുധാ'

'അന്നംകണ്ണാടിശയ്യാമയിലഥപടഹം
കന്യകാചക്രവാകം
ശംഖംമീൻമൃക്ഷണംമാലകടംനിറകുടവും
കാഞ്ചനംവെള്ളിതാമ്രം
വില്ലന്മാർവീണഖഡ്ഗമുടനുടയും
മംഗലസ്ത്രീകളപ്പം
മൂലദ്രവ്യങ്ങൾതുപ്പുകശകഴുവിവയും
ശോഭനം സ്യന്നിമിത്തം'

'ശുക്ലാംബരം കറിക്കുട്ട
ചാമരം വല്ലകീവാദ്യം
ക്ഷണാസരോജംസമിതാ
യാത്രാകാലേ സുശോഭനം'.

ചീത്ത ശകുനങ്ങൾ.

'ഒവണ്ണീറും വിറകെണ്ണയും കഴുതയും
ചൂലും മുറം ദർഭയും
പോത്തും ക്രൂററനുമെള്ളുമുപ്പുകയറും
തക്രംമഴുശ്ശീതികൻ,
ദണ്ഡീമുണ്ഡിതനംഗഹീനവിധവാ
നല്പാമ്പിരുമ്പാതുരൻ
മാർജ്ജാരൻ ബലിപുഷ്പമെന്നിവയെതി-
ർത്തീടിൽ സദാനിന്ദിതം'

'ഈയംപിണ്ണാക്കുഖണ്ഡംപഴവുമുമിയുമ-
ത്തോൽ കനൽക്കട്ടരോമം
കപ്പായംരിക്തകുംഭംകഴുകഥകരുമാ
നുമനുംചേര കല്ലും [ൻ
ക്ലീബൻഭ്രാന്തൻ സമൂകൻയതിവടുപറയ
ക്രനനാടുംകുരങ്ങും
കർപ്പാസംവെന്തനെല്ലങ്ങുടകലമിവയും
നിന്ദ്യമേററംനിമിത്തം'

'രജസ്വലാസ്ത്രീകൃതദേഹദാഹകോ
മാർജ്ജാരയുദ്ധംകലഹംദ്വിജാനാം,
പശുക്ഷതംപന്നഗദർശനഞ്ച
യാത്രാമുഖേപ്രാണഹരംഷഡേതേ'.

ശകുനാഹൃതം-കിളികാരിച്ചെന്നല്ല്.

ശകുനി-ഹ. പക്ഷി. പറക്കുവാൻ കഴിവുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. ദുർയ്യോധനന്റെ അമ്മാവൻ. ഒരു ഗാന്ധാരരാജപുത്രൻ.

ഗാന്ധാരിയുടെ സേഹാദരൻ. പാണ്ഡവരുടെ നാശത്തിനുവേണ്ടി കൌരവരെ കഴിയുന്നതും സഹായിച്ചു. ധർമ്മപുത്രരെ ചൂതുകളിയിൽ ചതിച്ചുതോല്പിച്ചു. മറെറാരു പേർ സൌബലൻ.

൩. കഴുവൻ. ൪. കൃഷ്ണനാൽ വധിക്കപ്പെട്ട ഒരു രാക്ഷസൻ. ൫. വഞ്ചകൻ (ലാക്ഷണികാർത്ഥം).

ശകുന്തം-ഹ. പക്ഷി. പറക്കുവാൻ കഴിവുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. കഴുവൻ (കുതള).

ശകുന്തള-മേനകയിൽ വിശ്വാമിത്രനുണ്ടായവൾ.

അമ്മ ഉപേക്ഷിക്കയാൽ ഒരു ശകുന്തം (പക്ഷി) എടുത്തു വളർത്തിയതുകൊണ്ടു ശകുന്തള എന്ന പേർ വന്നു. കണ്വമഹർഷി ശകുന്തളയെക്കണ്ടു ആശ്രമത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി വളർത്തിവന്നു. ദുഷ്ഷന്തൻ ശകുന്തളയെ ഗാന്ധർവ്വമായി വേളികഴിച്ചു. ഈ കഥ സുപ്രസിദ്ധമാകയാൽ ഇവിടെ ചുരുക്കുന്നു. ശകുന്തള കാളിദാസന്റെ ശ്രുതിപ്പെട്ട നാടകത്തിലേ നായികയാണ്.

ശകുന്തി-ഹ. പക്ഷി. ൨. കുതള.

ശകുലം-ഹ. മീൻ. ൨. പരൽ.

ശകുലാ-കടുരോഹിണി.

ശകുലാക്ഷകം(കാ)-ഹ. മീൻകണ്ണി. ൨. കറുക, വെൺകറുക. ൩. വയച്ചുള്ളി.

ശകുലാദനി-ഹ. കടുരോഹിണി. ൨. നീർതിപ്പലി. ൩. മീൻക്കണ്ണിക്കറുക. ൪. മാഞ്ചി. ൫. ചെറുകുമിഴ്.

ശകുലാർഭകം-ഗഡമത്സ്യം.

ശകുലി-മത്സ്യം.

ശകൃൽ-വിഷ്ഠ. മലം പുറത്തേക്കു കളയുവാൻ കഴിയുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ശകൃൽകരി-പശുക്കിടാവ്.

ശക്കരം, ശക്കരീ-കാള.

ശക്കരീ-ഹ. നദി. ൨. വിരൽ. ൩. അരപ്പട്ട.

ശക്ത-വി. ഹ. ബലമുള്ള. ൨. ത്രാണിയുള്ള.

ശക്തി-ഹ. ബലം. ൨. പാർവ്വതി. ൩. ലക്ഷ്മി. ൪. ഗണപതി. ൫. കവിതാസാമർത്ഥ്യവിശേഷം. ൬. വേൽ. ൭. ഒരു മുനി, വസിഷ്ഠന്റെ പുത്രൻ. കന്മാഷ

പാദരാജാവിനെ ശപിച്ചു രാക്ഷസനാക്കി. അവൻ തന്നെ കൊന്നുഭക്ഷിച്ചു.

ശക്തിത്രയം-ഹ. ജ്ഞാനശക്തി, ഇച്ഛാശക്തി, ക്രിയാശക്തി ഇവ ൩-ം. ൨. പ്രഭുശക്തി, ഉത്സാഹശക്തി, മന്ത്രശക്തി.

ഈശ്വരനുള്ള മൂന്നു പ്രധാന ശക്തികൾ ഇവയാണ്.

൩. നിയാമക (നിയന്ത്രണ) ശക്തി, സഞ്ചാരശക്തി, ജ്ഞാനശക്തി. (ജീവികൾക്കുള്ളവ).

ശക്തിധരൻ-വേൽകാരൻ.

ശക്തിപൂജ-ദേവിയെ പൂജിക്കുന്ന പൂജ.

ഇതിലേക്കു ബ്രാഹ്മണർ പാലും, ക്ഷത്രിയർ നെയ്യും, വൈശ്യർ തേനും, ശൂദ്രർമദ്യവും ഉപയോഗിക്കുന്നു.

ശക്തിമൽ-വി. ബലമുള്ള, ശക്തിയുള്ള.

ശക്തിശുക്രകം-ഗന്ധകം.

ശക്തിഹേതികൻ-വേൽക്കാരൻ.

ശക്തു-യവം.

ശക്നു-വി. ദയാപൂർവം സംസാരിക്കുന്ന.

ശക്യ-സാധിക്കപ്പെടാവുന്ന.

ശക്രജം-കാക്ക.

ശക്രജിത്തു്-ഇന്ദ്രജിത്തു്.

ശക്രതരു-നീർമതുതു്.

ശക്രധനുസ്സു്-മേഘവില്ലു്.

ശക്രൻ-ഹ. ഇന്ദ്രൻ. ൨. കടകപ്പാല. ൩. ശിവൻ. ൪ മൂങ്ങ. ൫ പതിനാലു എന്ന സംഖ്യ.

ശക്രാ-ഹ. കടകപ്പാല. ൨. നീർമതുതു്. ൩. ഉഴമൻ.

ശക്രപത്നി-വെളുത്ത തുളസി. ൨. ശചി.

ശക്രപാദപം-ഹ. ദേവതാരം. ൨. കടകപ്പാല.

ശക്രപുഷ്പി(ക)-മേത്തോന്നി. ഒരുമാതിരിചീര.

ശക്രഭവനം - ഇന്ദ്രന്റെ വാസസ്ഥലം, സ്വർഗ്ഗം.

ശക്രവല്ലി-ഹ. ഉഴിഞ്ഞ. ൨. ചെറിയകാട്ടുവെള്ളരി.

ശക്രവാരുണി-വലിയ കാട്ടുവെള്ളരി.

ശക്രസുതൻ-ഹ. ജയന്തൻ. ൨. അർജ്ജുനൻ ൩. ബാലി.

ശക്രസുധാ-ചെഞ്ചീര.

ശക്രാഖ്യം-ഉഴമൻ.

ശക്രാശനം-കഞ്ചാവു്.

ശക്രി-ആന.

ശക്ല-വി. പ്രിയം പറയുന്ന.

ശക്വം-ആന.

ശക്വരം-കാള.

ശങ്ക-ഹ. ഭയം. ൨. സംശയം. ൩. ലജ്ജ. ൪. ബഹുമാനം, വണക്കം.

ശങ്കനീയ-വി. സംശയിക്കത്തക്ക.

ശങ്കര-വി. സുഖത്തെ ചെയ്യുന്ന.

ശങ്കരദൂഷിതാ-പൂക്കൈത.

ശങ്കരൻ-ഹ. ശിവൻ. ൨. വേദാന്തം പഠിപ്പിക്കുന്നവൻ.

ശങ്കരവിജയം-ശംകരാചാര്യരുടെ ജീവചരിത്രം.

രണ്ടു പുസ്തകം ഉണ്ടു്. ഒന്നിന്റെ കർത്താവു്-ആനന്ദഗരി. മററതിന്റേതു മാധവാചാര്യർ.

ശങ്കരാചാര്യർ-കേരളത്തിലെ ഒരു അദ്വൈത മതസ്ഥാപകൻ.

ഈ മഹാവിദ്വാനായ വേദാന്തി കേരളത്തിൽ ക്രിസ്തുവർഷം ൭൮൮-ൽ ജനിച്ചു. കേരളംമുതൽ കാശ്മീരംവരെ

സഞ്ചരിച്ചു. പലേടത്തും മറങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ച് വേദാന്തത്തിന്റെ പ്രചാരം വരുത്തി. പ്രധാനകൃതികൾ—ആനന്ദലഹരി; ഭഗവൽഗീതാവ്യാഖ്യാനം, ഉപനിഷദ്വാഖ്യാനം, അമരുകശതകം. വ്യ൨൦-ൽ ൩൨-ാമത്തെ വയസ്സിൽ ഹിമാലയത്തിൽ കേദാരനാഥത്തിൽ വെച്ചു മരിച്ചു.

ശങ്കരീ-ഹ. പാർവ്വതി. ൨. മഞ്ചട്ടി. ൩. വന്നി.

ശങ്കാരഹിതം-ശംകകൂടാതെ.

ശങ്കാവിഷം—സംശയിപ്പാനിടയില്ലാത്ത കാര്യത്തിലെ ഒരു സംശയം.

ശങ്കാവിഹീനം, ശങ്കാഹീനം-വി. ശങ്കയില്ലാതെ.

ശങ്കിക്കുന്നു-ഹ. സംശയിക്കുന്നു. ൨. ഭയപ്പെടുന്നു. ൩. മാനിക്കുന്നു. ൪. വിചാരിക്കുന്നു. ൫. ലജ്ജപ്പെടുന്നു.

ശങ്കിടി-പ്രധാന പാട്ടുകാരന്റെ കൂടെ പാടുക.

ശങ്കിടിക്കാരൻ-കൂടെപ്പാടുന്നവൻ, ഏററ പാടുന്നവൻ.

ശങ്കിടിപാടുക-അഭിപ്രായത്തെ പിൻതാങ്ങിപ്പറയുക, പ്രധാന പാട്ടുകാരന്റെ കൂടെപ്പാടുക.

ശങ്കിത-വി. ഹ. ഭയപ്പെട്ട. ൨. സംശയമുള്ള. ൩. സ്ഥിരമില്ലാത്ത.

ശങ്കു-ഹ. മരക്കുററി, കുററിത്തടി. ൨. നീർപന്നി. ൩. കുന്തം, കൂർപ്പുള്ള ഇരിമ്പു കുറുവടി. ൪. ഇലയുടെ ഞരമ്പ്. ൫. നാഴികമണിയുടെ സൂചി. ൬. ഭയം. ൭. നാഗുണം.

ശംകു-ഹ. വിക്രമാദിത്യസഭസ്സിലെ നവരത്നങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൨. ശിവൻ.

ശങ്കുകർണ്ണം-ഹ. കഴുത. ൨. ഒട്ടകം.

ശങ്കുതരു-മരുത്.

ശങ്കുംകുപ്പി-ശംഖപുഷ്പം.

ശങ്കുമുഖം-മുതല.

ശങ്കുല-പാക്കുവെട്ടി.

ശങ്കുവൃക്ഷം-മരുത്.

ശംഖ്-ഹ. ഒരു ജലജന്തു. ൨. മനുഷ്യന്റെ ശരീരത്തിലുള്ള ഒരു മർമ്മം. ൩. നവനിധികളിൽ ഒന്ന്. ൪. ഒരു വലിയ തുക.

സം-ശംഖം. ത-ചക്. ഇം-Conch.

ശംഖകം-ഹ. ഒരു രോഗം.

ഇത് അസൃശ്ശരനിദാനത്തിൽ പെട്ടതാണ്. ദുഷിച്ചിരിക്കുന്ന രക്തവും പിത്തവും വാതവും ശംഖപ്രദേശത്തിൽ ചെന്നു കോപിച്ചു തീവ്രമായിരിക്കുന്ന വേദനയോടും ചൂടോടും ചെമപ്പോടും കൂടി ഭയങ്കരമായ നീരിനെ ഉണ്ടാക്കും. അതു വിഷമെന്നപോലെ വേഗത്തോടു കൂടി ശിരസ്സിലും കഴുത്തിലും വ്യാപിച്ചിട്ടു തടഞ്ഞുനിൽക്കും. ശംഖകമെന്ന ആ രോഗം മൂന്നു രാത്രികൊണ്ടു പ്രാണഹാനിയെ ചെയ്യും. ശരിയായി ചികിത്സിച്ചാൽ മൂന്നുരാത്രികൊണ്ടു ശമിക്കാനുംമതി ൨. ശംഖ്.

ശംഖകുസുമ-ശംഖപുഷ്പി.

ശംഖധവള-വി. ശംഖിന്റെ വെളുപ്പുപോലെ വെളുപ്പുള്ള.

ശംഖധ്മാനം-ശംഖ് ഊതുക.

ശംഖനകം, ശംഖനഖം-ഞമഞ്ഞി.

ശംഖനാദം-ശംഖിന്റെ ശബ്ദം.

ശംഖപാലൻ-ഹ. ആദിത്യൻ. ൨. ഒരു സർപ്പം.

ശംഖപുഷ്പം-ഒരുമാതിരി പുഷ്പം. ഹ. കറുത്ത ശംഖുപുഷ്പം. ൨. വെളുത്ത ശംഖുപുഷ്പം.

ശംഖപുഷ്പി-ശംഖപുഷ്പം.

ശംഖം-ഹ. ഒരുവക ജലജന്തു, ശംഖ്. ൨. വൈശ്രവണന്റെ നിധികളിൽ

ഒന്ന്. ൩. മനുഷ്യന്റെ നെററിയിലുള്ള ഒരു മർമ്മം. ൪. ഒരു വലിയ തുക. ൫. നാഗ്ഗുണം.

ശംഖമുഖം-മുതല.

ശംഖസ്വനം-ശംഖിന്റെ ശബ്ദം.

ശംഖാഹ്വാ-ശംഖപുഷ്പി.

ശംഖി-൧. സമുദ്രം. ൨. വിഷ്ണു.

ശംഖിനീ-൧. നാലുവക സ്ത്രീകളിൽ മൂന്നാമത്തേവൾ. ൨. ഒരു പച്ചമരുന്ന്, ചണ്ണ (ചണ്ണക്കൂവ). ൩. കീരിവള്ളി.

ശംഖിനീഫലം-നെന്മേനിവാക.

ശംഖുപിരി, ശംഖുതിരി-ഒരുവിധം പിരിയാണി.

ശംഖുവിളി-ശംഖിൽ ഊതി ശബ്ദിപ്പിക്കുക.

ശചീ-൧. ഇന്ദ്രാണി, ഇന്ദ്രന്റെ പത്നി. വ്യക്തമായി പറയുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. അരയന്നത്തിനെപ്പോലെ നടക്കുന്നവൾ എന്നുമാവാം. ൨. കരണം. ൩. വിഷ്ടി. ൪. ശതാവരി. ൫. ബലം. ൬. ഊർജ്ജസ്വലത. ൭ ചൊടിപ്പ്.

ശചീപതി-ഇന്ദ്രൻ.

ശടാ-൧. ജടാ. ൨. സിംഹകേസരം.

ശടി-കച്ചോലം.

ശടി,ശടിക-ചെറുകച്ചോലം.

ശഠ-വി. ശാഠ്യമുള്ള.

ശഠത-ശാഠ്യം.

ശഠം-൧. കംകമം. ൨. ഉരുക്ക്. ൩. തകരം. ൪. ഉമ്മത്ത്.

ശഠിക്കുന്നു-ശാഠ്യംപിടിക്കുന്നു, തർക്കിച്ചുപറയുന്നു.

ശണഘണ്ടികാ-കിലുകിലുപ്പ്.

ശണം-ഒരുമാതിരി ചെടി, ചണ.

ശണപർണ്ണി-തുവരപ്പയറ്.

ശണപാത്രം-മീൻകൂട്, ഏറുവല.

ശണപുഷ്പിക-൧. കിലുകിലുപ്പ്. ൨. തുവരപ്പയറ്.

ശണസൂത്രം-ചണത്തിന്റെ നൂലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വല.

ശ്ണാലുകം-വൻകൊന്ന.

ശണ്ഠ-കലഹം. (ഇതാണു ചണ്ടയായത്)

ശണ്ഠി-ശഠൻ, വികൃതി, ചണ്ടി.

ശണ്ഠം, ഷണ്ഡം-നപുംസകം.

ശണ്ഡം-കാള.

ശതകം-൧. നൂറുസംവത്സരം. ൨. നൂറുശ്ലോകം കൂടിയ ഒരു കവിത.

ശതകംചൊല്ലിക്ക-കഷ്ടപ്പെടുത്തുക

ശതകുപ്പ-ഒരുവക അങ്ങാടിമരുന്ന്.

വാതം, കഫം, അതിസാരം മുതലായ വയ്ക്കു നന്ന്. സം-ശതപുഷ്പാ. ത-പെരുഞ്ചതകപ്പൈ. ഇം— Dill Seed.

ശതകോടി-൧. വജ്രായുധം, വൈരം. ൨ നൂറുകോടി.

ശതക്രതു-ഇന്ദ്രൻ.

ശതഘ്നൻ-ശിവൻ.

ശതഘ്നി-൧. ഒരായുധം, ഇരിമ്പു ആണികൾ നിറച്ചു കുത്തിവെച്ചിട്ടുള്ള ഒരു വലിയ കല്ല്. (കൃഷ്ണൻ ഉപയോഗിച്ച ഒരായുധം).

'അയഃകണ്ടക സഞ്ചന്നാ
ശതഘ്നീ മഹതീ ശിലാ'

൨. വെൺതേൾ. ൩. തൊണ്ടയിൽ ഉണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം.

തിരിപോലെയും കഠിനമായിട്ടും കണ്ഠത്തെ തടുക്കുന്നതായിട്ടും വളരെ മാംസാംകുരങ്ങളാൽ ചുററപ്പെട്ടതായിട്ടും കുത്തിനോവ്, ചൂട്, ചൊറിച്ചൽ ഇത്യാദി വേദനയോടുകൂടിയും മുൾത്തടിപോലെയും ഉണ്ടാകുന്നതിനു ശതഘ്നി എന്നു പേർ.

൪. തേക്കിട. ൫ ഉങ്ങ്.

ശതച്ഛദം-മരംകൊത്തി.

ശതദലാ-ചേമന്തി.

ശതദ്രു-ഒരു നദി (സട്ലജ്).

ശതധനു-ഹൃദീകന്റെ പുത്രനായ ഒരു യാദവൻ.

സത്യഭാമയുടെ പിതാവായ സത്രാജിത്തിനെ വധിക്കയാൽ കൃഷ്ണൻ കൊന്നു. സുകൃതവും ഭക്തിയുമുള്ള ശൈബ്യയുടെ ഭർത്താവായ ഒരു രാജാ. ശതധനു മരിച്ച ചിതയിൽ ശൈബ്യയും മരിച്ചു. പിന്നീടു ശതധനു ഒരു നായായും കുറുക്കനായും ചെന്നായായും കാക്കയായും മയിലായും ജനിച്ചു. ഈ അവസരത്തിലെല്ലാം ശൈബ്യ സംഗതി മനസ്സിലാക്കി മുൻ സ്ഥിതിയെ അവലംബിക്കുന്നതിനു വേണ്ടപോലെ ഉപദേശിച്ചു. ശതധനു നായായപ്പോൾ ശൈബ്യ മുൻജന്മത്തിലെ അറിവോടുകൂടി രാജകുമാരിയായിട്ടാണു ജനിച്ചതു്. നായെക്കണ്ടു ശൈബ്യ പൂർവ്വജന്മത്തിന്റെ കാരണം ചോദിക്കയുണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ഒടുവിൽ ശതധനു ഒരു രാജവംശത്തിൽ ജനിക്കയും ശൈബ്യ ഭർത്താവാക്കി സ്വീകരിക്കയും ചെയ്തു.

ശതധാ-അ. നൂറുപ്രകാരം.

ശതധാ-കരിങ്കുറുക.

ശതപത്ര(ക)ം-മരംകൊത്തി.

ശതപത്രം-ഹ. താമര. ഉ. മയിൽ. ന. കിളി. ൪. വണ്ടാരങ്കോഴി. ൫. പെരുന്തത്ത.

ശതപത്രികാ-ഹ. ശതകുപ്പ. ഉ. ചേമന്തി.

ശതപത്രോത്ഭവൻ-ബ്രഹ്മാവു്.

ശതപഥബ്രാഹ്മണം - ശുക്ലയജുർവ്വേദത്തിന്റെ ബ്രാഹ്മണം.

ശതപദി-ഹ. പഴുതാര. ഉ. ശതാവരി.

ശതപദ്മം-വെള്ളത്താമര.

ശതപർവ-ഹ. താമരവളയം. ഉ. മുള. ന. വയമ്പു്. ൪. കടുരോഹിണി. ൫. കമ്പക്കരിമ്പു്. ൬ ചെറുതേക്കു്. ൭. കരിങ്കുറുക വു. ശുക്രന്റെ ഭാര്യ. ൯. തുലാമാസത്തിലെ വെളുത്തവാവു്.

ശതപർവക-ഹ. കറുക. ഉ. വയസ്സു്. ന. യവം. ൪. കടുരോഹിണി.

ശതപർവേശൻ-ശുക്രൻ.

ശതപാദ്-ശതാവരി.

ശതപുഷ്പ-ചതകുപ്പ.

ശതപുഷ്പികാ-ശതകുപ്പ.

ശതപ്രാസ(ശ)ം-കണവീരം.

ശതഭിഷക്-ചതയംനക്ഷത്രം.

ശതഭീരു-വള്ളിമുല്ല.

ശതഭേദകം-ഞെരിഞ്ഞാംപുളി.

ശതം-നൂറു്.

ശതമഖൻ-ഇന്ദ്രൻ.

ശതമന്യു-ഹ. ഇന്ദ്രൻ. നൂറുയാഗങ്ങളോടു കൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഉഴമൻ.

ശതമാർജ്ജൻ-ആയുധം നന്നാക്കുന്നവൻ

ശതമാനം-ഹ. ഒരുപലം വെള്ളി. ഉ. നാലിടങ്ങഴി.

ശതമൂലാ-ഹ. കരിങ്കുറുക. ഉ. ശതാവരി.

ശതമൂലി-ഹ. ശതാവരി. ഉ. വലിയ ശതാവരി.

ശതയഷ്ടിക-നൂറുചുററുള്ള മാല.

ശതയോഗം-ഒരു വൈദ്യഗ്രന്ഥം.

ശതരൂപാ-സ്വായംഭൂവമനുവിന്റെഭാര്യ ബ്രഹ്മപുത്രിയാണു്. സാവിത്രിയെന്നും പേരുണ്ടു്. ബ്രഹ്മാവിനാൽതന്നെ സ്വായംഭൂവമനുവിന്റെ അമ്മയെന്നും കാണുന്നു.

ശതവീര്യ-ഹ. വെൺകറുക. ൨. ശതാവരി. ൩. വലിയ മുന്തിരി.

ശതവേധി-പുളിയാരൽ, ഞെരിഞ്ഞാം പുളി.

ശതവേധിനീ-പുളിഞ്ചീര.

ശതശഃ-അ. പലപ്രകാരം, നൂറുപ്രകാരം.

ശതശൃംഗം-ഒരു മല.

പാണ്ഡവരുടെ ജനനസ്ഥലം. ഇതു മലയിലാണു പാണ്ഡു തപംചെയ്തു വാണതു്. ഹിമവാൻപർവ്വതത്തിന്റെ സമീപമാണു്.

ശതസോമൻ-ഒരു സൂര്യവംശരാജാവു്.

ശതഹ്രദ- മിന്നൽപിണർ, ഇടിവാൾ. അനേകംപ്രകാരം ശബ്ദിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. വർഷസൂചകമാകയാൽ അനേകം (ഹ്രദങ്ങൾ) ജലാശയങ്ങൾ ഉള്ളതു് എന്നുമാവാം.

ശതഹ്രാസം-കണവീരം.

ശതാക്ഷി-ശതകുപ്പ.

ശതാംഗം-ഹ രഥം, തേരു്. ൨. തൊടുകാര

ശതാധിപൻ-പടനായകൻ.

ശതാനന്ദൻ-ഹ. ബ്രഹ്മാവു്. ൨. ശിവഭക്തനായ ഒരു മഹർഷി.

ശതാനന്ദൻ ജനകന്റെ കുലഗുരുവാകുന്നു

ശതാനീകൻ-ഹ. ഒരു മഹർഷി. ൨. ഒരു രാജാവു്. ൩. വൃദ്ധൻ. ൪. നകുലന്റെ പുത്രൻ.

ശതാബ്ദം-നൂറു സംവത്സരം.

ശതാവരി-ഒരുവക പച്ചമരുന്നു്, ശതമൂലി.

രക്തദോഷം, ക്ഷയം, പ്രമേഹം മുതലായവക്കു നന്നു്. കണ്ണിനു നല്ലതാണു്. ഇതിന്റെ തണ്ടിലുള്ള മുള്ളിന്റെ മുന കീഴ്പ്പോട്ടായിരിക്കും. ത-തണ്ണീർ വിട്ടാൻ.

ശതാഹ്വാ-ഹ. അയമോദകം. ൨. ശതകുപ്പ. ൩. ശതാവരി.

ശതേരൻ-ശത്രു.

ശത്രു- വൈരി. തന്നെ അമർത്തുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ശത്രു നാലുവിധം— നടത്തദോഷമുള്ള അമ്മ, കടമുണ്ടാക്കിവെക്കുന്ന അച്ഛൻ, സുന്ദരിയായ ഭാര്യ, അറിവില്ലാത്ത മകൻ.

ശത്രുകണ്ടകാ-കാട്ടിലന്ത.

ശത്രുഘ്നൻ-ശ്രീരാമന്റെ ഒരു അനുജൻ.

ശ്രുതകീർത്തിയെ വിവാഹം ചെയ്തു. ലവണാസുരനെ വധിച്ചു. സുബാഹു, ബഹുശ്രുതൻ (ശ്രുതസേനൻ) ഇവരത്രെ പുത്രന്മാർ.

ശത്രുചതുഷ്ടയം- (ശത്രു എന്നതു നോക്കുക).

ശത്രുജയം-ഹ. ശത്രുക്കളെ ജയിക്കു. ൨. ആന. ൩. ഒരു പർവ്വതം.

ശത്രുത-വൈരം; അസൂയ.

ശത്രുത്വം-ശത്രുത.

ശത്രുദോഷം-മന്ത്രവാദംനിമിത്തം ശത്രുക്കളിൽ നിന്നും ഉണ്ടാകുന്ന ദോഷം.

ശത്രുപീഡ-ശത്രുക്കളെക്കൊണ്ടുള്ള ഉപദ്രവം.

ശത്രുവ്യാപാരം-ശത്രുവിന്റെ പ്രവൃത്തി (ക്ഷുദ്രപ്രയോഗം).

ശത്രുസംഹാരം-ശത്രുവിന്റെസംഹാരം

ശത്വരീ-രാത്രി.

ശദ്രി-ഹ. മേഘം. ൨. അർജ്ജുനൻ. ൩. ആന.

ശനകാരലി-അത്തിത്തിപ്പലി.

ശനകൈഃ(സ്സ്)-അ. പതുക്കെ.

'സൊല്ലാസംശനകൈഃനിതംബഗുരുതാ-'

(അഭിജ്ഞാനശാകന്തളം)

ശനി-ഹ. നവഗ്രഹങ്ങളിൽ ഒന്ന്. മററു പൎയ്യായങ്ങൾ-മന്ദൻ, പംഗു, ഛായാപുത്രൻ, അസിതൻ, സൌരി, ശനൈശ്ചരൻ, അൎക്കജൻ, കാലൻ.

ശനി പാപഗ്രഹങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. അച്ഛൻ-സൂൎയ്യൻ. അമ്മ-ഛായ. ആരൻ, കോണൻ, ക്രോദൻ, ക്രൂരലോചനൻ ഇവയും ശനിയുടെ പേർ ആകുന്നു. ഒരു കഥയിൽ ബലരാമന്റേയും രേവതിയുടേയും പുത്രനെന്നു കാണുന്നു.

ഉ. ശനിയാഴ്ച. ന. ശിവൻ. ൪. ഗ്രഹപ്പിഴ. ൫. ദുഷ്ടൻ.

ശനിപ്പിഴ-താൻ ജനിച്ച രാശിയുടെ പന്ത്രണ്ടാം രാശിയിലും മററും ശനി കടക്കുക, ഗ്രഹപ്പിഴ.

ശനിപ്രസൂ-ഛായ.

ശനിപ്രിയം-മരതകരത്നം.

ശനിയൻ-കൊള്ളരുതാത്തവൻ, തമോഗുണമുള്ളവൻ, ദുഷ്ടൻ.

ശനിയാഴ്ച-ഏഴാം ആഴ്ച.

ശനിവലി-കോച്ചിവലിക്കുക, വിറ.

ശനിവാ(സ)രം-ശനിയാഴ്ച.

ശനൈശ്ചരൻ-ശനി.

ശനൈസ്സ്-അ. പതുക്കെ.

ശന്തനു-ഒരു രാജാവ്. (മഹാഭാരതം എന്ന പദത്തിലെ പട്ടികയും മഹാഭിഷക് എന്ന പദവും നോക്കുക).

ഇക്ഷ്വാകുവംശത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായ മഹാഭിഷക് എന്ന രാജാവു ഇന്ദ്രപ്രീതി നേടി സ്വൎഗ്ഗസുഖം അനുഭവിച്ചുവരുന്ന കാലത്തു ഒരുദിവസം താനും മുനികളും ദേവകളും മററുമായി ബ്രഹ്മാവിനെ സേവിപ്പാൻ പോയി. തദനന്തരം ദേവനദിയും അവിടെ വന്നു. ആ ദേവിയുടെ വസ്ത്രം മന്ദമാരുതൻ ഇളക്കിയപ്പോൾ മഹാഭിഷക് മന്മഥപരവശനായി നോക്കി. ഉടൻ 'മർത്യനായി ഭവിച്ചു ഭൂലോകവാസംചെയ്തു സുഖം അനുഭവിച്ചുവരുക' എന്നു ബ്രഹ്മാവു ശപിച്ചു. അക്കാലം കാമധേനുവിനെ മോഷ്ടിക്കയാൽ മാനുഷസ്ത്രീകളുടെ ഗൎഭത്തിൽ പിറക്കണമെന്നുള്ള വസിഷ്ഠശാപം ഹേതുവായിട്ടു വ്യസനിച്ചുനടക്കുന്ന അഷ്ടവസുക്കളെ ഗംഗ കണ്ടു അവരുടെ അപേക്ഷപ്രകാരം ഗംഗ ഭൂമിയിൽ ജനിച്ചു. മഹാഭിഷക് ശന്തനുവായി ഭവിച്ചു. ഗംഗ തന്റെ ഭാൎയ്യയായി. ഇവരിൽ ഗംഗാദത്തൻ (ഭീഷ്മർ) ഉത്ഭവിച്ചു. ദേവവ്രതൻ എന്നും ഭീഷ്മരെ വിളിക്കും. ശന്തനുവിനു കാളി (സത്യവതി) എന്നു വേറെ ഒരു ഭാൎയ്യകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നു. കാളിയിൽ ചിത്രാംഗദൻ, വിചിത്രവീൎയ്യൻ എന്നു രണ്ടു പുത്രന്മാരുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഭക്തി, സ്നേഹം, വിനയം, സ്ഥൈൎയ്യം മുതലായ ഗുണങ്ങൾക്കു ശന്തനു വിളനിലമായിരുന്നു. അച്ഛന്റെ പേർ പ്രതീപൻ. ശന്തനുവിനെ സത്യവാചൻ എന്ന് വിളിക്കാറുണ്ട്.

ശപഥം-ആണ, സത്യം, "ഞാൻ ഇന്നവിധം ചെയ്യും; ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ അഗ്നിയിൽ ചാടി ദഹിച്ചുകളയും" എന്നും മററും ഉറപ്പായി പറക. മറെറാരു പൎയ്യായം-ശപനം.

ശപനം-ശപഥം.

ശപം-ഹ. ശവം. ഉ. ശാപം. ന. ആണ.

ശപിക്കുന്നു-പ്രാകുന്നു, നിന്ദിക്കുന്നു.

ശപ്ത-വി ശപിക്കപ്പെട്ട.

ശപ്പൻ, ശപ്പട്ട-ചപ്പൻ. (ശഷ്പൻ = ചപ്പൻ = നിസ്സാരൻ).

ശഫം-ഹ. കുളമ്പ്. ഉ. കുതിരയുടെ കുളമ്പ്. ന. നാഗുണം. ൪. വൃക്ഷത്തിന്റെ പേർ.

ശഫരം-ഒരുവക ചെറിയ മത്സ്യം, കരുമത്സ്യം.

ശഫരാധിപൻ-വാളമീൻ.

ശഫരി-നരിമീൻ, മീൻ, കരുമത്സ്യം.

ശഫായത്തു്-(അറബിഭാഷ) മദ്ധ്യസ്ഥം.

ശബരൻ-കാട്ടാളൻ.

ശബരം-ജലം.

ശബരാലയം-കാട്ടാളന്റെ വീട്.

ശബരീ-ഹ. കാട്ടാളത്തി. ഉ. ഒരു കാട്ടാളസ്ത്രീ.

രാമചന്ദ്രനെ ഇവൾ ഭക്തിപൂർവ്വം സേവിച്ചു.

ശബലപൃഷ്ഠകം - വെളുത്ത രോമവും മുതുകിൽ ചാരനിറവുമുള്ള വലിയ മാൻ.

ശബലാശ്വർ-ഹർയ്യശ്വർ പോയശേഷം അസിക്നിയിൽ ഭക്ഷനുണ്ടായ ൧൦൦൦ പുത്രന്മാർ.

ഇവരും മടങ്ങിവരാത്ത വിധത്തിൽ അങ്ങുമിങ്ങും പിരിഞ്ഞുപോയി. നാരദന്റെ ഉപദേശമാണു ഇതിനു കാരണം.

ശബള-വി. പലവർണ്ണമുള്ള.

ശബളം-ഹ. പല വർണ്ണം. ഉ. വെള്ളം.

ശബളിതം-പല വർണ്ണങ്ങളോടു കൂടിയ.

ഇന്ദ്ര ധനുസ്സ് (മഴവില്ല്) ശബളിതമാണ്.

ശബളീ-പലവർണ്ണമുള്ള പശു.

ശബ്ദകോശം-നിഘണ്ടു.

ശബ്ദഗ്രഹം-ചെവി.

ശബ്ദന-വി. ശബ്ദിക്കുന്ന.

ശബ്ദനൻ-അക്ഷരവ്യക്തികൂടാതെ ചൂളയിടുക മുതലായതു ചെയ്യുന്നവൻ.

ശബ്ദനം-ഹ ശബ്ദം ഉ. മരംകൊത്തി.

ശബ്ദബ്രഹ്മം-ഒരുവം തോന്നിച്ചിട്ട് ഏഴുതിയ ഏഴുത്തു് എന്നു കൊല്ലിൻസ്. പരബ്രഹ്മബോധം; വേദങ്ങൾ.

'ശബ്ദബ്രഹ്മണി നിഷ്ണാതഃ
പരേബ്രഹ്മണിലീയതേ'

ശബ്ദം-ഹ. ഒച്ച, സ്വനം. സ്വ സ്വഭാവത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതു് എന്നർത്ഥം. മററു പർയ്യായങ്ങൾ-നിനാദം, നിനദം, ധ്വനി, ധ്വാനം, രവം, സ്വനം, സ്വാനം, നിർഘോഷം, നിർഹ്രാദം, നാദം, നിസ്വാനം, നിസ്വനം, ആരാവം, ആരവം, സംരാവം, വിരാവം. (ശബ്ദം= ആകാശഗുണം. ബാക്കി ൧൭-ം ഒച്ചയുടെ പേർ എന്നു പക്ഷാന്തരം). ഉ. സംസ്കൃതവാക്ക്. ൩. ഇന്ദ്രിയവിഷയങ്ങളിൽ ഒന്ന്. സുഖത്തെ കൊടുക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. സംസാരിക്കപ്പെടുന്നതു എന്നുമാവാം. ൪. പഞ്ചഭൂതങ്ങളുടെ ഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൫. യാതൊന്നു വ്യാകരണാദിശാസ്ത്രത്തിൽ സിദ്ധം, അതത്രേ ശബ്ദം.

ഒരർത്ഥത്തെ കുറിക്കുന്നതിനായി വർണ്ണങ്ങളെ കൂട്ടിച്ചേർത്തുണ്ടാക്കുന്ന അക്ഷരക്കൂട്ടത്തിനു ശബ്ദമെന്നു പേർ. ഈ ശബ്ദത്തെ തന്നെയാണു പ്രകൃതി എന്നും പറഞ്ഞുവരുന്നതു്.

ഉ-ം, ചെറുപ്പം = ച് + എ + റ് + ഉ + പ് + പ് + അ + മ.

ശബ്ദയോനി-വാക്കിന്റെ മൂലം, ഭൂസത്തായാം എധവൃദ്ധൌ എന്നു തുടങ്ങിയുള്ളവ, ധാതു.

ശബ്ദവേണ്ട-വൈദ്യന്മാർ ഹൃദയം പരിശോധിക്കുന്ന ഒരു യന്ത്രം, വക്ഷഃ പരിശോധിനി Stethoscope.

ശബ്ദവേധി-ശബ്ദം മാത്രം കേട്ട് (വസ്തു കാണാതെതന്നെ) ലക്ഷ്യത്തെ ശരത്താൽ തുളയ്ക്കുന്നവൻ.

ശബ്ദശാസനം-വ്യാകരണച്ചട്ടങ്ങൾ, ശബ്ദശാസ്ത്രം.

ശബ്ദശാസ്ത്രം, ശബ്ദവിദ്യ—ആറു ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ ഒന്ന്, വ്യാകരണം.

ശബ്ദാധിഷ്ഠാനം—ചെവി.

ശബ്ദാർത്ഥം—വാക്കിന്റെ അർത്ഥം.

ശബ്ദാലംകാരചതുഷ്ടയം—അനുപ്രാസം, യമകം, പുനരുക്തവദാഭാസം, ചിത്രം.

ശബ്ദിക്കുന്നു—ഉ. പറകയും ചുമയ്ക്കുകയും മറ്റും ചെയ്യുന്നു. ൨. ഒച്ച പുറപ്പെടുവിപ്പിക്കുന്നു. (കാ. ക്രി. ശബ്ദിപ്പിക്കുന്നു).

ശബ്ദിത—വി. ശബ്ദിക്കപ്പെട്ട.

ശബ്ദോൽപത്തി—ശബ്ദമുണ്ടാകുക.

ശമക—വി. സമാധാനം വരുത്തുന്ന.

ശമഥൻ—മന്ത്രി.

ശമഥം—ശമനം, അടക്കം, സമാധാനം.

ശമനത—ശമനം.

ശമനൻ—യമൻ.

ശമനം—ഉ. അടക്കം, സമാധാനം. ൨. അവസാനം, നിറുത്തൽ. ൩. ഉപദ്രവം. ൪. യാഗത്തിനു ജന്തുക്കളെ കൊലചെയ്ക. ൫. ഒരുവക മാൻ.

ശമനസ്വസാവു്—യമുനാനദി. യമന്റെ സഹോദരി എന്നർത്ഥം.

ശമനീ—രാത്രി

ശമനീസദൻ—ഒരു രാക്ഷസൻ.

ശമം—അടക്കം, അകമേയുള്ള ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ അടക്കം.

ബാഹ്യേന്ദ്രിയവൃത്തികളുടെ അടക്കത്തിനു 'ദമം' എന്നു പേർ.

ശമലം—വിഷ്ഠ.

ശമാദിഷ്ഠക്കം—ശമം, ദമം, ഉപരതി, തിതിക്ഷ, സമാധി, ശ്രദ്ധ ഈ നു ഗുണങ്ങൾക്കും കൂടിയുള്ള പേർ. (ഓരോന്നും പ്രത്യേകം നോക്കുക). ഉപരതി = ബാഹ്യവൃത്തികളെ ആശ്രയിക്കാതെയിരിക്കു.

ശമിക്കുന്നു—അടങ്ങുന്നു, സാവധാനമാകുന്നു. (സ. ക്രി. ശമിപ്പിക്കുന്നു).

ശമിത—വി. ശമിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

ശമീ—ഉ. വഹ്നിച്ചുമത, വന്നി. ൨. കാർകോകിൽ.

ശമീകൻ—ഒരു ഋഷി.

ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കഴുത്തിലാണു പരീക്ഷിത്ത് മൃതസർപ്പത്തെ എടുത്തിട്ടത്.

ശമീധാന്യം—പയറുമറ്റും.

ശമീപത്രം—പന്ത്.

'ശമീപത്രപ്രമാണേന ചിഞ്ഞാംഭസ്യാത്
ഗയം ശിരേ'

ശമീപത്രാ—മുക്കററി.

ശമീരം—ചെറുവന്നിവൃക്ഷം.

ശമൃത്ത്, ചമത്ത്—സാമർത്ഥ്യം.

ശം—(സൌഖ്യം) സുഖം.

ശംഖൻ—വിരാടന്റെ പുത്രൻ.

മഹാഭാരതയുദ്ധത്തിൽ ൭-ാം ദിവസം ദ്രോണരാൽ വധിക്കപ്പെട്ടു.

ശംഖപിടകം—ചങ്കിൽ പുണ്ണ്. (കന്നുകാലികൾക്കുള്ള ഒരു ദീനം).

ഒരു അസാദ്ധ്യരോഗം. നിശ്ചയമായി മരിക്കുന്നതുമാകുന്നു. നാവും ശങ്കുംവീങ്ങി വായിൽ കറുത്തനിറം കലർന്നുവാട പുറപ്പെടുവിച്ചു മരിക്കും.

ശമ്പ—മിന്നൽപിണത്.

ശമ്പളം—കൂലി. പര്യായപദങ്ങൾ—കർമ്മണ്യം, വിധാ, ഭൃത്യം, ഭൃതി, ഭർമ്മം, വേതനം, ഭരണ്യം, ഭരണം, മൂല്യം, നിർവ്വേശം, പണം.

ശംബം—ഉ. വജ്രായുധം. ശത്രുക്കളെ കുടുക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. ഉലക്കപ്പൂണ്. ൩. അരക്കുവെച്ചു പൂട്ടുന്ന ഇരിമ്പുചങ്ങല.

ശംബരൻ-൧. ഒരു അസുരൻ.

പ്രദ്യുമ്നനെ എടുത്തു കടലിലിട്ടു. പ്രദ്യുമ്നൻ ഇവനെ വധിച്ചു.

൨. മറെറാരസുരൻ.

ദിവൊദാസനൃപനോടു യുദ്ധംചെയ്തു തോററു. കോട്ടകളെല്ലാം ഇന്ദ്രൻ നഷ്ടം വരുത്തി.

൩. മായാവി.

ശംബരം-൧. വെള്ളം. ൨. സമ്പത്തു്. ൩. യുദ്ധം. ൪. ജലം. ൫. മേഘം. ൬. കൊടുവേലി. ൭. നീർമരുതു്. ൮. ഒരുവക മീൻ. ൯. കരിമ്പനം. ൧൦. പാച്ചോററി. ൧൧. പർവ്വതം. ൧൨. ധനം. ൧൩. മറിമാൻ. ൧൪. മാർഗ്ഗമർയ്യാദ. ൧൫. ജാലം.

ശംബരപുരം-തൃച്ചംബരം.

ശംബരാരി - കാമദേവൻ. ശംബരാസുരന്റെ ശത്രു എന്നർത്ഥം.

ശംബരി-൧. വലിയ ദന്തി. ൨. ശതാവരി. ൩. എലിച്ചെവിയൻ. ൪. മഹേന്ദ്രജാലം. ൫. മഹേന്ദ്രജാലക്കാരി.

ശംബലം-൧. വഴിച്ചോറു. ൨. കര. ൩. അസൂയ ൪. പുരാണപ്രസിദ്ധമായ ഒരു ഗ്രാമം.

ശംബലീ-കുട്ടിക്കൊടുക്കുന്നവൾ, കുട്ടിനി

ശംബാകൃത-വി. ഇരുച്ചാലുഴുത.

ശംബൂകൻ-ഒരു ശൂദ്രൻ.

തപസ്സ് ചെയ്തതുനിമിത്തം രാമൻ വധിച്ചു.

ശംബൂകാ-ഞമഞ്ഞി, കക്കാ

ശംബൂകാ-കക്കാ.

ശംഭം-൧. വജ്രായുധം. ൨. ഉലക്കപ്പൂണ്.

ശംഭളീ-വേശ്യാ, വേശ്യയായും വിടുപണി ചെയ്തും പാർക്കുന്നവൾ. "അങ്ങിനെസുഖമുണ്ട്, "ഇങ്ങനെ സുഖമുണ്ട്" എന്നു പറഞ്ഞു പിടിപ്പിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം."

(വിടന്മാരേയും വേശ്യമാരേയും തമ്മിൽ പറഞ്ഞിണക്കി വിടന്മാരുടെ പക്കൽനിന്നു പണം തട്ടി കാലയാപനം ചെയ്യുന്നവളത്രേ 'ശംഭളി')

ശംഭു-൧. ശിവൻ. സുഖത്തെചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ശംഭുഃപുംസി മഹാദേവേ പരമേഷ്ഠി നിചാർഹതി (എന്നു മേദിനി).

൨. ബ്രഹ്മാവു്. ൩. വിഷ്ണു. ൪. ഒരുമുനി. ൫. യവനന്മാരിൽ പ്രമാണി.

ശംഭുപ്രിയ-൧. പാർവ്വതി. ൨. ദുർഗ്ഗ. ൩. നെല്ലി.

ശംഭുശുക്രം-രസം.

ശമ്മല-പ്രയാസം, വ്യാകുലം.

ശമ്യ-൧. നകക്കഴി. ൨. ഒരു യാഗപാത്രം.

ശമ്യാകം-കൊന്നവൃക്ഷം.

ശംവം-൧. വജ്രായുധം. ൨. ഉലക്കപ്പൂണ്. ൩. നേർവഴിയേ ഉഴുക.

ശംവരം-വെള്ളം.

ശംസ-൧. സ്തുതി. ൨. വാക്ക്. ൩. ആഗ്രഹം. ൪. വിവരണം.

ശംസനം-൧. വാക്ക്. ൨. സ്തുതി. ൩. വിവരണം.

ശംസിക്കുന്നു - സ്തുതിക്കുന്നു, പറയുന്നു. (ശംസിപ്പിക്കുന്നു—കാ-ക്രി)

ശംസിത-വി. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട. ൨. പറയപ്പെട്ട. ൩. ആഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട ൪ നിശ്ചയമുള്ള. ൫. അപവാദപ്പെട്ട.

ശംസ്താവു്-സ്തുതിക്കുന്നവൻ.

ശയണ്ഡ-വി. ഉറക്കമുള്ള.

ശയഥം-൧. മീൻ. ൨. പന്നി. ൩. മരണം ൪. ഒരുവക പാമ്പു്

ശയനഗൃഹം-ഉറങ്ങുവാനുള്ള മുറി കിടക്കുന്ന മുറി.

ശയനപ്രദക്ഷിണം-കിടന്നുരുണ്ടു ക്ഷേത്രത്തിനു ചുററി വലംവെയ്ക്കൂ.

ശയനം-ഹ. കിടക്കുക. കിടപ്പിന്നാധാരമായ കിടക്ക, കട്ടിൽ മുതലായ സാധനങ്ങൾ.

ശയനരചനം — കിടപ്പിന്നാധാരമായ കിടക്ക, കട്ടിൽ മുതലായ സാധനങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം. ഇവയെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ശാസ്ത്രം വിശ്വകർമ്മപ്രോക്തമാകുന്നു. ഒററമരംകൊണ്ടുതന്നെയാണ് കട്ടിൽ മുതലായവയെ ഉണ്ടാക്കേണ്ടതു്. നാലിൽ കൂടുതൽ മരംകൊണ്ടു ഒരിക്കലും ചെയ്യരുതു്. കഴിയുന്നതും ഫലവൃക്ഷങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിർമ്മിക്കണം. ശയനാസനാദികർമ്മങ്ങൾക്കു പലവിധം വൃക്ഷങ്ങളേയും ഉപയോഗിക്കരുതു്. വിശേഷിച്ചു വേങ്ങമരം, തൊടുകാര, ചന്ദനം, ദേവതാരം, മരുതു്, തേക്ക്, പനച്ചി, പയൻ, കുമിഴ്, അകിൽ എന്നിവ ഏററവും ഉത്തമങ്ങളാകുന്നു.

നു. സംയോഗം.

ശയനമന്ദിരം-ശയ്യാഗൃഹം.

ശയനാധികാരി-പള്ളിയറക്കാരൻ.

ശയനീയം-വി. ഉറങ്ങുവാൻ കൊള്ളാവുന്നു.

ശയനീയം-മെത്ത.

ശയനൈകാദശി-ഒരു വിശേഷദിവസം.

ആഷാഡമാസത്തിലെ ശുക്ലപക്ഷത്തിലെ ഏകാദശി.

ശയം-ഹ ഉറക്കം. ഉ. മെത്ത. നു. കൈ. ൪. പെരുമ്പാമ്പു്. ൫. ശാപം. ൬. കിടപ്പു്.

ശയാന-വി. ഹ. ഉറങ്ങുന്ന. ഉ. കിടക്കുന്ന

ശയാലു-വി. ഹ. ഉറങ്ങുവാനാഗ്രഹമുള്ള. ഉ. കിടപ്പാനാഗ്രഹമുള്ള.

ശയാലു-ഹ. പെരുമ്പാമ്പു്. ഉ. നായു്. നു. കുറക്കൻ.

ശയിക്കുന്നു-കിടക്കുന്നു.

ശയിത-വി. ഹ. ഉറങ്ങുന്ന. ഉ. കിടക്കുന്ന.

ശയിതം-ഉറക്കം.

ശയു-പെരുമ്പാമ്പു്. ഉറക്കം അധികമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. അധികനേരവും സഞ്ചരിക്കാതെ കിടക്കുന്നവൻ എന്നുമാവാം.

ശയ്യ-ഹ. മെത്ത. ഉ. (സാഹിത്യത്തിൽ) രീതിഗുണം, പദങ്ങളുടെ അന്യോന്യമൈത്രി. നു. ഉറക്കം.

ശയ്യാതി-ഹ. പ്രാചിന്വാനുവരാംഗിയിലുണ്ടായ ആൾ. ഉ. വൈവസ്വതമനുവിന്റെ ഒരു പുത്രൻ.

ശരകൂടം-അമ്പിൻകൂടം, അസ്ത്രംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരുമാതിരി ഭവനം.

ശരമക്കാൽ-ഹ. അമ്പിന്റെ തണ്ടു് ഉ. അമപ്പുല്ലിന്റെ തണ്ടു്.

സം-രാമകണ്ഡം. രുചിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതാണ്.

ശരച്ചന്ദ്രൻ-ശരൽക്കാലത്തെ ചന്ദ്രൻ.

ശരച്ഛതം-നൂറുവർഷം.

ശരച്ഛദം-അമ്പുറ.

ശരജൻ-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ശരജം-പുതുവെണ്ണ.

ശരജന്മസവിത്രി-പാർവ്വതി. സുബ്രഹ്മണ്യനെ പ്രസവിച്ചവൾ എന്നർത്ഥം.

ശരജന്മാവു്-സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ശരവണത്തിൽ പിറന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ശരടം-ഹ. കയിമ്പിൻശാക. ഉ. ഓന്തു്.

ശരണം-ഹ. ആശ്രയം. ഉ. രക്ഷിതാവു്. നു. ഭവനം.

ശരണത്രയം-('ത്രിശരണങ്ങൾ' നോക്കുക)

ശരണാഗത, ശരണാപന്ന-വി. രക്ഷക്കായിട്ടുവന്ന.

ശരണാർത്ഥി-വി. രക്ഷക ആഗ്രഹമുള്ള.

ശരണി-പ. വഴി. ര. ഭൂമി. ന. വരി. (Line)

ശരണോന്മുഖൻ-ശരണത്തെ ചോദിക്കുന്നവൻ.

ശരണ്യ-വി. രക്ഷിക്കത്തക്ക.

ശരണ്യൻ-പ. ശിവൻ. ര. രക്ഷിതാവ്.

ശരണ്യം-പ. രക്ഷ. ര. ഭവനം. ന. ശരണംഗ്രഹമായിട്ടുള്ളത്. ജനങ്ങളുടെ ആയുസ്സിനെ കളയുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ശരത്തു്-പ. ശരദൃതു. ര. സംവത്സരം ജനങ്ങളുടെ ആയുസ്സിനെ കളയുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഗ്രീഷ്മമുതലായവ പാകംവന്ന കൊഴിയുന്ന കാലമെന്നർത്ഥം.

ശരദൃതു -ശരല്ലഗ്നം, നാലാമത്തെ ഋതു, തുലാം വൃശ്ചികം ഈ രണ്ടുമാസങ്ങളും ചേർന്നകാലം.

മനഷ്യർക്ക മദ്ധ്യാഹ്നമായത്തെ ചെയ്യും. ഒരു ദിവസത്തിലേക്ക വിചാരിക്കുന്നതും യാതൊരു പത്തുനാഴിക രാത്രിക്കുമേൽ പത്തുനാഴിക വെളുപ്പുവരെയുള്ള കാലമാകുന്നു. സം—ശരത്. ഇം—Autumn.

ശരത്കാമി-നായ്.

ശരത്പദ്മം-വെള്ളത്താമര.

ശരദ്വാൻ-കൃപയുടെ പിതാവായ ഒരു ഋഷി. (കൃപൻ എന്നതു നോക്കുക).

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രൻ അംഗിരസ്സ്, അൽപുത്രൻ ഉചഥ്യൻ, അൽപുത്രൻ ദീർഘതമാവ്, അൽപുത്രൻ ഗൌതമൻ, അൽപുത്രൻ ശരദ്വാൻ.

ശരധി-അമ്പുറ, ആവനാഴി.

ശരപത്രം-പ. കരിമ്പ്. ര. ദർഭ.

ശരപുംഖ-പ. ഒരു മരുന്ന്. ര. തുവൽ വച്ചു കെട്ടിയിട്ടുള്ള അമ്പിന്റെ അഗ്രം.

ശരപുഷ്പം-ഉച്ചുമലരി.

ശരപ്പാട്ട്-അമ്പ് എയ്താൽ വീഴുന്ന അകലം.

ശരൻ-ശരമുള്ളവൻ. ഉം, പങ്കജശരൻ. (പദത്തിന്റെ ഒടുവിൽ പ്രയോഗം).

ശരപ്രയോഗം—അയുകൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗം.

ശരഭൻ-രാമചന്ദ്രന്റെ ഒരു വാനര സഖി.

ശരഭം-പ. എട്ടടിമാൻ. (എട്ടടിമാൻ എന്നപദം നോക്കുക). ഹിംസിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഈ എട്ടടിമാനിനു എട്ടു കാലുണ്ടെന്നും, ഇതു സിംഹത്തെ കൊല്ലുമെന്നും കാണുന്നുണ്ട്. മഹാവിഷ്ണു നരസിംഹമൂർത്തിയായി അവതരണംചെയ്തു ഹിരണ്യകശിപുവിനെ വധിച്ചതിന്റെശേഷം ദുസ്സഹമായ ക്രോധത്തിൽ മഗ്നനായിത്തീർന്നു. അന്നേരം നരസിംഹത്തിന്റെ ഉഗ്രതക്കു ശാന്തതയുണ്ടാകുവാൻ മഹാദേവൻ ശരഭമായി അവതരണംചെയ്തു. ഇതു മൃഗത്തിന്റെയും പക്ഷിയുടെയും വർഗ്ഗത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതും. ശരഭമഹാമന്ത്രത്തിന്റെ ധ്യാനത്തിൽ പക്ഷിരൂപമായി വിവരിച്ചുകാണുന്നുണ്ട്. ശരഭം എന്ന മൃഗത്തിനു എട്ടു കാലും തലയിൽ ഒരു കൊമ്പും ഉണ്ട്. സിംഹത്തെക്കാളും ഭയങ്കരമാണ്. പുരാണത്തിലല്ലാതെ ഈ മൃഗത്തെ ലോകത്തിൽ എങ്ങും കാണുന്നില്ല. (എട്ടടിമാൻ, വ്യാളി ഇവ നോക്കുക).

ര. വരയാട്ട്. ന. ഒട്ടകം.

ശരഭംഗൻ-ഒരു മഹർഷി.

ദണ്ഡകാരണ്യത്തിലാണ് ആശ്രമം. രാമചന്ദ്രനികളും വനത്തിൽ ചെന്ന

പ്പോൾ അവരെ കണ്ടിട്ടു ജന്മസാഫല്യം കിട്ടി എന്നു കരുതി അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്തു. ഉടൻ തീയിൽനിന്നു വന്ന ഒരു ദിവ്യശരീരം സ്വർഗ്ഗംഗമിച്ചു.

ശരം-ഹ. അമ്പ്. ഹിംസിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. മുറിവു പററിക്കുന്നതു് എന്നുമാവാം. ൨. അമപ്പുല്ല്. ൩. വെള്ളം. ൪. ഉപദ്രവം. ൫. അമ്പൊട്ടൽ. മററു പർയ്യായങ്ങൾ-പൃഷൽകം, ബാണം, വിശിഖം, അജിഹ്മഗം, ഖഗം, ആശുഗം, കദംബം, മാർഗ്ഗണം, പത്രീ, രോപം, ഇഷു.

ശരയൂ-സരയൂനദി.

ശരലോമാ-മുള്ളൻപന്നി.

ശരല്ക്കാമീ-പട്ടി.

ശരല്ക്കാലം- കന്നിയും തുലാവും രണ്ടു മാസം.

ശരവണഭവൻ-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ശരവനം, ശരവണം-ശരപ്പുല്ലുകളുടെ വനം, ഞാങ്ങണക്കാട്, അമപ്പുല്ലുകളുടെ കാട്.

വനത്തിലെ 'ന'കാരത്തിനു 'ണ'കാരമാദേശം. ഗംഗയുടെ സമീപത്താണു ഈ വനം.

ശരവൃഷ്ടി- അസംഖ്യം. ശരങ്ങൾ വന്നു വീഴുക.

ശരവ്യം-ലാക്ക്, ലക്ഷ്യം.

ശരശയ്യ-അമ്പുനിവർത്തുവെച്ചുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള കിടക്ക.

ശരസന്ധാനം-അമ്പുകൊണ്ടു ലാക്കുനോക്കുക.

ശരള-ഹ. ശരല്ക്കാലം. ൨. ഒരു സംവത്സരം.

ശരളം-ചരളം.

ശരറാന്തൽ-ചുററും മനോഹരമായ കണ്ണാടിച്ചില്ലുകൾ തൂക്കിയിട്ടുള്ള ഒരുതരം വിളക്ക്.

ശരാടി(ഡി)-താറാവ്.

ശരാതി-താറാവ്.

ശരാഭ്യാസം—അമ്പിൻപ്രയോഗം പഠിക്കു.

ശരാമുഖം-വെഞ്ചെന്നെല്ല്.

ശരാരത്തു്-ദുഷ്ടത.

ശരാരി-താറാവ്. വെള്ളത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. (പാഠങ്ങൾ-ശരാതി, ശരാളീ, ശരാടി, ശരാഡി).

വെള്ളിപ്പക്ഷി എന്നു കൊല്ലിൻസ്.

ശരാരു- വി. കൊല്ലുന്ന, ഹിംസാശീലമുള്ള.

ശരാരോപം-വില്ല്.

ശരാലി(ളി)-താറാവ്.

വെള്ളിപ്പക്ഷി എന്നു കൊല്ലിൻസ്.

ശരാവതി-ഹ. ഒരാറ്. ഈ നദിയുടെ ഇരുഭാഗങ്ങളിലും മുഞ്ജപ്പുല്ലു വേണ്ടതുപോലെ ഉള്ളതുകൊണ്ടു് ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചു. ൨. ഒരു നഗരം.

ലവനെ രാമചന്ദ്രൻ ഈ നഗരത്തിലെ രാജാവാക്കി.

ശരാവം-മൂടി, ഒരുമാതിരി ചെറിയ പാത്രം, ചട്ടി, ഇടിഞ്ഞിൽ.

ശരാവിക-രാജക്കുരു, പ്രമേഹക്കുരു.

ശരാശരി-അ. തുല്യം. (പെർഷ്യൻഭാഷ).

ശരാശ്രയം-അമ്പുറ. ശരത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ശരാസനം-വില്ല്. ഇതുകൊണ്ടു ശരങ്ങൾ ക്ഷേപിക്കപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേർ സിദ്ധിച്ചു.

ശരി-അ. തുല്യം, സൂക്ഷ്മം, നിരപ്പ്.

ശരി-ചെറിയ കരുവിക്കരുമ്പ്.

ശരികേട്-തെററ്.

ശരിയിടുന്നു-ഹ. ശരിയാക്കുന്നു. ൨. പകരംവീട്ടുന്നു.

ശരിയ്ക്കു്, ശരിവരെ—വി. ൧ മുറയ്ക്കു്. ൨. യാതൊരു കുറവും കൂടാതെ.

ശരീരകം—൧. ദേഹം. ൨. ചെറിയദേഹം. ൩. ആത്മാവു്.

ശരീരജം—രോഗം.

ശരീരതുല്യം—വി. തന്നെപ്പോലെ തന്നെ സ്നേഹിക്കപ്പെടുന്ന.

ശരീരത്രയം—൧ സ്ഥൂലം, സൂക്ഷ്മം, കാരണം ഇവ ൩-ം ജീവാത്മാവിനെ സംബന്ധിച്ചവ. ൨. ഈശൻ, സൂത്രൻ, വിരാട്ടു്. ഇവ പരാത്മാവിനെ സംബന്ധിച്ചവ.

ശരീരദണ്ഡം—൧. ശരീരത്തിൽ ചെയ്യപ്പെടുന്ന ശിക്ഷ. ൨. തപസ്സുകൊണ്ടു ദേഹത്തെ മനസ്സിന്നു കീഴ്പ്പെടുത്തുക. ൩. മരണശിക്ഷ.

ശരീരധർമ്മം—ശരീരത്തിന്റെ സ്വഭാവം.

ശരീരം—൧. ദേഹം. നശിച്ചുപോകുന്നതു് എന്നർത്ഥം. മററു പര്യായങ്ങൾ—കളേബരം, ഗാത്രം, വപുസ്സ്, സംഹനനം, വർഷ്മം, വിഗ്രഹം, കായം, ദേഹം, മൂർത്തി, തനു, തനൂ. ൨. ഏതു വസ്തുവിന്റെയും രൂപം.

സ്ഥൂലശരീരത്തിൽ എഴുപത്തീരായിരം ഞരമ്പുകളുണ്ടു്.

ശരീരം മൂന്നുവിധം—സ്ഥൂലശരീരം, സൂക്ഷ്മശരീരം, കാരണശരീരം.

സ്ഥൂലശരീരതത്വങ്ങൾ 6—ത്വക്കു്, മാംസം, രക്തം, അസ്ഥി, സ്നായും, മേദസ്സു്.

ശരീരയാത്ര—ഉപജീവനത്തിനുള്ള മാത്ര.

ശരീരവാൻ(—വതി)—ശരീരമുള്ളവൻ (—വൾ).

ശരീരവൃത്തി—൧ ദേഹത്തിന്റെ വെടിപ്പു്. ൨. ഉപജീവനം.

ശരീരവൈകല്യം—രോഗം.

ശരീരസംസ്കാരം—ശരീരത്തെനന്നാക്കുക.

ശരീരസ്ഥിതി—൧. ഉപജീവനത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗം. ൨. ഭക്ഷണംകഴിക്ക.

ശരീരാസ്ഥ്നി—തോലും മാംസവുമില്ലാത്ത ശരീരാസ്ഥി (കൈകാൽ ഉടൽ ഇവയെല്ലാം കൂടിയതെന്നു താൽപര്യം).

ശരീരി—വി. ശരീരമുള്ള.

ശരീരീ—ശരീരമുള്ളവൻ, മനുഷ്യൻ, പ്രാണി, ജീവൻ, ജന്തു.

ശരു—൧. കോപം. ൨. വജ്രായുധം. ൩. അമ്പു്. ൪. അമ്പൊട്ടൽ. ൫. ശസ്ത്രാഭ്യാസം.

ശരേഷ്ടം—മാവു്.

ശർക്കര—൧. കരിമ്പിന്നീരു കുറുക്കിയുണ്ടാക്കിയ വസ്തു.

സം—ഗുഡം. ത—വെല്ലം. ഇം—Treacle, molasses.

൨. പഞ്ചാര. പിത്തത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൩. ചരൽ, ചരൽക്കല്ലുള്ള ദേശം, ചുക്കാൻകല്ലുള്ള ഭൂമി. ൪. ഓട്ടുനുറുക്കു്. ൫. തലഓട്ടിൻ കഷണം. നശിച്ചുപോകുന്നതെന്നർത്ഥം. ൬. ക്ഷുദ്രപ്പെന്ന രോഗം.

ശർക്കരകം—മധുരനാരകം

ശർക്കരജാ—കല്ക്കണ്ടു്.

ശർക്കരപ്പാവു്—ശർക്കര ഉരുക്കിയതു്.

ശർക്കരവാക്കു്—സ്തുതിവാക്കു്, നല്ലവാക്കു്.

ശർക്കരസപ്തമി—ഒരു വിശേഷദിവസം.

വൈശാഖം പകുതിയിൽ ൭-ാംനാൾ നടത്തിവരുന്നു.

ശർക്കരാവതി—മണൽപ്രദേശം, ചരൽപ്രദേശം.

ശക്കരില-വി. ചരലുള്ള.

ശമ്മ-വി. സന്തോഷമുള്ള.

ശമ്മ(ൻ)-ബ്രാഹ്മണർക്കുള്ള ഒരു പേര്, ബ്രാഹ്മണരുടെ പേരിന്റെ ഒടുക്കം ചേർത്തുപറയുന്ന ഒരു വാക്ക്.

ശമ്മാ-സുഖം, സന്തോഷം. അശുഭത്തെ കളയുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ശമ്മരാ-മരമഞ്ഞൾ.

ശമ്മിഷ്ഠാ-യയാതിയുടെ രണ്ടാമത്തെ ഭാര്യ (ദേവയാനി എന്നതു നോക്കുക).

അസുരാധിപനായ വൃഷപർവ്വാവന്റെ മകൾ. ദ്രുഹ്യവും അനുദ്രുഹ്യവും പുത്രന്മാർ.

ശവ്ൻ-ഹ. ശിവൻ. പ്രളയകാലാരംഭത്തിൽ ലോകത്തെ ഹിംസിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. വിഷ്ണു.

ശവ്രീ-ഹ. രാത്രി. ലോകചേഷ്ടകളെ ഇല്ലാതാക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. സ്ത്രീ. ൩. മഞ്ഞൾ. ൪. ഒരു നീചജാതിസ്ത്രീ.

ഈ നീചസ്ത്രീ വളരേ ഭക്തിയുള്ളവളായിരുന്നു. രാമാവതാരത്തിനായി കാത്തിരുന്നു. ശ്രീരാമനെ കണ്ടശേഷം അഗ്നിപ്രവേശംചെയ്തു.

ശവ്രീനാഥൻ-ചന്ദ്രൻ.

ശവ്രീശൻ-ചന്ദ്രൻ.

ശവ്ലാ-തോമരം. (സവ്ല എന്നതിന്റെ പാഠം).

ശവ്വാ-രാത്രി. (ശവ്രിയുടെ പാഠം)

'ശവ്രീ ശാവ്രീ ശവ്വാ' എന്നു ശബ്ദാർണ്ണവം.

ശവ്വാക്ഷം-തദ്രാക്ഷം.

ശവ്വാണി-പാർവ്വതി. ശവ്വന്റെ (ശിവന്റെ) പത്നി എന്നർത്ഥം.

ശവ്വാരി-രാത്രി.

ശലകം-എട്ടുകാലി.

ശലൻ-സോമദത്തന്റെ പുത്രൻ.

ഭൂരിശ്രവസ്സും സോമദത്തന്റെ പുത്രനാണ്.

ശലഭം-ഹ. വെട്ടക്കിളി. ഉ. പാററാ, ഈയൽ. ൩. ഒരു ഘോരാസ്ത്രം. (കിരാതവേഷധാരിയായ ശിവനിൽ അർജ്ജുനൻ ഇതു പ്രയോഗിച്ചു).

ശലാ-ഹ. ഒട്ടകം. ഉ. മുള്ളങ്കോൽ.

ശലം, ശലലം, ശലലി-എയ്യൻപന്നിയുടെ മുള്ള്. ഇളക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ശലാക-ഹ. ഇരിമ്പുകമ്പി, തോക്കു നിറക്കുന്ന നിറകോൽ. ഉ. കുന്തം. ൩. അമ്പ്. ൪. സൂചി. ൫. ശ്ലാക. ൬. വൈദ്യന്റെ കുറാരം. ൭. കുടയുടെ ആറങ്ങാലി. ൮. അസ്ഥി. ൯. മലങ്കാര. ൧൦. ഈന്തിൽ. ൧൧. പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി. ൧൨. ഇരിമ്പ്. ൧൩. കമ്പി.

ശലാട്ട-ഹ. പച്ചക്കായ്. പുഷ്ടിയെ പ്രാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ക്രവളം.

ശലാലു-ഒരു സുഗന്ധവസ്തു.

ശല്ക്കം-ഹ. ഖണ്ഡം. ഉ. തൊലി. ൩. ചെതുമ്പല്. ൪. മീൻ.

ശല്ക്കാലി-മീൻ.

ശല്ക്കി-മീൻ.

ശല്മലി-ഹ. മുള്ളിലവ്, ഇലവ്. ഉ. പാതാളത്തിലേ ഒരു നദി.

ശല്മലീവേഷ്ടം-എലവിൻപശ.

ശല്യൻ-ഒരു മദ്രരാജാവ്.

പാണ്ഡുവിന്റെ ഭാര്യയായ മാദ്രിയുടെ സഹോദരൻ. ഇദ്ദേഹം സാത്വികനെങ്കിലും രണശൂരനായിരുന്നു യുധിഷ്ഠിരൻ വധിച്ചു.

ശല്യം-ഹ. ഒരുമാതിരി അമ്പ്, ഉടക്കുളി. ഉ. ക്രോധം. ൩. മലങ്കാര. ൪. മുള്ളൻ.

ഉ. കുന്തം. ൩ ഇരിമ്പുപാര. ൭ അമ്പിന്റെ അററം. വൃ. കുററി. ൻ. ഉപദ്രവം. ൧൦. നിന്ദ. ൧൧. പ്രയാസം. ൧൨. ചെമ്പ്. ൧൩. ക്രൂവളം. ൧൪. ഭാരതത്തിലെ ഒരു പർവ്വം.

ശല്യ(ക)ം-൧. മുള്ളൻപന്നി. ൨. മലങ്കാര.

ശല്ലകം-൧. ഒരുവക തൈ. ൨. തൊലി.

ശല്ലകി-൧ മുള്ളൻ. ൨. ഈന്തിൽ.

ശല്ലം-തവള.

ശല്ലാവ്-നേരിയവസ്ത്രം, (സാൽവാ).

ശല്ലി-ചെറുകുന്തം.

ശവകാമ്യം-നായ്.

ശവക്കുഴി-ശവക്കല്ലറ.

ശവദാഹം-ശവംചുടുക.

ശവപ്പറമ്പ്- ശ്മശാനം, ശവമടക്കുന്ന സ്ഥലം.

ശവപ്രായ-വി. ശവംപോലെ അനക്കമില്ലാത്ത.

ശവം-൧. മരിച്ച ദേഹം. നശിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. മറെറാരു പർയ്യായം-കണപം. ൨. ജലം.

ശവയാനം, ശവരഥം-പ്രേതമഞ്ചം.

ശവരൻ-കാട്ടാളൻ, വേടൻ.

ശവരം-വെള്ളം.

ശവസംസ്കാരം— ശവദാഹം. (അടിതോൽ എന്നതു നോക്കുക).

ശവേല-സാമാനവണ്ടിയിലെ തടിമരം.

ശശ(ക)ം-മുയൽ.

ശശധരൻ-ചന്ദ്രൻ. മുയലിനെ ധരിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം.

ശശധരബിംബം-൧. ചന്ദ്രബിംബം ൨. വൃത്തങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (പാദത്തിൽ ൨൫ അക്ഷരംവീതം).

ഉ-ം, 'ഒന്നതുഗുരുപുനരെട്ടതുമിങ്ങിനെ വരുമഥപത്തിൽപരമതിലായി'

ശശധരം-കർപ്പൂരം.

ശശൻ-പുരുഷന്മാർ നാലുവകയുള്ളതിൽ ഒന്നാമത്തവൻ.

ശശം-൧. മുയൽ. ചാടിയോടുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. ചന്ദ്രനിലുള്ള കറുത്ത പുള്ളി (മുയൽ എന്നു വിചാരിക്കപ്പെടുന്നത്). ൩. നറുംപശ. ൪. പാച്ചോററി.

ശശലാഞ്ഛനം-കർപ്പൂരം.

ശശലോമം-മുയലിന്റെ രോമം.

ശശസ്ഥലി- ഗംഗക്കും യമുനക്കും മദ്ധ്യെയുള്ള ദേശം. (The Doab).

ശശാങ്കചൂഡൻ-ശിവൻ.

ശശാങ്കധവള- വി. ചന്ദ്രനെപ്പോലെ വെളുത്ത.

ശശാങ്കൻ-ചന്ദ്രൻ. (ശശധരൻ എന്നതു നോക്കുക).

ശശാങ്കം-കർപ്പൂരം.

ശശാങ്കമൂർത്തി-ചന്ദ്രൻ.

ശശാങ്കശേഖരൻ-ശിവൻ.

ശശാദൻ-ഇക്ഷ്വാകുവിന്റെ സുതനായ വികുക്ഷി, പുരഞ്ജയന്റെ പിതാവ്.

ശശാദ(ന)ം-പരുന്ത്. മുയലിനെ തിന്നുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ശശാരി-പരുന്ത്.

ശശി-൧. ചന്ദ്രൻ. ൨. പച്ചക്കർപ്പൂരം. ൩. മകയിരം നക്ഷത്രം.

ശശികല-ചന്ദ്രക്ക(ക)ല.

ശശികാന്തം-൧. വെളുത്ത ആമ്പൽ. ൨. ചന്ദ്രകാന്തം.

ശശിഖണ്ഡം-ചന്ദ്രക്കല.

ശശിഖണ്ഡമൌലി-ശിവൻ, ചന്ദ്രകലാധരൻ.

ശശിചൂഡൻ-ശിവൻ.

ശശിജൻ-ബുധൻ.

ശശിധരൻ-ശിവൻ.

ശശിനി-ചന്ദ്രന്റെ ൧൬ കലകളിൽ ഒന്നിന്റെ പേർ.

ശശിപ്രഭ-നിലാവ്.

ശശിപ്രഭം-൧ മുത്ത്. ൨. വെളുത്ത ആമ്പൽ.

ശശിപ്രിയാ-ആമ്പൽപൊയ്ക.

ശശിഭൂഷണൻ-ശിവൻ.

ശശിഭൃത്ത്-ശിവൻ.

ശശിമണി-ചന്ദ്രകാന്തം.

ശശിമണിശില-ചന്ദ്രകാന്തക്കല്ല്.

ശശിമൌലി-ശിവൻ.

ശശിലേഖാ-൧. ചന്ദ്രക്കല. ൨. കാർകോവിൽ.

ശശിവദന-വൃത്തങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ശശിശകലം-ചന്ദ്രക്കല.

ശശിശേഖരൻ-ശിവൻ.

ശശോൎണ്ണം-മുയലിന്റെ രോമം.

ശശ്വൽ-അ. ൧. എല്ലായ്പ്പോഴും. ൨. പിന്നെ. ൩. ഒന്നിച്ച്. ൪. നിത്യം. ൫. വഴിപോലെ.

ശഷ്കുലം-കഴഞ്ചി.

ശഷ്കു(സ്കു)ലീ-ചക്കലിമീൻ.

ശഷ്കുലി-ചെവിയുടെ അകത്തെത്തട്ട്.

ശഷ്പം-൧. പൈപ്പുല്ല്, ഇളംപുല്ല്. ൨. അല്പം ൩. കരിങ്കറുക.

ശസനം-൧. യാഗത്തിനായിക്കൊണ്ടുചെയ്യുന്ന പശുഹിംസ. ൨. കൊല. ൩. മുറിവേൾപ്പിക്ക.

ശസ്ത-വി. ൧. സുഖമുള്ള. ൨. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള. ൩. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട. ൪. മംഗളമായ. ൫. കൊല്ലപ്പെട്ട. ൬. മുറിവേൾപ്പിക്കപ്പെട്ട.

ശസ്തം-സുഖം, മംഗളം. പ്രശംസിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ശസ്തി-സ്തുതി.

ശസ്യ-വി. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള, മഹത്വമുള്ള, നല്ല, സ്തുതിക്കത്തക്ക.

ശസ്യക്ഷെത്രം-ധാന്യംവിളയുന്ന ഭൂമി.

ശസ്യം-സസ്യം.

ശസ്യമഞ്ജരി-നെല്ലിന്റേയും മറ്റും കതിത്.

ശസ്യശൂകം-ധാന്യങ്ങളുടെ ഓക്.

ശസ്ത്രകം-ഇരിമ്പ്, ഉതക്ക്. ഹിംസിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

ശസ്ത്രകാരൻ-ആയുധമുണ്ടാക്കുന്നവൻ.

ശസ്ത്രഗ്രഹണം-യുദ്ധം.

ശസ്ത്രജീവി-ആയുധക്കാരൻ.

ശസ്ത്രദൻ-ആയുധം കൊടുക്കുന്നവൻ.

ശസ്ത്രധരൻ, ശസ്ത്രധാരി, ശസ്ത്രവാൻ-യോദ്ധാവ്.

ശസ്ത്രപ്രയോഗം - ആയുധമെടുത്തു പ്രയോഗിക്കുക.

ശസ്ത്രഭൃത്ത്-യോദ്ധാവ്.

ശസ്ത്രമാൎജ്ജൻ-കൊല്ലൻ, കടച്ചിക്കൊല്ലൻ. ആയുധങ്ങളെ മൂർശ്ശകൂട്ടി ശുദ്ധി വരുത്തുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ശസ്ത്രം-൧. ആയുധം. ഇതുകൊണ്ടു ഹിംസിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ൨. ഇരിമ്പ്, ലോഹം. ൩. അമ്പ്. (മന്ത്രോച്ചാരണപൂർവം പ്രയോഗിക്കുന്നത് 'അസ്ത്രം'. ബ്രഹ്മാസ്ത്രം, ആഗ്നേയാസ്ത്രം മുതലായവ).

ശസ്ത്രവാൻ, ശസ്ത്രഹസ്തി-ശസ്ത്രംധരിച്ചവൻ.

ശസ്ത്രവൈദ്യൻ-പരുവും മറ്റും ച്ഛേദിക്കുന്ന വൈദ്യൻ.

ശസ്ത്രശാല-ആയുധശാല.

ശസ്ത്രശാസ്ത്രം-ആയുധവിദ്യ.

ശസ്ത്രഹസ്തൻ-ആയുധം ധരിച്ചവൻ.

ശസ്ത്രാജീവൻ-ആയുധക്കാരൻ.

ശസ്ത്രാഭ്യാസം-ആയുധാഭ്യാസം.

ശസ്ത്രായസം-ഹ. ഉരുക്ക്. ഉ. ഇരുമ്പ്.

ശസ്ത്രാസ്ത്രവിദ്യ-യുദ്ധവിദ്യ.

ശസ്ത്രി-കത്തി.

ശസ്ത്രി-വി. ശസ്ത്രമുള്ള.

ശസ്ത്രികാ-കത്തി.

—ooooo—

ശാ

ശാകട-വി. ശകടത്തോടു സംബന്ധിച്ച.

ശാകടം-ഹ. വണ്ടിവഹിക്കുന്ന കാളയും മററും. ഉ. നറുവരി. ന. ഞമ.

ശാകടായനൻ-ഒരു വൈയാകരണൻ. പാണിനിയ്ക്കു മുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്നു.

ശാകപത്രം-ചീര.

ശാകപൂർണ്ണി-പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന ഒരു വേദവ്യാഖ്യാതാവ്.

ശാകബർബരം-ചെറുതേക്ക്.

ശാകം-ഹ. ചീരയും മററും.

ശാകം പത്തുവിധത്തിലുണ്ട്.

'മൂലപത്രകരീരാഗ്രഫലകാണ്ഡപ്രരൂഢകം
ത്വക്പുഷ്പംകണ്ടകംചേതിശാകംദശ
വിധംസ്മൃതം'

കിഴങ്ങ്, ഇല, മുളയാണ്ടൽ, തിരുൾ, കായ്, തണ്ടു, മുള, തോലു, പൂവു, മുള്ളു ഹ.

ഉ. ഒരുദ്ദീപ്. ന. ശക്തി. ൪. ശീർഷവൃക്ഷം. ൫. തേക്ക്. ൬. നെന്മേനിവാക. ൭. ചെറുതേക്ക്.

ശാകംഭരീ-ദുർഗ്ഗ.

ശാകല്യൻ-ഒരു വൈയാകരണൻ, വേദവ്യാഖ്യാനിയുമാണ്. മററു പേരുകൾ, വേദമിത്രൻ, ദേവമിത്രൻ.

ശാകിനികൾ-ദുർഗ്ഗാദേവിയുടെ ദാസികൾ.

ശാകുനിക-വി. പക്ഷികളെ സംബന്ധിച്ച.

ശാകുനികൻ-പക്ഷിപിടിക്കുന്നവൻ.

ശാകുനികം-ശകുനങ്ങളുടേയും മററും അർത്ഥം പറയുക.

ശാകുന്തളൻ-ഭരതൻ.

ശാകുന്തളം - ശകുന്തളയെ സംബന്ധിച്ച കഥ.

ശകുന്തളയുടെ കഥയെ വിവരിക്കുന്ന ശാകുന്തളത്തെ കാളിദാസൻ നാടകമായി എഴുതീട്ടുണ്ട്. കേരളകാളിദാസനായ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ ഭാഷാന്തരീകരിച്ചിട്ടുള്ളതു (അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം) സർവ്വപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. ഇതിലെ കഥാവസ്തുവിന്റെ മൂലം ശ്രീമഹാഭാരതം ആദിപർവ്വത്തിനുള്ളിലുള്ള സംഭവം എന്ന അവാന്തര പർവ്വത്തിൽ ൭൫ മുതൽ ൭൮ വരെയുള്ള ൭ അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ വിവരിക്കപ്പെട്ട ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം ആകുന്നു. ഹസ്തിനാപുരത്തിൽവെച്ചു ൫-ാം അങ്കത്തിലെ കഥ നടന്നിരിക്കുന്നു. ശകുന്തളയുടെ സഖികളിൽ പ്രിയംവദയ്ക്കു് വാക്സാമർത്ഥ്യവും അനസൂയയ്ക്കു കാര്യപരിജ്ഞാനവും കൂടും. ശകുന്തളയുടെ ഉല്പത്തി ധരിച്ചിട്ടുള്ള സഖി അനസൂയയാണ്.

ശാകുലികൻ-മുക്കവൻ.

ശാകോപദംശം-ഹ. ചീരക്കൂട്ടാൻ. ഉ. മലക്കറികൊണ്ടുള്ള കൂട്ടാൻ.

ശാക്തികൻ-൧. ശക്തിയെ വന്ദിക്കുന്നവൻ. ൨. കുന്തക്കാരൻ. ശക്തി(വേൽ) ധരിച്ചവൻ.

ശാക്ത്യം-ശക്തിയെ വന്ദിക്കുന്ന കൂട്ടം.

ശാക്യൻ-ശാക്യമുനി.

ശാക്യന്മാർ - ഇക്ഷ്വാകുവംശരാജാക്കന്മാർ.

ശാക്യം ബുദ്ധമതം.

ശാക്യമുനി -ശാക്യവംശാവതീർണ്ണനായിരിക്കുന്ന മുനി, ശാക്യൻ.

ശാക്യസിംഹൻ-ശാക്യമുനി.

ശാക്രി-൧ ശചി. ൨. ദുർഗ്ഗാ.

ശാക്വരം-കാള.

ശാഖ-൧. വൃക്ഷത്തിന്റെ കൊമ്പ്. വ്യാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ൨. വേദത്തിന്റെ ഒരുഭാഗം. ൩. കൈ. ൪. ഭിന്നം. ൫. പിരിവ് (ഭാഗം).

ശാഖക്കാരൻ-ഒരു താഴ്വഴിയിലുള്ളവൻ

ശാഖൻ സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ശാഖാ-ഒരുവക തൈ.

ശാഖാനഗരം - ഉപഗ്രാമം. ജനബാഹുല്യംനിമിത്തം മൂലനഗരത്തിൽ സ്ഥലം കിട്ടാതെ അതിനു പുറത്തായി ഉണ്ടാക്കുന്ന ചില്ലറഗ്രാമം.

ശാഖാഭൃത്ത്-വൃക്ഷം.

ശാഖാമൃഗം-൧. കരങ്ങ്. മരക്കൊമ്പുകളിൽ സഞ്ചരിക്കുന്ന മൃഗം എന്നർത്ഥം. ൨. അണ്ണാൻ.

ശാഖാശന -ഒട്ടകം.

ശാഖാശിഫ-വിടുവേര്.

ശാഖാസംക്രമണം-ഒരു വൃക്ഷത്തിന്റെ കൊമ്പിൽ നിന്നു മറ്റൊരു വൃക്ഷക്കൊമ്പിലേക്കുള്ള ചാട്ടം.

ശാഖി-വി. ശാഖയുള്ള.

ശാഖി-൧. വൃക്ഷം. ശാഖകൾ (കൊമ്പുകൾ) ഉള്ളത് എന്നർത്ഥം. നിശ്ചയമായും വ്യാപിക്കുന്നത് എന്നുമാവാം. ൨. വേദം. ൩. ഉകമരം.

ശാഖോട(ക)ം-ശാഖോടവൃക്ഷം, പരുവരം.

അതിസാരം, അർശസ്സ് മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്.

ശാഖോപശാഖ-ശാഖകളും ഉപശാഖകളും.

ശാംഖികൻ-൧. ശംഖ് കടയുന്നവൻ. ശംഖം ശില്പമായിട്ടുള്ളത് എന്നർത്ഥം. ൨. ശംഖുവിളിക്കുന്നവൻ.

ശാങ്കര-വി. ശങ്കരനെ സംബന്ധിച്ച.

ശാങ്കരം-കാള.

ശാംഗുഷ്ഠാ-ചെമന്ന കുന്നി.

ശാടകം-സ്വല്പവസ്ത്രം, വസ്ത്രവിശേഷം.

ശാടി-൧ വസ്ത്രം. ൨. കപ്പൽപ്പായ്.

'ശാടീബന്ധമകററിയക്കിതവനാൽ'

(അമരുകശതകം)

ശാഠ്യം-നിർബന്ധം, സിദ്ധാന്തം, അതുതെന്നു പറഞ്ഞാൽ അതുതന്നെ ചെയ്യുന്നശീലം. ശഠന്റെ സ്വഭാവം, കസൃതി.

ശാഡ്വലം-പുല്ലുള്ള സ്ഥലം.

ശാണം-൧. ഉരകല്ല്, ചാണ. ൨. ഒരളവ്. (നൂറ ബിന്ദു)

ഇംഗ്ലീഷിൽ ശാണം എന്നതിനു 'ദ്രാം'. 'ടീസ്പൂൺ' എന്നും പറയുന്നു.

ശാണി-ഉരകല്ല്, ചാണ.

ശാണിത-വി. മൂർച്ചകൂട്ടിയ.

ശാണ്ഡില്യം-കുവളവൃക്ഷം.

ശാണ്ഡില്യൻ-ഒരു മുനി.

ശാത-വി. ൧ മൂർച്ചയുള്ള. ൨. മൃദുത്വമുള്ള. ൩. ക്ഷീണമുള്ള. ൪. ഭംഗിയുള്ള. ൫. കൃശമായ, മെലിഞ്ഞ.

ശതകംഭം-ക. ഒ൦൦൦൦. ശതകംഭപുഷ്പത്തിലുണ്ടായത് എന്നർത്ഥം. (പാഠം-ശതകേകംഭം). ഉ. കണവീരം. ന. ഉമ്മത്ത്.

ശതകൈതഭം-ക. സപ്തച്ഛദം. ഉ. ഉമ്മത്ത്.

ശാതം-ക. സന്തോഷം, സുഖം. ദുഃഖത്തെ കളയുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ചന്ദനക്കുഴമ്പും മഠവും മുഷ്കുകുട്ടിയ ശസ്ത്രം ദി. മനം കനംകെടുത്തുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ശാതൻ-ഉത്പലൻ.

'അമരംസോ ദുത്പലശ്ശാതഃ' (അമരം)

ശാതപത്രകം(കി)-നിലവ്.

ശാതശിഖ- വി. ക്ഷീണിച്ച അഗ്രത്തോടുകൂടിയ.

ശാതവാഹനൻ-സാലിവാഹനൻ.

ശാതോദരി-നല്ല വയറുള്ളവൾ, കൃശമായ (മെലിഞ്ഞ) ഉദരമുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

ശാത്രവൻ-ശത്രു.

ശാത്രവം-ക. ശത്രുത. ഉ. ശത്രുസമൂഹം

ശാദം-ക. ചേറ്, ചളി. ഉ. പയ്യല്ലുല്ല്, ഇളംപുല്ല്. ഉണങ്ങിപ്പോകുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ശാദഹരിതം-പയ്യല്ലുല്ല.

ശാദ്വലം-വി. പുല്ലുള്ള.

ശാനപാഷാണം-ക. ചന്ദനമരയ്ക്കുന്ന കല്ല്. ഉ. പാരിയാത്ര പർവ്വതം.

ശാനം-ഉരകല്ല്, ചാണ.

ശാന്ത-വി. അടക്കമുള്ള, അടങ്ങിയ. (ശാന്തം > < ഉഗ്രം).

ശാന്തത-അടക്കം.

ശാന്തതപ്പെടുന്നു- അടങ്ങുന്നു, സമാധാനമാകുന്നു.

ശാന്തനവൻ-ഭീഷ്മർ.

ശാന്തം-അ. ക. മതി. ഉ. ഇനിവേണ്ട. ന. അങ്ങിനെയല്ല.

ശാന്തശീലം-സാവധാനശീലം.

ശാന്താ-ദശരഥന്റെ ഒരു പുത്രി.

അംഗരാജാവായ ലോമപാദന്റെ ഒരു ദത്തുപുത്രി. ഋശ്യശൃംഗൻ വേളികഴിച്ചു.

ശാന്താ-ക. മെനസ്സി. ഉ. വന്നി. ന. അരണകം. ര. കരിങ്കറുക, ഇ. ചെറുവന്നി.

ശാന്തി-ക. ശാന്തത. ഉ. സർവ്വസംഗനിവൃത്തി. ന. ഭോഗ്യം. ര. ആശ്വാസം. ഇ. പൂജാകർമ്മം. ണ. ഭാരതത്തിലെ ഒരു പർവ്വം.

ശാന്തിക്കാരൻ-ക്ഷേത്രത്തിൽ പൂജകഴിക്കുന്നവൻ.

ശാന്തിവിരുത്തി-ശാന്തിക്കാരന്റെ സമ്പ്രദായം.

ശാന്തിവൃത്തി-ശാന്തികൊണ്ടുള്ള ഉപജീവനം.

ശാന്തിശതകം-ക്ഷേമേന്ദ്രകവി ശ്ലോകങ്ങളിൽ അടങ്ങിയ ഒരു പുസ്തകം.

ഗ്രന്ഥകർത്താവ് ശ്രീ ശിഹാബുദ്ദീൻ. മനഃശാന്തിയെക്കുറിച്ചുള്ളതാണ്.

ശാന്ത്വം-ക. സാമം. ഉ. ആശ്വാസം.

ശാപമോക്ഷം-ശാപത്തിൽ നിന്നും മോചനം.

ശാപഠിക-മയിൽ.

ശാപം-ക. പിരാക്ക്. ഉ. ആണ. ന. ശകാരം.

ശാപഗ്രസ്തൻ-ശാപത്തിനു പാത്രമായവൻ.

ശാപിത-വി. ശപിക്കപ്പെട്ട

ശാപ്പാട്ട-ഊണ്, ഭക്ഷണം.

ശാപ്പാട്ടുരാമൻ-ഭക്ഷണപ്രിയൻ.

ശാഫരികൻ-മുക്കുവൻ.

ശാഫിമാർ-മാപ്പിളമാർ

ശാബ(ക)ം-മൃഗക്കൊട്ടി.

ശാബര-വി. ൧. ആഭാസമായ. ൨. നാഗരികത്വമില്ലാത്ത.

ശാബരം-൧. പാച്ചോററി. ൨. കററം. ൩. പാപം.

ശാബ്ദികൻ-വൈയാകരണൻ.

ശാബ്ദീ-സരസ്വതി.

ശാംബൻ-സാംബൻ. (ഈ പദം നോക്കുക).

ശാംബരി-൧. ഇന്ദ്രജാലം. ൨. ആഭിചാരിണി, മന്ത്രവാദിനി.

ശാംബരികൻ-൧. ഇന്ദ്രജാലക്കാരൻ. ൨. ശംഖു കടയുന്നവൻ.

ശാം(ബൂ)കം-കക്കാ.

ശാംഭവ-വി. ശംഭുവിനെ സംബന്ധിച്ച.

ശാംഭവൻ-൧. ശിവമതക്കാരൻ. ൨. ശിവൻെറ പുത്രൻ.

ശാംഭവം-൧. ഒരുവക വിഷം. ൨. ദേവതാരം. ൩. കൊക്കുമന്താരം. ൪. കൎപ്പൂരം. ൫. ഗുഗ്ഗുലു.

ശാംഭവീ-൧. പാൎവ്വതി. ൨. കരിങ്കുറുക.

ശാമനൻ-യമൻ.

ശാമനം-൧. കൊല, വധം. ൨. സമാധാനം. ൩. അവസാനം.

ശാമം-൧. അടക്കം. ൨. സാമം.

ശാമിത്രം-൧. ബലികഴിക്ക. ൨. നാൽകാലികളെ കെട്ടുക. ൩. യാഗത്തിന്ന് മൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുക. ൪. ഒരു യാഗപാത്രം.

ശായകം-൧. അമ്പ്. ൨. വാളു്.

ശായനം-ശയിക്കുക, ഉറങ്ങുക.

ശായിക-ഉറക്കം.

ശാര-വി. പലനിറമുള്ള.

ശാര-ഒരുവക നെല്ലു്.

ശാരംഗം-൧. ആനം. ൨. മാൻ. ൩. വേഴാമ്പൽ പക്ഷി. ൪. മയിൽ.

ശാരംഗി-ഒരു വാദ്യം.

ശാരദ-വി. ശരത്തിനെ സംബന്ധിച്ച.

ശാരദ-വി. ൧. പുതിയ. ൨. ശരൽക്കാലത്തുണ്ടായ. ൩. ലജ്ജയുള്ള. ൪. പ്രയാസമുള്ള.

ശാരദൻ-പ്രതിഭ എന്ന ബുദ്ധിവിശേഷമില്ലാത്തവൻ.

ശാരദം-൧. ഏഴിലമ്പാല. ൨. ശരൽക്കാലത്തെ വെയിൽ. ൩. വെള്ളത്താമര. ൪. ചെറുപയറു്. ൫. മോടൻനെല്ലു്. ൬. ഇലഞ്ഞി. ൭. കരുവിക്കരിമ്പു്.

ശാരദാ-൧. സരസ്വതി. ൨. നറുനീണ്ടി. ൩. ഓരിലത്താമര. ൪. ദുൎഗ്ഗാ.

ശാരദി-൧. ഏഴിലമ്പാല. ൨. നീൎത്തിപ്പലി. ൩. ബ്രഹ്മി. ൪. നറുനീണ്ടി.

ശാരദിക-൧. ഇലഞ്ഞി. ൨. വയൽവെള്ളരി.

ശാരദ്വതൻ-ശരദ്വാൻ എന്ന മുനിയുടെ പുത്രൻ. (കൃപൻ എന്നതു നോക്കുക).

ശാരൻ-൧. വായു. ഹിംസിക്കുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ൨. ചതുരംഗത്തിൻെറ കാലാൾ.

ശാരി-൧. ചതുരംഗത്തിനും മററുമുള്ള ചില കരുവു്, ചൂതു്. ൨. കിളി, പഞ്ചവൎണ്ണക്കിളി.

ശാരിക-പഞ്ചവൎണ്ണക്കിളി.

ശാരിഫലം-ചൂതുപലക.

ശാരിബ-ഒരു മരുന്നു്, നറുനീണ്ടി.

ശാരിയാവു്-സാരി-നിറംകാച്ചിയ ഉത്തരീയം, ചുവന്ന മേൽമുണ്ടു്.

ശാരിശി-അണിവെടി.

ശാരീര-ശരീരത്തെ സംബന്ധിച്ച.

ശാരീരം-കാള.

ശാൎക്കര-വി. ചരലുള്ള.

ശാർക്കരം-ഹ. കാള. ൨. പഞ്ചസാരകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ മദ്യം. ൩. ചുക്കാൻകല്ലുകളോടുകൂടിയ ദേശം മുതലായതു്.

ശാർങ്ഗധന്വാവു്-വിഷ്ണു.

ശാർങ്ഗധരൻ-വിഷ്ണു.

ശാർങ്ഗൻ-വില്ലുധരിക്കുന്നവൻ.

ശാർങ്ഗപാണി-വിഷ്ണു.

ശാർങ്ഗഭൃത്തു്-വിഷ്ണു.

ശാർങ്ഗം-ഹ. വിഷ്ണുവിന്റെ വില്ലു്. ൨. ഇഞ്ചി.

ശാർങ്ഗി-വിഷ്ണു. ശാർങ്ഗം എന്ന വില്ലുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. (ശൃംഗത്തിന്റെ വികാരം = ശാർങ്ഗം).

ശാർങ്ഗേഷ്ടാ-വലിയ ഉങ്ങു്.

ശാർദൂലം-ഹ. പുലി. ഹിംസിക്കുന്നവനും ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നവനും എന്നർത്ഥം. ൨. കടുവാ. ൩. കൊടുവേലി. ൪. എട്ടടിമാൻ.

ശാർദൂലവിക്രീഡിതം- ഹ. വൃത്തങ്ങളിൽ ഒന്നു്. പാദത്തിൽ ൨൧ അക്ഷരം കാണും.

ഉ-ം, 'വന്നാലായതിനുള്ളപേരുപറയാം ശാർദൂലവിക്രീഡിതം'

൨. കടുവാക്കളി.

ശാർദൂലൻ-ഒരു രാക്ഷസൻ.

ശാർവ്വര-വി. ക്രൂരതയുള്ള.

ശാർവ്വരം-ഇരുട്ടു്, കൂരിരുട്ടു്.

ശാർവ്വരി-രാത്രി.

ശാല-ഹ. രാഗസ്ഥലം. ൨. വലിയ മുറി. ൩. വീടു്. ൪. വൃക്ഷത്തിന്റെ വലിയ കൊമ്പു്.

ശാലൻ-സാലിവാഹനൻ എന്ന രാജാവു്

ശാലഗ്രാമം- വിഷ്ണുവിന്റെ പ്രതിമയാണെന്നുവച്ചു് വൈഷ്ണവർ വന്ദിക്കുന്ന ഒരുവക കല്ലു്.

ശാലം-ഹ. ഒരുവക മത്സ്യം. ൨. മുരാമരം. ൩. അയിനി. ൪. വൃക്ഷം.

ശാലാകൻ-പാണിനി.

ശാലാവൃകം, സാലാവൃകം-ഹ. പട്ടി. ൨. ചെന്നായ്. ൩. മാൻ. ൪. പൂച്ച. ൫. കുറുക്കൻ. ൬. കുരങ്ങു്.

ശാലി-ഹ. ഒരുവക ധാന്യം. ൨. വെരിക്. ൩. ചെന്നെല്ലു്.

ശാലികൻ-നെയിത്തുകാരൻ.

ശാലിയൻ-ചാലിയൻ.

ശാലിനി-ഹ. നെല്ലു്. ൨. വൃത്തങ്ങളിൽ ഒന്നു്. (പാദത്തിൽ ൧൧ അക്ഷരം വീതം). ഉ-ം,

'വർണ്ണംചേരുംബാലികേശാലിനിയ്ക്കു്'

ശാലിനീന്യായം-ഒരു ന്യായം.

"അരി മുതലായതു മുറത്തിലിട്ടു ചേറുമ്പോൾ ഒരിടത്തുള്ളതു മറ്റൊരിടത്തേയ്ക്കും അവിടേയുള്ളതു് ഇങ്ങോട്ടും നീങ്ങുന്നു. എങ്ങോട്ടെങ്കിലും മാറ്റാമെന്നർത്ഥം. സന്ദർഭം സ്പഷ്ടം."

ശാലിപർണ്ണി-മൂവില.

ശാലിപിഷ്ടം-സ്ഫടികം.

ശാലിവാഹനൻ-മലയാളത്തിലെ ഒരു രാജാവു്.

വിക്രമാദിത്യന്റെ ശത്രുവായ തെക്കേ ഭാരതത്തിലെ ഒരു രാജാവാണു്. കാരൂർ യുദ്ധത്തിൽവെച്ചു കൊല്ലപ്പെട്ടു.

ശാലിഹോത്രൻ-ഒരു ഗ്രന്ഥകർത്താവു്.

ഇദ്ദേഹം അശ്വചികിത്സയെക്കുറിച്ചു ഒരു പുസ്തകം എഴുതീട്ടുണ്ടു്.

ശാലിഹോത്രം-കുതിര.

ശാലീന-വി. ലജ്ജയുള്ള. (ശാലീനത = ലജ്ജാഭാവം).

ശാലീനം-ഹ. സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം രീതികളിൽ ഒന്നു്. ൨. താമരക്കിഴങ്ങു്. ൩. കാട്ടുശതകുപ്പ. ൪. ശതകുപ്പ.

ശാലീനത-ലജ്ജ.

ശാലു-ഹ. താമരക്കിഴങ്ങ്, ഉ. അടവിക്കച്ചോലം. ന. തവള.

ശാലു(ലൂ)കം-താമരക്കിഴങ്ങ്.

ശാലുവ, ശാല്വാ, സാല്വ-പ്രഭുക്കളുടെ ഒരുവക മേൽക്കപ്പായം. മുണ്ട്.

ശാലൂകം-ഹ. ആമ്പൽകിഴങ്ങ്. ഉ. ജാതിക്ക.

ശാലൂരം-ഹ. തവള. ഉ. താമരക്കിഴങ്ങ്.

ശാലേയ-വി. ശാലി വിളയുന്ന.

ശാലേയം-ഹ. കണ്ടിവെണ്ണ. ഉ. കാട്ടുശതകപ്പ. ന. വിളഭൂമി.

ശാല്മലി-ഹ. ഇലവ്, ഇലവിൻപശ. ഉ. പാതാളത്തിലെ ഒരു നദി. ന. സപ്തദ്വീപുകളിൽ ഒന്ന്.

ശാല്മലിപ്രിയം-തത്ത.

ശാല്മലീകന്ദം-ഒരു വൃക്ഷം.

ചുട്ടുനീറൽ, മെലിവു മുതലായവയെ ശമിപ്പിക്കും. ഈ വൃക്ഷം ചെറുതായിരിക്കുമ്പോളല്ലാതെ വലുതായാൽ കിഴങ്ങു കാണുന്നതല്ല.

ശാല്മലീവേഷ്ട(ക)ം-ഇലവിൻപശ.

ശാല്യന്നം-നെല്ലരിച്ചോറ്, ശാലിയുടെ അരികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ചോറ്.

ശാല്യം-ശാലിവിളയുന്ന സ്ഥലം.

ശാവ-വി. കരാൽനിറമുള്ള.

ശാവകം-ജീവജന്തുക്കളുടെ കുഞ്ഞുങ്ങൾ

ശാവം-ഹ. കരാൽനിറം. ഉ. പുല.

ശാവരം-പാച്ചോററി.

ശാവരഭേദാക്ഷം-ചെമ്പ്.

ശാവരി-നായിക്കൊരുണ.

ശാവലം-ഹ. കരിമ്പായൽ. ഉ. ചേലേയം.

ശാശ്വത-വി. നിത്യമായുള്ള, എന്നുമുള്ള.

ശാശ്വത-ഭൂമി.

ശാശ്വതൻ-ഹ. നിത്യൻ. ഉ. വ്യാസൻ. ന. ശിവൻ. ഴ. ആദിത്യൻ.

ശാശ്വതം-ഹ. ആകാശം. ഉ. നിത്യമായുള്ളത്.

ശാശ്വതം-അ. നിത്യമായിട്ട്, എന്നെന്നേക്കും.

ശാശ്വതി-ഭൂമി.

ശാഷ്കുല-വി. മാംസം ഭക്ഷിക്കുന്ന.

ശാഷ്കുലികം-ഇറച്ചി ചേർത്തുണ്ടാക്കിയ പലഹാരം.

ശാസകൻ-ഭരണകർത്താവ്.

ശാസനൻ-ഹ. ശിക്ഷിക്കുന്നവൻ. ഉ. കൊല്ലുന്നവൻ.

ശാസനം, ശാസന-ഹ. കല്പന. ഉ. ശിക്ഷ. ന. ഉടമ്പടി. ഴ രാജപദവി. ഇ. ഭരിക്ക, രക്ഷിക്ക.

ശാസം-സ്തുതി.

ശാസനീയ-ശാസിക്കത്തക്ക.

ശാസിക്കുന്നു-ഹ. ശിക്ഷിക്കുന്നു. ഉ. കല്പിക്കുന്നു. ന. രക്ഷിക്കുന്നു. ഴ. ഉപദേശിക്കുന്നു.

ശാസിത-വി. ഹ. കല്പിക്കപ്പെട്ട. ഉ. ഭരിക്കപ്പെട്ട. ന. ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

ശാസിതാവ്-ഭരണകർത്താവ്.

ശാസിതൃ, ശാസ്തൃ-വി. ശാസിക്കുന്ന

ശാസ്താൻപാട്ട്-ഒരു പഴയ പാട്ട്.

കൊല്ലവർഷാരംഭത്തിനു മുമ്പുണ്ടായതാണ്. തെക്കൻദിക്കുകളിൽ 'നമ്പ്യാർപാട്ട്' എന്നും പറയും. ഈ പാട്ടു പ്രധാനമായി അയ്യപ്പൻകാവുകളിലും വീടുകളിലുംവച്ചു നടത്താറുണ്ട്.

ശാസ്താവ്-ഒരു ദേവൻ.

ശാസ്തി-ഹ ശാസന, ആജ്ഞ. ഉ. അധികാരം. ന. ശിക്ഷ.

ശാസ്ത്രകൽ-ശാസ്ത്രങ്ങളുണ്ടാക്കിയ മഹർഷി മാരുടെ മറവും.

ശാസ്ത്രക്കളി-യാത്രക്കളി. (ഈ ശബ്ദം നോക്കുക).

ശാസ്ത്രചക്ഷുസ്സ്-വ്യാകരണം.

ശാസ്ത്രജ്ഞൻ-വി. ശാസ്ത്രത്തെ അറിയുന്ന.

ശാസ്ത്രം-നിരുക്തം, വ്യാകരണം, തർക്കം, മീമാംസ, കാമശാസ്ത്രം, ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം, വേദാന്തശാസ്ത്രം, ധർമ്മശാസ്ത്രം, ശില്പിശാസ്ത്രം മുതലായവ.

ശാസ്ത്രവിൽ-വി. ശാസ്ത്രത്തെ അറിയുന്ന.

ശാസ്ത്രവിദ്യ-ശാസ്ത്രമാകുന്ന വിദ്യ.

ശാസ്ത്രാംഗം-ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം, ഗണിതശാസ്ത്രം.

ശാസ്ത്രി-പ്ര. ശാസ്ത്രം പഠിച്ചുവൻ. ഉ. വലിയ വിദ്വാൻ.

ശാസ്ത്രീയ-വി. ശാസ്ത്രസംബന്ധമായ.

ശാസ്ത്രീയം-സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം രണ്ടുവിധം വർണ്ണനങ്ങളുള്ളതിൽ ഒന്ന്. (ഇതു അറിവിനുവേണ്ടി ചെയ്യുന്നതു).

ശാസ്ത്രോക്തം-ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ വിധിച്ചപ്പെട്ടതു്.

ശാസ്യ-വി. ശാസിക്കത്തക്ക.

ശി

ശി-ശിവൻ.

ശിക്യ-പ്ര. മുറി. ഉ. തുലാസിന്റെ ചരടു്. ന. മുറികെട്ടിത്തൂങ്ങുപോകുന്ന ചുമടു്.

ശിക്യത-വി. ഉറിയിൽ വയ്ക്കപ്പെട്ട.

ശിക്യം-ഉറി, കാവുതണ്ടിന്മേൽ തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന മുറി. തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ശിക്കാർ-നായാട്ടു്.

ശിക്ത(ക)ം-മെഴുക്.

ശിക്ഷ-പ്ര. അഭ്യാസം, പഠിത്തം. ഉ. കുറവിധി. ന. ആറുവേദങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ര. കൊല.

ശിക്ഷകൻ-പ്ര. വിദ്യാഭ്യാസി. ഉ. പഠിപ്പിക്കുന്നവൻ.

ശിക്ഷണം-ശാസനം, പഠിത്തം.

ശിക്ഷമാണൻ-ശിഷ്യൻ, പഠിക്കുന്നകുട്ടി

ശിക്ഷയാകുന്നു-ഒതുങ്ങുന്നു, ഒടുപ്പുകുന്നു. (സ. ക്രി. ശിക്ഷയാക്കുന്നു).

ശിക്ഷാകരൻ-പ്ര. ഉപാദ്ധ്യായൻ. ഉ. വ്യാസൻ.

ശിക്ഷാനരൻ-ഇന്ദ്രൻ.

ശിക്ഷാരക്ഷി-ശിക്ഷയും രക്ഷയും.

ശിക്ഷാശക്തി-പ്ര. ബുദ്ധി. ഉ. മിടുക്കു്

ശിക്ഷിക്കുന്നു-പ്ര. പഠിപ്പിക്കുന്നു, ഗുണദോഷിക്കുന്നു, ഉ. അടിക്കുന്നു. ന. കൊല്ലുന്നു ര. കുറ്റംചെയ്തതായിതെളിഞ്ഞാൽ തടവിലാക്കുന്നു, പിഴവിധിക്കുന്നു, ഇക്കിലിട്ടുക മുതലായവ ചെയ്യുന്നു.

ശിക്ഷിത-വി. പ്ര. വിദഗ്ദ്ധതയുള്ള. ഉ. ഗുണങ്ങിയ. ന. പഠിച്ചു, അഭ്യസിക്കപ്പെട്ട. ര. ശിക്ഷിച്ചു.

ശിക്ഷിതാവു് - ശിക്ഷിക്കുന്നവൻ, ശാസിതാവു്, പഠിപ്പിക്കുന്നവൻ.

ശിഖണ്ഡകം-പ്ര. പിറപ്പുമയിർ. ഉ. കുടുമ. ന. മയിൽപ്പീലി.

ശിഖണ്ഡം-പ്ര. മയിൽപ്പീലി. ഉ. കുടുമ.

ശിഖണ്ഡി-പ്ര. ദ്രുപദരാജാവിന്റെ ഒരു പുത്രൻ. (അംബ, ഭീഷ്മർ ഈ പദങ്ങളും നോക്കുക) ഉ. മയിൽ. ന. കോഴി. ര. ചെമന്നകുന്നി. ങ. മഞ്ഞക്കുരുവി.

ശിഖണ്ഡികം-കോഴി.

ശിഖണ്ഡിനി-ഹ. കുറുമുഴി. ൨. ചെമന്ന കുന്നി. ൩. വിചിത്രവീൎയ്യന്റെ ഭാൎയ്യയായി ഭീഷ്മർ തിരഞ്ഞെടുത്ത 'അംബ' എന്നവൾ. ൪. ദ്രുപദപുത്രി.

ശിഖരം-ഹ. കൊടുമുടി. ൨. വൃക്ഷത്തിന്റെ അഗ്രം. ൩. വാളിന്റെ വക്ക്.

ശിഖരവാസിനി-ദുൎഗ്ഗ.

ശിഖരി-ഹ. പൎവ്വതം. ൨. വൃക്ഷം. ൩. വലിയ കടലാടി. ൪. ഇത്തിക്കണ്ണി. ൫. കള്ളൂർകാണി. ൬. കലമാൻ. ൭. പാച്ചോററി. ൮. കൎക്കിടകശൃംഗി. ൯. മുഷ്കകവൃക്ഷം. ൧൦. കുന്തുരുക്കം.

ശിഖരിണി-ഹ. കവിതയിൽ ഒരു വൃത്തം. (പാദത്തിൽ ൧൭അക്ഷരംവീതം കാണും. ഉ-ം, 'ധരാധരകുചദ്വയീഭരനതാംഗി പൃഥ്വിക്കഹോ'

൨. ഉത്തമസ്ത്രീ.

ശിഖാ-ഹ. അഗ്രം. ൨. കിരീടം. ൩. മയിൽകുടുമ. ൪. കുടുമ. ൫ ജ്വാല ൬. രശ്മി. ൭. വിടുവേരുള്ള കൊമ്പ്. ൮. കൊമ്പ്. ൯. പ്രധാനം. ൧൦. മേത്തോന്നി. ൧൧. മയിലോശികാ. ൧൨. മാഞ്ചി.

ശിഖാഗ്നി-ഉയൎന്നു കത്തുന്ന അഗ്നി.

ശിഖാധരം-മയിൽ.

ശിഖാമണി-ചൂഡാരത്നം.

ശിഖാലംബി-വി. ശിഖയിൽതൂങ്ങുന്ന.

ശിഖാവതി-പെരും കുരുമ്പ.

ശിഖാവരം-പ്ലാവ്.

ശിഖാവളം-മയിൽ.

ശിഖാവാൻ-ഹ. അഗ്നി. ൨. കൊടുവേലി.

ശിഖി-വി. ശിഖയുള്ള.

ശിഖി-ഹ. മയിൽ. ൨. അഗ്നി. ൩. കാള. ൪. കുതിര. ൫. വൃക്ഷം. ൬. കേതു. ൭. കൊടുവേലി. ൮. കോഴി. ൯. അമ്പ്. ൧൦. ഉലുവാ. ൧൧ നീരാരൽ.

ശിഖിഗ്രീവം-ഹ. മയൂരഗ്രീവവൎണ്ണാഞ്ജനം. ൨. തുരിശു, തുത്ഥാഞ്ജനം.

ശിഖിപിഞ്ഛം-മയിൽപീലി.

ശിഖിപിഞ്ഛശേഖരൻ-കൃഷ്ണൻ.

ശിഖിയൂപം-മ്ലാവ്.

ശിഖിവാഹനൻ-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ശിഗ്രുഡി-പൃഥുക്ഷുപവൎഗ്ഗത്തിൽപെട്ട ഒരു ഓഷധി.

ഗുല്മത്തെ ശമിപ്പിക്കും സം-ശിഗ്രുഡി.

ശിഗ്രു-ഹ. മുരിങ്ങ ൨. ചീര.

ശിഗ്രുജം-ഹ. മുരിങ്ങക്കാ. ൨. വെളുത്തമുളക്.

ശിഗ്രുബീജം-വെളുത്തമുളക്.

ശിങ്ക-പതിത്.

ശിങ്കാരം, ചിങ്കാരം-അലങ്കാരം.

ശിങ്കി-ഒരുവക ജാതിക്കാർ.

ശിങ്കിളം-ഹ. ലങ്ക. ശിങ്കിളഭാഷ. ൩. ഒരുമാതിരി കുരങ്ങ്.

ശിങ്കികളി-കാക്കാലന്മാരുടെ ഒരുമാതിരി കളി.

ശിങ്കികളിക്കുക-ഹ. വിഡ്ഢിയാവുക. ൨. ചതിയിലകപ്പെടുക. ൩ വശംവദനാവുക.

ശിങ്കികളിപ്പിക്ക - ഹ. വിഡ്ഢിയാക്കുക ൨. ചതിയിലകപ്പെടുത്തുക. ൩. വശംവദനാക്കുക.

'ശിങ്കുകളിപ്പിക്ക' എന്നും കാണുന്നു.

ഉ-ം, 'പങ്കജബാണനശേഷം നൃപന്മാരെ ശിങ്കുകളിപ്പിക്കുന്നുഒരു-'

(തുക്മിണീസ്വയംവരം തുള്ളൽ)

ശിംഘാണം-ഹ. ഇരിമ്പിൻകിട്ടം. (പഴകിയതു്) ൨. നര; പത. ൩. കണ്ണാടി പാത്രം.

ശിഞ്ജം-ആഭരണങ്ങളുടെ നാദം.

ശിഞ്ജാനം-കിലുങ്ങുന്നതു്.

ശിഞ്ജി-വി. കിലുങ്ങുന്ന, ചിലമ്പുന്ന.

ശിഞ്ജിതം-ആഭരണങ്ങളുടെശബ്ദം

ശിഞ്ജിനീ-ഹ. ഞാൺ. ൨. കാലാഴി.

ശിത-വി. ഹ. മൂർച്ചകൂട്ടിയ. ൨. കൃശമായ. ക്ഷീണതയുള്ള.

ശിതദ്രു-ഒരാറ്. (Sutlej).

ശിതശ്ശുകം-ഹ. യവധാന്യം. ൨. ഗോതമ്പു്.

ശിതി-വി. ഹ. കറുപ്പുനിറമുള്ള. ൨. വെളുത്തനിറമുള്ള.

ശിതി-ഹ. കറുപ്പു്. ൨. വെളുപ്പു്. ൩. നീരാരൽ.

ശിതികണ്ഠൻ- ശിവൻ. കറുപ്പുനിറമുള്ള കണ്ഠത്തോടുകൂടിയവൻ.

ശിതികണ്ഠം-നത്തു്.

ശിതിച്ഛദം-അരയന്നം.

ശിതിവാസസ്സ്-ബ്രഹ്മാവു്.

ശിതിസാരകം-പനിച്ചി.

ശിഥില-വി ഹ. അയഞ്ഞ. ൨. പഴകിയ. ൩. ബലക്ഷയമുള്ള. ൪. നിസ്സാരമായുള്ള. ൫. തളർന്ന.

ശിഥിലത-ഹ. അയവു്. ൨. ബലക്ഷയം. ൩. നിസ്സാരം.

ശിഥിലം-ങ, ഞ, ണ, ന, മ, എന്ന അനുനാസികങ്ങൾക്കും യ, വ, ര, ല എന്ന മദ്ധ്യമങ്ങൾക്കും ഉള്ള പേർ.

ശിനി-സാത്യകിയുടെ പിതാവിന്റെ പിതാവു്. (യദുകുലോൽപന്നനാണു്).

സാത്യകിയുടെ പിതാവു സത്യകൻ.

ശിപായി, ശിപ്പായി, ശിവായി-ശേവുകക്കാരൻ. (പെർഷ്യൻഭാഷ).

ശിപാൾ, ശുപാൾ- അന്യനുവേണ്ടി കാര്യം സാധിക്കുവാനായി അനുകൂലിച്ചു പഠക എന്നതു്. (പെർഷ്യൻഭാഷ).

ശിപി-ഹ. ചർമ്മം. ൨. പശു. ൩. ജലം.

ശിപിവിഷ്ടൻ-ഹ. കഷണ്ടിത്തലയൻ. ശിപിയിൽ (ചർമ്മത്തിൽ) വിഷ്ടം (ദോഷം) ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ത്വശോഷി. ൩. ശിവൻ. ൪. വിഷ്ണു.

ശിപ്പി-മുത്തുശിപ്പി.

ശിഫാ-ഹ. നദി. ൨. മാഞ്ചി. ൩. ശതകപ്പ. ൪. താമരക്കിഴങ്ങു്. ൫. മഞ്ഞൾ. ൬. മാതാവു്.

ശിഫാകന്ദം-താമരക്കിഴങ്ങു്.

ശിഫം-വിടുവേരുള്ള കൊമ്പു്.

ശിബി-ഒരു ചക്രവത്തി.

പുരാണപ്രസിദ്ധനായ ശിബിചക്രവർത്തിയെപ്പററി കേട്ടിട്ടില്ലാത്തവർ ചുരുക്കമാണല്ലൊ. കൂടലർകുലകാലനായ ശിബി കാടും, മലയും, കുന്നും, കുഴിയും, നാടും, കടലും വകവയ്ക്കാതെ കണ്ടു തേരിൽകേറി ഭൂപ്രദിക്ഷിണംചെയ്തു ശത്രുക്കളെ വെന്നു പാരെല്ലാം കീഴടക്കി ഭരിച്ചുവന്നു. അദ്ദേഹം പല യജ്ഞങ്ങളും ചെയ്തു. അനവധി സമ്പത്തുനേടി. അശ്വമേധാദിയാഗങ്ങൾ ചെയ്തു കൈയും കണക്കുമില്ലാതെ ദ്രവ്യദാനം ബ്രാഹ്മണർക്കു നൽകി. ഒടുവിൽ സായൂജ്യം അടഞ്ഞു. ഇദ്ദേഹം യയാതിയുടെ ദൌഹിത്രൻ ഭോജപുരരാജാവായിരുന്നു. അഗ്നിപ്രാവായും, ഇന്ദ്രൻ പരുന്തായും വേഷം മാറിച്ചെന്നു എന്നും പ്രാവിന്നു അഭയം കൊടുത്തതിൽവെച്ചു ശിബി തന്റെ ദേഹത്തെപ്പോലും കളവാൻ തയ്യാറായി എന്നുമുള്ള കഥ പ്രസിദ്ധം.

ശിബിക-പല്ലക്ക്.

ശിബിരം-ഹ. യുദ്ധോപകരണസാമഗ്രി, പടക്കുടി. ൨. രാജപാളയം. ൩. കാവൽ. ൪. ഒരുവക ധാന്യം.

ശിംബ-ധാന്യപ്പുട്ടിൽ, പയറുമുതലായതിന്റെ മണികളിലിരിക്കുന്ന തൊണ്ട്. ഉണങ്ങുന്നത് എന്നർത്ഥം.

മാഷാദിഫലത്തിന്റെ പേർ എന്നു ബാലപ്രിയ.

ശിംബി-ഹ. ഒരുവക ധാന്യം. ൨. അവര. ൩. നായിക്കൊരുണ. ൪. പെരുഞ്ചണ്ടിപ്പയറ്. ൫. കാട്ടുപയറ്.

ശിംബിധാന്യം-ചെറുപയറു മുതലായവ (കോച്ചിലിൽ വിളയുന്നവ).

ശിംശപ-ഇരുപ്പൂൾമരം, ഇരുമുള്ളുമരം.

ശിംശുമാരം-ഹ. കടലാന. ൨. മുതള. ൩. നീർക്കുരങ്ങ്.

ശിര-ഞരമ്പ്, സിര.

ശിരച്ഛേദം, ശിരച്ഛേദനം-തലവെട്ടുക.

ശിരജം-തലമുടി.

ശിരം-തല.

ശിരഃകമ്പനം-തലകുലുക്കൽ, സമ്മതം.

ശിരഃഫലം-തെങ്ങ്.

ശിരസ്തോദം-തലവേദന, തലക്കുത്ത്.

ശിരസ്ത്രം-ഹ. തലക്കോരിക. ൨. തൊപ്പി. ൩. തലപ്പാവ്.

ശിരസ്ത്രാണ-ഹ. തലക്കോരിക ൨. തലപ്പാവ്.

ശിരസ്സ്-ഹ. തല. ൨. വൃക്ഷത്തിന്റെ അഗ്രം. ൩. മുൻപട. ൪. പ്രമാണി.

ശിരസിലിഖിതം, ശിരോലിഖിതം-തലയിലെഴുത്ത്.

ശിരസ്ഥ-ഒരു ഉദ്യോഗത്തിന്റെ പേര്. (പെഷ്യൻഭാഷ).

ശിരസ്ഥദാർ-ഒരുദ്യോഗസ്ഥന്റെ പേർ.

ശിരസ്ഥൻ- കണക്കെഴുത്തുകാരിൽ ഒരു പ്രമാണി, പ്രധാനി.

ശിരസ്യം-വിടുർത്തി നന്നാക്കിയ തലമുടി.

ശിരാവൃത്തം-കാരീയം.

ശിരി-ഹ. വാൾ. ൨. അമ്പ്. ൩. കൊല്ലുന്നവൻ.

ശിരീഷം-നെന്മേനിവാകമരം.

ശിരോഗൃഹം-മാളിക.

ശിരോധരം-കഴുത്ത്.

ശിരോധി-കഴുത്ത്.

ശിരോപീഡ-തലവേദന.

ശിരോമണി, ശിഖാമണി-തലയിലലങ്കരിക്കുന്ന രത്നം, മുടിമണി.

ശിരോമർമ്മാ-പന്നി.

ശിരോരത്നം-ശിരോമണി.

ശിരോരുക്ക്-ഹ. തലക്കുത്ത്. ൨. ശിരോരോഗം. ൩. ഏഴിലമ്പാലെ.

ശിരോരുജാ-തലവേദന.

ശിരോരുഹം-തലമുടി.

ശിരോരോഗം-തലയിലുണ്ടാകുന്ന ദീനം.

ശിരോലങ്കാരം- തലയിൽ അലങ്കരിക്കുന്ന മാലയും മററും.

ശിരോലിഖിതം, ശിരസിലിഖിതം-തലയിലെഴുത്ത്, വിധിബലം.

ശിരോവല്ലി-മയിൽക്കുടുമ.

ശിരോവൃത്തം-മുളക്.

ശിരോവേഷ്ട(ന)ം-ഹ. തലപ്പാവ്. ൨. തൊപ്പി.

ശിരോവേഷ്ടി-തൊപ്പി.

ശിരോസ്ഥി-തലയോട്.

ശില-പ്ര. കല്ല്. ഉ. ചാണ. സ. മനയോ ല. ര. കർപ്പൂരം. ഭ. കാവിമണ്ണ്. ന. കന്മദം.

ശിലസ്രു-ക്രൺ.

ശിലാം-കാലുപൊക്കുക. കൊയിത്തുകഴി ഞ്ഞു മുടമസ്ഥൻ പോയാൽപിന്നെ ആ കണ്ടത്തിൽ കൊഴിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന കതി രും നെന്മണിയും പെറുക്കിയെടുത്തു അ തുകൊണ്ടു ഉപജീവിക്കുക.

ശിലാചയം-കല്ലുകളുടെ കൂട്ടം.

ശിലാജം-പ്ര. ഇരിയ്. ഉ. ചോലേയം.

ശിലാജതു, ശിലാജിൽ-കന്മദം, പാറ കളിൽനിന്നു പ്രവഹിക്കുന്ന ഒരു ദ്രവം.

ശിലാത്മജം-ഇരിയ്.

ശിലാത്മിക-തീച്ചൂള.

ശിലാധാതു-പൊൻകാവി.

ശിലാപുഷ്പം-പ്ര. കന്തുരുക്കമരം. ഉ. ചോലേയം.

ശിലാമയ-വി. കല്ലുകൊണ്ടുള്ള, കല്ലുകൊ ണ്ടു ചമച്ച.

ശിലായു-ഒരു രോഗം.

കഴുത്തിൽ കഫദോഷങ്ങളും ഹേതുവാ യിട്ടു നെല്ലിക്കാക്കുരു പ്രമാണത്തിൽ ഉ ഛ്വിട്ടും അധികമായ വേദനയോടുകൂടി യും മുഴയുണ്ടാകും. അതു നിമിത്തം ഭക്ഷ ണത്തിനു തടവും വരിക്കും. ശിലായു എന്നു പേരോടുകൂടിയ ആ രോഗം ശ സ്ത്രസാദ്ധ്യമാകുന്നു.

ശിലാരസം-കന്തുരുക്കം.

ശിലാരാഭാ-മരവാഴ.

ശിലാലേഖനം-കല്ലിന്മേൽ കൊത്തിയിടു ള്ള എഴുത്തു്.

ശിലാസാരം-ഇരിയ്.

ശിലിന്ദ്രമത്സ്യം-കല്ലടപ്പുരൽ.

മാംസം വാതപിത്തങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കും.

ശിലീ-പ്ര. കട്ട. ഉ. കട്ടയുടെ മേല്പടി. സ. ഞരഞ്ഞിൽ.

ശിലീന്ധ്രം-പ്ര. ക്രൺ. ഉ. വാഴയുടെ പൂവു്.

ശിലീമുഖം-പ്ര. വണ്ടു്. ഉ. അമ്പു്.

ശിലേയ-വി. കല്ലുപോലെയുള്ള.

ശിലേയം-പ്ര. കന്തുരുക്കമരം. ഉ. ചോ ലേയകം.

ശിലോച്ചയം-പർവ്വതം.

ശിലോത്ഭവം-സാളഗ്രാമം.

ശില്പകാരൻ-സൂത്രപ്പണിക്കാരൻ.

ശില്പകാരിക-സൂത്രപ്പണിയുള്ളവൾ.

ശില്പക്രിയ-ശില്പകർമ്മം.

ശില്പം-പ്ര. സന്തോഷം. ഉ. സൂത്രപ്പണി, കൊത്തുപ്പണി. സ. മംഗി. ര. അടിയ ന്തരം, അത്യപേക്ഷ. ഭ. രൂപം. ന. സൃഷ്ടി, നിർമ്മാണം. ഒ. നല്ല പണി ത്തരം.

ശില്പവേല-സൂത്രപ്പണിക്കാരന്റെ വേല.

ശില്പശാല, ശില്പിശാല-പണിപ്പുര.

ശില്പാശാരി — കൈശല്പപ്പണി തല്ലുവ ണ്ണം വശമുള്ള ആശാരിയോ തട്ടാനോ മറ്റോ.

ശില്പി-സൂത്രപ്പണിക്കാരൻ, കരകൌശല ക്കാരൻ, കൊത്തുപണിക്കാരൻ.

ദേവശില്പി—വിശ്വകർമ്മാവു്.

അസുരശില്പി—മയൻ.

കേരളത്തിലെ ജാതികളുടെ പട്ടിക പ്രകാരം ശില്പികൾ 6 വിധം—1. ആ ശാരി. 2. കല്ലാശാരി. 3. മൂശാരി. 4. തട്ടാൻ. 5. കൊല്ലൻ. 6. ഈഴച്ചെക്കാ ല്ലൻ.

ശില്പീ-മരപ്പാവ പാവ്വയോ-കാന്ത. ഉ-ം ചിത്രകാരാദികളുടെ പേരന്നു 'ബാലപ്പിയ' പറയുന്നു.

ശില്പിനി-ചിത്രമെഴുത്തിലും മറവും സംമത്സ്യമുള്ളവൾ.

ശില്പിശാസ്ത്രം-തച്ചുശാസ്ത്രം.

ശില്പിശാസ്ത്രി-തച്ചുശാസ്ത്രക്കാരൻ.

ശിവ-വി. ശുഭയുള്ള.

ശിവ-പശുവിനെ കെട്ടുന്ന കയറി.

ശിവക്ഷേത്രം-ശിവന്റെ അമ്പലം.

ശിവൻ- പരമേശ്വരൻ. മംഗളസ്വരൂപൻ എന്നർത്ഥം.

മൂർത്തികളിൽ ഒന്ന്. ത്രിമൂർത്തികളിൽ ഒന്ന്. ത്രിമൂർത്തിയാണ്. വേദത്തിൽ രുദ്രൻ എന്ന പേരാണ കാണുന്നത്. ശിവനു ൩ മുഖങ്ങളും ൬ കൈയും മൂന്നു കണ്ണുമുണ്ട്. കാമനെ തന്റെറിക്കണ്ണിലെ തീയിൽ ഭസ്മമാക്കിയതും, കാലനെ വധിച്ചതും, ദക്ഷന്റെ മദം അടക്കിയതും മറ്റും സുപ്രസിദ്ധങ്ങളാണ്. ആഭരണങ്ങളും സർപ്പങ്ങളാകുന്നു. മുണ്ഡമാലയും ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭവ്യ-പാർവ്വതി, പിനാകം തന്റെ ത്രിശൂലം, ധനുസ്സ്-അജഗവം, ശര-ഖട്വാംഗം, കാള-നന്ദി.

പര്യായങ്ങൾ-ശംഭു, ഈശൻ, പശുപതി, ശിവൻ, ശൂലി, മഹേശ്വരൻ, ഈശ്വരൻ, ശർവ്വൻ, ഈശാനൻ, ശങ്കരൻ, ചന്ദ്രശേഖരൻ, ത്രയംബകൻ, ഖണ്ഡപരശു, ഗിരിശൻ, ഗിരീശൻ, മൃഡൻ, മൃത്യുഞ്ജയൻ, കൃത്തിവാസസ്സ്, പിനാകി, പ്രമഥാധിപൻ, ഉഗ്രൻ, കപർദ്ദി, നീലകണ്ഠൻ, ശിതികണ്ഠൻ, കപാലഭൃത്ത്, മഹാദേവൻ, മഹാദേവൻ, വിരൂപാക്ഷൻ, ത്രിലോചനൻ, കൃശാനുരേതസ്സ്, സർവ്വജ്ഞൻ, ധൂർജ്ജടി, നീലലോഹിതൻ, ഹരൻ, സ്മരഹരൻ, ഭർഗ്ഗൻ, ത്ര്യംബകൻ, ത്രിപുരാന്തകൻ, ഗംഗാധരൻ, അന്ധകരിപു, കൃത്തിവാസസി, വൃഷധ്വജൻ, വ്യോമകേശൻ, ഭവൻ, ഭീമൻ, സ്ഥാണു, രുദ്രൻ, ഉമാപതി.

ശിവം-പ. ശുഭം: നിർഭാഗി സുഖത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്നത്, അജ്ഞതയെ ഇല്ലാതാക്കുന്നത് ഇങ്ങിനെ ശബ്ദാർത്ഥം. ഉ. സന്തോഷം. ന. ഇന്തുപ്പ്. ര. ഭാഗ്യം. ഇ. മുക്തി. ന്യ. രവങ്കാരം. ഒ. യോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്, വ്യ കടലുപ്പ്. ൻ. തനെ ശിക്ക. പ്ര. ശിവലിംഗം. പ്രപ. ശ്രുതുളസി. പ്രഉ. വെള്ളം. പ്രന. രസം. പ്രര. കറുത്ത ഉമ്മത്ത്. പ്രള. രവാങ്കാരം.

ശിവലിംഗപൂജയുള്ള ര പ്രമാണങ്ങളായ സ്മൃതികൾ-ശൈവം, പാശുപതം, കാപാലം, ഭൈരവം, കാപാലികം.

ശിവകം-കെട്ടകറി.

ശിവഗതി-സുഖം, നൈശ്ചയം.

ശിവങ്കര-വി ശുഭത്തെ ചെയ്യുന്ന.

ശിവചതുർദ്ദശി-ഒരു വിശേഷ ദിവസം, ശിവരാത്രി.

ശിവദ്രുമം-കുവളം.

ശിവധാതു- പ. ഒരുവക കല്ല്. ഉ. രസം.

ശിവധൂപം-ഗുഗ്ഗുലു.

ശിവപുരം-പ. ശിവന്റെ പ്രധാന നഗരം. ഉ. ശിവക്ഷേത്രം. ന. കാശി

ശിവപുരാണം- പതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ശിവപുരി-കാശി.

ശിവപേരൂർ-തൃശ്ശിവപേരൂർ, തൃശ്ശൂർ.

ശിവപ്രിയം-പ. സ്ഫടികം. ഉ. കൊക്കുമന്താരം. ന. ഉമ്മത്ത്. ര. രുദ്രാക്ഷം.

ശിവബീജം-രസം.

ശിവഭക്തൻ-വി. ശിവനെ വന്ദിക്കുന്ന.

ശിവഭൂതഗണം-ശിവന്റെ ഭൃത്യക്കൂട്ടം.

നന്ദി, ഭൃംഗി, സിംഹോദരൻ, കാമൻ, കാമോദരൻ, ഭൃംഗിരീടി, നികുംഭൻ, ഗുഹ്യൻ.

ശിവമതക്കാരൻ-ശിവനെ സേവിക്കുന്നവൻ.

ശിവമതം-ശിവനെ വന്ദിക്കുന്നവരുടെ മതം.

ശിവമയ-വി. ആനന്ദം കൊണ്ടു നിറയപ്പെട്ട, ശിവചൈതന്യത്താൽ നിറയപ്പെട്ട.

ശിവമല്ലീ-ഹ. വെളുത്ത ഏരിക്ക്. ഉ. കൊക്കമന്താരം.

ശിവരസം-മൂന്നുദിവസം കഴിഞ്ഞ അരിക്കാടി.

ശിവരാത്രി-കുംഭമാസത്തിൽ കറുത്ത പതിന്നാലു്. ഒരു വിശേഷ ദിവസം.

ശിവലോകം-ശിവന്റെ ലോകം.

ശിവവലയനാട്ട്-കോഴിക്കോട്ടിലെ ഒരു ക്ഷേത്രം.

ശിവവല്ലീ-ഹ. ഐവിരലിക്കോവ. ഉ. പുളിഞ്ചി.

ശിവവാഹനം-കാള.

ശിവവിപ്രൻ-ശിവമതക്കാരനായ ബ്രാഹ്മണൻ.

ശിവവീര്യം-രസം.

ശിവാ-ഹ. പാർവ്വതി. ഉ. കുറുക്കൻ. ന. ഭാഗ്യമുള്ള സ്ത്രീ. ർ. കുറുകപ്പുല്ല്. ഇ. ഒരുവക വൃക്ഷം. ന്യ. കടുക്കാ. ൭. നെല്ലിക്കാ. വ്യ. ഇരുപത്തിരണ്ടാമത്തെ യവനന്റെ അമ്മ.

ശിവാത്മകൻ-മംഗലാത്മാവു്.

ശിവാനന്ദൻ-ശിവഭക്തനായ ഒരുമുനി.

ശിവാനി-പാർവ്വതി.

ശിവായി-ശിപായി.

ശിവാരുതം-കുറുക്കന്റെ വിളി.

'അക്കാമിനിക്കുന്നു ശിവാരുതത്തെ'

(ഉമാകേരളം)

ശിവാശി-ശുപാർശ.

ശിവിക-പല്ലക്ക്.

ശിവേഷ്ടം-ഹ. കൊക്കമന്താരം. ഉ. കുവളം.

ശിശിര-വി. തണുപ്പുള്ള.

ശിശിരകരൻ-ചന്ദ്രൻ.

ശിശിരകാലം-മഞ്ഞുള്ള കാലം.

ശിശിരദ്രവം-ചന്ദനം.

ശിശിരം-ഹ. തണുപ്പ്. ഉ. മഞ്ഞ്. ന. ചന്ദനം. ർ. രാമച്ചം. ഇ. ശിശിരഋതു.

ശിശിരർത്തു-മഞ്ഞുകാലം.

ഈ ഋതുവിന്റെ ലക്ഷണം അധികവും മകരമാസത്തിൽ കാണുന്നു. ഇം- Cold Season (കോൾഡ് സീസൺ)

ശിശു-ഹ. പൈതൽ. ഉ. മൃഗക്കുട്ടി.

ശിശുകം-ഹ. കൊഴുമീൻ. ഉ. കുട്ടി. ന. ചീങ്കണ്ണി.

ശിശുകലലം-ശിശുകിടക്കുന്ന ഗർഭാശയം

ശിശുക്രന്ദ(ന)ം-കുട്ടികളുടെ കരച്ചൽ.

ശിശുക്രന്ദീയം-ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ പേർ.

ശിശുത്വം-ചെറുപ്പം, ശൈശവം.

ശിശുനാമാ-ഒട്ടകം.

ശിശുനായകത്വം-പൈതൽ പ്രമാണിയായിരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തെ അവസ്ഥ.

ശിശുപാലൻ- ചേദിരാജ്യത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു രാജാവു്.

സനകാദിമഹർഷിമാർ ഒരിക്കൽ വിഷ്ണുവിനെ കാണ്മാനായി വൈകുണ്ഠം പ്രാപിച്ചു. അപ്പോൾ ഗോപുരപാലന്മാരായ ജയനും, വിജയനും കൂടി അവരെ തടുത്തു. നിർജ്ജരദ്വേഷികളായി ജനിപ്പിൻ എന്നു ഉടൻ മഹർഷിമാർ ശപ

ച്ചു. ആദ്യം ഹിരണ്യാക്ഷനും, ഹിരണ്യകശിപുവുമായി ജനിച്ചു. പിന്നത്തെ ജന്മം രാവണനും കുംഭകർണ്ണനുമായി കഴിച്ചു. മൂന്നാംജന്മമത്രേ ശിശുപാലനും ദന്തവക്ത്രനും. ശിശുപാലന്റെ അച്ഛൻ ചേദിരാജാവായ ദമഘോഷനാണ്. അമ്മ വസുദേവന്റെ സഹോദരിയായ ശ്രുതദേവി. കൃഷ്ണന്റെ പരമശത്രുവാണ്. തക്മിണിയെ താൻ ആഗ്രഹിച്ചു വിവാഹത്തിനു തീർച്ചയാക്കിയിരിക്കേ കൃഷ്ണൻ ബലാൽ കൊണ്ടുപോയതാണ് ശത്രുത്വത്തിനു കാരണം ശിശുപാലനെ ശുനീതൻ എന്നും വിളിക്കും. നരസിംഹാവതാരത്തിലേ ഹിരണ്യകശിപുവും രാമായണത്തിലേ രാവണനും ഈ ശിശുപാലനാണത്രേ. വിഷ്ണുവിന്റെ ബദ്ധവൈരിയാകയാൽ ശ്രീകൃഷ്ണൻ ശിശുപാലനെ യുധിഷ്ഠിരന്റെ യാഗത്തിൽ കൊലചെയ്തു. ശ്രുതിപ്പെട്ട മാഘകാവ്യത്തിലേ കഥാവസ്തു ശിശുപാലവധമാണ്. ജനനത്തിൽ ശിശുപാലനു മൂന്നു കണ്ണും നാലു ഭുജങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതുകണ്ടു അച്ഛനമ്മമാർ ശിശുപാലനെ ത്യജിപ്പാൻ ആലോചിച്ചു. എന്നിട്ടു 'കൊല്ലരുതെന്നും ഒരാൾ ശിശുപാലനെ കൊലചെയ്യുന്നതിനു മടിയിൽ എടുത്തു വയ്ക്കുമ്പോൾ അധികമുള്ള അവയവങ്ങൾ പൊയ്പോകുമെന്നും അയാൾതന്നെ ശിശുപാലനെ വധിക്കുമെന്നും' അശരീരിയുണ്ടായി. കൃഷ്ണൻ ശിശുപാലനെ മടിയിൽ എടുത്തുവച്ചപ്പോൾ അധികമുള്ള അവയവങ്ങൾ ഇല്ലാതായി. ശിശുപാലന്റെ മകന്റെ പേർ 'ധൃഷ്ടകേതു'.

ശിശുപാലവധം—മാഘം എന്ന കാവ്യം

ശിശുപ്രിയം—ശക്കര.

ശിശുമാരം—ഹ. കൊഴുമീൻ. ഉ. വിഷ്ണു. ൩. ചീങ്കണ്ണി.

ശിശുവാഹകം—വലിയ കൊമ്പുള്ള ആട്.

ശിശ്നം—പുരുഷന്റെ ഗുഹ്യാവയവം. ചാടിപ്പൊങ്ങുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ശിശ്വിദാന—വി. ഹ. സുകൃതമുള്ള, പുണ്യകർമ്മത്തെ ചെയ്യുന്ന. ഉ. കുററമില്ലാത്ത. ൩. ബുദ്ധിയുള്ള. ർ. പാപമുള്ള.

ശിഷ്ട—വി. ഹ. അനുസരണമുള്ള. ഉ. നല്ല. ൩. ശേഷിച്ച. ർ. പഠിച്ച, ശീലിച്ച.

ശിഷ്ടജനം—ഹ. നല്ലജനം. ഉ. ശേഷമുള്ളവർ.

ശിഷ്ടൻ—ഹ. നല്ലവൻ. ശിഷ്ടൻ > < ദുഷ്ടൻ. ഉ. ബുദ്ധിമാൻ. ൩. മേലധ്യക്ഷൻ

ശിഷ്ടം—ശേഷിപ്പ്.

ശിഷ്ടസഭാ—വിദ്വൽസഭാ.

ശിഷ്ടി—ഹ. ആജ്ഞ. ഉ. ഭരണം. ൩. ചട്ടം. ർ. കല്പന. ൫. ശിക്ഷ.

ശിഷ്ടിക്കുന്നു—ശേഷിക്കുന്നു.

ശിഷ്ടിപ്പ്—ശേഷിപ്പ്.

ശിഷ്യത്വം—ശിഷ്യന്റെ ഭാവം.

ശിഷ്യൻ—ഹ. പഠിക്കുന്നവൻ. ഉ. വേലക്കാരൻ.

ശിഹ്ല(ക)ം— അറബിക്കുന്തുരുക്കം.

ശീ

ശീകരം — ചാറൽമഴ, വെള്ളത്തുള്ളി, തുള്ളി.

ശീകരാഗ്നി എന്നൊരു പദം ഭാരതത്തിൽ (യയാതിചരിത്രത്തിൽ) കാണുന്നു. ഇതിനു 'തീപ്പൊരി' എന്നാണ് അ

ൎത്ഥം. ശീകരശബ്ദം നിയതമായി വെള്ളത്തുള്ളിയെ കുറിക്കുന്നതാകയാൽ ഇവിടെ അതു അഗ്നിയെ കുറിയ്ക്കുന്നതിനു പയോഗിച്ചിരിക്കുന്നതു് ഒരു പദദോഷമാകുന്നു. ഈ ദോഷം നേയാൎത്ഥമെന്നു പറയപ്പെടുന്നു. 'കല്പിതാൎത്ഥം നേയാൎത്ഥം' എന്നു അതിനു നിൎവചനം.

ശീഘ്ര-വി. വേഗമുള്ള.

ശീഘ്രഗതി- വി. വേഗത്തിൽ ഗമിക്കുന്ന.

ശീഘ്രഗതി-വേഗം പോക.

ശീഘ്രഗാമി - വി. വേഗത്തിൽ പോകുന്ന.

ശീഘ്രചേതനം - ൧. നായു്. ൨. എരിക്കു്.

ശീഘ്രത-വേഗം.

ശീഘ്രപാദ-വി. വേഗം നടക്കുന്ന.

ശീഘ്രം-൧. വേഗം. ൨. ലാമജ്ജകം. ൩. രാമച്ചം. ൪. ചെറിയ ഭന്തി.

ശീഘ്രം-അ. വേഗത്തിൽ.

ശീട്ടു്,ചീട്ടു്-൧. ചില ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ എഴുതിക്കൊടുത്തയയ്ക്കുന്ന ഒരുമാതിരി എഴുത്തു്. ൨. ചെറിയ കടലാസിൽ രൂപം വരച്ചുണ്ടാക്കുന്ന കളിസ്സാധനം.

ശീത-വി. ൧. തണുപ്പുള്ള. ൨. മടിയുള്ള. ൩. മൂഢതയുള്ള. ൪. കാച്ചിത്തണുത്ത.

ശീതകൻ-൧. മടിയൻ. ൨. വിചാരമില്ലാത്തവൻ.

ശീതകം-തണുപ്പുകാലം.

ശീതകരാ-കൎപ്പൂരം.

ശീതകിരണൻ-ചന്ദ്രൻ.

ശീതഗന്ധം-ചന്ദനം.

ശീതഗുവംശകരീരൻ - ചന്ദ്രവംശരാരാജാവു്.

'ചിരമവനിമനുശാസദനാകുലം
ശീതഗുവംശകരീരൻ.
(നളചരിതം കഥകളി)

ശീതജ-വി. ശീതത്തിൽനിന്നുണ്ടായ.

ശീതജലജം-ആമ്പൽ.

ശീതജ്വരം-തുള്ളപ്പനി.

ശീതദ്യുതി-ചന്ദ്രൻ.

'ശീതദ്യുതേൎവംശജനാംനൃപൻപോൽ'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

ശീതപ്രഭാ-കൎപ്പൂരം.

ശീതഫേനം പൂവത്തി. (തമിഴർ പൂവത്തി എന്നു പറയുന്നു).

ശീതബാധ-തണുപ്പുകൊണ്ടുള്ളഉപദ്രവം.

ശീതഭീരു-൧. വള്ളിമുല്ല. ൨. കരുനൊച്ചി.

ശീതം-തണുപ്പു്. ൨. വെള്ളം. ൩. മഞ്ഞുകാലം. ൪. നറുവരി. ൫. വെൺചന്ദനം. ൬. വേപ്പു്. ൭. പൎപ്പടകപ്പുല്ലു്. ൮. വഞ്ചി. ൯. കൎപ്പൂരം. ൧൦. അരിതാരം. ൧൧. ഏലവങ്ങം.

ശീതരശ്മി-൧. ചന്ദ്രൻ. ൨. കൎപ്പൂരം.

ശീതലാ,ശീതളാ-൧. തണുപ്പു്. ൨. മയിൽതുത്തം. ൩. ഒരുവക പശ' ൪. തണുത്തതു്. ൫. ചന്ദനം. ൬ വെള്ളച്ചന്ദനം. ൭. താമര. ൮. മുത്തു്. ൯. രാമച്ചം. ൧൦ ചേലേയം. ൧൧. ചന്ദ്രൻ. ൧൨. നറുവറി. ൧൩. കൎപ്പൂരം. ൧൪. ചെമ്പകം.

ശീതലാ-മണൽ.

ശീതശിവം-൧. കന്തുരുക്കം. ൨. ഇന്തുപ്പു്. ൩. ശതകുപ്പ. ൪. ചേലേയം. ൫. കാട്ടുശതകുപ്പ.

ശീതള-വസൂരിയുടെ ദേവത.

ശീതള-വി. തണുപ്പുള്ള.

ശീതളത-തണുപ്പു്.

ശീതളം-ഹ. ജീരകം. ൨. ചംപകം ൩. കർപ്പൂരം.

ശീതളാശ്വം-കഴുത

ശീതാ-ഹ. മദ്യം. ൨. കക്കരി. ൩. നെല്ലി.

ശീതാംശു-ഹ. ചന്ദ്രൻ. ൨. കർപ്പൂരം.

ശീതാലു-വി. കളിതള്ള. ൨. മടിയുള്ള.

ശീതാശ്മാ-ചന്ദ്രകാന്തം.

ശീതോത്തമം-വെള്ളം.

ശീതോപചാരം-തണുത്ത പദാർത്ഥങ്ങളെക്കൊണ്ടു ശുശ്രൂഷിക്ക എന്നതു്.

ശീതോഷ്ണാവസ്ഥ - തണുപ്പിന്റെയും, ചൂടിന്റെയും സ്ഥിതി.

ശീഥി-ക്ഷൌരക്കാരൻ.

ശീഥു - കരിമ്പിൻനീരുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന മദ്യം.

ശീഥു(ധു)രസം-മാവു്.

ശീധു - കരിമ്പിൻനീരുകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന മദ്യം.

ശീഭരം-പ്രവൃദ്ധം.

ശീമ,സീമ-ഹ. ദിക്കിന്റെ അവസാനം ൨. ദ്വീപു്.

ശീമക്കൈത-ഒരു വേലിച്ചെടി.

ഇതു ഭൂമിയുടെ നാലുവശവും മൂന്നടിപ്പൊക്കത്തിൽ മണ്ണിട്ടു നികത്തി അതിന്മേൽ നടണം. ഇതു നട്ടുണ്ടാക്കിയാൽ നാരുണ്ടാക്കാം. തീവണ്ടിപ്പാതകൾക്കു രണ്ടുവശവും ചില ദിക്കിൽ ഇതു നട്ടു പിടിപ്പിച്ചുവരുന്നു.

ശീർ-പിഴച്ചുപോക.

ശീർണ്ണ-വി. ഹ. ലോലമായുള്ള. ൨. ശുഷ്കിച്ച. ൩. പൊടിഞ്ഞ.

ശീർണ്ണദലം-വേപ്പു്.

ശീർണ്ണാംഘ്ര(പാദൻ)-യമൻ.

ശീർഷകം-തലക്കോരിക. ൨. തലയോടു്. ൩. തീർപ്പു്. ൪. അകിൽ.

ശീർഷച്ഛേദ്യ-വി തലവെട്ടി കൊല്ലപ്പെടേണ്ടുന്ന.

ശീർഷണ്യം-ഹ. തലക്കോരിക. ൨. ചിക്കറുത്തു വെടിപ്പാക്കിയ തലമുടി.

ശീർഷം-ഹ. തല. ൨. കാരകിൽ.

ശീല-ഹ. വസ്ത്രം. ൨. കൈക്കോണകം.

ശീലക്കാശു്- പാട്ടത്തിനു വാങ്ങിയവൻ ഉടമസ്ഥനു കൊടുക്കുന്ന ഒരു ഫീസു് (പ്രതിഫലം)

ശീലക്കേടു്-ഹ. ദുസ്സ്വഭാവം. ൨. പരിചയമില്ലായ്മ.

ശീലഗുണം-ഹ. ശീലത്തിന്റെ ഗുണം. ൨. ശീലയുടെ ഗുണം.

ശീലത്തരം-പലമാതിരിയിലുള്ള വസ്ത്രം.

ശീലനം-പരിചയം, പഠിത്തം.

ശീലനിധി - നല്ല ശീലത്തോടുകൂടിയവൻ.

ശീലപ്പേൻ-ക്രാപ്പേൻ.

ശീലപ്പൊടി-തുണിയിൽ അരിച്ചെടുത്ത പൊടി.

ശീലഭേദം-സ്വഭാവത്തിന്റെ മാതിരി.

ശീലം-ഹ, സ്വഭാവം. ൨. പതിവു്. ൩. പരിചയം. ൪. കാര്യബോധം.

ശീലവൽ-വി. നല്ല ശീലമുള്ള.

ശീലാഢ്യ-സുഖക്കേടു്. (ഒരാചാരവാക്കു്)

ശീലിക്കുന്നു-ഹ. അഭ്യസിക്കുന്നു, പഠിക്കുന്നു. ൨. പരിചയിക്കുന്നു.

ശീലിത-വി. ശീലിക്കപ്പെട്ട.

ശീലിതം-പരിചയിക്കപ്പെട്ടതു്, ശീലം, സ്വഭാവം.

ശീലു്-പാട്ടുകളിലെ ചില ചെറിയ നിറുത്തു്.

ശീവത-(ജീവത നോക്കുക.)

ശീവലം- ഹ. കരിംപായൽ. ൨. ചേലേയം.

ശു

ശുക്ക്-ദുഃഖം.

ശുകതരു-നെന്മേനിവാക.

ശുകതരുണി-പെൺകിളി.

ശുകൻ-വ്യാസന്റെ പുത്രൻ.

ഘൃതാചി എന്ന അപ്സരസ്ത്രീ ഒരു തത്തയുടെ വേഷത്തിൻ സഞ്ചരിക്കുമ്പോൾ വ്യാസൻ കണ്ടു മോഹിക്കയും അതു ഹേതുവായിട്ടു ശുകൻ ജനിക്കയും ചെയ്തു. ശുകനെ വശീകരിക്കുന്നതിനു രംഭ വേണ്ട ശ്രമം ചെയ്തു. ഫലിച്ചില്ല. ഭാഗവത പുരാണം ശുകൻ പരീക്ഷിത്തിനെ കേൾപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. ജന്മംകൊണ്ടുതന്നെ ശുകൻ തത്വജ്ഞനായിരുന്നു. (ദേവീഭാഗവതം പ്രഥമസ്കന്ധം നോക്കുക).

ഉ. രാവണന്റെ ഒരു പരിചാരകൻ.

ശുകനാസം-പലകപ്പയ്യാനി. തത്തച്ചുണ്ടു പോലെയുള്ള പൂവുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

ശുകപുരം-ഉ. കിള്ളിക്കുറിശ്ശിമംഗലം. ഉ. അവിടെയുള്ള ക്ഷേത്രം.

(മലയാളത്തിൽ അവരോധമുള്ള ക്ഷേത്രങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്).

ശുകപ്രിയാ-ഉ. താളിമാതളം. ഉ. ഞാവൽ.

ശുകം-ഉ. കിളി. ഉ. നെന്മേനിവാക മരം. ൩. കരിഞ്ചെണ്ണ. ൪. കങ്കുമം. ൫. വസ്ത്രം. ൬. വസ്ത്രത്തിന്റെ കര. ൭. തലപ്പാവ് ൮ പാച്ചോററി.

ശുകസപ്തതി-൭൦ കഥകൾ അടങ്ങിയ ഒരു പുസ്തകം.

ഇൻഡ്യയിലെ പാലഭാഷകളിലും തർജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

ശുക്തൻ-കാട്ടാളൻ.

ശുക്തം-ഉ. കാടി, പുളിപ്പ്. ഉ. ചവർപ്പ്.

ശുക്തി-മുത്തുച്ചിപ്പി. ഉ. ഞമഞ്ഞിക്ക. ൩. ചെറിയകക്ക. ൪. ശംഖ് ൫ ഒരളവ്, ഒരു ഔൺസ് (൮ ഡ്രാം).

ശുക്തിക-ഉ. മുത്തുച്ചിപ്പി. ഉ. കോൽപുളി. ൩. ഒരു രോഗം.

കണ്ണിന്റെ കൃഷ്ണമണ്ഡലത്തിങ്കൽ കരുവാളിച്ചിട്ടും മാംസത്തോടു സമാനമായിട്ടും മുത്തുച്ചിപ്പിയുടെ ആഭപോലെ ഇരിക്കുന്ന ആഭയോടുകൂടിയോ നിയമേന വെളുത്തിട്ടോ ചില പുള്ളികളുണ്ടാകും. അതത്രേ ശുക്തിക.

ശുക്തിജം-മുത്ത്.

ശുക്തിമാൻ - പ്രധാനപ്പെട്ട 7 മലകളിൽ ഒന്ന്.

ശുക്തിസംപുടം-മുത്തുച്ചിപ്പി.

ശുക്രക്കണ്ണ്-കോങ്കണ്ണ്.

ശുക്രക്കണ്ണി-കോങ്കണ്ണി.

ശുക്രൻ-ഉ. നവഗ്രഹങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഉ. അസുരഗുരു, ഭൃഗുപുത്രൻ.

ശുക്രമഹർഷി ദേവയാനിയുടെ അച്ഛനാണ്. ഇദ്ദേഹം ആയിരം സംവത്സരം തലകീഴ്പ്പെട്ടായി ഉമിയുടെ പുകശ്വസിച്ചുംകൊണ്ടു തപസ്സുചെയ്തു ഇതു അസുരരേ ദേവകൾ ഉപദ്രവിക്കാതിരിപ്പാനായിട്ടായിരുന്നു. ശുക്രൻ ഇല്ലാതിരുന്ന അവസരത്തിൽ ദേവകൾ അസുരരെ ആക്രമിച്ചു വിഷ്ണു ശുക്രന്റെ അമ്മയെ കൊന്നു. വിഷ്ണു ഏഴുതവണ മനുഷ്യരുടെ ഇടയിൽ ജനിക്കണമെന്നു ശുക്രൻ ശപിച്ചിട്ടു തന്റെ മാതാവിനെ ജീവിപ്പിച്ചു ശുക്രന്റെ തപോവിഘ്നം ചെയ്യാൻ ഇന്ദ്രൻ സ്വപുത്രിയായ ജയന്തിയെ നിയോഗിച്ചു. തപസ്സു പൂർണ്ണമായതിൽ പിന്നീടു അവളെ ശുക്രൻ വേട്ടു. ൩. അഗ്നി.

ശുക്രം-൧. ബീജം. ൨. ഒരുമാതിരി കണ്ണിൽദീനം. ൩. കൊടുവേലി. ൪. മദ്യം. ൫. ജലം. ൬. സ്വർണ്ണം. ൭. മിഥുനമാസം.

ശുക്രല, ശുക്രിയ-വി. ശുക്ലത്തെ സംബന്ധിച്ച, ശുക്ലവർദ്ധകമായ.

ശുക്രവാരം-വെള്ളിയാഴ്ച.

ശുക്രശിഷ്യൻ-അസുരൻ.

ശുക്ല-വി. വെളുത്ത.

ശുക്ലക്രുപം-ഒരു നഗരത്തിന്റെ പേര്.

ശുക്ലക്ഷയം-ഒരുവക ദീനം, ശുക്ലധാതുവിന്റെ ക്ഷയം.

ശുക്ലഗു-വെള്ളി.

ശുക്ലൻ-ശിവൻ.

ശുക്ലപക്ഷം-൧. വെളുത്തപക്ഷം. ൨. കൊക്ക്.

ശുക്ലപുഷ്പം-൧. വെളുത്ത വാടാമല്ലിക. ൨. കരുങ്ങത്തിമുല്ല. ൩. കർപ്പൂരതുളസി.

ശുക്ലം-൧. വെളുപ്പ്. ൨. വെളുത്ത ജീരകം. ൩. നിത്യയോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൪ വെളുത്താവണക്ക്. ൫. ഒരുമാതിരി കണ്ണിൽദീനം. ൬. വെള്ളി. ൭. ബീജം, രേതസ്സ്.

ശുക്ലമണി-മുത്ത്.

ശുക്ലവർണ്ണം-വെളുപ്പുനിറം.

ശുക്ലവായസം-കൊക്ക്.

ശുക്ലസ്രാവം-ശുക്ലം സ്രവിക്കുന്ന ഒരു ദീനം.

ശുക്ലാ-൧. ഉണ്ടശ്ശർക്കര. ൨. പഞ്ചസാര. ൩. കാരകാളി. ൪. മുതക്ക്. ൫. ക്രവനൂറ്. ൬. സരസ്വതി. ൭. അറുപതിൽ മൂന്നാമത്തെ സംവത്സരം. ൮. വെളുത്ത വയമ്പ്.

ശുക്ലാംഗ-മയിൽ.

ശുക്ലാംഗി-വെള്ളിപ്പക്ഷി.

ശുക്ലാപാംഗം-മയിൽ.

ശുക്ലാംബരം-വെളുത്ത വസ്ത്രം.

ശുക്ലാംശുരേഖ— പൂർണ്ണചന്ദ്രന്റെ പ്രകാശം.

ശുക്ലാപലാ-പഞ്ചസാര.

ശുക്ഷീ-൧. കാററ്. ൨. അഗ്നി.

ശുംഗാ-൧. അമ്പഴം. ൨. പേരാൽ.

ശുചി-വി. ൧. വെടിപ്പുള്ള. ൨. വെളുത്ത. ൩. ശുദ്ധിയുള്ള. ൪. ശോഭയുള്ള. ൫. കുററമില്ലാത്ത.

ശുചി-൧ ശുദ്ധി. ൨. വെളുപ്പ്. ൩. അഗ്നി. ൪. കൊടുവേലി. ൫ എരിക്ക്. ൬. യവം. ൭. സുകൃതം, നന്മ, വെടിപ്പ്. ൮. ശൃംഗാരരസം. ൯. മിഥുനമാസം. ൧൦. വിശ്വാസമുള്ള സ്നേഹിതൻ. ൧൧. ശുദ്ധൻ. ൧൨. കൈക്കൂലി വാങ്ങാത്ത മന്ത്രി. ൧൩. ചന്ദ്രൻ. ൧൪. സൂര്യൻ.

ശുചികര-വി. ശുദ്ധിയാക്കുന്ന.

ശുചിദ്രുമം-അത്തിവൃക്ഷം.

ശുചിമല്ലിക-തൂശിമുല്ല

ശുചീകരിക്കുന്നു-ശുദ്ധമാക്കുന്നു.

ശുചീന്ദ്രം—തെക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ ഒരു പുണ്യസ്ഥലം.

'അപ്രമേയമിദഞ്ച കിഞ്ച ശുചീന്ദ്രമന്ദിരവൈഭവം അപ്രകാരമൊരേടമില്ല തുമത്ഭുതത്തിലുമത്ഭുതം * ബ്രഹ്മവംശജനായവൃത്രമഹാസുരന്റെ വധത്തിനാൽ ബ്രഹ്മഹത്യപിണഞ്ഞു മണ്ടിനടന്നുപണ്ടു മഹേന്ദ്രനും * ബ്രഹ്മലോകസരസ്സിൽമുങ്ങിയൊളിച്ചുവാണൊരുകാലവും ബ്രഹ്മഹത്ത്യവിടുന്നതില്ലവലഞ്ഞുവാസവനെത്രയും * തൽക്ഷണംപുനരിങ്ങുപോന്നു മഹീതലങ്ങളിലുത്തമം ദക്ഷിണാപഥഭീക്ഷിതൻഖലുദക്ഷവൈരിമഹാസ്ഥലേ *

സ്ഥാണുനായകമന്ദിരത്തിലകത്തു ചെന്നു കടന്നുടൻ താണുവീണുനമസ്കരിച്ചുമുഹൂസ്തുതിച്ചുദശാന്തരേ * കോണിലോടിയൊളിച്ചിതമ്പൊടു ബ്രഹ്മഹത്യയുമപ്പൊഴേ ക്ഷീണകല്മഷനായകാലവിശുദ്ധി വന്നുമഹേന്ദ്രനും * അന്നുതൊട്ടുശുചീന്ദ്രമെന്നൊരുനാമധേയമുദിക്കയാൽ ഇന്നുമക്കഥ മന്നിൽവിണ്ണിലുമന്യദിക്കിലുമത്തുതം'

(കുംഭകർണ്ണവധം തുള്ളൽ)

ശുടീരൻ-ശൂരൻ, വീരൻ.

ശുണ്ഠി-ഹ. ചുക്ക്. ഉ. കോപം.

ശുണ്ഠികടിക്കുക-കോപിക്കുക.

ശുണ്ഠിക്കാരൻ-കോപമുള്ളവൻ.

ശുണ്ഠിയെടുക്കുക-കോപിക്കുക.

ശുണ്ഠ്യം-ചുക്ക്.

ശുണ്ഡ-ഹ. മദ്യവ്യാപാരസ്ഥലം. ഉ. മദ്യം. ന. കടലാന. ഴ. ആനയുടെ സ്വേദജലം. ഇ. തുമ്പിക്കൈ.

ശുണ്ഡദണ്ഡം-ആനയുടെ തുമ്പിക്കൈ

ശുണ്ഡ-ഹ. തുമ്പിക്കൈ. ഉ. പൊടി.

ശുണ്ഡമൂഷിക-നച്ചെലി.

ശുണ്ഡീ-ആന.

ശുതദ്രി-ശതദ്രു എന്ന നദി. വിശിഷ്ടശാപം ഹേതുവായിട്ടു അനേകം കൈവഴികളായി ഒഴുകി (ഓടി) പ്പോയതു് എന്നർത്ഥം.

ശുദ്ധ-വി. ഹ. ശുദ്ധിയുള്ള, കറയില്ലാത്ത. ഉ. അല്പബുദ്ധിയുള്ള. ന. ദോഷമില്ലാത്ത.

ശുദ്ധജംഘം-കഴുത.

ശുദ്ധത-ശുദ്ധി.

ശുദ്ധബുദ്ധി-വി. ബുദ്ധിക്കു തെളിവുള്ള, നേരുള്ള.

ശുദ്ധം-ഹ. ശുദ്ധി. ഉ. ഇന്തുപ്പ്. ന. മുളക്.

ശുദ്ധമാകുന്നു-നിർമ്മലമാകുന്നു. (സ. ക്രി. ശുദ്ധമാക്കുന്നു).

ശുദ്ധമേ-വെറും, മുഴുവനും.

ശുദ്ധവല്ലീ-ചിററമൃതു്.

ശുദ്ധവൃത്തം-കററമില്ലാത്ത വൃത്തം.

ശുദ്ധശൂന്യം-തീരെ നാശം.

ശുദ്ധാത്മാവു്—നിഷ്കളങ്കഹൃദയമുള്ളവൻ.

ശുദ്ധാനുമാനം-വാക്കുചാതുര്യം.

ശുദ്ധാന്താ-രാജപത്നി, റാണി.

ശുദ്ധാന്തം-ഹ. രാജസ്ത്രീകൾ ഇരിക്കുന്ന മുറി (അന്തഃപുരം). സമീപത്തിൽ ശുദ്ധന്മാരായ (ജിതേന്ദ്രിയന്മാരായ) രക്ഷകന്മാരോടു കൂടിയതു്. ഉ. രാജഭാര്യ.

ശുദ്ധാപഹ്നുതി-ഒരു അലങ്കാരം.

ശുദ്ധി-ഹ. നിർമ്മലത. ഉ. വിരേചനം. ന. പ്രകാശം. ഴ. സത്യം. ഇ. ദുർഗ്ഗാ.

ശുദ്ധികര-വി. ശുദ്ധിയാക്കുന്ന.

ശുദ്ധിപത്രം-പിഴതിരുത്തൽ ലിസ്തു്.

ശുദ്ധിമൽ-വി. ശുദ്ധിയോടുകൂടിയ.

ശുദ്ധിഷ്ടി-ശുദ്ധിവരുത്തുവാനുള്ള ഊട്ടു്.

ശുദ്ധീകരണം-ശുദ്ധിയാക്കിച്ചെയ്ക.

ശുദ്ധീകരിക്കുന്നു-ശുദ്ധിയാക്കുന്നു.

ശുദ്ധോക്തിവക്താവു്-ശുദ്ധ (സത്യ) യായ ഉക്തികളെ (വാക്കുകളെ) വചിക്കുന്നവൻ (പറയുന്നവൻ).

ശുദ്ധോദനൻ-ശകവംശത്തിൽ ഒരു പ്രധാനി, ശാക്യമുനിയുടെ പിതാവു്.

ശുദ്ധോദം-ശുദ്ധവെള്ളം.

ശുനകൻ-ഹ. പ്രമതി എന്ന മുനിക്കു ഘൃതാചിയിലുണ്ടായ ഒരു മുനി. ഉ. പട്ടി, പട്ടിക്കുട്ടി.

ശുന(ക)ൻ-നായ്, പട്ടി. ഓടിനടക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ശുനശ്ശേഫൻ-ഹ. അജീഗർത്തൻ, ഒരു ബ്രാഹ്മണപുത്രൻ. ഉ. ഋചീകന്റെ പുത്രൻ.

സൂര്യവംശരാജാവായ ഹരിശ്ചന്ദ്രനു മക്കളില്ലായ്കയാൽ ഉണ്ടാകുന്നെങ്കിൽ വരുണനു ബലികഴിക്കുന്നുണ്ടെന്നു ശപഥം ചെയ്തു. അനന്തരം മകനായി രോഹിതൻ ജനിച്ചു. എന്നാൽ ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ വളരെ താമസിച്ചതിന്റെ ശേഷം മനസ്സില്ലാമനസ്സോടെ ശപഥം ഫലവത്താക്കാൻ ഒരുമ്പെട്ടു രോഹിതൻ മരണഭീതികൊണ്ടു വനത്തിൽപുക്കു ആറുവർഷം കഴിച്ചു. കാട്ടിൽവെച്ചു അജീഗർത്തനെന്ന ബ്രാഹ്മണപുത്രന്മാരിൽ ഒരുവനായ ശുനശ്ശേഫനെ ആറു പശുക്കളെക്കൊടുത്തു വാങ്ങിച്ചു. എന്നാൽ ബലിക്കു കാലമായപ്പോൾ ശുനശ്ശേഫൻ വിഷ്ണുവിനേയും ദേവന്മാരേയും മന്ത്രങ്ങൾ ചൊല്ലി തൃപ്തിപ്പെടുത്തി മരണം കൂടാതെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. അനന്തരം ശുനശ്ശേഫനെ വിശ്വാമിത്രൻ ദത്തെടുത്തു. രാമായണത്തിൽ താഴെ പറയുംപ്രകാരം കാണുന്നു. അംബരീഷൻ യാഗത്തിനു നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന മൃഗത്തെ ഇന്ദ്രൻ കൈക്കലാക്കി പകരം ഒരു മനുഷ്യൻ വേണമെന്നു യജമാനന്മാർ തീരുമാനം ചെയ്തു. അതിലേക്കു ലക്ഷം പശുക്കളെയും ഒട്ടു വളരെ ദ്രവ്യവും വിലയായിക്കൊടുത്തു ഋചീകന്റെ പുത്രനായ ശുനശ്ശേഫനെ വാങ്ങിച്ചു. എന്നിട്ടു ശുനശ്ശേഫൻ മാതുലനായ വിശ്വാമിത്രനെ പ്രാപിച്ചു രണ്ടു മന്ത്രങ്ങൾ വശമാക്കി. വധിപ്പാൻ വട്ടംകൂട്ടിയപ്പോൾ മന്ത്രങ്ങൾ ചൊല്ലി വിഷ്ണുപ്രീതി നേടി രക്ഷയെ പ്രാപിച്ചു. വിഷ്ണുവും ദേവകളും മററും അവനു ദീർഘായുസ്സു നൽകി. അപ്പോൾ മുതൽ ശുനശ്ശേഫനു, ദേവരാതൻ എന്ന പേരുണ്ടായി.

ശുനാരൻ-കടുമച്ചാത്തൻ.

ശുനാശീരൻ-ഹ. ഇന്ദ്രൻ. വായുവിനേയും സൂര്യനേയും തനിക്കധീനമാക്കിക്കൊണ്ടു നടക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (ശുനൻ=വായു. ശീരൻ=സൂര്യൻ). ഉ. മൂങ്ങ.

ശുനാസീരൻ-ഹ. ഇന്ദ്രൻ. നല്ല ശേനാമുഖമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഉഴമൻ.

ശുനീ-പെൺപട്ടി, പട്ടിച്ചി.

ശുനീരം-പെൺപട്ടിക്കൂട്ടം.

ശുഭം-വി. ഹ. ഭാഗ്യമുള്ള. ഉ. മംഗലമുള്ള. ൩. ഭംഗിയുള്ള.

ശുഭകർമ്മം-മംഗലക്രിയ.

ശുഭകൃത്ത്-ഹ. അറുപതിൽ മുപ്പത്താറാം സംവത്സരം. ഉ. മംഗലത്തെ ചെയ്യുന്നത്.

ശുഭഗതി-ഹ. നല്ലനടപ്പ്. ഉ. നല്ല ഗതി.

ശുഭഗം-വി. ഹ. ഭംഗിയുള്ള. ഉ. ഭാഗ്യമുള്ള.

ശുഭഗ്രഹം-ഹ. വ്യാഴം. ഉ. ശുക്രൻ. ൩. പാപന്മാരോടു കൂടാത്ത ബുധൻ. ൪. പാപനോടുകൂടാത്ത ചന്ദ്രൻ.

ശുഭദ-വി. നല്ലതിനു കാരണമാക്കുന്ന.

ശുഭദതി-ഹ. വായുകോണിലെ പിടിയാന. ഉ. നല്ലപല്ലുകൾ ഉള്ള സ്ത്രീ.

ശുഭദിനം-നല്ല ദിവസം.

ശുഭം-ഹ. മംഗലം, നന്മ. ഉ. മംഗലകർമ്മം. ൩. ആട്. ൪. പതുമുകം. ൫. നിത്യയോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൬. സെല്യം. ൭. മുത്തു.

ശുഭംയു-വി. ശുഭത്തോടുകൂടിയ.

ശുഭവാക്ക്-നല്ലവാക്ക്.

ശുഭസ്ഥാനം-ഹ. നല്ലസ്ഥലം. ൨. ശുഭഗ്രഹങ്ങളുടെ രാശി, ധനവും മററും.

ശുഭാ-ഹ. ക്രവനൂറ്. ൨. വന്നി. ൩. വെങ്കറുക. ൪. ഗോരോചന. ൫. ഞാഴൽ.

ശുഭാംഗി-ഹ. രതി. ൨. കബേരപത്നിയായ യക്ഷി.

ശുഭാത്മിക-വി. നന്മയുള്ള

ശുഭാന്വിത - വി. ശുഭത്തോടുകൂടിയ.

ശുഭാവഹ-വി. ശുഭമുള്ള, ശുഭത്തെ വഹിക്കുന്ന.

ശുഭാശുഭ-വി. ശുഭവും അശുഭവുമുള്ള.

ശുഭാശുഭം-നന്മതിന്മ.

ശുഭേച്ഛാ-മോക്ഷത്തിനുള്ള ആഗ്രഹം.

ശുഭ്ര-വി. ഹ തേജസ്സുള്ള. ൨. വെളുത്ത. ൩. ശുദ്ധിയുള്ള.

ശുഭ്രദന്തി-ഒരു തൈ.

ശുഭ്രം - ഹ. വെളുപ്പ്. ൨. ശുദ്ധി. ൩. പതുമുകം. ൪. അഭ്രം. ൫ ധാതുകാസീസം. ൬ ചന്ദനം. ൭. വെള്ളി. ൮ മേരുപ്പ്.

ശുഭ്രവസ്ത്രം-വെളുത്ത വസ്ത്രം.

ശുഭ്രാ-ഹ. ഗംഗാനദി. ൨ പടികക്കാരം. ൩. പഞ്ചസാര. ൪. ക്രവനൂറ്.

ശുഭ്രാംശു-ഹ. ചന്ദ്രൻ. ൨. കർപ്പൂരം.

ശുംഭത്-വി. ശോഭിച്ച.

'വീണാശുംഭൽപാണി'

(വീണകൊണ്ടുശോഭിച്ചകൈയോടു കൂടിയവൻ — നാരദൻ)

ശുംഭൻ, നിശുംഭൻ-രണ്ടസുരന്മാർ.

സഹോദരന്മാരാണ്. അമർത്ത്യതയ്ക്കായി അനേകായിരം വർഷം തപസ്സ ചെയ്തു. തപസ്സ ശിവനെ ഉദ്ദേശിച്ചായിരുന്നു. ഭീരുക്കളായിത്തീർന്ന ദേവന്മാർ തപോവിഘ്നത്തിന്നായി രംഭയേയും തിലോത്തമയേയും അവരുടെ സമീപത്തേക്കു നിയോഗിച്ചു. മന്മഥാതുരന്മാരായിത്തീർന്ന ഇവർ രണ്ടുപേരും 500 വർഷം ആ സ്ത്രീകളൊന്നിച്ചു വസിച്ചു. ഒടുവിൽ തങ്ങൾക്കു പററിയ വിഡ്ഢിത്തം മനസ്സിലാക്കി സ്ത്രീകളെ വിരട്ടിക്കളഞ്ഞിട്ടു വീണ്ടും തപസ്സിന്നു ഒരുമ്പെട്ടു. ആയിരം വത്സരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ശിവൻ അവർക്കു ദേവകളെക്കാൾ ബലവും ധനവും നൽകി. ഉടൻ മദാന്ധന്മാരായി ദേവകളെ എതിർത്തു. അവർ തോററു. നിവർത്തിയില്ലാതെ ശിവന്റെ കല്പനയനുസരിച്ചു ദുർഗ്ഗാദേവിയെ അഭയം പ്രാപിച്ചു. ദുർഗ്ഗ ഈ അസുരന്മാരെയും ചണ്ഡമുണ്ഡൻ എന്നു രണ്ടു അനുചരന്മാരെയും കൊന്നു.

ശുല്ക്കം-ഹ. ചുങ്കം. (ഭാഷാപദം) ൨. കന്യകയെകൊടുത്തു വാങ്ങിക്കുന്ന ദ്രവ്യം. ൩. സ്ത്രീധനം. ൪. പണയം.

'ദത്വാദ്യതേനശുല്ക്കം'

(കിർമ്മീരവധം കഥകളി)

ശുല്ബഭസ്മം-ചെമ്പു ഭസ്മം.

ശുല്ബം, ശുല്വം-ഹ. ചെമ്പ്. ൨. കയറ്. ൩. ബലികർമ്മം.

ശുല്വാരി-ഗന്ധകം.

ശുശ്രൂഷ-ഹ ഭൃത്യവൃത്തി, പരിചര്യ. കേൾക്കണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. ൨. ഉള്ളികളിൽ കഴിക്കുന്ന ദിവ്യാരാധന.

ശുശ്രൂഷക്കാരൻ- ശുശ്രൂഷിക്കുന്നവൻ.

ശുശ്രൂഷണം-ഭൃത്യവൃത്തി, പരിചര്യ.

ശുശ്രൂഷിക്കുന്നു-ഭൃത്യവൃത്തിചെയ്യുന്നു, പരിചരിക്കുന്നു. നല്ലവണ്ണം രക്ഷിക്കുന്നതിനു വേണ്ടതെല്ലാംചെയ്യുന്നു. (നാമം ശുശ്രൂഷണം).

ശൂഷി-ഹ. ചുഴിപ്പ്. ൨. ഉണക്കം. ൩. പാമ്പിന്റെ വിഷസഞ്ചിക്കകത്തുള്ള വാച്ചാൽ.

ശൂഷിരം-ഹ. ഏലി. ൨. കൊടുവേലി.

ശൂഷിരാ-ഹ. പവിഴക്കൊടി. ൨. നദി.

ശൂഷ്ക-വി. ഉണങ്ങിയ.

ശൂഷ്കകാഷ്ഠം-ഉണക്കവിറക്.

ശൂഷ്കതരു-ഉണങ്ങിയ വൃക്ഷം.

ശൂഷ്കൻ-രസികനല്ലാത്തവൻ.

ശൂഷ്കപത്രം-ഹ. ഉണക്കില, കരിയില. ൨. ഞമ.

ശൂഷ്കം-ഹ. ഉണങ്ങിയത്. ൨. സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം രീതികളിൽ ഒന്ന്. ൩. സാരമില്ലാത്തത്. ൪. കാര്യമില്ലാത്തത്.

ശൂഷ്കമാംസം-ഉണക്കയിറച്ചി.

ശൂഷ്കവ്രണം-ഉണങ്ങിയ വ്രണം.

ശൂഷ്കാന്തി-താൽപര്യം, ശ്രദ്ധ.

ചുട്ട+കാന്തി. ഇതാണു ശൂഷ്കാന്തിയായത്.

ശൂഷ്കാന്തിക്കുന്നു-താൽപര്യപ്പെടുന്നു

ശൂഷ്കാർദ്രകം-ചുക്ക്.

ശൂഷ്കവൈരം — കാര്യമില്ലാത്ത വിരോധം.

ശൂഷ്കിക്കുന്നു-ഹ മെലിയുന്നു. ൨. ഉണങ്ങുന്നു.

ശൂഷ്മാ-ഹ. അഗ്നി. ൨. കൊടുവേലി. ൩. ബലം. ൪. ശോഭ.

ശൂ

ശൂകകം-ഹ. യവം. ൨. ഓകുള്ള ധാന്യം.

ശൂകകീടം-ഹ പുഴുവ്. ൨. തേൾ.

ശൂകധാന്യം-ഓകുള്ളധാന്യം, ചെന്നെല്ലു മുതലായവ.

ശൂകപാക്യം-ചവർക്കാരം.

ശൂകപുച്ഛം-ഗന്ധകം.

ശൂകം-ഹ. നെല്ലിന്റെ ഓക്. ൨. കരുണ.

ശൂകരം-പന്നി.

ശൂകശിംബി-നായ്ക്കുരണ, നായിക്കൊരുണ.

ശൂകാ-നായിക്കൊരുണ.

ശൂതി-വി. വർദ്ധിക്കുന്ന.

ശൂദ്രകൻ-മൃച്ഛകടിക എന്ന നാടകത്തിന്റെ കർത്താവായ ഒരു രാജാവ്.

ശൂദ്രധർമ്മം-ബ്രാഹ്മണശുശ്രൂഷം

ശൂദ്രൻ— നാലാമത്തെ ജാതിക്കാരൻ ജ്ഞാനമില്ലാതെ ശോചിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ശൂദ്രപ്രിയം-വലിയ വെള്ളുള്ളി.

ശൂദ്രാ-ശൂദ്രജാതി സ്ത്രീ.

ശൂദ്രീ-ശൂദ്രന്റെ ഭാര്യ.

ശൂന-വി. വീർത്തുള്ള.

ശൂന്യ-വി. ഒഴിഞ്ഞ, നശിച്ച.

ശൂന്യഗൃഹം-ഒഴിഞ്ഞ ഭവനം.

ശൂന്യത-നാശം.

ശൂന്യപ്രദേശം-കാട്ടുപ്രദേശം, മനുഷ്യരില്ലാത്ത സ്ഥലം.

ശൂന്യം-ഹ. ഇല്ലായ്മ. ൨. ഒഴിഞ്ഞിരിക്ക. ൩. നാശം. ൪. ആകാശം. ൫. ക്ഷുദ്രം. ൬. ഭദ്രം.

ശൂന്യമധ്യം-വേഴൽ.

ശൂന്യമന്ദിരം-ഒഴിഞ്ഞ ഗൃഹം.

ശൂന്യമാകുന്നു-നശിക്കുന്നു. (ശൂന്യമാക്കുന്നു-സ. ക്രി).

ശൂന്യമുഖ(വദന)-വി. കറുത്ത മുഖമുള്ള.

ശൂന്യവാദി-നാസ്തികൻ.

ശൂന്യാ-ഹ. അകം പൊള്ളയായ വേഴക്കോൽ. ൨. പവിഴക്കൊടി.

ശൂന്യാണ്ടിക്ക-പരിഹസിക്ക.

ശൂരണം-ഹ. ചേന. ൨. പലകപ്പയ്യാനി.

ശൂരത-ധീരത.

ശൂരൻ-ഹ. ധീരൻ, ശൌര്യമുള്ളവൻ, വീരൻ. ൨. മല്ലൻ. ൩. സിംഹം. ൪. ആൺപന്നി. ൫. വസുദേവരുടേയും കുന്തിയുടേയും, പിതാവായ ഒരു യാദവരാജാവ്.

ശൂരം-ഹ. കോഴി. ൨. പുലി. ൩. നായ്. ൪. സിംഹം. ൫. പന്നി. ൬. മരുത്. ൭. അയിനി. ൮. കൊടുവേലി. ൯. എരിക്ക്.

ശൂരാ-ധൈര്യമുള്ളവൾ.

ശൂർപ്പകൻ-ഒരസുരൻ.

ശൂർപ്പകർണ്ണം-ആന.

ശൂർപ്പകാരാതി-കാമദേവൻ. ശൂർപ്പകൻ എന്ന അസുരന്റെ ശത്രു എന്നർത്ഥം.

ശൂർപ്പണഖാ-രാവണന്റെ സഹോദരി. ശൂർപ്പം (മുറം) പോലെയുള്ള (നഖ) നഖത്തോടുകൂടിയവൾ. (ശൂർപ്പ + നഖ = ശൂർപ്പണഖ).

പഞ്ചവടിയിൽവെച്ചു ശ്രീരാമനോടു ഭർത്താവാകണമെന്നു സിദ്ധാന്തിച്ചു. ഇവൾ സ്വാകൃതിയെ മറച്ചു ഒരു സുന്ദരിയുടേ വേഷത്തെ അവലംബിച്ചാണു ശ്രീരാമനോടടുത്തത്. രാമചന്ദ്രൻ ഉപേക്ഷിക്കയാൽ ലക്ഷ്മണനെ പ്രാപിച്ച് അഭീഷ്ടം അറിയിച്ചു. അദ്ദേഹവും ത്യജിച്ചു. ഒടുവിൽ ഇച്ഛാഭംഗംകൊണ്ടു കുപിതയായി സീതയോടടുക്കയാൽ ലക്ഷ്മണൻ ശൂർപ്പണഖയുടെ നാസാകുചങ്ങളെ ഛേദിച്ചു. ഇവൾ രാവണനോടു സങ്കടംപറഞ്ഞു, അയാളുടെ അവസാനത്തിനു കാരണഭൂതയായി.

ശൂർപ്പം-മുറം. ഇതുകൊണ്ട് അളക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർവന്നു. (സൂർപ്പം എന്നുമാവാം).

ശൂർപ്പശ്രുതി-ആന.

ശൂർമ്മി-ഹ ഇരിമ്പുകൊണ്ടുള്ള ബിംബം. ൨. അടകല്ല്.

ശൂല-ഹ. ഒരുമാതിരി ദീനം, വയറുനോവ്. (ശൂലം എന്നതു നോക്കുക). ൨. കഴുമരം. ൩. വ്യഭിചാരിണി.

ശൂലകൻ-മുരട്ടുക്കുതിര, ശാഠ്യംപിടിച്ച കുതിര.

ശൂലദ്വിട്ട്-പെരുങ്കായം.

ശൂലനോവ്-വയറുനോവ്.

ശൂലപാണി-ശിവൻ.

ശൂലം-ഹ. വേദനഭേദം, വയറുനോവ്.

ശൂലരോഗത്തിന്റെ ഉല്പത്തി—കാമദേവന്റെ വധത്തിനായ്ക്കൊണ്ടു പരമേശ്വരനാൽ കോപഹേതുവായിട്ടു പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ട ത്രിശൂലം എത്രയും വേഗത്തോടുകൂടി നേരെ വരുന്നതു കാമദേവൻ കണ്ടു ഭയപ്പെട്ടു വിഷ്ണുവിന്റെ ശരീരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. ത്രിശൂലം ഉടനെ വിഷ്ണുവിന്റെ ഹുംകാരംകൊണ്ടു മോഹിച്ചു ഭൂമിയിലും പതിച്ചു. അന്നു മുതലാണു ശൂലം എന്ന പ്രസിദ്ധി അതിന്നു ഭൂമിയിലുണ്ടായത്. പിന്നീടു ആ ശൂലം പഞ്ചഭൂതമയമായ ശരീരത്തെ ദുഷിപ്പിപ്പാൻ തുടങ്ങി. ഇപ്രകാരമാകുന്നു ശൂലരോഗത്തിന്റെ പൂർവ്വോല്പത്തി. ശൂലത്തിൽ നിന്നും സംഭവിച്ചതുകൊണ്ടും ശൂലംകൊണ്ടു കുത്തുന്നതുപോലെ വേദനയെ ജനിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ടുമാകുന്നു. അതിന്നു ശൂലം എന്നു പേരുണ്ടായത്. ൨. കൊടിക്കുന്തം. ൩. നിത്യയോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൪. മൂന്നുമുനയുള്ള ഒരായുധം. ൫. ശിവന്റേയും ശക്തിയുടേയും ആയുധങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൬. മഴു.

ശൂലരോഗി-വി. ശൂലരോഗമുള്ള

ശൂലാകൃത-വി. ഇരിമ്പുകോലിന്മേൽ കോർത്തുചുട്ട.

ശൂലാരോപണം-ശൂലത്തിൽ കേറുക.

ശൂലാരോഹണം - ശൂലത്തിലിട്ട കൊല്ലുക.

ശൂലി-വി. ശൂലമുള്ള.

ശൂലികാ-മുയൽ.

ശൂലീ-പ. ശിവൻ. ശൂലമെന്ന ആയുധമുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ര. കാമദേവൻ. ന. മുയൽ. ഭ. എരുമപ്പുല്ല്.

ശൂല്യാരം-ചീറുക.

'ശൂല്യാരമുയർന്നപാമ്പുടഞ്ഞാണ
തൊഴുന്നേൻ'

(ജ്ഞാനസംജ്ഞാസ്തോത്രം)

ശൂല്യ-വി. പ. കോലിന്മേൽ കോർത്തുചുട്ട. ര. കഴുവേറാത്തക്ക.

ശൂല്യൻ-കഴുവേറി.

ശൂല്യം - ശൂലത്തിന്മേൽ കോർത്തുചുട്ട മാംസം.

ശൃ

ശൃഗാലൻ - പ. കറുത്തൻ, നരി. ര. കൃഷ്ണൻ.

ശൃഗാലം-പ. കറുത്തൻ. ര. ഒരു വിശാചു്.

ശൃഗാലരൂപൻ-ശിവൻ.

ശൃംഖല-പ. പുരുഷന്റെ അരഞ്ഞാണ്, ചങ്ങല. ര. സംഗീതസാഹിത്യപ്രകാരം ചിഹ്നനങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ശൃംഖല എന്ന ചിഹ്നം (-) ഇതുകൊണ്ട്. ഇത് ഒരു പദത്തെ രണ്ടുവരികളിലായി മുറിച്ച് എഴുതേണ്ടി വന്നാൽ ഒന്നാംവരിയുടെ ഒടുവിൽ ചെയ്യേണ്ടതു്. ഒരു ചങ്ങലയിട്ടു പൂട്ടിയതുപോലെ പദത്തിന്റെ രണ്ടു ഭാഗങ്ങളേയും ഇതു തുടക്കുന്നു. സമാസമധ്യത്തിലും മറ്റും ഇതിനെ ഉപയോഗിക്കാം. (സംഗീതസാഹിത്യം).

ശൃംഖല(കം) -കൂട്ടകം, കൂട്ടുകക്കൂട്ടി

ശൃംഖലിത-വി. ചങ്ങലകൊണ്ടു ബന്ധിക്കപ്പെട്ട.

ശൃംഗജം-അകിൽ.

ശൃംഗം-പ. കൊമ്പു്. ര. കഴൽ. ന. അടയാളം. ഭ. താമര. ഇ. അകിൽ. ന. കൊടുമുടി, ഒ. വസ്തി. വ. പ്രധാനം. ൻ. ശ്രേഷ്ഠത.

ശൃംഗാവ(ബേ)രം-ചുക്ക്.

ശൃംഗാടകം-നാല്പുവഴിയരി, നാലുരണ്ടുകൂടം വന്നുകൂടുന്ന സ്ഥലം.

'ശൃംഗാടകസംവിധാനമുഖഹർമ്മ്യാദിരഞ്ജിതമ
ശൃംഗാടകേവല്യവിളങ്ങി'

(നിവാതകവചവധം)

ശൃംഗാരചേഷ്ടകം - 'വിലാസങ്ങൾ' നോക്കുക.

ശൃംഗാരതിലകം-ശൃംഗാരസംബന്ധമായ തരുണീടെന്റെ ഒരു ഭേദം.

ശൃംഗാരദ്വയം -സംഭോഗം, വിപ്രലംഭം ഇവരണ്ടും.

ശൃംഗാരം-പ. നവരസങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ശൃംഗാരരസം. ര. അലങ്കാരം. ന. സൌന്ദര്യം. ഭ. ചേവ്. ഇ. കാരകിൽ. ന. ഇഞ്ചി. ഒ. ഇലവങ്ങപ്പൂവ്. വ. ആനയുടെ തലയിലും തുമ്പിക്കയ്യിലും മേശിയായി വരച്ച വര. ൻ. കരയാം പൂ പ്രാ. സുഗന്ധപ്പുൽ.

ശൃംഗാരത്രിഫണം-സിന്ദൂരം.

ശൃംഗാരയോനി-കാമദേവൻ. ശൃംഗാരരസത്തിനുല്പത്തിസ്ഥാനമെന്നർത്ഥം.

ശൃംഗാരരസം-നവരസങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ശൃംഗാരവേഷം-അലങ്കാരം.

ശൃംഗാരി-വി. ശൃംഗാരമുള്ള, സൌന്ദര്യമുള്ള.

ശൃംഗാരി-ഹ. ശൃംഗാരമുള്ളവൻ. ഉ. ആന. ന. കവുങ്ങ്. ൪. മാണിക്യം.

ശൃംഗാരിക്കുന്നു-അലങ്കരിക്കുന്നു.

ശൃംഗി-വി. ശൃംഗമുള്ള.

ശൃംഗി-ശമീകൻ എന്ന മുനിയുടെ പുത്രൻ.

ശൃംഗി-ഹ. ഒരുമരുന്നു, ഇടവകം. ഉ. ജീവകം. ന. പർവ്വതം. ൪. കല്ലാലു് ൫ ആന. ൬. കൊമ്പുള്ള മൃഗം. ൭. അതിവിടയം. ൮. സ്വർണ്ണം. ൯. പെരുന്തലമീൻ, കൊമ്പൻമീൻ. ൧൦. പോത്തു്. ൧൧. കുറിയാട്ടു്.

ശൃംഗികനകം - ആഭരണങ്ങൾക്കുള്ള പൊന്നു്.

ശൃംഗികാ-അതിവിടയം.

ശൃംഗിണാ-കുറിയാട്ടു്.

ശൃംഗിണി-ഹ. നല്ലവക പശു. ഉ. പശു. ന. അതിവിടയം.

ശൃംഗിവേരം-ഹ. ഇഞ്ചി, ചുക്കു്. ഉ. ഒരു പുരം.

ശൃംഗിവേരപുരം ഗംഗാതീരത്തുള്ള ഗുഹന്റെ വാസസ്ഥലത്തിനടുത്താകുന്നു. (രാമായണംകൊണ്ടു സ്പഷ്ടം).

ശൃംഗേരി, ശൃംഗഗിരി-ശങ്കരാചാര്യ സ്വാമിയുടെ ജന്മഭൂമി.

ശൃംഗേരിമഠം - തുംഗഭദ്രാതീരത്താണു്. ആദിശങ്കരാചാര്യർ ഇവിടെ ഒരു ശാരദാമഠം പണിയിച്ചു വേദാന്തസൂത്രം പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

ശൃണി - ആനത്തോട്ടി. (സൃണിയുടെ പാഠം).

ശൃത-വി. വെന്ത, കാച്ചിക്കുറുക്കപ്പെട്ട.

ശൃതജലം-വെന്തവെള്ളം.

ശൃതാംഭസ്സു-വെന്തവെള്ളം.

ശേ

ശേഖരകം-ശിരോലങ്കാരം, (തലയിലെ മുടി മൂടി തൂങ്ങിക്കിടക്കത്തക്ക നിലയിൽ നാനാവർണ്ണങ്ങളായ പുഷ്പങ്ങളെക്കൊണ്ടു മാലകെട്ടിയോജിപ്പിക്കുക.)

ശേഖരം-ഹ. ശിരോലങ്കാരം. ഉ. ഇലവങ്ങപ്പൂവു്.

ശേഖരി-ഇത്തിക്കണ്ണി.

ശേഖരിക്കുന്നു-കൂട്ടംകൂട്ടുന്നു, വട്ടംകൂട്ടുന്നു.

ശേഖരിതം-കൂടിയിരിക്കുന്നതു്.

ശേഖരിപ്പു്-ഒന്നിച്ചുകൂട്ടുക, ഒരുഭണ്ഡാരം.

ശേഖരിപ്പുമുതൽപിടി-ഭണ്ഡാരം സൂക്ഷിക്കുന്നവൻ.

ശേണം-ഭൂമി.

ശേപാലം-കരിംപായൽ.

ശേഫസ്സു്-പുരുഷന്റെ ലിംഗം. ശുക്ലം സ്രവിച്ചതിന്റെ ശേഷം ശയിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

ശേഫാളിക-ഹ. ചേമന്തി. വണ്ടുകൾ ഇതിൽ ശയിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പെർ വന്നു. ഉ. വെളുത്തനൊച്ചി. ന. കരിനൊച്ചി. (പാഠങ്ങൾ-ശീഫാളികാ, ശേഫാളി).

ശേമുഷി-ബുദ്ധി. മോഹത്തെ കളയുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ശേമുഷീനികഷം-ബുദ്ധിയാകുന്ന ഉരകല്ലു് (ശാണ).

ശേർ-ഏട്ടുപലംകൂടിയ തൂക്കം.

ശേലു-ഹ നറുവരി. ഉ. ഉലുവാ.

ശേവം-മീൻ.

ശേവധി-വൈശ്രവണന്റെ നിധികളിൽ ഒന്നു്.

ശേവലം, ശേവാലം- കരിംപായൽ.

ശേവലിനി-നദി

ശേഷക്കാരൻ - തന്റെ തറവാട്ടിലുള്ളവൻ, സംബന്ധക്കാരൻ, സഹോദരിയുടെ മകൻ.

ശേഷക്രിയ - ശവസംസ്കാരം മുതലായ കർമ്മം. Funeral rites.

ശേഷദശ-വാൽക്യം.

ശേഷൻ-അനന്തൻ.

ഈ നാഗരാജാവിന്റെ 1000 തലയുണ്ട്. വിഷ്ണുവിന്റെ മെത്തയാണ്. ശേഷന്റെ കൊട്ടാരത്തിന്റെ 'മണിഭിത്തി' എന്നു പേർ, 'മണിമൂണ്ഡലം' എന്നും പറയും. പത്തിയുടെ പേർ 'മണിദ്വീപം'. ഭാര്യ 'അനന്തശീർഷാ'.

ശേഷം-അ. ശിഷ്ടം, ശേഷിപ്പ്, ശേഷിച്ചത്.

ശേഷി-ഹ. പ്രാപ്തി. ഉ. പ്രാപ്തിയുള്ളവൻ.

ശേഷിക്കുന്നു-ശിഷ്ടമുണ്ടാകുന്നു.

ശേഷിപ്പ്-ശിഷ്ടം.

ശേഷിയാകുന്നു-പ്രാപ്തിയാകുന്നു.

ശൈ

ശൈക്ഷൻ-ചെറിയ ബ്രാഹ്മണൻ.

ശൈഖരികം-വലിയ കടലാടി.

ശൈത്താൻ-ഒരു പിശാച്.

ശൈത്യം-തണുപ്പ്.

ശൈഥില്യം-അയവ്, ക്ഷീണത.

ശൈബ്യാ-ഹ. ഹരിശ്ചന്ദ്രന്റെ പത്നി. ഉ. ശതധനുവിന്റെ പത്നി. ൩. ജ്യാമഘന്റെ പത്നി.

ശൈരീയം-മുൾക്കുറിഞ്ഞി.

ശൈല-വി. ശിലയെ സംബന്ധിച്ച, പാറയെ സംബന്ധിച്ച.

ശൈലകന്യാ-പാർവ്വതി.

ശൈലകന്യാസങ്കരൻ-ശിവൻ, പാർവ്വതിയോടു ചേർന്നിരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ശൈലകം-ഹ. മലയിരുവേലി. ഉ. സുഗന്ധമുള്ള ഒരുവക പശ, സാമ്പ്രാണി.

ശൈലചതുഷ്ടയം-(ശൈലം നോക്കുക)

ശൈലജാ-പാർവ്വതീ.

ശൈലതനയാ-പാർവ്വതി.

ശൈലനന്ദിനീ-പാർവ്വതി.

ശൈലപത്രം-കുവളം.

ശൈലപുത്രി-പാർവ്വതി.

ശൈലപ്രസവം-ഊററുകുഴി.

ശൈല(ക)ം-ചേലേയം.

ശൈലം - ഹ. പർവ്വതം. മഹാമേരുവിന്റെ ഊന്നുകളായ നാലു പർവ്വതങ്ങൾ— മന്ദരം, മേരുമന്ദരം, സുപാശ്വം, കുമുദം. ഉ. സാമ്പ്രാണി ൩. വെള്ളമണ്ണ്. ൪. കന്മദം ൫. മാക്കീരക്കല്ല്.

ശൈലശിബിരം-കടൽ.

ശൈലസുതാ-ഹ. ഗംഗാനദി. ഉ. പാർവ്വതി. ൩. വലിയ പാലുഴവം.

ശൈലാടൻ-ഹ സിംഹം. ഉ. കാട്ടാളൻ.

ശൈലാടം-സിംഹം.

ശൈലാദി-ശിലാദന്റെ പുത്രൻ, നന്ദി.

ശൈലാലി-ചാക്യാത്.

ശൈലി-ഹ. വിലക്ഷണപ്രയോഗഭംഗി. എല്ലാ ഭാഷകളിലും വാച്യമായ അക്ഷരാർത്ഥത്തിന്നു പുറമേ ലക്ഷ്യമോ വ്യംഗ്യമോ ആയ അർത്ഥത്തെ കാണിക്കുന്ന ചില വാക്കുകൾ ഉണ്ട്. ഇവ വാച്യാർത്ഥത്തെ ഗണിക്കാത്തതുപോലെ ചിലേടത്തു വ്യാകരണവിധികളെക്കൂടി ലംഘിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരമുള്ള വാചകങ്ങളെ അതതു ഭാഷയുടെ 'ശൈലി' എന്നു പറയുന്നു. അക്കൂട്ടത്തിൽ മലയാളത്തിലും

ഏതാനും വിലക്ഷണപ്രയോഗഭംഗികൾ (ശൈലികൾ) കാണുന്നു. ഇവ സഭ്യേതരങ്ങളാകാതെ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. സഭ്യങ്ങളായവയ്ക്കു മാത്രാമ മേന്മ കൂടുകയുള്ളൂ. വിദ്യാർത്ഥികൾ ഇവയെയല്ലാതെ ഉപയോഗിക്കരുതു്.

സഭ്യങ്ങളായ ശൈലികൾക്കു ഉദാഹരണം.

ഉ. ചെണ്ടകൊട്ടിക്ക-ചതിക്ക.

ഉ. സ്വർഗ്ഗത്തിൽ കട്ടുറുമ്പ്—ചില്ലറയ്ക്കല്ല്യം ചെയ്യുന്നവൻ ഇത്യാദി.

സഭ്യേതരങ്ങളായ ശൈലികൾക്കു് ഉദാഹരണം.

ഉ. കമ്പിനീട്ടുക—വേഗത്തിൽ പുറപ്പെടുക.

ഉ. തട്ടിമൂളിക്കുക—തടസ്സമില്ലാതെ പ്രവർത്തിക്കുക. ഇത്യാദി.

ശൈലികൾ വ്യാകരണവിധിയെ ലംഘിക്കുന്നതിന് ഉദാഹരണം.

"കണ്ണനുണ്ണികളികഴിഞ്ഞണ്ണനോടുംകൂടി"

പണ്ടു മഹാന്മാർ ചില അവസരങ്ങളിൽ സരസ്വതീകടാക്ഷം ഹേതുവായിട്ടു അർത്ഥയുക്തമായി പ്രയോഗിച്ചിട്ടുള്ള മനോഹരങ്ങളായ ചൊല്ലുകളെ "പഴംചൊല്ലുകൾ" എന്നു പറയുന്നു. ഇവയ്ക്കു ഭാഷയിൽ മാന്യസ്ഥാനമാണുള്ളതു്. പഴഞ്ചൊല്ലിന് ഉദാഹരണം "പലതുള്ളി പെരുവെള്ളം" മുതലായവ.

ഉ. നീതി, സമ്പ്രദായം, നടപ്പ്, ആചരണം, പരുമാററം, നിർവ്വഹണം, ന. പിച്ചള.

ശൈലീഭവിക്കുന്നു- കല്ലായിത്തീരുന്നു, കട്ടപിടിക്കുന്നു.

ശൈലൂഷൻ-ഉ. നടൻ. ഉ. വഞ്ചകൻ. ന. താളംപിടിക്കുന്നവൻ.

ശൈലൂഷ്യം-ഉ. നാട്യം. ഉ. ക്രവളം.

ശൈലേന്ദ്രജാ-ഗംഗാനദി.

ശൈലേയ-വി. പർവ്വതത്തെസംബന്ധിച്ച.

ശൈലേയാ-ഉ. സമ്പ്രാണി. ഉ. മുരാമാഞ്ചി. ന. ഇന്തുപ്പ്. ർ. സിംഹം.

ശൈലേയി-പാർവ്വതി.

ശൈലേശ്വരൻ-ഹിമവാൻ. (പർവ്വതരാജാവ്).

ശൈലോദ-ഒരു നദി.

ശൈല്യം-കടുപ്പം.

ശൈവ-വി. ശിവനെ സംബന്ധിച്ച.

ശൈവപദലക്ഷണം- ശൈലപുത്രി, ഗംഗ, ചന്ദ്രൻ, മാൻകുട്ടി, സർപ്പം, കോടീരം, ഭദ്രാക്ഷം, തദ്രാക്ഷം, ആംകുശം, പാശം, ശൂലം, കുഠാരം, കപാലം, തുമ്പമാല, ചാമ്പൽ, പുലിത്തോൽ, ടങ്കം, ഡക്ക, കടുന്തുടി, എല്ല, വില്വമാല, ഗണനാഥൻ, ഷൺമുഖൻ, നന്ദി, ഭൃംഗി, ഭൃംഗിരീടി, ലോകപാലന്മാർ, തക്ഷകൻ, വാസുകി, ഋഷഭൻ, വില്വപത്രം, തുളസി, ഉന്മത്തപ്പൂവ്, താമര, വെളുത്തബന്ധൂകം, വിരിഞ്ഞ കൊന്നപ്പൂവ്.

ശൈവക്കാരൻ-ശിവമതക്കാരൻ.

ശൈവൻ-ശിവമതക്കാരൻ.

ശൈവപത്രം-ക്രവളം.

ശൈവം-ഉ. പതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഉ. ശിവമതം. ന. കരിമ്പായൽ. ർ. കൊക്കുമന്താരം. ഇ. താർതാവൽ. ന ഉമ്മത്തു്.

ശൈവലം-ഉ. കരിംപായൽ. ഉ. പതുമുകം.

ശൈവലിനി-നദി.

ശൈവ്യൻ-ഉ. കൃഷ്ണന്റെ ഒരു കുതിര. ഉ. പാണ്ഡവസൈന്യത്തിലെ ഒരു യോദ്ധാവ്. ശൈവ്യം-കുതിര.

ശൈവാലം-കരിംപായൽ.

ശൈശവം-ചെറുപ്പം.

ശൈശിരം-കാട്ടുകുരികിൽ.

ശൈഷ്യോപാദ്ധ്യായിക - അഭ്യസിപ്പിക്കു.

ശോ

ശോകം-ദുഃഖം.

ശോകനാശനം-അശോകം.

ശോകസ്ഥാനം-ദുഃഖത്തിന്റെ കാരണം

ശോകിക്കുന്നു-ദുഃഖിക്കുന്നു.

ശോചന-വി. ദുഃഖമുള്ള.

ശോചനം-ദുഃഖം.

ശോചിഷ്കേശൻ-അഗ്നി. ജ്വാലകളാകുന്ന കേശങ്ങൾ ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. കേശങ്ങളെപ്പോലെയുള്ള ജ്വാലകൾ ഉള്ളവൻ എന്നുമാവാം.

ശോചിസ്സ്-ശോഭ, രശ്മി, ജ്വാല.

ശോച്യം-വി. ൧. ശുദ്ധതയുള്ള. ൨. കൃപചെയ്യപ്പെടേണ്ടുന്ന.

ശോഠൻ-൧. മൂഢൻ. ൨. മടിയൻ. ൩. വഞ്ചകൻ. ൪. ദുഷ്ടൻ. ൫. ഹീനൻ.

ശോഠം-മാടപ്രാവ്.

ശോണ-വി. ചെമപ്പുനിറമുള്ള, കടുംചെമപ്പുള്ള.

ശോണകം-പലകപ്പയ്യാനി.

ശോണജം-തിപ്പലിമൂലം.

ശോണം-൧. കടുംചെമപ്പ്. ൨. ആണാറ്. ൩. കുങ്കുമം, ഒരുമാതിരി പൂവ്. ൪. ചെമന്നകരിമ്പ്. ൫. രക്തം. ൬. സിന്ദൂരം. ൭. കുങ്കുമം.

ശോണരത്നം-ചെമന്നരത്നം, മാണിക്യം

ശോണലലാമകം-മാണിക്യം.

ശോണവർണ്ണ-വി. ചെമന്നനിറമുള്ള.

ശോണാകം-ഒരു വൃക്ഷം.

ശോണിത-വി. ചെമപ്പുള്ള.

ശോണിതപുരം-ബാണാസുരന്റെ നഗരം. (ഈജിപ്തിലാണ്).

ശോണിതം-൧. രക്തം. ൨. ചെമപ്പ്. ൩. കുങ്കുമം. ൪. പുൽകുങ്കുമം. ൫. രക്തചന്ദനം.

ശോണിമ-ചെമപ്പുനിറം.

ശോണോപലം-മാണിക്യം.

ശോഥ(ഫ)ഘ്നി-൧. വെളുത്ത തമിഴാമ. ൨. മൂവില.

ശോഥഘ്ന-വി. ശോഥത്തെ (നീരിനെ) കളയുന്ന.

ശോഥം-വീക്കം, ദേഹത്തിലുണ്ടാകുന്ന നീര്.

ശോധകൻ-ശുദ്ധിവരുത്തുന്നവൻ.

ശോധകം-ഒരുമാതിരിമണ്ണ്.

ശോധന-വി. ശുദ്ധിവരുത്തുന്ന.

ശോധന-൧. അന്വേഷണം. ൨. ശുദ്ധി. ൩. പരീക്ഷ. ൪. നന്നാക്കുക. ൫. വ്രണം തെച്ചുകഴുകുക. ൬. ലോഹാദികൾ ശുദ്ധിവരുത്തുക. ൭. തെററുകൾ തിരുത്തുക. ൮. വയറൊഴിക.

ശോധനകൻ-ക്രിമിനൽ കോടതിയിലെ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ.

ശോധനക്കാരൻ - ശോധനചെയ്യുന്നവൻ.

ശോധനക്കോൽ-മുറിവുകളിൽ കടത്തി ശോധനചെയ്യുന്ന കരുവ്.

ശോധനീ-൧. ചൂല്. ൨. അമരി.

ശോധനീബീജം-നേർവാളം.

ശോധനീയ-വി. ശോധനചെയ്യപ്പെടേണ്ടുന്ന.

ശോധം-ശുദ്ധി.

ശോധിത-വി. ൧. ശോധനചെയ്യപ്പെട്ട, ചളികളഞ്ഞുശുദ്ധിവരുത്തിയ. ൨. പുത്തനാക്കിയ, നന്നാക്കിയ. ൩. ശരിപ്പെടുത്തിയ.

ശോദ്ധ്യ-വി. ശോധനചെയ്യാനുള്ള.

ശോദ്ധ്യം-വെള്ളി.

ശോഫഘ്ന വി. ശോഫത്തെക്കളയുന്ന, നീരിനെക്കളയുന്ന.

ശോഫഘ്നീ-തമിഴാമ.

ശോഫം-വീക്കം, നീത്, ദേഹത്തിലുണ്ടായ നീത്. ക്ഷണത്തിൽ വ്യാപിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

ശോഭ-൧. പ്രകാശം. ൨. രശ്മി. ൩. ജ്വാല. ൪ ഭംഗി. ൫. മഞ്ഞൾ. ൬ ഗോരോചന. ൭. ആഭരണം.

ശോഭകൃൽ-അറുപതിൽ മുപ്പത്താറാം വത്സരം.

ശോഭന-വി. ശോഭിച്ച.

ശോഭനൻ-൧. ശിവൻ. ൨. സുന്ദരൻ.

ശോഭനം-൧. പ്രകാശം. ൨. ഭംഗി. ൩. നിത്യയോഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൪. താമര. ൫. വിശേഷം.

ശോഭനാ-൧. മഞ്ഞൾ. ൨. സുന്ദരി.

ശോഭാഞ്ജനം-മുരിങ്ങവൃക്ഷം.

ശോഭായമാന-വി. ശോഭിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന.

ശോഭിക്കുന്നു-പ്രകാശിക്കുന്നു.

ശോഭിത-വി. ശോഭിക്കപ്പെട്ട.

ശോമാരി-മടിയൻ.

ശോലിക-കാട്ടുമഞ്ഞൾ.

ശോഷണം-൧. മെലിച്ചൽ. ൨. ചപ്പൽ. ൩. ചുക്ക്. ൪. പലകപ്പയ്യാനി. ൫. കാമദേവന്റെ അസ്ത്രങ്ങളിൽ ഒന്നു്

ശോഷം-൧ മെലിച്ചൽ. ൨. രാജയക്ഷ്മാവു്. ൩ ഉണക്ക്.

ശോഷിക്കുന്നു-൧. ഉണങ്ങുന്നു. ൨. മെലിയുന്നു.

ശോഷിത-വി. ശോഷിപ്പിക്കപ്പെട്ട, ഉണക്കപ്പെട്ട.

ശോഷ്യ വി. ശോഷിപ്പിക്കേണ്ടുന്ന.

ശൌ

ശൌകം-കിളിക്കൂട്ടം.

ശൌക്തികം, ശൌക്തികേയം, ശൌക്തേയം-മുത്തു്.

ശൌക്ലികേയം-ഒരുവക വിഷം, വെള്ളപ്പാഷാണം. ശുക്ലിക (ശുക്ല) ദേശത്തിൽ ഉണ്ടായതു് എന്നർത്ഥം. (പാഠം ശൌല്ക്കികേയം).

ശൌക്ല്യം-വെളുപ്പു്.

ശൌചം-൧. ശുദ്ധിവരുത്തുക, ശുദ്ധി. ൨. ബഹുമതി. ൩. യോഗ്യത.

ശൌചിക്കുന്നു-ശുദ്ധിയാക്കുന്നു, വൃത്തിയാക്കുന്നു.

ശൌണ്ഡ-വി. ലഹരി പിടിച്ച.

ശൌണ്ഡം-൧. ജാതിക്കാ. ൨. കോഴി. ൩. സാമർത്ഥ്യം.

ശൌണ്ഡി-ഇഴവൻ.

ശൌണ്ഡി-൧. തിപ്പലി. ൨. ചെവിയം.

ശൌണ്ഡികൻ-ചാരായം വാറ്റുന്നവൻ. (സ്ത്രീ-ശൌണ്ഡിക).

ശൌണ്ഡികപ്രിയം-മാവു്.

ശൌണ്ഡീ-൧. അത്തിത്തിപ്പലി. ൨. തിപ്പലി. ൩. ചെവിയം.

ശൌദ്ധോദനി-ബുദ്ധമുനി. ശുദ്ധോദനന്റെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം. ശാക്യമുനി.

ശൌനകൻ-ഗ്രന്ഥകർത്താവായ ഒരു ഋഷി. അശ്വലായനന്റെ ഗുരു.

ശൌനകാദികൾ-നൈമിശ വനത്തിലുള്ള വിഷ്ണുക്ഷേത്രത്തിലെ മുനിശ്രേഷ്ഠന്മാർ.

ശൌനാസീരം—ഇന്ദ്രനെ സംബന്ധിച്ചതു്.

ഋഗ്വേദപ്രാതിശാഖ്യ, ബൃഹദ്ദേവതാമുതലായ പല വേദസംബന്ധമായ പുസ്തകങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കീട്ടുണ്ടു്.

ശൌനികൻ- ൧. മൃഗങ്ങളെ കൊന്നു മാംസം വില്ക്കുന്നവൻ. ൨. പക്ഷികളെ പിടിക്കുന്നവൻ, നായാട്ടുകാരൻ.

ശൌഭം-൧. കവുങ്ങ്. ൨. ഹരിശ്ചന്ദ്രന്റെ നഗരം.

ശൌഭികൻ-ഇന്ദ്രജാലക്കാരൻ.

ശൌരസേനി-പ്രാകൃതഭാഷ.

ശൌരി-൧. വിഷ്ണു (കൃഷ്ണൻ). ശൂരസേനന്റെ വംശത്തിൽ ജനിച്ചവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ശനി, സൌരി. ൩. വേങ്ങ. ൪. ബലരാമൻ.

ശൌര്യം-പരാക്രമം, ബലം.

ശൌര്യവൽ-വി. ശൌര്യമുള്ള. (വാൻ, വതി, വൽ).

ശൌല്ക്ക-വി. ശുല്ക്കത്തെ സംബന്ധിച്ച

ശൌല്ക്കൻ-ചുങ്കംവിചാരിപ്പുകാരൻ.

ശൌല്ക്കികൻ-ചെമ്പുപണിക്കാരൻ.

ശൌല്ക്കികേയം-ഒരുവക വിഷം. വെള്ളപ്പാഷാണം. (ശൌക്ലികേയം എന്നതിന്റെ പാഠം).

ശൌല്ബികൻ-ചെമ്പുപണിക്കാരൻ.

ശൌവനദന്തം-കൂർത്ത ദംഷ്ട്രപ്പല്ല്.

ശ്ച്യൂ

ശ്ച്യൂതിത-വി. ഒഴുകിയ, ഇററിററു വീഴുന്ന.

ശ്ച്യോതം-ഒലിക്ക.

ശ്മ

ശ്മം-മുഖം.

ശ്മശാനക്കുഴി-ചുടലക്കളത്തിലെ കുഴി.

ശ്മശാനഭൂമി-ശവമിടുന്ന സ്ഥലം.

ശ്മശാനം-ചുടലക്കാട്, ശവംദഹിപ്പിക്കുന്ന സ്ഥലം. ശവങ്ങൾ ഇതിൽ ശയിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

ശ്മശാനവാസി-ശിവൻ.

ശ്മശ്രു-പുരുഷന്റെ മുഖത്തെ രോമം, മീശ. ശ്മം (മുഖം). മുഖത്തെ ആശ്രയിച്ചത് എന്നർത്ഥം.

ശ്മശ്രുനികൃന്തകൻ-ക്ഷുരകൻ.

'അശ്രുപൂർണ്ണാക്ഷനായ് ശത്രുഘ്നനംതദം
ശ്മശ്രുനികൃന്തകന്മാരെ വരുത്തിനാൻ'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

ശ്യാ

ശ്യാമ-വി. കറുത്ത.

ശ്യമാ-൧. ദേവി. ൨. യൌവനസ്ത്രീ. ൩. രാത്രി. ൪. ചിററമൃത്. ൫. അമരി. ൬. ഇത്തിക്കണ്ണി. ൭. കരിംകറുക. ൮. നാല്ക്കൊപ്പക്കൊന്ന. ൯. ചാമ. ൧൦. തിപ്പലി. ൧൧. ഗോരോചന. ൧൨. കസ്തൂരി. ൧൩. നറുനീണ്ടി. ൧൪. മയിനാപ്പക്ഷി. ൧൫. തുളസി. ൧൬. ത്രികോല്പക്കൊന്ന. ൧൭. ഞാഴൽ. ൧൮. കയിൽപ്പേട. ൧൯. യമുനാനദി. ൨൦. മഞ്ഞൾ. ൨൧. സോമവള്ളി. ൨൨. ഗുഗ്ഗുലു. ൨൩. കാർകോകിൽ.

ശ്യാമകണ്ഠം-മയിൽ.

ശ്യാമകം-൧. നാന്മുകപ്പുല്ല്. ൨. ചാമ.

ശ്യാമകാകം-കാവതിക്കാക്ക.

ശ്യാമം-൧. കറുപ്പുനിറം. ൨. പച്ചനിറം. ൩. മുളക്. ൪. ഇന്തുപ്പ്. ൫. ചാമ. ൬. മേഘം. ൭. കയിൽ. ൮. മക്കിപ്പൂവ്. ൯. മറിക്കുന്നി. ൧൦. ഉമ്മത്ത്. ൧൧. ഉകമരം.

ശ്യാമല-കസ്തൂരി.

ശ്യാമവർണ്ണ-വി. കറുത്ത.

ശ്യാമവർണ്ണം-കറുത്ത നിറം.

ശ്യാമശബലന്മാർ-യമന്റെ നായ്ക്കൾ. (നന്നാലു കണ്ണുണ്ടു്).

ശ്യാമള-വി. കറുത്ത.

ശ്യാമളത-കറുപ്പു്.

ശ്യാമളൻ-ഒരു യാദവരാജാവു്.

ഗർഗ്ഗമുനിയെ നിന്ദിക്കകൊണ്ടു യാദവരുടെ പരമശത്രുവായ കാലയവനന്റെ പിതാവായി.

ശ്യാമളം-ഹ. കറുപ്പുനിറം. ഉ. അരയാൽ. ൩. നീലക്കൈയ്യോന്നി.

ശ്യാമളാ-പാർവ്വതി.

ശ്യാമാകം-ചാമ.

ശ്യാമിക-കറുപ്പുനിറം, കറ, പാപം.

ശ്യാമിത-വി. കറുപ്പുനിറമാക്കപ്പെട്ട.

ശ്യാലകൻ-ഹ. ഭാര്യയുടെ സഹോദരൻ, ഉ. നികൃഷ്ടനായ മച്ചിനൻ.

ശ്യാലൻ-അളിയൻ, ഭാര്യയുടെ സഹോദരൻ.

ശ്യാലി-ഭാര്യയുടെ സഹോദരി.

ശ്യാവ-വി. മാന്തളിർ പൂ നിറമുള്ള.

ശ്യാവനേത്രത-കരുവാളിപ്പു്.

ശ്യാവം-മാന്തളിർ പൂ നിറം.

കറുപ്പിനും നീലത്തിനും മദ്ധ്യേയുള്ള നിറം. ഇതാണ് വിഷ്ണുവിന്റെ വർണ്ണം.

ശ്യേ

ശ്യേത-വി. വെളുത്ത.

ശ്യേതം-വെള്ളനിറം.

ശ്യേനം-ഹ. പരുന്തു്. ഉ. വെളുപ്പുനിറം.

ശ്യേനാക്ഷം-വണ്ടാരംകോഴി.

ശ്യേനി-ഹ. പെൺപരുന്തു്. ഉ. വെളുത്ത സ്ത്രീ. ൩. അരുണന്റെ ഭാര്യ.

—:o:—

ശ്യൈ

ശ്യൈനംപാതാ-നായാട്ടു്.

—:o:—

ശ്യോ

ശ്യോനാ(ണാ)കം-പലകപ്പയ്യാനി.

—:o:—

ശ്ര

ശ്രഥനം-ഹ. കെട്ടഴിക്കുക. ഉ. ഉപദ്രവിക്ക, കൊല്ലുക. ൩. കെട്ടുക.

ശ്രദ്ധ-ഹ. താല്പര്യം. ഉ. വിശ്വാസം. ൩. ഇച്ഛ. ൪. ദക്ഷപുത്രി, ധർമ്മന്റെ പത്നി, കാമന്റെ മാതാവു്. ൫. ഗുരുമൊഴികളെയും ശാസ്ത്രത്തെയും ഈശ്വരവിചാരത്തോടെ ഗ്രഹിക്ക.

ശ്രദ്ധധാനൻ-വിശ്വസിക്കുന്നവൻ.

ശ്രദ്ധായുക്ത, ശ്രദ്ധാലു-വി. ശ്രദ്ധയുള്ള.

ശ്രദ്ധാലു-വ്യാക്കുണുള്ളവൾ, ഗർഭംനിമിത്തമായിട്ടു അതാതുവസ്തുക്കളിലുണ്ടാകുന്ന അഭിലാഷത്തോടു കൂടിയവൾ.

ശ്രദ്ധാവൽ-വി. ഹ. ശ്രദ്ധയുള്ള, താല്പര്യമുള്ള. ഉ. വിശ്വാസമുള്ള.

ശ്രദ്ധിക്കുന്നു—ആഗ്രഹിക്കുന്നു, വിശ്വസിക്കുന്നു.

ശ്രന്ഥനം-ഹ. പൂകോർക്കുക. ഉ. കെട്ടുക. ൩. അഴിക്ക.

ശ്രപണം(ണാ)-വേവിക്കുക, പുഴുങ്ങുക.

ശ്രമക്കാരൻ-ഹ. ശ്രമമുള്ളവൻ. ഉ. സദ്യക്ക് വിളമ്പുന്നവൻ. ൩. അദ്ധ്വാനക്കാരൻ.

ശ്രമഘ്നി-പാൽച്ചുര.

ശ്രമജലം-വിയർപ്പ്.

ശ്രമണ-വി. വേലചെയ്യുന്ന.

ശ്രമണൻ-പ. സന്ന്യാസി. ക. യാചകൻ.

ശ്രമണാ-മാഞ്ചി.

ശ്രമദക്ഷിണ-സദ്ധ്യക്ക വെക്കയും വിളമ്പുകയും ചെയ്യുന്നവക്ക് കൊടുക്കുന്ന ശമ്പളം.

ശ്രമഭീതി-വളരെ ശ്രമിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്ന എന്നുള്ള ഭയം.

ശ്രമം-പ. അഭ്യാസനം. ക. തളർച്ച, ക്ഷീണം. ന. പ്രയാസം. ര. ദുഃഖം. ള. വേദന. ഴ. ആയുധാഭ്യാസം. ഒ. കഠിനമായ പഠിത്തം. വൃ. ദേഹണ്ഡക്കാർക്ക് സഹായമായിട്ട് സദ്ധ്യക്ക വിളമ്പുകയും മറ്റും ചെയ്യുക.

ശ്രമസാദ്ധ്യ-വി. എളുപ്പത്തിൽ സാധിപ്പാനിടയില്ലാത്ത.

ശ്രമസിദ്ധം-വളരെ ശ്രമിച്ചിട്ട് ലഭിച്ചത്.

ശ്രമാംബു-വിയർപ്പ്.

ശ്രമി-വി. ശ്രമമുള്ള.

ശ്രമിക്കുന്ന-പ. ഉത്സാഹിക്കുന്ന, പ്രയത്നിക്കുന്ന, അഭ്യാസനപ്പെടുന്ന. ക. സദ്ധ്യക്ക ചോറുവിളമ്പുകയും മറ്റും ചെയ്യുന്ന. ന. ക്ഷീണിക്കുന്ന.

ശ്രയണം-ആശ്രയിക്കുക, സേവിക്കുക, അഭയസ്ഥാനം, രക്ഷ.

ശ്രവണദ്വാദശി-തിരുവോണവും ദ്വാദശിയുംകൂടിവരുന്ന ഒരു പുണ്യദിവസം.

ശ്രവണപാശം-ഞരമ്പുള്ള ചെവി.

ശ്രവണപുടം-ചെവിക്കുറ്റി.

ശ്രവണം-പ ചെവി. ക. കീർത്തി. ന. പഠിത്തം. ര. ധനം. ള. വേദം കുക. ഴ. ഒലിക്കുക. ഒ. ശ്രാണം, തിരുവോണം.

ശ്രവണാന്തരം-ചെവിക്ക വേദന ഉണ്ടാക്കുന്നത്.

ശ്രവണേന്ദ്രിയം-ചെവിയുടെ കേൾവിക്കുള്ള ശക്തി, ചെവി കേൾക്കുക എന്ന സ്ഥിതി.

ശ്രവം-പ. ചെവി. ക. ഒലിക്കുക.

ശ്രവസ്യം-കീർത്തി.

ശ്രവസ്സ്-പ. ചെവി. ക. ധനം. ന. യശസ്സ്. ര. മന്ത്രം.

ശ്രവിക്കുന്ന-കേൾക്കുന്ന. (കർ. ക്രി. ശ്രവിപ്പിക്കുന്ന).

ശ്രവിഷ്ഠ-അവിട്ടം നക്ഷത്രം. അതിശയേന ശ്രവിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. പ്രസിദ്ധം എന്നു താല്പര്യം.

—:0:—

ശ്രാ

ശ്രാണ-വി. വേവിച്ച.

ശ്രാണ-അരിക്കഞ്ഞി.

ശ്രാദ്ധദേവൻ, ശ്രാദ്ധദേവത-അന്തകൻ, യമൻ, പിതൃകർമ്മദേവതാ.

ശ്രാദ്ധം-വി. താല്പര്യമുള്ള.

ശ്രാദ്ധം-ചാന്തം, ശ്രാദ്ധയോഗ്യകാലത്ത് ദാനംചെയ്യപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. പിതൃകർമ്മം, മരിച്ചുവരെ (പിതൃക്കളെ) ഉദ്ദേശിച്ച് ചെയ്യുന്ന ഒരു ക്രിയ (ബലി, വെലി).

സംക്രാന്തി, അയനം, ഗ്രഹണം, വിഷു, ജന്മർക്ഷപീഡനം ഇവയത്രേ 'ശ്രാദ്ധകാലപഞ്ചകം'.

ശ്രാന്ത-വി. തളർന്ന, ക്ഷീണമുള്ള.

ശ്രാന്തതപം-ഉത്സാഹം.

'ശ്രാന്തതേവന വിനാ തിരിഞ്ഞു'
(അമരുകശതകം)

ശ്രാന്തസംവാഹനം - ക്ഷീണിച്ചവരെ ആശ്വസിപ്പിക്കുക.

ശ്രാന്തി-തളർച്ച, ക്ഷീണം, ശ്രമം.

ശ്രാമ്പി-ഒരുമന്ത്രിമാളികയുടെ പേര്.

'പുള്ളിമാന്മിഴിയാളും
പള്ളിശ്രാമ്പിമേലേറി'

(രുക്മിണീസ്വയംവരം തുള്ളൽ)

ശ്രാമ്പി, മാപ്പിളപ്പള്ളി.

ശ്രാമം-പ. സമയം. ഉ. മാസം. ന. തല്ലുകൊണ്ടവസ്ത്രത്തിനായുള്ള കടിപ്പ്.

ശ്രായം-ആശ്രയം.

ശ്രാവ്-ചിറാവ്, ഒരുവക മത്സ്യം.

ശ്രാവണം-ചിങ്ങമാസം. ശ്രവണ (തിരുവോണ) നക്ഷത്ര പൌർണ്ണമിയോട് കൂടിയത് എന്നർത്ഥം.

ശ്രാവണൻ-ഒരു വൈശ്യസന്ന്യാസി.

ദശരഥൻ അറിയാതെ എയ്തകാരണം. 'പുത്രദുഃഖം നിമിത്തം മരിക്കുക' എന്ന അയാളുടെ അച്ഛനമ്മമാർ ദശരഥനെ ശപിച്ചു.

ശ്രാവണി-പ. ചിങ്ങമാസത്തിലെ രേവതിനാൾ. ഉ. ആണ്ടുതോറും പൂണൂൽ പുതുക്കുമ്പോൾ ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം. ന. നിലത്തു പടരുന്ന ഒരു കഫല്ലതാവ്യം.

ശ്രാവണി ചുമ, വായുമൂടൽ മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ബുദ്ധിയെ നന്നാക്കും.

ശ്രാവണികം-ചിങ്ങമാസം.

ശ്രാവ്യ-വി. കേൾപ്പാൻതക്ക.

ശ്രാവ്യം-ശ്രവിപ്പാൻ (കേൾപ്പാൻ) യോഗ്യമായുള്ളത്.

ശ്രി

ശ്രിത-വി. പ. ആശ്രയിക്കപ്പെട്ട. ഉ. പ്രാപിക്കപ്പെട്ട.

ശ്രീ

ശ്രീ-പ. ലക്ഷ്മി. ഉ. ശ്രേയസ്സ്. ന. ഒരു വൃത്തം, പാദത്തിൽ ഒരക്ഷരം. ഉം-ശ്രീയിൽ ഭീഷ്മം. ര. ധനം. ഘ. ക്രുവം. ങ. താമര. ച. ശോഭ. വ. സംപത്ത്. ൻ. സരസ്വതി. ഫ. പാർവ്വതി. ഫഫ. കരയാംപൂ. ഫഫ. ശ്രുതി. ഫന. പ്രകാശം. ഫര. മോഹം. ഫഘ. പ്രഭവം. ഫങ്ക. ശക്തി. ഫച. സൂര്യൻ. ഫവ. പ്രയത്നം. ഫൻ. കീർത്തി. ഫഠ. അഭിവൃദ്ധി. ഫഫ. പരിഷ്കാരം. ഫഡ. ശുഭം. ഫന. വിജയം. ഫര. ദേവകൾ, രാജാക്കന്മാർ, കീർത്തിയുള്ളവർ മുതലായവരുടെ പേരുകളുടെ മുമ്പാകെ ബഹുമാനസൂചകമായി ചേർക്കുന്ന ഒരു പദം.

ശ്രീകണ്ഠൻ-പ. ശിവൻ. കണ്ഠത്തിൽ ശോഭയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഭേദി.

ശ്രീകണ്ഠം-ഒരു മിക്ക്.

ഈ ദേശം ഹസ്തിനാപുരത്തിന്റെ വടക്കു പടിഞ്ഞാറുള്ള 'കുരുജാംഗലം' എന്നു കാണുന്നു.

ശ്രീകണ്ഠി-ഒരു രാഗം.

ശ്രീകര വി ശ്രീയെയുണ്ടാക്കുന്ന.

ശ്രീകരണം-എഴുത്തുകോൽ, പേന.

ശ്രീകരൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീകരം-രക്തചന്ദനമരം.

ശ്രീകാന്തൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീകാരി-മഴവ്.

ശ്രീകാര്യക്കാരൻ-ചില ക്ഷേത്രത്തിലെ മേൽവിചാരത്തിന്നായിട്ട് രാജാവ് നിയമിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരധികാരി.

ശ്രീകാര്യം — ക്ഷേത്രത്തിലെ മേലധികാരം.

ശ്രീകൃഷ്ണൻ-വിഷ്ണുവിന്റെ ദശാവതാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്, കൃഷ്ണൻ.

ശ്രീകൃഷ്ണവിലാസം-ഒരു കാവ്യം.

ശ്രീകോവിൽ-ക്ഷേത്രത്തിന്നകത്തെ ഒരു സ്ഥലം.

ശ്രീഖണ്ഡം-ചന്ദനം.

ശ്രീഗദിതം — ൧൨-ാം ശതാബ്ദത്തിൽ ഉത്തര ഇൻഡ്യയിൽ നടപ്പിലിരുന്ന ഒരുതരം നൃത്യകൃതി.

ശ്രീഗരൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീഗർഭൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീഗർഭം-വാൾ.

ശ്രീഗേഹം-താമര.

ശ്രീഘനൻ-ബുദ്ധൻ. യോഗൈശ്വര്യപരിപൂർണ്ണൻ എന്നർത്ഥം.

ശ്രീഘനം-പുളിച്ച തയിർ, തൈർ.

ശ്രീചക്രം-൧. ഇന്ദ്രന്റെ രഥച്ചക്രം. ൨. തർക്കശാസ്ത്രത്തിൽ ഒരു ഭാഗം. ൩. മന്ത്രവാദികളുടെ ഒരു യന്ത്രം. ൪. ഭൂഗോളത്തിന്റെ വട്ടം. ൫. വിഷ്ണുവിന്റെ ചക്രം, സുദർശനം.

ശ്രീജൻ-കാമദേവൻ.

ശ്രീത്വം-൧. സമ്പത്ത്. ൨. ശോഭ.

ശ്രീദ-വി. ശ്രീയെ കൊടുക്കുന്ന.

ശ്രീദൻ-വൈശ്രവണൻ.

ശ്രീദാമചരിത്രം-ഒരു നാടകം.

കൃഷ്ണന്റെ സ്നേഹിതനായ ദാമന്റെ ഉന്നതിയെക്കുറിച്ചു സംമരാജദീക്ഷിതതണ്ടാക്കിയതാണ്.

ശ്രീദേവി-ലക്ഷ്മി.

ശ്രീധരൻ-൧. വിഷ്ണു. ൨. ഭട്ടികാവ്യത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാതാവ്.

ശ്രീധരസ്വാമി-ഭഗവൽഗീത, വിഷ്ണുപുരാണം മുതലായ പലേ പുസ്തകങ്ങളുടേയും വ്യാഖ്യാതാവ്.

ശ്രീനന്ദനൻ-കാമദേവൻ.

ശ്രീനാരായണൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീനാവാക്ഷേത്രം-തിരുനാവായി.

ശ്രീനികേതൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീനിവാസൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീനിവാസം-തിരുവട്ടപ്പശ.

ശ്രീപഞ്ചമി- മാഘമാസത്തിൽ വെളുത്തപക്ഷത്തിലെ ൫-ാം നു-യുള്ള ഒരു വിശേഷദിവസം.

ശ്രീപതി-൧. വിഷ്ണു. ൨. രാജാവ്.

ശ്രീപത്മനാഭൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീപത്മനാഭക്ഷേത്രം- തിരുവനന്തപുരത്തുള്ള ഒരു പ്രസിദ്ധ വിഷ്ണുക്ഷേത്രം. (തിരുവമ്പാടി എന്നതു നോക്കുക).

ശ്രീപഥം-പെരുവഴി.

ശ്രീപദി-മഴമുല്ല.

ശ്രീപർണ്ണം-൧. താമരപ്പൂ ൨. മുഞ്ഞ.

ശ്രീപർണ്ണി-൧. പെരുംകുമിൾ. ൨. ഇലവ്. ൩. ഒരുവക ചെടി.

ശ്രീപർണ്ണിക-൧. ഒരുവക പൂച്ചെടി. ൨. കായാപ്പാല.

ശ്രീപാദം-കാൽചുവട്ടിന്നു ബഹുമാനിച്ചു പറയുന്ന വാക്ക്.

ശ്രീപീഠം-പീഠത്തിനു മാനിച്ചു പറയുന്ന വാക്ക്.

ശ്രീപുത്രൻ-൧ കാമദേവൻ. ൨. കതിര. ൩. ഇന്ദ്രന്റെ കതിര. ൪. ചന്ദ്രൻ.

ശ്രീപൂരം-ശോഭാപുഞ്ജം.

ശ്രീഫലം-പ. ക്രുവകം. ഉ. നെല്ലിക്ക.

ശ്രീഫലീ-പ. അമരി. ഉ. നെല്ലി. ന. വലിയ വാലുഴവം.

ശ്രീഭഗവതി-ലക്ഷ്മി.

ശ്രീഭണ്ഡാരം-ക്ഷേത്രത്തിലെയും മറവം ഭണ്ഡാരം.

ശ്രീഭദ്രാ-പ. കപേതമുത്തങ്ങ. ഉ. കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭഗവതി.

ശ്രീഭൂതബലി-ക്ഷേത്രത്തിൽ ചെയ്യുന്ന ഒരു ബലികർമ്മം.

ശ്രീഭ്രാതാ-കതിര.

ശ്രീമതി-മഴമുല്ല.

ശ്രീമതീ-സമ്പത്തുള്ളവൾ, ശ്രീമാൻ എന്നതിന്റെ സ്ത്രീലിംഗരൂപം, ബഹുമതി കാണിക്കുവാനായി സ്ത്രീകളുടെ പേരിനു മുമ്പിലായിട്ടു ചേർക്കപ്പെടുന്നു.

ശ്രീമത്(ത്ത്)-സിന്ദൂരം.

ശ്രീമത്(ത്ത്)-വി. ശോഭയുള്ള, ശ്രീയുള്ള

ശ്രീമത്വം-പ. ഐശ്വര്യം. ഉ. വിക്ഷം.

ശ്രീമത്സ്യം-കൊമ്പൻശ്രാവു എന്ന മത്സ്യം.

ശ്രീമദം - ഐശ്വര്യംകൊണ്ടുള്ള അഹങ്കാരം.

ശ്രീമസ്തകം-വെള്ളുള്ളി.

ശ്രീമഹാദേവൻ-ശിവൻ.

ശ്രീമാൻ-പ. ഐശ്വര്യമുള്ളവൻ. ഉ. ഒരു വൃക്ഷം, മൈലെള്ള്. ഉ. അരയാൽ. ന. പുരുഷന്മാരുടെ പേരിനു മുമ്പേ ബഹുമാനസൂചകമായി ചേർക്കപ്പെടുന്നു. (സ്ത്രീ ശ്രീമതി). ഭ. ഇടവകം ൭ രാശി. ന. മഞ്ഞക്കടമ്പു. ഒ. വിഷ്ണു. വ. ശിവൻ. ൽ. കുബേരൻ.

ശ്രീമുഖം-പ. അരപതിൽ മുഴംസംവത്സരം. ഉ. സന്യാസിമാരുടേയും രാജാക്കന്മാരുടേയും മഹാത്മാക്കളുടേയും കത്തുകൾ.

ശ്രീമുടി-വൈഷ്ണവന്മാർക്കുള്ള നെറ്റിയിലെ അടയാളം.

ശ്രീമൂർത്തി-വിഷ്ണുവിന്റെയോ ലക്ഷ്മിയുടേയോ രൂപം.

ശ്രീയുക്ത-വി. പ. ശ്രീയുള്ള. ഉ. സമ്പത്തുള്ള.

ശ്രീരംഗപട്ടണം-ഒരു പട്ടണം.

ശ്രീരംഗൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീരംഗം-പ. ശ്രീരംഗപട്ടണം. ഉ. തിരുച്ചിറപ്പള്ളിക്കു സമീപമുള്ള ഒരു ക്ഷേത്രം.

ശ്രീരാഗം-ഒരു രാഗം.

ശ്രീരാമൻ-വിഷ്ണുവിന്റെ ദശാവതാരങ്ങളിൽ ഒന്നു, ദശരഥപുത്രൻ.

ശ്രിയഃ കമലവാസിന്യാഃ രമണാദ്രമേ ഇത്യസൌ=കമലവാസിനിയായിരിക്കുന്ന ശ്രീയുടെ രമണത്വം ഹേതുവായിട്ടു ശ്രീരാമൻ എന്നു പറയുന്നു.

ശ്രീരാമോദന്തം-ശ്രീരാമന്റെ കഥ.

ശ്രീല-വി. ശ്രീയുള്ള, സമ്പത്തുള്ള.

ശ്രീവത്സകി-നല്ല കതിര.

ശ്രീവത്സൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീവത്സം-വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരു മറുക്. (മാറിലുള്ള രോമക്കുഴി.) ഉ. തുരങ്കം.

ശ്രീവത്സലാഞ്ഛനൻ-വിഷ്ണു. ശ്രീവത്സം എന്ന ലാഞ്ഛനം (അടയാളം) ഉള്ളവൻ.

ശ്രീവത്സാങ്കം-കാള.

ശ്രീവത്സാങ്കിതൻ- ശ്രീവത്സംകൊണ്ടു അടയാളപ്പെട്ടവൻ.

ശ്രീവല്ലഭൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീവല്ലീ-പ. മഴമുല്ല. ഉ. പുളിഞ്ചി.

ശ്രീവള്ളി, ശിവെള്ളി-ഒരു ഗ്രാമക്കാരു്.

ശ്രീവാസൻ-വിഷ്ണു.

ശ്രീവാസം-൧. തിരുവട്ടപ്പയൻ, ൨. താമര, ൩. കൂവളം.

ശ്രീവാഴ്ത്തുവോൻ-തിരുവാഴിത്താൻ, സ്തുതിപാഠകൻ.

ശ്രീവൃക്ഷം-൧. അരയാൽ. ൨. കൂവളം.

ശ്രീവേഷ്ടം-തിരുവട്ടപ്പയൻ.

ശ്രീശൻ വിഷ്ണു.

ശ്രീശുകൻ-വേദവ്യാസന്റെ പുത്രനായ ഒരു മഹർഷി.

ശ്രീശൈലം-ഒരു ക്ഷേത്രം.

ശ്രീസംജ്ഞം-ഇലവർങ്ങം.

ശ്രീസഖൻ-കുബേരൻ.

ശ്രീസഹോദരം-കർപ്പൂരം.

ശ്രീഹർഷദേവൻ-രത്നാവലീനാടകത്തിന്റെ കർത്താവു്.

ശ്രീഹർഷൻ — നൈഷധത്തിന്റെ കർത്താവു്. ക്രിസ്തുവർഷം ൧൨-ാംശതാബ്ദത്തിന്റെ ഒടുവിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. വേറെ പല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കീട്ടുണ്ടു്.

ശ്രീഹരി-വിഷ്ണു.

ശ്രീഹസ്തിനി-വേലിപ്പരുത്തി, (ആനച്ചെവിയൻ എന്നും കാണുന്നു.)

ശ്രീഹാനി-ശ്രീയുടെ നാശം.

ശ്രു

ശ്രുത-വി. ൧. കേൾക്കപ്പെട്ട, അറിയപ്പെട്ട.

ശ്രുതകർമ്മാവു്-സഹദേവന്റെ പുത്രൻ.

ശ്രുതകീർത്തി-ശത്രുഘ്നന്റെ ഭാര്യ, സീതയുടെ പിതൃവ്യപുത്രി.

ശ്രുതകീർത്തി-അർജ്ജുനന്റെ പുത്രൻ.

ശ്രുതബോധം-ഒരു പുസ്തകം. വൃത്തത്തെക്കുറിച്ചുള്ളതാണു്. കാളിദാസന്റെ കൃതിയാണെന്നു ചിലരുടെ അഭിപ്രായം.

ശ്രുതം-൧. ശാസ്ത്രം. ൨. പഠിത്തം.

ശ്രുതശ്രവസ്സു്-ഒരു മുനി. (ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മകൻ സോമശ്രവസ്സു്.)

ശ്രുതസേനൻ-൧. ജനമേജയനൃപന്റെ ഒരു സോദരൻ. ൨. ശത്രുഘ്നന്റെ ഒരു പുത്രൻ. ൩. സഹദേവന്റെ പുത്രൻ.

ശ്രുതി-൧. വേദം. ൨. വേദത്തിൽ പ്രതിപാദിതങ്ങളായ യാഗാദികൾ നടത്തേണ്ട കാലം വിധം മുതലായവയെക്കുറിച്ചു പറയുന്നതു്. ൩. ചെവി. ൪. കേൾക്കുക. ൫. കീർത്തി. ൬. സ്വരോല്പത്തിക്കു ഹേതുവായ ശബ്ദം. ൭. ഒരുമാതിരി കുഴൽ. ൮. ഓണം.

ശ്രുതികടം-പാമ്പു്.

ശ്രുതികേടു-ദുഷ്ക്കീർത്തി.

ശ്രുതിക്കാരൻ-ശ്രുതി ഉതുന്നവൻ.

ശ്രുതിജീവികാ-ചട്ടപ്പുസ്തകം. (Law-book).

ശ്രുതിധര-വി. കേൾക്കുന്ന.

ശ്രുതിധർമ്മദ്വയം—(സംഗീതശാസ്ത്രപ്രകാരം). ഉച്ചം (ഉയർച്ച), നീചം (താഴ്ച)

ശ്രുതിപുടം-ചെവി.

ശ്രുതിപ്പെടുത്തുന്നു-പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നു

ശ്രുതിവേധം-കാതുതുളയ്ക്കു.

ശ്രുവം-൧. യാഗം. ൨. ഒരു ചെറിയ യാഗപാത്രം. (തവി).

ശ്രേ

ശ്രേണി-൧. കൂട്ടം. ൨. വരി. ൩. തെരുവു്. ൪. പേരീത്ത. ൫. ഒരുമിച്ചു പണിയുന്ന തച്ചൻ. ൬. ഒരു സാധനംതന്നെ

വിപ്പുന്ന കച്ചവടക്കാരൻ. ൭. ഏത്തകൊട്ട.

ശ്രേണിക-കൂടാരം.

ശ്രേയസി--ഹ. അത്തിത്തിപ്പലി. ൨. പാടവള്ളി. ൩. കടുക്കാ. ൪. ഞാഴൻ. ൫. അരത്ത.

ശ്രേയസ്കര-വി. കീർത്തിയെയുണ്ടാക്കുന്ന.

ശ്രേയസ്സ്-ഹ. യശസ്സ്. ൨. മോക്ഷം. ൩. സുകൃതം. ൪. ശുഭം. ൫. നന്മ, മേന്മ.

ശ്രേയസ്സ്-വി. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

ശ്രേയിനം-മോക്ഷം.

ശ്രേഷ്ഠ-വി. പ്രാധാന്യമുള്ള.

ശ്രേഷ്ഠത-മുഖ്യത

ശ്രേഷ്ഠൻ-ഹ. മുഖ്യൻ. ൨. കബേരൻ. ൩. രാജാവ്. ൪. ബ്രാഹ്മണൻ. ൫. വിഷ്ണു.

ശ്രേഷ്ഠം-ഹ. പശുവിൻപാൽ. ൨. ശ്രേഷ്ഠത.

ശ്രേഷ്ഠലവണം-ഇന്തുപ്പ്.

ശ്രേഷ്ഠാർത്ഥവാചകങ്ങൾ—വ്യാഘ്ര, പുംശവ, കുഞ്ജര, സിംഹ, ശാർദ്ദൂല, നാഗ എന്നിവ.

'സ്വൃത്തരപദേ വ്യാഘ്ര
പുംശവർഷഭകുഞ്ജരാഃ
സിംഹശാർദ്ദൂലനാഗാദ്യാഃ
പുംസിശ്രേഷ്ഠാർത്ഥവാചകാഃ'

ശ്രേഷ്ഠാശ്രമം-ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം.

ശ്രേഷ്ഠി-വി. ശ്രേഷ്ഠമായ

ശ്രേഷ്ഠി-കേൾവിപ്പെട്ട സൂത്രപ്പണിക്കാരൻ.

—:o:—

ശ്രൈ

ശ്രൈഷ്ഠ്യം-ശ്രേഷ്ഠത.

ശ്രോ

ശ്രോണ-വി. പാകംചെയ്യപ്പെട്ട, പാകമായ.

ശ്രോണൻ-ഇരുകാൽ മുടവൻ.

ശ്രോണം-ഹ. ഒരു നദം. ൨. ഒരു ദീനം.

ശ്രോണാ-ഹ. തിരുവോണം നക്ഷത്രം. ൨. കഞ്ഞി.

ശ്രോണി-ഹ. കുറക്. ൨. വഴി.

ശ്രോണീഫലകം-ഹ. കുറക്. ൨. അരക്കൂട്ടിലെ അസ്ഥി.

ശ്രോതവ്യ-വി. കേൾക്കുവാൻ യോഗ്യതയുള്ള.

ശ്രോതസ്സ്-ഹ. ചെവി. ൨. ഇന്ദ്രിയം.

ശ്രോതൃ-വി. കേൾക്കുന്ന.

ശ്രോത്രപുടം-ചെവി.

ശ്രോത്രം-ചെവി.

ശ്രോത്രമലം-ചെവിപ്പീ.

ശ്രോത്രരോധം-ചെവിയടെപ്പ്.

ശ്രോത്രാമൃതം- ചെവിക്കു സന്തോഷം വരുത്തുന്നത്.

ശ്രോത്രിയ-വി. നല്ല ശീലമുള്ള.

ശ്രോത്രിയൻ-ഹ. വേദജ്ഞൻ. വേദജ്ഞനായ ബ്രാഹ്മണൻ, വേദാധ്യാഞ്ചി. ൨. സാധുശീലൻ.

ശ്രോത്രേന്ദ്രിയം-ചെവി എന്നുള്ള ഇന്ദ്രിയം, കേൾക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു ശക്തി.

ശ്രൌ

ശ്രൌത-വി. ഹ. ചെവിയെ സംബന്ധിച്ച. ൨. വേദത്തെ സംബന്ധിച്ച.

ശ്രൌതം-കല്പങ്ങൾ മൂന്നുഭാഗം ഉള്ളതിൽ ഒന്ന്. മറ്റേവ ഗൃഹ്യം; ധർമ്മം.

ശ്രൌതം— ൧. വേദാഭ്യാസം. ൨. ചെവി.

ശ്രൌഷഠം-അ. ചിലർ ഹോമം കഴിക്കുമ്പോൾ ചൊല്ലുന്ന ഒരു മന്ത്രം.

ശ്ര്യാ

ശ്ര്യാഹ്വം-കുവളം.

—:0:—

ശ്ല

ശ്ലക്ഷ്ണ-വി. ൧. നേൎത്ത ൨. മൃദുവായുള്ള. ൩. ഭംഗിയായ. ൪. യോഗ്യമായ. ൫. പരമാൎത്ഥമായുള്ള. ൬. അല്പമായ.

ശ്ലക്ഷ്ണകം-അടക്കാ, പാക്ക്.

ശ്ലക്ഷ്ണശില-മിനുസക്കല്ല്. (Marble മാർബിൾ).

ശ്ലഥ-വി. അയഞ്ഞ, മുറുക്കമില്ലാത്ത.

ശ്ലഥനം-അയവുണ്ടാക്കൽ.

ശ്ലഥബന്ധം-അയഞ്ഞ കെട്ട്.

—:0:—

ശ്ലാ

ശ്ലാഘ-൧. പ്രശംസ, സ്തുതി. ൨. തന്നത്താൻ സ്തുതിക്ക. ൩. അഭിലാഷം.

ശ്ലാഘനീയ-വി. സ്തുതിക്കത്തക്ക.

ശ്ലാഘാവാൻ— ശ്ലാഘയ്ക്കു (കീൎത്തിയ്ക്കു) പാത്രമായവൻ.

'ശ്ലാഘാവാനൎജ്ജുനൻഞാൻ-'
(നാരായണീയം ചമ്പു)

ശ്ലാഘിക്കുന്നു-വി. സ്തുതിക്കുന്നു, പ്രശംസിക്കുന്നു, വൻപുപറയുന്നു.

ശ്ലാഘിത-വി. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

ശ്ലാഘ്യ-വി. സ്തുതിക്കത്തക്ക.

ശ്ലാഘ്യ-൧. മാനം. ൨. പദവി.

ശ്ലി

ശ്ലിഷ-ആലിംഗനം

ശ്ലിഷ്ട-വി. ൧. ചേൎന്നിരിക്കുന്ന. ൨. ശ്ലേഷാൎത്ഥമുള്ള.

ശ്ലീ

ശ്ലീഹാ- ദൈവവാക്യം പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനു യേശുക്രിസ്തു അധികാരപ്പെടുത്തിട്ടുള്ള ശിഷ്യരിലോരോരുത്തരും.

ശ്ലീപദപ്രഭവം-മാവ്.

ശ്ലീപദം-മന്തുകാൽ.

ശ്ലീപദാപഹം-പുത്തിലഞ്ഞി.

ശ്ലീല-വി. ഐശ്വൎയ്യമുള്ള.

—:0:—

ശ്ലേ

ശ്ലേഷ-൧. തമ്മിൽ കൂടിച്ചേരുകം ചേരുക എന്നൎത്ഥം. ൨. സഹവാസം. ൩. ആലിംഗനം. ൪. ഇരട്ടി അൎത്ഥം തോന്നത്തക്കവണ്ണമുള്ള വാക്ക്, ഒരലങ്കാരം.

ശ്ലേഷോക്തി-ഒരലങ്കാരം.

ശ്ലേഷ്മ, ശ്ലേഷ്മം-കഫം.

ശ്ലേഷ്മഘ്നീ-൧. വള്ളിമുല്ല. ൨. കമ്പിപ്പാല. ൩. ചെറുപ്പുന്ന. ൪. കൎപ്പൂരതുളസി.

ശ്ലേഷ്മഘനാ-൧. വള്ളിമുല്ല. ൨. പൂക്കൈത.

ശ്ലേഷ്മണ-വി. കഫം അധികമുള്ള.

ശ്ലേഷ്മണാ-ഒരു തൈ.

ശ്ലേഷ്മധാതു— ശ്ലേഷ്മമെന്നുള്ള ധാതു, കഫം.

ശ്ലേഷ്മനാഡി–കഫം സഞ്ചരിക്കുന്ന ഞരമ്പ്.

ശ്ലേഷ്മള–വി. കഫമുള്ളം.

ശ്ലേഷ്മളം–നറുവരി.

ശ്ലേഷ്മാത(ക)ാ–നറുവരി.

ശ്ലോ

ശ്ലോകത്തിൽകഴിക്ക—ചുരുക്കത്തിൽ തീൎക്ക.

ശ്ലോകം–ഹ. വൃത്തശാസ്ത്രത്തെ അനുസരിച്ച് ബന്ധിക്കപ്പെട്ട പദസമൂഹം (പദ്യം). ൨. യശസ്സ്. അനേകം വസ്തുക്കൾ ഒന്നായിച്ചേൎന്നുണ്ടായതു് എന്നൎത്ഥം.

ശ്വ

ശ്വഃ–നാളെ.

ശ്വഗണം–നായാട്ടുപട്ടികളുടെ കൂട്ടം.

ശ്വദംഷ്ട്രാ–ഞെരിഞ്ഞിൽ. നായ്പല്ലുപോലെ മൂൎക്കുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം.

ശ്വധൂൎത്തൻ–കുറുക്കൻ.

ശ്വനിശം–നാ കുരക്കുന്ന രാത്രി.

ശ്വഃശ്രേയസം–മംഗളം. വരാൻപോകുന്ന ശ്രേയസ്സിന്നു അധിഷ്ഠാനം എന്നൎത്ഥം.

ശ്വപചൻ–പട്ടിയെ വേവിച്ചു തിന്നുന്ന ഒരു നീചജാതിക്കാരൻ, പറയൻ.

ശ്വപാകൻ–ശ്വപചൻ.

ശ്വഭീരു–കുറുക്കൻ.

ശ്വഭ്രം–ഹ. പോതു്, സുഷിരം. ൨. വെള്ളി.

ശ്വമാംസം–പട്ടിയുടെ മാംസം.

ശ്വയഥു–വീക്കം, നീര്.

ശ്വവൃത്തി–ഉപജീവനാൎത്ഥം അന്യനെ സേവിക്ക.

ശ്വവ്യാഘ്രം–ചെറുപുലി.

ശ്വശുരത–ഭാൎയ്യയുടെ അച്ഛന്റെ നില.

ശ്വശുരൻ–ഹ. ഭാൎയ്യയുടെ പിതാവ്. ൨. ഭൎത്താവിന്റെ പിതാവ്. ൩. മാനമുള്ളവൻ.

ശ്വശുരാ–ബ്രഹ്മി.

ശ്വശുൎയ്യൻ–അളിയൻ, ഭൎത്താവിന്റെ അനുജൻ, ഭാൎയ്യയുടെ സോദരൻ.

ശ്വശ്രൂ–ഹ. ഭൎത്താവിന്റെ അമ്മ. ൨. ഭാൎയ്യയുടെ അമ്മ.

ശ്വശ്രൂശ്വശുരന്മാർ–സ്ത്രീക്കാണെങ്കിൽ ഭൎത്താവിന്റെ, പുരുഷനാണെങ്കിൽ ഭാൎയ്യയുടെ അച്ഛനമ്മമാരുടെ പേർ.

ശ്വസനൻ–ഹ. വായു. ശ്വാസോച്ഛ്വാസങ്ങൾക്കു കാരണഭൂതൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. മലങ്കാര. ൩. ഇന്ദ്രൻകൊന്ന ഒരസുരൻ.

ശ്വസനം–ഹ. ശ്വാസം. ൨. ദീൎഘശ്വാസം. ൩. മലങ്കാര.

ശ്വസനവാഹനം–മാൻ.

ശ്വസിക്കുന്നു–ഹ. വായുവിനെ പുറത്തേയ്ക്കു വിടുന്നു. ൨. ജീവിക്കുന്നു. ൩. വീൎക്കുന്നു.

ശ്വസിത–വി. ശ്വസിക്കപ്പെട്ട, ശ്വാസം വിടപ്പെട്ട.

ശ്വസിതം–നിശ്വാസം.

ശ്വസ്തനം–വി. നാളേയ്ക്കുള്ള.

ശ്വഹല്ക്കൻ–ഗാന്ദിനിയുടെ ഭൎത്താവ്, അക്രൂരന്റെ പിതാവ്.

ഏററവും ഭക്തിയോടുകൂടിയ ഇദ്ദേഹം ഉള്ള സ്ഥലത്തു ക്ഷാമം, രോഗം, മരണം എന്നിവ ഒഴിഞ്ഞിരുന്നു.

ശ്വാ

ശ്വാ–(നകാരാന്തം). പട്ടി. ഓട്ടിനടക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

ശ്വാനൻ, ശ്വാവ്-പട്ടി.

ശ്വാനി-പെൺപട്ടി.

ശ്വാപദം-പ. മൃഗൻപന്നി. ര. കടുവ. ന. പുലി. ഭ. പാമ്പ്. ഇ. ഹിംസ്രമൃഗം.

ശ്വാവിധം-മൃഗൻപന്നി.

ശ്വാവിൽ-മൃഗൻപന്നി.

ശ്വാസകോശങ്ങൾ-ശ്വാസസഞ്ചികൾ

ഇവ രണ്ടിലുള്ള അസ്ഥിക്കൂട്ടിനകത്തു രക്തശയത്തിന്റെ ഇടത്തും വലത്തും ഇരിക്കുന്ന രണ്ടു സഞ്ചികളാണ്. ശ്വാസകോശം വളരെ ചെറുതായ അനേകം കോശി അറകളാൽ നിർമ്മിതമാകുന്നു.

ശ്വാസം-പ. വീർപ്പ്, പ്രാണൻ. ര. വായു. പുറത്തേയ്ക്കു വിടുന്നതു് 'ശ്വാസം', അകത്തേയ്ക്കു വലിയ്ക്കുന്നതു് 'ഉച്ഛ്വാസം'. ശ്വാസം><ഉച്ഛ്വാസം.

ശ്വാസംമുട്ടിക്കുക-ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുക.

ശ്വി

ശ്വിത്രം-പാണ്ടു.

ശ്വേ

ശ്വേത-വി. വെളുത്ത.

ശ്വേതകുഞ്ജരൻ-(ശത്രു, ഹയം)-ഐരാവതം.

ശ്വേതകേതു-മുനിയായ ഉദ്ദാലകന്റെ പുത്രൻ.

വേളികഴിച്ച സ്ത്രീകൾക്കു ബ്രാഹ്മണരോടും മറ്റു പുരുഷന്മാരോടും സംസർഗ്ഗം അന്യതന്നെ വിരോധിച്ച ഒരു മുനിയാണ്. ശ്വേതകേതുവിന്റെ മാതാവിനെ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ സംസർഗ്ഗത്തിനായി ക്ഷണിച്ചു. പുത്രൻ തടഞ്ഞു. കുറ്റമില്ലെന്നു പുത്രനോടു പിതാവു് ഉപദേശിച്ചു. അയാൾ സമ്മതിക്കാതെ നിയമം നടപ്പാക്കി.

ശ്വേതഗോകം-കുതിരമത്സ്യം.

ശ്വേതഗരുൽ-പ. വംശ. ര. അരയന്നം.

ശ്വേതധാരി-കടൽനര.

ശ്വേതപിംഗം-സിംഹം.

ശ്വേതപുഷ്പം-വെളുത്ത താമര.

ശ്വേതം-പ. വെളുപ്പ്. ര. വെള്ളി. ന. ശുക്രൻ. ഭ. കവടി. ഇ. വെള്ളരിക്ക്. ണ. ജീവകം. ത. വെൺചന്ദനം. വ. ശംഖ്.

ശ്വേതമരിചം-മുരിങ്ങക്കായുടെ ഉള്ളിലുള്ള കുരു.

ശ്വേതരക്തം-പാടലവർണ്ണം.

ശ്വേതരഞ്ജനം-കാരീയം.

ശ്വേതരുപ്യം-വെള്ളിയം.

ശ്വേതവാഹനൻ-അർജ്ജുനൻ.

ശ്വേതസുരസ-വെളുത്ത ചേമന്തി.

ശ്വേതസുരാ-വാതുണിമദ്യം.

ശ്വേതാ-പ. വെള്ളപ്പക്ഷി. ര. അമൃതി. ന. ക്രൗഞ്ചം. ഭ. പഞ്ചസാര.

ശ്വേതിമ-വെളുപ്പ്.

ഷ

ഷ-ഹല്ലുകളിൽ ന പ-മെന്ന അക്ഷരം.

ഷഷ്ഠം-അ. ആറാമത്തെ എണ്ണം.

ഷഷ്ഠംകോണം-വൈരം.

ഷഷ്ഠക്കം-വി. ആറ്, ആറിരട്ടി.

ഷഷ്ഠകർമ്മങ്ങൾ-ബ്രാഹ്മണർക്കുള്ള ആറു കർമ്മം.

'അദ്ധ്യാപനമധ്യയനം
യജനം യാജനം തഥാ
ദാനംപ്രതിഗ്രഹശ്ചൈവ
ഷട്കർമ്മാണ്യഗ്രജന്മനഃ'

പഠിപ്പിക്കുക, പഠിക്കുക, യജനം, യാജനം, ദാനം, പ്രതിഗ്രഹം ഇവ നു-ം.

ഷൾക്കർമ്മി-വി. ഷൾക്കർമ്മമുള്ള.

ഷൾഗൻ-മൂഢൻ.

ഷൾഗുണങ്ങൾ-൧. ഐശ്വർയ്യം, വീർയ്യം, വൈരാഗ്യം, വിജ്ഞാനം, ശ്രീ, യശസ്സ് ഇവ നു-ം. ൨. സന്ധി, വിഗ്രഹം, യാനം, ആസനം, ദ്വൈധം, ആശ്രയം. (നൃപന്മാർ അറിയേണ്ട ഗുണങ്ങളാണ്).

ഷൾഗ്രന്ഥം-വയമ്പ്.

ഷൾഗ്രന്ഥിക-ചെറുകച്ചോലം.

ഷൾഗ്രന്ഥീ-വലിയ ഉങ്ങ്.

ഷട്ചരണം-തേനീച്ച.

ഷഡ്ജിത്ത്-വിഷ്ണു.

ഷൾദ്ദർശനങ്ങൾ-സാംഖ്യം, യോഗം, ന്യായം, വൈശേഷികം, മീമാംസ, വേദാന്തം.

ഷൾപദം-വണ്ട്.

ഷൾപദാർത്ഥം-ദ്രവ്യം, ഗുണം, കർമ്മം, സാമാന്യം, വിശേഷം, സമവായം-6.

ഷൾപലം- കാട്ടുതിപ്പലി, കാട്ടുമുളക്, കൊടുവേലി, ചുക്ക്, തിപ്പലി, ഇന്തുപ്പ് ഇവ ആറും കൂടിയത്.

ഷൾബിന്ദു-വിഷ്ണു.

ഷൾഭാഗം-൧. ആറിലൊരു ഭാഗം. ൨. ആറാമത്തെ ഭാഗം. ൩. രാജഭോഗം, ഭൂമിക്കുള്ള കരം. (പഴയതാണ്).

ഷൾഭാവം-ജനനം, ബാല്യം, കൌമാരം, യൌവനം, വാർദ്ധക്യം, മരണം ഇവ നു-ം.

ഷൾഭുജാ-ദുർഗ്ഗാ.

ഷഡക്ഷരമഹാമന്ത്രം-ശ്രീ,രാ,മാ,യ,ന,മഃ.

ഷഡംഗം-൧ ശരീരത്തിന്റെ ആറു അവയവങ്ങൾ. ൨. ഞെരിഞ്ഞിൽ. ൩. വേദത്തിന്റെ ആറു ഭാഗങ്ങൾ. ൪. പനിക്കുള്ള ഒരു കഷായയോഗം. ൫. ശിക്ഷാദിവേദാംഗങ്ങൾക്കുള്ള പേർ. വേദം അവയവങ്ങളുള്ള ദേഹമെന്നു സങ്കല്പം. വ്യാകരണം-മുഖം, ജ്യോതിഷം-നേത്രം, നിരുക്തം-ചെവി, ഛന്ദസ്സ്-പാദങ്ങൾ, ശിക്ഷ-മൂക്ക്, കല്പം-കൈകൾ.

(1) 'ഘനചന്ദനശുണ്ഠ്യംബു
പർപ്പടോശീരസാധിതം'

ഘനം (മുത്തങ്ങ), ചന്ദനം, ശുണ്ഠി (ചുക്ക്), അംബു (ഇരുവേലി), പർപ്പടപ്പുല്ല്; ഉശീരം (രാമച്ചം) ഇങ്ങിനെ നു.

(2) 'ശിക്ഷാകല്പോ വ്യാകരണം
നിരുക്തംഛന്ദസാം ചിതിഃ,
ജ്യോതിഷാമയനം ചൈവ
ഷഡംഗോവേദഉച്യതേ'

(3) 'ജംഘേബാഹുശിരോമധ്യം
ഷഡംഗമിദമുച്യതേ'

(4) 'ഗോമൂത്രം ഗോമയം ക്ഷീരം
സർപ്പിർദധിച രോചനാ,
ഷഡംഗമേതന്മംഗല്യം
പഠിതം സർവ്വദാ ഗവാം'.

ഷഡംഗുലം-ആറുവിരൽ അളവ്.

ഷഡഭിജ്ഞൻ-൧. ബുദ്ധമുനി. ൨. ദിവ്യദൃഷ്ടി, പൂർവ്വനിവാസാനുസ്മൃതി, പരഹൃദയജ്ഞാനം, ആകാശഗമനം, കായവ്യൂഹം, ആത്മജ്ഞാനം ഇവ നു-ം അറിഞ്ഞവൻ.

ഷഡാതതായികൾ- ആതതായികൾ 6 വിധം. പുരയ്ക്കു തീ കൊളുത്തുന്നവൻ, വിഷം കലർത്തുന്നവൻ, ആയുധം

കൊണ്ടു കൊല്ലാൻ ഒരുമ്പെടുന്നവൻ, ധനം അപഹരിക്കുന്നവൻ, ക്ഷേത്രത്തെ (ഭൂമിയെ) അപഹരിച്ചവൻ, ഭാര്യയെ അപഹരിച്ചവൻ.

'അഗ്നിദോ ഗരദശ്ചൈവ
ശസ്ത്രപാണിർധനാപഹഃ
ക്ഷേത്രദാരാപഹർത്താച
ഷഡേതേഹ്യാതതായിനഃ'

ഷഡാധാരങ്ങൾ- മനുഷ്യശരീരത്തിലുള്ള ആറു ചക്രങ്ങൾ. മൂലാധാരം, സ്വാധിഷ്ഠാനം, മണിപൂരം, അനാഹതം, വിശുദ്ധി, ആജ്ഞ ഇവ നു-ം. (ഓരോന്നും പ്രത്യേകം നോക്കുക. സുഷുമ്നയുടെ അകത്തെ നു സ്ഥാനങ്ങൾ).

ഇവ നാഡികളുടെ സംഘാതം (കൂട്ടം) ആണ്. ഈ ആറു ചക്രവും സ്ഥൂലശരീരത്തിലല്ല. സൂക്ഷ്മശരീരത്തിലാണെന്നും ഇവ പ്രാണനിലയങ്ങളാണെന്നും അഭിജ്ഞന്മാർ പറയുന്നു.

ഷഡാനനൻ- സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ദിവ്യമായ ദൃഷ്ടി, പൂർവ്വനിവാസാനുസ്മൃതി, പരചിത്തജ്ഞാനം, ആകാശഗമനം, കായവ്യൂഹം, ആത്മജ്ഞാനം ഇവ ആറിനേയും സാകല്യേന അറിഞ്ഞവൻ എന്നർത്ഥം.

ഷഡിന്ദ്രിയങ്ങൾ-കണ്ണ്, മൂക്ക്, ചെവി, നാക്ക്, ത്വക്ക്, മനസ്സ്.

ഷഡീതികൾ- അതിവൃഷ്ടി, അനാവൃഷ്ടി, എലി, ശലഭം, കിളി, അത്യാസന്നനൃപന്മാർ ഈ നു-ം.

ഷഡീഗോപചാരങ്ങൾ- ആഭരണം, കൊട, വെൺചാമരം, ആലവട്ടം, പൂണൂൽ, ദാസ്യം.

ഷഡൂർമ്മികൾ, ഷഡ്രിപു, ഷഡ്വർഗ്ഗം-മനുഷ്യജീവിതത്തിൽ നാശം വരുത്തുന്ന നു കാര്യങ്ങൾ-ഹ. കാമം. ഉ. ക്രോധം. ൩. ലോഭം. ൪. മദം. ൫. മോഹം. ൬. മത്സരം. ഇവ നു-ം. (വിശപ്പ്, ദാഹം, ദുഃഖം, മോഹം, ജര, മതി ഇവ നു-ം എന്നും കാണുന്നു).

ഷഡൂഷണം-പഞ്ചകോലവും മരിചവും.

'പഞ്ചകോലം സമരിചം
ഷഡൂഷണമിതിസ്മൃതഃ'

ഷഡൃതുക്കൾ-വസന്തം, ഗ്രീഷ്മം, വർഷം, ശരത്ത്, ഹേമന്തം, ശിശിരം ഇവ നു-ം. (ഋതു, മാസം ഇവ നോക്കുക).

ഷഡ്ജം- സപ്തസ്വരങ്ങളിൽ ഒന്നാമത്തേത്. ആറു സ്ഥാനങ്ങളിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം. (നാസിക, കണ്ഠം, മാറിടം, താലുപ്രദേശം, നാവ്, പല്ല് ഇവയത്രേ നു സ്ഥാനങ്ങൾ).

മയിൽ ഷഡ്ജസ്വരത്തിലാകുന്നു ശബ്ദിക്കുന്നത്.

ഷഡ്രഥന്മാർ-കൃപർ, ഭീഷ്മർ, ദ്രോണർ, കർണ്ണൻ, ശല്യൻ, അശ്വത്ഥാമാ.

ഷഡ്രസം-ആറു രസം. മധുരം (സ്വാദ്), ലവണം (ഉപ്പ്), കടു (എരിവ്), തിക്തം (കയ്പ്), അമ്ലം (പുളി), കഷായം (ചവർപ്പ്).

ഷഡ്രസഭോജനം-ഹ. ആറു രസങ്ങളും ചേർന്ന ഭക്ഷണം. ഉ. നൈവിളക്ക്, മാല, താംബൂലം, നൃത്തം, വാദ്യം, വീണാഗാനം ഇവകൊണ്ടു സന്തോഷിപ്പിക്കുക.

ഷഡ്വക്ത്രൻ-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ഷഡ്വദനൻ-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ഷഡ്വർഗ്ഗം, ഷഡ്രിപു-(ഷഡൂർമ്മികൾ നോക്കുക).

ഷണ്ഡത-നപുംസകത്വം

ഷണ്ഡതായോഗ്യൻ— ഉടയ്ക്കേണ്ടപ്രായമായ കാളക്കുട്ടി.

ഷണ്ഡൻ—ഹ. നപുംസകൻ. തന്റെ അപഖ്യാതി വെളിപ്പെടാതിരിപ്പാൻ വേണ്ടി പണം കൊടുക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (പാഠം—ഷൺഡൻ). ഉ. വരി ഉടച്ച കാള, കാള.

ഷണ്ഡം—താമര മുതലായതിന്റെ കൂട്ടം, കൂട്ടം.

ഷണ്ഡാലീ—തടാകം.

ഷണ്ണയം—ആറു നയം. സന്ധി, വിഗ്രഹം, യാനം, ആസനം, ദ്വൈധീഭാവം, സമാശ്രയം. (ഓരോന്നും പ്രത്യേകം നോക്കുക). ഷണ്ണയങ്ങൾ രാജാക്കന്മാർ അവശ്യം അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടവയാണ്.

ഷണ്മുഖൻ—സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

ഷഷ്ടി—അറുപതു്.

ഷഷ്ടികം—നവരനെല്ല്.

ഷഷ്ടിക്യം—നവരനെല്ല് വിളയുന്ന കണ്ടം

ഷഷ്ടിതമം—അറുപതാമത്തെ.

ഷഷ്ടിപൂർത്തി—ആറാമത്തെ തിഥിയുടെ അവസാനം.

ഷഷ്ടിഹായനം—ഹ. ആന. ഉ. നവരനെല്ല്.

ഷഷ്ഠി—ആറാമത്തെ തിഥി.

ഷഹസാന്ത—മയിൽ.

ഷാ

ഷാഡബം—പാനകവിശേഷം.

ഷാണ്മാതുരൻ— സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ആറു മാതാക്കന്മാരുടെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം.

ഷി

ഷിൽഗൻ—കാമുകൻ, വിടൻ.

ഷോ

ഷോഡശ—വി. പതിനാറാമത്തെ.

ഷോഡശപ്രാസം—ശബ്ദാലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ഷോഡശമാതൃകകൾ—ഹ. മാതൃകകൾ.

ഗൌരീപത്മാശചിമേധാ സാവിത്രീ വിജയാ ജയാ*ദേവസേനാ സ്വധാ സ്വാഹാ മാതരോ ലോകമാതരഃ* ശാന്തിഃ പുഷ്ടി ധൃതിസ്തുഷ്ടിഃ കുലദേവാത്മദേവതാഃ*

ഷോഡശസംസ്കാരങ്ങൾ—(ദ്വിജന്മാർ ആചരിക്കേണ്ടവ).

ഗർഭാധാനം പുംസവനം, സീമന്തോന്നയനം, ജാതകർമ്മം, നാമക്രിയ, നിഷ്ക്രമണം, അന്നപ്രാശനം, ചൂഡാകരണം, കർണ്ണവേധനം, ഉപനയനം, വേദാധ്യയനം, കേശാന്തം, സ്നാനം, വിവാഹം, വൈവാഹകാഗ്നിചയനം, ആനാഗ്നിചയനം—16.

ഷോഡശി—വി. പതിനാറ്.

ഷോഡശോപചാരങ്ങൾ—16 ഉപചാരങ്ങൾ.

ആസനം, സ്വാഗതം, പാദ്യം, അർഘ്യം, ആചമനീയം, മധുപർക്കം, പുനരാചമനീയം, സ്നാനം, വസ്ത്രം, ആഭരണം, ഗന്ധം, പുഷ്പം, ധൂപം, ദീപം, നിവേദ്യം, നമസ്കാരം—16.

ഷ്ഠീ

ഷ്ഠീവനം—തുപ്പൽ.

ഷ്യൂ

ഷ്യൂമം—ജലം.

സ

സ-ഹല്ലുകളിൽ മുപ്പത്തുരണ്ടാമക്ഷരം, പദാരംഭത്തിൽ ചേൎന്നുവന്നാൽ പിൻ പദാൎത്ഥത്തോടുകൂടിയതെന്നു അൎത്ഥം വരും. ഉ-ം, സഖേദം. (ഖേദത്തോടു കൂടി).

സഃ-ഹ. അവൻ. ഉ. പാമ്പ്. ന. ശിവൻ. ർ. വിഷ്ണു.

സകണ്ടകം-കരിമ്പായൽ.

സകൎമ്മകം-വി. (വ്യാകരണത്തിൽ) കൎമ്മമുള്ള.

സകല-വി. മുഴുവനായ.

സകലപ്രിയം-കടല.

സകലം-ഒട്ടൊഴിയാത്തതു്, എല്ലാം. കലകളോടുകൂടിയതു് എന്നൎത്ഥം.

സകലമാനം-എല്ലാം.

സകലേശൻ-എല്ലാത്തിനും ഈശൻ.

സകാകോലം-ഉ.ഹ നരകങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

സകാമം-ഹ. കാമത്തോടുകൂടെ. ഉ. ആഗ്രഹത്തോടുകൂടെ.

സകാരം-സ എന്ന അക്ഷരം.

സകാശം-സമീപം, അടുക്കൽ.

'ത്വൽസകാശത്തിങ്കലാക്കി'

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

സകു-സകുഅരി. Sago. (പോർട്ടുഗീസു ഭാഷ)

സകുക്ഷി-വി. ഒരമ്മയിൽ നിന്നു ജനിച്ച.

സകുമാരതം-കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

സകുല-വി. കുലത്തോടുകൂടിയ, ഒരു കുടുംബത്തിലുള്ള, ബഹുമാനകുടുംബത്തിലുള്ള

സകുലൻ-ഹ. ബന്ധു. ഉ. കുലത്തിലുള്ളവൻ.

സകുലം-പരൽ എന്ന മത്സ്യം.

സകുല്യൻ-ഹ. ചാൎച്ചക്കാരൻ. ഉ. സംബന്ധക്കാരൻ.

സകൃൽ-അ. ഹ. ഒരിക്കൽ, ഒന്നു്.

'രടസകൃദ്ധീരമാൎജ്ജാരകണ്ഠ'.

(മയൂരസന്ദേശം)

ഉ. ഒരുമിച്ചു്, കൂടെ. ന. എല്ലായ്പോഴും.

സകൃൽഗൎഭം-വെട്ടിക്കുതിര.

സകൃൽപ്രജം-കാക്ക. ഒരിക്കൽ കുട്ടിയുണ്ടാക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം, കൊല്ലത്തിലൊരിക്കൽ മുട്ടയിടുന്നതെന്നൎത്ഥമായാൽ യോജിക്കും.

ഒരു കാക്ക ഒരിക്കലേ പ്രസവിക്കയുള്ളു എന്നു പറയപ്പെടുന്നു. ഇങ്ങിനെ അല്ലെന്നും അഭിപ്രായക്കാരുണ്ടു്. അവർ ഇവിടെ കാണിച്ചിട്ടുള്ള ശബ്ദാൎത്ഥംതന്നെ സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളണമെന്നപേക്ഷ.

സകൃൽഫലാ-വാഴ.

സക്രമന്തു-സത്യകൎമ്മം, കുറുബാന.

സക്ത-വി. ഹ. ചേൎന്നിരിക്കുന്ന ഉ. താൽപൎയ്യമുള്ള.

സക്തി-ഹ. ചേൎച്ച, യോഗം.

'സത്തമഭവാനൊടു സക്തിയുണ്ടാകയാൽ'

(അംബരീഷചരിതം കഥകളി)

ഉ. സ്നേഹം.

സക്തുഫല, സക്തുഫലീ-വന്നിവൃക്ഷം. മലർപൊടിപോലെ സ്വാദുള്ള ഫലങ്ങളുള്ളതെന്നൎത്ഥം.

സക്ഥി-പുറംതുട. കൂടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം.

മുഴുവൻ കാലിന്റെ വാചകമായിട്ടും കാണുന്നുണ്ടു്.

സക്ഷത-വി, മുറിവേററ.

സഖാ-(ഇകാരാന്തം) 'സഖി' എന്നാണു പ്രകൃതി. പ്രതിഫലേച്ഛ കൂടാതെ സ്വാഭാവികമായി സ്നേഹിക്കുന്നവൻ. ജനങ്ങൾ ഇവർ രണ്ടാളും സമന്മാരെന്നു പറയുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. മററു പര്യായങ്ങൾ-മിത്രം, സുഹൃത്ത്.

സഖാവ്, സഖൻ-മിത്രം, ബന്ധു.

സഖി-ചങ്ങാതിയായ സ്ത്രീ, തോഴി. (ഈകാരാന്തം) തുല്യമായി പ്രസിദ്ധിയുള്ളവളെന്നർത്ഥം.

സഖാവ് എന്നതിനു പകരം മലയാളത്തിൽ ഒഴുക്കനായി ബന്ധു എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്നുമുണ്ട്. ഒപ്പം കളിച്ചുവളർന്നവളത്രേ സഖി.

സഖി(സഖാ)-സ്നേഹിതൻ.

സഖിത്വം-ചങ്ങാതിത്വം.

സഖ്യത, സഖ്യാ-ഹ. ചങ്ങാതിത്വം, മൈത്രി, സ്നേഹഭാവം ൨. സന്ധി. ൩. കൂടിവരവ്, യോഗം.

സഗന്ധ-വി. ഒരേവിധത്തിലുള്ള, തമ്മിൽ ബന്ധമുള്ള.

സഗരൻ-ഒരു രാജാവ്.

"ഭഗീരഥന്റെ പിതാമഹന്റെ പിതാമഹൻ. സൂര്യവംശരാജാവായ ബാഹുവിന്റെ പുത്രൻ. ഹൈഹന്മാരും മററും ബാഹുവിനെ യുദ്ധത്തിൽ തോല്പിച്ചു കാട്ടിലേയ്ക്കു ഓടിച്ചു. ബാഹു ഭാര്യമാരോടുകൂടി കാട്ടിൽ സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. മുമ്പുതന്നെ ഗർഭംധരിച്ച മാതാവിനു ഏഴുവർഷം ഗർഭത്തിലിരുന്ന മറെറാരു രാജസ്ത്രീ കൈവിഷംകൊടുത്തു. ഔർവ്വമുനിയുടെ അനുഗ്രഹംകൊണ്ടു ഗർഭിണിക്കും ഗർഭത്തിലിരുന്ന കുട്ടിക്കും യാതൊരു തരക്കേടും പററിയില്ല. ഗർഭിണി പ്രസവിച്ചു. പ്രസവിച്ച ആൺകുട്ടിക്കു 'സഗരൻ' എന്നു പേരുണ്ടായി. (സ=കൂടെ. ഗരം=വിഷം=വിഷത്തോടുകൂടിയതു്). അദ്ദേഹം ഒടുവിൽ ശത്രുക്കളെ ജയിച്ചും സഗരൻ നഷ്ടമായ രാജ്യത്തെ കൈവശപ്പെടുത്തി പ്രതാപവാനായി നാടുവാണു. അദ്ദേഹത്തിനു കേശിനിഎന്ന ഭാര്യയിൽ അസമഞ്ജൻ എന്ന പുത്രനും സുമതി എന്ന ഭാര്യയിൽ അറുപതിനായിരം പുത്രന്മാരും ജനിച്ചുവവത്രേ. സുമതി പ്രസവിച്ച ഒരു കമ്പളങ്ങയിൽ 60,000 അരികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും അവയെ പാല്പാത്രത്തിൽ വെച്ചപ്പോൾ അത്രയും കുഞ്ഞുങ്ങളായിത്തീർന്നു എന്നും കാണുന്നുണ്ട്. അസമഞ്ജൻ ദുർവൃത്തനായി തീർന്നതുകൊണ്ടു അയാളെ സഗരൻ നാട്ടിൽനിന്നും നിഷ്കാസനംചെയ്തു. ഒരിക്കൽ സഗരൻ നൂറാമത്തെ അശ്വമേധയാഗത്തിനാരംഭിച്ചു. അശ്വത്തെ ഇന്ദ്രൻ കളവുചെയ്തു പാതാളലോകത്തു കൊണ്ടുപോയി ഒളിച്ചു. ആ അശ്വത്തെ കാണാതായപ്പോൾ സഗരൻ തന്റെ അറുപതിനായിരം പുത്രന്മാരേയും അയച്ചു തിരക്കിച്ചു. അവർ പാതാളലോകത്തു ചെന്നു. അവിടെ കപിലൻ എന്ന മുനി തപസ്സുചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നിടത്തു കുതിരനില്ക്കുന്നതു കണ്ടു മുനിതന്നെ കളവുചെയ്തിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചു അവർ മുനിയുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു അയാളെ അടിച്ചുകൊല്ലാൻ ഭാവിച്ചു. അവർ അടുത്തപ്പോൾ കപിലമുനി കണ്ണുതുറന്നു കോപത്തോടുകൂടി നോക്കി അറുപതിനായിരം രാജകുമാരന്മാരും ഭസ്മമായിപ്പോയി. അയച്ച കുമാരന്മാരെ കാണായ്കയാൽ സഗരൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൌത്രനായ അംശുമാനെ അയച്ചു. അംശുമാൻ കപിലമുനിയുടെ അടുക്കലെത്തി കുതിരയെ ആവ

ശ്യപ്പെട്ടു. കപിലൻ അംശുമാന്റെ ആകൃതിയും പ്രകൃതിയും കണ്ടു സന്തോഷിച്ചു കതിരയെ കൊടുത്തു. "നിന്റെ പൌത്രന്നു ആകാശഗംഗയെ ഭൂമിയിൽ കൊണ്ടുവരാൻ സംഗതിയാകും" എന്നു മുനിപറകയും ചെയ്തു. സമുദ്രക്കര വെട്ടിക്കഴിച്ചാണു രാജകുമാരന്മാർ പാതാളത്തു പോയതു. അങ്ങിനെ ചെയ്തതിൽ സമുദ്രത്തിനു വിസ്താരംകൂടി. ക്രമേണ സമുദ്രത്തിനു അതിനാൽ 'സാഗരം' എന്ന പേർ വന്നു.

സഗർഭ്യൻ–ഹ. ജ്യേഷ്ഠൻ ൨. അനുജൻ, സഹജൻ. ഒരു ഗർഭപാത്രത്തിലുണ്ടായവൻ എന്നർത്ഥം. തുല്യമായ ഗർഭത്തിൽ ഭവിച്ചവൻ എന്നുമാവാം. ജ്യേഷ്ഠാനുജന്മാരുടെ പേർ.

സഗോത്ര–വി. ഒരു വംശത്തിലുള്ള.

സഗോത്രൻ–വംശത്തിലുള്ളവൻ, സമാനമായ ഗോത്രത്തോടുകൂടിയവൻ.

സഗോത്രം–വംശം, സ്വജനം.

സഗ്ധി–സഹഭക്ഷണം. കൂടിയിരുന്നുള്ള ഭോജനം.

(ഇതാണു സദ്യ ആയതു്. സദ്യ എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

സങ്കട–വി. ഹ. ഇടുക്കമുള്ള. ൨. കൂട്ടം കൂടിയ.

സങ്കടക്കാരൻ–ആവലാതിക്കാരൻ.

സങ്കടപ്പെടുന്നു–ദുഃഖിക്കുന്നു. (സങ്കടപ്പെടുത്തുന്നു.–സ. ക്രി.)

സങ്കടം–ഹ. ആവലാതി. ൨. ദുഃഖം. ൩. ആപത്തു് ൪. പ്രയാസം. ൫. ഇടം കുറഞ്ഞേടം.

സങ്കടവർത്തോല – ആവലാതി എഴുതി വയ്ക്കുന്ന ഓല.

സങ്കരജാതികൾ 11.

1. കരണൻ–ശൂദ്രജാതിയിൽ വൈശ്യനുണ്ടായ പുത്രൻ.

2. അംബഷ്ഠൻ–വൈശ്യജാതിയിൽ ബ്രാഹ്മണനുണ്ടായ പുത്രൻ. വൃത്തി–ചികിത്സ.

3. ഉഗ്രൻ–ശൂദ്രജാതിയിൽ ക്ഷത്രിയനുണ്ടായ പുത്രൻ. വൃത്തി–ശസ്ത്രം.

4. മാഗധൻ–ക്ഷത്രിയജാതിസ്ത്രീയിൽ വൈശ്യനുണ്ടായ പുത്രൻ. രാജാക്കന്മാർ പ്രഭുക്കന്മാർ മുതലായവരുടെ അടുക്കൽ സ്തുതിപാഠം ചെയ്തു പജീവിക്കുന്നതു–വൃത്തി.

5. മാഹിഷ്യൻ–വൈശ്യജാതിസ്ത്രീയിൽ ക്ഷത്രിയനുണ്ടായ പുത്രൻ. ജ്യോതിഷം, ശകുനശാസ്ത്രം, സ്വരശാസ്ത്രം–വൃത്തി.

6. ക്ഷത്താവു്–ക്ഷത്രിയജാതിസ്ത്രീയിൽ ശൂദ്രനുണ്ടായ പുത്രൻ. ഗോപുരംകാക്കുക–വൃത്തി.

7. സൂതൻ–ബ്രാഹ്മണജാതിസ്ത്രീയിൽ ക്ഷത്രിയനുണ്ടായ പുത്രൻ. ആനയെ തളയ്ക്കുക, തേർകൊണ്ടുനടത്തുക മുതലായവ–വൃത്തി.

8. വൈദേഹകൻ–ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയിൽ വൈശ്യനുണ്ടായ പുത്രൻ. 64 കലാവിദ്യ–വൃത്തി.

9. രഥകാരൻ–കരണിയിൽ (ശൂദ്രജാതിസ്ത്രീയിൽ വൈശ്യനുണ്ടായ മകളിൽ) മാഹിഷ്യനിൽ നിന്നു (വൈശ്യജാതിസ്ത്രീയിൽ ക്ഷത്രിയനുണ്ടായ പുത്രങ്കൽ നിന്നു) ജനിച്ച പുത്രൻ. തേർപണിയും വിറകുകച്ചവടവും–വൃത്തി.

10. പാരശവൻ–ബ്രാഹ്മണനു ശൂദ്രസ്ത്രീയിൽ ഉണ്ടായ പുത്രൻ.

11. ചണ്ഡാലൻ- ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയിൽ ശൂദ്രനുണ്ടായവൻ. ശവത്തിന്മേൽ നിന്നെടുക്കുന്ന വസ്ത്രം ധരിക്കയും നിന്ദ്യമാംസങ്ങളെ ഭുജിക്കയും ശ്മശാനം കാക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു്- വൃത്തി.

സങ്കരം-ഹ. അടിച്ചുകൂട്ടപ്പെട്ടതു്, കലർപ്പു്. ൨. ചവറു്. ൩. കുഴക്കൽ. ൪. രണ്ടുകൂടിയതു്. ൫. അലംകാരത്തിൽ ഒരു പിരിവു്.

സങ്കർഷണൻ-ഹ. ബലദ്രൻ. പ്രളയകാലത്തിൽ ലോകത്തെ സംഹരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. അനന്തൻ.

സങ്കർഷണം- ഹ. ആകർഷണം. ൨. ഉഴവു്.

സങ്കലനം-ഹ. ചേർച്ച. ൨. കൂട്ടിക്കലർച്ച.

സങ്കലിത-വി. ഹ. ചേർന്ന. ൨. കൂമ്പാരം കൂട്ടിയ. ൩. ഒന്നിച്ചുചേർത്ത. ൪. ഉറപ്പിൽ കെട്ടപ്പെട്ട

സങ്കലിതം-കണക്കുകൂട്ടുന്നതിന്റെ ഒരു വഴി, ഒരുതുകയോടു കൂട്ടിച്ചേർത്ത മറ്റൊരു തുക. കൂട്ടിച്ചേർത്തു കണക്കാക്കപ്പെട്ടതു് എന്നർത്ഥം.

സങ്കല്പജ-വി. സങ്കല്പത്തിങ്കൽനിന്നു ജനിച്ച.

സങ്കല്പജൻ-കാമദേവൻ.

സങ്കല്പം-ഹ. മനസ്സുകൊണ്ടുള്ള കർമ്മം, മനോവ്യാപാരം, വിചാരം. സമ്യക്കാകംവണ്ണമുള്ള സാമർത്ഥ്യം എന്നർത്ഥം. ൨. ധ്യാനം. ൩. വിചാരം. ൪. നേർച്ച.

സങ്കല്പിക്കുന്നു-ഹ. ധ്യാനിക്കുന്നു, വിചാരിക്കുന്നു. ൨. പ്രതിഷ്ഠിക്കുന്നു.

സങ്കസുക-വി. ഉറപ്പില്ലാത്ത, സ്ഥിരതയില്ലാത്ത, മാററമുള്ള. ൨. സംശയമുള്ള. ൩. ക്ഷീണതയുള്ള.

സങ്കസുകൻ-അസ്ഥിരൻ.

സങ്കാശ-വി. തുല്യമായ.

'തങ്കക്കൈതപ്പൂവിനു
സങ്കാശനിറംകലർന്നജാനകിയെ'
(ജാനകീപരിണയം നാടകം)

സങ്കാശ-അ. സമീപം.

സങ്കീർണ്ണ-വി. ഹ. മറെറാന്നിനോടുചേർന്ന. ൨. കൂട്ടംകൂടിയ. ൩. പലതരത്തിലുള്ള. ൪. ശുദ്ധമില്ലാത്ത. ൫. കലർന്ന. ൬. ഇടുങ്ങിയ. ൭. പരന്ന.

സങ്കീർണ്ണകം - വാക്യത്രയത്തിൽ ഒന്നു്, അംഗാംഗിവാക്യങ്ങൾ ചേർന്നതു്.

സങ്കീർണ്ണം-ഹ. കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്, ഒരു വാക്യത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ കിടക്കുന്ന പദം മറെറാരു വാക്യത്തിൽ അന്വയിക്കുന്നതിനാലുണ്ടാകുന്ന ദോഷം. ൨. അനേകതരത്തിലുള്ളവ ഒന്നിച്ചുചേർന്നാലുള്ളതു്. ൩. വ്യാപിച്ചതു്. ൪ അശുദ്ധമായ വസ്തു.

സങ്കീർണ്ണന്മാർ- അംബഷ്ഠൻ, കരണൻ തുടങ്ങി ചണ്ഡാലപര്യന്തമുള്ളവരെല്ലാം.

സങ്കീർത്തനം-സ്തോത്രം, സ്തുതി.

സങ്കുചിത-വി. ഹ. കൂമ്പിയ. ൨. വിടിരാത്ത. ൩. ചുരുക്കിയ. ഉ-ം 'സങ്കുചിതാംശുജാലൻ'.

സങ്കുല-വി. മിശ്രമായ, തിങ്ങിയ.

സങ്കുലക്ലിഷ്ടം-വി. ഹ. കലർന്ന. ൨. യോജ്യതയില്ലാത്ത.

സങ്കുലം-ഹ. പരസ്പരവിരുദ്ധാർത്ഥമായ വാക്കു്. ൨. അനേകതരത്തിലുള്ളവ ഒന്നിച്ചുചേർന്നതിന്റെ പേർ. ൩. കൂട്ടം, പലതിലും വ്യാപിച്ചതു്.

സംകൃതി-ഛന്ദസ്സുകളിൽ ഒന്നു്.

സങ്കേതനം-സഞ്ചയനം.

സങ്കേതം-ഹ. രക്ഷാസ്ഥലം, പ്രത്യേകമായി സങ്കല്പിക്കപ്പെട്ടതു്. ൨. സ്വാധീ

നമായി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട സ്ഥലം, കാമുകനെ കണ്ടുമുട്ടുന്നതിലേക്കായി മുൻകൂട്ടി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലം, കുറിസ്ഥലം. ൩. അടയാളം.

സങ്കേതസ്ഥാനം-രക്ഷാസ്ഥലം.

സങ്കേതിപ്പിക്ക- ശുഭകാര്യങ്ങൾക്കായി ഭൂമി ഭാഗിക്ക.

സങ്കോചപിശുനം-കങ്കുമം.

സങ്കോചം-ഹ. കൂമ്പൽ, മൂടൽ. ൨. സംശയം. ൩. ലജ്ജ. ൪. കങ്കുമം.

സങ്കോചിക്കുന്നു-ഹ. കൂമ്പുന്നു. ൨. സംശയിക്കുന്നു.

സംക്രന്ദനൻ-ഇന്ദ്രൻ. ശത്രുക്കളെ കരയിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സംക്രമ(ണ)ം-കടക്കുക, കടന്നുകൂടുക.

സംക്രമം-ഹ. കോട്ട മുതലായ ദുർഗ്ഗങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുക. ൨. നടപ്പാൻ വയ്യാത്ത മാർഗ്ഗം. കടന്നുകൂടുക എന്നർത്ഥം.

സംക്രമിക്കുന്നു-ഹ. കടക്കുന്നു. ൨. ഒന്നു ചേരുന്നു (കലരുന്നു).

സംക്രാന്ത-വി. കടക്കപ്പെട്ട.

സംക്രാന്തി-സൂര്യൻ ഒരു രാശിയിൽ നിന്ന് മറ്റൊരു രാശിയിലേക്കു കടക്കുന്ന സമയം.

സംക്രീഡ, സംക്രീഡനം-ഒരുമിച്ചുള്ള കളി.

സംക്ഷയം —ഹ. ലോകനാശം. ൨. നാശം.

സംക്ഷാളനം-കഴുകൽ.

സംക്ഷിപ്ത-വി. ഹ. സംക്ഷേപിക്കപ്പെട്ട. ൨. ചുരുക്കപ്പെട്ട. ൩. അയയ്ക്കപ്പെട്ട. ൪. എറിയപ്പെട്ട.

സംക്ഷേപ(ണ)ം-ഹ. ചുരുക്കൽ, പരന്നുകിടക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും വസ്തുവെ ചുരുക്കുക. ഉ-ം, ഭാഗവതത്തിന്റെ സംക്ഷേപമാണ് 'നാരായണീയം' ൨. അയയ്ക്കൂ. ൩. എറിക.

സംക്ഷേപിക്കുന്നു—ചുരുക്കയും. മറ്റും ചെയ്യുന്നു.

സംക്ഷോഭം-ഹ. അഹംഭാവം. ൨. മറിച്ചിൽ. ൩. ഇളക്കം, വിറയൽ.

സംഖ്യ-ഹ. എണ്ണം, കണക്ക്. ൨. പ്രമാണങ്ങളെക്കൊണ്ടു അർത്ഥനിർണ്ണയം ചെയ്യുക. ൩. അറിവ്.

സംഖ്യം-യുദ്ധം. നല്ല പ്രസിദ്ധിയുണ്ടാക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സംഖ്യയെഴുത്ത്—(സ്ഥാന സം ജ്ഞ നോക്കുക).

സംഖ്യാത-വി. എണ്ണപ്പെട്ട, കണക്കാക്കപ്പെട്ട. (സംഖ്യാനം ചെയ്യപ്പെട്ടത്-സംഖ്യാതം).

സംഖ്യാദിപഞ്ചാംഗം—(ദിക്കാലപഞ്ചാംഗം നോക്കുക).

സംഖ്യാവൽ-വി. സംഖ്യയുള്ള.

സംഖ്യാവത്തുക്കൾ-വിദ്വാന്മാർ.

സംഖ്യാവാൻ-വിദ്വാൻ, പണ്ഡിതൻ. ആലോചനയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

സംഖ്യാസമാപനൻ-ശിവൻ.

സംഖ്യേയ-വി. എണ്ണപ്പെടത്തക്ക.

സംഗത-വി. സംഗമിച്ച, ചേർന്ന.

സംഗതജാനുക-വി. കോട്ടുകാലുള്ള.

സംഗതം-യുക്തിയുക്തമായ വാക്ക്. മനസ്സിന്നു ചേരുന്നത് എന്നർത്ഥം. മറ്റൊരു പര്യായം-ഹൃദയംഗമം.

സംഗതി-ഹ. കാര്യം. ൨. ചേർച്ച, സംബന്ധം. ൩. കാരണം. ൪. യാദൃച്ഛികാസംഭവം. ൫. സംഘം.

സംഗം-ഹ. ചേർച്ച, തമ്മിൽ കൂടിച്ചേരുക. ൨. ആസക്തി.

സംഗമം-ഹ. ചേർച്ച, തമ്മിൽ കൂടിച്ചേരുക. ൨. ആറ്റിന്റെ ചേർച്ച.

സംഗമിക്കുന്നു-ചേരുന്നു.

സംഗമേശൻ—ഇരിങ്ങാലക്കുട കൂടമാണിക്കദേവൻ.

സംഗരം-ഹ. യുദ്ധം. വളരെ ശബ്ദമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. പ്രതിജ്ഞ. ന. ഉടമ്പടി. ർ. ആപത്തു്. ഊ. വന്നിക്കായ്. നു. കർമ്മനിയമം.

സംഗി-ചേർന്നവൻ. (സ്ത്രീ-സംഗിനി).

സംഗീർണ്ണ- വി. പ്രതിജ്ഞചെയ്യപ്പെട്ട, അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട.

സംഗീതക്കാരൻ-പാട്ടുകാരൻ.

സംഗീതക്കാരി-പാട്ടുകാരി.

സംഗീതം-പാട്ടു്, സാമവേദത്തിന്റെ ഉപവേദം.

'സംഗീതമപിസാഹിത്യം
സരസ്വത്യാസ്തനദ്വയം
ഏകമാപാദമധുര
മന്യദാലോചനാമൃതം'

ഇതു ശ്രോത്രേന്ദ്രിയപ്രധാനമായ ഒരു കലയാണു്. ക്രമീകൃതമായ സ്വരഗ്രാമത്തിനു മനുഷ്യാത്മാവിനെ സ്പർശിപ്പാൻ ഒരു പ്രത്യേകശക്തിയുണ്ടു്. രാഗങ്ങൾ ഉച്ചനീചങ്ങളായ സ്വരങ്ങൾ മൂലമുണ്ടാകണം. താളങ്ങൾ സ്വരങ്ങളുടെ ദീർഘതയേയും ഹ്രസ്വത്തേയും ആശ്രയിച്ചിരിക്കണം. ഗായകൻ മനോഭാവങ്ങളെ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കുന്നതിനു വളരെ സമർത്ഥനായിരിക്കണം.

സംഗീതശാസ്ത്രപ്രകാരം സ്വരവൃത്തികൾ വിളംബം, പ്രവാഹം, കമ്പനം, ഭ്രമണം ഇങ്ങിനെ ർ വിധം.

സംഗീതരത്നാകരം-സംഗീതം, നൃത്തം മുതലായവയെപ്പററിയുള്ള ഒരു കൃതി.

ഇതിന്റെ കർത്താവു് ശാങ്ഗദേവനാകുന്നു.

സംഗ്രഢ-വി. ഹ. മറയ്ക്കപ്പെട്ട. ഉ. ചുരുക്കപ്പെട്ട. ന. കൂട്ടപ്പെട്ടം ർ. ചേർക്കപ്പെട്ട. ഊ. ഉറപ്പിൽ കെട്ടപ്പെട്ട.

സംഗ്രഢം-ഒരു തൂകയോടു കൂട്ടിച്ചേർത്ത മറെറാരു തുക.

സംഗൃഹിത-വി. ഹ. എടുക്കപ്പെട്ട. ഉ. സംക്ഷേപിക്കപ്പെട്ട. ന. കൂട്ടപ്പെട്ട.

സംഗ്രഹം-ഹ. സംക്ഷേപം, ചുരുക്കിപ്പറയുക. ഉ. കൂട്ടിച്ചേർപ്പു്. ന. പ്രതിജ്ഞ. ർ. സ്വീകാരം.

'ഉണ്ടെങ്കിലും ഭൂരികളത്രസംഗ്രഹം'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

ഊ. മുഷ്ടി. നു. ഉയർച്ച. ൭. പ്രയത്നം. വൃ. (സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം) വിസ്തൃമായ അർത്ഥത്തെ ചുരുക്കുക.

സംഗ്രഹിക്കുന്നു-ഹ. കൂട്ടിവയ്ക്കുന്നു. ഉ. എടുക്കുന്നു. ന. കരുതുന്നു ർ. സംക്ഷേപിക്കുന്നു.

സംഗ്രാമപടഹം-യുദ്ധയാത്രയ്ക്കുള്ള വാദ്യഘോഷം.

സംഗ്രാമം-യുദ്ധം.

സംഗ്രാഹം-ഹ. മുഷ്ടിചുരുട്ടി (കയ്യിന്റെ വിരലുകൾ മടക്കി) പിടിക്കുക. ഉ. കൈനാട. ന. കൈക്കൊള്ളുക. വഴിപോലെ പിടിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

സംഘക്കളി-ശാസ്ത്രക്കളി.

സംഘക്കാർ-കൂട്ടക്കാർ, യോഗക്കാർ.

സംഘചാരി-മീൻ.

സംഘടനാ-ചേർച്ച.

സംഘടിക്കുന്നു- ചേരുന്നു, കൂട്ടിമുട്ടുന്നു. (സ. ക്രി. സംഘടിപ്പിക്കുന്നു).

സംഘടിത-വി. നല്ലവണ്ണം ചേർക്കപ്പെട്ട.

സംഘട്ടന(ം)-ഹ. ചേർച്ച, കൂട്ടിമുട്ടുക. ഉ. ആലിംഗനം.

സംഘം-സമൂഹം, ജന്തുക്കളുടെ കൂട്ടം, യോഗം. സംഹനിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

സംഘർഷം-ഹ. മത്സരം, സ്പർദ്ധം. ഉ. അരയ്ക്കുക. ൩. ഒലിക്കുക.

സംഘാടം-ചങ്ങാടം.

സംഘാടികാ-ഹ. ജോടി. ഉ. മണം.

സംഘാതം-ഹ. കൂട്ടം. ഉ. ഒരു നരകം. ൩. കൊല.

സചനം-ഹ. സഹായം. ഉ. വന്ദനം, വണക്കം.

സചി-ഹ. സ്നേഹിതൻ. ഉ. ഇന്ദ്രന്റെ ഭാര്യ.

സചിത്രം-ഹ. ചായമിട്ട. ഉ. പലനിറമുള്ള.

സചിവൻ-ഹ. മന്ത്രി. ഉ. സഹായജനം. ഒന്നിച്ചുനടക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സചേതന-വി. ഹ. ചേതസ്സുള്ള. ഉ. ബോധമുള്ള. ൩. ജീവനുള്ള.

സചേതസ്സ്-വി. വിശേഷബുദ്ധിയുള്ള.

സചേല-വി. വസ്ത്രം ധരിച്ച.

സചേലസ്നാനം-വസ്ത്രംമുക്കിക്കുളിക്ക.

സചേഷ്ടം-മാവ്.

സച്ചാര-മഞ്ഞൾ.

സച്ചിദാനന്ദൻ-ദൈവത്തിനുള്ള ഒരു പേർ, പരമാത്മാവ്, വിഷ്ണു. (സച്ചിന്മയൻ എന്നതു നോക്കുക).

സച്ചിദാനന്ദം-സത്തും ചിത്തും ആനന്ദവും.

സച്ചിത്സ്വരൂപൻ-ദൈവത്തിനെ സ്തുതിച്ചു പറയുന്ന ഒരു പേർ.

സച്ചിന്മയൻ—സച്ചിത്സ്വരൂപൻ, സത്തും ചിത്തും കലർന്നവൻ. (സത്തു് = ഉണ്ടെന്നുള്ള അവസ്ഥ. ചിത്തു് = ജ്ഞാനം). ദൈവം.

സജഗ്ധി-സഹഭോജനം.

സജനൻ-ഒരു കുടുംബത്തിലുള്ളവൻ, ചാർച്ചക്കാരൻ.

സജംബാള-വി. ചേറോടുകൂടിയ, ചേറുള്ള.

സജംബാളം-ചളിമയമായ പ്രദേശം.

സജാതം-വി. ഒരുമിച്ചു ജനിച്ച.

സജാതി-വി. ഒരു കലത്തിൽ ജനിച്ച.

സജാതീയ-വി. ഒരു കലത്തിൽ ജനിച്ച, ഒരേ ജാതിയിൽ പെട്ട, ഒരേ വകയിലുള്ള.

സജ്ജ-ഹ. അലങ്കാരം. ഉ. കവചം.

സജ്ജ-വി. ഹ. കവചമിടപ്പെട്ട, കുപ്പായം ചട്ട മുതലായവ ധരിച്ചു ഗമനത്തിന്നൊരുങ്ങിയ എന്നർത്ഥം. ഉ. ഒരുക്കപ്പെട്ട. ൩. മൂടപ്പെട്ട ൪. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട.

സജ്ജൻ-ഒരുങ്ങിയവൻ, ചട്ടയിട്ടവൻ, സന്നദ്ധൻ.

സജ്ജനം-ഹ. നല്ല ആൾ, നല്ല തറവാട്ടിൽ ജനിച്ചവൻ ഉ. ആനയുടെ അലങ്കാരം. ൩. അലങ്കാരം. ൪. സൈന്യരക്ഷണത്തിനായി നിറുത്തിയ കാവൽ സൈന്യം. ൫. അണിനിരത്തൽ.

സജ്ജനസമ്പർക്കം-നല്ല ജനങ്ങളുമായുള്ള ചേർച്ച.

സജ്ജനാ-ഹ. തയ്യാറാവുക. ഉ. രാജാവിന്നു കയറുന്നതിനായി ആനയെ അമ്പാരികെട്ടി ചമയിക്കുക.

സജ്ജിത-വി. ഹ. ഒരുക്കപ്പെട്ട. ഉ. കവചമിടപ്പെട്ട. ൩. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട.

സജ്ജീകരിക്കുന്നു-തയാറാക്കുന്നു. (നാമം-സജ്ജീകരണം).

സജ്ജീകൃതം- സന്നദ്ധമാക്കിച്ചെയ്യപ്പെട്ടതു്.

സജ്യ-വി. ഞാണുവലിച്ചുകെട്ടിയ.

സജ്യം-കലച്ച വില്ല്.

സജ്വരം-ഹ. ചൂട്, ഉഷ്ണം. ഉ. എരിച്ചിൽ

സഞ്ചയനം-ഹ. ഒരുമിച്ചുചേർക്ക. ഉ. ഒരാൾ മരിച്ചു ദഹിപ്പിച്ചതിന്റെ ശേഷം അസ്ഥി പെറുക്കി സ്ഥാപിക്കുന്ന ഒരു കർമ്മം.

സഞ്ചയം-ഹ. ഒരുമിച്ചുകൂട്ടുക. ഉ. സമൂഹം, കൂട്ടം. വർദ്ധിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സഞ്ചയിക്ക-ഒരുമിച്ചുകൂട്ടുക.

സഞ്ചരണം-നടപ്പ്.

സഞ്ചരിക്കുന്നു-നടക്കുന്നു.

സഞ്ചല-വി. വിറക്കുന്ന.

സഞ്ചലനം-ഇളക്കം.

സഞ്ചായക്കാരൻ-വനംഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ.

സഞ്ചായം-മരങ്ങൾ, തടി ഇവ സംബന്ധിച്ച ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റ്, പുറവരവ്.

സഞ്ചായ്യ-ഒരു വിശേഷ യാഗം.

സഞ്ചാരകൻ-ഹ. വഴികാട്ടുന്നവൻ. ഉ. ഉത്സാഹിപ്പിക്കുന്നവൻ.

സഞ്ചാരജീവി-വി. സഹായമില്ലാതെ വലയുന്ന.

സഞ്ചാരം-ഹ. നടപ്പ്. ഉ. പ്രയാസം. ന. പ്രയാസപ്പെട്ട വഴി. ര. അശുദ്ധി.

സഞ്ചാരി-വി. ഹ. നടക്കുന്ന. ഉ. ഇളക്കമുള്ള. ന. പ്രയാസമുള്ള.

സഞ്ചാരി-ഹ. നടക്കുന്നവൻ. ഉ. വായു.

സഞ്ചാരികാ-ദൂതി. സന്ദേശത്തെ കൊണ്ടു നടത്തുന്നവൾ എന്നർത്ഥം.

സഞ്ചാരിണി-ഹ. നടക്കുന്നവൾ. ഉ. ചെറുപ്പുള്ളടി.

സഞ്ചി-മടിശ്ശീല, ഉറപ്പ.

സഞ്ചിത-ഹ. വർദ്ധിച്ച. ഉ. സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട. ന. ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട. ര. ചേർക്കപ്പെട്ട.

സഞ്ചിതി-കൂട്ടം.

സഞ്ചിന്തനം-ധ്യാനം, വിചാരം.

സഞ്ചൂർണ്ണം-പൊടിക്കുക.

സഞ്ചോദനം-പറഞ്ഞയയ്ക്കൂ, നടത്തുക.

സഞ്ജയൻ-ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ മന്ത്രിയും സരഥിയും.

ഭാരതയുദ്ധം കണ്ടതുപോലെ അന്ധനായ ധൃതരാഷ്ട്രരോടു പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ചു. ഗവൽഗണന്റെ പുത്രനാകയാൽ ഗാവൽഗണി എന്നും പറയുന്നു. ഉ. വാസവദത്തയുടെ പിതാവായ ഉജ്ജയിനിയിലെ ഒരു രാജാവ്.

സഞ്ജവനം-തെക്കിനി മുതലായ നാലും കൂടി കൂടിയ നാലു പുര.

സഞ്ജാ-ആട്ടിൻപെട.

സഞ്ജാത-വി. ജനിച്ച.

സഞ്ജീപനം-നാലുകെട്ടുംപുര.

സഞ്ജീവനം-ഹ. ഒരുമിച്ചുള്ള പാർപ്പ്. ഉ. പുനർജീവിപ്പിക്കൽ. ന. നാലുകെട്ടുംപുര.

സംജീവിനി-ആഹാരം.

സഞ്ജ്വരം-അഗ്നിയുടെ ചൂട്.

സട-ഹ. ജട, ചുമലിലെ രോമക്കൂട്ടം. ഉ. കിരീടം. ന. നാട.

സടാംകം-സിംഹം.

സടീ-ഹ. സിംഹം. ഉ. അടവിക്കച്ചോലം. ന. ചെറുകച്ചോലം.

സഠം-വെളുത്തീയം.

സണം-ചണ.

സണസൂത്രം-മീൻകൂട്.

സംഡീനം-പക്ഷിയുടെ ഗമനം, കൂട്ടം കൂട്ടമായി പറക്കുന്നത്.

സതത-വി. നിത്യമായുള്ള.

സതതം-നിത്യവും, എല്ലാനാളും.

സതി-പ്ര. സമ്മാനം, ദാനം, ഇനാം ക. അവസാനം, നാശം. ന. ഉടന്തടി ചാടുക.

സതീ-പ്ര. പാതിവ്രത്യമുള്ള സ്ത്രീ. ഭർത്താവ് ഒരാളിൽതന്നെ സദാ അഭിനിവേശമുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം. ക. ശിവന്റെ ഭാര്യ, ദക്ഷന്റെ പുത്രി.

ദക്ഷന്റെ കോപം ഹേതുവായിട്ടു ദേഹത്യാഗം ചെയ്തു. തദനന്തരം ഹിമവാന്റെയും മേനയുടേയും പുത്രിയായി ജനിച്ചു. ശിവൻ വേട്ട.

സതീനം-ഒരുവക പയറ്.

സതീർത്ഥ്യൻ-ഒരു ഗുരുവിങ്കൽനിന്നു പഠിച്ചവൻ.

'ചിൽക്കാതൽക്ക സതീർത്ഥ്യനായിരുന്ന വിപ്രൻ'

(കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

സതീർത്ഥ്യം-തുല്യം.

സതീലകം-ഒരു പയറ്.

സൽ-വി. പ്ര. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള. ക. കൊള്ളാവുന്ന, നല്ല.

(മറ്റു പദങ്ങളുടെ മുൻപിൽ ചെർത്തു ഈ അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗിക്കുന്നു).

ന. സത്യമുള്ള. ര. മാനമുള്ള. ള. സുകൃതമുള്ള. ന. ബുദ്ധിയുള്ള. ം. സ്ഥിരതയുള്ള.

സൽകഥ-നല്ലകഥ.

സൽകൃത-വി. പൂജിക്കപ്പെട്ട. ക. ബഹുമാനിക്കപ്പെട്ട.

സൽകൃതി-പ്ര. സുകൃതം. ക. നല്ല പ്രവൃത്തി.

സൽക്കരിക്കുന്നു-പ്ര. പൂജിക്കുന്നു. ക. മാനിക്കുന്നു.

സൽക്കാരം-ബഹുമാനം.

സൽക്രിയ-പ്ര. സൽക്കാരം. ക. നല്ല പ്രവൃത്തി.

സൽഗതി-പ്ര. നല്ലഗതി. ക. മോക്ഷം.

സൽഗുണരഹിത-വി. നന്മയില്ലാത്ത.

സർവ്വം-എല്ലാടത്തും എല്ലാപ്പോഴും വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന വസ്തു, സത്യരൂപം. ക. ചാവ്. ന. സാരകാര്യം. ര. സജ്ജനം. ള. നല്ലത്. ന. പരമാത്മാവ്.

സത്ത-പ്ര. ഇരിക്കുക. ക. നന്മ. ന. ശ്രേഷ്ഠത.

സത്തമ-വി. സുകൃതമുള്ള. ക. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള.

സത്താമാത്രം-ഉണ്മമാത്രം അറിയേണ്ടത്.

സത്തിക-സ്ഥിരം.

സത്തുക്കൾ-നല്ല ജനങ്ങൾ.

സൽപാത്രം-പ്ര. നല്ലപാത്രം. ക. യോഗ്യൻ.

സൽപഥം-നല്ലവഴി.

സൽഫലം-പ്ര. നല്ല ഗുണം. ക. മംഗളകരങ്ങ.

സൽഭാവം-നല്ല ഭാവം. (മ). അഹംഭാവം, നിന്ദ.

സൽഭാവി-വി. സൽഭാവമുള്ള, അഹംഭാവമുള്ള.

സഭാവം-ഭവനം.

സത്യ-വി. പരമാത്മാവായുള്ള, നേരായുള്ള.

സത്യക-വി. സത്യമുള്ള, നേരുള്ള.

സത്യകൻ-പ്ര. സാത്യകിയുടെ അച്ഛൻ.

സത്യകൻയദുകുലോല്പന്നനായ ശിനിയുടെ പുത്രനാണ്.

ക. ബ്രഹ്മാവ്.

സത്യകം-അച്ചാരം, ഉടമ്പടി.

സത്യകർമ്മം-ഹ. നേരുള്ള പ്രവൃത്തി. ഉ. കറുബാന.

സത്യക്കുറി-ഹ. ഉടമ്പടി. ഉ. സത്യം ചെയ്യുന്നതിനു തീരുമാനിച്ചു കോർട്ടിൽ നിന്നെഴുതുന്ന ഒരെഴുത്തു്.

സത്യംകാരം-ഹ. 'ഞാൻ ഇതു വിലയ്ക്കു തരാം' അല്ലെങ്കിൽ 'ഞാൻ ഇതു വിലയ്ക്കു വാങ്ങിക്കൊള്ളാം' എന്നു് ഏററുപറയുക. ഉ. അച്ചാരം.

സത്യജ്ഞ-വി. സത്യത്തെ അറിഞ്ഞ.

സത്യധൃതി-ശരദ്വാന്റെ പുത്രൻ, ഉർവ്വശിയിൽ. കൃപന്റെയും കൃപിയുടെയും അച്ഛൻ.

സത്യൻ-ഹ. ശ്രീരാമൻ. ഉ. വിഷ്ണു. സത്തുക്കളിൽ കരുണയുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

സത്യപട-പരിശുദ്ധമായ ദ്വന്ദ്വയുദ്ധം.

സത്യപാശം-ആണ, ശപഥം.

സത്യപുരം-വൈകുണ്ഠം, വിഷ്ണുലോകം.

സത്യപ്രതിജ്ഞ. വാഗ്ദാനത്തിൽ സത്യമുള്ള.

സത്യപ്രമാണം-നേരായ പ്രമാണം.

സത്യഫലം-കൂവളം.

സത്യഭംഗം-നേരുകേടു്.

സത്യഭാരതൻ-വ്യാസൻ.

സത്യഭാമാ-സത്രാജിത്തിന്റെ പുത്രി, കൃഷ്ണന്റെ അഷ്ടഭാര്യമാരിൽ ഒരുത്തി.

കൃഷ്ണൻ സത്യഭാമയ്ക്കുവേണ്ടി പാരിജാതത്തെ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ നിന്നുംകൊണ്ടുവന്നു ഭാമയുടെ ഗൃഹത്തിൽ നട്ടു. ഇതു നിമിത്തം ഇന്ദ്രനുമായി യുദ്ധമുണ്ടായി. സത്യഭാമയുടെ പുത്രന്മാർ—10. ഭാനു, സ്വഭാനു, പ്രഭാനു, ഭാനുമാൻ, ചന്ദ്രഭാനു, ബൃഹൽഭാനു, അതിഭാനു, ശ്രീഭാനു, പ്രതിഭാനു, സുഭാനു.

സത്യം-ഹ. പരമാർത്ഥം. ഉ. ആണ. ൩. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ലോകം. ൪. കൃതയുഗം. ൫. അരയാൽ. ൬. വികാരമില്ലാത്തതു്.

സത്യയുഗം-കൃതയുഗം.

സത്യലോകം-ബ്രഹ്മാവിന്റെ ലോകം.

സത്യലോപം-സത്യഭംഗം.

സത്യവചസ്സ്-ഹ. നേരുവാക്കു്. ഉ. ഋഷി.

സത്യവൽ-വി. സത്യമുള്ള.

സത്യവതീ-ഹ. ശന്തനുവിന്റെ ഭാര്യ, ചിത്രാംഗദന്റെയും വിചിത്രവീര്യന്റെയും അമ്മ. വ്യാസന്റെ അമ്മ, അപ്സരസ്ത്രീയായ അദ്രികയിൽ ചേദിരാജാവായ ഉപരിചരന്റെ പുത്രി (കാളി).

സത്യവതി കുട്ടിയായിരുന്നപ്പോൾ പരാശരനു യമുനയിൽവച്ചുണ്ടായവനത്രെ വേദവ്യാസൻ.

ഉ. നാരദന്റെ ഭാര്യ. ൩. ഋചീകന്റെ ഭാര്യ, വിശ്വാമിത്രന്റെ സഹോദരി.

സത്യവതീസുതൻ-വ്യാസൻ.

സത്യവാക്കു്-ഹ. നേരുവാക്കു്. ഉ. മഹർഷി. ൩. കാക്ക.

സത്യവാചകം-നേരുവാക്കു്.

സത്യവാദി-വി. സത്യംപറയുന്ന.

സത്യവാൻ-ഹ. നേരുള്ളവൻ. ഉ. ഒരു രാജാവു്. ൩. സാവിത്രിയുടെ ഭർത്താവു്.

സത്യവൃത്തു്-വി. സത്യം പറയുന്ന.

സത്യവ്യാജം- സത്യത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള വ്യാജം.

'അഗ്നിമണ്ഡലെവാഴുംസീതയെ
സത്യവ്യാജാൽ'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

സത്യവ്രത-വി. സത്യത്തെ പാലിക്കുന്ന.

സത്യവ്രതൻ-ഹ. ഏഴാമത്തെ മനു. ൨. സൂൎയ്യവംശത്തിൽ പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന ഒരു നൃപൻ, ത്രിശംകു, ഹരിശ്ചന്ദ്രന്റെ പിതാവ്. (ത്രിശംകു എന്ന പദം നോക്കുക).

സത്യശീല-വി. സത്യമുള്ള.

സത്യസങ്കല്പ-വി. സത്യമായി വിചാരിക്കുന്ന.

സത്യസങ്കാശ-വി. സത്യംപോലെയുള്ള

സത്യസന്ധ-വി. സത്യത്തെ പാലിക്കുന്ന.

സത്യസന്ധൻ-ഹ. സത്യത്തെ പാലിക്കുന്നവൻ. ൨. രാമൻ ൩. രാമന്റെ അനുജനായ ഭരതൻ. ൪. ജനമേജയൻ എന്ന രാജാവ്.

സത്യസന്ധാ-പാഞ്ചാലി.

സത്യസംഗരൻ-കുബേരൻ.

സത്യസ്വരൂപൻ-ദൈവം, നിൎവികാരമായ പരബ്രഹ്മം, സത്തുക്കളിൽ കരുണയുള്ള പല അവതാരരൂപങ്ങൾ ഉള്ളവൻ.

സത്യഹീന-വി. നേരില്ലാത്ത.

സത്യാ-ഹ. സീത. ൨. വ്യാസന്റെ അമ്മ, സത്യവതി. ൩. ദുൎഗ്ഗ. ൪. സത്യഭാമ. ൫. വിഷ്ണുവിന്റെ അമ്മ.

സത്യാകൃതി-അച്ചാരം.

സത്യാനുരക്ത-സത്യത്തോടു യോജിച്ച.

സത്യാനൃതം-കച്ചവടം.

സത്യാപനം-ഹ. അച്ചാരം. ൨. സത്യം പറക.

സത്രപ-വി. ലജ്ജയുള്ള.

സത്രപ്പെടുന്നു-തിടുക്കപ്പെടുന്നു.

സത്രം-ഹ. യാഗം. ൨. വഴിയമ്പലം. ൩. മറവ്. ൪. സദാ കൊടുക്കുന്നത്, ദാനം. ൫. ചതിവ്. ൬. കൊടുകൊട്. ൭. ഭവനം. ൮. സമ്പത്ത്. ൯. തിടുക്കം. ൧൦. വനം. ൧൧. ഡംഭം. ൧൨. ഉട്ടുപുര.

സത്രശാല-ഹ. യാഗശാല. ൨. ഉട്ടുപുര.

സത്രാ-അ. കൂടെ.

സത്രാജിത്ത്, സത്രാജിതൻ-ഒരു യാദവൻ, നിഘ്നന്റെ പുത്രൻ. സത്യഭാമയുടെ പിതാവ്.

സൂൎയ്യനെ സേവിച്ചു സ്യമന്തകം എന്ന മണി വാങ്ങിച്ചു. (സ്യമന്തകകഥ സൎവപ്രസിദ്ധമാണ്. വായിക്കുക).

സത്രാശനൻ-ദേവൻ.

സത്രീ-ഹ. യാഗംചെയ്തവൻ, ധൎമ്മിഷ്ഠൻ, എപ്പോഴും അന്നാദിദാനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഗൃഹസ്ഥൻ. സത്രമുള്ളവൻ എന്നൎത്ഥം. സത്രം-അന്നാദിദാനം. ൨. സ്ഥാനാപതി. ൩. ഗൃഹസ്ഥൻ. ൪. യാഗംകഴിക്കുന്ന ആചാൎയ്യൻ.

സത്വഗുണം-മൂന്നുഗുണങ്ങളുള്ളതിൽ ഒന്നാമത്തേത്, നല്ല ഗുണം.

സത്വം-ഹ. മൂന്നു ഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൨. വസ്തു. ൩. ജീവൻ, ചൈതന്യം. ൪. പ്രാണൻ. ൫. ബലം. ൬. ധൈൎയ്യം. ൭. സമ്പത്ത്. ൮. സ്വഭാവം. ൯. സാരകാൎയ്യം. ൧൦. പ്രാണി. ൧൧. ബുദ്ധി. ൧൨. നാമപദം. ൧൩. നിശ്ചയം. ൧൪. സൌജന്യം. ൧൫. വീൎയ്യം.

സത്വരം-അ. വേഗത്തിൽ.

സത്വസമ്പത്ത്-സത്വമെന്നുള്ള സമ്പത്ത്, ബലം, വീൎയ്യം.

സത്വസമ്പന്ന-വി. അധികം സമ്പത്തുള്ള.

സത്വാപത്തി-മനസ്സിൽ സച്ചിദാനന്ദ വസ്തുവിന്റെ സ്ഫുരണം.

സത്വാഭിമാനം- ജീവിതത്തിലുള്ള അഭിമാനം.

സത്സംഗം-നല്ല ജനങ്ങളോടുള്ള ചേർച്ച.

സത്സേവിത-വി. സത്തുക്കളാൽ സേവിക്കപ്പെട്ട.

സദനം-ഹ. ഭവനം. ൨. ജലം.

സദംശകം-ഞണ്ട്.

സദംശവദനം-കങ്കപക്ഷി.

സദയം-അ. ദയയോടെ.

സദർ-മുഖ്യമായ, ശ്രേഷ്ഠമായ. (അറബി ഭാഷ).

സദസ്സ്-സഭ.

സദസ്യൻ-യാഗശാലയിലുള്ള ആചാര്യന്മാരിൽ ഒരുത്തൻ, സഭ്യൻ.

സദാ-അ. എല്ലാപ്പോഴും.

സദാകാലം-അ. എല്ലാസമയത്തും.

സദാഗതി-ഹ. വായു. ൨. ബ്രഹ്മം. ൩. സൂര്യൻ.

സദാചാരം-നല്ല ആചാരം, മര്യാദ.

സദാതന-വി. നിത്യമായുള്ള.

സദാതനൻ-ഹ. നിത്യൻ. ൨. വിഷ്ണു.

സദാത്മാവ്-എന്നും നിലനില്പുള്ള ആത്മാവ്.

സദാനന്ദൻ-ദൈവം, ബ്രഹ്മാവ്.

സദാനന്ദം-നിത്യാനന്ദം.

സദാനർത്തം-വാലാട്ടിപ്പക്ഷി.

സദാനീര, സദാതോയാ-കരതോയ എന്ന നദി.

പണ്ടു കർക്കടകമാസത്തിൽ ഗംഗാദേവി മൂന്നു ദിവസം രജസ്വലയായി വർത്തിച്ചുവന്നു. അന്നു എല്ലാ നദികളിലും ഋതുരജസ്സു ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഈ കരതോയാ (സദാനീരാ) നദിയിൽ അന്നും ശുദ്ധജലം തന്നെ ഒഴുകിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഈ നദി സ്വതന്ത്രനദിയാണ്. മറെറാന്നിന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം കൂടാതെ തന്നെ (തനിച്ചുതന്നെ) ഇതിനു പരിശുദ്ധതയുണ്ട്.

സദാപുഷ്പം-ഹ. തെങ്ങ്. ൨. ചെമ്മരം. ൩. കരുക്കത്തിമുല്ല. ൪. എരിക്ക്. ൫. മന്താരം.

സദാപ്രസൂനം-ഹ. കരുക്കത്തിമുല്ല. ൨. എരിക്ക്. ൩. ചെമ്മരം.

സദാഫലം-ഹ. അത്തിയാൽ. ൨. കൂവളം. ൩. തെങ്ങ്. ൪. കാട്ടത്തി.

സദായോഗി-കൃഷ്ണൻ.

സദാരൻ-ഭാര്യയോടു കൂടിയവൻ.

സദാശിവൻ-പരബ്രഹ്മം, ശിവൻ.

സദൃക്ഷ-വി. തുല്യമായുള്ള.

സദൃശ-വി. തുല്യമായ.

സദൃശത-തുല്യത.

സദൃശിക്കുന്നു-തുല്യമാക്കുന്നു.

സദൃശീകരിക്കുന്നു-തുല്യമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു

സദേശ-വി. അടുത്തുള്ള.

സദേശം-സമീപം.

സദ്മം-ഹ. ഭവനം. ൨. ജലം.

സദ്യ-ഊട്ട്, സഹഭോജനം.

സദ്ധി എന്നതു ക്രമേണ സദ്ധിയായി പിന്നീടു സദ്യയായി. സഗ്ദ്ധി= സഹഭോജനം(കൂടിയിരുന്നുള്ള ഭക്ഷണം)

സദ്യസ്സ്-അ. ഹ. വേഗത്തിൽ, ഇപ്പോൾ, തൽക്ഷണത്തിങ്കൽ.

'സദ്യഃപിടിച്ചുമുറുകെത്തഴുകിനാൻ'
(ഭാഗവതം)

൨. ഇന്ന്. ൩. കുറച്ചുമുമ്പ്. ൪. സമീപകാലത്ത്.

സദ്യഃഫല-വി. വേഗത്തിൽ ഫലം വരുന്ന.

സദ്യഃശോഥാ-നായിക്കൊരുണ.

സദ്യോജാതൻ-ശിവൻ.

സദ്യോവ്രണം-ഒരു രോഗം.

പല മുനകളോടും മുഖങ്ങളോടും കൂടിയ ആയുധങ്ങൾ ശരീരത്തിൽ കൊള്ളുമ്പോൾ പലവിധത്തിലുള്ള മുറിവുകൾ ഉണ്ടാകുന്നു. മുറിയുക, പിളർന്നുപോക, തുളഞ്ഞുപോക, ക്ഷയിച്ചുപോക, നുറുങ്ങിപ്പോക, അറുപോക ഇങ്ങിനെ ആറുവിധം.

സദ്വസഥം-ഗ്രാമം.

സദ്വിനിയോഗം-നല്ലകാൎയ്യത്തിൽ ഏൎപ്പെടുകയെന്നുള്ളതു്.

സദ്വൃത്ത-വി. നല്ല ശീലമുള്ള.

സദ്വൃത്തി-നല്ലതായ വൃത്തി.

സധൎമ്മ-വി. തുല്യമായുള്ള.

സധൎമ്മചാരിണി- വിവാഹംചെയ്ത ഭാൎയ്യ, ധൎമ്മപത്നി.

സധൎമ്മി-വി. മുറയെ അനുസരിക്കുന്ന.

സധൎമ്മിണി-വിവാഹംചെയ്ത ഭാൎയ്യ.

സധി-അഗ്നി.

സധിസ്സ -കാള.

സധ്ര്യൂൾ-വി. കൂടെപ്പോകുന്ന, അനുഗമിക്കുന്ന.

സനകൻ-ഒരു മഹൎഷി.

സനകൻ, സനന്ദൻ, സനാതനൻ, സനൽകുമാരൻ ഇവർ ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രന്മാരാണ്. ഇവരെ സനകാദികൾ എന്നു പറയുന്നു. ബ്രഹ്മാവിന്റെ മനസ്സിൽനിന്നും ജനിച്ചവരാണ്. ഇവർ എന്നും ബാലന്മാരാകുന്നു, വിവാഹം ചെയ്തിട്ടില്ല.

'നാലംശമായിട്ടതിൽമുമ്പിലെയവതാരം നാലുപേർസനകനുംസനന്ദൻസനാതനൻ * നാലാമൻസനൽകുമാരാഖ്യനും ക്രമത്താലെ നാലഞ്ചു വയസ്സുള്ള പൈതങ്ങൾതമ്മെപ്പോലെ * നാലുവേദാന്തത്തെയുംശീലിച്ചുസദാകാലം നാലതുംപിരിയാതെനടപ്പൂപലകാലം'

(ഭാഗവതം)

സനൽ-വി. നിത്യമായ.

സനൽ-ബ്രഹ്മം.

സനൽകുമാരൻ, സനാൽകുമാരൻ-ഒരു മഹൎഷി. നിത്യം കുമാരനെന്നൎത്ഥം. സനൽ-ബ്രഹ്മം. ബ്രഹ്മപുത്രനെന്നുമുണ്ട്.

സനം-ഹ. ആനയുടെ ചെവികൊണ്ടുള്ള അടി. ൨. ഒരു തൈ. ൩. ഒരു വൃക്ഷം.

സനാ-നിത്യം.

സനാതന-വി. ഹ. നിത്യമായുള്ള. ൨. സ്ഥിരതയുള്ള.

സനാതനൻ-ഹ. ബ്രഹ്മാവ്. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ശിവൻ.

സനാതനം-ശാശ്വതം.

സനാതനീ-ഹ. ലക്ഷ്മി. ൨. പാൎവ്വതി (ദുൎഗ്ഗാ). ൩. സരസ്വതി.

സനാഥാ-ഭൎത്താവുള്ളവൾ.

സനാഭയൻ - പുരുഷോന്തരത്തോളമുള്ളവൻ.

സനാഭി-വി. ഹ. സദൃശമായുള്ള. ൨. പ്രിയമുള്ള.

സനാഭികൾ-മേലും കീഴും ഏഴാംപുരുഷാന്തരത്തോളമുള്ളവരുടെ പേർ. മൂലപുരുഷനോടുകൂടിയവർ എന്നൎത്ഥം, ബന്ധു.

സനാശി-ഒരു രാഗം.

സനി-ഹ. ഗുരു മുതലായവരെ ആരാധിക്ക, വന്ദനം. ൨. അപേക്ഷ. ൩. ദിക്ക്.

സനിയമപരിവൃത്തം-കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സനിഷ്ഠീവം, സനിഷ്ഠുവം-മൂക്കിനീർ (തുപ്പൽ), ഏമ്പരായ, കഫം ഇവ തെറിച്ചുകൊണ്ടു പറയുന്ന വാക്ക്.

സനീ-പ്ര. പാവ്തി. ഉ. പ്രകാശം.

സനീഡം-അ. സമീപം.

സന്തത-വി. എല്ലായ്പോഴുമുള്ള.

സന്തതജ്വരം-ഒരുവക ജ്വരം.
ഒരു പകലിന്റേയും രാത്രിയുടേയും ഇടയിൽ രണ്ടുതവണയുണ്ടാകും.

സന്തതം-എല്ലായ്പോഴും. സമൃക്കാകുംവണ്ണം തതം. തതം=വിസ്തൃതം. 'തനവിസ്താരേ കരണേ ച' എന്ന ധാതു.

സന്തതി-പ്ര. വംശം. ഉ. പുത്രനും പുത്രിയും. വിസ്തരിക്കുന്നത്, ജനസമുദായത്തെ പരത്തുന്നതെന്നർത്ഥം.

സന്തപ്ത-വി. പ്ര. ദുഃഖിച്ച. ഉ. ചൂടുപിഴത്ത.

സന്തമസം-ക്രൂരിതം.

സന്തരിക്കുന്നു-കടക്കുന്നു. (ക. ക്രി.-സന്തരിപ്പിക്കുന്നു. നാമം-സന്തരണം).

സന്തർജ്ജനം-മയപ്പെടുത്തൽ.

സന്തർജ്ജിത-വി. മയപ്പെടുത്തപ്പെട്ട.

സന്തർപ്പണം-പ്ര. തൃപ്തിയാക്കൽ, മതിയാക്കൽ. ഉ. ഉഴിഞ്ഞ്.

സന്താനം-പ്ര. വംശം. ഉ. സന്തതി, കഞ്ഞുങ്ങൾ. നാ. തുടച്ചുയായി വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. ഉ-ം, 'സന്തോഷസന്താനം' ർ. കല്പകവൃക്ഷം. @ പരമ്പ്.

സന്താനവേദപ്പൊരുള്ളുപാഠം-സർവ്വജീവജന്തുക്കളുടെയും വേദവാക്യാർത്ഥങ്ങൾ

'സന്താനവേദപ്പൊരുളുകൾപൊരുൾ
താമരാസനക്ഷനൊരുമുഖമടയാഴ്ത്തു'
(കല്യാണസൗഗന്ധികം തുള്ളൽ)
(ഈ വരിച്ചുകെട്ടിയസ്തുതി ഹനുമാനെ സംബന്ധിച്ചതാണ്. ഹനുമാൻ എന്ന പദം നോക്കുക.)

സന്താനിക-പ്ര, പത, നര. ഉ. പാലിൻറെ പാട. നാ. ചിലന്തിവല. ര വായ്തല, മൂല @ കയ്യൻ കരിങ്ങാലി.

സന്താപനം-പ്ര. ചൂട്. ഉ. വേദന. നാ. ദുഃഖം. ര. കാമദേവന്റെ ഒരസ്ത്രം.

സന്താപം-പ്ര. ദുഃഖം. ഉ. ചൂട്. നാ. വേദന ര. പശ്ചാത്താപം @. കോപം.

സന്താപിക്കുന്നു-പ്ര. ദുഃഖിക്കുന്നു. ഉ. ഉണ്ണിക്കുന്നു.

സന്താപിത-വി. പ്ര. ദുഃഖിക്കപ്പെട്ടത് ഉ. ചൂടുപിടിക്കപ്പെട്ട.

സന്തി-പ്ര. അവസാനം. ഉ. മനം.

സന്തുഷ്ട-വി. സന്തോഷിച്ച.

സന്തുഷ്ടി-പ്ര. സന്തോഷം. ഉ. തൃപ്തി.

സന്തൃപ്തി-നല്ല തൃപ്തി.

സന്തോഷം-പ്രീതി, പ്രസാദം, തൃപ്തി.

സന്തോഷണം-പ്രീതി, പ്രസാദം, നന്ദി

സന്തോഷിക്കുന്നു-പ്രസാദിക്കുന്നു. (സ. ക്രി.-സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നു).

സന്തോഷിത-വി. പ്രസാദിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

സന്തൃക്ത-വി. പൂർണ്ണമായി ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട

സന്തൃജിക്കുന്നു-ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. (ക. ക്രി.-സന്തൃജിപ്പിക്കുന്നു.)

സന്ദംശം-പ്ര. ചവണ. ഉ. ഒരു നരകം.

സന്ദംശികാ-ചവണ.

സന്ദഭ്-പ്ര. പൂമാലയും മറ്റും കോർക്കുക. ഉ. കോർക്കുക. നാ. കൂട്ടം. ര കച്ചവ്. @. ചേർപ്പ്, യോജിപ്പ്. ണ. ഗ്രാഥനം.

സന്ദർശനം-ഹ. കാണുക, നോക്കുക.

സന്ദാനം-ഹ. പശുക്കയറ്. ൨. മസ്തകഭാഗം. ൩. പങ്കിടുക.

സന്ദാനിത-വി. കെട്ടപ്പെട്ട.

സന്ദാനിതകം-മൂന്നു ശ്ലോകങ്ങളെ ഒന്നിച്ചു അന്വയിക്കേണ്ടിവരുമ്പോൾ പറയുന്ന പേർ.

സന്ദാനിനി-ഗോഷ്ഠം.

സന്ദാവം-പുറകോട്ടു തിരിച്ചോടുക.

സന്ദി-ചെറിയ കട്ടിൽ.

സന്ദിഗ്ദ്ധ-വി. ഹ. സംശയിക്കപ്പെട്ട. ൨. കുഴപ്പത്തിലായ. ൩. രക്ഷയില്ലാത്ത.

സന്ദിഗ്ദ്ധം-ഹ. സംശയിക്കപ്പെട്ടതു്. ൨. (കാവ്യത്തിൽ) പദദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

സന്ദിഗ്ദ്ധമതി-താൻ ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങളെ കുറിച്ചു നല്ല വിശ്വാസമില്ലാത്തവൻ.

സന്ദിഗ്ദ്ധാർത്ഥം-ഹ. തർക്കമുള്ള കടം. ൨. സംശയമുള്ള പൊരുൾ.

സന്ദിത-വി. കെട്ടപ്പെട്ട, കോർക്കപ്പെട്ട.

സന്ദിഷ്ട-വി. ഹ. വർത്തമാനം പറയപ്പെട്ട, അറിയിക്കപ്പെട്ട. ൨. സമ്മതിക്കപ്പെട്ട. ൩. വാഗ്ദത്തം ചെയ്യപ്പെട്ട.

സന്ദിഷ്ടം-വർത്തമാനം.

സന്ദിഷ്ടാർത്ഥൻ-വർത്തമാനം പറഞ്ഞയക്കപ്പെട്ട ദൂതൻ.

സന്ദീപനം-ഹ. കത്തിക്കുക, പ്രകാശിപ്പിക്കുക. ൨. കാമദേവന്റെ അമ്പുകളിൽ ഒന്നു്.

സന്ദേശപത്രം-വർത്തമാനക്കുറി.

സന്ദേശം-ഹ. വർത്തമാനം. ൨. ഒരുതരം കാവ്യം.

ഈ കാവ്യത്തിലേയ്ക്കു ആദ്യമായി തുണിട്ടതു കാളിദാസനാകുന്നു. ഇദ്ദേഹം 'മേഘസന്ദേശം' എന്നു ഒരു കാവ്യം ഉണ്ടാക്കുകയും അതിൽ മന്ദാക്രാന്തവൃത്തം പ്രയോഗിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനെ അനുകരിച്ചു പിൻഗാമികളായ ചില കവികളും ആ വൃത്തത്തിൽ തന്നെ സന്ദേശകാവ്യങ്ങൾ രചിക്കയാൽ, 'സന്ദേശവൃത്തം' എന്നുള്ള പേർ സാർവ്വത്രികമായിത്തീർന്നു. വിരഹികളായ ദമ്പതിമാർ വിഷയമായിട്ടുള്ള ഈവക കാവ്യങ്ങളിൽ സ്ഥായിയായിക്കാണുന്ന രസം വിപ്രലംഭശൃംഗാരമാകുന്നു. സന്ദേശകാവ്യത്തിന്നു പൂർവ്വഭാഗം, ഉത്തരഭാഗം എന്നു രണ്ടു ഭാഗങ്ങൾ ഉണ്ടു്. അതിൽ ഒന്നാമത്തേതിൽ ദൂതിനുള്ള കാരണം, സന്ദർഭം, ദൂതാവർജനം, ദൂതിന്റെ മാർഗ്ഗവർണ്ണനം ഇവയും രണ്ടാമത്തേതിൽ നായികാഗൃഹവർണ്ണനം, നായികാവർണ്ണനം, സന്ദേശം ഇവയും അടങ്ങിയിരിക്കും. ഈവക കാവ്യങ്ങളിൽ മുഖ്യഭാഗം, 'സന്ദേശം' ആണെന്നു വരികിലും ദൂതൻ കടന്നുപോകേണ്ട മാർഗ്ഗത്തിലുള്ള പർവ്വതങ്ങൾ, നദികൾ, വനങ്ങൾ, നഗരങ്ങൾ, ദേവാലയങ്ങൾ മുതലായ മനോഹര വസ്തുക്കളെ സന്ദർഭോചിതമാകുംവിധം വർണ്ണിക്കുന്നതിലാണു് അവയുടെ അധികഭാഗത്തേയും ഉപയോഗിക്കുന്നതു. കവിയുടെ സാമർത്ഥ്യത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതു് ഈ ഘട്ടമാണു്. മലയാളത്തിൽ സന്ദേശകാവ്യങ്ങളുടെ ആവിർഭാവത്തിന്നു ഹേതുഭൂതം വിശിഷ്ടകാവ്യമായ മയൂരസന്ദേശമത്രെ.

സന്ദേശവാക്കു്-വർത്തമാനത്തിനുള്ള എഴുത്തു്, വാചകം.

സന്ദേശഹരൻ, സന്ദേശഹാരകൻ-ദൂതൻ, സന്ദേശംകൊണ്ടു പോകുന്നവൻ.

സന്ദേഹം-ഹ. സംശയം. ൨. ഒരലംകാരം.

സന്ദേഹിക്കുന്നു-സംശയിക്കുന്നു.

സന്ദോഹം-ഹ. കൂട്ടം. ൨. പാൽകറപ്പ്.

സന്ദ്രാവം-ഓട്ടം.

സന്ധ-വി. കൂടിയ, ചേർന്ന.

സന്ധ-ഹ. പ്രതിജ്ഞ. ൨. അവസ്ഥ. ൩. സ്ഥിരത. ൪. ഉറപ്പ്. ൫. സന്ധ്യ. ൬. മർയ്യാദ. (അതിർത്തി).

സന്ധാനം-ഹ. മദ്യം വാറ്റുക. ൨. ചേർക്ക. ൩. കെട്ടുക. ൪. പുളിച്ചകഞ്ഞി. ൫. കൂട്ടം. ൬. താങ്ങുക. ൭. ചാരായം. ൮. ചമ്മന്തിക്കുറി. ൯. (വ്യാകരണത്തിൽ) വാക്യങ്ങൾക്കു തമ്മിലുള്ള അർത്ഥയോജന, ഖണ്ഡികകളുടെ പരസ്പരസംബന്ധം. ൧൦. കാടി.

സന്ധാനി-ഹ. മദ്യം മുതലായവ വാറ്റുന്ന സ്ഥലം. ൨. ലോഹാദികൾ വാർക്കുന്ന സ്ഥലം. ൩. വാറ്റുക.

സന്ധാനിത-വി. ഹ. കെട്ടപ്പെട്ട. ൨. കോർക്കപ്പെട്ട.

സന്ധാനിനി-തൊഴുത്ത്.

സന്ധാരണം-ഹ. രക്ഷ. ൨. ദുഃഖാനുഭവം. ൩. നിറുത്തൽ.

സന്ധി-ഹ. ചേർപ്പ്. ൨. സമാധാനം. ൩. നിർത്ത്. ൪. തുരങ്കം. ൫. ദ്വാരം. ൬. യുഗാവസാനം. ൭. ഉടമ്പടി. ൮. മൈത്രം. ൯. പങ്കിടൽ. ൧൦. സമയം. ൧൧. ആറു നയങ്ങളിൽ ഒ[illegible] ബലവാന്മാതമായി യോജിച്ചു കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നത്.

സന്ധിപഞ്ചകം-(നാടകശാസ്ത്രം സംബന്ധിച്ചവ) മുഖം, പ്രതിമുഖം, ഗർഭം, വിമർശം, നിവർഹണം ഇവ ൫-ം).

സന്ധികം-ഒരു സന്നിപാതരോഗം.

പൂർവ്വരൂപമായി വേദനയുണ്ടായതിൽ പിന്നെ ശരീരം ചടയ്ക്കുയും, വായു കോപംകൊണ്ടു വേദനയും, കഫവർദ്ധനയും, ബലക്ഷയവും, നിദ്രാനാശവും ഉണ്ടാകയും ചെയ്യും.

സന്ധികാ-വാറ്റുന്ന തൊഴിൽ.

സന്ധിക്കുന്നു-ചേരുന്നു. (ക. ക്രി. സന്ധിപ്പിക്കുന്നു).

സന്ധിച്ചുകൂട്ടുക- ഒരുവിധം കഴിച്ചുകൂട്ടുക.

സന്ധിത-വി. ഹ. ചേർക്കപ്പെട്ട. ൨. കെട്ടപ്പെട്ട, കോർക്കപ്പെട്ട.

സന്ധിതന്ത്രം—മറ്റു രാജ്യങ്ങളുമായി സംബന്ധംപിടിപ്പാനുള്ള കൌശലം.

സന്ധിതം-ഉപ്പിലിട്ട ഫലം.

സന്ധിനി-ചനയേറ്റ പശു

സന്ധിപ്പ്-ചേർപ്പ്, യോജിപ്പ്.

സന്ധിബന്ധനം-ഹ. കെട്ട്, ഏപ്പ്, ചേർപ്പ്. ൨. ഞരമ്പ്.

സന്ധിബന്ധം-ഹ. ഒരു പുഷ്പം. ൨. ഏപ്പ്. ൩. ഞരമ്പ്.

സന്ധിലാ-ഹ. മദ്ധ്യം. ൨. നദി. ൩. ചുവരിലെ വിടവ്.

സന്ധിവേല-ദിവസം രാത്രി പക്കം മുതലായതിന്റെ തമ്മിൽ ചേരുന്ന സമയം.

സന്ധു-ഹ. സംശയം. ൨. ചേർപ്പ്. ൩. അവയവം. ൪. സന്ധി.

സന്ധുക്ഷണം-ജ്വലിപ്പിക്കൽ.

സന്ധ്യ-ഹ. പ്രഭാതത്തിന്നും, മദ്ധ്യാഹ്നത്തിന്നും, സായാഹ്നത്തിന്നും സന്ധ്യയെന്നുപറയും. (പ്രഭാതം=ഉദിക്കുന്ന സമയം. മദ്ധ്യാഹ്നം=ഉച്ച. സായാഹ്നം=വൈകുന്നേരം). ൨. അർദ്ധരാത്രി. ൩. അതിര്. ൪. വാഗ്ദത്തം. ൫. ഉടമ്പടി. ൬. ഒരുനദി. ൭. ഒരു യുഗംകഴിഞ്ഞു മറ്റെ

യുഗം തുടങ്ങുന്നതിനിടയിലുള്ള സമയം. വ്യ. സന്ധ്യാവന്ദനം. ൻ. ഒരു പുഷ്പം. ഫ. ബ്രഹ്മദേവിന്റെ മകൾ.

(ആർദ്ര എന്ന പദം നോക്കുക.)

അഹോരാത്രങ്ങളിൽ സന്ധിക്കപ്പെട്ടതു. സൂര്യാസ്തമനത്തിനു പിമ്പു മൂന്നുനാഴികയും, സൂര്യോദയത്തിനു മുമ്പു അഞ്ചുനാഴികയും ഉള്ള സമയത്തിനു 'സന്ധ്യ' എന്നു പേർ പ്രാഹ്നം—പ്രാതഃസന്ധ്യ അപരാഹ്നം—അസ്തമയസന്ധ്യ)

സന്ധ്യാകാലങ്ങളിൽ ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടവ.

ആഹാരം, സ്ത്രീസേവ, നിദ്ര, പഠനം. ഫ. ശിവന്റെ ഭേദം.

സന്ധ്യക്ഷരങ്ങൾ—ഏ, ഒ, ഐ, ഔ ഇവ നാലും.

സന്ധ്യാഗമം—ഫ. അസ്തമനസമയം. വ. യുഗാവസാനം.

സന്ധ്യാപുഷ്പി—പിച്ചകം.

സന്ധ്യാഭ്രം—ഫ. സന്ധ്യക്കുള്ള മേഘം. വ. പൊൻകാവി.

സന്ധ്യാരാഗം—സിന്ദൂരം.

സന്ധ്യാവന്ദനം—സന്ധ്യകളിൽ ചെയ്യേണ്ടുന്ന കർമ്മം.

സന്ധ്യി—നിലനിറുത്തുന്നവൻ. (സ്ത്രീ സന്ധ്രിണി).

സന്ന—വി. ഫ. കനംകുറഞ്ഞ. വ. കളഞ്ഞുപോയ. ന. ആത്മാവില്ലാത്ത. ര. അനക്കമില്ലാത്ത. ള. ക്ഷീണിച്ച. ഴ. നശിച്ച. ഒ. സമീപമുള്ള വ്യ. പദത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ വന്നാൽ പിൻപദാർത്ഥത്തിന്റെ അഭാവത്തെ കാണിക്കും ഉ-ം, സന്നഗാംഭീര്യം (ഗാംഭീര്യമില്ലാതെയായ)

സന്നകടു—മരപ്പൂവുക്ഷം.

സന്നത—വി. നമസ്കരിച്ച, വഴങ്ങിയ, താണ.

സന്നതം—ഫ. താണതു്. വ. തകരം.

സന്നതി—ഫ. വണക്കം, വന്ദനം. വ. ഒരുവക യാഗം. ന. ശബ്ദം

സന്നദ്ധ്, സന്നദ്ധ്—ഫ. സൽക്കാരിക്കുന്നിനും വില്ക്കുന്നവസ്തു വാങ്ങിക്കുന്ന ആളിനുകൊടുക്കുന്ന ഒരു എഴുത്തു്. വ. യുദ്ധക്കീലന്മാർക്കുള്ള ബിരുദപത്രം, അധികാരപത്രം.

സന്നദ്ധ—വി. ഫ. ആയുധം ധരിച്ച. വ. യുദ്ധത്തിനായിട്ടൊരുങ്ങിയ, പടച്ചട്ടധരിച്ച. ന. കൊല്ലുന്നതിനൊരുങ്ങിയ. ര. സമീപത്തുള്ള. ള. തയ്യാറായ. ഴ. കൂട്ടിക്കെട്ടിയ.

സന്നദ്ധം—ഖലേന ബന്ധിക്കപ്പെട്ടതു്, രൊക്കം തയ്യാറുള്ളതു്, കയർ.

സന്നം—ഫ. അല്പം, ചെറിയ അംശം വ. ക്ഷീണം. ന. മുരിങ്ങമരം.

സന്നമനം—വണക്കം, നമനം.

സന്നമിക്കുന്നു—ഫ. വണങ്ങുന്നു. നമസ്കരിക്കുന്നു. വ. കുനിയുന്നു.

സന്നയം—ഫ. സംഖ്യം. വ. പിൻപട. ന. തുക, സംഖ്യ.

സന്നഹനം—ഒരുമ്പാടു്.

സന്നാ—നദി.

സന്നാഹം—ഫ. ഒരുമ്പാടു്. വ. ജാഗ്രത. ന. യുദ്ധത്തിനുള്ള കവചവും ആയുധക്കോപ്പും. ര. പടച്ചട്ട.

സന്നി—ഒരു മീനം.

സന്നികർഷണം—ഫ. സമീപം, അടുപ്പം. വ. സമീപത്തുകൊണ്ടുവരുക. ന. ചേർച്ച, സംബന്ധം.

സന്നികൃഷ്ട—വി. അടുക്കലുള്ള, അണഞ്ഞ.

സന്നിചയം-കൂട്ടം.

സന്നിധാനം, സന്നിധി-സമീപം, സാമീപ്യം, അടുപ്പം, അണച്ചുവയ്ക്കൽ.

സന്നിപാതം-ഹ. വായുമുതലായവ മൂന്നുംകൂടി ക്ഷയിക്കുകയോ വൎദ്ധിക്കുകയോ ചെയ്യുമ്പോഴുള്ളപേർ, ഒരുരോഗം. (സന്നി).

സന്നിപാതരോഹിണി എന്നൊരു രോഗമുണ്ടു. സന്നിപാതം നിമിത്തമുണ്ടാകുന്ന നീര് അഗാധമായ പഴുപ്പൊടും ചികിത്സകൊണ്ടു തടുക്കാൻ കഴിയാത്തതായ ബലത്തോടും വാതരോഹിണി മുതലായ മൂന്നു രോഹിണികളുടെ ലക്ഷണങ്ങളോടും കൂടിയിരിക്കും. ഈ രോഹിണി ഉടനെ മരിപ്പിക്കും.

ഉ. കൂട്ടം. ൩. ചേൎച്ചകൂട്ടുക. ൪. കൂട്ടിക്കലൎച്ച.

സന്നിബദ്ധ-വി. മുറക്കക്കെട്ടിയ.

സന്നിബന്ധനം-മുറുക്കെക്കെട്ടുക.

സന്നിഭ-വി. തുല്യമായ.

സന്നിവൃത്ത-വി. ഹ. പിൻവാങ്ങിയ. ഉ. നിറുത്തിയ.

സന്നിവേശം-ഹ. വെളിപ്രദേശം ഉ. സമീപം ൩. കൂട്ടം. ൪. ഏൎപ്പാട്. ൫. ചേൎച്ച.

സന്നിഹിത-വി. ഹ. അടുത്ത. അണഞ്ഞ. ഉ. വെക്കപ്പെട്ട.

സന്നിഹിതം-സാമീപ്യം.

സന്മാൎഗ്ഗം-ഹ. നല്ലവഴി, നല്ലനടപ്പ്. ഉ. മൎയ്യാദയോടുപെരുമാറുക. ൩. സത്യമതം.

സന്മാൎഗ്ഗി-വി. നല്ലനടപ്പുകാരൻ, മൎയ്യാദക്കാരൻ.

സന്യസിക്കുന്നു - സന്യാസിയായിത്തീരുന്നു.

സന്യസ്ത-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

സന്യാസം- ഹ. ലോകവ്യാപാരങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കുക. ഉ. സകലവും സന്ത്യജിച്ചുള്ള ഇരിപ്പ്, ബ്രഹ്മധ്യാനം.

നിഷ്കാമകൎമ്മംചെയ്ത സാധനചതുഷ്ടയസമ്പന്നന്മാൎക്കാണു സന്യാസം വിധിച്ചിരിക്കുന്നതു; അല്ലാത്തവൎക്കു അതു ദുഃഖഹേതുവായിരിക്കും.

൩. ഒരുവക മരുന്ന്. ൪. ഒരു ഭീനം.

സന്യാസം എന്ന രോഗത്തിന്റെ ലക്ഷണം-ഇതു ചില കാരണങ്ങളാൽ ബലമില്ലാതായവൎക്കുണ്ടാകുന്നു. ഈ രോഗത്താൽ പീഡിതനായവൻ തടിപോലെ കിടക്കും.

സന്യാസി-സന്യസിച്ചവൻ, നാലാമത്തെ ആശ്രമം ധരിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ.

സപക്ഷ-വി. ഹ. ചിറകുള്ള. ഉ. ചെങ്ങാത്തമുള്ള.

സപക്ഷൻ-ചങ്ങാതി, പങ്കുകാരൻ, കൂട്ടുകാരൻ.

സപത്നൻ-ശത്രു. സപത്നിയെപ്പോലെ എപ്പോഴും സ്പൎദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

സപത്നി-തന്റെ ഭൎത്താവിന്റെ അന്യഭാൎയ്യ, കൂട്ടുഭാൎയ്യ.

സപത്നീകൻ-ഭാൎയ്യയുള്ളവൻ.

സപദി-അ. ഉടനെ, തൽക്ഷണം, വേഗം.

സപൎയ്യ-വന്ദനം, പൂജ.

സപിണ്ഡൻ - പിണ്ഡത്തിനധികാരമുള്ള ചാൎച്ചക്കാരൻ, ശേഷക്രിയചെയ്യാൻ അൎഹൻ.

സപിണ്ഡി മരിച്ചവൎക്കുവേണ്ടി ചെയ്യുന്ന ഒരുകൎമ്മം.

സപീതി - കൂടിക്കുടിക്കുക. പീതി= പാനം. ഒരുമിച്ചുള്ള പാനം എന്നൎത്ഥം.

സപ്ത-വി. ഏഴ്.

സപ്തക-വി. ഏ ഏഴംഖ്യയുള്ള. ഉ. ഏഴംഗങ്ങളുള്ള. ന. വേഷത്തിൽ ഒരു ഭാഗം.

സപ്തകർമ്മങ്ങൾ-ചരാക്രമം, പ്രാഗത്ഭ്യം, കേശാന്തം, ഒധൌർത്തം, ഉത്തരത, നിയമനശക്തി, യുദ്ധത്തിൽ പിന്മാറാതെയുള്ള നില.

സപ്തകീ-സ്ത്രീയുടെ അരയിലുള്ള ഒരാഭരണം. സ്ത്രീകൾ അരയിൽ ഉടുത്ത വസ്ത്രത്തിന്റെ മേലെകെട്ടുന്ന അരഞ്ഞാണ്. സപ്തസാരങ്ങളെപ്പോലെ അത്രയും വിശേഷമായി ശബ്ദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സപ്തകൊങ്കണങ്ങൾ-കിരാതം, വിരാടം, മഹാരാഷ്ട്രം, കൊങ്കണം, ഹൈയ്യം, തുളു, കേരളം ഈ ഏഴുരാജ്യങ്ങളും. (താഴെ പറയുന്നപ്രകാരവും കാണുന്നു)

കിരാടം, വിരാടം, മരാടം, കൊങ്കണം, ഹവ്യഗം, തൈവളം, കേരളം ഇവ ഏഴും.

'കിരാടഞ്ചവിരാടഞ്ച
മരാടംകൊങ്കണംതഥാ
ഹവ്യഗംതൈവളഞ്ചൈവ
കേരളഞ്ചേതിസപ്തകം'

സപ്തചിരഞ്ജീവികൾ- (ചിരഞ്ജീവികൾ എന്നതു നോക്കുക)

സപ്തച്ഛദം-ഏഴിലമ്പാല.

സപ്തജനാശ്രമം-സപ്തജനങ്ങൾ എന്ന ഏഴുമുനിമാർ തലകീഴായി വെള്ളത്തിൽ നിന്നു തപസ്സുചെയ്തു മോക്ഷംപ്രാപിച്ച ഒരു പുണ്യസ്ഥലം.

സപ്തതന്തു-യാഗം. ഏഴു ഹവിസ്സുകളാൽ വിസ്തരിക്കപ്പെട്ടത് എന്നർത്ഥം.

'സപ്തതന്തുവിധംതുടർന്നവനാരേരം'

(രഘുയാഗം കഥകളി)

സപ്തതന്ത്രി-വീണ.

സപ്തതലങ്ങൾ-കീഴ് ലോകങ്ങൾ.

സപ്തതി-വി. എഴുപത്.

സപ്തദശ-വി. പതിനേഴെന്നത്.

സപ്തദശം-വി. പതിനേഴ്.

സപ്തദീധിതി-അഗ്നി.

സപ്തദ്വീപങ്ങൾ-ഏഴു ദ്വീപുകൾ.

(1) ജംബുദ്വീപം-(ഏഷ്യാ).

(2) പ്ലക്ഷദ്വീപം- (തെക്കേ അമേരിക്കാ).

(3) പുഷ്കരദ്വീപം-(വടക്കേ അമേരിക്കാ).

(4) ക്രൌഞ്ചദ്വീപം-(ആഫ്രിക്കാ).

(5) ശകദ്വീപം. (യൂറോപ്പ്).

(6) ശാല്മലദ്വീപം-(അൻറാർക്ടാ, ആസ്ത്രേലിയാ).

(7) കുശദ്വീപം-(ഓക്കിയാനിയാ).

ഭൂമിയെ ഇങ്ങിനെ ഏഴു ദ്വീപുകളായി വിഭജിച്ചിട്ടുള്ളതു സ്വായംഭുവമനുവിന്റെ പുത്രനായ പ്രിയവ്രതൻ ആകുന്നു.

സപ്തദ്വീപാ-ഭൂമി.

സപ്തധാ-അ. ഏഴുപ്രകാരം.

സപ്തധാതുക്കൾ—ഏഴുധാതുക്കൾ, =രസം, രക്തം, മാംസം, മേദസ്സ്, അസ്ഥി, മജ്ജ, ശുക്ലം.

'രസംസൃങ്മാംസമേദോസ്ഥി
മജ്ജശുക്ലാനിധാതവഃ'

(അഷ്ടാംഗഹൃദയം)

ധാതുക്കൾ—ശ്രേഷ്ഠകർമ്മം.

(1) രസം-പ്രീതിയെ ഉണ്ടാക്കുക.

(2) രക്തം-ഓജസ്സിനെ ഉണ്ടാക്കുക.

(3) മാംസം-അസ്ഥികളുടെ ചുറ്റും പറ്റിനിന്നു രക്ഷിക്കുക.

(4) മേദസ്സ്-നേത്രാദികളിൽസ്നിഗ്ദ്ധതയെ ഉണ്ടാക്കുക.

(5) അസ്ഥി-ദേഹത്തെ മുഖ്യാശ്രയമാക്കി നിറുത്തുക

(6) മജ്ജ-അസ്ഥികളുടെ ഉള്ളിൽ നിറഞ്ഞുനിൽക്കുക.

(7) ശുക്ലം-ശുക്ലോല്പാദനം.

സപ്തനദികൾ-ഗംഗാ, യമുനാ, ഗോദാവരി, സരസ്വതി, നർമ്മദാ, സിന്ധു, കാവേരി ഇവ ഏഴും.

സപ്തനാഡികൾ-ഏഴു നാഡികൾ. (മൂലത്തിസ്ഥാനം മൂലാധാരം).

(1) ഇഡ-ഇടത്തുനാസിക.

(2) പിംഗള-വലത്തുനാസിക.

(3) സുഷുമ്ന-മൂലാധാരം മുതൽ കപാലപത്മം വരെ എത്തിയിരിക്കുന്നതു്.

(4) രക്ഷ-വലത്തുകണ്ണ്.

(5) അലംബുഷ-ഇടത്തുകണ്ണ്.

(6) അസ്ഥിജിഹ്വ-ഇടത്തുചെവി.

(7) ഗാന്ധാരി-വലത്തുചെവി.

(ചിന്താരത്നം)

സപ്തപദാർത്ഥങ്ങൾ- ദ്രവ്യം, ഗുണം, കർമ്മം, സാമാന്യം, വിശേഷം, സമവായം, അഭാവം ഇവ ഏഴും.

സപ്തപദി-ഒരടിയന്തരം.

വിവാഹസമയം മണവാട്ടിയും മണവാളനും കൂടി ഏഴടി നടക്കുക എന്നതു്.

സപ്തപർണ്ണം-ഏഴിലമ്പാല.

സപ്തപർവ്വതങ്ങൾ-1. മഹേന്ദ്രം, മലയം, സഹ്യൻ, ശുക്തിമാൻ, ഋക്ഷപർവ്വതം, വിന്ധ്യൻ, പാരിയാത്രം ഇവ ഏഴും. 2. കുലപർവ്വതങ്ങളും (അതു വാക്കു നോക്കുക).

സപ്തപാതാളം-ഏഴു കീഴ്ലോകങ്ങളും (ചതുർദ്ദശലോകങ്ങളും നോക്കുക).

സപ്തപുണ്യനഗരികൾ-(പുണ്യനഗരികൾ നോക്കുക).

സപ്തപ്രകൃതികൾ, സപ്തവർഗ്ഗം-രാജ്യഭരണത്തിനു് ആവശ്യമായുള്ള ഏഴു പ്രകരണങ്ങൾ

1. രാജാവു്. 2. മന്ത്രി. 3. സുഹൃദ്ബലം. 4. ഭണ്ഡാരം. 5. രാജ്യം. 6. കോട്ടകൾ. 7. ബലസൈന്യം.

സപ്തമ-വി. ഏഴാമത്തെ.

സപ്തമരുത്തുക്കൾ-(മകനമഹർഷിയുടെ ഏഴു പുത്രന്മാർ). വായുവേഗൻ, വായുബലൻ, വായുഹാവു്, വായുമണ്ഡലൻ, വായുകാലൻ, വായുരേതസ്സു്, വായുചക്രൻ.

സപ്തമാതൃക്കൾ- ബ്രാഹ്മി, മാഹേശ്വരി, കൌമാരി, വൈഷ്ണവി, വാരാഹി, ഇന്ദ്രാണി, ചാമുണ്ഡ ഇങ്ങിനെ ഏഴമ്മമാർ.

'ബ്രാഹ്മീമാഹേശ്വരീചൈവ
കൌമാരീവൈഷ്ണവീ തഥാ,
വാരാഹീ ച തഥേന്ദ്രാണീ
ചാമുണ്ഡാ സപ്തമാതരഃ' [വരം.

1. ബ്രാഹ്മി-ബ്രഹ്മാവിനെ സംബന്ധിച്ചു
2. മാഹേശ്വരി-മഹേശ്വരനെ ,,
3. കൌമാരി-കുമാരനെ ,,
4. വൈഷ്ണവി-വിഷ്ണുവിനെ ,,
5. വാരാഹി-വരാഹരൂപത്തെ ,,
6. ഇന്ദ്രാണി-ഇന്ദ്രനെ ,,
7. ചാമുണ്ഡ-ചാമുണ്ഡൻ എന്ന അസുരനെ കൊന്നവൾ.

സപ്തമാരുതന്മാർ, സപ്തമരുത്തുകൾ-ആവഹൻ, സംവഹൻ, പ്രവഹൻ, ഉദ്വഹൻ, വിവഹൻ, പരിവഹൻ, പരാവഹൻ ഇവർ ഏഴുപേരും. ആവഹൻ-മേഘത്തെ വലിപ്പിക്കുന്നു. സംവഹൻ-ശീതാംശുമണ്ഡലം പരിവായി നടത്തുന്നു.

പ്രവഹൻ-സൂര്യമണ്ഡലത്തിലെ പ്രവർത്തകനാണു്.

ഉദ്വഹൻ- നക്ഷത്രങ്ങളുടെ മണ്ഡലം നടത്തുന്നു.

വിവഹൻ-ഗ്രഹമണ്ഡലം നടത്തുന്നു.

പരിവഹൻ-സപ്തർഷിചക്രത്തേയും സ്വർഗ്ഗംഗയേയും (താരങ്ങളുടെ ചക്രം) നടത്തുന്നു.

പരാവഹൻ-ധ്രുവമണ്ഡലം നടത്തുന്നു.

സപ്തമരുത്തുകൾ-ഗഗനൻ, സ്പർശനൻ, വായു, അനിലൻ, പ്രാണൻ, പ്രാണേശ്വരൻ, ജീവൻ-പക്ഷാന്തരമാണു ആവഹൻ മുതലായവ.

സപ്തമി-ഏഴാമത്തെ തിഥി.

സപ്തരത്നങ്ങൾ-ബുദ്ധമുനി ശിഷ്യന്മാർക്കുകൊടുത്ത ഏഴുപദേശങ്ങൾ.

സപ്തർഷികൾ-ഏഴു മഹർഷിമാർ. (മരീചി, അത്രി, അംഗിരസ്സ്, പുലഹൻ, പുലസ്ത്യൻ, ക്രതു, വസിഷ്ഠൻ).

സൂര്യമണ്ഡലത്തിൽ നിന്നുയർന്നു ഉത്തരധ്രുവം സമീപിച്ചു നില്ക്കുന്ന ഏഴു നക്ഷത്രങ്ങളാണ് സപ്തർഷികൾ.

'മരീചിരംഗിരാഅത്രിഃ
പുലസ്ത്യഃ പുലഹഃ ക്രതുഃ ।
വസിഷ്ഠശ്ചേതിസപ്തൈതേ
ജ്ഞേയാശ്ചിത്രശിഖണ്ഡിനഃ ॥'

ഇവരുടെ ധർമ്മപത്നിമാർ.

'കലാശ്രദ്ധാനസൂയാച
ഹവിർഭൂശ്ചഗതിഃ ക്രിയാ ।
അരുന്ധതീചക്രമശ
സ്സപ്തർഷീണാം പതിവ്രതാഃ ॥'

മരീചി-കലാ.
അംഗിരസ്സ്-ശ്രദ്ധാ.
അത്രി-അനസൂയ.
പുലസ്ത്യൻ-ഹവിർഭൂ.
പുലഹൻ-ഗതി.
ക്രതു-ക്രിയ.
വസിഷ്ഠൻ- അരുന്ധതി.

ഈ പതിവ്രതകൾ ഏഴുപേരും കർദ്ദമപ്രജാപതിയിങ്കൽ നിന്നു ദേവഹൂതിയിൽ ജനിച്ചവരും കപിലവാസുദേവമൂർത്തിയുടെ സഹോദരിമാരുമാകുന്നു.

സപ്തല-൧. പിച്ചകം. ൨. തുശിമുല്ല. ൩. ചർമ്മലന്ത. ൪. ചെമന്ന കുന്നി. ൫. പാതിരി.

സപ്തവധ്രി-ഒരു ഋഷി.

തന്റെ ഭാര്യയുമായി സംയോഗംചെയ്യാതിരിപ്പാനായി സപ്തവധ്രിയെ സ്വസഹോദരന്മാർ ഏഴുപേരും കൂടി പതിവായി രാത്രി ഒരു കോട്ടയിൽ അടച്ചു സൂക്ഷിച്ച് വെളുപ്പിനു മോചിച്ചുവന്നു. എന്നാൽ അശ്വിനിദേവകളിൽ നിന്നും രാത്രി പുറത്തിറങ്ങുന്നതിനും ഉദയത്തിനു മുമ്പിൽ അതിൽ കടക്കുന്നതിനും സപ്തവധ്രി വരം വാങ്ങി.

സപ്തവർഗ്ഗം-സപ്താംഗം.

സപ്തവർണ്ണം-൧. വെളുപ്പ്, കറുപ്പ്, ചെമപ്പ്, പച്ച, മഞ്ഞ, നീലം, ഊത. ൨. ചെമപ്പ്, പച്ച, മഞ്ഞ, നീലം, ഊത, രക്തപീതം, ഇന്ദ്രനീലം.

സപ്തവ്യസനങ്ങൾ-നായാട്ട്, ചൂത്, സ്ത്രീസേവ, മദ്യപാനം, വാക്പാരുഷ്യം, ദണ്ഡപാരുഷ്യം (കഠിനശിക്ഷ), അർത്ഥദൂഷണം ഇവയേഴും.

'ആഖേടാക്ഷൌസ്ത്രീസേവാ
പാനഞ്ചൈവാർത്ഥദൂഷണം
വാഗ്ദണ്ഡീയശ്ചപാരുഷ്യം
സപ്തൈതാനിവിവർജ്ജയേൽ'

സപ്തശതി-ദേവീമാഹാത്മ്യം കാവ്യം.

സപ്തശിഖാ-വെററിലക്കൊടി.

സപ്തസകാരങ്ങൾ-(ഗൃഹസ്ഥനാവശ്യമുള്ള ദുർല്ലഭഗുണങ്ങൾ). സമ്പത്ത്, സരസ്വതി, സത്യം, സന്താനം, സദനഗ്രഹം, സത്താ, സുകൃതസംഭാരം.

സപ്തസപ്തി-സൂൎയ്യൻ.

സൂൎയ്യന്ന സപ്തനാമാവായ ഒരു കുതിരയുണ്ട്. ഏഴുകുതിരകളിൽ ഒന്നാണ്. 'ഏകോഅശ്വോവഹതിസപ്തനാമകഃ'

സപ്തസമുദ്രങ്ങൾ-ഏഴു സമുദ്രങ്ങൾ. (സപ്തസാഗരം എന്നതു നോക്കുക).

സപ്തസാഗരം-സപ്തസമുദ്രം.

ലവണ (ഉപ്പു) സമുദ്രം, ഇക്ഷു (കരിമ്പിന്നീർ) സമുദ്രം, സുരാ (മദ്യ) സമുദ്രം, സൎപ്പി (നെയ്) സമുദ്രം, ദധി (തൈത്) സമുദ്രം, ശുദ്ധോദക (ശുദ്ധജല) സമുദ്രം, ക്ഷീര (പാൽ) സമുദ്രം.

സപ്തസാരസ്വതതീൎത്ഥം-(സാരസ്വതതീൎത്ഥം നോക്കുക).

സപ്തസാലങ്ങൾ- അരയാൽ, മാവ്, അകിൽ, ഇലഞ്ഞി, ചമത, കാഞ്ഞിരം, പുളി ഇവ ഏഴും.

7-ം, പയൻ വൃക്ഷങ്ങളെന്നും, വൃക്ഷങ്ങളെന്നും, പനകൾ എന്നും കാണുന്നുണ്ട്.

സപ്തസിന്ധുക്കൾ- (വേദത്തിൽ) ഗംഗാ, യമുനാ, സരസ്വതി, തുശുദ്രി, പരുണ്ണി, മരുൽവൃധാ, ആജികീയ ഇങ്ങിനെ ഏഴു നദികൾ. (പക്ഷാന്തരവും പലവിധം കാണുന്നു).

പക്ഷാന്തരം— (രാമായണത്തിൽ) ഗംഗ ആകാശത്തിൽ നിന്നു വീണുണ്ടായ കൈവഴികളായ നളിനി, ഹ്ലാദിനി, പാവനി, ചക്ഷു, സീത, സിന്ധു, ഭാഗീരഥി. (മഹാഭാരതത്തിൽ) വസ്വോകസാര, നളിനി, പാവനി, ഗംഗാ, സീത, സിന്ധു, ജംബുനദി. (മറ്റൊരിടത്തു) ഗംഗ, യമുനാ, പ്ലക്ഷഗാ, രഥസ്ഥാ, സരയൂ, ഗോമതി, ഗണ്ഡകി.

സപ്തസ്വരം-സംഗീതശാസ്ത്രപ്രകാരമുള്ള ആദ്യത്തെ ഏഴു സ്വരങ്ങൾ. ഷഡ്ജം, ഋഷഭം, ഗാന്ധാരം, മധ്യമം, പഞ്ചമം, ധൈവതം, നിഷാദം ഇവ ഏഴും.

1. ഷഡ്ജം-നാസിക, കണ്ഠം, നെഞ്ച്, താലുപ്രദേശം, നാക്ക്, പല്ല് ഇവയെ സ്പൎശിച്ചു ഈ ആറു സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നുമുണ്ടാകുന്നത്. ഷഡ്ജസ്വരത്തിലാണു മയിൽ ശബ്ദിക്കുന്നത്.
2. ഋഷഭം-മനസ്സിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതു കാളയുടെ ശബ്ദം. കാളയുടെ ശബ്ദം ഈ സ്വരത്തിലാണ്.
3. ഗാന്ധാരം- ഗാന്ധാരദേശവാസികളാൽ ഗാനംചെയ്യപ്പെടുന്നത്. മറ്റൊരു സ്വരത്തിന്റെ ഗന്ധലേശത്തെ ആദാനം ചെയ്യുന്നത് (വാക്കുകളെ ധരിക്കുന്നത്). ആടും കുറിയാടും ഈ സ്വരത്തിൽ ശബ്ദിക്കുന്നു.
4. മദ്ധ്യമം-നടുസ്ഥാനത്തു നില്ക്കുന്നത്, നാഭിയാകുന്ന മധ്യപ്രദേശത്തു നിന്നു ജനിച്ചത്. ചക്രവാകം ഈ സ്വരത്തിൽ കൂകുന്നു.
5. പഞ്ചമം-കയിലിനാൽ വിസ്തരിക്കപ്പെടുന്നത്, വായു നാഭിയിങ്കൽ നിന്നുയൎന്നു വക്ഷസ്സ്, ഹൃദയം, കണ്ഠം, മൂൎദ്ധാവ് ഈ സ്ഥാനങ്ങളിൽ സഞ്ചരിച്ചു അഞ്ചാമത്തെ സ്ഥാനമായ ശിരസ്സിനെ പ്രാപിക്കുക കാരണത്താൽ പഞ്ചമം എന്നു പറയപ്പെടുന്നു.
6. ധൈവതം-നാഭ്യാദി സ്ഥാനങ്ങളിൽ നില്ക്കുന്നത്. കുതിര ഈ സ്വരത്തിൽ ശബ്ദിക്കുന്നു.
7. നിഷാദം-സ്വരങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. ആന ഈ സ്വരത്തിൽ ശബ്ദിക്കുന്നു.

സപ്താംഗങ്ങൾ-രാജാവ്, മന്ത്രി, നാട്, കോട്ട, ഭണ്ഡാരം, സൈന്യം, ബന്ധു ഇവ ൭-ം.

'സ്വാമ്യമാത്യശ്ചരാഷ്ട്രഞ്ച
ദുർഗ്ഗംകോശോബലം സുഹൃൽ'

സപ്താചലങ്ങൾ- (കുലഗിരികൾ നോക്കുക).

സപ്താംഭോധി-ഏഴുകടൽ. (സപ്തസാഗരം എന്നതു നോക്കുക).

സപ്താർച്ചിസ്സ്-൧. അഗ്നി. ഏഴുവിധം ജ്വാലകൾ ഉള്ളതെന്നർത്ഥം. ൨. ശനി.

(ലവണം, ഇക്ഷു, മദ്യം, നെയ്യ്, പാൽ, തൈര്, ജലം).

സപ്താശീതി-എൺപത്തേഴ്.

സപ്താശ്വൻ-ആദിത്യൻ. ഏഴു കുതിരകൾ ഉള്ളവൻ എന്നർത്ഥം. 'സപ്തം' എന്നു പേരായ ഒരു കുതിരയുള്ളവൻ എന്നു മാവാം.

സപ്താസ്ത്രങ്ങൾ-(പ്രധാനങ്ങളായ ഏഴ സ്ത്രങ്ങൾ) ബ്രഹ്മാസ്ത്രം, ബ്രഹ്മദണ്ഡം, ബ്രഹ്മശിരസ്സ്, പാശുപതം, വായവ്യം, ആഗ്നേയം, നാരസിംഹം. (ഇവയുടെ ഭേദത്തിന്നവസാനമില്ല).

സപ്തി-കുതിര സേനയിൽകൂട്ടി ചേരുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

സപ്തോപധാതുക്കൾ - (ഉപധാതുക്കൾ നോക്കുക).

സപ്രത്യയം-വി. വിശ്വാസമുള്ള.

സപ്രസവം-വി. ഒരിടത്തുനിന്നുത്ഭവിച്ച

സഫരം(രി)-ഒരുവക ചെറിയ മിനുങ്ങുന്ന മത്സ്യം, കരുമത്സ്യം.

സഫല-വി. ഫലമുള്ള, കായ്ക്കുന്ന. സഫലം><വിഫലം.

സബർ ക്ഷമ. (അറബിഭാഷ).

സബ്രഹ്മചാരി-ഒരുമിച്ചു പഠിച്ചവൻ. ഒരു വേദത്തെത്തന്നെ അദ്ധ്യയനം ചെയ്യുന്ന വ്രതത്തെ ആചരിക്കുന്നവരുടെ അന്യോന്യമുള്ള പേർ (ബ്രഹ്മം-വേദം).

സഭ-൧. സഭാസ്ഥലം. എല്ലാവരും ഒന്നു നിലയിൽ ശോഭിക്കുന്ന സ്ഥലമെന്നർത്ഥം. ൨. സമൂഹം. ൩. ഭവനം. ൪. രംഗസ്ഥലം. ൫ പള്ളി (Church). ൬. കൂടിവിചാരിക്കുന്ന സ്ഥലം.

(സഭയുടെ പര്യായങ്ങൾ-സമജ്യ, പരിഷത്തു്, ഗോഷ്ഠീ, സഭ, സമിതീ, സംസത്തു്, ആസ്ഥാനി, ആസ്ഥാനം, സഭസ്സ് (പള്ളി).

൭ ഒരു പർവം.

സഭംഗം-ശ്ലേഷാലംകാരത്തിൽ ഒരു പിരിവ്.

സഭർതൃക-ഭർത്താവുള്ള സ്ത്രീ

സഭാകമ്പം - സഭയിൽ പറവാനുള്ള ലജ്ജ

സഭാക്രമം-പള്ളിനിബന്ധനകൾ, സഭയുടെ ഏർപ്പാടുകൾ

സഭാജനം-൧. അഭിനന്ദനം, ബാന്ധവാദി ജനങ്ങളെ സ്വാഗതവചനവും മറ്റും കൊണ്ടു് ആനന്ദിപ്പിക്കുക, ആദരവു്, ബഹുമാനിക്കുക. (സഭാജ് എന്ന ധാതുവിൽ നിന്നുണ്ടായതു്). തനിക്കുള്ള പ്രീതിയെ കാണിക്കുന്നതു് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. ൨. സഭയിലുള്ള ജനം.

'സഭാജനം നിങ്ങളിവന്റെ നേരെ
സഭാജനം ചെയ്യരുതൊന്നുകൊണ്ടും'

(ഈ നിഘണ്ടുകാരന്റെ പാണ്ഡവവിജയം നാടകം).

സഭാപതി-സഭയിൽ പ്രധാനി.

സഭാമൂപ്പൻ-ശുശ്രൂഷക്കാരൻ

സഭാവനൻ-ശിവൻ.

സഭാവാസി-വി. സഭയിൽ ഇരിക്കുന്ന

സഭാസത്തു്-സഭയിലൊരുത്തനു, സഭയിൽ വസിക്കുന്ന സാമാജികൻ.

സഭാസ്വം-പള്ളിവക സ്വത്തുകൾ.

സഭാസ്താരൻ-സഭയിൽ വസിക്കുന്ന സാമാജികൻ.

സഭികൻ-ചൂതുകളിപ്പിക്കുന്നവൻ, രണ്ടു കക്ഷികളേയും ഒന്നുപോലെ വിചാരിച്ചു ചൂതു വച്ചുകൊടുത്തുംമററും കളി നടത്തുന്നവൻ എന്നുമുണ്ടു്.

സഭ്യ-വി. കൂട്ടത്തിലുള്ള.

സഭ്യൻ-ഹ. സഭയിലൊരാൾ, സഭയിൽ പ്രമാണി. ഉ. സഭായോഗ്യൻ. സഭ്യം > <ഗ്രാമ്യം.

സമ-വി. ഹ. തുല്യതയുള്ള. ഉ. ആസകലമായ. ന. നല്ലസമത (നാമം-സമത്വം).

സമകാലീന-വി. തുല്യകാലത്തുള്ള.

സമകോലം-പാമ്പു്.

സമക്ഷം-കണ്ണിന്നുമുമ്പു്. മുമ്പിൽ, മുമ്പാകെ, പ്രത്യക്ഷമാകുംവണ്ണം.

സമഗന്ധി-രാമച്ചം.

സമഗ്ര-വി. പൂർണ്ണമായ, തികഞ്ഞ.

സമംഗ-ഹ. മഞ്ചട്ടി. ഉ. പടർച്ചുണ്ട. ന. മുക്കുററി. ർ. കുറുന്തോട്ടി.

സമചതുരം-നീളവും വീതിയുമൊന്നുപോലെയുള്ള ഒരു ചതുരശ്രം.

സമചിത്തൻ-സമഭാവനവന്ന മനോഗതിയുള്ളവൻ.

സമജം-ഹ. മൃഗക്കൂട്ടം. ഉ. മൂഢക്കൂട്ടം. ന. കൊടുങ്കാട്ടു്. ർ. കാട്ടു്.

സമജം എന്നതു പശുക്കളുടെ സമൂഹത്തിന്റെ മാത്രം പേരാണു്. പശുവ്യതിരിക്തങ്ങളായ പ്രാണികളുടെ സമൂഹത്തിന്നു സമാജം എന്നു പേർ.

സമജ്ഞ-ഹ. കീർത്തി. എല്ലാവരാലും അറിയപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. പേർ.

സമജ്യ-ഹ. സഭാ, ഉ. കൂട്ടം. ന. കീർത്തി.

സമഞ്ജസ-വി. ഹ. യോഗ്യമായ. ഉ. കുററമില്ലാത്ത. ന. സത്യമായ, സൂക്ഷ്മമായ.

സമഞ്ജസം-ഹ. ഉചിതത്തിൽനിന്നു തെററായ്ക, യുക്തം, നീതിന്യായം. സമ്മതമായ തത്വത്തോടുകൂടിയതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. യോഗ്യത.

സമത, സമത്വം-ഹ. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ഉ. തുല്യത.

സമദൃക്-സകല ജീവികളോടും ഒന്നുപോലെ പെരുമാറുന്നവൻ.

സമധിക-വി. അത്യന്തം അധികമായിട്ടുള്ള, വർദ്ധിച്ച.

സമനില-ഒരുമ, ഒരുമിപ്പു്.

സമനിലം-നിരപ്പുള്ള നിലം.

സമന്തതഃ-അ. ഹ. ചുററും, എല്ലാടവും. ഉ. ആസകലവും.

സമന്തദൃഷ്ടി-ചതുരക്കള്ളി.

സമന്തഭദ്രൻ-ബുദ്ധൻ. പരിപൂർണ്ണ മംഗളൻ എന്നർത്ഥം. പുണ്യജ്ഞാനങ്ങളെ സമ്പാദിച്ചവൻ എന്നുമാവാം.

സമന്തം, സമന്താൽ-അ. ചുററും.

സമപാദം-ഏവുകാരന്റെ നില.

സമപ്രാധാന്യം-അലങ്കാരത്തിന്റെ ഒരു പിരിവു്.

സമബുദ്ധി-തുല്യമനസ്സു്, പക്ഷഭേദമില്ലായ്ക.

സമഭാവ-വി. ഒരുപോലെ ഭാവമുള്ള.

സമഭാവം-തുല്യഭാവം, തുല്യത, ശരി.

സമം-ഹ. തുല്യം. ൨. അലങ്കാരശാസ്ത്രത്തിലൊരു അലങ്കാരം.

സമം-അം. കൂടെ.

സമമാകുന്നു-അ. ഹ തുല്യമാകുന്നു. ൨. നിരപ്പാകുന്നു. (സമമാക്കുന്നു. സ-ക്രി).

സമയം-ഹ. കാലം. വഴിപോലെ ഗമിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. ആണ, ശപഥം. ൩. ആചാരം. ൪. നേരം. ൫. ഉടമ്പടി. ൬. കല്പന. ൭. സിദ്ധാന്തം. ൮. സമ്മതം. ൯. സംഭാഷണം.

സമയാ-അ. ഹ. അന്തികം. ൨. മധ്യം.

സമരഭീരു-യുദ്ധത്തിൽ ഭയമുള്ളവൻ

സമരം-യുദ്ധം. വഴിപോലെയുള്ള ഗമനമെന്നർത്ഥം.

സമരാശികൾ-വൃഷഭം, കർക്കടകം, കന്യാ, വൃശ്ചികം, മകരം, മീനാ ഇവ ആറും.

സമർത്ഥ-വി. ബലമുള്ള. ൨. ബുദ്ധിയുള്ള. ൩. സാമർത്ഥ്യമുള്ള. ൪. യോഗ്യതയുള്ള

സമർത്ഥകം-അകിൽവൃക്ഷം.

സമർത്ഥത-സാമർത്ഥ്യം.

സമർത്ഥനം-ആലോചിച്ചു തീർച്ചചെയ്യുക. (യുക്തായുക്തങ്ങളെ പരീക്ഷിച്ചു യുക്തം ഇന്നതെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതത്രേ സമർത്ഥനം)

സമർത്ഥം-വാക്കുകളെ കൂട്ടിച്ചേർക്ക.

സമർത്ഥിക്കുന്നു-ആലോചിച്ചു തീർച്ചചെയ്യുന്നു, സാധിക്കുന്നു. (സമർത്ഥനം എന്നതു നോക്കുക).

സമർദ്ധക-വി. ധർമ്മംകൊടുക്കുന്ന, ഇഷ്ടദാനശീലമുള്ള.

സമർപ്പണം-തരുക, ദാനം, വിട്ടുകൊടുക്കുക, നല്ലവണ്ണം വെക്കുക.

സമർപ്പിക്കുന്നു-ഹ. കൊടുക്കുന്നു. ൨. അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

സമർപ്പിത-വി. കൊടുക്കപ്പെട്ട.

സമർയ്യാദ-വി. ഹ. സമീപത്തുള്ള. ൨. അതിർ തിരിച്ച.

സമവകാരം-ദശരൂപകങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (ദശരൂപകം എന്നതു നോക്കുക).

സമവർത്തി-കാലൻ. തുല്യമായി വർത്തിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സമവർത്തി-വി. തുല്യമായി വർത്തിക്കുന്ന

സമവായം-ഹ. കൂട്ടം, സമൂഹം. ൨. കലപ്പ്. ൩. അടുപ്പം.

സമവായസംബന്ധം - കൂട്ടത്തോടുള്ള ചേർച്ച, വേർതിരിയാത്ത സംബന്ധം.

സമവായി-വി. ഉററ അടുപ്പമുള്ള.

സമവേത-വി. കൂടിയ, ചേർന്ന.

സമഷ്ടി-സംക്ഷേപം.

സമഷ്ടി(ഷ്ടീ)ല-ഹ. വാതക്കൊടി. ൨. ഒരുവക ചീര, ശാകഭേദം. ൩. മാങ്ങാനാറി. ൪. വലിയചേന.

സമസനം-ചുരുക്കം, സംക്ഷേപിക്കുക, പരന്നുകിടക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും വസ്തുവിനെ ചുരുക്കുക, കൂട്ടിച്ചേർപ്പ്.

സമസൂപ്തി-കല്പാവസാനം, ലോകാവസാനം.

സമസൃഷ്ടം-സഹജീവിവർഗ്ഗം.

സമസൃഷ്ടി-ലോകത്തിലുള്ള പ്രാണിവർഗ്ഗവും സസ്യവർഗ്ഗവും.

സമസ്തം-മുഴുവനും.

സമസ്താധാര- വി. എല്ലാത്തിനുമാശ്രയമായ.

സമസ്ഥ-വി. സമമായുള്ള, ശരിയായ, നിരപ്പായുള്ള.

സമസ്ഥാനം-രാജ്യം.

സമസ്യ-വി. സമാസിപ്പാൻതക്ക, ചുരുക്കുവാൻതക്ക.

സമസ്യ-പൂരണയോഗ്യമായ വാക്യൈകദേശം, പൂരിപ്പിക്കുവാൻതക്ക കവിത.

സമസ്യ മൂന്നുവിധം- സമസമസ്യാ, വിഷമസമസ്യാ, അപൂർണ്ണസമസ്യാ.

മൂന്നുപാദവും രചിക്കുന്നതിനു സാധിക്കുമോ എന്നു കവിയുടെ ശക്തിയെ പരീക്ഷിക്കുന്നതിനായിട്ടു ഉണ്ടാക്കുന്ന വാക്യൈകദേശമത്രേ സമസ്യാ.

സമസ്യാർത്ഥ- ശ്ലോകത്തിൽ തികക്കേണ്ടുന്ന ഭാഗം.

സമാ— സംവത്സരം, വർഷം. ജനങ്ങളെ വിഹ്വലപ്പെടുത്തുന്നതു് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

സമാകർഷി-വി. ദൂരവ്യാപിയായ, സുഗന്ധമുള്ള.

സമാഖ്യ-കീർത്തി.

സമാഗത-വി. ൧. വന്ന. ൨. അടുത്ത. ൩. ചേർന്ന.

സമാഗതം-സമാഗമനം, വരവു്.

സമാഗതി-അടുക്കുക, ചേരുക, മറിക.

സമാഗമം-൧. ചേർച്ച, കൂടിക്കാഴ്ച, ഒരുമിപ്പു്, സന്ധിപ്പു്. ൨. വരവു്. ൩. പ്രാപ്തി.

സമാഗമിക്ക-വന്നുചേരുക.

സമാഘാതം-൧. യുദ്ധം. ൨. അടിക്കുക, കൊല്ലുക.

സമാഘ്രാണം-മണക്കു.

സമാചമനംചെയ്ക-സമ്യക്കാകംവണ്ണം ആചമനംചെയ്ക. (ആചമനംചെയ്ക= ആത്മാവിനെ ശുദ്ധമാക്കുക).

സമാചാര-വി. നല്ലനടപ്പുള്ള, നല്ല മര്യാദയുള്ള.

സമാചാരം-൧. നല്ലനടപ്പു്. ൨. വർത്തമാനം.

സമാജം-൧. കൂട്ടം. ൨. സംഘം. ൩. ആന.

സമാദൃതം-ആദരം.

സമാധാനം-൧. മനസ്സിന്റെ അടക്കം, ധ്യാനം. ൨. അറിയിക്കുക, വാഗ്ദത്തം ചെയ്ക.

ക്ഷമ, ദാനശീലം ഇവ രണ്ടും സമാധാനത്തിനു കാരണങ്ങളാകുന്നു.

സമാധി-൧. ഏകാഗ്രത, ഉറപ്പുള്ള ധ്യാനം, തപസ്സ്. ൨. അഷ്ടാംഗയോഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ധ്യേയമായ വസ്തുവിൽ (ശുദ്ധബ്രഹ്മത്തിൽ) ഏകാഗ്രമായി മനസ്സിനെ നിറുത്തുന്നതു്, മനസ്സിനെ ഈശ്വരങ്കൽ തന്നെ ലയിപ്പിച്ചു വെളിയിൽ നടക്കുന്ന യാതൊന്നും അറിയാതിരിക്കുന്ന അവസ്ഥ. ൩. അടക്കം. ൪. മൌനം. ൫. യോജിപ്പിക്കു. ൬. പ്രതിജ്ഞ. ൭. സമാധാനം. ൮. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൯. യോഗാംഗം. ൧൦. ദോഷപരിഹാരം. ൧൧. ബുദ്ധിപരിപാകം.

സമാധിനിഷ്ഠൻ-മഹർഷി.

സമാന-വി. തുല്യമായ

സമാനകാലീന-വി. ഒരേകാലത്തു ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന അല്ലെങ്കിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന. ('സമാനകാലികൻ' എന്ന പദമാണു ശരി. സമാനകാലീനൻ അല്ല.)

സമാനത-തുല്യത.

സമാനൻ-൧. തുല്യൻ. ൨. അഞ്ചുവായുക്കളിൽ ഒന്നു്.

സമാനികാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

സമാനോദര്യൻ-സോദരൻ. ഒരു വയററിൽ കിടന്നവനെന്നർത്ഥം.

സമാന്തരം-ഒരുപോലെയുള്ള അകൽച്ച.

സമാപക- വി. കഠതീർക്കുന്ന, മുഴുപ്പിക്കുന്ന

സമാപത്തി-യാദൃച്ഛികം.

സമാപനം-ഹ. അവസാനം. ഉ. വധം. ൩. അദ്ധ്യയനം. ൪. ലാഭം. ൫. ധ്യാനം.

സമാപന്ന-വി. ഹ. തീർച്ചവരുത്തിയ. ഉ. ലഭിച്ച. ൩. സംഭവിച്ച. ൪. അവസാനിപ്പിച്ച. ൫. കൊലചെയ്ത

സമാപന്നം-അവസാനം, കുറതീർപ്പ്.

സമാപിക്കുന്നു-അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

സമാപ്ത-വി. അവസാനിപ്പിച്ച, കുറതീർത്ത.

സമാപ്തപുനരാത്തം - കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സമാപ്തം-വി. അവസാനിച്ച.

സമാപ്തം-അവസാനം.

സമാപ്തി-അവസാനം, കുറതീർപ്പ്.

സമാംശ-വി. ഒരുപോലെ പങ്കുള്ള.

സമാംശി-വി. ഒരുപോലെ പങ്കുള്ള, അവകാശമുള്ള.

സമാംസമീന-ആണ്ടുതോറും പ്രസവിക്കുന്ന പശു.

സമായം-ഹ. വരവ്, എത്തുക. ഉ. കാഴ്ച.

സമായുത-വി. ഹ. ചേർക്കപ്പെട്ട, ചേർന്ന. ഉ. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട.

സമായുക്ത-വി. ഹ. യോജിപ്പിക്കപ്പെട്ട, ചേർക്കപ്പെട്ട ഉ. നിയമിക്കപ്പെട്ട.

സമായോഗം-ഹ. ചേർച്ച. ഉ. കാരണം, ആന്തരം. ൩. കൂട്ടം, കൂമ്പാരം.

സമാരംഭം-തുടസ്സം, തുടങ്ങുക.

സമാരംഭിക്കുന്നു-തുടങ്ങുന്നു.

സമാരാധനം-പൂജ.

സമാർത്ഥക-വി. തുല്യാർത്ഥമുള്ള.

സമാലംകാരം-ഒരലങ്കാരം.

സമാലംഭ(ന)ം-കളഭംതേക്കുക, പൂചുക. വഴിപോലെ അനുഭവിക്കുക എന്നർത്ഥം.

സമാലോകം-നോട്ടം, കാഴ്ച.

സമാവർത്തനം-ഹ. ബ്രഹ്മണരുടെ ഒരു കർമ്മം. ഉ. പഠിത്തം കഴിഞ്ഞു ഗുരുകുലത്തിൽ നിന്നും പോരുക.

സമാവർത്തം-സമാവർത്തനം

സമാവൃത്തൻ-പഠിത്തം. കഴിഞ്ഞു ഗുരുകുലത്തിൽനിന്നും പോന്നവൻ.

സമാവേശം-ഹ. കൂട്ടം കൂടൽ. ഉ. പിശാചു കൂടുക.

സമാശ്രയം-ഹ. ആശ്രയസ്ഥലം ഉ. ആറു നയങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ബലിഷ്ഠശത്രു അക്രമിക്കുമ്പോൾ അന്യ രാജാക്കന്മാരോടു സഹായം അപേക്ഷിക്കുന്നതു്.

സമാശ്രിത-വി, ആശ്രയിക്കപ്പെട്ട.

സമാസം-ഹ. കൂട്ടം. ഉ. സംക്ഷേപം. ൩. ഒരുമിച്ചുള്ള ചേർപ്പ്.

സമാസദ-വി. ഹ. അടുത്തുവരുന്ന. ഉ. സമ്പാദിക്കുന്ന.

സമാസനം-(ഏഴുവിധമുണ്ട്). കാളവണ്ടി കുതിരവണ്ടി, ഒട്ടകം, വള്ളം, പടി, മാളിക, ശിലാതലം. (ഇവയിൽ ശിഷ്യനു ഗുരുവിനൊപ്പം ഇരിക്കാം)

സമാസമം-ഒരു വൃത്തം.

രാമായണം 24 വൃത്തത്തിലെ 4-ാം വൃത്തം ഇതാകുന്നു.

സമാസാദിത-വി. ഹ. പ്രാപിക്കപ്പെട്ട. ഉ. സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട.

സമാസാദ്യ-വി. ഹ. പ്രാപിക്കത്തക്ക. ഉ. സമ്പാദിക്കത്തക്ക.

സമാസാർത്ഥാ - ശ്ലോകത്തിൽ തികക്കേണ്ടുന്ന ഭാഗം.

സമാസിക്കുന്നു-ഹ. കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നു. ഉ. പല സംസ്കൃതവാക്കുകളെ വിഭക്തി

ലോപിച്ചു കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നു. ൩. സംഗ്രഹിക്കുന്നു.

സമാസീന-വി. ഇരുന്ന.

സമാസോക്തി-ഒരലങ്കാരം.

സമാഹത-വി. കൊല്ലപ്പെട്ട.

സമാഹരണം-൧ ചേർക്കുക, ഒന്നായിച്ചേർക്കുക. ൨. പദങ്ങളെ കൂട്ടിച്ചേർക്ക

സമാഹരിക്കുന്നു-കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നു.

സമാഹാരം-൧. കൂട്ടിച്ചേർപ്പ്. ൨. ചേരാത്ത പദങ്ങളുടെ കൂട്ടിച്ചേർപ്പ്. ൩. സംഗ്രഹം, ചുരുക്കം.

സമാഹിത-വി. അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട, മനസ്സിരുത്തിയ. ൨. സമ്മതിച്ച. ൩. സ്ഥാപിച്ച. ൪. വാഗ്ദത്തം. ചെയ്ത. ൫. അടങ്ങിയ. ൬. അവസാനിച്ച. ൭ സ്ഥാപിച്ച. ൮. ശമിച്ച. ൯. അവസാനിപ്പിച്ച. ൧൦. സ്ഥിരമായ. ൧൧ ഒരുമിച്ചുകൂടിയ.

സമാഹിതൻ-പരിശുദ്ധൻ.

സമാഹൃത-വി ൧. ഹരിക്കപ്പെട്ട, എടുക്കപ്പെട്ട. ൨. കൂട്ടിച്ചേർക്കപ്പെട്ട, എടുക്കപ്പെട്ട. ൨. കൂട്ടിച്ചേർക്കപ്പെട്ട.

സമാഹൃതി-സംഗ്രഹിക്കു, ശാസ്ത്രങ്ങളുടേയും മററും സാരത്തെ ചുരുക്കിയെടുക്കുക.

സമാഹ്വയം-൧. വിളി. ൨. യുദ്ധം ൩. കോഴിപ്പോരു മുതലായതു്, വിളിച്ചുവരുത്തി കളിക്കുന്ന ച്ചൂതു്.

സമിതി-൧. യുദ്ധം. ൨. സമത്വം. ൩. സഭ. ൪. സഭകൂടുക.

സമിത്തു്-൧. ചമത. ൨. വിറക്. ൩. യുദ്ധം.

സമിദ്ധം-൧. ഭവണ്ടുംവണ്ണം ജ്വലിപ്പിക്കപ്പെട്ടിതു്. ൨. വർദ്ധിച്ചതു.

സമീകം-൧. യുദ്ധം. ൨. കുന്തം.

സമീകരിക്കുന്നു— സമമാക്കിച്ചെയ്യുന്നു. (നാമം-സമീകരണം).

സമീകൃത-വി. ൧. തുല്യമാക്കപ്പെട്ട. ൨. തുലാസിൽ തൂക്കപ്പെട്ട.

സമീക്ഷ-൧. സാംഖ്യത്തിൽ ഒരുഭാഗം. ൨. നോട്ടം ൩. തിരിച്ചറിവ്. ൪. അന്വേഷണം. ൫. കർമ്മങ്ങൾ കഴിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചു വിവരിക്കുന്ന ഒരു പുസ്തകം.

സമീക്ഷണം-൧. നോട്ടം, പരീക്ഷ, ശോധന, അന്വേഷണം. ൨. കാഴ്ച.

സമീക്ഷം — വിജ്ഞാനശാസ്ത്രത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം, സാംഖ്യം.

സമീക്ഷകാരിത്വം-വരും കാര്യം ആലോചിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്ന സ്ഥിതി.

സമീചം-കടൽ.

സമീചിത-വി. നല്ല, യോഗ്യമായ.

സമീചീന-വഴിപോലെയുള്ള.

സമീചീനം-നന്മ, യോഗ്യത, സത്യം.

സമീപ-വി. അടുത്തുള്ള.

സമീപത-അടുപ്പം.

സമീപസ്ഥ-വി. സമീപത്തിരിക്കുന്ന.

സമീപിക്കുന്നു-അടുക്കുന്നു, അടുത്തുചെല്ലുന്നു.

സമീരഗുളിക-വായുഗുളികക്കുപകരംപറയുന്ന പേർ.

സമീരണൻ-൧. വായു. വഴിപോലെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. വഴ പോക്കൻ.

സമീരണം-൧. കർപ്പൂരതുളസി. ൨. എറിക.

സമീരൻ-വായു, കാററ്. വഴിപോലെ ഗമിക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം.

സമീരസാരം-കുവളം.

സമീഹിത-വി ആഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട.

സമുക്ഷണം-ചൊരിയുക, തൂകുക.

സമുഖ-വി. വാകിസംമത്ഥ്യമുള്ള.

സമുചിത-വി. യോഗ്യമായ, ചേച്ചയുള്ള. ഉയർന്ന.

സമുച്ചയം-പ. പലതുംകൂടി ഒരിടത്തു വെക്കുക, കൂട്ടുക. ഉ. വാക്കുകളേയും മറ്റും പലതിനെ അടുപ്പിച്ചു പറയുമ്പോൾ പറയുന്നതു്. നാ. ഒരലങ്കാരം.

സമുത്കർഷം-പ. ഉന്നതി, കൊക്കം. ഉ. വിരോധം, ശത്രുത.

സമുജ്ജിഹിത-വി. ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

സമുൽക്രമം-മേല്പോട്ടുപൊങ്ങുക.

സമുൽഗം-ചേപ്പു്.

സമുത്ഥ-വി. പ. ഉയർന്ന, ഉ. ഉത്ഭവിച്ച.

സമുത്ഥാനം-പ. എഴുന്നേൽപ്പു്. ഉ. വരവു്. നാ. പുറപ്പാടു്. ഭ. രോഗത്തിന്റെ പുറപ്പാടു്.

സമുല്പത്തി-പ. ജനനം. ഉ. സംഭവം.

സമുല്പന്ന-വി. ഉല്പാദിച്ച.

സമുല്പിഞ്ജ-വി, തീരെ നാനാവിധമായ, അത്യന്തം ആകുലമായ.

സമുല്പിഞ്ജം—അത്യന്തം ആകുലമായ ഒരുസൈന്യാംഗിയുടെ പേർ, നാനാവിധമായ സൈന്യം.

സമുൽസാദനം—വേരോടെ പിഴുതുകളകുക.

സമുൽസാരണം-പ. ഒടിച്ചുകളകുക. ഉ. പിൻതുടരുക.

സമൂസുക-വി. ആഗ്രഹത്തോടെ കൂടിയ. ഉ. മനസ്സിനു സുഖമില്ലാത്ത, ദുഃഖമുള്ള.

സമൂഹസാം-പ. പൊക്കം. ഉ. ക്ഷീണം.

സമൃദകൃത-വി. ഉയർത്തപ്പെട്ട, വിലക്കപ്പെട്ട.

സമൃദകൃതം-കിണറുമുതലായതിൽ നിന്നു തേവി എടുക്കപ്പെട്ട ജലം മുതലായതിന്റെ പേർ. മേല്പോട്ടു ശമിപ്പിക്കപ്പെട്ട തെന്നർത്ഥം.

സമുദയം-പ. കൂട്ടം. ഉ. യുക്തം. നാ. ഉയർച്ച. ഭ. ഉത്സാഹം.

സമുദാഗമം-പൂർണ്ണജ്ഞാനം.

സമുദായം-പ. കൂട്ടം. ഉ. യുക്തം.

സമുദിത-വി. നല്ലവണ്ണം ഉദിച്ച, കരേറിയ.

സമുദ്ഗകം, സമുൽഗകം-പ. ചേപ്പു്. ഉ. ഒരുമാതിരി യമകമായിട്ടുള്ള ശ്ലോകം.

സമുദ്ഗമം-പ. ഉയർച്ച. ഉ. ഉത്ഭവം.

സമുദ്ഗിരണം-പ. ഛർദ്ദിക്കുക. ഉ. കൊക്കുക.

സമുദ്ഗീർണ്ണ-വി. പ. ഛർദ്ദിക്കപ്പെട്ട. ഉ. ഉയർത്തപ്പെട്ട.

സമുദ്ഗ്രഥിത-വി. പ. ഇളക്കിപ്പറത്തപ്പെട്ട. ഉ. ഉന്നടപ്പുള്ള. നാ. ശവമുള്ള.

സമുദ്ധരണം-പ. ഛർദ്ദിച്ചുചോര മുതലായതു്. ഉ. വലിച്ചുകൊക്കുക, കൊക്കുക.

സമുദ്രകഫം-കടൽനാക്കു്.

സമുദ്രകാന്താ-പ. നദി. ഉ. ചോനകപ്പുല്ലു്.

സമുദ്രക്കര-സമുദ്രതീരം.

സമുദ്രക്കായ-ഒരുവക കായ്.

നീർക്കടമ്പിൻകായ് എന്നു തോന്നുന്നു. വെള്ളത്തിലരച്ചുകലക്കിക്കുടിച്ചാൽ കൃമിയെ നശിപ്പിക്കും.

സമുദ്രഗാ-നദി.

സമുദ്രഗുപ്തൻ-ഒരു കവി.

നാലാം ശതവർഷത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഗുപ്തവംശ്യനായ രണ്ടാമത്തെ മഹാൻ.

സമുദ്രജം-കടലുപ്പു്.

സമുദ്രതീരം-കടലരികിലുള്ള സ്ഥലം.

സമുദയിതാ-നദി.

സമുദ്രപ്പച്ച-ഒരൌഷധം.

സമുദ്രഫലം-സമുദ്രക്കാം.

സമുദ്രമഥനം-പാലാഴിമർദ്ദനം. (ചതുർദ്ദശരത്നങ്ങൾ നോക്കുക).

സമുദ്രം-ഹ. കടൽ. ഉ. ഒരു വലിയ തുക. (100,000 മഹാഖർവ്വം).

സമുദ്രലവണം-കടലുപ്പ്.

സമുദ്രസൂഭഗാ-ഗംഗാനദി.

സമുദ്രാന്ത-ഹ. ചോനകപ്പുല്ല്. ഉ. കരുപ്പരുത്തി. ന. വെങ്കൊടിത്തുവ. ര. ചെങ്കൊടിത്തുവ.

സമുദ്രാന്തം-ജാതിക്ക.

സമുദ്രീയ-വി. സമുദ്രസംബന്ധമുള്ള.

സമുന്ദനം-നനവ്.

സമുന്ന-വി. നനഞ്ഞ.

സമുന്നത-വി. ഉയർന്ന, ഉയർത്തിയ.

സമുന്നതൻ-മഹാൻ.

സമുന്നതി-ഉയർച്ച, ഐശ്വർയ്യം.

സമുന്നദ്ധ-വി. ഹ. ഡംഭമുള്ള. ഉ. വിഭ്വാൻ എന്നു ഭാവമുള്ള. ന. ഉത്ഭവിച്ച. ര. കെട്ടപ്പെട്ട.

സമുന്നയം-ഹ. ഉയർത്തുക. ഉ. ലഭിക്കുക. ന. സ്വംഭവം.

സമുപഗമം-അടുത്തുവരിക.

സമുപജോഷം—അ. പൂർണ്ണസന്തോഷത്തോടെ. (ഉപയോഷം എന്ന പാഠവും കാണുന്നു).

സമുപസ്ഥാ-അടുത്തുവരിക.

സമൂഢ-വി. ഹ. ഒന്നിച്ചുകൂടിയ, കൂമ്പാരമായി കൂട്ടിയ. ഉ. ശേഖരിച്ച. ന. വളഞ്ഞ. ര. ശുദ്ധിയാക്കിയ. ഇ. വിവാഹം കഴിക്കപ്പെട്ട.

സമൂരു-വെളുത്ത നിറവും തടിച്ച കഴുത്തുമുള്ള മാൻ.

സമൂലം-വി. ഹ. വേരോടുകൂടി. ഉ. മുഴുവനും.

സമൂഹക്കാർ-കൂട്ടക്കാർ, യോഗക്കാർ.

സമൂഹഗന്ധം-പച്ചപ്പുഴുവ്.

സമൂഹനം—ഹ. കൂട്ടം. ഉ. ധാരാളസ്ഥിതി.

സമൂഹനി-ചൂൽ.

സമൂഹം-കൂട്ടം, യോഗം.

സമൂഹിക്കുന്നു-കൂട്ടുന്നു.

സമൂഹ്യ-വി. കൂട്ടപ്പെടുവാൻ തക്ക.

സമൂഹ്യം-യാഗത്തിനുള്ള അഗ്നി.

സമൃദ്ധ-വി. ഹ. പുഷ്ടിയുള്ള. ഉ. വളർന്ന. ന. ഫലമുള്ള. ര. ധനമുള്ള.

സമൃദ്ധി-വർദ്ധന, ഉപജീവനത്തിനു ധാരാളം പാങ്ങുണ്ടായിരിക്കുന്ന സ്ഥിതി. സമൃദ്ധി><ദാരിദ്ര്യം.

സമൃദ്ധിയാകുന്നു-വർദ്ധിക്കുന്നു, വളരെയാകുന്നു. (സമൃദ്ധിയാക്കുന്നു-സ. ക്രി.)

സമേത-വി. അടുത്ത, കൂടിയ.

സമേ(ാ)ലൂകം-കാരീയം.

സം-അ. ഹ. ചേർച്ച. ഉ. നല്ലവണ്ണം. ന. കൂട്ടം. ര. ഒരു ഉപസർഗ്ഗം.

ഇതു ചില വാക്കുകളുടെ ആദിയിൽ ചേർക്കുമ്പോൾ അതിനു ചേർച്ച, നല്ലവണ്ണം മുതലായ അർത്ഥങ്ങൾ കൂടിവരും.

സംജ്ഞ-ഹ. ഉണർച്ചയുള്ള ബുദ്ധി, ബോധം. ഉ. അറിവ്. ന. ബുദ്ധി, മനസ്സ്. ര. പേർ. ഇ. കൈ കണ്ണ് മുതലായവകൊണ്ടുള്ള അർത്ഥസൂചന. ന. വിശ്വകർമ്മാവിന്റെ പുത്രി, സൂർയ്യന്റെ ഭാര്യ.

സൂർയ്യന്റെ ശോഭ സഹിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ലാഞ്ഞു ഒരിക്കൽ സംജ്ഞ ഛായയെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കൽ പക

രം നിയമിച്ചുംവെച്ചു ഒരു പെൺകുതിര യുടെ രൂപത്തെ അവലംബിച്ചു കാട്ടിൽ ചെന്നു തപസ്സുതുടങ്ങി. ഉടൻ സൂര്യൻ ഈ വിവരം ഗ്രഹിച്ചു ഒരാൺകുതിരയു ടെ രൂപത്തിൽ സംജ്ഞയെ പ്രാപിച്ചു. രണ്ടശ്വിനികളും രേവന്തനും അപ്പോഴു ണ്ടായവരാണ്. തദനന്തരം സംജ്ഞ യെ സൂര്യൻ തന്റെ വസതിക്കു കൂട്ടി ക്കൊണ്ടുപോയി. പിന്നെയും സൂര്യശോ ഭ സഹിക്കുവയ്യാതെ സംജ്ഞ സങ്കട പ്പെടുന്നതറിഞ്ഞു ആ ശോഭയിൽ അര യ്ക്കാലംശം വിശ്വകർമ്മാവു കടഞ്ഞെടു ത്തു. ഭൂമയി, മഹാവീര്യ ഇങ്ങിനെയും സംജ്ഞയെ വിളിക്കാറുണ്ട്. (ഛായ എന്ന പദംകൂടി നോക്കുക).

സംജ്ഞൻ-ശിവൻ.

സംജ്ഞപനം-കൊല.

സംജ്ഞാപനം- ൧. പറഞ്ഞയക്കുക, നിയോഗിക്കുക, അറിവുകൊടുക്കുക എ ന്നതു്, പഠിപ്പിക്കുക. ൨. വിളിക്കുക. ൩. കൊല, വധം.

സംജ്ഞിത-വി. വിളിക്കപ്പെട്ട.

സംജ്ഞിതം-സംജ്ഞയോടു (പേരോടു) കൂടിയതു്.

സംജ്ഞു-തമ്മിൽ അത്യന്തമടുപ്പമുള്ള മുട്ടു കളോടുകൂടിയവൻ.

സമ്പതനം, സമ്പാതം-ഒരുമിച്ചു ചേ രുകയെന്നുള്ളതു്.

സമ്പൽ, സമ്പത്തു്-൧. ശുഭം. ൨. വൃദ്ധി. ൩. സമ്പത്തു്. ൪. ശ്രേഷ്ഠത. ൫. ധനം, ദ്രവ്യം. ൬. വിജയം. ൭. ഭാഗ്യം. ൮. നിറവു്. ൯. ലാഭം.

സമ്പൽക്കരി-൧. ലക്ഷ്മി. ൨. വൈശ്ര വണന്റെ ഭാര്യ.

സമ്പൽദ്വയം-ദൈവം, ആസുരം

സമ്പത്തി-൧. ശുഭം. ൨. ദ്രവ്യവർദ്ധന, ഭാഗ്യം, ഐശ്വര്യം. ൩. വിജയം. ൪. നന്മ. ൫. യോഗ്യമായ സ്ഥിതി.

സമ്പദാകരം-സമ്പത്തു വർദ്ധിപ്പാനുള്ള മാർഗ്ഗം, മുതൽ വർദ്ധിക്കുന്നതു്.

സമ്പദ്വരൻ-രാജാവു്.

സമ്പന്ന-വി. ൧. മികച്ച, പൂർണ്ണമായ. ൨. ധനമുള്ള, ഐശ്വര്യമുള്ള. ൩. മുഴു വനാക്കിയ. ൪. തികവായി വളർന്ന. ൫. ശരിയായ.

സമ്പന്നൻ-൧. ധനവൻ. സമ്പന്നൻ > < ദരിദ്രൻ. ൨. ശിവൻ.

സമ്പന്നാ-ധനമുള്ളവൾ.

സമ്പരായ(യി)കം-യുദ്ധം.

സമ്പരായം-൧. യുദ്ധം. ൨. ആപത്തു്. ൩. ഭാവിസ്ഥിതി.

സമ്പർക്കം-൧. സംസർഗ്ഗം, ചേർച്ച, സം ബന്ധം.

'സജ്ജനസമ്പർക്കവും പുണ്യതീർത്ഥങ്ങൾ' (ഭാഗവതം)

സ്പർശനം. ൨. കൂട്ടു്. ൩. സമൂഹം.

സമ്പാ-മിന്നൽ.

സമ്പാക-൧. തർക്കശാസ്ത്രം പഠിച്ച. ൨. ഹീനമായ. ൩. ലജ്ജയില്ലാത്ത.

സമ്പാകം-൧. വൻകൊന്നവൃക്ഷം. ൨. മൃദുത്വം.

സമ്പാടം-തമ്മിൽ മുറിക്കുന്ന സ്ഥലം.

സമ്പാതം-൧. വീഴ്ച. ൨. കൂട്ടിമുട്ടൽ.

സമ്പാതി - ഒരുപക്ഷി, ശ്രീരാമന്റെ ഒരിഷ്ടൻ, ഗരുഡപുത്രൻ, ജടായുസ്സി ന്റെ സഹോദരൻ.

സമ്പാദനം-സമ്പാദിക്ക.

സമ്പാദിക്കുന്നു-നേടുന്നു, ദ്രവ്യം സൂക്ഷി ക്കുന്നു.

സമ്പാദിത-വി. സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട.

സമ്പാദ്യ-വി. സമ്പാദിക്കത്തക്ക.

സമ്പുദകം-മൂടിയുള്ള ഒരുമാതിരി പെട്ടി.

സമ്പുടിതം-രാമായണം ഇരുപത്തിനാലു വൃത്തത്തിലെ വൃ-ം, ൨൧-ം. വൃത്തങ്ങൾ.

സമ്പൂജനം-ബഹുമാനിപ്പ്.

സമ്പൂർണ്ണ-വി. തികഞ്ഞ, എല്ലാം, മുഴുവനായ.

സമ്പൃക്ത-വി. ൧. കൂട്ടിച്ചേർക്കപ്പെട്ടം. ൨. നിത്യസംബന്ധമുള്ള.

സമ്പ്രക്ഷാളനം-൧. കഴുകൽ. ൨. കളി.

സമ്പ്രണേതാവ്-൧. ഭരണകർത്താവ്. ൨. ന്യായാധിപതി.

സമ്പ്രതി-അ. ൧. അപ്പോൾ ൨. ഇപ്പോൾ.

സമ്പ്രതി-൧. കണക്കെഴുത്തുകാരിൽ ഒരു പ്രമാണി. ൨. ആ വേല.

സമ്പ്രതിക്കണക്ക്-സമ്പ്രതിപ്പിള്ളയുടെ വേല.

സമ്പ്രതിക്കാരൻ-സമ്പ്രതിപ്പിള്ള.

സമ്പ്രതിപത്തി-൧. ലാഭം, ലഭിക്കുക ൨. ഉടമ്പടി. ൩. ആക്രമം. ൪ സംഭവം.

സമ്പ്രതിപ്പിള്ള- കണക്കെഴുത്തുകാരിൽ പ്രമാണി, സമ്പ്രതി.

സമ്പ്രതിരോധകം-൧. പൂർണ്ണമായ തടവ്, തടസ്ഥം. ൨. തടവിൽ വെക്കുക. ൩. പാറാവ്.

സമ്പ്രതീക്ഷ-ഊഹം.

സമ്പ്രതീതി-ശ്രുതി, കേൾവി.

സമ്പ്രത്യയം-൧. ബോധഹേതു. ൨. ഉടമ്പടി.

സമ്പ്രദാനം-൧ അശേഷമായി കൊടുക്ക. ൨. ദാനം. ൩. ചതുർത്ഥിവിഭക്തിയുടെ പ്രയോഗം. ൪. വിവാഹമായി കൊടുക്ക. ൫. സമ്മാനം, ദാനം.

സമ്പ്രദാനീയം-സമ്മാനം, ദാനം.

സമ്പ്രദായക്കാരൻ-൧. സൂത്രക്കാരൻ, തട്ടിപ്പുകാരൻ, ൨. പാരമ്പര്യമായിട്ടു ചില വിദ്യയുള്ളവൻ. ൩. സമർത്ഥൻ.

സമ്പ്രദായം-൧. സൂത്രം. ൨. സാമർത്ഥ്യം. ൩. പാരമ്പര്യന്യായം. ൪. തട്ടിപ്പ്. ൫. മാതിരി.

സമ്പ്രദായി-വി. ൧. സൂത്രക്കാരൻ, തട്ടിപ്പുകാരൻ. ൨. പാരമ്പര്യക്കാരൻ. ൩. സമർത്ഥൻ.

സമ്പ്രധാനം-൧. അറിവ്. ൨. നിശ്ചയം

സമ്പ്രധാരണം-നിശ്ചയം.

സമ്പ്രപദം-ചുററിത്തിരിയുക.

സമ്പ്രപന്ന-വി. വന്നിട്ടുള്ള, പ്രാപിച്ച.

സമ്പ്രഭിന്ന-വി. ചീന്തിയ, കീറിയ, പിളർന്ന.

സമ്പ്രയോഗം-൧. ചേർച്ച. ൨. ചട്ടം. ൩. സുരതം. ൪. കൺകെട്ടുവിദ്യ

സമ്പ്രവൃത്തോക്തി-പ്രവൃത്തിക്കു ശരിയായ വാക്കു.

സമ്പ്രസാരണം-വ്യാകരണത്തിൽ) യ്, വ്, ര്, ല് എന്നീ അക്ഷരങ്ങൾ ഇ, ഉ, ഋ, ഌ എന്നായിത്തീരുക.

സമ്പ്രഹാരം-൧. യുദ്ധം. വഴിപോലെ പ്രഹരിക്കുക എന്നർത്ഥം. ൨. വധം. ൩. അടി.

സമ്പ്രാപ്ത-വി. ൧. ലഭിച്ച. ൨. പ്രാപിച്ച.

സമ്പ്രാപ്തി-൧. ലാഭം. ൨. പ്രാപിക്ക.

സമ്പ്രീതി-൧. സ്നേഹ. ൨. സന്തോഷം.

സമ്പ്രോക്ഷണം-പുണ്യാഹം.

സംഫാലം-കുറിയാട്.

സംഫുല്ല-വി. വിടിർന്ന.

സംബന്ധ-വി. ൧ യോഗ്യതയുള്ള, പ്രാപ്തിയുള്ള, ശേഷിയുള്ള. ൨. ചേർച്ചയുള്ള.

സംബന്ധകൻ-സ്നേഹിതൻ.

സംബന്ധം-പ. ചേർച്ച, ഉടപ്പാം, ഉ. ഭ ഭേദം.

സംബന്ധാതിശയോക്തി - ഒരലങ്കാരം.

സംബന്ധി-വി. പ. സംബന്ധമുള്ള. ഉ. സൽസ്വഭാവമുള്ള.

സംബന്ധിക്കുന്നു-ചേരുന്നു.

സംബന്ധിച്ചു-ങ്ങം കരിച്ചു്, പറഞ്ഞു.

സംബരം-ജലം.

സംബരൻ-ഒരസുരൻ, ('ശംബരൻ' നോക്കുക).

സംബരം-. വെള്ളം പ. ഉ. നീർമരുത്. ന. മറിമാൻ. ർ. ഒരു പർവ്വതം.

സംബർഹണം-പ. വളർച്ച. ഉ. ശക്തിജനനം

സംബലം-പ. വഴിച്ചെലവിനുള്ള സാധനം. ഉ. വെള്ളം.

സംബാകൃത-വി. ഇരുമ്പുലൂഷിത.

സംബാധം-ഇടുക്കമുള്ളതു്, ഇടകലർന്നതു്.

സംബാധനം-മുട്ടുക്കുക, തടയുക, തടുക്കുക.

സംബുദ്ധ-വി- നല്ലപോലെ ഗ്രഹിച്ച.

സംബുദ്ധി-പ. നല്ലബുദ്ധി. ഉ. പൂർണ്ണബോധം. ന. വിളി. ർ. (വ്യാകരണത്തിൽ) സംബോധനവിഭക്തി.

സംബോധനം-വിളി.

സംബോധം-പ. അറിവു്. ഉ. തെളിവു്.

സംഭക്തം-വി. പ. വിഭാഗിക്കപ്പെട്ട, പങ്കിട്ട, ഉ. വിശ്വസ്തതയുള്ള. ന. കൈവശമുള്ള.

സംഭക്തി-പ. വിഭാഗം. ഉ. ബഹുമാനം.

സംഭഗൻ-ശിവൻ.

സംഭഗ്നം-വി. പ. പൊളിഞ്ഞ, ഉടഞ്ഞ ഉ. ചിതറിക്കപ്പെട്ട.

സംഭരിക്കുന്നു-സമ്പാദിക്കുന്നു, നേടുന്നു.

സംഭവം-പ. ജനനം, ഉത്ഭവം. ഉ. കാരണം.

സംഭവിക്കുന്നു-ഉണ്ടാകുന്നു.

സംഭാരം-പ. ഒതുക്കം, വട്ടംകൂട്ടുക. ഉ. ക്രമ്പാരം, കൂട്ടം. ന. രക്ഷിക്കൽ. ർ. പൂർണ്ണത. ൽ. (മ) അധികം വെള്ളംകൂട്ടിയ മോര്.

സംഭാവന-പ. ബഹുമാനം, വന്ദനം. ഉ. ഒരലങ്കാരം.

സംഭാവനം, സംഭാവം-വന്ദിക്കൽ, ബഹുമാനിക്കൽ.

സംഭാവിക്ക-മാനിക്ക.

സംഭാവിത-വി. പ. വന്ദിക്കപ്പെട്ട, മാനിക്കപ്പെട്ട. ഉ. സംഭവിക്കാനുള്ള.

സംഭാവ്യത- സംഭവിക്കത്തക്കതെന്നുള്ള അവസ്ഥ.

സംഭാവ്യൻ-ബഹുമാനിക്കത്തക്കവൻ.

സംഭാഷ-പ. സംഭാഷണം. ഉ. പടവിളി.

സംഭാഷം-സംസാരം.

സംഭാഷണം, സംഭാഷാ-പ. സംസാരം, വർത്തമാനം പറക. ഉ. പടവിളി. ന. ഉടമ്പടി.

സംഭാഷമാണൻ-സംഭാഷണം ചെയ്യേണ്ടുന്നവൻ.

സംഭാഷിത-വി. വർത്തമാനം പറയപ്പെട്ട.

സംഭാഷിതം-സംസാരം, വർത്തമാനം.

സംഭിന്ന-വി. പ. വേർപെട്ട. ഉ. ഇളകപ്പെട്ട.

സംഭക്ത-വി. ഭജിക്കപ്പെട്ട, നല്ലവണ്ണം അനുഭവിച്ച.

സംഭൃത-വി. സംഭവിച്ച, ജനിച്ച.

സംഭൃതി-ഹ. ഉൽപത്തി, ജനനം. ൨. ശക്തി. ൩. യോഗ്യത.

സംഭൃയസമുത്ഥാനം-പങ്കുകച്ചവടം.

സംഭൃത-വി. ഹ. ശേഖരിക്കപ്പെട്ട. ൨. ഒരുങ്ങിയ. ൩. സമ്പാദിക്കപ്പെട്ട. ൪. നിറഞ്ഞ. ൫. രക്ഷിക്കപ്പെട്ട. ൬. തയ്യാറാക്കിയ. ൭. ലഭിക്കപ്പെട്ട. ൮. വളർത്തിയ, രക്ഷിച്ച.

സംഭൃതി-ഹ. പോഷണം ൨. അധികതം. ൩. ഒരുക്കുക. ൪. കൂട്ടം. ൫. രക്ഷ.

സംഭേദം-ഹ. പിളർപ്പ്. ൨. രണ്ട് ആറു കൂടുന്ന സ്ഥലം. ൩. ആറുവാ ൪. ചേർച്ച.

സംഭോഗം-ഹ. സുഖാനുഭവം ൨. സന്തോഷം. ൩. കൂടിച്ചേർച്ച. ൪. പ്രയോഗം. ൫. ശൃംഗാരത്തിൽ ഒരിനം.

സംഭോഗി-വി സംഭോഗമുള്ള

സംഭ്രമം-ഹ. ഹർഷം മുതലായതു നിമിത്തം കർത്തവ്യകർമ്മങ്ങളിലുള്ള ത്വരാവിശേഷം (പരിഭ്രമം). ൨. ബദ്ധപ്പാട്. ൩. ഭയം. ൪. ചുററിത്തിരിച്ചൽ. ൫. ബഹുമാനം. ൬. വേഗം. ൭. കുഴപ്പം. ൮. മൂഢത്വം. ൯. ചൊടിപ്പ്.

സംഭ്രമിക്കുന്നു-ഹ. കുഴങ്ങുന്നു. ൨. ചുററിത്തിരിയുന്നു.

സംഭ്രാന്ത്രി-ഭ്രമം, ഇളക്കം.

സമ്മത-വി. ഹ. സ്നേഹിച്ച. ൨. തുല്യതയുള്ള. ൩. വിചാരിച്ച. ൪. വഴിപോലെ ബഹുമാനിച്ച.

സമ്മതക്കച്ചീട്ട്-ഉടമ്പടിക്കച്ചീട്ട്.

സമ്മതക്കാരൻ-കൊള്ളാകുന്നവൻ, സമ്മതമുള്ളവൻ.

സമ്മതം, സമ്മതി-ഹ. ഇഷ്ടം, അഭിപ്രായം. ൨. അനുസരണം. ൩. ആഗ്രഹം. ൪. കല്പന. ൫. അനുവാദം. ൬. ബോധം. ൭. വണക്കം.

സമ്മതിക്കുന്നു- അനുവദിക്കുന്നു, ബോധിക്കുന്നു.

സമ്മദ-വി. സന്തോഷമുള്ള.

സമ്മദം—സുഖം. നല്ല സന്തോഷമെന്നർത്ഥം.

സമ്മന്ത്രണം-ആലോചന.

സമ്മർദ്ദനം-നല്ലവണ്ണം മർദ്ദിക്ക.

സമ്മർദ്ദം-തിക്കൽ. ഉ-ം, ജനസമ്മർദ്ദം.

സമ്മർദ്ദിക്കുന്നു-തിക്കുന്നു, കുഴക്കുന്നു.

സമ്മർദ്ദിത-വി. വഴിപോലെ മർദ്ദിക്കപ്പെട്ട.

സമ്മാനം-ഹ. ദാനം, ഇനാം. ൨. ബഹുമാനം. സമ്മാനം >< അവമാനം.

സമ്മാനവാക്ക്-സ്തുതി.

സമ്മാനിക്കുന്നു-ഹ. ബഹുമാനിക്കുന്നു. ൨. ദാനംചെയ്യുന്നു.

സമ്മാനിത-സമ്മാനിക്കപ്പെട്ട.

സമ്മാർജ്ജനം-വെടിപ്പാക്കുക.

സമ്മാർജ്ജിനീ-ചൂൽ. വഴിപോലെ ശുദ്ധിവരുത്തുന്നതെന്നർത്ഥം.

സമ്മിത-വി. കൂടിയ.

സമ്മിതൻ-തുല്യൻ.

'ഭൂപതിഭൂതിവിഭൂഷണസമ്മിതൻ'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

സമ്മിശ്ര—വി. ചേർക്കപ്പെട്ട, കൂട്ടിക്കലർന്ന.

സമ്മിള(ല)നം-ഹ. (കണ്ണു) അടയ്ക്കൽ, (പുഷ്പം) അടയുക. ൨. മൂടുക.

സമ്മിളിത-വി. ചേർന്ന.

സമ്മുഖ-വി. എതിരിട്ട, നേരെ വന്ന.

സമ്മുഖം-അഭിമുഖം.

സമ്മുഗ്ദ്ധ-വി. ഹ. ഭംഗിയുള്ള. ൨. മൂഢതയുള്ള.

സമ്മൂർഛനം-ഹ. മോഹാലസ്യം. ൨.

ഉയർച്ച. ൩. സർവ്വത്രവ്യാപ്തി, എല്ലാടവുമുള്ള വ്യാപനം.

സമ്മൂർജ്ജനോദ്ഭവം-മീൻ.

സമ്മൃഷ്ട-വി. ൧. അരിക്കപ്പെട്ട. ൨. ശുദ്ധിയാക്കപ്പെട്ട.

സമ്മൃഷ്ടം-കല്ല്, മുള്ള് മുതലായവ നീക്കി പരിശോധിച്ചുണ്ടാക്കിയ അന്നാദി.

സമ്മേളനം-ചേർച്ച.

സമ്മോചനം-വിടുതൽ, അയക്കൽ.

സമ്മോദം-സന്തോഷം.

സമ്മോഹന-വി. മോഹിപ്പിക്കുന്ന.

സമ്മോഹനം-വശീകരണം.

സമ്മോഹനാസ്ത്രം-കാമദേവന്റെ ഒരു ശരം, മോഹിപ്പിക്കുന്ന അമ്പ്.

സമ്മോഹം-൧. ഇച്ഛ. ൨. കുഴപ്പം. ൩. മൌഢ്യം.

സമ്യച്-൧. വഴിപോലെ. ൨. കൂടെപ്പോകുന്ന. ൩. സത്യം. ൪. എല്ലാം.

സമ്യക്-അ. ൧ വഴിപോലെ. ൨. അശേഷമായി, മുഴുവനും.

സംമ്രാൾ(ട്ട്)-ചക്രവർത്തി, രാജസൂയം കഴിച്ച രാജാവ്, ദ്വാദശരാജ മണ്ഡലാധിപതിയായ രാജാവ്, സാർവ്വഭൌമൻ. വഴിപോലെ ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (സംമ്രാട്ട് > < സാമന്തൻ).

സംയൽ-യുദ്ധം. കഴിയുന്നപ്രകാരം യത്നിക്ക എന്നർത്ഥം.

സംയത-വി. കെട്ടപ്പെട്ട.

സംയതൻ-ബന്ധിക്കപ്പെട്ടവൻ, കയറുമുതലായതിനാൽ കെട്ടപ്പെട്ടവൻ.

സംയമനം-ബന്ധനം, അടക്കം.

സംയമനി-യമന്റെ നഗരം.

സംയം-അസ്ഥിക്കൂട്ട്.

സംയമം—സകലേന്ദ്രിയങ്ങളെയും അടക്കിച്ചെയ്യേണ്ടതായ യോഗാംഗം, അടക്കം, ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹം, അത്യുൽകൃഷ്ടമായ ഉപരതി.

സംയമനി-പ്രേതനാഥന്റെ രാജധാനി.

സംയമിക്കുന്നു-അടക്കുന്നു.

സംയാത്ര-കടൽസഞ്ചാരം.

സംയാനം-൧. കൂടെ പോവുക. ൨. ഉത്തരീയം.

സംയാമം-അടക്കം, ഇന്ദ്രിയനിഗ്രഹം, അത്യുൽകൃഷ്ടമായ ഉപരതി.

സംയുക്-വി. നല്ല ലക്ഷണങ്ങളോടുകൂടിയ.

സംയുക്ത-വി. കൂടിയ.

സംയുഗം-യുദ്ധം. വഴിപോലെ കൂടിച്ചേരുക എന്നർത്ഥം.

സംയുത-വി. കൂടിയ, ചേർന്ന.

സംയോഗം-൧. ചേർച്ച. സംയോഗം > < വിയോഗം. ൨. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സംയോഗിക്കുന്നു-ചേരുന്നു.

സംയോജനം-ചേർച്ച.

സംയോജിക്കുന്നു-ചേരുന്നു. (സ ക്രി. സംയോജിപ്പിക്കുന്നു).

സംയോജിത-വി. ചേർക്കപ്പെട്ട, സംയോജിപ്പിക്കപ്പെട്ട, കൂട്ടപ്പെട്ട.

സംരക്ത-വി. ൧ മോഹമുള്ള. ൨. അനുരാഗമുള്ള. ൩. പലനിറമുള്ള. ൪. ചുവന്ന. ൫. കോപിച്ച.

സംരക്ഷണ, സംരക്ഷണം-രക്ഷിക്ക.

സംരംഭം-൧. സ്വപക്ഷസ്ഥാപനവ്യസനംകൊണ്ടു മതിമറക്കുക. ൨. കോപം. ൩ അഹംഭാവം. ൪. അത്യാഗ്രഹം. ൫. ഇളക്കം.

സംരാധനം-ഉറപ്പായ ധ്യാനം.

സംരാവം-ഒച്ച, ശബ്ദം.

സംരൂഢ-വി. ൧. വിശ്വാസമുള്ള. ൨. പുഷ്ടിച്ച, മുളച്ച.

സംരോധം-വിരോധം.

സംരോധിക്കുന്നു-വിരോധിക്കുന്നു.

സംലാപം— പരസ്പരസംഭാഷണം, സംബോധനാപൂർവ്വകമായിട്ടുള്ള ഭാഷണം. വ്യക്തമായി പറയുക എന്നർത്ഥം. (മറ്റൊരു പര്യായം-ആഭാഷണം).

സംവൽ— വിക്രമാദിത്യന്റെ ആണ്ട്, സംവത്സരം.

സംവത്സരം-ആണ്ട്. ഋതുക്കളുടെ നല്ല വാസസ്ഥാനം എന്നർത്ഥം.

സംവനനം— മണിമന്ത്രൌഷധാദികളെക്കൊണ്ടു ചെയ്യപ്പെടുന്ന വശീകരണം. (പാഠങ്ങൾ-സംവപനം, സംവദനം).

സംവയനംചെയ്യുന്നു-ഉടുക്കുന്നു.

സംവരണൻ-ഒരു രാജാവ്.

ഭരതന്റെ പ്രപൌത്രനായ ഹസ്തിയുടെ പൌത്രൻ അജമീഡൻ. ഇദ്ദേഹത്തിന്നു നാലു പത്നികളിൽ ൨൫൦ മക്കളുണ്ടായി. അവരിൽ സംവരണൻ വംശധരൻ. സൂര്യപുത്രിയായ തപതിയെ വേട്ടു. ഇവരുടെ സന്താനമാണ് കുരു. സൂര്യവംശജനാണ്. ഹസ്തിനാപുരത്തിൽ നിന്നു ഇദ്ദേഹത്തെ പാഞ്ചാലർ ഓടിച്ചുകളഞ്ഞു. വസിഷ്ഠൻ പുരോഹിതനായ ശേഷം രാജ്യം തിരിയെ ലഭിച്ചു.

സംവരണം-൧. ഒരു നാടകം. ൨. മൂടി, മറവ്.

സംവരം-൧. വെള്ളം. ൨. മറിമാൻ. ൩. മൂടി. ൪. ചിറ, അണ.

സംവരൻ-ഒരു രാക്ഷസൻ.

സംവർഗ്ഗൻ-അഗ്നി.

സംവർത്തകൻ-ബലഭദ്രൻ.

സംവർത്തകി-ബലഭദ്രൻ.

സംവർത്തകം-ബലഭദ്രന്റെ ആയുദ്ധമായ കലപ്പ.

സംവർത്തൻ-ബൃഹസ്പതിയുടെ അനുജൻ, ഒരു ധർമ്മശാസ്ത്രകർത്താവ്.

സംവർത്തം-൧. പ്രളയം. ജഗത്തിന്റെ പ്രകൃതിമാററ കാലം എന്നർത്ഥം. ൨. മേഘം.

സംവർത്തി(ക)-താമരപ്പൂ മുതലായതിന്റെ അകത്തെ പുതിയ ഇതൾ. മറ്റൊരു പര്യായം-നവദളം.

സംവർദ്ധക-വി. വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന.

സംവലനം-ചേർച്ച, കലർച്ച.

സംവസഥം-ഗ്രാമം. സുഖമായി പാർക്കുന്നേടമെന്നർത്ഥം.

സംവസിക്കുന്നു-പാർക്കുന്നു.

സംവഹൻ-ഏഴു വായുക്കളിൽ മൂന്നാമത്തേത്.

(സപ്തമാരുതന്മാർ എന്നതു നോക്കുക).

സംവഹനം-൧. ചുമക്കുക. ൨. കൈകാൽ മുതലായ അംഗങ്ങളെ തലോടുക. (ശരിയായ പാഠം 'സംവാഹനം' എന്നാണ്).

സംവഹിക്കുന്നു-൧. ചുമക്കുന്നു. ൨. തിരുമ്മുന്നു.

സംവാദം-സംഭാഷണം.

സംവാസം-വീട്, പാർക്കുന്ന സ്ഥലം.

സംവാസിത-വി. സുഗന്ധം വരുത്തിയ

സംവാഹകൻ-കാലു തിരുമ്മുന്നവൻ, പരിചാരകൻ.

സംവാഹനം-൧. കാലു തിരുമ്മുക. ൨. ചുമക്കുക.

സംവിൽ-൧. ബുദ്ധി. സമ്യക്കാകുംവണ്ണമുള്ള അറിവിന്നു കാരണം എന്നർത്ഥം. ൨. ജ്ഞാനം. ൩. സംഭാഷണം. ൪. സമ്മതം. ൫. കൊടി, അടയാളം. ൬. യുദ്ധം. ൭. ഉദമ്പടി. ൮. അറിവ്

ൻ. പട്ടവിളി. ൧൦. പേർ. ൧൧. ആചാരം. ൧൨. ക്രിയാനാമം. ൧൩. സങ്കേതം.

സംവിദാ-ഉടമ്പടി, ഏർപ്പാട്, കരാർ.

സംവിദിത-വി. അറിയപ്പെട്ട.

സംവിദ്രൂപം-ബോധരൂപം.

സംവിധാനം-ചെയ്ക.

സംവിഭാഗം-പങ്കിടുക, പങ്ക്.

സംവിഷ്ട-വി. ൧. കിടക്കുന്ന, ഉറങ്ങുന്ന. ൨. ഒന്നിച്ചു പ്രവേശിച്ച. ൩. വസ്ത്രം ധരിച്ച. ൪. ഒന്നിച്ചിരുന്ന.

സംവീക്ഷണം-അന്വേഷണം.

സംവീത-വി. ചുററപ്പെട്ട.

സംവീതം-൧. ചുററപ്പെട്ടതു്. ൨. നദി മുതലായതിനാൽ ചുററപ്പെട്ട ദ്വീപു മുതലായതു്.

സംവൃത-വി. ചുററപ്പെട്ട. ൨. മറയ്ക്കപ്പെട്ട. ൩. അടയ്ക്കപ്പെട്ട. ൪. ചുരുക്കിയ. ൫. മൂടപ്പെട്ട.

സംവൃതം-൧. രഹസ്യസ്ഥലം, രഹസ്യം. ൨. ഒരുമാതിരി ഉച്ചാരണം.

കൃഷ്ണന്, പറഞ്ഞിട്ട് ഇത്യാദികളിലെപ്പോലെ അസ്ഫുടമായി ഒരു ഉൾവലിവോടുകൂടി ഉച്ചരിക്കുന്ന ഉകാരം. ഇതു് ഈ വിധം (അർദ്ധചന്ദ്രം) അടയാളം ഇട്ടു എഴുതണം.

ഈ ഉകാരത്തിന് അടുത്തു പിമ്പിൽ സ്വരം ഇരുന്നാൽ മുൻ ഉകാരം സംവൃതമായിരിക്കണം. ഉ-ം "മാധവന് ഇപ്പോൾ നല്ല കാലമാണ്. അവന് എപ്പൊഴും കച്ചവടത്തിൽ ലാഭം കിട്ടുന്നു"

സംവൃത്ത-വി. ൧. മറയ്ക്കപ്പെട്ട. ൨. ആയ, തീർന്ന, കഴിഞ്ഞ. ൩. നിവർത്തിക്കപ്പെട്ട, തീർക്കപ്പെട്ട,

സംവൃത്തൻ-വരുണൻ.

സംവൃത്തി-൧. മറവു്. ൨. മൂടി, അടപ്പ്. ൩. രഹസ്യകാര്യം. ൪. അനുഭവം.

സംവേഗം-പരിഭ്രമം, സഭ്രമം, തിടുക്കം, ഭയാദികളെക്കൊണ്ടുഴലുക.

സംവേദം-൧. അറിവു്. ൨. സുഖദുഃഖാദ്യനുഭവം. ൩. വേദന.

സംവേശം-൧. ഉറക്കം. ജീവാത്മാവു് സൂക്ഷ്മശരീരത്തെ സ്വപ്നാവസ്ഥയിൽ വഴിപോലെ പ്രവേശിക്കുന്നതിനാൽ ഈ അർത്ഥം വന്നു.

൨. സ്വപ്നം. ൩. സ്ത്രീപുരുഷന്മാരുടെ തമ്മിലുള്ള ചേർച്ച. ൪. ഇരിക്കുന്നതിനുള്ള സാധനം.

സംവേശനം-ഉറക്കം. (ഉത്ഥാപനം എഴുന്നേല്ക്കൽ).

സംവേശനോത്ഥാപനം = ഉറക്കവും എഴുന്നേല്ക്കലും.

സംവ്യാനം-൧. ഉത്തരീയം, രണ്ടാംമുണ്ട്, മേൽപുടവ (ഇടത്തോളിൽ ധരിക്കുന്നവസ്ത്രം) ൧. വസ്ത്രം. ൩. മൂടി.

സംശപ്തകൻ-യുദ്ധത്തിൽനിന്നു പിൻതിരിയുകയില്ലെന്നു സത്യം ചെയ്തിട്ടുള്ളവൻ.

('ഞങ്ങൾ ഒരിക്കലും മടങ്ങുകയില്ല' എന്നു ശപഥം ചെയ്തു പുറപ്പെട്ട് യുദ്ധത്തിൽനിന്നു പിൻതിരിയാതിരിക്കുന്നവരത്രേ സംശപ്തകന്മാർ).

സംശയം-സന്ദേഹം, നിശ്ചയമില്ലായ്ക. 'പരമാർത്ഥബോധംകൂടാതെ ഉഭയകോടിയിലുമിരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. മററു പര്യായങ്ങൾ-വിചികിത്സ, സന്ദേഹം, ദ്വാപരം.

സംശയാപന്നമാനസ— വി. മനസ്സിൽ സംശയമുള്ള.

സംശയാലു, സംശയിതാവു്- വി. സംശയമുള്ള.

സംശയിക്കുന്നു-സന്ദേഹിക്കുന്നു.

സംശയിത-വി. സംശയമുള്ള.

സംശരണം-യുദ്ധത്തിന്റെ ആരംഭം, ആക്രമണം.

സംശിത-വി. ൧. നിശ്ചയമുള്ള. ൨. സാധിച്ച, നിവർത്തിച്ച.

സംശിതി-സംശയം.

സംശുദ്ധി-൧. പരിശുദ്ധി. ൨. സംശയനിവൃത്തി.

സംശോധനം-വെടിപ്പാകുക.

സംശ്യാന-വി. ചുരുക്കിയ, കുറച്ച.

സംശ്രയം-൧. ആശ്രയം. ൨. ആറു നയങ്ങളിൽ ഒന്ന്. സഹായം അപേക്ഷിക്കുന്നതത്രേ സംശ്രയം.

സംശ്രവണം— ൧. കേൾക്കുക. ൨. ചെവി.

സംശ്രവം-അംഗീകാരം, പ്രതിജ്ഞ (ഏല്ക്കുക), ആണയിടുക.

സംശ്രിത-വി. ൧. ആശ്രയിച്ച, അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട. ൨. ചേർന്ന. ൩. രക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

സംശ്രിതൻ-ആശ്രിതൻ, സേവകൻ.

സംശ്രുത-വി. അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട, പ്രതിജ്ഞചെയ്യപ്പെട്ട.

സംശ്ലിഷ്ട-വി. ൧. ആലിംഗനം ചെയ്യപ്പെട്ട. ൨. കൂട്ടിച്ചേർത്ത.

സംശ്ലേഷം-തഴുകൽ, ആലിംഗനം.

സംശ്ലേഷണം(ണാ)-കെട്ട്, ചേർപ്പ്.

സംസക്ത-വി. ൧. അടുത്ത. ൨. ഇടയിൽ മറ്റൊന്നില്ലാത്തവിധം തമ്മിൽ കൂടിച്ചേർന്ന, ചേർന്ന, പറ്റിയ. ൩. കെട്ടപ്പെട്ട.

സംസക്തി-൧. സമീപത, വലിയ അടുപ്പം. ൨. പരിചയം, സ്നേഹം. ൩. ചേർച്ച, സംബന്ധം, സംഗം ൪. കെട്ട്. ൫. ഭക്തി.

സംസൽ(ത്തു്)-സഭ, കൂട്ടം, സമൂഹം. ഒന്നിച്ചിരിക്കുന്നേടമെന്നർത്ഥം.

'സംസത്തിങ്കലിട്ടിഴച്ചു'

(കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

സംസരണം-൧. വിശാലമായ രാജവഴി. ജനങ്ങൾ യോഗംചേർന്നു സഞ്ചരിക്കുന്നേടമെന്നർത്ഥം. ൨. പടയുടെ നിർവ്വിഘ്നമായ ഗമനം. ൩. ലോകം. ൪. യുദ്ധത്തിന്റെ ആരംഭം. ൫. പ്രാണികളുടെ ജനനമരണരൂപമായ സംസാരം. ൬. ഗമനം. വഴിപോലെ ഗമിക്കുക എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. ൭. സത്രം.

സംസർഗ്ഗം-൧. അന്യോന്യത. ൨. സംബന്ധം.

സംസർജ്ജനം-വിടുതൽ.

സംസർപ്പണം-൧. ഇഴഞ്ഞുനടക്കു. ൨. നിനച്ചിരിയാത്തപ്പോൾ എതിർക്കുക.

സംസാരഗുരു-കാമദേവൻ.

സംസാരം - ൧. ജനനവും മരണവും, ലോകവിഷയം, അർത്ഥപുത്രകളത്രാദികളിൽ ഭ്രമിച്ചിട്ടു ജനനമരണങ്ങൾക്കു വശവർത്തിയായി ഉഴലുന്ന അവസ്ഥ. ൨. ലോകം. ൩. (മ) സംഭാഷണം. ൪. മാർഗ്ഗം, വഴി.

സംസാരി-വി. സംസാരമുള്ള, ലോകസംബന്ധമുള്ള.

സംസാരി-൧. ജീവനുള്ള ജന്തു ൨ (മ) വ്യവഹാരക്കാരൻ.

സംസാരിക്കുന്നു-സംഭാഷണംചെയ്യുന്നു.

സംസിക്ത-വി. തളിക്കപ്പെട്ട, നനച്ച.

സംസിദ്ധ-വി. സാധിച്ച, നിവർത്തിച്ച.

സംസിദ്ധി-൧. സ്വഭാവം. ൨. ശീലം.

ന. മുൻകോപമുള്ള സ്ത്രീ. ര. തീപ്പ്, നിപുത്തി.

സംസേവനം-അത്യന്തയിച്ചു നില്ക്കുക, പ്രതീക്ഷിക്കുക.

സംസ്രുതി-പ്ര. ലോകം. ഉ. ഒഴുക്ക്.

സംസ്രുഷ്ട-വി. പ്ര. ചേർക്കപ്പെട്ട, തിരിയെ കൂട്ടിച്ചേർക്കപ്പെട്ട. ഉ. വിശേഷവസ്തു ധരിക്കപ്പെട്ട.

സംസ്രുഷ്ടത്വം-ചേർപ്പ്.

സംസ്രുഷ്ടി-പ്ര. മുതലായവകൂടി. ഉ. അലങ്കാരത്തിൽ ഒരു പിരിവ്. ന. ചേർപ്പ്, സംബന്ധം, കൂട്ടായ്മ, സഹവാസം.

സംസ്കരിക്കുന്നു- പ്ര. ശുദ്ധീകരിക്കുന്നു. ഉ. പൂർണ്ണമാക്കുന്നു.

സംസ്കാരം-പ്ര. ശുദ്ധീകരണം, ശുദ്ധി. ഉ. തികക്കൽ. ന. പൂർണ്ണമാക്കൽ. ര. അലങ്കാരം. ങ. ഏതുവസ്തുവിൻറെയും കുറ തീർക്കുക. ന. ശവം അടക്കുക. ഒ. പൂശുവക്കുക. വ. ഗുണവിശേഷത്തെ പ്രാപിക്കുന്ന സ്ഥിതി. ൻ. തയാറാവുക. ൧൦. അഭിപ്രായം. ൧൧. പരിശുദ്ധമാക്കൽ.

അഞ്ചുവിധം സംസ്കാരങ്ങൾ,-അങ്കനം (ശംഖും ചക്രവും എഴുതുക), ഊർദ്ധ്വപുണ്ഡ്രകം, യാഗം, നാമധാരണം, മന്ത്രം, പണ്ഡിതന്മാർക്ക് കൃഷ്ണദാസ്യം ഒരുകവരണമെങ്കിൽ ഇതു സാധിക്കണം.

സംസ്കാരഹീനൻ — ഉപനയിക്കാത്ത ബ്രാഹ്മണൻ.

സംസ്കൃത-വി. പ്ര. സംസ്കരിക്കപ്പെട്ട, വേറെ പരിഷ്കരിക്കപ്പെട്ട. ഉ. അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട. ന. നിവർത്തിക്കപ്പെട്ട. ര. ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട. ങ. തയാറാക്കിയ. ന. ഉൽകൃഷ്ടമായ.

സംസ്കൃതൻ-മുമ്പേതന്നെ സരിച്ചു കർമ്മങ്ങളെല്ലാം ചെയ്യപ്പെട്ടവൻ. (ബ്രാഹ്മണൻ)

സംസ്കൃതം-സംസ്കൃതഭാഷ.

സംസ്കൃതി-പരിശുദ്ധി.

സംസ്ക്രിയ-പ്ര. ശവസംസ്കാരകർമ്മം. ഉ. സംസ്കാരം.

സംസ്കരം-പ്ര. കിടക്കാനുള്ള സാധനം, വിരിപ്പു മുതലായതു്, കട്ടിൽ, മെത്ത. ഉ. യാഗം.

സംസ്തവം-പ്ര. പരിചയം. ഉ. സ്തുതി. സമ്പർക്കമുണ്ടാകുംവണ്ണമുള്ള സ്തവനമെന്നർത്ഥം

സംസ്താവം-യാഗമണ്ഡപം. യാഗശാലയിൽ ഉൽഗാതാക്കൾക്കുവേണ്ടി ഉൽഗാനം ചെയ്യുന്നതിനായി ഉണ്ടാക്കിയ സ്ഥാനം. കൂടിച്ചേർന്നു സ്തുതിക്കുന്നേടമെന്നർത്ഥം.

സംസ്തൃ-പ്ര. സ്തുതിക്കുക. ഉ. അലങ്കരിക്കുക.

സംസ്ത്യായം-പ്ര. സമൂഹം, കൂട്ടം ഉ. മൈതാനം. വഴിപോലെ കൂടിച്ചേരുന്നതെന്നർത്ഥം. ന. സമീപം. ര. ഭവനം. ങ. പരപ്പ്.

സംസ്ഥ-വി. സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന, നില്ക്കുന്ന, ഇരിക്കുന്ന.

സംസ്ഥ-പ്ര. മര്യാദ, ന്യായമായ മാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നും തെറ്റാതെയിരിക്കുക, നല്ല നടപ്പ്. ഉ. നില്പ്. ന. ജീവാവസ്ഥ. ര. കൂട്ടം. ങ. രൂപം. ന. സഭാവം. ഒ. രാജചട്ടം. വ. മരണം, അവസാനം. ൻ. നാശം, ലോകനാശം. ൧൦. സാദൃശ്യം.

സംസ്ഥൻ-പ്ര. ഒറവുകാരൻ. ഉ. അയൽക്കാരൻ. ന. നിവാസി, രാജ്യവാസി.

സംസ്ഥാന-വി. പ്ര. ശരിയായ ഉ. തുല്യതയുള്ള.

സംസ്ഥാനം-പ്ര. വാസസ്ഥലം. (രാജ്യം). നാടു വഴിവന്നു കൂടുന്ന സ്ഥലം.

ന. സമീപം. ര. ആകൃതി, രൂപം. ഇ. മരണം.

സംസ്ഥാപനം–ക്രി. സ്ഥാപിക്കുക. ഉ. ഉറപ്പിക്കുക, നിവർത്തിക്കുക

സംസ്ഥാപിത–വി. സംസ്ഥാപനം ചെയ്യപ്പെട്ട.

സംസ്ഥിത–വി. ക്രി. മരിച്ചു. ഉ. അവസാനിപ്പിച്ചു. ന. നിൽക്കുന്ന. ര. കയക്കപ്പെട്ട. ഇ. കൂട്ടപ്പെട്ട. ഞ. ഉറപ്പിച്ചു.

സംസ്ഥിതി–ക്രി. മരണം. ഉ. വാസം. ന. ഇരിപ്പ്. ര. ലോകനാശം.

സംസ്പൃശ്–ക്രി ചേരുക. ഉ. വിചാരം. ന. കലർപ്പ്.

സംസ്പൃശ്–ക്രി: കരിങ്കച്ചോലം. ഉ. ചെങ്കൽകച്ചോലം. ന. കച്ചോലം. ര. ഇണ്ടപ്പോടി. (അരക്ക് ഈ മരത്തിന്റെ കറയാണുപോലും)

സംസ്പോടം – യുദ്ധം. (സംസ്ഫോടം എന്ന പാഠവും കാണുന്നു).

സംസ്ഫുലം–ക്രി. ക്ഷയം. ഉ. മുട്ടൽ.

സംസ്മരണം–ഓർക്കുക.

സംസ്മൃതി–ഓർമ്മ.

സംസ്രവം, സംസ്രാവം–ക്രി. ഒഴുക്ക്. ഉ. നദി. ന. ഒലിക്കുക. ര. തുള്ളികളായി വീഴുക.

സംഹത–വി. ക്രി. കൊല്ലപ്പെട്ട. ഉ. ഒന്നായി കൂടിച്ചേർന്നിരിക്കുന്ന. ന. ശക്തിയുള്ള. ര. അടയ്ക്കപ്പെട്ട. ഇ. കൂട്ടപ്പെട്ട.

സംഹതജാനുക–വി. തമ്മിൽ അടുപ്പമുള്ള മുട്കാലോടുകൂടിയ.

സംഹതജാനുകൻ–മുട്ടിക്കാവൻ.

സംഹതലം–രണ്ടു കൈയും ചേർത്തിപ്പിടിച്ചത്.

സംഹതി–ക്രി. സമൂഹം. കൂട്ടപ്പെട്ടതെന്നർത്ഥം. ഉ. കൂടിച്ചേരുക. ന. ചേർച്ച.

സംഹനനം–ക്രി ശരീരം, ദേഹം പഞ്ചഭൂതങ്ങളും ഇതിൽ ചേരുന്നതിനാൽ ഈ പേർവന്നു. ഉ ഉറപ്പ്. ന. ബലം, ര. കൊല.

സംഹനിക്കുന്നു–ക്രി. കൊല്ലുന്നു ഉ. തിന്നുന്നു.

സംഹരണം–ക്രി. നശിപ്പിക്കുക. ഉ. കൊല്ലുക. ന. തടങ്ങൽ ചെയ്യൽ. ര. ശേഖരിക്കുക. ഇ. പിൻവലിക്കുക.

സംഹരിക്കുന്നു–നശിപ്പിക്കുന്നു, കൊല്ലുന്നു.

സംഹാരം–ക്രി. നശിപ്പ്, ഉ. ലോകാവസാനം, (സംഹാരം><സൃഷ്ടി). ന. നരകഭേദം. പാപികളെ ഒന്നിച്ചു ചേർക്കുന്നത്. ഉപദ്രവിക്കുന്നത് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം. ര. ചുരുക്കുക. ഇ. കൂട്ടം. ഞ. മിട്ടക്ക്.

സംഹാരക–വി. നശിപ്പിക്കുന്ന, ഹാനി വരുത്തുന്ന.

സംഹാരരുദ്രൻ–ശിവന്റെ ഒരു പേർ.

സംഹാരി–വി. സംഹരിക്കുന്ന, നശിപ്പിക്കുന്ന.

സംഹിത–വി. ക്രി ചേർന്ന. ഉ. ഉറപ്പിക്കപ്പെട്ട. ന. കൂട്ടപ്പെട്ട

സംഹിത–ക്രി. ഋക്കുകളുടെ സമൂഹം, വേദങ്ങളിൽ നിന്നെടുത്തുണ്ടാക്കിയ ഒരു പുസ്തകം. ഉ. പദസന്ധി.

സംഹൃതി–പലർകൂടി വിളിക്കുക, ആള്.

സംവൃത–വി ക്രി: പിടിക്കപ്പെട്ട. ഉ. വിതറപ്പെട്ട. ന ചുരുക്കപ്പെട്ട, സംഹരിക്കപ്പെട്ട.

സര–വി. പോകുന്ന.

സരകം–ക്രി. മദ്യപാനം. ശമിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ഉ. ചഹരിയുള്ള ഔഷധദ്രവ്യം, മദ്യം. ന. പാനപാത്രം. ര. ഗമനം. ഇ. കൂട്ടം, തടാകം, കായൽ. ഞ. സഭ.

സരഘ-തേനീച്ച.

സരംഗാ-ഹ. പക്ഷി. ൨. ഒരു നാല്ക്കാലി.

സരജം-വെണ്ണ.

സരടം-ഹ. ഓന്ത്. ൨. ഉടുമ്പ്. ൩. കാററ്.

സരണം-ഹ. പോക്ക്, ഒഴിച്ചിൽ. ൨. ഇരിമ്പിൻ തുരുമ്പ്.

സരണാ-പ്രസാരണി.

(പ്രസാരണി എന്നതു തലനീളിയാണെന്നും മററും കാണുന്നു).

സരണി-ഹ. വഴി. ൨. ചൊവ്വേയുള്ള വര. ൩. തൊണ്ടയിലുള്ള ഒരു ദീനം. ൪. പ്രസാരണി. ൫. പുഴമുഞ്ഞ. ൬. ത്രി കൊല്പക്കൊന്ന.

സരണ്ഡം-ഹ. പക്ഷി. ൨. ഒരാഭരണം.

സരണ്യൂ-ഹ. (സംജ്ഞ, ത്വഷ്ട ഈ പദങ്ങൾ നോക്കുക). ൨. കാററ്. ൩. മേഘം. ൪. അഗ്നി. ൫. യമൻ.

സരപ്പൊളി, സരപ്പളി-ഒരുതരം മാല.

സരഭസം-അ. വേഗത്തിൽ.

സരം-ഹ. ചിറ. ൨. പൊയ്ക. ൩. വെള്ളം. ൪. മാംസം. ൫. പാല്. ൬. തൈർ വെള്ളം. ൭. തൈർപ്പാട. ൮. തടാകം. ൯. ഉഴുന്ന്. ൧൦. അമ്പൊട്ടൽ.

സരമ-പെൺപട്ടി. ഹ. വിഭീഷണന്റെ ഭാര്യ. (ലങ്കയിൽ സീതയുടെ കാവല്ക്കാരി) ൩. ഇന്ദ്രന്റെ പട്ടി. (ഇതിന്റെ കുട്ടികളായ സാരമേയർ യമന്റെ വാതിൽ കാക്കുന്നു) ൪. ദക്ഷന്റെ പുത്രി. (സകല കാട്ടുമൃഗങ്ങളുടേയും മാതാവ്).

സരയൂ ഹ. ഒരു നദി.

ഇതു ഹിമവാനിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു അയോദ്ധ്യയുടെ സമീപത്തിൽ കൂടി ഒഴുകുന്നു.

൨. വായു, കാററ്.

സരസ-വി. ഹ. രസമുള്ള, വെള്ളമുള്ള. ൨. രുചിയുള്ള ൩. വിയർപ്പുകൊണ്ടു നനഞ്ഞ. ൪. ഭംഗിയുള്ള. ൫. പുതിയ (സരസം > < വിരസം).

സരസ-ഒരു തൈ, സരള.

സരസം-ഹ. പൊയ്ക. ൨. രീതികളിൽ ഒന്ന്.

സരസി-ചിറ, പൊയ്ക.

സരസിക്കുന്നു-ഹ. കൊഞ്ചുന്നു. ൨. ക്രീഡിക്കുന്നു, ലീലാവിനോദംചെയ്യുന്നു.

സരസിജം-ഹ. താമരപ്പൂ. ൨. വണ്ടാരം കോഴി.

സരസീകം-വണ്ടാരംകോഴി.

സരസീരുഹം-ഹ. താമരപ്പൂ. ൨. വണ്ടാരംകോഴി.

സരസ്വൽ(ത്)-വി. നീരുള്ള, വെള്ളമുള്ള.

സരസ്വതി-ഹ. ബ്രഹ്മാവിന്റെ ഭാര്യ, വിദ്യാ ദേവീ. വാക്കിന്റെ അധിഷ്ഠാനദേവത.

ബ്രഹ്മലോകത്തിലുള്ള മാനസസരസ്സിൽ ക്രീഡിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. നദീരൂപേണ പ്രവഹിക്കുന്നവൾ, എല്ലാടവും വ്യാപിക്കുന്നത്.

സംസ്കൃതഭാഷയും ദേവനാഗരി അക്ഷരങ്ങളും സരസ്വതി നിർമ്മിച്ചതാകുന്നു. വൈഷ്ണവർ പറയുന്നതു-അതായതു അവരുടെ ഇടയിലുള്ള ഐതീഹ്യം സരസ്വതിയും ലക്ഷ്മിയും ഗംഗയും വിഷ്ണുവിന്റെ ഭാര്യമാരായിരുന്നു എന്നും അവർ തങ്ങളിൽ വഴക്കുണ്ടാകയാൽ സരസ്വതിയെ ബ്രഹ്മാവിനും, ഗംഗയെ ശിവനും കൊടുത്തുകളഞ്ഞു എന്നുമാണു. ൨. വാക്ക്. ൩. ഒരു നദി. സരസ്സുകളുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

ഇതു മിക്കദിക്കിലും അന്തർവാഹിനിയാകുന്നു. ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ ചില

സരസ്സുകളായും മററും കാണുന്നതു കൊണ്ടു് ഈ പേരുണ്ടായി.

'ക്വചിൽ പ്രകാശം
ക്വചിദസ്ഫുടാർണ്ണസം
സരസ്വതീം ജേതു
മനാഃസരസ്വതീം'
(നൈഷധം)

ർ. ചന്ദ്രവംശത്തിലെ അന്തിനാരൻ എന്ന നൃപന്റെ ഭാര്യ. ൭. നദി. ൮. പശു.

സരസ്വതിക്കുകുറിക്കുക- ആദ്യമായി ആരംഭിക്കുക.

സരസ്വതീകണ്ഠാഭരണം-ഒരു കൃതി. (അലങ്കാരം).

കർത്താവു ഭോജരാജാവു്. കാവ്യരചനയേയും മററും വിവരിക്കുന്നു.

സരസ്വതീകുണ്ഡം-ഒരു പുണ്യതീർത്ഥം

സരസ്വാൻ-ഹ. സമുദ്രം. ൨. ഒരാറു്. ൩. പോത്തു്.

സരസ്സ്-കൃത്രിമമായ പൊയ്ക. ഓളമുള്ളതെന്നർത്ഥം.

താമരപ്പൊയ്കയുടെ സാമാന്യമായ പേരെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു

സരള-ഹ. ത്രികോല്പക്കൊന്ന. ൨. വെളുത്തനൊച്ചി.

സരള-വി. ഹ. ബഹുമാനമുള്ള. ൨. ഭംഗിയുള്ള. ൩. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട. ർ. മനസ്സിന്നു കപടമില്ലാത്ത ൫. ഇഷ്ടത്തെ അനുസരിക്കുന്ന

സരളത-ദാക്ഷിണ്യം.

സരളം-ഹ. ഒരുമാതിരി പയിൻവൃക്ഷം, ചരളം. (ചളർ എന്നു ഭാഷ). വ്യത്യാസത്തെ പ്രാപിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. സാഹിത്യസാഹ്യപ്രകാരം രീതികളിൽ ഒന്നു്. ൩. നാന്മുകപ്പുല്ലു്.

സരളദ്രവം-തിരുവട്ടപ്പയൻ, സരളവൃക്ഷത്തിന്റെ പശ.

സരളദ്രുമം-ചരളവൃക്ഷം.

സരാവം-ഹ. ഇടിഞ്ഞിൽ. ൨. മൂടി, അടപ്പു്.

സരികാ-കറിക്കായം.

സരിതാന്നാഥൻ-കടൽ.

സരിതാംപതി-കടൽ.

സരിത്തു്-ഹ. പുഴ, നദി. ൨. നൂൽ, ചരടു്.

സരിൽപതി-സമുദ്രം.

സരിത്വാൻ-കടൽ.

സരിൽസുതൻ-ഭീഷ്മർ.

സരിദ്വര-ഗംഗാനദി.

സരിൽഭർത്താ-കടൽ.

സരിലം-ജലം.

സരിഷപം-കടുക്.

സരീസൃപം-പാമ്പു്. കടിലമായി ഇഴഞ്ഞു നടക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

സരു-വി. ഹ. മെലിഞ്ഞ. ൨. ചെറിയ. ൩. ഭംഗിയുള്ള. ർ. വാൾപ്പിടി.

സരൂപത(ത്വം)-തുല്യത.

സരോജം-ഹ. താമര, താമരപ്പൂവു്. ൨. വണ്ടാരംകോഴി.

സരോജാതാ- കളത്തിലുണ്ടായതു്, താമര.

സരോജിനി-താമരപ്പൊയ്ക.

സരോത്ഭവം-വണ്ടാരംകോഴി.

സരോരുട്-താമര.

സരോരുഹാസനൻ-ബ്രഹ്മാവു്.

സരോരുഹം-ഹ. താമരപ്പൂവു്. ൨. വണ്ടാരംകോഴി.

സരോവരം-പൊയ്ക, തടാകം.

സർ-ശിരസ്സ്.

സൎക്കം-ഹ. കുററ്. ൨. ഹൃദയം.

സൎക്കാരു്-ഹ. രാജസംബന്ധമായ എല്ലാത്തിനും കൂട്ടിച്ചേൎത്തുപറയുന്ന വാക്ക്, പണ്ടാരവക കോയ്മ. ൨. രാജാവു്. (പോൎട്ടുഗീസുഭാഷ).

സൎക്കാരുവക-രാജാവിന്റെവക, രാജാവിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ളതു്.

സൎഗ്ഗൻ-ശിവൻ.

സൎഗ്ഗബന്ധം-ഒരു കവിത.

സൎഗ്ഗം-ഹ. സ്വഭാവം. ൨. വിടുക. ൩. നിശ്ചയം. ൪. അദ്ധ്യായം, കാണ്ഡം. ൫. സൃഷ്ടി; പ്രപഞ്ചസൃഷ്ടി. ൬. മലശോധന ൭. പ്രയത്നം. ൮. സമ്മതം. ൯. ഉടമ്പടി. ൧൦. കുതിര. ൧൧. മോഹം.

സൎജ്ജകം-ഹ. വേങ്ങമരം (സൎജ്ജം എന്നുമാവാം). കറയൊലിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. ൨. (മുളമ്പൂ) മരുതു്.

സൎജ്ജഗന്ധാ-അരത്ത.

സൎജ്ജനം-ഹ. വിടുക. ൨. സൃഷ്ടിക്കു. ൩. മലശോധന. ൪. പുറകിലെ സൈന്യം.

സൎജ്ജം-ഹ. ചെഞ്ചല്യം. ൨. മരുതു്. ൩. വേങ്ങമരം.

സൎജ്ജമണി-ചെഞ്ചല്യം.

സൎജ്ജരസം-ഹ. ചെഞ്ചല്യം, പയിനിന്റെ പശ. ൨. മരുതു്.

സൎജ്ജിക, സൎജ്ജികാക്ഷാരം-ഒരുവക കാരം.

സൎജ്ജിക്കുന്നു-ഹ. വിടുന്നു. ൨. മലമിടുന്നു. ൩. സൃഷ്ടിക്കുന്നു.

സൎജ്ജു-ഹ. കച്ചവടക്കാരൻ. ൨. മിന്നൽ. ൩. പിൻതുടൎച്ച.

സൎദ്ദാർ-പ്രധാനിയുടെ സ്ഥാനപ്പേരു്.

സൎപ്പകഞ്ചുകം-പാമ്പിന്റെ പടം.

സൎപ്പക്കല്ലു്-പാമ്പിനു പകരമുണ്ടാക്കിവെച്ച വിഗ്രഹം.

സൎപ്പക്കാവു്-സൎപ്പങ്ങൾ ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തുള്ള മരക്കൂട്ടം.

സൎപ്പഗന്ധാ-ചിററരത്ത.

സൎപ്പണം-ഇഴച്ചൽ.

സൎപ്പദംശം-പാമ്പിൻകടി.

സൎപ്പപ്പാട്ടു്-സൎപ്പക്കാവുകളിൽ നടപ്പുള്ള പാട്ടു്.

വള്ളുവരാണു് ഇതു പാടുന്നതു്. ചിലദിക്കുകളിൽ കുറപ്പന്മാരും പാടും.

സൎപ്പഫണിജം-മാണിക്കക്കല്ലു്, സൎപ്പത്തിന്റെ തലയിൽ നിന്നു കിട്ടുന്ന ഒരു രത്നം.

സൎപ്പബലി-സൎപ്പത്തിനെ പൂജിക്കുന്ന ഒരു കൎമ്മം.

സൎപ്പഭുക്കു്-മയിൽ.

സൎപ്പഭൂഷണൻ-ശിവൻ. പാമ്പുകളെ അലങ്കാരമാക്കി ധരിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു.

സൎപ്പമണി-മാണിക്കക്കല്ലു്.

സൎപ്പം-ഹ. പാമ്പു്. ഇഴഞ്ഞുനടക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. (സ്ത്രീ-സൎപ്പീ).

(പാമ്പു് എന്ന പദം നോക്കുക).

൨. ഇഴയുക. ൩. നാഗപ്പൂവു്, നാഗകേസരമെന്ന വൃക്ഷം.

സൎപ്പംതുള്ളൽ-പാമ്പിൻകാവിലുള്ള ഒരു കളി.

സൎപ്പരാജൻ, സൎപ്പരാജാവു്-വാസുകി.

സൎപ്പലതാ-വെററിലക്കൊടി.

സൎപ്പവേണി-മുലക്കണ്ണു്.

സൎപ്പശാപം-സൎപ്പത്തിനെ കൊന്നാലുണ്ടാകുന്ന പാപം.

സൎപ്പശായി-വിഷ്ണു

സർപ്പസത്രം—തക്ഷകനെ അഥവാ നാഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നതിനു ജനമേജയൻ നടത്തിയ ഒരു യാഗം.

സർപ്പസത്രീ—ജനമേജയൻ.

സർപ്പാരാതി, സർപ്പാരി—ഹ. ഗരുഡൻ. ഉ. മയിൽ.

സർപ്പാവാസം—ചന്ദനം.

സർപ്പാശനം—മയിൽ.

സർപ്പാഹ്വം—കാരീയം.

സർപ്പിണി—ഹ. ഒരു വൃത്തം.

രാമായണം 24 വൃത്തത്തിലെ 2-ം, 9-ം, വൃത്തങ്ങൾ ഈ വൃത്തമാകുന്നു.

ഉ. സർപ്പസ്ത്രീ.

സർപ്പിഷ്ടം, സർപ്പേഷ്ടം—ചന്ദനം.

സർപ്പിസ്സ്—ഹ. നെയ്യ്. ഒലിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. വെള്ളം.

സർപ്പേന്ദ്രൻ—ഹ. അനന്തൻ. ഉ. വാസുകി.

സർമ്മം—ഹ. ഗമനം, അനക്കം. ഉ. ആകാശം. ന. സ്വർഗ്ഗം.

സർവ്വ—വി. മുഴുവനായ, എല്ലാം.

സർവ്വകരൻ—ശിവൻ.

സർവ്വകലാശാല—ഉത്തമകലകളെ അഭ്യസിപ്പിക്കുന്ന സ്ഥാപനം.

സർവ്വകാരണൻ—വി. എല്ലാററിനും കാരണമായവൻ, ദൈവം.

സർവ്വകെ—എല്ലായിടങ്ങളിലും.

സർവ്വകേശി—നടൻ.

സർവ്വങ്കഷ—വി. ഹ. ശമിപ്പിക്കുന്ന. ഉ. എല്ലാം നശിപ്പിക്കുന്ന, സർവ്വശക്തിയുള്ള. ന. വഞ്ചകൻ, ദ്രോഹി.

സർവ്വഗ—വി. എല്ലായിടത്തും വ്യാപിക്കുന്ന.

സർവ്വഗൻ—ഹ. വിഷ്ണു. ഉ. ശിവൻ. ന. ആത്മാവ്. ര. എല്ലാത്തിനേയും പ്രാപിച്ചവൻ. ഉ. ഭീമന ബലന്ധരയിൽ ജനിച്ചവൻ.

സർവ്വഗം—ജലം.

സർവ്വഗാ—ഒരു തൈ, പ്രിയംഗു.

സർവ്വചാരി—ശിവൻ.

സർവ്വജനീന—വി. കീർത്തിയേറിയ.

സർവ്വജിത്ത്—ഹ. എല്ലാററിനേയും ജയിക്കുന്നവൻ. ഉ. അറുപതിൽ 21-ാം വർഷം.

സർവ്വജ്ഞ—വി. സർവ്വത്തേയും അറിയുന്ന.

സർവ്വജ്ഞൻ—ഹ. ദൈവം. ഉ. ശിവൻ. ന. സർവ്വത്തേയും അറിയുന്നവൻ. ര. ബുദ്ധമുനി.

സർവ്വജ്ഞപീഠം കയറുക—വലിയ വിദ്വാനാവുക, തനിക്കൊപ്പം വേറെ ഒരു പഠിപ്പുകാരൻ ഇല്ലെന്നുള്ള നിലയിൽ എത്തുക.

സർവ്വജ്ഞാ—ദുർഗ്ഗാ.

സർവ്വതഃ—ചുററും, മുഴുവനും.

സർവ്വതാപനൻ—കാമദേവൻ.

സർവ്വതോഭദ്ര—എല്ലാടവും മംഗളമുള്ള.

സർവ്വതോഭദ്രം—ഹ. ദേവാലയവക ഭേദം, നാലുവശത്തും വാതിലുള്ള അമ്പലമോ രാജധാനിയോ.

1. സ്വസ്തികം—നാലുദിക്കിലേക്കും നടയുള്ളത്.
2. സർവ്വതോഭദ്രം—മേലേമേലേ നിലകളുള്ളത്.
3. നന്ദ്യാവൃത്തം—വട്ടത്തിലുള്ളത്.
4. വിച്ഛന്ദകം (വിച്ഛർദ്ദകം)—വളരെ വിസ്താരവും ഭംഗിയുമുള്ളത്.

ഉ. വേപ്പുവൃക്ഷം. ന. വിഷ്ണുവിന്റെ രഥം. ര. അണിഭേദം, ഒരുമാതിരി വ്യൂഹം. ഉ. ഗൂഢാർത്ഥവാക്ക്. ന. മുള, ഇല്ലി.

സർവ്വതോഭദ്രവ്യൂഹം-വ്യൂഹഭേദം.

സർവ്വതോഭദ്രാ-ഹ. പെതംകുമിൾ. ൨. ആട്ടക്കാരത്തി. ൩. ചിത്രം എന്ന അലങ്കാരത്തിൽപെട്ടതു്.

സർവ്വതോമുഖം-ഹ. എല്ലാവശത്തുംകൂടിയ. ൨. എല്ലാമാതിരിയിലുമുള്ള, പൂർണ്ണമായ.

സർവ്വതോമുഖൻ-ഹ. ശിവൻ. ൨. ബ്രഹ്മാവു്. ൩. ബ്രാഹ്മണൻ. ൪. ആത്മാവു്.

സർവ്വതോമുഖം-ഹ. വെള്ളം. ൨. ആകാശം. ൩. ഇന്ദ്രസ്വർഗ്ഗം. ൪. അഗ്നി.

സർവ്വത്ര-ഹ. എല്ലാടവും. ൨. എല്ലായ്പ്പോഴും.

സർവ്വഥാ-അ. ഹ. എല്ലാപ്രകാരത്തിലും. ൨. എല്ലായ്പ്പോഴും. ൩. ഏററവും. ൪. പൂർണ്ണമായിട്ടു്.

സർവ്വദമ(ന)ൻ—ദുഷ്ഷന്തന്റെ പുത്രൻ, ഭരതൻ.

സർവ്വദർശനസംഗ്രഹം— ന്യായം, വൈശേഷികം മുതലായ ദർശനങ്ങളുടെ ഒരു സംഗ്രഹം.

കർത്താവു്-മാധവാചാര്യർ.

സർവ്വദർശി-ഹ. പരബ്രഹ്മം. ൨. ബുദ്ധൻ.

സർവ്വദാ-അ. എല്ലായ്പ്പോഴും.

സർവ്വദൃക്ക്-വി. എല്ലാം കാണുന്ന.

സർവ്വധാരി-ഹ. അറുപതിൽ ഇരുപത്തിരണ്ടാം സംവത്സരം. ൨. ശിവൻ.

സർവ്വധുരാവഹൻ, സർവ്വധുരീണൻ-എല്ലാ ഭാരത്തേയും വഹിക്കുന്നകാള. ഉപചാരാൽ മററു സർവ്വധുരാവഹന്മാർക്കും (സർവ്വധുരീണന്മാർക്കും) പറയാം.

സർവ്വൻ-ഹ. ശിവൻ. ൨. വിഷ്ണു, എല്ലാം താൻതന്നെ ആയുള്ളവൻ.

സർവ്വഭക്ഷ-വി. എല്ലാററിനേയും ഭക്ഷിക്കുന്ന.

സർവ്വഭക്ഷാ-പെണ്ണാടു്.

സർവ്വഭാവകരൻ-ശിവൻ.

സർവ്വഭാവനൻ-ശിവൻ.

സർവ്വമംഗല(ള)ാ-പാർവ്വതി.

സർവ്വമയ-വി. എല്ലാടവും നിറഞ്ഞ.

സർവ്വമാന്യം-കരമൊഴിവായ വസ്തു.

സർവ്വമൂഷകം-സമയം. എല്ലാത്തിനേയും മോഷ്ടിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

സർവ്വംസഹാ-ഭൂമി. സകലവും സഹിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

സർവ്വയോഗി-ശിവൻ.

സർവ്വരസൻ-സമർത്ഥൻ, വിദ്വാൻ.

സർവ്വരസം-ഹ. ഉപ്പു്. ൨. ഉപ്പുരസം. ൩. ചെഞ്ചല്യം. എല്ലാവരാലും ആസ്വദിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

സർവ്വലാ-ഇരിമ്പുപാര, തോമരം. (തമിഴിൽ) ചില്ലാക്കോൽ. എല്ലാവരേയും പിടികൂടുന്നതു് എന്നു ശബ്ദാർത്ഥം.

കടോലിന്റെ ആകൃതിയിൽ ഇരിമ്പുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരായുധവിശേഷമത്രെ തോമരം.

സർവ്വലാലസൻ-ശിവൻ.

സർവ്വലിംഗി-സത്യമതവിപരീതക്കാരൻ, പാഷണ്ഡൻ. ഒരു മതക്കാരുടേയും ചിഹ്നം പൂർണ്ണമായിട്ടില്ലാത്തതുകൊണ്ടു ഈ പേർ വന്നു.

വൈദികധർമ്മത്തിനു വിരുദ്ധമായ ആചാരാദികളോടുകൂടിയ ബൌദ്ധക്ഷപണകാദികളുടെ പേർ.

സർവ്വലോഹം-ഇരിമ്പുശരം.

സർവ്വവല്ലഭൻ-എല്ലാപ്രകാരത്തിലും സമർത്ഥനായുള്ള രക്ഷകൻ, ഈശ്വരൻ.

സർവ്വവല്ലഭാ-വേശ്യാസ്ത്രീ.

സർവ്വവേദൻ—നാലുവേദങ്ങളും പഠിച്ചവൻ.

സർവ്വവേദസ്സ്-സ്വന്തമുതലെല്ലാം കൊടുത്തു യാഗം നടത്തുന്നവൻ.

സർവ്വവ്യാപി—വി. എല്ലാടവും വ്യാപിച്ച.

സർവ്വശഃ- അ. എല്ലാവിധത്തിലും, പരക്കെ.

സർവ്വസന്നഹനം-ചതുരംഗസൈന്യമെല്ലാം ഒന്നിച്ചുചേൎന്നു പടപുറപ്പെടുക.

സർവ്വസന്നാഹം-പൂൎണ്ണസേനയെ കൂട്ടുക

സർവ്വസസ്യാഢ്യ-വി. എല്ലാ സസ്യങ്ങളുമുള്ള.

സർവ്വസാക്ഷി-വി. സകലസാക്ഷിയായ സൎവ്വസാക്ഷികൾ-14. ആദിത്യൻ, ചന്ദ്രൻ, വായു, അഗ്നി, ആകാശം, ഭൂമി, ജലം, ഹൃദയം, യമൻ, പകൽ, രാത്രി, സന്ധ്യ ൨-ം, ധൎമ്മം.

സർവ്വസാധനൻ-ശിവൻ.

സർവ്വസിദ്ധി-വിലപം.

സർവ്വസ്വം-ഹ. ഒരാളിന്റെ വസ്തുവക മുഴുവനും, ഏതിന്റെ എങ്കിലും സാരം.

സർവ്വഹരം-മരണം.

സർവ്വാംഗൻ-ശിവൻ.

സർവ്വാംഗം-ഹ. ദേഹം മുഴുവനും. ൨. എല്ലാ അംഗങ്ങളും.

സർവ്വാംഗസുന്ദര-വി. എല്ലാ അംഗങ്ങൾക്കും സൌന്ദൎയ്യമുള്ള.

സർവ്വാണി-ഹ. രാജാക്കന്മാരുടെ തിരുനാൾപ്രമാണിച്ചും മററും പണം കൊടുക്കു. ൨. പാൎവ്വതി, ശൎവ്വാണി. ൩. ഇരപ്പാളികൾക്കു കൊടുക്കുന്ന സദ്യ.

സർവ്വാത്മനാ-പൂൎണ്ണമനസ്സോടെ.

സർവ്വാധികാരി-സകല അധികാരവുമുള്ളവൻ.

സർവ്വാധികാൎയ്യക്കാർ-ഒരു മുഖ്യോദ്യോഗസ്ഥൻ.

സർവ്വാധികാൎയ്യം - സൎവ്വാധികാൎയ്യക്കാരുടെ ഉദ്യോഗം.

സർവ്വാധിപത്യം - സകലത്തിന്റെയും അധിപന്റെ അവസ്ഥ.

സർവ്വാധ്യക്ഷൻ -സൎവ്വാധികാൎയ്യക്കാർ.

സർവ്വാധ്യക്ഷം - സൎവ്വാധികാൎയ്യക്കാരുടെ അധികാരം.

സർവ്വാനുഭൂതി-ത്രികോല്പക്കൊന്ന. മധുരം മുതലായ ആറുരസങ്ങളുടേയും അനുഭവമുള്ളതു് എന്നൎത്ഥം. എല്ലാവരാലും അനുഭവിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നുമാവാം.

സർവ്വാന്തൎയ്യാമി- സൎവ്വവ്യാപി.

സർവ്വാന്നഭക്ഷക, സർവ്വാന്നഭോജി, സർവ്വാന്നീനാ-വി. എല്ലാവരുടേയും (ജാതിമതഭേദം കൂടാതെസകലരുടേയും) ചോറുണ്ണുന്ന.

സർവ്വാഭിസന്ധി-ദൂഷണക്കാരൻ. ൨. കള്ളസ്സന്യാസി.

സർവ്വാഭിസാരം-പൂൎണ്ണസേനയെ കൂട്ടുക, ചതുരംഗസൈന്യമെല്ലാം ഒന്നിച്ചുചേൎന്നു പടപുറപ്പെടുക.

സർവ്വാൎത്ഥസാധികാ-ദുൎഗ്ഗ.

സർവ്വാൎത്ഥസിദ്ധൻ-ശാക്യമുനി. സകല കാൎയ്യങ്ങളേയും സാധിച്ചവൻ എന്നൎത്ഥം.

സർവ്വാൎത്ഥസിദ്ധി-ഒരു രാജാവു് സകല കാൎയ്യങ്ങളേയും സാധിച്ചവൻ എന്നൎത്ഥം.

സർവ്വാവസരാ-അൎദ്ധരാത്രി

സർവ്വേശ്വരൻ-ശിവൻ, ദൈവം.

സർവ്വേശ്വരി-പാർവ്വതി.

സർവ്വോഘൻ-പൂർണ്ണസേനയെക്കൂട്ടുന്നവൻ.

സർവ്വോഘം-ഹ. പൂർണ്ണസേനയെ കൂട്ടുക. ഉ. അതിവേഗം.

സർവ്വോപരി-അ. എല്ലാത്തിനും മീതെ.

സർവ്വോപരിഷ്ഠാൽ-എല്ലാററിനുംമീതെ.

സർവ്വോപാധി-ഹ. എല്ലാരൂപങ്ങളും ഉപയോഗിക്കുക. ഉ. ദൈവം.

സർവ്വോൻമുഖ-വി. പല മുഖങ്ങളുമുള്ള.

സർഷപം-ഹ. കടുക്. ഇതിൽനിന്നും എണ്ണയുണ്ടാകുന്നതിനാൽ ഈ പേർവന്നു. (സരിഷപം എന്നുമുണ്ട്). ഉ. ഒരുവകവിഷം.

സല-ആകത്തുക.

സലക്ഷണ-വി. ലക്ഷണത്തോടുകൂടിയ.

സലവണം-വെളുത്തീയം.

സലാം-ഹ. വന്ദനം. ഉ. സമാധാനം. (അറബിഭാഷ)

സലിലകുന്തളം-കരിമ്പായൽ.

സലിലനിധി-സമുദ്രം.

സലിലപ്രിയം-പന്നി.

സലിലം-വെള്ളം. ഒലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (സരിലം, സലിരം, സരിരം ഇവ പാഠങ്ങൾ).

സലിലവാദ്യം-ഉദകവാദ്യം.

സലിലം = വെള്ളം. അതുകൊണ്ടുള്ള വാദ്യം ജലക്രീഡ ചെയ്യുമ്പോൾ ജലത്തിൽ കൈകൊണ്ടടിച്ചിട്ട് മദ്ദളത്തിന്റെ ഒച്ചപോലെ മുഴക്കമുണ്ടാക്കുന്ന ഒരുവിധം കർമ്മമാകുന്നു ഇതു്. തെക്കൻ ദിക്കുകളിലെ സ്ത്രീകൾ ഈ വിദ്യ സാധാരണമായറിയുന്നവരാണ്.

സലിലരാശി-കടൽ.

സലീലം-അ. കളിയായിട്ട്, പ്രയാസം കൂടാതെ.

സലോകതാ-സാലോക്യം.

സല്ലകി-ഈന്തവൃക്ഷം. വേരോട്ടമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം. (സില്ലകി, ശല്ലകി ഇങ്ങനെയുമാവാം).

സല്ലാപം-സംഭാഷണം.

സല്ലാപിക്കുന്നു-നല്ല വർത്തമാനം പറയുന്നു.

സല്ലീന-വി. നല്ലതിൽ ചേർന്നിട്ടുള്ള. ഉ. നല്ലപോലെ ചേർന്ന.

സവൻ-ഹ. സൂർയ്യൻ. ഉ. ചന്ദ്രൻ.

സവനം-ഹ. കുളി. ഉ. പുളികുടി. ൩. പ്രസവം. ൪. യാഗം. ൫. കർപ്പൂരം. ൬. സോമവള്ളി ഇടിച്ചു പിഴിയുന്ന ക്രിയ. ൭. യജ്ഞാന്തസ്നാനം.

സവം-ഹ. യാഗം. സോമലത ഇതിൽ സവനം ചെയ്യപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. ഉ. സന്തതി. ൩. വെള്ളം. ൪. പൂന്തേൻ.

സവയസ്സ്-വി. തുല്യ വയസ്സുള്ള.

സവയസ്സ്-ചെങ്ങാതി. സമാനമായ വയസ്സോടുകൂടിയവൻ എന്നർത്ഥം.

സവരൻ-ശിവൻ.

സവരം-ജലം.

സവർണ്ണ-(വിഷ്ണുപുരാണപ്രകാരം) സമുദ്രത്തിന്റെ പുത്രി, പ്രചേതസ്സുകളുടെ മാതാവ്.

സരണ്യൂ ഓടിപ്പോയപ്പോൾ ഇവളെയാണു പകരം നിറുത്തിയതെന്നു കാണുന്നു.

സവർണ്ണ-വി. ഒരേ നിറത്തിലോ ജാതിയിലോ ഉള്ള.

സവർണ്ണനംചെയ്ക — പൊരുന്തിക്കുക. അനുരൂപമാക്കുക. Assimilation.

സവാരി— സുഖത്തിനായിട്ടുള്ള ചെറിയ സഞ്ചാരം (നടപ്പ്). (പെഷ്യൻഭാഷ).

സവിതാവ്-ഹ. ആദിത്യൻ, ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നവനെ ഉണർത്തുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ശിവൻ. ൩. ഇന്ദ്രൻ. ൪. പ്രപഞ്ച സൃഷ്ടികർത്താവ്.

സവിത്രി-ഹ. അമ്മ. ൨. പശു.

സവിധ-വി. ഹ. അടുത്തുള്ള. ൨. തുല്യ ജാതിയായുള്ള.

സവിധം-സമീപം.

വിനയ-വി. മര്യാദയുള്ള, വണക്കമുള്ള.

സവിസ്തരം-അ. വിസ്തരിച്ച്.

സവിസ്മയ-വി. അത്ഭുതത്തോടുകൂടിയ.

സവേശ-വി. ഹ. അടുത്തുള്ള. ൨. അലങ്കരിച്ച.

സവേശം-സമീപം.

സവ്യ-വി. ഹ. ഇടത്തേ, ഇടത്തുള്ള. ൨. തെക്കുള്ള. ൩. വിപരീതമായുള്ള. ൪. പിന്നാക്കമുള്ള.

സവ്യൻ-വിഷ്ണു.

സവ്യം-ഹ. ഇടത്തുകൈ, ഇടത്തേതു്. ൨. വലത്തേതു്.

സവ്യസാചി-അർജ്ജുനൻ.

സവ്യാനം-ഉത്തരീയം.

സവ്യേഷ്ഠൻ, സവ്യേഷ്ഠാവ്-തേർ തെളിക്കുന്ന സൂതൻ. ഇടത്തുവശമിരിക്കുന്നവനെന്നർത്ഥം.

സശല്യം — സദ്യോവ്രണനിദാനത്തിൽ പെട്ട ഒരു രോഗം.

കരുവാളിച്ചിട്ടും നീരോടും പിടകകളോടും കൂടക്കൂടെ രക്തസ്രാവത്തോടും മൃദുവായി നീർക്കുമിളപോലെ പൊങ്ങി മാംസത്തോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന വ്രണം ശല്യത്തോടുകൂടിയ വ്രണമാകുന്നു.

സശ്രദ്ധ-വി. ശ്രദ്ധയുള്ള.

സശ്രീക-വി. ഐശ്വര്യമുള്ള.

സസന്ദേഹം-ഒരലങ്കാരം.

സസ്ഥം—യാഗത്തിന്നായി ചെയ്യുന്ന പശുഹിംസ. (ശമനത്തിന്റെ പാഠം).

സസ്യകം-വാൾ, ആയുധം.

സസ്യമഞ്ജരി – നെല്ലിന്റെ ഓക്. നെൽക്കതിരു് എന്നും കാണുന്നു.

സസ്യമാരി-ഹ. എലി. ൨. ധാന്യനാശം.

സസ്യം-ഹ. വൃക്ഷലതാദികളുടെ കായ്. വൃക്ഷാദികളെ അധിവസിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

ചക്ക, മത്തൻ, പഴക്കാ മുതലായവ. ൨. ധാന്യം. ൩. ചെടികൾ.

സസ്യശൂകം-നെല്ലിന്റെ ഓക്(വ്).

സസ്യസംബരം-മരുതുവൃക്ഷം. സസ്യങ്ങളാൽ വരിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം.

സഹ-വി. സഹിക്കുന്ന, ക്ഷമയുള്ള.

സഹ-അ. കൂടെ.

സഹം-ഹ. പെഷ്യമാസം, ധനുമാസം. ൨. ബലം.

സഹകാരം—തേന്മാവ്. സ്ത്രീപുരുഷന്മാരെ കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നതെന്നർത്ഥം.

സഹകാരി(രിണി)-ഒത്താശ ചെയ്യുന്നവൻ (വൾ), കൂട്ടുകാരൻ (രി).

സഹഗമനം-ഹ. കൂടെ പോക. ൨. ഉടഞ്ചാവ്.

സഹചര-വി. കൂടെ സഞ്ചരിക്കുന്ന.

സഹചരൻ-കൂട്ടുകാരൻ.

സഹചരം-മഞ്ഞപ്പൂവുള്ള മുൾക്കുറിഞ്ഞി.

സഹചരി-ഹ. ഭാര്യ. ൨. തോഴി. ൩. ചെറുകുറിഞ്ഞി, മഞ്ഞപ്പൂവുള്ള മുൾക്കുറിഞ്ഞി. വണ്ടുകൾ പെൺവണ്ടുകളെ

ന്നിച്ച് ഇതിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

സഹചാരി-വി. കൂടെ നടക്കുന്ന.

സഹജ-വി. കൂടെ ജനിച്ച.

സഹജഗുണചതുഷ്ടയം— ദാതൃത്വം, പ്രിയവക്തൃത്വം, ധീരത്വം, ഉചിതജ്ഞത.

സഹജൻ-അനുജൻ.

സഹജാ-അനുജത്തി.

സഹജാരി-സ്വഭാവേനയുള്ള ശത്രു.

സഹതാ(ത്വം)-ഒരുമിപ്പ്.

സഹദേവൻ - ൧ പാണ്ഡവന്മാരിൽ അഞ്ചാമൻ.

മാദ്രിയിലുണ്ടായ ഒരതിസുന്ദരനാണ്. വിജയ എന്നൊരു ഭാര്യകൂടിയുണ്ടായിരുന്നു. സുഹോത്രൻ അവളുടെ പുത്രനാണ്. സഹദേവനെ ജ്യോതിഷം വായിപ്പിച്ചതു ദ്രോണരാകുന്നു. അജ്ഞാതവാസത്തിൽ സഹദേവന്റെ പേർ-ജയദ്ബലൻ എന്നു കാണുന്നുണ്ട്. 'തന്തിപാലൻ' എന്ന പേരിനാണു പ്രസിദ്ധി.

൨. ജരാസന്ധന്റെ പുത്രൻ.

സഹദേവി-ഒരു പച്ചമരുന്ന്, പൂവാം കുറുന്തൽ.

സഹധർമ്മം-വിവാഹം.

സഹധർമ്മിണി-ഭാര്യ. ഉദകപൂർവ്വദാനം മുതൽ ഭർത്താവൊന്നിച്ചു സകല ധർമ്മങ്ങളേയും ചരിക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. (സധർമ്മിണി എന്നുമാവാം).

സഹന-വി. ക്ഷമയുള്ള.

സഹനത-ക്ഷമ.

സഹനം-ക്ഷമ.

സഹപാഠി-കൂടെ പഠിക്കുന്ന ആൾ.

സഹപാനം-കൂടെക്കുടിക്കുക.

സഹഭാവി-കൂട്ടുകാരൻ.

സഹഭോജനം-കൂടെ ഭക്ഷിക്കു, ഒരുമിച്ചുള്ള ഭക്ഷണം.

സഹയാനം-കൂടെ പോക.

സഹവാസം-൧. കൂടെ പാർക്ക. ൨. സംസർഗ്ഗം.

സഹസ്സ്-൧. പൌഷമാസം, ധനുമാസം. സഹിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൨. ബലം, പരാക്രമം. ൩. പ്രകാശം.

സഹസാ-അ. ൧. പെട്ടെന്ന്, വേഗം. ൨. വിചാരിക്കപ്പെടാതെ. ൩. ബലത്തോടെ. ൪. പുഞ്ചിരിയോടുകൂടി.

സഹസാനം-൧ മയിൽ. ൨. ഒരു യാഗം.

സഹസ്യം-ധനുമാസം, പൌഷമാസം.

സഹസ്രകവചൻ - കർണ്ണനായുണ്ടായ ഒരസുരൻ.

സഹസ്രകിരണൻ-ആദിത്യൻ.

സഹസ്രദംഷ്ട്രം(ഷ്ട്രീ)- ആയിരം പല്ലുള്ള ഒരുവക മത്സ്യം. പുരാതനകാലത്ത് ആര്യന്മാർ ഹവ്യകവ്യങ്ങളിൽ ഇതിന്റെ മാംസം ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു.

സഹസ്രധാരം-വിഷ്ണുവിന്റെ ചക്രം.

സഹസ്രനയനൻ-൧. ഇന്ദ്രൻ. ൨. ഊമൻ.

സഹസ്രനാമം-വിഷ്ണുവിന്റേയോ ശിവന്റേയോ ആയിരം നാമം.

സഹസ്രനേത്രൻ-൧. ഇന്ദ്രൻ. ൨. ഊമൻ. ൩. വിഷ്ണു.

സഹസ്രപദൻ-ഒരു മുനി.

ഡുണ്ഡുഭവേഷാദികൾ നടിച്ചു നടക്കുമ്പോൾ ഒരു മഹർഷി കൊൽവാൻ തുടങ്ങി. ഒരുമഹർഷി ഭാര്യയാക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്ന പ്രമദ്വരയെ മുഹൂർത്തദിവസം ഒരു സർപ്പംകടിച്ചു കൊല്ലുകയും തന്റെ അർദ്ധായുസ്സുകൊടുത്തു അവളെ ജീവിപ്പിക്കുയും ചെയ്തതിന്റേശേഷം പ്രതിക്രിയക്കായി കണ്ഡലികളെ കൊൽവാൻ ഒരു ആരംഭിച്ചു. ആ കൂട്ടത്തി

ലാണ സഹസ്രപത്രം കിട്ടിയത്. സഹസ്രപത്രൻ മുനിശാപം നിമിത്തം വേഷച്ഛന്നനായതെങ്ങനെയും നിരപരാധിയായതെങ്ങനെയും പറഞ്ഞു. സഹസ്രപത്രന്റെ സഖിയായ ഖഗമൻ എന്ന മുനി ഹോമംചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ നേരംപോക്കിനായി സഹസ്രപത്രൻ തൃണംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ സർപ്പത്തെ എടുത്തിട്ടു. ഖഗമൻ വാസ്തവമറിയാതെ ഭയപ്പെട്ടു മൂർച്ഛിതനായി വീണു. പിന്നീടു തെളിഞ്ഞ മൂഢനായ നീയും ഈ രൂപമായ് വരികെന്നു ശപിച്ചു. കളിയായതെന്നും ശാപമോക്ഷം വേണമെന്നും സഹസ്രപത്രൻ അപേക്ഷിച്ചു. തന്മുനി നിന്നെക്കണ്ടാൽ ശാപം തീരുമെന്നു ശാപമോക്ഷം നൽകി.

സഹസ്രപത്രം–ക. താമര. പ. വണ്ടാരംകോഴി.

സഹസ്രബാഹു– ക. കാർത്തവീര്യൻ. പ. ബാണാസുരൻ. സ. ശിവൻ. ഭ. വിഷ്ണു.

സഹസ്രഭിത്തു്–കസ്തൂരി.

സഹസ്രഭുജാ–ദുർഗ്ഗ.

സഹസ്രഭുജൻ–വിഷ്ണു.

സഹസ്രഭോജനം–ആയിരംപേർക്കുകൊടുക്കുന്ന ഭക്ഷണം.

സഹസ്രം–ക. ആയിരം. പ. ഒരു വലിയതുക.

സഹസ്രമെരുലി–വിഷ്ണു.

സഹസ്രരശ്മി–സൂര്യൻ.

സഹസ്രലോചനൻ–ഇന്ദ്രൻ.

സഹസ്രവദനൻ–വിഷ്ണു.

സഹസ്രവീര്യൻ–കാകം. വളരെ പ്രഭാവമുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

സഹസ്രവേധി–ക. സഹസ്രവേധിക്കുള്ള്. പ. ചെമ്പരുന്തു്. സ. പുരിയാരൽ. ഭ. കസ്തൂരി.

സഹസ്രശിഖരം–വിന്ധ്യൻപർവ്വതം.

സഹസ്രശ്രവണൻ–വിഷ്ണു.

സഹസ്രഹയശ്രേഷ്ഠം–ഇന്ദ്രന്റെ രഥം.

സഹസ്രാംശു–ആദിത്യൻ.

സഹസ്രാക്ഷൻ–ക. ഇന്ദ്രൻ.

(അഹല്യാഭർത്താവായ ഗൗതമമഹർഷിയുടെ കഥ സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ).

പ. ഉഗ്രമൻ. സ. ശിവൻ. ഭ. വിഷ്ണു.

സഹസ്രാരം–ചക്രായുധം.

'സഹസ്രാരമതുകണ്ടുയേപ്പെട്ടു'

(സന്താനഗോപാലം പാന)

സഹസ്രാനനൻ–വിഷ്ണു.

സഹസ്രി–വി. ആയിരമുള്ള.

സഹസ്രി–ക. സേനയുടെ മുറകൾ നടത്തുന്ന ഒരു സൈന്യങ്ങളുടെ അറകൾതങ്ങളും നോക്കിക്കണ്ടറിയുന്നവൻ. പ. ആയിരം പേരുള്ള ഒരു പട്ടാളം. സ. ആയിരം പേർക്കു യജമാനൻ. ഭ. ആയിരം പല്ലുള്ള ഒരുവക മീൻ.

സഹസ്രേക്ഷണൻ–ക. ഇന്ദ്രൻ. പ. ഉഗ്രമൻ.

സഹസാത്തു്–വി. ബലമുള്ള.

സഹാ–ക. ഭൂമി. പ. മഞ്ഞക്കുറുഞ്ഞോട്ടി. സ. അരത്ത. ഭ. ചിറ്റരത്ത. ഇ. നാഗ്ഗുണം. ഗ. കറിഞ്ഞി. ഘ. മേഘനാമി. ങ. കാട്ടുപയറ്. ൻ. ഒരുവള്ളിപ്പൂവുള്ള കറിഞ്ഞി.

സഹായത(ത്വം)–ക. സഹായങ്ങളുടെ സമൂഹം, സഹായക്കാരുടെ കൂട്ടം. പ. സഹായമനസ്സു, ഒത്തുമിപ്പു്, സ്നേഹം, ഇഷ്ടം. സ. ഗുണം.

സഹായൻ–ക. കൂട്ടുകാരൻ, സഹായി. കൂടെ ശമിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. മറ്റു പല്ലുയേങ്ങും– അനുപ്ലവൻ, അനുചരൻ, അഭിസരൻ, പ. ശിവൻ.

സഹായം–ക. ഗുണം. പ. ഉപകാരം. സ. ഭയം. ഭ. രക്ഷണം. ഇ. വിലക്കാവു്.

സഹായവൽ-വി. സഹായമുള്ള.

സഹായവാൻ-സഹായിക്കുന്നവൻ, ഇഷ്ടൻ.

സഹായി-കൂട്ടുകാരൻ, തുണക്കാരൻ.

സഹായിക്കുന്നു-തുണയ്ക്കുന്നു.

സഹാരം-ഹ. മാവ്. ൨. മാങ്ങ. ൩. പ്രപഞ്ചനാശം.

സഹാരി-ഹ. സൂര്യൻ. ൨. ഭൂമി.

സഹിക്കുന്നു-ഹ. ക്ഷമിക്കുന്നു. ൨. അനുഭവിക്കുന്നു.

സഹിത-വി. കൂടിയ, കൂടെയുള്ള.

സഹിത്രം-ക്ഷമ.

സഹിയായ്മ-സഹിച്ചുകൂടായ്മ.

സഹിഷ്ണു-വി. ക്ഷമയുള്ള.

സഹിഷ്ണുത-ക്ഷമ.

സഹൂരി-ഹ. ആദിത്യൻ. ൨. കാള.

സഹൃദയ-വി. ഹ. ദയയുള്ള. ൨. വിദ്യയുള്ള.

സഹൃദയൻ-വിദ്വാൻ, അഭിപ്രായം അറിയുന്നവൻ.

സഹോക്തി-ഒരലങ്കാരം.

'ഇനരഞ്ജനമായുള്ള സഹഭാവമുരയ്ക്കുകിൽ സഹോക്തിയാമലങ്കാരമാലങ്കാരികസമ്മതം'

എന്നു ലക്ഷണം. ഉ-ം,

'ചരമഗിരിശിരസിരവിയുംപ്രവേശിച്ചിതു് ചാരുലങ്കാപുരാഗ്രേകപിവീരനും'

സഹോഢജൻ-വിവാഹകാലത്തുതന്നെ സ്ത്രീയുടെ ഗർഭത്തിലുണ്ടായിരുന്ന പുത്രൻ. (ഭാഭശപുത്രന്മാർ എന്നതു നോക്കുക).

സഹോഢൻ-തൊണ്ടിയോടുകൂടി പിടിക്കപ്പെട്ട കള്ളൻ.

സഹോദരൻ-ഹ. ജ്യേഷ്ഠൻ. ൨. അനുജൻ.

സഹോദരി-ഹ. ജ്യേഷ്ഠത്തി. ൨. അനുജത്തി.

സഹോര-വി. വിശിഷ്ടമായ, നല്ലതായ.

സഹോരൻ-ഹ. സന്യാസി. ൨. ഭക്തിയുള്ളവൻ, ശുദ്ധൻ.

സഹ്യ, സഹനീയ-വി. ഹ. സഹിക്കപ്പെടുവാൻതക്ക. ൨. സമമാക്കപ്പെടുവാൻതക്ക. ൩. ചേരുവാൻതക്ക. ൪. കൂട്ടപ്പെടുവാൻതക്ക. ൫. ശക്തിയുള്ള.

സഹ്യം-ഹ. ഒരു പർവ്വതം (സഹ്യാചലം). ൨. സഹിപ്പാൻ തക്കതു്. ൩. സുഖം. ൪. സഹായം. ൫. യോഗ്യത.

സഹ്യാത്മജാ-കാവേരി നദി.

സാ

സാ-ഹ. അവൾ. ൨. ലക്ഷ്മി. ൩. പാർവ്വതി.

സാകം-അ. കൂടെ.

സാകല്യം-ഹ. മുഴുവൻ, സമ്പൂർണ്ണത. സകലമാവൂ എന്നുള്ളതു്. ൨. ആകത്തുക, മൊത്തം. ഉ-ം, ഉറപ്പിക സാകല്യമായിട്ടു നൽകി.

സാകാംക്ഷം-കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

സാകുലം-അ. ആകുലഭാവത്തോടുകൂടി.

സാകൂതം-അ. ഹ. ഉദ്ദേശ്യത്തോടുകൂടി. ൨. ശുദ്ധത്തോടുകൂടി. ൩. വിലാസത്തോടുകൂടി.

സാകേതം-ഒരു രാജ്യം, അയോദ്ധ്യം.

സാക്ഷ-തഴുതു്.

താഴ്ക്കുഴ എന്നതു ലോപിച്ചാണു് 'സാക്ഷ' ആയതു്.

സാക്ഷരം-എങ്ങും പ്രത്യക്ഷമായി കാണുന്നതു്. (ഇതു വേദത്തിലെ ഉപനിഷത്തിലാണു്).

സാക്ഷരന്മാർ–ക. വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ചവർ. ഉ. അക്ഷരാഭ്യാസംമാത്രം ചെയ്തിട്ടുള്ളവർ.

'സാക്ഷരന്മാർമരിക്കുമ്പോൾ
രാക്ഷസന്മാരായിത്തീരും
പക്ഷപാതമതുപിന്നെ
അക്ഷരവിദ്യയിൽവേണം'

(ത്രിപുരദഹനം ഖ 32ൽ)

സാക്ഷാൽ–അ. ക. സത്യമായി. ഉ. തെളിവായി. ന. തുല്യമായി.

അക്ഷത്തോടുകൂടിയതു് സാക്ഷം. അതിനെ അതിക്രമിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം–പ്രത്യക്ഷത്തിൽ.

സാക്ഷാൽ–വി. ക. എങ്ങുംകാണാവുന്ന. ഉ. സുപ്രസിദ്ധമായ.

സാക്ഷാൽക്കരിക്കുന്നു— പ്രത്യക്ഷമാകുന്നു.

സാക്ഷാൽക്കാരം–പ്രത്യക്ഷമാകുക.

സാക്ഷി–വി. ക. കണ്ടോ കേട്ടോ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ള, കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന. ഉ. സമ്മതിച്ചു അവകാശി.

സാക്ഷി–തെളിവിനുള്ള പ്രമാണം.

സാക്ഷിക്കാണം–ചില ആധാരമെഴുതുമ്പോൾ സാക്ഷിക്കാരനു കൊടുക്കുന്ന ഒരവകാശം.

സാക്ഷിക്കാരൻ–കണ്ടുനില്ക്കുന്നവൻ.

സാക്ഷികൂന്നു–സാക്ഷിയാവുന്നു, തെളിവുകൊടുക്കുന്നു.

സാക്ഷിതപ–സാക്ഷിക്കാരന്റെസ്ഥിതി.

സാക്ഷിപ്പട്ടിക–സാക്ഷിക്കാരുടെ പേരു വിവരം.

സാക്ഷിപ്പെടുക–സാക്ഷിയാവുക, തെളിവായിരിക്കുക.

സാക്ഷിപ്രത്യയം–സാക്ഷിയുടെ തെളിവു കണിച്ചു കോർട്ടിൽ ബോധിപ്പിക്കുന്ന പട്ടിക (ഹർജി).

സാക്ഷിഭൂത—വി. സാക്ഷിയായി ഭവിച്ച.

സാക്ഷിഭോജനം–രാജാക്കന്മാർ അത്തേത്തു കഴിക്കുമ്പോൾ ചിലർക്ക് (ഒന്നാരണ്ടോ പേർക്ക്) കൂടെ കൊടുക്കുന്ന ഭക്ഷണം. (ഇവരുടെ ഇരിപ്പു കാച്ചു അകലെയായിരിക്കും).

സാക്ഷിമരണം–തെളിവെത്തെ സാക്ഷിപ്പെടുത്തിയുള്ള മരണം.

സാക്ഷിവിസ്താരം– കോടതികളിൽ വെച്ചു സാക്ഷികളുടെ തെളിവു (ചോദ്യോത്തരമായി) വാങ്ങിക്കുക.

സാക്ഷിസൂചി–സാക്ഷിക്കാണം.

സാക്ഷീഭവിക്ക—സാക്ഷിയായിത്തീരുക.

സാക്ഷ്യം–ക. സാക്ഷിസ്ഥാനം. ഉ. തെളിയിക്കുന്ന ലക്ഷ്യം, തെളിവ്.

സാങ്കേത്യം–സമ്മതം, കഴപ്പം.

സാങ്കേതിക–വി. ക. അടയാളത്തോടുകൂടിയ. ഉ. കൈപ്രത്യേകതയിൽ സംബന്ധിച്ച.

സാംക്രമിക–വി. പകരുന്ന.

സാംക്രമികജ്വരാഗം–പകരുന്നജ്വരം.

സാംഖ്യ–വി. എണ്ണപ്പെടുവാൻതക്ക.

സാംഖ്യതത്വം–ദേഹം, ദേഹി എന്നിതുകളുടെ സ്വഭാവങ്ങളെ വിഭാഗിച്ചു പ്രതിപാദിക്കുന്ന ശാസ്ത്രം.

സാംഖ്യകാരിക–സാംഖ്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഈശ്വരകൃഷ്ണന്റെ ഒരു പുസ്തകം.

സാംഖ്യം–ഒരു ദർശനം, കപിലാചാര്യന്റെ ദർശനങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ഒരു മതം, ഒരു യോഗശാസ്ത്രം.

ഇതിൻപ്രകാരം 'പ്രധാനൻ' എന്നും 'പുരുഷൻ' എന്നും രണ്ടു തത്വങ്ങളിലും പ്പെടാതെ ലോകത്തിൽ ഒന്നും ഇല്ലെന്നും അതിൽ പുരുഷനായ ഈശ്വരനു

സൃഷ്ടികർത്തൃത്വം ഇല്ലെന്നും പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

'കപിലന്റെ സാംഖ്യമതത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം ദൈഹികവും മാനസികവും സഹജവും, ആഗന്തുകവും ദിവ്യവും അല്ലെങ്കിൽ അമാനുഷവും ആയ മൂന്നു വക ദോഷങ്ങളിൽ നിന്നു മനുഷ്യരെ രക്ഷിക്കുകയാകുന്നു. ജന്തുക്കളെ കൊല്ലേണ്ടതിനാലും മററും നിർമ്മലമല്ലാത്തതായ വൈദികകർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു മോക്ഷം കിട്ടുകയില്ലെന്നും അതിനു ജ്ഞാനം ആവശ്യമാണെന്നും ആയിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം'. ലോകത്തിൽ ഇതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള തത്വജ്ഞാനങ്ങളിൽ ഒന്നാമതായി ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു് കപിലാചാര്യരുടെ സാംഖ്യദർശനമാകുന്നു.

സാംഗ-വി. അംഗത്തോടുകൂടിയ.

സാംഗത്യം-യോജിപ്പ്.

സാംഗോപാംഗ-വി. അംഗങ്ങളും ഉപാംഗങ്ങളുമുള്ള.

സാംഗോപാംഗൻ—വേദസ്വരൂപൻ, വിഷ്ണു.

സാംഗ്രാമിക-വി. യുദ്ധസാമർത്ഥ്യമുള്ള.

സാംഗ്രാമികൻ-സേനാപതി.

സാഗരഗാമിനി-ഹ. നദി. ഉ. ചിറേറലം

സാഗരം-ഹ സമുദ്രം. (സഗരൻ എന്നതു നോക്കുക). സഗരനെ സംബന്ധിച്ചതെന്നർത്ഥം.

'സഗരഭൂപാലകന്മാർ വലുതാക്കിനമ്മെമുന്നം അതിനാലെ സാഗരമെന്നുള വായിനാമധേയം'

(ലങ്കാമർദ്ദനം)

ഉ. ഒരുവക മാൻ.

സാഗരാംബരാ-ഭൂമി.

സാചി-അ. വളഞ്ഞു്. (വിലങ്ങനെ എന്നർത്ഥം). വിലങ്ങത്തിൽ.

സാചിവ്യം-ഹ. സഖ്യം. ഉ. ശുശ്രൂഷ.

'സപദിരഘുപതിയൊടരുണജനസാചിവ്യവും'

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

സാചീകൃത-വി. ഹ. വളച്ചുണ്ടാക്കപ്പെട്ട. ഉ. വളഞ്ഞിരിക്കുന്ന, വിലങ്ങനെ ഭവിച്ച, പിണഞ്ഞ.

സാചീകൃതം-മനസ്സിന്റെ വിപരീതത, പക്ഷഭേദം, തിരിക്കപ്പെട്ടതു്. ഉ-ം, സാചീകൃതവദനം.

സാടോപം-അ. ഡംഭോടുകൂടി, ഗൊരവഭാവത്തിൽ.

സാട്ട-മൊത്തത്തിനു വിലയ്ക്കു വാങ്ങുക.

സാൺ-പിഞ്ഞാൺ.

സാൽ-പദാവസാനത്തിൽ ചേർക്കുന്ന ഒരു തദ്ധിതപ്രത്യയം. മുൻ പദാർത്ഥമായിത്തീർന്ന എന്നർത്ഥം ഉണ്ടാകുന്നു. (ഭസ്മാൽകൃതം-ഭസ്മമാക്കിത്തീർത്തതു്).

സാത്കാരം-കാള.

സാത-വി. ഹ. കൊടുക്കപ്പെട്ട. ഉ. നശിക്കപ്പെട്ട.

സാതം-സന്തോഷം, സുഖം.

സാതത്യം-വി. മുടങ്ങാതെയുള്ള.

സാതല-ഒരു മരുന്നു്, ചർമ്മലന്ത. സുഖത്തെ ദാനംചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം. ശാതലാ എന്നുമാവാം.

സാതി-ഹ. അവസാനം. ഉ. ദാനം. ന. തീവ്രവേദന. ർ. നാശം.

സാതിസാര-വി. അതിസാരരോഗമുള്ള.

സാത്യകി-സാത്യകന്റെ പുത്രൻ. യുയുധാനൻ എന്നാണു പേർ. കൃഷ്ണന്റെ സാരഥിയും ബന്ധുവും, പാണ്ഡവരുടെ സഹായി.

സത്യകൻ യദുകുലോല്പന്നനായ ശിനിയുടെ പുത്രനാകുന്നു. ദ്വാരകയിൽ യച്ചു കൃതവർമ്മാവിനെ കൊന്നതുനിമിത്തം അയാളുടെ സ്നേഹിതന്മാർ വധിച്ചു. മററുപേരുകൾ—ദാരുകൻ, യുയുധാനൻ, ശൈനേയൻ.

സാത്വതൻ—ഹ. വിഷ്ണു. ൨. ബലരാമൻ.

സാത്വതസംഘം— സാത്വതന്മാരുടെ (യാദവന്മാരുടെ) സംഘം. [കൾ'

'സാത്വതസംഘത്തിന്റെയുംകുടികോടി
(കുചേലവൃത്തം വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

സാത്വിക—വി. ൧. താനെയുള്ള, നിശ്ചയമുള്ള, മനസ്സുകൊണ്ടു നിവൃത്തമായിരിക്കുന്ന. ൨. സത്വഗുണത്തെ സംബന്ധിച്ചു.

സാത്വികൻ—ഹ. ബ്രഹ്മാവ്; ൨. നാട്യത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു ഭാവഭേദം.

സാത്വികം—മൂന്നു ഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്, സ്വർഗ്ഗലബ്ധിക്കായിച്ചെയ്യുന്ന തപസ്സ്.

സാത്വികഭക്തി—ജ്ഞാനികളായ ബ്രാഹ്മണർ കർമ്മക്ഷയത്തിന്നായി വിഷ്ണുവിങ്കൽ ആത്മാർപ്പണം ചെയ്യുന്നതു്.

സാദം—ഹ. തളർച്ച. ൨. ശുദ്ധി. ൩. ആലസ്യം, നാശം.

സാദരം—ആദരവോടുകൂടെ.

സാദസ്യം—സദസ്യന്മാരുടെ (വിധിനോക്കുന്നവരുടെ) ഭാവം, സഭാനാഥത്വം.

സാദി—ഹ. കുതിരപ്പുറത്തു കരേറിയവൻ, കുതിരക്കാരൻ. ൨. തേരാളി. ൩. ആനക്കാരൻ. ൪. യുദ്ധശാലി.

സാദിസംഘം—തുറപ്പുകാർ.

സാദൃശി—സാമ്യം.

സാദൃശ്യ—വി. തുല്യമായ.

സാദൃശ്യം—തുല്യം.

സാധക—വി. സാധിക്കുന്ന, ലഭിക്കുന്ന, നിവർത്തിക്കുന്ന. (സാധകം >< ബാധകം).

സാധകബാധകങ്ങൾ—അനുകൂലപ്രതികൂലങ്ങൾ.

സാധകം—ശീലം.

സാധനചതുഷ്ടയം— നിത്യാനിത്യവസ്തുവിവേകം, ഇഹലോകപരലോകസുഖങ്ങളിൽ വൈരാഗ്യം, ശമാദി ആറും, മോക്ഷത്തിലാഗ്രഹം ഇവ നാലും.

സാധനദൂഷണം—വസ്തുക്കളുടെ കുററം.

സാധനം—ഹ. കാര്യനിവൃത്തി. ൨. വസ്തു. ൩. ലിംഗം. ൪. സേന. ൫. കാരണം. ൬. ആയുധം. ൭. അനുചരണം. ൮. വധം. ൯. ശേഷക്രിയ. ൧൦. ഒരു മരുന്ന്. ൧൧. ദ്രവ്യം. ൧൨. സ്നേഹം. ൧൩. ചെറിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്ക് എഴുതുന്ന എഴുത്തു്. ൧൪. മാരണം, മൃതസംസ്കാരം, ഗമനം, ധനം, അർത്ഥദാപനം, നിവർത്തനം, ഉപകരണം, അനുഗമനം ഇവ എട്ടും.

സാധാരണ—വി. സാമാന്യമായുള്ള.

സാധാരണ—അറുപതിൽ നാല്പത്തിനാലാം സംവത്സരം.

സാധാരണധർമ്മങ്ങൾ— സാമാന്യധർമ്മങ്ങൾ, നടപ്പുള്ള ആചാരങ്ങൾ.

'അഹിംസാസത്യമസ്തേയം
ശൌചമിന്ദ്രിയനിഗ്രഹഃ
ദംഭഃക്ഷമാർജ്ജവംദാനം
ധർമ്മംസാധാരണംവിദുഃ'

സാധാരണധനം—കൂട്ടുസ്വത്തു്.

സാധാരണം—ഹ. നടപ്പുള്ള ചട്ടം. ഉ. സമം, സദൃശം. ൩. അനേക വസ്തുക്കളോടു സംബന്ധമുള്ളതു്. ആധാരണത്തോടു കൂടിയതെന്നർത്ഥം. (സാധാരണയായി എന്നതിനെക്കാൾ 'സാധാരണമായി' എന്നതു നന്നു്. പതിവായി എന്നർത്ഥം).

സാധാരണസ്ത്രീ—വ്യഭിചാരിണി.

സാധാരണീ—താക്കോൽ, ഒരുമാതിരി ഓടാമ്പൽ.

സാധാരണ്യം—ഹ. സാധാരണ സ്ഥിതി. ഉ. ഏവർക്കുമുള്ള അവകാശം. ൩. പൊതുക്കാര്യം.

സാധിക്കുന്നു—ഹ. നിവർത്തിക്കുന്നു, ലഭിക്കുന്നു. ഉ. തീരുന്നു.

സാധിത—വി. ഹ. സാധിക്കപ്പെട്ട, തൻകീഴടക്കപ്പെട്ട. ഉ. നിവർത്തിക്കപ്പെട്ട. ൩. കിട്ടിയ, ലഭിക്കപ്പെട്ട.

സാധിപ്പു—നിവൃത്തി.

സാധിഷ്ഠ—വി. ഹ. ഏററവും നല്ല, യോഗ്യമായുള്ള. ഉ. ഏററവും കടുപ്പമുള്ള, വളരെ ഉറപ്പുള്ള, ബലമുള്ള.

സാധീയസ്സ്, സാധീയാൻ—ഏററവും നല്ലവൻ, അതിദൃഢവാൻ.

സാധു—ഹ. സജ്ജനം, നല്ല തറവാട്ടിൽ ജനിച്ചവൻ ധർമ്മത്തെ സാധിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. മുനി, സന്യാസി. ൩. നല്ല വസ്തു, ഇണങ്ങിയതു്. ൪. മനോഹരം. ൫. മധുരരസം.

സാധു—വി. ഹ. ബഹുമാനമുള്ള, ഉൽകൃഷ്ടവംശത്തിലുള്ള. ഉ. ഭംഗിയുള്ള. ൩. നേരുള്ള. ൪. യോഗ്യമായുള്ള. ൫. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള. ൬. സുകൃതമുള്ള. ൭. നല്ല.

സാധൂ—അ. വേണ്ടതുപോലെ.

'സാധു' എന്ന ശബ്ദം മുമ്പു കലീനത്വം, വിദ്വത്ത്വം, സൌജന്യം മുതലായ ഗുണങ്ങളോടുകൂടിയ ഒരു പുരുഷനെക്കുറിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ഇരപ്പാളിയും പച്ചവെള്ളം ചവച്ചുകുടിക്കുന്നവനുമായ വകയ്ക്കുകൊള്ളാത്തവൻ എന്നായി. സാധുവിന്റെ പര്യായപദം ഇപ്പോൾ 'പാവം'.

സാധുത്വം—സാധുസ്വഭാവം.

സാധുപ്രകൃതി—ശാന്തശീലം.

സാധുബാധനം—സാധുക്കളെ ബാധിക്കുക.

സാധുവാഹി—ഇണങ്ങിയ കുതിര.

സാധുവൃക്ഷം—കടമ്പു്.

സാധുവൃത്തതാ—ഹ. സദാചാരം. ഉ. മനോഹരമായ വൃത്താകാരം.

സാധുവൃത്തി—ഭാരതഖണ്ഡത്തിലെ ആചാരം.

സാധുശീല—വി. നല്ല ശീലമുള്ള.

സാധൂകരിക്കുന്നു—ശരിയാക്കുന്നു.

സാദ്ധ്യ—വി. ഹ. സാധിക്കപ്പെടേണ്ടുന്ന. ഉ. നിവർത്തിക്കത്തക്ക.

സാദ്ധ്യനാമം—സാദ്ധ്യന്റെ പേർ.

സാദ്ധ്യൻ—ഉപദേവന്മാരിൽ ഒരു ജാതി, ഗണദേവതകൾ.

സാദ്ധ്യന്മാർ 12. തദ്രന്മാർ 11. ആദിത്യാദി ഒമ്പതുവർഗ്ഗക്കാർ ഗണദേവതകളാകുന്നു. ഒന്നിച്ചു സഞ്ചരിക്കുന്ന ദേവന്മാർ എന്നർത്ഥം.

സാദ്ധ്യം—ഹ. സാധിക്കപ്പെടേണ്ടുന്നതു്, കാര്യം. ഉ. നിവൃത്തി. ൩. നിത്യയോഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൪. വെള്ളി.

സാദ്ധ്യസിദ്ധി—നിവൃത്തി, അവിസാനം.

സാദ്ധ്യസിദ്ധിപാദം—ആവലാത വിസ്തരിച്ചുണ്ടാക്കിയ വിധി.

സാഭോചസം-യേം. സാധുക്കൾക്ക് ഉപഭോഗത്തെ ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം.

സാഭോചീ-പ. പതിവ്രത. ഉ. സഭോഗശീല. ന. നന്ദിയുള്ളവൾ. ർ. മേഘ.

സാനന്ദ-വി. ആനന്ദമുള്ള.

സാനന്ദം-അ. ആനന്ദത്തോടെ.

സാനസി-ഒപാൻ.

സാനു—പ. താഴ്വര, തഴ്വാരം. സസ്യാദികളെ കൊടുക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. പർവ്വതശിഖരം. ന. പർവ്വതത്തിന്റെ മുകളിലെ പരന്ന പ്രദേശം. ർ. കൊടുങ്കാറ്റ്. ള. വിഭാഗൻ. ഞ. സൂര്യൻ. ം. മുള, പൊടിപ്പ്. വ. കാട്ട്. ൻ. റോഡ് (വഴി).

സാനുജ-വി. അനുജനോടോ അനുജത്തിയോടോ കൂടിയ.

സാനുമതി-ഒരപ്സരസ്ത്രീ.

സാനുമാൻ-പർവ്വതം.

സാന്തപനം-പാപം കളയുന്നതിനുള്ള ഒരു കൃച്ഛ്രവ്രതം. വളരെ പ്രയാസമുള്ളതെന്നർത്ഥം.

'ഗോമൂത്രം ഗോമയം ക്ഷീരം
ദധി സർപ്പിഃ കുശോദകം.
ഏകരാത്രോപവാസശ്ച
കൃച്ഛ്രം സാന്തപനം സ്മൃതം'

സാന്ത്വനം-സമാധാനം, നല്ല വാക്കുകൊണ്ടുള്ള യോജിപ്പ്, സാമം.

സാന്ത്വനസരണി—സമാധാനപ്പെടുത്തുന്ന സമ്പ്രദായം

സാന്ത്വം-പ. നല്ലവാക്ക്, സാമവാക്ക്. ഉ. തമ്മിൽ യോജിപ്പ്. ന. സാമർത്ഥ്യം.

സാന്ദീപനി-ഒരു മുനി.

ശ്രീകൃഷ്ണനേറയും ബലഭദ്രനേടത്തും കേചലനേറയും ഗുരു. സാന്ദീപനിയുടെ പുത്രനെ പഞ്ചജനൻ എന്ന അസുരൻ മോഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. അതിനാൽ കൃഷ്ണൻ അയാളെ വധിച്ചു. പുത്രനെ സംരക്ഷിച്ചു ദക്ഷിണയായി മുനിക്കു നൽകി.

സാന്ദൃഷ്ടികം-തല്ക്ഷണത്തെ ഫലം.

സാന്ദ്ര-വി. പ. കട്ടിയുള്ള. ഉ. തിങ്ങിയ. ന. പരിപൂർണ്ണതയുള്ള. ർ. മൃദുത്വമുള്ള. ള. കൊഴുത്ത, തടിച്ച.

സാന്ദ്രം-അ. കൊഴുക്കെ, നിബിഡമായി, തിങ്ങിയതായി.

സാന്ദ്രം-ഇടതൂർന്നത്. ക്രമേ ബന്ധിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സാന്ദ്രസ്നിഗ്ധ-കനത്തും മിനുത്തും ഇരിക്കുന്ന, ഇടതിങ്ങിമിനുങ്ങിയുള്ള, കൊഴുത്ത.

സാന്ധ്യം—സന്ധ്യാകർമ്മം, സന്ധ്യോചിത കർമ്മം.

സാന്നഹനിക - വി. പടവിളിക്കുന്ന, ആക്കുന്ന.

സാന്നഹനികൻ - ആയുധം ധരിച്ചു പുറപ്പെടുന്നവൻ.

സാന്നായ്യം—പാലും തൈരുമായിച്ചേർത്ത ഹവിസ്സ്. ഹോമത്തിന്നായിക്കൊണ്ട് അഗ്നിയിലേക്കു വഴിപോലെ നയിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം. ഹവിസ്സിന്റെ പേർ എന്നു ചിലർ.

സാന്നിധ്യം—സാമീപ്യം (സമീപത), സന്നിധിയിൽ (മുമ്പിൽ) ഇരിക്കുന്ന അവസ്ഥ.

സാന്നിപാതിക-വി. പ. ത്രിദോഷങ്ങളും അതുപോലെ ത്വക്പ്രഭൃതികളായും ഒന്നിച്ചു കോപിക്കുന്നിമിത്തമുണ്ടായ. ഉ. പലതും ഒന്നിച്ചു കൂടിയുണ്ടായ.

സാപത്ന്യൻ-ശത്രു.

സാപത്ന്യം-തന്നെപ്പോലെ അനേകം ഭാര്യമാരുള്ള അവസ്ഥ, സപത്നിയുടെ

ഭാവം. സപത്നി എന്നാൽ അനേകം ഭാര്യമാരിൽ ഒരുത്തി.

'സാപത്ന്യോത്ഭവദുഃഖ
മെത്രയും കഷ്ടം കഷ്ടം'
(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

[സപത്നന്മാരുടെ (ശത്രുക്കളുടെ) ഭാവം].

സാപ്തപദീനം-ചങ്ങാതിത്വം, സഖ്യം, സ്നേഹം. (വിവാഹക്രിയയിൽ വധൂവരന്മാർ കൈപിടിച്ചുകൊണ്ട് ഏഴടി നടക്കണമെന്നു വിധിയുണ്ട്. 'സപ്തപദി' എന്ന ഈ അനുഷ്ഠാനത്തിൽ നിന്നത്രേ ഈ ശബ്ദത്തിന്റെ ആഗമം)

സാപ്പാട്, ശാപ്പാട്-ഭക്ഷണം.

സാഫല്യം-ഫലിക്കുക.

സാഫ്-വൃത്തിയുള്ള, ശുചിയായ. (അറബിഭാഷ).

സാമഗ്രി-ഹ. സാമാനങ്ങളുടെ കൂട്ടം. ഉ. വസ്തുവകകൾ.

സാമഗ്ര്യം-ഹ. തികവ്, പൂർണ്ണമായത്. ഉ. പരിവാരം.

സാമജ — വി. സാമവേദത്തിൽനിന്നു ജനിച്ച.

സാമജം-ആന.

സാമഞ്ജസ്യം-യുക്തിയുക്തത്വം.

സാമത്വം-ഒരു രോഗം.

ആമത്തോടുകൂടിയ കണ്ണു വലുതായ വേദനയോടും ചെമപ്പോടും നീരോടും, കരുകരുപ്പോടും കുത്തിനോവോടും, ശൂലത്തോടും, കണ്ണുനീരോടും കൂടിയിരിക്കും.

സാമന്ത-വി. അതിരുള്ള.

സാമന്തൻ-ഹ. ഇടപ്രഭു. ഉ. അയൽക്കാരനായ രാജാവ്. ന. അയൽക്കാരൻ. (സാമന്തൻ><സമ്രാട്ട്.)

സാമം-ഹ. മൂന്നാമത്തെ വേദം. പാപത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ഉ. ഒന്നാമത്തെ ഉപായം. ന. നല്ലവാക്കു പറയുക. ർ. സാവധാനം.

സാമയിക-വി. സമയത്തിനു ചേർന്ന.

സാമയോനി-ഹ. ആന. ഉ. ബ്രഹ്മാവ്.

സാമർത്ഥ്യം-ഹ. മിടുക്ക്. ഉ. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സാമവായികൻ-ഭൂധാനമന്ത്രി.

സാമവേദജ്ഞ-വി. സാമവേദംപഠിച്ച.

സാമവേദവിൽ(ത്)-വി. സാമവേദം പഠിച്ച.

സാമവേദി-വി. സാമവേദമുള്ള.

സാമശേഷം-സാമം ഒഴിച്ചുള്ള ഉപായങ്ങൾ.

സാമാജികൻ - സഭയിൽ വസിക്കുന്ന സഭസ്യൻ. സമാജത്തിലേയ്ക്കു വേണ്ട വിധം വന്നു ചേരുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (യാഗശാലയിലെ വിധികർത്താക്കന്മാരായ സഭസ്യർക്കു സാമാജികന്മാർ എന്നു പറയുന്നു).

സാമാനം, സാമാൻ-വസ്തു.

സാമാന്യ-വി. സാധാരണമായുള്ള, നടപ്പായുള്ള.

സാമാന്യപരിവൃത്തം-കാവ്യദോഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സാമാന്യം-ഹ. ജാതി, ഘടത്വാദി ജാതിയുടെ പേർ. സാമാനങ്ങളുടെ ഭാവം എന്നർത്ഥം. ഉ. മാതിരി, തരം. ന. നടപ്പായുള്ളത്, സാധാരണം. ർ. ഒരലങ്കാരം. ൫. അനേക വസ്തുക്കളോടു സംബന്ധമുള്ളതിന്റെ പേർ. സമാനത്തിന്റെ ഭാവം എന്നർത്ഥം.

സാമാന്യശാസനം - പൊതുവിലുള്ള കല്പന.

സാമാന്യാ-വ്യഭിചാരിണി.

സാമാന്യന-അ ചൊല്ലുന്നു, നടപ്പുണ്ടു.

സാമി-അ. പതി എന്ന അർത്ഥത്തിലും നിന്ദയിലും വരും.

സാമിധേനി-ഇഷ്ടിയിൽ (യാഗാഗ്നിയിൽ) ചമതയിടുമ്പോൾ ചൊല്ലുന്ന (ഋക്) ഒരു മന്ത്രം. അഗ്നിയെ പ്രജ്വലിപ്പിപ്പാനുള്ള 'ഉൽബുധ്യസ്വാഗ്നേ' ഇത്യാദിയായ ഋക്കിന്റെ (മന്ത്രത്തിന്റെ) പേർ. ചമത ഹോമിപ്പാനുള്ളതു് എന്നർത്ഥം.

സാമീപ്യൻ-അയൽക്കാരൻ.

സാമീപ്യം-സമീപത.

സാമുഖ്യം-സന്നിധ്യം.

സാമുദ്ര-വി. സമുദ്രത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ.

സാമുദ്രകം-കടലുപ്പു്.

സാമുദ്രൻ-കപ്പലോടി, കപ്പൽയാത്രക്കാരൻ.

സാമുദ്രം-പ. മരക്കു്. ഉ. കടൽ ഉപ്പു്. ന. കടൽനാക്കു്.

സാമുദ്രിക-വി. പ. മരംകൊണ്ടു സംബന്ധിച്ച. ഉ. കടലിനെ സംബന്ധിച്ച.

സാമുദ്രികൻ-ലക്ഷണം പറയുന്നവൻ.

സാമുദ്രികം-പ. ദേഹത്തിലുള്ള മറുക്, വര മുതലായവനോക്കി ലക്ഷണം പറയുക. ഉ. ഒരു ഗ്രന്ഥം.

സാമുദ്രികാ-കടൽത്തോണി.

സാമുദ്രികാലക്ഷണം— ഒരു ശാസ്ത്രഗ്രന്ഥം.

സായമാദ-വി. സന്ധ്യാകാലമുള്ള.

സായംഭോജം-അം സന്ധ്യാകാലത്തെ ഭക്ഷണം.

സായോപായം- നാലുപായങ്ങളിൽ ഒന്നു് (മന്ത്രംകൊണ്ടു ചെയ്യുന്ന ഉപായം).

സാംഗ്രഹിക-തൽക്കാലികമായ.

സാംഗ്രഹ്യ-വി. പ. യുദ്ധസംബന്ധമായ. ഉ. യുദ്ധത്തിനെ സംബന്ധിച്ചു.

സാംഗ്രാമായ-പ. അപത്തു്. ഉ. യുദ്ധം. ന. ഉത്തരകാലം, ഭവിഷ്യൽകാലം, 'സംവത്സരം' എന്നും കാണുന്നു. ഭ. നിശ്ചയമില്ലായ്മ.

സാമ്പരായിക-വി. പ. പരത്രികമായ ഉ. അപത്തായ ന. യുദ്ധസംബന്ധമായ.

സാമ്പരായികം-പ. യുദ്ധം, വഴിപോലെ പരാജയപ്പെട്ടു പുറപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം ഉ. യുദ്ധരഥം.

സാമ്പ്രതം-അ. പ. ഉചിതം എന്ന അർത്ഥത്തിൽ പ്രയോഗം. ഉ. ഇപ്പോൾ, ഈ കാലത്തിൽ. (ദേശകാലവ്യത്യാസം).

സാമ്പ്രതിക-വി. പ. ഇപ്പോഴുള്ള ഉ. യോഗ്യമായ, ഉചിതമായ.

സാമ്പ്രദായിക-വി. പരമ്പരയായുള്ള സമ്പ്രദായമായ.

സാമ്പ്രാണി-സുഗന്ധമുള്ള ഒരു പശ

Benzoin, esp. മലാക്ക സാമ്പ്രാണി, പറങ്കിസാമ്പ്രാണി മുതലായതു്.

സാമ്പ്രാണിതൈലം—സാമ്പ്രാണിയിൽ നിന്നെടുക്കുന്ന എണ്ണ.

സാമ്പ്രാണിധൂപം-സാമ്പ്രാണിപുക.

സാംബൻ-ശിവൻ.

സാംബൻ-ശ്രീകൃഷ്ണനു ജാംബവതിയിലുണ്ടായ പുത്രൻ.

'ഇത്തരം ചൊന്നവനിഷ്ടകാര്യം
മുടിച്ചതാപസരെന്നതറിഞ്ഞുകൊ
ശാപമനേകമണ്ണമനേകനുള്ളതുണ്ടോ
ശാപങ്ങൾ പുരുഷൻപ്രഭവത്തെക്കാണിച്ചു
ഞാനിതുകൊണ്ടുമതമറിഞ്ഞിതുൾ
ഞാനിയിവരെന്നോടസൂയപ്പെടുമിപ്പോൾ

ത്ഥടിതിസാംബനെചമയിച്ചീടിനാ-
ത്തടലുംഗർഭിണിയുടെവേഷമാക്കി
മുനിവരന്മാർതൻതിരുമുമ്പിൽവെച്ചു
വിനയംഭാവിച്ചുതൊഴുതുചോദിച്ചാർ
'ഇവൾപെറുന്നതുപുരുഷനോപെണ്ണോ
ദിവസമേതെന്നുമരുളിച്ചെയ്യേണം'
അതുകേട്ടന്യോന്യമവരുംനോക്കിക്ക
ണ്ടതിനൊരുത്തരമരുൾചെയ്തീടിനാർ.
'അടുത്തിരിക്കുന്നിതിവൾക്കുപേറിപ്പോൾ
കടുപ്പമേറുന്നോരിരുമ്പുലക്കയി-
ന്നതിനാലെകുലംമുടിയുംനിങ്ങൾക്കെ-
ന്നതിനുകില്ലില്ലെ'ന്നതുമരുൾചെയ്താർ
മുരരിപുമതമറിഞ്ഞുമാമുനി-
വരന്മാരുംവിരഞ്ഞെഴുന്നള്ളീടിനാർ
സകലലോകനായകനെയുംകണ്ടു
ഭഗവൽഭക്തന്മാർമറഞ്ഞിതക്കാലം
ചിരിച്ചുഭാഷിച്ചുനടന്നുബാലന്മാർ
വിറച്ചുസാംബനുംപ്രസവിച്ചീടിനാൻ'.

ഇരിമ്പുലക്കകണ്ടു വളരെ പേടിച്ചു ബാലന്മാർ വിവരം ഭഗവാനോടറിയിച്ചു. പിന്നീടു ഉഗ്രസേനന്റെ വരുതിപ്രകാരം ഇരിമ്പുലക്കയെ അരംകൊണ്ടു രാകി കടലിൽ കലക്കി. അപ്പോൾ ഒരു കഷണം ശേഷിച്ചു. അതിനെ സമുദ്രത്തിലെറിഞ്ഞു. അതൊരു മത്സ്യം എടുത്തു വിഴുങ്ങി. അതു ഒരു മുക്കുവനു വലയിൽ കിട്ടി. ആ മുക്കുവൻ ഇരിമ്പുഖണ്ഡം എടുത്തു ഒരു കാട്ടാളനു കൊടുത്തു. അയാൾ അതുകൊണ്ടു ഒരു ശരം തീർത്തു. ഇരിമ്പുലക്കപ്പൊടി എല്ലാം ഏരകതൃണങ്ങളായി കരയിലുണ്ടായി. ജരസൻ (കാട്ടാളൻ) കൃഷ്ണന്റെ പാദത്തിൽ ഈ ശരംകൊണ്ടുതന്നെ എയ്യുകയാൽ അദ്ദേഹം ഭൂവാസം വിട്ടു. ഏരകപ്പുല്ലുകൾകൊണ്ടു യദുനാശവും വന്നു. സാംബൻ ലിംഗപുരാണപ്രകാരം രുക്മിണിയുടെ പുത്രനെന്നു കാണുന്നുണ്ട്. പാഞ്ചാലീസ്വയംവരത്തിൽ നൂറ്റുപേർ സാംബനെ തടവിലാക്കി. ഇതിനുകാരണം അയാൾ ദ്രൌപദിയെ എടുത്തുകൊണ്ടുപൊയ്ക്കളഞ്ഞതാണ്. ബലരാമനാണു തടവിൽനിന്നും വിടുവിച്ചതു്. അന്നുമുതലാണു സാംബൻ ആഭാസനായതു്. ഇയാൾക്ക് നാരദന്റെ ശാപം നിമിത്തം കുഷ്ഠരോഗം പിടിപെട്ടു സൂർയ്യനെ തപസ്സുചെയ്തു സ്വാസ്ഥ്യത്തെ പ്രാപിച്ചു. സാംബൻ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പതിനാറായിരത്തെട്ടു ഭാര്യമാരെയും കാമിച്ചതായിരുന്നു ശാപഹേതു.

സാംബശിവൻ–അർദ്ധനാരീശ്വരൻ.

സാമ്യം–ഹ. തുല്യം, സമത്വം. ഉ. അലങ്കാരത്തിന്റെ ബീജം.

സാമ്യോക്തി–ഒരലങ്കാരം.

സാമ്രാജ്യം–ഹ. വലിയ രാജ്യാധികാരം, രാജ്യൈശ്വര്യം. ഉ. ആധിപത്യം.

സാംയാത്രികൻ–കടൽ (കപ്പൽ) കച്ചവടക്കാരൻ. [അധികം പേർ ഒന്നുചേർന്നു യാത്രചെയ്യുക (ദീപാന്തരത്തിലേയ്ക്കു യാത്രചെയ്ക). ഇതത്രേ സംയാത്ര]. അതു പ്രയോജനമായിട്ടുള്ളവൻ സാംയാത്രികൻ

സാംയുഗീനൻ–യുദ്ധകുശലൻ. സംയുഗത്തിൽ സാധു എന്നർത്ഥം.

സാംവത്സരൻ–ജ്യോത്സ്യൻ. സംവത്സരത്തെ അറിയുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സാംശയികൻ–സംശയിക്കുന്നവൻ.

സാംശയികം–സംശയത്തിനു വിഷയീഭൂതമായ പദാർത്ഥം.

സായകം–ഹ. അമ്പ്. ഉ. വാൾ. ശത്രുക്കളുടെ അന്തത്തെ ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം

സായങ്കാലം–അസ്തമനസന്ധ്യ.

സായണൻ - മഹാപണ്ഡിതനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ.

A. D. 1370-ൽ ജീവിച്ചിരുന്നു.

സായണം-മോത്.

സായനാചാര്യൻ - ഋഗ്വേദത്തിന്റെ ശ്രുതിപ്പെട്ട ഒരു വ്യാഖ്യാനക്കാരൻ.

14-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ വിജയനഗരത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു.

സായന്തന-വി. അസ്തമനസന്ധ്യ, അസ്തമനസന്ധ്യയെ സംബന്ധിച്ച.

സായദേവതാ-സരസ്വതി.

സായം-ഹ. അസ്തമന(സന്ധ്യ) കാലം.

'സ്വൈരം വാണീടുകിലവിടെനീ
സായമുള്ളൂരിൽനിന്നെൻ'
(മയൂരസന്ദേശം)

ഉ. അവസാനം. ന. അമ്പ്.

സായാഹ്നം-ഹ വേർപെടാത്ത ചേർച്ച. ദൈവത്തോടു ചേർന്നാവുക. (നാലു മുക്തികളിൽ ഒന്ന്). ഉ. തുല്യത. ന. സായങ്കാലം.

സായി-കതിരക്കാരൻ.

സായിതു-സാക്ഷി (അറബിഭാഷ). ശഹീതു.

സായൂജ്യം-ഹ. സാദൃശ്യം. ഉ. മുക്തി.

സായൂജ്യം - മായാബദ്ധനായ ജീവാത്മാവ് ജ്ഞാനാഗ്നികൊണ്ട് അവിദ്യാനാശം സിദ്ധിക്കുമ്പോൾ ബ്രഹ്മത്തോടു ചേർന്നു ലയിക്കുന്നതുതന്നെ സായൂജ്യമുക്തി.

സായ്പ്-ഹ. ഇംഗ്ലണ്ടു മുതലായ ചില ദിക്കുകളിലെ മാനമുള്ളവർക്കു പറയുന്ന പേർ, ധ്വര. ഉ. പ്രഭു. (സാഹേബവർ എന്നും കാണുന്നു). ന. പട്ടാണികളുടെ ഒരു സ്ഥാനപ്പേർ. (അറബിഭാഷ)

സാര-വി. ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള, വിശേഷമായ. (നാമം-സാരത).

സാരംഗ-വി. പലനിറമുള്ള.

സാരംഗം-ഹ. മാൻ. ഉ. പക്ഷി. ന. ആന. ൪. കുവളം. ൫. പുള്ളിമാൻ. ൬. കതിര. ൭. ശംഖ്. ൮. സിംഹം. ൯. കട. ൧൦. പലനിറം, പലനിറമുള്ള വസ്തു. ൧൧. വസ്ത്രം. ൧൨. മേഘം. ൧൩. മയിൽ. ൧൪. ചന്ദനം. ൧൫. താമര. ൧൬. ചുണ്ടും കാലും ചെമന്ന അന്നം. ൧൭. വേഴാമ്പൽ. ൧൮. രത്നം. ൧൯. പൊന്ന്. ൨൦ കർപ്പൂരം. ൨൧. ഒരുപൂവ്. ൨൨. കയിൽ.

സാരഗന്ധം-ചന്ദനം.

സാരംഗാക്ഷി-മാൻകണ്ണി, സുന്ദരി.

സാരംഗി-ഒരുവക വീണ.

സാരഗുളം-ചാണപ്പുളി.

സാരഗ്രീവൻ-ശിവൻ.

സാരഘം-തേൻ.

സാരജ്ഞ-വി. സാരത്തെ അറിഞ്ഞ.

സാരജം-വെണ്ണ.

സാരണൻ-ഹ. രാവണന്റെ ഒരു ഭൃതൻ ഉ. ഒരു യാദവൻ, സുഭദ്രയുടെ കൂടെപ്പിറന്നവൻ.

സാരണം-അതിസാരം എന്ന ദീനം.

സാരണി-ഹ. ചെറിയ പുഴ, തോട്. ഉ. ഒരു പച്ചമരുന്ന്.

സാരണ്ഡം-സർപ്പത്തിന്റെ മുട്ട.

സാരതരു-വാഴ.

സാരഥി-തേരാളി, തേർ നടത്തുന്നവൻ. അശ്വങ്ങളെ ഗമിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സാരഥ്യം-തേർ തെളിപ്പ്.

സാരദാ-ഹ. സരസ്വതി. ഉ. ദുർഗ്ഗ.

സാരദ്രുമം-ഖദിരവൃക്ഷം, കരിങ്ങാലി.

സാരഭാണ്ഡം-കച്ചവടസ്സാമാനം.

സാരം-൧. കാതൽ. ൨. ശ്രേഷ്ഠം. ൩. സത്യം. ൪. ബലം. ൫. കാര്യസാരം, യുക്തം. ൬. കൊഴുപ്പ്. ൭. വിശേഷം. ൮. ഉറപ്പ്. ൯. തൈരിന്റെ പാട. ൧൦. ശൊര്യം. ൧൧. ഒരലങ്കാരം. ൧൨. പർവ്വതം. ൧൩. സമ്പത്ത്. ൧൪. വെള്ളം. ൧൫. ദൈർഘ്യം. ൧൬. പനച്ചി. ൧൭. ചന്ദനം. ൧൮. ഇരിമ്പ്. ൧൯. വെണ്ണ. ൨൦. കുംകുമം. ൨൧. വജ്രക്ഷാരം.

സാരമേയൻ-സരമയുടെ മകൻ.

ജനമേജയനൃപതി തന്റെ മൂന്നുസോദരന്മാരുമായി കുരുക്ഷേത്രത്തിൽചെന്നു മുനിമാരൊന്നിച്ചു ഒരു യാഗം തുടങ്ങി. അപ്പോൾ സാരമേയൻ അവിടെചെന്നു. അവനെ അടിച്ചു. സരമ ജനമേജയനെ ശപിച്ചു. ശാപവചസ്സു 'ഏതുമേ പിഴയാതെ ബാലനെ ഹനിക്കയാൽ ഹേതുകൂടാതൊരാപത്തുണ്ടാക നിനയാതെ'.

(സാരമേയർ സരമയുടെ പുത്രന്മാരായ യമന്റെ നായ്ക്കളാകുന്നു).

സാരമേയം-പട്ടി. സരമയിൽനിന്നു ജനിച്ചത്. (സരമ=പെൺപട്ടി).

സാരരഹിത-സാരമില്ലാത്ത.

സാരലോഹം-ഉരുക്ക്.

സാരവ - വി സരയൂ (യു) നദിയിലുണ്ടായ.

സാരവതി-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

സാരവം-സരയൂനദിയിൽ ഭവിച്ചത്.

സാരവാൻ-സമർത്ഥൻ.

സാരസം-൧. താമരപ്പൂവ്. ൨. ആമ്പൽ ൩. വണ്ടാരംകോഴി. ൪. ഉടഞാൺ.

സാരസനം-ഉടഞാൺ, അരച്ചട്ട, യുദ്ധസമയത്തിൽ കപ്പായത്തിന്റെ മീതെ കെട്ടുന്നത്.

സാരസർവ്വസ്വം-സത്തിന്റെ മുഴുപ്പ്.

സാരസാസനൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

സാരസി-൧. ഒരുമാതിരി വസ്ത്രം. ൨. സാരസ്യം.

സാരസ്മൃതി-നന്ദി.

സാരസ്യം-സരസന്റെ അവസ്ഥ.

സാരസ്വത-വി. ൧. സരസ്വതിയെ സംബന്ധിച്ച. ൨. വാക്സാമർത്ഥ്യമുള്ള. ൩. സരസ്വതദേശത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സാരസ്വതതീർത്ഥങ്ങൾ - (ഏഴുസരസ്വതികൾ കൂടിച്ചേർന്നത്) സുപ്രഭാ, കാഞ്ചനാക്ഷി, വിശാല, മാനസഹ്രദാ, സരസ്വത്തോയ, സുവർണ്ണാ, വിമലോദകാ.

സാരസ്വതൻ-സരസ്വതീനദിയുടെ പുത്രനായ ഒരു ഋഷി.

ഒരു ക്ഷാമകാലത്തു ഭക്ഷണം ലഭിക്കായ്കനിമിത്തം അതിനലഞ്ഞുനടന്നു ബ്രാഹ്മണർ വേദമെല്ലാം മറന്നു. സാരസ്വതൻ മാത്രം വേദാദ്ധ്യയനം നടത്തി. അമ്മ ഉപജീവനത്തിനു മത്സ്യം കൊണ്ടു കൊടുത്തു വന്നതുകൊണ്ടു ഇതു സാധിച്ചതാണ്. ക്ഷാമം കഴിഞ്ഞതിൽ പിന്നെ 600,000 ബ്രാഹ്മണരെ വേദം അഭ്യസിപ്പിച്ചു.

സാരസ്വതം-ഡെൽഹിയുടെ വടക്കുപടിഞ്ഞാറെ ഭാഗം.

സാരഭ്യം-(സരഭത) ൧. ഇഷ്ടത്തെ അനുസരിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥിതി. ൨. യോഗ്യത. ൩. ചൊർവ്വ്. ൪. യഥാർത്ഥം. ൫. ഭംഗി.

സാരാംശം-നല്ല ഭാഗം.

സാരി-ക്ര. ചതുരംശക്കളിയിലെ കാലാൾ ക. പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി. ന. ഒരു രാഗം.

സാരിക—കിളി, ശാരിക, പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

സാരിബ്ലാ(വാ)-നറുനീണ്ടി.

സാരൂപ്യം-ക്ര. സമാനരൂപത്തോടുകൂടിയ ഭാവം, ദൈവസദൃശരൂപത്തെ ലഭിക്കുക. ക. തുല്യത.

സാരോപദേശം-നല്ല ഉപദേശം, സാരമുള്ള ഉപദേശം.

സാർത്ഥ-വി. അർത്ഥത്തോടുകൂടിയ.

സാർത്ഥനാമം-അർത്ഥമുള്ള പേര്.

സാർത്ഥനാമാവ്-അർത്ഥമുള്ള പേരോടുകൂടിയവൻ.

സാർത്ഥം-ക്ര. ജന്തുക്കളുടെ കൂട്ടം. ക. കച്ചവടസംഘം.

സാർത്ഥവത്ത്-ക്ര. അർത്ഥമുള്ള. ക. വലിയ സംഘമുള്ള.

സാർത്ഥവാഹൻ - കച്ചവടക്കാരൻ, ചെട്ടി.

സാർത്ഥികൻ-കച്ചവടക്കാരൻ.

സാർദ്ര-വി. നനഞ്ഞ.

സാർദ്ധ-വി. അരയോടുകൂടിയ.

സാർദ്ധശ്രീവലയം-ശംഖ്.

സാർദ്ധം-അ. കൂടെ.

സാർപ്പിഷ്-നെയ്കൊണ്ടും നെയ്കൊണ്ടും പാകംചെയ്യപ്പെട്ട പദാർത്ഥം.

സാർവ്വകാലികം-വി. സർവ്വകാലവുമുള്ള, എല്ലായ്പോഴുമുള്ള.

സാർവ്വജാനിക-വി. പരസ്യമായ.

സാർവ്വത്രികം-വി. സാധാരണമായ, എല്ലാസന്ദർഭങ്ങൾക്കുമുതകിയ.

സാർവ്വൻ-ഒരു ബുദ്ധ(ജൈന) സന്ന്യാസി.

സാർവ്വഭൌതികൻ - വി. ക്ര. എല്ലാ ഭൂതങ്ങളേയും സംബന്ധിച്ച. ക. എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളേയും സംബന്ധിച്ച.

സാർവ്വഭൌമ-വി. ഭൂലോകത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സാർവ്വഭൌമപട്ടം-ചക്രവർത്തിസ്ഥാനം.

സാർവ്വഭൌമൻ - ക്ര. അസമുദ്രക്ഷിതീശ്വരനായ ചക്രവർത്തി, നാടെല്ലാം വാഴുന്ന രാജാവ്. സർവ്വഭൂമിയുടെ ഈശ്വരൻ എന്നർത്ഥം. ക. വൈശ്രവണന്റെ പേര്. ഭൂമിയിൽ സർവ്വത്ര അറിയപ്പെട്ടവൻ എന്നർത്ഥം. ന. ചന്ദ്രവംശത്തിൽ അഹംപാതിക്ക രാജാവിന്റെ പുത്രിയിൽ ജനിച്ച മഹാൻ. ശ. വലിപ്പമുള്ളവൻ.

സാർവ്വാവട്യൻ - വേദങ്ങളിൽ പാരംഗതൻ.

സാർവ്വലൌകിക-വി. എല്ലാ ജനങ്ങൾക്കും അറിവുള്ള.

സാലഗ്രാമം-ഗണ്ഡകനദിയിലുള്ള ഒരു വക കല്ല്.

സാലപർണ്ണി-ക്ര. വൃക്ഷവിശേഷം, ഒരു പുരച്ചെടി. ക. തൽപത്നി. ന. രാവൺ ചന്ദനം.

സാലഭഞ്ജിക-ക്ര. കൊത്തിയുണ്ടാക്കിയ രൂപം, പാവ.

'ശ്രീമയും പുണ്ഡരീകം
ദുഃഖവും മുഴക്കയാൽ
സാലഭഞ്ജികപോലെ
നിന്നിതു സപല്ന്യനേകം'

(ഭാരതം)

സാലം-കതിൽ, കോട്ട. ശത്രുവേഗത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം (ഉ, കനക സാലശ്രീ). ക. ഉപ്പുമരുന്ന്. ഗോവ

ങ്ങളെ കളയുന്നതെന്നർത്ഥം ൩. മരുത്ത്. ൪. വൃക്ഷം. കാററടിച്ചിളകിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്നർത്ഥം. ൫. പയിൻമരം. ൬ തേന്മാവ്, ൭. ഒരുവക മീൻ.

സാലാമിസ്രി-ഒരു മരുന്ന്. Salep of Misr or Egypt, orchis mascula. (Gund.)

സാലമൃഗം-മരപ്പട്ടി.

സാലവാഹനൻ - ശാലിവാഹന രാജാവ്.

സാലശൃംഗം-മതിലിന്റെ മുകൾഭാഗം.

സാലാവൃകം-൧. പട്ടി. ൨. ചെന്നായ്. ൩. കുറുക്കൻ. ൪. മാൻ. ൫. പൂച്ച. ൬. കുരങ്ങ്. (ശാലാവൃകം എന്നും കാണുന്നു)

സാലാ-൧. മതിൽ. ൨. ഭവനം.

സാലാരം-താങ്ങുപലക, ചുവരിൽനിന്നു തള്ളി നിൽക്കുന്ന കുററി.

സാലുവ - രോമംകൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ഒരു തരം വിശേഷവസ്ത്രം.

സാലൂരം-തവള.

സാലോക്യം - ദൈവത്തിന്റെ ലോകത്തുകൂടെ പാർക്കുക, സമാനമായുള്ള ലോകത്തോടുകൂടി യവനാവൂ എന്നുള്ള അവസ്ഥ.

സാല്വ-വി. സാല്വരാജ്യത്തുള്ള.

സാല്വൻ-വിഷ്ണു വധിച്ച ഒരു രാക്ഷസൻ.

സാല്വം-ഒരു രാജ്യം (അതിലെ ജനം).

സാല്വഹാവ്-വിഷ്ണു.

സാല്വികം-സാരികപ്പക്ഷി.

സാവക-വി. ൧. ജനിപ്പിക്കുന്ന, മുളപ്പിക്കുന്ന. ൨. പ്രസവവേദനയുള്ള.

സാവകാശം - അ. അവകാശത്തോടുകൂടെ, ഇടയുള്ളപ്പോൾ, സാവധാനമായി.

സാവജ്ഞം-അ. നിന്ദയോടുകൂടുംവണ്ണം.

സാവദ്യം- ൧. ദോഷത്തോടുകൂടിയത്. ൨. സന്യാസിക്കുള്ള മൂന്നു ശക്തികളിൽ ഒന്ന്. (മറേറവ നിരവദ്യ, മൂക്ഷ്യ).

സാവധാന-വി. സാവധാനമുള്ള, തിടുക്കമില്ലാത്ത, ശ്രദ്ധയുള്ള.

സാവധാനം-൧. ശ്രദ്ധ. ൨. ശാന്തത. ൩. താമസം.

('സാവധാനത്തിൽ' എന്നതിനേക്കാൾ 'സാവധാനമായി' എന്നതു നന്ന്)

സാവധാനക്കാരൻ, സാവധാനി-ഒന്നിൽ മനസ്സിരുത്തി ചുററുപാടുമുള്ള അവസ്ഥകളെ എല്ലാം നന്നായി നോക്കി അതിനെ പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ.

സാവധാനശീലൻ— തിടുക്കമില്ലാത്തവൻ, താമസിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുന്നവൻ.

സാവധാരണം-അ. ശ്രദ്ധയോടുകൂടുംവണ്ണം.

സാവധി-അതിരുള്ള.

സാവന-വി. സൂർയ്യോദയത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സാവനൻ-വരുണൻ.

സാവനം-൧. ഹോമാവസാനം. ൨. മുപ്പതുദിവസമുള്ള മാസം. ൩. ഒരു പകൽ മുഴുവൻ.

സാവയവം-രൂപകം എന്ന അലങ്കാരത്തിന്റെ ഒരു പിരിവ്.

സാവരണ-വി. മൂടപ്പെട്ട.

സാവരം-൧. കുററം. ൨. പാപം. ൩. ലോധ്രവൃക്ഷം.

സാവർണ്ണൻ-എട്ടാമത്തെ മനു.

സാവർണ്ണി-എട്ടാമത്തെ മനുവിന്റെ അമ്മവംശപ്പേർ.

സാവർണ്യം-സാദൃശ്യം.

സാവശേഷത-ശേഷിക്കുകയെന്നുള്ളത്.

സാവികാ-വയററാട്ടി.

സാവിത്രൻ-൧. ബ്രാഹ്മണൻ. ൨. വാസുദേവൻ. ൩. ശിവൻ. ൪. സൂർയ്യൻ.

സാവിത്രം–പ. പുണ്ഡരീകൽ. ഉ. ശർക്കരപിണ്ഡം.

സാവിത്രി–പ. പാർവ്വതി. ഉ. വേളത്തിലെ ഒരു വൃക്ഷം. ന. ആദിത്യപുത്രി. ഴ. ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രിയും ഭാര്യയുമായ ശതരൂപ. ഇ. അശ്വപതിരാജാവിന്റെ പുത്രി.

സത്യവാനെ ഭർത്താവായി സ്വീകരിച്ചു. രാജ്യഭ്രഷ്ടനായ ഇയാൾ മാതാപിതാക്കന്മാരോടൊന്നിച്ചു വനത്തിൽ സന്യാസിയായി പാർക്കുമ്പോഴാണു ഇങ്ങനെ ചെയ്തതു്. സാവിത്രി സത്യവാനിൽ സ്ഥിരാനുരാഗവതിയായിരുന്നു. സത്യവാൻ ഒരു വർഷംകൂടി മാത്രമേ ജീവിച്ചിരിക്കയുള്ളു എന്നുള്ള ബോധം സാവിത്രിക്കു നാരദനിൽനിന്നും കിട്ടിയിരുന്നിട്ടും ആ സ്ത്രീരത്നം ഇക്കാര്യത്തിൽ ഒട്ടും കലുങ്ങിയില്ല. ആ ഒരു വർഷാവസാനത്തിൽ വിറകിനായി വനത്തിൽ ഗമിച്ച സത്യവാനെ സാവിത്രി അനുഗമിച്ചു. അവളുടെ മടിയിൽ കിടന്നു സത്യവാൻ മൃതനായി. യമൻ അയാളുടെ ആത്മാവിനെ കൊണ്ടുപോകുന്നായി വന്നപ്പോൾ അവളും കൂടി പിന്നാലെ ചെന്നു. ഇഷ്ടംപോലെയുള്ള വരങ്ങൾ അവർക്കു കൊടുത്തതിൽ സത്യവാന്റെ ജീവനും തിരിയെ കിട്ടി. രാജ്യവും തിരിയെ കിട്ടുകയുണ്ടായി. പാതിവ്രത്യം, സത്യം എന്നിവയിലുള്ള സാവിത്രി സുപ്രസിദ്ധയായ മാതൃകയായിരുന്നു. നൂതനമായി വേളികഴിക്കുന്ന യുവതികളെ 'ഉന്മസാവിത്രീഭവ' എന്നു മുനികളും അനുഗ്രഹിക്കുക സാധാരണമാണു്.

സാവേശം—അ. ആത്മീയതയോടു കൂടിയതു്.

സാശ്വാസം–അ. ആശ്വാസത്തോടു കൂടിയതു്.

സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരം–ഉരസ്സു്, മനം, കണ്ണു്, ശിരസ്സു്, കാൽകരങ്ങൾ, വചസ്സു്, ചുമൽ ഈ എട്ടും ഉപയോഗിച്ചു ചെയ്യുന്ന നമസ്കാരം.

'ഉരസ്യം ച തഥാപാദ്യം
പാണ്യോരുരസാധിയാ,
ശിരസാവചസാദൃഷ്ട്യാ
പ്രണാമോഷ്ടാംഗഇഷ്യതേ'

(1) കാൽമുട്ടുകൾ. (2) പാദങ്ങൾ. (3) രണ്ടുകൈകൾ. (4) മാറിടം. (5) മുടി. (6) തല. (7) വാക്കു്. (8) കണ്ണു്.

സാഷ്ടാംഗം–അ. എട്ടു് അവയവങ്ങളോടുകൂടി.

തല, നെറ്റി, മൂക്കു്, മാറിടം, രണ്ടുകൈകൾ, രണ്ടുകാൽ ഇവയെന്ന എട്ടംഗങ്ങൾ.

സാസ്ഥ–കാളയുടെ തോടു, ശോകണ്ണത്തിൽ തൂങ്ങിക്കിടക്കുന്ന തൊലി.

സാഹചര്യം–പ. ഒത്തുചേർന്നുള്ള നടപ്പു്, ഒത്തുചേർന്നു സഞ്ചരിക്കുന്ന സ്ഥിതി. ഉ. സമീപമുള്ളതിന്റെ അവസ്ഥ. ന. ഒരു കാവ്യഗുണം.

സാഹജികം–വി. സഹജമായുള്ളതിനെ സംബന്ധിച്ചു.

സാഹത്തു്–പ. ബഹുമാനം, യോഗ്യത. ഉ. മണിക്കൂറു്.

സാഹസപ്പെട്ടകം–പ. ക്ഷമവിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തിക്കു് ഒരുമ്പെട്ടകം. ഉ. അഭിമാനപ്പെട്ടകം.

സാഹസം–പ. ക്ഷമയില്ലായ്മ, ക്ഷമവിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തി, മണ്ഡത്തം, അഹങ്കാരം. ഉ. വിചാരമില്ലായ്മ.

സാഹസം–തീരെവിട്ടുകൊള്ളുക്കാരിക്കു്.
സാഹസം–പിടിച്ചുപറിക്കാരിക്കു്.
സാഹസകർമ്മം–വഞ്ചകന്മാരിക്കു്.
കിട്ടിയതുകൊണ്ടും–ചില്ലറക്കള്ളന്മാരിക്കു്.

സാഹസി-വി. സാഹസമുള്ള, ക്ഷമയില്ലാത്ത, വിചാരമില്ലാത്ത.

സാഹസിക-വി. ൧. വിചാരമില്ലാതെ എന്തും പ്രവൎത്തിക്കുന്ന. ൨. സാഹസത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സാഹസിക്യം-സാഹസം.

സാഹസ്ര-വി. ൧. ആയിരത്തോടു സംബന്ധിച്ച. ൨. ആയിരംകൊടുത്തു വാങ്ങിച്ചുള്ള.

സാഹസ്രൻ-ആയിരം ആളുകളെക്കൊണ്ടു യുദ്ധംചെയ്യിക്കുന്നവൻ.

സാഹസ്രം—൧. ആയിരംപേരുകൂടിയ സൈന്യം. ൨. സഹസ്രകൂട്ടം.

സാഹായ്യം-സഹായഭാവം.

'ജായേരൻ മമ സാഹായ്യം'

(ശ്രീരാമോദന്തം)

സാഹായ്യം, സാഹ്യം- സഹായപ്രവൃത്തി, സഹായം ചെയ്യുന്നതു്.

സാഹിതി-സാഹിത്യം.

സാഹിത്യദൎപ്പണം- കാവ്യാലങ്കാരങ്ങളെപ്പററിയുള്ള ഒരു പ്രസിദ്ധപുസ്തകം.

കവി-വിശ്വനാഥകവിരാജൻ.

സാഹിത്യം-൧. കലകളിൽ ഒന്നായ അക്ഷരവിദ്യ. ൨. കൂട്ടം, സഭാ. ൩. ഒരു മ്പാട്ട്. ൪. ശ്ലോകങ്ങളുടെ കൂട്ടം. ൫. കവിത.

സാഹിത്യവിദ്യ-ഭാഷകൊണ്ടു് ആശയങ്ങളെ വെളിവായി പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന കല.

സാഹ്യം-൧. സഹഭാവം. ൨. സംസൎഗ്ഗം.

സാള-താളം. (ശബ്ദശുദ്ധിയില്ല).

സാളഗ്രാമം-(സാലഗ്രാമം എന്നതു നോക്കുക).

സാറട്ട്-തുറക്കത്തക്കസ്ഥിതിയിൽ മൂടിയുള്ള ഒരുതരം കതിരവണ്ടി.

സി

സിംഘാണം-൧. ഇരിമ്പിൻകിട്ടം. ൨. നാസാമലം, മൂക്കള.

സിംഹകേതു-ഒരു രാജാവു്. (പാഞ്ചാല പുത്രനാണു്).

സിംഹകേസരം-൧. സിംഹത്തിന്റെ കഞ്ചിരോമം. ൨. ഒരു ഭൈ.

സിംഹതലം-ഇടത്തേക്കെയും വലത്തേക്കെയും കൂട്ടിച്ചേൎത്തുപരത്തിപ്പിടിച്ചതിന്റെ പേർ. (സംഹതലം എന്നും കാണുന്നു).

സിംഹതുണ്ഡം-ഒരുവക മത്സ്യം.

സിംഹദ്വാരം-കൊട്ടാരപ്രധാനവാതൽ.

സിംഹനാദം-൧. സിംഹത്തിന്റെ അലൎച്ച. ൨. വീരന്മാരുടെ സിംഹനാദത്തിനു തുല്യമായ ശബ്ദം.

സിംഹപുച്ഛ-ഓരില.

സിംഹപുച്ഛി-മൂവില.

സിംഹപ്പല്ല്-൧. വലിയ പല്ല്, ദംഷ്ട്രം. ൨. ആനക്കൊമ്പു്.

സിംഹഭാഗം-വലിയഭാഗം.

സിംഹം-൧. മൃഗരാജാവു്. ആന മുതലായ മൃഗജാതിയെ ഹിംസിക്കുന്നതെന്നൎത്ഥം. പൎയ്യായങ്ങൾ-സിംഹം, മൃഗേന്ദ്രൻ, പഞ്ചാസ്യൻ, ഹൎയ്യക്ഷൻ, കേസരീ, ഹരീ, കണ്ഠീരവൻ, മൃഗരിപു, മൃഗദൃഷ്ടി, പുണ്ഡരീകൻ, പഞ്ചനവൻ, ചിത്രകായൻ, മൃഗാശനൻ, മൃഗദ്വിട്ട്. ൨. ചിങ്ങമാസം. ൩. ചിങ്ങംരാശി. ൪. ചെമ്മുരിങ്ങ. ൫. ഇലഞ്ഞി. ൬. ശ്രേഷ്ഠാൎത്ഥവാചകം.

വ്യാഘ്രഃ, പുംഗവഃ, ഋഷഭഃ, കുഞ്ജരഃ, സിംഹഃ, ശാൎദ്ദൂലഃ, നാഗഃ എന്നീ ഏഴു ശബ്ദങ്ങൾ ഉത്തരപദത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുമ്പോൾ (അവസാനത്തിലായി

രിക്കണം) ശ്രേഷ്ഠവാചകമാവും-പുരുഷവ്യാഘ്രൻ, നൃപപുംഗവൻ, രാജർഷഭൻ, പ്രഭുകുഞ്ജരൻ, ഭൂപസിംഹൻ, കവിശാർദ്ദൂലൻ, നരനാഗൻ. സിംഹത്തിന്റെ കറഞ്ഞ ജീവിതകാലം വർഷം 20-30. കൂടിയ ജീവിതകാലം വർഷം 60.

'സ്വതന്ത്രപദേവ്യാഘ്ര
പുംഗവേർഷഭകുഞ്ജരാഃ
സിംഹശാർദ്ദൂലനാഗാദ്യാഃ
പുംസിശ്രേഷ്ഠാർത്ഥവാചകാഃ'

സിംഹമാസം-ചിങ്ങമാസം.

സിംഹമുഖം-കോലത്തിരിയുടെ കോട്ടപ്പടി. A കോട്ടപ്പടി of Kolatiri (Gund).

സിംഹയാനാ-പാർവ്വതി.

സിംഹരഥാ-പാർവ്വതി.

സിംഹലകം-പിച്ചള.

സിംഹവിക്രമൻ, സിംഹവിക്രാന്തൻ-കതിര.

സിംഹസംഹനന-വി. നല്ല ദേഹവും നിറവും ബലവുമുള്ള.

സിംഹള-സിലോൺരാജ്യം.

സിംഹളം-ഉ. സിലോൺ എന്ന രാജ്യം. ൨. വെളുത്തീയം. ൩. പിച്ചള. ൪. ഏലവങ്ങത്തൊലി. (സിംഹളർ=സിങ്കളർ).

സിംഹാനം-ഇരിമ്പിൻകീടം. (സിംഹാണം, സിംഘാണം, ശിംഘാണം).

സിംഹാവലോകനന്യായം-മുമ്പോട്ടും പിമ്പോട്ടുമുള്ള നോട്ടം, ഗൌരവമായ കരുതൽ.

സിംഹാസനദ്വാത്രിംശത്ത്-വിക്രമാദിത്യന്റെ സിംഹാസനം വഹിച്ചിരുന്ന ബിംബങ്ങൾ പറഞ്ഞ ൩൨ കഥകൾ.

സിംഹാസനം-സ്വർണ്ണനിർമ്മിതരാജാസനം.

സിംഹാസ്യം-ആടലോടകം.

സിംഹി-ഉ. പെൺസിംഹം. ൨. ചെറുവഴുതിന. ൩. രാഹുവിന്റെ അമ്മ. ൪. ആടലോടകം.

സിംഹിക-വി. ഉ. സിംഹത്തെ സംബന്ധിച്ച. ൨. രാജകീയമായ.

സിംഹിക-ഉ. ഹനുമാനെ വായിലാക്കിയ ഒരു രാക്ഷസി. (ഹനുമാൻ തിരിയെ ചെറുതായി പുറത്തു പോന്നു). ൨. കശ്യപന്റെ പുത്രി, വിപ്രചിത്തിയുടെ ഭാര്യ. ൩. ദക്ഷന്റെ പുത്രി, കശ്യപന്റെ ഭാര്യ. ൪. രാഹുവിന്റെ അമ്മ.

സിംഹിനി-ഒൎക്ക.

സിംഹുണ്ഡം-ചതുരക്കള്ളി.

സികത-ഉ. മണൽ. ൨. മണൽപ്രദേശം. ൩. മൂത്രമടപ്പ്.

സികതാമയ-വി. മണൽകൊണ്ടുള്ള.

സികതാമയം-മണൽത്തിട്ട.

സികതാവൽ-വി. മണലുള്ള.

സികതാവാൻ-മണൽപ്രദേശം.

സിക്ക-ഒരു നാണയം. (സിക്ക ഉറുപ്പിക=a current Rupee).

സിക്ത-വി. നനയ്ക്കപ്പെട്ട.

സിക്തിലം-മണൽപ്പുറം.

സിക്ഥം-ഉ. മെഴുക്. ൨. വെന്ത ചോറ്. ൩. ഉരുളച്ചോറ്.

സിക്ഥകം-മെഴുക്, മധൂച്ഛിഷ്ടം.

സിചയം-വസ്ത്രം.

സിഞ്ചിതാ-തിപ്പലി.

സിഞ്ചിതം-ആഭരണങ്ങളുടെ കിലുക്കം, വസ്ത്രങ്ങളിൽനിന്നും ഇലകളിൽ നിന്നും ഉണ്ടാകുന്ന ശബ്ദം.

സിത-വി. ക. വെളുത്ത. ഉ. അവസാനിച്ച, നശിച്ച. ന. കെട്ടഴിപ്പെട്ട. ഴ. അരിയപ്പെട്ട. ഇ. തികവായ, മുഴുവനായ.

സിതകരം-കർപ്പൂരം.

സിതൻ-ശുക്രൻ.

സിതം-ക. വെള്ളനിറം. ഉ. അസ്രം, അമ്പ്. ന. വെള്ളി. ഴ. ചന്ദനം.

സിതഛത്രം-വെൺകൊറ്റക്കുട.

സിതഛത്രാ-ശതകുപ്പ.

സിതഛത്രി-ക. ശതകുപ്പ. ഉ. കുൺ.

സിതഛദം-അരയന്നം.

സിതപക്ഷം-ക. ശുക്ലപക്ഷം. ഉ. അരയന്നം.

സിതപുഷ്പാ-വള്ളിമുല്ല.

സിതപ്രഭം-വെള്ളി.

സിതശിവം-ക. കല്ലുപ്പ്. ഉ. ഇന്തുപ്പ്.

സിതശൂകം-യവം.

സിതസിവം-ഇന്തുപ്പ്.

സിതാ-ക പഞ്ചസാര. ഉ. വള്ളിമുല്ല. ന. മത്തമതിരി പുല്ല്. ഴ. നിലംവ്. ഇ. ചെറിയ അമര. ഞ കുവനുവ്. ഏ. സുന്ദരി. ഡ. ഒരുവക മദ്യം. ൻ മലയമുക്കി. കഠ. വെൺകുക. കക. വെള്ളി. കഢ. ചന്ദനം. കന. മുള്ളങ്കി. കഴ. വെളുത്ത കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട. കഇ. കാർകോകിൽ. കഞ. മുതക്ക്.

സിതാഖണ്ഡം-കൽക്കണ്ടം.

സിതാത്രയം—ചുമന്ന പഞ്ചസാര, വെള്ളപ്പഞ്ചസാര, തരിപ്പഞ്ചസാര.

സിതാനനൻ-ശരഭൻ.

സിതാപാംഗം-മയിൽ.

സിതാഭം-കർപ്പൂരം.

സിതാഭ്രം-കർപ്പൂരം.

സിതാംഭോജം-വെളുത്ത താമര.

സിതാശ്വൻ-അർജ്ജുനൻ.

സിതാസിതൻ-ബലരാമൻ.

സിതാഹ്വയാ-പഞ്ചസാര.

സിതേതരം-മുകിൽ.

സിതോദരൻ-കുബേരൻ.

സിതോപല-പഞ്ചസാര.

സിതോപലം-സ്ഫടികം.

സിദ്ധ-വി. ക. സാധിച്ച, തീർന്ന. ഉ. നിവർത്തിക്കപ്പെട്ട. ന. പ്രസിദ്ധിയുള്ള. ഴ. നിശ്ചയമായുള്ള. ഇ. പാകംചെയ്യപ്പെട്ട. ഞ. ചമയ്ക്കപ്പെട്ട.

സിദ്ധദീപിക-വേദാന്തതത്ത്വങ്ങൾ അടങ്ങീട്ടുള്ള ഒരു കൃതി.

സിദ്ധദേവൻ-ശിവൻ.

സിദ്ധധർമ്മചതുഷ്ടയം- യോഗസിദ്ധി, സഖ്യജ്ഞാനം, ബ്രഹ്മജ്ഞാനം, വിഷ്ണുശിവഭക്തി. (സിദ്ധന്മാർക്കുള്ള ഴ ധർമ്മം)

സിദ്ധധാതു-രസം, പാരതം, പാരദം.

സിദ്ധൻ-ക. അണിമാദി അഷ്ടൈശ്വര്യസിദ്ധിയുള്ള വിശ്വാവസുപ്രമുഖന്മാരായ ദേവയോനികളിൽ പെട്ട വകുപ്പാരിൽ ഒരുവൻ. ഉ. സന്ന്യാസി, തപസ്വി. ന. മായവിദ്യക്കാരൻ. ഴ. ഒരു ഭിഷഗ്വര്യൻ. ഇ. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന യോഗങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഞ. അസ്തമിക്കാതെ ചമിക്കുന്ന ഒരു ദിവ്യൻ. ഏ. ക്ഷുദ്രക്കാരൻ.

സിദ്ധനദി-ശംഖുനദി, ദേവശംഖ.

സിദ്ധർ-അണിമാദി അഷ്ടൈശ്വര്യ സിദ്ധിയുള്ള വിശ്വാവസുപ്രമുഖന്മാരായ ദേവയോനികൾ.

ആകാശത്തിൽ ഭൂമിക്കും സൂര്യനും മദ്ധ്യേ നിവസിക്കുന്ന ഒരുകൂട്ടം അർദ്ധദേവതകൾ (88,000 പേർ).

സിദ്ധരസ-വി. ലോഹത്തെ സംബന്ധിച്ചുള്ള.

സിദ്ധരസം-രസം, പാരദം.

സിദ്ധരൂപം- സംസ്കൃതഭാഷയിലുള്ള പദരൂപങ്ങളെ കാണിക്കുന്ന ഒരു വ്യാകരണ ഗ്രന്ഥം.

സിദ്ധസാധകൻ-ശിവൻ.

സിദ്ധസിന്ധു-ഗംഗാനദി, ദേവഗംഗ.

സിദ്ധസ്ഥാലി - ഋഷികളുടെ ഒരു പാത്രം.

ഉടമസ്ഥൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഭക്ഷണം അതു ധാരാളം ഉടൻ കൊടുക്കും.

സിദ്ധം-ഹ. ഒരു മരുന്ന്, ഋദ്ധി. ഉ. കടലുപ്പ്.

സിദ്ധാന്തകൌമുദി-ഒരു വ്യാകരണ ഗ്രന്ഥം.

ഭട്ടാജിദീക്ഷിതർ പാണിനിയുടെ വ്യാകരണം ലഘുവാക്കിയതു്.

സിദ്ധാന്തം-ഹ. നിബ്ബന്ധം, ശാഠ്യം. ഉ. ആലോചനചെയ്തു് ഇതു് ഇന്നപ്രകാരം എന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തുന്നതു്. ആലോചനയുടെ മറുകര കണ്ടതെന്നർത്ഥം. സൂക്ഷ്മമായ പ്രമാണം. ൩. അഭിപ്രായം. ൪. താൽപര്യം. ൫. ഏതിന്റെയെങ്കിലും സാരമായി നേരായിട്ടൊത്ത കാര്യം, സൂക്ഷ്മമായ പ്രമാണം. ൬. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തെയോ ഗണിതശാസ്ത്രത്തെയോ കുറിച്ചുള്ള ഒരു പുസ്തകം.

പൂർവ്വപക്ഷാക്ഷേപം ചെയ്തു സ്ഥാപിതമായ അഭിപ്രായം 'സിദ്ധാന്തം' എന്നു താർക്കികമതം.

സിദ്ധാന്തശിരോമണി - ഭാസ്കരാചാര്യന്റെ ഒരു ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രപുസ്തകം.

സിദ്ധാന്തി-ഹ. മീമാംസശാസ്ത്രത്തെ അനുസരിച്ചു നടക്കുന്നവൻ. ഉ. ശാഠ്യമുള്ളവൻ.

സിദ്ധാന്തിക്കുന്നു-ഹ. ശാഠ്യംപിടിക്കുന്നു, നിർബന്ധിക്കുന്നു. ഉ. താൽപര്യപ്പെടുന്നു.

സിദ്ധാപഗാ-ഗംഗാനദി.

സിദ്ധാർത്ഥ-വി. കാര്യസാദ്ധ്യംവന്ന.

സിദ്ധാർത്ഥ(ക)ം-വെങ്കടുക്.

സിദ്ധാർത്ഥൻ-ഈ യുഗത്തിലുണ്ടായ ബുദ്ധാചാര്യന്റെ അച്ഛൻ. ജനനം ബി. സി. 623-ൽ.

സിദ്ധാർത്ഥം-ഹ. സിദ്ധമായ അർത്ഥത്തോടുകൂടിയതു്, കാര്യം നേടിയതു്. ഉ. വെളുത്ത കടുക്. ൩. ആററുപേരാലു്.

സിദ്ധാർത്ഥാ-നാലാംജിനന്റെ മാതാവു്.

സിദ്ധാർത്ഥി-അറുപതിൽ 53-ാം വർഷം.

സിദ്ധാശ്രമം-ഒരു പുണ്യസ്ഥലം.

പണ്ടു അഭിതിയും കാശ്യപനും തപസ്സുചെയ്തു് വിഷ്ണുവിന്റെ പുത്രനായി വരിച്ചതിന്റെ ശേഷം അവർക്കു പുത്രനായി വാമനനായും ഉപേന്ദ്രനായും അവതരിച്ചു. പിന്നീടു വാമനരൂപത്തോടുകൂടി ഈ സ്ഥലത്തു സിദ്ധിയെ പ്രാപിക്കയാൽ ഈ പേരുണ്ടായി.

സിദ്ധി-ഹ. നിവൃത്തി, ലാഭം. ഉ. സാദ്ധ്യം. ൩. ജയം. ൪. ചില ദേവതകളുടെ, പ്രത്യേകം ശിവന്റെ എട്ടു് അമാനുഷ ശക്തികൾ. (അഷ്ടൈശ്വര്യങ്ങൾ എന്നതു നോക്കുക). ൫. നന്മ, ശുഭം. ൬. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്ന യോഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്. ൭. കാട്ടുഴുന്നു്.

സിദ്ധികരണ-സംഗതികരണ, ലഭികരണ ഉണ്ടാകുന്ന.

സിദ്ധിത്രയം-പ്ര. ഒരുപോലെപ്രയസിദ്ധി, ജ്ഞാനസിദ്ധി, ഒരുവരംപ്രയസിദ്ധി. ര. കർമ്മസിദ്ധി, യോഗസിദ്ധി, ജ്ഞാനസിദ്ധി. സ. മണി, മന്ത്രം, ഔഷധം. ഭ. ദ്രവ്യം, വിത്തം, ഭോഗ്യം. ഇ. സഹായത്തസിദ്ധി, സഹിവായത്തസിദ്ധി, ഉപായത്തസിദ്ധി.

സിദ്ധൌഷധം-സമ്മതിച്ച നല്ല മരുന്ന്

സിദ്ധ്വന്തി-സംഹൃഷ്ടോഷിക്ക നിയമിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവൻ, സേവകൻ.

സിദ്ധ്മം-ചുണങ്ങ്, കുഷ്ഠം.

സിദ്ധ്മല-പ്ര. ഉണക്കമീൻ. ര. ചുണങ്ങ്. സ. ഒരുവക കുഷ്ഠം. ഭ. തേമൽ.

സിദ്ധ്മളു-വി. ചുണങ്ങുള്ള.

സിദ്ധ്മാ-ചുണങ്ങ്, കുഷ്ഠം

സിദ്ധ്രകാ-വൃക്ഷവിശേഷം, ക്രയമം.

സിദ്ധ്യം-പൂയം നക്ഷത്രം.

സിന-പ്ര. വെളുത്ത. ര. മറക്കുണ്ടുള്ള.

സിന -ഭേഷം.

സിനീവാ(ബാ)ലി-പ്ര. ഉദിച്ചുതിൽപിന്നെയുള്ള വാവ്. ര. പാവ്തി.

സിന്ധുകാ-(കരി)നൊച്ചി.

സിന്ധുവാരം-(കരി)നൊച്ചി.

സിന്ദൂരതിലകം-ആന.

സിന്ദൂരകാരണം-കാരീയം.

സിന്ദൂരം-ഒരു ചെമന്ന പൊടി, ചില ലോഹങ്ങളും പുടംവെച്ചുട്ടത്തു ചുവന്ന വസ്തു.

തമിഴിൽ ചെന്തൂരം. വ്രണത്തിനും മറവും നന്ന്. ഇം-Menium Read lead.

സിന്ദൂരി-പ്ര. ശോഭനചന. ര. താരി രി. സ. ചെത്തി, തെച്ചി.

സിന്ദൂരിക്ക (ചെത്തിക്ക) സം-സിന്ദൂരപുഷ്പം. ഇം-Orunte. ത്തർഗ്ഗിക്കും മറവും നന്ന്. ചണ്ഡികാപൂജയ്ക്കും നല്ലതാണ്.

സിന്ദൂരിക്കുന്നു—പുടത്തിൽ സിന്ദൂരമാക്കുന്നു.

സിന്ധു-വരുണൻ.

സിന്ധു-പ്ര. സമുദ്രം. ര. ഒരു ദേശം. സ. നദി (ഇൻഡസ്). ഭ. ഇന്തുപ്പു വിളയുന്ന ആറ്. ഇ. മാൾവയിലെ ഒരു നദി. ന. ആന. ഏ. ഒരു വലിയ നദി.

സിന്ധുകപഥം-കടൽവഴി.

സിന്ധുജ-വി. പ്ര. സമുദ്രത്തിൽ നിന്നുണ്ടായ. ര. സിന്ധുദേശത്തിൽ ജനിച്ച.

സിന്ധുജം-പ്ര. ഇന്തുപ്പ്. ര. കതിര. സ. കർപ്പൂരം.

സിന്ധുജൻ-ചന്ദ്രൻ.

സിന്ധുജാ-ലക്ഷ്മി.

സിന്ധുദേശം-ഒരു രാജ്യം.

സിന്ധുദ്വീപം-കടത്തുരുത്ത്. (ഏറാമം നൂർ നിന്നു വടക്കുമാറി).

സിന്ധുനന്ദനം-കർപ്പൂരം.

സിന്ധുപുഷ്പം-ശംഖ്.

സിന്ധുസമ്ഭവം-ഇന്തുപ്പ്.

സിന്ധുരം-ആന.

സിന്ധുരാജൻ(നാഥൻ)-ജയദ്രഥൻ.

സിന്ധുലതാഗ്രം-പവിഴം.

സിന്ധുവല്ലി-പവിഴം.

സിന്ധുവാരം-നല്ലജാതി കതിര.

സിന്ധുവാരി-പ്ര. സിന്ധുരാജ്യത്തുള്ള നല്ല കതിര ര. ഒരു വൃക്ഷം.

സിന്ധുസംഗമം-സമുദ്രവും നദിയും കൂടുന്നേടം.

സിന്ധുസൂതം-കർപ്പൂരം.

സിന്ധൂത്ഥം-ഇയുപ്പ്.

സിപ്ര-ഹ. ഉജ്ജയിനിക്കരികെയുള്ള ഒരു നദി. ൨. സ്ത്രീകളുടെ അരഞ്ഞാണം. ൩. ഏതമ.

സിപ്രൻ-ചന്ദ്രൻ

സിപ്രം-വിയർപ്പ്.

സിമം-ആസകലം.

സിര-ഹ. ഞരമ്പ്. ൨. തേകുന്ന പാത്രം, കൊട്ടക്കോരിക.

സിരം-കാട്ടുതിപ്പലിവേത്.

സിരാഹർഷം-ഒരു രോഗം.

സിരോല്പാതം എന്ന രോഗത്തിന്റെ ചികിത്സയിൽ ഉപേക്ഷ കാണിച്ചാൽ അതു സിരാഹർഷമായിത്തീരും. അതിന്നു കണ്ണിൽക്കൂടി ചെമ്പിച്ചിരിക്കുന്ന രക്തം അധികമൊലിക്കും. യാതൊന്നും നോക്കാൻ കഴിയാതെയാകും.

സിരോല്പാതം-ഒരു രോഗം.

അക്ഷിനിരകൾ വേദനയോടുകൂടാതെയോ വേദനയോടുകൂടിയോ ചെമ്പിച്ചിട്ടോ പിന്നെയും പിന്നെയും വികൃതവർണ്ണങ്ങളായിട്ടോ ഇരിക്കും.

സിലം-കതിരിൽ നിന്ന് ഉതിരുന്ന നെന്മണി.

'സജലാസശിലാതടിനീജനനീ'

(നളചരിതം കഥകളി)

സിലീന്ധ്രം-കുമിഴ് (ല്).

സിലുവ-പദവിചിഹ്നം.

സിവരം-ആന.

സിസൃക്ഷ-സൃഷ്ടിക്കുവാനുള്ള ആഗ്രഹം.

സിഹ്ലു(ക)ം-കുന്തുരുക്കം.

സീ

സീതാ-ഹ. ശ്രീരാമന്റെ ഭാര്യ. (രാമൻ എന്നതു നോക്കുക).

വിദേഹരാജാവായ ജനകന്റെ പുത്രിയാണ്. സാക്ഷാൽ ലക്ഷ്മിയുടെ അവതാരമാകുന്നു. വേദവതിയായി കൃതയുഗത്തിൽ ജനിച്ചു. പാതിവ്രത്യത്തിന്റെയും ഭർത്തൃസ്നേഹത്തിന്റെയും മൂർത്തിയാണ്. ഭൂമി ഉഴുമ്പോൾ ഉഴവുചാലിൽ നിന്നുണ്ടാകയാൽ സീത എന്നും ധരണിസുതാ, ഭൂമിജാ, അയോനിജാ, പാർത്ഥിവി മുതലായ നാമധേയങ്ങൾ ഉണ്ടായി. ഈ പതിവ്രതാ രാവണവധാനന്തരം അഗ്നിപ്രവേശം ചെയ്ത് സ്വശുദ്ധിയെ തെളിയിച്ചു. ഒടുവിൽ ലോകാപവാദം ഹേതുവായിട്ട് ശ്രീരാമൻ ഉപേക്ഷിക്കയും ഗർഭിണിയായ ഈ മഹതി വഴിയിൽ വാന്മികിയുടെ ആശ്രമം പ്രാപിച്ചു കുശ ലവന്മാരെ പ്രസവിച്ചതിന്റെ ശേഷം ഭൂമി പിളരുകയും അമ്മയായ ഭൂമി ഈ മകളെ സ്വീകരിക്കയും ചെയ്തു.

൨. കലപ്പച്ചാല്, ഉഴപ്പൊളി. ൩. മദ്യം. ൪. ഗംഗയുടെ ഒരു കൈവഴി. ൫. ഇന്ദ്രന്റെ ഭാര്യ. ൬. ലക്ഷ്മി. ൭. പാർവ്വതി.

(സീതയത്രേ ചിരുത എന്നായത്.)

സീതാചക്രം-ഈ ചക്രത്തിൽ തൊട്ടാലുള്ള ഫലം.

8	3	4
1	5	9
6	7	2

1. ധനലാഭം 2. നാശം. 3. സ്നേഹം 4. പീഡ. 5. ക്ഷേമം 6. കലഹം 7. ധനം. 8. മരണം 9. സന്തോഷം.

സീത്യ-വി. ഉഴപ്പെട്ട, കൃഷിക്കായിട്ട കിടക്ക.

സീത്യം-ധാന്യം, നെല്ലും മറ്റും മുളയ്ക്കുന്ന നിലം.

സീൽക്കാരം, സീൽകൃതി- അധികം കളിയ്ക്കുമ്പോഴും മറ്റും പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന ഒരു ശബ്ദം.

സീധു- കരിമ്പിൻനീര കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന മദ്യം.

സീധുരസം-മദ്യം.

സീമ-പ്ര. (ഗ്രാമത്തിന്റെയും ദേശത്തിന്റെയും) അതിര്, എല്ലുക. ക. വയൽ, പാടം. ന. പിടലി. ഭ. വൃക്ഷണം. (മ) സീമ, ടീപ്പ്.

സീമച്ചുണ്ണാമ്പ്- ഒരുമാതിരി കൽച്ചുണ്ണാമ്പ്.

സീമന്തകം-സിന്ദൂരം.

സീമന്തം-പ്ര. തലയുടെ നടുവേ മുടി പകുത്തിടുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന രേഖ. സീമാവിന്റെ അന്തം എന്നർത്ഥം. ക. ചില ജ്യോതിക്കാരുടെ സ്ത്രീകർമ്മ ശർമ്മണ്യേ 4, 5, 8 ഈ മാസങ്ങളിൽ കഴിക്കുന്ന ഒരു കർമ്മം. ന. അതിര്.

തലമുടി പകുത്തുവയ്ക്കുന്നതിന്റെ പേരന്തം, തലമുടി പകുത്തുവയ്ക്കുമ്പോൾ കാണാവുന്ന മദ്ധ്യരേഖയുടെ പേരന്തം കാണുന്നു.

സീമന്തിനി-സ്ത്രീ. സീമന്തം ഉള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

സീമന്തോന്നയനം-ഒരടിയന്തരം. (സീമന്തം എന്നതു നോക്കുക).

സീമാതീത-വി. അതിരുകടന്ന, അത്യധികമായ.

സീമാവ്-പ്ര. അതിര്, എല്ലുക. ക. പിടലി. ന. വൃക്ഷണം.

സീരകം-ചീരകണ്ണി.

സീരധ്വജൻ-ജനകൻ.

സീരപാണി, സീരഭൃത്തു്-ബലഭദ്രൻ.

സീരം-കലപ്പ.

സീരകൻ-സൂര്യൻ.

സീരി-ബലഭദ്രൻ.

സീവനം-തുന്നൽ, തുന്നൽ, കുട്ടിത്തുന്നുക, നൈത്തു്.

സീവനി-സൂചി.

സീസ(ക)ം-കാരീയം.

സീസജം-സിന്ദൂരം.

സീഹുണ്ഡം-ചതുരക്കള്ളി.

—:o:—

സു

സു-അ. ഒരുപസർഗ്ഗം. ഇതു ചില വാക്കുകളുടെ ആദിയിൽ ചേരുമ്പോൾ അതിന്നു 'നല്ല' മുതലായ അർത്ഥം വരും. (പൂജാർത്ഥത്തിലും 'ഏറ്റവും' എന്ന അർത്ഥത്തിലും കൂടി കാണുന്നുണ്ടു്)

സുകണ്ഡു-ചൊറി.

സുകന്ദ(ക)ം-വെള്ളുള്ളി. (ചെമന്നുള്ളി)

സുകന്ദി-ചേന.

സുകര-വി. എളുപ്പത്തിൽ ചെയ്യപ്പെടാവുന്ന സൈകര്യമുള്ള.

സുകര-ഇണങ്ങിയ പന്നി.

സുകരം-നന്മചെയ്ക, ഗുണംചെയ്ക, (സുകരം> <ദുഷ്കരം),

സുകർണ്ണികാ-ഏലിച്ചെവി.

സുകർമ്മ-വി. പ്ര. നല്ല പ്രവൃത്തിയുള്ള. ക. പ്രവൃത്തിയിൽ ശ്രദ്ധയുള്ള.

സുകർമ്മാവു്-പ്ര. വിശ്വകർമ്മാവു്. ക. സുകൃതമുള്ളവൻ. ന. സമർത്ഥൻ.

സുകല വി. തനിക്കുള്ള വിവേകത്തെ അന്യന്മാർക്കു കൊടുക്കയും താനനുഭവിക്കയും ചെയ്യുന്ന.

സുകാണ്ഡം-കുതവിക്കരിമ്പ്.

സുകാമുകം-ചക്രവാകപ്പക്ഷി.

സുകാഷ്ഠം-വിറക്.

സുകുമാര-വി. മൃദുത്വമുള്ള. ൨. യൌവനമുള്ള, സൌന്ദര്യമുള്ള. ൩. പക്വമല്ലാത്ത. ഉ-ം, സുകുമാരബുദ്ധികൾ.

സുകുമാര-൧. പിച്ചകം. ൨. തുശിമുല്ല ൩. വാഴ. ൪. ഒരാറ്. ൫. ചോനകപ്പുല്ല്.

സുകുമാരകം-കരിമ്പ്.

സുകുമാരകലകൾ-(മുഖ്യങ്ങൾ) സംഗീതം, സാഹിത്യം, ചിത്രം, നാട്യം.

സുകുമാരി-നവമല്ലിക

സുകൃത-വി. ൧. പുണ്യമുള്ള, പുണ്യം ചെയ്യുന്ന. ൨. നന്നായിട്ടു ചെയ്യുന്ന.

സുകൃതം-൧. പുണ്യം, ധർമ്മം, ഗുണം. ൨. നന്നായിട്ടു ചെയ്യുക ൩. ദയ.

സുകൃതി-വി. ൧. പുണ്യമുള്ള. ൨. ഭാഗ്യമുള്ള.

സുകൃതി-൧. വിദ്വാൻ. ൨. പുണ്യവാൻ. ൩. ഭാഗ്യസമ്പന്നൻ.

സുകൃതിയുടെ ലക്ഷണം-ഒരു ഭാര്യ, മൂന്നു പുത്രന്മാർ, പത്തു പശു, രണ്ടു ജോടിക്കുന്ന്, നാടിന്റെ മധ്യേ ഗൃഹം.

സുകൃതി-നല്ല പ്രവൃത്തി.

സുകൃൽ-വി. നന്നായിട്ടു ചെയ്യുന്ന.

സുക്രതു-൧. ഇന്ദ്രൻ. ൨. അഗ്നി. ൩. സൂര്യൻ. ൪. സോമൻ. ൫. ശിവൻ. ൬. വരുണൻ.

സുഖകര വി. ൧. സുഖത്തെ ചെയ്യുന്ന. ൨. വേഗത്തിൽ ചെയ്യുന്ന.

സുഖം-൧. സൌഖ്യം, ദുഃഖമില്ലായ്മ. ൨. വൃദ്ധി. ൩. ഋദ്ധി. ൪. സ്വർഗ്ഗം. ൫. ജലം.

സുഖംഘുണ-ശിവന്റെ വടി.

പിടിക്കുന്നേടത്തു ഒരു തലയോടു വെച്ചുറപ്പിച്ചിരിക്കും

സുഖദ-വി. സുഖംതരുന്ന

സുഖവർച്ചകം, സുഖവർച്ചസ്സ്, സുഖവർച്ചലം-തുവർച്ചിലക്കാരം. വേങ്ങച്ചുട്ട വെണ്ണീററിൽ നിന്നും ഉണ്ടാക്കിയ ഭസ്മം.

സുഖവൃത്തി-സൌഖ്യമുള്ള കഴിച്ചിൽ.

സുഖസന്ദോഹ്യ-ഇണക്കമുള്ള പശു, കറപ്പാനെളിയ പശു.

സുഖസന്നി-ഒരുമാതിരി പനി.

സുഖസാദ്ധ്യ-വി. എളുപ്പം സാധിക്കാവുന്ന.

സുഖാജാതൻ-ശിവൻ.

സുഖാധാരം-സ്വർഗ്ഗം, ഇന്ദ്രലോകം.

സുഖാപഹ-വി. സുഖത്തെ ഇല്ലാതാക്കുന്ന.

സുഖാശനം-കുരുട്ടുവെള്ളരി

സുഖാശൻ-വരുണൻ.

സുഖാസക്തൻ-ശിവൻ.

സുഖി-സുഖമുള്ള.

സുഖിക്കുന്നു-സൌഖ്യം അനുഭവിക്കുന്നു.

സുഖിയൻ-൧. ഒരുമാതിരി പലഹാരം. ൨. സുഖം അനുഭവിക്കുന്നവൻ.

സുഗതൻ-ബുദ്ധമുനി.

സുഗതവാക്യം-പഴമൊഴി, സാധാരണവാക്ക്.

സുഗതി-സൽഗതി, ഐശ്വര്യം.

സുഗന്ധ-വി. നല്ല മണമുള്ള.

സുഗന്ധ-൧. മാധവി. ൨. മഞ്ഞക്കുറുമുഴി. ൩. നറുനീണ്ടി. ൪. ഗംഗാപുത്രി. ൫. ചിററരത്ത. ൬. ഇന്തിൽ. ൭. അരത്ത. ൮. തുച്ചടാ. ൯. കാട്ടുമാതളനാരകം. ൧൦. നറുമഞ്ഞൾ. ൧൧.

തുളസി. ൧൨. തൂശിമുല്ല ൧൩. പെരുഞ്ചീരകം. ൧൪. കരിഞ്ചീരകം. ൧൫. ചെറുകച്ചോലം. ൧൬. ചോനകപ്പുല്ല്. ൧൭. കാട്ടുപാവൽ ൧൮. ശതകുപ്പ.

സുഗന്ധകം-൧. നാരകം. ൨. ചെമന്ന തുളസി.

സുഗന്ധം-൧. നല്ല മണം. ൨. ചന്ദനം. ൩. കിരാതചന്ദനം. ൪. ഗന്ധകം. ൫. പൂതണക്കപ്പുല്ല്. ൬. കറുത്ത ആമ്പൽ. ൭. കരിഞ്ചണ്ണ ൮. തുവർച്ചില ഉപ്പ്. ൯. ചെറുകടുക്. ൧൦. പച്ചപ്പുഴു ൧൧. പച്ചില. ൧൨. കരിഞ്ചീരകം. ൧൩. കടല. ൧൪. തുമ്പൂണി. ൧൫. ഗന്ധതൃണം. ൧൬. കുന്തുരുക്കം. ൧൭ ചെമ്മുരിങ്ങ.

സുഗന്ധവർഗ്ഗം-നല്ല മണമുള്ള വസ്തുക്കളുടെ കൂട്ടം.

സുഗന്ധഷഠംക്കം—ജാതിക്കാ, ഇലവങ്ങം, കർപ്പൂരം, തക്കോലം, ഇരുവേലി പാക്ക് ഇവ ൩-ം.

സുഗന്ധാഢ്യാ-കടമുല്ല.

സുഗന്ധി-വി. ൧. നല്ല മണമുള്ള. ൨. സുകൃതമുള്ള.

സുഗന്ധി-൧. നല്ല മണം. ൨. സുഗന്ധമുള്ള ഒരുവക പുല്ല്. ൩. ഏലാവാലുകം. ൪. നറുംപശ ൫. വേങ്ങ. ൬. (നീർ) മുത്തങ്ങം ൭. മുത്തങ്ങ. ൮. കൊത്തമ്പാലയരി. ൯. കാട്ടുചെറുതുളസി ൧൦ വെൺചന്ദനം. ൧൧. തിപ്പലിമൂലം.

സുഗന്ധികം-൧. രാമച്ചം. ൨ സിംഹം ൩. അറബിക്കുന്തുരുക്കം. ൪. പുഷ്കരമൂലം. ൫. കരിഞ്ചീരകം. ൬. ഏലാവാലുകം.

സുഗന്ധിമൂഷികാ-നച്ചെലി.

സുഗമ-വി. ൧. നല്ലവണ്ണം നടക്കാവുന്ന. ൨. അടുത്തുചെല്ലാവുന്ന. ൩. എളുപ്പമുള്ള. സുഗമം > < ദുർഗ്ഗമം.

സുഗഹന-വി. ൧. പ്രവേശിക്കപ്പെടുവാൻ വഹിയാത്ത. ൨. ഏററവും കട്ടിയുള്ള.

സുഗൃഹം-കളക്കോഴി.

സുഗ്രീവൻ-൧. രാമായണത്തിൽ പറയുന്ന വാനരന്മാരുടെ രാജാവ്.

സൂർയ്യന്റെ പുത്രനാണ്. സുഗ്രീവന്റെ ഭാര്യക്കു 'തമ' എന്നു പേർ. ജ്യേഷ്ഠന്റെ പേർ ബാലി. തന്നെ സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കിയ ജ്യേഷ്ഠനെ രാമചന്ദ്രനെക്കൊണ്ടു വധിപ്പിച്ചു താൻ കിഷ്കിന്ധയിൽ രാജാവായി. ഇയാൾക്കു ഇഷ്ടംപോലെ രൂപം മാററുന്നതിനുള്ള ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നു.

൨. കൃഷ്ണന്റെ (വിഷ്ണുവിന്റെ) ഒരു കുതിര. ൩. ഇന്ദ്രൻ. ൪. ശിവൻ.

സുഗ്രീവാജ്ഞ—നിർദ്ദാക്ഷിണ്യമായ വരുതി.

സുഗ്രീവം-൧. നല്ല കഴുത്ത്. ൨. അരയന്നം. ൩. ഒരുവക ആയുധം. ൪. വിഷ്ണുവിന്റെ ഒരു കുതിര.

സുഘോഷം-നകുലന്റെ ശംഖം.

സുചരിത, സൂചരിത്ര-പാതിവ്രത്യമുള്ള സ്ത്രീ.

സുചാരു കൃഷ്ണന്റെയും രുഗ്മിണിയുടെയും പുത്രൻ.

സുചിരം-അ. വളരെക്കാലം.

സുചിത്രകം-നീർകാക്ക.

സുചേലകം-നല്ല വസ്ത്രം, പട്ടുചേല.

സുജന-വി. ൧. പുണ്യമുള്ള, നന്മയുള്ള. ൨. ദയയുള്ള.

സുജനതാ-൧. നന്മ. ൨. ദയ. ൩. നല്ല ജനസമൂഹം.

സുജനത്വം-നന്മ.

സുജനൻ-ഇന്ദ്രന്റെ തേരാളി.

സുജാത-വി. പ്ര. നന്നായുണ്ടായ. ൨. നല്ലവംശത്തിൽ ജനിച്ച. ൩. ഭംഗിയുള്ള

സുജാതി-വി. നല്ലജാതി.

സുത-പ്ര. പുത്രി. ൨. രാജപുത്രി.

സുതൻ-പ്ര. പുത്രൻ. ൨. രാജപുത്രൻ. ൩. രാജാവു്.

സുതനു-സുന്ദരി.

സുതപസ്സ്-പ്ര. നല്ല തപസ്സ്. ൨. വലിയ ചൂട്. ൩. സൂൎയ്യൻ.

സുതരാം-അ. ഏററവും, വിശേഷമായ്.

സുതൎദ്ദനം-കയിൽ.

സുതലം-പാതാളലോകങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സുതവാൻ, (-വതി)-പുത്രനുള്ളവൻ (-വൾ).

സുതശ്രേണി-ഒരു മരുന്ന, ഏലിച്ചെവി. അനേകം തൈകൾ ഉള്ളതു് എന്നൎത്ഥം.

സുതസോമൻ-ഭീമന്റെ പുത്രൻ.

സുതാത്മജൻ-പുത്രന്റെയോ പുത്രിയുടെയോ പുത്രൻ.

സുതാത്മജാ-പുത്രന്റെയോ പുത്രിയുടെയോ പുത്രി.

മകളുടെ മകളെമാത്രം പറയുന്നതു് -ദൈഹിത്രീ).

സുതിനീ-അമ്മ.

സുതീക്ഷ്ണൻ- ദണ്ഡകവനത്തിൽ വസിച്ചിരുന്ന ഒരു സന്ന്യാസി. (രാമനും സീതയും ഒരിക്കൽ ഇദ്ദേഹത്തെ കണ്ടു).

സുതുംഗം-തെങ്ങ്.

സുത്യ-പ്ര. കൎമ്മാവസാനത്തിലുള്ള ഒരു കുളി, യജ്ഞാന്തസ്നാനം. ൨. സോമവള്ളി ഇടിച്ചു പിഴിയുന്ന ക്രിയ.

സുത്രാമാവു്-പ്ര. ഇന്ദ്രൻ. ലോകങ്ങളെ സംരക്ഷിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. ഭൂമി.

സുത്വാ-യജ്ഞാവസാനത്തിൽ അവഭൃതസ്നാനംചെയ്ത യജമാനൻ. യാഗത്തിന്നായിട്ടു സോമവള്ളി പിഴിഞ്ഞവൻ എന്നൎത്ഥം.

സുദതി-നല്ല പല്ലുള്ളവൾ, സുന്ദരി.

സുദന്തം-നല്ല പല്ല്.

സുദന്തൻ-നടൻ, ആട്ടക്കാരൻ.

സുദന്തീ - ലോകത്തിന്റെ വടക്കു പടിഞ്ഞാറെ മൂലയെ പിടിയാനെ.

സുദൎശ്ന-വി. ഭംഗിയുള്ള, കാണുന്നതിനു നന്നായുള്ള.

സുദൎശ്നൻ-പ്ര. ജിനന്മാരിൽ ഒരു പ്രധാനി ൨. കഴുവൻ.

സുദൎശ്നാ-പ്ര. വിഷ്ണുവിന്റെ ചക്രത്തിന്റെ പേർ. ഭക്തന്മാർ സുഖത്തോടു കാണുന്നതെന്നൎത്ഥം. (വജ്രനാഭം എന്നതു നോക്കുക). ൨. മേരുപൎവ്വതം ൩. കഴുവൻപക്ഷി.

സുദൎശ്നാ-പ്ര ഒരങ്ങാടിമരുന്ന്. ൨. കല്പന. ൩. ഒരു തൈ. ൪. സൌന്ദൎയ്യമുള്ള സ്ത്രീ

സുദൎശ്നാവള്ളി-ഒരുവക വള്ളി.

ഇതിന്റെ ഇല കരിമ്പിന്റെ പോലെ ചെറുതും നീളമുള്ളതുമാണ്. പൂ വെളുത്തിരിക്കും.

സുദൎശ്നി-ഇന്ദ്രന്റെ പുരം.

സുദാമൻ-ഒരു മേഘം.

സുദാമാ-കടൽ.

സുദാമാവു്-പ്ര. മേഘം. ൨. പൎവ്വതം. ൩. ഇന്ദ്രഗജം. ൪. ഒരു ഗോപൻ.

സുദായം-സ്ത്രീധനം.

സുദാസൻ-ഒരു രാജാവ്.

യാഗങ്ങളും ചെയ്യുകനിമിത്തം പ്രസിദ്ധിനേടി. വിരോധികളുടെ വിശ്വാമിത്രനും വസിഷ്ഠനും ഈ രാജസഭയിൽ രാജനായിട്ടു ശോഭിച്ചു.

സുദിനം-നല്ല ദിവസം, തെളിഞ്ഞ ദിവസം, മഴക്കാറും മറവുമില്ലാത്ത ദിവസം.

സുദീർഘ-വി. ഏറ്റവും നീളമുള്ള.

സുദുർല്ലഭ-വി. ലഭിപ്പാൻ പ്രയാസമുള്ള.

സുദുശ്ചര-വി. പ്ര. ചെയ്വാൻ പ്രയാസമുള്ള. ഉ. പ്രയാസപ്പെട്ടു നടക്കുന്ന. നാ. പ്രയാസപ്പെട്ടു ഇളകുന്ന.

സുദുഷ്കര-വി. ഏറ്റവും പ്രയാസമേറിയ.

സുദൂര-വി. ഏറ്റവും ദൂരമുള്ള.

സുദൃക്-സുന്ദരി. നല്ല കണ്ണുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

സുദൃഢ-വി. ഏറ്റവും കട്ടിപ്പുള്ള, ഉറപ്പുള്ള

സുദൃഢം-നല്ല ഉറപ്പ്.

സുദൃഷ്ടി-കഴുവൻ.

സുദേഷ്ണ-പ്ര. വിരാടരാജ്ഞി. ഉ. ബാഹിയുടെ ഭാര്യ.

സുദേഷ്ണൻ-കൃഷ്ണന്റെയും രുക്മിണിയുടേയും പുത്രൻ.

സുദ്യുമ്നൻ-ഇളൻ. (ഇഡ എന്നതു നോക്കുക).

സുധന്വാവ്-അംഗിരസ്സിന്റെ പുത്രൻ.

സുധർമ്മ-ദേവകളുടെ സഭ.

ഇന്ദ്രന്റെ കൊട്ടാരത്തിലെ ആലോചനമുറിയാണ്. യദുകുലത്തിലുള്ളവർക്കു കൂടുന്നതിനുവേണ്ടി കൃഷ്ണന്റെ ആജ്ഞാഹേതുവായിട്ടു ഇന്ദ്രൻ വിട്ടുകൊടുത്തു. കൃഷ്ണന്റെ അവസാനശേഷം തിരിയെ സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുതന്നെ ശമിച്ചു.

സുധർമ്മാവ്-തന്റെ കുടുംബത്തെ നല്ല വണ്ണം രക്ഷിക്കുന്നവൻ.

സുധാ-പ്ര. അമൃത്. ഉ. ശംഖുനെടി. നാ. ഇലക്കള്ളി, ചതുരക്കള്ളി. ഭ. ചാവ്. ഇ. കവള. ന. മിന്നൽ ഒ പൊന്ന കുമ്പ വൃ മുയില. ൻ. വെങ്കള്ളി. ഫാ. മദ്യം. ഫ്ര. തെയ്യ്. ഫമ. വണ്ണാത്തിപ്പുള്ള്. ഫന. നെല്ലി.

സുധാകണ്ഡം-കയിൽ.

സുധാകരൻ-ചന്ദ്രൻ.

സുധാകരം-പ്ര. സമുദ്രം. ഉ. കർപ്പൂരം.

സുധാംഗം-കർപ്പൂരം.

സുധാജീവി-കല്പശാരി.

സുധാനിധി-കർപ്പൂരം.

സുധാപാണി-ധന്വന്തരിമൂർത്തി.

സുധാംശു-പ്ര ചന്ദ്രൻ. ഉ. കർപ്പൂരം.

സുധാംശുരത്നം-കർപ്പൂരം.

സുധാസിതം-വെള്ള.

സുധീ-പ്ര. പണ്ഡിതൻ, വിദ്വാൻ. ഉ. നല്ല ബുദ്ധിയുള്ളവൻ

സുനന്ദാ-പ്ര. ശാരദാചന, ഉ. ഒരു ചേദിരാജ്ഞി.

നളൻ ദമയന്തിയെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോയതിന്റെ ശേഷം ഈ രാജ്ഞിയാണു സഹായിച്ചതു്.

സുനയനം-മാൻ.

സുനാളകം-ശംഖു്.

സുനാമൻ-ഉഗ്രസേനന്റെ പുത്രൻ, കംസന്റെ സഹോദരൻ.

കൃഷ്ണൻ കംസനെ ജയിച്ചപ്പോൾ ഇയാൾ സഹായാർത്ഥം അവിടെ ചെന്നു. ബലരാമൻ കൊന്നു

സുനാസീരൻ- ഇന്ദ്രൻ. സു=നല്ല+നാസീരം=സേനാമുഖം. ശോഭയുള്ള സേനാമുഖമുള്ളവൻ. ശുനങ്ങൾ=ഗമിക്കുന്നവ. സീരം=കലപ്പ. ഭൂമിയിൽ മഴപെയ്യിച്ചു കലപ്പകൾകൊണ്ടുഴുന്നതിന്നു് ഇടവരുത്തുന്നവൻ.

സുനിഷണ്ണ(ക)ം— നീരാരൽ. ഗുണങ്ങൾ ഇതിൽ ഭംഗിയായി നിലനില്ക്കുന്നു എന്നർത്ഥം.

സുനീതി-ഹ. നല്ല നീതി, നല്ല നയം, മര്യാദ, ഉ. ധ്രുവന്റെ അമ്മ, ഉത്താനപാദന്റെ പത്നി.

സുനീല(ക)ം-ഇന്ദ്രനീലക്കല്ലു്.

സുന്ദൻ-ഒരസുരൻ.

നികുംഭന്റെ പുത്രന്മാരായി സുന്ദൻ എന്നും ഉപസുന്ദൻ എന്നും രണ്ടു അസുരന്മാരുണ്ടായി. ഇവർ ബ്രഹ്മാവിനെ തപസ്സുചെയ്തു അന്യോന്യം ഒഴിഞ്ഞു ആരാലും തങ്ങൾക്കു മൃതിയുണ്ടാകരുതെന്നു വരംവാങ്ങി അഹങ്കാരത്തിൽ മുഴുകി. ഇവരെ നിഗ്രഹിക്കുന്നതിനു ദേവകളുടെ പ്രാർത്ഥനയനുസരിച്ചു ബ്രഹ്മാവു തിലോത്തമയെ സൃഷ്ടിച്ചു. അവൾ ഹേതുവായിട്ടു അവർ കലഹിച്ചു തമ്മിൽ തല്ലിമരിച്ചു. ഈ കഥയെ ആസ്പദമാക്കി ഈ നിഘണ്ടുവിന്റെ കർത്താവു് വിദ്യാർത്ഥിയായിരിക്കുമ്പോൾ 'സുന്ദോപസുന്ദയുദ്ധം' എന്ന പേരോടുകൂടി ഒരു കഥകളി എഴുതി അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

സുന്ദര-വി. ഭംഗിയുള്ള, സൌന്ദര്യമുള്ള.

സുന്ദരദർശനം-തത്ത.

സുന്ദരൻ-ഹ. അഴകുള്ളവൻ. ഉ. കാമദേവൻ.

സുന്ദരവിഡ്ഢി-അസ്ഥാനത്തിലും താൻ സുന്ദരൻ എന്നു നട്ടിക്കുന്നവൻ.

സുന്ദരം-ഹ. ശോഭമേദകം. ഉ. മയിലെള്ളു്. ന. മനോഹരം.

സുന്ദരാചാര്യൻ—ഒരു സംസ്കൃതകവി. തിരുനൽവേലിക്കാരനാണു്. വെങ്കടേശന്റെ പുത്രൻ. വളരെ പ്രാചീനനല്ല, ഗീതിശതകം നിർമ്മിച്ചു.

സുന്ദരീ-ഹ. സൌന്ദര്യമുള്ള സ്ത്രീ, ശോഭനങ്ങളായിരിക്കുന്ന അവയവങ്ങളോടുകൂടിയവൾ. ഉ. മഞ്ഞൾ. ന. മണിത്തക്കാളി.

സുന്നക്കണക്കു്— ഒരുവക കണക്കു്; (ശൂന്യമാണു സുന്നമായതു്).

ദ്രാവിഡന്മാരുടെ ഇടയിൽ മുമ്പില്ലായിരുന്നു. ആര്യന്മാരുടെ പക്കൽ നിന്നാണു അതിനെ അവർ ഗ്രഹിച്ചതു്.

സുന്നത്തു്-ഹ. ആചരണം, വഴക്കം. ഉ. പരിഛേദന, ചേലാകർമ്മം. (അറബിഭാഷ).

സുന്നം, ശൂന്യം-പൂജ്യം, ശൂന്യതയെ കാണിക്കാൻ ചെറിയ വൃത്താകാരത്തിലുള്ള ചിഹ്നം.

സുന്നി-വി. ദൂഷ്യമില്ലാത്ത, കൃത്യതയുള്ള.

സുപദവേദിനി-നല്ല വാക്സാമർത്ഥ്യമുള്ളവൾ, നല്ല അറിവുള്ളവൾ.

സുപന്ഥാവു്-നല്ല വഴി.

സുപദ്മാ-ഹ. വയമ്പു്. ഉ. താമരപ്പൊയ്ക.

സുപർണ്ണ-ഹ. ഒരു വൃക്ഷം. ഉ. പൂവൻകോഴി. ന. താമരപ്പൊയ്ക.

സുപർണ്ണൻ-ഗരുഡൻ.

സുപർണ്ണാ-കോഴി.

സുപർണ്ണി-താമരപ്പൊയ്ക.

സുപർവ്വാ-ഹ. മുള. ഉ. വെങ്കറുക.

സുപർവ്വാവ്—ഉ. ദേവൻ. കാമങ്ങളെ നല്ലപോലെ പൂരിപ്പിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. പൂർവ്വചരിതം ശോഭനമായിട്ടുള്ളവൻ എന്നുമാവാം. ൨. കരുത്തവാവ്.

സുപാത്രം—ഉ. നല്ല ഗുണവും പ്രാപ്തിയുമുള്ളവൻ. ൨. നല്ല പാത്രം.

സുപാന—വി. നല്ലവണ്ണം കുടിക്കുന്ന.

സുപാർശ്വകം—ഒരു വൃക്ഷം, കല്ലാൽ.

സുപാർശ്വൻ—ഒരു പക്ഷി.

സമ്പാദിയുടെ പുത്രനും ജടായുസ്സിന്റെ മരുമകനുമാണ്.

സുപാവനി—ഉ. പശു. ൨. ഗംഗ. ൩. ശുദ്ധമാക്കുന്നവൾ

സുപീഡനം—കാലു തിരുമ്മുക.

സുപുഷ്പ—തുമ്പ.

സുപുഷ്പി—ഉ. വാഴ. ൨. തുമ്പ.

സുപ്ത—വി. ഉ. ഉറങ്ങുന്ന. ൨. ബുദ്ധിമാന്ദ്യമുള്ള.

സുപ്തജ്ഞാനം—സ്വപ്നം.

സുപ്തം—ഉറക്കം.

സുപ്തി—ഉ. ഉറക്കം. ൨. മരവിപ്പ്. ൩. വിശ്വാസം. ൪. സ്വപ്നം. ൫. ബോധക്ഷയം.

സുപ്പുകൾ—നാമങ്ങളുടെ വിഭക്തിപ്രത്യയങ്ങൾ.

സുപ്രജത—നല്ല സന്താനമുള്ളവനെന്ന അവസ്ഥ.

സുപ്രതിഭാ—മദ്യം.

സുപ്രഭാ—സരസ്വതീനദി.

സുഫലം—മാവ്.

സുഫലാ—വാഴ.

സുപ്രതിക—വി. നല്ല ശരീരമുള്ള.

സുപ്രതിഷ്ഠാ—ഛന്ദസ്സുകളിൽ ഒന്ന്.

സുപ്രതീകൻ—ഉ. വടക്കുകിഴക്കേ മുക്കിലെ ആന ൨. കാമദേവൻ. ൩. ശിവൻ.

സുപ്രഭാതാ—നല്ല ഉഷസ്സ്.

സുപ്രയുക്ത—വി. ഉ. ചേർന്ന. ൨. അസ്ത്രം മുതലായവകൊണ്ടു പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ട.

സുപ്രയോഗം—ഉ. നല്ല പ്രയോഗം, സാമർത്ഥ്യം. ൨. ചാർച്ച.

സുപ്രയോഗവിശിഖൻ—ശരം പ്രയോഗിക്കുന്നതിൽ സമർത്ഥൻ.

സുപ്രലാപം—നല്ല വാക്ക്, നല്ലവണ്ണം പ്രകൃഷ്ടമായ വചനം.

സുപ്രസന്ന—വി. ഏററവും സന്തോഷിച്ച.

സുപ്രിയൻ – ഗന്ധർവരാജാവിന്റെ ഒരു പേർ.

സുബന്ധം – സംസ്കൃതശബ്ദത്തിൽ അകാരാന്താദിയായ നാമപദം.

സുബന്ധു—ഒരു കവി.

കാളിദാസന്റെ അനന്തരഗാമികളിൽ ഒരാളാണ്. 7-ാം ശതാബ്ദത്തിനു മുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്നു. പ്രധാന കൃതി വാസവദത്ത.

സുബലാ—ഉ. ഗാന്ധാരിയുടെ പിതാവായ ഗാന്ധാരരാജാവ്. ൨. ലങ്കയിലെ ഒരു പർവ്വതം.

ഹനുമാൻ ചാടിയതിൽ ചെന്നിറങ്ങിയതു ഈ മലയിന്മേലാണ്.

സുബാഹു—ഉ. ഒരു രാക്ഷസൻ.

സിദ്ധാശ്രമത്തിൽ നടത്തിയയാഗം മുടക്കുകയാൽ ശ്രീരാമൻ വധിച്ചു.

൨. ധൃതരാഷ്ട്രരുടെ ഒരു പുത്രൻ, ചേദിരാജാവ്. ൩. ശത്രുഘ്നപുത്രൻ, മഥുരരാജാവ്.

സുബുദ്ധി-വി. നല്ല ബുദ്ധിയുള്ള.

സുബേദാർ - പട്ടാളത്തിലെ ഒരുദ്യോഗസ്ഥൻ. (ഉപഷ്യൻദേശ).

സുഭഗ - പുലച്ചി, പ്രേതം). അറബി ദേശ).

സുബോധ-വി. പ. നല്ല ബുദ്ധിയുള്ള, വേണ്ടുംവണ്ണം പഠിച്ച. ഉ. ഉണർച്ചയുള്ള.

സുബോധം-പ. ഉണർച്ച. ഉ. അറിവ്.

സുബ്രഹ്മണ്യൻ-ശിവന്റെ പുത്രനായ ഒരു ദേവൻ, കാർത്തികേയൻ.

(ഈ പേർ ദക്ഷിണേന്ത്യയിൽ മാത്രം നടപ്പ്).

'ഇങ്ങിനെസ്തുതികേട്ടനേരത്തു പരമേശൻ തിങ്ങിനകൃപയോടുമാനനക്ഷാംക്ഷത്തോടും * മംഗലതരകരദ്വാദശഭുജത്തോടുംകൂടി ഭംഗപ്രകടരൂപത്തെയുള്ളോരക്ഷികപതിനെട്ടാൽ * അംഗനാരത്നമാകും പാർവ്വതീമുഖംനോക്കി മംഗലശീലന്മാർക്ക സങ്കടംകളവാനായി * അംഗജൻമഹിച്ചോതകണ്ഠകളിലുടയായി ഭംഗിയിൽ തേജസ്സോടുമഗ്നിതൻ പ്രഭയെക്കാൾ * പാരതിൽപതിച്ചിതങ്ങാറായി പ്രഭയോടെ നാരായണാദികളുംനടുങ്ങിവാങ്ങിനിന്ന * തരിൽമാതാവാംദേവിയോടിനാംമടിയിന്ന ചരണങ്ങളിൽചേർത്ത ചിലയുതമ്മിൽതട്ടി * പാരതെത്രിതന്നിൽച്ചിതറിതരിരത്നം നാരിയാംപാവ്തീടെയംഗത്തിൽ ഉടയതട്ടി * നാരിമാതടെരൂപംനവരത്നത്തിൽതോന്നി വരനാംശിവനപ്പോൾ ശക്തിയുമുണ്ടാസ്സന്ന * ധരിച്ചു ഗർഭവുംവാഴുന്നകാലത്തിങ്കൽ ഷഡാരവീരന്മാരായിജനിപ്പാൻ തുടങ്ങുമ്പോൾ * നാരിമാരംഗങ്ങളിൽ വിയത്തവിനുലക്ഷം വീരരാംനവവീരർപുറത്തുജനിച്ചുപ്പോൾ * വിണ്ടുക്കൾ മലംവീരന്മാരായിമേവിച്ചിതുവന്നിതുവിണ്ണുപ്രമുഖന്മാരാംസമൂഹവും * വന്ദിച്ചു പുരാരിയോടണത്തിച്ചിതു മന്ദമിന്ദുശേഖരവാനന്തരിച്ചയയ്ക്കുവേണം * ഇന്നാഹാരേതസ്സിനെയെടുനിനെവേണ്ടുവന്ന് നന്നായിയരുൾചെയ്തു ഭഗവൻകേട്ടപ്പിയ * അന്നേരമരുൾചെയ്തഅഗ്നിവായുക്കളോട ഒന്നിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടുഗംഗാതൻതീരത്തിങ്കൽ * ശരമാംതൃണമതിലാക്കിപ്പോരികയെന്ന പരമേശ്വരൻതാനമരുളിച്ചെയ്തശേഷം * വിരവിൽശിവൻതന്നെവണങ്ങിയവർകളും പാരിന്നുഭീതിച്ചുലാളിച്ചുകൊണ്ടുപോയി * ആദരാൽഗംഗാതീരേശരാരണ്യത്തിൽവെച്ചു മോദേന പോന്നവന്നവരെനെ വണങ്ങിനാർ * സാദരംധാതാദികൾമോദമോടുംക്കൊണ്ടുവേഗാൽ വേദകൃത്തിപാദങ്ങൾപണിഞ്ഞഥ * ഇന്ദുശേഖരൻതന്റെസന്തുമാംജ്യോതിസ്സിനെ ചെന്താടൻസ്തനംനൽകിലാളിച്ചുപാലിപ്പാനായ് * ഇന്ദുവേഗിളിച്ചുടനൊന്നരുൾചെയ്തുവിണ്ണിന്ദ്രകാർത്തികതന്നെ കല്പിക്കവേണം നീയും * എന്നതുകേട്ടുചന്ദ്രൻമൗലിയോടുരചെയ്തു ഒന്നുനീചെയ്യുവേണം ലോകകാര്യാർത്ഥമായി * സന്നതിതാതേവഴിഹരന്റെരേതസ്സിനെ ചെന്നുനീസ്തനംനൽകിരക്ഷിയ്യസുഖത്തോടെ * എന്നതുകേട്ടുമോദാൽസപ്തർഷിപത്നിചെന്നു വിണ്ടുവേയെടുപ്പാനായ് ഭാവിച്ചു നേരത്തുകൽ * ആറായിച്ചമഞ്ഞതിനു ബാലന്മാർകണ്ടുഹവൽ ക്രോടെയെടുത്തവർമുലയും രകൊടുത്തു * നീറണിയുന്നപരൻപുത്രനെസുഖത്തോടെ യുർവ്വിയിൽവസിച്ചുഹോവളർക്കുംകാലത്തിങ്കൽ * സ്ത്രീരത്നദേവൻതാനും ദേവിയോടുമരുൾചെയ്തു കാമിനീവിനോദനപോകുന്നുംഗംഗാ

തടെ * നമ്മുടെസുതനാകുംബാലനെക്കാ
ണ്മാനായി നിന്മച്ചശീലേന്ദ്രാലേപകന്യ
വിലോചനേ * ഇങ്ങിനെപരശിരംശ്ര
വിച്ചുദേവിതാനം മംഗലസപത്രപിണി
യാചിച്ചുശമിപ്പാനായ് * തുംഗമാംജ
ടാധരൻനന്ദിയെടുത്തുചെയ്ത ഗംഗതൻ
തീരത്തെയ്തുശമിപ്പാനായിട്ടടൻ * ധ
ർമ്മത്രപനായീടുഷഭത്തിന്മേലേറി ന
ന്മൊഴി ദേവിതന്നെപ്പിന്നിലങ്ങിരുത്തീട്ട
*നിർമ്മലമൂർത്തിതാനംഘോഷിച്ചുനടകൊ
ണ്ടു അംബരചാരികളുംചെന്തിരുപുഷ്പവൃ
ഷ്ടി * ചെന്നടനിറങ്ങിനാൻഗംഗതൻ
തീരത്തിങ്കൽ വന്ദിച്ചുകാത്തികയുംപുത്ര
രെവെച്ചുവേഗാൽ * അന്നേരംബാല
നുംതരയെടുപ്പാൻദേവിതാനും മന്ദഹാ
സവുംചെയ്തുപാണികൾനീട്ടിടിനാൾ *
വന്നിതുബാലനുംമാതാപേർ സമീപത്തു
നന്നായിപ്പിടിച്ചുടുമടിയിൽവെച്ചുമോ
ർമ്മൽ * ഒന്നിച്ചിരുംഗങ്ങളുംമുഖങ്ങളു
റയ്വന്ന സുന്ദരഭാവങ്ങളുംപ്രദേശമാ
യിത്തീർന്നു * ഏങ്ങിനെപറയുന്നുമയ
ൻവെവേണ്ടും ഭംഗിയിൽസ്തനംനൽ
കിത്തുടുകീമോഹത്തോടെ * മംഗലത്ര
പിയുംകുംകുത്തിയേടത്തുംചെയ്ത അങ്ങു
നീഗമിക്കേണ്ടോരിത്തുഷ്ടിക്ഷയ്ക്കുയി *
ഇങ്ങിനെകേട്ടനേരം വണങ്ങിപ്പോയീയ
വർ മംഗലസപത്രപിയുംദേവിയുംബാ
ലനുമായ് * ഗംഗാവല്ലഭൻതൻറെയ
രികേനിന്നുചൊന്നാർമംഗലരിപോകാന്ത
പോകരയെന്നരുളിച്ചെയ്തു * സുന്ദരിഗൗരീ
താനുംസുന്ദരനുംശിവനുമായ് ചെന്നടയു
ക്ഷത്തിൻമുകളിൽകരയേറി * ഒന്നിച്ചു
ഗമിച്ചുടൻകൈലാസപരിചെന്നു ന
ന്നായിസുഖത്തോടുംവസിച്ചുരതനുപീഠേ.

(സുന്ദരപുരാണം)

സുഭഗ-വി. പ്രാ. സൌന്ദര്യമുള്ള. പു. ഭാ
ഗ്യമുള്ള, ന. പ്രിയമുള്ള.

സുഭഗത്വം-സൌന്ദര്യം.

സുഭഗൻ-പ്രാ. പൊൻകാരം. പു. അശോ
കം. ന. ചമ്പകം. ഭ. ചേലേയം. ഇ.
ചെംകരിഞ്ഞി.

സുഭഗാ-പ്രാ. ഭർത്താവിനു ഇഷ്ടമുള്ള സ്ത്രീ.
പു. ഒരു നല്ല അമ്മ. ന. മഴമുല്ല. ഭ.
മഞ്ഞൾ. ഇ. തുളസി. ങ. മുയിൽ. ഉ.
കരിങ്കുരുക. ഡ. കസ്തൂരി. ൻ. ഞാഴൽ.
പ്രാ. കാട്ടുമുല്ല. പ്രപ്രാ. സപ്തപർണ്ണവാഴ.
പ്രപു. സുന്ദരി. പ്രന. ദാക്ഷായണി.

സുഭഗാസുതൻ—സുഭഗയുടെ പുത്രൻ.
(സുഭഗ=ദാക്ഷായണി).

സുഭംഗം-തെങ്ങ്.

സുഭദ്ര-വി. നന്മയുള്ള, ശോഭയുള്ള.

സുഭദ്രകം-ക്രൌഞ്ചം.

സുഭദ്രൻ-കൃഷ്ണൻ.

സുഭദ്രാ-കൃഷ്ണന്റെ സോദരി, അർജ്ജുന
ഭാര്യ.

സുഭദ്രയെ ദുര്യ്യോധനനു കൊടുക്കണ
മെന്നു ബലഭദ്രർ വിചാരിച്ചിരുന്നു. കൃ
ഷ്ണന്റെ തന്ത്രംകൊണ്ടു അർജ്ജുനനാണു
ആ മഹതിയെ കിട്ടിയതു്. സുഭദ്രയുടെ
മകനാണു് അഭിമന്യു. സുഭദ്രാഹരണ
ത്തിൽ തന്റെ ഭർത്താവിനു രഥം തെളി
ച്ചതു ഈ മഹതിയത്രേ.

സുഭദ്രാംഗി—അശോകരാജാവിന്റെ
അമ്മ.

സുഭാനു-സത്യഭാമയുടെ ഒരു പുത്രൻ.

സുഭാഷിത-നല്ലവണ്ണം പറയപ്പെട്ട, വേ
ണ്ടുംവണ്ണം പറഞ്ഞ.

സുഭാഷിതം-നല്ല വാക്ക്.

സുഭിക്ഷം-ധാരാളമായുള്ള വസ്തു.

സുഭിക്ഷാ-താതിരി.

സുഭ്രമൻ-കാർത്തവീരൻ എന്ന രാജാവു്.

സുഭ—സ്ത്രീ. നല്ല പൂരികമുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം.

സുമത—വി. സ്നേഹമുള്ള.

സുമതി-പ്ര. സൽബുദ്ധി. ഉ. സ്നേഹം. ന. പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി. ര. സഗരരാജാവിന്റെ ഒരു ഭാര്യ. (ഈ ഭാര്യയ്ക്ക് 60,000 പുത്രന്മാരുണ്ടായിരുന്നു).

സുമന—വി. ഭംഗിയുള്ള.

സുമന-പ്ര. ചേമന്തി. ഉ. പിച്ചകം. ന. മുല്ല.

സുമനം-പ്ര. കോതയ്യ്. ഉ. ഉമ്മത്ത്. ന. മാവ്.

സുമനസ്സ്-പ്ര. ദേവൻ. ഉ. പുഷ്പം, പിച്ചി.

സുമനസ്സുപുഷ്പത്തെക്കുറിച്ചു പ്രയോഗിക്കുമ്പോൾ ബഹുവചനമായിട്ടല്ലാതെ പ്രയോഗിക്കരുത്.

ന. പണ്ഡിതൻ, സജ്ജനം. ര. തുഷ്ടൻ.

സുമനസൻ-ദേവൻ.

സുമനസം-പുഷ്പം.

സുമനോരജസ്സ്-പൂമ്പൊടി.

സുമന്ത്രൻ-ദശരഥന്റെ പ്രധാനമന്ത്രി.

സുമന്ത്രാ-ചന്ദ്രവംശത്തിൽ മഹാഭോമനൃപന്റെ ഭാര്യ.

സുമൻ-ചന്ദ്രൻ.

സുമം-പ്ര. പൂവ്. ഉ. കർപ്പൂരം. ന. ആകാശം.

സുമംഗല-വി. ശ്രേഷ്ഠമായ.

സുമംഗല-ഒരു രാഗം.

സുമംഗലി-ഭർത്താവുള്ളവൾ (സധവ).

സുമാറ്-അ. പ്ര. ഉദ്ദേശത്തിൽ, ഏകദേശം. ഉ. കണിശമായി, കണക്കറിഞ്ഞ്.

സുമാറ്-പ്ര. മതിപ്പ്. ഉ. തുമ്പർ.

സുമിത്രാ-ദശരഥന്റെ ഭാര്യമാരിൽ ഒരുത്തി, ലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നന്മാരുടെ മാതാവ്.

സുമുഖ-വി. നല്ല മുഖമുള്ള, കാണാൻ ഭംഗിയുള്ള.

സുമുഖത-സന്തോഷഭാവം.

സുമുഖൻ-പ്ര. നല്ല മുഖമുള്ളവൻ, സുന്ദരൻ. ഉ. ഗരുഡന്റെ പുത്രൻ. ന. പാതാളത്തിലുള്ള സർപ്പങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ര. ഒരു പണ്ഡിതൻ. ള. ഗണപതി. ഴ. ശരഭൻ.

സുമുഖം-പ്ര. നല്ല മുഖം. ഉ. ഒരുതരം തിരിചീര. ന. നഖംകൊണ്ടു മാന്തിയപാട്ട്.

സുമുഖി-പ്ര. നല്ല മുഖമുള്ളവൾ, സുന്ദരി. ഉ. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. ന. ഒരു രാഗം. ര. മുഖക്കണ്ണാടി.

സുമേധസ്സ്-വി. ബുദ്ധിയുള്ള.

സുമേരു-വി. ശ്രേഷ്ഠമായുള്ള.

സുമേരു-പ്ര. മഹാമേരു പർവ്വതം. ഉ. ശിവൻ.

സുമ്നം-പ്ര. മന്ത്രം. ഉ. സന്തോഷം. ന. യാഗം. രക്ഷ.

സുയോധനൻ-ദുര്യോധനൻ. നല്ലവണ്ണം യുദ്ധംചെയ്യുന്നവൻ.

സുര-പ്ര. മദ്യം. ഉ. അരിപ്പൊടിയും മറ്റും കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ മദ്യം. ന. പാനപാത്രം. ര. സപ്പ്.

സുരകാരു-വിശ്വകർമ്മാവ്.

സുരകാർമ്മുകം-മഴവില്ല്.

സുരക്ത-വി. പ്ര. നല്ലപോലെ ചായമിടപ്പെട്ട. ഉ. നല്ലവണ്ണം ചേർന്ന. ന. കട്ടപിടിക്കപ്പെട്ട.

സുരക്ഷിതം-വി. സംരക്ഷിക്കപ്പെട്ട.

സുരഗണൻ-ശിവൻ.

സുരഗുരു-ബൃഹസ്പതി.

സുരഗ്രാമണി-ഇന്ദ്രൻ.

സുരംഗ-തുരങ്കം, ചുവരുതുരന്നുണ്ടാക്കിയ ഭാരം.

സുരംഗം-൧. മാതളനാരങ്ങാ. ൨. ചായില്യം. ൩. ചെമന്ന ചായം. ൪. ചെമ്മരം

സുരജ്യേഷ്ഠൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

സുരത-വി. മനസ്സലിവുള്ള.

സുരത-ദൈവത്വം.

സുരതം-ക്രീഡ.

സുരതരു-കല്പവൃക്ഷം.

സുരതോഷകം-കൌസ്തുഭരത്നം.

സുരത്നകം-മാണിക്യം.

സുരദാരു-ദേവതാരവൃക്ഷം.

സുരദീർഘിക-ആകാശഗംഗ.

സുരദുന്ദുഭി-തുളസി.

സുരദ്രുമം-൧. ദേവതാരം. ൨. വലിയ വേഴൽ.

സുരദ്വിട്ട്-അസുരൻ.

സുരദ്വിപം-൧. ദേവന്മാരുടെ ആന. ൨. ഐരാവതം.

സുരധനുസ്സ്-മേഘവില്ല്.

സുരധൂപം-മരക്കറ, ദേവദാരുതൈലം.

സുരനദി-ആകാശഗംഗ.

സുരനിമ്നഗാ-ഗംഗാനദി.

സുരൻ-൧. ദേവൻ. ൨. ആദിത്യൻ. ൩. സന്യാസി. ൪. വിദ്വാൻ. നല്ലവണ്ണം ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സുരപണം-ഒരു പച്ചമരുന്നു, മക്കിപ്പൂവ്

സുരപതി-ഇന്ദ്രൻ.

സുരപഥം-ആകാശം.

സുരപമണി-ഇന്ദ്രനീലക്കല്ല്.

'സുരപമണിനിഭം
പ്രണതോസ്മ്യഹംരാമം'

(രാമായണം)

സുരപർവ്വതം-മഹാമേരു.

സുരപുന്നാഗം-ദേവപുന്ന.

സുരപുരി-സ്വർഗ്ഗം.

സുരപ്രിയാ-പിച്ചകം.

സുരഭി-വി. ൧. നല്ല ഗന്ധമുള്ള. ൨. ഇഷ്ടമുള്ള. ൩. സ്നേഹമുള്ള. ൪. സൌന്ദർയ്യമുള്ള. ൫. വിദ്വത്ത്വമുള്ള, ബുദ്ധിയുള്ള. ൬. കേൾവിപ്പെട്ട. ൭. നല്ല, സുകൃതമുള്ള. ൮. വിശിഷ്ടമായ.

സുരഭി-൧. സുഗന്ധം. ൨. ചന്ദനം. ൩. തൂശിമുല്ല. ൪. വസന്ത ഋതു. വേഗത്തോടുകൂടെ നല്ലപോലെ ഗമിക്കുന്ന സമയം എന്നർത്ഥം. ൫. ഇലഞ്ഞി. ൬. ചാമ്പയ്ക്കാ. ൭. ജാതിക്ക. ൮. മദ്യം. ൯. ഭൂമി. ൧൦. എല്ലാത്തരം മുല്ലയും. ൧൧. തുളസി. ൧൨. പൊന്ന്. ൧൩. ഗന്ധകം. ൧൪. കണഗുഗ്ഗുലു. ൧൫. വന്നി. ൧൬. ചെഞ്ചല്യം. ൧൭. ഒരു പശ. ൧൮. കാമധേനു. (ആഗ്രഹിച്ചതിനെ എല്ലാം നൽകുന്ന ഈ പശു വസിഷ്ഠരുടെ അധീനത്തിലാണ്. പുത്രിയുടെ പേർ 'നന്ദിനി.') ൧൯. ഗന്ധതൃണം. ൨൦. മുരാമാഞ്ചി. ൨൧. തൃച്ചട. ൨൨. ഈന്തിൽ. ൨൩. പച്ച. ൨൪. വെൺ ചന്ദനം. ൨൫. സമുദ്രമഥനത്തിൽ കിട്ടിയ പശു. ൨൬. പശു ൨൭. കടമ്പ്.

സുരഭിഗന്ധാ-പിച്ചകം.

സുരഭില-വി. സുരഭി.

സുരഭിലം-സൌരഭ്യം.

സുരലാ ഗംഗാനദി.

സുരഷ്ടികൾ-നാരദൻ മുതലായവർ.

സുരലോകം-൧. സ്വർഗ്ഗം, ദേവസ്ത്രീ. ൨. ദുർഗ്ഗ.

സുരവരൻ-ഇന്ദ്രൻ.

സുരവർത്മാവു-ആകാശം, സ്വർഗ്ഗം.

സുരവല്ലഭ-വെളുത്ത ദുർവ്വം.

സുരവാഹിനീപതി—ഹ. പരമേശ്വരൻ. ഗംഗയുടെ ഭർത്താവ് എന്നർത്ഥം. ഉ. സുബ്രഹ്മണ്യൻ ദേവസൈന്യാധിപൻ എന്നർത്ഥം.

സുരവിലാസിനി-അപ്സരസ്ത്രീ.

സുരസ-വി. ഹ. രസമുള്ള, മധുരമുള്ള. ഉ. രുചിയുള്ള.

സുരസാ-ഹ. നാഗമാതാവു.

(അദ്ധ്യാത്മരാമായണം നോക്കുക)

അലമലമിതയമമലനരുതുജയമാർക്കുമേ അൻപതുയോജന വാ പീളർന്നീടിനാൾ അതുപൊഴുതുപവനസുതനതികൃശശരീരനായ് അംഗുഷ്ഠതുല്യനായുൾപ്പുക്കരുളിനാൻ (ഇത്യാദി).

ഉ. തൃത്താവ്. ന. അരത്ത. ഭ. വലിയ ശതാവരി. ഇ. കരിനൊച്ചി. ന. ചിററരത്ത. ഒ ബ്രഹ്മി. വ. കാട്ടുശതകപ്പ. ൻ. നൊച്ചി.

സുരസം-ഹ. നല്ല രസം, മധുരം. ഉ. തുളസി, ചെറുതുളസി. ന. മൂത്. ഭ. ഇലവങ്ങത്തൊലി, ഇലവിൻപശ. ഇ. നൊച്ചി. ന. കണഗുഗ്ഗുലു. ഒ. ഗന്ധതൃണം. വ. ഏലവങ്ങം. ൻ. നറുംപശ.

സുരസംഹതീപതി-ഇന്ദ്രൻ.

സുരാചാര്യൻ-വ്യാഴം.

സുരാധ്യക്ഷൻ-ശിവൻ.

സുരാപഗാ-ഗംഗ.

സുരാപാത്രം-മദ്യപാത്രം.

സുരാപാനം-മദ്യപാനം.

സുരാബീജം-ഏതു ദ്രവ്യംകൊണ്ടാണോ മദ്യം ഉണ്ടാക്കുന്നു അതു്.

സുരാമണ്ഡം – മദ്യത്തിന്റെ തെളി, തെളിമദ്യം.

സുരാരി-അസുരൻ.

സുരാർഹം—ഹ. ഹരിചന്ദനം. ഉ. പൊന്ന്.

സുരാലയം-ഹ. സ്വർഗ്ഗം. ഉ. മേരുപർവ്വതം.

സുരാഷ്ട്രജം-ഹ. സൊരേഭ്യമുള്ള മണ്ണ്. ഉ. തുവര, ഒരുവക പയർ.

സുരാഷ്ട്രം—ഇൻഡ്യയുടെ പടിഞ്ഞാറുവശത്തുള്ള ഒരു ദേശം.

സുരുംഗ—ഹ. തുരങ്കം. ഉ. മുരിങ്ങവൃക്ഷം.

സുരുംഗാഹി – തുരങ്കമിട്ടു മോഷ്ടിക്കുന്നവൻ.

സുരുചി-ഉത്താനപാദന്റെ ഇളയ പത്നി.

സുരുചിര-വി. ഭംഗിയുള്ള, മനസ്സിന്നിണങ്ങിയ.

സുരുദ്രി-ഒരു നദി.

സുരൂപ-വി. നല്ല രൂപമുള്ള, സൊന്ദര്യമുള്ള. ഉ. വിദ്യയുള്ള.

സുരൂപാ-മഴമുല്ല.

സുരേജ്യാ-ഹ. തുളസി. ഉ. ബ്രഹ്മി.

സുരേജ്യൻ-ബൃഹസ്പതി.

സുരേന്ദ്രൻ-ദേവേന്ദ്രൻ.

സുരേന്ദ്രം-വലിയ ചേന.

സുരേഭം-വെളുത്തീയം.

സുരേശൻ-ഇന്ദ്രൻ.

സുരേശ്വരൻ-ശിവൻ.

സുരോത്തമൻ-ഹ. ഇന്ദ്രൻ. ഉ. സൂര്യൻ.

സുരോത്തരം-ചന്ദനം.

സുരോധം-മദ്യക്കടൽ.

സുർമ്മ-കണ്മഷി.

സുലഭ-വി. പ്രയാസംകൂടാത്ത, ലഭിപ്പാൻ, പ്രയാസമില്ലാത്ത, സാധിക്കാവുന്ന. സുലഭം > < ദുർല്ലഭം.

സുലളിത-വി. മനസ്സിന്നിണങ്ങിയ, ഭംഗിയുള്ള.

സുലോചന-വി. നല്ല കണ്ണുള്ള.

സുലോചനൻ-സുന്ദരൻ, നല്ല കണ്ണുള്ളവൻ.

സുലോചനം-൧ മാൻ. ൨. ചകോരപ്പക്ഷി.

സുലോചനാ-൧. സെന്ദൎയ്യമുള്ള സ്ത്രീ. ൨. ഇന്ദ്രജിത്തിന്റെ ഭാൎയ്യ.

സുലോഹകം-പിച്ചള.

സുല്ത്താൻ - മഹമ്മദീയരാജാക്കന്മാരുടെ സ്ഥാനപ്പേരു്. ഉ-ം, ഭമെസൂരിലെ ടിപ്പുസുൽത്താൻ.

സുവചനം-നല്ല വാക്ക്.

സുവചസ്സ്-അധികമായും ഭംഗിയായും സംസാരിക്കുന്നം.

സുവംശം-വെള്ളക്കരിമ്പ്.

സുവൎണ്ണ-വി. ൧ നല്ലനിറമുള്ള. ൨. നല്ല ജാതിയിലുള്ള. ൩. ശോഭയുള്ള.

സുവൎണ്ണകം-കൊന്നവൃക്ഷം.

സുവൎണ്ണം-൧. പൊന്ന്. ൨. ഒരക്ഷത്തുക്കമുള്ള പൊന്ന്, പൊന്നിന്റെ ഒരു തൂക്കം ൩. ഐശ്വൎയ്യം, സമ്പത്ത്. ൪. ഒരുമാതിരി ചുവന്ന കൽച്ചുണ്ണാമ്പ്. ൫. ചന്ദനം, ഹരിചന്ദനം. ൬. കൊന്നവൃക്ഷം. ൭. നീർമരുത്. ൮. ഉമ്മത്ത്. ൯. കണഗുഗ്ഗുലു. ൧൦. കാരകിൽ. ൧൧. പൊൻകാവി. ൧൨. നാകപ്പൂവ്.

സുവല്ലി-കാർകോകിൽ.

സുവൎഷാ-മഴമുല്ല.

സുവഹ-വി. ൧. നല്ലപോലെ ചുമക്കുന്ന. ൨. ചുമക്കുന്നതിനു പ്രയാസമില്ലാത്ത. ൩. ക്ഷമയുള്ള.

സുവഹ-൧. തൃച്ചട. ൨. ത്രികോല്പക്കൊന്ന. ൩. നിലപ്പന. ൪. അരത്ത. ൫. ചെറപ്പുള്ളടി. ൬. കരിനൊച്ചി. ൭. വെളുത്തനൊച്ചി. ൮. ഇന്തിൽ. ൯. ചിറ്റരത്ത. ൧൦. പേരരത്ത.

സുവാസം-൧. നല്ല ഇരിപ്പിടം. ൨. നല്ല വാസന.

സുവാസി-വി. നല്ല വസതിയിൽ പാൎക്കുന്ന.

സുവാസിനി-യൌവനം ആരംഭിച്ചസ്ത്രീ.

സുവിനീത-വി. നല്ലപോലെ വളൎത്തപ്പെട്ട, വേണ്ടപോലെ പഠിപ്പിക്കപ്പെട്ട.

സുവിനീത-ഇണക്കമുള്ള പശു.

സുവിശേഷം— നല്ലവാൎത്ത, യേശുവിന്റെ ജീവചരിത്രവും പ്രസംഗങ്ങളും അടങ്ങിയ ഗ്രന്ഥം.

സുവിശേഷകചതുഷ്ടയം— (ക്രി-മ.) മത്തായി, മാൎക്കോസ്, ലൂക്കോസ്, യോഹന്നാൻ.

സുവിശേഷകൻ—('ഏവൻഗേലിസ്റ്റ്' നോക്കുക).

സുവൃത്തവാൻ-നല്ല ചരിത്രത്തോടുകൂടിയവൻ.

സുവ്രത-വി. സുകൃതമുള്ള, കണിശമുള്ള.

സുവ്രതാ-ഇണക്കമുള്ള പശു.

സുശൎമ്മാവ്-ത്രിഗൎത്തരാജാവ്.

— വിരാടരാജാവിനെ തോല്പിച്ചു തടവിലിട്ടു. ആ നൃപനെ സഹായിച്ച സുശൎമ്മാവിനെ ഭീമൻ തടവുകാരനാക്കി.

സുശാകം-ഇഞ്ചി.

സുശീതം-പീതചന്ദനം.

സുശീതല-വി. അധികം തണുപ്പുള്ള.

സുശീതലം-സൌരഭ്യമുള്ള ഒരു പുല്ല്.

സുശീല-വി. നല്ല ശീലമുള്ള.

സുശീല-൧. യമന്റെ ഭാൎയ്യ. ൨. കൃഷ്ണന്റെ ഒരു പ്രധാനഭാൎയ്യ.

സുശീലത-നല്ലശീലം.

സുശ്രുതൻ-വിശ്രുതനായ ഒരു ഗ്രന്ഥകർത്താവ്.

ജനനം നിശ്ചയമില്ല. 8-ാം ശതാബ്ദത്തിനു മുമ്പായി ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥം അറബിഭാഷയിൽ തർജ്ജമയുള്ളതായിക്കാണുന്നു.

സുഷമ-വി. ശോഭയുള്ള, ഭംഗിയുള്ള.

സുഷമാ-അതിശോഭ.

സുഷവി-ഹ. പാൽവള്ളി, പാവൽ. ഉ. കരിഞ്ചീരകം. ന. പെരുഞ്ചീരകം. ർ. ചീരകം.

സുഷി-ഹ. പോതു്. ഉ. കുഴൽ.

സുഷിര-വി. നിറച്ചു തുളകളുള്ള, ദ്വാരമുള്ള.

സുഷിരം-ഹ. ദ്വാരം. ഉ. കുഴൽ. ന. അഗ്നി. ർ. മട.

സുഷിരാ-പവിഴക്കൊടി.

സുഷിമ-വി. തണുപ്പുള്ള.

സുഷീ(ഷി)മം-ഹ. സ്വർണ്ണം. ഉ. പാമ്പ്. ന. ചന്ദ്രകാന്തക്കല്ല്. ർ. തണുപ്പ്.

സുഷുപാ-ചന്ദ്രവംശത്തിൽ ജയസേനനൃപന്റെ ഭാര്യ.

സുഷുപ്ത-വി. ഉറങ്ങുന്ന.

സുഷുപ്തി-നല്ല ഉറക്കം.

സുഷുമ്നം-സൂര്യന്റെ ഒരു രശ്മി.

സുഷുമ്നാ-ഒരു നാഡി.

ഇഡ, പിംഗല എന്ന നാഡികളുടെ മദ്ധ്യേയുള്ള നാഡിവിശേഷം. മൂലാധാരത്തിൽ നിന്നാരംഭിച്ചു ബ്രഹ്മരന്ധ്രം വരെ എത്തിയിരിക്കുന്നു.

സുഷേണൻ-ഹ. വിഷ്ണു. ഉ. രാമായണത്തിൽ പറയുന്ന ഒരു വാനരൻ, താരയുടെ അച്ഛൻ. ന. രുക്മിണിയുടേയും കൃഷ്ണന്റേയും പുത്രൻ. ർ. രാമന്റെ സേനയിലെ ഒരു വൈദ്യൻ.

യുദ്ധത്തിൽ മരിച്ചവരെ ജീവിപ്പിക്കുമുതലായ അത്ഭുതപ്രവൃത്തികൾ ഈ വൈദ്യൻ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

ഉ. രേണുകയുടെ ഒരു പുത്രൻ.

സുഷേണം-ഹ പെരുങ്കിളാവ്. ഉ. ചൂരൽ.

സുഷേണിക-നാല്ക്കൊപ്പക്കൊന്ന.

സുഷ്ഠു-അ. ഹ. അധികം. ഉ. ഏററവും നല്ല.

സുസത്യാ-ജനകന്റെ ഭാര്യ.

സുസംസ്കൃത-വി. ഹ. നല്ലവണ്ണം ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട. ഉ. വേണ്ടപോലെ പാകംചെയ്യപ്പെട്ട.

സുസഹ-വി. പ്രയാസംകൂടാതെ വഹിച്ച, വേണ്ടതുപോലെ സഹിക്കാവുന്ന.

സുസാധം-എളുപ്പത്തിൽ സാധിക്കത്തക്കതു്. (സുസാധം><ദുസ്സാധം).

സുസാരവത്തു്-സ്ഫടികം.

സുസ്ഥ-വി. നല്ലവണ്ണം ഇരിക്കുന്ന, സുഖമുള്ള.

സുസ്ഥത-സുഖം.

സുസ്ഥിര-വി. വളരെ ഉറപ്പുള്ള, ഇളകാത്ത.

സുസ്നാത-വി. നല്ലവണ്ണം കുളിച്ച.

സുസ്നാതൻ-യാഗം കഴിച്ചവൻ.

സുസ്നിദ്ധ-വി. ഏററവും സ്നേഹമുള്ള.

സുഹിത-വി. ഹ. പൂർണ്ണമായ. ഉ. തരമായ. ന. ദയയുള്ള.

സുഹൃത്തു്-ഹ. സ്നേഹിതൻ. ഉ. ബന്ധു. ന. രാജ്യാംഗങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

സുഹൃത്തൻ-നല്ല ചരിത്രമുള്ളവൻ.

സുഹൃദയ-വി. നല്ല ഹൃദയമുള്ള, ദയയുള്ള.

ലോകൈകവീരനായി ദേവന്മാരാലും അധൃഷ്യനായി സുഹോത്രൻ എന്നൊരു രാജാവ് പണ്ടു നാടുവാണിരുന്നു. അദ്ദേഹം ധർമ്മംകൊണ്ടു ആത്മശ്രേയസ്സിന്നുതകുന്ന വരങ്ങൾ മഹർഷികളിൽനിന്നു സമ്പാദിച്ചു. ദാനം, ധർമ്മം, ദേവാരാധന, യജ്ഞം മുതലായവയാണു പ്രജാദിരക്ഷണത്തിനു സുകരമായ മാർഗ്ഗം എന്നറിഞ്ഞു സുഹോത്രൻ ദാനധർമ്മാദികൾകൊണ്ടും ദേവാരാധനകളാലും അരിനിർജ്ജയംചെയ്തു സ്വഗുണങ്ങളാൽ ജീവജാലങ്ങളെ രഞ്ജിപ്പിച്ചു പാരടച്ചു ഭരിച്ചുവന്നു. അനേകായിരം അശ്വമേധവും അസംഖ്യം രാജസൂയവും മററും ചെയ്തു അദ്ദേഹം സോമവംശരാജാവായ ഭൂമന്യുവിന്റെ പുത്രനും അജമീഡന്റെ പിതാവുമാണ്.

(കാവ്യഭാവനാപരിപക്വബുദ്ധിയത്രേ സഹൃദയൻ).

സുഹോത്രൻ-സഹദേവനു വിജയയിൽ ഉണ്ടായവൻ.

സൂ

സൂകം-ആമ്പൽ.

സൂകരദംഷ്ട്രകം-ഒരു ക്ഷുദ്രരോഗം.

ദാഹത്തോടുകൂടിയും ചുററും ചെമന്നും തൊലി പഴുത്തും ദുസ്സഹമായ വേദനയോടും ചൊറിച്ചലോടും ജ്വരത്തോടും കൂടിയുണ്ടാകും.

സൂകരം-ഹ. പന്നി. അനേകം കുട്ടികളെ പ്രസവിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ൨. പന്നിക്കുട്ടൻനെല്ല്. ൩. ഒരുവക മാൻ.

സൂക്തി-നല്ല വാക്ക്.

സൂക്തം-വേദവാക്യം.

സൂക്ഷം-ഹ. വിചാരം, നോട്ടം. ൨. ഒപ്പം. ൩. പരമാർത്ഥം.

സൂക്ഷിക്കുന്നു-ഹ. കാത്തുരക്ഷിക്കുന്നു ൨. നോക്കുന്നു.

സൂക്ഷ്മൻ-ശിവൻ.

സൂക്ഷ്മ-വി. ഹ. ചെറുതായ. ൨. തുലോം ചെറിയ തരിയായ. ൩. ബുദ്ധിശക്തിയുള്ള. ൪. നേരിയ. (നാമം-സൂക്ഷ്മത).

സൂക്ഷ്മം-ഹ. ലവം, ലേശം. സൂചിപ്പിക്കപ്പെടുന്നതെന്നർത്ഥം സൂക്ഷ്മാ ⊳ ⊲ സ്ഥൂലം. ൨. നോട്ടം. ൩. തരി. ൪. തേററമരം. ൫. താമരയല്ലി. ൬. പരമാത്മാവ്. ൭ ചതിവ്. ൮. ബുദ്ധിശക്തി. ൯. നേർത്തനൂലും മററും.

സൂക്ഷ്മതണ്ഡുലം—അവീൻചെടി, കറുപ്പ്.

സൂക്ഷ്മതണ്ഡുലാ-വലിയ കുരുമുളക്.

സൂക്ഷ്മദർശി, സൂക്ഷ്മദൃഷ്ടി-വി. ചെറിയ വസ്തുക്കളെ ക്ഷണത്തിൽ കാണുന്ന, ബുദ്ധികൂർപ്പുള്ള.

സൂക്ഷ്മദർശിതാ-കുശാഗ്രബുദ്ധി.

സൂക്ഷ്മദേഹം-ജീവാത്മാവ്.

സൂക്ഷ്മശർക്കര-മണൽ.

സൂക്ഷ്മാ-ഹ. കുറുമുഴി. ൨. ചിറേറലം. ൩. മണൽ. ൪. ഏലാവാലുകം.

സൂക്ഷ്മാലങ്കാരം-അലങ്കാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സൂചകൻ-ഹ. ഏഷണിക്കാരൻ, ഒററുകാരൻ. ൨. ഗുരു. ൩. കുഴസൂചി. ൪. കൂട്ടത്തിൽ പ്രമാണി. ൫. കാക്ക. ൬. പൂച്ച. ൭. ദുഷ്ടൻ. ൮. പട്ടി. ൯. ആംഗ്യംകൊണ്ടറിയിക്കുന്നവൻ.

സൂചകം-ഹ. ആംഗ്യംകൊണ്ടറിയിക്കുക. ൨. ഒററ്, ഗൂഢമായി തിരക്കിയറിക. ൩. ആരംഭം. ൪. ചീരകച്ചെമ്പാവ്. ൫. നായ്. ൬. പൂച്ച. ൭. കാക്ക.

സൂചന-ഹ. കത്തിത്തുളയ്ക്കു. ൨. കാഴ്ച. ൩. ദുഷ്ടത. ൪. ആംഗ്യംകൊണ്ടറിയിക്കുക.

സൂചനം-ഹ. കാണിച്ചുകൊടുക്കുക. ൨. പഠിപ്പിക്കുക. ൩. അറിയിക്കുക.

സൂചി-ഹ. തയ്ക്കുന്നതിന്നു ഇരിമ്പുമുതലായതുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ ഒരുവക കുഴസൂചി. ൨. മൊട്ടുസൂചി. ൩. മത്സ്യത്തെ കോർക്കുന്ന സൂചി. ൪. പനയോലയിൽ നാരുകോർക്കുന്നതിന്നു കത്തിത്തുളയ്ക്കുന്ന അലകുസൂചി. ൫. പുരയുടെ മുകൾ കത്തിമുറക്കുന്ന അലകുസൂചി. ൬. ഒരു പുസ്തകത്തിലെ സംഗതിവിവരം. ൭. കൊഴു അവകാശി.

സൂചിക-ഹ. സൂചന. ൨. ആരംഭം.

സൂചികാധരം-ആന.

സൂചികാമുഖം-ശംഖ്.

സൂചിക്കാണം-ചില ആധാരമെഴുതിക്കൊടുപ്പാനുള്ള ഒരു അവകാശം.

സൂചിക്കാന്തം-അയസ്കാന്തം.

സൂചിക്കുന്നു-ഹ. ഒന്നുകൊണ്ടു വേറെ ഒന്നിനെ ഊഹിപ്പാനുള്ള ലക്ഷണമുണ്ടാകുന്നു. ൨. ആരംഭിക്കുന്നു. (സ. ക്രി.-സൂചിപ്പിക്കുന്നു).

സൂചിക്കുഴ-സൂചിയിൽ നൂലുകോർക്കുന്ന ദ്വാരം.

സൂചിത-വി. സൂചിപ്പിക്കപ്പെട്ട, അറിയിക്കപ്പെട്ട.

സൂചിനി-ഹ. സൂചി. ൨. രാത്രി.

സൂചിപ്പണി-തയ്യൽവേല.

സൂചിമല്ലികാ-തൂശിമുല്ല.

സൂചീകടാഹന്ന്യായം- പ്രയാസംകുറഞ്ഞ പ്രവൃത്തി ആദ്യം ചെയ്യുകയെന്നതു.

"കുറച്ചുമാത്രം പണിയുള്ള സൂചി ഉണ്ടാക്കിയതിന്നു ശേഷമാണ് അധികം പണിയുള്ള കടാഹം (കിടാരം) ഉണ്ടാക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതു. അപ്രകാരം എളുപ്പമുള്ളതു മുമ്പിൽ ചെയ്യേണ്ട സംഗതിയിൽ ഈ ന്യായം പ്രവർത്തിക്കുന്നു".

സൂചീമുഖം-ഹ. ശംഖ്. ൨. കശപ്പുല്ല്. ൩. വജ്രം.

സൂചീരോമാ-പന്നി.

സൂചീവക്ത്രം-വൈരം.

സൂചീവാപനകർമ്മം- സൂചികൊണ്ടുള്ള വാനകർമ്മം, സൂചികൊണ്ടു വസ്ത്രം മുതലായവ തുന്നുക എന്ന പ്രവൃത്തി. (പാഠങ്ങൾ-സൂചീവാപകർമ്മം, സൂചീബാണകർമ്മം, സൂചീസന്ധാനകർമ്മം)

ഈ കർമ്മം സീവനം എന്നും ഊതനം എന്നും വിരചനം എന്നും മൂന്നു പ്രകാരത്തിൽ ഉണ്ട്. സീവനം-കുപ്പായം മുതലായവ തുന്നിയുണ്ടാക്കുന്ന വിദ്യ. ഊതനം-കീറിയ വസ്ത്രത്തുളെ ഇഴയൊപ്പിച്ചു തുന്നി കീറാത്ത വസ്ത്രംപോലെ ആക്കിത്തീർക്കുന്നതു്. വിരചനം-കിടക്ക വിരിപ്പു, അമ്പാരി, ജീൻ മുതലായതു തുന്നിയുണ്ടാക്കുക.

സൂച്യഗ്രം-സൂചിമുന.

സൂച്യാസ്യം-എലി.

സൂത-വി. ഹ. ജനിച്ച. ൨. അറിയിക്കപ്പെട്ട. ൩. കുടിക്കപ്പെട്ട.

സൂതകം-ജനനം. ൨. പ്രസവിച്ചിട്ടുള്ള അശുദ്ധി, വാലാമ്മ. ൩. പാരദം.

സൂത(ക)ം-രസം.

സൂതൻ-ഹ. തേരാളി. ൨. ആശാരി. ൩. ബ്രാഹ്മണസ്ത്രീയിൽ ക്ഷത്രിയനുണ്ടായവൻ. (സംകരജാതികൾ എന്നതു നോക്കുക).

സൂതൻ, സൂതതനയൻ—കർണ്ണൻ.

സൂതം—ഹ. രസം, പാരതം. ഉ. ഏരിക്ക്.

സൂതരാട്—രസം.

സൂതാ—പെററുകിടക്കുന്നവൾ.

സൂതി—ഹ. പ്രസവം. ഉ. സന്തതി. ൩. തയ്യൽ.

സൂതികാ—പ്രസവിച്ചിട്ടു ഏറെ നാൾ ചെല്ലാത്തവൾ.

സൂതികാഗൃഹം—ഈററില്ലം, പേററുപുര.

സൂതിമാസം—പ്രസവത്തിന്റെ മാസം, പത്താംമാസം, വൈജനനം. (ഗർഭവിമോചനം)

സൂത്ഥാന—വി. മിടുക്കുള്ള.

സൂത്യ—കുളി, ക്ഷാളനം.

സൂത്രകണ്ഠം—ഹ പ്രാവ്. ഉ. കരിംകുരികിൽ.

സൂത്രക്കാരൻ—ഹ. യന്ത്രപ്പണിക്കാരൻ. ഉ. ഉപായക്കാരൻ.

സൂത്രഗ്രാഹി—(സ്ഥപതി നോക്കുക)

സൂത്രണാ—നൂലുകോർക്കുക, ക്രമപ്പെടുത്തുക.

സൂത്രതന്തു—നൂൽ.

സൂത്രധാരൻ—ഹ. നാട്യത്തിൽ ഒന്നാമതു വരുന്നവൻ. (സ്ഥാപന എന്നതു നോക്കുക).

സൂത്രധാരൻ—സൂത്രത്തെ (ചരടിനെ) ധരിക്കുന്നവൻ. പാവക്കൂത്തിൽ പാവകളെ വേണ്ടപോലെ കൂത്താടിക്കുന്നതു ചരടു പിടിച്ചിരിക്കുന്നവനാണെല്ലോ അങ്ങിനെ ചരടു പിടിച്ചിരിക്കുന്നവനെ സൂത്രധാരൻ എന്നു പറയാം, നാടകത്തിന്റെ സകല ചുമതലയും വഹിക്കുന്നതു സൂത്രധാരനാകുന്നു.

സൂത്രധാരന്റെ ലക്ഷണം.

"ആസൂത്രയൻ ഗുണാന്നേതു
കവേരപിച വസ്തുനഃ
രംഗപ്രസാധനപ്രൌഢഃ"
സൂത്രധാര ഇഹോദിതഃ"

"സൂത്രധാരൻ കവിയുടെയും കഥയുടെയും ഗുണങ്ങളെ അല്പം സൂചിപ്പിക്കുന്നവനും രംഗത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നവനും പ്രൌഢനുമായിരിക്കണം. സന്ദർഭത്തിന്നനുസരിച്ചു പാത്രങ്ങളെ പ്രവേശിപ്പിച്ചു വിഘ്നംകൂടാതെ നാടകത്തെ നടത്തണം. നടന്മാരിൽ പ്രധാന്യം സൂത്രധാരനാണ്. നാന്ദിയുടെ അവസാനത്തിലാണു സൂത്രധാരൻ പ്രവേശിക്കേണ്ടതു".

ഉ. മരയാശാരി. ൩. ഇന്ദ്രൻ.

സൂത്രപട്ടിക—പോർക്കുതകിന്റെ നടുവിൽ ചിത്രപ്പണിചെയ്തു തറയ്ക്കുന്ന ഒരു മരം. (ഗ്രാമ്യപദം—ചൂത്രാട്ടി).

സൂത്രപ്പണി—സുബുദ്ധികളുടെ ചില കൌശലപ്പണി, യന്ത്രപ്പണി, നാഴികമണി വർത്തമാനക്കുമ്പി പുകവണ്ടി എന്നിവയുടെ വേല. (സൂത്രപ്പണിക്കാരൻ = യന്ത്രപ്പണിചെയ്യുന്നവൻ.)

സൂത്രഭാഷ്യം—വ്യാകരണസൂത്രത്തിന്റെയും മററും ആദ്യത്തെ വ്യാഖ്യാനം.

സൂത്രഭിത്തു്—തയ്യൽക്കാരൻ.

സൂത്രം—ഹ. ചരട്. ഉ. വ്യാകരണം മുതലായവയുടെ ചുരുക്കമായ ആദ്യപുസ്തകം. ൩. പൂണൂൽ. ൪. രഹസ്യം. ൫. യന്ത്രപ്പണി. ൬. ഉപായം. ൭. കമ്പി.

സൂത്രവാക്യം—ചുരുക്കവാർക്ക്, കാര്യം ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള വാചകങ്ങൾ.

സൂത്രവേഷ്ടനം—നെയ്യുമ്പോൾ നൂൽ ചുററുന്ന സാധനം.

സൂത്രാമാവ്—ഇന്ദ്രൻ. (സൂത്രാമാ നോക്കുക).

സൂദന-വി. ൧. നാശത്തെ ചെയ്യുന്ന ൨. പ്രിയമുള്ള.

സൂദനം-കൊല, വധിക്ക.

സൂദൻ-വെപ്പുകാരൻ, അടുക്കളക്കാരൻ

സൂദം-൧. പാച്ചോററി. ൨. പരിപ്പുകറി മുതലായതു്.

സൂദശാലാ-അടുക്കള.

സൂന-വി. ൧. വിടിൎന്ന. ൨. ഒഴിവുള്ള. ൩. ജനിച്ച.

സൂനം-൧. പുഷ്പം. ൨. പ്രസവം.

സൂനഹദോസ്-(ഗ്രി) സമ്മേളനം പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളെ സമ്മതിക്കുന്നതിനായി വൈദികാദ്ധ്യക്ഷന്മാർ കൂടുന്ന സ്ഥലം.

സൂനാ-൧. ചെറുനാവു്. ൨. വധസ്ഥാനം. ൩. കൊല. ൪. ഉപദ്രവം. ൫. നദി ൬. പുത്രി. ൭. ആനത്തുമ്പിക്കൈയ്. അരഞ്ഞാണം. കച്ച.

സൂനി-മൃഗങ്ങളെ കൊല്ലുന്നവൻ.

സൂനു-൧. പുത്രൻ. ൨. പുത്രി. ൩. മകളുടെ മകൻ. ൪. എരീക്ക്. ൫. അനുജൻ. ൬. സൂൎയ്യൻ.

സൂനൃത-വി. ൧. സത്യമുള്ള. ൨. ഭാഗ്യമുള്ള. ൩. ഇഷ്ടമുള്ള.

സൂനൃതം—പ്രിയമായും സത്യമായുമുള്ള വാക്ക്.

സൂപകാരൻ-വെപ്പുകാരൻ, അടുക്കളക്കാരൻ.

സൂപധൂപനം-കായം എന്ന അങ്ങാടി മരുന്ന്.

സൂപം-൧. പരിപ്പ്. ൨. പാത്രം. ൩. അമ്പ്.

സൂപ്യവൎണ്ണി, സൂപവൎണ്ണി — കാട്ടുപയറ്.

സൂരണകന്ദം-ചേന.

സൂരണം-ചേന.

സൂരത-വി. ൧. ദയയുള്ള. ൨. ക്ഷമയുള്ള.

സൂരൻ-൧. സൂൎയ്യൻ. ൨. വിദ്വാൻ. ൩. യുദ്ധവീരൻ. ൪. രാജാവു്.

സൂരസൂതൻ, സൂരാത്മജൻ - അരുണൻ. (സൂൎയ്യൻനോക്കുക).

സൂരി-വി. ബുദ്ധിയുള്ള, വിദ്യയുള്ള.

സൂരി-പണ്ഡിതൻ, വിദ്വാൻ. ൨. ആദിത്യൻ. ൩. കൃഷ്ണൻ. ൪. എരിക്ക്. ൫. കരിങ്കടുക്.

സൂരിയൻ-സൂൎയ്യൻ.

സൂരീ-൧. സൂൎയ്യന്റെ ഭാൎയ്യ. ൨. കന്തി.

സൂൎക്ഷ്മം-ഉഴുന്ന്.

സൂൎത്തി-സുരാഷ്ട്രം (സുറത്തി).

സൂൎപ്പം-മുറം.

സൂൎമ്മി-വാൎത്തുണ്ടാക്കിയ ലോഹപ്രതിമ, ഇരിമ്പുകൊണ്ടുള്ള ബിംബം.

സൂൎയ്യ-ആദിത്യന്റെ ഭാൎയ്യ.

സൂൎയ്യകമലം-സൂൎയ്യകാന്തി പുഷ്പം.

സൂൎയ്യകാന്തം-൧. ഒരു രത്നം.

നിൎമ്മലമായും മിനുത്തതായും പൊട്ടില്ലാത്തതായും തുടയ്ക്കാതിരുന്നാലും ആകാശനിറമുള്ളതായും സൂൎയ്യരശ്മി തട്ടിയാൽ തീ പുറപ്പെടുന്നതായുമിരിക്കുന്ന സൂൎയ്യകാന്തം നന്നു. (Sunstone). സൂൎയ്യരശ്മികൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കല്ലാണ്. തൊട്ടാൽ തണുപ്പെങ്കിലും അധികം ചൂടുള്ളതാണ്.

൨. ഒരു പൂവ്. ൩. സ്ഫടികം.

സൂൎയ്യകാന്തി-൧. വെയിൽ. ൨. എള്ളിൻ പൂവ്.

സൂൎയ്യകാലം-പകൽ.

സൂൎയ്യകിരണം-ആദിത്യരശ്മി, വെയിൽ.

സൂൎയ്യക്കുത്തു്-ഒരുമാതിരി തലവേദന, കൊടിഞ്ഞിൽ കുത്തു്.

സൂൎയ്യഛായ-കേതു നിമിത്തം ആദിത്യനുണ്ടാകുന്ന മറവു്, വെയിലിലേനിഴൽ.

സൂൎയ്യഗ്രഹണം - ചന്ദ്രച്ഛായനിമിത്തം സൂൎയ്യബിംബത്തിനുണ്ടാകുന്ന മറവു്. (ഗ്രഹണം എന്ന പദം നോക്കുക).

സൂൎയ്യജാ-യമുനാനദി.

സൂൎയ്യതനയ-യമുനാനദി

സൂൎയ്യൻ-ഹ. ആദിത്യൻ. പൎയ്യായപദം—സൂരൻ, സൂൎയ്യൻ, ആൎയ്യമാവു്, ആദിത്യൻ, ദ്വാദശാത്മാവു്, ദിവാകരൻ, ഭാസ്കരൻ, അഹസ്കരൻ, ബ്രധ്നൻ, പ്രഭാകരൻ, വിഭാകരൻ, ഭാസ്വാൻ, വിവസ്വാൻ, സപ്താശ്വൻ, ഹരിദശ്വൻ, ഉഷ്ണരശ്മി, വികൎത്തനൻ, അൎക്കൻ, മാൎത്താണ്ഡൻ, മിഹിരൻ, അരുണൻ, പൂഷാവു്, ദ്യുമണി, തരണി, മിത്രൻ, ചിത്രഭാനു, വിരോചനൻ, വിഭാവസു, ഗ്രഹപതി, ത്വിഷാംപതി, അഹൎപ്പതി, ഭാനു, ഹംസൻ, സഹസ്രാംശു, സവിതാവു്, തപനൻ, രവി, പത്മാക്ഷൻ, തേജസാംരാശി, ഛായാനാഥൻ, തമിസ്രഹൻ, കൎമ്മസാക്ഷി, ജഗച്ചക്ഷു, അംശുമാലീ, ത്രയീതനു, പ്രദ്യോതനൻ, ദിനമണി, ഖാദ്യോതൻ, ലോകബാന്ധവൻ, ഇനൻ, ഭൎഗ്ഗൻ, ധാമനിധി, ചണ്ഡാംശു, പത്മിനീപതി.

സൂൎയ്യന്റെ അച്ഛൻ കശ്യപനാണു സൂൎയ്യന്റെ പത്നി—ഛായ. സാരഥി—അരുണൻ, നഗരം—വിവസ്വതി. മക്കൾ—യമൻ, യമുനാ, അശ്വനീകുമാരന്മാർ, ശനി. സൂൎയ്യന്റെ മററു ഭാൎയ്യമാർ—സംജ്ഞ, സപൎണ്ണ, സ്വാതി, മഹാവീൎയ്യ. രാമായണത്തിൽ സൂൎയ്യൻ ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രൻ എന്നു കാണുന്നു. മന്ദേഹർ എന്ന രാക്ഷസസമൂഹം ഒരിക്കൽ സൂൎയ്യനെ വിഴുങ്ങുന്നതിനു ശ്രമിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം തന്റെ ശോഭകൊണ്ടു വെല്ലുകയുണ്ടായി. പാഞ്ചാലിയ്ക്കു അക്ഷയപാത്രവും, സത്രാജിത്തിനു സ്യമന്തകം എന്ന മണിയും കൊടുത്തതു സൂൎയ്യനാണു്. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ രഥത്തിനു ഏഴുകുതിരകൾഉണ്ടു്. ഏഴുതലയുള്ള ഒററക്കുതിരയാണു രഥം വലിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതു എന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

ബ്രഹ്മാവിന്റെ പുത്രനായ ദക്ഷനു 60 പുത്രികളുണ്ടായി. അവരിൽ അദിതിയിൽ നിന്നു സൂൎയ്യൻ ഉത്ഭവിച്ചു.

സൂൎയ്യനും ഭൂമിയും തമ്മിലുള്ള അകലം നാഴിക 926 ലക്ഷം. സൂൎയ്യന്റെ വ്യാസം 852,000 മൈൽ. ൨. എരിക്കു്.

സൂൎയ്യപടം-ഒരുവക വിശേഷശീല, വില്ലൂസ്.

സൂൎയ്യപൎയ്യായനാമകം-ചെമ്പു്.

സൂൎയ്യപുടം-ചില മരുന്നുകൾ നീററുന്നതിനു് വെയിലിൽ വെയ്ക്കുക.

സൂൎയ്യപുത്രി-ഹ. യമുനാനദി. ൨. മിന്നൽ.

സൂൎയ്യപുത്രൻ-ഹ. ശനി. ൨. യമൻ. ൩. സുഗ്രീവൻ. ൪. വൈവസ്വതമനു. ൫. കൎണ്ണൻ.

സൂൎയ്യപ്രഭ-ആദിത്യന്റെ ശോഭ.

സൂൎയ്യപ്രിയം-ചെമ്പു്.

സൂൎയ്യഭക്തം-ഉച്ചമലരി.

സൂൎയ്യമണി-സൂൎയ്യകാന്തം.

സൂൎയ്യവംശം-ആദിത്യന്റെ കുലം.

ഈ രാജകുലം ഇക്ഷ്വാകു സ്ഥാപിച്ചതാണു്. ബ്രഹ്മാവിന്റെ മാനസപുത്രനായ മരീചിമഹൎഷിയുടെ പുത്രൻ കാശ്യപപ്രജാപതി, തൽപുത്രൻ സൂൎയ്യൻ. തൽ

പുത്രൻ വൈവസ്വതമനു. തൽഭാൎയ്യ ശ്രദ്ധ. വൈവസ്വതമനുവിന്റെ പുത്രന്മാർ 10. ഇക്ഷ്വാകു, നൃഗൻ, ശയ്യാതി, ദിഷ്ടൻ, ധൃഷ്ടൻ, കരൂശൻ, നരിഷ്യന്തൻ, വൃഷദ്ധ്രൻ, നാഭാഗൻ, കവി.

(സൂൎയ്യവംശ രാജാക്കന്മാരുടെകാലം ത്രേതായുഗത്തിലാണ്. ശ്രീരാമാവതാരം ത്രേതായുഗത്തിലാണല്ലോ.)

സൂൎയ്യവംശത്തിലെ ഒന്നാമത്തെ രാജാവ് ഇക്ഷ്വാകു ആകുന്നു. പുത്രക്രമം ചുവടേ ചേൎക്കുന്നു

ഇക്ഷ്വാകു, കുക്ഷി, വികുക്ഷി, കകുസ്ഥൻ, ബാണൻ, അനരണ്യൻ, ത്രിശംകു, ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ, ധുന്ധുമാരൻ, യുപനാശ്വൻ, മാന്ധാതാവു, സുസന്ധി, ധ്രുവസന്ധി, ഭരതൻ, അസിതൻ, സഗരൻ, അസമഞ്ജൻ, അംശുമാൻ, ദിലീപൻ, രഘു, ഭഗീരഥൻ, പുരുഷാദകൻ, കല്മാഷപാദൻ, ശംഖണൻ, സുദൎശനൻ, അഗ്നിവൎണ്ണൻ, ശീഘ്രഗൻ, മരുത്തൻ, പ്രശുശ്രുകൻ, നാഭാഗൻ, അംബരീഷൻ, നഹുഷൻ, യയാതി, അജൻ, ദശരഥൻ, രാമൻ, കുശൻ, അതിഥി, നിഷധൻ, നഭൻ, പുണ്ഡരീകൻ, ക്ഷേമതന്വാവ്, ദേവനികൻ, അഭികൻ, വാരിയാത്രൻ, വജ്രനാഭൻ, ഖഗണൻ, ദ്വിഷിതാശ്വൻ, ഹിരണ്യനാഭൻ, പുഷൻ, ധ്രുവസന്ധി സുദൎശനൻ, അഗ്നിവൎണ്ണൻ ശീഘ്രൻ, പ്രശ്രുതൻ, സന്ധി, അമൎഷണൻ, സഹസ്വാൻ, വിശ്വസാഹ്യൻ, ബൃഹൽബലൻ, ബൃഹദ്ദ്രുണൻ, തുരുക്ഷധൻ, വത്സവ്യൂഹൻ, പ്രതിവ്യൂഹൻ, ഭാനു, ദിവാകരൻ, സഹദേവൻ, ബൃഹദശ്വൻ, ഭാനുമാൻ, പ്രതികാശ്വൻ, സുപ്രതീകൻ, അശ്രുദേവൻ, സുനക്ഷത്രൻ, ഋക്ഷകൻ, അന്തരിക്ഷൻ, സുതപസ്സ്, അമിത്രജിത്ത്, ബൃഹദ്രാജൻ, ബർഹി, കൃതഞ്ജയൻ, രണഞ്ജയൻ, സഞ്ജയൻ, ശാക്യൻ, ശുദ്ധോദൻ, ലാംഗലി, പ്രസേനജിത്ത്, ക്ഷുദ്രകൻ, കണകൻ, സുരഥൻ, സുമിത്രൻ.—ആകെ 90.

സൂൎയ്യവല്ലഭാ—താമരപ്പൊയ്ക.

സൂൎയ്യവാരം—ഞായറാഴ്ച.

സൂൎയ്യവാസരം—ഞായറാഴ്ച.

സൂൎയ്യവിലൊകം—ഒരടിയന്ത്രം.

പ്രസവിച്ച് നാലുമാസംകഴിഞ്ഞാൽ ആദ്യമായി കുഞ്ഞിനെ വെളിയിൽ കൊണ്ടിറങ്ങുക.

സൂൎയ്യശോഭ—വെയിൽ.

സൂൎയ്യസാരഥി—അരുണൻ.

സൂൎയ്യസിദ്ധാന്തം—ഒരു പുസ്തകം.

ഇതിന്റെ കൎത്താവിനു സൂൎയ്യനിൽ നിന്നും കിട്ടിയതാണ്. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രമാണു വിഷയം.

സൂൎയ്യാവൎത്തം—ഒരു ശിരോരോഗം.

ഇതു സൂൎയ്യോദയത്തിന്റെ ശേഷം കണ്ണിലും പുരികത്തിലും വേദനയോടുകൂടി കുറച്ചുകുറച്ചായി മദ്ധ്യാഹ്നംവരെ വളൎന്നുവരും. അതിൽപിന്നെ ശമിക്കും.

സൂൎയ്യാശ്മാ—സൂൎയ്യകാന്തം.

സൂൎയ്യാസ്തമനം—സൂൎയ്യൻ അസ്തമിക്കുക.

സൂൎയ്യാഹ്വം—ചെമ്പ്.

സൂൎയ്യേന്ദുസംഗമം—കറുത്തവാവ്.

സൂൎയ്യോദയം—സൂൎയ്യൻ ഉദിക്കുക.

സൂൎയ്യോപരാഗം—സൂൎയ്യഗ്രഹണം.

സൃ

സൃക്—സൃഷ്ടാവ്.

സൃകം—ഹ. താമര. ൨. അമ്പ്. ൩. കാററ്.

സുകണ്ഡു-ഒരു പുഴു.

സുകപം-കടവായ്.

സുകപിണി-കടവായ്.

സുഗാലൻ-പ. കറുകൻ. ചോരകുടിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. (ശൃഗാലൻ എന്നതിന്റെ രൂപഭേദം). ഉ. അസുരൻ.

സുഗാ-ഒരുവിധം ചെറിയ അമ്പ്, കഴലിൽവച്ചോ കൈകൊണ്ടോ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു ആയുധം, പിന്നെറവുതടി.

സുഗം-കല്ലെറിയാനുള്ള സാധനം, കവിണ. മരുറാത്തുപയ്യുയം-ഭിന്ദിപാലം. (ഒരുമുഴം നീളമുള്ള തിരുകുത്തടി എന്നർത്ഥം കാണുന്നു).

സുഗാലം-കറുകൻ.

സുഞ്ഞി-പ. ആനത്തോട്ടി. ഉ. ശത്രു. ന. ചന്ദ്രൻ.

സുഞ്ഞി(ഞ്ഞീ)ക - വായിൽനിന്നൊലിക്കുന്ന ജലം, ഇരത്തം.

സുത-വി. പോയ.

സുതി-പ. വഴി. ഉ. പോക. ന. ഉപേക്ഷിക്ക.

സുദരം-പാമ്പ്.

സുദാകു - പ. വങ്കം. ഉ. നദി. ന. മാൻ.

സുപാടി - പ. ഒരുമൂവ്. ഉ. നദീവിശേഷം.

സുപാടം-ഒരുമൂവ്.

സുപാടിക-പക്ഷിയുടെ ചുണ്ട് കൊക്ക്.

സുപ്രൻ-ചന്ദ്രൻ.

സുപ്രം-കർപ്പൂരം.

സുമര-വി. നിമിഷം പോകുന്ന.

സുമരം-ദേവതാവൃക്ഷവിശേഷം.

സുഷ്ട-വി. പ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട, ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട. ഉ. വിടപ്പെട്ട. ന. അധികരിയുള്ള. ഭ. നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട. ഇ. യോജിപ്പിക്കപ്പെട്ട. ന അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട. ം ബോധവായിട്ടുള്ള.

സൃഷ്ടി—പ. നിർമ്മിപ്പ്, ഉണ്ടാക്കൽ. സൃഷ്ടി > <സംഹാരം. ഉ. സദ്ഭാവം. ന. ലക്ഷണമുള്ളത് ഭ. ലക്ഷണമില്ലാത്തത്.

സൃഷ്ടികർത്താവ് - സൃഷ്ടിക്കുന്ന ആൾ, ബ്രഹ്മാവ്.

സൃഷ്ടിക്കുന്നു-നിർമ്മിക്കുന്നു, ഉണ്ടാക്കുന്നു.

സൃഷ്ടിപ്പ്-നിർമ്മിപ്പ്, ഉണ്ടാക്കൽ.

സെ

സെമിത്തേരി-(ല) ശ്മശാനസ്ഥലം.

സെമിനാരി-ദൈവശികവിദ്യാലയം.

സേ

സേകപാത്രം-പ. വെള്ളം മുക്കിക്കൂടുന്നതിനുള്ള പാത്രം (സേചനം). ഉ. തോണിയിൽ വന്നുചേർന്ന ജലം മുക്കിക്കളയാനുള്ള പാത്രം.

സേകം-തേകുക, കോരിയൊഴിക്കുക, ചൊരിച്ചൽ, തളിക്കുക, നനക്കുക.

സേചകം-മേഘം.

സേചനം-പ സേകപാത്രം ഉ. വൃക്ഷച്ചുവട്ടിലും മറ്റും നനയ്ക്കുക, തളിക്കുക.

സേതു-പ. അണ, ചിറ, ആറിലും മറ്റും മറുകരെ നടന്നു പോകാൻ മണ്ണ് കല്ല്, മുതലായവ കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ചിറ, ഉ. പാലം. ന. നീർമതിലും. ഭ സീതാന്വേഷണത്തിനു ശ്രീരാമൻ വാനരന്മാരെക്കൊണ്ടു കെട്ടിച്ച പാലം (അണ). ഇൻഡ്യയുടെ തെക്കേ അതിർത്തി. (രാമേശ്വരം)

സേതുബന്ധം-പ. രാമേശ്വരത്തുനിന്നു ലങ്കയിലേക്കുള്ള ചിറ, ലങ്കയുടെ അധികാരത്തിനു വേണ്ടി നളൻ ചെയ്ത പാലം.

സേതുസ്നാനം-രാമേശ്വരത്തെ സേതുവിങ്കൽ കുളിക്ക.

സേന- ൧. സൈന്യം, ശത്രുബലത്തെ ബന്ധിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. പർയ്യായം. ധ്വജിനി, വാഹിനി, സേനാ, പൃതന, അനീകിനി, ചമൂ, വരൂഥിനി, ബലം, സൈന്യം, ചക്രം, അനീകം. ൨. സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ ഭാര്യ. ൩. ഈ യുഗത്തിങ്കലെ മൂന്നാമത്തെ ജിനാചാര്യന്റെ മാതാവു്.

സേന-വി. യജമാനൻ ഉള്ള.

സേനാകല്പൻ-ശിവൻ.

സേനാഗൃഹം-പടവീടു്.

സേനാംഗം—ആന, കുതിര, തേരു, കാലാൾ.

സേനാധിപൻ-പട്ടാളത്തിൽ പ്രമാണി

സേനാനി-൧. പടനായകൻ, പട്ടാളത്തിൽ പ്രധാനി, ൨. കാർത്തികേയൻ.

സേനാപതി, സേനാനായകൻ-൧. സൈന്യനായകൻ. ൨. ശിവൻ. ൩. സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

സേനാമുഖം - സൈന്യത്തിന്റെ മുൻഭാഗം, സേനയുടെ ഉപക്രമം, മൂന്നു പത്തി കൂടിയതു്. (അക്ഷൌഹിണി നോക്കുക).

സേമന്തി-ചേമന്തി.

സേരം-ഒരളവു്.

സേരാഹം-നല്ല വെള്ളക്കുതിര.

സേവ-൧. ആശ്രയിച്ചു പാർക്കുക. ൨. ഭജനം. ൩. ഒരുവക പലഹാരം.

സേവക-വി. സേവിക്കുന്ന.

സേവ(ക)-ഒരുമാതിരി പലഹാരം.

സേവ(ക)നാഴി-സേവ(ക)യുണ്ടാക്കുന്നതിന്നു വളരെ ദ്വാരമുള്ള ഒരു പാത്രം.

സേവകൻ - ൧. ഭൃത്യൻ, ആശ്രിതൻ. ൨. ഭജിക്കുന്നവൻ. ൩. തയ്യൽക്കാരൻ.

സേവകം-ചാക്ക്, സഞ്ചി.

സേവധി - നവനിധികളിൽ ഒന്നു്, ശേവധി.

സേവനം-൧. തുന്നൽ. ൨. സേവിക്ക. ൩. ഉപയോഗിപ്പു്. ൪. അനുഭവം. ൫. പരിചയം.

സേവനി-സൂചി.

സേവാമൂർത്തി -സേവിച്ചധീനമാക്കിയ ദേവത.

സേവാലം-കരിമ്പായൽ.

സേവാവൃത്തി-൧. സേവിച്ചുപാർക്കുന്നവന്റെ തൊഴിൽ. ൨. സേവകൊണ്ടുള്ള കഴിച്ചൽ.

സേവി -വി. സേവിക്കുന്ന (സ്ത്രീ- സേവിനി.)

സേവിക്കുന്നു-൧. ആശ്രയിച്ചു പാർക്കുന്നു. ൨. ഭജിക്കുന്നു. ൩. ചില മരുന്നുതിന്നുന്നു. ൪. കഷായം മുതലായതു് കുടിക്കുന്നു. ൫. പിൻതുടരുന്നു, പരിചയപ്പെടുന്നു. ൬. സൂക്ഷിക്കുന്നു.

സേവിത-വി. സേവിക്കപ്പെട്ട.

സേവീ-ഭൃത്യൻ.

സേവ്യ-വി. സേവിക്കപ്പെടാൻ യോഗ്യമായ.

സേവ്യം-൧. രാമച്ചവേർ. ൨. നീർക്കടുമ്പു്. ൩. നീർമരുതു്. ൪. അരയാൽ.

സേവ്യമാന-വി. സേവിക്കുന്ന.

സൈ

സൈകത-വി. മണൽകൊണ്ടുള്ള, മണലുള്ള.

സൈകതം-൧. മണൽ തിട്ട. (വെള്ളം താഴുമ്പോൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു; എന്നാൽ മണൽ നിരപ്പായിരിക്കും). ൨. ചായില്യം.

സൈകതേഷ്ടം-ഇഞ്ചി.

സൈക്ഷവം-എള്ളുണ്ട.

സൈതവാഹിനി- വിന്ധ്യനിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്ന ഒരു നദി, ബാഹുദാ. കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനനാൽ തടയപ്പെട്ടതിൽ നിന്നുമുണ്ടായനദി.

(സിതവാഹനൻ=വെളുത്ത കുതിരകളുള്ളവൻ- കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനൻ. അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ചതു. കാൎത്തവീൎയ്യാൎജ്ജുനനാണു ഈ ബാഹുദാനദിയെ ഭൂമിയിലേക്കു കൊണ്ടുവന്നതു.)

സൈത്ത്-ജിതവൃക്ഷം.

സൈനാപത്യം-സേനാധിപത്യം.

സൈനിക-വി. സൈന്യത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സൈനികൻ-സേനയിൽ ചേൎന്നവൻ, പട രക്ഷിക്കുന്നവൻ, കാവൽക്കാരൻ, സേനയെ രക്ഷിക്കുന്നവൻ, സൈന്യാധിപൻ മുതലായവരുടെ പേർ.

സൈനികം-സൈന്യം.

സൈന്ധവ- വി. ൧. സിന്ധുദേശത്തുണ്ടായ. ൨. കടലിലുണ്ടായ. ൩. നദിയിലുണ്ടായ.

സൈന്ധവൻ-ഒരു സന്യാസി.

സൈന്ധവം-൧. ഇന്തുപ്പു. ൨. കുതിര. ൩. ഒരു ദേശം.

സൈന്യപൃഷ്ഠം-സൈന്യത്തിന്റെ പിൻവശം.

സൈന്യവിന്യാസം-സേനയെ അണിനിറുത്തുക.

സൈന്യം-സേന, പട്ടാളം.

സൈന്യാവാസം-പാളയം.

സൈരന്ധ്രി-൧. സ്വതന്ത്രമായി അന്യഗൃഹത്തിൽപാൎത്തു കേശപ്രസാദനാദി അലങ്കാരത്തോടു കൂടിയിരിക്കുന്നവൾ. ൨. വിരാടപുരിയിൽ പാഞ്ചാലിക്കുണ്ടായിരുന്ന പേർ. ൩. അന്തഃപുരസ്ത്രീകളെ അലംകരിക്കുന്നതിനും മറ്റുമായി വസിക്കുന്ന സഖി.

സൈരിക-വി. കലപ്പയെ സംബന്ധിച്ച ൨. ഉഴപ്പാളിയുള്ള.

സൈരികൻ-൧. ഉഴവുകാരൻ. ൨. ഉഴവുകാള.

സൈരിഭം-൧. പോത്ത്. കൃഷിക്കാൎക്ക് ആനയെപ്പോലെയുള്ളത് എന്നൎത്ഥം. ൨. സ്വൎഗ്ഗം. ഇന്ദ്രസ്വൎഗ്ഗം.

സൈരിഭീ-എരുമ.

സൈരീയകം, സൈരേയകം-ചെറു കുറുഞ്ഞി, (മുൾകുറുഞ്ഞി).

സൈവാല(ക)ം-കരിമ്പായൽ.

സൊ

സൊന്ന-ശൂന്യം, പൂജ്യം. Cypher.

സൊല്ല-തൊല്ല, ഉപദ്രവം, നാശം.

സൊല്ലാപ്പു-അലമ്പൽ

സൊള്ളടിക്ക-വെടിപറയുക.

സൊള്ളുക-വെടിപറയുക.

സൊള്ളം-കുട്ടമ്പുളി.

സോ

സോഢ-വി. ൧. സഹിച്ച. ൨. ക്ഷമയുള്ള.

സോൽപ്രാശ-വി. അധികമായ.

സോൽപ്രാസ(ശ)ം-൧. പരിഹാസവചനം, നിന്ദാസ്തുതി. ൨. പൊട്ടിച്ചിരി.

സോദയം-വി. ഉദയത്തോടുകൂടിയ, ലാഭമുള്ള,

സോദരൻ- ഭ്രാതാവ്, സ്ത്രീ-സോദരി).

സോദൎയ്യൻ-സഹോദരൻ, അനുജൻ,

സോനഹം-വെള്ളുള്ളി.

സോന്മാദ-വി. ഉന്മാദമുള്ള, ഭ്രാന്തുള്ള

സോപകാര-വി. ഉപകാരത്തോടുകൂടിയ.

സോപപ്ലവൻ-രാഹുവിനാൽ ഗ്രസിക്കപ്പെട്ട സൂര്യനോ ചന്ദ്രനോ ഉള്ളപോൽ.

സോപാനം-പ്ര. കല്പടി, ര. കോവണി, കോണിപ്പടി.

സ+ഉപാ=ഉപരി. +അനം=ഗമനം=മുകളിൽ പോകാനുള്ള വഴി.

സോമകൻ-പാഞ്ചാല രാജാവ്, ദ്രുപദരാജാവിന്റെ പിതാമഹൻ.

സോമഗർഭൻ-വിഷ്ണു.

സോമഗ്രഹണം-ചന്ദ്രഗ്രഹണം.

സോമചൂടൻ-ശിവൻ.

സോമജൻ-ചന്ദ്രന്റെ പുത്രൻ, ബുധൻ.

സോമജം-പാല്.

സോമദത്തൻ-സ്വാൽഹികന്റെപുത്രൻ.

സോമദേവഭട്ടൻ-കഥാസരിൽസാഗരകർത്താവ്.

സോമദൈവതം-ബുധൻ.

സോമനാഡികായം-ഒരുവക കായം. (ഹിംഗു).

സോമൻ-പ്ര. ചന്ദ്രൻ. ര. ദേവശ്രവണൻ. ന. സുഗ്രീവൻ. ഭ. വായു. ഇ. ശിവൻ. ന. യമൻ.

സോമൻ-വേഴ്ചി.

സോമപൻ-സോമയാഗം ചെയ്തവൻ, സോമപാനം ചെയ്തവൻ.

സോമപതി-ഇന്ദ്രൻ.

സോമപാനം-സോമം പിഴിഞ്ഞു ജലം കൂടിക്കുക.

സോമപീഥി-സോമപാനം ചെയ്തവൻ. (പാഠങ്ങൾ-സോമപീതീ, സോമപീവീ).

സോമപുത്രൻ(സുതൻ-ഭ്രുവ്)-പ്ര: ബുധൻ. ര. ശനി.

സോമബന്ധു-വെള്ളത്താമര.

സോമം-പ്ര. സോമവള്ളി. ര. കർപ്പൂരം. ന. അരുൺ. ഭ. കരിങ്ങ്. ഇ. വെള്ളം. ന. കഞ്ഞി. എ. ആകാശം. വ. കാർകോകിൽ.

സോമയാഗം, സോമയജ്ഞം—ഒരുയാഗം.

സോമയാജി-സോമയാഗം ചെയ്യുന്നവൻ.

സോമയോനി-ഒരുമരം തിരി മണമുള്ള മഞ്ഞച്ചന്ദനം.

സോമരാജി-ഒരുങ്ങാടി മരുന്നു, കാർകോകിലരി.

സോമരായം-പ്ര. ഒരു തരം. ര. കരുവേപ്പ്.

സോമലതാ, സോമവല്ലരി-പ്ര. സോമവള്ളി. ര. ശോമാവരി നരി

സോമവംശം-ചന്ദ്രവംശം.

സോമവല്കം-പ്ര. കരിങ്കാര വൃക്ഷം. ര. കായപ്പാല.

സോമവല്ലരി-മീനങ്ങാണി.

സോമവല്ലി-പ്ര. സോമവള്ളി. ര. ചിറ്റരുൺ. ന. കാർകോകിൽ. ഭ. മീനങ്ങാണി. ഇ ബ്രഹ്മി.

സോമവാരം-തിങ്കളാഴ്ച.

സോമശേഖരൻ-ശിവൻ.

സോമശ്രവസ്സ് — ശ്രുതശ്രവസ്സിന്റെ പുത്രൻ.

(ജനമേജയന്റെ പുരോഹിത്യം വഹിച്ചു).

സോമശ്രവായണം-ഒരു തീർത്ഥം.

പാണ്ഡവർ ഏകചക്രയിൽ നിന്ന് പാഞ്ചാലത്തേക്കു പോകുംവഴിക്കു ഈ

തീർത്ഥത്തിൽ കളിക്കുന്ന അംഗാരവർണ്ണനെക്കണ്ടു.

സോമസംഭൂത-നർമ്മദാനദി.

സോമസിദ്ധാന്തി-ശിവമതക്കാരൻ.

സോമസിദ്ധാന്തം-ശിവമതക്കാർ പ്രമാണിച്ചുവരുന്ന ഒരു ശാസ്ത്രം.

സോമസൂതാ-നർമ്മദാനദി.

സോമള-വി. മൃദുവായ, ശാന്തമായ.

സോമോത്ഭവ-നർമ്മദ എന്ന നദി.

സോമോപരാഗം-ചന്ദ്രഗൃഹണം.

സോരസ്കാഡം - അ. നെഞ്ചിലടിച്ചുകൊണ്ടു്.

സോല്ലുണ്ഠനം-അകമേ നീന്ദയോടുകൂടിയുള്ള സ്തുതിവാക്ക്.

സൌ

സൌകര്യം-ഹ. സുകരത, ചെയ്യാൻ ഉള്ള എളുപ്പം, ഉ. പന്നിയുടെ സ്വഭാവം.

സൌകുമാരകം-പിച്ചള.

സൌകുമാര്യം-ഹ. മൃദുത്വം. ഉ. സുകുമാരന്റെ സ്ഥിതി. ൩. കോമളത്വം.

സൌക്ഷ്യം-ഹ. സൂക്ഷ്മം. ഉ. വൈദഗ്ദ്ധ്യം.

സൌഖ്യം-ഹ. സുഖം. ഉ. സന്തോഷം

സൌഗതൻ-ഹ. വേദത്തെ നിന്ദിക്കുന്ന ജാതിക്കാരൻ. ഉ. ബുദ്ധമതക്കാരൻ

സൌഗതികൻ-ഹ. ബുദ്ധമുനി. ഉ അവിശ്വാസി. ൩. ഇരന്നുനടക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണൻ.

സൌഗതികം-വിശ്വാസമില്ലായ്മ.

സൌഗന്ധികം-ഹ വെളുത്ത ചെങ്ങഴിനീർപ്പൂ.

ചെങ്ങഴിനീർപൂവിൽ ഒരുതരമാണു. ഇതു ചെമപ്പും വെളുപ്പും കലർന്ന നിറമുള്ളതും സന്ധ്യാകാലത്തിൽ വികസിക്കുന്നതും വളരെ സൌരഭ്യമുള്ളതുമാകുന്നു. ഉ. മാണിക്യം. ൩. കറുത്ത ആമ്പൽ. ർ. ഗന്ധകം. ൫. ചുകപ്പുകല്ല്. ൬. നാന്മുകപ്പുല്ല്, കാവട്ടപ്പുല്ല്.

സൌഗമ്യം-സുഗമത, ലാഘവം.

സൌചി, സൌചികൻ-തയ്യൽക്കാരൻ.

സൌചിത്ര്യം-മനോഹരത.

സൌജന്യം-സുജനത്തിന്റെ സ്വഭാവം (മ) സമ്മാനം.

സൌതി-ഹ. കർണ്ണൻ. ഉ. ഒരു ഋഷി.

നൈമിശാരണ്യത്തിൽവച്ചു ഋഷികൾ മുമ്പാകെ മഹാഭാരതം ആഖ്യാനം ചെയ്തതു ഈ ഋഷിയാകുന്നു.

സൌദാമിനി-ഹ. മിന്നൽ പിണർ. ഉ. ഐരാവതത്തിന്റെ ഭാര്യ.

സൌദായിക-വി. സ്ത്രീധനമായി കൊടുക്കപ്പെടുന്ന.

സൌദാസൻ - സുദാസന്റെ പുത്രൻ, കല്മാഷപാദൻ.

സൌധഭൂഷണം-ചുണ്ണാമ്പ്.

സൌധം-ഹ. രാജഗൃഹം, വെൺകളിമാടം. ഉ. വെള്ളി.

സൌധവാതായനം — മാളികയുടെ ജന്നൽ.

സൌനന്ദം-ബലരാമന്റെ ഗദ.

സൌനികൻ-കശാപ്പുകാരൻ.

സൌന്ദര്യത്തിരിക്ക്-പ്രണയകലഹം.

സൌന്ദര്യപ്പിണക്കം- ഗൌരവമില്ലാത്ത വഴക്കു.

സൌന്ദര്യചതുഷ്ടയം-സ്ത്രീകൾക്കു പതിവ്രതാധർമ്മം, തപസ്വികൾക്കു ക്ഷമ, കുയിലിനു സ്വരം, ബ്രാഹ്മണർക്കു വിദ്യ.

സൌന്ദര്യം-അഴക്, ഭംഗി.

സൌപർണ്ണം—മരതകം.

സൌപ്തിക—വി. ഉറക്കംസംബന്ധിച്ച

സൌപ്തികം—ഹ. രാത്രിയിലെ ആക്രമണം. ഉ. ഭാരതത്തിലെ ഒരു പർവ്വം.

സൌബലൻ—ശകുനി.

സൌഭഗ്ത്വം—സൌന്ദര്യം.

സൌഭഗം—സൌഭാഗ്യം, സൽഭാഗ്യം.

സൌഭഗി—ഹ. ദ്രുപദൻ. ഉ. സുഭഗൻ.

സൌഭഞ്ജനം—മുരിങ്ങമരം.

സൌഭദ്രൻ, സൌഭദ്രേയൻ—അഭിമന്യു.

സൌഭം—ഹരിശ്ചന്ദ്രന്റെ വിമാനനഗരം. ഖപുരം, പ്രതിമാർഗ്ഗകം ഈ പേരുകളുമുണ്ട്.

സൌഭരി ഒരു സന്യാസി. (മാന്ധാതാവു നോക്കുക).

സൌഭരി മാന്ധാതാവിന്റെ 50 പുത്രിമാരിൽ 150 പുത്രരെ ജനിപ്പിച്ചു ഭാര്യമാർക്ക വിശ്വകർമ്മാവിനെക്കൊണ്ടു ഓരോ കൊട്ടാരം പണിയിച്ചുകൊടുത്തു. ഒടുവിൽ വനത്തിൽ പോയി വിഷ്ണുസേവചെയ്തു.

സൌഭാഗിനേയൻ — സുഭഗാപുത്രൻ, സുന്ദരിയുടെ പുത്രൻ.

സൌഭാഗ്യം—ഹ. സുഭഗന്റെ അവസ്ഥ, സൌന്ദര്യം. ഉ. ചായില്യം. ന. ഐശ്വര്യം. ർ. സിന്ദൂരം. ഇ. നന്മ.

സൌഭികൻ—ചെപ്പടിവിദ്യക്കാരൻ

സൌഭ്രാത്രം—സഹോദരസ്നേഹം.

സൌമനസം—ഹ. ഉദയപർവ്വതത്തിന്റെ കൊടുമുടി. ഉ. ജാതിക്കാ.

സൌമിത്രി—ലക്ഷ്മണൻ. സുമിത്രയുടെ പുത്രൻ എന്നർത്ഥം. (സൌമിത്രൻ എന്നു മാകാമെന്നു ചിലരുടെ അഭിപ്രായം).

സൌമില്ലൻ—ഒരു കവി.

ചില നാടകങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാളിദാസനു മുമ്പു ജീവിച്ചിരുന്നു.

സൌമുഖ്യം—സുമുഖത, സൌന്ദര്യം.

സൌമേധികൻ—വിശേഷജ്ഞാനമുള്ളവൻ

സൌമേരവം—സ്വർണ്ണം.

സൌമോചകം—സ്വർണ്ണം.

സൌമ്യ—വി. ഹ. സോമനെ സംബന്ധിച്ച. ഉ. ശാന്തതയുള്ള. ന. ഭംഗിയുള്ള.

സൌമ്യ—ഹ. അറുപതിൽ നാല്പത്തിമൂന്നാംസംവത്സരം. ഉ. മൂവില. ന. വള്ളി എരട്ടിമധുരം. ർ. വലിയ കാട്ടുവെള്ളരി. ഇ ബ്രഹ്മി. ന. അടപതിയൻ. ഒ. വലിയ വാലുഴവം. വ. എരുമവള്ളി. ൻ. ദുർഗ്ഗ.

സൌമ്യത—ശാന്തത.

സൌമ്യൻ—ഹ. ബുധൻ. ഉ. സുമുഖൻ.

സൌമ്യം—ഹ. ശാന്തത. ഉ. മുത്ത്. ന. പാലു്. ർ. ഒവള്ളി. ഇ. സൌഗന്ധികം. ന. അത്തിയാൽ. ഒ. സോമയാഗത്തിലേ ഹവിസ്സ്. വ. സൂക്തം. ൻ. സുന്ദരം.

സൌരഥൻ—യോദ്ധാവ്.

സൌരൻ—ശനി.

സൌരനാഡി—ഹ. ദേഹത്തിലെ ഒരു തരം ഞരമ്പ്. ഉ. സൂര്യന്റെ കതിത്.

സൌരഭം—കുങ്കുമം.

സൌരഭി—ഒരു മുനി.

(ഈ മുനി ഗരുഡനെ ശപിച്ചിട്ടുണ്ട്. കാരണം ഒരിക്കൽ ഇദ്ദേഹം കാളിന്ദിയിൽ കുളിക്കുമ്പോൾ ഗരുഡൻ ഒരു മീനിനെ കൊത്തിയെടുക്കുവെ അതു പിടച്ചു മുനിയുടെ ശരീരത്തിൽ വീണതാണു).

സൌരഭേയ(ക)ം—കാള.

സൌരഭേയൻ—കാള. (സ്ത്രീ സൌരഭേയി).

സൌരഭ്യം-ഹ. സുഗന്ധം. ൨ അഴക്. ഭംഗി. ൩. നല്ല സ്വഭാവം.

സൌരം-മൂപ്പതുദിവസമുള്ള ഒരുമാസം.

സൌരയൂഥം—സൂൎയ്യനെ പ്രദക്ഷിണം വെയ്ക്കുന്ന ഗ്രഹാദികളുടെ (ഗോളങ്ങളുടെ) സമൂഹം, സൂൎയ്യനും, സൂൎയ്യനെ ചുററിവരുന്ന ഗോളങ്ങൾക്കും ഒന്നിച്ചുള്ള പേരാണ് "സൌരയൂഥം"

സൌരസേയൻ-സ്കന്ദൻ.

സൌരാജ്യം-ഹ. നല്ല രാജ്യസ്ഥിതി. ൨. നല്ല രാജ്യഭാരം.

സൌരാഷ്ട്രം-ഹ. ഒരു രാജ്യം.

അമദ്ബാദ്, കെയറാ, ബ്രോച്ച്, സൂറെററ്, കെയിത്തുവാർ, ബറോഡ ഉൾപ്പെട്ട ദേശം. ഇപ്പോഴത്തെ ഗുജറാററ്. ൨. ഒരു രാഗം. ൩. വെള്ളോട്. ൪. കന്തുരുക്കം.

സൌരാഷ്ട്രകം-ഹ. ഒരുവക വിഷം. ൨. പഞ്ചലോഹം.

സൌരി-ഹ. ശനി, സൂൎയ്യന്റെ പ്രത്രൻ എന്നൎത്ഥം. ൨. ഗംഗാനദി. ൩. കൎണ്ണൻ. ൪. സുഗ്രീവൻ. ൫. യമൻ.

സൌരിരത്നം-ഇന്ദ്രനീലക്കല്ല്.

സൌവൎച്ചലം -തുവൎച്ചിലക്കാരം, മധുരഉപ്പ്.

സൌവൎഗ്ഗം-സ്വൎഗ്ഗത്തിലുള്ളതു്.

സൌവൎണ്ണ-വി. സ്വൎണ്ണംകൊണ്ടുള്ള.

സൌവൎണ്ണി-സ്വൎണ്ണമയമായ.

സൌവാസ്തവ-വി. നല്ലസ്ഥലത്തിൽ പണിതുവെച്ച.

സൌവിദൻ, സൌവിദല്ലൻ-രാജഗൃഹത്തിൽ കാവൽ കാക്കുന്നവൻ, സ്ത്രീകളുടെ ഗൃഹംകാക്കുന്നവൻ.

സൌവീരം-ഒരുമാതിരി അഞ്ജനം.

സൌവീരകം-കോതമ്പ്.

സൌവീരാഞ്ജനം-ഒരുവക അഞ്ജനം.

ഇക്കിൾ, ഛർദ്ദി മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ശോധനം-ജോനകനാരങ്ങാനീരിൽ സ്വേദനയന്ത്രത്തിൽ പചിച്ചു ചൂടുവെള്ളത്തിൽ കഴുകി ഉണക്കിയാൽ ശുദ്ധമാകും. ഇം-White Antimony.

സൌശിഷ്ട്യം-നന്മ.

സൌശീല്യം-നല്ല ശീലം.

സൌഷിരം-ഒരു രോഗം.

കഫരക്തങ്ങളുടെ കോപംകൊണ്ടു ഊന്നു വീങ്ങി വേദനയോടുകൂടി വെള്ളം ഒലിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കും.

സൌഷ്ട്രിക-ഒരു വിഷം.

സൌഷ്ഠവം-ഹ. സൌന്ദൎയ്യം. ൨. ശ്രേഷ്ഠത. ൩. അധികം.

സൌസ്ഥാതികൻ- കളി ശുദ്ധമായോ എന്നു യാഗാവസാനത്തിങ്കൽ ചോദിക്കുന്ന ആൾ.

സൌക്ഷ്മ്യം-സൂക്ഷ്മത.

സൌഹാൎദ്ദം-സ്നേഹം.

സൌഹിത്യം-തൃപ്തി, പൂൎത്തിയാക, തികവ്.

'മൎത്ത്യരുടെസൌഹിത്യമതു സംപാദ്യ നിരവദ്യ !'

(കിൎമ്മീരവധം കഥകളി)

സൌഹൃദയം-ബന്ധുത്വം, സ്നേഹം.

—:o:—

സ്ക

സ്കന്ദഗ്രഹം-ഒരു ബാലരോഗം.

കണ്ണിൽ നിന്നു വെള്ളം ഒലിക്കുക, ശരീരം വിയൎക്കുക മുതലായവ ലക്ഷണങ്ങൾ.

സ്കന്ദം-രസം.

സ്കന്ദനം-ഹ. മലശോധന. ൨. ഗമനം, മാററം.

സ്കന്ദൻ-ഹ. സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ശത്രുസൈന്യത്തോടു നേരിട്ടു ചെല്ലുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. ഒരു മുനി.

(ജ്യോതിഷ പ്രവർത്തകനാണ്)

സ്കന്ദാംശകം-രസം.

സ്കന്ദിക്കുന്നു-സ്ഖലിക്കുന്നു.

സ്കന്ധജ-വി. തായ്ത്തടിയിൽ നിന്നും മുളച്ച.

സ്കന്ധതരു-തെങ്ങ്.

സ്കന്ധദേശം-ഹ. ആനക്കഴുത്തിൽ ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലം. ൨. ചുമല്, തോൾ.

സ്കന്ധഫലം-തെങ്ങ്.

സ്കന്ധ -ഹ. സമൂഹം, സംഘം. ൨. കഴുത്ത്, ചുമൽ. ൩. ശരീരം. ൪ വൃക്ഷത്തിന്റെ കവരം ൫ തണ്ട് (തടി). ൬. യുദ്ധം. ൭ ചില പുസ്തകത്തിന്റെ ഭാഗം ൮ പഞ്ചസ്കന്ധം (ബൌദ്ധശാസ്ത്രോക്തമായുള്ള രൂപ- വേദനാ വിജ്ഞാന-സംജ്ഞാ-സംസ്കാരങ്ങൾ ൫-ം).

സ്കന്ധരോമം-കഴുത്തിലെ രോമം.

സ്കന്ധവാഹം-ചുമട്ടുകാള.

സ്കന്ധശാഖ- പ്രധാനകൊമ്പ്, വൃക്ഷത്തിന്റെ തായ്ക്കൊമ്പ്.

സ്കന്ധശൃംഗം-പോത്ത്.

സ്കന്ധസ്സ്-ഹ. ചുമൽ. ൨. കററിത്തടി, കവരം.

സ്കന്ധാ-കവരം, പിരിവ്.

സ്കന്ധാഗ്നി-തടി കടഞ്ഞെടുക്കുന്ന തീ.

സ്കന്ധാവാര — ഹ. പാളയം. ൨. സൈന്യം.

സ്കന്ധി-വൃക്ഷം.

സ്കന്ന-വി പതിക്കപ്പെട്ട, വീണ. സ്വസ്ഥാനത്തുനിന്നു വീണ, കാലുന്ന.

സ്കാന്ദം-പതിനെട്ടു പുരാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്. തല്പുരുഷ കല്പത്തിൽ സ്കന്ദനാൽ ശൈവധർമ്മങ്ങളും കഥകളും പറയപ്പെട്ടത്. ശിവനെ വാഴ്ത്തുന്നു. അവയവം വിഷ്ണുവിന്റെ രോമങ്ങൾ. താമസപ്രധാനം. ഗ്രന്ഥം 81,100.

സ്ഖ

സ്ഖലനം-ഹ. കുട്ടികളും മററും നിലതെററി (വഴുക്കി) വീഴുക, കുട്ടികൾ മുട്ടുകുത്തി നടക്കുക, ഇടർച്ച. ൨. തെററുക. ൩. സ്വധർമ്മാദിയുടെ ചലനം, ധർമ്മത്തിൽ നിന്നു തെററുക. ൪. കൂട്ടിമുട്ടുക.

സ്ഖലിക്കുന്നു-ഇടരുന്നു.

സ്ഖലിത-വി. ഹ. ഇടറപ്പെട്ട, ഇടറുന്ന. ൨. വീണുപോയ, പോയ. ൩. ഉറപ്പില്ലാത്ത. ൪. തലകിറുങ്ങിയ. ൫. ഉപദ്രവം തട്ടിയ. ൬. കഴപ്പത്തിലായ.

സ്ഖലിതം-ഹ. ഉപായം. ൨. ഇടർച്ച, ഇടറിയത്. ൩. ധർമ്മലംഘനം, യുദ്ധമര്യാദയുടെ ലംഘനം. ൪. ബീജമോക്ഷം.

സ്ത

സ്തനനം-ഹ. ശബ്ദം. ൨. മുഴക്കം, ഇടിമുഴക്കം, ഞരക്കം. ൩. കഠിനമായി ശ്വസിക്കു.

സ്തനന്ധയൻ, സ്തനന്ധയീ, സ്തനപായക, സ്തനപ, സ്തനപായീ- പ്രസവിച്ചു കിടക്കുന്ന കിടാവ്, മുലകുടിക്കുന്ന കുട്ടി.

സ്തനപ-വി. മുലകുടിക്കുന്ന.

സ്തനം-മുല.

സ്തനമുഖം-മുലക്കണ്ണ്.

സ്തനയിത്നു-ഹ. മേഘം. ൨. രോഗം. ൩. ഇടിമുഴക്കം. ൪. മരണം.

സ്തനാന്തരം-ഹ. മുലകളുടെ മദ്ധ്യഭാഗം, നെഞ്ച്. ൨. ഹൃദയം. ൩. വിധവ

യായിത്തീരുവാൻ നെഞ്ചത്തുള്ള ഒരു ചിഹ്നം.

സ്തനാംശുകം-മുല മറയ്ക്കുന്ന മുണ്ട്.

സ്തനിതം-ഹ. ഇടിമുഴക്കം. ഉ. കൈ കൊട്ടുന്ന ശബ്ദം.

സ്തന്യം-മുലപ്പാൽ.

സ്തബകം-പൂങ്കുല.

സ്തബരകം-ഹ. വേലി. ഉ. തൂൺ.

സ്തബ്ധ-വി. ഹ. സ്തംഭിച്ച, അനക്കമില്ലാത്ത, ഇളക്കമില്ലാതായ, മൂഢതയുള്ള.

സ്തബ്ധരോമാവ്-പന്നി.

സ്തഭം-ആട്

സ്തംബകരി അരി, ധാന്യം. നെല്ല് അരി മുതലായവയുടെ സാമാന്യപ്പേർ. മുരടുറപ്പുള്ളത് എന്നർത്ഥം.

സ്തംബഘനം, സ്തംബഘ്നം-ഹ. ചെറിയ തുമ്പാ. ഉ. തണ്ടറക്കം കത്തി. ന. അരിവാൾ. ൪. ഒരുമാതിരി കൊട്ടം. (സ്തംബഹനനം എന്നും കാണുന്നു).

സ്തംബഘ്ന-വി. പുൽക്കട്ടപൊട്ടിക്കുന്നതിനുള്ള.

സ്തംബം-ഹ. തണ്ടില്ലാതെയും ഇല വിസ്താരമായുമുള്ള വള്ളി. തൃണം മുതലായവയുടെ പൂങ്കുല ഉ. കററ. ന. പുല്ക്കൂട്ട. ൪. ആനയെ തളയ്ക്കുന്ന മരം ൫. തൂൺ. ൬ പർവ്വതം ൭. ബുദ്ധിയില്ലായ്ക. ൮ കൂട്ടം

സ്തംബഹനനം- അരിവാൾ, കളപറിക്കുക മുതലായവയ്ക്കുള്ള ഒരു ആയുധം.

സ്തംബേരമം-ആന.

സ്തംഭകി - തോൽപൊതിഞ്ഞ ഒരുവക വാദ്യം.

സ്തംഭന -ഹ. സ്തംഭിക്ക. ഉ. മന്ത്രവാദികളുടെ ഒരു കർമ്മം. ന. കാമന്റെ അഞ്ചു ബാണങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സ്തംഭം-ഹ. തൂൺ. ഉ. ജ(ള)ഡത്വം ന. വിരോധം. ൪. മരപ്പ്. ൫. തണ്ട്. (ശരസ്തംഭം).

സ്തംഭിക്കുന്നു - മരവിക്കുന്നു, ഇളകാതാകുന്നു.

സ്തംഭിത-വി. സ്തംഭിക്കപ്പെട്ട

സ്തംഭിനീ-ഭൂമി (പഞ്ചഭൂതങ്ങളിൽ ഒന്ന്).

സ്തര-വി. നിരന്നുകിടക്കുന്ന.

സ്തരം-ഹ പാളി, നിരന്നു കിടക്കുന്നത്. ഉ. മെത്ത ന. കട്ടിൽ.

സ്തരി-ഹ. മെത്ത. ഉ. കട്ടിൽ.

സ്തരീ-ഹ. പുക, ആവി. ഉ. ചെറിയ പശു.

സ്തവകൻ-സ്തുതിപാഠകൻ.

സ്തവകം-ഹ പൂങ്കുല. ഉ. സ്തുതി. ന. കൂട്ടം

സ്തവം-സ്തോത്രം.

സ്തിംഭി-കടൽ.

സ്തിമിത-വി. ഹ. ഇളക്കമില്ലാത്ത ഉ. നനഞ്ഞ.

സ്തിമിതാ-രാമായണം 24 വൃത്തത്തിലെ 18-ം 24-ം വൃത്തങ്ങൾ.

സ്തീർണ്ണ-വി. നിരന്ന.

സ്തീർവ്വി ഹ. ജലം. ഉ. പുല്ല് ന. ആകാശം. ൪. ചോര. ൫ ഇന്ദ്രനു.

സ്തുത-വി. സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

സ്തുതൻ-ശിവൻ.

സ്തുതം-സ്തോത്രം.

സ്തുതി-സ്തോത്രം. പര്യായങ്ങൾ-സ്തവം, സ്തുതി, സ്തോത്രം, നുതി.

സ്തുതിക്കുന്ന-പുകഴ്ത്തുന്നു.

സ്തുതിപാഠകൻ-സ്തുതിക്കുന്നവൻ; രാജാക്കന്മാരുടെ സമീപത്തിലും മററും സ്തുതിപാടുന്ന ഒരുകൂട്ടക്കാത്; (തിരുവാഴ്ത്താൻ നോക്കുക).

സ്തുതിപ്പു-സ്തുതി.

സ്തുത്യ-വി. സ്തുതിക്കത്തക്ക.

സ്തുത്യൎഹ-സ്തുതിക്ക യോഗ്യതയുള്ള

സ്തുത്യാ-പവിഴക്കൊടി.

സ്തുനകം-ആട്ട്.

സ്തുഭൻ-ആട്ടുകൊററൻ.

സ്തുഭം-ആട്ട്.

സ്തൂപം-ഹ. താഴികക്കുടം. ഉ. കയ്യാല. ൩. കൂമ്പാരം. ൪. ശക്തി.

സ്തൂപിക- ഹ. ഓൎമ്മയെ നിലനിറത്താൻ പണിയിക്കുന്ന സ്തംഭം. ഉ. താഴികക്കുടം.

സ്തൂയമാന-സ്തുതിക്കപ്പെട്ട.

സ്തേനൻ-കള്ളൻ.

സ്തേനം-മോഷണം.

സ്തേമം-നനവ്.

സ്തേയം-ഹ. കളവ്, മോഷണം. ഉ. രഹസ്യമായുള്ളതു്.

സ്തേയി-ഹ. കള്ളൻ. ഉ. തട്ടാൻ. ൩. എലി.

സ്തൈന്യൻ-കള്ളൻ.

സ്തൈന്യം-മോഷണം.

സ്തൈമിത്യം-ഹ. സ്തിമിതത, കടുപ്പം, കാഠിന്യം, ഉറപ്പ്. ഉ. മരവിപ്പ്, സ്തംഭനം.

സ്തോക-വി. അല്പമായ.

സ്തോകകം-ഹ. വേഴാമ്പൽ. ഉ. വത്സനാഭം.

സ്തോകം-ഹ. വേഴാമ്പൽ. ഉ ഒരുതുള്ളി ജലം.

സ്തോകനമ്ര-വി. കീഴോട്ട് അല്പം വളഞ്ഞ.

സ്തോതവ്യ-വി. സ്തുതിക്കത്തക്ക.

സ്തോതൃ-വി. സ്തുതിക്കുന്ന.

സ്തോത്രം-ഹ. സ്തുതി, സ്തുതിപ്പാനുള്ള പദ്യം. ഉ. സ്തുതിമന്ത്രം.

സ്തോത്രീയം(യാ)-ഒരുവക പദ്യം.

സ്തോഭം-ഹ. നിറത്തു്. ഉ. സ്തോത്രം. ൩. ചൈതന്യമില്ലാതെ ഭവിക്ക. ൪. അനാദരം. ൫. ഒരു മന്ത്രം. ൬. സാമവേദത്തിന്റെ ഒരു പിരിവ്.

സ്തോമം-ഹ. കൂട്ടം. സ്തുതിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ഉ. സ്തുതി. ൩. ധാന്യം. ൪. ധനം. ൫. യാഗം. ൬. വലിയഭാഗം, വലിപ്പം, കട്ടി.

സ്ത്ര

സ്ത്രസ്തൻ-ഭയമുള്ളവൻ.

സ്ത്രീ- ഹ. പെൺ. പൎയ്യായങ്ങൾ-സ്ത്രീ, യോഷിത്ത്, അബലാ, യോഷാ, നാരീ, സീമന്തിനീ, വധൂ, പ്രതീപദൎശിനീ, വാമ, വനിതാ, മഹിളാ.

സ്ത്രീകളുടെ ജാതി ലക്ഷണങ്ങൾ-

'പത്മിനീ ചിത്രിണീ ചൈവ
ശംഖിനീ ഹസ്തിനീ തഥാ'

പത്മിനി, ചിത്രിണി, ശംഖിനി, ഹസ്തിനി ഇങ്ങിനെ സ്ത്രീകൾ നാലുവിധം. ഹസ്തിനിയെ 'കരിണി' എന്നും പറയും'

ലക്ഷണങ്ങൾ.

'ഭവതികമലനേത്രാ നാസികാക്ഷുദ്രരന്ധ്രാ അവിരളകചയുഗ്മാചാരുകേശീ കൃശാംഗീ। മൃദുവലനസുശീലാംഗീതവാദ്യാനുരക്താ സകലതനുസുവേശാ 'പത്മിനീ' പത്മഗന്ധാ ॥ 1.

ഭവതിരതിരസജ്ഞാനാതിഖൎവ്വാനദീൎഘാ തിലകസുമസുനാസാസ്നിഗ്ദ്ധനീലോല്പലാക്ഷീ। ഘനകഠിനകചാഢ്യാ സുന്ദരീബദ്ധശീലാ സകലഗുണവിചിത്രാ 'ചിത്രിണീ' ചിത്രവക്ത്രാ ॥ 2.

ദീർഘാതിദീർഘനയനാ വരസുന്ദരീ
യാ കാമോപഭോഗരസികാഗുണശീലയു
ക്താ। രേഖാത്രയേണചവിഭൂഷിതകണ്ഠ
ദേശാ സംഭോഗകേളിരസികാകില'ശം
ഖിനീ'സാ॥ 3.

സ്ഥൂലാധരാസ്ഥൂലനിതംബബിംബാ
സ്ഥൂലാംഗുലിഃ സ്ഥൂലകുചാ സുശീലാ।
കാമോൽസുകാ ഗാഢരതിപ്രിയാച നി
താന്തഭോക്ത്രീഖലു 'ഹസ്തിനീ' സ്യാൽ
(കരിണീമതാസാ)॥' 4.

സ്ത്രീകളുടെ പ്രായഭേദങ്ങൾ-ബാല, തരുണീ, പ്രൌഢ, വൃദ്ധ. 16 വയസ്സു വരെ ബാല. 16-ന മേൽ 30-നകം തരുണി. 30-ന മേൽ 50-നകം പ്രൌഢ. അതിന മേൽ വൃദ്ധ.

ഋതുകാലം-12 വയസ്സിൽ തുടങ്ങും. 50-ൽ നില്ക്കും. പകൽ ഋതുവായാൽ സൌഭാഗ്യവതി. രാത്രിയിൽ-ഭർത്താവിന്റെ ക്ഷേമലാഭങ്ങളെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു ഭർത്താവിനെ നല്ല അവസ്ഥയിൽ കൊണ്ടുവരും.

൨. ഭാര്യ. ൩. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ. ൪. ഭാരതത്തിലെ ഒരു പർവ്വം.

സ്ത്രീകുസുമം-തീണ്ടാരി.

സ്ത്രീഘോഷം-പ്രഭാതം.

സ്ത്രീചൌരൻ- സ്ത്രീയെ മോഷ്ടിക്കുന്നവൻ.

സ്ത്രീജനനി-പെൺകുട്ടികളെ മാത്രം പ്രസവിക്കുന്ന സ്ത്രീ.

സ്ത്രീജിതൻ— സ്ത്രീയുടെ വശത്തിലായവൻ.

സ്ത്രീണൻ-സ്ത്രീവിഷയത്തിൽ അത്യാസക്തിയുള്ളവൻ.

സ്ത്രീത്വം-സ്ത്രീയുടെ ഭാവം (അവസ്ഥ).

സ്ത്രീധനം-വിവാഹത്തിൽ പെണ്ണിന്റെ ശേഷക്കാരിൽ കിട്ടുന്ന ദ്രവ്യം, സ്ത്രീക്കു ബോധിച്ചതുപോലെ കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ തക്ക വിധം സ്വാതന്ത്ര്യത്തിൽ കിട്ടുന്ന ദ്രവ്യം.

സ്ത്രീധർമ്മം-൧ സ്ത്രീകൾക്കു മാസംതോറും പ്രവർത്തിക്കുന്ന രക്തം. ൨. സ്ത്രീയുടെ ധർമ്മം (ജോലി, പ്രവൃത്തി). ൩. സ്ത്രീകളെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഏർപ്പാടുകൾ.

സ്ത്രീധർമ്മിണി-തീണ്ടായിരുന്നവൾ. സ്ത്രീധർമ്മമുള്ളവൾ എന്നർത്ഥം. (സ്ത്രീധർമ്മം-ആർത്തവം).

സ്ത്രീധവൻ-പുരുഷൻ.

സ്ത്രീനായകത്വം—സ്ത്രീയുടെ ഭരണം, സ്ത്രീയുടെ പ്രഭുത്വം, സ്ത്രീയുടെ ആധിപത്യം.

സ്ത്രീപരൻ-സ്ത്രീയെ താൽപര്യമുള്ളവൻ.

സ്ത്രീപ്രജ-പെൺകുട്ടി.

സ്ത്രീപ്രസൂ-പെൺകുട്ടികളെ മാത്രം പ്രസവിക്കുന്ന സ്ത്രീ.

സ്ത്രീപ്രിയം-മാവുവൃക്ഷം.

സ്ത്രീമുഖപം-അശോകവൃക്ഷം.

സ്ത്രീരഞ്ജനം-വെററില.

സ്ത്രീലിംഗം-൧. വ്യാകരണത്തിലെ ൩ ലിംഗങ്ങളിൽ ൨-ാമത്തേതു്. ൨. സ്ത്രീക്കുള്ള അടയാളം.

സ്ത്രീവിധേയ-വി. ഭാര്യയാൽ ഭരിക്കപ്പെടുന്ന, ഭാര്യാവശനായ.

സ്ത്രീവ്യഞ്ജനം-സ്ത്രീയുടെ അടയാളം.

സ്ത്രീസംഗ്രഹണം— ന്യായവിരോധമായി സ്ത്രീയെ ആലിംഗനം ചെയ്തു.

സ്ത്രീസ്വഭാവൻ-സ്ത്രീയുടെ സ്വഭാവമുള്ളവൻ.

സ്ത്രീഹത്യാ-സ്ത്രീയെ കൊലചെയ്ക.

സ്ത്രീഹാരി-സ്ത്രീയെ വശീകരിച്ചു കൊണ്ടുപോകുന്നവൻ, ബലാൽകൊണ്ടുപോകുന്നവൻ.

സ്ത്ര്യ

സ്ത്ര്യദ്ധ്യക്ഷൻ- ശയനാധികാരി, പള്ളിയറ പ്രവൃത്തിക്കാരൻ.

സ്ത്ര്യാഗാരം-അന്തഃപുരം, സ്ത്രീകൾ വസിക്കുന്ന വീട്ടിനകം.

സ്ത്രൈ

സ്ത്രൈണ-വി. ൧. സ്ത്രീകൾക്കുചേൎന്ന. ൨. സ്ത്രീയെ സംബന്ധിച്ച. (നാമം-സ്ത്രൈണത(ത്വം).

സ്ത്രൈണകേസരം- പെണ്ണല്ലി. സ്ത്രീയെ സംബന്ധിച്ച കേസരം എന്നൎത്ഥം.

സ്ഥ

സ്ഥ-പദാന്ത്യത്തിൽ ചേരുമ്പോൾ മുൻ പദാൎത്ഥത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു് എന്നു അൎത്ഥം വരും. ഉ-ം, ഹൃദിസ്ഥം (ഹൃദയത്തിലായതു്) 'ഉള്ള' എന്നും അൎത്ഥം വരാറുണ്ടു്. ഉ-ം, നേരസ്ഥൻ (നേരുള്ളവൻ).

സ്ഥകരം-പാക്കു്.

സ്ഥഗ-വി. ൧. വഞ്ചനയുള്ള. ൨. ലജ്ജയില്ലാത്ത. ൩. മാനമില്ലാത്ത. ൪ നിന്ദയുള്ള.

സ്ഥഗനം-ഒളിപ്പു്, ഒളിച്ചുവെക്കുക.

സ്ഥഗൻ-൧. കള്ളൻ. ൨. ചതിയൻ.

സ്ഥഗരം-പാക്കു്.

സ്ഥഗികാ-൧. ഗണിക, വേശ്യ. ൨. മുറുക്കാൻ കൊടുപ്പു ജോലിയുള്ളവൾ.

സ്ഥഗിക്കുന്നു-മറയ്ക്കുന്നു.

സ്ഥഗിത-വി. മൂടപ്പെട്ട, ഒളിക്കപ്പെട്ട.

സ്ഥണ്ഡിലം-൧. (യാഗശാലയിലെ) ചതുരശ്രഭൂമി, അഗ്നിഹോത്രം വയ്ക്കുവാനായി സംസ്കരിച്ചുണ്ടാക്കിയ സ്ഥലം. ഇതിൽ അഗ്നികൾ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. മെഴുകി ശുദ്ധിവരുത്തിയ വെറുംസ്ഥലം. ൨. തരിശുനിലം. ൩. എലുക.

സ്ഥണ്ഡിലശായി- മെഴുകി ഉണങ്ങാതെയുള്ള സ്ഥലത്തു കിടന്നു വ്രതം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവൻ, ഒരുമാതിരി തപസ്വി.

സ്ഥപതി— ൧. ബാഹസ്പത്യയാഗം (ബൃഹസ്പതിസവം) ചെയ്തവൻ. ൨. രാജാവു്. ൩. സ്ത്രീകളുടെ മുറിയിൽ സൂക്ഷിക്കുന്നവൻ. ൪. കാരുക്കൾ എന്ന ആശാരിമാർ നാലുപ്രകാരം ഉള്ളവരിൽ ഒന്നാമൻ. ശേഷം 3-സൂത്രഗ്രാഹി, തക്ഷകൻ, വൎദ്ധകി.

'കാരുഗ്രഹേപ്രാകൃസ്ഥപതിശ്ച സൂത്രഗ്രാഹീതതസ്തക്ഷകവൎദ്ധകീച | ഗ്രാഹ്യാഃ ക്രമേണൈവ ചതുർവിധേഷു ശില്പപ്രവീണേഷുയഥോചിതാസ്തേ ||'

കാരുക്കളുടെ ലക്ഷണത്തെ പറയുന്നു.

'സൎവ്വശാസ്ത്രനിപുണോജിതേന്ദ്രിയ
സ്സൎവ്വഭാവ്യവഹിതോപ്രമാദവാൻ |
കൎമ്മഠോഹ്യവികലോവിമത്സരോ
ധാൎമ്മികഃ സ്ഥപതിരസ്തുസത്യവാൻ' ||

'ജാനിയാൻ സ്ഥാപനാൎഹസ്ഥപതിരിതിഗുണൈഃ പ്രായശസ്തേനതുല്യഃ സൂത്രഗ്രാഹീസൂതോവാസ്ഥപതി മതിഗതിപ്രേക്ഷകശ്ശിഷ്യകോവാ | സ്ഥൂലാനാന്തക്ഷണാത്തക്ഷക ഇതികഥിതസ്സന്തതം ഹൃഷ്ടചിത്ത ശ്ശക്തോയശ്ചോപരിഷ്ടാന്മുഹുരപിവിധിവദ്വൃദ്ധികൃദ്വൎദ്ധകീസ്യാൽ ||'

(മനുഷ്യാലയചന്ദ്രിക)

ഇ. കുബേരൻ.

സ്ഥലപുരാണം–ഓരോ സ്ഥലത്തിന്റെ ചരിത്രം.

ഉത്തര കേരളത്തിൽ കോലത്തുനാ ടുതൽ തെക്ക് കന്യാകുമാരി വരെ ഓരോ മഹാക്ഷേത്രങ്ങളും ചുറ്റുമതിലാൽ ഏതാണ്ടുതരപ്പെട്ട സ്ഥലമാണല്ലോ. ഇങ്ങനെ (നംപൂരിമാർ സംസ്കൃതത്തിൽ എഴുതീ ട്ടുണ്ട്).

സ്ഥലം–ക. ഇരിക്കുന്ന ഭിക്ക്. ഉ. ഉറച്ച നിലം. ന. പ്രദേശസാമാന്യം. (കൃത്രിമമായും അകൃത്രിമമായുമുള്ള പ്രദേശം).

സ്ഥലാ–കൃത്രിമപ്രദേശം.

സ്ഥലി–നന്നാക്കാത്ത പ്രദേശം, ഉറച്ച പ്രദേശം. അകൃത്രിമമായുള്ള പ്രദേശം.

'സ്ഥലീത്വകൃത്രിമാപ്രോക്താ
കൃത്രിമാത്തു സ്ഥലാ മതാ,
അകൃത്രിമം കൃത്രിമം വാ
സ്ഥലമിത്യുച്യതേ ബുധൈഃ'

സ്ഥലം എന്നാൽ പ്രദേശമെന്നർത്ഥം. ഉ–ം, കളിസ്ഥലം, പാറസ്ഥലം ഇത്യാദി. സ്ഥലി എന്നാൽ പ്രവേശിച്ചു നന്നാക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തിടം. ഉ–ം, ഫാലസ്ഥലി. അകൃത്രിമം, കൃത്രിമം രണ്ടിനും സ്ഥലം എന്നു പറയാം.

ഉ. ഏലുക.

സ്ഥവി–ക. നെയ്യുന്നവൻ. ഉ. സ്വർഗ്ഗം.

സ്ഥവിര–വി. ക. വയസ്സുചെന്ന. ഉ. സ്ഥിരതയുള്ള ന. ഉറപ്പുള്ള. ര. പഴകിയ.

സ്ഥവിരൻ–ക. ബ്രഹ്മാവ്. ഉ. വൃദ്ധൻ. ന. യാചകൻ.

സ്ഥവിഷ്ഠ–വി. ക. ഏറ്റവും തടിച്ച. ഉ. വളരെ ശക്തിയുള്ള.

സ്ഥവീയസ്സ്–വി. വളരെ വലുതായ.

സ്ഥാ

സ്ഥാണു–വി. സ്ഥിരതയുള്ള, ഉറപ്പുള്ള.

സ്ഥാണു–ക. ശിവൻ. പ്രളയകാലത്തിൽ പോലും നാശമില്ലാതെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. കൊയ്കുകളോടു കൂടാതെ നില്ക്കുന്ന മരം, കാരി. ന. കന്തം. ര. കൊയ്കുകളഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന മരം. ങ. തെമ്മാടി. ചിതൽപുറ്റ്.

സ്ഥാണ്ഡിലൻ–സന്ന്യാസി, മെഴുകി ഉണങ്ങാതെയുള്ള സ്ഥലത്തുകിടന്നു വ്രതം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവൻ.

സ്ഥാതവ്യ–വി. സ്ഥാപിക്കത്തക്ക, നിർണ്ണയം ചെയ്യത്തക്കുള്ള.

സ്ഥാനക്കൊള്ള–പുറങ്കിള. The outter mudwall of a native compound.

സ്ഥാനപഞ്ചകം–(അഞ്ചിടം എന്നതു നോക്കുക)

സ്ഥാനപാലകൻ–കാവൽക്കാരൻ.

സ്ഥാനഭ്രംശം, സ്ഥാനഭ്രഷ്ടു–ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തു നിന്നു താഴെവീഴുക.

സ്ഥാനഭ്രഷ്ട–വി. ഇരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തു നിന്നു താഴെ പൊയ്പോയ.

സ്ഥാനമാനം–സ്ഥാനനിർണ്ണയം നിമിത്തമുള്ള മാനം.

സ്ഥാനം–ക. സ്ഥലം. ഉ. താമസം. ന. ഭവനം. ര. നഗരം. ങ. തുല്യത. ണ. ഉദ്യോഗം, പദവി. ത. അനുഭവം. വ. ഏറക്കുറച്ചൽ ഇല്ലാതിരിക്ക. ന. യുക്തം. ക്ഷ. അഞ്ചവസ്ഥകളും ക്ഷയിക്കാതെയും വർദ്ധിക്കാതെയും നിലയ്ക്കുനിൽക്കുന്നതു്, ഇതിനു സ്ഥിതി എന്നും പറയാറുണ്ടു്.

ക്ഷയസ്ഥാനവൃദ്ധികൾ മൂന്നും കൂടിയതാണു് 'തിയഗ്ഗം'. ഇതു നീതിശാസ്ത്ര

ന്മാരുടെ പക്ഷമാണ്. മററുള്ളവരുടെ അഭിപ്രായം ധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങളെന്നാകുന്നു.

(1) ക്ഷയം- ശത്രുക്കളുടെ പ്രവൃത്തികൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഉടച്ചൽ.

(2) വൃദ്ധി-തന്റെ ഉൽക്കർഷം ഹേതുവായിട്ടു ശത്രുവിനെ ഉടച്ചുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ഒന്നത്യം.

(3) സ്ഥാനം-മേല്പറയപ്പെട്ടവ രണ്ടുമില്ലാത്ത അവസ്ഥ.

൧൧. ഇരിപ്പിടം. ൧൨. സംബന്ധം (പിതൃസ്ഥാനെ). ൧൩. രാജ്യം. (മ) ൧. പദവി. ൨. അവകാശം. ൩. ഷഡ്സ്ഥാനങ്ങൾ. ൧. (വില്ലാളികളുടെ നിലഭേദം). വൈഷ്ണവം, സമപാദം, വൈശാഖം, മണ്ഡലം, പ്രത്യാലീഢം, ആലീഢം. ൨. നാസിക, കണ്ഠം, മാറിടം, താലു, നാക്ക്, പല്ല്.

സ്ഥാനസംജ്ഞ- പുരാതന പണ്ഡിതന്മാർ സംഖ്യയെഴുത്തിനുള്ള സ്ഥാനങ്ങൾക്കു ഏർപ്പെടുത്തിയ പേർ

'ഏക, ദശ, ശത, സഹസ്രാ,
യുത,ലക്ഷ,പ്രയുത,കോടയഃ, ക്രമശഃ
അർബ്ബുദ വൃന്ദേ, ഖർവ്വനി
ഖർവ്വ,മഹാപത്മ,ശങ്ക,വസ്തസ്മാൽ
ജലധി,ശ്ചാന്ത്യം,മദ്ധ്യം,
പരാദ്ധ,മിതിദശഗുണോത്തരംസംജ്ഞാഃ

സ്ഥാനാപതി-ഒരു രാജാവിന്റെയോ പ്രഭുവിന്റെയോ ആൾപ്പേര്.

സ്ഥാനാപത്യം— സ്ഥാനാപതി യുടെ വേല.

സ്ഥാനി-വി. സ്ഥാനമുള്ള, സ്ഥാനത്തിരിക്കുന്ന.

സ്ഥാനിക— വി. സ്ഥാനത്തെസ്സംബന്ധിച്ച

സ്ഥാനികൻ-൧. അധിപൻ, നാഥൻ. ൨. ഒരു സ്ഥലത്തെ ഗവർണർ. ൩. ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻ.

സ്ഥാനികാ-ക്ഷേത്രത്തിലെ അധികാരം, സമുദായസ്ഥാനം.

സ്ഥാനീയ-വി. സ്ഥാനത്തോടു സംബന്ധിച്ചു.

സ്ഥാനീയം-നഗരം, മൂലനഗരം, തലസ്ഥാനം. സ്ഥാനത്തിനു 'ഹിതം' എന്നർത്ഥം.

സ്ഥാനെ-അ. യുക്തം, ശരിയായി. ൨. സത്യമായി. ൩. എന്നതുകൊണ്ട്. ൪. സദൃശമായി.

സ്ഥാപക- വി. സ്ഥാപിക്കുന്ന, ഉറപ്പാക്കുന്ന.

സ്ഥാപകൻ-സൂത്രധാരൻ, രംഗസ്ഥലത്തിൽ ഒരു പ്രമാണി. (സ്ഥാപന നോക്കുക).

സ്ഥാപത്യൻ-രാജഗൃഹത്തിൽ (സ്ത്രീകളുടെ വാസസ്ഥലം) സൂക്ഷിക്കുന്നവൻ.

സ്ഥാപത്യവേദം-ശില്പിശാസ്ത്രം (ഒരു ഉപവേദം).

സ്ഥാപന-നാടകത്തിലെ വസ്തുവേ (കഥാശരീരത്തെ) സ്ഥാപിക്കുന്നത്.

ഇതിനെ പ്രസ്താവന എന്നാണു ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞുവരുന്നത്. കഥാശരീരം യാതൊന്നിനാൽ പ്രസ്താവിക്കപ്പെടുന്നോ അതു പ്രസ്താവനയാകുന്നു. പ്രസ്താവനയിൽ സാധാരണമായി സൂത്രധാരനും നടിയുമായുള്ള സംഭാഷണം അടങ്ങിയിരിക്കും. സൂത്രധാരനു സ്ഥാപകൻ എന്നും പറയും.

സ്ഥാപനം-൧. വെക്കുക. ൨. നിധി വെക്കുക. ൩. നടുക.

സ്ഥാപനി-ഒരു തൈ, പാട.

സ്ഥാപിക്കുന്നു-ക്രി. വെക്കുന്നു. ഉ. നടുന്നു. സ. നിധിവെക്കുന്നു.

സ്ഥാപിത-വി. ക്രി. വെക്കപ്പെട്ട. ഉ. നടപ്പെട്ട. സ. തീർപ്പുചെയ്യപ്പെട്ട. ഴ. നിധിവെക്കപ്പെട്ട. ഇ. നിയമിക്കപ്പെട്ട.

സ്ഥാമ-ബലം, പരാക്രമം.

സ്ഥാമ്യം-ക്രി. സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടതു്. ഉ. പണയം.

സ്ഥായി-വി. ക്രി. സ്ഥിതിയുള്ള, ഇരിക്കുന്ന. ഉ. നിലനില്ക്കുന്ന. സ. ഉറപ്പുള്ള. ഴ. നിവസിക്കുന്ന.

സ്ഥായി-ക്രി. നാട്യത്തിലെ ഒരു രസഭേദം. ഉ. സ്ഥിരത. സ. സ്നേഹം, സ്ഥായീഭാവം.

സ്ഥായിയായി-ക്രി. സ്ഥിരമായി. ഉ. പ്രധാനമായി. സ. തുടർച്ചയായി.

സ്ഥായീഭവിക്കുന്നു- സ്ഥിരമായി ഭവിക്കുന്നു.

സ്ഥായീഭാവം— സ്ഥിരമായുള്ള ഭാവരസം.

സ്ഥായീരസം—സ്നേഹമുള്ളവണ്ണമുള്ള ഒരു ഭാവം.

സ്ഥായുക-സ്ഥിരമായി ഉറച്ചുനില്പാൻ ശീലമുള്ള.

സ്ഥായുകൻ-ഗ്രാമാധിപൻ, ഒരു ഊരിന്റെ രക്ഷിതാവു്, ഏകഗ്രാമാധികാരി.

സ്ഥാലം, സ്ഥാലീ-ക്രി. കലം, പാത്രം, ഓരോഭിപചനപാത്രം, മൺപാത്രം, കട്ടകം. ഉ. ഒരു പൂവു്, ഉമ്മത്തിന്റെ പൂവു്.

സ്ഥാലീപുലാകന്യായം-ഒരു സംഗതിയിൽ നിന്നും പല സംഗതികളും അനുമാനിക്കാവുന്ന സ്ഥിതി.

സ്ഥാവര-വി. സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന, ഇളകാത്ത.

സ്ഥാവരം-ക്രി. സ്ഥിരമായി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു്. ഉ. പർവ്വതം. സ. ഞാണു്. ഴ. വൃക്ഷം. സ്ഥാവരം ▷ ◁ജംഗമം.

സ്ഥാവിര-വാർദ്ധക്യം.

70 വയസ്സു കഴിഞ്ഞു് അനുഭവം.

സ്ഥാസകം-ക്രി. ചാരനകരുമാരികൊണ്ടു മേൽ പൂശുന്നതു്. ഉ. നീക്കമുള.

സ്ഥാസ്നു-വി. ക്രി. ഏറ്റവും ഉറച്ചു, അത്യന്തം സ്ഥിരമായിട്ടുള്ള. ഉ. നിലനില്ക്കുന്ന.

സ്ഥി

സ്ഥിത-വി. ഇരുന്ന, നിന്ന.

സ്ഥിതപ്രേമാവു്-മായമില്ലാത്ത സ്നേഹിതൻ.

സ്ഥിതി-ക്രി. ഇരിപ്പു്. ഉ. നിശ്ചയം. സ. നില്പു്. ഴ. ഒരു ഭിക്ഷിൽനിന്നു സ്ഥിരമായി ചെയ്യുന്ന ഇരിപ്പു്.

സ്ഥിര-വി. ഉറപ്പുള്ള, ഇളകാത്ത.

സ്ഥിര-ക്രി. ഭൂമി, എല്ലാപ്പൊഴും ഉള്ളതു് എന്നർത്ഥം. എല്ലാം ഇതിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു എന്നുമാവാം. ഉറച്ചുനില്ക്കുന്നതു് എന്നും പറയാം. ഉ. മൂഢൻ.

സ്ഥിരഗന്ധം, സ്ഥിരപുഷ്പം— രചമ്പകം.

സ്ഥിരച്ഛദം-വൃക്ഷം.

സ്ഥിരജിഹ്വം-മീൻ.

സ്ഥിരത, സ്ഥിരതാ-ഉറപ്പു്, ദൃഢത്വം.

സ്ഥിരതര-വി. ഏറ്റവും ഉറപ്പുള്ള.

സ്ഥിരതരൻ-പരമ്പ്രഹ്മം.

സ്ഥിരതരം— അത്യന്തം സ്ഥിരമായിട്ടുള്ളതു്.

സ്ഥിരദംഷ്ട്രൻ-വരാഹമെന്നൊരുത്തി.

സ്ഥിരഭംഷ്ടം-പ. ൦൦൦

സ്ഥൂലാസ്യം-പാമ്പ്.

സ്ഥൂലി-കട്ടകം. (നകാരാന്തം)

സ്ഥൂലിക്കുന്ന-തടിക്കുന്ന.

സ്ഥൂലോച്ചയം-പ. മലയിൽ നിന്നും വീണ പാറ. ഉ. പരിപൂർണ്ണതയില്ലായ്മ. ന. ആനയുടെ നടപോലെയുള്ള നട. ഴ. മുഖക്കുരു.

സ്ഥൂലോപലം-വലിയ പാറ.

സ്ഥേ

സ്ഥേമാവ്-ബലം, സ്ഥിരം.

സ്ഥേയൻ-പ. മന്ത്രി, ന്യായംധിപതി. ഉ. വഴക്കു തീർക്കുന്ന മദ്ധ്യസ്ഥൻ.

സ്ഥേയസ്സ്-വി. പ. സ്ഥിരതയുള്ള. ഉ. നിശ്ചയമുള്ള.

സ്ഥേയ്യം-വി. വളരെ മറവുള്ള.

—:o:—

സ്ഥൈ

സ്ഥൈര്യം-ഉറപ്പ്.

സ്ഥൈര്യലോപനം — (മന്ത്രിലരുടെ ഒപ്പു്.ഗ്രഹ നാക്കുക).

സ്ഥൗ

സ്ഥൗണേയം — തുണിയാകം എന്ന മരമത്രേ.

സ്ഥൗരി-പ. അധികം ബലമുള്ള കതിർ. ഉ. ചുമട്ടുകതിർ.

സ്ഥൗല്യം-സ്ഥൂലത.

—:o:—

സ്ന

സ്നപിപ്പിക്കുന്ന — സ്നാനം ചെയ്യിപ്പിക്കുന്ന.

സ്നവം-കഴിപ്പു്, ഒഴകുന്നതു്.

സ്നവിത-വി. കഴിച്ചു, കഴിച്ചു.

സ്നസ-പ. എപ്പു്. ഉ. ചെത്തുതൊരമ്പു്, അംശപ്രത്യംശങ്ങളുടെ സന്ധിബന്ധനത്തെ ചെയ്യുന്ന തൊരമ്പു്. (ഇവ തൊരമ്പു എന്നും കാണുന്നു).

സ്നാ

സ്നാത-വി. കഴിച്ച, മുങ്ങിവന്നിയ.

സ്നാതകൻ- പ. വേദാധ്യയനത്തിനു വ്രതമനുഷ്ഠിക്കുന്നവൻ. ഉ. വേദം മുഴുവൻ അഭ്യസിച്ചു ഗുരുഗൃഹത്തിൽ പാർക്കുന്ന ബ്രാഹ്മണൻ, ഗൃഹസ്ഥൻ. ന. ഭിക്ഷുവായ ബ്രാഹ്മണൻ.

ബ്രഹ്മചര്യാശ്രമത്തിന്റെ സമാപ്തി കർമ്മമായ സമാവർത്തനം കഴിഞ്ഞു. ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം സ്വീകരിച്ചിട്ടുമില്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ള നിലയിലിരിക്കുന്നവരാണ സ്നാതകന്മാർ. ഇവർ ദണ്ഡം ജീനം മേഖല മുതലായ ബ്രഹ്മചാരിവ്രതത്തിലെ ചിഹ്നങ്ങളെ ഉപേക്ഷിച്ചു എങ്കിലും ബ്രഹ്മചര്യം മുതലായ വ്രതനിഷ്ഠകളെ ഉപേക്ഷിക്കുകയുമില്ല. ശംഖാദി പുണ്യതീർത്ഥങ്ങളിൽ സ്നാനം ചെയ്തു ശ്രോത്രിയനായിരിക്കും. ഈ നിലയിലുള്ള വരണം മലയാളബ്രാഹ്മണസമുദായത്തിലെ വേഠക്കാരായ അഛന്മാർ. ഇവിടെ ജ്യേഷ്ഠപുത്രൻ വിവാഹം ചെയ്യണമെന്നേ നിർബ്ബന്ധമുള്ളൂ. മറവുള്ളവർ സ്നാതകന്മാരായിരിക്കുക എന്നതു മേൽവാനശാസനം. (ചാ, ഭാ. വ്യാ. സ).

സ്നാനപഞ്ചാംഗം — സംകല്പം, സൂക്ത പഠനം, അഘമർഷണം, ദേവാഭിതർപ്പണം, മാർജ്ജനം ഇവ ൫-ം.

സ്നാനം-കുളി.

സ്നാനീയ-വി കുളിക്കുന്നതാകുന്ന, കുളിയോടു ചേർന്ന.

സ്നാനീയം-കുളിപ്പാനുള്ള വെള്ളം മുതലായതു.

സ്നാപനം-കളിപ്പിപ്പ്, കളിപ്പിക്കേണ്ടതിനായ് കാത്തുനില്ക്കുക.

സ്നാപകൻ-കളിപ്പിക്കുകയോ കളിപ്പാൻ ജലംകൊണ്ടു വരികയോ ചെയ്യുന്ന ഭൃത്യൻ.

സ്നായർമ്മം-ഒരു രോഗം.

ശുക്ലമണ്ഡലത്തിൽ കഠിനമായിട്ടും മററും വളരെ മാംസത്തോടുകൂടിയും വെളുത്തിട്ടുമുണ്ടാകുന്ന മാംസം.

സ്നായി-വി. കളിക്കുന്ന.

സ്നായു—രക്തം സഞ്ചരിക്കുന്നതിനുള്ള പെരുങ്ങരമ്പ്.

സ്നി

സ്നിഗ്ദ്ധ - വി. ൧. ശുദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട, നെയ് ചേർത്ത, മിനുസമുള്ള, എണ്ണമയമുള്ള. ൨. ഇടതിങ്ങിയ. ൩. സ്നേഹമുള്ള. ൪. തണുപ്പുള്ള.

സ്നിഗ്ദ്ധത-സ്നേഹം, പ്രീതി, മെഴുക്കുമയം

സ്നിഗ്ദ്ധൻ-ഒരേ വയസ്സായ ഇഷ്ടൻ, മമതക്കാരൻ, സ്നേഹിതൻ, ഇഷ്ടൻ, ചങ്ങാതി.

സ്നിഗ്ദ്ധ-മജ്ജ.

സ്നിഗ്ദ്ധത്വം (ത)-സ്നേഹം, പ്രീതി.

സ്നിഗ്ദ്ധം-൧. മെഴുക്. ൨. പ്രകാശം ൩. ഉഴുന്ന്. ൪. പച്ചപ്പുഴുവ്. ൫. ചരളം. ൬. കുട്ടി, കനം. ൭. ചെമന്ന ആവണക്ക്. ൮. അഴിഞ്ഞിൽ. ൯. നെയ് മുതലായതു് ചേർത്തു് സ്നിഗ്ദ്ധത വരുത്തിയ അന്നാദി.

സ്നു

സ്നു-മുകൾപ്പുര, താഴ്‌വര, പർവ്വതത്തിന്റെ താഴ്‌വര. ശുദ്ധമായിട്ടുള്ളതു എന്നർത്ഥം.

സ്നുക്, സ്നുഹാ, സ്നുഹി-ചതുരക്കള്ളി. ക്ഷീരത്തെ ഉദ്ഗിരണം ചെയ്യുന്നതെന്നർത്ഥം.

സ്നുത-വി. ൧. ഒഴുകിയ, (ചുരത്തിയ).

'സ്നുതകചദരമങ്കേധാരയന്തീദവന്തം'

(നാരായണീയം)

൨. ചോർന്ന.

സ്നുഷാ-പുത്രഭാര്യ. ഗൃഹവ്യാപാരത്തിനു ജലം കോരുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. മററു പർയ്യായത്തുൾ-ജനീ, വധൂ.

സ്നേ

സ്നേഹന-വി. ൧. എണ്ണയിടുന്ന. ൨. നശിപ്പിക്കുന്ന.

സ്നേഹപാത്രം-൧. എണ്ണപ്പാത്രം. ൨. സ്നേഹത്തിനുതകുന്നവൻ.

സ്നേഹപ്രിയം-വിളക്ക്.

സ്നേഹം-൧. മ്മേമം, മമത. പർയ്യായങ്ങൾ-പ്രേമ, പ്രിയതാ, ഹാർദ്ദം, പ്രേമം, സ്നേഹം. ൨. എണ്ണ, നല്ലെണ്ണ. ൩. കരുണം.

സ്നേഹരംഗം-എള്ള്.

സ്നേഹവൽ-വി. സ്നേഹമുള്ള.

സ്നേഹി-വി. സ്നേഹമുള്ള.

സ്നേഹി-എള്ള്.

സ്നേഹി-(നകാരാന്തം) ൧. സ്നേഹമുള്ളവൻ, (സ്ത്രീ-സ്നേഹിനീ). ൨. ചായമിടുന്നവൻ.

സ്നേഹിക്കുന്നു-സ്നേഹത്തെ ചെയ്യുന്നു.

സ്നേഹിത- വി. ൧. സ്നേഹിക്കപ്പെട്ട, സ്നേഹമുള്ള. ൨. പിരട്ടിയ, തേച്ച, എണ്ണയിട്ട.

സ്നേഹിതൻ-ചങ്ങാതി.

സ്നേഹു-൧. ചന്ദ്രൻ. ൨. ഒരു രോഗം.

സ്പ

സ്പൎദ്ധ-ഹ. മത്സരം. ഉ. അസൂയ.

സ്പൎദ്ധന-അസൂയ.

സ്പൎദ്ധാലു-വി. ഹ. മത്സരമുള്ള. ഉ. അസൂയയുള്ള.

സ്പൎദ്ധി, (സ്പൎദ്ധിനി)- അസൂയയുള്ളവൻ (വൾ).

സ്പന്ദം-ഹ. ഇളക്കം. ഉ. പിടയൽ. ന. തുടിപ്പ്. ൪. ചാഞ്ചാട്ടം.

സ്പന്ദനം-ഹ. ഇളക്കം, വിറയൽ, പിടയൽ, തെറിപ്പിക്കൽ. ഉ. പിള്ളയനക്കം (ഗൎഭപാത്രത്തിൽ).

സ്പന്ദിക്കുന്നു-ഇളകുന്നു.

സ്പന്ദിത-വി. ഇളക്കപ്പെട്ട, അനക്കപ്പെട്ടം

സ്പൎശനൻ-വായു.

സ്പൎശനം-ഹ. തൊടുക. ഉ. ദാനം. കൊടുക്കുന്ന വസ്തുവിനെ സ്പൎശിക്കുന്നതു കൊണ്ട് ഈ പേരുണ്ടായി.

സ്പൎശപുരുഷൻ-ചാരൻ, വൎത്തമാനം ഗ്രഹിച്ചു വരുന്നതിനു ഗൂഢമായി അയക്കപ്പെടുന്നവൻ.

സ്പൎശൻ-വേഷപ്രച്ഛന്നനായി നടന്നു രാജ്യവൃത്താന്തങ്ങളെ അറിയുന്നവൻ, ഗൂഢപുരുഷൻ.

സ്പൎശം-ഹ. തൊടുക, ത്വക്കിന്റെ വിഷയം. ഉ. യുദ്ധം. ന. രോഗം. ൪. രീതികേട്. ൫. സമ്മാനം, ദാനം. ൬. വായു. ൭. ആകാശം. ൮. സംയോഗം (സ്പൎശങ്ങൾ=വൎഗ്ഗ്യങ്ങൾ. ഇവ വ്യഞ്ജനങ്ങളിൽ ക മുതൽ മ വരെയുള്ള 25 അക്ഷരങ്ങളാകുന്നു).

സ്പൎശാ-വേശ്യ.

സ്പൎശിക്കുന്നു-ഹ. തൊടുന്നു. ഉ. കൊടുക്കുന്നു.

സ്പഷ്ട-വി. തെളിവായുള്ള.

സ്പഷ്ടത-തെളിവ്.

സ്പൃ

സ്പൃക്ക്-തൊടുക.

സ്പൃക്ക, പൃക്കാ-ചോനകപ്പല്ല്. ഗന്ധഗുണത്താൽ സ്പൎശിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നൎത്ഥം.

സ്പൃശി-പുത്തരിച്ചുണ്ട. സമീപത്തുചെല്ലുന്നവരുടെ ദേഹത്തിൽ പററുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. ('കണ്ടകാരിച്ചുണ്ട' എന്നു ബാലപ്രിയ).

സ്പൃഷ്ട-വി. തൊടുന്ന.

സ്പൃഷ്ടി-തൊടുക, സ്പൎശനം.

'പാദസ്പൃഷ്ടികൊണ്ടഹല്യയും'
(അൎദ്ധ്യാത്മരാമായണം)

സ്പൃഹ-ഇച്ഛ.

സ്പൃഹണം-ഇച്ഛിക്കുക.

സ്പൃഹണീയ-വി. ആഗ്രഹിക്കത്തക്ക.

സ്പൃഹയാലു-വി. ആഗ്രഹമുള്ള.

സ്പൃഹ്യ-വി ആഗ്രഹിക്കത്തക്ക.

സ്പ്ര

സ്പ്രഷ്ടാ-അധികമായ ചൂട്.

സ്ഫ

സ്ഫടം(ടാ)-പാമ്പിന്റെ പത്തി. ചിലപ്പോൾ വിടിൎത്തുന്നതു് എന്നൎത്ഥം. (പാഠാന്തരം-സ്ഫുടാ, ഫടാ).

സ്ഫടികപാത്രം-സ്ഫടികം കൊണ്ടുള്ള പാത്രം.

സ്ഫടികമണി, സ്ഫടികാശ്മം, സ്ഫടികശിലാ-ഉരുണ്ട ചെറിയ സ്ഫടികം, പളുങ്ക്.

സ്ഫടികം-ഹ. പളുങ്ക്, മണൽ ഉരുക്കി ഉണ്ടാക്കുന്ന ഒരു തെളിഞ്ഞ വസ്തു, കണ്ണാടി. ഉ. സൂര്യകാന്തം.

Crystal. വിഷത്തിനും മെലിവിനും മറ്റും നന്ന്.

ന. കർപ്പൂരം.

സ്ഫടികാചലം, സ്ഫടികാദ്രി-മേരുപർവ്വതം.

സ്ഫടികാദ്രി-കൈലാസം.

സ്ഫടികാവദാത-വി. സ്ഫടികം കൊണ്ടു ശോഭിക്കുന്ന.

സ്ഫരണം-ഹ. വിങ്ങൽ. ഉ. ഇളക്കം. ന. വിറയൽ.

സ്ഫാ

സ്ഫാത-വി. വർദ്ധിച്ച, വീർത്ത, വീങ്ങിയ.

സ്ഫാതി-ഹ. വൃദ്ധി. ഉ. വീക്കം.

സ്ഫായത്തു്-വി. വർദ്ധിക്കുന്ന.

സ്ഫാര-വി. വലിയ, പ്രവൃദ്ധം.

സ്ഫാരണം-വിറയൽ.

സ്ഫാരം-ഹ. പെരുകിയതു് (ബഹുലം), വിങ്ങൽ. ഉ. വിറയൽ. ന. കമള.

സ്ഫാലം-ഹ. വിറയൽ. ഉ. അനക്കം, ഇളക്കം.

സ്ഫാലനം-ഹ. വിറയൽ. ഉ. തഴുകൽ.

സ്ഫി

സ്ഫിക്-ആസനം, തുടയ്ക്കു മുകളിലെ പിൻഭാഗം, കടിയിൽ ഉന്നതമായ പ്രദേശം.

സ്ഫിക്തടം-ആസനം.

സ്ഫിരം-ബഹുലം, വളരെ, പെരുകിയതു്.

സ്ഫീ

സ്ഫീത-വി. ഹ. വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന, വളരെയുള്ള. ഉ. ശുഭമായ. ന. വീങ്ങിയ. ർ. സന്തോഷമുള്ള.

സ്ഫീര-വി. വളരെയുള്ള.

സ്ഫു

സ്ഫുട-വി. ഹ. വിടിന്ന. ഉ. തെളിവായ. ന. വലുതായ. ർ. നിർമ്മലമായ. (നാമം-സ്ഫുടത).

സ്ഫുട-പാമ്പിന്റെ പത്തി.

സ്ഫുടം-ഹ. പൂത്തു വിരിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നതു്, വിരിഞ്ഞതു്. ഉ. വിടർന്ന പൂത്തുനില്ക്കുന്ന മരം.

സ്ഫുടനം-ഹ. പിളർച്ച, വിടിർച്ച ഉ. പൊട്ടുക.

സ്ഫുടിക്കുന്നു— വിടിരുന്നു, തെളിയുന്നു. (സ. ക്രി. സ്ഫുടിപ്പിക്കുന്നു).

'പുതുമലർപതുക്കെസ്ഫുടിപ്പിച്ചിടുമ്പോൾ'

(മയൂരസന്ദേശം)

സ്ഫുടിത-വി. ഹ. പൊട്ടിയ. ഉ. വിടിന്ന. ന. പിളന്ന.

സ്ഫുടീകരിക്ക-സ്പഷ്ടീകരിക്ക.

സ്ഫുരണം(ാ)-ഹ. പ്രകാശനം, അല്പമായി പ്രകാശിക്ക, തിളങ്ങൽ. ഉ. സഞ്ചാരം. ന. വിങ്ങൽ ർ. വിറയൽ. (പാഠങ്ങൾ-സ്ഫുലനം, സ്ഫോരണം, സ്ഫാരണം, സ്ഫുരണം).

സ്ഫുരൽ-വി. ഹ. ശോഭിക്കുന്ന, പ്രകാശിക്കുന്ന. ഉ. വീങ്ങുന്ന, വിറയ്ക്കുന്ന. ന. വ്യാപിക്കുന്ന. ർ. അനങ്ങുന്ന, ഇളകുന്ന.

സ്ഫുരിക്കുന്നു-ഉ. പ്രകാശിക്കുന്നു. ൨. വ്യാപിക്കുന്നു. ൩. വീങ്ങുന്നു, വിറക്കുന്നു ൪. അനങ്ങുന്നു, ഇളകുന്നു.

സ്ഫുലിംഗം-തീപ്പൊതി.

സ്ഫൂ

സ്ഫൂർജ്ജകം-പനിച്ചിവൃക്ഷം.

സ്ഫൂർജ്ജഥു, സ്ഫൂർജ്ജഥു-ഇടിവെട്ട്. (ഇടി എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

സ്ഫൂർജ്ജം-ഇന്ദ്രന്റെ ഇടിവാൾ, മിന്നൽ പിണർ.

സ്ഫൂർത്തി-ഇളക്കം, ഹൃദയത്തിന്റെ ഇടിപ്പ്, ക്ഷോഭം.

സ്ഫേ

സ്ഫേഷ്ഠ-വി. ഏററവും സ്ഥിരം (ബഹു) ആയ.

സ്ഫോ

സ്ഫോടകം-പരുവ്.

സ്ഫോടനം-പൊട്ടൽ, പോറൽ.

സ്ഫോടനീ-ശകുനം.

സ്ഫോടം-ഉ. പരുവ്. ൨. പൊട്ടുക.

സ്ഫോടാ-പാമ്പിന്റെ പത്തി.

—:o:—

സ്മ

സ്മ-അ. ശ്ലോകത്തിന്റെ പാദപൂരണത്തിനുള്ള ഒരു അവ്യയപദം. വിശേഷിച്ചു അർത്ഥമൊന്നും വേണമെന്നില്ല. വർത്തമാനക്രിയയോടു ചേരുമ്പോൾ ആ ക്രിയ ഭൂതക്രിയ ആവും.

ഉ-ം, ദത്തേസ്മ. ദത്തേ=കൊടുക്കുന്നു. ദത്തേസ്മ=കൊടുത്തു.

തോലകവിയുടെ അഭിപ്രായം കവിതയിൽ സാമർത്ഥ്യമില്ലാത്തവരാണ് ഈ മാതിരി അവ്യയങ്ങളെ പ്രയോഗിക്കുന്നത് എന്നാകുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്നായി തന്റെ ശ്ലോകത്തിന്റെ ഒരു പാദം മുഴുവനും മനഃപൂർവ്വം 'ചവൈ തു ഹി ചവൈ തു ഹി' എന്നാക്കിത്തീർത്തു തോലകാവ്യത്തിൽ നിരർത്ഥകശബ്ദപ്രയോഗം ഇല്ലെന്നുള്ളതു സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ.

സ്മയം-ഉ. ഗർവ്വം. ൨. അത്ഭുതം.

സ്മരക്രപകം (-ഗൃഹം, -മന്ദിരം)-യോനി.

സ്മരഗുരു-വിഷ്ണു.

സ്മരഛത്രം—ഉ. കാമദേവന്റെ ഒരു കുട. ൨. Clitoris.

സ്മരണ-ഓർമ്മ.

സ്മരദ്ധ്വജം-ഉ. ലിംഗം. ൨. മത്സ്യം. ൩. സംഗീതവാദ്യങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ൪. യോനി.

സ്മരദ്ധ്വജാ-പ്രകാശമാനമായ നിലാവുള്ള രാത്രി.

സ്മരൻ-കാമദേവൻ.

സ്മരാ-ഉ. ഓർമ്മ. ൨. സ്നേഹം.

സ്മരലേഖനി-പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

സ്മരവീഥികാ-വ്യഭിചാരിണി.

സ്മരസഖൻ-ചന്ദ്രൻ.

സ്മരസ്തംഭം-പുരുഷന്റെ ലിംഗം.

സ്മരസ്മർത്ത്യം-കഴുത.

സ്മരഹരൻ-ശിവൻ.

സ്മരിക്കുന്നു-ഓർക്കുന്നു, വിചാരിക്കുന്നു.

സ്മർത്തവ്യ-വി. സ്മരിക്കത്തക്ക, ഓർമ്മിക്കത്തക്ക, എപ്പോഴും ഓർത്തിരിക്കേണ്ടതായ.

—:o:—

സ്മാ

സ്മാര-വി. സ്മരനെ സംബന്ധിച്ച.

സ്മാരകം-ഒരാളിന്റേയോ ഒരു കാര്യത്തിന്റേയോ ഓർമ്മയെ നിലനിറുത്തുവാൻ ചെയ്യപ്പെടുന്നത്, ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നത്.

സ്മാരികാ-പഞ്ചവർണ്ണക്കിളി.

സ്മാർത്ത-വി. ൧. സ്മൃതിയെസ്സംബന്ധിച്ച. ൨. പ്രമാണമായുള്ള. ൩. ന്യായമായുള്ള. ൪. ഓർമ്മയെസ്സംബന്ധിച്ചു.

സ്മാർത്തൻ-പാരമ്പര്യ ന്യായശാസ്ത്രപ്രകാരം നടക്കുന്നവൻ, പാരമ്പര്യ ന്യായശാസ്ത്രം നല്ലവണ്ണം പഠിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ, ബ്രാഹ്മണരിൽ ഒരു ന്യായാധിപതി.

സ്മി

സ്മിത-വി ൧. ചിരിക്കുന്ന. ൨. വിടിർന്ന.

സ്മിതം-പുഞ്ചിരി.

സ്മിതി-പുഞ്ചിരി.

സ്മൃ

സ്മൃത-വി. വിചാരിക്കപ്പെട്ട, ഓർക്കപ്പെട്ട.

സ്മൃതി-൧. ഓർമ്മ ൨. ന്യായശാസ്ത്രം. ൩. ബുദ്ധി. ൪ ആഗ്രഹം. ൫ മനസ്സിനെ മന്മഥകാര്യത്തിൽ മാത്രം ഏകാഗ്രമാക്കി ചിന്തയോടുകൂടി നെടുവീർപ്പിടുക. (ഇതു പൂർവരാഗാവസ്ഥയിൽ അഭിലാഷം സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലാത്ത നായികാനായകന്മാർക്കുണ്ടാകാവുന്നപത്തവസ്ഥകളിൽ ഒന്നാണ്)

(സ്മൃതി-വേദാംഗങ്ങൾ, സൂത്രങ്ങൾ, രാമായണം, മഹാഭാരതം, പുരാണങ്ങൾ, ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങൾ ഈവിധമുള്ള ദർശനങ്ങളല്ലാത്ത പുസ്തകങ്ങൾ. ദർശനങ്ങളായ വേദങ്ങൾക്കു ശ്രുതി എന്നു പേർ. ശ്രുതി നോക്കുക).

സ്മൃതിവിഭാഗം-വേദാംഗങ്ങൾ, ധർമ്മശാസ്ത്രങ്ങൾ, ഇതിഹാസങ്ങൾ പുരാണങ്ങൾ, തന്ത്രങ്ങൾ, കാവ്യങ്ങൾ രൂപകങ്ങൾ, ഗദ്യപുസ്തകങ്ങൾ, നീതിശാസ്ത്രങ്ങൾ.

സ്മൃതിചന്ദ്രികാ—ഒരു ന്യായശാസ്ത്ര പുസ്തകം.

കർത്താവു-ദ്രാവിഡക്കാരനായ ദേവനഭട്ടൻ.

സ്മൃതിമൽ-വി. ൧. ഓർമ്മയുള്ള. ൨ ന്യായശാസ്ത്രം പഠിച്ച.

സ്മൃതിമാൻ-ഒരലംകാരം.

സ്മൃതിവിഭ്രമം-ഓർമ്മക്കുഴപ്പം.

സ്മൃതിവിരുദ്ധ-വി. ന്യായശാസ്ത്രവിരുദ്ധമായ.

സ്മൃതിശാസ്ത്രം-ഒരു ന്യായശാസ്ത്രം.

സ്മേ

സ്മേര-വി. ൧. വിടിർന്ന. ൨. ചിരിക്കുന്ന. ൩. തെളിവുള്ള.

സ്മേരം-൧, പ്രകാശിപ്പ്. ൨. വിടിതുക

സ്മേരവിഷ്കിരം-മയിൽ.

സ്യ

സ്യദം-വേഗത്തിലുള്ള ഗമനം, വേഗം.

'തുച്ഛീകൃത്യമൃഗസ്യദം'

(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

സ്യന്ദ-വി. ഒഴുകുന്ന.

സ്യന്ദന-വി. വേഗമുള്ള, വേഗം പോകുന്ന.

സ്യന്ദനം-൧. തേര്. ചക്രങ്ങളോടുകൂടിയതും യുദ്ധത്തിനുപയുക്തവുമായ വാഹനം (യാനം). ഇളകുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ക. ഒഴുകുക. ന. വേഗം പോകുക. ഭ. വെള്ളം. ള വായിലെ വെള്ളം. ന. തൊട്ടുകാര. തേർപ്പണിചെയ്യുന്നുപായോഗിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സ്യന്ദനാരോഹൻ-തേരാളി. തേരിൽ കയറുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സ്യന്ദം-രഥം.

സ്യന്ദി-വി. ക. സ്രവിക്കുന്ന, ഒഴുകുന്ന. ക. പോകുന്ന.

സ്യന്ദിനി-ക. വായിലെ വെള്ളം, വായ് നീര്, എത്തായ്. ഒലിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. ക. ഇരട്ട പെറുന്ന പശു.

സ്യന്ദ്യതാ-പ്രവാഹം.

സ്യന്ന-വി. ഒഴുകിയ, ചുരന്നിയ.

സ്യമന്തകം-ഒരു ദിവ്യരത്നം. (കഥ സൂര്യസിദ്ധാന്തമാണ്).

ഇതു സൂര്യൻ സത്രാജിത്തിനു കൊടുത്തതാണ്. സത്രാജിത്തു തന്റെ അനുജനായ പ്രസേനനു അണിയുന്നതിനു കൊടുക്കയും നായാട്ടിനുപോയ അവസരത്തിൽ പ്രസേനനെ വധിച്ചു മണിയെ ഒരു സിംഹം കൊണ്ടുപോകയും സിംഹത്തെക്കൊന്നു അതിനെ ജാംബവാൻ കൈക്കലാക്കിയും ചെയ്തു. പിന്നീടു കൃഷ്ണൻ ജാംബവാനോടു യുദ്ധം ചെയ്തു യാൽ ജാംബവാൻ സന്തോഷിച്ചു ആ മണിയേയും തന്റെ മകളായ ജാംബവതിയേയും കൃഷ്ണനു കൊടുത്തു. മണിയെ കൃഷ്ണൻ സത്രാജിത്തിനു തിരിയെ നൽകി. സത്രാജിത്തിനെ വധിച്ചു ശതധന്വാൻ അതിനെ കൈക്കലാക്കി കടന്നു. കൃഷ്ണൻ ബലരാമനുമായി വരുന്നതറിഞ്ഞു ശതധന്വാൻ മണിയെ അക്രൂരനെ ഏല്പിച്ചുംകൊണ്ടു ഓടിപ്പോയി. കൃഷ്ണൻ പിടികൂടി വധിച്ചു. ബലഭദ്രൻ കൃഷ്ണനെ സംശയിച്ചിരിക്കവെ മണിയെ അക്രൂരൻ വാങ്ങിക്കൊണ്ടു. കൃഷ്ണനും ബലരാമനും സത്യഭാമയും മണിവേണമെന്നു വഴക്കു കൂട്ടുകകൊണ്ടു ഒടുക്കം അക്രൂരന്റെ പക്കൽതന്നെ ഇരിക്കട്ടെ എന്നു ബലഭദ്രൻ തീർച്ചയാക്കി. ഈ മണി ഇരിക്കുന്നേടത്തു ആധി, വ്യാധി മുതലായവ ഉണ്ടാകയില്ല ഇതു ദിനംപ്രതി എട്ടുഭാരം സ്വർണ്ണത്തെ നൽകുന്നതാണ്.

സ്യമന്തപഞ്ചകം-അഞ്ചു തടാകങ്ങൾ. പരശുരാമൻ ക്ഷ പ്രാവശ്യം ക്ഷത്രിയരാജാക്കന്മാരെ വധിച്ചു അവരുടെ രക്തംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയതാണ്.

സ്യാ

സ്യാനന്ദുരം-തിരുവനന്തപുരം.

സ്യാലൻ-അളിയൻ, ഭാര്യയുടെ താഴെയും മേലെയുമുള്ള ഉടപ്പിറന്നവൻ. വന്നു പോയ്ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

സ്യൂ

സ്യൂത—വി. തുന്നപ്പെട്ട, ഉടുപ്പും പാവുമായി നെയ്യപ്പെട്ട.

സ്യൂതം-ക. മുകളും മറവും കൊണ്ടു മടഞ്ഞുണ്ടാക്കുന്ന കൊട്ട (കുട്ട) വട്ടിമുതലായതു്. നെയ്തുണ്ടാക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. കാലിച്ചുങ്കം, വലിയ സഞ്ചി. ക. ഉടുപ്പും പാവുമായി നെയ്യപ്പെട്ടതു്.

സ്യൂതി-തുന്നൽ, തുന്നുക. ക സന്തതി.

സ്യൂതൻ-ആദിത്യൻ.

സ്യൂമം-ക. ജലം. ക. സുഖം. ന. രശ്മി.

സ്യോ

സ്യോന-വി. മംഗളമുള്ള, സന്തോഷമുള്ള.

സ്യോനം-ക. ചാക്ക്. ക. രശ്മി.

സ്യോനൻ-സൂര്യൻ.

സ്യോനാകം, ശോണാകം, ശ്യോനാകം-പലകപ്പയ്യാനി എന്ന വൃക്ഷം

സ്ര

സ്രക്-ഹ. മാല. ഉ. ശിരോലംകാരം.

സ്രംസി-വി. താഴുന്ന, പൊഴിയുന്ന, വീഴുന്ന.

സ്രംസീ-ഉകമരം. മലശോധനയുണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം.

സ്രംസിക്കുന്നു-വീഴുന്നു.

സ്രജ്യാ-കയർ.

സ്രഗ്വിണി-രാമായണം ൨൫ വൃത്തത്തിലെ ൨൧-ാം വൃത്തം.

സ്രദ്ധാ-ദക്ഷന്റെ മകൾ, ധർമ്മന്റെ ഭാര്യ, കാമദേവന്റെ അമ്മ.

സ്രവണം-ഹ. മൂത്രം. ഉ. വിയർപ്പ്. ന. ഒഴുക്ക്.

സ്രവന്തി-ഹ. നദി, ആറ്. ഉ. അഴുകണ്ണി.

സ്രവൽഗർഭ-ഗർഭം അലസിയ പശു.

സ്രവത്ത്-ഒഴുകുന്ന, ഒലിക്കുന്ന.

സ്രവദ്രംഗം-ചന്ത.

സ്രവം-ഒഴുക്ക്. വാർച്ച ൨. ഉറവ്.

സ്രവാ-പെരുങ്കുരുമ്പ.

സ്രവിക്കുന്നു-ഹ. ഒഴുകുന്നു, ഒലിക്കുന്നു. ഉ. വാലുന്നു.

സ്രഷ്ടാവ്-സൃഷ്ടിക്കുന്നവൻ, ഉണ്ടാക്കുന്നവൻ. ഉ. ദൈവം ന. ശിവൻ. ൪. ബ്രഹ്മാവ്.

സ്രസ്ത-വി. സ്ഥാനത്തു നിന്നു വീണ, വേർപെട്ട, ഉരിപ്പോയ.

സ്രസ്തം സ്രസ്തമഹോ സുവർണ്ണവലയം'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

സ്രസ്തരം-ചാരുകട്ടിൽ, കട്ടിൽ.

സ്രാ

സ്രാക്-അ. വേഗം.

സ്രാങ്ക്-ചുക്കാൻ പിടിക്കുന്ന ആൾ. (പെർഷ്യൻ ഭാഷ).

സ്രാദ്ധദേവൻ-യമൻ.

സ്രാപ്പ്-സറാപ്പ്, A Shroff, ഉണ്ടയൽ വ്യപാരി, പണത്തിന്റെ ചുമതലക്കാരൻ. (അറബിഭാഷ)

സ്രാമ്പി-ഒരുമാതിരി മാളിക.

സ്രാവം-ഒലിക്കുക, ഒലിപ്പ്.

സ്രാവക-വി. ഒഴുകുന്ന.

സ്രാവകം-മുളക്.

സ്രു

സ്രുക്-ഹോമത്തിനുള്ള ഒരു പാത്രം.

സ്രുത-വി. ഒലിക്കപ്പെട്ട, ഒലിച്ച.

സ്രുതി-ഒലിപ്പ്.

സ്രുവ-ഹ. പെരുങ്കുരുമ്പ. ഉ. സ്രുവം.

സ്രുവം-ഹോമത്തിനുള്ള ഒരു പാത്രം.

ഹോമം കഴിക്കുമ്പോൾ ഒരു പാത്രത്തിൽ നിന്നെടുത്തു ഹോമിപ്പാനായി സ്വർണ്ണം, ചെമ്പു, ചമത ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലും കൊണ്ടു ഒരു മുളം നീളത്തിൽ അഗ്രം അല്പം കഴിഞ്ഞ സ്ഥിതിയിൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ്.

സ്രുവഹസ്തൻ-ശിവൻ.

സ്രുവാവൃക്ഷം-വയ്യങ്കത. സ്രുവത്തിനുള്ള മരം എന്നർത്ഥം.

സ്രോ

സ്രോതസ്സ്-ഹ. ഒഴുക്ക്. ഉ. അരമ്പ്. ന. നദി. ൪. ഉറവ്. ൫. ഇലം.

സ്രോതഃപതി-കടൽ.

സ്രോതസ്യൻ- ൧. ശിവൻ. ൨. കള്ളൻ.

സ്രോതസ്വതീ-നദി.

സ്രോതസ്വിനി-നദി.

സ്രോതോഞ്ജനം—കണ്ണിൽ തേക്കുന്ന ഒരു മരുന്ന്, നീലാഞ്ജനം.

ഇക്കിൾ, ഛർദ്ദി മുതലായവയ്ക്കു നന്ന്. ഇം-Sulphuret of antimony, Black antimony.

സ്വ

സ്വ-വി. സ്വന്തമായുള്ള. തന്റേതായ എന്ന അർത്ഥത്തിൽ സാധാരണ പദത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ ചേരും. ഉ-ം, സ്വപിതാ = തന്റെ പിതാവ്.

സ്വ-വി. തന്നെസ്സംബന്ധിച്ച, തനിക്കുള്ള.

സ്വഃ ൧. വിഷ്ണു. ൨. ആത്മാവ്.

സ്വക-വി. തന്റേതായുള്ള, തനിക്കുള്ള.

സ്വകമ്പനൻ-വായു

സ്വകർമ്മകൃത്ത്-തനതുവേലയെ ചെയ്യുന്നവൻ

സ്വകർമ്മം-തനതുവേല

സ്വകാര്യം തനതുകാര്യം.

സ്വകീയ-വി. തനിക്കുള്ള, തന്നെ സംബന്ധിച്ച, സ്വന്തമായുള്ള. (സ്വകീയം ⊳ ⊲ പരകീയം).

സ്വകുലക്ഷയം-മീൻ.

സ്വക്ഷ-വി. (സു+അക്ഷ) ൧. നല്ല കണ്ണുള്ള. ൨. സൂക്ഷ്മബുദ്ധിയുള്ള.

സ്വഗത-വി. തന്റെ പററിൽ ഉള്ള, തങ്കലിരിക്കുന്ന.

സ്വഗതം—നാടകമുറയിൽ 'ഒരാൾ വിചാരിക്കുന്നു' എന്ന് പറയുന്നതിനു പകരം പറഞ്ഞുവരാറുള്ള ഒരു വാക്ക്, മറെറാരാൾ കേൾക്കാതെ തനിച്ചു പറക, വിചാരിക്കു ആത്മഗതം എന്നും പറയും.

സ്വച്ഛ-വി. ൧. ശുദ്ധമുള്ള, വെടിപ്പുള്ള. ൨. വെളുത്ത. ൩. തെളിഞ്ഞ. ൪. സുഖമുള്ള.

സ്വച്ഛത-വെടിപ്പ്, ശുദ്ധം.

സ്വച്ഛന്ദ-വി. ൧. തന്നിഷ്ടപ്രകാരമുള്ള. ൨. തെളിഞ്ഞ.

സ്വച്ഛന്ദചാരി-വി. തന്നിഷ്ടംപോലെ നടക്കുന്ന.

സ്വച്ഛന്ദത-തന്നിഷ്ടം.

സ്വച്ഛന്ദൻ മറെറാരാളിന്റെ വരുതിക്കു കീഴടങ്ങാത്തവൻ, സ്വതന്ത്രൻ. സ്വയമായ അഭിലാഷത്തോടു കൂടിയവനെന്നർത്ഥം.

സ്വച്ഛന്ദം തന്നിഷ്ടം.

സ്വച്ഛന്ദം—അ. ഇഷ്ടപ്രകാരം.

'സ്വച്ഛന്ദം കടിഞാണുവിട്ടയുടനെ'
(അഭിജ്ഞാനശാകുന്തളം)

സ്വച്ഛം-൧. മുത്ത്. ൨. അഭ്രകം ൩. സ്ഫടികം.

സ്വജ-വി. തനിക്കുണ്ടായ, തങ്കൽനിന്നുണ്ടായ.

സ്വജനനിഭൃതൻ—സ്വജനത്തിനെ വണങ്ങിയിരിക്കുന്നവൻ, സ്വജനവിശ്വാസി.

സ്വജനം-തന്റെ ജനം, തന്റെ ജാതിയിലെട്ടവൻ, ബന്ധു.

സ്വജൻ-പുത്രൻ. (സ്ത്രീ-സ്വജാ).

സ്വജം-൧. ചോര. ൨. വിയർപ്പ്.

സ്വജാതി- ൧. തന്റെ ജാതിയിലുള്ളവൻ. ൨. തരത്തിലുള്ള വസ്തു.

സ്വജാതിദ്വിട്ട്-നായ്.

സ്വതഃ-അ. താനേതന്നെ.

സ്വതന്ത്ര-വി. തന്നിഷ്ടം പ്രവർത്തിക്കുന്ന, മറ്റൊരാൾക്കു കീഴടങ്ങാത്ത.

സ്വതസ്സിദ്ധ-വി. താനേതന്നേ കിട്ടിയ, സഹജമായ.

സ്വതെ-താനേതന്നേ.

സ്വത്തു്-തനതുവക.

സ്വത്വബുദ്ധി-മമതാബുദ്ധി.

സ്വത്വം-ഹ. തനിക്കു താൻ മതിയെന്നുള്ള സ്ഥിതി. ഉ. മമത.

സ്വദിക്കുന്നു-രുചിനോക്കുന്നു, സ്വാദു ഗ്രഹിക്കുന്നു.

സ്വദേശജ-വി. തന്റെദിക്കിൽ ഭവിച്ച.

സ്വദേശം-ഹ. തന്റെ ദിക്ക്. ഉ. തന്റെ സ്ഥലം.

സ്വദേശി-തന്റെ ദിക്കിലുള്ളവൻ.

സ്വധനം-തന്റെ മുതൽ.

സ്വധർമ്മം-അതാതു ജാതിക്കുടുത്ത മുറ.

സ്വധാ- ഭക്ഷന്റെയും പ്രസൂതിയുടെയും പുത്രി.

സ്വധാ-അ. ദേവാദികൾക്കു ഹവിസ്സു മുതലായവയെ നൽകുമ്പോൾ പ്രയോഗിക്കപ്പെടുന്ന വാക്ക്. (വിവരണം ഗൃഹ്യസൂത്രാദികൾ കൊണ്ടറിയുക).

സ്വധാ-ഹ. മായ. ഉ. ഒരാളുടെ ഇഷ്ടം. ൩. ഒരാളിന്റെ നിശ്ചയം. ൪. പിതൃക്കൾക്കു നൽകുന്ന ഭക്ഷണം. ൫. ഒരാളിന്റെ പങ്ക്. ൬. ഭക്ഷണം. ൭. ശ്രാദ്ധം.

സ്വധാപ്രിയൻ-ഹ. അഗ്നി. ഉ. ദേവത

സ്വധിതി-വെണ്മഴു. തന്റെ ഉടമസ്ഥനെ രക്ഷിക്കുന്നതു് എന്നർത്ഥം. (ശ്രുതിപ്രകാരം ക്ഷൌരക്കത്തി എന്നു കാണുന്നു).

സ്വനഗ്രാഹി(ണി)— ഒരു യന്ത്രം. Gramaphone.

സ്വനം-ശബ്ദം, ഒച്ച.

സ്വനി-ശബ്ദം.

സ്വനിക-വി. ശബ്ദിക്കുന്ന.

സ്വനിത-വി. ശബ്ദിക്കപ്പെട്ട.

സ്വനിതം-ഹ. ഇടിമുഴക്കം. ഉ. ശബ്ദം.

സ്വനോത്സാഹം-കാണ്ടാമൃഗം.

സ്വന്തം-തനിക്കുള്ള.

സ്വൻ-ഹ. ചാർച്ചക്കാരൻ, ഗോത്രം ഒന്നായിട്ടുള്ളവൻ, ജ്ഞാതി. ഉ. ആത്മാവു്.

സ്വപക്ഷ-വി. തന്റെ പക്ഷത്തുള്ള.

സ്വപക്ഷൻ-ഹ. സ്നേഹിതൻ. ഉ. തന്റെ പക്ഷത്തുള്ളവൻ.

സ്വപക്ഷപ്രഭവ-വി. തന്റെ ജനങ്ങളിൽ നിന്നുണ്ടായ.

സ്വപനം-ഉറക്കം.

സ്വപരചക്രജ-വി. തന്നാട്ടിലും മറുനാട്ടിലും നിന്നുണ്ടായ.

സ്വപരമണ്ഡലം-തന്റെയും ശത്രുവിന്റെയും രാജ്യം.

സ്വപിക്കുന്നു-ഉറങ്ങുന്നു.

സ്വപ്നക്-വി. നിദ്രാശീലമുള്ള.

സ്വപ്നപ്രായ-വി. സ്വപ്നത്തിൽ കാണുന്നതുപോലെയുള്ള.

സ്വപ്നം-ഹ. ഉറക്കം. ഉ. ഉറക്കത്തിൽ തോന്നുന്ന അവസ്ഥകൾ.

പാതി ഉറക്കവും പാതി ഉണർവും കൂടിയ സ്ഥിതിയത്രെ സ്വപ്നം.

സ്വഭാവം- തന്റെ ശരിയായ ഭാവം, മാതിരി, പ്രകൃതി, ശീലം. മറ്റു പർയ്യായങ്ങൾ—സംസിദ്ധി, പ്രകൃതി, സ്വരൂപം, നിസർഗ്ഗം.

സ്വഭാവതഃ- അ. സ്വഭാവംകൊണ്ടുതന്നേ, പ്രകൃത്യാതന്നേ.

സ്വഭാവോക്തി- ഒരലങ്കാരം.

സ്വഭൂ-ഹ. ബ്രഹ്മാ. സ്വയമേവ ഭവിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൨. വിഷ്ണു. ൩. മഹേശ്വരൻ.

സ്വഭ്രം-വെള്ളി.

സ്വമേകൃ-വത്സരം.

സ്വമേധ-തന്റെ ബുദ്ധി, തനിക്കൊത്തപോലെ.

സ്വം-ഹ. തന്നെ സംബന്ധിച്ചതു്. (ഈ അർത്ഥത്തിൽ ത്രിലിംഗം). ൨. ഐശ്വര്യം, ധനം, വസ്തുവക. ൩. പ്രത്യേകമുള്ള അവസ്ഥ. ൪. പ്രസിദ്ധപ്പെട്ടതു്.

സ്വം-മുതൽ, സമ്പത്തു്, ധനം.

സ്വംഗം-(സു+അംഗം) നല്ല അവയവം, അംഗസൌന്ദര്യം.

സ്വമ്മു്-ചെമ്മു്, സ്വത്തു്.

സ്വയം—അ. തനിച്ചു്, തന്നെസ്സംബന്ധിച്ച.

സ്വയരക്ഷ, സ്വയപരിഷ്കാരം എന്നൊക്കെ പറയുന്നതു് അബദ്ധമാണു്. സ്വയം എന്ന ശബ്ദത്തിലെ അനുസ്വാരം ലോപിക്കാവുന്നതല്ല. സ്വയംരക്ഷ, സ്വയംപരിഷ്കാരം ഇത്യാദിതന്നെ വേണം. 'സ്വ' എന്നുമാത്രം ചേർക്കുകയാണെന്നുവരികിൽ സ്വരക്ഷ, സ്വപരിഷ്കാരം എന്നിങ്ങിനെ ആവാം.

സ്വയംകൃത-തന്നാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട.

സ്വയംകൃതാനർത്ഥപഞ്ചകം—തന്നത്താൻ വരുത്തിക്കൂട്ടുന്ന അനർത്ഥം. ദരിദ്രനു രണ്ടു ഭാര്യ, രണ്ടുദിക്കിൽ കൃഷി (കൂട്ടുകൃഷി), പെരുവഴിയിൽ വീടുവെയ്ക്കു, സാക്ഷിനില്ക്കു, ചുമതലവഹിക്ക ഇങ്ങിനെ ൫.

സ്വയദത്തൻ-തന്നത്താൻ മറ്റൊരുവനു വിററവൻ ('ദ്വാദശപുത്രൻ' നോക്കുക)

സ്വയംഭൂ-ഹ ബ്രഹ്മാവു്. തന്നത്താൻ പിറന്നവൻ, മറ്റൊരാളുടെ പുത്രനല്ലാത്തവൻ ഇങ്ങനെ ശബ്ദാർത്ഥം. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ശിവൻ. ൪. സമയം. ൫. സ്നേഹം. ൬. കാമൻ. ൭. പരമാത്മാവു്. ൮. സ്ത്രീകളുടെ നെഞ്ഞു്.

സ്വയംഭുവൻ - ഹ. ഒന്നാമത്തെ മനു. ൨. ബ്രഹ്മാവു്. ൩. ശിവൻ.

സ്വയംവ(ബ)രം- കന്യകയുടെ ഇഷ്ടംപോലെ ഭർത്താവിനെ സ്വീകരിക്കുന്ന ഒരുവിധം വിവാഹം.

സ്വയംവരാ - ഭർത്താവിനെ വരിക്കുന്നവൾ.

സ്വയംവരാ-ഭർത്താവിനെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നവൾ.

സ്വരഘ്നം-ഒരു രോഗം.

മൂർച്ഛയുണ്ടാകും. കണ്ണുരുട്ടിയടയ്ക്കും; ശ്വാസം കൂടക്കൂടെ വിടും. ഒച്ചയടയ്ക്കും തൊണ്ട വരളും. കഴുത്തു സ്വാധീനമല്ലാതെ വരും.

സ്വരത്രയം - ഹ. ഹ്രസ്വം, ദീർഘം, പ്ലുതം 3-ം ൨. (വേദോച്ചാരണത്തിൽ വേണ്ടതു) ഉദാത്തം, അനുദാത്തം, സ്വരിതം.

സ്വരവാദി-ഒരു വാദ്യം.

(സുഷിരം എന്ന ഇനത്തിപ്പെട്ടതാണു്).

സ്വരപത്തനം-സാമവേദം.

സ്വരമണ്ഡലിക-ഒരു മാതിരി വീണ.

സ്വയംശ്രേഷ്ഠൻ-ശിവൻ.

സ്വരം-ഹ. ശബ്ദം. ൨. രാഗം. ൩. വ്യാകരണത്തിൽ അ മുതൽ ഔ വരെയുള്ള 16 അക്ഷരങ്ങൾ, അച്ചുകൾ. ൪. മൂക്കിൽകൂടി കളയുന്ന വായു. ൫. അനുസ്വരം ൬. ഏഴു് എന്ന അക്കം.

സ്വരലാസിക-വേണം.

സ്വരവാസന - പാട്ടിലുള്ള വശത, പാട്ടിന്റെ മാധുര്യം.

സ്വരസാദം-ഒരു ദീനം, ഒച്ചയടപ്പ്.

സ്വരാംശം-സംഗീതസ്വരത്തിന്റെ ചില അംശത്തിനുള്ള പേർ.

സ്വരാ-ഒരു ബ്രാഹ്മണന്റെ പ്രധാന ഭാര്യ.

സ്വരാപഗാ-ഗംഗാനദി.

സ്വരാലു-വയമ്പ്.

സ്വരിത-വി. ഉച്ചരിക്കപ്പെട്ട.

സ്വരിതം-ഉദാത്താദി മൂന്നു സ്വരങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

സ്വരു-ഹ. വജ്രായുധം, ഇടിവാൾ. ശബ്ദിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ശത്രുക്കളെ ദുഃഖിപ്പിക്കുന്നതു എന്നുമാവാം. ൨. യാഗം. ആമ്പ്. ൪. യൂപത്തിന്റെ പൂട്ട്, യജ്ഞസ്തംഭമുണ്ടാക്കുന്നതിനു മരം ചെത്തുമ്പോൾ ആദ്യമായി വീണ ശകലം.

സ്വരുചി-വി. തനിക്കിഷ്ടമുള്ള.

സ്വരുവം-നായന്മാരിൽ ഒരു ജാതി.

സ്വരുസ്സ്-ഇടിവാൾ.

സ്വരൂപ-വി. ൧. ബുദ്ധിയുള്ള, വിദ്യയുള്ള, ൨. തുല്യമായ. ൩. ഇഷ്ടമുള്ള. ൪. ഒരുപോലെ ശീലമുള്ള.

സ്വരൂപ-൧. സ്വഭാവം, പ്രകൃതി. ൨. മാതിരി. ൩. രാജ്യം.

സ്വരൂപക്കാർ ശൂദ്രരിൽ ഒരിനക്കാർ.

സ്വരൂപിക്കുന്നു - കൂട്ടുന്നു, സംപാദിക്കുന്നു.

സ്വർ-അ. സ്വർഗ്ഗം. ൨. സൌന്ദര്യം, ശോഭ. ൩. ആകാശം. ൪. ആദിത്യന്റെയും ധ്രുവന്റെയും മദ്ധ്യസ്ഥലം. (സ്വർ നാമാവ്യയമാണ്).

സ്വര്-അ. മംഗളവാചകം.

സ്വർഗ്ഗം-ഇന്ദ്രന്റെ വാസസ്ഥലം, ദേവലോകം. (മേരുപർവ്വതത്തിന്മേലാണ്.) ദേവന്മാരുടെ അധിവാസസ്ഥാനം എന്നർത്ഥം.

'സ്വരവ്യയംസ്വർഗ്ഗനാക
ത്രിദിവത്രിദശാലയാഃ
സുരലോകോദ്യോദിവൌദ്വേ
സ്ത്രിയാംക്ലിബേത്രിവിഷ്ടപം'

സ്വർഗ്ഗഗിരി-മേരു പർവ്വതം.

സ്വർഗ്ഗത്തിലേകട്ടുറുമ്പ് - യാതൊരുപദ്രവും ചെയ്യാത്ത വലിയ പാവം.

സ്വർഗ്ഗത്തിൽകട്ടുറുമ്പ്-(ശൈലി) ചില്ലറശല്യം ചെയ്യുന്നവൻ.

സ്വർഗ്ഗവധൂ-ദേവസ്ത്രീ.

സ്വർഗ്ഗസ്ഥ-വി. സ്വർഗ്ഗത്തിലിരിക്കുന്ന.

സ്വർഗ്ഗാനുഭവം, സ്വർഗ്ഗാനുഭൂതി-സ്വർഗ്ഗത്തിലുള്ള അനുഭവം.

സ്വർഗ്ഗാപഗാ-സ്വർഗ്ഗംഗാ.

സ്വർഗ്ഗാഭരാപണം - കന്യകമറിയത്തിന്റെ സ്വർഗ്ഗപ്രവേശം

സ്വർഗ്ഗാരോഹണം-൧. സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു കരേറുക. ൨. ക്രിസ്തു ഉത്ഥാനാനന്തരം സ്വശക്തിയാൽ 40-ാംദിവസം സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കുപോയ എഴുന്നള്ളത്ത്.

സ്വർഗ്ഗ്യ, സ്വർഗ്ഗീയ-വി. സ്വർഗ്ഗത്തെ സംബന്ധിച്ച.

സ്വർജ്ജികാക്ഷാരം - തുവർച്ചിലക്കാരം, വേങ്ങചുട്ട വെണ്ണീർ കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്ന ക്ഷാരം എന്നും കാണുന്നു.

സ്വർണ്ണക-വി. പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള.

സ്വർണ്ണകായൻ-ഗരുഡൻ.

സ്വർണ്ണകാരൻ-തട്ടാൻ.

സ്വർണ്ണകുത്ത്-തട്ടാൻ.

സ്വർണ്ണക്ഷീരി-മലഎരുമ. സ്വർണ്ണനിറമായ ക്ഷീരത്തോട് കൂടിയത് എന്നർത്ഥം. (എരുമത്തമ്പുരി എന്നു ചിലർ).

സ്വർണ്ണചൂഡം-കാട്ടുകോഴി.

സ്വർണ്ണജം-വെള്ളത്തീയം.

സ്വർണ്ണപക്ഷിൻ-ഗരുഡൻ.

സ്വർണ്ണപുഷ്പം-ചെമ്പകം എന്ന പൂമരം.

സ്വർണ്ണബിന്ദു-വിഷ്ണു.

സ്വർണ്ണഭസ്മം-പൊന്നു സിന്ദൂരിച്ചുതു്.

സ്വർണ്ണം-പൊന്നു്.

ജ്വരം, ചുമ, വിഷം, ക്ഷയം മുതലായതിനു നന്നു്. യൌവ്വനം, കാന്തി മുതലായവയെ വർദ്ധിപ്പിക്കും. ധരിച്ചാൽ പാപം നശിക്കും. നല്ല സ്വർണ്ണത്തിന്റെ ലക്ഷണം-ഉരയ്ക്കിയാൽ ചെമന്നിരിക്കും. മുറിച്ചാൽ വെളുത്തിരിക്കും ചാണയിൽ ഉരച്ചാൽ കങ്കുമത്തിന്റെ നിറം കാണും. തുലയിൽ കനം കുട്ടം സ്നിഗ്ധത കാണും. ചെമപ്പുനിറവും മഞ്ഞനിറവും കലർന്നിരിക്കും. നല്ലപോലെ ശുദ്ധിചെയ്യാതെയും നല്ലതിന്മണ്ണും നീരാതെയും ഇരിക്കുന്ന സ്വർണ്ണം ഭക്ഷിച്ചുണ്ടാകുന്ന വികാരത്തിൽ കടുക്ക പൊടിച്ചു പഞ്ചസാര ചേർത്തു മൂന്നാഴ്ച സേവിക്കുക. ത-പൊന്നു്. ഇം-Gold (ഗോൾഡ്).

സ്വർണ്ണമയ—വി. പൊന്നു കൊണ്ടുള്ള. (പു-സ്വർണ്ണമയൻ. സ്ത്രീ-സ്വർണ്ണമയീ).

സ്വർണ്ണമൂഷാ-പൊന്മാൻ.

സ്വർണ്ണയൂഥി(യൂഥിക)-മഞ്ഞനിറമുള്ള മുല്ല.

സ്വർണ്ണരേഖ-പൊന്നുകൊണ്ടുള്ള വര.

സ്വർണ്ണരേണു-പൊൻപൊടി.

സ്വർണ്ണവർണ്ണാ-മഞ്ഞൾ, മരമഞ്ഞൾ.

സ്വർണ്ണവാഴ-കദളിവാഴ.

സ്വർണ്ണഹരിതാരം-പൊന്നരിതാരം.

സ്വർണ്ണാലി-ഒരു ചെടി.

ചമ്മലന്തയിൽ ചെറിയ തരമാണ്. കറച്ചു പടർപ്പുണ്ടു്. തണ്ടിൽ മുള്ളുകാണും.

സ്വർദ്ധുനീ-ഗംഗാനദി.

സ്വർന്ദി-ആകാശഗംഗ.

സ്വർഭാനു-രാഹു, അമൃതപാനം ചെയ്യുന്നതെന്നുള്ള ദുർമ്മോഹം ഹേതുവായിട്ടു ദേവവേഷം ധരിച്ചു സ്വർഗ്ഗത്തിൽ ശോഭിച്ചവൻ.

സ്വർവ്വധൂ-അപ്സരസ്സ്ത്രീ.

സ്വർവ്വാഹി-ഗംഗാനദി.

സ്വർവ്വേശ്യാ-അപ്സരസ്ത്രീ.

സ്വർവ്വൈദ്യൻ – സ്വർഗ്ഗത്തിലെ രണ്ടു വൈദ്യൻ, അശ്വനീപുത്രൻ.

സ്വല്പ-വി. ഏറവും കുറഞ്ഞ, അല്പമായ.

സ്വല്പിഷ്ട-വി. വളരെ ചെറിയ.

സ്വവശ-വി. സ്വാതന്ത്ര്യമുള്ള.

സ്വവാസിനി-വിവാഹം കഴിഞ്ഞവളും പ്രാരബ്ധയൌവ്വനയുമായ സ്ത്രീ.

സ്വസാദികം—തങ്ങളെ നയിക്കുന്നവർ.

സ്വസാവു്-സഹോദരി.

സ്വസ്രീപുത്രൻ (-പുത്രി)-സോദരീപുത്രൻ (പുത്രി).

സ്വസ്തി-ആശീർവ്വാദം (ക്ഷേമം, പുണ്യം മുതലായവയിൽ വർത്തിക്കുന്നു).

സ്വസ്തികം-പ്ര. ധനികന്മാരുടെ ഗൃഹം

൨. മുൻവശത്തു മണ്ഡപമുള്ള ഒരു വിശിഷ്ട ക്ഷേത്രം, ദേവാലയ വകഭേദം. മംഗളത്തെച്ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം. സർവ്വതോഭദ്രം എന്നതു നോക്കുക. ൩. കോഴി. ൪. തരത്തിനു വരുന്ന കാര്യം ൫. നാല്ക്കുവലവഴി. ൬. തെക്കും പടിഞ്ഞാറും വടക്കും മണ്ഡപവും കിഴക്കു വാതിലുമുള്ള ഒരു രാജധാനി. ൭. ഒരു മാതിരി പലഹാരം. ൮. ഒരു ഗൂഢാർത്ഥമുള്ള അടയാളം.

സ്വസ്തികാസനം-ജംഘയുടേയും തുടയുടേയും ഇടയിൽ രണ്ടു കാലടികളേയും വെച്ചു ശരീരം വളയാതെ നേരെയുള്ള ഇരിപ്പ്.

സ്വസ്തിമതി-ക്ഷേമവതി.

സ്വസ്തിമത്ത്-വി. സന്തോഷമുള്ള, സുഖമുള്ള.

സ്വസ്തിമാൻ-പുണ്യവാൻ, വിനാശരഹിതൻ.

സ്വസ്തിവാചകം-ബ്രാഹ്മണർ ചെയ്യുന്ന ഒരു കർമ്മം.

സ്വസ്ഥ-വി. ൧. തന്നിൽതന്നെയിരിക്കുന്ന. ൨. തളർച്ചയോടുകൂടാത്ത, സുഖമുള്ള. ൩. ഉറപ്പുള്ള. ൪. വിശ്വാസമുള്ള. ൫. യോഗ്യമായ് നില്ക്കുന്ന.

സ്വസ്ഥത-൧. സൌഖ്യം. ൨. അവസ്ഥ.

സ്വസ്ഥനാൾ-വി. ൧. ആശ്വസിച്ചിരിക്കുന്ന, സുഖമുള്ള, വേലയിൽ നിന്നൊഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ൨. ഉറപ്പ്.

സ്വസ്ഥൻ-തളർച്ചയോടു കൂടാത്തവൻ.

സ്വസ്ഥബുദ്ധി-യോഗ്യമായ് നിലനില്ക്കുന്ന ബുദ്ധി.

സ്വസ്ഥം-അ. സുഖമായി.

സ്വസ്ഥമാകുന്നു-൧. ആശ്വാസമാകുന്നു, അവസരമാകുന്നു. ൨. സൌഖ്യമാകുന്നു.

സ്വസ്ഥവൃത്തി-ആശ്വാസം, സുഖം.

സ്വസ്രീയൻ-ഉടപ്പുറന്നവളുടെമകന്റെ പേർ. സ്വസാവിന്റെ അപത്യം എന്നർത്ഥം. (പാഠാന്തരം-സ്വസ്രേയൻ).

സ്വസ്രീയാ, സ്വസ്രേയാ-സഹോദരിയുടെ പുത്രി.

സ്വഹസ്തം-൧. തന്റെ കൈ. ൨. സ്വന്ത കൈപ്പട.

സ്വഹസ്താക്ഷരം-സ്വന്ത കൈപ്പടയിലുള്ള എഴുത്ത്, കൈയ്യൊപ്പ്.

സ്വാ

സ്വാകാംക്ഷ-൧, (സു+ആകാംക്ഷ) സൽകാര്യത്തിലുള്ള ആഗ്രഹം. ൨. (സ്വ+ആകാംക്ഷ) തങ്കാര്യത്തിലുള്ള താൽപര്യം.

സ്വാംകികൻ-ചെണ്ടക്കാരൻ, മദ്ദളക്കാരൻ.

സ്വാക്ഷരം-സ്വന്തകൈപ്പട.

സ്വാഗതം-൧. നിഷ്പ്രയാസം വന്നുചേരുക, സുഖമായി വന്നുചേരുക ൨. അതിഥികൾ വന്നാൽ പറയപ്പെടുന്ന മംഗലവാക്ക്.

സ്വാഗതാ-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ

സ്വാച്ഛന്ദ്യം-സ്വച്ഛന്ദത, തന്നിഷ്ടപ്രകാരമുള്ള സ്ഥിതി (ഇരിപ്പ്), സ്വാതന്ത്ര്യം.

സ്വാതന്ത്ര്യം- സ്വതന്ത്രത, അന്യന്റെ കീഴടങ്ങാതെ ഇരിക്കുന്നവരുടെ സ്ഥിതി.

സ്വാതി-൧. ചോതിനക്ഷത്രം. ൨. സൂര്യന്റെ ഭാര്യ. ൩. വാൾ.

സ്വാതിവിന്ദുസമുത്ഭവം-മുത്ത്.

സ്വാത്മവരപ്രദൻ-തന്റെ ആത്മാവിനെക്കൂടേയും വരമായി കൊടുക്കുന്നവൻ.

സ്വാത്മാവ്-ഉ. (സ്വ+ആത്മാവ്) തന്റെ ആത്മാവ്. ൨. (സു+ആത്മാവ്) നല്ല ആത്മാവ്.

സ്വാദ്-ഉ. രുചി, മധുരം. ൨. ജീവകം എന്ന മരുന്ന്. ൩. ശക്കര. ൪ മുന്തിരിങ്ങ.

സ്വാദ്-വി. ഉ. മധുരമുള്ള. ൨. സൌന്ദര്യമുള്ള. ൩. ഇഷ്ടമുള്ള. ൪. രുചി തോന്നത്തക്ക.

സ്വാദം, സ്വാദനം-ഉ. രുചി. ൨. രുചി നോക്കുക, കുടിക്കുക, തിന്നുക. ൩. അനുഭവം.

സ്വാദിഷ്ഠ-വി. അത്യധികം സ്വാദുള്ള (മധുരമുള്ള).

സ്വാദീയസ്സ്-വളരെ സ്വാദുള്ള (മധുരമുള്ള).

സ്വാദുകണ്ടകം-ഉ. ഞെരിഞ്ഞിൽ. ൨. വയ്യങ്കതക്.

സ്വാദുകര-വി. രുചിയുള്ള.

സ്വാദുധന്വാവ്-കാമദേവൻ.

സ്വാദുപടോലി-ഒരുതരം പടോലം.

അരോചകം, അഗ്നിമാന്ദ്യം, ജ്വരം മുതലായവയെ ശമിപ്പിക്കും. പഥ്യവും പുഷ്ടികരവും ബലപ്രദവുമാണ്. കറിയ്ക്കു പായോഗിക്കാറുള്ള പടോലം ഇതാകുന്നു.

സ്വാദുരസ-ഉ. കാകോളി. ൨. മുന്തിരിങ്ങാപ്പഴം. ൩. മദ്യം. ൪. ഈത്തപ്പഴം.

സ്വാദ്വമ്ലം-മാതളം.

സ്വാദ്വീ-മുന്തിരി, മുന്തിരിങ്ങാപ്പഴം. ആസ്വദിക്കപ്പെടുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സ്വാധിഷ്ഠാനം — ആറാധാരങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (ഷഡാധാരങ്ങൾ എന്നതു നോക്കുക). (മൂലാധാരത്തിൽ നിന്നു നാലം ഗുലത്തിനു മേൽ സ്വാധിഷ്ഠാനം)

സ്വാധീന-വി. ഉ. തന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ ഉപകരിക്കുന്ന. ൨. തനിക്കു കൂടെ സഹായിക്കുന്ന, തന്റെ അധികാരത്തിലുള്ള.

സ്വാധീനം-പാങ്ങ്, എളുപ്പം, തന്റെ അധീനം, തന്റെ ശക്തി.

സ്വാധീനപതികാ-തന്റെ ഭർത്താവിന്നു കീഴടങ്ങാത്തവൾ.

സ്വാധീനപ്പെടുന്നു — കീഴടങ്ങുന്നു, തന്റെ വശത്താകുന്നു.

സ്വാദ്ധ്യായം-ഉ. വേദാഭ്യാസം. മോക്ഷസാധനത്തെ ശീലിക്കയോ ഓങ്കാരത്തെ ജപിക്കയോ ചെയ്യുക. ൨. വേദം. ൩. കാണാതെ പഠിക്കുക, ഉരുവിടുക.

സ്വാദ്ധ്യായവാൻ-വേദം അഭ്യസിക്കുന്നവൻ.

സ്വാദ്ധ്യാനുഭവം, സ്വാദ്ധ്യാനുഭൂതി-ആത്മബോധം.

സ്വാദ്ധ്യായീ-വേദാഭ്യാസം ചെയ്യുന്ന ശിഷ്യൻ.

സ്വാനം-ശബ്ദം.

സ്വാന്ത-വി. ശബ്ദിക്കുന്ന.

സ്വാന്തം— ഉ. മനസ്സ്. ശബ്ദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം. (മനസ്സംബന്ധം കൂടാതെ വാക്ക് പ്രവർത്തിക്കയില്ലല്ലോ). ൨. ഗുഹ.

സ്വാപതേയം-ദ്രവ്യം, വസ്തു.

സ്വാപം-ഉ. ഉറക്കം. ൨. മടി, മടിക്കുക. ൩. അറിവില്ലായ്ക. ൪. ഒരു ദീനം. ൫. സ്വപ്നം. ൬. പ്രജ്ഞാകേട്.

സ്വാഭാവിക-വി സ്വഭാവത്തെസ്സംബന്ധിച്ചുള്ള.

സ്വാഭാവ്യം-പ്രകൃത്യാ ഉള്ളത്, സഹജമായ ശീലം.

സ്വാമി-ഉടയക്കാരനായ, രക്ഷിക്കുന്ന, അധികാരമുള്ള.

സ്വാമി-ഹ. വിഷ്ണു. ൨. ശിവൻ. ൩. കാൎത്തികേയൻ, ൪. വത്സ്യായനമുനി. ൫. ഗരുഡൻ. ൬. യജമാനൻ, നാഥൻ, ഉടമസ്ഥൻ (സ്ത്രീ-സ്വാമിനി). ൭. രാജാവ്. ൮. വിദ്വാൻ, വിദ്വാനായ ബ്രാഹ്മണൻ ൯. ഗുരു ൧൦. ഭൎത്താവ്. ൧൧. രസം. ൧൨. രാജ്യാംഗങ്ങൾ ൭-ം കൂടിയതിൽ ഒന്ന്.

സ്വാമിതാ(ത്വം)-ഹ. ഉടമസ്ഥത. ൨. യജമാനത്വം. ൩. തീറവകാശം.

സ്വാമിദ്രോഹം-യജമാനനെ ദ്രോഹിക്കുക, വിരോധംചെയ്യുക.

സ്വാമിനീ-ഹ. യജമാനസ്ത്രീ. ൨. രാജസ്ത്രീ. (പു-സ്വാമി). ൩. ഉടമസ്ഥാ.

സ്വാമിഭക്തി - ഹ. യജമാനനോടുള്ള ഭക്തി. ൨. രാജഭക്തി.

സ്വാമിഭോഗം-ജന്മിക്കുള്ള ഭാഗം, ഉടമസ്ഥന്റെ പങ്ക്.

സ്വാമ്യം-ഹ. യജമാനത്വം. ൨. ഉടമസ്ഥത. ൩. സൎവ്വാധികാരം.

സ്വാംഗഹോമം - തന്റെ ശരീരത്തെ തന്നെ ഹോമിക്കുകയെന്നതു്.

സ്വായത്ത-വി. ഹ. തന്റേതായി കിട്ടിയ. ൨. തന്റെ പ്രയത്നത്താൽ കിട്ടിയ.

സ്വായംഭുവൻ-ഹ-ാമത്തെ മനു.

സ്വാരസ്യം- ഹ. നല്ല രസമുള്ളതിന്റെ സ്ഥിതി, സ്വരസത ൨. ഭംഗി.

സ്വാരാജ്യം-ഇന്ദ്രസ്വൎഗ്ഗം.

സ്വാരാട്ട്-ഇന്ദ്രൻ. സ്വൎഗ്ഗത്തിൽ ശോഭിക്കുന്നവൻ എന്നൎത്ഥം.

സ്വാരോചിഷൻ-രണ്ടാമത്തെ മനു.

സ്വാൎത്ഥ-വി. സ്വന്ത അൎത്ഥമുള്ള.

സ്വാൎത്ഥതൽപരത, സ്വാൎത്ഥപരത-തങ്കാൎയ്യത്തിലുള്ള താൽപൎയ്യം.

സ്വാൎത്ഥം-സ്വന്ത അൎത്ഥം, സമ്പത്തു്.

സ്വാശ്രയം-ഹ. തന്നെത്തന്നെ ആശ്രയിക്കുകയെന്നുള്ളതു്. ൨. പാൎപ്പിടം.

സ്വാസ്ഥ്യം-സ്വസ്ഥത, സുഖം.

സ്വാഹാ-അഗ്നിയുടെ ഭാൎയ്യ, ഭക്ഷന്റെയും പ്രസൂതിയുടെയും പുത്രി. ദേവന്മാൎ ഇതുകൊണ്ടു വഴിപോലെ വിളിക്കപ്പെടുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. മറ്റുപൎയ്യായങ്ങൾ-അഗ്നായി, ഹുതഭുക്പ്രിയ.

സ്വാഹാ-അ. ദേവപ്രാൎത്ഥനയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന വാക്ക്. ദേവാദികൾക്കു ഹവിരാദികളെ നൾകുമ്പോൾ പ്രയോഗിക്കുന്നതു്. (വിവരണം ഗൃഹ്യസൂത്രാദികൾ കൊണ്ടറിയുക).

സ്വാഹാപതി-അഗ്നി.

സ്വാഹാഭുക്ക്-ഒരു ദേവത.

സ്വി

സ്വിൽ-അ. ചോദ്യത്തിലും സംശയത്തിലും പ്രയോഗിക്കുന്ന ഒരു പദം.

സ്വിന്ന-വി. ഹ. തളൎന്ന. ൨. വിയൎത്ത. ൩. വേവിച്ച.

—:o:—

സ്വീ

സ്വീകരണം-ഹ കൈക്കൊള്ളുക. ൨. വാഗ്ദത്തംചെയ്ക; സമ്മതിക്ക. ൩. വിവാഹം.

സ്വീകാരം-ഹ. കൈക്കൊള്ളൽ. ൨. സമ്മതം. ൩. വിവാഹം.

സ്വീകരിക്കുന്നു-ഹ. കൈക്കൊള്ളുന്നു. ൨. സമ്മതിക്കുന്നു. ൩. വിവാഹം ചെയ്യുന്നു.

സ്വീകാൎയ്യ-വി. കൈക്കൊള്ളത്തക്ക.

സ്വീകൃത-വി. സ്വീകരിക്കപ്പെട്ട.

സ്വീകൃതവിക്രിയൻ-സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വികാരത്തോടുകൂടിയവൻ, കാമോദ്ദീപിതൻ.

സ്വീകൃതി-ഹ. സ്വീകാരം. ഉ. വിവാഹം.

സ്വീയ-വി. തന്റേതായ, തന്നെ സംബന്ധിച്ച.

സ്വേ

സ്വേച്ഛാ-തന്നിഷ്ടം.

സ്വേച്ഛാവൃത്തി-തന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ ചെയ്ക.

സ്വേദ-വി. ചൂടുള്ള, വിയർപ്പുള്ള.

സ്വേദജ-വി. വിയർപ്പിൽ നിന്നുണ്ടായ.

സ്വേദജങ്ങൾ-കൃമികൾ, കാട്ടീച്ചകൾ, കൊതു, മൂട്ട മുതലായ ജീവികൾ.

സ്വേദനി-ഹ. ദോശച്ചട്ടി. ഉ. മദ്യം വാറുന്ന പാത്രം. അഗ്നിയുടെ ചൂട്ടുകൊണ്ടു സ്വദിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

സ്വേദനികാ-അടുക്കള.

സ്വേദം-ഹ. വിയർപ്പ്. ഇതുകൊണ്ടു അംഗം നനയുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. വിയർപ്പിന്നു ഹേതുവായ അംഗതാപം. ഉ. ചൂട്. ൩. ആവി.

സ്വേദിക്കുന്നു-വിയർക്കുന്നു, ഉഷ്ണിക്കുന്നു.

സ്വൈ

സ്വൈര-വി. ഹ. തന്നിഷ്ടമുള്ള, ബന്ധനമില്ലാത്ത. ഉ. സാവധാനമുള്ള, മടിയുള്ള

സ്വൈരഗാമി (-മിനി)— സ്വേച്ഛപോലെ നടക്കുന്നവൻ (-വൾ).

സ്വൈരത, സ്വൈരത്വം—തന്നിഷ്ടം; ബന്ധനമില്ലായ്ക, സുഖം.

സ്വൈരൻ-ഹ. സ്വാതന്ത്ര്യമായി നടക്കുന്നവൻ ഉ. മന്ദൻ.

സ്വൈരം- സ്വന്തഇഷ്ടം സുഖം. (അ) ഇച്ഛപോലെ.

സ്വൈരാലാപ -രഹസ്യവർത്തമാനം.

സ്വൈരി-വി. തന്റെ ഇഷ്ടംപോലെ നടക്കുന്ന.

സ്വൈരിണീ-ഹ. വ്യഭിചാരിണി, താന്തോന്നിവാസമായി നടക്കുന്നവൾ എന്നർത്ഥം. പാംസുലാ, വേശ്യ. ഉ. മലംപുള്ള്.

സ്വൈരിത-തന്നിഷ്ടം, സ്വാതന്ത്ര്യം, സ്വേച്ഛാചാരിത്വം.

സ്വോ

സ്വോദരപൂരക-വി. തന്റെ വയറുമാത്രം നിറയ്ക്കുന്ന (കുക്ഷിംഭരി).

സ്വോദരപൂരണം-അവനവന്റെ വയറു നിറയ്ക്കൽ, സ്വന്തം ഉപജീവനം.

ഹ

ഹ—ഹല്ലുകളിൽ മുപ്പത്തുമൂന്നാം അക്ഷരം.

ഹ-അ. പാദപൂരണത്തിങ്കൽ പറയും.

ഹഃ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. വിഷ്ണു.

ഹകാരം-ഹ എന്ന അക്ഷരം.

ഹക്ക-ഉള്ളത്, വാസ്തവമായത്. (അറബിഭാഷ).

ഹക്കൽ-ബുദ്ധി. (അറബിഭാഷ).

ഹക്കിം-വൈദ്യൻ. (അറബിഭാഷ).

ഹജാം-ക്ഷുരകൻ.

ഹജ്ജത്ത്- മഹമ്മദന്മാരുടെ കാലാരംഭവർഷം. From 16th July. A. D. 622.

ഹജ്ജൂർ-റവന്യൂസംബന്ധമായ പ്രധാനകച്ചേരി, ദിവാന്റെ കച്ചേരി, രാജധാനി. (അറബിഭാഷ).

ഹജ്ജു-മെക്കായിലേക്കുള്ള തീർത്ഥയാത്ര.

ഹഞ്ജി, ഹഞ്ജികാ-ചെറുതേക്ക്.

ഹഞ്ജേ-അ. നാട്യത്തിൽ ചേടിയെ വിളിക്കുന്ന ഒരു വാക്ക്. (ഹള എന്നതു നോക്കുക).

ഹട്ടചൊരകൻ-ചന്തയിൽ മോഷ്ടിക്കുന്നവൻ.

ഹട്ടം-അങ്ങാടിത്തെരുവ്, ചന്തസ്ഥലം.

ഹട്ടവിലാസിനി-ഹ. നാകണം. ഉ. പവിഴക്കൊടി. ന. വേശ്യാ.

ഹട്ടി-ചന്ത.

ഹഠകാരം-ബലാല്ക്കാരം.

ഹഠം-ഹ. ബലാല്ക്കാരം. ഉ. പായൽ. ന. കറുകമ്പുല്ല്.

ഹഠയോഗം- രാജയോഗത്തെക്കാൾ അധികം ശ്രമിച്ച് സാധിക്കേണ്ട ഒരു യോഗാഭ്യാസക്രമം. ജ്ഞാനബലംകൊണ്ടു മനസ്സിനെ യഥാർത്ഥ കേന്ദ്രത്തിലേക്കാകർഷിച്ചു അതുവഴി മിഥ്യാബോധത്തെ കൈവെടിയുന്നതു ഹഠയോഗം.

ഹഠാൽ-അ. ബലാല്ക്കാരമായി.

ഹഠാർത്ഥക-ഹഠ എന്ന ശബ്ദത്തിന്റെ അർത്ഥത്തോടു കൂടിയ.

ഹഃണ്ഡ-നാട്യത്തിൽ നീചസ്ത്രീയെ വിളിക്കുന്ന ഒരു വാക്ക്. (ഹള എന്നതു നോക്കുക)

ഹത-വി. ഹ. അടിക്കപ്പെട്ട, കൊല്ലപ്പെട്ട. ഉ. ആകപ്പാടെ നശിക്കപ്പെട്ട. ന. സ്ഥാനഭ്രഷ്ടാക്കപ്പെട്ട. ദ. പെരുക്കപ്പെട്ട. ഇ. വിട്ടുപോയ. ഈ. ഇച്ഛാഭംഗം വന്ന. ഒ. അവസാനിക്കപ്പെട്ട.

ഹതകൻ-ഹ. ദുഷ്ടൻ. ഉ. പേടിയുള്ളവൻ.

ഹതദൈവ-വി. ഭാഗ്യമില്ലാത്ത.

ഹതബുദ്ധി-ബുദ്ധിയില്ലാത്ത.

ഹതബോധൻ-ബോധമില്ലാത്തവൻ.

ഹതം-ഹ. പെരുക്കൽ. ഉ. കൊലചെയ്ത, ഉപദ്രവിക്ക. ന. ഹനിക്കപ്പെട്ടതു്. ദ. നഷ്ടം.

ഹതശേഷം- കൊല്ലപ്പെട്ടതിന്റെ ശേഷമുള്ളതു്.

ഹതാശ-വി. ഹ. കൃപയില്ലാത്ത. ഉ. ഇച്ഛാഭംഗം വന്ന. ന. തളർന്ന. ദ. ഹീനമായ.

ഹതാശ-മച്ചി.

ഹതി-ഹ. കൊല. ഉ. ഉപദ്രവം. ന. അടി. ദ. നഷ്ടം. ഇ. തോൽവി.

ഹത്ന-ഹ. ഒരു ആയുധം. ഉ. ഒരു ദീനം.

ഹത്യ-കൊല, വധം.

ഹഥൻ-മനസ്സിടിഞ്ഞവൻ.

ഹഥം-ഹ. അടി, ഇടി. ഉ. കൊല. ന. മരണം.

ഹൻ-ഹ. ശിവൻ. ഉ. വിഷ്ണു. ന. ചന്ദ്രൻ. ദ. വൈദ്യൻ. ഇ. പരബ്രഹ്മം.

ഹനനൻ-കൊല്ലുന്നവൻ.

ഹനനം-ഹ. കൊല. ഉ. അടി. ന. ഉപദ്രവം.

ഹനം-കൊല.

ഹനാൻവെള്ളം-(സു) തീർത്ഥജലം, അനുഗ്രഹത്തിന്റെ വെള്ളം. (ക്രി-മ).

ഹനിക്കുന്നു-ഹ. കൊല്ലുന്നു. ഉ. നശിപ്പിക്ക മുതലായതു ചെയ്യുന്നു. ന. തല്ലുന്നു.

ഹന്നു-ഹ. താടിയെല്ല്. (ഹനു എന്നുമാവാം). പുത്രാദികളാൽ സ്പർശിക്കപ്പെടുന്നതു് എന്നർത്ഥം. ഉ. ഒരായുധം. ന.

പവിഴക്കൊടി. ൪ ദീനം ൫ മരണം ൬. മഞ്ഞൾ. ൭ വേശ്യ.

ഹനുമാൻ, ഹനൂമാൻ-വായുപുത്രനായ ഒരു വാനരശ്രേഷ്ഠൻ. (ശ്രീരാമദാസനാണ്. അഞ്ജന എന്ന പദം നോക്കുക).

'കല്യാണസൌഗന്ധികം' തുള്ളലിൽ 'താമരസാക്ഷന്റെ മെത്തേടെതാഴത്ത്' ഇത്യാദി വളച്ചുകെട്ടിയ ഒരു സ്തുതി കാണുന്നു. ഇതിനു പലരും പലവിധം അർത്ഥം പറയുന്നുണ്ട്.

ഒരഭിപ്രായം.

താമരസാക്ഷന്റെ-വിഷ്ണുവിന്റെ.

മെത്തേടെ-അനന്തന്റെ.

താഴത്തുതാങ്ങിക്കിടക്കുന്നവനെ-ആദികൂർമ്മത്തെ.

ചുമക്കുന്ന വമ്പന്റെ കൊമ്പന്റെ-ചുമക്കുന്ന വമ്പനായ കൊമ്പന്റെ=ഗജശ്രേഷ്ഠന്റെ=ഗണപതിയുടെ.

കൊമ്പൊന്നൊടിച്ചോന്റെ - സുബ്രഹ്മണ്യന്റെ.

ജ്യേഷ്ഠനെ-ഗണപതിയെ.

പേടിച്ചു നാട്ടീന്നുപോയോന്റെ- വൈശ്രവണന്റെ.

ചാട്ടിന്റെ-പുഷ്പകവിമാനത്തിന്റെ.

കൂട്ടിന്റെ കോട്ടംതിമിർപ്പവന്റെ-രാവണന്റെ.

ഉണ്ണിയുടെ- (മകന്റെ) അക്ഷകുമാരന്റെ.

കഴുത്തറുത്തോരു പുരുഷൻ-ഹനൂമാൻ

എന്നുള്ളംതെളിവോടു വന്നുതുണയ്ക്കുണം.

മറ്റൊരഭിപ്രായം.

താമരസാക്ഷന്റെ-വിഷ്ണുവിന്റെ.

മെത്തേടെ-അനന്തന്റെ.

താഴത്തുതാങ്ങിക്കിടക്കുന്നവനെ-ആദികൂർമ്മത്തെ

ചുമക്കുന്ന വമ്പന്റെ സമുദ്രത്തിന്റെ.

കൊമ്പന്റെ-ഐരാവതത്തിന്റെ.

കൊമ്പൊന്നൊടിച്ചോന്റെ - കാളകൎണ്ണന്റെ.

ചേട്ടനെ-രാവണനെ.

പേടിച്ചു നാട്ടീന്നുപോയോന്റെ- വൈശ്രവണന്റെ.

ചാട്ടിന്റെ-പുഷ്പകവിമാനത്തിന്റെ.

കൂട്ടിന്റെ-(വാസസ്ഥലത്തിന്റെ) ഭൂമിയുടെ.

അല്ലെങ്കിൽ ചാട്ടിന്റെ കൂട്ടിന്റെ- കൂട്ടു (ചങ്ങാതി)=പുരഹരരഥം=ഭൂമി.

അതിന്റെ കോട്ടം-വിപരീതമായനില.

തിമിർപ്പവനുണ്ണി- ആദിവരാഹമൂർത്തിയുടെ ഉണ്ണി=നരകാസുരൻ.

കഴുത്തറുത്തോരു പുരുഷൻ-ശ്രീകൃഷ്ണൻ.

കല്യാണസൌഗന്ധികത്തിൽ 'വാനോർനദിപുരെ വാണരുളീടുന്ന ദീനാനുകമ്പിയാം കൃഷ്ണൻതിരുവടി' എന്നിപ്രകാരം സ്തുതിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥിതിക്ക് ഇങ്ങനെയും ഒരു സ്തുതി വേണമെന്ന് ആ മഹാകവി വിചാരിക്കുമോ?

ഹനുമാൻധാര - പ്രസിദ്ധമായ ഒരു കിണറ്.

(ഇതു ചിത്രകൂടത്തിലാണു)

ഹനൂഷൻ-ഒരു രാക്ഷസൻ.

ഹന്ത-കഷ്ടം, ആശ്ചൎയ്യം.

ഹന്തവ്യ-വി. കൊല്ലപ്പെടേണ്ടുന്ന.

ഹന്താവ്-ഹ. കൊല്ലുന്നവൻ, കൊന്നവൻ. ൨. ശത്രു.

ഹന്തു-ഹ. കാള. ൨. കൊല, മരണം.

ഹന്തുകാമ-വി. കൊല്ലുവാൻ ആഗ്രഹമുള്ള.

ഹന്തോക്തി-ദയ.

ഹന്ന-വി. ഒഴിഞ്ഞ, കടന്നുപോയ.

ഹം-അ. കോപത്തിലും മററും പ്രയോഗിക്കുന്ന ഒരു പദം.

ഹം-ഹ. അരയന്നം. ൨. കുതിര. ൩. ജലം. ൪. ചോര. ൫. ആകാശം. ൬. പൂജ്യം (0). ൭. ധ്യാനം. ൮. മംഗലം. ൯. സ്വർഗ്ഗം. ൧൦. അറിവ്. ൧൧. യുദ്ധം. ൧൨. ഭയം. ൧൩. കാരണം. ൧൪. സന്തോഷം. ൧൫. ആയുധം.

ഹംസകം-ഹ. തള, കാൽച്ചിലമ്പ്, കാൽവള. ഹംസതുല്യം എന്നർത്ഥം. ൨. വാത്ത.

ഹംസകൂടം-ഹ. കാളയുടെ ഉപ്പുചുമല്, പൂഞ്ഞ. ൨. ഹിമാലയശിഖരം.

ഹംസഗതി-അരയന്നത്തെപ്പോലെ നടക്കുന്ന നട.

ഹംസതൂലം-അരയന്നത്തിന്റെ തൂവൽ.

ഹംസദ്ധ്വനി-ഒരു രാഗം.

ഹംസനാദിനി-ഒരുവക പ്രധാന സ്ത്രീ.

ഹംസൻ-ഹ. ബ്രഹ്മാവ്. ൨. വിഷ്ണു. ൩. ശിവൻ. ൪. സൂര്യൻ. ഇരുട്ടിനെ ഹനിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ൫. കാമൻ. ൬. സ്വാതന്ത്ര്യമുള്ള രാജാവ്. ൭. സന്യാസി. ൮. ജരാസന്ധന്റെ ഒരു കൂട്ടുകാരൻ.

ഹംസം-ഹ. അരയന്നം. ഗമനശീലം കൊണ്ട് ഈ പേരുണ്ടായി. ൨. ഒരു മന്ത്രം. ൩. ശ്രേഷ്ഠം. ൪. കുതിര. ൫. അസൂയ. ൬. പ്രാണവായുക്കളിൽ ഒന്ന്. ൭. മുൻപിൽ. ൮. എരിക്ക്. ൯. പർവ്വതം. ൧൦. പോത്ത്.

ഹംസമാല-ഹ. ഒരു വൃത്തത്തിന്റെപേർ. ൨. കാരണം.

ഹംസമുഖി-ഒരു വൃത്തത്തിന്റെ പേർ.

ഹംസരഥൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

ഹംസലോഹകം-പിച്ചള.

ഹംസവാദം-ചായില്യം.

ഹംസവാഹനൻ-ബ്രഹ്മാവ്. ഹംസം വാഹനമായുള്ളവൻ എന്നർത്ഥം.

ഹംസാഭിഖ്യം-വെള്ളി.

ഹംസി-പെൺ അരയന്നം.

ഹം ഹോ-അ. വിളിയിങ്കലും നിന്ദയിങ്കലും പ്രയോഗിച്ചു വരുന്നു.

ഹയഗ്രീവ-ദുർഗ്ഗ.

ഹയഗ്രീവൻ-ഹ. ബ്രാഹ്മണരുടെ വേദം മോഷണംചെയ്ത ഒരസുരൻ. ൨. വിഷ്ണു.

ഹയനം-മൂടലുള്ള രഥം.

ഹയൻ-ഇന്ദ്രൻ.

ഹയപുച്ഛി-പെരുങ്കാണം എന്ന മരുന്ന്.

ഹയപ്രിയം-യവം.

ഹയം-ഹ. കുതിര. ൨. ഏഴ് എന്ന അക്കം. ൩. പുരുഷന്മാരിൽ ഒരു ജാതി.

ഹയമാരകം-കണവീരം എന്ന തൈ.

ഹംകഷൻ-ഹ. മാതലി. ൨. തേരാളി.

ഹയമേധാ-അശ്വമേധം (ഒരു യാഗം).

ഹയവാഹനൻ-ഹ. കുബേരൻ. ൨. സൂര്യൻ.

ഹയശാല-കുതിരലായം.

ഹയാംഗം-ധനുരാശി.

ഹയി-പെൺകുതിര.

ഹയോത്ഥം-കുതിരനിമിത്തം ഉണ്ടായത് (കിളർന്നത്).

ഹര-വി. ഹ. ഹരിക്കുന്ന, ബലാൽ എടുക്കുന്ന, പിടിച്ചുപറിക്കുന്ന. ൨. കളയുന്ന.

ഹരകൻ-ഹ. കള്ളൻ. ൨. ശിവൻ. ൩. ഹാരകം. ൪. പിടിച്ചുപറിക്കുന്നവൻ.

ഹരചൂഡാമണി–ചന്ദ്രൻ.

ഹരണം–ക. ബലാൽ എടുക്കുക. ഉ. മോക്ഷണം. ന. രൊക. ര സ്ത്രീധനം. ഇ. ബീജം ണ. കവർച്ച. ഒ പൊന്ത്. വ. ചൂടവെള്ളം. ൻ. കണക്കിൽ കിഴിക്കുക.

ഹരതേജസ്സ്–രസം.

ഹരനേത്രം–ക. ശിവന്റെ കണ്ണ്. ഉ. മൂന്ന് എന്ന അക്കം.

ഹരൻ–ക. ശിവൻ. ഉ. അഗ്നി. ന. കണക്കിൽ കിഴിപ്പുൻ. ര. കഴുത.

ഹരബീജം–ക. രുദ്രാക്ഷം. ഉ. രസം.

ഹരം–കഴുത.

ഹരവാഹനം–കാള.

ഹരശേഖരാ–ശംഗാനദി.

ഹരാക്ഷം–രുദ്രാക്ഷം.

ഹരി–വി. ക. പച്ചയായുള്ള. ഉ. പിംഗലമായുള്ള. ന. മഞ്ഞയായുള്ള.

ഹരി–ക. ഇന്ദ്രൻ. ഉ. സൂര്യൻ. ന. വിഷ്ണു (കൃഷ്ണൻ). ര. വായു. ഇ. സിംഹം. ണ. തവള. ഒ. കതിര. വ. കരടു്. ൻ. രശ്മി. കഠ. ഭീതി. കഢ. ചന്ദ്രൻ. കണ. യമൻ. കത. ശുക്രൻ. കദ. സപ്തം. കധ. സചണ്ഡവണ്ടം. കന. കിളി. കഩ. ശിവൻ. കപ. ഭൂമിയുടെ ഒൻപതു ഖണ്ഡങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ഹരിവർഷം. കൻ. ബ്രഹ്മാവു്. പഠ. അഗ്നി. പക. കയിൽ. പഢ. അരയന്നം. പത. മയിൽ. പദ. പച്ചനിറം. പധ. പിംഗലനിറം. പന. താന്നി. പഩ. തേരിക്ക്. പപ. മനുഷ്യൻ. പൻ. ഇന്ദ്രൻ൦ കതിര. നഠ. ഭർത്തൃഹരി എന്ന കവി.

'ഹരിരിന്ദ്രോഹരിർബ്രഹ്മഹരിർവിഷ്ണുർഹരിർമ്മതഃ ഹരിസ്സിംഹോഹരിർദ്ധേകോ ഹരിർവ്വാജീഹരിർകപിഃ। ഹരിരംശുർഹരിർഭീതഹരിസ്സോമോ ഹരിർയ്യമഃ ഹരിശ്ചക്രം ഹരിസ്സപ്തസ്സചണ്ഡവണ്ടോഹരിസ്മൃതഃ॥'

ഹരിഃ=28, ശ്രീ=2, ഗ=3, ണ=5, പ=1, ത=6, ക്ഷയ=1, ന=0, മ=5.

ഹരിസ്തുതിഗണപദ്യമെയ നമഃ=51.

ഹരികൻ–ക. മഞ്ഞ നീല നിറങ്ങളുള്ള കതിര. ഉ. പുതുമുളി. ന. കള്ളൻ.

ഹരികേശൻ–ശിവൻ.

ഹരിക്കാരൻ, അരിക്കാരൻ–ക. രാജാവിങ്കൽ നിന്നു അധികാരം കിട്ടിയ അടയാളമുള്ള ശിപായി. ഉ. ദൂതൻ. (രപഷ്യൻമാരുടെ).

ഹരിക്കുന്നു–ക. എടുത്തുകൊണ്ടുപോകുന്നു, മാറുന്നു, കളയുന്നു, കണക്കിൽ കിഴിക്കുന്നു. ഉ. അപഹരിക്കുന്നു. ന. കൊല്ലുന്നു. ര. ധിക്കരിക്കുന്നു.

ഹരിഗന്ധം–ഒരുതരം ചന്ദനം.

ഹരിചന്ദനം–ക കല്പവൃക്ഷങ്ങളിൽ ഒന്ന്. ഉ. രക്തചന്ദനം. ന. കുങ്കുമം. ര. പീതചന്ദനം ഇ. നിലാവു്.

ഹരിചന്ദനം (ഒരുവക മഞ്ഞചന്ദനം). രമലിവിനും മാറും നന്നു്. ഇതു ദിവ്യവും ജനങ്ങൾക്കു ദുർല്ലഭവുമാണു്.

ഹരിണ–വി. വെളുത്ത, മഞ്ഞ കലർന്ന വെള്ള നിറമായ.

ഹരിണൻ–ക. സൂര്യൻ. ഉ. വിഷ്ണു. ന. ശിവൻ.

ഹരിണം–ക. മാൻ. ഉ. വെള്ളനിറം. ന. രചെയ്യു. ര. അരയന്നം.

ഹരിണാരി–സിംഹം.

ഹരിണാംകം–കർപ്പൂരം.

ഹരിണി-ഹ. മാൻപേട. ൨. പച്ചനിറം, ൩. സ്വർണ്ണപ്രതിമ. ൪. മഞ്ഞൾ. ൫. നാലാമത്തേവളായ ചിത്രിണി. ൬. മഞ്ഞമുല്ല. ൭. ഒരു വൃത്തം. വൃ. കുറുമുഴി. ൻ. മഞ്ചട്ടി. ൧൦. വിദേഹ രാജാവായ വേശവാന്റെ പുത്രി.

ഹരിത-വി. പച്ചനിറമുള്ള, ഇരുണ്ട് നീലനിറമുള്ള.

ഹരിത- ഹ. കരിങ്കറുക, ദൂർവ്വ എന്ന പുല്ല്. ൨. മഞ്ഞൾ. ൩. വലിയ മുന്തിരി. ൪. പുഴമുഞ്ഞ. ൫. പച്ച.

ഹരിതകം-ഹ. ഒരുമാതിരി ചീര. ൨. പച്ചപ്പുല്ല്.

ഹരിതച്ഛദ-പച്ചനിറത്തോടുകൂടിയ ഇലയുള്ള.

ഹരിതം-ഹ. പച്ചിലനിറം. ൨. സിംഹം.

ഹരിതമഞ്ജരി-കപ്പമേനി.

ഹരിതാലകം-ഹ. ചൂളപ്രാവ്. ൨. അരിതാരം.

ഹരിതാലം-അരിതാരം.

ഹരിതാശ്മം-ഹ. പച്ചക്കല്ല്. ൨. തുത്ഥാഞ്ജനം.

ഹരിൽ-ഹ. ദിക്ക്. വിമാനാദികൾ കൊണ്ട് നടക്കാനുള്ള ഇടം എന്നർത്ഥം. ൨. പച്ചിലനിറം. ൩. ചെറുപയറ്. ൪. സിംഹം. ൫. മഞ്ഞൾ.

ഹരിൽപ്രഭുക്കൾ-ദിക്പാലന്മാർ.

ഹരിദശ്വൻ-ആദിത്യൻ.

ഹരിദശ്വമഹാമണി—സൂര്യകാന്തക്കല്ല്.

ഹരിദ്ര-മഞ്ഞൾ.

ഹരിദ്രവം-മരമഞ്ഞൾ, കാലേയകം.

ഹരിദ്രാഭ-വി. മഞ്ഞനിറമുള്ള.

ഹരിദ്രാഭം—ഹ. മഞ്ഞനിറം. ൨. കച്ചോലം.

ഹരിദ്രാരംഗ-വി. സ്ഥിരമില്ലാത്ത.

ഹരിദ്രു-ഹ. മരമഞ്ഞൾ. ൨. മഞ്ഞക്കടമ്പ്.

ഹരിദ്വാരം-ഒരു പുണ്യതീർത്ഥം.

(ഇതു ശംശയുടെ ഉത്ഭവസ്ഥാനത്താകുന്നു.)

ഹരിനാമാ-ചെറുപയറ്.

ഹരിനേത്രം-ഹ. വെളുത്ത താമര. ൨. ഊമൻ.

ഹരിന്മണി-മരതകം.

ഹരിപ്രിയ-വി. വിഷ്ണുവിനും മററും ഇഷ്ടമുള്ള.

ഹരിപ്രിയ-ഹ. ലക്ഷ്മി. ൨. തുളസി. ൩. ദ്വാദശി. ൪. ഭൂമി. ൫ ഈത്ത.

ഹരിപ്രിയൻ-ഹ. ശിവൻ. ൨. ദോഷൻ.

ഹരിപ്രിയം-ഹ. കടമ്പുമരം. ൨. രാമച്ചം. ൩. പീതചന്ദനം. ൪. കണവീരം. ൫. ഉച്ചമലരി. ൬. ശംഖ്. ൭. മഞ്ഞക്കയ്യോന്നി.

ഹരിഭുക്ക്-പാമ്പ്.

ഹരിമഞ്ജരി-ഒരു തൈ.

ഹരിമന്ദിരം-വൈകുണ്ഠം.

ഹരിമന്ഥ(ക)ം-കടല. (ഹരിമന്ഥജം എന്ന പാഠവും കാണുന്നു).

ഹരിയം-മഞ്ഞനിറമുള്ള കുതിര.

ഹരിലോചനം-ഹ. ഞണ്ട്. ൨. ഊമൻ.

ഹരിവർഷം-ഒരു വർഷത്തിന്റെ പേർ, ഭൂമിയുടെ ഒൻപതു ഖണ്ഡങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (ജംബൂദ്വീപം നോക്കുക).

'പ്രഹ്ളാദൻ നരസിംഹമൂർത്തിയെ സ്സേവിക്കുന്നു മുദിതാത്മനാഹരിവർഷത്തിലിരുന്നല്ലോ'

(ഭാഗവതം)

ഹരിവല്ലഭാ-ഹ. ചെമ്പരുത്തി. ഉ. തുളസി.

ഹരിവാൻ-ഇന്ദ്രൻ.

ഹരിവാലുകം-ഒരു മരുന്ന്.

ഹരിവാസം-അരയാലു്.

ഹരിശ്ചന്ദ്രൻ - പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന ഒരു സൂർയ്യവംശരാജാവു്, ത്രിശംകവിന്റെ പുത്രൻ. (കഥ സുപ്രസിദ്ധം.)

പ്രസിദ്ധകവിയായ പേട്ടയിൽ ഈ. രാമൻപിള്ള ആശാൻ ഈ കഥയെ ആസ്പദമാക്കി ഹരിശ്ചന്ദ്രചരിതം എന്നു ഒരാട്ടക്കഥയും, ഈ നിഘണ്ടുകാരൻ ഒരു കിളിപ്പാട്ടും എഴുതീട്ടുണ്ടു്.

ഹരിശ്ചന്ദ്രനാവുക- സത്യസന്ധനെന്നു ഭാവിക്ക.

ഹരിസേനൻ-ഒരു കവി.

നാലാം ശതവർഷത്തിന്റെ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്നു. തന്റെ രക്ഷിതാവിനെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു അഷ്ടകവും ഒരു മുപ്പതുവരി ഗദ്യവും, കാളിദാസന്റെയും ദണ്ഡിയുടെയും കവിതകളോടു സദൃശങ്ങളാക്കി നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ടു്. സംസ്കൃതകാവ്യലക്ഷണങ്ങൾ അനുസരിച്ചു രചിച്ചിട്ടുള്ള ഹരിസേനന്റെ ഗദ്യം ദീർഘദീർഘങ്ങളായ സമസ്തപദങ്ങളെക്കൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതുകളിൽ ഒന്നിനു നൂററിരുപതു അക്ഷരങ്ങളിൽ കൂടുതലുണ്ടു്. എന്നാൽ പദ്യകൃതിയിലാകട്ടെ അദ്ദേഹം ദീർഘപദങ്ങളെ ത്യജിച്ചു കാളിദാസാദികളെപ്പോലെ വൈദർഭീരീതിയെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഹരിഹയൻ-ഹ. ഇന്ദ്രൻ. ഉ. ആദിത്യൻ. ൩. സുബ്രഹ്മണ്യൻ. ൪. ഗണപതി.

ഹരിഹരചൊല്ലിക്ക-കഷ്ടപ്പെടുത്തുക.

ഹരിഹരതനയൻ-ശാസ്താവു്.

വിഷ്ണുവിന്റെയും ശിവന്റെയും പുത്രൻ. വിഷ്ണുമോഹിനിയായ കഥ പുരാണപ്രസിദ്ധം.

ഹരിഹരൻ-വിഷ്ണുവും ശിവനും ഒന്നെന്നു സങ്കല്പിച്ചിട്ടുള്ള മൂർത്തി.

ഹരീതകി-കടുക്കാ.

ഹരേണു-ഹ. അരേണുകം. ഉ. വട്ടച്ചാണായി. ൩. ഉത്തമസ്ത്രീ. ൪. ലങ്ക.

ഹർജ്ജി, ഹരജി-നിയമപ്രകാരമുള്ള അപേക്ഷ. (അറബിഭാഷ)

ഹർത്താവു്—ഹരിക്കുന്നവൻ, ബലാൽ എടുക്കുന്നവൻ.

ഹർമ്മുടം-ഹ. ആമ. ഉ. എരിക്കു്. ൩. സ്വർണ്ണം.

ഹർമ്മ്യം-ഹ. മാളിക, മേട, ധനികഗൃഹം. ഉ. കൊട്ടാരം. ൩. പൊന്നു്.

(പ്രാസാദം—ഉന്നതഭവനം)

(ധനികന്മാരുടെ മാളികയ്ക്കു 'ഹർമ്മ്യം' എന്നും രാജാക്കന്മാരുടെ മാളികയ്ക്കു 'പ്രാസാദം' എന്നും പറയുന്നു.)

ഹർയ്യക്ഷൻ-വൈശ്രവണൻ.

ഹർയ്യക്ഷം-സിംഹം.

ഹർയ്യം-താന്നി.

ഹർയ്യശ്വന്മാർ - 10,000. ഭക്ഷനു അസിക്നിയിലുണ്ടായവരാകുന്നു. (സന്യസിച്ചു).

ഹർഷക-വി. സന്തോഷമുള്ള.

ഹർഷചരിതം - ബാണകവിയുടെ ഒരു കാവ്യം.

ഹൎഷണം–സന്തോഷിപ്പിക്കുക.

ഹൎഷണാ(ണി) – ൧. സന്തോഷിപ്പിക്കൽ. ൨. കാമന്റെ അഞ്ചയുകളിൽ ഒന്നിന്റെ പേർ.

ഹൎഷദ–വി. സന്തോഷിപ്പിക്കുന്ന.

ഹൎഷമാണ–വി. സന്തോഷമുള്ള.

ഹൎഷം–൧. സന്തോഷം. ൨. വികാസം. ൩. മലങ്കാര.

ഹൎഷയിത്നു–സ്വൎണ്ണം.

ഹൎഷവൎദ്ധനൻ–ബാണകവിയുടെ ഒരു സഭ്യൻ.

ഹൎഷാശ്രു–സന്തോഷാശ്രു.

ഹൎഷിക്കുന്നു–സന്തോഷിക്കുന്നു.

ഹൎഷിത–വി. സന്തോഷിക്കപ്പെട്ട, സന്തോഷിച്ച.

ഹലധര–വി. കലപ്പയെ ധരിച്ച.

ഹലധരൻ–ബലഭദ്രൻ.

ഹലഭൃതി, ഹലഭൃതി–കൃഷി.

ഹലഭൃത്ത്–൧. ബലഭദ്രൻ. ൨. ഉഴുന്നവൻ.

ഹലം–കലപ്പ. ഉഴുന്നതു എന്നൎത്ഥം.

ഹലഹതി–കൃഷി.

ഹലാ–൧. സഖി. ൨. ഭൂമി. ൩. ജലം. ൪. മദ്യം ൫. നാട്യോക്തിയിൽ സഖിയെ വിളിക്കുന്നതു്. (ഹള എന്ന ശബ്ദം നോക്കുക).

ഹലായുധൻ–ബലഭദ്രൻ.

ഹലാഹലം–൧. വിഷം. അകത്തുചെന്നാൽ ഉദരത്തെയും പുറത്തിരിക്കുമ്പോൾ അടുത്തുള്ള വൃക്ഷങ്ങൾ, ലതകൾ മുതലായവയെയും ദഹിപ്പിക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേർ വന്നു. (ഹാലാഹലം എന്നതു നോക്കുക). ൨. ഒരുവക സൎപ്പം.

ഹലി–൧. ബലഭദ്രൻ. ൨. കൃഷിക്കാരൻ. ൩. കൃഷി. ൪ ഉഴവുചാൽ.

ഹലിനീ–കലപ്പക്കൂട്ടം.

ഹലിപ്രിയ–മദ്യം.

ഹലിപ്രിയം–കടമ്പുവൃക്ഷം.

ഹലീനം–തേക്കുവൃക്ഷം.

ഹലീഷാ–കലപ്പപ്പിടി.

ഹല്യ–വി. ൧. ഉഴുത. ൨. കൃഷിക്കുതക്ക.

ഹല്യം–ഉഴുക.

ഹല്യാ–കലപ്പയുടെ കൂട്ടം.

ഹല്ലകം–ചെന്താമര.

ഹല്ലനം–ഉറക്കത്തിൽ ഉരുളുക.

ഹല്ലന്ത, ഹലന്ത–വി. ഹല്ല് അവസാനത്തിലുള്ള.

ഹല്ലീശ(ഷ)ം – വട്ടത്തിൽ കളിക്കുക, സ്ത്രീകളും മററും പാടിക്കൊണ്ടു് വട്ടത്തിൽ നടന്നു കളിക്കുന്ന ഒരു കളി. ൨. ഉപരൂപകങ്ങളിൽ ഒന്നു്.

ഹല്ലെലൊ(ലു)യാ–ഹി. ദൈവത്തെ സ്തുതിപ്പിൻ. സ്തുതി, ആനന്ദസ്തവം,

ഹല്ല്–ക മുതലായ അക്ഷരങ്ങൾ എല്ലാററിന്നും കൂടെ പറയുന്ന പേർ.

ഹവം–൧. യാഗം. ൨. വിളി. ൩. പോൎക്കുവിളി. ൪. പ്രാൎത്ഥന. ൫. കല്പന, ആജ്ഞ.

ഹവനം–൧. ഹോമം. ൨. യാഗം. ൩. പോൎക്കുവിളി. ൪. വിളി. ൫. പ്രാൎത്ഥന.

ഹവനായുസ്സ്–അഗ്നി.

ഹവനീയ–വി. യാഗസംബന്ധമായ.

ഹവനീയം–നെയ്യു്.

ഹവാലത്തി–ജാമ്യം.

ഹവാൽദാർ–ഒരു പട്ടാള ഉദ്യോഗസ്ഥൻ.

ഹവിർഭാഗം – ഹോമിക്കപ്പെടുന്ന ദ്രവ്യാംശം.

ഹവിർഭുക്ക്–അഗ്നി.

ഹവിർഭൃത്തു്-അഗ്നി. ഹവിസ്സിനെ വഹിക്കുന്നവൻ എന്നർത്ഥം.

ഹവിഷ്യം-നൈ.

ഹവിസ്സ്-ഹ. ഹോമിപ്പാനായിട്ടുള്ള ദ്രവ്യം. (പുരോഡാശം എന്നതു നോക്കുക). ൨. നൈ. ൩. ശിവൻ. ൪. ജലം. ൫. യാഗം.

ഹവ്യ-വി. ഹോമിപ്പാൻതക്ക.

ഹവ്യപാകം-ദേവന്മാർക്കു നിവേദ്യത്തിന്നായിട്ടുണ്ടാക്കിയ വസ്തു.

ഹവ്യം-ഹ. ഹോമം. ൨. നൈ. ൩. ചെറുപയർ.

ഹവ്യവതി-ഹവ്വ (ഓവാ).

ഹവ്യവാഹ(ന)ൻ-അഗ്നി.

ഹവ്യാശൻ-അഗ്നി.

ഹസനം-ചിരി.

ഹസനി-നെരുപ്പോട്ട്, തീച്ചട്ടി.

ഹസനീമണി-അഗ്നി.

ഹസന്തി-ഹ. നെരുപ്പോട്ട്. ൨. വള്ളിമുല്ല.

ഹസന്തിക-നെരുപ്പോട്ട്.

ഹസം-ചിരി.

ഹസികാ-ചിരി.

ഹസിക്കുന്നു-ചിരിക്കുന്നു.

ഹസിത-വി. ഹ. ചിരിക്കുന്ന. ൨. വിടിൎന്ന.

ഹസിതം-ഹ. ചിരി. ൨. കാമദേവന്റെ വില്ല്.

ഹസ്തകടകം-കൈവള.

ഹസ്തകമലം - ഹ. താമരപോലെയുള്ള ഹസ്തം. ൨. കൈയിൽ കൊണ്ടുനടക്കുന്ന താമര.

ഹസ്തഗതം-കൈയിൽ കിട്ടിയതു്.

ഹസ്തഗാമി-കൈയിൽ വന്നു ചേരുന്ന.

ഹസ്തജോഡി - ശാകവൎഗ്ഗത്തിലെ ഒരു മഹാകന്ദം.

വശ്യത്തിനും ഇന്ദ്രജാലത്തിനും നന്നു.

ഹസ്തതലം-ഹ. ഉള്ളങ്കൈ. ൨. ആനയുടെ തുമ്പിക്കൈയുടെ അററം.

ഹസ്തതാഡനം - കൈകൊണ്ടടിക്കുക.

ഹസ്തദാനം-കൈകൊടുപ്പു്.

ഹസ്തധാരണം - തടുക്കുക. (ഹസ്തവാരണം എന്നതു നോക്കുക).

ഹസ്തപ്രാപ്ത-വി. കൈത്തലത്തിലായ.

ഹസ്തമല്ലൻ- ഹ. ഐരാവതം. ൨. ഗണേശൻ.

ഹസ്ത -ഹ. കൈ. ൨. അത്തം നക്ഷത്രം. ൩. തുമ്പിക്കൈ. ൪. തുരുത്തി. ൫. തലമുടിയുള്ള തല. ൬. ഒരു മുഴുവൻ മുഴത്തിന്റെ (24 അംഗുഖം നീളമുള്ള ആശാരിമുഴക്കോലിന്റെ) പേർ. വ്യാപാരാദികളാൽ ശോഭിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം.

ഹസ്തവാരണം-കൊല്ലുന്നതിനും മററും ഒരുമ്പെട്ടുവരുന്നവനെ തടുക്കുക.

ഹസ്തസംജ്ഞ-കൈക്രിയ.

ഹസ്തസൂത്രം-കൈവള.

ഹസ്തസ്ഥ-വി. കൈയിലായ.

ഹസ്താക്ഷരം - ഒരാളിന്റെ കൈപ്പട (ഒപ്പ്).

ഹസ്താന്തരം - വേറൊരാളിന്റെ കൈവശം.

ഹസ്താംഗുലി-കൈവിരൽ.

ഹസ്തി - ഹ ആന. ൨. അയമോദകം. ൩. ഭരതന്റെ പ്രപൌത്രൻ. ഇദ്ദേഹം ഹസ്തിനപുരം നിൎമ്മിച്ചു.

ഹസ്തിനഖം -ഗോപുരത്തിൽനിന്നും കീഴ്പ്പെട്ടു സുഖമായി ഇറങ്ങുകയും കയറുകയും ചെയ്യുന്നതിനു മണ്ണുകൊണ്ടോ ക

ല്ലുകൊണ്ടോ ക്രമത്തിൽ ചായ്പായി കെട്ടി ഉണ്ടാക്കുന്ന ആനക്കല്പട, ശത്രുക്കൾ ഏളുപ്പം കയറി ഉപദ്രവിക്കാതിരിക്കുന്നതിനു നഗരദ്വാരത്തിൽ പണിചെയ്തു വയ്ക്കുന്ന വലിയ മൺതറ.

ഹസ്തിനാപുരം-ഒരു രാജധാനി, ഹസ്തി എന്ന രാജാവ് ഗംഗാതീരത്തിൽ പണി കഴിപ്പിച്ച മുഖ്യ രാജധാനി, ദെൽഹി, കൌരവനഗരം.

ഇപ്പോഴത്തെ ഡൽഹിക്കു ഉദ്ദേശം ൩൦ മൈൽ വടക്കു കിഴക്കാണെന്നു കാണുന്നു.

ഹസ്തിനി-൧. പിടിയാന. ൨. സൌരഭ്യമുള്ള ഒരങ്ങാടി മരുന്ന്. ൩. രതിമഞ്ജരി പ്രകാരമുള്ള നാലുജാതി സ്ത്രീകളിൽ ഒരുവൾ. (സ്ത്രീ എന്നതു നോക്കുക).

ഹസ്തിപ(ക)ൻ-ആനക്കാരൻ.

ഹസ്തിമദം-൧ മദജലം ൨. കണ്ടിവെണ്ണ.

കണ്ടിവെണ്ണ എന്നതു ആനയുടെ മദജലത്തിന്റെ ഗന്ധമുള്ള ഒരു ഗന്ധദ്രവ്യമാകുന്നു.

ഹസ്തിവിഷാണി(ക)-വാഴ.

ഹസ്തിശാല-ആനക്കൂട്ട്.

ഹസ്തകരണം-വിവാഹം

ഹസ്ത്യ-വി. ൧ കൈകൊണ്ടു കൊടുക്കപ്പെട്ട. ൨. കൈകൊണ്ടു പ്രവർത്തിക്കുത്തക്ക, കൈപ്പാടുള്ള, കൈസംബന്ധമായ.

ഹസ്ത്യാരോഹൻ-ആനക്കാരൻ.

ഹ്ഹലം — ആപൽകരമായ ഒരുവക വിഷം.

ഹസ്ത്ര-വി. ൧. മൂഢതയുള്ള. ൨. ചിരിക്കത്തക്ക, ചിരിയുണ്ടാകുന്ന.

ഹഹാ-ഒരു ഗന്ധർവ്വൻ. ('ഹാഹാ' നോക്കുക).

ഹഹലം - ആപൽക്കരമായ ഒരുവക വിഷം.

ഹള-അ. നാട്യത്തിൽ സഖിയെ വിളിക്കുന്നത്.

ഹണ്ഡേ, ഹാഞ്ജേ, ഹളാ ഇവ സംബോധനാർത്ഥകമായ അവ്യയങ്ങളാണ്.

നീചസ്ത്രീയെക്കുറിച്ചുള്ള ആഹ്വാനത്തിൽ —ഹണ്ഡേ.

ദാസിയേ ,, —ഹഞ്ജേ.

സഖിയേ(തോഴിയെ) ,, —ഹളാ

ഹറാം-ന്യായവിരുദ്ധമായ.

ഹാ

ഹാ-അ. ക്ഷണം, നിന്ദ, ദുഃഖം, സന്തോഷം ഇവയിൽ പ്രയോഗിച്ചു വരുന്നത്.

ഹാംഗരം-ഒരുവക വലിയ മത്സ്യം.

ഹാജർ-സാന്നിദ്ധ്യം. (അറബിഭാഷ).

ഹാടക-വി. സ്വർണ്ണംകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ.

ഹാടകം-൧. പൊന്ന്. ശോഭിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. ഉമ്മം, ഉമ്മത്തം.

ഹാടകാ-ഒരു നദി.

വിതലത്തിങ്കൽപിന്നെശ്രീമഹാദേവൻനിത്യം അതുലാനന്ദത്തോടുംഹാടകേശ്വരനെന്ന* തിരുനാമവുംപൂണ്ടുപാർവ്വതിയോടുംചേർന്നു സുരതിചെയ്തുരമിച്ചിരിപ്പതവരുടെ* ഇന്ദ്രിയംവീണുവീണുനദിയായൊഴുകുന്നി തന്നദിയുടെനാമംഹാടകയെന്നുതന്നെ'

(ഭാഗവതം)

ഹാടകഗിരി-മേരുപർവ്വതം.

ഹാഫികാ-കോട്ടുവായിടുക.

ഹാനം-൧ വിടുക. ൨. ശൌര്യം.

ഹാനി-൧. നാശം. ൨. ആപത്ത്. ൩. വിടുക, ർ, കുറവ്.

ഹായനം-ഹ. സംവത്സരം. ഋതുക്കളെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. രശ്മി. ൩. വ്രീഹിഭേദം.

ഹാരകൻ-ഹ കള്ളൻ, ൨. കൊള്ളചെയ്യുന്നവൻ. ൩. ചൂതുകളിക്കാരൻ.

ഹാരകം-ഹാര്യത്തിനെ ഏതു സംഖ്യകൊണ്ട് ഹരിക്കുന്നുവോ അതു്.

ഹാരം-ഹ. മുത്തുമാല. ൨. യുദ്ധം.

ഹാരഹൂരം-മദ്യം.

ഹാരി-വി. ഹ. ഭംഗിയുള്ള. ൨. എടുക്കുന്ന.

ഹാരി-ഹാരങ്ങളോടുകൂടിയതു്.

ഹാരികണ്ഠം-കയിൽ.

ഹാരിണകൻ-വേടൻ.

ഹാരിദ്രം-ഹ. മഞ്ഞനിറം. ൨. കടമ്പുവൃക്ഷം.

ഹാരീ-ഹ. തോലി. ൨. മുത്തു്. ൩. കയിൽ.

ഹാരീത(ക)ം, ഹാരിലം, ഹാരിതം-ചൂളപ്രാവു്.

ഹാരീതം-ഹ. ചൂളപ്രാവു്. ൨. വ്യാജം.

ഹാരീതൻ-ഒരുമഹർഷി.

ഹാർദ്ദം-ഹ. സ്നേഹം. ൨. ഭയ. ൩. വിചാരം. ൪. അർത്ഥം

ഹാര്യ-വി. പിടിച്ചുപറിക്കത്തക്ക.

ഹാര്യം-ഹ. ഹരിക്കപ്പെടുന്ന തുക. ൨. പാമ്പു്.

ഹാലൻ-ഹ. ബലഭദ്രൻ. ൨. ശാലിവാഹനൻ.

ഹാലകൻ - മഞ്ഞത്തവിട്ടുനിറമുള്ള കതിര

ഹാലം-കലപ്പ.

ഹാലാ-മദ്യം.

ഹാലാസ്യം - പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു ശിവക്ഷേത്രം.

ഹാലാഹലം-ഹ. വിഷം.

പാലാഴി കടഞ്ഞപ്പോൾ പുറത്തുവന്ന ദുഷ്ടാംശമാണത്രെ ഇതു്. അഹിഛത്രം, ശൃംഗിവേരപുരം, ഭകാങ്കണം, മലയം എന്നീ പ്രദേശങ്ങളിൽ കാണാറുണ്ട്. പൃഥുമാലി എന്ന അസുരന്റെ ചോരയിൽനിന്നുണ്ടായതാണെന്നും അഭിപ്രായം കാണുന്നു.

൨. ഒരുമാതിരി പുഴു.

ഹാലാഹലാ-ഒരുതരം ചുണ്ടെലി.

ഹാലാഹലാശൻ-ശിവൻ.

ഹാലാഹലി-മദ്യം.

ഹാലിക-വി. കലപ്പയെ സംബന്ധിച്ച.

ഹാലികൻ-ഹ. ഹലം (കരി)കൊണ്ടു പൂട്ടുന്നവൻ. ൨. കരിയെ വഹിക്കുന്നവൻ. ൩. കരിയെ സംബന്ധിച്ചവൻ.

ഹാലീ-ഭാര്യയുടെ അനുജത്തി.

ഹാലു-പല്ലു്.

ഹാവം-ഹ. സ്ത്രീകളുടെ വിലാസാദി ചേഷ്ടാവിശേഷം. രസം വ്യക്തമായി കാണുന്ന ഭാവം. (വിലാസം എന്നതു നോക്കുക) എടുക്കയും കൊടുക്കയും ചെയ്യുന്നതു എന്നർത്ഥം. ൨. വിളി, വിളിക്കുക.

ഹാസകൻ-കട്ടിയക്കാരൻ, ഭീരു, വിദൂഷകൻ.

ഹാസം-ഹ. ചിരി. ആകസ്മികമായ ചിരി (വിലാസങ്ങൾ നോക്കുക.) ൨. കങ്കുട്ടം.

ഹാസ്തികൻ-ആനക്കാരൻ.

ഹാസ്തികം-ആനക്കൂട്ടം.

ഹാസ്തിനം-ഹസ്തിനാപുരം.

ഹാസ്യ-വി. ചിരിക്കപ്പെടുവാൻതക്ക, പരിഹസിക്കപ്പെടുവാൻതക്ക.

പരുക്ഷവാക്ക്, ദുഷ്ടരോടു യാചിക്ക ഇവ ഉ-ം, ഹാസ്യഹേതുക്കളാകുന്നു.

ഹാസ്യം– ക. ചിരി, ഉ. നവരസങ്ങളിൽ ഒന്ന്.

ഹാസ്യാണ്ണവം– ജഗദീശപണ്ഡിതർ ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു നാടകം.

ഹാഹാ–അ. സന്തോഷം, (ദുഃഖം മുതലായവയിൽ പ്രയോഗം).

ഹാഹാ–ഒരു ഗന്ധർവ്വൻ (ഹാഹാ ഹൂഹൂ തുടങ്ങിയുള്ള ഗന്ധർവ്വന്മാർ ദേവകളുടെ പാട്ടുകാരാകുന്നു).

ഹി

ഹി–അ. ദുഃഖഹേതു, വിക്ഷോഭം, വിസ്മയം എന്നീ അർത്ഥങ്ങളിൽ പ്രയോഗിച്ചുവരുന്നു, പാദപൂരണത്തിനും ചേർക്കും.

ഹിക്ക–ഒരു മീനം, ഏക്കിൾ.

ഹിജ്ജലം–തീർകടമ്പ്.

ഹിഡിംബി–ഒരു രാക്ഷസി.

ഹിഡിംബൻ–ഭയങ്കരനായ ഒരു രാക്ഷസൻ.

പാണ്ഡവരെ വശീകരിപ്പാൻ ചെന്ന സ്വസഹോദരിയായ ഹിഡിംബിയും മീനനും രഹസ്യാലോചന ചെയ്യുന്നതു അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ, യുദ്ധത്തിൽ മീനനാൽ കൊല്ലപ്പെട്ട ഹിഡിംബിയെ ഭീമൻ വേട്ടു. ഘടോൽകചൻ ഉണ്ടായി.

ഹിഡിംബാ–ക. ഹിഡിംബന്റെ സഹോദരി, ഭീമന്റെ ഒരു ഭാര്യ ഉ. ഹനുമാന്റെ ഭാര്യ.

ഹിണ്ഡനം–ഗമനം.

'ശീതരശ്മേരുമേണ്ഡലോപരി
ഹിണ്ഡനംകഥയത്യയം'
(ശാകുന്തളം)

ഹിണ്ഡികൻ–ജ്യോതിഷക്കാരൻ.

ഹിണ്ഡി–ഉള്ളം.

ഹിണ്ഡി(ണ്ഡീ)രം–കടൽനുര, കടൽനാക്ക്.

ഹിത–ക. ഇഷ്ടംപോലെയുള്ള, രക്ഷിക്കുന്ന. ഉ. പേയ, പുറപ്പെട്ട. നു. മേലാൽ ഗുണമായിട്ടു വരുന്നതിനു കാരണമായ. ര. പിടിക്കപ്പെട്ട, രക്ഷപ്പെട്ട. ഇ. ഉപകാരമുള്ള. നാം സ്നേഹമുള്ള, ഭയവുള്ള.

ഹിതകം–കഞ്ഞു.

ഹിതകാരി (-രിണി)–ഹിതം ചെയ്യുന്നവൻ (–രി).

ഹിതം–ഗുണകരമായുള്ളതു്. ഈ പദത്തിനു 'ഇഷ്ടം' എന്നൊരർത്ഥം സംസ്കൃതഭാഷയിൽ ഇല്ല.

ഹിതൻ–ബന്ധു, ഇഷ്ടൻ.

ഹിതവാദി–വി. ഇഷ്ടമായതു പറയുന്ന, മേലാൽ ഗുണമായിട്ടു വരുവാനുള്ള സംഗതികളെ പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്ന.

ഹിതാ– നടന്നുപോകുന്നതിനുള്ള ചിറ, വഴി.

ഹിതാശംസ–ഇഷ്ടവാക്ക്.

ഹിതാഹിതം– വേണ്ടുന്നതും വേണ്ടാത്തതും.

ഹിതോക്തി–ഇഷ്ടവാക്ക്.

ഹിതോപദേശം–ക. ഇഷ്ടമായ ഉപദേശം. ഉ. ഒരു പുസ്തകം.

വിഷ്ണുശർമ്മാവുണ്ടാക്കിയതു്. നീതിമാർഗ്ഗം അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. മിക്കദോക്ഷകളിലും ഇതു തർജ്ജമയുണ്ടു്.

ഹിന്താലം–ഇന്തപ്പന.

ഹിന്തു–ക. ഭാരതഖണ്ഡത്തിന്റെ പേർ. ഉ. ഭാരതഖണ്ഡത്തിലുള്ള മനുഷ്യരുടെ പേർ. പ്രാചീനാര്യന്മാർ ആദ്യം സിന്ധുനദീതീരത്തിൽ താമസിച്ചിരുന്നതുകൊണ്ടു അന്യർ അക്കാലത്തു ആര്യന്മാരെ 'സിന്ധുക്കൾ' എന്നു വിളിച്ചുവന്നു. സ്സിന്ധു ശബ്ദം കാലക്രമേണ 'ഹിന്ദു' ശബ്ദമായി.

ഹിന്ദുകൃഷ്-ഏഷ്യാഖണ്ഡത്തിന്റെ നടുവിലുള്ള ഒരു പർവ്വതം.

ഹിന്ദോളം-അന്തോളം.

ഹിബുകം-പത്താമേടം.

ഹിമത്രയം—ചന്ദനം, രക്തചന്ദനം, പീതചന്ദനം.

ഹിമരേഖ- വേനൽക്കാലത്തും ഉരുകാതെ ഹിമം കിടക്കത്തക്ക പൊക്കം.

ഹിമരശ്മി-ചന്ദ്രൻ.

ഹിമം-ഹ. മഞ്ഞ്. ഉ. ചന്ദനം. ൩. കർപ്പൂരം. ൪. വെളുത്തീയം. ൫. മുത്ത്. ൬. രക്തചന്ദനം. ൭. ഹിമാലയ പർവ്വതം. ൮. താമര. ൯. രാത്രി.

ഹിമകരം-കർപ്പൂരം.

ഹിമണി-അരയിൽ കെട്ടുന്ന ഒരുമാതിരി സഞ്ചി. (മടിശ്ശീല).

ഹിമദ്യുതി-ചന്ദ്രൻ.

ഹിമദ്രുമം-നിംബവൃക്ഷം.

ഹിമൻ-ചന്ദ്രൻ.

ഹിമവാൻ-ഭാരതഖണ്ഡത്തിന്റെ വടക്കെ അററമുള്ള ഒരു വലിയ പർവ്വതം, ഹിമാലയൻ.

ഹിമവാലുക-കർപ്പൂരം.

ഹിമാനി-മഞ്ഞിൻകട്ടി, വലിയമഞ്ഞ്.

ഹിമാരാതി-ഹ. അഗ്നി. ഉ. സൂർയ്യൻ.

ഹിമാംശു-ഹ. ചന്ദ്രൻ. ഉ. കർപ്പൂരം.

ഹിമാംശുഭൂവ്-കടൽ.

ഹിമാലയൻ-ഹിമവാൻ പർവ്വതം.

ഹിമാവതി-മലയെരിമ (എരിമത്താളി)

ഹിമികാ-മഞ്ഞ്.

ഹിമ്മണി—അരയിൽ കെട്ടുന്ന ഒരു സഞ്ചി.

ഹിംകാരം-കടുവാ.

ഹിംഗു-പെരുങ്കായം. ശരീരത്തിൽ വ്യാപിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഹിംഗുനിർയ്യാസം-വേപ്പുമരം.

ഹിംഗുല(ള)-ചായില്യം.

ഹിംഗുലി-ചെറുവഴുതിന.

ഹിംഗുലു-ചായില്യം.

ഹിംസ-ഹ. അടി. ഉ. വധം, കൊല.

ഹിംസകൻ-ഹ. ശത്രു. ഉ. അഥർവ്വേദം നല്ലവണ്ണം പഠിച്ച ബ്രാഹ്മണൻ.

ഹിംസാരു-കടുവാ.

ഹിംസാലു-നായ്.

ഹിംസാലു(ക)-വി. കൊല്ലുക ശീലമുള്ള, ഉപദ്രവിക്ക ശീലമുള്ള. ഹിംസാലുകൻ-കടിക്കുന്ന പട്ടി.

ഹിംസിക്കുന്നു-കൊല്ലുന്നു.

ഹിംസിത-വി. കൊല്ലപ്പെട്ട.

ഹിംസിതം-ഉപദ്രവം.

ഹിംസീരൻ-ഹ. കടുവാ. ഉ. ദുഷ്ടൻ.

ഹിംസീരം-കടുവാ.

ഹിംസ്യ-വി. ഹിംസിക്കത്തക്ക.

ഹിംസ്ര-വി. ഭയങ്കരമായുള്ള. ഉ. കൊല്ലുന്ന. ൩. ഉപദ്രവിക്കുന്ന.

ഹിംസ്ര-മാഞ്ചി.

ഹിംസ്രകം-ഇരതേടുന്ന കാട്ടുമൃഗം.

ഹിംസ്രൻ-ഹ. നശിപ്പിക്കുന്നവൻ. ഉ. ശിവൻ. ൩. ഭീമൻ.

ഹിംസ്രം-ദുഷ്ടമൃഗം, കാട്ടുമൃഗം.

ഹിരംഗു-രാഹു.

ഹിരണം-സ്വർണ്ണം.

ഹിരണ്മയ-വി. പൊന്നുകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട.

ഹിരണ്മയൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

ഹിരണ്മയം-ഹ. ഭൂമിയുടെ ൻ-ഖണ്ഡങ്ങളിൽ ഹ. (ജംബൂദ്വീപം നോക്കുക).

'ആർയ്യമാവായപിതൃനായകൻഹിരണ്മയ വരിഷത്തിങ്കൽകൃർമ്മമൂർത്തിയെസേവിക്കുന്നു'.

ഉ. അറുപതിലൊരു വത്സരം.

ഹിരണ്യഗർഭൻ-ബ്രഹ്മാവ്.

ഹിരണ്യഗർഭം-ചില രാജാക്കന്മാർ കഴിക്കുന്ന ഒരു വലിയ കർമ്മം.

ഹിരണ്യം-പ. പൊന്ന്. ഉ. വെള്ളി. ന. സമ്പത്ത്. ര. വിലയേറിയ വസ്തു. ഇ. നശിച്ചുപോകാത്ത വസ്തു. ന. കവടി.

ഹിരണ്യതീർത്ഥം-സരസ്വതീതീർത്ഥം.

ഹിരണ്യനാഭം-ഒരുമനാകപർവ്വതം.

ഹിരണ്യരേതസ്സ്-പ. അഗ്നി. ഉ. സൂര്യൻ. ന. കൊടുവേലി.

ഹിരണ്യവാഹ-പ. ശോണനദം (ശോണനദി) ഇതിൽ നിന്നു സ്വർണ്ണം അരിച്ചെടുക്കുന്നതിനാൽ ഈ പേരുണ്ടായി. ഉ. ശിവൻ.

ഹിരണ്യവർണ്ണാ-നദി.

ഹിരുക്-അ. പ. ക്രിയാന്തരം (കഴിച്ച്). ഉ. ഇടയിൽ. ന. സമീപത്തിങ്കൽ.

ഹിലമോചി(കി)-പ. ചീര. (ശാകഭേദം). ഉ. കാനകവാഴ.

ഹില്ലം-താറാവ്.

ഹിസാബ്-കണക്ക്.

ഹിഹി-അ. സന്തോഷത്തിലും, അത്ഭുതത്തിലും പ്രയോഗം.

—:o:—

ഹീ

ഹീ-അ. അത്ഭുതം, ദുഃഖം, കാരണം, തുച്ഛം ഇവയിൽ പറഞ്ഞു വരുന്ന ഒരു വ്യയം.

ഹീന-വി. പ. കുറവുള്ള. ഉ. കുറമുള്ള, ചീത്തയായ. ന. കേടുവന്ന, രോഞ്ഞ, ചേതംവന്ന. ര. ഉപേക്ഷിച്ച. ഇ. താണ

ഹീനത-കുറവ്.

ഹീനം-കുറവ്. ഉ. കുറം. ന. നിന്ദ.

ഹീനാംഗ-വി. പ. മുടന്തുള്ള. ഉ. അംഗത്തിനു കുറവുള്ള.

ഹീനാംഗി-ചെറിയ മുറം.

ഹീരം-പ. ഒരുവക രത്നം ഉ. കങ്കുമം. ന. പാമ്പ്. ര. സിംഹം. ഇ ഇന്ദ്രന്റെ വജ്രായുധം.

ഹീരദേശം-യൂറോപ്പ്.

ഹീരൻ-പ. ശിവൻ. ഉ. ശ്രീഹർഷന്റെ പിതാവിന്റെ പേർ.

ഹീര(കം)-ഒരുവക രത്നം, വജ്രം.

ഹീരം-പ. ഒരുവക രത്നം. ഉ. പാമ്പ്. ന. സിംഹം. ര. ഇന്ദ്രന്റെ വജ്രായുധം.

ഹീരകം-വജ്രം.

ഹീരാ-പ. ലക്ഷ്മി. ഉ. ഏറയ്.

ഹീരാംഗം-വജ്രായുധം.

ഹീഹി-അ. അത്ഭുതത്തിങ്കൽ പ്രയോഗം.

—:o:—

ഹു

ഹുക്ക-കഞ്ചാവു വലിക്കുവാനുള്ള കഴൽ. (അറബിഭാഷ).

ഹുക്കും-കല്പന, ആജ്ഞ.

ഹുങ്ക്-പ. അഹംകാരം. ഉ. ശക്തി, ബലം.

ഹുങ്കാരം-അലർച്ച.

ഹുങ്കൃതി-അലർച്ച.

ഹുഡുക്കം-പ. ഒരു വാദ്യം (ആനലോവാദ്യഭേദം). ഉ. മുഞ്ഞ, നത്ത്.

ഹുണ്ടി, ഹുണ്ടിക, ഉണ്ടിയൽ-കച്ചവടക്കാരുടെ സൌകര്യത്തിനു വേണ്ടി വെച്ചുമാറുന്ന സമ്പ്രദായത്തിൽ പണം കൊടുക്കൽ വാങ്ങൽ ചെയ്യുന്ന ഏർപ്പാട്.

ഹുണ്ഡാ-പ കട്ടവം ഉ. നാട്ടപന്നി.

ഹുത-വി. പ. ഹോമിക്കപ്പെട്ട. ഉ. വിളിക്കപ്പെട്ട.

ഹുതഭുക്-പ. അഗ്നി ഉ. കൊടുവേലി.

ഹുതഭുക്പ്രിയ - അഗ്നിയുടെ ഭാര്യ, സ്വാഹാ.

ഹുതം-ഹോമം, ഹോമദ്രവ്യം, അഗ്നിയിൽ പ്രക്ഷേപിക്കപ്പെട്ടത്.

ഹുതാശനൻ, ഹുതാശൻ, ഹുതാമഹൻ-അഗ്നി.

ഹും-അ. ഊഹിക്കുക, അനുസരണം, ചോദ്യം മുതലായവയിൽ പ്രയോഗം.

ഹുൎയ്യാവോ! ഒരു വ്യാക്ഷേപകം.

ഹൂ

ഹൂ-അ. വിളി, ദുഃഖം, നിന്ദ മുതലായവയിൽ പ്രയോഗം.

ഹൂണൻ-ഹ. ധ്വര, സാൎയ്യ്, ഉ. പരദേശി. ന. മ്ലേച്ഛൻ.

ഹൂതി-ഹ. വിളിക്കുക എന്നക്രിയ, ആഹ്വാനം ഉ. പോൎക്കുവിളി. ന. പേർ.

ഹൂം-അ. സന്ദേഹം, ചോദ്യം, ഓൎമ്മ മുതലായവയിൽ പ്രയോഗം.

ഹൂരവൽ-കുറുക്കൻ.

ഹൂഹൂ-ഒരു ഗന്ധൎവ്വൻ.

'ഹൂഹൂ എന്നു പേരാകും ഗന്ധൎവ്വാധീപൻ വീരൻ.

(ഗജേന്ദ്രമോക്ഷം തുള്ളൽ)

ഹൃ

ഹൃച്ഛികാ-തുമ്പൽ.

ഹൃണീയ-നിന്ദ. ഉ. ലജ്ജ, ജുഗുപ്സ.

ഹൃത്തു്-ഹ. മനസ്സ്. വിഷയങ്ങളാൽ ഹരിക്കപ്പെടുന്നതു എന്നൎത്ഥം. (വിചാരത്തിന്റെ ഇരിപ്പിടം). ഉ. കരൾ, നെഞ്ച്. ന. ഹൃദയത്തിന്റെ ഉള്ളിലിരിക്കുന്ന പത്മാകാരമായ മാംസവിശേഷം.

ഹൃതശേഷം-ഹ. ഹരിച്ചതിൽ ബാക്കി വന്ന തുക. ഉ. എടുത്തതിൽ പിന്നെയുള്ള ശിഷ്ടം.

ഹൃത-വി. ഹരിക്കപ്പെട്ട.

ഹൃതി-അപഹരണം.

ഹൃദന്തം-ഉള്ളം.

ഹൃദയകമലം-മനസ്സ്.

ഹൃദയഗ്രന്ഥി, ഹൃൽഗ്രന്ഥി-മനസ്സിന്നു നേരിട്ടിരിക്കുന്ന വിഷമത.

ഹൃദയം-ഹ. മനസ്സ്, ബുദ്ധിയുടെ ഇരിപ്പിടം. ഉ. നെഞ്ച്, കരൾ.

ഹൃദയം എന്നതു രക്താശയമാണു. ഒരു പൊള്ളയായ അവയവമാകുന്നു. ഇതിന്റെ ആകൃതി മിക്കവാറും വാഴക്കൂമ്പുപോലെയിരിക്കും. നാലറകളുണ്ട്.

ഹൃദയഗമ-മനസ്സിനു ഇണങ്ങിയ, എളുപ്പത്തിൽ മനസ്സിൽ ചേരുന്ന, യുക്തമായുള്ള.

ഹൃദയംഗമം-യുക്തിയുക്തമായ വാക്ക്. മറെറാരു പൎയ്യായം 'സംഗതം'.

ഹൃദയസ്ഥാനം-നെഞ്ച്.

ഹൃദയാലു, ഹൃദയവത്-വി. നിഷ്കളങ്കമായ മനസ്സോടുകൂടിയ.

ഹൃദയികൻ-നിഷ്കളങ്കമനസ്സോടു കൂടിയവൻ.

ഹൃദിസ്പൃക്-ഹൃദയത്തെ സ്പൎശിക്കുന്നതു്, ഇഷ്ടമുള്ളതു്, വികാരങ്ങളെ ഉണ്ടാക്കുന്നതു്.

ഹൃദ്യ-വി. ഹ. മനസ്സിൽ സന്തോഷമുണ്ടാക്കുന്ന, പ്രിയമുള്ള. ഉ. നല്ല. ന. ഹൃദയത്തിനെ സംബന്ധിച്ച.

ഹൃദ്യഗന്ധം-പിച്ചകം.

ഹൃദ്യം-ഹൃദയത്തെ അടക്കുംവരുത്തുന്നതിനുള്ള ഒരു മന്ത്രം.

ഹൃദ്യാ-വൃദ്ധി എന്ന മരുന്ന്.

ഹൃദ്പിണ്ഡം-ഹൃദയം.

ഹൃദ്രോഗം-ഹ. നെഞ്ചിനകത്തുണ്ടാകുന്ന ഒരു ദീനം. ഉ. ദുഃഖം. ന. പ്രേമം.

ഹൃല്ലാസം-ഹ. നെഞ്ചെരിച്ചൽ എന്ന സുഖക്കേട്. ഉ. ദുഃഖം.

ഹൃദ്ശയൻ-കാമദേവൻ.

ഹൃഷിത-വി. ഹ. സന്തോഷിച്ചം ഉ. അത്ഭുതപ്പെട്ട. ന. ഇച്ഛാഭംഗംവന്ന.

ഹൃഷീകം-ഇന്ദ്രിയം.

ഹൃഷീകേശൻ-വിഷ്ണു ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ നിയന്താവ്, സാക്ഷി, ഈശൻ. സൂര്യചന്ദ്രരൂപനായിരിക്കുന്ന യാതൊരുവന്റെ കേശങ്ങൾ (രശ്മികൾ) ജഗത്തിനു ഹർഷത്തെ ചെയ്യുന്നുവൊ അവൻ ഹൃഷീകേശൻ.

ഹൃഷ്ട-വി. സന്തോഷിച്ച, സന്തോഷമുള്ള.

ഹൃഷ്ടത-പ്രസന്നത.

ഹൃഷ്ടി-ഹ. സന്തോഷം. ഉ. സുഖം. ന. അറിവ്

ഹേ

ഹേ-അ. സംബോധനവാചകം, അല്ലയോ, എടോ.

ഹേതി-ഹ. ആയുധം ഉ. ആദിത്യരശ്മി ന. അഗ്നിജ്വാല.

ഹേതു-കാരണം.

ഹേതുക-വി. കാരണമായ.

ഹേതുകം-ഹ. കാരണം. ഉ. ഒരായുധം.

ഹേതുത(ത്വം) കാരണമായി ഭവിക്കുന്നത്.

ഹേതുൽപ്രേക്ഷ-ഒരലങ്കാരം.

ഹേത്വതിശയോക്തി-ഒരലങ്കാരം.

ഹേത്വന്തരേണ - അ. മറ്റൊരു കാരണത്താൽ.

ഹേത്വപഹ്നുതി — അപഹ്നുതി എന്ന അലങ്കാരത്തിൽപ്പെട്ടത്.

ഹേമകന്ദലം-പവിഴം.

ഹേമകരൻ, ഹേമകർത്താ-തട്ടാൻ

ഹേമക്കൂടം-കിംപുരുഷവർഷത്തിലുള്ള ഒരു പർവ്വതം. (മേരുവിനും ഹിമവാനും മദ്ധ്യേ).

ഹേമകേശൻ-ശിവൻ.

ഹേമചന്ദ്രൻ-ഒരു സംസ്കൃത അകാരാദിയുടെ കർത്താവ്.

ഹേമചന്ദ്രാചാര്യൻ—ഒരു സംസ്കൃത കവി. ജൈനനാണ്. മഹാവീരസ്വാമിസ്തോത്രം ഉണ്ടാക്കി.

ഹേമദുഗ്ദ്ധകം അത്തിവൃക്ഷം.

ഹേമന്തം-ആറു ഋതുക്കളിൽ ഒന്ന്, തുലാത്തിലെ വെളുത്ത പ്രതിപദം മുതൽ ധനുവിലെ കറുത്തവാവുവരെയുള്ള കാലം. ബലത്തെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നത് എന്നർത്ഥം.

ഹേമപുഷ്പം-ഹ. ചെമ്പകം. ഉ. അശോകവൃക്ഷം, ന. ചെമ്പരുത്തി. ർ. നാഗപ്പൂവ്.

ഹേമപുഷ്പിക-ഹ ചെമ്പകം. ഉ. മഞ്ഞക്കുറുഴി.

ഹേമം-ഹ. പൊന്ന്. ഉ. നിർബന്ധം, ശക്തി. ന. നാഗപ്പൂവ്. ർ. പൊന്നിനെ സംബന്ധിച്ച വിശേഷ അളവ്.

ഹേമമാല-യമന്റെ ഭാര്യ.

ഹേമശംഖൻ-വിഷ്ണു.

ഹേമലൻ-തട്ടാൻ.

ഹേമ-ഒരു അപ്സരസ്ത്രീ. ഉ. സുന്ദരി.

ഹേമാംഗം-ഹ. സിംഹം. ഉ. ചമ്പകം. ന. മേരുപർവ്വതം.

ഹേമാംഗൻ-ഹ ഗരുഡൻ. ഉ. ബ്രഹ്മാവ്. ന. വിഷ്ണു.

ഹേമാദ്രി-മഹാമേരുപർവ്വതം.

ഹേമാവ്-ഹ. പൊന്ന്. ഉ. ബുധൻ.

ഹേമിക്കുന്നു-ഹ. ബലവിക്കുന്നു. ഉ. നിർബന്ധിക്കുന്നു.

ഹേയ-വി. ഉപേക്ഷിക്കത്തക്ക.

ഹേരംബം-പോത്ത്.

ഹേരംബൻ-ഹ. ഗണപതി. ശിവന്റെ അടുക്കൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നവൻ എന്നർത്ഥം. ഉ. അഹങ്കാരമുള്ള പടയാളി. ന. പോത്ത്.

ഹേരാ-മഞ്ഞൾ.

ഹേല-ഹ. ഹാവവിശേഷം, ശൃംഗാരരസക്കാരുടെ ഭാവഭേദം, വികാരസ്ഫുടത. (വിലാസം നോക്കുക). ഉ. നിലാവ്. ന. നിന്ദ.

ഹേലനം-ഹ. നിന്ദ. ഉ. ശൃംഗാരഭാവത്തിലെ രസഭേദം.

ഹേലി—പ. സൂര്യൻ. ര. ശൃംഗരവിലാസം.

ഹേഷം, ഹേഷാ, ഹേഷിതം-കനിഷ്ഠരക്കരച്ചൽ.

ഹേഷി-കനിഷ്ഠ.

ഹേഹേ-അ. (വിളിയിൽ പ്രയോഗം).

ഹൈ

ഹൈ-അ. (വിളിയിൽ പ്രയോഗം).

ഹൈതുക-കാരണമായ.

ഹൈമ-വി. പ. ഹേമത്തോട്ട (സ്വർണ്ണത്തോട്ട) ചേർന്ന, സ്വർണ്ണമായുള്ള. ര. ഹിമത്തോട്ട (മഞ്ഞോട്ട) ചേർന്ന.

ഹൈമന-വി. പ. തണുപ്പുള്ള. ര. മഞ്ഞുകാലത്തോട്ട ചേർന്ന. ന. മഞ്ഞുകാലത്തുണ്ടാകുന്ന.

ഹൈമനം-പ. മകരമാസം. ര. മഞ്ഞുകാലം.

ഹൈമൻ-ശിവൻ.

ഹൈമന്ത—പൊൻനിറമുള്ള ഒരുവക മുല്ല.

ഹൈമന്തിക-ഹേമന്തകാലത്തെ സംബന്ധിച്ച.

ഹൈമം-പ. ഉറച്ച മഞ്ഞ്. ര. മഞ്ഞുവെള്ളം. ന. നിലവേപ്പ്.

ഹൈമവതം-പ. ഭാരതഖണ്ഡം. ര. ഒരു വിഷം.

ഹൈമവതീ-പ. പാർവ്വതി, ഹിമവാനെ സംബന്ധിച്ച. ര. കറുത്ത വയമ്പ്, വയമ്പ്. ന. കടുക്ക ര. മലാശോധകമായ ഗംഗ ന. വലിയ ഏലത്തരം ഒ. അതേനകം.

ഹൈയംഗവീനം—ഇന്നലെ കറന്ന പാൽ കാച്ചി ഉറവീഴ്ത്തി ഇന്ന് അതു കടഞ്ഞുണ്ടാകുന്ന വെണ്ണ നെയ്യ്.

ഹൈരണ്യവാസസ്സ്-കരസ്സം.

ഹൈരാക്കി-ഗ്രീ. ഒരുവക ഭരണക്രമം. വിശ്വാസികളേയും പട്ടക്കാരേയും രാജാക്കന്മാരേയും ഒരു അതിരാജാവിന്റെ കീഴിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്ന ഭരണരീതി.

ഹൈരികൻ-കള്ളൻ.

ഹൈഹയൻ- ഭൃഗുകുലത്തിൽ ജനിച്ച ശര്യാതിയുടെ പുത്രൻ.

വീതഹവ്യൻ എന്നും പേരുണ്ട്. ഇദ്ദേഹം തപസ്സുകൊണ്ടു ഒടുവിൽ ബ്രാഹ്മണ്യത്തെ പ്രാപിച്ചു. ബ്രാഹ്മണ്യം പ്രാപിച്ചതിൽ പിന്നെയും ഒരു പുത്രനുണ്ടായി. പേർ-ഗൃത്സമദൻ.

പ. യദുവിന്റെ പുത്രന്റെ പേരുകൂടി. ന. കാർത്തവീര്യാർജ്ജുനൻ.

—:o:—

ഹോ

ഹോ-അ. (ചോദ്യത്തിലും വിളിയിലും പ്രയോഗം).

ഹോഡം-ചങ്ങാടം.

ഹോഡാ-തൊണ്ടികാരം, മോഷ്ടിച്ച വസ്തുക്കൾ.

ഹോതാവ്-പ. ഹോമിക്കുന്ന ആൾ. ര. യാഗംചെയ്യുന്നവൻ. ന. അഗ്നി.

ഹോത്രം-പ ഹോമബലിക്കായി നിശ്ചയിച്ച വസ്തു, ഉരുക്കി അരിച്ചു തെളിയും മറവും. ര. ഹോമം.

ഹോത്രാ-പ യാഗം. ര. സ്തുതി.

ഹോത്രിയൻ-ഹോമിക്കുന്ന ആൾ.

ഹോത്രിയം-ഹോമിക്കുന്ന മുറി.

ഹോമധാന്യം-പ. എള്ള്. ര. യവം.

ഹോമധേനു- ഹോമത്തിനു വേണ്ടിയുള്ള പശു തനെയ്യ് മുതലായതു കൊടുക്കുന്ന പശു. (ഹോമത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള പശു എന്നു വിഗ്രഹം).

ഹോമം-അഗ്നിയിൽചെയ്യുന്ന ഒരുകർമ്മം.

ഹോമി പ. തൈ. ര. വെള്ളം. ന. തീ.

ഹോമി-ഹോമിക്കുന്നവൻ.

ഹോമിക്കുന്ന - ഹോമത്തിന്റെ രീതി അനുസരിച്ചു തീയിലിട്ടു ജ്വലിപ്പിക്കുന്ന.

ഹോര-പ. ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രത്തിൽ വച്ചു മുഖ്യമായ ഭാഗം. ര. ലഗ്നം (രാശ്യുദയം)

ന. രാശിചക്രത്തിലെ ഒരടയാളത്തിന്റെ ആരംഭം. ൪. അഹോരാത്രം, ഒരു ദിവസത്തിന്റെ ൨൪-ൽ ഒരുപങ്ക്. ൫. ഒരു രാശിയെ രണ്ടാക്കി ഭാഗിച്ചാലുണ്ടാകുന്നതു. ൬. ഒരു വര.

ഹോരാഫലം-ജാതകഫലം.

ഹോശാന-ഹ. ദൈവത്തിന്നു സ്തുതി. ൨. ക്രിസ്തു യെറുശലേമിലേക്കു എഴുന്നള്ളിയതിനെ കൊണ്ടാടുന്ന ദിവസം, പുനരുത്ഥാനത്തിന്റെ തലേ ഞായറാഴ്ച.

ഹോഹൌ-അ. (വിളിയിലും നന്ദിയിലും പ്രയോഗം).

ഹൌ

ഹൌ-അ. നിന്ദ, ചോദ്യം ഇവയിൽ പ്രയോഗം.

ഹൌണി-ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷ.

ഹൌരികൾ — ദിവ്യോദ്യാനത്തിലുള്ള നിത്യയുവതികളായ കന്യകമാർ.

ഹ്യ

ഹ്യ-അ. ഇന്നലെ.

ഹ്യസ്തന-വി. ഇന്നലത്തെ നാൾ സംബന്ധിച്ച.

ഹ്ര

ഹ്രദം-ഹ. ആററിൻചുഴി, കയം.

ഹ്രദത്തിന്നു പ്രസന്നതായാട്ടുകൂടിയിരിക്കുന്ന ഒരവസ്ഥയുണ്ട്.

൨. രശ്മി.

ഹ്രദിനി-ഹ. നദി. ൨ മിന്നൽ.

ഹ്രസിക്കുക-ചുരുങ്ങുക.

ഹ്രസിത-വി. ഹ ശബ്ദിച്ച. ൨. ചുരുക്കിയ.

ഹ്രസിമാവ്-നീളക്കുറവ്.

ഹ്രസിഷ്ഠ-വി. നീളങ്കുറഞ്ഞ, വളരെ ചെറുതായ.

ഹ്രസ്വ-വി. നീളമില്ലാത്ത, ചൊക്കമില്ലാത്ത. ഹ്രസ്വം > < ദീർഘം.

ഹ്രസ്വൻ-മുണ്ടൻ.

ഹ്രസ്വ-(വ്യാകരണത്തിൽ) സ്വരങ്ങളിൽ ഒന്ന്. (വൃത്തശാസ്ത്രത്തിൽ) ലഘു.

ഹ്രസ്വമൂലപഞ്ചകം-ഓരില, മൂവില, ചെറുവഴുതിന; ഞെരിഞ്ഞിൽ, വെളുത്തചുണ്ട.

ഹ്രസ്വഗവേധു(ഥു)ക-ആനക്കുറുന്തോട്ടി.

ഹ്രസ്വശാഖാശിഫം-നന്നെ ചെറിയ കൊമ്പും മുരടുമായുള്ള ചെടി.

ഹ്രസ്വാംഗം-ഹ. ഒരു മരുന്ന്. ൨. നീളംകുറഞ്ഞ അവയവം.

ഹ്രാദം-ശബ്ദം.

ഹ്രാദി-വി. ശബ്ദിക്കുന്ന.

ഹ്രാദിനി-ഹ. മിന്നൽ. ൨. വജ്രായുധം. ൩. നദി. ൪. ഈന്തമരം.

ഹ്രാസം-ഹ. ചുരുങ്ങൽ. ൨. ചെറിയതുക. ൩. ശബ്ദം.

ഹ്രീ-ലജ്ജ, നാണം.

ഹ്രീക-ലജ്ജ, അടക്കം. ഭയം, പേടി.

ഹ്രീക-ഹ. അരക്ക്. ൨. വെളുത്തീയം. ൩. പൂച്ച. ൪. ലജ്ജ. ൫. ഭയം.

ഹ്രീണ-വി. ലജ്ജിച്ച.

ഹ്രീത-വി. ലജ്ജിച്ച.

ഹ്രീബേ(വേ)ര(ല)ം-ഇരുവേരി.

ഹ്രീള-ലജ്ജ.

ഹ്രേഷ, ഹ്രേഷിത-കുതിരക്കരച്ചൽ.

ഹ്ല

ഹ്ലാദം, ഹ്ലാദകം, ഹ്ലാദികാ-സന്തോഷം.

ഹ്ലാദനം-സന്തോഷം,

ഹ്ലാദി-വി. ഹ്ലാദമുള്ള, സാന്തോഷമുള്ള

ഹ്ലാദിനീ-ഈന്തവൃക്ഷം.

ഹ്വാനം-ഹ. വിളി. ൨. ശബ്ദം.

റ

('ര' കഴിഞ്ഞു 'റ' വരുക ഉത്തമം)

റ-ഹല്ലുകളിൽ ഒരക്ഷരം.

റക്കാബ്-അങ്കപ(വ)ടി. (അറബിഭാഷ)

റബ്ബി-യജമാനൻ. (അറബിഭാഷ).

റമ്പാൻ-സന്യാസി.

റദ്ദാക്കുന്നു-വേണ്ടെന്നു വയ്ക്കുന്നു.

റവ-വളരെ ചെറിയ ഉരുണ്ട സാധനം

റവുക്ക-സ്ത്രീകൾ ധരിക്കുന്ന ഒരുതരം ചെറിയ ഉടുപ്പ്.

റാക്ക് - വെള്ളത്തിനടുത്തു മുളക്കുന്ന ഒരു തൈ.

റാഞ്ചൻ-ഒരു പക്ഷി.

റാഞ്ചുന്നു-പരുന്തു മുതലായ പക്ഷികൾ തക്കം നോക്കി പറന്നുവന്നു ചെറിയജന്തുക്കളെ കാൽ നഖത്തിൽ കോർത്തുകൊണ്ടു പോകുന്നു.

റാജു-ക്ഷത്രിയന്മാരുടെ ഒരുസ്ഥാനപ്പേര്.

റാട്ട്-നൂലുചുററുന്ന ഒരു യന്ത്രം.

റാണി - രാജ്യഭാരംചെയ്യുന്ന രാജസ്ത്രീ, രാജ്ഞി.

റാത്തൽ - ആറേകാൽ പലം. (അറബി ഭാഷ).

റാൻ, ഇറാൻ-കല്പനപോലെ, ഉത്തരവുപോലെ, ആദരവുള്ള സമ്മതത്തെ കാണിക്കുന്ന ഒരു വ്യാക്ഷേപകപദം.

റാവത്തു-കുതിരക്കാറൻ, (രാകുത്തൻ)

റാവുത്താർ-മഹമ്മദീയരുടെ ഒരു സ്ഥാനപ്പേര്.

റാസ-(സു) ആഘോഷമായ സുറിയാനി കർബാന.

റാഹത്ത്-സമാധാനം, സുഖം. (അറബി ഭാഷ).

റിക്കാട്ട്-രേഖാവിവരം.

റുമാൽ-ഉറുമാൽ, കൈലേസ്.

റൂ(ഉറു)ശമാ-(സു). ആശീർവാദം.

റൂശ്യ വടക്കെ അററത്തുള്ള ഒരു വലിയ രാജ്യം.

റൂഹാദക്കദ്(ദി)ശാ-(സു). ആശ്വാസപ്രദൻ, പരിശുദ്ധാരൂപി, ത്രിത്വത്തിലെ മൂന്നാമത്തെ ആൾ.

റെഗുലേഷൻ-അദാലവും പോലീസും സംബന്ധിച്ച രാജ്യകാര്യങ്ങൾ നടത്തേണ്ടും നീതികളെക്കുറിച്ചു രാജാവു നിശ്ചയിച്ചെഴുതിയ കോർട്ടുകളിലും മററും സ്ഥിരപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന ഒരു പുസ്തകം

റെഡി-ഒരുക്കം, തയാർ.

റെപ്പട്ട്-ബോധിപ്പിക്കൽ. (Report).

റേന്ത-വസ്ത്രങ്ങളുടെ അററത്തു തുന്നിപ്പിടിപ്പിക്കുന്ന ഒരുമാതിരി നേരിയതരം തുണിവേല.

റൊട്ടി-ഒരു പലഹാരം.

റൊട്ടി ഈ നാട്ടിൽ പോർത്തുഗീസുകാർ മുഖാന്തരം നടപ്പായ ഒരു അപ്പമാണ്.

റോട്ട്-വഴി.

റോന്ത് - സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാർ രാത്രികാലങ്ങളിൽ കുടികളുടെ രക്ഷക്കുവേണ്ടി ചുററിനോക്കുക. (പോർട്ട്ഗീസു ഭാഷ).

റോപ്പ-ഒരുവലിയ ഭൂഖണ്ഡം, യൂറോപ്പ്.

റോമാ-പഴയ കൂററുകാരുടെ മുഖ്യസ്ഥലം. ലിപിക്രമം—ര് & റ് = ർ).

ള

ള—37 വ്യഞ്ജനങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ഒരു ചില്ല്.

ളത്വം-ദിവ്യത്വം, മായാസംബന്ധം; ജ്യോതിസ്വരൂപം.

'ളത്വംകലർന്നിതുലകാരത്തിനപ്പരിച്ച്'

(ഹരിനാമകീർത്തനം).

ക്ഷ

(ക-യുടെ അവസാനത്തിൽ നോക്കുക).

ഴ

ഴ-37 വ്യഞ്ജനങ്ങളിൽ ഒന്ന്, ഒരു ചില്ല് (ലിപിക്രമം—ള് & ഴ് = ൾ).

ശുഭം.

അ

അകളേബരൻ-കാമദേവൻ. കളേബരം (ശരീരം) ഇല്ലാത്തവൻ എന്നർത്ഥം.
'അകളേബരന്നുമഴലകമേവളർക്കമിതു'
(രാമായണം ചംപു)

അംഗരക്ഷണി-ഉടുപ്പ്, ചട്ട.

അധികരിക്ക-(അധികപ്പെടുക എന്നതു നോക്കുക.)

അനാമത്തു്-പ്രത്യേകം ഇനത്തിൽപ്പെടാത്തതു്.

അനുകൂലം-അനുകൂലം > < പ്രതികൂലം. പുല്ലിംഗം 'അനുകൂലൻ'.

അന്തിക്രിസ്തു-(ഗ്രീ) ക്രിസ്തുവിന്റെ വിരോധി; ക്രിസ്തുവിന്റെ സഭയ്ക്കു വിരോധമായി ലോകാവസാനത്തിനു മുമ്പു വരുവാനിരിക്കുന്ന ഒരു ദുഷ്ടൻ.

അന്ത്യാലേപനം-ഒടുവിലത്തെ ഒപ്പുശുമ; മരണാപകടത്തിലിരിക്കുന്ന ഒരുക്രൈസ്തവന്റെ ശരീരത്തിനു സൌഖ്യവും, പാപത്തിനു പൊറുതിയും, ആത്മാവിന് അന്ത്യസമരത്തിൽ ശക്തിയും പ്രദാനം ചെയ്യുന്നതിനായി സൈത്തുകൊണ്ടു പൂശുന്ന ഒരു കദാശ.

അന്നേ-അന്നുതന്നെ.

അപ്പസ്തോലൻ-(ഗ്രീ). പ്രേഷിതൻ; അയയ്ക്കപ്പെട്ടവൻ; ക്രിസ്തുവിന്റെ അപ്പസ്തോലന്മാർ പന്ത്രണ്ടു്. ൧. പത്രോസ്. ൨. അന്ത്രയോസ്. ൩. യാക്കോബ്. ൪. യോഹന്നാൻ. ൫. പീലിപ്പോസ്. ൬. ബർത്തലോമ്യൊ. ൭. തൊമ്മ. ൮. മത്തായി. ൯. (ചെറിയ) യാക്കോബ്. ൧൦. തദേവൂസ്. ൧൧. ശെമഓൻ. ൧൨. യൂദാ.

അഭിഭാഷകൻ-വക്കീൽ.

അഭിഭാഷിക്ക-ന്യായവാദംചെയ്ക.

അമലോത്ഭവം-പാപംകൂടാതെയുള്ള ജനനം, കന്യകമറിയത്തിന്റെ ഉത്ഭവദോഷംകൂടാതെയുള്ള പിറവി.

അമ്മാച്ചൻ-൧. അമ്മാവൻ, അമ്മയുടെ സഹോദരൻ. ൨. മൂപ്പീന്നു്, വയസ്സൻ.

അയിത്തം-അശുദ്ധി, തീണ്ടലും തൊടീലും. (ഇതു് അശുദ്ധി എന്നവാക്കു ദുഷിച്ചുണ്ടായതാണു്.)

അരങ്ങഴിയുക-ആരെയും ഭയമില്ലാതെ താന്തോന്നിത്തമായി പ്രവർത്തിക്കുക.

അർദ്ധരാത്രികുടപിടിക്ക - (ശൈലി) അനാവശ്യമായി ആഡംബരം ഉപയോഗിക്ക.

അർവാചീനം-ഇക്കാലത്തുള്ളതു്. അർവാചീനം > < പ്രാചീനം.

അലാഹം - എന്തുവേണ്ടുഎന്നുള്ള വിചാരം. (ദേശ്യപദം).

അവസാനവിധി - ലോകാവസാനത്തിൽ ക്രിസ്തു സകലമനുഷ്യരുടേയും മേൽ അവരുടെ പുണ്യത്തിനും പാപത്തിനും അനുസരണമായി പ്രസ്താവിക്കുന്നവിധി.

അവിടത്തേ-ആ സ്ഥലത്തെ.

അവിടുത്തെ-അദ്ദേഹത്തിന്റെ.

അസ്തമനം-(അസ്തമയം എന്നുവേണം).

അള്ളുള്ളം-സങ്കടം, വേദന.
"പിള്ളമായ്പിപെട്ടഭിമാനിച്ചു
തല്ലിമയങ്ങിയള്ളുള്ളമായീലല്ലീ"
(ഭാഗവതം)

അഠത്താര-(ഗ്രീ). ബലിപീഠം.

അഠമായർ-(സു). ലൌകികർ.

അറു-വി. അറുന്ന, അവസാനിക്കുന്ന.

ആ

ആഗമനകാലം-ക്രിസ്തുമസ്സിനു മുമ്പുള്ള നാലു് ആഴ്ചവട്ടം.

ആഗ്രഹം-ഇതു (മലയാള) ഭാഷാപദമാകുന്നു.

ആഞ്ജനേയൻ-ഹനുമാൻ. (അഞ്ജനയിലുണ്ടായവൻ).

ആദം-(ഹീ). മനുഷ്യൻ, ബൈബിൾപ്രകാരം ആദ്യമനുഷ്യന്റെ പേർ.

ആദരവു്-(ആദരം എന്നു മതി).

ആനവിററുമതിയാമോ- (ശൈലി). വലിയവരെ ഏളിയവർക്കു തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ കഴിയുന്നതാണോ?

ആർകലി-സമുദ്രം.

'ആർകലിയിൽ ചിറയിട്ടുകടന്നതും'
(രാമാശ്വമേധം)

ആലപിക്ക, ആലാപിക്ക-ഹ പാടു ക. ഉ. സംഭാഷണംചെയ്ക.

ആശാരി- ശില്പികളിൽ ഒരു വകഭേദം. ശില്പി-വിശ്വകർമ്മഇനം. (ചിലർ 'ആചാരി' എന്നും എഴുതുന്നുണ്ടു്).

ഇ

ഇരുട്ടുകൊണ്ടു് ഓട്ട അടയ്ക്ക-(ശൈലി). തല്ക്കാലത്തേയ്ക്കുപ്രതിവിധിചെയ്ക.

ഇലവുകാത്തശുകം-(ശൈലി). ആശിച്ചുകാലംകളയുന്നവൻ.

ഈശോ-(സു). രക്ഷകൻ, യേശു.

ഈശോമിശിഹാ-യേശുക്രിസ്തു.

ഉ

ഉണ്ടചോററിൽകല്ലിടുക-(ശൈലി). നന്ദിയില്ലായ്മ കാണിക്ക.

ഉത്ഭവദോഷം-ആദത്തിന്റെ പാപം മൂലം മനുഷ്യവർഗ്ഗത്തിനു ജനനത്തിലേ ഉള്ള ആധ്യാത്മികമായ ഒരു വൈകല്യം.

ഉന്മി-(കല്യാണസൌഗന്ധികം തുള്ളലിൽ 'ഉന്മി' എന്നു കാണുന്നതു് 'ഉന്മീലിതം' എന്നു വായിക്കണം).

ഉയിർപ്പുതിരുനാൾ- ഈസ്റ്റർ, യേശുക്രിസ്തു മരിച്ചു സംസ്കരിക്കപ്പെട്ടിട്ടു മൂന്നാംദിവസം സജീവനായി ഉത്ഥാനം ചെയ്തതിന്റെ സ്മരണാദിനം.

ഉലൂലു-കുരവ. ഉ-ം, ഉലൂലുദ്ധ്വനി.

എ

എപ്പിഫനി-(ഗ്രീ). പതിമൂന്നാം തിരുനാൾ, പ്രകാശം, ഉദയം, ജ്യോതിഗ്ഗാസ്ത്രജ്ഞന്മാരായ പൂർവ്വദേശ രാജാക്കന്മാർ ഒരു അസാധാരണ നക്ഷത്രത്താൽ നീതരായി ബേത്‌ലഹമിൽ ചെന്നു യേശുവിനെ ആരാധിച്ച ദിവസം.

എമ്മാനുവേൽ-(സു). ദൈവം നമ്മോടു കൂടെ; ഏശായദീർഗ്ഘദർശി യേശുവിനു നൽകിയ പേർ

ഏവൻഗേലിയോൻ- (ഗ്രീ). സുവിശേഷം.

ഏവൻഗേലീസ്തു- (ഗ്രീ). സുവിശേഷകർത്താവു്. ഏവൻഗേലീസ്തമാർ നാലു്. മത്തായി, മർക്കോസ്, ലൂക്ക, യോഹന്നാൻ.

ഏഴകോഴകൾ-സമ്മാനം കൈക്കൂലി മുതലായവ.

ഏറെപ്പോന്ന-ധാരാളമുള്ള.

ഐക്യത-(ഐക്യം മതിയാകും).

ഐരാവത —ഇന്ദ്രന്റെ ആനയായ ഐരാവതത്തിന്റെ കൊമ്പു് കുംഭകർണ്ണൻ ഒടിച്ചിട്ടുണ്ടു്. (വാല്മീകിരാമായണം യുദ്ധകാണ്ഡം നോക്കുക).

ഒ

ഒടുവിലത്തെഅത്താഴം-യേശു സ്വശ്ലീഹന്മാരോടു കൂടി പീഡാനുഭവത്തിനുമുമ്പു കഴിച്ച അന്ത്യഭക്ഷണം.

ഓത-സമുദ്രം. (ഓതിന്മാതു=ലക്ഷ്മി).

ഓർശ്ലം-(സു). സമാധാനത്തിന്റെ പുൽക്കൂട്, പൂർണ്ണപ്രഭ, ഇറുസലെം പട്ടണം.

ഓശാന-(ഹീ). സന്തോഷത്തോടുകൂടിയുള്ള ആർപ്പുവിളി, യേശു പീഡാനുഭവത്തിന് ആറു ദിവസം മുമ്പ് ആഘോഷമായി ഓർശ്ലം പട്ടണത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതിന്റെ സ്മരണ.

ക

കടമ-കർത്തവ്യം, നിശ്ചയമായി ചെയ്യേണ്ടതു്, ചുമതല.

കണ്ടമാനം-തുമ്പില്ലാത്ത സ്ഥിതി, എന്തെങ്കിലും ബോധിച്ചതുപോലെ വിചാരശൂന്യമായി ചെയ്യുന്ന സ്ഥിതി.

കത്ത(ർത്ത)നാർ-സുറിയാനി വൈദികനുള്ള സ്ഥാനപ്പേർ.

കത്തേദ്രാൾ-(ഗ്രീ). മെത്രാസനപ്പള്ളി.

കർദ്ദിനാൾ-(ല). പ്രധാനി, വൈദികപ്രഭു.

കവ്യാർ-(പൊ) ദൈവാലയം സൂക്ഷിക്കയും വൈദികകർമ്മങ്ങളിൽ പരിചരിക്കയും ചെയ്യുന്ന ആൾ.

കാനോന-(ഗ്രീ). നിയമം.

കാനോനനമസ്കാരം-വൈദികർ പ്രതിദിനം നിശ്ചിതസമയങ്ങളിൽ എത്തിക്കുന്ന ജപം.

കാനോൻനിയമം-കത്തോലിക്ക സഭയുടെ നിയമസംഹിത.

കാപ്പ-വൈദികർ ചില മതകർമ്മങ്ങളിൽ ധരിക്കുന്ന പുറംകുപ്പായം.

കാർത്യായനി-കാത്യായനി

'കൃതംപ്രപഞ്ചമിത്യുക്തം
തത്രത്യം കാർത്യമുച്യതെ ।
യത്തത്രശോതസാധ്വീയം
തസ്മാൽ കാർത്യായനീസ്മൃതാ ॥

കാരു-(സ്ഥപതി എന്നതു നോക്കുക).

കാസ-(സു). ക്രിസ്തീയവൈദികർ കുർബാനയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു പാത്രം.

കാസോ(തോ)ലിക്ക-(ഗ്രീ). പൊതുവായത്, സഭാധ്യക്ഷൻ.

കുടുകുടെ-ധാരാളമായി.

കുമ്പസാരം-(പൊ). പാപസങ്കീർത്തനം, ഒരു കൂദാശ.

കുമ്പിരിക്കൂട്ടുക-ചവറിനു തീയിട്ടുഅതിൽതല്ലി തീപ്പൊരി പറപ്പിച്ചു കുട്ടികൾ കളിക്കുക.

കുമീഞ്ഞുമെന്ത്-പൊ. ശവസംസ്കാരം.

കുംഭകർണ്ണൻ-(ഐരാവതം നോക്കുക)

കുരിശ്ശ്-(ക്രൂശ്ശ് എന്നതു നോക്കുക.)

കുർബാന-(സു). ബലി; പൂജ

കുർബാനഎന്നകൂദാശ- അപ്പത്തിന്റെയും വീഞ്ഞിന്റെയും സാരാംശം. യേശുവിന്റെ ശരീരവും രക്തവുമായി അത്ഭുതമാംവണ്ണം വസ്തുഭേദപ്പെടുന്ന ഒരു കുദാശ.

കുളത്തിലേവിളവ്-(ശൈലി) പ്രസരിപ്പില്ലാത്തവൻ.

കൂദാശ-(സു). വിശുദ്ധത; മനുഷ്യരുടെ ആത്മാക്കളെ വിശുദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതിന്നായി യേശു സ്ഥാപിച്ചതും ഇന്ദ്രിയഗോചരമായതും ദൈവപ്രസാദവരത്തെ ഉളവാക്കാൻ പര്യാപ്തമായതുമായ ഒരു ബാഹ്യചിഹ്നം. കൂദാശകൾ ഏഴ്. മാമ്മോദീസ, മുമ്പിലത്തെ ഒപ്രൂശുമ, കുർബാന, കുമ്പസാരം, ഒടുവിലത്തെ ഒപ്രൂശുമ, പട്ടം, വിവാഹം.

ക്രൂർമ്മബുദ്ധി-(ബുദ്ധിയുടെ ക്രൂർമ്മ എന്നതു നന്ന്).

കൊന്ത-കത്തോലിക്കർ ഉപയോഗിക്കുന്ന ജപമാല, കന്യകമറിയത്തോടുള്ള ഭക്തിയെക്കുറിച്ചു കത്തോലിക്കർ നടത്തുന്ന ഒരുതരം ജപസംഹിത.

കൊവേന്ത-(ല). സന്യാസാശ്രമം.

ക്രമീകരിക്ക-(ക്രമപ്പെടുത്തുക നോക്കുക)

ക്രിസ്തു-(ഗ്രീ). അഭിഷിക്തൻ, പൂശപ്പെട്ടവൻ.

ക്രിസ്തുമസ്സ്-(ഇ). യേശുവിന്റെ ജനന ദിവസം.

ക്രിസ്ത്യാനി-(ല). യേശുവിന്റെ അനുയായി.

ക്രോധാലയം, കോപാലയം-കോപിക്കുമ്പോൾ ഇരിപ്പാനുള്ള അറ.

ച

ചെമ്മാക്കുന്നു-പരിഷ്കരിക്കപ്പെടുന്നു.

ചേക്ക-പട്ടട.

'ആവതില്ലാത്ത കൂട്ടർ ചേക്ക തൻ കോണുകളിൽ തീവെച്ചാർ'

ജാഗ്രത-(ജാഗരൂകത നന്ന്).

ത

തക്സ-(സു). ക്രമം, ക്രമപ്പുസ്തകം. സുറിയാനി വൈദികർ കുബ്ബാനയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന പുസ്തകം.

തക്ഷകൻ-(സ്ഥപതി എന്നതു നോക്കുക)

തത്വം-(തത്ത്വം എന്നതാണു ശരി. മഹത്വം മുതലായതും അപ്രകാരം തന്നെ)

താററുന്നു-(പ. മ.) ശകാരിക്കുന്നു, അധിക്ഷേപിക്കുന്നു.

താമരസാക്ഷൻ - 'താമരസാക്ഷന്റെ മൊത്തടെതാഴത്തു' ഇത്യാദി കല്യാണ സൌഗന്ധികം തുള്ളലിൽ കാണുന്ന വളച്ചുകെട്ടിന്റെ അർത്ഥം അറിയുന്നതിനു 'ഹനൂമാൻ' എന്ന പദം നോക്കുക.

തിരുശ്ശേഷിപ്പ്-വിശുദ്ധരുടെ ശരീരാവശേഷവും മററും.

തീയാറ-(ല). മാർപ്പാപ്പയുടെ മകുടം.

തുരപ്പ്-ഹ. ഗതാഗതത്തിനുള്ള തുരങ്കം. (ദ്വാരം). ഉ. ഓവ്.

തുറവി-ജ്ഞാനി.

തുറവൽ-ത്യാഗികൾ.

തൃ(തിരു)പ്പാഥേയം-മരണാപകടത്തിലിരിക്കുന്ന കത്തോലിക്കനു പരലോകത്തിലേക്കുള്ള യാത്രയിൽ ശക്തി ലഭിക്കുന്നതിനായി നൽകപ്പെടുന്ന വിശുദ്ധ കുബ്ബാന.

തേജോവധം-അത്യുപദ്രവം.

തോമ്മാ-(ഹി). സഹജൻ. മലങ്കരസഭാസ്ഥാപകൻ; യേശുവിന്റെ ശ്ലീഹന്മാരിൽ ഒരാളായ ഇദ്ദേഹം ഭാരതത്തിൽ കറാച്ചി, സിന്ധു, മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ സുവിശേഷം അറിയിച്ചശേഷം എ. ഡി. ൫൨-ൽ മലംകരെ എത്തി അനേകായിരംപേരെ ജ്ഞാനസ്നാനപ്പെടുത്തുകയും, ഏഴുപള്ളികൾ സ്ഥാപിക്കയും ചെയ്തശേഷം എ. ഡി. ൭൫-ജൂലൈ ൩-ാം-നു- മൈലാപ്പൂരിൽവച്ചു ചരമംപ്രാപിച്ചു. മലംകരെ ഇദ്ദേഹം ജ്ഞാനപ്പെടുത്തിയവരുടെ സന്താനങ്ങളത്രേ സുറിയാനിക്കാർ.

ത്രിത്വം- ഏകദൈവത്തിൽ ബാവ, പുത്രൻ, പരിശുദ്ധാരൂപി എന്നിങ്ങനെ മൂന്നാളുകൾ ഉണ്ടെന്നുള്ള തത്വം.

ദ

ദണ്ഡവിമോചനം-പീഡകളുടെ മോചനം. പാപത്തിന്റെ കുററം, മോചിക്കപ്പെട്ടതിനു ശേഷം അതിനുള്ള താല്ക്കാലിക ശിക്ഷയുടെ ഒഴിവ്.

ദണ്ഡുചാവട്ട-ചാരീയിരിക്കാനും മററും വട്ടത്തിലുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള തലയണ.

ദനഹ-(സു). ഉദയം. (എപ്പിഫനി നോക്കുക).

ദന്തളി-ഇടപ്പള്ളിനാടിന്റെ അപരനാമധേയം.

ദഹിക്ക-ഭസ്മമാകുക. (സകർമ്മകമായി പ്രയോഗിക്കാം).

ദിവ്യകാരുണ്യം-വി. കുബ്ബാന. (കുബ്ബാനഎന്ന കൂദാശനോക്കുക.)

ദിവ്യപൂജ-കുബ്ബാന.

ദുക്റാന-(സു). ഓർമ്മ, മാർതോമ്മാശ്ലീഹായുടെ മരണദിനത്തെ സ്മരിച്ചുകൊണ്ടു ഭാരതീയർ ജൂലൈ ൩-ാം-നു- കൊണ്ടാടുന്നതിരുനാൾ.

ദുൎക്കറാനാദിനം -ഓൎമ്മയുടെ ദിവസം. ഭാരതശ്ലീഹയായ മാർതോമ്മായെ സ്തുതിക്കുന്നതിനായി ഭാരതീയ ക്രൈസ്തവർ ഘോഷിക്കുന്ന ജാതീയദിനം

ദുരാഗ്രഹം-ദുൎഗ്ഗാഠ്യം (സം).

ദുഃഖവെള്ളിയാഴ്ച-യേശുവിന്റെ പീഡാനുഭവത്തിന്റേയും മരണത്തിന്റേയും സ്മരണാദിനം.

ന

നയിക്കുന്നു-പ്രാപിക്കുന്നു. (പ്രാപിപ്പിക്കുന്നുഎന്നുവേണ്ട).

നായ്ക്കുട-കുമിഴ്.

നിവ്യ-(സു). ദീൎഘദൎശി.

നിശ്ചയമായും - (നിശ്ചയമായി എന്നു മതി).

നോമ്പ്, നൊയമ്പ്-ഉപവാസം, വൎജ്ജനം.

പ

പകട-ചൂതു(കളിക്കുത) 'പകിട' എന്ന ശബ്ദത്തിനാണ് അധികം പ്രചാരം.

പഞ്ചവടി -ഇതു ദണ്ഡകാരണ്യത്തിൽ ഗോദാവരിതീരത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നു. ഇപ്പോൾ 'നാസിക' എന്നു പറയുന്നു. അഞ്ചു വടവൃക്ഷങ്ങൾ ഒന്നുചേൎന്നു നില്ക്കുന്നതു് എന്നു ശബ്ദാൎത്ഥം.

പട്ടക്കാരൻ-വൈദികൻ, പട്ടമുള്ളവൻ.

പട്ട -ബലിഅൎപ്പിക്കുന്നതിനും മററു വൈദിക കൎമ്മങ്ങൾ നടത്തുന്നതിനും മനുഷ്യന് അധികാരംകൊടുക്കുന്ന ഒരു ക്രമാശ.

പഠിത്വം-(മലയാളത്തിൽ 'പഠിത്തം' എന്നു മതി).

പണ്ടളം-കാൽശരായി, കാലുടുപ്പ്

പത്തീറ-(ഹി). പുതിയ അഥവാ പുളിയില്ലാത്ത അപ്പം.

പന്തക്കുസ്ത-(ഗ്രി). പരിശുദ്ധാരൂപിശ്ലീഹന്മാരുടെ മേൽ ആവസിച്ച ദിവസം

പവിരി-ചുററൽ.

(പകിരി, പകരി ഇങ്ങനെയും കാണുന്നു).

പഴയനിയമം-വേദപുസ്തകത്തിലെ പൂൎവ്വഭാഗം സൃഷ്ടിമുതൽ യേശുവിന്റെ ജനനംവരെ ലോകചരിത്രത്തെ വിശിഷ്യാ യഹൂദചരിത്രത്തെ വിവരിക്കുന്ന ഈ ഭാഗത്തിൽ ആകെ ൪൯ ഗ്രന്ഥങ്ങളുണ്ട്.

പറുദീസാ പറുദൈസാ-(ഹി). തോട്ടം, ഏദേൻതോട്ടം. ബൈബിൾപ്രകാരം ആദവും ഹവയും ആദ്യം വസിച്ച സ്ഥലം.

പാകത-(പകുത കുറെക്കൂടി നന്ന്)

പാതിരാപ്പൂ - തിരുവാതിരക്കളിയിലുള്ള ഒരു ചടങ്ങ്. ഈ കളിയിൽ അൎദ്ധരാത്രിക്കാണു ദുൎഗ്ഗാദേവിയുടെ പൂജാസമൎപ്പണം. അതു കഴിഞ്ഞു ദേവിയുടെ പ്രസാദമായ പൂവ് കന്യകമാരെ അണിയിക്കുന്ന ചടങ്ങത്രേ പാതിരാപ്പൂ.

പാത്രിയൎക്കീസ്-(ഗ്രി) പല വൈദിക സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ അധികാരിയായി മെത്രാന്മാൎക്കു മേലുള്ള ഒരു വൈദികാധികാരി.

പാലിക-മേൽകുട്ടി.

പാലിയം-(ല)-മാൎപ്പാപ്പ, പാത്രിയൎക്കീസ്, മെത്രാപ്പോലീത്ത എന്നിവർ ധരിക്കുന്ന ഒരു സ്ഥാനവസ്ത്രം.

പിതൃപിണ്ഡം-ബലിയിടുമ്പോൾ പിതൃക്കൾക്കായി വെയ്ക്കുന്ന പിണ്ഡം.

പീലാസാ-(സു). വൈദികർ കൎബാനയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു ചെറിയ താലം.

പുതിയ നിയമം - വേദപുസ്തകത്തിലെ ഉത്തരഭാഗം. ഇതിൽ സുവിശേഷങ്ങൾ, അപ്പസ്തോലനടപടികൾ, പൌലോസ്, പത്രോസ്, യാക്കോബ്, യോഹന്നാൻ, യൂദാ ഇവരുടെലേഖനങ്ങൾ, വെളിപാട് എന്നിങ്ങനെ ൨൭ ഗ്രന്ഥങ്ങൾഅടങ്ങിയിരിക്കുന്നു.

പുഷ്പകം-പുഷ്പകവിമാനത്തെ ബ്രഹ്മാവ് വൈശ്രവണനു കൊടുപ്പാൻ കാരണം തപസ്സുകൊണ്ടു സന്തോഷിച്ചതാണ്. ബ്രഹ്മകല്പനനിമിത്തം വൈശ്രവണന്റെ അനുഭവത്തിനായി പുഷ്പകം ഭൂമിയെ ഇരിപ്പിടമാക്കി.

പുറാട്ടുകാരൻ-വിദൂഷകൻ.

പൂർവ്വപിതാക്കന്മാർ - വൈവിഷ്ക്കരണത്തെ പരിപാലിച്ച പുരാതന പിതാക്കന്മാർ. അവർ:- ആദം, സേത്ത്, ഏനോസ്, കൈനാൻ, മലാലീൻ, ജാറെദ്, ഹെനോക്ക്, മത്തുസലെം. ലാമേക്ക്, നോഹ്, സേംഅർഫക്സാദ്, കൈനാൻ, സാലെഹെബർ, ഫാലെഗ്, രാവ്, സാറൂഗ്, നാക്കോർ, താർ, അബ്രാഹം, ഇസ്സഹാക്ക്, യാക്കോബ്.

പെസഹാ-(സു). സന്തോഷം, കടന്നുപോക്ക്; വിരുന്നു; യഹൂദരുടെ ഒരു തിരുനാൾ.

പെസഹാഭക്ഷണം - പെസഹാദിവസം യേശു സ്വശ്ലീഹന്മാരോടുകൂടി നടത്തിയ ഒടുവിലത്തേ ഭക്ഷണം.

പെസഹാവ്യാഴാഴ്ച - യേശുവിന്റെ പെസഹാഭക്ഷണത്തെ കൃസ്ത്യാനികൾ സ്മരിക്കുന്ന ദിനം.

പൊരുൾ-വു. ഇതൾ. ൻ. സാരം.

പോത്ത്-പൂവ്. (പോതിന്മാത്ത്=ലക്ഷ്മി.

പ്രഹരം-('അടി' എന്ന അർത്ഥത്തിൽ 'പ്രഹാരം' എന്നേ പ്രയോഗിക്കാവൂ)

പ്രാസംഗികൻ-(ഇതു ശരയല്ല; പ്രസംഗകർത്താവ് എന്നു മതി).

പൈശുന്യം-(പൈശുന്യം എന്നു മതി).

ബ

ബിറേത്ത-(ല). കത്തോലിക്ക വൈദികർ മതകർമ്മങ്ങൾ നടത്തുമ്പോൾ ധരിക്കുന്ന തൊപ്പി.

ബൂഇ-(ല). മാർപ്പാപ്പ പ്രധാനകാര്യങ്ങളെ തീരുമാനിച്ചു ഔദ്യോഗികമായി അയയ്ക്കുന്ന കത്ത്.

ബേത്ലേം-(സു) അപ്പത്തിന്റെ വീട്. യേശു ജനിച്ച സ്ഥലം.

ബ്രെവിയറി- (ല). ('കാനോന നമസ്കാരം' നോക്കുക).

മ

മഞ്ഞൾപറിക്ക - (ശൈലി). നാണം കെടുക.

മഞ്ഞുകൊള്ളുക-(ശൈലി) നിഷ്ഫലമായി പ്രവർത്തിക്കുക.

മണ്ടഗണേശൻ-വലിയ വിഡ്ഢി.

(ചിലർ 'മണ്ടു ഗണേശൻ' എന്നും പറയുന്നുണ്ട്).

മണ്ണുകപ്പുക-(ശൈലി). വശംകെടുക,

മണ്ണടിയുക-മരിക്കുക.

മത്സ്യവല്ലഭൻ-ഹനുമാന്റെ പുത്രൻ.

മത്സ്യോദരീയൻ-വേദവ്യാസൻ.

മന്ന-(ഹി). 'ഇതെന്താകുന്നു' എന്നു വാച്യം. ഇസ്രായേൽ ജനത്തിനു മരുഭൂമിയിൽവച്ച് ലഭിച്ച ഒരു ഭക്ഷണസാധനം.

മദ്ബഹാ-(സു). ബലി പീഠം സ്ഥിതചെയ്യുന്ന സ്ഥലം, പൂജാമണ്ഡപം.

മഹജ്ജനം-(മഹാജനം എന്നു വേണം).

മറഞ്ഞുനികരുക-ലയിച്ചുപരക്കുക.

"പഞ്ചാക്ഷരത്തടിശാഖാലതാപുഷ്പ-
സഞ്ചയംതന്നിൽ മറഞ്ഞുനികരുന്ന"

(കല്യാണസൌഗന്ധികം തുള്ളൽ)

മറിയം-(സു). യേശുവിന്റെ മാതാവിന്റെ പേർ; "കർത്താവിന്റെ അമ്മ". എന്നുവാച്യം.

മാതൃനന്ദനൻ-സുബ്രഹ്മണ്യൻ.

മാമ്മോദീസ-(സു). സ്നാനം; ജ്ഞാനസ്നാനം, ഒരുവനെ കൃസ്ത്യാനിയാക്കുന്ന കൂദാശ.

മാർ, മാറാ-(സു). നാഥൻ; കർത്താവ്.

മാലാഖ-(ഹി). ദൂതൻ, ദൈവദൂതൻ.

മാറാമ്പൽ-ചിലന്തിവല.

മിണുങ്ങുക-നാണിക്കുക.

മിശിഹാ, മ്ശിഹാ - അഭിഷിക്തൻ, ക്രിസ്തു.

മുകത്തരം-ശ്രേഷ്ഠമായ.

മുഖത്തുകരിതേയ്ക്കുക- ആശാഭംഗപ്പെടുത്തുക, പ്രത്യക്ഷമായി ആക്ഷേപിക്കുക.

മുഖിയാക്കുക-പൂർത്തിയാക്കുക.

മുങ്ങാങ്കുളിയിടുക- വെള്ളത്തിനടിയിൻ കൂടി നീന്തിച്ചെല്ലുക.

മുടി-('തല' എന്ന് ഇതിന് അർത്ഥമില്ല).

മുട്ടാപ്പോക്ക്-മുറട്ടുത്തരം, വിചാരംകൂടാതെ തനിക്കാകാത്ത കാര്യം സാധിപ്പാൻ നോക്കുക.

മുണ്ടാണി-മൂന്നു മാഹാണി കൂടിയതു. ഒന്നിന്റെ പതിനാറു ഭാഗങ്ങളിൽ മൂന്നു ഭാഗം കൂടിയതു്.

മുനപ്പിക്കുക-കൂർപ്പിക്കുക, മുനയുണ്ടാക്കുക.

മുപ്പൂരം-പൂരം, പൂരാടം, പൂരുരുട്ടാതി ഇവ മൂന്നും കൂടിയതു്

മുമ്പിലത്തെ പ്രംശുമ - ക്രൈസ്തവനു വിശ്വാസത്തിൽ സ്ഥിരത നൽകുന്നതിനായി സൈത്തുകൊണ്ടു പൂശുന്ന ഒരു കൂദാശ.

മുളഞ്ഞിൽ-ചക്കയരക്ക്.

മുള്ളുക-മൂത്രംവീഴ്ത്തുക

മുള്ളുപറയുക ചക്കര വാക്കു പറഞ്ഞു ശാസിക്കുക.

മുഴു-പൂർണ്ണമായ.

മുഴുമിക്ക - മുഴുവനാക്കുക, അവസാനിപ്പിക്കു.

മൂച്ച്-ശക്തി, ഗർവ്വം.

മൂച്ചെടുക്കുക-ഗർവ്വംകാണിക്കുക.

മൂട്ടക്കാരൻ-ചുമട്ടുകാരൻ, ഭാണ്ഡംചുമക്കുന്നവൻ.

മെ(മി)ത്രാൻ - (സു) രൂപതയുടെ ഭരണാധികാരി, ബിഷോപ്പ്.

മൂർത്തീകരിക്കുന്നു-(മൂർത്തീഭവിക്കുന്നുഎന്നു വേണം).

മെ(മി)ത്രാപ്പോലീത്ത-അതിരൂപതയുടെ ഭരണാധികാരി, ആർച്ച്ബിഷോപ്പ്.

മെന-വൃത്തി.

മെരിളുക-ഭയപ്പെടുക.

മെരുക്കുക-ഇണക്കുക.

യ

യമലോകംപിരട്ടി-വലിയ കള്ളൻ.

യേശു, ഈശോ-രക്ഷകൻ, യേശുക്രിസ്തു, ഈശോമിശിഹാ.

യൌസേപ്പ്-(സു). യേശുവിന്റെ വളർത്തുപിതാവിന്റെ പേർ.

ര

രക്ത(വേദ)സാക്ഷി-മതത്തിനുവേണ്ടിയോ, മതത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും തത്വത്തിനുവേണ്ടിയോ മരണകരമായ പീസകൾ സഹിക്കയോ അഥവാ മരണം വരിക്കയോ ചെയ്യുന്നവൻ.

രത്നച്ചുരുക്കം-ആകപ്പാടെയുള്ള സാരം.

രൂപത-മെത്രാന്റെ ഭരണത്തിൻ കീഴുള്ള ദേശം.

രൂപവൽക്കരിക്ക-രൂപപ്പെടുത്തുക.

രൂപീകരിക്ക-(ശരിയല്ല. രൂപവൽകരിക്ക് എന്നുവേണം).

ല

ലക്ഷ്മണൻ-ഇഭ്രേഹത്തിന് ഉൾമ്മിളയിൽ ഒരു പുത്രൻ ജനിച്ചിട്ടുണ്ട്. പേർ 'അംഗദൻ'

ലക്ഷോപിലക്ഷം - (ലക്ഷോപലക്ഷം എന്നതാണുശരി).

ലസീഞ്ഞു-(പൊ) ചെറിയ സ്തുതിപ്പ്. കത്തോലിക്കരുടെ ഒരു മതകർമ്മം.

ലാക്ഷ്ആലാഹാ-(സു) സുറിയാനിക്രിസ്ത്യാനികൾ ദൈവത്തോട് സ്തുതിപ്രദ

കിപ്പിക്കുന്നതിനായി നടത്തുന്ന ഒരു സ്നേഹ ശുശ്രൂഷ.

വ

വഞ്ചകൻ–(സ്ത്രീലിംഗം 'വഞ്ചിക')

വല്ലനവ്–അരയും ഭയവും വകവരുത്തുന്നതിനായി നടപ്പിൽ വന്നുപോയിട്ടുള്ള അങ്ങനെയിരിക്കട്ടെ. വൽനവ് എന്നതിലെ 'വ' ഉപേക്ഷിച്ചേക്കുന്നു.

വത്തിക്കാൻ–മാർപ്പാപ്പായുടെ അരമന.

വത്തിക്കാൻപട്ടണം–വത്തിക്കാൻസംസ്ഥാനത്തിന്റെ തലസ്ഥാനം.

വത്തിക്കാൻസംസ്ഥാനം –മാർപ്പാപ്പയുടെ ലൌകികാധികാരത്തിൽപ്പെട്ടരാജ്യം.

വപിലൻ–പൂവികൻ, പിതാവ്.

വൽകി–('സ്ഥപതി' നോക്കുക.)

വികാരി–ഇടവക ഭരണാധികാരിയായ വൈദികൻ.

വികാരിജനറാൾ – വികാരിമാരിൽ പ്രധാനി. രൂപതാഭരണത്തിനുതന്നെ സഹായിക്കുവാൻ മെത്രാൻ നിയമിക്കുന്ന വൈദികശ്രേഷ്ഠൻ.

വിശുദ്ധവാരം –വലിയനോമ്പിലെ അവസാനത്തെ ആഴ്ച; യേശുവിന്റെ പീഡകളെ സ്മരിക്കുന്ന ആഴ്ച.

വിശുദ്ധഗ്രന്ഥം–വേദപുസ്തകം, ബൈബിൾ.

വിശ്വീണ്ണ–വി. ഫ. ചിതറിയ. ഫ. ചീഞ്ഞ.

വെന്തിങ്ങ–(പോ) ചെറിയ വസ്ത്രം, രോമംകൊണ്ടുള്ള രണ്ടുചതുരത്തുണികൾ നൂലുകൊണ്ടുബന്ധിച്ചു കത്തോലിക്കർ കഴുത്തിൽധരിക്കുന്ന ഒരു കേരവസ്തു.

വെസ്പര–(ല). സന്ധ്യാനമസ്കാരം ഒരുവിഭാഗം ഉച്ചയ്ക്കു ശേഷം നടത്തുന്ന ഒരു ജപം.

വേദപുസ്തകം–ബൈബിൾ, യഹൂദന്മാരുടേയും ക്രൈസ്തവന്മാരുടേയും മതഗ്രന്ഥസംഹിത. കത്തോലിക് വേദപുസ്തകത്തിൽ 73 ഗ്രന്ഥങ്ങളും ഉണ്ട്. അതിന്റെ പൂർവ്വഭാഗമായ പഴയ നിയമത്തിൽ 46–ും, ഉത്തരഭാഗമായ പുതിയ നിയമത്തിൽ 27–ും ഗ്രന്ഥങ്ങളും ഉണ്ട്.

വൈരസ്യ–സാമർത്ഥ്യം, കഴിവ്, മിടുക്ക്.

ശ

ശമ്മാശ്ശ–(സു). വൈദിക വിദ്യാർത്ഥി.

ശേഷ്ടി–സാമർത്ഥ്യം.

(ശേഷ്ടിഎന്നതു മലയാളം പദമാണ്. അതുകൊണ്ട് 'ശേഷ്ടിമാൻ' എന്നെഴുതുന്നതു നന്നല്ല).

ശൌര്യർ (ഫ്രാൻസീസ്)–ഭാരതത്തിന്റെ ദ്വിതീയ ശ്ലീഹാ; ഭാരതപ്രവേശം ചെയ്ത പ്രഥമ മിസീനറി പാദ്രിയായ ഇദ്ദേഹം ക്രി.പി. 52–ൽ മുസിരിസ്സും ക്രി.പി. 54–ൽ ഇൻഡ്യയിൽ വരികയും ചെയ്തു. മലങ്കരയെ മതപ്രസംഗംചെയ്ത് അനേകർക്ക് മാമ്മോദീസാ നൽകി മലങ്കര കത്തോലിക്കാസഭയെ പരിപുഷ്ടിപ്പെടുത്തിയ ഇദ്ദേഹം തൃത്തുക്കടി, ജപ്പാൻ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ പ്രേഷിതവൃത്തി നടത്തിയതിനു ശേഷം ക്രി.പി. 72–ൽ ചീനത്തുവെച്ചു നര്യാതിനായി.

ശ്ലീഹാ–(സു). അയയ്ക്കപ്പെട്ടവൻ, ('അപ്പസ്തോലൻ' നോക്കുക).

സ

സങ്കീത്തി–(പോ). ചമയപ്പുര; വൈദികർ മതകർമ്മങ്ങൾക്കു വേണ്ട വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിക്കുന്ന സ്ഥലം.